

SISÄLLYSLUETTELO

Kaupunginvaltuusto pöytäkirja 13.11.2023

Pöytäkirjan kansilehti	1
1 § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus	4
2 § Pöytäkirjan tarkastaminen	6
3 § Eron myöntäminen kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Antti Lindtmanille ja täydennysvaalin toimittaminen	7
4 § Eron myöntäminen Sari Multalalle konsernijaoston varajäsenen tehtävästä ja täydennysvaalin toimittaminen	9
5 § Vuoden 2022 arviointikertomuksesta aiheutuneet toimenpiteet	11
- Selvitys vuoden 2022 arviointikertomuksesta aiheutuneista toimenpiteistä	13
- Lautakuntien selvitykset arviointikertomuksesta vuodelta 2022	28
- Arviointikertomus 2022	42
6 § Vuoden 2023 toinen osavuositarkastus 1.1.-31.8.2023	176
- Liite 3 Sitovien tavoitteiden raportointi osavuositarkastus 2/2023	181
- Liite 2 Tytäryhtiöiden osavuositarkastus 1-8/2023	196
- Liite 1 Vantaan kaupungin osavuositarkastus 2/2023	223
7 § Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnitelman MAL 2023 hyväksyminen	290
- Liite: MAL 2023 suunnitelma / Helsingin seudun yhteistyökokouksen lopullinen suunnitelma hyväksyttäväksi / Lausuntopyyntö Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnitelman MAL 2023 -luonnoksesta sekä sen vaikutusten arviointiselostuksesta	296
- Liite: MAL 2023 taustaraportti / Helsingin seudun yhteistyökokouksen lopullinen suunnitelma hyväksyttäväksi / Lausuntopyyntö Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnitelman MAL 2023 -luonnoksesta sekä sen vaikutusten arviointiselostuksesta	386
- Liite: suunnitelman vaikutusten arviointiselostus / Helsingin seudun yhteistyökokouksen lopullinen suunnitelma hyväksyttäväksi / Lausuntopyyntö Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnitelman MAL 2023 -luonnoksesta sekä sen vaikutusten arviointiselostuksesta	542
- Äänestysraportti § 7 kv 13.11.2023 Vantaan ratikka	672
- Äänestysraportti § 7 kv 13.11.2023 pysäköinti	676
- Äänestysraportti § 7 kv 13.11.2023 lentorata	680
8 § Asemakaavan muutos 002498 ja tonttijaon muutos, 62 Jokiniemi / Pellavapolku	684
- 002498 asemakaavanmuutosehdotus 19.9.2023, Pellavapolku_allek	688
- 002498 selostus, asemakaavamuutos 19.9.2023, Pellavapolku	689
- 002498 Lausunnot ja vastineet 19.9.2023, Pellavapolku	721
9 § Yleiskeskustelu talousarviosta 2024 ja taloussuunnitelmasta 2024-2027	724
- Kaupunginhallituksen puheenjohtajan ja valtuustoryhmien ryhmäpuheenvuorot 2023	725
10 § Talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma 2024–2027	744
- TS 2024 neuvottelutulos	752
- Kaupunginhallituksen esitys - talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma 2024–2027	767
- Kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma 2024–2027	1013
11 § Vantaan kaupungin tulovero- ja kiinteistöveroprosentit vuonna 2024	1259
12 § Vastaus Juha Järän ja 16 muun valtuutetun aloitteeseen: Kaupungin kilpailutuksiin kehitystä ja kehitysresursseja	1262

SISÄLLYSLUETTELO

Kaupunginvaltuusto pöytäkirja 13.11.2023

- Juha Järän ja 16 muun valtuutetun aloite kaupungin kilpailutuksiin kehitystä ja kehitysresursseja	1267
13 § Vastaus Jari Jääskeläisen ja 15 muun valtuutetun aloitteeseen Vantaan kaupunki 50- vuotta - juhlaraha (2€)	1269
- Jari Jääskeläisen ja 15 muun valtuutetun aloite Vantaan kaupunki 50- vuotta -juhlaraha (2€)	1271
14 § Vastaus Eve Rämön ja 14 muun valtuutetun aloitteeseen biohajoavien aurinkovoiteiden käytöstä Vantaan uimarannoilla	1272
- Eve Rämön ja 14 muun valtuutetun aloite biohajoavien aurinkovoiteiden käytöstä Vantaan uimarannoilla	1274
15 § Vastaus Loviisa Kaartokallion ja 29 muun valtuutetun aloitteeseen laaja-alaisten erityisopettajien täydennyskoulutus	1276
- Loviisa Kaartokallion ja 29 muun valtuutetun aloite laaja-alaisten erityisopettajien täydennyskoulutus	1280
16 § Vastaus Ida Tammisen ja Tiina Tuomelan sekä 43 muun valtuutetun aloitteeseen Vantaan koulujen ruoka-aikojen järjestämisestä	1282
- Ida Tammisen ja Tiina Tuomelan sekä 43 muun valtuutetun aloite Vantaan koulujen ruoka-aikojen järjestämisestä	1286
17 § Vastaus Keskustan valtuustoryhmän ja 24 muun valtuutetun aloitteeseen vantaalaisille kouluille on palautettava työrauha	1287
- Keskustan valtuustoryhmän ja 24 muun valtuutetun aloite vantaalaisille kouluille on palautettava työrauha	1290
18 § Vastaus ruotsalaisen kansanpuolueen valtuustoryhmän sekä 16 muun valtuutetun aloitteeseen ruotsinkielinen nuorisotyö - svenskspråkigt ungdomsarbete	1291
- Ruotsalaisen kansanpuolueen valtuustoryhmä sekä 16 muun valtuutetun aloite ruotsinkielinen nuorisotyö - svenskspråkigt ungdomsarbete	1295
19 § Markku Weckmanin ja 22 muun valtuutetun aloite Lentorata- / Suomiratahankkeesta luopuminen	1296
- Markku Weckmanin ja 22 muun valtuutetun aloite Lentorata- / Suomiratahankkeesta luopuminen	1297
20 § Jussi Särkelän ja 17 muun valtuutetun aloite talouden riskikartoitusraportin antaminen valtuustolle neljän kuukauden välein	1298
- Jussi Särkelän ja 17 muun valtuutetun aloite talouden riskikartoitusraportin antaminen valtuustolle neljän kuukauden välein	1299
21 § Keskustan valtuustoryhmän ja 23 muun valtuutetun aloite valtuustosopimuksen tavoitetta "Vantaa tähtää pääkaupunkiseudun lapsiystävällisimmäksi kaupungiksi" on konkretisoitava	1300
- Keskustan valtuustoryhmän ja 23 muun valtuutetun aloite valtuustosopimuksen tavoitetta "Vantaa tähtää pääkaupunkiseudun lapsiystävällisimmäksi kaupungiksi" on konkretisoitava	1301
22 § Mikko Viilon ja 9 muun valtuutetun aloite nopeusrajoitusten tarkastelu Vantaan isoilla väylillä	1303
- Mikko Viilon ja 9 muun valtuutetun aloite nopeusrajoitusten tarkastelu Vantaan isoilla väylillä	1304
23 § Juha Järän ja 16 muun valtuutetun aloite ulkoinen kilpailutusselvitys	1305
- Juha Järän ja 16 muun valtuutetun aloite ulkoinen kilpailutusselvitys	1306
24 § Vasemmistoliiton valtuustoryhmä ja 4 muun valtuutetun aloite Hakunilan uimahallille hankittava kiinteä tulostäyttö ja siirrettävät tuolit väliaikaista katsomoa varten	1307

SISÄLLYSLUETTELO

Kaupunginvaltuusto pöytäkirja 13.11.2023

- Vasemmistoliiton valtuustoryhmä ja 4 muun valtuutetun aloite Hakunilan uimahallille hankittava kiinteä tulospöytäkirja ja siirrettävät tuolit väliaikaista katsomoa varten	1308
25 § Minttu Sillanpään ja Ida Tammisen sekä 20 muun valtuutetun aloite lasten oikeus kulttuuriin	1309
- Minttu Sillanpään ja Ida Tammisen sekä 20 muun valtuutetun aloite lasten oikeus kulttuuriin	1310
26 § Kokouksen päättäminen	1311
Muutoksenhakuohje 1. Valitusosoitus	1312
Muutoksenhakuohje 2. Valituskielto	1314
Muutoksenhakuohje 3. Hankintaoikaisuohje ja valitusosoitus	1315

Kaupunginvaltuuston kokous

Aika 13.11.2023 klo. 14.00 – 22.19

Paikka Kaupungintalo, Tikkurila

Osallistujat

Jäsenet	Läsnä	Jäsenet	Läsnä
Lindtman Antti, puheenjohtaja	x	Luukkala Pirjo	x
Kaira Lauri, I varapuheenjohtaja	x	Multala Sari	x (klo. 14.00 – 18.30, § 1-8)
Aidanjuuri Tanja, II varapuheenjohtaja	x	Niikko Mika	x
Abdi Faysal	x	Norrena Vaula	x
Ahokas Siri	x (etäyhteydellä klo. 14.00 – 18.30 ja 19.30 – 22.19)	Norres Lasse	x (klo. 18.30 – 22.19, § 9-26)
Aura Anssi	x (klo. 16.35 – 22.19, § 9-26)	Nummela Nina	x
Dehghan Milad	x	Orlando Carita	x
Demiri Funda	x	Orpana Anitta	x
Eerola Antero	x (klo. 14.00 – 17.00 ja 20.06 – 22.19)	Phull Manav	x (klo. 14.00 – 18.30, § 1-8)
Eklund Tarja	x (klo. 14.00 – 17.30, § 1-8)	Raja-Aho Maarit	x
Friman Reija	x (klo. 14.00 – 16.48 ja 18.30 – 22.19)	Rautavaara Maija	-
Hakala Heli	x	Rokkanen Sakari	x
Hall Anu	-	Rämö Eve	-
Hartikainen Janne	x (klo. 14.00 – 14.50, § 1 – 3a)	Räsänen Minna	x
Iivarinen Oskari	x	Saimen Tuukka	x (klo. 14.00 – 21.26, § 1-11)
el Issaoui Naima	x	Sainio Jari	x
Järä Juha	x	Saramo Jussi	-
Jääskeläinen Jouko	x	Sillanpää Minttu	x
Kaiju Susanna	x	Siniketo-Pietilä Katja	x
Kaimio Tuire	x	Stirkkinen Matilda	x (klo. 16.51 – 22.19, § 9-26)
Kanerva Sami	-	Suoniemi Juha	x
Karhu Suvi	x	Särkelä Jussi	x
Karlsson Patrik	x	al-Tae Hussein	x (klo. 14.00 – 18.30, § 1-8)
Kasonen Mika	x	Tahvanainen Säde	x
Kaukola Ulla	x	Tamminen Ida	x
Kauppinen Sirpa	x	Tawasoli Eva	x
Kiljunen Kimmo	-	Tikkanen Eeva	x

Kivimäki Otso	x	Tuomela Tiina	x
Kähärä Sirkka-Liisa	x	Vacker Marjo	x
Kärki Niilo	x	Valtanen Hanna	x
Lehmuskallio Paula	x	Virkamäki Pekka	x
Letto Pirkko	x	Weckman Markku	x
Lundell Kai-Ari	x	Viilo Mikko	x
		Åstrand Stefan	x
Varajäsenet		Läsnä	
Mutanen Tuomas		x	
Erkkilä Minna		x (klo. 14.00 – 20.30, § 1-8)	
Hynninen Mari		x	
Seppänen Tiia		x	
Jääskeläinen Jari		x	
Ibrahim Aadaan		x	
Koskinen Jouko		x (14.00 – 16.51, § 1-8)	
Kärkkäinen Riku		x	
Heikkinen Minna		x (14.50 – 22.19, § 3b – 26)	
Nykyri Elina		x (17.00 – 20.06)	
Haapalainen Tuija		x (klo. 17.30 – 22.19, § 9-26)	
Friman Milla		x (klo. 18.30 – 22.19, § 9-26)	
Leppänen Janne		x (klo. 18.30 – 22.19, § 9-26)	
Jashanica Xhemail		x (klo. 20.30 – 22.19, § 9-26)	
Liukkonen Pasi		x (klo. 21.26 – 22.19, § 12-26)	
Kaupunginhallituksen jäsenet		Läsnä	
Karinen Ville		x	
Tammi Visa		x	
Kuusela Minna		x	
Nuorisovaltuuston edustaja		Nuorisovaltuuston varaedustaja	
Tuomainen Anni Juulia	x		
Muut osallistujat		Läsnä	
Timonen Pekka, kaupunginjohtaja		x	
Kalske Katri, apulaiskaupunginjohtaja		x	
Åstrand Riikka, apulaiskaupunginjohtaja		x	
Anttila Tero, apulaiskaupunginjohtaja		x	
Ruusula Matti, talous- ja strategiajohtaja		x	
Kalmari Mari, viestintäjohtaja		x	
Pennanen Sari-Anna, kaupunginlakimies		x (klo. 14.00 – 16.10 ja 17.30 – 22.19; § 1-6 ja 9-26)	
Lentämäki Tiina, hallintosihteeri		x	
Pauna Ella, hallintoasiantuntija, pöytäkirjanpitäjä		x (klo. 14.00 – 18.30, § 1-8)	
Takala Matias, vastaava hallintoasiantuntija, pöytäkirjanpitäjä		x	
Rusanen Leena, hallintojohtaja		x	
Kolju Niina, vs. kaupunginlakimies		x (klo. 16.10 – 17.30, § 7-8)	

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Todettiin

Allekirjoitukset

Puheenjohtaja	Antti Lindtman	Lauri Kaira	Säde Tahvanainen
---------------	----------------	-------------	------------------

Pöytäkirjanpitäjä	Ella Pauna	Matias Takala
-------------------	------------	---------------

Pöytäkirjan tarkastus

Aika ja paikka	20.11. klo 16, sähköisesti
----------------	----------------------------

Ida Tamminen	Eva Tawasoli
--------------	--------------

Pykälä 11 tarkastettiin ja hyväksyttiin kokouksessa.

Pöytäkirja on yleisesti nähtävänä

Aika ja paikka	22.11.2023, Vantaan kaupungin internetsivuilla paatokset.vantaa.fi .
----------------	--

1 § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Kuulutus valtuuston kokouksesta on julkaistu kaupungin internetsivuilla 6.11.2023 ja jokaiselle valtuutetulle on lähetetty sähköpostitse henkilökohtainen kokouskutsu.

Kaupunginvaltuusto 13.11.2023 § 1

Esitys:

- a) todetaan läsnä olevat valtuutetut ja
- b) todetaan kokous lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Käsittely:

Puheenjohtaja totesi, että valtuutetut Eve Rämö, Sami Kanerva, Anu Hall, Maija Rautavaara, Jussi Saramo, Kimmo Kiljunen, Matilda Stirrkinen ja Lars Norres ovat pyytäneet vapautusta valtuuston tästä kokouksesta työ-, matkaesteen tai henkilökohtaisen syyn vuoksi.

Heidän tilalleen on kutsuttu samassa järjestyksessä Tuomas Mutanen, Minna Erkkilä, Mari Hynninen, Tiia Seppänen, Jari Jääskeläinen, Aadaan Ibrahim, Jouko Koskinen ja Riku Kärkkäinen.

Puheenjohtaja totesi, että paikalla on 66 valtuutettua.

Päätös:

Puheenjohtaja totesi kokouksen laillisesti koolle kutsutuksi, lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Kokouksen aikana puheenjohtaja totesi seuraavat muutokset kaupunginvaltuuston kokoonpanossa:

§:n 3 käsittelyn aikana klo 14.50 valtuutettu Janne Hartikainen poistui kokouksesta henkilökohtaisen syyn vuoksi ja hänen tilalleen saapui varavaltuutettu Minna Heikkinen, minkä jälkeen paikalla oli 66 valtuutettua.

§:n 9 käsittelyn aikana klo. 16.35 valtuutettu Anssi Aura saapui paikalle, minkä jälkeen paikalla oli 67 valtuutettua.

§:n 9 käsittelyn aikana klo. 16.48 valtuutettu Reija Friman poistui kokouksesta henkilökohtaisen syyn vuoksi minkä jälkeen paikalla oli 66 valtuutettua.

§:n 9 käsittelyn aikana klo. 16.51 valtuutettu Matilda Stirrkinen saapui kokoukseen ja hänen tilaltaan poistui varavaltuutettu Jouko Koskinen, minkä jälkeen paikalla oli 66 valtuutettua.

§:n 9 käsittelyn aikana klo. 17.00 valtuutettu Antero Eerola poistui kokouksesta henkilökohtaisen syyn vuoksi ja hänen tilalleen saapui varavaltuutettu Elina Nykyri, minkä jälkeen paikalla oli 66 valtuutettua.

§:n 9 käsittelyn aikana klo. 17.30 valtuutettu Tarja Eklund poistui kokouksesta henkilökohtaisen syyn vuoksi ja hänen tilalleen saapui varavaltuutettu Tuija Haapalainen, minkä jälkeen paikalla oli 66 valtuutettua.

§:n 9 käsittelyn aikana klo. 18.30 valtuutetut Lars Norres ja Reija Friman saapuivat kokoukseen. Kokouksesta poistuivat valtuutetut Hussein al-Tae, Sari Multala, Manav Phull ja Siri Ahokas henkilökohtaisen syyn vuoksi. Valtuutetun al-Tae tilalla kokoukseen saapui varavaltuutettu Milla Friman ja valtuutetun Ahokas tilalle saapui varavaltuutettu Janne Leppänen. Tämän jälkeen paikalla oli 66 valtuutettua.

§:n 9 käsittelyn aikana klo. 19.30 valtuutettu Siri Ahokas saapui kokoukseen, minkä jälkeen paikalla oli 67 valtuutettua.

§:n 9 käsittelyn aikana klo. 20.06 valtuutettu Antero Eerola saapui kokoukseen ja varavaltuutettu Elina Nykyri poistui, minkä jälkeen paikalla oli 67 valtuutettua.

§:n 9 käsittelyn aikana klo. 20.30 varavaltuutettu Minna Erkkilä poistui kokouksesta henkilökohtaisen esteen takia ja hänen tilalleen saapui varavaltuutettu Xhemail Jashanica, minkä jälkeen paikalla oli 67 valtuutettua.

§:n 12 käsittelyn aikana valtuutettu Tuukka Saimen poistui kokouksesta työesteen takia ja hänen tilalleen saapui varavaltuutettu Pasi Liukkonen, minkä jälkeen paikalla oli 67 valtuutettua.

2 § Pöytäkirjan tarkastaminen

Kaupunginvaltuusto 13.11.2023 § 2

Esitys:

Päätetään

- a) valita kaksi pöytäkirjantarkastajaa toimittamaan pöytäkirjan tarkastus sähköisenä maanantaina 20.11.2023 klo 16.00 ja
- b) pitää tarkastettu pöytäkirja yleisesti nähtävänä kaupungin internetsivuilla (www.vantaa.fi/paatoksenteko) keskiviikosta 22.11.2023 lähtien.

Päätös:

Päätettiin

- a) valita valtuutetut Ida Tamminen ja Eva Tawasoli toimittamaan pöytäkirjan tarkastus sähköisenä maanantaina 20.11.2023 klo 16.00 ja
- b) pitää tarkastettu pöytäkirja yleisesti nähtävänä kaupungin internetsivuilla (www.vantaa.fi/paatoksenteko) keskiviikosta 22.11.2023 lähtien.

3 §

Eron myöntäminen kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Antti Lindtmanille ja täydennysvaalin toimittaminen

VD/3752/00.00.01.00/2023

PT/EP

Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Antti Lindtman on 20.10.2023 saapuneella kirjeellään pyytänyt eroa kaupunginvaltuuston puheenjohtajan tehtävästä.

Kuntalain 18 §:n mukaan valtuusto valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja tarpeellisen määrän varapuheenjohtajia toimikaudekseen, jollei valtuusto ole päättänyt, että heidän toimikautensa on valtuuston toimikautta lyhyempi. Puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat valitaan samassa vaalitoimituksessa.

Hallintosäännön 19 luvun 1 §:n mukaan valtuusto valitsee vuosittain kesäkuun ensimmäisessä kokouksessa keskuudestaan puheenjohtajan sekä ensimmäisen ja toisen varapuheenjohtajan.

Kaupunginvaltuusto on kokouksessaan 19.6.2023 § 3 valinnut kaupunginvaltuuston puheenjohtajistoon toimikaudeksi 1.6.2023-31.5.2024 seuraavat henkilöt:

Antti Lindtman	Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja
Lauri Kaira	Kaupunginvaltuuston I varapuheenjohtaja
Tanja Aidanjuuri	Kaupunginvaltuuston II varapuheenjohtaja

Kaupunginhallitus 31.10.2023 § 5

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle

- myönnettäväksi kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Antti Lindtmanille ero valtuuston puheenjohtajan tehtävästä, ja
- toimitettavaksi täydennysvaali jäljellä olevaksi ajaksi toimikaudesta 1.6.2023–31.5.2024

Käsittely:

Merkittiin, että kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Antti Lindtman poistui osallisuusjäävinä kokouksesta tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Kaupunginvaltuusto 13.11.2023 § 3

Kaupunginhallituksen esitys:

Päätetään

- myöntää kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Antti Lindtmanille ero valtuuston puheenjohtajan tehtävästä, ja

- b) toimittaa täydennysvaali jäljellä olevaksi ajaksi toimikaudesta 1.6.2023–31.5.2024

Käsittely:

Merkittiin, että kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Antti Lindtman poistui osallisuusjäävinä kokouksesta tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.

Päätös:

Päätettiin

- a) myöntää ero Antti Lindtmanille kaupunginvaltuuston puheenjohtajan tehtävästä, ja
b) valita Säde Tahvanainen kaupunginvaltuuston puheenjohtajaksi jäljellä olevaksi ajaksi toimikaudesta 1.6.2023–31.5.2024.

Säde Tahvanainen (kv 13.11.2023 § 3)	Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja
Lauri Kaira	Kaupunginvaltuuston I varapuheenjohtaja
Tanja Aidanjuuri	Kaupunginvaltuuston II varapuheenjohtaja

Muutoksenhakuohje: 1. valitusosoitus

4 §

Eron myöntäminen Sari Multalalle konsernijaoston varajäsenen tehtävästä ja täydennysvaalin toimittaminen

VD/3879/00.00.01.00/2023

PT/EP

Sari Multalalle on myönnetty kaupunginvaltuuston kokouksessa 21.8.2023 § 5 ero kaupunginhallituksen tehtävästä, minkä myötä hän ei ole enää hallintosäännön mukaan kelpoinen toimimaan kaupunginhallituksen konsernijaoston varajäsenen tehtävässä.

Hallintosäännön 7 luvun 2 §:n mukaan kaupunginhallituksessa on konsernijaosto. Kaupunginvaltuusto valitsee konsernijaostoon kaupunginhallituksen jäsenistä tai varajäsenistä kaupunginhallituksen toimikautta vastaavaksi toimikaudeksi vähintään seitsemän jäsentä, joista yhden puheenjohtajaksi ja kaksi varapuheenjohtajiksi, sekä yhtä monta henkilökohtaista varajäsentä.

Hallintosäännön 8 luvun 4 §:n mukaan konsernijaosto vastaa konsernihallinnon järjestämisestä yhdessä kaupunginhallituksen kanssa kaupunginvaltuuston hyväksymässä kaupungin omistajapolitiikassa sekä muissa kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen antamissa ohjeissa ja määräyksissä tarkoitetulla tavalla.

Kaupunginvaltuusto on päätöksellään 19.6.2023 § 6 valinnut kaupunginhallituksen konsernijaostoon toimikaudeksi 2023–2025 seuraavat henkilöt:

Jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Säde Tahvanainen, puheenjohtaja	Joni Hilden
Sami Kanerva, I varapuheenjohtaja	Susanna Kaiju
Kai-Ari Lundell, II varapuheenjohtaja	Pekka Virkamäki
Marjo Vacker	Tiina Tuomela
Minna Kuusela	Eve Rämö
Heli Hakala (kv 18.9.2023 § 4)	Maarit Raja-aho (kv 18.9.2023 § 4)
Ulla Kaukola	Tiina Vesa
Anitta Orpana	Sakari Rokkanen
Kristian Rehnström	Sari Multala
Tuukka Saimen	Niilo Kärki
Faysal Abdi	Osmo Kähkönen

Kaupunginhallitus 9.10.2023 § 6

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle

- myönnettäväksi ero Sari Multalalle kaupunginhallituksen konsernijaoston varajäsenen tehtävästä, ja
- toimitettavaksi täydennysvaali Kristian Rehnströmin henkilökohtaiseksi varajäseneksi jäljellä olevaksi ajaksi toimikaudesta 2023–2025.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Kaupunginvaltuusto 13.11.2023 § 4

Kaupunginhallituksen esitys:

Päätetään

- a) myöntää ero Sari Multalalle kaupunginhallituksen konsernijaoston varajäsenen tehtävästä, ja
- b) toimittaa täydennysvaali Kristian Rehnströmin henkilökohtaiseksi varajäseneksi jäljellä olevaksi ajaksi toimikaudesta 2023–2025.

Käsittely:

Merkittiin, että kaupunginvaltuutettu Sari Multala poistui osallisuusjäävyyden vuoksi kokouksesta tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.

Päätös:

Päätettiin

- a) myöntää ero Sari Multalalle kaupunginhallituksen konsernijaoston varajäsenen tehtävästä, ja
- b) valita Mika Kasonen Kristian Rehnströmin henkilökohtaiseksi varajäseneksi jäljellä olevaksi ajaksi toimikaudesta 2023–2025.

Jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Säde Tahvanainen, puheenjohtaja	Joni Hilden
Sami Kanerva, I varapuheenjohtaja	Susanna Kaiju
Kai-Ari Lundell, II varapuheenjohtaja	Pekka Virkamäki
Marjo Vacker	Tiina Tuomela
Minna Kuusela	Eve Rämö
Heli Hakala (kv 18.9.2023 § 4)	Maarit Raja-aho (kv 18.9.2023 § 4)
Ulla Kaukola	Tiina Vesa
Anitta Orpana	Sakari Rokkanen
Kristian Rehnström	Mika Kasonen (kv 13.11.2023 § 4)
Tuukka Saimen	Niilo Kärki
Faysal Abdi	Osmo Kähkönen

Muutoksenhakuohje: 1. Valitusosoitus

5 §

Vuoden 2022 arviointikertomuksesta aiheutuneet toimenpiteet

VD/353/00.03.00.00/2023

PT/MR/AT/JT

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on mm. arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet. Lautakunnan on myös hankittava tilintarkastuskertomuksessa kohdistetuista muistutuksista asianomaisten selvitykset ja kaupunginhallituksen lausunto sekä tehtävä tämän jälkeen oma päätösehdotuksensa valtuustolle niistä toimenpiteistä, joihin tilintarkastuskertomus, siinä tehdyt muistutukset sekä hankitut selvitykset ja lausunnot antavat aihetta.

Tarkastuslautakunta laatii vuosittain kaupunginvaltuustolle tilinpäätöksen käsittelyn yhteydessä luovutettavan arviointikertomuksen. Arviointikertomus on yhteenveto arviointimuistioista ja tilinpäätöksen johdosta tehtävistä havainnoista ja arvioista kyseistä toiminta- ja varainhoitovuotta koskien. Valtuustokauden päättyessä laadittavassa arviointikertomuksessa tarkastellaan myös valtuustokauden tavoitteiden toteutumista mukaan lukien taloussuunnittelukauden tavoitteiden yleinen linja.

Tarkastuslautakunnan laatima Vantaan kaupungin arviointikertomus vuodelta 2022 merkittiin tiedoksi kaupunginvaltuuston kokouksessa 22.5.2023 § 3 ja se lähetettiin kaupunginhallitukselle toimenpiteitä varten. Kaupunginhallitus päätti 5.6.2023 § 5 lähettää valtuuston päätöksen ao. toimialoille toimenpiteitä varten.

Talouden ja strategian palvelualue on pyytänyt toimialoilta ja eräiltä kaupunkistrategian ja johdon toimialan palvelualueilta selvitykset niitä koskevista arviointikertomuksen kohdista. Lautakuntakäsittelyssä toimialojen selvitykset ovat olleet seuraavasti: kaupunkitilalautakunta 20.9.2023 § 7, kaupunkiympäristölaikunta 19.9.2023 § 10, kasvatuksen ja oppimisen lautakunta 12.9.2023 § 5 sekä kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunta 12.9.2023 § 5.

Talouden ja strategian palvelualue on koostanut lautakuntien sekä kaupunkistrategian ja johdon toimialan omien vastuualueidensa osalta antamista selvityksistä yhteenvedon, jossa on käsitelty arviointikertomuksen tiivistelmässä ja sisältökohdissa esiintyneet aiheet. Lautakuntien selvitykset kokonaisuudessaan ovat myös päätöksen liitteenä.

Arviointikertomus on asian liitteenä.

Kaupunginhallitus 9.10.2023 § 13

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) hyväksyä liitteenä oleva selvitys vuoden 2022 arviointikertomuksesta aiheutuneista toimenpiteistä, ja
- b) esittää se kaupunginhallituksen selvityksenä tiedoksi kaupunginvaltuustolle.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Kaupunginvaltuusto 13.11.2023 § 5

Kaupunginhallituksen esitys:

Päätetään merkitä liitteenä oleva selvitys vuoden 2022 arviointikertomuksesta aiheutuneista toimenpiteistä tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys

Liitteet:

- Selvitys vuoden 2022 arviointikertomuksesta aiheutuneista toimenpiteistä
- Lautakuntien selvitykset arviointikertomuksesta vuodelta 2022
- Arviointikertomus 2022

Muutoksenhakuohje: 2.1 Valituskielto

Lisätiedot:

Talous- ja strategiajohtaja Matti Ruusula, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Yhteenvedo vuodel 2022 arviointikertomuksesta aiheutuneista toimenpiteistä

Tässä yhteenvedossa on vastaukset arviointikertomuksen tiivistelmäkohtiin (kohdat 1–3 ja 6–14) sekä johtopäätöksiin ja suosituksiin. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialaa koskeviin tiivistelmäkohtiin 4 ja 5, luvun 2 johtopäätöksiin ja suosituksiin sekä toimialan vastuulla olleisiin sitoviin tavoitteisiin ei ole selvityksiä, kuten tarkastuslautakunta arviointikertomuksessa toteaa:

Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden ja pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyivät 1.1.2023 Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle. Tästä johtuen näitä koskeviin arviointeihin ei enää saada vastauksia toimialoilta. Tarkastuslautakunta piti kuitenkin tärkeänä sisällyttää vielä seuraavat arvioinnit vuoden 2022 arviointiohjelmanansa.

Toimialojen vastaukset on kirjoitettu ao. kohtien jälkeen. Yhteenvedon lopussa ovat tavoitekohtaiset sitoviin tavoitteisiin annetut selvitykset.

Arviointikertomuksen tiivistelmän huomioihin sekä johtopäätöksiin ja suosituksiin esitetään annettavaksi seuraavat selvitykset

Tarkastuslautakunta:

- 1. Tilinpäätöksen raportoinnin mukaan vuoden 2022 sitovista tavoitteista toteutui täysin 12 tavoitetta. Osittain toteutuneita tavoitteita oli 15 ja 11 tavoitetta ei toteutunut lainkaan. Tarkastuslautakunta oli eri mieltä kahden tavoitteen toteutumisesta ja kiinnitti lisäksi huomiota joidenkin tavoitteiden toteutumisen mittaamiseen. Selkeä mittarointi antaa hyvän lähtökohdan tavoitteiden arvioinnille ja tuo esiin sen, onko toiminta vienyt asioita toivottuun suuntaan.*

Selvitykset tiivistelmäkohtaan 1 sekä johtopäätöksiin s. 16–17 (sitovien tavoitteiden tavoitekohtaiset selvitykset lopussa kohdassa sitovat tavoitteet):

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala:

Toimialan selvitys tavoitekohtaisesti kohdassa sitovat tavoitteet.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala:

Toimialan selvitys tavoitekohtaisesti kohdassa sitovat tavoitteet

Kaupunkiympäristön toimiala:

Vuonna 2022 valtuuston asettamista 38:sta sitovasta tavoitteesta 11 oli vastuutettu ensisijaisesti kaupunkiympäristön toimialalle. Näistä 4 toteutui täysin, 6 osittain ja 1 ei lainkaan.

Tarkastuslautakunta oli yhtä mieltä kaupunkiympäristön toimialan raportointivastuulla olleiden tavoitteiden toteutumisesta, mutta huomautti mittaroinnin selkeyden merkityksestä muutaman tavoitteen osalta. Näihin otetaan alla kantaa erikseen.

Kaupunkiympäristön toimiala yhtyy tarkastuslautakunnan näkemykseen selkeän mittaroinnin merkityksestä toiminnan ohjaamisessa entistä tuloksellisempaan suuntaan ja pyrkii jatkossa kehittämään mittarointiaan yhä kuvaavammaksi. Mittarointia on kuitenkin tärkeä kehittää siten, että se kattaisi myös kaupunkiympäristöön liittyviä laadullisia elementtejä, joita tyypillisesti on määrällisiä tavoitteita vaikeampaa mitata. Toiminnan painopisteiden tulee siis ohjata mittarointia eikä toisinpäin.

Talous ja strategia:

Tavoitteiden raportoinnin selkeyttä ja täsmällisyyttä kehitetään myös jatkossa. Jo tavoitteita ja mittareita valmisteltaessa on syytä myös jatkossa varmistaa, että tavoite, mittari ja siten myös raportointi kohtaavat eli mittari mittaa oikeaa asiaa tavoitteen seurannan kannalta ja raportointi vastaa mittaria.

Tarkastuslautakunta:

2. *Vantaan kaupungin taloudellinen tulos oli ylijäämäinen vuonna 2022. Myös lainakanta pieneni. Kaupunkikonserninkin tulos oli ylijäämäinen mutta konsernin lainakanta nousi hiukan. Kaupungin taloudellinen asema on viime vuosina parantunut ja talouden tasapainon ylläpidolla pystytään varautumaan taloustilanteen muutoksiin.*

Selvitykset tiivistelmäkohtaan 2 sekä johtopäätöksiin s. 25, 27, 30–31 ja 33:

Talous ja strategia:

Vantaan vuoden 2022 tilinpäätös muodostui huomattavasti ennakoitua paremmaksi vuosikatteen ollessa 123,6 milj. euroa ja tilikauden tuloksen päätyessä 13,0 milj. euroa ylijäämäiseksi. Toimintatuotot ylittivät alkuperäisen talousarvion 36,7 milj. eurolla ja muutetun talousarvion 32,7 milj. eurolla. Ylitys johtuu pääosin sosiaali- ja terveydenhuollon saamista koronakorvauksista, joita saatiin yhteensä noin 23,5 milj. euroa ja joita ei huomioitu alkuperäisessä talousarviossa. Lisäksi tulot sisältävät Vantaan Työterveys Oy:n myynnin tuottaman kertaluonteisen myyntivoiton 14,3 milj. euroa. Toimintakulut ylittivät alkuperäisen talousarvion 53,1 milj. eurolla ja alittivat muutetun talousarvion 19,0 milj. eurolla. Muutetussa talousarviossa huomiottiin mm. koronapandemian aiheuttamia kustannuksia. Kaupungin oman toiminnan tasapainottamisohjelma toteutettiin suunnitelman mukaisesti. Erityisesti henkilöstömenot alittivat talousarvio, mutta toisaalta palveluiden ostoihin kirjautuva työvoiman vuokrauksen kustannukset ylittivät talousarvion.

Vuoden 2022 verotulot ylittivät alkuperäisen talousarvion noin 42,7 milj. eurolla ja muutetun talousarvion 1,7 milj. eurolla. Valtionosuuksiin ei vuoden aikana tehty muutoksia ja ne ylittivätkin alkuperäisen talousarvion noin 5,6 milj. eurolla. Kunnallisveron toteuma alitti alkuperäisen talousarvion 16,6 milj. eurolla, mutta ylitti muutetun talousarvion 0,4 milj. eurolla. Toisaalta yhteisöverotulon kertymä oli koko maassa poikkeuksellisen hyvä ylittäen alkuperäisen talousarvion 52,8 milj. eurolla ja alittaen muutetun talousarvion 0,2 milj. eurolla. Kiinteistöverot ylittivät alkuperäisen talousarvion 6,5 milj. eurolla ja muutetun 1,5 milj. eurolla. Yhteisöveron hyvää kertymää selittää se, että yleinen taloustilanne ja sitä myötä yritysten talous kehittyi ennakoitua paremmin. Rahoitustuottoja ja -kuluja toteutui vuonna 2022 yhteensä 26,4 milj. euroa, talousarviossa yhteenlasketuiksi rahoitustuotoiksi ja -kuluiksi oli arvioitu 26,5 milj. euroa. Poistoja ja arvonalentumisia toteutui vuonna 2022 yhteensä 110,7 milj. euroa, joka oli 1,6 milj. euroa talousarviossa arvioitua enemmän.

Talousarvion investointeihin ei tehty vuoden aikana talousarviomuutoksia. Vuoden 2022 toteutuneet bruttoinvestointimenot olivat yhteensä 140,0 milj. euroa jäädessä 17,0 milj. euroa alle talousarvion erityisesti uudis- ja korjausrakentamisen toteutusajankohtien siirtymisen sekä toteutuneiden hankkeiden ennakoitua pienempien kustannusten vuoksi. Talousarviossa 2022 varauduttiin 63,3 milj. euron nettolainanottoon. Vahvan tuloksen takia kaupungin pitkäaikaista lainakantaa pystyttiin lyhentämään vuoden 2022 aikana noin 72 milj. eurolla.

Tarkastuslautakunta:

3. *Ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus on heikentynyt sekä julkisella että yksityisellä sektorilla viimeisten vuosien aikana. Vantaa panostaa henkilöstön saatavuuteen uudella saatavuusohjelmalla. Keskeisiä toimenpiteitä ovat muun muassa palkka ja palkitseminen,*

työnantajan tukema koulutus sekä lähijohtamiseen panostaminen. Lisäksi kehitetään hakijalähtöistä rekrytoinnin mallia. Uuteen henkilöstöhallintojärjestelmään siirtyminen toteutui kokonaisuutena sujuvasti laajan ennakkotestaamisen ja varautumisen ansiosta.

Selvitykset tiivistelmäkohtaan 3 sekä johtopäätöksiin s. 40–41 ja suosituksiin s. 41:

Henkilöstö- ja konsernipalvelut:

Saatavuusohjelman toimenpiteitä on vuoden 2023 alkupuoliskon aikana viety utterasti eteenpäin. Erityisenä onnistumisena juuri saatavuushaasteiden osalta ovat olleet kesän palkkaratkaisut, joissa saavutettiin järjestöjen kanssa hienoja ratkaisuja. Ratkaisua auttoi paljon myös kaupungin oma rahallinen panostus valtuuston talousarvioon varatulla miljoonalla eurolla. Korotuksia kohdennettiin voimakkaasti mm. varhaiskasvatukseen, nuorisotyöhön ja perusopetuksen päteviin erityisopettajiin ja kaupunkiympäristön ammattihenkilöstöön. Koulutuspaikkoihin pyrittiin vaikuttamaan hallitusohjelmavaikuttamisella ja jatkuvalla yhteydenpidolla opetusministeriöön ja alan keskeisimpiin oppilaitoksiin.

Tarkastuslautakunta:

6. *Liikuntapalvelujen tarjonnassa on otettu huomioon eri ikäiset liikunnanharrastajat. Kouluissa ja oppilaitoksissa ehkäistään syrjäytymistä tukemalla mieluisan harrastuksen löytymistä. Tarjolla on myös maksuttomia harrastusmahdollisuuksia. Palvelutuotannossa pyritään mahdollisuuksien mukaan ottamaan huomioon asiakaskunnan moninaisuus, kuten monikulttuurisuus-, esteettömyys- ja sukupuolikysymykset.*

Selvitykset tiivistelmäkohtaan 6 sekä johtopäätöksiin s. 62 ja suosituksiin s. 62–63:

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala:

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala toteaa, että Liikkumisohjelman valmistelu etenee ja tavoitteena on, että ohjelma-asiakirja valmistuu vuoden 2023 aikana. Vantaan liikkumisohjelma on kaupunkitasoinen toimenpideohjelma, jolla vastataan liikkumattomuuden ja fyysisen passiivisuuden haasteisiin. Liikkumisohjelmassa luodaan koko kaupungin yhteiset tavoitteet ja konkreettiset toimenpiteet, joiden avulla lisätään kaikkien asukkaiden arkiliikkumista ja fyysistä aktiivisuutta. Eri puolilla Vantaata on käytössä maksuttomia, vapaassa käytössä olevia ulkokuntosaleja. Kesän 2023 aikana uudet kuntosalit on toteutettu Havukoskelle, Itä-Hakkilaan, Askistoon, Pähkinärinteeseen ja Ilolaan.

Ohjattu ryhmäliikunta tarjoaa monipuolisia ja edullisia harrastamisen mahdollisuuksia työikäisille ja senioreille. Kesäliikunta + syyskauden aloitus syykuun alusta. Lasten liikunnallisia kesäleirejä järjestettiin kymmenessä eri kohteessa.

Tasa-arvoista sporttia -hankkeessa luotiin toimenpidesuosituksia liikuntapalveluiden kehittämiseen siten, että liikuntapalveluissa huomioidaan paremmin erilaiset väestöryhmät sekä vieraskieliset kuntalaiset. Hankkeen aikana liikuntapalveluita tarkasteltiin erityisesti monikielisuuden, saavutettavuuden ja yhdenvertaisuuden näkökulmista.

Harrasteliikunnan kohdeavustusta myönnetään vantaalaisiin kohdistuvan harrasteliikuntatoiminnan järjestämiseen. Avustusta voidaan myöntää harrasteliikuntatoimintaan, harrasteliikuntatapahtumiin tai liikuntaleireille. Avustus oikeuttaa tuetun toiminnan osalta myös liikuntatilojen maksuttomiin käyttövuoroihin liikunnan palvelualueen myöntämällä käyttövuoroilla.

Hyvinvointimentorointi on kuntalaisille maksuton liikunta- ja elintapaohjauspalvelu, joka tähtää pysyviin elintapamuutoksiin ja terveystottumusten kohentamiseen. Hyvinvointimentoroinnissa

tähdätään pienin askelin kohti pysyviä elintapamuutoksia. Henkilökohtaiselta hyvinvointimentorilta saat tukea muutokseen ja yksilöllistä ohjausta terveellisiin elintapoihin, kuten liikkumisen aloittamiseen, ravitsemukseen ja uneen.

Myönteisen erityiskohtelun toimintaohjelman Lähiöt liikkeessä -osahankkeen tavoitteena on liikkumisen esteiden madaltaminen, eriarvoistumisen ehkäiseminen, alueiden hyvinvointierojen kaventaminen sekä yhteisöllisyyden lisääminen. Hanke jakautuu kahteen osa-alueeseen: lähiliikuttajiin ja koulujen urheilujoukkue-toimintaan.

Sporttikaveritoiminnan tavoitteena on löytää oppilaille mieluinen harrastus sekä tukea liikunnallista ja terveellistä elämäntapaa.

Kaikilla liikuntapaikoilla on visuaalisesti yhdenmukaiset taulut, joissa kannustetaan ilmoittamaan paikkaan tai palveluun liittyvät huoltopyynnöt (liikuntapaikkojen kunto, rikkoutuneet välineet, valaistus) tai kehitysehdotukset (uudet liikuntapaikat, ohjattu toiminta). Palautteiden ohjautumista kehitetään uudistuvan sähköisen palautejärjestelmän yhteydessä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työssä on toteutettu lakisääteinen vuosittainen raportointi kaupunginvaltuustolle hyvinvointikatsauksen muodossa. Hyvinvointikatsauksen aiheeksi valittiin "Koettu hyvinvointi ja osallisuus" hyvinvointitilastojen ja -ilmiöiden perusteella. Yhteistyötä hyvinvointialueen ja Keravan kaupungin kanssa on jatkettu tiiviisti. Palveluiden yhdyspintoja on kartoitettu ja pyritty varmistamaan parhaalla mahdollisella tavalla esimerkiksi yhdyspintasopimusten avulla. Yhteistyössä hyvinvointialueen ja Keravan kaupungin kanssa valmistelimme hyvinvointiseminaaria alkuvuodelle 2023.

Tarkastuslautakunta:

7. *Kaupunkikulttuurilautakunnan järjestöille ja yhteisöille jakamien avustusten avustusprosessia ohjaavat kaupunginhallituksen ja kaupunkikulttuurilautakunnan hyväksymät avustusten yleiset ja avustuslajikohtaiset myöntämisperiaatteet. Avustusten hakemisesta tiedotetaan eri kanavissa ja järjestöille pidetään myös infotilaisuuksia avustusasioista. Avustukset ovat järjestöille tärkeä tukimuoto ja sujuva avustusprosessi tukee osaltaan järjestöjen toimintaedellytyksiä.*

Selvitykset tiivistelmäkohtaan 7 sekä johtopäätöksiin s. 68 ja suosituksiin s. 68:

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala:

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala toteaa, että avustusprosessin sujuvuuteen kiinnitetään huomiota ja sitä kehitetään mm. sähköisen hakujärjestelmän uusimisen avulla. Tiedottamista ja hakijoiden tukea vahvistetaan järjestämällä säännöllisesti mm. avustusinfoja, järjestöfoorumeita sekä digitukea tarjoamalla.

Tarkastuslautakunta:

8. *Varhaiskasvatus kärsii vakavasta henkilöstövajeesta. Erityisesti tiukentuvat kelpoisuusehdot täyttävistä työntekijöistä on pulaa. Sairauspoissaolojen merkittävä lisääntyminen ja sijaisten heikko saatavuus lisäävät entisestään tilanteen haastavuutta. Kaupunki on muun muassa tukenut henkilöstön kouluttautumista ja pätevöitymistä tehtäviin. Myös eri kulttuureista tulevan henkilöstön saatavuuteen on kiinnitetty huomiota.*

Selvitykset tiivistelmäkohtaan 8 sekä johtopäätöksiin s. 76–77 ja suosituksiin s.77:

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala:

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että kaupunkitasoisen henkilöstön saatavuuden toimenpideohjelman toimenpiteitä edistetään varhaiskasvatuksen palvelualueilla määrätietoisesti. Toimenpideohjelmaa jalkauttamaan on perustettu työryhmä, joka vastaa siitä, että varhaiskasvatuksen henkilöstövajeen parantamiseen liittyvät toimenpiteet ovat mahdollisimman tarkoituksenmukaisia ja vaikuttavia. Keskisiä toimenpiteitä ovat mm. palkkaan, palkitsemiseen ja henkilöstöetuihin liittyvät asiat, pito- ja vetovoimaa tukevan lähijohtamisen kehittäminen, työnantajan tukema pätevöitymiskoulutus, oppilaitosyhteistyö sekä rekrytoinnin kehittäminen. Valtakunnallisesti yritetään käytettävissä olevin keinoin vaikuttaa koulutuspaikkojen lisäämiseen sekä alan yleiseen houkuttelevuuteen.

Sairauspoissaoloihin pyritään vaikuttamaan monenlaisten työhyvinvointia ja työssä jaksamista edistävien toimenpitein. Sijaisten saatavuuteen liittyviä haasteita helpottamaan on tälle vuodelle palkattu 40 vakituista varahenkilöä, jotka sijoitetaan isoimpiin yksiköihin helpottamaan välitöntä sijaistarvetta.

Varhaiskasvatuksessa kiinnitetään muunkielisten lasten suomen kielen oppimiseen mm. edistämällä varhaiskasvatuksen kielitietoista toimintakulttuuria, jossa inklusiivisessa toiminnassa varmistetaan jokaisen lapsen mahdollisuudet oppia suomen kieltä. Vantaalla on viisi kieli- ja kulttuurikoordinaattoria, jotka toimivat konsultoivassa roolissa ja jotka kehittävät yhdessä päiväkotien henkilöstön kanssa suomen kielen omaksumiseen tähtäviä toimintatapoja.

Tarkastuslautakunta:

9. Koivukylän päiväkotia edustaa hienoa puurakentamista. Päiväkotia oli ensimmäinen rakennushanke, jossa hiilijalanjälki vaikutti tarjoustun vertailuperusteissa. Vaikeasta maailmantilanteesta huolimatta päiväkotia valmistui lähes aikataulussaan alittaen samalla arvioidut kokonaiskustannukset.

Selvitykset tiivistelmäkohtaan 9 sekä johtopäätöksiin s. 79:

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala:

Yhteistyö toimitilan ja urakoitsijan kanssa suunnittelun ja rakentamisen aikana sujui kasvatuksen ja oppimisen toimialan näkökulmasta hyvin. Aikataulussa pysymisen ansiosta päiväkotia oli mahdollista avata suunnitellusti. Lopputuloksena oli terveellinen, turvallinen ja toimiva sekä konseptin mukainen päiväkotia. Tämä antaa hyvän pohjan seuraavan päiväkodin eli Ruusupuun päiväkodin rakentamiselle.

Kaupunkiympäristön toimiala:

Koivukylän päiväkotia on Suomen suurin hirsirakenteinen päiväkotia, kokonaisalaltaan noin 2500 neliometriä. Päiväkotia lämpiää maalämmöllä ja katolle on asennettu aurinkopaneelijärjestelmä, joten ympäristöystävällisyyteen ja energiatehokkuuteen tehdyillä panostuksilla on saatu rakennuksen aiheuttamat ilmastopäästöt tavanomaista reilusti vähäisemmäksi. Ulkoavarastot ja katokset on toteutettu viherkattoisina. Tontin reuna-alueille on jätetty mahdollisimman paljon luonnonmukaista kasvustoa ja kuntaa, millä pyritään vahvistamaan lasten kosketusta luontoon.

Hankintakriteereinä olivat hinnan ja toiminnallisten perusteiden lisäksi ratkaisun hiilijalanjälki ja takuu aika. Samalla urakkakilpailulla sovittiin Kivistöön nyt rakenteilla olevan Ruusupuun päiväkodin toteutuksesta. Kohde toteutetaan samoja hyväksi todettuja suunnitteluperiaatteita noudattaen.

Koivukylän päiväkodin loppukustannukset alittivat hankkeelle asetetun tavoitehinnan lopulta n. 23 %.

Tarkastuslautakunta:

10. *Pääkaupunkiseudun kaupungit sekä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri arvioivat yhdessä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämistä. Vantaalla arviointi kohdistui lukiolaisiin. Arvioinnin perusteella opiskelijoiden hyvinvointia on edistetty asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Haasteet erityisesti psykologien saatavuudessa sekä palvelutarpeen kasvu vaikeuttavat opiskeluhuollon palveluihin pääsyä. Opiskeluhuollossa kannatellaan osaa myös sellaisista opiskelijoista, joiden tilanne vaatisi hoidollisempia palveluja.*

Selvitykset tiivistelmäkohtaan 10 sekä johtopäätöksiin s. 85–86 ja suosituksiin s. 86:

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala:

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että 1.8.2023 voimaan astuneessa Koulutuksen järjestäjän nuorten lukiokoulutuksen opiskeluhoitosuunnitelmassa on arvioitu opiskeluhooltohenkilöstön tarve, johon hyvinvointialue lakisääteisesti pyrkii vastaamaan. Yhteistyötä hyvinvointialueen ja KASO:n välillä pidetään yllä yhteisillä rakenteilla (mm. Koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltoryhmä), lisäksi KASO:n opiskeluhoollon erityisasiantuntija toimii tiiviissä yhteistyössä hyvinvointialueelle siirtyneiden opiskeluhoitolpalveluiden kanssa, jotta yhteistyö kunnan ja hyvinvointialueen välillä jatkuu ja kehittyy.

Tarkastuslautakunta:

11. *Kadut ja puistot palvelualueella suunnitellaan, rakennetaan ja ylläpidetään jokaiselle kuntalaiselle näkyvästi esillä olevaa kaupunki-infraa. Kyse on samalla kaupungin kannalta merkittävästä omaisuuserästä. Palvelualue on alkanut selvittää kaupunki-infran kasvavaa korjausvelkaa ja jatkossa on tärkeää saada selvityksen pohjalta aikaan suunnitelma korjausvelan hillitsemiseksi.*

Selvitykset tiivistelmäkohtaan 11 sekä johtopäätöksiin s. 92–93 ja suosituksiin s. 93–94:

Kaupunkiympäristön toimiala:

Kaupunkiympäristön toimiala jakaa tarkastuslautakunnan huolen kaupunki-infran omaisuuden hallinnasta ja korjausvelan seurannasta. Tilannekuvan parantamiseksi ja vastuunjaon selkeyttämiseksi uusi omaisuudenhallinnan vastuualue on perustettu 1.7.2023 katujen ja puistojen palvelualueen rakentamisen palveluyksikköön. Vastuualue vastaa mm. rakennetun ympäristön (julkisen kaupunkitilan) omaisuudenhallintastrategiasta, omaisuuden elinkaaren hallinnasta ja omaisuusosien määrittelystä, omaisuustiedon ylläpidon koordinoinnista, toiminnan ja talouden suunnittelusta ja seurannasta sekä infran uudisrakentamisen, kunnossapitotoimenpiteiden ja korjausinvestointien ohjelmoinnista.

Kaupunkiympäristön toimialan näkemys on, että korjausvelan hillitseminen tai taittaminen edellyttää jatkossa sekä nykyistä selvästi korkeampaa määrärahasoa että riittäviä henkilöresursseja kunnallistekniikan suunnitteluttamiseen ja rakennuttamiseen. Toimiala tekee määrätietoista työtä nostaakseen infran korjausvelan määrän ja merkityksen kuntapäätäjien tietoon.

Tarkastuslautakunta:

12. *Vantaan kiinteistöomaisuuden korjausvelka ja perusparannustarve ovat olleet vuosia laskusuunnassa. Korjausvelkaa on hallittu kulumista vastaavin korjausinvestoinnein sekä myymällä ja purkamalla huonokuntoisia rakennuksia. Kiinteistöt ja tilat -palvelualueen henkilöstövaje on noin kymmenen prosenttia. Haasteina ovat koulutuspaikkojen vähäisyys ja ammattitaitoisen työvoiman vähäinen hakeutuminen avoimiin tehtäviin. Työssäoppimista on voitu yksittäistapauksissa hyödyntää rekrytoinnissa.*

Selvitykset tiivistelmäkohtaan 12 sekä johtopäätöksiin s. 100 ja suosituksiin s. 100:

Kaupunkiympäristön toimiala:

Ammattitaitoisen työvoiman saatavuuden parantamiseksi kiinteistöjen ja tilojen palvelualue on pyrkinyt täsmentämään tehtäväkuvauksia ja tehostamaan rekrytointia sekä saamaan uusia vakansseja henkilöstösuunnitelmaan. Myös palkkataso on useissa vakansseissa jäänyt jälkeen kilpailijoista, vaikka tähän on toistuvasti yritetty saada aikaan muutosta yhteistyössä HR-palveluiden kanssa. Työ rekrytointihaasteiden ratkaisemiseksi on tärkeä painopiste palvelualueella.

Korjausvelan hallinnan osalta jatketaan kulumista vastaavia korjausinvestointeja sekä myydään omaisuutta (mm. sosiaali- ja terveydenhuoltoa sekä pelastuslaitosta palvelevia rakennuksia ja asunto-omaisuutta) ja puretaan huonokuntoisia, käytöstä poistettavia, rakennuksia. Mahdollisuuksien mukaan tehdään kiinteistökehittämistä ja haetaan purkavaa uudistamista mahdollistavia asemakaavanmuutoksia.

Tarkastuslautakunta:

13. Ympäristökeskuksella on merkittävä rooli turvallisen elinympäristön turvaajana ja Vantaan strategiaan sisältyvän pitkän tähtäimen ympäristöohjelman, resurssiviisauden tiekartan, toimeenpanemisessa. Toimeenpanon resurssien riittävyyteen sekä toimenpiteiden viivästysten syihin ja viivästysten mahdollisiin seurauksiin on hyvä kiinnittää huomiota.

Selvitykset tiivistelmäkohtaan 13 sekä johtopäätöksiin s. 107–108 ja suosituksiin s. 108:

Kaupunkiympäristön toimiala:

Kaupunkiympäristön toimiala on tarkastuslautakunnan kanssa yhtä mieltä siitä, että Vantaan hiilineutraalisuustavoitteiden saavuttaminen sekä luonnon monimuotoisuuden turvaaminen edellyttävät riittäviä henkilöstö- ja muita resursseja. Luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi edellytetään paitsi resurssiviisauden tiekartassa, niin myös uudessa luonnonsuojelulaissa entistä enemmän työpanosta.

Toimiala kuitenkin toteaa, että oikean kokonaiskuvan saamiseksi luonnon monimuotoisuuteen liittyviä resursseja tulisi tarkastella kaupunkirakenteen ja ympäristön palvelualueen tasoisena kokonaisuutena eikä vain ympäristökeskuksen palveluyksikön näkökulmasta. Erityisesti yleiskaavoituksen kestävä kaupunki -tiimillä on ympäristökeskuksen ohella merkittävä rooli luontoarvojen huomioimisessa kaavoituksen prosesseissa. Vuonna 2022 tähän työhön osoitettiin yksi uusi vakanssi, joka sijoitettiin yleiskaavoituksen yksikköön. Yleiskaavoitus ja ympäristökeskus tekevät tiivistä yhteistyötä luonnon monimuotoisuuteen liittyvissä kysymyksissä.

Tarkastuslautakunta:

14. Vantaan Energia Oy joutui Ukrainan sodan vuoksi huoltovarmuussyistä jatkamaan vielä kivihiiilen käyttöä energiantuotannossaan. Uusilla investoinneilla yhtiö tehostaa edelleen energiantuotantoaan ja laajentaa liiketoimintaansa. Samalla yhtiö etenee kohti tavoitteitaan luopua fossiilisten polttoaineiden käytöstä vuonna 2026 ja saada energiantuotantonsa hiilinegatiiviseksi vuonna 2030. Vantaan Energia Oy:n toiminta on ollut kaupungin edun mukaista ja yhtiön tavoitteet tukevat merkittävästi Vantaan kaupungin tavoitetta hiilineutraalisuuden saavuttamisesta vuoteen 2030 mennessä.

Selvitykset tiivistelmäkohtaan 14 sekä johtopäätöksiin s. 114–115:

Henkilöstö- ja konsernipalvelut:

Vantaan Energian pitkän aikavälin tavoitteena on olla hiilinegatiivinen kiertotalousenergiayhtiö vuonna 2030. Välitavoitteena on luopua fossiilisten polttoaineiden käytöstä mahdollisimman nopeasti. Toukokuussa 2022 käyttöön otettu jätevoimalan laajennus olisi mahdollistanut kivihiilen käytön lopettamisen normaalissa energiantuotannossa.

Venäjän hyökkäyssotaa Ukrainaan seuranneet polttoaineiden- ja energiakaupan rajoitukset johtivat kuitenkin erittäin haastavaan tilanteeseen energiantuotannon polttoaineiden saatavuudessa. Polttoaineiden hinnat kasvoivat myös voimakkaasti. Tämän vuoksi Vantaan Energia jätti Martinlaakson hiilivoimalan toistaiseksi huoltovarmuuskäyttöön lämmön ja sähköntuotannon riittävyyden varmistamiseksi energia-alalla vallitsevista poikkeuksellisista olosuhteista.

Sitovat tavoitteet

Tarkastuslautakunnan arvioita vuoden 2022 tavoitteiden toteutumisesta

Tavoitekohtaiset sitoviin tavoitteisiin annetut selvitykset. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialaa koskeviin kohtiin ei ole toimialan selvityksiä (tavoitteet 14, 22 ja 23).

Tarkastuslautakunta:

Monta mittaria sisältävät tavoitteet

Strategisissa tavoitteissa oli monta tavoitetta, joilla oli useita mittareita. Jos vain osa mittareista toteutuu arviointia helpottaisi, jos raportoinnista kävisi selkeästi ilmi mitkä mittareista toteutuivat ja mitkä eivät. Alla esimerkki tavoitteesta 8.

Kohtaan mittarien toteuma on tässä jokaisen mittarin perään lisätty merkintä, toteutuiko mittari (T) vai ei (ET). Näin lukija näkee heti mitkä mittareista toteutuivat ja mitkä eivät.

Talous ja strategia:

Mittareiden toteuma voidaan jatkossa lisätä erikseen tilinpäätösraportointiin.

Tarkastuslautakunta:

Sitova tavoite 11. Suunnitelma IB-jatkumon toteuttamiseksi osana oppimiskampusta.

Arviointikriteeri	Tilinpäätöksen raportointi	Tarkastuslautakunnan arvio
Suunnitelma laadittu.	Tavoite toteutui osittain.	Tavoite ei toteutunut lainkaan.

Sitovaan tavoitteeseen liittyvä mittari on yksiselitteinen on/off-mittari. Sen mukaan suunnitelma on joko valmistunut tai ei ole valmistunut. Raportoinnin mukaan suunnitelma on tehty tavoitteessa mainitsemattoman ohjelman osalta, mutta ei nimenomaisesti tavoitteeksi asetetun suunnitelman osalta. Tavoitteena olevan suunnitelman osalta suunnittelu on vasta aloitettu. Tavoite ei näin ollen toteutunut lainkaan.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala:

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että suunnitelma IB Career Related -ohjelman aloittamisen osalta laadittiin vuoden 2022 aikana. (Ohjelma alkaa Variassa elokuussa 2024). Toimialalla on tehty laaja analyysi englanninkielisen opetuksen järjestämiseen liittyvistä näkökulmista; kohdejoukko, palveluverkko, suomen kielen osaaminen, varhaiskasvatussuunnitelma ja opetussuunnitelmat ja rekrytointi huomioon ottaen. Kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan päätöksen mukaisesti Aviapoliksen alueelle lähdetään suunnittelemaan Muuran yhtenäistä peruskoulua, jossa osa oppilaista voi opiskella painotetun englannin kielen opetussuunnitelman

mukaan. Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen IB-koulutusohjelman (PYP ja MYP) tarveselvitystä jatketaan edelleen.

Tarkastuslautakunta:

Sitova tavoite 16. Laajennetaan lapsille ja nuorille suunnattua harrastustoimintaa ja parannetaan harrastusmahdollisuuksia.

Tavoitteeseen liittyy kaksi mittaria:

- *Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, prosentti (Kouluterveyskyselyn osio kohdennetulle alueelle).*
- *Harrastusten Vantaa -hankkeeseen osallistuneet, joille kyseessä on ainoa harrastus, lukumäärä. (kysely osallistuvien perheille).*

Ensimmäisen mittarin raportoinnissa todetaan, että vuonna 2022 tehdyn kohdennetun kyselyn tulokset eivät ole vertailukelpoisia tavoitearvoihin, jotka on saatu kouluterveyskyselystä. Koska toteuma-arvot eivät ole vertailukelpoisia tavoitearvoihin ei tavoitteen ensimmäisen mittarin toteutumista voi arvioida.

Tavoitteen toisessa mittarissa tarkasteltiin, miten suurelle osalle osallistujista kyseessä oli ainoa ohjattu harrastus. Lähtötaso oli 32 prosenttia ja tavoitetaso, että osuus kasvaa. Toteuma oli 34 prosenttia, joten tavoitteen toinen mittari toteutui. Tavoite voidaan katsoa osittain toteutuneeksi.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala:

Tavoitteena oli mitata harrastustarjonnan kehittymistä ja sen kohdentumista niihin, joilla ei vielä ole harrastusta pilotin kohteena olleessa koulussa. Ensimmäisen mittarin osalta kysymyksen sisältö vaihtui kyselyiden välillä, joten mittarin asetannassa osin epäonnistuttiin. Lähtötasoksi ilmoitettiin kouluterveyskyselyn tulos kysymyksestä, jossa harrastaminen pitää sisällään ohjatun toiminnan lisäksi myös omatoimisen tekemisen. Pilottikoululle suoritettu arviointikysely pyrittiin rakentamaan selkeäksi ja kysymysten sisältö helposti ymmärrettäväksi. Siinä harrastaminen rajattiin vastaajien osallistumiseen ohjattuun harrastustoimintaan. Kyselyn perusteella ilman ohjattua harrastusta olevista suuri osa ei halua ohjattuun harrastukseen. N. 15 % vastaajista ei tiedä harrastusmahdollisuuksista tai itseä kiinnostavaa harrastusta ei ole riittävän lähellä saatavilla. Harrastusten Vantaa -hankkeen tuottamat harrastukset ovat kohdistuneet tavoitteen mukaisesti niihin, joilla ei ole muutoin harrastusta.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala:

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että harrastusten Vantaan toiminta on vakiintunut Vantaalla, mutta silti markkinointiin ja tiedottamiseen sekä harrastuksiin ohjautumiseen tulee kiinnittää huomiota. Harrastusten Vantaan tarjonnan suunnittelu edellyttää oppilaiden kuulemistä. Tätä kautta pyritään tarjoamaan kohdejoukkoa kiinnostavia ja innostavia harrastuksia. Useiden toimijoiden kesken pyritään löytämään jatkossakin tiloja ja toimijoita harrastustoiminnan turvaamiseksi.

Tarkastuslautakunta:

Sitova tavoite 19. Toimitilat ovat teknisesti kunnossa ja sisäilmaolosuhteet sekä esteettömyysvaatimukset ovat vaatimusten mukaisia ja sisäilmaoireilu hallinnassa.

Tavoitteeseen liittyy kaksi mittaria:

- *Toimitilojen tekninen kunto ja sisäilmatilanne todetaan tarkastuksin säännöllisesti. Toimenpiteitä toteutetaan priorisoitujen huolto- ja korjaustyöohjelmien perusteella.*

- *Sisäilmaoireilu vähenee korjausten jälkeen.*

Ensimmäisen mittarin kohdalla raportoidaan, että toimenpiteitä tehtiin suunnitelmallisesti ja kaikkiin sisäilmaselvityspyyntöihin vastattiin. Tavoitteessa mainittu toimitilojen teknisen kunnon ja sisäilmatilanteen säännöllinen toteaminen tarkastuksin jäi hieman epäselväksi. Tarkoittiko tämä, että kaikkien toimitilojen kuntoa seurataan säännöllisesti? Nyt raportoinnissa on mainittu, että osalle kiinteistöistä on käytössä digitaalinen olosuhdeseuranta, mutta ilmeisesti kaikkien toimitilojen teknisen kunnon ja sisäilmatilanteen säännöllinen seuranta ei vielä toteudu.

Toisen mittarin kohdalla raportoidaan, että ennen sisäilmakorjauksia on korjattavan tilan henkilöstölle tehty oireita kartoittava kysely. Korjausten jälkeistä kyselyä ei raportoinnin mukaan ole hyvinvointialueuudistuksesta johtuen saatu toteutettua. Tavoitteen toisen mittarin tavoitetason toteutumista, sisäilmaoireilun vähenemistä korjausten jälkeen, ei voi arvioida. Kokonaisuutena tavoite voidaan arvioida osittain toteutuneeksi.

Kaupunkiympäristön toimiala:

Kaikkien kohteiden sisäilmatilannetta seurataan ja rakennuksiin tehdään eri laajuisia tarkastuskäyntejä. Yhteensä tarkastuskäyntejä tehdään oman henkilöstön voimin noin 100 kpl vuosittain. Tarkastus tehdään, jos rakennuksessa havaitaan hajua tai koetaan oireilua tai muuta sisäilmahaittaa tai epäilyä sisäilman aiheuttamista ongelmista, tai jos rakennuksessa on alkamassa osakorjaus- tai peruskorjausprojekti. Toimitilajohtamisen yksikön suorittamien tarkastusten lisäksi tarkastuksia tehdään myös ympäristöterveydenhuollon tarkastusten yhteydessä. Nämä tarkastukset tehdään suunnitelmallisesti 3 vuoden välein kouluihin ja päiväkoteihin.

Sisäilmakorjausten yhteydessä tehdään olosuhdekysely ennen ja jälkeen korjausten, jossa vastaajat voivat ilmoittaa havaitsevatko edelleen sisäilmahaittaa vai eivät. Kysely tehdään omana työnä. Koetun oireilun mittaamista vaikeuttavat mm. oireilun yksilöllisyys, tilojen käyttäjien suuri määrä ja vaihtuminen sekä kausivaihtelut ulko-olosuhteissa. Tämän vuoksi tekninen kunto ja vaatimusten mukaisuus tulee osoittaa itse rakennusta tarkastelemalla. Korjaustoimenpiteitä voidaan pitää onnistuneina, jos korjaukset on toteutettu tutkimusten edellyttämässä laajuudessa ja laadukkaasti korjaussuunnitelmien mukaisesti. Lähtökohtaisesti olosuhteita voidaan pitää riittävän hyvinä, jos ne täyttävät sisäilmaolosuhteille asetetut, mitattavissa olevat tavoitearvot.

Rakennusten ja toimitilojen kuntoa voidaan luotettavimmin arvioida säännöllisin ammattilaisten suorittamin kuntotarkastuksin, joita kuitenkin on mahdollista toteuttaa rajallinen määrä. Digitaalisella olosuhdeseurannalla mahdollisiin muutoksiin voidaan reagoida ennakoivasti, mutta näitäkin laitteita on käytössä rajoitetusti. Sisäilman digitaalista olosuhdeseurantaa tehdään vuosittain noin 30 rakennukseen. Näitä mitattavia kohteita vaihdetaan vuosittain ja kohteita lisätään tarpeen mukaan. Kaikkiin kohteisiin lisätään olosuhdeseuranta, joissa sille nähdään tarvetta.

Tarkastuslautakunta:

Sitova tavoite 21. Vantaalaiset kokevat osallisuutta ja yhteisöllisyyttä, yksinäiseksi itsensä kokevien osuus vähenee.

Tavoitteeseen liittyy kaksi mittaria:

- *Tuntee itsensä usein yksinäiseksi % (Kouluterveyskyselyn osio kohdennetulle alueelle).*
- *Osallisuusindikaattori (osallisuuskysely).*

Ensimmäisen mittarin kohderyhmä on hyvin rajattu (kohdekoulujen 4. ja 5. -luokkalaiset sekä 8. ja 9. -luokkalaiset). Tarkastuslautakunta on huolissaan mittarin yksinäisiksi itsensä tuntevien määrästä. Toisen mittarin osallisuuskyselyn mukaan osallisuuden kokemukset olivat laskeneet vuoden 2022 alusta vuoden 2022 loppuun. Tarkastuslautakunta on huolissaan osallisuuden kokemuksen laskusuunnasta ja pitää tärkeänä, että tulokset analysoidaan.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala:

Osallisuuskysely toteutetaan vuosittain 2000 vantaalaisen satunnaisotannalla. Vastaajamäärä on vaihdellut 555–367 välillä. Vuoden 2022 lopussa kerätyssä aineistossa vaikuttaa olevan edellisiä enemmän palkkatyön ulkopuolella olevia, hyvinvointinsa ja taloudellisen tilanteensa haastavaksi kokevia kuin edellisissä kyselyissä. THL on todennut näiden seikkojen korreloivan osallisuuden kokemuksen kanssa. Kaupungin toiminnassa ei ole tapahtunut suuria muutoksia kyselyjen välillä, joten kyseessä voi olla otokseen tai yleiseen yhteiskunnalliseen tilanteeseen liittyvä muutos. Tätä indikoisi myös se, että kyselyn perusteella vantaalaiset ovat kuitenkin tyytyväisiä kaupungin järjestämiin osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksiin. Tyytyväisten osuus oli kasvanut viime vuodesta ja 38 % vastaajista oli joko enkin tai erittäin tyytyväisiä. Osallisuuskyselyn toteuttamista laajemmalla otannalla selvitetään syksyllä 2023.

Tarkastuslautakunta:***Sitova tavoite 22. Nuorten mielenterveyttä tuetaan nopeuttamalla palvelujen piiriin pääsyä ja kehittämällä palveluita.***

Tavoitteeseen liittyy kolme mittaria:

- *Odotusaika opiskeluhuollon kuraattorien ja psykologien sekä nuortenkeskus Nupin palveluihin pääsyyn.*
- *Nuorten antama palaute palvelusta (esimerkiksi NPS).*
- *Koulupsykologien tehtävien täyttöaste.*

Tavoitteen toteutumista mitataan kolmella laajalla mittarilla. Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota yhteen tavoitteeseen kohdistuvien mittarien suureen määrään ja mittareiden laajuuteen.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala:

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että toimintaa haluttiin seurata erityisen tarkasti, koska nuorten mielenterveyspalveluihin pääsemisen kokonaisuus on niin laaja, sitä on haluttu valottaa useammasta näkökulmasta. Yksi selittävä tekijä on asian (nuorten mielenterveys) laajuuden lisäksi se, että mielenterveyttä tuettiin usean toimialan yhteistyönä ja palveluketjuna. Nuortenkeskus Nuppiin liittyvät kaksi tavoitetta (palveluun pääsy ja nuorten antama palaute) liittyivät myös siihen isoon panostukseen, jonka soster-lautakunta ja valtuusto antoivat, kun perustettiin kokonainen uusi Nupin toimipiste Länsi-Vantaalle.

Tarkastuslautakunta:***Sitova tavoite 25. Syrjäytymisen ja koulupudokkuuden vähentäminen.***

Tavoite sisälsi neljä mittaria, joista kahdessa mitattiin kahta asiaa. Kolmessa mittareista tavoitetaso saavutettiin osittain. Kiusaamisen vähentymiseen liittyvään mittariin ei ollut tavoitearvoja, joten kiusaamisen vähentymistä ei voitu arvioida.

Tarkastuslautakunta on huolissaan siitä, että reilusti yli puolet suomi toisena kielenä (S2) oppilaista kuuluu lukutaidossa suoritustasoltaan alimpaan viidennekseen. Mittari koskee 2. luokan oppilaita, mutta S2-oppilaiden kielenoppimiseen panostaminen on tärkeää kaikilla kouluasteilla.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala:

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että toimialalla on panostettu vuonna 2022 henkilöstön kieli- ja kulttuuritietoisuuden vahvistamiseen, mutta myös tunnistettu S2-opetuksen

kehittämisen tarpeita. Tunnistettujen kehittämistarpeiden pohjalta vuonna 2023 käynnistetään monikielisten oppijoiden oppimisen kehittämisohjelma. 1.8.2023 alkaen alkuopetuksessa on lisätty yksi vuosiviikkotunti äidinkielen ensimmäisellä luokalla sekä vahvistettu kielellisen osaamisen taitoja esi- ja alkuopetuksen yhteistyössä. Näiden vaikuttavuus tulee näkyviin lähivuosina.

Tarkastuslautakunta:

Sitova tavoite 26. Edistetään päästövähennystoimia hiilineutraalisuuden saavuttamiseksi viimeistään vuonna 2030 (Hiilineutraali Vantaa 2030).

Tavoitteeseen liittyy neljä mittaria:

- *Kasvihuonekaasut vähenevät. Laskennassa huomioidaan lämmön, sähkön, liikenteen, teollisuuden ja työkoneiden, jätteiden käsittelyn sekä maatalouden päästöt.*
- *Elinkeinoelämän ja kaupungin välinen ilmastoyhteistyö on käynnistynyt (ilmastokumppanuus).*
- *Luonnon monimuotoisuus lisätään uudeksi kaistaksi resurssiviisauden tiekarttaan. Kaista sisältää pitkän aikavälin strategian mittareineen lähiluonnon ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi.*
- *Ilmastobudjetoinnin käyttöönotto selvitetään.*

Sitovaan tavoitteeseen liittyvän ensimmäisen mittarin raportoinnin mukaan vuoden 2022 päästötiedot saadaan kevään 2023 aikana. Vuoden 2022 toteuma ei vielä raportointihetkellä ole tiedossa. Vuoden 2021 raportointitietojen mukaan kokonaispäästöt eivät ole vähentyneet tavoitteiden mukaisesti.

Sitovaan tavoitteeseen liittyvän toisen mittarin raportoinnista voi päätellä, että ilmastotyötä yritysten suuntaan on kehitetty, mutta tavoitteen mukaisen ilmastoyhteistyön toteutuminen ei ole raportoinnista pääteltävissä.

Kolmas ja neljäs mittari (luonnon monimuotoisuuden lisääminen kaistaksi resurssiviisauden tiekarttaan ja ilmastobudjetoinnin käyttöönoton selvittäminen) toteutuivat ja tavoite voidaan katsoa osittain toteutuneeksi.

Kaupunkiympäristön toimiala:

Kuten arviointikertomuksessa todetaan HSY:n lopulliset päästölaskentatiedot saatiin vasta 27.6.2023. Tulosten mukaan pitkään laskusuunnassa olleet Vantaan kasvihuonekaasupäästöt eivät laskeneet viime vuonna kuten oli arvioitu. Vuonna 2021 kokonaispäästöt pysyivät lähes ennallaan, mutta vuonna 2022 ne kasvoivat seitsemän prosenttia. Vantaan päästöjen kasvu johtui pääosin kaukolämmön päästöjen kasvusta. Päästöt kasvoivat, sillä Venäjän hyökättyä Ukraina maakaasun ja puun tuonti Venäjältä loppui, ja osa Vantaan Energian kaukolämmön tuotantoon käytetystä maakaasusta korvattiin kivihiilellä. Lukuun ottamatta liikennettä ja työkoneita muiden päästösektoreiden päästöt laskivat hieman tai pysyivät samana edellisvuoteen verrattuna.

Vantaan, Keravan ja Järvenpään kaupunkien yhteisen Elinkeinoelämän ja kunnan välinen ilmastoyhteistyö -hanke toteutettiin 1.6.2021-30.6.2022. Hankkeessa laadittiin toimintamallikirjasto, johon koottiin kuntien käytössä olevia keinoja toteuttaa ilmastoyhteistyötä alueen yritysten suuntaan. Lisäksi laadittiin paikallinen ilmastoyhteistyön malli.

Vantaalla ilmastoyhteistyö konkretisoituu jatkossa entistä enemmän eri toimijoiden välisenä yhteistyönä, jossa yritykset toteuttavat ilmasto- ja ympäristötekojaan osana Vantaan resurssiviisauden tiekarttaa. Kaupunki jakaa tietoa omista ilmastotavoitteistaan, samaten kuin tietoa yrityksille tarjolla olevasta tuesta.

Tarkastuslautakunta:

Sitova tavoite 27. Kestävien liikkumismuotojen osuus kasvaa.

Tavoitteen mittari: joukkoliikenteen matkustajamäärätavoite 130 000 matkustajaa arkivuorokaudessa (toteuma 126 126) ja pyöräilyindeksitavoite 1 136 (toteuma 964) eivät toteutuneet. Kyseinen mittari ei suoraan kerro kestävien liikkumismuotojen osuuden muutoksesta.

Kaupunkiympäristön toimiala:

Kulkumuotojakauman pysyvät muutokset tapahtuvat tyypillisesti hitaasti, ja kestävien kulkumuotojen osuuden kasvattaminen vaatii pitkäjänteistä työtä aina strategisemmasta yleispiirteisestä maankäytön suunnittelusta pieniin yksityiskohtiin.

Kestävien kulkumuotojen osuuksien mittarointi on vaikeaa lyhyellä aikavälillä. Arvio Vantaan kulkumuoto-osuuksien kehityksestä saadaan HSL:n liikkumistutkimuksesta, joka toteutetaan neljän vuoden välein. Kulkumuotojakauman selvittäminen luotettavasti vaatii käytännössä laajoja otantaan perustuvia tutkimuksia, eikä valitettavasti kulkumuotojakaumaa ole käytännössä mahdollista saada vuosittain. Tämän takia mittareiksi on valittu helpommin selvitettävät eli joukkoliikenteen matkustajamäärä ja pyöräilyindeksi. Tiedossa toki on, että pyöräilyindeksi varsinkin on hyvin suurpiirteinen ja mittausverkko on toistaiseksi hyvin harva. Mittauspisteiden määrää ollaan kuitenkin lisäämässä.

Kulkumuotoa käytetyistä mittareista ei tosiaan valitettavasti saada, mutta joukkoliikenteen matkustajamäärä -mittari kuvaa kuitenkin hyvin joukkoliikenteen käytön suosiota Vantaalla, ja se on keskeinen tieto joukkoliikenteen taloudellisen kestävyuden varmistamiseksi. Pyöräilyindeksimittari taas kuvaa pyöräiliikenteen määrän muutosta tietyissä pisteissä ja siten pyöräilijämäärien kasvua näissä paikoissa. Viime vuosina mittareiden tuloksiin ovat vaikuttaneet erityisesti koronapandemia ja etätyön yleistyminen, jolloin valitettavasti nämä eivät ole palvelleet niin hyvin mittarina kaupungin onnistumisesta kestävästä liikkumisesta edistämiseksi.

Tarkastuslautakunta:

Sitova tavoite 28. Kiertotaloutta edistetään.

Tavoitteeseen liittyy yksi mittari:

- *Kiertotalous sisällytetty maankäytön ja rakentamisen ohjaamiseen sekä hankintojen kriteereihin.*

Tavoitetason mukaan kiertotalouden huomioimiseksi on tullut luoda malli, joka ohjaa kaupungin omaa toimintaa. Raportoinnin mukaan kaupunki on osallistunut hankkeisiin, mutta mallin luominen on toteutunut vasta Aviapoliksen osalta. Tavoite voidaan katsoa toteutuneeksi. Tarkastuslautakunta jäi pohtimaan, miten kiertotalouden edistäminen toteutuu kaupungin toiminnassa laajemmin.

Kaupunkiympäristön toimiala:

Kiertotalous on yksi Resurssiviisauden tiekartan kaistoista. Rakentamisen kiertotalouden edistäminen on yksi merkittävä tiekartan tavoite. Vantaa on mukana kansainvälisessä CIRCult-hankkeessa (2019–2023), jonka tuloksia on alettu vuoden 2023 aikana liittää resurssiviisauden tiekartan toimenpiteisiin. Kaupunki näyttää edelläkävijänä esimerkkiä liittämällä kiertotalouden kriteerit uusien ja korjattavien rakennusten suunnitteluohjeisiin. Rakennukset tulee suunnitella pitkäikäisiksi, muuntojoustaviksi, helposti korjattaviksi ja monikäyttöisiksi. Vantaa on sitoutunut purkamisen Green dealiin, jonka tavoitteena on purettavien rakennusten rakennusosien ja muiden

materiaalien uudelleenkäyttö uudisrakentamisessa. Asiaa tullaan edistämään lähivuosina aluksi pilottien kautta.

Vantaa on mukana kuusi muutosaluetta sisältävän valtakunnallisen kiertotalouden Green dealin valmistelussa. Muutosalueista Resurssiviisaat rakennukset ja Kiertävät maa- ja kiviainekset koskettavat suoraan Vantaata ja Resurssiviisas energiantuotanto Vantaan Energian toiminnan kautta. Joko suoraan tai välillisesti kaupungilla on merkittävä rooli muutosalueissa Resurssiviisas tuotanto ja materiaalien kierto, Kestävän kulutuksen liiketoiminta ja jakamistalous sekä Uudistuva ruokaketju. Tarkemmat sitoumukset tehdään vuoden 2023 lopulla.

Tarkastuslautakunta:

Sitova tavoite 29. Kaupunkikeskustoja ja vanhoja lähiöitä kehitetään.

Tavoitteeseen liittyy kolme mittaria:

- *Keskustojen poikkihallinnollisten kehittämisohjelmien valmistelun ja toteuttamisen edistyminen.*
- *Keskustojen elinvoimalaskenta.*
- *Vantaan lähiöohjelman toteuttaminen.*

Mittareista yksi (kehittämisohjelmien laadinta) ei toteutunut, yhdestä mittarista (keskustojen elinvoimalaskenta) ei ollut vuoden 2022 tietoa ja yksi mittari (lähiöohjelman hankkeiden toteutuminen) toteutui. Tavoite voidaan katsoa osittain toteutuneeksi.

Kaupunkikeskusten ja vanhojen lähiöiden kehittämisen onnistuneisuutta olisi hyvä mitata myös asukaskyselyillä.

Kaupunkiympäristön toimiala:

Tarkastuslautakunnalla ei arviointikertomusta laadittaessa ole ollut käytössään vuoden 2022 keskustojen elinvoimalaskennan tuloksia. Elävät kaupunkikeskustat ry on julkaissut elinvoimalaskentojen tulokset toukokuussa 2023. Julkaisun myötä voidaan todeta, että tavoitteeksi asetettu keskustojen elinvoiman myönteinen kehitys toteutui täysin.

Tarkastuslautakunta on ehdottanut, että kaupunkikeskusten ja vanhojen lähiöiden kehittämisen onnistuneisuutta voisi mitata myös asukaskyselyillä. Vantaan kaupunki teettää säännöllisesti asukaskyselyjä esim. paikallisten asukasfoorumien yhteydessä tai ajankohtaisiin hankkeisiin liittyen. Kyselyn käyttö sitovan tavoitteen mittarina edellyttäisi kuitenkin kyselyn toistamista samansisältöisenä, jotta elinvoimaisuuden kehittymistä voitaisiin verrata johonkin. Olemassa olevista kyselyistä tällaiseen tarpeeseen vastaa parhaiten Vantaan asukasbarometri, joka toteutettiin vuosina 2018 ja 2020. Edellisen asukasbarometrin yhteydessä on todettu, että kysely voitaisiin jatkossa toistaa esimerkiksi kerran valtuustokaudessa.

Tarkastuslautakunta:

Sitova tavoite 35. Henkilöstön työhyvinvointi ja palautuminen työpäivän aiheuttamasta rasituksesta paranee.

Tavoitteeseen liittyy kolme mittaria:

- *Palautuu hyvin työpäivän aiheuttamasta rasituksesta (Kunta10).*
- *Työyhteisö on tavoitteellinen (Kunta10).*
- *Mielenterveysperusteiset sairauspoissaolot vähenevät (mielenterveysperusteinen sairauspoissaoloprosentti).*

Tavoitteen kolmesta mittarista kaksi ei toteutunut lainkaan ja yhdessä mittarissa päästiin vain osittain tavoitearvoihin, näin ollen tavoite ei toteutunut lainkaan.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala:

Kaupunkikulttuurin toimiala pääsi osaltaan tavoitteeseen tavoitteellisuuden osalta, tulos kohentui edelliseen Kunta10-kyselyyn nähden. Työpäivän rasituksesta palautuminen puolestaan heikkeni. Tähän on pyritty vaikuttamaan työmääriin puuttamalla ja resursointia parantamalla.

Tarkastuslautakunnan laatima Vantaan kaupungin arviointikertomus vuodelta 2022 merkittiin tiedoksi kaupunginvaltuuston kokouksessa 22.5.2023 § 3 ja se lähetettiin kaupunginhallitukselle toimenpiteitä varten. Kaupunginhallitus päätti 5.6.2023 § 5 lähettää valtuuston päätöksen ao. toimialoille toimenpiteitä varten.

Lautakuntien selvitykset arviointikertomuksesta vuodelta 2022

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunta 12.9.2023 § 5

Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta 12.9.2023 § 5

Kaupunkiympäristölautakunta 19.9.2023 § 10

Kaupunkitilalautakunta 20.9.2023 § 7

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunta

VD/353/00.03.00.00/2023

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan selvitykset vuoden 2022 arviointikertomukseen

1.1.1 Tarkastuslautakunnan arvioita vuoden 2022 sitovien tavoitteiden toteutumisesta (tiivistelmäkohta 1)

Sisältökohdat ja huomiot kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan kannalta:

Tilinpäätöksen raportoinnin mukaan vuoden 2022 sitovista tavoitteista toteutui täysin 12 tavoitetta. Osittain toteutuneita tavoitteita oli 15 ja 11 tavoitetta ei toteutunut lainkaan. Tarkastuslautakunta oli eri mieltä kahden tavoitteen toteutumisesta ja kiinnitti lisäksi huomiota joidenkin tavoitteiden toteutumisen mittaamiseen. Selkeä mittarointi antaa hyvän lähtökohdan tavoitteiden arvioinnille ja tuo esiin sen, onko toiminta vienyt asioita toivottuun suuntaan.

Sitova tavoite 16. Laajennetaan lapsille ja nuorille suunnattua harrastustoimintaa ja parannetaan harrastusmahdollisuuksia. Tavoitteeseen liittyy kaksi mittaria: Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, prosentti (Kouluterveyskyselyn osio kohdennetulle alueelle).

Harrastusten Vantaa -hankkeeseen osallistuneet, joille kyseessä on ainoa harrastus, lukumäärä. (kysely osallistuvien perheille).

Ensimmäisen mittarin raportoinnissa todetaan, että vuonna 2022 tehdyn kohdennetun kyselyn tulokset eivät ole vertailukelpoisia tavoitearvoihin, jotka on saatu kouluterveyskyselystä. Koska toteuma-arvot eivät ole vertailukelpoisia tavoitearvoihin ei tavoitteen ensimmäisen mittarin toteutumista voi arvioida.

Tavoitteen toisessa mittarissa tarkasteltiin, miten suurelle osalle osallistujista kyseessä oli ainoa ohjattu harrastus. Lähtötaso oli 32 prosenttia ja tavoitetaso, että osuus kasvaa. Toteuma oli 34 prosenttia, joten tavoitteen toinen mittari toteutui. Tavoite voidaan katsoa osittain toteutuneen.

Sitova tavoite 21. Vantaalaiset kokevat osallisuutta ja yhteisöllisyyttä, yksinäiseksi itsensä kokevien osuus vähenee.

Tavoitteeseen liittyy kaksi mittaria:

- Tuntee itsensä usein yksinäiseksi % (Kouluterveyskyselyn osio kohdennetulle alueelle).
- Osallisuusindikaattori (osallisuuskysely).

Ensimmäisen mittarin kohderyhmä on hyvin rajattu (kohdekoulujen 4. ja 5. -luokkalaiset sekä 8. ja 9. -luokkalaiset). Tarkastuslautakunta on huolissaan mittarin yksinäisiksi itsensä tuntevien määrästä. Toisen mittarin

osallisuuskyselyn mukaan osallisuuden kokemukset olivat laskeneet vuoden 2022 alusta vuoden 2022 loppuun. Tarkastuslautakunta on huolissaan osallisuuden kokemuksen laskusuunnasta ja pitää tärkeänä, että tulokset analysoidaan.

Sitova tavoite 35. Henkilöstön työhyvinvointi ja palautuminen työpäivän aiheuttamasta rasituksesta paranee.

Tavoitteeseen liittyy kolme mittaria:

- Palautuu hyvin työpäivän aiheuttamasta rasituksesta (Kunta10).
- Työyhteisö on tavoitteellinen (Kunta10).
- Mielenterveysperusteiset sairauspoissaolot vähenevät (mielenterveysperusteinen sairauspoissaoloprosentti).

Tavoitteen kolmesta mittarista kaksi ei toteutunut lainkaan ja yhdessä mittarissa päästiin vain osittain tavoitearvoihin, näin ollen tavoite ei toteutunut lainkaan.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala toteaa, tavoitteiden 16, 21 ja 35 osalta seuraavaa:

Tavoite 16: Tavoitteena oli mitata harrastustarjonnan kehittymistä ja sen kohdentumista niihin, joilla ei vielä ole harrastusta pilotin kohteena olleessa koulussa. Ensimmäisen mittarin osalta kysymyksen sisältö vaihtui kyselyiden välillä, joten mittarin asetannassa osin epäonnistuttiin. Lähtötasoksi ilmoitettiin kouluterveyskyselyn tulos kysymyksestä, jossa harrastaminen pitää sisällään ohjatun toiminnan lisäksi myös omatoimisen tekemisen. Pilottikoululle suoritettu arviointikysely pyrittiin rakentamaan selkeäksi ja kysymysten sisältö helposti ymmärrettäväksi. Siinä harrastaminen rajattiin vastaajien osallistumista ohjattuun harrastustoimintaan. Kyselyn perusteella ilman ohjattua harrastusta olevista suuri osa ei halua ohjattuun harrastukseen. N. 15 % vastaajista ei tiedä harrastusmahdollisuuksista tai itseä kiinnostavaa harrastusta ei ole riittävän lähellä saatavilla. Harrastusten Vantaa –hankkeen tuottamat harrastukset ovat kohdistuneet tavoitteen mukaisesti niihin, joilla ei ole muutoin harrastusta.

Tavoite 21, toinen mittari: Osallisuuskysely toteutetaan vuosittain 2000 vantaalaisen satunnaisotannalle. Vastajamäärä on vaihdellut 555–367 välillä. Vuoden 2022 lopussa kerätyssä aineistossa vaikuttaa olevan edellisiä enemmän palkkatyön ulkopuolella olevia, hyvinvointinsa ja taloudellisen tilanteensa haastavaksi kokevia kuin edellisissä kyselyissä. THL on todennut näiden seikkojen korreloivan osallisuuden kokemuksen kanssa. Kaupungin toiminnassa ei ole tapahtunut suuria muutoksia kyselyjen välillä, joten kyseessä voi olla otokseen tai yleiseen yhteiskunnalliseen tilanteeseen liittyvä muutos. Tätä indikoisi myös se, että kyselyn perusteella vantaalaiset ovat kuitenkin tyytyväisiä kaupungin järjestämiin osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksiin. Tyytyväisten osuus oli kasvanut viime vuodesta ja 38 % vastaajista oli jokseenkin tai erittäin tyytyväisiä. Osallisuuskyselyn toteuttamista laajemmalla otannalla selvitetään syksyllä 2023.

Tavoite 35: Kaupunkikulttuurin toimiala pääsi osaltaan tavoitteeseen tavoitteellisuuden osalta, tulos kohentui edelliseen Kunta10-kyselyyn nähden. Työpäivän rasituksesta palautuminen puolestaan heikkeni. Tähän on pyritty vaikuttamaan työmääriin puuttumalla ja resursointia parantamalla.

3.1 Liikuntapalvelut ja hyvinvoinnin edistäminen (tiivistelmäkohta 6)

Johtopäätökset:

Tuloskortissa asetettuja tavoitteita on edistetty. Talouden toteumaan vaikuttivat korona, rekrytointihaasteet sekä alkuvuoden vähentyneet kävijämäärät uimahalleissa ja kuntosaleilla.

Vuonna 2022 vakanssien täyttöaste oli 94 prosenttia. Saatavuuden kannalta kriittisimpiä ammattiryhmiä ovat uimarantojen valvojat, liikuntapaikkojen hoitajat, uimahallityöntekijät, liikunnanohjaajat sekä hyvinvointitoiminnan erityisosaajat. Avoinna oleviin tehtäviin hakevat usein vastavalmistuneet nuoret. Pitkän kokemuksen omaavien työntekijöiden houkuttelu on haastavampaa. Henkilöstön pysyvyys on hyvällä tasolla. Kunta10-

tutkimustulokset ovat kokonaistarkastelussa kehittyneet myönteisesti edellisestä mittauksesta. Työpainet, koettu stressi ja työn eettinen kuormitus ovat lisääntyneet. Lähijohtaminen on kehittynyt myönteisesti.

Liikuntapalveluilla on tärkeä eriarvoistumista ja syrjäytymistä ehkäisevä rooli. Palvelutarjonta on monipuolista ja siinä on otettu huomioon kaikki ikäryhmät. Yksityiset ja järjestökentän tuottamat palvelut täydentävät kaupungin omaa tarjontaa. Myös maksuttomia palveluja on tarjolla eri puolilla kaupunkia. Pandemia asetti haasteita liikuntapalvelujen tuottamiselle vuosina 2020 ja 2021. Vuoden 2022 aikana on vähitellen päästy kohti normaalimpaa toimintaa, joskaan asiakasmäärät eivät vielä ole palautuneet pandemiaa edeltäneelle tasolle.

Suosituksat:

Tarkastuslautakunta toteaa, että liikuntapalveluilla voidaan ehkäistä eriarvoistumista ja syrjäytymistä. Hyvinvointia ja terveyttä edistetään tarjoamalla monipuolisia, osin myös maksuttomia, fyysisen aktiivisuuden ja liikkumisen mahdollisuuksia kaikenikäisille vantaalaisille. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että fyysisen aktiivisuuden ja liikkumisen esteitä torjutaan tehokkaasti. Palvelutuotannossa tulee mahdollisuuksien mukaan ottaa huomioon asiakaskunnan moninaisuus, kuten monikulttuurisuus- ja sukupuolikysymykset sekä palvelujen esteettömyys.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala toteaa, että Liikkumisohjelman valmistelu etenee ja tavoitteena on, että ohjelma-asiakirja valmistuu vuoden 2023 aikana. Vantaan liikkumisohjelma on kaupunkitasoinen toimenpideohjelma, jolla vastataan liikkumattomuuden ja fyysisen passiivisuuden haasteisiin. Liikkumisohjelmassa luodaan koko kaupungin yhteiset tavoitteet ja konkreettiset toimenpiteet, joiden avulla lisätään kaikkien asukkaiden arki-liikkumista ja fyysistä aktiivisuutta.

Eri puolilla Vantaata on käytössä maksuttomia, vapaassa käytössä olevia ulkokuntosaleja. Kesän 2023 aikana uudet kuntosalit on toteutettu Havukoskelle, Itä-Hakkilaan, Askistoon, Pähkinärinteeseen ja Ilolaan.

Ohjattu ryhmäliikunta tarjoaa monipuolisia ja edullisia harrastamisen mahdollisuuksia työikäisille ja senioreille. Kesäliikunta + syyskauden aloitus syykuun alusta. Lasten liikunnallisia kesäleirejä järjestettiin kymmenessä eri kohteessa.

Tasa-arvoista sporttia -hankkeessa luotiin toimenpidesuosituksia liikuntapalveluiden kehittämiseen siten, että liikuntapalveluissa huomioidaan paremmin erilaiset väestöryhmät sekä vieraskieliset kuntalaiset. Hankkeen aikana liikuntapalveluita tarkasteltiin erityisesti monikielisyyden, saavutettavuuden ja yhdenvertaisuuden näkökulmista.

Harrasteliikunnan kohdeavustusta myönnetään vantaalaisiin kohdistuvan harrasteliikuntatoiminnan järjestämiseen. Avustusta voidaan myöntää harrasteliikuntatoimintaan, harrasteliikuntatapahtumiin tai liikuntaleireille. Avustus oikeuttaa tuetun toiminnan osalta myös liikuntatilojen maksuttomiin käyttövuoroihin liikunnan palvelualueen myöntämällä käyttövuoroilla.

Hyvinvointimentorointi on kuntalaisille maksuton liikunta- ja elintapaohjauspalvelu, joka tähtää pysyviin elintapamuutoksiin ja terveystottumusten kohentamiseen. Hyvinvointimentoroinnissa tähdätään pienin askelin kohti pysyviä elintapamuutoksia. Henkilökohtaiselta hyvinvointimentorilta saat tukea muutokseen ja yksilöllistä ohjausta terveellisiin elintapoihin, kuten liikkumisen aloittamiseen, ravitsemukseen ja uneen.

Myönteisen erityiskohtelun toimintaohjelman Lähiöt liikkeessä -osahankkeen tavoitteena on liikkumisen esteiden madaltaminen, eriarvoistumisen ehkäiseminen, alueiden hyvinvointierojen kaventaminen sekä yhteisöllisyyden lisääminen. Hanke jakautuu kahteen osa-alueeseen: lähiliikuttajiin ja koulujen urheilujoukkuetoimintaan.

Sporttikaveritoiminnan tavoitteena on löytää oppilaille mieluinen harrastus sekä tukea liikunnallista ja terveellistä elämäntapaa.

Kaikilla liikuntapaikoilla on visuaalisesti yhdenmukaiset taulut, joissa kannustetaan ilmoittamaan paikkaan tai palveluun liittyvät huoltopyynnöt (liikuntapaikkojen kunto, rikkoutuneet välineet, valaistus) tai kehitysehdotukset (uudet liikuntapaikat, ohjattu toiminta). Palautteiden ohjautumista kehitetään uudistuvan sähköisen palautejärjestelmän yhteydessä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työssä on toteutettu lakisääteinen vuosittainen raportointi kaupunginvaltuustolle hyvinvointikatsauksen muodossa. Hyvinvointikatsauksen aiheeksi valittiin "Koettu hyvinvointi ja osallisuus" hyvinvointitilastojen ja -ilmiöiden perusteella. Yhteistyötä hyvinvointialueen ja Keravan kaupungin kanssa on jatkettu tiiviisti. Palveluiden yhdyspintoja on kartoitettu ja pyritty varmistamaan parhaalla mahdollisella tavalla esimerkiksi yhdyspintasopimusten avulla. Yhteistyössä hyvinvointialueen ja Keravan kaupungin kanssa valmisteimme hyvinvointiseminaaria alkuvuodelle 2023.

3.2 Kaupunkikulttuurilautakunnan jakamat avustukset (tiivistelmäkohta 7)

Johtopäätökset:

Kaupunkikulttuurilautakunnan myöntämillä avustuksilla tuetaan järjestöjen, yhdistysten ja muiden yhteisöjen toimintaa, jolla edistetään Vantaan kaupungin strategisten tavoitteiden toteutumista. Tuettava toiminta täydentää myös kaupungin omaa palvelutoimintaa.

Kaupungin myöntämiin avustuksiin liittyviä yleisiä määräyksiä on Vantaan kaupungin hallintosäännössä, jossa kaupunkikulttuurilautakunnalle on annettu omalla tehtäväalueellaan päätösvalta myöntää avustuksia ja apurahoja sekä hyväksyä kyseisten avustusten ja apurahojen myöntämisperiaatteet. Avustusten ja apurahojen yleiset myöntämisperiaatteet on hyväksytty kaupunginhallituksessa, ja kaupunkikulttuurilautakunta on hyväksynyt niitä täydentävät palvelualueidensa avustuslajeille laaditut avustuslajikohtaiset myöntämisperiaatteet. Myöntämisperiaatteet ohjeistavat koko avustusprosessia hakuvaiheesta käyttöselvityksen tekoon. Myöntämisperiaatteissa on esimerkiksi määritelty, millaista toimintaa avustetaan, mitä eri avustusten saaminen edellyttää ja miten avustusten käyttöä valvotaan. Tietoa kaupunkikulttuurilautakunnan myöntämistä avustuksista, niiden myöntämisperusteista ja hakemisesta on saatavilla useissa kanavissa.

Järjestöjen toiminta täydentää osittain kaupungin omaa palvelutoimintaa, joten järjestöjen kanssa tehtävä yhteistyö ja järjestöjen tukeminen on tärkeää. Monelle järjestölle kaupungin avustukset saattavat olla tärkein rahoitusmuoto ja edellytys toiminnan ylläpitämiseksi.

Suosituks:

On tärkeää varmistaa, että avustusprosessi on sujuva ja että tietoa avustuksista ja niiden hakemisesta on hyvin saatavilla.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala toteaa, että avustusprosessin sujuvuuteen kiinnitetään huomiota ja sitä kehitetään mm. Sähköisen hakujärjestelmän uusimisen avulla. Tiedottamiseen ja hakijoiden tukea vahvistetaan järjestämällä säännöllisesti mm. avustuserofoorumeita sekä digitukea tarjoamalla.

7 Vuoden 2021 arviointikertomushavaintojen seuranta

Nuorisopalveluiden osalta tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota monikulttuurisuusosaamisen varmistamiseen. Kaupunkikulttuurin vastauksessa kerrotaan, että työssäoppimisen ja oppisopimuskoulutuksen avulla pyritään saamaan alalle myös monikulttuurisen väestön edustajia. Huolestuttavaa on, että henkilöstön saatavuus on vaikeutunut edellisen arviointikertomuksen ja siihen annettujen vastausten jälkeen.

Tarkastuslautakunta käsitteli myös **kirjastopalveluiden** roolia ja rohkaisi yhä laajempaan yhteistyöhön eri tahojen kanssa. Toimiala toteaa ottavansa suosituksen huomioon palveluiden kehittämisessä. Uutta yhteistyötä on luotu jo vuoden 2022 aikana esimerkiksi neuvolan kanssa.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala toteaa, että nuorisopalveluissa tehdyt toimenpiteet kevään 2023 aikana ovat pureet ja henkilöstön saatavuuteen liittyviin haasteisiin on saatu huomattavaa parannusta. Valtaosa paikoista on täytetty ja rekrytoinnissa oleviin tehtäviin tulee yhteydenottoja ja hakemuksia.

Kirjastopalvelut on vuoden 2023 alussa käynnistänyt Makuja kielelle –hankkeen, jossa kohderyhmänä ovat erityisesti avoimet kohtaamispaikat, jotka ovat hallinnollisesti osa varhaiskasvatusta. Hankkeen tavoitteena on monikielisten perheiden lukemisen edistäminen, ja kirjastojen palvelut ovat tavoittaneet avoimen kohtaamispaikan kautta uusia asiakasryhmiä. Vuonna 2023 aloittaa Lukustartti-hanke, jossa kohderyhmänä ovat erityisesti neuvolat. Lisäksi kirjasto on hakenut yhdessä varhaiskasvatuksen kanssa opetushallituksen kaksivuotisen rahoituksen Vantaudu lukemiselle -yhteistyöhön, jossa kohteena on varhaiskasvatuksen ryhmät, hanke ajoittuu vuosille 2023–2025.

Keväällä 2023 käynnistynyt kirjaston nuorten ryhmä on aktiivisesti yhteyksissä nuorisopalveluihin kontaktien saamiseksi, ja Oma tila -hankkeen tapahtumia on tehty yhdessä. Neuvova Vantaa -verkosto on ollut monikielisyyssuorituksen yhteistyökumppani ja MEK-ohjelman suomen kielen opetusta on suunniteltu yhdessä Aikuisopiston ja työllisyyspalveluiden kanssa.

Organisatorisesti kirjastopalvelut ovat muodostaneet uuden yhteisen palvelualueen kulttuuripalveluiden kanssa vuoden 2022 alusta lähtien, mikä tarjoaa uusia yhteistyömahdollisuuksia.

Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta

VD/353/00.03.00.00/2023

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan selvitys kaupunginhallitukselle Vantaan kaupungin arviointikertomuksesta 2022

Sisältökohta 1.1 Tarkastuslautakunnan arvioita vuoden 2022 sitovien tavoitteiden toteutumisesta

Sitova tavoite 11. Suunnitelma IB-jatkumon toteuttamiseksi osana oppimiskampusta.

Arviointikriteeri	Tilinpäätöksen raportointi	Tarkastuslautakunnan arvio
Suunnitelma laadittu.	Tavoite toteutui osittain.	Tavoite ei toteutunut lainkaan.

Sitovaan tavoitteeseen liittyvä mittari on yksiselitteinen on/off-mittari. Sen mukaan suunnitelma on joko valmistunut tai ei ole valmistunut. Raportoinnin mukaan suunnitelma on tehty tavoitteessa mainitsemattoman ohjelman osalta, mutta ei nimenomaisesti tavoitteeksi asetetun suunnitelman osalta. Tavoitteena olevan suunnitelman osalta suunnittelu on vasta aloitettu. Tavoite ei näin ollen toteutunut lainkaan.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että suunnitelma IB Career Related-ohjelman aloittamisen osalta laadittiin vuoden 2022 aikana. (Ohjelma alkaa Variassa elokuussa 2024).

Toimialalla on tehty laaja analyysi englanninkielisen opetuksen järjestämiseen liittyvistä näkökulmista; kohdejoukko, palveluverkko, suomen kielen osaaminen, varhaiskasvatussuunnitelma ja opetussuunnitelmat ja rekrytointi huomioon ottaen. Kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan päätöksen mukaisesti Aviapoliksen alueelle lähdetään suunnittelemaan Muuran yhtenäistä peruskoulua, jossa osa oppilaista voi opiskella painotetun englannin kielen opetussuunnitelman mukaan. Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen IB-koulutusohjelman (PYP ja MYP) tarveselvitystä jatketaan edelleen.

Sitova tavoite 16. Laajennetaan lapsille ja nuorille suunnattua harrastustoimintaa ja parannetaan harrastusmahdollisuuksia.

Tavoitteeseen liittyy kaksi mittaria:

- Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, prosentti (Kouluterveyskyselyn osio kohdennetulle alueelle).

- Harrastusten Vantaa -hankkeeseen osallistuneet, joille kyseessä on ainoa harrastus, lukumäärä. (kysely osallistuvien perheille).

Ensimmäisen mittarin raportoinnissa todetaan, että vuonna 2022 tehdyn kohdennetun kyselyn tulokset eivät ole vertailukelpoisia tavoitearvoihin, jotka on saatu kouluterveyskyselystä. Koska toteuma-arvot eivät ole vertailukelpoisia tavoitearvoihin ei tavoitteen ensimmäisen mittarin toteutumista voi arvioida.

Tavoitteen toisessa mittarissa tarkasteltiin, miten suurelle osalle osallistujista kyseessä oli ainoa ohjattu harrastus. Lähtötaso oli 32 prosenttia ja tavoitetaso, että osuus kasvaa. Toteuma oli 34 prosenttia, joten tavoitteen toinen mittari toteutui. Tavoite voidaan katsoa osittain toteutuneeksi.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että harrastusten vantaan toiminta on vakiintunut Vantaalla, mutta silti markkinointiin ja tiedottamiseen sekä harrastuksiin ohjautumiseen tulee kiinnittää huomiota. Harrastusten Vantaan tarjonnan suunnittelu edellyttää oppilaiden kuulemista. Tätä kautta pyritään tarjoamaan kohdejoukkoa kiinnostavia ja innostavia harrastuksia. Useiden toimijoiden kesken pyritään löytämään jatkossakin tiloja ja toimijoita harrastustoiminnan turvaamiseksi.

Sitova tavoite 22. Nuorten mielenterveyttä tuetaan nopeuttamalla palvelujen piiriin pääsyä ja kehittämällä palveluita.

Tavoitteeseen liittyy kolme mittaria:

- Odotusaika opiskeluhuollon kuraattorien ja psykologien sekä nuortenkeskus Nupin palveluihin pääsyyn.
- Nuorten antama palaute palvelusta (esimerkiksi NPS).
- Koulupsykologien tehtävien täyttöaste.

Tavoitteen toteutumista mitataan kolmella laajalla mittarilla. Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota yhteen tavoitteeseen kohdistuvien mittarien suureen määrään ja mittareiden laajuuteen.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että toimintaa haluttiin seurata erityisen tarkasti, koska nuorten mielenterveyspalveluihin pääsemisen kokonaisuus on niin laaja, sitä on haluttu valottaa useammasta näkökulmasta. Yksi selittävä tekijä on asian (nuorten mielenterveys) laajuuden lisäksi se, että mielenterveyttä tuettiin usean toimialan yhteistyönä ja palveluketjuna. Nuortenkeskus Nuppiin liittyvät kaksi tavoitetta (palveluun pääsy ja nuorten antama palaute) liittyivät myös siihen isoon panostukseen, jonka soster-lautakunta ja valtuusto antoivat, kun perustettiin kokonainen uusi Nupin toimipiste Länsi-Vantaalle.

Sitova tavoite 25. Syrjäytymisen ja koulupudokkuuden vähentäminen.

Tavoite sisälsi neljä mittaria, joista kahdessa mitattiin kahta asiaa. Kolmessa mittareista tavoitetaso Saavutettiin osittain. Kiusaamisen vähentymiseen liittyvään mittariin ei ollut tavoitearvoja, joten kiusaamisen vähentymistä ei voitu arvioida.

Tarkastuslautakunta on huolissaan siitä, että reilusti yli puolet suomi toisena kielenä (S2) oppilaista kuuluu lukutaidossa suoritustasoltaan alimpaan viidennekseen. Mittari koskee 2. luokan oppilaita, mutta S2-oppilaiden kielennoppimiseen panostaminen on tärkeää kaikilla kouluasteilla.

Mittari	Mittarien tavoitetaso	Mittarien toteuma	Tavoitteen toteutuminen
Varian keskeyttämisprosentti, kaikki	Keskeyttämisprosentti enintään 10 %	11,3 % (ET)	Tavoite toteutui osittain.
Varian keskeyttämisprosentti, alle 20-vuotiaat	Keskeyttämisprosentti enintään 8 %	8,8 % (ET)	
Lukuseula, 2 luokat vakioituna S2-oppilaiden mukaan (suomi äidinkielenä ja suomi toisena kielenä)	Kaikissa 2. luokan oppilaissa suoritustasoltaan alimpaan viidennekseen kuuluvien joukko vähenee	Suomi äidinkielenä oppilaat (ET) Suomi toisena kielenä (T)	
School day -sovelluksen tuottama data oppilaiden hyvinvoinnista	Kokemus kiusaamisesta vähenee vuoden 2022 aikana (4. ja 7. -luokat)	School day -mitausten lähtötiedot saatu	

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että toimialla on panostettu vuonna 2022 henkilöstön kieli- ja kulttuuritietoisuuden vahvistamiseen, mutta myös tunnistettu S2-opetuksen kehittämisen tarpeita. Tunnistettujen kehittämistarpeiden pohjalta vuonna 2023 käynnistetään monikielisten oppijoiden oppimisen kehittämisohjelma. 1.8.2023 alkaen alkuopetuksessa on lisätty yksi vuosiviikkotunti äidinkielen ensimmäisellä luokalla sekä vahvistettu kielellisen osaamisen taitoja esi- ja alkuopetuksen yhteistyössä. Näiden vaikuttavuus tulee näkyviin lähivuosina.

Sisältökohta luku 4 ja tiivistelmäkohta 8–10

Tiivistelmäkohta 8. Varhaiskasvatus kärsii vakavasta henkilöstövajeesta. Erityisesti tiukentuvat kelpoisuusehdot täyttävistä työntekijöistä on pulaa. Sairauspoissaolojen merkittävä lisääntyminen ja sijaisten heikko saatavuus lisäävät entisestään tilanteen haastavuutta. Kaupunki on muun muassa tukenut henkilöstön kouluttautumista ja pätevoitymistä tehtäviin. Myös eri kulttuureista tulevan henkilöstön saatavuuteen on kiinnitetty huomiota.

Johtopäätökset:

Toiminnan keskeisiä tavoitteita on edistetty. Talouden osalta asiakasmaksutuotot eivät toteutuneet ennakoidusti järjestelmämuutoksen vuoksi. Menojen toteumaan vaikutti sairauspoissaoloista ja lisääntyneestä avustajatarpeesta aiheutunut Seuren ennakoitua suurempi käyttö.

Henkilöstön saatavuudessa on suuria haasteita. Tiukentuvat pätevyysvaatimukset heikentävät tilannetta entisestään. Vantaa tukee henkilöstön pätevoitymistä, esimerkiksi varhaiskasvatuksen opettajiksi. Muunkielisten lasten osuus varhaiskasvatuksessa on merkittävä. Monikielisessä ympäristössä suomen kielen opettaminen on vaativaa ja edellyttää resursseja, jotta lapsilla olisi riittävät kielelliset valmiudet perusopetukseen siirtymiseen.

Vantaa on mukana valtakunnallisessa kaksivuotisen esiopetuksen kokeilussa, jossa osa lapsista aloittaa esiopetuksen 5-vuotiaana. Kokeilun tavoitteina ovat muun muassa koulutuksellisen tasa-arvon vahvistaminen sekä tiedon kerääminen kokeilun vaikutuksista lasten kehitys- ja oppimisedellytyksiin. Huoltajat ovat antaneet kokeilusta hyvää palautetta Kaupungin tuottavuus- ja kasvuohjelman mukaisesti Vantaa lakkautti kotihoidontuen kuntalisän 1.8.2022 alkaen. Vantaa-lisän lakkauttaminen ei ole toistaiseksi vähentänyt lasten kotihoitoa eikä lisännyt varhaiskasvatuksen kysyntää.

Suosituksset:

Varhaiskasvatus kärsii vakavasta työntekijävajeesta. Erityisesti tiukentuvat kelpoisuusehdot täyttävästä henkilöstöstä on pulaa. Kaupunki on muun muassa tukenut henkilöstön kouluttautumista ja pätevöitymistä tehtäviin. Henkilöstövaje on kuitenkin valtakunnallinen ongelma ja yksittäisen kaupungin vaikutusmahdollisuudet ovat rajalliset. Sairauspoissaolojen merkittävä lisääntyminen ja sijaisten heikko saatavuus lisäävät entisestään tilanteen haastavuutta. Tarkastuslautakunta kannustaa varhaiskasvatusta jatkamaan henkilöstövajeen torjumista käytettävissään olevin keinoin. Tarkastuslautakunta korostaa kieltenopetuksen merkitystä. On tärkeää varmistaa, että lapsilla on riittävä tulevan opetuskielen taito perusopetukseen siirryttäessä.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että kaupunkitasoisen henkilöstön saatavuuden toimenpideohjelman toimenpiteitä edistetään varhaiskasvatuksen palvelualueilla määrätietoisesti. Toimenpideohjelmaa jalkauttamaan on perustettu työryhmä, joka vastaa siitä, että varhaiskasvatuksen henkilöstövajeen parantamiseen liittyvät toimenpiteet ovat mahdollisimman tarkoituksenmukaisia ja vaikuttavia. Keskisiä toimenpiteitä ovat mm. palkkaan, palkitsemiseen ja henkilöstöetuihin liittyvät asiat, pito- ja vetovoimaa tukevan lähijohtamisen kehittäminen, työnantajan tukema pätevöitymiskoulutus, oppilaitosyhteistyö sekä rekrytoinnin kehittäminen. Valtakunnallisesti yritetään käytettävissä olevin keinoin vaikuttaa koulutuspaikkojen lisäämiseen sekä alan yleiseen houkuttelevuuteen.

Sairauspoissaoloihin pyritään vaikuttamaan monenlaisten työhyvinvointia ja työssä jaksamista edistävin toimenpitein. Sijaisten saatavuuteen liittyviä haasteita helpottamaan on tälle vuodelle palkattu 40 vakituista varahenkilöä, jotka sijoitetaan isoimpiin yksiköihin helpottamaan välitöntä sijaistarvetta.

Varhaiskasvatuksessa kiinnitetään muunkielisten lasten suomen kielen oppimiseen mm. edistämällä varhaiskasvatuksen kielitietoista toimintakulttuuria, jossa inklusiivisessa toiminnassa varmistetaan jokaisen lapsen mahdollisuudet oppia suomen kieltä. Vantaalla on viisi kieli- ja kulttuurikoordinaattoria, jotka toimivat konsultoivassa roolissa ja jotka kehittävät yhdessä päiväkotien henkilöstön kanssa suomen kielen omaksumiseen tähtääviä toimintatapoja.

Tiivistelmäkohta 9.

Koivukylän päiväkotie edustaa hienoa puurakentamista. Päiväkotie oli ensimmäinen rakennushanke, jossa hiilijalanjälki vaikutti tarjousten vertailuperusteissa. Vaikeasta maailmantilanteesta huolimatta päiväkotie valmistui lähes aikataulussaan alittaen samalla arvioidut kokonaiskustannukset.

Johtopäätökset:

Koivukylän päiväkotiehankkeessa on hyödynnetty KVR-urakkaa, jossa urakoitsija vastaa sekä hankkeen suunnittelusta että toteutuksesta. Hanke oli ensimmäinen laatuaan, jossa hiilijalanjälki on otettu huomioon tarjousten vertailuperusteissa. Päiväkotie valmistui lähes aikataulussaan haastavasta maailmantilanteesta huolimatta. Myös hankkeen kustannukset ovat jäämässä alle kustannusarvion. Urakasta saatuna oppeina hiilijalan- ja hiilikädenjälki tullevat lisääntymään jatkossa vastaavanlaisten tarjouskilpailujen vertailuperusteissa.

Tarkastuslautakunta toteaa, että Koivukylän päiväkotie edustaa hienoa puurakentamista. Päiväkodin valmistuminen lähes aikataulussaan ja arvioitujen kustannusten alittuminen ovat hyviä saavutuksia vaikea maailmantilanne huomioon ottaen.

Yhteistyö toimitilan ja urakoitsijan kanssa suunnittelun ja rakentamisen aikana sujui kasvatuksen ja oppimisen toimialan näkökulmasta hyvin. Aikataulussa pysymisen ansiosta päiväkotie oli mahdollista avata suunnitellusti. Lopputuloksena oli terveellinen, turvallinen ja toimiva sekä konseptin mukainen päiväkotie. Tämä antaa hyvän pohjan seuraavan päiväkodin eli Ruusupuun päiväkodin rakentamiselle.

Tiivistelmäkohta 10.

Pääkaupunkiseudun kaupungit sekä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri arvioivat yhdessä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämistä. Vantaalla arviointi kohdistui lukiolaisiin. Arvioinnin perusteella opiskelijoiden hyvinvointia on edistetty asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Haasteet erityisesti psykologien saatavuudessa sekä palvelutarpeen kasvu vaikeuttavat opiskeluhuollon palveluihin pääsyä. Opiskeluhuollossa kannatellaan osaa myös sellaisista opiskelijoista, joiden tilanne vaatisi hoidollisempia palveluja.

Johtopäätökset:

Opiskelijoiden hyvinvointia on edistetty asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Haastava henkilöstötilanne, erityisesti psykologien ja lääkärien saatavuus, sekä palvelutarpeen kasvu vaikeuttavat palveluihin pääsyä.

Lukioissa toimii opiskeluhuollon ja muun henkilökunnan muodostama opiskelijoiden tukiverkosto. Tarvittaessa muodostetaan nuoren tapauskohtaiset tarpeet huomioiva monialainen asiantuntijaryhmä.

Kuraattorien ja psykologien lakisääteiset asiakasmitoitukset toteutuvat vakanssien osalta. Psykologi-vakanssien täyttöaste on huomattavan alhainen, mikä heikentää vastaanotoille pääsyä. Lähes viidennes opiskelijoista ei ole saanut psykologin vastaanottoaikaa lakisääteisessä määrääjassa. Usein odotusajaksi voidaan tarjota muita tukitoimia. Palvelujärjestelmä on pirstaleinen ja resurssi- vajetta on monella eri tasolla. Opiskeluhuollossa kannatellaan myös opiskelijoita, jotka tarvitsisivat hoidollisempia palveluja.

Opiskelijoiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet ovat kyselytulosten perusteella parantuneet. Erityisesti ruotsinkielisen lukion pieni koko tarjoaa joustavat osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet.

Kaupunginhallituksen hyväksymä Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen toimenpideohjelma konkretisoituu lukioiden hyvinvointikansioissa sovitussa toimenpiteissä. Kiusaamisen vastaisessa työssä keskeistä on yhteisöllisen hyvinvoinnin vahvistaminen sekä osallisuuden ja yhteistoiminnan kehittäminen.

Poissaolojen määrä on kasvanut ja niiden seuranta on kehittynyt. Poissaolojen seurannassa ja niihin puuttumisessa noudatetaan yhdessä sovittua toimintamallia. Koronapandemia ja etäopetus ovat vaikuttaneet lukiolaisten henkiseen hyvinvointiin. Koulu-uupumus, ahdistuneisuus ja yksinäisyys ovat lisääntyneet selvästi, etenkin tyttöillä. Erityisen haastavaa etäopetusaika on ollut niille nuorille, joilla oli vaikeuksia jo ennen koronaa sekä niille, joiden äidinkieli on muu kuin suomi tai ruotsi. Opiskelijoille on tarjottu tukiopetusta ja opetusta pienryhmissä. Opiskeluhuollon toimijat ovat jalkautuneet välitunneille.

Suositukset:

Tarkastuslautakunta muistuttaa hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä sovituista palvelujen kehittämisen tavoitteista, jotta palveluihin pääsy nopeutuisi ja tarvetta vastaavia palveluja pystyttäisiin tarjoamaan oikea-aikaisesti. On tärkeää, että opiskeluhuollon riittävät voimavarat turvataan hyvinvointialueella.

Kunnan ja hyvinvointialueen yhdyspinnat korostuvat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että yhteistyö jatkuu ja kehittyy kuntaan jäävien ja hyvinvointialueelle siirtyneiden palvelujen välillä.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että 1.8.2023 voimaan astuneessa Koulutuksen järjestäjän nuorten lukiokoulutuksen opiskeluhoitosuunnitelmassa on arvioitu opiskeluhooltohenkilöstön tarve, johon hyvinvointialue lakisääteisesti pyrkii vastaamaan. Yhteistyötä hyvinvointialueen ja KASO:n välillä pidetään yllä yhteisillä rakenteilla (mm. Koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltoryhmä), lisäksi KASO:n opiskeluhuollon erityisasiantuntija toimii tiiviissä yhteistyössä hyvinvointialueelle siirtyneiden opiskeluhooltopalveluiden kanssa, jotta yhteistyö kunnan ja hyvinvointialueen välillä jatkuu ja kehittyy.

Kaupunkiympäristölautakunta

VD/353/00.03.00.00/2023

Kaupunkitilalautakunta

VD/353/00.03.00.00/2023

Kaupunkiympäristön toimialan selvitys tarkastuslautakunnan arviointikertomuksesta vuodelle 2022

Vantaan tarkastuslautakunta on laatinut vuoden 2022 Vantaan kaupungin arviointikertomuksen, joka on merkitty tiedoksi kaupunginvaltuuston kokouksessa 22.5.2023 § 3 ja lähetetty kaupunginhallitukselle toimenpiteitä varten. Kaupunginhallitus on 5.6.2023 § 5 lähettänyt päätöksen toimialoille toimenpiteitä varten.

Kaupunkiympäristön toimialalla on laadittu tarkastuslautakunnan huomioiden perusteella seuraava selvitys, jonka toimialan molemmat lautakunnat, kaupunkiympäristö- ja kaupunkitilalautakunta, osaltaan hyväksyvät.

Kaupunkiympäristön toimiala toteaa selvityksensä arviointikertomukseen seuraavaa:

Vuonna 2022 valtuuston asettamista 38:sta sitovasta tavoitteesta 11 oli vastuutettu ensisijaisesti kaupunkiympäristön toimialalle. Näistä 4 toteutui täysin, 6 osittain ja 1 ei lainkaan. Tarkastuslautakunta oli yhtä mieltä kaupunkiympäristön toimialan raportointivastuulla olleiden tavoitteiden toteutumisesta, mutta huomautti mittaroinnin selkeyden merkityksestä muutaman tavoitteen osalta. Näihin otetaan alla kantaa erikseen.

Kaupunkiympäristön toimiala yhtyy tarkastuslautakunnan näkemykseen selkeän mittaroinnin merkityksestä toiminnan ohjaamisessa entistä tuloksellisempaan suuntaan ja pyrkii jatkossa kehittämään mittarointiaan yhä kuvaavammaksi. Mittarointia on kuitenkin tärkeä kehittää siten, että se kattaisi myös kaupunkiympäristöön liittyviä laadullisia elementtejä, joita tyypillisesti on määrällisiä tavoitteita vaikeampaa mitata. Toiminnan painopisteiden tulee siis ohjata mittarointia eikä toisinpäin.

Sitovat tavoitteet vuodelle 2022

Sitova tavoite 19. Toimitilat ovat teknisesti kunnossa ja sisäilmaolosuhteen sekä esteettömyysvaatimukset ovat vaatimusten mukaisia ja sisäilmaoireilu hallinnassa

Kaikkien kohteiden sisäilmatilannetta seurataan ja rakennuksiin tehdään eri laajuisia tarkastuskäyntejä. Yhteensä tarkastuskäyntejä tehdään oman henkilöstön voimin noin 100 kpl vuosittain. Tarkastus tehdään, jos rakennuksessa havaitaan hajua tai koetaan oireilua tai muuta sisäilmahaittaa tai epäilyä sisäilman aiheuttamista ongelmista, tai jos rakennuksessa on alkamassa osakorjaus- tai peruskorjausprojekti. Toimitilajohtamisen yksikön suorittamien tarkastusten lisäksi tarkastuksia tehdään myös ympäristöterveydenhuollon tarkastusten yhteydessä. Nämä tarkastukset tehdään suunnitelmallisesti 3 vuoden välein kouluihin ja päiväkoteihin.

Sisäilmakorjausten yhteydessä tehdään olosuhdekysely ennen ja jälkeen korjausten, jossa vastaajat voivat ilmoittaa havaitsevatko edelleen sisäilmahaittaa vai eivät. Kysely tehdään omana työnä. Koetun oireilun mittaamista vaikeuttavat mm. oireilun yksilöllisyys, tilojen käyttäjien suuri määrä ja vaihtuminen sekä kausivaihtelut ulko-olosuhteissa. Tämän vuoksi tekninen kunto ja vaatimusten mukaisuus tulee osoittaa itse rakennusta tarkastelemalla. Korjaustoimenpiteitä voidaan pitää onnistuneina, jos korjaukset on toteutettu tutkimusten edellyttämässä laajuudessa ja laadukkaasti korjaussuunnitelmien mukai-

sesti. Lähtökohtaisesti olosuhteita voidaan pitää riittävän hyvinä, jos ne täyttävät sisäilmaolosuhteille asetetut, mitattavissa olevat tavoitearvot.

Rakennusten ja toimitilojen kuntoa voidaan luotettavimmin arvioida säännöllisin ammattilaisten suorittamien kuntotarkastuksin, joita kuitenkin on mahdollista toteuttaa rajallinen määrä. Digitaalisella olosuhdeseurannalla mahdollisiin muutoksiin voidaan reagoida ennakoivasti, mutta näitäkin laitteita on käytössä rajoitetusti. Sisäilman digitaalista olosuhdeseuranta tehdään vuosittain noin 30 rakennukseen. Näitä mitattavia kohteita vaihdetaan vuosittain ja kohteita lisätään tarpeen mukaan. Kaikkiin kohteisiin lisätään olosuhdeseuranta, joissa sille nähdään tarvetta.

Sitova tavoite 26. Edistetään päästövähennystoimia hiilineutraalisuuden saavuttamiseksi viimeistään vuonna 2030

Kuten arviointikertomuksessa todetaan HSY:n lopulliset päästölaskentatiedot saatiin vasta 27.6.2023. Tulosten mukaan pitkään laskusuunnassa olleet Vantaan kasvihuonekaasupäästöt eivät laskeneet viime vuonna kuten oli arvioitu. Vuonna 2021 kokonaispäästöt pysyivät lähes ennallaan, mutta vuonna 2022 ne kasvoivat seitsemän prosenttia. Vantaan päästöjen kasvu johtui pääosin kaukolämmön päästöjen kasvusta. Päästöt kasvoivat, sillä Venäjän hyökättyä Ukrainaan maakaasun ja puun tuonti Venäjältä loppui, ja osa Vantaan Energian kaukolämmön tuotantoon käytetystä maakaasusta korvattiin kivihiilellä. Lukuun ottamatta liikennettä ja työkoneita muiden päästösektoreiden päästöt laskivat hieman tai pysyivät samana edellisvuoteen verrattuna.

Vantaan, Keravan ja Järvenpään kaupunkien yhteisen Elinkeinoelämän ja kunnan välinen ilmastoyhteistyö -hanke toteutettiin 1.6.2021-30.6.2022. Hankkeessa laadittiin toimintamallikirjasto, johon koottiin kuntien käytössä olevia keinoja toteuttaa ilmastoyhteistyötä alueen yritysten suuntaan. Lisäksi laadittiin paikallinen ilmastoyhteistyön malli.

Vantaalla ilmastoyhteistyö konkretisoituu jatkossa entistä enemmän eri toimijoiden välisenä yhteistyönä, jossa yritykset toteuttavat ilmasto- ja ympäristötekojaan osana Vantaan resurssiviisauden tiekarttaa. Kaupunki jakaa tietoa omista ilmastotavoitteistaan, samaten kuin tietoa yrityksille tarjolla olevasta tuesta.

Sitova tavoite 27. Kestävien liikkumismuotojen osuus kasvaa

Kulkumuotojakauman pysyvät muutokset tapahtuvat tyypillisesti hitaasti, ja kestävien kulkumuotojen osuuden kasvattaminen vaatii pitkäjänteistä työtä aina strategisemmasta yleispiirteisestä maankäytön suunnittelusta pieniin yksityiskohtiin.

Kestävien kulkumuotojen osuuksien mittarointi on vaikeaa lyhyellä aikavälillä. Arvio Vantaan kulkumuoto-osuuksien kehityksestä saadaan HSL:n liikkumistutkimuksesta, joka toteutetaan neljän vuoden välein. Kulkumuotojakauman selvittäminen luotettavasti vaatii käytännössä laajoja otantaan perustuvia tutkimuksia, eikä valitettavasti kulkumuotojakaumaa ole käytännössä mahdollista saada vuosittain. Tämän takia mittareiksi on valittu helpommin selvitettävät eli joukkoliikenteen matkustajamäärä ja pyöräilyindeksi. Tiedossa toki on, että pyöräilyindeksi varsinkin on hyvin suurpiirteinen ja mittaustarve on tois- taiseksi hyvin harva. Mittauspisteiden määrää ollaan kuitenkin lisäämässä.

Kulkumuotoa käytetyistä mittareista ei tosiaan valitettavasti saada, mutta joukkoliikenteen matkustajamäärä -mittari kuvaa kuitenkin hyvin joukkoliikenteen käytön suosiota Vantaalla, ja se on keskeinen tieto joukkoliikenteen taloudellisen kestävyysvarmistamiseksi. Pyöräilyindeksimittari taas kuvaa pyöräliikenteen määrän muutosta tietyissä pisteissä ja siten pyöräilijämäärien kasvua näissä paikoissa. Viime vuosina mittareiden tuloksiin ovat vaikuttaneet erityisesti koronapandemia ja etätyön yleistyminen, jolloin valitettavasti nämä eivät ole palvelleet niin hyvin mittarina kaupungin onnistumisesta kestävä liikumisen edistämiseksi.

Sitova tavoite 28. Kiertotaloutta edistetään

Kiertotalous on yksi Resurssiviisauden tiekartan kaistoista. Rakentamisen kiertotalouden edistäminen on yksi merkittävä tiekartan tavoite. Vantaa on mukana kansainvälisessä CIRCult-hankkeessa (2019–2023), jonka tuloksia on alettu vuoden 2023 aikana liittämään resurssiviisauden tiekartan toimenpiteisiin. Kaupunki näyttää edelläkävijänä esimerkkiä liittämällä kiertotalouden kriteerit uusien ja korjattavien rakennusten suunnitteluohjeisiin. Rakennukset tulee suunnitella pitkäikäisiksi, muuntojoustaviksi, helposti korjattaviksi ja monikäyttöisiksi. Vantaa on sitoutunut purkamisen Green dealiin, jonka tavoitteena on purettavien rakennusten rakennusosien ja muiden materiaalien uudelleenkäyttö uudisrakentamisessa. Asiaa tullaan edistämään lähivuosina aluksi pilottien kautta.

Vantaa on mukana kuusi muutosaluetta sisältävän valtakunnallisen kiertotalouden Green dealin valmistelussa. Muutosalueista Resurssiviisaat rakennukset ja Kiertävät maa- ja kiviainekset koskettavat suoraan Vantaata ja Resurssiviisas energiantuotanto Vantaan Energian toiminnan kautta. Joko suoraan tai välillisesti kaupungilla on merkittävä rooli muutosalueissa Resurssiviisas tuotanto ja materiaalien kierto, Kestävän kulutuksen liiketoiminta ja jakamistalous sekä Uudistuva ruokaketju. Tarkemmat sitoumukset tehdään vuoden 2023 lopulla.

Sitova tavoite 29, kaupunkikeskustojen kehittäminen ja mittaaminen asukaskyselyillä

Tarkastuslautakunnalla ei arviointikertomusta laadittaessa ole ollut käytössään vuoden 2022 keskustojen elinvoimalaskennan tuloksia. Elävät kaupunkikeskustat ry on julkaissut elinvoimalaskentojen tulokset toukokuussa 2023. Julkaisun myötä voidaan todeta, että tavoitteeksi asetettu keskustojen elinvoiman myönteinen kehitys toteutui täysin.

Tarkastuslautakunta on ehdottanut, että kaupunkikeskusten ja vanhojen lähiöiden kehittämisen onnistuneisuutta voisi mitata myös asukaskyselyillä. Vantaan kaupunki teettää säännöllisesti asukaskyselyjä esim. paikallisten asukasfoorumien yhteydessä tai ajankohtaisiin hankkeisiin liittyen. Kyselyn käyttö sitovan tavoitteen mittarina edellyttäisi kuitenkin kyselyn toistamista samansisältöisenä, jotta elinvoimaisuuden kehittymistä voitaisiin verrata johonkin. Olemassa olevista kyselyistä tällaiseen tarpeeseen vastaa parhaiten Vantaan asukasbarometri, joka toteutettiin vuosina 2018 ja 2020. Edellisen asukasbarometrin yhteydessä on todettu, että kysely voitaisiin jatkossa toistaa esimerkiksi kerran valtuustokaudessa.

Kaupunkiympäristön toimialaa koskevat vuoden 2022 arviointikertomuksen muut tarkastelukohteet

Sitovien tavoitteiden ohella vuoden 2022 arviointikertomuksessa on tarkasteltu kaupunkiympäristön toimialan alaisesta toiminnasta erityisesti katujen ja puistojen palvelualueen, kiinteistöjen ja tilojen pal-

velualueen sekä ympäristökeskuksen palveluyksikön toimintaa. Investointikohteista arviointikertomuksessa on tarkasteltu lähemmin Koivukylän päiväkodin rakennushanketta.

Kuten arviointikertomuksessa todetaan, toimialalla on pystytty kiitettävästi tarttumaan kehityskohteisiin ja tekemään toimia mm. korjausvelan kasvun hillitsemiseksi vaikeassa suhdannetilanteessa. Taloudellisen kestävyys ja kaupungin elinvoiman kehittämisen ohella on myös tärkeää huolehtia siitä, että Vantaan asettamat kunnianhimoiset tavoitteet hiilineutraaliuden saavuttamiseksi ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi täyttyvät. Työtä kuitenkin riittää myös tulevaisuudessa. Tarkastuslautakunnan näkemykset toimialan kehityskohteista ovat oikeansuuntaisia ja arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten avulla toimintaa voidaan kehittää edelleen.

Kaupunkiympäristön toimiala yhtyy tarkastuslautakunnan esittämään huoleen toimialaa vaivaavasta henkilöstövajeesta ja rekrytointivaikeuksista. Ongelma on valtakunnallinen. Työvoimapula koskettaa laajasti teknisiä aloja koko maassa ja kilpailu osaajista on koventumassa. Kaupunkiympäristön toimiala on omalta osaltaan pyrkinyt parantamaan tilannetta aktiivisella edunvalvonnalla ja yhteistyöllä muiden suurten kaupunkien kanssa.

Myös kaupungin omilla toimilla on kuitenkin vaikutusta työnantajan veto- ja pitovoimaan. Kaupunkiympäristön toimiala huomauttaa, että kaupunkitasoisessa henkilöstöpolitiikassa on viime vuosina systemaattisesti vähennetty HR-palveluiden tarjoamia palveluita ja lisätty esimiesten vastuuta henkilöstöasioissa. Seurauksena henkilöstöpalveluiden laatu on heikentynyt ja esimiesten kuormitus lisääntynyt. Vuonna 2022 käyttöön otetun palkanlaskentajärjestelmä Hertan myötä ongelma on entisestään pahentunut, kun toimialan esimiehille on siirretty aiemmin assistenteille tai palkanlaskennalle kuuluneita työtehtäviä. Esimiesten lisääntyneet HR-vastuut heikentävät esimiesten työtyytyväisyyttä ja niihin käytetty aika on pois henkilöstön johtamisesta sekä toimialan substanssitehtävistä. Päivittäisen henkilöstöhallinnon ohella rekrytointiprosessit ja niihin liittyvät hallinnolliset menettelyt (esim. täyttöluvat) koetaan toimialalla kuormittavina.

Koivukylän päiväkotia investointikohteena

Koivukylän päiväkoti on Suomen suurin hirsirakenteinen päiväkoti, kokonaisalaltaan noin 2500 neliömetriä. Päiväkoti lämpiää maalämmöllä ja katolle on asennettu aurinkopaneelijärjestelmä, joten ympäristöystävällisyyteen ja energiatehokkuuteen tehdyillä panostuksilla on saatu rakennuksen aiheuttamat ilmastopäästöt tavanomaista reilusti vähäisemmäksi. Ulkovarastot ja katokset on toteutettu viherkattoisina. Tontin reuna-alueille on jätetty mahdollisimman paljon luonnonmukaista kasvustoa ja kuntaa, millä pyritään vahvistamaan lasten kosketusta luontoon.

Hankintakriteereinä olivat hinnan ja toiminnallisten perusteiden lisäksi ratkaisun hiilijalanjälki ja takuuai-ka. Samalla urakkakilpailulla sovittiin Kivistöön nyt rakenteilla olevan Ruusupuun päiväkodin toteutuksesta. Kohde toteutetaan samoja hyväksi todettuja suunnitteluperiaatteita noudattaen.

Koivukylän päiväkodin loppukustannukset alittivat hankkeelle asetetun tavoitehinnan lopulta n. 23 %.

Kadut ja puistot palvelualue

Kaupunkiympäristön toimiala jakaa tarkastuslautakunnan huolen kaupunki-infran omaisuuden hallinnasta ja korjausvelan seurannasta. Tilannekuvan parantamiseksi ja vastuunjaon selkeyttämiseksi uusi omaisuudenhallinnan vastuualue on perustettu 1.7.2023 katujen ja puistojen palvelualueen rakentamisen palveluyksikköön. Vastuualue vastaa mm. rakennetun ympäristön (julkisen kaupunkitilan) omaisuudenhallintastrategiasta, omaisuuden elinkaaren hallinnasta ja omaisuusosien määrittelystä, omaisuustiedon ylläpidon koordinoinnista, toiminnan ja talouden suunnittelusta ja seurannasta sekä infran uudisrakentamisen, kunnossapitotoimenpiteiden ja korjausinvestointien ohjelmoinnista.

Kaupunkiympäristön toimialan näkemys on, että korjausvelan hillitseminen tai taittaminen edellyttää jatkossa sekä nykyistä selvästi korkeampaa määrärahasoa että riittäviä henkilöresursseja kunnallistekniikan suunnitteluttamiseen ja rakennuttamiseen. Toimiala tekee määrätietoista työtä nostaakseen infran korjausvelan määrän ja merkityksen kuntapäätäjien tietoon.

Kiinteistöt ja tilat palvelualue

Ammattitaitoisen työvoiman saatavuuden parantamiseksi kiinteistöjen ja tilojen palvelualue on pyrkinyt täsmentämään tehtäväkuvauksia ja tehostamaan rekrytointia sekä saamaan uusia vakansseja henkilöstösuunnitelmaan. Myös palkkataso on useissa vakansseissa jäänyt jälkeen kilpailijoista, vaikka tähän on toistuvasti yritetty saada aikaan muutosta yhteistyössä HR-palveluiden kanssa. Työ rekrytointihaasteiden ratkaisemiseksi on tärkeä painopiste palvelualueella.

Korjausvelan hallinnan osalta jatketaan kulumista vastaavia korjausinvestointeja sekä myydään omaisuutta (mm. sosiaali- ja terveydenhuoltoa sekä pelastuslaitosta palvelevia rakennuksia ja asunto-omaisuutta) ja puretaan huonokuntoisia, käytöstä poistettavia, rakennuksia. Mahdollisuuksien mukaan tehdään kiinteistökehittämistä ja haetaan purkavaa uudistamista mahdollistavia asemakaavanmuutoksia.

Ympäristökeskus

Kaupunkiympäristön toimiala on tarkastuslautakunnan kanssa yhtä mieltä siitä, että Vantaan hiilineutraalisuustavoitteiden saavuttaminen sekä luonnon monimuotoisuuden turvaaminen edellyttävät riittäviä henkilöstö- ja muita resursseja. Luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi edellytetään paitsi resurssiviisauden tiekartassa, niin myös uudessa luonnonsuojelulaissa entistä enemmän työpanosta.

Toimiala kuitenkin toteaa, että oikean kokonaiskuvan saamiseksi luonnon monimuotoisuuteen liittyviä resursseja tulisi tarkastella kaupunkirakenteen ja ympäristön palvelualueen tasoisena kokonaisuutena eikä vain ympäristökeskuksen palveluyksikön näkökulmasta. Erityisesti yleiskaavoituksen kestävä kaupunki -tiimillä on ympäristökeskuksen ohella merkittävä rooli luontoarvojen huomioimisessa kaavoituksen prosesseissa. Vuonna 2022 tähän työhön osoitettiin yksi uusi vakanssi, joka sijoitettiin yleiskaavoituksen yksikköön. Yleiskaavoitus ja ympäristökeskus tekevät tiivistä yhteistyötä luonnon monimuotoisuuteen liittyvissä kysymyksissä.

VANTAAN KAUPUNKI ARVIOINTIKERTOMUS 2022

TARKASTUSLAUTAKUNTA 3.5.2023

TIIVISTELMÄ.....	3
1 KAUPUNKISTRATEGIA JA JOHTO.....	6
1.1 TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN.....	6
1.1.1 Vuoden 2022 sitovien tavoitteiden toteutuminen emokaupungissa.....	6
1.1.2 Kaupunginvaltuuston konserniyhtiöille asettamien tavoitteiden toteutuminen.....	17
1.2 KAUPUNGIN TALOUS JA TALOUDEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN.....	19
1.2.1 Emokaupungin talous ja tilinpäätös.....	19
1.2.2 Koko kaupunkikonsernin talous.....	27
1.2.3 Investoinnit.....	31
1.2.4 Suurten kaupunkien vertailua.....	33
1.3 HENKILÖSTÖ.....	35
2 SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLTO.....	41
2.1 LASTENSUOJELU, ERITYISESTI HUOSTAANOTOT JA SIOITUKSET KODIN ULKOPUOLELLE.....	41
2.2 PÄIHDE- JA MIELENTERVEYSPALVELUT.....	48
3 KAUPUNKIKULTTUURI.....	56
3.1 LIIKUNTAPALVELUT JA HYVINVOINNIN EDISTÄMINEN.....	56
3.2 KAUPUNKIKULTTUURILAUTAKUNNAN JAKAMAT AVUSTUKSET.....	63
4 KASVATUS JA OPPIMINEN.....	69
4.1 VARHAISKASVATUS.....	69
4.2 KOIVUKYLÄN PÄIVÄKOTI INVESTOINTIKOhteena.....	77
4.3 OPISKELIJOIDEN HYVINVOINNIN EDISTÄMINEN VANTAAN LUKIOISSA.....	79
5 KAUPUNKIYMPÄRISTÖ.....	86
5.1 KADUT JA PUISTOT -PALVELUALUE.....	86
5.2 KIINTEISTÖT JA TILAT -PALVELUALUE.....	94
5.3 YMPÄRISTÖKESKUS.....	100
6 VANTAAN ENERGIA OY.....	108
7 VUODEN 2021 ARVIOINTIKERTOMUSHAVAINTOJEN SEURANTA.....	115
8 TARKASTUSLAUTAKUNNAN TEHTÄVÄT JA TOIMINTA.....	120
LIITE 1.....	125

VANTAAN KAUPUNKI

05/2023

Tarkastuslautakunta/ulkoisen tarkastus

Kansikuva: Vantaan Energia Oy

TIIVISTELMÄ

1. Tilinpäätöksen raportoinnin mukaan vuoden 2022 sitovista tavoitteista toteutui täysin 12 tavoitetta. Osittain toteutuneita tavoitteita oli 15 ja 11 tavoitetta ei toteutunut lainkaan. Tarkastuslautakunta oli eri mieltä kahden tavoitteen toteutumisesta ja kiinnitti lisäksi huomiota joidenkin tavoitteiden toteutumisen mittaamiseen. Selkeä mittarointi antaa hyvän lähtökohdan tavoitteiden arvioinnille ja tuo esiin sen, onko toiminta vienyt asioita toivottuun suuntaan.
2. Vantaan kaupungin taloudellinen tulos oli ylijäämäinen vuonna 2022. Myös lainakanta pieneni. Kaupunkikonserninkin tulos oli ylijäämäinen mutta konsernin lainakanta nousi hiukan. Kaupungin taloudellinen asema on viime vuosina parantunut ja talouden tasapainon ylläpidolla pystytään varautumaan taloustilanteen muutoksiin.
3. Ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus on heikentynyt sekä julkisella että yksityisellä sektorilla viimeisten vuosien aikana. Vantaa panostaa henkilöstön saatavuuteen uudella saatavuusohjelmalla. Keskeisiä toimenpiteitä ovat muun muassa palkka ja palkitseminen, työnantajan tukema koulutus sekä lähijohtamiseen panostaminen. Lisäksi kehitetään hakijälähtöistä rekrytoinnin mallia. Uuteen henkilöstöhallintojärjestelmään siirtyminen toteutui kokonaisuutena sujuvasti laajan ennakkotestaamisen ja varautumisen ansiosta.
4. Lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden saatavuudessa on valtakunnallisia haasteita. Henkilöstöpula ja palvelutarpeen kasvu ovat osaltaan Vantaalla vaikuttaneet lakisääteisten määräaikojen ylittymiseen palvelutarpeen arvioinnissa sekä lastensuojelulain mukaisen asiakasmitoituksen ylittymiseen. Etelä-Suomen aluehallintovirasto määräsi merkittävän uhkasakon tilanteen korjaamisen vauhdittamiseksi. Tilanteen seuranta ja kuntoon saattaminen jatkuvat hyvinvointialueen toimesta.

5. Päihde- ja mielenterveyspalvelujen käyttäjämäärät ovat nousseet koronarajoituksia edeltäneelle tasolle. Palveluyksikkö on saanut lisää resursseja, pyrkinyt parantamaan asiakasohjausta ja kehittänyt uusia palvelumuotoja. Palvelujen saatavuus on ollut melko hyvällä tasolla. Jatkossa on suositeltavaa hakea edelleen uusia keinoja, joilla voidaan tehostaa päihde- ja mielenterveyspalvelujen tavoitettavuutta.
6. Liikuntapalvelujen tarjonnassa on otettu huomioon eri ikäiset liikunnanharrastajat. Kouluissa ja oppilaitoksissa ehkäistään syrjäytymistä tukemalla mieluisan harrastuksen löytymistä. Tarjolla on myös maksuttomia harrastusmahdollisuuksia. Palvelutuotannossa pyritään mahdollisuuksien mukaan ottamaan huomioon asiakaskunnan moninaisuus, kuten monikulttuurisuus-, esteettömyys- ja sukupuolikysymykset.
7. Kaupunkikulttuurilautakunnan järjestöille ja yhteisöille jakamien avustusten avustusprosessia ohjaavat kaupunginhallituksen ja kaupunkikulttuurilautakunnan hyväksymät avustusten yleiset ja avustuslajikohtaiset myöntämisperiaatteet. Avustusten hakemisesta tiedotetaan eri kanavissa ja järjestöille pidetään myös infotilaisuuksia avustusasioista. Avustukset ovat järjestöille tärkeä tukimuoto ja sujuva avustusprosessi tukee osaltaan järjestöjen toimintaedellytyksiä.
8. Varhaiskasvatus kärsii vakavasta henkilöstövajeesta. Erityisesti tiukentuvat kelpoisuusehdot täyttävistä työntekijöistä on pulaa. Sairauspoissaolojen merkittävä lisääntyminen ja sijaisten heikko saatavuus lisäävät entisestään tilanteen haastavuutta. Kaupunki on muun muassa tukenut henkilöstön kouluttautumista ja pätevoitymistä tehtäviin. Myös eri kulttuureista tulevan henkilöstön saatavuuteen on kiinnitetty huomiota.
9. Koivukylän päiväkotia edustaa hienoa puurakentamista. Päiväkotia oli ensimmäinen rakennushanke, jossa hiilijalanjälki vaikutti tarjousten vertailuperusteissa. Vaikeasta maailmantilanteesta huolimatta päiväkotia valmistui lähes aikataulussaan alittaen samalla arvioidut kokonaiskustannukset.
10. Pääkaupunkiseudun kaupungit sekä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri arvioivat yhdessä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämistä. Vantaalla arviointi

kohdistui lukiolaisiin. Arvioinnin perusteella opiskelijoiden hyvinvointia on edistetty asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Haasteet erityisesti psykologien saatavuudessa sekä palvelutarpeen kasvu vaikeuttavat opiskeluhuollon palveluihin pääsyä. Opiskeluhuollossa kannatellaan osaa myös sellaisista opiskelijoista, joiden tilanne vaatisi hoidollisempia palveluja.

11. Kadut ja puistot palvelualueella suunnitellaan, rakennetaan ja ylläpidetään jokaiselle kuntalaiselle näkyvästi esillä olevaa kaupunki-infraa. Kyse on samalla kaupungin kannalta merkittävästä omaisuuserästä. Palvelualue on alkanut selvittää kaupunki-infran kasvavaa korjausvelkaa ja jatkossa on tärkeää saada selvityksen pohjalta aikaan suunnitelma korjausvelan hillitsemiseksi.
12. Vantaan kiinteistöomaisuuden korjausvelka ja perusparannustarve ovat olleet vuosia laskusuunnassa. Korjausvelkaa on hallittu kulumista vastaavin korjausinvestoinnein sekä myymällä ja purkamalla huonokuntoisia rakennuksia. Kiinteistöt ja tilat -palvelualueen henkilöstövaje on noin kymmenen prosenttia. Haasteina ovat koulutuspaikkojen vähäisyys ja ammattitaitoisen työvoiman vähäinen hakeutuminen avoimiin tehtäviin. Työssäoppimista on voitu yksittäistapauksissa hyödyntää rekrytoinnissa.
13. Ympäristökeskuksella on merkittävä rooli turvallisen elinympäristön turvaajana ja Vantaan strategiaan sisältyvän pitkän tähtäimen ympäristöohjelman, resurssiviisauden tiekartan, toimeenpanemisessa. Toimeenpanon resurssien riittävyyteen sekä toimenpiteiden viivästysten syihin ja viivästysten mahdollisiin seurauksiin on hyvä kiinnittää huomiota.
14. Vantaan Energia Oy joutui Ukrainan sodan vuoksi huoltovarmuussyistä jatkamaan vielä kivihiielen käyttöä energiantuotannossaan. Uusilla investoinneilla yhtiö tehostaa edelleen energiantuotantoaan ja laajentaa liiketoimintaansa. Samalla yhtiö etenee kohti tavoitteitaan luopua fossiilisten polttoaineiden käytöstä vuonna 2026 ja saada energiantuotantonsa hiilinegatiiviseksi vuonna 2030. Vantaan Energia Oy:n toiminta on ollut kaupungin edun mukaista ja yhtiön tavoitteet tukevat merkittävästi Vantaan kaupungin tavoitetta hiilineutraalisuuden saavuttamisesta vuoteen 2030 mennessä.

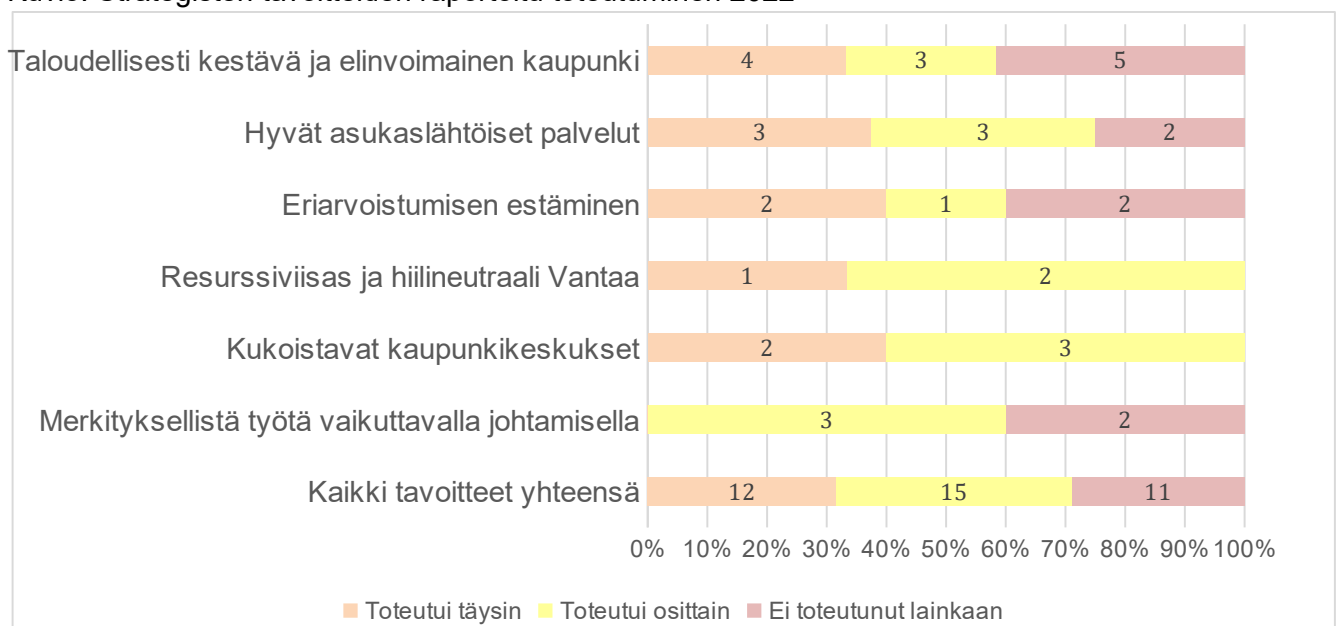
1 KAUPUNKISTRATEGIA JA JOHTO

1.1 Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

1.1.1 Vuoden 2022 sitovien tavoitteiden toteutuminen emokaupungissa

Vuodelle 2022 oli asetettu 38 tavoitetta. Seuraavassa kuviossa esitetään lyhyesti tavoitteiden toteutuminen tilinpäätöksen raportoinnin mukaan. Kuviossa on tavoitteiden toteuma strategian painopistealueittain ja kokonaistoteuma.

Kuvio: Strategisten tavoitteiden raportoitu toteutuminen 2022

Tavoitteista kokonaan toteutuneeksi raportoitiin 32 prosenttia, osittain toteutuneeksi 39 prosenttia ja ei lainkaan toteutuneeksi 29 prosenttia.

Taloudellisesti kestävä ja elinvoimainen kaupunki		
Sitova tavoite vuodelle 2022	Tilinpäätöksen raportointi	Tarkastusla utakunta
1. Hallittu käyttötalouden menokehitys	Tavoite ei toteutunut lainkaan.	
2. Tuottavuus- ja kasvuohjelma toteutuu suunnitelman mukaisesti	Tavoite toteutui täysin.	
3. Kaupunki saa maanmyyntivoittoja, maanvuokratuloja ja sopimuskorvauksia yhteensä 45 miljoonaa euroa	Tavoite toteutui osittain.	

4. Vantaan maa- ja asuntopoliittinen ohjelma päivitetään	Tavoite toteutui täysin.	
5. Varmistetaan, että kaupunkikonsernin omistusten kokonaisuus on tarkoituksenmukainen ja kaupungin palvelutuotantoa tukeva	Tavoite toteutui täysin.	
6. Työmarkkinatuen kuntaosuus saadaan laskuun kuntakokeilun myötä	Tavoite ei toteutunut lainkaan.	
7. Asiakkaiden työttömyysjaksot lyhenevät kuntakokeilussa	Tavoite ei toteutunut lainkaan.	
8. Työttömyys vähenee	Tavoite toteutui osittain.	Huomio
9. Vantaa on vetovoimainen yritys ympäristö	Tavoite ei toteutunut lainkaan.	
10. Vantaalaisen työelämän vaatimukseen vastaava ammatillinen koulutus	Tavoite toteutui täysin.	
11. Suunnitelma IB-jatkumon toteuttamiseksi osana oppimiskampusta	Tavoite toteutui osittain.	Ei toteutunut lainkaan
12. Vantaan maine ja vetovoima paranee	Tavoite ei toteutunut lainkaan.	

Monta mittaria sisältävät tavoitteet

Strategisissa tavoitteissa oli monta tavoitetta, joilla oli useita mittareita. Jos vain osa mittareista toteutuu arviointia helpottaisi, jos raportoinnista kävisi selkeästi ilmi mitkä mittareista toteutuivat ja mitkä eivät. Alla esimerkki tavoitteesta 8.

Kohtaan mittarien toteuma on tässä jokaisen mittarin perään lisätty merkintä, toteutuiko mittari (T) vai ei (ET). Näin lukija näkee heti mitkä mittareista toteutuivat ja mitkä eivät.

Sitova tavoite 8. Työttömyys vähenee.

Mittari	Mittarien tavoitetaso	Mittarien toteuma	Tavoitteen toteutuminen
Pitkäaikaistyöttömien määrä	4 115	5 237 (ET)	Tavoite toteutui osittain.
Alle 30-vuotiaiden työttömien määrä	3 600	2 852 (T)	
Vieraskielisten	6 000	5 885 (T)	

työttömien määrä			
------------------	--	--	--

Sitova tavoite 11. Suunnitelma IB-jatkumon toteuttamiseksi osana oppimiskampusta.

Arviointikriteeri	Tilinpäätöksen raportointi	Tarkastuslautakunnan arvio
Suunnitelma laadittu.	Tavoite toteutui osittain.	Tavoite ei toteutunut lainkaan.

Sitovaan tavoitteeseen liittyvä mittari on yksiselitteinen on/off-mittari. Sen mukaan suunnitelma on joko valmistunut tai ei ole valmistunut. Raportoinnin mukaan suunnitelma on tehty tavoitteessa mainitsemattoman ohjelman osalta, mutta ei nimenomaisesti tavoitteeksi asetetun suunnitelman osalta. Tavoitteena olevan suunnitelman osalta suunnittelu on vasta aloitettu. Tavoite ei näin ollen toteutunut lainkaan.

Hyvät asukaslähtöiset palvelut		
Sitova tavoite vuodelle 2022	Tilinpäätöksen raportointi	Tarkastuslautakunta
13. Terveysasemien vastaanotolle pääsy nopeutuu	Tavoite ei toteutunut lainkaan.	
14. Kotona asuvien ikääntyneiden osuus pysyy saavutetulla tasolla hyvinvoinnin tasoa ylläpitäen	Tavoite toteutui täysin.	Huomio
15. Asiakas pääsee suun terveydenhuollon palveluihin paremmin ja tarpeen mukaisesti	Tavoite ei toteutunut lainkaan.	
16. Laajennetaan lapsille ja nuorille suunnattua harrastustarjontaa ja parannetaan harrastusten saavutettavuutta	Tavoite toteutui osittain.	Huomio
17. Oppivelvollisuuden laajennuksen tarjoamat väylät tavoittavat vantaalaiset nuoret	Tavoite toteutui osittain.	
18. Kaupungin valmiussuunnittelun taso paranee	Tavoite toteutui täysin.	
19. Toimitilat ovat teknisesti kunnossa ja sisäilmaolosuhteet sekä esteettömyysvaatimukset ovat vaatimusten mukaisia ja sisäilmaoireilu hallinnassa	Tavoite toteutui osittain.	Huomio
20. Tehdään digitaalisen siirtymän kokonaisvaltainen toimenpideohjelma	Tavoite toteutui täysin.	

Sitova tavoite 14. Kotona asuvien ikääntyneiden osuus pysyy saavutetulla tasolla hyvinvoinnin tasoa ylläpitäen.

Tavoitteeseen liittyy yksi mittari:

- Omassa kodissa ilman palvelutarvetta tai kotona asumista tukevien palvelujen turvin asuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus.

Mittariksi asetettu numeraalinen tavoite toteutui. Kuitenkin itse tavoitteessa todetaan, että ”kotona asuvien ikääntyneiden osuus pysyy saavutetulla tasolla hyvinvoinnin tasoa ylläpitäen”. Tavoitteesta puuttuu laadullinen mittari, jolla kotona asuvien 75-vuotta täyttäneiden hyvinvoinnin tasoa voisi arvioida. Tarkastuslautakunta joutuu jälleen toteamaan, että mittaroinnin kehittäminen on tärkeää, jotta kotona asumisen laatu tulee näkyväksi.

Sitova tavoite 16. Laajennetaan lapsille ja nuorille suunnattua harrastustoimintaa ja parannetaan harrastusmahdollisuuksia.

Tavoitteeseen liittyy kaksi mittaria:

- Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, prosentti (Kouluterveyskyselyn osio kohdennetulle alueelle).
- Harrastusten Vantaa -hankkeeseen osallistuneet, joille kyseessä on ainoa harrastus, lukumäärä. (kysely osallistuvien perheille).

Ensimmäisen mittarin raportoinnissa todetaan, että vuonna 2022 tehdyn kohdennetun kyselyn tulokset eivät ole vertailukelpoisia tavoitearvoihin, jotka on saatu kouluterveyskyselystä. Koska toteuma-arvot eivät ole vertailukelpoisia tavoitearvoihin ei tavoitteen ensimmäisen mittarin toteutumista voi arvioida.

Tavoitteen toisessa mittarissa tarkasteltiin, miten suurelle osalle osallistujista kyseessä oli ainoa ohjattu harrastus. Lähtötaso oli 32 prosenttia ja tavoitetaso, että osuus kasvaa. Toteuma oli 34 prosenttia, joten tavoitteen toinen mittari toteutui.

Tavoite voidaan katsoa osittain toteutuneeksi.

Sitova tavoite 19. Toimitilat ovat teknisesti kunnossa ja sisäilmaolosuhteet sekä esteettömyysvaatimukset ovat vaatimusten mukaisia ja sisäilmaoireilu hallinnassa.

Tavoitteeseen liittyy kaksi mittaria:

- Toimitilojen tekninen kunto ja sisäilmatilanne todetaan tarkastuksin säännöllisesti. Toimenpiteitä toteutetaan priorisoitujen huolto- ja korjaustyöohjelmien perusteella.
- Sisäilmaoireilu vähenee korjausten jälkeen.

Ensimmäisen mittarin kohdalla raportoidaan, että toimenpiteitä tehtiin suunnitelmallisesti ja kaikkiin sisäilmaselvityspyyntöihin vastattiin. Tavoitteessa mainittu toimitilojen teknisen kunnan ja sisäilmatilanteen säännöllinen toteaminen tarkastuksin jäi hieman epäselväksi. Tarkoittiko tämä, että kaikkien toimitilojen kuntoa seurataan säännöllisesti? Nyt raportoinnissa on mainittu, että osalle kiinteistöistä on käytössä digitaalinen olosuhdeseuranta, mutta ilmeisesti kaikkien toimitilojen teknisen kunnan ja sisäilmatilanteen säännöllinen seuranta ei vielä toteudu.

Toisen mittarin kohdalla raportoidaan, että ennen sisäilmakorjauksia on korjattavan tilan henkilöstölle tehty oireita kartoittava kysely. Korjausten jälkeistä kyselyä ei raportoinnin mukaan ole hyvinvointialueuudistuksesta johtuen saatu toteutettua. Tavoitteen toisen mittarin tavoitetason toteutumista, sisäilmaoireilun vähenemistä korjausten jälkeen, ei voi arvioida. Kokonaisuutena tavoite voidaan arvioida osittain toteutuneeksi.

Eriarvoistumisen estäminen		
Sitova tavoite vuodelle 2022	Tilinpäätöksen raportointi	Tarkastuslautakunta
21. Vantaalaiset kokevat osallisuutta ja yhteisöllisyyttä, yksinäiseksi itsensä kokevien osuus vähenee	Tavoite ei toteutunut lainkaan.	Huomio
22. Nuorten mielenterveyttä tuetaan nopeuttamalla palvelujen piiriin pääsyä ja kehittämällä palveluita	Tavoite ei toteutunut lainkaan.	Huomio
23. Lapsia ja lapsiperheitä tuetaan laadukkaalla palvelutarpeen arvioinnilla ja varhaisemman tuen palveluilla lastensuojelutarpeen vähentämiseksi	Tavoite toteutui täysin.	Huomio
24. Alueellista eriarvoisuutta ehkäistään laajentamalla myönteisen erityiskohtelun ohjelmaa	Tavoite toteutui täysin.	
25. Syrjäytymisen ja koulupudokkuuden vähentäminen	Tavoite toteutui osittain.	Huomio

Sitova tavoite 21. Vantaalaiset kokevat osallisuutta ja yhteisöllisyyttä, yksinäiseksi itsensä kokevien osuus vähenee.

Tavoitteeseen liittyy kaksi mittaria:

- Tuntee itsensä usein yksinäiseksi % (Kouluterveyskyselyn osio kohdennetulle alueelle).
- Osallisuusindikaattori (osallisuuskysely).

Ensimmäisen mittarin kohderyhmä on hyvin rajattu (kohdekoulujen 4. ja 5. - luokkalaiset sekä 8. ja 9. -luokkalaiset). Tarkastuslautakunta on huolissaan mittarin yksinäisiksi itsensä tuntevien määrästä. Toisen mittarin osallisuuskyselyn mukaan osallisuuden kokemukset olivat laskeneet vuoden 2022 alusta vuoden 2022 loppuun. Tarkastuslautakunta on huolissaan osallisuuden kokemuksen laskusuunnasta ja pitää tärkeänä, että tulokset analysoidaan.

Sitova tavoite 22. Nuorten mielenterveyttä tuetaan nopeuttamalla palvelujen piiriin pääsyä ja kehittämällä palveluita.

Tavoitteeseen liittyy kolme mittaria:

- Odotusaika opiskeluhuollon kuraattorien ja psykologien sekä nuortenkeskus Nupin palveluihin pääsyyn.
- Nuorten antama palaute palvelusta (esimerkiksi NPS).
- Koulupsykologien tehtävien täyttöaste.

Tavoitteen toteutumista mitataan kolmella laajalla mittarilla. Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota yhteen tavoitteeseen kohdistuvien mittarien suureen määrään ja mittareiden laajuuteen.

Sitova tavoite 23. Lapsia ja lapsiperheitä tuetaan laadukkaalla palvelutarpeen arvioinnilla ja varhaisemman tuen palveluilla lastensuojelutarpeen vähentämiseksi.

Mittarina ollut lastensuojelun avohuollon asiakasmäärä toteutui tavoitetason mukaisena, joten tavoite toteutui täysin. Kuten lastensuojelun arvioinnin yhteydessä (kohta 2.1) todettiin, palvelualueella on ollut vaikeuksia toteuttaa palvelutarpeen

arviointit lakisääteisissä määrärajoissa. Tarkastuslautakunta jäi pohtimaan, oliko tällä vaikutusta tavoitteen toteutumiseen.

Sitova tavoite 25. Syrjäytymisen ja koulupudokkuuden vähentäminen.

Tavoite sisälsi neljä mittaria, joista kahdessa mitattiin kahta asiaa. Kolmessa mittareista tavoitetaso saavutettiin osittain. Kiusaamisen vähentymiseen liittyvään mittariin ei ollut tavoitearvoja, joten kiusaamisen vähentymistä ei voitu arvioida.

Tarkastuslautakunta on huolissaan siitä, että reilusti yli puolet suomi toisena kielenä (S2) oppilaista kuuluu lukutaidossa suoritustasoltaan alimpaan viidennekseen. Mittari koskee 2. luokan oppilaita, mutta S2-oppilaiden kielenoppimiseen panostaminen on tärkeää kaikilla kouluasteilla.

<i>Mittari</i>	<i>Mittarien tavoitetaso</i>	<i>Mittarien toteuma</i>	<i>Tavoitteen toteutuminen</i>
Varian keskeyttämisprosentti, kaikki	Keskeyttämisprosentti enintään 10 %	11,3 % (ET)	Tavoite toteutui osittain.
Varian keskeyttämisprosentti, alle 20-vuotiaat	Keskeyttämisprosentti enintään 8 %	8,8 % (ET)	
Lukuseula, 2 luokat vakioituna S2-oppilaiden mukaan (suomi äidinkielenä ja suomi toisena kielenä)	Kaikissa 2. luokan oppilaissa suoritustasoltaan alimpaan viidennekseen kuuluvien joukko vähenee	Suomi äidinkielenä oppilaat (ET) Suomi toisena kielenä (T)	
School day -sovelluksen tuottama data oppilaiden hyvinvoinnista	Kokemus kiusaamisesta vähenee vuoden 2022 aikana (4. ja 7. -luokat)	School day -mittausten lähtötasotiedot saatu	

Resurssiviisas ja hiilineutraali Vantaa		
Sitova tavoite vuodelle 2022	Tilinpäätöksen raportointi	Tarkastuslautakunta
26. Edistetään päästövähennystoimia hiilineutraalisuuden saavuttamiseksi viimeistään vuonna 2030 (Hiilineutraali Vantaa 2030)	Tavoite toteutui osittain.	Huomio
27. Kestävien liikkumismuotojen osuus kasvaa	Tavoite toteutui osittain.	Huomio
28. Kiertotaloutta edistetään	Tavoite toteutui täysin.	Huomio

Sitova tavoite 26. Edistetään päästövähennystoimia hiilineutraalisuuden saavuttamiseksi viimeistään vuonna 2030 (Hiilineutraali Vantaa 2030).

Tavoitteeseen liittyy neljä mittaria:

- Kasvihuonekaasut vähenevät. Laskennassa huomioidaan lämmön, sähkön, liikenteen, teollisuuden ja työkoneiden, jätteiden käsittelyn sekä maatalouden päästöt.
- Elinkeinoelämän ja kaupungin välinen ilmastoyhteistyö on käynnistynyt (ilmastokumppanuus).
- Luonnon monimuotoisuus lisätään uudeksi kaistaksi resurssiviisauden tiekarttaan. Kaista sisältää pitkän aikavälin strategian mittareineen lähiluonnon ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi.
- Ilmastobudjetoinnin käyttöönotto selvitetään.

Sitovaan tavoitteeseen liittyvän ensimmäisen mittarin raportoinnin mukaan vuoden 2022 päästötiedot saadaan kevään 2023 aikana. Vuoden 2022 toteuma ei vielä raportointihetkellä ole tiedossa. Vuoden 2021 raportointitietojen mukaan kokonaispäästöt eivät ole vähentyneet tavoitteiden mukaisesti.

Sitovaan tavoitteeseen liittyvän toisen mittarin raportoinnista voi päätellä, että ilmastotyötä yritysten suuntaan on kehitetty, mutta tavoitteen mukaisen ilmastoyhteistyön toteutuminen ei ole raportoinnista pääteltävissä.

Kolmas ja neljäs mittari (luonnon monimuotoisuuden lisääminen kaistaksi resurssiviisauden tiekarttaan ja ilmastobudjetoinnin käyttöönoton selvittäminen) toteutuivat ja tavoite voidaan katsoa osittain toteutuneeksi.

Sitova tavoite 27. Kestävien liikkumismuotojen osuus kasvaa.

Tavoitteen mittari: joukkoliikenteen matkustajamäärätavoite 130 000 matkustajaa arkivuorokaudessa (toteuma 126 126) ja pyöräilyindeksitavoite 1 136 (toteuma 964) eivät toteutuneet. Kyseinen mittari ei suoraan kerro kestävien liikkumismuotojen osuuden muutoksesta.

Sitova tavoite 28. Kiertotaloutta edistetään.

Tavoitteeseen liittyy yksi mittari:

- Kiertotalous sisällytetty maankäytön ja rakentamisen ohjaamiseen sekä hankintojen kriteereihin.

Tavoitetason mukaan kiertotalouden huomioimiseksi on tullut luoda malli, joka ohjaa kaupungin omaa toimintaa. Raportoinnin mukaan kaupunki on osallistunut hankkeisiin, mutta mallin luominen on toteutunut vasta Aviapoliksen osalta. Tavoite voidaan katsoa toteutuneeksi. Tarkastuslautakunta jäi pohtimaan, miten kiertotalouden edistäminen toteutuu kaupungin toiminnassa laajemmin.

Kukoistavat kaupunkikeskukset		
Sitova tavoite vuodelle 2022	Tilinpäätöksen raportointi	Tarkastuslautakunta
29. Kaupunkikeskustoja ja vanhoja lähiöitä kehitetään	Tavoite toteutui osittain.	Huomio
30. MAL-tavoitteet toteutuvat	Tavoite toteutui osittain.	
31. Valmistuvien pientalojen määrä nousee 450 asuntoon	Tavoite toteutui täysin.	
32. Vantaan ratikkakaupungin suunnittelu etenee kokonaisvaltaisesti kaupunginvaltuuston hyväksymien reunaehtojen mukaisesti.	Tavoite toteutui osittain.	
33. Tapahtumien määrä Vantaalla lisääntyy	Tavoite toteutui täysin.	

Sitova tavoite 29. Kaupunkikeskustoja ja vanhoja lähiöitä kehitetään.

Tavoitteeseen liittyy kolme mittaria:

- Keskustojen poikkihallinnollisten kehittämisohjelmien valmistelun ja toteuttamisen edistyminen.
- Keskustojen elinvoimalaskenta.
- Vantaan lähiöohjelman toteuttaminen.

Mittareista yksi (kehittämisohjelmien laadinta) ei toteutunut, yhdestä mittarista (keskustojen elinvoimalaskenta) ei ollut vuoden 2022 tietoa ja yksi mittari (lähiöohjelman hankkeiden toteutuminen) toteutui. Tavoite voidaan katsoa osittain toteutuneeksi.

Kaupunkikeskusten ja vanhojen lähiöiden kehittämisen onnistuneisuutta olisi hyvä mitata myös asukaskyselyillä.

Merkityksellistä työtä vaikuttavalla johtamisella		
Sitova tavoite vuodelle 2022	Tilinpäätöksen raportointi	Tarkastuslautakunta
34. Tikkurilan toimitilahanke etenee aikataulussa.	Tavoite ei toteutunut lainkaan.	
35. Henkilöstön työhyvinvointi ja palautuminen työpäivän aiheuttamasta rasituksesta paranee	Tavoite toteutui osittain.	Ei toteutunut lainkaan
36. Esimiesten valmentavan johtamisen laatu paranee	Tavoite ei toteutunut lainkaan.	
37. Työyhteisöt ovat pito- ja vetovoimaisia	Tavoite toteutui osittain.	
38. Hallittu siirtymä hyvinvointialueelle	Tavoite toteutui osittain.	

Sitova tavoite 35. Henkilöstön työhyvinvointi ja palautuminen työpäivän aiheuttamasta rasituksesta paranee.

Tavoitteeseen liittyy kolme mittaria:

- Palautuu hyvin työpäivän aiheuttamasta rasituksesta (Kunta10).
- Työyhteisö on tavoitteellinen (Kunta10).
- Mielenterveysperusteiset sairauspoissaolot vähenevät (mielenterveysperusteinen sairauspoissaoloprosentti).

Tavoitteen kolmesta mittarista kaksi ei toteutunut lainkaan ja yhdessä mittarissa päästiin vain osittain tavoitearvoihin, näin ollen tavoite ei toteutunut lainkaan.

Johtopäätökset:

Tarkastuslautakunta oli eri mieltä kahden tavoitteen toteumasta. Lisäksi lautakunta huomautti kahdeksan tavoitteen mittarista. Huomautukset liittyivät mittarien tavoitearvojen tai toteuma-arvojen puuttumiseen kokonaan, ajantasaisten vuoden 2022 tilannetta kuvaavien toteuma-arvojen puuttumiseen, laadullisen mittarin puuttumiseen, laajoihin mittareihin ja siihen että mittari ei vastaa täysin tavoitteeseen. Lisäksi lautakunta nosti yhden tavoitteen osalta esille palveluun pääsyyn liittyvät vaikeudet, jotka mahdollisesti olivat vaikuttaneet siihen, että palvelun asiakasmäärät olivat pysyneet tavoitteeksi asetetussa määrässä. Yleisenä toiveena lautakunta esitti,

että monta mittaria sisältävissä tavoitteissa olisi selkeästi merkitty, mitkä mittareista toteutuivat ja mitkä eivät.

Tavoiteraportoinnista saadun tiedon perusteella tarkastuslautakunta on myös huolissaan yksinäisiksi itsensä kokevien määrästä sekä osallisuuden kokemuksen heikkenemisestä vuoden 2022 aikana. Lisäksi lautakunta on huolissaan siitä, että reilusti yli puolet suomi toisena kielenä (S2) oppilaista kuuluu lukutaidossa suoritustasoltaan alimpaan viidennekseen. Kyseisen tavoitteen mittarointi koskee 2. luokan oppilaita. Panostaminen kielenopetukseen on tärkeää kaikilla kouluasteilla, jotta syrjäytymistä pystytään ehkäisemään tehokkaasti.

1.1.2 Kaupunginvaltuuston konserniyhtiöille asettamien tavoitteiden toteutuminen

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 13.12.2021 kaupungin talousarvion yhteydessä tytäryhteisöille asetettavat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Vuonna 2021 tavoitteet uudistettiin kokonaisuudessaan ja talousarviokaudelle 2022 tavoitteiden asettamista kehitettiin edelleen. Tavoitteita on yhdenmukaistettu ja yksinkertaistettu, jotta konserniyhteisöjä koskeva omistajaohjaus sekä raportointi olisivat jatkossa yhtiöiden näkökulmasta entistä selkeämpää ja ennakoitavampaa. Tavoitteille on luotu tavoitekategoriat, joiden mukaisesti kunkin konserniyhteisön tavoitteet asetetaan.

Suuret tytäryhtiöt

Suurten tytäryhtiöiden tavoitteet on jaoteltu talouteen, toiminnallisuuteen ja laatuun, henkilöstöön sekä vastuullisuuteen liittyviin tavoitteisiin.

Vantaan Energialle oli asetettu neljä tavoitetta, joista talouteen, työturvallisuuteen ja henkilöstötyytyväisyyteen liittyvät toteutuivat täysin. Ilmastonmuutoksen hillintään liittyvä tavoite toteutui osittain. Vantaan Energian tavoitteista, tavoitteiden mittareista ja tilanteesta on kerrottu tarkemmin arviointikertomuksen kohdassa 6.

VAV Yhtymä Oy:lle oli asetettu kahdeksan tavoitetta. Talouden osalta verotettavaan tulokseen ja ylläpidon hoitokuluihin liittyvät tavoitteet toteutuivat täysin.

Asuntotuotantoon liittyvä tavoite ei toteutunut lainkaan. Tähän vaikutti esimerkiksi hankala markkinatilanne, ARA-tuotannon verrattain korkea kustannustaso, tonttien

niukkuus ja VAV:n rakennuttamisen henkilöstövaje. Toiminnallisuuteen ja laatuun liittyvistä tavoitteista asuntokannan arvon ja vuokrattavuuden säilymistä koskeva tavoite toteutui täysin. Asiakastyytyväisyystavoite ei toteutunut lainkaan johtuen asukkaiden tyytymättömyydestä kiinteistöhuollon toimintaan. Kiinteistönhoidon uudelleenjärjestely on valmistunut vuoden 2022 lopulla. Henkilöstöön liittyvät kaksi tavoitetta toteutuivat täysin. Vastuullisuustavoite kaupungin hiilineutraaliustavoitteen tukemisesta toteutui osittain.

VTK Kiinteistöt Oy:lle oli asetettu kolme tavoitetta. Talouden tavoite toteutui täysin. Toiminnallisuuteen ja laatuun liittyvä tavoite terveellisistä, turvallisista ja viihtyisistä toimitiloista (sisältäen sisäilmaparannukset) toteutui osittain. Kaupungin hiilineutraaliustavoitteen tukeminen toteutui täysin. Tavoitteen energiansäästöön liittyvän mittarin tavoitetaso ylittyi reilusti Myyrmäen urheilupuistossa toteutetun lauhdelämmön hyödyntämisen ansiosta.

Vantaan tilapalvelut Vantti Oy:lle oli asetettu viisi tavoitetta. Talouden tavoite toteutui täysin. Asiakastyytyväisyyden parantamisessa ei onnistuttu. Henkilöstötyytyväisyyteen liittyvä tavoite toteutui täysin, mutta sairauspoissaolojen tavoitetaso ylittyi hieman. Poissaoloja oli loppuvuonna normaalia enemmän. Kaupungin hiilineutraaliustavoitteen tukeminen ei toteutunut lainkaan. Kokonaisbiojätteen määrä ruokailijaa kohti väheni hieman edellisvuodesta, mutta jäi tavoitetasosta. Ateriapalvelujen hiilijalanjäljen pienentämisessä oli tavoitetasona ottaa käyttöön hiilijalanjälkilaskuri. Tämä ei vielä toteutunut.

Mercuria kauppaoppilaitos Oy:lle oli asetettu kahdeksan tavoitetta, jotka toteutuivat täysin. Nettotulos ylitti tavoitetason ja rakennuksen ylläpidon pitkän tähtäimen suunnitelman mukaiset toimenpiteet toteutuivat. Muut tavoitteet liittyivät tavoitteellisiin opiskelijavuosiin, opiskelija- ja työelämäpalautteeseen, henkilöstön työfiilikseen, hiilineutraaliustavoitteen tukemiseen sekä vastuullisuuskampanjoiden toteuttamiseen.

Kiinteistöyhtiöiden tavoitteet

Kiinteistöyhtiöillä oli tavoitteena kiinteistöjen ylläpitokustannusten hillitseminen siten, että ylläpitokustannusten suhteellinen nousu on pienempi kuin Tilastokeskuksen julkaiseman Kiinteistön ylläpidon kustannukset -vertailuindeksin muutos.

Raportointihetkellä ei ollut käytettävissä indeksitietoa koko vuoden osalta, vaan on käytetty viimeisintä julkistettua tietoa. Sen mukaan tarkasteltuna tavoite toteutui täysin kahdeksassa yhtiössä, kuudessa yhtiössä se ei toteutunut lainkaan.

Selittävänä tekijänä on mainittu yleinen kustannusten nousu ja korkeat energiakustannukset. Kahdelle yhtiölle kyseistä tavoitetta ei ollut asetettu.

Toiseksi tavoitteeksi asetettiin pitkän tähtäimen suunnitelman (PTS) mukaisten vuosittaisten toimenpiteiden toteuttaminen hiilineutraalilla ja resurssiviisaalla tavalla sekä rakennusten käyttöiän huomioiminen suunnitelmassa. Tavoite toteutui täysin 12 yhtiössä. Kolmessa yhtiössä tavoite toteutui osittain ja yhdessä ei lainkaan.

Kolmantena tavoitteena oli uusiutuvan energian käyttö siten, että uusiutuvan energian osuus kulutetusta sähköstä olisi 100 prosenttia. Kaikissa yhtiöissä oli käytössä sähkösopimus uusiutuvasta energiasta. Neljässä yhtiössä sopimusten sisällöstä ei ollut täsmällistä tietoa.

1.2 Kaupungin talous ja talouden tavoitteiden toteutuminen

1.2.1 Emokaupungin talous ja tilinpäätös

Oheiseen taulukkoon on koottu vuodelta 2022 talousarvion, muutetun talousarvion ja tilinpäätöksen lukuja sekä vertailuna vuoden 2021 tilinpäätöksen lukuja.

Taulukko: Käyttötalous, talousarvio ja tilinpäätös, luvut tuhatta euroa

	Alkuperäinen talousarvio 2022	Muutettu talousarvio 2022	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2021
Tulot yhteensä	474 539	478 579	511 279	555 858
Menot yhteensä	-1 852 185	-1 924 308	-1 905 308	-1 801 983
Toimintakate	-1 377 647	-1 445 729	-1 394 029	-1 246 125
Verotulot	1 161 000	1 202 000	1 203 661	1 131 636
Valtionosuudet	282 000	282 000	287 597	255 322

Rahoitustuotot ja kulut	23 219	23 430	26 353	25 764
Vuosikate	88 573	61 701	123 581	166 597
Poistot ja arvonalentumiset	-111 519	-111 519	-110 630	-105 247
Satunnaiset tuotot ja kulut	0	0	50	0
Tilikauden tulos	-22 947	-49 746	13 001	61 350
Varausten ja rahastojen muutos	2 371	2 371	-907	56
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-20 575	-47 355	12 093	61 406

Taulukko: Verorahoitus 2022, talousarvio ja tilinpäätös, luvut tuhatta euroa

	Alkuperäinen talousarvio 2022	Muutettu talousarvio 2022	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2021
Kunnan tulovero	974 000	957 000	957 370	907 442
Kiinteistövero	102 000	107 000	108 450	100 162
Osuus yhteisöveron tuotosta	85 000	138 000	137 840	124 032
Verotulot yhteensä	1 161 000	1 202 000	1 203 661	1 131 636
Valtionosuudet	282 000	282 000	287 597	255 322
Verorahoitus yhteensä	1 443 000	1 484 000	1 491 258	1 386 958

Taulukko: Investoinnit, talousarvio ja tilinpäätös 2022, luvut tuhatta euroa

	Alkuperäinen talousarvio 2022	Muutettu talousarvio 2022	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2021
Bruttoinvestoinnit	156 900	156 900	140 000	120 600
Nettoinvestoinnit	150 100	150 100	115 500	96 700

Bruttoinvestointimenot ovat investointimenot kokonaisuudessaan ja nettoinvestointimenoista on vähennetty investointeihin saadut rahoitusosuudet ja käyttöomaisuuden myyntitulot.

Poimintoja määrärahatavoitteiden toteutumisesta (muutettuun talousarvioon nähden) ja lainakannasta vuonna 2022:

- Toimintatuottojen toteumaprosentti oli noin 107 prosenttia, tuottoja kertyi noin 33 miljoonaa euroa arvioitua enemmän.

- Toimintakulujen toteumaprosentti oli noin 99 prosenttia, kulut alittuivat noin 19 miljoonaa euroa.
- Verotulojen toteumaprosentti oli noin 100 prosenttia, kertymä noin 1,7 miljoonaa euroa arvioitua enemmän.
- Valtionosuuksien toteumaprosentti oli 102 prosenttia, kertymä noin 5,6 miljoonaa euroa arvioitua enemmän.
- Rahoitustuottojen- ja kulujen netto toteutui noin 3,2 miljoonaa euroa arvioitua suurempana (rahoitustuottoja kertyi arvioitua enemmän).
- Poistot ja arvonalentumiset alittuivat noin 0,9 miljoonaa euroa.
- Tilikauden tulos oli noin 13 miljoonaa euroa eli lähes 63 miljoonaa euroa ennakoitua parempi.
- Kaupunginvaltuuston muutokset vuoden 2022 talousarvioon: Käyttötulojen lisäykset noin 4 miljoonaa euroa, käyttömenojen lisäykset yhteensä noin 72 miljoonaa euroa. Lisäksi verotulojen kertymäarviota nostettiin yhteensä 41 miljoonalla eurolla.
- Talousarviossa 2022 varauduttiin 63,3 miljoonan euron nettolainanottoon. Kokonaisuutena kaupungin ulkoinen lainakanta (ilman konsernitilin vaikutusta) pieneni lähes 72 miljoonaa euroa ja kokonaislainakanta pieneni noin 83 miljoonaa euroa.
- Bruttoinvestointimenot alittuivat noin 17 miljoonaa euroa ja nettoinvestoinnit alittuivat noin 34,6 miljoonaa euroa.

Toimintatuottojen ylitys johtui pääasiassa sosiaali- ja terveyshuollon saamista koronakorvauksista (23,5 miljoonaa euroa) sekä Vantaan Työterveys Oy:n myyntivoitosta (14,3 miljoonaa euroa). Verotuloissa huomionarvoista oli iso yhteisöverokertymä, joka selittyy yritysten ennakoitua suurempina maksamista yhteisöveron toteumista ja ennakoista.

Toimintakulujen alitukset johtuvat lähinnä ennakoitua pienemmistä henkilöstökuluista sekä kunta-alan palkkaratkaisuun varatun määrärahan arviota pienemmästä toteumasta. Huomioitavaa on, että toimintakulut kuitenkin nousivat selvästi vuoden 2022 alkuperäisen talousarvion arviosta.

Muutetussa talousarviossa käyttömenoihin myönnetyt määrärahojen korotukset kohdistuivat suurelta osin sosiaali- ja terveystoimen toimialan toimintakuluihin (noin 57 miljoonan euron korotus). Lisämenoja toimialalle aiheutti edelleen Covid-19 epidemia ja lisäksi toimialan palveluostot ylittyivät alkuperäisestä arviosta.

Runsasluminen talvi lisäsi merkittävästi katujen kunnossapidon kustannuksia ja kaupunkiympäristön toimialan kaupunkitilalautakunnan alaisten bruttoyksiköiden toimintakuluja korotettiin 5,5 miljoonaa euroa.

Investointimäärärahat alittuivat erityisesti rakennushankkeiden toteutusajankohtien siirtymisen vuoksi sekä hankkeiden toteutuessa ennakoitua pienemmin kustannuksin.

Kaupungin taloudellisen tilanteen kehitys

Ohessa on tarkasteltu kaupungin taloudellista tilannetta kumulatiivisen yli-/alijäämän muodostumista sekä varsinaisen toiminnan ja investointien nettokassavirtaa vuosina 2016–2022. Tarkastelu perustuu kyseisten vuosien tilinpäätöksistä koottuihin tietoihin. Erityisenä tarkastelukohteena on tulo-rahoituksen riittävyys.

Kumulatiivisen ylijäämän muodostuminen, luvut miljoonaa euroa

Vuosi	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Toimintakate	-990,0	-1 008,7	-1 072,5	-1 176,9	-1 226,3	-1 246,1	-1 394,0
Vuosikate	178,8	164,0	112,6	49,1	166,8	166,6	123,6
Poistot	-116,1	-123,6	-108,7	-115,2	-111,8	-105,2	-110,6
Tuloslaskelman tulos + satunnaiset tulot	64,5	40,4	3,9	-62,7	55,1	61,3	13,0
Tilinpäätös siirrot	0,3	1,2	1,2	0,2	-0,4	0,1	-0,9
Ali-/ylijäämä	64,8	41,7	5,2	-62,6	54,6	61,4	12,1
Kumulatiivinen edellisten tilikausien ja kuluvan tilikauden yli/ali jäämät ¹	425,0 (425,5)	467,2 (462,1)	467,3	404,7 (404,6)	459,3 (460,2)	521,6 (540,5)	552,6

Toiminnan ja investointien rahavirta

Vuosi	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
-------	------	------	------	------	------	------	------

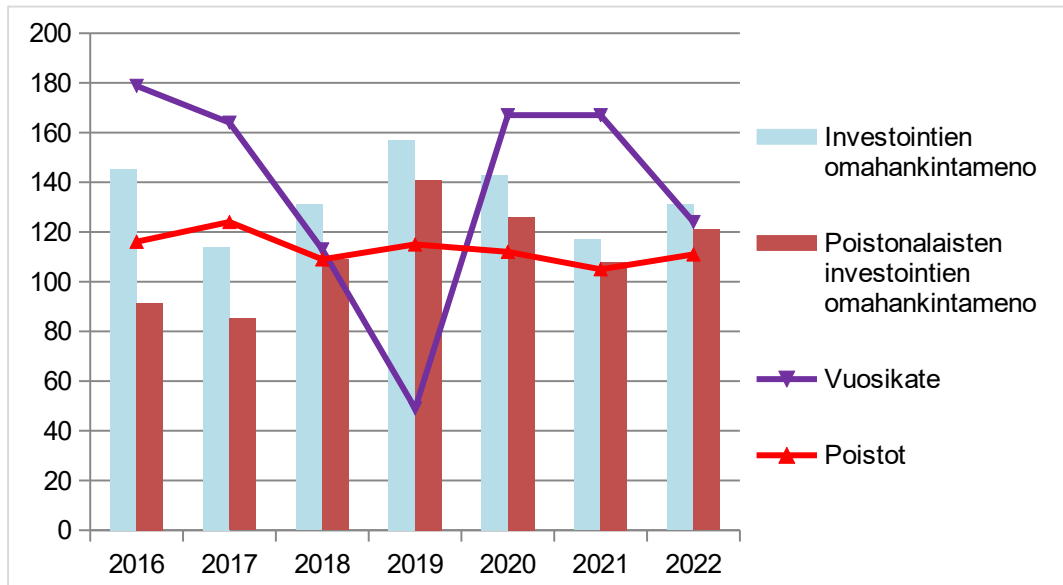
¹ Suluissa kumulatiivinen edellisen tilikauden ylijäämä, kun tilinpäätöksen jälkeen ylijäämään tehty oikaisu on otettu huomioon.

Vuosikate	178,8	164,0	112,6	49,1	166,8	166,6	123,6
Satunnaiset erät	1,8	0,0	0,0	3,3	0,1	0,0	0,0
Tulorahoituksen korjauserät	-48,9	-40,5	-40,9	-16,8	-31,4	-57,4	-46,4
Investoinnit							
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-146,7	-111,3	-134,8	-157,6	-144,9	-120,6	-140,0
Rahoitusosuudet investointeihin	1,3	0,7	3,9	0,9	2,1	4,0	8,7
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	68,8	50,6	66,7	26,9	40,0	75,9	62,2
Toiminnan ja investointien rahavirta	55,2	63,4	7,6	-94,2	32,6	68,6	8,2

Kumulatiivista ylijäämää oli noin 553 miljoonaa euroa vuoden 2022 lopussa.

Toimintakate (toimintatuottojen ja toimintakulujen erotus) heikkeni 148 miljoonaa euroa vuodesta 2021. Toiminnan ja investointien rahavirta oli positiivinen. Vuonna 2022 vuosikate oli yli 123 miljoonaa euroa.

Ohessa on tarkasteltu kaupungin taloutta vuosina 2016–2022 investointien, vuosikatteen ja poistojen avulla. Investoinnit on esitetty omahankintamenona eli investoinneista on vähennetty niihin saadut rahoitusosuudet. Poistonalaiset investoinnit tarkoittavat vuosittaisia investointimenoja, joista on vähennetty rahoitusosuuksien lisäksi ei-poistonalaiset investointimenot eli maa-alueisiin ja osakkeisiin kohdistuvat investointimenot.

Tuottavuus- ja kasvuohjelma ja talouden muutoksia

Vantaan kaupungille on laadittu tuottavuus- ja kasvuohjelma 2021–2025, jolla vastataan pitkän aikavälin talouden rakenteellisiin haasteisiin. Tuottavuus- ja kasvuohjelmassa vuodelle 2022 osoitettuja toimenpiteitä olivat muun muassa kotihoidontuen Vantaa-lisän poistaminen, omaisuuden myynnit koskien sosiaali- ja terveydenhuollon toimialaan kuuluvien kiinteistöjen ja toimistokiinteistöjen sekä yhtiöiden osakkeiden myyntiä. Toimenpiteiden arvioitiin tasapainottavan taloutta noin 10,5 miljoonalla eurolla. Kaikki toimenpiteet eivät toteutuneet, mutta euromääräinen tavoite saavutettiin.

Vuoden 2023 alusta voimaan tulleen sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen myötä budjetiltaan suurin toimiala poistui kaupungin talousarviosta. Samalla kaupungin veroprosentti leikkaantui 19 prosentista 6,36 prosenttiin. Lisäksi kaupungin talouteen vaikuttavia epävarmuustekijöitä ovat jatkossa myös esimerkiksi Ukrainan sodan kesto ja vaikutukset, työllisyyskehitys, korkotason kehitys, väestönkasvu ja muuttoliike. Talouden tasapainon kannalta on tärkeää, miten verotulot ja valtionosuudet kehittyvät jatkossa suhteessa menokasvuun. Jos vuosikate pystytään pitämään lähellä nykyistä, talouden tasapaino säilyy ja investointeja pystytään rahoittamaan pääosin tulo-rahoituksella.

Johtopäätökset:

Vantaan kaupungin taloudellinen tulos oli vuonna 2022 hyvä. Tulosta paransivat osaltaan omaisuuden myynnin kertaerä (Vantaan Työterveys Oy:n osakkeet), koronakorvaukset ja yhteisöveron tuoton selvä kasvu. Vantaan kaupungin ylijäämä taseessa kasvoi edelleen, investoinnit pystyttiin rahoittamaan tulorahoituksella ja myös lainakanta pieneni. Viime vuosina kaupungin taloudellinen asema on vahvistunut. Talouden tasapainon ylläpitämisen kautta kaupunki pystyy varautumaan erilaisiin talouden muutoksiin.

Liikelaitokset²

Keski-Uudenmaan pelastuslaitos

Talouden toteuma 2022 (luvut 1000 euroa)

Keski-Uudenmaan pelastuslaitos	Talousarvio 2022	Tilinpäätös 2022
Liikevaihto ja liiketoiminnan muut tuotot	41 893	42 195
Liiketoiminnan kulut	-40 520	-41 059
Poistot ja arvonalenemiset	-1 705	-1 633
Liikelylijäämä/(-alijäämä)	-333	-497
Rahoitustuotot ja kulut	0	1
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	-333	-496
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	0	303
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-333	-193

Investointeihin oli talousarviossa varattu 2,5 miljoonaa euroa, tilinpäätöksen toteuma oli 547 000 euroa.

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen talousarvion sitovat määrärahaerät ovat liikeyli/alijäämä ja bruttoinvestoinnit. Vuodelle 2022 pelastuslaitoksen johtokunnan

² Liikelaitosten talouden vertailutaulukot on tiivistetty lyhyeen muotoon yhdistelemällä tuloslaskelman varsinaisen toiminnan tuotto- ja kuluerät yhdeksi eräksi.

hyväksymässä talousarviossa sitovina määrärahoina olivat liikealijäämä -333 000 euroa ja 2,5 miljoonan euron bruttoinvestoinnit. Tilinpäätöksessä pelastuslaitoksen liikealijäämä oli -497 000 euroa. Bruttoinvestoinnit toteutuivat talousarviota alemmalla tasolla. Kaupunginvaltuusto hyväksyi pelastuslaitoksen alijäämän sitovuustasopoikkeaman kokouksessaan 27.3.2023. Syitä ennakoitua suurempaan alijäämään olivat muun muassa korkea inflaatio ja hyvinvointialueuudistukseen varautumisesta johtuneet kuluylytykset tietotekniikkapalveluissa.

Suun terveydenhuollon liikelaitos

Talouden toteuma 2022 (luvut 1000 euroa)

Suun terveydenhuollon liikelaitos	Talousarvio 2022	Tilinpäätös 2022
Liikevaihto ja liiketoiminnan muut tuotot	25 593	25 904
Liiketoiminnan kulut	-25 298	-25 432
Poistot ja arvonalenemiset	0	0
Liikeylijäämä/alijäämä	295	472
Rahoitustuotot ja kulut	-210	-201
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	84	271
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	84	271

Investoinnit rahoitettiin vuonna 2021 leasing-perusteella, joten taseeseen kirjattavia bruttoinvestointeja ei ollut.

Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitoksella oli talousarvion sitovina erinä vuosittain Vantaan kaupungille maksettava 7 prosentin korko kaupungin antamasta lainasta ja 7 prosentin korvaus peruspääomasta sekä liikeylijäämä ja bruttoinvestoinnit. Kaupungille maksettavien erien euromäärä oli vuonna 2022 yhteensä noin 227 000 euroa, jonka liikelaitos maksoi kaupungille. Investointeja liikelaitos ei tehnyt.

Vaikutus kaupungin talouteen

Liikelaitosten taloudellinen vaikutus koko Vantaan ylijäämään oli vuonna 2022 noin 78 000 euroa positiivinen.

Johtopäätökset:

Suun terveydenhuollon liikelaitoksen sitovat määrärahaerät toteutuivat. Pelastuslaitoksen sitova määrärahaerä, investoinnit, alittui suunnitellusta mutta toisena sitovana määrärahaeränä ollutta liikealijäämää kertyi arvioitua enemmän. Kaupunginvaltuusto hyväksyi poikkeaman pelastuslaitoksen alijäämään maaliskuussa 2023. Molempien liikelaitosten palvelujen järjestämisvastuu siirtyi 1.1.2023 alkaen Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle ja liikelaitokset lakkautettiin 31.12.2022 Vantaan kaupunginvaltuuston 19.12.2022 tekemillä päätöksillä.

1.2.2 Koko kaupunkikonsernin talous

Seuraavissa taulukoissa verrataan emokaupungin ja koko konsernin vuoden 2022 tilinpäätöstietoja ja keskeisiä tilinpäätöksen tunnuslukuja toisiinsa.

Kaupungin ja koko konsernin tuloksen muodostuminen:

Miljoonaa euroa	<i>Kaupunki</i>	<i>Konserni</i>
Toimintatuotot	285,8	1 195,6
Toimintakulut	-1 679,8	-2 389,7
Osuus osakkuusyritysten voitosta ja tappioista	-	9,5
Toimintakate	-1 394,0	-1 184,5
Verorahoitus (sisältää valtionosuudet)	1 491,3	1 494,2
Rahoitustuotot ja -kulut	26,3	-51,1
Vuosikate	123,6	258,6
Poistot ja arvonalentumiset (sisältää suunnitelman mukaiset poistot,	-110,6	220,90 - -

Omistuksen eliminointierot ja arvonalentumiset)	-	-
Satunnaiset erät	-	-
Varausten lisäys	-	-
Rahastojen lisäys	-	-1,2
Tilinpäätössiirrot	-0,90	-8,7
Tilikauden verot	-	-3,7
Laskennalliset verot	-	-0,2
Vähemmistöosuudet		
tilikauden yli/alijäämä	12,1	23,9

Kaupungin ja koko konsernin keskeisten tunnuslukujen vertailu, suluissa vuoden 2021 arvo:

	Kaupunki	Konserni
Vuosikate, % poistoista	111,7(158,3)	117,0 (147,5)
Investointien tulorahoitus, %	94,1 (142,9)	61,4 (79,0)
Kertynyt ylijäämä, euroa per asukas	2 275 (2 180,7)	3 587,0 (3 462,1)
Lainakanta, euroa per asukas ³	3 323,0 (3 721,3)	8 596,7 (8 259,4)
Lainanhoitokate	1,7 (2,1)	1,5 (2,2)
Suhteellinen velkaantuneisuus %	57,9 (62,4)	101,9 (100,8)
Lainat ja vuokravastuut (miljoonaa euroa)	1 456,9 (1 547,2)	2 514,1 (2 413,9)

Tulorahoitus kattoi jälleen emokaupungin poistot ja investoinnit. Konsernissa tulorahoitus kattoi poistot ja 61 prosenttia investoinneista. Kaupungin lainanhoitokatteen tunnusluku oli 1,7 ja konsernilla 1,5. Tunnusluku osoittaa, että tulorahoitus olisi riittänyt kaupungilla ja konsernilla kokonaan vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun vuonna 2022. Suhteellinen velkaantuneisuus osoittaa koko velkataakan suuruuden ja tämä tunnusluku parani hieman emokaupungissa ja heikkeni konsernissa vuodesta 2021. Emokaupungilla ja

³ Asukaskohtaiset luvut on laskettu käyttäen Tilastokeskuksen lopullista väestötilastoa Vantaan asukasluvusta 31.12.2022 tilanteesta (242 917 asukasta).

konsernilla on edelleen suuri velkataakka, mutta velkaa on viime vuosina pystytty vähentämään. Vuonna 2022 emokaupungin velka väheni edelleen, mutta konsernin velkamäärä hieman nousi. Velan takaisin maksuun olisi tarvittu konsernissa hieman yli vuoden tulorahoitus ja emokaupungin koko velan takaisinmaksuun olisi kulunut 57,9 prosenttia vuoden tulorahoituksesta.

Kriisikuntakriteerit

Kuntalain (410/2015) 118 §:n mukaan kunnan ja valtion tulee yhdessä selvittää kunnan mahdollisuudet turvata asukkailleen lainsäädännössä edellytetyt palvelut sekä ryhtyä toimenpiteisiin palvelujen edellytysten turvaamiseksi, jos laissa määritellyt erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyn (kriisikuntamenettelyn) edellytykset täyttyvät. Arviointimenettelyn käynnistämisen edellytyksenä olevia kriteereitä (kriisikuntakriteerit) uudistettiin vuonna 2019, ja niitä sovelletaan ensimmäisen kerran vuonna 2022 vuosien 2020 ja 2021 tilinpäätösten tunnuslukujen perusteella.

Kuntalain 118 §:n mukaan arviointimenettely voidaan käynnistää, jos jompikumpi seuraavista alijäämää koskevista kriteereistä täyttyy:

Kriteerit	Vantaan tilanne	Kriteerin täyttyminen
Arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää 110 §:n 3 momentissa säädetyssä määräajassa (eli neljässä vuodessa).	Vuonna 2020 Vantaan taseessa oli ylijäämää noin 460 miljoonaa euroa. Vuonna 2021 ylijäämää oli noin 540 miljoonaa euroa.	Ei täyty
Arviointimenettely voidaan lisäksi käynnistää, jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kunnan viimeisessä konsernitilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa.	Vuonna 2020 Vantaan konsernitilinpäätöksessä oli asukaskohtaista ylijäämää 3 163 euroa. Vuonna 2021 asukaskohtaista ylijäämää oli 3 462 euroa.	Ei täyty

Tai arviointimenettely voidaan käynnistää, jos seuraavat neljä rahoituksen riittävyyttä ja vakavaraisuutta kuvaavat talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet taulukkoon merkityt raja arvot.

Kriteerit	Vantaan tilanne	Kriteerin
-----------	-----------------	-----------

		täyttyminen
Kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia.	Vuonna 2020 vuosikatteen ja poistojen suhde oli 163,9 %. Vuonna 2021 se oli 147,5 %.	Ei täyty
Kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti. Kuntien keskimääräinen tuloveroprosentti vuonna 2020 oli 19,96 ja vuonna 2021 se oli 20,02 ⁴ .	Vantaan tuloveroprosentti vuosina 2020 ja 2021 oli 19.	Ei täyty
Asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla. Keskiarvo oli 8 795 euroa vuonna 2020 ja 9 083 euroa vuonna 2021. Raja-arvo vuonna 2020 oli siten 13 193 euroa ja 13 625 euroa vuonna 2021. ⁵	Vantaan asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä vuonna 2020 oli 9 960,4 euroa. Vantaan asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä vuonna 2021 oli 10 091,4 euroa.	Ei täyty
Konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8.	Vantaan konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate vuonna 2020 oli 1,4. Vuonna 2021 Vantaan konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate oli 1,3.	Ei täyty

Johtopäätökset:

Kaupungin taloudellinen tilanne kehittyi myönteisesti vuonna 2022. Kaupungin tulos oli ylijäämäinen ja lainakanta pieneni edelleen. Menot kasvoivat alkuperäisestä talousarviosta mutta tulorahoituksen kasvu piti talouden tasapainossa.

Kaupunkikonserninkin tulos oli positiivinen ja konsernin ylijäämä kasvoi. Konsernin lainakanta nousi hieman edellisvuodesta ja sen velkaantumisen tunnusluvut olivat hieman vuotta 2021 heikommat.

⁴ Lähde: [Kuntien veroprosentit 2021 \(kuntaliitto.fi\)](https://www.kuntaliitto.fi/kuntien-veroprosentit-2021), Luettu 14.4.2022

⁵ [Eriyksen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevat kunnat - Valtiovarainministeriö \(vm.fi\)](https://www.valtiovarainministerio.fi/esityksen-vaikeassa-taloudellisessa-asetuksessa-olevat-kunnat), Sivulta linkki: Talouden tunnusluvut kuntakonsernittain vuosien 2020 ja 2021 tilinpäätösten mukaan, josta avautuu raja-arvot sisältävä taulukko, luettu 21.4.2023

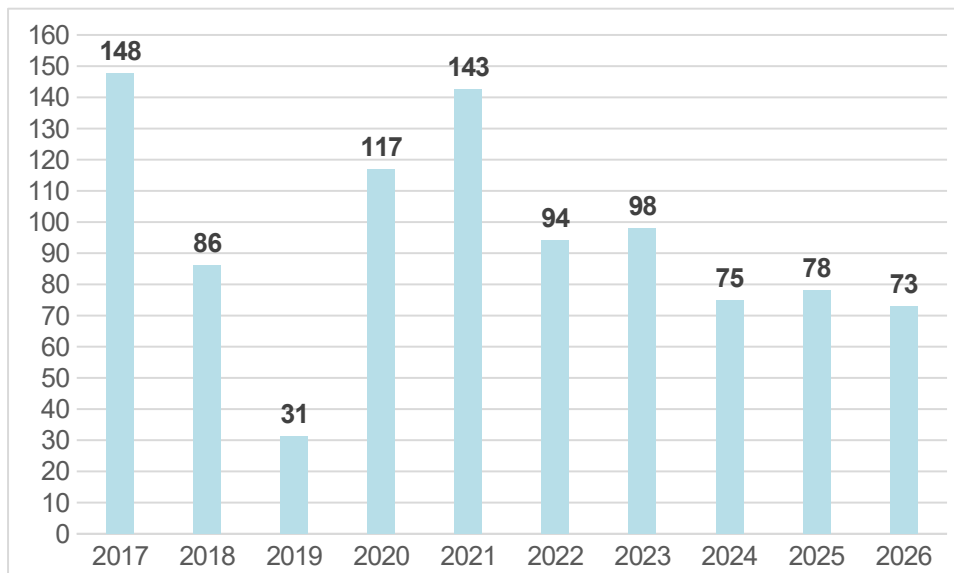
1.2.3 Investoinnit

Investointien vertailua⁶

Investointien tulorahoitusprosentti

Oheisessa kaaviossa on Vantaan kaupungin investointien tulorahoitusprosentti vuosilta 2017–2026. Vuonna 2022 tulorahoitusprosentti oli edelleen hyvällä tasolla ja investoinnit pystyttiin kattamaan tulorahoituksella. Vuodesta 2023 luvut perustuvat ennusteisiin.

Kaavio: Kaupungin investointien tulorahoitusprosentti 2017–2026

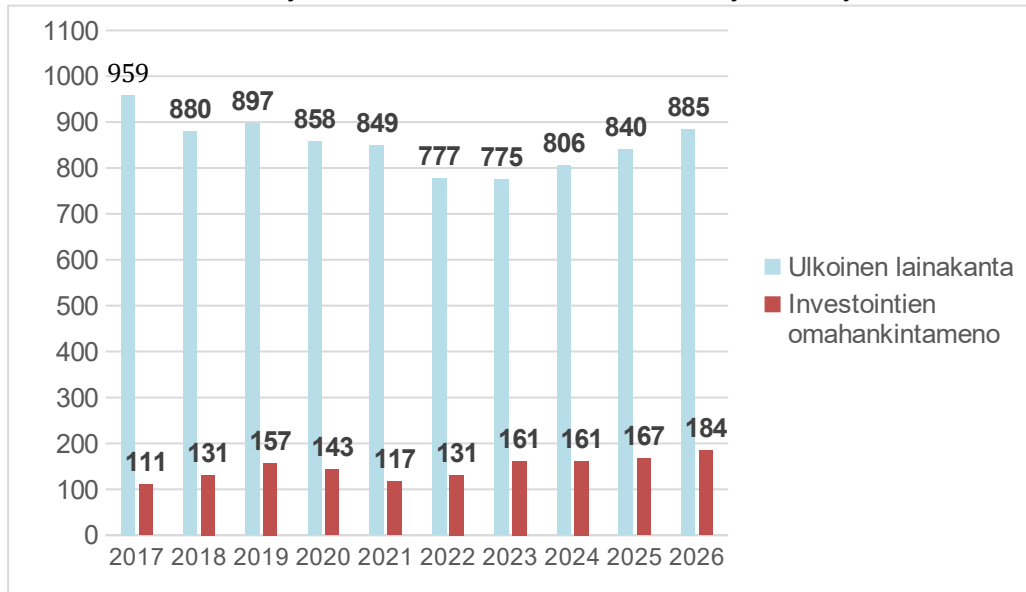
Lainamäärä ja investoinnit⁷

Seuraavassa kuvataan ulkoisen lainakannan (ilman konsernitilin saldoa) ja investointien omahankintamenojen kehitystä vuodesta 2017 (luvut miljoonaa euroa). Vuodesta 2024 eteenpäin luvut ovat taloussuunnitelmassa 2023–2026 esitetyjä ennusteita.

⁶ Luvut on koottu vuoden 2022 tilinpäätöksestä ja kaupungin vuoden 2023 talousarviosta

⁷ Luvut on koottu seuraavista lähteistä: kaupungin tilinpäätökset 2017–2022, kaupungin talousarvio 2023 ja taloussuunnitelma 2023–2026

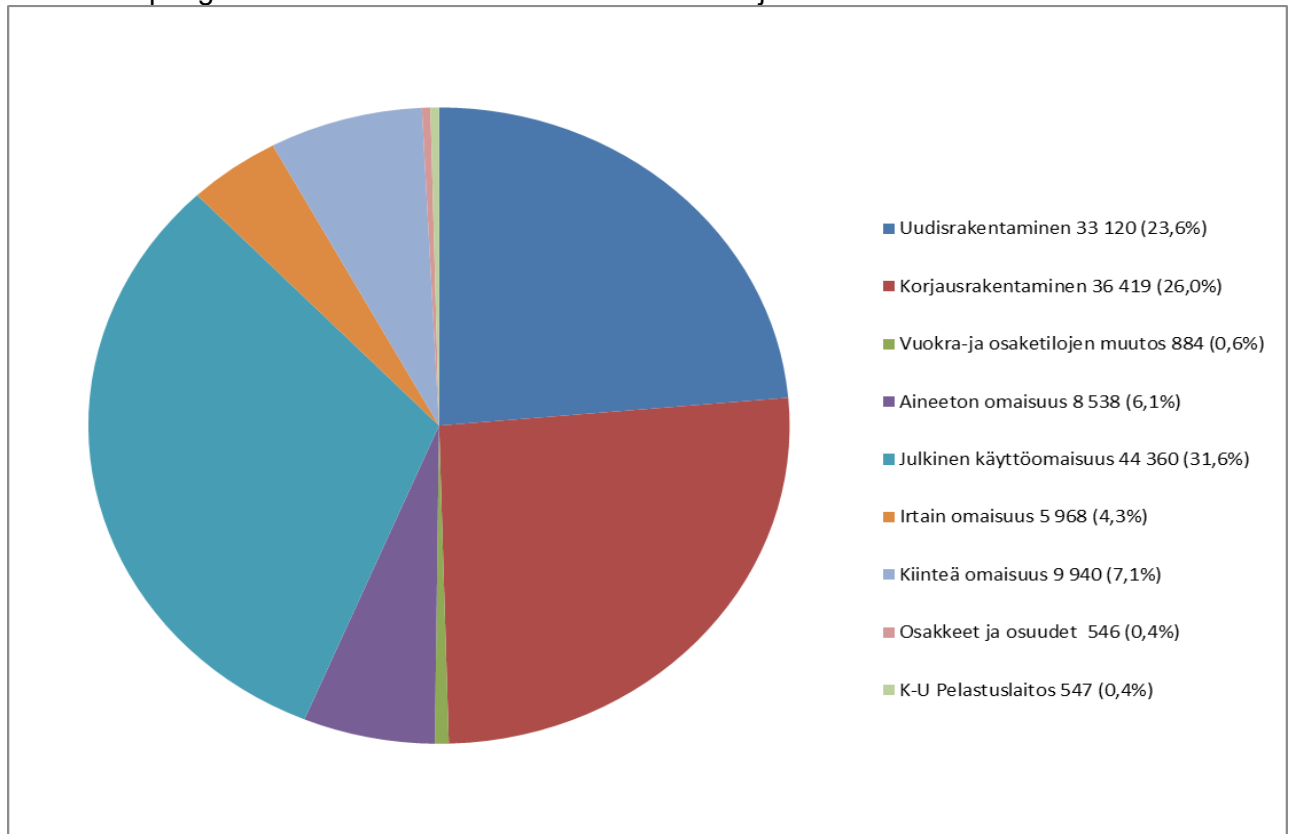
Kaavio: Lainakannan ja investointien omahankintamenojen kehitys 2017–2026

Investointien jakauma 2022

Ohessa kuvattuna kaupungin bruttoinvestointien toteumarakenne vuodelta 2022, luvut ovat tuhatta euroa. Rakentamisen investoinnit (uudisrakentaminen ja korjausrakentaminen) ja julkiseen käyttöomaisuuteen liittyvät investoinnit (esimerkiksi liikenne-, urheilu- ja virkistysalueiden rakentaminen) olivat suurimmat investointilajit.

Kuvio: Kaupungin bruttoinvestointien toteuma investointilajeittain 2022

Johtopäätökset:

Kaupungin tulorahoitus kattoi investoinnit vuonna 2022 investointien tulorahoitusprosentin ollessa 94 prosenttia. Investointien omahankintamenon arvioidaan liikkuvan vuosien 2023–2026 välillä 161–184 miljoonaa euroa. Kaupungin ulkoinen lainakanta kasvaa ennusteiden mukaan noin 105 miljoonalla eurolla vuosina 2023–2026.

1.2.4 Suurten kaupunkien vertailua

Alla vertaillaan kuuden suurimman kaupungin keskeisiä talouden tunnuslukuja vuosilta 2021 ja 2022. Tunnusluvut on kerätty kaupunkien kaupunginhallitusten käsittelemistä vuoden 2022 tilinpäätöksistä. Tunnuslukuja on seitsemän jokaisella kaupungilla eli yhteensä 42. Tunnuslukujen tasoluokittelu perustuu Kuntaliiton määrittelyyn. Tunnusluvuissa on vuoden 2022 tunnusluvun alla suluissa kyseisen tunnusluvun arvo vuonna 2021.

Taulukko: Tulorahoituksen riittävyyden tunnuslukujen tasoluokat

Tulorahoituksen riittävyyttä kuvaavat tunnusluvut			
	Vuosikate poistoista, prosenttia	Investointien tulorahoitusprosentti	Kertynyt yli/alijäämä/asukas, euroa
Hyvä	>130	>80	>300
Tyydyttävä	70–130 %%%%	55–80	0–300
Heikko	<70	<55	<0

Taulukko: Kuuden suurimman kaupungin tulorahoituksen tunnuslukuja 2021–2022

	Espoo	Helsinki	Oulu	Tampere	Turku	Vantaa
Vuosikate % poistoista	174	189	280	114	126	112
	(201)	(185)	(130)	(170)	(164)	(158)
Investointien tulo-rahoitus %	142	72	212	61	66	94
	(135)	(88)	(129)	(80)	(68)	(143)
Kertynyt ylijäämä, euroa per asukas	3 402	10 850	4 705	2 434	1 196	2 275
	(2 756)	10 425)	(3 971)	(2 400)	(1 120)	(2 181)

Taulukko: Velkaantuneisuutta kuvaavien tunnuslukujen tasoluokat

Velkaantuneisuutta kuvaavat tunnusluvut				
	Lainakanta euroa/asukas	Lainanhoito kate	Suhteellinen velkaantuneisuus prosentti	Konsernin lainakanta euroa/asukas
Hyvä	<1 600	>2	<33	<4000
Tyydyttävä	1 600–3 000	1–2	33–60	4 000–8 000
Heikko	>3 000	<1	>60	>8 000

Taulukko: Kuuden suurimman kaupungin velkaantumista kuvaavia tunnuslukuja 2021–2022

	Espoo	Helsinki	Oulu	Tampere	Turku	Vantaa	
Lainakanta, euroa per asukas	4 215	1 431	2 759	3 718	3 620	3 323	Vuonna 2022 suurten kaupunkien tunnusluvut hieman heikkenivät vuoden 2021 tasosta.
	(4 686)	(1 387)	(3 221)	(3 648)	(4 078)	(3 721)	
Lainanhoitokate	2,3	8,1	3,2	3,8	1,0	1,7	
	(4,8)	(8,2)	(1,4)	(5,2)	(1,0)	(2,1)	
Suhteellinen velkaantuneisuus %	65	45	49	62	61	58	
	(70)	(40)	(60)	(60)	(66)	(62)	
Konsernin (sisältää kaupungin) lainakanta euroa/asukas	14 406	9 800	5 999	9 133	7 707	8 597	
	(15 212)	(8 946)	(6 120)	(9 343)	(7 782)	(8 259)	

Tunnuslukuista 31 pysyi vuoden 2021 tasolla, neljän tunnusluvun arvo parani ja seitsemän tunnusluvun arvo heikentyi. Hyvällä tasolla oli nyt 17 tunnuslukua (21 vuonna 2021), tyydyttävällä tasolla oli 14 tunnuslukua (9 vuonna 2021) ja heikolla tasolla oli 11 tunnuslukua (12 vuonna 2021). Kaupungeista Oululla parani kolmen tunnusluvun arvo, Vantaalla yhden tunnusluvun arvo parani ja kahden heikkeni, Tampereella kolmen tunnusluvun arvo heikkeni, Helsingillä ja Turulla heikkeni yhden tunnusluvun arvo ja Espoon tunnuslukujen arvot pysyivät ennallaan. Eniten hyvällä tasolla olevia tunnuslukuja (neljä) oli Espoolla, Oululla ja Helsingillä.

Tulorahoituksen riittävyyttä kuvaavien tunnuslukujen arvoista viiden arvo heikentyi hyvästä tyydyttäväksi, mutta tulorahoituksen riittävyyttä kuvaavien tunnuslukujen arvot säilyivät kuitenkin kaikilla kaupungeilla joko hyvällä tai tyydyttävällä tasolla.

Velkaantumista kuvaavista tunnusluvuista Oululla parani yhden tunnusluvun arvo, Vantaalla heikkeni yhden tunnusluvun arvo ja yhden parani ja Tampereella yhden tunnusluvun arvo heikkeni. Muiden kaupunkien velkaantumista kuvaavat tunnusluvut olivat vuoden 2021 tasolla. Kaikki heikolla tasolla olevat tunnusluvut ovat velkaantumista kuvaavia tunnuslukuja.

1.3 Henkilöstö

Henkilöstöön liittyvät sitovat tavoitteet

Henkilöstöön liittyvät sitovat tavoitteet (taulukko alla) koskivat työhyvinvointia ja palautumista työpäivän aiheuttamasta rasituksesta, esihenkilöiden valmentavan johtamisen laatua, työyhteisöjen pito- ja vetovoimaisuutta sekä hallittua siirtymää hyvinvointialueelle. Tavoitteiden toteutumista arvioidaan pääosin Kunta10-tutkimustulosten perusteella. Tilinpäätöksen raportoinnin mukaan tavoitteet toteutuivat osittain lukuun ottamatta valmentavan johtamisen laadun parantumista. Valmentavan johtamisen laatu ei muuttunut lähtötilanteesta eikä asetettua tavoitetta sen parantumisesta näin ollen saavutettu. Tarkastuslautakunnan arvio tavoitteiden toteutumisesta poikkeaa yhden tavoitteen (sitova tavoite 35) osalta. Tavoitteita on käsitelty tarkemmin arviointikertomuksen kohdassa 1.1.1.

Taulukko: Henkilöstöön liittyvät sitovat tavoitteet

Sitova tavoite	Tilinpäätöksen raportointi
35. Henkilöstön työhyvinvointi ja palautuminen työpäivän aiheuttamasta rasituksesta paranee.	Tavoite toteutui osittain. Työpäivän aiheuttamasta rasituksesta palautumisessa mikään toimiala ei päässyt asetettuun tavoitteeseen. Työyhteisön tavoitteellisuuteen liittyvä mittari toteutui puolella toimialoista. Mielenterveysperusteiset sairauspoissaolot eivät vähentyneet tavoitellusti.
36. Esihenkilöiden valmentavan johtamisen laatu paranee.	Tavoite ei toteutunut lainkaan. Laatu on pysynyt lähtötilanteessa eikä asetettua tavoitetta saavutettu.
37. Työyhteisöt ovat pito- ja vetovoimaisia.	Tavoite toteutui osittain. Kunta10-kokonaissijoitus oli tavoitteen mukainen puolella toimialoista.

38. Hallittu siirtymä hyvinvointialueelle.	Tavoite toteutui osittain. Sosiaali- ja terveystoimessa siirtymä koettiin Kunta10-tulosten perusteella sujuvaksi, mutta pelastustoimessa ei.
--	--

Kunta10-tutkimustulokset

Henkilöstön työhyvinvointia seurataan kahden vuoden välein toteutettavalla Kunta10-tutkimuksella. Tutkimuksella selvitetään työssä tapahtuvia muutoksia sekä niiden vaikutuksia henkilöstön terveyteen ja hyvinvointiin. Vuoden 2022 tulosten perusteella toimialakohtaiset kokonaissijoitukset olivat kokonaistarkastelussa pääosin parantuneet kahden vuoden takaisesta.

Henkilöstön saatavuusohjelma 2022–2024

Ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus on heikentynyt sekä julkisella että yksityisellä sektorilla viimeisten vuosien aikana. Vantaan kaupunki on panostanut saatavuuden parantamiseen, erityisesti työvoimapula-aloilla. Kaupunginhallitus hyväksyi lokakuussa 2022 henkilöstön saatavuusohjelman vuosille 2022–2024. Ohjelma on laaja-alainen ja koskee kaikkia 1.1.2023 kaupungilla olevia ammattiryhmiä.

Ohjelmassa tarkastelun kohteena ovat palkat, palkitseminen ja henkilöstöedut. Vaikuttamistoimenpiteillä pyritään saamaan lisää koulutuksen aloituspaikkoja. Pito- ja vetovoimaa tuetaan tiedolla johtamisen ja lähijohtamisen keinoin sekä varmistamalla pito- ja vetovoimaiset työyhteisöt. Mahdollistetaan joustava työ ja pyritään varmistamaan työntekijöiden pysyvyys. Työnantaja tukee pätevyitysmiskoulutusta. Oppilaitosten kanssa tehdään yhteistyötä ja mahdollistetaan viimeisen harjoittelun suorittaminen palkallisena. Nopean rekrytointiprosessin käyttöä laajennetaan. Eläkkeelle lähtijöiden kiinnostusta toimia lisäresurssina kartoitetaan. Työnantajamielikuvaa ja rekrytointimarkkinointia kehitetään. Riittävät henkilöstöresurssit vaikuttavat keskeisesti kaupunginvaltuuston asettamien tavoitteiden saavuttamiseen. Ohjelman vaikuttavuutta ei vielä tässä vaiheessa voida arvioida. Tarkastuslautakunta seuraa ohjelman etenemistä ja toimenpiteiden vaikuttavuutta.

Palkka, palkitseminen ja henkilöstöedut

Työvoiman saatavuuden turvaamiseksi Vantaa käynnistää palkkauksen kehittämisohjelman vuosille 2023–2024. Palkkataso määräytyy valtakunnallisten kunta-alan työ- ja virkaehtosopimusten mukaisesti. Kaikissa tulevissa kunnallisissa työ- ja virkaehtosopimuksissa on yhtenä palkkauselementtinä harkinnanvarainen henkilökohtainen lisä, jota voidaan käyttää pidemmän aikavälin erinomaisista työtuloksista palkitsemiseen. Lisäksi Vantaalla on varattu oma miljoonan euron määräraha palkkauksen kehittämiseen. Rahallisen palkitsemisen lisäksi käytetään etuuksia, jotka kohdistuvat lähtökohtaisesti koko henkilöstöön. Vantaan kaupunki tarjoaa koko henkilöstölle vapaa-ajan virkistysmahdollisuuksia sekä alennuksia useista paikoista. Lisäksi käytössä ovat lounasetu, työmatkaetu sekä liikunta- ja kulttuurietu. Kulttuuri-, liikunta- ja virkistysetuuden määrää korotettiin 200 euroon vuodelle 2023. Osa henkilöstön pito- ja vetovoimaa ovat kattavat ja laadukkaat työterveyshuollon palvelut.

Työterveyspalvelujen saatavuus

Terveystalo on tuottanut kaupungin työterveyshuollon palvelut kesäkuusta 2022 alkaen. Muutosta edelsi kaupungin kokonaan omistaman Vantaan Työterveys Oy:n osakekannan myynti Terveystalolle. Työterveyshuolto oli pahoin ruuhkautunut vuoden 2022 aikana. Lääkäripalvelujen ruuhkaa helpottamaan otettiin loppuvuodesta 2022 käyttöön sairaanhoitajapalvelu, joka on toiminut toivotulla tavalla. Palvelujen saatavuus on vuoden 2023 alussa palautunut normaalille tasolle.

Kaupunkiympäristön toimialan sekä suomenkielisen varhaiskasvatuksen työterveyspalvelut siirtyivät Lääkärikeskus Aavaan 1.1.2023 alkaen. Palvelujen saatavuus on hyvä.

Nopean rekrytointiprosessin laajentaminen

Nopeus ja joustavuus ovat valttia osaajien rekrytoinnissa. Vantaalla on kokeiltu uudenlaista hakijalähtöistä rekrytoinnin toimintamallia. Kokeilussa tehtiin yhdistettyjä hakuilmoituksia terveydenhoitajien, sairaanhoitajien ja lääkärien avoimiin tehtäviin. Tavoitteena oli, ettei hakijan tarvitse hakea useampaa yksittäistä tehtävää, vaan hän voi jättää yhden yhteisen hakemuksen. Hakemuksen saavuttua rekrytointitiimi ottaa hakijaan heti yhteyttä, tekee esihaastattelun puhelimitse ja aloittaa keskustelun hakijan toiveista työpaikan suhteen. Kokeilu on saanut hakijoilta hyvän vastaanoton. Tulevina vuosina keskitytään erityisesti varhaiskasvatuksen ja kaupunkiympäristön

työvoimapulasta kärsivien asiantuntijatehtävien sekä työnjohtotehtävien rekrytointeihin.

Henkilöstöhallinto (HR) -järjestelmä Hertan käyttöönotto

HR-järjestelmä Hertta otettiin käyttöön lokakuussa 2022 kaikilla toimialoilla lukuun ottamatta sosiaali- ja terveystoimea sekä pelastustoimea. Käyttöönottoa edelsivät laajat testaukset, joilla varmistettiin mahdollisimman sujuva siirtymä. Työsopimusten ja viranhoidomääräysten ennakkotarkistuksella ennen järjestelmään tallentamista on ollut tavoiteltua vaikuttavuutta virheiden minimoimisessa.

Palkanmaksu on sujunut hyvin ottaen huomioon muutoksen laajuus. Palkkalaskelmia oli loka-joulukuussa yhteensä 36 838 ja yhteydenottoja 15 433, joista 3 361 koski palkka-asioita. Yhteydenottojen määrässä ei ole tapahtunut muutosta aiempaan verrattuna. Pikapalkkoja maksettiin 173 kappaletta. Haasteena on esimerkiksi sijaisuuksien käsittely järjestelmässä. Järjestelmäkehityksessä tehdään yhteistyötä Helsingin ja Espoon kanssa.

Koronaviruspandemian vaikutukset henkilöstöön

Keväällä 2020 työnteko mullistui pandemian myötä. Uudenlainen työskentely vaati uudenlaiset käytännöt, ohjeistukset ja linjaukset. Vuonna 2021 pandemian aiheuttama poikkeuksellinen arki jatkui ja tilanteet vaihtelivat nopeasti. Välillä työpaikoilla palattiin normaaliin yhteisine kohtaamisineen. Tilanteen huonontuessa siirryttiin monissa tehtävissä kotitoimistoihin tai erityisjärjestelyihin työpaikalla. Kaupungin HR-palvelut reagoivat muuttuviin tilanteisiin tukemalla esihenkilöiden työtä ja työyhteisöjen arkea. Myös etätyön johtaminen on ollut voimakkaasti esillä. Pandemiavuodet laskivat jonkin verran sairauspoissaolojen määrää kaupunkitasolla, kokonaistason ollessa noin 4,4 prosenttia. Syksyllä 2022 lisääntyneet hengitystieinfektiot käänsivät sairauspoissaolojen määrän kasvuun. Kaupunkitasolla sairauspoissaoloprosentti oli 5,02. Vuoden 2022 sairauspoissaoloprosentti on järjestelmämuutosten vuoksi arvioluku.

Kuva: Juhani Rätty

Henkilöstön siirtyminen hyvinvointialueelle

Hyvinvointialueuudistuksen valmistelu jatkui vuonna 2022. Henkilöstösiirtojen osalta kartoitettiin sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen siirtyvät tehtävät. Lisäksi siirtyminen hyvinvointialueen palvelukseen koski niitä työntekijöitä, joiden työpanoksesta yli puolet kohdistui näiden tukipalveluihin. Työntekijät siirtyivät niin sanottuina vanhoina työntekijöinä ja siirrossa toteutettiin asianmukaiset yhteistoimintamenettelyt. Yhteistoimintamenettelyn tarkoituksena on turvata henkilöstölle mahdollisuus vaikuttaa työtä ja työpaikkaa koskeviin asioihin. Vuoden 2022 Kunta10-tutkimustulosten perusteella sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstö koki siirtymän tapahtuneen hallitusti. Pelastustoimen henkilöstön kokemus siirtymästä ei tulosten perusteella ollut yhtä sujuva. Hyvinvointialueelle siirtyvän henkilöstön palkanmaksu ja henkilöstöhallinto siirtyivät HUS-Asvian hoidettaviksi huhtikuussa 2022. Pelastuslaitoksen tilinpäätöksen mukaan muutoksen takia poissaolotietoja ei ole ollut käytettävissä.

Johtopäätökset:

Ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus on heikentynyt sekä julkisella että yksityisellä sektorilla viimeisten vuosien aikana. Vantaalla tilanteeseen reagoitiin laatimalla henkilöstön saatavuusohjelma. Ohjelman keskeisiä osa-alueita ovat muun muassa palkkaus, lähijohtaminen ja työnantajamielikuvan kehittäminen. Riittävät henkilöstöresurssit vaikuttavat keskeisesti kaupunginvaltuuston asettamien tavoitteiden saavuttamiseen.

Rekrytoinnissa nopeus ja joustavuus ovat avainasemassa. Vantaalla on kokeiltu hakijalähtöistä toimintamallia, jossa yhdistettiin eri ammattinimikkeiden hakuilmoituksia. Tällöin hakija voi hakea useampaa tehtävää yhdellä hakemuksella. Hakijaan otetaan nopeasti yhteyttä ja tehdään esihaastattelu puhelimitse.

Vantaa otti käyttöön uuden henkilöstöhallintojärjestelmän Hertan lokakuussa 2022. Siirtymä toteutui kokonaisuutena sujuvasti laajan ennakkotestaamisen ja varautumisen ansiosta. Palkanmaksu on toiminut muutoksen laajuuteen nähden hyvin.

Vuonna 2022 valmisteltiin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen henkilöstön siirtymistä hyvinvointialueelle. Tavoitteena ollut hallittu siirtymä toteutui sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön osalta. Pelastustoimen henkilöstö ei kokenut siirtymää yhtä sujuvaksi.

Suosituks:

Tarkastuslautakunta toteaa henkilöstötilanteen olevan haastava useissa kaupungin tuottamissa palveluissa. Paikoin tämä vaikuttaa myös kaupunginvaltuuston asettamien tavoitteiden saavuttamiseen. Henkilöstön saatavuusohjelma ja sen toimenpiteet antavat hyviä työkaluja tilanteeseen puuttumiseksi. Alueellisesta näkökulmasta tärkeää on oikeudenmukaisten kannusteiden luominen.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan myös koulutuspaikkoja tulisi lisätä, mutta toteaa, ettei kaupunki voi omilla toimillaan juurikaan vaikuttaa asiaan.

2 SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLTO

Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden ja pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyivät 1.1.2023 Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle. Tästä johtuen näitä koskeviin arviointeihin ei enää saada vastauksia toimialoilta. Tarkastuslautakunta piti kuitenkin tärkeänä sisällyttää vielä seuraavat arvioinnit vuoden 2022 arviointiohjelmaansa.

2.1 Lastensuojelu, erityisesti huostaanotot ja sijoitukset kodin ulkopuolelle

Lastensuojelun tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Lapsen vanhemmilla ja muilla huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsen hyvinvoinnista. Lasten ja perheiden kanssa toimivien viranomaisten on tuettava vanhempia ja huoltajia sekä tarjottava perheiden tarvitsemaa apua riittävän varhaisessa vaiheessa. Tarvittaessa heidät on ohjattava lastensuojelun piiriin. Lastensuojelun tehtävä on tukea lapsen kasvatuksessa ja huolenpidossa järjestämällä perheiden tarvitsemia palveluja ja tukitoimia. Lastensuojelulaissa säädetyin edellytyksin lapsi voidaan sijoittaa kodin ulkopuolelle tai ryhtyä muihin

tarvittaviin toimiin lapsen hoidon järjestämiseksi. Kodin ulkopuolelle sijoittaminen on aina viimesijainen toimenpide.

Prosessit

Lastensuojeluasia tulee vireille hakemuksesta tai kun sosiaalityöntekijä on saanut muutoin tietää mahdollisesti lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta.

Lastensuojelun asiakkaaksi tullaan aina tarpeen kautta, jonka sosiaalityöntekijät arvioivat palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä. Lastensuojelun asiakkuus alkaa, jos palvelutarpeen arvioinnin perusteella todetaan, että 1) lapsen kasvuolosuhteet vaarantavat tai eivät turvaa lapsen terveyttä tai kehitystä; taikka 2) lapsi käyttäytymisellään vaarantaa terveyttään ja kehitystään; ja 3) lapsi tarvitsee lastensuojelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia. Lastensuojelun asiakkuus alkaa myös silloin, kun lastensuojeluasian vireille tulon myötä ryhdytään kiireellisiin toimiin lapsen terveyden ja kehityksen turvaamiseksi.

Toisinaan palvelutarpeen arvioinnissa todetaan, että kevyemmät sosiaalihuoltolain mukaiset tukipalvelut ovat riittäviä perheen tilanteeseen eikä tarvetta varsinaiselle lastensuojelulle ole. Tällöin ei myöskään muodostu lastensuojelun asiakkuutta.

Sosiaalihuoltolain mukaisia tukipalveluja voivat olla esimerkiksi neuvonta, taloudellinen tuki, kotipalvelu, terapia ja tukihenkilön järjestäminen. Tarjottavissa tukipalveluissa ja niiden laajuudessa on suurta kaupunkikohtaista vaihtelua.

Vantaalla tukipalvelujen tarjonta on laajaa.

Varsinainen huostaanotto on pitkä ja tarkkaan lailla säädelty prosessi. Sen aikana tehdään laajasti yhteistyötä sosiaalityöntekijöiden, lapsen sekä vanhempien/huoltajien/muun lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavan henkilön kesken. Tärkeintä on lapsen etu. Ennen huostaanottoa perhe on yleensä ollut jo pidempään lastensuojelun asiakkaana. Yksi huostaanoton edellytyksistä onkin, että avohuollon toimenpiteet ovat osoittautuneet riittämättömiksi tai ne eivät ole sopivia tai mahdollisia lapsen edun kannalta. Suurin osa huostaanotoista perustuu lapsen huoltajan/huoltajien ja yli 12 vuotta täyttäneen lapsen suostumukseen.

Suostumuksen vastaisissa huostaanotoissa päätöksen tekee hallinto-oikeus.

Huostaanotto on voimassa toistaiseksi eikä sillä ole vaikutusta varsinaiseen lapsen huoltajuuteen. Huostaanotossa päätösvalta lapsen asuinpaikasta, päivittäisestä

hoidosta ja kasvatuksesta sekä terveydenhuollosta siirtyvät sosiaalilautakunnalle (nykyisin hyvinvointialueelle).

Henkilöstö

Lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden saatavuudessa on valtakunnallisia haasteita. Erityisen suuri pula on pidempään alalla toimineista, kokeneista sosiaalityöntekijöistä. Kuusikkoraportin (2021) mukaan työntekijöiden saatavuuden ja pysyvyyden turvaamiseksi kuusikkokaupungeista osa on ottanut käyttöön rekrytointilisät ja osassa sosiaalityöntekijöiden palkkaa on korotettu. Kaupungit käyvät erittäin kovaa kilpailua työvoimasta erityisesti pääkaupunkiseudulla.

Vantaan lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden palkat ovat samalla tasolla pääkaupunkiseudun muiden kaupunkien kanssa. Asiakasmäärät ovat kuitenkin Vantaalla suuremmat kuin esimerkiksi Helsingissä ja Espoossa, mikä lisää työn kuormittavuutta. Vantaalla on otettu käyttöön määräaikainen kannustinpalkkio, jolla pyritään sitouttamaan lastensuojelun nykyisiä työntekijöitä. Palkkion maksuperusteena on tyhjen vakanssien aiheuttama ylimääräinen kuormitus. Henkilöstön palkitsemista on muutoinkin lisätty ja kehitetty vuosien 2021–2022 aikana. Käytössä ovat muun muassa kuukausittain jaettavat Kiitoksen kukkaset, Kuukauden työntekijä -palkitsemiset sekä erikoispalkkiot. Palkitsemiseen käytettäviä määrärahoja on lisätty tuntuvasti vuonna 2022.

Vantaalla on pohdittu syitä lastensuojelun henkilöstön saatavuusongelmien taustalla. Saatavuutta saattavat heikentää esimerkiksi työn huono imago ja työn kokeminen kuormittavaksi. Lastensuojelulaissa säädetyt lukuisat velvoitteet tuottavat laajan virkavastuun ja asettavat laaja-alaiset osaamisvaatimukset. Koska kyseessä on viimesijainen palvelu, tilanteet perheissä ovat usein vaikeita. Vaativissa asiakastilanteissa työntekijöitä tuetaan sekä yksilö- että ryhmätasoisella työnohjauksella. Myös esihenkilöt tukevat toisiaan. Työntekijöiden korkea ammattitaito auttaa vaativista asiakastilanteista selviämisessä. Lasten, vanhempien ja perheiden kiitokset vaikuttavat myös työssä jaksamiseen.

Kuva: Sakari Manninen

Lakisääteisten määräaikojen toteutuminen

Lastensuojelulain mukaan palvelutarpeen arviointi on aloitettava viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä asian vireille tulosta ja sen on valmistuttava viimeistään kolmen kuukauden kuluessa vireille tulosta. Lakisääteiset määräajat ovat ylittyneet Vantaalla jo useana vuonna peräkkäin. Lastensuojelulain mukainen sosiaalityöntekijäkohtainen sitova asiakasmitoitus on 1.1.2022 alkaen 35 lasta. Arviointihetkellä keskimääräinen lapsimäärä ylitti mitoituksen. Sosiaalityöntekijäkohtainen keskimääräinen asiakasmäärä on vaihdellut 37–47 välillä vuosina 2019–2022. Asiakasmäärissä voi olla suurtakin työntekijäkohtaista vaihtelua. Tilanne on erityisen haastava lastensuojelun avohuollossa.

Sosiaali- ja terveyslautakunnan viimeisen selvityksen (4.10.2022 § 7) mukaan koronapandemia ja sen aiheuttama palvelutarpeen kasvu sekä samanaikaisesti peruspalveluissa kertynyt palveluvelka ovat heijastuneet lastensuojeluilmoitusten, perhesosiaalityön ja lastensuojelun asiakkaiden määriin. Perheiden tilanteet ovat vaikeutuneet ja monimutkaistuneet. Yhä useammalla perheellä on samanaikaisesti monenlaisia haasteita, kuten mielenterveysongelmia, koulunkäynnin haasteita ja taloudellisen tilanteen epävarmuutta. Palvelutarpeen arvioinnissa määräajan ylittymiseen ovat vaikuttaneet myös henkilöstövaje ja henkilöstön vaihtuvuus, erityisesti sosiaalityöntekijöiden osalta. Etelä-Suomen aluehallintovirasto määräsi 800 000 euron sakon uhalla Vantaan kaupungin huolehtimaan muun muassa

sosiaalityöntekijöiden asiakasmitoituksesta sekä palvelujen saatavuudesta viimeistään 23.12.2022 mennessä. Lisäksi kaupungin tuli toimittaa aluehallintovirastolle selvitys tilanteesta ja tehdyistä toimenpiteistä vuoden 2022 loppuun mennessä.

Asiakaspalautteet

Keväällä 2022 toteutetussa toimialatasoisessa asiakastyytyväisyyskyselyssä lapsiperheiden sosiaalityö ja lastensuojelu sai yleisarvosanan 8,33 (8,65 vuonna 2019). Korkeimmat arviot ovat tulleet asiallisesta kohtelusta, riittävästä neuvonnasta ja asiantuntevasta palvelusta. Matalimpien arvioiden mukaan saatu palvelu ei ole parantanut asiakkaan elämäntilannetta, palvelua ei ole saanut riittävän nopeasti eikä palvelu ole vastannut asiakkaan tarpeita. Erot tuloksissa eivät kuitenkaan ole kovin suuria. Vastajamäärät ovat laskeneet rajusti, vuonna 2012 vastauksia tuli 287 kappaletta ja vuonna 2022 vain 89 kappaletta. Suuntaus on ollut sama kaikissa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa. Lisäksi käytössä on myös yksiköiden omia asiakastyytyväisyyskyselyjä.

Lastensuojeluun kohdistuneita muistutuksia ja kanteluita on vuosittain ollut joitakin kymmeniä. Muistutuksia on tehty esimerkiksi menettelystä, päätöksenteosta ja asiakkaiden kohtelusta. Joissakin tapauksissa on toivottu sosiaalityöntekijän vaihtoa. Sijaishuollossa muistutuksen aiheena on usein tyytymättömyys lapsen huostaanottoon. Vastineissa ei pääsääntöisesti ole todettu menettelyvirheitä.

Oma palvelutuotanto ja ostopalvelut

Ostopalvelujen osuus on yli puolet lastensuojelun koko palvelutarjonnasta. Ostopalvelujen osuus vaihtelee palveluittain. Kustannuskasvun hillinnän, palvelun laadun, yhdenvertaisuuden ja sujuvan palvelutuotannon näkökulmista ostopalvelujen osuus palvelutuotannosta ei ole optimaalisella tasolla. Ostopalveluja on hyödynnetty merkittävästi palvelu- ja resurssivajeen paikkaamisessa.

Lastensuojelun sijaishuollon palveluja järjestetään sekä omana palvelutuotantona että ostopalveluna. Palveluja ostetaan kaikista palveluluokista. Oman palvelutuotannon kirjo on suppeampaa, mutta sitä on suunniteltu laajennettavaksi hyvinvointialueella vuoden 2023 aikana. Ostopalveluissa palveluntuottajia on aina

useita. Sijaishuollon palveluntuottajia on Uudenmaan kuntien kilpailutuksen perusteella noin 300. Uusi kilpailutus oli arviointiajankohtana käynnissä.

Kustannusnäkökulmasta perhehoito on edullisin sijoitusmuoto, jossa myös hoidon vaikuttavuus on kokonaisuutena tarkasteltuna parempi. Laitoshoidon on keskimäärin kallis sijoitusvaihtoehto. Mitä vaativamman tason laitoshoidosta on kyse, sitä korkeammaksi nousevat myös kustannukset. Vaativan tason laitoshoidon ei järjestetä lainkaan kaupungin omana palveluna ja vaativan tason sijoituspaikkoja on ylipäänsä valtakunnallisesti vähän. Vantaalla yli puolet hoitovuorokausista on toteutunut perhehoitona jo useiden vuosien ajan. Lähipiirisijoittamisen mahdollisuutta selvitetään yhtenä vaihtoehtona, erityisesti pienimpien lasten kohdalla.

Palvelujen laadunvalvonta

Lastensuojelussa toteutetaan lapsikohtaista valvontaa, jossa sosiaalityöntekijä valvoo, että lapsi saa hyvää hoitoa sijaishuoltopaikassaan. Käytännön tasolla valvontaa toteutetaan haastattelemalla ja keskustelemalla lapsen kanssa ilman muiden läsnäoloa. Lapset ovat myös itse aktiivisesti yhteydessä sosiaalityöntekijöihin kuulumisistaan. Kaupungin omien sijaishuoltolaitosten omavalvonnan ja laatutyön tukena käytetään laatuasiantuntijaa.

Sijaishuollon ostopalvelujen valvontaa tehdään yhteistyössä Uudenmaan kuntien kanssa. Valvontaa suoritetaan työpareina. Puitesopimuksessa valvontavastuukäyntien määrä on suhteutettu alueen väkilukuun. Vantaalla tehdään vuosittain 40 valvontakäyntiä. Syyskuuhun 2022 mennessä valvontakäynneistä oli toteutunut 31.

Laatuasioissa pinnalla ovat erityisesti henkilöstömitoitukset, pätevyysvaatimukset, lasten rajoittaminen ja kasvatuskäytännöt sekä lääkehoidon edellytykset.

Valvonnassa havaittuihin laatupoikkeamiin ja epäkohtiin puututaan aina ohjauksen ja valvonnan keinoin. Laatupoikkeamien ja epäkohtien korjaamiseksi asetetaan tavoitteet ja toimenpiteiden toteutumista seurataan. Tarvittaessa puututaan sopimustasoisella sanktioinnilla. Huomattavien laatupoikkeamien takia yhteistyö voidaan päättää.

Johtopäätökset:

Lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden saatavuudessa on valtakunnallisia haasteita. Erityisesti pulaa on pidempään alalla toimineista, kokeneista ammattilaisista. Kaupungit käyvät kovaa kilpailua työvoimasta erityisesti pääkaupunkiseudulla.

Lakisääteisissä määrärajoissa pysymisessä on haasteita. Erityisesti palvelutarpeen arviointien valmistuminen kolmen kuukauden määräajassa on monin paikoin ylittynyt. Koronapandemia ja sen aiheuttama palvelutarpeen kasvu sekä peruspalveluihin kertynyt palveluvelka heijastuvat lastensuojeluun. Lisäksi henkilöstövaje ja henkilöstön vaihtuvuus vaikeuttavat tilannetta. Lastensuojelulain mukainen sitova asiakasmitoitus on vuoden 2022 alusta alkaen 35 lasta per sosiaalityöntekijä. Arviointihetkellä keskimääräinen lapsimäärä ylitti mitoituksen. Asian korjaamiseksi Vantaalla on vuosien mittaan toteutettu useita organisaatiomuutoksia ja laaja-alaista toiminnan kehittämistä. Kehittämistoimet eivät kuitenkaan ole tuoneet toivottua parannusta tilanteeseen. Etelä-Suomen aluehallintovirasto määräsi Vantaan kaupungille 800 000 euron uhkasakon, jonka se sittemmin poisti maaliskuussa 2023. Tilanteen seuranta ja kuntoon saattaminen jatkuvat hyvinvointialueen toimesta.

Ostopalvelujen osuus on yli puolet lastensuojelun koko palvelutarjonnasta. Ostopalveluja on hyödynnetty palvelu- ja resurssivajeen paikkaamisessa. Kustannuskasvun hillinnän, palvelujen laadun, yhdenvertaisuuden ja sujuvan palvelutuotannon näkökulmista oman palvelutuotannon vahvistaminen olisi suotavaa. Omaa palvelutuotantoa on suunniteltu laajennettavaksi hyvinvointialueella vuoden 2023 aikana.

Lastensuojelussa toteutetaan lapsikohtaista valvontaa, jonka tarkoitus on varmistaa lapsen hyvä hoito sijaishuoltopaikassa. Sijaishuollon ostopalvelujen valvontaa toteutetaan yhteistyönä Uudenmaan kuntien kesken. Havaittuihin laatupoikkeamiin ja epäkohtiin puututaan aina asettamalla seurattavat tavoitteet ja toimenpiteet tilanteen korjaamiseksi. Huomattavissa laatupoikkeamissa yhteistyö voidaan päättää.

Suosituks:

Lastensuojelun siirryttyä hyvinvointialueen vastuulle, ovat tarkastuslautakunnan suositusten esittämismahdollisuudet rajalliset. Tarkastuslautakunta muistuttaa

hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä sovituista palvelujen kehittämisen tavoitteista, jotta lakisääteiset määräajat toteutuisivat jatkossa. Henkilöstön saatavuuteen on myös hyvä kiinnittää huomiota, jotta lakisääteiset asiakasmitoitukset toteutuisivat hyvinvointialueella paremmin kuin aiemmassa kaupungin toiminnassa. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että yhteistyötä tiivistetään ennalta ehkäisevissä ja perheitä tukevissa palveluissa. Perheiden kohtaamisessa korostuvat aiempaa enemmän tapa- ja kulttuuritietoisuus sekä niihin liittyvä osaaminen.

2.2 Päihde- ja mielenterveyspalvelut

Päihde- ja mielenterveyspalvelujen organisaatio ja tarjottavat palvelut

Päihde- ja mielenterveyspalveluiden palveluyksikkö kuului vuonna 2022 sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan terveyspalvelujen palvelualueeseen. Päihdepalveluissa toteutetaan poliklinista, laaja-alaista ja suunnitelmallista arviointia, hoitoa ja kuntoutusta. Omiin palveluihin kuuluu laitospäihdehoitoa sekä kotiin annettavaa päihdehoito- ja kuntoutuspalvelua. Lisäksi palvelutarpeen arvioinnin perusteella on ostopalveluna mahdollista tarjota tarpeenmukaista avo- tai laitoshoidon palvelua.

Mielenterveyspalvelujen osalta avosairaanhoidon lievien ja keskivaikeiden mielenterveysongelmien hoito järjestetään Vantaalla terveyspalvelujen tulosalueella terveysasemilla. Mikäli perusterveydenhuollosta saatava hoito ei ole riittävä, hoito jatkuu erikoissairaanhoidossa. Psykiatrisen erikoissairaanhoidon tuottaa HUS.

Toiminnan ja talouden tavoitteita ja toimenpiteitä tavoitteiden toteuttamiseksi 2022

Alla on palveluyksikön toiminnan tavoitteita ja niiden toteutumista ja tehtyjä toimenpiteitä vuonna 2022.

Palvelujen tuottavuus paranee

Palvelujen tuottavuuden parantamiseksi pyrittiin siirtämään 10–15 korvaushoitopotilasta jatkohoitoon terveysasemille. Siirtoja tehtiin alkuvuodesta kolme ja loppuvuodesta oli suunnitteilla neljä siirtoa. Ongelmana oli, että siirtokuntoisia potilaita ei ollut riittävää määrää.

Ryhmähoitojen volyymi laajenee ja Silta-palvelu⁸ vakiintuu

⁸ Palvelu tarjoaa intensiivistä, moniammatillista, jalkautuvaa tukea laitoshoidosta tai vankilajaksolta palaaville asiakkaille. Palvelu on osa asiakkaan hoitojatkumoa, joka suunnitellaan laitosjakson aikana. Palvelu aloitettiin

Koronarajoitusten vuoksi vähentynyt ryhmätoiminta lisääntyi selvästi vuonna 2022. Silta-palvelun piirissä oli 56 asiakasta vuonna 2022 ja palvelusta tuli hyvää asiakaspalautetta.

Digitaalisten palvelujen kehittäminen

Uusina digitaalisina palveluratkaisuina vuonna 2022 otettiin käyttöön ACE puhelinpalvelu⁹ ja terapianavigaattori. Terapianavigaattori on Terapiat etulinjaan HYKS¹⁰-erityisvastuualueen toimijoiden yhteinen kehittämishanke. Hankkeessa edistetään lievistä ja keskivaikeista mielenterveyden häiriöistä kärsivien ihmisten pääsyä mahdollisimman nopeasti tarkoituksenmukaiseen hoitoon ja laajennetaan julkisen perusterveydenhuollon hoitovalikoimaa. Navigaattorissa asiakas tekee verkossa anonyymien kyselyn, jonka voi jakaa terveydenhuollon ammattilaiselle. Vastausten perusteella potilas pystytään ohjaamaan nopeasti oikeantasoiseen hoitoon. Henkilöstöä koulutetaan vakioituihin hoitomuotoihin ja hoitomuodot otetaan käyttöön. Yhtenäinen hoitoonohjausmalli vahvistaa sekä potilaiden välistä tasa-arvoa että hoitojen yksilöllähtöistä kohdennusta.

Asiakasnäkökulman toteutuminen palveluissa ja palvelujen kehittämisessä

Asiakaspalautekyselyillä saadaan esille asiakkaiden näkökulmaa palveluista. Uusien palveluiden kehittämisessä asiakkaat ovat myös mukana ja lisäksi hyödynnetään kokemusasiantuntijoita palvelumuotoilussa.

Päihdehuollon vaikuttavuuden parantaminen

Asumispalveluissa tehtiin C-hepatiitti- ja HIV-testausta.

Suurin osa päihdepalveluiden työntekijöistä on saanut HOT menetelmäkoulutuksen (hyväksymis- ja omistautumisterapia).

Ehkäisevän päihdetyön yksikkö järjesti kuluvana vuonna 25 koulutusta Vantaan kaupungin henkilöstölle. Lisäksi esittelyjä tarjottiin myös oppilaitoksille ja yhteistyökumppaneille.

Talous

kesäkuussa 2021.

⁹ Ace on Vantaan ja Telian sopimuksella kaupungille hankittu monikanavainen asiakaspalveluratkaisu

¹⁰ Helsingin yliopistollinen keskussairaala

Taloudessa kaupunginvaltuustoon nähden sitova tavoite on toimialatasoinen. Palveluyksikön menot vuonna 2022 olivat noin 10,6 miljoonaa euroa (9,7 miljoonaa euroa vuonna 2021). Talousarvioon nähden menot ylittyivät noin 400 000 eurolla.

Menoylityksiä tuli palvelujen ostoissa. Erityisesti lääkäripalveluja jouduttiin ostamaan ennakoitua enemmän, koska omia lääkärin vakansseja ei saatu täytettyä. Menoja ovat kasvattaneet myös potilasmäärän kasvu sekä päihdekorvauslääkkeiden ja korvaushoitojen kallistuminen.

Toiminnan volyymeja

Päihde- ja mielenterveyspalvelujen asiakasmäärä oli 6 587 vuonna 2020 ja 6 683, vuonna 2021¹¹. Arvion mukaan asiakasmäärä on vuonna 2022 edelleen kasvussa. Tiettyjen palvelujen käyttö (ryhmäkäynnit ja kotiin annettavat palvelut) väheni koronarajoitusten vuoksi vuosina 2020 ja 2021, mutta myös näiden palvelujen käyttö on kääntynyt nousuun vuonna 2022. Päihdepalvelujen päivystyksellisten käyntien ja huumeidenkäyttäjien sosiaali- ja terveysneuvonnan käyntien määrät ovat lähes ennallaan koronavuoden 2020 notkahdusta lukuun ottamatta. Korvaushoitoasiakkaiden hoitotakuu (lääkehoidon aloitus kolmen kuukauden kuluessa päätöksestä) täyttyy.

Henkilöstö

Taulukko: Päihde- ja mielenterveyspalvelujen vakanssit, täyttöaste, lähtövaihtuvuus ja sairauspoissaolot

	2019	2020	2021	31.3.2022
Vakanssit	91	95	100	108
Tyhjiä vakansseja	21	11	11	11
Vakanssien täyttöaste	75 %	88 %	89 %	90 %
Ulkoinen lähtövaihtuvuus (prosenttia kaikista vakinaisista)	8,51 %	9,38 %	12,5 %	4,5 %
Sairauspoissaoloprosentti	4,1	3,5	2,7	2,7

Henkilöstöresurssia on saatu lisää vuosina 2020–2022. Erityisesti psykiatristen sairaanhoitajien määrää on lisätty. Vakanssien täyttöastetta on myös saatu nostettua

¹¹ Vuonna 2019 tapahtuneen Apotti-potilastietojärjestelmän käyttöönoton ja samana vuonna toteutetun organisaatiomuutoksen vuoksi asiakasmäärät eivät ole yhteismitallisesti vertailtavissa 2020 vuotta edeltäneisiin vuosiin.

ja täyttöaste on maaliskuun 2022 tilanteesta edelleen parantunut. Suurin haaste on terveyskeskuslääkärien rekrytoinnissa ja kolmesta vakanssista on arviointiajankohtana täyttämättä kaksi. Sairauspoissaoloprosentti on tarkastelujaksolla ollut alhainen ja koko ajan kaupungin keskimääräistä sairauspoissaoloprosenttia alempi.

Vuoden 2020 Kunta10-tutkimuksessa päihde- ja mielenterveysyksikön tulokset olivat melko hyvät. Kehityskohteeksi nousi tulosten perusteella täydennyskoulutuksen tarve.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla toteutetaan kerran kuukaudessa fiiliskysely henkilöstön tuntemuksista muun muassa jaksamiseen ja tuen saamiseen liittyen. Näissä kyselyissä päihde- ja mielenterveyspalveluiden henkilöstön arvio tuen saamisesta vaihteli vuoden 2022 tammi-toukokuun välillä arvoilla 2,13–2,76, joten kehityssuunta on parempaan päin (asteikko 1–4, jossa 1 = tukea on huonosti ja 4 = tukea on kiitettävästi). Arvio omasta jaksamisesta oli yksikössä vuoden 2022 toukokuussa hyvä 3,01, koko toimialan keskiarvon ollessa 2,52 (asteikko 1–4, jossa 1 huonoin ja 4 paras arvo).

Kaikkia työtyytyväisyyden ja fiiliskyselyjen tuloksia käsitellään yksikössä henkilöstön kanssa tiimi- ja yksikkökokouksissa. Toimintaa kehitetään esille nousseiden kehittämiskohteiden perusteella. Koulutustarpeeseen on vastattu lisäämällä täydennyskoulutusta.

Ostopalvelut

Päihde- ja mielenterveyspalveluiden budjetista 27 prosenttia (noin 2,7 miljoonaa euroa) kohdistuu ostopalveluihin. Ostopalveluja saaneiden asiakkaiden määrä on viime vuosina vaihdellut 300–350 asiakkaan välillä. Ostopalvelujen määrää on pyritty vähentämään lisäämällä Vantaan omia huumehoitopalveluja. Vieroitushoidon ostopalvelujen määrä onkin laskenut, mutta opioidikorvaushoidon ostopalveluiden on kasvanut useana vuotena.

Ostopalvelujen laatua valvotaan tarkastuskäynneillä, joita vuonna 2022 tehtiin seitsemän. Lisäksi pidetään yhteistyöpalavereja palveluntuottajien kanssa ja tehdään päivittäistä asiakasasioihin liittyvää yhteistyötä (puhelinkeskustelut, raportit

hoitojaksoista ja hoitoneuvottelut). Laatupoikkeamiin reagoidaan viivytyksettä. Ostopalveluista saatuja kokemuksia ja palautetta jaetaan myös muiden päihde- ja mielenterveyspalveluja ostavien kuntien kanssa.

Hoitoon hakeutuminen, palvelujen saatavuus

Oheiseen taulukkoon on koottu tietoa eri päihde- ja mielenterveyspalveluihin hakeutumisesta ja palvelujen saatavuudesta.

Taulukko: Eri päihde- ja mielenterveyspalveluihin hakeutuminen ja palvelun saatavuus

	ASIAKKAAKSI HAKEUTUMINEN	PALVELUN SAATAVUUS
MIELENTERVEYSPALVELUT	Oma-aloitteinen yhteydenotto palvelunumeroon, hoidontarpeen arviointi, oikeaan palveluun ohjaaminen. Terapianavigaattorin käyttöä suositellaan. Jatkohoitoon läheteellä.	Terveysasemilla toimivien psykiatristen hoitajien hoidontarpeen arviointiin pääsee samana päivänä. Kiireetöntä hoitoa odotti syyskuussa 0–14 vuorokautta 29 % ja 15–30 vuorokautta 63 % asiakkaista. Yli kuukauden aikaa oli odottanut 8 % asiakkaista. Hoitotakuujonossa oli vuoden 2022 lokakuussa 10 asiakasta, joista kaikki hoitotakuun määräajan sisällä.
PÄIHDEHUOLLON KUNTOUTTAVAT AVOPALVELUT	Päihdepoliklinikoiden päivystykseen ja avoimiin ryhmiin pääsee ilman ajanvarausta. Muut palvelut ovat saatavilla ajanvarauksella.	Päihdepoliklinikoiden päivystykseen pääsee jokaisena arkipäivänä ja avoimiin ryhmiin samalla viikolla. Uusi asiakas pääsee työntekijän ajanvarausvastaanotolle tai suljettuihin ryhmiin noin kahden viikon sisällä tai nopeammin.
HUUMEHOITO	Opioidikorvaushoidon arviointiin ja hoitoon on lähetekäytäntö. Vinkkaripalveluihin ¹² hakeudutaan suoraan	Opioidikorvaushoittoon pääsee hoitotakuun puitteissa, mutta käytännössä nopeammin. Vinkkaripalveluita on tarjolla jokaisena arkipäivänä.

¹² Vinkkarin palvelut on tarkoitettu suonensisäisiä huumeita käyttäville. Vinkkarissa saa tietoa päihteiden käyttöön liittyvistä terveysriskeistä, veriteitse tarttuvista taudeista ja sukupuolitaudeista. Vinkkarissa voi vaihtaa käytetyt pistosvälineet uusiin, ottaa A- ja B-hepatiittirokotuksia sekä käydä hepatiitti- ja HIV-testeissä. Vinkkareissa saa neuvontaa riskikäyttäytymisen vähentämiseksi tai lopettamiseksi sekä tietoa hoitovaihtoehtoista ja sosiaalipalveluista. Lähde: [Tikkurilan Vinkkari | Vantaa](#)

	ja anonyymisti.	
VIEROITUSHOITOPALVELUT, LAITOSVIEROITUS	Avohoidon (päihdepoliklinikat, terveysasemat, asumispalvelut, muu terveydenhuollon yksikkö) hoidon tarpeen arvioinnin kautta ja läheteellä. Hoidon kiireellisyys arvioidaan yhteistyössä lähettävän ja vastaanottavan yksikön kanssa (1–3 vuorokautta tai 3 viikkoa) ja sovitaan paikkavarauksesta osastovieroitukseen.	Kiireellisen laitospäihdevieroituksen tavoiteaika on 3 vuorokautta ja se toteutuu keskimäärin 95 %. Kiireettömään laitospäihdevieroitukseen pääsyn tavoiteaika on hoitoon pääsy 3 viikon sisällä. Pääsääntöisesti vieroituspäihdepaikka järjestyy 2–3 viikon kuluessa. Korvaushoidon osastoaloitushoitoon pääsee hoitotakuun puitteissa, käytännössä nopeammin. Osastopaikka varataan jo paikanvarauspuhelun yhteydessä.
VIEROITUSHOITOPALVELUT, KOTIIN ANNETTAVA PALVELU	Potilas voi hakeutua palveluun soittamalla tai avohoidon palveluyksikön ohjaamana.	Kotiin annettavaa päihdevieroitusta tarjotaan arkisin ja hoito aloitetaan mahdollisimman pian yhteydenotosta 1–3 vuorokautta kuluessa.

Tilanne hoitoon pääsyssä päihde- ja mielenterveyspalveluissa on vuoden 2022 aikana ollut melko hyvällä tasolla. Palvelujen hyvää saatavuutta edesauttaa jo aiemmin mainittu resurssien lisäys ja myös hoitoonohjauksen tehostamiseksi tehdyt toimenpiteet (esimerkiksi terapianavigaattorin käyttöönotto). Neuvoa ja tukea on tarjolla myös asiakkaiden omaisille ja läheisille, joille on tarjolla muun muassa perhetapaamisia ja vertaisryhmätoimintaa.

Yhteistyötahoja

Päihde- ja mielenterveyspalveluiden yksikkö tekee laajasti yhteistyötä kaupungin muiden sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan yksiköiden kanssa. Keskeisiä yhteistyökumppaneita kaupungissa ovat aikuissosiaalityö, lastensuojelu, päihde- ja mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut, nuorten palvelut, opiskelijaterveydenhuolto ja terveysasemapalvelut. Lisäksi yksiköllä on laaja yhteistyöverkosto alan järjestöihin. Yhteistyöhön kuuluu esimerkiksi ehkäisevän päihdetyön yksikön erilaiset koulutukset, joiden avulla muissa sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköissä pystytään entistä paremmin tunnistamaan kyseiset ongelmat ja järjestämään asiakkaalle tarkoituksenmukaista palvelua.

Kuva: Joel Haapamäki

Ajankohtaista, koronapandemia, hyvinvointialueuudistus

Koronapandemian ja siihen liittyneiden rajoitusten ja palvelujen supistamisen seurauksena osa asiakkaista on nyt huonokuntoisempia, koska eivät päässeet hoitoon varhaisessa vaiheessa. Koronapandemian aikana muun muassa ryhmähoidot olivat tauolla ja odotusaika eri palveluihin pitkittyi. Tilanne on nyt alkanut normalisoitua ja palveluja pystytään tarjoamaan normaalisti.

Hyvinvointialueuudistuksen valmistelussa on päihde- ja mielenterveyspalveluiden yksikössä valmistelua tekevä ryhmä. Entistä suuremmat asiakasryhmät ja toimintamallien yhtenäistäminen aiheuttanevat haasteita palveluiden saatavuudelle ja riittävyydelle uudella hyvinvointialueella.

Yhteistyörajapintaa tulee hyvinvointialueen aloittaessa kaupungissa järjestettävään päihdetyöhön ja hyvinvointialueelle siirtyvän ennalta ehkäisevän päihdetyön yksikön välille. Yksikkö tekee jatkuvasti yhteistyötä kaupungin muiden toimialojen kanssa ja alan järjestöjen kanssa. Yksikkö järjestää erilaisia tieto-, konsultaatio- ja koulutuspalveluja ennalta ehkäisevään päihdetyöhön liittyen ja tämä yhteistyö jatkuu hyvinvointialueuudistuksen voimaan tultua. Samoin hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvä yhteistyö (esimerkiksi huumeongelmiin reagoiminen katukuvassa ja kaupunkitasoinen turvallisuustyö) kaupungin kanssa jatkuu ja tähän on olemassa vahvat yhteistyörakenteet.

Johtopäätökset:

Päihde- ja mielenterveyspalveluiden yksikön vuoden 2022 tavoitteet liittyivät suurelta osin palvelujen kehittämiseen. Palvelujen kehittämistyöhön liittyvinä toimenpiteinä aloitettiin uusia palveluja ja tehostettiin asiakasohjausta. Lisäksi asiakasnäkökulman tehostaminen, palveluista saatavilla olevan tiedon selkeyttäminen ja palvelujen vaikuttavuuden parantaminen olivat palvelujen kehittämistä tukevia toimia vuonna 2022. Talouden osalta yksikön menot ylittivät. Omia lääkärinvakansseja ei ole saatu täytettyä, joten on jouduttu käyttämään arvioitua enemmän ostopalveluja ja lisäksi päihdekorvauslääkkeiden ja ostopalveluiden hinnankorotukset ovat nostaneet menoja.

Päihde- ja mielenterveyspalveluiden yksikön eri palvelujen käyntimäärät vuosina 2020 ja 2021 olivat joissakin palveluissa laskeneet aiemmista vuosista koronapandemian rajoitusten vuoksi. Varsinkin ryhmäkäynnit ja kotiin annettavien palvelujen käyntimäärät laskivat. Vuonna 2022 tilanne on normalisoitunut ja käyntimäärät ovat palautumassa ja joidenkin palvelujen osalta jo ylittämässäkin ennen koronapandemiaa vallinneen tason.

Tuloksellisuuden osalta myönteisenä asiana nousi esiin henkilöstön hyvinvoinnin osalta alhainen sairauspoissaoloprosentti. Myös hoitotakuussa pysyminen antaa positiivista signaalia palvelujen sujuvuudesta.

Päihde- ja mielenterveyspalveluiden resursseja vahvistettiin vuonna 2022 ja palvelujen saatavuus on melko hyvällä tasolla. Yksikössä on valmisteltu vuoden 2023 alusta tapahtuvaa siirtymistä hyvinvointialueelle. Yhteistyörajapintaa kaupungin

palvelujen kanssa tulee olemaan ainakin ehkäisevän päihdetyön osalta siirtymisen jälkeenkin.

Tarkastuslautakunta toteaa päihde- ja mielenterveyspalvelujen saatavuuden olleen vuonna 2022 melko hyvä, joten resurssilisäyksillä ja erilaisilla hoitoonohjausta vahvistaneilla toimenpiteillä on ollut positiivisia vaikutuksia. Päihde- ja mielenterveyspalvelujen tarvitsijoiden kynnys palveluihin hakeutumiselle saattaa olla korkealla. Tällöin asiakasohjauksen tehostaminen ja palvelujen hakemisen helpottaminen on tärkeää.

Suosituks:

Tarkastuslautakunta muistuttaa hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä sovituista palvelujen kehittämisen tavoitteista. Palvelujen tavoitettavuutta tulee jatkossakin parantaa. Yhteistyön lisääminen eri tahoja edustavien järjestöjen kanssa voisi olla yksi tapa löytää keinoja, miten erilaisille asiakasryhmille saadaan entistä paremmin tietoa yksikön palveluista.

3 KAUPUNKIKULTTUURI

3.1 Liikuntapalvelut ja hyvinvoinnin edistäminen

Liikunnan palvelualue vastaa kaupungin liikuntapalvelujen järjestämisestä, liikuntapaikkojen ylläpidosta ja kehittämisestä sekä liikuntajärjestöjen ja urheiluseurojen toiminnan tukemisesta. Tilavarausyksikkö hallinnoi palvelualueen omien sekä päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten tilojen vapaa-ajan käyttöä. Liikuntapalvelut toimii aktiivisena yhteistyökumppanina liikunta- ja urheilutapahtumien järjestäjätahojen kanssa.

Toiminnan tavoitteet

Palvelualueen tuloskortissa on asetettu useita tavoitteita vuodelle 2022. Koko Vantaan kattavaa lähiliikuntapaikkaverkostoa kehitetään ja laajennetaan. Liikuntapaikkojen rakentamisessa ja palvelutarjonnassa hyödynnetään myös ulkopuolista rahoitusta. Digitaaliset palvelut, kuten virtuaalijumpat, täydentävät

perinteistä palveluvalikoimaa. Työyhteisön pito- ja vetovoimaan panostetaan työn hallinnan ja vaikutusmahdollisuuksien kautta.

Talouden tavoitteet

Kaupunginvaltuustoon nähden sitova talouden tavoite on toimialatasoinen. Vuonna 2022 tulot olivat 5,0 miljoonaa euroa (70 000 euroa yli muutetun talousarvion) ja menot 26,6 miljoonaa euroa (0,4 miljoonaa euroa alle muutetun talousarvion). Vuoden 2022 toteumaan vaikuttivat korona, rekrytointihaasteet sekä alkuvuoden vähentyneet kävijämäärät uimahalleissa ja kuntosaleilla.

Henkilöstö

Vuonna 2022 henkilöstömäärä oli 142 ja vakanssien täyttöaste 94 prosenttia. Saatavuuden kannalta kriittisimpiä ammattiryhmiä ovat uimarantojen valvojat, liikuntapaikkojen hoitajat, uimahallityöntekijät, liikunnanohjaajat (erityisesti virtuaalijumppien ohjaajat) sekä hyvinvointimentoroinnin erityisosaajat. Avoimna oleviin tehtäviin hakevat usein vastavalmistuneet nuoret. Pitkän kokemuksen omaavien työntekijöiden houkuttelu on haastavampaa. Henkilöstön pysyvyys on hyvällä tasolla.

Henkilöstön työhyvinvointia seurataan kahden vuoden välein toteutettavalla Kunta10-tutkimuksella. Kokonaistasotarkastelussa tulokset ovat parantuneet edellisestä mittauksesta. Työpainet ja koettu stressi ovat kasvaneet. Lisäksi työn eettinen kuormittavuus on lisääntynyt. Johtaminen on tulosten perusteella kehittynyt myönteisesti.

Asiakaspalaute

Asukkaat voivat lähettää palautetta liikuntapaikoista- ja palveluista palautteenantokanavan kautta. Kaikilla liikuntapaikoilla on visuaalisesti yhdenmukaiset taulut, joissa kannustetaan ilmoittamaan paikkaan tai palveluun liittyvät huoltopyynnöt (liikuntapaikkojen kunto, rikkoutuneet välineet, valaistus) tai kehitysehdotukset (uudet liikuntapaikat, ohjattu toiminta). Palaute ohjautuu automaattisesti oikealle taholle ja vasteaika lyhenee. Epäkohtiin puututaan mahdollisimman pian. Toiveita huomioidaan palveluja suunniteltaessa ja kehitettäessä.

Liikuntapoliittiset linjaukset 2030

Vapaa-ajan lautakunta hyväksyi tammikuussa 2021 Vantaan liikuntapoliittiset linjaukset. Linjaukset ohjaavat liikunnan palvelualueen tulevien vuosien tavoitteita ja toimenpiteitä vantaalaisten fyysisen aktiivisuuden ja hyvinvoinnin edistämisessä. Linjausten laadinnassa kuultiin vantaalaisia asukkaita ja yhdistyksiä kuntalaiskyselyn avulla.

Liikunnan palveluverkossa keskeistä on ulko- ja lähiliikuntapaikkojen sekä koulujen yhteydessä olevien liikuntahallien kehittäminen sekä uimahallien peruskorjaukset. Palveluverkko täydentyy uusilla Elmon uimahallin ja urheilupuiston hankkeilla, Tikkurilan urheilupuiston kehittämisellä sekä Kivistön urheilupuiston suunnittelulla. Yksityiset- ja kumppanuushankkeet täydentävät palveluverkkoa. Palveluketju muodostuu eri tasoisista palveluista. Palvelut on jaoteltu liikuntapaikkapalvelujen saavutettavuuden, vaikutuspiirin laajuuden, palveluvarustuksen ja rakenteellisten ominaisuuksien perusteella lähipalveluihin, alueellisiin palveluihin, kaupunkitasoisiin palveluihin sekä seudullisiin palveluihin.

Lasten ja nuorten liikkumisen edistäminen

Liikkuvan päiväkodin ensimmäisellä hankekaudella kehitettiin liikuntapalvelujen ja varhaiskasvatuksen välistä yhteistyötä sekä mahdollistettiin lapsille aktiivisempi arki. Hankkeen puitteissa aloitettiin myös esiopetuksen uimaopetus. Parhaillaan käynnissä olevassa Liikkuvan päiväkodin jatkohankkeessa on tehty Tikkurilan ja Koivukylän alueiden leikkipaikkakartoitus. Kartoituksen avulla päiväkodeilla on paremmat mahdollisuudet hyödyntää lähiympäristöä omassa toiminnassaan.

Sporttikaveritoiminnan tavoitteena on ehkäistä peruskoululaisten syrjäytymistä sekä mahdollistaa mieleisen harrastuksen löytäminen. Koulun yhdyshenkilöt (kuraattori, psykologi, terveydenhoitaja, opettaja) voivat ohjata palveluun oppilaita, jotka heidän arvionsa mukaan hyötyisivät sporttikaveritoiminnasta. Toisen asteen oppilaitoksissa käytössä oleva Liikkuvan opiskelun toimintamalli on tarkoitus vakiinnuttaa. Toimintamalli sisältää henkilökohtaisen hyvinvointivalmennuksen, jossa opiskelijoita ohjataan kohti terveitä elämäntapoja.

Liikuntatilojen uudistuneiden maksuperusteiden mukaan tilat voidaan myöntää maksutta lasten, nuorten ja perheiden matalan kynnyksen harrastustoimintaan

avustuskelpoisuuden saaneille järjestöille. Myös perusliikuntapaikkojen käyttö lasten ja nuorten toimintaan on näille järjestöille maksutonta.

Työikäisten liikkumisen edistäminen

Erilaiset lähiliikuntapaikat, kuten ulkokuntosalit, peli- ja leikkialueet, ulkoilureitit, ladut sekä kuntoiluportaat ovat maksutta kaiken ikäisten asiakkaiden käytössä. [Hobihobi.fi](https://hobihobi.fi)-sivusto kokoaa kaiken ikäisten vantaalaisten harrastustoiminnot yhteen paikkaan. Vantaan Kortteliliiga (vantaankortteliliiga.fi) tarjoaa maksuttomia palloilusarjoja 15-vuotiaista alkaen.

Kuva: Pertti Raami

Ikääntyneiden liikkumisen edistäminen

Sporttikortti 70+ oikeuttaa maksuttomaan sisäänpääsyyn Vantaan uimahalleihin ja kuntosaleille arkipäivisin ennen kello 16. Korson uimahalli ja Koivukylän vanhustenkeskuksen kuntosali ovat maksuttomia kaikkina aukioloaikoina. Sporttikortti 70+ on kaikkien 70 vuotta täyttäneiden vantaalaisten käytettävissä.

60 vuotta täyttäneet eläkkeellä olevat vertaisohjaajat mahdollistavat kausittain lähes tuhannen ikäihmisen liikkumisen esimerkiksi kuntosali-, sulkapallo-, boccia- ja kävelyryhmissä. Kaikki 60 vuotta täyttäneet eläkeläiset voivat toimia vapaaehtoistoiminnassa vertaisohjaajina. Itseohjautuvassa toiminnassa voi käyttää kaupungin tiloja liikunnan harrastamiseen.

Ikiliikkuja-hankkeessa toteutettiin ohjattuun liikuntaan osallistumisen esteitä kartoittava kysely. Tulosten perusteella suurimmat esteet olivat liikuntaryhmien korkeaksi koettu vaatimustaso, liikuntapaikkojen sijainti kaukana kotoa tai saattajan/kuljetuksen puuttuminen. Vastaajista seitsemän prosenttia koki liikuntaryhmien olevan liian kalliita.

Monikulttuurisuus ja naisten liikkumisen edistäminen

Liikunnan avustuksista harrasteliikunnan ohjaajatuki tukee hyvin monikulttuurisen väestön liikunnan harrastamista. Tuki mahdollistaa satojen eri kulttuureista tulevien lasten ja nuorten liikuntaharrastamisen. Kaupunkikulttuurin myöntämiä avustuksia on käsitelty tarkemmin arviointikertomuksen kohdassa 3.2. Monikulttuuristen liikuntaseurojen kanssa tehdään yhteistyötä uusien harrasteliikuntaryhmien perustamiseksi. Yhteistyötä toteutetaan myös erilaisten hankkeiden avulla. Tavoitteena on edistää myös eri kulttuureista tulevien naisten ja tyttöjen liikuntaharrastamista.

Naisten uinninopetukselle on suurta tilausta ja opetusryhmät ovat olleet lähes poikkeuksetta täynnä. Vantaalaisten uimaseurojen kanssa tehdään yhteistyötä naisten uinnin ja vesiliikunnan kehittämiseksi. Naisten uintia voidaan järjestää vain Korson ja Martinlaakson uimahalleilla, koska niissä on mahdollisuus rajata allastilaa. Naisten uimavuoroista tiedottaminen ei nykyisellään tavoita laajasti kohdejoukkoa. Erityisesti monikulttuurisen väestön tavoittaminen on haastavaa. Uima-asuja koskeva linjaus on yhtenäistetty muiden pääkaupunkiseudun uimahallien kanssa. Vantaan uimahalleissa on vuoden 2023 alusta alkaen voinut käyttää vartalon peittävää uimapukua tai uimiseen tarkoitettua burkinia, kunhan asu ei vaaranna käyttäjän turvallisuutta.

Kuva: Jari Huhtala

Koronapandemian vaikutuksia

Vuodet 2020 ja 2021 olivat poikkeuksellisia maailmanlaajuisen koronapandemian vuoksi. Koronarajoitusten takia liikunnan harrastaminen vähentyi. Uimahallipalvelujen sulkua hankaloitti tai esti kokonaan erityisryhmien liikunnan harrastamisen. Harrastajamäärät urheiluseuratoiminnassa laskivat. Yksityisille liikunta-alan toimijoille rajoitustoimenpiteet aiheuttivat taloudellisia haasteita. Vuoden 2022 aikana pandemiatilanne on Suomessa helpottunut ja rajoituksista on voitu vähitellen luopua. Kävijämäärät eivät vielä ole palautuneet pandemiaa edeltäneelle tasolle, vaikka uimahallien ja kuntosalien sekä ohjatun liikunnan asiakasmäärät ovatkin syksyn 2022 aikana kasvaneet.

Hyvinvointialueuudistus ja vuoden 2023 kehittämistoimet

Vantaa on toteuttanut aktiivisesti erilaisia liikkumiseen ja fyysiseen aktiivisuuteen kannustavia projekteja ja ohjelmia. Nykyiset toimintamallit ovat kuitenkin osoittautuneet riittämättömiksi liikkumattomuuden haasteeseen vastaamisessa. Tilanteen korjaamiseksi Vantaalla on laadittu liikkumishjelma, johon on koottu keskeisimmät tulevien vuosien toimenpiteet liikkumisen edistämiseksi. Ohjelma edistää toimialarajat ylittävää yhteistyötä sekä yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on yksi keskeisistä kuntien ja hyvinvointialueiden yhteisistä tehtävistä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koordinoidaan Vantaalla kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialalla. Lasten ja nuorten osalta aiempina vuosina käynnistettyä yhteistyötä kasvatuksen ja oppimisen toimialan sekä sosiaali- ja terveystalvelujen kanssa on tarkoitus jatkaa ja tiivistää edelleen. Vantaa huolehtii osaltaan, että hyviä tuloksia tuottanutta terveysasemien liikuntaneuvontaa tarjotaan jatkossakin. Kaupungin ja hyvinvointialueen välistä yhteistyötä hallitaan yhdyspintasuunnitelmin ja -sopimuksin.

Johtopäätökset:

Tuloskortissa asetettuja tavoitteita on edistetty. Talouden toteumaan vaikuttivat korona, rekrytointihaasteet sekä alkuvuoden vähentyneet kävijämäärät uimahalleissa ja kuntosaleilla.

Vuonna 2022 vakanssien täyttöaste oli 94 prosenttia. Saatavuuden kannalta kriittisimpiä ammattiryhmiä ovat uimarantojen valvojat, liikuntapaikkojen hoitajat, uimahallityöntekijät, liikunnanohjaajat sekä hyvinvointimentoroinnin erityisosaajat. Avoimna oleviin tehtäviin hakevat usein vastavalmistuneet nuoret. Pitkän kokemuksen omaavien työntekijöiden houkuttelu on haastavampaa. Henkilöstön pysyvyys on hyvällä tasolla. Kunta10-tutkimustulokset ovat kokonaistarkastelussa kehittyneet myönteisesti edellisestä mittauksesta. Työpainet, koettu stressi ja työn eettinen kuormitus ovat lisääntyneet. Lähijohtaminen on kehittynyt myönteisesti.

Liikuntapalveluilla on tärkeä eriarvoistumista ja syrjäytymistä ehkäisevä rooli. Palvelutarjonta on monipuolista ja siinä on otettu huomioon kaikki ikäryhmät. Yksityiset ja järjestökentän tuottamat palvelut täydentävät kaupungin omaa tarjontaa. Myös maksuttomia palveluja on tarjolla eri puolilla kaupunkia. Pandemia asetti haasteita liikuntapalvelujen tuottamiselle vuosina 2020 ja 2021. Vuoden 2022 aikana on vähitellen päästy kohti normaalimpaa toimintaa, joskaan asiakasmäärät eivät vielä ole palautuneet pandemiaa edeltäneelle tasolle.

Suositukses:

Tarkastuslautakunta toteaa, että liikuntapalveluilla voidaan ehkäistä eriarvoistumista ja syrjäytymistä. Hyvinvointia ja terveyttä edistetään tarjoamalla monipuolisia, osin myös maksuttomia, fyysisen aktiivisuuden ja liikkumisen mahdollisuuksia kaikenikäisille vantaalaisille. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että fyysisen aktiivisuuden ja liikkumisen esteitä torjutaan tehokkaasti. Palvelutuotannossa tulee mahdollisuuksien mukaan ottaa huomioon asiakaskunnan moninaisuus, kuten monikulttuurisuus- ja sukupuolikysymykset sekä palvelujen esteettömyys.

3.2 Kaupunkikulttuurilautakunnan jakamat avustukset

Vantaan kaupunki jakaa avustuksia sellaisten tapahtumien ja toimintamuotojen tueksi, joilla edistetään Vantaan kaupungin arvojen mukaista toimintaa ja kaupungin strategisten tavoitteiden toteutumista ja joilla tuetaan kaupungin omaa palvelutoimintaa. Avustettavan toiminnan tulee perustua kestävän kehityksen sekä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisen periaatteisiin.

Avustuksia koskevat määräykset ja myöntämisperiaatteet

Vantaan kaupungin hallintosäännön mukaan kaupunginhallitus päättää avustusten myöntämisestä jollei toisin ole määrätty. Kaupunkikulttuurilautakunta¹³ päättää tehtäväalueellaan avustusten ja apurahojen myöntämisperiaatteista ja mainittujen avustusten myöntämisestä, myöntämiensä avustusten käytön valvonnasta talousarvion täytäntöönpanomääräysten mukaisesti sekä kaupunginhallitukselle esitysten tekemisestä myönnettävistä huomattavista stipendeistä ja huomionosoituksista.

Vantaan kaupungin avustusten ja apurahojen myöntämistä koskevat yleiset myöntämisperiaatteet

Vantaan kaupunginhallitus hyväksyi 1.1.2022 voimaan tulleet avustusten ja apurahojen myöntämistä koskevat yleiset myöntämisperiaatteet kokouksessaan 13.12.2021. Yleisiä myöntämisperiaatteita sovelletaan ensisijaisesti suhteessa kaupunkikulttuurilautakunnan päättämiin avustuslajikohtaisiin periaatteisiin.

¹³ Vuoden 2023 alusta kaupunkikulttuurin toimialalla toteutettiin organisaatiomuutos ja lautakunnan nimi on 1.1.2023 alkaen kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunta.

Yleisiin tavoitteisiin kuuluu muun muassa, että avustettavan toiminnan on oltava Vantaan kaupungin arvojen mukaista. Avustettavan toiminnan tulee perustua kestävän kehityksen sekä tasa-arvoisuuden ja yhdenvertaisuuden edistämisen periaatteisiin.

Yleisten myöntämisperiaatteiden mukaan avustuksia voivat hakea vantaalaiset yhdistykset tai yhteisöt ja myös toispaikkakuntalaiset yhteisöt, jos toiminta kohdistuu vantaalaisiin. Avustuksia ei myönnetä toimintaan, johon yhteisö on saanut tai saa avustusta toiselta kaupungin viranomaiselta tai toisesta kaupungin myöntämästä avustuslajista. Lisäksi yleisiin myöntämisperiaatteisiin on otettu määräyksiä avustusten hakemisesta, avustusten maksamisesta, avustusten käytön valvonnasta ja avustusten takaisinperinnästä.

Palvelualuekohtaiset avustusten myöntämisperiaatteet

Vantaan kaupungin kaupunkikulttuurilautakunta hyväksyi palvelualueilleen uudet, tarkemmat avustuslajikohtaiset myöntämisperiaatteet kokouksessaan 8.12.2021 ja periaatteet tulivat voimaan 1.1.2022. Palvelualuekohtaiset avustusten myöntämisperiaatteet koskevat liikunta-avustuksia, nuorisoavustuksia, kulttuuriavustuksia ja palkintoja sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja paikallisen kansalaistoiminnan avustuksia.

Palvelualuekohtaiset myöntämisperiaatteet täydentävät yleisiä avustusten ja apurahojen myöntämisperiaatteita. Palvelualuekohtaisissa avustusten myöntämisperiaateissa on selkeytetty sanamuotoja ja poistettu yleisten myöntämisperiaatteiden kanssa päällekkäisiä kohtia. Palvelualueilla on lisäksi erilaisia avustuslajeihin ja avustuskelpoisuuteen liittyviä sääntöjä, jotka on sisällytetty kyseisiin myöntämisperiaatteisiin. Avustusten yleiset myöntämisperiaatteet ja avustuslajikohtaiset myöntämisperiaatteet ovat nähtävissä vantaa.fi-sivustolla.

Avustuslajit, tiedottaminen ja avustusten käsittelyprosessi

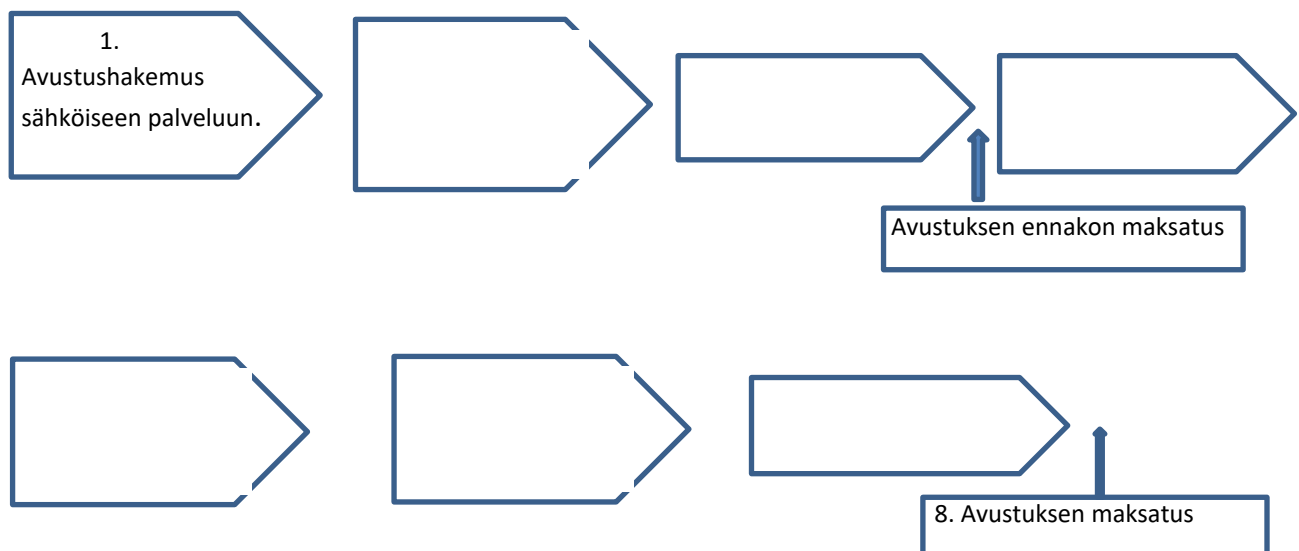
Avustuksina myönnetään toiminta-avustuksia ja kohdeavustuksia. Lisäksi on muita kohdennettuja avustuksia: Vantaan markkinointituki, liikunnan vuokratuki ja yksityishenkilöille myönnettävät avustukset (stipendit ja apurahat).

Toiminta-avustusta myönnetään yhdistysten sääntöjen mukaiseen perustoimintaan. Kohdeavustusta myönnetään ensisijaisesti tapahtumiin, hankkeisiin, produktioihin, näyttelyihin, projekteihin, kursseihin, leireihin ja retkiin.

Avustuksista ja niiden hakumahdollisuuksista tiedotetaan monessa kanavassa: avustuskuulutus, kaupungin viestintäkanavat ja järjestöille pidettävät infotilaisuudet (viimeksi tammikuussa 2023 Teamsin kautta etäinfo vuoden 2023 avustuksista).

Avustusten käsittelyprosessi

Kuva: Kaupunkikulttuurilautakunnan myöntämien avustusten käsittelyprosessi

Avustushakemukset tehdään pääsääntöisesti kaupungin sähköisen palvelun (Oma Vantaa) kautta, hakemuksia tulee noin 600 vuodessa. Avustushakemuksen voi tehdä myös paperiselle lomakkeelle ja jättää Vantaa-infon toimipaikkoihin, vuosittain 5–15 hakemusta tulee vielä tätä kautta. Suurimmalla osalla eri palvelualueiden toiminta-avustuksista hakuaika on helmikuu. Kohdeavustuksilla on jatkuva haku, niin että hakemus on jätettävä ennen (yleensä vähintään 21 vuorokautta ennen) toiminnan aloittamista/tapahtuman järjestämistä. Avustusvalmistelijat valmistelevat hakemukset lautakuntakäsittelyyn. Lautakuntakäsittelyssä kaupunkikulttuurilautakunta päättää avustusten myöntämisestä tehdyn esityksen pohjalta. Lautakuntakäsittelyyn tuodaan myös hylättäväksi esitetyt hakemukset, jollei hakija peruuta hakemusta ennen kokousta. Kun lautakunnan päätös on saanut lainvoiman, voidaan avustuksesta maksaa hakijalle ennakkoa.

Avustuksen saajan on toimitettava avustuksen käyttöselvitys myöntämisperiaatteissa määrättyssä ajassa (yleensä seuraavan vuoden kevät) sähköiseen palveluun. Avustuskäsittelijät valmistelevat käyttöselvitykset lautakuntakäsittelyyn ja kun lautakunta on hyväksynyt käyttöselvityksen, avustus maksetaan hakijalle.

Hylkäykset, takaisinperintä ja valvonta

Avustushakemus voidaan hylätä, jos hakemus on saapunut myöhässä tai pyydettyjä täydennyksiä ei ole toimitettu määräpäivään mennessä. Hylkäämisperusteita ovat myös, jos avustuslajille määrätty kriteerit eivät täyty, toimintaa tuetaan jollain muulla kaupungin avustuksella tai avustusmäärärahat on jo käytetty.

Avustus voidaan myös käyttöselvityksen lautakuntakäsittelyssä jättää maksamatta tai maksettua ennakkoa periä takaisin. Näin voi tapahtua, jos käyttöselvitys on saapunut myöhässä ja pyydettyjä täydennyksiä ei ole toimitettu annettuun päivämäärään mennessä, toiminta-avustuksen saaja ei ole käyttänyt saamaansa avustusta tai kohdeavustuksen saajalle on maksettu enemmän ennakkoa kuin mitä lopulta on käyttöselvityksen osoittama summa. Hylkäyksiä ja takaisinperintöjä on vuosittain muutamia.

Yleisiin avustusten myöntämisperiaatteisiin on kirjattu kaupungin oikeudesta tarkastaa avustuksen saajan toimintaa, hallintoa ja kirjanpitoa siinä laajuudessa kuin se katsoo tarpeelliseksi avustuksen ehtojen mukaisen käytön varmistamiseksi. Sisäinen tarkastus on suorittanut vuosittain avustuksia koskevia tarkastuksia.

Avustusmäärärahat 2022

Palvelualue	Avustuslajit	Talousarvio 2022	Kum. toteuma 2022
Kuntalaispalvelut	Toiminta-avustukset	-1 063 478	-1 073 394
	Kohdeavustukset	-161 600	-100 769
	AVUSTUKSET	-1 225 078	-1 174 163
Kulttuuripalvelut	Toiminta-avustukset	-694 850	-664 000
	Kohdeavustukset	-115 145	-90 779
	Teatteri- ja orkesterituki	-537 000	-547 000
	AVUSTUKSET	-1 346 995	-1 301 779
Liikunta	Toiminta-avustukset		-438 101
	Kohdeavustukset	-1 404 552	-940 385
	AVUSTUKSET	-1 404 552	-1 378 486
Nuoriso	Toiminta-avustukset	-328 100	-328 100
	Kohdeavustukset	-164 372	-155 880
	AVUSTUKSET	-492 472	-483 980

Kaikkien palvelualueiden osalta pieni osa avustusmäärärahaa on jäänyt käyttämättä. Tämä selittyy sillä, että jotkin järjestöt eivät ole pystyneet käyttämään kaikkea heille myönnettyä avustusta.

Ajankohtaista

Vuoden 2023 alusta kaupunkikulttuurin toimialalla toteutettiin organisaatiomuutos. Kaupunkikulttuurilautakunnan nimi on vuoden 2023 alusta kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunta ja toimialan vastaavasti kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala. Muutokset eivät vaikuta avustusten myöntämisperiaatteisiin. Avustusten hakujärjestelmä on myös uudistumassa, koska järjestelmätoimittaja on lopettanut nykyisen järjestelmän ylläpitopalvelut. Uusi hakujärjestelmä tulee käyttöön kesäkuussa 2023.

Vuoden 2023 alusta astui voimaan hyvinvointialueuudistus ja sen myötä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita tuottavat järjestöt siirtyivät Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen avustettaviksi. Asiassa tehtiin yhteistyötä kaupungin ja hyvinvointialueen järjestö- ja osallisuustyöstä vastaavien kesken ja keskusteltiin,

miten järjestöjen avustaminen on tarkoituksenmukaisinta järjestää jatkossa. Selvitystyön tuloksena muutama aiemmin kaupungin avustama järjestö siirrettiin hyvinvointialueen avustettavaksi. Järjestöjä on tiedotettu muuttuneesta tilanteesta ja neuvottu mistä ne hakevat avustusta jatkossa. Kaupungin avustusvalmistelijat tekevät yhteistyötä hyvinvointialueen valmistelijoiden kanssa myös jatkossa.

Johtopäätökset:

Kaupunkikulttuurilautakunnan myöntämillä avustuksilla tuetaan järjestöjen, yhdistysten ja muiden yhteisöjen toimintaa, jolla edistetään Vantaan kaupungin strategisten tavoitteiden toteutumista. Tuettava toiminta täydentää myös kaupungin omaa palvelutoimintaa.

Kaupungin myöntämiin avustuksiin liittyviä yleisiä määräyksiä on Vantaan kaupungin hallintosäännössä, jossa kaupunkikulttuurilautakunnalle on annettu omalla tehtäväalueellaan päätösvalta myöntää avustuksia ja apurahoja sekä hyväksyä kyseisten avustusten ja apurahojen myöntämisperiaatteet. Avustusten ja apurahojen yleiset myöntämisperiaatteet on hyväksytty kaupunginhallituksessa, ja kaupunkikulttuurilautakunta on hyväksynyt niitä täydentävät palvelualueidensa avustustilanteille laaditut avustustilanteikohtaiset myöntämisperiaatteet.

Myöntämisperiaatteet ohjeistavat koko avustusprosessia hakuvaiheesta käyttöselvityksen tekoon. Myöntämisperiaateissa on esimerkiksi määritelty, millaista toimintaa avustetaan, mitä eri avustusten saaminen edellyttää ja miten avustusten käyttöä valvotaan. Tietoa kaupunkikulttuurilautakunnan myöntämisestä avustuksista, niiden myöntämisperusteista ja hakemisesta on saatavilla useissa kanavissa.

Järjestöjen toiminta täydentää osittain kaupungin omaa palvelutoimintaa, joten järjestöjen kanssa tehtävä yhteistyö ja järjestöjen tukeminen on tärkeää. Monelle järjestölle kaupungin avustukset saattavat olla tärkein rahoitusmuoto ja edellytys toiminnan ylläpitämiseksi.

Suosituks:

On tärkeää varmistaa, että avustusprosessi on sujuva ja että tietoa avustuksista ja niiden hakemisesta on hyvin saatavilla.

4 KASVATUS JA OPPIMINEN

4.1 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuspalvelut koostuvat kunnallisesta ja kunnan hankkimasta varhaiskasvatuksesta sekä palvelusetelillä järjestetystä ja yksityisen hoidon tuella tuetusta varhaiskasvatuksesta sekä esiopetuksesta. Lisäksi lasten kotihoidon tuki ja avoimen varhaiskasvatuksen palvelut, kuten kerho-, leikkipuisto- ja avoin päiväkotitoiminta sisältyvät varhaiskasvatusjärjestelmään. Kunnan tehtävänä on turvata varhaiskasvatuspaikka kaikille kunnassa asuville lapsille. Varhaiskasvatuksen palvelualue vastaa suomenkielisen varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja valmistavan opetuksen järjestämisestä Vantaalla asuville varhaiskasvatusikäisille lapsille. Varhaiskasvatuspalveluja järjestetään lähipalveluperiaatteella.

Toiminnan tavoitteet

- Henkilöstö hyödyntää monialaista yhteistyötä lasten ja perheiden tukemiseksi.
- Lasten tunne- ja kaveritaitoja vahvistetaan ja siinä hyödynnetään oppilashuollon osaamista.
- Kehityksen ja oppimisen tukea toteutetaan päivittyvän lainsäädännön mukaisesti.
- Digitaalisten työympäristöjen käyttöä ja niihin liittyvää osaamista vahvistetaan.
- Toimintayksiköiden rinnakkaisjohtamisen ja parijohtamisen konseptit ovat käytössä ja niitä arvioidaan kaikissa toimintayksiköissä vuoden 2022 aikana.
- Kehittävä arviointi ja pedagoginen dokumentointi juurrutetaan osaksi varhaiskasvatussuunnitelmaprosessin mukaista toimintaa.
- Riittäväillä sijaisjärjestelyillä varaudutaan henkilöstön äkillisiin ja yllättäviin poissaolotilanteisiin, jotta henkilöstömitoituksista ei jouduta poikkeamaan.

Talouden tavoitteet

Kaupunginvaltuustoon nähden sitova talouden tavoite on toimialatasoinen. Vuoden 2022 tulojen toteuma oli 16,3 miljoonaa euroa (1,0 miljoonaa euroa yli muutetun talousarvion) ja menojen 192,7 miljoonaa euroa (2,4 miljoonaa euroa yli muutetun talousarvion). Tuloissa hoitopäivämaksuja kertyi budjetoitua enemmän. Menoihin

vaikuttivat erityisesti kasvaneet henkilöstökulut. Seuren¹⁴ käyttö oli ennakoitua suurempaa johtuen kasvaneista sairauspoissaoloista sekä lisääntyneistä lasten avustajatarpeista.

Henkilöstön kelpoisuusvaatimukset, saatavuus ja pysyvyys

Varhaiskasvatuksen henkilöstön kelpoisuusvaatimukset ovat tiukentumassa.

Varhaiskasvatuslain mukaan 1.1.2030 alkaen päiväkodissa kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä toimivasta henkilöstöstä vähintään kahdella kolmasosalla tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin kelpoisuus. Heistä vähintään puolella tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus. Muilla tulee olla vähintään varhaiskasvatuksen lastenhoitajan kelpoisuus.

Vantaalla tuetaan varhaiskasvatuksen opettajien kouluttautumista erityisopettajiksi sekä lastenhoitajien kouluttautumista varhaiskasvatuksen opettajiksi ja sosionomeiksi. Lainsäädännön asettamien koulutusvaatimusten takia oppisopimuskoulutus on vaihtoehto ainoastaan lastenhoitajien ja avustajien kouluttamiseen. Avustajan tehtävään suunnattu oppisopimuskoulutus on kohdennettu erityisesti maahanmuuttajataustaisille henkilöille. Muunkielisten lasten osuus varhaiskasvatuksessa on merkittävä, mutta henkilöstöstä keskimäärin vain kahdeksan prosenttia on maahanmuuttajataustaisia.

Alla olevassa taulukossa on varhaiskasvatuksen vakanssien täyttöaste kelpoisen henkilöstön osalta vuosilta 2020–2022. Henkilöstön saatavuudessa on suuria haasteita. Täyttämättömät vakanssit ovat joko kokonaan tyhjinä tai henkilöllä ei ole muodollista pätevyyttä kyseiseen tehtävään. Lastenhoitajat sijaistavat varhaiskasvatuksen opettajia ja opettajat puolestaan varhaiskasvatuksen erityisopettajia. Kouluttamattomat työntekijät sijaistavat tarvittaessa lastenhoitajia. Varhaiskasvatuksen opettajien lähtövaihtuvuus on kasvanut vuodesta 2019 (7,8 %) vuoteen 2021 (9,6 %). Tavanomainen vuosittainen lähtövaihtuvuus on viiden prosentin luokkaa. Ongelmana on, ettei tyhjiksi jääviin tehtäviin ole hakijoita.

¹⁴ Henkilöstöpalveluyhtiö, jonka omistavat Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen, HUS, Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue sekä Vantaan ja Keravan hyvinvointialue.

Taulukko: Vakanssien täyttöaste kelpoisen henkilöstön osalta 2020–2022

Nimike	kevät 2020	syksy 2020	kevät 2021	syksy 2021	kevät 2022	syksy 2022
Varhaiskasvatuksen opettaja	63,8 %	63,6 %	65,6 %	59,7 %	57,5 %	57,0 %
Varhaiskasvatuksen erityisopettaja	68,9 %	77,8 %	76,9 %	84,8 %	67,0 %	51,0 %
Lastenhoitaja	79,3 %	78,4 %	79,1 %	76,0 %	74,7 %	82,0 %

Henkilöstön työhyvinvointia seurataan muun muassa kahden vuoden välein toteutettavalla Kunta10-tutkimuksella. Varhaiskasvatuksen Kunta10-tulokset ovat olleet Vantaan keskiarvon yläpuolella, vaikka viimeisimmässä mittauksessa (2022) tulokset ovat hieman laskeneet. Suhteellisesti heikoin tulos on tullut työn palkitsevuutta ja stressiä kuvaavissa mittareissa. Kelpoisen henkilöstön saatavuus vaikuttaa keskeisesti työhyvinvointiin ja työntekijöiden kokemaan kuormitukseen. Positiivista on, että varhaiskasvatuksessa koetaan keskimääräistä enemmän työn imua ja mielekkyyttä.

Sairauspoissaolot ovat lisääntyneet voimakkaasti vuonna 2022. Kasvua edellisestä vuodesta on jopa 82 prosenttia. Toimenpiteenä huolestuttavaan kehitykseen on vuonna 2023 aloitettu sairauspoissaolosten ratkaisukeskeisen tiedon analyysi yhteistyössä Kevan¹⁵ kanssa. Sijaisten saatavuus on heikkoa. Varahenkilöiden määrän kasvattamiseksi tehdään yhteistyötä Seuren kanssa. Vuoden 2023 aikana on tarkoitus palkata myös omia varahenkilöitä.

Asiakaspalaute

Varhaiskasvatuksen vahvuus ovat päivittäiset tapaamiset huoltajien kanssa lasten tuonti- ja hakutilanteissa sekä niissä muodostuva keskusteluyhteys.

Pääkaupunkiseudun (Vantaa, Helsinki, Espoo ja Kauniainen) yhteinen asiakaskysely toteutetaan kahden vuoden välein. Viimeisin kysely toteutettiin loppuvuodesta 2022. Kysely on tärkeä toiminnan laadun arvioinnissa ja kehittämisessä. Vantaan tulokset ovat olleet yleisesti hyviä. Vuoden 2022 kokonaistuloksissa Vantaa sai yleisarvosanaksi 8,9. Parhaat arviot tulivat huoltajien kokemasta hyvästä kohtelusta, lapsen viihtymisestä varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa sekä mahdollisuudesta

¹⁵ Entinen Kuntien eläkevakuutus. Huolehtii kunta-alan, valtion, kirkon, Kansaneläkelaitoksen, Suomen Pankin ja hyvinvointialueiden eläkeasioista.

monipuoliseen toimintaan ja leikkiin. Lasten osallisuudessa ja vaikutusmahdollisuuksissa on vielä kehitettävää.

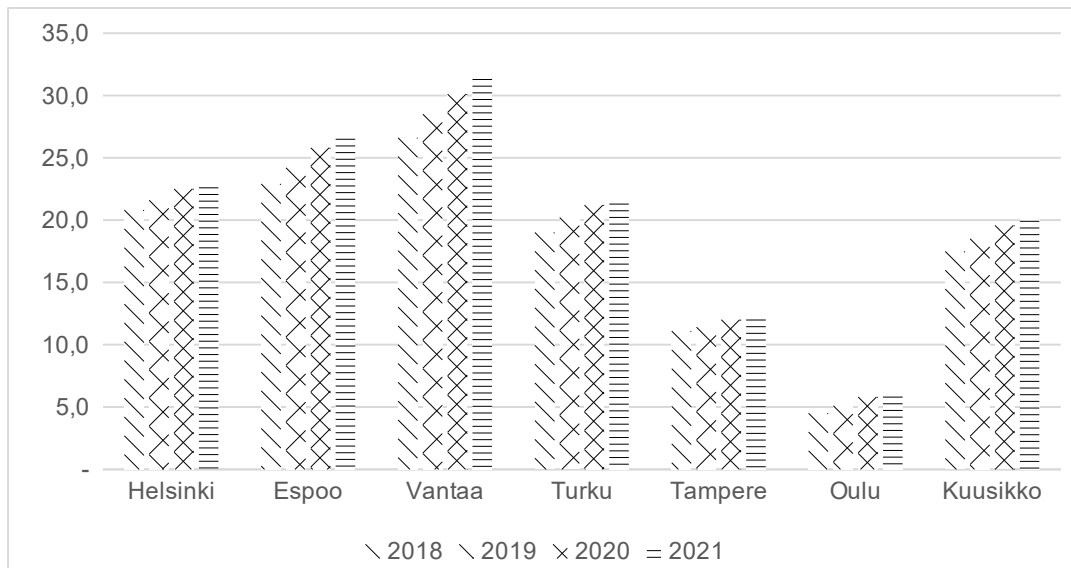
Eriarvoistumisen ja syrjäytymisen ehkäisy

Varhaiskasvatuksella on merkittävä rooli eriarvoistumiskehityksen hillitsemisessä. Lisäresursseja kohdennetaan niihin yksiköihin, joissa tukea tarvitsevien ja/tai muunkielisten lasten osuus on suuri ja/tai henkilöstötilanne on haastava. Inklusiivista toimintakulttuuria kehitetään. Inklusiivisella toimintakulttuurilla tarkoitetaan sitä, että kukin lapsi voi toimia, kehittyä ja oppia kaikille yhteisessä päiväkodissa, jossa tarjotaan yhdenvertaiset mahdollisuudet ja osallisuus kaikille lapsille. Varhaiskasvatuksessa on muun muassa lisätty kieli- ja kulttuurikoordinaattoreiden määrää ja valtion erityisavustuksella on palkattu kehittämisopettajia sekä lapsi- ja perheohjaajia. Valtion korona-avustuksen ja kaupungin oman toipumissuunnitelman turvin on palkattu lisähenkilöstöä koronan jälkivaikutusten hoitoon. Resurssit on kohdennettu suoraan yksiköihin, joissa on tunnistettu erityisesti koronasta johtuvia vaikutuksia.

Vantaan varhaiskasvatuksessa on toiminut kolme psykologia ja neljä kuraattoria. Päiväkotiympäristössä toimittaessa palvelut ovat olleet helposti saavutettavissa ja on tavoitettu niitäkin perheitä, jotka eivät ehkä muutoin olisi hakeneet apua. Psykologin ja kuraattorin työparimalli tarjoaa vahvan moniammatillisen tuen myös varhaiskasvatuksen henkilöstölle. Varhaiskasvatuksen psykologi- ja kuraattoripalvelujen jatkuvuus on epävarmaa hyvinvointialueuudistuksen jälkeen.

Alla olevassa kuviossa on varhaiskasvatusikäisten muunkielisten osuuden kuusikkovertailu vuosilta 2018–2021. Vuoden 2022 raportti julkaistaan kesällä 2023. Muunkielisten osuus varhaiskasvatusikäisistä on kasvanut voimakkaasti, etenkin pääkaupunkiseudulla. Vantaalla muunkielisten osuus on kaikista suurin. Monikielisessä ympäristössä suomen kielen opettaminen on vaativaa ja edellyttää resursseja, jotta lapsilla olisi riittävät kielelliset valmiudet perusopetukseen siirtymiseen. Jos päiväkodin lapsista yli 70 prosenttia on muunkielisiä, on varhaiskasvatuksen opettajan kuukausipalkka 200 euroa korkeampi ja 150 euroa, jos päiväkodin lapsista yli 50 prosenttia on muunkielisiä. Tällöin opettajalla on tavanomaista suurempi kielenopettamiseen liittyvä lisävastuu.

Kuvio: Muunkielisten osuus varhaiskasvatusikäisistä (10 kuukautta–6 vuotta) lapsista vuosien 2018–2021 lopussa

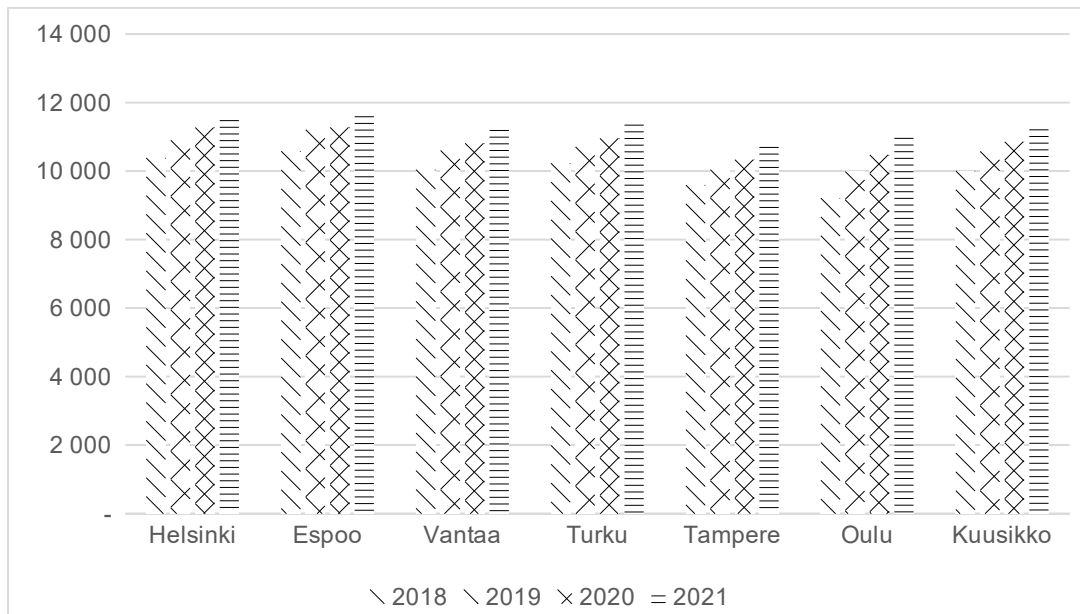

Kuva: Sakari Manninen

Alla olevassa kuviossa on varhaiskasvatusjärjestelmän vuosikustannusten kuusikkovertailu vuosilta 2018–2021. Lapsikohtaisissa vuosikustannuksissa ei ole havaittavissa merkittäviä eroja kuusikkokaupunkien välillä.

Kuvio: Varhaiskasvatusjärjestelmän deflatoidut vuosikustannukset varhaiskasvatusikäistä (10 kuukautta–6 vuotta) lasta kohden vuosina 2018–2021

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu vuosina 2021–2024

Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM) käynnisti valtakunnallisen kokeilun, jossa osa lapsista aloittaa esiopetuksen jo 5-vuotiaana. Tavoitteena on muun muassa vahvistaa koulutuksellista tasa-arvoa, kehittää esiopetuksen laatua ja vaikuttavuutta, saada tietoa kokeilun vaikutuksista lasten kehitys- ja oppimisedellytyksiin sekä sosiaalisiin taitoihin. Osallistuvat kunnat on valittu satunnaisotantana. Lapset on jaettu kokeilussa koe- ja verrokkiryhmiin. Koeryhmän lapset osallistuvat kaksivuotiseen esiopetukseen ja verrokkiryhmän lapset eivät osallistu. Vantaalla koeryhmään kuuluu noin 500 lasta ja verrokkiryhmään noin 2 200 lasta. OKM on asettanut nämä ryhmät, eikä Vantaa ole voinut vaikuttaa päätöksiin. Huoltajilta saadun palautteen perusteella lapset ovat oppineet kaveritaitoja ja rohkaistuneet kertomaan omia mielipiteitään.

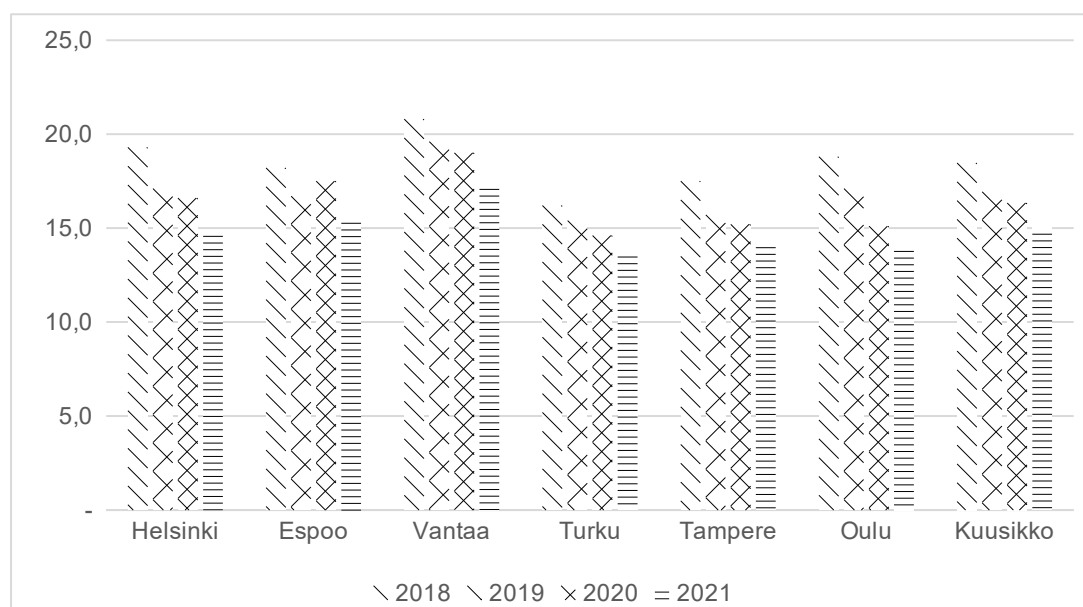
Kotihoidontuen Vantaa-lisän poistumisen vaikutus

Lakisääteisillä taloudellisilla tuilla tuetaan lapsen vanhempia ja muita huoltajia lapsen hoidon järjestämisessä sekä työ- ja perhe-elämän yhteensovittamisessa.

Lakisääteisten tukien lisäksi kunta voi harkintansa mukaan maksaa kunnallista lisää, kuten Vantaa-lisää. Vuoden 2021 elokuussa kuntalisää saavien lasten määrä Vantaalla oli 1 060 ja kustannukset vuositasolla 2,0 miljoonaa euroa. Vuonna 2022 kustannukset olivat 1,1 miljoonaa euroa. Kaupungin tuottavuus- ja kasvuohjelman mukaisesti vuoden 2022 menokehitystä tasapainottavana toimenpiteenä kotihoidontuen kuntalisä lakkautettiin 1.8.2022 alkaen.

Alla olevassa kuviossa on kuusikkovertailu kotihoidon tuella olleiden varhaiskasvatusikäisten osuudesta vuosina 2018–2021. Osuus on ollut laskusuunnassa kaikissa kuusikkokaupungeissa. Vantaalla kotihoidon tukea käytetään vertailukaupungeista eniten. Muunkielisten osuus tuen saajista on 43,7 prosenttia, kun heidän osuutensa Vantaan väestöstä on 21,6 prosenttia. Päiväkotiympäristö tukee suomen kielen oppimista. Lisän poistumisen vaikutukset eivät toistaiseksi ole näkyvissä. Elokuussa 2022 kotihoidon tuella olevien lasten osuus oli sama kuin vuotta aikaisemmin.

Kuvio: Kotihoidon tuella olevien varhaiskasvatusikäisten (10 kuukautta–6 vuotta) osuus vuosina 2018–2021

Varhaiskasvatusmaksujen laskutuksen tilanne

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksut perustuvat varhaiskasvatuksen asiakasmaksulakiin. Maksut lasketaan prosenttiosuutena perheen bruttotuloista. Asiakasmaksut tarkistetaan vuosittain sekä maksuperusteiden muuttuessa. Vantaan kaupungilla on ollut asiakastietojärjestelmästä johtuvia haasteita varhaiskasvatuksen laskutuksessa elokuusta 2022 lähtien. Laskutus on tarkoitus kiritä kiinni kesään 2023 mennessä. Laskuja lähetetään kolmen viikon välein, jolloin laskuja voi tulla kaksikin kuukaudessa. Tarvittaessa eräpäivien siirto on mahdollista. Asiasta on tiedotettu asiakkaita.

Hyvinvointialueuudistus

Varhaiskasvatuksen psykologi- ja kuraattoripalvelut ovat vuoden 2023 alusta hyvinvointialueen vastuulla. Varhaiskasvatuksen kolme psykologia jatkavat työtään hyvinvointialueelta käsin. Neljän määräaikaisen varhaiskasvatuksen kuraattorin työlle on saatu hyvinvointialueen hankerahoituksesta kolmen vuoden jatko. Hankkeen jatkuminen tarkistetaan hanketyön ehtojen mukaisesti vuosittain.

Johtopäätökset:

Toiminnan keskeisiä tavoitteita on edistetty. Talouden osalta asiakasmaksutuotot eivät toteutuneet ennakoidusti järjestelmämuutoksen vuoksi. Menojen toteumaan vaikutti sairauspoissaoloista ja lisääntyneestä avustajatarpeesta aiheutunut Seuren ennakoitua suurempi käyttö.

Henkilöstön saatavuudessa on suuria haasteita. Tiukentuvat pätevyysvaatimukset heikentävät tilannetta entisestään. Vantaa tukee henkilöstön pätevoitymistä, esimerkiksi varhaiskasvatuksen opettajiksi. Muunkielisten lasten osuus varhaiskasvatuksessa on merkittävä. Monikielisessä ympäristössä suomen kielen opettaminen on vaativaa ja edellyttää resursseja, jotta lapsilla olisi riittävät kielelliset valmiudet perusopetukseen siirtymiseen.

Vantaa on mukana valtakunnallisessa kaksivuotisen esiopetuksen kokeilussa, jossa osa lapsista aloittaa esiopetuksen 5-vuotiaana. Kokeilun tavoitteina ovat muun muassa koulutuksellisen tasa-arvon vahvistaminen sekä tiedon kerääminen kokeilun

vaikutuksista lasten kehitys- ja oppimisedellytyksiin. Huoltajat ovat antaneet kokeilusta hyvää palautetta.

Kaupungin tuottavuus- ja kasvuohjelman mukaisesti Vantaa lakkautti kotihoidontuen kuntalisän 1.8.2022 alkaen. Vantaa-lisän lakkauttaminen ei ole toistaiseksi vähentänyt lasten kotihoitoa eikä lisännyt varhaiskasvatuksen kysyntää.

Suosituks:

Varhaiskasvatus kärsii vakavasta työntekijävajeesta. Erityisesti tiukentuvat kelpoisuusehdot täyttävästä henkilöstöstä on pulaa. Kaupunki on muun muassa tukenut henkilöstön kouluttautumista ja pätevöitymistä tehtäviin. Henkilöstövaje on kuitenkin valtakunnallinen ongelma ja yksittäisen kaupungin vaikutusmahdollisuudet ovat rajalliset. Sairauspoissaolojen merkittävä lisääntyminen ja sijaisten heikko saatavuus lisäävät entisestään tilanteen haastavuutta.

Tarkastuslautakunta kannustaa varhaiskasvatusta jatkamaan henkilöstövajeen torjumista käytettävissään olevin keinoin. Tarkastuslautakunta korostaa kielenopetuksen merkitystä. On tärkeää varmistaa, että lapsilla on riittävä tulevan opetuskielen taito perusopetukseen siirryttäessä.

4.2 Koivukylän päiväkoti investointikohteena

Koivukylän päiväkoti aloitti toimintansa syyskuussa 2022. Sinne siirtyivät Tarhapuiston ja Minkkipuiston päiväkodeissa sekä Koivukylän päiväkotipaviljongissa toimineet lapsiryhmät. Koivukylän päiväkoti on kooltaan noin 2 300 m². Päiväkodissa on 224 tilapaikkaa lapsille sekä hoito- ja kasvatushenkilökuntaa 32 henkilöä. Tilat on suunniteltu siten, että niitä pystytään muokkaamaan joustavasti tarpeen mukaan varhaiskasvatus- ja esiopetusikäisille lapsille. Sisätilojen ohella piha on tärkeä osa päiväkodin oppimisympäristöä. Piha on suunniteltu virikkeelliseksi ja pedagogisia tavoitteita tukevaksi. Se myös kannustaa liikkumaan.

Hankesuunnittelu ja kilpailutus

Koivukylän päiväkodin urakkamuotona käytettiin kokonaisvastuurakentamista eli KVR-urakkaa. Valitussa urakkamuodossa urakoitsija vastaa sekä suunnittelusta että toteutuksesta tilaajan hankesuunnitelman asettamien tavoitteiden mukaisesti.

Yleensä päiväkotinvestoinnit perustuvat kaupungin laatimiin suunnitelmiin, mutta

myös KVR-urakkaa käytetään jonkin verran. Koivukylän päiväkodin erikoisuutena on sen hirsirakenteisuus. Tilaratkaisuiltaan päiväkotia noudattaa kaupungin päiväkotien suunnitteluohjeistusta.

Hankintamenettelynä käytettiin neuvottelumenettelyä, jonka ensisijaisena kohteena oli Koivukylän päiväkotia ja optiona hieman pienempi Ruusupuun päiväkotia. Tarjouskilpailussa edellytettiin puurakenteisuutta, ulkovarastojen ja katosten viherkattoisuutta, aurinkopaneeleiden käyttöä sekä enintään 85 kWh_E/m²a energiankulutusta. Tarjousten vertailuperusteet painoarvojärjestyksessä olivat: kokonaishinta 50 prosenttia, toiminnalliset perusteet (pohjaratkaisu, tontinkäyttö, kaupunkikuva) 35 prosenttia, ratkaisun hiilijalanjälki kymmenen prosenttia ja tarjottu takuu-aika viisi prosenttia. Koivukylän päiväkotia oli ensimmäinen urakkakilpailu, jossa hiilijalanjälki on vaikuttanut vertailuperusteena.

Rakennushankkeen toteutuminen aikataulun ja kustannusten puitteissa

Päiväkotia valmistui käyttöön syyskuun puolivälissä 2022, kun tavoitteena oli heinäkuun loppu. Valmistumiseen vaikuttivat rakennuslupakäsittelyvaiheessa saadut huomautukset sekä koronan ja Ukrainan sodan aiheuttamat markkina- ja materiaalien saatavuushäiriöt.

Päiväkodin hyväksytty tavoitehintaa oli 10,1 miljoonaa euroa (alv 0 %). Arviointihetken loppukustannusennuste, sisältäen kaikki hankkeen kustannukset, on 7,8 miljoonaa euroa (alv 0 %). Tavoitehintaa alittuu ennusteen perusteella reilulla 2 miljoonalla eurolla. Päiväkotirakentamisen tavanomainen hintataso on noin 4 700 euroa/brm². Tässä nimenomaisessa kohteessa arviointihetken loppukustannusennusteen mukainen hintataso on noin 3 600 euroa/brm².

Tila- ja energiatehokkuus

Kohteen tilatehokkuus vastaa kaupungin suunnitteluohjeistusta ja laadittua tilaohjelmaa. Kohteen energiatehokkuutta mittaava e-luku on 57 kWh_E/m²a, kun A-energialuokan vaatimus rakentamisen määräyksissä on 100 kWh_E/m²a ja kaupungin vastaava vaatimus tarjouskilpailussa oli 85 kWh_E/m²a. Kohteen pääenergialähteenä (noin 93 %) on maalämpö. Varavoimanlähteenä, esimerkiksi kovilla pakkasilla, käytössä on sähkö.

Tilojen muunneltavuus ja esteettömyys

Päiväkodin tilaratkaisut ovat uuden oppimisympäristökäsityksen ja kaupungin suunnitteluohjeiden mukaisia. Esimerkiksi ryhmätiloissa on käytetty siirtoseiniä, jotka mahdollistavat tarvittaessa tilojen jakamisen. Tontin korkeuserot aiheuttivat suunnitteluvaiheessa haasteita. Valmistunut rakennus täyttää esteettömyysvaatimukset.

Johtopäätökset:

Koivukylän päiväkotihankkeessa on hyödynnetty KVR-urakkaa, jossa urakoitsija vastaa sekä hankkeen suunnittelusta että toteutuksesta. Hanke oli ensimmäinen laatuaan, jossa hiilijalanjälki on otettu huomioon tarjousten vertailuperusteissa. Päiväkotia valmistui lähes aikataulussaan haastavasta maailmantilanteesta huolimatta. Myös hankkeen kustannukset ovat jäämässä alle kustannusarvion. Urakasta saatuna oppeina hiilijalan- ja hiilikädenjälki tulevat lisääntymään jatkossa vastaavanlaisten tarjouskilpailujen vertailuperusteissa.

Tarkastuslautakunta toteaa, että Koivukylän päiväkotia edustaa hienoa puurakentamista. Päiväkodin valmistuminen lähes aikataulussaan ja arvioitujen kustannusten alittuminen ovat hyviä saavutuksia vaikeasta maailmantilanteesta huolimatta.

4.3 Opiskelijoiden hyvinvoinnin edistäminen Vantaan lukioissa

Arviointi on osa pääkaupunkiseudun kaupunkien sekä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin (HUS) yhteisarviointia. Arvioinnin yhteisenä teemana oli lasten ja nuorten hyvinvoinnille asetettujen tavoitteiden edistäminen. Kaupunkien arvioinneissa selvitettiin, miten lasten ja nuorten hyvinvoinnille asetetut tavoitteet ovat toteutuneet peruskouluissa ja toisella asteella. HUSin arviointi kohdistui lasten ja nuorten mielenterveyspalveluille asetettujen tavoitteiden toteutumiseen sekä nuorten päihdehoitoon. Kukin kaupunki ja HUS ovat julkaisseet arvioinneista omat muistiot. Lisäksi erillisarvioinneista on koottu havaintoja kokoava yhteinen muistio. Arvioinneista koostettu yhteinen muistio ja Vantaan arviointia koskeva muistio ovat luettavissa [ulkoisen tarkastuksen verkkosivuilta](#).

Arvioinnin tavoite ja laajuus

Tavoitteena oli arvioida, onko opiskelijoiden hyvinvointia Vantaan lukioissa edistetty asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Tavoitteita on asetettu kaupunkistrategiassa sekä erilaisissa ohjelmissa ja suunnitelmissa. Tavoitteet kohdistuvat muun muassa lasten ja nuorten osallisuuteen, hyvinvointiin, oppimisvajeen paikkaamiseen sekä eriarvoistumisen ja syrjäytymisen ehkäisyyn. Vuoden 2022 talousarviossa sitovana tavoitteena on nuorten mielenterveyden tukeminen nopeuttamalla palvelujen piiriin pääsyä ja kehittämällä palveluja. Vantaan arvioinnissa selvitettiin hyvinvointia tukevan tukiverkon toimintaa, palveluihin pääsyä, lukiolaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia, kiusaamisen ehkäisyä, lukiolaisten koulu-uupumusta, runsaita poissaoloja ja tuen tarjoamista sekä koronapandemian ja etäopetuksen aiheuttaman hyvinvointivajeen vaikutuksia. Arviointi kohdistui Vantaan lukioihin ja niiden opiskeluhuoltoon. Opiskeluhuollon kokonaisuuteen kuuluvat kuraattorien, psykologien, terveydenhoitajien ja lääkärien palvelut. Psykiatriset sairaanhoitajat ja Nuortenkeskus Nuppi täydentävät ja tukevat opiskeluhuollon palveluja.

Hyvinvointia tukeva tukiverkko

Lukioissa toimii laaja opiskelijoiden hyvinvointia tukeva tukiverkko. Tukiverkon keskeinen osa ovat opiskeluhuollon palvelut (terveydenhoitaja, lääkäri, psykologi ja kuraattori). Oppilaitoksissa on tarjolla myös lakisääteistä opiskeluhuoltoa täydentäviä psykiatristen sairaanhoitajien vastaanottoja. Lisäksi tukiverkoston osana toimii lukioden muu henkilökunta. Yhteistyörakenteita vahvistetaan vuosittain yhteisissä tapaamisissa, joissa myös tutustutaan verkoston muihin toimijoihin.

Moniammatillisella yhteistyöllä varmistetaan, että eri tilanteissa toimitaan nuoren edun mukaisesti. Tarvittaessa muodostetaan nuoren suostumuksella monialainen asiantuntijaryhmä. Seuraavalle ammattilaiselle ohjaamisen sijasta ryhmän kokoonpanossa otetaan huomioon nuoren tapauskohtaiset tarpeet. Nuorten mielenterveyden tukemisessa opiskeluhuolto, Nuortenkeskus Nuppi ja erikoissairaanhoito tekevät yhteistyötä.

Suomenkielisessä lukiokoulutuksessa on kokeiltu opiskelijoiden tukisovellusta. Sovellus kartoittaa opiskelijan tuen tarvetta ja ohjaa tarvittaessa oikealle asiantuntijalle tai kirjallisen tukimateriaalin pariin. Opiskelijat ovat antaneet sovelluksesta hyvää palautetta. Sovellus koetaan erityisen hyödyllisenä niille

opiskelijoille, joilla avun pyytämisen kynnys on korkea. Arviointihetkellä sovellus oli tarjolla ainoastaan suomen kielellä.

Palveluihin pääsy

Kuraattorien ja psykologien lakisääteiset asiakasmitoitukset toteutuvat arviointihetkellä vakanssien osalta. Psykologien vakanssien täyttöaste on huomattavan alhainen, mikä vaikuttaa vastaanotoille pääsyyn. Käytettävät tietojärjestelmät eivät tue asiakasseurantaa. Seurannassa on osin jouduttu tukeutumaan manuaaliseen tilastointiin ja asiantuntijoiden omaan tilannearvioon. Lähes viidennes opiskelijoista ei ole saanut vastaanottoaika psykologille lakisääteisessä seitsemän työpäivän määräajassa. Usein odotusajaksi voidaan tarjota muita tukitoimia. Haastavassa rekrytointitilanteessa kuraattoreille ohjautuu opiskelijoita, jotka normaalisti olisivat psykologin asiakkaita. Palvelujärjestelmä on pirstaleinen ja resurssivajetta on monella eri tasolla. Opiskeluhuollossa kannatellaan sellaisiakin opiskelijoita, jotka tarvitsisivat hoidollisempia palveluja. Terveystoiminta on tavattavissa arkipäivisin ja lääkäri keskimäärin kahtena päivänä kuukaudessa. Nuortenkeskus Nupin toiminnan laajentuminen on nopeuttanut palveluihin pääsyä.

Kouluterveyskyselytulosten (2021) perusteella valtaosa Vantaan lukiolaisista koki päässeensä hyvin kuraattorin vastaanotolle. Helsingissä ja Espoossa osuudet olivat hieman alhaisempia. Psykologin vastaanotolle pääsy oli vaikeampaa. Tilanne oli kuitenkin parempi kuin vertailukaupungeissa.

Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet

Opiskelijoiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet ovat parantuneet. Opiskelijoita kannustetaan osallistumaan ja vaikuttamaan lukioden sisällä, lähialueella ja valtakunnallisesti. Opiskelijoiden näkemyksiä kartoitetaan esimerkiksi toiminnan kehittämisessä. Jokaisessa lukiossa toimii opiskelijakunnan hallitus, jolla on mahdollisuus osallistua yhteisöllisen hyvinvointiryhmän kokouksiin. Ruotsinkielisen lukion pieni koko tarjoaa joustavat osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet. Syksyllä 2022 on luotu osallisuuden menetelmäpankki. Lasten ja nuorten osallisuuden vahvistamiseen soveltuvia menetelmiä ovat esimerkiksi aktiivinen kuuntelu, havainnointi ja jalkautuminen. TEAviisarin (2020) tulosten perusteella Vantaalla vaikutusmahdollisuudet ovat paremmat kuin vertailukaupungeissa Espoossa ja Helsingissä.

Väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä suojaava työ

Vantaan kaupunginhallitus on hyväksynyt alkuvuonna 2022 Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen toimenpideohjelman. Ohjelman mukaan kiusaamista voidaan ehkäistä yhteisöllisen hyvinvoinnin vahvistamisella sekä osallisuuden ja yhteistoiminnan kehittämisellä. Ohjelma sisältää kiusaamiseen puuttumisen toimenpiteet, kuten kiusaamisesta ilmoittamisen ja sovittelutoiminnan. Ohjelmassa mainitaan erikseen myös pitkittyneeseen ja haastavaan kiusaamiseen puuttuminen. Vantaan lukioden hyvinvointikansioissa on sovittu ohjelman käytännön toteuttamisesta. Huoltajien kanssa tehdään yhteistyötä kiusaamisen ehkäisyssä ja siihen puuttumisessa. Vuoden 2023 talousarviossa on varauduttu resurssilisäykseen vaativimpien kiusaamistapausten hoitamiseen.

Lukiolaisbarometrin (2022) tulosten mukaan kiusaamis- ja väkivaltakokemukset kohdistuvat erityisesti muunkielisiin ja -sukupuolisiin. Seksuaalisen häirinnän osalta kohteeksi joutuvat muita useammin muunsukupuoliset ja tytöt.

Kouluterveyskyselytulosten (2021) perusteella kiusaaminen ei ole kovin yleistä lukioissa. Kiusaaminen on myös vähentynyt seurantajakson 2017–2021 aikana. Vuonna 2021 Vantaalla esiintyi kiusaamista vähemmän kuin Helsingissä, mutta enemmän kuin Espoossa ja Kauniaisissa. Seksuaalisen häirinnän kokemukset olivat yleisempiä tyttöjen ja fyysisen uhkan kokeminen poikien keskuudessa.

Lukiolaisten koulu-uupumus

Lukiolaisten koulu-uupumus on lisääntynyt selvästi, etenkin tyttöillä. Opiskelijoiden jaksamiseen ovat vaikuttaneet opintojen vaatima suuri työmäärä, aikaiset aamut ja pitkät koulupäivät, itsenäisen työn suuri määrä, tehtävien paljous ja epäselvyys sekä vaikeudet eri oppiaineissa. Uupumus voi ilmetä jaksamattomuutena, erilaisina fyysisinä vaivoina, motivaation puutteena, levottomuutena, ahdistuneisuutena ja masennusoireina. Usein kyse on monen asian summasta. Lukuvuoden 2021–2022 aikana lukioden opettajien käyttöön jaettiin mielenterveystaitoja käsittelevä videokoulutus. Koulutus sisältää ohjeistuksia ja keinoja, joilla voidaan tukea opiskelijoiden jaksamista niin kouluyhteisön kuin yksilönkin tasolla. Koulu-uupumusta havaittaessa järjestetään tukipalveluja eri toimijoiden yhteistyönä. Oppilaitoksissa on keskusteltu tavoitteiden selkeydestä ja työrauhaa tukevasta luokkahuonetyöskentelystä.

Kouluterveyskyselyssä (2021) poikien koulu-uupumus oli pysynyt suhteellisen tasaisena koko seurantajakson 2017–2021 ajan ja esiintyvyyden kokonaistaso oli huomattavasti tyttöjä alhaisempi. Vantaalla koulu-uupumusta koettiin enemmän kuin Espoossa, mutta vähemmän kuin Helsingissä. Kauniaisissa koulu-uupumusta koettiin vertailukaupungeista selvästi vähiten.

Kuva: Pekka Turtiainen

Runsaisiin poissaoloihin puuttuminen ja tuen tarjoaminen

Kouluterveyskyselyssä kartoitettiin vuosina 2017–2019 viikoittaisten ja kuukausittaisten luvattomien poissaolojen määriä. Näissä vertailuissa Vantaalla poissaoloja oli enemmän kuin Espoossa ja Kauniaisissa, mutta vähemmän kuin Helsingissä. Poissaolojen määrä on Vantaan lukioissa kasvanut ja niiden seuranta on kehittynyt. Poissaolojen seurannan taso oli TEAviisarilla (2020) mitattuna Vantaalla samaa luokkaa kuin Espoossa ja koko maan tasolla keskimäärin. Helsingissä poissaolojen seuranta oli jäänyt hieman heikommalle tasolle kuin vertailukaupungeissa.

Poissaolojen seurannassa ja niihin puuttumisessa noudatetaan Vantaalla yhdessä sovittua toimintamallia. Poissaolojen kasautuessa opiskelijan tueksi ja tilanteen selvittämiseksi kootaan tarvittaessa monialainen asiantuntijaryhmä.

Koronapandemian ja etäopetuksen aiheuttaman hyvinvointivajeen korjaaminen

Koronapandemia ja etäopetus ovat vaikuttaneet lukiolaisten henkiseen hyvinvointiin. Opintojen keskeyttämistä, opintoaikojen pidentämistä ja keskittymistä vain pakollisiin aineisiin on esiintynyt tavanomaista enemmän. Erityisen haastavaa etäopetusaika on ollut niille nuorille, joilla oli vaikeuksia jo ennen koronaa sekä niille, joiden äidinkieli on muu kuin suomi tai ruotsi. Opiskelijoille on tarjottu mahdollisuuksia opintojen kertaamiseen, tukiopestusta ja opetusta pienryhmissä. Opiskeluhoollon toimijat ovat jalkautuneet välitunneille, tehneet oppituntivierailuja, pitäneet opiskelijoihin yhteyttä etäopetusaikana ja kutsuneet tarvittaessa vastaanotoille. Kattavaa selvitystä oppimisvajeesta ei ole tehty.

Kouluterveyskyselytulosten (2021) perusteella vantaalaiset tytöt kokevat enemmän yksinäisyyttä ja ahdistuneisuutta kuin espoolaiset, mutta vähemmän kuin helsinkiläiset. Vantaalaisten poikien kokema yksinäisyys sijoittuu niin ikään Espoon ja Helsingin välille. Vantaalaiset pojat kokevat vähemmän ahdistusta kuin espoolaiset ja helsinkiläiset. Positiivista on, että suurin osa vantaalaisista nuorista oli tyytyväisiä elämäänsä. Valtaosa Vantaan lukiolaisista koki saaneensa tukea mielialaan liittyviin asioihin oppilaitoksensa aikuisilta. Kouluterveyskyselytulosten (2021) perusteella Vantaalla tukea sai paremmin kuin Espoossa tai Helsingissä. Tyytyväisyys oli kuitenkin laskenut aikaisempiin vuosiin verrattuna. Erityisesti tyttöjen tyytyväisyys oli laskenut voimakkaasti. Ilmiö on havaittavissa myös kansallisella tasolla.

Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluille sekä nuorten päihdehoidolle asetettujen tavoitteiden toteutuminen

Yhteisen arvioinnin tuloksista voidaan yhteenvedona todeta, että kaikissa pääkaupunkiseudun kaupungeissa on tehty toimenpiteitä lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen vahvistamiseksi. Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon on lisätty henkilöstöä ja henkilöstöä on koulutettu laajasti eri lyhytterapiamenetelmien käyttöön. Kehittämistyöstä huolimatta palveluja tuottavien organisaatioiden yhteistyö, roolit ja tehtävät eivät ole selkeitä eivätkä hoito- ja palveluketjut sujuvia. Sama

koskee nuorten päihdehoitoa. Henkilöstöpula on kaupunkien, HUSin ja hyvinvointialueiden yhteinen haaste. Erityisesti lääkäreiden ja psykologien rekrytointivaikeudet ovat keskeinen hoitoon pääsyä hidastava tekijä.

Johtopäätökset:

Opiskelijoiden hyvinvointia on edistetty asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Haastava henkilöstötilanne, erityisesti psykologien ja lääkäreiden saatavuus, sekä palvelutarpeen kasvu vaikeuttavat palveluihin pääsyä.

Lukioissa toimii opiskeluhoollon ja muun henkilökunnan muodostama opiskelijoiden tukiverkosto. Tarvittaessa muodostetaan nuoren tapauskohtaiset tarpeet huomioiva monialainen asiantuntijaryhmä.

Kuraattorien ja psykologien lakisääteiset asiakasmitoitukset toteutuvat vakanssien osalta. Psykologivakanssien täyttöaste on huomattavan alhainen, mikä heikentää vastaanotoille pääsyä. Lähes viidennes opiskelijoista ei ole saanut psykologin vastaanottoaikaa lakisääteisessä määräajassa. Usein odotusajaksi voidaan tarjota muita tukitoimia. Palvelujärjestelmä on pirstaleinen ja resurssivajetta on monella eri tasolla. Opiskeluhoollossa kannatellaan myös opiskelijoita, jotka tarvitsisivat hoidollisempia palveluja.

Opiskelijoiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet ovat kyselytulosten perusteella parantuneet. Erityisesti ruotsinkielisen lukion pieni koko tarjoaa joustavat osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet.

Kaupunginhallituksen hyväksymä Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen toimenpideohjelma konkretisoituu lukioiden hyvinvointikansioissa sovitussa toimenpiteissä. Kiusaamisen vastaisessa työssä keskeistä on yhteisöllisen hyvinvoinnin vahvistaminen sekä osallisuuden ja yhteistoiminnan kehittäminen.

Poissaolojen määrä on kasvanut ja niiden seuranta on kehittynyt. Poissaolojen seurannassa ja niihin puuttumisessa noudatetaan yhdessä sovittua toimintamallia.

Koronapandemia ja etäopetus ovat vaikuttaneet lukiolaisten henkiseen hyvinvointiin. Koulu-uupumus, ahdistuneisuus ja yksinäisyys ovat lisääntyneet selvästi, etenkin tytöillä. Erityisen haastavaa etäopetusaika on ollut niille nuorille, joilla oli vaikeuksia jo ennen koronaa sekä niille, joiden äidinkieli on muu kuin suomi tai ruotsi. Opiskelijoille on tarjottu tukiopetusta ja opetusta pienryhmissä. Opiskeluhuollon toimijat ovat jalkautuneet välitunneille.

Suositukset:

Tarkastuslautakunta muistuttaa hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä sovituista palvelujen kehittämisen tavoitteista, jotta palveluihin pääsy nopeutuisi ja tarvetta vastaavia palveluja pystyttäisiin tarjoamaan oikea-aikaisesti. On tärkeää, että opiskeluhuollon riittävät voimavarat turvataan hyvinvointialueella.

Kunnan ja hyvinvointialueen yhdyspinnat korostuvat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että yhteistyö jatkuu ja kehittyy kuntaan jäävien ja hyvinvointialueelle siirtyneiden palvelujen välillä.

5 KAUPUNKIYMPÄRISTÖ

5.1 Kadut ja puistot -palvelualue

Kadut ja puistot, organisaatio ja palvelut

Katujen ja puistojen palvelualue kuuluu kaupungin organisaatiossa kaupunkiympäristön toimialaan ja kaupunkitilalautakunnan alaiseen toimintaan. Palvelualueeseen kuuluu kuusi palveluyksikköä: suunnittelu, rakentaminen, kunnossapito, luvat ja valvonta, varikko ja ratikka. Kadut ja puistot vastaa julkisen kaupunkitilan suunnittelusta, rakentamisesta ja kunnossapidosta, niitä koskevista lupa-asioista sekä pysäköinninvalvonnasta. Lisäksi palvelualueeseen kuuluu kaupungin keskitetty ajoneuvonhallinta (varikko) ja Vantaan ratikan suunnittelu. Tässä tekstissä katu- ja viheralueista käytetään myös nimitystä kaupunki-infra.

Toiminnan tavoitteita ja toimenpiteitä tavoitteiden toteuttamiseksi 2022

Kadut ja puistot -palvelualue on kiinteästi mukana kaupungin sitovan strategisen tavoitteen numero 32 (ratikkakaupungin suunnittelu etenee) toteuttamisessa.

Suunnittelu eteni vuonna 2022 seuraavasti:

- Ratikan kaavarunkoehdotus valmistui tavoitellusti päätöksentekoa varten.
- Ratikan katualueen kaavaehdotuksia käsiteltiin kaupunkiympäristölautakunnassa 10/21 kpl eli 48 prosenttia (tavoite oli yli puolet).
- Katu- ja puistosuunnitelmista nähtäville valmistui 39 prosenttia (tavoite oli 90 prosenttia).

Suunnittelu ei edennyt aivan tavoitellusti, mutta tavoitteen toteuttaminen kuitenkin edistyi.

Kadut ja puistot on rakentanut oman tulokorttinsa kaupunkiympäristön toimialan tulokortin pohjalta. Palvelualue asetti muun muassa seuraavanlaisia tavoitteita:

- Kaupunki saa maankäyttöön liittyviä sopimuskorvauksia 15,9 miljoonaa euroa.
- Kaupunki-infran korjausvelkaa lähdetään selvittämään ja hillitsemään.
- Henkilöstön hyvinvointia edistetään.
- MATTI-järjestelmää (maankäytön toimintamalli- ja tietojärjestelmä) käytetään ja sen käyttöä edistetään edelleen.

Tavoitteita on saatu toteutettua vaihtelevasti. Tavoitteiden toteuttamiseen liittyviä toimenpiteitä tulee esille tarkemmin seuraavissa taloutta, henkilöstöä ja toimintaa käsittelevissä osioissa.

Talous

Kaupunginvaltuustoon nähden sitova talouden tavoite on koko kaupunkitilalautakunnan alaisen toiminnan bruttoyksiköiden tulot ja menot yhteensä. Katujen ja puistojen palvelualueeseen kuuluva varikko on nettobudjetoitu yksikkö, jonka sitova talouden tavoite on toimintakate. Oheisissa taulukoissa on tiivistettynä kadut ja puistot bruttoyksiköiden ja varikon käyttötalouden talousluvut vuosilta 2020 ja 2021 (tilinpäätös) ja 2022 (talousarvio ja toteuma).

Taulukko: Kadut ja puistot bruttoyksiköt, talouslukuja 2020–2022 (luvut 1000 euroa)

	TP 2020	TP 2021	TA 2022	Toteuma 2022
Toimintatulot	36 275	25 896	20 134	25 603
Toimintamenot	-38 487	-40 211	-42 819	-46 263
Toimintakate	-2 213	-14 315	-22 685	- 20 660

	TP 2020	TP 2021	TA 2022	Toteuma 2022
Toimintatulot	6 878	7 114	6 242	7 313
Toimintamenot	-5 113	-6 003	-5 355	-6 212
Toimintakate	1 765	1 111	887	1 101

Taulukko: Varikko,
talouslukuja 2020–2022
(luvut 1000 euroa)

Bruttoyksiköiden menot ylittyivät talousarviossa arvioidusta. Menojen ylityksen suurin taustatekijä on runsasluminen talvi, joka nosti huomattavasti toimintamenoja (puhtaanapitomenot ja erityisesti lumenajot) ja aiheutti palveluviivettä. Varikko saavutti sitovana eränä olleen toimintakatteen. Tulopuolella heikentynyt ja epävarma taloustilanne on vaikuttanut muun muassa tonttien kysyntään ja maankäytön sopimuskorvaukset jäävät hiukan talousarviossa ennakoidusta tasosta.

Palvelualueen investoinnit 2022

Palvelualueen investointibudjetti vuodelle 2022 oli 40 miljoonaa euroa, jakautuen seuraavasti:

- Tulot 2,0 miljoonaa euroa

Menot kohteittain:

- Liikennealueet 21,7 miljoonaa euroa
- Urheilualueet 2,9 miljoonaa euroa
- Virkistysalueet 1,3 miljoonaa euroa
- Ympäristörakentaminen 4,0 miljoonaa euroa
- Yhteishankkeet 2,3 miljoonaa euroa
- Ratikka 7,0 miljoonaa euroa

Nettomenot 37,1 miljoonaa euroa

Investointibudjetin nettomenot ylittyivät noin 1 miljoonalla eurolla.

Toiminta laajemmasta näkökulmasta

Oheiseen taulukkoon on koottu palvelualueen toiminnan tunnuslukuja vuosilta 2020–2022.

Taulukko: Kadut ja puistot toiminnan tunnuslukuja 2020–2022

Kadut ja puistot	2020	2021	2022
Liikenneväylien ylläpito euroa/m ²	1,89	1,90	1,91
Rakennetun katuvihreän ylläpito	0,28	0,30	0,30
Rakennetun puiston (A-luokka) kunnossapito euroa/m ²	0,54	0,55	0,57
Maanlajitysalueille tuodut kuormat	54 700	58 877	56 861
Varikko			
Polttoaineen vuosikulutus litraa/ajoneuvo	1 280	1 441	1 388

Liikenneväylien ylläpidon kustannukset ovat hieman nousseet vuosina 2021–2022, yhtenä syynä tähän on ollut runsaslumiset talvet. Muutoin tunnusluvuissa on melko pieniä poikkeamia eri vertailuvuosina.

Kuva: Sakari Manninen

Toiminnan volyymeja voi kuvata esimerkiksi kunnossapidettävien alueiden määrällä. Kunnossapidettäviä katuja ja kevyen liikenteen väyliä on noin 1 600 kilometriä, kunnossapidettäviä puistoja 860 hehtaaria ja kunnossapidettäviä metsiä 3 000

hehtaaria. Lisäksi lunta vastaanotetaan keskimäärin noin 15 000 kuormaa joka talvi. Määrä vaihtelee sään mukaan. Esimerkiksi talvella 2019–2020 vastaanotettiin 66 lumikuormaa ja 2021–2022 talvena taas 54 672 kuormaa.

Henkilöstö

Vakinaisen henkilöstön määrä on viime vuosina ollut suunnilleen sama, hieman alle 270. Määräaikaisen henkilöstön määrä vaihtelee vuoden mittaan paljon. Esimerkiksi kesäaikana kesätyöntekijät nostavat määräaikaisten määrää huomattavasti.

Henkilöstön vaihtuvuus on ollut kasvussa vuosina 2021 ja 2022. Yksi syy tähän on palkkaus, joka naapurikaupungeissa on paremmalla tasolla. Työvoiman saatavuudessa on ollut haasteita, jo vähän aikaa, erityisesti erityisosajista (esimerkiksi rakennuttajavalvojat) on ollut pulaa. Nyt heikentynyt työvoiman saatavuus koskee laajemmin koko infra-alaa. Esimerkiksi putkiasentajista ja kunnossapitotyöntekijöistä on pulaa ja tilanne tuntuu vaikeutuvan. Haastetta lisää myös kadut ja puistot palvelualueen henkilöstön korkea ikärakenne, joka tulevaisuudessa lisää henkilöstön poistumaa eläkkeelle siirtymisten myötä.

Henkilöstön työhyvinvointia mittaavan Kunta10-tutkimuksen vuoden 2020 tuloksissa oli palvelualueen eri yksiköissä huomattavia eroja ja myös erilaisia työyhteisöön liittyviä haasteita. Palvelualueella nostettiin tuolloin yhteisiksi kehittämiskohteiksi motivointi ja ajanhallinta. Motivoinnin keinoihin kuuluvat keskustelut, seuranta, viestintä ja palkitseminen. Ajanhallinnassa korostetaan etätyösääntöjen hyvää noudattamista. Lisäksi eri yksiköissä valittiin kyselyn pohjalta omia kehittämiskohteita, joilla pyritään vastaamaan kyselyssä nousseisiin haasteisiin. Vuoden 2022 tutkimuksessa palvelualueen kokonaistulos oli parantunut.

Palvelualueen sairauspoissaoloprosentti on ollut vuosina 2020–2021 hieman alle neljä prosenttia, eli koko kaupungin keskimääräistä sairauspoissaoloprosenttia (hieman yli neljä prosenttia) alemmalla tasolla. Vuonna 2022 sairauspoissaoloprosentti nousi yli neljän prosentin.

Asiakaspalaute, segregaatien ehkäiseminen

Kadut ja puistot -palvelualueen toiminta näkyy ja vaikuttaa monin tavoin kuntalaisten arkeen. Näin myös palautetta toiminnasta tulee paljon. Palaute on usein negatiivista

eli jokin asia vaatii korjausta. Palautteisiin pyritään vastaamaan ajallaan ja asia pyritään mahdollisimman nopeasti korjaamaan. Kuitenkin esimerkiksi kovan lumipyryn aikana ei ehditä vastaamaan auraamista koskevaan palautteeseen. Usein tilanne on jo hoidettu (aura käynyt tai tulossa) ennen kuin palautteita ehditään käsittelemään.

Segregaation ehkäisemisessä palvelualue on ollut mukana tehostamalla puistojen ja katujen kesäajan kunnossapitoa myönteisen erityiskohtelun alueilla. Lisäksi kyseisillä alueilla on toteutettu osallistuvaa budjetointia¹⁶.

MATTI-tietojärjestelmä

MATTI-järjestelmä (maankäytön toimintamalli- ja tietojärjestelmä) otettiin palvelualueella käyttöön vuonna 2020. Järjestelmän käytöstä on saatu monenlaisia hyötyjä. Erilaiset suunnitelmat ovat nyt koottuna yhdessä paikassa, MATTI-integraatiot sujuvoittavat tiedonhallintaa ja dokumentit ohjautuvat tiedonohjaussuunnitelman mukaisesti oikeaan sijaintiin. Lisäksi järjestelmästä saadaan hyödyllisiä karttapohjaisia näkymiä suunnittelu-, rakentamis- ja investointikohteista ja julkisen kaupunkitilan luvat on saatu karttapalveluun kuntalaisten nähtäville.

Järjestelmän kehittäminen jatkuu edelleen ja käytön myötä syntyy jatkuvasti kehitysideoita, joita resurssien puitteissa edistetään. MATTI-järjestelmän kehitystyön ohella pyritään palvelualueella nyt myös saamaan kaikki käyttäjät samalle viivalle eli vakiinnuttamaan järjestelmän käyttö tutuksi ja luontevaksi osaksi työtehtäviä. Näin saadaan järjestelmä palvelemaan entistä paremmin perustyötä.

¹⁶ Osallistuva budjetointi on asukasvuorovaikutuksen menetelmä, jossa asukkaille tarjotaan väylä päättää kaupungin rahojen käytöstä tietyn summan (50 000 euroa) osalta.

Korjausvelka ja investoinnit

Korjausvelka asiana ei ole suoraan kuulunut millekään kadut ja puistot - palvelualueen yksikölle, mutta nyt on perusteilla rakentamisen yksikön alaisuuteen omaisuudenhallintayksikkö. Yksikkö ottaa vastuun omaisuuden elinkaaren hallinnasta ja näin myös korjausvelkaan liittyvistä asioista.

Katuomaisuuden korjausvelaksi arvioidaan noin 150 miljoonaa euroa. Lisäksi pientaloalueilla on noin 200 kilometriä rakentamattomia vanhoja pientaloalueiden katuja, jotka ovat kaavoituksen myötä tulleet tienhoitokunnilta kaupungille ja niitä ei ole koskaan rakennettu (esimerkiksi yksityisteitä ja mökkiteitä). Näiden pientaloalueiden katujen "rakentamisvelka" on noin 300 miljoonaa euroa (summa on osittain päällekkäinen katujen korjausvelan kanssa). Mikäli korjaustoimenpiteitä ei tehdä arvioidaan katuomaisuuden korjausvelan kasvavan vuoteen 2029 mennessä noin 360 miljoonaan euroon. Lisäksi puistojen korjausvelaksi arvioidaan noin 50 miljoonaa euroa.

Jonkin verran perusteellista katujen peruskorjausta voidaan viivästyttää uudelleenpäällystyksillä, mutta velan pysäyttäminen ja vähentäminen vaatii lisäpanostuksia. Nyt käytössä oleva julkisen käyttöomaisuuden investointikehys (noin 40 miljoonaa euroa, josta nyt 7 miljoonaa euroa on osoitettu Vantaan ratikalle) ei riitä korjausvelan vähentämiseen vaan se kuluu pääasiassa asuntotuotantotavoitteen mukaiseen uudisrakentamiseen ja sopimuskohteisiin. Korjausvelan pitäminen nykytasossa arvellaan vaativan noin 13 miljoonan euron lisäinvestointibudjetin seuraavan 10 vuoden ajalle. Korjausvelan puolittuminen vaatisi arvion mukaan 21 miljoonan euron lisäbudjetin 10 vuoden ajan.

Johtopäätökset:

Kadut ja puistot -palvelualueen toiminta liittyy moninaisesti erilaiseen kaupunkiympäristön infrastruktuurin rakentamiseen ja ylläpitoon. Palvelualueen toiminta on varsin näkyvästi esillä kuntalaisten arjessa, joten toimintaan kiinnittyy myös suurta huomiota. Palvelualue huolehtii myös merkittävän omaisuuserän kunnossapidosta.

Palvelualueen käyttötalouteen vaikuttaa suuresti sääolosuhteet. Vuoden 2022 talven poikkeukselliset säät, erityisesti runsaslumisuuus, aiheuttivat huomattavasti tavallista suuremman kunnossapitotarpeen ja palveluviiveen eri alueilla ja näin kadut ja puistot -palvelualueen käyttötalousmenot ylittyivät. Lisäksi epävarma taloustilanne on tuonut epävarmuutta myös palvelualueen käyttötuloihin. Tonttien kysyntä on ollut arvioitua pienempää ja maankäyttöön liittyvät sopimuskorvaukset jäänevät talousarviossa arvioitua tasoa vähäisemmiksi.

Henkilöstön saatavuus on muuttunut koko ajan haastavammaksi. Tiettyjen erityisosaajien saatavuudessa on aina ollut vaikeuksia, mutta nyt työvoimapula koskettaa jo jokaista ammattiryhmää. Henkilöstötyytyväisyydessä palvelualueella on ollut yksiköittäin suuria vaihteluja. Vuoden 2022 Kunta10-kyselyssä palvelualueen kokonaistulos oli parantunut edelliseen kyselyyn verrattuna.

Tiedolla johtamiseen on palvelualueella uusi työkalu: MATTI-järjestelmä (maankäytön toimintamalli- ja tietojärjestelmä), joka otettiin palvelualueella käyttöön vuonna 2020. Järjestelmässä pystytään automatisoimaan palvelualueen eri yksiköiden työprosesseja, kokoamaan erilaiset dokumentit yhteen paikkaan ja tuottamaan erilaista kaupunkiympäristöön liittyvää tietoaineistoa myös kuntalaisten hyödynnettäväksi. Tällä hetkellä on järjestelmän edelleen jatkuvan kehitystyön ohella tärkeää saada järjestelmän käyttö juurtumaan luontevaksi osaksi toimintaa.

Kadut ja puistot -palvelualue tehostaa jatkossa kaupunki-infran omaisuudenhallintaa ja korjausvelan seurantaan. Vantaan katuomaisuuden korjausvelaksi arvioidaan noin 150 miljoonaa euroa ja lisäksi pientaloalueilla on noin 200 kilometriä rakentamattomia vanhoja pientaloalueiden katuja. Arvion mukaan katuomaisuuden korjausvelka kasvaa vuoteen 2029 mennessä noin 360 miljoonaan euroon, jos mitään toimenpiteitä korjausvelan hillitsemiseksi ei tehdä. Nykyiset julkisen käyttöomaisuuden investointimäärärahat kuluvat pitkälti uudisrakentamiseen ja maankäyttösopimusvelvoitteiden täyttämiseen. Korjausvelan pysäyttäminen vaatisi lisäinvestointeja.

Suositukset:

Kaupunki-infra muodostaa huomattavan omaisuuserän, jonka kunnosta ja arvon säilymisestä pitää huolehtia hyvin. Tarkastuslautakunta on huolissaan kaupungin infraomaisuuden koko ajan kasvavasta korjausvelasta ja pitää hyvänä palvelualueen toimia, joilla mainitut asiat saadaan entistä paremmin seurantaan. Lautakunta suosittelee palveluallueta kokoamaan pidemmän ajan suunnitelman siitä, millä keinoilla ja panostuksilla kaupunki-infran korjausvelkaa pystyttäisiin hillitsemään. Kaupunki-infran korjausvelan hillitsemistomenpiteet tulevat edellyttämään koko kaupungin tasolla tehtäviä ratkaisuja.

5.2 Kiinteistöt ja tilat -palvelualue

Palvelualueen kolme palveluyksikköä ovat mittaus- ja geopalvelut, toimitilajohtaminen sekä kiinteistönhallinta ja asuminen. Osa kiinteistönhallinta ja asuminen -yksiköstä on nettobudjetoinnin piirissä. Palvelualue vastaa kaupungin maa- ja asuntopoliittisten linjausten kehittämisestä ja toteuttamisesta. Se edistää osaltaan työpaikka-alueiden kehittymistä sekä markkinoi ja luovuttaa tontteja asunto-, palvelu- ja työpaikkarakentamiseen. Ydintehtäviä ovat myös investointisuunnitteluun ja toteutukseen liittyvä hankekehitys, toimitilahankkeiden valmistelu, suunnittelu, rakennuttaminen ja rakentamisen valvonta. Nettoyksikkö vastaa kaupungin palvelutilojen kiinteistösalkun hallinnasta, kiinteistöhallinnosta sekä kiinteän omaisuuden ja toimitilojen vuokrauksesta.

Toiminnan tavoitteet

Palvelualueen päätavoitteet liittyivät ensisijaisesti maa- ja asuntopoliittisten sekä kiinteistöjohtamisen linjausten toteuttamiseen. Hiilineutraalisuutta tavoitellaan päivitetyn resurssiviisauden tiekartan määrittelemien toimenpitein kaikissa palvelualueen ydintoiminnoissa edistämällä muun muassa puurakentamisen ja kasvikkatolinjausten mukaisia toimenpiteitä. Palvelualueelle asetettujen tavoitteiden toteutumisaste on epävarmasta maailmantilanteesta huolimatta suhteellisen myönteinen. Suurin osa asetetuista tavoitteista toteutui täysin tai osittain.

Talouden tavoitteet

Kaupunginvaltuustoon nähden sitova talouden tavoite on bruttoyksiköillä lautakuntatasoinen. Vuonna 2022 tulot olivat 39,8 miljoonaa euroa (3,1 miljoonaa euroa yli muutetun talousarvion) ja menot 27,3 miljoonaa euroa (0,1 miljoonaa euroa

alle muutetun talousarvion). Tulojen toteumaan vaikuttivat maanmyyntivoittojen jääminen tavoitteesta. Menoihin vaikuttivat toimitilojen kiinteistönhoidon ja ylläpidon sekä kunnossapidon kustannukset.

Nettoyksikön sitova talouden tavoite on toimintakate. Vuonna 2022 tulot olivat 197,8 miljoonaa euroa (1,0 miljoonaa euroa alle muutetun talousarvion) ja menot 106,9 miljoonaa euroa (3,4 miljoonaa euroa alle muutetun talousarvion). Tulojen toteumaan vaikuttivat kiinteistö- ja asuntomyyntien siirtyminen vuodelle 2023. Toimintakate toteutui muutettua talousarviota paremmin.

Henkilöstö

Palvelualueen vakanssimäärä on noin 190. Henkilöstövaje on kymmenen prosentin luokkaa. Haasteena on koulutuspaikkojen vähäisyys ja ettei koulutettuja hakijoita ole tarpeeksi avoimiin tehtäviin. Henkilöstöpula ei ole ainoastaan Vantaan haaste.

Palvelualueen pitovoima koetaan hyväksi. Käytössä oleva Maankäytön toimintamalli ja tietojärjestelmä (MATTI) on osoittautunut positiiviseksi pitovoimatekijäksi.

Palkkatason suhteen Vantaa on osin samalla tasolla naapurikaupunkeihin verrattuna, mutta paikoin esiintyy suuriakin eroja. Joissakin esihenkilötason tehtävissä palkkaero voi olla 500–600 euroa kuukaudessa.

Työvoiman hankkimiseksi on yksittäistapauksissa hyödynnetty työssäoppimista tarkoituksena vakinaistaminen heti ammattiin valmistumisen jälkeen. Sopimuksiin sisällytetään usein tietynpituisen työssäolovelvoite. Jos työssäoloehto jää puuttumaan, on olemassa riski, että henkilö siirtyy heti valmistumisensa jälkeen toisen työnantajan palvelukseen.

Vuosina 2020–2021 sairauspoissaoloprosentti jäi alle kahteen johtuen koronapandemiasta ja sen aikana tehdystä runsaasta etätyöstä. Vuonna 2022 prosentti on lähtenyt nousuun, kun on palattu osin lähityöhön. Sairauspoissaolojen taso on hyvin maltillinen.

Asiakaspalaute

Asiakaspalautetta kerätään säännöllisissä seurantaryhmien kokouksissa sekä erikseen rakennuttajille suunnatuissa infoissa. Vantaalla toimiville

asuntorakennuttajille järjestetään vuosittain noin 20 rakennuttajapalaveria, jotka toimivat myös palautteen annon ja ajatustenvaihdon foorumeina. Palaute on ollut pääasiassa hyvää. Kuntalaispalautetta kerätään kerran valtuustokaudessa asukasbarometrillä.

Yritystonttien saatavuutta on toisinaan kritisoitu. Vantaan yritystonttivaranto on hyvin pieni. Tontinluovutuksessa on samalla tarkasteltava kaupungin työpaikka- ja verotulotavoitteita sekä suunniteltua rakentamisen tehokkuuslukua. Toisinaan sopivaa yritystä joudutaan odottamaan pitkään, jotta yritystonttien käyttö toteutuisi parhaalla mahdollisella tavalla.

Kiinteistöjen tila- ja energiatehokkuus

Kaupungin talousarviossa on useiden vuosien ajan asetettu yleiset tuottavuusmittarit tila- ja energiatehokkuudelle. Alla olevissa taulukoissa on kuvattu tila- ja energiatehokkuusmittareiden kehitys vuosilta 2015–2022. Vantaan vuoden 2023 talousarviossa ei ole enää asetettu vastaavia mittareita.

Taulukko: Tilatehokkuuden kehitys vuosina 2015–2022

Mittari	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Tilatehokkuus	3,8	3,9	3,7	3,9	3,7	3,69	3,67	3,72

Tilatehokkuus-mittarissa toimitilaneliöt on suhteutettu asukasmäärään. Talousarvion mukaan mittarin suhdeluvun avulla voidaan vertailla kaupunkien palvelutuotannon käytössä olevan toimitilan määrää suhteessa palvelujen kysyntään. Pidemmän aikavälin seurannassa asukasmäärään suhteutetut toimitilaneliöt ovat Vantaalla vähentyneet 2,1 prosenttia.

Taulukko: Energiatehokkuuden kehitys vuosina 2015–2022

Mittari	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Energiatehokkuus (kWh/rm ³)	59	62	63	63	69	60	69	69

Energiatehokkuus-mittarissa energiankulutus suhteutetaan rakennustilavuuteen. Mittari kuvaa kaupungin omistaman rakennuskannan vuotuista energian

ominaiskulutusta. Pidemmän aikavälin seurannassa tilavuuskohtainen energiankulutus on kasvanut. Vuoden 2022 osalta on esitetty tilinpäätöksen arviotieto.

Kiinteistöjen hoito ja ylläpito

Kaupunkikonsernin omistamien rakennusten jälleenhankinta-arvo¹⁷ on kiinteistöhallintajärjestelmässä noin 1,53 miljardia euroa ja tekninen arvo¹⁸ noin 1,28 miljardia euroa. Kaupungin omistamat tilat ovat enimmäkseen kasvatuksen ja oppimisen (koulut ja päiväkodit) sekä kaupunkikulttuurin palvelukäytössä. Toisen asteen opetustilat sekä sosiaali- ja terveydenhuollon tilat ovat pääsääntöisesti konserniyhtiöiden omistuksessa.

Palvelualue hyödyntää kiinteistöomaisuuden hallinnassa Trellumin¹⁹ tuottamaa korjausvelkaindeksiselvitystä, jota on tuotettu vuodesta 2007 alkaen. Selvitys mahdollistaa rakennusten arvojen ja korjausvelan sekä peruskorjaus- ja perusparannustarpeen kehittymisen luotettavan seurannan ja vertailun. Selvitys tuottaa kolme erillistä omaisuuden hallintaan liittyvää tunnuslukua (korjausvelka²⁰, peruskorjaustarve²¹ ja perusparannustarve²²).

Korjausvelkaan ja perusparannustarpeeseen vaikuttavat rakennusten kulumisen, kaikki rakennuksiin kohdistuvat investoinnit sekä suuremmat kunnossapitotyöt, rakennusten myynnit ja purut sekä rakentamisen kustannustason muutos.

Korjausvelkaindeksiselvityksen mukaan Vantaan korjausvelka ja perusparannustarve

¹⁷ Jälleenhankinta-arvo kuvaa sitä rahamäärää, joka tarvitaan uuden vastaavan rakennuksen rakentamiseen samalle tontille.

¹⁸ Tekninen arvo kuvaa sitä arvoa, joka saadaan, kun rakennuksen jälleenhankinta-arvosta vähennetään rakennuksen iän, käytön, kulumisen, käyttökelpoisuuden alenemisen ja vanhanaikaisuuden takia tapahtunut arvon aleneminen.

¹⁹ Trellumin Korjausvelkaindeksiselvityksiä on tuotettu vuosittain vuodesta 2007 alkaen. Vuonna 2021 mukana oli 12 kaupunkia. Vantaan osalta tiedot ovat saatavissa vuodesta 2005 alkaen. Korjausvelkaindeksi tarkastelee kaupunkien omistamien rakennusten nykykunnan ja tavoitekunnan välistä erotusta. Korjausvelkaindeksi vuosittain seurattavine tunnuslukuineen tuottaa tietoa omaisuuteen kohdistuneiden toimenpiteiden vaikuttavuudesta.

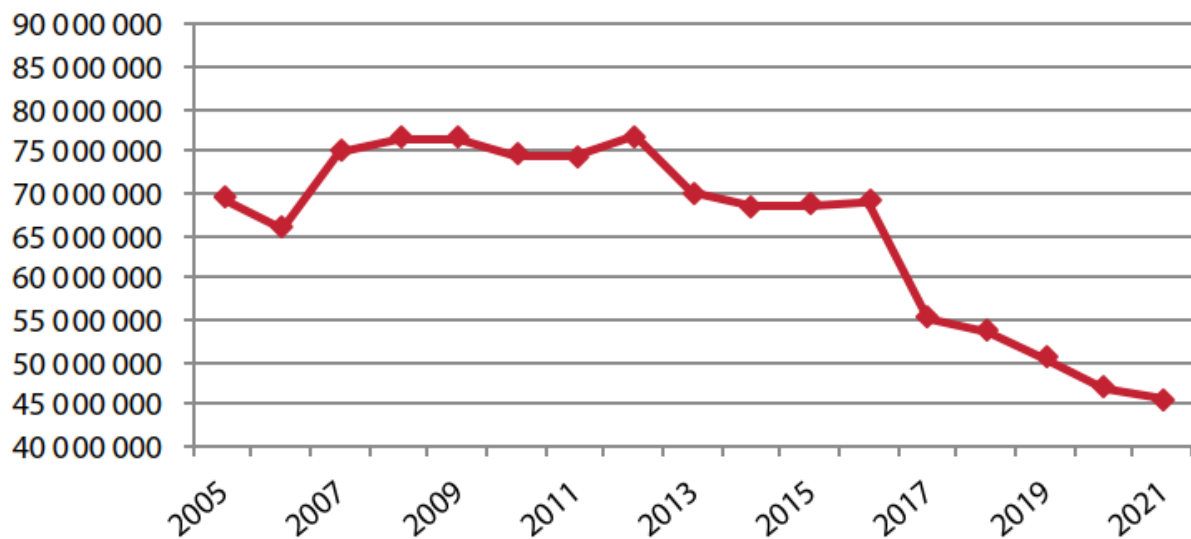
²⁰ Korjausvelka kuvaa kuinka paljon rakennusten ylläpidosta on laskennallisesti tingitty rahaa, jotta ne olisivat fyysisesti nykypäivän käyttöä vastaavassa kunnossa. Korjausvelka saadaan nykyisen ja tavoitekuntoluokan välisenä erotuksena. Korjausvelka lasketaan kaikista alle 75 prosentin kuntoluokan rakennuksista ja tavoitekuntona käytetään 75 prosentin kuntoluokkaa.

²¹ Peruskorjaustarve kuvaa kuinka paljon kiinteistösalkun huonokuntoisiin rakennuksiin tulisi investoida rahaa, jotta ne olisivat alkuperäiseen tasoon nähden erinomaisessa kunnossa. Peruskorjaustarve saadaan nykyisen ja tavoitekuntoluokan välisenä erotuksena. Peruskorjaustarve lasketaan kaikista alle 60 prosentin kuntoluokan rakennuksista ja tavoitekuntona käytetään 90 prosentin kuntoluokkaa. Peruskorjauksessa korjataan rakennuksen kuluneet osat alkuperäiseen laatutasoon.

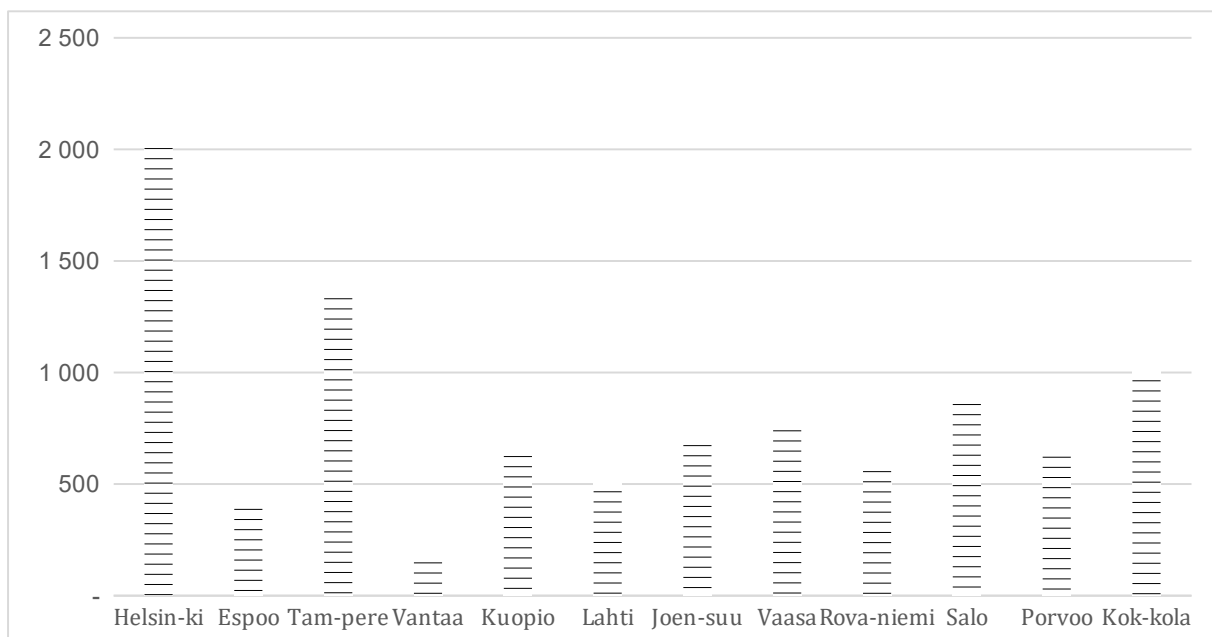
²² Perusparannustarve kuvaa kuinka paljon kiinteistösalkun huonokuntoisiin rakennuksiin tulisi investoida rahaa, jotta ne olisivat nykypäivän uusien käyttötarkoitukseltaan vastaavien rakennusten tasoissa kunnossa. Perusparannustarve saadaan nykyisen ja tavoitekuntoluokan välisenä erotuksena. Perusparannustarve lasketaan kaikista alle 60 prosentin kuntoluokan rakennuksista ja tavoitekuntona käytetään 120 prosentin kuntoluokkaa, jolloin investoinnin ajatellaan jakautuvan 2/3 peruskorjaukseen (peruskorjaustarve = olemassa olevien rakennusosien korjaus) ja 1/3 toiminnallisiin muutoksiin (uusien rakennusosien vieminen korjattavaan rakennukseen).

ovat olleet vuosia laskusuunnassa. Korjausvelan määrä vuonna 2021 oli noin 46 miljoonaa euroa, mikä on seurantajakson alhaisin ja vertailukaupunkeihin nähden pienin asukasmäärään suhteutettuna. Korjausvelkaa on pidetty kurissa kulumista vastaavin korjausinvestoinnein sekä huonokuntoisia rakennuksia myymällä tai purkamalla.

Kuvio: Vantaan korjausvelan muutos vuosina 2005–2021 (euroa)

Kuvio: Korjausvelka kaupungeittain vuonna 2021 (euroa/asukas)

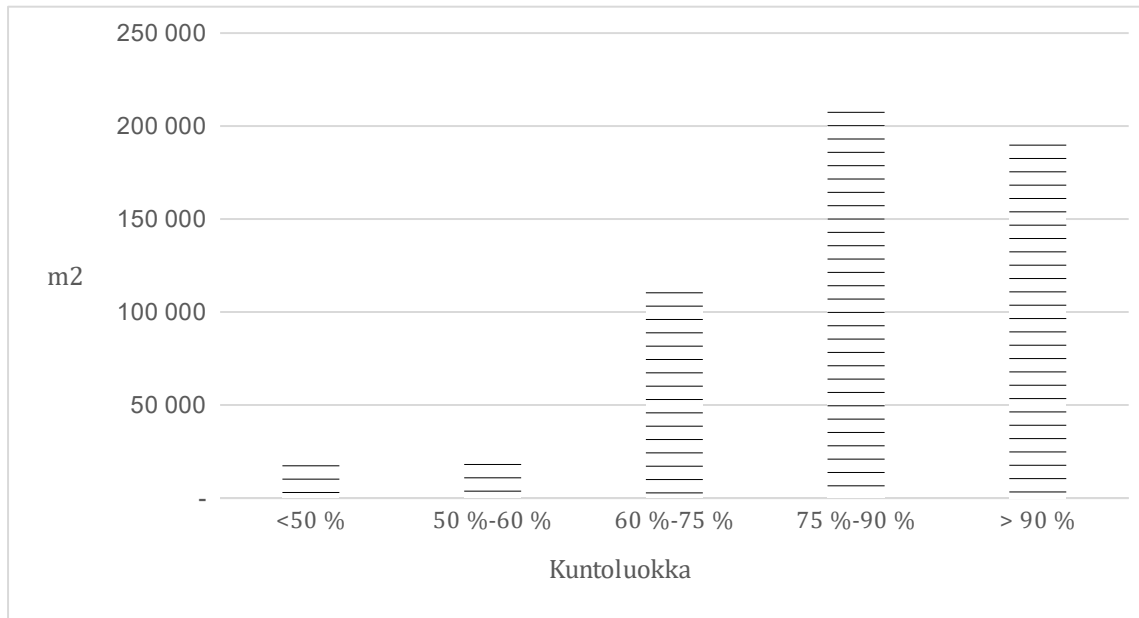

Kiinteistöomaisuuden kuntoa kuvataan kuntoluokka nimisellä tunnusluvulla.

Kuntoluokkia on viisi: alle 50 prosenttia (heikko), 50 %–60 % (välttävä), 60 %–75 %

(tydyttävä), 75 %–90 % (hyvä) ja yli 90 prosenttia (erinomainen). Kuntoprofiililla ilmaistaan, miten omaisuus on jakautunut eri kuntoluokkiin. Alla olevassa kuviossa on kuvattu Vantaan kiinteistöomaisuuden kuntoprofiili vuonna 2021.

Kuvio: Vantaan kiinteistöomaisuuden kuntoprofiili vuonna 2021 (m²)

Korjausten onnistumista seurataan ennen ja jälkeen toteutettavilla oirekyselyillä. Vuonna 2021 oirekyselyt tehtiin kahdeksaan Vantaan oppilaitokseen, joissa oli tehty korjauksia kesän 2021 aikana. Kyselytulosten perusteella korjaustoimilla oli ollut myönteinen vaikutus oireiluun. Kaupungilla on myös paljon ennakoivaa sisäilmatoimintaa, kuten rakennusten kuntotarkastuksia, käyttäjäpalautteen keräämistä, ilmanvaihdon tarpeenmukaista säätämistä ja siivouksen laadun tarkastelua. Erityisesti sisäilmakorjausten jälkeen rakennuksiin voidaan asentaa myös jatkuvatoiminen seurantajärjestelmä, jonka avulla kerätään mittaustietoa olosuhteista ja palautetta tilankäyttäjiltä.

Arviointihetkellä sisäilmaan liittyvän olosuhdehaittapalautteen tai koetun oireilun vuoksi tutkimuksia oli käynnissä kolmessa koulussa, kahdessa päiväkodissa ja kahdessa muussa rakennuksessa. Tutkittuja ja korjausta odottavia rakennuksia oli kymmeniä. Korjauksia tehdään suunnitelmallisesti korjausohjelmien, määrärahojen ja väistötilojen puitteissa.

Johtopäätökset:

Palvelualue kärsii noin kymmenen prosentin henkilöstövajeesta. Haasteita asettavat koulutuspaikkojen vähäisyys ja ammattitaitoisen työvoiman vähäinen hakeutuminen avoimiin tehtäviin. Joissakin tehtävissä palkkataso on jäänyt naapurikaupungeista. Käytössä oleva MATTI-järjestelmä on osoittautunut positiiviseksi pitovoimatekijäksi.

Asiakaspalautetta kerätään yrityksiltä esimerkiksi rakennuttajapalaverieissa. Palaute on ollut pääasiassa hyvää. Yritystonttien saatavuutta on toisinaan kritisoitu. Vantaan yritystonttivaranto on hyvin pieni. Toisinaan sopivaa yritystä joudutaan odottamaan pitkään, jotta yritystonttien käyttö toteutuisi parhaalla mahdollisella tavalla.

Kaupungin talousarviossa on vuosien ajan asetettu tavoitteita kiinteistöjen tila- ja energiatehokkuudelle. Pidemmän aikavälin seurannassa tilatehokkuus on parantunut 2,1 prosenttia. Tilavuuskohtainen energiankulutus on kasvanut.

Korjausvelkaindeksiselvityksen mukaan Vantaan korjausvelka ja perusparannustarve ovat olleet vuosia laskusuunnassa. Korjausvelan määrä vuonna 2021 oli noin 46 miljoonaa euroa. Korjausvelkaa on hallittu kulumista vastaavin korjauksin sekä huonokuntoisia rakennuksia myymällä tai purkamalla.

Suositukset:

Tarkastuslautakunta toteaa kaupungin kiinteistöomaisuuden olevan suhteellisen hyvässä kunnossa. Korjausvelkaa on hallittu kulumista vastaavin korjausinvestoinnein sekä myymällä ja purkamalla huonokuntoisia rakennuksia. Lautakunta on huolissaan ammattitaitoisen työvoiman saatavuudesta ja pitää hyvänä, että palvelualue hyödyntää työssäoppimista.

5.3 Ympäristökeskus

Ympäristökeskuksen organisaatio ja tehtävät

Ympäristökeskuksen palveluyksikkö on osa kaupunkiympäristön toimialaa. Yksikön tehtäviin kuuluu vastata kunnalle kuuluvista lakisääteisistä ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun tehtävistä, ympäristö- ja ilmastoasioiden koordinoinnista ja ympäristöjohtamisen kehittämisestä Vantaalla. Ympäristökeskus jakaantuu ympäristönsuojelun ja ympäristöterveydenhuollon tehtäväalueisiin. Ympäristönsuojelun tehtäväalueeseen kuuluu ympäristövalvonta ja

ympäristösuunnittelu. Ympäristövalvonta vastaa muun muassa meluilmoitusten ja ympäristölupien myöntämisestä ja ympäristösuunnittelu vastaa Vantaan ympäristön tilan seurannasta ja resurssiviisauden tiekartan koordinoinnista

Ympäristöterveydenhuollon tehtäväalueen vastuulla ovat elintarvikevalvonta, tupakan vähittäismyynnin valvonta, terveydensuojelun valvonta ja eläinlääkintähuolto.

Toiminnan tavoitteita 2022

Toimialan ja palvelualueen vuoden 2022 tavoitteista ympäristökeskus oli suurelta osin vastuussa tai mukana toteuttamassa ympäristövahti-työkalun käyttöönottoa, luonnon monimuotoisuuden turvaamisen seurannan ja suunnittelun käynnistämistä, lintuaiheisen luonnon teemavuoden toteuttamista sekä kiertotalouden edistämistä. Lisäksi ympäristökeskuksen omassa tulokortissa oli asetettu yksityiskohtaisempia tavoitteita liittyen muun muassa alueelliseen hajajätevesivalvontaan, meluselvityksen loppuun saattamiseen ja meluntorjunnan toimintasuunnitelman käynnistämiseen, ympäristöterveydenhuollon valmiussuunnitelman päivittämiseen sekä ympäristöterveyden ohjeen päivittämiseen.

Talous

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovana talouden tavoitteena ovat kaupunkiympäristölautakunnan alaisen toiminnan tulot ja menot.

Ympäristökeskuksen tulojen toteuma oli 1,08 miljoonaa euroa (talousarvio: 950 000 euroa) ja menototeuma 3,87 miljoonaa euroa (talousarvio: 4,02 miljoonaa euroa).

Yksikkö alitti vuonna 2022 hieman talousarviossa arvioidut menonsa ja yksikön tulot olivat hieman arvioitua suuremmat.

Toiminnan volyymeja

Oheiseen taulukkoon on koottu ympäristökeskuksen toiminnan volyymista kertovia tunnuslukuja vuosilta 2020–2022. Volyymeissa on jonkin verran vuosivaihteluja.

Taulukko: Ympäristökeskus, toiminnan tunnuslukuja 2020–2022

Ympäristöterveydenhuolto	2020	2021	2022
Luvat ja ilmoitukset	273	334	421
Tarkastusten määrä	1 503	1 336	1 490
Eläinlääkärin potilaat	5 728	6 015	5 949
Ympäristönsuojelu			
Ympäristöluvat, ilmoitukset ja rekisteröinnit	93	174	121

Resurssiviisauden tiekartta

Vantaan resurssiviisauden tiekartta on kaupungin strategiaa toimeenpaneva ohjelma. Tiekartassa on koottuna yhteen kaupungin tavoitteet, joilla hillitään ilmastomuutosta, kehitetään kaupunkia resurssiviisaaksi sekä ylläpidetään ja edistetään luonnon monimuotoisuutta. Resurssiviisauden tiekartan tavoitteena on hiilineutraali Vantaa vuonna 2030. Tämä edellyttää, että Vantaan alueen tulee vähentää kasvihuonekaasupäästöjä 80 prosenttia vuoden 1990 päästöihin verrattuna, eli keskimäärin seitsemän prosentin päästövähennyksiä vuosittain 2018–2030. Tiekartta valmisteltiin laajassa yhteistyössä kaupungin eri toimialojen asiantuntijoiden sekä eri sidosryhmien kanssa. Ympäristökeskus koordinoi tiekartan toteuttamista ja toimialoilla on omat ympäristövastaavat, joilla on säännöllisiä yhteistapahtumia ja jotka välittävät toimialalle tietoa ympäristöasioista ja tuovat toimialan ympäristötoimenpiteistä tietoa ympäristökeskukselle. Resurssiviisauden tiekartta hyväksyttiin Vantaan kaupunginvaltuustossa 18.6.2018. Tiekartta on jaettu eri ympäristöteemoihin liittyviksi kaistoiksi, joille on määritelty tavoitteet. Kaistoittaisille tavoitteille määriteltiin indikaattoreita, joiden avulla seurataan tavoitteiden toteutumista. Tiekarttaa päivitettiin Vantaan kaupunginvaltuustossa 28.2.2022, jolloin siihen lisättiin kaksi uutta kaistaa. Uusien kaistojen tavoitteet ja toimenpiteet liittyvät luonnon monimuotoisuuden ylläpitämiseen ja hiilinielujen vahvistamiseen.

Tiekartan toteuttamistoimenpiteitä vuosina 2021 ja 2022

- Vantaan Energian investoinnit, joiden tavoitteena on hiilinegatiivinen kaukolämmön tuotanto vuonna 2030, ovat käynnistymässä ja osittain käynnistyneet.
- Hulevesiohjelman päivitys aloitettiin vuonna 2022 (tuodaan valtuuston hyväksyttäväksi vuonna 2023).

- Kaavoihin on alettu tekemään vähähiilisyys selvityksiä.
- Biohajoavan jätteen kaatopaikkasijoittamisen loppumisen seurauksena metaanipäästöt laskevat.
- Vantaa on mukana kolmessa vapaaehtoisessa green dealissa (päästötön työmaa, päiväkotien kemikaalialtistumisten vähentäminen ja kestävä purkaminen). Green deal -sopimukset ovat vapaaehtoisia sopimuksia valtion ja elinkeinoelämän tai esimerkiksi kuntasektorin välillä. Sopimusten avulla etsitään suhteellisen nopeita saavutettavissa olevia ratkaisuja ilmastohaasteisiin vastaamiseksi ja kiertotalouden edistämiseksi Suomessa. Ympäristöministeriö valitsi kaikki kolme Vantaan green deal -sopimusta palkittavaksi kunniakirjalla parhaasta kestävä kehityksen sitoumuksesta.
- Ekotukihenkilöksi kouluttautui lisää ja nyt Vantaalla on yhteensä 621 ekotukihenkilöä. Ekotuki on toimintamalli ympäristöasioiden huomioimiseksi työpaikoilla. Työyhteisöihin nimetään ja koulutetaan ekotukihenkilöitä, jotka oman työnsä ohella edistävät ympäristön kannalta kestäviä toimintatapoja ja lisäävät ympäristötietoisuutta.
- Hankintojen ympäristövastuuta on kehitetty arviointiryhmän avulla.

Merkittävimmät haasteet tiekartan toteuttamisessa

- Kaukolämmöntuotannon päästöt

Ukrainan sodan aiheuttama energiakriisi vaikeuttaa energian saantia ja esimerkiksi Vantaan Energia Oy on joutunut käyttämään edelleen myös kivihiiltä kaukolämmön tuottamisessa. Vantaan Energia Oy:n uusi investointiohjelma sisältää kuitenkin useita ratkaisuja, jotka tulevaisuudessa vähentävät kaukolämmöntuotannon päästöjä.

- Liikenne

Joukkoliikenteen kallistuminen lisää henkilöautoilua ja päästöjä. Toisaalta etätyö on vähentänyt työmatkaliikkumista ja samalla päästöjä.

- Luontokato ja hiilivarastojen väheneminen etenee

Kasvava kaupunki joutuu ottamaan viheralueita rakentamisen käyttöön ja hiilikompensaatiolle on vaikea löytää kohteita Vantaan alueelta.

- Kiertotalous etenee hitaasti

Vaikka kiertotaloutta on edistetty, materiaalien ja rakennusosien hyödyntämisen prosesseissa on vielä paljon kehitettävää.

- Asukkaiden ja yritysten osallistaminen

Osallistamista on tehty mutta monimuotoinen ja laajempi osallistaminen vaatisi myös enemmän resursseja.

- Yleinen resurssien puute tiekartan toteuttamisessa.

Vantaan kasvihuonekaasupäästöt vähenivät vuosina 2019 ja 2020 tavoitellusti mutta vuonna 2021 päästöt pysyivät vuoden 2020 tasolla.²³

Luonnon monimuotoisuus

Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja edistäminen nostettiin yhdeksi tiekartan kaistaksi vuonna 2022. Seuraavassa on lueteltu ympäristökeskuksen toimenpiteitä luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi ja edistämiseksi ja ympäristökeskuksen roolista luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi kaavavalmistelussa.

Toteutuneet toimenpiteet

- Toteutettiin lintuaiheinen luonnon teemavuosi.
- Luonnon monimuotoisuuden turvaamisen ja seurannan suunnittelu on käynnistetty (otettiin kaistaksi resurssiviisauden tiekarttaan).
- Luontotyyppiselvityksiä saatiin eteenpäin ja jatketaan näiden tekemistä yhdessä kaavoituksen kanssa vuonna 2023.
- Saatiin tehtyä kaksi luonnonsuojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmaa.

Resurssipulan vuoksi toteutumatta jääneet toimenpiteet (siirrettiin vuodelle 2023)

- Vieraslajientorjunnan suunnitelman käynnistys.
- Luonnonsuojelusuunnitelman käynnistys, sisältää suunnitelman luonnonsuojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmien tekemiseksi ja suunnitelmien järjestelmällisen teon.

²³ [KHK-paastot_PKS_kaupungeittain_1990_2000-2021.xlsx \(live.com\)](#), luettu 13.3.2022

Kuva: Pertti Raami

Luonnon monimuotoisuuden edistäminen kaavavalmistelussa

Ympäristökeskus pyrkii edistämään eri tavoin luonnon monimuotoisuuden huomioimista kaavoitusvaiheessa. Ympäristökeskus on mukana kaavojen suunnitteluryhmissä ja pyrkii pitämään huolta, että luontoselvitykset olisivat kaavan valmisteluvaiheessa olemassa tai tehtäisiin ennen kaavan valmistelua.

Luontoselvitysten perusteella ja ympäristökeskuksen suositusten perusteella haetaan erilaisia ratkaisuja ja kompromisseja, jotta luontoselvitysten tulokset, erilaiset luonnonsuojelun näkökulmat ja luontoarvot tulisivat huomioiduksi kaavavalmistelussa. Vahvan suojelustatuksen omaavat luontoarvot (esimerkiksi direktiivilajit, kuten liito-orava) otetaan lain määräysten perusteella aina huomioon kaavavalmistelussa. Luonto, jolla ei ole suojelustatusta ei aina tule niin hyvin huomioiduksi, huomioonottaminen riippuu kaavakohteesta ja muista vaatimuksista (esimerkiksi kerrosala).

Henkilöstö

Vakinaisen henkilöstön määrä ympäristökeskuksessa on 2020-luvulla vaihdellut välillä 41–43 (vuonna 2022 vakinaista henkilöstöä oli 43). Määräaikaisen henkilöstön määrä on ollut vuosittain 2–5. Uutta henkilöstöä on tarvittaessa saatu rekrytoitua mutta varsinkin sisäilma-asiantuntijoiden saatavuudessa on ollut isoja haasteita. Lisäksi esimerkiksi luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen liittyvät tavoitteet edellyttävät henkilöstöresursseja ja näiden tavoitteiden ajantasaisessa toteuttamisessa on suuria haasteita.

Ympäristökeskuksen sairauspoissaoloprosentti on vuosina 2020–2022 vaihdellut 2,7–4,2 prosentin välillä ja se on ollut koko kaupungin keskimääräistä sairauspoissaoloprosenttia alemmalla tasolla.

Sähköiset tietojärjestelmät ja sähköinen asiointi

Ympäristöterveydenhuolto käyttää vuonna 2019 käyttöönotettua Valtion valvontatietojärjestelmää (VATI). VATI on tietovarasto ja käyttöliittymä, joka kattaa ympäristöterveydenhuoltoon kuuluvat terveydensuojelulain ja elintarvikelain mukaiset tehtävät. Järjestelmä sisältää nykyään sähköisen ilmoitusmenettelyn eli ILPPA-ilmoituspalvelun. ILPPA-palvelussa voi tehdä ilmoituksia muun muassa elintarvikelain ja terveydensuojelulain mukaisen toiminnan aloittamisesta ja lopettamisesta ja pilotoinnissa on sähköisen epidemia-ilmoitusmahdollisuuden lisääminen palveluun.

Tapahtumien järjestäjille on olemassa myös Vantaan omilta internet-sivuilta löytyvä sähköinen palvelu Tapahtuma-Apuri. Palvelu neuvoo mitä viranomaislupia (sisältäen sekä ympäristöterveyden että ympäristönsuojelun luvat) tapahtuman järjestäjän pitää hakea ja sivuilta pääsee sähköisesti hakemaan tarvittavia lupia. Asumisterveyteen liittyvä sähköinen palvelu on asumisterveyden chatbot, joka virtuaalisesti neuvoo miten menetellä, jos asukas epäilee asunnossaan olevia terveyttä haittaavia tekijöitä.

Ympäristövalvonta käyttää sähköisessä asiointissa lupa.fi-palvelua, jonka kautta voi tehdä ympäristökeskuksen käsiteltäväksi tulevat erilaiset lupahakemukset ja ilmoitukset. Lisäksi ympäristövalvonta hyödyntää maankäytön toimintamalli- ja tietojärjestelmää (MATTI), johon tallennetaan valvonta- ja luontotietoja.

Osallistaminen ja ajankohtaisia asioita

Asukkaita osallistetaan erilaisten hankkeiden, tapahtumien ja kyselyjen avulla. Asukkaille järjestetään myös erilaisia opastettuja luontoretkiä ja resurssiviisauden tiekartan laadinnassa ja päivityksessä järjestettiin asukasraateja, joissa asukkaat pääsivät osallistumaan tiekartan laatimiseen.

Ajankohtainen asia on yhteistyö ja rajapinnat toimintansa vuoden 2023 alussa aloittaneiden uusien hyvinvointialueiden kanssa. Ruokamyrkytys- ja vesiepidemia-asioihin liittyen hyvinvointialueella on tartuntatautiyksikkö, jonka kanssa

ympäristöterveydenhuolto pitää säännöllisiä tapaamisia. Myös tietyt ympäristökeskuksen valvontakohteet siirtyivät kunnalta hyvinvointialueelle (esimerkiksi sosiaalipalvelujen laitokset ja näissä olevat elintarvikehuoneistot), mutta valvontaan tämä ei tuo muutoksia. Samoin yhteistyö pelastuslaitoksen kanssa esimerkiksi suuronnettomuuksiin varautumisessa jatkuu edelleen.

Johtopäätökset:

Vantaan kaupungin ympäristökeskus vastaa sekä kunnalle kuuluvista lakisääteisistä ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun tehtävistä että Vantaan ympäristö- ja ilmastoasioiden koordinoinnista. Tehtäviin kuuluu muun muassa elintarviketurvallisuuden valvonta, elinympäristön turvallisuuden edistäminen ja valvominen ja kunnallisten eläinlääkäripalvelujen järjestäminen. Lisäksi ympäristökeskus käsittelee ympäristöä pilaavaan toimintaan liittyvät lupa- ja ilmoitusasiat, seuraa ja raportoi Vantaan ympäristön tilasta, edistää luonnon monimuotoisuuden suojelua ja koordinoi Vantaan resurssiviisauden tiekartan toimenpiteiden toteuttamista.

Talouden osalta ympäristökeskus pysyi talousarviossa asetetussa raamissa. Valvontaan ja tarkastuksiin liittyvässä palvelutoiminnassa ympäristökeskuksen palvelusuoritteissa on jonkin verran vuosivaihtelua, mutta suuria eroja suoritemäärissä vertailuvuosina ei ole ollut. Henkilöstömäärä ympäristökeskuksessa on ollut useamman vuoden hyvin vakaa.

Tarkastuslautakunta toteaa, että ympäristökeskuksella on merkittävä rooli turvallisen elinympäristön turvaamisessa. Lisäksi ympäristökeskuksen erilaiset ympäristöä ja sen tilaa koskevat selvitykset ja niiden tuominen kaavavalmisteluihin varmistavat luontoarvojen huomioonottamista kaavoituksessa. Tarkastuslautakunta pitää myös tärkeänä toimialoille ympäristöasioiden hoitoon luotuja yhteistyöverkostoja (ympäristövastaavat ja ekotukihenkilöt). Verkostot varmistavat ympäristöasioihin liittyvän tiedon kulun eri toimialoilla ja niihin kuuluvat henkilöt saavat verkostoista tärkeää tukea ympäristöasioihin liittyvissä asioissa.

Vantaan tavoittelee hiilineutraalisuutta vuonna 2030. Tätä tavoitetta toteutetaan resurssiviisauden tiekartta -toimenpideohjelmalla. Joidenkin tiekartan edellyttämien

toimenpiteiden toteuttaminen on viivästynyt puutteellisten resurssien vuoksi. Lautakunta on huolissaan mahdollisista seurauksista, joita kyseiset viivästyksset saattavat aiheuttaa. Tuleeko esimerkiksi luonnon monimuotoisuuden turvaaminen kaavoitusvaiheessa riittävästi huomioitua, jos luonnon monimuotoisuuteen liittyvät selvitykset viivästyvät tai aiheuttaako tämä koko kaavoitusprosesseihin viivettä ja miten viivästyksset vaikuttavat Vantaan hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamiseen.

Suositus:

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että resurssiviisauden tiekartan toteutumisen edistymistä käsiteltäessä kiinnitetään huomiota toimenpideviivästyksiin ja niiden syihin ja mahdollisiin seurauksiin sekä myös tiekartan toteuttamisen vaatimiin resursseihin ja niiden riittävyyteen.

6 VANTAAN ENERGIA OY

Vantaan Energia Oy on kaupunkienergiayhtiö, joka yhdessä tytär- ja osakkuusyhtiöidensä kanssa muodostaa Vantaan Energia -konsernin. Vantaan kaupunki omistaa yhtiöstä 60 prosenttia ja Helsingin kaupunki 40 prosenttia. Yhtiö myy sähköä koko Suomeen ja kaukolämpöä yhtiö tuottaa ja myy Vantaalle.

Kuva: Vantaan Energia

Toiminnan tavoitteita ja toimenpiteitä tavoitteiden toteuttamiseksi 2022

Vantaan kaupunki on asettanut Vantaan Energia Oy:lle/Vantaan Energia -konsernille vuodelle 2022 tavoitteita. Oheisessa taulukossa on koottuna tavoitteet, mittarit ja niiden toteuma.

Taulukko: Vantaan Energia Oy:lle ja Vantaan Energia -konsernille asetettuja tavoitteita

1. Talouteen liittyvä tavoite: <i>Kestävä ja vastuullinen taloudenpito ja sen mittarit</i>	Tavoitetaso	Toteuma
Konsernin liikevoitto	44,9 miljoonaa euroa	56,8 miljoonaa euroa
Konsernin ROIC ²⁴ (sijoitetun pääoman tuotto)	5,40 %	5,6 %
Osingonjakotavoite, prosenttiosuus tilikauden tuloksesta	50 %	18 miljoonaa euroa Vastaa 65 % yhtiön tuloksesta, josta on poistettu Voimaosakeyhtiö SF:n osakkeiden alaskirjaus (41,7 miljoonaa euroa)
2. Toiminnan laatuun liittyvä tavoite: <i>Työturvallisuus ja sen mittari</i>	Tavoitetaso	Toteuma
Tapaturmia miljoonaa työtuntia kohti.	7,8	3,3
3. Henkilöstön liittyvät tavoite: <i>Henkilöstötyytyväisyys ja sen mittari</i>	Tavoitetaso	Toteuma
Henkilöstötyytyväisyys (asteikko 1-5, jossa 1=huonoin ja 5=paras)	3,8	3,9
4. Ympäristövastuuseen liittyvä tavoite: <i>Ilmastonmuutoksen hillintä ja sen mittarit</i>	Tavoitetaso	Toteuma
Tuotannon ja hankinnan ominaispäästöt hiilidioksidin osalta g/kWh	107	132
Fossiilisista polttoaineista luopuminen vuoteen 2026 mennessä	Kivihiilen käytön lopettaminen. Huoltovarmuustila	Pitkän aikavälin tavoite toteutuu.

²⁴ ROIC=Return On Invested Capital eli sijoitetun pääoman tuotto. Se mittaa sijoitetun pääoman tuoton niille, jotka ovat antaneet pääomaa eli joukkovelkakirjojen haltijat ja osakkeenomistajat (Lähde: [ROIC \(sijoitetun pääoman tuotto\) Määritelmä ja kaava - 2022 - Taloudellinen sanakirja \(gofreedommoney.com\)](#)). luettu 28.11.2022._

	nteen vuoksi sekä kivihiili että turve on otettu uudelleen käyttöön varmuuspolttoain eina.	
--	--	--

Taloustavoitteen mittareista liikevoitto ja sijoitetun pääoman tuotto toteutuivat hieman tavoitetta paremmin. Osingonjako tilikauden tuloksesta mittari on myös tavoitetasolla, kun tuloksesta poistetaan Voimaosakeyhtiö SF:n alaskirjaus.

Työturvallisuustavoitteen mittarina käytetty tapaturmien määrä on laskenut tavoitetasoa alemmaksi ja henkilöstötyytyväisyyden tavoitteen mittari toteutui tavoitetasoa korkeammalla tasolla. Ilmastonmuutostavoitteen mittareissa hiilidioksidipäästöissä ei päästy vuonna 2022 tavoitetasoon johtuen huoltovarmuussyistä. Ukrainan sota aiheutti myös ongelmia käytössä olleiden polttoaineiden saatavuuteen ja tämän vuoksi kivihiiltä ja turvetta jouduttiin ja jouduttaneen käyttämään polttoaineena etenkin kulutuksen ruuhkahuippujen aikana lämmityskausilla 2022/2023 ja 2023/2024. Toinen mittari, fossiilisista polttoaineista luopuminen, toteutunee tavoitteessa asetetulla pitkällä aikavälillä (vuoteen 2026 mennessä).

Investoinnit

Vantaan Energia Oy:n investoinneissa korostuu liiketaloudellisten tavoitteiden ohella kiertotalouden ja energiatehokkuuden vahvistaminen ja samalla investoinnit tukevat yhtiön tavoitetta luopua fossiilisista polttoaineista vuoteen 2026 mennessä ja olla hiilinegatiivinen vuonna 2030. Ohessa on koottuna yhtiön merkittävimpiä kiertotaloutta vahvistavia ja päästövähennystavoitetta edistäviä investointihankkeita vuosille 2022–2027.

Taulukko: Vantaan Energia Oy:n investointihankkeita

Investointihankkeita	Valmistui/	Hyödyntää ja tuottaa
----------------------	------------	----------------------

	valmistumisarvio	
<i>Jätevoimalan laajennus</i>	2022	Kaupan ja teollisuuden jätteiden hyödyntäminen lämmöntuotannossa (kaikkein heikkolaatuisin jäte).
<i>Geoterminen lämpölaitos</i>	2022	Tuottaa maalämpöä Vantaan Energian asiakkaille.
<i>Korkealämpölaitos</i>	2025	Laitoksessa pystytään käsittelemään tavanomaiset kierrätyskelvottomat kotitalouden ja teollisuuden jätteet (esimerkiksi liuottimet, maalit, lääkkeet ja liimat). Tällä hetkellä ulkomaille viedään noin 100 000 tonnia kyseistä jätettä vuodessa. Hanke on saanut ympäristöluvan ja rakennusluvan.
<i>Sähkölaitteiden laajennus</i>	2025	Sähkölaitteiden laajennus tuottaa hiilineutraalia synteettistä metaanikaasua hyödyntämällä Vantaan jätevoimalasta talteen otettuja raaka-aineita: vettä ja hiilidioksidia. Tuotettavalla kaasulla korvataan jatkossa maakaasu energiantuotannossa ja lisäksi kaasua ohjataan liikenteen tarpeisiin. Työ- ja elinkeinoministeriö on myöntänyt hankkeelle 30 miljoonan euron tuen. ²⁵
<i>Lämmön kausivarasto</i>	2026–2027	Kausivarasto mahdollistaa laajamittaisen hukkalämpöjen ja uusiutuvien energialähteiden, kuten aurinkolämmön ja geotermisen energian talteenoton lämmityskauden ulkopuolella ja lämmön hyödyntämisen talven pakkaskaudella. Lämmön kausivarastoon säilötään yli 100-asteiseen veteen uusiutuvaa energiaa, jota saadaan muun muassa aurinko-, tuuli- ja hukkalämmön lähteistä. Varastoitu energia korvaa maakaasun käyttöä talvikaudella ja sen arvioidaan vähentävän lämmöntuotannon hiilidioksidipäästöjä 65 000 tonnilla vuodessa. Työ- ja elinkeinoministeriö on myöntänyt hankkeelle noin 19 miljoonan euron investointituen. ²⁶
<i>Aktiivihiililaitos</i>	2026–2027	Laitos käyttää rakennuksilta jäävää kierrätyspuujätettä, joka käsitellään hapettomassa

²⁵ Lähde: [Työ- ja elinkeinoministeriöltä mittava investointituki Vantaan Energian Sähkölaitteiden laajennus-hankkeelle- Kuljetus & Logistiikka \(kuljetuslehti.fi\)](#), luettu 28.11.2022.

²⁶ Lähde: [Lämmön kausivarastolle merkittävä investointituki | Vantaan Energia](#), luettu 28.11.2022.

		pyrolyysiprosessissa ²⁷ . Lopputuotteena syntyy biopohjaista aktiivihiltä ja prosessilämpöä. Biopohjaista aktiivihiltä käytetään yhdyskuntien ja teollisuuden vesien ja kaasujen pudistusprosessissa. Prosessilämpö otetaan talteen Vantaan lämpöverkkoon. Laitoksen myötä arvioidaan pääkaupunkiseudun lämmöntuotannon hiilidioksidipäästöjen vähentyvän jopa 60 000 tonnia vuodessa.
--	--	---

Kyseiset hankkeet vaativat lähivuosina noin 100–200 miljoonan euron vuosittaisia bruttoinvestointeja. Investoinnit laajentavat yhtiön kykyä hyödyntää erilaisia jätteitä ja jätevoimalan prosesseissa syntyviä raaka-aineita (sähköpolttolaitos) ja mahdollistavat fossiilisista polttoaineista luopumisen. Hankkeet laajentavat myös yhtiön liiketoimintaa (maakaasu, aktiivihilli). Samalla saadaan uusissa tuotantoprosesseissa syntyvä lämpö tehokkaasti talteen käytettäväksi Vantaan lämpöverkossa ja edetään kohti energiantuotannon hiilinegatiivisuutta.

Tuotannon volyymeja, energianlähteitä ja toimitusvarmuus

Yhtiön sähkön tuotanto on vaihdellut viime vuosina hieman alle 1 000 gigawattitunnista hieman yli 1 300 gigawattituntiin. Lämmön tuotannon vaihteluväli on ollut 1 700 gigawattitunnista hieman yli 2 000 gigawattituntiin. Vuonna 2022 suurimmat energianlähteet olivat vesivoima (33 prosenttia), ydinvoima (17 prosenttia), tuulivoima (16 prosenttia) ja jäte (13 prosenttia). Lämmöntuotannossa isoimpia energianlähteitä vuonna 2022 olivat jäte (52 prosenttia) ja bioenergia (24 prosenttia).

Vantaan Energian sähkön ja lämmön toimitusvarmuus on hyvällä tasolla. Sähkön toimitushäiriöt vuonna 2022 olivat 0,01 tuntia/asiakas (tavoite alle 0,2 tuntia/asiakas). Lämmön toimitushäiriöt puolestaan 0,591 tuntia/asiakas vuonna 2022 (tavoite alle 0,8 tuntia/asiakas).

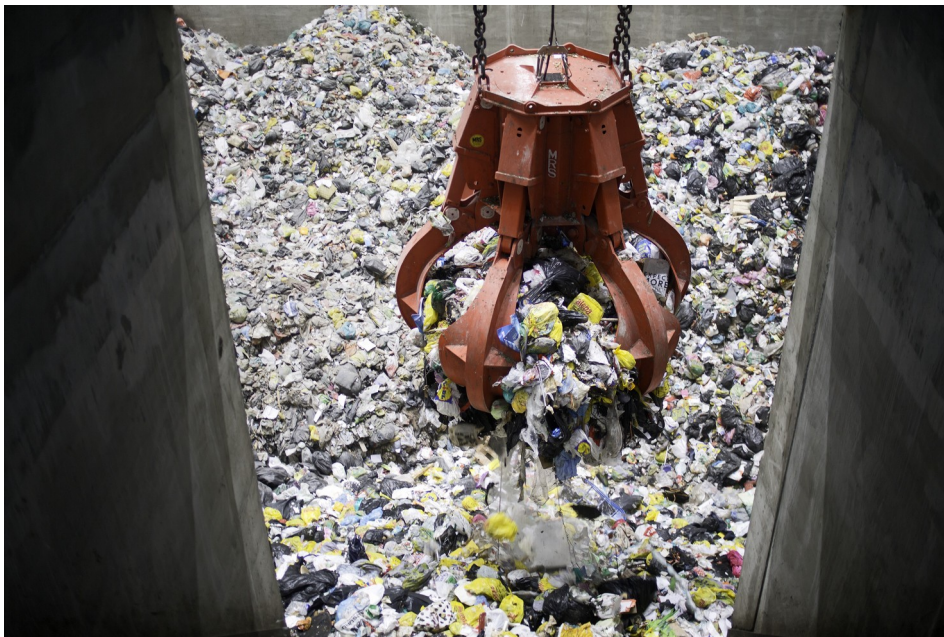
Energianlähteissä kivihiilestä oltiin jo luopumassa, mutta kuten jo tavoitteiden käsittelyn yhteydessä mainittiin, Ukrainan sota vaikutti ja vaikuttaa edelleen

²⁷ Kuivatislaus eli pyrolyysi on lämpökemiallinen reaktio, jossa materiaalia lämmitetään ympäristössä, jossa happi on poistettu kokonaan tai korvattu toisella inertillä kaasulla. Lähde: [Pyrolysoinnilla jalostetaan bio- ja jätemateriaaleista arvokkaampia lopputuotteita - LAB Focus](#), luettu 28.11.2022.

polttoainemarkkinoihin ja kivihiili ja turve ovat mukana energianlähteinä lisäämässä huoltovarmuutta etenkin kulutushuippujen aikana. Sähkön ja lämmön toimitusvarmuus on ollut tarkastelujaksolla hyvällä tasolla. Toimitusvarmuutta on ylläpidetty systemaattisilla käyttö- ja kunnossapito-ohjelmilla ja Ukrainan sodan alettua on varmistettu tarvittavien polttoaineiden saanti.

Vantaan Energia Oy on myös pystynyt tuottamaan kaukolämpöä edullisesti. Energiateollisuus ry:n tekemässä vertailussa, oli Vantaan Energia Oy:n kaukolämmön hinta Vantaalla kausihinnoiteltuja tuotteita vertailtaessa ajalla 1.1.–1.7.2022 joka kuukausi vertailun halvin.²⁸

Kuva: Vantaan Energia

Ajankohtaista

Vantaan Energia Oy on ollut omistussuhteiden kautta mukana Fennovoiman Hanhikivi 1-ydinvoimalan rakennushankkeessa. Vantaan Energia Oy on yksi Voimaosakeyhtiö SF:n 24 omistajasta, ja Voimaosakeyhtiö SF puolestaan omistaa 66 prosenttia Fennovoimasta. Ydinvoimalahanke on jäänyt kesken johtuen voimalahankkeen toisen kumppanin venäläisen Rosatomin tytäryhtiö Raos Voima Oy:n laitetoimitusten merkittävistä viivästyksistä. Ydinvoimalalle ei ole enää rakennuslupaa. Vantaan Energia Oy on irrottautunut hankkeesta ja alaskirjannut

²⁸ Lähde: [Kaukolämmön hintatilasto - Energiateollisuus](#), Taulukko: Kaukolämmön hinnat, alasivu Kausihinnasto 2022 (XLSX). luettu 1.12.2022.

lokakuussa 2022 Voimaosakeyhtiö SF Oy:n osakkeiden arvon (41,7 miljoonaa euroa). Alaskirjaus ei vaikuta yhtiön korollisen velan määrään, koska pääomasijoitukset on tehty pitkän ajan kuluessa. Vaikka alaskirjaus laskee Vantaan Energia Oy:n tulosta, tällä ei ollut vuonna 2022 vaikutusta yhtiön osingonmaksukykyyn. Jatkossa välimiesmenettelyt voivat vielä tuoda lisäkustannuksia Vantaan Energia Oy:lle.

Ukrainan sota aiheutti merkittävän häiriön energiamarkkinoille, ja Vantaan Energia Oy on panostanut huoltovarmuustoimenpiteisiin lämmön ja sähkön tuotannon varmistamiseksi. Yhtiö jatkoi kivihiilen ja turpeen käyttöä energiantuotannossa varmistaakseen energiantuotannon myös kulutushuippujen aikana. Tämän vuoksi yhtiön energiantuotannon hiilidioksidipäästöt eivät pudonneet tavoitellusti. Yhtiön energiantuotannon hiilidioksidipäästöt ovat kuitenkin selvästi pudonneet jätevoimalan valmistumisen jälkeen (jätevoimala valmistui 2014). Vuonna 2014 yhtiön energiantuotannon hiilidioksidipäästöt olivat 285 grammaa/kilowattitunti, kun vuonna 2022 kyseiset päästöt olivat 132 grammaa/kilowattitunti.

Yhtiö on varautunut maailmantilanteen kiristymisen mukanaan tuomiin uhkiin päivittämällä kriisinhallintaan liittyvät suunnitelmansa ja ohjeistonsa. Myös kyberturvallisuuden parannustoimia ja eri järjestelmien turvallisuustestauksia on tehty aktiivisesti. Investointihankkeita suunniteltaessa on lisäksi tehty perusteelliset sekä talouteen että ympäristövaikutuksiin liittyvät riskikartoitukset.

Johtopäätökset:

Vantaan kaupungin Vantaan Energia Oy:lle asettamat tavoitteet toteutuivat lukuun ottamatta tuotannon ja hankinnan hiilidioksidipäästöille asetettua vuositasoitetta. Hiilidioksidipäästöjä ei saatu laskettua tavoitellulle vuositasolle. Ukrainan sota aiheuttaa epävarmuutta energiamarkkinoille ja ongelmia käytössä olleiden polttoaineiden saatavuuteen. Huoltovarmuuden takaamiseksi yhtiö joutui käyttämään myös kivihiiltä polttoaineena etenkin talvikuukausina kulutushuippujen aikana.

Vantaan Energia Oy:n lämmön ja sähköntuotannon hiilidioksidipäästöt ovat pudonneet merkittävästi vuodesta 2014 lähtien, jolloin yhtiön jätevoimala aloitti

toimintansa. Yhtiön tuottaman kaukolämmön hinta on vertailujen perusteella edullisella tasolla.

Yhtiön vuoteen 2026 ulottuvassa investointiohjelmassa luodaan edelleen uusia innovaatioita energiantuotantoon. Tulevilla investointihankkeilla pystytään hyödyntämään tehokkaammin nykyisissä tuotantoprosesseissa syntyvää hukkalämpöä ja hyödyntämään yhä laajemmin erilaista jätettä (kaupan ja teollisuuden jätteet sekä vaaralliset jätteet) energiantuotannossa. Suunnitelluissa uusissa tuotantoyksiköissä on tarkoitus tuottaa myös metaania ja aktiivihiiltä ja laajentaa näin yhtiön liiketoimintaa. Vantaan Energia Oy tähtää hankkeiden avulla fossiilisista polttoaineista luopumiseen vuonna 2026 ja vuonna 2030 yhtiön tavoitteena on olla jo hiilinegatiivinen. Investointiohjelma on suuri taloudellinen panostus. Joihinkin hankkeisiin on saatu myös Työ- ja elinkeinoministeriön tukea ja tämä yhtiön hyvän taloudellisen aseman lisäksi antaa hyvän pohjan ohjelman toteuttamiselle.

Tarkastuslautakunta toteaa, että Vantaan Energia Oy:n toiminta on ollut liiketaloudellisesti kannattavaa ja yhtiön tuottama kaukolämpö on edullista. Samalla yhtiön päästövähennykset tukevat merkittävästi Vantaan kaupungin tavoitetta hiilineutraalisuuden saavuttamisesta vuoteen 2030 mennessä. Uusien investointihankkeiden toteutuessa suunnitellusti Vantaan Energia Oy:n toiminta tulee tehostumaan, liiketoiminta laajenemaan ja energiantuotanto olisi vuonna 2030 hiilinegatiivista. Yhtiö on myös varautunut kiristyneen maailmantilanteen johdosta lisääntyneisiin riskeihin lisäämällä huoltovarmuutta ja päivittämällä kriisinhallintasuunnitelmiaan.

7 VUODEN 2021 ARVIOINTIKERTOMUSHAVAINTOJEN SEURANTA

Tässä kappaleessa arviointikertomushavainnoilla tarkoitetaan sekä tarkastuslautakunnan suosituksia, kommentteja, tiivistelmää arviointikohteesta tai tilanteesta, että myönteisiä arvioita eli kehuja. Lähtökohtana on käsitys arvioinnista,

joka ei ole pelkästään tarkastuksen tavoin seurattava ja joka voitaisiin merkitä suoraan toteutuneeksi tai ei-toteutuneeksi.

Arviointikertomushavainnoilla voi olla paitsi välitöntä vaikutusta ja konkreettista hyötyä, myös välillisiä vaikutuksia. Kunnan toiminta on usein hidasta ja pitkäjänteistä johtuen toiminnan ja käsittelyn luonteesta ja tarkoituksesta. Havainto voi toimia muutoksen käynnistäjänä, jonka tulokset näkyvät vasta pitkällä aikavälillä.

Arviointiprosessi nähdään usein oppimisen välineenä. Se kehittää argumentointia ja lisää vuorovaikutteisuutta organisaation ja päätöksenteon välillä. Vastauksissaan toimialat ja lautakunnat ovat antaneet valtuustolle ja muille luottamushenkilöille tietoa toiminnastaan. Tieto on myös julkisesti asukkaiden luettavissa kaupunginvaltuuston pöytäkirjan liitteenä. Vastausmenettely edistää siten läpinäkyvyyttä ja vuoropuhelua. Tarkastuslautakunta voi todeta, että kaupunginhallituksen hyväksymät ja lautakuntien ja toimialojen antamat vastaukset arviointikertomukseen olivat asialliset. Toimialat ovat suunnanneet kehittämistyötään arviointikertomuksen suositusten suuntaan.

Arviointikertomuksen käsittelyaikataulun avulla on varmistettu, että vuoden 2021 arviointikertomus on voinut vaikuttaa seuraavan talousarvion ja taloussuunnitelman laadintaan. Kaupunginvaltuusto merkitsi kokouksessaan 23.5.2022 arviointikertomuksen vuodelta 2021 tiedoksi ja lähetti sen kaupunginhallitukselle toimenpiteitä varten. Samassa kokouksessa käytiin vuoden 2022 budjetin lähetekeskustelu.

Kaupunginhallitus lähetti valtuuston päätöksen asianomaisille toimialoille toimenpiteitä varten kokouksessaan 6.6.2022. Kaupunginhallitus hyväksyi selvityksen vuoden 2021 arviointikertomuksesta aiheutuneista toimenpiteistä kokouksessaan 10.10.2022 ja esitti sen kaupunginhallituksen esityksenä tiedoksi kaupunginvaltuustolle. Kaupunginhallituksen ja toimialojen vastaukset kaupunginvaltuustolle ovat kaupunginvaltuuston kokouksen 14.11.2022 § 9 liitteenä.

Seuraavassa poimintoja toimialojen antamista vastauksista:

Hyvinvointialueuudistuksen valmistelua koskevaan arviointiin vastattiin usealta vastuutaholta. Kaupunkikulttuuri kommentoi muun muassa seuraavasti: Terveiden ja

hyvinvoinnin edistäminen ja toimivien yhdyspintojen rakentaminen ovat hyvinvointialueiden aloitettua edelleen merkittävässä roolissa. Tarkastuslautakunnan huoleen työntekijöiden ja asukkaiden riittävästä osallistamisesta toimiala toteaa, että asiakkaiden ja työntekijöiden osallistamisen tapoja vahvistetaan palveluiden kehittämiseksi tarpeita vastaaviksi. Henkilöstö- ja konsernipalvelut painotti vastauksessa myös sitä, että vuonna 2021 oltiin vielä aika paljon vain suunnitelmatasolla, jolloin osallistumisen tunne on saattanut jäädä puuttumaan. Myös sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala, kuntademokratia sekä talous ja strategia vastasivat omalta osaltaan.

Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta ja -toimiala

Psykologi- ja kuraattoripalveluita tarkasteltiin osana mielenterveyden edistämisen ketjua. Lautakunta piti hyvänä psykologi- ja kuraattorivakanssien lisäämistä vuoden 2022 alusta, mutta ilmaisi huolensa psykologivakanssien täyttöasteesta. Tuossa vaiheessa noin 30 prosenttia vakansseista oli jatkuvasti täyttämättä. Toimialan vastauksessa esitettiin mahdollisia keinoja vaikuttaa tilanteeseen esimerkiksi palkkauksen kautta, mutta todettiin myös vastuun siirtyvän hyvinvointialueelle vuoden 2023 alusta. Psykologivakanssien täyttöasteen osalta tilanne muuttui vuoden 2022 aikana huonompaan suuntaan. Vuoden 2022 lopussa psykologien vakanssien täyttöaste oli 52,9 prosenttia.

Tarkastuslautakunta oli myös kiinnittänyt huomiota muutamien toimialaan liittyvien sitovien tavoitteiden raportointiin. Toimiala selvensi vastauksessaan asioita kiitettävästi.

Kaupunkitilalautakunta, kaupunkiympäristölautakunta ja kaupunkiympäristön toimiala

Tarkastuslautakunta oli VAV-konsernia koskevan arviointinsa yhteydessä tuonut esiin huolensa kohtuuhintaisen asuntotuotannon edellytyksistä, muun muassa tonttien niukkuudesta. Toimialan vastauksessa selvitetään keskeiset toimenpiteet, joita asian tiimoilta on otettu käyttöön. Näitä ovat muun muassa kaupungin tonttivarannon lisääminen kaavoituksella ja maanhankinnalla, kohtuuhintaisen vuokra-asumisen painottaminen tontinluovutuksessa, keskusten ja asuinalueiden asuntokannan kehittäminen monipuolisesti sekä erillisen tonttiohjelman laatiminen VAV-konsernille.

Muut tarkastuslautakunnan havainnot liittyivät lähinnä sitovien tavoitteiden toteutumisen tulkintaan tai mittarointiin. Toimialan vastaus oli hyvä ja selventävä.

Kaupunkikulttuurilautakunta ja kaupunkikulttuurin toimiala totesi sitovia tavoitteita koskevassa vastauksessaan, että tavoiteasetantaan ja tavoitteiden mittarointiin panostetaan uudella strategiakaudella. Toimiala kertoo nostaneensa yhdeksi pidemmän aikavälin vaikuttavuustavoitteeksi NEET-nuorten (Not in Employment, Education or Training, suomeksi opintojen ja työmarkkinoiden ulkopuolella olevat nuoret, jotka eivät ole suorittamassa ase- tai siviilipalvelusta tai ole eläkkeellä) määrän vähentämisen.

Tarkastuslautakunta esitti suosituksessaan **kuntalaispalveluille**, että digitukipalveluiden kehittäminen edelleen on tärkeässä asemassa. Toimiala toteaa, että digitukipalvelu on asiakkaiden yhdenvertaisuuden ja osallisuuden toteutumisen edellytys. Toiminta pyritään tulevaisuudessa vakinaistamaan osaksi kaupunkitasoista asiakaspalvelua.

Tarkastuslautakunta käsitteli myös **kirjastopalveluiden** roolia ja rohkaisi yhä laajempaan yhteistyöhön eri tahojen kanssa. Toimiala toteaa ottavansa suosituksen huomioon palveluiden kehittämisessä. Uutta yhteistyötä on luotu jo vuoden 2022 aikana esimerkiksi neuvolan kanssa.

Nuorisopalveluiden osalta tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota monikulttuurisuusosaamisen varmistamiseen. Kaupunkikulttuurin vastauksessa kerrotaan, että työssäoppimisen ja oppisopimuskoulutuksen avulla pyritään saamaan alalle myös monikulttuurisen väestön edustajia. Huolestuttavaa on, että henkilöstön saatavuus on vaikeutunut edellisen arviointikertomuksen ja siihen annettujen vastausten jälkeen.

Sosiaali- ja terveyslautakunta ja sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala

Tarkastuslautakunta arvioi vuoden 2021 arviointikertomuksessa useita sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan palvelualueita. **Terveysasemapalveluissa** hoitoon pääsyn nopeuttamista pidettiin tärkeänä ja henkilöstöön kohdistuvien uhka- ja

väkivaltatilanteiden lisääntymistä huolestuttavana. Toimiala kuvasi vastauksessaan laajasti erilaisia toimenpiteitä, joilla palveluiden saatavuutta on pyritty parantamaan. Myös vaaratilanteisiin liittyviä ehkäisytoimenpiteitä oli kuvattu.

Ennaltaehkäisevän terveydenhuollon osalta tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota henkilöstön saatavuusongelmiin, jotka näkyivät ostopalvelun ja vuokratyövoiman käytön kasvuna. Lisäksi korostettiin jatkuvaa monikulttuurisuusosaamisen parantamista. Toimialan vastauksessa todettiin, että työvoiman saatavuudessa oli haasteita erityisesti koronapandemian aikana, mutta tilannetta oli saatu parannettua alkuvuoden 2022 aikana. Toimialan mukaan monikulttuurisuusosaamiseen kiinnitetään jatkuvasti huomiota.

Psykososiaalisia palveluita sekä lapsiperheiden sosiaalityötä ja lastensuojelua koskevissa suosituksissa tarkastuslautakunta piti tärkeänä nopeuttaa palveluihin pääsyä. Lisäksi lautakunta katsoi, että palvelujen tulisi painottua voimakkaammin ennaltaehkäiseviin ja tukeviin palveluihin. Oman tuotannon vahvistaminen etenkin lastensuojelussa on tärkeää. Toimiala kertoi vastauksessaan tehdyistä varhaisen tuen palveluja vahvistavista toimenpiteistä (muun muassa lapsiperheiden kotipalvelu, nuortenkeskus Nuppi Myyrmäki, perhekeskustoimintamallin kehittäminen). Lisäksi toimialan vastauksen mukaan lastensuojelun sijaishuollon oman tuotannon lisäämistä selvitetään ja asia siirtynee hyvinvointialueen vastuulle.

PKS-HUS yhteisarvioinnin ”**iäkäs potilas päivystyksessä**” perusteella tarkastuslautakunta suositteli jatkamaan vaikuttaviksi havaittujen, päivystyksellisiin tilanteisiin liittyvien ohjeiden, toimintatapojen ja palvelujen kehittämistä, joilla parannetaan ikääntyneiden toimintakykyä, hyvinvointia ja kotona asumisen turvallisuutta sekä kehittämään yhteistyötä erityisesti iäkkäiden kotiuttamisprosessin osalta. Toimialan vastauksen mukaan liikkuva sairaala (LiSa) laajennetaan koko hyvinvointialueelle ja henkilökunnan koulutusten jatkuvuus pyritään turvaamaan. Yhteistyötä iäkkäiden kotiuttamisprosessin ja koko hoitoketjun nivelkohtien osalta tarkastellaan ja sovitellaan yhteen eri toimijoiden kesken osana hyvinvointialuevalmistelua.

8 TARKASTUSLAUTAKUNNAN TEHTÄVÄT JA TOIMINTA

Tehtävät ja kokoonpano

Tarkastuslautakunta on kaupunginvaltuuston alainen lakisääteinen toimielin, jonka tehtävänä on huolehtia Vantaan kaupungin ja kaupunkikonsernin hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämisestä ja kuntalain mukaisen tavoite-, tuloksellisuus- ja tarkoituksenmukaisuusarvioinnin suorittamisesta. Lautakunta valmistelee kaupunginvaltuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä valvoo kuntalaissa määritellyn sidonnaisuusilmoitusvelvollisuuden täyttymistä.

Kaupunginvaltuusto nimesi 23.8.2021 tarkastuslautakunnan toimikaudeksi 2021–2025. Lautakunnassa on 13 jäsentä ja jokaisella on henkilökohtainen varajäsen.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano:

Jäsen

Kaimio Tuire, pj.

Weckman Markku, vpj.

Ahokas Siri

Friman Reija

Iivarinen Oskari

el Issaoui Naima

Jääskeläinen Jouko

Phull Manav

Raja-Aho Maarit (KV 25.4.2022 alkaen)

Lehmuskallio Paula (KV 25.4.2022 asti)

Sillanpää Minttu

Suoniemi Juha

Särkelä Jussi

al-Taee Hussein

Varajäsen

Viilo Mikko

Karhu Suvi

Åstrand Stefan

Rautavaara Maija

Siniketo-Pietilä Katja

Kiljunen Kimmo

Tuomela Tiina

Orlando Carita

Norres Lasse

Eerola Antero

Järä Juha

Tamminen Ida

Eklund Tarja

Tarkastuslautakunnan jäsenten arviointikertomuksen laadintaa koskevat esteellisyydet on esitetty liitteessä 1.

Kuvassa ylhäältä vasemmalta oikealle lueteltuna: Antero Eerola varajäsen, Markku Weckman varapuheenjohtaja, Juha Suoniemi jäsen, Jussi Särkelä jäsen. Alarivissä vasemmalta alkaen: Jouko Jääskeläinen jäsen, Oskari Iivarinen jäsen, Tuire Kaimio puheenjohtaja, Naima el Issaoui jäsen. Kuvaaja: Jyri Huhtala.

Arvioinnin suunnittelu ja toteuttaminen

Tarkastuslautakunta hyväksyi arviointisuunnitelman arviointivuodelle 2022 kesäkuussa 2022. Vuotuinen arviointisuunnitelma on osa valtuustokauden arviointisuunnitelmaa. Tarkastuslautakunta perehtyy arviointityössään kaupungin eri toimialojen toimintaan ja palvelutuotantoon. Perehtyminen tapahtuu tutustumalla asiakirjoihin, kuulemalla vastuuhenkilöitä, käymällä tutustumiskäynneillä toimialoilla sekä haastattelemalla virkamiehiä. Tarkoituksena on selvittää sitovien tavoitteiden toteuttaminen sekä koko strategisen ohjauksen toteuttaminen. Samalla selvitetään toiminnan tuloksellisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta.

Tarkastuslautakunnan jäsenet ja varajäsenet ovat kaupunginvaltuutettuja. Tämä tuo osaltaan tietoa valtuuston ja valtuutettujen toiveista jo suunnitteluvaiheeseen.

Arviointi on toiminnan ohjausta ja kehittämistä. Vantaalla arviointia hyödynnetään osana taloussuunnittelu-, toiminta- ja strategiaprosessia. Tarkastuslautakunta on strategisen ohjauksen, demokratian sekä tilivelvollisuuden toteutumisen väline.

Tarkastuslautakunnan arviointisuunnitelma on toteutunut suunnitelman mukaisesti. Kokouksia järjestettiin koronan aikaan etä- ja hybridikokouksina.

Tilintarkastus

Tilintarkastaja on toteuttanut kalenterivuoden 2022 tilintarkastuksen työohjelmansa. Tilintarkastuskertomus on annettu 3.5.2023. Tilintarkastajana on valtuuston päätöksen mukaisesti toiminut KPMG Oy Ab. Päävastuullisena tilintarkastajana on emokaupungin osalta toiminut JHT, KHT Juha Huuskonen.

Sidonnaisuusilmoitukset

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on valvoa kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi. Ilmoitusvelvollisuus koskee kunnanhallituksen ja maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettuja tehtäviä hoitavan toimielimen jäseniä ja varajäseniä, valtuuston ja lautakunnan puheenjohtajia ja varapuheenjohtajia, kunnanjohtajaa sekä kunnanhallituksen ja lautakunnan esittelijää. Ilmoitus on tehtävä kahden kuukauden kuluessa siitä, kun henkilö on tehtäväänsä valittu. Sidonnaisuuksissa tapahtuneet muutokset on myös ilmoitettava viipymättä.

Sidonnaisuusilmoitus on tehtävä luottamushenkilön tai viranhaltijan johtotehtävistä sekä luottamustoimista elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja muissa yhteisöissä. Lisäksi ilmoitus tehdään merkittävästä varallisuudesta ja muistakin sidonnaisuuksista, joilla voi olla merkitystä luottamus- tai virkatehtävien hoitamisessa.

Tarkastuslautakunta on vienyt sidonnaisuusilmoitukset tiedoksi kaupunginvaltuustolle 28.2.2022 ja 30.1.2023.

Muu toiminta

Vantaan kaupungin tarkastuslautakunta on jatkanut PKS-kaupunkien Helsingin, Espoon ja Kauniaisten sekä HUS-kuntayhtymän tarkastuslautakuntien kanssa yhteistoimintaa koulutuksen ja yhteisen arvioinnin puitteissa. Toimintaa koordinoi tarkastuslautakuntien puheenjohtajista koostuva ohjausryhmä. Kaupunkien ja kuntayhtymän tarkastuslautakuntien yhteinen iltapäiväseminaari järjestettiin 17.11.2022 Vantaan kaupungin isännöimänä kaupungintalolla. Yhteinen arviointiaihe käsitteli lasten ja nuorten hyvinvoinnille asetettujen tavoitteiden edistämistä (arviointikertomuksen kohta 4.3).

Tarkastuslautakunta antaa erillisen toimintakertomuksen ja laatii toimintasuunnitelman.

Tiedotus

Vantaan kaupungin nettisivuilla osoitteessa <https://www.vantaa.fi/fi/kaupunki-ja-paatoksenteko/organisaatio/ulkoinen-tarkastus> esitellään kaupungin tarkastuslautakunta ja ulkoinen tarkastus ja sen vuosittaiset arviointikertomukset toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta.

Tarkastuslautakunnan esityslistat ja pöytäkirjat on asetettu verkkoon kaupunkilaisten luettavaksi osoitteessa www.vantaa.fi/paatoksenteko, johon on linkit myös edellä mainituilla sivuilla. Tarkastuslautakunta raportoi ja tiedottaa tehtäviinsä liittyvistä asioista ensisijaisesti kaupunginvaltuustolle. Tiedotuksessa noudatetaan soveltuvin osin kaupunginhallituksen hyväksymiä yleisiä ohjeita kaupungin tiedottamisen periaatteista.

Vantaalla 3.5.2023
Tarkastuslautakunta

Tuire Kaimio
puheenjohtaja

Markku Weckman
varapuheenjohtaja

Siri Ahokas

Reija Friman

Oskari Iivarinen

Naima el Issaoui

Jouko Jääskeläinen

Maarit Raja-Aho

Manav Phull

Minttu Sillanpää

Juha Suoniemi

Jussi Särkelä

Hussein al-Taee

LIITE 1

Vuoden 2022 arviointikertomuksen laadintaan liittyvät esteellisyydet:

Tuire Kaimio, kaupunkikulttuurilautakunta, jäsen,
Markku Weckman, VAV-yhtymä Oy:n hallitus, jäsen,
Siri Ahokas, kaupunkiympäristölautakunta, jäsen,
Reija Friman, sosiaali- ja terveyslautakunta, jäsen,
Oskari Iivarinen, kaupunkiympäristölautakunta, jäsen,
Naima el Issaoui, kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan varajäsen ja VAV-yhtymä
Oy:n hallitus, jäsen,
Manav Phull, kasvatuksen ja oppimisen lautakunta, jäsen,
Juha Suoniemi, Vantaan Tilapalvelut Vantti Oy:n hallitus, jäsen,
Jussi Särkelä, VAV-yhtymä Oy:n hallitus, puheenjohtaja,
Hussein al Taei, kasvatuksen ja oppimisen lautakunta, varapuheenjohtaja.

Vuoden 2022 arviointikertomuksen laadintaan osallistuneiden varajäsenten
esteellisyydet:

Antero Eerola, sosiaali- ja terveyslautakunta, jäsen,
Juha Järä, kaupunkikulttuurilautakunta, jäsen,
Tarja Eklund, kaupunkiympäristölautakunta, varapuheenjohtaja.

LYHENTEET:

ACE	Vantaan ja Telian sopimuksessa kaupungille hankittu monivaiheinen asiakaspalveluratkaisu
ARA	Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus
HIV	Ihmisen immuunikatovirus
HOT	Hyväksymis- ja omistautumisterapia
HR-järjestelmä	Henkilöstöhallintojärjestelmä
HUS	Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri
HYKS	Helsingin yliopistollinen keskussairaala
ILPPA	Sähköinen ilmoituspalvelujärjestelmä
JHT	Julkishallinnon ja -talouden tarkastaja
Keva	Kuntien eläkevakuutus
KHK	Kasvihuonekaasu
KHT	Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja
KVR	Kokonaisvastuurakentaminen
Liisa	Liikkuva sairaala
MAL-sopimus	Maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimus
MATTI	Maankäytön toimintamalli- ja tietojärjestelmä
NEET	Not employment, education or training/opintojen ja työmarkkinoiden ulkopuolella oleva
NPS	Net promoter score eli kuinka todennäköisesti suosittelet palvelua ystävällesi
OKM	Opetus- ja kulttuuriministeriö
PKS	Pääkaupunkiseutu
PTS	Pitkän tähtäimen suunnitelma
ROIC	Return on invested capital/sijoitetun pääoman tuotto
S2	Suomi toisena kielenä
TEAvisari	Kunnan toimintaa kuntalaisten terveyden edistämisessä kuvaava verkkopalvelu
VATI	Valtion valvontatietojärjestelmä
VAV	Vantaan vuokra-asunnot
VTK	Vantaan teollisuuskiinteistöt

6 §

Vuoden 2023 toinen osavuositarkastus 1.1.-31.8.2023

VD/6293/02.01.00.00/2023

PT/MR/PK/JT

Talousarvion täytäntöönpanoa koskevien ohjeiden mukaisesti talousarvion määrärahojen ja sitovien tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle vuosikolmanneksittain tammi-huhtikuun, tammi-elokuun sekä koko vuoden osalta tilinpäätöksen yhteydessä. Vuoden 2023 toinen osavuositarkastus on laadittu tilanteen 31.8.2023 mukaisesti.

Toimintaympäristön kehitys

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Vantaan väkiluku oli 245 100 vuoden 2023 heinäkuussa. Väestö on kasvanut tammi-heinäkuun aikana 2 300 asukkaalla, joka oli saman verran kuin vastaavana ajankohtana vuonna 2022. Maahanmuutto on viime vuotta korkeammalla tasolla, ja Vantaa on saanut ulkomailta muuttovoittoa 2 500 henkeä. Kotimaan muuttoliike on miinuksella yli 600 henkeä, mikä on selvästi enemmän kuin viime vuonna. Kuntien välinen nettomuutto painui Vantaalla miinukselle koronavuosina ja trendi ei ole muuttunut.

Kymmenen suurimman kaupungin väestökehitys on keskenään hyvin erilaista. Nopeimmin kasvavat Helsinki ja Espoo. Helsingin väestö on kasvanut 6 200 hengellä ja Espoon 4 800 tammi-heinäkuussa 2023. Nopeimmin kasvavia kaupunkia yhdistää se, että niiden väestöä kasvattaa kaikki väestömuutoksen kolme tekijää eli luonnollinen väestönlisäys, kuntien välinen nettomuutto ja nettomaahanmuutto. Muissa kaupungeissa vähintään jokin näistä kolmesta tekijästä on miinuksella. Vain neljässä kaupungissa luonnollinen väestönlisäys on enää positiivinen eli pääkaupunkiseudun suurten kaupunkien lisäksi ainoastaan Oulussa. Huomattavaa kuitenkin on, että nettomaahanmuutto kasvattaa väkilukua kaikissa kaupungeissa. Jyväskylän ja Porin väkiluku on laskussa. Vantaan väestönkasvu on ollut tammi-heinäkuussa 2023 suurista kaupungeista neljänneksi nopeinta.

Työttömyyden lasku on pysähtynyt Vantaalla. Viime vuosia on leimannut ensiksi työttömyyden nopea nousu koronapandemian aikana vuonna 2020 ja sitä seurannut työttömyyden nopea lasku. Vielä alkuvuodesta 2023 työttömyys laski vuoden takaisesta, mutta kesän aikana lasku on pysähtynyt. Heinäkuussa 2023 työttömiä oli jo hieman enemmän kuin edellisen vuoden vastaavana ajankohtana. Ero ei kuitenkaan ole merkittävä, varsinkin kun huomioidaan, että kaupungin väkiluku on kasvanut samaan aikaan.

Vaikka työttömyys ei ole merkittävästi noussut vuoden takaisesta, pitkäaikaistyöttömyydessä näkyy jo selkeämpi trendin muutos. Pitkäaikaistyöttömyys nousi nopeasti koronapandemian seurauksena ja sen lasku alkoi hitaammin kuin muun työttömyyden. Vuoden 2022 aikana ja vuoden 2023 alussa nähtiin selkeästi positiivinen kehitys. Parhaimmillaankin pitkäaikaistyöttömyys oli kuitenkin huomattavasti korkeammalla tasolla kuin ennen koronapandemiaa. Keväällä 2023 trendi kääntyi ja pitkäaikaistyöttömien määrä lähti taas nousuun. Heinäkuussa 2023 Vantaalla oli 5 082 pitkäaikaistyöttöä.

Nuorisotyöttömyys on myös pysytellyt hieman korona-aikaa korkeammalla tasolla. Nuorisotyöttömyydelle on tyypillistä mm. koulujen lukuvuosista johtuva kausivaihtelu, joten siinä on hankalampi nähdä selkeää trendin muutosta. Heinäkuussa 2023 Vantaalla oli 1 514 alle 25-vuotiasta nuorisotyöttöä.

Suurien kaupunkien työttömyysasteet ovat kehittyneet samansuuntaisesti. Korkein työttömyys on Oulussa, missä työttömyysaste oli 13,8 prosenttia. Matalin työttömyysaste oli Espoon 9,8 prosenttia. Vantaan työttömyysaste oli suurien kaupunkien keskikastia. Se oli matalampi kuin Turun ja Oulun sekä hieman matalampi kuin Tampereen. Helsingissä on käytännössä yhtä korkea työttömyysaste kuin Vantaalla.

Avoimien työpaikkojen määrä on laskenut Vantaalla selvästi. Kun heinäkuussa 2022 Vantaalla oli avoinna 3 751 työpaikkaa, niitä oli vuoden 2023 heinäkuussa avoinna 2 354.

Kokonaisuudessaan Vantaan työllisyys on vielä kohtalaisella tasolla. Kehityssuunta on kuitenkin huolestuttava. Talous on selkeästi hidastumassa ja työpaikkojen määrä on laskussa. Pitkäaikaistyöttömyys on kääntynyt jo nousuun jäätyään korkealle tasolle koronapandemian jälkeen.

Rakentaminen Vantaalla on hidastumassa selvästi. Alkuvuonna Vantaalla myönnettyjen rakennuslupien määrä jää selvästi kolmesta aikaisemmasta vuodesta. Heinäkuuhun 2023 mennessä Vantaalla oli myönnetty rakennuslupa 943 asunnolle. Edellisvuoden vastaavana ajankohtana rakennuslupia oli myönnetty 1 680 asunnolle.

Vantaalla aloitettujen uusien asuntojen rakentaminen osoittaa myös selkeää hidastumista. Aloitettujen asuntojen määrä jää selvästi alemmalle tasolle jokaisena kuukautena kolmeen edelliseen vuoteen verrattuna. Heinäkuuhun 2023 mennessä Vantaalla oli aloitettu 428 asuntoa. Vastaavana ajankohtana edellisvuonna aloitettuja asuntoja oli 1 371. Määrä on alle kolmannes edellisen vuoden tasosta.

Rakentaminen on vähenemässä oleellisesti. Tällä on vaikutuksia myös moneen muuhun asiaan. Rakentaminen on mm. merkittävä työllistäjä ja rakentamisen vähentyminen näkyy väistämättä myös työllisyydessä lähitulevaisuudessa.

Verorahoituksen kehitys

Kaupunki on saanut tammi-elokuussa 2023 verotilityksiä yhteensä 449,7 milj. euroa (2022: 816,4 milj. euroa), josta kunnallisveroja 325,2 milj. euroa (2022: 665,3 milj. euroa), yhteisöveroja 70,4 milj. euroa (2022: 98,7 milj. euroa) ja kiinteistöveroja 54,2 milj. euroa (2022: 52,5 milj. euroa). Koko maassa kunnallisveroja on tilitetty kunnille tammi-elokuussa 47,7 prosenttia edellisvuotta vähemmän hyvinvointialueuudistuksen aiheuttamien kuntien veroprosenttileikkausten vuoksi. Vantaan kunnallisverotilitysten lasku oli 51,1 prosenttia.

Kuntaliitto on päivittänyt kuntakohtaisen verokehikkonsa elokuussa vuoden 2021 valmistuneen verotuksen, vuoden 2022 ennakonpidätyksen alaisten tulojen tulokehitystilaston (ennakkotieto), valtiovarainministeriön uusimpien verotuloennusteiden sekä arvioidun väkiluvun kehityksen perusteella. Kunnallisveroja ennustetaan kehikon mukaan kertyvän Vantaalla noin 431 milj. euroa eli noin 17 milj. euroa enemmän kuin talousarviossa on oletettu. Talousarviota parempaan ennusteeseen vaikuttavat erityisesti palkansaajien sopimuspalkkojen ja koko palkkasumman nousu. Edelliseen vuoteen nähden ennustetaan laskua kertyvän 55,1 prosenttia. Verotuottoa suhteessa edelliseen vuoteen laskee hyvinvointialueuudistuksen mukainen 12,64 prosenttiyksikön leikkaus kunnallisveroon. Vuoden 2022 verotus valmistuu loka-marraskuussa. Mahdollinen jako-osuuden tarkistus ja sen vaikutus marraskuun tilityksen suuruuteen varmistuvat lopullisen verotuksen valmistuttua. Joulukuussa tarkastettaneen myös vuoden 2023 ennakoiden kuntaryhmän ja kunnittaiset osuudet.

Kaupunki on saanut yhteisöverotilityksiä yhteensä 70,4 milj. euroa tammi-elokuussa, laskua 28,7

prosenttia edellisvuoteen nähden. Koko maassa kuntien vastaava yhteisöverojen muutos edellisvuoteen oli 30,5 prosenttia. Hyvinvointialueuudistus leikkasi kuntien osuutta yhteisöverotuotoista noin kolmasosalla. Vantaan yhteisöverotulojen ennustetaan kuntaliiton verokehikon mukaan olevan 94,7 milj. euroa eli ylittävän talousarvion noin 7 milj. eurolla. Positiivista yhteisöverokertymän arviota selittää verovuoden 2022 parantuneet maksuunpanoarviot sekä alkuvuoden 2023 ennakoitua suuremmat verotilitykset. Kesästä alkaen yritykset ovat kuitenkin alentaneet ennakkoверomaksujaan.

Kuntaliiton kehikon mukaan kiinteistöverotilityksiä kertyisi Vantaalle 113,6 milj. euroa vuonna 2023, joka ylittää talousarviossa oletetun noin 5 milj. eurolla erityisesti rakennusten kasvaneiden verotusarvojen vuoksi. Rakennuskustannusten nousu on korottanut rakennusten jälleenhankinta-arvoja, jotka korottavat verotusarvoja.

Kokonaisuutena verotulojen arvioidaan ylittävän talousarvion noin 28 milj. eurolla, mikäli valmistuva verotus vastaa elokuussa 2023 annettua ennakkotietoa.

Kaupunki saa peruspalvelujen valtionosuutta Kuntaliiton valtionosuuslaskelman mukaan 127,7 milj. euroa, veroperustemuutoksista johtuvien veromenetysten korvausta 30,0 milj. euroa ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksen mukaan 20,2 milj. euroa vuonna 2023. Opetus- ja kulttuuriministeriön lopullinen päätös tulee vuoden lopussa. Yhteensä valtionosuuksia kertyisi ennusteen pohjalta 177,7 milj. euroa, 3,3 milj. euroa alle talousarvion.

Käyttötalous

Tammi-elokuussa kaupungin ja rahastojen toimintatuottoja on kertynyt 209,0 milj. euroa, toimintakuluja -642,4 milj. euroa ja toimintakatteeksi on muodostunut -433,4 milj. euroa. Tammi-elokuussa toimintatuotot ovat toteutuneet 61-prosenttisesti, toimintakulut 65-prosenttisesti ja toimintakate 67-prosenttisesti talousarvioon nähden.

Ennusteen mukaan toimintatuotot kasvavat 329,7 milj. euroon ja toimintakulut -1 009,6 milj. euroon. Toimintatuotot tulevat ennusteen mukaan alittamaan talousarvion noin 14,7 milj. eurolla. Alitus johtuu kaupunkiympäristön toimialan maanmyyntivoittotavoitteen alittumisesta yli 20 milj. eurolla. Erityisesti asuntotonttien kysynnän määrä on vähentynyt johtuen Ukrainan sodasta, rakennuskustannusten ja korkojen noususta, inflaatiosta sekä kuluttajien luottamuksen heikentymisestä aiheutuvasta epävarmasta markkinatilanteesta. Toimintakulut ylittävät talousarvion ennusteen mukaan noin 20,5 milj. eurolla. Kunta-alan palkkaratkaisua tarkennettiin alkuvuodesta 2023 ja se kasvattaa vuoden 2023 henkilöstömenoja arviolta 6,5 milj. euroa talousarviossa ennakoitua enemmän. Työmarkkinatuen kuntaosuuden arvioidaan ylittävän talousarvion 4 milj. eurolla, koska pitkäaikaistyöttömyys on edelleen korkealla tasolla. Kasvatuksen ja oppimisen toimialan ylityksen ennustetaan olevan 20,5 milj. euroa erityisesti varhaiskasvatuksen Seuren henkilöstövuokrauksen kasvaneen käytön ja hinnankorotusten aiheuttamien kustannusten kasvun vuoksi. Kaupunkiympäristön toimialan menoylityksen ennustetaan olevan 7,8 milj. euroa. Ylitys johtuu katujen ja puistojen rakentamis- ja kunnossapitokustannusten sekä lämmitys- ja sähkökustannusten noususta. Toimintakatteen ennustetaan toteutuvan noin 35,2 milj. euroa negatiivisena talousarvioon nähden.

Verotulojen ennustetaan ylittävän talousarvion 28,4 milj. eurolla. Ylitystä ennustetaan kaikissa verolajeissa. Valtionosuustuottojen arvioidaan alittavan talousarvion noin 3,3 milj. eurolla.

Rahoituserien ennakoitua ylittävän talousarvion 3,2 milj. eurolla. Korkotulot ylittävät talousarvion 5,3 milj. eurolla ja korkokulut 2,1 milj. eurolla. Kaupungin lainasalkun suojausaste on korkea, mutta

markkinakorkojen vuoden 2022 nopea nousu alkaa näkyä myös kaupungin korkokustannuksissa vuoden 2023 aikana.

Poistoja ja arvonalentumisia on tammi-elokuussa toteutunut 72,9 milj. euroa ja koko vuonna niitä ennustetaan kertyvän yhteensä noin 110,8 milj. euroa.

Vuoden 2023 toisessa osavuositarkastuksessa vuosikatteeksi ennustetaan 151,5 milj. euroa, joka alittaa talousarviossa oletetun noin 6,9 milj. eurolla. Tulossennuste päättyy elokuun lopussa tehdyn ennusteen perusteella noin 40,7 milj. euron ylijäämään (talousarvio 47,5 milj. euroa). Vuoden 2023 tulos on poikkeuksellisen korkea, koska hyvinvointialueiden irtautuessa 1.1.2023 kunnille tilitetään osa kunnallisveroista vielä vuoden 2022 korkeampien veroprosenttien mukaisina ja yhteisöveroja vanhojen jako-osuuksien mukaisina. Tilanne normalisoituu vuoteen 2025 mennessä.

Investoinnit

Tammi-elokuussa kaupungin investointiosan tuloja on toteutunut 3,4 milj. euroa, investointiosan menoja -99,2 milj. euroa ja investointiosan netto on -95,8 milj. euroa.

Kaupungin kokonaisinvestointimenojen ennustetaan vuonna 2023 toteutuvan 173,7 milj. euron tasolla ja alittavan talousarvion investointimäärärahat noin 6,7 milj. eurolla. Investointituloja ennustetaan kertyvän 6,8 milj. euroa ja investointiosan netoksi ennustetaan 166,9 milj. euroa.

Investointimenoissa ennustetaan syntyvän ylitystä julkisessa käyttöomaisuudessa noin 12,8 milj. euroa mm. rakentamisen kustannustason nousun sekä yleisen inflaation aiheuttaman kustannusten kohoamisen vuoksi. Myös Vantaan ratikan rakentamisen suunnitteluun sekä allianssikumppanien hankintaan varaudutaan. Rakentamisinvestointien puolestaan ennustetaan alittavan talousarvion 17,7 milj. eurolla johtuen useiden hankealoitusten siirtymisestä myöhempään ajankohtaan mm. hankevalmistelun ja urakkakilpailutusten pitkittyessä sekä rakentamisen markkinatilanteen häiriöiden vuoksi.

Rahoitus

Vuoden 2023 nettolainanoton arvioidaan talousarviossa olevan lievästi negatiivinen. Vuonna 2022 Vantaa lyhensi pitkäaikaisia lainoja 71,7 milj. euroa. ja kaupungin lainakanta on näin ollen supistunut n. 300 milj. euroa vuodesta 2016. Lainan määrä /asukas on laskenut vielä merkittävämmän. Kaupunki lyhentää kuluvana vuonna pitkäaikaisia lainoja niiden lyhennysohjelmien mukaisesti 106,7 milj. euroa. Tämän lisäksi ennenaikaisesti maksettiin 52 milj. euron suuruinen laina, josta on toistaiseksi jälleenrahoitettu 40 milj. euroa edullisemmilla ehdoilla. Uuden lainanoton määrä tarkentuu syksyn kuluessa, kun on muodostunut tarkempi kuva talousarvion toteutuksesta, rahoitustarpeesta ja kaupungin likviditeettitilanteesta.

Kaupunginhallitus 9.10.2023 § 15

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- merkitä tiedoksi vuoden 2023 toinen osavuositarkastus, ja
- esittää vuoden 2023 toinen osavuositarkastus kaupunginvaltuustolle tiedoksi merkittäväksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Kaupunginvaltuusto 13.11.2023 § 6

Kaupunginhallituksen esitys:

Päätetään merkitä tiedoksi vuoden 2023 toinen osavuosikatsaus.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Merkittiin, että valtuustoryhmät jättivät asiaan seuraavan yhteisen pöytäkirjalausuman:

Sitovat tavoitteet ja niiden mittarit ovat oleellisen tärkeä työkalu kaupungin strategian onnistumisen kannalta. Siksi niiden toteutuminen, osittain toteutuminen tai toteutumattomuus tulee kirjata mahdollisimman läpinäkyvästi ja oikein.

Liitteet:

- Liite 1: Vantaan kaupungin toinen osavuosikatsaus 2023
- Liite 2: Suurimpien tytäryhtiöiden osavuosikatsaukset 2/2023
- Liite 3: Sitovien tavoitteiden raportointi 2/2023

Muutoksenhakuohje: 2.1 Valituskielto

Lisätiedot:

talous- ja strategiajohtaja Matti Ruusula, puh. 043 824 9254
talousarviopäällikkö Päivi Kandolin, puh. 040 626 7613
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

Vantaa

Sitovat tavoitteet OKV 2/2023

Sitova tavoite vuodelle 2023	Mittari	Lähtötaso v:n 2021 loppu	Tavoitetaso 2023	Vastuhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.8.2023	Mittarien tilanne 1.1. - 31.8.2023	Tavoitteen toteutumisarvio
Taloudellisesti kestävä ja elinvoimainen kaupunki							
Valtuustokauden tavoite 1. Varmistetaan pitkäjänteisesti taloudellisesti vahva kaupunki ja kaupunkikonserni							
1.1 Hallittu käyttötalouden menokehitys	Toimintakatteen muutos-%	Toimintakate heikkeni 1,6 %	Talousarvion 2023 mukainen	Kaupunginjohtaja, apulaiskaupunginjohtajat Raportointivastuu: Matti Ruusula	Valtuustokauden strategian, talousarvion 2023 sekä tuottavuus- ja kasvuohjelman mukaiset kehittämistoimenpiteet.	Ennusteen mukaan toimintakate toteutuu 35 milj. euroa (5,5 %) talousarviota heikompana.	Tavoite toteutuneen osittain.
1.2 Tuottavuus- ja kasvuohjelman toteutuminen	Tuottavuus- ja kasvuohjelman toteutuminen	Ohjelmaa toteutettu vuonna 2021 suunnitelman mukaisesti. Ohjelman tavoitteet otettu huomioon kaupunkistrategiassa 2022–2025.	Tuottavuus- ja kasvuohjelman vuoden 2023 tavoitteet toteutuvat. Tulevien vuosien talouden suunnittelussa edetään tuottavuus- ja kasvuohjelman mukaisesti.	Kaupunginjohtaja, apulaiskaupunginjohtajat Raportointivastuu: Matti Ruusula	Ohjelman toimenpiteet toteutetaan osana vuoden 2023 käyttösuunnitelmaa. Ohjelma toimii vuoden 2024 talousarviovalmistelun pohjana.	Tuottavuus- ja kasvuohjelman toteutus etenee lähes suunnitellusti. Korkean inflaation, rakentamiskustannusten nousun ja lisääntyneen palvelutarpeen vuoksi ohjelmassa määritetty investointikatto vuosille 2022-2025 uhkaa ylittyä.	Tavoite toteutuneen osittain.
1.3 Maanluovutuksen ja maankäyttösopimusten nettotulot yhteensä 150 milj. euroa vuosina 2022-2025, vuodelle 2023 37,5 milj. euroa	Maanluovutuksen ja maankäyttösopimusten tulot (netto), milj. euroa = maanmyyntivoitot (kauppahinta vähennettynä hankintahinnalla ja tonttien luovutuskuntoon saattamisen kustannuksilla) + maanvuokratulot + maankäyttösopimuskorvaukset (vähennettynä maanhankintamenoilla)	45,6 milj. euroa	37,5 milj. euroa	Tero Anttila	Koivuhaassa on myyty noin 5 ha yritystontin laajennusosa ja Vehkalan yritysalueelta on vuokrattu tontti kahdelle rakennusalan yritykselle. Maanmyyntivoittoa myynnistä on tullut noin 2,2 milj. euroa ja tuleva vuokratulo on n. 41 300 euroa/v. Asuntotontteja omistusasumiseen (kerros- ja rivitalo) on tarjouskilpailussa Hakunilan Nissaksesta ja kilpailuaika päättyy toukokuun lopussa.	Nettotulot 1-8/2023. Mittari yht. 15,26 milj. euroa Maanmyyntivoitot: n. 4,3 milj. euroa. Maanvuokratulot: n. 4,5 milj. euroa. Maankäyttösopimuskorvaukset: n. 6,4 milj. euroa. Erityisesti asuntotonttien heikon kysynnän vuoksi vuoden 2023 tavoitteeseen ei päästä.	Tavoite ei toteutuneen lainkaan.
1.4 Kiinteistöjohtamisen linjauksilla tuetaan kaupunkistrategian tavoitteita ja erityisesti kaupungin palveluiden tarpeita	Linjausten toimenpiteiden toteutuminen	Linjaukset valmistelussa ja lausuntokierroksella.	Uusien toimenpiteiden valmistelu aloitettu sekä otettu huomioon budjetoinnissa ja henkilöstösuunnittelussa.	Tero Anttila	Suunnitteluohjeen päivitys aloitettu. Hankepalautekysely valmistettu. Kaupungin ja konserniyhtiöiden roolijakoa tarkistettu. Kuusijärven hallintomalliehdotus laadittu. Kiinteistöjen ennakkoiva	Linjausten toimenpiteitä toteutetaan jatkuvana toimintana ja kehittämisprojekteina. Taloudelliset ja henkilöstöresurssitarpeet tuotu esiin kehysesityksinä.	Tavoite toteutuneen täysin.

Sitova tavoite vuodelle 2023	Mittari	Lähtötaso v:n 2021 loppu	Tavoitetaso 2023	Vastuuhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.8.2023	Mittarien tilanne 1.1. - 31.8.2023	Tavoitteen toteutumisarvio
					olosuhde- ja kuntoseurantaa kehitetty. Sisäilma-asioiden menettelytapaohje päivitetty. Kiinteistöjen ylläpidon puitejärjestelyjä kilpailutettu. Rakennusten energiankulutusta seurattu energiansäästöryhmässä ja sovittu säästötoimista. Sisäilmakorjauksia, energiatehokkuutta parantavia toimenpiteitä ja tilamuutoshankkeita tehty suunnitelmallisesti.		
1.5 Sote- ja Pela -kiinteistöjen salkutus myyntiä varten on tehty ja ensimmäinen salkku myyty	Salkut on määritelty myyntiä varten ja ensimmäinen niistä on myyty vuoden 2023 loppuun mennessä.	Tuottavuus- ja kasvuohjelma edellyttää kaupungin myyntitulojen kasvatamista vuosina 2021-2023.	Ensimmäinen salkku on myyty vuoden 2023 loppuun mennessä.	Tero Anttila	Myyntisalkun kiinteistöistä on tehty kuntoarviot ja -tutkimukset. Hyvinvointialueen kanssa on jatkettu neuvotteluja pitkäaikaisista vuokrasopimuksista, mutta HVA:lla ei vielä ole ollut valmiutta niitä allekirjoittaa. Tavoitteena oli myydä ensimmäinen osa salkkua vuoden 2023 aikana, mutta myyntiä ei enää ehditä tehdä tämän vuoden puolella.	Myyntivalmistelut ovat edenneet kuntoarvioiden ja -tutkimusten osalta. Vuokrasopimukset on toimitettu HVA:lle allekirjoitettavaksi. Tavoitteen toteutuminen riippuu pääosin HVA:n päätöksistä edetä vuokrasopimusten osalta, jotka tarvitaan ennen kohteiden myyntiä sekä markkinakysynnästä myyntihetkellä.	Tavoite toteutuneen osittain.
Valtuustokauden tavoite 2. Vahvistetaan osaamista ja työllisyyttä elinvoiman ja hyvinvoinnin edistämiseksi							
2.1 Työnhakija-asiakkaiden työttömyysjaksot lyhenevät	Työttömyysjakson keskimääräinen kesto	63 vkoa	45 vkoa	Susanna Taipale-Vuorinen	Palveluohjauksen tehostaminen. Työllisyysuunnitelmien ja sitä korvaavien suunnitelmien päivittäminen asiakkaan kanssa.	60	Tavoite toteutuneen osittain.
2.2 Työttömyys vähenee	Pitkäaikaistyöttömien määrä	5845 pitkäaikaistyötöntä (8/2022)	4800	Susanna Taipale-Vuorinen	Yli 300 päivää työttömänä olleisiin on oltu yhteydessä ja työllistymissuunnitelmat tai sitä vastaavat suunnitelmat on päivitetty.	5082	Tavoite toteutuneen osittain.
	Alle 30-vuotiaiden työttömien määrä	3045 alle 30-vuotiaista työtöntä (8/2022)	2500		Alle 30-vuotiaita työnhakijoita on kontaktoitu aktiivisesti ja työllistymissuunnitelmat tai sitä vastaavat suunnitelmat on päivitetty.	2882	
	Vieraskielisten työttömien määrä	5762 vieraskielistä työtöntä (8/2022)	4700		Vieraskielisiä työnhakijoita on kontaktoitu aktiivisesti ja	6050	

Sitova tavoite vuodelle 2023	Mittari	Lähtötaso v:n 2021 loppu	Tavoitetaso 2023	Vastuuhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.8.2023	Mittarien tilanne 1.1. - 31.8.2023	Tavoitteen toteutumisarvio
					työllistämissuunnitelmaa tai sitä vastaavat suunnitelmat on päivitetty.		
2.3 Yritysten palkkasumma kasvaa	Yritysten palkkasummaindeksi	118,8	124	Susanna Taipale-Vuorinen	Tuettu yritysten kasvua eri toimenpitein mm. sijoittumispalveluiden, klusteritoiminnan sekä rekrytoinnin tuen kautta.	136,1 (q1/2023)	Tavoite toteutuneen täysin.
2.4 Työpaikkamäärältään merkittävien (>50 työpaikkaa) yritysten tai muiden organisaatioiden Vantaalle sijoittumis- tai laajentumispäätöksien määrä kasvaa	Sijoittumis- tai laajentumispäätöksien määrä (>50 työpaikkaa)	3	8	Tero Anttila ja Susanna Taipale-Vuorinen	Koivuhaassa on myyty noin 5 haktontin laajennusosa, joka mahdollistaa yrityksen työpaikkojen lisäyksen noin 400-500 henkilöllä. Vehkalan yritysalueelta on vuokrattu tontti kahdelle rakennusalan yritykselle, jotka työllistävät yhteensä noin 75 henkilöä.	3 toimijan osalta mahdollistettu sijoittuminen ja laajentuminen. Kahden osalta neuvottelut ovat vielä kesken. Vuoden 2023 loppuun mennessä ei ehditä mahdollistaa tavoitteen mukaisen 8 uuden yrityksen sijoittumista Vantaalle. Tavoite ei toteudu yritysten lukumäärän osalta, mutta uusia työpaikkoja saadaan Vantaalle arviolta 600.	Tavoite toteutuneen osittain.
2.5 Yritysten sijoittumisen ohjauksen toimintamallin selvittämistyöryhmän selvitystyö on valmistunut ja sen työn pohjalta tehtävät kehittämistoimet ml. myynnin ja markkinoinnin uudistus on toteutettu vuoden 2023 aikana	Sijoittumisen ohjauksen toimintamallin selvitystyö ja kehittämistoimenpiteet toteutettu	Toimintamallia on kehitetty osana palvelualueiden toiminnan kehittämistä.	Uusittu toimintatapa on käytössä.	Tero Anttila, Susanna Taipale-Vuorinen ja Mari Kalmari	Kasvupalveluiden jakaminen kahden palvelualueeseen on päätetty. Elinvoiman sekä työllisyyden ja kotoutumisen palvelualueet aloittavat 1.9.2023.	Työryhmän ehdotusten perusteella on aloitettu toimenpiteet, joiden mukaan hallintosääntö muuttuu 1.9.2023.	Tavoite toteutuneen täysin.
2.6 Vantaalaisten osaaaminen vahvistuu	Vantaalaisten koulutustaso on tiedossa.	Kehitetään 3-4 mittaria, joilla seurataan tarkemmin koulutustason kehittymistä.	Relevantit mittarit on määritelty saatavilla olevan tiedon varassa.	Katri Kalske	Seuraavat mittarit kehitetty, joilla seurataan tarkemmin koulutustason kehittymistä: Vähintään perusasteen tai ilman tutkintoa olevien yli 15-vuotiaiden vantaalaisten määrä vähenee, ikäryhmässä 15-29 -vuotiaat	Toimenpiteet koulutustason nostamisessa ovat pitkäjänteisiä, joten vuoden aikajaksolla muutokset eivät välttämättä näy. Kaupungin toimet aikuisväestön koulutustason nostamiseen ovat epäsuorempia ja väliin tulevia tekijöitä on paljon.	Tavoite toteutuneen täysin.

Sitova tavoite vuodelle 2023	Mittari	Lähtötaso v:n 2021 loppu	Tavoitetaso 2023	Vastuhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.8.2023	Mittarien tilanne 1.1. - 31.8.2023	Tavoitteen toteutumisarvio
					Vähintään perusasteen tai ilman tutkintoa olevien yli 15-vuotiaiden vantaalaisten määrä vähenee, ikäryhmässä 30-64 -vuotiaat Lukiokoulutuksen suorittaneiden 15-64 -vuotiaiden osuus kasvaa Ammatillisen koulutuksen suorittaneiden 15-64 -vuotiaiden osuus kasvaa Korkea-asteen koulutuksen suorittaneiden 15-64 -vuotiaiden osuus kasvaa		
Valtuustokauden tavoite 3. Vantaa on vetovoimainen asumisen kaupunki							
3.1 Kuusijärven ympäri- vuotinen vetovoimaisuus paranee	Uusien palvelurakennus- ten valmistuminen (savu- saunat, vuokratilat, grilli- kodat)	Yleissuunnitelma hyväk- sytty, kokemusvisio ja palvelukonsepti valmis	Uudet palvelurakennuk- set rakenteilla (yrittäjien tilat ja savusaunat)	Riikka Åstrand ja Tero Anttila	Hankesuunnitelma valmis. Suun- nittelu jatkuu ja valmistuu 2023.	Rakentaminen alkaa 2024 (savu- saunat, infokatos ja yleinen wc).	Tavoite toteu- tunee osittain.
	Pysäköintialueen valmis- tuminen	Pysäköintialueen laajen- nus käynnissä	Pysäköintialue valmis ke- säkuuhun 2023 men- nessä		Rakentaminen käynnissä.	Valmistuu syksy 2023.	
	Kävijäseurannan käynnis- täminen ja toteutus	Ulkoalueiden kävijäseu- rannan pilotti päättynyt ja ratkaisu löytynyt	Jatkuva ympärivuotinen kävijäseuranta käynnis- tetty ulkoalueilla. Mit- tauspisteet avainpai- koissa		Vuoden 2022 pilotista löytyi tekni- sesti sopiva ratkaisu ulkoalueen kävijälaskentaan.	Suunnittelu jatkuu. Hankinnan to- teutus 2023.	
3.2 Tapahtumien määrä Vantaalla lisääntyy	Suurten tapahtumien lu- ukumäärä	Suuria tapahtumia 55 kappaletta (vuonna 2019), joista kulttuurita- pahtumia 28 kappaletta ja liikuntatapahtumia 27 kappaletta	Suuria tapahtumia 57 kappaletta, joista kult- tuuritapahtumia 29 kap- paletta ja liikuntatapah- tumia 28 kappaletta	Riikka Åstrand	Kulttuuritapahtumia: 25 Liikuntatapahtumia: 22	Kulttuuritapahtumia: 25 Liikuntatapahtumia: 22	Tavoite toteu- tunee täysin.

Sitova tavoite vuodelle 2023	Mittari	Lähtötaso v:n 2021 loppu	Tavoitetaso 2023	Vastuuhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.8.2023	Mittarien tilanne 1.1. - 31.8.2023	Tavoitteen toteutumisarvio
	Ilmoitusten lukumäärä kaupungin uudistetussa tapahtumakalenterissa	Ilmoituksia Tapahtumien Vantaa -sivustolla 969 kappaletta (vuonna 2020)	Ilmoituksia Tapahtumien Vantaa -sivustolla 1400 kappaletta		Uusittu tapahtumakalenteri otettu onnistuneesti käyttöön. Tapahtumamarkkinointia tehty aktiivisesti tapahtumakalenteriin kuukausittain.	Ilmoitusten määrä 1 171.	
	Matalan kynnyksen tapahtumat mahdollistavien tila- ja palvelus- (tapahtuma-areenat) sisällyttäminen kaupunkikeskustojen kehittämissuunnitelmaan (kyllä/ei)	Martinuksen tapahtumapaisto investointisuunnitelmassa	Kaikkien kaupunkikeskustojen kehittämissuunnitelma sisältää tapahtuma-areenan.		Keskustojen kehittämissuunnitelmat muodostumassa KATO:n työnä aluekehittämissuunnitelmien ohjaamana. KAKU:n toimialan edustus kutsuttu edustajiksi mukaan sisäisiin työryhmiin.	Kehittämissuunnitelmat valmis- teilla.	
3.3 MAL-tavoitteet toteutuvat	MAL-sopimuksen mukainen kokonaistavoite on 2 640 asuntoa. Valtion tukemien pitkän kirkotuen vuokra-asuntojen tavoite on 528 asuntoa. Asumisoikeusasuntojen ja lyhyen kirkotuen mallilla rahoitettujen asuntojen tavoite on yhteensä 264 asuntoa.	Asuntoja valmistui vuonna 2021 yhteensä 3176 asuntoa. Pitkän kirkotuen vuokra-asuntotuotantona valmistui 314 asuntoa. Asumisoikeusasuntoja ja lyhyen kirkotuen asuntoja valmistui yhteensä 198 asuntoa.	Asuntotuotannon osalta MAL-tavoitteet säilyvät samana myös vuonna 2023 (sopimuskausi 2020-2023).	Tero Anttila	Osa vuosina 2021 ja 2022 käynnistyneistä asuinkerrostalohankkeista valmistuu tänä vuonna mikä pitää valmistuneiden asuntojen määrän kohtuullisella tasolla. Tilanne 1.9.: Vuonna 2023 on aloitettu tähän mennessä 448 asunnon rakentaminen.	Tilanne 1.9.: Asuntoja on valmistunut 1 860 kpl. Näistä valtion tukemia pitkän kirkotuen asuntoja on 237 kpl ja asumisoikeusasuntoja on 172 kpl.	Tavoite toteutuu osittain.
	Asemakaavatuotanto 240 000 k-m2 uutta asuntokerrosalaa vuodessa	Asemakaavatuotanto 90 000 k-m2 uutta asuntokerrosalaa vuodessa	Asemakaavatuotanto 240 000 k-m2 uutta asuntokerrosalaa vuodessa		Viertolankuja 4:n, Hopeatien ja Vaakapuiston asemakaavan muutokset on hyväksytty valtuustossa. Asuntohankkeet on priorisoitu asemakaavoituksessa.	Valtuuston hyväksymissä asemakaavoissa on yhteensä noin 17 000 k-m ² uutta asuntokerrosalaa. Ennusteen mukaan koko vuoden asuntokerrosalatavoite voidaan saavuttaa. Ennusteeseen sisältyy kuitenkin useita asuntohankkeita, joissa on kaupungin tahdosta riippumattomia epävarmuustekijöitä.	
3.4 Valmistuvien pientaloasuntojen määrä 550 asuntoa	Vantaalle valmistuu 550 pientaloasuntoa (rivi-, pari-, erillis- ja omakoti-asuntoja).	Vuonna 2021 valmistui 378 pientaloasuntoa.	Vantaalle valmistuu 550 pientaloasuntoa. (Kaupungin strategian tavoite on päästä 600 valmistuneeseen pientaloasuntoon vuonna 2025.)	Tero Anttila	Tilanne 1.9.; Omakoti-, pari-, erillis- ja rivitaloihin on valmistunut 279 asuntoa.	Tilanne 1.9.; Omakoti-, pari-, erillis- ja rivitaloihin on valmistunut 279 asuntoa. Valmistuneiden asuntojen määrä tässä vaiheessa vuotta on samaa tasoa kuin viimeisinä kolmena vuotena.	Tavoite toteutuu osittain.

Sitova tavoite vuodelle 2023	Mittari	Lähtötaso v:n 2021 loppu	Tavoitetaso 2023	Vastuuhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.8.2023	Mittarien tilanne 1.1. - 31.8.2023	Tavoitteen toteutumisarvio
3.5 Vantaan maine ja vetovoima paranee	Kuntien mainetutkimus	Maine: 3,07 Vetovoima: 3,23	Maine: 3,17 (+ 0,1) Vetovoima: 3,33 (+ 0,1)	Mari Kalmari	Maineohjelma käynnistetty. Kysely esihenkilöille tehty.	Vuoden 2023 mainetutkimuksen tulokset valmistuvat keväällä 2024.	Arviointi tehdään vuoden lopussa.
	Kysely Vantaalle muuttaville ja vantaalaisille Vantaan vetovoimatekijöistä sekä pois muuttaville muuton syistä	Kyselyä ei ole tehty.	Kysely on tehty ja kyselyn johtopäätöksiä aletaan hyödyntää Vantaan maineen ja vetovoiman parantamiseksi.		Kysely on toteutettu alkuvuodesta ja käsitelty johtoryhmässä.	Kysely on toteutettu.	
Hyvät asukaslähtöiset palvelut							
Valtuustokauden tavoite 4. Sujuvat hyvinvointia rakentavat palvelut							
4.1 Kuntalaisten fyysinen aktiivisuus ja kaupungin toimenpiteet hyvinvoinnin edistämiseksi kehittävät	Vantaan hyte-kerroin nousee vuoden 2022 tasosta	75/100 (2021)	Hyte-indikaattori >75/100	Riikka Åstrand	Olemme vastanneet saapuneisiin, hyte-kertoimeen vaikuttaviin kyselyihin.	Vuoden 2023 hyte-kertoimesta ei ole vielä saatu tietoa. Hyte-kerroin päivitetään kerran vuodessa, seuraavan kerran arviolta joulukuussa 2023.	Tavoite toteutuneen täysin.
	Työikäisten ja ikääntyneiden ryhmäliikunnan, virtuaalisen liikunnan ja vertaisryhmätoiminnan tarjonta kasvaa vuoden 2022 tasosta.	Työikäiset 73 ryhmää, seniorit 171 ryhmää, virtuaalijumppat 150 live-kertaa, vertaisohjattu toiminta 64 ryhmää.	Kaupungin tarjoamien ohjatun liikunnan ryhmien lukumäärä kasvaa vuoden 2022 määrään verrattuna.		Toiminta on toteutunut suunnitellun mukaisesti ja ikääntyneiden kurssitarjontaa pystytty lisäämään.	Työikäiset 78 ryhmää, seniorit 281 ryhmää, virtuaalijumppat 136 live-kertaa, vertaisohjattu toiminta 64 ryhmää.	
Valtuustokauden tavoite 5. Hallittu siirtymä hyvinvointialueelle							
5.1 Kaupungin ja hyvinvointialueen väliset hyte-rakenteet ovat toimivat	Kaupungin ja hyvinvointialueen väliset hyte-rakenteet käytössä säännöllisesti, suunnitelmien luomisen ja raportointien käytännöistä sovittu.	Kaupungin sisäiset hyte-rakenteet käytössä	Vuosittainen hyte-neuvottelu toteutuu kaupungin ja hyvinvointialueen välillä, toiminnan suunnittelu hyvinvointialueen sisällä on käynnistynyt ja kaupunki on mukana alueellisten hyvinvointisuunnitelmien ja raporttien teossa.	Riikka Åstrand	Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työssä painotettiin alkuvuonna lakisääteisen hyvinvointiraportoinnin tehtäviin ja hyvinvointialueen kanssa pidettävien hyte-neuvotteluiden käymiseen. Hyte-rakenteet toimivat odotetulla tavalla ja yhteistyö toimii. Vantaalle on tehty uusi hyvinvointisuunnitelma, jonka tuottamiseen hyvinvointialue on osallistunut. Myös Vantaan kaupunki osallistuu hyvinvointialueen	Hyvinvointialue on käynnistänyt alueelliset hyte-neuvottelut ja Vantaan kaupunki on osallistunut niihin. Tähän mennessä alueellisiin hyte-neuvotteluihin on osallistuttu 10.2.2023, 3.3.2023, 17.3.2023 ja 26.5.2023. Hyte-neuvotteluiden tuloksen toteutumista varten järjestetään seurantaneuvottelut 29.9.2023. Vantaan kaupungin edustajat ovat osallistuneet hyvinvointialueen	Tavoite toteutuneen täysin.

Sitova tavoite vuodelle 2023	Mittari	Lähtötaso v:n 2021 loppu	Tavoitetaso 2023	Vastuuhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.8.2023	Mittarien tilanne 1.1. - 31.8.2023	Tavoitteen toteutumisarvio
					hyvinvointisuunnitelman tekemiseen. Hyvinvointialueella on edustajat Vantaan hyte-asiantuntijaryhmissä.	hyvinvointiraportoinnin suunnitteluun ja yhteistyön parantamiseen.	
5.2 Turvallisuussuunnitelun rakenteet ja prosessit kehitetään yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa	Turvallisuussuunnittelun yhteistyörakenteet on sovittu ja vuosiseuranta-kohteet nimetty	Lähtötasona kaupunkitasoinen turvallisuussuunnittelu	Paikallisen turvallisuussuunnittelun tehtävistä ja vastuista on sovittu hyvinvointialueen kanssa. Turvallisuussuunnitelman vuosiseurantakohteiden toteutus on edennyt sovitusti.	Kaupunginjohtaja, apulaiskaupunginjohtajat, raportointivas-tuu: Niina Puikkonen	Keskeisistä turvallisuussuunnitelun yhteistyörakenteista on sovittu kaupungin ja hyvinvointialueen välillä. Kaikilta osin yhteistyörakenteista ja toimintamallista ei ole sovittu vielä. Vuosiseuranta-kohteet ovat Vantaan kaupungin turvallisuussuunnitelmassa kuvattut toimenpiteet.	Turvallisuussuunnitelman painopisteteema ja -toimenpiteet valittu. Yhteistyörakenteiden sopiminen on kesken.	Tavoite toteutuneen osittain.
5.3 Varmistetaan, että toimialojen eri palvelukokonaisuuksilla on ajantasaiset yhdyspintasuunnitelmat tai -sopimukset hyvinvointialueen kanssa	Yhdyspintasuunnitelmien ja -sopimusten määrä ja kattavuus	Vuoden 2022 lopulla laaditut yhdyspintasuunnitelmat ja -sopimukset	Kaikista merkittävistä tunnistetuista yhdyspintoista hyvinvointialueen kanssa on laadittu yhdyspintasuunnitelmat tai -sopimukset.	Kaupunginjohtaja, apulaiskaupunginjohtajat	Kajo: Ylimmän johdon yhteistyösopimus allekirjoitettu 14.3.2023 ja sopimuksen mukaiset tapaamiset aloitettu. Kuntademokratia: yhdyspintasuunnitelmat /-sopimukset on laadittu kirjaamon ja arkiston kokonaisuuksista. Kasvupalvelut: TE-palveluiden yhdyspinnat, sopimukset on tehty ja allekirjoitettu. Kaku: Toimialan yhdyspinnoista laaditaan uusi tilanearvio elosyyskuun aikana. Tilanearviossa arvioidaan uusien yhdyspintasopimusten tarvetta. Kaso: Opiskeluhuollon erityisasiantuntija rekrytoitu. Hän aloittaa yhteistyörakenteiden kirjaamisen ja prosessien kuvaukset. Kato: Rakennusvalvonnan ja pelastuslaitoksen väliset	Kajo: Ylimmän johdon yhteistyösopimus allekirjoitettu 14.3.2023. Kuntademokratia: yhdyspintasuunnitelmat /-sopimukset on laadittu kirjaamon ja arkiston kokonaisuuksista. Kasvupalvelut: TE-palveluiden yhdyspinnat, sopimukset on tehty ja allekirjoitettu. Kaku: Hyte-työstä laadittu ja allekirjoitettu suunnitelma 10/2022. Palveluihin liittyvien suunnitelmien ja sopimusten laadintaa on hidastanut vastinparien löytymisen/nimeäminen HVA:n puolelta. Kaso: Toimialalla on käynnistynyt yhteisöllisen opiskeluhuollon ja hyvinvointityön kehittämisen hanke. Kato: Rakennusvalvonnan ja pelastuslaitoksen väliset	Tavoite toteutuneen osittain.

Sitova tavoite vuodelle 2023	Mittari	Lähtötaso v:n 2021 loppu	Tavoitetaso 2023	Vastuuhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.8.2023	Mittarien tilanne 1.1. - 31.8.2023	Tavoitteen toteutumisarvio
					yhdyspintasuunnitelmat on laadittu ja tallennettu Astaan ohjeen mukaan.	yhdyspintasuunnitelmat on laadittu ja tallennettu Astaan ohjeen mukaan.	
Valtuustokauden tavoite 6. Tuetaan oppijan tarpeisiin pohjautuvaa oppimista ja mahdollisuuksia edetä omien edellytystensä mukaan							
6.1 6-8-vuotiaiden luku- ja matemaattiset taidot paranevat	Lukuseula-testi	Lukuseula-testi 2 lk -Suomi äidinkielenä oppimäärä 24 % oppilaista kuuluu suoritustasoltaan alimpaan 20 % -Suomi toisena kielenä oppimäärä 61 % oppilaista kuuluu suoritustasoltaan alimpaan 20 %	Lukuseula-testin tulokset ovat parantuneet 3 %-yksikköä.	Katri Kalske	Lukuseula on toteutettu 2.lk oppilaille helmi-huhtikuun aikana. Loppuraportin mukaan S1-oppilaista 28 % ja S2-oppilaista 64 % kuului alimpaan 20 %.	Loppuraportti valmistui toukokuussa 2023. Lukuseulan kaikkien oppilaiden kokonaistulos on heikentynyt 2 %.	Tavoite toteutuneen osittain.
	Kilpailutetaan matemaattisen osaamisen testi	Matematiikan osaamista mittaava lähtötaso mitataan joulukuussa 2022 ja seuraava mittaus marraskuussa 2023.	Matemaattinen osaaminen on parantunut valitun testin nojalla lähtösomittauksesta.		Matematiikan taitojen digitaalinen arviointiväline on kilpailutettu ja saatu valittua helmikuussa 2023 ja sen mukainen arviointi toteutettiin huhti-toukokuun 2023 aikana 3.- ja 7.-luokkalaisille.	Matematiikan arviointi toteutettiin TRILAn (Turun yliopiston Oppimisanalytiikan tutkimusinstituutin) kehittämällä FUNA-tehtävistöllä. Arviointi järjestettiin huhti-toukokuussa 3.lk oppilaille (1998/2648) ja 7.lk oppilaille 1756/ 2596. Matematiikan arvioinnin yleistulos oli, että vantaalaisten oppilaiden matematiikan perustaitojen hallinta on valtakunnallista keskitasoa ja osittain jopa sitä parempaa.	
Valtuustokauden tavoite 7. Eri-ikäisten kuntalaisten jatkuvan oppimisen ja koulutuksen tarpeisiin panostetaan							
7.1 Yhteisöllinen opiskeluhoito toteutuu kaupungin toiminnassa ja yhdyspintatyössä hyvinvointialueen kanssa	Yhteistyörakenteet on kuvattu ja ne ovat toiminnassa.	Yhteistyörakenteita ei ole.	Yhteistyörakenteet on kuvattu ja ne ovat toiminnassa.	Katri Kalske	Yhdyspintasuunnitelmia on valmisteltu priorisoidussa järjestyksessä. Vantaan, Keravan ja hyvinvointialueen edustajista on nimetty työryhmä kartoittamaan	Opetuksenjärjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmat on otettu käyttöön kaikilla palvelualueilla 1.8.2023 alkaen.	Tavoite toteutuneen osittain.

Sitova tavoite vuodelle 2023	Mittari	Lähtötaso v:n 2021 loppu	Tavoitetaso 2023	Vastuuhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.8.2023	Mittarien tilanne 1.1. - 31.8.2023	Tavoitteen toteutumisarvio
					yhdyspintasopimusten tilaa ja tavoitteena on saada kaikki yhdyspintasuunnitelmat ja sopimukset valmiiksi vuoden loppuun mennessä.		
Eriarvoistumisen estäminen							
Valtuustokauden tavoite 9. Syrjäytymis- ja eriarvoistumiskehitys katkaistaan							
9.1 Lasten ja nuorten sosiaaliset taidot paranevat ja kiusaaminen vähenee. Opiskelijoiden hyvinvointi paranee	School Day ja kouluterveyskysely: Kiusaamista kokeneiden määrä	Kouluterveyskysely: Kiusaamista kokeneiden määrä (kokee kiusaamista viikoittain) 2021 tulokset: 4–5 lk: 9 % 8–9 lk: 5 % lukio: 1 % aol: 1,7 % School Day: En ole nähnyt kiusaamista: 4 lk: 72 % 7 lk: 65 % Koulussani puututaan kiusaamiseen: 4 lk: 82 % 7 lk: 66 %	Kouluterveyskysely: Kiusaamista kokeneiden määrä (kokee kiusaamista viikoittain) 4–5 lk: 7 % 8–9 lk: 4 % lukio ja aol osuus laskee 1 % School day -mittaukset tulokset paranevat 5 %-yksikköä	Katri Kalske	Toimialalle palkattu kiusaamiseen puuttumisen erityisasiantuntija Varhaiskasvatus: Suurimmassa osassa toimintayksiköitä on laadittu turvallisemman tilan periaatteet. Turvallisemman tilan periaatteiden käyttöönottoon on laadittu tukimateriaali, Seurantakysely toteutetaan lokakuussa. Provakatoimintamalli käytössä 40 toimintayksikössä. Perusopetus: Koulut ovat tehneet suunnitelman turvallisemman tilan periaatteiden käyttöönottamisesta osana kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen toimenpideohjelmia ja poissaoloihin puuttumisen mallia. Koulut ovat lukuvuonna 22-23 kuvanneet lukuvuosisuunnitelmissa, kuinka ko. toimenpideohjelmat toteutuvat koulutasolla. SchoolDay-palvelu on ollut käytössä kaikilla 4.- ja 7.-lk oppilailla hyvinvoinnin mittarina. Oppilaat vastaavat kyselyyn min. kerran kuussa ja opettajat saavat koosteen ryhmän vastauksista ja vinkkejä kehityskohteisiin ja teemojen	Kouluterveyskyselyn tulokset saadaan 11/2023. Suomenkielisten koulujen School Day tulokset saatu 27.4.2023: "Luokassani ei ole kiusaamista": 4 lk: 69 % (tulos 3 prosenttiyksikköä heikompi aikaisemmasta mittauksesta) 7 lk: 64 % (tulos 1 prosenttiyksikön heikompi aikaisemmasta mittauksesta) "Koulussani puututaan kiusaamiseen" 4 lk: 78 % (tulos 4 prosenttiyksikköä heikompi aikaisemmasta mittauksesta) 7 lk: 61 % (tulos 4 prosenttiyksikköä heikompi aikaisemmasta mittauksesta) Tulosten heikkenemistä voi osin selittää sillä, että oppilaiden	Arviointi tehdään vuoden lopussa.

Sitova tavoite vuodelle 2023	Mittari	Lähtötaso v:n 2021 loppu	Tavoitetaso 2023	Vastuuhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.8.2023	Mittarien tilanne 1.1. - 31.8.2023	Tavoitteen toteutumisarvio
					käsittelyyn. Rehtorit ja opiskelu-huolto saavat tietoa koulun oppi-laiden hyvinvoinnista Toinen aste: oppilaitoksissa on laadittu turvallisemman tilan peri-aatteita. Opetushallitukselta on saatu avustus kiusaamisen, häirin-nän ja väkivallan vastaisen kult-tuurin kehittämiseen.	kykyyn tunnistaa kiusaamisen on kiinnitetty enemmän huomiota. Kiusaamisen ehkäisemisen ja puuttumisen toimenpideohjel-massa (tullut voimaan 1.8.2022) on linjattu, että jokaisen aikuisen on puututtava kiusaamiseen, mutta tämä ei näy ainakaan vielä tuloksissa.	
9.2 Neet-nuorten aktivoi-miseksi on kehitetty toi-menpiteitä, joiden vai-kuttavuutta ja NEET-nuorten määrää arvioi-daän säännöllisesti	Toimenpiteitä on suunni-teltu: kyllä / ei	Toimenpiteiden suunnit-telu on aloitettu (kyllä/ei)	Toimenpiteitä toteute-taan (kyllä/ei)	Riikka Åstrand	Toimenpiteitä suunniteltu ja niitä toteutetaan.	Toimenpiteitä toteutetaan.	Tavoite toteu-tunee täysin.
	Toimenpiteitä on toteu-tettu: kyllä / ei	Vaikuttavuuden arvioin-telu on aloitettu (kyllä/ei)	Toimenpiteiden vaikutta-vuutta ja NEET-nuorten määrää arvioidaan sään-nöllisesti (kyllä/ei)		Rinnalla kulkien nuorisotyö las-kuun -hankkeen vaikuttavuutta on arvioitu ulkopuolisen toimijan puolesta (Owal Group). Tulokset vahvistavat ajatusta toiminnan li-säarvosta palveluketjuun NEET-nuorten kysymyksissä. Tämän tie-don pohjalta toiminta ollaan vaki-naistamassa ja nuorisopalvelut aloittaa uuden yksilövalmennuk-sen toimintamallin.	Vaikuttavuutta on ryhdytty arvioi-maan säännöllisesti. Neet-nuorten määrän arvioiminen on aloitettu ja säännöllisesti toteutettavaa tut-kintatapaa kehitetään. Ajantasai-nen tilanne tuodaan valtuuston tietoon syksyn 2023 aikana.	
Valtuustokauden tavoite 11. Alueiden eriytymiskehityksen seuranta jatkuvaa							
11.1 Alueiden eriytymis-kehitys pienenee	Sosioekonomisen indeksi	115 (2019)	Hyvinvointierot supistu-vat	Kaupunginjoh-taja, apulaiskau-punginjohtajat Raportointivas-tuu: Matti Ruu-sula	Myönteisen erityiskohtelun ohjel-man mukaiset toimenpiteet.	Mittarin arvo on 116. (Laskettu vuoden 2021 tiedoilla, jotka ovat saatavilla.)	Tavoite ei to-teutune lain-kaan.
11.2 Selvitetään uutta tiedolla johtamisen mal-lia, jolla voidaan parem-min suunnata palveluja	Selvitetty: kyllä / ei Käytössä: kyllä / ei	Selvitetään uutta tiedolla johtamisen mallia	Uusi tiedolla johtamisen malli otetaan tarvitta-essa käyttöön	Apulaiskaupun-ginjohtajat, ra-portointivastuu: Riikka Åstrand	Data-analyytikko aloitti työt 02.05.2023. Selvitystyö käynnissä.	Data-analyytikko aloitti työt 02.05.2023. Selvitystyö käynnissä.	Tavoite toteu-tunee osittain.

Sitova tavoite vuodelle 2023	Mittari	Lähtötaso v:n 2021 loppu	Tavoitetaso 2023	Vastuuhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.8.2023	Mittarien tilanne 1.1. - 31.8.2023	Tavoitteen toteutumisarvio
sekä kohdistaa resursseja sitä tarvitseville alueille							
Valtuustokauden tavoite 12. Jatketaan alueellista myönteisen erityiskohtelun ohjelmaa							
12.1 Myönteisen erityiskohtelun ohjelmalla edistetään asukasollisuutta ja kehitetään palveluja sekä ehkäistään asuinalueiden eriarvoistumiskehitystä	Toteutetaan vuodelle 2023 suunnitellut ohjelman toimenpiteet	Vuosien 2023–2025 ohjelmaa valmistellaan.	Vuosien 2023–2025 ohjelmaa toteutetaan suunnitellusti.	Apulaiskaupunginjohtajat, raportointivastuu: Riikka Åstrand	Tällä hetkellä toimenpiteistä arviolta 19 toteutuu täysin, 4 toteutuu osittain sekä 1 ei toteudu lainkaan. Lisäksi vähintään 4 toimenpidettä on niin alkuvaiheessa, että niiden kehittymistä on vielä vaikea arvioida.	Tällä hetkellä toimenpiteistä arviolta 19 toteutuu täysin, 4 toteutuu osittain sekä 1 ei toteudu lainkaan. Lisäksi vähintään 4 toimenpidettä on niin alkuvaiheessa, että niiden kehittymistä on vielä vaikea arvioida.	Tavoite toteutuneen täysin.
Valtuustokauden tavoite 14. Kotoutumisessa onnistuminen monialaisena yhteistyönä (myös työllisyysnäkökulma)							
14.1 Kotouttamisohjelman vuoden 2023 toimenpiteet on toteutettu	Toteutetaan vuodelle 2023 suunnitellut toimenpiteet	Kotouttamisohjelmaa 2023-2026 valmistellaan.	Ohjelman vuodelle 2023 suunnitellut toimenpiteet on toteutettu.	Susanna Taipale-Vuorinen	Kaupunginhallituksen käsittely 18.9. ja valtuustokäsittely 9.10.2023.	Kotouttamisohjelma on hyväksytty kaupungin johtoryhmässä 24.4.2023.	Tavoite toteutuneen osittain.
Resurssiviisas ja hiilineutraali Vantaa							
Valtuustokauden tavoite 18. Vantaa edistää hiilineutraalisuutta yhteistyössä konserniyhtiöiden kanssa							
18.1 Edistetään päästövähennystoimia hiilineutraalisuuden saavuttamiseksi viimeistään vuonna 2030	Kasvihuonekaasut vähenivät. Laskennassa huomioidaan lämmön, sähkön, liikenteen, teollisuuden ja työkaluiden, jätteiden käsittelyn sekä maatalouden päästöt.	Kokonaispäästöt 872 ja asukaskohtaiset päästöt 3,6 (kt CO ₂ -ekv.)	7,5 %:n vähennys (keskimääräinen vuosittainen päästövähennys verrattuna vuoden 2020 päästöihin, jolla päättävöite eli hiilineutraali kaupunki vuonna 2030 saavutetaan).	Tero Anttila	Päästötiedot vuoden 2022 osalta on saatu vuoden 2023 toukuu-kuussa. Kaupunki on tehnyt yhteistyösopimuksen Vantaan Energian kanssa, jossa mm. kehitetään kaupungin oman rakennuskannan energiatehokkuutta ja suunnitellaan yhteisiä hankkeita. Kaupungin maan luovutuksella, asemakaavamuutoksilla ja maankäyttösopimuksilla mahdollistetaan Vantaan Energian hankkeiden eteneminen.	Kokonaispäästöjen olisi pitänyt laskea 15 % vuodesta 2020, mutta päästöt olivat laskeneet vain 7,2 %. Merkittävin päästöjen kasvu tapahtui kaukolämmön päästöissä, jotka kasvoivat 37 % kun niiden olisi pitänyt laskea 20 %. Tavoite toteutuu osittain liikenteen, öljy- ja sähkölämmityksen sekä maatalouden päästöjen osalla. Jätteiden käsittelyn ja käyttö-sähkön osalla päästöt ovat tavoitteen mukaisia.	Tavoite toteutuneen osittain.
Valtuustokauden tavoite 19. Vantaa on kiertotalouden edelläkävijäkaupunki							
19.1 Tehostetaan kierrätystä kaupungin toimipisteissä	Kaupunkiympäristön toimialan toiminta on Ekokompassi-sertifikaatin mukaista.	Kaupunkiympäristön toimiala hakenut Ekokompassi-sertifikaattia.	Kaupunkiympäristön toimialan toiminta on Ekokompassin sertifikaatin	Tero Anttila ja Riikka Åstrand	Katon Ekokompassi sai sertifikaatin vuoden 2022 lopussa. Ekokompassin vuosiraportointi jätetään	Katon Ekokompassi sai sertifikaatin vuoden 2022 lopussa.	Tavoite toteutuneen osittain.

Sitova tavoite vuodelle 2023	Mittari	Lähtötaso v:n 2021 loppu	Tavoitetaso 2023	Vastuuhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.8.2023	Mittarien tilanne 1.1. - 31.8.2023	Tavoitteen toteutumisarvio
	Käyttöönottoauditointien toteutus-% Kaupunkikulttuurin toimialalla kirjasto- ja asukaspalveluiden sekä kulttuuripalveluiden palvelualueiden toimipisteissä	Kaupunkikulttuurin toimiala käynnistää Ekokompassin käyttöönoton syksyllä 2022.	Kaupunkikulttuurin toimialalla Ekokompassin käyttöönottoauditoinnit on toteutettu kaikissa kirjasto- ja asukaspalveluiden ja kulttuuripalveluiden toimipisteissä.		sertifikaatin myöntäneelle Kinos Oy:lle huhtikuun lopussa. Ekokompassi-ympäristöjärjestelmän hankinnasta toimialalle on tehty päätös ja järjestelmä on tilattu. Ympäristöjärjestelmään kuuluva alkukartoitus on aloitettu tekemällä kirjastojen, lastenkulttuurikeskusten ja liikuntapaikkojen jätehuollon nykytilan kartoituksia. Alkukartoitukset jatkuvat ja ympäristöohjelman rakentamista tehdään syksyn aikana. Ekokompassin ensiauditointi tapahtunee ensi vuoden puolella.	Käyttöönottoa kahdella palvelualueella valmistellaan, auditoinnit siirtynevät ensi vuoden alkuun.	
Valtuustokauden tavoite 20. Huolehditaan Vantaan luonnon monimuotoisuuden säilymisestä							
20.1 Luonnon monimuotoisuuden edistäminen Resurssiviisauden tiekartan Monimuotoinen luonto -kaistan toimenpiteitä toteuttamalla	Resurssiviisauden tiekartan "Monimuotoinen luonto" -kaistan toimenpiteitä toteutetaan suunnitelmallisesti.	Tavoitteet kirjattu tiekarttaan	Tiekartan edellyttämät toimenpiteet suunniteltu ja toimeenpano käynnistetty	Tero Anttila	Luonnon monimuotoisuuden kokonaissuunnitelmatyö käynnistyi vuoden alussa ja työhön on kilpailutettu myös konsultti. Työlle on muodostettu pajoista ja asiantuntijoista koostuva ohjausryhmä.	Tiekarttaa toteutetaan tällä hetkellä yhteensä 38:lla toimenpiteellä (3 valmiina, 9 toteutusvaiheessa ja 16 on jatkuvan käytännön toimenpidettä).	Tavoite toteutuneen osittain.
Valtuustokauden tavoite 22. Kestävien liikkumismuotojen osuus kasvaa							
22.1 Vantaan ratikkakaupungin suunnittelu etenee kokonaisvaltaisesti kaupunginvaltuuston hyväksymien reunaehtojen mukaisesti	Katu- ja puistosuunnitelmien valmistusprosentti, ratikkakatu- ja asemakaavojen lautakuntakäsittelyt (prosenttia), vaikutustenarviointien kokonaisuus valmis rakentamispäätöstä varten	Taustaselvityksiä ja kaavarunkoluonnosta tehty. Ensimmäiset katusuunnitelmaluonnokset esitellyt ja seuraavat valmisteilla. Katualueiden asemakaavat edistyneet katusuunnittelun aikataulussa.	Kaikki katu- ja puistosuunnitelmat valmiit, asemakaavoista kaikki käyneet ensimmäisessä lautakuntakäsittelyssä, vaikutustenarviointien kokonaisuus valmis rakentamispäätöstä varten.	Tero Anttila	Katusuunnitelmia ja asemakaavoja edistetty, vaikutustenarviointien kokonaisuus saatettu loppuun.	Katu- ja puistosuunnitelmista valmiina 84 %, asemakaavoja käynyt ensimmäisessä lautakunnassa 81 %. Vaikutusten arviointien kokonaisuus valmis.	Tavoite toteutuneen osittain.
22.2 Kestävien liikkumismuotojen osuus kasvaa	Joukkoliikenteen matkustajamäärä palaa koronaa edeltävälle tasolle vuoteen 2025 mennessä.	Jkl: 99 600 nousua / arkipäivä	Jkl nousijamäärä: 120 000 nousua / arkipäivä	Tero Anttila	Kaikki linjastomuutokset on toteutettu ja runkolinjapysäkit saatu parannettua. Syksyllä 2023 aloittivat runkolinjat 520 ja 530, joita liikennöidään sähköbusseilla. Luhtitie ja	Nousijamäärätietoa saadaan vasta 2024 tammi-helmikuun vaihteessa. HSL:n lipunmyyntilukujen kehityksen perusteella	Arviointi tehdään vuoden lopussa.

Sitova tavoite vuodelle 2023	Mittari	Lähtötaso v:n 2021 loppu	Tavoitetaso 2023	Vastuuhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.8.2023	Mittarien tilanne 1.1. - 31.8.2023	Tavoitteen toteutumisarvio
					sen pysäkit ovat käytössä suunnitellusti.	joukkoliikennematkustaminen alkaa olla hyvin lähellä vuoden 2019 tasoa.	
	Pyöräilijöiden määrä mitauspisteissä kasvaa 4 % vuodessa. (Lähtötasona vuoden 2017 indeksiluku 1000)	Pyöräilyindeksi: 956	Pyöräilyindeksi: 1265		Pyöräilyä edistetään monipuolisesti erityisesti pyöräilyn infraa ja pysäköintiä kehittämällä. Pyöräilyn mittarointia on tarkoitus myös edistää.	Pyöräilyindeksin seurantakausi kestää 15.9. asti. Tämän hetken tietojen mukaan kasvua on 2 % vuoden 2022 pyöräilijämäärään.	
	Pyöräiliikenteen tavoiteverkon kriteerit täyttävät pyörätiet (km)	Baanoiksi ja pääpyöräreiteiksi luokiteltuja reittejä on yhteensä 12,5 kilometriä (2022).	14 km		Vantaankoskentien pyörätien parannuksen (pääreitti II vl. Syväkiventie – Tikkurilantie) 0,6 km, Luhtitien uusi osuus 0,9 km ja Asementie 200 metriä.	Kuvatut kohteet rakentuvat 2023 aikana.	

Kukoistavat kaupunkikeskukset

Valtuustokauden tavoite 23. Asukkaille iloa tuottavia kulttuurin ja vapaa-ajan palveluita kaupunkikeskuksissa

23.1 Asukaslähtöinen osallistuva budjetointi vahvistaa osallistuvien asukkaiden osallisuuden kokemusta	Osallisuuden kokemus selvitetään hyödyntäen osallisuusindikaattoria prosessin alussa, puolivälissä ja lopussa.	Osallistuva budjetointi pienimutoista ja määrärajoista. Osallistuneiden osallisuuden kokemusta ei ole tutkittu.	Osallistuva budjetointi vakiintunut toimintamuoto, otetaan käyttöön kaikilla suuralueilla. Osallistuneiden osallisuuden kokemus kasvaa prosessin aikana.	Riikka Åstrand	Osallistuvan budjetoinnin kaupunkitasoinen malli hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 19.6. Mallia on esitelty toimialojen ja joidenkin palvelualueiden johtoryhmissä. Kehittäjäryhmä on päättänyt toimintansa. Projektiryhmä sekä muut tarvittavat työryhmät ja verkostot aloittavat toimintansa syksyllä. Viestinnän suunnittelu on alkanut. Digitaalisen toteutuksen suunnittelu ja rakentaminen on alkanut.	Ensimmäinen kaupunkitasoinen osallistuvan budjetoinnin prosessin asukasvuorovaikutusvaihe tulee päättymään kesällä 2024, jonka jälkeen saadaan tietoa vaikutuksista.	Tavoite toteutuu täysin.
23.2 Kaupunkikeskustat ovat houkuttelevat tapahtumineen ja palveluineen	Kaupunkikeskustojen aktiivisuuden seuranta käynnistetään.	Seurantamittaria on pilotoitu Kuusijärvellä.	Soveltuva teknologia kaupunkikeskustojen aktiivisuuden seurantaan on hankittu vähintään yhteen kaupunkikeskustaan ja kuntalaisten aktiivisuutta seurataan.	Riikka Åstrand	Kaupunkikeskustojen aktiivisuutta tutkitaan EKK- ja Livcy-mittareilla. Mittarien pohjalla olevasta aineistosta on mahdollista tuottaa heatmap-analyysijä kaupunkikeskustojen elävyydestä esimerkiksi eri vuorokauden aikoina sekä tarkastella palveluiden	Arviointi vuoden lopussa.	Arviointi tehdään vuoden lopussa.

Sitova tavoite vuodelle 2023	Mittari	Lähtötaso v:n 2021 loppu	Tavoitetaso 2023	Vastuuhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.8.2023	Mittarien tilanne 1.1. - 31.8.2023	Tavoitteen toteutumisarvio
					saavutettavuutta. Tätä dataa voidaan rikastaa tutkimalla viipymiä alueella mm. mobiilidatan avulla. Mobiilidata-aineistot kaikkiin kaupunkikeskustoihin hankintaan valtuustokauden loppupuolella.		
Valtuustokauden tavoite 27. Hyvät toiminnalliset kehittämisedellytykset palveluille ja yrityksille							
27.1 Kaupunkikeskustoja ja vanhoja lähiöitä kehitetään	Jokaisen suuralueen keskustaan on laadittu kehittämissuunnitelma.	Kehittämissuunnitelmia ei ole.	Kehittämissuunnitelmat on laadittu.	Tero Anttila	Kehittämissuunnitelmien laadinta on käynnissä. Kaupunkikeskustojen seurantaryhmien aloitustilaisuus on pidetty 30.3.2023.	Kehittämissuunnitelmien ja tarinakartan valmistelutyö käynnissä.	Tavoite toteutuneen täysin.
	Jokaisella keskustalla on oma tarinakartta.	Tarinakarttoja ei ole.	Tarinakartat ovat verkossa myös kuntalaisten katsottavissa.		Tavoitteena on julkaista kehittämissuunnitelmat tarinakartan muodossa. Valmistelu käynnissä.	Kehittämissuunnitelmien ja tarinakartan valmistelutyö käynnissä.	
27.2 Pysäköintiyhtiön toteutuksen edistäminen	Pysäköintiyhtiön perustamisen edellytykset selvitetty	Selvitystyö aloitettu	Selvitys valmis	Tero Anttila	Toimintamallia ja konsernirakennetta suunniteltu, verottajalta saatu ennakkoratkaisuhakemus verokohtelusta. Konsernirakenteen alustava kartoitus käynnissä.	Selvitykset etenevät suunnitelusti.	Tavoite toteutuneen täysin.
27.3 Aviapolis-skenaariotyön toimenpiteiden käynnistäminen	Skenaariotyön toimenpiteet käynnissä, aikataulut ja vastuutahot määritelyinä.	Erikseen määriteltyjä tavoitteita ei ole tuotettu poikkihallinnollisessa yhteistyössä.	Skenaariotyön toimenpiteet käynnissä, aikataulut ja vastuutahot määritelyinä.	Tero Anttila	Työryhmä on aloittanut toimintansa.	Työryhmä on aloittanut toimintansa.	Tavoite toteutuneen täysin.
Merkityksellistä työtä vaikuttavalla johtamisella							
Valtuustokauden tavoite 28. Valmentavan johtamisosaamisen syventäminen							
28.1 Jokainen esihenkilö johtaa valmentavasti	Kunta 10 kapeikot on paikallistettu ja toimenpiteet luotu	Valmentavaa johtamista on mitattu Kunta10 vuonna 2020 sekä mitataan vuonna 2022.	Esihenkilöt on ohjattu Valmentavan johtamisen esihenkilövalmennukseen (tai muihin tukitoimien pariin), jos tarjolla on ollut Kunta10 2022 puutteita. Seurantakyselyssä 2023 syksyllä näiden yksiköiden valmentavan johtamisen	Kaupunginjohtaja ja apulaiskaupunginjohtajat, raportointivastuu: Kirsi-Marja Lievonnen	Kunta10-tulokset vuodelta 2022 käyty toimialoilla yksiköissä läpi, tunnistettu voimavarat ja kehittämiskohteet yksiköittäin myös Johtamisen osa-alueella. Portaaliin kirjattu toimenpiteitä. Toimialoilla valmentavan johtamisen valmennuksia, avoimet esihenkilövalmennukset.	Uusintamittaus syksyllä.	Arviointi tehdään vuoden lopussa.

Sitova tavoite vuodelle 2023	Mittari	Lähtötaso v:n 2021 loppu	Tavoitetaso 2023	Vastuuhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.8.2023	Mittarien tilanne 1.1. - 31.8.2023	Tavoitteen toteutumisarvio
			toimintatapa on edennyt merkittävästi. V. 2023 raportoinnin yhteydessä ilmoitetaan v. 2022 lähtötason luvut.		Saatavuusohjelman tukirahoitusta ohjataan tarvittaessa toimialoille. Rahoituksen hakuohjeet viestitty.		
Valtuustokauden tavoite 29. Henkilöstön pito- ja vetovoiman parantaminen							
29.1 Saatavuuden toimenpideohjelman vuoden 2023 toimenpiteet on toteutettu	Toimenpideohjelman toteutuminen	Systemaattista työtä on ollut vain varhaiskasvatuksessa.	Kh:n hyväksymässä ohjelmassa olevat toimenpiteet on toteutettu vuoden 2023 osalta.	Kaupunginjohtaja ja apulaiskaupunginjohtajat, raportointivastuu: Kirsi-Marja Lievonnen	Työyhteisöille ja toimialoilla haetavissa tukirahoitusta Kunta10-tulosten pohjalta saatavuusohjelman toteutumiseksi. Rahoitusta hakenut 17 yksikköä. Kaupunkitasoista perehdyttämisen tukimateriaali ja kaupunkitasoinen perehdytyksen ja vertaismentoroinnin uudistamistyö käynnissä. Lähtöpalautekyselyn raportit palvelualueille. Uudistettu kaupungin rekrytointi-ilme ja suunnitelma markkinoinnista käynnistynyt. 1.6. ja 1.8.2023 toteutettu palkantarkistuksia, joissa ollut vahva kohdenus saatavuuteen (mm. varhaiskasvatus, nuorisotyö).	Saatavuusohjelman toimenpiteet toteutuksessa. Toimenpiteistä valtaosa on käynnistynyt. Kaikkien tavoitteiden toteutuminen vaatii koko vuoden. Työ käynnissä aktiivisesti hrs:ää ja toimialoilla.	Tavoite toteutuneen osittain.
Valtuustokauden tavoite 30. Kestävän työkyvyn vahvistaminen							
30.1 Sairauspoissaolot kokonaisuudessaan ja erityisesti mielenterveysperusteiset poissaolot vähenevät	Sairauspoissaoloprosentti: kokonaistilanne ja mielenterveysperusteiset poissaolot	Koko Vantaa ilman sotea ja pelaa 4,7 % (6/22) ja mielenterveysperusteiset 1,4 %	Koko Vantaa 4,3 % ja mielenterveysperusteiset 1,3 %	Kaupunginjohtaja ja apulaiskaupunginjohtajat, raportointivastuu: Kirsi-Marja Lievonnen	Esihenkilötyö, valmennukset, työterveyshuoltoyhteistyö sekä työkyky - ja työsuojeluasiantuntijoiden työ toimialojen kanssa.	Sairauspoissaolot kokonaisprosentti 4,7 %, mielenterveysperusteisten poissaolojen prosentti saadaan vasta vuositason raporttiin. Tarkistettu prosentti oli 30.4. 5,5 %. Kesäaika kuitenkin aina laskee prosenttia ja syksy nostaa. Tavoitteen toteutuminen vaatii ison onnistumisen työkykyjohtamisessa ja flunssa-aallon välttämisen.	Arviointi tehdään vuoden lopussa.

TYTÄRYHTIÖIDEN OSAVUOSIRAPORTTI 1-8/2023

SISÄLLYSLUETTELO

OLENNAISET TAPAHTUMAT VANTAAN KAUPUNKIKONSERNISSA JA KAUPUNGIN

OSAKKUUSYHTEISÖISSÄ	2
SUURTEN TYTÄRYHTIÖIDEN TUNNUSLUKUJA	3
VANTAAN ENERGIA OY	4
VAV YHTYMÄ OY	7
VTK KIINTEISTÖT OY	11
VANTAAN TILAPALVELUT VANTTI OY	14
MERCURIA KAUPPAOPPILAITOS OY	17
KIINTEISTÖOSAKEYHTIÖT.....	20

Julkaisija

Vantaan kaupunki

09/2023

Konserniohjaus ja -valvonta

Kansikuva: Vantaan kaupungin Aineistopankki, Pertti Raami

OLENNAISET TAPAHTUMAT VANTAAN KAUPUNKIKONSERNISSA JA KAUPUNGIN OSAKKUUSYHTEISÖISSÄ

Ukrainan sodan vaikutukset näkyvät edelleen monilla tavoin konserniyhtiöiden toiminnassa.

Vantaan Energian osalta tämä ilmenee muun muassa siten, että biopolttoaineen tuonti Venäjältä Suomeen päättyi ja energia-alan toimijat alkoivat korvata biopolttoaineen käyttöä jätteellä. Tämä on johtanut jätteen saatavuuden heikentymiseen Suomessa. Jätteen saatavuuden heikentyminen, sähkön alentunut markkinahinta ja korkealla pysyneet biopolttoaineiden hinnat ovat vaikuttaneet negatiivisesti Vantaan Energia -konsernin liikevoittoennusteeseen. Rakentamisen suhdanteen heikentyminen näkyy erityisesti VAV:n toiminnassa, sillä konserni saa tällä hetkellä erittäin hyvin tarjouksia korjausurakoissa.

Konsernirakenteen tarkasteluun ja selkeyttämiseen liittyvät toimet sekä kaupungin tuottavuus- ja kasvuohjelman toteuttaminen jatkuivat tilikauden 2022 aikana. Konsernijaosto hyväksyi vuonna 2022 konserniohjauksen ja -valvonnan yksikön laatiman konserniomistusten kokonaisuutta tarkastelevan suunnitelman noudatettavaksi ohjeellisena toimenpidesuunnitelmana. As Oy Sepänpuiston osakkeiden sekä tontin kauppaa VAV:lle valmistellaan parhaillaan. Kauppoja koskevat asiat valmistellaan päätöksentekoon tämänhetkisen tiedon mukaan syksyn 2023 aikana. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen käytössä olevien kiinteistöyhtiömuotoisten kohteiden myynti etenee, kun hyvinvointialueen kanssa saadaan neuvoteltua pitkäaikainen vuokrasopimus tiloja koskien.

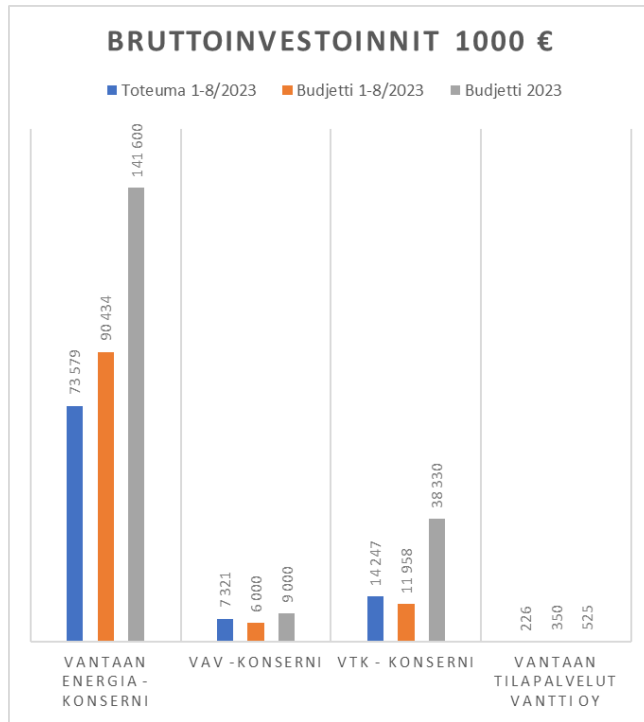
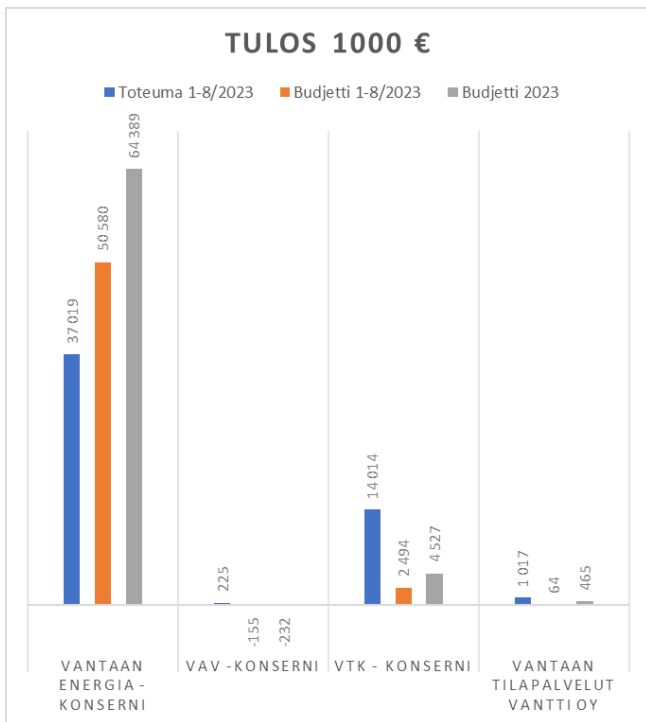
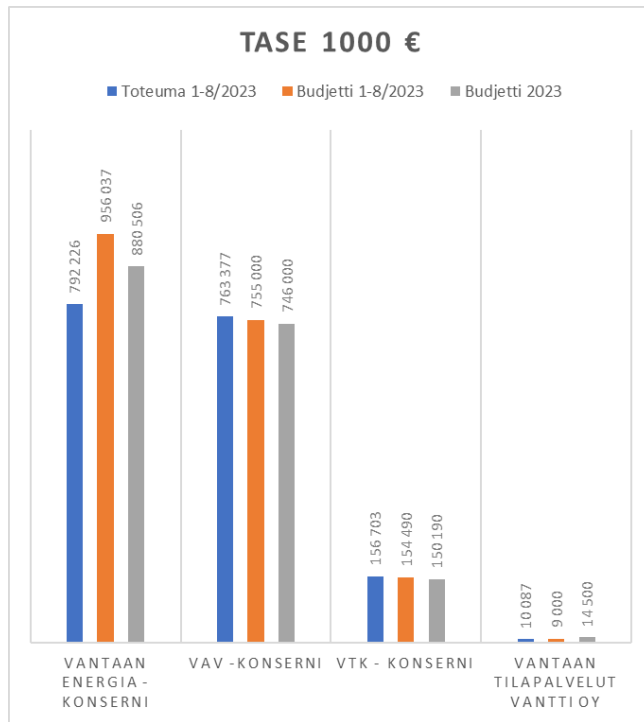
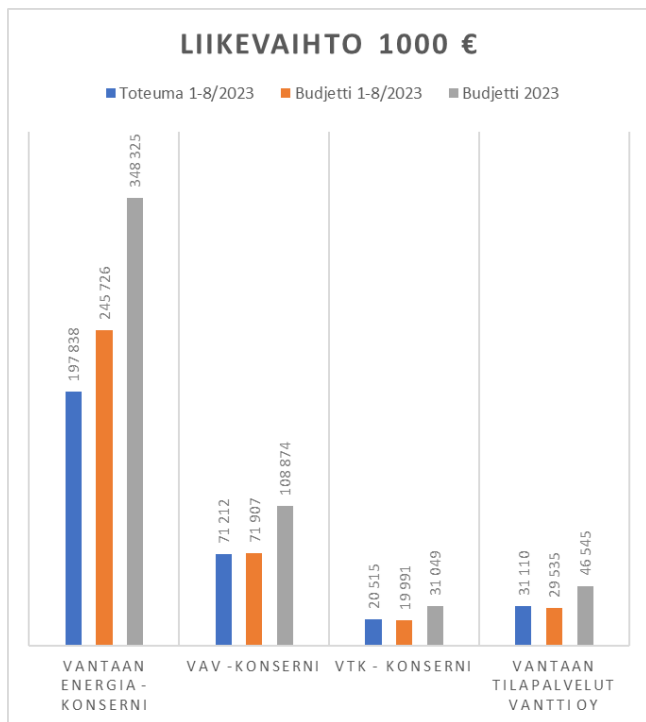
VAV:n ja konsernirakenteen järjestelyssä yhtiötä avustaneen konsultin välisessä riita-asiassa on annettu hovioikeuden päätös, jonka mukaan hovioikeus ei ole myöntänyt VAV:lle ja Vantaan kaupungille jatkokäsittelylupaa. Näin ollen käräjäoikeuden VAV:n ja kaupungin osalta kielteinen ratkaisu jäisi voimaan, jollei hovioikeuden päätökseen haeta valituslupaa korkeimmalta oikeudelta. Valitusluvan hakemista koskeva arviointi on kesken. Veropäätöksiä koskeva muutoksenhaku on vireillä korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

VTK-konsernin yritysjärjestelyn valmistelu on edennyt alkuvuoden 2023 aikana. Konsernin rahoituksen järjestely edellyttää uusia takauspäätöksiä kaupungilta syksyn 2023 aikana. Konsernin toiminta uudessa rakenteessa käynnistyy vuoden 2024 alussa.

Hyvinvointialueuudistukseen liittyvät konsernijärjestelyt pantiin täytäntöön vuoden alussa 2023, kun kaupunki luopui Puro Tekstiilihuolto Oy:n ja Ab Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området:n omistuksistaan myymällä ne Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle. Vantaan kaupungin omistus Oy Apotti Ab:n osakkeista siirtyi lain nojalla hyvinvointialueelle. Lisäksi kaupunki myi osan Seure Henkilöstöpalvelut Oy:n osakkeista.

Vantaan Tilapalvelut Vantti Oy:n ja Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen välinen liiketoimintakauppa astui voimaan vuoden 2023 alussa ateria- ja puhtauspalveluiden osalta. Liiketoimintakaupan myötä sosiaali- ja terveystoimen ateria- ja puhtauspalveluita hoitanut henkilöstö siirtyi liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti vanhoina työntekijöinä hyvinvointialueelle ja edelleen sen kilpailuttamalle palveluntuottajalle. Vartiointipalveluja koskevan liiketoimintakaupan valmistelu on edennyt aikataulutettua hitaammin, koska hyvinvointialueen oman kilpailutuksen valmistelu on viivästynyt.

SUURTEN TYTÄRYHTIÖIDEN TUNNUSLUKUJA

Vantaan Energia on yksi Suomen suurimmista kaupunkienergiayhtiöistä, joka tuottaa sähköä ja kaukolämpöä sekä myy lämpöpalveluita. Vantaan kaupunki omistaa yhtiöstä 60 prosenttia ja Helsingin kaupunki 40 prosenttia.

Toiminta ja merkittävimmät tapahtumat

Vantaan Energian tavoitteena on olla hiilinegatiivinen kiertotalousenergiayhtiö vuonna 2030, ja välitavoitteena on luopua fossiilisten polttoaineiden käytöstä mahdollisimman nopeasti. Toukokuussa 2022 käyttöön otettu, kaupan ja teollisuuden jätettä hyödyntävä jätevoimalan laajennus mahdollisti kivihiilen käytön lopettamisen normaalissa energiantuotannossa. Venäjän hyökkäyssotaa Ukrainaan seuranneet polttoaineiden- ja energiakaupan rajoitukset johtivat haasteisiin energiantuotannon polttoaineiden saatavuuksissa, mikä on aiheuttanut voimakkaan hintojen nousun. Vantaan Energia jätti Martinlaakson hiilivoimalan toistaiseksi huoltovarmuuskäyttöön lämmön ja sähköntuotannon riittävyden varmistamiseksi poikkeuksellisissa olosuhteissa.

Vantaan Energia teki investointipäätöksen korkealämpötilalaitoksen rakentamisesta jätevoimala-alueelle ja suunnittelee uusia hiilinegatiivisuuteen tähtääviä investointeja. Korkealämpötilalaitoshanke sekä suunnitteluvaiheessa etenevät lämmön kausivarasto sekä sähköpolttoainelaitos ovat yhtiölle erityisen tärkeitä mahdollistaen sekä maakaasun käytön lopettamisen että pääkaupunkiseudun edullisen lämmön myös tulevaisuudessa.

Venäjän hyökkäyssodan seurauksena biopolttoaineen tuonti Venäjältä Suomeen päättyi ja energia-alan toimijat alkoivat korvata biopolttoaineen käyttöä jätteellä, mikä on johtanut jätteen saatavuuden heikentymiseen Suomessa. Vantaan Energia on käynnistänyt jätevoimaloiden käytettävyyttä varmistavan jätteen hankinnan ulkomailta. Yhtiön tuulivoiman tuotantokapasiteetti kasvaa ja yhtiö on mukana kehittämässä teollisen mittakaavan aurinkosähkön tuotantoa.

Tuloskehitys ja investoinnit

Vuodenvaihteessa 2022/2023 alkanut merkittävä sähkön markkinahinnan lasku on alentanut liikevaihto- ja liikevoittoennusteita merkittävästi. Myös jätteen heikompi saatavuus ja korkealla pysyneet biopolttoaineiden hinnat ovat vaikuttaneet negatiivisesti liikevoittoennusteeseen. Vuoden 2023 investointiennuste on pienentynyt sähköpolttoaine ja lämmön kausivarasto hankkeiden aikataulujen siirtymisen vuoksi. Investointitaso pysyy kuitenkin merkittävänä vuonna 2023 sekä tulevina vuosina yhtiön pyrkiessä hiilinegatiiviseksi vuoteen 2030 mennessä.

Avainluvut (K) 1000 €	TA 2023	TA 8/2023	8/2023
Liikevaihto	348 325	245 726	197 838
Liikevoitto	83 399	65 516	48 727
Tilikauden tulos	64 389	50 580	37 019
Taseen loppusumma	880 506	956 037	792 226
Henkilöstön lkm	352	359	355
Bruttoinvestoinnit	141 600	90 434	73 579
Quick ratio	1,30	2,18	0,79
Omavaraisuusaste	41,0 %	44,6 %	42,1 %
Pitkäaikainen vieras pääoma	402 067	313 484	287 090
Leasingvastuut	199 500	197 434	208 375

Tavoitteiden saavuttamiseen ja muuhun toimintaan liittyvät riskit ja tulevaisuuden näkymät

Konsernin toimintaan kohdistuu riskejä, joista tärkeimmät on määritetty avainriskeiksi ja niille on laadittu hallintasuunnitelmat.

Venäjän hyökättyä Ukrainaan konsernin riskienhallintaa on edelleen tehostettu tunnistettujen riskien osalta. Konsernin Venäjään liittyvät riskikokonaisuudet ovat erityisesti polttoaineiden saatavuuteen ja hintatasoon liittyvät riskit, raaka-aineisiin, tarvikkeisiin ja palveluihin kohdistuvat hinta- ja saatavuusriskit, tietoturvariskit sekä muut taloudelliset riskit.

Energiamarkkinan voimakkaisiin hintamuutoksiin ja niukkuustilanteisiin on varustauduttu parantamalla maksuvalmiutta.

Monipuolinen ja kustannustehokas energiantuotantorakenne on Vantaan Energian vahvuus. Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja siitä seuranneet vaikutukset polttoainemarkkinaan nostavat energiantuotannon riskitasoa. Tulevaan

lämmityskauteen liittyen voimalaitosten käytettävyyttä varmistetaan hankkimalla riittävästi niin varsinaisia kuin varapolttoaineita sekä kriittisiä varaosia. Palvelujen ja tarvikkeiden hinnat saattavat vaikuttaa investointien etenemiseen ja kehityshankkeisiin. Kyberturvallisuuden parannustoimia tehdään aktiivisesti.

Konsernin avainriskeihin kuuluu myös poliittisiin päätöksiin liittyvä riski. Alaan onkin energiamarkkinan nopean muutoksen vuoksi kohdistunut nopealla aikataululla valmisteltua sääntelyä, joiden vaikutusanalyysit ovat saattaneet jäädä puutteellisiksi.

Konsernissa tai toimialalla yleisesti voi toteutua myös riski suuresta häiriöstä energian tuotannossa tai toimituksessa asiakkaille. Häiriöiden juurisyynä voi olla esim. luonnontapahtuma, konerikko, suuronnettomuus tai inhimillinen virhe. Riskien hallinnan keinoina ovat tehokkaat kunnossapito-ohjelmat ja varautumissuunnittelu, sekä erilaisten kriisitilanteiden harjoittelu.

Vantaan Energia on kiertotalousenergiayhtiö, joka pyrkii omilla toimillaan vauhdittamaan vihreää siirtymää. Tuotannolliset kehityshankkeet ovat tässä avainasemassa ja huoltovarmuus on erittäin tärkeää. Menestyäkseen energiamarkkinan suuressa murroksessa Vantaan Energian on oltava innovatiivinen, rohkea ja ketterä. Tulevaisuuden osaamistarpeisiin vastataan niin nykyisen henkilöstön osaamista kehittämällä kuin uusien osaajien rekrytoinneilla. Menestymiseen tarvitaan myös vahva kumppaniverkosto. Yritysten välisiä synergiahyötyjä haetaan

esimerkiksi panostamalla yhteistyöhön
start-up-yritysten kanssa.

Tavoite	Mittari	Toteuma 2022	Tavoitetaso 2023	Mittarien tilanne 1.1. - 31.8.2023	Tila
Talouteen liittyvät tavoitteet					
Kestävä ja vastuullinen taloudenpito	Tuloksellisuus: Konsernin liikevoitto M€	57,4 M€	83,4 M€	72,0 M€	Toteutuu osittain
	Pääomatehokkuus: Konsernin ROIC	5,7 %	9,9 %	9,6 %	
	Osingonjakotavoite: %-osuus tilikauden tuloksesta	18,0 MEUR (sama kuin edellisenä vuotena) vastaa 65 % VE Oy:n tilikauden tuloksesta, josta Voimaosakeyhtiö SF:n osakkeiden alaskirjaus (41,7 MEUR) poistettu.	50 %	50 %	
Toiminnan laatuun liittyvät tavoitteet					
Työturvallisuus	Tapaturmia miljoonaa työtuntia kohti	3,3	3,9	3,6	Toteutuu täysin
Henkilöstöön liittyvät tavoitteet					
Henkilöstötyytyväisyys	Kysely, asteikko 1–5	3,9	3,9	4,0	Toteutuu täysin
Ympäristövastuuseen liittyvät tavoitteet					
Ilmastomuutoksen hillintä	Tuotannon ja hankinnan ominaispäästöt hiilidioksidin osalta , g/ kWh Fossiilisista polttoaineista luopuminen vuoteen 2026 mennessä.	135 Huoltovarmuustilanteen vuoksi sekä kivihiili että turve on otettu uudelleen käyttöön varmuuspolttoaineina	99 Toimenpiteet fossiilisten polttoaineiden korvaamiseksi.	116,7 Toimenpiteet käynnissä.	Toteutuu osittain
Vastuullisuusohjelman laatiminen			Ohjelman laatiminen	Ohjelman laadinta käynnissä	Toteutuu osittain

VAV YHTYMÄ OY

VAV Yhtymä Oy on Vantaan kaupungin 100 %:sti omistama yhtiö. VAV-konserni koostuu emoyhtiö VAV Yhtymä Oy:stä sekä kolmesta tytäryhtiöstä: VAV Asunnot Oy, VAV Palvelukodit Oy ja VAV Hoiva-asunnot Oy:stä. VAV Asunnot Oy rakennuttaa ja hallinnoi valtion tukemia ara-asuntoja, jotka muodostavat enemmistön konsernin asuntokannasta. VAV Yhtymä Oy rakennuttaa ja hallinnoi muita kohtuuhintaisia asuntoja ja VAV Palvelukodit palveluasuntoja.

Toiminta ja merkittävimmät tapahtumat

Lipstikkakujasta tehty sisäinen tarkastus on käsitelty konserniohjauksessa ja siitä saatu hankintoihin liittyvää omistajaohjausta. Yhtiöllä on meneillään hankintojen teemavuosi, jonka aikana hankintaosaamista koulutetaan koko henkilöstölle. VAV Asunnot Oy:öön ja VAV Palvelukodit Oy:öön on kohdistunut ARA-tarkastus. VAV Asunnot Oy:n osalta ARA:n tarkastuskertomus on saatu elokuussa 2023, jonka perusteella käytäntöihin tehdään muutamia korjaavia toimenpiteitä. Yleiskuvassa tarkastuksessa on todettu yhtiössä noudatettavan ARA-säädöksiä. Odotamme vielä ARA:n raporttia VAV Palvelukodit Oy:öön kohdistuneen tarkastuksen osalta.

Yhtiössä valmistellaan vastuullisuusohjelmaa.

VAV on antanut 18.8.2023 kiinteistöpalveluiden sopimuskumppanilleen ilmoituksen kiinteistöhuollon sopimuksen päättämisestä. Tätä ennen VAV oli reklamoinut kahdesti useista sopimusrikkomuksista ja kun toimintaa ei korjattu, jäi ainoaksi vaihtoehdoksi sopimuksen päättäminen. VAV on tarjonnut sopimuskumppanille

ensisijaisesti tilaisuutta neuvotella sopimuksen päättämisen ehdoista, mutta mikäli neuvotteluissa ei päädytä niistä yhteisymmärrykseen, VAV tulee purkamaan sopimuksen syyskuun aikana ja jättämään käräjäoikeuteen haastehakemuksen sopimusrikkomuksista. Kiinteistöhuollon puitejärjestelyn mukaisesti toisen alueen sopimuskumppani tulee ottamaan myös läntisen Vantaan alueen kiinteistöhuollon tehtävät hoitoonsa. Aikataulu tämän osalta tarkentuu vielä 6.9. sopimuskumppanin kanssa käytävien neuvottelujen jälkeen.

Aikaisemmin konsernijaostossa hyväksytty osittaisjakautumisen suunnitelma on laitettu vireille. Vuoden 2023 loppuun mennessä kahdeksan kiinteistöä tulee siirtymään perustettavan uuden yhtiön kautta VAV Asunnot Oy:stä VAV Yhtymä Oy:öön vahvistamaan VAV Yhtymä Oy:n taloudellista asemaa. Järjestelyä varten on kesällä 2023 perustettu VAV Yhtymä Oy:öön uusi väliaikainen yhtiö, VAV Kiinteistöt 1 Oy.

BDO-kiistassa on saatu hovioikeuden päätös, jonka mukaan hovioikeus ei ole myöntänyt VAVille ja Vantaan kaupungille jatkokäsittelylupaa. Käräjäoikeuden VAV:n ja kaupungin osalta kielteinen ratkaisu jäisi voimaan, jollei

hovi oikeuden päätökseen haeta valituslupaa korkeimmalta oikeudelta. Jatkotoimia koskeva harkinta on kesken.

VAV-konserni on tehnyt tutkintapyyntö yhtiön Lipstikkakuja 2 puukerrostalohankkeeseen liittyen. Tutkintapyyntö liittyy kaupunginhallituksen konsernijaoston 14.2.2023 tiedoksi merkitsemään sisäisen tarkastuksen raporttiin, jonka mukaan puukerrostalohankkeen toteuttaja oli valittu hankintalain vastaisesti suora hankintana. Tarkastuksen havaintojen mukaan suora hankinnalla urakoitsijaksi valittiin kokematon ja taloudelliselta kantokyvyltään heikko yritys. Urakkasopimus jouduttiin myöhemmin purkamaan rakennesuunnitelmien virheiden ja puutteiden vuoksi, jonka jälkeen hankkeen urakoitsija asetettiin konkurssiin.

Tuloskehitys ja investoinnit

Korkea vuokrausaste takaa vakaan liikevaihdon kertymisen.

Vuokrasaamisissa on hienoista nousua edelliseen vuoteen nähden.

Vuokrasaamisista johtuvat häädöt ovat kasvaneet poikkeuksellisen paljon.

Rakenteilla oleva ARA-kohde Peltolantie 42 etenee aikataulun mukaisesti. Myös uusi kohde, Retiisikuja 2, on saatu aloitukseen. Muita uudiskohteita ei ole vuodelle 2023 alkamassa. Tikkurilan asumiskeskuksen vanhan osan purkutyöt ovat loppusuoralla ja urakkatarjousten jättöaika on 3.10.2023 mennessä.

Kohteen rakennuttaminen osuneen vuosiin 2024–2026.

Korjaustoiminta on hyvässä vauhdissa, ja urakoihin saamme erittäin hyvin tarjouksia. Korjaustoiminnan kulut painottuvat enemmän loppuvuoteen, joka selittää tilanteessa 31.8.2023 olevan suuren liikevoiton talousarvioon verrattuna, jossa kulujakauma puolestaan tasainen läpi vuoden.

Avainluvut (K) 1000 €	TA 2023	TA 8/2023	8/2023
Liikevaihto	108 874	71 907	71 212
Liikevoitto	7 124	4 660	13 156
Tilikauden tulos	-232	-155	225
Taseen loppusumma	746 000	755 000	763 377
Henkilöstön lkm	56	56	56
Bruttoinvestoinnit	9 000	6 000	7 321
Quick ratio	1,20	1,2	3,0
Omavaraisuusaste	20,0 %	20,0 %	32,0 %
Pitkäaikainen vieras pääoma	505 000	495 000	495 357
Leasingvastuut	0	0	0

Tavoitteiden saavuttamiseen ja muuhun toimintaan liittyvät riskit ja tulevaisuuden näkymät

Uudisrakentamisessa edelleen vanhat, yhtiöstä riippumattomat ongelmat hidastavat uusien kohteiden aloituksia.

Näitä ovat ARA-hintojen läpimenon vaikeus, sekä tonttipula. Yhtiö on käynyt vuoden 2023 tonttiohjelman läpi yhdessä kaupungin edustajien kanssa.

Asiakaskokemuksen NPS-tavoite ei tule toteutumaan tänä vuonna.

Tavoite	Mittari	Toteuma 2022	Tavoitetaso 2023	Mittarien tilanne 1.1. - 31.8.2023	Tila
Talouteen liittyvät tavoitteet					
Kestävä ja vastuullinen taloudenpito	Verotettava tulos (€) VAV Yhtymä Oy		0	0	Toteutuu täysin
	Verotettava tulos min. (€) VAV Asunnot Oy		0	0	
	Verotettava tulos (€) VAV Palvelukodit Oy		0	0	
	Verotettava tulos (€) VAV Hoiva-asunnot Oy		0	0 (pitkän aikavälin toteuma korjaukset huomioiden)	
Asuntotuotanto	Asuntotuotanto		115	115	Toteutuu täysin
Ylläpidon hoitokulujen muutos	Kiinteistöjen ylläpidon kustannusindeksi (2015 =100)		Maks. indeksin nousua vastaava kustannustason nousu	Pienempi kuin indeksin nousu	Toteutuu täysin
Toiminnallisuuteen ja laatuun liittyvät tavoitteet					
Asuntokannan arvon ja vuokrattavuuden säilyminen	PTS:n toteuttaminen		PTS:n mukaisten korjausten toteuttaminen 100 %	97 %	Toteutuu osittain
	Laajuus asuntolina ja kustannukset suhteessa budjetoituun (eur)		PTS-budjetissa pysyminen (maks. 100 %)	97 %	
Asiakastyytyväisyys	NPS (Net Promoter Score)		38,0	22,3	Ei toteudu lainkaan
Henkilöstöön liittyvät tavoitteet					
Työtyytyväisyys	Yli vertailuaineiston keskiarvon (Työeläkevakuuttajan tutkimus)		Yli vertailuaineiston keskiarvon (Työeläkevakuuttajan tutkimus)	Yli vertailun keskiarvon	Toteutuu täysin
Terveysperusteiset poissaolot	%:a henkilöstöstä/v		3,5	3,1	Toteutuu täysin

Vastuullisuuteen liittyvät tavoitteet					
Vastuullisuusohjelman toteuttaminen			Yhtiön resurssiviisauden tiekartan päivittäminen*) ja ohjelman mukaisten toimenpiteiden toteuttaminen	Ohjelman laadinta käynnissä	Toteutuu osittain

*) Ohjelma toteuttaa Innovaatioiden Vantaa -strategiaa ja kaupungin resurssiviisauden tiekarttaa.

VTK Kiinteistöt Oy vuokraa kaupungille ja muille Vantaalla toimiville toimijoille kiinteistöjä, rakennuksia ja huoneistoja sekä toimii rakennuttajana ja kiinteistökehittäjänä vantaalaisissa kohteissa. Yhtiö toimii emoyhtiönä konsernissa.

Toiminta ja merkittävät tapahtumat

Konsernijaosto antoi 20.3.2023 § 5 ennakkosuostumuksen yritysjärjestelyyn, jossa VTK:n markkinoilla tapahtuva toiminta siirretään liiketoimintasiirrolla VTK:n perustamaan uuteen osakeyhtiöön (Vivamus Kiinteistöt Oy). Järjestely on tarkoitus toteuttaa 2023/2024 vuodenvaihteessa. Verohallinnolta haetun ennakkoratkaisun mukaan suunniteltu järjestely täyttää elinkeinotuloverolain mukaisen liiketoimintasiirron kriteerit ja järjestely on näin ollen tuloverotuksellisesti veroneutraali. Samassa yhteydessä konsernijaosto antoi ennakkosuostumuksen Koy Kehäsuoran sulauttamiseen VTK Kiinteistöt Oy:öön. Arvioitu sulautumisajankohta 30.11.2023. Koy Korallin Pysäköinti sulautui VTK Kiinteistöt Oy:hyn 30.6.2023.

Tuloskehitys ja investoinnit

VTK-konsernin tulos toteutui tarkastelujakson aikana 11,5 milj. euroa budjetoitua parempana, johtuen pääosin Kielotie 13 maa-alueen myynnistä kaupungille sekä budjetoitujen korjausten lykkääntymisistä. Maanmyyntituotto parantaa myös yhtiön rahoitustilannetta. Varia Vehkalan ja Jokiuoman päiväkodin hankkeet rahoitetaan osittain konsernitilin limiitillä (yhtiölle myönnetty 70 milj. euron konsernitilin limiitti 5_2024 saakka, johon

mennessä uudishankkeiden rahoitus järjestään vuonna 2024). Yhtiön kassatilanteen arvioidaan olevan 31.12. tilanteessa olevan n. 20 milj. euroa negatiivinen. Konsernin investoinnit olivat tarkastelujaksolla n. 14,2 milj. euroa. Jokiuoman uuden päiväkodin päärakennus valmistui 5/2023 ja Varia Vehkalan rakentaminen aloitettiin 5/2023.

Avainluvut (K) 1000 €	TA 2023	TA 8/2023	8/2023
Liikevaihto	31 049	19 991	20 515
Liikevoitto	7 001	4 104	16 460
Tilikauden tulos	4 527	2 494	14 014
Taseen loppusumma	150 190	154 490	156 703
Henkilöstön lkm	9	9	10
Bruttoinvestoinnit	38 330	11 958	14 247
Quick ratio	-2,0	-1,0	0,50
Omavaraisuusaste	35,0 %	34,0 %	40,0 %
Pitkäaikainen vieras pääoma	80 912	73 169	73 169
Leasingvastuut	29 397	29 397	30 821

Tavoitteiden toteutumisen ja muuhun toimintaan liittyvät riskit ja tulevaisuuden näkymät

Yhtiö ennustaa, että yhtiölle asetetut tavoitteet tullaan saavuttamaan. VTK Kiinteistöt Oy:n peruskorjaukset ja energiakatselmuksen mukaiset toimenpiteet painottuvat kesälle ja syksylle.

Vastuullisuusohjelman valmistelu on meneillään.

Vantaan kaupungin yhtiölle asettamien omistajapoliittisten linjausten mukaisesti VTK rakennuttaa toisen asteen koulutilat ja liikuntahallit (pl. uimahallit). Tulevia toisen asteen kouluhankkeita ovat mm. Tikkurilan osaamiskampushanke, Aviapoliksen lukio ja Varia Hiekkaharjun laajennus- ja peruskorjaustyöt. VTK rakennuttaa myös Koillis-Vantaan palloiluhallin. Yhtiön vanha kiinteistökanta on jo saavuttanut yli 20 vuoden iän, jonka vuoksi tulevana vuosina on varauduttava merkittäviin korjausinvestointeihin, jotta erityisesti tavanomaisten

toimitilakohteiden arvot kyetään säilyttämään. Lainojen korkotason nousu on muodostanut rahoitusriskin, joten lähivuodet voivat muodostua rahoituksellisesti haasteelliseksi.

Kiinteistö Oy Myyrinselkä on hakenut yhteistyössä Vantaan kaupungin kanssa asemakaavan muutosta ja tontinluovutuskilpailu toteutuu vuoden 2025 aikana. Kivistön Putkijäte Oy:n koonta-aseman laajennus n. 6 milj. eur on siirtynyt tuleville vuosille.

Tavoite	Mittari	Toteuma 2022	Tavoitetaso 2023	Mittarien tilanne 1.1. - 31.8.2023	Tila
Talouteen liittyvät tavoitteet					
Kestävä ja vastuullinen tilinpito	VTK Omavaraisuusaste %	35	yli 20	40	Toteutuu täysin
	VTK Tulos, milj. eur	4,8	2,0	4,8 (ilman maanmyyntivoittoa)	
	VTK Ulkoisten vuokrakohteiden vuokrausaste (%)	95	93	95	
Toiminnallisuuteen ja laatuun liittyvät tavoitteet					
Terveelliset, turvalliset ja viihtyisät toimitilat (sisältäen sisäilmaparannukset)	Liikevaihdosta vähintään n. 10 % käytetään peruskorjauksiin, milj. eur	9	10	5	Toteutuu täysin
Asiakastyytyväisyys	Asteikko 1–5		vastausten keskiarvo yli 3,5	Kysely tehdään syyskuussa	Ei tietoa ☐
Henkilöstöön liittyvät tavoitteet					
Henkilöstötyytyväisyyskysely	Asteikko 1–5		vastausten keskiarvo yli 3,5	4,4	Toteutuu täysin
Vastuullisuuteen liittyvät tavoitteet					
Vastuullisuusohjelman laatiminen	Vastuullisuusohjelman laatiminen 2024 -> Toimenpiteet		Vastuullisuusohjelma hyväksytty hallituksessa viimeistään 12/2023	Ohjelmaa laadittu hallituksen strategiapäivillä huhtikuussa. Yksityiskohtaiset tavoitteet finalisoidaan syksyllä. Tavoitteena vastuullisuusohjelman hyväksyntä hallituksen 11/2023 kokouksessa.	Toteutuu täysin

VANTAAN TILAPALVELUT VANTTI OY

Vantti on Vantaan kaupungin kokonaan omistama in house -yhtiö, joka tuottaa ateria-, puhtaus-, kiinteistö- sekä aula- ja turvapalveluja Vantaan kaupungille.

Toiminta ja merkittävät tapahtumat

Yhtiön toiminta on alkuvuoden osalta edennyt suunnitellulla tavalla.

Vantin sosiaali- ja terveydenhuollon toimipisteisiin tuottamien palveluiden tuotanto loppui 1.1.2023.

Liikkeenluovutuksen yhteydessä Vantista siirtyi 105 henkilöä Vantaa – Kerava hyvinvointialueelle ja sieltä edelleen Attendolle ja SOL:lle.

Vartiointipalvelujen tuottamista hyvinvointialueelle jatketaan Vantin toimesta, kunnes hyvinvointialue saa kilpailutetuksi palvelujen hankinnan, kuitenkin viimeistään vuoden 2023 loppuun mennessä. Tavoitteena on, että Vantin vartijat voisivat siirtyä hyvinvointialueen kilpailutuksen voittaneen yrityksen palvelukseen.

Vantin kehittämisohjelma valmistui maaliskuun lopussa 2023. Kehittämisohjelmaa esiteltiin konsernijaoston iltakoulussa 12.4.2023.

Kehittämisohjelman keskeisenä tavoitteena on parantaa asiakastytyvääisyyttä (erit. ateriapalvelut), laatua ja kustannustehokkuutta (erit. puhtauspalvelut). Ohjelma muodostuu neljästä osa-alueesta: asiakaslähtöinen palveluorganisaatio, asiakaskokemus, ateriapalveluiden laatu ja kustannustehokkuus. Keskeisiä tällä hetkellä toteutettavia toimenpiteitä ovat

kokonaispalvelumallipilotin laajentaminen uusille alueille (ei toteudu vielä 2023 lopussa), asiakaskokemuksen parantamiseen liittyvä kyselyiden ja korjaavien toimenpiteiden prosessi sekä ateriapalveluiden laadunseuranta-resurssin lisäys sekä laadunseuranta-prosessin muutos. Lisäksi kehittämisohjelmassa keskiössä ovat puhtaus-palveluiden kustannustehokkuuden tavoitteen saavuttamiseen liittyvät toimenpiteet.

Vantaan Kaupunki suoritti sisäisen tarkastusohjelman mukaisesti selvityksen kiinteistöpalveluiden hankinnoista. Tarkastus valmistui helmikuun alussa 2023. Raportin perusteella kiinteistöpalveluiden hankinnoissa on parannettavaa ja Vantti on jo aloittanut korjaavat toimenpiteet.

Yhtiö jätti palveluiden hinnantarkistusesitykset vuodelle 2024 Vantaan kaupungin toimialoille toukokuun lopussa.

Tuloskehitys ja investoinnit

Yhtiön tulos 1–8 /2023 on noin 1,1 milj. yli budjetin, joka selittyy pitkälti liiketoimintakauppaan liittyvillä maksuilla. Yhtiön liikevaihto on 1,6 milj. yli budjetoidun. Elokuun jälkeen tulosenuste on n. 964 t€. Ennusteessa on mukana liiketoimintakauppaan liittyvät

maksut. Yhtiön kassan määrä 17.8.2023 oli noin 4,9 m€ (17.8.2022 3,3 m€).

Vantin merkittävimmät investoinnit kohdistuvat koneisiin ja laitteisiin. Sen lisäksi puhtauspalveluiden toiminnanohjausjärjestelmän investointi tulee olemaan noin 100 000 €.

Vuodelle 2023 suunnitellut taseeseen kirjattavat investoinnit ovat yhteismäärältään 525 000 euroa.

Avainluvut (K) 1000 €	TA 2023	TA 8/2023	8/2023
Liikevaihto	46 545	29 535	31 110
Liikevoitto	548	120	1 020
Tilikauden tulos	465	64	1 017
Taseen loppusumma	14 500	9 000	10 087
Henkilöstön lkm	860	860	879
Bruttoinvestoinnit	525	350	226
Quick ratio	1,30	1,50	1,57
Omavaraisuusaste	29,0 %	40,0 %	44,0 %
Pitkäaikainen vieras pääoma	0	0	0
Leasingvastuut	798	527	582

tilanteen takia Vantin ei tarvinnut tehdä erillistä hinnankorotusta/laskutusta maksetun kertaerän osalta.

Henkilöstö- ja asiakastyytyväisyyden mittareiden tulokset ovat saatavilla vuoden lopussa. Sairauspoissaolojen poissaolo-% on tällä hetkellä 5,69 %.

Vantti on laatinut omaa vastuullisuusohjelmaansa alkuvuoden 2023 ajan. Vastuullisuusohjelman pääteemoja esiteltiin konsernijaoston iltakoulussa 24.5.2023.

Tavoitteiden toteutumiseen ja muuhun toimintaan liittyvät riskit ja tulevaisuuden näkymät

Tilikauden tulostavoite on 1 % ilman hyvinvointialueen kanssa tehty liiketoimintakauppaan liittyviä maksuja. Tällä hetkellä tulostennuste on 0,84 %, mutta saavutamme tulostavoitteen tiukalla kuluseurannalla loppuvuoden aikana.

Tes-neuvottelut saatiin päätökseen huhtikuun alussa ja palkankorotusten vaikutus on 1,62 % vuodelle 2023. Sen lisäksi maksettiin kertakorvauksena 500 € per työntekijä elokuussa. Tämän vaikutus on n. 520 000 €. Hyvän taloudellisen

Tavoite	Mittari	Toteuma 2022	Tavoitetaso 2023	Mittarien tilanne 1.1. - 31.8.2023	Tila
Talouteen liittyvät tavoitteet					
Kestävä ja vastuullinen taloudenpito	Tilikauden tulos vähintään 1 % liikevaihdosta. Tuloksessa ei huomioida satunnaisia eriä, jotka liittyvät Hyvinvointialueen kanssa tehtävään liiketoimintakauppaan.	1,59	1,00	0,84	Toteutuu täysin
Toiminnan laatuun liittyvät tavoitteet					
Asiakastyytyväisyyden parantaminen (NPS)	NPS pisteluku	-62	-7		Ei tietoa
Omistajapolitiittisten linjausten yhteydessä määriteltävien kehittämistoimenpiteiden toimeenpano vuosittain.			Toimenpideohjelman toteuttaminen.		Toteutuu osittain
Henkilöstöön liittyvät tavoitteet					
Henkilöstötyytyväisyys	Numeerinen 1–5	4,00	4,15		Ei tietoa
Sairauspoissaolot %	%	6,00	5,70	5,69	Toteutuu täysin
Ympäristövastuuseen liittyvät tavoitteet					
Yrityksen vastuullisuusohjelma	Vastuullisuusohjelman tavoitteiden toteutuminen		Vastuullisuusohjelman laatiminen		Toteutuu täysin

MERCURIA KAUPPAOPPILAITOS OY

Mercuria kauppaoppilaitos Oy on Vantaan kaupungin ja Helsingin Kauppiaitten Yhdistys ry:n omistama yhtiö, joka ylläpitää liiketalouden alan koulutusta tarjoavaa Mercuriaa. Vantaan kaupungin omistusosuus on 95,5 %.

Toiminta ja merkittävät tapahtumat

Lukuvuosi 2023–2024 alkoi 9.8.2023, kun uudet opiskelijat aloittivat opintonsa. Kaksoistutkinto on saanut suuren suosion ja aloittaneista opiskelijoista yli puolet haluavat suorittaa kaksoistutkinnon. Yhtiö ostaa lukio-opetuksen Vantaan aikuislukiolta.

Osakeyhtiön hallitus hyväksyi uuden strategian kokouksessaan 8.6.2023. Uudessa strategiassa erotetaan omiksi liiketoiminta-alueiksi aikuiskoulutus (= jatkuva oppiminen) ja oppivelvollisuuskoulutus. Aikuiskoulutuksesta yhtiö toimii Mercuria Pro -brändillä.

Yhtiö on allekirjoittanut aiesopimuksen osallistumisestaan Tikkurilan osaamiskampushankkeeseen. Tikkurilan Jokiniemeen on tarkoitus rakentaa uudenlainen kampus, jossa työelämä, opiskelijat ja koulutuksenjärjestäjät tarjoavat palveluitaan nk. yhden luukun periaatteella.

Omistajaohjauskeskustelu käytiin kaupungin henkilöstö- ja konsernipalveluiden palvelualueen edustajien kanssa 9.8.2023. Omistajaohjauskeskustelussa käsiteltiin mm. tontinvuokraa koskevaa asiaa. Yhtiön toiveena on pitkäaikainen vuokrasopimus, joka takaa kaupallisen opetuksen jatkumisen Vantaan

Martinlaaksossa. Samassa yhteydessä olisi järkevää neuvotella myös Martinlaakson lukion vuokrasopimuksen jatkamisesta, vaikka sopimusaikaa on siinäkin vielä noin seitsemän vuotta jäljellä. Yhtiön hallitus on edelleen kiinnostunut vaihtoehtoisesti myös ostamaan maa-alueen omaksi.

Tuloskehitys ja investoinnit

Yhtiön tulosluvut on koottu tammi-heinäkuun toteutumasta, johon on lisätty elokuun toteutuma-arvio. Taloudellinen tulos on elokuun lopussa hyvin lähellä budjetoitua. Toisen vuosikolmanneksen jälkeen liikevaihto on arviolta noin 5,81 miljoonaa euroa, kun vastaavasti talousarvio näyttää 5,74 miljoonan liikevaihtoa.

Myös kustannukset ovat lähellä arvioitua. Henkilöstökuluissa ja kiinteistökuluissa on edelleen jonkin verran alitusta. Henkilöstökuluissa budjettialitusta on noin 3 % ja kiinteistökuluissa noin 11 %. Toisaalta liiketoiminnan muut kulut ovat ylittyneet noin 5 %. Nettotulos elokuun lopussa on arviolta 429.000, kun vastaavasti budjetoitu tulos elokuun lopussa on noin 363.000. Maksuvalmius ja varavaraisuus ovat edelleen hyvällä tasolla.

Yhtiön investoinnit ovat edenneet suunnitelmien mukaisesti. Luokkatilojen

muutostyöt sekä opiskelijoiden käytössä olevien säilytyskaappien uudistukset ovat valmiit ja aurinkoenergiavoimalan rakentaminen on käynnistetty.

Investointeja on kertynyt tähän mennessä noin 283.000, joka kattaa noin 40 % koko vuodelle suunnitelluista investoinneista.

Avainluvut (K) 1000 €	TA 2023	TA 8/2023	8/2023
Liikevaihto	8 623	5 744	5 806
Liikevoitto	578	355	381
Tilikauden tulos	641	363	429
Taseen loppusumma	21 700	21 700	21 777
Henkilöstön lkm	60	60	63
Bruttoinvestoinnit	695	695	283
Quick ratio	12,0	12,0	10,0
Omavaraisuusaste	95,0 %	95,0 %	95,0 %
Pitkäaikainen vieras pääoma	0	0	0
Leasingvastuut	260	260	283

Tavoitteiden toteutumisen ja muuhun toimintaan liittyvät riskit ja tulevaisuuden näkymät

Muutos kyberturvallisuusympäristössä näkyy selkeästi myös oppilaitoskentällä. Tietomurtoihin ja -vuotoihin varautuminen tulee olla kunnossa ja yhtiö onkin päivittämässä siihen liittyviä prosesseja. Tähän liittyy myös käynnissä oleva palautumissuunnitelmatyö. Yhtiössä on otettu käyttöön tietoturvakatuutus. Vakuutus kattaa tietomurrosta mahdollisesti syntyviä kustannuksia, jonka lisäksi vakuutusyhtiön yhteistyökumppani auttaa tilanteen selvittämisessä.

Tavoite	Mittari	Toteuma 2022	Tavoitetaso 2023	Mittarien tilanne 1.1. - 31.8.2023	Tila
Talouteen liittyvät tavoitteet					
Kestävä ja vastuullinen taloudenpito	Nettotulos, Euroa Tulokseen vaikuttavat valtionrahoituksen mahdolliset maksuperusteiden muutokset ja maksuaikataulu	928115	300000	429487	Toteutu täysin
Rakennuksen PTS:n mukaisten vuosittaisten toimenpiteiden toteuttaminen hiilineutraalilla ja resurssiviisaalla tavalla huomioiden rakennuksen tuleva käyttöikä	Toteutusaste %	100	100	100	Toteutu täysin
Toiminnallisuuteen ja laatuun liittyvät tavoitteet					
Tavoitteelliset opiskelijavuodet	kpl	850+7 lisäsuoritepäätöksellä	850	855	Toteutu täysin
Opiskelijapalaute (amispalaute, päättökysely)	nps-indeksi	69	58	67	Toteutu täysin
Työelämäpalaute työpaikkaohjaajakysely (amispalaute)	Tyytyväisyys 1-5	4,4	4,2	4,4	Toteutu täysin
Henkilöstöön liittyvät tavoitteet					
Henkilöstön työfiilis	Tyytyväisyys 1-5	4,2	4,1	4,1	Toteutu täysin
Vastuullisuuteen liittyvät tavoitteet					
Yrityksen vastuullisuusohjelma	Vastuullisuusohjelman tavoitteiden toteutuminen	uusi mittari	Vastuullisuusohjelman laatiminen	Vastuullisuusohjelman teko käynnissä	Toteutu täysin

KIINTEISTÖOSAKEYHTIÖT

1. & 2. KOy Kehäsuora
Tuupakka/Ojanko 1971/2021

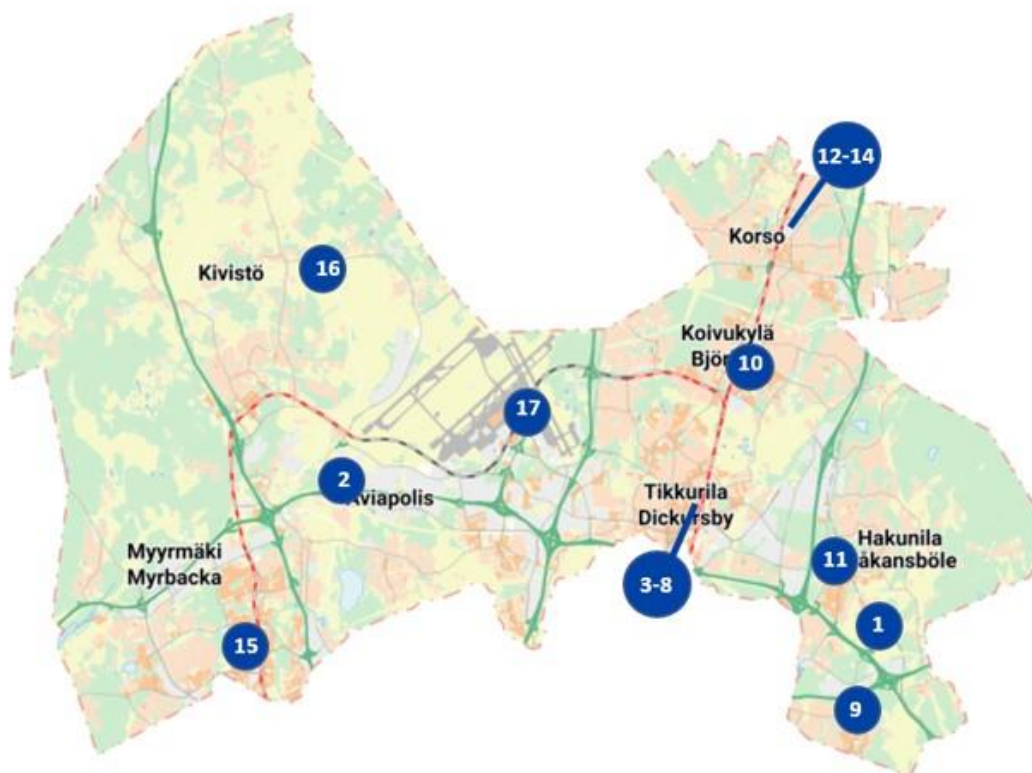
3. KOy Tiedepuisto
1988

4. KOy Tikkurilan Terveysasema
1979/1982

5. Tikkuparkki Oy
2012

6. Ratakujan Pysäköinti Oy
2013

7. KOy Lehdokkitien virastotalo
1983

8. As Oy Vantaan Sepänpuisto
1990

9. Pallastunturintien
Liikekiinteistö Oy 1977

10. Hakopolun Liikekiinteistö
Oy 1981

11. KOy Hakucenter
1986

12. KOy Korson Toimistokeskus
1992/1997

13. KOy Vantaan Maakotkantie
10 1989

14. Korson Pienteollisuustalo
Oy 1965

15. Ruukkukujan Autopaikat
1987

16. As Oy Vantaan
Katriinanrinne
1991

17. KOy Vantaan
Helikopteritukikohta
2009

KIINTEISTÖYHTIÖ JA KAUPUNGIN OMISTUS% AVAINLUVUT 1000 euroa	Laajuus m2	Tase 2022	Oma pääoma 2022	Tuotot 1- 8/2023	%-osuus tuotot budje- toidusta	Hoitokulut 1-8/2023	%-osuus hoitokulut budje- toidusta	Arvioidut poistot 2023	Ennustettu tilikauden tulos 2023	Kassa 31.8.2023	Quick Ratio*
KOy Kehäsuora 100 % (Tuupakka/ Ojanko)	4741/2891	15676	3 740	1236	67	298	77	1044	3	900	1,8
KOy Tiedepuisto 100 %	10883	16551	11388	1156	69	184	93	-1168	402	186	1,7
KOy Tikkurilan Terveysasema 62,2/73,8 %	5 657	7 321	5 948	414	65	-317	48	-417	-156	+563	2,7
Tikkuparkki Oy 100 %	13530	9598	9542	147	67	177	78	-287	-10	1354	38,2
KOy Korson Toimistokeskus 77,1 %	3 775	6 030	5 995	179	64	-149	58	0	+20	+169	4,8
KOy Lehdokkitien Virastotalo 85/100 %	3 678	1 514	1 490	191	66	-174	65	-417	-398	+147	3,5
As Oy Vantaan Sepänpuisto 100 %	2108	1650	1473	73	67	-91	54	0	0	+85	18,2
As Oy Vantaan Katriinanrinne 100 %	2400	1870	1436	149	68	-85	39	0	0	+100	2,95
Korson Pienteollisuustalo Oy 83,1 %	3590	460	199	105	64	-82	69	-27	-79	+326	84,2
Ratakujan Pysäköinti Oy 100 %	9983	2369	2337	90	56	-86	73	-74	-40	5	0,2
KOy Vantaan Helikopteritukikohta 100 %	961	2 075	2 055	120	70	-91	73	-79	-38	+509	75,5
KOy Vantaan Maakotkantie 10 33,1/88,3 %	768,5	1 082	1 075	29	67	-44	56	-43	-79	+35	22,7
Pallastunturintien Liikekiinteistö Oy 52,4 %	1 606	1 530	1 417	73	69	-63	68	-7	0	+59	2,9
Ruukkukujan Autopaikat Oy 87,2/88,3 %	10 036	952	702	44	65	-48	67	-63	-57	+105	7,0
Hakopolun Liikekiinteistö Oy 64,5 %	3499	2 542	2 514	200	63	-180	58	0	0	+38	4,7
KOy Hakucenter 53,4 %	4840	5 004	4 972	243	63	-230	63	0	19	+41	4,03

Tavoitteiden toteutuminen	Ylläpidon kustannusten hallitseminen	PTS:n mukaisten vuosittaisten toimenpiteiden toteuttaminen	Sähköautojen latausinfraan käyttötarpeen kartoitus	Selite
KOy Kehäsuora 100 % (Tuupakka/ Ojanko)	Ei asetettu.	Toteutuu täysin 	Toteutuu täysin 	Muut tavoitteet: Kestävä ja vastuullinen taloudenpito: positiivinen tilikauden tulos. Toteutuu täysin
KOy Tiedepuisto 100 %	Ei asetettu.	Toteutuu täysin 	Toteutuu täysin 	Muut tavoitteet: Kestävä ja vastuullinen taloudenpito: positiivinen tilikauden tulos. Toteutuu täysin Sähköautojen latausinfraan käyttötarpeen kartoitus on meneillään ja lopullinen valmistuu syksyllä.
KOy Tikkurilan Terveysasema 62,2/73,8 %	Ei toteudu lainkaan 	Toteutuu täysin 	Toteutuu osittain 	Sähköautojen latausinfraan käyttötarpeen kartoitus on yhtiöllä meneillään ja osittain tehty.
Tikkuparkki Oy 100 %	Ei tietoa 	Toteutuu täysin 	Toteutuu täysin 	Yhtiöllä käynnissä kehitysprojekti yhdessä kaupungin talouspalveluiden kanssa kiinteistön ylläpidon kustannusten seurantaan. Tavoitteena on tuottaa vertailukelpoista raportointia kiinteistön hoitokulujen muutoksesta. Yleinen havainto on, että kiinteistön ylläpidon kustannukset eivät ole muuttuneet olennaisesti. Muut tavoitteet: Kestävä ja vastuullinen taloudenpito: voitollisen tuloksen saavuttaminen viimeistään suunnitelmakauden loppuun mennessä. Yhtiön tuloksen odotetaan parantuvan tilikaudella 2023 palveluiden hintojen korotuksen myötä, mutta vaikutus näkyy täysimääräisesti vasta ensi vuonna. Yhtiö pitää mahdollisena, että voitollinen tulos saavutetaan tilikaudella 2023. Toteutuu täysin
KOy Korson Toimistokeskus 77,1 %	Toteutuu täysin 	Toteutuu täysin 	Toteutuu täysin 	Yhtiössä on kartoitettu osittain sähköautojen latauspaikkoja ja sen perusteella kaupungilla on sähköautojen latauspaikat.

KOy Lehdokkietien Virastotalo 85/100 %	Ei toteudu lainkaan 	Toteutuu täysin 	Toteutuu täysin 	Hinnankorotusten ja uusiolämpöön siirtymisen jälkeen kasvaneet hoitokulut sähkön ja lämmön osalta aiheuttavat todennäköisesti indeksiä suuremman ylläpitokustannusten kasvun. Yhtiössä on jo sähköautojen latauspaikkoja kaupungin omaan käyttöön, sillä kapasiteetilla, joka on mahdollista, joten varsinaista tarvetta ei ole kartoituksen perusteella.
As Oy Vantaan Sepänpuisto 100 %	Toteutuu täysin 	Toteutuu osittain 	Toteutuu täysin 	Sähköautojen latausinfra kartoitus on valmistelussa.
As Oy Vantaan Katriinanrinne 100 %	Toteutuu täysin 	Toteutuu osittain 	Toteutuu täysin 	PTS:n mukaisten vuosittaisten toimenpiteiden toteuttaminen: vuodelle asetettujen toimenpidetavoitteiden toteuttamisasteen osalta todetaan, että korjaukset tulevat kauden aikana ja osa niistä on kilpailutuksessa. Sähköautojen latausinfra kartoitus tavoitteena toteuttaa kauden aikana
Korson Pienteollisuustalo Oy 83,1 %	Ei tietoa 	Toteutuu täysin 	Ei tietoa 	Ylläpitokustannuksissa tavoitetaso ylitetään johtuen mm. asiantuntijapalveluiden käytöstä purkurahaston verokäsittelyn osalta. Viime vuoden toteuma ei ole vertailukelpoinen, sillä korjauksissa huomioidaan ”purkamisvaraus”. Sähköautojen latausinfra käyttötarvetta ei varsinaisesti ole, sillä rakennukset on tarkoitus purkaa vuoden 2025 lopulla.
Ratakujan Pysäköinti Oy 100 %	Ei tietoa 	Toteutuu täysin 	Toteutuu täysin 	Yhtiöllä käynnissä kehitysprojekti yhdessä kaupungin talouspalveluiden kanssa kiinteistön ylläpidon kustannusten seurantaan. Tavoitteena on tuottaa vertailukelpoista raportointia kiinteistön hoitokulujen muutoksesta. Yleinen havainto on, että kiinteistön ylläpidon kustannukset eivät ole muuttuneet olennaisesti. Muut tavoitteet: Kestävä ja vastuullinen taloudenpito: voitollisen tuloksen saavuttaminen viimeistään suunnitelmakauden loppuun mennessä. Yhtiön tuloksen odotetaan parantuvan tilikaudella 2023 palveluiden hintojen korotuksen ja kulujen pienentymisen vuoksi.

				Yhtiö ei tule saavuttamaan voitollista tulosta vielä tilikaudella 2023. Toteutuu osittain
KOy Vantaan Helikopteritukikohta 100 %	Ei toteudu lainkaan 	Toteutuu täysin 	Toteutuu täysin 	Yhtiön budjetti jo ennustaa, ettei ylläpitokustannusten osalta tavoite toteudu. Yhtiössä tehdään radoniin liittyviä korjauksia, jotka voivat ylittää budjetissa ennakoidut korjauskustannukset. Sähköautojen latausinfra osalta tiedossa on, että yhtiössä todennäköisesti olisi tarvetta latausinfrale, mutta pysäköintialueen pienuuden takia tätä voi olla hankala toteuttaa.
KOy Vantaan Maakotkantie 10 33,1/88,3 %	Toteutuu täysin 	Toteutuu täysin 	Toteutuu osittain 	Budjetissa on varauduttu hieman suurempiin ennakoimattomiin korjauksiin, joille ei ole ollut vielä tarvetta. Mikäli tilanne pysyy vastaavana, ylläpitokustannusten tavoite täyttyy. Sähköautojen latausinfraan käyttötarpeen kartoitusta ei ole vielä tehty.
Pallastunturintien Liikekiinteistö Oy 52,4 %	Ei toteudu lainkaan 	Toteutuu osittain 	Toteutuu osittain 	Ylläpitokustannusten osalta jo budjetointivaiheessa oli selvää, ettei tavoite tule täyttymään. Piha-alueen kunnostus vaikuttaa lopullisin lukuihin riippuen siitä kuinka suuri osa saadaan tehtyä tänä vuonna. Tämän hetken ennuste on, ettei viheralueita saada tehtyä, mutta muut osuudet kyllä. Sähköautojen latausinfraan käyttötarpeen kartoitus on yhtiöllä selvityksessä ja toteutuu.
Ruukkukujan Autopaikat Oy 87,2/88,3 %	Toteutuu täysin 	Toteutuu täysin 	Toteutuu täysin 	Sähköautojen latausinfraan käyttötarpeen kartoitus toteutuu. Kartoituksen perusteella huomioitavaa, että pysäköintilaitoksen sähkökeskuksen kapasiteetti ei mahdollista sähköautojen latauspaikkoja.
Hakopolun Liikekiinteistö Oy 57 %	Toteutuu täysin 	Toteutuu täysin 	Toteutuu täysin 	Ylläpitokustannusten osalta yhtiössä on riskinä rakennuksen tekniikan ikääntyminen, joka voi aiheuttaa ennakoimattomia kustannuksia.

				Sähköautojen latausinfraan käyttötarpeen kartoitus on yhtiöllä selvityksessä, mutta rakennuksen elinkaari huomioiden toteuttaminen ei ole järkevää.
KOy Hakucenter 53,4 %	Toteutuu täysin 	Toteutuu täysin 	Toteutuu täysin 	Sähköautojen latausinfraan käyttötarpeen kartoitus on yhtiöllä selvityksessä.

Mittarit

Ylläpitokustannusten hillitseminen: Ylläpitokustannusten suhteellinen nousu on pienempi kuin Tilastokeskuksen julkaiseman Kiinteistön ylläpidon kustannusten vertailuindeksin muutos. Mittarin tilanne kuvaa ennustettu tavoitteen saavuttamisesta vuoden 2023 lopussa.

PTS:n mukaisten vuosittaisten toimenpiteiden toteuttaminen: Toimenpiteiden toteuttaminen hiilineutraalilla ja resurssiviisaalla tavalla sekä rakennuksen käyttöä huomioiminen PTS:ssa. Vuodelle asetettujen toimenpidetavoitteiden toteuttamisaste.

Sähkölatausinfraan käyttötarpeen kartoitus: Käyttötarve kartoitettu.

OSAVUOSIKATSAUS 2-2023

9.10.2023

RAPORTIN TOIMITUSKUNTA

Pekka Timonen	kaupunginjohtaja
Matti Ruusula	talous- ja strategiajohtaja
Päivi Kandolin	talousarviopäällikkö
Päivi Kunnas	taloussihteeri

OSAVUOSIKATSAUKSEN VASTUUHENKILÖT

TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Vesa Kokkonen	Talous ja strategia, strategia ja tutkimus p. 050 318 1582
---------------	--

KAUPUNKITASON TALOUS

Matti Ruusula	Kaupunkistrategia ja johto, p. 043 824 9254
Päivi Kandolin	Talous ja strategia, talousohjaus, p. 040 626 7613
Vesa Kokkonen	Talous ja strategia, strategia ja tutkimus, p. 050 318 1582
Pirjo van Nues	Talous ja strategia, rahoitus, p. 0400 889 180

TOIMIALAT

Päivi Kandolin	Kaupunkistrategia ja johto, p. 040 626 7613
Raakel Tiihonen	Kasvatus ja oppiminen, p. 050 302 5187
Leena Rusanen	Kaupunkikulttuuri ja hyvinvointi, p. 050 314 5702
Jonna Hohti	Kaupunkiympäristö, p. 043 836 8687

RAHASTOT

Ossi Huuskonen	Asuntolaina-, kiinteistö- ja rakentamisrahasto, p. 0400 815 428
Hannele Nordman	Vahinkorahasto, p. 040 682 4975

HENKILÖSTÖ

Kirsi-Marja Lievonen	Henkilöstö- ja konsernipalvelut, p. 040 570 5593
----------------------	--

KONSERNIYHTIÖT

Riikka Kiljander-Kiiskinen	Konserniohjaus ja -valvonta, p. 040 632 7880
----------------------------	--

SISÄLLYSLUETTELO

TOIMINTAYMPÄRISTÖ	1
Vantaan väestön kasvu jatkuu	1
TALOUDEN KEHITYS	9
Yleinen talouskehitys	9
Kaupungin verorahoitus	11
Käyttötalous	13
Investoinnit	15
Rahoitus	15
Rahoitusmarkkinat	17
SITOVAT TAVOITTEET	17
Vantaan kaupungin sitovat tavoitteet	17
Vantaan kaupungin suurimpien tytäryhtiöiden sitovat tavoitteet	18
KESKEISET TUNNUSLUVUT	18
VEROTULOT	19
TULOSLASKELMA	20
RAHOITUSLASKELMA	20
10 YLEISHALLINTO	21
11 KAUPUNKISTRATEGIA JA JOHTO	23
13 KASVATUS JA OPPIMINEN	32
16 KAUPUNKIKULTTUURI JA HYVINVOINTI	37
14 KAUPUNKIYMPÄRISTÖ	44

RAHASTOT	50
Asuntolaina-, kiinteistö- ja rakentamisrahasto	50
Vahinkorahasto	50
INVESTOINNIT	51
Rakentaminen.....	51
Aineeton omaisuus	55
Julkinen käyttöomaisuus	55
Irtain omaisuus	56
Kiinteä omaisuus	56
Osakkeet ja osuudet.....	57
HENKILÖSTÖ.....	58
VANTAAN KAUPUNGIN SUURIMMAT TYTÄRYHTIÖT	62

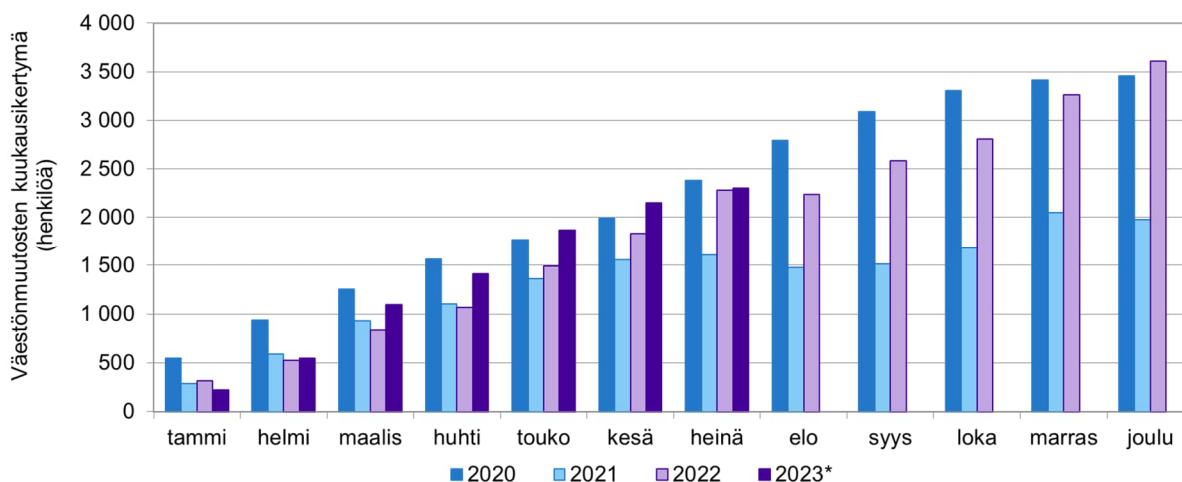
Kannen kuva: Vantaan kaupungin aineistopankki, Jyri Huhtala

TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Vantaan väestön kasvu jatkuu

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Vantaan väkiluku oli 245 100 vuoden 2023 heinäkuussa. Väestö on kasvanut tammi-heinäkuun aikana 2 300 asukkaalla, joka oli saman verran kuin vastaavana ajankohtana vuonna 2022. Maahanmuutto on viime vuotta korkeammalla tasolla, ja Vantaa on saanut ulkomailta muuttovoittoa 2 500 henkeä. Kotimaan muuttoliike on miinuksella yli 600 henkeä, mikä on selvästi enemmän kuin viime vuonna. Kuntien välinen nettomuutto painui Vantaalla miinukselle koronavuosina ja trendi ei ole muuttunut.

Kuvio 1: Väestön kuukausikertymät Vantaalla vuosina 2020–2023 (2023* ennakkotieto)

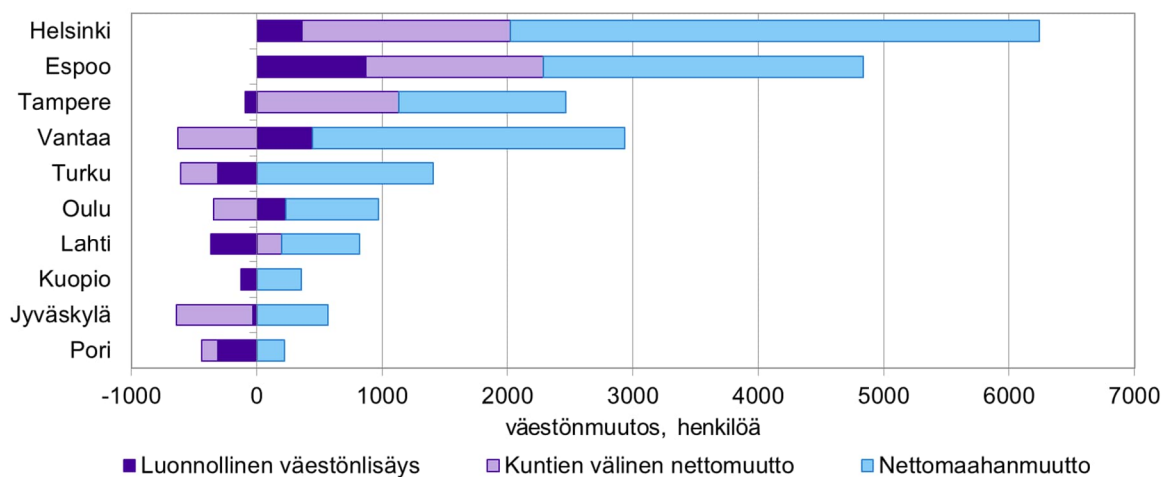

Lähde: Tilastokeskus, päivitetty 22.8.2023

Kymmenen suurimman kaupungin väestökehitys on keskenään hyvin erilaista. Nopeimmin kasvavat Helsinki ja Espoo. Helsingin väestö on kasvanut 6 200 hengellä ja Espoon 4 800 tammi-heinäkuussa 2023. Nopeimmin kasvavia kaupunkeja yhdistää se, että niiden väestöä kasvattaa kaikki väestömuutoksen kolme tekijää eli luonnollinen väestönlisäys, kuntien välinen nettomuutto ja nettomaahanmuutto. Muissa kaupungeissa vähintään jokin näistä kolmesta tekijästä on miinuksella. Vain neljässä kaupungissa luonnollinen väestönlisäys on enää positiivinen eli pääkaupunki-seudun suurten kaupunkien lisäksi ainoastaan Oulussa. Huomattavaa kuitenkin on,

että nettomaahanmuutto kasvattaa väkilukua kaikissa kaupungeissa. Jyväskylän ja Porin väkiluku on laskussa. Vantaan väestönkasvu on ollut tammi-heinäkuussa 2023 suurista kaupungeista neljänneksi nopeinta.

Kuvio 2: Väestönmuutosten ennakkotiedot kymmenessä suurimmassa kaupungissa tammi-heinäkuussa 2023

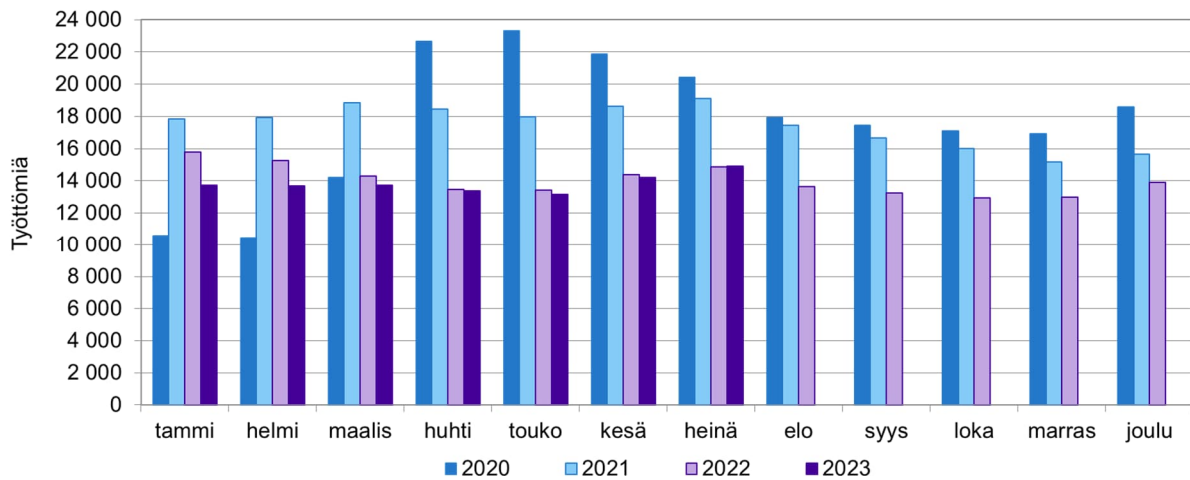

Lähde: Tilastokeskus, päivitetty 22.8.2023

Työttömyyden lasku on pysähtynyt

Työttömyyden lasku on pysähtynyt Vantaalla. Viime vuosia on leimannut ensiksi työttömyyden nopea nousu koronapandemian aikana vuonna 2020 ja sitä seurannut työttömyyden nopea lasku. Vielä alkuvuodesta 2023 työttömyys laski vuoden takaisesta, mutta kesän aikana lasku on pysähtynyt. Heinäkuussa 2023 työttömiä oli jo hieman enemmän kuin edellisen vuoden vastaavana ajankohtana. Ero ei kuitenkaan ole merkittävä, varsinkin kun huomioidaan, että kaupungin väkiluku on kasvanut samaan aikaan.

Kuvio 3: Työttömät (lomautetut mukaan lukien) kuukauden lopussa vuosina 2020–2023

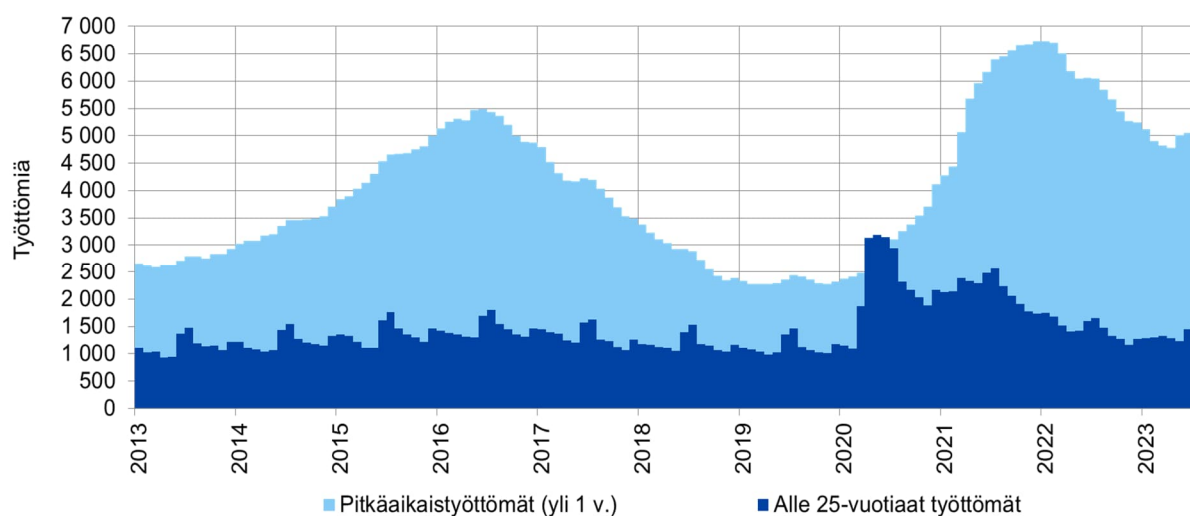

Lähde: TEM, päivitetty 22.8.2023

Vaikka työttömyys ei ole merkittävästi noussut vuoden takaisesta, pitkäaikaistyöttömyydessä näkyy jo selkeämpi trendin muutos. Pitkäaikaistyöttömyys nousi nopeasti koronapandemian seurauksena ja sen lasku alkoi hitaammin kuin muun työttömyyden. Vuoden 2022 aikana ja vuoden 2023 alussa nähtiin selkeästi positiivinen kehitys. Parhaimmillaankin pitkäaikaistyöttömyys oli kuitenkin huomattavasti korkeammalla tasolla kuin ennen koronapandemiaa. Keväällä 2023 trendi kääntyi ja pitkäaikaistyöttömien määrä lähti taas nousuun. Heinäkuussa 2023 Vantaalla oli 5 082 pitkäaikaistyötöntä. Pitkäaikaistyöttömyyteen kannattaa kiinnittää erityistä huomiota, koska taloudellisen tilanteen heikentyessä, sen taso uhkaa jäädä korkeaksi.

Nuorisotyöttömyys on myös pysytellyt hieman korona-aikaa korkeammalla tasolla. Nuoristyöttömyydelle on tyypillistä mm. koulujen lukuvuosista johtuva kausivaihtelu, joten siinä on hankalampi nähdä selkeää trendin muutosta. Heinäkuussa 2023 Vantaalla oli 1 514 alle 25-vuotiasta nuorisotyötöntä.

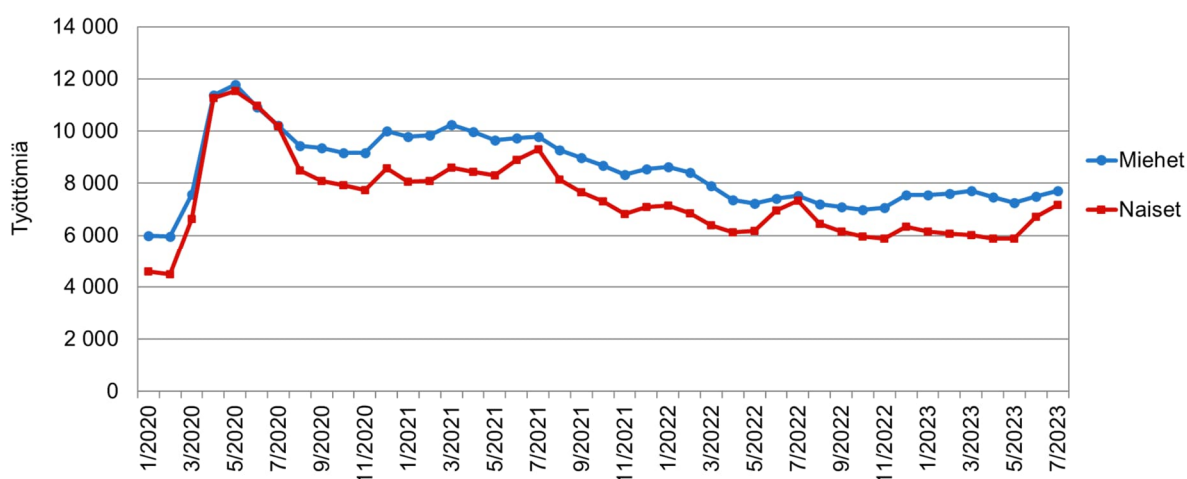
Kuvio 4: Nuorten ja pitkäaikaistyöttömien määrät Vantaalla vuoden 2013 tammi-kuusta lähtien

Lähde: TEM, päivitetty 22.8.2023

Vantaalla on enemmän työttömiä miehiä kuin naisia. Ero on kuitenkin kohtalaisen pieni. Kesä-heinäkuussa 2023 naisten työttömyys myös nousi miesten työttömyyttä nopeammin. Heinäkuussa Vantaalla oli 7 716 työtöntä miestä ja 7 173 työtöntä naista.

Kuvio 5: Työttömien miesten ja naisten määrät Vantaalla vuoden 2020 tammi-kuusta lähtien

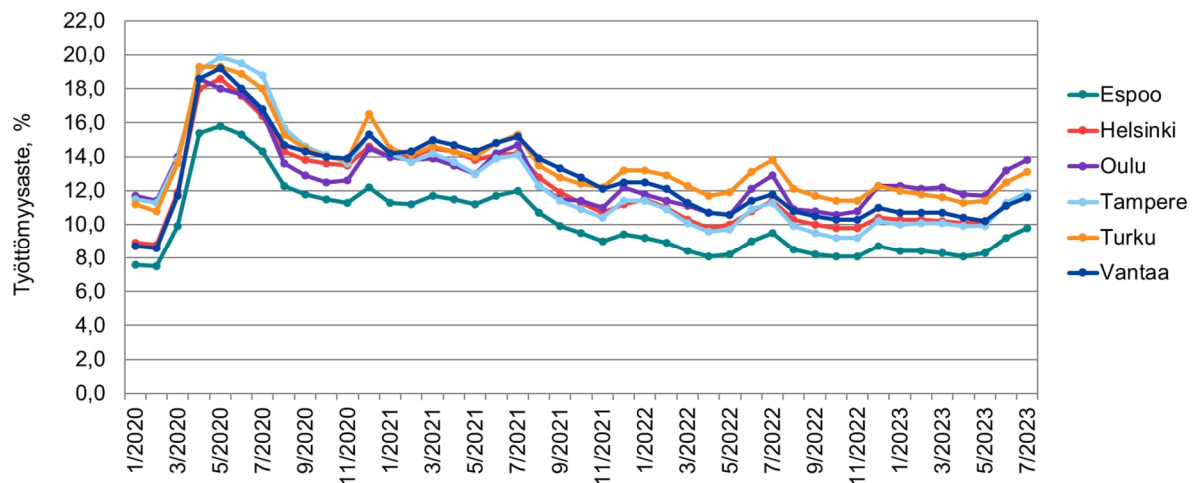

Lähde: TEM, päivitetty 22.8.2023

Suurien kaupunkien työttömyysasteet ovat kehittyneet samansuuntaisesti. Korkein työttömyys on Oulussa, missä työttömyysaste oli 13,8 prosenttia. Matalin työttömyysaste oli Espoon 9,8 prosenttia. Vantaan työttömyysaste oli suurien kaupunkien keskikastia. Se oli matalampi kuin Turun ja Oulun sekä hieman matalampi kuin Tampereen. Helsingissä on käytännössä yhtä korkea työttömyysaste kuin Vantaalla.

Työttömyysasteen kasvu on havaittavissa kaikissa suurissa kaupungeissa. Osittain tämä johtuu kuitenkin kesälle tyypillisestä kausivaihtelusta.

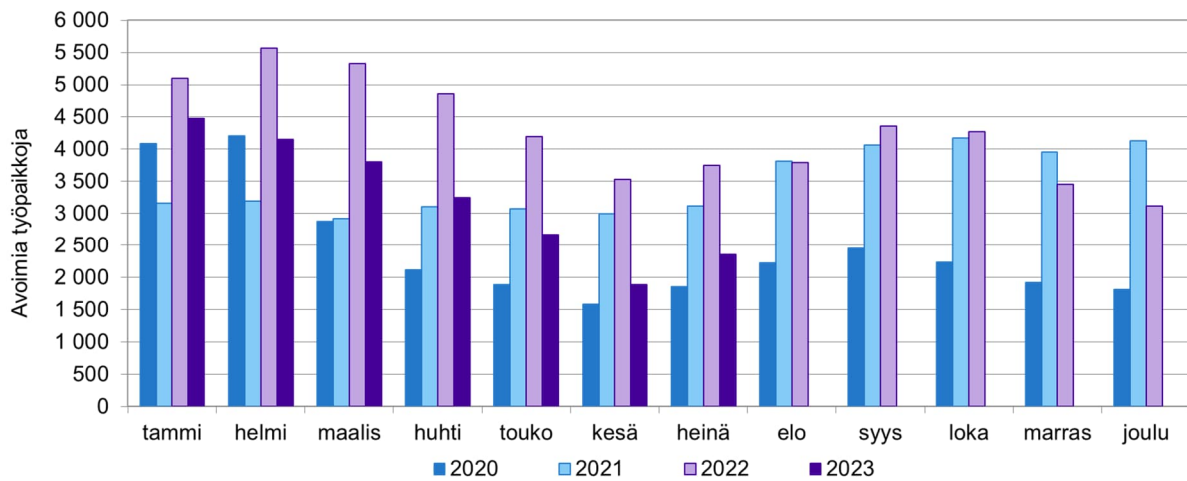
Kuvio 6: Työttömyysaste (%) Vantaalla ja muissa suurissa kaupungeissa vuoden 2020 tammikuusta lähtien

Lähde: TEM, päivitetty 22.8.2023

Avoimien työpaikkojen määrä on laskenut Vantaalla selvästi. Kun heinäkuussa 2022 Vantaalla oli avoinna 3 751 työpaikkaa, niitä oli vuoden 2023 heinäkuussa avoinna 2 354.

Kuvio 7: Avoimet työpaikat kuukauden lopussa vuosina 2020–2023

Lähde: TEM, päivitetty 22.8.2023

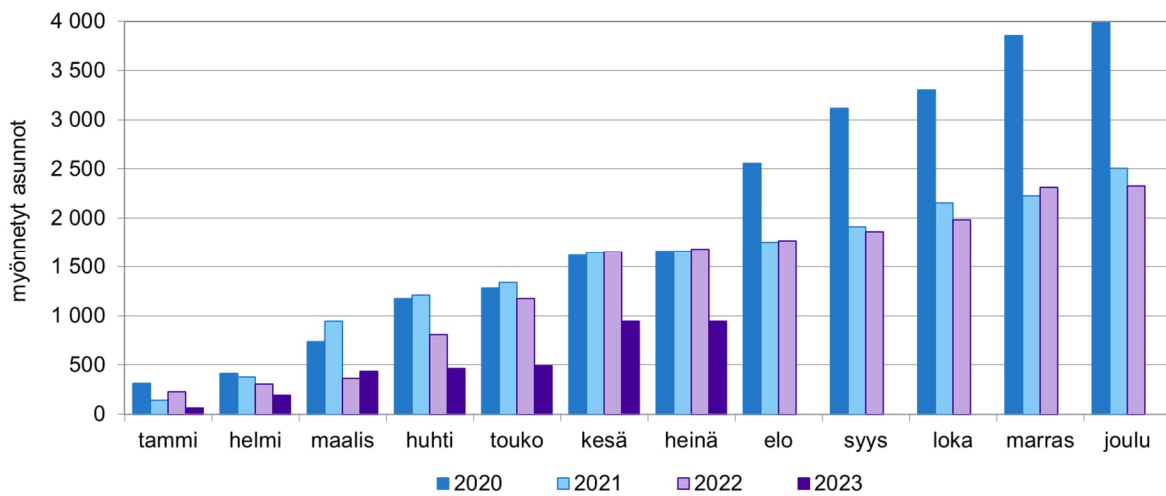
Kokonaisuudessaan Vantaan työllisyys on vielä kohtalaisella tasolla. Kehityssuunta on kuitenkin huolestuttava. Talous on selkeästi hidastumassa ja työpaikkojen määrä on laskussa. Pitkäaikaistyöttömyys on kääntynyt jo nousuun jäätyään korkealle tasolle koronapandemian jälkeen. Työllisyyden hoito tulee kuormittamaan Vantaan taloutta lähitulevaisuudessa ja vaatimaan huomioita.

Rakentaminen Vantaalla hidastuu selvästi

Rakentaminen Vantaalla on hidastumassa selvästi. Alkuvuonna Vantaalla myönnettyjen rakennuslupien määrä jää selvästi kolmesta aikaisemmasta vuodesta. Heinäkuuhun 2023 mennessä Vantaalla oli myönnetty rakennuslupa 943 asunnolle. Edellisvuoden vastaavana ajankohtana rakennuslupia oli myönnetty 1 680 asunnolle.

Rakennuslupia myönnetään eri tahtiin eri vuosina. Selvää kuitenkin on, että vuonna 2023 myönnettävät rakennusluvut tulevat jäämään oleellisesti alemmalle tasolle kuin aikaisempina vuosina.

Kuvio 8: Vantaalla myönnettyjen asuntorakentamislupien (asuntoja, ennakkotieto) kuukausikertymät vuosina 2020–2023

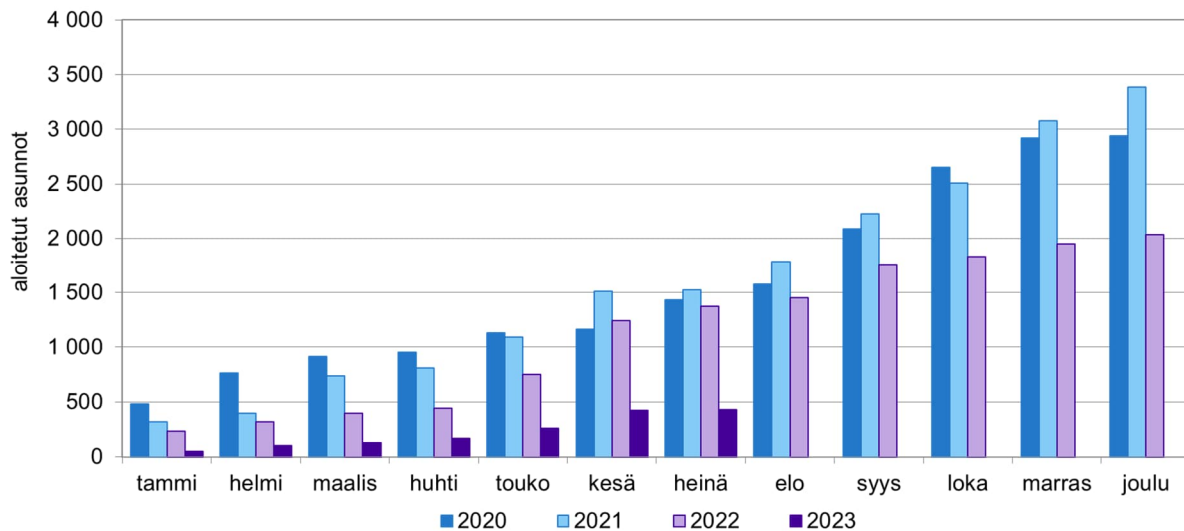

Lähde: Facta-kuntarekisteri ja MATTI-tietojärjestelmä, päivitetty 14.8.2023

Vantaalla aloitettujen uusien asuntojen rakentaminen osoittaa myös selkeää hidastumista. Aloitettujen asuntojen määrä jää selvästi alemmalle tasolle jokaisena kuukautena kolmeen edelliseen vuoteen verrattuna. Heinäkuuhun 2023 mennessä Vantaalla oli aloitettu 428 asuntoa. Vastaavana ajankohtana edellisvuonna aloitettuja asuntoja oli 1 371. Määrä on alle kolmannes edellisen vuoden tasosta.

Rakentaminen on vähenemässä oleellisesti. Tällä on vaikutuksia myös moneen muuhun asiaan. Rakentaminen on mm. merkittävä työllistäjä ja rakentamisen vähentyminen näkyy väistämättä myös työllisyydessä lähitulevaisuudessa.

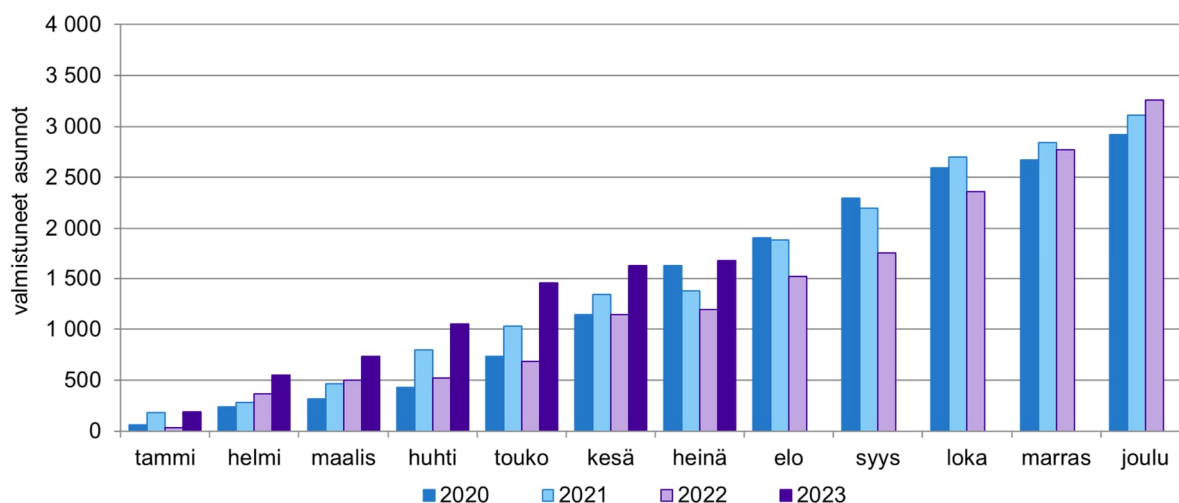
Kuvio 9: Vantaalla aloitettujen asuntojen (ennakkotieto) kuukausikertymät vuosina 2020–2023

Lähde: Facta-kuntarekisteri ja MATTI-tietojärjestelmä, päivitetty 14.8.2023

Heinäkuuhun 2023 mennessä Vantaalle oli valmistunut yhteensä 1 674 asuntoa. Edellisenä vuonna vastaavaan ajankohtaan oli valmistunut 1 196 asuntoa. Kokonaisuudessaan rakentaminen on Vantaalla vielä vilkasta, mutta hidastuminen on nopeaa. Asuntoja valmistuu paljon, mutta uusia ei juuri aloiteta eikä rakennuslupia haeta. Rakentamisen nopea hidastuminen alkaa vaikuttaa todennäköisesti Vantaalla muuhunkin, kuten mm. muuttoliikkeeseen ja työllisyyteen. Rakentamisen hidastumisen taustalla lienee etenkin taloudelliset syyt, kuten talouden yleinen epävarmuus, inflaatio ja sen korkealle nostamat korot. Selvää kuitenkin on, että rakentamisen volyymit tulevat lähitulevaisuudessa olemaan matalat.

Kuvio 10: Vantaalla valmistuneiden asuntojen (ennakkotieto) kuukausikertymät vuosina 2020–2023

Lähde: Facta-kuntarekisteri ja MATTI-tietojärjestelmä, päivitetty 14.8.2023

TALouden KEHITYS

Yleinen talouskehitys

Tulevaa talouskehitystä kuvaa epävarmuus. Lyhyellä aikavälillä on selvää, että Suomen talouskehitys on hidastumassa. Inflaatio on leikannut kotitalouksien ostovoimaa ja johtanut koronnostoihin. Tämä taas on leikannut mm. rakentamista, muita investointeja ja kulutuskysyntää.

Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan Suomen talous ei kasva vuonna 2023. Vuonna 2024 talouden ennustetaan kääntyvän 1,4 prosentin kasvuun. Valtiovarainministeriön ennuste olettaa inflaation hidastuvan nopeasti ja kuluttajahintaindeksin muutoksen laskevan alle 2 prosenttiin vuonna 2025. Palkankorotukset nostavat ostovoimaa ja ostovoiman parantumisen pitäisi kääntää yksityinen kulutus kasvuun vuonna 2024. Vuonna 2025 talous kasvaisi jo 1,9 prosenttia. Tätä nopeuttaisi vihreään siirtymään tähtäävät investoinnit.

Taloukskasvun hidastuminen vaikuttaa työllisyyteen ainakin hidastamalla työllisyyden parantumista tai kasvattamalla hieman työttömyyttä. Kuitenkin työllisyyden parantumisen ennustetaan jatkuvan jo ensi vuonna ja työllisyysasteen (20–64-vuotiaat)

nousevan lähelle 80 prosenttia vuonna 2025. Työllisyysaste olisi nousemassa historiallisen korkeaksi. Ennusteen haaste liittyy mm. asuntorakentamiseen. Rakentamisen ennustetaan laskevan voimakkaasti, mutta lasku voi olla ennustettuakin syvempi, jolloin se hidastaisi elpymistä. Taloudellisen pysähtymisen jääminen lyhyeksi edellyttää myös sitä, että inflaatio laskee nopeasti.

Suomen talous kehittyy tällä hetkellä muuta maailmaa hitaammin. Euroopan komission ennusteen mukaan EU-alue yltäisi 1,0 prosentin kasvuun vuonna 2023 ja 1,7 prosentin kasvuun vuonna 2024. Yhdysvaltojen keskuspankki ennusti kesällä USA:lle 1 prosentin kasvua. Kiinan kasvun ennustetaan olevan noin 5 prosenttia. Kiinan taloudessa on kasvavia riskejä johtuen mm. ylivelkaantumisesta ja työvoiman saatavuuden riittämisestä.

Suomen julkinen talous kehittyi myönteisesti vuonna 2022. Tähän vaikutti mm. BKT:n nopea kasvu ja verotulojen nousu. Julkisen talouden velkasuhde pieneni tämän seurauksena. Julkisen velan suhde BKT:hen vuonna 2022 oli 71,7 prosenttia ja valtion velkasuhde 51,6 prosenttia.

Vuonna 2023 valtionvarainministeriö olettaa julkisen talouden alijäämän olevan 2,4 prosenttia ja valtiontalouden alijäämän 3,5 prosenttia suhteessa BKT:hen. Hitaan talouskasvun oloissa tämä kääntänee velkasuhteen verrattuna BKT:hen taas kasvuun. Julkisen talouden tilannekuva on myös heikentynyt kesän ja alkusyksyn aikana.

Kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu tilikauden tulos oli noin 1,3 miljardia euroa positiivinen vuonna 2022. Omaisuuden myyntivoitot paransivat tilikauden tulosta lähes 900 milj. euroa. Yhteenlaskettu toimintakatteen muutos oli 7,3 prosenttia negatiivinen ja vuosikate heikkeni 10,7 prosenttia. Kunnissa ja kuntayhtymissä tehtiin investointeja 5,8 miljardilla eurolla. Kuntien ja kuntayhtymien lainakanta jatkoi kasvuun ja oli vuoden 2022 lopussa noin 24,7 miljardia euroa, kasvua edelliseen vuoteen 560 milj. euroa.

Vuoden 2023 alusta sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävät siirtyivät hyvinvointialueille ja niitä vastaava rahoitus valtiolle. Kuntahallinnon tehtävät painottuvat nykyisin lapsi- ja nuorisoikäluokkien tarvitsemien koulutus- ja varhaiskasvatuspalveluiden järjestämiseen, joiden yhteenlaskettu palvelutarve on laskeva. Useissa kunnissa mahdollisuudet kouluverkon sopeuttamiseen ovat kuitenkin rajalliset.

Kulutusmenoja vähentää vuonna 2023 monien hallituksen määräaikaisten toimien lakkaaminen hallituskauden päättyessä. Pääasiassa kuntahallinnon kulutusmenoja kasvattaa taloussuunnitelmavuosina kuitenkin hintojen kasvu, jota nostaa etenkin kunta-alalle sovitut ns. yleisen linjan ylittävät palkankorotukset. Palkkaratkaisusta huolimatta työikäisen väestön määrän väheneminen ja työvoiman saatavuusongelmat haastavat myös kunta-alaa, jossa eläköityminen on voimakasta. Osaajapulaa on mm. sivistystoimessa sekä teknisessä toimessa, mikä vaikeuttaa jo nyt palvelujen järjestämistä ja hankkeiden toteuttamista.

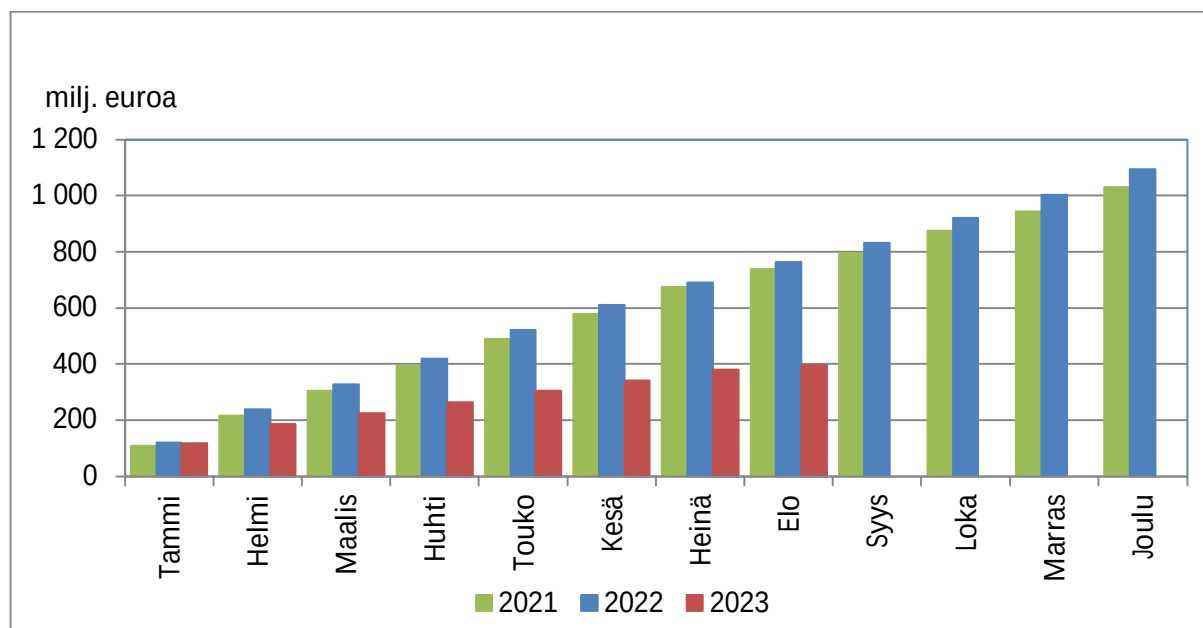
Vuoden 2023 aikana Vantaan työttömyysasteen lasku on lähes pysähtynyt. Myös pitkäaikaistyöttömyys on jäänyt korkealle tasolle. Avoimien työpaikkojen määrä on laskenut voimakkaasti eikä niiden määrä tue työllisyyskehitystä edellisten vuosien tapaan. Asuntorakentamisen hiipuminen vaikuttanee erityisesti rakennusalan tulevaan työllisyyskehitykseen negatiivisesti. Uusien asuntojen kysynnän väheneminen on jo tänä vuonna pienentänyt kaupungin saamia maanmyyntituloja ja sopimuskorvauksia asuntorakentamiseen liittyvän tonttikysynnän supistuttua. Pitkittyessään asuntotuotannon väheneminen voi myös hidastaa kaupungin väkiluvun kasvua.

Kaupungin verorahoitus

Kaupunki on saanut tammi-elokuussa 2023 verotilityksiä yhteensä 449,7 milj. euroa (2022: 816,4 milj. euroa), josta kunnallisveroja 325,2 milj. euroa (2022: 665,3 milj. euroa), yhteisöveroja 70,4 milj. euroa (2022: 98,7 milj. euroa) ja kiinteistöveroja 54,2 milj. euroa (2022: 52,5 milj. euroa).

Koko maassa kunnallisveroja on tilitetty kunnille tammi-elokuussa 47,7 prosenttia edellisvuotta vähemmän hyvinvointialueuudistuksen aiheuttamien kuntien veroprosenttileikkausten vuoksi. Vantaan kunnallisverotilitysten lasku oli 51,1 prosenttia. Verovuoden 2023 kunnallisveron ennakointia kaupunki on saanut tammi-elokuussa yhteensä 216,1 milj. euroa, 62,2 prosentin lasku edellisvuoteen verrattuna.

Kuvio 11: Kunnallis- ja yhteisöveron kumulatiiviset kuukausittaiset tilitykset 2021–2023

Kuntaryhmän ja Vantaan jako-osuudet kunnallisveroista vuosille 2021–2023

Verovuosi	Kuntaryhmä	Jako-osuus
Verovuosi 2023	0,2446	0,04042002
Verovuosi 2022	0,6125	0,0445582
Verovuosi 2021	0,5984	0,04433554

Kuntaliitto on päivittänyt kuntakohtaisen verokehikkonsa elokuussa vuoden 2021 valmistuneen verotuksen, vuoden 2022 ennakonpidätyksen alaisten tulojen tulokehitystilaston (ennakkotieto), valtiovarainministeriön uusimpien verotuloennusteiden sekä arvioidun väkiluvun kehityksen perusteella. Kunnallisveroja ennustetaan kehikon mukaan kertyvän Vantaalla noin 431 milj. euroa eli noin 17 milj. euroa enemmän kuin talousarviossa on oletettu. Talousarviota parempaan ennusteeseen vaikuttavat erityisesti palkansaajien sopimuspalkkojen ja koko palkkasumman nousu. Edelliseen vuoteen nähden ennustetaan laskua kertyvän 55,1 prosenttia. Verotuottoa suhteessa edelliseen vuoteen laskee hyvinvointialueuudistuksen mukainen 12,64 prosenttiyksikön leikkaus kunnallisveroon. Vuoden 2022 verotus valmistuu loka-marraskuussa. Mahdollinen jako-osuuden tarkistus ja sen vaikutus marraskuun tilityksen suuruuteen varmistuvat lopullisen verotuksen valmistuttua. Joulukuussa tarkastettaneen myös vuoden 2023 ennakoiden kuntaryhmän ja kunnittaiset osuudet.

Kaupunki on saanut yhteisöverotilityksiä yhteensä 70,4 milj. euroa tammi-elokuussa, laskua 28,7 prosenttia edellisvuoteen nähden. Koko maassa kuntien vastaava yhteisöverojen muutos edellisvuoteen oli 30,5 prosenttia. Hyvinvointialueuudistus leikkasi kuntien osuutta yhteisöverotuotoista noin kolmasosalla. Vantaan yhteisöverotulojen ennustetaan kuntaliiton verokehikon mukaan olevan 94,7 milj. euroa eli ylittävän talousarvion noin 7 milj. eurolla. Positiivista yhteisöverokertymän arviota selittää verovuoden 2022 parantuneet maksuunpanoarviot sekä alkuvuoden 2023 ennakoitua suuremmat verotilitykset. Kesästä alkaen yritykset ovat kuitenkin alentaneet ennakkoveromaksujaan.

Kuntaliiton kehikon mukaan kiinteistöverotilityksiä kertyisi Vantaalle 113,6 milj. euroa vuonna 2023, joka ylittää talousarviossa oletetun noin 5 milj. eurolla erityisesti rakennusten kasvaneiden verotusarvojen vuoksi. Rakennuskustannusten nousu on korottanut rakennusten jälleenhankinta-arvoja, jotka korottavat verotusarvoja.

Kokonaisuutena verotulojen arvioidaan ylittävän talousarvion noin 28 milj. eurolla, mikäli valmistuva verotus vastaa elokuussa 2023 annettua ennakotietoa.

Kaupunki saa peruspalvelujen valtionosuutta Kuntaliiton valtionosuuslaskelman mukaan 127,7 milj. euroa, veroperustemuutoksista johtuvien veromenetysten korvausta 30,0 milj. euroa ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksen mukaan 20,2 milj. euroa vuonna 2023. Opetus- ja kulttuuriministeriön lopullinen päätös tulee vuoden lopussa. Yhteensä valtionosuuksia kertyisi ennusteen pohjalta 177,7 milj. euroa, 3,3 milj. euroa alle talousarvion.

Käyttötalous

Tammi-elokuussa kaupungin ja rahastojen toimintatuottoja on kertynyt 209,0 milj. euroa, toimintakuluja -642,4 milj. euroa ja toimintakatteeksi on muodostunut -433,4 milj. euroa. Tammi-elokuussa toimintatuotot ovat toteutuneet 61-prosenttisesti, toimintakulut 65-prosenttisesti ja toimintakate 67-prosenttisesti talousarvioon nähden.

Ennusteen mukaan toimintatuotot kasvavat 329,7 milj. euroon ja toimintakulut - 1 009,6 milj. euroon. Toimintatuotot tulevat ennusteen mukaan alittamaan talousarvion noin 14,7 milj. eurolla. Alitus johtuu kaupunkiympäristön toimialan maanmyyntivoittotavoitteen alittumisesta yli 20 milj. eurolla. Erityisesti asuntotonttien

kysynnän määrä on vähentynyt johtuen Ukrainan sodasta, rakennuskustannusten ja korkojen noususta, inflaatiosta sekä kuluttajien luottamuksen heikentymisestä aiheutuvasta epävarmasta markkinatilanteesta. Muilla toimialoilla toimintatuottojen ennustetaan ylittävän talousarvion.

Toimintakulut ylittävät talousarvion ennusteen mukaan noin 20,5 milj. eurolla. Kunta-alan palkkaratkaisua tarkennettiin alkuvuodesta 2023 ja se kasvattaa vuoden 2023 henkilöstömenoja arviolta 6,5 milj. euroa talousarviossa ennakoitua enemmän. Ylitys jakautuu kaikille toimialoille. Työmarkkinatuen kuntaosuuden arvioidaan ylittävän talousarvion 4 milj. eurolla, koska pitkäaikaistyöttömyys on edelleen korkealla tasolla. Kasvatuksen ja oppimisen toimialan ylityksen ennustetaan olevan 20,5 milj. euroa erityisesti varhaiskasvatuksen Seuren henkilöstövuokrauksen kasvaneen käytön ja hinnankorotusten aiheuttamien kustannusten kasvun vuoksi. Varhaiskasvatuksessa sairauspoissaolot ovat edelleen korkeat ja sijaisten sekä avustajien tarve on kasvanut. Ylitykseen sisältyy myös yksityisen varhaiskasvatuksen arvioidua suurempi lapsimäärän kasvu, mikä kasvattaa palvelusetelikustannuksia. Kaupunkiympäristön toimialan menoylityksen ennustetaan olevan 7,8 milj. euroa. Ylitys johtuu katujen ja puistojen rakentamis- ja kunnossapitokustannusten sekä lämmitys- ja sähkökustannusten noususta. Lisäksi kiinteistönhoidossa arvioidaan tulevan ylityksiä ja myös HSL:n kuntaosuuslaskennan muutos tuo kirjanpidollisia lisäkustannuksia vuodelle 2023. Toimintakatteen ennustetaan toteutuvan noin 35,2 milj. euroa negatiivisena talousarvioon nähden.

Verotulojen ennustetaan ylittävän talousarvion 28,4 milj. eurolla. Ylitystä ennustetaan kaikissa verolajeissa. Valtionosuustuottojen arvioidaan alittavan talousarvion noin 3,3 milj. eurolla.

Rahoituserien ennakoidaan ylittävän talousarvion 3,2 milj. eurolla. Korkotulot ylittävät talousarvion 5,3 milj. eurolla ja korkokulut 2,1 milj. eurolla. Kaupungin lainasalkun suojausaste on korkea, mutta markkinakorkojen vuoden 2022 nopea nousu alkaa näkyä myös kaupungin korkokustannuksissa vuoden 2023 aikana. Vuoden 2022 tilinpäätöksessä kaupungin korkokulujen toteuma on 2,5 milj. euroa, kun vuoden 2023 ennuste on 14,4 milj. euroa.

Poistoja ja arvonalentumisia on tammi-elokuussa toteutunut 72,9 milj. euroa ja koko vuonna niitä ennustetaan kertyvän yhteensä noin 110,8 milj. euroa.

Vuoden 2023 toisessa osavuositarkastuksessa vuosikatteen ennustetaan 151,5 milj. euroa, joka alittaa talousarviossa oletetun noin 6,9 milj. eurolla. Tulosenuste päättyy elokuun lopussa tehdyn ennusteen perusteella noin 40,7 milj. euron ylijäämään (talousarvio 47,5 milj. euroa). Vuoden 2023 tulos on poikkeuksellisen korkea, koska hyvinvointialueiden irtautuessa 1.1.2023 kunnille tilitetään osa kunnallisveroista vielä vuoden 2022 korkeampien veroprosenttien mukaisina ja yhteisöveroja vanhojen jako-osuuksien mukaisina. Tilanne normalisoituu vuoteen 2025 mennessä.

Investoinnit

Tammi-elokuussa kaupungin investointiosan tuloja on toteutunut 3,4 milj. euroa, investointiosan menoja -99,2 milj. euroa ja investointiosan netto on -95,8 milj. euroa.

Kaupungin kokonaisinvestointimenojen ennustetaan vuonna 2023 toteutuvan 173,7 milj. euron tasolla ja alittavan talousarvion investointimäärärahat noin 6,7 milj. eurolla. Investointituloja ennustetaan kertyvän 6,8 milj. euroa ja investointiosan nettoksi ennustetaan 166,9 milj. euroa (talousarvio -174,4 milj. euroa).

Investointimenoissa ennustetaan syntyvän ylitystä julkisessa käyttöomaisuudessa noin 12,8 milj. euroa mm. rakentamisen kustannustason nousun sekä yleisen inflaation aiheuttaman kustannusten kohoamisen vuoksi. Myös Vantaan ratikan rakentamisen suunnitteluun sekä allianssikumppanien hankintaan varaudutaan. Rakentamisinvestointien puolestaan ennustetaan alittavan talousarvion 17,7 milj. eurolla johtuen useiden hankealoitusten siirtymisestä myöhempään ajankohtaan mm. hankevalmistelun ja urakkakilpailutusten pitkittyessä sekä rakentamisen markkinatilanteen häiriöiden vuoksi.

Rahoitus

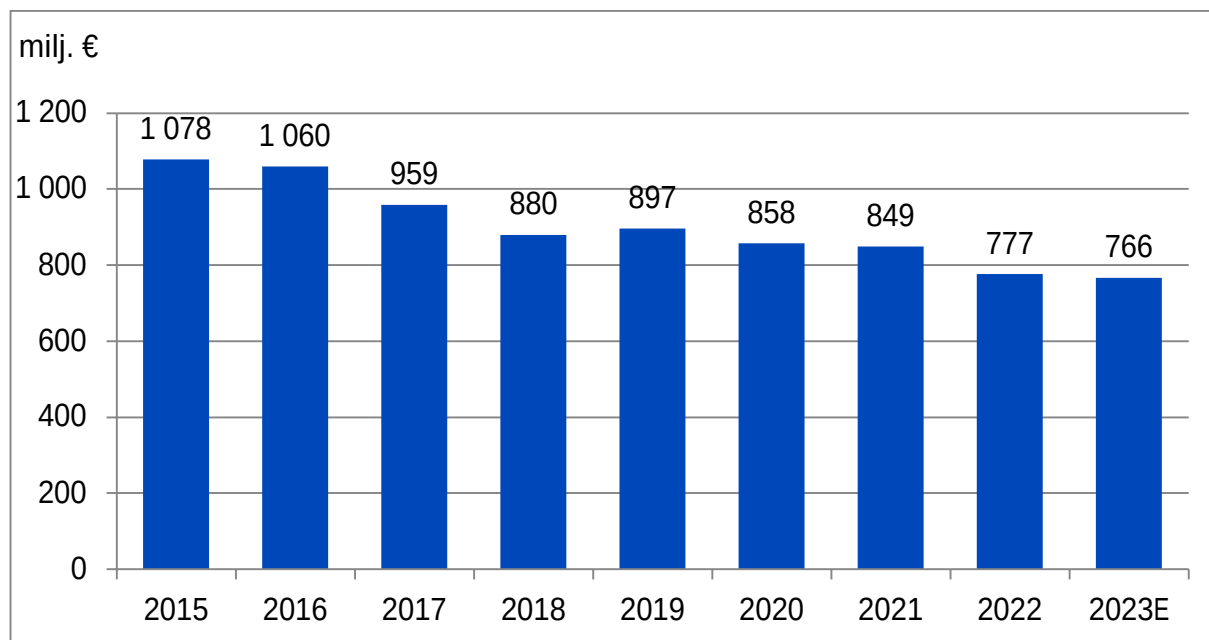
Vuoden 2023 nettolainanoton arvioidaan talousarviossa olevan lievästi negatiivinen. Vuonna 2022 Vantaa lyhensi pitkäaikaisia lainoja 71,7 milj. euroa ja kaupungin lainakanta on näin ollen supistunut noin 300 milj. euroa vuodesta 2016. Lainan määrä/asukas on laskenut vielä merkittävämmän. Kaupunki lyhentää kuluvana vuonna pitkäaikaisia lainoja niiden lyhennysohjelmien mukaisesti 106,7 milj. euroa. Tämän

lisäksi ennenaikaisesti maksettiin 52 milj. euron suuruinen laina, josta on toistaiseksi jälleenrahoitettu 40 milj. euroa edullisemmilla ehdoilla. Uuden lainanoton määrä tarkentuu syksyn kuluessa, kun on muodostunut tarkempi kuva talousarvion toteumasta, rahoitustarpeesta ja kaupungin likviditeettitilanteesta. Pois maksetun lainan osittaisen jälleenrahoituksen lisäksi kaupunki ei ole nostanut uutta pitkäaikaista lainaa.

Kuluvan vuoden likviditeettitilanne on pysytellyt toistaiseksi kohtuullisen hyvällä tasolla. Tammikuussa 2023 kaupunki maksoi ennustetta enemmän vuodelle 2022 kuuluvia sosiaali- ja terveystoimen laskuja, mikä näkyi kassavarojen selkänä laskuna vuodenvaihteen jälkeen. Likviditeettitilanne on kuitenkin tasaantunut vuoden kuluessa. Kaupunki ja sen tytäryhteisöt saavat nyt ensimmäistä kertaa vuosikymmeneen myös korkotuottoa likviditeetilleen.

Kassanhallinnan strategisena tavoitteena on edelleen riittävän likviditeetin turvaaminen konsernitasolla kaikissa tilanteissa.

Kuvio 12: Lainakanta (ilman konsernitilin saldoa)

Rahoitusmarkkinat

Laaja-alaiset inflaatiopaineet ovat jatkuneet odotettua vahvempina, ja keskuspankit ovat jatkaneet aggressiivista rahapolitiikan kiristämistä. Vaikka hintojen nousu on hidastumassa, inflaatiovauhti saattaa silti pysyä keskuspankkien tavoitteita nopeampana pidemmän aikaa. Rahapolitiikan nopea kiristyminen on jo heikentänyt talouden kasvulukuja merkittävästi, mutta työmarkkinat ovat pysyneet yllättävän vahvoina. Näin ollen rahapolitiikan keventämistä saatetaan joutua odottamaan, ja riskinä on, että keskuspankit saattavat joutua nostamaan korkoja lisää, vaikka talouden kasvunäkymät ovat heikot ja taantuman riski koholla. Todennäköisesti euroalueella ollaan lähellä korkohuippua, mutta korkojen laskua jouduttaneen odottamaan.

Kaupungilla ja sen tytäryhteisöillä ei ole ongelmia toteuttaa tarvittava lyhyt- ja pitkäaikainen varainhankinta. Korkokulut nousevat vääjäämättä, koska uusi lainanotto tapahtuu aina vallitsevaan korkotasoon ja vaikuttaa siten korkomenoihin välittömästi. Kaupungin lainasalkun suojausaste on ollut poikkeuksellisen korkea, mutta se laskee ajan kuluessa, ellei uusia suojauksia tehdä. Korkeammat pitkät korot näkyvät välittömästi korkosuojausten ja kiinteäkorkoisten lainojen hinnoittelussa tehdessä korkosuojauksen merkittävästi kalliimmaksi.

SITOVAT TAVOITTEET

Vantaan kaupungin sitovat tavoitteet

Sitovat tavoitteet ovat kuntalain 110 §:n tarkoittamia valtuuston asettamia toiminnallisia tavoitteita. Vuonna 2023 niitä on 41 kappaletta.

Sitovista tavoitteista raportoidaan 31.8.2023 tilanteen mukaisesti. Tavoitteista 13 toteutuu täysin, 20 osittain ja 2 ei lainkaan. 6 tavoitteen osalta arviointia ei voitu vielä tehdä. Raportointi sisältää tiiviin sanallisen selostuksen sitovan tavoitteen toteutumiseksi tehdyistä toimenpiteistä ja tilannearvion tavoitteiden toteutumisesta. Sitovien tavoitteiden raportointi on liitteenä.

Vantaan kaupungin suurimpien tytäryhtiöiden sitovat tavoitteet

Valtuusto päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä konserniohjauksen periaatteista. Valtuusto voi ohjata asettamillaan tavoitteilla tytäryhteisöjä niiden omassa tavoitteenasettelussa. Valtuuston ohjaus ei kuitenkaan sido oikeudellisesti tytäryhteisöjä. Valtuuston tavoiteasettelu voi koskea tytäryhteisön asemaa, toiminnan laajuutta, toimintaedellytyksiä (mm. investoinnit), palvelun laatua, hinnoitteluperiaatteita tai pääoman tuottovaatimuksia. Tavoiteasettelu tässä tarkoituksessa on luonteeltaan välillistä, pääomistajan tahdon esiintuomista.

Kaupunginvaltuusto on asettanut tytäryhtiöille toimintaan ja talouteen liittyviä tavoitteita, joiden toteutumisesta raportoidaan konsernijaostolle tilanteesta 30.4, 31.8. ja 31.12.2023. Lisäksi suurimpien tytäryhtiöiden tavoitteiden toteutumisen tilanne raportoidaan kaupungin osavuositarkoituksen yhteydessä.

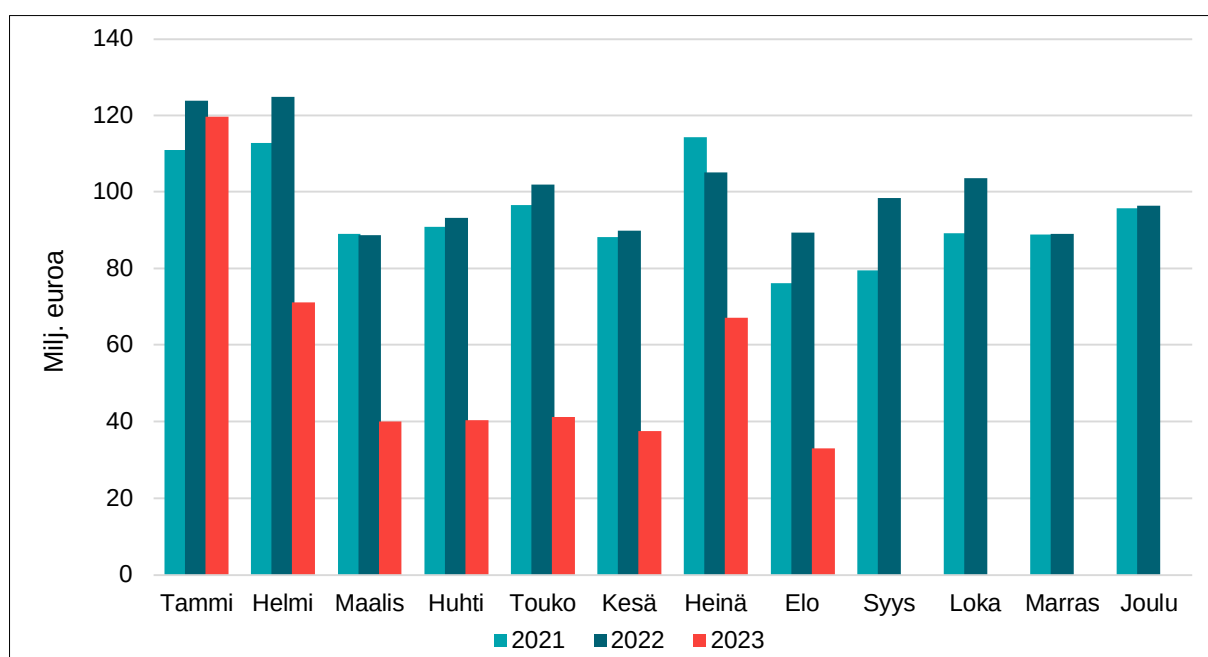
KESKEISET TUNNUSLUVUT

Keskeiset tunnusluvut	KS 2023	TOT 1–8 2023	Ennuste 2023	Ero TA / ennuste
Toimintakate (milj. eur)	-645	-433	-680	-35,2
Toimintakatteen kasvu %	-53,8 %		-51,2 %	2,5 %
Vuosikate (milj. eur)	158,4	152,0	148,3	-10,0
Vuosikatteen muutos % edelliseen vuoteen	28,1 %		20,0 %	-8 %
Vuosikate/poistot, %	143 %		134 %	-9 %
Poistot ja arvonalentumiset	-110,8	-72,9	-110,8	0,0
Tilikauden tulos (milj. eur)	47,5	79,2	37,5	-10,0
Investointiosa netto (milj. eur)	-174,4	-95,8	-166,9	7,5
Investointiosa netto tulorahoitus %	91 %		89 %	
Pitkäaikainen lainakanta (milj. eur)	775		766	-9

VEROTULOT

1 000 €	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TOT 31.8.	TOT -%
Verotulot yhteensä	1 131 636	1 203 661	610 000	449 702	73,7 %
Kunnallisvero	907 442	957 370	413 000	325 172	78,7 %
Kiinteistövero	100 162	108 450	109 000	54 171	49,7 %
Yhteisövero	124 032	137 840	88 000	70 360	80,0 %

Kuvio 13: Verotulojen kehitys kuukausittain 2021–2023

TULOSLASKELMA

Kaupunki ja rahastot

1 000 €	TA 2023	TOT 31.8.	ENNUSTE
Toimintatulot	344 417	208 971	329 738
Toimintamenot	-989 098	-642 401	-1 009 596
Toimintakate	-644 681	-433 430	-679 858
Verotulot	610 000	449 702	638 424
Valtionosuudet	181 000	118 490	177 739
Korkotulot	11 340	9 272	16 600
Muut rahoitustulot	13 256	12 790	13 256
Korkomenot	-12 300	-4 730	-14 400
Muut rahoitusmenot	-262	-56	-262
Vuosikate	158 353	152 040	151 499
Poistot	-110 838	-72 881	-110 838
Satunnaiset tuotot ja kulut	0	0	0
Tilikauden tulos	47 514	79 159	40 661

RAHOITUSLASKELMA

Kaupunki ja rahastot

1 000 €	TA 2023	TOT 31.8.	ENNUSTE
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	158 353	152 040	151 499
Satunnaiset erät	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-40 693	-5 845	-12 135
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-180 445	-99 218	-173 707
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 513	1 337	2 513
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutukset	44 193	7 918	16 435
Toiminnan ja investointien rahavirta	-16 079	56 231	-15 395
Antolainauksen muutokset	770	9 219	-11 779
Antolainasaamisten lisäykset	-8 000	-2	-21 000
Antolainasaamisten vähennykset	8 770	9 221	9 221
Lainakannan muutokset	-1 700	-70 417	-10 524
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	105 000	40 000	145 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-106 700	-80 331	-155 524
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	-30 086	0
Oman pääoman muutokset	0	-256	-256
Ylijäämän palautus kunnalle	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	0	-74 375	0
Rahoituksen rahavirta	-930	-135 829	-22 559
Vaikutus maksuvalmiuteen	-17 009	-79 597	-37 954
Nettolainanotto	-1 700	-70 417	-10 524

10 YLEISHALLINTO

Toimialan talousarvion toteumaennuste

1 000 €	TP 2022	TA 2023	TOT 1-8	TOT-%	Ennuste
TOIMINTATULOT	18 730	407	340	83	727
TOIMINTAMENOT	-29 842	-22 345	-9 695	43	-19 224
TOIMINTAKATE	-11 113	-21 938	-9 355	43	-18 496

Palvelualueittain

1 000 €	TA yhteensä	Toteuma	Toteuma %
Yleishallinto yhteensä			
Toimintatulot	407	340	83
Toimintamenot	-22 345	-9 695	43
Toimintakate	-21 938	-9 355	43
Keskusvaalilautakunta			
Toimintatulot	350	0	
Toimintamenot	-731	-577	79
Toimintakate	-381	-577	151
Kaupunginvaltuusto			
Toimintamenot	-1 508	-652	43
Toimintakate	-1 508	-652	43
Tarkastuslautakunta ja ulkoinen tarkastus			
Toimintamenot	-651	-336	52
Toimintakate	-651	-336	52
Kaupunginhallitus			
Toimintatulot	0	321	
Toimintamenot	-14 678	-4 626	32
Toimintakate	-14 678	-4 306	29
Yhteistoimintaosuudet ja -avustukset			
Toimintatulot	57	19	33
Toimintamenot	-4 777	-3 503	73
Toimintakate	-4 719	-3 484	74

Valtuustoon nähden sitovat määrärahat taulukossa on rasteroitu.

Yleishallinnon tuottojen toteumaprosentti tammi-elokuussa oli 83. Tuloihin on kirjattu Seuren osakkeiden myyntivoitto. Menojen toteumaprosentti tammi-elokuussa oli 43.

Huhtikuussa järjestettiin eduskuntavaalit ja tammikuussa 2024 järjestettävien presidentinvaalien suunnittelu on jo aloitettu. Valtuusto ja kaupunginhallitus on pitänyt läsnäolokokouksia. Valtuuston selostustilaisuudet ja kaupunginhallituksen iltakoulut järjestetään edelleen hybridinä. Valtuustoseminaari järjestettiin elokuun lopussa.

Talousarvion toteutuminen 2023

Yleishallinnon tuottojen toteumaprosentti tammi-elokuussa oli 83. Tuloihin on kirjattu Seuren osakkeiden myyntivoitto.

Menojen toteumaprosentti tammi-elokuussa oli 43. (Keskusvaalilautakunta 79 %, Kaupunginvaltuusto 43 %, Tarkastuslautakunta ja ulkoinen tarkastus 52 %, Kaupunginhallitus 32 %, Yhteistoimintaosuudet ja -avustukset 73 %).

Toiminnan kehittäminen ja keskeiset muutokset

Keskusvaalilautakunta järjesti huhtikuussa eduskuntavaalit. Näiden järjestelyt sujuivat hyvin. Henkilökuntaa jouduttiin palkkamaan enemmän ennakkoäänestyksen ajaksi ja tästä syystä kuluja on ollut suunniteltua enemmän. Lisäksi lautakuntien palkkioiden maksamisessa oli haasteita uuden järjestelmän myötä.

Keskusvaalilautakunta on huhtikuisten eduskuntavaalien jälkeen aloittanut vuoden 2024 tammikuussa järjestettävien presidentinvaalien suunnittelun ja järjestämisen. Presidentinvaalien kustannuksista osa tulee vuodelle 2023 ja tämä näkyy myös talousarviossa.

Kaupunginvaltuusto on pitänyt kokoukset tavalliseen tapaan läsnäolokokouksina valtuustosalissa. Kaupunginvaltuuston selostustilaisuudet ja kaupunginhallituksen iltakoulut järjestetään edelleen hybridinä. Valtuustoseminaari järjestettiin elokuun lopussa. Talousarviossa on pysytty ja poikkeavaa raportoitavaa ei ole ilmennyt.

Tarkastuslautakunnan ja ulkoisen tarkastuksen palveluyksikön toiminta on edennyt vahvistetun toimintasuunnitelman ja arviointisuunnitelman mukaisesti. Elokuuhun mennessä tilintarkastustoiminnassa ei ole ollut lisätoimeksiantoja. Toimintaa kehitetään resurssien puitteissa.

Kaupunginhallitus on pitänyt kokoukset normaalisti lähitilaisuuksina. Talousarviossa on pysytty ja poikkeavaa raportoitavaa ei ole ilmennyt.

Historiatoimikunnan Vantaan50-tutkimushankkeen ensimmäinen julkaisu on edennyt tekstien ja kuvien toimitusvaiheeseen. Kirjan kustantamon ja käännöstyön kilpailutusta on valmisteltu. Juhlavuoden ohjelmaa ja kirjan julkistamiseen liittyviä tapahtumia ja seminaareja on suunniteltu yhdessä kaupungin eri toimijoiden kanssa.

11 KAUPUNKISTRATEGIA JA JOHTO

Toimialan talousarvion toteumaennuste

1 000 €	TP 2022	TA 2023	TOT 1-8	TOT-%	Ennuste
TOIMINTATULOT	12 978	8 275	4 515	55	8 763
TOIMINTAMENOT	-128 000	-121 185	-67 777	56	-121 816
TOIMINTAKATE	-115 022	-112 910	-63 262	56	-113 052

Palvelualueittain toteuma

1 000 €	TA yhteensä	Toteuma	Toteuma %
Kaupunkistrategia ja johto yhteensä			
Toimintatulot	8 275	4 515	55
Toimintamenot	-121 185	-67 777	56
Toimintakate	-112 910	-63 262	56
Yleisjohto			
Toimintatulot	0	410	
Toimintamenot	-14 600	-2 836	19
Toimintakate	-14 600	-2 427	17
Sisäinen tarkastus			
Toimintamenot	-417	-231	55
Toimintakate	-417	-231	55
Talous ja strategia			
Toimintatulot	345	206	60
Toimintamenot	-6 028	-3 853	64
Toimintakate	-5 684	-3 648	64
Henkilöstö- ja konsernipalvelut			
Toimintatulot	3 872	2 308	60
Toimintamenot	-49 433	-27 927	56
Toimintakate	-45 561	-25 619	56
Kasvupalvelut			
Toimintatulot	3 984	1 556	39
Toimintamenot	-44 833	-29 316	65
Toimintakate	-40 850	-27 760	68
Viestintä			
Toimintatulot	75	0	
Toimintamenot	-2 516	-1 499	60
Toimintakate	-2 441	-1 499	61
Kuntademokratia			
Toimintatulot	0	36	
Toimintamenot	-3 358	-2 115	63
Toimintakate	-3 358	-2 078	62

Valtuustoon nähden sitovat määrärahat taulukossa on rasteroitu.

Kaupunkistrategian ja johdon toimialan toimintatuottojen toteuma on elokuun lopussa 55 prosenttia ja toimintakulujen 56 prosenttia. Toimialan menojen ennakoidaan ylittävän talousarvion noin 0,6 milj. euroa ja tulojen noin 0,5 milj. euroa. Toimintatuottojen ylitys johtuu hyvinvointialueelle myydyistä palveluista. Työmarkkinatuen kuntaosuuden ennakoidaan ylittävän talousarvion noin 4 milj. eurolla.

Talousarvion toteutuminen 2023

Kaupunkistrategian ja johdon toimialan toimintatuottojen kumulatiivinen toteuma talousarvioon nähden on elokuun lopussa 55 prosenttia ja toimintakulujen 56 prosenttia. Toimialan menojen ennakoidaan ylittävän talousarvion noin 0,6 milj. eurolla ja tulojen noin 0,5 milj. eurolla.

Henkilöstö- ja konsernipalveluiden toimintatuottojen kumulatiivinen toteuma on elokuun lopussa 60 prosenttia talousarviosta ja toimintakulujen 56 prosenttia talousarviosta. Loppuvuoden ennusteen mukaisesti tuotot ylittävät talousarvion ja kulut alittavat talousarvion. Toimintatuottojen ylittyminen johtuu hyvinvointialueelle myydyistä palveluista.

Ennusteen mukaan kasvupalveluiden toimintakulut tulevat ylittämään talousarvion noin 3,4 milj. euroa vuonna 2023, koska työmarkkinatuen kuntaosuuden ennakoidaan ylittävän talousarvion noin 4 milj. euroa. Työmarkkinatuen kuntaosuuden kumulatiivinen toteuma elokuussa on yhteensä noin 19 milj. euroa, 79 prosenttia talousarviosta. Työmarkkinatuen kuntaosuus on noussut, vaikka pitkäaikaistyöttömien määrä on vähentynyt. Pitkäaikaistyöttömyyden lasku on ollut hidasta erityisesti työmarkkinoiden kohtaanto-ongelman vuoksi. Elinkeinopalveluiden toimintatuotot tulevat ennusteen mukaan alittumaan noin 0,1 milj. eurolla ja toimintakulut noin 0,6 milj. eurolla, joka perustuu lähinnä hankkeiden aloitusten viivästymiseen.

Muiden palvelualueiden talousarviot toteutuvat lähes talousarvion mukaisesti.

Toiminnan kehittäminen ja keskeiset muutokset

Talouden ja strategian palvelualue

Talousohjaus on valmistanut talousarvion 2024 kaupunginjohtajan esityksen, jolle tuottavuus- ja kasvuohjelma 2021–2025, kaupunkistrategia 2022–2025 sekä valtuustositopimus luovat reunaehdot. Vuoden 2023 talouteen vaikuttaa voimakkaasti Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa luoden suoria sekä epäsuoria kustannuksia mm. inflaation ja korkojen nousuna. Hyvinvointialueuudistus vaikuttaa vielä pitkälle tulevaan mm. vuodelle 2023 ja 2024 maksettavien verohäntien sekä valtionosuusleikkauksien muodossa. Investointitasoa puolestaan nostaa kaupunginvaltuuston 22.5.2023 tekemä päätös Vantaan ratikan rakentamisesta. Vuoden 2025 alussa tulee voimaan TE2024 uudistus, joka lisää kaupungin tehtäviä huomattavasti ja vaikuttaa kaupungin talouteen vuodesta 2024 eteenpäin.

Rahoituksesta siirtyi riskienhallinta 1.9.2023 alkaen Kuntademokratian palvelualueelle. Riskienhallintapäällikön rekrytointi on osoittautunut viime vuosina erittäin haastavaksi, mistä on seurannut katkoksia riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan kehittämisessä. Siirrolla halutaan varmistaa toiminnan jatkuvuus.

Kaupunki maksoi kesäkuussa ennenaikaisesti noin 50 milj. euron suuruisen lainan ja jälleenrahoitti siitä 40 milj. euroa edullisemmin ehdoin. Muu pitkäaikainen lainanotto tarkentuu syksyn aikana.

VTK Kiinteistöt Oy:n kaikki laina- ja rahoitussopimukset järjestellään uudelleen osana vuodenvaihteessa tapahtuvaa yritysjärjestelyä.

Talousohjaus on jatkunut vuoden vaihteessa aloittaneen Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen tuomien muutosten sopeuttaminen kaupungin taloustoimintaprosesseihin. Lisäksi talousohjauksen hyvinvointialueelle antama tuki talousprosessitoimien käynnistymisessä jatkuu edelleen. Vantaan kaupungin alkuvuoden esiselvitystyö taloushallinnon järjestelmäkokonaisuuden nykytilan kartoituksesta ja selvityksestä tulevaisuuden skenaarioiden selvittämiseksi on valmistunut.

Taloushallinnon ohjelmistorobotiikan osalta on jatkettu edelleen olemassa olevien prosessien kehittämistä.

Strategia ja tutkimus toteuttaa strategian väliarviointia, joka valmistuu lokakuussa. Samalla rakennetaan yhteisiä strategisia linjauksia hyvinvointialueen kanssa. Edunvalvonnassa on korostunut hallitusohjelman analysoiminen ja sen vaatimuksiin reagoiminen. Loppukesästä on valmistunut vieraskielisten väestöennuste pääkaupunkiseudulle.

Henkilöstö- ja konsernipalveluiden palvelualue

Hankintojen tiedolla johtamisen projekti päättyi suunnitelman mukaisesti kesäkuussa. Projektin ensimmäisen vaiheen tavoitteet saatiin toteutettua ja kaikki kaupungin puitesopimukset saadaan syksyn aikana järjestelmään. Sopimushallinnan käyttökoulutukset jatkuvat syksyllä. Loppuvuodesta kerätään käyttökokemuksia ja kehitysideoita. Jatkokehitystä toteutetaan vuoden 2024 puolella.

Konserniohjaus ja –valvonnan yksikkö on jatkanut konserniomistusten kokonaissuunnitelman toteuttamiseen liittyvää valmistelua, jossa ajankohtaisena on As Oy Sepänpuiston osakekannan ja tontin myynti VAV-konsernille. Hyvinvointialuemuutoksiin liittyen Uudenmaan Päihdehuollon kuntayhtymän yhtymäkokous päätti kesäkuussa 2023 kiinteistövarallisuuden myynnistä. Myynnin jälkeen kuntayhtymän jäsenkunnat päättävät kuntayhtymän purkamisesta. Suurten yhtiöiden vastuullisuusohjelmien laatiminen edistyy ja keskeisiä nostoja esiteltiin konsernijaoston iltakoulussa toukokuussa.

Tietohallinnon toiminnan uudistuksia oli tietoliikennetopologian muutos, jolla vastataan paremmin nykyisiin käyttötarpeisiin ja parannetaan tietoturvaa. Lisäksi Vantaan ITSM järjestelmää laajennettiin kattamaan mobiililiittymien hallinnan. Toimintamalleista kehitettiin etenkin hyötyjenhallintaa ja projektinhallintaa. Vantaan ja Keravan hyvinvointialuetta on tuettu IT palvelujen siirrossa ja siirrot jatkuvan vielä vuoden loppuun. Tulevaisuutta varten käynnistettiin selvitys, jossa tavoitellaan ict -infrastruktuurin modernisointia.

Kehittämispalveluissa kehittämiskumppaneiden ja toimialojen yhteistyö henkilöstökoulutuksen sekä osaamisen ja johtamisen kehittämisessä on jatkunut sopimusten mukaisesti. Uusi verkkokoulutuskokeilu koko henkilöstölle on käynnissä Edushousen kanssa, kokeilussa on uutisoinnin kautta pyritty aktivoimaan verkkokoulutusten hyödyntämistä. Saatavuusohjelman kehittämisrahan hakemisen periaatteet ja haku toteutuksessa sekä kaupunkitasoinen perehdyttämisen kehittämistyö jatkuu. Omaehtoisen koulutuksen jatkuva haku on käytössä varhaiskasvatuksen

pätevöitymiskoulutuksiin. Lääkärikeskus Aava aloitti vuoden alussa uutena työterveyshuoltokumppanina varhaiskasvatuksen ja kaupunkiympäristön alueilla, ja tämä on vaatinut ohjausta ja toimintatapojen luomista myös uuden palveluntuottajan kanssa. Uusi Hertta hr-järjestelmämuutos vaatii prosessien ja mm. raportoinnin uudelleen tarkastelua. Uusia varhaisvaiheen työkaluja on otettu kokeiluun työterveyshuollon palveluvalikkoon. Tiivis yhteistyö Kevan kanssa eri hankkeissa on käynnistynyt ja jatkuu. Työsuojelun uusi toimintaohjelma sekä uusi päihdeohjelma Piilotelusta puheeksi on käyttöön otettu. Tikkurilan toimitilahanke on käynnistynyt uudelleen.

Toimialojen hr-palveluissa käynnistyi kehittämisprojekti, jonka aikana toimistotyöaika määritellään jo käytössä olevaan työaikajärjestelmään. Lisäksi järjestelmään kehitetään liukuvan työajan määriykset. Järjestelmä mahdollistaa jatkossa myös mobiilileimauksen. Työaikakorvausten maksuprosessia liukuvassa työajassa kehitetään projektin aikana.

Hertan käyttöönoton myötä uudistuneet hr-käytännöt ovat lisänneet asiakkaiden tuen tarvetta toimialojen hr-palveluissa. Uuden hr-järjestelmän käyttöönoton myötä ruuhkautuneita hr-palveluita on saatu purettua kesän aikana. Asiakkaiden valmennusta uusiin käytäntöihin ja toimintatapoihin jatketaan yhä syksyn aikana arjen sujuvuuden varmistamiseksi.

Työnantajapalveluissa 1.6.2023 ja 1.8.2023 voimaan tulleet palkankorotukset on saatu toteutettua ja neuvottelutoiminta niiden osalta päätettyä. Painopisteenä olivat saatavuuteen perustuvat palkantarkistukset mm. varhaiskasvatuksessa laajasti sekä nuorisotyö. Rekrytoinnissa on edistetty saatavuusohjelman toteutumista mm. markkinointia tehostamalla, varhaiskasvatuksen nopean rekrytoinnin tuella sekä opilaitosyhteistyötä tiivistämällä.

Kasvupalveluiden palvelualue

Elinkeinopalvelut on jatkanut SmartVantaa -konseptin kehittämisen koordinoimista, jonka osina on työstetty Aviapoliksen alueen sekä Osaamiskampus (entinen oppimiskampus) -hankkeen kehitystyötä. Kaupunkitasoisen Tikkurilan osaamiskampus -hankkeen tavoitteena on osaamislähtöisen vantaalaisen kehittämismallin eteenpäin vieminen, missä mahdollistetaan yritysten tarpeita vastaavan osaavan työvoiman saatavuus. Osana elinkeinopalveluiden Vantaalla koordinoimaa pääkaupunkiseudun ekosysteemisopimusta on käynnistynyt seitsemän uutta kehittämisprojektiä

klusterikehittämisen ja yrityskehityspalveluiden tueksi. Lisäksi jatketaan kansainvälisten osaajien houkutteluun ja asettautumiseen liittyvän talent –toiminnan kehittämistä tavoitteena tehdä siitä tulevaisuudessa vakituinen palvelu. Tämän lisäksi on vahvistettu vieraskielisten yritysneuvonnan resursseja.

Elinvoimainen ja osaava Vantaa strategiateemaan liittyen elinkeinopalvelut koordinoi kasvu- ja elinvoimaohjelman toteuttamista. Ohjelman puitteissa on käynnistynyt lukuisia toimenpiteitä, joista elinkeinopalveluiden vastuulla on ollut muun muassa startup- ja kasvuyritystoiminnan vahvistaminen, osaamisen ennakkoinnin vahvistaminen, pk-yritysten osaamisen kehittäminen, klusteritoiminnan vahvistaminen sekä 48 tunnin palvelulupaus yrityksille.

Työllisyyspalveluissa työllisyyden kuntakokeilu Keravan kanssa jatkuu 31.12.2024 saakka, jolloin työvoimapalveluiden pysyvä siirto työllisyysalueille toteutetaan. Kuntakokeilun tavoitteena on asiakkaan yksilöllinen kohtaaminen ja vaikuttavat palvelupolut.

Kuntakokeilun alussa korona vaikutti voimakkaasti yleiseen työmarkkinatilanteeseen. Samalla pitkäaikaistyöttömien määrä kasvoi voimakkaasti. Vuoden 2022 alusta työttömyys laski 1,7 prosenttia, joten työttömyysaste oli joulukuussa 10,3 prosenttia. Myös pitkään kasvussa ollut pitkäaikaistyöttömyys kääntyi laskuun vuoden 2022 aikana.

Ukrainan sota on aiheuttanut epävarmuutta talouden kehitykseen vuoden 2023 aikana. Epävarmuus on näkynyt työttömyysasteen vaihteluna, joka oli tammikuun alussa 11 prosenttia, toukokuussa 10,3 prosenttia ja elokuussa jälleen 11 prosenttia. Samaan aikaan avoimien työpaikkojen määrä on vähentynyt merkittävästi eli noin 37 prosenttia edellisvuoden kesäkuuhun verrattuna. Myös työmarkkinatuen kuntaosuuksien odotetaan ylittävän talousarvion 2023 noin neljällä miljoonalla eurolla.

Työllisyyspalveluissa on vuoden 2023 aikana käynnistetty TE2024 –uudistuksen toimeenpanon suunnittelu. Uudistuksessa työllisyys- ja elinvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyy TE2024 ja Koto2024 -lakien perusteella pysyvästi kuntien tehtäväksi ja uudistus astuu voimaan vuoden 2025 alusta. Vantaan kaupunki valmistelee järjestämissuunnitelmaa itsenäisesti, sillä Keravan kaupunki päätti vuoden alussa hakea poikkeuslupaa toimiakseen työvoimaviranomaisena. Vantaa ja Kerava ovat solmineet aiesopimuksen yhteistyöstä myös työvoimapalveluiden siirron jälkeen. Yhteistyökohteet määritellään tarkemmin syksyn 2023 aikana.

TE2024 -uudistuksen valmistelua ohjaa kaupunginjohtajan nimeämä TE2024- valmisteluryhmä ja sen perustamat 11 toimialaryhmää. Toimialaryhmät ovat osallistuneet laajasti järjestämisvastuun myöntämisen edellytyksenä olevan Vantaa järjestämissuunnitelman työstämiseen. Vantaan kaupungin päätös hakeutumisesta työllisyysalueeksi tehdään kaupunginvaltuustossa 9.10.2023. Järjestämissuunnitelma on toimitettava valtioneuvostolle 31.10.2023 mennessä. Valtioneuvosto tekee päätökset työllisyysalueista työ- ja elinkeinoministeriön esittelystä 29.2.2024 mennessä. TE2024 -uudistuksessa siirtyvät TE- palvelut rahoitetaan pääosin valtionosuusrahoituksella.

1.9.2023 aloittava uusi työllisyyden ja kotoutumisen palvelualue tulee sijoittumaan Tikkurilan osaamiskampukselle. TE2024 –uudistuksen valmistelussa tehdään tiivistä yhteistyötä Tikkurilan osaamiskeskushankkeen kanssa.

Vantaa, Espoo ja Helsinki ovat perustaneet keväällä 2023 yhteisen PKS- projektitoimiston hankinta- ja työnantajapalveluyhteistyön määrittelemiseksi. PKS- kaupunginjohtajat ovat hyväksyneet kesäkuussa 2023 aiesopimuksen yhteistyön jatkovalmistelun pohjaksi.

Kuntalaispalveluiden Asiakaspalvelu 2030 -ohjelmatyössä on touko-elokuun aikana syvennetty asiakasymmärrystä henkilöstön työpajoissa, kokeiluilla sekä keräämällä dataa haastattelemalla asiakkaita Tikkurilan ja Myyrmäen Vantaa-infoissa. Lisäksi käynnistettiin asiakaspalvelun johtamisjärjestelmän rakentaminen yhteistyökumppanin kanssa.

Vantaa-infon asiointipisteistä Tikkurila on palvellut koko vuosikolmanneksen. Myyrmäen Vantaa-info oli suljettuna kesäkuun ajan ulkoseinän korjauksen vuoksi ja Korson Vantaa-info oli suljettuna kesä-heinäkuun ajan, kuten joka kesä. Asiakkaita kävi Vantaa-infoissa yhteensä 31 900 ja puheluita saapui 11 230. Toukokuun alusta alkaen myös hyvinvointialueen asiakasmaksujen maksaminen tuli mahdolliseksi Vantaa-infoissa.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen irtaantuminen Vantaan kaupungin puhelinliikenteestä saatiin päätökseen. Elokuun aikana viimeisetkin Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen asiakaspalvelunumerot ja liittymät siirrettiin hyvinvointialueelle.

Kuntademokratian palvelualue

Kuntademokratian palvelualueen henkilöstö on työskennellyt alkuvuoden etätyötä ja läsnätyötä vuorotellen. Henkilöstössä on ollut vaihtuvuutta ja rekrytoinnit ovat viivästyneet. Palvelualueen henkilöstövaje on aiheuttanut asioiden viivästymisiä ja siirtoja. Suurin haaste on ollut täyttää tiedonhallinnan asiantuntijan ja päällikön tehtävät.

Toimielinten kokoukset on järjestetty lähitilaisuuksina. Selostustilaisuudet ja iltakoulut pidetään jatkossakin hybridinä.

Huhtikuussa 2023 järjestettiin eduskuntavaalit, mikä satoi kuntademokratian henkilöstöä vaalitehtäviin. Vaalien kulut on kirjattu yleishallinnon menokohtiin. Eduskuntavaaleissa tarkistuslaskennan hoiti Uudenmaan vaalipiirilautakunta.

Sähköisen arkiston tuotantokäyttö on aloitettu jo edeltävänä vuonna. Edellisenä vuonna aloitettu digitointiprojekti tuli päätökseen huhtikuun 2023 alussa. Sähköisen arkiston lanseeraus järjestetään myöhemmin vuoden 2023 aikana.

Valmu-kokoushallintaohjelma oli tarkoitus ottaa käyttöön huhtikuun lopussa, mutta tiedonhallinnan henkilöstöresurssipulan vuoksi sitä päätettiin siirtää loppuvuoteen 2023. Ohjelman pääkäyttäjäyys on kuntademokratian palvelualueella.

Kuntademokratian palvelualue kehitti yhdessä Sarastian kanssa kokouspalkkiomoduulia, jolla toimielinten kokouksien palkkiot saadaan sujuvammin maksuun. Pilotointi ja testaaminen pidettiin kuntademokratian palvelualueen toimesta. Palkkiomoduuli otettiin käyttöön toukokuussa ja järjestelmässä on esiintynyt virheitä. Virheitä on korjattu yhdessä palkkahallinnon kanssa. Palkkiomoduulin kehittäminen jatkuu yhteistyössä palkkahallinnon kanssa.

Viestintä

Kaupungin keskitetyn viestinnän uusi organisaatio astui voimaan 1.1.2023. Muutoksella vahvistetaan viestinnän ja markkinoinnin yhteistyötä, kehitetään kaupungin omia viestintäkanavia ja niiden sisältöjä sekä visuaalista viestintää.

Vantaan kaupungin maine ja vetovoima on tutkimusten mukaan laskenut, joten viestinnässä käynnistettiin alkuvuodesta kokonaisvaltaisen ja monivuotisen maineohjelman laadinta. Maineohjelman suunnittelussa olivat mukana kaupungin johtoryhmä,

toimialojen johtoryhmät ja päälliköt sekä viestintä ja markkinointi. Mainiohjelman tavoitteena on ohjata kaupungin maineen ja vetovoiman kannalta vaikuttavan viestinnän ja markkinoinnin suunnittelua ja toteutusta.

Monikielisen viestinnän kehittäminen jatkui kaupungin viestinnän kielilinjauksella. Linjauksen mukaisesti kaupungin viestintäkielet ovat suomi, ruotsi ja englanti. Myös selkosuomen käyttöä lisätään mm. Vantaan verkkosivustolla. Aukkaiden terveyttä ja turvallisuutta uhkaavissa tilanteissa viestinnän kielivalikoimaa laajennetaan lisäksi viidellä tärkeimmällä kielellä (arabia, dari, somali, viro, venäjä). Lisäksi Vantaan verkkosivuilla otettiin käyttöön automaattikäytäjä, joka kääntää sivuston sisältöjä yli 100 kielelle. Lisäksi painetusta suomenkielisestä Asukaslehdessä julkaistaan Vantaan kotisivuilla jatkossa myös englannin- ja ruotsikielisiä sisältöjä.

Viestinnässä testattiin ensimmäistä kertaa myös tekoälyä kevään eduskuntavaalien viestinnässä ja markkinoinnissa. Vantaalaisen Käärin kanssa tehty viestintä- ja markkinointiyhteistyö näkyi vahvasti Vantaan kaupungin alkuvuoden medianäkyvyydessä.

Kaupunkimarkkinoinnin alkuvuoden kampanjateemat olivat luonnon monimuotoisuus, vastuullisuus, vihreät arvot ja hiilineutraalius, kestävä ja kukoistava kaupunki, liikkuminen sekä yllätyksellisyys. Tavoitteena on näitä arvoja korostamalla näyttää Vantaa vehreänä ja viihtyisenä kaupunkina, joka houkuttelee Vantaalle ympäristötoisia vierailijoita, yrityksiä ja asukkaita.

Sisäinen tarkastus

Sisäisen tarkastuksen tarkastustyö on toteutunut vuosisuunnitelman mukaisesti. Väärinkäytösepäilyjen ilmoituskanava on otettu käyttöön 1.4.2023. Talousarvio tulee vuositason alittumaan.

13 KASVATUS JA OPPIMINEN

Toimialan talousarvion toteumaennuste

1 000 €	TP 2022	TA 2023	TOT 1-8	TOT-%	Ennuste
TOIMINTATULOT	39 469	37 630	24 109	64	39 517
TOIMINTAMENOT	-507 760	-525 714	-354 932	68	-546 240
TOIMINTAKATE	-468 290	-488 084	-330 824	68	-506 723

Palvelualueittain toteuma

1 000 €	TA yhteensä	Toteuma	Toteuma %
Kasvatus ja oppiminen yhteensä			
Toimintatulot	37 630	24 109	64
Toimintamenot	-525 714	-354 932	68
Toimintakate	-488 084	-330 824	68
Kasvatus ja oppiminen, bruttoyksiköt yhteensä			
Toimintatulot	35 704	21 970	62
Toimintamenot	-452 227	-306 041	68
Toimintakate	-416 523	-284 071	68
Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta			
Toimintamenot	-90	-54	61
Toimintakate	-90	-54	61
Yhteiset palvelut			
Toimintatulot	400	2 923	731
Toimintamenot	-5 923	-3 544	60
Toimintakate	-5 523	-621	11
Perusopetus			
Toimintatulot	18 143	8 374	46
Toimintamenot	-232 361	-155 244	67
Toimintakate	-214 218	-146 870	69
Varhaiskasvatus			
Toimintatulot	16 573	10 416	63
Toimintamenot	-199 228	-137 574	69
Toimintakate	-182 655	-127 159	70
Svenskspråkiga servicen			
Toimintatulot	589	258	44
Toimintamenot	-14 626	-9 625	66
Toimintakate	-14 037	-9 367	67
Toisen asteen koulutus netto			
Toimintatulot	1 926	2 138	111
Toimintamenot	-73 487	-48 891	67
Toimintakate	-71 561	-46 753	65

1 000 €	TA yhteensä	Toteuma	Toteuma %
Lukiot			
Toimintatulot	1 301	1 664	128
Toimintamenot	-31 624	-20 881	66
Toimintakate	-30 323	-19 217	63
Ammatillinen koulutus			
Toimintatulot	625	474	76
Toimintamenot	-41 863	-28 011	67
Toimintakate	-41 238	-27 536	67

Valtuustoon nähden sitovat määrärahat taulukossa on rasteroitu.

Kasvatuksen ja oppimisen kärkihankkeen Tikkurilan osaamiskampus on edennyt mm. oppilaitosten hankesuunnitelmalla ja rekrytoinneilla. DigiOne-hanke etenee yhdessä hankekumppaneiden kanssa ja pilotointia valmistellaan.

Palkkaratkaisuun liittyvä lisätalousarvio on kaupunginhallituksen käsittelyssä syyskuussa. Lisäksi lisätalousarviota tullaan esittämään mm. varhaiskasvatuksen sijais- ja avustuskuluihin sekä palvelusetelin kasvaneeseen käyttöön. Lakimuutoksen takia varhaiskasvatuksen tulot arvioidaan toteutuvan talousarviota alhaisemmalla tasolla. Lisätalousarvion tarve ja kokonaisuus varmistuu syksyn aikana.

Talousarvion toteutuminen 2023

Kunta-alan palkkaratkaisuihin liittyvien erien määräraha on talousarviossa varattu Kaupunkistrategian ja johdon toimialalle. Kesän aikana tuli voimaan yleiskorotukset ja kesäkuussa henkilökunnalle maksettiin kertaerä. Lisäksi päätettiin paikallisista järjestelyvaraeristä. Näiden päätösten määräraha vaikutus jaetaan syksyllä toimialoille (KH 4.9.), josta kasvatuksen ja oppimisen toimialalle kohdistuu 8,9 milj. euron lisätalousarvio.

Suomen – ja ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen toimintatuottojen arvioidaan toteutuvan talousarviota alhaisemmalla tasolla johtuen 1.3.2023 voimaan tulleesta asiakasmaksulain muutoksesta, jolloin maksujen määräytymisen perusteena käytettäviä tulo- ja kulu-eroja nostettiin 33 prosenttia. Asiakasmaksulain muutos vahvistettiin vuoden 2023 talousarvion hyväksymisen jälkeen.

Talousarviota rasittavat varhaiskasvatuksen sijaisten ja avustajien kasvanut tarve. Lisäksi sairauspoissaolot ovat edelleen korkeat. Seuren henkilöstövuokrauksen kasvaneen käytön ja hinnankorotusten aiheuttamaa kustannusten kasvua ei kateta

kokonaan henkilöstökulujen määrärahan alituksella, joten tarve lisätalousarviolle on olemassa.

Varhaiskasvatuksen toimintamenojen ylitykseen sisältyy 3,0 milj. euroa yksityisen varhaiskasvatuksen palvelusetelikustannuksia. Palvelusetelin piirissä on 160 lasta enemmän kuin talousarviovaiheessa ennakoitiin. Lapsimäärän kasvu ja varhaiskasvatuslain muutos lasten tuesta ja siihen liittyen maksettava korotettu palveluseteliarvo kasvattavat palvelusetelikustannuksia.

Vammaisten lasten ennakoitua suurempi määrä (5 uutta ryhmää) aiheuttaa lisätalousarviopainetta perusopetuksen määrärahoihin.

Varian toiminnan kulut tulevat ylittymään tämänhetkisen ennusteen mukaan noin 2 prosenttia vuonna 2023. Valmisteilla on lisäsuoritepäätöksiin perustuva lisätalousarvio.

Toiminnan kehittäminen ja keskeiset muutokset

Kärkihankkeen nimi, Tikkurilan osaamiskampus, vahvistettiin nimikilpailun myötä rakentuvan alueen sekä hankkeen nimeksi. Hankeorganisaatio vahvistui kolmen rekrytoinnin myötä ja hankkeelle nimetty seurantatoimikunta aloitti toimintansa. Kampukselle sijoittuvien kaupungin oppilaitostilojen hankesuunnitelma valmistui ja siirtyy päätöksentekoon suunnitellusti. Lautakunnan hyväksymä asemakaava on nähtävillä. Hankeyhteistyötä tiivistettiin Elinkeinopalveluiden kanssa erityisesti osaamisen ennakkointiin keskittyvän VALUE-hankkeen kautta sekä Big Flash –hankkeen kanssa järjestetyn hackathonin muodossa.

DigiOne-hankkeen kehitystyö etenee seitsemän kunnan (Vantaa, Espoo, Jyväskylä, Lahti, Oulu, Tampere, Turku) ja Kuntien Tieran yhteistyönä. Osaa hallinnon ja asiain kokonaisuuksista ja prosesseista (esim. oppilaaksiotto, koulukuljetus, pedagogisen tuen kokonaisuus sekä aamu- ja iltapäivätoiminta) määritellään vielä kuntien asiantuntijoiden kanssa. Hankkeen pilotointia on valmisteltu ja käyttöönottoon valmistauduttu mm. prosessityöpajoissa. Pilottikoulujen ja hallinnon henkilöstön testaukset ja kokeilut sekä valittujen kokonaisuuksien pilotoinnit alkavat loppuvuodesta 2023.

Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen -toimenpideohjelma koskee kaikkia toimialan palvelualueita. Palvelualueet ovat tarkentaneet sisältöjä omaan toimintaympäristöönsä soveltuviksi ja tekevät ennaltaehkäisevää työtä eri toimintamalleilla esim. seitsemäsluokkalaisten tunnetaito-opetus. Turvallisempi tila- periaatteet on jalkautettu jokaiseen yksikköön. SchoolDay-palvelua käytetään 4. ja 7. luokkalaisten hyvinvointitiedon seuraamiseen. Someturva-palvelua käytetään anonyyminä työkaluna oppilaiden kohtaaman netissä tapahtuvan kiusaamisen ja häirinnän ilmoittamiseen. Toimialalle on palkattu kiusaamiseen puuttumisen erityisasiantuntija, joka konsultoi yksiköitä ja koordinoi pitkittyneiden kiusaamisten selvittelyä ja sovittelua. Lisäksi kaupunki aloittaa yhteistyön Aseman lasten ja heidän K-0-toiminnan kanssa. Peruskouluille pilotoidaan 10 + 1 kouluvalmentajaa.

Varhaiskasvatuksen henkilöstön saatavuus on edelleen erittäin haasteellista toteutetuista lukuisista toimenpiteistä huolimatta. Henkilöstön saatavuushaasteet koskevat myös ruotsinkielisiä palveluita. Kelpoisten opettajien osuus on 66 prosenttia (618 hlö). Ei-kelpoisia opettajia ja avoimia tehtäviä on yhteensä 318. Kelpoisten erityisopettajien osuus on 54 prosenttia (61 hlö) ja ei-kelpoisia erityisopettajia ja avoimia tehtäviä on yhteensä 52. Varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäväkuva on otettu käyttöön ja tehtävään rekrytoidaan jatkuvasti uusia työntekijöitä. Omia varahenkilöitä on saatu palkattua 22. Varhaiskasvatuksen lastenhoitajan oppisopimushaastavuus alkoi 1.8. Varian ja Step-koulutusjärjestäjän yhteistyövoimin. Saatavuustoimenpiteitä jatketaan kaupunkitasoisen suunnitelman mukaisesti.

Varhaiskasvatuksessa olevista lapsista aiempia vuosia suurempi osuus on alle 3-vuotiaita, mikä vaikuttaa henkilöstötarpeen kasvuun. Vuonna 2022 Vantaalla syntyi noin 200 lasta enemmän edellisiin vuosiin verrattuna ja näitä lapsia on nyt tullut varhaiskasvatukseen. Myös perhevapaauudistuksen myötä varhaiskasvatukseen on tullut entistä nuorempia lapsia.

Esi- ja perusopetus ovat yhdessä kilpailuttaneet erityisopettajien pätevyitysmiskoulutuksen, joka käynnistyy syksyllä 2023. Koulutukseen otetaan 40 perusopetuksen opettajaa ja 20 varhaiskasvatuksen opettajaa.

2. ja 7. luokkalaisten osaamista kartoittavat äidinkielen ja matematiikan raportit osoittavat, että vantaalaisten kolmasluokkalaisten matemaattisen osaamisen valmiudet ovat yleisellä tasolla hyvät. Äidinkielessä 2. luokkalaisten osaaminen on parantunut, mutta 7. luokkalaisten osaamisessa ei ole merkittävää muutosta.

Peruskouluikäisten oppilasprofiilissa tapahtuu jatkuvasti muutosta. Valmistavaa opetusta tarvitsevia ulkomailta muuttavia oppilaita on koko ajan enemmän. Lisäksi vammaisopetuksen oppilasmäärän kasvu on suhteellisesti paljon suurempi kuin muun oppilasmäärän. Lisäksi muita erityistä tukea tarvitsevia oppilaita on aiempaa enemmän. Tämä aiheuttaa paineita tilatarkastelulle.

Kansallisten arviointien ja toimialan oman tiedonkeruun pohjalta on päätetty tehdä varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle ulottuva S2-oppijoiden osaamisen lisäämisen suunnitelma, jossa painotetaan ennen kaikkea lukutaitoa.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittämiseen on saatu lisäresursseja. Monikulttuurisuusasian koordinaattorit aloittaneet sekä Variassa että lukioissa ja lisäksi lukiokoulutuksessa on aloittanut kaksi kielikoordinaattoria. Lukiokoulutuksessa aloitetaan uuden monimuoto-opiskeluun perustuvan opiskelun tukimuodon pilotointi. Opiskelijoiden hyvinvointia tukevat opiskeluhuolto- ja erityisen tuen suunnitelmat on uudistettu. Vuoden 2024 lukiokoulutuksen aloituspaikkojen lisäämiseksi on aloitettu tarveselvitys ja hankesuunnittelu opetuksen lisätilojen hankkimiseksi. Varian Vehkalan kampuksen rakentaminen on aloitettu kesällä 2023 ja sen on suunniteltu valmistuvan kesällä 2025.

Varian hakijapalveluiden kehittäminen on edennyt pilotoinnin kautta toteutusvaiheeseen. Hakijapalvelut -tiimi käynnisti toiminnan 1.8.2023 ja jatkuvan haun prosessi on uudistettu ja kuvattu. Varian opiskelijamäärä on kasvanut ja OKM:n vuodelle 2023 myöntämä tavoitteellinen opiskelijavuosimäärä ylittyy tämä hetken ennusteen mukaan noin 10 prosenttia. Eniten kasvua on ollut oppisopimuskoulutuksessa ja tutkintoon valmentavassa koulutuksessa (TUVA). Variasta on valmistunut vuoden 2023 aikana tutkintoon, osatutkintoon tai TUVA-koulutukseen yhteensä 1 371 henkilöä.

16 KAUPUNKIKULTTUURI JA HYVINVOINTI

Toimialan talousarvion toteumaennuste

1 000 €	TP 2022	TA 2023	TOT 1-8	TOT-%	Ennuste
TOIMINTATULOT	10 638	11 595	9 224	80	11 768
TOIMINTAMENOT	-74 437	-77 842	-51 960	67	-78 155
TOIMINTAKATE	-63 799	-66 247	-42 736	65	-66 387

Palvelualueittain toteuma

1 000 €	TA yhteensä	Toteuma	Toteuma %
Kaupunkikulttuuri ja hyvinvointi yhteensä			
Toimintatulot	11 595	9 224	80
Toimintamenot	-77 842	-51 960	67
Toimintakate	-66 247	-42 736	65
Kaupunkikulttuuri ja hyvinvointi, bruttoyksiköt yhteensä			
Toimintatulot	10 227	8 525	83
Toimintamenot	-72 297	-48 196	67
Toimintakate	-62 071	-39 671	64
Kaupunkikulttuuri ja hyvinvointi lautaku			
Toimintamenot	-80	-35	44
Toimintakate	-80	-35	44
Yhteiset palvelut			
Toimintatulot	745	1 272	171
Toimintamenot	-3 948	-3 081	78
Toimintakate	-3 204	-1 809	56
Kulttuuri- ja kirjastopalvelut			
Toimintatulot	472	726	154
Toimintamenot	-18 929	-12 507	66
Toimintakate	-18 456	-11 780	64
Liikunta			
Toimintatulot	5 538	3 176	57
Toimintamenot	-28 489	-18 828	66
Toimintakate	-22 951	-15 653	68
Nuoriso- ja yhteisöpalvelut			
Toimintatulot	1 704	2 341	137
Toimintamenot	-14 123	-9 904	70
Toimintakate	-12 419	-7 563	61

1 000 €	TA yhteensä	Toteuma	Toteuma %
Elinikäinen oppiminen, bruttoyksiköt			
Toimintatulot	1 768	1 009	57
Toimintamenot	-6 728	-3 841	57
Toimintakate	-4 960	-2 832	57
Elinikäinen oppiminen, nettoyksiköt yhteensä			
Toimintatulot	1 368	699	51
Toimintamenot	-5 544	-3 764	68
Toimintakate	-4 176	-3 064	73
Musiikkiopisto			
Toimintatulot	1 047	535	51
Toimintamenot	-4 447	-3 011	68
Toimintakate	-3 400	-2 476	73
Kuvataidekoulu			
Toimintatulot	322	164	51
Toimintamenot	-1 098	-753	69
Toimintakate	-776	-589	76

Valtuustoon nähden sitovat määrärahat taulukossa on rasteroitu.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan bruttoyksiköiden tulojen toteutuma on 78 prosenttia ja menojen toteutuma 59 prosenttia. Koko vuoden osalta tulojen ja menojen ennustetaan toteutuvan talousarvion mukaisina. Nettoyksiköiden toimintakatteen toteuma on 63 prosenttia, toimintakatteiden ennustetaan toteutuvan talousarvion mukaisina.

Talousarvion toteutuminen 2023

Toimialan talous on toteutumassa lähes käyttösunnitelman mukaisena. Tulotavoitetta voi vielä loppuvuodesta haastaa riski joutua palauttamaan hankeavustuksia puutteellisesti kohdentuvista henkilöstömenoista ja niiden oikaisemisen haasteista johtuen. Lisäksi hyvinvointialueen ostojen vähentyminen ja budjetoitua pienempänä toteutuva kurssitoiminta aiheuttanee budjettialituksen Aikuisopiston maksu- ja myyntituottoihin.

Menoissa ylityspainetta tuo yleinen kustannustason nousu. Haasteet henkilöstömenojen kohdistumisessa tuovat haasteita hankemenojen ja myös muiden palkkakulujen ennustamiseen.

Myönteisen erityiskohtelun ohjelman (MEK) talouden toteuma on vielä alhainen johtuen rekrytointihidasteista sekä palkkakirjausten kohdistumisen haasteista.

Toiminnan kehittäminen ja keskeiset muutokset

Kaupunkitasoisen osallistuvan budjetoinnin malli hyväksyttiin kaupungin hallituksessa 19.6. ja kehittämisryhmä päätti toimintansa. Ensimmäinen kierros koko kaupungin osallistuvaa budjetointia alkaa marraskuussa asukkaiden ideoinnilla ja syksyllä pohjustetaan asukasvuorovaikutus vaihetta valmistelemalla ohjeita ja viestinnän materiaaleja sekä kokoamalla yhteen tarvittavat työryhmät ja verkostot toimialoittain ja suuralueittain.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä alkuvuosi on kulunut lakisääteisen hyvinvointiraportoinnin parissa. Kevään aikana valmistui uusi hyvinvointisuunnitelma vuosille 2023–2025, joka hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 19.6.2023. Hyvinvointisuunnitelmaa tullaan täydentämään vammaispoliittisella ohjelmalla syksyn 2023 aikana. Sote-uudistuksen jälkeen on havaittu puutteita hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen resurssoinnissa, koska kunnille on jäänyt velvoittavia tehtäviä osa-alueista, joita tehneet työntekijät ovat siirtyneet hyvinvointialueelle. Hyvinvointialueen johdolla on käyty lakisääteiset alueelliset hyte-neuvottelut, joihin Vantaan kaupunki on osallistunut.

Harrastusten Vantaa -hankkeessa kevätkausi toteutui pitkälti suunnitelmien mukaisesti - kevään aikana toteutui kokonaisuudessaan yli 200 viikoittaista harrastusryhmää, joissa yksittäisiä osallistujia oli lähes 3 000 sekä käyntikertoja lähes 25 000. Harrastustoimijoiden osakilpailutus saatiin päätökseen kesäkuussa, ja tarjouksen määrääjassa jätti yhteensä 42 toimijaa. Mukana on myös useita uusia toimijoita. Alkavalla kaudella toiminnan palvelulupausta kehitetään ja yhteistyötä tullaan vahvistamaan muun maussa oppilashuollon kanssa. Harrastusten Vantaan toimintakausi alkaa syyskuun alussa luontevasti heti valtakunnallisen Harrastusviikon jälkeen viikolla 36.

Kuusijärven kärkihanketta kehitetään kohti visiota saavutettavasta koko kansan luonto- ja virkistyspaikasta. Saavutettavuutta on parannettu lisäämällä kestäviä kulkuyhteyksiä suositulle kesäkaudelle. Laajempi pysäköintialue tulee parantamaan alueen saavutettavuutta ympärivuotisesti. Esteettömiä retkeilypalveluja on parannettu, kun uudistunut tulentekopaikka avattiin käyttöön. Uudishankkeiden, muun muassa savusaunojen ja esteettömän uimapaikan, suunnittelutyötä jatketaan loppuvuosi. Ympärivuotista vetovoimaisuutta päästään mittaamaan, kun kävijämääräseuranta otetaan käyttöön. Hallintomallisuunnittelussa edetään kohti keskitettyä hallintovastuuta.

Uusi **MEK-ohjelma** vuosille 2023–2025 (ts. **Sosiaalisesti kestävä Vantaa -strategiateema**), joka hyväksyttiin kaupunginhallituksessa marraskuussa 2022, on käynnistynyt lupaavasti alun rekrytointihaasteista huolimatta. Tällä hetkellä toimenpiteistä arviolta 19 toteutuu täysin, 4 toteutuu osittain sekä 1 ei toteudu lainkaan. Lisäksi vähintään 4 toimenpidettä on niin alkuvaiheessa, että niiden kehittymistä on vielä vaikea arvioida. Ohjelman kautta mahdollistuu 33:n työntekijän panos eriarvoistumisen torjuntaan, joiden lisäksi ohjelmassa toimii syksyllä yksi harjoittelija sekä kolme opinnäytetyöntekijää. Lisäksi ohjelmassa työskentelee joko osa-aikaisena tai ostopalveluiden ja asiantuntijapalkkioiden kautta lukuisia henkilöitä. Suorien henkilöstömenojen ohella ohjelman rahalla on hankittu muun muassa tiedolla johtamista tukevia järjestelmiä (esim. Puhti-hanke), kielikursseja maahanmuuttajille, urheiluvalmentajia kouluille, luotu yhteisötaidetta, tapahtumia ja kulttuuria lähiöihin, tehty osallistuvaa budjetointia, tuettu asiantuntijoita muodostetuissa segregatiotyöryhmissä sekä tiivistetty yhteistyötä kaupunkien, kuntien, valtion sekä tutkimuslaitosten kanssa erityisesti Lähiöohjelman kautta.

Elinikäisen oppimisen uuden palvelualueen toimintakulttuuria ja johtamista kehitetään, mihin liittyy myös koko henkilöstöä koskevia kehittämistoimenpiteitä ja osaamisen kehittämistä. Saavutettavuutta lisätään mm. tavoittelemalla hallittua kasvua ja palveluiden monipuolistamista, mikä edellyttää lisäresurssia henkilöstön palkkaamiseen. Kehittämisprosessin suunnittelutyö on käynnistetty.

Maahanmuuttajakoulutus ja aikuisten perusopetus kasvavat edelleen, mihin liittyy suomi toisena kielenä -opetuksen ja kotouttamiskoulutuksen lisääminen ja kehittäminen. Aikuisten perusopetusta järjestetään ja kehitetään yhteistyössä Kason kanssa, ja tähän liittyvä opetussuunnitelman uudistaminen on käynnissä. Maahanmuuttajakoulutuksen ja aikuisten perusopetuksen kasvua hankaloittaa tilan puute; lisätilaa on etsitty, etsiminen jatkuu yhä.

Taiteen perusopetuksen musiikin yleisen oppimäärän opetussuunnitelman laadintatyö on meneillään ja se saadaan valmiiksi vuoden 2023 aikana. Yleisen oppimäärän opetussuunnitelma otetaan käyttöön elokuussa 2024. Musiikin varhaiskasvatuksen toiminnan kehittäminen yhteistyössä varhaiskasvatuksen kanssa on käynnissä. Pidemmän aikavälin tavoitteeksi on asetettu Kuvataidekoulun oppilasmäärän saaminen koronaa edeltävälle tasolle.

Sekä kansalaisopistossa että taiteen perusopetuksessa on meneillään osaamisperusteisten kurssien kuvaamis- ja laadintatyö: osaamisperusteisten kurssien

suoritukset voidaan siirtää kansalliseen KOSKI-tietovarantoon, jolloin opiskelijan on mahdollista hyödyntää saavuttamaansa osaamista tutkintotavoitteisessa koulutuksessa.

Palvelualueen oppilaitosten näkyvyyttä parannetaan sekä kehitetään näyttely- ja tapahtumatoimintaa.

Kulttuuri- ja kirjastopalveluissa on edelleen uuden palvelualueen muodostusvaihe. Palvelualueelta 26 henkilöä osallistuu vuoden kestävään tuotekehittäjän erityisammattitutkinnon suorittamiseen, jossa haemme uusia tulevaisuuden edellyttämiä yhteisiä toimintatapoja ja –malleja teemalla ”Ikkunoita uuteen”.

Vantaan kulttuurilapset –toiminta vuonna 2023 ja sen jälkeen syntyneille on käynnistynyt. Ilmoittautumisia mukaan toimintaan on kevätkaudella tullut odotettua hitaammin, mikä vaatii panostusta viestintään ja markkinointiin.

Tempo-orkesteritoiminnan siirtyminen hallinnollisesti musiikkiopistosta lasten ja nuorten kulttuuripalveluita saattaa tuoda mukanaan taloudellisia haasteita.

Håkansbölen kartanoalueen kehittämistyössä on aloittanut projektkoordinaattori. Alueen visio- ja hallintomalliesitystä on valmisteltu päätöksentekoon. Lisäksi on aloitettu seuraavien vuosien toimintasuunnitelmien suunnittelu, osallisuustoimenpiteet sekä kesän tapahtumatuotannon koordinointi.

Opetushallitus myönsi noin 50 000 euroa Erasmus- hankkeeseen, jolla noin 30 työntekijän liikkuvuutta edistetään Euroopan maissa. Projektin tarkoituksena on toisen toisiltaan oppiminen ja yhteistyön lisääminen.

Vantaan 50- juhluvuosi 2024 suunnittelu ja valmistelu on käynnissä. Asiakkaiden lainat ja käynnit kirjastoissa ovat lisääntyneet viime vuoteen verrattuna, samoin omatoimiajan määrää on pystytty lisäämään. Asiakaskoulutusten ja tapahtumien määrä on kasvanut alkuvuoden aikana. Hankehakemukset ovat olleet menestyksellisiä ja kolme uusi hanketta voidaan käynnistää (Robohanke, Lukustartti ja Vantaan lukemiselle). MEK-rahoituksen toiminta on Uuden Mosaiikin kirjaston kilpailutukset ja hankinnat ovat toteutuneet. Tikkurilan kirjastotalon peruskorjauksen hankesuunnitelma viimeistellään syksyllä. Helmet-kirjastojen yhteistyö jatkuu uuden hakuportaalien, Helmet-Finnan, avaamisella koekäyttöön asiakkaille.

Liikunnan palvelualueen toiminta on toteutunut suunnitellusti. Vantaan liikkumisohjelman laatiminen on käynnissä ja tavoitteena on suunnitelma-asiakirjan valmistuminen kuluvan vuoden aikana. Ohjelmassa luodaan koko kaupungin yhteiset tavoitteet ja konkreettiset toimenpiteet, joiden avulla lisätään asukkaiden arkiliikkumista ja fyysistä aktiivisuutta.

Hakunilan tekojäiden ja lähiliikuntapaikkojen rakentaminen etenevät ja töiden on tarkoitus valmistua vuoden 2023 aikana. Elmon urheilupuiston esirakentaminen ja uimahallin suunnittelu jatkuvat. Kesän aikana on valmistunut viisi ulkokuntosalia Havukoskelle, Itä-Hakkilaan, Askistoon, Pähkinärinteeseen ja Ilolaan. Martinlaakson uimahallin peruskorjaustöitä jatketaan tukirakenteiden vahvistamisella ja altaiden laattatöillä.

Toiminnallisten palveluiden osalta palveluiden tarjonta on toteutunut suunnitellusti. Alkuvuoden aikana toiminnallisten palveluiden yksikköä uudelleen järjestelty, jotta se vastaisi organisatorisesti palvelutuotannon vaatimuksia.

Nuoriso- ja yhteisöpalveluiden kesä on sujunut pääsääntöisesti hyvin ja rauhallisesti. Pähkinärinteen alueella oli kesän aikana enemmän nuoriin liittyvää häiriökäyttäytymistä, johon nuorisopalveluista pystyttiin reagoimaan lisäämällä jalkautumista. Nuorten aikuisten palveluissa myös nuorten huonovointisuus on näkynyt ja kesäajan tuntuma oli, että huumeisiin liittyvät kysymykset olisivat entistä enemmän pinnalla.

Alueellisessa nuorisotyössä alkuvuodesta syventyneeseen henkilöstöpulaan tehty toimenpiteet on alkaneet puremaan ja henkilöstövajauksen pahin vaihe on ohi. Rekrytoinnit jatkuvat vielä joidenkin paikkojen osalta ja vaihtuvuutta edelleen on, mutta saatavuuteen liittyvät kysymykset ovat parantuneet. Seuren kanssa tehty iso kampanja on tuottanut hyviä tuloksia ja palkankorotukset ovat lisänneet näkyvyyttä ja tuoneet lisää tiedustelijoita sekä hakijoita avoinna oleviin paikkoihin.

Nuorten aikuisten palveluissa nuorten mielenterveyteen ja päihteisiin liittyvät asiat ovat näkyneet kesällä. Palveluille on ollut paljon kysyntää, mutta nuoret ovat myös huonovointisia ja tarvitsevia. Alkukesästä toteutettiin nuorten aikuisten Erasmus-vaihto Italiaan, josta tulivat vastavierailulle Vantaalle elokuussa. Lähes kaikille mukana olleille vantaalaisille tämä oli ensimmäinen tai ensimmäisiä ulkomaanmatkoja elämässään. Rinnallakulkien nuorisotyö laskuun hankkeessa kehitettyä

toimintamallia ollaan vakinaistamassa ja nuorisopalveluissa on jatkossa uusi nuorten aikuisten tarpeisiin kohdistettu palvelu (Nuorten yksilövalmennus).

Yhteisöpalveluiden toiminta on sujunut normaalisti. Palveluyksikössä on lähdetty valmistelemaan valtionavustusta ruoka-aputoimijoille, joka tänä vuonna (ja mahdollisesti tulevaisuudessa) tullaan jakamaan kuntien kautta. Toinen yhteisöpalveluissa valmistelussa oleva asia on ARA-rahoituksella toteutettava kunnan asumisneuvonta. Rahoitushakua valmistellaan yhteistyössä hyvinvointialueen ja VAV:n kanssa.

14 KAUPUNKIYMPÄRISTÖ

Toimialan talousarvion toteumaennuste

1 000 €	TP 2022	TA 2023	TOT 1-8	TOT-%	Ennuste
TOIMINTATULOT	288 885	286 088	170 784	60	254 492
TOIMINTAMENOT	-266 241	-240 034	-157 458	66	-247 802
TOIMINTAKATE	22 644	46 054	13 325	29	6 689

Palvelualueittain toteuma

1 000 €	TA yhteensä	Toteuma	Toteuma %
Kaupunkiympäristö yhteensä			
Toimintatulot	286 088	170 784	60
Toimintamenot	-240 034	-157 458	66
Toimintakate	46 054	13 325	29
Kaupunkiympäristölautakunta yhteensä			
Toimintatulot	5 924	3 903	66
Toimintamenot	-15 237	-9 653	63
Toimintakate	-9 313	-5 750	62
Kaupunkiympäristölautakunta			
Toimintamenot	-167	-58	35
Toimintakate	-167	-58	35
Yhteiset palvelut			
Toimintatulot	0	2	
Toimintamenot	-2 413	-1 478	61
Toimintakate	-2 413	-1 477	61
Kaupunkirakenne ja ympäristö			
Toimintatulot	5 924	3 901	66
Toimintamenot	-12 657	-8 116	64
Toimintakate	-6 733	-4 215	63
Kaupunkitilalautakunta yhteensä			
Toimintatulot	280 164	166 881	60
Toimintamenot	-224 797	-147 806	66
Toimintakate	55 367	19 075	34
Kaupunkitilalautakunta, bruttoyksiköt yhteensä			
Toimintatulot	82 347	35 397	43
Toimintamenot	-130 722	-88 409	68
Toimintakate	-48 375	-53 012	110
Kaupunkitilalautakunta			
Toimintamenot	-80	-28	35
Toimintakate	-80	-28	35

1 000 €	TA yhteensä	Toteuma	Toteuma %
Kadut ja puistot			
Toimintatulot	27 134	15 831	58
Toimintamenot	-39 613	-28 137	71
Toimintakate	-12 479	-12 306	99
Joukkoliikenne			
Toimintatulot	12 117	8 174	67
Toimintamenot	-62 300	-41 762	67
Toimintakate	-50 183	-33 588	67
Kiinteistöt ja tilat			
Toimintatulot	43 096	11 393	26
Toimintamenot	-28 729	-18 483	64
Toimintakate	14 367	-7 090	-49
Kaupunkitilalautakunta, nettoyksiköt yhteensä			
Toimintatulot	197 817	131 484	66
Toimintamenot	-94 075	-59 396	63
Toimintakate	103 742	72 087	69
Kiinteistöt ja tilat netto			
Toimintatulot	192 370	126 929	66
Toimintamenot	-89 088	-55 684	63
Toimintakate	103 282	71 245	69
Varikko			
Toimintatulot	5 447	4 555	84
Toimintamenot	-4 987	-3 712	74
Toimintakate	460	843	183

Valtuustoon nähden sitovat määrärahat taulukossa on rasteroitu.

Vantaan ratikan rakentamisesta on tehty päätös kaupunginvaltuustossa. Kolmivuotisen jatkosuunnitteluvaiheen tulokset ja ratikan vaikutukset kokoava hankesuunnitelma hyväksyttiin toukokuussa ja ratikan kaupunkikehitystä ohjaava ratikan kaavarunko kesäkuussa. Yleisen rakentamisen suhdanteen vuoksi alkavia asuinkerrostalohankkeita on selvästi aiempia vuosia vähemmän. Myös tonttien kysyntä on tällä hetkellä vähäistä. Tikkurilan osaamiskampuksen suunnittelu etenee.

Käyttötalouden toimintatuottojen ennustetaan alittavan talousarvion 31,6 milj. euroa ja toimintakulujen ylittävän talousarvion 7,8 milj. euroa. Kaupunkiympäristön kokonaisinvestointien arvioidaan alittavan talousarvion noin 3,2 milj. euroa, josta toimitalainvestointien ennustetaan alittavan määrärahat noin 15 milj. euroa ja julkisen käyttöomaisuuden ylittävän määrärahat noin 12,8 milj. euroa. Toimialan sitovien ta-voitteiden ennustetaan toteutuvan pääosin.

Talousarvion toteutuminen 2023

Maanmyyntivoittojen talousarvio vuodelle 2023 on 34,5 milj. euroa. Maanmyyntivoittotavoite alittunee noin 24,5 milj. euroa johtuen erityisesti asuntotonttien vähentyneestä kysynnästä. Ukrainan sodasta, rakennuskustannusten ja korkojen noususta, inflaatiosta sekä kuluttajien luottamuksen heikentymisestä aiheutuva epävarma markkinatilanne on johtanut siihen, että asuntokysyntä on vähentynyt merkittävästi sekä sijoittajien että oman asunnon ostajien osalta. Tästä syystä hankkeiden aloitukset ovat siirtyneet ja tonttikauppa on vähentynyt. Yritystonttien osalta kysyntä on ollut tasaisempaa, vaikka myytävistä tonteista on pulaa. Lisäksi maankäyttösopimuskorvausten ennustetaan alittuvan 3 milj. euroa, mitta- ja geopalvelujen tuottojen 0,5 milj. euroa sekä kiinteistö- ja asunto-omaisuuden myyntien 4,4 milj. euroa. Varikon tuottojen ylitysennuste on 0,5 milj. euroa.

Käyttötalouden toimintakulujen arvioidaan ylittyvän mm. katujen ja puistojen rakentamisessa ja kunnossapidossa noin 5 milj. euroa, toimitilojen kiinteistönhoidossa 1 milj. euroa ja tilahallinnan lämmityskuluissa 0,7 milj. euroa sekä sähkökustannuksissa 1 milj. euroa.

Heinäkuun lopussa 2023 HSL:n matkustajamäärät olivat koko HSL-alueella noin 13 prosenttia pienemmät kuin vuonna 2019 vastaavana aikana. Joukkoliikenteen raportoinnissa on siirrytty käyttämään Espoon ja Helsingin mallia. Uusi tapa nostaa toimintakuluja noin 0,3 milj. euroa vuonna 2023.

Kaupunkitilalautakunta hyväksyi käyttötalouden määrärahamuutosesitykset ja julkisen käyttöomaisuuden investointien korotusesityksen 16.8.2023 kokouksessaan. Määrärahamuutosesitykset esitetään edelleen kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle hyväksyttäväksi. Lisäksi kaupunginvaltuusto on hyväksynyt aiemmin 27.3.2023 kokouksessaan 16 milj. euron lisäyksen maanhankintaan kiinteän omaisuuden oston investointeihin ja 19.6.2023 kokouksessaan Myyrmäen pysäköintilaitoksen, yhteensä 2,7 milj. euroa, lisäyksen rakentamisen investointiohjelmaan.

Toiminnan kehittäminen ja keskeiset muutokset

Vantaan kaupunginvaltuusto päätti 22.5.2023 kokouksessa, että Vantaan ratikka rakennetaan. Päätös on ehdollinen ja vaatii, että valtio osallistuu investointikustannuksiin. Kaupunkitilalautakunta päätti toukokuussa, että ratikka toteutetaan kahden

allianssin mallilla. Ensimmäinen allianssi vastaa Tikkurilan tunnelin ja länsiosan rakentamisesta, toinen itäosan rakentamisesta. Ratikan kaupunkikehitystä viitoittava kaavarunko hyväksyttiin. Ratikan asemakaavoista noin 81 prosenttia ja katusuunnitelmista noin 84 prosenttia on asetettu ehdotuksina nähtäville. Asemakaavoista 11 kpl on hyväksytty. Ratikan edistäminen jatkuu syksyllä rakentamisorganisaation rekrytointien ja allianssikilpailutuksen valmisteleminen.

Kuusijärven alueen uuden pysäköintialueen toinen vaihe otetaan käyttöön vielä syyskuun aikana, eli tällöin koko laajennus saadaan käyttöön. Myös uusi grillipaikka on valmistunut. Istutustyöt jatkuvat alueella vielä, koska osa istutettavista puista voidaan tilata ja istuttaa vasta lokakuussa.

Tikkurilan osaamiskampuksen kaava hyväksyttiin kesäkuussa nähtäville lautakunnassa ja kaupunginhallituksessa. Tavoitteena on saada kaava vuodenvaihteessa 2023/2024 vahvaksi. Korttelin 001 (Varia, Tikkurilan lukio, aikuisopisto) hankesuunnitelma on valmistunut elokuussa ja toimitettu hyväksyttäväksi lautakuntiin ja kaupunginhallitukseen. Mm. kaupungin palveluiden korttelin 002 (elinvoimapalvelut/kotouttamispalvelut ja työllisyyspalvelut), kilpailutuksen valmistelu on aloitettu. Tikkurilan osaamiskampuksen uusi projektijohtaja aloitti elokuussa.

Vantaalla on valmistunut ajalla 1.1.-31.8.2023 yhteensä 1 854 uutta asuntoa vuositavoitteen ollessa 2 460 asuntoa. Näistä pientaloja on ollut 246 kpl. Asunnoille myönnettyjen rakennuslupien määrä on noin 44 prosenttia kymmenen vuoden keskiarvosta. Pientaloille myönnettyjen rakennuslupien määrä on noin 70 prosenttia kymmenen vuoden keskiarvosta. Muilta osin sekä myönnettyjen rakennuslupien että valmistuneiden rakennusten määrä on supistunut noin 25 prosenttia edellisvuosiin verrattuna.

Pientaloasuntojen rakentamisen edistämiseksi on yleiskaavoitus selvittänyt vajaasti rakennettujen pientalotonttien tilannetta mahdollisten kannustuskampanjoiden pohjaksi. Lisäksi on valmisteltu uuteen rakennusjärjestykseen pientaloalueita koskevaa viherkerrointa. Asemakaavoitus on käynnistänyt kaavoitusohjelman uusia pientaloalueiden asemakaavoja nykyisen alueiden täydennyksinä ja laajennuksina. Seutulaan on laadittu Katrinebergin kehityskuva, jonka pohjalta on tarkoitus valmistella pientaloteemainen arkkitehtikilpailu järjestettäväksi vuonna 2024. Pientaloasumista mahdollistetaan myös keskustoihin osana laajempia keskusta-asumisen asemakaavoja. Valtuustossa on hyväksytty 16 624 k-m² verran (15 kpl) uutta asumista sisältäviä asemakaavoja.

Vantaan ympäristövastuuraaportti 2022–2023 hyväksyttiin kaupunkiympäristölautakunnassa 9.5.2023. Raportin mukaan resurssiviisauden tiekartan toimenpiteet ovat edenneet hyvin. KETS-energiänsäästötavoitteisiin päästään kaupungin omissa kiinteistöissä jo ennen määräaikaa ja myös öljystä luopuminen on loppusuoralla. Myös Vantaan Energian toimet ja suunnitelmat edesauttavat hiilineutraaliustavoitteen saavuttamista.

Viisivuotinen Neutralpath- hankkeen kick off –tilaisuus sidosryhmille pidettiin elokuussa. Hankkeen tavoitteena on osoittaa, että energiapositiivisilla alueilla voidaan olennaisesti vauhdittaa kehitystä kohti hiilineutraaleja kaupunkeja. Hanke saa rahoituksensa Euroopan Unionin Horizon Europe –rahoitusohjelmasta, kuten myös CIR-CuIT, jonka viimeinen tuloksellinen vuosi on käynnissä.

Lisäksi Vantaalla on käynnistynyt LUMO luonnon monimuotoisuuden kokonaissuunnitelmatyö, joka tukee resurssiviisauden tiekarttaa. Suunnitelman on tarkoitus valmistua syksyllä 2023.

Alkuvuonna on rakennettu 40 sähköautojen latauspistettä kaupungin omien ajoneuvojen tarpeeseen. Varikko on hankkinut 15 sähkökäyttöistä henkilö- / pakettiauttoa sekä 3 kuorma-autoa, jotka ovat lain ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista (740/2021) mukaisia.

Rakennus- ja kunnossapitourakoissa vaaditaan ajoneuvoilta Green Deal -sopimuksen mukaisia päästösuodatinluokkia (Euro- ja Stage -luokat) mahdollisuuksien mukaan.

Vuoden 2023 alusta alkaen sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen toiminnot siirtyivät Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle ja kaupungin omistamista tiloista laadittiin vuokrasopimukset sen kanssa. Vuokrasopimusten valmistelu myyntiin laitettavien kohteiden osalta on vielä kesken, koska pitkäaikaisiin vuokrasopimuksiin ei ole vielä saatu allekirjoituksia Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelta, ja siksi myyntivalmistelut ovat edenneet hitaasti. Myyntivalmisteluja on jatkettu kuntoarvioiden ja -tutkimusten osalta, mutta vuoden 2023 aikana ei kohteita vielä saada myytyä.

Yksittäisiä asuntoja on myyty vähitellen, mutta asuntomarkkinan haastavan kysyntätilanteen vuoksi myynti on ollut hidasta. Lisäksi kaupungin ulkopuolella sijaitsevista maa-alueista on myyty Vihdissä sijaitseva Rauhaniemen matkailuvaunualue.

Käynnissä on merkittäviä lakiuudistuksia, jotka tulevat vaiheittain voimaan. Luonnonsuojelulaki uudistui tänä vuonna. 1.1.2024 tulee voimaan laki rakennetun ympäristön tietojärjestelmistä. 2025 alusta voimaan tulee rakentamislaki ja MRL uudistuu osittain alueidenkäyttölaiksi. Asetuksia lakeihin laaditaan vaiheittain. Toimialle on perustettu työryhmä, joka varmistaa, että tulevat lakiuudistusten tuomat muutokset toimintaympäristössä hoidetaan hallitusti.

Katujen ja puistojen palvelualue ei enää saa erillistä rahoitusta MEK- ja lähiöohjelmien kautta, mutta toimenpiteiden kohdentamisessa ja asukasvuorovaikutuksessa suuralueilla tullaan edelleen huomiomaan erityisesti MEK-alueita. Aiemman MEK-ohjelman osallistuvan budjetoinnin hankkeita on kuluneena vuonna toteutettu Myyrmäessä, missä mm. istutettiin puita ja pensaita, paranneltiin kukkaniittyjä ja perustettiin kaksi picnic-paikkaa.

Osallistuva budjetointi laajenee kaupunkitasoiseksi kuluvan vuoden aikana. Katujen ja puistojen palvelualueelta on ollut laaja edustus osallistuvan budjetoinnin kehittäjäryhmässä, joka suunnitteli ja valmisti alkuvuonna kaupunkitasoisen osallistuvan budjetoinnin mallia.

RAHASTOT

Asuntolaina-, kiinteistö- ja rakentamisrahasto

Asuntolaina-, kiinteistö- ja rakentamisrahaston tarkoitus on edistää asuntotuotantoa, kiinteistöjen ja kiinteän omaisuuden hankintaa ja kehittämistä sekä talon- ja infrastruktuurin rakentamista ja elinkeinopolitiikan tukemista.

Rahaston pääoma oli vuoden 2022 tilinpäätöksen mukaan 100.223.293,61 euroa. Lainasaamisten määrä oli 68.852.182,86 euroa. Arvio vuoden 2023 aikana rahastoon palautuvista lyhennyksistä on 9.112.373,62 euroa ja koroista 2.371.670,05 euroa. Rahaston käytettävissä oleva määrä vuoden 2023 alussa on 31.371.110,75 euroa.

Alkuvuonna 2023 rahastosta on myönnetty yksi uusi hissiavustus määrältään 53.255 euroa.

Vahinkorahasto

Rahaston tarkoituksena on kattaa kaupungin omistamaa tai kaupungin vastuulla olevaa kokonaan tai osittain vakuuttamatonta omaisuutta kohdanneet vahingot sekä muut vahingot, joista kaupunki on voimassa olevan lainsäädännön, kaupunginhallituksen tai –valtuuston päätöksen tai sopimuksen perusteella vastuussa.

Toisen vuosineljänneksen aikana rahastosta on maksettu noin 565 000 euroa, josta noin 43 000 euroa on toiminnasta aiheutuneita vahinkoja, noin 8 000 euroa vastuuvahinkoja ja noin 514 000 euroa vakuutusmaksuja.

INVESTOINNIT

1 000 €	TA 2023	TOT 1-8	TOT-%	Ennuste
INVESTOINTITULOT	6 013	3 410	56,7	6 813
Rakentaminen	-95 890	-39 318	41,0	-78 200
Uudisrakentaminen	-49 530	-19 119	38,6	-37 500
Korjausrakentaminen	-44 570	-20 178	45,3	-39 000
Vuokra- ja osaketilojen muutostyöt	-1 790	-21	1,1	-1 700
Aineeton omaisuus	-7 950	-5 111	64,3	-7 552
Julkinen käyttöomaisuus	-39 000	-32 219	82,6	-51 800
Liikennealueet	-24 760	-20 432	82,5	-32 700
Urheilualueet	-2 920	-1 722	59,0	-4 900
Virkistysalueet	-615	-1 394	226,6	-1 500
Ympäristörakentaminen	-3 855	-3 424	88,8	-3 500
Yhteishankkeet	-850	-1 258	148,0	-1 200
Vantaan ratikka	-6 000	-3 990	66,5	-8 000
Irtain omaisuus	-9 805	-2 418	24,7	-9 355
Kiinteä omaisuus	-26 000	-20 006	76,9	-25 000
Osakkeet ja osuudet	-1 800	-147	8,2	-1 800
INVESTOINTIMENOT	-180 445	-99 218	55,0	-173 707
INVESTOINNIT NETTO	-174 433	-95 808	54,9	-166 895

Rakentaminen

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 14.11.2022 vuoden 2023 talousarviokäsittelyssään toimitilainvestointeihin 93,19 milj. euron määrärahan. Uudisrakentamisen määrärahaa korotettiin 2,7 milj. eurolla Myyrmäen pysäköintirakennuksen osan ostamiseksi. Toimitilainvestointien ennustetaan alittavan määrärahat noin 15 milj. euroa.

Uudisrakentaminen

Uudisrakennusten 2023 investointikustannusten ennustetaan alittavan määrärahat noin 9,33 milj. euroa. Alitus johtuu usean 2023 hankealoituksen siirtymisestä myöhempään. Hankkeiden aikataulupoikkeamat syntyvät hankevalmistelu- ja suunnitteluvaiheen sekä urakkakilpailutusten pitkittyessä johtuen mm. asemakaavoituksen etenemisestä viiveellä sekä suunnitteluratkaisujen sovittamisesta tavoitehintoihin ja taloussuunnitelman määrärahavarauxiin. Rakentamisvaiheen viiveitä syntyy rakentamisen markkinatilanteen häiriöistä, mm. materiaalien saatavuusongelmien takia.

Toisella osavuosisikatsausjaksolla (5–8/2023) valmistui Patotien päiväkotia. Rakennusvaiheessa olivat Latupuiston, Kelokuusen ja Korson päiväkodit. Lisäksi rakenteilla oli vuokratiloina toteutettava Kytöpuiston väistötilakoulu, joka myöhemmin toimii myös Itä-Hakkilan ja Iolan koulujen peruskorjausten väistötiloina.

Suunnitteluvaiheessa olivat Lentolan päiväkotia (aiemmin Aviapolis II päiväkotia,) Karhunkierroksen päiväkotia, Mårtendals kampuksen päiväkotia laajennus, Kanniston koulun II vaihe, Vaskivuoren lukion laajennus, Elmon uimahalli sekä Kuusijärvihaan rakennuksia. Vuorikunnan hoivatiilojen laajennus ja peruskorjaus pysäytetään suunnitteluvaiheeseen, koska hyvinvointialue ei sitoudu haankeeseen.

Tarveselvitys- ja haanesuunnitteluvaiheessa olivat Sotungin lukiopaviljonkia, Tikkurilan alueen koulun (Viertolan) laajennus, Muuran yhtenäiskoulu, päiväkotia ja liikuntahalli, Matarin päiväkotia, Puutarhatien päiväkotia (aiemmin Tikkurilan II päiväkotia), Kaskelan I päiväkotia, Kivistön II ja III päiväkodit sekä Tikkurilan toimitilaahanke.

Tulevien vuosien investointiesitysten edistämiseksi esiselvitysvaiheessa olivat Koivukylän alueen päiväkotiverkkoselvitys, Korso-Koivukylä kouluverkon esiselvitys vammaisopetuksen tilatarpeet huomioiden sekä koko kaupungin kattava kirjasto- ja asukaspalveluiden ja nuorison toimitilaverkkoselvitys.

Konserniyhtiöiden uudishaankeista kaupungin toimitiloiksi tarkasteluajaksolla valmistui VTK Kiinteistöt Oy:n hanke Jokiuoman päiväkotia. Lisäksi kaupunki päätti haankia osuuksia Myyrmäkeen valmistuneesta pysäköintihallista. VTK Kiinteistöt Oy:n haankeista rakennusvaiheessa olivat Vehkalan ammatillinen oppilaitos sekä Kansainvälisen koulun pintaremontti ja tilamuutokset.

VTK Kiinteistöt Oy:n haankeista Aviapoliksen uuden lukion sekä Varia Hiekkaharjun laajennus- ja korjaustöiden suunnitteluvaihe oli alkaassa.

VTK Kiinteistöt Oy:n haankeista haankevalmisteluvaiheessa olivat Kortteli 1, Tikkurilan osaamiskampus (aiemmin Jokiniemen oppimiskampustilat) sekä Koillis-Vantaan liikuntahalli.

Kaupunkikonsernin ulkopuolisista vuokrahaankeista rakennusvaiheessa olivat 2023 valmistuva Kivistön palvelukeskittymä, josta kaupungille on vuokrattu kirjasto-, asukas- ja nuorisotiloja sekä leasing-haankeena toteutuva Ruusupuun päiväkotia.

Korjausrakentaminen

Korjausrakentamisen kustannusten ennustetaan alittavan määrärahat noin 5,57 milj. euroa. Alitus johtuu pääosin muutaman suuremman peruskorjaushankkeen aloituksen myöhästymisestä. Vuodelle 2023 varattuja määrärahoja jää käyttämättä mm. Mårtensdals skolan (-1,35 milj. euroa) ja Leppäkorven puukoulun (-1,3 milj. euroa) sekä Jokiniemen koulun (-1,5 milj. euroa) osalta. Myyrmäen toimintakeskuksen peruskorjauksen aloittaminen odottaa edelleen hyvinvointialueen vuokrasopimusta ja tähän varattua määrärahaa jää käyttämättä 1,1 milj. euroa. Lisäksi osaa hankkeita ovat viivästyttäneet ennakoitua suuremmat korjaustarpeet. Päiväkotihankkeiden ajoitusta on pyritty aikatauluttamaan olemassa olevien väistötilojen ajallisen käytettävyyden mukaan.

Tarkastelujaksolla korjaushankkeista valmistuivat muun muassa Päiväkummun ja Ylästön päiväkodin osakorjaukset, Kaivokselan, Vaskivuoren, Mikkolan, Ilolan, Rekolan ja Jokivarren koulujen tilamuutokset sekä Kuusijärven päärakennuksen ja Martinus-kulttuurisalin wc- ja märkätilakorjaukset. Päiväkotien osakorjauksia on käynnissä syksyllä Pähkinänsärkijän, Mistelin ja Nissaksen päiväkodeissa.

Laajimmat pihakorjaushankkeet jatkuvat vielä syksyn ajan Peltolan ja Hiekkaharjun kouluilla ja Peltovuoren ja Rajakylän päiväkodeissa. Kesän aikana valmistui Ristipuron päiväkodin pihanperusparannus ja useita osittaisia pihakorjauksia.

Rakennusvaiheessa olivat:

- Jokiniemen entisen lukion muutos- ja korjaustyöt
- Kulttuuritehdas Vernissan peruskorjaus oli tarjouspyyntövaiheessa
- Tikkurilan nuorisotalo Tonttulan korjaustyöt
- sähköautojen latausasemien rakentaminen
- Energiatehokkuusinvestoinnit
- Hammashoidon hälytyslaiteasennukset

Suunnitteluvaiheessa olivat:

- Leppäkorven puukoulun peruskorjaus
- Hakunilan lisäoppimistilat
- Kanniston koulun tilamuutokset
- Kulomäen koulun tilamuutos- ja korjaustyöt
- Simonkallion koulun muutos- ja korjaustyöt

- Kytöpuiston koulun muutos- ja korjaustyöt
- Mårtensdals skolan korjaus- ja muutostyöt
- Seutulan päiväkodin osittainen peruskorjaus
- Päiväkummun päiväkodin osittainen peruskorjaus
- Nissaksen päiväkodin osittainen peruskorjaus
- Håkansbölen kartanon päärakennuksen peruskorjaus
- Nuorisotila Wintin talousrakennusten peruskorjaus

Tarveselvitys- tai hankesuunnitteluvaiheessa olivat:

- Itä-Hakkilan koulun peruskorjaus
- Kaivokselan koulun muutos- ja korjaustyöt
- Kivimäen koulun peruskorjauksen 2. vaihe
- Viertolan koulun muutos- ja korjaustyöt
- Tikkurilan kirjastotalon peruskorjaus
- Ankkalammen päiväkodin osittainen peruskorjaus
- Jönsaksen päiväkodin osittainen peruskorjaus
- Peltovuoren päiväkodin osittainen peruskorjaus
- Kivistön ja Hepopuiston päiväkotien osittainen peruskorjaus

Sisäilmaongelmien korjaustyöt jatkuivat monessa toimitilassa niihin suunniteltujen korjaustarpeiden mukaisesti ja resurssien sallimalla tavalla. Sisäilmakorjausten arvioidaan tässä vaiheessa vuotta toteutuvan budjetin mukaisesti (3,25 milj. euroa). Sisäilmakorjauksia suoritettiin Kivimäen, Sotungin, Päiväkummun, Kuusikon ja Veromäen kouluissa sekä Ristipuron ja Rautkallion päiväkodeissa. Ilvespuiston ja Riihipellon päiväkodin korjaukset alkavat syyskuussa. Näiden lisäksi Maarukan päiväkodin korjaus on alkamassa syksyllä, ja päiväkoti siirtyy väistötiloihin syyskuun lopulla.

Vuokra- ja osaketilojen muutostyöt

Vuokra- ja osaketilojen muutostöiden kustannusten ennustetaan alittavan määrärahat noin 0,09 milj. euroa. Toteumaa oli kertynyt vain vähäisesti tässä vaiheessa vuotta. Budjetti on koottu pääosin varauksista pikaisia muutos- ja korjaustarpeita varten perustuen aikaisempien vuosien toteumiin. Sisäilmakorjausten arvioidaan toteutuvan 0,2 milj. euron budjetin mukaisesti.

Aineeton omaisuus

Aineettoman omaisuuden investointeja on toteutunut 5 milj. euroa. Investointiohjelman ennustetaan toteutuvan budjetin mukaisesti vuoden loppuun mennessä. Ohjelmasta valmistui mm. Digione hankkeessa useita integraatioita ja Matti -järjestelmän jatkokehitysprojektissa saatiin täydennettyä järjestelmän toiminnallisuuksia. Alkuvuonna lisäksi suljettiin projekteja, joiden myötä tuotiin kuntalaisille paremmat tavat ilmoittautua, varata ja maksaa tapahtumiin ilmoittautuminen ja edellytykset parantaa kaupungin tilojen vapaa-ajan käyttöä. Lisäksi otettiin käyttöön kaupungin sähköinen arkisto.

Julkinen käyttöomaisuus

Talousarvion mukaisista määrärahoista on käytetty noin 82,6 prosenttia, ja julkisen käyttöomaisuuden investoinnit ovat ylittämässä määrärahat 12,8 milj. eurolla.

Merkittävimpiä käynnissä olevia liikennealueiden hankkeita ovat Manttaalitien, Pyhtäänkorventien ja Annefredin alueen kunnallistekniikka sekä Elmon alueen esirakentaminen. Valmistuvista merkittävimpiä kohteita ovat Luhtitie, Riipiläntien jalkenkulku- ja pyörätien 2. vaihe sekä Kiilan vesihuolto. Ympäristörakentamisen merkittävimpiä käynnissä olevia kohteita ovat Viherpuiston asukaspuisto ja Tikkurilan keskuspuiston itäosa. Urheilualueista jatkuvana kohteena on Hakunilan urheilupuiston tekojääkenttien rakentaminen sekä uutena Hakunilan urheilupuiston lumetuskontti. Virkistysalueiden osalta jatkuvat Kuusijärven alueen kehittämiskohteet. Yhteishankkeena valtion kanssa toteutettu Kehä III:n parantaminen Askistossa ja Vantaankoski- Pakkala osuudella otettiin käyttöön elokuussa.

Kaupunginvaltuusto päätti toukokuussa 2023 Vantaan ratikan rakentamisesta. Päättös on kuitenkin ehdollinen ja vaatii valtion osallistumista rakentamiskustannuksiin. Valtio on maksanut 2,1 milj. euroa MAL-avustusta vuosien 2020–2021 suunnittelukustannuksiin. Valtio ei ole tehnyt maksatuspäätöstä vuoden 2022 suunnittelukuluista. Vuoden 2023 suunnittelukuluavustusta haetaan vuoden 2024 aikana.

Irtain omaisuus

Kaupunkistrategia ja -johdon toimialan irtaimen omaisuuden hankintoihin on Työllisyyspalveluiden Vernissakadun toimitilojen kalustamiseen varattu 50 000 euroa, josta on toteutunut tähän mennessä 24 prosenttia.

Kasvatuksen ja oppimisen irtaimen omaisuuden investointien ennustetaan alittavan talousarvion viivästyneiden hankkeiden vuoksi.

Kaupunkikulttuurin toimialan irtaimen hankinnat ovat toteutumassa suunnitellusti.

Kaupunkiympäristön toimialan irtaimen omaisuuden ennustetaan toteutuvan talousarvion mukaisesti vuonna 2023. Mittaus- ja geopalveluiden käyttöön on budjetoitu irtaimen omaisuuden hankintoihin 0,372 milj. euroa, josta suurin osa kuluu monitoimikairakoneen hankintaan. Laite toimitetaan loppuvuoden aikana. Varikon hankinnat ovat myös toteutumassa talousarvion mukaisesti ja loput toimitukset tapahtuvat loppuvuonna.

Kiinteä omaisuus

Vuoden 2023 talousarvioon oli budjetoitu kiinteistöt ja tilat palvelualueen käyttöön kiinteän omaisuuden ostoon 7 milj. euroa. Kaupunginvaltuusto hyväksyi 16 milj. euron määrärahakorotuksen kiinteän omaisuuden hankintoihin. Korotuksesta 10,65 milj. euroa aiheutuu Kielotie 13 tontin ostosta terveys- ja hyvinvointikeskuksen tarpeisiin. Kielotie 13 tontin kauppa on tehty 17.5.2023.

Kiinteää omaisuutta on hankittu vapaaehtoisin kaupoin ja etuosto-oikeuden käytöllä noin 25 ha strategisesti merkittäviltä alueilta esimerkiksi Hakkilasta, Korsosta ja Myllykylästä. Alkuvuoden maanhankinnoissa on mukana myös Hakunilasta ostettu rakennettu liiketontti Vantaan ratikan varrelta, pientalotontin ja yritystontin takaisinostot sekä merkittävä viheraluekauppa Vaaralasta. Maanhankintoihin on käytetty noin 19,5 milj. euroa.

Vuoden 2023 talousarvioon on budjetoitu maa-alueiden kunnostukseen 3 milj. euroa. Kulukehitys on alkuvuodesta ollut maltillinen, noin 0,5 milj. euroa. Maa-alueiden kunnostusmäärärahojen arvioidaan alittavan budjetin 1 milj. euroa.

Osakkeet ja osuudet

Osakemyyntejä on toteutunut 31.8. mennessä 0,6 milj. euroa. Alkuperäisessä talousarviossa osakkeiden hankintaa varten oli varattu 3,8 milj. euroa. Määrärahaa pienennettiin 2,0 milj. eurolla, koska pysäköintilaitoksen osan osakkeiden ostoon varattua määrärahaa ei tälle menokohdalle tarvita (KV 19.6.2023 § 15). Osakkeita on ostettu 31.8. mennessä 0,15 milj. eurolla ja osto on kohdistunut Suomi-rata Oy:n osakkeiden hankintaan.

HENKILÖSTÖ

Henkilöstömäärä	^{*)} 31.8.2022	31.8.2023
Kaupunkistrategia ja johto	517	498
Kaupunkikulttuuri	701	741
Kasvatus ja oppiminen	^{**) 5 600}	5 785
Kaupunkiympäristö	650	675
Yhteensä	^{***) 7 468}	7 699

^{*)} Vuoden 2022 kokonaishenkilöstömäärästä on vertailun vuoksi poistettu kokonaan Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle siirtynyt henkilöstö (Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitos, sosiaali- ja terveystoimi sekä Suun terveydenhuollon liikelaitos).

^{**) Luvusta on poistettu oppilashuollosta Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle siirtyneet 100 henkilöä.}

^{***)} Luvusta on poistettu muilta toimialoilta Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle siirtyneiden laskennallinen määrä vertailun helpottamiseksi.

Lähteet: Vuoden 2022 henkilöstömäärät on raportoitu eHIJAT-hr-järjestelmästä sekä HUS Asvian Prima palkanlaskentajärjestelmästä. Vuoden 2023 henkilöstömäärät on raportoitu Hertta-hr-järjestelmästä. Palkkamenot 31.8.2023 tilanteesta ovat Vantaan kaupungin talousohjauksesta.

Täsmennys: henkilöstömäärät 2023 eivät sisällä kaupungin 90 sivuvirkaa, joita 31.8.2023 oli 90 (Kaupunkikulttuuri ja hyvinvointi 38 ja Kasvatus ja oppiminen 52). 1.1.2024 alkaen henkilöstöluvut tulevat sisältämään myös sivuvirkojen henkilölukumäärät toimialoittain. Palkkasummaan sivuvirat sisältyvät ja ovat aikaisemminkin sisältyneet.

Palkkamenojen ja henkilöstömäärän kehitys

Henkilöstömäärä kasvoi 231 hengellä vuoteen 2022 verrattuna. Palkkamenot olivat 212,9 milj. euroa, joka on 17,3 milj. euroa eli 8,9 prosenttia enemmän kuin edellisen vuoden vastaavana ajankohtana.

Palkkoja on nostanut henkilöstömäärän kasvu sekä kunta-alan sopimusratkaisussa 2022–2025 sovitut huomattavat palkankorotukset että sopimusten sisältämät teksti-muutokset, joilla on myös osaltaan huomattava palkkoja korottava vaikutus esimerkiksi päiväkodinjohtajien palkankorotus 1.6. sekä perusopetuksen rehtorien palkka-perustemuutos 1.8. alkaen. Lisäksi kesäkuussa maksettiin valtakunnalliseen sopimusratkaisuun sisältynyt nk. kertaerä 467 euroa, joka maksettiin kaikille Vantaan

kaupungin palveluksessa toukokuussa olleille viranhaltijoille ja työntekijöille. Varhaiskasvatuksen vastaavat kertapalkkiot olivat joko 587 euroa tai 617 euroa sopimuslaskusta riippuen. Kunnallisen sopimusratkaisun arvo on Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT:n mukaan vuosikeskiarvona keskimäärin 4,85 prosenttia 2022/2023.

Kaikille henkilöstöryhmille on maksettu sopimusten mukaiset yleiskorotukset ja kertapalkkion kesäkuussa 2023. Tämän lisäksi paikallistasolla on käyty kuntapuolen sopimusratkaisuun sisältyneet järjestelyeräneuvottelut yhdessä henkilöstöjärjestöjen edustajien kanssa. Neuvottelutuloksen mukaisesti osa korotuksista kohdennettiin tehtäväkohtaisiin palkkoihin ja osa henkilökohtaisiin lisiin. Tehtäväkohtaisia palkantarkistuksia saivat esimerkiksi varhaiskasvatuksen erityisopettajat, varhaiskasvatuksen opettajat, varhaiskasvatuksen sosionomit, lastenhoitajat, koulunkäyntiohjaajat, nuorisotyöntekijät, palkanlaskijat, koulu- ja lukiosihteerit, lakimiehet ja erityisluokanopettajat.

Sopimuskorotusten lisäksi Vantaa käytti palkantarkistuksiin erikseen budjetoitua rahaa henkilöstön pito- ja vetovoiman vahvistamiseksi, jonka kustannusvaikutus vuositasolla on miljoona euroa 1.8.2023 alkaen. Tämä erä suunnattiin pääasiassa varhaiskasvatuksen tehtäväkohtaisiin palkkoihin sekä toisaalta henkilökohtaisina lisinä toimialoilla jaettavaksi pitovoimaa vahvistamaan.

Henkilöstön saatavuus

Varhaiskasvatushenkilöstön rekrytointi ja rekrytointikäytäntöjen nopea muutos jatkuu: Rekrytoinnit ovat muuttuneet hakijalähtöisiksi keskitetyn rekrytointimallin pilotoinneissa. Hakijan toiveita kuunnellaan tarkasti ja vuoropuhelua käydään tiiviisti. Tämä tarkoittaa sitä, että keskitetty rekrytointi kierrättää kandidaatteja useammassa päiväkodissa ja hakija valitsee itselleen sopivamman tuntuksen yksikön ja esihenkilön. Prosessit saattavat venyä, joka haastaa myös keskitetyn rekrytoinnin resurssia.

Henkilöstön kehittäminen

Osaamisen kehittämistä on viety eteenpäin toimialoilla ja palvelualueilla laadittujen koulutussuunnitelmien mukaisesti. Osaamisen kehittämisen vuosikellot ja toimialojen osaamisen kehittämissuunnitelmat toimivat toimialoilla suunnitelmien mukaisesti.

Vantaan kaupungin ammatillisen lisä- ja täydennyskoulutuksen / henkilöstökoulutuspalvelun tuottajana toimii Metropolia ammattikorkeakoulu. Yhteistyö Metropolian kanssa on vakiintunut toimintamuoto ja perustuu vuosikellopohjaiseen systemaattiseen osaamisen johtamisen malliin.

Yhteistyökokeilu Eduhouse Oy:n kanssa jatkuu, kokeilussa kaikilla Vantaan kaupungin työntekijöillä on pääsy Eduhousen verkkokoulutuksiin ja webinaareihin. Tavoitteena on kokeilla laajaa verkkokoulutusten käyttöä koko henkilöstön osaamisen kehittämisessä vuoden ajan. Kokeilun avulla saadaan tietoa ja kokemusta verkkokoulutusten käytöstä ja niiden tarpeellisuudesta osaamisen kehittämisessä.

Esihenkilöille on toteutettu avoimena erilaisia valmennuksia johtamisen kehittämiseen. Näitä mm Esi miehenä Vantaalla- valmennus sekä erilaiset lyhyemmät esimiesten työpajat, luennot tai ryhmäcoaching-ohjelmat. Vantaan strategian painopiste Merkityksellistä työtä vaikuttavalla johtamisella strategian painopistealue näkyy johtamisosaamisen kehittämisessä. Erityisenä valmennusohjelmana on toteutettu johtoryhmille suunnattu strateginen johtamisvalmennus, jonka ohjelman tarkoituksena on kehittää palvelualueen johtamiskäytäntöjä ja osallistujien johtamisotetta ja työn tekemisen tapaa suhteessa painopisteen osateemoihin sekä vahvistaa vantaalaista, yhteistä johtamiskulttuuria monimutkaisessa toimintaympäristössä. Valmennuksia toteutetaan hybridimallilla, jossa valmennuksia tuotetaan sekä lähi- että etätoteutuksina.

Hr-järjestelmistä käytössä ovat Osuma koulutusten hallintajärjestelmä sekä Oppiva verkko-oppimisolusta, jonne on luotu kaupunkitasoisia ja toimialojen koulutuksia ja perehdytysohjelmia. Osumassa on vuoden alussa otettu käyttöön korttikoulutusten ja lupien osio, joka tarjoaa työkalun työelämässä tarvittavien lupien voimassaolon seurantaan.

Saatavuusohjelman toimeenpanon tukena on vuoden 2023 ajan käytettävissä erillinen kehittämisraha, jota on käytetty toimialojen yksiköissä lähijohtamisen tai työyhteisöjen kehittämiseen. Kohderyhmänä erityisesti yksiköt, joilla henkilöstön saatavuushaasteita sekä heikot Kunta10-tulokset. Lisäksi saatavuusohjelman toimenpiteinä käynnistetty kaupunkitasoisen perehdytysohjelman sekä vertaismentointimallin rakentaminen sekä perehdyttämisen tukimateriaalin päivittäminen. Palvelualueet saavat myös lähtöpalautteet käyttöönsä. Erityisesti varhaiskasvatuksen työntekijöiden ammatilliseen pätevytyymiseen on ohjattu omaehtoisen koulutuksen tukea kaupunkitasoisesti.

Työhyvinvoinnin ja työsuojelun arviointia ja tuloksia

Työterveyshuoltotoiminta sekä uusimmalla kumppanillamme Lääkärikeskus Aavassa että Terveystalossa on sujunut vauhdikkaasti ja esimerkiksi työpaikkaselvityskäyntejä on toteutettu suunnitelmien mukaisesti. Lääkärikeskus Aavasta on otettu kokeiluun Mielen voimalinja -palvelu, joka on varhaisen vaiheen työväline esihenkilöille. Palvelun piiriin on voinut ohjata työntekijän matalalla kynnyksellä kevyenkin huolen perusteella. Mielen voimalinja-palvelu on käytettävissä kaikilla toimialoilla ja palvelualueilla työterveyshuoltotoimijasta riippumatta, mutta muut työterveyshuolto-palvelut tapahtuvat edelleen nimetyllä toimijalla kuten tähänkin saakka.

Sairauspoissaoloprosentti alkuvuoden ajalta oli 4,7. Sairauspoissaolopäivistä noin 38 prosenttia on ollut esihenkilön luvalla tapahtuneita poissaoloja.

Kevan tukema Kestävä työkyky-hanke päättyi elokuun lopussa ja sen arviointi suoritetaan nyt hankkeen päättymisen jälkeen ulkopuolisen kumppanin toimesta. Hankkeen tarkoituksena oli kartoittaa, kokeilla ja arvioida mahdollisia varhaisen vaiheen tuotteita ja/tai palveluja, jotka tukevat henkilöstön mielenhyvinvointia. Arvioinnin jälkeen on tarkoitus ottaa käyttöön joitain hyväksi havaittuja hankkeen tuotteita/palveluja.

Työturvallisuusjärjestelmä Tutkaan tehtyjen työturvallisuusilmoitusten kokonaismäärä lisääntyi 8 ensimmäisen kuukauden aikana lähes 15 prosentilla verrattaessa edellisen vuoden vastaavaa ajankohtaan (hyvinvointialueelle siirtyneiden tekemät ilmoitukset poistettu vertailusta). Ilmoitusten laadussa oli suuri muutos: Uhka- väkivaltailmoituksissa lisäystä oli 41 prosenttia (8 kk / 2022: 1 335 kpl ja vastaava aika v. 2023: 1 885 kpl). Vuonna 2023 myös heikkoon sisäilmaan liittyviä ilmoituksia oli tehty aiempaa enemmän. Eniten uhka-väkivaltailmoituksia tehnyt ammattiryhmä oli opettajat, toisena koulunkäynnin ohjaajat/avustajat, kolmantena varhaiskasvatuksen opettajat ja neljäntenä lastenhoitajat. Yleisimmät tapahtumapaikat ilmoituksissa olivat luokkatila, pienryhmätila, aula- ja pihatila. Yleisin tapahtuman luonne ilmoituksissa oli raapiminen, pureminen, sylkeminen tai ruhjominen, mutta ilmoituksia oli merkitty myös pitkäkestoisen fyysisen tai psyykkisen kuormituksen vuoksi.

VANTAAN KAUPUNGIN SUURIMMAT TYTÄRYHTIÖT

Suurimpien tytäryhtiöiden osavuosisiraportissa raportoidaan näiden toimintaa ja taloutta ajalta 1.1.-31.8.2023. Raportin tiedot perustuvat konserniohjauksen lähettämiin, yhtiöiden toimitusjohtajien elokuun 2023 loppuun mennessä palauttamien Targetor-raportoinnin tietoihin.

Yhtiöiden toimittamat tulos- ja tasetiedot ovat tietojen keruuhetkellä olleet vielä osin keskeneräisiä, mistä johtuen elokuun osalta toimitetut tiedot ovat ennusteita. Yhtiöiden kokoeroista, toimialojen- ja toiminnan erilaisuuksista sekä toimitusjohtajien toimittamien raporttien sisällöstä johtuen raportoinnissa on vaihtelua yhtiöiden välillä. Lisätietoa yhtiöistä antavat niiden toimitusjohtajat sekä konserniohjaus.

Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnitelman MAL 2023 hyväksyminen

VD/2265/00.04.03/2023
MSI/THE/MHO/KNU

Helsingin seudun maankäytön (M), asumisen (A) ja liikenteen (L) MAL 2023 -suunnitelma on strateginen, Helsingin seudun 14 kuntaa kattava suunnitelma. Se ilmaisee kuntien yhteisen tavoitettilan seudun kehityksestä vuoteen 2040 ja luo näkemystä vuoteen 2060 asti. Suunnitelma toimii pohjana käynnissä oleville MAL-sopimusneuvotteluille.

Suunnitelmakokonaisuus kattaa lakisääteisen liikennejärjestelmäsuunnitelman. Vaikutusten arviointi puolestaan täyttää SOVA-lain (laki viranomaisen ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista 200/2005) vaatimukset ja arviointia on tehty liikenteen lisäksi maankäytön ja asumisen keskeisistä teemoista.

MAL 2023 -suunnitelma tiivistää keskeiset yhdyskuntarakenteen, liikennejärjestelmän ja asuntotarjonnan kehittämisen toimenpiteet ja seudun tavoitellut ominaispiirteet, jotka toteuttavat suunnitelmalle asetettuja tavoitteita. Kiteytetysti MAL 2023 -suunnitelman sisältö voidaan kuvata viiden kohdan mukaan:

- Jatketaan Helsingin seudun yhdyskuntarakenteen pitkäjänteistä tiivistämistä, erityisesti keskuksiin ja raideliikenteeseen tukeutuen sekä nykyistä liikennejärjestelmää täysimääräisesti hyödyntäen.
- Rakennetaan Helsingin seudun asukkaiden tarpeisiin monipuolisia ja laadukkaita asumisen vaihtoehtoja ja uudistetaan määrätietoisesti asuinalueita, jotka uhkaavat jäädä kehityksestä jälkeen.
- Panostetaan aiempaa vahvemmin Helsingin seudun kestävästä liikennejärjestelmän kehittämiseen ja varmistetaan tehokas joukkoliikennejärjestelmä myös tulevaisuudessa.
- Seudullisella ja kansallisella tasolla toteutetaan monipuolisia toimenpiteitä, joilla vähennetään liikenteen päästöjä ja asumisen energiankulutusta.
- Vahvistetaan Helsingin seudun elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä kehittämällä keskeisiä elinkeinoalueita sekä parantamalla kansainvälistä saavutettavuutta ja logistiikan tehokkuutta.

Suunnitelmassa Helsingin seudun asukasluvun ennakoidaan kasvavan nykyisestä 1,5 miljoonasta lähes kahteen miljoonaan vuoteen 2040 mennessä. Tähän kasvuun vastataan rakentamalla vuosittain 16 500 asuntoa. Vantaan osalta tavoitteet hieman nousisivat suhteessa voimassa olevaan MAL-sopimukseen. Asuntojen määrä nousee voimassa olevan sopimuksen 2 640 asunnosta suunnitelman 2 720 asuntoon. Asuntoasemakaavoituksessa lisäystä sopimuksen mukaiseen vuosittaiseen tavoitteeseen 240 050 k-m² on 7 250 kerrosneliömetriä uutta asumisen kerrosalaa. Uusi rakentaminen ohjataan pääosin jo rakennetuille alueille keskuksiin ja raideliikenteen varsille, mikä tarkoittaa seudun yhdyskuntarakenteen tiivistymistä. Seudun asukkaiden tarpeisiin rakennetaan monipuolisia ja laadukkaita asuntoja. Asuinalueita, jotka uhkaavat jäädä kehityksestä jälkeen, uudistetaan määrätietoisesti kaupunki uudistusten keinoin.

MAL 2023 -investointiohjelma on laadittu vuosille 2024–2035 ja hankkeet on määritetty kolmeen koriin vuosille 2024–2027, 2028–2031 ja 2032–2035. Investointiohjelmaan on muodostettu eri liikennemuotojen ja seudun alueiden näkökulmasta tasapainoinen kokonaisuus, jonka vaikutukset vastaavat MAL 2023 -suunnitelman tavoitteisiin (hiilineutraali, hyvinvoiva, menestyvä). Vantaan osalta

suunnitelman merkittävin hanke on Vantaan ratikka, joka on nostettu ensimmäiseen koriin. Myös Hämeenlinnan väylän parantaminen välillä Kehä I – Kaivoksela on ajoitettu samalle jaksolle. Lapinkylän aseman rakentaminen on sijoitettu viimeiseen ajanjaksoon.

MAL 2023 -suunnitelman hyväksyi 12.9.2023 maankäytön ja asumisen (MA) tavoitteiden osalta Helsingin seudun yhteistyökokous (HSYK) ja lähetti sen edelleen kuntien hyväksyttäväksi. MAL-suunnitelman liikenteen (L) osuuden päätösvalta on HSL:n hallituksella, joka hyväksyi MAL 2023 -suunnitelman liikennejärjestelmäosion 12.9.2023 (§ 80). Kokonaisuuden kannalta on kuitenkin selkeintä lukea myös L-osuus Vantaan hyväksymispäätökseen.

MAL-suunnittelun seuraava vaihe on MAL-sopimusneuvottelut, jotka käynnistettiin valtion ja seudun kuntien välillä 26.10.2023.

MAL 2023 suunnitelman aineistot löytyvät kokonaisuudessaan oheisen linkin takaa
<https://www.hsl.fi/hsl/mal>

Kaupunginhallitus 31.10.2023 § 10

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle hyväksyttäväksi Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnitelma MAL 2023.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Kaupunginvaltuusto 13.11.2023 § 7

Kaupunginhallituksen esitys:

Päätetään hyväksyä Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnitelma MAL 2023.

Käsittely:

Asian käsittelyn aikana kaupunginvaltuutettu Pekka Virkamäki esitti kaupunginvaltuutettu Tuukka Saimenin kannattamana seuraavaa muutosta kaupunginhallituksen esitykseen:

Vantaa Ratikan rakentaminen siirretään kolmanteen koriin vuosille 2032–2035.

Puheenjohtaja totesi, että asiasta joudutaan äänestämään ja teki seuraavan äänestysesityksen: he, jotka kannattavat kaupunginhallituksen pohjaesitystä, äänestävät jaa, ja he, jotka kannattavat kaupunginvaltuuston jäsen Virkamäen muutosesitystä, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 49 jaa-ääntä, 15 ei-ääntä ja 2 tyhjää-ääntä, joten puheenjohtaja totesi muutosesityksen tulleen hylätyksi.

Asian käsittelyn aikana kaupunginvaltuutettu Tuukka Saimen esitti kaupunginvaltuutettu Kai-Ari Lundellin kannattamana seuraavia muutoksia kaupunginhallituksen esitykseen:

MAL-suunnitelman sivulla 44, muotoillaan teksti uudestaan seuraavanlaisesti:

Pysäköinti on olennainen osa liikennejärjestelmää, monipuoliset pysäköintivaihtoehdot ja -ratkaisut mahdollistavat monia eri kulkutapoja. Pysäköinnillä on vaikuttavuutta kulkutavan valintaan. Kunnat päättävät itsenäisesti pysäköintipolitiikastaan, maksullisen pysäköinnin hinnoista ja pysäköinti vyöhykkeistä.

MAL-suunnitelman sivulla 46 muotoillaan teksti uudestaan seuraavanlaisesti:

Kunnat voivat itsenäisesti päättää maksullisen pysäköinnin hinnoista, pysäköinti vyöhykkeiden laajentamisesta ja kapasiteetin lisäämisestä joukkoliikenne palvelutason alueille. Pysäköinnin hinnoittelussa joukkoliikenteen palvelutaso alueilla, tiiviin maankäytön alueilla ja asemanseuduilla pitää ottaa huomioon erityisesti yritysten menestymisen mahdollisuudet. Pysäköinnin hinnoittelussa huomioidaan liityntäpysäköinnin kilpailukykyisyys. Kunnat suunnittelevat itsenäisesti kaikki pysäköintiratkaisut kuntakohtaisten olosuhteiden mukaisesti.

MAL-suunnitelman sivulla 48 muotoillaan teksti uudestaan seuraavanlaisesti

Kunnat päättävät itsenäisesti pysäköintihinnoista kaikissa kunnan eri pysäköintivyöhykkeillä. Kunnat voivat halutessaan laajentaa pysäköinnin vyöhykkeitä, laajentaa pysäköinnin kapasiteettia joukkoliikenteen palvelutaso alueilla sekä asettaa aikarajoituksia.

Kunnat voivat keventää tai kasvattaa pysäköinnin hinnoittelun muutoksia joukkoliikenteen palvelutaso alueilla, tiiviin maankäytön alueilla ja asemanseuduilla. Kunnat suunnittelevat pysäköintiä kuntakohtaisten olosuhteiden mukaisesti.

Pysäköinnin hintaa ei pidä ohjeistaa sijainnin mukaan. Pysäköinnin suunnittelussa on otettava huomioon yritysten mahdollisuus riittäviin asiakasvirtoihin, jotta yritysten menestyminen on mahdollista. Kaavoituksella tuetaan yritysten menestymistä. Näitä on mm. riittävät pysäköintipaikkojen määrät yritysten välittömässä läheisyydessä. Asiakasvirtoja voidaan ohjata tehokkaasti hyvin suunnitelluilla pysäköintiratkaisuilla.

Kunnat pyrkivät tehostamaan ja laajentamaan pysäköintiratkaisuja. Näitä ovat mm. pysäköintivyöhykkeiden maksujen keventäminen, jolla tuetaan työpaikkojen saatavuutta. Kunnan ensisijainen tehtävä on vahvistaa yritysten menestymistä ja pysäköintiratkaisut ovat tässä merkittävässä asemassa.

Puheenjohtaja totesi, että asiasta joudutaan äänestämään ja teki seuraavan äänestysesityksen: he, jotka kannattavat kaupunginhallituksen pohjaesitystä, äänestävät jaa, ja he, jotka kannattavat kaupunginvaltuuston jäsen Saimenin muutosesitystä, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 46 jaa-ääntä, 14 ei-ääntä ja 6 tyhjää-ääntä, joten puheenjohtaja totesi muutosesityksen tulleen hylätyksi.

Asian käsittelyn aikana kaupunginvaltuutettu Kai-Ari Lundell esitti kaupunginvaltuutettu Markku Weckmanin kannattamana seuraavia muutoksia kaupunginhallituksen esitykseen:

Vantaa ei osallistu lentoradan suunnitteluun eikä valmisteluun, koska kyseessä on valtiollinen hanke.

Puheenjohtaja totesi, että asiasta joudutaan äänestämään ja teki seuraavan äänestysesityksen: he, jotka kannattavat kaupunginhallituksen pohjaesitystä, äänestävät jaa, ja he, jotka kannattavat kaupunginvaltuuston jäsen Lundellin muutosesitystä, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 41 jaa-ääntä, 23 ei-ääntä ja 2 tyhjä-ääntä, joten puheenjohtaja totesi muutosesityksen tulleen hylätyksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Merkittiin, että vihreiden valtuustoryhmä jätti asiaan seuraavan pöytäkirjalausuman:

MAL-sopimuksen toimenpiteillä ei saavuteta edes MAL-suunnitelman omia liikenteen päästövähennystavoitetta. Lisäksi MAL-suunnitelman asettama päästövähennystavoite on jo itsessään riittämätön Vantaan omiin päästövähennystavoitteisiin pääsemiseksi. Vantaan on hyödynnettävä MAL-sopimusta laajempaa keinovalikoimaa liikenteen päästöjen vähentämiseksi ja tehtävä jatkossa entistä enemmän töitä resurssiviisauden tiekartan tavoitteiden saavuttamiseksi.

Merkittiin, että perussuomalaisten valtuustoryhmä jätti asiaan seuraavan pöytäkirjalausuman:

Vantaan valtuusto hyväksyi Ratikan kaavarunko -kehityskuvan ja Ratikan hankesuunnitelman kesäkuussa 2023. Ratikan kaavarunko vastaa MAL-sopimuksen tavoitteita. Ratikan kaavarunkon mukainen asuntorakentaminen ja kaupunkirakenne voidaan toteuttaa siten, että joukkoliikenne hoidetaan linja-autoilla.

Osana Ratikan hankesuunnitelmaa tehtiin useita selvityksiä, joilla tarkennettiin alkuperäisen vuonna 2019 Ratikkasuunnitelman perusteita. Vantaan Ratikkasuunnitelma sisällytettiin osaksi vuonna 2019 MAL2019-2040 suunnitelmaa. Vantaan ratikka nähtiin välttämättömänä, jotta Lentoaseman ja Länsimäen välinen kaupunkirakenne ja asuntotuotanto voidaan toteuttaa. Ratikan matkustajien määrä arvioitiin olevan vuonna 2050 noin 81 000 matkustaja/vuorokausia. Tätä poikittaisliikenteen määrää ei olisi voitu hoitaa linja-autoilla. Ratikan nopea toteuttaminen näytti välttämättömältä ja hanke liikennetaloudellisesti kannattavalta (Väyläviraston laskentamallilla 0,78).

Ratikan hankesuunnitelman osana myös matkustajamääräennuste tarkistettiin syksyllä 2022 (WSP) Helmet -menetelmällä. Ratikan kaavarunko – kehityskuvan mukainen vuoden 2050 matkustajamääräennuste laski 31 000 matkustajaan. (Nykyisin saman reitin matkustajamäärä on 14 000 matkaa/vrk bussilinja 560). Helsingin Jokerilinjan kokemusten perusteella tämä määrä on yksinkertaisella toimenpiteillä hoidettavissa linja-autoilla (mm. valo-ohjattujen risteysten ohittaminen ja vain busseille tehtävät linjanoikaisut).

Matkustajamäärän vähentymien alle puoleen teki Vantaa Ratikka -hankkeesta Väyläviraston laskentaperusteiden mukaan täysin kannattamattoman. Käsiteltävänä olevassa MAL-suunnitelmassa edellytetään, että rahoitettavat hankkeet ovat kannattavia.

Matkustajamäärän vähäisyyden johdosta ratikka kulkisi vuosikymmenet puolityhjänä. Miljardiluokan investointina se heikentäisi tarpeettomasti pääkaupunkiseudun joukkoliikenteen kannattavuutta. Pelkät

korkokulut olisivat kymmeniä miljoonia. Lykkäämällä hankkeen toteutusta voidaan etsiä vaihtoehtoja hankkeen kannattavuuden parantamiseksi,

Seutusuunnitelman mukaan väestömäärä kasvaa seuraavien kahdenkymmenen vuoden aikana 1.5 miljoonasta 1,9 miljoonaan asukkaaseen. Vantaan ratikan hankesuunnitelman mukaan Vantaan väestömäärä kasvaa ratikan kasvukäytävällä Ratikan toteutumisen myötä 80 000 asukkaalla ja ilman ratikkaa nykyistä linja-autovaihtoehtoa kehittämällä 60 000 asukkaalla, Vastaavasti koko Vantaa kasvu olisi Ratikalla yli 100 000 ja ilman ratikkaa 80 000 uutta asukasta. Vantaan asukasmäärän vuosittainen kasvu olisi Ratikka vaihtoehdossa lähes 2 % ja ilman ratikkaa alle 1,5 %. Ratikkavaihtoehdossa kasvun tulisi painottua 2030-luvulle Ratikan omarahoitukseen tarvittavien maanmyyntitulojen varmistamiseksi. Mikäli Ratikan rakentaminen hyväksytään, niin Vantaan kasvu on noin neljänneksen seudun kasvusta seuraavien kahdenkymmenen vuoden aikana. Vantaan kasvu perustuisi lähes kokonaan muunkielisiin. Ratikan hankesuunnitelman mukainen kasvu merkitsee Vantaan väestön muunkielisten osuuden kasvamista 25 %:sta 40 %:iin ja sitä, että Vantaa osuus koko seudun asukasmäärän kasvusta 20 vuoden aikana olisi neljännes.

Merkittiin, että perussuomalaisten valtuustoryhmä jätti asiaan seuraavan pöytäkirjalausuman:

Pysäköinnin hintaa ei pidä ohjeistaa sijainnin mukaan. Pysäköinnin suunnittelussa on otettava huomioon yritysten mahdollisuus riittäviin asiakasvirtoihin, jotta yritysten menestyminen on mahdollista. Kaavoituksella tuetaan yritysten menestymistä. Näitä on mm. riittävät pysäköintipaikkojen määrät yritysten välittömässä läheisyydessä. Asiakasvirtoja voidaan ohjata tehokkaasti hyvin suunnitelluilla pysäköintiratkaisuilla.

Kunnat pyrkivät tehostamaan ja laajentamaan pysäköintiratkaisuja. Näitä ovat mm. pysäköintivyöhykkeiden maksujen keventäminen, jolla tuetaan työpaikkojen saatavuutta. Kunnan ensisijainen tehtävä on vahvistaa yritysten menestymistä ja pysäköintiratkaisut ovat tässä merkittävässä asemassa.

Merkittiin, että perussuomalaisten valtuustoryhmä jätti asiaan seuraavan pöytäkirjalausuman:

Vantaa ei osallistu lentoradan suunnitteluun eikä valmisteluun, koska kyseessä on valtiollinen hanke.

Liitteet:

- MAL 2023 suunnitelma
- MAL 2023 taustaraportti
- Suunnitelman vaikutusten arviointiselostus
- Äänestysraportti § 7 kv 13.11.2023 Vantaan ratikka
- Äänestysraportti § 7 kv 13.11.2023 pysäköinti
- Äänestysraportti § 7 kv 13.11.2023 lentorata

Muutoksenhakuohje: 1. valitusosoitus

Lisätiedot:

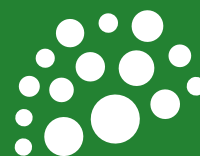
Yleiskaavapäällikkö Mari Siivola, 040 336 0159
etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

MAL 2023

Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnitelma

MAL
2023

MAL 2023

Helsingin seudun maankäytön asumisen
ja liikenteen suunnitelma

**Hyväksytty HSL hallitus ja HSYK 12.9.2023 sekä KUUMA-
johtokunta 26.9.2023.**

HSL Helsingin seudun liikenne

HSL Helsingin seudun liikenne
Opastinsilta 6 A
PL 100, 00077 HSL
puhelin (09) 4766 4444
www.hsl.fi

Lisätietoja:

Sini Puntanen, etunimi.sukunimi@hsl.fi
Heikki Salmikivi, etunimi.sukunimi@hel.fi
Tomi Henriksson, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Esipuhe

Helsingin seudun MAL 2023 -suunnitelma on valmisteltu ja valmistunut aikana, joka on ollut täynnä yhteiskunnallisia mullistuksia. Edellisen MAL 2019 -suunnitelman valmistumisen jälkeen, vuonna 2020 käynnistyi maailmanlaajuinen COVID19-pandemia, joka muutti, ehkä jopa pysyvästi, käsitystämme mm. liikkumisesta, työn tekemisen tavoista ja asumistavoista. MAL-suunnittelussa on pyritty ennakoimaan tulevaisuutta täysin uudentilanteessa.

Suuren haasteen eteen on joutunut erityisesti joukkoliikenne matkustajamäärien romahdettua pandemian ja liikkumisrajoitusten alettua. Matkustajat ovat hiljalleen rajoitusten poistuttua palanneet joukkoliikenteen pariin, mutta pysyväksi toimintatavaksi jäänyt etätyö jättäneen, erityisesti työmatkaliikkumisen osalta matkustajamäärät myös lähivuosina aiempaa alemmalle tasolle. Joukkoliikennejärjestelmä on tärkeä osa kestävästä liikennejärjestelmästä, joten sen kilpailukykyä ja toimivuudesta on pidettävä erityistä huolta myös tässä liikkumisen murrosvaiheessa.

Pandemia muutti ajatteluamme myös asumiskysymyksiin liittyen. Viher- ja virkistysalueiden merkitys korostui ihmisen arjessa ja vapaa-ajalla, kun muut palvelut olivat suljettuina. Lisääntynyt kotona vietetty aika ja etätyöt asettivat myös uudenlaisia toiveita väljemmästä asumisesta. Monille etätyö on mahdollistanut piilevien asumistavojen toteuttamisen, mikä on näkynyt esimerkiksi monipaikkaisen asumisen lisääntymisenä ja muuttona kauemmaksi työpaikasta. Tilanne on osittain palautunut, mutta erityisesti asumisväljyyden kasvu näkyy seudun asuntomarkkinoilla.

Venäjän hyökättyä Ukrainaan keväällä 2022 syntyi toimintaympäristöön uusi merkittävä epävarmuustekijä ja Suomen geopoliittinen tilanne muuttui ratkaisevasti. Panostukset huoltovarmuuteen ja puolustukseen hallitsevat yhteiskunnallista keskustelua ja vaikuttavat kokonaisvaltaisesti siihen, kuinka yhteisiä varoja priorisoidaan. Tiukka taloudellinen tilanne heijastuu myös liikenteen hallinnonalalle, mikä väistämättä tulee vaikuttamaan liikennejärjestelmän kehittämisen mahdollisuuksiin vähintäänkin keskipitkällä aikavälillä. SOTE-uudistus vaikeuttaa osaltaan kuntien taloudellista tilannetta ja heikentää kuntien investointikykyä. Samanaikaisesti energian hinnan nousu on vaikuttanut mm. liikenteen, asumisen ja rakentamisen kustannuksiin merkittävästi. Liikenteen kustannusten kasvu vaikuttaa kuljetusten kustannustasoon ja sen myötä kaikkien tuotteiden hintoihin, mutta myös kansalaisten arkeen liikkumisen kallistuessa.

Asuntokauppa vilkastui COVID19-pandemian myötä koko seudulla. Esimerkiksi Helsingissä tehtiin asuntokauppaa vilkkaammin kuin koskaan aiemmin 2010-luvulla.

Muuttoliike suuntautui erityisesti kehyskuntiin, jossa myös asuntokauppa kävi vilkkaana. Erityisesti etsittiin lisätilaa, ja pienimpien asuntojen kysyntä laski. Venäjän hyökkäyssodan alettua ja sen vaikutusten levittyä laajemmalle epävarmuus asuntomarkkinoilla on lisääntynyt. Rakentamiskustannukset ja energian hinta ovat nousseet, samoin asuntolainojen korot, ja kuluttajien luottamus oman talouteen on vähentynyt. Kaikella tällä on vaikutuksia sekä rakennuttajien ja rakennusliikkeiden että kuluttajien käyttäytymiseen.

Erityisesti keväästä 2023 alkaen seudun asuntokauppa on hidastunut. Rakentamisen suhdanne on heikentynyt ja uusien asuntoaloitusten määrät ovat laskeneet huomattavasti verrattuna viime vuosien huippulukemiin. Myös valmistuneiden asuntojen määrät ovat jääneet hiukan viime vuosien tasosta, mutta asuntoaloitusten määrän lasku näkyy valmistuneissa asunnoissa vasta tulevina vuosina. Asuntomarkkinatilanteen ennustetaan jatkuvan, kunnes korot ja inflaatio asettuvat ja kuluttajien luottamus kohenee.

Venäjän hyökkäyssota on vauhdittanut tarvetta luopua fossiilisista polttoaineista ja erityisesti venäläisestä öljystä ja kaasusta. Samaan aikaan ilmastonmuutos ei odota ja vihreää siirtymää on tehtävä pikaisella vauhdilla. Erityisesti liikenteen sähköistyminen on ottanut suuria harppauksia. Toisaalta vaade hiilinielujen ja biodiversiteetin suojeluun on kasvanut entisestään.

Merkittävin muutos on epävarmuuden lisääntyminen kaikessa suunnittelussa. Esi-merkiksi seudun kasvunäkymä ja investointien kiireellisyys ovat muuttuneet epäselvemmiksi. Suunnitelman valmistelussa on hyväksytty, että näkymä tulevaisuuteen on nykyisellään sumuinen. Samalla on huomioitava, että teemme suunnitelmaa vuoteen 2040. Siihen mennessä ehdimme käydä läpi monenlaisia uusia mullistuksia sekä päivittää suunnitelmaa vielä lukuisia kertoja. Suhtautukaamme tulevaisuuteen siis positiivisella mielellä, mutta riittävällä maltilla.

Tiivistelmä

Helsingin seudun MAL 2023 -suunnitelma on strateginen, Helsingin seudun 14 kuntaa kattava maankäytön (M), asumisen (A) ja liikenteen (L) suunnitelma. Suunnitelma ilmaisee seudun kuntien yhteisen tavoitetilan seudun kehityksestä vuoteen 2040 ja luo näkemystä vuoteen 2060 asti. MAL 2023 jatkaa seudun maankäytön ja liikennejärjestelmän suunnittelun perinnettä ja päivittää edellisen MAL 2019 -suunnitelman. MAL 2023 -suunnitelma toimii kuntien puolelta lähtökohtana valtion ja kuntien väliselle MAL-sopimukselle, jossa sovitaan tärkeimmistä lähivuosien maankäytön, asumisen ja liikenteen toimenpiteistä Helsingin seudulla.

Visiona on, että Helsingin seutu on vuonna 2040 Euroopan kestävimmin kasvava ja ihmisläheisin metropolialue. Seutu saavuttaa vision mukaisen tulevaisuuden vuoteen 2040 mennessä vastamalla suunnitelmalle asetettuihin kolmeen päätavoitteeseen: hiilineutraaliin, hyvinvoivaan ja menestyvään Helsingin seutuun.

Helsingin seutua kehitetään yhdyskuntarakenteeltaan monikeskuksisena metropolina. Merkittävin osa kasvusta ohjataan joukkoliikenteellä hyvin saavutettaville alueille, erityisesti raideliikenteeseen, asemiin ja joukkoliikenteen solmukohtiin tukeutuen. Kasvun ohjaamisessa hyödynnetään maankäytön ensisijaista kehittämisvyöhykettä. Seudun erilaiset alueet tarjoavat asukkaiden vaihtelevia mieltymyksiä ja tarpeita vastaavia laadukkaita ja monipuolisia asumisen vaihtoehtoja. Keskukset ovat yhdyskuntarakenteen tiivistämisen painopistealueita ja joukkoliikenteen solmukohtia, keskusten ulkopuolella ympäristö on luonnonläheinen ja rakenne väljempi. Keskuksia kehitetään toimintoiltaan sekoittuneina alueina, joissa asuminen, työpaikat ja palvelut kohtaavat ja joissa palvelut ovat helposti saavutettavissa kävellen, pyörällä ja joukkoliikenteellä. Seudun alueiden tasapainoiseen kehitykseen vaikutetaan esimerkiksi saavutettavuutta parantavin liikenneinvestoinnein ja edistämällä monipuolista asuntotuotantoa. Suunnitelmassa on tunnistettu seudullisella tasolla erityisiä uudistustoimenpiteitä kaipaavia kaupunki uudistusalueita, joille suunnataan monipuolisia kaupunkikehittämisen toimenpiteitä.

Jo tehdyt tai rakenteilla olevat investoinnit seudulla hyödynnetään mahdollisimman tehokkaasti. Keskeistä on olemassa olevan liikennejärjestelmän ja erityisesti raideverkon varren täydennysrakentamis- ja kaupunkikehittämispotentiaalin hyödyntäminen sekä olemassa olevan liikennejärjestelmän tehostamis- ja ylläpitotoimenpiteet. Asemanseuduilla panostetaan paitsi tiivistämiseen myös ympäristön viihtyisyyden sekä monipuolisten palvelujen ja asuntotarjonnan parantamiseen. Juna- ja metroasemien laatutasoa ja käytettävyyttä parannetaan. Liikennejärjestelmän kehittämishankkeet parantavat olemassa olevan järjestelmän hyödyntämismahdollisuuksia, toimivat edellytyksenä muun järjestelmän kehittämiselle tai mahdollistavat uutta maankäyttöä ja kaupunkikehittämistä sekä tukevat logistiikan toimintaedellytyksiä. Kävely tunnistetaan omana kulkumuotonaan ja sen edellytyksiä parannetaan erityisesti seudun keskuksissa sekä osana joukkoliikenteen matkaketjuja. Pyöräliikenteen kulkutapaosuutta kasvatetaan toteuttamalla laadukas seudullinen pyöräverkko. Joukkoliikenteen kilpailukykyä suhteessa henkilöautoliikenteeseen parannetaan esimerkiksi kilpailukykyisillä lipun hinnoilla, palvelutason kehittämisellä, joukkoliikenteen nopeuttamisella sekä varmistamalla laajemmin joukkoliikenteen järjestämisen taloudellinen kestävyys. Suunnitelma sisältää monipuolisen toimenpidekokonaisuuden liikenteen päästöjen vähentämiseksi.

Julkaisija: HSL Helsingin seudun liikenne

Päivämäärä 6.9.2023

Julkaisun nimi: MAL 2023, Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnitelma

Avainsanat: maankäyttö, asuminen, liikenne, Helsingin seutu

Sarjan nimi ja numero: HSL:n julkaisuja 5/2023

ISSN 1798-6184 (pdf)

ISBN 978-952-253-366-1 (pdf)

Kieli: suomi.

Sivuja: 88.

Sammandragssida

MAL 2023-planen är en strategisk plan om markanvändningen (M), boendet (B) och trafiken (T) i Helsingforsregionen som omfattar Helsingforsregionens 14 kommuner. Planen beskriver kommunernas gemensamma målbild om utvecklingen i regionen fram till 2040 och skapar vision fram till 2060. MAL 2023 fortsätter traditionen med planeringen av markanvändningen och trafiksystemet och uppdaterar den föregående MAL 2019-planen. MAL 2023-planen fungerar som utgångspunkt för MBT-avtalet mellan staten och kommunerna där man kommer överens om de viktigaste åtgärderna i markanvändningen, boendet och trafiken i Helsingforsregionen under de närmaste åren.

Visionen är att Helsingforsregionen är det mest hållbart växande och människonära metropolområdet i Europa. Regionen når den framtid som beskrivs i visionen senast 2040 genom att besvara de tre huvudmål som har satts upp för planen: att Helsingforsregionen är kolneutral, välmående och framgångsrik.

Helsingforsregionen utvecklas som en metropol med många centrum. Största delen av tillväxten riktas till områden som enkelt kan nås med kollektivtrafiken, särskilt med tanke på spårtrafiken, stationer och kollektivtrafikens knutpunkter. I styrningen av tillväxten utnyttjas markanvändningens prioriterade utvecklingszon. De olika zonerna i regionen erbjuder högklassiga och mångsidiga alternativ för boendet som motsvarar invånarnas varierande preferenser och behov. Centrumen är tyngdpunkter för tätare samhällsstrukturer och kollektivtrafikens knutpunkter, medan miljön utanför centrum är naturnära och strukturen glesare. Centrumen utvecklas som områden med blandade funktioner där boendet, arbetsplatserna och servicen möter varandra och där det är enkelt att nå tjänsterna till fots, med cykel och kollektivtrafik. För att utvecklingen i regionen är balanserad kan påverkas t.ex. med trafikinvesteringar som förbättrar tillgängligheten och genom att främja mångsidig bostadsproduktion. I planen identifieras stadsförnyelseområden som behöver särskilda förnyelseåtgärder på regionnivå. Till dessa områden riktas mångsidiga stadsutvecklande åtgärder.

Investeringar som redan är gjorda eller hålls på att byggas utnyttjas så effektivt som möjligt i regionen. Det viktigaste är att stadsutvecklingspotentialen och potentialen som finns i det kompletterande byggandet vid det redan existerande trafiksystemet och framförallt vid spårnätet utnyttjas samt effektiviserings- och uppehållsåtgärderna i det redan existerande trafiksystemet. I stationsområdena satsas förutom på förtätning också på miljöns trivsamt och på förbättring av mångsidiga tjänster och bostadsproduktionen. Tåg- och metrostationernas kvalitetsnivå och användbarhet förbättras. Utvecklingsprojekten i trafiksystemet förbättrar möjligheterna för att utnyttja det redan existerande systemet, fungerar som förutsättningar för utveckling av det övriga systemet eller möjliggör ny markanvändning och stadsutveckling samt stöder logistikens verksamhetsförutsättningar. Promenad identifieras som ett eget frädsätt och dess förutsättningar förbättras framförallt i regionens centrum samt som en del av kollektivtrafikens resekedjor. Cykeltrafikens andel som färdssätt ökas genom att bygga ett högklassigt regionalt cykelnät. Kollektivtrafikens konkurrenskraft i relation till personbilstrafiken förbättras till exempel med biljettpreiser som är konkurrenskraftiga, genom att utveckla servicenivån, försnabba kollektivtrafiken samt genom att säkerställa att det är ekonomiskt sett hållbart att ordna kollektivtrafiken. I planen ingår en mångsidig åtgärdshelhet för att minska trafikens utsläpp.

Utgivare: HRT Helsingforsregionens trafik
Datum: 6.9.2023
Publikationens titel: Planutkast för markanvändningen,
boendet och trafiken i Helsingforsregionen
Nyckelord: markanvändningen, boendet, trafiken

Publikationsseriens titel och nummer: HRT publikationer 5/2025
ISSN 1798-6184 (pdf)
ISBN 978-952-253-366-1 (pdf)
Språk: finska.
Sidantal: 88.

Abstract

The Helsinki Region Land Use, Housing and Transport Plan, MAL 2023, is a strategic plan for the 14 municipalities in the Helsinki region. (MAL comes from the Finnish words for land use, housing and transport.) The plan sets out a common target of the region's municipalities for the development of the region until 2040 and creates a vision until 2060. MAL 2023 continues the tradition of land use and transport system planning in the region and updates the previous MAL 2019 plan. On the part of the municipalities, the MAL 2023 plan serves as the basis for an MAL Agreement between the state and the municipalities. The agreement sets out the most important land use, housing and transport measures in the Helsinki region in the next few years.

The vision is that in 2040, Helsinki region will be the most sustainably growing and people-centered metropolitan area in Europe. The region will achieve its vision for the future by 2040 by responding to the three main objectives set for the plan: A carbon neutral, healthy and successful Helsinki region.

The Helsinki region will be developed as a metropolitan area with a polycentric urban structure. Most of the growth will be directed to areas that are easily accessible by public transport, especially by relying on rail traffic, stations and public transport nodes. A primary development zone for land use will be used to direct growth. The different areas in the region offer high-quality, diverse housing options that meet the residents' varying preferences and needs. Centers are public transport nodes and priority areas for more compact urban development, while areas outside the centers are close to nature and their structure is less compact. Centers will be developed as mixed-use areas that integrate housing, jobs and services where services are easily accessible by walking, cycling and public transport. A balanced development of areas in the region will be achieved, for example, by means of transport investments improving accessibility and by promoting diversified housing production. At the regional level, the plan identifies urban regeneration areas requiring special reform measures. A range of urban development measures will be targeted at these areas.

Investments already made or under construction in the region will be utilized as efficiently as possible. It is essential to utilize the infill and urban development potential of the existing transport system, especially along the rail network, to improve the efficiency of the existing transport system and ensure its maintenance. In areas around stations, focus is not only on increasing density but also on making the environment more pleasant and improving the supply of services and housing. The quality and usability of train and metro stations will be improved. Transport system development projects improve the possibilities of exploiting the existing system, provide a foundation for the development of the rest of the system or enable new land use and urban development, and support the operating conditions for logistics. Walking is recognized as a mode of transport in its own right, and the preconditions for walking will be improved, especially in regional centers and as part of public transport travel chains. The modal share of cycling will be increased by creating a high-quality regional cycling network. The competitiveness of public transport compared to car traffic will be improved, for example, by means of competitive ticket prices, improvement of the service level, speeding up public transport and ensuring wider financial sustainability of the organization of public transport. The plan includes a diverse package of measures to reduce transport emissions.

Published by: HSL Helsinki Region Transport

Date of publication: 6.9.2023

Title of publication: Helsinki Region Land Use, Housing and Transport Plan

Keywords: land use, housing, transport services, Helsinki region

Publication series title and number: HSL Publications 5/2023

ISSN 1798-6184 (pdf)

ISBN 978-952-253-366-1 (pdf)

Language: Finnish.

Pages: 88.

Sisällysluettelo

1. Mikä on MAL-suunnitelma?	9
2. Seudun nykytila ja kehityssuunnat	9
3. Helsingin seutu 2040 - Euroopan kestävimmin kasvava ja ihmisläheisin metropolialue	11
4. MAL 2023 -suunnitelma pähkinänkuoressa	13
5. MAL 2023 -suunnitelman toimenpiteet	18
5.1 Helsingin seutu kasvaa kestävästi	20
5.1.1. Varmistamme asuntotuotannon riittävyyden kasvavalla seudulla	20
5.1.2. Ohjaamme uuden maankäytön nykyiseen rakenteeseen	21
5.1.3. Edistämme kestäväää liikkumista	28
5.1.4. Vähennämme liikenteen ja asumisen CO ₂ -päästöjä	42
5.2. Helsingin seutu tarjoaa laadukkaan ja monipuolisen elinympäristön	50
5.2.1. Huolehdimme asuinalueiden ja asuntotarjonnan monipuolisuudesta ja laadusta	50
5.2.2. Toteutamme valtion tukemaa ARA-asuntotuotantoa ja edistämme asumisen välimuodon mallien kehittämistä	51
5.2.3. Korjaamme alueellista eriytymiskehitystä kaupunkiuudistuksen keinoin	53
5.2.4. Luomme palveluiden sijoittumisella mahdollisuudet sujuvalle ja laadukkaalle arjelle	55
5.2.5. Vähennämme liikenteen haittoja ja parannamme liikenteen turvallisuutta	56
5.3. Helsingin seutu menestyy kansainvälisesti	58
5.3.1. Vahvistamme Suomen ja Helsingin seudun kansainvälisiä ja valtakunnallisia liikenneyhteyksiä	58
5.3.2. Edistämme elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä	63
5.3.3. Varmistamme logistiikan ja tavaraliikenteen toimivuuden	65
5.3.4. Edistämme liikenteen digitalisaatiota ja automaatiota	67
5.4. Investoimme resurssiviisaasti	68
6. MAL 2023 -suunnitelman vaikutukset	74
6.1. Arviointikokonaisuuksien tavoitetasojen saavuttaminen	74
6.2. Ristiriitaiset vaikutukset	79
6.3. Vaikutusten arvioinnin jatkosuositukset	81
6.3.1. Useampaa tavoitetta tukevat suositukset	81
6.3.2. Hiilineutraali-tavoitetta tukevat suositukset jatkosuunnitteluun	83
6.3.3. Hyvinvoiva-tavoitetta tukevat suositukset jatkosuunnitteluun	84
6.3.4. Menestyvä-tavoitetta tukevat suositukset jatkosuunnitteluun	85
7. Jatkotoimet	86
Liite 1. MAL 2023 Investointiohjelma vuosille 2024–2035.	88

1. Mikä on MAL-suunnitelma?

Helsingin seudun maankäytön (M), asumisen (A) ja liikenteen (L) MAL 2023 -suunnitelma on strateginen, Helsingin seudun 14 kuntaa kattava suunnitelma. Lisäksi Siuntio on mukana liikennejärjestelmäsuunnittelussa. Suunnitelma ilmaisee seudun kuntien yhteisen tavoitetilan seudun kehityksestä vuoteen 2040 ja luo näkemystä vuoteen 2060 asti. MAL 2023 jatkaa seudun maankäytön ja liikennejärjestelmän suunnittelun perinnettä ja päivittää edellisen MAL 2019 -suunnitelman. MAL 2023 -suunnitelma toimii kuntien puolelta lähtökohtana valtion ja kuntien väliselle MAL-sopimukselle, jossa sovitaan tärkeimmistä lähivuosien maankäytön, asumisen ja liikenteen toimenpiteistä Helsingin seudulla.

Helsingin seutu on Suomen ylivoimaisesti suurin kaupunkiseutu ja toimii koko valtakunnan veturina. Helsingin seudulla tehtävillä kestävästä yhdyskuntarakenteesta ja liikkumisen ratkaisuilla on suuri vaikutus myös valtakunnallisesti, sillä useampi kuin joka neljäs suomalainen (27 %) asuu Helsingin seudulla. Helsingin seudun osuus koko maan BKT:stä on 35 %, joten myös taloutta ja elinkeinoelämää tukevilla ratkaisuilla on merkittävä vaikutus koko maan hyvinvoinnille. Helsingin seudun MAL 2023 -suunnitelman ratkaisut eivät olekaan tärkeitä ainoastaan seudun asukkaille tai elinkeinoelämän toimijoille, vaan laajemminkin koko valtakunnan näkökulmasta.

2. Seudun nykytila ja kehityssuunnat

Helsingin seudun väestö on kasvanut merkittävästi koko 2000-luvun ja jatkaa kasvuaan. Asukasmäärän ennustetaan kasvavan vuoden 2020 1,5 miljoonasta lähes 1,9 miljoonaan vuonna 2040. Seudun väestönkasvu on kiihtynyt jälleen koronavuosien 2020–2022 hitaamman kasvun jälkeen ja kasvun odotetaan jatkuvan pitkällä aikavälillä. Seudun vieraskielisen väestön osuuden ennustetaan kasvavan vuoteen 2035 mennessä nykyisestä 17 prosentista 25 prosenttiin.

Asuinkerrosalaa tarvitaan seudulla 1,5-kertainen määrä nykyisestä vuoteen 2060 mennessä väestön kasvaessa ja asumisväljyyden lisääntyessä. Asuntojen hinnat ja asumisen kustannukset ovat haasteena etenkin pieni- ja keskituloisille. Olemassa olevassa asuntokannassa on korjausvelkaa ja seudulla on alueita, jotka vaativat kehittämistoimenpiteitä, jotta ne eivät jää merkittävästi jälkeen seudun keskimääräisestä kehityksestä.

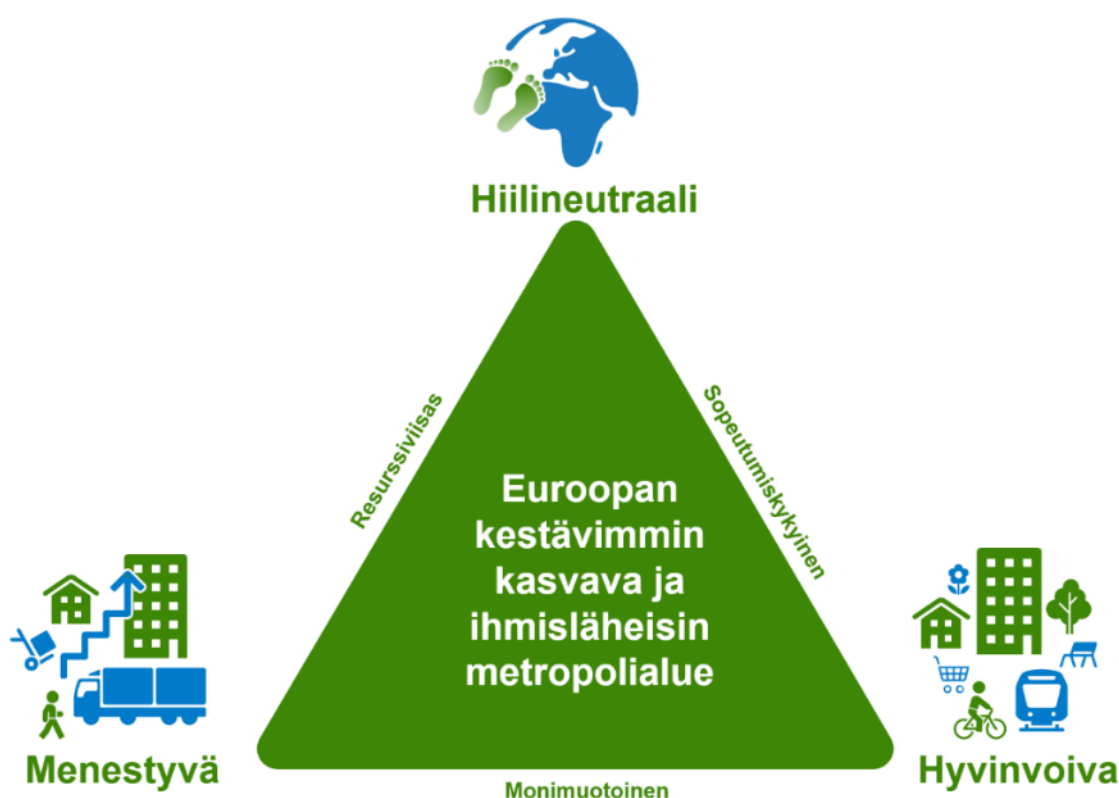
Ennusteen mukaan noin 50 % Helsingin seudun henkilöautoista on sähköautoja tai ladattavia hybridejä vuonna 2040. Liikenteen sähköistyminen on seudulla hie-
man nopeampaa kuin muualla Suomessa. Kuorma-autojen sähköistymisen arvi-
oidaan olevan erittäin hidasta: vuonna 2040 bensiini- ja dieselkäyttöisiä kuorma-
autoja on edelleen 90 % autokannasta, eikä Helsingin seutu eroa tässä valtakun-
nan ennusteesta. On myös arvioitu, että ajoneuvokannan sähköistyminen voi olla
myös ennustettua nopeampaa, mikäli valmisteilla olevat EU-lainsäädäntöhank-
keet toteutuvat suunnitellusti ja valtakunnallisia päästövähennystoimia ediste-
tään määrätietoisesti.

Henkilöautot muodostavat valtaosan seudun liikennesuoritteesta nyt ja tulevai-
suudessa. Kuorma-autot ja yhdistelmäajoneuvot muodostavat melko pienen
osan suoritteesta, mutta suuren osan päästöistä. Erityisesti sähköautojen yleis-
tyminen (vuosiin 2030–2040 mennessä) tarkoittaa nykykehityksellä autoilun kes-
kimääräisten kustannusten laskua. Sen sijaan joukkoliikenteen kustannukset
ovat nousussa. Joukkoliikenteen matkustajamäärät ovat romahtaneet koronan
takia ja niiden palautumisessa ennalleen kestää. Lisäksi joukkoliikenteen infra- ja
operointikustannusten merkittävä kasvu aiheuttaa paineita joukkoliikenteen lipun
hintojen korotuksille keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä.

Syksyllä 2018 Helsingin seudun asukkaat tekivät 60 % matkoista kestävin kulku-
tavoin. Koronapandemia on muuttanut liikkumistottumuksia, eivätkä vuoden 2018
liikkumistutkimuksen mukaiset kulkumuoto-osuudet vastaa nykytilannetta. Ko-
ronapandemian keskellä, vuonna 2021 tehdyn Valtakunnallisen henkilöliikenne-
tutkimuksen seututarkastelun mukaan Helsingin seudun kestävien kulkumuoto-
jen osuus oli 52 %. Helsingin kaupungin tekemien tutkimusten perusteella vaikut-
taa siltä, että korona-aikana tehtiin selvästi aiempaa enemmän kävelymatkoja ja
vähemmän joukkoliikennematkoja kuin ennen koronaa, sen sijaan pyöräilyn ja
henkilöautoilun kulkutapaosuudet pysyivät ennallaan. Helsingin seudun liikku-
mistutkimus tehdään seuraavan kerran vuonna 2023.

3. Helsingin seutu 2040 - Euroopan kestävimmin kasvava ja ihmisläheisin metropolialue

Visiona on, että **Helsingin seutu on vuonna 2040 Euroopan kestävimmin kasvava ja ihmisläheisin metropolialue** (kuva 1). Suomen suurimpana kaupunkiseutuna ja ainoana metropolialueena Helsingin seutu kilpailee osaavasta työvoimasta, investoinneista ja yritystoiminnasta muiden kansainvälisesti merkittävien eurooppalaisten metropolialueiden kanssa. Tavoitetilana on, että vuonna 2040 Helsingin seutu on parantanut kilpailukykyään suhteessa muihin Euroopan metropolialueisiin. Arki on toimivaa, elinympäristö ihmisläheistä ja seudun kasvu on kestävää sekä tarjoaa houkuttelevia yritysmahdollisuuksia vastaten samalla ilmastonmuutoksen haasteisiin.

Kuva 1. MAL 2023 visio, päätavoitteet sekä periaatteet MAL-tavoitteiden saavuttamiseen.

Seutu saavuttaa vision mukaisen tulevaisuuden vuoteen 2040 mennessä vastamalla suunnitelmalle asetettuihin kolmeen päätavoitteeseen: hiilineutraaliin, hyvinvoivaan ja menestyvään Helsingin seutuun.

Hiilineutraaliustavoite vastaa keskeisiin ilmasto- ja ympäristöhaasteisiin. Tärkeää on, että seutu tekee rohkeita päästövähennystoimia asumisen ja liikenteen osalta sekä kasvaa kestävästi olemassa olevan rakenteen sisään luontoa säästäen. Seudun hiilineutraaliustavoite tukee sekä valtion että kuntien omien hiilineutraaliustavoitteiden toteuttamista.

Menestyvä Helsingin seutu parantaa kilpailukykyään kehittämällä seudun houkuttelevuutta ja kiinnostavuutta. Tavoitteeseen pääsemistä tukee kestävä ja kustannustehokas liikennejärjestelmä, joka takaa hyvän saavutettavuuden niin yrityksille kuin työntekijöille. Myös elin- ja toimintaympäristö houkuttelee työvoimaa ja yrityksiä sekä tarjoaa monipuolisia asuminen ratkaisuja.

Hyvinvoiva Helsingin seutu -tavoitteella mahdollistetaan seudun asukkaille terveellinen ja turvallinen elinympäristö, jossa asukkaat voivat valita laadukasta, tarpeita ja varallisuutta vastaavaa asumista monipuolisista asumisvaihtoehtoista sekä saavuttaa työpaikat, palvelut, ja lähiluonto kestävästi ja kohtuullisesti. Tavoitteena on, että Helsingin seudulla arki sujuu - eläminen on helppoa ja onnellista.

Kolmen päätavoitteen toteutumista suunnitelman toimenpitein selvitetään arviointikokonaisuuksien avulla (kuva 2). Tavoitteista hiilineutraalisuutta arvioidaan liikenteen ja asumisen päästöjen osalta, hyvinvoivaa alueiden tasapainoisen kehityksen suhteen ja menestyvää yhteiskuntataloudellisen tehokkuuden näkökulmasta. MAL 2023 -suunnitelman visio, tavoitteet ja arviointikokonaisuudet ovat ohjanneet suunnitelman toimenpiteiden laadintaa.

Kuva 2. MAL 2023 -suunnitelman arviointikokonaisuuksia vastaavat mittarit ja tavoitetasot.

4. MAL 2023 -suunnitelma pähkinänkuoressa

MAL-suunnitelma tiivistää ne keskeiset yhdyskuntarakenteen, liikennejärjestelmän ja asuntotarjonnan kehittämisen toimenpiteet ja seudun tavoitellut ominaispiirteet, jotka toteuttavat suunnitelmalle asetettuja tavoitteita. Kiteytetysti MAL 2023 -suunnitelman sisältö voidaan kuvata viiden kohdan mukaan:

1. Jatketaan Helsingin seudun yhdyskuntarakenteen pitkäjänteistä tiivistämistä, erityisesti keskuksiin ja raideliikenteeseen tukeutuen sekä nykyistä liikennejärjestelmää täysimääräisesti hyödyntäen.
2. Rakennetaan Helsingin seudun asukkaiden tarpeisiin monipuolisia ja laadukkaita asumisen vaihtoehtoja ja uudistetaan määrätietoisesti asuinalueita, jotka uhkaavat jäädä kehityksestä jälkeen.
3. Panostetaan aiempaa vahvemmin Helsingin seudun kestävän liikennejärjestelmän kehittämiseen ja varmistetaan tehokas joukkoliikennejärjestelmä myös tulevaisuudessa.
4. Seudullisella ja kansallisella tasolla toteutetaan monipuolisia toimenpiteitä, joilla vähennetään liikenteen päästöjä ja asumisen energiankulutusta.
5. Vahvistetaan Helsingin seudun elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä kehittämällä keskeisiä elinkeinoalueita sekä parantamalla kansainvälistä saavutettavuutta ja logistiikan tehokkuutta.

Helsingin seutu kehittyy monikeskuksisena metropolina joukkoliikennejärjestelmään tukeutuen

Helsingin seutua kehitetään yhdyskuntarakenteeltaan monikeskuksisena metropolina (kuva 3). Seudun keskukset ja raideverkko luovat kasvavan metropolin yhdyskuntarakenteen selkärangan. Merkittävin osa kasvusta ohjataan joukkoliikenteellä hyvin saavutettaville alueille, erityisesti raideliikenteeseen, asemiin ja joukkoliikenteen solmukohtiin tukeutuen. Seudun kasvu perustuu näillä alueilla pääosin tiivistävään täydennysrakentamiseen. Kasvun ohjaamisessa hyödynnetään maankäytön ensisijaista kehittämisvyöhykettä, mikä luo edellytyksiä seudun menestykselle ja kilpailukyvyille. Uudisrakentaminen aiheuttaa seudun hiilivarastoille ja -nieluille painetta, jota tiivistäminen vähentää.

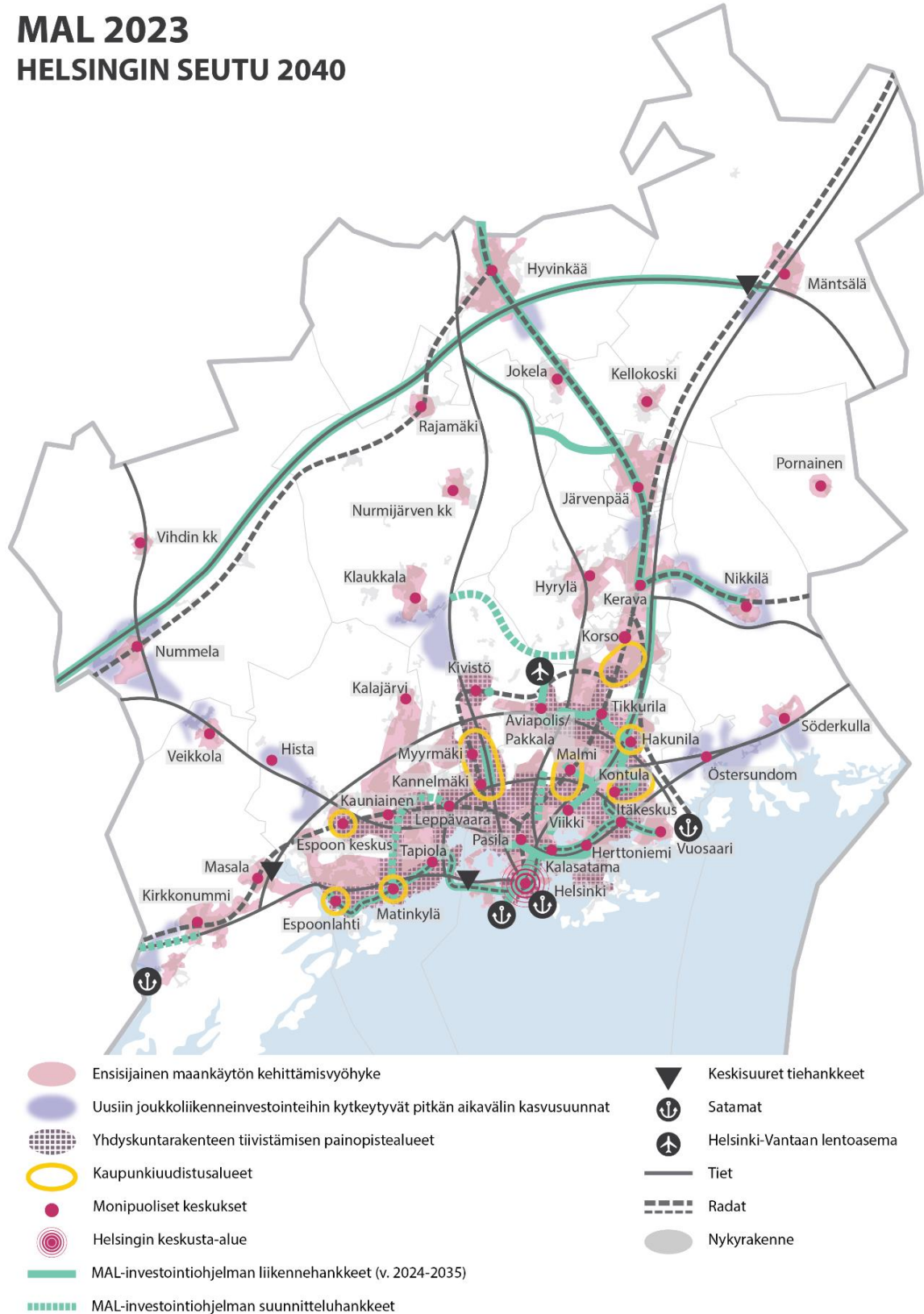
Seudun eri osien omailemaiset asuinalueet tarjoavat monipuolisia ja laadukkaita asumisen vaihtoehtoja. Seudun alueiden tasapainoiseen kehitykseen vaikutaan esimerkiksi saavutettavuutta parantavin liikenneinvestoinnein ja lisäämällä monipuolista eri väestöryhmien tarpeita vastaavaa asuntotuotantoa seudun eri osissa. Suunnitelmassa on tunnistettu seudullisella tasolla erityisiä uudistustoimenpiteitä kaipaavia kaupunkiuudistusalueita, joille suunnataan monipuolisia kaupunkikehittämisen toimenpiteitä. Toimenpiteillä varmistetaan, ettei mikään alue jää kehityksestä jälkeen.

Monimuotoinen seutu jakautuu erilaisiin alueisiin, joilla on oma roolinsa seudun yhteisten tavoitteiden toteuttamisessa. Seudun ytimessä pääkaupunkiseudulla on kaupunkirakenteeltaan tehokkaampi alue, jonka saavutettavuus kestävin kulkumuodoin on muita alueita parempi. Näillä sijainneilla suositaan tiivistä kerrostalovaltaista rakentamista, mutta muualla on tarjolla myös väljempiä asumisratkaisuja.

Jo tehdyt tai rakenteilla olevat investoinnit seudulla hyödynnetään mahdollisimman tehokkaasti. Keskeistä on olemassa olevan liikennejärjestelmän ja erityisesti raideverkon varren täydennysrakentamis- ja kaupunkikehittämispotentiaalin hyödyntäminen sekä olemassa olevan liikennejärjestelmän tehostamis- ja ylläpitotoimenpiteet. Suunnitelmassa valtaosa seudun uudesta asuntotuotannosta on ohjattu näiden olemassa olevien ja niitä täydentävien uusien yhteyksien varrelle. Vuoteen 2040 liikennejärjestelmää kehitetään MAL 2023 -suunnitelman 12-vuotisen investintiohjelman ja muiden toimenpiteiden sekä tulevien rahoituspäätösten mukaisesti.

MAL 2023

HELSINGIN SEUTU 2040

Kuva 3. Helsingin seudun kehityskuva vuoteen 2040.

Investointiohjelman mukaiset uudet raideliikenneinvestoinnit parantavat pääkaupunkiseudun esikaupunkivyöhykkeen joukkoliikenneyhteyksiä merkittävästi, mahdollistavat kestävä kasvun sekä tukevat poikittaisen joukkoliikenteen yhteyksiä ja liikennejärjestelmän verkostomaista kehitystä. Esikaupunkivyöhyke laajenee ja tiivistyy erityisesti pikaraitiotien ja metron uusien asemien varrella.

Seudun erilaiset alueet tarjoavat asukkaiden vaihtelevia mieltymyksiä ja tarpeita vastaavia monipuolisia asumisen vaihtoehtoja. Keskukset ovat yhdyskuntarakenteen tiivistämisen painopistealueita ja joukkoliikenteen solmukohtia, keskusten ulkopuolella ympäristö on luonnonläheinen ja rakenne väljempi.

Keskustojen täydentäminen ja niiden saavutettavuuden parantaminen kestävin kulkumuodoin lisäävät keskustojen houkuttelevuutta ja palvelutarjontaa sekä mahdollistavat niiden kehittymisen monipuolisina palvelukeskityminä. Keskuksia kehitetään toiminnoiltaan sekoittuneina alueina, joissa asuminen, työpaikat ja palvelut kohtaavat ja joissa palvelut ovat helposti saavutettavissa kävellen, pyörällä ja joukkoliikenteellä.

Myös asemanseutuja kehitetään tiiviinä ja toiminnoiltaan sekoittuneita noodeina verkostomaisessa kaupunkirakenteessa. Asemanseuduilla panostetaan paitsi tiivistämiseen myös ympäristön viihtyisyyden sekä monipuolisten palvelujen ja asuntotarjonnan parantamiseen. Juna- ja metroasemien laatutasoa ja käytettävyyttä parannetaan, sillä toimivat ja viihtyisät asemat lisäävät joukkoliikenteen houkuttelevuutta. Hyvät kävelyn ja pyöräilyn yhteydet asemille sekä toimivat ja turvalliset pyörien liityntäpysäköintimahdollisuudet varmistetaan.

Liikennejärjestelmän kehittämisen lähtökohtana on kestävyys ja pääpainona joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kilpailukyvyyn edistäminen. Liikennejärjestelmän kehittämishankkeet parantavat olemassa olevan järjestelmän hyödyntämismahdollisuuksia (kuten metron kulunvalvonnan uudistaminen, juna- ja metroasemien korjaustoimenpiteet, Espoon kaupunkiradan lisätoimenpiteet sekä Helsinki-Pasila -ratayhteyden kehittämistoimenpiteet), toimivat edellytyksenä muun järjestelmän kehittämiselle (kuten lähijunaliikenteen varikot ja raskaan liikenteen palvelualueet) tai mahdollistavat uutta maankäyttöä ja kaupunkikehittämistä sekä tukevat logistiikan toimintaedellytyksiä (esim. pikaraitiotiet, Kerava-Nikkilä -rataosan avaaminen henkilöliikenteelle, tärkeiden tavaraliikenteen väylien kehittäminen).

Kävely tunnistetaan omana kulkumuotonaan ja sen edellytyksiä parannetaan erityisesti seudun keskuksissa sekä osana joukkoliikenteen matkaketjuja.

Pyöräliikenteen kulkutapaosuutta kasvatetaan toteuttamalla laadukas seudullinen pyöräverkko. Lisäksi pyöräilyn yhteyksiä kehitetään kuntien sisällä kytkeytyen seudulliseen verkkoon. Pyöräverkon kehittämisen rahoitustasoa nostetaan nykyisestä. Kestäviä matkaketjuja täydentävät erilaiset liikkumisen palvelut, kuten kaupunkipyörät, sähköpotkulaudat tai muu mikroliikkuminen.

Seudun tiiviisti rakennetuilla alueilla joukkoliikenteen palvelutaso pidetään korkeana. Väljemmän asukastiheyden alueilla joukkoliikenteen palvelutasoa ei ole mahdollista tarjota yhtä korkeana, jolloin vaihtoehdoksi nousevat mm. toimivien liityntäyhteyksien toteuttaminen joukkoliikenteen runkoverkkoon. Joukkoliikenteen kilpailukykyä suhteessa henkilöautoliikenteeseen parannetaan esimerkiksi kilpailukykyisillä lipun hinnoilla, palvelutason kehittämisellä, joukkoliikenteen nopeuttamisella sekä varmistamalla laajemmin joukkoliikenteen järjestämisen taloudellinen kestävyys.

Raskaan liikenteen taukopaikat ovat keskeisiä logististen ketjujen ja kuljetusten toimivuuden kannalta, minkä vuoksi raskaan liikenteen taukopaikkojen kiireellinen toteutus varmistetaan. Myös tulevaisuuden taukopaikkatarpeisiin varaudutaan. Erityisesti yönaikaista pysäköintiä varten tarvitaan logistisesti hyvillä sijainneilla sijaitsevia, riittävän laajoja ja turvallisia alueita, joilla on tarjolla kuljettajille peruspalvelut.

MAL 2023 -suunnitelma sisältää monipuolisen toimenpidekokonaisuuden liikenteen päästöjen vähentämiseksi. Helsingin seudulla kehitetään liikennejärjestelmää, joka hillitsee henkilöautosuoritteiden kasvua ja mahdollistaa liikenteen päästövähennysten toteutumisen. Liikenteen vaihtoehtoisia käyttövoimia ja vähäpäästöisyyttä edistetään niin henkilöautoliikenteen, tavaraliikenteen kuin joukkoliikenteenkin osalta.

5. MAL 2023 -suunnitelman toimenpiteet

Tässä luvussa on esitetty MAL 2023 -suunnitelman toimenpidekokonaisuus, joka on jaettu suunnitelman päätavoitteiden (hiilineutraali, hyvinvoiva, menestyvä) mukaisesti alalukuihin: Helsingin seutu kasvaa kestävästi, Helsingin seutu tarjoaa laadukkaan ja monipuolisen elinympäristön sekä Helsingin seutu menestyy kansainvälisesti. MAL-suunnitelman toimenpiteet on jäsennetty keskeisten teemojen alle. Lähes kaikkien suunnitelman toimenpiteiden avulla edistetään kuitenkin useamman, kuin yhden päätavoitteen toteutumista.

**Helsingin seutu
kasvaa kestävästi**

- Varmistamme asuntotuotannon riittävyyden kasvavalla seudulla
- Ohjaamme uuden maankäytön nykyiseen rakenteeseen
- Edistämme kestävästä liikkumista
- Vähennämme liikenteen ja asumisen päästöjä

**Helsingin seutu tarjoaa
laadukkaan ja monipuolisen
elinympäristön**

- Huolehdimme asuinalueiden ja asuntotarjonnan monipuolisuudesta ja laadusta
- Korjaamme alueellista eriytymiskehitystä
- Luomme palveluiden sijoittumisella mahdollisuudet sujuvalle arjelle
- Vähennämme liikenteen haittoja ja parannamme liikenteen turvallisuutta

**Helsingin seutu
menestyy
kansainvälisesti**

- Vahvistamme Suomen ja Helsingin seudun kansainvälisiä ja valtakunnallisia liikenneyhteyksiä
- Edistämme elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä
- Varmistamme logistiikan ja tavaraliikenteen toimivuuden
- Edistämme liikenteen digitalisaatiota ja automaatiota
- Investoimme resurssiviisaasti

MAL 2023 -suunnitelman kärkitoimenpiteet

MAL 2023- suunnitelmalle on määritetty seuraavat kärkitoimenpiteet.

Yhdyskuntarakenteen tiivistäminen

- Rakennetaan 16 500 uutta asuntoa vuosittain.
- Kohdistetaan 95 % seudun uudesta asuntotuotannosta ensisijaisille vyöhykkeille.
- Mahdollistetaan maankäytön tiivistyminen (mm. asemanseutujen kehittäminen, maanteiden uudet liittymät).

Asumisen monipuolisuus ja kaupunkiuudistus

- Toteutetaan ARA-asuntotuotantoa pääkaupunkiseudun kunnissa 30 % ja KUUMA-kunnissa 20 % vuosittaisesta asuntotuotantotavoitteesta.
- Ohjataan huoneisto- ja talotyyppi- sekä hallintamuoto- ja rahoitusjakamaa.
- Ehkäistään alueellista eriytymistä kaupunkiuudistuksen keinoin.

Kestävä liikennejärjestelmä

- Varmistetaan joukkoliikenteen kilpailukyky palvelutasolla ja lipun hinnalla.
- Kehitetään kestävien matkaketjujen toimivuutta (ml. joukkoliikenteen nopeatustoimet).
- Varmistetaan joukkoliikennejärjestelmän toimivuus (ml. varikot).
- Toteutetaan keskeiset kaupunkiraidehankkeet.
- Toteutetaan pyöräilyn pääverkko.
- Toteutetaan juna- ja metroasemien parantamistoimenpiteitä.

Päästövähennykset

- Vauhditetaan ajoneuvokannan käyttövoimamuutosta vaihtoehtoisten polttoaineiden ja kuluverkostoa kehittämällä sekä mm. ympäristövyöhykkeitä selvittämällä.
- Tuetaan erityisesti raskaan liikenteen ajoneuvokannan uudistumista.
- Toteutetaan tiukempaa pysäköintipolitiikkaa.
- Vähennetään asuntojen ostoenergiankulutusta ja rakennetaan uusiutuvaa energiantuotantoa.
- Edistetään vähähiilisten materiaalien ja puun käyttöä rakentamisessa.

Elinkeinoelämän toimintaedellytykset

- Toteutetaan tieverkon kehittämistoimia tavara- ja joukkoliikenteen edellytyksiä parantaen.
- Toteutetaan raskaan liikenteen taukopaikat.
- Huomioidaan elinkeinoelämän tila- ja kuljetustarpeet maankäytön suunnittelussa sekä liikennejärjestelmän ja maankäytön yhteensovittamisessa.

5.1 Helsingin seutu kasvaa kestävästi

5.1.1. Varmistamme asuntotuotannon riittävyyden kasvavalla seudulla

Vuonna 2040 seudulla on ennakoitu olevan noin 1,9 milj. asukasta, mikä tarkoittaa noin 400 000 uutta asukasta nykytilanteeseen verrattuna. Väestönkasvuun varaudutaan seudulla varmistamalla asuntotuotannon riittävyys. Valtio ja kunnat huolehtivat asuntotuotannon edellytyksistä. Asuntotuotannon korkeaa määrää ei tavoitella seudulla asumisen laadun kustannuksella, vaan asukkaiden tarpeisiin rakennetaan monipuolisia ja laadukkaita asumisen vaihtoehtoja. Monipuolinen asuntotarjonta seudun eri osissa on keskeinen tekijä Helsingin seudun asukkaiden hyvinvoinnin, tasapainoisen sosiaalisen rakenteen sekä seudun veto- ja pitovoiman kannalta. Helsingin seudun asuntotuotantotavoite ja sitä vastaava asemakaavan määrä kunnittain vuosille 2024–2027 on kuvattu taulukossa 1.

Taulukko 1. Helsingin seudun asuntotuotantotavoite ja sitä vastaava asemakaavan määrä kunnittain (2024–2027).

	Asuntotuotantotavoite (asuntoa/vuosi)	Asuntokaavatarve (kem/vuosi)
Espoo	3 300	300 100
Helsinki	6 600	600 200
Kauniainen	80	7 300
Vantaa	2720	247 300
Pääkaupunkiseutu	12 700	1 154 900
Hyvinkää	400	36 400
Järvenpää	560	50 900
Kerava	510	46 400
Kirkkonummi	430	39 100
Mäntsälä	210	19 100
Nurmijärvi	380	34 600
Pornainen	80	7 300
Sipoo	430	39 100
Tuusula	460	41 800
Vihti	340	30 900
Kuuma-kunnat	3 800	345 600
Helsingin seutu	16 500	1 500 500

Asuntotuotanto

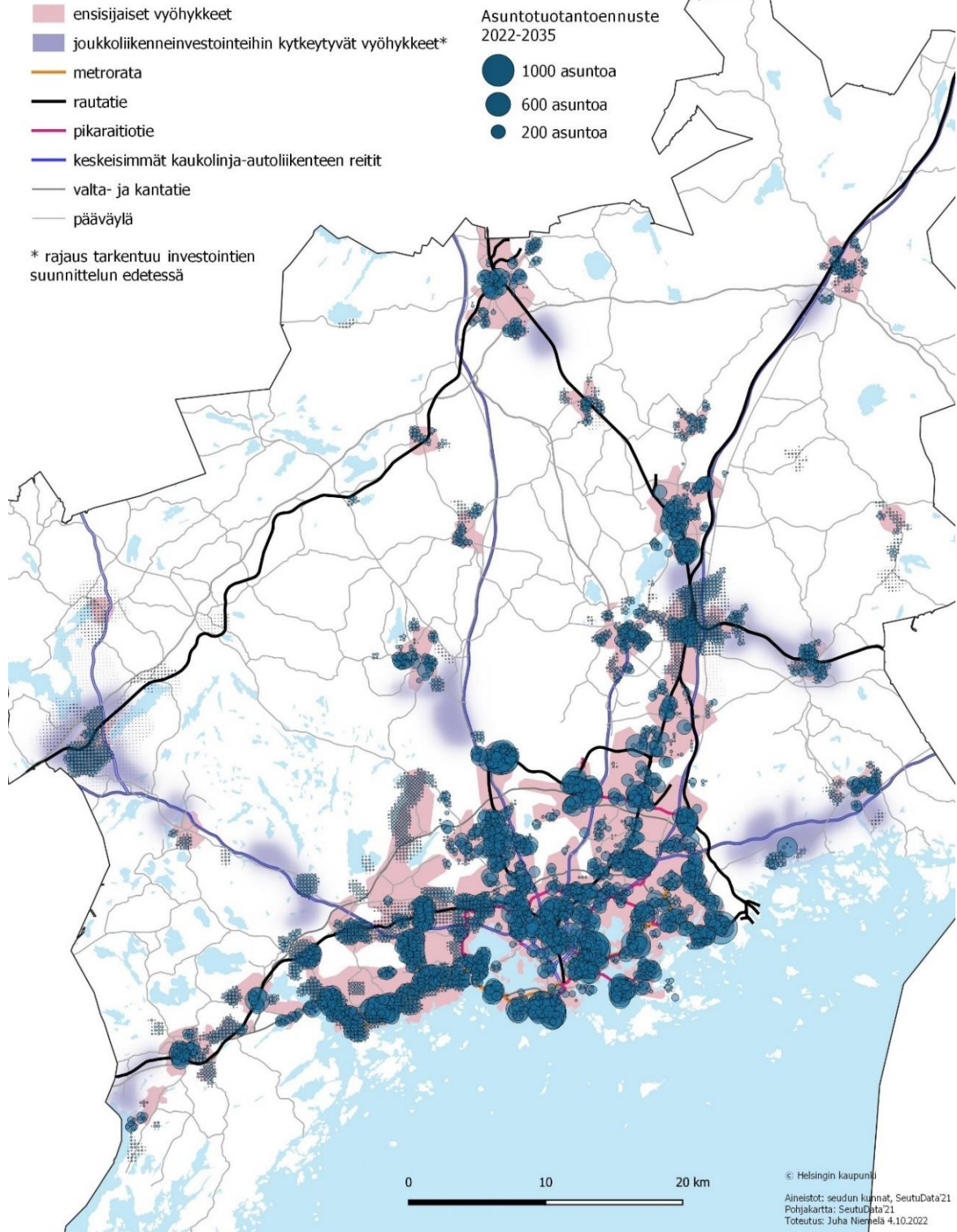
- Seudulla rakennetaan 16 500 asuntoa vuosittain.
- Seudulla tuotetaan uutta asuntokaavaa 1,5 miljoonaa kerroneliometriä vuosittain.
- Kunnat huolehtivat määrätietoisesti asuntorakentamisen toteuttamis-edellytyksistä maapolitiikan, kaavoituksen ja infrarakentamisen keinoin.
- Valtio varmistaa seudun asuntotuotantotavoitteiden toteuttamisen edellytykset. Valtio osoittaa riittävän määrän kunnallistekniikka-avustuksia asuntorakentamiseen. Valtio osoittaa kaupunkiseutujen kasvun varmistamisen jonkin valtion toimijan vastuulle.
- Valtio tukee kuntien pitkäjänteisen maapolitiikan harjoittamista ja tämä näkyy myös lainsäädäntöuudistuksissa.

5.1.2. Ohjaamme uuden maankäytön nykyiseen rakenteeseen

Helsingin seudun pitkäjänteistä tiivistämistä nykyiseen kaupunkirakenteeseen ja kestäväään liikennejärjestelmään tukeutuen jatketaan. Seudullisena tavoitteena on ohjata vähintään 95 % seudun tulevasta asuntotuotannosta ensisijaisille maankäytön kehittämisvyöhykkeille (kuva 4). Tavoite on seudullinen, ei kunta-kohtainen. Vuosina 2020–2022 tavoite on toteutunut 93-prosenttisesti, joten uudeksi tavoitteeksi on asetettu 95-prosenttia, sillä tuleva kasvu ei voi olla nykyistä hajautuvampaa. Yhdyskuntarakenteen tiivistäminen ja täydentäminen ei estä kyllien kehittämistä. Lisäksi suunnitelmassa on osoitettu seudun pitkän aikavälin kasvusuunnat, jotka edellyttävät uusia merkittäviä joukkoliikenneinvestointeja ja -ratkaisuja. Kasvusuunnat tulevat käyttöön suurelta osin suunnitelman tavoitevuoden 2040 jälkeen. Niihin tukeutuvien alueiden raja-alue tarkentuu joukkoliikennehankkeiden suunnittelun edetessä. Hankkeiden suunnittelu on hyvin eri vaiheissa. Seudun pitkän aikavälin kasvusuuntia ovat:

- Kerava-Nikkilä radan kehittämiseen liittyvä Talman-Nikkilän alue
- Turun tunnin juna -yhteyteen liittyvät Histan alue ja Veikkolan sekä Nummelan laajentumisalueet
- Raideliikennehankkeeseen tukeutuva Östersundom
- Klaukkalan joukkoliikenneliikenteen tukeutuva Kivistön ja Klaukkalan välinen alue
- Ristikydön aseman kehittämiseen tukeutuva alue
- Palopuron aseman kehittämiseen tukeutuva alue
- Hirvihaaran aseman kehittämiseen tukeutuva alue

Ensisijaiset vyöhykkeet ja asuntotuotantoennuste

Kuva 4. MAL 2023 -suunnitelman ensisijaiset maankäytön kehittämisvyöhykkeet ja asuntotuotantoennuste.

Tiivistäminen säästää seudun hiilinieluja ja -varastoja, joista tärkeimmät ovat seudun metsät. Tiivistäminen luo myös edellytykset palveluiden paremmalle saavutettavuudelle kestävillä kulkutavoilla ja seudun keskusten elinvoimalle. Tiivistäminen toteutetaan lähiluontoa säästäen ja rakentamalla viherelementtejä. Seudullisten viheralueiden yhtenäisyys ja jatkuvuus varmistetaan. Hiilinielut ja -varastot huomioidaan osana maankäytön vaikutusten arviointia.

Täydennysrakentamismahdollisuuksien lisäämiseksi selvitetään valtion ja kuntien yhteistyönä korkeajännitejohtojen tunnelointia seudulla. Korkeajännitejohtojen tunneloinnin avulla voidaan ottaa keskeisiä alueita tehokkaan rakentamisen piiriin ja tiivistää kaupunkirakennetta hyvillä sijainneilla ja hyvän joukkoliikenteen alueilla. Selvityksessä arvioidaan tunneloinnin teknistä ratkaisua ja kustannuksia, tunneloinnin hyötyjä asuntorakentamisen ja kaupunkirakenteen näkökulmista sekä selvitetään ARA:n infra-avustusrahojen ja muiden rahoituslähteiden hyödyntämisen mahdollisuuksia rakentamisen avustamiseksi.

Tieliikenteen nopeusrajoituksia alentamalla on mahdollista vaikuttaa maankäytön kehittämisedellytyksiin sekä ottaa alueita tehokkaammin käyttöön hyvin liikenneyhteyksien läheisyydessä. Nopeusrajoitusten alentaminen vähentää hiilidioksidipäästöjä, liikenteen melua, pienhiukkas- ja typenoksidipäästöjä sekä parantaa tehokkaasti liikenneturvallisuutta. MAL-suunnitelman toimenpiteenä selvitetään väyläkohtaisesti ajonopeuksien laskun vaikutuksia kaupunkirakenteen sisällä valtion väyläverkolla. Nopeuden vähimmäistasosta poikkeaminen voi olla perusteltua paikallisten olosuhteiden sitä vaatiessa esimerkiksi maankäytön tiivistämiseksi.

Kestävän kasvun ohjaaminen

- Seudun uudesta asuntotuotannosta vähintään 95 % ohjataan maankäytön ensisijaisille kehittämisvyöhykkeille erityisesti keskustoihin ja raideliikenteeseen tukeutuen. Tavoite on seudullinen, ei kuntakohtainen. Kunnat kehittävät vyöhykkeitä pitkäjänteisesti maankäytöltään tehokkaina ja sekoittuneina alueina.
- Sidotaan seudun uusien kasvusuuntien avaaminen kestävästä liikunnasta edistäviin tulevaisuuden joukkoliikenneinvestointeihin.
- Kunnat huomioivat hiilinielut ja -varastot osana maankäytön (ilmasto)vaikutusten arviointia.
- Kunnat säästävät täydennysrakentamisen yhteydessä lähiluontoa yleis- ja asemakaavaratkaisuun ja huomioivat erilaisten viherelementtien merkityksen luonnon monimuotoisuudelle ja ilmastomuutokseen sopeutumiselle.
- Valtio osoittaa kunnallistekniikka-avustukset ja korkotuettujen asuntojen käynnistysavustukset maankäytön ensisijaisella kehittämisvyöhykkeillä sijaitseville kohdealueille. Kunnallistekniikka-avustuksia myönnettäessä tulee huomioida entistä paremmin tarve täydennysrakentamiselle.
- Selvitetään valtion ja kuntien yhteistyönä korkeajännitejohtojen tunnelointia täydennysrakentamismahdollisuuksien lisäämiseksi seudulla. Valtio sitoutuu rahoittamaan selvityksiä ja rakentamisen kustannuksia 30 % rahoitusosuudella.
- Selvitetään väyläkohtaisesti ajonopeuksien laskun vaikutuksia kaupunkirakenteen sisällä valtion väyläverkolla. Nopeuksien lasku edellyttää kuntien ja valtion erillistä päätöstä. Nopeuden vähimmäistason poikkeaminen voi olla perusteltua paikallisten olosuhteiden sitä vaatiessa esimerkiksi maankäytön tiivistämiseksi. Nopeusrajoitusten alentamisen vaikutuksia selvitetään monipuolisesti mm. suhteessa liikenteen päästöihin, meluun, saavutettavuuteen, liikenneturvallisuuteen sekä kansainvälisiin yhteyksiin (terminaalit). Nopeusrajoitusten muutostarpeita tarkastellaan yhteistyössä kuntien ja valtion kesken mm. tieverkon luokittelutyön päivityksen yhteydessä sekä muissa asianmukaisissa prosesseissa.
- Valtio huomioi omissa prosesseissaan yhteistyön seudun toimijoiden kanssa nopeusrajoitusten muutoksia koskien. Valtio ja kunnat määrittävät yhdessä seudullisen nopeusrajoituspolitiikan.

Asemanseutujen kehitystä vauhditetaan asemien laatutasoa ja käytettävyyttä parantamalla

Asemanseuduilla on paljon tiivistämispotentiaalia ja niiden kehittäminen on koko seudun kannalta tärkeää. Asemanseutuja kehitetään toiminnoiltaan, kaupunkikuvaltaan ja asumistarjonnaltaan monipuolisina alueina. Asemanseutujen kehitykseen haetaan vauhtia juna- ja metroasemien korjaus- ja parantamishankkeista. Juna- ja metroasemien korjaus- ja parantamistoimenpidekokonaisuuden tavoitteena on kehittää Helsingin seudun asemien viihtyisyyttä, toimivuutta ja turvallisuutta sekä sen myötä parantaa kestävien kulkutapojen houkuttelevuutta, lisätä joukkoliikenteen käyttöä ja vauhdittaa asemanseutujen kehitystä. Lisäksi asemien parantamisella tuetaan kaupunkiuudistusalueiden kehitystä (kuva 5, luku 5.2.3).

Juna-asemien toimenpidepaketti (taulukko 2) on määritetty Helsingin seudun juna-asemien kehittämis- ja peruskorjaustarve -selvityksessä tunnistettujen toimenpiteiden kiireellisyyden pohjalta. Juna-asemien toimenpidekokonaisuudet täsmentyvät yksityiskohtaisempien kuntotarkastusten ja jatkosuunnittelun perusteella. Lisäksi asemien kunnossapitoon tulee varata riittävä rahoitus ja kunnossapidon vastuut tulee selkeyttää. Toimenpiteiden etenemisen varmistamiseksi tulee koota asematoimijoiden verkosto. Parannushankkeiden yhteydessä on hyvä pyrkiä myös laajemmin kehittämään asemia ja niiden ympäristön laatua. Juna-asemien korjaus- ja parantamistoimenpiteitä jatketaan koko MAL-investointiohjelmakauden ajan eli vuoteen 2035 saakka.

Myös vanhoja metroasemia peruskorjataan ja kehitetään (taulukko 3). Useat metroasemat ovat alkuperäisen elinkaarensa päässä ja edellyttävät pitkäjänteistä peruskorjausta ja korvausinvestointeja. Asemien laatutason, käytettävyyden ja turvallisuuden parantamisella lisätään joukkoliikenteen houkuttelevuutta ja varmistetaan olemassa olevan järjestelmän korkea käyttöaste. Peruskorjausten yhteydessä pyritään huomioimaan seudun strategiset tavoitteet asemanseutujen tiivistämisen ja eriytymiskehityksen vähentämisen suhteen. Metroasemien hankekokonaisuuteen kuuluu mm. metroasemien peruskorjauksia, paloturvallisuuden parantamista sekä hissien ja liukuportaiden uusimisia. Vuosien 2024–2027 toimenpiteiden alustava kustannusarvio on noin 167 milj. euroa ja vuosien 2028–2031 alustava kustannusarvio on noin 42 milj. euroa.

MAL 2023 KAUPUNKIUUDISTUSALUEET JA PARANNETTAVAT JUNA- JA METROASEMAT

Kuva 5. Kaupunkiuudistusalueet sekä parannettavat juna- ja metroasemat.

Taulukko 2. Vuosina 2024–2027 ja vuoden 2028 jälkeen parannettavat juna-asemat.

Vuosina 2024–2027 parannettavat juna-asemat	Vuoden 2028 jälkeen parannettavat juna-asemat
Malmin asema , Helsinki	Espoon asema , Espoo
Kannelmäen asema , Helsinki	Ilmalan asema , Helsinki
Puistolan asema , Helsinki	Jokelan asema , Tuusula
Oulunkylän asema , Helsinki	Järvenpään asema , Järvenpää
Koivukylän asema , Vantaa	Louhelan asema , Vantaa
Pohjois-Haagan asema , Helsinki	Malminkartanon asema , Helsinki
Tapanilan asema , Helsinki	Martinlaakson asema , Vantaa
Kirkkonummen asema , Kirkkonummi	Rekolan asema , Vantaa
Leppävaaran asema , Espoo	Saunakallion asema , Järvenpää
Huopalahden asema , Helsinki	Savion asema , Kerava
Keravan asema , Kerava	
Myyrmäen asema , Vantaa	
Hiekkaharjun asema , Vantaa	
Korson asema , Vantaa	
Käpylän asema , Helsinki	
Hyvinkään asema , Hyvinkää	
Masalan asema , Kirkkonummi	
Pukinmäen asema , Helsinki	

Taulukko 3. Vuosina 2024–2031 parannettavat metroasemat

Vuosina 2024–2031 parannettavat metroasemat
Päärautatieasema
Itäkeskus
Herttoniemi
Kamppi
Vuosaari
Kontula
Mellunmäki
Rastila
Puotila
Hakaniemi
Sörnäinen

Helsingin päärautatieasema on Suomen merkittävin joukkoliikenteen solmu. Sen vaihtoyhteydet junista muuhun joukkoliikennejärjestelmään ovat pitkiä, eivätkä nykyisellään palvele käyttäjää parhaalla mahdollisella tavalla. Erityisesti metro- ja junamatkustajien vaihtoyhteydet ovat heikot. MAL-suunnitelman jatkotyössä selvitetään, millaisella toimenpidekokonaisuudella päärautatieaseman

vaihtoyhteyksiä tulisi kehittää. MAL-suunnitelman jatkotyössä tarkentuvat toimenpide-ehdotukset Helsingin päärautatieaseman vaihtoyhteyksien parantamiseksi huomioidaan vuonna 2023 käynnistyvän päärautatieaseman metroaseman peruskorjauksen hankesuunnittelussa.

Asemien parantamisen kohdistuvien investointien lisäksi valtio tukee Helsingin seudun kestävästä kasvua luopumalla tarpeettomista kiinteistöomistuksistaan asemanseuduilla ja muilla keskeisillä sijainneilla ja edistää aktiivisesti näiden maankäytön kehittymistä luovuttamalla maaomaisuuttaan kaupungeille rakentamiseen. Tämä koskee myös tarpeettomia liikennealuevarauksia.

Asemat ja asemanseudut

- Kunnat kaavoittavat ja toteuttavat asemanseuduista tehokkaita ja toimivia asumisen ja työn tekemisen paikkoja, joissa palvelut ovat helposti ja kestävästi saavutettavissa. Kunnat tiivistävät asemanseutujen maankäyttöä huomioiden paikan ominaispiirteet, monimuotoinen ja laadukas kaupunkikuva sekä asuntokysyntä.
- Toteutetaan seudun juna- ja metroasemien korjaus- ja parantamishankkeita kuntien ja valtion yhteisrahoituksella sekä huolehditaan jatkuvasta kunnossapidosta asemien yleisilmeen ja viihtyisyyden parantamiseksi.
- Juna-asemien perusparannus- ja kehittämistoimenpiteiden teemapaketille varataan vuosille 2024–2027 45 milj. euroa. Vuoden 2028 jälkeen parannettavien asemien kustannusarvio on 21 milj. euroa.
- Juna-asemien korjaus- ja kehittämissuunnitelman toimeenpanon varmistamiseksi ja asemanseutujen kehittämisen edistämiseksi kootaan asematoimijoiden verkosto.
- Metroasemien peruskorjausten toteutukseen varataan 209 milj. euroa vuosille 2024–2031.
- Valtio luopuu tarpeettomista kiinteistöomistuksistaan ja liikennealuevarauksistaan asemanseuduilla ja muilla keskeisillä sijainneilla sekä edistää aktiivisesti näiden maankäytön kehittymistä.
- Selvitetään ja suunnitellaan Helsingin päärautatieaseman joukkoliikenteen vaihtojen parantamistoimenpiteitä.

5.1.3. Edistämme kestävästä liikkumisesta

Joukkoliikenteen taloudellinen kestävyys ja kilpailukykyisyys varmistettava

Toimiva joukkoliikennejärjestelmä on kestävä liikennejärjestelmän selkäranka. Joukkoliikenteen toimintaedellytyksistä ja taloudellisesta kestävästä on huolehdittava niin lyhyellä kuin pitkälläkin aikavälillä. Pitkällä aikavälillä on varmistettava, että joukkoliikenteen kilpailukyky suhteessa henkilöautoliikenteeseen

paranee. Joukkoliikenteen kilpailukykyä ja kulkutapaosuutta kasvatetaan esim. joukkoliikenteen palvelutasoa parantamalla ja liikennettä nopeuttamalla sekä pitämällä lippujen hinnat kilpailukykyisellä tasolla. Tämä edellyttää valtiolta ja kunnilta vahvoja panostuksia joukkoliikenteeseen.

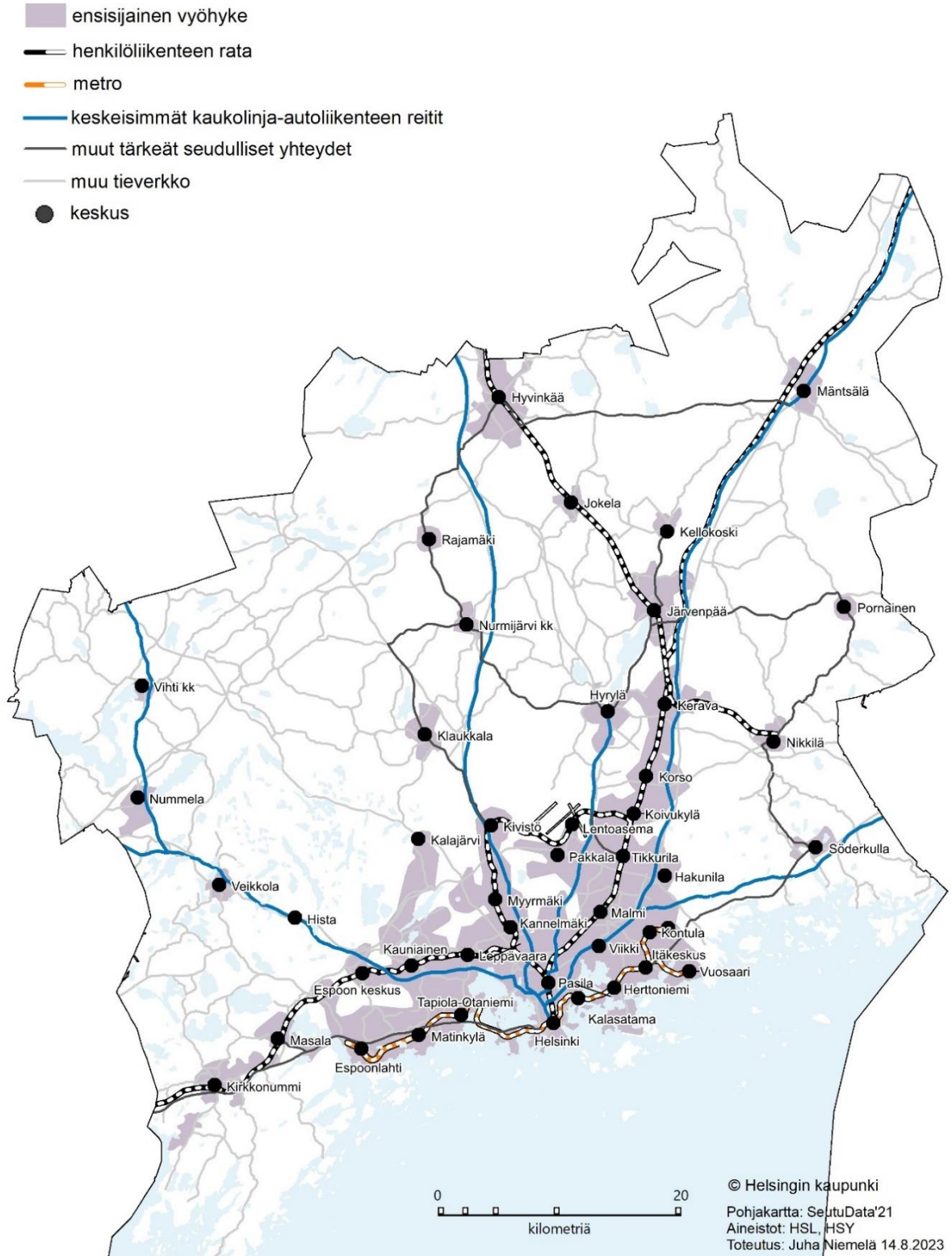
Valtion avustukset joukkoliikenteeseen ovat olleet ennen koronapandemiaa joukkoliikenteen järjestämisen kokonaiskustannuksiin nähden hyvin pieniä. Joukkoliikenteen kilpailukykyisyyden säilyttämisen näkökulmasta on kriittistä, että valtion joukkoliikenneavustus pidetään jatkossakin samalla tasolla kuin koronapandemian vuosina. Valtio lisää panostuksiaan joukkoliikenteeseen lipun hintojen alentamiseksi ja palvelutason parantamiseksi sekä joukkoliikenteen kulkumuotoisuuden kasvattamiseksi. Tämä osaltaan lisää olemassa olevan joukkoliikennejärjestelmän tehokkaampaa hyödyntämistä. Panostukset kohdistetaan koko seudun joukkoliikennejärjestelmään. Petteri Orpon hallitusohjelman mukainen, joukkoliikenteen asiakashintaan vaikuttava ALV:n nosto 10 %:sta 14 %:iin tulee kompensoida seudun joukkoliikenteelle.

Joukkoliikenteen investointien mukaiset infrakustannukset ovat kasvaneet 2010-luvulta alkaen ja kasvu jatkuu myös tulevaisuudessa. Myös joukkoliikenteen ope-
rintikustannukset lisääntyvät, kun uusia raidehankkeita toteutetaan ja liikennöinnin toteuttamiseksi investoidaan uuteen kalustoon sekä varikoihin. HSL:n jäsenkunnat varmistavat osaltaan joukkoliikenteen taloudellisen kestävyuden ja kilpailukyvyn.

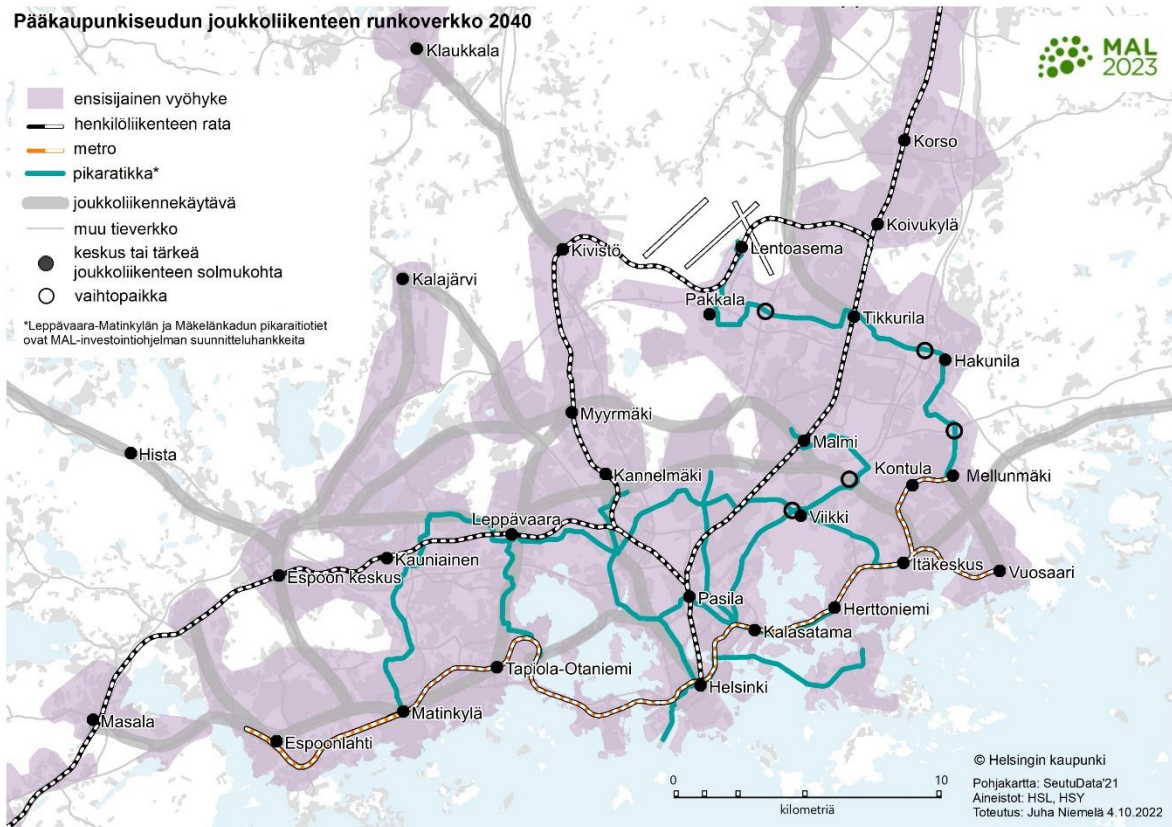
Joukkoliikenteen runkoverkko toimii joukkoliikennejärjestelmän selkärangana

MAL 2023 -suunnitelmassa on päivitetty Helsingin seudun joukkoliikenteen runkoverkko vuoteen 2040 (kuvat 6 ja 7). Tiivistämällä maankäyttöä luodaan edellytykset joukkoliikenteen runkoverkoston riittävälle käyttäjäpotentiaalille ja liikennöinnin parantamiselle. Joukkoliikenteen runkoverkon osalta on tärkeää, että liikenne on nopeaa, luotettavaa ja että vuoroväli on riittävän tiheä. Joukkoliikennettä nopeuttamalla tarjotaan henkilöautolle kilpailukykyinen liikkumisvaihtoehto. Joukkoliikenteen nopeuttamisen toimenpiteet voivat käsittää esim. liikennevalotuisuuksia, pysäkkivälien tiheyttä, kaistavarauksia tai muita infrastruktuurin parantamistoimia, joilla nopeutta voidaan lisätä. Joukkoliikenteen nopeuttamisen toimenpiteitä selvitetään yksityiskohtaisemmin, minkä jälkeen valtio ja kunnat edistävät niiden toteutusta.

Helsingin seudun joukkoliikenteen runkoverkko 2040

Kuva 6. Helsingin seudun joukkoliikenteen runkoverkko 2040.

Kuva 7. Joukkoliikenteen runkoverkko 2040 pääkaupunkiseudulla.

Toimivat matkaketjut ja liityntäpysäköinti

Joukkoliikenteen sujuvilla vaihdoilla on merkittävä vaikutus matkaketjujen toimivuuteen ja sen myötä koko kestävästä liikennejärjestelmästä houkuttelevuuteen. Joukkoliikenteen solmukohtien matkustajainformaatiota, esteettömyyttä ja viihtyisyyttä tulee parantaa. Vaihtopaikat ja terminaalit tulee suunnitella joukkoliikenteen ja sen toiminnan parantamiseksi. Joukkoliikenteen näkökulmasta on tärkeää kehittää myös kestäviä ja vähäpäästöisiä ns. last-mile -yhteyksiä joukkoliikenteen solmukohtiin kytkeytyväksi.

Sekä autojen että pyörien liityntäpysäköinti on tärkeä osa kestäviä matkaketjuja. Liityntäpysäköinti palvelee erityisesti seudun kehysalueita, joissa joukkoliikenteen palvelutaso ei ole yhtä korkea kuin seudun ydinalueilla. Liityntäpysäköinnin osalta merkittäviä puutteita on erityisesti pyörien liityntäpysäköinnin laadussa, kuten runkolukituksen mahdollisuuksissa. MAL-suunnitelman toimenpitein edistetään turvallisen pyöräpysäköinnin toteutumista. Pyörien liityntäpysäköintiä edistetään osana valtion ja kuntien yhteistä pienten ja keskisuurten hankkeiden ohjelmaa sekä juna-asemien kehittämistoimien yhteydessä.

Autojen liityntäpysäköinnin kysyntä on vähentynyt etätyön vakiintumisen myötä, eikä seudulla ole akuuttia tarvetta lisätä autojen liityntäpysäköintipaikkoja. Autojen liityntäpysäköinnin osalta tasataan seudun liityntäpysäköintialueiden kuormitusta mm. reaaliaikaista liityntäpysäköinti-informaatiota kehittämällä sekä mahdollisuutta ja tunnistautumista lisäämällä erityisesti seudun ydinalueen liityntäpysäköintialueilla. Tunnistautumista lisäämällä varmistetaan, että liityntäpysäköintipaikat ovat joukkoliikenteen käyttäjien käytössä.

Suurten infrahankkeiden yhteydessä tulee huolehtia liityntäpysäköintipaikkojen toteutuksesta, millä varaudutaan tulevaisuuden kysyntään seudun kasvaessa. Seudulla toteutetaan edellisellä nelivuotiskaudella sovitut **Keravan ja Hyvinkään** liityntäpysäköintikohteet valtion ja kuntien yhteistyönä vuosina 2024–2027.

On tärkeä selvittää tapoja, joilla liityntäpysäköinnin kehittämis- ja säilyttämisedellytyksiä voidaan parantaa asemanseutujen maankäyttöhankkeiden yhteydessä, jotta liityntäpysäköintipaikkojen määrä ei merkittävästi vähenisi keskeisillä joukkoliikenteen liityntäpaikoilla. Liityntäpysäköinnin kehittämistarpeita on kuvattu yksityiskohtaisemmin liityntäpysäköinnin toimenpideohjelman päivityksessä vuodelta 2023.

Liikenne12 -suunnitelman mukaisesti valtionavustusta voidaan kohdentaa mm. metro- ja kaupunkiraideliikenteen liityntäpysäköintiin vuosina 2025–2027. Helsingin seudulla vuosien 2025–2027 avustuskohteiksi sopisivat mm. **Mellunmäen** ja **Puotilan** metroasemien liityntäpysäköintialueiden kehittäminen.

Kestävien matkaketjujen toteutumista edistää myös seudun yhtenäinen kaupunkipyöräjärjestelmä. Seudullisen kaupunkipyöräpalvelun järjestämistapaa tutkitaan HSL-vetoisesti. Seudullinen järjestelmä on käyttäjälle erillisiä järjestelmiä selkeämpi sekä lisää resurssi- ja kustannussäästöjä. Seudullisen kaupunkipyöräjärjestelmän on tarkoitus tulla käyttöön vuonna 2026.

Kilpailukykyinen joukkoliikenne

- Parannetaan joukkoliikenteen kilpailukykyä suhteessa henkilöautoliikenteeseen.
- Valtio panostaa 150 milj. euroa vuodessa lisää joukkoliikenteen lipun hintojen alentamiseksi ja palvelutason parantamiseksi. Lipun hintoja alennettaisiin 20–30 %.
- Valtio kompensoi ALV:n noston 10 %:sta 14 %:iin seudun joukkoliikenteelle.
- Varmistetaan joukkoliikenteen runkoverkon houkuttelevuus riittävällä vuorovälillä, luotettavuudella ja nopeudella.
- Toteutetaan joukkoliikennettä nopeuttavia toimenpiteitä katu- ja tieverkolla ml. kaistajärjestelyt.
- Kehitetään lippu- ja maksujärjestelmien yhteentoimivuutta eri toimijoiden yhteistyönä.
- HSL:n jäsenkunnat varmistavat joukkoliikenteen taloudellisen kestävyuden ja kilpailukyvyn.

Joukkoliikenteen matkaketjut ja liityntäliikenne

- Varmistetaan toimivat liityntäyhteydet joukkoliikenteen runkoverkkoon ja huolehditaan vaihtopaikkojen sujuvat vaihdot liikennemuodosta toiseen. Mikroliikkumisen palvelut, kuten sähköpotkulaudat ja kaupunkipyörät, täydentävät kestäviä matkaketjuja ja joukkoliikennejärjestelmää.
- Liityntäpysäköintiä toteutetaan seudulliset tarpeet huomioiden. Seurataan kuormitusasteiden kehittymistä, pidetään yllä liityntäpysäköinnin tilannekuvaa ja päivitetään tavoitteita tarpeen mukaan.
- Seudun ydinvyöhykkeillä, tiiviin maankäytön alueilla keskeisin liityntäpysäköinnin muoto on pyöräliityntäpysäköinti. Parannetaan pyöräpysäköinnin laatua mm. runkolukitusmahdollisuuksia sekä pysäköintikatoksia lisäämällä.
- Toteutetaan autojen ja pyörien liityntäpysäköintiä infrahankkeiden yhteydessä, valtionavustuksia hyödyntäen sekä asemien kehittämishankkeiden yhteydessä. Valtio ja kunnat toteuttavat liityntäpysäköintikohteita yhteistyössä seudullisesti sovitun kustannusjaon mukaisesti.
- Edistetään kestävien matkaketjujen toteutumista kehittämällä liityntäpysäköintiä erityisesti seudun kehysalueella, joukkoliikenteen runko-yhteyksien varrella. Toteutetaan edellisellä nelivuotiskaudella sovitut **Keravan** ja **Hyvinkään** liityntäpysäköintikohteet valtion ja kuntien yhteistyönä vuosina 2024–2027.
- Seudun ydinvyöhykkeillä tasataan autojen liityntäpysäköinnin kysyntää eri alueiden välillä reaaliaikaista informaatiota kehittämällä sekä maksullisuutta lisäämällä. Kuormitetuilla ydinalueiden liityntäpysäköintialueilla tunnistautumista lisäämällä varmistetaan liityntäpysäköinti joukkoliikenteen käyttäjille.
- Toteutetaan seudullisesti yhtenäinen kaupunkipyöräjärjestelmä.

Junaliikenteen kehittämisessä varaudutaan kalustoinvestointeihin ja toteutetaan lähijunaliikenteen varikot

Helsingin seudun lähijunaliikenteen palvelutason kehittäminen tulee ajankohdaiseksi käynnissä olevien rataverkon kehittämishankkeiden, kuten Espoon kaupunkiradan valmistumisen sekä mahdollisen Järvenpään lisäliikenteen myötä, mutta myös pidemmällä aikavälillä muun rataverkon kehittämisen, kuten Kerava-Nikkilä-ratayhteyden henkilöliikenteelle avaamisen myötä. Lähijunaliikenteen kehittäminen edellyttää uusia kalustoinvestointeja, jotka osaltaan edellyttävät myös uusien lähijunaliikenteen varikoiden toteutusta. Kehäradalle toteutetaan Lapinkylän asema vuosina 2032-2035. Kivistön keskustan maankäyttö ja tuleva kaupunkirakenne tulevat tukeutumaan uuteen Lapinkylän asemaan.

Digirata-hankkeen mukainen ETCS-järjestelmä (European Train Control System) edellyttää uutta laitteistoa sekä ratainfraan että kalustoon. Valtio vastaa valtakunnallisen Digirata-hankkeen kustannuksista. Valtio ja kunnat valmistautuvat omistamiensa yhtiöiden junakaluston varusteluun. Digirata -hankkeen ja kalustohankinnan myötä valmistaudutaan tihentämään junaliikenteen vuoroväli kaupunkiradoilla 10 minuutista 7,5 minuuttiin.

Rataverkon kunnossapidon toimintaedellytyksiä varmistamaan rakennetaan pistoraide pääradalta Hiekkaharju-Koivukylä-väliltä Hosantielle perustettavalle rata-sepelin kuormauspaikalle. Lisäksi raide mahdollistaa Santaradan ympäristön vapauttamisen asuntorakentamiseen ja kaupunkirakenteen tiivistämisen niin, että 95 % uusista asunnoista on mahdollista sijoittaa ensisijaiselle vyöhykkeelle. Pistoraitteen kustannusarvio on 4 milj. euroa. Raitteen toteuttaminen vastaa Santarataa koskevaan MAL-sopimuskirjaukseen (2020–2031).

Tulevaisuuden lähijunaliikenteen käyttöön hankittava uusi kalusto ei tule mahtumaan Ilmalan varikolle, joka toimii nykyisellään lähi- ja kaukojunaliikenteen junakaluston varikkona. Lähijunaliikenteen uusilla varikoilla on lähijunaliikenteen lisäksi merkittävä vaikutus valtakunnalliseen junaliikenteeseen, sillä varikoiden toteuttamisen myötä ruuhkaiselta Helsinki-Pasila -rataosuudelta on mahdollista vapauttaa kapasiteettia muun liikenteen käyttöön, kun HSL:n junien kunnossapito siirretään pois Ilmasta ja huoltoraidet voidaan ottaa linjaliikenteen käyttöön. Myöskään uusia ratahankkeita ei kannata rakentaa, jos kapasiteettia ei saada vapautettua Helsinki-Pasila -osuudelta uusien varikoiden myötä.

Junaliikenteen lisääminen edellyttää uusia kalustoinvestointeja, jotka osaltaan edellyttävät uusien lähijunaliikenteen varikoiden toteutusta. Helsingin seudulla lähiliikenteen junien käyttöön tarvitaan kolme uutta varikkoa, joista kaksi on

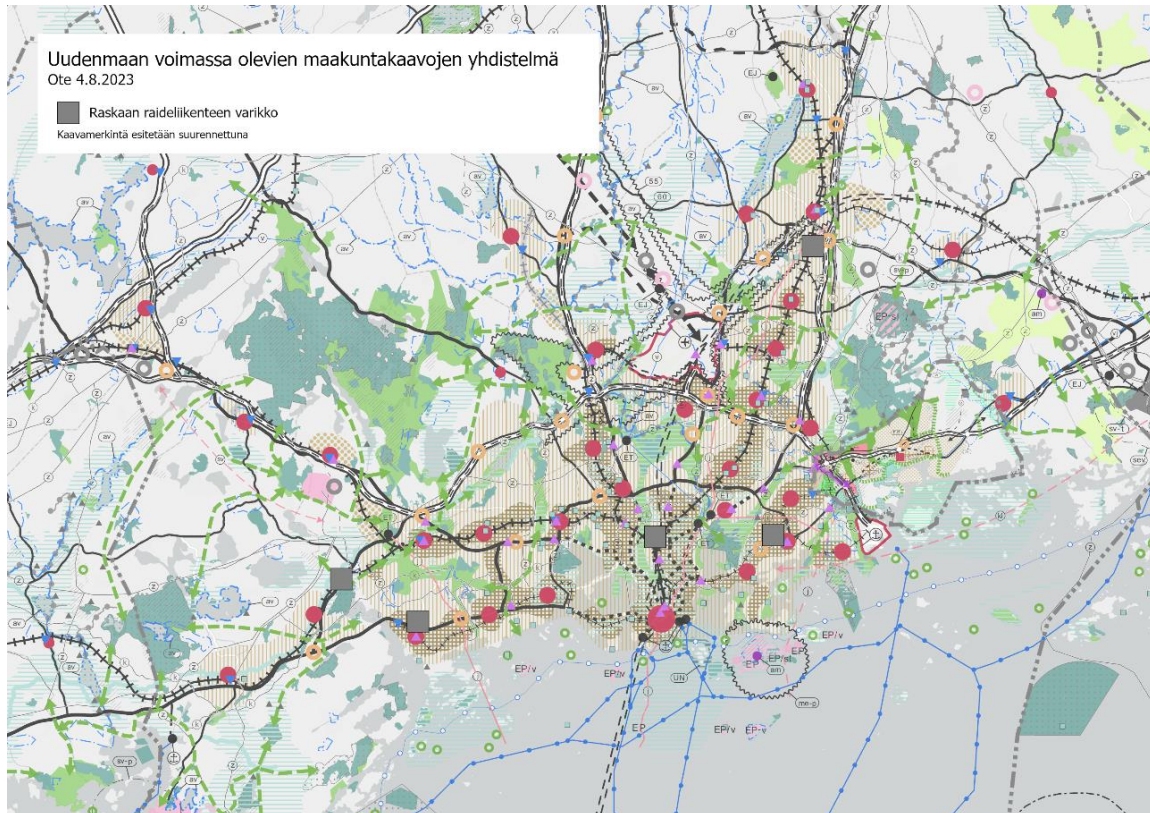
kunnossapitovarikkoja ja yksi säilytysvarikko. Varikoiden sijainnit tulee päättää ja suunnittelu sekä toteutus käynnistää mahdollisimman pian, jotta uudet kalustohankinnat voidaan toteuttaa ja lähijunaliikennettä kehittää. Varikkojen sijainneilla on merkittävä vaikutus vuosittaisiin operointikustannuksiin ja sijainnin vaikutus on hyvin pitkäaikainen. Uusimaa-kaavassa raskaan raideliikenteen varikot on sijoitettu Helsingissä Ilmalaan, Rantaradalla Kirkkonummen ja Espoon rajalle (Mankki/Luoma) sekä Pääradalla Keravan Jäspilään (kuva 8).

Vuonna 2022 valmistuneessa HSL:n lähijunaliikenteen alustavassa varikkoselvityksessä on esitetty, että Pääradan suunnalla hyvä varikon sijainti olisi lähellä Keravan liikennepaikkaa. Keravan läheisyydessä sijaitseva varikko palvelisi jatkossa myös Nikkilän ja Järvenpään lähijunaliikennettä. Keravan läheisyydestä toimivaksi sijainniksi on tunnistettu **Jäspilän alue**.

Rantaradan osalta toimivaksi varikon sijainniksi on tunnistettu Kaukalahden liikennepaikan läheisyys, joka toimii tulevaisuudessa Espoon kaupunkiradan pääteasemana. Varikon olisi hyvä sijaita lähellä Kirkkonummea, jolloin varikko palvelisi mahdollisimman hyvin myös Kirkkonummelle ja Siuntioon päättyvää liikennettä.

Nykyisellään Kehäradan junien päätepisteet ovat Helsingin rautatieasemalla, minkä johdosta Ilmalan varikon sijainti on hyvä, ja kalustomäärän kasvaessa uutta säilytyskapasiteettia kannattaakin toteuttaa palvelemaan ensisijaisesti muita linjoja, jotta Kehäradan liikenteen tarpeisiin riittää Ilmalassa kapasiteettia jatkossakin. Mikäli Ilmalan varikosta joudutaan luopumaan, Ilmalaa korvaamaan täytyy toteuttaa varikko Vantaalle Kehäradalle. Varikkoselvityksessä Kehäradan osalta tutkittiin kunnossapitovarikon sijainteja **Petaksessa** ja **Keimolassa**.

Uusimaa 2050 -kaavassa lähijunaliikenteen varikkoja koskevat merkinnät ovat Helsingin Ilmalassa sekä uudet varikot Rantaradalla Kirkkonummen ja Espoon rajalla sekä Pääradalla Keravan Jäspilässä. Ilmalan varikko on merkitty asema-kaavassa rautatiealueeksi. Mankin ja Luoman osalta alueet sijaitsevat Espoon eteläosien yleiskaavassa ja Kirkkonummen yleiskaavassa 2020 maa- ja metsätalousvaltaisella alueella. Kummallakaan alueella ei ole voimassa olevaa asemakaavaa. Varikoiden sijoittaminen alueelle edellyttäisi yleiskaavojen muuttamista ja asemakaavoitusta. Suunnittelutilanteen osalta Keravan Jäspilä on pisimmällä, sillä varikko sijaitsee Keravan yleiskaavassa 2035 teollisuus- ja varastoalueella, jonne saa sijoittaa logistiikka- ja varikkotoimintoja. Keravan ajantasa-asemakaavassa alue on merkitty rautatiealueeksi. Varikon sijoittaminen Jäspilään ei edellyttäisi kaavamuutoksia.

Kuva 8. Uusimaa-kaavassa raskaan raideliikenteen varikot on sijoitettu Helsingissä Ilmalaan, Rantaradalla Kirkkonummen ja Espoon rajalle (Mankki/Luoma) sekä Pääradalla Keravan Jäspilään.

Tehokkaan lähijunaliikenteen liikennöinnin mahdollistavan varikkokokonaisuuden suunnittelun eteneminen on edellytyksenä MAL-sopimuksen (2020-2031) kohdassa 4.2 mainituille valtion panostuksille Espoon kaupunkirataa koskien. Alueellisen junaliikenteen toimivuus ja palvelutaso ovat tärkeitä erityisesti HSL-alueen ulkopuolisille kunnille ja laajemmin koko työssäkäyntialueelle. Alueellisen junaliikenteen kehittämisen ja mahdollisten junavuorojen lisäämisten osalta on tarve tiivistää yhteistyötä eri osapuolten kesken.

Junaliikenteen kehittäminen ja kalustoinvestoinnit

- Valmistaudutaan lähijunaliikenteen kehittämiseen Kauklahteen, Järvenpäähän, Nikkilään sekä tarvittaviin kalustoinvestointeihin. Lähijunaliikenteen kehittäminen edellyttää varikoiden toteuttamista.
- Varmistetaan lähijunaliikenteen kaluston varustelu Digirata-hankkeen mukaisesti ja valmistaudutaan kaluston investointikustannuksiin. Valtio rahoittaa kalustovarustelun. Hyödynnetään mahdollista EU:n investointitukea rautatiekaluston varustelun kustannuksiin.
- Rakennetaan pistoraide pääradalta Hiekkaharju-Koivukylä-väliltä Hosantielle perustettavalle ratasepelin kuormauspaikalle.
- Lisätään eri toimijoiden yhteistyötä alueellisen junaliikenteen kehittämiseksi (mm. Päijät-Hämeen liitto, Uudenmaan liitto, kunnat, LVM, VR ja HSL).

Lähijunaliikenteen varikot

- Varmistetaan valtakunnallisen ja lähijunaliikenteen kehittäminen toteuttamalla kolme uutta lähijunaliikenteen varikkoa junaliikenteen tarpeisiin perustuen.
- **Uusimaa-kaavassa** raskaan raideliikenteen varikot on sijoitettu Helsingissä Ilmalaan, Rantaradalla Kirkkonummen ja Espoon rajalle (Mankki/Luoma) sekä Pääradalla Keravan Jäspilään.
- Uudet varikot toteutetaan Uusimaa -kaavan ratkaisun mukaisesti Pääradalle Keravan **Jäspilään**, Rantaradalle **Espoon ja Kirkkonummen rajan tuntumaan** sekä lähijunaliikenteen varikkoselvitykseen perustuen Kehäradalle **Petakseen**.
- Kunnat tekevät sitovat päätökset varikoiden sijainneista ja käynnistävät kaavoituksen viimeistään vuoden 2024 aikana, jotta uutta junakalustoa voidaan tarvittaessa hankkia niin, että uudet junat saapuvat vuonna 2030.
- Kunnat laativat varikoiden toteuttamisen edellyttävät kaavat.
- Junakalustoyhtiö toteuttaa varikot.
- Valtio osallistuu varikoiden suunnittelun ja rakentamisen kustannuksiin suuremmalla kuin 30 % osuudella, sillä varikot ovat edellytys valtion rataverkon kapasiteetin kasvattamiselle.

Seudullinen pikaraitioteiden verkosto kehittyy

Seudullisen pikaraitioteiden verkoston kehittyminen mahdollistaa laajasti kaupunkialueiden kehittämistä ja uutta maankäyttöä raideliikenteeseen tukeutuen. Pikaraitiotiet lisäävät joukkoliikenteen houkuttelevuutta, kestävien kulkutapojen käyttöä sekä vähentävät liikenteen hiilidioksidipäästöjä. Hankkeet edistävät seudun tasapainoista kehitystä, kun kaupunkikehittämistä tuodaan sosioekonomisesti heikommille alueille.

Pikaraitioteiden osalta on tärkeää varmistaa liikennöinnin nopeus (yli 25 km /h), jotta ko. yhteyksien ja joukkoliikenteen kilpailukykyisyys toteutuisi. Hankkeiden jatkosuunnittelussa on kiinnitettävä huomiota myös varikoiden sijoittamiseen ja rahoitukseen, kalustotarpeisiin sekä liikennöinnin kilpailukykyisyyteen. Suunnittelussa on huomioitava myös bussilinjastojen muutostarpeet sekä joukkoliikenteen kokonaistaloudellisuus. Vaikutukset muuhun liikennejärjestelmään ja erityisesti bussiyhteyksien kehittämiseen, kuten vaihtopysäkkien suunnittelu ja toteutus on huomioitava myös.

MAL 2023 -suunnitelman pohjalta pikaraitioteiden kehittämistä jatketaan seudullisena verkostona. Vuoteen 2035 mennessä aloitetaan seuraavien hankkeiden rakentaminen:

- Vantaan ratikka ja vaihtopysäkit
- Pikaraitiotieyhteys Hakaniemi–Länsisatama
- Viikin–Malmin pikaraitiotie
- Jokeri 0 -yhteys

Seuraavien pikaraitiotiehankeiden suunnittelua edistetään ja niiden toteutukseen valmistaudutaan ennen vuotta 2040:

- Tuusulanväylän pikaraitiotie
- Pikaraitiotie Matinkylä–Suurpelto–Kera–Leppävaara

Metron turvallisuutta ja luotettavuutta kehitetään

Metron kulunvalvontajärjestelmä on elinkaarensa lopussa ja sen luotettava käyttöikä lähenee loppuaan. MAL 2023 -suunnitelman investointiohjelmassa on linjattu metron kulunvalvontajärjestelmän uusiminen käynnistettäväksi kaudella 2024–2027. Kulunvalvonnan uusiminen on pitkä projekti ja sitä tulee edistää hyvissä ajoin. Junakulunvalvontajärjestelmä on osa metron junaturvallisuuden varmistamista. Järjestelmäuusinta mahdollistaa tiheämmät vuorovälit junille ja näin ollen matkustajakapasiteetin lisäämisen tarvittaessa lisäjunien avulla. Aiempi arvio on ollut, että metron kapasiteetti loppuu tällä vuosikymmenellä, mutta korona on jonkin verran vähentänyt kiireellisyyttä. Nykyisellä kapasiteetilla ruuhkaisuus metrossa tulee kuitenkin lisääntymään, vaikka ruuhka-ajan kysyntä vähenisikin. Hanke on koko pääkaupunkiseutua hyödyttävä hanke ja liittyy joukkoliikennejärjestelmän kokonaistoimivuuteen. Metron kapasiteettia ei voi korvata nopeasti muilla liikennevälineillä, mikäli metro ei toimi luotettavasti.

Pikaraitiotiet ja metro

- Pikaraitioiteita kehitetään verkostomaisesti MAL 2023-investointiohjelman pohjalta.
- Toteutetaan metron kulunvalvontajärjestelmän uudistaminen sekä met-roasemien peruskorjauksia.
- Pikaraitioteiden ja metron valtionavustuksissa on huomioitava myös varikoiden kustannukset.

Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen tukee liikennejärjestelmän sujuvuutta

Kävely on perusliikkumismuoto, jota kaikki liikkujat käyttävät vähintään matkan alussa ja lopussa. Pyöräily on monin paikoin nopein kulkumuoto kaupunkiseuduilla aina seitsemään kilometriin asti. Laadukas pyöräinfra tukee ympäristöystävällistä kaupunkijakeluliikennettä sekä kävelyn edellytyksiä, kun jalankulkijat ja pyöräilijät eivät kulje yhdistetyillä väylillä. Moottoriajoneuvoliikenne sujuvoituu, kun mahdollisimman moni siirtyy käyttämään autoliikennettä tilatehokkaampia kulkumuotoja.

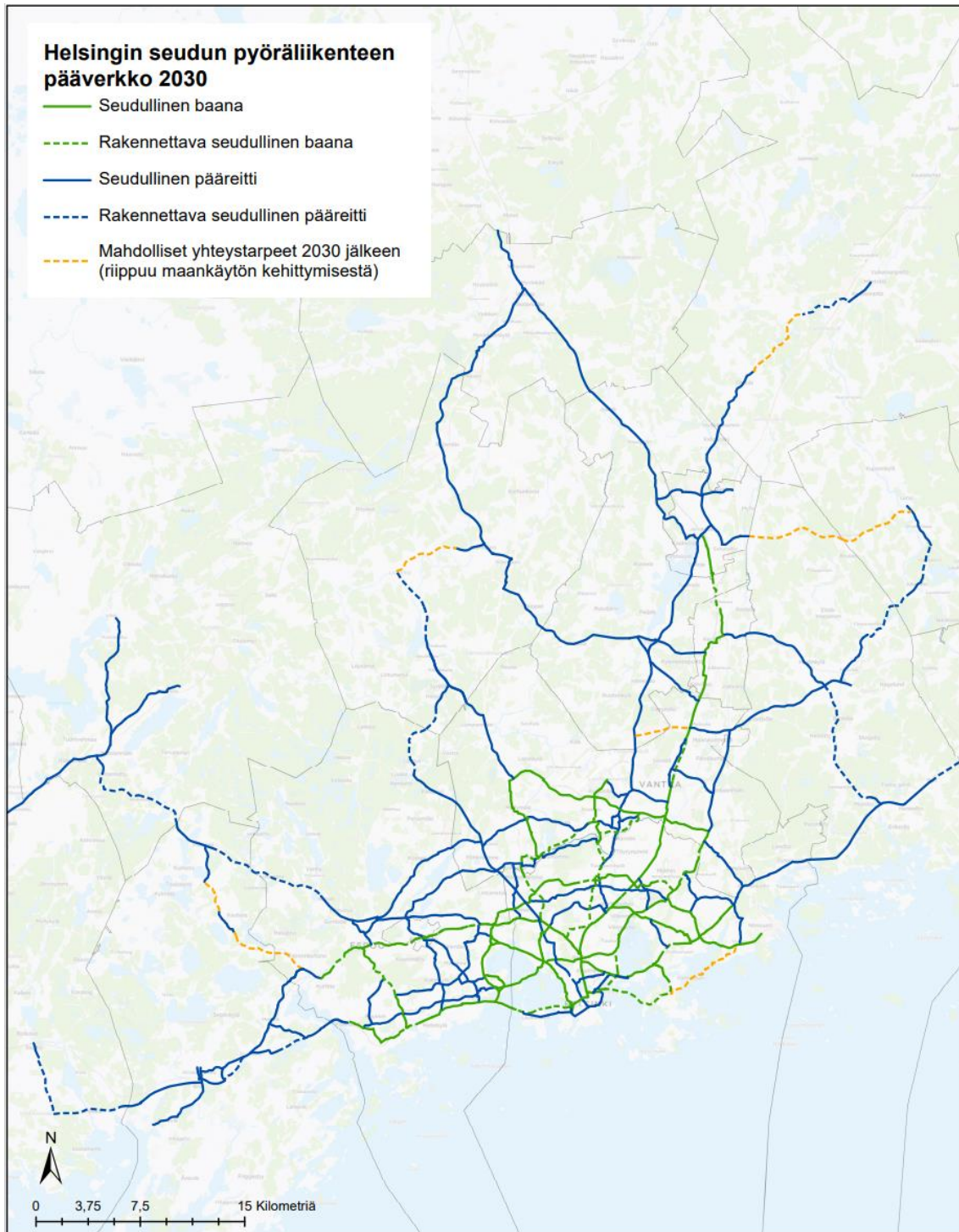
Kävelyn painoarvoa osana liikennejärjestelmää on tärkeää nostaa, minkä toteuttamiseksi Helsingin seudulla laaditaan kävelyn edistämishjelma. Edistämishjelma tähtää kävelyn lisäämiseen sekä sen parempaan huomioimiseen liikenteen ja liikennejärjestelmän suunnittelussa niin itsenäisenä kulkumuotona kuin keskeisimpänä joukkoliikenteen liityntämuotona. Edistämishjelman linjaukset ovat:

1. valtio ja kunnat tukevat liikennejärjestelmän toimivuutta ja tasa-arvoa sektorirajat ylittäen panostamalla kävely-ympäristöön
2. hyvät kävely-yhteydet joukkoliikenteeseen mahdollistavat saumattoman ja helpon liikkumisen
3. liikkumisympäristö on miellyttävää ja tasa-arvoista sekä edistää terveyttä
4. kävelyn turvallisuus on keskeisimmillä alueilla priorisoitu korkealle
5. kävelyn hyvät vaikutukset tunnetaan laajasti ja niitä mitataan.

Linjauksia edistävät konkreettiset toimenpiteet valmistellaan edistämishjelmassa. Kävelyn edistäminen huomioidaan osana maankäytön ja liikenteen kehittämistä ensisijaisilla vyöhykkeillä sekä mm. joukkoliikenteen liityntäliikenteen näkökulmasta (esim. kävelyreitit asemille). Edistämishjelman laadinnan lisäksi kävelyolosuhteita parannetaan erityisesti seudun keskuksissa.

MAL 2023 -suunnitelmakaudella toteutetaan seudullisen pyöräliikenteen pääverkon puuttuvat osat sekä varmistetaan verkon hyvä laatutaso ja talvikunnossapito vuoteen 2031 mennessä (kuva 9). Toimenpideohjelman yhteenlaskettu

kustannusarvio on noin 420 miljoonaa euroa vuoteen 2031 mennessä, josta 220 miljoonaa kohdistuu vuosina 2024–2027 toteutettavaan ensimmäiseen hankekorin toimenpiteisiin. Pääverkon toteutuminen edellyttää, että kunnat ja valtio lisäävät rahoitustaan pyöräilyn pääverkon edistämiseksi. Pyöräilyn seudullisen pääverkon lisäksi kunnat ja valtio parantavat pyöräliikenteen edellytyksiä yhteistyössä myös pääverkon ulkopuolisilla väylillä ja alueilla.

Kuva 9. Helsingin seudun pyöräliikenteen pääverkko vuoteen 2031.

Liikkumisen ohjaus on osa kestävän liikkumisen keinovalikoimaa

Liikkumisen ohjauksella pyritään edistämään kestävien kulkutapojen käyttöä. Toimenpiteitä ovat esimerkiksi työpaikkojen ja koulujen liikkumissuunnitelmat sekä erilaiset kestävän liikkumisen tiedotus- ja markkinointikampanjat. Seudun toimijat toteuttavat liikkumisen ohjauksen hankkeita ja edistävät kestävää liikkumista.

Kävely

- Laaditaan kävelyn seudullinen edistämishjelma ja toteutetaan sitä.
- Kunnat ja valtio lisäävät toimillaan kävelyä merkittävästi. Kunnat ja valtio panostavat nykyistä enemmän laadukkaiden kävelyn yhteyksien kehittämiseen erityisesti seudun keskuksissa.

Pyöräily

- Kunnat ja valtio toteuttavat seudullisen pyöräilyn pääverkon puuttuvat osat sekä varmistavat hyvän laatutason ja talvikunnossapidon vuoteen 2031 mennessä. Kunnat ja valtio lisäävät merkittävästi rahoitustaan pyöräilyn pääverkon toteutukseen. Pyöräilyn pääverkon toteutus edellyttää 220 miljoonan euron rahoitusta vuosille 2024–2027. Rahoitustarpeesta 30 milj. euroa kohdistuu valtion verkolle.
- Kunnat ja valtio lisäävät toimillaan pyöräilyä merkittävästi. Kunnat ja valtio panostavat nykyistä enemmän laadukkaiden pyöräilyn yhteyksien kehittämiseen erityisesti seudun keskuksissa.

Liikkumisen ohjaus

- Kunnat ja valtio edistävät kestävien kulkutapojen käyttöä liikkumisen ohjauksen keinoin. Seudun toimijat toteuttavat kestävän liikkumisen hankkeita sekä parantavat kestävän liikkumisen neuvontaa mm. uusille asukkaille.
- Yksityiset ja julkiset toimijat toteuttavat liikkumissuunnitelmia suurimilla työpaikoilla (erityisesti työpaikoilla, joissa on vähintään 200 työntekijää). Yrityksiä kannustetaan lisäämään joukkoliikenteen työsuhde-matkalippujen ja työsuhdepyörien tarjontaa työntekijöilleen.

5.1.4. Vähennämme liikenteen ja asumisen CO₂ -päästöjä

Liikenteen päästöjä vähennetään monipuolisella keinovalikoimalla

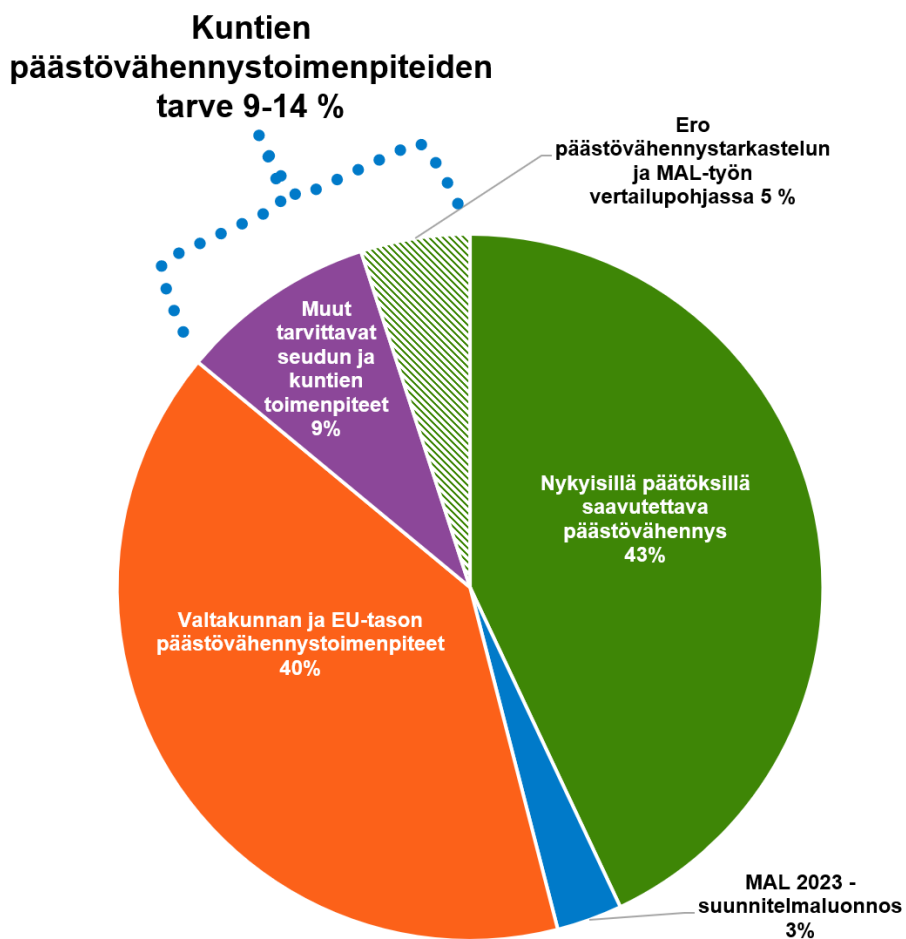
Liikenteen päästövähennystavoitteet ovat haasteelliset ja niiden toteuttamiseksi tarvitaan laaja ja monipuolinen keinovalikoima. On tärkeää edistää laajasti ajoneuvokannan uudistumista, mutta myös pyrkiä lisäämään kestävien kulkutapojen osuutta ja vähentämään henkilöautoliikenteen suoritetta.

Liikenteen päästövähennysten osalta MAL 2023 -suunnitelmassa on tarkasteltu EU- ja valtakunnallisen tason toimenpiteitä, seututason toimenpiteitä, kuntien omat toimenpiteitä sekä yritysten toimenpiteitä, joissa korostuvat erityisesti logistiikan päästövähennystoimet.

Tieliikenteen päästövähennysvähennyspotentiaalia Helsingin seudulla tutkittiin fossiilittoman liikenteen tiekartan toimenpiteiden pohjalta talven 2022–2023 aikana. Työssä on haettu maksimaalinen ajoneuvokannan uudistumisnopeus, johon tiedossa olevilla toimenpiteillä päästään. Helsingin seudun tieliikenteen päästövähennystarkastelun perusteella voidaan arvioida, että osa Helsingin seudun CO₂-päästövähennystavoitteesta voidaan saavuttaa EU- ja valtakunnan tason toimenpitein mm. ajoneuvokannan uudistumisen ja fossiilisten polttoaineiden korvaamisen myötä. Kokonaisuudessaan eri toimenpiteiden mahdollistama päästövähennyspotentiaali on 82 % vuoden 2005 tasosta. On kuitenkin epävarmaa, toteutuvatko esitetyt toimenpiteet sellaisenaan esitetyssä aikataulussa tai laajuudessa.

Uusien ajoneuvojen hiilidioksidipäästöraja-arvot ovat kiristymässä vuonna 2030 henkilöautojen osalta -55 %:n ja pakettiautojen osalta -50 %:n. Polttomoottori-käyttöisten henkilö- ja pakettiautojen sekä ladattavien hybridien ja kaasuajoneuvojen valmistaminen loppuu käytännössä vuonna 2035. Nollapäästöisten ajoneuvojen eli täyssähkö- ja vetyajoneuvojen osuus ajoneuvokannasta kasvaa raja-arvojen kiristytessä. Lisäksi komissio on antanut ehdotuksensa hiilidioksidirajojen kiristämisestä uusille raskaille ajoneuvoille. Ehdotuksen mukaan vuonna 2030 uusien EU:ssa ensirekisteröitävien raskaiden ajoneuvojen päästöjen pitäisi olla keskimäärin 45 % pienemmät. Lisäksi komissio on ehdottanut uusia tavoitteita pidemmälle tulevaisuuteen, niin että päästöt vähenisivät 65 % vuoteen 2035 ja 90 % vuoteen 2040 mennessä.

Vaikka kaikki fossiilittoman liikenteen tiekartan ja MAL 2023 -suunnitelman toimenpiteet toteutuisivat sellaisenaan vuoteen 2040 mennessä, Helsingin seutu jäisi päästövähennystavoitteestaan ilman lisätoimenpiteitä. Kuntien lisäpäästövähennystarve on noin 9-14 % vuoden 2005 tasosta (2,1 milj. tonnia) (kuva 10). MAL-suunnitelman sisältämät toimenpiteet ovat riittämättömiä hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi, mikä tarkoittaa, että tulevaisuudessa kuntien ja seudun tulisi löytää myös paikallisia ja alueellisia päästövähennystoimenpiteitä. Näitä lisätoimenpiteitä toteutetaan kuntien omien suunnitelmien pohjalta, joita tullaan tekemään osana ilmastolain mukaisia ilmastosuunnitelmia.

Kuva 10. Liikenteen CO₂ -päästövähennyspotentialiaali ja kuntien tarvittavat lisätoimenpiteet Helsingin seudulla.

Ajoneuvokannan uudistumista ja vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluinfran kehittymistä edistetään

AFIR-sääntely eli vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluinfrastruktuuria koskeva sääntely tulee edellyttämään jakeluinfrastruktuurin kehittämistä Helsingin seudun kaupunkisolualueissa. Vuoden 2025 loppuun mennessä TEN-T -ydinverkolla tulisi olla 60 km välein henkilöautojen latauspooli ja vuoteen 2030 mennessä myös raskaalle liikenteelle. Vuonna 2030 Helsingin seudun kaupunkisolualueissa tulisi olla myös vedyn tankkausasema. Lisäksi kaupunkisolualueissa raskaille hyötyajoneuvoille tulisi olla latauspisteet, joiden yhteenlaskettu antoteho on vähintään 600 kW. Lisäksi AFIR -asetus tulee sisältämään pidemmän aikavälin vaatimuksia.

Vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluverkon kehittymistä edistetään niin, että se tukee ajoneuvokannan uudistumista. Helsingin seudun vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluinfran kehittäminen edellyttää tarkempaa selvittämistä eri toimijoiden yhteistyönä. Tarkempaa tarkastelua vaativat erityisesti raskaan liikenteen sähköistäminen ja muut käyttövoimat. Osana selvitystä arvioidaan raskaan liikenteen julkisten latauspisteiden ja kadunvarsilautauksen mahdollisuudet. Helsingin seudulle laaditaan vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluverkon kuntakohteiset tavoitteet sekä edistetään jakeluverkon toteutusta mm. EU-rahoitusta hyödyntäen.

Ympäristövyöhykkeillä tarkoitetaan alueita, joilla tieliikenteen päästöjä hillitään rajoittamalla eniten saastuttavien ajoneuvojen kulkua. Seudullisesti määritetyillä ympäristövyöhykkeillä voidaan tukea ja tehostaa autokannan uusiutumista. Ympäristövyöhykkeiden käyttöönoton vaiheistus voisi koskea niin vyöhykkeitä kuin ajoneuvotyyppejä. Ajoneuvotyyppittäinen vaiheistus voisi alkaa raskaasta liikenteestä ja laajentua henkilöautoihin. Helsingin seudulla selvitetään ympäristövyöhykkeiden käyttöönoton mahdollisuutta, laajuutta ja vaiheistusta sekä vyöhykkeiden potentiaalia päästövähennysten edistämiseksi.

Pysäköintipolitiikalla vaikutetaan kulkutavan valintaan

Pysäköinti on olennainen osa liikennejärjestelmää, sillä pysäköintivaihtoehdot ja -ratkaisut määrittävät monesti valittavaa kulkutapaa. Jotta pysäköinnillä olisi vaikuttavuutta kulkutavan valintaan, on kuntien soveltuvilta osin tarpeen tiukentaa pysäköintipolitiikkaansa korottamalla maksullisen pysäköinnin hintoja, laajentamalla maksullisia pysäköinnin vyöhykkeitä, vähentämällä pysäköinnin kapasiteettia joukkoliikenteen parhaan palvelutason alueilla sekä asettamalla pysäköinnin aikarajoituksia. Pysäköinnin hinnoittelun muutoksia toteutetaan erityisesti

hyvän joukkoliikenteen palvelutason alueilla, kuten seudun tiiviin maankäytön alueilla ja asemanseuduilla. Pysäköinnin hinnan tulisi olla sitä korkeampi, mitä paremmin alue on saavutettavissa kestävin kulkutavoin.

Vähennämme joukko- ja tavaraliikenteen CO₂-päästöjä

Keskeisimpänä joukkoliikenteen päästövähennystoimenpiteenä on bussiliikenteen sähköistäminen. Joukkoliikenteen päästövähennysten saavuttamiseksi ja sähköbussien lisääntymisen myötä on varmistettava, että seudulta löytyy riittäviä alueita sähköbussien varikoille.

Kuorma-autokuljetukset muodostavat liikenteen hiilidioksidipäästöistä noin kolmanneksen. Suurimmat päästövähennykset saadaan aikaan vaihtoehtojen käyttövoimien ja polttoaineiden käyttöä lisäämällä. Raskaan liikenteen osalta on edistettävä ajoneuvokannan uudistumista, vaihtoehtojen käyttövoimien käyttöä sekä varmistettava tarkoituksenmukaisen mukainen vaihtoehtojen käyttövoimien jakeluinfrastruktuurin kehittyminen. Jakeluinfrastruktuurin kehittyminen tulee kytkeä yhteen raskaan liikenteen taukopaikkojen kehittämisen kanssa.

Ympäristövaikutusten painottaminen julkisyhteisöjen hankinnoissa ja kilpailutuksissa on tärkeä toimenpide. Lisäksi päästöjä vähennetään kaupunkijakelun informaatiojärjestelmiä kehittämällä, citylogistiikalla, ympäristövyöhykkeillä sekä varmistamalla liikenne-etuudet hyötyajoneuvoille. Raskaan liikenteen taukopaikoilla ja niiden informaatiojärjestelmillä on myös merkitystä päästövähennysten kannalta turhan ajon ja paikan etsimisen vähentyessä.

Tieliikenteen hinnoitteluun valmistautuminen

Helsingin seudulla valmistaudutaan tieliikenteen hinnoittelussa tapahtuviin muutoksiin ja osallistutaan muutosten valmisteluun. Liikenteen verotuksessa tehtävät muutokset, EU-tason tieliikenteen päästökauppa ja ruuhkamaksulainsäädännön valmistelu ovat prosesseja, joissa Helsingin seudun toimijoiden tulee olla mukana ja varmistaa, että muutokset palvelevat Helsingin seudun liikennejärjestelmää tarkoituksenmukaisella tavalla. Loppuvuodesta 2022 on päästy sopuun tieliikenteen päästökaupasta, mikä tarkoittaa tieliikenteen uutta hinnoittelukeinoa vuodesta 2027 lähtien. Oheiset EU-sääntelyn muutokset vauhdittavat ajoneuvokannan uudistusta merkittävästi ja nopeuttavat osaltaan päästövähennysten saavuttamista.

Pysäköintipolitiikka

Kunnat korottavat vaiheittain ja vyöhykkeittäin maksullisen pysäköinnin hintoja, laajentavat maksullisia pysäköinnin vyöhykkeitä, vähentävät pysäköinnin kapasiteettia joukkoliikenteen parhaan palvelutason alueilla sekä asettavat pysäköinnin aikarajoituksia. Pysäköinnin hinnoittelun muutoksia toteutetaan erityisesti hyvän joukkoliikenteen palvelutason alueilla, kuten seudun tiiviin maankäytön alueilla ja asemanseuduilla. Pysäköinnin hinnoittelussa huomioidaan liityntä-pysäköinnin kilpailukykyisyys. Hinta määräytyy sijainnin mukaan ja on sitä korkeampi, mitä paremmin alue on saavutettavissa kestävin kulkutavoin. Kunnat suunnittelevat pysäköintiä kuntakohtaisten olosuhteiden mukaisesti.

Liikenteen päästövähennyskeinoja

Seudun kunnat laativat selkeät suunnitelmat niistä keinoista, joilla kukin pääsee hiilidioksidipäästövähennyksiä koskevaan tavoitteeseensa. Valtio varmistaa omilla toimenpiteillään, että tavoitteet on mahdollista saavuttaa. Suunnitelmien tulee olla yhteneviä ilmastolain mukaisten ilmastosuunnitelmien kanssa ja kuntien suunnitelmien laadinnassa pyritään yhtenäisiin tavoitteisiin ja keinoihin. Ilmastosuunnitelmien seuranta tehdään seudullisesti.

Vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluverkko

Edistetään liikenteen sähköistymistä ja vaihtoehtoisten käyttövoimien käyttöä varmistamalla jakeluverkon riittävä laajuus ja teho. Erityistä huomiota kiinnitetään raskaan liikenteen vaihtoehtoihin käyttövoimiin ja sen jakeluinfrastruktuurin kehittämiseen. Selvitetään Helsingin seudun vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluverkon laajuus ja arvioidaan tarvittavat toimenpiteet tarpeeseen vastaavan jakeluverkon kehittymiseksi. Määritetään kuntakohtaiset tavoitteet latausverkon laajuudelle. Toteutetaan raskaan liikenteen julkisia latauspisteitä yhteistyössä kuntien, valtion ja yritysten kesken.

Huomioidaan sähkön, vedyn ja metaanin jakeluasemien rakentamisen tarve maankäytön suunnittelussa ja varataan tarvittavat alueet kaavoituksessa. Varataan seudulta vähintään yksi alue raskaan kaluston sähkön latausaseman ja yksi alue vedyn tankkausaseman tarpeisiin.

Kehitetään kadunvarsilatausta siellä, missä kotilatauksen järjestäminen ei ole mahdollista ja määränpäällatausta kaupungin hallinnassa olevilla pysäköintipaikoilla, kuten liikuntapaikkojen ja liityntäpysäköintien yhteydessä.

Ympäristövyöhykkeet

Selvitetään seudullisten ympäristövyöhykkeitä ja niiden vaiheittaista käyttöönottoa ajoneuvokannan uusiutumisen nopeuttamiseksi huomioiden sosiaalinen tasapuolisuus ja elinkeinoelämän tarpeet. Ympäristövyöhykkeillä tarkoitetaan alueita, joilla tieliikenteen päästöjä hillitään rajoittamalla eniten saastuttavien ajoneuvojen kulkua.

Logistiikan päästövähennykset

Yritykset lisäävät sähkö- ja kaasukäyttöistä kalustoa valtion hankintatukia hyödyntäen. Helsingin seudun toimijat painottavat ympäristövaikutuksia kuljetusten ja palvelujen hankinnoissa ja kilpailutuksissa. Kunnat ja kaupungit laativat ja toteuttavat citylogistiikan toimenpideohjelmia.

Joukkoliikenteen päästövähennykset

Vähennetään HSL-liikenteen CO₂-päästöjä vuoteen 2025 mennessä 90 % vuoteen 2010 verrattuna. HSL-liikenne on päästötöntä vuoteen 2035 mennessä. Päästövähennykset toteutetaan pääosin liikennettä sähköistämällä. Lisäksi tulee lisätä biodieselin käytön osuutta. Varmistetaan riittävät alueet uusien sähköbussien varikoille sähköverkon sijainti ja kapasiteetti huomioiden.

Pysäköintipolitiikka

Kunnat korottavat vaiheittain ja vyöhykkeittäin maksullisen pysäköinnin hintoja, laajentavat maksullisia pysäköinnin vyöhykkeitä, vähentävät pysäköinnin kapasiteettia joukkoliikenteen parhaan palvelutason alueilla sekä asettavat pysäköinnin aikarajoituksia. Pysäköinnin hinnoittelun muutoksia toteutetaan erityisesti hyvän joukkoliikenteen palvelutason alueilla, kuten seudun tiiviin maankäytön alueilla ja asemanseuduilla. Pysäköinnin hinnoittelussa huomioidaan liityntäpysäköinnin kilpailukykyisyys. Kunnat suunnittelevat pysäköintiä kuntakohtaisten olosuhteiden mukaisesti. Pysäköinnin hinta määräytyy sijainnin mukaan ja on sitä korkeampi, mitä paremmin alue on saavutettavissa kestävin kulkutavoin.

Kunnat vähentävät autonomistusta kaavoituksen pysäköintiratkaisuille. Näitä ovat mm. pysäköintinormit, keskitetty pysäköinti ja vuoropysäköinti. Pysäköintinormeissa huomioidaan yhteiskäyttöautot.

Työpaikat lisäävät pysäköinnin hinnoittelua. Työpaikkojen pysäköinnin hinnoittelu määräytyy sijainnin mukaan ja on sitä korkeampi, mitä paremmin alue on saavutettavissa kestävin kulkutavoin.

Seurataan tieliikenteen hinnoittelun valmistelua

Vaikutetaan EU-tason päästökaupan käyttöönottoon ja arvioidaan sen vaikutuksia Helsingin seudun liikennejärjestelmään. Seurataan ruuhkamaksulainsäädännön kehittymistä ja vaikutetaan lainsäädännön valmisteluun. Mahdollisessa lainsäädännössä ehdottomana edellytyksenä tulee olla, että ruuhkamaksutulot kohdistetaan vain ko. seudun liikennejärjestelmän kehittämiseen, niiden käytöstä päättävät seudun kunnat eikä niiden käyttöönotto vähennä valtion seudulle osoittamaa muuta liikenteen rahoitusta.

Asumisen ja rakentamisen päästöjen vähentämisellä suuri merkitys hiili-neutraaliustavoitteiden saavuttamisessa

MAL 2023 -suunnitelmassa asumisen ja rakentamisen päästöjen vähentäminen on nostettu keskeiseksi tavoitteeksi liikenteen päästöjen vähentämisen rinnalle. Seudulla vähennetään asuntotuotannon ja nykyisen asuntokannan ilmastopäästöjä. Energiantarpeen vähentäminen edellyttää korjausrakentamisen tehostamista, entistä energiatehokkaampaa uudistuotantoa ja uusiutuvan energian hyödyntämistä. Uusiutuvaa energiaa rakennetaan seudulla yli uudistuotannon tarpeen. Uusiutuvan energian tuotantoa edistetään kaavoituksella. Korjausrakentamista tehostetaan valtion tuilla ja neuvonnan lisäämisellä.

Vähäpäästöistä uudistuotantoa edistetään kaavoituksen ja maapolitiikan keinoin. Kerrostalotuotannossa edistetään puurakentamista ja muuta vähähiilistä uudistuotantoa. Kestävillä materiaalivalinnoilla vähennetään rakentamisen hiilijalanjälkeä, maksimoidaan rakentamisen hiilensidontapotentiaali ja pidennetään asuntojen elinkaarta sekä edistetään elinympäristön viihtyisyyttä ja esteettisyyttä.

Asumisen CO₂-päästövähennykset

- Lisätään energiatehokkuustoimien vaikuttavuutta niin, että seudun kasvusta huolimatta asumisen lämmitysenergian kulutus ei lisäännä vaan jopa laskee vuosittain.
- Rakennetaan uusiutuvaa energiantuotantoa uudistuotannon energiantarpeen ylittäen.
- Rakennetaan vähähiilistä uudisasuntotuotantoa ja edistetään vähähiilisten materiaalien ja puun käyttöä rakentamisessa.
- Kunnat edistävät energiasaneerauksia ja muita energiansäästötoimia sekä lämmitysmuotojen muutoksia neuvonnalla, alueellisilla kehityshankkeilla ja kuntien oman kiinteistökannan esimerkeillä.
- Kunnat huomioivat hajautetun uusiutuvan energiantuotannon maankäytölliset tarpeet kaavoituksessa.
- Kunnat edistävät vähähiilistä uudistuotantoa kaavoituksen ja tontinluovutuksen keinoin.
- Valtio lisää energia-avustusten määrää ja kohdistaa avustuksia erityisesti Helsingin seudulle sekä lisää energia-avustusten pitkäjänteisyyttä ja kytkee energia-avustukset lähiöiden kehittämiseen.

5.2. Helsingin seutu tarjoaa laadukkaan ja monipuolisen elinympäristön

5.2.1. Huolehdimme asuinalueiden ja asuntotarjonnan monipuolisuudesta ja laadusta

Asuntotuotannon monipuolisuus ja viihtyisät elinympäristöt ovat keskeisiä tekijöitä Helsingin seudun asukkaiden hyvinvoinnin sekä seudun veto- ja pitovoiman kannalta. Monipuoliset asumisen vaihtoehdot luovat asukkaille mahdollisuuden löytää eri elämänvaiheissa ja elämäntilanteissa tarpeisiinsa sekä varallisuuteensa sopivia asumisratkaisuja seudulta. Kunnat varmistavat laadukkaan ja monipuolisen asuntotuotannon ohjaamalla tarvittaessa huoneisto-, talotyyppi-, hallinta- ja rahoitusjakaumaa. Huoneistojakaumaa ohjaamalla voidaan varmistaa eri kokoisten asuntojen saatavuus ja ehkäistä yksipuolista asuntotuotantoa. Ohjauksella parannetaan myös asumisen laatua ja monipuolisuutta sekä pidennetään asuntojen elinkaarta. Eri talotyyppien tuotantoa edistämällä varmistetaan asukkaiden erilaisia tarpeita, varallisuutta ja mieltymyksiä vastaava asuntotuotanto. Monipuoliset asumisen vaihtoehdot luovat asukkaille myös mahdollisuuksia edetä asumispolulla Helsingin seudulla. Kunnat edistävät talotyyppien monipuolisuutta kaavoituksen ja täydennysrakentamisen keinoin. Tiiviillä kaupunkialueella kunnat edellyttävät kerrostalovaltaista rakentamista, kun taas väljemmillä joukkoliikenteeseen kytkeytyvillä alueilla voidaan edistää pientaloasumista. Kunnat huolehtivat asuinalueiden tasapainoisesta kehityksestä ja ehkäisevät eriytymiskehitystä ohjaamalla rahoitus- ja hallintajakaumaa sekä muilla maa- ja asuntopoliittikan keinoilla. Asuinalueita kehitetään niiden omista vahvuuksista ja lähtökohdista käsin, niin että seudun erilaiset asuinalueet täydentävät toisiaan. Laadukas ja monipuolinen asuntotarjonta, omaleimaiset asuinalueet ja viihtyisät elinympäristöt edistävät asukkaiden hyvinvointia ja seudun pito- ja vetovoimaa.

Asumisen laatu ja monipuolisuus

- **Helsingin seudun kunnat huomioivat asuntopolitiikassaan asuntotarjonnan monipuolisuuden ja laadun.** Kunnat ohjaavat tarvittaessa huoneisto- ja talotyyppi-, hallinta- ja rahoitusjakaumaa asuntotuotannon monipuolisuuden, laadun ja asuinalueiden tasapainoisen kehityksen varmistamiseksi.
 - **Huolehditaan, että eri puolilla seutua on tarjolla asumisvaihtoehtoja eri huoneisto- ja talotyypeissä.** Huoneisto- ja talotyyppijakaumaa ohjaamalla edistetään asuntotuotannon monipuolisuutta. Tehokkainta kerrostalovaltaista rakentamista suositaan erityisesti seudun keskusten ja asemanseutujen täydentämisessä. Pientaloasumisen mahdollisuuksia edistetään seudulla monin tavoin, myös tehostamalla ja uudistamalla vanhoja pientaloalueita, sekä kehittämällä kyliä. Sekä uudet kerrostalo- että pientalovaltaiset asuinalueet toteutetaan ensisijaisesti olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen tukeutuen.
 - **Huolehditaan alueellisesti ja tarvittaessa korttelitasolla asuntojen monipuolisesta hallinta- ja rahoitusmuotojakaumasta.** Kunnat varmistavat MAL-tavoitteiden mukaiset valtion tuella rakennetun ARA-vuokra-asuntotuotannon osuudet alueillaan huolehtien samalla riittävästä omistus-asuntotuotannon määrästä suhteessa vuokra-asumiseen.
- Yhteistyötä tiivistetään sekä yksityisten toimijoiden että valtion toimijoiden kanssa (ympäristöministeriö, Asumisen rahoitus ja kehittämiskeskus ARA) monipuolisen asuntotuotannon tukemiseksi ja ennakoinnin vuoropuhelun edistämiseksi.

5.2.2. Toteutamme valtion tukemaa ARA-asuntotuotantoa ja edistämme asumisen välimuodon mallien kehittämistä

Helsingin seudulla asumisen hinta on merkittävästi muuta Suomea korkeampi. Kohtuullisen hintaisen asumisen haasteeseen vastataan ensisijaisesti varmistamalla riittävä asuntotuotanto. Seudulla turvataan vuokra-asumisen ja omistus-asumisen tasapainoinen suhde ja valtion tukeman ARA-vuokra-asuntotuotannon osuuksien toteutuminen. Elinkeinoelämän ja esimerkiksi palvelualojen toimivuuden ja työvoiman saatavuuden kannalta on tärkeää, että seudulta löytyy myös kohtuullisen hintaista asumista pieni- ja keskituloisille. Lisäksi valtio ja kunnat edistävät yhdessä muiden toimijoiden kanssa vuokra- ja omistus-asumisen väliin sijoittuvien ns. asumisen välimuodon mallien tuotantoa, mikä myös lisää asukkaille mahdollisuuksia edetä asumispoluilla. ARA-uudistuotannon lisäksi tulee turvata asumiskustannusten kohtuullisuus olemassa olevassa ARA-

asuntokannassa. Erilaiset valtion peruskorjaus- ja energia-avustukset ovat tärkeitä asuntokannan kehittämisessä ja asuinkustannusten alentamisessa.

ARA-asuntotuotanto ja asumisen välimuodon mallit

- ARA-asuntotuotantoa valmistuu pääkaupunkiseudun kunnissa 30 % (3 790 asuntoa) ja KUUMA-kunnissa 20 % (1 160 asuntoa) vuosittaisesta asuntotuotantotavoitteesta (16 500 asuntoa), jonka kunnat mahdollistavat kaavoituksella, tontinluovutuksella ja maankäyttösopimuksilla.
- Asuntokannan monipuolisuuden ja asuntomarkkinoiden toimivuuden varmistamiseksi kehitetään vuokra- ja omistusasumisen väliin sijoittuvia ns. välimuodon malleja yhdessä asumisen toimijoiden ja valtion kanssa.
- Valtio varmistaa kohtuuhintaisen valtion tukeman vuokra-asuntotuotannon edellytykset korkotukilainsäädännön ajantasaisuudella ja kannustavuudella, riittävän rahoituksen asuntotuotantoon sekä avustukset asuinalueiden kehittämiseen. Rahoitus ja avustukset kohdistetaan maankäytön ensisijaisille vyöhykkeille.
- Valtio osoittaa omistamaansa maata asuntotuotantoon myymällä, vaihtamalla ja tarvittaessa maankäyttösopimuksia hyödyntäen. Valtion tarpeista vapautuvat asuntorakentamiseen soveltuvat alueet luovutetaan kohtuuhintaisesti ensisijaisesti kunnille tai toissijaisesti muulle alueen lopulliselle asuntotuotannon tarjoajalle.
- Valtio-omisteinen A-Kruunu rakennuttaa omistukseensa pitkän korkotuen ARA-vuokra-asuntoja.
- Valtio osoittaa riittävät korjaus- ja energia-avustukset Helsingin seudulle ja varmistaa olemassa olevan ARA-kannan asumiskustannusten kohtuullisuuden nousseessa kustannustilanteessa.
- Valtio jatkaa ARA:n tukea kuntien järjestämään asumisneuvontaan.
- Valtio sitoutuu rakentamisen ja maankäytön norminpurun edistämiseen. Mm. edistämään korjausrakentamisen ja käyttötarkoitusten muutosten sääntelyn keventämistä rakennusten elinkaarihiilijalanjäljen vähentämiseksi.

5.2.3. Korjaamme alueellista eriytymiskehitystä kaupunkiuudistuksen keinoin

Alueellista eriytymiskehitystä ennaltaehkäistään huolehtimalla asuinalueiden ja asuntotuotannon monipuolisuudesta ja korjataan kaupunkiuudistuksen keinoin (kuva 11). Kaupunkiuudistukseen liittyvin kohdennetuin erityistoimenpitein on mahdollista sekä monipuolistaa ja parantaa asuntokantaa että kohentaa asuin ympäristön ja julkisen kaupunkitilan laatua. Alueellisen eriytymisen hillitseminen edellyttää merkittävää valtion rahoitusta ja nykyistä vahvempaa kaupunkipoliittista linjausta sekä paikallista poikkihallinnollista kehittämistä ja seudullista tie-donvaihtoa. Kaupunkiuudistukseen kohdennetut toimet ja taloudelliset investoinnit vähentävät pitkällä aikavälillä muun muassa syrjäytymisriskiä ja kaventavat alueellisia hyvinvointi- ja terveyseroja. Panostukset segregaaation hillintään ja ennaltaehkäisyyn tuovat täten säästöjä muun muassa valtion sosiaali- ja terveysmenoihin. Eriytymiskehityksen korjaamiseksi seudulla on tunnistettu vanhoja asuinalueita, joiden asuntokanta on keskimääräistä yksipuolisempaa ja jotka jäävät sosio-ekonomisesti seudun keskiarvosta.

Vuokravaltaisille alueille lisätään omistus- ja asumisoikeusasumisen vaihtoehtoja ja toteutetaan niitä mahdollisuuksien mukaan myös pientaloihin. Kerrostalotutunnossa panostetaan asuttavuuteen, laatuun ja hyvään kaupunkikuvaan. MAL-sopimusmenettelyn kehittämisessä tulee huomioida kaupunkiuudistusalueilla sijaitsevien asunto-osakeyhtiöiden tarve nykyisiä avustusmuotoja laajemmalle perusparantamisen avustamiselle, jonka puitteissa asunto-osakeyhtiöt voisivat saada valtion tukea tai kohdennettuja avustuksia myös julkisivu- ja LVIS-korjauksiin sekä piharemontteihin.

MAL 2023

KAUPUNKIUUDISTUSALUEET

Kuva 11. Helsingin seudun kaupunkiuudistusalueet.

Kaupunkiuudistusalueiden kehittäminen

- Vahvistetaan kaupunkiuudistuksen vaikuttavuutta ja käynnistetään mm. seudullinen kaupunkiuudistusverkosto tiedon ja hyvien käytäntöjen jakamiseksi.
- Valtion tulee käynnistää yhdessä kuntien kanssa ohjelma, jolla kehitetään kaupunkiuudistusalueita, ja osoittaa siihen riittävästi resursseja ja avustuksia.
- Kunnat kiinnittävät maa- ja asuntopoliittisissa tavoitteissaan erityistä huomiota kaupunkiuudistusalueiden asuntokannan monipuolistamiseen.
- Kunnat huolehtivat uudistuotannon huoneistotyyppijakauman monipuolisuudesta kaavoituksen ja maapolitiikan keinoin.
- Toteutetaan purkavaa uudisrakentamista kohteissa, joissa on merkittävä tarve uudistaa yksipuolista ja puutteellista asuntokantaa. Kunnat huolehtivat vanhan kannan purkamisen yhteydessä poistuvien ARA-vuokra-asuntojen korvaamisesta muille alueille rakennettavalla uudistuotannolla.
- Valtio osoittaa kaupunkiuudistusalueille avustuksia erityisellä painoarvolla siten, että asukkaat, asunto-osakeyhtiöt ja kiinteistöyhtiöt voivat suunnitella ja toteuttaa peruskorjaukset ja energiasaneeraukset hallitusti ja pitkäjänteisesti.
- Valtio myöntää käynnistysavustusta kaupunkiuudistusalueilla myös muuhun kuin ARA-tuotantoon.
- Kaupunkiuudistusalueet huomioidaan kunnallistekniikka-avustuksen myöntämisessä siten, että avustusta on mahdollista saada myös silloin, kun alueelle ei rakenneta uusia ARA-vuokra-asuntoja.

5.2.4. Luomme palveluiden sijoittumisella mahdollisuudet sujuvalle ja laadukkaalle arjelle

MAL 2023 -suunnitelmassa elinympäristön laatu on hahmotettu erilaisten palveluiden sijoittumisen, liikkumisen sujuvuuden sekä kaupunkivihreän kautta. Seudulla kasvua keskitetään ja alueita kehitetään tarpeeksi tehokkaina, jotta palveluille muodostuu riittävä asukaspohja. Kestävän liikkumisen ja asukkaiden arjen sujuvuuden näkökulmasta on ensiarvoisen tärkeää, että seudulla kaikki merkittävää asiakasvirtoja aiheuttavat palvelut sijoitetaan kestävin kulkumuodoin hyvin saavutettaviin solmukohtiin. Seudulla varmistetaan keskeisesti sijaitsevien julkisten palveluiden tonttien kehittämismahdollisuudet. Palvelut sijoitetaan ensisijaisesti keskuksiin tai lähelle asukkaita riippuen niiden luonteesta.

Tavoitteena on varmistaa seudullisten viher- ja virkistysalueiden jatkuvuus sekä mahdollisimman laaja säilyminen ja keskeisten ekologisten yhteyksien vahvistaminen. Asukkaiden virkistysmahdollisuuksia ja kaupunkitilan viihtyisyyttä parannetaan viherelementein ja vihreällä infralla, mikä edistää myös ilmastomuutokseen sopeutumista ja hiilensidontaa rakennetussa ympäristössä.

Palvelut ja viheralueet

- Varmistetaan maankäytön suunnittelulla, että vanhoilla ja uusilla alueilla on riittävä asukaspohja ja tarvittavat tilavaraukset palveluille. Kunnat huomioivat palvelutarpeen kasvun ja palveluiden muutoksen varmistamalla keskeisesti sijaitsevien julkisten palveluiden tonttien saatavuuden ja kehittämismahdollisuudet.
- Palvelut keskitetään keskuksiin, nykyrakenteeseen ja joukkoliikenne-reittien varrelle. Seudun kunnat varmistavat maankäytön ensisijaisilla vyöhykkeillä asuinalueille ja keskuksiin riittävät, kestäväällä liikenteellä saavutettavat palvelut. Suunnittelussa edistetään muuntojoustavia ja hintatasoltaan monipuolisia ratkaisuja ja mahdollistetaan kaupan sijoittumista myös kivijalkoihin.
- Varmistetaan seudullisten viher- ja virkistysyhteyksien jatkuvuus sekä mahdollisimman laaja säilyminen ja keskeisten ekologisten yhteyksien vahvistaminen. Kunnat varautuvat virkistyskäytön kasvuun osoittamalla riittävästi virkistystä palvelevia alueita ja niiden saavutettavuutta (mm. kävellen ja pyörällä) parantavia ulkoilureittejä ja yhteyksiä. Valtio huomioi liikennejärjestelmähankkeiden yhteydessä virkistysalueverkoston yhtenäisyyden ja jatkuvuuden. Maankäytön suunnittelussa edistetään kaupunkitilojen viihtyisyyttä ja lisätään kaupunkivihreää.
- Valtio osoittaa maankäytön ensisijaisilla vyöhykkeillä maavarantoaan ja kiinteistöjään julkisten palveluiden sekä virkistyspalveluiden toteuttamisen.
- Parannetaan liikkumisen esteettömyyttä ja tasa-arvoa huolehtien kaikkien väestöryhmien tasapuolisista mahdollisuuksista liikkua ja käyttää palveluita.

5.2.5. Vähennämme liikenteen haittoja ja parannamme liikenteen turvallisuutta

Lisääntyvä melu on uhka ihmisen terveydelle ja ympäristön viihtyisyydelle. Meluntorjunnan kohteiden rahoitus ei ole ollut riittävää, eikä meluntorjunnan toimenpiteitä ole saatu toteutettua meluntorjunnan toimintasuunnitelmien mukaisesti. MAL- suunnittelukierroksella toteutetaan meluntorjunnan teemapaketin sekä muita meluntorjunnan toimintasuunnitelmien toimenpiteitä. Maanteiden rakenteellisen meluntorjunnan kustannusarvio Helsingin seudulla on 65–78 milj. euroa.

Meluntorjunnalle tulisi osoittaa riittävä rahoitus myös valtion väyläverkolle. Maankäytön yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa huomioidaan myös lentomelun aiheuttamat rajoitteet.

Valtion ja kuntien yhteisenä tahtona on riittävän asuntotuotannon varmistaminen hyvin saavutettavilla alueilla. Mikäli tällaisten alueiden tiivistäminen ja käyttöön-otto edellyttää meluntorjuntaa valtion väylillä, tulee myös valtion osallistua kustannuksiin. Meluntorjunnan kustannusvastuiden periaatteet meluntorjuntaratkaisussa ovatkin tältä osin vanhentuneet erityisesti kasvavilla kaupunkiseuduilla. Kohteita pohdittaessa pitää tarkastella nykyisen maankäytön lisäksi tulevaa maankäyttöä.

Helsingin seudun väkiluvun ja liikennemäärien kasvun myötä lisääntyvät myös katupölypäästöt. Katupölypäästöjä voidaan vähentää katujen ja teiden kunnossapidon toimenpitein. Kitkarenkaiden käytön yleistymisellä sekä ajonopeuksien alentamisella voidaan vähentää katupölyn määrää.

Keskeisiksi liikenneturvallisuutta parantaviksi toimenpiteiksi on tunnistettu infran parantaminen liikenneturvallisuuslähtöisesti, nopeusrajoitukset sekä automaattisen liikennevalvonnan laajentaminen. Tärkeää on myös vahvistaa jatkuvaa liikenneturvallisuusyhteistyötä niin alueellisella, seudullisella kuin paikallisellakin tasolla. MAL-suunnitelma sisältää pieniä liikenneturvallisuustoimenpiteitä osana pienten ja keskisuurten hankkeiden ohjelmaa. Pääpyöräilyverkon toteuttaminen puolestaan parantaa pyöräilijöiden liikenneturvallisuutta. Lisäksi Helsingin seudulla on erityisen tärkeää huolehtia riittävän alhaisista nopeuksista taajamissa liikenneturvallisuuden parantamiseksi sekä laajentaa automaattista liikennevalvontaa erityisesti pääkaupunkiseudun sisääntuloväylillä. Liikennevalvontaa on tarpeen laajentaa myös kuntien katuverkolle, esimerkiksi koulujen läheisyyteen.

Meluntorjunta

- Valtio ja kunnat varaavat rahoituksen ja toteuttavat meluntorjunnan teemapaketin sekä muut meluntorjunnan toimintasuunnitelmien toimenpiteet.
- Valtio ja kunnat tarkistavat MAL-kasvuseutujen meluntorjunnan vastuuperiaatteet.

Hiukkaspäästöjen vähentäminen

- Kunnat ja valtio tehostavat katujen ja teiden kunnossapitoa, edistävät kitkarenkaiden käyttöä ja alentavat ajonopeuksia taajamissa.

Liikenteen turvallisuuden parantaminen

- Kehitetään automaattista liikennevalvontaa yhteistyössä poliisin kanssa pääkaupunkiseudun sisääntuloväylille ja kuntien katuverkolle.
- Laajennetaan 30 km/h nopeusrajoitusaluetta Helsingin seudun taajamissa. Kunnat varmistavat, että liikenneympäristö tukee alhaisia nopeuksia.

5.3. Helsingin seutu menestyy kansainvälisesti

5.3.1. Vahvistamme Suomen ja Helsingin seudun kansainvälisiä ja valtakunnallisia liikenneyhteyksiä

Helsingin seudulle on keskittynyt merkittävä osa koko maan elinkeinoelämän toimijoista. Helsingin seudun osuus koko maan BKT:stä on 35%, joten myös taloutta ja elinkeinoelämää tukevilla ratkaisuilla on merkittävä vaikutus koko maan hyvinvoinnille. Seudulla sijaitsevat Suomen tärkein kansainvälinen lentoasema, yksi suurimmista vientisatamista, useita valtakunnallisia logistiikkakeskuksia sekä lukuisia monikansallisten yhtiöiden pääkonttoreita. Toimivat henkilö- ja tavaraliikenteen yhteydet ovat tärkeitä yritysten menestymisen kannalta.

Suunnittelulla varmistetaan toimivat maaliikenneyhteydet lentoasemalle ja erityisesti sujuvat ja nopeat joukkoliikenneyhteydet. MAL 2023 -suunnittelukaudella käynnistyy Vantaan pikaraitiotien rakentaminen Helsingin Mellunmäestä lentoasemalle. Myös Suomirata-hankkeeseen kuuluvan nopean kaukoliikenteen yhteyden, Lentoradan, suunnittelua jatketaan. Nykyisen lentoasemalle kulkevan rautaverkon osalta on huomioitava huonokuntoisten asemien kehittäminen ja kunnostaminen osana Suomen näkyvyyttä kansainvälisille matkailijoille.

Satamien tieyhteyksiä kehitetään tieverkon luokitus ja palvelutasotyön pohjalta. Maankäytön ja liikennejärjestelmäsuunnittelun yhteensovittamisessa tulee varmistaa toimivat ja turvalliset yhteydet Helsingin satamiin. Satamien tavaraliikenteen kannalta keskeistä on myös raskaan liikenteen taukopaikkojen toteuttaminen suunnittelukaudella. Helsingin satamayhtiö toteuttaa ja rahoittaa Länsisataman liikenteen sujuvuutta parantavan Satamatunnelin. Hankkeen toteutuksen yhteydessä tulee huomioida hankkeeseen kytkeytyvien katu- ja maatieverkon osien kehittäminen.

Helsingin seutu sijaitsee kahden Euroopan laajuisen liikenneverkon eli TEN-T-ydinverkkokäytävän solmukohdassa. Helsingin seutu on TEN-T-asetuksessa määritetty kaupunkisolmukohdaksi. Kuntien ja valtion tulee yhteistyössä varmistaa ydinverkkokäytävien toteutus ja edistää tukikelpoisten hankkeiden EU-rahoituksen hyödyntämistä Helsingin seudun kaupunkisolmukohdassa. Varmistetaan, että Helsingin seudun MAL-suunnitelma voi toimia uutena TEN-T-asetuksen kestävän liikkumisen ohjelmana (SUMP). Helsingin ja Tallinnan välille kaavaillun maanalaisen tunnelin, **Tallinnan tunnelin** maankäytön suunnittelun edistymistä seurataan ja hankkeen vaikutuksia arvioidaan Helsingin seudulle.

Kolmesta suuresta hankeyhtiöiden ratahankkeesta suunnitteluvalmiudeltaan pisimmällä on **Turun tunnin juna** (kuva 12), jonka ratasuunnittelu on parhaillaan käynnissä. Ratasuunnittelu valmistuu vuoden 2023 lopussa ja päätös radan rakentamisesta voidaan tehdä vuonna 2024. Turun tunnin junan karkea rakentamisen kustannusarvio on noin 3,4–4 miljardia euroa.

Suomirata-hankkeen tavoitteena on toteuttaa noin tunnin junayhteys Tampereen ja Helsingin välille ja nopea kaksiraiteinen kaukoliikenteen rata Helsingistä Helsingin-Vantaan lentoasemalle. Lentorata toimisi hankkeen ensimmäisenä vaiheena. Suomiradan osalta pääministeri Orpon hallitus on linjannut edistävänsä nykyisen ratakäytävän kehittämistä. Pääministeri Orpon hallitusohjelman mukaan hallitus vie eteenpäin lentoratahanketta varaamalla määrärahat lentoratahankkeen suunnitteluun ja valmistellen lentoradan toteuttamispäätöksen. Hankkeen edistämiseksi perustetaan yhtiö, jossa omistajina voivat valtion lisäksi olla kunnat. Hankkeen suunnitteluun on varattu 43 milj. euroa. Lentoradan suunnitteluun myönnettiin kesällä 2023 2,75 milj. euroa CEF-tukea. Toteutettavassa suunnittelussa laaditaan Lentoradan linjaussuunnitelma, YVA sekä lentoradan yleisuunnitelma. Lentoradan toteutuksen kustannusarvio on noin 2,7 mrd. euroa.

MAL 2023 HANKEYHTIÖIDEN SUURET RATAHANKKEET

Kuva 12. Hankeyhtiöiden suunnitteilla olevat suuret ratahankkeet.

Itärata-hankkeen suunnittelu on parhaillaan esisuunnitteluvaiheessa ja hankeyhtiön toiminta käynnistymässä. Itärata-hankeyhtiön tehtävänä on Lentorata-Porvoo-Kouvola-linjausta koskevaan raidehankkeeseen liittyvä suunnittelu. Itäradan karkea kustannusarvio on noin 1,7 Mrd. euroa. Itäradan tarkempi suunnittelu ja kaavoitus kestävät vähintään yli 10 vuotta, joten hankkeen toteutuminen ei ole näköpiirissä lähivuosina.

Hankeyhtiöiden suurilla ratahankkeilla on toteutuessaan suuri vaikutus Helsingin seudun liikennejärjestelmään ja maankäytön ratkaisuihin. Yhteydet parantavat seudun valtakunnallista saavutettavuutta ja laajentavat seudun työmarkkina-aluetta. Toisaalta seudullisia vaikutuksia ei ole toistaiseksi arvioitu yksityiskohtaisemmin. Helsingin seudun näkökulmasta on olennaista joka tapauksessa varmistaa lähijunaliikenteen toimintaedellytykset. Lisäksi on arvioitava ratahankkeiden toteutumisen mahdollista ajoitusta sekä kytkentää seudulliseen liikennejärjestelmään ja maankäyttöön.

Hankeyhtiöiden suuret ratahankkeet Turun Tunnin Juna, Lentorata, Suomirata ja Itärata eivät ole osa seudullista MAL 2023 -investointiohjelmaa, mutta niiden vaikutuksia seudulliseen liikennejärjestelmään ja maankäyttöön tulee arvioida ja suunnittelua seurata Helsingin seudun näkökulmasta olennaista on varmistaa lähijunaliikenteen toimintaedellytykset.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma (20.6.2023) linjaa hankeyhtiöiden suunnittelua ja toteutusta seuraavasti:

- Hallitus kehittää päärataa nykyisessä ratakäytävässä Väyläviraston toimesta panostamalla pääradan kehittämiseen niin etelässä kuin pohjoisessa.
- Hallitus vie eteenpäin lentoratahanketta varaamalla määrärahat lentoratahankkeen suunnitteluun ja valmistellen lentoradan toteuttamispäätöksen. Hankkeen edistämiseksi perustetaan yhtiö, jossa omistajina voivat valtion lisäksi olla kunnat. Yhtiötä pääomitetaan osana investointiohjelmaa (Lentoradan suunnittelu 43 M€). Muilta osin Suomi-radon valmistelu keskeytetään. Jäljellä olevat varat palautetaan omistajille. Itäradan hankeyhtiön toiminta jatkuu.
- Valtio toteuttaa Turun tunnin juna -hankkeen, joka käsittää Espoo–Salo-oikoradan rakentamisen ja Salo–Kupittaa-yhteysvälin parantamisen. Rakentaminen käynnistyy Espoo–Lohja ja Salo–Kupittaa-yhteysväleillä. Rakentamisvaihetta varten valtio varautuu osana investointiohjelmaa pääomittamaan rahoitusta kokoavaa yhtiötä, jonka osakkaina voivat valtion lisäksi olla kunnat.

Turun Tunnin juna -yhtiön pääomitus (Espoo–Lohja -osuuden rakentaminen ja Turku–Salo -osuuden parantaminen) investointiohjelmassa on 460 M€.

Espoo-Lohja -hankeosuudesta on selkeytettävä kokonaisuuden rahoitusratkaisu ja tarkennettava hankkeen toteuttamisen edellyttämä loppurahoitus valtion pääomituksen lisäksi. Hanke on valtakunnallinen eikä siten seudullisen infrakorvauksen piirissä. Lisäksi tulee selkeyttää ratayhteyden liikenne rakenne, liikenteen järjestämisvastuu ja sen rahoitus. Selvitettäviä asioita ovat myös radan omistus ja sen käyttömaksu (vrt. ratamaksu valtion rataverkolla) sekä vaikutukset rantaradan liikenteeseen.

TEN-T-yhteydet

- Vahvistetaan kansainvälisiä yhteyksiä osana Euroopan laajuisen liikenneverkon (TEN-T) ydinverkkokäytävien toteutusta. Edistetään TEN-T-kaupunkisolmukohdan hankkeiden sekä ydinverkon osien toteutusta kuntien ja valtion välisenä yhteistyönä. Varmistetaan MAL-suunnitelman soveltuvuus Helsingin kaupunkisolmukohdan kestävän kaupunkiliikkuksen SUMP-suunnitelmana.
- Varmistetaan toimivat ja turvalliset yhteydet Helsingin satamiin. Helsingin sataman toteuttaman Satamatunnelin avulla varmistetaan sujuvat yhteydet Länsisatamasta valtakunnalliseen tieverkkoon. Hanke sisältää Satamatunnelin kytkeytyvät katu- ja maantieverkon yhteydet. Helsingin satama vastaa Satatatunnelin toteuttamisen kustannuksista.
- Osallistutaan Tallinnan tunnelin suunnitteluprosesseihin.

Hankeyhtiöiden ratahankkeet

- Valmistaudutaan hankeyhtiöiden suuriin ratahankkeisiin Turun Tunnin Junaan, Lentorataan, Suomirataan ja Itärataan. Arvioidaan Espoo-Salo-radon ja Lentoradan vaikutuksia seudulliseen liikennejärjestelmään ja maankäyttöön.
- Varaudutaan kestävän maankäytön ja liikennejärjestelmän kehittämiseen suunnitelluilla asemanseuduilla Espoo-Salo –oikoradan osalta. Varmistetaan Espoo-Salo- rataosan lähijunaliikenne kaukoliikenteen ohella. Tunnistetaan uusien liikennekäytävien merkitys ja vaikutukset sekä arvioidaan ratahankkeiden toteutumisen mahdollista ajoitusta sekä kytkeä seudulliseen liikennejärjestelmään ja maankäyttöön.
- Espoo-Lohja -hankeosuudesta on selkeytettävä kokonaisuuden rahoitusratkaisu ja tarkennettava hankkeen toteuttamisen edellyttämä loppurahoitus valtion pääomituksen lisäksi. Hanke on valtakunnallinen eikä siten seudullisen infrakorvauksen piirissä. Lisäksi tulee selkeyttää ratayhteyden liikenne rakenne, liikenteen järjestämisvastuu ja sen rahoitus. Selvitettäviä asioita ovat myös radan omistus ja sen käyttömaksu (vrt. ratamaksu valtion rataverkolla) sekä vaikutukset rantaradan liikenteeseen.

5.3.2. Edistämme elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä

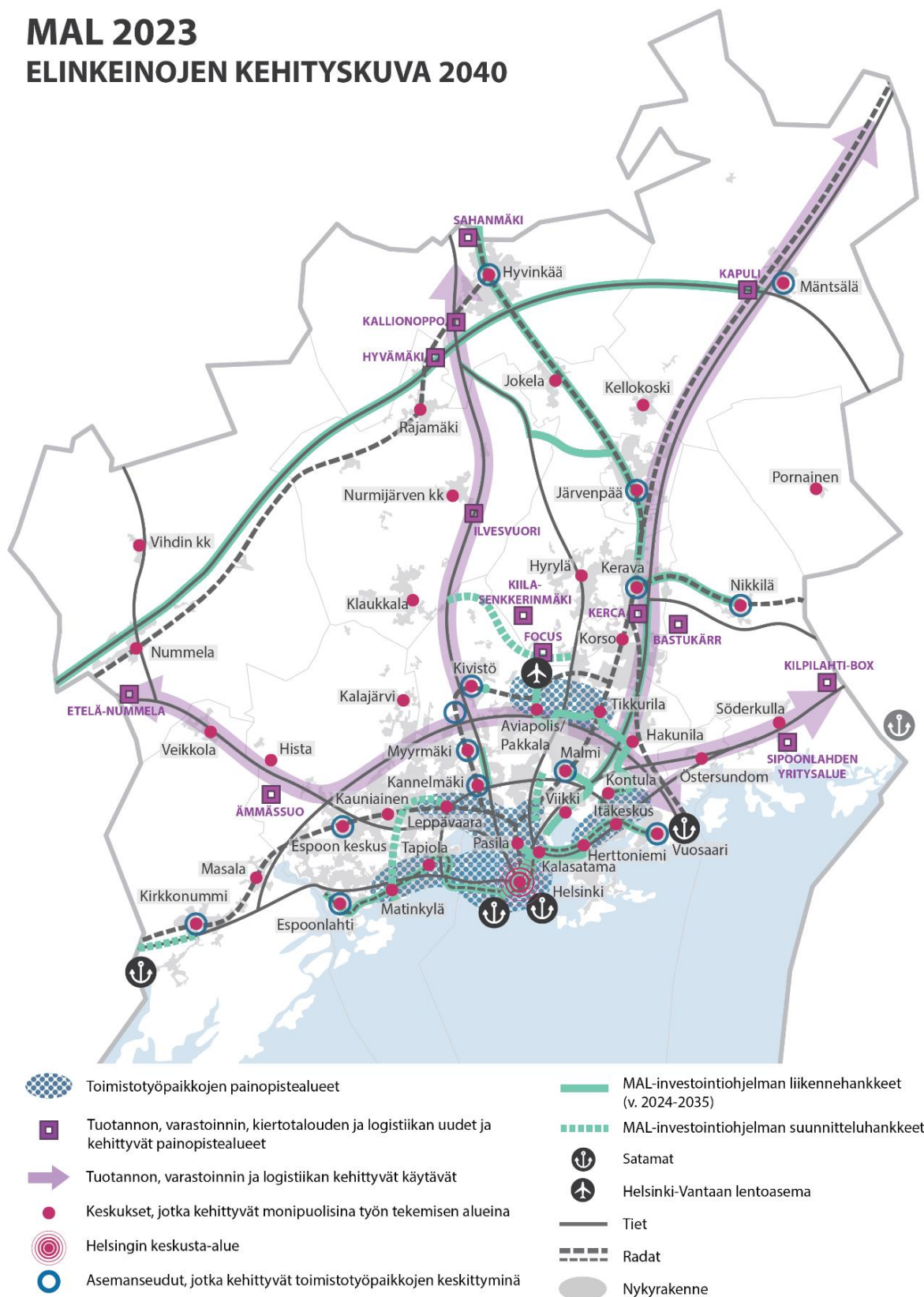
MAL-työssä on hahmoteltu keskeinen elinkeinojen kehityskuva vuodelle 2040 (kuva 13). Kehityskuva hahmottaa toimistovaltaisten työpaikkojen keskeisimmät sijoittumispaikat ja varastoinnin, logistiikan ja tuotannon merkittävimmät kasvu-alueet. Seudun tuotanto-, logistiikka- ja varastotoiminnot edellyttävät runsaasti edullisempaa maapohjaa ja sijoittuvat ajoneuvoliikenteen solmukohtiin pääväylien liikenneverkkoon tukeutuen. Pääkaupunkiseudulla toiminnot ovat sijoittuneet enimmäkseen nauhamaisesti Kehä III:n varteen sekä tieverkon pääväylien ja ratojen varsille. Pienteollisuutta on edelleen myös tiiviin kaupunkirakenteen sisällä. KUUMA-seudulla toimintojen painopiste on keskusten ulkopuolella sijaitsevilla yritysalueilla pääväylien tuntumassa. Seudun kasvaessa logistiikka siirtyy yhä enemmän Kehä III:lta Keski-Uudellemaalle vt4:n ja vt3:n varsille.

Kunnat edistävät elinkeinoelämän edellytyksiä ja huomioivat pienten ja keski-suurten teollisuusyritysten tarpeet tiivistyvässä kaupunkirakenteessa ja varmistavat seudullisesti toimintamahdollisuudet erilaisille yrityksille. Toimitilamuutoksia, täydennysrakentamista ja alueiden uudistamista tehdessä huomioidaan väistyvien yritysten tilatarpeet ja kunnat osoittavat yrityksille korvaavia sijainteja. Kunnat varmistavat yritystonttien riittävän tarjonnan ja varautuvat aluetarpeisiin sekä uusiin investointeihin ennakoivalla maankäyttöpolitiikalla ja joustavalla kaavaohjauksella. Yritys- ja toimitilarakentamisen edellytyksiä parannetaan.

Kansainvälisen kilpailukyvyn edistämiseksi tarvitaan laajempaa elinkeinopoliittista näkemystä ja yhteistyötä valtion, alueiden ja kuntien välillä. Erityisesti kansainvälisten suurinvestointien saamiseksi Helsingin seudulle valtion rooli elinkeinopoliitiikan kilpailukyvyn ja ennakoitavuuden suhteen on keskeinen.

MAL 2023

ELINKEINOJEN KEHITYSKUVA 2040

Kuva 13. Helsingin seudun elinkeinojen kehityskuva 2040.

Elinkeinoelämän toimintaedellytykset

- Seudun toimistotyöpaikkojen keskittymiä kehitetään tiiviinä, rakenteeltaan sekoittuneina ja monipuolisina työn tekemisen ympäristöinä.
- Maankäytön ja liikennejärjestelmän kehittämisessä varaudutaan tuotanto- ja logistiikkatoimintojen kasvuun pääväylien varsilla. Tuotanto- ja logistiikka-alueita kehitetään huomioimalla toimintojen vaikutukset muulle maankäytölle, liikenteen sujuvuudelle ja asuinalueiden viihtyisyydelle. Kunnat varmistavat yritystonttien riittävän tarjonnan ja varautuvat aluetarpeisiin sekä uusiin investointeihin ennakoivalla maankäytöpolitiikalla ja joustavalla kaavaohjauksella.
- Kunnat mahdollistavat kaavoituksen keinoin toimistoalueiden muutoksen muuhun käyttöön alueilla, joilla kysyntä toimistoille on heikkoa. Muu käyttö voi olla esimerkiksi asumista tai pienteollisuutta. Kunnat kuitenkin huomioivat edullisen toimistotilan tarpeen seudulla harkitessaan kaavoittavansa toimistoalueita uusiokäyttöön.
- Kunnat huomioivat pienten ja keskisuurten teollisuusyritysten tarpeet tiivistyvässä kaupunkirakenteessa. Varmistetaan seudullisesti toimintamahdollisuudet erilaisille yrityksille. Kunnat osoittavat yrityksille korvaavia sijainteja ja mahdollistavat alueiden uudistumisen.

5.3.3. Varmistamme logistiikan ja tavaraliikenteen toimivuuden

Tieverkon kehittämisessä on tärkeää huomioida sekä seudun maankäytön kehittymisen tarpeita että liikenteellisiä tarpeita. Osana MAL-työtä määriteltiin Helsingin seudun tieverkon luokitus ja palvelutasotavoitteet vuodelle 2040 sekä tunnistettiin keskeiset pitkämatkaisen joukko- ja tavaraliikenteen reitit tie- ja katuverkolla. Luokittelutyön tavoitteena on ollut saavuttaa seudun toimijoiden kesken yhteinen näkemys tieverkon merkitykseen perustuvasta luokituksesta Helsingin seudulla ja siitä, millaista palvelutasoa eri luokkien tiejaksoilla pyritään tarjoamaan. Luokittelutyö on tarkoitus päivittää jatkossa MAL-prosessin tahdissa noin neljän vuoden välein tai useamminkin, jos tarvetta ilmenee.

Erillisten kaistojen varaaminen tavaraliikenteen käyttöön parantaisi tavarakuljettujen valtakunnantason logistiikan toimivuutta. Tavaraliikennekaistojen varaus edellyttäisi tarkempaa, osin jopa yksityiskohtaista suunnittelua erityisesti liittymäalueilla sekä verkollista vaikutusten arviointia. Esimerkkikohteena voisi olla valtakunnan tasolla keskeinen tavaraliikenteen reitti Kehä III valtatie 1 ja Vuosaaren sataman välillä. TEN-T ydinverkon osana tämä yhteysväli olisi keskeinen erillisten tavaraliikennekaistojen toteuttamiseksi. Joukkoliikenteen kaistavaroja tulee tarkastella osana joukkoliikenteen nopeuttamistoimenpiteitä.

Tavaraliikenteen kannalta keskeiset MAL-suunnitelman kehittämistoimenpiteet koskevat logistiikan poikittaisyhteyksien kehittämistä (kuten Keski-Uudenmaan pohjoinen logistiikkayhteys ja valtatie 25 kehittäminen sekä raskaan liikenteen palvelualueet. Lisäksi tärkeänä suunnittelukohteena on tunnistettu Kehä IV eli Maantie 152 Hämeenlinnanväylä-Tuusulanväylä. Kehä IV on osa kehitettäviä poikittaisia yhteyksiä Hämeenlinnanväylän ja Lahdenväylän välillä Kehä III pohjoispuolella. Tuusulanväylän ja Lahdenväylän välillä raskaan liikenteen yhteys kulkee Tuusulan itäväylän ja Maantien 148 kautta, sillä maantielle 152 ei voi ohjata raskasta liikennettä.

MAL-suunnittelulla tulee varmistaa raskaan liikenteen taukopaikkojen kiireellinen toteutus. Raskaan liikenteen taukopaikat ovat tärkeitä logististen ketjujen ja erityisesti kuljetusten toimivuuden kannalta. Raskaan liikenteen taukopaikoista on akuutti pula Helsingin seudulla. Uusien taukopaikka-alueiden tulisi sijaita suurimman kysynnän alueella eli pääkaupunkiseudulla ja sen välittömässä läheisyydessä. Keskeisimmät sijainnit ovat sisääntuloväylillä Kehä III:n tuntumassa tai Kehä III:n varrella. Lisäksi kuntien kaavoituksessa tulee varautua tulevaisuuden taukopaikkatarpeisiin. Seudullinen ratkaisu tulisi löytyä pikaisesti, jotta seudun logistiikan toimivuus ja tehokkuus voidaan säilyttää. Jotta raskaan liikenteen taukopaikkojen kiireellinen toteutus saataisiin varmistettua, tulisi asiaa edistämään perustaa laaja-alainen valtion ja kuntien edustajien ohjausryhmä. Sijaintien tarkastelussa tulee huomioida ELY-keskuksen selvitys *Raskaan liikenteen taukopaikat Uudenmaan ELY-keskuksen alueella* sekä Uudenmaan maakuntakaavan merkinnät taukopaikoista.

Elinkeinoelämän toimintaedellytysten ja liikennejärjestelmän toimivuuden takamiseksi tulee liikenneverkon kehittämisen ohella varmistaa riittävä väyläverkon perusväyläpidon sekä kunnossapidon taso.

Tieverkon luokittelun hyödyntäminen kaavoitus- ja liikenneratkaisuissa

- Kunnat ja valtio käyttävät kaavoitus- ja liikenneratkaisuissaan pohjana yhdessä valmisteltua Tieverkon luokitusta 2040, sekä päivittävät sitä tarpeen mukaan.

Joukkoliikenne- ja tavaraliikennekaistojen selvittäminen

- Laaditaan verkollinen tarkastelu joukkoliikenne- ja tavaraliikennekaistojen mahdollisista yhteysväleistä. Otetaan käyttöön joukko- ja tavaraliikenteen kaistoja verkollisen tarkastelun pohjalta. Kaistajärjestelyillä voidaan edistää joukkoliikenteen kilpailukykyä suhteessa henkilöautoliikenteeseen tai parantaa tavaraliikenteen sujuvuutta ja luotettavuutta.

Raskaan liikenteen taukopaikat

- Väylävirasto, ELY-keskus ja seudun kunnat sitoutuvat toteuttamaan kolme logistisesti hyvin saavutettavaa ja palveluiltaan monipuolista raskaan liikenteen taukopaikkaa. Taukopaikat sijaitsevat määritellyillä taukopaikkavyöhykkeillä pääkaupunkiseudun sisääntuloväylien vt1, vt3, vt4, vt7 välittömässä läheisyydessä ja/tai Kehä III vyöhykkeellä. Taukopaikkojen toteutuksessa sovelletaan kustannus- ja vastuunjakomallia, jossa valtio maksaa pysäköintipaikkojen rakentamiskustannuksista 75 % ja kunnat 25 %.
- Kunnat osoittavat logistisesti hyviltä sijainneilta riittävän laajat maa-alueet raskaan liikenteen taukopaikkakäyttöön sekä varmistavat kaavoittamalla ja maanhankinnalla soveltuvat alueet.
- Taukopaikkojen toteutumisen varmistaa perustettava laaja-alainen valtion ja kuntien edustajien ohjausryhmä.

5.3.4. Edistämme liikenteen digitalisaatiota ja automaatiota

Digitalisaatio, uudet teknologiat ja tieto mahdollistavat liikennejärjestelmän tehokamman hyödyntämisen, parantavat liikenteen häiriöttömyyttä, toimivuutta ja turvallisuutta sekä mahdollistavat liikenteen päästövähennyksiä. Digitalisaation avulla voidaan edistää esimerkiksi kestäväää logistiikkaa. Valtakunnallisen logistiikan digitalisaatiostrategian (LVM 2020:13) visiona onkin siirtyä kohti tehokasta ja kestäväää logistiikkaa digitalisaatiolla. Keskeistä on, että infrastruktuuri, logistiikka ja tieto muodostavat yhdessä toimivan kokonaisuuden.

Helsingin seudulla on tarve valmistautua myös liikenteen automaation kehitykseen. Helsingin seudulla kerätään ja koordinoidaan aktiivisesti tietoa liikenteen automaation piloteista ja kokeiluista sekä selvitetään ja tutkitaan automaation mahdollisia vaikutuksia (hyötyjä, haittoja ja kustannuksia). Miehittämätöntä

ilmailua toteutetaan U-space-sääntelyn kautta ja onkin tärkeää, että Traficom ja muut MAL-toimijat edistävät aktiivista vuoropuhelua U-space-sääntelyn osalta.

Valtioneuvoston periaatepäätöksen liikenteen automaation edistämisestä mukaisesti (LVM 2021/137) automaatiota kehitetään ja hyödynnetään ihmiskeskeisesti ja tiedon vaihtamista tehostetaan. Ihmiskeskeisyys tarkoittaa esimerkiksi sitä, että perus- ja ihmisoikeudet ovat lähtökohtia automaatiojärjestelmien kehittämisessä ja käytössä. Tiedon vaihtamisen tehostamisen osalta väyläverkkoa koskeva ajantasainen, luotettava tieto on keskeistä myös automatisoituvalla liikenteelle. Tiedonkulku hyödyntää satelliittipaikannusta sekä yleisiä viestintäverkkoja, kuten ja 4G/LTE-verkkoja sekä jatkossa myös 5G-verkkoja. Liikenteen yhteisen tilannekuvan kehittäminen on tärkeää, sillä se mahdollistaa yhtenäisen tiedotuksen ja ohjauksen palvelujen tuottajille ja käyttäjille. Lisäksi tietovarantojen avaaminen ja ajantasaisen tilannekuvan tuottaminen ovat edellytyksiä toimivalle automaattiliikenteelle. Yhteistä tilannekuvaa rakennetaan parantamalla tilannetietojen laatua ja kattavuutta sekä hyödyntäen yhteistyötä niin julkisten kuin yksityisten, ekosysteemiin liittyvien toimijoiden kesken.

Liikenteen tietovarannot ja automaatio

- Seudun ja valtion toimijat edistävät ajantasaista tilannekuvaa tietovarantojen avaamisen ja standardoinnin avulla. Kuntien katuverkon ja valtion väyläverkon tietojen kattavuutta, laatua ja saatavuutta kehitetään liikenteen automaation tarpeita varten valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman mukaisesti.
- Raideliikenteen toimijat edistävät rautatieinfran valmiutta tukea liikenteen automaation kehitystä.
- Traficom ja muut MAL-toimijat edistävät aktiivista vuoropuhelua U-space-sääntelyn osalta ja kehittävät väliaikaisten lentoesteiden huomiointia.
- Helsingin seudulla toteutettavien liikenteen automaation pilottien ja koekäytön vaikutuksia tutkitaan.

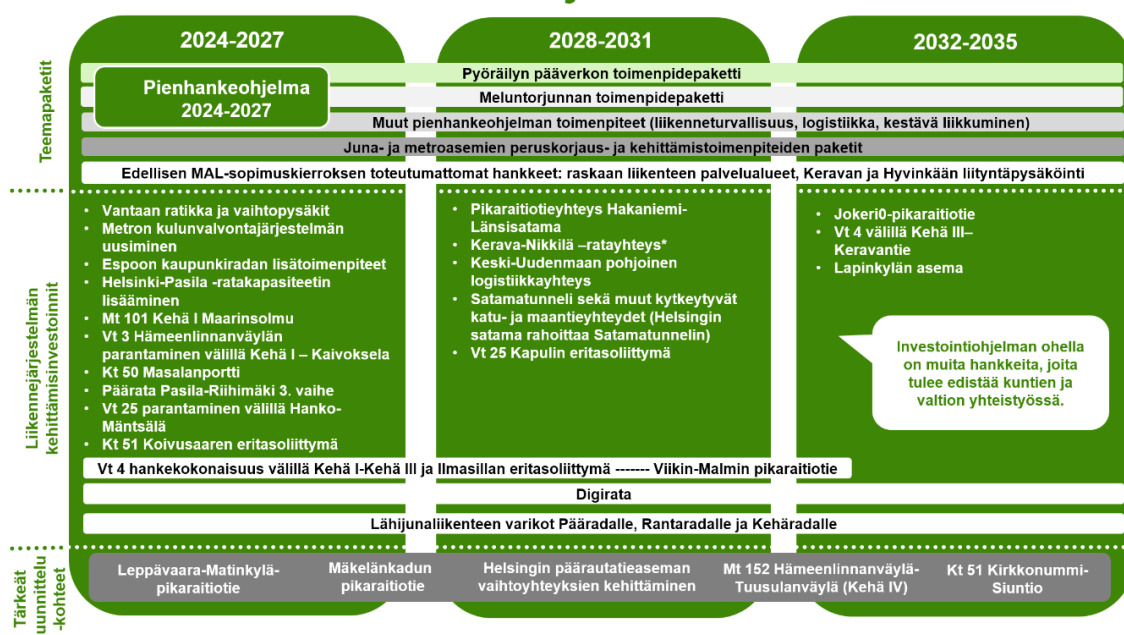
5.4. Investoimme resurssiviisaasti

MAL 2023 -investointiohjelma on vuosille 2024–2035 (kuvat 14 ja 15) ja hankkeet määritetty kolmeen koriin vuosille 2024–2027, 2028–2031 ja 2032–2035. Investointiohjelmaan on muodostettu eri liikennemuotojen ja seudun alueiden

näkökulmasta tasapainoinen kokonaisuus, jonka vaikutukset vastaavat MAL 2023 -suunnitelman tavoitteisiin (hiilineutraali, hyvinvoiva, menestyvä).

Investointiohjelmassa on mukana hankkeita, jotka tukevat seudun logistiikan tai maankäytön edellytyksiä tai näitä molempia. Lähtökohtana on ollut muodostaa jatkumo MAL 2019 -suunnitelman investointiohjelmalle sekä yhteensovittaa investointiohjelmalla Väyläviraston valtakunnalliseen investointiohjelmään. Hankkeiden osalta on huomioitu niiden suunnitelmavalmius ja toteutettavuus sekä seudullinen vaikuttavuus, kustannustehokkuus ja vaikutus maankäytön tai tavaraliikenteen kehittämiseen.

MAL- investointiohjelma 2024-2035

Kuva 14. MAL 2023- suunnitelman investointiohjelma vuosille 2024–2035 (investointiohjelma kuvattu suurempana liitteessä 1).

*Hanke on mahdollista aloittaa vuoteen 2030 mennessä, jos maankäyttö kehittyy Sipoon ja Keravan ennusteiden mukaisesti (yhteensä 20 000 asukasta vyöhykkeellä). Sipoon ja Keravan kuntien ylimääräisistä rahoitusosuuksista liikenteen operointikustannuksiin tulee sopia seudullisesti. Näistä rahoitusosuuksista Sipoo on ilmoittanut ottavansa vastuun MAL 2019-suunnitelman mukaisesti.

Investointiohjelmalla pyritään hyödyntämään olemassa oleva liikennejärjestelmä tehokkaasti ja täysimääräisesti, mistä johtuen hankekokonaisuus sisältää myös olemassa olevan järjestelmän korjaus- ja kehittämistarpeita. Investointiohjelmalla pyritään vastaamaan valtakunnan suurimman kaupunkiseudun kasvuun ja investointitarpeeseen. Investointiohjelman laadinnan yhteydessä on tunnistettu julkis- talouden tilanne sekä valtion liikenneinvestointien rahoitukseen vaikuttava

Liikenne 12 -suunnitelman rahoitusraami. Investointiohjelman toteutuksen lähtökohtaisena periaatteena on, että se osapuoli, jonka taseeseen liikenneinvestointi kirjataan, on päävastuussa investoinnista ja sen rahoituksesta.

MAL2023 -suunnitelmakartta

Suunnitelman investointihankkeet:

Ratahankkeet:

- 1) Helsinki-Pasila -kapasiteetin lisääminen
- 2) Kerava-Nikkilä -ratayhteys
- 3) Pasila-Riihimäki -kapasiteetin lisäämisen 3. vaihe
- 4) Lähijunaliikenteen varikko Päärädälle
- 5) Lähijunaliikenteen varikko Rantarädälle
- 6) Lähijunaliikenteen varikko Kehäradalle
- 7) Lapinkylän asema

Pikaraitiotiehankkeet:

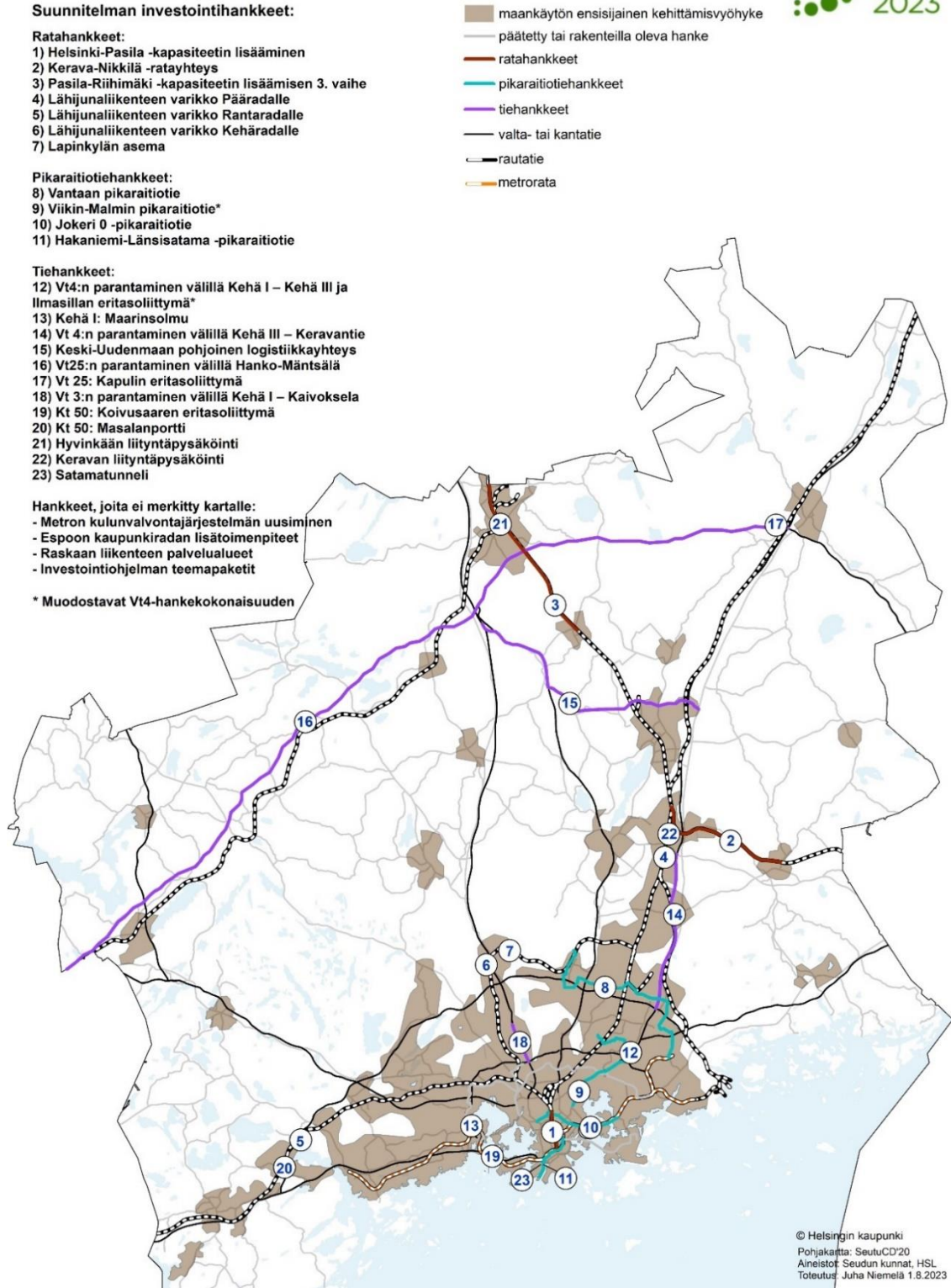
- 8) Vantaan pikaraitiotie
- 9) Viikin-Malmin pikaraitiotie*
- 10) Jokeri 0 -pikaraitiotie
- 11) Hakaniemi-Länsisatama -pikaraitiotie

Tiehankkeet:

- 12) Vt4:n parantaminen välillä Kehä I – Kehä III ja Ilmasillan eritasoliittymä*
- 13) Kehä I: Maarinsolmu
- 14) Vt 4:n parantaminen välillä Kehä III – Keravantie
- 15) Keski-Uudenmaan pohjoinen logistiikkayhteys
- 16) Vt25:n parantaminen välillä Hanko-Mäntsälä
- 17) Vt 25: Kapulin eritasoliittymä
- 18) Vt 3:n parantaminen välillä Kehä I – Kaivoksela
- 19) Kt 50: Koivusaaren eritasoliittymä
- 20) Kt 50: Masalanportti
- 21) Hyvinkään liityntäpysäköinti
- 22) Keravan liityntäpysäköinti
- 23) Satamatunneli

- Hankkeet, joita ei merkitty kartalle:
- Metron kulunvalvontajärjestelmän uusiminen
 - Espoon kaupunkiradan lisätoimenpiteet
 - Raskaan liikenteen palvelualueet
 - Investointiohjelman teemapaketit

* Muodostavat Vt4-hankekokonaisuuden

Kuva 15. MAL 2023 -suunnitelman investointiohjelman hankkeet vuosina 2024–2035.

Investointiohjelman kokonaiskustannukset ovat arviolta 3,86 mrd. euroa. Kustannuksissa on huomioitu osittain kustannustason nousun vaikutukset hankkeiden hintatasoon. Erityisesti viimeisimmän hankekorin hankkeiden kustannuksiin liittyy vielä merkittäviä epävarmuuksia. Kustannukset täsmentyvät suunnittelun edetessä.

Investointiohjelmaan on valittu Helsingin seudun kestävä kasvun kannalta keskeiset liikennehankkeet. Investointiohjelman ohella on myös muita hankkeita, joita tulee edistää kuntien ja valtion yhteistyössä.

Vt 4 hankekokonaisuus muodostuu valtatie 4 kehittämisestä välillä Kehä I-Kehä III, Ilmasillan eritasoliittymästä sekä Viikin-Malmin pikaraitiotiestä. Liikennekäytävän liikenteen ja maankäytön kehittämisen osalta pyritään löytämään kokonaistratkaisu ja suunnittelussa huomioidaan hankekokonaisuus, vaikka hankkeet toteutetaan erillisinä hankkeina ja eri nelivuotiskausilla. Vt4 kehittäminen käynnistetään vuosina 2024-2027, kun taas Viikin-Malmin pikaraitiotien toteutus käynnistyy vuosina 2028-2031.

Jatkosuunnittelussa tulee arvioida hankkeiden suunnitteluratkaisuja vastaamaan toimintaympäristössä (mm. liikennemäärissä) tapahtuneita muutoksia. Toimintaympäristön muutoksilla saattaa olla vaikutusta hankkeiden laajuuteen, vaiheistukseen ja kiireellisyyteen. MAL-suunnitelmaan sisältyvien liikennehankkeiden yksityiskohtaisemmassa budjetoinnissa tulee ottaa huomioon johtosiirtoinvestoinnit ja vesihuollolle aiheutuvat kustannukset. Hankkeiden keskinäiseen ajoitukseen ja niiden aiheuttamiin liikennejärjestelyihin tulee myös kiinnittää nykyistä enemmän huomiota yksityiskohtaisemman aikataulutuksen yhteydessä.

Pienhankeohjelman infrahankkeet parantavat liikennejärjestelmää tehokkaasti

Pienillä ja keskisuurilla hankkeilla edistetään kestävää liikkumista, suojataan ihmisiä melulta ja parannetaan liikenneturvallisuutta sekä logistiikan edellytyksiä (kuva 16). Pienhankeohjelman rahoituksella toteutetaan mm. Helsingin seudun pääpyöräilyverkkoa sekä meluntorjunnan toimintasuunnitelmien kohteita. Pienhankeohjelmaluonnos on valmisteltu seuraavin periaattein:

- Valtio ja kunnat rahoittavat pienhankeohjelmaa yhtä suurella rahoitusosuudella
- Valtion rahoituksesta 50 % kohdistuu pääkaupunkiseudulle ja 50 % KUUMA-kuntiin.

Alustava pienhankeohjelmaluonnos 2024–2027

Pyöräilyn pääverkko

- Pyöräilyn pääverkon parantamistoimet, Helsingin seutu
- Rantaradan baana Kauniaisissa
- Pohjoisbaana, pääradanvarren baana Kytömaantiellä välillä Kerava Järvenpää, Järvenpää, Kerava & Tuusula
- Mt 1324 Lahnuksentien jalankulku- ja pyörätie välillä Huhtamäentie– Veikonmäki, Espoo & Nurmijärvi
- Mt 110 Nupurintie välillä Kolmirannantie - Brobackantie (yhteysväli Veikkola-Espoo), Espoo
- Mt 1421 Jokelantie välillä rautatieasema – Palopuro, Hyvinkää
- Mt 148 Kulloontie välillä Tuusulanväylä-Kerava, Tuusula, Kerava
- mt 11689 Söderkullantie, Brobölentien välillä Södekulla – Nikkilä, Sipoo
- Mt 1130 Lapinkyläntie välillä Tampajantie-Evitskogintie, Kirkkonummi
- Mt 110 Vanha Turuntie ja Pillistöntie (yhteysväli Veikkola - Nummela), Vihti
- Mt 1456 Hirvihaarantie jalankulku- ja pyöräilyväylä (Kuntomajantien liittymä - Sepänmäki), Mäntsälä
- Mt 1321 Perttula-Nurmijärvi, jalankulku ja pyörätie, Nurmijärvi

Muu jalankulku- ja pyöräilyverkko

- Mt 11671 Linjatien jalankulku- ja pyörätie välillä mt 1456 (Vanha valtatie) - mt 140 (Vanha Lahdentie), Järvenpää, Mäntsälä & Tuusula
- Mt 11479 (Rusutjärventie), jalankulku- ja pyörätien toteuttaminen välillä kt 45 (Hämeentie) – mt 11475 (Siippoontie), Tuusula
- Maantien 11227 (Överbyntie) parantaminen rakentamalla jalankulku välillä Karlbergintie-Granbackantie, Kirkkonummi
- Kt 55 jkp-tie välillä mt140-Poikkitie, Mäntsälä
- Mt 11269 Gesterbyntie jalankulku- ja pyörätie välillä Gesterborgintie – Hopeakuja, Kirkkonummi

Meluntorjunta

- Vt 4 Metsola-Jokivarsi, Vantaa
- Kt 45 Torpparinmäki, Helsinki
- Vt 4 Viikki, Helsinki

Liikenneturvallisuus

- Pienet liikenneturvallisuuustoimet, Helsingin seutu
- Mt 148 Öljytie, Brobölentien liittymä, liikennevalot, kaistajärjestelyt ja kevyen liikenteen järjestelyt, Sipoo
- Mt 120 Vihtintien/Niipperintien liittymän parantaminen ja kl alikulku, Espoo
- Liikenneturvallisuuden parantaminen, Hirsalantien jalankulku- ja pyörätie, Kirkkonummi
- Mt 1311 Rajamäentien-Urttilantien risteyksen parantaminen, Nurmijärvi

Logistiikka

- Esteiden poisto erikoiskuljetusreiteiltä (portaalit, liikennevalot, saarekkeet), Helsingin seutu
- Vt 25 ja mt 130 ramppi, Hyvinkää
- vt 25 ja Kalevankadun liittymä, Hyvinkää
- vt 25 ja mt 1421 ramppi, Hyvinkää
- Mt 1452 Vähänummentien kehittäminen osana Keski-Uudenmaan logistiikkaväylää (+ alikulku), Järvenpää

Joukkoliikenne ja liityntäpysäköinti

- Pysäkkien laadun parantaminen tieverkolla, Helsingin seutu
- Liityntäpyöräpysäköinnin kohteet, Helsingin seutu
- Kt 45, Riihikallion bussipysäkki, Tuusula
- pyörien liityntäpysäköinti, Tuusula

Kuva 16. Pienhankeohjelman alustava ohjelmaluonnos 2024–2027.

Pienhankeohjelman suuruus on noin 80–90 miljoonaa euroa vuosille 2024–2027. Lisäksi hankeohjelman jatkuvuutta on parannettu tunnistamalla vuosina 2028–2031 toteutettavia kohteita, joiden suunnitelmavalmiutta on tarpeen parantaa kaudella 2024–2027. Nimettyjen hankkeiden lisäksi ohjelmaan varataan rahoitusta pyöräilyn pääverkon parantamistoimille, pienille liikenneturvallisuuustoimille, pysäkkien laadun parantamiselle tieverkolla sekä esteiden poistolle

erikoiskuljetusreiteiltä. Näillä pienillä teemapaketeilla lisätään ohjelman joustavuutta ja mahdollistetaan pienempien parantamistoimien (esimerkiksi pyöräteiden päällystykset) toteuttaminen tarpeiden perusteella. Lopullinen pienhankeohjelma vuosille 2024–2027 muodostetaan MAL-sopimuksen pohjalta.

Investointiohjelman toteutus

- Kunnat ja valtio edistävät yhdessä investointiohjelman kohteiden ja teemapakettien suunnittelua ja toteutusta.

6. MAL 2023 -suunnitelman vaikutukset

6.1. Arviointikokonaisuuksien tavoitetasojen saavuttaminen

MAL 2023-suunnitelman päätavoitteita vastaavat arviointikokonaisuudet tavoitetasoihin on esitetty kuvassa 17 yhdessä suunnitelman vaikutusten kanssa. Menestyvä -tavoite lähes saavutetaan suunnitelman toimenpiteillä ja suunnitelma vie seutua Hyvinvoiva- arviointikokonaisuuksien kannalta oikeaan suuntaan. Hiilineutraalin Helsingin seudun osalta tarvitaan vaikuttavampia toimenpiteitä tavoitetasojen saavuttamiseksi. MAL 2023 -suunnitelman vaikutusten arvioinnin taustaa, prosessia ja tuloksia on kuvattu yksityiskohtaisemmin vaikutusten arviointiselostuksessa.

Helsingin seudun kehitys on Hiilineutraali-arviointikokonaisuuden kannalta haasteellinen. Liikenteen päästövähennys (51 prosenttia vuoden 2005 tasoon verrattuna) on merkittävä, mutta tavoitteeseen (liikenteen päästöt lähellä nollaa vuonna 2040) nähden täysin riittämätön. Liikenteen päästöjen vähenemä on pitkälti MAL-suunnittelusta riippumatonta. Asumisen energiankulutusta koskeva tavoite saavutetaan todennäköisesti jo vertailupohjassa, mutta MAL-suunnitelmalla voidaan kannustaa entistä merkittävämpään energiankulutuksen laskuun.

MAL 2023 -suunnitelman toimenpiteet ovat alueiden tasapainoisen kehityksen kannalta oikeansuuntaisia. Suunnitelman vaikutukset sijoittuvat mahdollistavan ja kannustavan välille. Vaikutusten toteutumiseen liittyy kuitenkin epävarmuuksia. Vaikka hyvinvoinnin voidaan seudulla olettaa lisääntyvän suunnitelman vaikutuksesta, monet toimet edellyttävät konkretisointia erityisesti kuntatason suunnittelussa, mutta myös MAL-prosessissa.

Yhteiskuntataloudellisen tehokkuuden tavoitetaso (hyötyjen ja kustannusten suhde >1) lähes saavutetaan. Järjestelmätason hyöty-kustannussuhde on suunnitelman myötä 0,97. Suunnitelman toimenpiteillä saavutetaan sekä matka-aikahyötyjä että parempaa palvelutasoa. Joukkoliikenteen lippujen hintojen alentaminen lisää merkittävästi liikennejärjestelmän käyttäjähyötyjä. Ruuhkautuminen pahenee nykytilaan verrattuna. Työvoimasaavutettavuus paranee merkittävästi.

Kuva 17: Arvioinnin tavoitetasot ja niiden saavuttaminen.

Hiilineutraali: Helsingin seutu kasvaa vähentäen hiilidioksidipäästöjä tehokkaasti kestävän yhdyskuntarakenteen, asumisen ja liikenteen keinoin.

Helsingin seudun kehitys on MAL-suunnitelmalle annetun hiilineutraaliustavoitteen kannalta selkeästi riittämätöntä. Liikenteen CO₂-päästöt laskevat noin puoleen vuoden 2005 tasosta ja vähenemä on pitkälti MAL-suunnittelusta riippumatonta. Suunnitelman toimenpiteillä päästöt vähenevät vain noin 3 %-yksikköä suhteessa vertailupohjaan. Raskaan liikenteen päästöjen osuus on vuonna 2040 lähes puolet liikenteen päästöistä seudulla. Päästötavoitteiden saavuttaminen edellyttääkin muutoksia raskaan liikenteen kalustossa ja käyttövoimissa sekä logistiikan tehostamista.

Joukkoliikenteen päästöt vähenevät suunnitelman myötä hyvin. Samoin kestävien kulkumuotojen osuus nousee suunnitelman toimenpiteillä selvästi. Muutosten vaikutukset päästöjen vähenemiseen jäävät kuitenkin vähäisiksi.

MAL-suunnitelman toimenpiteillä voidaan vaikuttaa vain rajallisesti henkilöautokannan uudistumiseen. Päästötavoitetta ei siten voida saavuttaa ilman henkilöautojen liikennesuoritteeseen vaikuttavia keinoja. Henkilöautolla ajettujen kilometrien määrä tulee vuoteen 2040 mennessä kasvamaan samassa suhteessa seudun väestönkasvun kanssa. Tämä on vastoin kansallisen tason tavoitetta siitä, ettei henkilöautosuorite enää kasva 2020-luvulla. Henkilöautosuoritteen kasvun taustalla on väestönkasvun lisäksi henkilöautoilun käyttökustannusten

lasku vuoteen 2040 mennessä. Suoritteen kasvu lisää myös liikenteen energiantarvetta.

MAL-suunnitelmalle asetettu tavoite seudun asuinrakennusten kokonaisenergiankulutuksen laskusta voidaan saavuttaa, vaikka seutu kasvaa asuntotuotantotavoitteen mukaisesti. Vuosittainen ostoenergian tarve laskee noin 2 % vuoteen 2040 mennessä mikäli energiatehokkuustoimia ja lämmitystapamuutoksia toteutetaan nykytahdilla. MAL-suunnitelman toimenpiteet kannustavat ostoenergian tarpeen pienentämiseen.

Helsingin seudun kasvu lisää painetta luonnonvarojen käytölle sekä maankäytön muutoksille. Suunnitelmassa seudun kasvua ohjataan nykyiseen rakenteeseen ja joukkoliikenteen kannalta kilpailukykyisille alueille, mikä tukee kestävän liikuttamisen edellytyksiä sekä säästää luontoa rakentamiselta. Uudet asukkaat sijoittuvat enimmäkseen hyvin seudun keskuksiin sekä raideliikenteen ja muun joukkoliikenteen äärelle. Suunnitelma lisää kuitenkin paikoin ympäristöön kohdistuvaa painetta etenkin tiivistyvän kaupunkirakenteen sisällä.

Hyvinvoiva: Helsingin seudun laadukas elinympäristö mahdollistaa hyvän ja onnellisen elämän kaikille asukkaille.

Helsingin seudun kehitys menee oikeaan suuntaan MAL-suunnitelmalle annetun hyvinvointitavoitteen kannalta.

Hyvinvoiva-tavoitteen toteutumista on arvioitu tasapainoisen kehityksen arviointikonaisuuden avulla, jossa arvioinnin painopisteet ovat asuinalueiden monipuolisuudessa ja laadussa sekä palveluiden saavutettavuudessa. MAL-suunnitelman keinovalikoiman toimista vahvin ohjausvaikutus Hyvinvoiva-tavoitteen saavuttamiseksi on valtion tukeman asuntotuotannon tavoitteella, joka ohjaa ARA-tuotantoa seudun eri alueille, sekä suunnitelmassa nimettyjen raideliikenteen asemien perusparantamisella ja pikaratikkahankkeilla. Kuntien omalla suunnittelulla on ratkaiseva merkitys Hyvinvoiva-tavoitteen kannustavien ja mahdollistavien toimien toteutumisessa.

Suunnitelma kannustaa monipuolisen ja laadukkaan asuntotuotannon toteuttamiseen. Monipuolisin ja tasapainoisin väestörakenne saavutetaan alueilla, joiden asuntokannassa on monipuolisesti hallintamuotoja ja eri kokoisia asuntoja. Suunnitelman uuden asuntotuotannon sijoittuminen luo mahdollisuuksia olemassa olevien asuinalueiden uudistamiselle, palveluiden paremmalle saavutettavuudelle ja

eriytymiskehityksen hillitsemiselle. Suunnitelmassa tunnistettuihin kaupunkiuudistusalueisiin kannustetaan panostamaan erilaisilla asuntokannan monipuolistamiseen ja asuinympäristön viihtyvyyteen liittyvillä hankkeilla.

Uuden asuntotuotannon myötä uudet asukkaat lisäävät osaltaan lähiluonnon käyttöpainetta ja julkisten palveluiden tarpeita. Kuntien omassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon riittävät lähiluonnon ja palveluiden aluevaraukset sekä huomioida kaupunkivihreän lisääminen erityisesti täydentyvillä alueilla. Suunnitelman vaikutus lähiympäristön kunnossapitoon, siisteyteen ja koettuun turvallisuuteen on vähäinen. Ajonopeuksien laskemisella taajamissa sekä automaattisella liikennevalvonnalla on kohtuullisen hyviä vaikutuksia liikenneturvallisuuteen. Liikenteen melulle ja pienhiukkasille altistujien määrä sen sijaan kasvaa nykytilanteeseen verrattuna seudun asukasluvun ja liikennesuoritteen kasvun myötä.

Menestyvä: Helsingin seutu tarjoaa houkuttelevan asuin- ja toimintaympäristön asukkaille ja elinkeinoelämän toimijoille.

Helsingin seudun kehitys on MAL-suunnitelmalle annetun Menestyvä-tavoitteen kannalta monilta osin oikeansuuntaista, mutta parannettavaakin jää. Suunnitelman tavoitteena on, että järjestelmätason yhteiskuntataloudellinen tehokkuus olisi yli yhden. Suunnitelman toimenpiteillä järjestelmätason hyöty-kustannussuhde pääsee lähelle tavoitetta, mutta jää hieman sen alle, lukemaan 0,97.

Suunnitelman toimenpiteillä saavutetaan sekä matka-aikahyötyjä että parempaa palvelutasoa. Sekä joukkoliikenteen käyttäjät että autoilijat hyötyvät niin palvelutason kuin lipunhintojen osalta vetovoimaisemmasta joukkoliikenteestä. Matka-aikahyödyt vertailuvaihtoehtoon paikoin pahasti ruuhkautuneeseen tieliikenteeseen nähden ovat laaja-alaisia ja ne kohdistuvat niin joukkoliikenteen käyttäjiin, autoilijoihin kuin pyöräilijöihinkin, erityisesti työmatkojen osalta.

Joukkoliikenteen liikennöintikustannukset kasvavat voimakkaasti erityisesti lähijunaliikenteen ja metron tihentyneiden vuorovälien sekä uusien pikaraitiotiehankkeiden vuoksi. Lisäksi suunnitelmaan lisätty, pysyväksi tarkoitettu tukimekanismi joukkoliikenteen lipunhintojen alentamiseksi on huomattava julkistaloudellinen investointi. Se edistää merkittävästi kestävien kulkutapojen houkuttelevuutta sekä siten myös liikennejärjestelmän toimivuutta ja suunnitelman yhteiskuntataloudellista tehokkuutta.

Kestävien kulkutapojen edistämisestä huolimatta on odotettavissa, että tieliikenne ruuhkautuu paikoin huomattavasti nykytilannetta enemmän seudun väestönkasvun ja liikennesuoritteiden kasvun seurauksena. Yhteiskunta- ja julkistalouden näkökulmasta suunnitelman toimenpiteet eivät vähennä tieliikenteen ruuhkautumista ja niiden aiheuttamaa matka-aikojen ja kustannusten kasvua tehokkaimmalla mahdollisella tavalla. Lisäksi suunnitelman hyödyt ovat merkittävältä osin julkisia rahoitustarpeita huomattavasti kasvattavan joukkoliikenteen lipputuen varassa, vaikka ainakin sen täysimääräisenä toteutuminen lienee julkistalouden kestävyysnäkökulmasta hyvin haastavaa. Ilman lipputukea suunnitelman hyöty-kustannussuhde jäisi kuitenkin tasolle 0,45.

Polttoaineveroista saatavat tuotot vähenevät ajoneuvokannan uudistuessa, mikä vaikuttaa negatiivisesti julkistalouteen. Suunnitelmassa ei ole tarjolla konkreettisia, tehokkaita toimenpiteitä liikennemäärien, suoritteiden ja ruuhkautumisen hallintaan, eikä se ota kantaa ajoneuvoliikenteen suoriteperustaisen verotuksen tulevaisuuteen tai julkisen talouden näkymiin. Lisäksi ajoneuvokannan sähköistyminen ei poista autoilun muita negatiivisia ulkoisvaikutuksia kuin osin.

Yhdyskuntarakenteen tiivistäminen keskuksiin ja kehitettävien raideyhteyksien varsille sekä sekoittuneen maankäytön edistäminen ovat seudulle tärkeitä kilpailukytekijöitä. Ne tukevat kasautumista, työmarkkinoiden toimivuutta, infrastruktuurin ja palvelujen järjestämisen kustannustehokkuutta sekä yleisesti julkistaloudellista resurssiviisautta.

Menestyvän seudun näkökulmasta asuntotuotantotavoitteet on syytä pitää korkealla tasolla. Asuntojen ja rakennusoikeuden suhteelliset hinnat puoltavat uusien asuntojen rakentamista keskuksiin. Toisaalta alueiden monimuotoisuus ja luonnonläheisyys ovat Helsingin seudun vetovoimaan vaikuttavia valttikortteja. Tiivistyvän maankäytön ja kestävänsä liikennejärjestelmän integroiva suunnittelu on siten edellytys seudun pidemmän aikavälin kilpailukykyyn ja vetovoiman takamiseksi.

Helsingin seudun kansainvälisen kilpailukykyyn parantamiseen tähtäävien toimien näkökulmasta investointiohjelman hankkeet ovat perusteltuja. Ne vahvistavat Helsingin seutua TEN-T-kaupunkisolmukohtana sekä edistävät yhteyksiä TEN-T-ydinverkkokäytäviin. Myös elinkeinoelämän tilatarpeisiin vastaaminen tukee seudun menestystä.

Suurella kuvalla suunnitelma ei kykene merkittävästi kirittämään Helsingin seudun asemaa suhteessa kansainvälisiin verrokkikaupunkeihin. Kunnianhimoisemmalla markkinamekanismien ja päästötoimien hyödyntämisellä

tieliikenteessä ja maankäytössä olisi mahdollista saavuttaa edelläkävijyyttä ja houkutella uusia osaajia, yrityksiä ja innovaatioita.

6.2. Ristiriitaiset vaikutukset

Suunnitelmassa on mukana toimenpiteitä ja toimintaympäristön muutoksia, joilla on päätavoitteiden osalta ristiriitaisia vaikutuksia (kuva 18). Toimenpiteiden jatkosuunnittelussa tulee tunnistaa monipuolisesti vaikutukset ja pyrkiä vähentämään negatiivisia vaikutuksia. Huolellisella jatkosuunnittelulla monia haitallisia vaikutuksia on mahdollista vähentää.

	Hiilineutraali	Hyvinvoiva	Menestyvä
Seudun väestönkasvu	- Lisää liikennesuoritetta - Lisää metsäkatoa, luonnonvarojen käyttöä ja painetta ympäristölle + Luo edellytyksiä joukkoliikenteen palvelutason parantamiselle	- Haasteet palveluverkon riittävyydelle erityisesti jo nykyisellään tiiviillä asumisen alueilla - Lähiluonnon asukaspaine kasvaa + Hillitsee asumisen hintaa	+ Varmistaa seudullisen ja valtakunnallisen kilpailukyyn - Vaatii merkittäviä investointeja infraan ja palvelutuotantoon
Maankäytön tiivistäminen	+ Lisää kestäväää liikumista ja vähentää päästöjä + Vähemmän metsäkatoa - Lämpösaarekeilmiö ja hulevesien hallinta	- Vähemmän lähiluontoa - Palveluverkon toteutumisen haasteet + Palveluiden parempi saavutettavuus	+ Kasautumis- ja saavutettavuusetuja + Infrastruktuurin ja palvelujen järjestämisen kustannustehokkuus
Monipuoliset asumisen vaihtoehdot	- Suuret asunnot/pientaloasuminen aiheuttavat enemmän rakentamisen päästöjä, käytön-aikaista energiankulutusta ja metsäkatoa	+ Vastaavat erilaisiin tarpeisiin ja elämäntilanteisiin + Parempi asuttavuus ja asumisen laatu + Torjuu/korjaa alueellista eriytymisketjua	+ Seudun runsas ja monipuolinen asuntotarjonta on seudulle tärkeä kilpailukykytekijä + Täydennysrakentaminen tukee paikallisten asukasohjien kasvua
Tieinvestoinnit	- Henkilöautoliikenne kasvaa, joskin seudullinen merkitys vähäinen	- Lisää tie- ja katu-pölyä - Lisää liikennemellu- lulle altistuvia - Estevaikutukset	+ Usein suuria matk- aikahyötyjä suhteessa investointikustannuk- siin
Sähköau- toilun tukitoimet	+ Vähentää päästöjä	+ Vähentää lähi- päästöjä, lukuun ot- tamatta tie- ja katu- pölyä - Ei kaikille mahdol- linen, hyödyt koh- distuvat hyvin toi- meentuleville	- Nykyisellä verotuk- sella vähemmän vero- tuloja valtiolle - Ei vähennä tilantar- vetta - Sähköautojen saata- vuus ja hinta

Kuva 18: MAL 2023 -suunnitelman tunnistetut ristiriitaiset vaikutukset.

6.3. Vaikutusten arvioinnin jatkosuositukset

Vaikutusten arvioinnin pohjalta laaditut suositukset jatkosuunnitteluun on koottu kuvaan 19. Suositukset on kuvassa jaoteltu päätavoitteittain, vaikka osa niistä tukee useampaa tavoitetta. MAL-

suunnitelma on strategisen tason seudullista suunnittelua, siksi osa toimenpiteistä on yleispiirteisiä ja niiden vaikutukset ovat pääosin välillisiä ja useiden toimenpiteiden yhteisvaikutuksesta syntyviä. Suunnitelman lopulliset vaikutukset tulevat määrittämään pitkälti myös jatkosuunnittelussa tehtävien päätösten perusteella. Seudun kestävä kehityksen edistäminen sekä haitallisten vaikutusten lieventäminen on mahdollista seudullisella suunnittelulla sekä eri toimijoiden välisellä tiiviillä yhteistyöllä.

Kuva 19: Vaikutusten arvioinnin suositukset jatkosuunnitteluun.

6.3.1. Useampaa tavoitetta tukevat suositukset

Vaikutusten arvioinnissa on tunnistettu keinoja, jotka vaikuttavat samanaikaisesti useaan tavoitteeseen. Tieliikenteen hinnoittelulla on positiivisia vaikutuksia sekä

kestävään kasvuun että taloudelliseen kestävyYTEEN. Maankäytön sijoittuminen puolestaan vaikuttaa kaikkiin päätavoitteisiin.

Ajoneuvoliikenteen hinnoittelulla pyritään luomaan suhteellista kilpailuetua joukkoliikenteelle, vähentämään henkilöautoliikennettä ja tieverkon ruuhkautumista sekä ohjaamaan henkilöautoilijoita liikkumaan kestävin kulkumuodoin. Hyvin suunniteltuna tieliikenteen hinnoittelun olisi mahdollista tuottaa tehokkaita ohjausvaikutuksia, jotka hillitsisivät henkilöautosuoritteiden kasvua, liikenteen ruuhkautumista ja niistä aiheutuvia päästöjä. Ruuhkautumisen kasvu heikentää seudun saavutettavuutta ja on siten seudun menestykseen vaikuttava tekijä. Pidemmällä aikavälillä tienkäyttömaksut tukisivat myös yhdyskuntarakenteen kehitystä kestävämpään suuntaan.

Tieliikenteen hinnoittelumekanismia hyödyntäviä toimia liikenteen haittojen vähentämiseksi on käytössä jo useilla kaupunkiseuduilla. Tieliikenteen hinnoittelu olisi erittäin tehokas tapa vähentää ruuhkien aiheuttamia matka-aikatappioita ja parantaa suunnitelmaluonnoksen yhteiskuntataloudellista kannattavuutta. Liikenteen hinnoittelun vaikutuksia on syytä tutkia laajasti. Huomiota olisi kiinnitettävä sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen ja vaikutuksiin eri liikkujaryhmiin sekä elinkeinoelämän kilpailukykyyn.

Asumista ja työpaikkoja tulisi sijoittaa entistä tavoitteellisemmin joukkoliikenteeseen tukeutuen. Maankäytön vielä vahvempi tiivistäminen kestävästä liikkumisesta vyöhykkeille, joukkoliikenteen runkoyhteyksien varsille sekä keskuksiin ja asemanseuduille loisi paremmat edellytykset joukkoliikenteen palvelutason parantamiselle ja vähentäisi henkilöautoriippuvuutta. Joukkoliikennettä uhkaa nykyisellään kurjistumisen kierre: matkustajamäärät ovat vähentyneet ja myös infrakorvauksista syntyy korotuspainetta lipunhintoihin ja palvelutason karsimiseen. Tiiviillä maankäytöllä luodaan edellytyksiä joukkoliikennetarjonnan parantamiselle. Tätä kautta saadaan lisää matkustajia joukkoliikenteeseen ja lisää lipputuloja, mikä vähentää lipunhintojen korotuspaineita ja osaltaan edistää kestävien kulkumuotojen käyttöä.

6.3.2. Hiilineutraali-tavoitetta tukevat suositukset jatkosuunnitteluun

Päästövähennystavoitteet ja -velvoitteet tulevat todennäköisesti kiristymään tulevaisuudessa, jolloin Helsingin seudulla olisi kyettävä tehokkaisiin ja nopeisiin toimiin Hiilineutraali -päästävöitteen saavuttamiseksi. Suunnittelussa tulee huomioida, että kansallisena tavoitteena on henkilöautoliikenteen suoritteiden kasvun pysäyttäminen vuoden 2020 tasolle. Sähköautojen yleistyessä henkilöauton käyttökustannukset laskevat. Samaan aikaa joukkoliikenteen lipunhintoihin kohdistuu voimakasta nousupainetta.

Seudulla tulisi edistää liikenteen päästöjä vähentäviä toimenpiteitä, joiden toteutumiseen seutu voi itse vaikuttaa. Ympäristövyöhykkeiden kehittäminen ja pysäköintipolitiikan toimenpiteet ovat mahdollisia nykyisellä lainsäädännöllä. Ympäristövyöhykkeillä pyritään ennen kaikkea nopeuttamaan ajoneuvokannan uudistumista. Ympäristövyöhykkeet voitaisiin ottaa käyttöön Helsingin keskustasta liikkeelle lähtien. Vyöhykkeitä voidaan laajentaa vaiheittain ja ottaa asteittain käyttöön tiukempia rajoitteita. Polttomoottoriajoneuvoille voidaan sallia pääsy vyöhykkeille maksulla tai bensa- ja dieselaajoneuvojen liikkumista voidaan rajoittaa kokonaan ajallisesti tai alueellisesti.

Suunnitelmassa tulee ottaa käyttöön myös tehokkaita raskaan liikenteen päästövähennystoimia. Raskas liikenne aiheuttaa lähes puolet liikenteen päästöistä vuonna 2040, sillä käyttövoimauudistus on henkilöautoja selvästi hitaampaa. Kaupunkilogistiikkaa uudistamalla ja tehostamalla sekä edistämällä sähköisiä jakelukuljetuksia vaikutetaan raskaan liikenteen päästöihin kaupunkiseudulla. Käyttövoimauudistusta voidaan tukea myös raskaan liikenteen latausinfraa kehittämällä.

Uudisrakentamisen sijoittamista on tarkistettava kohti olemassa olevaa rakennetta seudun hiilinielut ja -varastot, arvokkaat luontoalueet, vesistöt, suojelu- ja virkistysalueet sekä ekologiset yhteydet huomioiden. Seudulla tulisi pyrkiä hyvitämään syntyvät luontohaitat luonnonsuojelulakiin tulevan ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti niiltä osin, kun haittoja ei pystytä muilla keinoin välttämään. EU:n biodiversiteettistrategiaa tullaan toteuttamaan useiden vireillä olevien lakiuudistusten myötä. MAL-suunnittelussa tulee seurata lainsäädännön kehittymistä ja varautua ennalta lain vaatimusten muutoksiin.

MAL-suunnitelman asumisen ja rakentamisen päästövähennystoimenpiteitä tulee tarkentaa. Rakentamisen ja asumisen päästövähennystoimille tulisi asettaa selkeät tavoitetasot, jotta toimenpiteiden vaikutuksia voitaisiin arvioida. Kuntien tulisi tukea uusiutuvaa energiantuotantoa ja vähähiilistä uudistuotantoa.

6.3.3. Hyvinvoiva-tavoitetta tukevat suositukset jatkosuunnitteluun

Kuntien on tarpeen huolehtia maapolitiikan, kaavoituksen ja tontinluovutuksen keinoin riittävän, monipuolisen ja kohtuuhintaisen asuntotuotannon edellytyksistä. Valtion on puolestaan tuettava asuntotuotannon toteutusedellytyksiä. Uudisrakentaminen tulee ensisijaisesti suunnata alueille, joissa perusedellytykset arjen sujuvuudelle ovat kunnossa tai joissa lisäkehittämisellä saadaan parannettua nykyisten asukkaiden elinympäristöä ja arjen sujuvuutta.

Asumisen energiatehokkuuden parantamiseksi tulee kiinnittää erityistä huomiota olemassa olevan rakennuskannan energiatehokkuuteen ja vähäpäästöisen energiantuotannon edistämiseen. Pelkästään uusien asuntojen energiatehokkuutta parantamalla päästötavoitteita ei saavuteta rakennusten osalta.

Tulevaisuudessa seudun väestörakenne muuttuu nykyisestä (enemmän vieraskielisiä, enemmän ikääntyneitä). Maankäytön (ml. palvelut), asumisen ja liikenteen suunnittelussa on tunnistettava muuttuvan väestön tarpeet kaikilla suunnittelutasoilla.

Palveluiden sijoittumisen vaikutukset tulee tunnistaa jatkosuunnittelussa. Palveluiden sijoittumisella on keskeinen vaikutus liikkumistarpeeseen ja käytettävään kulkumuotoon. Palvelut tulisi sijoittaa siten, että ne kannustavat liikkumiseen kestävin kulkumuodoin ja parantavat osaltaan sujuvan arjen toteutumisedellytyksiä.

Määrällisten asuntotavoitteiden lisäksi tulee määritellä yhteisesti hyväksytyt laadukkaan ja monipuolisen asuntotuotannon kriteerit. Määrällisillä asuntotuotantotavoitteilla ei yksistään voida varmistaa laadukkaan ja monipuolisen asuntotuotannon toteutumista. Laadukkaalla ja monipuolisella asuntotuotannolla vaikutaan erityisesti alueiden eriytymiskehitykseen.

Suunnitelmassa tunnistetut kaupunkiuudistusalueet tulee kytkeä suunnitelman muihin toimenpiteisiin, jotta toimenpiteet voidaan kohdentaa tarkemmin ja niiden toteutuminen pystytään paremmin varmistamaan.

Kävelyä ja pyöräilyä edistävien toimenpiteiden ja investointien rahoitus ja toteutuminen on varmistettava. Liikkumisen ohjauksella voidaan lisätä aktiivista liikuttamista, joka edistää myös kansanterveyttä. Hiukkaspäästöjä voidaan alentaa vähentämällä moottoriajoneuvoliikennettä ja rajoittamalla kitkarenkaiden käyttöä.

6.3.4. Menestyvä-tavoitetta tukevat suositukset jatkosuunnitteluun

Helsingin seudun menestystä voidaan vahvistaa monin toimenpitein. Oikein suunniteltuna ja vaikutukset huolellisesti tunnistaen ohjauskeinoistakin saataisiin oikeudenmukaisia ja seudun menestystä vahvistavia.

Investointien priorisointia olisi hyvä jatkaa kokonaistaloudellisen vaikuttavuuden näkökulmasta. On tärkeää tunnistaa julkisen budjettirahoituksen rajallisuus ja resurssien niukkuus, mikäli liikenteestä kerättävää tulorahoitusta ei pyritä kasvattamaan esimerkiksi tieliikenteen haittoja hinnoittelemalla. Joukkoliikenteen infrakorvaus- ja subventiojärjestelmää tulisi joka tapauksessa kehittää tavalla, joka pienentää lipunhintojen korotuspaineita ja tukee kestävien kulkumuotojen ja matkaketjujen kilpailukykyä seudulla.

Seudun suunnittelussa tulee ottaa huomioon Helsingin seudun kansainvälinen kilpailukyky -selvityksen suositukset. Suhteessa pohjoismaisiin kilpailijoihinsa Helsingin seudulla on parannettavaa erityisesti tuottavuudessa ja innovaatiokyvykkyydessä sekä niihin olennaisesti liittyvässä työperäisessä maahanmuutossa. Tarkasteltujen kaupunkien joukossa Helsingin alueen työllisyys on alhaisin ja työttömyys korkein. Koulutetun työvoiman saatavuudessa sekä tutkimus- ja kehitysmenoissa Helsingin seutu on pohjoismaisten verrokkien viimeisenä. Myös kestäväan kehityksen liittyvissä kysymyksissä Helsingin seutu on selkeällä takamatkalla: hiilinieluja ja suojeltuja alueita on verrokkeja vähemmän, ja hiilineutraaliustavoitteet ovat pohjoismaista keskikastia.

Helsingin seudun vahvuuksiksi suhteessa verrokkeihin osoittautuivat puolestaan teknologiateollisuus- ja startup-vetoinen innovatiivisuus, tasa-arvoisuus sekä

hyvään työelämän ja vapaa-ajan tasapainoon liittyvät mittarit. Helsingin seutu on tulosten mukaan onnellinen, turvallinen ja terveellinen ympäristö ja onnistunut välttämään segregatiota verrokkikaupunkiseutuja paremmin. Helsingin seudun vahvuuksista tulee pitää kiinni ja heikommin menestyneitä osa-alueita parantaa. MAL-suunnittelun tasolla erityisesti ekologiset kysymykset ovat keskeisiä ja ilmastotoimiin tulisi lisätä kunnianhimoa.

Seudun hajanaisen luonteen aiheuttamien ongelmien ratkominen on seudun menestyksen rakentamisessa avainasemassa. Siksi vahvat panostukset keskeisten keskusten kehittämiseen ja asuntotarjonnan kasvattamiseen ovat perusteltuja. Yhdessä tämän kanssa laajempaa työssäkäyntivähykettä tulisi nivoa entistä tiiviimmin joukkoliikennejärjestelmään ja kehittää työpaikka-alueiden saavutettavuutta.

7. Jatkotoimet

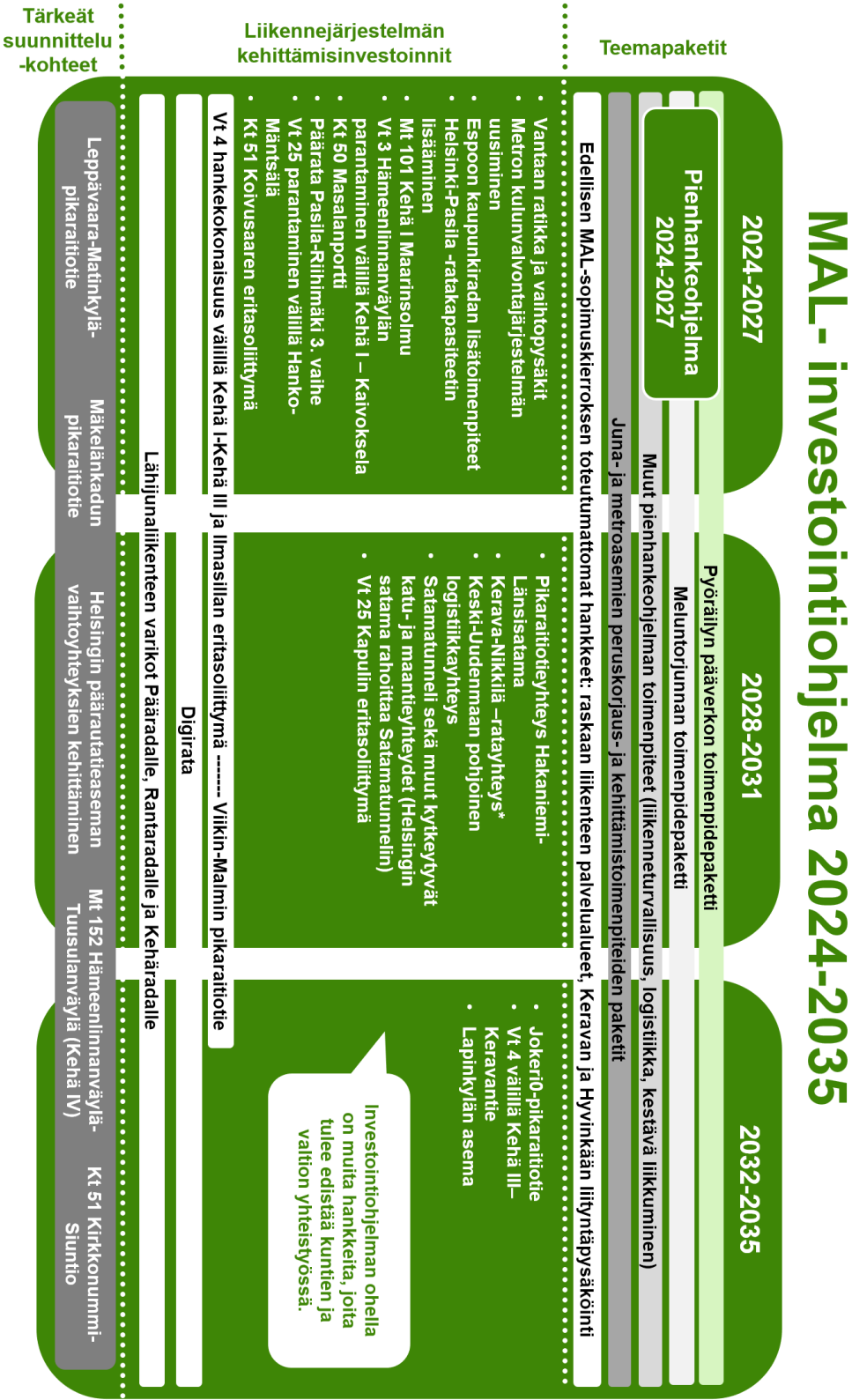
MAL 2023 -suunnitelman valmistumisen jälkeen suunnitelmaa pannaan toimeen normaaleissa kuntien ja valtion prosesseissa, kuten jatkuvassa liikennejärjestelmätöössä sekä kaavoituksessa. Lisäksi MAL 2023 -suunnitelmalla valmistaudutaan kuntien ja valtion välisen, vuosille 2020–2031 tehdyn MAL-sopimuksen päivitykseen. MAL-sopimuksen päivitys käynnistyy vuonna 2023. MAL 2023 -suunnitelma syöttää keskeisiä sisältöjä kuntien ja valtion välillä sovittavaksi.

MAL 2023 -suunnitelmassa on esitetty joitakin jatkoselvitystarpeita teemoista, joita ei ole tyhjentävästi tarkasteltu MAL-suunnitteluprosessin aikana. Tunnistettuja jatkoselvitys- ja jatkotyötarpeita ovat:

- Joukkoliikenteen nopeuttamisen toimenpiteet
- Kävelyn edistämishjelma
- Helsingin seudun vaihtoehtoisten polttoaineiden jakeluverkon nykytila ja kehittämistarpeet
- Hankeyhtiöiden suurten ratahankkeiden vaikutukset Helsingin seudun liikennejärjestelmään ja maankäyttöön
- Etätyön määrä ja vaikutukset koronapandemian jälkeen
- Asumispreferenssit ja muuttoliikkeen muutokset
- Jakeluliikenne (ja verkkokauppa) Helsingin seudulla tulevaisuudessa
- Seudun tieverkon liikennemäärät ja ruuhkautuminen nyt ja tulevaisuudessa

- Tieverkon nopeusrajoitusten alentaminen ja erilliset joukko- ja tavaraliikenteen kaistat - verkollinen tarkastelu mahdollisista yhteysväleistä ja näiden laajemmista vaikutuksista
- Mahdollisten ympäristövyöhykkeiden laajuus, vaiheistus, toteutustapa ja vaikutukset

Liite 1. MAL 2023 Investointiohjelma vuosille 2024–2035.

*Hanke on mahdollista aloittaa vuoteen 2030 mennessä, jos maankäyttö kehitty Sipoon ja Keravan ennusteiden mukaisesti (yhteensä 20 000 asukasta vyöhykkeellä). Sipoon ja Keravan kuntien ylimääräisistä rahoitusosuuksista liikenteen operointikustannuksiin tulee sopia seudullisesti. Näistä rahoitus- osuuksista Sipoo on ilmoittanut ottavansa vastuun MAL 2019-suunnitelman mukaisesti.

HSL:n julkaisu 5/2023
ISSN 1798-6184 (pdf)
ISBN 9978-952-253-366-1 (pdf)

HSL Helsingin seudun liikenne
Opastinsilta 6A, Helsinki
PL 100, 00077 HSL
puh. (09) 4766 4444
etunimi.sukunimi@hsl.fi

HRT Helsingforsregionens trafik
Semaforbron 6 A, Helsingfors
PB 100 • 00077 HRT
tfn (09) 4766 4444
fornamn.efternam@hsl.fi

www.hsl.fi

MAL 2023

Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnitelma, taustaraportti

MAL 2023

Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen
suunnitelma, taustaraportti

**Hyväksytty HSL hallitus ja HSYK 12.9.2023 sekä KUUMA-
johtokunta 26.9.2023.**

HSL Helsingin seudun liikenne

HSL Helsingin seudun liikenne
Opastinsilta 6 A
PL 100, 00077 HSL
puhelin (09) 4766 4444
www.hsl.fi

Lisätietoja:

Sini Puntanen, etunimi.sukunimi@hsl.fi
Heikki Salmikivi, etunimi.sukunimi@hel.fi
Tomi Henriksson, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Esipuhe

Helsingin seudun MAL 2023 -suunnitelma on valmisteltu ja valmistunut aikana, joka on ollut täynnä yhteiskunnallisia mullistuksia. Edellisen MAL 2019 -suunnitelman valmistumisen jälkeen, vuonna 2020 käynnistyi maailmanlaajuinen COVID19-pandemia, joka muutti, ehkä jopa pysyvästi, käsitystämme mm. liikkumisesta, työn tekemisen tavoista ja asumistoiveista. MAL-suunnittelua on asemoitu uuteen asentoon ja pyritty ennakoimaan tulevaisuutta täysin uudentilanteessa.

Suuren haasteen eteen on joutunut erityisesti joukkoliikenne matkustajamäärien romahdettua pandemian ja liikkumisrajoitusten alettua. Matkustajat ovat hiljalleen rajoitusten poistuttua palanneet joukkoliikenteen pariin, mutta pysyväksi toimintata- vaksi jäänyt etätyö jättäneen, erityisesti työmatkaliikkumisen osalta, matkustajamää- rät myös lähivuosina aiempaa alemmalle tasolle. Joukkoliikennejärjestelmä on tär- keä osa kestävästä liikennejärjestelmästä, joten sen kilpailukykyä ja toimivuudesta on pidettävä erityistä huolta myös tässä liikkumisen murrosvaiheessa.

Pandemia muutti ajatteluamme myös asumiskysymyksiin liittyen. Viher- ja virkistys- alueiden merkitys korostui ihmisen arjessa ja vapaa-ajalla, kun muut palvelut olivat suljettuina. Lisääntynyt kotona vietetty aika ja etätyöt asettivat myös uudentilanteita toi- veita väljemmästä asumisesta. Monille etätyö on mahdollistanut piilevien asumistoi- veiden toteuttamisen, mikä on näkynyt esimerkiksi monipaikkaisen asumisen li- sääntymisenä ja muuttona kauemmaksi työpaikasta. Tilanne on osittain palautunut, mutta erityisesti asumisväljyyden kasvu näkyy seudun asuntomarkkinoilla.

Venäjän hyökättyä Ukrainaan keväällä 2022 syntyi toimintaympäristöön uusi mer- kittävä epävarmuustekijä ja Suomen geopoliittinen tilanne muuttui ratkaisevasti. Pa- nostukset huoltovarmuuteen ja puolustukseen hallitsevat yhteiskunnallista keskus- telua ja vaikuttavat kokonaisvaltaisesti siihen, kuinka yhteisiä varoja priorisoidaan. Tiukka taloudellinen tilanne heijastuu myös liikenteen hallinnonalalle, mikä väistä- mättä tulee vaikuttamaan liikennejärjestelmän kehittämisen mahdollisuuksiin vähin- täänkin keskipitkällä aikavälillä. SOTE-uudistus vaikeuttaa osaltaan kuntien talou- dellista tilannetta ja heikentää kuntien investointikykyä. Samanaikaisesti energian hinnan nousu on vaikuttanut mm. liikenteen, asumisen ja rakentamisen kustannuk- siin merkittävästi. Liikenteen kustannusten kasvu vaikuttaa kuljetusten kustannus- tasoon ja sen myötä kaikkien tuotteiden hintoihin, mutta myös kansalaisten arkeen liikkumisen kallistuessa.

Asuntokauppa vilkastui COVID19-pandemian myötä koko seudulla. Esimerkiksi Helsingissä tehtiin asuntokauppaa vilkkaammin kuin koskaan aiemmin 2010-luvulla.

Muuttoliike suuntautui erityisesti kehyskuntiin, jossa myös asuntokauppa kävi vilkkaana. Erityisesti etsittiin lisätilaa, ja pienimpien asuntojen kysyntä laski. Venäjän hyökkäyssodan alettua ja sen vaikutusten levittyä laajemmalle epävarmuus asuntomarkkinoilla on lisääntynyt. Rakentamiskustannukset ja energian hinta ovat nousseet, samoin asuntolainojen korot, ja kuluttajien luottamus oman talouteen on romahtanut. Kaikella tällä on vaikutuksia sekä rakennuttajien ja rakennusliikkeiden että kuluttajien käyttäytymiseen.

Erityisesti keväästä 2023 alkaen seudun asuntokauppa on hidastunut. Rakentamisen suhdanne on heikentynyt ja uusien asuntoaloitusten määrät ovat laskeneet huomattavasti verrattuna viime vuosien huippulukemiin. Myös valmistuneiden asuntojen määrät ovat jääneet hiukan viime vuosien tasosta, mutta asuntoaloitusten määrän lasku näkyy markkinoilla vasta tulevina vuosina. Asuntomarkkinatilanteen enustetaan jatkuvan, kunnes korot ja inflaatio asettuvat ja kuluttajien luottamus kohenee.

Venäjän hyökkäyssota on vauhdittanut tarvetta luopua fossiilisista polttoaineista ja erityisesti venäläisestä öljystä ja kaasusta. Samaan aikaan ilmastomuutos ei odota ja vihreää siirtymää on tehtävä pikaisella vauhdilla. Erityisesti liikenteen sähköistyminen on ottanut suuria harppauksia. Toisaalta vaade hiilinielujen ja biodiversiteetin suojeluun on kasvanut entisestään.

Merkittävin muutos on epävarmuuden lisääntyminen kaikessa suunnittelussa. Esi-merkiksi seudun kasvunäkymä ja investointien kiireellisyys ovat muuttuneet epäselvemmiksi. Suunnitelman valmistelussa on hyväksytty, että näkymä tulevaisuuteen on nykyisellään sumuinen. Samalla on huomioitava, että teemme suunnitelmaa vuoteen 2040. Siihen mennessä ehdimme käydä läpi monenlaisia uusia mullistuksia sekä päivittää suunnitelmaa vielä lukuisia kertoja. Suhtautukaamme tulevaisuuteen siis positiivisella mielellä, mutta riittävällä maltilla.

Tiivistelmä

Helsingin seudun MAL 2023 -suunnitelma on strateginen, Helsingin seudun 14 kuntaa kattava maankäytön (M), asumisen (A) ja liikenteen (L) suunnitelma. Suunnitelma ilmaisee seudun kuntien yhteisen tavoitetilan seudun kehityksestä vuoteen 2040 ja luo näkemystä vuoteen 2060 asti. MAL 2023 jatkaa seudun maankäytön ja liikennejärjestelmän suunnittelun perinnettä ja päivittää edellisen MAL 2019 -suunnitelman. MAL 2023 -suunnitelma toimii kuntien puolelta lähtökohtana valtion ja kuntien väliselle MAL-sopimukselle, jossa sovitaan tärkeimmistä lähivuosien maankäytön, asumisen ja liikenteen toimenpiteistä Helsingin seudulla.

Visiona on, että Helsingin seutu on vuonna 2040 Euroopan kestävimmin kasvava ja ihmisläheisin metropolialue. Seutu saavuttaa vision mukaisen tulevaisuuden vuoteen 2040 mennessä vastamalla suunnitelmalle asetettuihin kolmeen päätavoitteeseen: hiilineutraaliin, hyvinvoivaan ja menestyvään Helsingin seutuun.

Helsingin seutua kehitetään yhdyskuntarakenteeltaan monikeskuksisena metropolina. Merkittävin osa kasvusta ohjataan joukkoliikenteellä hyvin saavutettaville alueille, erityisesti raideliikenteeseen, asemiin ja joukkoliikenteen solmukohtiin tukeutuen. Kasvun ohjaamisessa hyödynnetään maankäytön ensisijaista kehittämisvyöhykettä. Seudun erilaiset alueet tarjoavat asukkaiden vaihtelevia mieltymyksiä ja tarpeita vastaavia laadukkaita ja monipuolisia asumisen vaihtoehtoja. Keskukset ovat yhdyskuntarakenteen tiivistämisen painopistealueita ja joukkoliikenteen solmukohtia, keskusten ulkopuolella ympäristö on luonnonläheinen ja rakenne väljempi. Keskuksia kehitetään toiminnoiltaan sekoittuneina alueina, joissa asuminen, työpaikat ja palvelut kohtaavat ja joissa palvelut ovat helposti saavutettavissa kävellen, pyörällä ja joukkoliikenteellä. Seudun alueiden tasapainoiseen kehitykseen vaikutetaan esimerkiksi saavutettavuutta parantavin liikenneinvestoinnein ja edistämällä monipuolista asuntotuotantoa. Suunnitelmassa on tunnistettu seudullisella tasolla erityisiä uudistustoimenpiteitä kaipaavia kaupunki uudistusalueita, joille suunnataan monipuolisia kaupunkikehittämisen toimenpiteitä.

Jo tehdyt tai rakenteilla olevat investoinnit seudulla hyödynnetään mahdollisimman tehokkaasti. Keskeistä on olemassa olevan liikennejärjestelmän ja erityisesti raideverkon varren täydennysrakentamis- ja kaupunkikehittämispotentiaalin hyödyntäminen sekä olemassa olevan liikennejärjestelmän tehostamis- ja ylläpitotoimenpiteet. Asemanseuduilla panostetaan paitsi tiivistämiseen myös ympäristön viihtyisyyden sekä monipuolisten palvelujen ja asuntotarjonnan parantamiseen. Juna- ja metroasemien laatutasoa ja käytettävyyttä parannetaan. Liikennejärjestelmän kehittämishankkeet parantavat olemassa olevan järjestelmän hyödyntämismahdollisuuksia, toimivat edellytyksenä muun järjestelmän kehittämiselle tai mahdollistavat uutta maankäyttöä ja kaupunkikehittämistä sekä tukevat logistiikan toimintaedellytyksiä. Kävely tunnistetaan omana kulkumuotonaan ja sen edellytyksiä parannetaan erityisesti seudun keskuksissa sekä osana joukkoliikenteen matkaketjuja. Pyöräliikenteen kulkutapaosuutta kasvatetaan toteuttamalla laadukas seudullinen pyöräverkko. Joukkoliikenteen kilpailukykyä suhteessa henkilöautoliikenteeseen parannetaan esimerkiksi kilpailukykyisillä lipun hinnoilla, palvelutason kehittämisellä, joukkoliikenteen nopeuttamisella sekä varmistamalla laajemmin joukkoliikenteen järjestämisen taloudellinen kestävyys. Suunnitelma sisältää monipuolisen toimenpidekokonaisuuden liikenteen päästöjen vähentämiseksi.

Julkaisija: HSL Helsingin seudun liikenne

Tekijät: MAL-valmistelijat

Päivämäärä 6.9.2023

Julkaisun nimi: MAL 2023, Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnitelma

Avainsanat: maankäyttö, asuminen, liikenne, Helsingin seutu

Sarjan nimi ja numero: HSL:n julkaisuja 6/2023

ISSN 1798-6184 (pdf)

ISBN 978-952-253-367-8 (pdf)

Kieli: suomi.

Sivuja: 88.

Sammandragssida

MAL 2023-planen är en strategisk plan om markanvändningen (M), boendet (B) och trafiken (T) i Helsingforsregionen som omfattar Helsingforsregionens 14 kommuner. Planen beskriver kommunernas gemensamma målbild om utvecklingen i regionen fram till 2040 och skapar vision fram till 2060. MAL 2023 fortsätter traditionen med planeringen av markanvändningen och trafiksystemet och uppdaterar den föregående MAL 2019-planen. MAL 2023-planen fungerar som utgångspunkt för MBT-avtalet mellan staten och kommunerna där man kommer överens om de viktigaste åtgärderna i markanvändningen, boendet och trafiken i Helsingforsregionen under de närmaste åren.

Visionen är att Helsingforsregionen är det mest hållbart växande och människonära metropolområdet i Europa. Regionen når den framtid som beskrivs i visionen senast 2040 genom att besvara de tre huvudmål som har satts upp för planen: att Helsingforsregionen är kolneutral, välmående och framgångsrik.

Helsingforsregionen utvecklas som en metropol med många centrum. Största delen av tillväxten riktas till områden som enkelt kan nås med kollektivtrafiken, särskilt med tanke på spårtrafiken, stationer och kollektivtrafikens knutpunkter. I styrningen av tillväxten utnyttjas markanvändningens prioriterade utvecklingszon. De olika zonerna i regionen erbjuder högklassiga och mångsidiga alternativ för boendet som motsvarar invånarnas varierande preferenser och behov. Centrumen är tyngdpunkter för tätare samhällsstrukturer och kollektivtrafikens knutpunkter, medan miljön utanför centrum är naturnära och strukturen glesare. Centrumen utvecklas som områden med blandade funktioner där boendet, arbetsplatserna och servicen möter varandra och där det är enkelt att nå tjänsterna till fots, med cykel och kollektivtrafik. För att utvecklingen i regionen är balanserad kan påverkas t.ex. med trafikinvesteringar som förbättrar tillgängligheten och genom att främja mångsidig bostadsproduktion. I planen identifieras stadsförnyelseområden som behöver särskilda förnyelseåtgärder på regionnivå. Till dessa områden riktas mångsidiga stadsutvecklande åtgärder.

Investeringar som redan är gjorda eller hålls på att byggas utnyttjas så effektivt som möjligt i regionen. Det viktigaste är att stadsutvecklingspotentialen och potentialen som finns i det kompletterande byggandet vid det redan existerande trafiksystemet och framförallt vid spårnätet utnyttjas samt effektiviserings- och uppehållsåtgärderna i det redan existerande trafiksystemet. I stationsområdena satsas förutom på förtätning också på miljöns trivsamhet samt på förbättring av mångsidiga tjänster och bostadsproduktionen. Tåg- och metrostationernas kvalitetsnivå och användbarhet förbättras. Utvecklingsprojekten i trafiksystemet förbättrar möjligheterna för att utnyttja det redan existerande systemet, fungerar som förutsättningar för utveckling av det övriga systemet eller möjliggör ny markanvändning och stadsutveckling samt stöder logistikens verksamhetsförutsättningar. Promenad identifieras som ett eget frädsätt och dess förutsättningar förbättras framförallt i regionens centrum samt som en del av kollektivtrafikens resekedjor. Cykeltrafikens andel som färdssätt ökas genom att bygga ett högklassigt regionalt cykelnät. Kollektivtrafikens konkurrenskraft i relation till personbilstrafiken förbättras till exempel med biljettpriser som är konkurrenskraftiga, genom att utveckla servicenivån, försnabba kollektivtrafiken samt genom att säkerställa att det är ekonomiskt sett hållbart att ordna kollektivtrafiken. I planen ingår en mångsidig åtgärdshelhet för att minska trafikens utsläpp.

Utgivare: HRT Helsingforsregionens trafik

Datum: 6.9.2023

Publikationens titel: Planutkast för markanvändningen, boendet och trafiken i Helsingforsregionen

Nyckelord: markanvändningen, boendet, trafiken

Publikationsseriens titel och nummer: HRT publikationer 6/2025

ISSN 1798-6184 (pdf)

ISBN 978-952-253-367-8 (pdf)

Språk: finska.

Sidantal: 88.

Abstract

The Helsinki Region Land Use, Housing and Transport Plan, MAL 2023, is a strategic plan for the 14 municipalities in the Helsinki region. (MAL comes from the Finnish words for land use, housing and transport.) The plan sets out a common target of the region's municipalities for the development of the region until 2040 and creates a vision until 2060. MAL 2023 continues the tradition of land use and transport system planning in the region and updates the previous MAL 2019 plan. On the part of the municipalities, the MAL 2023 plan serves as the basis for an MAL Agreement between the state and the municipalities. The agreement sets out the most important land use, housing and transport measures in the Helsinki region in the next few years.

The vision is that in 2040, Helsinki region will be the most sustainably growing and people-centered metropolitan area in Europe. The region will achieve its vision for the future by 2040 by responding to the three main objectives set for the plan: A carbon neutral, healthy and successful Helsinki region.

The Helsinki region will be developed as a metropolitan area with a polycentric urban structure. Most of the growth will be directed to areas that are easily accessible by public transport, especially by relying on rail traffic, stations and public transport nodes. A primary development zone for land use will be used to direct growth. The different areas in the region offer high-quality, diverse housing options that meet the residents' varying preferences and needs. Centers are public transport nodes and priority areas for more compact urban development, while areas outside the centers are close to nature and their structure is less compact. Centers will be developed as mixed-use areas that integrate housing, jobs and services where services are easily accessible by walking, cycling and public transport. A balanced development of areas in the region will be achieved, for example, by means of transport investments improving accessibility and by promoting diversified housing production. At the regional level, the plan identifies urban regeneration areas requiring special reform measures. A range of urban development measures will be targeted at these areas.

Investments already made or under construction in the region will be utilized as efficiently as possible. It is essential to utilize the infill and urban development potential of the existing transport system, especially along the rail network, to improve the efficiency of the existing transport system and ensure its maintenance. In areas around stations, focus is not only on increasing density but also on making the environment more pleasant and improving the supply of services and housing. The quality and usability of train and metro stations will be improved. Transport system development projects improve the possibilities of exploiting the existing system, provide a foundation for the development of the rest of the system or enable new land use and urban development, and support the operating conditions for logistics. Walking is recognized as a mode of transport in its own right, and the pre-conditions for walking will be improved, especially in regional centers and as part of public transport travel chains. The modal share of cycling will be increased by creating a high-quality regional cycling network. The competitiveness of public transport compared to car traffic will be improved, for example, by means of competitive ticket prices, improvement of the service level, speeding up public transport and ensuring wider financial sustainability of the organization of public transport. The plan includes a diverse package of measures to reduce transport emissions.

Published by: HSL Helsinki Region Transport

Date of publication: 6.9.2023

Title of publication: Helsinki Region Land Use, Housing and Transport Plan

Keywords: land use, housing, transport services, Helsinki region

Publication series title and number: HSL Publications 6/2023

ISSN 1798-6184 (pdf)

ISBN 978-952-253-367-8 (pdf)

Language: Finnish.

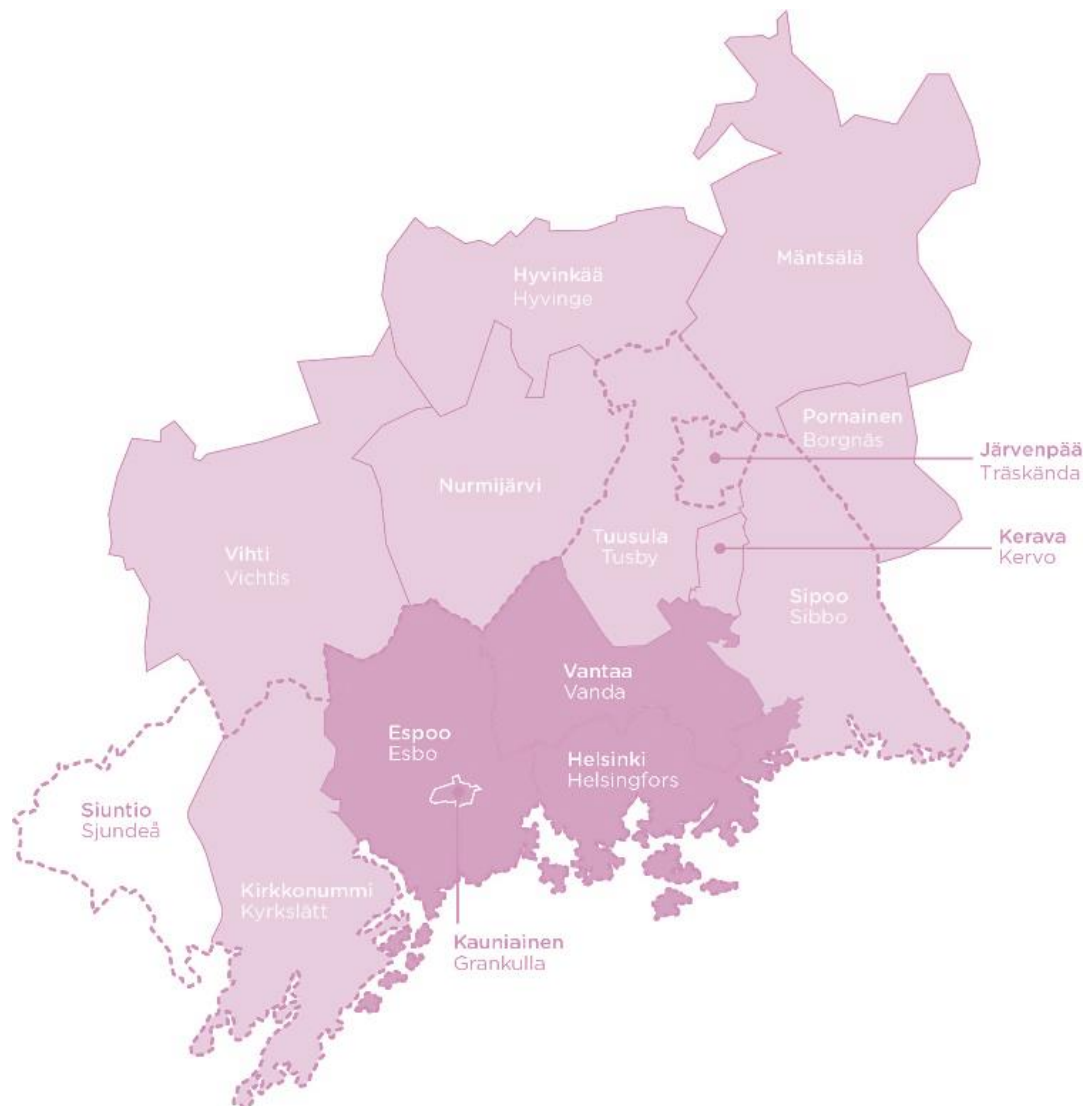
Pages: 88.

Sisällysluettelo

1. Mikä on MAL-suunnitelma?	9
1.1. MAL 2023 -suunnitelman suunnitteluprosessi	12
2. Seudun nykytila ja kehityssuunnat.....	15
3. Helsingin seutu 2040 - Euroopan kestävimmin kasvava ja ihmisläheisin metropolialue	17
4. MAL 2023 -suunnitelma pähkinänkuoressa	22
4.1. Helsingin seutu kehittyy monikeskuksisena metropolina joukkoliikennejärjestelmään tukeutuen	22
5. MAL 2023 -suunnitelman toimenpiteet.....	27
5.1. Helsingin seutu kasvaa kestävästi	29
5.1.1. Varmistamme asuntotuotannon riittävyyden kasvavalla seudulla	29
5.1.2. Ohjaamme uuden maankäytön nykyiseen rakenteeseen.....	32
5.1.3. Edistämme kestäväää liikkumista	44
5.1.4. Vähennämme liikenteen ja asumisen CO2 -päästöjä.....	71
5.2. Helsingin seutu tarjoaa laadukkaan ja monipuolisen elinympäristön	89
5.2.1. Huolehdimme asuinalueiden ja asuntotarjonnan monipuolisuudesta ja laadusta.....	90
5.2.2. Toteutamme valtion tukemaa ARA-asuntotuotantoa ja edistämme asumisen välimuodon mallien kehittämistä	93
5.2.3. Korjaamme alueellista eriytymiskehitystä kaupunkiuudistuksen keinoin.....	98
5.2.4. Luomme palveluiden sijoittumisella mahdollisuudet sujuvalle ja laadukkaalle arjelle.....	103
5.2.5. Vähennämme liikenteen haittoja ja parannamme liikenteen turvallisuutta	107
5.3. Helsingin seutu menestyy kansainvälisesti.....	114
5.3.1. Vahvistamme Suomen ja Helsingin seudun kansainvälisiä ja valtakunnallisia liikenneyhteyksiä	114
5.3.2. Edistämme elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä	123
5.3.3. Varmistamme logistiikan ja tavaraliikenteen toimivuuden	127
5.3.4. Edistämme liikenteen digitalisaatiota ja automaatiota	134
5.4. Investoimme resurssiviisaasti	138
6. Jatkotoimet.....	146
7. Lähteet	147

1. Mikä on MAL-suunnitelma?

Helsingin seudun maankäytön (M), asumisen (A) ja liikenteen (L) MAL 2023 -suunnitelma on strateginen, keskipitkän aikavälin Helsingin seudun 14 kuntaa kattava suunnitelma (kuva 1). Lisäksi Siuntio on mukana liikennejärjestelmäsuunnittelussa. Suunnitelma ilmaisee seudun kuntien yhteisen tavoittilan seudun kehityksestä vuoteen 2040 ja luo näkemystä vuoteen 2060 asti. MAL 2023 jatkaa seudun maankäytön ja liikennejärjestelmän suunnittelun perinnettä ja päivittää edellisen MAL 2019 -suunnitelman ([MAL 2019 -suunnitelma, 2019](#)). MAL-suunnitelmassa sovitaan yhteen seudullisia ja valtakunnallisia tavoitteita.

Kuva 1. MAL-suunnitelma kattaa 14 Helsingin seudun kuntaa. Siuntio on mukana suunnitelmassa liikennejärjestelmäsuunnittelun osalta. Yhdeksän seudun kunnista kuuluu HSL-alueeseen (rajattu katkoviivalla).

Maankäytön ja asumisen osalta seudullinen suunnittelu perustuu kuntien vapaaehtoiseen yhteistyöhön ja antaa lähtökohtia kuntien kaavoitukselle ja asunto-ohjelmille. Se täydentää maankäyttö- ja rakennuslain mukaista kaavoitusta. Seudullisella liikennejärjestelmäsuunnittelulla on lakisääteinen pohja, joka perustuu lakiin pääkaupunkiseudun jätehuoltoon ja joukkoliikennettä koskevasta yhteistoiminnasta sekä lakiin alueiden kehittämisestä ja rakennerrahastotoiminnan hallinnoinnista.

MAL 2023 -suunnitelma toimii kuntien puolelta lähtökohtana valtion ja kuntien väliselle MAL-sopimukselle, jossa sovitaan tärkeimmistä lähivuosien maankäytön, asumisen ja liikenteen toimenpiteistä Helsingin seudulla. Viimeisin Helsingin seudun kuntien ja valtion välinen MAL-sopimus on tehty 12 vuodeksi vuosille 2020–2031 ([MAL-sopimus, 2020](#)). MAL-sopimusta tullaan päivittämään neljän vuoden välein, seuraavan kerran vuosille 2024–2035.

MAL-suunnittelua tehdään neljän vuoden syklissä. MAL 2023 -suunnitelma päivittää MAL 2019 -suunnitelman sisältöjä uudet tavoitteet ja toimintaympäristön muutokset huomioiden. Näin varmistetaan seudun suunnittelun pitkäjänteisyys ja suunnitteluratkaisujen toimeenpano lyhyellä aikavälillä. Suunnittelu on kuitenkin elävä prosessi ja MAL-suunnittelun sisällöt ja painotukset vaihtelevat hie-
man eri kierroksilla.

MAL 2023 -suunnitelmassa on pyritty ottamaan huomioon toimintaympäristön keskeisiä muutoksia. Lähtökohtana on, että suunnitelmaa rakennetaan niin

MAL 2023 -suunnitelmassa huomioitu seuraavat ohjelmat ja lainsäädäntöhankkeet:

EU-taso

- EU fit for 55 eli 55-valmiuspaketti
- Efficient and green mobility -kokonaisuus eli tehokkaan ja vihreän liikkuvuuden paketti
- TEN-T -asetusuudistus

Valtakunnan taso

- Liikenne 12 -suunnitelma
- Väyläviraston investointiohjelma
- Fossiilittoman liikenteen tiekartta
- MAL-sopimus 2020-2031
- Kasvihuonekaasupäästöjen perusennuste
- Liikenneturvallisuusstrategia
- Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma
- KRL-laki (MRL uudistus)
- Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet
- SOTE-uudistus
- Asuntopoliittinen ohjelma
- Logistiikan digitalisaatiostrategia
- Periaatepäätös liikenteen automaation edistämisestä

Maakunta- ja kuntataso

- Uusimaa-kaava 2050
- Etelä-Suomen liikennestrategia
- Itä- ja Länsi-Uudenmaan liikennejärjestelmäsuunnitelmat
- Hiilineutraali Uusimaa -tiekartta
- Kuntien strategiat, ohjelmat, kaavat ja suunnitelmat

Kuva 2: MAL 2023 -suunnitelmassa huomioitavat ohjelmat ja lainsäädäntöhankkeet.

kansainvälisten ja valtakunnallisten poliittisten ohjelmien kuin seutu- ja kuntatasonkin tavoitteiden ja ohjelmien päälle (kuva 2).

MAL-suunnittelua on tehty vuonna 2021 hyväksytyn MAL 2023 -suunnitelman puiteohjelman lähtökohdista ([MAL 2023 puiteohjelma, 2020](#)).

Puiteohjelman kärjet ovat *Yhteiskunta murroksessa*, *Sosiaalinen oikeudenmukaisuus* ja *Helsingin seutu osana maailmaa*. Puiteohjelmassa on määritetty 12 näkökulmaa, joita MAL-suunnittelukierroksella on tarkasteltu (kuva 3).

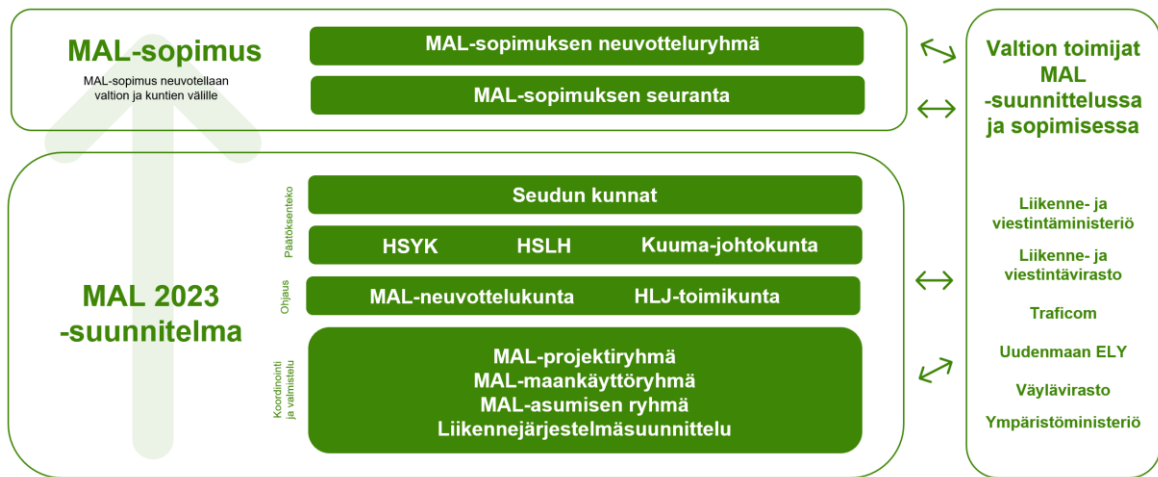

Kuva 3: MAL 2023 -suunnitelman puiteohjelman kärjet ja näkökulmat.

Keskeinen osa Helsingin seudun yhdyskuntarakenteen ja liikennejärjestelmän kehittämistä on yhteisen näkemyksen muodostaminen ja kunnallisen tai alueellisen osaoptimoinnin välttäminen. Seudun asukkaat ja elinkeinoelämä toimivat yli kunta-rajoiden, jolloin kaupunkiseutua on tarve kehittää ja yhteensovittaa seututasolla toimivana kokonaisuutena. Jatkuvan seutuyhteistyön kannalta luottamuksen rakentaminen eri osapuolten välille on tärkeää. MAL-suunnittelussa on ratkottu yhteistyössä vaikeita ja keskeisimpiä seudullisia kysymyksiä. MAL 2023 -suunnitelma toimii yltäältä seudun kuntien yhteisten asioiden yhteensovittamisen alustana ja toisaalta kuntien yhteisenä viestinä seudulle tärkeistä asioista valtion suuntaan.

1.1. MAL 2023 -suunnitelman suunnitteluprosessi

MAL-suunnittelua tehdään laajana seudullisena yhteistyönä (kuva 4). Helsingin seudun kunnat vastaavat maankäytön ja asumisen suunnittelusta. HSL vastaa Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnittelusta ja MAL-suunnitelman vaikutusten arvioinnista. Mukana suunnittelussa on myös muita seudun ja maakunnan toimijoita: Uudenmaan liitto, Helsingin seudun ympäristöpalvelut HSY sekä valtion toimijoita: liikenne- ja viestintäministeriö, ympäristöministeriö, liikenne- ja viestintävirasto Traficom, Väylävirasto sekä Uudenmaan ELY-keskus. Suunnittelua ovat ohjanneet Helsingin seudun MAL-neuvottelukunta ja Helsingin seudun liikennejärjestelmätoimikunta (HLJ-toimikunta), joissa on edustettuina suunnitteluun osallistuneet tahot.

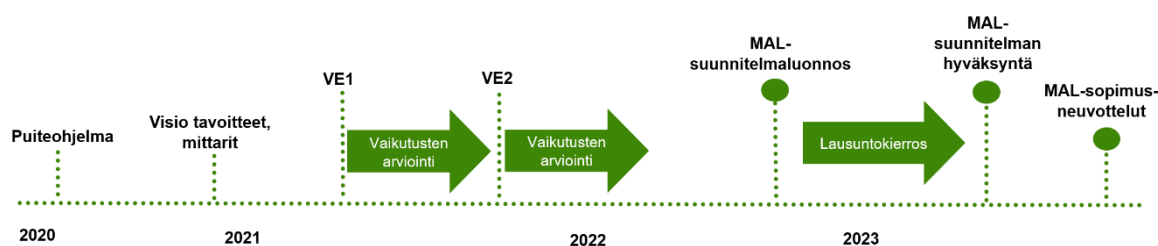

Kuva 4: MAL-suunnittelua tehdään seudullisena yhteistyönä, yhdessä valtiotoimijoiden kanssa.

Maankäytön ja asumisen osalta MAL- suunnitelmasta päättävät Helsingin seudun yhteistyökokous HSYK ja seudun kunnat. Liikennejärjestelmäosion hyväksyy HSL:n hallitus jäsenkuntiensa osalta ja muiden kuntien osalta KUUMA-johtokunta ja asianomaiset kunnat.

MAL 2023 -suunnitelman laadinta käynnistyi vuonna 2020 puiteohjelman laadinnalla ([MAL 2023 puiteohjelma, 2020](#)). MAL 2023 -puiteohjelmassa on kuvattu MAL 2023:n lähtökohdat, keskeiset näkökulmat, organisointi ja valmistelun vaiheet. MAL 2023 -suunnitelman visio, tavoitteet, tavoitetasot ja arviointikokonaisuudet päätettiin vuosien 2021 ja 2022 aikana. Vision ja tavoitteiden hyväksymisen jälkeen käynnistyi suunnitelmaluonnoksen laatiminen loppuvuodesta 2021 (kuva 5).

Suunnitelmaluonnos laadittiin iteratiivisessa prosessissa. Keväällä 2022 tuotettiin ensimmäinen suunnitelmaversio (VE1). Ensimmäistä suunnitelmaversiota seurasi vaikutustenarviointi. Vaikutustenarvioinnin tavoitteena oli tuottaa tietoa siitä, kuinka hyvin ensimmäisen suunnitelmaversion toimenpiteet vastaavat suunnitelmalle asetettuihin tavoitteisiin. Vaikutusten arvioinnin ja siitä saatujen suositusten pohjalta työstettiin toista luonnosversiota suunnitelmasta (VE2). Sen vaikutusten arvioinnin pohjalta ja poliittisten keskustelujen tukemana viimeisteltiin MAL-suunnitelmaluonnos, joka lähetettiin lausunnoille huhtikuussa 2023. Suunnitelma viimeisteltiin lausunnoista saadun palautteen perusteella kesän ja alkusyksyn 2023 aikana.

Kuva 5: MAL 2023-suunnitelman valmistelun eteneminen.

Suunnitelmaversion pohjaksi on laadittu suuri määrä erilaisia taustaselvityksiä, jotka toimivat pohjana suunnitelmassa esitetyille toimenpiteille ja linjauksille. Helsingin seudun luottamushenkilöt ovat osallistuneet ja antaneet näkemyksensä MAL 2023-suunnitelman valmisteluun webinaareissa tammikuussa ja syyskuussa 2021 sekä visio ja tavoitteet -seminaarissa ja pienryhmätyöskentelyssä lokakuussa 2021. Ensimmäistä suunnitelmaversiota (VE1) ja sen vaikutusten arvioinnin tuloksia käsiteltiin Helsingin seudun kuntien luottamushenkilöiden kanssa seminaarissa ja pienryhmätyöskentelyssä toukokuussa 2022. Toiseen suunnitelmaversioon luottamushenkilöt antoivat näkemyksensä seminaarissa ja pienryhmätyöskentelyssä lokakuussa 2022.

Asukkaiden näkemyksiä MAL-suunnittelun tueksi kerättiin MAL-barometrillä, jonka tulokset julkaistiin toukokuussa 2021 ([Seutubarometri, 2021](#)). Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL-barometri toteutettiin posti- ja nettikyselyn yhdistelmänä 11.1.–16.3.2021 (otos 11 500, vastaajia 3 690, vastausaste 32 %). Barometrissa selvitettiin asukkaiden näkemyksiä ja mielipiteitä asumisesta ja liikenteestä sekä niiden kehittämisestä. Myös koronaepidemian vaikutuksista asumistoi-veisiin, liikkumiseen ja etätyöhön kysyttiin. Huhtikuussa 2022 järjestettiin asukastyöpaja, jonka pienryhmissä keskusteltiin asumisen ja liikenteen kysymyksistä.

Työpajaan osallistui seitsemäntoista 13–65-vuotiaista Helsingin seudun asukasta, monipuolisesti seudun eri kunnista. Asukkaille ja muille kiinnostuneille annettiin mahdollisuus kommentoida suunnitelmaluonnosta ja sen vaikutusten arviointia lausuntokierroksen yhteydessä keväällä 2023. Asukaspalautteita saatiin yhteensä 10 kappaletta. Lausuntokierroksen aikana järjestettiin verkossa avoin esittelytilaisuus lausunnonantajille, johon kutsuttiin myös MAL-luottamushenkilöt ja kansalaiset.

MAL 2023 -suunnittelua ja siihen liittyviä taustaselvityksiä on voinut seurata MAL-

verkkosivuilla osoitteessa

<https://www.hsl.fi/hsl/mal>.

MAL-sivuilla julkaistaan uutisia ja blogikirjoituksia suunnittelun etenemisestä ja suunnittelusta voi lähettää palautetta. Verkkosivuilta voi tilata myös suunnittelun ajankohtaisista asioista kertovan MAL-uutiskirjeen. Sivustolle on koottu myös MAL-suunnitelman valmistelussa hyödynnettyjä taustaselvityksiä (kuva 6).

Helsingin seudun Kauppakamarin MAL 2023 -suunnittelun seurantaryhmä on seurannut MAL-suunnitelman valmistelua, ja MAL-valmistelijat ovat pitäneet seurantar ryhmän ajan tasalla tärkeistä suunnittelukysymyksistä. Helsingin seudun elinkeinoelämän edustajien näkemyksiä on kerätty myös mm. kyselyjen avulla MAL-osaselvityksiin sekä suunnitelmaluonnoksen lausuntokierroksen yhteydessä.

MAL-suunnitelmassa hyödynnetyt taustaselvitykset:

2020

- Tavaraliikenteen päästövähennyskeinot Helsingin seudulla
- Lähijunaliikennealueen varikkoselvitys

2021

- MAL-nykytila- ja kehityssuunnat
- Helsingin seudun kansainvälinen kilpailukyky
- Henkilöautoilun rooli Helsingin seudulla
- Muuttuvat liikkumisen tarpeet: korona ja etätyö
- Tulevaisuustarkastelut

2022

- Vuorovaikutteisen ja yhteistoiminnallisen liikenteen hallinnan esisuunnitelma
- Liikenteen automaation tiekartta Helsingin seudulla
- Helsingin seudun tieverkon luokitus ja palvelutasotavoitteet
- Helsingin seudun liikenneturvallisuustarkastelu
- Helsingin seudun pyöräliikenteen pääverkon päivitys
- Asumisen ja rakentamisen ilmastovaikutukset
- Helsinki-Pasila kapasiteettiselvitys
- Helsingin seudun juna-asemien kehittämis- ja peruskorjaustarpeet
- COVID-19-pandemian vaikutukset Helsingin seudun muuttoliikkeeseen, asuntomarkkinoihin ja asumispreferensseihin
- HSL-alueen lähijunaliikenteen alustava varikkoselvitys

2023

- Liityntäpysäköinnin toimenpideohjelman päivitys
- Tieliikenteen toimenpiteiden kasvihuonekaasupäästöjen vähennysten vaikutusarviot Helsingin seudulla

Kuva 6: MAL-suunnitelmassa hyödynnetyjä taustaselvityksiä.

2. Seudun nykytila ja kehityssuunnat

Helsingin seutu on koko Suomen ylivoimaisesti suurin kaupunkiseutu ja toimii koko valtakunnan veturina. Helsingin seutu koostuu laajasta keskusverkosta sekä sen välisestä liikennejärjestelmästä (kuva 7). Ratkaisuksista, joita Helsingin seudulla tehdään esimerkiksi kestävän yhdyskuntarakenteen ja liikkumisen osalta, on suuri vaikutus myös valtakunnallisesti, sillä lähes kolmannes eli noin 27 % Suomen väestöstä asuu Helsingin seudulla ([Helsingin seudun aluesarjat, 2022](#)). Helsingin seudun osuus koko maan BKT:stä on noin 35 %, joten myös taloutta ja elinkeinoelämää tukevilla ratkaisulla on merkittävä vaikutus koko maan hyvinvoinnille ([Kansantalouden tilinpito, 2022](#)). Helsingin seudulla onkin merkittävä vastuu näyttää esimerkkiä kestävästä ja oikeudenmukaisista ratkaisuksista myös muualle Suomeen sekä laajemmin kansainvälisesti. Helsingin seudun MAL 2023 -suunnitelman ratkaisut eivät olekaan tärkeitä ainoastaan seudun asukkaiden tai elinkeinoelämän toimijoiden näkökulmasta, vaan laajemminkin koko valtakunnan perspektiivistä.

Helsingin seudun väestö on kasvanut merkittävästi koko 2000-luvun ja jatkaa kasvuaan. Asukasmäärän ennustetaan kasvavan vuoden 2020 1,5 miljoonasta lähes 1,9 miljoonaan vuonna 2040. ([Uudenmaan kasvun vaihtoehdot, 2021](#).) Seudun väestönkasvu on kiihtynyt jälleen koronavuosien 2020–2022 hitaamman kasvun jälkeen ja kasvun odotetaan jatkuvan pitkällä aikavälillä. Seudun vieraskielisen väestön osuuden ennustetaan kasvavan vuoteen 2035 mennessä nykyisestä 17 prosentista 25 prosenttiin ([MAL 2023 nykytila ja kehityssuunnat, 2021](#)).

Asuinkerrosalaa tarvitaan seudulla 1,5-kertainen määrä nykyisestä vuoteen 2060 mennessä väestön kasvaessa ja asumisväljyyden lisääntyessä. Asuntojen hinnat ja asumisen kustannukset ovat haasteena etenkin pieni- ja keskituloisille. Olemassa olevassa asuntokannassa on korjausvelkaa ja seudulla on alueita, jotka vaativat kehittämistoimenpiteitä, jotta ne eivät jää merkittävästi jälkeen seudun keskimääräisestä kehityksestä.

Ennusteen mukaan noin 50 % Helsingin seudun henkilöautoista on sähköautoja tai ladattavia hybridejä vuonna 2040. Sähköistyminen on seudulla hieman nopeampaa kuin muualla Suomessa. Kuorma-autojen sähköistyminen on erittäin hidasta: vuonna 2040 bensiini- ja dieselkäyttöisiä kuorma-autoja on edelleen 90 % autokannasta, eikä Helsingin seutu eroa tässä valtakunnan ennusteesta. On myös arvioitu, että ajoneuvokannan sähköistyminen voi olla myös ennustettua nopeampaa, mikäli valmisteilla olevat EU-lainsäädäntöhankkeet toteutuvat suunnitellusti ja valtakunnallisia päästövähennystoimia edistetään määrätietoisesti.

Helsingin seudun liikennejärjestelmä ja keskukset

- henkilöliikenteen rata
- tavaraliikenteen rata
- metro
- bussien kaukoliikenne
- valta- ja kantatiet
- muu tieverkko

- valtakunnallisesti merkittävä joukkoliikenneterminaali
- kansainvälinen lentokenttä
- satama
- keskus

Kuva 7: Helsingin seudun liikennejärjestelmä ja keskukset.

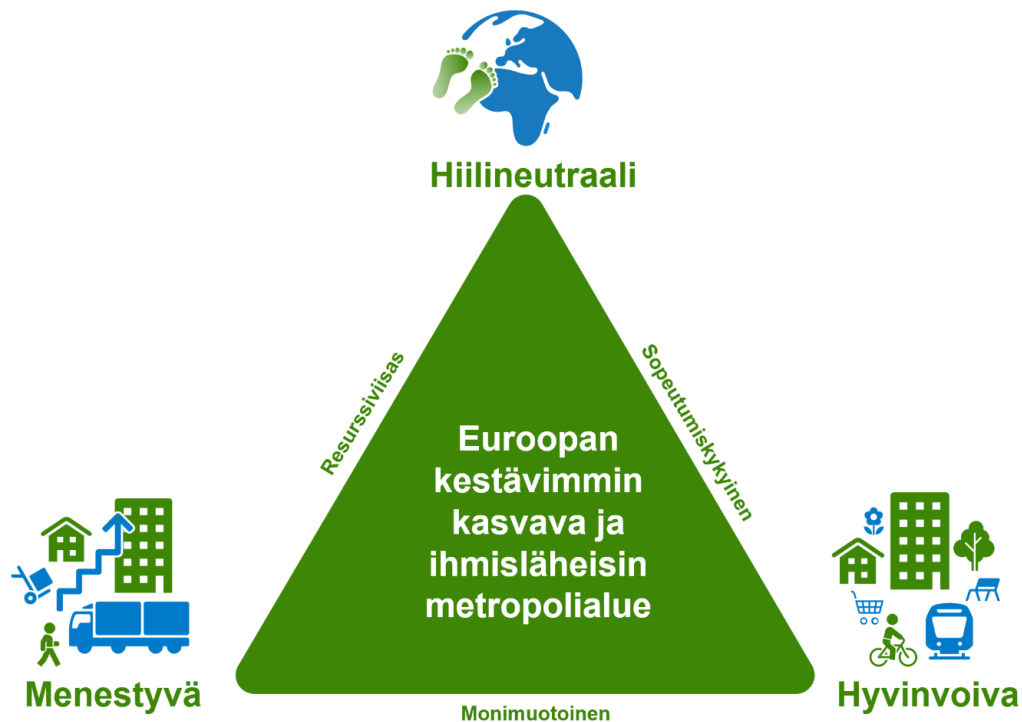
Henkilöautot muodostavat valtaosan seudun liikennesuoritteesta nyt ja tulevaisuudessa. Kuorma-autot ja yhdistelmäajoneuvot muodostavat melko pienen osan suoritteesta, mutta suuren osan päästöistä. Erityisesti sähköautojen yleistyminen (vuosiin 2030–2040 mennessä) tarkoittaa nykyykehityksellä autoilun keskimääräisten kustannusten laskua. Sen sijaan joukkoliikenteen kustannukset ovat nousussa. Joukkoliikenteen matkustajamäärät ovat romahtaneet koronan takia ja niiden palautumisessa ennalleen kestää. Lisäksi joukkoliikenteen infra- ja operointikustannusten merkittävä kasvu aiheuttaa paineita joukkoliikenteen lipun hintojen korotuksille keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä.

Syksyllä 2018 Helsingin seudun asukkaat tekivät 60 % matkoista kestävin kulkuvoin. Koronapandemia on muuttanut liikkumistottumuksia, eivätkä vuoden 2018 liikkumistutkimuksen mukaiset kulkumuoto-osuudet vastaa nykytilannetta. Koronapandemian keskellä, vuonna 2021 tehdyn Valtakunnallisen henkilöliikennetutkimuksen seututarkastelun mukaan Helsingin seudun kestävien kulkumuotojen osuus oli 52 % ([Henkilöliikennetutkimus, Helsingin seutu 2021](#)). Helsingin kaupungin tekemien tutkimusten perusteella vaikuttaa siltä, että korona-aikana tehtiin selvästi aiempaa enemmän kävelymatkoja ja vähemmän joukkoliikennematkoja kuin ennen koronaa, sen sijaan pyöräilyn ja henkilöautoilun kulkutapaosuudet pysyivät ennallaan ([Helsingin seudun liikkumistutkimus, 2021](#)). Helsingin seudun liikkumistutkimus tehdään seuraavan kerran vuonna 2023.

3. Helsingin seutu 2040 - Euroopan kestävimmin kasvava ja ihmisläheisin metropolialue

MAL 2023 -suunnitelman visio on, että **Helsingin seutu on vuonna 2040 Euroopan kestävimmin kasvava ja ihmisläheisin metropolialue** (kuva 8). Helsingin seudun kehityksen tavoitetilä vuonna 2040 on määritetty kansainvälisestä perspektiivistä ja suhteessa muihin Euroopan metropolialueisiin. Suomen suurimpana kaupunkiseutuna ja ainoana metropolialueena Helsingin seutu kilpailee osaavasta työvoimasta, investoinneista ja yritystoiminnasta muiden kansainvälisesti merkittävien eurooppalaisten metropolialueiden kanssa. Tavoitetilana on, että vuonna 2040 Helsingin seutu on parantanut kilpailukykyään suhteessa muihin Euroopan metropolialueisiin tarjoamalla toimivaa arkea ja ihmisläheistä elinympäristöä sekä kasvamalla kestävästi tarjoamalla houkuttelevia yritysmahdollisuuksia samalla vastaten

ilmastonmuutoksen haasteisiin. Kansainvälisessä mittakaavassa Helsingin seudun vahvuutena on turvallinen ja terveellinen ympäristö sekä seudun tarjoama elämänlaatu, mikä heijastuu kansainvälisten onnellisuusvertailujen kärkisijoissa. Näitä seudun vahvuuksia halutaan vaalia ja vahvistaa entisestään, niin että seudulta löytyy Euroopan ihmisläheisin elinympäristö. Toisaalta Helsingin seutu ei ole toistaiseksi saavuttanut edelläkävijyyttä ympäristön kestävyYTEEN ja hiilineutraaliuteen liittyen. Tämän takia Helsingin seudun visiossa halutaan korostaa, että kestävyYTEttä ja ilmastotavoitteiden saavuttamista tavoitellaan kunnianhimoisesti.

Kuva 8: MAL 2023 visio, päätavoitteet sekä periaatteet MAL-tavoitteiden saavuttamiseen.

Seutu saavuttaa vision mukaisen tulevaisuuden vuoteen 2040 mennessä vastamalla suunnitelmalle asetettuihin kolmeen päätavoitteeseen: hiilineutraaliin, hyvinvoivaan ja menestyvään Helsingin seutuun.

Hiilineutraaliustavoite vastaa keskeisiin ilmasto- ja ympäristöhaasteisiin. Tärkeää on, että seutu tekee rohkeita päästövähennystoimia asumisen ja liikenteen osalta sekä kasvaa kestävästi olemassa olevan rakenteen sisään luontoa säästäen. Seudun hiilineutraaliustavoite tukee sekä valtion että kuntien omien hiilineutraaliustavoitteiden toteuttamista.

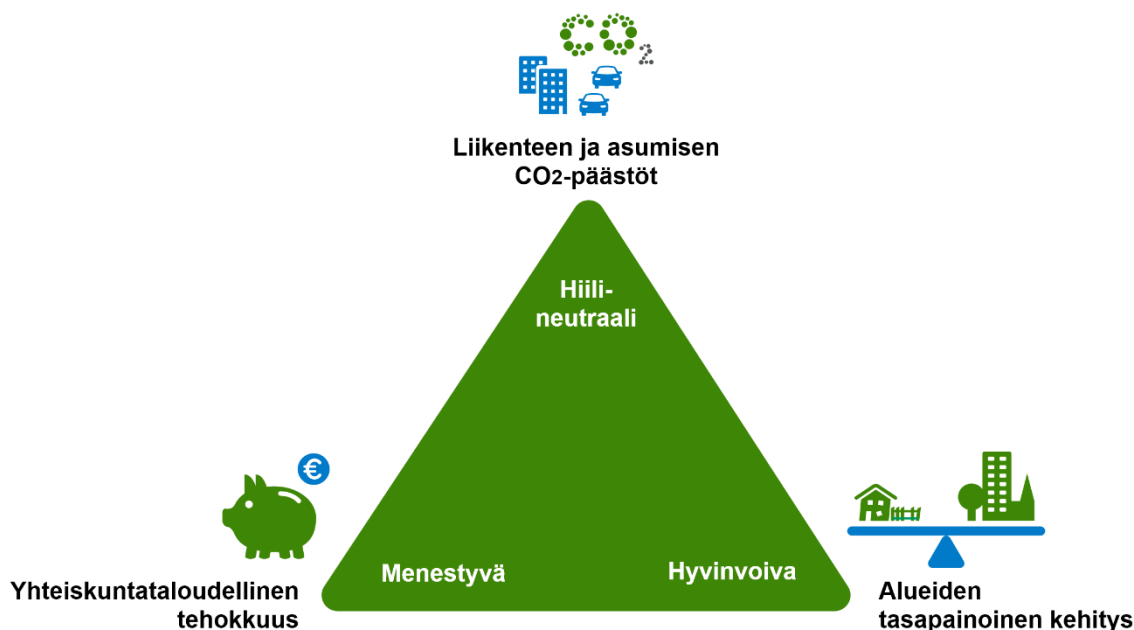
Menestyvä Helsingin seutu parantaa kilpailukykyään kehittämällä seudun houkuttelevuutta ja kiinnostavuutta. Tavoitteeseen pääsemistä tukee kestävä ja kustannustehokas liikennejärjestelmä, joka takaa hyvän saavutettavuuden niin yrityksille kuin työntekijöille. Myös elin- ja toimintaympäristö houkuttelee työvoimaa ja yrityksiä sekä tarjoaa monipuolisia asumisen ratkaisuja.

Hyvinvoiva Helsingin seutu -tavoitteella mahdollistetaan seudun asukkaille terveellinen ja turvallinen elinympäristö, jossa asukkaat voivat valita laadukasta, tarpeita ja varallisuutta vastaavaa asumista monipuolisista asumisvaihtoehdoista sekä saavuttaa työpaikat, palvelut, ja lähiluonto kestävästi ja kohtuullisesti. Tavoitteena on, että Helsingin seudulla arki sujuu - eläminen on helppoa ja onnellista.

MAL 2023 -suunnitelman kolme päätavoitetta: hiilineutraali, menestyvä, ja hyvinvoiva muodostavat toisiaan täydentävän kokonaisuuden ja vastaavat kestävä kehityksen eri ulottuvuuksiin. Koska näiden kolmen tavoitteen samanaikainen saavuttaminen on haastavaa, suunnitelmassa on määritelty tavoitteiden yhteensovittamisen avuksi kolme periaatetta, joita MAL-suunnittelussa noudatetaan. Ensinnäkin MAL-suunnitelmassa kehitetään seutua **resurssiviisaasti**, jolloin hiilineutraalius ja menestys voidaan saavuttaa maa-alan, olemassa olevan infrastruktuurin ja taloudellisten resurssien tehokkaalla ja oikea-aikaisella käytöllä. Toisaalta MAL-suunnitelma pyrkii olemaan **sopeutumiskykyinen**, valmistautumalla joustavasti toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin sekä sopeutumalla ilmastonmuutokseen. Helsingin seudun hyvinvointi ja menestys saavutetaan huomioimalla seudun **monimuotoisuus** kaikessa MAL-suunnittelussa ja käyttämällä sitä voimavarana. Tavoitteena on hyödyntää seudun eri osien erilaisia vahvuuksia aiempaa paremmin.

Kolmen päätavoitteen toteutumista suunnitelman toimenpitein selvitetään arviointikokonaisuuksien avulla (kuva 9). Arviointikokonaisuudet pitävät sisällään joukon mittareita, joille on määritetty tavoitetasot. Mittareiden ja tavoitetasojen avulla voidaan varmistaa, että suunnitelman toimenpiteillä ohjataan Helsingin seudun kehitystä oikeaan suuntaan. Arviointikokonaisuuksia on hyödynnetty suunnitelman eri vaiheiden vaikutusten arvioinnissa. Näin arviointikokonaisuuksien avulla on voitu parantaa suunnitelman laatua sen valmistelun aikana.

Kuva 9: MAL 2023 -suunnitelman tavoitteita vastaavat arviointikokonaisuudet.

Hiilineutraaliudelle asetettiin arviointikokonaisuus, joka koostuu liikenteen ja asumisen CO₂-päästöistä. CO₂-päästöjen osalta tavoitetasoiksi on asetettu, että **liikenteen CO₂-päästöt ovat lähellä nollaa vuoteen 2040 mennessä**. Lisäksi kestävästä yhdyskuntarakenteesta ja liikenteen yhteensovittamisesta **seudun henkilöautoliikenteen päästöt vähenevät sopusuhteessa kansallisten päästötavoitteiden kanssa**. Asumisen CO₂ -päästöjen osalta tavoitetasona on, että **kokonaisenergiankulutus laskee vuoteen 2040 mennessä kuntien omien hiilineutraaliustavoitteiden mukaisesti** (kuva 10).

Menestyvä -tavoitteen päämittariksi asetettiin yhteiskuntataloudellinen tehokkuus. Yhteiskuntataloudellisen tehokkuuden tavoitetaso on, että **suunnitelman toimenpiteiden ja maankäytön tehokkuuden tuottamien hyötyjen ja järjestelmätason kustannuksien suhde on vähintään yli 1**. Mittari kuvaa saavutettavuuden parantumisesta koituvan hyödyn muutosta ja liikennejärjestelmän kustannustehokkuutta:

ylittävätkö hyödyt kustannukset? Se siis mittaa kuinka hyvin rajalliset resurssit liikennejärjestelmän kehittämiseen pystytään kohdentamaan siten, että niistä saadaan paras mahdollinen hyöty seudulle asukkaiden ja elinkeinoelämän parantuneen saavutettavuuden kautta.

Hyvinvoiva -tavoitteelle määritettiin alueiden tasapainoisen kehityksen arviointikonaisuus, joka pitää sisällään joukon laadullisia mittareita. Arviointikonaisuus perustuu asumisen, palveluiden, saavutettavuuden, viher- ja virkistysalueiden ja muiden keskeisten paikkatietoaineistojen tarkasteluun yhdessä väestöä kuvaavan sosioekonomisen yhdistelmäindikaattorin kanssa. **Tavoitetasoksi on määritetty neliportaisen luokittelun 3. taso ”kannustava”** (luokat: ”vähäinen vaikutus, mahdollistava, kannustava, vahva vaikutus”). MAL 2023 -suunnitelman visio, tavoitteet ja arviointikonaisuudet ovat ohjanneet suunnitelman toimenpiteiden laadintaa.

Kuva 10: MAL 2023 -suunnitelman arviointikonaisuuksia vastaavat mittarit ja tavoitetasot.

4. MAL 2023 -suunnitelma pähkinäkuoressa

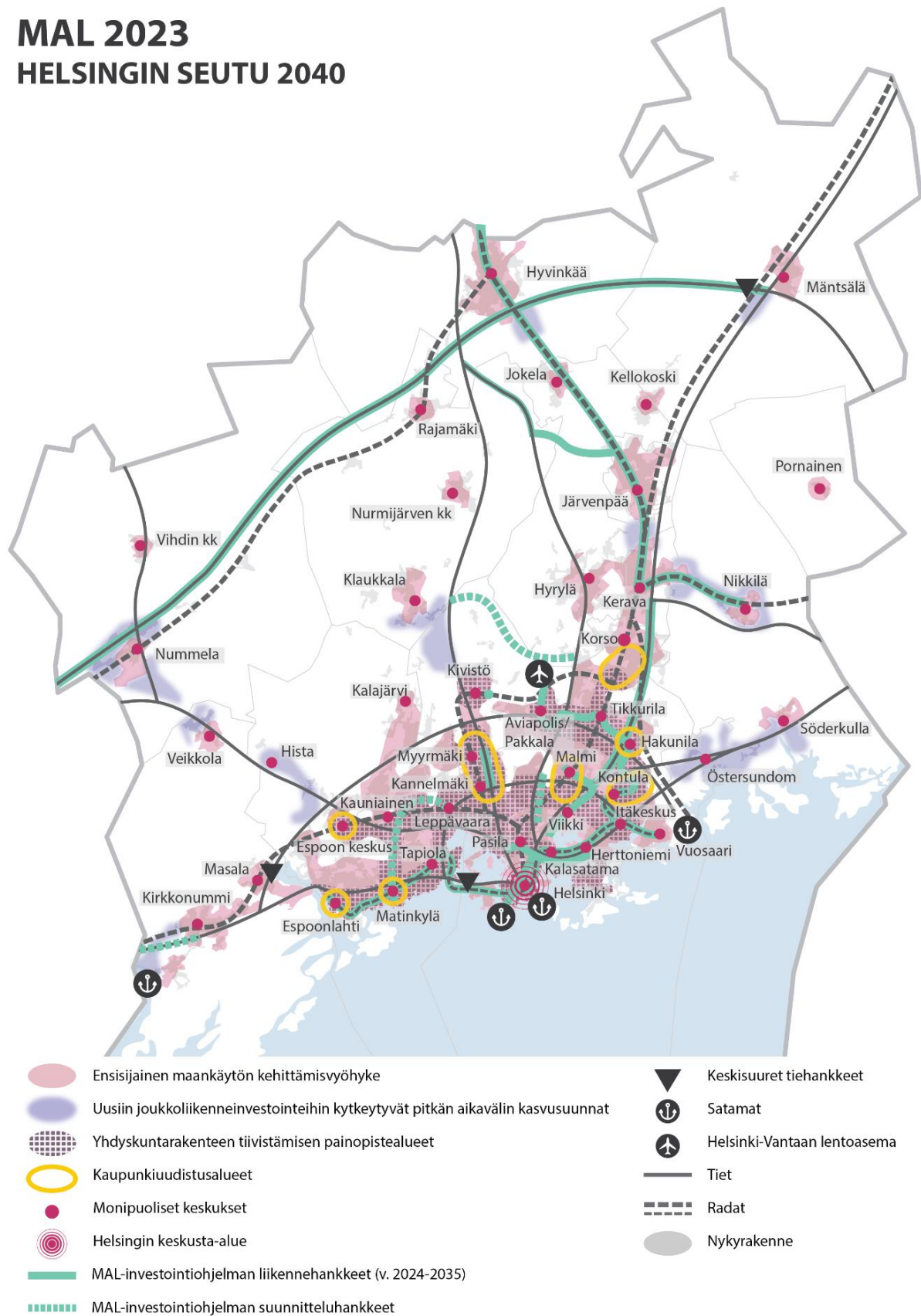
MAL-suunnitelma tiivistää ne keskeiset yhdyskuntarakenteen, liikennejärjestelmän ja asuntotarjonnan kehittämisen toimenpiteet ja seudun tavoitellut ominaispiirteet, jotka toteuttavat tälle suunnitelmalle asetettuja tavoitteita. Kiteytetysti MAL 2023 -suunnitelman sisältö voidaan kuvata viiden kohdan mukaan:

1. Jatketaan Helsingin seudun yhdyskuntarakenteen pitkäjänteistä tiivistämistä, erityisesti keskuksiin ja raideliikenteeseen tukeutuen sekä nykyistä liikennejärjestelmää täysimääräisesti hyödyntäen.
2. Rakennetaan Helsingin seudun asukkaiden tarpeisiin monipuolisia ja laadukkaita asumisen vaihtoehtoja ja uudistetaan määrätietoisesti asuinalueita, jotka uhkaavat jäädä kehityksestä jälkeen.
3. Panostetaan aiempaa vahvemmin Helsingin seudun kestäväan liikennejärjestelmän kehittämiseen ja varmistetaan tehokas joukkoliikennejärjestelmä myös tulevaisuudessa.
4. Seudullisella ja kansallisella tasolla toteutetaan monipuolisia toimenpiteitä, joilla vähennetään liikenteen päästöjä ja asumisen energiankulutusta.
5. Vahvistetaan Helsingin seudun elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä kehittämällä keskeisiä elinkeinoalueita sekä parantamalla kansainvälistä saavutettavuutta ja logistiikan tehokkuutta.

4.1. Helsingin seutu kehittyy monikeskuksisena metropolina joukkoliikennejärjestelmään tukeutuen

Helsingin seutua kehitetään yhdyskuntarakenteeltaan monikeskuksisena metropolina (kuva 11). Seudun keskukset ja raideverkko luovat kasvavan metropolin yhdyskuntarakenteen selkärangan. Merkittävin osa kasvusta ohjataan joukkoliikenteellä hyvin saavutettaville alueille, erityisesti raideliikenteeseen, asemiin ja joukkoliikenteen solmukohtiin tukeutuen. Seudun kasvu perustuu näillä alueilla pääosin tiivistävään täydennysrakentamiseen. Kasvun ohjaamisessa hyödynnetään maankäytön ensisijaista kehittämisvyöhykettä, mikä luo edellytyksiä seudun menestykselle ja kilpailukyvyille. Uudisrakentaminen aiheuttaa seudun hiilivarastoille ja nieluille painetta, jota tiivistäminen vähentää.

MAL 2023 HELSINGIN SEUTU 2040

Kuva 11: Helsingin seudun kehityskuva vuoteen 2040.

Seudun eri osien omaleimaiset asuinalueet tarjoavat monipuolisia ja laadukkaita asumisen vaihtoehtoja. Tärkeää on seudun tasapainoinen alueellinen kehitys. Tähän vaikutetaan esimerkiksi saavutettavuutta parantavin liikenneinvestoinnein ja lisäämällä monipuolista eri väestöryhmien tarpeita vastaavaa asuntotuotantoa seudun eri osissa. Suunnitelmassa on tunnistettu seudullisella tasolla erityisiä uudistus-toimenpiteitä kaipaavia kaupunkiuudistusalueita, joille suunnataan monipuolisia kaupunkikehittämisen toimenpiteitä. Toimenpiteillä varmistetaan, ettei mikään alue jää kehityksestä jälkeen.

Monimuotoinen seutu jakautuu erilaisiin alueisiin, joilla on oma roolinsa seudun yhteisten tavoitteiden toteuttamisessa. Seudun ytimessä pääkaupunkiseudulla on kaupunkirakenteeltaan tehokkaampi alue, jonka saavutettavuus kestävin kulkumoodoin on muita alueita parempi. Näillä sijainneilla suositaan tiivistä kerrostalovaltaista rakentamista, mutta muualla on tarjolla myös väljempiä asumisratkaisuja.

Jo tehdyt tai rakenteilla olevat investoinnit seudulla hyödynnetään mahdollisimman tehokkaasti. Keskeistä on olemassa olevan liikennejärjestelmän ja erityisesti raideverkon varren täydennysrakentamis- ja kaupunkikehittämispotentiaalin hyödyntäminen sekä olemassa olevan liikennejärjestelmän tehostamis- ja ylläpitotoimenpiteet. Suunnitelmassa valtaosa seudun uudesta asuntotuotannosta on ohjattu näiden olemassa olevien ja niitä täydentävien uusien yhteyksien varrelle. Vuoteen 2040 liikennejärjestelmää kehitetään MAL 2023 -suunnitelman 12-vuotisen investointiohjelman ja muiden toimenpiteiden sekä tulevien rahoituspäätösten mukaisesti.

Investointiohjelman mukaiset uudet raideliikenneinvestoinnit parantavat pääkaupunkiseudun esikaupunkivyöhykkeen joukkoliikenneyhteyksiä merkittävästi, mahdollistavat kestävä kasvun sekä tukevat poikittaisen joukkoliikenteen yhteyksiä ja liikennejärjestelmän verkostomaista kehitystä. Esikaupunkivyöhyke laajenee ja tiivistyy erityisesti pikaraitioteiden ja metron uusien asemien varrella.

Seudun erilaiset alueet tarjoavat asukkaiden vaihtelevia mieltymyksiä ja tarpeita vastaavia monipuolisia asumisen vaihtoehtoja. Keskukset ovat yhdyskuntarakenteen tiivistämisen painopistealueita ja joukkoliikenteen solmukohtia, keskusten ulkopuolella ympäristö on luonnonläheinen ja rakenne väljempi.

Keskustojen täydentäminen ja niiden saavutettavuuden parantaminen kestävin kulkumoodoin lisäävät keskustojen houkuttelevuutta ja palvelutarjontaa sekä mahdollistavat niiden kehittymisen monipuolisina palvelukeskittyminä. Keskuksia kehitetään toiminnoiltaan sekoittuneina alueina, joissa asuminen, työpaikat ja palvelut

kohtaavat, ja joissa palvelut ovat helposti saavutettavissa kävellen, pyörällä ja joukkoliikenteellä.

Myös asemanseutuja kehitetään tiiviinä ja toiminnoiltaan sekoittuneita noodeina verkostomaisessa kaupunkirakenteessa. Asemanseuduilla panostetaan paitsi tiivistämiseen myös ympäristön viihtyisyyden sekä monipuolisten palvelujen ja asuntotarjonnan parantamiseen. Juna- ja metroasemien laatutasoa ja käytettävyyttä parannetaan, sillä toimivat ja viihtyisät asemat lisäävät joukkoliikenteen houkuttelevuutta. Hyvät kävelyn ja pyöräilyn yhteydet asemille sekä toimivat ja turvalliset pyöräliikenteen liityntäpysäköintimahdollisuudet varmistetaan.

Liikennejärjestelmän kehittämisen lähtökohtana on kestävyys ja pääpainona joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kilpailukyvyyn edistäminen. Liikennejärjestelmän kehittämishankkeet parantavat olemassa olevan järjestelmän hyödyntämismahdollisuuksia (kuten metron kulunvalvonnan uudistaminen, juna- ja metroasemien korjaustoimenpiteet, Espoon kaupunkiradan lisätoimenpiteet sekä Helsinki-Pasila -ratayhteyden kehittämistoimenpiteet), toimivat edellytyksenä muun järjestelmän kehittämiselle (kuten lähijunaliikenteen varikot ja raskaan liikenteen palvelualueet) tai mahdollistavat uutta maankäyttöä ja kaupunkikehittämistä sekä tukevat logistiikan toimintaedellytyksiä (esim. pikaraitiotiet, Kerava-Nikkilä -rataosan avaaminen henkilöliikenteelle, tärkeiden tavaraliikenteen väylien kehittäminen).

Kävely tunnistetaan omana kulkumuotonaan ja sen edellytyksiä parannetaan erityisesti seudun keskuksissa sekä osana joukkoliikenteen matkaketjuja. Pyöräliikenteen kulkutapaosuutta kasvatetaan toteuttamalla laadukas seudullinen pyöräverkko. Lisäksi pyöräilyn yhteyksiä kehitetään kuntien sisällä kytkeytyen seudulliseen verkkoon. Pyöräverkon kehittämisen rahoitustasoa nostetaan nykyisestä. Kestäviä matkaketjuja täydentävät erilaiset liikkumisen palvelut, kuten kaupunkipyörät, sähköpotkulaudat tai muu mikroliikkuminen.

Seudun tiiviisti rakennetuilla alueilla joukkoliikenteen palvelutaso pidetään korkeana. Väljemmän asukastiheyden alueilla joukkoliikenteen palvelutasoa ei ole mahdollista tarjota yhtä korkeana, jolloin vaihtoehdoksi nousevat mm. toimivien liityntäyhteyksien toteuttaminen joukkoliikenteen runkoverkkoon. Joukkoliikenteen kilpailukykyä suhteessa henkilöautoliikenteeseen parannetaan esimerkiksi kilpailukykyisillä lipun hinnoilla, palvelutason kehittämisellä, joukkoliikenteen nopeuttamisella sekä varmistamalla laajemmin joukkoliikenteen järjestämisen taloudellinen kestävyys.

Raskaan liikenteen taukopaikat ovat keskeisiä logististen ketjujen ja kuljetusten toimivuuden kannalta, minkä vuoksi raskaan liikenteen taukopaikkojen kiireellinen toteutus varmistetaan. Myös tulevaisuuden taukopaikkatarpeisiin varaudutaan. Erityisesti yönaikaista pysäköintiä varten tarvitaan logistisesti hyvillä sijainneilla sijaitsevia, riittävän laajoja ja turvallisia alueita, joilla on tarjolla kuljettajille peruspalvelut.

MAL 2023 -suunnitelma sisältää monipuolisen toimenpidekokonaisuuden liikenteen päästöjen vähentämiseksi. Helsingin seudulla kehitetään liikennejärjestelmää, joka hillitsee henkilöautosuoritteiden kasvua ja mahdollistaa liikenteen päästövähennysten toteutumisen. Liikenteen vaihtoehtoisia käyttövoimia ja vähäpäästöisyyttä edistetään niin henkilöautoliikenteen, tavaraliikenteen kuin joukkoliikenteenkin osalta.

5. MAL 2023 -suunnitelman toimenpiteet

Tässä luvussa on esitetty MAL 2023 -suunnitelman toimenpidekokonaisuus, joka on jaettu suunnitelman päätavoitteiden (hiilineutraali, hyvinvoiva, menestyvä) mukaisesti alalukuihin: Helsingin seutu kasvaa kestävästi, Helsingin seutu tarjoaa laadukkaan ja monipuolisen elinympäristön sekä Helsingin seutu menestyy kansainvälisesti. MAL-suunnitelman toimenpiteet on jäsennetty keskeisten teemojen alle. Lähes kaikkien suunnitelman toimenpiteiden avulla edistetään kuitenkin useamman, kuin yhden päätavoitteen toteutumista.

- Varmistamme asuntotuotannon riittävyyden kasvavalla seudulla
- Ohjaamme uuden maankäytön nykyiseen rakenteeseen
- Edistämme kestävästä liikkumista
- Vähennämme liikenteen ja asumisen päästöjä

- Huolehdimme asuinalueiden ja asuntotarjonnan monipuolisuudesta ja laadusta
- Korjaamme alueellista eriytymiskehitystä
- Luomme palveluiden sijoittumisella mahdollisuudet sujuvalle arjelle
- Vähennämme liikenteen haittoja ja parannamme liikenteen turvallisuutta

- Vahvistamme Suomen ja Helsingin seudun kansainvälisiä ja valtakunnallisia liikenneyhteyksiä
- Edistämme elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä
- Varmistamme logistiikan ja tavaraliikenteen toimivuuden
- Edistämme liikenteen digitalisaatiota ja automaatiota
- Investoimme resurssiviisaasti

MAL 2023 -suunnitelman kärkitoimenpiteet

MAL 2023- suunnitelmalle on määritetty seuraavat kärkitoimenpiteet.

Yhdyskuntarakenteen tiivistäminen

- Rakennetaan 16 500 uutta asuntoa vuosittain.
- Kohdistetaan 95 % seudun uudesta asuntotuotannosta ensisijaisille vyöhykkeille.
- Mahdollistetaan maankäytön tiivistyminen (mm. asemanseutujen kehittäminen, maanteiden uudet liittymät).

Asumisen monipuolisuus ja kaupunkiuudistus

- Toteutetaan ARA-asuntotuotantoa pääkaupunkiseudun kunnissa 30 % ja KUUMA-kunnissa 20 % vuosittaisesta asuntotuotantotavoitteesta.
- Ohjataan huoneisto- ja talotyyppi- sekä hallintamuoto- ja rahoitusjakamaa.
- Ehkäistään alueellista eriytymistä kaupunkiuudistuksen keinoin.

Kestävä liikennejärjestelmä

- Varmistetaan joukkoliikenteen kilpailukyky palvelutasolla ja lipun hinnalla.
- Kehitetään kestävien matkaketjujen toimivuutta (ml. joukkoliikenteen nopeustoitimet).
- Varmistetaan joukkoliikennejärjestelmän toimivuus (ml. varikot).
- Toteutetaan keskeiset kaupunkiraidehankkeet.
- Toteutetaan pyöräilyn pääverkko.
- Toteutetaan juna- ja metroasemien parantamistoimenpiteitä.

Päästövähennykset

- Vauhditetaan ajoneuvokannan käyttövoimamuutosta vaihtoehtoisten polttoaineiden jakeluverkostoa kehittämällä sekä mm. ympäristövyöhykkeitä selvittämällä.
- Tuetaan erityisesti raskaan liikenteen ajoneuvokannan uudistumista.
- Toteutetaan tiukempaa pysäköintipolitiikkaa.
- Vähennetään asuntojen ostoenergiankulutusta ja rakennetaan uusiutuvaa energiantuotantoa.
- Edistetään vähähiilisten materiaalien ja puun käyttöä rakentamisessa.

Elinkeinoelämän toimintaedellytykset

- Toteutetaan tieverkon kehittämistoimia tavara- ja joukkoliikenteen edellytyksiä parantaa.
- Toteutetaan raskaan liikenteen taukopaikat.
- Huomioidaan elinkeinoelämän tila- ja kuljetustarpeet maankäytön suunnittelussa sekä liikennejärjestelmän ja maankäytön yhteensovittamisessa.

5.1. Helsingin seutu kasvaa kestävästi

Tässä alaluvussa on esitetty toimenpiteet, joilla MAL-suunnitelma vastaa sille asetettuun hiilineutraaliuden tavoitteeseen. Toimenpiteet koskevat seudun kasvun ja liikkumisen ohjaamista kestävästi sekä liikenteen ja asumisen hiilidioksidipäästöjen vähentämistä. Luku on jaettu seuraaviin teemoihin:

- Varmistamme asuntotuotannon riittävyyden kasvavalla seudulla
- Ohjaamme uuden maankäytön nykyiseen rakenteeseen
- Edistämme kestävästä liikkumisesta
- Vähennämme liikenteen ja asumisen päästöjä

5.1.1. Varmistamme asuntotuotannon riittävyyden kasvavalla seudulla

Riittävä asuntotuotanto on seudun kehityksen ja kasvun keskeinen edellytys

Vuonna 2040 seudulla on ennakoitu olevan noin 1,9 milj. asukasta, mikä tarkoittaa noin 400 000 uutta asukasta nykytilanteeseen verrattuna (lisäystä 27 %) ([Uudenmaan kasvun vaihtoehdot – Väestö- ja työpaikkaprojektiot sekä asunto- ja toimitilakannan muutosarviot, 2021](#)). Väestönkasvuun varaudutaan seudulla varmistamalla asuntotuotannon riittävyys. Seudulliseksi tavoitteeksi on asetettu 16 500 asunnon vuotuinen tuotanto seuraavalle nelivuotiskaudelle 2024–2027 (Taulukko 1). Tämä tavoite mahdollistaa riittävän asuntotuotannon suhteessa seudun kasvavan väestön tarpeisiin, kun huomioidaan myös asuntokuntakoossa ja asumisväljyydessä tapahtuvat muutokset. Asuntotuotantotavoitteet koskevat vuosia 2024–2027 ja niiden jälkeistä tavoitetasoa tulee tarkastella seuraavalla MAL-suunnittelukierroksella. Asuntotuotantotavoitteesta sovitaan MAL-sopimuksessa, joka päivitetään vuosille 2024–2035.

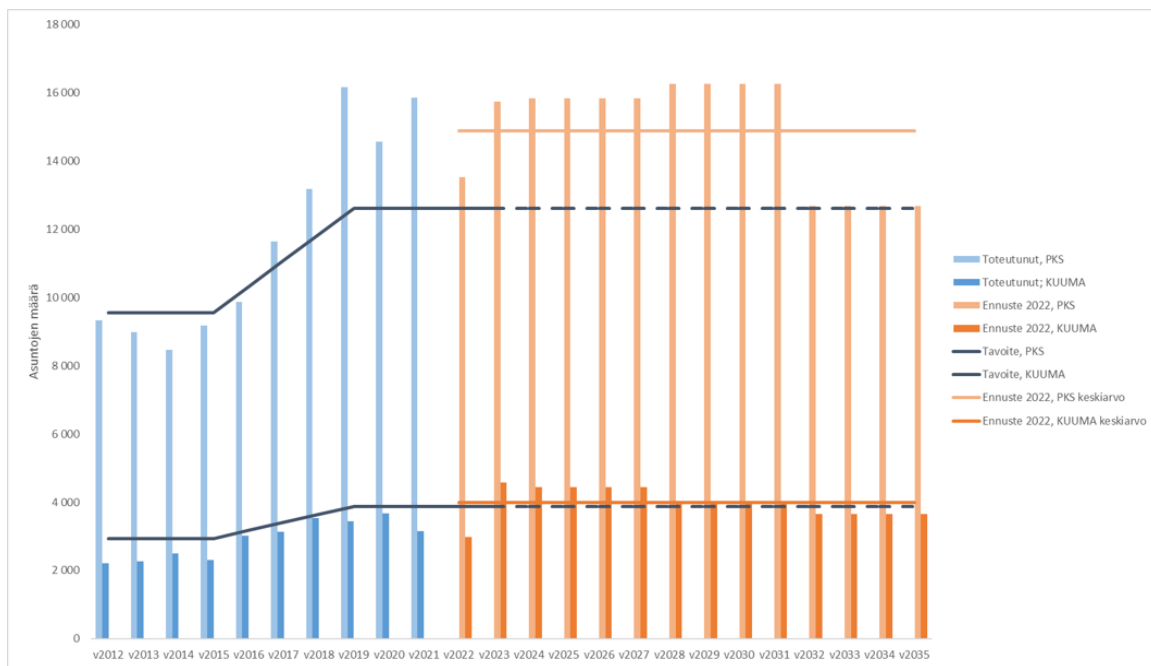
Helsingin seudun asuntotuotantotavoitetta on nostettu askelittain 16 500 asunnon vuosittaisen tuotannon tasolle aiempien MAL-aiesopimus- ja MAL-sopimuskausien kuluessa. Helsingin seudun asuntotuotanto on ollut ennätysvauhdissa ja viime vuosina 16 500 asunnon kunnianhimoinen vuosituotantotavoite on ylitetty. Seudulla on erinomaiset edellytykset tuottaa vuosittain 16 500 asuntoa myös tulevaisuudessa (kuva 12). Asuntotuotannon korkeaa määrää ei seudulla kuitenkaan tavoitella

tuotannon laadun kustannuksella. Asuntotuotannon laatu on nostettu keskeiseksi seudulliseksi tavoitteeksi (luku 5.2.1). Asuntotuotantotavoitteiden toteuttamista voivat hidastaa monet rakennusalan ja asuntomarkkinoiden epävarmuudet.

Asuntotuotantotavoitteen saavuttamisen mahdollistamiseksi seudulla kaavoitetaan noin 1,5 milj. kerrosneliömetriä uutta asemakaavaa vuosittain (taulukko 1). Seudun asuntotuotantotavoitteen saavuttaminen edellyttää kerrostalovaltaisia kaavoja. Riittävän kaavavarannon lisäksi asuntotuotantotavoitteeseen pääseminen edellyttää aktiivista maapolitiikkaa tonttien käyttöön saamiseksi ja luovuttamiseksi sekä riittävästi resursseja infran rakentamiseen.

Taulukko 1: Helsingin seudun asuntotuotantotavoite ja sitä vastaava asemakaavan määrä kunnittain (2024–2027).

	Asuntotuotantotavoite (asuntoa/vuosi)	Asuntokaavatarve (kem/vuosi)
Espoo	3 300	300 100
Helsinki	6 600	600 200
Kauniainen	80	7 300
Vantaa	2 720	247 300
Pääkaupunki-seutu	12 700	1 154 900
Hyvinkää	400	36 400
Järvenpää	560	50 900
Kerava	510	46 400
Kirkkonummi	430	39 100
Mäntsälä	210	19 100
Nurmijärvi	380	34 600
Pornainen	80	7 300
Sipoo	430	39 100
Tuusula	460	41 800
Vihti	340	30 900
Kuuma-kunnat	3 800	345 600
Helsingin seutu	16 500	1 500 500

Kuva 12: Seudun asuntotuotannon toteuma vuosina 2012–2021 sekä tavoite ja ennuste vuosille 2022–2035.

Vaikka asumisen asemakaavoja on seudulla hyväksytty varannolle asetettujen tavoitteiden mukaisesti, on voimaan tulleen kerrosalan määrä ollut kaavavalituksista ja oikeuskäsittelyistä johtuen hyväksyttyjä kaavoja alhaisempi. Jos kaavojen valitusprosessit viivästyttävät merkittävää osaa seudun asuntokaavoista, voi voimaan tulleiden kaavojen puute vaikeuttaa seudun asuntotuotantotavoitteiden saavuttamista tulevaisuudessa. On tärkeää, että seudun kunnat ja valtion toimijat edistävät yhdessä seudun riittävää asuntokaavoitusta ja -rakentamista. Helsingin seudun kasvun varmistaminen vaatii kuntien kaavoitusmonopolin säilyttämistä sekä mahdollisuutta aktiivisen maapolitiikan harjoittamiseen. Myös liikenneinfrahankkeiden viivästyminen voi hidastaa asuntokaavoitus- ja asuntotuotantotavoitteeseen pääsemistä tulevaisuudessa. Tämän takia valtion tulisi osoittaa riittävästi rahoitusta keskeisiin kaupunkikehityksen mahdollistaviin liikenneinfrainvestointeihin sekä ja sitoa rahoitusta investointeihin sovitun mukaisesti.

Asuntotuotanto

- Seudulla rakennetaan 16 500 asuntoa vuosittain.
- Seudulla tuotetaan uutta asuntokaavaa 1,5 miljoonaa kerroneliömetriä vuosittain.
- Kunnat huolehtivat määrätietoisesti asuntorakentamisen toteuttamis-edellytyksistä maapolitiikan, kaavoituksen ja infrarakentamisen keinoin.
- Valtio varmistaa seudun asuntotuotantotavoitteiden toteuttamisen edellytykset. Valtio osoittaa riittävän määrän kunnallistekniikka-avustuksia asuntorakentamiseen. Valtio osoittaa kaupunkiseutujen kasvun varmistamisen jonkin valtion toimijan vastuulle.
- Valtio tukee kuntien pitkäjänteisen maapolitiikan harjoittamista ja tämä näkyy myös lainsäädäntöuudistuksissa.

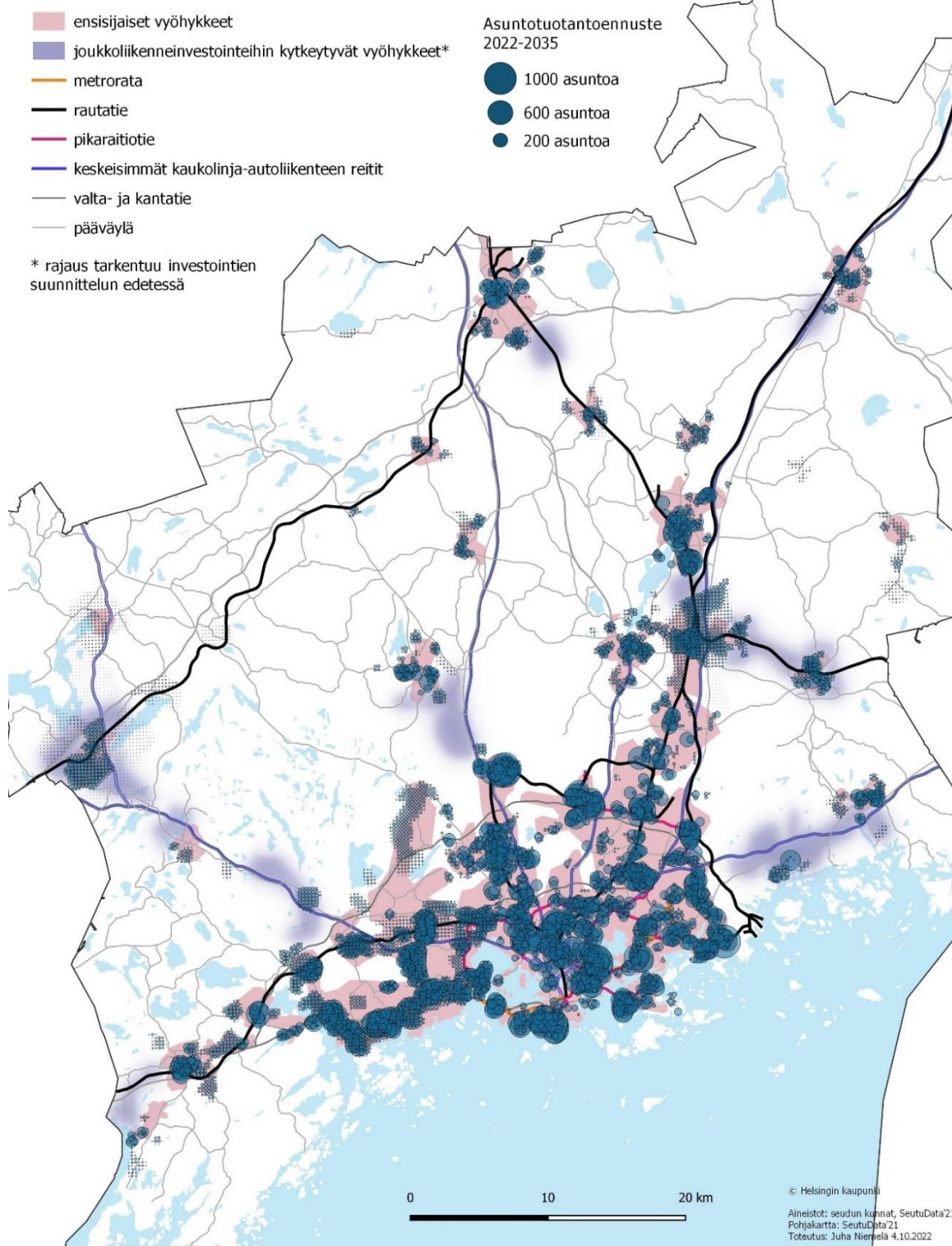
5.1.2. Ohjaamme uuden maankäytön nykyiseen rakenteeseen

MAL 2023 -suunnitelmalla jatketaan Helsingin seudun pitkäjänteistä tiivistämistä nykyiseen kaupunkirakenteeseen ja liikennejärjestelmään tukeutuen. Näin seudun tuleva asuntotuotanto sijoittuu kestävin kulkumuodoin hyvin saavutettaville alueille ja tukee kestävästä liikennejärjestelmästä kehittämistä. Tulevan asuntotuotannon ohjaukseksi on määritelty seudullisesti ensisijaiset maankäytön kehittämisvyöhykkeet (kuva 13).

Seudullisena tavoitteena on ohjata vähintään 95 % seudun tulevasta asuntotuotannosta ensisijaisille maankäytön kehittämisvyöhykkeille. Tavoite on seudullinen, ei kuntakohtainen. Vuosina 2020–2023 tavoite toteutui 93-prosenttisesti, joten uudeksi tavoitteeksi on asetettu 95-prosenttia, sillä tuleva kasvu ei voi olla nykyistä hajautuvampaa. Yhdyskuntarakenteen tiivistäminen ja täydentäminen ei estä kylien kehittämistä.

Maankäytön ensisijaiset vyöhykkeet on muodostettu seudun keskuksiin ja raideliikenteeseen tukeutuen sekä tunnistamalla alueet, joilla on mahdollisuus järjestää joukkoliikenne kannattavasti tulevaisuudessa. Tällaiset alueet on tunnistettu asukastiheyden perusteella aineistosta, joka kuvaa seudun tulevaa maankäyttöpotentiaalia vuoteen 2040. Aineisto on muodostettu sovittamalla yhteen kuntien suunnitelma-aineistojen kuvaama tuleva maankäyttöpotentiaali ja seudun väestöennusteen pohjalta ennakoitu uuden maankäytön tarve.

Esisijaiset vyöhykkeet ja asuntotuotantoennuste

Kuva 13: MAL 2023 -suunnitelman ensisijaiset maankäytön kehittämisvyöhykkeet ja asuntotuotantoennuste.

Seudullisesti ensisijaisilla maankäytön kehittämisvyöhykkeillä asuntotuotanto kohdistetaan erityisesti keskustoihin ja raideliikenteeseen tukeutuville alueille. Tämä edellyttää pääosin tiivistävää täydennysrakentamista sekä keskustojen ja raideverkon varren kaupunkikehittämispotentiaalin täysimääräistä hyödyntämistä. Valtion tulee tukea asuntotuotannon ohjaamista kestävästi maankäytön ensisijaisille vyöhykkeille esimerkiksi kohdistamalla kunnallistekniikka-avustukset näillä sijaitseville alueille ja huomioimalla tarve täydennysrakentamiselle entistä paremmin avustuksia myönnettäessä.

MAL 2023 -suunnitelman investointiohjelmassa (Luku 5.3.5) on esitetty liikenneinvestointeja (kuten pikaraitiotiet, Kerava-Nikkilä-ratayhteyden avaaminen henkilöliikenteelle sekä uusien tieliittymien avaaminen tai olemassa olevien parantaminen), jotka mahdollistavat tehokkaan maankäytön sijoittamista ensisijaisille maankäytön kehittämisvyöhykkeille.

Ensisijaisten maankäytön kehittämisvyöhykkeiden lisäksi suunnitelmassa on osoitettu seudun pitkän aikavälin kasvusuunnat, jotka edellyttävät uusia merkittäviä joukkoliikenneinvestointeja ja -ratkaisuja. Kasvusuunnat tulevat käyttöön pitkällä aikavälillä, suurelta osin suunnitelman tavoitevuoden 2040 jälkeen. Niihin tukeutuvien alueiden raja-
aus tarkentuu joukkoliikennehankkeiden suunnittelun edetessä. Hankkeiden suunnittelu on hyvin eri vaiheissa. Seudun pitkän aikavälin kasvusuuntia ovat:

- Kerava-Nikkilä radan kehittämiseen liittyvä Talman-Nikkilän alue
- Turun tunnin juna -yhteyteen liittyvät Histan alue ja Veikkolan sekä Nummelan laajentumisalueet
- Raideliikenneratkaistuun tukeutuva Östersundom
- Klaukkalan joukkoliikennedyhteyden tukeutuva Kivistön ja Klaukkalan välinen alue
- Ristikydön aseman kehittämiseen tukeutuva alue
- Palopuron aseman kehittämiseen tukeutuva alue
- Hirvihaaran aseman kehittämiseen tukeutuva alue

Uuden asuntotuotannon ohjaaminen ensisijaisille vyöhykkeille mahdollistaa kestävästä liikkumisesta ja turvaa myös seudun hiilivarastoja ja -nieluja. Metsät ovat seudun merkittävimmät hiilinielut ja -varastot. Metsäkadon vaikutuksesta menetetään paitsi välittömästi puustobiomassan hiilivarasto, myös maaperän hiilivarasto hiljalleen ja tulevaisuuden hiilensidontapotentiaali.

Osana MAL 2023 -suunnitelman valmistelua on tuotettu paikkatietoaineistoja seudun hiilinieluista ja -varastoista. Hiilinielujen ja -varastojen seututasoista tarkastelua

sekä seuranta kehitetään tulevaisuudessa. Seututason aineistoja hyödyntämällä kunnat voivat huomioida hiilensidonnän aiempaa paremmin osana maankäytön suunnittelua. Jatkossa kuntien tulee huomioida hiilivarastot ja -nielut myös osana maankäytön vaikutusten arviointia.

Yhdyskuntarakenteen tiivistämispyrkimyksestä aiheutuu väistämättä painetta rakentaa luontoalueille, jotka sijaitsevat kaupunkirakenteen sisällä. Seudun kuntien tulisi mahdollisuuksien mukaan suunnata tiivistymistä seudulla siten, että luontoalueita voidaan säilyttää. Luontoalueiden säilyttämisellä on vaikutusta hiilensidonnän, luonnon monimuotoisuuden ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen kannalta. Kuntien tulee edistää ilmastonmuutokseen sopeutumista tiivistyvässä kaupunkirakenteessa myös rakentamalla vihreää infrastruktuuria, sillä kasvillisuuden peittämät pinnat lieventävät rakennetun ympäristön lämpösaarekeilmiötä, vähentävät tulvariskiä ja toimivat hiilivarastoina.

Täydennysrakentamismahdollisuuksien lisäämiseksi selvitetään valtion ja kuntien yhteistyönä korkeajännitejohtojen tunnelointia seudulla. Korkeajännitejohtojen tunneloinnin avulla voidaan ottaa keskeisiä alueita tehokkaan rakentamisen piiriin ja tiivistää kaupunkirakennetta hyvillä sijainneilla ja hyvän joukkoliikenteen alueilla. Selvityksessä arvioidaan tunneloinnin teknistä ratkaisua ja kustannuksia, tunneloinnin hyötyjä asuntorakentamisen ja kaupunkirakenteen näkökulmista sekä selvitetään ARAn infra-avustusrahojen ja muiden rahoituslähteiden hyödyntämisen mahdollisuuksia rakentamisen avustamiseksi.

Tieliikenteen nopeusrajoituksia alentamalla on mahdollista vaikuttaa maankäytön kehittämisedellytyksiin sekä ottaa alueita tehokkaammin käyttöön hyvien liikenneyhteyksien läheisyydessä. Nopeusrajoitusten alentaminen vähentää hiilidioksidipäästöjä, liikenteen melua, pienhiukkas- ja typenoksidipäästöjä sekä parantaa tehokkaasti liikenneturvallisuutta. MAL-suunnitelman toimenpiteenä selvitetään väyläkohtaisesti ajonopeuksien laskun vaikutuksia kaupunkirakenteen sisällä valtion väyläverkolla. Nopeuden vähimmäistasosta poikkeaminen voi olla perusteltua paikallisten olosuhteiden sitä vaatiessa esimerkiksi maankäytön tiivistämiseksi.

Nopeusrajoitusten alentamisella saavutettavat hyödyt ovat kiistattomat ja haitat (henkilöautojen matka-aikojen piteneminen) jäävät kohtuullisiksi. Henkilöautojen matka-aikojen piteneminen vaikuttaa työpaikkasaavutettavuuteen ja sitä kautta yhteiskuntataloudellisuusmittariin. Hyödyt näkyvät CO₂-päästöjen ja meluhaittojen vähenemisenä sekä liikenneturvallisuuden paranemisena. Toimenpide on hyötyihin nähden erittäin kustannustehokas.

Nopeusrajoitusten laskun vaikutuksia tarkastellaan verkollisesti kaupunkirakenteen sisällä ja lopulliset alennettavien nopeuksien yhteysvälit päätetään jatkotyössä. Nopeusrajoitusten alentamisen vaikutuksia selvitetään monipuolisesti mm. suhteessa liikenteen päästöihin, meluun, saavutettavuuteen, liikenneturvallisuuteen sekä kansainvälisiin yhteyksiin (terminaalit). Nopeusrajoitusten muutostarpeita tarkastellaan yhteistyössä kuntien ja valtion kesken mm. tieverkon luokittelutyön päivityksen yhteydessä sekä muissa asianmukaisissa prosesseissa.

Kestävän kasvun ohjaaminen

- Seudun uudesta asuntotuotannosta vähintään 95 % ohjataan maankäytön ensisijaisille kehittämisvyöhykkeille erityisesti keskustoihin ja raideliikenteeseen tukeutuen. Tavoite on seudullinen, ei kuntakohtainen. Kunnat kehittävät vyöhykkeitä pitkäjänteisesti maankäytöltään tehokkaina ja sekoittuneina alueina.
- Sidotaan seudun uusien kasvusuuntien avaaminen kestävästä liikunnasta edistäviin tulevaisuuden joukkoliikenneinvestointeihin.
- Kunnat huomioivat hiilinielut ja -varastot osana maankäytön (il-masto)vaikutusten arviointia.
- Kunnat säästävät täydennysrakentamisen yhteydessä lähiluontoa yleis- ja asemakaavaratkaisuun ja huomioivat erilaisten viherelementtien merkityksen luonnon monimuotoisuudelle ja ilmastomuutokseen sopeutumiselle.
- Valtio osoittaa kunnallistekniikka-avustukset ja korkotuettujen asuntojen käynnistysavustukset maankäytön ensisijaisella kehittämisvyöhykkeillä sijaitseville kohdealueille. Kunnallistekniikka-avustuksia myönnettäessä tulee huomioida entistä paremmin tarve täydennysrakentamiselle.
- Selvitetään valtion ja kuntien yhteistyönä korkeajännitejohtojen tunnelointia täydennysrakentamismahdollisuuksien lisäämiseksi seudulla. Valtio sitoutuu rahoittamaan selvityksiä ja rakentamisen kustannuksia 30 % rahoitusosuudella.
- Selvitetään väyläkohtaisesti ajonopeuksien laskun vaikutuksia kaupunkirakenteen sisällä valtion väyläverkolla. Nopeuksien lasku edellyttää kuntien ja valtion erillistä päätöstä. Nopeuden vähimmäistason poikkeaminen voi olla perusteltua paikallisten olosuhteiden sitä vaatiessa esimerkiksi maankäytön tiivistämiseksi. Nopeusrajoitusten alentamisen vaikutuksia selvitetään monipuolisesti mm. suhteessa liikenteen päästöihin, meluun, saavutettavuuteen, liikenneturvallisuuteen sekä kansainvälisiin yhteyksiin (terminaalit). Nopeusrajoitusten muutostarpeita tarkastellaan yhteistyössä kuntien ja valtion kesken mm. tieverkon luokittelutyön päivityksen yhteydessä sekä muissa asianmukaisissa prosesseissa.
- Valtio huomioi omissa prosesseissaan yhteistyön seudun toimijoiden kanssa nopeusrajoitusten muutoksia koskien. Valtio ja kunnat määrittävät yhdessä seudullisen nopeusrajoituspolitiikan.

Asemanseutujen kehitystä vauhditetaan asemien laatutasoa ja käytettävyyttä parantamalla

Helsingin seudun asemanseuduilla on merkittävää täydennysrakentamispotentiaalia ja niiden kehittäminen on ollut MAL-työn keskeisenä tavoitteena pitkään. Suuri osa seudun uudesta asuin- ja toimitilarakentamisesta on sijoittunut asemanseuduille. Myös tulevaisuudessa tulee mahdollistaa uutta työpaikka-, palvelu- ja asuntorakentamista asemanseutujen läheisyydessä ja jatkaa asemanseutujen tiivistämistä. Asemanseutuja tulee kehittää myös toiminnoiltaan, kaupunkikuvaltaan ja asumistarjonnaltaan monipuolisina alueina. Asemanseutujen kehittäminen parantaa niiden viihtyvyyttä, hillitsee alueellista eriytymiskehitystä ja edistää elinkeinotoiminnan edellytyksiä.

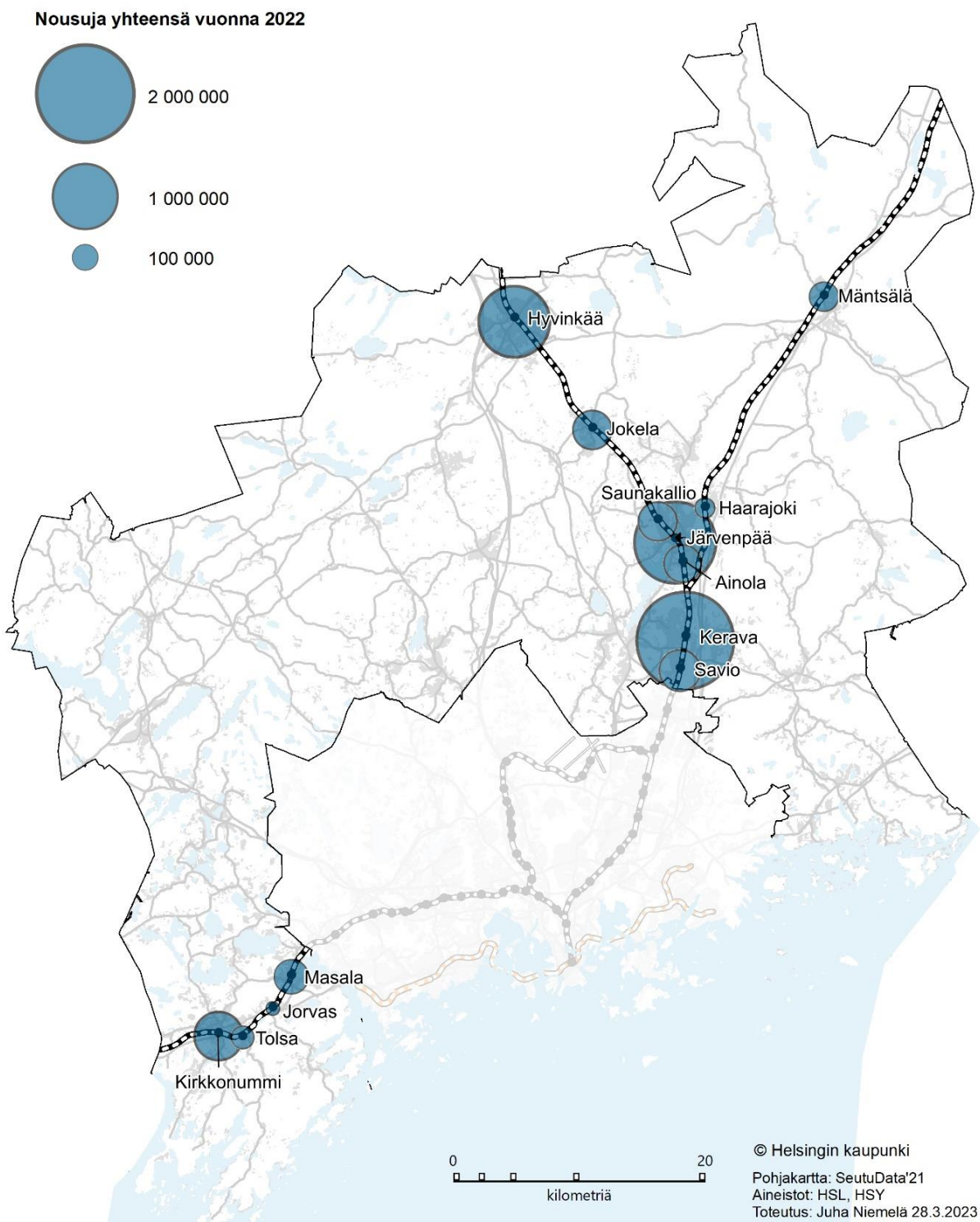
Helsingin seudun lähijunaliikenteen asemat ovat monilta osin heikossa kunnossa. Niiden siisteydessä sekä käytettävyydessä on paljon puutteita. Helsingin seudun asemien huono yleiskunto näkyy asemien käyttäjille sekä vaikuttaa asemien viihtyisyyteen, koettuun turvallisuuteen sekä ennen kaikkea joukkoliikenteen käytön houkuttelevuuteen. Lisäksi asemat toimivat myös Suomen käyntikorttina kansainvälisille matkailijoille Helsinki-Vantaan lentoasemalle kulkevan junaliikenteen myötä.

Asemien parantaminen Helsingin seudulla on erityisen tärkeää, sillä seudun rautatieasemilla on kansallisesti verrattuna erittäin paljon käyttäjiä (kuvat 14 ja 15). Seudun juna-asemien matkustajamäärät ovat kansallisesti vertailtuna suuria, johtuen vilkkaasta lähiliikenteestä. HSL:n lähijunaliikenteessä tehtiin lähes 60 miljoonaa nousua vuonna 2022. Vaikka COVID-pandemia vaikutti lähijunaliikenteen matkustajamäärään voimakkaasti, matkustajamäärien ennakoidaan palautuvan tulevina vuosina.

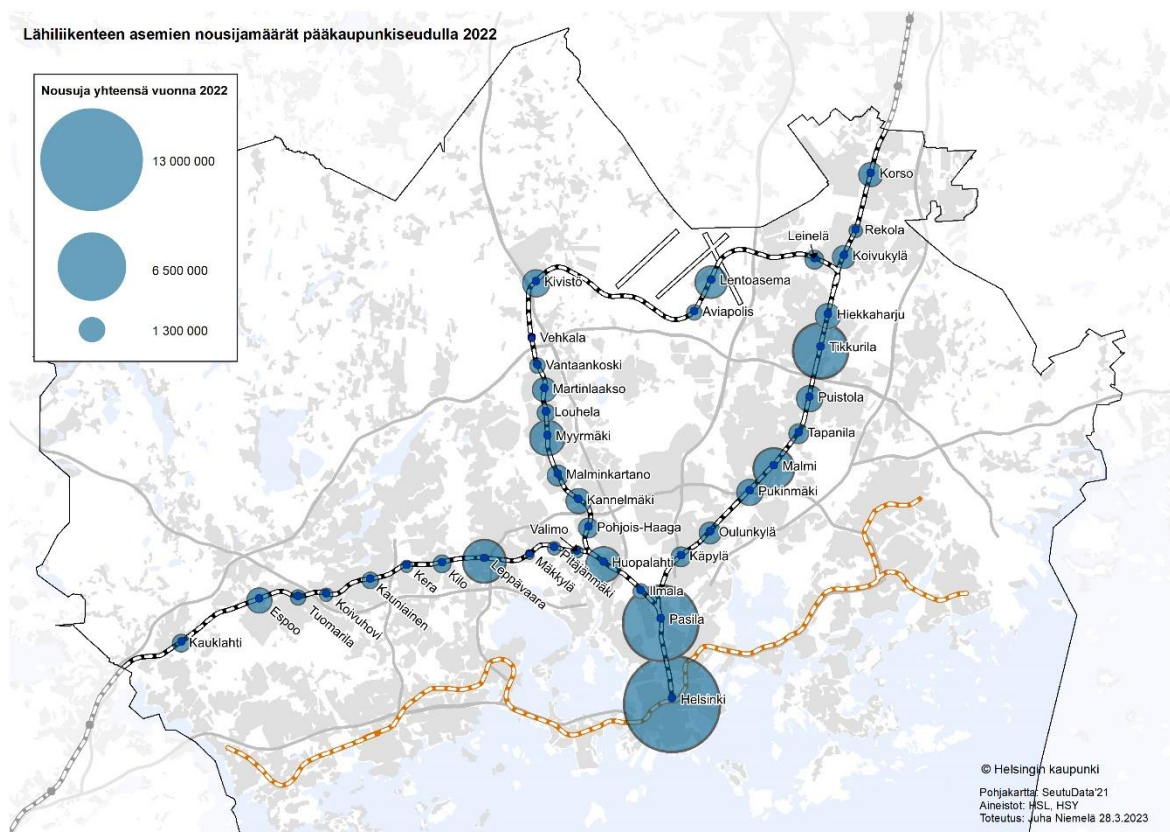
Helsingin seudun juna-asemien paikoin heikon kunnon ja toisaalta suuren käytön takia asemien laatutasoa ja käytettävyyttä tulee parantaa. Asemien parantamisessa kestävä liikuttamisen solmukohtina on tärkeää paitsi asemien kunto, esteettömyys ja toimivuus, myös yhteydet asemille. Pyöräily- ja kävelyreittien turvallisuus ja miellyttävyys edesauttavat liityntämatkojen tekoa kestäville kulkutavoilla. Pyörien liittytäpysäköinnin turvallisuus asemilla on keskeinen osa toimivaa matkaketjua. Liittytäpysäköintiä on kuvattu tarkemmin luvussa 5.1.3.

Lähiliikenteen asemien nousijamäärät Helsingin seudulla 2022

Pääkaupunkiseutu omalla kartallaan

Kuva 14: Helsingin seudun juna-asemien nousijamäärät 2022.

Kuva 15: Nousijamäärät pääkaupunkiseudun juna-asemilla 2022.

Helsingin seudun juna-asemien korjaus- ja parantamistarpeita on selvitetty erillisessä työssä ([Helsingin seudun asemien kehittämis- ja peruskorjaustarpeet, 2022](#)), jonka pohjalta on koostettu toimenpidekokonaisuus kiireellisimpien toimenpiteiden osalta vuosille 2024–2027 ja vuoden 2028 jälkeiselle ajalle (taulukko 2). Korjaus- ja parantamistoimenpiteiden kokonaisuuden tavoitteena on kehittää Helsingin seudun asemien viihtyisyyttä, toimivuutta ja turvallisuutta sekä sen myötä parantaa kestävien kulkutapojen houkuttelevuutta, lisätä joukkoliikenteen käyttöä ja vauhdittaa asemanseutujen kehitystä. Toimenpidekokonaisuudessa on huomioitu asemien käyttäjämäärät, sillä matkustajamääriltään merkittävimmille asemille kohdistettavat toimenpiteet tuovat eniten vaikuttavuutta. Lisäksi asemien parantamisella tuetaan kaupunki-uudistusalueiden kehitystä (kuva 16). Asemien korjaus- ja parantamistoimenpiteitä on syytä jatkaa koko MAL-investointiohjelmakauden ajan eli vuoteen 2035 saakka. Asematoimenpiteiden yksityiskohtaisemmassa ohjelmoinnissa voidaan hyödyntää juna-asemaselvityksessä käytettyä kiireellisyysluokitusta asemien toimenpiteiden toteutukselle.

Taulukko 2. Vuosina 2024–2027 ja vuoden 2028 jälkeen parannettavat juna-asemat.

Vuosina 2024–2027 parannettavat asemat	Vuoden 2028 jälkeen parannettavat asemat
Malmin asema, Helsinki	Espoon asema, Espoo
Kannelmäen asema, Helsinki	Ilmalan asema, Helsinki
Puistolan asema, Helsinki	Jokelan asema, Tuusula
Oulunkylän asema, Helsinki	Järvenpään asema, Järvenpää
Koivukylän asema, Vantaa	Louhelan asema, Vantaa
Pohjois-Haagan asema, Helsinki	Malminkartanon asema, Helsinki
Tapanilan asema, Helsinki	Martinlaakson asema, Vantaa
Kirkkonummen asema, Kirkkonummi	Rekolan asema, Vantaa
Leppävaaran asema, Espoo	Saunakallion asema, Järvenpää
Huopalahden asema, Helsinki	Savion asema, Kerava
Keravan asema, Kerava	
Myyrmäen asema, Vantaa	
Hiekkaharjun asema, Vantaa	
Korson asema, Vantaa	
Käpylän asema, Helsinki	
Hyvinkään asema, Hyvinkää	
Masalan asema, Kirkkonummi	
Pukinmäen asema, Helsinki	

Vuosina 2024–2027 parannettavien asemien toimenpiteiden kustannusarvio on yhteensä 45 milj. euroa ja vuoden 2028 jälkeen parannettavien asemien kustannusarvio on 21 milj. euroa. Juna-asemilla tehtävät toimenpidekokonaisuudet täsmentyvät yksityiskohtaisempien kuntotarkastusten ja jatkosuunnittelun perusteella.

Asemien yleiseen kuntoon voidaan vaikuttaa kehittämis- ja korjaustoimenpiteiden lisäksi jatkuvalla ja tehokkaalla kunnossapidolla. Riittävän tiheä siivous- ja pesutoimenpiteiden kierto vähentää pinttynyttä likaa asemilla sekä vähentää tarvetta suuremmille kehittämistoimenpiteille. Kunnossapitoon tulee varata riittävä rahoitus ja lisäksi kunnossapidon vastuut tulee selkeyttää.

MAL 2023 KAUPUNKIUUDISTUSALUEET JA PARANNETTAVAT JUNA- JA METROASEMAT

Kuva 16. Kaupunkiuudistusalueet sekä parannettavat juna- ja metroasemat.

Juna-asemille on suunnitteilla laajempiakin kehittämistarpeita tulevaisuudessa, kun uudet pikaraitiotiet valmistuvat. Vihdintien pikaraitiotien valmistumisen myötä Valimon aseman rooli vahvistuu osana Vihdintien kaupunkibulevardin liikenneratkaisuja. **Valimon asemalle** tulee keskittymään merkittävästi kaupallisia palveluja ja siitä muodostuu tärkeä joukkoliikenteen solmukohta Länsi-Helsingin raitiotien ja Rantaradan risteyskohdassa. Valimon aseman laajempaan toiminnalliseen kehittämiseen tulee valmistautua raitiotien rakentamisen yhteydessä. Myös **Käpylän ja Keran asemien** rooli muuttuu uusien infrahankkeiden myötä. Käpylän ja Keran asemista tulee pikaraitioteiden rakentumisen myötä tärkeitä joukkoliikenteen vaihtopaikkoja raitiotien ja junaliikenteen välillä.

Asemanseutujen kehittäminen kuntien ja valtion yhteistyönä ja konkreettisten parantamistoimenpiteiden tekeminen asemille on kestävä liikumisen edistämisen näkökulmasta erittäin tärkeää. Asemille kohdistettavien toimenpiteiden etenemisen varmistamiseksi tulisi koota asematoimijoiden verkosto. Verkoston yhteistyössä selvitettäisiin asemien vastuualueita, edistettäisiin kehittämistoimenpiteiden toteutusta sekä varmistettaisiin asemien kunnossapidon riittävyys, laatu ja vastuut.

Asemien parantamiseen kohdistuvien investointien lisäksi valtion olisi perusteltua jatkaa nykyisen MAL-sopimuksen mukaista menettelyä ja luopua tarpeettomista kiinteistöomistuksistaan asemanseuduilla ja muilla keskeisillä sijainneilla ja edistää aktiivisesti näiden maankäytön kehittymistä sekä omistamiensa että muiden kiinteistöjen alueella. Sama koskee myös tarpeettomia liikennealuevarauksia.

Myös vanhoja metroasemia peruskorjataan ja kehitetään (taulukko 3). Useat metroasemat ovat alkuperäisen elinkaarensa päässä ja edellyttävät pitkäjänteistä peruskorjausta ja korvausinvestointeja. Asemien laatutason, käytettävyyden ja turvallisuuden parantamisella lisätään joukkoliikenteen houkuttelevuutta ja varmistetaan olemassa olevan järjestelmän korkea käyttöaste. Peruskorjausten yhteydessä pyritään huomioimaan seudun strategiset tavoitteet asemanseutujen tiivistämisen ja eriytymiskehityksen vähentämisen suhteen. Metroasemien hankekokonaisuuteen kuuluu mm. metroasemien peruskorjauksia, paloturvallisuuden parantamista sekä hissien ja liukuportaiden uusimisia. Vuosien 2024–2027 toimenpiteiden alustava kustannusarvio on noin 167 milj. euroa ja vuosien 2028–2031 alustava kustannusarvio on noin 42 milj. euroa.

Taulukko 3. Vuosina 2024–2031 parannettavat metroasemat.

Vuosina 2024–2031 parannettavat metroasemat
Päärautatieasema
Itäkeskus
Herttoniemi
Kamppi
Vuosaari
Kontula
Mellunmäki
Rastila
Puotila
Hakaniemi
Sörnäinen

Helsingin päärautatieasema on Suomen merkittävin joukkoliikenteen solmu. Sen vaihtoyhteydet junista muuhun joukkoliikennejärjestelmään ovat pitkiä, eivätkä nykyisellään palvele käyttäjää parhaalla mahdollisella tavalla. Erityisesti metro- ja junamatkustajien vaihtoyhteydet ovat heikot. MAL-suunnitelman jatkotyössä selvitetään, millaisella toimenpidekokonaisuudella päärautatieaseman vaihtoyhteyksiä tulisi kehittää. MAL-suunnitelman jatkotyössä tarkentuvat toimenpide-ehdotukset Helsingin päärautatieaseman vaihtoyhteyksien parantamiseksi huomioidaan vuonna 2023 käynnistyvän päärautatieaseman metroaseman peruskorjauksen hankesuunnittelussa.

Asemat ja asemanseudut

- Kunnat kaavoittavat ja toteuttavat asemanseuduista tehokkaita ja toimivia asumisen ja työn tekemisen paikkoja, joissa palvelut ovat helposti ja kestävästi saavutettavissa. Kunnat tiivistävät asemanseutujen maankäyttöä huomioiden paikan ominaispiirteet, monimuotoinen ja laadukas kaupunkikuva sekä asutuskysyntä.
- Toteutetaan seudun juna- ja metroasemien korjaus- ja parantamishankkeita kuntien ja valtion yhteisrahoituksella sekä huolehditaan jatkuvasta kunnossapidosta asemien yleisilmeen ja viihtyisyyden parantamiseksi.
- Juna-asemien perusparannus- ja kehittämistoimenpiteiden teemapaketille varataan vuosille 2024–2027 45 milj. euroa. Vuoden 2028 jälkeen parannettavien asemien kustannusarvio on 21 milj. euroa.
- Juna-asemien korjaus- ja kehittämisspaketin toimeenpanon varmistamiseksi ja asemanseutujen kehittämisen edistämiseksi kootaan asema-toimijoiden verkosto.
- Metroasemien peruskorjausten toteutukseen varataan 209 milj. euroa vuosille 2024–2031.
- Valtio luopuu tarpeettomista kiinteistöomistuksistaan ja liikennealuevarauksistaan asemanseuduilla ja muilla keskeisillä sijainneilla sekä edistää aktiivisesti näiden maankäytön kehittymistä.
- Selvitetään ja suunnitellaan Helsingin päärautatieaseman joukkoliikenteen vaihtojen parantamistoimenpiteitä.

5.1.3. Edistämme kestävää liikkumista

Toimiva joukkoliikenne lisää liikennejärjestelmän kestävyttä ja sujuvuutta

Toimiva joukkoliikennejärjestelmä on kestävä liikennejärjestelmän selkäranka. Joukkoliikenteen kasvihuonekaasupäästöt matkustajaa kohden ovat merkittävästi pienempiä henkilöautoon verrattuna. Joukkoliikenne vie myös vähemmän kaupunkitilaa sekä tuottaa vähemmän haitallisia pienhiukkasia hengitysilmaan ja liikennemelua, kuin henkilöautoliikenne. Joukkoliikenteen käyttö vähentää osaltaan tieliikenteen ruuhkia ja parantaa liikenteen sujuvuutta. Joukkoliikenteen toimintaedellytyksistä ja taloudellisesta kestävydestä on huolehdittava niin lyhyellä kuin pitkälläkin aikavälillä, jotta hyvä palvelutaso ja kohtuulliset lippujen hinnat voidaan säilyttää. Uuden maankäytön ohjaamisella ensisijaisille vyöhykkeille ja hyvien joukkoliikenneyhteyksien varrelle luodaan hyvät edellytykset joukkoliikenteen kustannustehokkaalle järjestämiselle.

Helsingin seudulla joukkoliikenteen palvelutaso on kansallisesti ja jopa kansainvälisesti vertailtuna korkea ([Benchmarking European Service of public Transport, 2022](#)). Joukkoliikenteen käyttäjämäärät romahtivat kuitenkin Covid 19 -pandemian myötä vuonna 2020. Kun HSL-joukkoliikenteen nousuja oli vuonna 2019 lähes 400 miljoonaa, vähenivät nousut alle 250 miljoonaan vuosina 2020 ja 2021. Syksystä 2022 joukkoliikenteen matkustajamäärät ovat lisääntyneet, mutta määrät ovat vielä kesällä 2023 olleet noin 13 % pienemmät kuin ennen koronapandemiaa vuonna 2019 (Perustuen HSL:n tilastoon, 2023).

Joukkoliikenteen käytön vähenemiseen on vaikuttanut erityisesti etätyön lisääntyminen, mikä jäänee osittain pysyväksi käytännöksi pandemian päätyttyäkin. Työmatkaliikenteen vähentyminen on vaikuttanut erityisesti ruuhkahuippujen pienentymiseen, mikä osaltaan helpottaa joukkoliikenteen kapasiteetin käyttöä. Työnantajille tehdyn kyselyn perusteella etätyön arvioidaan vakiintuvan lähivuosina tasolle, joka vähentäisi kodin ja työpaikan välisiä matkoja noin viidenneksellä ([Etätyö ja joukkoliikenne HSL, Föli ja Nysse alueilla, 2021](#)). Helsingin seudulla muutos on suurinta kantakaupungissa, jossa sijaitsee paljon asiantuntijatyöpaikkoja.

Pitkällä aikavälillä on varmistettava, että joukkoliikenteen kilpailukyky suhteessa henkilöautoliikenteeseen paranee. Tätä puoltaa myös tavoite liikenteen hiilidioksidipäästöjen vähentämisestä. Joukkoliikenteen kilpailukykyisyyden parantamiseen on erilaisia toimenpiteitä. Kilpailukykyä voidaan parantaa mm.:

- Joukkoliikenteen palvelutasoa parantamalla
- Joukkoliikennettä nopeuttamalla

- Pitämällä lippujen hinnat kilpailukykyisellä tasolla
- Erilaisia lipputuotteita ja hinnoittelumalleja kehittämällä
- Matkaketjujen ja joukkoliikenteen vaihtojen toimivuutta parantamalla

Joukkoliikenteen kilpailukykyyn parantamiseen liittyviä toimenpiteitä on avattu tarkemmin seuraavissa luvuissa.

Lisäpanostuksia joukkoliikenteeseen tarvitaan

Joukkoliikenteen kulkutapaosuutta matkoista voidaan lisätä parantamalla joukkoliikenteen palvelutasoa ja pitämällä lipun hinnat kilpailukykyisinä. Tämä edellyttää valtiolta ja kunnilta panostuksia joukkoliikenteeseen. Lisäpanostuksilla olisi myös mahdollista saada tehostettua olemassa olevan liikennejärjestelmän käyttöä ilman uusia investointeja.

Valtion joukkoliikenteen avustus Helsingin seudulle on ollut viime vuosina noin 5 milj. euroa vuosittain. Lisäksi seudulle on myönnetty ilmastoperusteista joukkoliikennetukea vuosina 2020 ja 2021 yhteensä reilut 10 milj. euroa. HSL-alueen joukkoliikenteen kustannukset (sis. infrakorvaukset) ovat viime vuosina olleet noin 700 milj. euroa vuosittain, joten joukkoliikenteen järjestämisen kokonaiskustannuksiin nähdyn avustukset ovat olleet hyvin pieniä. Koronapandemian aiheuttaman matkustajamäärien ja lipputulojen aleneman vuoksi valtio myönsi HSL-alueelle ns. koronatukea vuonna 2021 noin 87 milj. euroa. ([Joukkoliikenteen rahoitus, 2022](#).) Joukkoliikenteen kilpailukykyisyyden säilyttämisen näkökulmasta olisi tärkeää, että valtion joukkoliikenneavustus olisi myös normaalitilanteissa samalla tasolla kuin koronapandemian vuosina 2020 ja 2021.

Liikenne 12 -suunnitelmassa on linjattu, että valtio ja kunnat lisäävät suurten kaupunkiseutujen joukkoliikenteen rahoitusta vuodesta 2025 lähtien merkittävästi. Valtion lisärahoitus neljälle suurelle kaupunkiseudulle (Helsinki, Tampere, Turku, Oulu) olisi 20 milj. euroa vuosittain eli kokonaisrahoitus 38 milj. euroa vuosittain ([Liikenne 12- suunnitelma, 2021](#)). Avustusten tarve on kuitenkin koronapandemian jälkeisessä ajassa Liikenne12 -suunnitelman rahoitustasoa suurempi.

Joukkoliikenteen kilpailukykyisyyttä voidaan parantaa myös erilaisilla lipputuotteilla ja hinnoittelumalleilla. Hinnoittelumalleissa on otettava huomioon koronapandemian myötä muuttunut liikkumiskäyttäytyminen. HSL on arvioinut erilaisia hinnoittelumalleja ([Hinnoittelumallit, 2022](#)).

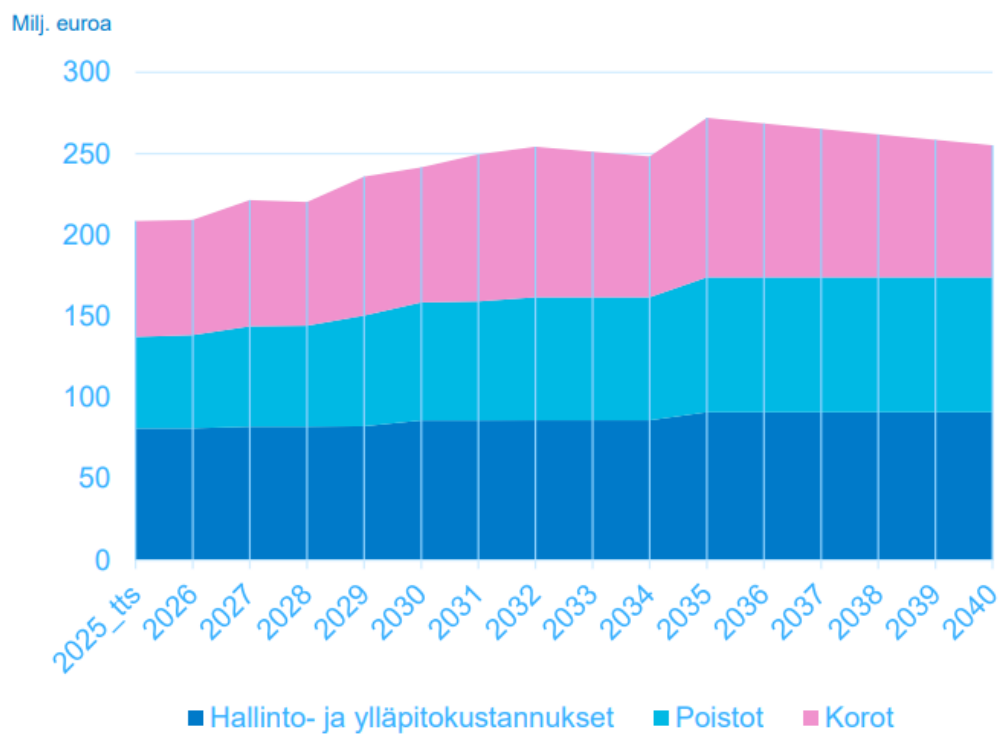
Valtio lisää panostuksiaan joukkoliikenteeseen lipun hintojen alentamiseksi ja palvelutason parantamiseksi sekä joukkoliikenteen kulkumuoto-osuuden kasvattamiseksi. Tämä osaltaan lisää olemassa olevan joukkoliikennejärjestelmän tehokkaampaa hyödyntämistä. Panostukset kohdistetaan koko seudun joukkoliikennejärjestelmään. Petteri Orpon hallitusohjelman mukainen, joukkoliikenteen asiakashintaan vaikuttava ALV:n nosto 10 %:sta 14 %:iin tulee kompensoida seudun joukkoliikenteelle.

Joukkoliikenteen taloudellinen kestävyys varmistettava

HSL:n perustamisvaiheessa on luotu infrakorvausjärjestelmä, jonka tavoitteena on ollut jakaa joukkoliikenneinfrastruktuurin investointi- ja ylläpitokustannuksista vastuuta sijaintikunnan lisäksi kaikille HSL:n jäsenkunnille, joiden asukkaat hyödyntävät joukkoliikenneinfrastruktuuria. Joukkoliikenteen investointien mukaiset infrakustannukset ovat kasvaneet 2010-luvulta alkaen ja kasvu jatkuu myös tulevaisuudessa (kuva 17). Tämä johtuu erityisesti siitä, että seudulla on investoitu voimakkaasti raiteliikenteen kehittämiseen. Kun vuosittaiset infrakorvaukset olivat 2010-luvulla karkeasti 60–90 milj. euroa, arvioidaan korvausten olevan vuonna 2035 jo noin 270 milj. euroa. Myös joukkoliikenteen operointikustannukset lisääntyvät, kun uusia rai-dehankkeita toteutetaan ja liikennöinnin toteuttamiseksi investoidaan uuteen kalustoon sekä varikoihin (kuva 18) ([HSL:n tilannekuvan ja rahoituspohjan arviointi](#), 2023). HSL:n jäsenkuntien tulee varmistaa joukkoliikenteen taloudellinen kestävyys ja kilpailukyky pitkällä aikajänteellä.

Infrakorvauksilla on suuri vaikutus HSL:n talouteen, sillä ne muodostavat jo nykytilanteessa noin 23 % HSL:n kuluista. HSL:n perussopimuksen mukaan infrakuluihin sisältyy 40 vuoden ajan 50 % pääoman poistoista ja koroista ja infrakustannusten pääoman korko on 5 %.

Infrakorvausmenettelyn kautta on luotu kytkentä joukkoliikenneinfrastruktuurin parantamisen ja lipun hintojen välille. Lähtökohtana on ollut, että kuntaosuudet täyttävät 50 % ja lipputulot 50 % HSL-liikenteen kustannuksista. Mikäli 50 %:n subventiotasosta pidetään kiinni ja infrakorvausmenettely säilytetään ennallaan, johtaa se lipunhintojen nostoon, mikä vähentää osaltaan joukkoliikenteen kysyntää ja jättää infrastruktuuria vajaakäytölle. Mittavien investointien seurauksena infrakorvausmenettely heikentää joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä kestävämmällä tavalla. Joukkoliikenteen järjestämistä ovat vaikeuttaneet myös koronapandemian myötä vähentyneet matkustajamäärät.

Kuva 17. Infrakustannusten kokonaiskehitys vuosina 2025–2040.

Kuva 18. Vuodesta 2022 alkaen käyttöön otettavista uusista raidevarikoista ja -kalustosta koituvat vuotuiset kustannukset.

Infrakorvausmenettelyä on tarve selkeyttää ja kehittää. Uusista joukkoliikenneinfrastruktuuria koskevista hankkeista tulisi sopia erikseen infrakorvausmenettelyyn sisältyvät kustannukset ja niiden kohdistamisperusteet ja korot. Infrakustannusten piiriin kuuluvat kustannukset tulee määritellä yksiselitteisesti ja niiden tulisi kohdistua vain joukkoliikenneinfrastruktuuriin, ei kiinteistökehityskohteisiin (kuten terminaalien tai varikoiden muihin toimintoihin) laajemmin. Infrakorvauksissa tulisi huomioida myös maapohjan arvonnousu. Suuret joukkoliikenneinvestoinnit ovat merkittäviä maankäyttöhankkeita, mutta maankäytön kehittyminen vie aikaa, eikä uusi infrastruktuuri kasvata lipputulota sen aiheuttamia kuluja vastaavasti. Joukkoliikenteen infrastruktuuri-investointien kannattavuus perustuu kaupunkitaloudellisiin vaikutuksiin ja maankäytön kehittämisen hyötyihin, jotka realisoituvat esimerkiksi maan arvon nousuna. Infrakorvausmenettelyn perusta on näiltä osin heikko: Nykyisellään siinä ei ole huomioitu esimerkiksi sijaintikunnalle maa arvonnoususta syntyvää hyötyä. Sen sijaan infrakustannukset rasittavat joukkoliikenteen operatiivista toimintaa.

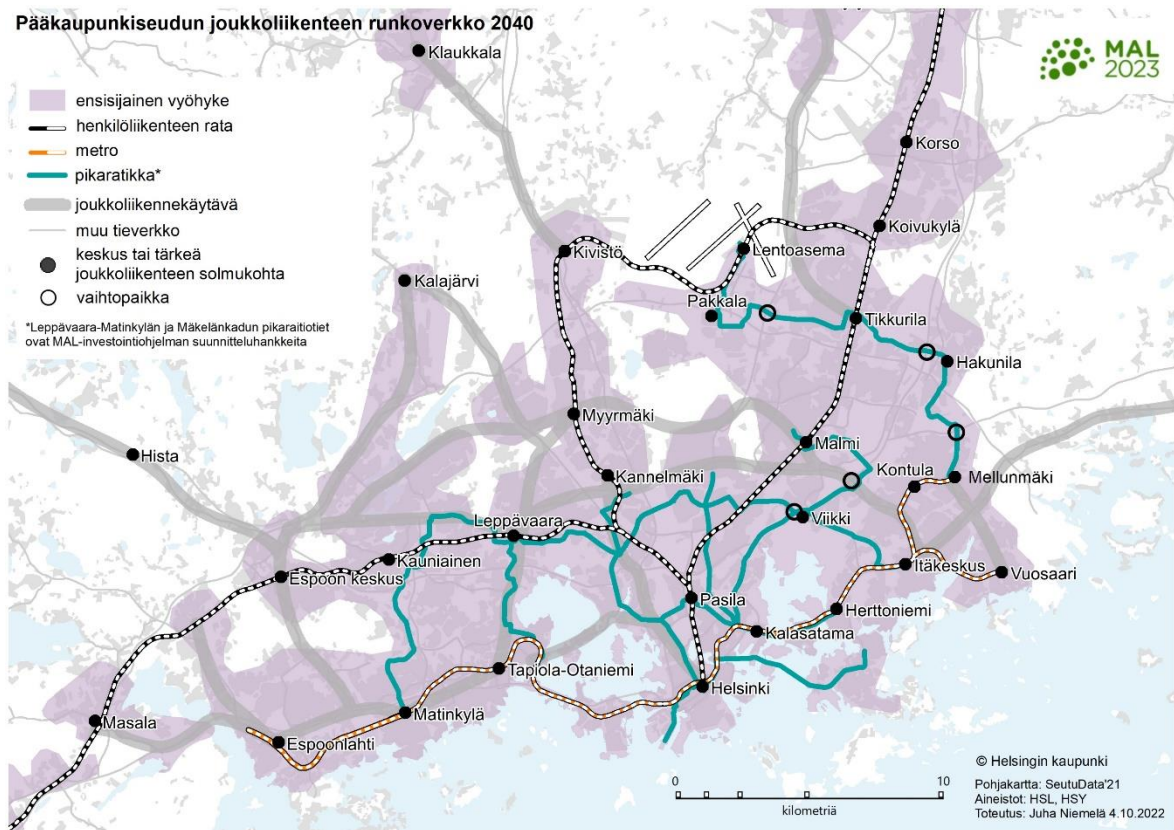
Jatkossa olisi tärkeää, että HSL hyväksyisi MAL-suunnitelman kautta tulevat hankkeet infrakorvausten piiriin, kun niille on tehty toiminnallinen arviointi, jolla varmistetaan, että infralla saavutetaan haluttu ja tavoiteltu joukkoliikenneyhteyden palvelutaso, eikä infrakustannuksiin sisälly joukkoliikenneinvestointiin liittymättömiä ylimääräisiä kustannuksia. Arvioinnissa huomioitaisiin uusien joukkoliikennehankkeiden toiminnallisuus ja suunnitelmien vaikutukset operoinnin sujuvuuteen ja kustannuksiin. Infrahankkeista aiheutuviin kustannuksiin vaikuttavat mm. hankesuunnittelussa tehtävät ratkaisut sekä kustannusjakoneuvottelut kuntien ja valtion välillä, erityisesti MAL-sopimuskokonaisuuden osalta. Onkin tärkeää vakiinnuttaa joukkoliikenneinfrahankkeiden toiminnallinen ja joukkoliikennetalouden arviointi osaksi MAL-suunnittelua, hankesuunnittelua ja infrakorvausmenettelyä.

Joukkoliikenteen runkoverkko toimii joukkoliikennejärjestelmän selkärangana

Helsingin seudun joukkoliikenteen runkoverkko on päivitetty MAL 2023 -suunnitelmassa vuoteen 2040. Maankäyttöä tiivistämällä ja varmistamalla riittävä käyttäjäpohja luodaan edellytykset joukkoliikenteen runkoverkoston toteutukselle ja kustannustehokkaalle liikenteen järjestämiselle. Runkoverkon perustana on henkilöliikenteen radat, metroverkko, pikaraitiotiet sekä muut tärkeät seudulliset joukkoliikenneyhteydet. Raitiotieliikenteen runkoverkon pohjana ovat jo päätetyt ja rakenteilla olevat sekä MAL 2023 -investointiohjelman mukaiset pikaraitiotieyhteydet (ml. suunnittelukohteet) (kuvat 19 ja 20). Henkilöjunaliikenteen uutena yhteytenä vuoteen 2040 mennessä on esitetty Kerava-Nikkilä-ratayhteys, joka sisältyy MAL 2023 -investointiohjelmahan. Junaliikenteen runkoverkko käsittää lähijunien yhteysvälit, joilla

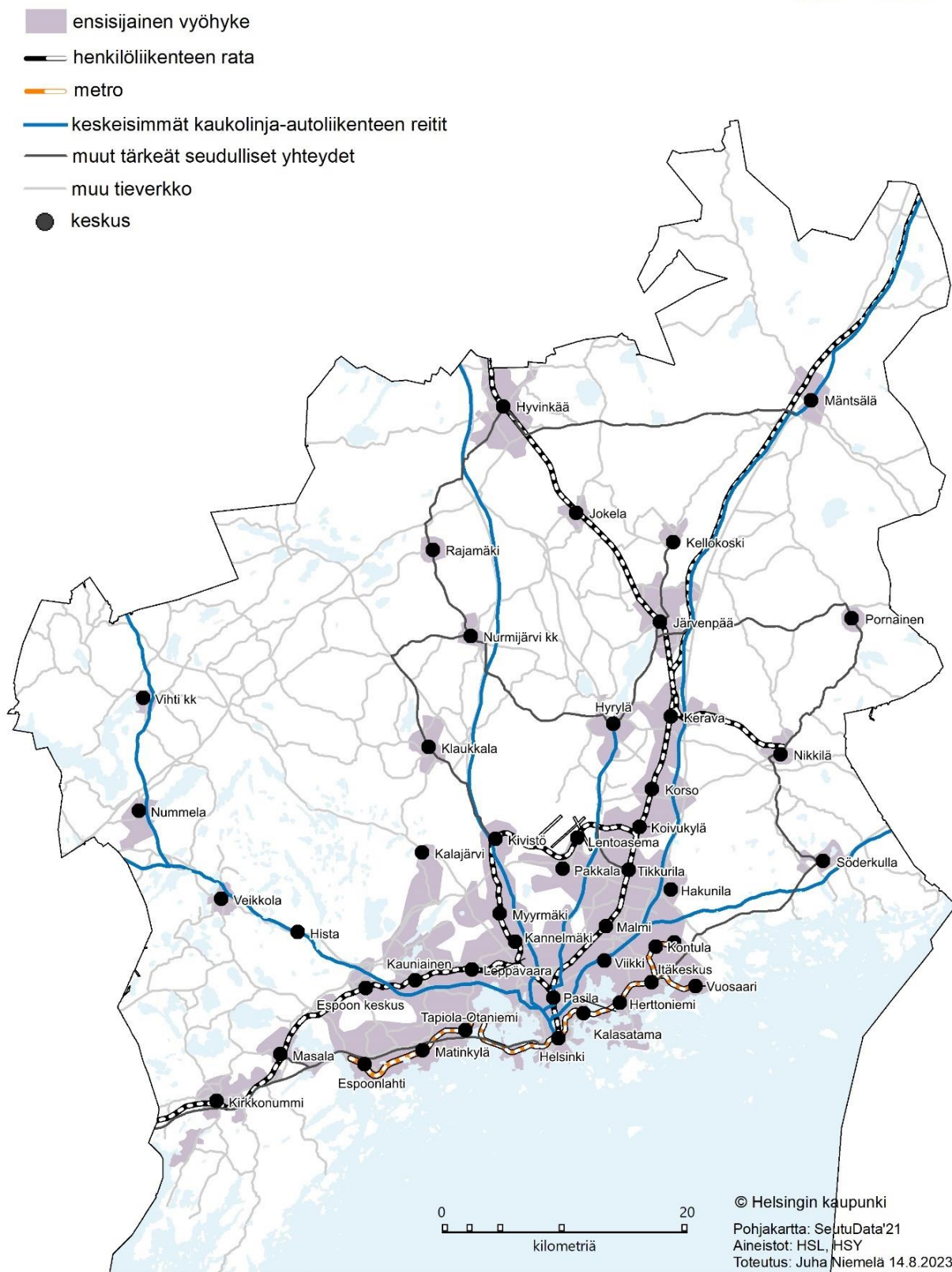
ruuhka-ajan vuoroväli on korkeintaan 30 minuuttia. Lähtökohtana on, että palvelutasotavoite toteutuu koko seudun junaverkolla vuonna 2040.

Joukkoliikenteen runkoverkon osalta on tärkeää, että liikenne on nopeaa, luotettavaa ja että vuoroväli on riittävän tiheä. Joukkoliikennettä nopeuttamalla tarjotaan henkilöautolle kilpailukykyinen liikkumisvaihtoehto. Joukkoliikenteen nopeuttamista koskevien toimenpiteiden tunnistaminen on tärkeää, jotta mahdolliset panostukset pystytään kohdentamaan kustannustehokkaasti oikeisiin kohteisiin. Toimenpiteet voivat käsittää esim. liikennevaloetuisuuksia, pysäkkivälien tiheyttä, kaistavarauksia tai muita infrastruktuurien parantamistoimia, joilla nopeutta voidaan lisätä. Joukkoliikenteen nopeuttamisen toimenpiteitä selvitetään yksityiskohtaisemmin, minkä jälkeen valtio ja kunnat edistävät niiden toteutusta.

Kuva 19: Joukkoliikenteen runkoverkko 2040 pääkaupunkiseudulla.

Helsingin seudun joukkoliikenteen runkoverkko 2040

Kuva 20: Helsingin seudun joukkoliikenteen runkoverkko 2040.

Joukkoliikenteen runkoverkon määrittämisen yhteydessä on tunnistettu tärkeimmät joukkoliikenteen solmukohtat ja keskukset. Helsingin seudun joukkoliikenteen solmukohtat on määritetty seuraavasti:

- **Uusimaa 2050 -kaavan mukaiset keskustatoimintojen alueet ([Uusi-maa-kaava 2050, 2021](#))**

Helsinki, Pasila, Kalasatama, Kannelmäki, Herttoniemi, Itäkeskus, Malmi, Viikki, Vuosaari, Myyrmäki, Tikkurila, Pakkala, Korso, Hakunila, Koivukylä, Kivistö, Leppävaara, Espoonlahti, Matinkylä, Tapiola-Otaniemi, Espoon keskus, Kalajärvi, Hista, Kauniainen, Nikkilä, Söderkulla, Pornainen, Järvenpää, Kerava, Hyrylä, Kellokoski, Jokela, Hyvinkää, Mäntsälä, Rajamäki, Nurmijärvi kk, Klaukkala, Masala, Kirkkonummi, Veikkola, Nummela, Vihti kk.

- **Muut tärkeät joukkoliikenteen solmukohtat vuonna 2040** (Kaukoliikenteen terminaalit sekä juna- ja metroasemat, joissa vaihtoyhteydet pikaraitiotiehin vuonna 2040).

Lentoasema, Huopalahti, Käpylä, Oulunkylä, Valimo, Mellunmäki, Kera

- **Vaihtopysäkit**

Raide-Jokerin vaihtopysäkki Viikissä (vt 4), Vantaan ratikan vaihtopysäkit Lahdenväylällä (vt 4), Porvoonväylällä (vt 7) ja Tuusulanväylällä (kt 45), Viikin-Malmin pikaraitiotien vaihtopysäkit Ilmasillan eritasoliittymässä (vt 4).

Toimivat matkaketjut ja liityntäpysäköinti

Joukkoliikenteen sujuvilla vaihdoilla on merkittävä vaikutus matkaketjujen toimivuuteen ja sen myötä koko kestävän liikennejärjestelmän houkuttelevuuteen. Joukkoliikenteen solmukohtien matkustajainformaatiota, esteettömyyttä ja viihtyisyyttä tulee parantaa. Vaihtopaikat ja terminaalit tulee suunnitella joukkoliikenteen ja sen toiminnan parantamiseksi, huomioiden mm. riittävät tilavaraukset operoinnin tehokkaaksi järjestämiseksi sekä vaihtoihin liittyvät kävelymatkat ja esteettömyys. Joukkoliikenteen näkökulmasta on tärkeä kehittää kestäviä ja vähäpäästöisiä last-mile -yhteyksiä joukkoliikenteen solmukohtiin kytkeytyväksi. Viime vuosina osaksi liikennejärjestelmää on tullut mikroliikkuminen (mm. sähköpotkulaudat ja kaupunkipyörät). Mikroliikkuminen täydentää joukkoliikennejärjestelmää erityisesti lyhyemmillä matkoilla. Matkaketjun näkökulmasta on myös tärkeää, että vaihto kulkumuodosta toiseen, reittien selvittäminen ja lipun ostaminen on helppoa ja sujuvaa. HSL:n lipputilihankkeessa ([Lipputilihanke, 2022](#)) on kehitetty tilipohjaisen maksamisen järjestelmää, jonka tulisi olla käytössä vuonna 2023. Tilipohjainen järjestelmä helpottaa HSL:n,

ELY-keskuksen ja VR:n taustajärjestelmäpohjaisten lippu- ja maksujärjestelmien yhteen toimivuutta, jolla tuetaan matkaketjujen sujuvuutta.

Sekä autojen että pyörien liityntäpysäköinti on tärkeä osa kestäviä matkaketjuja. Toimiva liityntäpysäköinti mahdollistaa sujuvat vaihdot joukkoliikenteeseen. Liityntäpysäköinti palvelee erityisesti seudun kehysalueita, joissa joukkoliikenteen palvelutaso ei ole yhtä korkea kuin seudun ydinalueilla. Helsingin seudulla on noin 100 liityntäpysäköintialuetta, joista 30 seudullisesti ja 50 paikallisesti merkittäviä. Liityntäpysäköintikohteiden toteutumista on edistetty mm. suurten infrahankkeiden yhteydessä sekä MAL-sopimuksen mukaisesti yhteisrahoitteisesti.

Vuoden 2022 liityntäpysäköintitutkimuksen ([Liityntäpysäköinnin tutkimus, 2022](#)) ja vuonna 2023 valmistuneen liityntäpysäköinnin toimenpideohjelman ([Liityntäpysäköinnin toimenpideohjelma 2023](#)) mukaan liityntäpysäköinnin käyttäjämäärät ja kuormitusasteet ovat laskeneet merkittävästi joukkoliikenteen käyttäjämäärien laskun myötä koronapandemian ja etätyön seurauksena. Autopaikkojen kuormitusasteet ovat laskeneet vuosien 2019 ja 2022 välillä 75 prosentista 48 prosenttiin. Pyöräpaikkojen kuormitusasteet ovat puolestaan samalla aikavälillä laskeneet 71 prosentista 25 prosenttiin. Pandemian alun jälkeen vain muutamilla autojen sekä pyörien liityntäpysäköintialueilla kuormitus on ollut korkea. Akuutti tarve lisätä liityntäpysäköinnin paikkamäärää onkin vähentynyt. Liityntäpysäköinnin nykyinen kapasiteetti vaikuttaisi olevan riittävä nykytarpeisiin nähden. Kuormitusasteita on hyvä seurata säännöllisesti, sillä vuoden 2022 laskentoihin liittyy epävarmuutta ja lisäksi seutu jatkaa kasvuaan, mikä lisää liityntäpysäköinnin kysyntää keskipitkällä aikavälillä.

Pyörien liityntäpysäköinnin kehittämisessä paikkamäärän lisäämistä tärkeämpää on keskittyä paikkojen laadun parantamiseen sekä turvallisen pysäköinnin kehittämiseen. Liityntäpysäköinnin osalta merkittäviä puutteita on erityisesti mm. runkolukituksen mahdollisuuksissa. MAL-suunnitelman toimenpitein edistetään turvallisen pyöräpysäköinnin toteutumista. Tämän takia pyörien liityntäpysäköintiä edistetään osana valtion ja kuntien yhteistä pienhankeohjelmaa sekä juna-asemien kehittämistoimien yhteydessä. Kunnat voivat edistää pyörien liityntäpysäköintiä laajemminkin omarahoitteisesti sekä hyödyntäen kävelyn ja pyöräilyn valtionavustuksia.

Autopysäköinnin osalta kysyntä jakautuu seudulla epätasaisesti liityntäpysäköintikohteiden kesken, joten kysynnän tasoittamiseksi tarvitaan toimenpiteitä. Lisäksi liityntäpysäköintitutkimuksen mukaan noin viidesosa liityntäpysäköintialueiden käyttäjistä on muita kuin joukkoliikenteellä matkaansa jatkavia. Näin ollen jatkossa

tuleekin varmistaa, että liityntäpysäköintipaikat ovat niitä tarvitsevien liityntäpysäköijien käytössä. Liityntäpysäköinnin toimenpideohjelmassa liityntäpysäköintipaikkamäärän lisäämistä tärkeämmiksi toimenpiteiksi tunnistettiin nykyisen kapasiteetin käytön tehostaminen ja käytön ohjaaminen siten, että kuormitus jakautuvat tasaisemmin alueiden välillä, sekä sen varmistaminen, että paikat ovat liityntäpysäköinnin käytössä. Autojen liityntäpysäköinnin osalta tasataan liityntäpysäköintialueiden kuormitusta mm. reaaliaikaista liityntäpysäköinti-informaatiota kehittämällä sekä maksullisuutta ja tunnistautumista lisäämällä erityisesti seudun ydinalueen liityntäpysäköintialueilla. Liityntäpysäköinnin kehittämistarpeita on kuvattu yksityiskohtaisemmin liityntäpysäköinnin toimenpideohjelmassa.

Liityntäpysäköintiä edistetään suurten infrahankkeiden yhteydessä. Lisäksi seudulla toteutetaan edellisellä nelivuotiskaudella sovitut **Keravan** ja **Hyvinkään** liityntäpysäköintikohteet valtion ja kuntien yhteistyönä vuosina 2024–2027.

Liikenne 12 -suunnitelmassa on linjattu valtion rahoituksesta liityntäpysäköinnin kehittämiseen. Valtio on varannut kuntien kanssa tehtäviin valtion väyläverkon liityntäpysäköinnin kehittämishankkeisiin perusväylänpidon rahoitusta 2–5 milj. € vuodessa. Lisäksi uutena rahoituslähteenä on esitetty valtionavustusta katuverkon liityntäpysäköintialueiden kehittämiseen vuosina 2025–2027 (yhteensä 30 milj. €) (Liikenne 12 -suunnitelma, 2021). Avustusta voidaan kohdentaa mm. metro- ja kaupunkiraideliikenteen liityntäpysäköintiin. Helsingin seudulla vuosien 2025–2027 avustuskohteiksi sopisivat mm. **Mellunmäen** ja **Puotilan** metroasemien liityntäpysäköintialueiden kehittäminen.

Seudullinen kaupunkipyöräpalvelu osana kestäviä matkaketjuja

Helsingin kaupunkipyöräjärjestelmä otettiin käyttöön vuonna 2016 ja sitä laajennettiin Espoon alueelle vuonna 2018. Vantaalla otettiin käyttöön oma kaupunkipyöräjärjestelmä 2019. Etenkin Helsingin ja Espoon kattava kaupunkipyöräpalvelu on ollut suosittu. Vuonna 2021 Helsingin ja Espoon järjestelmässä tehtiin 2,9 miljoonaa matkaa (noin 13 400 per päivä), vaikka COVID-19-pandemia hiljensi myös kaupunkipyörien käyttöä. Vuonna 2021 Vantaan järjestelmässä tehtiin lähes 40 000 matkaa (Helsingin seudun liikennejärjestelmän tilan seuranta, 2022). Helsingin, Espoon ja Vantaan kaupunkipyöräjärjestelmien sopimukset ovat voimassa vuoden 2025 loppuun asti.

Seudullisen kaupunkipyöräpalvelun järjestämistapaa tutkitaan HSL-vetoisesti. Seudullinen järjestelmä on käyttäjälle erillisiä järjestelmiä selkeämpi sekä lisää resurssi-

ja kustannussäästöjä. Seudullisen kaupunkipyöräjärjestelmän on tarkoitus tulla käyttöön vuonna 2026.

Kilpailukykyinen joukkoliikenne

- Parannetaan joukkoliikenteen kilpailukykyä suhteessa henkilöautoliikenteeseen.
- Valtio panostaa 150 milj. euroa vuodessa lisää joukkoliikenteen lipun hintojen alentamiseksi ja palvelutason parantamiseksi. Lipun hintoja alennettaisiin 20–30 %.
- Valtio kompensoi ALV:n noston 10 %:sta 14 %:iin seudun joukkoliikenteelle.
- Varmistetaan joukkoliikenteen runkoverkon houkuttelevuus riittävällä vuorovälillä, luotettavuudella ja nopeudella.
- Toteutetaan joukkoliikennettä nopeuttavia toimenpiteitä katu- ja tieverkolla ml. kaistajärjestelyt.
- Kehitetään lippu- ja maksujärjestelmien yhteentoimivuutta eri toimijoiden yhteistyönä.
- HSL:n jäsenkunnat varmistavat joukkoliikenteen taloudellisen kestävyiden ja kilpailukyyn.

Joukkoliikenteen matkaketjut ja liityntäliikenne

- Varmistetaan toimivat liityntäyhteydet joukkoliikenteen runkoverkkoon ja huolehditaan vaihtopaikkojen sujuvat vaihdot liikennemuodosta toiseen. Mikroliikkumisen palvelut, kuten sähköpotkulaudat ja kaupunkipyörät, täydentävät kestäviä matkaketjuja ja joukkoliikennejärjestelmää.
- Liityntäpysäköintiä toteutetaan seudulliset tarpeet huomioiden. Seurataan kuormitusasteiden kehittymistä, pidetään yllä liityntäpysäköinnin tilannekuvaa ja päivitetään tavoitteita tarpeen mukaan.
- Seudun ydinvyöhykkeillä, tiiviin maankäytön alueilla keskeisin liityntäpysäköinnin muoto on pyöräliityntäpysäköinti. Parannetaan pyöräpysäköinnin laatua mm. runkolukitusmahdollisuuksia sekä pysäköintikatoksia lisäämällä.
- Toteutetaan autojen ja pyörien liityntäpysäköintiä infrahankkeiden yhteydessä, valtionavustuksia hyödyntäen sekä asemien kehittämishankkeiden yhteydessä. Valtio ja kunnat toteuttavat liityntäpysäköintikohteita yhteistyössä seudullisesti sovitun kustannusjaon mukaisesti.
- Edistetään kestävien matkaketjujen toteutumista kehittämällä liityntäpysäköintiä erityisesti seudun kehysalueella, joukkoliikenteen runkoyhteyksien varrella. Toteutetaan edellisellä nelivuotiskaudella sovitut **Keravan** ja **Hyvinkään** liityntäpysäköintikohteet valtion ja kuntien yhteistyönä vuosina 2024–2027.
- Seudun ydinvyöhykkeillä tasataan autojen liityntäpysäköinnin kysyntää eri alueiden välillä reaaliaikaista informaatiota kehittämällä sekä maksullisuutta lisäämällä. Kuormitetuilla ydinalueiden liityntäpysäköintialueilla tunnistautumista lisäämällä varmistetaan liityntäpysäköinti joukkoliikenteen käyttäjille.
- Toteutetaan seudullisesti yhtenäinen kaupunkipyöräjärjestelmä.

Junaliikenteen kehittämiseen ja kalustoinvestointeihin varauduttava

Junaliikenteen kehittäminen uudella ja nykyisellä rataverkolla sekä maankäytön kehittäminen ja tiivistäminen rataverkon varrella lisäävät tarvetta lisätä junaliikenteen operointia ja kalustoa. Lisäksi nykyiset liikenteessä olevat Sm5-junat ovat 2020-luvulla tulossa peruskorjausikään, ja elinkaarensa päässä olevaa junakalustoa tulee uudistaa. Helsingin seudun lähijunaliikenteen palvelutason kehittäminen tulee ajankohtaiseksi käynnissä olevien rataverkon kehittämishankkeiden, kuten Espoon kaupunkiradan valmistumisen sekä mahdollisen Järvenpään lisäliikenteen myötä, mutta myös pidemmällä aikavälillä muun rataverkon kehittämisen, kuten Kerava–Nikkilä-ratayhteyden henkilöliikenteelle avaamisen myötä. Lähijunaliikenteen kehittäminen edellyttää uusia kalustoinvestointeja, mikä osaltaan edellyttää myös uusien lähijunaliikenteen varikoiden toteutusta. MAL 2023 -investointiohjelmaan sisältyviä kehittämishankkeita on kuvattu tarkemmin alla.

Espoon kaupunkiradan rakentaminen on parhaillaan käynnissä. MAL-investointiohjelmassa on esitetty toteutettavaksi Espoon kaupunkiradan lisätoimenpiteitä, jotka parantavat operoinnin, radan kunnossapidon ja erityisesti häiriönhallinnan toimintaedellytyksiä Espoon kaupunkiradalla. Nämä ovat Leppävara- ja länsipuolen vaihteet, Kauniaisten raiteenvaihtopaikka sekä Kauklahden itäpuolen vaihdemuutokset. Kustannustasoltaan suhteellisen pienillä toimenpiteillä lisätään koko hankkeesta saatavaa hyötyä. Investointikustannukset ovat selvästi pienemmät ja liikenteelliset haitat vähäisemmät, kun toimenpiteet toteutetaan Espoon kaupunkiradan rakentamisen yhteydessä.

Päärata on tärkeä yhteys niin valtakunnalliselle henkilö- ja tavaraliikenteelle kuin myös Helsingin seudun lähijunaliikenteelle. Pääradan kehittämisen toinen vaihe on käynnissä ja kolmatta vaihetta suunnitellaan parhaillaan. Helsinki–Riihimäki-rataosan parantaminen lisää rataosan välityskykyä ja mahdollistaa junatarjonnan kasvattamisen. Kehittämistoimien myötä rataosan liikenteen häiriöherkkyys vähenee ja junaliikenteen täsmällisyys paranee. Junatarjontaa voidaan kasvattaa toisen vaiheen jälkeen Helsingin ja Jokelan välillä ja kolmannen vaiheen jälkeen Riihimäeltä saakka. Pääradan kehittämisen kolmas vaihe on sisällytetty MAL 2023 -suunnitelman investointiohjelmaan.

Helsinki–Pasila-ratakapasiteettiselvityksen mukaisesti tulevaisuuden junaliikenteen oletus- että maksimiliikenne pystytään sovittamaan Helsingin ratapihalle ja Helsinki–Pasila-välille, eikä kapasiteettitarve edellytä Pissararadan rakentamista ([Helsinki–Pasila -kapasiteettiselvitys, 2022](#)). Helsinki–Pasila-välin kapasiteetin varmistaminen edellyttää kuitenkin toimenpiteenä yksittäisiä vaihdemuutoksia ja

geometriamuutoksia nykyisellä Helsingin ja Pasilan rautatiealueella. Lisäksi edellytyksenä on, että Digiratahankkeen mukainen kulunvalvonta toteutetaan, elinkaarensa päässä oleva nopean lähijunaliikenteen kalusto uusitaan ja lähijunaliikenteen varikot toteutetaan.

Henkilöliikenteen aloittaminen Keravan ja Nikkilän välillä edellyttää parannustöitä rataosuudella sekä riittävän maankäytön kehittymistä alueella, jotta hankkeen toteuttaminen ja lähijunaliikenteen järjestäminen olisi kannattavaa. Tavoitteeksi on asetettu, että radan vyöhykkeellä (1 km läheisyydessä radasta) asuisi 20 000 asukasta. Nykyinen HSL:n kalusto ei riitä uuden rataosuuden liikennöintiin. Vakituisen henkilöliikenteen aloittaminen rataosalla edellyttäisi kalustoinvestointeja ja varikoiden toteuttamista. MAL 2019 -suunnitelman ([MAL 2019 -suunnitelma, 2019](#)) mukaisesti Sipoon ja Keravan kuntien ylimääräisistä rahoitusosuuksista liikenteen ope-
rintikustannuksiin tulee sopia seudullisesti. Näistä rahoitusosuuksista Sipoo on ilmoittanut ottavansa vastuun.

Kehäradalle toteutetaan Lapinkylän asema vuosina 2032-2035. Kivistön keskustan maankäyttö ja tuleva kaupunkirakenne tulevat tukeutumaan uuteen Lapinkylän asemaan.

Rataverkon kunnossapidon toimintaedellytyksiä varmistamaan rakennetaan pistoraide pääradalta Hiekkaharju-Koivukylä-väliltä Hosantielle perustettavalle ratasepe-
lin kuormauspaikalle. Lisäksi raide mahdollistaa Santaradan ympäristön vapauttamisen asuntorakentamiseen ja kaupunkirakenteen tiivistämisen niin, että 95 % uusista asunnoista on mahdollista sijoittaa ensisijaiselle vyöhykkeelle. Pistoraitteen kustannusarvio on 4 milj. euroa. Raiteen toteuttaminen vastaa Santarataa koskevaan MAL-sopimuskirjaukseen (2020–2031) ([MAL-sopimus, 2020](#)).

HSL-junaliikenteen kalustotarpeen arvioidaan olevan noin 139 yksikköä vuoteen 2040, kun Sm5-sarjan sähkömoottorijunia on nykyisellään 81 kappaletta. Kalustotarvearvio sisältää kunnossapitovaran (8 yksikköä). Tulevaisuuden kalustotarpeisiin on varauduttava jo nyt, huomioiden pitkät hankintojen ajat sekä varikkotarpeet.

Valtion vastuulla olevan alueellisen junaliikenteen toimivuus ja palvelutaso ovat tärkeitä erityisesti HSL-alueen ulkopuolisille kunnille ja laajemmin koko työssäkäyntialueelle. LVM:n tilaamia VR:n lähijunia liikennöidään Helsingistä Riihimäen ja Lahden suuntiin (R- ja Z-junat) 9-vuotisella ostoliikennesopimuksella. Z- ja R-junat palvelevat työssäkäyntiä ja asiointiliikennettä ja junavuorojen tihentäminen nähdään tärkeänä toimenpiteenä pidemmällä aikavälillä. Tarjonnan osalta on kuitenkin

huomioitava muutokset liikkumistottumuksissa ja liikkumisen ajallisessa jakautumisessa. Alueellisen junaliikenteen kehittämisen ja mahdollisten junavuorojen lisäämisen osalta on tarve tiivistää yhteistyötä kuntien sekä Päijät-Hämeen liiton, Uudenmaan liiton, LVM:n, VR:n ja HSL:n kesken.

Liikenne 12 -suunnitelman linjausten mukaisesti valtio uusii junien kulunvalvontajärjestelmän toteuttamalla **Digiratahankkeen** ([Liikenne 12 -suunnitelma, 2021; Digirata, 2022](#)). Nykyisen kulunvalvontajärjestelmän elinkaari päättyy 2030-luvun puoliväliin mennessä. Lisäksi uudet ratalinjaukset vaativat EU:n velvoittamana uudenlaista kulunvalvontaa ([ERTMS, European Rail Traffic Management System, 2019](#)). Digirata mahdollistaa ratakapasiteetin kasvattamisen sekä mahdollistaa junien lisäämisen rataverkolla, parantaa junaliikenteen täsmällisyyttä ja luotettavuutta, vähentää häiriöiden vaikutuksia ja kestoja sekä lisää rataverkon turvallisuutta. Digirata lisää myös osaltaan mahdollisuuksia lähi- ja taajamajunaliikenteen kehittämiseksi Helsingin seudulla, kun ruuhkaisia rataosuuksia on mahdollista liikennöidä tiheämällä junaväleillä. Digirata -hankkeen ja kalustohankinnan myötä valmistaudutaan tihentämään junaliikenteen vuoroväli kaupunkiradoilla 10 minuutista 7,5 minuuttiin.

Digiradan mukainen ETCS-järjestelmä (European Train Control System) edellyttää uutta laitteistoa sekä ratainfraan että kalustoon. Valtio vastaa valtakunnallisen Digirata-hankkeen kustannuksista. Hankkeen toteuttamiseksi valtion ja kuntien tulee osaltaan varmistaa omistamiensa yhtiöiden junakaluston varustelu. Laittevarustelu täsmentyy investoinnin suunnittelun yhteydessä. Digiratahankkeen etenemissuunnitelman mukaisesti Digiradan rakentaminen tapahtuisi Helsingin seudulla pääosin vuosina 2030–2033 ja arvioitu käyttöönotto vuosi oli 2033. Helsingin seudun lähijunaliikenteen osalta kaluston varustelun tulisi olla ETC-yhteensopiva vuoteen 2033 mennessä. Oikoradan osalta rakentaminen tapahtuisi suunnitelman mukaan vuosina 2037–2038 ja käyttöönotto vuonna 2038. Kaluston varustelun kustannuksista ei ole vielä varmuutta, mutta kustannusten ennakoidaan olevan merkittäviä. Junaliikenteen järjestämisen osalta on selviteltävä investointitarpeita tarkemmin sekä valmistauduttava investointikustannuksiin. Uusi kulunvalvontajärjestelmä on käytössä koko Suomen rataverkolla vuoteen 2040 mennessä ([Digirata, 2022](#)).

Lähijunaliikenteen varikot edellytys junaliikenteen kehittämiseksi

Tulevaisuuden lähijunaliikenteen käyttöön hankittava uusi kalusto ei tule mahtumaan Ilmalan varikolle, joka toimii nykyisellään Pääkaupunkiseudun Junakalusto Oy:n (JKOY) lisäksi VR-Yhtymä Oy:n lähi- ja kaukojunaliikenteen junakaluston varikkona. Varikoita tarvitaan sekä junien huoltoon että säilyttämiseen. HSL:n arvioiden mukaan junaliikenteen kehittäminen edellyttäisi yhteensä lähes 140 junaa.

Pitkän aikavälin ratkaisun tulee tarjota säilytys- ja kunnossapitokapasiteetti 160 junayksikölle. Lähijunaliikenteen uusilla varikoilla on lähijunaliikenteen lisäksi merkittävä vaikutus valtakunnalliseen junaliikenteeseen, sillä varikoiden toteuttamisen myötä ruuhkaiselta Helsinki-Pasila -rataosuudelta on mahdollista vapauttaa kapasiteettia muun liikenteen käyttöön, kun huoltoraiteet voidaan ottaa linjaliikenteen käyttöön ja HSL:n junien kunnossapito siirretään pois Ilmasta. Myöskään uusia ratahankkeita ei kannata rakentaa, jos kapasiteettia ei saada vapautettua Helsinki-Pasila -osuudelta uusien varikoiden myötä.

Lähijunaliikenteen varikoiden suunnittelun edistämisestä Rantaradan, Kehäradan ja Pääradan suunnissa on sovittu MAL-sopimuksessa vuosille 2020–2031 ([MAL-sopimus, 2020](#)). Lähijunaliikenteen varikkojen toteutuksen etenemisessä on ollut merkittäviä haasteita, eikä varikoiden sijoittumisesta ole toistaiseksi tehty päätöksiä. HSL ei voi käynnistää uuden kaluston hankintaa ennen ensimmäisen varikon etenemistä. Kalustohankintojen viivästyminen voi johtaa siihen, ettei junakalusto tule riittämään suunnitellun liikenteen järjestämiseen.

Varikoiden toteutukseen tulee varata aikaa kapasiteetin lisäämisen viedessä useita vuosia. Varikkojen kaavoituksen voidaan arvioida kestävän noin 2–4 vuotta ja suunnittelun ja toteutuksen noin 4–5 vuotta. Sijaintien sopiminen onkin kiireellistä, jotta lähijunaliikennettä voidaan tulevaisuudessa kehittää ja kalustohankintoja toteuttaa. Uuden kaluston hankinta vie myös aikansa. Hankintaprosessin alusta kuluu noin 5 vuotta junan saapumiseen.

Varikoiden sijaintia on selvitetty lähijuna-alueen varikkoselvityksessä Väyläviraston toimesta vuonna 2020 ([Lähijunaliikennealueen varikkoselvitys, 2020](#)) ja Junakalustoyhtiön toimesta vuonna 2022 ([HSL-alueen lähijunaliikenteen alustava varikkoselvitys, 2022](#)). Selvityksissä on tunnistettu, että lähiliikenteen junien käyttöön tarvittaisiin kolme uutta varikkoa, joista kaksi olisi kunnossapitovarikkoja ja yksi säilytysvarikko. Varikoiden on edullista sijoittaa lähellä linjojen pääteposteja, jolloin junien siirtoajat ovat mahdollisimman lyhyitä ja liikennöinti varikoiden ja pääteasemien välillä on vähäistä. Näin ollen siirtoajat eivät kuormita ratakapasiteettia, eikä synny juurikaan ylimääräisiä liikennöintikustannuksia. Pienemmät liikennöintikustannukset tehostavat osaltaan joukkoliikenteen taloutta.

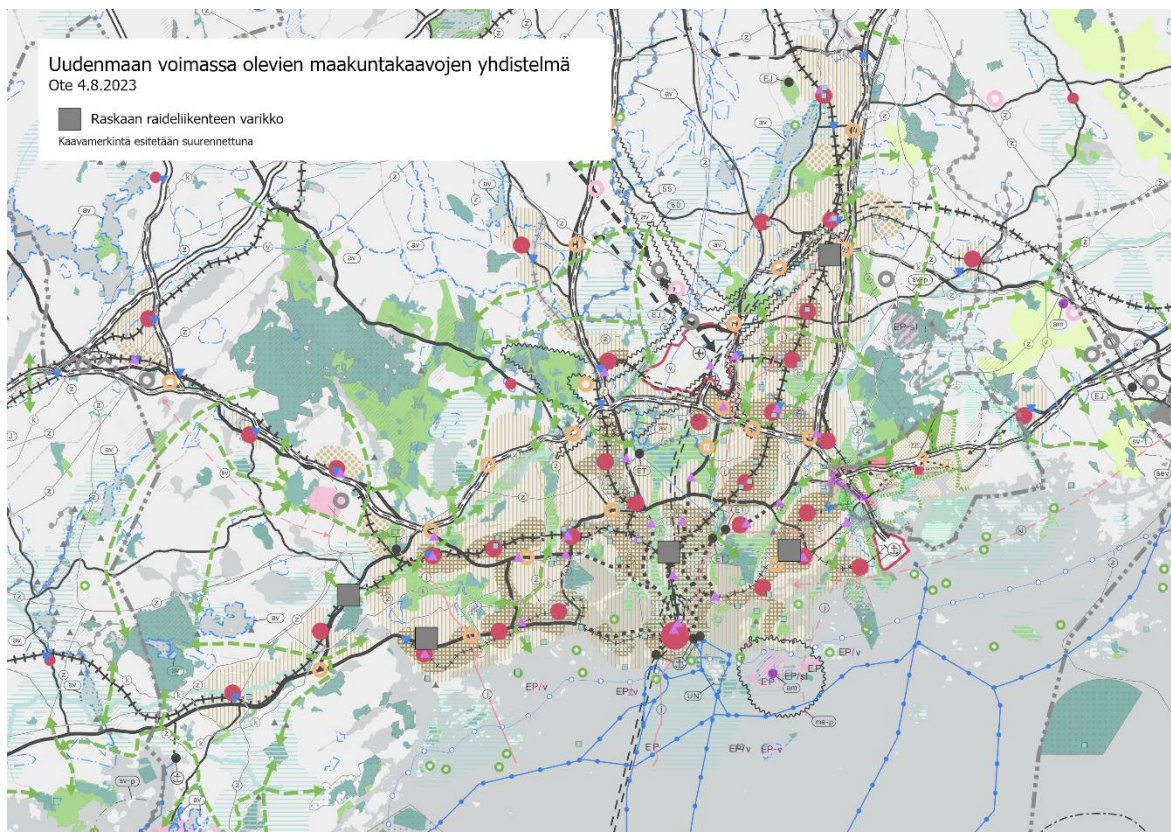
HSL-alueen lähijunaliikenteen alustavassa varikkoselvityksessä on esitetty, että Pääradan suunnalla hyvä varikon sijainti olisi lähellä Keravan liikennepaikkaa. Keravan läheisyydessä sijaitseva varikko palvelisi jatkossa myös Nikkilän ja Järvenpään lähijunaliikennettä. Keravan läheisyydestä toimivaksi sijainniksi on tunnistettu **Jäspilän alue**.

Rantaradan osalta toimivaksi varikon sijainniksi on tunnistettu Kaukalahden liikennepaikan läheisyys, joka toimii tulevaisuudessa Espoon kaupunkiradan pääteasemana. Varikon olisi hyvä sijaita lähellä Kirkkonummea, jolloin varikko palvelisi mahdollisimman hyvin myös Kirkkonummelle ja Siuntioon päättyvää liikennettä. Rantaradalta Kaukalahden ja Kirkkonummen läheisyydestä parhaimmiksi varikkosijainneiksi on tunnistettu **Mankin** ja **Luoman** alueet. Aiemmin tarkastelussa ollut Kirkkonummen Vuohimäki on jätetty pois tarkasteluista suuren siirtoajotarpeen ja mahdollisten kapasiteettiongelmien vuoksi.

Nykyisellään Kehäradan junien päätepiisteet ovat Helsingin rautatieasemalla, minkä johdosta Ilmalan varikon sijainti on hyvä, ja kalustomäärän kasvaessa uutta säilytyskapasiteettia kannattaakin toteuttaa palvelemaan ensisijaisesti muita linjoja, jotta Kehäradan liikenteen tarpeisiin riittää Ilmalassa kapasiteettia jatkossakin. Mikäli Ilmalan varikosta joudutaan luopumaan, Ilmalaa korvaamaan täytyy toteuttaa varikko Vantaalle Kehäradalle. Varikkoselvityksessä Kehäradan osalta tutkittiin kunnossapitovarikon sijainteja **Petaksessa** ja **Keimolassa**.

Kunnossapitokapasiteetin rakentamiseen tulisi varautua alusta alkaen, vaikka ensi vaiheessa toteutettaisiin pelkkä säilytysvarikko. Uusien junien kunnossapito voidaan arvioiden mukaan hoitaa Ilmalan varikolla, eikä uusien kunnossapitopaikkojen rakentaminen ole siten tarpeen ensimmäisessä vaiheessa.

Uusimaa 2050 -kaavassa lähijunaliikenteen varikkoja koskevat merkinnät ovat Helsingin Ilmalassa sekä uudet varikot Rantaradalla Kirkkonummen ja Espoon rajalla sekä Pääradalla Keravan Jäspilässä (kuva 21). Ilmalan varikko on merkitty Helsingin asemakaavoituksessa rautatiealueeksi ja Helsingin yleiskaavassa 2016 yhdyskuntateknisen huollon alueeksi. Mankin ja Luoman osalta alueet sijaitsevat Espoon eteläosien yleiskaavassa ja Kirkkonummen yleiskaavassa 2020 maa- ja metsätalousvaltaisella alueella. Kummallakaan alueella ei ole voimassa olevaa asemakaavaa. Varikoiden sijoittaminen alueelle edellyttäisi yleiskaavojen muuttamista ja asemakaavoitusta. Suunnittelutilanteen osalta Keravan Jäspilä on pisimmällä, sillä varikko sijaitsee Keravan yleiskaavassa 2035 teollisuus- ja varastoalueella, jonne saa sijoittaa logistiikka- ja varikkotoimintoja. Keravan ajantasa-asemakaavassa alue on merkitty rautatiealueeksi. Varikon sijoittaminen Jäspilään ei edellyttäisi kaavamuutoksia.

Kuva 21. Uusimaa-kaavassa raskaan raideliikenteen varikot on sijoitettu Helsingissä Ilmalaan, Rantaradalla Kirkkonummen ja Espoon rajalle (Mankki/Luoma) sekä Pääradalla Keuran Jäspilään.

Uusi säilytysvarikko tulisi liikenteellisen toimivuuden näkökulmasta rakentaa joko Pääradan varteen Keravan Jäspilään tai Rantaradalle Espoon Mankkiin tai Kirkkonummen Luomaan. Suunnittelutilanteen vuoksi Keravan Jäspilä on edullisempi paikka ensimmäiselle varikkohankkeelle, sillä alue on kaavoitettu rautatiealueeksi ja kaupunki on osoittanut halua varikon saamiseksi alueelleen.

Junaliikenteen kehittäminen ja kalustoinvestoinnit

- Valmistaudutaan lähijunaliikenteen kehittämiseen Kauklahteen, Järvenpäähän, Nikkilään sekä tarvittaviin kalustoinvestointeihin. Lähijunaliikenteen kehittäminen edellyttää varikoiden toteuttamista.
- Varmistetaan lähijunaliikenteen kaluston varustelu Digirata-hankkeen mukaisesti ja valmistaudutaan kaluston investointikustannuksiin. Valtio rahoittaa kalustovarustelun. Hyödynnetään mahdollista EU:n investointitukea rautatiekaluston varustelun kustannuksiin.
- Rakennetaan pistoraide pääradalta Hiekkaharju-Koivukylä-väliltä Hosantielle perustettavalle ratasepelin kuormauspaikalle.
- Lisätään eri toimijoiden yhteistyötä alueellisen junaliikenteen kehittämiseksi (mm. Päijät-Hämeen liitto, Uudenmaan liitto, kunnat, LVM, VR ja HSL).

Lähijunaliikenteen varikot

- Varmistetaan valtakunnallisen ja lähijunaliikenteen kehittäminen toteuttamalla kolme uutta lähijunaliikenteen varikkoa junaliikenteen tarpeisiin perustuen.
- **Uusimaa-kaavassa** raskaan raideliikenteen varikot on sijoitettu Helsingissä Ilmalaan, Rantaradalla Kirkkonummen ja Espoon rajalle (Mankki/Luoma) sekä Pääradalla Keravan Jäspilään.
- Uudet varikot toteutetaan Uusimaa -kaavan ratkaisun mukaisesti Pääradalle Keravan **Jäspilään**, Rantaradalle **Espoon ja Kirkkonummen rajan tuntumaan** sekä lähijunaliikenteen varikkoselvitykseen perustuen Kehäradalle **Petakseen**.
- Kunnat tekevät sitovat päätökset varikoiden sijainneista ja käynnistävät kaavoituksen viimeistään vuoden 2024 aikana, jotta uutta junakalustoa voidaan tarvittaessa hankkia niin, että uudet junat saapuvat vuonna 2030.
- Kunnat laativat varikoiden toteuttamisen edellyttävät kaavat.
- Junakalustoyhtiö toteuttaa varikot.
- Valtio osallistuu varikoiden suunnittelun ja rakentamisen kustannuksiin suuremmalla kuin 30 % osuudella, sillä varikot ovat edellytys valtion rataverkon kapasiteetin kasvattamiselle.

Seudullinen pikaraitioteiden verkosto kehittyy

Seudullisen pikaraitiotieverkoston kehittyminen on käynnistynyt jo aiempien MAL-sopimusten ([Ympäristöministeriö, 2022](#)), HLJ-suunnitelmien (kts. [Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma, 2015](#)) ja MAL 2019 -suunnitelman ([MAL 2019 -suunnitelma, 2019](#)) pohjalta. Raide-Jokerin rakennustyöt ovat loppusuoralla ja liikennöinti alkaa arviolta vuoden 2024 alussa. Kruunusiltojen rakentaminen on aloitettu ja tavoitteena on, että liikenne käynnistyisi vuonna 2028. Länsi-Helsingin raitioteiden toteutuksesta on sovittu MAL-sopimuksessa vuosille 2020–2031. Länsi-Helsingin raitiotiet yhdistyvät Helsingin kantakaupungin raitiotieverkkoon, Raide-

Jokeriin, Rantarataan ja Kehärataan sekä parantavat joukkoliikennejärjestelmän kokonaisuutta.

MAL 2023 -suunnitelman pohjalta pikaraitioteiden kehittämistä jatketaan seudullisena verkostona. Vuoteen 2035 mennessä aloitetaan seuraavien hankkeiden rakentaminen:

- Vantaan ratikka
- Pikaraitiotieyhteys Hakaniemi–Länsisatama
- Viikin–Malmin pikaraitiotie
- Jokeri 0 -yhteys

Seuraavien pikaraitiotiehankkeiden suunnittelua edistetään ja niiden toteutukseen valmistaudutaan ennen vuotta 2040:

- Tuusulanväylän pikaraitiotie
- Pikaraitiotie Matinkylä–Suurpelto–Kera–Leppävaara

Seudullisen pikaraitioteiden verkoston kehittyminen mahdollistaa laajasti kaupunkialueiden kehittämistä ja uutta maankäyttöä raideliikenteeseen tukeutuen. Pikaraitiotiet lisäävät joukkoliikenteen houkuttelevuutta, kestävien kulkutapojen käyttöä sekä vähentävät liikenteen hiilidioksidipäästöjä. Hankkeet edistävät seudun tasapainoista kehitystä, kun kaupunkikehittämistä tuodaan sosioekonomisesti heikommille alueille. Hakaniemi–Länsisatama-yhteys parantaa ja nopeuttaa tärkeiden liikenteellisten solmukohtien (Hakaniemi, rautatieasema, Länsisatama) välistä liikennettä ja jatkaa Kruunusiltojen yhteyttä keskustan läpi.

Pikaraitioteiden osalta on tärkeää varmistaa liikennöinnin nopeus (yli 25 km /h), jotta ko. yhteyksien ja joukkoliikenteen kilpailukykyisyys toteutuisi. Hankkeiden jatko-suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota myös varikoiden sijoittamiseen ja rahoitukseen, kalustotarpeisiin sekä liikennöinnin kilpailukykyisyyteen. Suunnittelussa on huomioitava myös bussilinjastojen muutostarpeet sekä joukkoliikenteen kokonaistaloudellisuus. Vaikutukset muuhun liikennejärjestelmään ja erityisesti bussiyhteyksien kehittämiseen, kuten vaihtopysäkkien suunnittelu ja toteutus on huomioitava myös. Vantaan pikaraitiotien osalta MAL 2023 -investointiohjelmassa on tunnistettu tarve vaihtopysäkkien toteutukselle Lahdenväylällä (vt 4), Porvoonväylällä (vt 7) sekä Tuusulanväylällä (kt 45).

Metron turvallisuutta ja luotettavuutta kehitetään

Metron kulunvalvontajärjestelmä on elinkaarensa lopussa ja sen luotettava käyttöikä lähenee loppuaan. MAL 2023 -suunnitelman investointiohjelmassa on linjattu

metron kulunvalvontajärjestelmän uusiminen käynnistettäväksi kaudella 2024–2027. Kulunvalvonnan uusiminen on pitkä projekti ja sitä tulee edistää hyvissä ajoin. Junakulunvalvontajärjestelmä on osa metron junaturvallisuuden varmistamista. Järjestelmäuusinta mahdollistaa tiheämmät vuorovälit junille ja näin ollen matkustajakapasiteetin lisäämisen tarvittaessa lisäjunien avulla. Aiempi arvio on ollut, että metron kapasiteetti loppuu tällä vuosikymmenellä, mutta korona on jonkin verran vähentänyt kiireellisyyttä. Nykyisellä kapasiteetilla ruuhkaisuus metrossa tulee kuitenkin lisääntymään, vaikka ruuhka-ajan kysyntä vähenisikin.

Hanke on koko pääkaupunkiseutua hyödyttävä hanke ja liittyy joukkoliikennejärjestelmän kokonaistoimivuuteen. Metron kapasiteettia ei voi korvata nopeasti muilla liikennevälineillä, mikäli metro ei toimi luotettavasti.

Pikaraitiotiet ja metro

- Pikaraitioiteita kehitetään verkostomaisesti MAL 2023-investointiohjelman pohjalta.
- Toteutetaan metron kulunvalvontajärjestelmän uudistaminen sekä met-roasemien peruskorjauksia.
- Pikaraitioteiden ja metron valtionavustuksissa on huomioitava myös va-rikoiden kustannukset.

Kävelyn edistäminen tukee liikennejärjestelmän sujuvuutta sekä kestävää ja terveellistä liikkumista

Kävely on ympäristöystävällinen, sosiaalisesti tasapuolinen ja niin ympäristölle kuin liikkujalle itselleen terveellinen kulkumuoto. Turvattomat ympäristöt vähentävät kävelyä. Turvattomiksi kävely-ympäristöiksi koetaan usein alueet, joilla on esimerkiksi suuri määrä autoliikennettä, kapeat jalkakäytävät, vaaralliset ylitykset tai huono va-laistus. ([Liikennejärjestelmän terveysvaikutukset, 2017.](#))

Ennen koronapandemiaa lähes kolmasosa (29 %) syksyn arkipäivän matkoista teh-tiin Helsingin seudulla jalan ([Liikkumistottumukset Helsingin seudulla 2018, 2019](#)). Koronapandemian myötä kävelyn osuus matkoista on noussut ainakin Helsingissä. Vaikka kävely on usein melko paikallinen liikkumismuoto, on se seudullisesta näkö-kulmasta aina osa jokaista matkaa. Kävely on myös ylivoimaisesti yleisin joukkoliik-enteen liityntämuoto: 96 % joukkoliikenteen liityntämatkoista tehdään Helsingin seudulla jalan. Kävelyolosuhteita parantamalla voidaan lisätä joukkoliikenteen käyt-töä ja parantaa matkakokemusta. Kävelyolosuhteet vaikuttavat myös asuinalueiden arvostukseen ja kävelyetäisyydellä olevia palveluita pidetään tärkeänä asuinalueen

viihtyisyystekijänä ([Seutubarometri, 2021](#)). Kävelyn edistämiseen liittyy kuitenkin haasteita niin seudullisen liikennejärjestelmän seurannan ja arviointimenetelmien kuin poliittisen tahtotilan rakentamisenkin näkökulmasta ([Kävelyn roolin määrittämisen strategisessa maankäytön ja liikenteen suunnittelussa, 2022](#)).

Kävelyn painoarvoa osana liikennejärjestelmää on tärkeää nostaa, minkä toteuttamiseksi Helsingin seudulla laaditaan kävelyn edistämishjelma. Laadittava kävelyn edistämishjelma tähtää kävelyn lisäämiseen sekä sen parempaan huomioimiseen liikenteen ja liikennejärjestelmän sekä maankäytön suunnittelussa niin itsenäisenä kulkumuotona kuin keskeisimpänä joukkoliikenteen liityntämuotona. Edistämishjelmassa laaditaan visio kävelylle ja sitä toteuttavat konkreettiset toimenpiteet. Valmistelussa huomioidaan kävely-yhteyksien laatu ja kunnossapito, infrastruktuurin kehittämiseen tarvittava rahoitus, seurantatietojen systematisointi, viestintä ja markkinointi, eri alueille soveltuvat toimenpiteet sekä toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi, mittarit ja seuranta. Työtä varten nimitetään ohjausryhmä, jossa on edustus niin seudun kunnista, valtiolta, HSL:stä kuin muilta keskeisiltä yhteistyötahoilta. Edistämishjelman linjaukset ovat:

1. valtio ja kunnat tukevat liikennejärjestelmän toimivuutta ja tasa-arvoa sektorirajat ylittäen panostamalla kävely-ympäristöön
2. hyvät kävely-yhteydet joukkoliikenteeseen mahdollistavat saumattoman ja helpon liikkumisen
3. liikkumisympäristö on miellyttävää ja tasa-arvoista sekä edistää terveyttä
4. kävelyn turvallisuus on keskeisimmillä alueilla priorisoitu korkealle
5. kävelyn hyvät vaikutukset tunnetaan laajasti ja niitä mitataan.

Alustavia linjauksia (avattu alla) käsitellään ja muokataan edistämishjelmassa. Myös linjauksia toteuttavat konkreettiset toimenpiteet valmistellaan edistämishjelmassa. Kävelyn edistäminen huomioidaan osana maankäytön ja liikenteen kehittämistä ensisijaisilla vyöhykkeillä sekä mm. joukkoliikenteen liityntäliikenteen näkökulmasta (esim. kävelyreitit asemille). Edistämishjelman laadinnan lisäksi kävelyolosuhteita parannetaan erityisesti seudun keskuksissa.

Valtio ja kunnat tukevat liikennejärjestelmän toimivuutta ja tasa-arvoa sektorirajat ylittäen panostamalla kävely-ympäristöön

Valtio ja kunnat tukevat liikennejärjestelmän tasa-arvoa ja turvallisuutta edistämällä kävelyä: kulkumuotoa, jota kaikki asukkaat käyttävät vähintään matkan alussa ja lopussa, ja jota suurin osa lapsista ikääntyneisiin voi hyödyntää.

Jalankulku- ja pyörävyöhykkeet ovat edelleen asukkaiden suosimia liikuntapaikkoja ja niiden ympärivuotinen ylläpito on priorisoitu korkealle.

Aktiivinen liikkuminen alkaa pienestä ja muodostuu osaksi elämää ja rutiineja. Aktiivista liikkumista tukeva ympäristö on omalta osaltaan kääntänyt liikkumattomuuden ja ylipainon aiheuttamat ongelmat laskuun.

Liikennesektori tekee säännöllistä yhteistyötä yli sektorirajojen, erityisesti opetuksen ja terveydenhuollon ammattilaisten asiantuntemusta hyödyntäen, mikä edistää kaikkien sektoreiden tavoitteiden toteutumista.

Helsingin seudulla maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnittelussa toteutetaan EU-tasolla ja Suomessakin sovellettavaa terveys kaikissa politiikoissa -periaatetta ([Health in all policies/HIAP](#)).

Hyvät kävely-yhteydet joukkoliikenteeseen mahdollistavat saumattoman ja helpon liikkumisen

Hyvät kävely-yhteydet muodostavat yhdessä joukkoliikenteen kanssa liikkumisen kokonaisuuden, joka mahdollistaa sujuvan liikkumisen ilman autoa niin lyhyillä kuin pitkilläkin matkoilla. Kävely-yhteydet joukkoliikenteeseen ovat esteettömiä, sujuvia ja toimivia ympäri vuoden.

Joukkoliikenteen asemat ja pysäkit ovat turvallisia, siistejä ja miellyttäviä kutsuen käyttämään joukkoliikennettä. Asemanseutujen vahvistaminen kävely-ympäristöinä tukee ydinalueiden eloisuutta, houkuttelevuutta ja elinvoimaisuutta sekä parantaa mahdollisuuksia kannattavien palveluiden tarjoamiselle. Asemat toimivat myös eri alueiden maamerkkeinä ilmentäen vaikutusalueensa hyviä ominaispiirteitä.

Liikkumisympäristö on miellyttävää ja tasa-arvoista sekä edistää terveyttä

Kävely-ympäristö on miellyttävää ja kutsuu kulkemaan: liikkumisympäristö edistää terveyttä. Keskusta-alueilla sekä aluekeskustoissa on mukavaa ja turvallista liikkua jalan ja jalankulku ja pyöräily ovatkin niiden pääasiallisia kulkumuotoja. Liikkujalle maksuttomana ja tilatehokkaana kulkumuotona kävelyn edistäminen on parantanut liikennejärjestelmän tasa-arvoa ja toimivuutta. Kävely-ympäristöt toteutetaan esteettöminä ja erityisryhmien tarpeet otetaan laajasti huomioon.

Liikkumisympäristöä on monipuolistettu ja sen miellyttävyyttä on parannettu erilaisin valo- ja ääniteoksien, värien, kävelykaduin sekä julkisin taideteoksien etenkin seudun keskuksissa. Kävely-ympäristöä koristaa julkinen ja yhteisöllinen taide ja ennen harmaita, betonisia ja pimeitä alikulkuja on parannettu myös yhteistyössä esimerkiksi koulujen ja ammattioppilaitosten kanssa. Tämä on samalla vähentänyt julkiseen

ympäristöön kohdistuvaa ilkivaltaa ja tuonut siten kustannussäästöjä huolto- ja ylläpitotarpeen vähennyttä.

Miellyttävä liikkumisympäristö lähivihreineen tukee luonnon monimuotoisuutta, ilmastomuutokseen sopeutumista sekä asukkaiden mielenterveyttä. Alakoululaislasten on turvallista kulkea yksin ja suurin osa heistä käveleekin, skeittailee, potkulautaillee tai pyöräilee koulumatkat. Aktiivinen liikkumisympäristö ylläpitää myös vanhenevan väestön itsenäistä liikkumista ja toimintakykyä.

Kävelyn turvallisuus on keskeisimmillä alueilla priorisoitu korkealle

Autoilun melu, pakokaasut ja turvallisuushaitat on minimoitu siellä, missä on paljon jalankulkijoita ja pyöräilijöitä. Erityisesti seudun keskuksissa autoilijat liikkuvat aktiivisten kulkumuotojen ehdoilla, mikä on varmistettu esimerkiksi alueellisilla, alhaisilla nopeusrajoituksilla ja tarvittaessa myös hidastein ja ajokielloin. Liikkumisympäristö viestii sopivasta nopeudesta varmistaen, ettei autolla tule ajettua liian kovaa, mikä on kaikkien liikkujien etu.

Lyhyiden automatkojen määrä on vähentynyt, mikä näkyy autoliikenteen verkolla sujuvuuden kasvuna ja matka-aikojen vaihtelun vähenemisenä. Tämä on osaltaan mahdollistanut sujuvuuden ja riittävät ajonopeudet niillä väylillä, joissa ihmiset liikkuvat vain ajoneuvojen sisällä.

Kävelyn hyvät vaikutukset tunnetaan laajasti ja niitä mitataan

Ympäristön miellyttävyyden vaikutukset liikkumiseen ovat laajasti tiedossa ja dokumentoitu. Jalankulun hankkeiden hyöty-kustannussuhteiden laskemiseksi on kehitetty toimivia menetelmiä ja niiden hyödyntäminen on kiinteä osa maankäytön ja liikenteen suunnittelua. Kävelyn määriä mitataan ja seurataan. Kävelyolosuhteita arvioidaan ja asukkaiden näkemyksiä hyödynnetään kävelyn edistämisessä.

Myös työnantajat ovat heränneet aktiivisen liikkumisen hyötyihin, minkä vuoksi niin julkisen kuin yksityisen sektorin työnantajista useimmat tukevat työntekijöidensä aktiivista liikkumista työpaikoille ja vapaa-ajalla.

Pyöräliikenne on terveellinen ja tilatehokas kulkumuoto

Pyöräliikenne on ympäristöystävällinen, sosiaalisesti tasapuolinen ja tilatehokas sekä niin liikkujalle itselleen kuin ympäristölle terveellinen kulkumuoto. Pyöräliikenteen määrään keskeisesti vaikuttavia tekijöitä ovat yhdyskuntarakenne ja

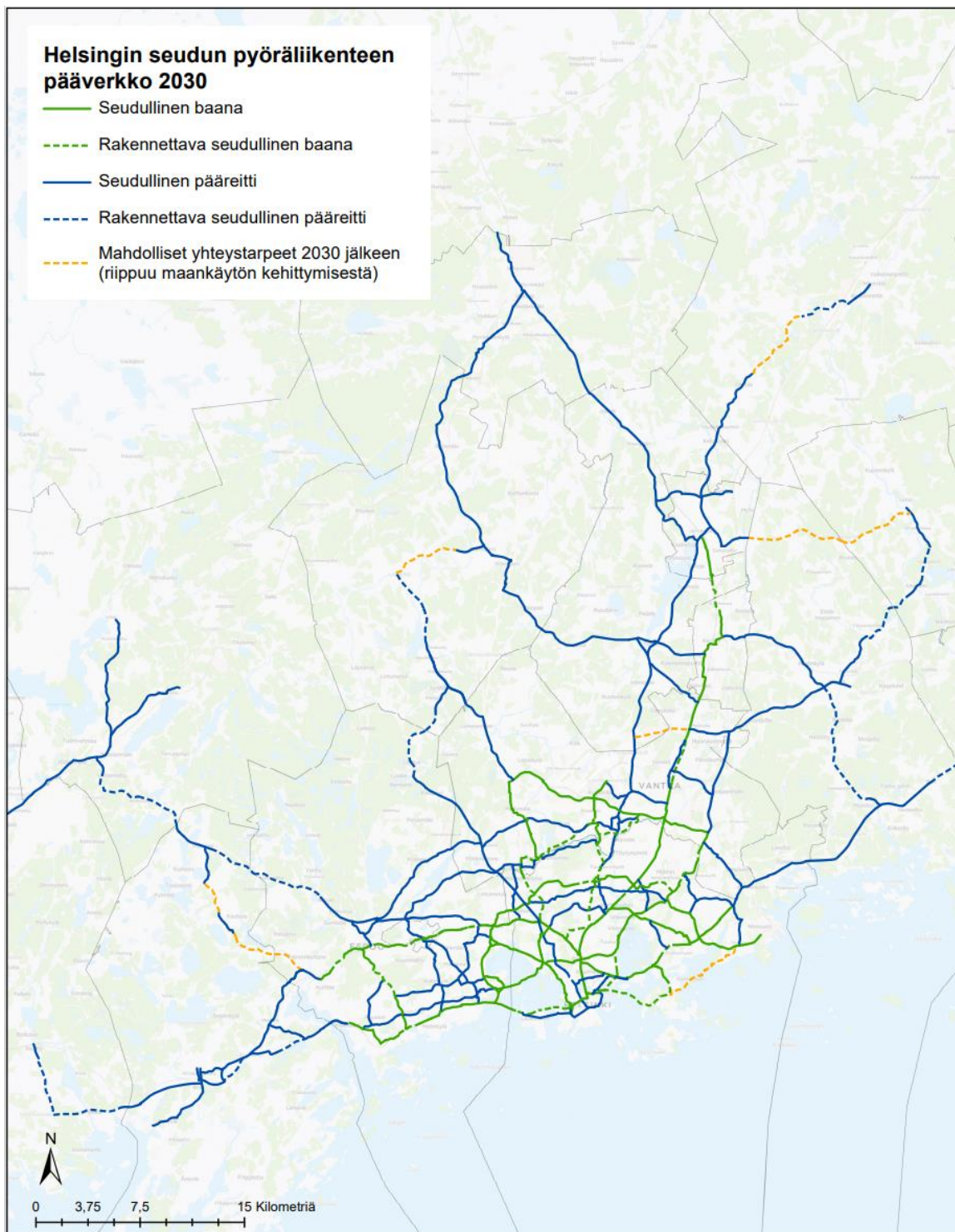
liikenneverkko, pyöräilyinfrastruktuurin laatu sekä muiden kulkutapojen hinnoittelu ([Liikennejärjestelmän terveysvaikutukset, 2017](#)).

Vuoden 2018 syksyllä keskimäärin 9 % arkipäivän matkoista tehtiin Helsingin seudulla pyöräillen. Pyöräiliikenteen seudullisia haasteita ovat puuttuvat yhteydet etenkin osassa KUUMA-seutua ja seudullisesti jäsentymätön verkko sekä puutteet sen laadussa. Yhteyksien kehittämistä haastavat seudulla osin pitkät etäisyydet, vaihtelevat nykyiset ja potentiaaliset käyttäjämäärät sekä epävarmuudet pyöräilymäärien kehityksessä. Myös seudullisen pyöräilyverkon kunnossapidon laatu erityisesti talvella ja sen seudullinen vaihtelevuus ovat pyöräiliikenteen kannalta ongelmallisia. ([Liikkumistottumukset Helsingin seudulla 2018, 2019](#).)

Laadukas pyöräiliikenteen infrastruktuuri on yksi tärkeimmistä keinoista lisätä pyöräilyä. Liikenteen päästöjen vähentämisen kannalta vaikuttavimpia hankkeita ovat baanahankkeet sekä uudet pyöräiliikenteen yhteydet ja pyöräkaistat. Fossiilittoman liikenteen tiekartassa linjataan, että valtio ohjaa kävelyn ja pyöräilyn investointiohjelmaan rahoitusta 30 milj. euroa/vuosi vuosina 2022–2024 ja vuoden 2024 jälkeisistä tukitasoista päätetään osana Liikenne12 -työtä. Rahoituksen edellytyksenä on, että kunnat käyttävät kävely- ja pyöräiliikenteen hankkeiden rahoittamiseen vastaavan summan. ([Fossiilittoman liikenteen tiekartta, 2021](#); [Liikenne 12 -suunnitelma, 2021](#).)

Pyöräilyn houkuttelevuuden lisäämiseksi Helsingin seudulla luodaan miellyttävää ja turvallista pyöräily-ympäristöä edistämällä laadukkaan ja yhtenäisen seudullisen pääverkon toteutusta. Pyöräilijöiden nopeuserot vaihtelevat, samoin pyörien koot: tavaroiden ja ihmisten kuljetukseen soveltuvat taakkapyörät ja peräkärryt edellyttävät enemmän tilaa kuin perinteiset kaksipyöräiset polkupyörät. Niin pyöräiliikenteen houkuttelevuuden kuin liikenneturvallisuuden näkökulmasta on tärkeää, että rakennettava infrastruktuuri mahdollistaa erilaisten pyöräilijöiden nopeuserot ja tilantarpeen.

Helsingin seudun pyöräilyn pääverkon päivitys on valmistunut syyskuussa 2022 (kuva 22). Helsingin seudun pyöräiliikenteen pääverkko (804 km) muodostuu seudullisista pääreiteistä ja pääreittien laadukkaimmista ja käytetyimmistä osuuksista eli baanoista. Seudulliset pääreitit (556 km, 69 % pääverkosta) yhdistävät eri kuntien kuntakeskukset ja merkittävimmät aluekeskukset toisiinsa ja varmistavat pääverkon seudullisen jatkuvuuden kuntarajoista riippumatta. Baanat (248 km, 31 % pääverkosta) yhdistävät seudun kuntakeskuksia tai aluekeskuksia keskenään yhteyksissä, joissa pyöräiliikenteen kysyntä on suurinta.

Kuva 22: Helsingin seudun pyöräliikenteen pääverkko vuoteen 2031.

Rakennettavaa pääverkkoa on yhteensä 138 km (17 % koko verkosta), josta 62 km on pääreittejä ja 76 km baanoja. Lisäksi verkolla on parannettavia osuuksia, joista suuri osa koskee baanaverkon osalta pyörätien leventämistä sekä jalankulun ja pyöräliikenteen erottelua. Vastaavia parannustarpeita on myös seudullisilla pääreiteillä.

Toimenpideohjelman yhteenlaskettu kustannusarvio on noin 420 miljoonaa euroa vuoteen 2031 mennessä, josta noin 220 miljoonaa kohdistuu vuosina 2024–2027 toteutettaviin ensimmäisen hankekorin toimenpiteisiin. Kustannusarviot perustuvat joko olemassa oleviin suunnitelmiin tai kilometripohjaisiin arvioihin. Verkon toteutus priorisoidaan seudullinen tasapuolisuus huomioiden.

Myös pyöräliikennemäärien seuranta systematisoidaan. Pääverkon päivitystyössä on tunnistettu ne kohdat, joihin pyöräliikenteen automaattisia laskimia olisi hyvä lisätä pyöräliikennemäärien verkollisen seurannan parantamiseksi. MAL 2023 -suunnitelmakaudella toteutetaan seudullisen pyöräilyn pääverkon puuttuvat osat sekä varmistetaan verkon hyvä laatutaso ja talvikunnossapito vuoteen 2030 mennessä. Toimenpiteen toteutuminen edellyttää, että kunnat ja valtio lisäävät rahoitustaan pyöräilyn pääverkon edistämiseksi. Suunnitelmakaudella seurataan verkon toteutusta ja parannetaan kunnossapitoa pääverkkosuunnitelman mukaisesti. Pyöräilyn edistämisessä hyödynnetään kansainvälisiä verkostoja ja kokemuksia ja tiedonvaihtoa eri toimijoiden kesken lisätään. Pyöräilyn pääverkkotyön jatkotyönä valmistellaan tarvittaessa pyöräilyn seudullinen viitoitus- ja opastussuunnitelma.

Toimiva pyöräliikenne edellyttää laadukkaan seudullisen pääverkon lisäksi kattavaa ja hyvää infrastruktuuria kunnan muilla alueilla. Keskeisiä alueita ovat esimerkiksi seudun kuntien keskukset ja alakeskukset, joissa pyöräliikenteen kilpailukyvyn varmistaminen on erityisen tärkeää. Pyöräilyn seudullisen pääverkon lisäksi kunnat ja valtio parantavat pyöräliikenteen edellytyksiä yhteistyössä myös pääverkon ulkopuolisilla väylillä ja alueilla.

Liikkumisen ohjaus on osa kestävän liikkumisen keinovalikoimaa

Liikennejärjestelmän toimivuutta voidaan tehostaa neuvonnalla ja markkinoinnilla, jota kutsutaan myös liikkumisen ohjaukseksi. Liikkumisen ohjauksella pyritään edistämään kestävien kulkutapojen valintaa. Liikkumisten ohjauksen toimenpiteillä liikkumista aiheuttavat toimijat, kuten työpaikat, koulut, palvelut ja tapahtumien järjestäjät, voivat vaikuttaa omien työntekijöidensä tai asiakkaidensa liikkumiseen.

Liikkumisen ohjauksen toimenpiteitä ovat esimerkiksi työpaikkojen ja koulujen liikkumissuunnitelmat sekä erilaiset kestävän liikkumisen tiedotus- ja markkinointikampanjat. Liikkumisen ohjausta hyödyntävissä Euroopan maissa toiminta on usein keskitetty valtion alaisuudessa olevalle toimijalle, joka koordinoi toimintaa ja vastaa esimerkiksi rahoituksista eri projekteille. Tämän lisäksi voi olla erilaisia seudullisia toimijoita. Eräissä maissa, kuten Belgiassa, laki edellyttää liikkumissuunnitelmien laatimista isoimmilta yrityksiltä. Liikkumisen ohjauksen vaikuttavuutta selvittäneen

tutkimuksen mukaan liikkumisen ohjauksen toimenpiteillä on voitu vähentää henkilöautomatkoja toimenpiteen mukaan yhdestä prosentista jopa 50 %:iin ([Liikkumisen ohjauksen keinojen vaikutukset kulkutapaan, 2016](#)).

Fossiilittoman liikenteen tiekartassa ([Fossiilittoman liikenteen tiekartta, 2021](#)) on esitetty, että liikkumisen ohjauksen valtionavustuksen tasoa nostettaisiin nykyisestä noin 0,6–0,9 miljoonan euron tasosta 2,5 miljoonaan euroon. Valtionavustusta pyritään hyödyntämään myös Helsingin seudun liikkumisen ohjauksen hankkeissa.

Liikkumisen ohjauksen työtä tukevat muun muassa erilaiset liikkumisen ohjauksen hankkeet sekä Viisaan liikkumisen verkosto – VILI. VILI-verkosto yhdistää liikkumisen ohjauksen parissa työskenteleviä ja asiasta kiinnostuneita tahoja Suomessa. Helsingin seudulla ei toistaiseksi ole tahoa, joka koordinoisi ja toteuttaisi liikkumisen ohjausta seudullisesti. Kunnat ja muut organisaatiot toteuttavat liikkumisen ohjauksen toimenpiteitä muun toimintansa ohessa. Liikkumisen ohjaukselle tarvitaan lisää painoarvoa ja jatkuvuutta.

Osapuolet toteuttavat rohkeasti erilaisia liikkumisen ohjauksen hankkeita ja osallistuvat aktiivisesti Viisaan liikkumisen verkoston toimintaan. Toimenpiteiden vaikutukset tunnistamalla löydetään tehokkaimmat keinot erilaisiin kohteisiin ja edistetään liikkumisen ohjauksen toiminnan jatkuvuutta ([Liikkumisen ohjauksen keinojen vaikutukset kulkutapaan, 2016](#)). Lisäksi edistetään liikkumissuunnitelmien tekoa niin julkisen kuin yksityisen sektorin isoimmilla työpaikoilla (esim. yli 200 työntekijän työpaikoilla).

Kävely

- Laaditaan kävelyn seudullinen edistämishjelma ja toteutetaan sitä.
- Kunnat ja valtio lisäävät toimillaan kävelyä merkittävästi. Kunnat ja valtio panostavat nykyistä enemmän laadukkaiden kävelyn yhteyksien kehittämiseen erityisesti seudun keskuksissa.

Pyöräily

- Kunnat ja valtio toteuttavat seudullisen pyöräilyn pääverkon puuttuvat osat sekä varmistavat hyvän laatutason ja talvikunnossapidon vuoteen 2031 mennessä. Kunnat ja valtio lisäävät merkittävästi rahoitustaan pyöräilyn pääverkon toteutukseen. Pyöräilyn pääverkon toteutus edellyttää 220 miljoonan euron rahoitusta vuosille 2024–2027. Rahoitustarpeesta 30 milj. euroa kohdistuu valtion verkolle.
- Kunnat ja valtio lisäävät toimillaan pyöräilyä merkittävästi. Kunnat ja valtio panostavat nykyistä enemmän laadukkaiden pyöräilyn yhteyksien kehittämiseen erityisesti seudun keskuksissa.

Liikkumisen ohjaus

- Kunnat ja valtio edistävät kestävien kulkutapojen käyttöä liikkumisen ohjauksen keinoin. Seudun toimijat toteuttavat kestävä liikumisen hankkeita sekä parantavat kestävä liikumisen neuvontaa mm. uusille asukkaille.
- Yksityiset ja julkiset toimijat toteuttavat liikkumissuunnitelmia suurimmilla työpaikoilla (erityisesti työpaikoilla, joissa on vähintään 200 työntekijää). Yrityksiä kannustetaan lisäämään joukkoliikenteen työsuhtematkalippujen ja työsuhtepyörien tarjontaa työntekijöilleen.

5.1.4. Vähennämme liikenteen ja asumisen CO₂ -päästöjä

Liikenteen päästöjä vähennetään monipuolisella keinovalikoimalla

Kansallisella tasolla Suomi on sitoutunut vähentämään taakanjakosektorille kuuluvan kotimaan liikenteen kasvihuonekaasupäästöjä vähintään 50 prosentilla vuoteen 2030 mennessä. Vuoteen 2045 mennessä tavoitellaan kokonaan fossiilitonta liikennettä. Fossiilittoman liikenteen tiekartassa on kuvattu keinoja, joilla kotimaan liikenteen päästövähennystavoitteet saavutettaisiin.

EU on asettanut tavoitteekseen saavuttaa ilmastoneutraaliuden vuoden 2050 mennessä. Välitavoitteena on vähentää kasvihuonekaasupäästöjä 55 % vuoteen 2030 mennessä. Tätä tavoitetta toteuttamaan komissio on antanut ns. [55-valmiuspaketin](#), joka sisältää joukon ilmasto- energia- ja liikennelainsäädännön tarkistuksia sekä uusia aloitteita. Paketti sisältää mm. tieliikenteen ja rakennusten lämmityspolttoaineiden päästökauppaa, henkilö- ja pakettiautojen CO₂-raja-arvoja ja vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluinfrastruktuuria koskevia aloitteita sekä monia muita kokonaisuuksia, joita ei käsitellä tässä suunnitelmassa tarkemmin.

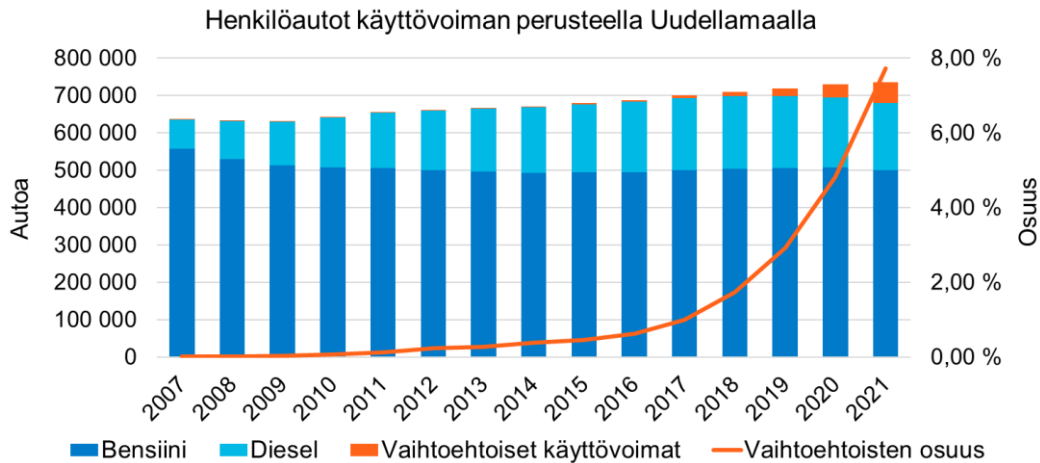
Liikenteen valtakunnallisen kasvihuonekaasupäästöjen perusennusteen 2020–2045 mukaan liikenteen kasvihuonekaasupäästöt vähenevät nykyisillä toimenpiteillä noin 40 % vuosina 2005–2030 (tavoite 50 %) ([Tieliikenteen perusennuste, 2021](#)). Ennusteessa otetaan huomioon sellaisten ohjauskeinojen arvioidut vaikutukset, joista on tehty päätös ennen vuodenvaihdetta 2019/2020.

Helsingin seudulla MAL 2023 -suunnitelman hiilineutraaliustavoitteen tavoitetasoksi on asetettu, että liikenteen CO₂-päästöt ovat lähellä nollaa vuoteen 2040 mennessä. Lisäksi kestävästä yhdyskuntarakenteesta ja liikenteen yhteensovittamisesta seudun henkilöautoliikenteen päästöt vähenevät sopusoinnussa kansallisten päästötavoitteen kanssa. Liikenteen päästövähennystavoitteet ovat haasteelliset ja niiden toteuttamiseksi tarvitaan laaja ja monipuolinen keinovalikoima.

Liikenne on sähköistymässä nopeaa vauhtia. Perusennusteen arvion mukaan Suomessa on 600 000 sähköautoa vuonna 2030. Arvioiden ja tapahtuneen kehityksen mukaan Helsingin seudulla ajoneuvokanta uudistuu vielä hieman muuta maata nopeammin. Uudellamaalla liikennekäytössä olevien henkilöautojen keski-ikä oli 10,3 vuotta vuonna 2021. Koko maan osalta vastaava luku vuonna 2021 oli 12,6 vuotta. ([Helsingin seudun liikennejärjestelmän tilan seuranta, 2022](#))

Liikenteen sähköistyminen on nopeassa murroksessa ja vaihtoehtoisten käyttövoimien osuus ensirekisteröinneistä on jatkuvassa kasvussa. Vaihtoehtoisten käyttövoimien osuus henkilöautojen ensirekisteröinneistä oli vuonna 2021 20 prosenttia. Liikennekäytössä olevista ajoneuvoista täyssähkö-, kaasu- ja ladattavien hybridiajoneuvojen osuus on kuitenkin vielä suhteellisen pieni. Niiden osuus Suomessa oli maaliskuun 2022 lopussa noin 4,8 %. Uudellamaalla vaihtoehtoisten käyttövoimien osuus kasvoi vuoden 2021 aikana viidestä prosentista kahdeksaan prosenttiin (kuva 23). Ladattavat hybridit kattavat lähes 68 % vaihtoehtoisten käyttövoimien

ajoneuvoista, mutta myös täyssähkö- ja kaasuautojen prosentuaalinen kasvu on ollut viime vuosina merkittävää.

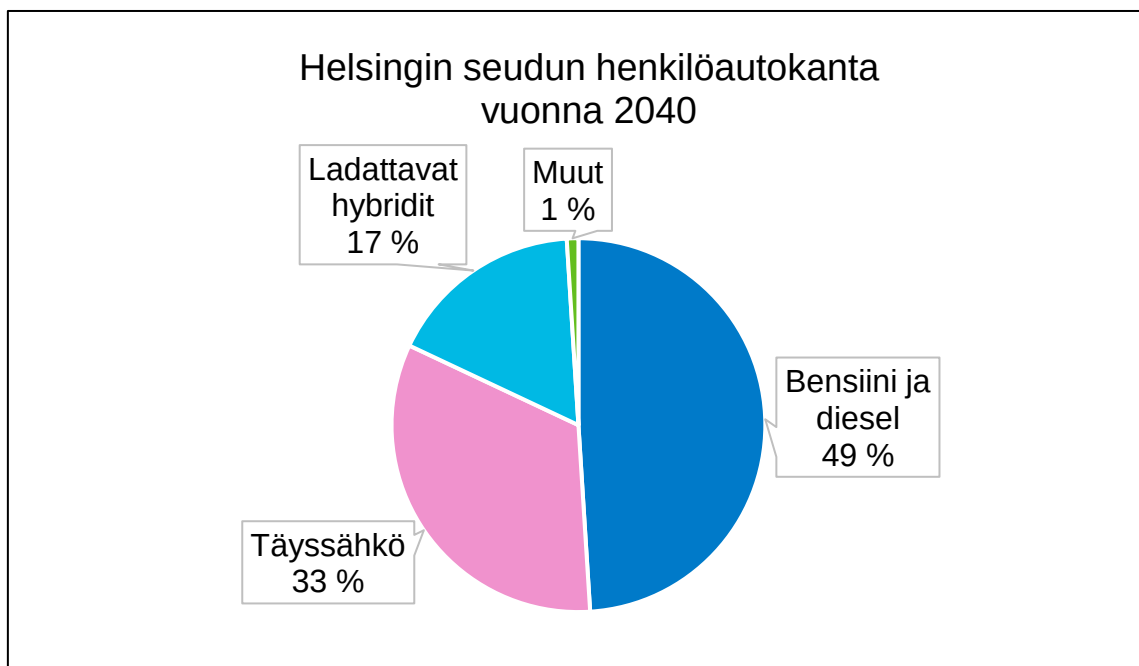

Kuva 23: Henkilöautot käyttövoiman perusteella Uudellamaalla vuosina 2007–2021 ([Helsingin seudun liikennejärjestelmän tilan seuranta, 2022](#)).

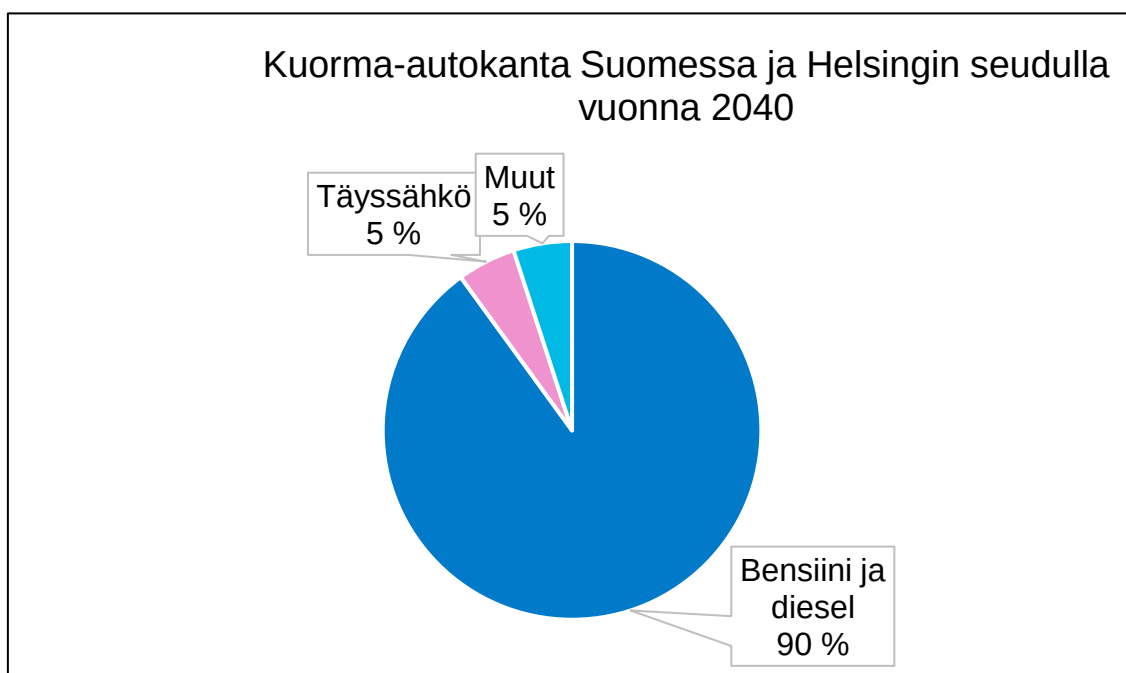
Ajoneuvokannan uudistumisen ja liikenteen sähköistymisen hidasteeksi voi kuitenkin nousta epävarma maailmantilanne, sähköajoneuvojen komponenttien saatavuus, hintojen nousu sekä puutteellinen latausverkosto.

Valtakunnallisen perusennusteen pohjalta on laadittu ennuste ajoneuvokannan muutoksista Helsingin seudulla. Ennusteen mukaan vuonna 2040 Helsingin seudulla vaihtoehtoisia käyttövoimia käyttäviä ajoneuvoja on reilu 51 %, kun muualla Suomessa vastaava luku on noin 46 % (kuva 24). Toisaalta kuorma-autokannan ei oleteta olevan merkittävästi erilainen Helsingin seudulla koko Suomen kuorma-autokantaan verrattuna. Ennusteiden mukaan kuorma-autokannasta vielä 90 % on bensiini- ja dieselkäyttöisiä vuonna 2040 (kuva 25).

Pelkkä autokannan uudistuminen ei riitä päästövähennystavoitteiden saavuttamiseen, koska on arvioitu, että autoteollisuus ja sähkötuotanto eivät ehdi uudistua siihen vaadittavassa tahdissa. Ajoneuvokannan uudistumista ja liikenteen sähköistymistä on kuitenkin mahdollista nopeuttaa erilaisilla hankintatuilla, ajoneuvoille asetettavilla päästörajoilla sekä latausverkkoa kehittämällä. MAL-suunnittelulla tulee tukea myös ajoneuvokannan nopeaa uudistumista varmistamalla, että seudun vaihtoehtoisten käyttövoimien latausverkko on riittävän kattava sekä vastaa kasvavaan kysyntään niin henkilö- kuin tavaraliikenteenkin osalta.

Kuva 24: Helsingin seudun henkilöautokanta vuonna 2040 (Helsingin seudun autokanta ja yksikköpäästökertoimet 2040, 2021, ei julkaistu).

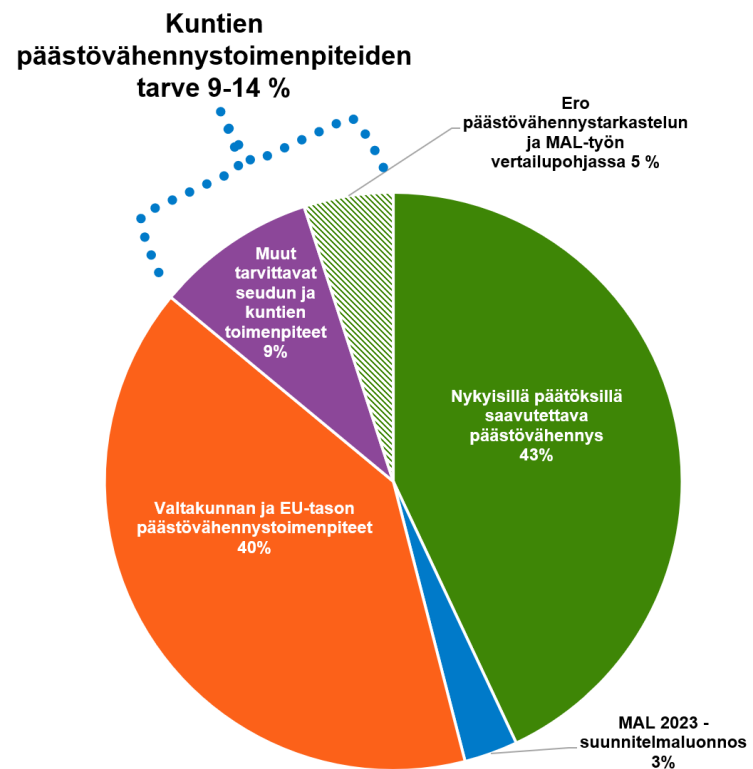
Kuva 25: Kuorma-autokanta Suomessa ja Helsingin seudulla 2040 (Helsingin seudun autokanta ja yksikköpäästökertoimet 2040, 2021, ei julkaistu).

Ajoneuvokannan uudistumisen edistämisen lisäksi tulee pyrkiä lisäämään kestävien kulkutapojen osuutta ja vähentämään henkilöautoliikenteen suoritetta. Koska koko päästövähennys on haastavaa ratkaista ainoastaan seudullisin toimenpitein, on

tarkasteluun lisätty EU- ja valtakunnallisen tason toimenpiteet, kuntien omat toimenpiteet sekä yritysten toimenpiteet, joita ovat erityisesti logistiikan päästövähennystoimet.

Tieliikenteen päästövähennysvähennyspotentiaalia Helsingin seudulla tutkittiin fossiilittoman liikenteen tiekartan toimenpiteiden pohjalta talven 2022–2023 aikana. Työssä on haettu maksimaalinen ajoneuvokannan uudistumisnopeus, johon tiedossa olevilla toimenpiteillä päästään. Helsingin seudun tieliikenteen päästövähennystarkastelun perusteella voidaan arvioida, että osa Helsingin seudun CO₂-päästövähennystavoitteesta voidaan saavuttaa EU- ja valtakunnan tason toimenpitein mm. ajoneuvokannan uudistumisen

ja fossiilisten polttoaineiden korvaamisen myötä. Kokonaisuudessaan eri toimenpiteiden mahdollistama päästövähennyspotentiaali on 82 % vuoden 2005 tasosta. On kuitenkin epävarmaan, että toteutuvatko esitetyt toimenpiteet eivät sellaisenaan esitettyssä aikataulussa tai laajuudessa.

Kuva 26. Liikenteen CO₂ -päästövähennyspotentiaali ja kuntien tarvittavat lisätoimenpiteet Helsingin seudulla.

Henkilö- ja pakettiautojen CO₂-päästöjen osalta EU:n jäsenmaat ja parlamentti hyväksyivät syksyllä 2022 Euroopan komission ehdotuksen mukaiset EU-tason tavoitteet, jotka koskevat uusien ajoneuvojen hiilidioksidiraja-arvoja. Uusien ajoneuvojen päästöraja-arvot kiristyvät vuonna 2030 henkilöautojen osalta -55 % (nyt -37,5 %) ja pakettiautojen osalta -50 % (nyt -31 %). Esitetyillä raja-arvoilla polttomoottorikäyttöisten henkilö- ja pakettiautojen sekä ladattavien hybridien ja kaasuajoneuvojen valmistaminen loppuu käytännössä vuonna 2035. Nollapäästöisten ajoneuvojen eli

täyssähkö- ja vetyajoneuvojen osuus ajoneuvokannasta kasvaa raja-arvojen kiristyksessä.

Lisäksi komissio on antanut ehdotuksensa hiilidioksidirajojen kiristämisestä uusille markkinoille saatettaville raskaille ajoneuvoille. Asetus ohjaa täyssähkö- ja vetyajoneuvojen valmistukseen ja myyntiin. Ehdotuksen mukaan vuonna 2030 uusien EU:ssa ensirekisteröitävien raskaiden ajoneuvojen päästöjen pitäisi olla keskimäärin 45 % pienemmät. Nykyinen tavoite on vähentää päästöjä 30 %. Lisäksi komissio on ehdottanut uusia tavoitteita pidemmälle tulevaisuuteen, niin että päästöt vähensivät 65 % vuoteen 2035 ja 90 % vuoteen 2040 mennessä. Asetuksen soveltamisala laajenisi kattamaan myös linja-autot uudet kuorma-autot sekä perävaunut. Uusien kaupunkiliikenteen linja-autojen tulisi olla täysin päästöttömiä vuonna 2030.

Ensirekisteröityjen henkilö- ja pakettiautojen CO₂-raja-arvoilla on merkittävin vaikutus kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen vuoteen 2040. Suuri vaikutus on myös biopolttoaineiden jakeluvelvoitteen kasvattamisella. Ajallisesti biopolttoaineiden jakelun merkitys on suurin ennen vuotta 2030, kun taas CO₂-raja-arvojen vaikutus on merkittävä vasta vuodesta 2030 eteenpäin. WAM-skenaariossa biopolttoaineiden jakeluvelvoitteen kasvattamisella on suurin vaikutus vuoteen 2040 mennessä. Seuraavaksi suurin vaikutus on kuorma-autojen CO₂-raja-arvoilla.

Vaikka kaikki fossiilittoman liikenteen tiekartan ja MAL 2023 -suunnitelman toimenpiteet toteutuisivat sellaisenaan vuoteen 2040 mennessä, Helsingin seutu jäisi päästövähennystavoitteistaan ilman lisätoimenpiteitä. Kuntien lisäpäästövähennystarve on noin 9-14 % vuoden 2005 tasosta (2,1 milj. tonnia) (kuva 26). MAL-suunnitelman sisältämät toimenpiteet ovat riittämättömiä hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi, mikä tarkoittaa, että tulevaisuudessa kuntien ja seudun tulisi löytää myös paikallisia ja alueellisia päästövähennystoimenpiteitä. Näitä lisätoimenpiteitä toteutetaan kuntien omien suunnitelmien pohjalta, joita tullaan tekemään osana ilmastolain mukaisia ilmastosuunnitelmia.

Latausverkon kehittymistä edistettävä seudullisesti

AFIR-sääntely eli vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluinfrastruktuuria koskeva sääntely tulee edellyttämään jakeluinfrastruktuurin kehittämistä Helsingin seudun kaupunkisolvukohdassa. Ehdotuksen tavoitteena on varmistaa vähimmäisvaatimukset täyttävän jakeluinfrastruktuurin käyttöönotto kaikissa jäsenmaissa, infrastruktuurin yhteensopivuus sekä lataus- ja tankkausinfrastruktuuria ja -palveluja koskevien tietojen saatavuus ja maksuvaihtoehdot. Sitovat vähimmäistavoitteet

koskevat pääosin Euroopan laajuisen liikenneverkon eli TEN-T -verkon infrastruktuuria. Vuoden 2025 loppuun mennessä TEN-T -ydinverkolla tulisi olla 60 km välein henkilöautojen latauspooli ja vuoteen 2030 mennessä myös raskaalle liikenteelle. Vuonna 2030 Helsingin seudun kaupunkisilmukohdassa tulisi olla myös vedyn tankkausasema. Lisäksi kaupunkisilmukohdissa raskaille hyötyajoneuvoille tulisi olla latauspisteet, joiden yhteenlaskettu antoteho on vähintään 600 kW. Lisäksi AFIR-asetus tulee sisältämään pidemmän aikavälin vaatimuksia.

Autokannan nopean sähköistymisen myötä on ennakoitavissa, että latauksen kysyntä tulee kasvamaan tulevina vuosina nopeasti. Vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluverkon kehittymistä tulee edistää niin, että se tukee ajoneuvokannan uudistumista. Helsingin seudulla ja Uudellamaalla vaihtoehtoisten polttoaineiden jakeluverkon kehittyminen on edennyt nopeammin verrattuna harvemmin asuttuihin alueisiin Suomessa. ([Taustamuistio: Liikenteen vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluinfrastruktuurin nykytila, 2022.](#)) Pitkien matkojen osalta korostuu suurteholatauspisteiden merkitys. Suurin osa latauksesta tapahtuu kuitenkin kotona, mutta puutteellinen julkinen latausverkosto voi vaikuttaa hidastavasti sähköauton ostopäätökseen. Kotilatausverkoston kehittymistä voivat haastaa esim. asuntoyhtiöiden osakkaiden erilaiset halukkuudet rakentaa latausverkkoa.

Julkiset latausmahdollisuudet täydentävät koti- ja työpaikkalatauksen valikoimaa. Vaikka latausverkosto on kehittynyt Helsingin seudulla markkinaehtoisesti ja nopeasti, vaatii latausverkon laajuus ja sen teho suhteessa kysyntään kuitenkin tarkempaa selvittämistä. Lisäksi tarkempaa tarkastelua vaativat erityisesti raskaan liikenteen sähköistämisen toimenpiteet ja vaihtoehtoisten polttoaineiden jakeluverkon kehittäminen.

Kadunvarsilatauksen edistäminen on yksi tärkeä toimenpide erityisesti kaupunkiseuduilla. Haasteena voi kuitenkin olla rajallinen katutila, kadunvarsilatauksen asennuksen hinta sekä latauspisteiden mahdollinen vaikutus katujen talvikunnossapitoon. Asia edellyttää tarkempaa selvittämistä eri toimijoiden yhteistyönä. Asiaa selvitetään Helsingin seudun osalta ja tutkitaan erilaisia toteutusvaihtoehtoja. Vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluverkon kehittämisen osalta tulee määrittää kuntakohtaiset tavoitteet.

Myös raskaan liikenteen ajoneuvokannan uudistumiseen vaikuttaa merkittävästi jakeluinfran kehittyminen. Raskaan liikenteen tulisi olla erityisen huomion kohteena, kun jakeluinfraa suunnitellaan ja kehitetään. Raskaan liikenteen kaluston on ennakoitu uusiutuva henkilöautoja merkittävästi hitaammin, joten toimenpiteitä tulee

kohdistaa erityisesti raskaan liikenteen kaluston uudistumisen tukemiseen, kuten toimivan jakeluinfran kehittämiseen.

Ympäristövyöhykkeet uutena keinona ajoneuvokannan uudistamisen vauhdittamiseksi

Ympäristövyöhykkeillä tarkoitetaan alueita, joilla tieliikenteen päästöjä hillitään rajoittamalla eniten saastuttavien ajoneuvojen pääsyä alueille. Seudullisesti määritellyillä ympäristövyöhykkeillä voidaan tukea ja tehostaa autokannan uusiutumista. Ympäristövyöhykkeet voivat olla väliaikaisia ratkaisuja; viimeistään vuonna 2050 henkilöautojen ei arvioida enää aiheuttavan kasvihuonekaasupäästöjä Helsingin seudulla, jolloin vyöhykkeistä voitaisiin luopua.

Vuoden 2019 alussa pelkästään Euroopan kaupungeissa oli käytössä noin 260 eri ympäristövyöhykettä. Yleisimmin ympäristövyöhykkeiden tarkoituksena on vähentää lähipäästöjä. Jos ensisijaisena ongelmana on heikko ilmanlaatu, toimenpiteenä on useimmiten ollut päästöluokkapohjainen ympäristövyöhyke. Jos taas ongelmana on tieliikenteen ruuhkautuminen, toimenpiteenä on ollut ruuhkautumista rajoittava tiemaksu. Useissa Euroopan kaupungeissa on käytössä molemmat. Nykyinen Helsingin kantakaupungin ympäristövyöhyke otettiin käyttöön vuonna 2010. Vyöhyke koskee HSL:n bussiliikennettä ja HSY:n jätteenkuljetusta siten, että vyöhykkeen sisällä liikkuvan kaluston on oltava vähäpäästöisempää (v. 2014 lähtien EURO 5-taso) kuin muilla reiteillä ([Selvitys Helsingin ympäristövyöhykkeen laajentamisen mahdollisuuksista, 2019](#)).

Helsingin seudulla tulee selvittää mahdollisuutta ympäristövyöhykkeen laajempaan käyttöönottoon. Moottoriajoneuvoliikenteen mahdollisena ympäristövyöhykemallina voisi toimia europäästö pohjaisuus. Lisäksi Helsingin ydinkeskustaan olisi mahdollista muodostaa nollapäästöisten ajoneuvojen vyöhyke. Ympäristövyöhykkeiden käyttöönoton vaiheistus voisi koskea niin vyöhykkeitä kuin ajoneuvotyyppejä. Ajoneuvotyyppittäinen vaiheistus voisi alkaa raskaasta liikenteestä ja laajentua henkilöautoihin.

Ympäristövyöhykkeiden järjestämistavoissa ja toimenpidepolussa on huomioitava, ettei ympäristövyöhykkeistä koidu kohtuutonta haittaa elinkeinoelämälle, heikoimmassa asemassa oleville tai vaikeuteta työmatkaliikennettä alueilla, joilla henkilöauto on ainoa todellinen vaihtoehto. Viestintä ja markkinavuoropuhelu ovat keskeisiä asioita ympäristövyöhykkeiden hyödyntämisessä, ja esimerkiksi siirtymäajoin

voidaan varmistaa, että asukkaat ja yritykset voivat sopeutua rajoituksiin ajoneuvo-hankinnoissaan.

Pysäköintipolitiikalla vaikutetaan kulkutavan valintaan

Pysäköinti on olennainen osa liikennejärjestelmää, sillä pysäköintivaihtoehdot ja -ratkaisut määrittävät monesti valittavaa kulkutapaa. Kulkutavan valinta tehdään jo kotiovella, joten sekä lähtö- että määränpään pysäköintiratkaisuilla on suuri merkitys.

Kunnat ohjaavat pysäköinnin suuntaviivoja pysäköintipolitiikalla. Autonomistus ja auton käyttö määrittävät autopysäköinnin kysyntää. Näihin vaikuttavat muutosvoimat, kuten kaupungistuminen, asenteiden muutokset, liikenteen palveluistuminen ja myöhemmässä vaiheessa liikenteen automaatio. Toisaalta pysäköinti- ja liikenne-politiikalla voidaan myös ohjata autonomistuksen ja auton käytön kehittymistä. Pysäköintipolitiikalla voidaan vaikuttaa paikkojen sijaintiin, määrään ja laatuun, sekä hintaan ja pysäköinnin helppouteen.

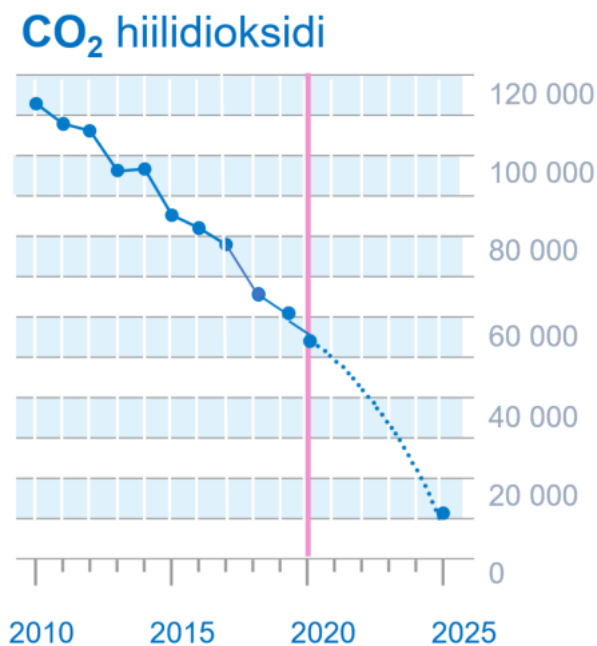
Kenties tehokkain tapa vaikuttaa liikkumiseen pysäköintipolitiikalla on muuttaa pysäköinnin tarjontaa. Paikkojen etäisyys ja määrä vaikuttavat suoraan siihen, kuinka vaivatonta auton käyttö on. Vastaavasti pysäköinnin hintajousto on tutkimuksissa keskiarvoisesti noin 0,3 eli pysäköinnin hinnan nosto 50 % pienentää kysyntää keskimäärin 15 %. Hinnan noston vaikutus riippuu ihmisten tottumuksista ja on yleensä vaikuttavampaa pitkäaikaisessa pysäköinnissä kuin lyhytaikaisessa. ([Helsingin pysäköintipolitiikka, 2022.](#))

Pysäköintipolitiikkaa kehitetään osana kaupunkikehitystä useissa Helsingin seudun kunnissa ja kaupungeissa. Jotta pysäköinnillä oli vaikuttavuutta valittavaan kulkutapaan, tulisi kuntien tiukentaa pysäköintipolitiikkaansa. Kuntien tulee korottaa maksullisen pysäköinnin hintoja, laajentaa maksullisia pysäköinnin vyöhykkeitä keskusta-alueilla, vähentää pysäköinnin kapasiteettia joukkoliikenteen parhaan palvelutason alueilla sekä ottaa käyttöön pysäköinnin aikarajoituksia. Pysäköinnin hinnoittelu määritetään seudullisten vyöhykkeiden pohjalta: Helsinki, muu pääkaupunkiseutu ja KUUMA-kunnat. Pysäköinnin hinnan tulisi olla sitä korkeampi, mitä paremmin alue on saavutettavissa kestävin kulkutavoin.

Vähennämme joukkoliikenteen CO₂-päästöjä

HSL:n järjestämän joukkoliikenteen CO₂-päästöistä 97 % syntyy bussiliikenteestä, joten myös päästövähennystoimenpiteet kohdistuvat bussiliikenteeseen.

Keskeisimpänä toimenpiteenä on bussiliikenteen sähköistäminen, jota edellytetään myös EU-tason sääntelyssä. HSL-liikenteessä on nykyisellään käytössä 178 kappaletta sähköbussia, mikä vastaa noin 14 % kokonaiskalustomäärästä. Vuoden 2022 lopussa sähköbussia on jo 314 kappaletta (24 %) ja vuonna 2023 434 kpl (33 %). Ajoneuvokannan uudistuminen onkin hyvin nopeaa ja bussiliikenteen sähköistyminen tulee tapahtumaan aiempia odotuksia nopeammin (kuva 27). Nopeaa ja markkinaehtoisesti tapahtuvaa ajoneuvokannan uudistumista selittää osin se, että liikennöinti sähköbussilla on merkittävästi dieselkäyttöistä bussia edullisempaa. Sähköbussien yleistymiseen liittyy kuitenkin myös samanlaisia epävarmuuksia kuin muunkin liikenteen sähköistymiseen. Näitä epävarmuuksia aiheuttavat mm. akkumateriaalien ja muiden komponenttien saatavuus, bussien kysyntä ja hintataso, energian hinnan nousu jne. Bussien sähköistyminen ei yksinään kuitenkaan riitä, vaan siirtymävaiheessa on lisättävä myös biodieselin käytön osuutta 50 prosentista 80–90 prosenttiin.

Kuva 27: HSL-liikenteen hiilidioksidipäästöjen kehitys vuoteen 2025 (tonnia).

Joukkoliikenteen päästövähennysten saavuttamiseksi ja sähköbussien lisääntymisen myötä on varmistettava, että seudulta löytyy riittäviä alueita sähköbussien varikoille. Sähköbussien varikoiden osalta on erityisen tärkeää huomioida sähköverkon sijainti ja sen kapasiteetti. Haastavin tilanne on tällä hetkellä Espoossa, jossa Suomenojalla sijaitseva varikkoalue poistuu käytöstä Länsimetron alta. Vaihtoehtoisten sijaintien etsiminen on käynnissä.

[Puhtaiden ajoneuvojen direktiivi \(CVD\)](#) ja laki ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista velvoittavat HSL:n liikennepalveluhankinnoista päästöttömien bussien osuuden olevan 35 % vuosina 2021–2025 ja 60 % vuosina 2026–2030. Vaatimukset eivät koske ELY-liikennettä, sillä siitä on rajattu pois kaukoliikenteen linja-autot, joita ELY-liikenteessä lähtökohtaisesti käytetään. Lainsäädännön toisen vaiheen vaatimukset ovat valmisteilla ja keskeisenä

huomioitavana asiana on se, ettei lainsäädännössä katsottaisi ainoastaan bussien määrää, vaan myös niiden suoritetta ja kyseisen bussikaluston sopimuskauden pituutta.

ELY-liikenteessä edellytetään, että kaikkien liikenteessä käytettävien linja-autojen tulee täyttää vähintään Euro 5–tason päästövaatimukset typen oksidien (NOx) ja partikkeleiden (PM) osalta. Polttoaineen kulutuksen ja hiilidioksidipäästöjen osalta edellytetään polttoaineen kulutuksen seuranta sopimuksen mukaisessa liikenteessä käytettävien ajoneuvojen osalta.

[HSL:n strategian](#) mukaan HSL:n järjestämän joukkoliikenteen CO₂-päästöjä vähennetään vuoteen 2025 mennessä 90 % vuoteen 2010 verrattuna. Vuoteen 2035 mennessä HSL:n tilaamat joukkoliikennepalvelut ovat kokonaan päästöttömiä. Päästöjä vähennetään myös muussa kuin HSL-liikenteessä.

Päästövähennyksiä tarvitaan myös tavaraliikenteessä

Kuorma-autokuljetukset muodostavat Suomen liikenteen hiilidioksidipäästöistä noin kolmanneksen ja osuus kasvaa vuoteen 2040 mennessä. Päästötavoitteiden saavuttaminen edellyttää siten merkittäviä päästövähennyksiä myös tiekuljetuksissa. Yrityksillä on tässä keskeinen rooli ja vastuu. Kuljetuskalusto ja käyttövoimat ovat jatkuvasti kehittymässä ympäristöystävällisemmiksi. Aihepiiriin liittyy myös paljon kansainvälistä (esim. EU-tason) sääntelyä ja ohjausta. Logistiikan päästövähennyskeinoja voidaan kuitenkin edistää myös kansallisella, seudullisella ja paikallisella tasolla.

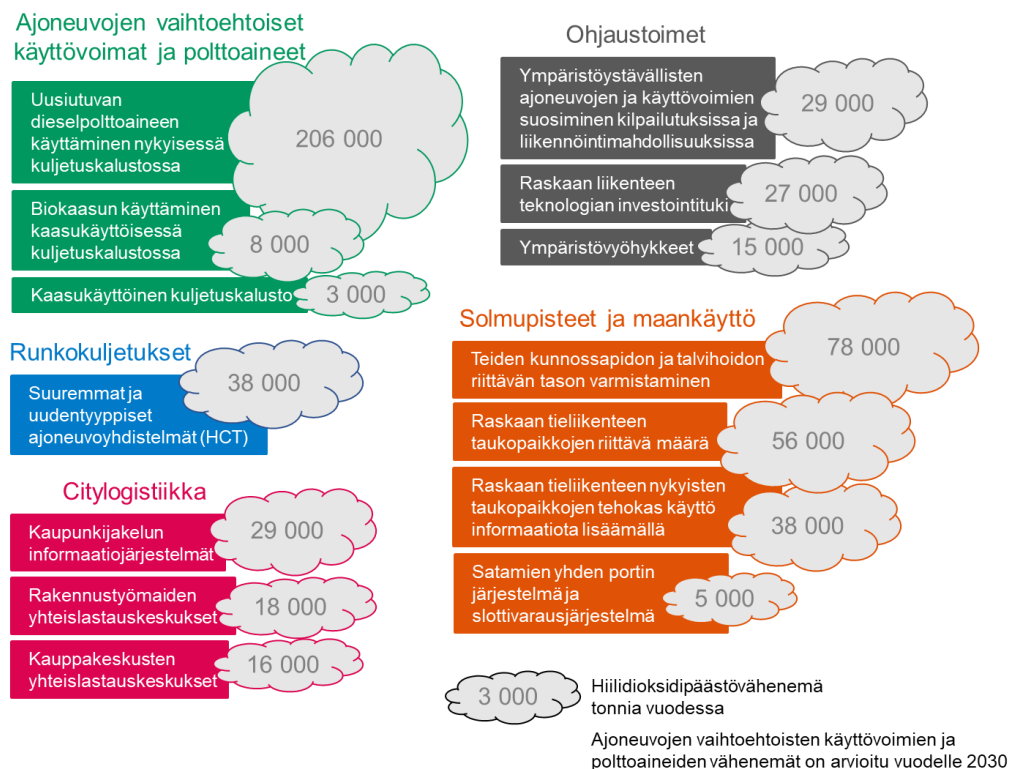
Suurimmat päästövähennykset saadaan aikaan vaihtoehtoisten käyttövoimien ja polttoaineiden käyttöä lisäämällä, mutta myös muilla keinoilla on merkitystä. Logistiikan päästövähennyskeinojen merkitystä ja soveltuvuutta Helsingin seudulle on arvioitu vuonna 2020 tehdyssä selvityksessä ([Tavaraliikenteen päästövähennyskeinot Helsingin seudulla, 2020](#)) (kuva 28). Toimenpiteiden toteuttaminen kannattaa aloittaa lyhyen aikavälin toimenpiteistä, joihin Helsingin seudun toimijoilla on suuri vaikutusmahdollisuus. Esimerkiksi ympäristövaikutusten painottaminen julkisyhteisöjen hankinnoissa ja kilpailutuksissa on tällainen toimenpide.

Hiukan pidemmällä aikavälillä edistettäviä keinoja ovat esimerkiksi kaupunkijakelun informaatiojärjestelmien kehittäminen, ympäristövyöhykkeet sekä liikenne-etuudet hyötyajoneuvoille. Raskaan liikenteen taukopaikoilla ja palvelualueilla ja niiden informaatiojärjestelmillä on myös merkitystä päästövähennysten kannalta turhan ajon

ja paikan etsimisen vähentyessä. Raskaan liikenteen palvelualueista kerrotaan lisää luvussa 5.3.3.

Citylogistiikan toimenpiteet ovat pääosin lyhyellä aikavälillä käynnistettäviä konkreettisia toimenpiteitä, joiden toteuttamiselle ei ole suuria lainsäädännöllisiä esteitä. Hiilidioksidipäästöjen vähentämisen lisäksi tulee vähentää myös raskaan liikenteen aiheuttamia lähipäästöjä (rengas-, jarru- ja katupöly) sekä melua. Esimerkiksi katupölypäästöt eivät riipu ajoneuvon käyttövoimasta. Tämän takia pelkät käyttövoimamuutokset eivät riitä päästövähennyksiin, vaan myös kuljetussuoritetta on vähennettävä.

Kestävän kaupunkiliikenteen suunnitelmat (SUMP) ovat tulossa vaatimuksiksi TEN-T-kaupunkisolmuissa. Tulevaisuudessa EU edellyttäne kaupunkisolmuissa myös kestävän kaupunkilogistiikan suunnitelmia (SULP). Tähän on syytä varautua myös Helsingin seudulla pitämällä kestävän kaupunkilogistiikan teemoja osana MAL-suunnitelmaa.

Kuva 28. Arviot eri toimenpiteiden hiilidioksidipäästövähennyksistä (vuotuinen hiilidioksidipäästöjen vähenemä) *

* Osa toimenpiteistä on toistensa kanssa päällekkäisiä ja vaikuttavat toisiinsa (kuten ohjaustoimet ja ajoneuvojen vaihtoehtoiset käyttövoimat ja polttoaineet), joten päästövaikutuksia ei tule laskea kaikilta osin suoraan yhteen (Tavaraliikenteen päästövähennyskeinot Helsingin seudulla 2020).

Tieliikenteen hinnoitteluun valmistautuminen

Loppuvuodesta 2022 on päästy sopuun tieliikenteen päästökaupasta, mikä tarkoittaa tieliikenteen uutta hinnoittelukeinoja vuodesta 2027 lähtien. Oheiset EU-sääntelyn muutokset vauhdittavat ajoneuvokannan uudistusta merkittävästi ja nopeuttavat osaltaan päästövähennysten saavuttamista. Tavoitteena on, että tieliikenteen päästökaupan huutokaupattavat päästöoikeudet vähenisivät niin, että päästövähennystavoite täyttyisi vuoteen 2030 mennessä. Toteutuessaan päästökaupalla on merkittäviä vaikutuksia henkilöautoliikenteen hintaan koko Suomessa. Keskeistä lainsäädännössä on se, mihin päästökaupasta saadut tulot ohjattaisiin. Helsingin seudun kannalta tärkein näkökulma on se, että toteutuessaan päästökaupasta kerättävät tulot tulee palauttaa ja ohjata alueelle kestävän liikennejärjestelmän kehittämiseen. Päästökauppaa on selvitetty myös kansallisella tasolla. Talvella 2022 kansallista päästökauppaa arvioinut työryhmä esitti, että EU-tason päästökaupan valmistelu olisi ensisijaista. Kansallista tieliikenteen päästökauppaa on arvioitu siltä varalta, että tieliikenteen päästöjä ei saada puolitettu vuoden 2005 tasosta vuoteen 2030 mennessä.

On jo laajasti tunnistettu, että valtion liikenteestä keräämät verotulot ovat vähenevässä liikenteen sähköistymisen myötä. Tulevaisuudessa liikenteen verotulot keskittyvät maksettavaksi yhä voimakkaammin autoilijoille, jotka käyttävät bensa- tai dieselajoneuvoja. Kehitys edellyttää verotuskokonaisuuden tarkistuksia. Liikenteen verotuksen uudistamista selvittänyt työryhmä esitti vuonna 2020 muutoksia liikenteen verotukseen, mutta niitä ei toteutettu sellaisenaan. Myös Helsingin seudun liikennejärjestelmäratkaisujen näkökulmasta on tärkeää, että valtio linjaa pitkäjänteisesti liikenteen verotuksen uudistamisesta tavalla tai toisella. Ajoneuvokannan uudistuessa ja sähköistyessä tulevat autoilun käyttökustannukset alenemaan, mikä voi osaltaan kasvattaa henkilöautosuoritetta.

Helsingin seudun hyväksymässä MAL 2019 -suunnitelmassa (2019) todetaan, että seudulle luodaan valmius ottaa käyttöön tieliikenteen hinnoittelu liikenteen päästöjen ja tieverkon ruuhkautumisen vähentämiseksi. Käyttöönotosta päätettäisiin erikseen. Yksi tiemaksujärjestelmän suunnittelun lähtökohdista on ollut tuottojen kohdentaminen seudulle ja tuottojen hyödyntäminen haittojen kompensointiin esimerkiksi joukkoliikenteen palvelutasoa parantamalla. Marinin hallitusohjelmakirjauksesta huolimatta lakiesitystä ruuhkamaksujen käyttöönotosta ei annettu eduskuntaan edellisellä hallituskaudella.

MAL 2019 -suunnitelman pohjalta on laadittu useita taustaselvityksiä tiemaksuihin liittyen. [Tiemaksujen teknistoiminnallisessa esiselvityksessä \(2020\)](#) kartoitettiin maksujärjestelmien toiminnallisuuksia ja toteutusvaihtoehtoja benchmark-tarkastelujen kautta sekä edellytyksiä tiemaksujen vaikutusarviointiin. [Tiemaksujen hallinnollisessa esiselvityksessä \(2020\)](#) kartoitettiin erilaisia hallinnollisia prosesseja ja rakenteita, jotka kytkeytyvät tiemaksujärjestelmään. Esiselvityksessä on pyritty löytämään päätöksentekoon liittyvät olennaiset hallinnolliset kysymykset. [Tiemaksujen palvelumuotoilun esiselvityksessä \(2020\)](#) toteutettiin seudullinen tutkimus, jonka tavoitteena oli auttaa ymmärtämään tarkemmin tiemaksukokonaisuutta asukkaiden, elinkeinoelämän ja seudun luottamushenkilöiden näkökulmasta: millaisia odotuksia ja mielipiteitä tiemaksuista on ja mitä teemoja näkemysten taustalla on.

Ruuhkien lisäämä aikakustannusten kasvu heikentää liikennejärjestelmän laskennallista H/K-suhdetta sekä lisää kasvavien ruuhkien myötä myös kasvihuonekaasupäästöjen määrää ilman suoria hyötyjä. Tiemaksuilla on mahdollista sujuvoittaa liikennettä, kun ne, joilla on muita liikkumismahdollisuuksia siirtyvät kestäviin kulkutapoihin vapauttaen kapasiteettia heille, joilla ei käytännössä ole muita vaihtoehtoja kuin auto. Samalla saadaan kerättyä rahoitusta, joka voidaan ohjata liikennejärjestelmän kehittämiseen. Tiemaksu vähentää liikennesuoritetta seudulla ja siten lähipäästöjä, liikenneonnettomuuksia sekä tieverkon kehittämisen ja ylläpidon investointitarvetta. Lisäksi tiemaksu parantaa matka-ajan ennakoitavuutta ja edistää osaltaan kestävien kulkutapojen käyttöä sekä yhdyskuntarakenteen tiivistämistä. ([MAL 2019 -suunnitelma, 2019.](#))

Liikenteen päästövähennyskeinoja

Seudun kunnat laativat selkeät suunnitelmat niistä keinoista, joilla kukin pääsee hiilidioksidipäästövähennyksiä koskevaan tavoitteeseensa. Valtio varmistaa omilla toimenpiteillään, että tavoitteet on mahdollista saavuttaa. Suunnitelmien tulee olla yhteneviä ilmastolain mukaisten ilmastosuunnitelmien kanssa ja kuntien suunnitelmien laadinnassa pyritään yhtenäisiin tavoitteisiin ja keinoihin. Ilmastosuunnitelmien seuranta tehdään seudullisesti.

Vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluverkko

Edistetään liikenteen sähköistymistä ja vaihtoehtoisten käyttövoimien käyttöä varmistamalla jakeluverkon riittävä laajuus ja teho. Erityistä huomiota kiinnitetään raskaan liikenteen vaihtoehtoihin käyttövoimiin ja sen jakeluinfrastruktuuriin kehittämiseen. Selvitetään Helsingin seudun vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluverkon laajuus ja arvioidaan tarvittavat toimenpiteet tarpeeseen vastaavan jakeluverkon kehittämiseksi. Määritetään kuntakohtaiset tavoitteet latausverkon laajuudelle. Toteutetaan raskaan liikenteen julkisia latauspisteitä yhteistyössä kuntien, valtion ja yritysten kesken.

Huomioidaan sähkön, vedyn ja metaanin jakeluasemien rakentamisen tarve maankäytön suunnittelussa ja varataan tarvittavat alueet kaavoituksessa. Varataan seudulta vähintään yksi alue raskaan kaluston sähkön latausaseman ja yksi alue vedyn tankkausaseman tarpeisiin.

Kehitetään kadunvarsilatausta siellä, missä kotilatauksen järjestäminen ei ole mahdollista ja määränpäällatausta kaupungin hallinnassa olevilla pysäköintipaikoilla, kuten liikuntapaikkojen ja liityntäpysäköintien yhteydessä.

Ympäristövyöhykkeet

Selvitetään seudullisten ympäristövyöhykkeitä ja niiden vaiheittaista käyttöönottoa ajoneuvokannan uusiutumisen nopeuttamiseksi huomioiden sosiaalinen tasapuolisuus ja elinkeinoelämän tarpeet. Ympäristövyöhykkeillä tarkoitetaan alueita, joilla tieliikenteen päästöjä hillitään rajoittamalla eniten saastuttavien ajoneuvojen kulkua.

Logistiikan päästövähennykset

Yritykset lisäävät sähkö- ja kaasukäyttöistä kalustoa valtion hankintatukia hyödyntäen. Helsingin seudun toimijat painottavat ympäristövaikutuksia kuljetusten ja palvelujen hankinnoissa ja kilpailutuksissa. Kunnat ja kaupungit laativat ja toteuttavat citylogistiikan toimenpideohjelmaa.

Joukkoliikenteen päästövähennykset

Vähennetään HSL-liikenteen CO₂-päästöjä vuoteen 2025 mennessä 90 % vuoteen 2010 verrattuna. HSL-liikenne on päästötöntä vuoteen 2035 mennessä. Päästövähennykset toteutetaan pääosin liikennettä sähköistämällä. Lisäksi tulee lisätä biodieselin käytön osuutta. Varmistetaan riittävät alueet uusien sähköbussien varikoille sähköverkon sijainti ja kapasiteetti huomioiden.

Pysäköintipolitiikka

Kunnat korottavat vaiheittain ja vyöhykkeittäin maksullisen pysäköinnin hintoja, laajentavat maksullisia pysäköinnin vyöhykkeitä, vähentävät pysäköinnin kapasiteettia joukkoliikenteen parhaan palvelutason alueilla sekä asettavat pysäköinnin aikarajoituksia. Pysäköinnin hinnoittelun muutoksia toteutetaan erityisesti hyvän joukkoliikenteen palvelutason alueilla, kuten seudun tiiviin maankäytön alueilla ja asemanseuduilla. Pysäköinnin hinnoittelussa huomioidaan liityntäpysäköinnin kilpailukykyisyys. Kunnat suunnittelevat pysäköintiä kuntakohtaisten olosuhteiden mukaisesti. Pysäköinnin hinta määräytyy sijainnin mukaan ja on sitä korkeampi, mitä paremmin alue on saavutettavissa kestävin kulkutavoin.

Kunnat vähentävät autonomistusta kaavoituksen pysäköintiratkaisuilla. Näitä ovat mm. pysäköintinormit, keskitetty pysäköinti ja vuoropysäköinti. Pysäköintinormeissa huomioidaan yhteiskäyttöautot.

Työpaikat lisäävät pysäköinnin hinnoittelua. Työpaikkojen pysäköinnin hinnoittelu määräytyy sijainnin mukaan ja on sitä korkeampi, mitä paremmin alue on saavutettavissa kestävin kulkutavoin.

Seurataan tieliikenteen hinnoittelun valmistelua

Vaikutetaan EU-tason päästökaupan käyttöönottoon ja arvioidaan sen vaikutuksia Helsingin seudun liikennejärjestelmään. Seurataan ruuhkamaksulainsäädännön kehittymistä ja vaikutetaan lainsäädännön valmisteluun. Mahdollisessa lainsäädännössä ehdottomana edellytyksenä tulee olla, että ruuhkamaksutulot kohdistetaan vain ko. seudun liikennejärjestelmän kehittämiseen, niiden käytöstä päättävät seudun kunnat eikä niiden käyttöönotto vähennä valtion seudulle osoittamaa muuta liikenteen rahoitusta.

Asumisen ja rakentamisen päästöjen vähentämisellä suuri merkitys hiilineutraaliustavoitteiden saavuttamisessa

MAL 2023 -suunnitelmassa asumisen ja rakentamisen päästöjen vähentäminen on nostettu keskeiseksi tavoitteeksi liikenteen päästöjen vähentämisen rinnalle. Asumisen ja rakentamisen päästöjen vähentäminen on merkittävässä roolissa valtion ja kuntien hiilineutraaliustavoitteiden saavuttamisessa, sillä rakennuksista ja rakentamisesta aiheutuu noin kolmasosa Suomen hiilidioksidipäästöistä (esim. [Ympäristöministeriö, 2022](#)).

Asumisen ja rakentamisen päästöjä Helsingin seudulla kartoittaneen selvityksen mukaan ([Skenaariotarkastelu asumisen CO₂ -päästöjen kehityksestä Helsingin seudulla, 2022](#)) Helsingin seudun vuosittaiset päästöt olivat vuonna 2020 noin 2500 Kt CO₂. Jos päästöjä vähennetään nykyisellä tahdilla, vuosittaiset päästöt putoavat noin 60 % vuoteen 2040 mennessä, vaikka Helsingin seudulla rakennettaisiin uutta asuntokantaa MAL 2023-suunnitelman tavoitteiden mukaisesti (Luku 5.1.1). Jos taas päästöjen vähentämiseksi otetaan käyttöön kaikki tunnetut keinot, vuosittaiset päästöt putoavat noin 70 % vuoteen 2040.

Merkittävimmät syyt päästöjen vähenemiseen ovat asuntojen lämmitykseen käytetävän energian tuotannon puhdistuminen ja rakennusmateriaalien vähähiilistyminen. Esimerkiksi kaukolämmön päästöjen on ennakoitu vähentyvän noin 80 % vuoteen 2040 mennessä energiantuotannon puhdistumisen myötä. Energiantuotannon muotoihin tai päästöihin ei oteta MAL 2023 -suunnitelmassa kantaa. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, ettei muilla toimilla olisi merkitystä asumisen päästöjen vähentämiseen tai että energiantuotannon päästöjen vähentäminen olisi muista toimista erillinen ilmiö. Siihen voidaan vaikuttaa erityisesti energiatehokkuustoimilla ja lämmitysmuotomuutoksilla, jotka vähentävät asumisen kokonaisenergiakulutusta.

MAL 2023 -suunnitelman tavoitteeksi asetettiin asumisen kokonaisenergiankulutuksen väheneminen vuoteen 2040 mennessä kuntien omien hiilineutraaliustavoitteiden mukaisesti. Tavoite on mahdollista saavuttaa nykytahtisilla toimilla. Seudulla edistetään ostoenergiankulutuksen vähentämistä. Toimenpiteeksi on asetettu, että lisätään energiatehokkuustoimien vaikuttavuutta niin, että seudun kasvusta huolimatta asumisen lämmitysenergian kulutus ei lisäännä vaan jopa laskee vuosittain.

Korjausrakentamisella merkittävä rooli ostoenergian tarpeen vähentämisessä. Rakennusten energiatehokkuutta parantavat sekä peruskorjausten yhteydessä tehtävät laajat energiaremontit että pienemmät energiansäästötoimet. Energiaremonttien

määrän ja vaikuttavuuden parantamiseksi seudun kunnat lisäävät neuvontaa ja tarjoavat helposti saavutettavaa tietoa talonyhtiöille ja muille kiinteistöjen omistajille. Seudun kunnat kannustavat alueellisiin energiatehokkuuden parantamishankkeisiin. Kunnat helpottavat energiaremonttien toteuttamista myös joustavoittamalla kaupunkikuvallisia vaatimuksia kaava-alueilla. Valtion tuilla on merkittävä kannustusvaikutus remontteihin. Valtion tulisi jatkaa määräaikaista energia-avustuksia ja turvata niiden riittävä taso. Valtion tulisi lyhyiden määräaikaisten tukien sijaan luoda pysyvämpi energiatukimalli, mikä helpottaisi energiaremonttien suunnitelmallista toteuttamista. Tukea tulisi kohdistaa erityisesti Helsingin seudulle, sillä seudulla sijaitsee noin kolmasosa maan kerrostalokannasta ([Tilastokeskus, 2021](#)). Energia-avustukset tulisi kytkeä lähiökehittämiseen.

Korjausrakentamisen ohella lämmitysmuotojen muutokset ja uusiutuvan energian tuotannon lisääminen ovat merkittävä keino energiankulutuksen vähentämiseksi. Seudulla uusiutuvaa energiaa rakennetaan uudistuotannon energiantarve ylittäen. Kunnat huomioivat erityisesti hajautetun ja alueellisen uusiutuvan energian rakentamisen maankäytölliset tarpeet kaavoituksessa aiempaa paremmin. Kunnat myös kannustavat toimijoita lämmitysmuotomuutoksiin esimerkiksi neuvonnan keinoin. Myös valtion tulisi tukea lämmitysmuotomuutoksia ja varmistaa tuen riittävä määrä.

Nykytilanteessa uudisrakentamisen päästöt kattavat vain noin 25 % asumisen ja rakentamisen kokonaispäästöistä. Tulevaisuudessa uudisrakentamisen osuus päästöistä tulee kuitenkin kasvamaan, energiantuotannon päästöjen vähentyessä. Uudisrakentamisen päästöjä tullaan ohjaamaan kehittyvän lainsäädännön avulla. Seudun kuntien tulee kannustaa toimijoita proaktiivisesti lakia kunnianhimoisempiin päästövähennysratkaisuihin. Seudun kuntien tulee kannustaa toimijoita vähäpäästöisten materiaalien käyttöön kaavoituksen ja tontinluovutuksen keinoin. Lisäksi puun ja vähähiilisten materiaalien käyttöön rakentamisessa tulee kannustaa. Kerrostalotuotannossa edistetään puurakentamista ja muuta vähähiilistä uudistuotantoa. Kestävillä materiaalivalinnoilla vähennetään rakentamisen hiilijalanjälkeä, pidennetään asuntojen elinkaarta ja maksimoidaan rakentamisen hiilensidontapotentiaali sekä edistetään elinympäristön viihtyisyyttä ja esteettisyyttä.

Asumisen CO2-päästövähennykset

- Lisätään energiatehokkuustoimien vaikuttavuutta niin, että seudun kasvusta huolimatta asumisen lämmitysenergian kulutus ei lisäännä vaan jopa laskee vuosittain.
- Rakennetaan uusiutuvaa energiantuotantoa uudistuotannon energiantarpeen ylittäen.
- Rakennetaan vähähiilistä uudisasuntotuotantoa ja edistetään vähähiilisten materiaalien ja puun käyttöä rakentamisessa.
- Kunnat edistävät energiasaneerauksia ja muita energiansäästötoimia sekä lämmitysmuotojen muutoksia neuvonnalla, alueellisilla kehityshankkeilla ja kuntien oman kiinteistökannan esimerkeillä.
- Kunnat huomioivat hajautetun uusiutuvan energiantuotannon maankäytölliset tarpeet kaavoituksessa.
- Kunnat edistävät vähähiilistä uudistuotantoa kaavoituksen ja tontinluovutuksen keinoin.
- Valtio lisää energia-avustusten määrää ja kohdistaa avustuksia erityisesti Helsingin seudulle sekä lisää energia-avustusten pitkäjänteisyyttä ja kytkee energia-avustukset lähiöiden kehittämiseen.

5.2. Helsingin seutu tarjoaa laadukkaan ja monipuolisen elinympäristön

Tässä alaluvussa on esitetty toimenpiteet, joilla MAL-suunnitelma vastaa sille asetettuun hyvinvoivaa seutua koskevaan tavoitteeseen. Toimenpiteet koskevat teemoja, joilla toteutetaan houkuttelevaa ja laadukasta elinympäristöä ja asumista sekä toimivaa ja terveellistä arkea asukkaille. Toimenpiteiden avulla:

- Huolehdimme asuinalueiden ja asuntotarjonnan monipuolisuudesta ja laadusta
- Toteutamme valtion tukemaa ARA-asuntotuotantoa ja edistämme asumisen välimuodon mallien kehittämistä
- Korjaamme alueellista eriytymistä asuntotuotannon laadullisen ohjauksen ja kaupunki uudistuksen keinoin
- Luomme palveluiden sijoittumisella mahdollisuudet sujuvalle ja laadukkaalle arjelle
- Vähennämme liikenteen haittoja ja parannamme liikenteen turvallisuutta

5.2.1. Huolehdimme asuinalueiden ja asuntotarjonnan monipuolisuudesta ja laadusta

Riittävän asuntotuotannon varmistaminen Helsingin seudulla on ollut keskeinen MAL-tavoite jo pitkään. Helsingin seudun asuntotuotanto on ollut vilkasta viimeisen kahdenkymmenen vuoden ajan. Keväästä 2023 alkaen uusien asuntojen aloitukset ovat kuitenkin vähentyneet huomattavasti ja valmistuneiden asuntojen määrä on laskussa verrattuna viime vuosien huippulukemiin. Syynä kehitykselle ovat korkeat rakentamiskustannukset ja energian hinta sekä nousseet asuntolainojen korot. Inflaatio ja kuluttajien heikentynyt luottamus oman talouteen näkyy asuntomarkkinoilla myyntiaikojen pidentymisenä ja markkinoiden hiljentymisenä.

Viimeisen kymmenen vuoden ajan seudun asuntorakentaminen on painottunut pieniin asuntoihin. Noin puolet seudun asuntotuotannosta on ollut yksiöitä ja kaksioita. Osin tästä syystä kerros- ja rivitaloasuntojen keskimääräinen huoneistokoko on pienentynyt seudulla merkittävästi. Asuntojen keskikoon pieneneminen selittyy myös neliöiltään aiempaa pienemmillä asuntokoilla kaikissa huoneistotyypeissä. Asuntojen pienentynyt koko on herättänyt huolta niiden asuttavuudesta. Pienten asuntojen suuri osuus asuntotuotannosta taas on herättänyt huolta perheille sopivien asuntojen tarjonnasta Helsingin seudulla.

Helsingin seudun asuntotuotantoa on leimannut pienentyneiden asuntojen lisäksi asuntotuotannon kerrostalovaltaisuus. Pääkaupunkiseudulla asuntokanta on kerrostalovaltaista, ja uudistuotannossa kerrostalojen osuus on korostunut entisestään. KUUMA-kuntien asuntokanta on pientalovaltaista, mutta myös KUUMA-kunnissa on tapahtunut käänne pientalotuotannosta kerrostalotuotantoon. KUUMA-kuntien uudistuotannosta 2010-luvulla 67 % oli kerrostaloja.

Samaan aikaan kun seudun asuntotuotannossa on painottunut kerrostalovaltaisuus, virisi COVID-19-pandemian aikana keskustelu urbaanin kerrostaloasumisen suosion laskusta Helsingin seudulla ja huoli seudun asuntokannan vastaavuudesta asukkaiden tarpeisiin ja mieltymyksiin. Seudun muuttoliiketarkastelun ([COVID-19-pandemian vaikutukset Helsingin seudun muuttoliikkeeseen, asuntomarkkinoihin ja asumispreferensseihin, 2022](#)) mukaan kaupunkimainen asuminen ja kerrostaloasuminen eivät ole menettäneet Helsingin seudulla suosiotaan. Kuitenkin myös pientaloasumisen kysyntä on kasvanut. Toisaalta seudun muuttoliiketarkastelussa havaittiin seudun menettäneen vetovoimaansa suhteessa muuhun Suomeen. Vaikka

tämä saattaa olla vain väliaikainen COVID-pandemian aikainen ilmiö, se on herättänyt huolta seudun veto- ja pitovoimasta.

Näitä kehityskulkuja vasten seudullisena tavoitteena on asuinalueiden ja asuntotuotannon monipuolisuudesta huolehtiminen. Monipuolinen asuntotarjonta seudun eri osissa on keskeinen tekijä Helsingin seudun asukkaiden hyvinvoinnin sekä seudun veto- ja pitovoiman kannalta. Monipuoliset asumisen vaihtoehdot luovat asukkaille mahdollisuuden löytää eri elämänvaiheissa ja elämäntilanteissa tarpeisiinsa sekä varallisuuteensa sopivia asumisratkaisuja seudulta. Monipuoliset asumisen vaihtoehdot luovat asukkaille myös mahdollisuuden edetä asumispolulla Helsingin seudulla. Seudun eri osissa asuinalueita kehitetään niiden omista lähtökohdista ja vahvuuksista käsin, niin että seudun erilaiset asuinalueet täydentävät toisiaan. Monipuolinen asuntotarjonta luo edellytyksiä myös seudun asuinalueiden ja kaupunginosien rakentumiseksi sosiaalisesti tasapainoisiksi ja edistää turvalliseksi koetun asuinympäristön syntymistä (kts. luku 5.2.3).

Asuntotuotannon monipuolisuudella tavoitellaan parempaa asumisen laatua. Asumisen laadusta huolehtiminen on nostettu seudulla keskeiseksi tavoitteeksi asuntotuotannon riittävän määrän turvaamisen rinnalle. Asuntotuotannon laatu ja monipuolisuus varmistetaan seudulla kuntien omalla huoneisto- ja talotyyppijakauman monipuolisuuden sekä hallinta- ja rahoitusmuotojakauman laadullisella ohjauksella. Seudun kunnat käyttävät ohjaukseen erilaisia kaavoituksen sekä asunto- ja maapolitiikan välineitä.

Huoneistotyyppijakauman ohjauksen tavoitteena on, ettei seudulla synny pienten asuntojen keskittymiä ja että eri puolille seutua syntyy riittävästi perheasuntoja. Myös talotyyppijakauman monipuolisuudesta huolehditaan. Seudun tiivistämispyrkimykset edellyttävät, että kerrostalovaltaista rakentamista suositaan erityisesti keskustoja ja asemanseutuja täydennettäessä. Seudulla kuitenkin edistetään pientaloasumisen edellytyksiä monin tavoin. Asuntokantaa monipuolistetaan kehittämällä uusia kerrostaloasumisen ja kaupunkimaisen pientaloasumisen malleja.

Hallinta- ja rahoitusmuotojakauman ohjauksen tavoitteena on vapaarahoitteisen vuokra-asumisen ja omistusasumisen tasapainoisen suhteen turvaaminen ja valtion tukeman ARA-vuokra-asuntotuotannon osuuksien toteutuminen. Tasapainoisen vapaarahoitteisen vuokra-asumisen ja omistusasumisen suhteen turvaaminen on haastavaa, ja seudun asuntotuotannossa vapaarahoitteisten vuokra-asuntojen osuus on kasvanut. Omistusasuntotuotannon riittävän osuuden varmistaminen alueilla on tärkeää eriytymiskehityksen ehkäisyn näkökulmasta. Tasapainoisen

hallinta- ja rahoitusmuotojakauman varmistaminen seudulla vaatii kunnilta pitkäjänteistä ja johdonmukaista asuntopoliittikkaa.

[Valtioneuvoston selonteko asuntopoliittisesta kehittämisohjelmasta vuosiksi 2021–2028 \(2021\)](#) on nostettu esiin, että MAL-sopimuksissa tulisi huomioida jatkossa myös keskeisiä asumisen laatuun liittyviä kysymyksiä, kuten asuntojen koko, monikäyttöisyys ja muunneltavuus. Asuntopoliittisessa kehittämisohjelmassa määritellyistä laatutekijöistä erityisesti asuntojen koko on tunnistettu merkittäväksi laatutekijäksi, johon MAL suunnittelulla voidaan vaikuttaa Helsingin seudulla. Seudun asuntotuotannossa kiinnitetään huomiota myös muihin asumisen laatutekijöihin yhteisöllisyyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi sekä muuttuvien asumisen tarpeiden ennakointimiseksi. Asuntokannan monipuolistaminen ja asuttavuuden parantaminen varmistavat, että seudulta löytyy sopivia asumisen vaihtoehtoja esimerkiksi ikääntyvän väestön tarpeisiin. Kaikessa seudun uudisasuntotuotannossa huomioidaan esteettömyysvaatimukset.

Asumisen laatu ja monipuolisuus

- **Helsingin seudun kunnat huomioivat asuntopolitiikassaan asuntotarjonnan monipuolisuuden ja laadun.** Kunnat ohjaavat tarvittaessa huoneisto- ja talotyyppi-, hallinta- ja rahoitusjakaamaa asuntotuotannon monipuolisuuden, laadun ja asuinalueiden tasapainoisen kehityksen varmistamiseksi.
 - **Huolehditaan, että eri puolilla seutua on tarjolla asumisvaihtoehtoja eri huoneisto- ja talotyypeissä.** Huoneisto- ja talotyyppijakaamaa ohjaamalla edistetään asuntotuotannon monipuolisuutta. Tehokkainta kerrostalovaltaista rakentamista suositaan erityisesti seudun keskusten ja asemanseutujen täydentämisessä. Pientaloasumisen mahdollisuuksia edistetään seudulla monin tavoin, myös tehostamalla ja uudistamalla vanhoja pientaloalueita, sekä kehittämällä kyliä. Sekä uudet kerrostalo- että pientalovaltaiset asuinalueet toteutetaan ensisijaisesti olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen tukeutuen.
 - **Huolehditaan alueellisesti ja tarvittaessa korttelitasolla asuntojen monipuolisesta hallinta- ja rahoitusmuotojakaumasta.** Kunnat varmistavat MAL-tavoitteiden mukaiset valtion tuella rakennetun ARA-vuokra-asuntotuotannon osuudet alueillaan huolehtien samalla riittävästä omistusasuntotuotannon määrästä suhteessa vuokra-asumiseen.
- Yhteistyötä tiivistetään sekä yksityisten toimijoiden että valtion toimijoiden kanssa (ympäristöministeriö, Asumisen rahoitus ja kehittämiskeskus ARA) monipuolisen asuntotuotannon tukemiseksi ja ennakoivan vuoropuhelun edistämiseksi.

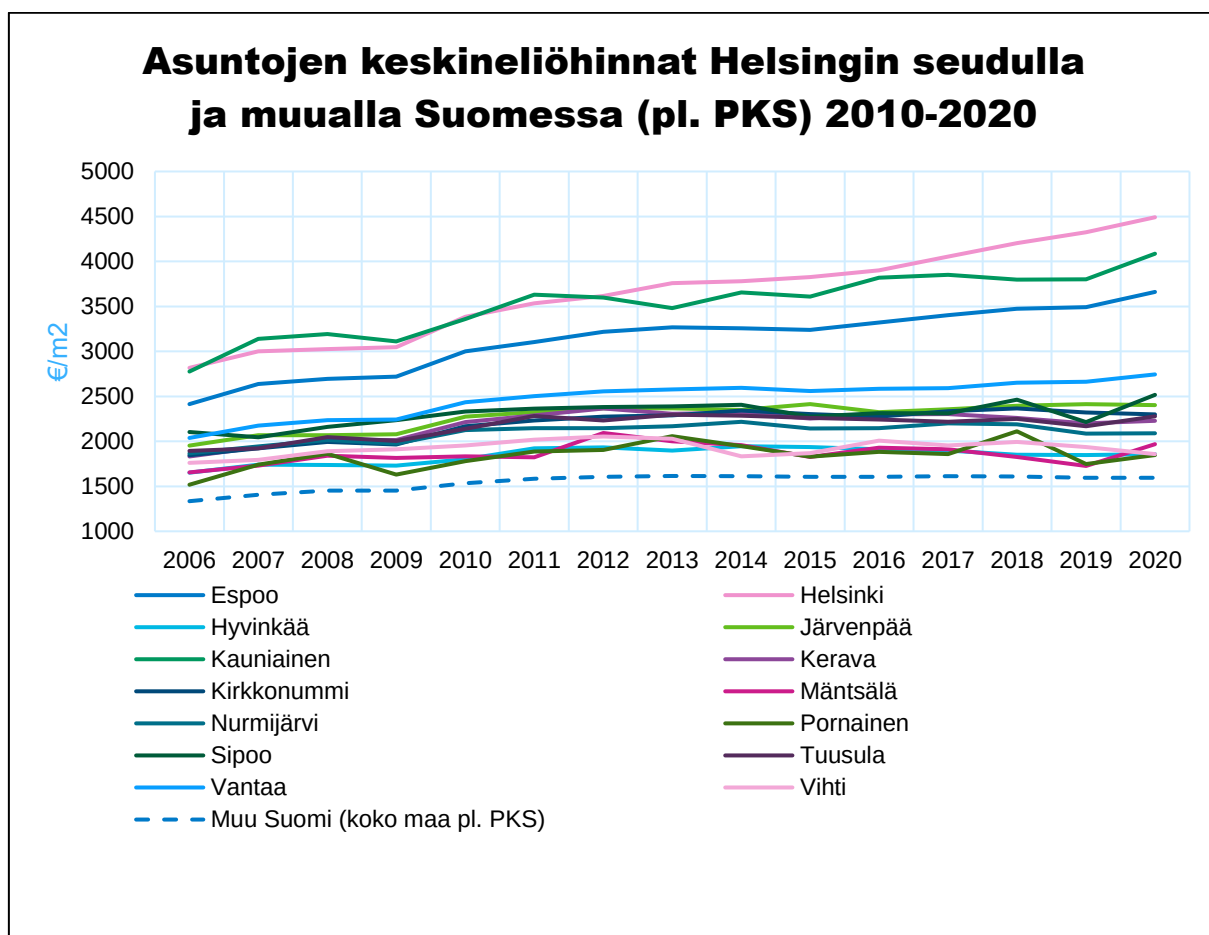
5.2.2. Toteutamme valtion tukemaa ARA-asuntotuotantoa ja edistämme asumisen välimuodon mallien kehittämistä

Hinnat ja vuokrat ovat Helsingin seudulla korkealla tasolla

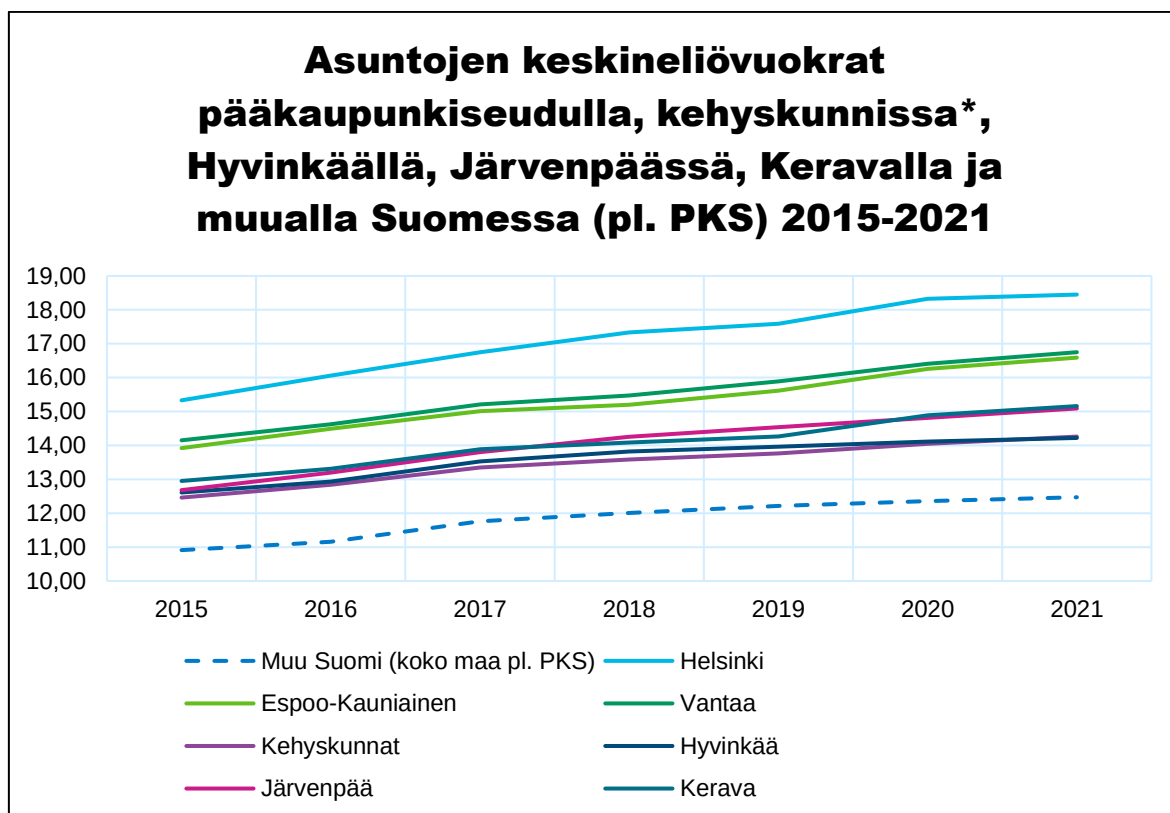
Helsingin seudulla asuntojen hinnat ovat merkittävästi muuta Suomea korkeammat. Asumisen hinnat ovat kuitenkin eriytyneet myös Helsingin seudun sisällä. Helsingin seudulla asuntojen keskineliöhinnat ovat erityisen korkeat Helsingissä, Kauniaisissa ja Espoossa. Myös Vantaalla asuntojen keskineliöhinnat ovat korkeammat muuhun seutuun verrattuna (kuva 29). Asuntojen keskineliöhintojen tapaan asuntojen keskineliövuokrat ovat Helsingin seudulla selvästi muuta Suomea korkeammat (kuva 30). Erityisesti pääkaupunkiseudulla maksetaan korkeampia vuokria

kuin muualla Helsingin seudulla. Asuntojen korkeampiin hintoihin ja vuokriin Helsingin seudulla vaikuttaa asuntojen korkeampi kysyntä, jota ylläpitää muun muassa seudulle kohdistuva muuttoliike. Keskineliöhinnat ovat nousseet myös uudis-
tuotannon asuntojen keskikoon pientymisen vuoksi.

Monipuolisen ja kohtuullisen hintaisen asumisen edistäminen on tärkeää seudun pito- ja vetovoiman kannalta. Lisäksi elinkeinoelämän ja esimerkiksi palvelualojen toimivuuden ja työvoiman saatavuuden kannalta on tärkeää, että seudulta löytyy myös kohtuullisen hintaista asumista pieni- ja keskituloisille. Kohtuullisen hintaisella asumisella viitataan pääasiassa markkinahintoja edullisempaan valtion tukemaan ARA-asuntotuotantoon. Asuntojen ja vuokrien hinnan nousuun vastataan ensisijaisesti varmistamalla riittävä asuntotuotanto, ja toissijaisesti edistämällä valtion tukemaa ARA-asuntotuotantoa sekä kehittämällä asumisen välimuodon malleja.

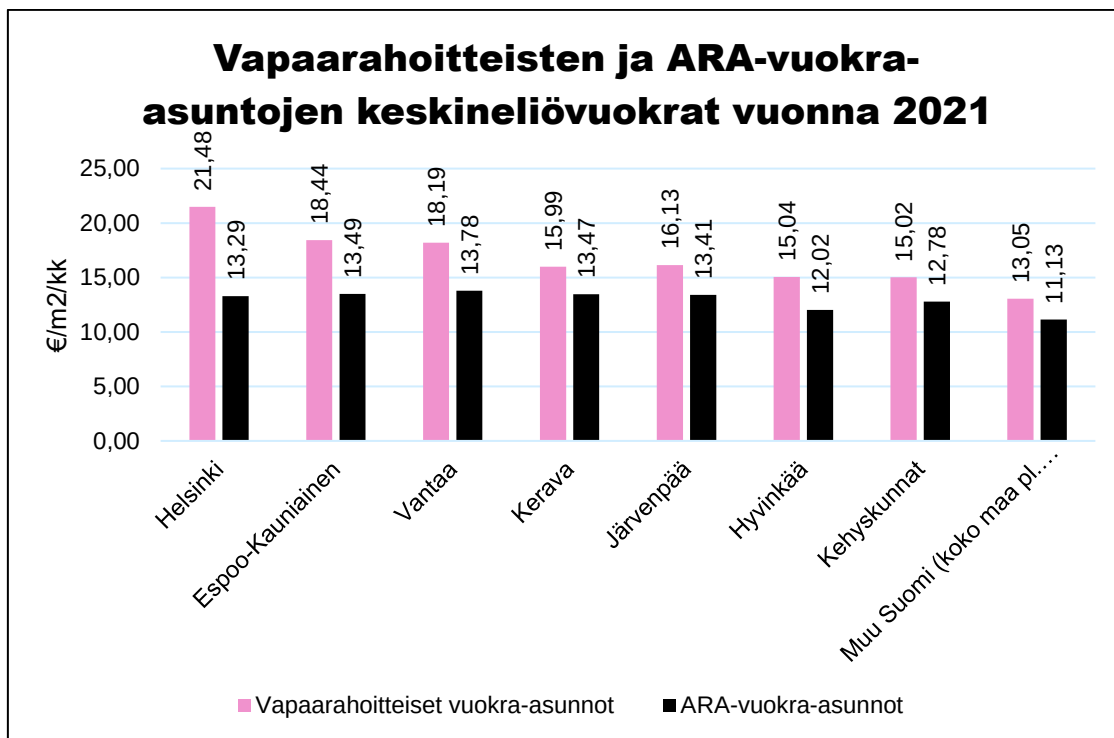
Kuva 29: Asuntojen keskineliöhinnat Helsingin seudulla ja muualla Suomessa (pl. PKS) 2010–2020. Lähde: Tilastokeskus

Kuva 30. Asuntojen keskineliövuokrat pääkaupunkiseudulla, kehyskunnissa*, Hyvinkäällä, Järvenpäässä, Keravalla ja muualla Suomessa (pl. PKS) 2015–2021. Lähde: Tilastokeskus.

*Kehyskunnat: Hyvinkää, Järvenpää, Kerava, Riihimäki, Kirkkonummi, Nurmijärvi, Sipoo, Tuusula ja Vihti.

Kuten kuva 31 osoittaa, valtion tukeman ARA-vuokra-asuntojen keskineliövuokrien ero markkinavuokriin on merkittävä erityisesti pääkaupunkiseudulla. ARA-tuotanto tarjoaa pieni- ja keskituloisille mahdollisuuksia löytää varallisuuttaan vastaavaa asuntotarjontaa sekä edetä asumispoluilla Helsingin seudulla. Uudistuotannon kaltiliiden hintojen ohella myös asumiskustannukset vanhassa kannassa ovat nousussa. Asumiskustannuksia nostaa kannan kasvava korjausvelka. Monipuolisen asumisen edistäminen seudulla koskee siis sekä uudisasuntotuotantoa että olemassa olevaa asuntokantaa. Erilaiset valtion peruskorjaus- ja energia-avustukset ovat tärkeitä asuntokannan kehittämisessä ja asuinkustannusten alentamisessa.

*Kuva 31. Vapaarahoitteisten ja ARA-vuokra-asuntojen keskineliövuokrat vuonna 2021.
Lähde: Tilastokeskus.*

Kehyskunnat: Hyvinkää, Järvenpää, Kerava, Riihimäki, Kirkkonummi, Nurmijärvi, Sipoo, Tuusula ja Vihti.

Helsingin seudun näkökulmasta [Valtioneuvoston selonteossa asuntopoliittisesta kehittämisohjelmasta vuosiksi 2021–2028 \(2021\)](#) esitetty tavoite pitkällä korkotuella rakennettavien ARA-asuntojen määrän lisäämisestä kohti 35 prosenttia on kohtuuttoman korkea. Ensinnäkin kaikkien ARA-asuntojen (ARA-vuokra pitkä korkotuki, ARA-vuokra erityisryhmät, ARA-vuokra lyhyt korkotuki, ARA-vuokra valtiontakaus ja ARA-asumisoikeus) osuus asuntotuotannosta on pääkaupunkiseudun kunnissa ollut keskimäärin noin 23 % ja KUUMA-kunnissa noin 24 %. Yhteensä ARA-tuettuja asuntoja on valmistunut Helsingin seudulle vuosina 2016–2021 noin 24 000. Pitkän korkotuen asuntoja (ARA-vuokra pitkä korkotuki, ARA-vuokra erityisryhmät ja ARA-asumisoikeus), joita valtion tavoite koskee, on valmistunut Helsingin seudulla vuosina 2016–2021 yhteensä noin 20 000. Niiden osuus asuntotuotannosta on pääkaupunkiseudun kunnissa ollut keskimäärin noin 20 % ja KUUMA-kunnissa noin 21 %. Toisekseen ARA-tuotannon toteuttamista haastaa seudun kunnissa tällä hetkellä moni asia, kuten rakennuskustannusten nopea nousu, vaikeus saada tarjouksia urakkakilpailuihin ja rakennuspaikkojen haasteellisuus. On alueita, joille ARA-tuotantoa ei haluta enää alueellisen eriytymisen näkökulmasta lisätä ja alueita, joille se soveltuisi, mutta sitä ei saada toteutumaan ARA-hintaraamien vuoksi. Kuten kuva 28 osoittaa, valtion tukemien ARA-vuokra asuntojen keskineliövuokrien ero markkinavuokriin on merkittävä erityisesti pääkaupunkiseudulla.

Lisäksi kunnat ja maanomistajat tukevat jo nyt ARA-asuntotuotantoa alempina tontinhintoina ja -vuokrina, ja tuen määrä kasvaisi kohtuuttomasti, mikäli tuotannon vo-lyymiä edelleen kasvatettaisiin. ARA-vuokra- ja asumisoikeustoimijoita ei myöskään kaikissa kunnissa ole riittävästi tuotannon kasvattamiseen. Näillä perustein seudul-liseksi tavoitteeksi on asetettu, että valtion tukemaa ARA-asuntotuotantoa valmistuu pääkaupunkiseudun kunnissa 30 % (3 790 asuntoa) ja KUUMA-kunnissa 20 % (1 160 asuntoa) vuosittaisesta asuntotuotantotavoitteesta (16 500 asuntoa).

ARA-asuntotuotanto ja asumisen välimuodon mallit

- ARA-asuntotuotantoa valmistuu pääkaupunkiseudun kunnissa 30 % (3 790 asuntoa) ja KUUMA-kunnissa 20 % (1 160 asuntoa) vuosittai-sesta asuntotuotantotavoitteesta (16 500 asuntoa), jonka kunnat mahdollistavat kaavoituksella, tontinluovutuksella ja maankäyttösopi-muksilla.
- Asuntokannan monipuolisuuden ja asuntomarkkinoiden toimivuuden varmistamiseksi kehitetään vuokra- ja omistusasumisen väliin sijoittu-via ns. välimuodon malleja yhdessä asumisen toimijoiden ja valtion kanssa.
- Valtio varmistaa kohtuuhintaisen valtion tukeman vuokra-asuntotuo-tannon edellytykset korkotukilainsäädännön ajantasaisuudella ja kan-nustavuudella, riittävän rahoituksen asuntotuotantoon sekä avustuk-set asuinalueiden kehittämiseen. Rahoitus ja avustukset kohdistetaan maankäytön ensisijaisille vyöhykkeille.
- Valtio osoittaa omistamaansa maata asuntotuotantoon myymällä, vaihtamalla ja tarvittaessa maankäyttösopimuksia hyödyntäen. Val-tion tarpeista vapautuvat asuntorakentamiseen soveltuvat alueet luo-vutetaan kohtuuhintaisesti ensisijaisesti kunnille tai toissijaisesti muulle alueen lopulliselle asuntotuotannon tarjoajalle.
- Valtio-omisteinen A-Kruunu rakennuttaa omistukseensa pitkän korko-tuen ARA-vuokra-asuntoja.
- Valtio osoittaa riittävät korjaus- ja energia-avustukset Helsingin seu-dulle ja varmistaa olemassa olevan ARA-kannan asumiskustannus-ten kohtuullisuuden nousseessa kustannustilanteessa.
- Valtio jatkaa ARA:n tukea kuntien järjestämään asumisneuvontaan.
- Valtio sitoutuu rakentamisen ja maankäytön norminpurun edistämi-seen. Mm. edistämään korjausrakentamisen ja käyttötarkoitusten muutosten sääntelyn keventämistä rakennusten elinkaarihiilijalanjäl-jen vähentämiseksi.

5.2.3. Korjaamme alueellista eriytymiskehitystä kaupunkiuudistuksen keinoin

Alueellinen eriytyminen Helsingin seudulla

Helsingin seudulla on alueita, joille on keskittynyt hyvätuloista ja koulutettua väestöä sekä alueita, joilla asuu keskimääräistä enemmän pienituloisia asukkaita ja työttömiä työikäisiä. Parempi- ja heikompiosaisten alueellinen keskittyminen, toisin sanoen sosioekonominen alueellinen eriytyminen, kytkeytyy alueiden asuntokannan ominaisuuksiin ja alueiden välisiin hinta- ja vuokratasojen eroihin. Esimerkiksi valtion tukemien vuokra-asuntojen sijainnin ja alimman tuloryhmän keskittymien väliltä voidaan löytää vahva yhteys. Joillakin seudun alueilla samantyyppinen yhteys näkyy myös pienasuntoihin painottuvassa vapaarahoitteisessa uudistuotannossa ([Asumisen ilmiöt Helsingin seudulla, 2021](#)). Monipuolisin ja tasapainoisin väestörakenne on seudulla sellaisilla alueilla, joiden asuntokannassa on monipuolisesti hallintamuotoja ja eri kokoisia ja tyyppisiä asuntoja.

Seudullisena tavoitteena on tasapainoinen alueellinen kehitys, mikä edellyttää alueellisen eriytymiskehityksen torjumista ja korjaamista. Alueellista eriytymiskehitystä torjuvan tai korjaavan maankäytön ja asuntopolitiikan perusta on pyrkimys mahdollisimman monipuoliseen asuntokantaan sekä uusilla alueilla että vanhojen alueiden täydentämisessä. Yleiset seudulliset toimet monipuolisen asuntotuotannon edistämiseksi (luku 5.2.1) torjuvat osaltaan alueellista eriytymiskehitystä. Eriytymiskehityksen korjaamiseksi seudulla on tunnistettu vanhoja asuinalueita, joiden asuntokanta on keskimääräistä yksipuolisempaa ja joihin on keskittynyt sosioekonomisesti heikompiosaisia.

Alueita kutsutaan seudullisiksi kaupunkiuudistusalueiksi (kuva 31). Seudullisten kaupunkiuudistusalueiden valinta on tehty sekä kaupunkien omien että yhteisiin seudullisten tarkasteluiden perusteella. Tarkastelluissa tunnistetut alueet eivät kuitenkaan ole erillisiä saarekkeita. Pikemminkin niistä muodostuu toisiinsa jossain määrin kytkeytyviä, kuntarajat ylittäviä vyöhykkeitä urbaaniin kaupunkirakenteseen. Näillä vyöhykkeillä asuu kaikkiaan noin 81 000 asukasta. Seudun kaupunkiuudistusalueille tyypillisiä ominaisuuksia ovat mm.

- väestön matala sosioekonominen asema (pienituloisuus, työttömyys ja matala koulutustaso ovat yleisempiä kuin muualla seudulla)
- tarve parantaa tai uudistaa alueiden asuntokantaa (rakennuskanta on vanhaa ja osin korjausvelkaista, alueilla on vuokravaltaisia keskittymiä)

- tarve parantaa alueiden lähi- ja liikkumisympäristöä, esimerkiksi raideliikenteen asemia ympäristöineen
- osalla alueista on tarve parantaa joukkoliikennesaavutettavuutta
- alueille kohdistuu jo kaupunkien käynnistämiä uudistavia politiikkatoimia (rakennetun ympäristön parantamista, myönteisen erityiskohtelun rahoitusta tai muuta alueellisen eriarvoisuuden vähentämiseen tähtäävää työtä)

Vuokravaltaisille alueille lisätään omistus- ja asumisoikeusasumisen vaihtoehtoja ja toteutetaan niitä mahdollisuuksien mukaan myös pientaloihin. Kerrostalotuotannossa panostetaan asuttavuuteen, laatuun ja hyvään kaupunkikuvaan. MAL-sopimusmenettelyn kehittämisessä tulee huomioida kaupunkiuudistusalueilla sijaitsevien asunto-osakeyhtiöiden tarve nykyisiä avustusmuotoja laajemmalle perusparantamisen avustamiselle, jonka puitteissa asunto-osakeyhtiöt voisivat saada valtion tukea tai kohdennettuja avustuksia myös julkisivu- ja LVIS-korjauksiin sekä piharemontteihin.

MAL 2023

KAUPUNKIUUDISTUSALUEET

Kuva 32. Helsingin seudun kaupunkiuudistusalueet.

Kaupunkiuudistuksen seudulliset periaatteet

MAL-suunnitelman yhteydessä on mahdollista huolehtia siitä, että kaupunkiuudistusalueiden erityiset tarpeet tulevat huomioiduiksi seudullisissa maankäytön, asuntopoliitiikan ja liikenteen toimenpiteissä. Lisäksi keskeistä on valtion politiikkatoimiin, esimerkiksi energia- tai infrastruktuuriavustusten myöntämisperiaatteisiin tai lähiöohjelman sisältöön, vaikuttaminen siten, että panostukset kohdentuisivat kuntien tavoitteiden kannalta parhaalla mahdollisella tavalla.

Kaupunkiuudistukseen liittyvin kohdennetuin erityistoimenpitein on mahdollista sekä monipuolistaa ja parantaa asuntokantaa että kohentaa asuinympäristön ja julkisen kaupunkitilan laatua (katutila, kävelyn ja pyöräilyn reitit, ulkovalaistus, lähiviheralueet, leikkipuistot, julkisen liikenteen pysäkit yms.) lähemmäs uusien asuinalueiden ja keskustojen laatutasoa. Kaupunkiuudistusalueilla on tärkeää varmistaa perheasuntojen riittävyys ja laatu sekä vuokra- että omistusasuntokannassa. Myös pienille asunnoille on tarvetta, mutta olisi tärkeä huolehtia siitä, ettei alueille synny yksipuolisia pienten asuntojen keskittymiä. Asuntojen ja asuinrakennusten lisäksi yleisillä alueilla, lähiviheralueilla ja liikkumisympäristöllä on merkitystä viihtyisyyden, arjen sujuvuuden ja turvallisuuden näkökulmista. Asuntokannan monipuolistamisesta ja asuinympäristöjen parantamisesta vastaavat seudun kunnat kaavoitus- ja maapolitiikan keinoin sekä erilaisin paikallisten kehittämistoimenpiteiden avulla. MAL-suunnitteluun liittyvän seudullisen kaupunkiuudistustyön yhdeksi toimenpiteeksi esitetään kaupunkiuudistuksen yhteistyöverkostoa. Sen puitteissa on mahdollista koota yhteen ja jakaa kuntien omista kehittämistoimenpiteistä saatuja kokemuksia ja hyviä käytäntöjä. Verkostossa voidaan jakaa ja kehittää käytännön toimintamalleja, mutta myös tunnistaa tarpeita laajemmille, kaupunkistrategia- tai seututasoisille politiikkatoimille.

Raideliikenteen vanhojen asemien perusparantaminen on monien seudullisten kaupunkiuudistusalueiden kehittämisessä eräänlainen kynnysinvestointi, joka vaikuttaa muiden kaupunkiuudistusalueille kohdennettujen paikallisten toimenpiteiden onnistumisen mahdollisuuksiin. MAL-suunnitelman luvussa 5.1.2 linjataan asemien ja asemanseutujen kehittämisen suuntaviivat. Kaupunkiuudistusalueista mm. Malmilla, Kannelmäessä, Pukinmäessä, Pohjois-Haagassa, Koivukylässä, Myyrmäessä ja Korsossa parannetaan asemia seuraavalla nelivuosisikaudella 2024–2027. Myös muilla liikennejärjestelmän kehittämistoimenpiteillä edistetään kaupunkiuudistusalueiden saavutettavuutta kestävin kulkumuodoin.

Kaupunkiuudistusalueita kehitettäessä olisi tärkeää huomioida eri väestöryhmien lähtökohtaisesti erilaiset osallistumisen mahdollisuudet. Asuinympäristön uudistaminen tulisi tapahtua asukkaita kuullen. Kansainvälisten vertailujen perusteella tiedetään, että alueellisen eriytymisen korjaaminen edellyttää tiettyihin kaupunginosiin keskittyvien paikallisten toimien lisäksi sekä kaupunki- ja seututasoisia strategisia tavoitteita että vielä yleisempiä yhteiskuntapoliittisia esimerkiksi työllisyyteen ja koulutukseen liittyviä politiikkatoimia.

Alueellisen eriytymiskehityksen korjaaminen Helsingin seudulla edellyttää valtion taholta nyt päättyvää lähiöohjelmaa vahvempia ja strategisempia kaupunkipoliittisia linjauksia. Resurssit tulisi määrätietoisesti kohdentaa suurimman tarpeen alueille, jossa niiden vaikuttavuus kohdistuu merkittävään väestöpohjaan. Lisäksi valtion tulisi huomioida, että energia- ja korjausavustuksilla voi olla merkittävä rooli eriytymiskehityksen hillinnän kannalta. Myös infra-avustusten myöntämisessä tulisi huomioida alueellisen eriytymisen hillintä, niin että avustusta myönnettäisiin kaupunkiuudistusalueille myös silloin, kun niille ei rakenneta uutta valtion tukemaa ARA-asuntotuotantoa. Kaupunkiuudistukseen kohdennetut toimet ja taloudelliset investoinnit vähentävät pitkällä aikavälillä muun muassa syrjäytymisriskiä ja kaventavat alueellisia hyvinvointi- ja terveyseroja. Panostukset segregaaation hillintään ja ennaltaehkäisyyn tuovat täten säästöjä muun muassa valtion sosiaali- ja terveystalouteen.

Kaupunkiuudistusalueiden kehittäminen

- Vahvistetaan kaupunkiuudistuksen vaikuttavuutta ja käynnistetään mm. seudullinen kaupunkiuudistusverkosto tiedon ja hyvien käytäntöjen jakamiseksi.
- Valtion tulee käynnistää yhdessä kuntien kanssa ohjelma, jolla kehitetään kaupunkiuudistusalueita, ja osoittaa siihen riittävästi resursseja ja avustuksia.
- Kunnat kiinnittävät maa- ja asuntopoliittisissa tavoitteissaan erityistä huomiota kaupunkiuudistusalueiden asuntokannan monipuolistamiseen.
- Kunnat huolehtivat uudistuotannon huoneistotyyppijakauman monipuolisuudesta kaavoituksen ja maapolitiikan keinoin.
- Toteutetaan purkavaa uudisrakentamista kohteissa, joissa on merkittävä tarve uudistaa yksipuolista ja puutteellista asuntokantaa. Kunnat huolehtivat vanhan kannan purkamisen yhteydessä poistuvien ARA-vuokra-asuntojen korvaamisesta muille alueille rakennettavalla uudistuotannolla.
- Valtio osoittaa kaupunkiuudistusalueille avustuksia erityisellä painoarvolla siten, että asukkaat, asunto-osakeyhtiöt ja kiinteistöyhtiöt voivat suunnitella ja toteuttaa peruskorjaukset ja energiasaneeraukset hallitusti ja pitkäjänteisesti.
- Valtio myöntää käynnistysavustusta kaupunkiuudistusalueilla myös muuhun kuin ARA-tuotantoon.
- Kaupunkiuudistusalueet huomioidaan kunnallistekniikka-avustuksen myöntämisessä siten, että avustusta on mahdollista saada myös silloin, kun alueelle ei rakenneta uusia ARA-vuokra-asuntoja.

5.2.4. Luomme palveluiden sijoittumisella mahdollisuudet sujuvalle ja laadukkaalle arjelle

Yhdyskuntarakenne muodostaa puitteet asukkaiden arjen sujuvuudelle. Rakentamisen sijoittuminen ja tehokkuus, palveluiden saavutettavuus, kulkuyhteyksien sujuvuus ja viheralueiden sijainnit ovat omiaan joko helpottamaan tai hankaloittamaan asukkaiden arkea. Elinympäristön fyysisillä ratkaisulla on myös edelleen yhteys asukkaiden kokemuksiin elinympäristön laadusta. Elinympäristön laatu taas on yksi merkittävä alueellinen veto- ja pitovoimatekijä. Täten kattavat, toimivat ja arjen reitien kannalta järkevästi sijaitsevat palvelut sekä helposti saavutettavat viheralueet

ovat keskeisiä alueiden vetovoima- ja imagotekijöitä ja asukkaiden hyvän arjen rakennuspalikoita. Tässä MAL 2023 -suunnitelmassa elinympäristön laatu on hahmotettu erilaisten palveluiden sijoittumisen, liikkumisen sujuvuuden sekä kaupunkivihreän kautta.

Seudun tiivistyvässä rakenteessa tarvitaan riittävät aluevaraukset julkisille palveluille

Kuntien järjestämistä palveluista suurin osa on määriteltä laissa. Julkisia palveluita ovat mm. koulutus ja varhaiskasvatus, kulttuuri-, nuoriso- ja kirjastopalvelut sekä liikuntapalvelut. Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen osalta järjestämisvastuu siirtyy kunnilta hyvinvointialueille 1.1.2023 alkaen. MAL 2023 -kunnat, Helsingin kaupunkia lukuun ottamatta, kuuluvat Länsi-Uudenmaan-, Vantaan ja Keravan, Keski-Uudenmaan- ja Itä-Uudenmaan hyvinvointialueisiin. Kuntien tehtävänä on varmistaa palveluiden toteuttamisedellytykset ja huolehtia riittävä kaavallinen varanto tulevaisuuden palvelutarpeita varten.

Väestönkasvu luo edellytyksiä ja tarpeita palveluiden kehittämiseksi. Palvelut edellyttävät riittävää asukaspohjaa. Seudulla kasvua keskitetään ja alueita kehitetään tarpeeksi tehokkaina, jotta palveluille muodostuu riittävä asukaspohja. Merkittävä seudullinen työkalu kasvun ohjaamiseksi ja maankäytön tiivistämiseksi ovat ensisijaiset maankäytön kehittämisvyöhykkeet (luku 5.1.2.).

Asuntotuotannon ohjaaminen maankäytön ensisijaisille kehittämisvyöhykkeille, erityisesti keskuksiin sekä raideliikenteen piiriin kasvattaa palvelutarpeita lähtökohtaisesti niillä alueilla, joissa palvelutuotanto saattaa jo nyt olla kuormittunut. Alueiden toimitiloihin voi jo lähtötilanteessa kohdistua merkittäviä korjaustarpeita. Lisäksi nykyiset toimipaikat eivät välttämättä vastaa nykyisiin ja tuleviin palvelutuotannon vaatimuksiin. Seudun tiivistyvässä kaupunkirakenteessa tulee löytää innovatiivisia ratkaisuja palvelurakennusten toteuttamiseen ja varmistaa riittävät varannot paljon pinta-alaa vaativille toiminnoille, kuten urheilukentille.

Seudun kasvun ohjaaminen nykyrakennetta tiivistäen ja täydentäen edellyttää pitkäjänteistä ja ennakoivaa maankäytön suunnittelua, joka huomioi palveluiden maankäytölliset tarpeet. Riittämätön tonttivaranto ja kuntien maaomaisuuden sijoittuminen vaikuttavat siihen, että tilaa uusien palveluiden toteuttamiselle ei ole helposti saatavilla varsinkaan keskeisiltä alueilta. Riskinä on, että julkiset palvelut joudutaan sijoittamaan kauemmas liikkumisen solmukohdista, mikä vaikeuttaa sujuvan arjen toteutumista. Kestävän liikkumisen ja asukkaiden arjen sujuvuuden näkökulmasta on ensiarvoisen tärkeää, että seudulla kaikki merkittäviä asiakasvirtoja

aiheuttavat palvelut sijoitetaan kestävin kulkumuodoin hyvin saavutettaviin solmukohtiin.

Kehitämme kaupallisten palveluiden verkkoa osana sujuvaa arkea

Kaupallisilla palveluilla tarkoitetaan tässä yhteydessä päivittäistavarakaupan ja erikoistavarakaupan myymälöitä sekä vapaa-ajan viettoon liittyviä palveluita, kuten elokuvateattereita, ravintolapalveluita ja erilaisia kauneudenhoitoalan palveluita. Nämä palvelut eroavat toisistaan sekä tilantarpeeltaan, sijoittautumislogiikaltaan että asiakkaiden asiointitiheyden kannalta. Kaavat ohjaavat vähittäistavara- ja erikoiskauppaa, kuten vaatekauppaa sijoittumaan keskustoihin ja kauppakeskuksiin, päivittäistavarakauppaa myös asuinalueille. Päivittäistavarakaupan on hyvä sijaita siellä, missä ihmiset asuvat tai käyvät töissä. Liikkumisen ja asiointitiheyden näkökulmasta tilaa vievillä kaupallisilla palveluilla (kuten huonekalumyymälät ja auto-kauppa) asioidaan harvakseltaan ja usein henkilöautolla. Näin niiden on hyvä sijoittua liikenteellisesti hyvin saavutettaville alueille. Kaupan keskittymisiin ei tulisi sijoittaa päivittäistavarakauppaa tai muuta erikoiskauppaa, sillä se voisi kannustaa arkisten asiointimatkojen tekemiseen autolla. Seudullisesti merkityksellisten vähittäistavara-kauppojen suuryksiköiden sijaintia keskustatoimintojen alueiden ulkopuolella ohjataan Uudenmaan maakuntakaavassa.

Työmatkaliikenteen ohella vapaa-aikaan ja ostoksiin liittyvien palveluiden käyttö muodostaa merkittävän osan liikkumistarpeesta ja siten myös henkilöautoliikenteen suoritteesta. Etätyö mahdollistaa asumisen kauempana työpaikasta, mutta ei vähennä liikkumistarvetta vapaa-ajalla, etenkin jos kaupalliset palvelut ovat sijoittuneina hyvin keskittyneesti vain suurimpiin liikenteen ja työpaikkojen solmukohtiin. Verkkokaupan kasvu voi vähentää liikkumistarvetta ostosmatkojen osalta, mutta ei erilaisten viihtymis- ja elämyspalveluiden tapauksessa. Väestön ikääntyminen korostaa tarvetta sijoittaa palveluita lähelle asutusta. Kestävän ja sujuvan arjen kannalta monipuolisten palveluiden saavutettavuus myös ilman omaa autoa on keskeistä kaikkien ikäryhmien näkökulmasta. Tämän takia on tärkeää, että arjessa käytettävät palvelut ovat helposti ja kestävästi saavutettavissa läheltä. Viihtymis- ja elämyspalvelut sekä muut keskustahakuiset palvelut löytyvät keskustoista sekä joukkoliikennereittien varrelta.

Vehreä lähiympäristö ja hyvin saavutettavat viheralueet luovat arjen hyvinvointia

Seudullisena tavoitteena on seudullisten viher- ja virkistysalueiden jatkuvuuden varmistaminen sekä mahdollisimman laaja säilyminen ja keskeisten ekologisten

yhteyksien vahvistaminen. Viher- ja virkistysalueiden hyvä saavutettavuus, riittävä koko ja seututasoinen yhtenäisyys ja jatkuvuus ovat keskeisiä tekijöitä niiden tuot- tamille hyvinvointivaikutuksille. Viher- ja virkistysalueiden jatkuvuus tulee huomioida liikennejärjestelmähankkeiden yhteydessä.

Seudun asuntotuotannon ohjaaminen maankäytön ensisijaisille kehittämisvyöhyk- keille ja erityisesti hyvin saavutettaville alueille kasvattaa lähivirkistysalueiden käyt- töpainetta. Pyrkimys tiivistämiseen luo myös painetta osoittaa täydennysrakenta- mista olemassa oleville virkistysalueille. Täydennysrakentaminen usein vähentää alueen vehreyttä, mitä voidaan hyvällä suunnittelulla osin välttää ja osin korvata. Viherelementtien hyödyntämisellä ja vihreän infran rakentamisella voidaan näin paitsi lisätä asukkaiden virkistysmahdollisuuksia ja parantaa kaupunkitilan viihty- vyyttä, myös edistää ilmastonmuutokseen sopeutumista ja hiilensidontaa rakenne- tussa ympäristössä (luku 5.1.2).

Palvelut ja viheralueet

- Varmistetaan maankäytön suunnittelulla, että vanhoilla ja uusilla alu- eilla on riittävä asukaspohja ja tarvittavat tilavaraukset palveluille. Kunnat huomioivat palvelutarpeen kasvun ja palveluiden muutoksen varmistamalla keskeisesti sijaitsevien julkisten palveluiden tonttien saatavuuden ja kehittämismahdollisuudet.
- Palvelut keskitetään keskuksiin, nykyrakenteeseen ja joukkoliikenne- reittien varrelle. Seudun kunnat varmistavat maankäytön ensisijaisilla vyöhykkeillä asuinalueille ja keskuksiin riittävät, kestävällä liikenteellä saavutettavat palvelut. Suunnittelussa edistetään muuntojoustavia ja hintatasoltaan monipuolisia ratkaisuja ja mahdollistetaan kaupan si- joittumista myös kivijalkoihin.
- Varmistetaan seudullisten viher- ja virkistysyhteyksien jatkuvuus sekä mahdollisimman laaja säilyminen ja keskeisten ekologisten yhteyk- sien vahvistaminen. Kunnat varautuvat virkistyskäytön kasvuun osoit- tamalla riittävästi virkistystä palvelevia alueita ja niiden saavutetta- vuutta (mm. kävellen ja pyörällä) parantavia ulkoilureittejä ja yhteyk- siä. Valtio huomioi liikennejärjestelmähankkeiden yhteydessä virkis- tysalueverkoston yhtenäisyyden ja jatkuvuuden. Maankäytön suunnit- telussa edistetään kaupunkitilojen viihtyisyyttä ja lisätään kaupunki- vihreää.
- Valtio osoittaa maankäytön ensisijaisilla vyöhykkeillä maavarantoaan ja kiinteistöjään julkisten palveluiden sekä virkistyspalveluiden toteut- tamisen.
- Parannetaan liikkumisen esteettömyyttä ja tasa-arvoa huolehtien kaikkien väestöryhmien tasapuolisista mahdollisuuksista liikkua ja käyttää palveluita.

5.2.5. Vähennämme liikenteen haittoja ja parannamme liikenteen turvallisuutta

Lisääntyvä melu on uhka ihmisen terveydelle ja ympäristön viihtyisyydelle

Meluntorjunnan yleinen päämäärä on terveellinen ja viihtyisä elinympäristö, jossa ei ole meluhaittoja. Meluongelmat ovat erityisen akuutteja kasvavalla Helsingin seudulla. Melun aiheuttamien ongelmien ennaltaehkäisy on ensisijainen meluntorjuntakeino. Avainasemassa ovat ratkaisut, joita tehdään maankäytön ja liikenteen suunnittelussa. Lisäksi tarvitaan melutasojen alentamiseen liittyviä toimia. Näitä ovat esimerkiksi melua vaimentavat päällysteet, nopeusrajoitusten alentaminen ja nastarenkaiden käytön vähentäminen. Monilla melupäästöä pienentävillä toimenpiteillä on positiivisia vaikutuksia myös ilmanlaatuun, ilmastoon ja liikenneturvallisuuteen. Meluesteitä tarvitaan kohteissa, joissa ei muilla toimin voida saavuttaa riittävää vaikuttavuutta.

[EU:n ympäristömeludirektiivi](#) ja [valtioneuvoston asetus](#) edellyttävät, että meluselvitykset ja meluntorjuntasuunnitelmat laaditaan viiden vuoden välein suurista väestökeskittymistä (yli 100 000 asukasta) sekä vilkkaista maanteista, rautateista ja lentokentistä. Meluntorjunnan toimintasuunnitelmien toteuttamisvelvoitetta ei kuitenkaan ole, eikä meluntorjunnan näkökulmaa tai rahoitusta ole sisällytetty esimerkiksi valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan (Liikenne 12) eikä Väyläviraston investointiohjelmaan.

Meluselvityksissä ja meluntorjunnan toimintasuunnitelmissa näkökulmana on nykyisten asukkaiden suojaaminen melulta. Liikenteen melulta suojaamisen katsotaan tällöin olevan väylänpitäjän vastuulla. Kunnat ja valtio ovat sopineet tarvittavan rakenteellisen melunsuojauksen toteuttamisen kustannusjaosta maanteilla siten, että valtio vastaa uuden maantien rakentamisen tai nykyisen maantien parantamisen yhteydessä tehtävien meluesteiden rakentamisen kustannuksista, lisääntyvän meluhaitan poistamiseksi tai lievittämiseksi. Kunta osallistuu olemassa olevan meluhaitan torjumiseksi tehtävien meluesteiden rakennuskustannuksiin 25 %:n osuudella. Mikäli meluesteet toteutetaan kunnan toivomuksesta lisämaankäytön mahdollistamiseksi olemassa olevan meluhaitan poistamiseksi korkeampitasoisena, kunta vastaa tästä aiheutuvista lisäkustannuksista edellä mainitun 25 %:n kustannusosuuden lisäksi. Jos kunta kaavoittaa olemassa olevan tien läheisyyteen sellaista toimintaa, joka tarvitsee melusuojausta, vastaa kunta meluntorjunnan kustannuksista. ([Kunnan ja valtion kustannusvastuun periaatteet maantien pidossa, 2010.](#))

Rautateiden osalta kustannusjaon periaatteet ovat seuraavat: Uuden radan rakentamisen yhteydessä meluhaitan poistamiseksi tai lieventämiseksi tehtävien meluesteiden rakentamisen kustannuksista vastaa rataverkon haltija. Kaavoitettaessa rai-
deliikenteen läheisyyteen uutta toimintaa, joka tarvitsee melunsuojausta, kunta tai muu rakennushankkeesta vastaava (esim. kiinteistön omistaja) vastaa meluntorjunnan kustannuksista. Radan parantamisen yhteydessä meluhaitan poistamiseksi tai lieventämiseksi tehtävien meluesteiden rakentamisen kustannuksista vastaa lisääntyvän melun osalta rataverkon haltija. Parantamishanketta edeltävän melutason osalta rakennettavien meluesteiden kustannusjaosta sovitaan erikseen ottaen huomioon maankäytön ja rautatieliikenteen kehitys. ([Kunnan ja valtion yhteistyön ja kustannusvastuun periaatteet radanpidossa, 2020.](#))

Kustannusvastuiden periaatteet meluntorjuntaratkaisuihin ovat osin vanhentuneet erityisesti kasvavilla kaupunkiseuduilla, ja näkökulmaa onkin tarpeen laajentaa MAL-ajatteluun. Valtion ja kuntien yhteisenä tahtona on riittävän asuntotuotannon varmistaminen hyvin saavutettavilla alueilla. Mikäli tällaisten alueiden käyttöönotto edellyttää meluntorjuntaa valtion väylillä, tulee myös valtion osallistua kustannuksiin. Meluntorjuntakohteita pohdittaessa pitää tarkastella nykyisen maankäytön lisäksi tulevaa maankäyttöä. Väylän hallinnollisen luokan muutoksissa melunsuojaukset tulee hoitaa kuntoon ennen muutoksia.

[Luonnos maanteiden meluntorjunnan toimintasuunnitelmaksi 2023-2028](#) (Väylävirasto) esittää linjauksia ja keinoja, joilla pyritään vähentämään melulle altistumista maanteiden varsilla sekä parantamaan suunnitteluprosessia ja tiedonhallintaa. Lisäksi on esitetty linjaukset meluntorjunnan edistämiseksi pitemmällä aikavälillä. Meluntorjunnan kohteiden rahoitus ei toistaiseksi ole ollut riittävää, eikä meluntorjunnan toimenpiteitä ole saatu toteutettua meluntorjunnan toimintasuunnitelmien mukaisesti. MAL- suunnittelukierroksella toteutetaan meluntorjunnan teemapaketti sekä muita meluntorjunnan toimintasuunnitelmien toimenpiteitä. Rakenteellisen meluntorjunnan kustannusarvio Helsingin seudulla on 65–78 milj. euroa. Meluntorjunnalle tulisi osoittaa riittävä rahoitus myös valtion väyläverkolle. Maankäytön yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa huomioidaan myös lentomelun aiheuttamat rajoitteet.

Meluntorjunnan toimintasuunnitelman 2023–2028 mukaiset maanteiden meluntorjuntakohteet:

- Vt 1 Veikkola, Kirkkonummi (toteutunut osittain)
- Vt 4 Metsola–Jokivarsi, Vantaa (kohde oli yksi MAL-sopimuksen 2016–2019 kohteista, mutta ei ole toteutunut)
- Vt 3 Kaivoksela, Vantaa
- Mt 101 Vartiokylä, Helsinki

- Vt 3 Pohjois-Haaga, Helsinki
- Mt 120 Hämeenkylä, Vantaa
- Mt 1456 Kinnari–Peltola, Järvenpää
- Mt 101 Pihlajamäki, Helsinki
- Vt 3 Vantaanlaakso, Vantaa
- Vt 4 Päiväkumpu, Vantaa, Sipoo
- Vt 4 Viikki, Helsinki
- Kt 50 Kuninkaala–Kuusikko, Vantaa
- Kt 45 Tammisto–Siltamäki, Vantaa
- Kt 45 Torpparinmäki, Helsinki
- Vt 1 Nuijala, Espoo
- Mt 152 Metsola, Vantaa (hiljainen päällyste)
- Mt 120 Vapaala, Vantaa

Pienhankeohjelmaan (luku 5.3.5) esitetään vuosina 2024–2027 toteutettavaksi meluntorjuntaa kohteissa vt 4 Metsola-Jokivarsi Vantaalla, kt 45 Torpparinmäki sekä vt 4 Viikki Helsingissä, joiden yhteen laskettu kustannusarvio on noin 13 miljoonaa euroa. Näissä kohteissa on hyvä suunnitelmavalmius ja kunnat pitävät niiden toteuttamista kiireellisenä.

Katupöly säilyy ilmanlaatuhaasteena tulevaisuudessakin

Helsingin seutu on ilmanlaadultaan puhtaimpia metropolialueita Euroopassa. Ilman epäpuhtauksien pitoisuudet ovat pitkällä aikavälillä pääsääntöisesti laskeneet tai pysytelleet ennallaan voimakkaasta väestön, liikennemäärien ja energiantuotannon kasvusta huolimatta. ([Ilmanlaadun haasteet nyt ja tulevaisuudessa, 2022](#)). Liikenteen pakokaasujen ilmanlaatuhaitat ovat vähentyneet Helsingin seudulla. Vilkasliikenteisimmissä paikoissa pakokaasujen typenoksidien (NO_x) ja mustan hiilen (BC) pitoisuudet ovat laskeneet nopeasti. Tätä ovat edesauttaneet autokannan uusiutuminen ja päästöjen vähennystekniikat sekä HSL:n bussikannan päästöjen vähentyminen. Myös pienhiukkasten pitoisuudet ovat laskeneet. Pienhiukkaset, hengitettävät hiukkaset, otsoni ja bentso(a)pyreeni pysyvät kuitenkin pääkaupunkiseudun haasteina 2030-luvullakin. Seudun väestön kasvaessa ja kaupunkirakenteen tiivisyydessä altistujia ja ilmansaasteille herkkiä ryhmiä on yhä enemmän.

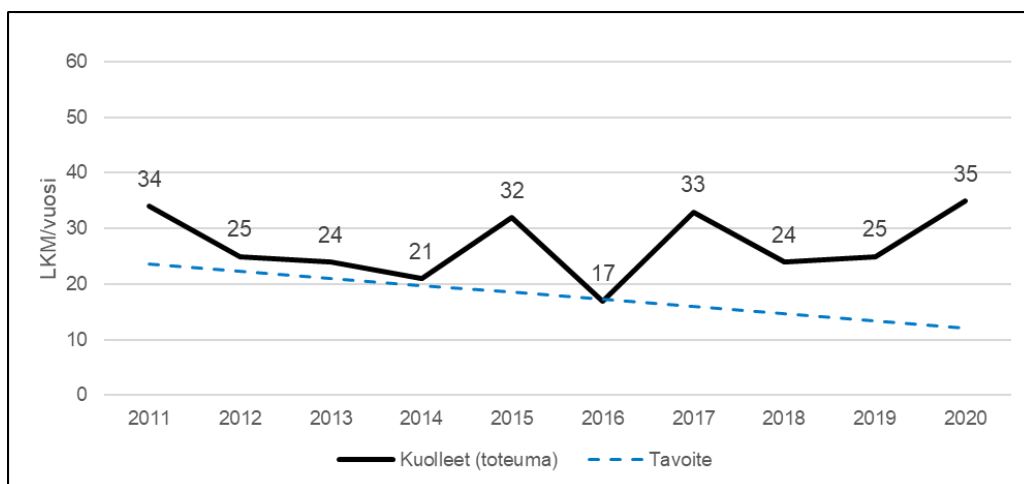
Helsingin seudun väkiluvun kasvun seurauksena myös liikennemäärät kasvavat, mikä lisää katupölypäästöjä. Katupölypäästöjä voidaan vähentää katujen ja teiden kunnossapidon toimenpitein. Nastarenkailla, niiden ominaisuuksilla ja osuudella liikennevirrassa on myös suuri vaikutus katupölypäästöihin. Myös kitkarenkaiden

käytön yleistymisellä sekä ajonopeuksien alentamisella voidaan vähentää katupölyn määrää. Pääkaupunkiseudulla on viime vuosina kehitetty katupölypäästöjen torjuntaa, ja toimenpiteet ovat tarpeen jatkossakin hengitettävien hiukkasten pitoisuuksien hallitsemiseksi.

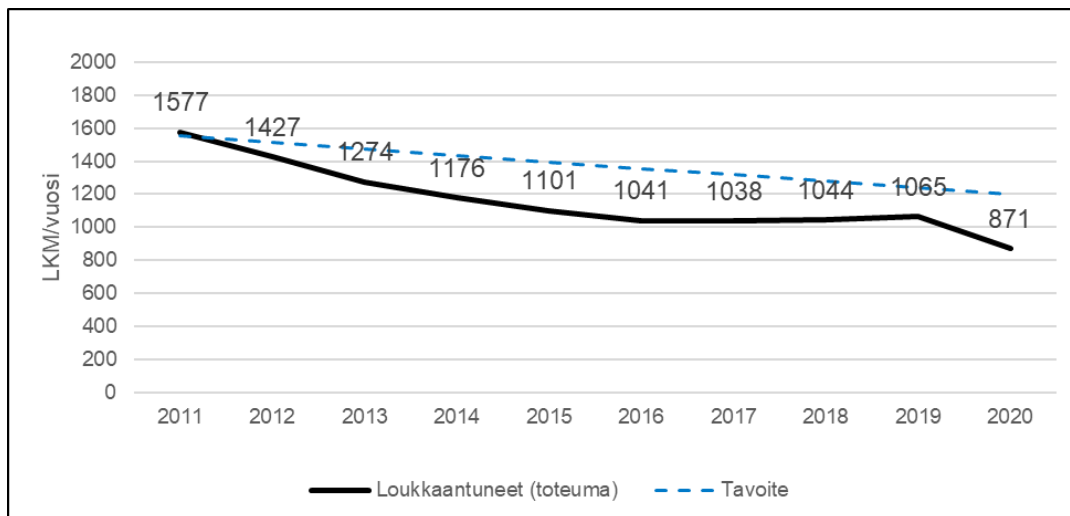
Liikenneturvallisuus ei ole parantunut tavoitteiden mukaisesti

Liikenneonnettomuudet aiheuttavat inhimillistä kärsimystä ja taloudellisia menetyksiä. Suomen tieliikenteen turvallisuuskehitys on ollut yksi Euroopan heikoimmista. Viimeisimmässä eurooppalaisessa vertailussa Suomi vajosi sijalle 15 verrattaessa tieliikenteessä menehtyneitä suhteutettuna väkilukuun ([ETSC PIN 15/2021](#)). Liikennekuolemien ja -loukkaantumisten määrän jatkuva vähentäminen vaatii uutta tahtoa, innostusta ja uusia turvallisuustoimia. Positiivinen viesti liikenneturvallisuustyön uudesta noususta on [Liikenneturvallisuusstrategia 2022–2026 \(2022\)](#) sekä [valtioneuvoston periaatepäätös liikenneturvallisuudesta \(2022\)](#). Valtakunnan tason strategia luo myös puitteet alueelliselle liikenneturvallisuustyölle.

Uudenmaan alueella sattuu yli viidennes koko Suomen henkilövahinko-onnettomuuksista ja Helsingin seudulla yli 80 % Uudenmaan alueen henkilövahinko-onnettomuuksista. Helsingin seudulla sattuneiden liikennekuolemien määrässä ei ole tapahtunut merkittävää muutosta kymmenen viime vuoden aikana (kuva 33). Liikenteessä loukkaantuneiden määrä on poliisin tilastoissa vähentynyt merkittävästi, mutta täydentävien aineistojen perusteella (mm. liikennevakuutustilastot) todellinen vähenemä ei ole ollut niin suurta (kuva 34). Helsingin seudulla korostuvat erityisesti jalankulkija- ja pyöräilijäonnettomuudet. Moottoriajoneuvoliikenteen onnettomuuksista peräänajo-onnettomuudet ovat selvästi koko maan keskiarvoa yleisempiä.

Kuva 33. Helsingin seudulla liikenteessä kuolleet 2011–2020 (tavoite ja toteuma) ([Liikenneturvallisuustarkastelu, 2022](#)).

Kuva 34. Helsingin seudulla liikenteessä loukkaantuneet 2011–2020 (tavoite ja toteuma) ([Liikenneturvallisuustarkastelu, 2022](#)).

Noin puolet jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden henkilövahinko-onnettomuuksista tapahtuu 40 km/h nopeusrajoitusalueella. Jalankulkijaonnettomuuksista lähes kaksi kolmasosaa ja pyöräilyonnettomuuksista hieman yli puolet sattuu suojatiellä. Helsingin seudulla yleisiä moottoriajoneuvoliikenteen onnettomuuspaikkoja ovat keskeiset sisään tuloväylät, joilla liikenne on vilkasta ja raskaan liikenteen määrät suuria. Onnettomuuspiikit ajoittuvat erityisesti iltapäiväruuhkan ajalle.

Valtakunnallisen liikenneturvallisuusstrategian sekä Helsingin seudun liikenneturvallisuusselvityksen pohjalta keskeisiksi toimenpiteiksi nousevat infran parantaminen liikenneturvallisuuslähtöisesti, nopeusrajoitukset sekä automaattisen liikennevalvonnan laajentaminen. Tärkeää on myös vahvistaa jatkuvaa liikenneturvallisuusyhteistyötä niin alueellisella, seudullisella kuin paikallisellakin tasolla. Liikenneturvallisuustyön keskiössä toimivat kuntien poikkihallinnolliset liikenneturvallisuusryhmät. Kuntien työtä on tarpeen tukea mahdollistamalla hyvien käytäntöjen jakaminen ja tiedonvaihto seminaarien lisäksi myös osana maakunnallisten ja seudullisten yhteistyöryhmien toimintaa.

MAL-suunnitelma sisältää pieniä liikenneturvallisuustoimenpiteitä osana pienten ja keskisuurten hankkeiden ohjelmaa (luku 5.3.5). Pääpyöräilyverkon (luku 5.1.3) toteuttaminen parantaa pyöräilijöiden liikenneturvallisuutta. Liikenneturvallisuus on näkökulmana myös muiden MAL-suunnitelman infrahankkeiden arvioinnissa.

Nopeusrajoitukset-ohjeen päivitys (vastuutaho Väylävirasto) on alkamassa syksyllä 2022. Ohjeen päivitykseen sisältyy, että taajamien nopeusrajoitukset tukevat 30 km/h nopeusrajoitusten laajentamista. Päivityksessä arvioitaisiin myös Ruotsin ja Norjan mallit, joiden mukaan yli 80 km/h teillä ajosuunnat on eroteltu, ottaen huomioon kuljetusten sujuvuus ja tienpidon kustannukset. Helsingin seudulla on erityisen tärkeää huolehtia riittävän alhaisista nopeuksista taajamissa.

[Valtakunnallisessa liikenneturvallisuusstrategiassa \(2022\)](#) on esitetty myös suunnitelman laatimista automaattisen liikennevalvonnan kehittämisestä ja lisäämisestä. Automaattista nopeusvalvontaa voidaan pitää yhtenä 2000-luvun alun tehokkaimmista liikenneturvallisuustoimenpiteistä, joka tutkimusten perusteella vähentää varsinkin suuria ylinopeuksia, vakavia loukkaantumisia ja kuolonkolareita. Helsingin seudulla keskeisiksi automaattisesta liikennevalvonnasta hyötyviksi kohteiksi on tunnistettu pääkaupunkiseudun sisääntuloväylät. Lisäksi liikennevalvontaa on tarpeen laajentaa kuntien katuverkolle, esimerkiksi koulujen läheisyyteen. Kehä III:lle on rakennettu automaattivalvontaa vuonna 2010 ja Kehä I:lle vuonna 2015. Molemmilta väyliltä on saatu hyviä kokemuksia ajonopeuksien hillitsemisestä ja onnettomuusmäärien vähenemisestä.

Pääkaupunkiseudun sisääntuloväylien automaattisen liikennevalvonnan kehittämisestä on tehty yleissuunnitelma ([Pääkaupunkiseudun sisääntuloväylien automaattivalvontapisteiden sijaintien arviointi, 2020](#)). Selvityksen perusteella pääkaupunkiseudun sisääntuloväylien automaattista nopeusvalvontaa on esitetty kahdessa osassa, ensin valtateille 3, 4 ja 7 sekä maantielle 120 (kustannusarvio 320 000 euroa) ja sen jälkeen kantatielle 51, valtatielle 1 sekä kantatielle 45 (kustannusarvio 340 000 euroa). Toimenpiteinä ovat nopeusrajoitusten ja paikoin myös liikennevalojen noudattamisen automaattivalvonnan rakentaminen.

Katuverkon kameravalvonnan laajentamisesta vastaavat kunnat ja poliisi yhteistyössä siten, että kunnat suunnittelevat ja toteuttavat valvontapisteet (kameratolpat ja -kotelot) sekä vastaavat niiden ylläpidosta. Poliisi vastaa kameroiden hankinnasta ja valvonnan suorittamisesta. Helsingissä toteutetaan vuonna 2018 hyväksyttyä yleissuunnitelmaa ([Yleissuunnitelma automaattisten kameravalvontapisteiden kohteista](#)), jonka mukaan katuverkolle rakennetaan 70 uutta valvontapistettä noin vuoteen 2024 mennessä. Vantaalla toteutetaan automaattinen liikennevalvonta viiteen kohteeseen vuonna 2022.

Meluntorjunta

- Valtio ja kunnat varaavat rahoituksen ja toteuttavat meluntorjunnan teemapaketin sekä muut meluntorjunnan toimintasuunnitelmien toimenpiteet.
- Valtio ja kunnat tarkistavat MAL-kasvuseutujen meluntorjunnan vastuuperiaatteet.

Hiukkaspäästöjen vähentäminen

- Kunnat ja valtio tehostavat katujen ja teiden kunnossapitoa, edistävät kitkarenkaiden käyttöä ja alentavat ajonopeuksia taajamissa.

Liikenteen turvallisuuden parantaminen

- Kehitetään automaattista liikennevalvontaa yhteistyössä poliisin kanssa pääkaupunkiseudun sisääntuloväylille ja kuntien katuverkolle.
- Laajennetaan 30 km/h nopeusrajoitusalueita Helsingin seudun taajamissa. Kunnat varmistavat, että liikenneympäristö tukee alhaisia nopeuksia.

5.3. Helsingin seutu menestyy kansainvälisesti

Helsingin seudulle on keskittynyt merkittävä osa koko maan elinkeinoelämän toiminnoista. Seudulla sijaitsevat Suomen ainoa kansainvälinen lentoasema, yksi suurimmista vientisatamista, useita valtakunnallisia logistiikkakeskuksia sekä lukuisia monikansallisten yhtiöiden pääkonttoreita. Toimivat henkilö- ja tavaraliikenteen yhteydet ovat tärkeitä yritysten menestymisen kannalta. Hyvä saavutettavuus on yksi keskeinen tekijä, kun yritykset tekevät sijoittumispäätöksiä. Tavarakuljetusten on oltava kustannustehokkaita, ja työntekijöiden ja asiakkaiden on pystyttävä liikkumaan sujuvasti koko liikennejärjestelmää hyödyntäen. Suomi sijaitsee kaukana päämarkkina-alueilta ja logistiikkakustannukset ovat kilpailijamaita suuremmat. Matka- ja kuljetusketjujen toimivuus ja liikkumisen kustannustehokkuus on yritysten kilpailukykyyn kannalta keskeistä. Olennaista on varmistaa runkoyhteyksien lisäksi vaivaton liikkuminen ja kuljettaminen lähtö- ja määräpaikkojen välillä, jolloin koko liikennejärjestelmän on toimittava saumattomasti yhteen.

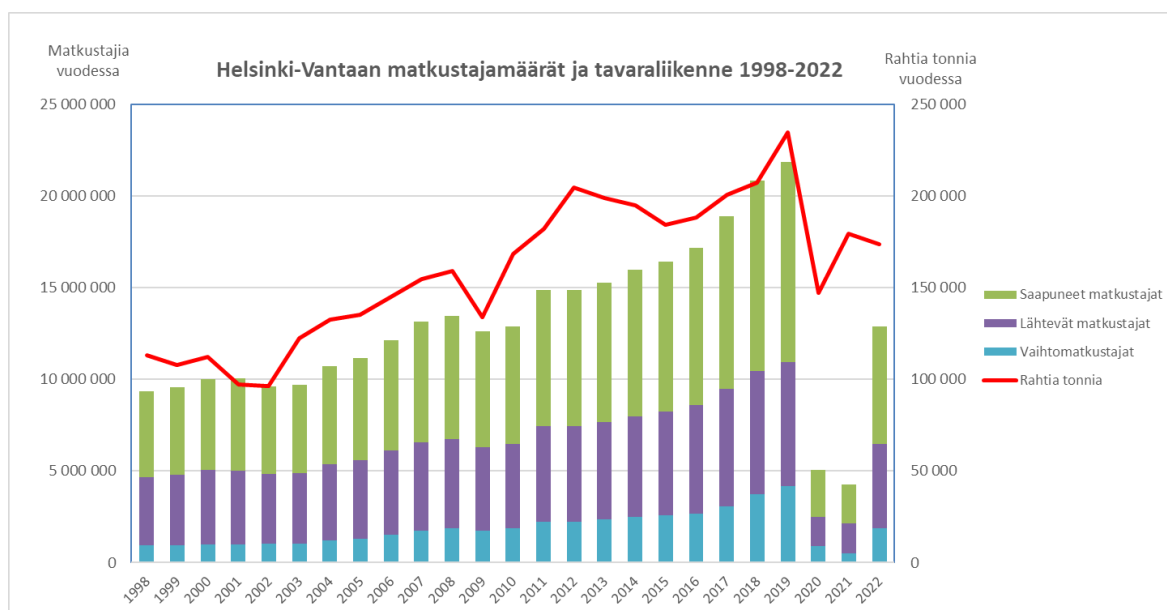
Tässä alaluvussa on esitetty toimenpiteet, joilla MAL-suunnitelma vastaa sille asetettuun menestyvää seutua koskevaa tavoitteeseen. Toimenpiteet koskevat toimenpiteitä, joilla parannetaan seudun kilpailukykyä, kansainvälistä saavutettavuutta ja elinkeinoelämän mahdollisuuksia. Toimenpiteiden avulla:

- Vahvistamme Suomen ja Helsingin seudun kansainvälisiä ja kansallisia liikenneyhteyksiä
- Edistämme elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä
- Varmistamme logistiikan ja tavaraliikenteen toimivuuden
- Edistämme liikenteen digitalisaatiota ja automaatiota
- Investoimme resurssiviisaasti

5.3.1. Vahvistamme Suomen ja Helsingin seudun kansainvälisiä ja valtakunnallisia liikenneyhteyksiä

Helsingin seutu on koko Suomen merkittävin liikenteellinen solmukohta niin kansainvälisen kuin valtakunnallisenkin liikenteen osalta. Helsingin seudulla sijaitsee Helsinki-Vantaan lentoasema, joka on koko Suomen tärkein kansainvälinen lentoasema ja toimii merkittävänä lentoliikenteen vaihtohubina Aasian ja Euroopan välisessä lentoliikenteessä. Ennen koronapandemiaa vuonna 2019 lentoasemalla oli jopa reilut 21 miljoonaa matkustajaa (kuva 35). Lentoliikenne on lähtenyt elpymään koronarajoitusten lievennyttyä, mutta matkustajamäärät eivät vielä ole palautuneet

pandemiaa edeltävän ajan tasolle. Vuonna 2022 Helsinki-Vantaan lentoaseman kautta kulki noin 12,9 miljoonaa matkustajaa (Finavia). Venäjän sotatoimet Ukrainassa ja talouspakotteet ovat muuttaneet ilmailun toimintaympäristöä ja vaikeuttaneet Helsinki-Vantaan asemaa Aasian porttina. Helsinki-Vantaan lentoasemalla on ollut vuodesta 2014 käynnissä mittava miljardin investointiohjelma, jolla on lisätty lentoaseman kapasiteettia ja kilpailukykyä lentoliikenteen solmukohtana.

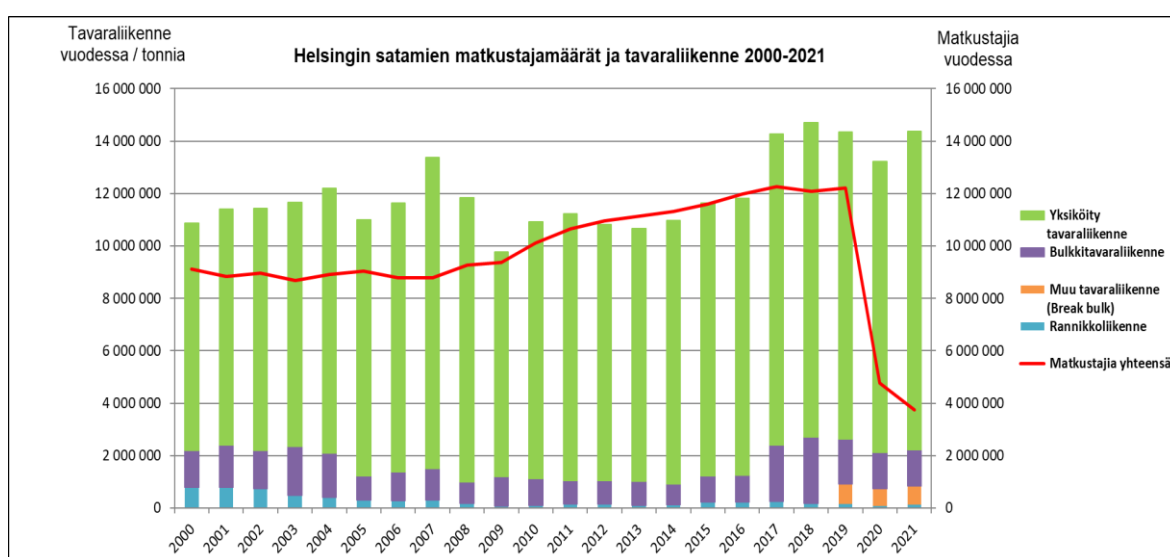

Kuva 35. Helsinki-Vantaan lentoaseman matkustajamäärät ja tavaraliikenne vuosina 1998–2022 ([Finavia, liikennetilastot 2023](#)).

Liikennejärjestelmäsuunnittelulla tulee varmistaa toimivat maaliikenneyhteydet lentoasemalle ja erityisesti sujuvat ja nopeat joukkoliikenneyhteydet. Lentoasemaakin palveleva Kehärata otettiin käyttöön vuonna 2015. MAL 2023 -suunnittelukaudella käynnistyy Vantaan pikaraitiotien rakentaminen Helsingin Mellunmäestä lentoasemalle. Myös Suomirata-hankkeeseen kuuluvan nopean kaukoliikenteen yhteyden, Lentoradan, suunnittelua jatketaan. Nykyisen lentoasemalle kulkevan rataverkon osalta on huomioitava huonokuntoisten asemien kehittäminen ja kunnostaminen osana Suomen näkyvyyttä kansainvälisille matkailijoille (ks. luku 5.1.2).

Helsingin satama on tärkeä tavara- ja matkustajaliikenteen satama. Helsingin satama on kuljetusmääriltään Suomen kolmanneksi suurin satama ja merkittävä ulkomaanliikenteen yleissatama. Helsingin satama on jakautunut Vuosaaren satamaan, Katajanokan satamaan, Eteläsatamaan ja Länsisatamaan. Helsingin Sataman kautta kulkevasta tavarasta suurin osa on Suomen ulkomaankaupan yksiköityä tavaraliikennettä, eli rekoissa, perävaunuissa ja konteissa kuljetettua rahtia. Sataman

kautta kulkee keskimäärin reilu 14 miljoonaa tonnia kuljetuksia (kuva 36). Vuonna 2022 kuljetuksia oli reilu 15 miljoonaa tonnia. Vuosaaren sataman meriväylän syvennyshanke valmistui vuonna 2021. Syvennetty 13 metrin meriväylä mahdollistaa entistä suurempien alusten käynnit, lisää lastikapasiteettia, luo kustannussäästöjä, pienentää ympäristövaikutuksia ja parantaa sataman kilpailukykyä. Koronapandemia on kurittanut myös sataman matkustajamääriä. Kun ne ennen pandemiaa olivat lähes 12 miljoonaa matkustajaa vuosittain, oli matkustajamäärä vuonna 2022 noin 8,1 miljoonaa matkustajaa. Matkustajaliikenteen ennakoidaan kuitenkin elpyvän rajoitusten poistuttua.

Kuva 36. Helsingin satamien matkustajamäärät ja tavaraliikenne vuosina 2000–2021 ([Helsingin seudun liikennejärjestelmän tilan seuranta, 2022](#)).

Helsingin kaupunginvaltuusto päätti vuonna 2021, että Satamatunnelin suunnittelua jatketaan nk. keskittämiskenaarion pohjalta siten, että matkustaja-autolauttaliikenteeseen liittyvä rekkaliikenne on mahdollista lopettaa Eteläsatamassa. Tukholman matkustaja-autolauttaliikenne keskitetään Katajanokalle ja Tallinnan matkustaja-autolauttaliikenne Länsisatamaan. Eteläsataman (ml. Katajanokan), Länsisataman, Jätkäsaaren, Ruoholahden ja Salmisaaren maankäytön kehittämistä jatketaan tähän periaatteeseen perustuen.

Tallinnan liikenteen keskittyessä Länsisatamaan Länsisataman liikenne on hankaloitunut liikenteen pakkautuessa Jätkäsaaren katuverkolle, aiheuttaen ruuhkia ja liikenneturvallisuushaasteita. Ratkaisuksi on suunniteltu Satamatunnelin toteutusta Länsisatamasta Länsiväylälle, mikä mahdollistaisi Länsisataman toiminnan

laajentamisen ja sujuvan satamaliikenteen. Satamatunnelia hyödyntäisi sataman raskas liikenne kokonaisuudessaan sekä sataman ja Länsiväylän välinen henkilöliikenne. Suunnitelman mukaan tunnelia käyttäisi noin puolet Länsisataman ajoneuvoliikenteestä.

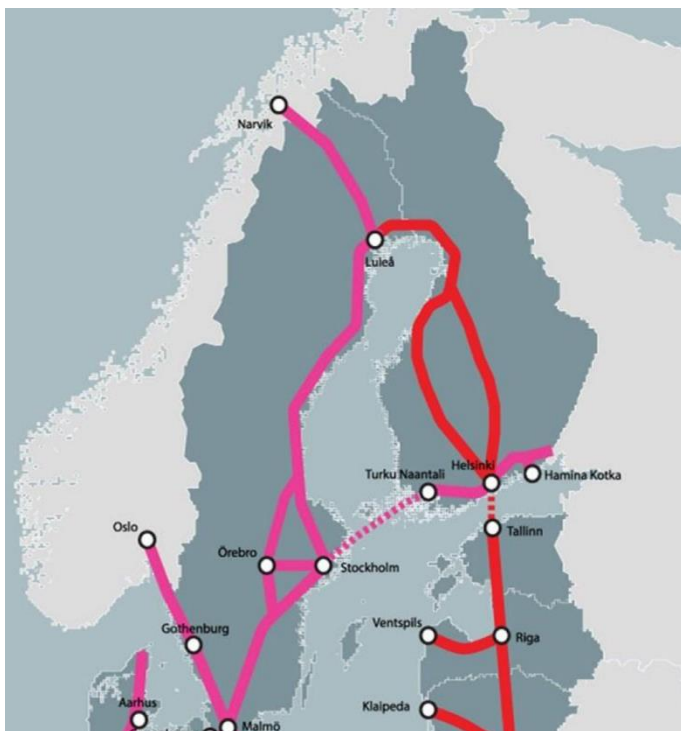
Helsingin satamatunnelin on oletettu rakentuvan vuoteen 2040 mennessä ja tunneli on sisällytetty osaksi MAL 2023 -suunnitelman liikenneverkkoa, jolloin voidaan tarkastella muutosten vaikutuksia liikenteelliseen kokonaisuuteen.

MAL-suunnittelulla tulee varmistaa toimivat ja turvalliset yhteydet Helsingin satamiin. MAL 2023 -suunnittelukaudella toteutetaan pikaraitiotieyhteys Hakaniemen ja Länsisataman välillä, mikä parantaa TEN-T -verkon solmukohtien joukkoliikenneyhteyksiä. Satamien tieyhteyksiä kehitetään tieverkon luokitus ja palvelutasotyön pohjalta. Tieverkon kehittämisessä on tärkeä yhteensovittaa liikenteen ja maankäytön tarpeita. Satamien tavaraliikenteen kannalta keskeistä on myös raskaan liikenteen taukopaikkojen toteuttaminen suunnittelukaudella.

Helsingin seutu TEN-T -ydinverkkokäytävien solmukohtana

Helsingin seutu sijaitsee kahden Euroopan laajuisen liikenneverkon eli TEN-T -ydinverkkokäytävän solmukohtassa. Skandinavia-Välimeri-käytävä kulkee itä-länsisuuntaisesti Turusta Helsingin seudun kautta Venäjän rajalle (kuva 37). Pohjanmeri-Itämeri-käytävä kulkee Tallinnasta Helsingin kautta pohjoiseen ja edelleen Tornion kautta Ruotsin puolelle. Ydinverkkokäytävät sisältävä kaikki liikenne muodot eli tiet, radat, lento- ja meriliikenteen. Helsingin seutu on [TEN-T -asetuksessa](#) määritetty kaupunkisolmukohdaksi.

TEN-T -verkon osien suunnitteluun ja rakentamiseen on mahdollista hakea [CEF-rahoitusta \(Connecting Europe Facility, 2021\)](#). Helsingin seudun on mahdollista hyödyntää myös

Kuva 36. Kuva 37. TEN-T -ydinverkkokäytävät Pohjois-Euroopassa ([Euroopan laajuinen liikenneverkko](#)

kaupunkisolmukohdille kohdennettavaa CEF-rahoitusta. Ydinverkkokäytäväfoorumi toimivat eri valtioiden yhteisenä keskustelualustana ydinverkkokäytävien toteutukselle. Seudun ja valtion toimijoiden on tärkeää osallistua ydinverkkokäytävien foorumeihin ja tuottaa Helsingin seudun osalta ajantasaista tietoa foorumin käyttöön varmistaen samalla hankkeiden huomioinnin ja priorisoinnin käytäväsuunnitelmissa ja sen myötä CEF-rahoitushaussa.

Kuntien ja valtion tulee yhteistyössä varmistaa ydinverkkokäytävien toteutus ja edistävää tukikelpoisten hankkeiden EU-rahoituksen hyödyntämistä Helsingin seudun kaupunkisolmukohdassa. Kunnat ja valtio edistävät CEF-rahoituksen hakemista tukikelpoisille hankkeille, kuten seuraaville MAL-investointiohjelman hankkeille:

- Päärata Pasila-Riihimäki 3.vaihe
- Vantaan ratikka ja vaihtopaikat
- Pikaraitiotieyhteys Hakaniemi-Länsisatama
- Raskaan liikenteen palvelualueet

CEF-rahoitusta haetaan mahdollisuuksien mukaan myös Helsingin sataman ja Helsinki-Vantaan lentoaseman kehittämishankkeille sekä hankeyhtiöiden suurten ratahankkeiden suunnitteluun ja toteutukseen.

CEF-rahoitukseen on lisätty uudenlaisia painotuksia, kuten toimenpiteet, joilla tuetaan uutta teknologiaa, innovaatioita, liikenteen hallintaa ja ohjausta, liikennemuotojen yhteensovittamista ja mm. e-lippuja. Lisäksi painopisteenä on multimodaalit matkustajasolmukohdat sekä pitkämatkaisen ja paikallisen liikkumisen yhteensovittaminen. Helsingin seutu pyrkii hyödyntämään osaltaan myös näille painotuksille suunnattavaa rahoitusta.

Helsingin ja Tallinnan välille kaavaillun maanalaisen tunnelin, **Tallinnan tunneliin** liittyvän maankäytön suunnittelun edistymistä seurataan. Helsingin seudun toimijat osallistuvat suunnittelun valmisteluun ja hankkeesta käytävään keskusteluun. Hankkeen mahdollisesti edetessä arvioidaan hankkeen vaikutuksia Helsingin seudulle. Uudenmaan maakuntakaavassa Tallinnan tunnelin on linjattu kulkevan Helsingin kautta.

TEN-T -asetusuudistuksessa ([TEN-T-asetuksen uudistaminen, 2021](#)) on ehdotettu, että TEN-T -kaupunkisolmukohtien tulisi jatkossa laatia kestävän liikkumisen suunnitelmat (SUMP, Sustainable Urban Mobility Plan). Lisäksi kaupunkiliikenteen tietoja esitetään raportoitavaksi nykyistä laajemmin. Kaupunkiliikennettä koskevien tietojen tuotannon tarpeet koskevat mm. kasvihuonekaasupäästöjen kehitystä, kulkutapaosuuksia ja onnettomuuksia. Varmistetaan, että Helsingin seudun MAL-suunnitelma vastaa uusiin TEN-T -asetuksen kestävän liikkumisen ohjelman sisältövaatimuksiin.

Valtio tukee MAL-suunnitelman valmistelua. Kaupunkiliikennettä koskevien tietojen tuotanto ja ajantasaisuus varmistetaan osana valtakunnallista MAL-seurantaa.

Hankeyhtiöiden suuret ratahankkeet Helsingin seudulla

Kolmesta suuresta ratahankkeesta suunnitteluvalmiudeltaan pisimmällä on **Turun tunnin juna** (kuva 37), jonka ratasuunnittelu on parhaillaan käynnissä. Ratasuunnittelu valmistuu vuoden 2023 lopussa ja päätös radan rakentamisesta voidaan tehdä vuonna 2024. Karkea rakentamisen kustannusarvio on noin 3,4–4 miljardia euroa.

Suomirata-hankkeen tavoitteena on toteuttaa noin tunnin junayhteys Tampereen ja Helsingin välille ja nopea kaksiraiteinen kaukoliikenteen rata Helsingistä Helsinki-Vantaan lentoasemalle. Lentorata toimisi hankkeen ensimmäisenä vaiheena. Pääministeri Orpon hallitusohjelman mukaan hallitus vie eteenpäin lentoratahanketta varaamalla määrärahat lentoratahankkeen suunnitteluun ja valmistellen lentoradan toteuttamispäätöksen. Hankkeen edistämiseksi perustetaan yhtiö, jossa omistajina voivat valtion lisäksi olla kunnat. Hankkeen suunnitteluun on varattu 43 M euroa. Lentoradan suunnitteluun myönnettiin kesällä 2023 2,75 milj. euroa CEF-tukea. Toimitettavassa suunnittelussa laaditaan Lentoradan linjaussuunnitelma, YV sekä lentoradan yleissuunnitelma. Lentoradan toteutuksen kustannusarvio on noin 2,7 mrd. euroa. Suomiradan osalta hallitus on linjannut edistävänsä nykyisen ratakäytävän kehittämistä.

Itärata-hankkeen suunnittelu on parhaillaan esisuunnitteluvaiheessa ja hankeyhtiön toiminta käynnistymässä. Itärata-hankeyhtiön tehtävänä on Lentorata-Porvoo-Kouvola-linjausta koskevaan raidehankkeeseen liittyvä suunnittelu. Itäradan karkea kustannusarvio on noin 1,7 Mrd. euroa. Väyläviraston arvion mukaan noin 20 vuoden aikajänteellä idän suunnan uudet ratakäytävät eivät näytä olevan yhteiskuntataloudellisesti kannattavia (Itä-Suomen junayhteyksien kehittämisvaihtoehtojen arviointi, 2020). Itäradan tarkempi suunnittelu ja kaavoitus kestävät vähintään yli 10 vuotta, joten hankkeen toteutuminen ei ole näköpiirissä lähivuosina.

Hankeyhtiöiden suurilla ratahankkeilla on toteutuessaan suuri vaikutus Helsingin seudun liikennejärjestelmään ja maankäytön ratkaisuihin. Yhteydet parantavat seudun valtakunnallista saavutettavuutta ja laajentavat seudun työmarkkina-aluetta. Toisaalta seudullisia vaikutuksia ei ole toistaiseksi arvioitu yksityiskohtaisemmin. Helsingin seudun näkökulmasta on olennaista joka tapauksessa varmistaa lähijunaliikenteen toimintaedellytykset. Lisäksi on arvioitava ratahankkeiden toteutumisen

mahdollista ajoitusta sekä kytkeä seudulliseen liikennejärjestelmään ja maankäyttöön.

MAL 2023 HANKEYHTIÖIDEN SUURET RATAHANKKEET

Kuva 37. Kuva 38. Hankeyhtiöiden suunnitella olevat suuret ratahank-

Hankeyhtiöiden suuret ratahankkeet Turun Tunnin Juna, Lentorata, Suomirata ja Itärata eivät ole osa seudullista MAL 2023 -investointiohjelmaa, mutta niiden vaikutuksia seudulliseen liikennejärjestelmään ja maankäyttöön tulee arvioida ja suunnittelua seurata. Helsingin seudun näkökulmasta olennaista on varmistaa Espoo-Salo-oikoradan lähijunaliikenteen toimintaedellytykset, mikäli junarata toteutetaan.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma (20.6.2023) linjaa hankeyhtiöiden suunnittelua ja toteutusta seuraavasti:

- Hallitus kehittää päärataa nykyisessä ratakäytävässä Väyläviraston toimesta panostamalla pääradan kehittämiseen niin etelässä kuin pohjoisessa.
- Hallitus vie eteenpäin lentoratahanketta varaamalla määrärahat lentoratahankkeen suunnitteluun ja valmistellen lentoradan toteuttamispäätöksen. Hankkeen edistämiseksi perustetaan yhtiö, jossa omistajina voivat valtion lisäksi olla kunnat. Yhtiötä pääomitetaan osana investointiohjelmaa (Lentoradan suunnittelu 43 M€). Muilta osin Suomi-radnan valmistelu keskeytetään. Jäljellä olevat varat palautetaan omistajille. Itäradan hankeyhtiön toiminta jatkuu.
- Valtio toteuttaa Turun tunnin juna -hankkeen, joka käsittää Espoo–Salo-oikoradan rakentamisen ja Salo–Kupittaa-yhteysvälin parantamisen. Rakentaminen käynnistyy Espoo–Lohja ja Salo–Kupittaa-yhteysväleillä. Rakentamisvaihetta varten valtio varautuu osana investointiohjelmaa pääomittamaan rahoitusta ko koavaa yhtiötä, jonka osakkaina voivat valtion lisäksi olla kunnat. Turun Tunnin juna -yhtiön pääomitus (Espoo–Lohja -osuuden rakentaminen ja Turku–Salo -osuuden parantaminen) investointiohjelmassa on 460 M€.

Espoo-Lohja -hankeosuudesta on selkeytettävä kokonaisuuden rahoitusratkaisu ja tarkennettava hankkeen toteuttamisen edellyttämä loppurahoitus valtion pääomituksen lisäksi. Hanke on valtakunnallinen eikä siten seudullisen infrakorvauksen piirissä. Lisäksi tulee selkeyttää ratayhteyden liikenne rakenne, liikenteen järjestämisvastuu ja sen rahoitus. Selvitettäviä asioita ovat myös radan omistus ja sen

käyttömaksu (vrt. ratamaksu valtion rataverkolla) sekä vaikutukset rantaradan liikenteeseen.

TEN-T-yhteydet

- Vahvistetaan kansainvälisiä yhteyksiä osana Euroopan laajuisen liikenneverkon (TEN-T) ydinverkkokäytävien toteutusta. Edistetään TEN-T-kaupunkisolmukohdan hankkeiden sekä ydinverkon osien toteutusta kuntien ja valtion välisenä yhteistyönä. Varmistetaan MAL-suunnitelman soveltuvuus Helsingin kaupunkisolmukohdan kestävän kaupunkiliikkuksen SUMP-suunnitelmana.
- Varmistetaan toimivat ja turvalliset yhteydet Helsingin satamiin. Helsingin sataman toteuttaman Satamatunnelin avulla varmistetaan sujuvat yhteydet Länsisatamasta valtakunnalliseen tieverkkoon. Hanke sisältää Satamatunnelin kytkeytyvät katu- ja maantieverkon yhteydet. Helsingin satama vastaa Satatatunnelin toteuttamisen kustannuksista.
- Osallistutaan Tallinnan tunnelin suunnitteluprosesseihin.

Hankeyhtiöiden ratahankkeet

- Valmistaudutaan hankeyhtiöiden suuriin ratahankkeisiin Turun Tunnin Junaan, Lentorataan, Suomirataan ja Itärataan. Arvioidaan Espoo-Salo-radan ja Lentoradan vaikutuksia seudulliseen liikennejärjestelmään ja maankäyttöön.
- Varaudutaan kestävän maankäytön ja liikennejärjestelmän kehittämiseen suunnitelluilla asemanseuduilla Espoo-Salo –oikoradan osalta. Varmistetaan Espoo-Salo- rataosan lähijunaliikenne kaukoliikenteen ohella. Tunnistetaan uusien liikennekäytävien merkitys ja vaikutukset sekä arvioidaan ratahankkeiden toteutumisen mahdollista ajoitusta sekä kytkentää seudulliseen liikennejärjestelmään ja maankäyttöön.
- Espoo-Lohja -hankeosuudesta on selkeytettävä kokonaisuuden rahoitusratkaisu ja tarkennettava hankkeen toteuttamisen edellyttämä loppurahoitus valtion pääomituksen lisäksi. Hanke on valtakunnallinen eikä siten seudullisen infrakorvauksen piirissä. Lisäksi tulee selkeyttää ratayhteyden liikenne rakenne, liikenteen järjestämisvastuu ja sen rahoitus. Selvitettäviä asioita ovat myös radan omistus ja sen käyttömaksu (vrt. ratamaksu valtion rataverkolla) sekä vaikutukset rantaradan liikenteeseen.

5.3.2. Edistämme elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä

Helsingin seutu on erikoistunut osaamisintensiivisiin palveluihin sekä tuotantoon ja logistiikkaan

Helsingin seudun elinkeinotoiminta on merkittävää koko Suomen kansantalouden kannalta. Esimerkiksi seudun BKT:n osuus koko maan BKT:sta on yli 35 % ja investoinnit 38 % koko maan investoinneista. Lähes kaikilla suurilla toimialoilla Helsingin seudun yritykset ovat tuottavampia kuin saman toimialan yritykset muualla maassa. Helsingin seudun työpaikat ovat kasvaneet nopeammin kuin koko maassa ja kasvun odotetaan jatkuvan. ([Uudenmaan aluetalouden skenaariot sekä väestö- ja työpaikkaprojektiot, 2017](#); [Kansantalouden tilinpito, 2021](#).)

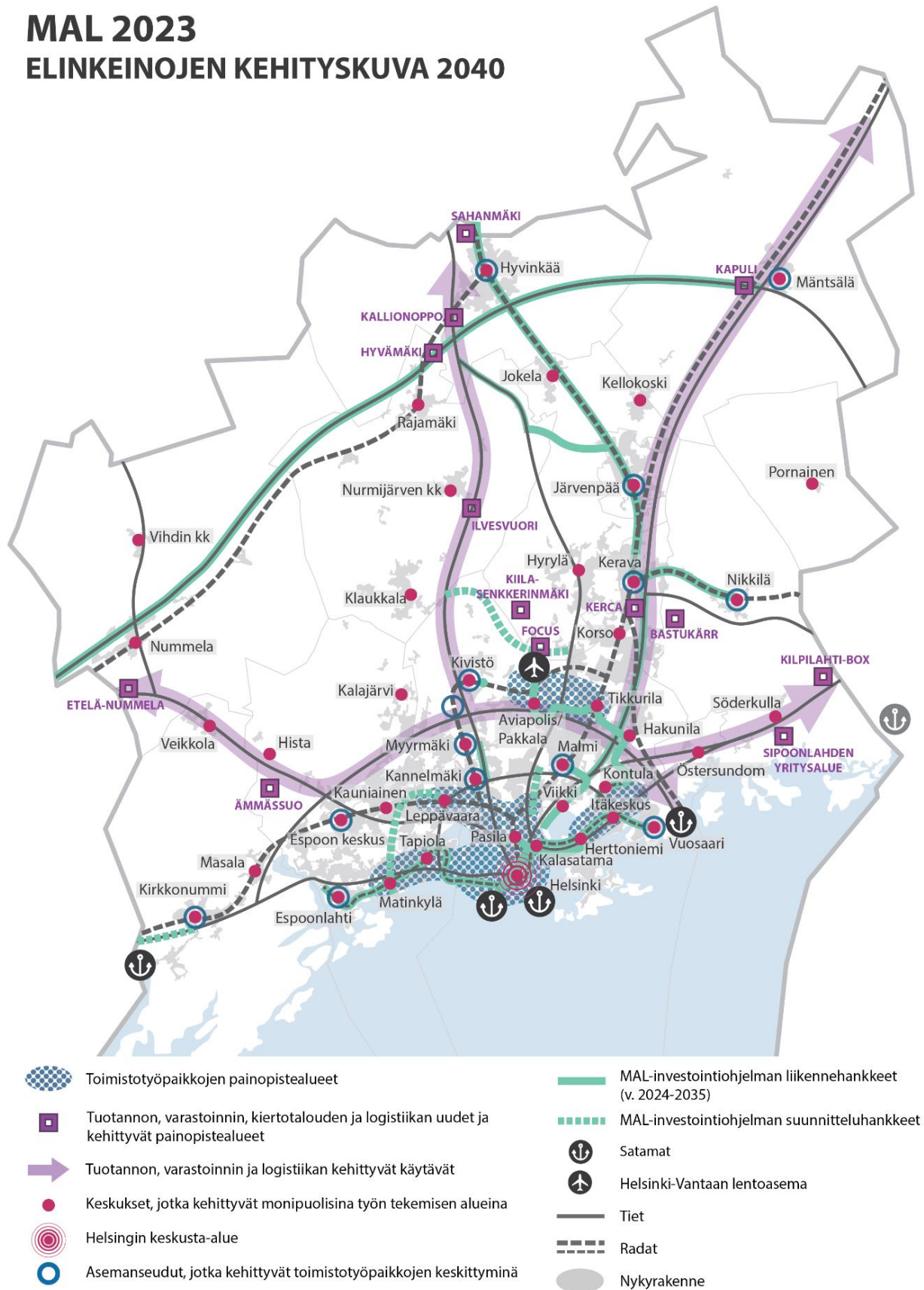
Helsingin seutu on erikoistunut erityisesti osaamisintensiivisiin palveluihin ja teollisuuteen sekä logistiikkaan. Suuri osa seudun työpaikoista on laskettavissa asiantuntija-ammatteihin. Pääkaupunkiseutu on maakunnan ja koko maan informaatio-, viestintä-, rahoitus- ja liike-elämän palveluiden keskittymä. KUUMA-seudun erikoistumisprofiili on monipuolinen, painottuen sekä jalostus- että palvelualoihin ja rakennustoimintaan. Pääkaupunkiseutu ja KUUMA-seutu tarjoavat yhdessä sijaintialueen koko maata palvelevalle vahvalle logistiikkaklusterille. Tukkukauppa sekä kuljetus ja varastointi ovat seudulla myös vahvoja aloja.

Yritysten sijoittuminen on Helsingin seudun ja muiden kaupunkialueiden kasvun ja maankäytön muutoksen keskeinen ajuri. Seudulla on runsaasti toimitilavarantoa asiantuntija-ammattialaryhmien ja tuotannon, varastoinnin sekä logistiikan ennakoituihin tilatarpeisiin. Runsas varanto on tarkoituksenmukaista yritysten houkuttelun ja sopivien sijaintien löytymisen näkökulmasta.

MAL-työssä on hahmoteltu keskeinen elinkeinojen kehityskuva vuodelle 2040 (kuva 38). Kehityskuva hahmottaa toimistovaltaisten työpaikkojen keskeisimmät sijoittumispaikat sekä varastoinnin, logistiikan ja tuotannon merkittävimmät kasvualueet.

MAL 2023

ELINKEINOJEN KEHITYSKUVA 2040

Kuva 39. Helsingin seudun elinkeinojen kehityskuva 2040.

Varaudutaan toimistojen muuttuviin tilatarpeisiin ja sijaintipreferensseihin

Liike-elämän ja hallinnon palvelut sekä muut asiantuntijavaltaiset toimistotyöpaikat keskittyvät pääkaupunkiseudulle. Toimistotyöpaikat ovat pääkaupunkiseudulla keskittyneet etenkin kantakaupunkiin, keskeisille asemanseuduille sekä Pitäjänmäen, Otaniemi-Tapiolan, Leppävaaran ja Aviapoliksen ympärille.

Toimistotilojen tilatarpeen ennakoidaan vähentyvän seudulla 2020-luvulla, vaikka asiantuntijatyöpaikkojen määrän ennustetaan kasvavan jopa nopeammin kuin muiden ammattien. Syynä tähän on toimistotilojen laskennallisen työpaikkaväljyyden supistuminen COVID-pandemian myötä yleistyneen monipaikkaisen työskentelyn ja muiden työelämän muutosten seurauksena. Toimistotilar tarpeen vähentyminen alentaa kysyntää etenkin vanhoille ja heikosti joukkoliikenteellä saavutettaville tiloille, joiden laatu- ja tilaratkaisut eivät enää vastaa nykyisiä vaatimuksia. Täten kuntien tulee tarpeen mukaan muuttaa toimistotilaa myös muihin käyttötarkoituksiin ja mahdollistaa tilojen väliaikaiskäyttö.

Tästä huolimatta myös uusille toimistotiloille on seudulla edelleen kysyntää erityisesti pääkaupunkiseudun olemassa olevissa toimistokeskitymissä sekä raideliikenteellä saavutettavissa keskuksissa ja asemanseuduilla. Houkutteleviksi yrityksille ovat työelämän muutosten myötä nousseet yhdyskuntarakenteeltaan sekoittuneet sijainnit, jotka mahdollistavat työntekijöille ketterän arjen rakentamisen työteon, palveluiden ja asumisen limittyessä toisiinsa. Sijainnin lisäksi uusien toimistotilojen kysyntää ohjaavat yritysten uudenlaiset vaatimukset tilojen joustavuudesta ja laadusta. Etätyön yleistyminen ja monipaikkainen työ ovat luoneet myös uudentyyppistä toimistotilakysyntää (esim. joustavat yhteiskäyttötilat, toimistohubit) seudun keskuksiin sekä pääkaupunkiseudulla että sen ulkopuolella. Myös edulliselle, vaatimattoman laatuiseksi tai väliaikaiselle toimistotilalle voi olla seudulla edelleen kysyntää, jos hyväksyttyjä käyttötarkoituksia ei rajoiteta voimakkaasti.

Tuotannon, logistiikan ja varastoinnin yritysten tilatarpeisiin varauduttava pitkäjänteisesti

Seudun tuotanto-, logistiikka- ja varastotoimintojen sijoittumislogiikka poikkeaa toimistotyöpaikoista. Ne edellyttävät runsaasti edullisempaa maapohjaa ja sijoittuvat ajoneuvoliikenteen solmukohtiin pääväylien liikenneverkkoon tukeutuen. Pääkaupunkiseudulla toiminnot ovat sijoittuneet enimmäkseen nauhamaisesti Kehä III:n varteen sekä tieverkon pääväylien ja ratojen varsille. Pienteollisuutta on edelleen

myös tiiviin kaupunkirakenteen sisällä. KUUMA-seudulla toimintojen painopiste on keskusten ulkopuolella sijaitsevilla yritysalueilla pääväylien tuntumassa (kuten Nurmijärven Ilvesvuori ja Sipoon Bastukärr). Seudun kasvaessa logistiikka siirtyy yhä enemmän Kehä III:lta Keski-Uudellemaalle vt4:n ja vt3:n varsille. Suunnittelussa on huomioitava sujuvat yhteydet päätieverkolle (liittymät, HCT-kuljetukset) sekä raskaan liikenteen taukopaikkatarpeet.

Tuotantoyritysten sijoittumisen kannalta tärkeää ovat toimivat logistiset yhteydet, tilankäytön tehokkuus, joustavuus ja muunnettavuus sekä tonttimaan edullisuus. Myös osaavan työvoiman saatavuus sekä työpaikkasaavutettavuus ovat näille yrityksille tärkeitä. Teknologinen kehitys ja tuotantorakenteen muutokset vaikuttavat teollisuuden ja varastoinnin tuleviin tilatarpeisiin.

Kansainväliset suuryritykset etsivät jatkuvasti vaihtoehtoisia sijoittumispaikkoja tuotannolleen ja kilpailuttavat alueita optimoidakseen hyödyt ja kustannukset. Suurten investointien volyymia, ajoitusta ja sijoittumista on kuitenkin erittäin vaikea ennustaa. Suuren mittakaavan investointien ohella tilaa tarvitaan myös pienille ja keskisuurille toimijoille, joilla on tärkeä rooli mm. teollisuuden välituotteiden, kuljetusten ja palveluiden tuottamisessa.

Kuntien haasteena on yhteensovittaa tuotannon toiminnot muun yhdyskuntarakenteen kehittämiseen sekä reagoida riittävän nopeasti yritysten alueellisiin ja toiminnallisiin tarpeisiin sekä suhdanteiden voimakkaisiin heilahteluihin. Teollisuudelle tarvitaan paikoin suuriakin maa- ja tonttivarantoja, mutta niiden käyttöönotto voi olla hidasta ja ne voivat jäädä myös kokonaan toteutumatta. Kunnat edistävät elinkeinoelämän edellytyksiä ja huomioivat pienten ja keskisuurten teollisuusyritysten tarpeet tiivistyvässä kaupunkirakenteessa ja varmistavat seudullisesti toimintamahdollisuudet erilaisille yrityksille. Toimitilamuutoksia, täydennysrakentamista ja alueiden uudistamista tehdessä huomioidaan väistyvien yritysten tarpeet ja kunnat osoittavat yrityksille korvaavia sijainteja. Kunnat varmistavat yritystonttien riittävän tarjonnan ja varautuvat aluetarpeisiin sekä uusiin investointeihin ennakoivalla maankäyttöpoliitilla ja joustavalla kaavaohjauksella. Yritys- ja toimitilarakentamisen edellytyksiä parannetaan.

Elinkeinoelämän toimintaedellytykset

- Seudun toimistotyöpaikkojen keskittymiä kehitetään tiiviinä, rakenteeltaan sekoittuneina ja monipuolisina työn tekemisen ympäristöinä.
- Maankäytön ja liikennejärjestelmän kehittämisessä varaudutaan tuotanto- ja logistiikkatoimintojen kasvuun pääväylien varsilla. Tuotanto- ja logistiikka-alueita kehitetään huomioimalla toimintojen vaikutukset muulle maankäytölle, liikenteen sujuvuudelle ja asuinalueiden viihtyisyydelle. Kunnat varmistavat yritystonttien riittävän tarjonnan ja varautuvat aluetarpeisiin sekä uusiin investointeihin ennakoivalla maankäytöpolitiikalla ja joustavalla kaavaohjauksella.
- Kunnat mahdollistavat kaavoituksen keinoin toimistoalueiden muutoksen muuhun käyttöön alueilla, joilla kysyntä toimistoille on heikkoa. Muu käyttö voi olla esimerkiksi asumista tai pienteollisuutta. Kunnat kuitenkin huomioivat edullisen toimistotilan tarpeen seudulla harkittaessaan kaavoittavansa toimistoalueita uusiokäyttöön.
- Kunnat huomioivat pienten ja keskisuurten teollisuusyritysten tarpeet tiivistyvässä kaupunkirakenteessa. Varmistetaan seudullisesti toimintamahdollisuudet erilaisille yrityksille. Kunnat osoittavat yrityksille korvaavia sijainteja ja mahdollistavat alueiden uudistumisen.

5.3.3. Varmistamme logistiikan ja tavaraliikenteen toimivuuden

Tieverkolla sovitetaan yhteen liikenteen ja maankäytön tarpeita

Tieverkon kehittämisessä on tärkeää huomioida sekä seudun maankäytön kehittämisen tarpeita että liikenteellisiä tarpeita. Osana MAL-työtä määriteltiin Helsingin seudun tieverkon luokitus ja palvelutasotavoitteet vuodelle 2040 sekä tunnistettiin keskeiset pitkämatkaisen joukko- ja tavaraliikenteen reitit tie- ja katuverkolla (kuvat 40–42).

Luokittelun taustalla on ollut tarve tunnistaa pitkämatkaisen liikenteen kannalta keskeiset yhteydet, jotka ovat merkityksellisiä valtakunnallisen saavutettavuuden ja Suomen kilpailukyvyn kannalta. Keskeistä on varmistaa saavutettavuus, sujuvuus ja toimivuus erityisesti niillä tie- ja katuverkon osilla, jotka ovat tärkeitä tavaraliikenteen ja joukkoliikenteen reittejä. Samassa yhteydessä on myös tunnistettu kaupunkirakenteen laajenemisaalueet ja ne väyläosuudet, joissa on mahdollista vaihteittain muuttaa väylän luokittelua, nopeusrajoituksia, väylän laatuvaatimuksia ja sitä kautta tieympäristöä kaupunkimaisemmaksi. Yhteinen ymmärrys tieverkon eri osien roolista mahdollistaa osaltaan liikenteen ja maankäytön yhteensovittamisen kasvavalla kaupunkiseudulla.

Luokittelutyön tavoitteena on ollut saavuttaa seudun toimijoiden kesken yhteinen näkemys tieverkon merkitykseen perustuvasta luokituksesta Helsingin seudulla ja siitä, millaista palvelutasoa eri luokkien tiejaksoilla pyritään tarjoamaan. Yhteinen käsitys tie- ja katujaksojen rooleista ja palvelutasotavoitteista tarjoaa pohjan osapuolten yhteiselle suunnittelulle, jota tarvitaan, kun Helsingin seutu kasvaa. Tie- ja katujaksojen roolitus luo myös pohjaa osapuolten yhteiselle pohdinnalle väylien hallinnollisten ja toiminnallisten luokkien muutoksista. Luokittelutyö on tarkoitus päivittää jatkossa MAL-prosessin tahdissa noin neljän vuoden välein tai useamminkin, jos tarvetta ilmenee, esimerkiksi maanteiden toiminnallisen luokituksen sekä nopeusrajoitusohjeen päivitysten yhteydessä.

Tieverkon luokitus 2040

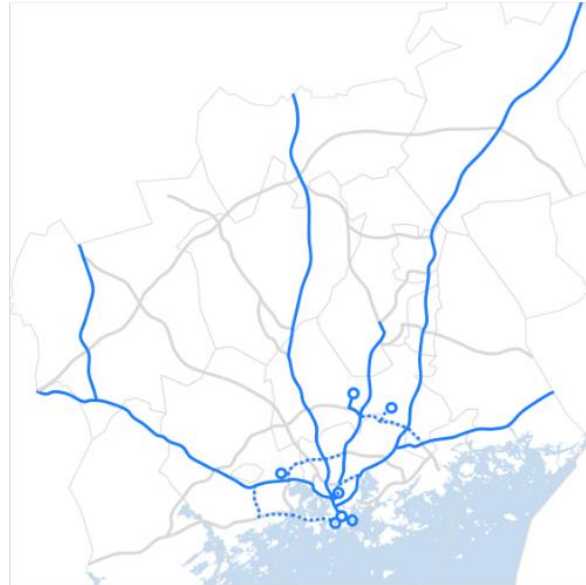
- Valtakunnallisesti merkittävä tiejakso (luokka 1)
- Maakunnallisesti merkittävä tiejakso (luokka 2)
- Seudullisesti merkittävä tiejakso (luokka 3)
- Seudullisesti merkittävä ydinalueen lähestymisjakso (luokka 4)
- Kaupunkimaisena kehitettävä seudullisesti merkittävä tie- tai katujakso (luokka 5)
- - - - - Mahdollinen uusi tieyhteys

Kuva 40. Helsingin seudun tieverkon luokitus 2040. ([Helsingin seudun tieverkon luokitus ja palvelutasotavoitteet, 2040](#))

Keskeisimmät pitkämatkaisen linja-autoliikenteen reitit 2040

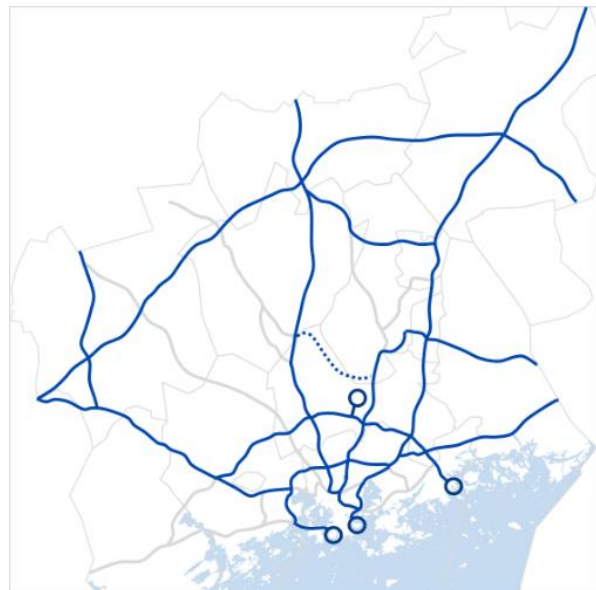
- Keskeinen valtakunnallisen tai pitkämatkaisen seudullisen linja-autoliikenteen reitti
- Merkitykseltään mahdollisesti muuttuva linja-autoliikenteen reitti
- Merkittävä kansainvälisen liikenteen tai kaukoliikenteen terminaali

Kuva 41. Keskeisimmät pitkämatkaisen linja-autoliikenteen reitit 2040 ([Helsingin seudun tieverkon luokitus ja palvelutasotavoitteet, 2040](#)).

Keskeisimmät valtakunnallisen ja pitkämatkaisen tavaraliikenteen reitit 2040

- Keskeinen valtakunnallisen tai pitkämatkaisen seudullisen tavaraliikenteen reitti v. 2040
- Mahdollinen uusi reitti
- Kansainvälisen tavaraliikenteen terminaali

Kuva 42. Keskeisimmät valtakunnallisen ja pitkämatkaisen tavaraliikenteen reitit 2040 ([Helsingin seudun tieverkon luokitus ja palvelutasotavoitteet, 2040](#)).

Tieverkon luokilla on erilaiset roolit, jotka määrittävät liikenteen ja maankäytön kehittämistä. Valtakunnallisesti merkittävillä tiejaksoilla pyritään sujuvaan liikenteeseen ja hyvään toimintavarmuuteen. Nämä tiejaksot palvelevat ensisijaisesti logistiikkaa ja pitkämatkaista liikennettä. Maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävillä tiejaksoilla pyritään melko hyvään sujuvuuteen ja toimintavarmuuteen, mutta liikenteen

lyhytkestoinen paikallinen ruuhkautuvuus on hyväksyttävää. Joukkoliikenne ja tavaraliikenne priorisoidaan tarvittaessa.

Seudullisesti merkittävillä ydinalueen lähestymisjaksoilla pehmennetään siirtymistä maantiemäisestä kaupunkimaiseen liikenneympäristöön. Sujuvuuden merkitys on edellisiä luokkia pienempi, koska matkan lähtö- tai määräpaikka on tyypillisesti melko lähellä. Jaksojen varrella voi olla merkittävää maankäytön kehittämispotentialia, jonka hyödyntäminen voi edellyttää nopeustason laskua nykyisestä. Kanta-kaupungin valtakunnallisten terminaalien yhteyksien toimintavarmuus on varmistettava.

Kaupunkimaisena kehitettävillä tie- tai katujaksoilla on merkittävää maankäytön kehittämispotentialia, mutta jaksoilla on myös seudullista merkitystä. Näiden jaksojen liikenneympäristöä kehitetään maankäytön kehittämisen ja lähiliikkumisen lähtökohdista. Joukkoliikenteen ja tavaraliikenteen toimintavarmuus turvataan niillä jaksoilla, jotka ovat keskeisiä pitkämatkaisen linja-auto- tai kuorma-autoliikenteen reittejä. Henkilöautoliikenteen ruuhkautuvuus on hyväksyttävää, jos se ei uhkaa seudullisesti merkittävien tiejaksojen toimintavarmuutta.

Maanteiden toiminnallista luokitusta (valtatie, kantatie, seututie ja yhdystie) on tarkoitus päivittää vastaamaan nykytarpeita ja valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteita valtakunnallisesti yhtenäisin perustein. Liikenne- ja viestintäministeriön esityksen mukaan maanteiden toiminnallisista luokista päätettäisiin jatkossa tiesuunnitelmissa ja päivitystarpeita tarkasteltaisiin alueiden liikennejärjestelmätyössä huomioiden maanteiden luokittelun lisäksi myös maanteiden rajapinnat katuihin ja yksityistieihin. Helsingin seudun tieverkon luokitusta voidaan käyttää hie-man täsmennettynä myös maanteiden toiminnallisten luokkien päivitystarpeen tarkasteluun.

Kuljetusten sujuvuus ja turvallisuus on tarpeen varmistaa erityisesti tunnistetuilla keskeisillä pitkämatkaisen tavaraliikenteen reiteillä. Erillisten kaistojen varaaminen tavaraliikenteen käyttöön parantaisi tavarakuljetusten ja valtakunnan tason logistiikan toimivuutta.

Kehä III:n ympäristö valtateiden 3 ja 4 välillä on merkittävä valtakunnan tason logistiikkakeskittymä. Kehä III:n pohjoispuolella sijaitsee Helsinki-Vantaan kansainvälinen lentoasema ja Kehä III:n itäpäässä yksi Suomen suurimmista satamista, Vuosaaren satama. Kehä III on osa TEN-T ydinverkkoa ja nykytilanteessa varsin ruuhkautunut. Tiukkoihin aikatauluihin sidotut kuljetukset joutuvat jatkuvasti varautumaan mahdollisiin ruuhkiin, eikä kuljetusten ennakointi ole mahdollista

optimaalisella tavalla. Erillisten kaistojen varaaminen tavaraliikenteen käyttöön Kehä III:lla parantaisi kuljetusten sujuvuutta, täsmällisyyttä ja kustannustehokkuutta.

Myös valtatie 4 on osa TEN-T -ydinverkkoa ja Suomen tavaraliikenteen selkäranka. Valtatien 4 ympäristöön on jo keskittynyt merkittävää valtakunnan tason logistiikkatoimintaa, ja maakuntakaavan mukaisesti logistiikkatoiminnot tulevat pitkällä aikavälillä siirtymään Kehä III tasolta pohjoisemmaksi valtateiden 4 ja 3 varsille. Valtatie 4 on nykytilanteessa varsin ruuhkautunut Helsingin seudulla. Tämä vaikuttaa valtakunnan tason kuljetusten täsmällisyyteen ja kustannustehokkuuteen. Valtatielle 4 on suunniteltu lisäkaistoja Helsingistä aina Keravan tasolle asti.

Tavaraliikenteen kannalta keskeiset MAL-suunnitelman kehittämistoimenpiteet koskevat logistiikan poikittaisyhteyksien kehittämistä (Keski-Uudenmaan pohjoinen logistiikkayhteys ja valtatie 25 kehittäminen). Tärkeänä suunnittelukohteena on tunnistettu Kehä IV. Lisäksi laaditaan verkollinen tarkastelu joukkoliikenne- ja tavaraliikennekaistojen mahdollisista yhteysväleistä. Kaistajärjestelyillä voidaan edistää joukkoliikenteen kilpailukykyä suhteessa henkilöautoliikenteeseen ja/tai parantaa tavaraliikenteen sujuvuutta ja luotettavuutta. Erilliskaistojen käyttöönotto edellyttää tarkempaa, osin jopa yksityiskohtaista suunnittelua erityisesti liittymäalueilla sekä verkollista vaikutusten arviointia.

Raskaan liikenteen taukopaikat valtakunnallisen ja kansainvälisen logistiikan solmukohtina

Raskaan liikenteen taukopaikat ovat tärkeitä logististen ketjujen ja erityisesti kuljetusten toimivuuden kannalta. Ajo- ja lepoaikalainsäädäntö edellyttää vuorokausilepoaikojen ja lyhyempien taukojen pitämistä määrätyin aikavälein. Tauko on pidettävä ajoajan täytyttyä ja kuljettaja on tästä henkilökohtaisesti vastuussa. Taukopaikkojen puute ei mahdollista tauon pitämistä optimaalisessa kohdassa kuljettajan ja kuljetusketjun kannalta, mikä nostaa kuljetusten kustannuksia. Vapaan taukopaikan etsintä aiheuttaa turhaa ajoa, mikä lisää liikenteen päästöjä ja vaikuttaa erityisesti katuverkolla liikenneturvallisuuteen.

Erityisesti yöaikaista pysäköintiä varten tarvitaan logistisesti hyvillä sijainneilla riittävän laajoja ja turvallisia alueita, joilla on tarjolla kuljettajille palveluita ja sosiaali-iloja. Raskaan liikenteen taukopaikat, joissa on palveluja, ovat Helsingin seudulla ylikuormittuneita erityisesti yöaikaan valtateilla 1, 3, 4 ja 7 sekä Helsingin satamissa. Laskennallisesti Uudenmaan ELY-keskuksen alueella on tarve noin 400 uudelle, yöpymiseen soveltuvalle, turvalliselle ja riittävän palvelutason omaavalle raskaan

liikenteen pysäköintipaikalle. Tämä arvio pohjautuu levähdys- ja palvelualueiden käyttäjälaskentoihin, mutta ei ota huomioon melko mittavaa muuta pysäköintiä esim. katujen varsilla, koulujen tai kauppakeskusten pihoilla. Uusien taukopaikka-alueiden tulisi sijaita suurimman kysynnän alueella eli pääkaupunkiseudulla ja sen välittömässä läheisyydessä. Keskeisimmät sijainnit ovat sisääntuloväylillä Kehä III:n tuntumassa tai Kehä III:n varrella. Sijaintien tarkastelussa tulee huomioida ELY-keskuksen selvitys [Raskaan liikenteen taukopaikat Uudenmaan ELY-keskuksen alueella \(2015\)](#) sekä Uudenmaan maakuntakaavan merkinnät taukopaikoista.

Komissio antoi ehdotuksen uudeksi TEN-T- asetukseksi joulukuussa 2021. Sen mukaan TEN-T -verkolla on oltava levähdysalueita 60 km välein ja turvallisia rekkaparkkeja 100 km välein. Asetusehdotus on edelleen käsittelyssä. Pääosin vaatimukset Suomen osalta täyttyvät, mutta komission määritelmän mukaisia turvallisia rekkaparkkeja Suomessa ei vielä ole.

MAL-suunnittelulla tulee varmistaa raskaan liikenteen taukopaikkojen kiireellinen toteutus. Kahden taukopaikan toteutuksesta sovittiin kuntien ja valtion kesken MAL-sopimuksessa vuosille 2020–2031, mutta niiden toteutus ei ole edennyt toivotusti.

Raskaan liikenteen taukopaikkojen toteuttamisen kustannus- ja vastuunjakomalli Helsingin seudulle valmisteltiin vuonna 2019 ja sitä käytettiin pohjana MAL-sopimuksessa. Kustannusjaon osalta sovittiin, että valtio maksaa pysäköintipaikkojen rakentamiskustannuksista 75 % ja kunnat 25 % ([Raskaan liikenteen taukopaikat Helsingin seudun MAL-prosessissa, 2019](#)). Kustannusjakoa on käytetty myös MAL-sopimuksessa 2020–2031.

Seudullinen ratkaisu tulisi löytyä pikaisesti, jotta seudun logistiikan toimivuus ja tehokkuus voidaan säilyttää. ELY-keskus on selvittänyt taukopaikkojen potentiaalisia sijainteja yhdessä kuntien kanssa MAL-sopimuksen mukaisesti. Kaksi kohdetta on valikoitunut jatkosuunnittelun kohteeksi: Klaukkalan ohikulkutien (Mt 132) liittymän alue valtatiellä 3 sekä valtatie 4 ja maantien 145 eritasoliittymän alue Tuusulan ja Järvenpään kuntarajalla. Valtatie 1 suunnan pysäköintialue on toistaiseksi ratkaisematta. Painetta taukopaikan löytymiselle lisää mm. Helsingin Länsisataman kasvava rooli. Seudullista kokonaisratkaisua ei voida muodostaa, jos näihin ei löydy ratkaisua.

MAL-sopimuksessa sovittujen kahden taukopaikan lisäksi kuntien kaavoituksessa tulee varautua tulevaisuuden taukopaikkatarpeisiin pääväylillä sekä alueilla, joihin on sijoittunut raskasta liikennettä synnyttävää toimintaa tai joissa maankäyttöä kehitetään erityisesti raskasta liikennettä synnyttävään suuntaan. Myös asumisen

merkittävä lisääminen luonnollisesti lisää tavaraliikenteen määrää, mm. kaupan kuljetuksia. MAL-sopimuksessa sovitut kaksi uutta raskaan liikenteen taukopaikkaa eivät riitä pidemmällä aikavälillä palvelemaan seudun kasvavia tavaraliikenteen tarpeita.

Varsinaisten taukopaikkojen lisäksi kuljetuksilla on tarve myös lyhytaikaiseen pysäköintiin mm. siirtokuormausta tai kuorman sitomista varten. Näitä alueita olisi tärkeää löytää pääkaupunkiseudulta mm. rakennustyömaiden, satamien tai muiden kuljetuksia synnyttävien toimintojen läheltä. Raskaan liikenteen taukopaikkojen suunnittelussa ja toteutuksessa tulisi huomioida myös taukopaikkojen liiketaloudellinen toimintamalli sekä raskaan liikenteen tulevaisuuden tarpeet vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluverkon osalta. Jotta raskaan liikenteen taukopaikkojen kiireellinen toteutus saataisiin varmistettua, tulisi asiaa edistämään perustaa laaja-alainen valtion ja kuntien edustajien ohjausryhmä.

Tieverkon luokittelun hyödyntäminen kaavoitus- ja liikennetkaisuissa

- Kunnat ja valtio käyttävät kaavoitus- ja liikennetkaisuissaan pohjana yhdessä valmisteltua Tieverkon luokitusta 2040, sekä päivittävät sitä tarpeen mukaan.

Joukkoliikenne- ja tavaraliikennekaistojen selvittäminen

- Laaditaan verkollinen tarkastelu joukkoliikenne- ja tavaraliikennekaistojen mahdollisista yhteysväleistä. Otetaan käyttöön joukko- ja tavaraliikenteen kaistoja verkollisen tarkastelun pohjalta. Kaistajärjestelyillä voidaan edistää joukkoliikenteen kilpailukykyä suhteessa henkilöautoliikenteeseen tai parantaa tavaraliikenteen sujuvuutta ja luotettavuutta.

Raskaan liikenteen taukopaikat

- Väylävirasto, ELY-keskus ja seudun kunnat sitoutuvat toteuttamaan kolme logistisesti hyvin saavutettavaa ja palveluiltaan monipuolista raskaan liikenteen taukopaikkaa. Taukopaikat sijaitsevat määritellyillä taukopaikkavyöhykkeillä pääkaupunkiseudun sisääntuloväylien vt1, vt3, vt4, vt7 välittömässä läheisyydessä ja/tai Kehä III vyöhykkeellä. Taukopaikkojen toteutuksessa sovelletaan kustannus- ja vastuunjakomallia, jossa valtio maksaa pysäköintipaikkojen rakentamiskustannuksista 75 % ja kunnat 25 %.
- Kunnat osoittavat logistisesti hyviltä sijainneilta riittävän laajat maa-alueet raskaan liikenteen taukopaikkakäyttöön sekä varmistavat kaavoittamalla ja maanhankinnalla soveltuvat alueet.
- Taukopaikkojen toteutumisen varmistaa perustettava laaja-alainen valtion ja kuntien edustajien ohjausryhmä.

5.3.4. Edistämme liikenteen digitalisaatiota ja automaatiota

Valtioneuvoston periaatepäättös automaation edistämisestä

Valtioneuvoston periaatepäättöksen liikenteen automaation edistämisestä mukaisesti (LVM 2021/137) automaatiota kehitetään ja hyödynnetään ihmiskeskeisesti. Ihmiskeskeisyys tarkoittaa esimerkiksi sitä, että perus- ja ihmisoikeudet ovat lähtökohtia automaatiojärjestelmien kehittämisessä ja käytössä. Periaatepäättöksen toisen linjauksen mukaisesti tiedon vaihtamista tehostetaan, minkä osalta väyläverkkoa koskeva ajantasainen, luotettava tieto on keskeistä myös automatisoituvalla liikenteelle. Tiedonkulku hyödyntää satelliittipaikannusta ja yleisiä viestintäverkkoja, kuten ja 4G/LTE-verkkoja sekä jatkossa myös 5G-verkkoja.

Kolmannen linjauksen mukaisesti liikenteen automaation sääntelykehikkoa kehitetään kokonaisvaltaisesti ja viranomaisten keskeisinä rooleina on olla mahdollistaja ja valvoja. Liikenteen automaation on oltava teknologianeutraalia ja sääntelyssä on huomioitava myös tulevaisuuden tarpeet ja mahdolliset uudet teknologiat. Sääntelyn on voitava mahdollistaa teknologian valinta sen perusteella, miten esimerkiksi tuotetaan parhaat palvelut kustannustehokkaalla ja kestävällä tavalla. Automaattista liikennettä on kehitettävä yritysveloitetusti ja kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Liikenteen yhteinen tilannekuva tukemassa liikenteen digitalisoitumista

Liikenteen digitalisaatio on noussut tärkeäksi osaksi liikennejärjestelmän kehittämistä. Liikenteen hallinnan toimilla myös valmistaudutaan liikenteen automaatioon. Digitalisaatio, uudet teknologiat ja tieto mahdollistavat liikennejärjestelmän tehokkaamman hyödyntämisen, parantavat liikenteen häiriöttömyyttä, toimivuutta ja turvallisuutta sekä mahdollistavat liikenteen päästövähennyksiä. Liikenteen digitalisaatiolla mahdollistetaan esimerkiksi kuljetusten ennakosuunnittelu sekä reittien ja kuljetuskaluston optimointi. Valtakunnallisen logistiikan digitalisaatiostrategian (LVM 2020:13) visiona onkin siirtyä kohti tehokasta ja kestävä logistiikkaa digitalisaatiolla. Keskeistä on, että infrastruktuuri, logistiikka ja tieto muodostavat yhdessä toimivan kokonaisuuden.

Yhteistoiminnallisella ja vuorovaikutteisella liikenteen hallinnalla tavoitellaan liikenteen sujuvuuden, turvallisuuden, ympäristön sekä taloudellisuuden parantamista. Vuorovaikutteisen ja yhteistoiminnallisen liikenteen hallinnan päämääränä on kytkeä yhteen viranomaistoiminta ja kaupalliset liikennetietopalvelut. Nykytilanteessa

kaikkea kerättyä tietoa ei hyödynnetä täysimääräisesti, liikkujien saama informaatio on osin ristiriitaista ja investointitarpeet ovat kasvavia sekä osin päällekkäisiä.

Liikenteen yhteinen tilannekuva tarkoittaa sitä, että kaikilla loppukäyttäjäpalvelujen tarjoajilla on käytössään samat perustiedot liikennejärjestelmän vallitsevasta tilasta, mikä mahdollistaa yhtenäisen tiedotuksen ja ohjauksen (kuva 42). Yhteistä tilannekuvaa rakennetaan parantamalla tilannetietojen laatua ja kattavuutta, hyödyntäen yhteistyötä sekä julkisten toimijoiden että julkisten ja yksityisten, ekosysteemiin liittyvien toimijoiden kesken.

Liikenteen yhteisen tilannekuvan keskeiset elementit:

1. Tie- ja katutyötiedot
2. Yleisötapahotumien ja kulkueiden tiedot
3. Häiriötiedot
4. Olosuhdetiedot
5. Liikenteen sujuvuustiedot ja –ennusteet
6. Liikenteen ohjausjärjestelmien tilatiedot
7. Staattiset verkkojen ominaisuustiedot
8. Pysäköintialueiden staattiset ja dynaamiset tiedot
9. Liikennepalvelujen tarjonnan dynaamiset tiedot
10. Ajoneuvokohtaiset sijainti- ja reittitiedot

Julkisten toimijoiden roolina on ekosysteemin perustaminen ja koordinointi, tilannekuvan kehittäminen sekä tietyiltä osin loppukäyttäjille tarkoitettujen peruspalvelujen tarjoaminen. Julkiset toimijat keräävät tietoa omien järjestelmiensä kautta tai vastaavat prosesseista, joissa tietoa tuotetaan eri toimijoiden toimesta (esim. katutyöt). Kaupallisten toimijoiden keskeisin rooli on loppukäyttäjäpalvelujen kehittäminen ja tarjoaminen markkinaehtoisesti osana nykyistä pääliiketoimintaa.

Kuva 42. Kuva 43. Liikenteen yhteisen tilannekuvan keskeiset elementit.

[Vuorovaikutteisen ja yhteistoiminnallisen liikenteen hallinnan esisuunnitelmassa \(2022\)](#) esitetään jatkosuunnitteluun kolmea palvelukokonaisuutta, jotka ovat informaatiopalvelut matkan aikana, liikenteen ohjaus sekä matkan suunnittelu- ja reitinopastuspalvelut. Informaatiopalveluja käytetään matkan aikana ja niiden on tarkoitus tarjota olennaista tietoa vaarallisista tai muutoin liikkujan matkaa haittaavista tilanteista. Liikenteen ohjauksen sovellukset hyödyntävät uudenlaisia ajoneuvojen päätelaitteita tai laajaa tietopohjaa liikenteen ohjauksen optimointiin. Liikennevalot ovat Helsingin seudulla yleisimmin käytössä oleva liikenteenhallinnan sovellus. Matkan suunnittelu- ja reitinopastuspalvelut liittyvät sekä julkisten toimijoiden että kaupallisten palveluntarjoajien palvelujen kehittämiseen sekä lähtötietoja parantamalla että sopimalla yhteiset pelisäännöt erilaisten liikennetilanteiden ohjaukseen.

Automaation hyviä vaikutuksia on edistettävä julkisen tahon ohjauksella

Liikenteen automaation avulla ennustetaan voitavan parantaa liikenteen turvallisuutta, matkustusmukavuutta, energiatehokkuutta ja täsmällisyyttä sekä vähentää päästöjä, ruuhkia, pysäköintitilan tarvetta ja ajoneuvon kuljettamiseen käytettävää aikaa. Parhaimmillaan liikenteen automaation myönteiset vaikutukset voivat olla mitavia: kuljetuskustannukset voivat alentua, liikenneonnettomuudet vähetä ja liikennejärjestelmän käyttö tehostua. Toisaalta kehitys voi johtaa myös kielteisiin vaikutuksiin. Ruuhkat voivat kasvaa ja liikenteen energiatehokkuus heiketä, jos autoliikenteen houkuttelevuuden kasvu johtaa lisääntyneisiin ajoneuvomääriin. Lisäksi turvattomuus tai turvattomuuden tunne voi kasvaa kuljettajattomien ajoneuvojen sisällä.

Helsingin seudulla liikenteen automaatiolla on todennäköisesti eniten vaikutusta tieliikenteeseen, mutta lähitulevaisuudessa automaation vaikutukset liikennejärjestelmään jäänevät vähäisiksi. Myöhemmässä vaiheessa kutsuohjattu joukkoliikenne, robotitaksipalvelut tai jaetut automaattiajoneuvot voivat houkutella henkilöauton käyttäjiä liikkumispalvelujen pariin, jos niiden kilpailukyky esimerkiksi matka-ajan ja palvelutason osalta ovat tarpeeksi hyviä. Raideliikenteessä automaation avulla voidaan lisätä kapasiteettia, parantaa täsmällisyyttä ja energiatehokkuutta sekä nopeuttaa häiriötilanteista palautumista, mikä voi edistää ja korostaa raideliikennettä joukkoliikenteen runkona. Raideliikenteen toimijoiden on hyvä käydä vuoropuhelua automaation, kalustohankintojen ja infrahankkeiden yhteensovittamisessa ja edistää täten rautatieinfran valmiutta tukea liikenteen automaation kehitystä. Automaattisen vesiliikenteen merkitys on todennäköisesti myös tulevaisuudessa seudun sisäisessä liikkumisessa vähäinen. Ilmailun automaation vaikutuksia on vaikea arvioida, sillä se on kulkumuotona uusi ja käyttökohteista on toistaiseksi niukasti tietoa. On tärkeää, että Traficom ja muut MAL-toimijat edistävät aktiivista vuoropuhelua [U-space-sääntelyn](#) osalta.

Kaikkien kulkumuotojen toimissa korostuvat ensivaiheessa automaation pilottien ja kokeiluin tuotetun tiedon kerääminen, pilotoinnin koordinointi sekä automaation vaikutusten, hyötyjen, haittojen ja kustannusten tutkiminen ja selvittäminen. Automaatio nojaa teknologian osalta vahvasti kansainväliseen ja kansalliseen kehitykseen. Toimijoiden on osallistuttava niin teknologian kehitystä kuin kansallista ja EU-tason digitaalisen tiedon tuottamiseen liittyvään sääntelyyn, ja niiden edellyttämiä toimenpiteitä arvioitava säännöllisesti.

Liikenteen automaation suotuisten vaikutusten edistäminen edellyttää julkisen tahon ohjausta. Kehityskulkua voidaan ohjata esimerkiksi kehitysohjelmien, julkisten

hankintojen, kaupunkisuunnittelun ja sääntelyn keinoin. Tietovarantojen avaaminen ja ajantasaisen tilannekuvan tuottaminen ovat edellytyksiä toimivalle automaattiliikenteelle, ja niistä on hyötyä joka tapauksessa myös ennen automaatiota esimerkiksi liikenteenhallinnan ja liikennetietopalvelujen näkökulmasta. Tuotettavat tiedot ovat sekä staattisia (liikenneinfra, historiatiedot ym.) että dynaamisia (olosuhteet, liikennetilanne, onnettomuudet, poikkeusreitit ym.).

HD-kartat ja digitaaliset kaksoiset eli virtuaaliset mallit auttavat muodostamaan automaattiajoneuvon liikkumiseen vaatiman tilannekuvan. Yhteistoiminnalliset palvelut ([Co-operative Intelligent Traffic System Services/C-ITS-palvelut](#)) ovat myös osa digitaalista infrastruktuuria mahdollistamalla ajoneuvon tai liikkujan ja infrastruktuurin välisen sähköisen tiedonvaihdon.

HD-kartat ovat erittäin tarkkoja karttoja, jotka voivat sisältää esimerkiksi digitaalisten kameroiden ja GPS-järjestelmän tuottamaa tietoa. Digitaalinen kaksonen yhdistää tieverkon staattiset (tien leveys, kaistat, keskilinjageometria, jne.) ja dynaamiset (liikennetiedot, säätiedot, jne.) tiedot ja mahdollistaa ajantasaisen digitaalisen mallin liikenneympäristöstä. Digitaalinen kaksonen hyödyttää etenkin liikennejärjestelmän ylläpitoa ja kunnossapitoa, suunnittelua ja rakentamista, joten se on hyödyllinen jo ennen automaattiajoneuvojen yleistymistä.

Koneluettavat kaistamerkinnot ja liikennemerkkit liittyvät niin merkkien fyysiseen kuin digitaaliseen kuntoon. Fyysisten merkintöjen ja merkkien on oltava niin hyväkuntoisia, että kone pystyy tunnistamaan ne.

Miehittämättömän ilmailun toimenpiteissä on huomioitava, että ilmatilaa koskee jo nykyisellään esimerkiksi teitä ja katuja tiukempi sääntely. U-space-sääntelyn tavoitteena on harmonisoida edellytykset U-space-ilmatilojen perustamiseen ja mahdollistaa turvallinen ja hallittu ilmailu. U-space-ilmatila on alue, joka rajoittaa ilmatilan käyttöä. U-space ilmatilan sääntely ja tilankäyttö vertautuu erityisesti kaupunkiympäristössä maankäytön suunnitteluun ja julkisen tilan käyttöön. Sen vuoksi sääntelyssä tulee huomioida kaupunkien ja kuntien muu maankäyttö ja sen suunnittelu- ja osallistamiskäytännöt. Viranomainen sertifioi U-space-ilmatilan palveluntarjoajan. Kunkin U-space-ilmatilan palveluntarjoaja vastaa esimerkiksi paikannustiedon jakamisesta sekä lentoluvan myöntämisestä. U-space-ilmatilan palveluntarjoaja on vastuussa paikannustietojen sekä lentoreittien jakamisesta. Kunnilla voi olla intressejä vaikuttaa ilmatilan käyttöön.

Traficom ja muut MAL-toimijat edistävät aktiivista vuoropuhelua U-space-sääntelyn osalta ja kehittävät väliaikaisten lentoesteiden huomiointia.

Parhaimmassa tapauksessa vuoropuhelua palveluntarjoajan kanssa käytäisiin jo ennen ilmatilan perustamista. Monet droneihin liittyvistä toimenpiteistä ovat muiden toimijoiden kuin MAL-toimijoiden vetovastuulla. Tästäkin näkökulmasta aktiivinen vuoropuhelu eri toimijoiden kesken on tärkeää.

Helsingin seudulla kerätään ja koordinoidaan aktiivisesti tietoa liikenteen automaation piloteista ja kokeiluista sekä selvitetään ja tutkitaan automaation mahdollisia vaikutuksia (hyötyjä, haittoja ja kustannuksia). Useat toimijat (esim. kunnat, joukkoliikennetoimijat, yritykset, teknologiatoimittajat) niin Suomessa kuin ulkomailla ovat toteuttaneet erilaisia automaatiopilotteja. Näiden pilottien tietojen koordinointi ja kokoaminen yhteen niin onnistumisten kuin oppien osalta on tärkeää, jotta pilotit tukisivat automaation kehitystä eivätkä päätyisi toistamaan itseään.

Hankintaosaamista kehitetään siten, että hankinnat ovat yhä tavoitteellisimpia ja niissä keskitytään tavoiteltujen vaikutusten saavuttamiseen tietyn teknologian sijaan. Hankintojen yhteydessä on määriteltävä tietoturvan ja kyberturvallisuuden vaatimukset.

Liikenteen tietovarannot ja automaatio

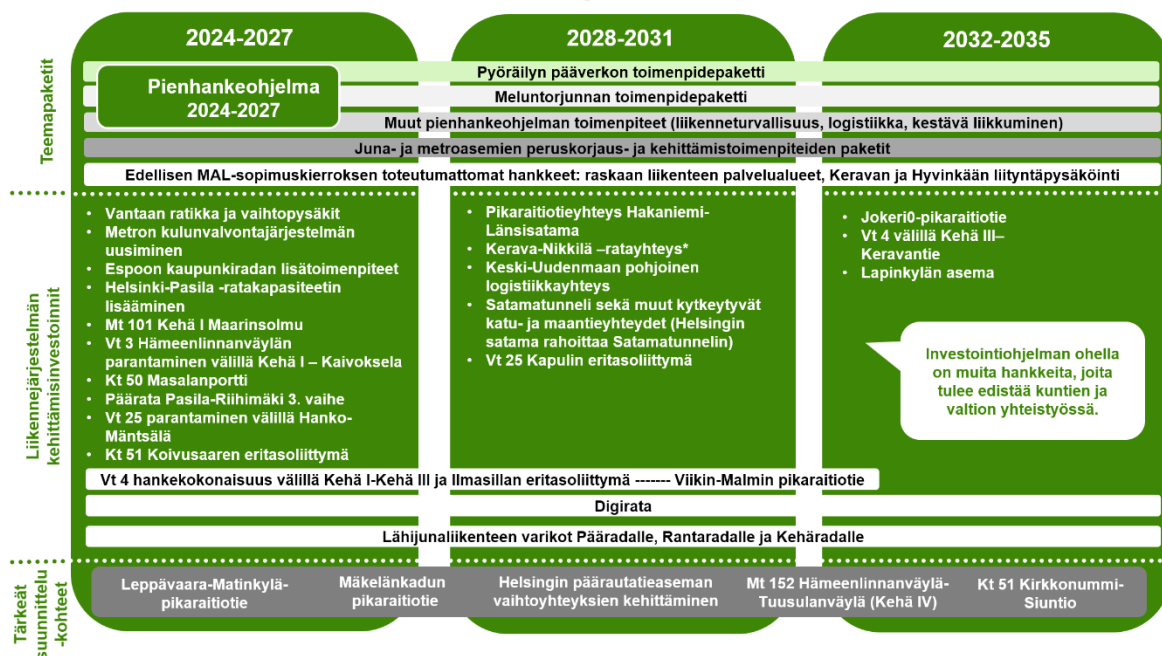
- Seudun ja valtion toimijat edistävät ajantasaista tilannekuvaa tietovarantojen avaamisen ja standardoinnin avulla. Kuntien katuverkon ja valtion väyläverkon tietojen kattavuutta, laatua ja saatavuutta kehitetään liikenteen automaation tarpeita varten valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman mukaisesti.
- Raideliikenteen toimijat edistävät rautatieinfran valmiutta tukea liikenteen automaation kehitystä.
- Traficom ja muut MAL-toimijat edistävät aktiivista vuoropuhelua U-space-sääntelyn osalta ja kehittävät väliaikaisten lentoesteiden huomiointia.
- Helsingin seudulla toteutettavien liikenteen automaation pilottien ja kokeilujen vaikutuksia tutkitaan.

5.4. Investoimme resurssiviisaasti

Tämä luku sisältää MAL 2023 -suunnitelman investointiohjelman 12 vuodeksi. MAL-investointiohjelma on valmisteltu vuosille 2024–2035 ja hankkeet määritetty kolmeen koriin (vuosille 2024–2027, 2028–2031 ja 2032–2035) hankkeiden toteutettavuuden pohjalta (kuvat 43 ja 44).

Tavoitteena on ollut muodostaa eri liikennemuotojen ja seudun eri alueiden näkökulmasta tasapainoinen kokonaisuus, jonka vaikutukset vastaisivat MAL 2023 -suunnitelman tavoitteisiin (hiilineutraali, menestyvä, hyvinvoiva). Investointiohjelmassa on mukana hankkeita, jotka tukevat seudun logistiikan tai maankäytön edellytyksiä tai näitä molempia. Lähtökohtana on ollut muodostaa jatkumo MAL 2019 -suunnitelman investointiohjelmalle sekä yhteensovittaa investointiohjelmalla Väyläviraston investointiohjelmaan. Hankkeiden osalta on huomioitu niiden suunnitteluvalmius ja toteutettavuus sekä seudullinen vaikuttavuus, kustannustehokkuus ja vaikutus maankäytön kehittymiseen. Kokonaisuudessa on huomioitu myös eri osapuolten näkemyksiä hankkeiden tarpeellisuudesta ja kiireellisyydestä, joita on käsitelty läpi prosessin.

MAL- investointiohjelma 2024-2035

Kuva 44.. MAL 2023- suunnitelman investointiohjelma vuosille 2024–2035.

* Kerava-Nikkilä -ratayhteyshanke on mahdollista aloittaa vuoteen 2030 mennessä, jos maankäyttö kehittyy Sipoon ja Keravan ennusteiden mukaisesti (yhteensä 20 000 asukasta vyöhykkeellä). Sipoon ja Keravan kuntien ylimääräisistä rahoitusosuuksista liikenteen operointikustannuksiin tulee sopia seudullisesti. Näistä rahoitusosuuksista Sipoo on ilmoittanut ottavansa vastuun MAL 2019-suunnitelman mukaisesti.

MAL 2023 -suunnitelman investointiohjelmaan on sisällytetty hankkeet, jotka ovat mukana Väyläviraston investointiohjelmassa ja toteutuvat mahdollisesti kaudella 2023–2030. Linjaus koskee seuraavia liikennehankkeita:

- Päärata Pasila-Riihimäki 3. vaihe
- Vt 4 parantaminen ja Ilmasillan eritasoliittymä (sis. liikenteen hallinta Koskela–Järvenpää)
- Vt 25 Hanko-Mäntsälä

Väyläviraston investointiohjelmassa on mukana myös muita hankkeita, jotka sijaitsevat kokonaan tai osittain Helsingin seudulla. Näitä ovat mm. Hanko-Hyvinkää -radan peruskorjaus, seudullisten pyörätieverkkojen ja laatukäytävien kehittäminen valtion verkolla sekä maanteiden perusväyläpidon hankkeet (sisältää mm. Mt 110 Brobackantie-Kolmperäntie painumakorjaus ja jalankulun ja pyöräilyn yhteydet). Lisäksi MAL 2023- suunnitelman investointiohjelmassa on huomioitu Digirata-hanke, jonka toteutus jatkuu vuoteen 2040.

Investointiohjelmalla pyritään hyödyntämään olemassa oleva liikennejärjestelmä tehokkaasti ja täysimääräisesti, mistä johtuen hankekokonaisuus sisältää myös olemassa olevan järjestelmän korjaus- ja kehittämistarpeita. Investointiohjelmalla pyritään vastaamaan valtakunnan suurimman kaupunkiseudun kasvuun ja investointitarpeeseen. Investointiohjelman laadinnan yhteydessä on tunnistettu julkistalouden tilanne sekä valtion liikenneinvestointien rahoitukseen vaikuttava Liikenne 12 -suunnitelman rahoitusraami. Investointiohjelman toteutuksen lähtökohtaisena periaatteena on, että se osapuoli, jonka taseeseen liikenneinvestointi kirjataan, on päävastuussa investoinnista ja sen rahoituksesta.

Investointiohjelman kokonaiskustannukset ovat arviolta 3,8 mrd. euroa. Kustannuksissa on huomioitu osittain kustannustason nousun vaikutukset hankkeiden hintatasoon. Erityisesti viimeisen hankekorin hankkeiden kustannuksiin liittyy vielä merkittäviä epävarmuuksia. Kustannukset täsmentyvät suunnittelun edetessä.

Investointiohjelmaan on valittu Helsingin seudun kestävä kasvun kannalta keskeiset liikennehankkeet. Investointiohjelman ohella on myös muita hankkeita, joita tulee edistää kuntien ja valtion yhteistyössä.

Vt 4 hankekokonaisuus muodostuu valtatie 4 kehittämisestä välillä Kehä I-Kehä III, Ilmasillan eritasoliittymästä sekä Viikin-Malmin pikaraitiotiestä. Liikennekäytävän liikenteen ja maankäytön kehittämisen osalta pyritään löytämään kokonaisratkaisu ja suunnittelussa huomioidaan hankekokonaisuus, vaikka hankkeet toteutetaan erillisinä hankkeina ja eri nelivuotiskausilla. Vt4 kehittäminen käynnistetään vuosina 2024-2027, kun taas Viikin-Malmin pikaraitiotien toteutus käynnistyy vuosina 2028-2031.

MAL2023 -suunnitelmakartta

Suunnitelman investointihankkeet:

Ratahankkeet:

- 1) Helsinki-Pasila -kapasiteetin lisääminen
- 2) Kerava-Nikkilä -ratayhteys
- 3) Pasila-Riihimäki -kapasiteetin lisäämisen 3. vaihe
- 4) Lähijunaliikenteen varikko Pääradalle
- 5) Lähijunaliikenteen varikko Rantaradalle
- 6) Lähijunaliikenteen varikko Kehäradalle
- 7) Lapinkylän asema

Pikaraitiotiehankkeet:

- 8) Vantaan pikaraitiotie
- 9) Viikin-Malmin pikaraitiotie*
- 10) Jokeri 0 -pikaraitiotie
- 11) Hakaniemi-Länsisatama -pikaraitiotie

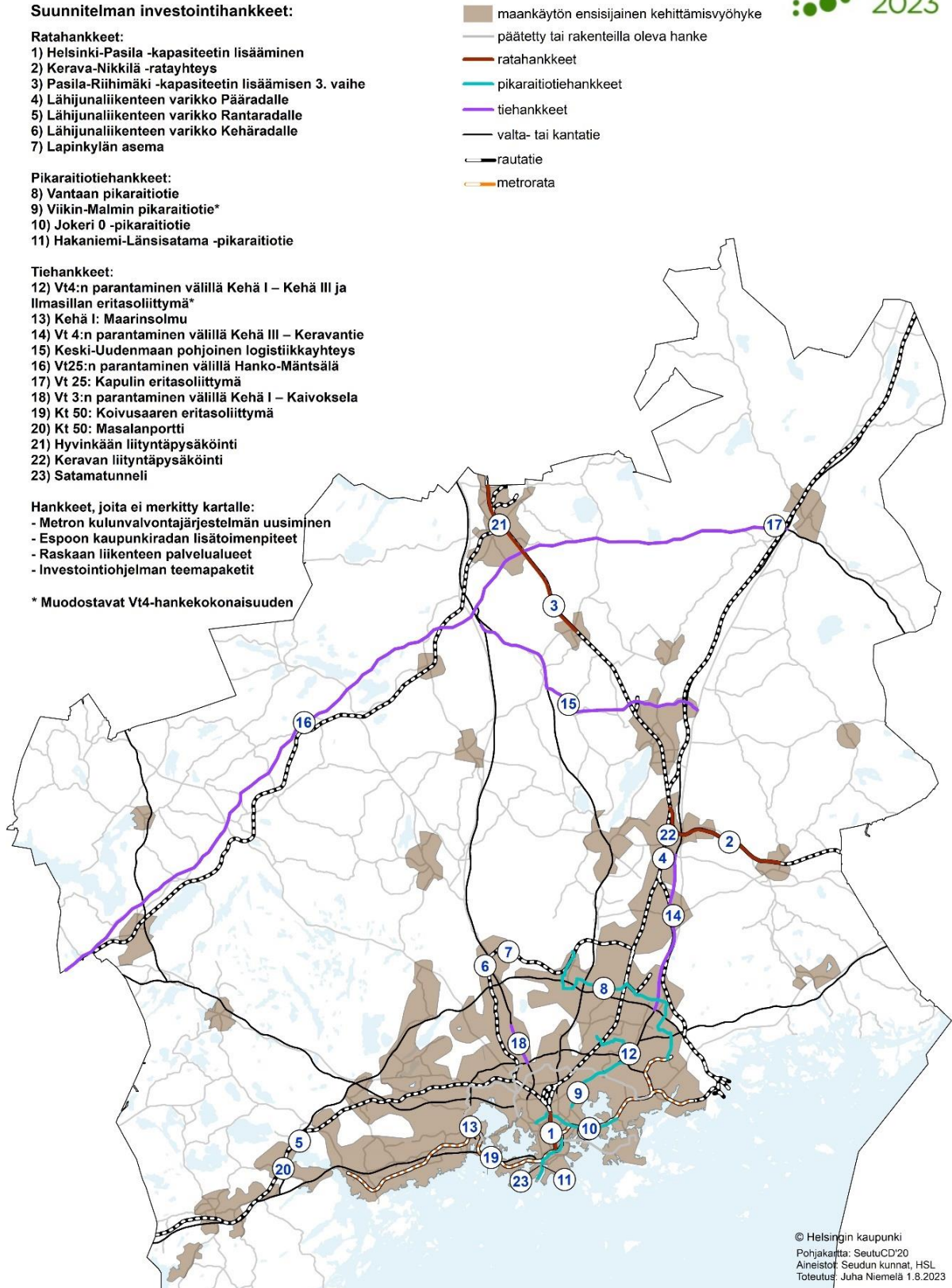
Tiehankkeet:

- 12) Vt4:n parantaminen välillä Kehä I – Kehä III ja Ilmasillan eritasoliittymä*
- 13) Kehä I: Maarinsolmu
- 14) Vt 4:n parantaminen välillä Kehä III – Keravantie
- 15) Keski-Uudenmaan pohjoinen logistiikkayhteys
- 16) Vt25:n parantaminen välillä Hanko-Mäntsälä
- 17) Vt 25: Kapulin eritasoliittymä
- 18) Vt 3:n parantaminen välillä Kehä I – Kaivoksela
- 19) Kt 50: Koivusaaren eritasoliittymä
- 20) Kt 50: Masalanportti
- 21) Hyvinkään liityntäpysäköinti
- 22) Keravan liityntäpysäköinti
- 23) Satamatunneli

Hankkeet, joita ei merkitty kartalle:

- Metron kulunvalvontajärjestelmän uusiminen
- Espoon kaupunkiradan lisätoimenpiteet
- Raskaan liikenteen palvelualueet
- Investointiohjelman teemapaketit

* Muodostavat Vt4-hankekokonaisuuden

© Helsingin kaupunki
Pohjakartta: SeutuCD'20
Aineistot: Seudun kunnat, HSL
Toteutus: Juha Niemelä 1.8.2023

Kuva 45. MAL 2023 -suunnitelman investointiohjelman hankkeet vuosina 2024–2035.

Jatkosuunnittelussa tulee arvioida hankkeiden suunnitteluratkaisuja vastaamaan toimintaympäristössä (mm. liikennemäärissä) tapahtuneita muutoksia. Toimintaympäristön muutoksilla saattaa olla vaikutusta hankkeiden laajuuteen, vaiheistukseen ja kiireellisyyteen. MAL-suunnitelmaan sisältyvien liikennehankkeiden yksityiskohtaisemmassa budjetoinnissa tulee ottaa huomioon johtosiirtoinvestoinnit ja vesihuollolle aiheutuvat kustannukset. Hankkeiden keskinäiseen ajoitukseen ja niiden aiheuttamiin liikennejärjestelyihin tulee myös kiinnittää nykyistä enemmän huomiota yksityiskohtaisemman aikataulutuksen yhteydessä.

Tieverkon kehittämisessä keskisuuret (n. 5–30 M€) hankkeet ovat jääneet usein paitsioon jättihankkeiden rinnalla, eikä niille ole myöskään osoitettu MAL-rahoitusta pienten hankkeiden tapaan. Yhtenä syynä tähän ovat hankkeiden priorisoinnin ja keskinäisen vertailun haasteet. MAL 2023 -suunnitteluprosessin yhteydessä arvioitiin keskisuurten väyläverkon investointien vaikutuksia sekä yhteiskuntataloudellista kannattavuutta. Tarkasteluun valittiin kymmenen seudullisesti tärkeiksi koettua hanketta, joiden suunnitelmavalmius oli riittävä arviointien tekemiseen.

Priorisointien pohjalta investointiohjelmaan valikoituivat seuraavat hankkeet:

- Koivusaaren eritasoliittymä (Helsinki) (*merkittävän maankäyttöalueen kehittäminen*)
- Masalanportin eritasoliittymän parantaminen (Kirkkonummi) (*maankäyttö, Kehä III palvelutaso*)
- Vt 25-Kapuli eritasoliittymät (Vt 25 kehittäminen Mäntsälässä) (*elinkeinoelämä, kuljetukset*)

Koivusaaren eritasoliittymä on edellytys Koivusaaren merkittävän maankäytön kehittymiselle. Liittymä mahdollistaa uuden asunto- ja työpaikka-alueen rakentamisen (5000 asukasta ja 3000–4000 työpaikkaa). Koivusaari muuttuu kiinteämmin osaksi ympäröivää kaupunkirakennetta. Uusi alue rakentuu nykyisen metroaseman ympärille, jolloin tehokas joukkoliikenneyhteys on mahdollisimman hyvin hyödynnettävissä. Monipuolinen saavutettavuus on myös elinkeinoelämän sijoittumisen kannalta erittäin merkittävä tekijä.

Masalanportin eritasoliittymä rinnakkaisyhteyksineen mahdollistaa Masalan ja Luoman alueiden maankäytön suunnitellun kehittämisen. Hanke auttaa osaltaan muodostamaan elinkeinoelämän kannalta tärkeästä Kehä III:sta tasalaatuisen yhteyden, jolla liikenne on sujuvaa ja turvallista pitkälle tulevaisuuteen. Eritasoliittymä myös

parantaa alueen toimitilojen ja palveluiden saavutettavuutta. Hankkeen yhteiskuntataloudellinen kannattavuus on korkea.

Vt 25 kehittäminen Mäntsälässä mahdollistaa pohjoispuoleisen asemakaavan toteutumisen, jonka tarkoituksena on laajentaa nykyistä Kapulin yritysalueita. Nykyiset terminaalitoiminnot hyötyvät sujuvammasta liittymäratkaisusta välittömästi. Hanke sijaitsee valtakunnallisesti merkittävällä tiejaksolla, ja väylän palvelutaso pitkämatkaiselle liikenteelle paranee hankkeen myötä. Hankkeen yhteiskuntataloudellinen kannattavuus on erittäin korkea, ja hanke olisi kannattava jo pelkästään kuljetustalouden ja kuljetusten sujuvuuden perusteella.

Pienet infrahankkeet parantavat liikennejärjestelmää tehokkaasti

Helsingin seudun HLJ- ja MAL-suunnitelmissa on vuodesta 2011 alkaen esitetty toteutettaviksi suurten kehittämishankkeiden (yli 5 M€) lisäksi pieniä ja kustannustehokkaita infratoimenpiteitä. Tämä valtion ja kuntien yhteinen pienten ja keskisuurten MAL-hankkeiden ohjelma on saanut rahoitusta MAL-sopimuksissa vuodesta 2012 lähtien. Rahoituksella on toteutettu mm. maanteiden pyöräteitä, liityntäpysäköintiä, alikulkuja sekä muita pieniä liikenneturvallisuuksitoimia. Toimenpiteet ovat olleet suhteellisen nopeita toteuttaa sekä vaikutuksiinsa nähden edullisia. Lisäksi on huomattava, että perusväylänpidon alhaisen rahoitustason takia näitä hankkeita ei olisi pystytty toteuttamaan lainkaan ilman MAL-rahoitusta.

Pienten ja keskisuurten hankkeiden ohjelmointia on jatkettu myös MAL 2023 -suunnitelmakaudella. Ohjelman hankkeilla edistetään kestävästä liikkumisesta, suojataan ihmisiä melulta ja parannetaan liikenneturvallisuutta sekä logistiikan edellytyksiä (kuvat 46 ja 47). Ohjelman rahoituksella toteutetaan mm. Helsingin seudun pääpyöräilyverkkoa sekä meluntorjunnan toimintasuunnitelmien kohteita.

Lähtökohtana ohjelmoinnissa toimivat seuraavat periaatteet:

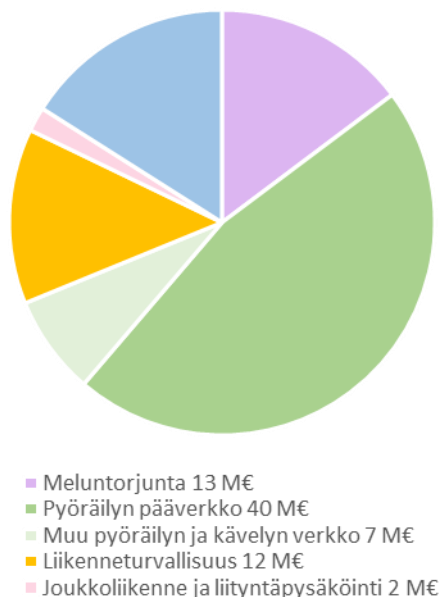
- valtio ja kunnat rahoittavat ohjelmaa yhtä suurella rahoitusosuudella
- puolet valtion rahoituksesta kohdistuu pääkaupunkiseudulle, puolet KUUMA-kuntiin.

Pienhankeohjelman pohjana toimivat edellisten ohjelmien toteutumattomat hankkeet täydennettynä uusilla, kuntien ja ELY-keskuksen esittämällä hanketarpeilla, jotka ovat toteutettavissa vuoteen 2027 mennessä. Pienhankeohjelman suuruus noin 80–90 miljoonaa euroa vuosille 2024–2027. Nimettyjen hankkeiden lisäksi ohjelmassa varaudutaan toteuttamaan pyöräilyn pääverkon parantamistoimia ja pieniä liikenneturvallisuuskohteita, parantamaan pysäkkien laatua tieverkolla sekä

poistamaan esteitä erikoiskuljetusreiteiltä. Näillä pienillä teemapaketeilla lisätään ohjelman joustavuutta ja mahdollistetaan pienempien parantamistoimien (esimerkiksi pyöräteiden päällystykseen) toteuttaminen tarpeiden perusteella.

Pienten ja keskisuurten hankkeiden ohjelmoinnin jatkuvuutta parannettiin tunnistamalla myös lisäsuunnittelua edellyttäviä kohteita, jotka voitaisiin toteuttaa vuosina 2028–2031. Ohjelmointi on osa jatkuvaa liikennejärjestelmätyötä. Hankkeiden etenmistä seurataan ja uusia hanketarpeita tunnistetaan vuosittain. Lopullinen ohjelma vuosille 2024–2027 muodostetaan MAL-sopimuksen pohjalta.

MAL 2023 pienhankkeet (88 M€)

Kuva 46. Alustavan pienhankeohjelman 2024–2027 hankkeiden jakautuminen teemoittain.

Investointiohjelman toteutus

- Kunnat ja valtio edistävät yhdessä investointiohjelman kohteiden ja teemapakettien suunnittelua ja toteutusta.

Alustava pienhankeohjelmaluonnos 2024–2027

Pyöräilyn pääverkko

- Pyöräilyn pääverkon parantamistoimet, Helsingin seutu
- Rantaradan baana Kauniaisissa
- Pohjoisbaana, pääradanvarren baana Kytömaantiellä välillä Kerava Järvenpää, Järvenpää, Kerava & Tuusula
- Mt 1324 Lahnuksentien jalankulku- ja pyörätie välille Huhtamäentie– Veikonmäki, Espoo & Nurmijärvi
- Mt 110 Nupurintie välillä Kolmirannantie - Brobackantie (yhteysväli Veikkola-Espoo), Espoo
- Mt 1421 Jokelantie välillä rautatieasema – Palopuro, Hyvinkää
- Mt 148 Kulloontie välillä Tuusulanväylä-Kerava, Tuusula, Kerava
- mt 11689 Söderkullantie, Brobölentien välillä Södekulla – Nikkilä, Sipoo
- Mt 1130 Lapinkyläntie välillä Tampajantie-Evit-skogintie, Kirkkonummi
- Mt 110 Vanha Turuntie ja Pillistöntie (yhteysväli Veikkola - Nummela), Vihti
- Mt 1456 Hirvihaarantie jalankulku- ja pyöräilyväylä (Kuntomajantien liittymä - Sepänmäki), Mäntsälä
- Mt 1321 Perttula-Nurmijärvi, jalankulku ja pyörätie, Nurmijärvi

Muu jalankulku- ja pyöräilyverkko

- Mt 11671 Linjatien jalankulku- ja pyörätie välille mt 1456 (Vanha valtatie) - mt 140 (Vanha Lahdentie), Järvenpää, Mäntsälä & Tuusula
- Mt 11479 (Rusutjärventie), jalankulku- ja pyörätien toteuttaminen välille kt 45 (Hämeentie) – mt 11475 (Siippoontie), Tuusula
- Maantien 11227 (Överbyntie) parantaminen rakentamalla jalankulku välille Karlbergintie-Granbackantie, Kirkkonummi
- Kt 55 jkp-tie välillä mt140-Poikkitie, Mäntsälä
- Mt 11269 Gesterbyntie jalankulku- ja pyörätie välillä Gesterborgintie – Hopeakuja, Kirkkonummi

Meluntorjunta

- Vt 4 Metsola-Jokivarsi, Vantaa
- Kt 45 Torpparinmäki, Helsinki
- Vt 4 Viikki, Helsinki

Liikenneturvallisuus

- Pienet liikenneturvallisuustoimet, Helsingin seutu
- Mt 148 Öljytie, Brobölentien liittymä, liikennevalot, kaistajärjestelyt ja kevyen liikenteen järjestelyt, Sipoo
- Mt 120 Vihdintien/Niipperintien liittymän parantaminen ja kl alikulku, Espoo
- Liikenneturvallisuuden parantaminen, Hirsalantien jalankulku- ja pyörätie, Kirkkonummi
- Mt 1311 Rajamäentien-Urttilantien risteuksen parantaminen, Nurmijärvi

Logistiikka

- Esteiden poisto erikoiskuljetusreiteiltä (portaalit, liikennevalot, saarekkeet), Helsingin seutu
- Vt 25 ja mt 130 ramppi, Hyvinkää
- vt 25 ja Kalevankadun liittymä, Hyvinkää
- vt 25 ja mt 1421 ramppi, Hyvinkää
- Mt 1452 Vähänummentien kehittäminen osana Keski-Uudenmaan logistiikkaväylää (+ alikulku), Järvenpää

Joukkoliikenne ja liityntä-

- Pysäkkien laadun parantaminen tieverkolla, Helsingin seutu
- Liityntäpyöräpysäköinnin kohteet, Helsingin seutu
- Kt 45, Riihikallion bussipysäkki, pyörien liityntäpysäköinti, Tuusula

Kuva 47. Alustava pienhankkeiden ohjelmaluonnos 2024–2027.

6. Jatkotoimet

MAL 2023 -suunnitelman valmistumisen jälkeen suunnitelmaa pannaan toimeen normaaleissa kuntien ja valtion prosesseissa, kuten jatkuvassa liikennejärjestelmätyössä sekä kaavoituksessa. Lisäksi MAL 2023 -suunnitelmalla valmistaudutaan kuntien ja valtion välisen, vuosille 2020–2031 tehdyn MAL-sopimuksen päivitykseen. MAL-sopimuksen päivitys käynnistyy vuonna 2023. MAL 2023 -suunnitelma syöttää keskeisiä sisältöjä kuntien ja valtion välillä sovittavaksi.

MAL 2023 -suunnitelmassa on esitetty joitakin jatkoselvitystarpeita teemoista, joita ei ole tyhjentävästi tarkasteltu MAL-suunnitteluprosessin aikana. Tunnistettuja jatkoselvitys- ja jatkotyötarpeita ovat:

- Joukkoliikenteen nopeuttamisen toimenpiteet
- Kävelyn edistämishjelma
- Helsingin seudun vaihtoehtoisten polttoaineiden jakeluverkon nykytila ja kehittämistarpeet
- Hankeyhtiöiden suurten ratahankkeiden vaikutukset Helsingin seudun liikennejärjestelmään ja maankäyttöön
- Etätyön määrä ja vaikutukset koronapandemian jälkeen
- Asumispreferenssit ja muuttoliikkeen muutokset
- Jakeluliikenne (ja verkkokauppa) Helsingin seudulla tulevaisuudessa
- Seudun tieverkon liikennemäärät ja ruuhkautuminen nyt ja tulevaisuudessa
- Tieverkon nopeusrajoitusten alentaminen ja erilliset joukko- ja tavaraliikenteen kaistat - verkollinen tarkastelu mahdollisista yhteysväleistä ja näiden laajemmista vaikutuksista
- Mahdollisten ympäristövyöhykkeiden laajuus, vaiheistus, toteutustapa ja vaikutukset

7. Lähteet

Asumisen ilmiöt Helsingin seudulla 2021, HSY, [Asumisen ilmiöt 2021 \(hsy.fi\)](https://www.hsy.fi/julkaisut/ajankohtainen/aikakatsaus/2021/01/2021-01-01-2021-01-01)

Benchmarking European Service of public Transport, 2022, <https://www.benchmarkingpublictransport.org/>

Connecting Europe Facility, 2021, [Connecting Europe Facility | Innovation and Networks Executive Agency \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/transport/infrastructure/connecting-europe-facility/)

COVID-19-pandemian vaikutukset Helsingin seudun muuttoliikkeeseen, asunto-markkinoihin ja asumispreferensseihin, 2022, [Microsoft Word - OVID-19-pandemian vaikutukset Helsingin seudun muuttoliikkeeseen asuntomarkkinoihin ja asumispreferensseihin 9 \(azureedge.net\)](https://www.microsoft.com/en-gb/press/2022/04/2022-04-01-covid-19-pandemian-vaikutukset-helsingin-seudun-muuttoliikkeeseen-asuntomarkkinoihin-ja-asumispreferensseihin-9)

Digirata, 2022, [Edellytykset tulevaisuuden rautatieliikenteelle rakennetaan nyt - Digirata](https://digirata.fi/edellytykset-tulevaisuuden-rautatieliikenteelle-rakennetaan-nyt-digirata)

ERTMS, European Rail Traffic Management System, 2019, [European Rail Traffic Management System \(ERTMS\) | ERA \(europa.eu\)](https://www.era.europa.eu/ertms/)

Etätyö ja joukkoliikenne HSL, Nysse ja Föli alueilla, 2021 Työnantajakyselyn tulokset. Taloustutkimus 2021, https://hslfi.azureedge.net/globalassets/hsl/tutkimukset/koronatutkimukset/tyonantajakysely_etatyosta_taloustutkimus_2021.pdf

Euroopan laajuinen liikenneverkko TEN-T, 2022, Traficom 15.11.2022. <https://www.traficom.fi/fi/liikenne/liikennejarjestelma/euroopan-laajuinen-liikenneverkko-ten-t>

Finavia liikennetilastot, Finavia 26.9.2023. <https://www.finavia.fi/fi/tietoa-finaviasta/tietoa-lentoliikenteesta/liikennetilastot>

Fossiilittoman liikenteen tiekartta Valtioneuvoston periaatepäätös kotimaan liikenteen kasvihuonepäästöjen vähentämisestä, 2021, Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 2021:15, [Fossiilittoman liikenteen tiekartta. Valtioneuvoston periaatepäätös kotimaan liikenteen kasvihuonepäästöjen vähentämisestä](https://www.valtioneuvosto.fi/julkaisut/2021/15/fossiilittoman-liikenteen-tiekartta-valtioneuvoston-periaatepaatos-kotimaan-liikenteen-kasvihuonepaaستو-ujen-vaehentamisesta)

Helsingin citylogistiikan toimenpideohjelman päivitys, 2020, Helsingin kaupunki. <https://dev.hel.fi/paatokset/me-dia/att/96/961909f06c0fbee5916c3ed743368dbc67902734.pdf>

Helsingin pysäköintipolitiikka, 2022, luonnos 10.9.2021 <https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/kerrokantasi/pysakointipolitiikka/Helsingin-pysakointipolitiikka-2022-10-9.pdf>

Helsingin seudun autokanta ja yksikköpäästökertoimet 2040, 2021, Sitowise. Raporttia ei ole julkaistu.

Helsingin seudun asemien kehittämis- ja peruskorjaustarpeista, 2022, Väylävirasto, [Selvitys Helsingin seudun asemien kehittämis ja peruskorjaustarpeista - Doria](#)

Helsingin seudun kuntien ja valtion välinen maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimus 2020-2031, 2020, [MAL-sopimus+Helsingin+seutu+081020+\(1\).pdf \(ym.fi\)](#)

Helsingin seudun liikennejärjestelmän tilan seuranta, 2022, 6 /2022, https://hslfi.azureedge.net/globalassets/hsl/mal/mal-julkaisut/2022/liikennejarjestel-man_tilan_seuranta_2022_seurantakortit.pdf

Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma HLJ 2015, 2015, [HLJ 2015 taitto_painoaineisto_final_5.10.indd \(azureedge.net\)](#)

Helsingin seudun liikenneturvallisuustarkastelu, 2022, [1 \(azureedge.net\)](#)

Helsingin seudun liityntäpysäköinnin toimenpideohjelma, 2017, HSL, [HSL-raportin taittopohja Wordille \(azureedge.net\)](#)

Helsingin seudun tieverkon luokitus ja palvelutasotavoitteet 2040, 2022, [Helsingin seudun tieverkon luokitus ja palvelutasotavoitteet 2040. \(doria.fi\)](#)

Helsinki-Pasila-kapasiteettiselvitys, 2022, Väyläviraston julkaisuja 73/2022. https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/186310/vj_2022-73_978-952-405-017-3.pdf?sequence=5&isAllowed=y

Henkilöauton rooli Helsingin seudulla, 2021, yhteenveto, Helsingin seudun liikenne, Liikennejärjestelmä ja tutkimukset -osasto, 30.9.2021, [PowerPoint-esitys \(azureedge.net\)](#)

Henkilöliikennetutkimus, Helsingin seutu 2021. Valtakunnallinen henkilöliikennetutkimus, Traficom. <https://www.traficom.fi/sites/default/files/media/file/HLT%202021%20seutujulkaisu%20Helsingin%20seutu.pdf>

Hinnoittelumallit, 2022, [PowerPoint-esitys \(oncloudos.com\)](#)

HSL-alueen lähijunaliikenteen alustava varikkoselvitys, 2022, Junakalustoyhtiö, <https://junakalusto.fi/documents/alustava-varikkoselvitys-raportti-2023-01-31-v1.1.pdf>

HSL:n tilannekuvan ja rahoituspohjan arviointi, 2023, HSL, [hsln-tilannekuvan-ja-rahoituspohjan-arviointi_loppuraportti.pdf \(azureedge.net\)](#)

Ilmanlaadun haasteet nyt ja tulevaisuudessa, 2022, HSY, [Ilmanlaadun haasteet nyt ja tulevaisuudessa | HSY - HSY](#)

Itä-Suomen junayhteyksien kehittämisvaihtoehtojen arviointi, 2002, Väyläviraston julkaisuja 15/2020, https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/177445/vj_2020-15_978-952-317-764-2.pdf?sequence=5&isAllowed=y

Joukkoliikenteen rahoitus, 2022, Traficom, [Joukkoliikenteen rahoitus | Traficom](#)

Kansantalouden tilinpito, 2021, Tilastokeskus, [Tilastokeskus - Tilastot aiheittain - Kansantalouden tilinpito \(stat.fi\)](#)

Komission ehdotus TEN-T -asetuksen uudistamisesta, 2021, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=COM%3A2021%3A812%3AFIN>

Kunnan ja valtion kustannusvastuun periaatteet maantien pidossa, 2010, Kuntaliitto, [Kunnan ja valtion kustannusvastuun periaatteet maantien pidossa | Kuntaliitto.fi](#)

Kävelyn roolin määrittäminen strategisessa maankäytön ja liikenteen suunnittelussa, 2022, HSL:n julkaisuja 1/2022, [1_2022 \(azureedge.net\)](#)

Liikennejärjestelmän terveysvaikutukset Mistä on kyse?, 2016, Tiivistelmä. Helsingin seudun liikenne 7.12.2016, [Microsoft Word - Terveysvaikutukset tiivistelmä 7.12 \(azureedge.net\)](#)

Liikennejärjestelmän terveysvaikutukset Mistä on kyse? 2017, Helsingin seudun liikenne 2.1.2017 [Liikennejärjestelmän terveysvaikutukset. Mistä on kyse? Työversio.](#)

Liikennekäytössä olevat henkilöautot käyttövoimittain, 2022, Liikennefakta. Traficom. 10.5.2022.
[Liikennekäytössä olevat henkilöautot käyttövoimittain | Liikennefakta](#)

Liikenneturvallisuusstrategia 2022–2026, 2022, Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 2022:3, [Liikenneturvallisuusstrategia 2022–2026 \(valtioneuvosto.fi\)](#)

Liikenneviraston meluntorjunnan toimintasuunnitelma 2018–2023, 2018, https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/160794/lr_2018_meluntorjunnan_tntasuunnitelma_978-952-317-597-6.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Liikenteen automaation tiekartta Helsingin seudulla, 2022, [Liikenteen automaation tiekartta \(azureedge.net\)](#)

Liikenteen CO₂-päästöjen ennuste ja päästötavoitteet Suomessa, 2021, Ennuste: Tieliikenteen päästöt laskevat hieman ennakoitua nopeammin – syynä sähköautojen yleistymisen, (VTT ja LVM 2021), [Tieliikenteen perusennuste 2021](#)

Liikkumisen ohjauksen keinojen vaikutukset kulkutapaan, 2016, Essi Pohjalainen, Liikennevirasto, Liikenneviraston julkaisuja 9/2016, [Liikkumisen ohjauksen keinojen vaikutukset kulkutapaan](#)

Liikkumistottumukset Helsingin seudulla 2018, 2019, HSL:n julkaisu 9/2019, [Liikkumistottumukset Helsingin seudulla 2018](#)..

Liityntäpysäköinnin toimenpideohjelma, 2023, HSL:n julkaisu 2/2023. [Liityntäpysäköinnin toimenpideohjelma 2023](#)

Liityntäpysäköinnin tutkimus, 2022, HSL, verkkosivut, [Liityntäpysäköinnin tutkimus | Tutkimukset | HSL | HSL.fi](#)

Lipputilihanke, 2022, [Lipputilihanke | Osallistu ja vaikuta | HSL | HSL.fi](#)

Logistiikan digitalisaatiostrategia, kohti tehokasta ja kestävää logistiikkaa digitalisaatiolla, 2020. Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisu 2020:13.

Lähijunaliikennealueen varikkoselvitys, 2020, Väyläviraston julkaisu 25/2020. https://julkaisut.vayla.fi/pdf12/vj_2020-25_lahijunaliikennealueen_web.pdf

MAL 2019 logistiikkaselvitys, 2018, https://www.hsl.fi/sites/default/files/uploads/020118_mal2019_logistiikkaselvitys_raportti_1.pdf

MAL 2019 -suunnitelma, 2019, https://hslfi.azureedge.net/contentassets/7352e50fa96b4f4c9d017860c4363eaf/mal2019_suunnitelmara-portti_27052019.pdf

MAL 2023 Helsingin seudun kansainvälinen kilpailukyky, 2021, [Helsingin seudun MAL-kilpailukykyvertailu raportti 170821 \(azureedge.net\)](#)

MAL 2023 Helsingin seudun pyöräliikenteen pääverkon päivitys, 2022, 13/2022, [Microsoft Word - PÄÄVE 2.0 raportti \(azureedge.net\)](#)

MAL 2023: Nykytila ja kehityssuunnat, 2021, [MAL 2023 Nykytila ja kehityssuunnat \(azureedge.net\)](#)

MAL 2023 Puiteohjelma, 2020, hyväksytty 2021, [Microsoft PowerPoint - MAL 2023 puiteohjelma liitteineen \(azureedge.net\)](#)

MAL-sopimukset, 2022, ympäristöministeriö, [Maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimukset - Ympäristöministeriö](#)

Muuttuvat liikkumisen tarpeet: Korona ja etätyö, 2021, Helsingin seudun liikenne, https://hslfi.azureedge.net/globalassets/hsl/tutkimukset/koronatutkimukset/muuttuvat_liikkumisen_tarpeet_korona_ja_etatyo_2021.pdf

Nopeusrajoitusten vaikutus liikenteen hiilidioksidipäästöihin, meluun, turvallisuuteen ja sujuvuuteen, 2021, ELY-keskuksen raportteja 57/2021, [Nopeusrajoitusten vaikutus liikenteen hiilidioksidipäästöihin, meluun, turvallisuuteen ja sujuvuuteen. \(doria.fi\)](#)

Osaava ja osallistava Suomi: sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta, 2019, Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelma 10.12.2019, [Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelma 10.12.2019: Osallistava ja osaava Suomi – sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta - Valto \(valtioneuvosto.fi\)](#)

Pääkaupunkiseudun sisääntuloväylien automaattivalvontapisteiden sijaintien arviointi, 2020, ELY-keskus, [Pääkaupunkiseudun sisääntuloväylien automaattivalvontapisteiden sijainnin arviointi \(doria.fi\)](#)

Raideliikenteen verkostoselvitys 3, 2021, Helsingin kaupunkiympäristön aineistoja 2021:13
[Raideliikenteen verkostoselvitys 3 \(hel.fi\)](#)

Raskaan liikenteen taukopaikat Helsingin seudun MAL-prosessissa, 2019, Uudenmaan ELY-keskus, [Raskaan liikenteen taukopaikat Helsingin seudun MAL-prosessissa \(doria.fi\)](#)

Raskaan liikenteen taukopaikat Uudenmaan ELY-keskuksen alueella, 2015, ELY-keskuksen raportteja 131 | 2015.
https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/119852/SQ_Raskaan_liikenteen_taukopaikat_Uudenmaan_ELY-keskuksen_alueella_loppuraportti.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Selvitys Helsingin seudun asemien kehittämis- ja peruskorjaustarpeista, 2022, Väyläviraston julkaisuja 68/2022, [Selvitys Helsingin seudun asemien kehittämis ja peruskorjaustarpeista - Doria](#)

Selvitys Helsingin ympäristövyöhykkeen laajentamisen mahdollisuuksista, 2019, Kaupunkiympäristön aineistoja 2019:12, <https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/aineistot/aineistoja-12-19.pdf>

Seutubarometri 2021, 2021, HSL Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä Liikennejärjestelmä ja tutkimukset -osasto 25.5.2021, [Seutubarometri 2021 \(azureedge.net\)](#)

Skenaariotarkastelu asumisen CO₂ -päästöjen kehityksestä Helsingin seudulla, 2022, HSL,
[Microsoft Word - Skenaariotarkastelu asumisen CO2 päästöjen kehityksestä Helsingin seudulla 21072022 \(002\) \(azureedge.net\)](#)

Sähköisen liikenteen tilannekatsaus Q1/2022, 2022, [2022 Q1 Sähköinen liikenne tilannekatsaus 2022 04 26 jaettava \(teknologiateollisuus.fi\)](#)

Taustamuistio: Liikenteen vaihtoehtojen käyttövoimien jakeluinfrastruktuurin nykytila, 2022, Trqfiom, [Taustamuistio: Liikenteen vaihtoehtojen käyttövoimien jakeluinfrastruktuurin nykytila \(hankeikkuna.fi\)](#)

Tavaraliikenteen päästövähennyskeinot Helsingin seudulla, 2020, HSL,

[logistiikan paastovahennyskeinot raportti 2020.pdf \(azureedge.net\)](#)

TEN-T asetuksen uudistaminen, 2021, LVM, [TEN-T-asetuksen uudistaminen \(valtioneuvosto.fi\)](#)

TEN-T, Euroopan laajuinen liikenneverkko TEN-T, 2021, [Euroopan laajuinen liikenneverkko TEN-T | Traficom](#)

Tieliikenteen perusennuste, 2021, LVM:n ennuste: Tieliikenteen päästöt laskevat hieman ennakoitua nopeammin – syynä sähköautojen yleistyminen, [Ennuste: Tieliikenteen päästöt laskevat hieman ennakoitua nopeammin – syynä sähköautojen yleistyminen - liikenne- ja viestintäministeriö \(lvm.fi\)](#)

Tiemaksujen hallinnollinen esiselvitys, 2020, Sitowise, FCG, https://hslfi.azureedge.net/contentassets/47da7fd68ac54132b831dc180ebc2c49/tiemaksujen_hallinnollinen_esiselvitys_diasarja_0.pdf

Tiemaksujen palvelumuotoilun esiselvitys, 2020, https://hslfi.azureedge.net/contentassets/47da7fd68ac54132b831dc180ebc2c49/palvelumuotoilun_esiselvitys_kvalitatiivinenosio_diasarja.pdf

Tiemaksujen teknistoiminnallinen esiselvitys, 2020, https://hslfi.azureedge.net/contentassets/47da7fd68ac54132b831dc180ebc2c49/tiemaksujen_teknistoiminnallinen_esiselvitys_raportti.pdf

Tilastokeskus, 2021, rakentaminen, [Tilastokeskus - Rakentaminen \(stat.fi\)](#)

Uudenmaan aluetalouden skenaariot sekä väestö- ja työpaikkaprojektiot, 2017, Taustaselvitys Uusimaa-kaavan 2050 ja Uusimaa-ohjelman valmisteluun, Uudenmaan liiton julkaisuja E 179 – 2017, [Uudenmaan aluetalouden skenaariot sekä väestö- ja työpaikkaprojektiot. Taustaselvitys Uusimaa-kaavan 2050 ja Uusimaa-ohjelman valmisteluun. \(uudenmaanliitto.fi\)](#)

Uudenmaan kasvun vaihtoehdot: Väestö- ja työpaikkaprojektiot sekä asunto ja toimitilakannan muutosarvio, 2021, Uudenmaan liiton julkaisuja E 236–2021, [Uudenmaan kasvun vaihtoehdot – Väestö- ja työpaikkaprojektiot sekä asunto- ja toimitilakannan muutosarviot \(uudenmaanliitto.fi\)](#)

Uusimaa-kaava 2050, 2021, [Uudenmaan voimassa olevien maakuntakaavojen yhdistelmä \(uudenmaanliitto.fi\)](#)

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma Liikenne 12, 2021, Valtioneuvoston julkaisuja 2021:75, https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163389/VN_2021_75.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Valtioneuvoston periaatepäätös liikenteen automaation edistämisestä LVM/2021/137, 2021. <https://valtioneuvosto.fi/paatokset/paatos?decisionId=0900908f80772030>

Valtioneuvoston periaatepäättös: Liikenneturvallisuusstrategia tähtää kaikkien liikennemuotojen turvallisuuden parantamiseen, 2022, [Valtioneuvoston periaatepäättös: Liikenneturvallisuusstrategia tähtää kaikkien liikennemuotojen turvallisuuden parantamiseen](#)

Valtioneuvoston periaatepäättös logistiikan digitalisaatiosta, 2021, https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/59e6f645-281f-44bc-bee7-ef995dad3632/491f2d98-c365-40f4-9b27-483d58e787b6/PAATOS_20210616072159.PDF

Valtioneuvoston selonteko asuntopoliittisesta kehittämisohjelmasta vuosiksi 2021-2028, 2021, VNS 12/2021 [Valtioneuvoston selonteko asuntopoliittisesta kehittämisohjelmasta vuosiksi 2021-2028](#)

Vuorovaikutteisen ja yhteistoiminnallisen liikenteen hallinnan esisuunnitelma, 2022, HSL julkaisut 10/2022. https://hslfi.azureedge.net/globalassets/julkaisu-arkisto/2022/vuorovaikutteisen-ja-yhteistoiminnallisen-liikenteen-hallinnan-esisuunnitelma-10_2022.pdf

Väyläviraston investointiohjelma 2023–2030, 2022, Väyläviraston raportteja 40/2022. <https://www.doria.fi/handle/10024/185466>

Ympäristöministeriö, 2022, Vähähiilinen rakentaminen (verkkosivu) <https://ym.fi/vahahiilinen-rakentaminen>

HSL:n julkaisu 6/2023
ISSN 1798-6184 (pdf)
ISBN 978-952-253-367-8 (pdf)

HSL Helsingin seudun liikenne
Opastinsilta 6A, Helsinki
PL 100, 00077 HSL
puh. (09) 4766 4444
etunimi.sukunimi@hsl.fi

HRT Helsingforsregionens trafik
Semaforbron 6 A, Helsingfors
PB 100 • 00077 HRT
tfn (09) 4766 4444
fornamn.efternam@hsl.fi

www.hsl.fi

MAL
2023

MAL 2023

vaikutusten arviointiselostus

Hyväksytty HSL hallitus 12.9.2023 ja KUUMA-johtokunta 26.9.2023.

HSL Helsingin seudun liikenne

HSL Helsingin seudun liikenne
Opastinsilta 6 A
PL 100, 00077 HSL00520 Helsinki
puhelin (09) 4766 4444
www.hsl.fi

Lisätietoja:

Sakari Metsälampi, vaikutusten arvioinnin projektipäällikkö,
Strategia, Liikennejärjestelmä, HSL, etunimi.sukunimi@hsl.fi (0407682799)

Johanna Järvinen, yksikön päällikkö
Strategia, Liikennejärjestelmä, HSL, etunimi.sukunimi@hsl.fi (0505314834)

Copyright: Kartat, graafit, ja muut kuvat HSL

Julkaisija: HSL Helsingin seudun liikenne			
Tekijät: HSL		Päivämäärä 12.9.2023	
Julkaisun nimi: Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL 2023 -suunnitelman vaikutusten arviointiselostus			
Rahoittaja / Toimeksiantaja: HSL			
Tiivistelmä:			
MAL 2023 on Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen strateginen suunnitelma, jossa kuvataan, miten seudun yhdyskuntarakennetta ja liikennejärjestelmää tullaan kehittämään vuosina 2023–2040. Suunnitelman tavoitteina on hiilineutraali, hyvinvoiva ja menestyvä Helsingin seutu. MAL 2023 -suunnitelma antaa selkänöjää ja lähtökohtia kunta-, maakunta- ja valtiotason suunnitelmille. Syksyllä 2023 valmistuvan suunnitelman pohjalta valmistellaan ja neuvotellaan seuraava MAL-sopimus valtion, seudun kuntien ja HSL:n kesken. MAL 2023 -suunnitelma sisältää lakisääteisen liikennejärjestelmäsuunnitelman. Lain mukaan liikennejärjestelmäsuunnitelmasta on tehtävä ympäristövaikutusten arviointi (laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista: SOVA-laki, 200/2005). MAL 2023 -suunnitelman vaikutusten arviointi sisältää SOVA-lain mukaiset velvoitteet sekä laajemmin maankäytön, asumisen ja liikenteen seudullisen suunnitelman kannalta merkittäviksi tunnistettujen osa-alueiden arvioinnin. Arviointi on tehty MAL 2023 vaikutusten arviointiohjelman pohjalta. Tässä arviointiselostuksessa kuvataan MAL 2023 -suunnitelman vaikutusten arvioinnin tulokset, jatkosuositukset, toteutus, menetelmät, vuorovaikutus ja seuranta. MAL 2023 -suunnitelmaa valmisteltiin taustaselvityksiin, laajaan vuorovaikutukseen ja vaikutusten arviointiin perustuen vuosien 2021–2023 aikana. Suunnitelmaa valmisteltiin vaiheittain, jolloin vaikutusten arvioinnin tuloksia hyödynnettiin suunnitelman kehittämisessä. Suunnitelman päätavoitteille asetettujen arviointikokonaisuuksien avulla seurattiin MAL-suunnitelman toimenpiteiden ja suunnitelmaratkaisuiden riittävyyttä. Arviointikokonaisuuksien lisäksi tehtiin erilaisia teemakohtaisia tarkasteluja sekä laadullista asiantuntija-arviointia suunnitelman toimenpiteistä ja hankkeista. Arviointitiedon tuottamiseen ja johtopäätösten työstämiseen on osallistunut kuntien, Helsingin seudun liikenteen (HSL), Helsingin seudun ympäristöpalveluiden (HSY), Uudenmaan liiton ja valtion asiantuntijoita. Työssä on hyödynnetty myös ulkoisia asiantuntija-arvioiteja. Arvioinnin tuloksia on käsitelty useaan otteeseen sidosryhmien kanssa yhteiskokouksissa ja työpajoissa prosessin aikana. Vaikutuksia arvioitiin kokonaisvaltaisesti syksyllä 2022 valmistuneesta toisesta suunnitelmaversiosta (VE2), jonka jälkeen suunnitelmaa on muokattu ja sen vaikutusten arviointia päivitetty keskeisiltä osin. Helsingin seudun kehitys on MAL-suunnitelman hiilineutraaliustavoitteen kannalta riittämätöntä. Liikenteen CO₂ -päästövähennystavoitetta ei saavuteta suunnitelman toimenpiteillä. Joukkoliikenteen kulkumuoto-osuus lisääntyy kuitenkin kolme prosenttiyksikköä vertailupohjaan verrattuna. Asumisen energiankulutus laskee seudun kasvusta huolimatta ja suunnitelmalla voidaan tukea tavoitteeseen pääsyä. Seudun kasvu luo haasteita ympäristölle, mutta joukkoliikenteen varrelle tiivistyvä kaupunkirakenne tukee pitkällä aikavälillä kestäviä elintapoja. Hyvinvoiva -tavoitteen kannalta seudun kehitys on oikeansuuntaista. Kokonaisuutena MAL-suunnitelman vaikutukset hyvinvoivaan seutuun sijoittuvat mahdollistavan ja kannustavan vaikutuksen tasolle. Vaikka suunnitelman toimenpiteet tukevat laajasti hyvinvoinnin eri osa-alueiden oikeansuuntaista kehitystä, liittyy tavoitteen toteutumiseen epävarmuutta. Hyvinvoinnin arvioidaan kasvavan seudulla suunnitelman vaikutuksesta. Monet toimet edellyttävät kuitenkin konkretisointia, erityisesti kuntatason suunnittelussa, mutta myös MAL-prosessissa. Seudun kehitys on myös Menestyvä-tavoitteen kannalta monilta osin oikeansuuntaista. Järjestelmätason yhteiskuntataloudellinen tehokkuus on suunnitelmassa 0,97 eli lähellä tavoitetasoa (yli 1). Kestävien kulkumuotojen matka-aikahyödyt ja saavutettavuusparannukset ovat merkittäviä ja työpaikkojen kasautuminen lisääntyy. Joukkoliikennematkustajat hyötyvät merkittävästi joukkoliikenteen lipputuen mahdollistamasta lipunhintojen alentamisesta. Hyödyt välittyvät liikennejärjestelmään laajemminkin. Suunnitelman hyödyt nojaavat vahvasti lipputukeen, sillä ilman sitä HK-suhde jää tasolle 0,45. Julkisen talouden näkökulmasta tuen mittaluokkaan voi kuitenkin liittyä merkittäviä haasteita.			
Avainsanat: Vaikutusten arviointi, arviointiselostus, MAL 2023, Helsingin seutu			
Sarjan nimi ja numero:			
ISSN 1798-6184 (pdf)	ISBN 978-952-253-368-5 (pdf)	Kieli: Suomi	Sivuja: 125
HSL Helsingin seudun liikenne, PL 100, 00077 HSL, puhelin (09) 4766 4444			

Sammandragssida

Utgivare: HRT Helsingforsregionens trafik			
Författare: HRT		Datum 12.9.2023	
Publikationens titel: Konsekvensbeskrivning för markanvändning, boende och trafik i Helsingforsregionen (MAL 2023)			
Finansiär / Uppdragsgivare: HRT			
Sammandrag: MAL 2023 är en strategisk plan om markanvändningen, boendet och trafiken i Helsingforsregionen. Planen beskriver hur regionens samhällsstruktur och trafiksystem kommer att utvecklas 2023–2040. Målet i planen är att Helsingforsregionen är kolneutral, välmående och framgångsrik. MAL 2023-planen ger utgångspunkter och stöd för planer på kommun-, landskaps- och statsnivå. Utifrån planen som blir klar hösten 2023 bereds och förhandlas följande MBT-avtalet fram mellan staten, regionens kommuner och HRT. I MAL 2023-planen ingår den lagenliga trafiksystemplanen. Enligt lagen ska man utarbeta en bedömning av miljökonsekvenserna av trafiksystemplanen (lag om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheternas planer och program: SMB-lagen, 200/2005). Bedömningen av miljökonsekvenserna av MAL 2023-planen innehåller förpliktelser i enlighet med SMB-lagen samt en bedömning av de delområden som identifierats som betydelsefulla vad gäller markanvändningen, boendet och trafiken. Bedömningen har gjorts utifrån bedömningsprogrammet för konsekvenserna MBT 2023. Denna konsekvensredogörelse beskriver resultaten om MAL 2023-planens konsekvensbedömning, fortsatta rekommendationer, genomförande, metoder, samverkan och uppföljning. MAL 2023-planen bereddes under 2021–2023 utifrån bakgrundsutredningar, omfattande dialog och konsekvensbedömning. Planen förbereddes i etapper vilket innebär att resultatet från konsekvensbedömningen utnyttjades i utvecklingen av planen. Planlösningarnas och åtgärdernas tillräcklighet i MAL-planen har följts upp med hjälp av bedömningshelheter som satts upp för planens huvudmål. Förutom bedömningshelheterna genomfördes olika temabaserade utredningar samt kvalitativ sakkunnigbedömning om planens åtgärder och projekt. Sakkunniga från kommunerna, Helsingforsregionens trafik (HRT), Helsingforsregionens miljötjänster (HRM), Nylandsförbundet och staten har deltagit i utarbetandet av utvärderingsmaterialet och slutsatserna. Också konsulter har bidragit till arbetet. Resultaten från bedömningen har vid flera tillfällen under processen behandlats med intressentgrupperna i gemensamma möten och workshoppar. Konsekvensbedömningen utarbetades från den andra planversionen (VE2) som blev klar hösten 2022. Efter det har man bearbetat planen och dess konsekvensbedömning har uppdaterats för de centrala delarna. Utvecklingen i Helsingforsregionen är inte tillräcklig vad gäller kolneutralmålet i MAL-planen. Åtgärderna i planen räcker inte för att målet om att minska trafikens CO2-utsläpp uppnås. Kollektivtrafikens färd-sättsandel ökar dock med tre procentenheter jämfört med jämförelsegrunden. Energiförbrukningen inom boendet minskar trots att regionen växer och med planen kan man stödja uppnåendet av målet. Att regionen växer skapar utmaningar för miljön, men att stadsstrukturen görs tätare kring kollektivtrafiken stöder hållbara levnadssätt på lång sikt. Vad gäller målet Välmående går regionens utveckling åt rätt håll. MAL-planens konsekvenser till välmående region som helhet placeras på nivån mellan möjliggörare och uppmuntrande. Även om åtgärderna i planen starkt stöder utveckling av välmående i olika delområden, är uppnåendet av målsättningen osäkert. Välmåendet beräknas öka i regionen i och med planen. Många åtgärder förutsätter konkretisering framför allt i planeringen på kommunnivån men också i den fortsatta MBT-processen. Utvecklingen i regionen går i rätt riktning för många delar vad gäller målet Framgångsrik. Den samhällsekonomiska effektiviteten på systemnivå är 0,97 dvs. nära till målnivån (över 1). Restidsnyttorna med hållbara färd-sätt och förbättringarna av tillgängligheten är dock betydande och flera arbetsplatser ligger tätare varandra. Kollektivtrafikresenärerna får avsevärd nytta av de sänkta biljettpriserna som kollektivtrafikens biljettstöd möjliggör. Nyttorna utvidgas vidare till trafiksystemet. Nyttorna i planen beror starkt på biljettstöd eftersom utan det förblir NK-relationen på nivån 0,45. Ur den offentliga ekonomins synvinkel kan dock stödets storlek innebära stora utmaningar.			
Nyckelord: Konsekvensbedömning, konsekvensbeskrivning, MAL 2023, Helsingforsregionen			
Publikationsseriens titel och nummer:			
ISSN 1798-6184 (pdf)	ISBN 978-952-253-368-5 (pdf)	Språk: Finska	Sidantal: 125
HRT Helsingforsregionens trafik, PB 100, 00077 HRT, tfn. (09) 4766 4444			

Published by: HSL Helsinki Region Transport			
Author: HSL		Date of publication 12.9.2023	
Title of publication: Helsinki Region Land Use, Housing and Transport, MAL 2023, Assessment Report			
Financed by / Commissioned by: HSL			
Abstract: MAL 2023 is a strategic land use, housing and transport plan for the Helsinki region that describes how the region's urban structure and transport system will be developed in 2023–2040. The plan aims to make the Helsinki region carbon neutral, healthy and successful. The MAL 2023 plan provides a basis and framework for municipal, provincial and state level plans. The plan due to be completed in autumn 2023 will serve as a basis for the MAL 2024–2035 agreement between the state, municipalities in the region and HSL. The MAL 2023 plan covers statutory transport system planning. The Act on the Assessment of the Impacts of the Authorities' Plans and Programmes on the Environment (SEA Act 200/2005) requires that the environmental impacts of the transport system plan are assessed. The impact assessment of the MAL 2023 plan complies with the SEA Act and it also includes a wider assessment of areas identified as significant for regional planning of land use, housing and transport. The assessment has been performed based on the MAL 2023 assessment program. This assessment report describes the results, implementation, methods, interaction and monitoring of MAL 2023 impact assessment. The MAL 2023 plan was drawn up during 2021–2022 based on background studies, extensive interaction and the impact assessment. The planning process was divided into phases to gain maximum benefit from the assessment during the development of the plan. The adequacy of planned solutions and measures included in the MAL plan was monitored by assessment processes set for the main objectives. In addition, various thematic reviews as well as a qualitative expert evaluation of the measures and projects included in the plan were carried out. Experts from municipalities, Helsinki Region Transport (HSL), Helsinki Region Environmental Services (HSY), Uusimaa Regional Council and the state contributed to the production of assessment data and drawing of conclusions. External expert assessments were also used. The results of the assessment have been discussed with various stakeholders in several occasions, in meetings and workshops held during the process. A comprehensive impact assessment was carried out on the second version of the plan (VE2), which was completed in autumn 2022. The plan has since been revised and the assessment of its impact has been substantially updated. The development of the Helsinki region is insufficient to achieve the carbon neutrality objective of the MAL plan. The CO2 emission reduction target for transport will not be achieved with the measures set out in the plan. However, the modal share of public transport will increase by three percentage points compared to the baseline. Energy consumption of housing will decrease despite the region's growth and the plan supports the achievement of the objective. The growth of the region creates challenges for the environment, but in the long term, a dense urban structure with effective public transport connections, contributes to a sustainable way of living. With regard to the objective of a healthy region, the development is going in the right direction. Overall, the impacts of the MAL plan on the region's health are enabling and incentive in nature. While the measures of the plan broadly support progress in the right direction in the various areas of wellbeing, there is uncertainty about whether the objective can be achieved. Wellbeing is estimated to increase in the region as a result of the plan, but many of the actions need to be concretized in particular in planning at municipal level but also in the MAL process. With regard to the objective of a successful region, the development of the region is going in the right direction in many ways. The system level socio-economic efficiency of the plan is 0.97, i.e. close to the target level (over 1). Travel time benefits and improvements in accessibility for sustainable modes of travel are significant and the agglomeration of jobs increases. Public transport passengers will benefit significantly from lower fares enabled by public transport ticket subsidy. The benefits will be passed on to the wider transport system. The benefits of the plan are strongly based on the ticket subsidy, without which the cost/benefit ratio will be only 0.45. However, from the perspective of public finances, the scope of the subsidy may pose significant challenges.			
Keywords: Impact assessment; assessment report; MAL 2023; Helsinki region			
Publication series title and number:			
ISSN 1798-6184 (PDF)	ISBN 978-952-253-368-5 (PDF)	Language: Finnish	Pages: 125
HSL Helsinki Region Transport, PO Box 100, 00077 HSL, Tel.+358 9 4766 4444			

Sisällys

1	Yhteenveto	13
2	Lausuntokierroksen jälkeen	16
2.1	Suunnitelmaan lausuntokierroksen jälkeen tehdyt tarkennukset.....	16
2.2	Lausuntokierroksen jälkeen tehtyjen tarkennusten vaikutukset	18
2.2.1	Hiilineutraali	18
2.2.2	Hyvinvoiva	19
2.2.3	Menestyvä	20
2.2.4	Tunnistetut riskit	20
2.3	Evästyksen vaikutusten arvioinnin jatkokehittämiseen.....	21
2.3.1	SOVA-lausunnon evästyksen.....	22
2.3.2	Muut vaikutusten arvioinnin kehittämisideat.....	22
3	Suunnitelman kuvaus	24
3.1	Suhde muihin asiaan liittyviin suunnitelmiin ja ohjelmiin	29
3.2	Seudun nykytila ja kehityssuunnat.....	32
3.3	Seudun tuleva kehitys ilman uutta suunnitelmaa (Vertailupohja)	33
3.3.1	Maankäyttö, väestö ja työpaikat	33
3.3.2	Liikenneverkko.....	34
3.3.3	Autokanta ja ajokustannukset.....	35
4	MAL 2023 -suunnitelman laadinta ja arvioinnin toteutus	37
4.1	SOVA-lain edellytykset	37
4.2	Vaikutusten arviointi osana suunnittelua	37
4.3	MAL-suunnitelman vaikutusten arviointi	39
4.3.1	Vaikutusten arviointikehikko	39
4.3.2	Päätavoitteiden arviointikokonaisuudet	40
4.3.3	Hiilineutraali: Liikenteen ja asumisen CO2-päästöt.....	41
4.3.4	Hyvinvoiva: Alueiden tasapainoinen kehitys	42
4.3.5	Menestyvä: Yhteiskuntataloudellinen tehokkuus.....	42
4.3.6	Vaikutusten arvioinnin menetelmät	43
4.3.7	Helsingin seudun työssäkäyntialueen liikenne-ennustejärjestelmä	45
4.3.8	Herkkyystarkastelut	47
5	Vuorovaikutus ja viestintä	48
5.1	Vuorovaikutuksen tavoitteena on edistää seudullista yhteistyötä	48
5.1.1	Vuorovaikutuksen kohderyhmät	48
5.1.2	Vuorovaikutus osallisten ja sidosryhmien kanssa	49
5.1.3	MAL-projektiryhmä	50
5.1.4	Vaikutusten arvioinnin ja seurannan ryhmä	50
5.1.5	Kokoukset SOVA-yhteysviranomaisen Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa ..	50
5.1.6	Erilliset asiantuntijakokoukset ja työpajat	50
5.1.7	MAL-luottamushenkilövuorovaikutus.....	50

5.1.8	Valtio	51
5.1.9	Asukkaat ja elinkeinoelämä	51
6	Ympäristön tila ja ympäristötavoitteet	53
6.1	Helsingin seudun ympäristön tila	53
6.1.1	Helsingin seudun kasvihuonekaasupäästöjen kehitys	53
6.1.2	Luonnon monimuotoisuus	54
6.1.3	Vesistöt	55
6.1.4	Ilmanlaatu	55
6.1.5	Melu ja liikenneturvallisuus	56
6.2	MAL 2023 -suunnitelman kannalta merkittävät ympäristötavoitteet	57
6.2.1	Ilmasto	57
6.2.2	Yhdyskuntarakenne ja rakennettu ympäristö	58
6.2.3	Ihmisten terveys, elinolot ja viihtyvyys	58
6.2.4	Kasvillisuus, eliöt ja luonnon monimuotoisuus	59
6.2.5	Vesistöt	60
7	Suunnitelman vaikutukset	62
7.1	Päämittareiden tavoitetasojen saavuttaminen	62
7.2	MAL-suunnitelman päätavoitteiden saavuttaminen	63
7.2.1	Hiilineutraali: Helsingin seutu kasvaa vähentäen hiilidioksidipäästöjä tehokkaasti kestäväen yhdyskuntarakenteen, asumisen ja liikenteen keinoin.	63
7.2.2	Hyvinvoiva: Helsingin seudun laadukas elinympäristö mahdollistaa hyvän ja onnellisen elämän kaikille asukkaille.	77
7.2.3	Menestyvä: Helsingin seutu tarjoaa houkuttelevan asuin- ja toimintaympäristön asukkaille ja elinkeinoelämän toimijoille.	89
7.3	Seudun ulkopuoliset vaikutukset	103
7.4	Yhteenveto MAL 2023 suunnitelman ympäristövaikutuksista	103
7.5	Yhteisvaikutukset ja ristiriitaiset vaikutukset	107
8	Jatkosuunnittelua, suunnitelman toimeenpanoa ja seurantaa koskevat ehdotukset	111
8.1	Toimintaympäristön riskien tunnistaminen	111
8.2	Jatkosuunnittelu, haitallisten vaikutusten tunnistaminen ja niiden lieventämistä koskevat ehdotukset	116
8.2.1	Useampaa tavoitetta tukevat suositukset	116
8.2.2	Helsingin seutu kasvaa kestävästi - suositukset	117
8.2.3	Helsingin seutu tarjoaa laadukkaan ja monipuolisen elinympäristön - suositukset	118
8.2.4	Helsingin seutu menestyy kansainvälisesti - suositukset	119
8.3	Suunnitelman toteutumista ja vaikutusten seurantaa koskevat ehdotukset	122
9	Lähdeluettelo	124

Kuvaluettelo

Kuva 1. Arvioinnin tavoitetasot ja niiden saavuttaminen	14
Kuva 2. MAL 2023 -suunnitelman kärkitoimenpiteisiin lausuntokierroksen jälkeen tehdyt muutokset.....	16
Kuva 3. MAL-investointiohjelma 2024–2035. Lausuntovaiheen jälkeen tehdyt muutokset korostettuina	18
Kuva 4: Helsingin seudun kehityskuva vuoteen 2040	26
Kuva 5. MAL-investointiohjelma vuosille 2024–2035	31
Kuva 6. Asukkaat ja työpaikat Helsingin seudun 15 kunnassa vuonna 2018 ja 2040	33
Kuva 7. Helsingin seudun henkilöauto- ja kuorma-autokanta vuonna 2040	35
Kuva 8. Henkilöauton käyttökustannus HELMET-mallissa nykytilassa 2018 ja vuonna 2040	36
Kuva 9. Suunnittelun ja vaikutusten arvioinnin aikataulu ja ohjelmointi	39
Kuva 10. MAL 2023 -vaikutusten arviointikehikko.....	40
Kuva 11: MAL 2023 -päättavoitteita vastaavat arviointikokonaisuudet	41
Kuva 12: Alueiden tasapainoisen kehityksen portaittainen luokittelu.....	42
Kuva 13. MAL 2023 -suunnitelman vaikutusten arvioinnin menetelmät	44
Kuva 14. MAL 2023 -vaikutusten arvioinnin teemakohtaiset tarkastelut	44
Kuva 15. MAL 2023 -organisointumisen: kunnat ja kuntayhtymät	49
Kuva 16. Helsingin seudun kasvihuonekaasupäästöt 2005–2020 (SYKE, 2022)	54
Kuva 17. Arvioinnin tavoitetasot ja niiden saavuttaminen.....	63
Kuva 18. Moottoriajoneuvoliikenteen CO2-päästöjen nykytila ja kehitys vuoteen 2040 kulkuneuvoittain.....	64
Kuva 19. Helsingin seudun tieliikenteen päästövähennysskenaariot	65
Kuva 20. Moottoriajoneuvoliikenteen liikennesuorite Helsingin seudulla.....	66
Kuva 21. Vuosittaisen ostoenergiatarpeen kehitys Helsingin seudulla 2020–2040.....	68
Kuva 22. Vuosittaisten kokonaispäästöjen kehitys vuosina 2020, 2030 ja 2040 [kt CO ₂]	69
Kuva 23. Uusien asukkaiden sijoittuminen keskuksiin ja raskaan raideliikenteen piiriin	70
Kuva 24. Asuinrakentamiseen liittyvä metsäkato skenaarioittain 2021–2040	71
Kuva 25. Kestävien kulkutapojen osuus alueelta alkavista kiertomatkoista	72
Kuva 26. Pinta- ja pohjavesistöt	74
Kuva 27. Suunnitelman kokonaisvaikutukset luonnon monimuotoisuuteen ja	76
Kuva 28. MAL 2023 -suunnitelman vaikutukset alueiden tasapainoiseen kehitykseen.....	78
Kuva 29. Seudun asuntotuotannon toteuma vuosina 2012–2021 sekä tavoite ja ennuste vuosille 2022–2035	81
Kuva 30. Muutos saavutettavuudessa asukkaiden näkökulmasta (vertailupohjasta suunnitelmaan)	83
Kuva 31. Saavutettavuus asukkaiden näkökulmasta nykytilassa, vertailupohjassa ja suunnitelmassa.....	83
Kuva 32. Aktiivisen liikkumisen terveysvaikutukset elinpäivinä asukasta kohti	85
Kuva 33. Liikenteen lähipäästöjen haittakustannukset (Meur/v).....	86
Kuva 34. Meluvyöhykkeillä asuvien asukkaiden määrä	86
Kuva 35. Henkilövahinko-onnettomuudet asukasta kohti (kpl/v/1000 asukasta)	88
Kuva 36. MAL 2023 -investointiohjelman kustannusarviot (yhteensä 3,8 mrd €)	90
Kuva 37. Tieliikenteen aamuhuipputunnin ruuhkautuneisuus MAL 2023 -suunnitelmassa.....	93
Kuva 38. MAL 2023 -suunnitelman työpaikkojen kasautumiskehitys nykytilasta	94
Kuva 39. MAL 2023 -suunnitelman työpaikkasaavutettavuuden muutos vertailupohjasta	95

Kuva 40. Liikkumisen ja asumisen suorat menot MAL 2023 -suunnitelmassa	97
Kuva 41. Seudullisen liikennejärjestelmän operointi-, ylläpito- ja investointikustannukset	98
Kuva 42. MAL 2023 -suunnitelman mukaisesti arvioitua seudullisen liikennejärjestelmän rahoitusvirrat vuonna 2040	100
Kuva 43. HSL:n toimintamenot sekä niiden suhde lipputuloihin ja valtion lipputukeen vuonna 2040	102
Kuva 44. Suositukset MAL 2023 -suunnitelman jatkosuunnitteluun	116

Taulukkoluetelo

Taulukko 1: MAL-suunnitelman vaikutukset ilmastoon, yhdyskuntarakenteeseen, luonnonvaroihin, maisema- ja kulttuuriarvoihin, luonnonoloihin, terveyteen, turvallisuuteen, elinoloihin ja viihtyisyyteen.	15
Taulukko 2: Vertailupohjan sisältämät liikennehankkeet	34
Taulukko 3: Ajoneuvojen yksikköpäästökertoimet Helsingin seudulla vuosina 2018 ja 2040	36
Taulukko 4: MAL 2023 -suunnitelman vaikutusten arviointia ohjaavat ympäristötavoitteet.....	61
Taulukko 5: MAL 2023 -suunnitelman yhteiskuntataloudelliseen tehokkuuteen vaikuttavien tekijöiden muutokset suhteessa vertailuvaihtoehtoon.....	91
Taulukko 6: Vertailupohjan ja suunnitelman ympäristövaikutukset.....	105
Taulukko 7: Tunnistetut ristiriitaiset vaikutukset	110
Taulukko 8: Tunnistettujen riskitekijöiden vaikuttavuus ja todennäköisyys	112
Taulukko 9: Suositukset tarkemman tason suunnitteluun.....	120
Taulukko 10: MAL-sopimuksen seurannan pääteemat sekä seudullisten ympäristövaikutusten kannalta keskeiset seurannan teemat ja seurantatietoa tuottavat tahot	123

1 Yhteenveto

MAL-suunnitelma

Helsingin seudun maankäytön (M), asumisen (A) ja liikenteen (L) MAL 2023 -suunnitelma on strateginen, Helsingin seudun 14 kuntaa kattava suunnitelma. Lisäksi Siuntio on mukana liikennejärjestelmäsuunnittelussa. Suunnitelma ilmaisee seudun kuntien yhteisen tavoitetilan seudun kehityksestä vuoteen 2040 ja luo näkemystä vuoteen 2060 asti. MAL 2023 jatkaa seudun maankäytön ja liikennejärjestelmän suunnittelun perinnettä ja päivittää edellisen MAL 2019 -suunnitelman. MAL 2023 -suunnitelma toimii kuntien puolelta lähtökohtana valtion ja kuntien väliselle MAL-sopimukselle, jossa sovitaan tärkeimmistä lähivuosien maankäytön, asumisen ja liikenteen toimenpiteistä Helsingin seudulla.

MAL 2023 -suunnitelman visiona on, että Helsingin seutu on vuonna 2040 Euroopan kestävimmin kasvava ja ihmisläheisin metropolialue. Vision mukaista tulevaisuutta tavoitellaan vastaamalla suunnitelmalle asetettuihin kolmeen päätavoitteeseen: hiilineutraaliin, hyvinvoivaan ja menestyvään Helsingin seutuun. Tavoitteita yhteensovittavia suunnitteluperiaatteita ovat resurssiviisaus, sopeutumiskykyisyys, sekä seudun monimuotoisuuden huomioiminen.

Vaikutusten arviointi

MAL 2023 -suunnitelman päätavoitteille on asetettu arviointikokonaisuudet ja tavoitetasot:

- Hiilineutraali: liikenteen päästöjen väheneminen kansallisten tavoitteiden mukaisesti, niin että päästöt ovat lähellä nollaa vuoteen 2040 mennessä. Lisäksi tavoitellaan asumisen kokonaisenergiankulutuksen laskua kuntien omien hiilineutraaliustavoitteiden mukaisesti.
- Hyvinvoiva: Suunnitelman kannustava vaikutus alueiden tasapainoiseen kehitykseen.
- Menestyvä: Suunnitelman hyötyjen ja kustannusten suhde on yli 1.

Arviointikokonaisuuksien lisäksi tehtiin kattavasti erilaisia teemakohtaisia tarkasteluja sekä laadullista asiantuntija-arviointia suunnitelman toimenpiteistä ja hankkeista. Ympäristövaikutusten arviointi perustuu Viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lakiin (SOVA-laki, 2005/200), jonka perusteella Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelmasta on tehtävä ympäristöarviointi. MAL-suunnitelman vaikutusten arviointi on toteutettu lain vaatimuksia laajemmin ja SOVA-lain mukaiset arviointikokonaisuudet liitetty osaksi arviointia.

Vaihtoehdot

MAL 2023 -suunnitelman vaikutusten arviointia on tehty vaiheittain siten, että arviointitulokset ovat ohjanneet suunnitelman kehittämistä. Syksyllä 2022 valmistuneesta toisesta suunnitelmaversiosta (VE2) tehtiin laaja vaikutusten arviointi. Suunnitelmaan tehtiin tämän jälkeen muutoksia, joiden vaikutukset arvioitiin keskeisiltä osin. Suunnitelman vaikutuksia on verrattu nykytilaan sekä vertailupohjaan (VE0), joka kuvaa seutua vuonna 2040 ilman MAL 2023 -suunnitelmaa.

Arviointikokonaisuuksien tavoitetasojen saavuttaminen

MAL 2023-suunnitelman päätavoitteita vastaavat arviointikokonaisuudet tavoitetasoineen on esitetty kuvassa 1 yhdessä suunnitelman vaikutusten kanssa. Menestyvä -tavoite lähes saavutetaan suunnitelman toimenpiteillä ja suunnitelma vie seutua Hyvinvoiva- arviointikokonaisuuksien kannalta oikeaan suuntaan. Hiilineutraalin Helsingin seudun osalta tarvitaan vaikuttavampia toimenpiteitä tavoitetasojen saavuttamiseksi.

Helsingin seudun kehitys on hiilineutraali -arviointikokonaisuuden kannalta haasteellinen. Liikenteen päästövähennys (51 prosenttia vuoden 2005 tasoon verrattuna) on merkittävä, mutta tavoitteeseen (liikenteen päästöt lähellä nollaa vuonna 2040) nähden täysin riittämätön. Liikenteen päästöjen vähenemä on pitkälti MAL-suunnittelusta riippumatonta. Asumisen energiankulutusta koskeva tavoite saavutetaan todennäköisesti jo vertailupohjassa, mutta MAL-suunnitelmalla voidaan kannustaa entistä merkittävämpään energiankulutuksen laskuun.

MAL 2023 -suunnitelman toimenpiteet ovat alueiden tasapainoisen kehityksen kannalta oikeasuuntaisia. Suunnitelman vaikutukset sijoittuvat mahdollistavan ja kannustavan välille. Vaikutusten toteutumiseen liittyy kuitenkin epävarmuuksia. Vaikka hyvinvoinnin voidaan seudulla olettaa lisääntyvän suunnitelman vaikutuksesta, monet toimet edellyttävät konkretisointia erityisesti kuntatason suunnittelussa, mutta myös MAL-prosessissa.

Yhteiskuntataloudellisen tehokkuuden tavoitetaso (hyötyjen ja kustannusten suhde >1) lähes saavutetaan. Järjestelmätason hyöty-kustannussuhde on suunnitelman myötä 0,97. Suunnitelman toimenpiteillä saavutetaan sekä matka-aikahyötyjä että parempaa palvelutasoa. Joukkoliikenteen lipujen hintojen alentaminen lisää merkittävästi liikennejärjestelmän käyttäjähyötyjä. Ruuhkautuminen pahenee nykytilaan verrattuna. Työvoimasaavutettavuus paranee merkittävästi.

Kuva 1. Arvioinnin tavoitetasot ja niiden saavuttaminen

Hiilineutraali – Helsingin seutu kasvaa kestävästi ja vähentää päästöjä tehokkaasti

Helsingin seudun kehitys on MAL-suunnitelmalle annetun hiilineutraaliustavoitteen kannalta selkeästi riittämätöntä. Liikenteen CO₂-päästöt laskevat noin puoleen vuoden 2005 tasosta ja vähenemä on pitkälti MAL-suunnittelusta riippumatonta. Suunnitelman toimenpiteillä päästöt vähenevät vain noin 3 %-yksikköä suhteessa vertailupohjaan. Raskaan liikenteen päästöjen osuus on vuonna

2040 lähes puolet liikenteen päästöistä seudulla. Joukkoliikenteen päästöt vähenevät suunnitelman myötä hyvin, mutta niiden vaikutus jää kokonaiskuvassa pieneksi.

Henkilöautolla ajettujen kilometrien määrä tulee vuoteen 2040 mennessä kasvamaan samassa suhteessa seudun väestönkasvun kanssa. Tämä on vastoin kansallisen tason tavoitetta siitä, ettei henkilöautosuorite enää kasva 2020-luvulla. Henkilöautosuoritteen kasvun taustalla on väestönkasvun lisäksi henkilöautoilun käyttökustannusten lasku vuoteen 2040 mennessä. Vertailupohjassa liikennesuoritteen kasvu on vielä suurempaa kuin suunnitelmassa. Suunnitelmaan sisältyvä joukkoliikenteen lipunhintojen lasku tasaa muutosta jonkin verran. Suoritteen kasvu lisää myös liikenteen energiantarvetta.

MAL-suunnitelmalle asetettu tavoite seudun asuinrakennusten kokonaisenergiankulutuksen laskusta voidaan saavuttaa, vaikka seutu kasvaa asuntotuotantotavoitteen mukaisesti. Vuosittainen ostoenergian tarve laskee noin 2 % vuoteen 2040 mennessä mikäli energiatehokkuustoimia ja lämmitystapamuutoksia toteutetaan nykytahdilla. MAL-suunnitelman toimenpiteet kannustavat ostoenergian tarpeen pienentämiseen.

Helsingin seudun kasvu lisää painetta luonnonvarojen käytölle sekä maankäytön muutoksille. Luonnoksessa seudun kasvua ohjataan nykyiseen rakenteeseen ja joukkoliikenteen kannalta kilpailukykyisille alueille, mikä tukee kestävän liikkumisen edellytyksiä sekä säästää luontoa rakentamiselta. Uudet asukkaat sijoittuvat enimmäkseen hyvin seudun keskuksiin sekä raideliikenteen ja muun joukkoliikenteen äärelle. Suunnitelma lisää kuitenkin paikoin ympäristöön kohdistuvaa painetta etenkin tiivistyvän kaupunkirakenteen sisällä.

Hyvinvoiva - Helsingin seudun laadukas elinympäristö mahdollistaa hyvän ja onnellisen elämän kaikille asukkaille.

Helsingin seudun kehitys on MAL-suunnitelmalle määritellyn hyvinvointitavoitteen perusteella arvioituna oikean suuntaista.

Hyvinvoiva-tavoitteen toteutumista on arvioitu tasapainoisen kehityksen arviointikokonaisuuden avulla, jossa arvioinnin painopisteet ovat asuinalueiden monipuolisuudessa ja laadussa sekä palveluiden saavutettavuudessa. MAL-suunnitelman keinovalikoiman toimista vahvin ohjausvaikutus Hyvinvoiva-tavoitteen saavuttamiseksi on valtion tukeman asuntotuotannon tavoitteella, joka ohjaa ARA-tuotantoa seudun eri alueille, sekä suunnitelmassa nimettyjen raideliikenteen asemien perusparantamisella ja pikaratikkahankkeilla. Hyvinvoiva-tavoitteen kannustavan ja mahdollistavan vaikutuksen realisoituminen riippuu kuntien omista toimenpiteistä. Tarkemman tason suunnittelulla on keskeinen merkitys siinä, miten seudun eriytymiskehitykseen liittyviä riskejä voidaan välttää. Tavoitteen toteutumiseen liittyy silti epävarmuuksia, sillä kaikkia hyvinvointiin vaikuttavia osa-alueita ei voida hallita maankäytön, asuntopolitiikan tai liikenteen keinoin.

Suunnitelma kannustaa monipuolisen ja laadukkaan asuntotuotannon toteuttamiseen. Monipuolisin ja tasapainoisin väestörakenne saavutetaan alueilla, joiden asuntokannassa on monipuolisesti hallintamuotoja ja eri kokoisia asuntoja. Suunnitelman uuden asuntotuotannon sijoittuminen luo mahdollisuuksia olemassa olevien asuinalueiden uudistamiselle, palveluiden paremmalle saavutettavuudelle ja eriytymiskehityksen hillitsemiselle. Suunnitelmassa tunnistettuihin kaupunkiuudistusalueisiin kannustetaan panostamaan erilaisilla asuntokannan monipuolistamiseen ja asuin ympäristön viihtyvyyteen liittyvillä hankkeilla.

Uuden asuntotuotannon myötä uudet asukkaat lisäävät osaltaan lähiluonnon käyttöpainetta ja julkisten palveluiden tarpeita. Kuntien omassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon riittävät lähiluonnon ja palveluiden aluevaraukset sekä huomioida kaupunkivihreän lisääminen erityisesti täydentävillä alueilla. Suunnitelman vaikutus lähiympäristön kunnossapitoon, siisteyteen ja koettuun turvallisuuteen on vähäinen. Ajonopeuksien laskemisella ja automaattisella liikennevalvonnalla on kohdullisen hyviä vaikutuksia liikenneturvallisuuteen. Liikenteen melulle ja pienhiukkasille altistujien määrä sen sijaan kasvaa nykytilanteeseen verrattuna seudun asukasluvun ja liikennesuoritteiden kasvun myötä.

Menestyvä - Helsingin seutu tarjoaa houkuttelevan asuin- ja toimintaympäristön asukkaille ja elinkeinoelämän toimijoille.

Helsingin seudun kehitys on lähellä MAL-suunnitelmalle annetun Menestyvä-tavoitetta. Suunnitelmaluonnoksen toimenpiteillä järjestelmätason HK-suhde on 0,97 (tavoite yli 1).

Suunnitelmaluonnoksen toimenpiteillä saavutetaan sekä matka-aikahyötyjä että parempaa palvelutasoa. Sekä joukkoliikenteen käyttäjät että autoilijat hyötyvät niin palvelutason kuin lipunhintojen osalta vetovoimaisemmasta joukkoliikenteestä. Matka-aikahyödyt vertailuvaihtoehdon paikoin pahasti ruuhkautuneeseen tieliikenteeseen nähden ovat laaja-alaisia ja ne kohdistuvat niin joukkoliikenteen käyttäjiin, autoilijoihin kuin pyöräilijöihin, erityisesti työmatkoilla. Joukkoliikenteen käyttäjät hyötyvät myös euromääräisesti edullisemmista lipuista. Lipun hintojen alentamisen mahdollistaa suunnitelmassa valtion merkittävä lisärahoitus (150 M€/v), jonka toteutuminen on epävarmaa.

Kestävien kulkutapojen edistämisestä huolimatta on odotettavissa, että tieliikenne ruuhkautuu paikoin huomattavasti nykytilaa enemmän seudun väestönkasvun ja liikennesuoritteiden kasvun seurauksena. Ajoneuvokannan sähköistyminen ei poista autoilun muita negatiivisia ulkoisvaikutuksia kuin osin. Joukkoliikenteen liikennöintikustannukset kasvavat voimakkaasti erityisesti lähijunaliikenteen ja metron tihentyneiden vuorovälien sekä uusien pikaraitiotiehankkeiden myötä.

Yhdyskuntarakenteen tiivistäminen keskuksiin ja kehitettävien raideyhteyksien varsille sekä sekoituneen maankäytön edistäminen ovat seudulle tärkeitä kilpailukykytekijöitä. Ne tukevat kasautumista, työmarkkinoiden toimivuutta, infrastruktuurin ja palvelujen (ml. joukkoliikenne) järjestämisen kustannustehokkuutta sekä julkistaloudellista resurssiviisautta. Riittävän asuntotuotannon takaaminen ja toisaalta alueiden monipuolisuus ja luonnonläheisyys ovat seudun kilpailukyvyllä tärkeitä tekijöitä. Tiivistyvän maankäytön ja kestävän liikennejärjestelmän yhteen tuova strateginen suunnittelu on siten edellytys seudun pidemmän aikavälin kilpailukyvyyn ja vetovoiman takaamiseksi.

Investointiohjelman hankkeet vahvistavat Helsingin seutua TEN-T-kaupunkisolmukohtana sekä edistävät yhteyksiä TEN-T-ydinverkkokäytäviin tukien seudun kansainvälistä kilpailukykyä. Myös elinkeinoelämän tilatarpeisiin vastaaminen tukee seudun menestystä. Suuressa kuvassa suunnitelma ei kuitenkaan kykene merkittävästi kirittämään Helsingin seudun asemaa suhteessa kansainvälisiin verokkikaupunkeihin. Kunnianhimoisemmilla ja markkinamekanismien välityksellä toimivilla päästötoimilla olisi mahdollista saavuttaa edelläkävijyyttä ja houkutella uusia osajia, yrityksiä ja innovaatioita.

Kooste ympäristövaikutusten arvioinnista on esitetty seuraavan sivun taulukossa. Suurimmat ympäristövaikutukset syntyvät seudun kasvusta, eikä vertailupohjalla ja suunnitelmalla ole suuria eroja. Metsäkatko jää suunnitelmassa vertailupohjaa vähäisemmäksi. Suunnitelmassa on enemmän infrahankkeita, mikä puolestaan lisää luonnonvarojen kulutusta.

Suuri myönteinen	Kohtalainen myönteinen	Vähäinen myönteinen	Ei vaikutusta	Vähäinen kielteinen	Kohtalainen kielteinen	Suuri kielteinen
------------------	------------------------	---------------------	---------------	---------------------	------------------------	------------------

Taulukko 1: MAL-suunnitelman vaikutukset ilmastoon, yhdyskuntarakenteeseen, luonnonvaroihin, maisema- ja kulttuuriarvoihin, luonnonoloihin, terveyteen, turvallisuuteen, elinoloihin ja viihtyisyyteen.

ILMASTO	- Suunnitelmasta riippumaton ajoneuvokannan uusiutuminen vähentää vuoteen 2040 mennessä liikenteen päästöjä 48 % vuodesta 2005. Suunnitelman toimenpiteiden myötä liikenteen CO₂ -päästöt vähenevät vielä noin 3 %-yks. Kehitys on päästövähennystavoitteiden kannalta selkeästi riittämätöntä. Suunnitelma ei juurikaan vaikuta liikennesuoritteeseen, joka kasvaa merkittävästi väestönkasvun ja sähköautojen käyttökustannusten alenemisen myötä. Henkilöautojen liikennesuoritteen kasvu on vastoin Fossiilittoman liikenteen tiekartassa asetetun kansallisen tason tavoitetta. - Asumisen ilmastovaikutukset vähenevät suunnitelmasta riippumatta mm. energiantuotannon puhdistuessa ja lainsäädännön muuttuessa. Suunnitelma kannustaa lainsäädäntöä vähäpäästöisempään asumiseen, mutta toimenpiteiden toteutumiseen liittyy epävarmuutta. - Maankäytön tiivistyminen tukee pitkällä aikavälillä kestävästä liikkumisesta. Seudun asuinrakentamiseen liittyvän vuotuisen metsäkadon määrä on suuri, mutta tiivistymisen myötä metsäkatko on suunnitelmassa hieman vähäisempää kuin vertailupohjassa säästämällä hiilinieluja ja -varastoja.
YHDYSKUNTARAKENNE, LUONNONVARAT	- Yhdyskuntarakenne tiivistyy suunnitelman myötä nykyrakenteeseen, raideliikenteen varsille ja keskuksiin. Tiivistäminen ja täydentäminen tukee elinkeinoelämän toimintaa ja kestävästä liikkumisesta ja vähentää infran rakentamistarvetta. - Seudun kasvu ja siitä johtuva rakentaminen lisäävät luonnonvarojen kulutusta. - Liikenneinfran rakentaminen (investointiohjelman liikennehankkeet) lisää luonnonvarojen kulutusta. Hankkeiden tarkemmassa suunnittelussa haitallisia luontovaikutuksia tulee pyrkiä lieventämään. - Uusiin joukkoliikenneinvestointeihin kytkeytyvät pitkän aikavälin kasvusuunnat, esimerkiksi Espoo-Salo oikoradan varrella, Kivistön ja Klaukkalan välillä sekä Östersundomissa hajauttavat yhdyskuntarakennetta ja lisäävät luonnonvarojen käyttöä.
MAISEMA- JA KULTTUURI-ARVOT	Seudun kasvu lisää tarvetta ottaa maa-alaa käyttöön rakentamiselle. Tiivis maankäyttö vähentää maisema-alueille ja rakennetun ympäristön arvoalueille kohdistuvaa painetta. Tiivistäminen aiheuttaa sekä vertailupohjassa että suunnitelmassa muutospainetta nykyrakenteen sisällä pääasiassa pääkaupunkiseudulla.
LUONNON-OLOT	- Seudun kasvu lisää tarvetta ottaa maa-alaa käyttöön rakentamiselle, tiivistäminen säästää taajaman ulkopuolista luontoa rakentamiselta. Asumista ja liikennehankkeita osuu sekä vertailupohjassa että suunnitelmassa silti osin myös luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaille alueille ja seudun ekologisten ydinalueiden ja yhteyksien vaikutusalueelle. - Asukasmäärät kasvavat useilla, tavallisimmin jo rakennetuilla pohjavesialueilla, joista monet ovat riskialueita. Tiivistyville alueilla läpäisemättömien pintojen lisääntyminen voi johtaa virtaamien äärevöitymiseen sekä hulevesikuormituksen kasvuun.
TERVEYS	- Tieliikenteen kasvu lisää melualueita ja asukasmäärien kasvu lisää liikennemelulle altistuvien määrää. Suunnitelman melusteet suojaavat melulta joitakin tuhansia asukkaita. - Ajoneuvokannan uudistuminen vähentää huomattavasti suoraa pakokaasupäästöjä, mutta ei vaikuta tie- ja katupölyn määrään, joka kasvaa liikenteen kasvun myötä.
TURVALLISUUS	- Liikenteen turvallisuus paranee jo vertailupohjassa. Suunnitelman ajonopeuksien alentamisella taajamissa, liikennevalvonnalla ja liikenteen hallintatoimilla on kohtuullinen myönteinen vaikutus liikenneturvallisuuteen. - Rakentamista sijoittuu tulvariskialueiden läheisyyteen. Suunnitelmassa tulvariskialueiden läheisyyteen sijoittuu paikoin hieman vertailupohjaa enemmän rakentamista. Tiivistyvä kaupunkirakenne voi lisätä kaupunkitulvien riskiä.
ELINOLOT JA VIIHTYISYYS	- Saavutettavuus edistyy asukkaiden ja työntekijöiden näkökulmasta kasvaneen maankäytön sekä liikenneverkon kehittymisen seurauksena. Joukko-liikenteen saavutettavuus paranee olennaisesti lipunhintojen alentamisen myötä, myös pikaraitiotiehankkeilla on paikallisia myönteisiä vaikutuksia. Kasvava henkilöautoliikenne vähentää asuinalueiden viihtyisyyttä ja lisää merkittävästi ruuhkautuvuutta. - Asukasmäärien kasvu ja tiivistäminen lisäävät käyttöpainetta kaupungin sisäisillä viher- ja virkistysalueilla etenkin pk-seudulla. Tiivistäminen luo edellytyksiä taajamia ympäröivien virkistysalueiden säilymiselle. Seudun kasvu luo haasteita palveluverkon riittävyydelle erityisesti jo nykyisellään tiiviillä asumisen alueilla.

2 Lausuntokierroksen jälkeen

2.1 Suunnitelmaan lausuntokierroksen jälkeen tehty tarkennukset

Suunnitelmaan tehtiin muutoksia lausuntokierroksen jälkeen. Kokonaisuutena muutokset ja niiden vaikutukset ovat verrattain pieniä verrattuna lausuntokierrokselle lähetettyyn suunnitelma-aineistoon. Alle on koottu merkittävimmät suunnitelmaan tehdyt lisäykset, muutokset ja poistot sekä arviot näiden vaikutuksista.

Muutokset suunnitelman kärkitoimenpiteisiin

Suunnitelman päivitetty kärkitoimenpidelistaus on esitetty alla kuvassa 2. Muutokset lausuntokierroksen läpikäyneen suunnitelman kärkitoimenpiteisiin on korostettu kuvassa punaisella. Selvitettäviksi merkityt toimenpiteet poistettiin kärkitoimenpiteistä. Tällä ei ole merkitystä vaikutusten arvioinnin johtopäätöksiin, sillä vasta selvitysvaiheessa olevat toimenpiteet eivät alun perinkään olleet mukana vaikutusten arvioinnissa. Kärkitoimenpiteisiin lisättiin teksti: *”Varataan seudulta vähintään yksi alue raskaan kaluston sähkön latausaseman ja yksi alue vedyn tankkausaseman tarpeisiin”*. Tämä on tarkennus suunnitelmassa jo olleeseen toimenpiteeseen, eikä lisäyksen vaikutusta ole arvioitu erikseen.

Suunnitelman kärkitoimenpiteet

Kuva 2. MAL 2023 -suunnitelman kärkitoimenpiteisiin lausuntokierroksen jälkeen tehty muutokset.

Muutokset investointiohjelmaan

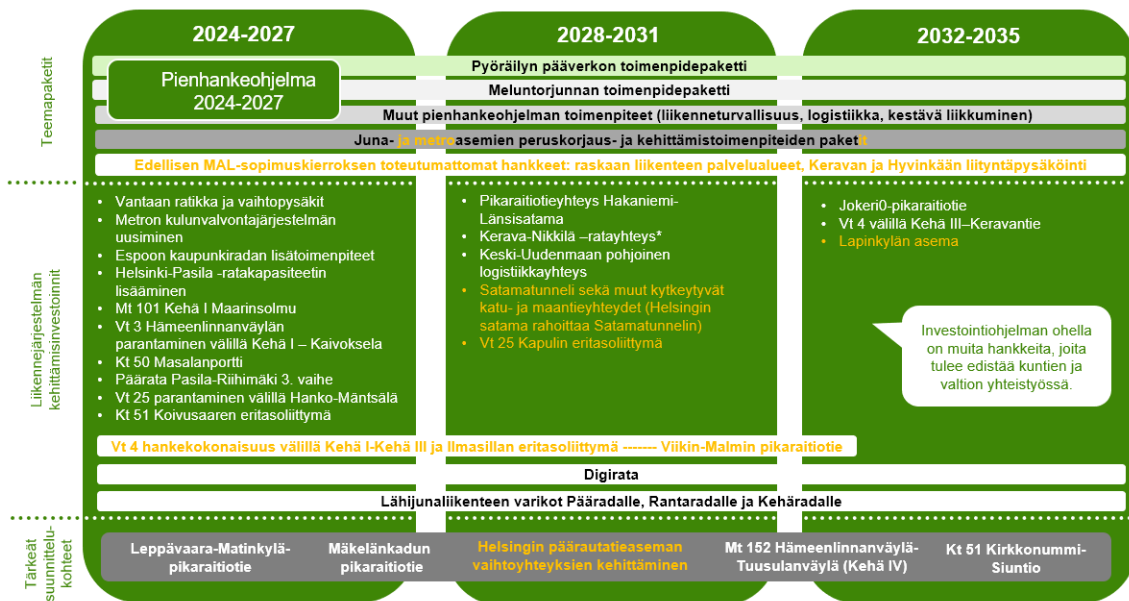
MAL-suunnitelman investointiohjelmaan tehtiin myös tarkennuksia ja lisäyksiä lausuntokierroksen jälkeen. Juna-asemien peruskorjaus- ja kehittämistoimenpiteiden lisäksi tunnistettiin metroasemien korjaustarpeita, jotka otettiin osaksi teemapakettia. Edellisen MAL-sopimuskierroksen toteutumattomat hankkeet, eli raskaan liikenteen palvelualueet ja Keravan ja Hyvinkään liityntäpysäköinti, lisättiin omana pakettinaan investointiohjelmaan. Aiemmin erillisinä hankkeina olleet *Vt 4 välillä Kehä I–Kehä III ja Ilmasillan eritasoliittymä* sekä *Viikin-Malmin pikaraitiotie* yhdistettiin yhdeksi hankekokonaisuudeksi. Vuosien 2028–2031 toteutettavien hankkeiden listaa täydennettiin Satamatunnelilla sekä tunneliin kytkeytyvillä katu- ja maantieyhteyksillä. Valtatien 25 Kapulin eritasoliittymän

toteuttamista siirrettiin myöhemmäksi, kauteen 2028–2031. Kehäradan varrelle suunniteltu Lapinkylän asema lisättiin 2032–2035 toteutettaviin hankkeisiin. Helsingin päärautatieaseman vaihtoyhteyksien kehittäminen tunnistettiin tärkeäksi suunnittelukohteeksi ja nostettiin investointiohjelmaan.

Alle on listattu investointiohjelmaan tehdyt muutokset sekä arviot niiden vaikutuksista. Investointiohjelma ja siihen tehdyt muutokset on esitetty kuvassa 3.

- Metroasemien peruskorjaukset
 - Vaikutuksia ei voi arvioida liikenne-ennustemallilla
- Lapinkylän asema
 - On lisätty liikenne-ennustemalliin, mutta vaikutukset eivät näy muiden kokoluokaltaan suurempien seudullisten toimenpiteiden yli (mm. lipunhintatuki ja Digiradan mahdollistamat junaliikenteen vuorovälitihennykset). Lapinkylän aseman positiiviset vaikutukset ovat paikallisia ja negatiiviset vaikutukset heijastuvat niille kehäradan käyttäjille, jotka kärsivät matka-ajan pidentymisestä.
- Satamatunneli ja siihen liittyvät kadut
 - Satamatunneli on ollut jo valmiiksi liikenne-ennustemallissa, mutta kustannukset eivät olleet investointiohjelmassa. Kustannusten lisääminen investointiohjelmaan vaikuttaa yhteiskuntataloudellisen tehokkuuden mittariin
 - Hankkeen hyödyt ja haitat ovat kustannuksia lukuun ottamatta olleet mukana jo luonnoksen arvioinnissa. Hankkeella on vaikutusta mm. matka-aikoihin, liikenteen sujuvuuteen ja meluun
- Edellisen MAL-kauden toteutumattomat hankkeet (raskaan liikenteen palvelualueet, Kera-
van ja Hyvinkään liityntäpysäköintikohteet)
 - Raskaan liikenteen palvelualueet ovat jo olleet mukana vaikutusten arvioinnissa aikaisemmissa vaiheissa
 - Liityntäpysäköintikohteet lisäävät järjestelmän toimivuutta, mutta niillä ei arvioida olevan vaikutuksia liikennejärjestelmätason mittareihin
- Vt 4 hankekokonaisuus välillä Kehä I–Kehä III ja Ilmasillan eritasoliittymä ----- Viikin-Mal-
min pikaraitiotie
 - Yhdistettiin kaksi aiemmin erillisinä ollutta hanketta yhdeksi paketiksi, ei muutosta vaikutusten arviointiin
- Päärautatieaseman vaihtoyhteydet
 - Ei ole vielä tietoa ratkaisusta, joten vaikutuksia ei voi arvioida
- Kapulin eritasoliittymän myöhäistäminen
 - Investointiohjelman hankkeiden (pl. suunnitteluhankkeet) vaikutukset on arvioitu riippumatta niiden toteutusajankohdasta (tilanne 2040)

MAL- investointiohjelma 2024-2035

Kuva 3. MAL-investointiohjelma 2024–2035. Lausuntovaiheen jälkeen tehdyt muutokset korostettuina

Muut muutokset

Lausuntokierroksen perusteella asumisen osioon tehtiin useita muutoksia, joiden vaikutuksia on arvioitu kappaleessa 2.2.2). Asumisen osioon tehtiin päivityksiä leipäteksteihin ja palautettiin kirjaukset:

- Kunnat ohjaavat tarvittaessa huoneistotyyppi-, hallinta- ja rahoitusjakamaa
- Asumisen välimuodon mallien kehittäminen

Lisäksi suunnitelmaan tehtiin karttatarkennuksia mm. hankeyhtiöiden ratahankkeista ja nopeusrajoitusten alentaminen siirrettiin maankäyttöä koskevaksi toimenpiteeksi.

2.2 Lausuntokierroksen jälkeen tehtyjen tarkennusten vaikutukset

2.2.1 Hiilineutraali

Suunnitelmaan lausuntokierroksen perusteella tehty muutokset eivät vaikuta hiilineutraali-tavoitteen toteutumiseen. Investointiohjelman muutokset ovat vähäisiä, eivätkä niiden vaikutukset erotu mittaritarkasteluissa. Suunnitelmaan ei ole sisällytetty uusia liikenteen päästövähennyskeinoja. Lausunnoissa esitettiin ristiriitaisia näkemyksiä esimerkiksi liikenteen hinnoittelutoimien ja ympäristövyöhykkeiden käyttöönnotosta.

Useissa lausunnoissa todettiin, että hiilineutraaliustavoitetta ei saavuteta ja siihen liittyvät toimenpiteet ovat riittämättömiä. Lausunnoissa esitettiin, että suunnitelmaan lisättäisiin sellaisia liikenteen päästöjä vähentäviä toimenpiteitä, joiden toteutumiseen ei seutu voi itse vaikuttaa. Osa seudun kunnista oli kuitenkin sitä mieltä, että hiilineutraaliustavoitteen saavuttamatta jääminen on hyväksyttävää.

Henkilöautosuoritteen kasvu on vastoin kansallista tavoitetta siitä, ettei henkilöautosuorite enää kasva 2020-luvulla. Toisissa lausunnoissa todettiin, että liikennesuoritteen vähentämiseen liittyviä toimia tulisi sisällyttää suunnitelmaan. Toisaalta liikennesuoritteen vähentämistä ei pidetty realistisena.

Lausunnoissa todettiin, että liikenteen päästövähennystavoitteiden saavuttamiseksi on olemassa useita keinoja, joita tulisi selvittää tulevilla MAL-sopimuskaudella. Keskeisimmiksi keinoiksi nostettiin panostukset autokannan uudistamiseen, fossiilisten polttoaineiden korvaamiseen sekä päästötörmien energialähteiden lataus- ja tankkausinfraan. Raskaan liikenteen osalta nostettiin esiin mm. käyttövoimauudistuksen nopeuttaminen, kuljetusketjujen sujuvoittaminen, tavaraliikenteen omat kaistat sekä yhdistettyjen kuljetusten lisääminen (raidekuljetukset).

Kestävän liikennejärjestelmän toimenpiteitä, esimerkiksi kestävän liikkumisen hankkeiden investointeja, kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen houkuttelevuuden kasvattamista sekä maankäytön ohjaamista entistä tiiviimmin joukkoliikenteen varteen pidettiin tärkeinä. Lisäksi esitettiin liikkumistarpeeseen vaikuttavia keinoja, esimerkiksi etätyön edistämistä. Liikenteen päästövähennyskeinoina ehdotettiin myös taloudellisia ohjauskeinoja, kuten tieliikenteen hinnoittelua ja verotusta.

Useita lausunnoissa esitettyjä keinoja on jo laajasti mukana MAL-suunnitelmassa ja niiden vaikutuksia on arvioitu käytettävissä olevan tiedon ja menetelmien puitteissa. Suunnitelmaan sisältyvät merkittävät panostukset joukkoliikenteeseen (lipun hintojen alentaminen sekä investoinnit) näkyvät kulkumuotojen käytössä mutta eivät liikennesuoritteessa. Suunnitelmasta puuttuu keinoja, joilla voitaisiin vaikuttaa merkittävästi liikkumistarpeeseen ja ajoneuvoliikenteen suoritteeseen.

2.2.2 Hyvinvoiva

Hyvinvoiva-tavoitteen toimenpiteisiin tehtiin lausuntojen perusteella muutoksia, jotka liittyvät asuntotuotannon monipuolisuuden ja laadun ohjaamiseen. Vaikka osa lausunnonantajista piti vain kuntatasolla tapahtuvaa asunto- ja maapolitiikan ohjausta riittävänä, argumentit seudullisen tason periaatteiden merkityksestä eriytymiskehityksen ennaltaehkäisemisessä ja korjaamisessa olivat vahvoja.

Kirjaus ”kunnat varmistavat eriytymiskehityksen ehkäisemiseksi laadukkaan ja monipuolisen asuntotuotannon ohjaamalla tarvittaessa huoneisto-, talotyyppi-, hallinta- ja rahoitusjakautumaa” korostaa sitoutumista eriytymisen ehkäisyyn ja kannustaa kuntia tarvittaessa hyödyntämään niiden käytössä olevia keinoja. Erityisen vahvaa seudullista ohjausvaikutusta tälläkään kirjauksella ei ole, joten Hyvinvoiva -tavoitteen toteutuminen edellyttää kuntien määrätietoista toimenpiteitä jatkosuunnittelussa.

Useat lausunnonantajat pitivät tärkeänä myös sitä, että valtion tukeman ARA-asuntotuotannon ohella seudulla kehitetään vuokra- ja omistusasumisen väliin sijoittuvia malleja, yhdessä valtion ja muiden toimijoiden kanssa. Tämän pohjalta suunnitelmaan lisätty kirjaus vahvistaa erityisesti kaupunki-uudistusalueiden kehittämisen mahdollisuuksia. Kunnista tähän saakka saatujen kokemusten pohjalta tiedetään, että markkinaehtoisen omistusasuntotuotannon hankkeita ei entuudestaan vuokratalovaltaisille alueille ole kovin helppoa toteuttaa siinä määrin kuin alueiden asuntokannan uudistamispyrkimykset edellyttäisivät. Samalla uuden tyyppiset rahoitus- ja hallintamuotomallit parantaisivat pieni- ja keskituloisten kotitalouksien mahdollisuuksia löytää elämäntilanteeseensa sopiva asunto ja edetä asumisurallaan.

2.2.3 Menestyvä

Investointiohjelmaan tehdyt tarkennukset laskivat yhteiskuntataloudellisen mittarin (järjestelmä-talon H/K-suhde) hieman alle yhden hankkeiden kustannustason nousun sekä satamatunnelin investointiohjelmaan lisäämisen myötä. Satamatunneli oli mukana myös suunnitelman aiempien versioiden liikennemallitarkasteluissa, mutta investointiohjelmasta se puuttui lausuntokierrokseen saakka. Investointiohjelmaan lisätyllä Lapinkylän asemalla ei ole näkyvää vaikutusta menestyvä-eikä hiilineutraali-tavoitteiden kannalta.

Lisäksi tuotettiin herkkyystarkastelu yhteiskuntataloudellisen tehokkuuden päämittarista ilman vaikutuksiltaan hallitsevan joukkoliikennetuen sisällyttämistä suunnitelmaan. Myös taloudellisten vaikutusten arviointia päivitettiin julkisen talouden rahoituskehikon osalta. Toteutetut tarkastelut konkretisoivat entistä vahvemmin esiin nostettuja huolia julkisen talouden kestävydestä ja sitä, kuinka suunnitelman yhteiskuntataloudelliset hyödyt pohjautuvat vahvasti todella laaja-alaisia hyötyjä tuottamaan, mutta julkistaloudelliselta kustannusvaikutukseltaan mittavaan joukkoliikenteen lipunhinta-tukeen.

Suunnitelman mukaisella joukkoliikennetuella on monipuolisia ja vahvoja vaikutuksia. Lipunhintojen alentamisen vaikutukset ovat erittäin voimakkaita ja kohdistuvat laajasti koko seudulle. Tämän takia suunnitelman muiden toimenpiteiden alueellisia vaikutuksia on hankala erottaa tai ne jäävät vaikutuksiltaan pieniksi joukkoliikennetuen rinnalla. Suurimmat vaikutukset syntyvät joukkoliikenteen käyttäjille edullisemmista lipunhinnoista sekä liikennejärjestelmän käyttäjien matka-aikasäästöistä. Joukkoliikenteen käyttö lisääntyy tuen avulla selvästi vertailuvaihtoehtoa enemmän.

Joukkoliikenteen kulkumuoto-osuuden kasvu toisaalta lisää henkilöautoliikenteen houkuttelevuutta poistamalla ruuhkia ja sujuvoittamalla tieliikennettä. Henkilöautosuorite kasvaakin suunnitelmassa joukkoliikennetuesta huolimatta, mutta kasvun kulmakerroin on loivempi kuin vertailupohjassa. Kasvava henkilöautosuorite muodostaa noin puolet liikenteen CO₂-päästöistä myös suunnitelma-versiossa, eikä tavoitteellista liikenteen hiilidioksidipäästövähennystä saavuteta.

Joukkoliikenteen käytön kasvu edellyttää investointeja joukkoliikenteeseen tarvittavan kapasiteetin varmistamiseksi. Näitä investointitarpeita ei tässä vaiheessa ole vielä edellytyksiä arvioida tarkemmin, mutta niillä on suora vaikutus joukkoliikenteen tuotanto- ja investointikustannuksiin. Kuntien liikennejärjestelmän kasvavien menojen rahoittamiseksi kasvatettava panostuksiaan merkittävästi myös muutoin.

Ilman joukkoliikennetukea suunnitelman hyöty-kustannussuhde on 0,45, joka on reilusti alle sekä suunnitelmalle asetetun päätavoitteen että kannattavuusrajan. Tulot liikennepalveluista kasvavat vain vähän liikennöintikustannuksiin nähden. Lisäksi matkustajien lippuhyödyt jäävät täysin realisoidumatta ja matka-aikasäästöt jäävät noin 80 prosenttiin lipputuetusta liikennejärjestelmästä. Joukkoliikenteen kilpailukyky suhteessa yksityisautoiluun ei edisty laaja-alaisesti pelkkien investointiohjelman hankkeiden avulla. Tämän seurauksena merkittäviä matka-aikahyötyjä jää saavuttamatta.

2.2.4 Tunnistetut riskit

Hiilineutraali-tavoitteen osalta liikenteen päästövähennystavoitetta näyttää olevan yhä vaikeampi saavuttaa liikennejärjestelmän ja maankäytön suunnittelun keinoin. Suunnitelman valmistelussa keskityttiin käyttövoimauudistukseen, eikä liikennesuoritteeseen vaikuttavia tai ajoneuvoliikennettä rajoittavia toimia haluta ottaa käyttöön. Käyttövoimauudistuksen toteutuminen on pitkälti riippumattonta seudun toimijoista. Riskinä on, että ajoneuvoteknologia ja käyttövoimauudistus etenevät arvioidua hitaammin, ja päästövähennystavoite karkaa entistä kauemmas. Päästövähennysten hidastuminen

toteutuminen jouduttaa osaltaan käynnissä olevaa ilmastonmuutosta, joka vaikuttaa haitallisesti luontoon, ihmisiin ja yhdyskuntiin aiheuttaen esimerkiksi infran rakentamiseen ja ylläpitoon merkittäviä lisäkustannuksia.

Hyvinvoiva-tavoitteen osalta keskeinen riski liittyy siihen, miten seudun alueiden tasapainoinen kehitys saadaan toteutumaan ja alueiden eriytymiseen mahdollisesti liittyvä haitallinen sosiaalinen segregatio torjuttua. Suunnitelma kannustaa panostamaan tunnistettuihin kaupunkiuudistusalueisiin muun muassa asuntokantaa monipuolistamalla ja asuin ympäristön viihtyisyyttä parantamalla. Omistusasuntotuotannon toteutuminen kaupunkiuudistusalueille edellyttää määrätietoista panostusta alueiden vetovoimaisuuteen, palveluihin ja ympäristön laatuun.

Vaparaahoitteisen, sääntelemättömän omistusasuntotuotannon tulisi myös sisältää monipuolisesti eri kokoisia asuntoja, jotta se aidosti torjuisi segregatiokehitystä. Monipuolisen huoneistotyyppijakauman varmistaminen edellyttää jonkinasteista laadullista ohjausta. Kaupunkiuudistusalueiden vuokra-asuntovaltaisen asuntokannan tasapainottaminen muilla hallintamodoilla onnistuu todennäköisimmin, mikäli valikoimassa on valtion tukeman vuokra-asuntotuotannon ja vaparaahoitteisen omistusasuntotuotannon lisäksi muita rahoitusmalleja, kuten asumisoikeusasuntoja, erilaisia osamistusmalleja tai esimerkiksi osuuskuntatyyppisiä hankkeita. Myös näiden toteuttaminen vaatii kuitenkin määrätietoista työtä. Mikäli ne jätetään tietoisesti keinovalikoiman ulkopuolelle, tosiasialliset mahdollisuudet saavuttaa tavoite heikkenevät.

Kaupunkiuudistuskokonaisuuteen sisältyvien korjaavien toimenpiteiden ohella on tärkeää huolehtia ennaltaehkäisevästi siitä, että haitalliselle eriytymiselle herkkiä alueita ei pääse kehittymään. Monipuolinen, eri elämäntilanteisiin ja -vaiheisiin soveltuva asuntokanta on näyttöön perustuvan tiedon valossa paras keino saavuttaa monipuolinen väestörakenne. Mikäli monipuolisuuteen ohjaavista seudullisista periaatteista ei MAL-suunnitelmassa tai -sopimuksessa sovita, seudun eri osien välisen eriytymisen riski kasvaa merkittävästi.

Menestyvä-tavoitteen näkökulmasta keskeisen riskin muodostaa ennen kaikkea suunnitelman hyötyjen voimakas riippuvuus julkisesta rahoituksesta. Valtiontaloudesta maksettavaksi osoitettu joukkoliikenteen lipputuki tuottaisi laajoja hyötyjä, mutta sen toteutumiskelpoisuuteen liittyy julkisen talouden tilan vuoksi huomattavaa epävarmuutta. Toisin kuin esimerkiksi tieliikenteen ulkoishaittojen hinnoittelun tapauksessa, liikennesektorin tulopohja vain supistuu suunnitelman toimenpiteiden seurauksena, vaikka menot samanaikaisesti kasvavat. Riskin ja vaihtoehtokustannusten merkitys korostuu, mikäli Suomen kansantalous jatkaa parhaimmillaankin vain vaimeaa kasvua. Laajan tavoiteohjelman keskeisenä riskinä on siis, että kokonaisuuteen ei ole yksinkertaisesti varaa, jolloin tarpeelliset priorisoinnit tapahtuvat mahdollisesti vähemmän optimaalisella tavalla.

Taloudellisen toimintaympäristön epävarmuudet koskettavat ainakin lyhyemmällä tähtäimellä myös asuntotuotantotavoitteen täysimittaisen toteutumiskelpoisuuden mahdollisuuksia. Rakennuskustannusten ja korkojen nousu sekä kiinteistöjen markkinahintojen aleneminen leikkaavat tonttien arvoja ja markkinaehtoisesti kannattavan rakentamisen alaa tavalla, joka ainakin väliaikaisesti rajaa asuinrakennushankkeiden laajaa toteutettavuutta jopa Helsingin seudulla.

2.3 Evästyksen vaikutusten arvioinnin jatkokehittämiseen

MAL-prosessia sekä vaikutusten arviointia tullaan kehittämään seuraavaa suunnittelukierrosta ajatellen. Tähän lukuun on koottu ELY:n SOVA-lausunnoissaan ilmaistut evästyksen vaikutusten arvioinnin sekä myös MAL-suunnitelman jatkokehittämiseen. Lausunnoissa ELY esitti vaikutusten arviointiselostukseen lisättävän luvun, jossa käsiteltäisiin ja perusteltaisiin prosessin arviointiin liittyviä

esiin nousseita ideoita ja tunnistettuja tarpeita, joita ei syystä tai toisesta otettu mukaan arviointiin. Näitä kehittämisideoita on koottu lukuun 2.3.2. Muut vaikutusten arvioinnin kehittämisideat.

2.3.1 SOVA-lausunnon evästyks

SOVA-yhteysviranomaisen (ELY) lausunnossa MAL-suunnitelmaluonnoksen ilmastovaikutusten arviointia pidettiin laadukkaana. ELY:n mukaan arvioinnissa tuodaan hyvin esiin, että suunnitelman toimenpiteet eivät riitä jo asetettujen sitovien ilmastotavoitteiden saavuttamiseen, vaan niiden tavoittelu edellyttää selkeästi sitovampia ja tehokkaampia toimenpiteitä. Ilmastovaikutusten arvioinnin tulokset pitäisi huomioida paremmin toimenpiteissä ja suosituksissa.

Arvioinnin suosituksissa toivottiin voimakkaammin korostettavan tarvetta pysäyttää yhdyskuntarakenteen hajautuminen. Esitettiin ehdottoman tärkeänä, että tavoitteena olisi kohdistaa uusi asunto-tuotanto 95-prosenttisesti kestävien kulkumuotojen äärelle kaikissa seudun kunnissa.

SOVA-lausunnon mukaan arvioinnissa keskitytään liiaksi liikennejärjestelmään. Olisi kiinnitettävä huomiota myös maankäytön ja asumisen vaikutusten tarkasteluun riittävällä tasolla.

ELY korosti lausunnossaan tunnistettujen ristiriitaisten toimenpiteiden ja toimintaympäristön muutosten osalta huolellisen jatkosuunnittelun merkitystä haitallisten vaikutusten ehkäisemisessä, lieventämisessä ja tarvittaessa kompensoinnissa. Yhtenä ristiriitaisena toimenpiteenä tunnistettiin tiivistyvän yhdyskuntarakenteen vaikutus asuin ympäristön laatutekijöihin kuten meluun ja pölyyn. Ristiriitaa ja siitä johdettavia toimenpide-ehdotuksia toivottiin käsiteltävän laajemmin suunnitelmassa ja vaikutusten arvioinnissa. Suunnitelman vaikutukset ja EU:n melulle altistuvien määrän pienentämistavoitteet ovat ristiriidassa, eikä niihin kiinnitetä suunnitelmassa riittävästi huomiota.

Meluntorjunnan ja laadukkaiden lieventämiskeinojen tarvetta ja tärkeyttä tulee nostaa esiin myös MAL-suunnitelmassa ja arvioinnin pohjalta nousevissa toimenpiteissä. Toimenpiteillä tulee ohjata asumista pois pahimmilta melualueilta myös lentomelualueet huomioiden. Suunnitelman tulisi käsitellä myös tärinän ja runkomelun vaikutuksia rakentamiseen ja sen kannattavuuteen.

2.3.2 Muut vaikutusten arvioinnin kehittämisideat

Erilaisia skenaarioita, herkkyystarkasteluja ja ulkoisia arvioita tulisi käyttää ja hyödyntää työssä enemmän. Samoin tulisi nostaa esiin myös muiden MAL-työn yhteydessä tehtyjen taustaselvitysten tuloksia ja ottaa ne paremmin huomioon vaikutusten arvioinnissa liikenne-ennustemallin tuottamien tulosten rinnalla.

Maankäytön ja liikennejärjestelmän kehityksen yhteisvaikutuksia tulisi tarkastella monitavoitearvioinnin avulla. Ensisijaisten maankäytön kehittämisvyöhykkeiden laajuuteen tulisi ottaa kriittinen näkökulma ja tarkastella vaikutuksia erilaisilla vyöhykerajauksilla.

Asuntotuotantomäärien ja väestönkasvun arvioinnissa tulisi huomioida paremmin väestörakenteen ja asumisväljyyden kehitys. Väestön ikääntyminen ja ennen kaikkea suurilta ikäluokilta vapautuvien asuntojen määrä on tarpeen huomioida asuntotuotantotarpeissa suhteessa väestönkasvuennusteisiin. Suuret ikäluokat pitävät hallussaan suurta asuntomassaa, joka on lähivuosina vapautumassa.

Asiantuntija-arviointia tulisi hyödyntää paremmin MAL-suunnitelman jatkotyöstämisessä. Esimerkiksi asumisen puolella ulkopuoliset asiantuntija-arviot puolsivat sitä, että laadullisen ohjauksen keinoja tarvitaan jossain määrin kaikkialla – myös niillä alueilla, joilla kaupunkiuudistusalueiden kriteerit eivät ole vielä täyttyneet. Toisin sanoen, yhteinen seudullinen näkemys asumisen laadusta sekä

tämän toteuttamisen edellytysten varmistaminen voivat osaltaan ehkäistä uusien raskaampia toimia edellyttävien kaupunkiuudistusalueiden syntymistä.

Seuraavalla kierroksella voisi panostaa erilaisten työpaikka-alueiden ja niiden vaikutusten tunnistamiseen (saatavuuteen, saavutettavuuteen ja eriytymiskehitykseen). Mittareina voisivat toimia esimerkiksi maankäyttötyypit ja maankäytön sekoittuneisuus.

Lisäksi vaikutusten arvioinnissa tulisi pyrkiä arvioimaan tarkemmin hyötyjä ja vaikuttavuutta myös niille toimenpiteille, jotka eivät sisälly liikennemalliin. Hyöty-kustannuskehikkoa olisi hyvä täydentää myös laajempien taloudellisten vaikutusten arvioinnilla. Kaiken kaikkiaan hankearviointia tulee kehittää, jotta saadaan tarkemmat ja läpinäkyvämmät perustelut hankkeiden mukaan ottamiselle tai pois jättämiselle. Investointiohjelman laadinnassa tulisi ottaa huomioon myös eri osapuolten investointikyky osana toteutusvalmiutta.

Investointien (ml. katuinfra), kunnossapidon ja joukkoliikenteen järjestämisen vaikutuksia esimerkiksi kuntatalouteen tulisi tarkastella erilaisissa maankäyttörakenteissa ja eri kunnissa. Yleensäkin on tärkeää tunnistaa alueiden eroavaisuudet toimenpiteiden kohdentamisessa. Vaikutusten arviointi tuottaa tähän hyvää lähtötietoa. Esimerkiksi bussiliikenteen kehyskunnissa liikenneturvallisuus on muuta seutua heikompaa, joten niihin tulisi suunnata toimia tilanteen parantamiseksi.

Ilmastovaikutusten osalta voisi entisestään korostaa ilmastomuutokseen sopeutumisen toimenpiteitä sekä päästötavoitteiden saavuttamatta jäämisen vaikutuksia, myös taloudellisten vaikutusten osalta. Elinkaariajan päästöt ja myös rakentamisen aikaiset päästöt tulisi ottaa mukaan tarkasteluun.

MAL-suunnittelu ja vaikutusten arviointi muodostavat pitkän prosessin. Seuraavalla kierroksella kaikki suunnitelman muutokset ja niiden vaikutukset tulee dokumentoida systemaattisesti esimerkiksi yhteiseen muutoslokiin.

3 Suunnitelman kuvaus

Visiona on, että **Helsingin seutu on vuonna 2040 Euroopan kestävimmin kasvava ja ihmisläheisin metropolialue**. Suomen suurimpana kaupunkiseutuna ja ainoana metropolialueena Helsingin seutu kilpailee osaavasta työvoimasta, investoinneista ja yritystoiminnasta muiden kansainvälisesti merkittävien eurooppalaisten metropolialueiden kanssa. Tavoitetilana on, että vuonna 2040 Helsingin seutu on parantanut kilpailukykyään suhteessa muihin Euroopan metropolialueisiin. Arki on toimivaa, elinympäristö ihmisläheistä ja seudun kasvu on kestävää sekä tarjoaa houkuttelevia yritysmahdollisuuksia vastaten samalla ilmastonmuutoksen haasteisiin.

Seutu saavuttaa vision mukaisen tulevaisuuden vuoteen 2040 mennessä vastaamalla suunnitelmalle asetettuihin kolmeen päätavoitteeseen: hiilineutraaliin, hyvinvoivaan ja menestyvään Helsingin seutuun.

Hiilineutraaliustavoite vastaa keskeisiin ilmasto- ja ympäristöhaasteisiin. Tärkeää on, että seutu tekee rohkeita päästövähennystoimia asumisen ja liikenteen osalta sekä kasvaa kestävästi olemassa olevan rakenteen sisään luontoa säästäten. Seudun hiilineutraaliustavoite tukee sekä valtion että kuntien omien hiilineutraaliustavoitteiden toteuttamista.

Menestyvä Helsingin seutu parantaa kilpailukykyään kehittämällä seudun houkuttelevuutta ja kiinnostavuutta. Tavoitteeseen pääsemistä tukee kestävä ja kustannustehokas liikennejärjestelmä, joka takaa hyvän saavutettavuuden niin yrityksille kuin työntekijöille. Myös elin- ja toimintaympäristö houkuttelee työvoimaa ja yrityksiä sekä tarjoaa monipuolisia asumisen ratkaisuja.

Hyvinvoiva Helsingin seutu -tavoitteella mahdollistetaan seudun asukkaille terveellinen ja turvallinen elinympäristö, jossa asukkaat voivat valita laadukasta, tarpeita ja varallisuutta vastaavaa asumista monipuolisista asumisvaihtoehdoista sekä saavuttaa työpaikat, palvelut, ja lähiluonto kestävästi ja kohtuullisesti. Tavoitteena on, että Helsingin seudulla arki sujuu - eläminen on helppoa ja onnellista.

Tavoitteiden yhteensovittamisen avuksi on määritelty kolme periaatetta, joita MAL-suunnittelussa noudatetaan. Ensinnäkin MAL-suunnitelmassa kehitetään seutua resurssiviisaasti, jolloin hiilineutraalius ja menestys voidaan saavuttaa maa-alan, olemassa olevan infrastruktuurin ja taloudellisten resurssien tehokkaalla ja oikea-aikaisella käytöllä. Toisaalta MAL-suunnitelma pyrkii olemaan sopeutumiskykyinen valmistautumalla joustavasti toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin sekä sopeutumalla ilmastonmuutokseen. Helsingin seudun hyvinvointi ja menestys saavutetaan huomioimalla seudun monimuotoisuus kaikessa MAL-suunnittelussa ja käyttämällä sitä voimavarana. Tavoitteena on hyödyntää seudun eri osien erilaisia vahvuuksia aiempaa paremmin.

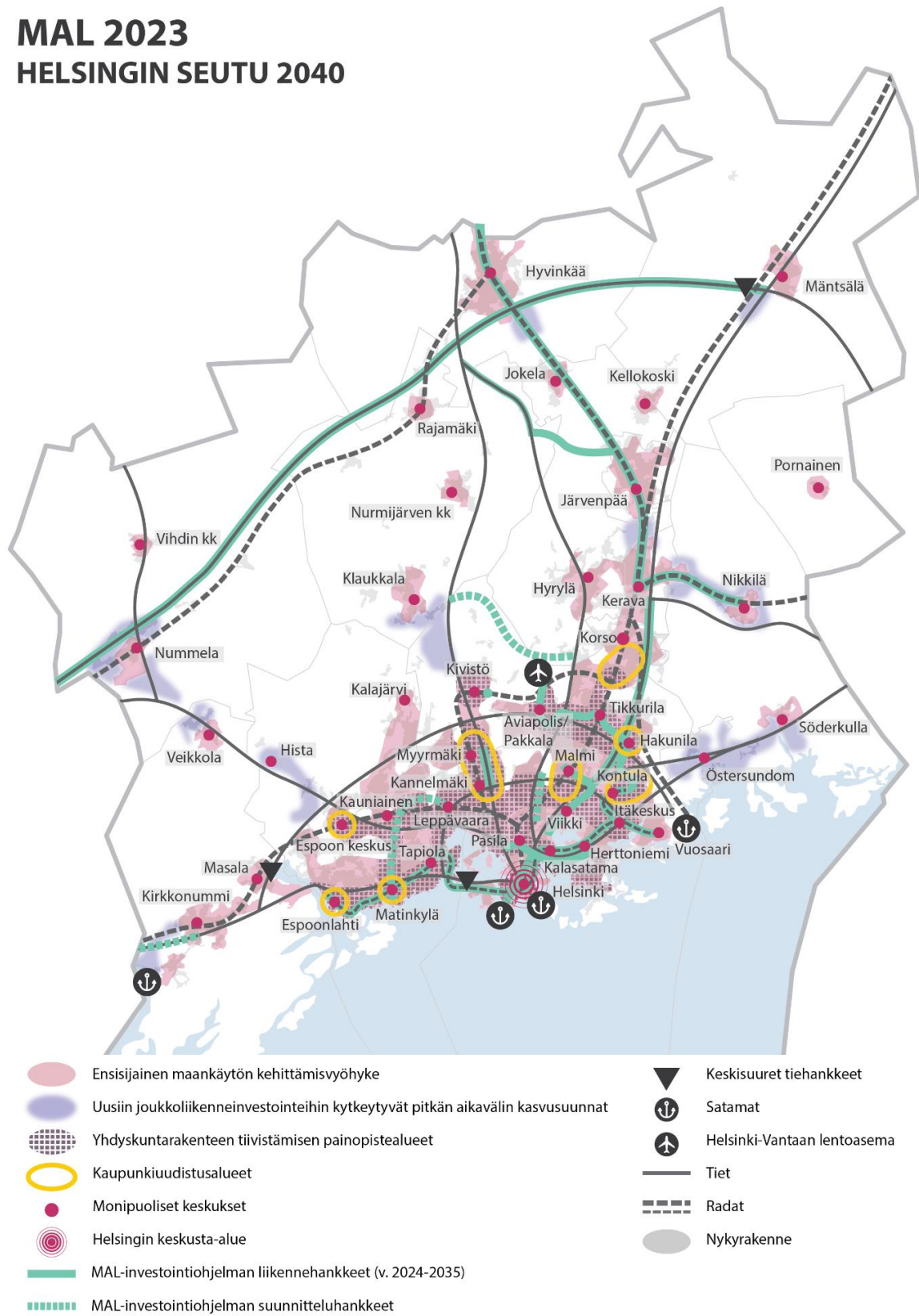
Tavoitteille asetettiin arviointikokonaisuudet, jotka pitävät sisällään joukon mittareita ja niiden tavoitetasot. Arviointikokonaisuuksia ja niiden hyödyntämistä suunnitelman eri vaiheiden vaikutusten arvioinnissa on kuvattu tarkemmin luvussa 4.3.

MAL-suunnitelma tiivistää ne keskeiset yhdyskuntarakenteen, liikennejärjestelmän ja asuntotarjonnan kehittämisen toimenpiteet ja seudun tavoitellut ominaispiirteet, jotka toteuttavat suunnitelmalle asetettuja tavoitteita. Kiteytetysti MAL 2023 -suunnitelman sisältö voidaan kuvata viiden kohdan mukaan:

1. Jatketaan Helsingin seudun yhdyskuntarakenteen pitkäjänteistä tiivistämistä, erityisesti keskuksiin ja raideliikenteeseen tukeutuen sekä nykyistä liikennejärjestelmää täysimääräisesti hyödyntäen.
2. Rakennetaan Helsingin seudun asukkaiden tarpeisiin monipuolisia ja laadukkaita asumisen vaihtoehtoja ja uudistetaan määrätietoisesti asuinalueita, jotka uhkaavat jäädä kehityksestä jälkeen.
3. Panostetaan aiempaa vahvemmin Helsingin seudun kestävästä liikennejärjestelmän kehittämiseen ja varmistetaan tehokas joukkoliikennejärjestelmä myös tulevaisuudessa.
4. Seudullisella ja kansallisella tasolla toteutetaan monipuolisia toimenpiteitä, joilla vähennetään liikenteen päästöjä ja asumisen energiankulutusta.
5. Vahvistetaan Helsingin seudun elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä kehittämällä keskeisiä elinkeinoalueita sekä parantamalla kansainvälistä saavutettavuutta ja logistiikan tehokkuutta.

MAL 2023 -suunnitelmassa on laadittu kehityskuva vuoteen 2040, jossa näkyvät suunnitelman ensisijaiset vyöhykkeet, joukkoliikenneinvestointeihin kytkeytyvät kehittämisvyöhykkeet pidemmälle aikavälille, raideinvestointeihin kytkeytyvät kaupunkikehittämisaalueet, kaupunkiuudistusalueet, yhdyskuntarakenteen tiivistämisen painopisteet sekä MAL-suunnitelman liikenneinvestoinnit (kuva 4).

MAL 2023 HELSINGIN SEUTU 2040

Kuva 4: Helsingin seudun kehityskuva vuoteen 2040

MAL 2023 -suunnitelman laaja toimenpidekokonaisuus on määritetty päätavoitteiden pohjalta. Toimenpiteiden teemat on esitetty oheisessa kuvassa. Suunnitelman kärkitoimenpiteet on koottu sen alle.

Helsingin seutu kasvaa kestävästi

- Varmistamme asuntotuotannon riittävyyden kasvavalla seudulla
- Ohjaamme uuden maankäytön nykyiseen rakenteeseen
- Edistämme kestävästä liikkumista
- Vähennämme liikenteen ja asumisen päästöjä

Helsingin seutu tarjoaa laadukkaan ja monipuolisen elinympäristön

- Huolehdimme asuinalueiden ja asuntotarjonnan monipuolisuudesta ja laadusta
- Korjaamme alueellista eriytymiskehitystä
- Luomme palveluiden sijoittumisella mahdollisuudet sujuvalle arjelle
- Vähennämme liikenteen haittoja ja parannamme liikenteen turvallisuutta

Helsingin seutu menestyy kansainvälisesti

- Vahvistamme Suomen ja Helsingin seudun kansainvälisiä ja valtakunnallisia liikenneyhteyksiä
- Edistämme elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä
- Varmistamme logistiikan ja tavaraliikenteen toimivuuden
- Edistämme liikenteen digitalisaatiota ja automaatiota
- Investoimme resurssiviisaasti

MAL 2023 -suunnitelman kärkitoimenpiteet

Yhdyskuntarakenteen tiivistäminen

- Rakennetaan 16 500 uutta asuntoa vuosittain.
- Kohdistetaan 95 % seudun uudesta asuntotuotannosta ensisijaisille vyöhykkeille.
- Mahdollistetaan maankäytön tiivistyminen (mm. asemanseutujen kehittäminen, maanteiden uudet liittymät).

Asumisen monipuolisuus ja kaupunkiuudistus

- Toteutetaan ARA-asuntotuotantoa pääkaupunkiseudun kunnissa 30 % ja KUUMA-kunnissa 20 % vuosittaisesta asuntotuotantotavoitteesta.
- Ohjataan huoneisto- ja talotyyppi sekä hallintamuoto- ja rahoitusjakamaa laadullisesti.
- Ehkäistään alueellista eriytymistä kaupunkiuudistuksen keinoin.

Kestävä liikennejärjestelmä

- Varmistetaan joukkoliikenteen kilpailukyky palvelutasolla ja lipun hinnalla.
- Kehitetään kestävien matkaketjujen toimivuutta (ml. joukkoliikenteen nopeutustoimet).
- Varmistetaan joukkoliikennejärjestelmän toimivuus (ml. varikot).
- Toteutetaan keskeiset kaupunkiraidehankkeet.
- Toteutetaan pyöräilyn pääverkko.
- Toteutetaan juna- ja metroasemien parantamistoimenpiteitä.

Päästövähennykset

- Vauhditetaan ajoneuvokannan käyttövoimamuutosta vaihtoehtoisten polttoaineiden ja kuluverkostoa kehittämällä sekä mm. ympäristövyöhykkeitä selvittämällä.
- Tuetaan erityisesti raskaan liikenteen ajoneuvokannan uudistumista. Varataan seudulta vähintään yksi alue raskaan kaluston sähkön latausaseman ja yksi alue vedyn tankkausaseman tarpeisiin.
- Toteutetaan tiukempaa pysäköintipolitiikkaa.
- Vähennetään asuntojen ostoenergiankulutusta ja rakennetaan uusiutuvaa energiantuotantoa.
- Edistetään vähähiilisten materiaalien ja puun käyttöä rakentamisessa.

Elinkeinoelämän toimintaedellytykset

- Toteutetaan tieverkon kehittämistoimia tavara- ja joukkoliikenteen edellytyksiä parantaen.
- Toteutetaan raskaan liikenteen taukopaikat.
- Huomioidaan elinkeinoelämän tila- ja kuljetustarpeet maankäytön suunnittelussa sekä liikennejärjestelmän ja maankäytön yhteensovittamisessa.

MAL 2023 -suunnitelma sisältää investointiohjelman vuosille 2024–2035, jonka hankkeet on määritetty kolmeen koriin vuosille 2024–2027, 2028–2031 ja 2032–2035 hankkeiden toteutettavuuden pohjalta (kuva 5). Tavoitteena on ollut muodostaa eri liikennemuotojen ja seudun alueiden näkökulmasta tasapainoinen kokonaisuus, jonka vaikutukset vastaisivat MAL 2023 -suunnitelman tavoitteisiin (hiilineutraali, menestyvä, hyvinvoiva). Investointiohjelmassa on mukana hankkeita, jotka tukevat seudun logistiikan tai maankäytön edellytyksiä tai näitä molempia. Lähtökohtana on ollut muodostaa jatkumo MAL 2019 -suunnitelman investointiohjelmalle sekä yhteensovittaa investointiohjelmaa Väyläviraston investointiohjelmaan. Hankkeiden osalta on huomioitu niiden suunnitelmavalmius ja toteutettavuus sekä seudullinen vaikuttavuus, kustannustehokkuus ja vaikutus maankäytön kehittymiseen. Lähtökohtana on, että kunnat ja valtio edistävät yhdessä investointiohjelman kohteiden ja teemapakettien suunnittelua ja toteutusta.

3.1 Suhde muihin asiaan liittyviin suunnitelmiin ja ohjelmiin

MAL 2023 -suunnitelman pohjana toimii edellinen Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnitelma (MAL 2019) ja sitä toteuttava MAL-sopimus vuosille 2020–2031. Maankäytön osalta MAL-suunnitelma ei kuulu lakisääteiseen suunnittelujärjestelmään, vaan ratkaisujen taustalla ovat maakuntakaava (Uusimaa-kaava) sekä kuntien yleiskaavat. MAL 2023 -suunnitelman laadinnassa on otettu huomioon näiden lisäksi useita kansainvälisiä ja valtakunnallisia ohjelmia ja lainsäädäntöhankkeita. Suunnitelman muodostamisessa on otettu huomioon myös seutu- ja kuntatason tavoitteita ja ohjelmia, esimerkiksi maakunnan ja kuntien hiilineutraaliustavoitteet ja -tiekartat. MAL 2023 -suunnitelmassa huomioitua ohjelmia ja lainsäädäntöhankkeita on esitetty alla.

MAL 2023 -SUUNNITELMASSA HUOMIOIDUT OHJELMAT JA LAINSÄÄDÄNTÖHANKKEET:

EU-taso:

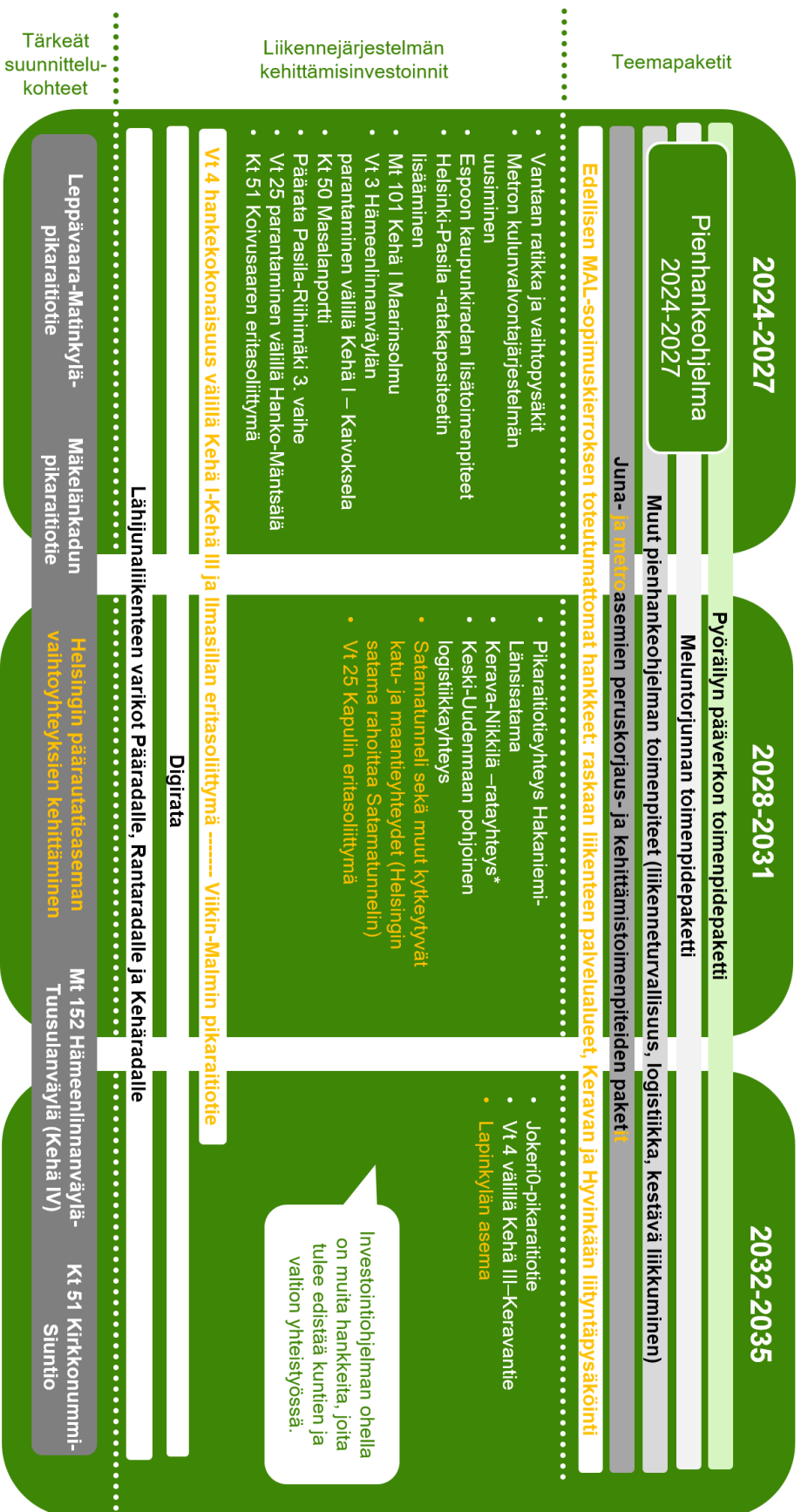
- EU fit for 55 eli 55-valmiuspaketti (2021)
- Efficient and green mobility -kokonaisuus eli tehokkaan ja vihreän liikkuvuuden paketti (sisältää mm. TEN-T -asetuksen uudistuksen) (ehdotus 2021)

Valtakunnan taso:

- Liikenne 12 (valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma vuosille 2021–2032) ja sitä toteuttava Väyläviraston investointiohjelma (laaditaan vuosittain seuraavalle kahdeksalle vuodelle)
- Fossiilittoman liikenteen tiekartta
- MAL-sopimus 2020–2031
- Kasvihuonekaasupäästöjen perusennuste
- Liikenneturvallisuusstrategia 2022–2026
- Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma (2018)
- Maankäyttö- ja rakennuslaki sekä sen muutokset
- Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (2017)
- SOTE-uudistus
- Valtakunnallinen asuntopoliittinen kehittämisohjelma 2021–2028

Maakunta- ja kuntataso:

- Uusimaa-kaava 2050
- Etelä-Suomen liikennestrategia
- Itä- ja Länsi-Uudenmaan liikennejärjestelmäsuunnitelmat
- Hiilineutraali Uusimaa -tiekartta
- Kuntien strategiat, ohjelmat, kaavat ja suunnitelmat

*Hanke on mahdollista aloittaa vuoteen 2030 mennessä, jos maankäyttö kehityy Sipoon ja Keravan kuntien ylläpitämisistä rahoitusosuuksista liikenteen operointikustannuksiin tulee sopia seudullisesti. Näistä rahoitusosuuksista Sipoo on ilmoittanut ottavansa vastuun MAL 2019-suunnitelman mukaisesti.

Kuva 5. MAL-investointiohjelma vuosille 2024–2035

3.2 Seudun nykytila ja kehityssuunnat

Helsingin seudun väestö on kasvanut voimakkaasti koko 2000-luvun. Yhdyskuntarakenne hajautui voimakkaasti 2000-luvun alussa. Sen sijaan 2010-luvulla kasvu on painottunut pääkaupunkiseudulle sekä olevan rakenteen sisään. Väestönkasvun voidaan odottaa jatkuvan nopeaan tahtiin myös pitkällä aikavälillä, vaikka muuttoliike onkin koronavuosina hidastunut ja suuntautunut osin eri tavalla kuin aiempina vuosina. Lähivuodet näyttävät, vaikuttavatko korona-ajan mukanaan tuomat etätyön ja monipaikkaisuuden trendit pysyvästi muuttoliikkeeseen ja ihmisten asumispreferensseihin. COVID-19-pandemian vaikutuksia Helsingin seudun muuttoliikkeeseen, asuntomarkkinoihin ja asumispreferensseihin on kuvattu vuonna 2022 valmistuneessa [selvityksessä](#).

Helsingin seudun väestönkasvu perustuu muuttoliikkeeseen muualta Suomesta tai ulkomailta. Ennusteen mukaan seudun vieraskielisen väestön osuus kasvaa vuoteen 2035 mennessä 25 prosenttiin nykyisestä 14 prosentista. Vaikka Helsingin seutu saa muuttovoittoa nuoremmista ikäryhmistä, ikääntyy väestö myös Helsingin seudulla. Asuinkerrosalaa tarvitaan 1,5-kertainen määrä nykyisestä vuoteen 2060 mennessä väestön kasvaessa ja asumisväljyyden lisääntyessä väestön ikääntymisen myötä.

Yksiöiden ja kaksioiden osuus on kasvanut asuntotuotannossa 2010-luvulla ja kerrostaloasuntojen keskipakko on pienentynyt. Asuntojen hinnat ja asumisen kustannukset ovat haasteena etenkin pieni- ja keskituloisille. Voimakkaasta muuttoliikkeestä ja korkeista asumisen kustannuksista huolimatta seudun alueiden välinen väestörakenteen eriytyminen on 2000-luvulla kasvanut melko maltillisesti verrattuna moniin muihin kaupunkiseutuihin Suomessa ja muualla Euroopassa.

Henkilöautoilun muuttuvat kustannukset ovat nousseet melko tasaisesti BKT:n tahdissa. Erityisesti sähköautojen yleistymisen (vuosiin 2030–2040 mennessä) tarkoittaa nykykehityksellä autoilun keskimääräisten kustannusten laskua. Sen sijaan joukkoliikenteen kustannukset ovat nousussa. Joukkoliikenteen matkustajamäärät ja lipputulot ovat romahtaneet koronan takia ja niiden palautumisessa ennalleen kestää. Samanaikaisesti uudet raidehankkeet kasvattavat HSL:n maksamia infra-korvauksia, mikä myös aiheuttaa korotuspaineita lippujen hintoihin.

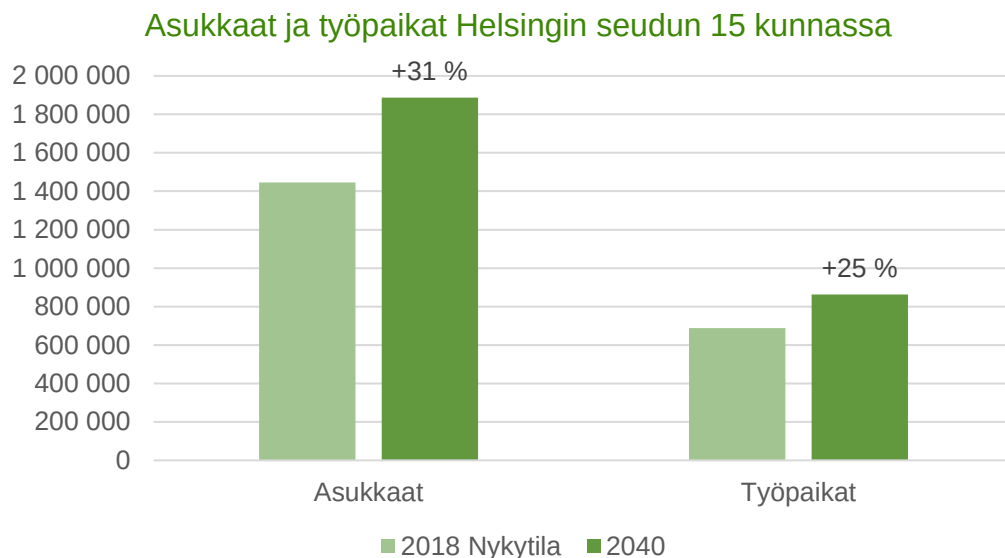
Syksyllä 2018 Helsingin seudun asukkaat tekivät 39 % matkoista henkilöautolla, 29 % kävellen, 22 % joukkoliikenteellä ja 9 % pyörällä. Syksyyn 2012 verrattuna kävelyn ja pyöräilyn kulkutapaosuudet kasvoivat ja joukkoliikenteen suhteellinen osuus laski. Suhteellisten osuuksien muutokset johtuvat siitä, että asukkaat tekivät selvästi enemmän kävely- ja pyöräilymatkoja henkeä kohti. Koronapandemia on muuttanut liikkumistottumuksia, eivätkä vuoden 2018 kulkumuoto-osuudet vastaa nykytilannetta. Helsingin kaupungin tekemien tutkimusten perusteella vaikuttaa siltä, että korona-ajan aikana tehtiin selvästi aiempaa enemmän kävelymatkoja ja vähemmän joukkoliikennematkoja kuin ennen koronaa, sen sijaan pyöräilyn ja henkilöautoilun kulkutapaosuudet pysyivät ennallaan. Helsingin seudun liikkumistutkimus tehdään seuraavan kerran vuonna 2023.

3.3 Seudun tuleva kehitys ilman uutta suunnitelmaa (Vertailupohja)

Helsingin seutu tulee väistämättä muuttumaan nykytilasta vuoteen 2040 muun muassa kaupunki- ja väestörakenteen sekä liikennejärjestelmän osalta. Seudun kehitystä vuoteen 2040 ilman MAL-suunnitelmaa kuvataan vertailupohjaksi (VE0) nimetyllä ennusteskenaariolla. Seuraavissa kappaleissa esitetään vertailupohjan muodostamislogiikka maankäytön, liikenteen, ajoneuvokannan ja ajoneuvokustannusten osalta.

3.3.1 Maankäyttö, väestö ja työpaikat

Helsingin seudun väestön ja työpaikkojen ennustettu kasvu on esitetty kuvassa 6. Sekä väestö- että työpaikkakasvu on skaalattu Uudenmaan liiton projektoiden ns. maksimiskenaarion mukaisiin lukuihin kunnittain. Seudun väkiluku kasvaa tarkasteluajanjaksolla noin 442 000 asukkaalla ja noin 174 000 työpaikalla. Asukas- ja työpaikkaennusteiden tarkempi kuvaus löytyy vaikutusten arvioinnin liitteestä 1 (Mittarit ja arvioinnit).

Kuva 6. Asukkaat ja työpaikat Helsingin seudun 15 kunnassa vuonna 2018 ja 2040

Helsingin seudun 14 kunnan väestöaineisto perustuu kuntien pien- ja kerrostaloasuntotuotantoon 2022–2035 eli asuntotuotantoennusteeseen, Uudenmaan liiton väestöprojektioon (vahvan keskittävän kasvun skenaarion kokonaiskasvu) ja Uudenmaan väestöprojektioiden väljyyskehitysarvioihin. Siuntion ennuste perustuu suoraan Uudenmaan liiton väestöprojektioihin.

Työpaikka-aineisto perustuu kuntien toimitilatuotantoalaan, Uudenmaan liiton työpaikkaprojektioon (maksimiskenaarion mukainen kokonaiskasvu) ja keskimääräisiin toimialakohtaisina työpaikkaväljyyksiin. Vastaavasti työpaikka-aineistossa Siuntion ennuste perustuu suoraan Uudenmaan liiton työpaikkaprojektioihin.

MAL 2023 -suunnitelman asukas- ja työpaikkakasvu on yhtä suuri kuin vertailupohjassa, mutta kasvua on painotettu investointiohjelman pikaraitiotiehankkeiden varteen. Muutos tehtiin laskennallisesti lisäämällä kasvua pikaraitiotiehankkeiden ympärille. Jotta kokonaiskasvu pysyy samana kuin vertailupohjassa, kasvua on pienennetty muilta alueilta. Työpaikkojen tapauksessa kasvua on

pienennetty kaikilta pikaraitioteiden ulkopuolisilta alueilta, mutta asukkaiden tapauksessa vain seudun keskusten ja raideliikenneverkon ulkopuolisilta alueilta.

3.3.2 Liikenneverkko

Liikenteen pohjaverkko vuodelle 2040 on osa MAL-työn vertailupohjaa. Pohjaverkko sisältää nykytilaan verrattuna vain sellaisia liikennehankkeita, jotka ovat rakenteilla tai joista on jo päätös ja joilla on valmis rahoitusmalli (taulukko 2). Vertailupohjaan sisältyvät liikennehankkeet eivät ole osa varsinaista MAL-suunnitelmaa.

Taulukko 2: Vertailupohjan sisältämät liikennehankkeet

Vertailupohja sisältää seuraavat liikennehankkeet:
Pasila–Riihimäki 1. vaihe (valmis) ja 2. vaihe (MAL-sopimus) R-junien vuorovälit ruuhka-aikana 15 min ja ruuhka-ajan ulkopuolella 20 min
Länsimetro Matinkylä–Kivenlahti (valmis)
Pikaraitiotiet Raide-Jokeri ja Kruunusillat (rakenteilla)
Kantakaupungin raitioverkon laajennukset (Ilmala, Jätkäsaari, Hernesaari, Kalasatama, läntinen kantakaupunki) (rakenteilla/päätökset olemassa)
Espoon kaupunkirata (MAL-sopimus + muut päätökset) 10 min vuoroväli kaupunkiradoilla, 2 yksikön junat 20 min vuoroväli Kirkkonummelle, 2 yksikön junat - Kirkkonummi–Siuntio pendeli, 60 min vuoroväli, 1 yksikkö - Siuntio–Helsinki suora yhteys jää pois
Vihdintien pikaraitiotie (MAL-sopimus + muut päätökset)
Keravan liityntäpysäköinti (MAL-sopimus)
Seudullisesti tärkeät kustannustehokkaat liikennejärjestelmän parantamishankkeet KUUMA-kunnissa ja Espoossa (MAL-sopimus)
Kehä III parantaminen Askisto, Vantaankoski–Pakkala (rakenteilla)
Kaisantunneli pyöräliikenteelle (rakenteilla)
Sörnäisten tunneli
Muut pienemmät parannushankkeet (kerätty kuntien ja ELY:n liikennesuunnittelijoilta)
HSL:n linjastokokonaisuus (Linjasto2030* pohjana) mm. uudet runkolinjat ja nykyisten jatkeet (40, 300, 400, 510 Kivenlahteen, 520, 530, 560, 570, 600) sekä muihin vertailupohjan hankkeisiin liittyvät linjastomuutokset. (*Linjasto2030 on yksityiskohtaisempaa suunnittelua ohjaava strategisen tason suunnitelma, jossa esitetään visio HSL-alueen joukkoliikenteen runkoverkosta ja sitä täydentävästä linjastosta sekä linjaston kehittämisspolku 2030-luvun alkupuolelle tilanteeseen, jossa Vihdintien, Tuusulanväylän, Viikin-Malmin sekä Vantaan pikaraitiotiet ovat valmistuneet ja maankäyttö uusien liikenneyhteyksien äärellä on lisääntynyt.)

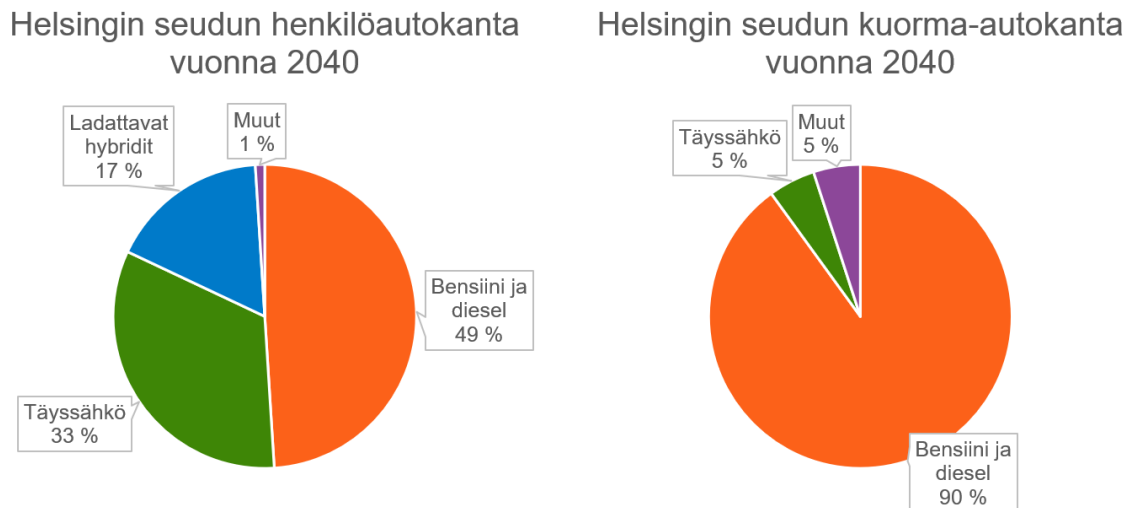
Helsingin kaupungin periaatepäätöksen mukaan matkustaja-autolauttaliikenne päättyy Eteläsatamassa. Tukholman matkustaja-autolauttaliikenne keskitetään Katajanokalle ja Tallinnan matkustaja-autolauttaliikenne Länsisatamaan.

Helsingin satamatunnelin toteuttamisesta ei ole päätöstä ja se ei ole sen takia mukana vertailupohjassa. Satamatunnelin toteutus on kuitenkin oletettu tapahtuvan ennen vuotta 2040 satamayhtiön toimesta, joten tunneli on sisällytetty suunnitelman liikenneverkkoon. Tämän takia tunnelin toteuttamisesta syntyvät liikenteelliset vaikutukset sisältyvät suunnitelman arviointeihin. Tunnelin

investointikustannukset lisättiin johdonmukaisuuden vuoksi lausuntokierroksen jälkeen myös suunnitelman investointiohjelmaan, vaikka hankkeen toteuttaakin satamayhtiö.

3.3.3 Autokanta ja ajokustannukset

Helsingin seudun autokanta ja ajokustannukset vuodelle 2040 on johdettu vuonna 2021 julkaistusta kansallisesta perusennusteesta (Teknologian tutkimuskeskus VTT; Liikenne- ja viestintäministeriö, 2021). Ennusteen mukaan 50 % Helsingin seudun henkilöautoista on sähköautoja tai ladattavia hybridejä vuonna 2040. Sähköistyminen on seudulla hieman nopeampaa kuin valtakunnan tasolla. Kuorma-autojen sähköistyminen on erittäin hidasta: vuonna 2040 bensiini- ja dieselkäyttöisiä kuorma-autoja on edelleen 90 % autokannasta, eikä Helsingin seutu eroa tässä valtakunnan ennusteesta. Henkilöautot muodostavat valtaosan seudun liikennesuoritteesta nyt ja tulevaisuudessa. Kuorma-autot ja yhdistelmäajoneuvot, joita käsitellään tässä samoin yksikköarvoin, muodostavat melko pienen osan suoritteesta, mutta suuren osan päästöistä.

Kuva 7. Helsingin seudun henkilöauto- ja kuorma-autokanta vuonna 2040

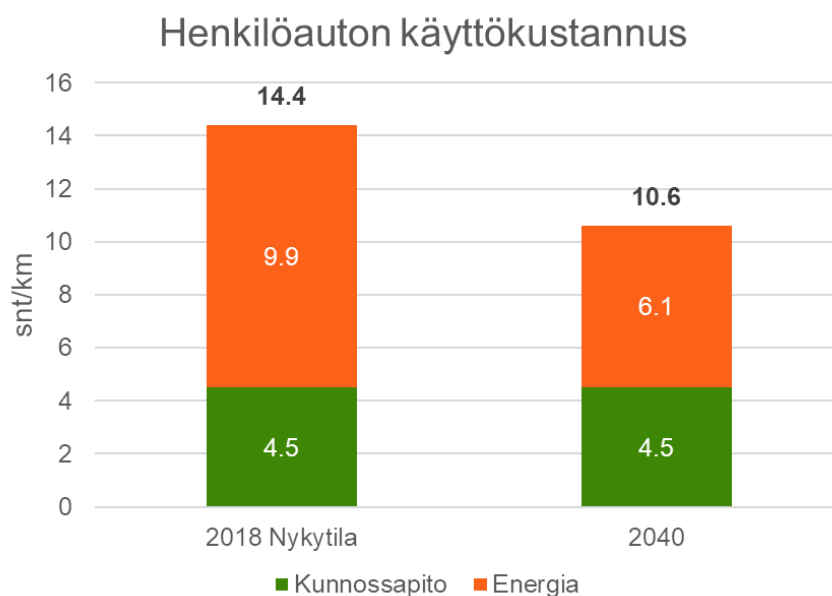
Helsingin seudun henkilöautoliikenteen yksikköpäästökerroin on saatu laskemalla ensin kansallisesta perusennusteesta koko Suomen keskimääräinen henkilöautoliikenteen päästökerroin. Tämän jälkeen on verrattu Helsingin seudulle rekisteröityjen henkilöautojen tämänhetkisiä keskimääräisiä CO₂-päästöjä (145 g/km) koko Suomen vastaavaan arvoon (154 g/km) ja muokattu Helsingin seudun kerrointa huomioidaan tämä ero (-5 %). Pakettiautoliikenteelle arvoa on tarkennettu huomioimalla tämänhetkisen pakettiautokannan alemmat CO₂-päästöt (178 g/km vs. 186 g/km, erotus -4 %). Kuorma-autojen ja muiden ajoneuvojen yksikköpäästökertoimien oletetaan olevan samat kuin valtakunnallisesti.

HSL-bussiliikenteen käyttövoimajakauma on puhtaiden ajoneuvojen direktiivin mukainen eli vuonna 2040 linja-autoista on täyssähköisiä 60 % ja dieselkäyttöisiä 40 %. Vuoden 2030 jälkeisiä linjauksia ei ole vielä tehty, mutta MAL-suunnitelman toimenpiteenä on päästötön HSL-liikenne vuonna 2040, joten sen mukaisesti suunnitelman yksikköpäästökerroin on nollassa.

Taulukko 3: Ajoneuvojen yksikköpäästökerroimet Helsingin seudulla vuosina 2018 ja 2040

Perusennuste	2018	2040
Henkilöautot	133 g/km	50 g/km
Pakettiautot	147 g/km	51 g/km
HSL-liikenne	763 g/km	200 g/km (suunnitelmaversioissa 0 g/km)
Muu linja-autoliikenne	826 g/km	500 g/km
Kuorma-autot	1023 g/km	515 g/km
Muut	100 g/km	80 g/km

Autoliikenteen ajokustannukset laskevat em. käyttövoimamuutoksen takia. Helsingin seudun liikenne-ennustejärjestelmään syötetty henkilöauton käyttökustannus on vuonna 2018 14,4 snt/km ja vuonna 2040 10,6 snt/km (sis. energian ja kunnossapidon) kuten kuvasta 8 nähdään. Liikenne-ennustejärjestelmä ei käytä muiden ajoneuvotyyppien ajokustannuksia, mutta myös niiden ennakoidaan laskevan sekä Helsingin seudulla että valtakunnallisesti. Ajokustannuksiin vaikuttavat polttoaineiden (benssiini, diesel, maakaasu, biokaasu, kotitaloussähkö, yrityssähkö, pikalataus) hinnat ovat vuoden 2021 tilastoja.

Kuva 8. Henkilöauton käyttökustannus HELMET-mallissa nykytilassa 2018 ja vuonna 2040

4 MAL 2023 -suunnitelman laadinta ja arvioinnin toteutus

MAL 2023 -suunnitelma on valmisteltu taustaselvitysten, laajan vuorovaikutuksen sekä vaikutusten arvioinnin pohjalta vuosien 2021–2023 aikana. MAL-suunnitelman vaikutusten arviointi perustuu lakiin viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista, ns. SOVA-lakiin (200/2005). Suunnitteluprosessi on rakentunut vaiheittain siten, että vaikutusten arviointi on ohjannut MAL-suunnitelman kehittämistä.

4.1 SOVA-lain edellytykset

Viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (SOVA-laki, 2005/200) perusteella Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelmasta on tehtävä ympäristöarviointi. SOVA-lain mukaan ympäristövaikutuksella tarkoitetaan suunnitelman tai ohjelman välitöntä ja välillistä vaikutusta Suomessa ja sen alueen ulkopuolella:

- ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen;
- maaperään, vesiin, ilmaan, ilmastoon, kasvillisuuteen, eliöihin ja luonnon monimuotoisuuteen;
- yhdyskuntarakenteeseen, rakennettuun ympäristöön, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön;
- luonnonvarojen hyödyntämiseen;
- sekä edellä mainittujen tekijöiden keskinäisiin vuorovaikutussuhteisiin.

MAL 2023 -suunnitelman vaikutusten arviointia varten on tunnistettu ne teemat, joihin suunnittelulla todennäköisesti vaikutetaan. SOVA-lain mukainen ympäristöarviointi on sisällytetty osaksi MAL-suunnitelman arviointikokonaisuutta (luku 4.3.). Arvioinnin aikana tuotettiin tietoa suunnitelman toimenpiteiden vaikutuksista suhteessa vertailupohjaan, joka kuvaa seutua vuoden 2040 tilanteessa, jossa vain rakenteilla olevat ja päätetyt hankkeet on toteutettu. Arvioinnissa keskityttiin suunnitelman vaikutuksiin Helsingin seudulla sekä tuotiin esiin keskeisiä seudun ulkopuolelle kohdistuvia vaikutuksia.

SOVA-laki edellyttää myös, että yleisölle on tarjottava tietoa sekä mahdollisuus antaa palautetta arvioinnista ja suunnittelusta. MAL 2023 -arviointiohjelma on ollut lausunnoilla SOVA-kuulutuksen aikana (30.8.-10.10.2021). Sidosryhmien ja yleisön sekä SOVA-viranomaisen (Uudenmaan ELY-keskus) ja keskeisten ministeriöiden lausunnot on huomioitu valmistelussa. MAL 2023-suunnitelmaluonnos on nähtävillä ja lausunnoilla 3.4.–25.5.2023 ja vaikutusten arviointiselostus 17.4.–25.5.2023, jolloin yleisöllä ja sidosryhmillä on mahdollisuus antaa niistä kannanotto tai lausunto. MAL-suunnittelun aikaista viestintää ja vuorovaikutusprosessia on kuvattu tarkemmin luvussa 5.

4.2 Vaikutusten arviointi osana suunnittelua

MAL-suunnittelua tehdään laajana seudullisena yhteistyönä. MAL 2023 -suunnitelman ja vaikutusten arvioinnin ohjelmointi ja vaiheet on esitetty kuvassa 9. MAL 2023 -suunnitelman laadinta käynnistyi vuonna 2020 MAL-puiteohjelman laadinnalla. Puiteohjelmassa on kuvattu MAL 2023:n lähtökohdat, keskeiset näkökulmat, organisointi ja valmistelun vaiheet.

MAL-suunnitelman vaikutusten arvioinnin lähtökohtana toimi vaikutusten arviointiohjelma sekä SOVA-kuulutuksen (30.8.-10.10.2021) aikana saatu palaute sidosryhmiltä ja yleisöltä sekä SOVA-viranomaisen (Uudenmaan ELY-keskus), keskeisten ministeriöiden ja muiden viranomaisten lausunnot.

MAL 2023 -suunnitelman visio, tavoitteet, tavoitetasot ja arviointikokonaisuudet päätettiin vuosien 2021 ja 2022 aikana. Samaan aikaan päätettiin myös suunnitelman vaikutusten arviointiohjelmasta.

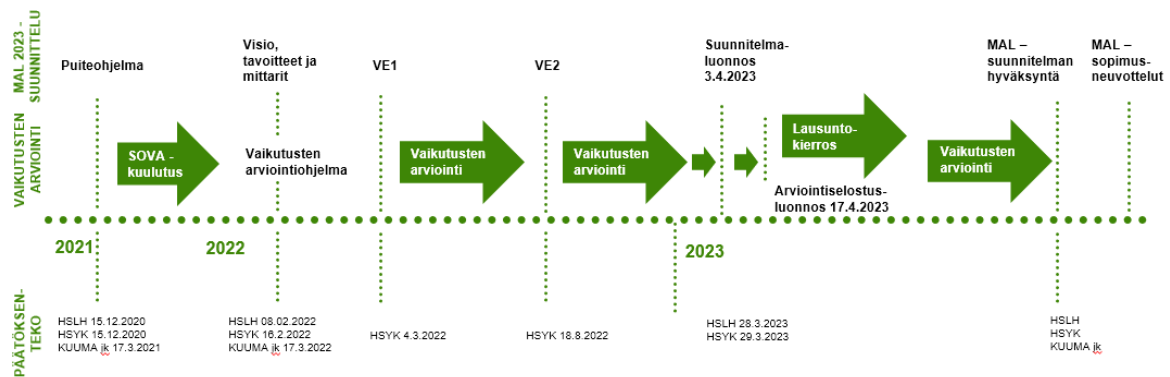
SOVA-lain mukaista vaikutusten arviointia tehtiin systemaattisesti koko suunnitteluprosessin ajan siten, että arviointi ohjelmoitiin keskeiseksi osaksi suunnitelman valmistelua ja kehittämistä. Kummastakin MAL 2023 -suunnitelmaversiosta (VE1 ja VE2) tehtiin sen valmistuttua kattava ja suunnitelman tarkkuustasoa vastaava vaikutusten arviointi. Suunnitelmaluonnoksen valmistuttua keväällä 2023 vaikutusten arviointi päivitettiin keskeisiltä osin. Vaikutusten arvioinnin tulokset päivitettiin myös lausuntokierroksen jälkeen päätöksentekoon lähtevästä suunnitelmasta elokuussa 2023.

MAL 2023 -suunnitelman ensimmäisen suunnitelmaversion (VE1) valmistelu käynnistyi vuoden 2021 lopulla. Ensimmäinen vaikutusten arviointikierros käynnistyi maaliskuussa 2022 ensimmäisen luonnosversion hyväksynnän jälkeen. Arviointitiedolla tuettiin suunnittelukokonaisuuden teemojen sekä tavoitteiden saavuttamisen kannalta olennaisten vahvuuksien ja kehittämiskohteiden hahmotamista seuraavaa suunnitelmaversiota varten. Vaikutusten arvioinnin ja siitä saatujen suositusten pohjalta työstettiin toista suunnitelmaversiota (VE2), joka valmistui elokuussa 2022. MAL 2023 -suunnitelman toisesta suunnitelmaversiosta (VE 2) tehtiin laaja vaikutusten arviointikierros alkusyksystä 2022. Suunnitelmaluonnosta muokattiin syksyn 2022 aikana vaikutusten arvioinnin tulosten sekä yhteiskokouksista ja luottamushenkilötilaisuudesta saadun palautteen perusteella. Poliittisessa käsittelyssä tehtiin vielä muutoksia MAL 2023 -suunnitelmaluonnokseen alkuvuodesta 2023. MAL 2023 -suunnitelmaluonnos lähetettiin lausunnoille 3.4.2023, jonka jälkeen päivitettiin vaikutusten arvioinnin keskeiset tulokset. Vaikutusten arviointiselostus lähetettiin lausunnoille päivitysten jälkeen 17.4.2023.

Suunnitelman vaikutusten arviointia on tehty tiiviissä yhteistyössä. Arviointitiedon tuottamiseen ja johtopäätöksen työstämiseen osallistui kuntien, Helsingin seudun liikenteen (HSL), Helsingin seudun ympäristöpalveluiden (HSY), Uudenmaan liiton ja valtion asiantuntijoita. Lisäksi työssä hyödynnettiin MAL-prosessin ulkopuolisia asiantuntijoita. Arvioinnin tuloksia on käsitelty useaan otteeseen sidosryhmien kanssa yhteiskokouksissa ja arvioinnin työpajoissa prosessin aikana (luku 5).

HSL:n hallitus (HSLH) ja Helsingin seudun yhteistyökokous (HSYK) hyväksyivät MAL 2023 -suunnitelmaluonnoksen lähettämisen lausunnoille maaliskuussa 2023. Lopullinen MAL 2023 -suunnitelma valmisteltiin päätöksentekoon saadut lausunnot huomioiden. Myös arviointiselostus päivitettiin valmiin suunnitelman mukaiseksi ja lausuntojen sekä yleisöltä ja sidosryhmiltä saadun palautteen perusteella.

MAL 2023 -suunnitelma ja sen vaikutusten arviointi on tarkoitus hyväksyä HSL:n hallituksessa, HSYK:ssa ja KUUMA-johtokunnassa syksyllä 2023.

Kuva 9. Suunnittelun ja vaikutusten arvioinnin aikataulu ja ohjelmointi

4.3 MAL-suunnitelman vaikutusten arviointi

Vaikutusten arviointi on keskeinen osa Helsingin seudun MAL-suunnitelman valmistelua. Arvioinnin avulla varmistetaan, että suunnitellut keinot ovat vaikutuksiltaan tehokkaita ja vievät Helsingin seutua haluttuun suuntaan. MAL 2023 -suunnitelma on rakentunut arvioinnin kanssa vaiheittain, jolloin arviointitiedolla on voitu tukea suunnitelman kehittämistä. Suunnittelun ja vaikutusten arvioinnin tarkasteluvuosi on 2040.

4.3.1 Vaikutusten arviointikehikko

MAL-suunnitelmalla on toteutuessaan laaja kirjo vaikutuksia. Vaikutusten arviointikehikkoon (kuva 10) on koottu osa-alueita, joihin MAL-suunnitelmalla on todennäköisesti merkittäviä vaikutuksia, sekä lain edellyttämiä aihepiirejä. Arviointikehikon lähtökohtana ovat SOVA-laki, MAL 2019 -suunnitelman vaikutusten arviointi sekä MAL 2023 -puiteohjelma.

Arviointikehikko antaa raamit vaikutusten arvioinnille. Kehikko on ollut tukena arvioinnin kokonaisuuden jäsentelyssä ja koostamisessa sekä ohjannut suunnitelman asiantuntija-arvioinnin tekemistä. Vaikutusten arvioinnin aikana on luotu kokonaiskuva MAL 2023 -suunnitelman vaikutuksista suhteessa suunnitelmalle asetettuihin tavoitteisiin sekä niihin vastaaviin arviointikehikon osa-alueisiin, mukaan lukien SOVA-lain velvoitteet.

HIILINEUTRAALI	HYVINVOIVA	MENESTYVÄ
Kasvihuonekaasupäästöt	Asuntojen määrä, monipuolisuus ja sijainti	Yhteiskuntataloudellinen tehokkuus
Hiilinielut ja -varastot	Palvelutarjonta	Julkistaloudelliset vaikutukset
Energiankulutus	Liikkumismahdollisuudet	Kasautuminen
Resurssitehokkuus	Liikkumiskustannukset	Liikenteen ja maankäytön välinen yhteys
Yhdyskuntarakenne	Lähivirkistys	Laajemmat yhdyskuntataloudelliset vaikutukset
Liikkumistarve ja kestävät liikkumismuodot	Alueellinen eriytyminen	Kilpailukyky ja puitteet elinkeinoelämälle
Luonnon monimuotoisuus	Terveyshyödyt ja hyvinvointi	Kansainvälinen kilpailukyky
Maisema ja rakennettu ympäristö	Liikenteen lähipäästöille ja melulle altistuminen	Asuntomarkkinoiden toimivuus
Vesistöt	Liikenneturvallisuus	Työmarkkinoiden toimivuus
Sopeutuminen	Elinympäristö ja viihtyisyys	Seudun sisäinen ja ulkoinen saavutettavuus
	Hiljaiset ja haavoittuvat väestöryhmät	Arjen sujuvuus ja muut vetovoimatekijät, kuten terveys ja turvallisuus

Kuva 10. MAL 2023 -vaikutusten arviointikehikko

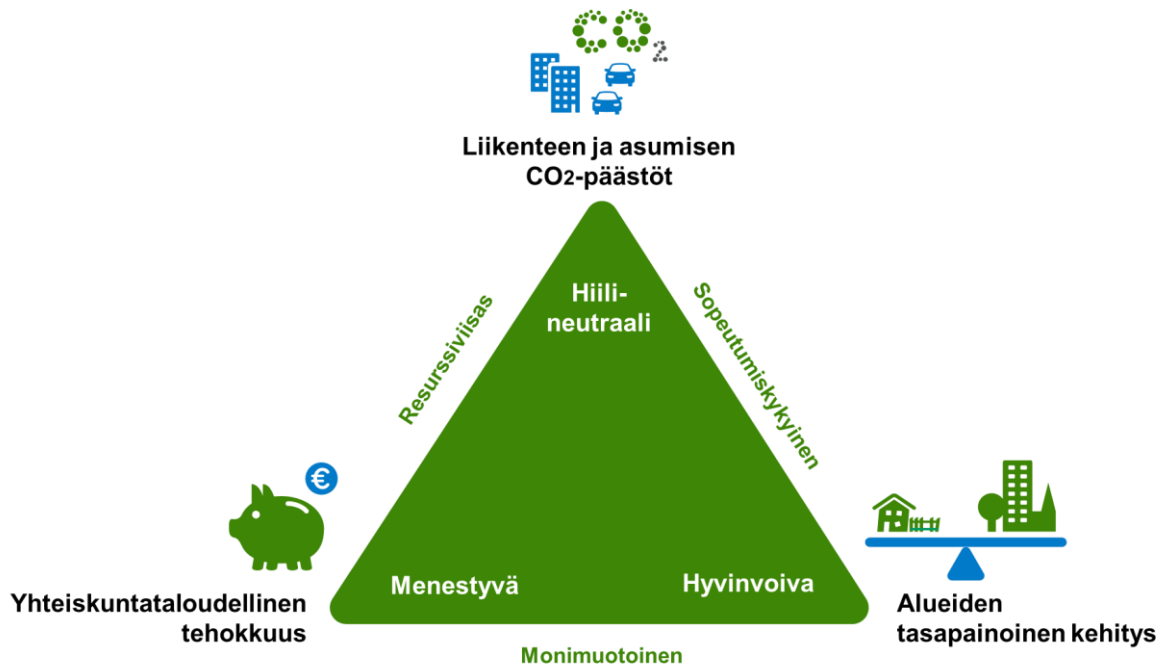
Hiilineutraali-tavoitteen osalta arvioidaan suunnitelman vaikutuksia ilmastonmuutoksen hillintään ja sopeutumiseen sekä luontoa säästävän yhdyskuntarakenteen kehitykseen. Keskeisiä painopisteitä ovat seututason hiilidioksidipäästöjen, hiilinielujen ja -varastojen, asumisen energiankulutuksen sekä liikkumistarpeiden ja kestävästä liikkumisesta teemat.

Hyvinvoiva-tavoitteen osalta tarkastellaan alueiden eriytymisen, liikkumisen sekä terveyden ja liikenneturvallisuuden teemoja. Suunnittelussa ja arvioinnissa tärkeänä teemana on asuntotuotannon sekä palveluiden sijoittumisen vaikutukset alueiden tasapainoiseen kehitykseen, sekä liikenteen terveys- ja turvallisuusvaikutukset.

Menestyvä-tavoitteen osalta tuotetaan tietoa suunnitelman yhteiskuntataloudellisuudesta sekä vaikutuksista taloudelliseen tuottavuuteen ja julkistalouteen. Myös kansainvälinen kilpailukyky on tunnistettu keskeiseksi teemaksi, johon vaikuttaa moni kehikon muista teemoista kuten asunto- ja työmarkkinoiden toimivuus, ulkoinen saavutettavuus, kasautuminen ja arjen sujuvuus.

4.3.2 Päättävöitteiden arviointikokonaisuuget

MAL-suunnitelman päättävöitteille on määriteltö tavoitteita vastaavat keskeiset arviointikokonaisuuget ja tavoitetasot vuodelle 2040 (kuva 11). Arviointikokonaisuuksiin on nostettu arvioinnin osa-alueet, joihin MAL-suunnitelman maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnittelulla voidaan merkittävimmin vaikuttaa. Arviointikokonaisuuksia muodostettaessa on pyritty mahdollisimman selkeisiin ja yleisillä menetelmillä toistettaviin tarkasteluihin, jotka mahdollistavat eri suunnitelmavaihtoehtojen vertailun. Tavoitetasoilla konkretisoidaan suunnitelman päättävöitteitä sekä mahdollistetaan suunnitelmaratkaisuiden ja toimenpiteiden systemaattinen vaikutusten arviointi iteroivan prosessin aikana.

Kuva 11: MAL 2023 -päättävöitteitä vastaavat arviointikokonaisuudet

Arviointikokonaisuuksien ja asetettujen tavoitetasojen avulla luodaan käsitys MAL 2023 -suunnitelman päättävöitteiden saavuttamisesta. Vaiheittaisen suunnittelun aikana on seurattu suunnitelmaratkaisuiden sekä toimenpiteiden riittävyttä asetettuihin tavoitetasoihin verraten. Suunnitelman vaikutuksia on tarkasteltu suhteessa vertailupohjaan sekä nykytilaan ja tehty suosituksia seuraavan version suunnittelua varten. Alla on kuvattu tarkemmin arviointikokonaisuuksien laskentamenetelmiä ja taustaoletuksia. Arviointikokonaisuuksia on kuvattu myös liitteen 1 arviointikorteilla.

4.3.3 Hiilineutraali: Liikenteen ja asumisen CO₂-päästöt

Tavoite: Liikenteen CO₂-päästöt ovat lähellä nollaa vuoteen 2040 mennessä. Lisäksi kestävän yhdyskuntarakenteen ja liikenteen yhteensovittamisessa seudun henkilöautoliikenteen päästöt vähenevät sopusoinnussa kansallisten päästötavoitteiden kanssa.

Toimenpiteiden vaikutuksia liikenteen CO₂-päästöihin on tarkasteltu tieliikenteen yksikköpäästökertoimien ja liikennesuoritteiden avulla. Liikenteen päästöjen vähentyminen tavoitteiden mukaisesti lähelle nollaa vuonna 2040 edellyttää, että joko moottoriajoneuvojen yksikköpäästökertoimen ja/tai moottoriajoneuvoliikenteen suorite on lähellä nollaa. Helsingin seudun yksikköpäästökertoimet on johdettu vuoden 2021 kansallisesta perusennusteesta huomioiden seudun kehityksen ominaispiirteet luvun 3.3.3 mukaisesti.

Tieliikenteen suoritteiden eli ajettujen kilometrien määrän kasvu lisää liikenteestä syntyviä päästöjä. MAL-suunnitelmalla voidaan vaikuttaa kestävien liikkumismuotojen ja henkilöautoliikenteen suoritteisiin erilaisilla yhdyskuntarakenteen ja liikennejärjestelmän kehittämisen toimenpiteillä. Ajettuihin kilometreihin vaikuttavat muun muassa seudun yhdyskuntarakenteen sekoittuneisuus ja tiiviys, matkaketjujen toimivuus, eri kulkumuotojen matka-ajat, hinnat ja matkojen sujuvuus, joukkoliikenteen palvelutaso sekä kävelyn ja pyöräilyn mahdollisuudet.

MAL-suunnittelun ja vaikutusten arvioinnin kannalta keskeisiä liikenteen päästövähennystavoitteita on käsitelty luvussa 6.2.1.

Tavoite: Asumisen kokonaisenergiankulutus laskee vuoteen 2040 mennessä kuntien omien hiilineutraaliustavoitteiden mukaisesti.

Arvioinnin aikana on valmisteltu skenaariotarkastelu [asumisen CO₂ -päästöjen kehityksestä Helsingin seudulla](#). Työssä on arvioitu seudun kuntien energiantarpeen, lämmitysmuotojen sekä energian käytön ja uudisrakentamisen päästöjen kehitystä vuoteen 2040. MAL-suunnitelman asumisen energiankulutuksen päätavoitteen saavuttamista on mitattu ostoenergian tarpeen kehityksellä, joka kuvaa, kuinka paljon energiaa hankitaan rakennukseen esimerkiksi sähköverkosta, kaukolämpöverkosta ja uusiutuvan tai fossiilisen polttoaineen sisältämänä energiana. Kokonaisenergiankulutuksesta poiketen se ei siis pidä sisällään rakennuksissa tuotettua uusiutuvaa omavaraisenergiaa. Seututason tavoitteena on, että MAL-suunnitelman toimenpiteillä ostoenergian tarve laskee vuoteen 2040 mennessä nykytilasta (12500 GWh) seudun kasvusta huolimatta. Selvityksessä on arvioitu ostoenergian tarpeen nykytilaa sekä tarvetta vuonna 2040. Asumisen ja asuinrakentamisen ilmastovaikutuksia on arvioitu osana MAL-suunnitelman toimenpiteiden laadullista asiantuntija-arviointia.

4.3.4 Hyvinvoiva: Alueiden tasapainoinen kehitys

Arviointikokonaisuus kuvaa elinympäristön laadullisen kehittämisen vaikutusta alueiden tasapainoiseen kehitykseen. Tavoitteena on suunnitelman kannustava vaikutus (neliportaisen luokittelun 3. taso)

Alueiden tasapainoista kehitystä arvioidaan useamman tarkastelun arviointikokonaisuutena. Tärkeimmiksi MAL-työkaluiksi on tunnistettu asuntokannan monipuolisuuden ja hyvään saavutettavuuteen sekä alueiden vetovoimaisuuden parantamiseen liittyvät toimet. Arviointi perustuu keskeisten toimenpiteiden, kuten asumisen laadun, asuinalueiden saavutettavuuden parantamisen ja palveluiden sekä lähiluonnon turvaamisen tarkasteluun yhdessä väestöä kuvaavan sosioekonomisen yhdistelmäindikaattorin kanssa. Tavoitetasoksi on määritetty neliportaisen luokittelun 3. taso ”kannustava” (kuva 12). Arvioinnissa on tuotu esiin myös ristiriitaisia vaikutuksia.

Ristiriitainen vaikutus	Vähäinen	Mahdollistava	Kannustava	Vahva vaikutus
-------------------------	----------	---------------	-------------------	----------------

Kuva 12: Alueiden tasapainoisen kehityksen portaittainen luokittelu

4.3.5 Menestyvä: Yhteiskuntataloudellinen tehokkuus

Mittari kuvaa saavutettavuuden parantumisesta koituvaa hyödyn muutosta ja järjestelmätason kustannustehokkuutta: ylittävätkö hyödyt kustannukset. Tavoitetasona on, että suunnitelman toimenpiteiden ja maankäytön tehokkuuden tuottamien hyötyjen ja järjestelmätason kustannuksien suhde on yli 1.

MAL 2023 -suunnitelmalla pystytään vaikuttamaan resurssien käytön tehokkuuden kautta seudun menestykseen. Suunnittelun keskeinen kysymys on, miten rajalliset resurssit pystytään

kohdistamaan kustannustehokkaasti siten, että niistä saadaan paras mahdollinen hyöty seudulle. Menestyvän ja taloudellisesti kestävä seudun keskiössä on toimiva ja tehokas liikennejärjestelmä, joka johtaa saavutettavuuden ja sujuvuuteen parantumiseen niin asukkaiden kuin elinkeinoelämän näkökulmasta.

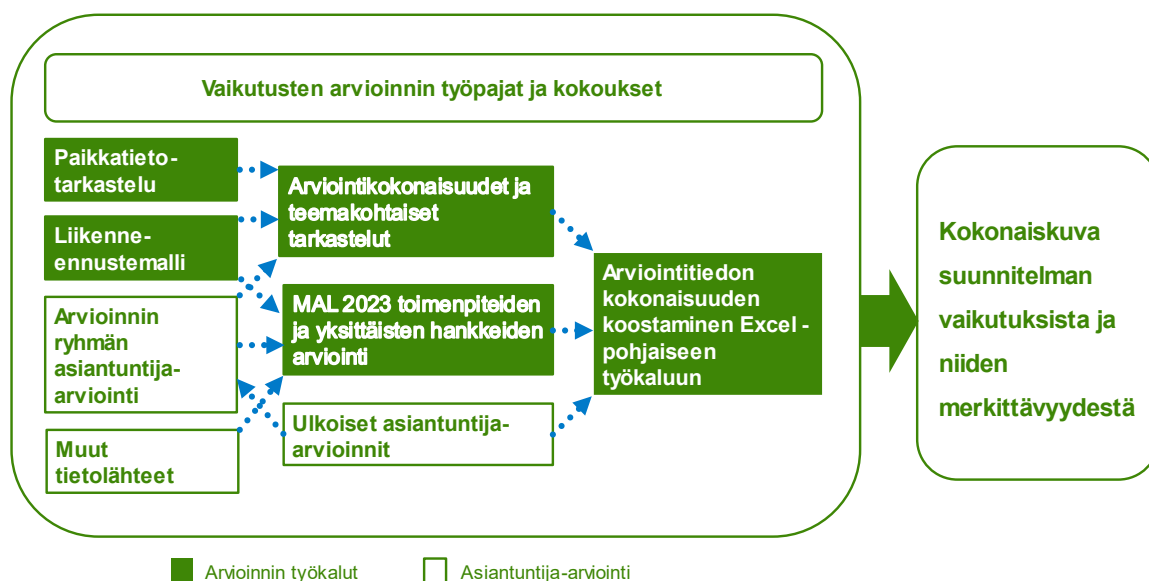
Hyöty-kustannusanalyysi on hanketason vaihtoehtovertailussa laajasti käytetty menetelmä, jota on kehitetty palvelemaan paremmin myös järjestelmätason toimenpiteiden valintaa. Mittariarvo on kokonaishyödyn (hyödyt – haitat) ja kokonaiskustannuksen suhde. Hyödyt muodostuvat sekä käyttäjähäyödyistä (matka-aika- ja rahastäästöistä sekä palvelutasomuutoksista), julkistaloushyödyistä (lippu- ja verotulojen muutoksista, operointi- ja ylläpitokustannussäästöistä) että ulkoisvaikutuksista (ympäristö- ja onnettomuusvaikutuksista).

Analyysi pohjautuu keskeisimmiltä osin Helsingin seudun työssäkäyntialueen liikenne-ennustejärjestelmällä (Helmet) tuotettuihin matkustaja- ja ajosuoritteisiin, matka-aikoihin sekä Väyläviraston *Tie- ja rautatieliikenteen hankearvioinnin yksikköarvot 2018* mukaisiin yksikköarvoihin. Hankearviointiohjetta on MAL 2019 -suunnitelman vastaavan laskelman jälkeen päivitetty niin, että korkea hyöty-kustannussuhde on yleisesti vaikeampi saavuttaa. Erityisesti henkilöautoliikenteen osalta vaikutusten arviointi tapahtuu melko karkealla tasolla. Henkilöautoliikenteen ulkoisvaikutukset arvioidaan ajosuoritepohjaisesti eri tietyytyille, mutta huomioimatta mm. liittymien tai ajonopeuden vaikutusta liikennemeluun, ilmasto- tai lähipäästöihin.

Vaikutusten luotettavuutta vuoden 2040 tilanteessa rajoittaa esimerkiksi vuoden 2016 tilanteen mukaisen yksikköpäästöjen käyttö tulevaisuuden tarkasteluskenarioissa. Arvioitujen käyttövoimamuutosten ja ajoneuvokannan uudistumisen oletetaan merkittävästi pienentävän henkilöautoliikenteen yksikköpäästöjä vuoteen 2040 mennessä. Yksikköpäästöjen pieneneminen arvioinnissa hyödynnettyihin arvoihin nähden supistaa henkilöautoliikenteen kulkutapaosuuden laskusta päästöjen osalta syntyviä ympäristöhyötyjä. Liikenteen käytettyjä yksikköarvoja nopeampi sähköistyminen vaikuttaa myös henkilöauton käytöstä koituviin rahallisiin kustannuksiin ja liikenteestä kerättäviin veroihin.

4.3.6 Vaikutusten arvioinnin menetelmät

MAL 2023 -suunnitelman vaikutusten arvioinnin menetelmien kokonaisuus on esitetty kuvassa 13. Arvioinnin aikana on tehty teemakohtaisia tarkasteluita, yksittäisten toimenpiteiden ja hankkeiden arviointia sekä ulkoisia asiantuntija-arviointia MAL-suunnitelmasta. Arvioinnissa on hyödynnetty Helsingin seudun työssäkäyntialueen Helmet liikenne-ennustejärjestelmää sekä tehty paikkatietotarkasteluja. Arvioinnin tulokset on tuotu yhteen asiantuntija-arvioinnissa siten, että lopputuloksena muodostetaan kokonaiskuva suunnitelman vaikutuksista ja vaikutusten merkittävydestä.

Kuva 13. MAL 2023 -suunnitelman vaikutusten arvioinnin menetelmät

Teemakohtaiset tarkastelut linkittyvät kiinteästi arviointikehikossa (luku 4.3.1) tunnistettuihin keskeisiin arvioinnin osa-alueisiin. Tarkastelut voivat kuvata vaikutuksia useammalla kehikon osa-alueella. Esimerkiksi saavutettavuuden tarkastelut linkittyvät vahvasti sekä sosiaalisiin että taloudellisiin vaikutuksiin. Toisaalta eri tarkastelujen tietoja yhdistelemällä voidaan tehdä arviointia suunnitelun kannalta keskeisistä osa-alueista. Teemakohtaisia tarkasteluja on tunnistettu noin 40 (kuva 14), joihin kuuluvat päätavoitteita vastaavat arviointikokonaisuudet näkyvät korostettuna. Tarkasteluissa on hyödynnetty Helmet liikenne-ennustemallia sekä paikkatietoanalyseja ja laadullista asiantuntija-arviointia. Liitteen 1 arviointikorteilla kuvataan teemakohtaisten tarkasteluiden tulokset, kohdentuminen, vaikutuskeinot, pääasialliset menetelmät ja tausta-aineistot.

Ilmastovaikutukset	Hyvinvointi, terveys ja turvallisuus	Taloudelliset vaikutukset	Saavutettavuus ja kulkutavat
Liikenteen CO₂-päästöt	Alueellisen eriytymisen hillintä	Yhteiskuntataloudellinen tehokkuus	Kestävien kulkutapojen osuus
Maankäytön vaikutukset hiilinieluihin ja -varastoihin	Palvelujen saavutettavuus	Operointi-, ylläpito- ja investointikustannukset	Työvoimasaavutettavuus
Asumisen ja rakentamisen ilmastovaikutukset	Lähivirkistysalueiden saavutettavuus	Julkistaloudelliset rahoitusvirrat liikenteeseen	Työpaikkojen sijoittuminen kestävän liikkumisen vyöhykkeille
Henkilöautotiheys	Aktiivisen liikkumisen terveyshyödyt	Työpaikkojen kasautuminen	Saavutettavuus asukkaiden näkökulmasta
Muut SOVA-lain mukaiset ympäristötarkastelut	Liikenneonnettomuudet	Joukkoliikenteen lippuhintavaikutukset	SAVU-vyöhykkeet
Luonnonvarojen käytön kehitys	Liikennemellulle altistuminen	Maankäytön sijoittuminen	Liikkumisen ja asumisen kustannukset
Suojelu- ja viheralueiden sekä ekologisten yhteyksien tarkastelu	Liikenteen lähipäästöille altistuminen	Asuntotuotannon kohdistuminen ensisijaisesti kehitettävälle vyöhykkeille	Saavutettavuus eri väestöryhmissä (tulot & ikä)
Maisema-alueiden ja rakennetun ympäristön tarkastelu	Moottorijajoneuvoliikenteen km-suorite	Täydennysrakentamisen osuus	Tieliikenteen ruuhkaisuus
Vesistöjen tarkastelu		Uusien asukkaiden sijoittuminen raideliikenteen piiriin	Keskusten väliset yhteydet
Ilmastonmuutokseen sopeutuminen		Saavutettavuuden ja maankäytön tehokkuuden välinen yhteys	Kuljetuskustannukset
Vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen ja ekosysteemipalveluihin			Henkilö- ja tavaraliikenteen kansainväliset ja valtakunnalliset liikenteen solmupisteet

Kuva 14. MAL 2023 -vaikutusten arvioinnin teemakohtaiset tarkastelut

Vaikutusten arvioinnissa tuotetaan tietoa MAL-suunnitelman toimenpiteiden sekä investointiohjelman sisältämien liikennehankkeiden vaikutuksista suhteessa suunnitelmalle määriteltyihin pääta-voitteisiin. Jokaisen suunnitelmaversioiden valmistuttua sen sisältämät toimenpiteet ja linjaukset on viety arviointitietoa kokoavaan arviointitaulukkoon. Arviointiryhmä on tuottanut taulukkoon asiantuntija-arviota toimenpiteiden vaikutuksista suunnitelmalle asetettuihin tavoitteisiin sekä arviointikehikon teemoihin peilaten. Arvioinnissa on kirjattu ylös toimenpiteiden vaikutuksia, alueellista ja väestöryhmittäistä kohdentumista, keskeisiä epävarmuuksia sekä syötteitä seuraavan suunnitelmaversioiden valmisteluun. Asiantuntija-arvioinnin tukena on hyödynnetty teemakohtaisten tarkasteluiden tuloksia. Toisen suunnitelmaluonnoksen (VE2) toimenpiteiden arvioinnin tulokset on esitetty liitteessä 2.

Toimenpiteiden asiantuntija-arviointia on täydennetty ulkoisilla asiantuntija-arvioinneilla teemoista, jotka ovat keskeisiä MAL-suunnitelman vaikutusten arvioinnissa, ja joiden osalta on haluttu syventää arviointitietoa. Ulkoiset asiantuntijat tarkastelivat MAL-suunnitelman vaikutuksia sekä suunnitelmalle asetettujen tavoitteiden saavuttamista oman teemansa näkökulmasta. Ulkoisten asiantuntija-arviointien tuloksia on esitetty liitteillä 3. MAL 2023 -suunnitelman ulkoisten arviointien teemoja ovat vaikutukset eri väestöryhmien liikkumiseen (liite 3.1), joukkoliikennemyönteinen maankäyttö (liite 3.2), hiilinielut ja -varastot (liite 3.3), alueiden tasapainoinen kehitys (liite 3.4) sekä maankäytön ja liikenteen vuorovaikutus (liite 3.5). Asiantuntija-arviot on tehty toisesta suunnitelmaversiosta (VE2).

4.3.7 Helsingin seudun työssäkäyntialueen liikenne-ennustejärjestelmä

HSL ylläpitää Helsingin seudun työssäkäyntialueen liikenne-ennustejärjestelmää (HELMET-malli). HELMET-malli on tärkeä MAL-suunnittelun ja vaikutusten arvioinnin työkalu, jonka avulla pyritään ennustamaan ihmisten liikkumista eri skenaarioissa. Ennusteiden avulla saadaan käsitys miten eri suunnitelmaversiot ja niiden toimenpiteet sekä maankäyttö vaikuttavat suhteessa asetettuihin tavoitetasoihin. Ennusteiden avulla on tuotettu useat vaikutusten arvioinnin mittarien arvot sekä vertailtu liikennehankkeita keskenään prosessin eri vaiheissa. Ennustejärjestelmä toimii vaikutusten arvioinnin keskeisenä työkaluna, sillä se kuvaa sekä maankäytön muutosten että liikennejärjestelmän toimenpiteiden vaikutuksia liikkumiseen.

Ennustemallilla voidaan tehdä tarkasteluita, joissa on muutettu mallin tarvitsemia lähtötietoja (maankäyttö, liikennejärjestelmä, kustannukset ym.). Näin voidaan arvioida suunnitelman aiheuttamia muutoksia. Tällöin oletetaan, että ennustevuonna ihmiset tekevät valintansa samoilla perusteilla eli arvostavat mm. matka-aikaa samalla tavalla. Erot perustuvat muutoksiin esim. asukasmäärissä, ikäjakautumassa, kustannustasossa ja liikennejärjestelmässä.

Ennustemalliin liittyy epävarmuuksia, joista MAL-työn kannalta keskeisimmät ovat:

- Mittarit huomioivat ainoastaan sellaiset toimenpiteet, joita voi kuvata numeerisesti.
- Ennustejärjestelmän aluejako on joissain tapauksissa liian karkea, mikä vaikuttaa toimenpiteiden kuvauksen tarkkuuteen.
- Joidenkin toimenpiteiden vaikutukset kulkutapaosuuksiin ovat todennäköisesti ennusteessa hieman liian pieniä (mm. liikenteen hinnoittelun vaikutus), mikä johtuu mallin yksinkertaistuksista.
- Ennustejärjestelmä pohjautuu vuoden 2018 HSL:n liikkumistutkimuksen liikkumiskäyttäytymiseen. Sen vuoksi ennustejärjestelmä ei huomioi liikkumisen murroksia kuten etätyön

lisääntymistä, kun murros johtuu jostain liikennejärjestelmän ja maankäytön ulkopuolisesta ilmiöstä. Etätyö on kuitenkin huomioitu herkkyystarkasteluissa erillisillä malliparametreilla.

- Vuoden 2040 tilanteessa ruuhkautuva tieverkko lisää mallinnukseen liittyviä epävarmuuksia. Hyvin pienillä autoliikenteen määriin vaikuttavilla tekijöillä voi olla merkittävä vaikutus ennustettuihin matka-aikoihin ruuhkautumisen muuttuessa kaikille tienkäyttäjille.
- Henkilöauton käyttökustannuksen ennustetaan pienenevän vuoteen 2040 mennessä, koska sähköautojen osuus ajoneuvokannasta kasvaa ja sähkö on halvempi energialähde kuin bensiini ja diesel. Tämä johtaa asukasmäärän kasvun ohella henkilöautosuoritteen kasvuun. Henkilöautoilun tulevaisuuden epävarmuutta on pyritty kuvaamaan herkkyystarkasteluissa, joissa autonomistusastetta on joko pienennetty tai suurennettu.

Muita huomioitavia asioita ovat:

- Suunnitelman toimenpiteiden yleispiirteisyys ja epätarkkuus vaikuttavat ennustamiseen. Luotettavia vaikutuksia voidaan käytännössä arvioida vain liikenteen infra- ja hintatoimenpiteistä sekä maankäytön sijoittumisesta.
- Ennustemalli ei huomioi asukaspysäköintihinnoittelua.
- Vertailupohjan sisältö viimeisteltiin keväällä 2022. Sen jälkeen tehtyjä päätöksiä tai muutoksia ei ole huomioitu (esim. linjastomuutokset).

4.3.8 Herkkyystarkastelut

MAL-suunnitelman vaikutusten mittaaminen edellyttää, että pystytään tarpeeksi luotettavasti ennakkoimaan Helsingin seudun kehitystä vuoteen 2040 sekä vertailupohjan osalta että MAL-suunnitelman osalta. Herkkyystarkastelujen tavoitteena on antaa tietoa laskelmiin sisältyvistä epävarmuustekijöistä.

Vaikutusten arvioinnin valmistelun aikana tunnistetut tärkeät epävarmuustekijät ovat: väestö- ja työpaikkamäärien kehitys, autonomistus ja autoilun käyttökustannukset, etätyön yleisyys ja vapaa-ajan matkojen muutokset sekä autojen päästöt. Näihin voidaan MAL-suunnittelulla osittain vaikuttaa, mutta suuri osa kehityksestä on kuitenkin riippumatonta MAL-työstä: ne riippuvat esim. suhdanteista ja ihmisten mieltymysten muutoksista.

Vaikka yksittäiselle tekijälle määriteltäisiin vain muutama taso, tekijöiden yhdistelmistä syntyy suuri määrä mahdollisia skenaarioita. Sen takia on tunnistettu merkittävimmät epävarmuustekijöiden yhdistelmät eli skenaariot. Tarkastelun arvoisiksi skenaarioiksi määriteltiin työn aikana seuraavat:

1. Business-as-usual (perusskenaario, vahva keskittyvä väestön kasvu ja vuoden 2018 liikku- mistutkimuksen liikkuminen)
2. Etätyöskenaario (jatkossakin vähemmän työmatkoja ja enemmän vapaa-ajan matkoja kuin 2018), jossa väestön kasvu hajautuu seudulle
3. Skenaario, jossa autonomistusaste kasvaa nykyisestä (tieverkon ruuhkaskenaario)
4. Skenaario, jossa kasvu keskittyy keskuksiin, autonomistusaste pienenee nykyisestä ja henkilöautoilu vähenee esimerkiksi henkilöautoilun kustannusten noustessa (joukkoliikenteen ruuhkaskenaario)
5. Mini-skenaario (hidastuva väestön kasvu, pienenevä autonomistusaste ja jatkossakin paljon etätyötä)
6. Vertailupohjan osalta tutkitaan skenaariota, jossa seudun väestömäärä on pienempi kuin MAL-suunnitelman toteutuessa (liikennehankkeet vaikuttavat seudun väestön kasvuun).

Autojen päästöistä ja käyttökustannuksista ei tehty herkkyystarkasteluskenaariota, koska lähtö- tona käytetyssä kansallisessa perusennusteessa (Teknologian tutkimuskeskus VTT; Liikenne- ja viestintäministeriö, 2021) ei tullut aiemmasta poiketen mukana päästöskenaarioita.

Mittarit on laskettu perusskenaariolle ja jokaiselle herkkyystarkasteluskenaariolle. Mittarikuvaajissa näytetään perusskenaarion arvo ja herkkyystarkasteluskenaarioiden minimi- ja maksimiarvot. Pää- tavoitteiden toteutumista kuvaavien päämittareiden tavoitetasot on määritetty perusskenaarion ar- voilla ja tavoitteiden täyttymistä mitataan niin ikään perusskenaarion mittariarvoilla.

5 Vuorovaikutus ja viestintä

Lain mukaan Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelmasta on tehtävä ympäristövaikutusten arviointi (laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista: SOVA-laki, 200/2005). SOVA-laki edellyttää vuorovaikutusta: lain mukaan yleisön on saatava tietoja ja sille on annettava mahdollisuus esittää näkemyksensä suunnittelutyön aikana suunnitelmaan ja ympäristövaikutusten arviointiin. Vuorovaikutuksella tarkoitetaan tässä kahden tai useamman tahon tavalla tai toisella tuotettua vuoropuhelua. Viestintä taas painottuu ajantasaiseen tiedotukseen suunnittelun tilanteesta, mikä mahdollistaa osaltaan myös vuorovaikutuksen.

5.1 Vuorovaikutuksen tavoitteena on edistää seudullista yhteistyötä

MAL 2023 -suunnitelman vuorovaikutuksen ja viestinnän päätavoitteena on edistää seudullista yhteistyötä maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnittelussa. Suunnitelmaa valmistelee laaja joukko seudun asiantuntijoita, joiden tietämys ja näkemykset kerätään suunnitelman käyttöön. Suunnitelmasta tehdään poliittiset päätökset, joiden pohjalta seutua kehitetään.

MAL 2023 -suunnitelman vuorovaikutuksen ja viestinnän tavoitteena ovat sitoutuneet ja hyvin informoidut osalliset. Vaikutusten arviointi vaatii jatkuvaa vuorovaikutusta suunnitteluun osallistuvien kanssa. Vuorovaikutus parantaa arvioinnin laatua ja tukee arvioinnin valmistelua. Vaikutusten arvioinnin valmisteluun liittyvät asiantuntijaryhmät ja niiden rooli on kuvattu alla. Lopussa on kuvattu lisäksi luottamushenkilö- ja asukasvuorovaikutusta.

5.1.1 Vuorovaikutuksen kohderyhmät

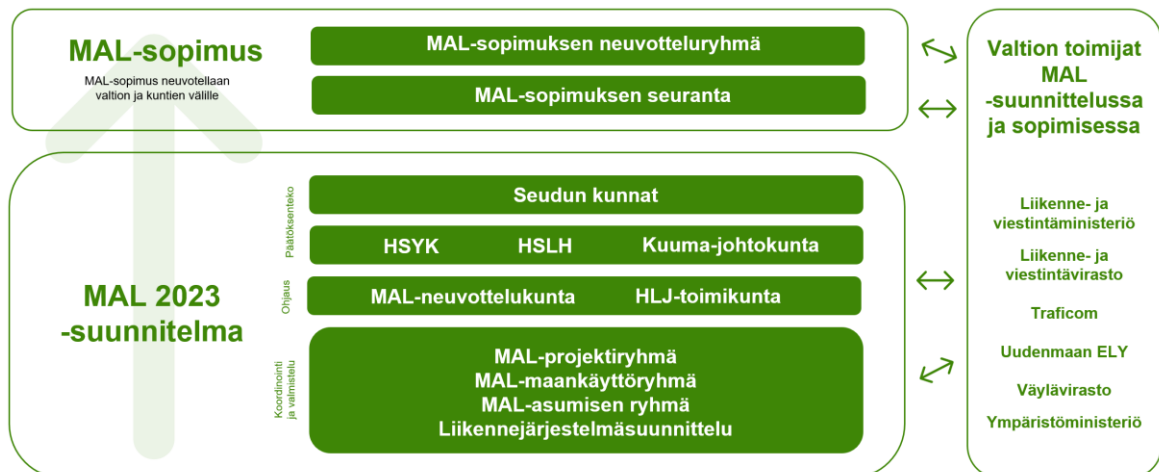
MAL 2023 -suunnitelman vuorovaikutuksen pääkohderyhmiä ovat:

- MAL 2023:n valmisteluun osallistuvat:
 - o MAL-neuvottelukunta
 - o Helsingin seudun liikennejärjestelmätoimikunta, eli HLJ-toimikunta
 - o MAL-projektiryhmä
 - o Asumisen, maankäytön ja liikennejärjestelmän ryhmät sekä muut valmisteluryhmät
 - o Vaikutusten arvioinnin ja seurannan ryhmä
- Päätöksentekijät
 - o Helsingin seudun luottamushenkilöt
 - o Helsingin seudun yhteistyökokous (HSYK), HSL:n hallitus (HSLH) ja KUUMA-johdokunta
 - o Helsingin seudun kuntien ja kuntayhteenliittymien sekä valtion maankäytön, asumisen ja liikenteen parissa työskentelevät asiantuntijat sisältäen MAL-sopimussihteeristön ja elinkeinoelämän edustajat

- o muut viranomaiset ja sidosryhmät, joiden toimintasektoriin MAL 2023 -suunnitelmalla voi olla vaikutuksia
- o eduskunta, ministeriöt ja valtioneuvosto (erityisesti suunnitelman lopputuloksen ja sen pohjalta solmittavan MAL-sopimuksen osalta)
- Kansalaiset ja elinkeinoelämä.

MAL 2023 -suunnitelmaluonnos on valmisteltu vuorovaikutuksessa kuntien ja valtion maankäytön, asumisen ja liikenteen asiantuntijoiden kanssa. Työtä ovat ohjanneet HLJ-toimikunta, jossa on edustajat seudun kuntien sekä valtion liikenne- ja ympäristöviranomaistahoilta ja HSL:stä, sekä MAL-neuvottelukunta, jossa on seudun kuntien johtavat maankäytön ja asumisen asiantuntijat.

MAL 2023 -luonnoksen valmistelussa on panostettu vuorovaikutukseen suunnittelijoiden ja seudun luottamushenkilöiden kanssa. Vuorovaikutukseen on kutsuttu HSL:n hallituksen, HSYK:n ja KUUMA-johtokunnan jäsenet ja varajäsenet. Lisäksi seudun kuntia pyydettiin nimeämään kaupungin-/kunnanvaltuuston kokoon suhteutettu määrä MAL 2023 -luottamushenkilöitä, jotka osallistuivat MAL 2023 -suunnitteluun. Nimettyjä yhteyshenkilöitä oli 2–8 kuntaa kohti, yhteensä seudulla 70.

Kuva 15. MAL 2023 -organisoituminen: kunnat ja kuntayhtymät.

5.1.2 Vuorovaikutus osallisten ja sidosryhmien kanssa

HLJ-toimikunta ja MAL-neuvottelukunta ovat ohjanneet MAL 2023 -suunnittelua. MAL 2023 -suunnitelman ja arvioinnin aineistoja on käsitelty kokouksissa koko prosessin ajan. Vuorovaikutus on toteutunut kokouksissa, työpajoissa ja muissa yhteistyötapaamisissa. MAL-neuvottelukuntaan kuuluu kunkin sopimuskunnan siihen nimeämä johtava maankäyttö- ja asuntotoimen viranhaltija. HLJ-toimikunnassa ovat edustettuina Helsingin seudun 14 kunnan ja Siuntion johtavat liikenteen viranhaltijat sekä edustus HSY:stä, liikenne- ja viestintäministeriöstä, ympäristöministeriöstä, liikenne- ja viestintävirasto Traficomista, Väylävirastosta ja Uudenmaan ELY-keskuksesta.

MAL-neuvottelukunnan ja HLJ-toimikunnan yhteiskokouksia on vuosittain pidetty MAL 2023 -valmistelun ajan 4–6 ja HLJ-toimikunnan omia kokouksia 4–5 sekä vuosittain 1–2 taustatilaisuutta. Yhteiskokousedustajat on kutsuttu mukaan kaikkiin MAL-luottamushenkilötilaisuuksiin.

5.1.3 MAL-projektiryhmä

MAL 2023 -suunnittelun kokonaisuuden hallinnan varmistamiseksi muodostettiin MAL-projektiryhmä, jossa on käsitelty selvitysten, vaikutusten arvioinnin ja vuorovaikutuksen keskeisiä asioita sekä niiden yhteensovittamista. Ryhmä on kokoontunut noin kerran kuussa. Ryhmässä tehdään lisäksi jatkuvaa MAL 2023 -prosessin ja sisällön arviointia valmistelun tueksi.

MAL-projektiryhmä koostuu Helsingin seudun kuntien maankäytön, asumisen ja liikenteen viranhaltijoista. Lisäksi projektiryhmässä on edustus Uudenmaan liitosta, ympäristöministeriöstä, Traficomista, Väylävirastosta ja Uudenmaan ELY-keskuksesta.

5.1.4 Vaikutusten arvioinnin ja seurannan ryhmä

Ryhmä on vastannut MAL 2023 -suunnitelmaversioiden vaikutusten asiantuntija-arvioinnin tuottamisesta sekä tukenut vaikutusten arvioinnin suunnittelua ja valmistelua. Ryhmässä on käsitelty MAL-suunnitelman seuranta ja työstetty seurannan ja arvioinnin kytkemistä entistä paremmin yhteen. Ryhmä koostuu seudun asiantuntijoista ja on kokoontunut tarpeen mukaan noin joka toinen kuukausi kevä- ja syyskaudella suunnitelman valmistelun ajan (2021–2023). Tämän lisäksi kommentointia on tehty Teamsissä, sähköpostilla sekä arvioinnin ja seurannan tekijöiden pienryhmitapaamisissa.

5.1.5 Kokoukset SOVA-yhteysviranomaisen Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa

SOVA-yhteysviranomainen on Uudenmaan ELY-keskuksen Y-vastuualueen viranomainen. Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa on järjestetty suunnitelman laadinnan aikana 2021–2022 kokouksia, joilla on varmistettu arvioinnin lainmukaisuus ja vaikutusten arvioinnin laatu. SOVA-yhteysviranomaisen kanssa järjestettiin viranomaisneuvottelu kesäkuussa 2023 lausuntoajan päätyttyä ja ennen suunnitelman viimeistelyä.

5.1.6 Erilliset asiantuntijakokoukset ja työpajat

Onnistuneen vaikutusten arvioinnin takaamiseksi ja arvioinnin laadun varmistamiseksi on pidetty erillisiä asiantuntijakokouksia ja työpajoja. Vaikutusten arvioinnin asiantuntijatyöpajat järjestettiin arviointikierrosten yhteydessä maaliskuussa 2022 ja syyskuussa 2022. Työpajoissa muodostettiin arvioinnin kokonaiskuvaa sekä suosituksia jatkosuunnitteluun arviointitiedon perusteella. MAL-suunnittelusta pidettiin kolme laajaa työpajaa: joulukuussa 2021, helmikuussa 2022 ja toukokuussa 2022.

5.1.7 MAL-luottamushenkilövuorovaikutus

MAL 2023 -suunnitelman luottamushenkilövuorovaikutukseen osallistuvat HSL:n hallitus, HSYK, KUUMA-johtokunta sekä Helsingin seudun kunnista erikseen nimetyt 70 MAL-luottamushenkilöä. Luottamushenkilöt ovat vaikuttaneet näkemyksillään MAL-suunnitelman tekoon muun muassa luottamushenkilötilaisuuksissa, joita on järjestetty kaikissa tärkeissä suunnittelun vaiheissa.

- Tammikuussa 2021 luottamushenkilöille järjestettiin ensimmäinen MAL 2023 -webinaari, jossa käsiteltiin tulevaa suunnittelukierrosta.
- Syksyllä 2021 järjestettiin kaksi luottamushenkilötilaisuutta, infowebinaari sekä yhteinen vision ja tavoitteiden työstötilaisuus.

- Toukokuussa 2022 järjestettiin MAL-luottamushenkilöseminaari ja työpaja MAL 2023 -suunnitelmaluonnoksesta ja vaikutusten arvioinnista.
- Lokakuussa 2022 järjestettiin MAL-luottamushenkilöseminaari ja työpaja toisesta suunnitelmaversiosta ja sen vaikutusten arvioinnista.
- Huhtikuussa 2023 järjestettiin verkossa avoin esittelytilaisuus lausunnonantajille, johon kutsuttiin myös MAL-luottamushenkilöt sekä kansalaiset.
- Tarpeen mukaan järjestetään myös muita info- ja keskustelutilaisuuksia.
- Maankäytön ja asumisen osalta MAL-suunnitelmasta päättävät Helsingin seudun yhteistyökokous HSYK ja seudun kunnat. Liikennejärjestelmäosion hyväksyy HSL:n hallitus jäsenkuntiensa osalta ja muiden kuntien osalta KUUMA-johtokunta ja asianomaiset kunnat.

5.1.8 Valtio

Valtion viranhaltijat ympäristöministeriöstä, liikenne- ja viestintävirasto Traficomista, Väylävirastosta ja Uudenmaan ELY-keskuksesta osallistuvat MAL-projektiryhmän työskentelyyn. HLJ-toimikunnan työskentelyssä on edellisten lisäksi edustettuna myös liikenne- ja viestintäministeriö.

MAL 2023 -suunnitelma toimii lähtökohtana valtion, kuntien ja HSL:n väliselle MAL-sopimukselle, jossa sovitaan tärkeimmistä lähivuosien maankäytön, asumisen ja liikenteen toimenpiteistä Helsingin seudulla.

MAL-sopimuksen toteutumista seuraa MAL-sopimussihteeristö. Aineiston kokoamisesta ja koordinoinnista vastaa HSY.

5.1.9 Asukkaat ja elinkeinoelämä

Asukkaiden näkemyksiä MAL-suunnittelun tueksi kerättiin MAL-barometrilla, jonka tulokset julkaistiin toukokuussa 2021. Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL-barometri toteutettiin posti- ja nettikyselyn yhdistelmänä 11.1.–16.3.2021 (otos 11 500, vastaajia 3 690, vastausaste 32 %). Barometrissa selvitettiin asukkaiden näkemyksiä ja mielipiteitä asumisesta ja liikenteestä sekä niiden kehittämisestä. Myös koronaepidemian vaikutuksista asumistoiveisiin, liikkumiseen ja etätööhön kysyttiin.

Huhtikuussa 2022 järjestettiin asukastyöpaja, jonka pienryhmissä keskusteltiin asumisen ja liikenteen kysymyksistä. Työpajaan osallistui seitsemäntoista 13–65-vuotiasta Helsingin seudun asukasta, monipuolisesti seudun eri kunnista.

MAL 2023 -suunnittelua on voinut seurata MAL-verkkosivuilla osoitteessa <https://www.hsl.fi/hsl/mal>. MAL-sivuilla julkaistaan uutisia ja blogikirjoituksia suunnittelun etenemisestä ja suunnittelusta voi lähettää palautetta. Verkkosivuilta voi tilata myös suunnittelun ajankohtaisista asioista kertovan MAL-utiskirjeen.

Helsingin seudun Kauppakamarin MAL 2023 -suunnittelun seurantaryhmä on seurannut MAL-suunnitelman valmistelua, ja MAL-valmistelijat ovat pitäneet seurantaryhmän ajan tasalla tärkeistä suunnittelukysymyksistä. Helsingin seudun elinkeinoelämän edustajien näkemyksiä on kerätty myös mm. kyselyjen avulla MAL-osaselvityksiin.

MAL-suunnitelmaluonnoksesta ja sen vaikutusten arvioinnista sai jättää lausuntoja lausuntokierroksen aikana 3.4.–25.5.2023 (vaikutusten arviointi 17.4.–25.5.2023). Tuolloin järjestettiin myös tilaisuus lausunnonantajille.

6 Ympäristön tila ja ympäristötavoitteet

6.1 Helsingin seudun ympäristön tila

Helsingin seudun väestönkasvu ja yhdyskuntarakenteen tiivistyminen ja laajeneminen lisäävät paineita ympäristölle. Uusi maankäyttö ja liikennehankkeet ovat kasvavalla seudulla tulevaisuudessa-kin merkittävä ympäristön tilaa muokkaava tekijä. Helsingin seudulla on kokonsa vuoksi keskeinen rooli myös kansallisten päästötavoitteiden saavuttamisessa. Ympäristön tilaan ja suojeluun vaikuttavia ratkaisuja tehdään kaikilla suunnittelutasoilla, joista MAL-suunnitelma keskittyy etenkin seudullisen tason vaikutuksiin.

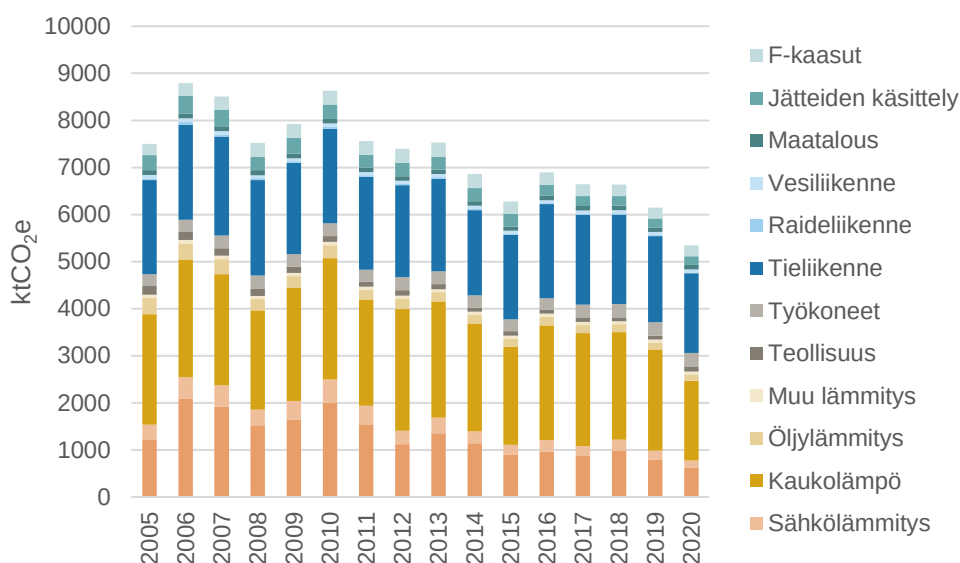
MAL 2023 -suunnitelman vaikutuksia ympäristön tilaan on arvioitu toisen suunnitelmaversion (VE2) pohjalta ja tarkistettu arviointien paikkansa pitävyys myös lausuntokierroksen jälkeen muuttuneesta suunnitelmasta. Ympäristön tilaan merkittävästi vaikuttavat tekijät (maankäytön sijoittuminen ja liikennehankkeet) eivät ole muuttuneet toisen suunnitteluversion jälkeen. SOVA-lain edellyttämien teemojen arvioinnista löytyy tarkempaa tietoa erityisesti liitteestä 1 (Mittarit ja arvioinnit).

6.1.1 Helsingin seudun kasvihuonekaasupäästöjen kehitys

Helsingin seudun kokonaispäästöt olivat vuonna 2020 noin 5400 kt CO₂e ja asukaskohtaiset päästöt noin 3,4 kt CO₂e/ asukas. Seudun kasvihuonekaasupäästöjen kehitys vuosina 2005–2020 on esitetty kuvassa 16. Kokonaispäästöt ovat laskeneet noin 28 prosenttia vuoteen 2005 verrattuna. Merkittävimpiä päästölähteitä ovat kaukolämpö (32 %), tieliikenne (32 %) sekä kulutussähkö (12 %).

Seudun kaukolämmön päästöistä suurin osa muodostuu pääkaupunkiseudulla, jossa kaukolämpö kattaa suurimman osan lämmitystarpeesta ja tuotanto perustuu pitkälti fossiilisiin polttoaineisiin. Kaukolämmön päästöjen vähenemä riippuu pitkälti energiasektorin päästövähennystavoitteiden saavuttamisesta, johon MAL-suunnittelulla ei ole vaikutusta. Helsingin seudun suurimmilla kaukolämpöyrityksillä on tavoitteena tuottaa hiilineutraalia kaukolämpöä vuoteen 2030 mennessä.

Myös tieliikenteen hiilidioksidipäästöistä merkittävä osa syntyy pääkaupunkiseudulla. Asukaskohtaiset päästöt ovat pienimmillään Helsingissä ja muulla pääkaupunkiseudulla ja suurimmat bussiliikenteen kehyskunnissa. Vuonna 2019 Helsingin seudun tieliikenteen CO₂-päästöistä hieman alle kaksi kolmasosaa oli henkilöautojen, kolmasosa kuorma-autojen ja loput pakettiautojen, linja-autojen ja muun liikenteen päästöjä. Seudun tieliikenteen päästöt ovat pääosin vähentyneet vuodesta 2006 muun muassa autojen energiatehokkuuden paranemisen ja polttoaineiden bio-osuuden kasvun vaikutuksesta. Vähenemä on tapahtunut verrattain hitaasti, eivätkä liikenteen päästöt nykyisellään laske asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Kuva 16. Helsingin seudun kasvihuonekaasupäästöt 2005–2020 (SYKE, 2022)

6.1.2 Luonnon monimuotoisuus

[Lajien](#) ja [luontotyyppien](#) tuoreimpien uhanalaisuusarviointien mukaan luonnon monimuotoisuus on Suomessa heikkenevä. Uhanalaisten lajien määrällä mitattuna heikkeneminen on jopa nopeutunut. Uhanalaisten lajien ja luontotyyppien määrä on suurin Etelä-Suomessa, jossa lajimäärä ja maankäytön paineet ympäristölle ovat suurimmat. Keskeisin syy lajien uhanalaistumiseen on elinympäristöjen pirstaloituminen, heikentyminen ja häviäminen. Merkittävimpiä köyhtymisen syitä ovat maan- ja vesienkäytön muutokset, luonnonvarojen liikkakäyttö, ilmastonmuutos, saasteet, ja haitallisten vieraslajien leviäminen.

Metsät ovat keskeisessä roolissa seudun luonnon monimuotoisuuden säilymisen sekä hiilineutraalisuustavoitteiden saavuttamisessa ja ilmastonmuutokseen sopeutumisessa. Suomen uhanalaisista lajeista valtaosa elää metsissä. Metsät ovat myös seudun merkittävimpiä hiilinieluja- ja varastoja. Helsingin seudun vuosittainen metsäkatoala on ollut 2010-luvulla noin 0,2 % eli kaksinkertainen koko maan keskiarvoon nähden. Seudun maankäytön muutosten seurauksena on aiheutunut vuosittain noin 425 hehtaaria metsäkatoa (2012–2018 keskiarvo), joista 257 ha on liittynyt asumiseen ja asuinrakentamiseen. MAL-alueella vuosina 2012–2018 tapahtuneesta metsäkadosta huomattava osuus on syntynyt pientaloalueiden rakentamisesta (23,6 %). Kerrostaloalueiden rakentamisen vaikutus metsäkatoon on ollut vähäisempää (5,1 %) (liite 1, liite 3.3). Seudun kehitys on päästötavoitteiden saavuttamisen sekä luonnon monimuotoisuuden kannalta huolestuttava.

Monimuotoisuuden turvaaminen edellyttää riittävän laajaa, verkostoitunutta ja laadukasta elinympäristöä. Tärkeitä luonnonarvoja ja luontoalueita löytyy seudulla runsaasti myös suojelualueiden ulkopuolelta. Ekologisten yhteyksien säilyminen palvelee luonnon monimuotoisuutta sekä ilmastonmuutokseen sopeutumista mahdollistamalla lajiston siirtymisen uusille elinalueille. Toisaalta hyvin saavutettavat sekä laadukkaat viher- ja virkistysalueet ovat tärkeitä myös ihmisten terveyden ja hyvinvoinnin kannalta.

Helsingin seudun kasvu tulee todennäköisesti vähentämään rakentamattomien viheralueiden määrää. MAL-suunnitelmalla voidaan edistää tiivistä yhdyskuntarakennetta, olemassa olevan rakenteen käyttöä ja täydennysrakentamista, jotka säästävät luontoa rakentamiselta. Luonnon

monimuotoisuutta turvaavia ratkaisuja tehdään myös muilla suunnittelutasoilla, joihin liittyen on laadittu suosituksia vaikutusten arvioinnin pohjalta (taulukko 9).

6.1.3 Vesistöt

Helsingin seudun rannikkovesien tila vaihtelee tyydyttävästä välttävään. Sisäsaaristo on edelleen voimakkaasti rehevöitynyt. Pääosin kotimaisista päästölähteistä, kuten maataloudesta ja haja-asutuksesta syntyvä liiallinen ravinnekuormitus ja sen aiheuttama rehevöityminen ovat koko Uudenmaan rannikolla merkittävin vesien tilaa heikentävä tekijä.

Helsingin seudun järvien ja jokien ekologinen tila on pääosin hyvä tai tyydyttävä. Poikkeuksena ovat Nuksion kansallispuiston vesistöt, jotka ovat osin erinomaisessa kunnossa. Seudulta löytyy myös runsaasti välttävissä ja huonossa ekologisessa tilassa olevia vesistöjä. Vesistöjä kuormittavat seudulla tapahtuva rakentaminen, maatalous ja jätevesien puutteellinen hoito. Jokivesissä havaitaan usein korkeita ravinne- ja bakteeripitoisuuksia valuma-alueilta tulevan kuormituksen vuoksi.

Helsingin seudun kaikkien pohjavesialueiden määrällinen tila on hyvä. Seudun pohjavedet kuuluvat pääosin hyvään kemialliseen luokkaan. Pohjavesialueista noin 23 % on riskipohjavesialuetta, joista noin puolen kemiallinen tila on huono, eli niillä on todettu ympäristölaatunormien ylityksiä.

Helsingin seudun pohjavesialueilla sijaitsee kaupunkeja ja asutuskeskuksia, joissa pohjavettä vaarantavia riskitoimintoja esiintyy. Pohjavesien huonon kemiallisen tilan taustalla ovat pääosin pohjavesimuodostumaan päätyneet torjunta-aineet, liuottimet, sekä muun muassa liikenteen suolauksesta syntyvät korkeat kloridipitoisuudet. Pohjavesien suojelutoimenpiteistä huolimatta vesien tilanne on useimmilla pohjavesialueilla pysynyt samana.

6.1.4 Ilmanlaatu

Helsingin seutu on ilmanlaadultaan puhdas Euroopan muihin suurkaupunkeihin verrattuna. Pitkällä aikavälillä päästöt ovat laskeneet huomattavasti. Ilmanlaatu on seudulla yleensä melko hyvä mutta ilmansaasteet voivat kuitenkin ajoittain kohota haitallisen korkeiksi.

Ilmansaasteet ovatkin seudulla merkittävin ympäristöterveysriski. Ilmansaasteiden on osoitettu aiheuttavan terveyshaittoja myös matalilla pitoisuuksilla. Vaikka ilmansaasteet ovat seudulla kansallisten raja-arvojen alapuolella, ylittävät monet [Maailman terveysjärjestö WHO:n terveysperusteiset ohjearvot](#) edelleen. Helsingin seudulla haasteellisemmat ilmansaasteet ovat typpidioksidi, hengitettävät hiukkaset, pienhiukkaset ja otsoni.

Helsingin seudulla ilmanlaatua heikentävät eniten liikenteen pakokaasut, katupöly sekä puunpolton päästöt. Tieliikenteen merkittävimpiä suoria pakokaasupäästöjä ovat typpidioksidi, hiukkaset, hiilimonoksidi ja haihtuvat orgaaniset yhdisteet. Vaikka typpidioksidipäästöt ovat laskeneet seudulla merkittävästi, ylittävät WHO:n ohjearvot vilkasliikenteisillä mittausasemilla edelleen. Lisäksi tieliikenteen nostattama katupöly vastaa suurta osaa kaupunki-ilman hengitettävistä hiukkasista. Pitoisuudet kohoavat ajoittain haitallisen korkeiksi erityisesti vilkasliikenteisillä kaduilla ja teillä. Puunpolton päästöt saattavat heikentää ilmanlaatua merkittävästi pientaloalueilla, joissa puun poltto on yleistä.

Energiantuotanto on seudulla merkittävä ilmansaasteiden lähde, vaikka päästöt purkautuvat korkealta ja laajalle eivätkä siten aiheuta korkeita pitoisuuksia hengityskorkeudella. Teollisuuden päästöt aiheuttavat toisinaan paikallisia ongelmia, kuten haju- ja pölyhaittoja. Laivaliikenne ja lentoliikenne

voivat aiheuttaa hetkittäin korkeita pitoisuuksia satamien ja lentoaseman lähialueilla. Seudun rakennustyömaat aiheuttavat erityisesti pölyhaittoja.

Seudun pienhiukkasten ja otsonin pitoisuuksiin vaikuttavat eniten Suomen rajojen ulkopuolelta kulehtuvat ilmansaasteet. Näiden ilmansaasteiden alittamiseen tarvitaan myös Euroopan laajuisia toimia. Liikenteen päästöihin, katupölyyn ja puupolton ongelmiin on puolestaan mahdollista vaikuttaa paikallisesti. Pakokaasupäästöt ovat laskeneet 2000-luvulla liikenteen kasvusta huolimatta ajoneuvoteknologian kehittyessä. Autokannan uusiutumisen ja sähköistymisen myötä liikenteen lähipäästöjen voidaan odottaa vähenevän myös tulevaisuudessa. Sähköistymisellä ei kuitenkaan voida vaikuttaa katupölyn määrään. Katupölyn hengitettävät hiukkaset sekä puunpolton päästöt tulevat todennäköisesti tuottamaan haasteita vielä tulevaisuudessakin.

6.1.5 Melu ja liikenneturvallisuus

Pitkäaikainen melulle altistuminen vaikuttaa terveyteen monin tavoin. Melu on häiritsevää ja voi aiheuttaa muun muassa elimistön stressireaktion, unihäiriöitä, lisätä sydän- ja verisuonisairauksien riskiä ja heikentää henkistä hyvinvointia.

Pääkaupunkiseudun uudet Euroopan unionin ympäristömeludirektiivin mukaiset liikennemeluselvytykset ovat valmistuneet syksyllä 2022. Tieliikenne on yleisin ympäristömelun lähde. Useampi kuin joka neljäs pääkaupunkiseudun asukas elää tieliikenteen melualueella. Myös Helsinki-Vantaan lentoaseman lentoliikenne on huomattava melun lähde Helsingin seudulla. Melun huomioiminen kaupunkisuunnittelussa korostuu maankäytön tiivistyessä etenkin liikenneväylien varrelle.

Liikenneonnettomuudet aiheuttavat inhimillistä kärsimystä ja taloudellisia menetyksiä. Suomen tieliikenteen turvallisuuskehitys on ollut yksi Euroopan heikoimmista. Turvallisuudessa riittää parannettavaa myös Helsingin seudulla, vaikka liikenneturvallisuustilanne onkin koko maata parempi. MAL 2023 -suunnitelman laatimisen yhteydessä toteutettiin (2022), jossa selvitettiin seudun liikenneturvallisuustilannetta ja tarvittavia toimenpiteitä sen parantamiseksi.

Vuosina 2011–2020 Helsingin seudulla sattui Tilastokeskuksen aineistojen perusteella keskimäärin 4 102 omaisuusvahinko-onnettomuutta, 923 loukkaantumiseen johtanutta onnettomuutta ja 26 kuolemaan johtanutta onnettomuutta vuodessa. Liikennekuolemien määrässä ei ole tapahtunut merkittävää muutosta 10 vuoden aikana. Liikenteessä loukkaantuneiden määrä on poliisin tilastoissa vähentynyt merkittävästi, mutta täydentävien aineistojen perusteella (mm. liikennevakuutustilastot) todellinen vähenemä on ollut maltillista.

Asukaslukuun suhteutettu henkilövahinko-onnettomuuksien määrä vuonna 2020 oli Helsingin seudulla noin 25 % pienempi kuin koko Suomessa keskimäärin. Osasyynä tälle voidaan pitää muuta Suomea pienempää henkilöautoilun kulkumuoto-osuutta ja joukkoliikenteen käytön yleisyyttä. Henkilövahinko-onnettomuudet ovat Helsingin seudulla myös hieman vähemmän vakavia kuin koko Suomessa keskimäärin.

Helsingin seudulla korostuvat erityisesti jalankulkija- ja pyöräilijäonnettomuudet. Moottoriajoneuvoliikenteen onnettomuuksista peräänajo-onnettomuudet ovat selvästi koko maan keskiarvoa yleisempiä. Keskimääräistä harvinaisempia ovat mopo-onnettomuudet ja eläinonnettomuudet.

Noin puolet jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden henkilövahinko-onnettomuuksista sattuu 40 km/h nopeusrajoitusalueella. Jalankulkijaonnettomuuksista lähes kaksi kolmasosaa ja pyöräilyonnettomuuksista hieman yli puolet sattuu suojatiellä. Yleisiä moottoriajoneuvoliikenteen

onnettomuuspaikkoja ovat keskeiset sisääntuloväylät, joilla liikenne on vilkasta ja raskaan liikenteen määrät suuria. Onnettomuuspiikit ajoittuvat erityisesti iltapäiväruuhkan ajalle.

Eri ikäryhmistä onnettomuusriski on kohonnut erityisesti nuorilla 15–24-vuotiailla tielläliikkujiin. 15–17-vuotiailla mopo-onnettomuuksien osuus on merkittävä, jonka jälkeen henkilöauto-onnettomuudet nousevat selvästi yleisimmäksi onnettomuustyyppiksi. Toisaalta 15–19-vuotiailla onnettomuusmäärät ovat laskeneet eri ikäryhmistä kaikkein selkeimmin kymmenen viime vuoden aikana.

6.2 MAL 2023 -suunnitelman kannalta merkittävät ympäristötavoitteet

MAL 2023 -suunnitelman valmistelua ja ympäristövaikutusten arviointia ohjaavat useat eri alueen ympäristötavoitteet, joita on kuvattu taulukkoon 4. MAL 2023 -suunnitelma pyrkii huomioimaan ja ennakoimaan toimintaympäristön muutoksia ja sovittamaan tavoitteet kaupunkiseudun kontekstiin. Alla luetellut ympäristötavoitteet ovat olleet suunnitelmalle asetettujen päätavoitteiden ohella kriteereinä arvioitaessa suunnitelman onnistumista sen valmistelun eri vaiheissa.

6.2.1 Ilmasto

Suomi on hyväksynyt [Pariisin ilmastosopimuksen](#), jonka tavoitteena on rajoittaa ilmaston lämpeneminen reilusti alle kahden asteen ja pyrkiä toimiin, joilla lämpeneminen pysyisi alle 1.5 celsiusasteessa esiteolliseen aikaan verrattuna. Sopimuksella pyritään kääntämään kasvihuonekaasupäästöt laskuun mahdollisimman pian sekä tavoitellaan ilmastoneutraaliutta vuosisadan puoleenväliin mennessä. Hallitustenvälisen ilmastomuutospaneelin [IPCC:n kuudennen arviointiraportin](#) mukaan ihmisen toiminta on jo aiheuttanut ennennäkemättömän laajoja ja nopeita muutoksia ilmastossa. Pariisin sopimuksen 1,5 sekä 2 asteen lämpenemisen raja tullaan todennäköisesti ylittämään tällä vuosisadalla, mikäli päästöjä ei onnistuta merkittävästi leikkaamaan tulevina vuosikymmeninä.

Euroopan Unionin tavoitteena on 55 % päästövähennys vuoteen 2030 mennessä sekä ilmastoneutraalisuus vuoteen 2050 mennessä ((EU) 2021/1119). Ilmastositoumusten ja kestävä kehityksen tavoitteiden toteutumista edistetään [Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassa](#). Euroopan komissio antoi kesällä 2021 sarjan 'Fit for 55' lakiehdotuksia, joilla vuoden 2030 päästötavoitteet voitaisiin saavuttaa. Valmiuspaketti päivittää EU:n ilmaston, energian ja liikenteen lainsäädäntöä.

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelmassa (VN 2019:31) Suomi tavoittelee hiilineutraalisuutta vuoteen 2035 mennessä ja hiilinegatiivisuutta pian sen jälkeen. Tavoitteen saavuttamiseksi kansallista ilmastolakia on uudistettu ja lain ohjausvaikutusta vahvistettu. Päivitetty laki (423/2022) sisältää uuden tavoitteen vuodelle 2050, sekä hiilineutraaliuspolkua vastaavat päästövähennystavoitteet vuosille 2030 ja 2040 sekä tavoitteen nielujen vahvistamisesta. Ilmastolain suunnittelujärjestelmä laajennetaan uudistuksen myötä koskemaan myös maankäyttösektoria.

Ilmastolaki velvoittaa myös kunnat laatimaan ilmastosuunnitelman yksin tai yhdessä alueen muiden kuntien kanssa (EV 210/2022 vp). Ilmastosuunnitelman tulee sisältää muun muassa tavoitteen kasvihuonekaasujen päästöjen vähentämisestä kunnassa sekä toimet, joilla päästöjä vähennetään. Kunta voi asettaa myös sopeutumiseen ja nieluihin liittyviä tavoitteita ja toimia.

Valtioneuvosto teki toukokuussa 2021 periaatepäätöksen [Fossiilittoman liikenteen tiekartasta](#), jossa linjataan keinot kotimaan liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi. Suunnitelman tavoitteena on puolittaa liikenteen päästöt vuoteen 2030 mennessä ja saavuttaa nollapäästöinen liikenne vuoteen 2045 mennessä. Tiekartan yhtenä tavoitteena on myös, ettei henkilöautoilla ajettujen kilometrien määrä enää 2020-luvulla kasva.

Uudenmaan maakunnan tavoitteena on hiilineutraalisuus vuoteen 2030 mennessä. Maakunnan ilmastotyön painopisteet on linjattu [Hiilineutraali Uusimaa 2030 -tiekartassa](#). Näistä Ilmastoviisas maankäyttö ja rakentaminen sekä Älykäs ja päästötön liikkuminen kokoavat keskeiset MAL-työhön linkittyvät toimintalinjaukset maakunnan ilmastotyössä.

Myös useat Helsingin seudun kunnista ovat sitoutuneet hiilineutraalisuuteen vuoteen 2030 tai 2035 mennessä tai asettaneet muita ilmastotavoitteita.

Valtion, Uudenmaan ja Helsingin seudun kuntien hiilineutraalisuustavoitteet ovat toimineet lähtökohtana seudun MAL-työn päästövähennystavoitteiden ja tavoitetasojen valmistelussa.

6.2.2 Yhdyskuntarakenne ja rakennettu ympäristö

Laajasta maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) uudistamishankkeesta toteutuu rakentamislaki, joka tulee voimaan 1.1.2025. Laki tuo ilmastomuutoksen torjunnan osaksi rakentamisen lainsäädäntöä. Lain tarkoitus on myös sujuvoittaa rakentamista, vauhdittaa kiertotaloutta ja digitalisaatiota ja parantaa rakentamisen laatua. Maankäytön suunnittelujärjestelmä jää toistaiseksi nykyiselleen. Lisätietoa maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistuksesta löytyy [valtioneuvoston hankeikkunasta](#).

Uudet [valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet](#) tulivat voimaan vuonna 2018. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Alueidenkäyttötavoitteet ovat tärkeä lähtökohta myös MAL 2023 -suunnitelman valmistelulle. Tavoitteissa korostetaan kaupunkiseutujen roolia ilmastomuutoksen hillinnässä ja sopeutumisessa, elinympäristön turvallisuuden ja terveellisyyden edistämisessä, sekä luonto- ja kulttuuriympäristöjen kestävässä käytössä.

[Uusimaa 2050 -kaavan](#) kokonaisuus on saanut lainvoiman korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä 13.3.2023. Kaava sisältää kolme oikeusvaikutteista vaihemaakuntakaavaa, joista yksi on Helsingin seudulle. Uusimaa-kaavaa on laadittu Helsingin seudun MAL-suunnitelman kanssa rinnakkain ja vuorovaikutuksessa, mistä johtuen Uusimaa-kaavan ja MAL-suunnitelman ratkaisut ovat samansuuntaisia. Uusimaa 2050 -kaavan päätavoitteet ovat:

- kasvun kestävä ohjaaminen ja alueiden välinen tasapaino
- ilmastomuutokseen vastaaminen sekä luonnonvarojen ja luonnon kestävä käyttö
- hyvinvoinnin ja vetovoimaisuuden lisääminen
- kestävä kilpailukyky.

MAL-suunnittelu ei kuulu lakisääteiseen alueidenkäytön suunnittelujärjestelmään. Hyväksytty MAL-suunnitelma on poliittinen tahdonilmaus siinä esitettyjen asioiden toteuttamiseksi. Kuntakaavoituksessa ja maakuntakaavoituksessa huolehditaan monista kysymyksistä, joita MAL-suunnittelussa ei ole otettu huomioon tai jotka on käsitelty yleispiirteisesti. Tällaisia asioita ovat mm. yritystoiminta, palvelut, viheryhteydet, luontoarvot, kulttuuriympäristöjen säilyttäminen ja ympäristöterveyskysymykset.

6.2.3 Ihmisten terveys, elinolot ja viihtyvyys

Ilmansuojelulla pyritään takaamaan puhdas ja terveellinen ympäristö. Kansallinen ilmansuojelulainsäädäntö sisältää ilmanlaadulle asetetut raja- ja ohjearvot, sekä päästöjä rajoittavat säädökset.

Suomen ilmansuojelulainsäädäntö pohjautuu pitkälti Euroopan Unionin lainsäädäntöön. EU:n ilmanlaadun raja-arvot on pantu täytäntöön Valtioneuvoston asetuksella ilmanlaadusta (79/2017). Terveydellisten haittojen ehkäisemiseksi on annettu Valtioneuvoston päätös ilmanlaadun ohjearvoista (480/1996). Euroopan komissio antoi lokakuussa 2022 [ehdotuksen ilmanlaatudirektiivistä](#). Direktiiviehdotuksessa tiukennetaan ilmanlaatuvaatimuksia ja – tavoitteita, jotta ne olisivat lähempänä Maailman terveysjärjestö WHO:n syksyllä 2021 päivittämiä [ohjearvopitoisuuksia](#).

EU:n pitkän aikavälin tavoitteena on vähentää tieliikennekuolemien määrä nollaan vuoteen 2050 mennessä. Välitavoitteena on tieliikennekuolemien ja vakavien loukkaantumisten vähentäminen puolella vuoden 2020 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Myös [Suomen kansalliseen liikenneturvallisuuksstrategiaan](#) on kirjattu vastaavat tavoitteet kaikille liikennemuodoille.

Meluntorjunnan keskeiset tavoitteet ja välineet on esitetty ympäristönsuojelulaissa (527/2014) ja -asetuksessa (713/2014). Valtioneuvoston päätös melutason ohjearvoista (993/1992) on annettu meluhaittojen ehkäisemiseksi ja ympäristön viihtyisyyden turvaamiseksi maankäytön, liikenteen ja rakentamisen suunnittelussa sekä rakentamisen lupamenettelyissä.

6.2.4 Kasvillisuus, eliöt ja luonnon monimuotoisuus

Suomea sitovat useat kansainväliset biodiversiteettisopimukset, joista keskeisimpänä [YK:n biodiversiteettisopimus \(CBD\)](#) sekä Euroopan Unionin tekemät linjaukset. [EU:n biodiversiteettistrategian](#) tavoitteena on, että Euroopan biologinen monimuotoisuus alkaa elpyä vuoteen 2030 mennessä. Euroopan unioni on viime vuosina pyrkinyt yhtenäistämään jäsenmaiden toimia biodiversiteetin vähenemisen pysäyttämiseksi. EU:n biodiversiteettistrategiaa tullaan toteuttamaan useiden vireillä olevien lakiuudistusten myötä ja niiden vaikutuksiin on hyvä varautua etukäteen. Käsittelyssä olevat lakiehdotukset sisältävät toimenpiteitä, jotka velvoittaisivat jäsenmaat tavoittelemaan luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemipalveluiden kokonaisheikentymättömyyttä sekä palauttamaan heikentyneitä ympäristöjä luonnontilaisemmiksi. Uutta [kansallista luonnon monimuotoisuusstrategiaa ja toimintaohjelmaa](#) vuoteen 2035 valmistellaan parhaillaan.

Euroopan komissio on hyväksynyt [ehdotuksen luonnon ennallistamislaista](#) kesäkuussa 2022 ja jäsenmailla on lain voimaantulon jälkeen 2 vuotta aikaa tehdä oma suunnitelma tavoitteiden pääsemiseksi. Lakimuutoksilla voi olla suuri vaikutus siihen, miten maankäyttöä tulee jatkossa suunnitella; onko esimerkiksi metsien muuttaminen muuhun maankäyttöön sallittua tai aiheutuuko maankäytön muutoksesta kompensointivelvollisuus.

LULUCF-asetus määrittelee laskentasäännöt sille, miten maankäytön, maankäytön muutoksen ja metsänhoidon nielut ja päästöt huomioidaan EU:n ilmastotavoitteissa 2021–2030. Metsäkadosta, eli metsän siirtymistä toiseen maankäyttöön, sekä metsityksestä aiheutuvat päästöt ja nielut lasketaan kaudella täysimääräisenä. [Suomen LULUCF-sektori](#) oli vuonna 2021 ensimmäistä kertaa päästölähde, vaikka tavoitteena on ollut saada maankäyttösektorin hiilinieluista merkittävää tukea hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi. Metsäkadon hillitsemisellä voidaan tukea tavoitteen saavuttamista.

[Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmassa \(MISU\)](#) on ehdotettu maankäytön muutosmaksua kaikelle maankäytölle ja raivauksen luvanvaraisuutta. Suunnitelman tavoitteena on valmistella maankäytön muutosmaksun käyttöönottoa, arvioida maankäytön muutosta hidastavien toimien vaikuttavuus (ml. EU:n metsäkatoasetus) sekä arvioinnin pohjalta päättää maankäytön muutosmaksun käyttöönotosta sekä tarvittavista ohjauskeinoista (esim. lupamenettely). Valtioneuvosto on hyväksynyt ja antanut eduskunnalle selonteon maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmasta 8. heinäkuuta

2022. Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma edistää osaltaan Suomen tavoitetta saavuttaa hiili-neutraalius vuoteen 2035 mennessä. Suunnitelmassa mainituilla toimenpiteillä odotetaan saatavan aikaan vähintään kolmen miljoonan hiilidioksidiekvivalenttitonin suuruinen ilmastovaikutus vuoteen 2035 mennessä. Suunnitelma kattaa maatalousmaiden hiilidioksidipäästöihin, metsiin, maankäytön muutoksiin ja ilmastokosteikkoihin kohdistuvat toimenpiteet ja sisältää myös toteuttamissuunnitelman sekä suunnitelman siitä, miten toimenpiteitä ja niiden vaikutuksia seurataan.

6.2.5 Vesistöt

Euroopan unionin vesidirektiivi (2000/60/EY) ja meristrategiadirektiivi (2008/56/EY) on Suomessa toimeenpantu lailla vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä (1299/2004) ja siihen liittyvillä asetuksilla. Helsingin seudun kunnat ovat osa Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitoaluetta, jolle on tehty direktiivin mukainen vesienhoitosuunnitelma. Uusin [suunnitelma](#) ja [toimenpideohjelma](#) on laadittu vuosille 2022–2027. Vesienhoidon tavoitteena on estää pinta- ja pohjavesien tilan heikkeneminen sekä pyrkiä kaikkien vesien vähintään hyvään tilaan. MAL-suunnittelun tasolla huolehditaan toimintojen sijoittumisesta vesiensuojelun kannalta suotuisasti sekä annetaan suosituksia tarkemman tason suunnitteluun.

Merenhoidon tavoitteena on meriympäristön hyvä tila rantaviivasta talousvyöhykkeen ulkorajalle saakka. [Suomen merenhoitosuunnitelman toimenpideohjelmassa 2022–2027](#) on tunnistettu meren tilaa parantavia toimia. Ohjelmassa nostetaan esiin mm. kestävien kulkumuotojen edistämisen ja hulevesien hallinnan merkitys vesistöjen mikroroskakuormituksen vähentämisessä. Tieliikenteen typpipäästöjen vähentämiseksi olemassa oleva normisääntely ja liikenteen ympäristöstrategian linjausten täysipainoinen toteuttaminen katsotaan ohjelmassa riittäväksi.

Taulukko 4: MAL 2023 -suunnitelman vaikutusten arviointia ohjaavat ympäristötavoitteet

Ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen
Ilmanlaatu: - Valtioneuvoston asetus ilmanlaadusta (79/2017) - Valtioneuvoston päätös ilmanlaadun ohjearvoista (480/1996) - Maailman terveysjärjestö WHO:n kansainväliset ilmanlaadun ohjearvopitoisuudet (2021) Melu: - Valtioneuvoston päätös melutason ohjearvoista (993/1992) Turvallisuus: - EU:n tieliikenteen poliittiset suuntaviivat ja tieliikennekuolemien nollavisio - Vallettan julistus tieliikenneturvallisuuden parantamisesta (29.3.2017) - Liikenneturvallisuusstrategia 2022–2026 Ihmisten terveys, elinolot ja viihtyvyys: - Valtioneuvoston päätös valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista (14.12.2017) - EU:n toimintasuunnitelma "Kohti ilman, veden ja maaperän saasteettomuutta"
Maaperään ja vesiin
Suomessa vesiensuojelua ohjaavat kansalliset ohjelmat ja strategiat sekä lainsäädäntö, mm.: - Laki vesien- ja merenhoidon järjestämisestä (1299/2004) - Ympäristönsuojelulaki (2014/527) - Vesilaki (587/2011) - Suomen merenhoitosuunnitelma ja Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitosuunnitelma 2022–2027
Ilmaston
- EU:n ilmastolaki ((EU) 2021/1119) sekä ilmastopoliittiset suuntaviivat ja tavoitteet - Kansallinen ilmastolaki (423/2022) - Fossiilittoman liikenteen tiekartta: Valtioneuvoston periaatepäätös kotimaan liikenteen kasvihuonepäästöjen vähentämisestä (2021) - Uudenmaan ja Helsingin seudun kuntien hiilineutraalisuustavoitteet - Valtioneuvoston päätös valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista (14.12.2017)
Kasvillisuuteen, eliöihin ja luonnon monimuotoisuuteen
- Biologista monimuotoisuutta koskeva yleissopimus (SopS 78/1994) - EU:n biodiversiteettistrategia vuoteen 2030 - Kansallinen biodiversiteettistrategia ja toimintaohjelma - Luonnonsuojelulaki (1996/1096)
Yhdyskuntarakenteeseen, rakennettuun ympäristöön, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön, sekä luonnonvarojen hyödyntämiseen
- Valtioneuvoston päätös valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista ja niihin liittyvät päätökset: - YK Kestävän kehityksen tavoitteet - Agenda 2030 - YK Habitat III – Uusi kaupunkikehitysohjelma - Maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemista koskeva yleissopimus (SopS19/1987) - Euroopan rakennustaiteellisen perinnön suojelua koskeva yleissopimus (SopS 10/1992) - Eurooppalainen yleissopimus arkeologisen perinnön suojelusta (SopS 26/1995) - Eurooppalainen maisemayleissopimus (SopS 14/2006) - Valtioneuvoston periaatepäätös valtakunnallisesti arvokkaista maisema-alueista ja maisemanhoidosta (5.1.1995) - Valtakunnallisesti (RKY 2009) arvokkaat kulttuuriympäristöt RKY

7 Suunnitelman vaikutukset

MAL 2023- suunnitelman vaikutusten arvioinnin tuloksia kuvataan alla päämittareittain sekä suhteessa suunnitelman päätavoitteisiin. Arviointi antaa kokonaiskuvan MAL 2023 -suunnitelman vaikutuksista suhteessa vertailupohjaan sekä seudun nykytilaan. Vaikutusten arvioinnin tuloksia on kuvattu yksityiskohtaisemmin liitteissä (1, 2, 3). Liitteet ovat keskeinen osa vaikutusten arvioinnin kokonaisuutta ja niille on koottu tarkempaa tietoa muun muassa vaikutusten kohdentumisesta, arviointimenetelmästä ja jatkosuosituksista. SOVA-lain edellyttämien teemojen arvioinnista löytyy raportin tekstiä tarkempaa tietoa erityisesti liitteestä 1. Liitteiden sisältämät arvioinnit on tehty toisesta suunnitelmaluonnoksesta (VE2). Liitteen 1 mittarit ja arvioinnit on päivitetty vastaamaan suunnitelmaa lausuntokierroksen jälkeen.

7.1 Päämittareiden tavoitetasojen saavuttaminen

MAL-suunnitelman arviointikokonaisuudet tavoitetasoineen on esitetty kuvassa 17 yhdessä suunnitelman vaikutusten kanssa. Hyvinvoiva- ja Menestyvä -arviointikokonaisuuksien osalta kehitys on oikeansuuntaista. Hiilineutraalin Helsingin seudun tavoitetasojen saavuttamiseksi tarvitaan vaikuttavampia toimenpiteitä. Arviointikokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamista on käsitelty tarkemmin luvuissa 7.2.1. (Hiilineutraali), 7.2.2. (Hyvinvoiva), ja 7.2.3. (Menestyvä) ja näihin liittyviä kokonaisvaikutuksia ja ristiriitaisia vaikutuksia luvussa 7.5.

Hiilineutraali-arviointikokonaisuudesta liikenteen päästövähennysten saavuttaminen on haastavaa. Liikenteen päästövähennys on merkittävä, mutta tavoitteeseen nähden täysin riittämätön. Päästöjen vähenemä on enimmäkseen MAL-suunnitelmasta riippumatonta. Asumisen kokonaisenergiankulutusta koskeva tavoite saavutetaan todennäköisesti jo vertailupohjassa, mutta MAL-suunnitelmalla voidaan kannustaa entistä merkittävämpään energiankulutuksen laskuun.

MAL 2023 -suunnitelman toimenpiteet ovat alueiden tasapainoisen kehityksen kannalta oikeansuuntaisia. Suunnitelman vaikutukset sijoittuvat mahdollistavan ja kannustavan välille. Vaikutusten toteutumiseen liittyy kuitenkin epävarmuuksia. Vaikka hyvinvoinnin voidaan seudulla olettaa lisääntyvän suunnitelman vaikutuksesta, monet toimet edellyttävät konkretisointia, erityisesti kuntatason suunnittelussa, mutta myös MAL-prosessissa.

Yhteiskuntataloudellisen tehokkuuden päämittarissa ollaan lähellä tavoitetasoa. Suunnitelman järjestelmätason hyöty-kustannussuhde saa arvon 0,97. Suurimmat hyödyt ovat seurausta joukkoliikenteen käyttäjille edullisemmista lipunhinnoista ja liikennejärjestelmän käyttäjien saamista matka-aikasäästöistä. Joukkoliikenteen käytön lisääntymisen myötä myös tieliikenteen ruuhkautuminen vähenee vertailupohjaan nähden, mikä mahdollistaa laaja-alaisten matka-aikasäästöjen toteutumisen.

Kuva 17. Arvioinnin tavoitetasot ja niiden saavuttaminen

7.2 MAL-suunnitelman päätavoitteiden saavuttaminen

7.2.1 Hiilineutraali: Helsingin seutu kasvaa vähentäen hiilidioksidipäästöjä tehokkaasti kestävän yhdyskuntarakenteen, asumisen ja liikenteen keinoin.

Helsingin seudun kehitys on MAL-suunnitelmalle annetun hiilineutraaliustavoitteen kannalta selkeästi riittämätöntä. Liikenteen CO₂-päästöt laskevat noin puoleen vuoden 2005 tasosta ja vähemmän on pitkälti MAL-suunnittelusta riippumatonta. Suunnitelman toimenpiteillä päästöt vähenevät vain noin 3 %-yksikköä suhteessa vertailupohjaan. Raskaan liikenteen päästöjen osuus on vuonna 2040 lähes puolet liikenteen päästöistä seudulla. Päästötavoitteiden saavuttaminen edellyttääkin muutoksia raskaan liikenteen kalustossa ja

käyttövoimissa sekä logistiikan tehostamista. Joukkoliikenteen päästöt vähenevät suunnitelman myötä hyvin, mutta niiden vaikutus jää kokonaiskuvassa pieneksi.

MAL-suunnitelman toimenpiteillä voidaan vaikuttaa vain rajallisesti henkilöautokannan uudistumiseen. Päästötavoitetta ei siten voida saavuttaa ilman henkilöautojen liikennesuoritteeseen vaikuttavia keinoja. Henkilöautolla ajettujen kilometrien määrä tulee vuoteen 2040 mennessä kasvamaan samassa suhteessa seudun väestönkasvun kanssa. Tämä on vastoin kansallisen tason tavoitetta siitä, ettei henkilöautosuorite enää kasva 2020-luvulla. Henkilöautosuoritteen kasvun taustalla on väestönkasvun lisäksi henkilöautoilun käyttökustannusten lasku vuoteen 2040 mennessä. Suoritteen kasvu lisää myös liikenteen energiantarvetta.

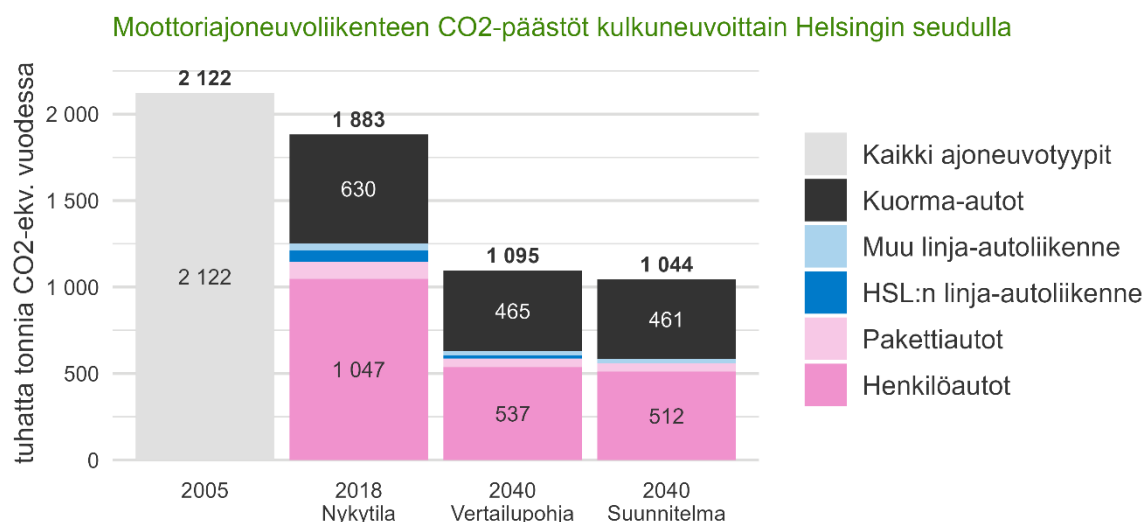
MAL-suunnitelmalle asetettu tavoite seudun asuinrakennusten kokonaisenergiankulutuksen laskusta voidaan saavuttaa, vaikka seutu kasvaa asuntotuotantotavoitteen mukaisesti. Vuosittainen ostoenergian tarve laskee noin 2 % vuoteen 2040 mennessä mikäli energiatehokkuustoimia ja lämmitystapamuutoksia toteutetaan nykytahdilla. MAL-suunnitelman toimenpiteet kannustavat ostoenergian tarpeen pienentämiseen.

Helsingin seudun kasvu lisää painetta luonnonvarojen käytölle sekä maankäytön muutoksille. Suunnitelmassa seudun kasvua ohjataan nykyiseen rakenteeseen ja joukkoliikenteen kannalta kilpailukykyisille alueille, mikä tukee kestävän liikkumisen edellytyksiä sekä

säästää luontoa rakentamiselta. Uudet asukkaat sijoittuvat enimmäkseen hyvin seudun keskuksiin sekä raideliikenteen ja muun joukkoliikenteen äärelle. Suunnitelma lisää kuitenkin paikoin ympäristöön kohdistuvaa painetta etenkin tiivistyvän kaupunkirakenteen sisällä.

Liikenteen CO₂-päästöt

MAL 2023 -suunnitelman tavoitteena on, että liikenteen CO₂-päästöt ovat lähellä nollaa vuoteen 2040 mennessä ja henkilöautoliikenteen päästöt vähenevät sopusoinnussa kansallisten päästötavoitteiden kanssa. Suunnitelman toimenpiteillä ei saavuteta asetettua tavoitetasoa. Seudun liikenteen CO₂-päästöt ovat laskeneet vuodesta 2005 nykytilaan noin 11 %. Vuoteen 2040 mennessä päästöjen on arvioitu laskevan noin puoleen vuoden 2005 tasosta. Liikenteen CO₂-päästöjen vähenemis on merkittävä, mutta sillä ei saavuteta MAL-suunnitelman tavoitetta. Seudun CO₂-päästöjen vähenemä on pitkälti MAL-suunnittelusta riippumatonta ja heijastelee laajempaa, mm. ajoneuvokannan uudistumisesta seuraavaa liikenteen päästövähennyskehitystä. Suurin vaikutus seudun päästökehitykseen on kansallisilla ja EU-tason tason toimilla.

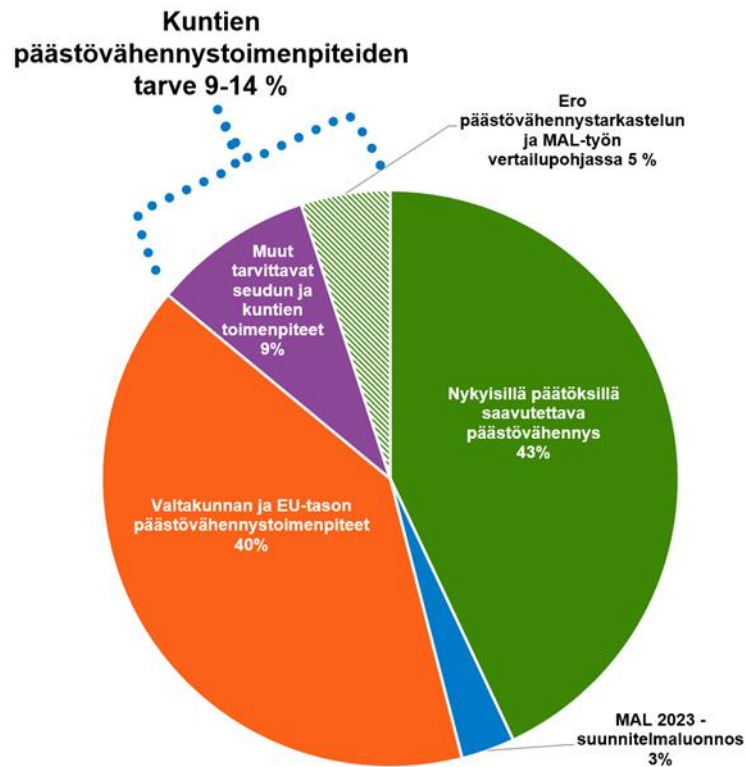

Kuva 18. Moottoriajoneuvoliikenteen CO₂-päästöjen nykytila ja kehitys vuoteen 2040 kulkuneuvoittain

Liikenteen CO₂-päästöt ovat MAL-suunnitelman toimenpiteillä noin kolme prosenttiyksikköä vertailupohjaa pienemmät. Suuria päästövähennyksiä voidaan saavuttaa toimenpiteillä, joilla edistetään puhtaamman teknologian käyttöönottoa. MAL-suunnitelmassa ajoneuvokannan uusiutumisen tueksi selvitetään ympäristövyöhykkeen vaiheittaista käyttöönottoa sekä jakeluverkon kehittämisen toimenpiteitä. Ympäristövyöhykkeiden käyttöönotolla voidaan nopeuttaa ajoneuvokannan uudistumista ja siten merkittävästi vähentää liikenteen CO₂-päästöjä ja lähipäästöjä. Vyöhykkeiden toteuttamisen vaikutukset riippuvat niiden lopullisesta järjestämistavasta, laajuudesta sekä käyttöönoton ajankohdasta. Vaihtoehtoisten polttoaineiden jakeluverkon riittävän laajuuden ja tehon varmistaminen tukee ajoneuvokannan uudistumista ja siirtymää vaihtoehtoihin käyttövoimiin. Toimenpiteiden vaikutukset eivät näy mittarituloksissa, sillä MAL-suunnitelmassa niitä sitoudutaan vasta selvittämään.

Syksyn 2022 aikana laadittiin vaikutusarvio fossiilittoman liikenteen tiekartassa määritetyille toimenpiteille Helsingin seudulla. Skenaarioihin kuului fossiilisten polttoaineiden korvaamisen, ajoneuvokannan uudistamisen sekä tieliikenteen tehostamisen toimenpiteitä. Arviointimenetelmässä

huomioitiin muuttuva ajoneuvokanta, ajoneuvojen käyttövoimat sekä liikenteen kokonaissuorite kohdistettuna Helsingin seudulle. Kuvassa 19 esitetään skenaarioiden arvioidut vaikutukset päästöjen vähenemään. Vaikka kaikki politiikkatoimenpiteet toteutettaisiin, kuntien ja seutujen toimenpiteillä tulisi silti saavuttaa noin 9–14 % päästövähennykset vertailupohjasta riippuen. MAL-suunnitelman vertailupohjassa saavutetaan noin 48 % liikenteen CO₂-päästövähennykset vuoteen 2005 verrattuna. Päästöskenaariotyössä arvio päästövähennyksistä on 43 %.

Kuva 19. Helsingin seudun tieliikenteen päästövähennysskenaariot

WEM (With existing measures, Perusskenaario) sisältää seuraavat toimenpiteet

- Biopolttoaineiden jakeluvelvoite 34 % vuonna 2030 ja HE-luonnoksen mukaiset muutokset velvoitteeseen 2023–2030
- Biokaasu ja sähköpolttoaineet jakeluvelvoitteeseen
- Konversiotuki henkilöautoille
- Hankintatuki sähkö- ja kaasukäyttöisille pakettiautoille
- Hankintatuki sähkö- ja kaasukäyttöisille kuorma-autoille
- Ensirekisteröityjen henkilö- ja pakettiautojen CO₂-raja-arvot
- Etätyö
- HCT-kuljetukset ja logistiikan digitalisaatio

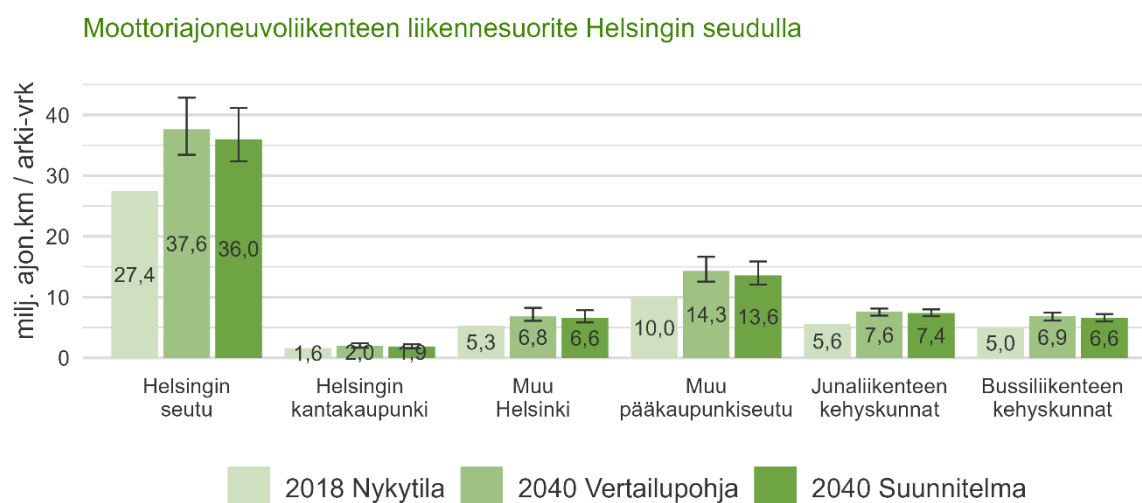
WAM (With additional measures, Poliittikaskenaario) sisältää seuraavat toimenpiteet

- Ensirekisteröityjen kuorma-autojen CO₂-raja-arvot
- MaaS-palveluiden täysi potentiaali
- 100 % uusiutuvaa polttoainetta vuonna 2045
- Romutuspalkkiokampanja
- EU Liikenteen päästökauppa

Kehittyneillä liikenteen hallinnan palveluilla voidaan tehostaa liikenneverkon käyttöä (ajoneuvotunnit vähenevät) ja vähentää ruuhkautumista, millä on oma vaikutuksensa myös CO₂-päästöihin. Liikenteen hallinta 2.0 -esisuunnitelman toimenpiteet ovat mukana MAL-suunnitelmassa. Niiden vaikutukset eivät näy mittarituloksissa, mutta esisuunnitelman omien vaikutusarviointien mukaan CO₂-päästöt voivat vähentyä vuonna 2030 parhaimmillaan 10 900 tonnia/vuosi (noin 1 % kokonaispäästöistä), mikäli palvelujen kattavuus on hyvä.

Liikennesuoritteeseen eli ajettujen kilometrien määrään vaikuttaminen on keskeinen keino vähentää liikenteen päästöjä sekä energiankulutusta liikenteen sähköistyessä. Tieliikenteen suorite kasvaa merkittävästi sekä vertailupohjassa että suunnitelmaluonnoksessa pääosin väestön kasvun seurauksena (kuva 20). Suoritteiden kasvu on vastoin Fossiilittoman liikenteen tiekartassa linjattua kansallista tavoitetta, jonka mukaan henkilöautoliikenteen ajoneuvokilometrit eivät enää saisi kasvaa vuoteen 2019 verrattuna. Ajoneuvoliikenteen suoritteeseen pyritään vaikuttamaan pysäköinnin ohjaus- ja hinnoittelutoimin. Pysäköintipolitiikalla voidaan vaikuttaa huomattavastikin kulkumuotojakaumaan ja vähäpäästöisten ajoneuvojen käyttöön, mikäli sitä toteutetaan riittävän tavoitteellisesti. Toimenpiteelle ei suunnitelmassa ole määritelty seudullisia periaatteita, jolloin toteutustapa ja vaikuttavuus jäävät kuntien käsiin.

Liikenteen päästöjä voidaan vähentää myös vaikuttamalla kulkumuotojakaumaan. Kestävien kulkumuotojen osuus nousee suunnitelman toimenpiteillä selvästi, mutta muutoksen vaikutukset päästöjen vähenemiseen jäävät vähäisiksi.

Kuva 20. Moottoriajoneuvoliikenteen liikennesuorite Helsingin seudulla

Liikenteen päästövähennyksiä saadaan aikaan myös bussiliikenteessä. HSL:n strategiseksi tavoitteeksi on asetettu päästötön liikenne vuoteen 2035 mennessä. Päästötöntä liikennettä tavoitellaan pääosin bussiliikenteen sähköistämällä, jota edellytetään myös EU-tason sääntelyllä, sekä nostamalla siirtymävaiheessa biodieselin käytön osuutta. Nopea sähköistyminen yhdessä vanhoissa dieselbusseissa yleistyvän biodieselin käytön kanssa mahdollistaisivat päästötavoitteen saavuttamisen jo vuosikymmenen loppuun mennessä. Sähköistymiseen liittyy kuitenkin epävarmuuksia, kuten akkumateriaalien saatavuus, bussien kysyntä ja hintataso sekä energian hinnan muutokset.

Ennusteiden mukaan kuorma-autokannasta on vielä 90 % bensiini- ja dieselkäyttöisiä vuonna 2040. Päästötavoitteiden saavuttaminen edellyttääkin ennustetta nopeampia muutoksia raskaan liikenteen käyttövoimissa sekä logistiikan toiminnan tehostamista. Suurimmat päästövähennykset

saadaan aikaan vaihtoehtoisten käyttövoimien ja polttoaineiden käyttöä lisäämällä, mistä ratkaisut tehdään valtakunnallisella sekä EU-tasolla.

MAL-suunnitelmaan on kirjattu tavaraliikenteen päästövähennyksiin tähtääväksi toimenpiteeksi, että Helsingin seudun toimijat painottavat ympäristövaikutuksia kuljetusten ja palvelujen hankinnoissa ja kilpailutuksissa. Lisäksi kunnat ja kaupungit laativat ja toteuttavat citylogistiikan toimenpiteohjelmia. Vuonna 2020 laaditun selvityksen mukaan (Tavaraliikenteen päästövähennyskeinot Helsingin seudulla) näillä toimenpiteillä voitaisiin päästä karkeasti arvioiden yhteensä noin 50 000 tonnin päästövähennykseen vuodessa (noin 5 % kokonaispäästöistä).

Liikenteen päästötavoitteen saavuttaminen on haastavaa, eikä suunnitelman toimenpiteillä päästä lähellekään tavoitetta. Merkittävien päästövähennysten saavuttaminen Helsingin seudulla edellyttäisi hyvin laajan toimenpideyhdistelmän toteuttamista. Tiivis maankäyttö mahdollistaa paremman joukkoliikenteen ja tukee siirtymää kestäviin kulkutapoihin. Yhdyskuntarakenteen kehittäminen vie kuitenkin aikaa ja toivotut vaikutukset saattavat syntyä vasta vuosien päästä. Ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi tarvitaan tehokkaita ja nopeita päästövähennystoimia.

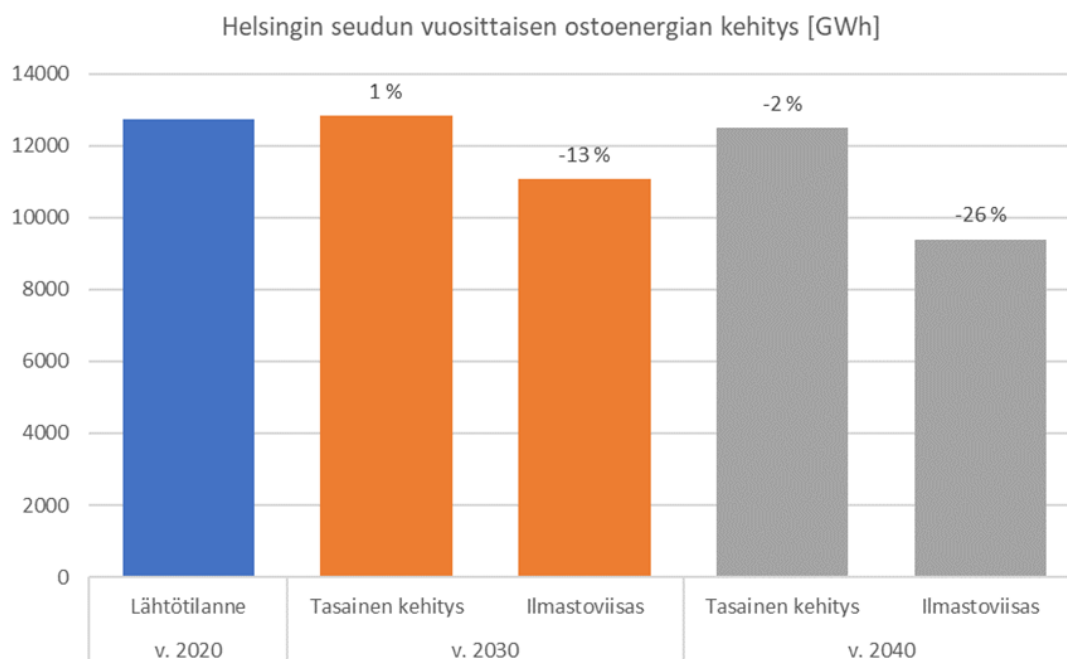
Liikenteen päästövähennystavoitteiden kannalta keskeisessä osassa on yksikköpäästöjen lasku. Sähkö- ja vähäpäästöisten ajoneuvojen osuuden kasvua tukevilla toimenpiteillä viedään seutua oikeaan suuntaan. Ajoneuvotekniikan kehitykseen liittyy kuitenkin merkittäviä epävarmuuksia biopolttoaine- ja akkumetalliresurssien sekä sähköntuotannon riittävyydestä. Päästöjen ja kulutuksen vähentämiseksi on otettava käyttöön tehokkaita toimenpiteitä myös autojen määrän ja liikennesuoriteen vähentämiseksi.

Seudulla olisi mahdollista harkita rajoituksia päästöjä aiheuttaville ajoneuvoille tai säädösten salissa ottaa käyttöön seudullinen tieliikenteen hinnoittelu, jonka ensisijaisena tarkoituksena olisi vähentää fossiilisia polttoaineista käyttävien autojen liikennettä. Päästötavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan laajaa yhteistyötä kaikkien niiden tahojen kesken, joilla on mahdollisuus vaikuttaa päästöjen vähentämiseen.

Asumisen CO2-päästöt

MAL 2023 -suunnitelmassa tavoitetasona on asumisen kokonaisenergiankulutuksen väheneminen vuoteen 2040 kuntien omien hiilineutraaliustavoitteiden mukaisesti. Ostoenergian tarve seudulla oli vuonna 2020 noin 12 500 GWh (kuva 21). Jos energiatehokkuustoimia ja lämmitystapamuutoksia tehdään nykytahdilla, vuosittainen ostoenergian tarve laskee noin 2 % vuoteen 2040 mennessä. MAL-suunnitelmalle asetettu tavoite seudun asuinrakennusten kokonaisenergiankulutuksen laskusta voidaan siten saavuttaa, vaikka seudulla rakennetaan uudisasuntotuotantoa MAL-suunnitelman asuintuotantotavoitteen mukaisesti. Toki on huomioitava, että osa seudun kunnista tavoittelee nopeampaa ostoenergiankulutuksen laskua. Arvion mukaan seututasolla ostoenergian tarve ei silti juurikaan laske ennen vuotta 2040, jos energiantarvetta ei vähennetä nykytahtia nopeammin.

Ostoenergiankulutusta voidaan laskea seudulla nopeammin ja enemmän kuin nykytahtisilla toiminnoilla. Arvion mukaan seudulla on mahdollista päästä jopa 26 % pienempään vuosittaiseen ostoenergian tarpeeseen vuonna 2040 kuin vuonna 2020. Vaikuttavia keinoja ostoenergian tarpeen vähentämiseksi ovat rakennusten energiatehokkuuden parantaminen ja energiatehokas uudisrakentaminen sekä rakennusten lämmitysmuotojen muutokset – etenkin suorasta sähkö- ja öljylämmityksestä lämpöpumppeihin.

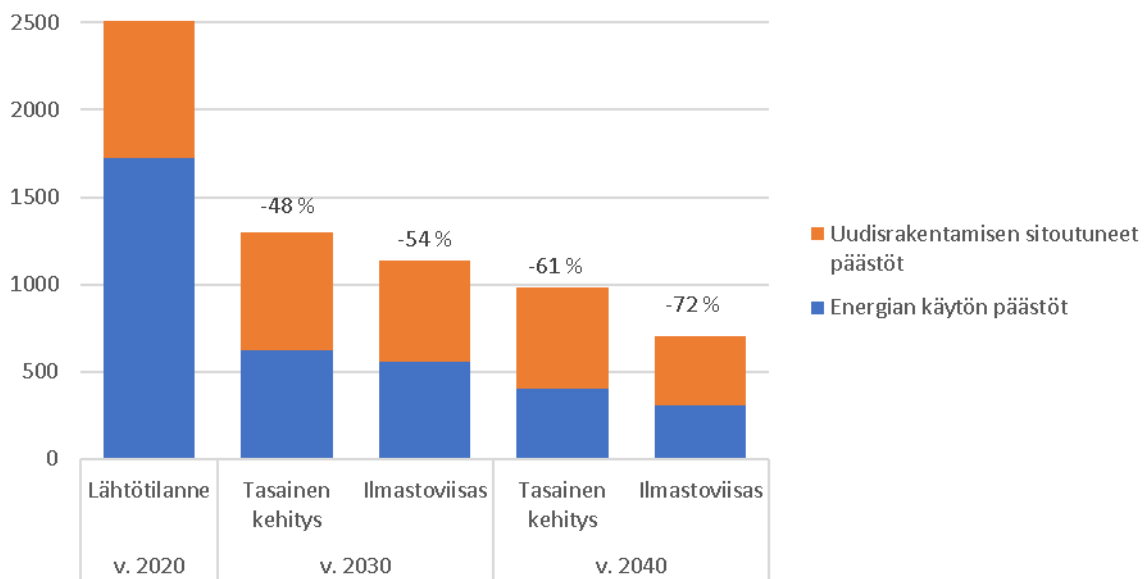

Kuva 21. Vuosittaisen ostoenergiatarpeen kehitys Helsingin seudulla 2020–2040

MAL 2023 -suunnitelman toimenpiteet kannustavat ostoenergian tarpeen pienentämiseen. Toimenpiteeksi on asetettu energiatehokkuustoimien vaikuttavuuden parantaminen niin, että ostoenergian tarve seudulla laskee nykyaikaa nopeammin. Toimenpiteen toteutuminen edellyttää, että seudulla tehdään entistä enemmän ja vaikuttavampia energiaremontteja nykyiseen rakennuskantaan, toteutetaan lain edellyttämää energiatehokkaampaa uudisrakentamista ja toteutetaan lämmitystapamuutoksia. Näistä tehokkain keino ostoenergian tarpeen vähentämiseen on energiatehokkuustoimien määrän lisääminen ja vaikuttavuuden parantaminen.

Tavoitteen toteutumiseen liittyy epävarmuutta, sillä seudun kuntien mahdollisuudet vaikuttaa toimenpiteisiin ovat rajalliset. Kunnat voivat edistää energiaremonttien määrää ja vaikuttavuutta lisäämällä neuvontaa, mutta taloyhtiöt ja muut toimijat ovat vastuussa näiden remonttien käynnistämisestä ja toteuttamisesta. Siten on tärkeää, että kunnat huomioivat energiantarpeen pienentämisen kaavoituksessa, joka on kuntien käsissä. Energiaremonttien toteuttamisessa keskeisessä roolissa ovat myös valtion energia-avustukset, joiden määrä, saatavuus ja kohdentuminen voivat vaikuttaa toteutettavien energiaremonttien määrään ja vaikuttavuuteen.

Seudun asumisen ja rakentamisen päästöihin vaikuttavat energiankulutuksen lisäksi energian päästökertoimet sekä rakentamisesta aiheutuvat päästöt. Nykyisellään energian käytön päästöt ovat suurin päästölähde vastaten noin 70 % seudun vuosittaisista kokonaispäästöistä (kuva 22). Sähkön ja kaukolämmön päästöjen odotetaan putoavan tulevaisuudessa nopeasti energiantuottajien pyrkimässä vähähiiliseen tuotantoon. Kaukolämmön päästökertoimen ennustetaan laskevan noin 80 % vuoteen 2030 mennessä. Pääasiassa kaukolämmön ja sähkön päästöjen vähenemisen myötä seudun asumisen ja rakentamisen kokonaispäästöjen ennakoituaan vähenevän noin 60–70 % vuoteen 2040 mennessä.

Kuva 22. Vuosittaisten kokonaispäästöjen kehitys vuosina 2020, 2030 ja 2040 [kt CO₂]

Tämä ei kuitenkaan tarkoita, ettei muita toimia tarvittaisi asumisen ja rakentamisen päästöjen vähentämiseksi tai että energiantuotannon vähähiilistyminen olisi muista toiminna erillinen ilmiö. Erityisesti juuri ostoenergian tarvetta pienentämällä voidaan vähentää asumisen ja rakentamisen päästöjä, sillä se mahdollistaa osaltaan myös energiantuotannon vähähiilistämistä. Toisaalta asumisen ja rakentamisen päästöjä voidaan vähentää myös uudisrakentamisen päästöjä pienentämällä.

Rakentamisen päästövähennykset syntyvät enimmäkseen rakennusmateriaalien tuotannon vähähiilistymisestä. Nykytilanteessa uudisrakentamisen päästöt kattavat vain noin 25 % asumisen ja rakentamisen kokonaispäästöistä. Tulevaisuudessa uudisrakentamisen osuus päästöistä tulee kuitenkin kasvamaan energiantuotannon päästöjen vähentyessä. Vuosina 2030 ja 2040 uudisrakentamisen ja energiantuotannon päästöjen osuus asuinrakentamisessa jakautuu lähes tasan. Uudisrakentamisen päästöjä tullaan ohjaamaan kehittyvän lainsäädännön avulla, joka huomioi rakennuksen elinkaari- ja ympäristöpäästöt aiempaa paremmin. MAL-suunnitelma kannustaa lakia kunnianhimoisempiin päästövähennysratkaisuihin ja vähähiilisten materiaalien käyttöön. MAL-suunnitelma kannustaa myös puurakentamiseen, sillä nykytilanteessa puu on vähäpäästöisin rakennusmateriaali.

Resurssiviisas yhdyskuntarakenne

MAL 2023 -prosessissa on muodostettu maankäytön ensisijaisesti kehitettävät vyöhykkeet, joille uutta asuntotuotantoa ohjataan. Vuonna 2040 uusista asunnoista 94 % sijoittuu ensisijaisesti kehitettävien vyöhykkeiden sisään. Ensisijaisille vyöhykkeille sijoittuu yli 90 % asunnoista kaikissa seudun kunnissa bussiliikenteen kehyskuntia lukuun ottamatta. Ensisijaisten vyöhykkeiden ulkopuolelle on kohdistettu yksittäisiä asuntorakentamiskohteita, jotka nekin ovat usein vyöhykkeiden reunamilla. Vyöhykkeiden sisään sijoittuu toisaalta hyvinkin erityyppisiä alueita, joilla joukkoliikenteen ja muiden kestävien kulkumuotojen houkuttelevuus vaihtelee. Vyöhykkeiltä löytyy sekä pääkaupunkiseudulla että KUUMA-kunnissa myös alueita, jotka sijaitsevat etäällä joukkoliikenteen runkoyhteyksistä ja tiivistä kaupunkirakenteesta.

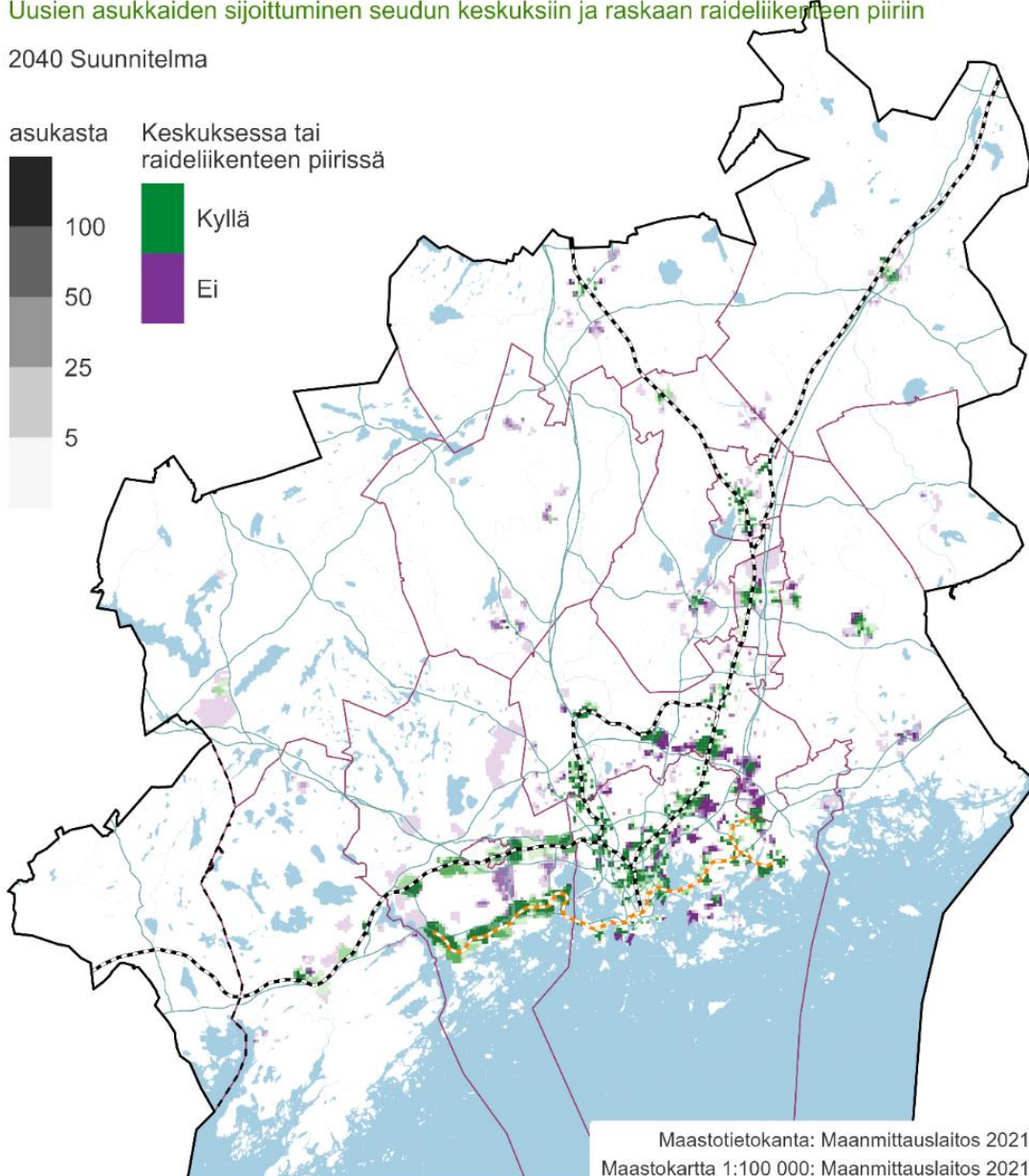
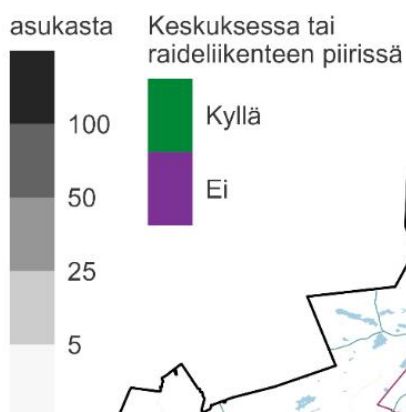
Luonnoksessa seudun kasvu ohjataan pääosin hyvin nykyiseen rakenteeseen ja joukkoliikenteen kannalta kilpailukykyisille alueille. Uudet asukkaat sijoittuvat enimmäkseen hyvin seudun

keskuksiin sekä raideliikenteen ja muun joukkoliikenteen äärelle (kuva 23). Vuonna 2040 uusista asukkaista 71 % sijoittuu keskuksiin ja raskaan raideliikenteen piiriin, kun nykyasukkaista samoilla alueilla on 56 %. Suunnitelmassa asumista on painotettu pikaratikoiden varteen niin, että kasvunustetta on pienennetty seudun keskusten ja raideliikenteen alueen ulkopuolelta.

Luonnonvarojen käyttöä lisää merkittävimmin seudun voimakas kasvu ja siitä seuraava tarve rakentaa asuntoja ja liikenneinfrastruktuuria. Suunnitelman ja vertailupohjan välillä ei ole olennaisia eroja asuinrakentamisen määrässä. Asuinrakentaminen keskittyy kummassakin pääkaupunkiseudulle. Liikennehankkeita sijoittuu suunnitelmassa myös pääkaupunkiseudun ulkopuolelle. Tiivistyvä yhdyskuntarakenne säästää teknisiin verkostoihin tarvittavia materiaaleja ja maa-alaa. Samaan aikaan tiiviillä nykyiseen rakenteeseen ja joukkoliikenteeseen tukeutuvalla yhdyskuntarakenteella vaikutetaan ihmisten liikkumistarpeeseen ja liikennemuotojen valintaan.

Uusien asukkaiden sijoittuminen seudun keskuksiin ja raskaan raideliikenteen piiriin

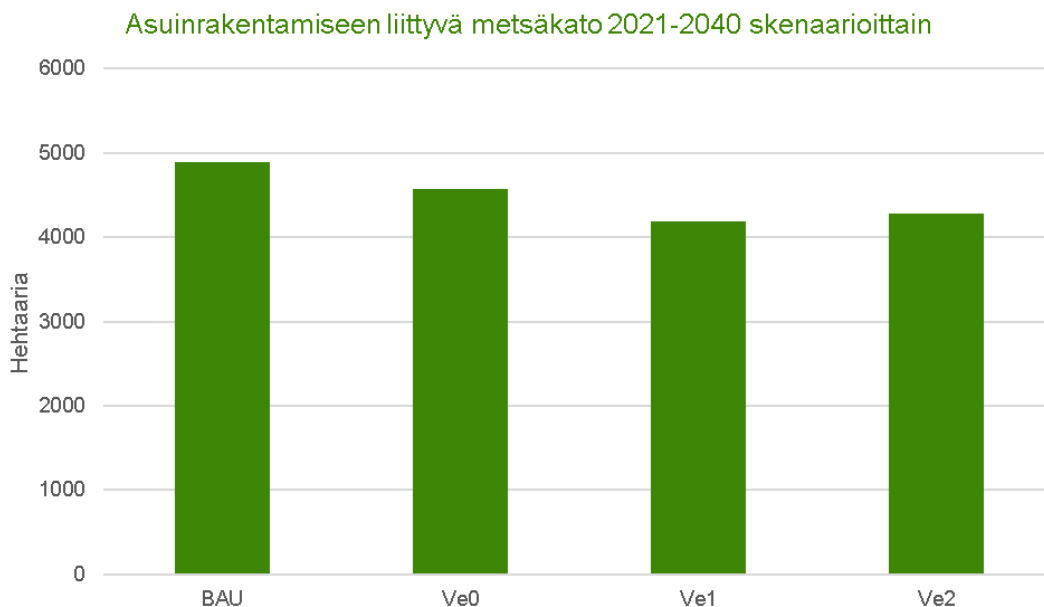
2040 Suunnitelma

Kuva 23. Uusien asukkaiden sijoittuminen keskuksiin ja raskaan raideliikenteen piiriin

Maankäytön vaikutukset hiilinieluihin ja -varastoihin

Ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi päästövähennysten rinnalla tulee huolehtia seudun hiilinielujen ja -varastojen turvaamisesta. Helsingin seutu kasvaa nopeasti vuoteen 2040, jolloin asuinrakentamiseen vaadittavan maa-alan tarve kasvaa. Seudun ydinalueille sijoittuvalla tiiviillä rakentamisella voidaan hidastaa metsäkatoa sekä mahdollistaa kestävää liikkumista. MAL-suunnitelman mukainen asuinrakentaminen vähentää metsäkatoa sekä nykykehitykseen että vertailupohjaan nähden. Suunnitelmassa metsäkatoa aiheutuu vuosina 2021–2040 hieman alle 4 300 hehtaaria, eli noin 6 prosenttia vähemmän kuin vertailupohjassa ja yli 12 prosenttia vähemmän kuin nykykehityksellä (BAU). Uuden asuinrakentamisen ohjaaminen ensisijaisesti kehitettävien vyöhykkeiden sisään aiheuttaa metsäkatoa selvästi vähemmän verrattuna vyöhykkeen ulkopuoliseen rakentamiseen. Seudun vuotuinen metsäkatoala säilyy kuitenkin maan keskiarvoa suurempana. Maankäytön vaikutuksia hiilinieluihin ja -varastoihin on arvioitu toisesta suunnitelmaversiosta (VE2). Maankäytön ja infra-hankkeiden suhteen ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia toisen suunnitelmaversion jälkeen.

Kuva 24. Asuinrakentamiseen liittyvä metsäkato skenaarioittain 2021–2040

Kestävien kulkutapojen osuus

Seudun kestävien kulkutapojen osuus nousee hieman vertailupohjassa sekä selkeästi MAL-suunnitelman toimenpitein. Erityisesti joukkoliikenteen osuus kasvaa. Merkittävin tähän vaikuttava toimenpide on joukkoliikenteen lipunhintojen alentaminen.

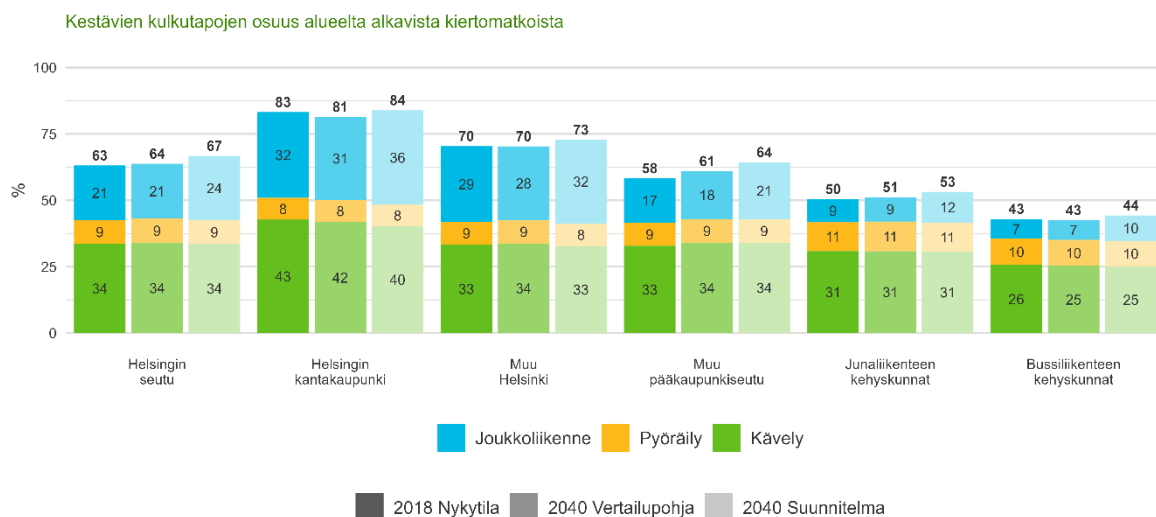
Nykytilaan verrattuna kasvu on suurinta Espoon, Kauniaisten ja Vantaan alueella. Herkkyystarkasteluiden perusteella arvioon liittyy kuitenkin suuria epävarmuuksia. Kestävien kulkutapojen osuus voi kaikissa kunnissa mahdollisesti myös vähentyä nykyisestä, mikäli yhdyskuntarakenne hajautuu ja autonomistus kasvaa. Toisaalta pienempi autonomistus, etätyön määrän kasvu sekä pienempi väestönkasvu voivat johtaa kestävien kulkumuotojen kulkutapaosuuden nousuun.

Muutokset ovat erittäin pieniä kävelyn ja pyöräilyn osalta. Pyöräilyn osuus on noin 9 % kaikista matkoista eikä vuoteen 2040 mennessä juurikaan muutu. Alueelliset erot pyöräilyn kulkutapaosuudessa ovat vähäisiä. Pyöräily on sekä nyt että tulevaisuudessa suosituinta junaliikenteen kehyskunnissa. Pyöräilyn pääverkon kehittäminen ei seututason ennusteessa suuresti lisää pyöräilyn

osuutta, mutta toimenpiteellä voidaan parantaa merkittävästi pyöräilyn edellytyksiä. Myös seudullisesti yhteisen kaupunkipyöräjärjestelmän toteuttaminen voi lisätä pyöräilyn houkuttelevuutta ja parantaa matkaketjujen sujuvuutta.

Kävelyn kulkutapaosuus kasvaa hieman nykytilasta vertailupohjaan ja pysyy samana vertailupohjasta suunnitelmaluonnokseen. Kävelyn kulkutapaosuus kasvaa nykytilaan verrattuna Espoossa, Kauniaisissa ja Vantaalla maankäytön tiivistymisen vuoksi. Muualla kävelyn kulkutapaosuus pysyy ennallaan tai vähän pienenee. Kävelyn osuus kasvoi huomattavasti COVID19-pandemian myötä. Mikäli etätyön määrä jää vuoden 2018 tasoa korkeammaksi, voidaan myös kävelyn osuuden olettaa pysyvän nykyistä korkeampana. MAL-suunnitelman toimenpiteenä on laatia ja toteuttaa seudullinen kävelyn edistämishjelma, jonka toimenpiteet voivat toteutuessaan osaltaan lisätä kävelyä ja parantaa liityntäkävelyn olosuhteita.

Joukkoliikenteen kulkumuoto-osuus kasvaa suunnitelmaluonnoksessa laajasti koko seudulla sekä nykytilaan että vertailupohjaan nähden alempien lipunhintojen myötä. Nykytilasta vertailupohjaan joukkoliikenteen kulkutapaosuus laskee Helsingissä, mutta kasvaa Espoossa, Kauniaisissa ja Vantaalla mm. länsimetron jatkeen vuoksi. Suunnitelmassa kestävien kulkutapojen osuus kasvaa vertailupohjaan verrattuna erityisesti Vantaan ratikan varrella mutta myös laajemmin raiteiden varrella ja asemanseuduilla. Digiradan ja metron kulunvalvontajärjestelmän uusimisen toimenpiteet ovat välttämättömiä joukkoliikennejärjestelmän toimivuuden kannalta. Suunnitelman mukaan HSL:n jäsenkunnat varmistavat joukkoliikenteen taloudellisen kestävyuden ja kilpailukyyn. Nykyisen infra-korvausmenettelyn uudistaminen on tunnistettu keskeiseksi keinoksi varmistaa joukkoliikenteen taloudellinen kestävyys, mahdollistaa hyvä joukkoliikenteen palvelutaso ja sitä kautta varmistaa joukkoliikenteen kilpailukyky suhteessa henkilöautoliikenteeseen.

Kuva 25. Kestävien kulkutapojen osuus alueelta alkavista kiertomatkoista

Vaikutukset ympäristöön

MAL 2023 -suunnitelmassa maankäyttöä ja liikennehankkeita on pyritty tiivistämään nykyrakentamiseen, seudun keskuksiin ja raideliikenteen varrelle. Ympäristön kannalta on yleisesti positiivista, että seudun kasvu keskittyy kaupunkialueille ja olemassa oleville asuinalueille, koska uusille alueille rakentaminen aiheuttaa aina väistämättä luonnon häviämistä, pirstaloitumista tai vähintään muuttumista. Silti myös nykyisillä kaupunkialueilla voi olla ympäristön ja luonnon

monimuotoisuuden kannalta merkittäviä arvoalueita. Arvioinnissa on pyritty tunnistamaan suunnitelmasta aiheutuvia riskejä rakennetun ympäristön arvoalueille, vesistöille sekä luonnon monimuotoisuudelle. Arvioinnin tulokset sekä jatkosuunnittelussa huomioitavat alueet on esitetty liitteen 1 arviointikorteilla.

Maisema-alueet ja rakennettu ympäristö

Luonnoksen mukaan toteutuva alueiden käytön tehostaminen vähentää tarvetta ottaa uusia laajempia alueita uuden maankäytön piiriin, jolloin haitalliset vaikutukset kohdistuvat pienemmille alueille ja paineet maisema-alueille ja rakennetun ympäristön arvokohteille vähenevät. Toisaalta rakennetuille ja tiivistyville alueille, kuten Kehä I:n sisäpuolelle, aiheutuu suurempia muospaineita ja alueelle keskittyy runsaasti myös olemassa olevia maiseman ja erityisesti rakennetun ympäristön arvoja.

Pintavedet

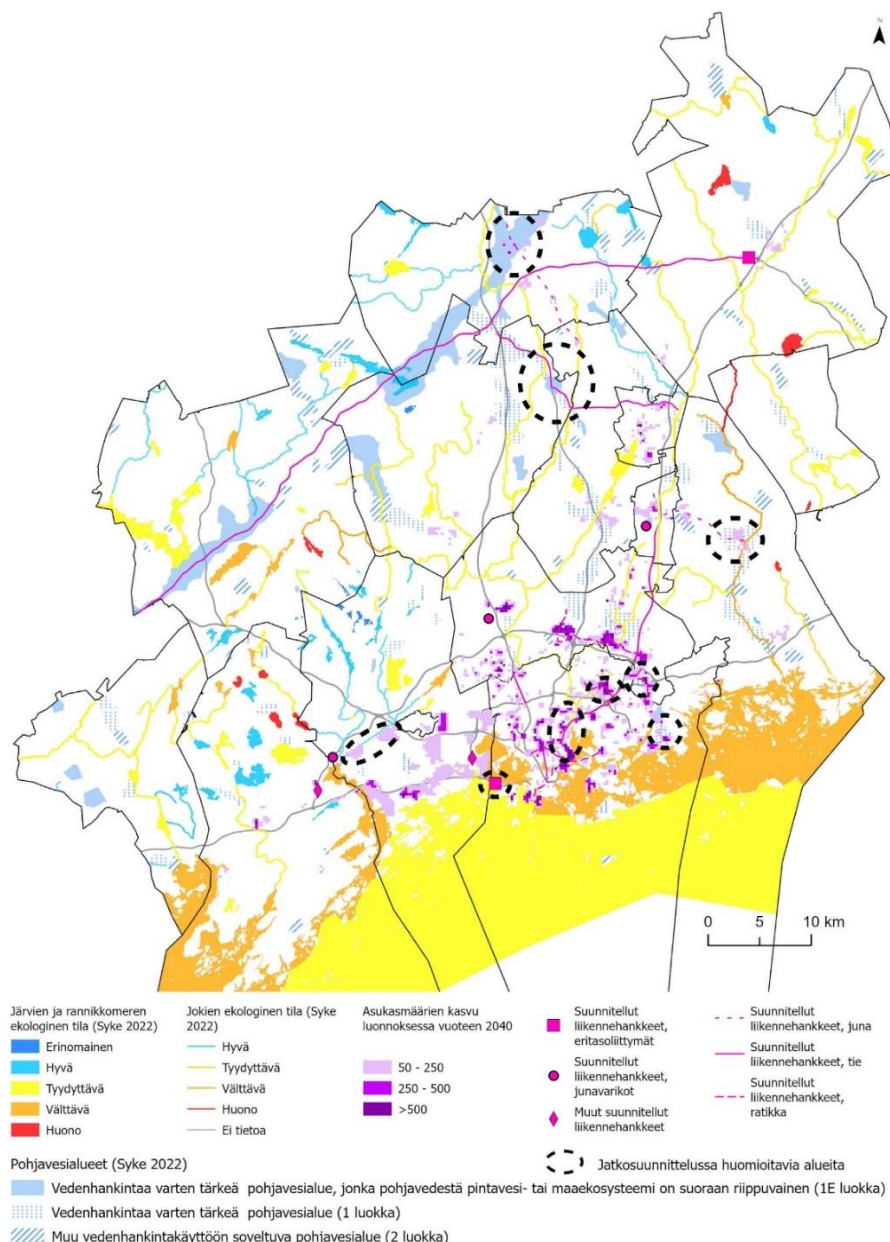
Pintavesivaikutusten osalta MAL-suunnitelman ja vertailupohjan välillä ei ole merkittäviä eroja. Suurimmat asukasmäärien muutokset keskittyvät Länsiväylän varteen, Helsingin keskustan ympäristöön, Jätkäsaareen, Hernesaareen ja Sörnäinen – Kalasatama -alueille, Malmin ympäristöön sekä Vantaalla Kehä III varteen mm. Hakunilan, Kuninkaalan ja Veromiehen alueille. Suunnitelmassa asukasmuutos on hieman pienempi vertailupohjaan nähden Länsiväylän ympäristössä. Lisäksi tarkastelualueelle sijoittuu uusia liikennehankkeita, joissa on huomioitavia pintavesikohteita.

Rakentamisen aikaiset vaikutukset kohdistuvat ensisijaisesti rakennettavien alueiden lähivesistöihin ja rannikolle. Huomioitavia vesistökohteita ovat erityisesti Espoossa Espoonjoki, Helsingissä Koivusaarta ympäröivä merialue, missä rakentamiseen liittyy ruoppausta ja meritäyttöä, Vanhankaupunginlahti, Vantaanjoki ja pienvesistä Longinoja sekä Vantaalla Keravanjoki. Maankäytön muutokset voivat lisätä rannikkoalueen pintavesiin kohdistuvaa hulevesikuormitusta.

Pohjavedet

Asutuksen ja liikennehankkeiden vaikutukset ja riskit pohjavedelle kohdistuvat pääasiassa jo rakennetuille pohjavesialueille, joista monet ovat jo nykyisellään riskialueita. Vedenhankintaa varten tärkeille pohjavesialueille sijoittuvat liikennehankkeet vt 25 Hanko-Mäntsälä, Keski-Uudenmaan pohjoinen logistiikkayhteys sekä Pasila-Riihimäki vaihe 3. Näistä vt 25 Hanko-Mäntsälä on olemassa olevan tieosuuden parannushanke, eivätkä pohjavesivaikutukset siten olennaisesti muutu nykytilanteeseen verrattuna. Keski-Uudenmaan pohjoinen logistiikkayhteys lisää liikennettä useilla pohjavesialueilla, jolloin mahdolliset vaikutukset sekä riskit hankealueen pohjavesialueisiin lisääntyvät. Hanke sijoittuu osittain Teinnummen vedenhankintaa varten tärkeälle pohjavesialueelle. Pasila-Riihimäki vaihe 3 sijoittuu Hyvinkään pohjavesialueelle, mikä voi jonkin verran lisätä pohjavesialueen päästöriskiä. Myös hankkeiden rakennusvaiheisiin liittyy lisääntyvä päästöriski, kun rakentamista tehdään pohjavesialueilla.

Asukasmäärät kasvavat useilla pohjavesialueilla. Vantaan ratikka yhdessä asukasmäärien kasvun kanssa luovat painetta pohjavedelle etenkin Vaaralan, Rajakylän ja Jakomäen alueilla, jossa sijaitsee riskipohjavesialueeksi luokiteltu Fazerilan pohjavesialue. Rautatiehankkeiden ja asukasmäärien kasvun yhteisvaikutuksesta johtuvaa painetta sijoittuu myös Hyvinkään pohjavesialueelle sekä Sipooseen Nikkilän ja Nordanan pohjavesialueille. Helsingissä asukasmäärän kasvu luo painetta etenkin Vuosaaren ja Vartiokylän pohjavesialueilla. Tarkastelualueella on lisäksi useita muita pohjavesialueita, joilla asukasmäärien kasvu lisää painetta pohjavedelle. Uusien asukkaiden ja liikennehankkeiden sijoittuminen suhteessa pinta- ja pohjavesiin on esitetty kuvassa 26.

Kuva 26. Pinta- ja pohjavesistöt

Suojelu- ja virkistysalueiden sekä ekologisten yhteyksien tarkastelu

MAL 2023 -suunnitelma ottaa suojelu- ja virkistysalueet pääasiassa hyvin huomioon, mutta ekologisten yhteyksien ja ekologisen verkoston ydinalueiden osalta suunnitelma sisältää paikallisesti suuria heikennyksiä. Rata- ja väylähankkeita on suunniteltu suojelu- ja virkistysalueiden läheisyyteen ja paikoittain myös niiden sekä ekologisten yhteyksien ja viheryhteystarpeiden läpi. Suurin osa hankkeista on olemassa olevien teiden ja ratojen parannuksia tai hankkeita kaupunkialueilla, jolloin suojelu- ja virkistysalueisiin sekä ekologiseen verkostoon kohdistuvat vaikutukset ovat yleensä vähäisempiä kuin hankkeissa, joissa suunnitellaan täysin uutta tie- tai ratalinjausta rakentamattomaan tai löyhästi rakennettuun maisemaan. Esimerkiksi estevaikutuksia eliöiden liikkumiselle syntyy tällöin yleensä vähemmän. Kaupunkialueilla esiintyy kuitenkin usein tärkeitä ekologisia yhteyksiä ka-peissa viheraluekäytävissä, joihin kaupunki- ja taajama-alueiden liikennehankkeet voivat vaikuttaa merkittävän haitallisesti.

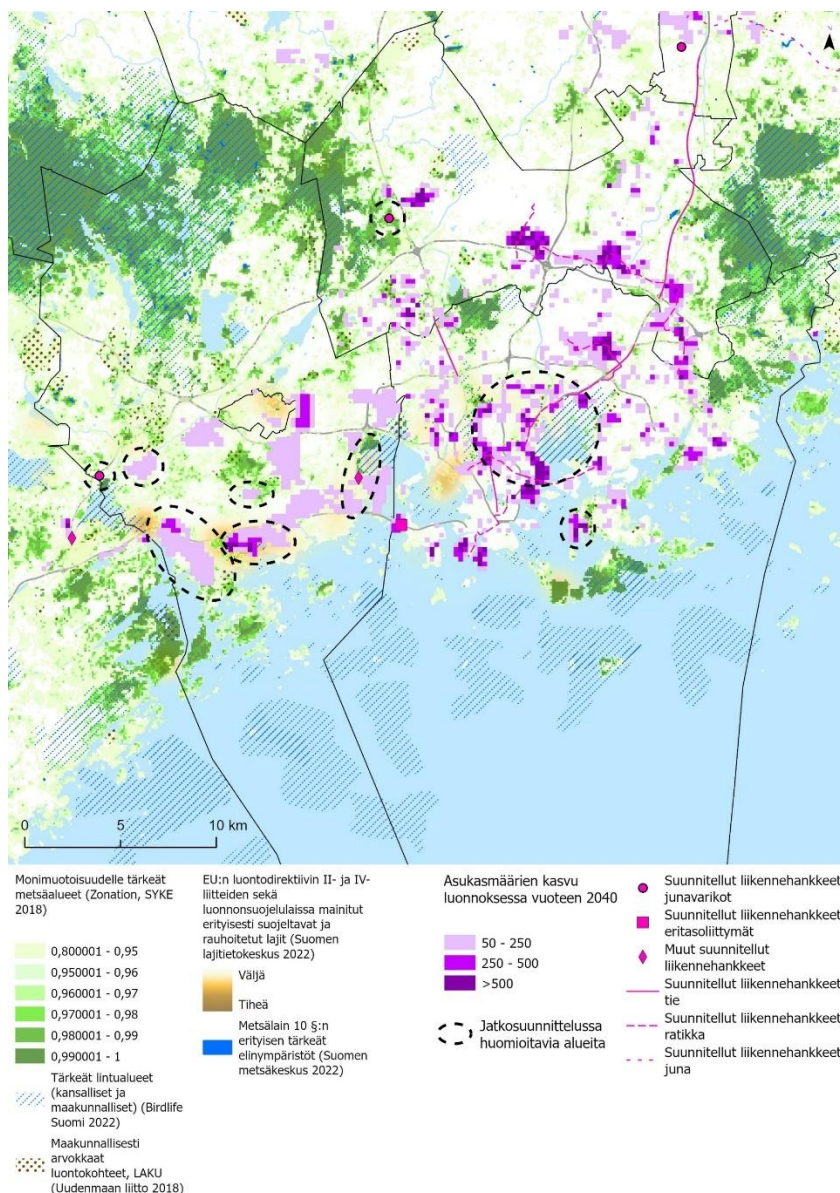
Asukasmäärien kasvu kohdistuu eniten alueille, jotka ovat jo rakennettuja ja suunnitelmassa on myös useita alueita, joilla asukasmäärän kasvu on vähäisempää verrattuna vertailupohjaan. Asukasmäärien kasvu vaikuttaa eniten olemassa oleviin, erityisesti kaupunkirakenteen keskellä ja lähellä sijaitseviin suojelu- ja virkistysalueisiin, kun virkistyskäyttöpaineen voidaan niiden osalta olettaa tulevaisuudessa kasvavan. Osa asukasmäärän kasvun alueista sijoittuu sekä vertailupohjassa että suunnitelmassa ekologisten ydinalueiden tai käytävien alueille ja niiden läheisyyteen. Toisaalta Vihdin Nummelassa, Kirkkonummen Sundsbergissa, Espoossa Kalajärvellä ja Viiskorvessa sekä Vantaalla Askistossa asukasmäärän kasvu on suunnitelmassa pienempää kuin vertailupohjassa, mikä vähentää painetta läheisille virkistys- ja suojelualueille.

Vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen ja ekosysteemipalveluihin

MAL 2023 -suunnitelma sisältää vertailupohjaan verrattuna kohtalaisia riskejä luonnon monimuotoisuuden kannalta käytettyjen aineistojen perusteella. Luonnon kannalta on yleisesti positiivista, että asumisen kasvu keskittyy kaupunkialueille ja olemassa oleville asuinalueille. Olemassa olevilla kaupunkialueillakin voi olla kuitenkin erityisesti ekosysteemipalveluiden ja tunnistetusti paikoittain luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittäviä arvoalueita, joten tiivistymiskehitys ei ole pelkästään positiivista.

Merkittävimpiä vaikutuksia luonnon monimuotoisuudelle aiheuttavat liikennehankkeet ovat Kehä I:n Maarinsolmu sekä Rantaradan ja Kehäradan junavarikot. Muut tie- ja ratahankkeet, kuten Vantaan ratikka ja uudet eritasoliittymät, sijoittuvat aineistojen perusteella luonnon monimuotoisuuden kannalta alueille, joiden monimuotoisuusarvot eivät ole mittavia.

Asukasmäärien kasvun sijaintialueet ovat suunnitelman ja vertailupohjan välillä melko samankaltaisia ja ne sijaitsevat pääasiassa pääkaupunkiseudulla ja muiden kuntien kaupunkikeskustojen läheisyydessä. Suunnitelman asukasmäärien kasvun alueet ovat paikoittain selvästi vähentyneet vertailupohjaan nähden alueilta, jotka ovat tärkeitä luonnon monimuotoisuuden kannalta. Tällaisia alueita ovat esimerkiksi Espoon Kalajärven ja Viiskorven, Helsingin Vuosaaren, Vantaan Askiston ja Kirkkonummen Sundsbergin alueet. Suunnitelmassa ja vertailupohjassa on kuitenkin samoja asukasmäärän kasvun alueita, joilla luonnon monimuotoisuusarvot ovat korkeita ja monimuotoisuutta vähentävät vaikutukset ovat siten ilmeisiä. Tällaisia alueita ovat esimerkiksi Espoon Hannusjärven, Kauklahden ja Finnoon alueet, Vantaan Kivistö sekä Helsingin Vanhankaupunginlahden ympäristö ja Laajasalo. Huomattava ero asukasmäärien muutosalueissa on niiden levittäytyminen laajemmalle Espoon eteläosissa, mikä voi osaltaan tuottaa haasteita erityisesti ekosysteemipalveluiden näkökulmasta ja oletettavasti hävittää runsaasti paikallista kaupunkirakenteen sisällä olevaa lähiuontoa.

Kuva 27. Suunnitelman kokonaisvaikutukset luonnon monimuotoisuuteen ja ekosysteempipalveluihin

Sopeutuminen

Kaupungit ovat keskeisessä asemassa ilmastonmuutokseen sopeutumisessa. Seudulla tulee tulevaisuudessa varautua muun muassa helteisiin, merenpinnan nousuun, sään ääri-ilmiöihin, sateisuuden ja pilvisyyden kasvuun. MAL-suunnitelmassa voidaan välttää sijoittamasta asumista ja infrastruktuuria alueille, joissa niille saattaa aiheutua vahinkoa tai vaaraa muuttuvan ilmaston takia. Tulvariskialueille suunnitellut liikennehankkeet ja asukasmäärien kasvattaminen altistavat hankkeita ilmastonmuutoksen tuomille riskeille.

Suunnitelmassa tiivistyvää asutusta sijaitsee rannikolla meritulvan riskialueilla. Useissa seudun kaupungeissa asutusta sijaitsee myös vesistötulvan riskialueella. Tulvariskialueella asutusta on suunnitelmassa hieman enemmän kuin vertailupohjassa, etenkin Espoon alueella. Suunnitelmassa tiivistyvien asutuskeskusten kohdalla riski lämpösaarekeilmiöön sekä kaupunkitulviin kasvaa etenkin pääkaupunkiseudulla. Tulvariskialueille sijoittuu suunnitelmassa myös liikennehankkeita.

7.2.2 Hyvinvoiva: Helsingin seudun laadukas elinympäristö mahdollistaa hyvän ja onnellisen elämän kaikille asukkaille.

Helsingin seudun kehitys menee oikeaan suuntaan MAL-suunnitelmalle annetun hyvinvointitavoitteen kannalta.

Hyvinvoiva-tavoitteen toteutumista on arvioitu tasapainoisen kehityksen arviointikokonaisuuden avulla, jossa arvioinnin painopisteet ovat asuinalueiden monipuolisuudessa ja laadussa sekä palveluiden saavutettavuudessa. MAL-suunnitelman keinovalikoiden toimista vahvin ohjausvaikutus Hyvinvoiva-tavoitteen saavuttamiseksi on valtion tukeman asuntotuotannon tavoitteella,

joka ohjaa ARA-tuotantoa seudun eri alueille, sekä suunnitelmassa nimettyjen raideliikenteen asemien perusparantamisella ja pikaratikkahankkeilla. Kuntien omalla suunnittelulla on ratkaiseva merkitys Hyvinvoiva-tavoitteen kannustavien ja mahdollistavien toimien toteutumisessa.

Suunnitelma kannustaa monipuolisen ja laadukkaan asuntotuotannon toteuttamiseen. Monipuolisin ja tasapainoinen väestörakenne saavutetaan alueilla, joiden asuntokannassa on monipuolisesti hallintamuotoja ja eri kokoisia asuntoja. Suunnitelman uuden asuntotuotannon sijoittuminen luo mahdollisuuksia olemassa olevien asuinalueiden uudistamiselle, palveluiden paremmalle saavutettavuudelle ja eriytymiskehityksen hillitsemiselle. Suunnitelmassa tunnistettuihin kaupunkiuudistusalueisiin kannustetaan panostamaan erilaisilla asuntokannan monipuolistamiseen ja asuinympäristön viihtyvyyteen liittyvillä hankkeilla.

Uuden asuntotuotannon myötä uudet asukkaat lisäävät osaltaan lähiluonnon käyttöpainetta ja julkisten palveluiden tarpeita. Kuntien omassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon riittävät lähiluonnon ja palveluiden aluevaraukset sekä huomioida kaupunkivihreän lisääminen erityisesti täydentyvillä alueilla. Suunnitelman vaikutus lähiympäristön kunnossapitoon, siisteyteen ja koettuun turvallisuuteen on vähäinen. Ajonopeuksien laskemisella taajamissa sekä automaattisella liikennevalvonnalla on kohtuullisen hyviä vaikutuksia liikenneturvallisuuteen. Liikenteen melulle ja pienhiukkasille altistujien määrä sen sijaan kasvaa nykytilanteeseen verrattuna seudun asukasluvun ja liikennesuoritteiden kasvun myötä.

Päämittari: Alueellinen tasapainoinen kehitys

MAL-suunnitelman toimenpiteet vaikuttavat laajasti hyvinvoinnin eri osa-alueisiin ja ohjaavat kehitystä oikeaan suuntaan. Tavoitteen toteutuminen edellyttää kuitenkin toimenpiteitä myös muilla suunnittelutasoilla ja muilta toimijoilta. Hyvinvoiva-tavoitteen toteutumiseen liittyy täten epävarmuustekijöitä, jotka on tunnistettu MAL-suunnittelun yhteydessä. Ratkaisevassa asemassa ovat erityisesti kuntien omat ratkaisut asuntotuotannon ohjaamisessa ja eri tasoissa maankäytön ja liikenteen suunnitteluissa.

Hyvinvoiva-tavoitteen vaikutuksia on arvioitu neliportaisella asteikolla, jonka lisäksi on tunnistettu ristiriitaisia vaikutuksia. Tavoitteena on, että MAL-suunnitelma kannustaa alueiden tasapainoiseen kehitykseen. Kokonaisuutena suunnitelman vaikutusten on arvioitu sijoittuvan mahdollistavan ja kannustavan vaikutuksen välille. Suunnitelman toimenpiteistä vahva vaikutus on valtion tukemalla asuntotuotannolla, raideliikenteen asemien perusparantamisella ja joillakin pikaratikkahankkeilla.

Ristiriitainen vaikutus	Vähäinen	Mahdollistava	Kannustava	Vahva vaikutus
-------------------------	----------	---------------	------------	----------------

Kuva 28. MAL 2023 -suunnitelman vaikutukset alueiden tasapainoiseen kehitykseen

Hyvinvoiva-päätavoitteen vaikutusten arvioimiseksi on käytetty alueiden tasapainoisen kehityksen arviointikokonaisuutta. Arviointikokonaisuuden keskeiset mittarit ovat asuinalueiden monipuolisuus, asuin ympäristön laatu ja palveluiden saavutettavuus.

Asuinalueiden monipuolisuus

MAL-suunnitelman tavoitteena on, että Helsingin seudun eri osien omaleimaiset asuinalueet tarjoavat monipuolisia asumisen vaihtoehtoja. Seudun eri osissa asuinalueita kehitetään niiden omista lähtökohdista ja vahvuuksista käsin. Tulevan asuntorakentamisen sijoittuminen seudulla mahdollistaa tasapainottavan kehittämisen ja sosioekonomisesti heikompien alueiden asuntokannan uudistamisen. Seudun tasapainoiseen alueelliseen kehitykseen voidaan vaikuttaa myös saavutettavuutta parantavilla liikenneinvestoinneilla ja edistämällä kohtuuhintaista asumista tasapuolisesti seudun eri osissa.

MAL-suunnittelun yhteydessä seutua on tarkasteltu sosioekonomisen yhdistelmäindikaattorin avulla. Monipuolisin ja tasapainoisin väestörakenne saavutetaan alueilla, joiden asuntokannassa on monipuolisesti hallintamuotoja ja eri kokoisia asuntoja. Alueellista eriytymiskehitystä torjuvan tai korjaavan maankäytön ja asuntopolitiikan perusta on pyrkimys mahdollisimman monipuoliseen asuntokantaan sekä uusilla alueilla että vanhojen alueiden täydentymisessä. Asuinalueiden monipuolisen hallintamuotojakautuksen varmistaminen vaatii kunnilta pitkäjänteistä ja johdonmukaista asuntopolitiikkaa.

MAL-suunnitelman tavoitteena on monipuolinen ja riittävä asuntotarjonta seudulla. Suunnitelmassa laadukasta asumista Helsingin seudulla tavoitellaan huolehtimalla siitä, että eri puolilla seutua on tarjolla asumisvaihtoehtoja eri talotyypeissä, kokoluokissa ja hallintamuodoissa. Asuntokannan monipuolisuus ja asuttavuus edesauttavat sitä, että seudulta löytyy sopivia asumisen vaihtoehtoja myös seudun ikääntyvän väestön sekä kasvavan vieraskielisen väestön tarpeisiin. Monipuolinen asuntotarjonta seudun eri osissa on keskeinen tekijä Helsingin seudun asukkaiden hyvinvoinnin sekä seudun veto- ja pitovoiman kannalta.

Suunnitelmassa on tunnistettu, että erityistä huomiota tulee kiinnittää vanhoihin alueisiin, joiden asuntokanta on keskimääräistä yksipuolisempi. Tiivistävällä täydennysrakentamisella voi olla asuntokannan hallintamuotojakautumaa monipuolistavia tai yksipuolistavia vaikutuksia. Omistusasuntotuotannon riittävän osuuden varmistaminen täydennysrakentamisen alueilla on tärkeää eriytymiskehityksen ehkäisyn näkökulmasta. Lisäksi MAL-suunnitelmassa on tunnistettu erityisiä kaupunki-uudistusalueita, joiden kehittämisen erityistarpeita huomioidaan MAL-suunnitelman yhteydessä seudullisissa maankäytön, asuntopolitiikan ja liikenteen toimenpiteissä.

Alueiden monipuolistamisen näkökulmasta erityisesti valtion tukemalle tuotannolle määritellyn tavoitteen ohjaava vaikutus on vahva. ARA-tuotannon kohdistumiseen sekä tuotantotavoitteen toteutumiseen liittyy kuitenkin merkittäviä epävarmuuksia. ARA-vuokra-asuntojen keskittymiä voi edelleen syntyä eri syistä, esimerkiksi tonttikustannusten tai maanomistusolosuhteiden vuoksi. Mikäli ARA-vuokratuotannon tavoitteet eivät toteudu, sen suhteellinen osuus asuntokannassa pienenee. Tuetun asumisen asuntomarkkinoita vakauttava vaikutus saattaa jossain määrin pienentyä.

Vaikutus voi heijastua työvoiman saatavuuteen. ARAn pitkän korkotuen vuokra-asuntokanta saat-
taa pienentyä nykyisestä vanhan kannan poistuessa markkinoilta, vaikka tavoitteet saavutettaisiin.

Asuinympäristön laatu

Asuinympäristön laatu koostuu monista eri tekijöistä. Lähiluonnon säilyttäminen, viher- ja virkistys-
alueiden saavutettavuus, asuinalueiden terveellisyys, yleisten alueiden laatu, kunnossapito ja ko-
ettu turvallisuus ovat keskeisiä asuinympäristön laadun tekijöitä. Ilmastönäkökulmasta varsin pe-
rusteltu yhdyskuntarakenteen tiivistämisen tavoite on jossain määrin ristiriidassa lähiluonnon säilyt-
tämisen kanssa. Paineita voi olla uuden asuinrakentamisen sijoittamiselle olemassa oleville viher-
alueille. Kuntien jatkosuunnittelulla on suuri merkitys sille, miten ristiriitaiset tavoitteet saadaan yh-
teensovittettua siten, että asuinympäristön laatu ei kärsi ja lähiviherympäristön laatu ja saavutetta-
vuus sekä tiivistyvien asuinalueiden yhteydet viherverkostoon otetaan huomioon. Erityisesti tiivisty-
vässä asuinympäristössä tulee kaupunkivihreää lisätä erilaisin keinoin.

Seudun tulevan kasvun ohjaamisella nykyisen kaupunkirakenteen sisään on myös ristiriitaisia vai-
kutuksia ympäristöterveyden ja etenkin liikenteestä tiiviillä kaupunkialueilla syntyvien haittavaiku-
tusten myötä. Esimerkiksi liikenteen melualueilla ihmisten määrä kasvaa merkittävästi, samoin huo-
nontuneesta ilmanlaadusta kärsivien ihmisten määrä väylien läheisyydessä. Ilmanlaatu- ja meluvai-
kutukset kohdistuvat hankalimpina vanhassa, korjaamattomassa rakennuskannassa asuviin asuk-
kaisiin. Puuston suojavaikutevaikutus on erityisen tärkeä väylien läheisyydessä sijaitsevilla asuin-
alueilla, joilla on korjaamatonta vanhaa rakennuskantaa. Ilmanlaatu- ja meluvaikutuksista saattavat
kärsiä suhteellisesti eniten seudun sosioekonomisesti heikommin menestyvät alueet, joilla raken-
nuskanta yleisesti on vanhaa ja korjausvelkaista.

Suunnitelmassa on tunnistettu seudulta kaupunkiuudistusalueita, joille tulee kohdentaa erityisiä
asuntokantaa monipuolistavia ja asuinympäristön laatua parantavia toimenpiteitä. Suunnitelmassa
on sovittu seudullisista kehittämisperiaatteista, jotka kannustavat monipuolisiin uudistuksiin näillä
alueilla. Epävarmuutta uudistustoimien toteutumiseen luo rahoituksen epävarmuus sekä monitoi-
mialaisen yhteistyön vakiintumattomuus, mitä alueiden kokonaisvaltainen ja pitkäjänteinen uudista-
minen edellyttävät.

Joillakin MAL-suunnitelman investointiohjelmaan sisältyvillä liikennehankkeilla sekä muilla alueiden
saavutettavuutta kestävin kulkumuodoin parantavilla toimilla on vaikutusta alueiden tasapainoiseen
kehitykseen. Osa investointiohjelmaan sisältyvistä pikaraitiotiehankkeista parantaa merkittävästi
seudun sosioekonomisesti heikommin menestyvien alueiden saavutettavuutta ja mahdollisesti
myös alueiden vetovoimaa. Suunnitelmaan sisältyy toimenpidekokonaisuus raideliikenteen ase-
mien kehittämiseksi ja kunnostamiseksi. Asemien parantamisella voi olla vahva vaikutus elinympä-
ristön laatuun näillä alueilla ja ne voivat toimia katalyytteinä alueiden laajemmalle kehitykselle.

Muilta osin suunnitelmaan sisältyvillä liikennejärjestelmää parantavilla toimilla ei ole vahvaa vaiku-
tusta alueiden tasapainoiseen kehitykseen. Huolestuttava kehitys erityisesti palveluiden saavutetta-
vuuden kannalta on, että saavutettavuusköyhien autottomien määrä ja osuus kasvavat merkittä-
västi vuoteen 2040 mennessä bussiliikenteeseen tukeutuvissa kehyskunnissa toisessa suunnitel-
maluonnoksessa (VE2). Toisen suunnitelmaluonnoksen jälkeen suunnitelmaan lisätyllä lipputuella
on kuitenkin positiivisia vaikutuksia saavutettavuuteen lipunhintojen alenemisen myötä.

Palvelujen saavutettavuus

MAL-suunnitelman vaikutus palvelujen tarjontaan, sijoittumiseen tai saavutettavuuteen on pääosin
mahdollistava. Suunnitelma pyrkii turvaamaan palvelut varmistamalla riittävän väestöpohjan sekä
uusilla että vanhoilla asuinalueilla. Suunnitelmassa on tarkasteltu peruspalveluja, kaupallisia

palveluja, vapaa-ajan palveluja, viihde- ja kulttuuripalveluja sekä palveluita, jotka ovat seudullisesti merkittäviä vetovoimakohteita. Vaikutusten arvioinnissa on verrattu suunnitelmaversioita olemassa oleviin palveluihin, jotta on pystytty tunnistamaan asuntotuotannon kohdistumisen vaikutuksia nykyiseen palveluverkkoon. Julkisten palveluiden palveluverkkosuunnittelu tapahtuu kunnissa ja vuoden 2023 alusta sosiaali- ja terveystieteiden palveluiden sekä pelastustoimen osalta hyvinvointialueilla. Kaupallisten palveluiden osalta erilaiset palvelut eroavat toisistaan sekä tilatarpeiltaan, sijoittumislogiikaltaan että asiakkaiden asiointitiheyden kannalta.

Riippuen olemassa olevien palveluiden määrästä ja sijainnista MAL-suunnitelman vaikutukset voivat olla nykyisten palveluiden säilymistä tukevia tai osoittaa uusia palvelutarpeita, koska nykyisen palveluverkon kantokyky ei riitä vastaamaan asuntotuotannon tuottaman väestönlisäyksen palvelutarpeisiin. Arvio palveluiden kantokyvystä ja riittävydestä sekä riittävästä tonttivarannosta tehdään kunnissa.

Työmatkaliikenteen ohella vapaa-aikaan ja ostoksiin liittyvien palveluiden käyttö muodostaa merkittävän osan liikkumistarpeista ja siten myös henkilöautoliikenteen suoritteesta. Tämän takia on tärkeää, että arjessa käytettävät palvelut ovat helposti ja kestävästi saavutettavissa läheltä, keskustahakuisten palveluiden sijoituksessa keskustoihin ja joukkoliikennereittien varrelle. Kestävän ja sujuvan arjen kannalta monipuolisten palveluiden saavutettavuus myös ilman omaa autoa on keskeistä kaikkien ikäryhmien näkökulmasta.

Suunnitelman asuntotuotantotavoitteen ja julkisten lähipalveluiden toteuttamisen välillä on tunnistettu ristiriidan mahdollisuus. Varsinkin tiivistyville alueilla samoista rakentamisalueista kilpailevat asuntorakentamisen lisäksi myös erilaiset palvelut. Kuntien jatkosuunnittelulla on suuri merkitys sille, miten ristiriitaiset tavoitteet saadaan yhteensovitettua siten, että palvelut ovat asukkaille hyvin saavutettavissa ja mahdollistavat hyvän arjen toteutumisen.

Erilaisten palveluiden paikalliseen saavutettavuuteen on erityisesti MAL-suunnitelman pikaratikkahankkeilla vahva vaikutus. Asukkaisiin nähden keskeisillä sijainneilla sijaitsevat vetovoimahankkeet mm. kaupunkiudistusalueilla mahdollistavat alueiden veto- ja pitovoimaisuuden kasvua. Vetovoimahankkeita ovat mm. erilaiset merkittävät liikunta- ja kulttuuripalvelut, joita käytetään myös kuntarajat ylittävänä seudullisina palveluina.

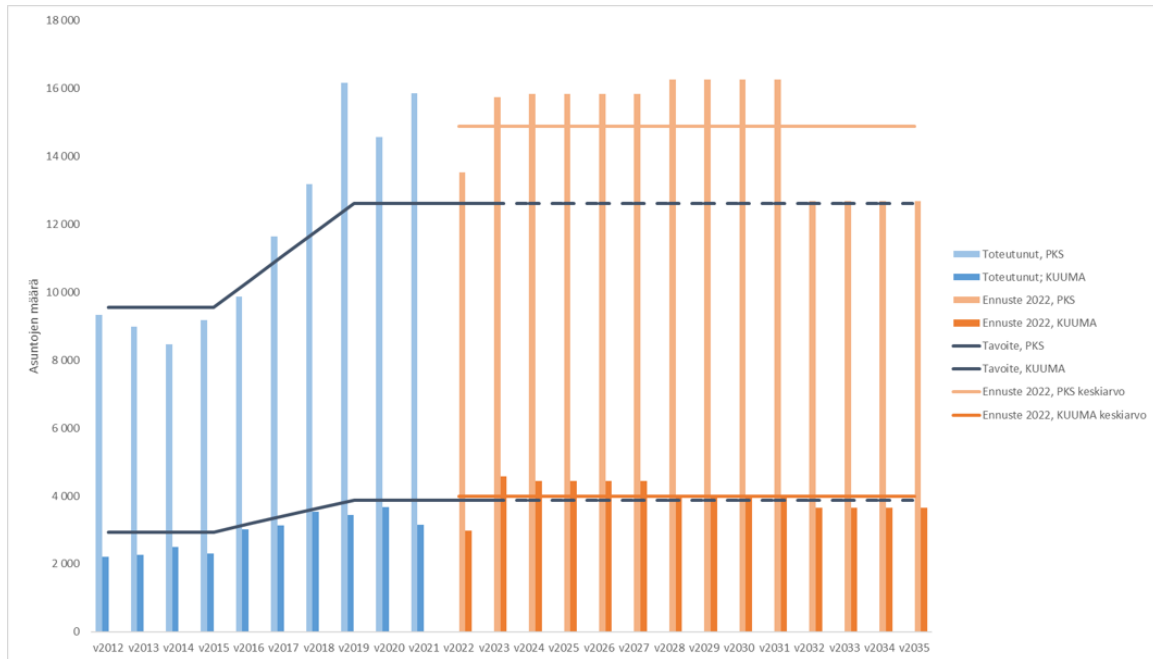
Seudun asuntotuotanto

MAL 2023 -suunnitelmassa seudun nykyisten ja potentiaalisten asukkaiden asumistarpeisiin vastataan riittävällä, laadukkaalla ja monipuolisella asuntotuotannolla. Asuntotuotannolla vaikutetaan suoraan eri väestöryhmien ja erilaisten asutuskuntien mahdollisuuksiin asua seudulla ja valita tarpeitaan vastaavaa asumista.

Riittäväksi asuntotuotannon tasoksi on määritetty 16 500 asuntoa vuodessa. Tämä vuosituotanto riittää seudun ennakoitun väestönkasvun tarpeisiin, kun huomioidaan myös väestörakenteessa ja asumisväljyydessä tapahtuvat muutokset. Toki on huomattava, että seudun asuntotuotannon taso vaikuttaa myös osaltaan seudun väestönkasvuvauhtiin. Peilattuna kuntien asuntotuotantoennusteisiin, 16 500 asunnon vuosittainen tuotantotavoite on seudulla realistinen.

Seudullinen tavoite on jaettu kuntakohtaisiksi tavoitteiksi. Vaikka seudullinen tavoite on realistinen suhteessa asuntotuotantoennusteeseen, kuntien välillä on merkittäviä eroja siinä, kuinka ne ovat päässeet aiempiin asuntotuotantotavoitteisiinsa ja kuinka ne tulevat ennusteen mukaan saavuttamaan asuntotuotantotavoitteensa tulevaisuudessa. Joillekin seudun kunnille asuntotuotantotavoite

voi vaikuttaa korkealta, mikä saattaa lisätä painetta pyrkiä määrällisten tavoitteiden toteuttamiseen asuntotuotannon laadun kustannuksella. Tämä ei ole toivottava kehitys, etenkin kun seudun asuntotuotannossa ovat painottuneet viime vuosina pienet asunnot (erityisesti yksiöt), ja asuntojen keskipinta-ala on ollut seudulla laskussa (HSY, MAL-seuranta). Pienet asunnot ja asuntojen pieni koko kaikissa huoneistotyypeissä heikentävät asuntojen asuttavuutta vaikuttaen asukkaiden hyvinvointiin.

Kuva 29. Seudun asuntotuotannon toteuma vuosina 2012–2021 sekä tavoite ja ennuste vuosille 2022–2035

Pienten asuntojen suuren osuuden ja asuntojen keskipinta-alan pienenemisen lisäksi suurempien perheille sopivien asuntojen osuus asuntotuotannosta on ollut seudulla pieni. Selvitys seudun muuttoliikkeestä COVID-pandemian aikana osoitti, että lapsiperheet ovat muuttaneet osin tilantarpeen ja asumisen hinnan takia Helsingistä muulle pääkaupunkiseudulle ja pääkaupunkiseudulta myös jossain määrin KUUMA-kuntiin. Seudun olisi tärkeää tarjota monipuolisesti erilaisia asumisen vaihtoehtoja eri väestöryhmien tarpeisiin.

MAL 2023 -suunnitelmassa tavoitellaan monipuolista, laadukasta ja riittävää asuntotuotantoa. Suunnitelman vaikutus asuntotuotannon monipuolistamiseen on kuitenkin lähinnä kannustava, ja asuntotuotannon laadullinen ohjaus on seudun kuntien käsissä. Nykyisellään lähes kaikilla seudun kunnilla on laadulliseen ohjaukseen liittyviä tavoitteita ja sääntelyä. Tavoitteiden taso ja kohdentuminen kuitenkin vaihtelevat. Seudun monipuolisen asuntotuotannon toteutumisen kannalta on tärkeää, että kaikki seudun kunnat sääntelevät asuntotuotannon laatua. Muuten on riskinä, että seudun asuntokanta yksipuolistuu entisestään erityisesti hyvin saavutettavilla alueilla, joille suuri osa seudun tulevasta asuntotuotannosta on suunnattu.

Suunnitelman tavoitteena on vaikuttaa asumisen hintatason kohtuullisuuteen. Suunnitelmassa määritellään tavoitteellinen valtion tukeman kohtuuhintaisen asuntotuotannon osuus kokonaistuotannosta (30 % vuosittaisesta asuntotuotannosta pääkaupunkiseudulla ja 20 % vuosittaisesta tavoitteesta KUUMA-kunnissa). Vaikka tavoite toteutuisi täysimääräisenä, ARA-vuokra-asuntojen osuus asuntokannasta saattaa pienentyä nykyisestä, koska ARA-asuntokantaa myös poistuu

markkinoilta. ARA-tuotantotavoitteen toteutumiseen liittyy merkittäviä epävarmuuksia, eikä tavoitteisiin ole viime vuosina päästy. Kehityksellä voi olla vaikutusta kohtuuhintaisen asumisen mahdollisuuksiin Helsingin seudulla pitkällä aikavälillä. Asumisen kohtuullisen hintatason turvaaminen olisi erityisen tärkeää pääkaupunkiseudulla, sillä asuntojen hinnat ja vuokrat pääkaupunkiseudulla ovat nousseet muuta seutua enemmän ja seudun sisäiset hintaerot ovat kasvaneet. KUUMA-kunnissa asumisen hintataso on noussut maltillisemmin, vaikka onkin muuta Suomea selvästi korkeampi. Myös asuntojen korjaus lisää nykyisten omistajien asumisen kustannuksia ja saattaa vaikuttaa vuokrien tasoon. Asumismenojen kasvulla on vaikutusta ihmisten hyvinvointiin.

Asuntotuotannon määrään ja monipuolisuuteen liittyvät toimenpiteet kohdistuvat koko seutuun, mutta painottuvat ensisijaisesti kehitettävälle vyöhykkeille, raideliikenteen piiriin ja keskuksiin, joihin valtaosa uudesta asuntotuotannosta kohdistuu. Uuden asuntotuotannon kohdistuminen luo mahdollisuuksia elinympäristöjen uudistamiseen seudun vanhoilla alueilla ja edellytyksiä palveluiden saavutettavuuden paranemiselle. Täydennys- ja uudisrakentamisen avulla voidaan parantaa alueiden viihtyisyyttä ja houkuttelevuutta.

Kaupunkiuudistusalueet

MAL-suunnitelmaan sisältyy seudullisten kaupunkiuudistusalueiden tunnistaminen ja yhteisten kehittämisperiaatteiden määrittely sekä toimia asemien ja asemanseutujen kehittämiseksi. Erityisesti asemanseutujen kehittämisellä on vahva vaikutus asuin ympäristön koetun laadun kannalta. Yleisten alueiden laatuun, kunnossapitoon ja koettuun turvallisuuteen suunnitelmalla on vähäinen vaikutus. Toisen suunnitelmaluonnoksen (VE2) arvioinnin mukaan suunnitelma parantaa työpaikkojen saavutettavuutta kaikissa tuloluokissa. Toisen suunnitelmaluonnoksen jälkeen suunnitelmaan lisätyllä lipputuella saattaa olla positiivisia vaikutuksia tuloluokkien välisiin eroihin lipunhintojen alenemisen myötä, mutta niitä ei ole tässä kohtaa arvioitu.

Seudullisten kaupunkiuudistusalueiden tunnistaminen ja valinta on perustunut sekä kuntien omiin että seudullisiin tarkasteluihin. Kaupunkiuudistusalueilla on tarvetta parantaa tai uudistaa alueen asuntokantaa, lähi- ja liikkumisympäristöjä (esim. raideliikenteen asemia) ja joillakin alueilla myös joukkoliikennesaavutettavuutta. Alueille kohdistuu jo kuntien käynnistämiä erilaisia uudistamistoimia. MAL-suunnitelman yhteydessä voidaan huolehtia, että kaupunkiuudistusalueiden erityiset tarpeet huomioidaan seudullisissa maankäytön, asuntopolitiikan ja liikenteen toimenpiteissä. Keskeistä on myös valtion erilaisten avustusten ja ohjelmien kohdentaminen kaupunkiuudistusalueille.

Kaupunkiuudistukseen liittyvin kohdennetuin erityistoimenpitein on mahdollista nostaa asuin ympäristön ja julkisen kaupunkitilan laatua lähemmäs uusien asuinalueiden ja keskustojen laatutasoa. Yleisillä alueilla, lähiviheralueilla ja liikkumisympäristöllä on merkitystä alueen viihtyisyyden, arjen sujuvuuden, turvallisuuden ja osallisuuden kokemisen näkökulmista.

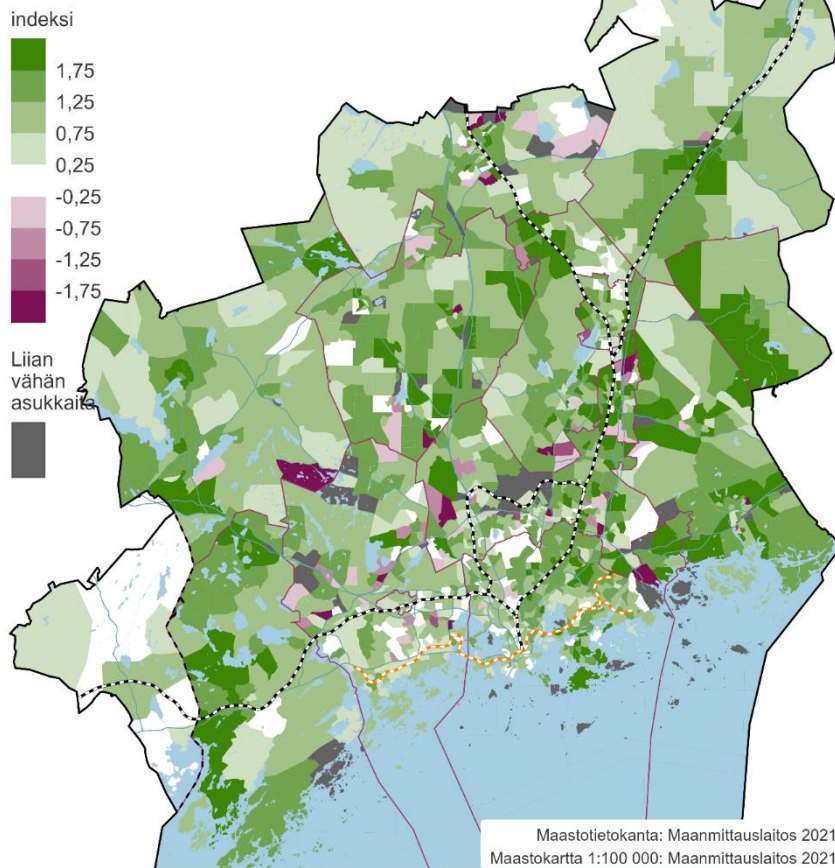
Liikkumismahdollisuudet

Saavutettavuus kaikilla kulkutavoilla paranee merkittävästi nykytilaan verrattuna jo nykyisellä maankäytöllä ja päätetyillä hankkeilla. Suunnitelman toimenpiteet parantavat saavutettavuutta entisestään vertailupohjaan verrattuna joka puolella seutua kaikkien kulkutapojen osalta. Lipunhintatuki ja sen myötä ruuhkautumisen väheneminen parantavat saavutettavuutta laajasti. Merkittäviä saavutettavuushyötyjä tuovat hankkeet Vantaan ja Viikin-Malmin pikaraitiotiet ja tieliikenteen parannustoimenpiteet Vt4:llä eivät erotu muusta seudusta. Yksittäisten alueiden kohdalla saavutettavuus

heikkenee, mikä voi johtua uusien hankkeiden tuomista bussiliikennemuutoksista tai vähäisen maankäytön tuomasta laskennallisesta epävarmuudesta.

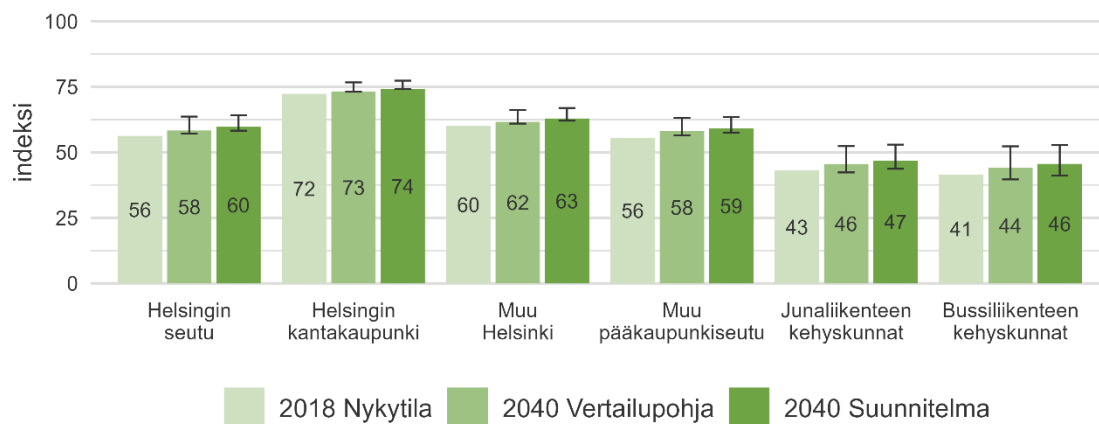
Muutos saavutettavuudessa asukkaiden näkökulmasta

2040 Vertailupohja → 2040 Suunnitelma

Kuva 30. Muutos saavutettavuudessa asukkaiden näkökulmasta (vertailupohjasta suunnitelmaan)

Saavutettavuus asukkaiden näkökulmasta

Kuva 31. Saavutettavuus asukkaiden näkökulmasta nykytilassa, vertailupohjassa ja suunnitelmassa

MAL-suunnitelma parantaa lipunhintojen alentamisen myötä joukkoliikenteen edellytyksiä seudulla, mikä lisää välillisesti aktiivisen liikkumisen terveyshyötyjä (liityntäkävely). Kävelyn ja pyöräilyn osuudet pysyvät lähes ennallaan. Suunnitelma sisältää useita toimenpiteitä kestävän liikkumisen edellytysten parantamiseksi, joista lipunhintojen alentamisen vaikutus on järjestelmätasolla merkittävä.

Toisesta suunnitelmaluonnoksesta (VE2) tehdyn arvioinnin mukaan toimenpiteillä on vaikutusta haavoittuviin väestöryhmiin (lapset ja nuoret, ikääntyneet, pienituloiset ja ulkomaalaistaustaiset), joille kävely, pyöräily ja joukkoliikenne ovat tärkeitä. Saavutettavuusköyhien autottomien määrä ja osuus kasvavat merkittävästi vuoteen 2040 mennessä nykytilaan verrattuna erityisesti bussiliikenteeseen tukeutuissa kehyskunnissa. Saavutettavuusköyhyys tarkoittaa niin heikkoa saavutettavuutta, että se voi rajoittaa asukkaiden mahdollisuuksia osallistua toimintoihin. Saavutettavuusköyhyyden voi olettaa vähenevän joukkoliikenteen lipunhintojen alentamisen myötä. Hyvät vaikutukset kohdistuvat todennäköisesti erityisesti alueille, joissa joukkoliikenteen käyttö on vaihtoehto.

Toisesta suunnitelmaluonnoksesta (VE2) tehdyn arvioinnin mukaan toimenpiteet parantavat bussiliikenteen kehyskuntien alimpaan tuloviidennekseen kuuluvien saavutettavuutta työmatkoilla. Tämän vuoksi alimman tuloluokan ero saavutettavuudessa verrattuna alueen keskiarvoon pienenee. Kehyskuntien saavutettavuus paranee myös esimerkiksi Kerava–Nikkilä-radon myötä. Joukkoliikennetuen saavutettavuusvaikutusten voidaan arvioida olevan merkittäviä myös tässä väestöryhmässä.

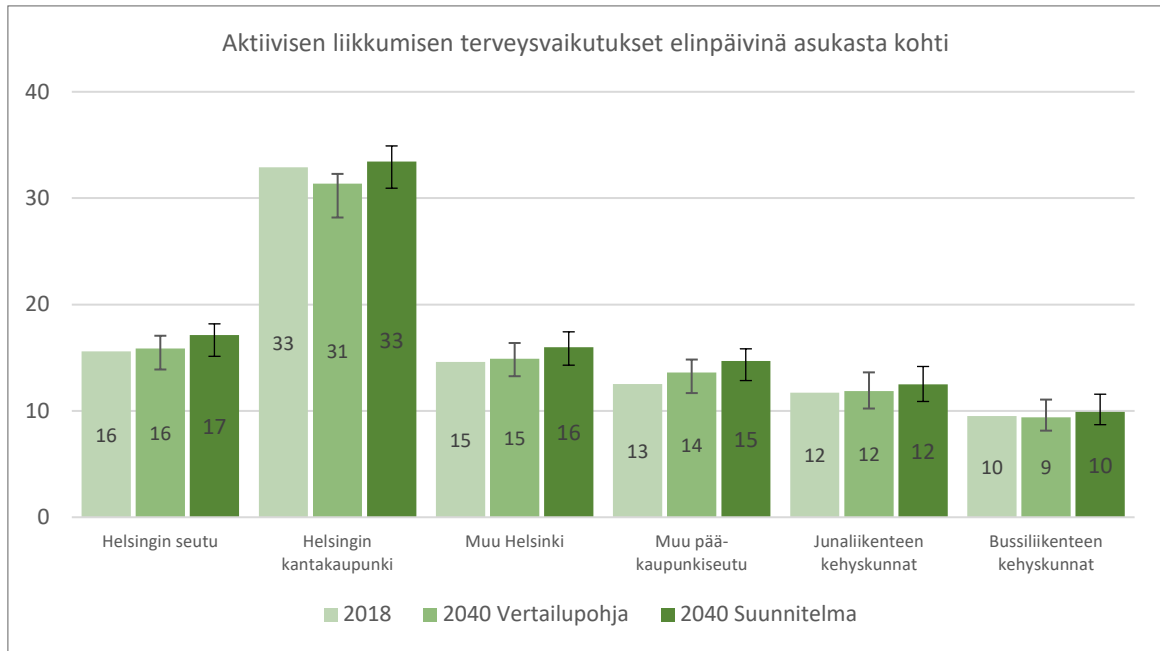
Liikenneväylät muodostavat usein lähiliikkumisen esteitä poikittaissuunnassa. Suunnitelmassa ei ehdoteta merkittäviä uusia liikenneväyliä rakennettuun ympäristöön, vaan liikennehankkeet hyödyntävät pääosin nykyisiä liikennekäytäviä. Väylien estevaikutuksia voidaan suunnitelman toimin myös vähentää. Esimerkiksi Ilmasilta kytkee Lahdenväylän jakamia alueita nykyistä paremmin yhteen.

Terveys ja turvallisuus

MAL-suunnitelmalla on vain vähän vaikutusta ihmisten terveyteen ja turvallisuuteen. Liikenneturvallisuus paranee sekä trendinomaisen kehityksen että taajamien ajonopeuksien alentamisen ja auto-maattisen liikennevalvonnan takia. Liikenteen pakokaasupäästöt vähenevät ajoneuvotekniikan kehityksen vuoksi, mutta katupölypäästöille ja liikenteen melulle altistuminen lisääntyvät seudun asukasmäärän ja liikennesuoritteiden kasvaessa.

Aktiivisen liikkumisen terveyshyödyt

Suunnitelmalla on vain hieman vaikutusta aktiivisen liikkumisen terveyshyötyihin. Suunnitelma sisältää merkittävästi maankäyttöä tiivistäviä ja kestävien kulkumuotojen olosuhteita parantavia toimia, mutta väestön ikääntymisen myötä aktiivisten kulkutapojen käyttö vähenee.

Kuva 32. Aktiivisen liikkumisen terveysvaikutukset elinpäivinä asukasta kohti

Aktiivinen liikkuminen lisää elinikää laskennallisesti keskimäärin 16 päivää vuodessa. Rahana mitattuna tämä vastaa 3 000 euroa asukasta kohden. Helsingin kantakaupungissa kävely ja pyöräily on selvästi yleisempää kuin muualla seudulla, minkä vuoksi myös terveyshyödyt ovat suurimmat. Suurin osa terveyshyödyistä syntyy kävelystä. Pyörämatkojen kilometrimäärät suurenevat merkittävästi suunnitelman toimenpiteillä. Liityntä- ja vaihtokävelymatkojen kilometrimäärät suurenevat hieman verrattuna nykytilaan, mutta kävelymatkojen kilometrimäärät pysyvät lähes ennallaan.

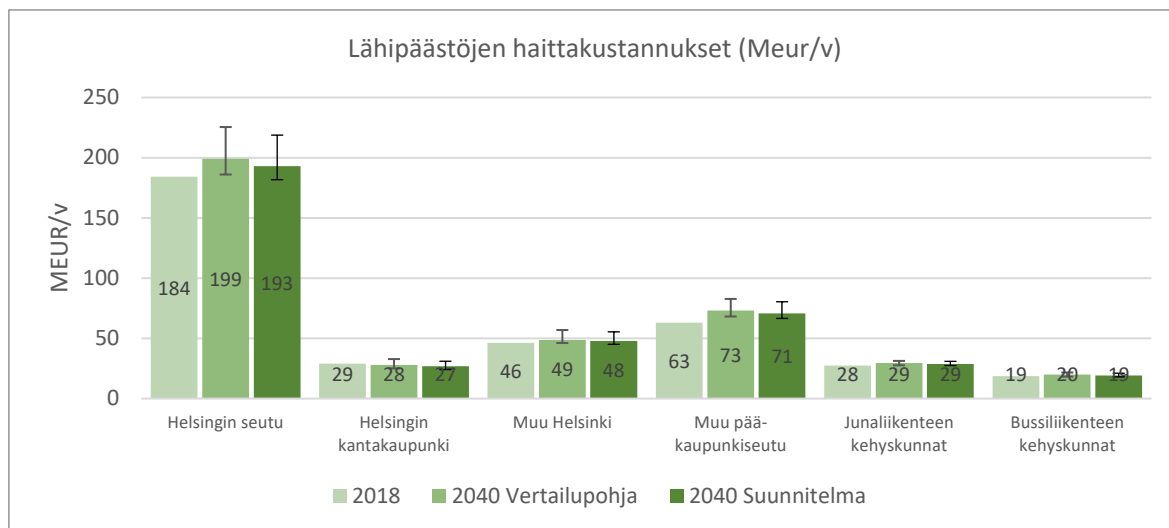
Yhdyskuntarakenteen tiivistäminen lyhentää etäisyyksiä, millä on potentiaalisia vaikutuksia kävelyn ja pyöräilyn suosioon. Pyöräilyn pääverkon toteuttaminen parantaa pyöräilyn edellytyksiä laajasti koko seudulla. Suunnitelman toimenpiteillä ei kuitenkaan ole tarkastelujen perusteella vaikutusta aktiivisen liikkumisen terveyshyötyihin, mikäli ihmisten liikkumistottumukset pysyvät nykyisen kaltaisina. Liikkumistottumuksiin voidaan vaikuttaa liikkumisen ohjauksella. Liikkumisen ohjaus sisältyy suunnitelmaan, mutta toimenpiteiden kokonaisvaikutusta on hankala arvioida ilman tarkempaa tietoa niiden sisällöstä.

Liikenteen lähipäästöt

Ajoneuvotekniikan kehittyminen leikkaa huomattavasti pakokaasupäästöjä, mutta tie- ja katupölyn määrä kasvaa liikenteen kasvun seurauksena. Sähköistyminen ei ratkaise lähipäästöongelmaa, vaan suoritteen laskeminen on siihen keskeinen keino. MAL-suunnitelmassa ei ole merkittäviä liikennesuoritteeseen vaikuttavia toimenpiteitä. Liikennesuorite laskee hieman vertailupohjaan verrattuna, kun joukkoliikenteen kulkumuoto-osuus kasvaa suhteessa henkilöautoliikenteeseen.

Liikenteen lähipäästöjen haittakustannukset nousevat vertailupohjassa vuoteen 2040 mennessä, mutta kehitykseen liittyy suuria epävarmuuksia. Haittakustannukset syntyvät pääosin hiukkaspäästöistä, joista vuonna 2040 suurin osa on tienpinnasta, renkaista ja jarruista syntyvää pölyä eli on suoraan verrannollinen suoritteen kasvuun. Lähipäästöjen terveyshaitta Helsingin seudulla vuonna 2018 on euroina mitattuna noin 184 miljoonaa euroa ja vuonna 2040 lähes 200 miljoonaa euroa. Vuosittaiset kustannukset ovat MAL-suunnitelmassa hieman vertailupohjaa pienemmät.

Lähipäästöjen haittakustannukset pysyvät nykytilaan verrattuna ennallaan KUUMA-kunnissa ja Helsingissä sekä kasvavat muulla pääkaupunkiseudulla.

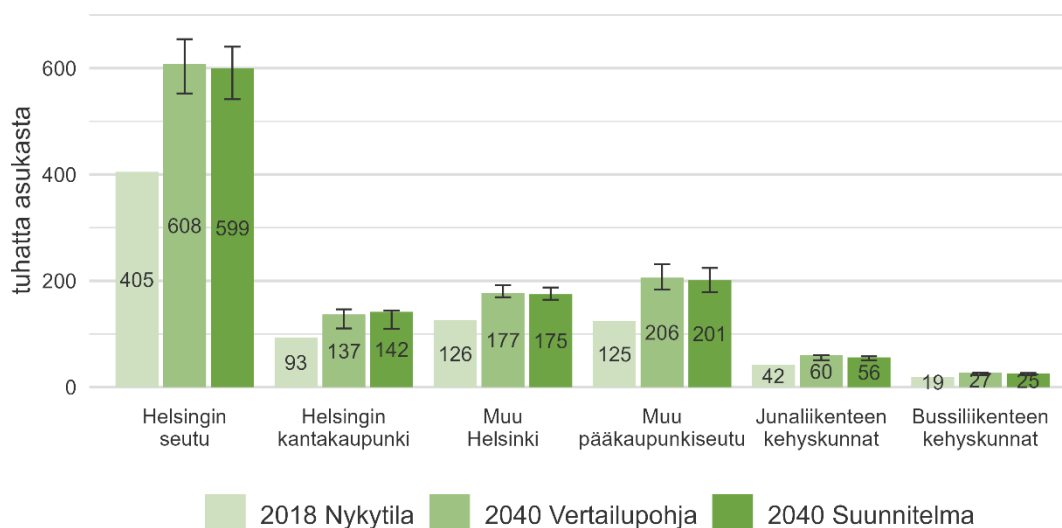
Kuva 33. Liikenteen lähipäästöjen haittakustannukset (Meur/v)

Erityisesti tiiviillä kaupunkialueilla tulisi käyttää monipuolisia keinoja, joilla vähennetään ajoneuvoliikenteen määrää, tehostetaan kaupunkilogistiikkaa, vähennetään ruuhkia ja parannetaan kestävän liikunnan edellytyksiä. Kitkarenkaiden käytön lisääminen on keskeinen yksittäinen keino.

Liikenteen melulle altistuminen

Tieliikenteen kasvu lisää melualueita ja väestön kasvu lisää liikennemelulle altistuvien määrää huomattavasti verrattuna nykytilaan. Liikennehankkeiden ja asumisen kohdistumisen takia meluvyöhykkeillä asuvien asukkaiden määrä kasvaa Helsingin kantakaupungissa.

Meluvyöhykkeillä asuvien asukkaiden määrä

Kuva 34. Meluvyöhykkeillä asuvien asukkaiden määrä

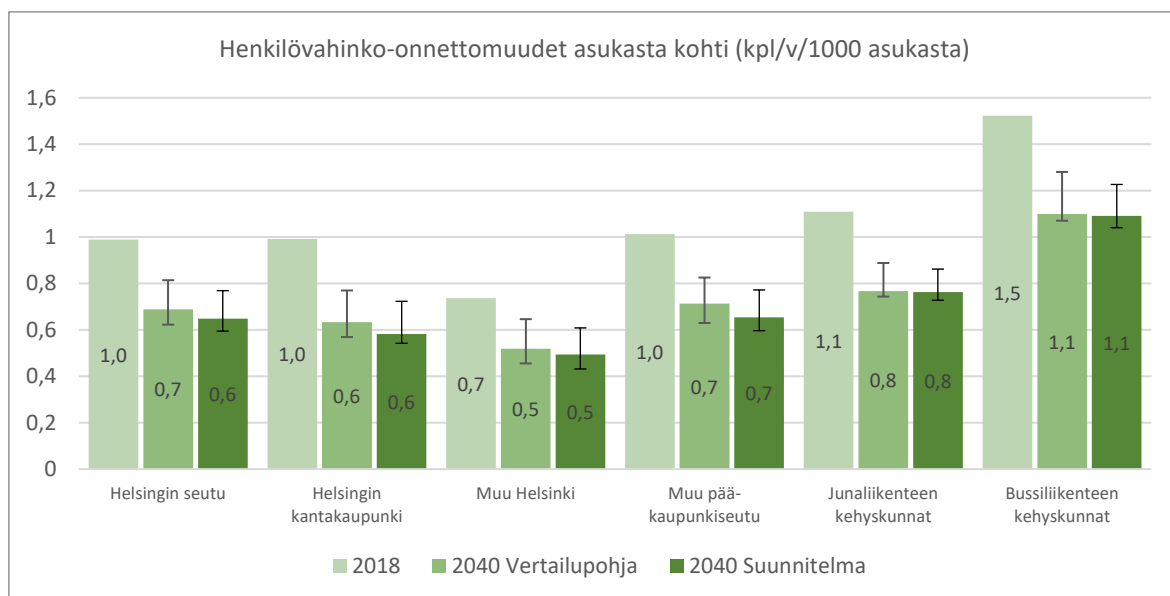
Liikenteen sähköistyminen vähentää melua alle 40 km/h nopeuksilla. Sen sijaan sähköautoilla ei ole pienentävää vaikutusta melutasoon maantienopeuksilla, koska viimeistään noin yli 50 km/h ajonopeuksilla renkaiden vierintämelu on voimakkaampi melun osalähde myös raskailla ajoneuvoilla ja moottorimelu on hiljaisempi. Leveärenkaiset ja painavilla akuilla varustetut sähköautot voivat aiheuttaa jopa enemmän melua kuin polttomoottoriautot. Katuverkolla alle 40 km/h ajonopeuksilla moottorimelu on merkittävä melun osalähde, jolloin sähköautoilla voi olla myönteinen vaikutus melutasoon, jos niiden osuus liikennemäärästä on riittävän suuri.

Melutaso ei ole kovin herkkä liikennemäärän pienille muutoksille. Liikennemäärän puolittuminen tai kaksinkertaistuminen pienentää tai kasvattaa tien melupäästöä arviolta kolme desibeliä. Ajonopeuksilla on sen sijaan merkittävä vaikutus meluun. Ajonopeuksien muuttuminen 20 km/h kasvat-
taa tai pienentää tien melupäästöä 2–4 dB nopeusalueesta ja raskaan liikenteen osuudesta riip-
puen. MAL 2023 -suunnitelma sisältää Väyläviraston maanteiden meluntorjunnan toimintasuunni-
telman 2023–2028 (luonnos 04/2023) mukaiset meluntorjuntakohteet, joista kahdeksan sijaitsee
Vantaalla, viisi Helsingissä, yksi Kirkkonummella, yksi Espoossa ja yksi Järvenpäässä sekä yksi
Vantaan ja Sipoon alueella. Erillisten kohteiden lisäksi meluntorjuntaa toteutetaan muiden hankkei-
den yhteydessä, esimerkiksi Hämeenlinnanväylän parantaminen välillä Kehä I–Kaivoksela vähen-
tää meluhaittoja vt3 käytävässä. Suunnitelmaan sisältyvät meluesteet suojaavat tieliikenteen me-
lulta arviolta noin 7 600 nykyistä asukasta. Uusien asukkaiden osalta arviointia ei ole tehty, sillä uu-
den maankäytön edellyttämä meluntorjunta tulee suunnitella erikseen kohdekohtaisesti. Kunnat
ovat velvoitettuja suojaamaan asukkaat melulta uuden maankäytön tapauksessa, mutta kuntien ja
valtion yhteisvastuulla oleva nykyisen asutuksen suojaaminen melulta on jäänyt usein tekemättä
rahoituksen puuttuessa. Tämä asettaa vanhat ja uudet alueet eriarvoiseen asemaan.

Liikenneturvallisuus

Liikenteen henkilövahinkojen määrä asukasta kohti laskee nykytilanteesta vertailupohjaan yli 30 %
liikenteen aktiivisen ja passiivisen turvallisuuden trendimäisen paranemisen seurauksena. Vaiku-
tukset ovat samansuuntaisia koko seudulla. Eniten onnettomuuksia asukasta kohti tapahtuu bussi-
liikenteen kehyskunnissa. Nykytilaan verrattuna onnettomuudet vähenevät eniten Helsingin kanta-
kaupungissa. Liikenneturvallisuus paranee vielä jonkin verran vertailupohjasta suunnitelmaan.

Suunnitelma sisältää ajonopeuksia rajoittavia toimenpiteitä (taajamien nopeusrajoitukset, auto-
maattinen liikennevalvonta), joilla on asiantuntija-arvioiden mukaan hyviä vaikutuksia liikenneturval-
lisuuteen. Pienetkin ajonopeuksien muutokset vaikuttavat turvallisuuteen, jos olosuhteet muilta osin
pysyvät ennallaan. Myös kehittyneet liikenteen hallinnan toimenpiteet, kuten varoitusjärjestelmät,
voivat [Liikenteen hallinta 2.0](#) -esisuunnitelman mukaan vähentää jopa 14,2 henkilövahinkoon johta-
vaa onnettomuutta vuodessa vuonna 2030. Taajamien ajonopeuksien alentamisen, liikennevalvon-
nan ja liikenteen hallinnan toimien vaikutukset eivät kuitenkaan todennäköisesti näy täysimääräi-
sesti liikennemallitarkasteluissa.

Kuva 35. Henkilövahinko-onnettomuudet asukasta kohti (kpl/v/1000 asukasta)

Henkilövahinko-onnettomuudet kohdistuvat sekä nykytilassa että tulevaisuudessa useimmiten auton kuljettajiin ja matkustajiin. Onnettomuudet vähenevät kaikilla kulkutavoilla nykytilasta vertailupohjaan ja vertailupohjasta suunnitelmaluonnokseen. Eniten vähenevät henkilöauton kuljettajiin ja matkustajiin kohdistuvat onnettomuudet. Todennäköisesti taajamanopeuksien alentaminen ja pyöräilyn pääverkon toteuttaminen vähentävät myös kävelijöiden ja pyöräilijöiden onnettomuuksia. Erityisesti pyöräilijöiden yksittäisonnettomuudet ovat kuitenkin aliedustettuina onnettomuustilastoissa, joten vaikutustietoa on heikosti saatavissa.

Taajamien nopeusrajoitusten alentamisella on merkittäviä vaikutuksia erityisesti suojattomien tienkäyttäjien turvallisuuteen. Esimerkiksi Helsingissä nopeusrajoituksia on 1970-luvulta lähtien vähitellen laskettu niin, että nykyään sekä esikaupungissa että keskustassa nopeusrajoitus on pääosin 30 tai 40 kilometriä tunnissa. Jalankulkijoiden kuolemat ovat vähentyneet 1960-luvun lopulta tähän päivään noin 40 jalankulkijasta keskimäärin kahteen jalankulkijaan vuodessa, vaikka autoliikenne on lähes kolminkertaistunut.

Automaattisella nopeusvalvonnalla voidaan saavuttaa merkittäviä turvallisuushyötyjä. Kehä III:lle on rakennettu automaattivalvontaa vuonna 2010 ja Kehä I:lle vuonna 2015. Molemmilta väyliltä on saatu hyviä kokemuksia ajonopeuksien hillitsemisestä ja onnettomuusmäärien vähenemisestä. Ennen-jälkeen vertailussa (5 v ennen + 5 v jälkeen rakentamisen) kuolemaan johtaneet onnettomuudet vähenivät Kehä III:lla noin 67 % ja Kehä I:llä noin 38 %. Loukkaantumiseen johtaneet onnettomuudet vähenivät Kehä III:lla noin 37 % ja Kehä I:llä noin 18 %.

7.2.3 Menestyvä: Helsingin seutu tarjoaa houkuttelevan asuin- ja toimintaympäristön asukkailla ja elinkeinoelämän toimijoille.

Helsingin seudun kehitys on MAL-suunnitelmalle annetun Menestyvä-tavoitteen kannalta monilta osin oikeansuuntaista, mutta parannettavaakin jää. Suunnitelman tavoitteena on, että järjestelmätason yhteiskuntataloudellinen tehokkuus olisi yli yhden. Suunnitelman toimenpiteillä järjestelmätason hyöty-kustannussuhde pääsee lähelle tavoitetta, mutta jää hieman sen alle, lukemaan 0,97.

Suunnitelman toimenpiteillä saavutetaan sekä matka-aika-hyötyjä että parempaa palvelutasoa. Sekä joukkoliikenteen käyttäjät että autoilijat hyötyvät niin palvelutason kuin lipunhintojen osalta vetovoimaisemmasta joukkoliikenteestä. Matka-aikahyödyt vertailuvaihtoehdon paikoin pahasti ruuhkautuneeseen tieliikenteeseen nähden ovat laaja-alaisia ja ne kohdistuvat niin joukkoliikenteen käyttäjiin, autoilijoihin kuin pyöräilijöihinkin, erityisesti työmatkoilla.

Joukkoliikenteen liikennöintikustannukset kasvavat voimakkaasti erityisesti lähijunaliikenteen ja metron tihentyneiden vuorovälien sekä uusien pikaraitiotiehankkeiden vuoksi. Lisäksi suunnitelmaan lisätty, pysyväksi tarkoitettu tukimekanismi joukkoliikenteen lipunhintojen alentamiseksi on huomattava julkistaloudellinen investointi. Se edistää merkittävästi kestävien kulkutapojen houkuttelevuutta sekä siten myös liikennejärjestelmän toimivuutta ja suunnitelman yhteiskuntataloudellista tehokkuutta.

Kestävien kulkutapojen edistämisestä huolimatta on odotettavissa, että tieliikenne ruuhkautuu paikoin huomattavasti nykytilannetta enemmän seudun väestönkasvun ja liikennesuoritteiden kasvun seurauksena. Yhteiskunta- ja julkistalouden näkökulmasta suunnitelman toimenpiteet eivät vähennä tieliikenteen ruuhkautumista ja niiden aiheuttamaa matka-aikojen ja kustannusten kasvua tehokkaimmalla mahdollisella tavalla. Lisäksi suunnitelman hyödyt ovat merkittäviä osin julkisia rahoitustarpeita huomattavasti kasvattavan joukkoliikenteen lipputuen varassa, vaikka ainakin sen täysimääräisenä toteutuminen lienee julkistalouden kestävyysnäkökulmasta hyvin haastavaa. Ilman lipputukea suunnitelman hyöty-kustannussuhde jäisi tasolle 0,45.

Polttoaineveroista saatavat tuotot vähenevät ajoneuvokannan uudistuessa, mikä vaikuttaa negatiivisesti julkistalouteen. Suunnitelmassa ei ole tarjolla konkreettisia, tehokkaita toimenpiteitä liikennemäärien, suoritteiden ja ruuhkautumisen hallintaan, eikä se ota kantaa ajoneuvoliikenteen suoriteperustaisen verotuksen tulevaisuuteen tai julkisen talouden näky-miin. Lisäksi ajoneuvokannan sähköistyminen ei poista autoilun muita negatiivisia ulkois-vaikutuksia kuin osin.

Yhdyskuntarakenteen tiivistäminen keskuksiin ja kehitettävien raideyhteyksien varsille sekä sekoittuneen maankäytön edistäminen ovat seudulle tärkeitä kilpailukykytekijöitä. Ne tukevat kasautumista, työmarkkinoiden toimivuutta, infrastruktuurin ja palvelujen järjestämisen kustannustehokkuutta sekä yleisesti julkistaloudellista resurssiviisautta.

Menestyvän seudun näkökulmasta asuntotuotantotavoitteet on syytä pitää korkealla tasolla. Asuntojen ja rakennusoikeuden suhteelliset hinnat puoltavat uusien asuntojen rakentamista keskuksiin. Toisaalta alueiden monimuotoisuus ja luonnonläheisyys ovat Helsingin seudun vetovoimaan vaikuttavia valttikortteja. Tiivistyvän maankäytön ja kestävän

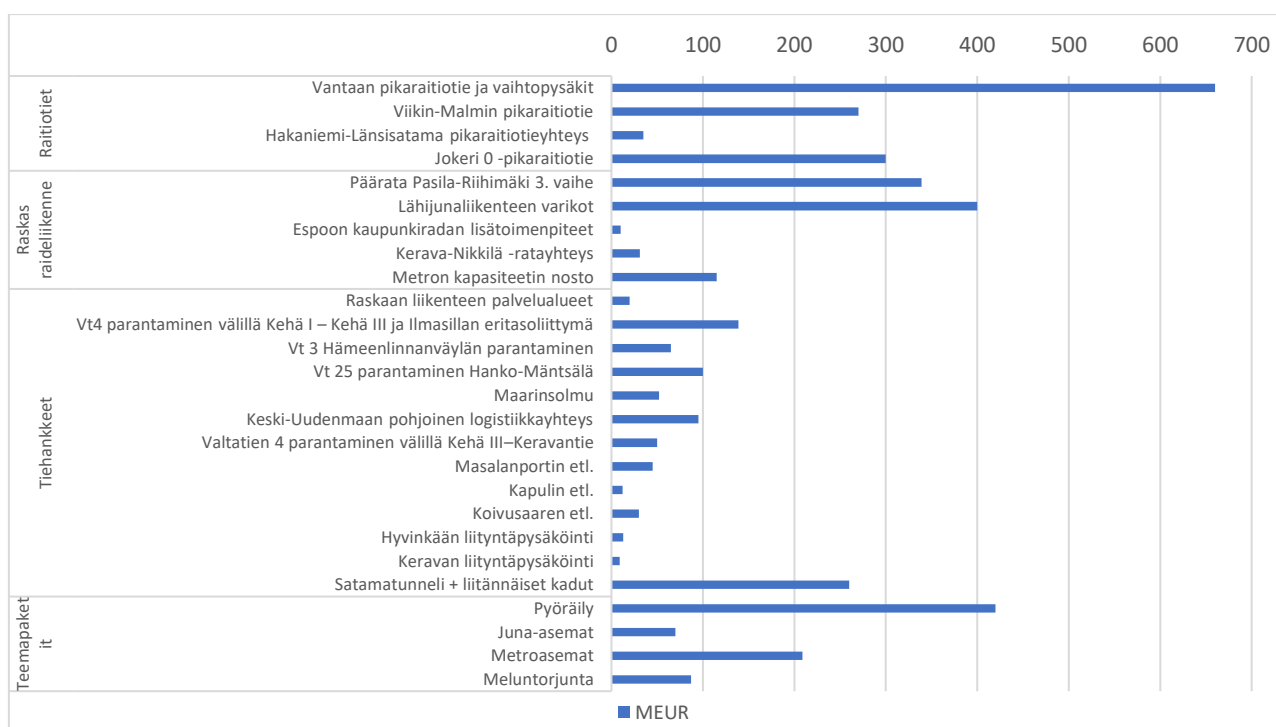
liikennejärjestelmän integroiva suunnittelu on siten edellytys seudun pidemmän aikavälin kilpailukyvyyn ja vetovoiman takaamiseksi.

Helsingin seudun kansainvälisen kilpailukyvyyn parantamiseen tähtäävien toimien näkökulmasta investointiohjelman hankkeet ovat perusteltuja. Ne vahvistavat Helsingin seutua TEN-T-kaupunkisolvumukhtana sekä edistävät yhteyksiä TEN-T-ydinverkkokäytäviin. Myös elinkeinoelämän tilatarpeisiin vastaaminen tukee seudun menestystä.

Suuressa kuvassa suunnitelma ei kykene merkittävästi kirittämään Helsingin seudun asemaa suhteessa kansainvälisiin verrokkikaupunkeihin. Kunnianhimoisemmalla markkinamekanismien ja päästötoimien hyödyntämisellä tieliikenteessä ja maankäytössä olisi mahdollista saavuttaa edelläkävijyyttä ja houkutella uusia osajia, yrityksiä ja innovaatioita.

Päämittari: Yhteiskuntataloudellinen tehokkuus

Suunnitelman investointiohjelman laaja hankekokonaisuus (kuva 36) tuottaa merkittäviä hyötyjä, mutta on haasteellinen julkistalouden ja osin myös hankkeiden kustannustehokkuuden näkökulmasta. Julkistalouden tilan odotetaan olevan kireää, minkä tulisi korostaa tehtävien valintojen merkitystä esimerkiksi hankkeiden koko elinkaarten taloudellisuuden näkökulmasta.

Kuva 36. MAL 2023 -investointiohjelman kustannusarvot (yhteensä 3,8 mrd €)

Yhteiskuntataloudellisen tehokkuuden laskentaan käytetään Väyläviraston hankearviointiohjetta, jonka yksikköarvot on päivitetty MAL 2019 -suunnitelman vastaavan laskelman jälkeen niin, että korkea hyöty-kustannussuhde on yleisesti vaikeampi saavuttaa. Myös Helmet-liikennemallin kehityksellä on samansuuntaisia vaikutuksia. Taulukko 5 esittää suunnitelman yhteiskuntataloudelliseen tehokkuuteen vaikuttavien tekijöiden muutokset suhteessa vertailuvaihtoehtoon. Päämittarin tavoitetaso, järjestelmätason yhteiskuntataloudellinen kannattavuus ei aivan toteudu. Suunnitelman

yhteiskuntataloudellinen kannattavuus asettuu laskelmassa tasolle 0,97. Suunnitelman nettoarvo nykyhetkessä olisi -128 miljoonaa euroa.

Taulukko 5: MAL 2023 -suunnitelman yhteiskuntataloudelliseen tehokkuuteen vaikuttavien tekijöiden muutokset suhteessa vertailuvaihtoehtoon

KUSTANNUKSET	M€
Investointikustannukset	2973
Rakentamisen aikainen korko	309
Julkisten varojen rajakustannus (verokerroin)	1227
Kustannukset yhteensä	4509

HYÖDYT	M€
Väylänpitäjän kustannusmuutokset	
Kunnossapitokustannukset	-50
Kuluttajan ylijäämä	
Aikakustannukset	3874
Ajoneuvokustannukset	40
Liput, verot ja maksut	4489
Tuottajan ylijäämä	
Liikennöintikustannukset	-1615
Tulot liikennepalveluista	2981
Turvallisuusvaikutukset	
Onnettomuuskustannukset	817
Ympäristövaikutukset	
Päästökustannukset	194
Melukustannukset	101
Vaikutukset julkistalouteen	
Vero-, maksu- ja muut tulot	-715
Investoinnin jäännösarvo	226
Hyödyt yhteensä	4381

Nettohyöty	-128
-------------------	-------------

Suunnitelman hankkeet mahdollistavat merkittäviä aikasäästö- ja palvelutasohyötyjä, mutta myös investointi- ja liikennöintikustannusten kasvu on huomattavan suurta. Aikasäästöihin liittyy paljon epävarmuutta ja herkkyydestarkastelujen perusteella on mahdollista, että perusskenaarion hyödyt eivät toteutuisi täysimääräisinä vuodelle 2040.

Suunnitelmassa on kasvatettu joukkoliikenteen tarjontaa niin junien kuin metron vuorovälin tihentämisen sekä uusien raitiolinjojen avaamisen myötä. Toimenpiteet tuovat joukkoliikenteen käyttäjille merkittäviä matka-aikasäästöjä ja mahdollistavat tiivistyvää maankäyttöä kehitettävien yhteyksien varrella. Joukkoliikenteen lipputulot kasvattamiseen niillä ei kuitenkaan ole suurta potentiaalia.

Suunnitelmaan lisätty joukkoliikenteen lipputuki, noin 150 miljoonaa euroa vuotta kohden, kasvat-
taa joukkoliikenteen houkuttelevuutta, mikä edistää keskeisesti laaja-alaisen matka-aikahyötyjen
saavuttamista. Joukkoliikennejärjestelmän käyttäjät saavat edullisemmista lipuista myös huomatta-
via euromääräisiä säästöjä, mitä seuraa kuluttajien ylijäämän huomattava kasvu. Koska joukkoli-
kenteen käyttö kuitenkin lisääntyy huomattavasti, ovat lipputulomenetykset (tuottajan ylijäämä) vuo-
sitasolla noin 105 miljoonaa euroa kuluttajien saamia lippuhyötyjä pienempiä. Vertailupohjaan näh-
den lipputulot vähenevät vuositasolla 130 miljoonaa euroa, mikä lisää joukkoliikennejärjestelmän
riippuvuutta julkisesta rahoituksesta. Lisäksi julkista rahoitustarvetta kasvattava toimenpide

heijastuu julkisten varojen rajakustannukseen eli verokertoimeen. Ilman lipputukea suunnitelman hyöty-kustannussuhde jäisi tasolle 0,45.

Investointiohjelman uusien raideyhteyksien hyödyt kohdistuvat erityisesti Helsingin kantakaupunkiin ja itäisiin osiin Helsinkiä ja Vantaata. Digiradan ja metron kulunvalvontajärjestelmän uusimisen ansiosta saadut vuorovälitihennykset tuovat laajoja joukkoliikenteen matka-aikasäästöjä raskaan rai-
deliikenteen lähialueille.

Suunnitelmaan sisältyy myös merkittäviä pyöräilyn pääverkon parannustoimenpiteitä. Kehittämisen hyödyt näkyvät erityisesti työmatkapyöräilyn matka-aika- ja palvelutasohyötyinä. Myös pyöräilyn kulkutapaosuuden kasvu näkyy pienempänä henkilöautosuoritteena, ruuhkautumisen vähenemisenä ja positiivisena päästökehityksenä.

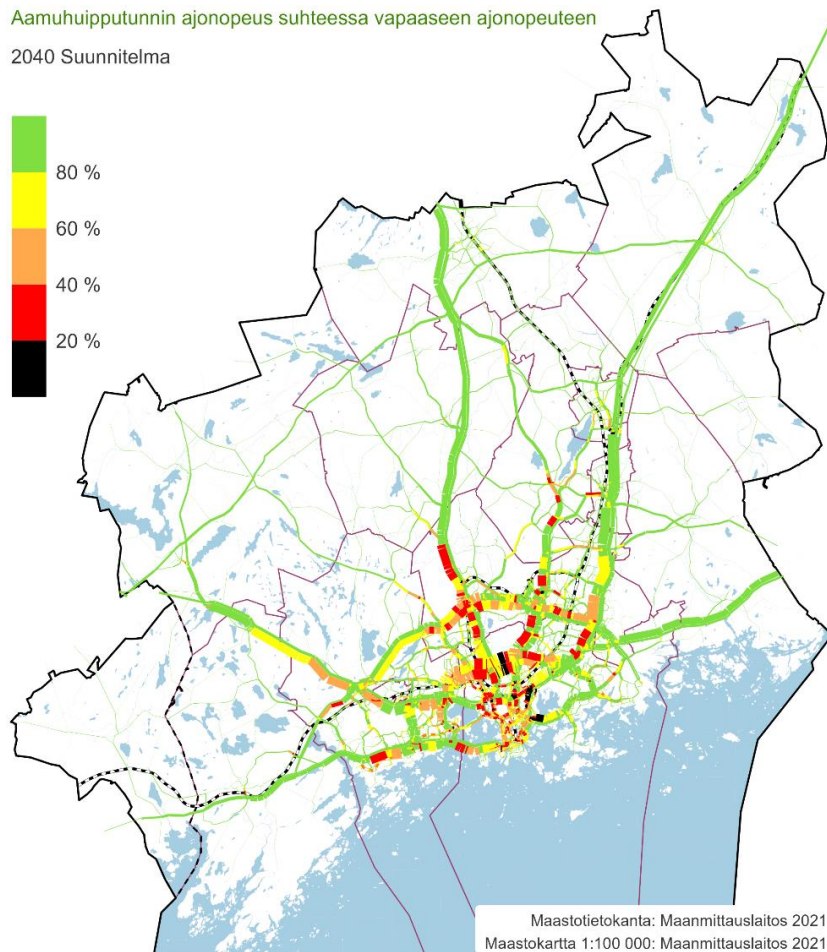
Suunnitelman investointiohjelman hankkeista osa on luonteeltaan liikennejärjestelmän häiriönhallinnan ja toimintakyvyn kannalta välttämättömiä toimenpiteitä, laadullisia perusparannuksia. Niiden kokonaishyödyt eivät välttämättä näy liikennejärjestelmän optimitilaa kuvaavassa hyöty-kustannuskehikossa, joka ei sisällä toimintavarmuuden näkökulmaa.

Suunnitelmassa tarkastellut hankkeet mahdollistavat joukkoliikenteen tarjonnan lisäyksiä ja vuorovälin tihennyksiä. Hankkeiden lisäksi tarjonnan parantaminen edellyttää kuitenkin investointeja ka-
lustoon ja varikoihin. Ilman näitä investointeja hankkeiden hyötyjä ei voida saavuttaa. Mallitarkaste-
luissa esimerkiksi metron kulunvalvonnan ja Digiradan vaikutuksia on kuvattu tihentämällä vuoro-
välejä. Nämä kuitenkin edellyttävät lisää juna- ja metrokalustoa.

Junakalustohankinnan ja junaliikenteen lisäämisen edellytyksenä puolestaan on, että varikot on to-
teutettu. Kalusto- ja varikkoinvestoinnit aiheuttavat merkittäviä kustannuksia ja kasvattavat joukko-
liikenteen kiinteitä operointikustannuksia, jotka myös heijastuvat osaltaan tulotavoitteisiin, lippujen
hintoihin ja joukkoliikenteen subventiotarpeeseen.

Joukkoliikenneinfrastruktuurin ja -palveluiden kehittäminen sekä joukkoliikennettä tukevan uuden
maankäytön sijoittuminen lisäävät matkustajien hyötyjä. Yhdessä joukkoliikenteen lipputuen kanssa
joukkoliikenneinfrastruktuuri ja sen mahdollistamana tiivistyvä maankäyttö tuottavat merkittäviä
matka-aikahyötyjä myös tieverkolle sen vähäisemmän ruuhkautumisen myötä. Henkilöautoilijat ja
raskas liikenne hyötyvät myös tieverkon pahimmin ruuhkautuvien osien ongelmien poistamisesta ja
päätieverkon ohjausjärjestelmän myötä parantuvasta liikenteen toimivuudesta. Varsinkin Ilmasilta
tuo positiivisia matka-aikasäästöjä autoliikenteeseen.

Silti tieliikenteen ruuhkautuvuus (kuva 37) kasvaa merkittävästi nykytilaan nähden asukas- ja liiken-
nemäärien kasvun vuoksi. Yhteiskunta- ja julkistaloudellinen resurssitehokkuus hyötyisikin tieliiken-
teen hinnoittelusta. On silti hyvä huomata, että tieverkon ruuhkautuminen myös lisää liikennemalli-
tarkasteluihin liittyviä epävarmuuksia, sillä ruuhkautuneella tieverkolla ajonopeudet jäävät alle no-
peusrajoitusten. Herkkyystarkastelujen vaihteluväli on huomattavan suuri riippuen myös muun mu-
assa etätyöstä ja asukkaiden asuinpaikkavalinnoista.

Kuva 37. Tieliikenteen aamuhuipputunnin ruuhkautuneisuus MAL 2023 -suunnitelmassa

Kasautuminen ja työmarkkinoiden toimivuus

Liikennejärjestelmän ja maankäytön muutokset vaikuttavat kiinteistö- ja työmarkkinoiden toimintaan sekä yritysten ja asukkaiden tuottavuuteen. Erikoistuneen tuotannon alueellinen keskittyminen tuottaa toiminnalle suorien kuljetuskustannusten alenemiseen liittyvien liikenteellisten hyötyjen lisäksi kasautumisetuja. Hyötyjä syntyy kasautumisen tuottamasta kulutuksen ja tuotannon kasvusta, muttei lähtökohtaisesti työvoiman tai tuotannon uudelleenjakautumisesta ja sijainnin muutoksista.

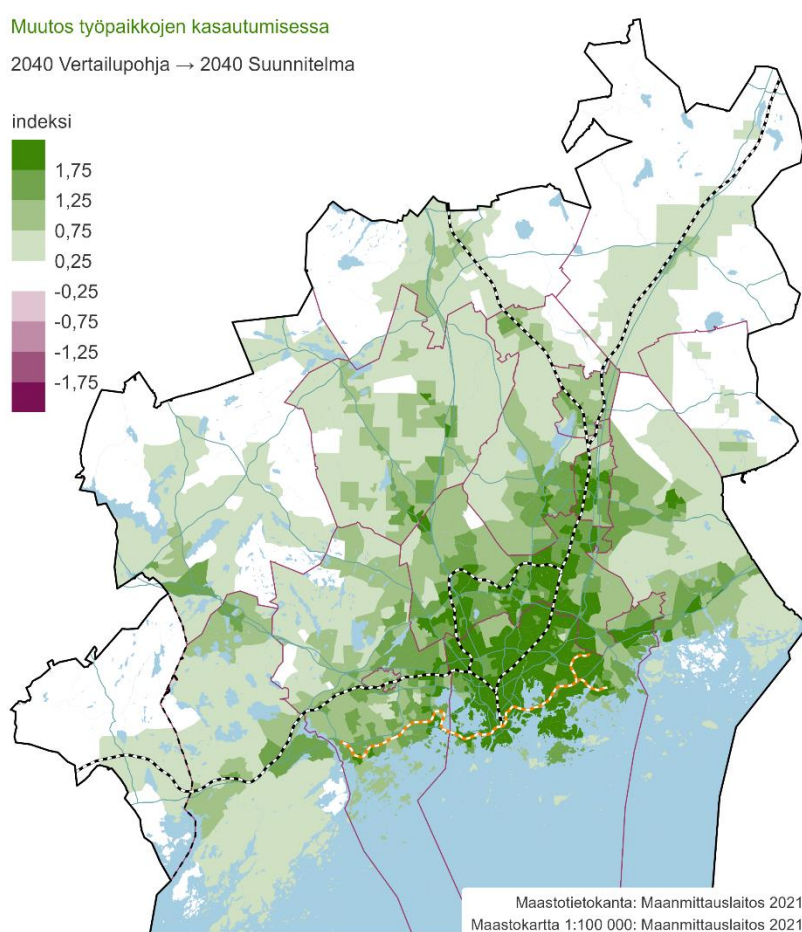
Työmarkkinoiden ja yritystoiminnan keskittyminen yhdistettynä parempiin liikenneyhteyksiin luo edellytyksiä yritysten väliselle verkottumiselle, tehokkaammalle tiedon leviämislle ja mahdollistaa pitkälle erikoistuneiden alihankkijaverkostojen muodostumisen.

Kasautumisetuja syntyy, kun työpaikkoja keskittyy työpaikkakeskittymiin ja laaja työvoimavaranto on helposti saavutettavissa. Kasautuminen on osa korkean tiivyyden alueiden houkuttelevuutta ja se heijastuu positiivisesti maan arvoon. Maan arvonnousun hyödyt kohdistuvat suoraan maanomistajaan ja kuntatalouteen epäsuorasti myös kiinteistöverotuksen muodossa. Kiinteistöjen arvonnousu on siten osittain seurausta liikennejärjestelmämuutosten tuomista saavutettavuushyödyistä, jotka on jo sisällytetty yhteiskuntataloudellisen tehokkuuden arviointiin. Yhteiskuntataloudellisesta arviointikehikosta eivät kuitenkaan erotu tehostuneesta tiedonjakamisesta tai alihankkijoiden ja muiden jaettujen resurssien käytöstä syntyvät hyödyt. Kasautumisvaikutuksista syntyvien

euromääräisten hyötyjen arviointi onkin haasteellista osittain päällekkäisten vaikutusten sekä vasta vähän tutkittujen tuottavuuden ja tiheyden välisten joustokerrointen vuoksi.

Toimintojen keskittymistä ja niin sanottua tehokasta tiheyttä on arvioitu alueellisesti työpaikkojen lukumäärän ja Helmet-mallilla tuotetun alueiden välisen yleistetyn matkavastuksen avulla. Suunnitelmassa työpaikkojen kasautuminen lisääntyy suunnitelmassa sekä nykytilaan että vertailupohjaan verrattuna. Suurimmat vaikutukset ovat seurausta työmarkkinoiden kasvusta. Työpaikkojen kokonaismäärän kasvun odotetaan olevan sama vertailupohjassa ja suunnitelmassa, mutta työpaikkojen keskittäminen raidehankkeiden varteen vaikuttaa positiivisesti kasautumiseen.

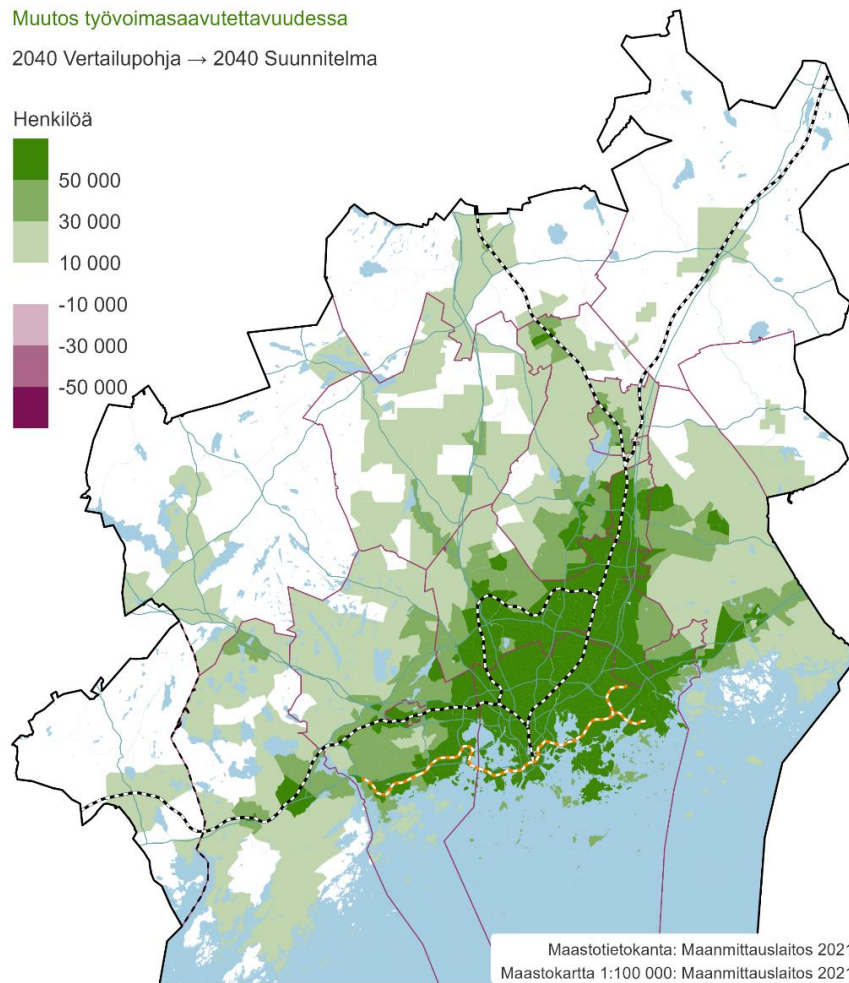
Nykytilaan nähden suunnitelma lisää kasautumista ja lähipalvelujen kehittämispotentiaalia erityisesti seudun ydinalueilla, raideliikenteen ympäristössä ja muissa suuremmissa keskuksissa pääkaupunkiseudulla. Suunnitelma edistää työpaikkojen kasautumista raideyhteyksien varsille ja kohti keskuksia entisestään (kuva 38).

Kuva 38. MAL 2023 -suunnitelman työpaikkojen kasautumiskehitys nykytilasta

Ulkoisvaikutukset ja niiden hallinta ovat kaupunkien menestyksen kannalta keskeisiä seikkoja, joihin liittyy myös kestävästi liikennejärjestelmän kehittäminen. Tiivis maankäyttö lyhentää välimatkoja, mahdollistaa monimuotoisen saavutettavuuden ja alentaa sen seurauksena myös liikenteen kustannuksia. Kasautuminen tukee niin yksityisten kuin julkisten palvelujen toimintaedellytyksiä. Tiiviin yhdyskuntarakenteen mahdollistamat kaupunkikehitysinvestoinnit tukevat myös esimerkiksi palveluiden laajempaa kirjoa, millä on merkitystä arjen sujuvuuden ja muiden vetovoimatekijöiden kannalta.

Seudullisen kilpailukyvyyn näkökulmasta oleellista on työvoiman ja työpaikkojen saavutettavuus. Väestönkasvu ja sen sijoittuminen vaikuttavat työvoimasaavutettavuuteen myönteisesti erityisesti kehitettävien raideliikenneyhteyksien varsilla. Suunnitelmaan kirjattu joukkoliikenteen lipputuki sekä joukkoliikenteen taloudellisen kestävyys ja kilpailukyvyyn varmistaminen (esimerkiksi HSL:n infra-korvausjärjestelmää uudistamalla) ovat tärkeitä myös työmarkkinoiden toimivuuden kannalta, sillä joukkoliikenteen lipunhintojen alentaminen parantaa työvoiman saavutettavuutta ja edistää infrainvestoinneista saatavien hyötyjen toteutumista. Kuva 39 esittää suunnitelmakokonaisuuden aikaansaaman laaja-alaisen työvoimasaavutettavuuden paranemisen suhteessa vertailupohjaan.

Kuva 39. MAL 2023 -suunnitelman työpaikkasaavutettavuuden muutos vertailupohjasta

Kuljetuskustannukset kasvavat nykytilasta vertailupohjaan. Tämä on keskeisesti seurausta liikennesuoritteiden kasvun lisäämästä ruuhkautumisesta. Liikennesuoritteiden väheneminen vertailuvaihtoehdosta suunnitelmaan pienentää myös tavaraliikenteen keskikustannuksia kautta linjan. Myös kehitettyjen yhteyksien mahdollistamat matka-aikasäästöt keventävät osaltaan kustannuspaineita. Niiden vaikutukset kuljetuskustannuksiin ovat paikallisempia ja merkittävimpiä siellä, missä ruuhkautuminen on suurinta.

Maankäytön ja asuntomarkkinoiden kehitys

Asuntotuotannolla on olennainen merkitys seudun menestykselle. Asuntotarjonnan strategisesti sijoittuvan ja määrällisesti riittävän kasvun avulla voidaan vaikuttaa seudun houkuttelevuuteen ja kilpailukykyyn. Ennustettu väestönkasvu näkyikin osaltaan muun muassa yritysten työvoimasaavutettavuuden merkittävänä parantumisena vuoteen 2040. Runsaan ja riittävän monipuolisen asuntotuotannon mahdollistama väestönkasvu tukee suunnitelman muiden toimenpiteiden kanssa seudun menestystä. Maankäytön tiivis sitominen asemaseutuihin ja joukkoliikenneinvestointeihin ruokkii positiivista kehitystä.

Maankäytön kehittymisen ja joukkoliikenneinvestointien näkökulmista suunnitelma tukee seudun kasvua ja pyrkii samalla purkamaan hajanaisen yhdyskuntarakenteen myös taloudellisesti ongelmallisia riippuvuussuhteita. Saavutettavien sijaintien kasvava asuntotarjonta ja uusien, myös saavutettavuudeltaan houkuttelevien sijaintien kehittäminen luovat pohjaa taloudelliselle menestykselle ja kestävyydelle. Kaupunkiseudun näkökulmasta tiivistäminen, seudulle ominaiset viher- ja virkistysalueet riittävällä tavalla huomioiden, ja saavutettavien sijaintien asuntotarjonnan kasvu ovat selkeitä kilpailukyky- ja houkuttelevuustekijöitä.

Kun asukas- ja asiakasmäärät kasvavat paikallisesti, mahdollistuu myös kokonaan uusien palvelujen ja työpaikkojen synty. Parhaimmillaan kaupungistuminen on itseään ruokkivaa kehitystä, mutta myös menestys tuo mukanaan tarpeen ratkaista yhä uusia ongelmia esimerkiksi asuntotarjonnan kasvattamisessa. Yhteiskuntataloudellisesti tehokas tapa vaikuttaa asuntojen hintoihin on mahdollisimman runsas asuntotarjonnan kasvattaminen hintamekanismin osoittamana. Käytännössä tämä tarkoittaa pyrkimystä kohdentaa asuntotarjonnan kasvua kohti alueita, joissa asuntojen arvostusten ja niiden tuottamisesta koituvien kustannusten erotukset ovat mahdollisimman suuria. Tässä onnistumisen laaja-alaiset vaikutukset ovat seudun menestyksen kannalta avainasemassa.

Pohjimmiltaan asuntomarkkinoiden toimivuus riippuu kysynnästä ja sen kehitykseen suhteutuvasta asuntotarjonnan kasvusta. Suunnitelma on asuinrakentamisen määrän ja sijoittumisen näkökulmasta oikeansuuntainen, mutta seudun menestyksen näkökulmasta sen riittävyyteen voi silti liittyä haasteita. Asuntojen toteutunut hintakehitys ja -taso vihjaavat ainakin paikallisesti suuremmista asuntotuotantotarpeista. Kehitys on yleisesti ottaen tiivistyvää, mutta ensisijaisten vyöhykkeiden laajuus ohjaa maankäyttöä myös asumisen osalta osin varsin hajanaisesti. Silti alueiden ja niille sijoittuvien asuntojen monipuolisuus ovat menestyksen kannalta tärkeitä näkökulmia.

Maankäytön kehittämisessä polkuriippuvuus on vahvaa, eli jo aiemmin rakennettujen alueiden kiinteistökanta ja rakenne määrittävät vahvasti niiden kehitysmahdollisuuksia. Yhteiskuntatalouden näkökulmasta epäoptimaaliset rakennusten ja rakennelmien elinkaaret lukitsevat yhdyskuntarakennetta sen kehittämismahdollisuuksilta. Myös tämä puoltaa tiiviin, sekoittuneen maankäytön kaupunkirakenteen ja sen toiminnallisuutta tukevan liikennejärjestelmän ennakoivaa kehittämistä. Rakennusten tai niiden osien käyttötarkoitusten muutokset on mahdollista toteuttaa helpommin sekoittuneessa maankäytössä.

Yhdyskuntarakenteen tiivistäminen on ainakin tiettyyn rajaan saakka myös taloudellisesti kestävä kehityksen mukaista, sillä tyypillisesti maankäytön hajautuminen kasvattaa infrastruktuuriin ja palvelujen järjestämiseen liittyviä kustannuspaineita ilman, että käyttäjä siitä suoraan maksaa. Tiiviin maankäytön mukainen kaupunkikehitys edellyttää huomattavia alkuinvestointeja, mutta on pidemmällä aikavälillä kustannustehokasta ja yhteiskunnallista hyvinvointia tuottavaa.

Erityisesti raidehankkeilla tiedetään olevan vaikutuksia, jotka eivät näy välttämättä lainkaan hankearviointikehikossa. Keskeisesti niiden avulla kyetään laajentamaan maankäytön mahdollisuuksia

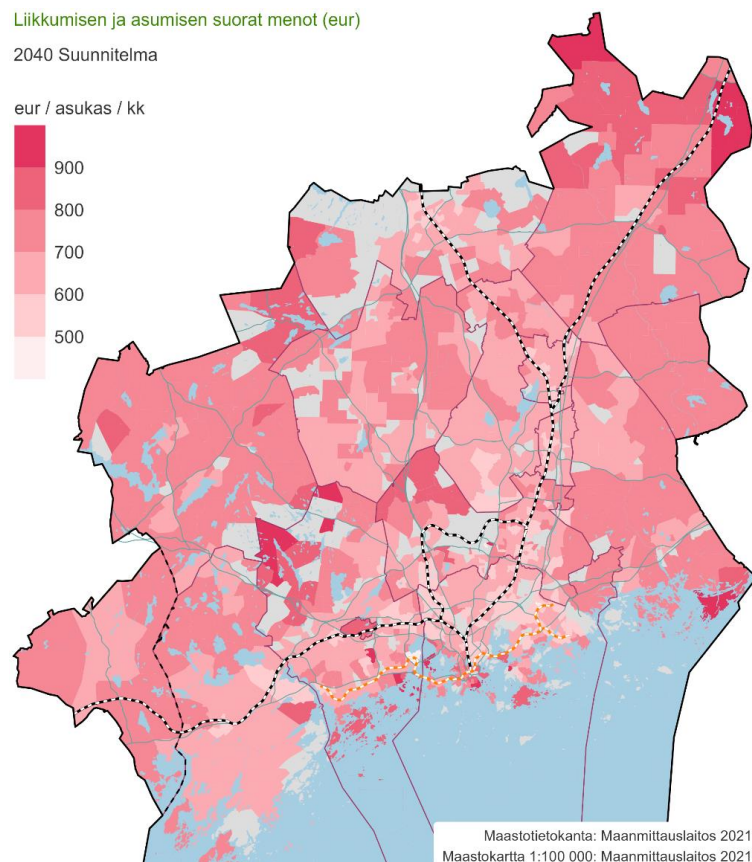
ja tekemään kaupunkikehitystä, joka ohjaa liikennejärjestelmää ja maankäyttöä kestäväan suuntaan. Raidehankkeiden avulla voidaan lisätä sijaintien keskeisyyttä ja saavutettavuutta.

Hankkeista seuraa kiinteistömarkkinoille laajempiakin vaikutuksia. Silti kyseessä lienee osin niin sanottu nollasummapeli, jossa investointeja olisi ainakin jossain määrin toteutunut muutenkin, muualle seudulle tai sen ulkopuolelle. Lähtökohtaisesti hintasignaaleja seuraava maankäytön ohjaaminen kuitenkin lisää yhteiskunnallista hyvinvointia.

Liikkumisen ja asumisen kustannukset

Liikkumisen ja asumisen kustannukset tasapainottavat toisiaan. Yleisesti ottaen asuntojen hinnat ovat korkeita siellä, missä liikkumisen kustannukset ovat pieniä ja sama toisin päin. Ainakin pidemmällä aikavälillä liikkumisen kustannusten muutosten voidaan odottaa heijastuvan osaltaan asuntojen hintoihin. Lisäksi hintoihin vaikuttaa asuinalueiden ja asuntokannan muu arvostus, esimerkiksi koettu viihtyisyys ja turvallisuus. Näissä puitteissa kotitaloudet valitsevat asuinpaikkansa preferenssiensä ja tarpeidensa mukaisesti.

Suunnitelman pohjalta arvioituna liikkumisen ja asumisen yhteenlasketut suorat (rahalliset) menot ovat suuret kuntien reuna-alueilla ja Etelä-Helsingissä (kuva 40). Liikkumisen suorat kustannukset pienenevät suunnitelmassa nykytilaan verrattuna kaikilla alueilla. Vertailupohjaan nähden liikkumisen suorien kustannusten pieneneminen on suunnitelmassa huomattavinta Helsingissä ja muulla pääkaupunkiseudulla, joiden maankäyttö tiivistyy entisestään raiteiden varsille, eli matkakohteet löytyvät lähempää ja kestävien kulkutapojen käyttö on yleisintä.

Kuva 40. Liikkumisen ja asumisen suorat menot MAL 2023 -suunnitelmassa

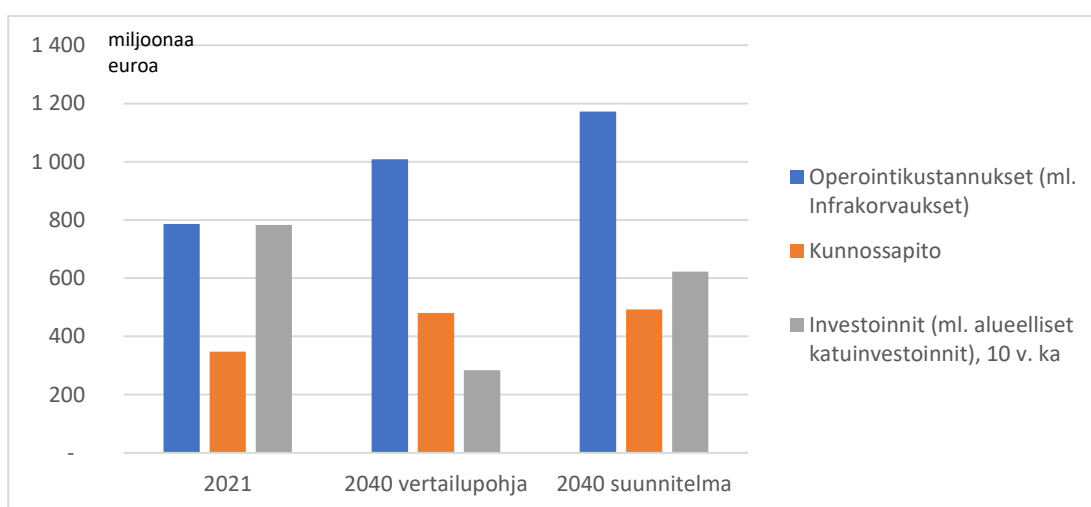
Liikkumisen suoriin kustannuksiin vaikuttaa voimakkaasti kulkutapajakauma. Keskimääräiset suorat kustannukset ovat pienimpiä siellä, missä kävelyn ja pyöräilyn kulkutapaosuus on suurin, sillä ne katsotaan maksuttomiksi kulkutavoiksi. Suunnitelman toimenpiteet vaikuttavat liikkumisen suoriin kustannuksiin enemmän alueellisesti kuin väestöryhmäkohtaisesti. Joukkoliikenteen lippuhintatuki kuitenkin hallitsee vaikutuksia ja tuo liikkumisen suorien kustannusten osalta suurimmat hyödyt nuoremmille ikäryhmille, jotka käyttävät joukkoliikennettä keskimäärin enemmän.

Myös matka-ajan sisältäviä liikkumisen kokonaiskustannuksia katsottaessa toimenpiteen vaikutus välittyy tieliikenteen osalta laajemmallekin alalle seudun ydinalueiden vähäisemmän ruuhkautumisen myötä. Toisaalta kulkutapasiirtymä joukkoliikenteeseen kasvattaa liikkumisen aikakustannuksia, eivätkä raidehankkeiden tuomat aikasäästöt kompensoi sitä täysimääräisesti. Joukkoliikenteen ruuhkautumista voidaan ehkäistä tarjonnan lisäyksillä.

Operointi-, ylläpito- ja investointikustannukset

Julkistaloudellisella rahoituspohjalla on oleellinen merkitys suunnitelman toimeenpanon kannalta. Julkisen talouden tila ja sen pidempään aikaväliin väistämättä liittyvät epävarmuudet leimaavat taloudellista toimintaympäristöä arviointihetkellä. Nämä uhkaavat keskeisesti myös seudun kasvun ja sen liikennejärjestelmän kehityksen taloudellista kestävyyttä. Suunnitelmassa ei myöskään ole esitetty konkreettisia toimia infrakorvausjärjestelmän uudistamiseksi, joten seuraavat tarkastelut on toteutettu nykyisen järjestelmän pohjalta. Myös valtion infrainvestointien rahoitusosuuksien on arvioitu pysyvän jokseenkin totutuilla tasoillaan.

Suunnitelmassa liikennejärjestelmän rahoitus kohdentuu MAL 2019 -suunnitelmaa enemmän joukkoliikenteen operointiin, joka sisältää tarkastelussa myös HSL:n infra- ja yleiskustannukset sekä opetus- ja sosiaalitoimen ostamat kuljetukset. Vuoteen 2021 nähden laajennetut operointikustannukset kasvavat kiinteähintaisessa tarkastelussa vuoteen 2021 nähden yhteensä lähes 50 prosenttia, etenkin raideinvestointien aiheuttaman infra- ja operointikustannusten kasvun vuoksi. Suunnitelman investointiohjelmassa investointitaso on edeltäviä vuosia alhaisempi, mutta yllä- ja kunnossapitotarpeiden odotetaan kasvavan seudun asukasmäärän ja liikenneverkon kasvun myötä.

Kuva 41. Seudullisen liikennejärjestelmän operointi-, ylläpito- ja investointikustannukset

Infrastruktuurin rakennus-, ylläpito- ja kunnossapitokustannukset riippuvat keskeisesti määrästä, eli tiivistyvä maankäyttö keventää esimerkiksi väyläverkkoon liittyviä kustannuspaineita ja mahdollistaa myös julkistaloudellisesti myönteisemmän kehityksen. Käyttäjäkohtaisten kustannusten pieneminen tukee taloudellista tehokkuutta sekä seudun menestystä maankäytön ja liikenteen infrastruktuurin osalta. Verkon kasvun myötä ylläpitokustannusten odotetaan silti kasvavan nykytasoon lähes 150 miljoonalla eurolla vuotta kohden.

Kun investointeihin luetaan myös vertailupohjan hankkeet, muttei alueellisia katuinvestointeja, ovat suunnitelmassa esitetyt investoinnit vuosille 2024–2035 yhteensä 4,3 miljardia euroa eli keskimäärin 360 miljoonaa euroa vuotta kohden. Edeltävien kymmenen vuoden (2012–2021) aikana investoinnit Helsingin seudun pääväyliin ovat olleet yhteensä 5,1 miljardia euroa eli keskimäärin 508 miljoonaa euroa per vuosi. Erityisesti alueellisten katuinvestointien ulkopuolella investoinnit siis vähenisivät suunnitelman mukaisessa kehityksessäkin huomattavasti. Asuntotuotantotavoite edellyttää kuitenkin uusien teiden ja katujen rakentamista, mikä nostaa osaltaan investointitasoa.

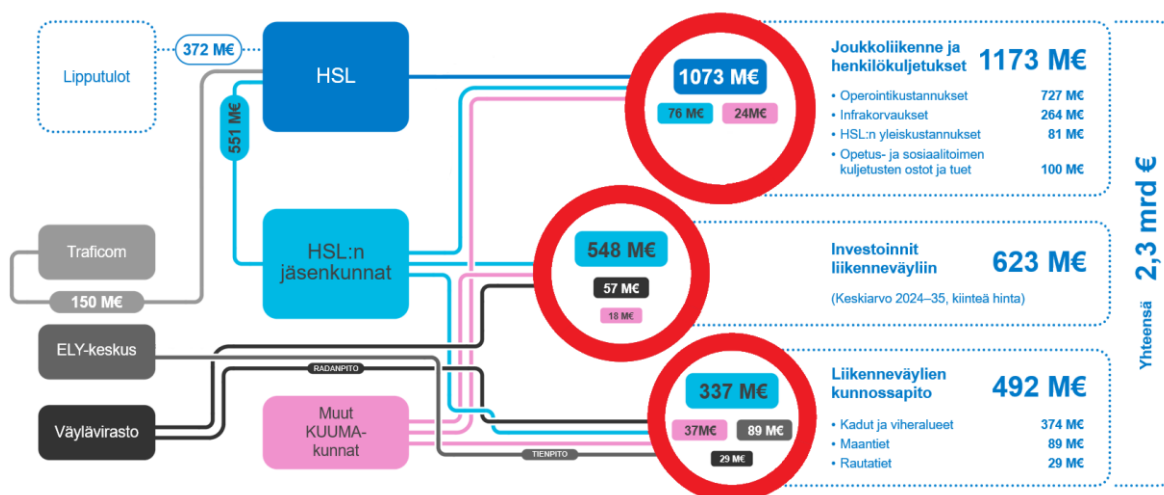
Liikennejärjestelmän julkistaloudelliset rahoitusvirrat

Julkisen talouden murrosvaihe, johon liittyy myös hyvinvointialueiden perustaminen, hankaloittaa nykytilan liikennejärjestelmärahoituksen ja sen jakaumien hyödyntämistä julkistaloudellisten rahoitusvirtojen tarkasteluissa. Julkisen talouden liikkumatilan odotetaan olevan kapea ja Liikenne 12 -suunnitelman osaltaan määrittävän valtiontalouden rahoitusraamia liikennejärjestelmän kehittämisen resurssien osalta. Kiinteähintaisena tuotetussa arviossa on hyödynnetty myös pidemmän aikavälin makrotaloudellisia oletuksia ja liikennemallin hyöty-kustannusanalyysiin tuottamia tietoja.

Laskennallinen arvio seudullisen liikennejärjestelmän julkisrahoitteisesta budjettirajoitteesta investiohjelman vuosille 2024–2035 on noin 4,0–4,2 miljardia euroa, joka ei riitä kattamaan vertailupohjan ja suunnitelman infrainvestointeja, suunnitelmassa valtion maksettavaksi osoitetusta lipputuesta puhumattakaan. Hankkeiden osalta vaje jäisi keskimäärin 1,5 %:n vuotuisella talouskasvulla noin sataan miljoonaan euroon ja nollakasvulla 600 miljoonaan euroon, jonka päälle tulisi vielä 150 miljoonan euron vuotuisen lipputuen suuri kustannusvaikutus. Arvio on herkkä talouskasvulle, väestönkasvulle, huoltosuhteelle ja siten julkisen talouden tilan kehitykselle, mutta mikään realistiselta vaikuttava arvio ei riitä kattamaan suunnitelman muodostamaa kokonaisuutta ilman huomattavia julkisrahoitteisia lisäpanostuksia seudun liikennejärjestelmään.

Valtion maksettavaksi osoitetun joukkoliikenteen lipputuen aiheuttama valtiontalouden menojen kasvu ylittää Liikenne 12 -raamin ja toisaalta kasvattaisi 1,5 %:n talouskasvullakin suunnitelman kokonaiskustannukset jopa lähes kaksi miljardia euroa julkistalouden vuosien 2024–2035 laskennallista budjettirajoitetta suuremmiksi. Budjettirajoite ei myöskään sisällä kuntien rahoittamia alueellisia katuinvestointeja, eikä valtiontalouteen kohdistuvaa polttoaineverokertymän supistumista. Lisäksi laskelma ei huomioi korkomenoja, jotka vaikuttavat joukkoliikenteeseen operointi- ja infrakustannuksiin sisältyvien pääomakustannusten välityksellä.

Suunnitelman mukaisten vuoden 2040 liikennejärjestelmän rahoitusvirtojen kokonaisuus on esitetty kuvassa 42. Joukkoliikenteeseen ja henkilökuljetuksiin sisältyvät joukkoliikenteen operointikustannusten lisäksi myös HSL:n maksamat infrakorvaukset ja yleiskustannukset sekä kuntien opetus- ja sosiaalitoimien kuljetusten ostot ja tuet.

Kuva 42. MAL 2023 -suunnitelman mukaisesti arvioidut seudullisen liikennejärjestelmän rahoitusvirrat vuonna 2040

Liikennejärjestelmän rahoitus pohja sisältää odotetut joukkoliikenteen lipputulot ja valtiolle tuloutuvan polttoaineverokertymän, jonka odotetaan suunnitelman pohjalta pienenevän seudun osalta vuositasolla noin 31 miljoonalla eurolla. Todellinen vaikutus ei liene näin suuri, sillä seudun autokannan sähköistymisen eteneminen pienentää verokertymää myös muutoin. Joukkoliikenteen lipunhintojen alentamisen seurauksena lipputulokertymä vuodelle 2040 on 372 miljoonaa euroa, noin 130 miljoonaa euroa vertailupohjaa ja hieman yli 140 miljoonaa lipputuetonta suunnitelmaa pienempi.

Suunnitelman pohjalta joukkoliikenteen lipputulojen odotetaan kasvavan vuodesta 2019 nimellisesti noin viidellä miljoonalla eurolla ja vuoden 2021 poikkeuksellisen vähäisiksi jääneistä lipputuloista noin 135 miljoonalla eurolla vuoteen 2040 mennessä. Toisaalta herkkyytstarkasteluissa on tunnistettu esimerkiksi työelämän muutoksia etätyön osalta ja etätyöskenaariossa vuonna 2040 joukkoliikenteen lipputulot jäisivät noin 335 miljoonaan euroon.

Lipunhintojen alentamisen aiheuttaman lipputulokertymän supistumisen paikkaaminen lisätuilla tarkoittaisi, että seudullisen liikennejärjestelmän riippuvuus julkisesta rahoituksesta kasvaisi. MAL 2019 -suunnitelmaan sisältyivät tiemaksut, joiden tuotoilla liikennejärjestelmän ylläpitoa ja kehitystä voitiin osaltaan rahoittaa. MAL 2023 -suunnitelmassa vastaavaa myös yhteiskuntataloudelliselta vaikuttavuudeltaan tehokasta tulo-rahoitusinstrumenttia ei kuitenkaan ole, mistä johtuen muista julkisista rahoituslähteistä katettavat vastuut kasvaisivat entisestään.

Joukkoliikenteen lipunhintojen alentamiseen tähtäävä lipputuki kuitenkin turvaa joukkoliikenteen lipunhintojen kilpailukykyisistä pysymistä muuttuvassakin toimintaympäristössä. Lopulta se on yksi tapa ehkäistä seudun menestyksen kannalta olennaisen joukkoliikennejärjestelmän kilpailukykyyn heikkenemistä ja palvelutason negatiivista kierreä. Lisäksi se kasvattaa kestävästä liikkumisesta kulkutapaosuutta ja on avainasemassa myös tieliikenteen matka-aikasäästöjen näkökulmasta.

Lipputuki edustaisi siirtymää pois valtionavustusten vahvasta uusinveointikeskeisyydestä ja sen merkitys joukkoliikennejärjestelmän kilpailukykyyn näkökulmasta on vaikuttavuudeltaan paljolti investointien yhteenlaskettuja vaikutuksiaakin laaja-alaisempi. Nykyisen infrakorvausjärjestelmän puitteissa valtion lipputuki voidaan käytännössä nähdä myös tapana kasvattaa valtion välillistä osallistumista seudun kestävästä liikennejärjestelmän kehittämiseen. Toisin kuin seudun kunnilla, joille

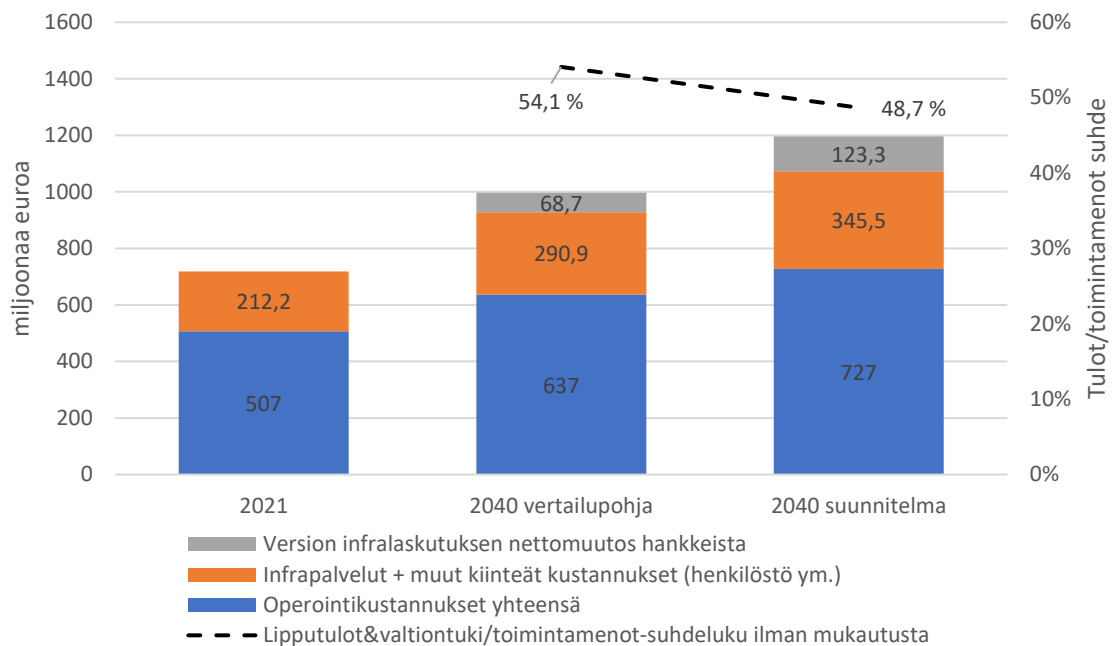
kasvu on tyypillisesti kallista, nykytilassa valtion tulot seudun liikennejärjestelmästä ja kasvusta ovat huomattavasti menoja suuremmat. Suunnitelman reunaehtojen puitteissa lipputuki ja luottamus sen pysyvyyteen ovat seudun positiivisen kehityksen kannalta avainasemassa.

Aivan kuten seudun menestys yleisestikin, joukkoliikenteen taloudellisen kestävyys ja kilpailukyvyn varmistaminen edellyttää silti yhteistä näkemystä ja toimia myös kunnilta. Operointi- ja kunnossapitokustannusten kasvun sekä valtion ahtaana näyttäytyvän menoraamin myötä kuntien rahoitustarpeiden odotetaan jatkavan kasvuaan. Lähtökohtaisesti valtion panostus lipunhintojen alentamiseen kattaisi tulo-rahoituksen osalta vain lipputulojen vähenemisen, joten ilman liikennejärjestelmän tulo-rahoituksen kasvua ja muutoksia valtiontalouden rahoitusraameihin jo pelkästään liikennejärjestelmän kokonaiskustannusten lähes 20 prosentin kasvu jäisi käytännössä hyvin pitkälti kuntien katettavaksi.

Tässä mielessä huomionarvoista on se, että nykyisessä infrakorvausjärjestelmässä suunnitelma kasvattaisi HSL:n vuotuisia toimintamenoja vuoteen 2040 mennessä yhteensä noin 165 miljoonalla eurolla vertailupohjaan nähden. Perustarkastelu ei huomioi infrakorvausjärjestelmästä seuraavia tarpeita tulopohjan kasvattamiseen lipunhintojen korotuksin. Näin ollen, ellei infrakorvausjärjestelmää tai subventioastetavoitteita uudisteta, merkittävä osa valtion lipputuesta kuluisi itse asiassa investointiohjelman joukkoliikennehankkeiden aiheuttamien lipunhintojen korotuspaineiden kattamiseen, eikä suunnitelman täysimääräisiä hyötyjä siten saavutettaisi.

Vaikka infrakorvaukset eivät sisällä kalusto- ja varikkoinvestointien pääomakustannuksia, nousisi niiden osuus jo lähes neljännekseen HSL:n toimintamenoista. Näin on, vaikka myös operointikustannusten odotetaan kasvavan nopeasti. Lisäksi on mahdollista, ettei tarkasteluissa ole kyetty täysimääräisesti huomioimaan vuonna 2021 alkanutta nopeaa ja laaja-alaista kustannusten kasvua.

HSL:n toimintaa on ohjannut tavoite siitä, että jäsenkuntien katettaviksi jäävät kuntaosuudet olisivat enintään 50 % sen kokonaiskustannuksista, joihin sisällytetään myös infrakorvaukset. Nykyisessä infrakorvausjärjestelmässä joukkoliikenneinfrastruktuurin ja -palveluiden kehittäminen kuitenkin kasvattaa HSL:n kustannuksia lipputulojen kasvua enemmän, minkä vaikutus vain korostuu etätyön yleistymisen myötä. Infrakorvausjärjestelmässä jo vertailupohjan kanssa yhtäläiset lipunhinnat ja liikkumisen perusskenaario tuottaisivat suunnitelmassa valtion lipputuen kanssa kaikille HSL-jäsenkunnille yhteensä yli 51 %:n subventioasteen, kun vertailupohjan subventioaste jäisi vastaavasti alle 46 %:iin (kuva 43). Kuntakohtaiset subventioasteet myös vaihtelevat merkittävästi ja tavoite kaikkien kuntien 50 %:n subventioasteesta on yhtenäisillä lipunhinnoilla käytännössä mahdoton.

Kuva 43. HSL:n toimintamenot sekä niiden suhde lipputuloihin ja valtion lipputukeen vuonna 2040

Nykyisessä infrakorvausjärjestelmässä suunnitelman hankkeiden aiheuttama infrakustannusten kasvu ja sitä seuraavat lipunhintojen korotukset kumoaisivat tehokkaasti suunniteltujen hankkeiden yhteiskuntataloudellisia hyötyjä. Ilman joukkoliikenteen lipputukea, infrakorvausjärjestelmän uudistamista, muuta joukkoliikenteen julkisen rahoituksen lisäystä tai tieliikenteen hinnoittelua kestävien kulkumuotojen kulkutapaosuus pienenesi. Suunnitelman investointiohjelmassa investoitaisiin yli 2 miljardia euroa raideinfrastruktuuriin, mutta sellaisenaan se ei riitä edes ylläpitämään kestävien kulkumuotojen kulkutapaosuutta.

Joukkoliikenteen kustannuspaineet kasvavat merkittävästi jo operointikustannusten kasvun seurauksena. Seudullisen joukkoliikennejärjestelmän kilpailukyvyyn kohentaminen ja rahoituspohjan vahvistaminen, eli esimerkiksi kansainvälisessä katsannossa poikkeuksellisen infrakorvausjärjestelmän uudistaminen tai lisäsubventiot ovat kriittisen tärkeitä toimenpiteitä nykyjärjestelmässä alati raskaammaksi muodostuvan ja joustamattomamman kustannusrakenteen lipunhinnoille ja palvelutasolle aiheuttaman paineen keventämisessä. Muussa tapauksessa kasvavan seudun liikennejärjestelmän toimivuus ja taloudellinen kestävyys vaarantuvat.

Tiemaksujen puuttuminen suunnitelmasta, yhdistettynä kiinteistöverotuksen toistaiseksi korjaamatta jääneisiin puutteisiin esimerkiksi maapohjan verotusarvojen osalta, haastaa liikennejärjestelmän rahoituspohjan kestävyyttä ja laajan investointiohjelman uskottavuutta. Tässä mielessä joukkoliikenteen lisäsubventiot edustavat julkiselle taloudelle vaihtoehtoiskustannuksiltaan huomattavia menoeriä. Yhdessä hinnoitteleman tieliikenne ja enenevissä määrin subventoitu joukkoliikenne myös kannustavat maankäytön hajautumiseen, mikä on vastoin suunnitelman tavoitteita ja ruokkii yhteiskuntataloudellisten resurssien tuhlausta. Lisäksi on odotettavissa, että liikkumisen subventiot valuvat lopulta kiinteistömarkkinoille ja siten esimerkiksi asumisen hintaan.

7.3 Seudun ulkopuoliset vaikutukset

MAL-suunnitelman toimenpiteillä on vaikutuksia myös Helsingin seutua laajemmalla työssäkäyntialueella sekä pitkämatkaisessa henkilö- ja tavaraliikenteessä. Helsingin seudun työssäkäyntialue kattaa suuren osan Etelä-Suomea. Esimerkiksi Lahden, Hämeenlinnan ja Raaseporin työllisistä yli 5 % käy pääkaupunkiseudulla töissä. Todennäköisesti suhteellisen yleiseksi jäävä etätyö kuitenkin vähentää jonkin verran päivittäistä pendelöintiä seudun ulkopuolelta.

Helsingin seudun asuntomarkkinoiden toimivuus on keskeistä, kun varmistetaan työvoiman saatavuutta niin seudullisesti kuin kansainvälisesti. Monipuolisella ja laadukkaalla asuntotuotannolla huolehditaan asuntojen riittävydestä ja kohtuuhintaisuudesta. Sujuva ja laadukas arki on seudun vetovoimatekijä myös kansainvälisesti. Tähän panostetaan ehkäisemällä eriytymiskehitystä, parantamalla elinympäristön laatua erityisesti kaupunkiuudistusalueilla sekä huolehtimalla palveluiden ja lähivihreän saatavuudesta.

Suomen kansainvälinen kilpailukyky ja esimerkiksi ympäristötavoitteiden saavuttaminen nojaavat merkittävässä määrin Helsingin seudun kehittymisen onnistumisiin, joilla luonnollisesti on myös laajemmat heijastumisvaikutuksensa. Suomen suurimman kaupunkiseudun kansallinen merkitys on monesta näkökulmasta merkittävä. Alueella sijaitsee kansantalouden näkökulmasta merkittäviä keskittymiä ja liikenteen valtakunnallisia solmukohtia, joihin lukeutuvat esimerkiksi Helsinki-Vantaan lentoasema, Helsingin satamat sekä useat logistiikkakeskukset. Valtakunnallisen ja seudullisen liikenteen yhteensovittamista edistetään suunnitelmassa mm. Helsingin seudun tieverkon jäsentelyn avulla.

Raskaan liikenteen palvelualueilla on merkitystä nimenomaan pitkämatkaisille kuljetuksille. Helsingin seutua laajemmalle vaikuttavat myös suunnitelman valtakunnalliseen liikenneverkkoon kytkeytyvät hankkeet kuten Pasila–Riihimäki-kapasiteetin parantaminen ja muut junaliikennettä laajalti tehostavat hankkeet, joista Digirata on valtakunnallinen hanke.

Huolehtimalla elinkeinoelämän tila- ja kuljetustarpeista maankäytön suunnittelussa sekä liikennejärjestelmän ja maankäytön yhteensovittamisessa varmistetaan seudun kansallinen ja kansainvälinen kilpailukyky, joka on viime kädessä koko Suomen etu.

Kestävien kulkumuotojen saavutettavuuden paraneminen vähentää liikenteen päästöjä seudun ulkopuolellakin, mikäli joukkoliikenteen matkaketuista saadaan sujuvampia ja henkilöauton käyttö samalla vähenee. Myös ajoneuvoteknologian kehityksellä ja ajoneuvojen yksikköpäästöjen pienentämiseen tähtäävillä toimenpiteillä on vaikutusta seudun ulkopuolella tapahtuvan ajon päästöihin. Helsingin seudulla asuvat ja toimivat liikkuvat myös seudun ulkopuolella, ja seudun ulkopuolelta kuljetaan alueelle.

Suuri osa suunnitelman ympäristövaikutuksista on kuitenkin paikallisia, kuten liikenteen melu ja pienhiukkaspäästöt sekä rakentamisesta aiheutuvat muutokset viherrakenteeseen ja luonnon monimuotoisuuteen.

7.4 Yhteenveto MAL 2023 suunnitelman ympäristövaikutuksista

Seuraavissa taulukoissa on esitetty MAL 2023 -suunnitelman keskeiset ympäristövaikutukset. Viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (SOVA-laki, 2005/200) mukaan ympäristövaikutuksella tarkoitetaan suunnitelman tai ohjelman välitöntä ja välillistä vaikutusta Suomessa ja sen alueen ulkopuolella ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen; maaperään, vesiin, ilmaan, ilmastoon, kasvillisuuteen, eliöihin ja luonnon monimuotoisuuteen;

yhdyskuntarakenteeseen, rakennettuun ympäristöön, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön; luonnonvarojen hyödyntämiseen; sekä edellä mainittujen tekijöiden keskinäisiin vuorovaikutussuhteisiin.

Suurimmat ympäristövaikutukset syntyvät seudun kasvusta, eikä vertailupohjalla ja suunnitelmalla ole suuria eroja. Maankäyttö on suunnitelmassa jonkin verran tiiviimpää kuin vertailupohjassa, jolloin metsäkato jää vertailupohjaa vähäisemmäksi. Suunnitelmassa on enemmän infrahankkeita, mikä lisää luonnonvarojen kulutusta. Kestävien kulkutapojen (erityisesti joukkoliikenteen) käyttö on suunnitelmassa suurempaa kuin vertailupohjassa.

Suuri myönteinen	Kohtalainen myönteinen	Vähäinen myönteinen	Ei vaikutusta	Vähäinen kielteinen	Kohtalainen kielteinen	Suuri kielteinen

Taulukko 6: Vertailupohjan ja suunnitelman ympäristövaikutukset

	Vertailupohja	MAL 2023 -suunnitelma
ILMASTO	- Ajoneuvokannan uusiutuminen vähentää liikenteen päästöjä. Päästövähennys on 48 % vuodesta 2005. - Liikennesuorite kasvaa merkittävästi väestönkasvun ja sähköisen liikenteen käyttökustannusten alenemisen myötä. - Maankäytön tiivistyminen tukee pitkällä aikavälillä kestävästä liikkumista. Kestävien kulkumuotojen kulkutapaosuus nousee 64 %:iin (nykytilassa 63 %). - Seudun asuinrakentamiseen liittyvän vuotuisen metsäkadon määrä on suuri, mutta tiivistämisen myötä määrä laskee nykytahdista hieman säästämällä hiilinieluja- ja varastoja. - Asumisen ilmastovaikutukset vähenevät mm. tuotannon puhdistuessa ja lainsäädännön muuttuessa.	- Suunnitelman toimenpiteiden myötä liikenteen CO₂ -päästöt vähenevät noin 3 %-yksikköä. suhteessa vertailupohjaan. Päästövähennys on 51 % vuodesta 2005. Kehitys on päästövähennystavoitteiden kannalta selkeästi riittämätöntä. - Suunnitelma ei vertailupohjaan nähden juurikaan vaikuta liikennesuoritteeseen. Henkilöautojen liikennesuoritteiden kasvu on vastoin Fossiilittoman liikenteen tiekartassa asetetun kansallisen tason tavoitetta. - Kestävien kulkumuotojen kulkutapaosuus nousee koko seudulla 67 %:iin joukkoliikenteen lipun hintojen alenemisen vuoksi. Kasvu on suurinta Espoossa, Kauniaisissa ja Vantaalla. - Asuinrakentamiseen liittyvä metsäkadon määrä on suuri, mutta tiivistämisen myötä metsäkatko on suunnitelmassa hieman vähäisempää kuin vertailupohjassa säästämällä hiilinieluja ja -varastoja. - Suunnitelma kannustaa lainsäädäntöä vähäpäästöisempään asumiseen, mutta toimenpiteiden toteutumiseen liittyy epävarmuutta.
YHDYSKUNTARAKENNE, LUONNONVARAT	- Yhdyskuntarakenne tiivistyy nykyrakenteeseen, raideliikenteen varrelle ja keskuksiin - Seudun kasvu lisää luonnonvarojen kulutusta sekä tarvetta ottaa maa-alaa käyttöön rakentamiselle	- Yhdyskuntarakenne tiivistyy suunnitelman myötä nykyrakenteeseen, raideliikenteen varsille ja keskuksiin. Tiivistäminen ja täydentäminen tukee elinkeinoelämän toimintaa ja kestävästä liikkumista ja vähentää infran rakentamistarvetta. - Seudun kasvu ja siitä johtuva rakentaminen lisäävät luonnonvarojen kulutusta. Suunnitelman toimenpiteenä on vähähiilisen rakentamisen lisääminen. - Liikenneinfran rakentaminen (investointiohjelman liikennehankkeet) lisää luonnonvarojen kulutusta. Hankkeiden tarkemmassa suunnittelussa haitallisia vaikutuksia tulee pyrkiä lieventämään. - Uusiin joukkoliikenneinvestointeihin kytkeytyvät pitkän aikavälin kasvusuunnat, esimerkiksi Espoo-Salo oikoradan varrella, Kivistön ja Klaukkalän välillä sekä Östersundomissa hajauttavat yhdyskuntarakennetta ja lisäävät luonnonvarojen käyttöä.

MAISEMA- JA KULTTUURI-ARVOT	• Tiivis maankäyttö vähentää kokonaisuudessa maisema-alueille ja rakennetun ympäristön arvoalueille kohdistuvaa painetta • Tiivistäminen aiheuttaa muutospaineita nykyrakenteen sisällä pääasiassa pääkaupunkiseudulla.	• Maisemaan ja kulttuuriympäristöön kohdistuvat muutospaineet eivät juurikaan eroa suunnitelman ja vertailupohjan välillä.
LUONNONOLO	• Seudun kasvu lisää tarvetta ottaa maa-alaa käyttöön rakentamiselle • Tiivistäminen säästää luontoa rakentamiselta. Asumista ja liikennehankkeita osuu silti myös luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaille alueille ja seudun ekologisten ydinalueiden ja yhteyksien vaikutusalueelle • Asukasmäärät kasvavat useilla, tavalisimmin jo rakennetuilla pohjavesialueilla, joista monet ovat riskialueita • Läpäisemättömien pintojen määrän kasvu saattaa tiivistyvillä alueilla johtaa virtaamien äärevöitymiseen sekä hulevesikuormituksen kasvuun. • Rakentamisen aikana voi aiheutua vaikutuksia vesistöihin ja luonnonympäristöön. Vaikutukset ovat usein paikallisia ja lyhytaikaisia.	• Luonnoksen liikennehankkeita on suunniteltu suojelu- ja virkistysalueiden läheisyyteen ja paikoittain myös niiden sekä ekologisten yhteyksien ja viheryhteystarpeiden läpi, mikä saattaa heikentää seudun luontoarvoja. • Asukasmäärä osin vähenee ja osin myös kasvaa alueilla, joilla on korkeita luonnon monimuotoisuusarvoja. Vaikutukset riippuvat alueesta. • Suunnitelman vaikutus pintavesiin ei juuri eroa vertailupohjasta, uusia liikennehankkeita ja parannushankkeita sijoittuu tärkeille pohjavesialueille.
TERVEYS	• Tieliikenteen kasvu lisää melualueita ja asukasmäärien kasvu lisää liikennemelulle altistuvien määrää, jolloin melulle altistuvien osuus ja määrä kasvaa. • Ajoneuvokannan uudistuminen vähentää huomattavasti suorja pakokaasupäästöjä, mutta ei vaikuta tie- ja katupölyn määrään, joka kasvaa suoritteen kasvun myötä. • Tiivistyvä kaupunkirakenne voi voimistaa lämpösaarekeilmiötä etenkin pääkaupunkiseudulla.	• Suunnitelman meluesteet suojaavat melulta joitakin tuhansia asukkaita. Uuden maankäytön edellyttämä meluntorjunta suunnitellaan erikseen kohdekohtaisesti. • Suunnitelman maankäyttö on hieman vertailupohjaa tiiviimpi, mikä voi lisätä lämpösaarekeilmiötä.
TURVALLISUUS	• Liikenteen turvallisuus parane. • Rakentamista sijoittuu tulvariskialueiden läheisyyteen. • Tiivistyvä kaupunkirakenne voi lisätä kaupunkitulvien riskiä.	• Taajamien ajonopeuksien alentamisella, liikennevalvonnalla ja liikenteen hallintatoimilla kohtuullinen myönteinen vaikutus liikenneturvallisuuteen • Suunnitelmassa tulvariskialueiden läheisyyteen sijoittuu hieman vertailupohjaa enemmän rakentamista.
ELINOLOT JA VIIHTYISYYS	• Saavutettavuus kasvaa asukkaiden ja työntekijöiden näkökulmasta kasvanneen maankäytön sekä liikenneverkon kehittymisen seurauksena. • Asukasmäärien kasvu ja tiivistäminen lisäävät painetta kaupungin sisäisille viher- ja virkistysalueille etenkin pk-seudulla, tiivistäminen luo edellytyksiä taajamia ympäröivien virkistysalueiden säilymiselle.	• Saavutettavuus parane vertailupohjaan nähden. Suurin syy tähän on joukkoliikenteen lipunhintojen alentaminen. Pikaratikkahankkeilla on saavutettavuuteen paikallisesti myönteisiä vaikutuksia. • Tiivistyvä maankäyttö ja asukasmäärien lisääntyminen ensisijaisella vyöhykkeellä lisää viheralueiden käyttöpainetta ja hankaloittaa riittävän palveluverkon toteutusta erityisesti eniten tiivistyvillä alueilla.

• Kasvu luo haasteita palveluverkon riittävyydelle erityisesti jo nykyisellään tiiviillä asumisen alueilla. • Kasvava henkilöautoliikenne vähentää asuinalueiden viihtyisyyttä ja lisää merkittävästi ruuhkautuvuutta. • Joukkoliikenteen lipun hintoihin kohdistuu operointi- ja infrakustannusten nousun myötä korotuspaineita. • Saavutettavuusköyhien autottomien määrä ja osuus laskee hieman pk-seudulla ja nousee merkittävästi kehyskunnissa.	• Kaupunkiuudistusalueita on tunnistettu kehittämistoimenpiteiden kohdentamiseksi ja alueellisen eriytymiskehityksen estämiseksi. • Ruuhkautuvuus vähenee vertailupohjaan nähden. • Panostukset joukkoliikenteen lipunhintojen alentamiseen ja palvelutason parantamiseen vähentävät saavutettavuusköyhyyttä.
--	---

7.5 Yhteisvaikutukset ja ristiriitaiset vaikutukset

MAL 2023 -suunnitelman asiantuntija-arvioinnin kooste toisen suunnitelmaluonnoksen (VE2) toimenpiteistä on esitetty liitteessä 2. Suunnitelma sisältää useita toimenpiteitä, jotka edistävät suunnitelman kaikkien päätavoitteiden saavuttamista. Toisaalta suunnitelmassa on mukana toimenpiteitä ja toimintaympäristön muutoksia, joilla on päätavoitteiden osalta ristiriitaisia vaikutuksia (taulukko 7). Huolessa jatkosuunnittelulla monia haitallisia vaikutuksia on mahdollista vähentää.

Helsingin seutu kasvaa kestävästi

Maankäytön, asumisen ja liikenteen kehittämisen suurin haaste liittyy seudun jatkuvaan ja nopeaan kasvuun, minkä vuoksi seudun toiminnallisuuden varmistaminen on yhä tärkeämpää. Seudun asuntotuotanto vastaa kasvavaan kysyntään ja edistää seudullista ja kansainvälistä kilpailukykyä. Seudun ydinalueille ja joukkoliikenteen piiriin tiivistyvällä maankäytöllä lievennetään huomattavasti kasvun haittapuolia ympäristölle sekä kannustetaan kestävään liikkumiseen. Maankäytön tehostaminen erityisesti keskuksiin ja raideliikenteen piiriin lisää myös saavutettavuus- ja kasautumisetuja sekä vahvistaa hankkeista saatavia hyötyjä. Kehitys luo mahdollisuuden uudistaa olevia alueita ja erityisesti asemanympäristöjen kehittämisellä edistetään alueiden turvallisuutta ja houkuttelevuutta tuomalla asemanseudut osaksi ihmisten arkiympäristöä.

Tiivistäminen nykyrakenteeseen vähentää metsäkatoa ja ympäristöön kohdistuvia paineita muualla seudulla. Riskejä kohdistuu kuitenkin tiivistyvän kaupunkialueen sisälle. Vaikka suunnitelmassa asukasmäärien kasvu on useilla ympäristön kannalta arvokkailla alueilla vertailupohjaa vähäisempää, saattavat asukasmäärät joillain ympäristön kannalta arvokkailla alueilla pysyä samana tai sijoittua laajemmin. Metsäkadon määrä vähenee vertailupohjaan nähden mutta säilyy silti suhteellisen korkeana. Metsien ja ympäristön säilyttäminen on keskeistä myös seudun vetovoiman sekä elinympäristön viihtyisyyden ja terveellisuuden kannalta.

MAL-suunnitelma tukee vertailupohjaa paremmin joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä, joskin kehitys vuoteen 2040 on epävarmaa. Maankäytön tiivistämisellä ja autonomistukseen vaikuttavilla toimenpiteillä voidaan lisätä kestävien kulkumuotojen osuutta entisestään. Suunnitelman pikaeräillä ja niiden maankäytöllä on paikallisesti tärkeä rooli saavutettavuuden ja kestävien kulkumuotojen käytön tukena sekä alueiden tasapainoisen kehityksen edistämiseksi.

Kansallisten ja EU-tason toimien myötä ennustettu ajoneuvokannan uusiutuminen vähentää vuoteen 2040 mennessä merkittävästi liikenteen CO₂-päästöjä sekä pakokaasupäästöjä. Seudun tiivistyvä maankäyttö tukee pitkällä aikavälillä kestävästä liikkumisesta. Moottoriajoneuvoliikenteen liikenesuorite kuitenkin kasvaa noin kolmanneksella seudun asukasmäärän kasvun sekä autoilun

käyttökustannusten laskun myötä. Suoritteiden kasvu lisää paitsi CO₂-päästöjä, myös tie- ja katupölyä sekä yhdessä asukasmäärien kasvun kanssa liikenteen melulle altistuvien määrää. MAL-suunnitelmaluonnoksen toimenpiteillä ei onnistuta vähentämään liikennesuoritetta. Useiden suunnitelman liikenteen päästövähennystoimenpiteiden tulokset riippuvat jatkosuunnittelun aikana tehtävistä päätöksistä.

Suunnitelman asumisen ja rakentamisen päästövähennystoimilla voidaan tukea seudun ympäristöystävällisempää kehitystä. Suunnitelman toimenpiteillä kannustetaan asuntokannan entistä suurempaan energia- ja resurssitehokkuuteen, joka on tärkeää myös seudun menestyksen sekä houkuttelevuuden kannalta. Toisaalta asumisen toimilla, kuten energiaremonteilla, voidaan nostaa asumisen laatua.

Helsingin seutu tarjoaa laadukkaan ja monipuolisen elinympäristön

Suunnitelmassa pyritään tasapainoiseen uudistuotantoon. Monipuoliset asumisen vaihtoehdot vastaavat seudun asukkaiden tarpeisiin ja elämäntilanteisiin. Suunnitelman mukainen tiivis ja tehokas rakentaminen vähentää uuden rakennusmaan tarvetta. Toisaalta suunnitelman mukainen monipuolinen asuntotarjonta haastaa paikoin hiilinielujen- ja varastojen säilymistä sekä saattaa lisätä asumisen energiantarvetta. Suunnitelmassa on tunnistettu kaupunkiuudistusalueita, joihin erityisesti tulisi kohdentaa alueiden uudistamiseen ja monipuolistamiseen liittyviä toimenpiteitä.

Meluvyöhykkeillä asuvien määrä ja osuus väestöstä kasvaa tiivistymisen ja liikennesuoritteiden kasvun myötä. Melusteilla saadaan hieman laskettua melulle altistuvien määrää. Ensisijaisia keinoja liikennemelulle altistumisen vähentämiseksi ovat melun vähentäminen liikennemääriin, nopeuksiin, ajoneuvotekniikkaan ja päällysteisiin vaikuttamalla sekä maankäytön sijoittaminen kauemmas melulähteestä. Melusteiden rakentaminen on vasta viimesijainen keino. Kaupunkiseudun kasvaessa melulähteiden välttäminen käy yhä vaikeammaksi ja melun vaikutusten rakenteellinen torjunta kalliimmaksi.

Lähipalveluiden saavutettavuus ja toisaalta palveluiden tarkoituksenmukainen sijoittuminen tukee kestävien kulkutapojen käyttöä. Kävely- ja pyöräilyetäisyydeltä löytyvät lähipalvelut edistävät arjen sujuvuutta, terveysvaikutuksia ja ovat tärkeitä erityisesti haavoittuvien liikkujaryhmien kannalta. Toisaalta palveluiden olemassaolo tai saavutettavuus ei kuvaa niiden laatua, joka on alueiden veto- ja pitovoiman kannalta tärkeää. Palveluverkon kantokyvyn kannalta lähipalveluille kaavoitetut tontit ja niiden riittävyys on huomioitava ja suhteutettava asuntotuotantoon.

Helsingin seutu menestyy kansainvälisesti

Vahva raideliikenteen kehittäminen parantaa palvelutasoa sekä lisää saavutettavuutta joukkoliikenteellä. Toisaalta raideliikennehankkeet vaativat suuria investointeja sekä nostavat merkittävästi liikennöintikustannuksia (mukaan lukien infrakorvaukset) heikentäen järjestelmätason HK-suhdetta. Vasta maankäytön merkittävä tiivistäminen raideyhteyksien varteen voi pidemmällä aikavälillä tukea merkittävästi kokonaistaloudellista kannattavuutta.

Suunnitelmaan lisätty joukkoliikenteen lisäsubventio lipunhintojen alentamiseksi edesauttaa hyötyjen saavuttamista, mutta on julkistaloudellisesti kallis ratkaisu. Tuottamistaan laaja-alaisista hyödyistä huolimatta se kaventaa liikennejärjestelmän tulopohjaa ja uhkaa osaltaan julkistaloudellista kestävyyttä, jonka suhteen liikkumatila on rajallinen.

Myös nykyisen kaltainen kiinteistöverotus rajaa julkistaloudelle suurista investoinneista kertyviä hyötyjä. Toisaalta juuri raideinvestointien avulla on mahdollista vastata resurssiviisaaseen sekoittuneeseen kaupunkirakenteeseen kohdistuvaan kysyntään. Yhdyskuntarakenteen strategisen tiivistämisen edistäminen vastaakin sekä tiiviin, sekoittuneen kaupunkirakenteen niukkuuteen että seudun hajanaisuuden aiheuttamiin ongelmiin.

Investointikustannuksiin nähden suuria matka-aikahyötyjä voitaisiin usein saavuttaa lisäämällä tieliikenteen kapasiteettia, mikä johtaa henkilöautoliikenteen kasvuun. Tieinvestointien priorisointi yhteiskuntataloudellisen tehokkuuden perusteella on kuitenkin ristiriidassa muiden tavoitteiden, esimerkiksi päästövähennysten, kanssa. Myös tieliikenteen negatiivisten ulkoisvaikutusten ja maankäytön kehityksen pidemmän aikavälin vaikutusten huomiointi muuttaa kokonais kuvaa.

Tieliikenteen kapasiteetin kasvattamisen hyötyjen rajallisuus konkretisoituisi vasta ajoneuvoliikenteen kaupunkiseuduilla korostuvien negatiivisten ulkoisvaikutusten hinnoittelun ja sitä pidemmällä aikavälillä seuraavien kehityskulkujen myötä. Lisäksi on aiheellista huomata, etteivät henkilöautosuoritetta kasvattavat saavutettavuusmuutokset välttämättä palvele kaikkia väestöryhmiä yhtäläisesti. Hyvästä joukkoliikennesaavutettavuudesta huolimatta osa asukkaista kokee liikenneköyhyyttä. Ilmiön seudullisen tason arviointi on kuitenkin vaikeaa.

Työpaikka-alueiden keskittyminen tuottaa sekä liikenteellisiä hyötyjä että kasautumisetuja. Keskittyneille työpaikka-alueille on kustannustehokkaampaa järjestää toimivat liikenneyhteydet, mukaan lukien hyvä joukkoliikenteen palvelutaso. Monipuoliset ja laajat työpaikkakeskittymät luovat edellytyksiä yritysten väliselle verkottumiselle, tehokkaammalle tiedon leviämiselle ja mahdollistavat pitkälle erikoistuneiden alihankkijaverkostojen muodostumisen. Tehostuneesta tiedonjakamisesta tai alihankkijoiden ja muiden jaettujen resurssien käytöstä syntyvät hyödyt eivät kuitenkaan erotu yhteiskuntataloudellisesta arviointikehikosta. Kasautumisvaikutuksista syntyvien taloudellisten hyötyjen arviointi on haasteellista, sillä vaikutukset ovat osin päällekkäisiä ja tiiviiden työpaikka-alueiden ja tuottavuuden välisiä yhteyksiä on tutkittu varsin vähän.

Taulukko 7: Tunnistettut ristiriitaiset vaikutukset

	Hiilineutraali	Hyvinvoiva	Menestyvä
Seudun väestönkasvu	- Lisää liikennesuoritetta - Lisää metsäkatoa, luonnonvarojen käyttöä ja painetta ympäristölle + Luo edellytyksiä joukkoliikenteen palvelutason parantamiselle	- Haasteet palveluverkon riittävyydelle erityisesti jo nykyisellään tiiviillä asumisen alueilla - Lähiluonnon asukaspaine kasvaa + Hillitsee asumisen hintaa	+ Varmistaa seudullisen ja valtakunnallisen kilpailukyvn - Vaatii merkittäviä investointeja infraan ja palvelutuotantoon
Maankäytön tiivistäminen	+ Lisää kestäväää liikumista ja vähentää päästöjä + Vähemmän metsäkatoa - Lämpösaarekeilmiö ja hulevesien hallinta	- Vähemmän lähiluontoa - Palveluverkon toteutumisen haasteet + Palveluiden parempi saavutettavuus	+ Kasautumis- ja saavutettavuusetuja + Infrastruktuurin ja palvelujen järjestämisen kustannustehokkuus
Monipuoliset asumisen vaihtoehdot	- Suuret asunnot/pienitaloasuminen aiheuttavat enemmän rakentamisen päästöjä, käytönaikaista energiankulutusta ja metsäkatoa	+ Vastaavat erilaisiin tarpeisiin ja elämäntilanteisiin + Parempi asuttavuus ja asumisen laatu + Torjuu/korjaa alueellista eriytymiskehitystä	+ Seudun runsas ja monipuolinen asuntotarjonta on seudulle tärkeä kilpailukykytekijä + Täydennysrakentaminen tukee paikallisten asukasohjien kasvua
Tieinvestoinnit	- Henkilöautoliikenne kasvaa, joskin seudullinen merkitys vähäinen	- Lisää tie- ja katupölyä - Lisää liikennemellulle altistuvia - Estevaikutukset	+ Usein suuria matka-ai- kahyötyjä suhteessa investointikustannuksiin
Sähköautoilun tukitoimet	+ Vähentää päästöjä	+ Vähentää lähipäästöjä, lukuun ottamatta tie- ja katupölyä - Ei kaikille mahdollinen, hyödyt kohdistuvat hyvin toimeentuleville	- Nykyisellä verotuksella vähemmän verotuloja valtiolle - Ei vähennä tilantarvetta - Sähköautojen saatavuus ja hinta

8 Jatkosuunnittelua, suunnitelman toimeenpanoa ja seurantaan koskevat ehdotukset

Tässä kappaleessa kuvataan toimintaympäristön riskejä, esitetään suosituksia jatkosuunnitteluun, tarkemman tason suunnitteluun ja MAL 2023 -suunnitelman seurantaan sekä toimenpiteitä haitallisten vaikutusten välttämiseksi. Suunnitelman valmistelun lähtökohtana on toiminut seudun myönteisen kehityksen tukeminen, haitallisten vaikutusten välttäminen ja kokonaisvaikutuksiltaan mahdollisimman hyvien ratkaisujen valinta. MAL 2023 -suunnitelman vaikutusten arviointi osoitti, että pää tavoitteista Hiilineutraali on vielä kaukana tavoitetasoista. Sen sijaan Hyvinvoiva ja Menestyvä -tavoitteisiin kyetään vastaamaan melko hyvin.

8.1 Toimintaympäristön riskien tunnistaminen

Toimintaympäristöä tulevat lähivuosikymmeninä muokkaamaan voimakkaasti ilmastonmuutos ja siihen sopeutuminen, talous, monilla aloilla lisääntyvä työvoimapula, väestörakenteessa tapahtuvat muutokset (ikäntyminen, syntyvyyden lasku ja maahanmuutto), teknologian kehitys sekä näihin liittyvät muutokset työssä ja vapaa-ajan vietossa. Viime aikoina toimintaympäristö on vaikuttanut aiempaakin vaihtelevammalta ja nopeasti muuttuvalta (korona, turvallisuus, energiakriisi). Äkillisiltä ja osin ennakoimattomiltakin muutoksilta tullaan tuskin välttymään tulevaisuudessakaan. Esimerkiksi ilmastokriisin vaikutukset saattavat näkyä nopeammin kuin niihin pystytään suunnitteluratkaisuilla vaikuttamaan.

Osa toimintaympäristöön liittyvistä muutoksista ja epävarmuuksista on globaaleja. Näistä esimerkkejä ovat viime vuosina toteutuneet maailmanlaajuinen pandemia, geopoliittinen epävakaus ja tähän liittyvät turvallisuushkat sekä energiakriisi. Osa riskeistä taas on kansallisen tason haasteita kuten väestön ikäntyminen, syntyvyyden lasku, työperäisen maahanmuuton riittämätön määrä ja näistä syntyvä työvoimapula.

Kansallisesti julkistalouden kestävyysvaje on ollut jo pidempään nähtävissä ollut kehityskulku. Maailmanpoliittisesta tilanteesta paljolti johtuva maailmantalouden epävarmuus ja mahdollinen globaali taantuma heijastuvat osaltaan Suomeen, mikä uhkaa entisestään heikentää Suomen taloudellista kestävyttä. Kansainvälisen ja kansallisen tason epävarmuudet heijastuvat myös Helsingin seudulle ja voivat vähentää seudullisen suunnitelman toteuttamismahdollisuuksia. Suunnitelmaa on tehty poikkeuksellisen epävarmassa toimintaympäristössä, joten suunnitelman toteutumiseen liittyy lukuisia eritasoisia riskejä.

Osa tunnistetuista ja mahdollisesti myös ennakoimattomista ilmiöistä tulee toteutumaan suunnitteluratkaisuista riippumatta. Suunnittelulla pyritään ennakoimaan muutoksia, vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin mahdollisimman tehokkaasti, minimoimaan riskit ja huomioimaan mahdollisuudet.

MAL 2023 taustaselvityksenä laaditussa tulevaisuustarkastelussa Helsingin seudulla tunnistettiin riskejä erityisesti seuraavista näkökulmista ([Tulevaisuustarkastelut](#)):

- Epävierein orkesteri (yhteistyö ei toimi)
- Hiipuva veturi (kilpailukyky ei kasva)
- Turbodiesel (kasvu ei ole kestävä)
- Korttitalo (sosiaaliset ongelmat kasaantuvat)

Merkittävimmät riskit on esitetty taulukossa 8. Riskien tunnistamisen lisäksi on arvioitu, miten suuri todennäköisyys ja millaiset vaikutukset liittyvät näiden toteutumiseen. Riskien tunnistaminen ja arviointi perustuvat MAL 2023 -suunnittelun taustatyönä tehtyihin tulevaisuustarkasteluihin, Nykytila ja kehityssuunnat -selvitykseen sekä vaikutusten arvioinnin yhteydessä tehtyyn asiantuntijatyyhön.

Taulukko 8: Tunnistettujen riskitekijöiden vaikuttavuus ja todennäköisyys

Vaikuttavuus kasvaa ->							
Todennäköisyys kasvaa ↑	Liikenteen hinnoittelu ja verotus tukevat yksityisautoilua	Henkilöautoilun suorite kasvaa	Tieliikenteen hiukkaspäästöt lisääntyvät	Asumisen hinta nousee	Väestö ikääntyy ja työvoimapula voimistuu 4)	Luontokato etenee nopeasti 1), 2), 3)	Päästötavoitteita ei saavuteta
	Rakentamisen laatu on heikkoa	Palveluverkko harvenee (mm. sote)	Seudulle ei synny riittävästi monipuolista asuntotuotantoa	Energian saatavuus heikkoa ja hinta nousee	Segregaatio kasvaa 6)	Julkistalouden kestävyysvaje 5)	Ilmastomuutoksella on merkittäviä seurauksia
	Etätyötä tehdään yhä enemmän	Väestö ei sijoitu kestävän liikkuksen vyöhykkeille	Joukkoliikenteen kysyntä pienenee	Joukko-liikenteen lipunhinnat nousevat (infra - korvauksista ei saada sovittua)	Valtion ja kuntien yhteistyö ei toimi (osa-optimoitii) 7)	Poliittinen sitoutuminen tavoitteisiin ja toimiin puuttuu	Taloudellinen taantuma
	Monipaikkaisuus lisääntyy	Työpaikat ja asunnot yhä kauempana toisistaan	Ajoneuvokanta uudistuu hitaasti			Yhdyskunta-rakenne hajautuu	Maailmanlaajuiset kriisit (pandemiat, sodat)

	Erittäin merkittävä riski
	Merkittävä riski
	Kohtuullinen riski
	Melko vähäinen riski
	Vähäinen riski

Seuraavilla toimilla voidaan osaltaan pienentää tunnistettujen riskien todennäköisyyttä tai lieventää toteutuvan riskin vaikutuksia:

- 1) Ilmastomuutoksen hillintä ja sopeutuminen (kunnat, seutu, valtio)
- 2) Yhteinen sitoutuminen tehokkaksiin ja monipuolisiin toimiin liikenteen CO₂-päästöjen vähentämiseksi sekä lyhyellä että pitkällä tähtäimellä (seutu, kunnat, valtio)
- 3) Arvokkaiden elinympäristöjen ja niitä yhdistävien muiden viheralueiden säilyttäminen, ennallistaminen ja monimuotoisuuden vaaliminen seudun tiivistyessä (kunnat, seutu)
- 4) Työvoiman saatavuuden turvaaminen, hyvien edellytysten luominen yrityksille ja työntekeijöille, tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan riittävä rahoitus (valtio, kunnat)
- 5) Olemassa olevaan maankäyttöön, infraan ja palveluihin keskittyminen, investointiohjelman toteutuksen priorisointi (valtio, seutu, kunnat)
- 6) Investointien suuntaaminen kaupunkiuudistusalueille (kunnat, valtio)
- 7) Yhteistyön vahvistaminen ja jatkuva vuoropuhelu (valtio, kunnat)

Merkittävät riskit ja niihin varautuminen

Merkittävimmät MAL-tavoitteiden toteutumista estävät riskit liittyvät päästövähennystavoitteen saavuttamiseen ja ilmastomuutoksen sekä luontokadon etenemiseen. Lisäksi väestörakenteen muutokset ja uhkaava työvoimapula muodostavat erittäin merkittävän riskin seudun menestykselle. Julkistalouden haasteet sekä valtion ja kuntien yhteistyön heikkeneminen muodostavat merkittävän riskin suunnitelman toteuttamiselle. Asumisen hinnan nousu ja segregaaation lisääntyminen ovat myös riskejä, joiden toteutuminen on melko todennäköistä ja joilla voi olla merkittäviä sosiaalisia vaikutuksia.

Erityisesti liikenteeseen kohdistuu merkittäviä päästövähennystavoitteita, joihin pääseminen edellyttää sekä nopeaa ajoneuvokannan uudistumista että merkittävää henkilöautosuoritteiden vähentämistä. Ajoneuvokannan odotetaan uudistuvan Helsingin seudulla hieman nopeammin kuin kansallisessa perusennusteessa. Tämä on kuitenkin tavoitteiden kannalta liian hidasta ja riittämätöntä. Kansallisesti on asetettu tavoite, ettei henkilöautoliikenteen suorite lisäännä 2020 tasosta. Tähän tavoitteeseen pääseminen edellyttäisi Helsingin seudulla huomattavasti voimakkaampia ohjaavia ja rajoittavia toimia. Ilmastotavoitteen saavuttaminen näyttää nykytoimin lähes mahdottomalta ja tällä on suuria vaikutuksia kansallisesti ja globaalisti.

Ilmastomuutoksen myötä helteet ja sään ääri-ilmiöt lisääntyvät, merenpinta nousee, sateisuus ja pilvisuus kasvavat. Asumisen ja infrastruktuurin sijoittumista pitäisi välttää alueille, joissa niille saatetaan aiheutua vahinkoa tai vaaraa muuttuvan ilmaston takia. Riskinä on, että suunnittelussa ja rakentamisessa ei huomioida riittävästi sopeutumisen näkökulmaa, mistä aiheutuu vaikutuksia terveyteen ja turvallisuuteen sekä näihin liittyviä kustannuksia.

Luontokato uhkaa kiihtyä, ellei yhdyskuntarakennetta tiivistettäessä kiinnitetä riittävästi huomiota arvokkaiden elinympäristöjen ja niitä yhdistävien muiden viheralueiden säilymiseen, ennallistamiseen ja monimuotoisuuteen. Metsät sitovat hiiltä, joten niillä on tärkeä merkitys myös ilmastomuutoksen hillinnässä kuten myös muutoksiin sopeutumisessa. Ilmastomuutoksen eteneminen taas heikentää luonnon monimuotoisuutta, koska lajit eivät ehdi sopeutua elinympäristön muutoksiin. Luontokadon pysäyttäminen edellyttää ilmastomuutoksen nopeaa hillintää tavalla, joka minimoi luontoon kohdistuvat haitalliset vaikutukset.

Väestön ikääntyminen ja syntyvyyden lasku aiheuttavat jatkuvaa työvoimapulaa aluksi erityisesti suorittavassa työssä ja palvelualueilla. Osaltaan ikääntyminen heijastuu myös heikoksi talouden kasvunäkymäksi. Tulevaisuudessa työvoimapula on laajenemassa koskemaan yhä useampia toimialoja, tehtäviä ja koulutusasteita. Työvoiman riittävä saatavuus on merkittävä ja melko todennäköinen riski, jonka yhtenä ratkaisuna voidaan nähdä maahanmuutto. Yhteiskunnan ja elinympäristön on oltava riittävän houkuttelevaa, jotta ulkomaisia työntekijöitä, perheitä ja opiskelijoita saadaan asettumaan Helsingin seudulle.

Kansallisella tasolla julkistalouden kestävyysvaje on suuri ja mahdollinen talouden taantuma voi heikentää julkistalouden tilannetta entisestään. Hyvinvointialueiden toiminnan käynnistyminen vuoden 2023 alussa vaikuttaa kuntatalouteen ja voi heijastua kuntien investointikykyyn jatkossa. MAL-suunnitelmaluonnos sisältää merkittäviä panostuksia liikennejärjestelmän kehittämiseen. Mikäli mitattavaa investointiohjelmalla ei kyetä toteuttamaan, sillä on vaikutuksia seudun kestäväan kasvuun ja tasapainoiseen kehitykseen.

Segregaatiota pyritään ehkäisemään mm. monimuotoisia alueita toteuttamalla ja kiinnittämällä erityishuomio kaupunki uudistusalueisiin. On kuitenkin riskinä, ettei alueita toteuteta riittävän monimuotoisina, laadukkaina tai viihtyisinä. Asuntotuotannon monipuolisuus riippuu osaltaan myös

valtion tukien kohdentumisesta, kriteereistä ja suuruudesta. Asuntorakentaminen on suhdanteista riippuvaista ja taloudellinen taantuma voi vaikuttaa rakentamisen määrään sekä toteutuvan rakentamisen laatuun ja sijoittumiseen. Lisäksi on tunnistettu, että ainakin edellisvuosina vapaarahoitteisesta asuntotuotannosta paikoin huomattavan suuri osa on päätynyt vuokramarkkinoille. Esimerkiksi energian, lainojen ja rakentamisen kustannuskehityksellä on huomattavia vaikutuksia sekä kuluttajien että rakennuttajien käyttäytymiseen. Myös kaupunkiuudistusalueiden toteutus saattaa jäädä vaillinaiseksi julkisen talouden kantokyvyn heikentyessä.

Valtion ja kuntien yhteistyö on avainasemassa ratkaistaessa kansallisen tason haasteita, joihin erityisesti Helsingin seudulla tulisi päästä. Epävarmassa heikon kasvun ajassa on riskinä osamoinnin lisääntyminen ja kunkin osapuolen omien tavoitteiden korostuminen. Seudullinen yhteinen sopiminen voi olla entistä haastavampaa. Tällöin poliittinen sitoutuminen saattaa jäädä löyhemmäksi ja suunnitelman ohjausvaikutus kärsii. Valtion tuen mahdollinen suuntautuminen Helsingin seudun ulkopuolelle (esimerkiksi suurten ratahankeiden hankeyhtiöille) voi aiheuttaa riskin Helsingin seudun houkuttelevuuden ja kansainvälisen kilpailukyvyn kehitykselle.

Kiihtynyt inflaatio on tarkoittanut kustannusten ja hintojen laaja-alaista kasvua. Tämä on vaikuttanut myös liikennehankkeiden kustannusarvioihin. Mikäli heikko talouskehitys jatkuu ja julkisen talouden raamit muuttuvat vain ahtaammiksi, on todennäköistä, etteivät investoinnit seudun liikennejärjestelmään toteudu suunnitellussa mittakaavassa. Julkistaloudelle tarpeiden priorisointi sekä maankäytön keskittäminen olemassa olevan infrastruktuurin ja toteutuksessa olevien hankkeiden yhteyteen voi olla sinänsä myönteistä.

Energian riittävyys ja hinta on noussut aiempaa merkittävämmäksi riskiksi, jonka haasteet voivat jatkua vielä pitkään. Energiankulutuksen resurssiviisauteen tulee kiinnittää huomiota sekä asumisen että liikenteen osalta. Esimerkiksi liikenteen osalta myös sähköautot kuluttavat ainakin tois- taiseksi niukkoja resursseja, eikä ajoneuvokannan uudistuminen vähäpäästöiseksi välttämättä ratkaise täysin myöskään energian saatavuusongelmia.

Muut riskit

Kestävien kulkutapojen käyttöön siirtyminen edesauttaa päästövähennystavoitteiden saavuttamista. Koronapandemian aikana joukkoliikenteen käyttö väheni kuitenkin merkittävästi erityisesti yleistyneen etätyön takia. Riskinä on joukkoliikenteen käytön ja lipputulojen jääminen pysyvästi aiempaa alhaisemmalle tasolle.

Suuret joukkoliikenneinvestoinnit (mm. Länsimetro, Raide-Jokeri, Kruunusillat) lisäävät painetta uudistaa HSL:n infrakorvausmenettelyä. Mikäli tätä ei pystytä tekemään, riskinä on joukkoliikenteen lipunhintojen nousu. Tämä johtaa joukkoliikenteen käytön osalta negatiiviseen kierteseen, jolloin kalliimmat lipunhinnat vähentävät joukkoliikenteen käyttöä ja lipputuloja, mikä pakottaa heikentämään palvelutarjontaa, jolloin joukkoliikenteen käyttö entisestään vähenee. Nykytilanteessa joukkoliikenteen lipunhintojen korottaminen on melko todennäköistä ja sillä on merkittäviä vaikutuksia.

Henkilöautoilun käyttökustannukset ovat laskussa sähköautojen yleistymisen myötä. Kokonaiskuvaan vaikuttavat kuitenkin myös pääomakustannukset sekä energian saatavuus ja sen mukainen hinta. Liikkumisen kustannusten muutokset kohdistuvat epätasa-arvoisesti: Edullinen sähköautoilu hyödyttää keski- ja suurituloisia, kun taas joukkoliikenteen lipunhintojen nousu kohdistuu enemmän pienituloisiin. Autoilun muuttuminen edullisemmaksi uhkaa tosin ruuhkauttaa tieverkkoa pahimmillaan merkittävästikin, mikä merkitsisi yhteiskuntataloudellisesti tehotonta aikakustannusten kasvua.

On melko todennäköistä, ettei liikenteen hinnoittelu ja kokonaisverouudistus tule etenemään kovin nopeasti. Tämä vaikeuttaa päästövähennystavoitteiden saavuttamista. Lisäksi maksujen kerääminen valtiontalouteen ilman niiden palautumista seudulle olisi haitallista seudun kansainvälisen kilpailukyvyyn kannalta ja ongelmallista myös resurssien käytön yhteiskuntataloudellisen tehokkuuden näkökulmasta. MAL 2019 -suunnitelmassa joukkoliikenteen lipunhintojen alentaminen oli tarkoitus toteuttaa tiemaksujen tuotoilla. MAL 2023 -suunnitelmassa lipunhintojen alentaminen toteutettaisiin erittäin merkittäväällä valtion tuella, jonka toteutuminen sellaisenaan on epätodennäköistä.

Palveluverkko muuttuneen uusien hyvinvointialueiden myötä. Riskinä on palveluverkon harveneminen ja palveluiden saavutettavuuden heikkeneminen erityisesti kestäville kulkutavoilla. Palveluverkon muutokset ja sen vaikutukset saavutettavuuteen eivät ole vielä tiedossa.

Maailmanlaajuisen pandemian myötä etätyö on lisääntynyt merkittävästi ja tämä mahdollistaa myös monipaikkaisen asumisen aiempaa paremmin. Suurin osa seudun työpaikoista kuitenkin todennäköisesti säilyy jatkossakin Helsingin seudulla. Osa työstä voidaan toki tehdä kauempaa, mikä mahdollistaa työssäkäyntialueen laajentumisen. Kehyskunnat voivat saada jonkin verran muuttovoittoa pääkaupunkiseudun työllisistä, joiden ei tarvitse päivittäin kulkea pidempää työmatkaa. Toisaalta myös Helsingin seudun asukkaat voivat tehdä töitä seudun ulkopuolella ja ulkopuolelle. Etätyön yleistymisen ja monipaikkaisuus voivat osaltaan lisätä yhdyskuntarakenteen hajautumisen riskiä.

Varautuminen vakaviin kriiseihin ja häiriöihin

Varautuminen tarkoittaa valmistautumista ennakolta erilaisiin suuronnettomuuksiin, häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin. Tavoitteena on ennaltaehkäistä onnettomuuksia ja häiriötilanteita sekä varmistaa yhteiskunnan toiminnan mahdollisimman häiriötön jatkuminen myös erilaisissa kriisitilanteissa.

Maailmanlaajuiset kriisit (pandemiat, energia-, talous- ja humanitaariset kriisit, sodat) vaikuttavat toteutuessaan merkittävästi myös Suomeen ja Helsingin seutuun, kuten viime vuosina on saatu todeta. Kriiseihin varautuminen edellyttää laajaa yhteistyötä eri sektoreiden välillä sekä reagointikykyä myös äkillisiin mullistuksiin. Keskeistä on huolehtia kansallisesta huoltovarmuudesta, jolle Valtioneuvosto asettaa yleiset tavoitteet. Huoltovarmuuden keskeisin tavoite on turvata kriittisten infrastruktuurien, tuotannon ja palveluiden toimivuus, jotta väestön, talouselämän ja maanpuolustuksen välttämättömät perustarpeet pystytään täyttämään kaikissa olosuhteissa.

Helsingin seudulla kriittisiä toimintoja ovat mm. julkinen liikenne, rahti- ja matkustajasatamat, Helsinki-Vantaan lentokenttä, lukuisat valtakunnalliset logistiikkakeskukset mm. elintarvikehuoltoon liittyen sekä liikenneinfrastruktuuri (keskeiset valtakunnalliset maantie- ja rataverkon yhteydet). (Uudenmaan alueellinen riskiarvio 2018). Toimivien yhteyksien ja myös varareittien varmistaminen näihin kohteisiin on huoltovarmuuden ja jatkuvuuden hallinnan kannalta erittäin tärkeää.

Liikennejärjestelmää kokonaisvaltaisesti kehittämällä mahdollistetaan erilaisissa häiriötilanteissa vaihtoehtoisten kulkumuotojen ja/tai reittien käyttö. Erityisen tärkeää on varmistaa yhteiskunnan kannalta elintärkeiden kuljetusten toimivuus ja työmatkaliikenne. Häiriönhallintaa ja mm. liikenteen hallintaa kehittämällä mahdollistetaan liikenteen toimivuus myös erilaisissa häiriötilanteissa ja ehkäistään mahdollisia lisäonnettomuuksia. Helsingin seudulla joukkoliikenteen häiriönhallinta ja erilaisiin poikkeus tilanteisiin varautuminen on erityisen tärkeää työmatkaliikenteen kannalta. Erilaiset yhteiskunnalliset häiriötilanteet (mm. energiansaannin vaikeudet, haasteet työvoiman saatavuudessa, onnettomuudet) vaikuttavat myös joukkoliikenteen toimintaedellytyksiin ja on tärkeää

suunnitella ennalta tärkeiden joukkoliikenneyhteyksien toimivuus tai vaihtoehtoiset järjestelyt myös näissä poikkeustilanteissa.

Vakavat liikenneonnettomuudet maanteillä, radoilla, lentoasemalla tai satamissa ja merialueilla vaikuttavat olennaisesti liikennejärjestelmän toimivuuteen. Kestävän liikkumisen edellytysten parantaminen ja siirtyminen kestäviin kulkumuotojen käyttöön parantaa osaltaan järjestelmätason liikenneturvallisuutta.

8.2 Jatkosuunnittelu, haitallisten vaikutusten tunnistaminen ja niiden lieventämistä koskevat ehdotukset

Vaikutusten arvioinnin pohjalta laaditut suositukset jatkosuunnitteluun on koottu kuvaan 44. Suositukset on kuvassa jaoteltu päätavoitteittain, vaikka osa niistä tukee useampaa tavoitetta. Tarkemman tason toimenpiteitä on listattu taulukkoon 9. MAL-suunnitelma on strategisen tason seudullista suunnittelua. Siksi osa sen toimenpiteistä on yleispiirteisiä ja vaikutukset ovat pääosin välillisiä sekä useiden toimenpiteiden yhteisvaikutuksesta syntyviä. Suunnitelman lopulliset vaikutukset tulevat määrittämään pitkälti myös jatkosuunnittelussa tehtävien päätösten perusteella. Seudun kestävä kehityksen edistäminen sekä haitallisten vaikutusten lieventäminen on mahdollista seudullisella suunnittelulla sekä eri toimijoiden välisellä tiiviillä yhteistyöllä.

Kuva 44. Suositukset MAL 2023 -suunnitelman jatkosuunnitteluun

8.2.1 Useampaa tavoitetta tukevat suositukset

Vaikutusten arvioinnissa on tunnistettu keinoja, jotka vaikuttavat samanaikaisesti useaan tavoitteeseen. Tieliikenteen hinnoittelulla on positiivisia vaikutuksia sekä kestäväan kasvuun että taloudelliseen kestävyyteen. Maankäytön sijoittuminen puolestaan vaikuttaa kaikkiin päätavoitteisiin.

Ajoneuvoliikenteen hinnoittelulla pyritään luomaan suhteellista kilpailuetua joukkoliikenteelle, vähentämään henkilöautoliikennettä ja tieverkon ruuhkautumista sekä ohjaamaan henkilöautoilijoita liikkumaan kestävin kulkumuodoin. Hyvin suunniteltuna tieliikenteen hinnoittelun olisi mahdollista tuottaa tehokkaita ohjausvaikutuksia, jotka hillitsivät henkilöautosuoritteiden kasvua, liikenteen ruuhkautumista ja niistä aiheutuvia päästöjä. Ruuhkautumisen kasvu heikentää seudun saavutettavuutta ja on siten seudun menestykseen vaikuttava tekijä. Pidemmällä aikavälillä tienkäyttömaksut tukisivat myös yhdyskuntarakenteen kehitystä kestävämpään suuntaan.

Tieliikenteen hinnoittelumekanismeja hyödyntäviä toimia liikenteen haittojen vähentämiseksi on käytössä jo useilla kaupunkiseuduilla. Tieliikenteen hinnoittelu olisi erittäin tehokas tapa vähentää ruuhkien aiheuttamia matka-aikatappioita ja parantaa suunnitelman yhteiskuntataloudellista kannattavuutta. Liikenteen hinnoittelun vaikutuksia on syytä tutkia laajasti. Huomiota olisi kiinnitettävä sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen ja vaikutuksiin eri liikkujaryhmiin sekä elinkeinoelämän kilpailukykyyn.

Asumista ja työpaikkoja tulisi sijoittaa entistä tavoitteellisemmin joukkoliikenteeseen tukeutuen. Maankäytön vielä vahvempi tiivistäminen kestävä liikuttamisen vyöhykkeille, joukkoliikenteen runkoyhteyksien varsille sekä keskuksiin ja asemanseuduille loisi paremmat edellytykset joukkoliikenteen palvelutason parantamiselle ja vähentäisi henkilöautoriippuvuutta. Joukkoliikennettä uhkaa nykyisellään kurjistumisen kierre. Matkustajamäärät ovat vähentyneet ja myös infrakorvauksista syntyy korotuspainetta lipunhintoihin ja tarvetta palvelutason karsimiseen. Tiiviillä maankäytöllä luodaan edellytyksiä joukkoliikennetarjonnan parantamiselle. Tätä kautta saadaan lisää matkustajia joukkoliikenteeseen ja lisää lipputuloloja, mikä vähentää lipunhintojen korotuspaineita ja osaltaan edistää kestävien kulkumuotojen käyttöä.

8.2.2 Helsingin seutu kasvaa kestävästi - suositukset

Päästövähennystavoitteet ja -velvoitteet tulevat todennäköisesti kiristymään tulevaisuudessa, jolloin Helsingin seudulla olisi kyettävä tehokkaisiin ja nopeisiin toimiin Hiilineutraali -päästövähennystavoitteen saavuttamiseksi. Suunnittelussa tulee huomioida, että kansallisena tavoitteena on henkilöautoliikenteen suoritteiden kasvun pysäyttäminen vuoden 2020 tasolle. Sähköautojen yleistyessä henkilöauton käyttökustannukset laskevat. Samaan aikaan joukkoliikenteen lipunhintoihin kohdistuu voimakasta nousupainetta.

Seudulla tulisi edistää liikenteen päästöjä vähentäviä toimenpiteitä, joiden toteutumiseen seutu voi itse vaikuttaa. Ympäristövyöhykkeiden kehittäminen ja pysäköintipolitiikan toimenpiteet ovat mahdollisia nykyisellä lainsäädännöllä. Ympäristövyöhykkeillä pyritään ennen kaikkea nopeuttamaan ajoneuvokannan uudistumista. Ympäristövyöhykkeet voitaisiin ottaa käyttöön Helsingin keskustasta liikkeelle lähtien. Vyöhykkeitä voidaan laajentaa vaiheittain ja ottaa asteittain käyttöön tiukempia rajoitteita. Polttomootoriajoneuvoille voidaan sallia pääsy vyöhykkeille maksulla tai bensa- ja dieselajoneuvojen liikkumista voidaan rajoittaa kokonaan ajallisesti tai alueellisesti.

Suunnitelmassa tulee ottaa käyttöön myös tehokkaita raskaan liikenteen päästövähennystoimia. Raskas liikenne aiheuttaa lähes puolet liikenteen päästöistä vuonna 2040, sillä käyttövoimaudistus on henkilöautoja selvästi hitaampaa. Kaupunkilogistiikkaa uudistamalla ja tehostamalla sekä edistämällä sähköisiä jakelukuljetuksia vaikutetaan raskaan liikenteen päästöihin kaupunkiseudulla. Käyttövoimaudistusta voidaan tukea myös raskaan liikenteen latausinfraan kehittämällä.

Uudisrakentamisen sijoittamista on tarkistettava kohti olemassa olevaa rakennetta seudun hiilinielut ja -varastot, arvokkaat luontoalueet, vesistöt, suojelu- ja virkistysalueet sekä ekologiset yhteydet huomioiden. Seudulla tulisi pyrkiä hyvittämään syntyvät luontohaitat luonnonsuojelulakiin tulevan ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti niiltä osin, kun haittoja ei pystytä muilla keinoin välttämään. EU:n biodiversiteettistrategiaa tullaan toteuttamaan useiden vireillä olevien lakiuudistusten myötä. MAL-suunnittelussa tulee seurata lainsäädännön kehittymistä ja varautua ennalta lain vaatimusten muutoksiin.

MAL-suunnitelman asumisen ja rakentamisen päästövähennystoimenpiteitä tulee tarkentaa. Rakentamisen ja asumisen päästövähennystoimille tulisi asettaa selkeät tavoitetasot, jotta toimenpiteiden vaikutuksia voitaisiin arvioida. Kuntien tulisi tukea uusiutuvaa energiantuotantoa ja vähähiilistä uudistuotantoa.

8.2.3 Helsingin seutu tarjoaa laadukkaan ja monipuolisen elinympäristön - suositukset

Kuntien on tarpeen huolehtia maapolitiikan, kaavoituksen ja tontinluovutuksen keinoin riittävän, monipuolisen ja kohtuuhintaisen asuntotuotannon edellytyksistä. Valtion on puolestaan tuettava asuntotuotannon toteutusedellytyksiä. Uudisrakentaminen tulee ensisijaisesti suunnata alueille, joissa perusedellytykset arjen sujuvuudelle ovat kunnossa tai joissa lisäkehittämisellä saadaan parannettua nykyisten asukkaiden elinympäristöä ja arjen sujuvuutta.

Asumisen energiatehokkuuden parantamiseksi tulee kiinnittää erityistä huomiota olemassa olevan rakennuskannan energiatehokkuuteen ja vähäpäästöisen energiantuotannon edistämiseen. Pelkästään uusien asuntojen energiatehokkuutta parantamalla päästötavoitteita ei saavuteta rakennusten osalta.

Tulevaisuudessa seudun väestörakenne muuttuu nykyisestä (enemmän vieraskielisiä, enemmän ikääntyneitä). Maankäytön (ml. palvelut), asumisen ja liikenteen suunnittelussa on tunnistettava muuttuvan väestön tarpeet kaikilla suunnittelutasoilla.

Palveluiden sijoittumisen vaikutukset tulee tunnistaa jatkosuunnittelussa. Palveluiden sijoittumisella on keskeinen vaikutus liikkumistarpeeseen ja käytettävään kulkumuotoon. Palvelut tulisi sijoittaa siten, että ne kannustavat liikkumiseen kestävin kulkumuodoin ja parantavat osaltaan sujuvan arjen toteutumisedellytyksiä.

Määrällisten asuntotavoitteiden lisäksi tulee määritellä yhteisesti hyväksytyt laadukkaan ja monipuolisen asuntotuotannon kriteerit. Määrällisillä asuntotuotantotavoitteilla ei yksistään voida varmistaa laadukkaan ja monipuolisen asuntotuotannon toteutumista. Laadukkaalla ja monipuolisella asuntotuotannolla vaikutetaan erityisesti alueiden eriytymiskehitykseen.

Suunnitelmassa tunnistetut kaupunkiuudistusalueet tulee kytkeä suunnitelman muihin toimenpiteisiin, jotta toimenpiteet voidaan kohdentaa tarkemmin ja niiden toteutuminen pystytään paremmin varmistamaan.

Kävelyä ja pyöräilyä edistävien toimenpiteiden ja investointien rahoitus ja toteutuminen on varmistettava. Liikkumisen ohjauksella voidaan lisätä aktiivista liikkumista, joka edistää myös kansanterveyttä. Hiukkaspäästöjä voidaan alentaa vähentämällä moottoriajoneuvoliikennettä ja rajoittamalla kitkarenkaiden käyttöä.

8.2.4 Helsingin seutu menestyy kansainvälisesti - suositukset

Helsingin seudun menestystä voidaan vahvistaa monin toimenpitein. Oikein suunniteltuna ja vaikutukset huolellisesti tunnistaen ohjauskeinoistakin saataisiin oikeudenmukaisia ja seudun menestystä vahvistavia.

Investointien priorisointia olisi hyvä jatkaa kokonaistaloudellisen vaikuttavuuden näkökulmasta. On tärkeää tunnistaa julkisen budjettirahoituksen rajallisuus ja resurssien niukkuus, mikäli liikenteestä kerättävää tulorahoitusta ei pyritä kasvattamaan esimerkiksi tieliikenteen haittoja hinnoittelemalla. Joukkoliikenteen infrakorvaus- ja subventiojärjestelmää tulee joka tapauksessa kehittää tavalla, joka pienentää lipunhintojen korotuspaineita ja tukee kestävien kulkumuotojen ja matkakettujen kilpailukykyä seudulla.

Seudun suunnittelussa tulee ottaa huomioon Helsingin seudun kansainvälinen kilpailukyky -selvityksen suositukset. Suhteessa pohjoismaisiin kilpailijoihinsa Helsingin seudulla on parannettavaa erityisesti tuottavuudessa ja innovaatiokyvykkyydessä sekä niihin olennaisesti liittyvässä työperäisessä maahanmuutossa. Tarkasteltujen kaupunkien joukossa Helsingin alueen työllisyys on alhaisin ja työttömyys korkein. Koulutetun työvoiman saatavuudessa sekä tutkimus- ja kehitysmenoissa Helsingin seutu on pohjoismaisten verrokkien viimeisenä. Myös kestävään kehityksen liittyvissä kysymyksissä Helsingin seutu on selkeällä takamatkalla: hiilinieluja ja suojeltuja alueita on verrokkeja vähemmän, ja hiilineutraaliustavoitteet ovat pohjoismaista keskikastia.

Helsingin seudun vahvuuksiksi suhteessa verrokkeihin osoittautuivat puolestaan teknologiateollisuus- ja startup-vetoinen innovatiivisuus, tasa-arvoisuus sekä hyvään työelämän ja vapaa-ajan tasapainoon liittyvät mittarit. Helsingin seutu on tulosten mukaan onnellinen, turvallinen ja terveellinen ympäristö ja onnistunut välttämään segregaatiota verrokkikaupunkiseutuja paremmin. Helsingin seudun vahvuuksista tulee pitää kiinni ja heikommin menestyneitä osa-alueita parantaa. MAL-suunnittelun tasolla erityisesti ekologiset kysymykset ovat keskeisiä ja ilmastotoimiin tulisi lisätä kunnianhimoa.

Seudun hajanaisen luonteen aiheuttamien ongelmien ratkominen on seudun menestyksen rakentamisessa avainasemassa. Siksi vahvat panostukset keskeisten keskusten kehittämiseen ja asuntotarjonnan kasvattamiseen ovat perusteltuja. Yhdessä tämän kanssa laajempaa työssäkäyntivöhykettä tulisi nivoa entistä tiiviimmin joukkoliikennejärjestelmään ja kehittää työpaikka-alueiden saavutettavuutta.

Taulukko 9: Suositukset tarkemman tason suunnitteluun

Suositukset tarkemman tason suunnitteluun:**Liikenne**

- Suunnataan lisäpanostusta matkaketjujen kehittämiseen eli parannetaan liikkujan koko matkan toimivuutta, sujuvuutta, matka-aikaa ja hintaa. Liityntäpysäköinnin roolia ja merkitystä osana matkaketjua tulee arvioida ja kehittää. Suunnittelussa on huomioitava myös liityntäpysäköinnin houkuttelevuus ja ohjauskeinot liityntäpysäköinnin käyttöön (mm. tiekapasiteetti ja pysäköintimahdollisuudet).
- Citylogistiikan toimenpideohjelmien mukaisesti parannetaan logistiikan toimivuutta tiiviisti rakennetussa ympäristössä. Toimenpiteillä voidaan sekä tehostaa jakelulogistiikkaa että mahdollistaa jakelu vähäpäästöisillä/päästöttömillä ajoneuvoilla.
- Muutetaan liikenneympäristöjä tukemaan valittua nopeusrajoitusta. Nopeusrajoitusten noudattamiseksi on tarpeen lisätä automaattista nopeusvalvontaa. Myös muuttuvien nopeusrajoitusten käyttöä kannattaa arvioida jatkosuunnittelussa.
- Arvioidaan liikennehankkeiden suunnitteluratkaisuja vastaamaan toimintaympäristössä (mm. liikennemäärissä) tapahtuneita muutoksia. Toimintaympäristön muutoksilla saattaa olla vaikutusta hankkeiden laajuuteen, vaiheistukseen ja kiireellisyyteen.

Rakentaminen

- Rakentamiskohteissa tulee hyödyntää mahdollisimman paljon rakentamisen yhteydessä syntyviä kiviaineksia ja muutenkin minimoida kuljetusmatkat.
- Kaavoissa tulee sitoa kiviainesten otto ja käsittely alueen muuhun maankäyttöön ja osoittaa kiviainesten ja uusiomaarakennusmateriaalien kierrätysalueita.
- Rakennettavien alueiden tasaukset tulee suunnitella niin, että alueella syntyvien ja rakentamisessa käytettävien kiviainesten määrät ovat mahdollisimman lähellä toisiaan.
- Rakentamiskohteissa tulee kierrättää ja uusiokäyttää kiviaineksia ja maamassoja.

Ekologiset yhteydet ja luonnon monimuotoisuus

- Asutuksen tiivistämisalueen rajaaminen ja lähiviheralueiden säilyttäminen
- Kaupunkivihreän vaaliminen ja lisääminen kaikilla suunnittelun tasoilla etenkin viheryhteystarpeiden alueilla erityisesti kaavoituksen keinoin mm. viherkertoimia hyödyntäen
- Metsäalueilla riittävien puskurivyöhykkeiden säästäminen, yhtenäisyyden säilyttäminen sekä pirstoutumisen välttäminen
- Lajistoselvitykset rakentuvilla alueilla ja lajien ekologian huomioiminen tarkemmilla suunnittelutasoilla
- Ekologisten yhteyksien turvaaminen ja kehittäminen tiiviissä kaupunkirakenteessa huomioiden eri lajiryhmien vaatimukset
- Ekosysteemipalveluiden huomioiminen, tukeminen ja alueellisten arvoalueiden selvittäminen
- Ekologinen kompensatio: suojellaan tai ennallistetaan toisaalla, kun toisaalla menetetään arvoalueita
- Virkistyskäytön ohjaaminen ja valvonta
- Kaupunkien viherryttäminen ja hallittu hoitamattomuus (villiinnyttäminen) luontokadon torjunnassa

Maisema

- Rakennettujen alueiden käytön tehostaminen arvokohteet huomioiden
- Tiivistettävän alueen rajaaminen, jolloin erityisesti arvokohteiden lähelle sijoittuva tiivistymispaine kohdistuisi arvokohteiden ulkopuolelle
- Rakentamisen ja tiivistymisen laajenemissuuntien huomioiminen maiseman ja kulttuuriympäristön arvokohteiden läheisyydessä. Alueilla tulee olla tilaa laajeta muualle kuin arvokohteille.

Vesistöt

- Puhtaiden hulevesien imeyttäminen maaperään pohjavesialueilla
- Pohjavesialueiden huomioiminen suunnittelussa, työmaaohjeistuksissa ja lupamääräyksissä
- Varautuminen onnettomuus- ja vuototilanteisiin
- Tiesuolan korvaaminen kaliumformiaatilla
- Pohjavesien suojele liikennehankkeiden yhteydessä mm. rakentamalla pohjaveden suojarakenteita.
- Huleveden imeyttäminen maaperään, laskeutusaltaat, kosteikot (Kuntaliiton hulevesiopas, kuntien ja kaupunkien hulevesiohjelmat)
- Huomioidaan hulevesien johtamiseen ja hallintaan liittyvät säännökset (mm. maankäyttö- ja rakennuslaki, vesihuoltolaki ja laki tulvariskien hallinnasta)
- Hulevesien hallinnan määräysten sisällyttäminen kaavoihin ja rakennusmääräyksiin

Sopeutuminen

- Maankäytön suunnittelu huomioiden ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja varautuminen
- Rakennusmääräyksissä tulee huomioida rakennusmateriaalien vaikutus lämpösaarekeilmiölle sekä tunnistaa keinoja kaupunkivihreän lisäämiseksi (esim. viherkerroin)
- Tulvariskikartoitukset, hulevesisuunnittelu
- Tulvasuojelutoimenpiteet, kuten tulvarakenteet
- Kevyen liikenteen väylien talvikunnossapitoon panostaminen
- Erilaisten sään ääri-ilmiöiden huomioiminen kunnossapidon suunnittelussa
- Haavoittuvilla alueilla korostuu teknisten järjestelmien toimivuuden varmistaminen myös ääritilanteissa.

Terveys ja turvallisuus

- Riittävä meluntorjunta sekä ajonopeuksien alentaminen mahdollisuuksien mukaan.
- Pyöräliikenteen lisääminen edellyttää liikenneturvallisuuden vahvaa huomioimista suunnittelussa.

Elinolot ja viihtyisyys

- Lähiluonnon ja viheryhteyksien säilyttäminen alueiden rakentumisen yhteydessä, erityisesti tiivistyvillä alueilla
- Kaupunkivihreän lisääminen täydentyvillä alueilla
- Asuntotuotannon laadullisten kriteerien toteutumisen varmistaminen
- Monipuolinen ja riittävä asuntotuotanto
- Julkisten palveluiden toteutumismahdollisuuksien turvaaminen riittävällä Y-tonttivarannolla
- Toimenpiteiden kohdentaminen kaupunkiuudistusalueille

Talous ja elinkeinot

- Varmistetaan raskaan liikenteen taukopaikkojen toteutus kaavoituksella ja maanhankinnalla sekä kehitetään yhteistoimintamalleja palveluiden saamiseksi alueille.
- Helsingin seudun tieverkon luokittelutyön mukaisesti varmistetaan pitkämatkaisten kuljetusten reittien sujuvuus keskeisiin logistisiin solmuihin, jotta elinkeinoelämän ja logistiikan kilpailukyky säilyy.

8.3 Suunnitelman toteutumista ja vaikutusten seurantaa koskevat ehdotukset

Seurannan lähtökohtana ovat suunnitelman päätavoitteet ja tavoitetasot. Seuranta tuo esille suunnitelman toimenpiteiden toteutumista sekä tavoiteltujen vaikutusten saavuttamista. Seurannalla pyritään vahvistamaan yhteistyötä maankäytön, monipuolisen asuntotuotannon ja liikennejärjestelmän yhteensovittamiseksi Helsingin seudulla. Seurantatulosten perusteella voidaan tarvittaessa toimia ympäristöhaittojen ehkäisemiseksi tai lieventämiseksi suunnitelmakauden aikana.

MAL-sopimuksen seuranta

MAL-sopimuksen toteutumista seuraa sopijaosapuolten edustajien vuosittain kokoontuva seuranta-kokous, jonka valmistelusta vastaa MAL-sopimussihteeristö. Seuranta-aineiston kokoamisesta vastaa sopijaosapuolista ja seututiedon tuottajista muodostettu työryhmä.

MAL-sopimuksen seurannan toteuttamisessa on seuraava työnjako:

- MAL-sopimuksen seuranta tapahtuu sopijaosapuolten edustajien vuosittaisen seurantakokouksen sekä sen valmistelusta vastaavan MAL-sihteeristön toimesta.
- HSY vastaa seuranta-aineiston ylläpidosta ja koordinoinnista. Maankäytön ja asumisen seurantatiedon tuottamista varten on perustettu MAL-seurantatietoryhmä, jonka puheenjohtajana toimii HSY.
- Liikenteen seurantatiedot tuottaa Helsingin seudun liikenne (HSL) yhteistyössä Uudenmaan ELY-keskuksen, seudun kuntien sekä Väyläviraston ja Traficomin kanssa.
- HSY vastaa yhteisten seurantaraporttien kokoamisesta.

Taulukko 10 kuvaa MAL-sopimuksen seurannan sekä ympäristövaikutusten seurannan teemoja. MAL-seurannassa tukeudutaan ympäristön osalta seudulla jo tehtävään seurantaan. Ympäristön tilaa seurataan kattavasti Helsingin seudulla, seurantatietoa tuottavat mm. Uudenmaan liitto, HSY ja SYKE. HSL kokoaa yhteen liikennejärjestelmän tilaa koskevia seurantatietoja. Liikennemallilla tuotetuilla mittareilla voidaan täydentää ymmärrystä ympäristön tilasta.

*Taulukko 10: MAL-sopimuksen seurannan pääteemat sekä seudullisten ympäristövaikutusten kan-
nalta keskeiset seurannan teemat ja seurantatietoa tuottavat tahot*

MAL SOPIMUSSEURANTA	
- Asuntotuotanto (valmistuneet asunnot, alkanut ja alkava tuotanto, rakennusluvut) - Valmistuneet asunnot hallintomuodoittain - Korkotuettu asuntotuotanto - Hyväksytty ja voimaan tullut asuntotuotantokaavoitus	- Liikenteen infrahankkeiden tilanne - Liikenteen toimenpiteiden edistyminen - Kestävien kulkutapojen palvelutaso
YMPÄRISTÖN TILA	LIIKENNEJÄRJESTELMÄN TILA
- CO₂-päästöt (HSY, SYKE) - Ilmanlaatu (HSY) - Melulle altistuvien määrä (kaupungit) - Vesien tila (SYKE, ELY, LUKE) - Luonnon ydinalueet (Uudenmaan liitto)	- Toimintaympäristö - Talous - Palvelutaso - Kulkutavat ja liikennemäärät - Ympäristö ja turvallisuus

MAL-suunnitelman seuranta

MAL-työn seurannassa on painottunut MAL-sopimuksen seuranta, jota on tehty huolella ja laadukkaasti. MAL-sopimuksessa toimenpiteistä on tarkemmin sovittu vain neljälle seuraavalle vuodelle, vaikka viimeisin sopimus onkin 12-vuotinen. Lisäksi MAL-sopimus on käsittänyt vain osan MAL-suunnitelman ensimmäisen kauden toimenpiteistä.

MAL-suunnitelman seurantaa on tarkoituksenmukaista kehittää edelleen, jotta voidaan seurata tarkemmin koko suunnitelman toteutumista ja arvioida myös sen vaikutuksia. Näin varmistetaan suunnitelman toteutumisen eteneminen ja luodaan pohjaa seuraavan MAL suunnitelman laatimiselle. Jatkuva tilannetietoisuus mahdollistaa tarvittaessa tehokkaan vaikuttamisen, jotta suunnitelman toteutuminen on mahdollista.

Seurannan kehittämisessä on tärkeää hahmottaa maankäytön, asumisen ja liikenteen kokonaisuus siten, että luodaan kokonaisvaltainen kuva seudun sekä yhteiskunnallisten tavoitteiden kehityksestä ja toimintaympäristön muutoksista. MAL-sopimuksen seurannan lisäksi HSL seuraa myös liikennejärjestelmän tilaa. On tärkeää huolehtia erilaisten seurantojen yhteensovituksesta ja arvioida kunkin seurannan roolia ja tavoitteita osana MAL suunnitelman kokonaisseurantaa.

MAL-suunnitelman seurannasta vastaavat HLJ-toimikunta ja Maankäytön ja asumisen neuvottelukunta.

9 Lähdeluettelo

COVID-19-pandemian vaikutukset Helsingin seudun muuttoliikkeeseen, asuntomarkkinoihin ja asumispreferensseihin, 2022, https://hslfi.azureedge.net/globalassets/hsl/mal/mal-julkaisut/2022/covid-19-pandemian-vaikutukset-helsingin-seudun-muuttoliikkeeseen-asuntomarkkinoihin-ja-asumispreferensseihin_9_2022.pdf

Fossiilittoman liikenteen tiekartta Valtioneuvoston periaatepäättös kotimaan liikenteen kasvihuonepäästöjen vähentämisestä, 2021, Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 2021:15, [Fossiilittoman liikenteen tiekartta. Valtioneuvoston periaatepäättös kotimaan liikenteen kasvihuonepäästöjen vähentämisestä](#)

Helsingin seudun autokanta ja yksikköpäästökertoimet 2040, 2021, Sitowise. Raporttia ei ole vielä julkaistu.

Helsingin seudun liikenneturvallisuustarkastelu, 2022, https://hslfi.azureedge.net/globalassets/hsl/mal/mal-julkaisut/2022/helsingin-seudun-liikenneturvallisuustarkastelu-7_2022.pdf

Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen Seutubarometri 2021, 2021, HSL, https://hslfi.azureedge.net/globalassets/hsl/tutkimukset/seutubarometri/seutubarometrinen_2021_tulokset.pdf

Ilmanlaadun haasteet nyt ja tulevaisuudessa, 2022, HSY, [Ilmanlaadun haasteet nyt ja tulevaisuudessa | HSY - HSY](#)

Ilmanlaatu pääkaupunkiseudulla vuonna 2021 Vuosiraportti, 2022, HSY, <https://julkaisu.hsy.fi/ilmanlaatu-paakaupunkiseudulla-vuonna-2021.html>

Kasvihuonekaasuinventaarion pikaennakkotiedot vuodelle 2021: Uusien puuston kasvutietojen huomioon ottaminen kääntää LULUCF-sektorin päästölähteeksi, 2022, Luonnonvarakeskus (Luke), <https://www.luke.fi/fi/seurannat/maatalous-ja-lulucfsektorin-kasvihuonekaasuinventaarion-kasvihuonekaasuinventaarion-pikaennakkotiedot-vuodelle-2021-uusien-puuston-kasvutietojen-huomioon-ottaminen-kaantaa-lulucfsektorin-paastolahteeksi>

Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelma vuosille 2022–2027. Osa 1: Vesienhoitoaluekohtaiset tiedot, 2022, ELY-keskuksen raportteja 17 | 2022, <https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/184240/Raportteja%2017%202022.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Liikenneturvallisuusstrategia 2022–2026, 2022, Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 2022:3, [Liikenneturvallisuusstrategia 2022–2026 \(valtioneuvosto.fi\)](#)

Liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen perusennuste 2020–2045, Teknologian tutkimuskeskus VTT; Liikenne- ja viestintäministeriö, 2021, https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/d99a3ae3-b7f9-49df-afd2-c8f2efd3dc1d/1a483d38-ee85-418e-9086-fd5ef6ea40d0/MUISTIO_20210920060401.docx

Liikkumistottumukset Helsingin seudulla 2018, 2019, HSL:n julkaisuja 9/2019, [Liikkumistottumukset Helsingin seudulla 2018](#).

Maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistus, Valtioneuvoston hankeikkuna, <https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=YM014:00/2018>

MAL 2019 -suunnitelma, 2019, https://hslfi.azureedge.net/contentassets/7352e50fa96b4f4c9d017860c4363eaf/mal2019_suunnitelmaraportti_27052019.pdf

MAL 2019 vaikutusten arviointiselostus, 2019, https://hslfi.azureedge.net/contentassets/7352e50fa96b4f4c9d017860c4363eaf/liite2_mal_2019_vaiikutusten_arviointiselostus_liitteineen.pdf

MAL 2023 Helsingin seudun kansainvälinen kilpailukyky, 2021, [Helsingin seudun MAL-kilpailukyky-vertailu raportti 170821 \(azureedge.net\)](https://hslfi.azureedge.net/contentassets/7352e50fa96b4f4c9d017860c4363eaf/liite2_mal_2019_vaiikutusten_arviointiselostus_liitteineen.pdf)

MAL 2023 Puiteohjelma, 2020, hyväksytty 2021, https://hslfi.azureedge.net/contentassets/47da7fd68ac54132b831dc180ebc2c49/mal_2023_puiteohjelma_liitteineen_180321.pdf

MAL 2023 -suunnitelman vaikutusten arviointiohjelma, 2021, <https://hslfi.azureedge.net/globalassets/hsl/mal/mal-julkaisut/2021/mal-2023-arviointiohjelmaluonnos.pdf>

MAL 2023 tulevaisuustarkastelu: Neljä skenaariota Helsingin seudun kehityksestä vuoteen 2060, 2022, HSL, <https://hslfi.azureedge.net/globalassets/hsl/mal/mal-julkaisut/2022/mal-2023-tulevaisuustarkastelu.pdf>

MAL 2023: Nykytila ja kehityssuunnat, 2021, [MAL 2023 Nykytila ja kehityssuunnat \(azureedge.net\)](https://hslfi.azureedge.net/globalassets/hsl/mal/mal-julkaisut/2022/mal-2023-tulevaisuustarkastelu.pdf)

Muuttuvat liikkumistarpeet Korona ja etätyö, 2021, HSL, https://hslfi.azureedge.net/globalassets/hsl/tutkimukset/koronatutkimukset/muuttuvat_liikkumisen_tarpeet_korona_ja_etatyo_2021.pdf

Nopeusrajoitusten vaikutus liikenteen hiilidioksidipäästöihin, meluun, turvallisuuteen ja sujuvuuteen, 2021, ELY-keskuksen raportteja 57/2021, [Nopeusrajoitusten vaikutus liikenteen hiilidioksidipäästöihin, meluun, turvallisuuteen ja sujuvuuteen. \(doria.fi\)](https://hslfi.azureedge.net/globalassets/hsl/tutkimukset/koronatutkimukset/muuttuvat_liikkumisen_tarpeet_korona_ja_etatyo_2021.pdf)

Osaava ja osallistava Suomi: sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta, 2019, Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelma 10.12.2019, [Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelma 10.12.2019: Osallistava ja osaava Suomi – sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta - Valto \(valtioneuvosto.fi\)](https://hslfi.azureedge.net/globalassets/hsl/tutkimukset/koronatutkimukset/muuttuvat_liikkumisen_tarpeet_korona_ja_etatyo_2021.pdf)

Skenaariotarkastelu asumisen CO₂ -päästöjen kehityksestä Helsingin seudulla, 2022, HSL Helsingin kaupunki, Uudenmaan liitto, https://hslfi.azureedge.net/globalassets/hsl/mal/mal-julkaisut/2022/skenaariotarkastelu-asumisen-co2-paastojen-kehityksesta-helsingin-seudulla-11_2022.pdf

Suomen biodiversiteettistrategian ja toimintaohjelman 2012–2020 toteutuksen ja vaikutusten arviointi, 2020, Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2020:36, https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162392/VNTEAS_2020_36.pdf?sequence=1&isAlloved=y

Suomen kuntien kasvihuonekaasupäästöt sektoreittain vuosina 2005–2020, SYKE, https://hiilineutraalisuomi.fi/fi-FI/Paastot_ja_indikaattorit/Kuntien_ja_alueiden_kasvihuonekaasupaastot

Suomen merenhoitosuunnitelman toimenpideohjelma vuosille 2022–2027, 2021, Ympäristöministeriön julkaisuja 2021:30, https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163704/YM_2021_30.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Tavaraliikenteen päästövähennyskeinot Helsingin seudulla, 2020, HSL, [logistiikan_paastovahennyskeinot_raportti_2020.pdf](https://logistiikan.paastovahennyskeinot.raportti.2020.pdf) (azureedge.net)

Tie- ja rautatieliikenteen hankearvioinnin yksikköarvot 2018, 2020, Väyläviraston ohjeita 40/2020, https://ava.vaylapilvi.fi/ava/Julkaisut/Vaylavirasto/vo_2020-40_tie-rautatieliikenteen_yksikkoarvot_web.pdf

Uudenmaan alueellinen riskiarvio 2018, 2018, Uudenmaan alueellisen riskiarvion työryhmä, <https://intermin.fi/documents/1410869/12562948/Uusimaa.pdf/666644ba-f4d7-6703-9997-752720017fc1/Uusimaa.pdf>

Uudenmaan aluetalouden skenaariot sekä väestö- ja työpaikkaprojektiot, 2017, Taustaselvitys Uusimaa-kaavan 2050 ja Uusimaa-ohjelman valmisteluun, Uudenmaan liiton julkaisuja E 179–2017, [Uudenmaan aluetalouden skenaariot sekä väestö- ja työpaikkaprojektiot. Taustaselvitys Uusimaa-kaavan 2050 ja Uusimaa-ohjelman valmisteluun.](https://uudenmaanliitto.fi/julkaisut/taustaselvitys_uusimaa-kaavan_2050_ja_uusimaa-ohjelman_valmisteluun) (uudenmaanliitto.fi)

Uudenmaan kasvun vaihtoehdot: Väestö- ja työpaikkaprojektiot sekä asunto ja toimitilakannan muutosarvio, 2021, Uudenmaan liiton julkaisuja E 236–2021, [Uudenmaan kasvun vaihtoehdot – Väestö- ja työpaikkaprojektiot sekä asunto- ja toimitilakannan muutosarvio](https://uudenmaanliitto.fi/julkaisut/uudenmaan_kasvun_vaihtoehdot_väestö_ja_työpaikkaprojektiot_seka_asunto_ja_toimitilakannan_muutosarvio) (uudenmaanliitto.fi)

Uudenmaan vesienhoidon toimenpideohjelma vuosille 2022–2027, 2022, ELY-keskuksen raportteja 42 | 2022, https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/185585/Raportteja_42_2022_0408.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Uusimaa-kaava 2050, 2021, Uudenmaan voimassa olevien maakuntakaavojen yhdistelmä (uudenmaanliitto.fi)

Valtioneuvoston päätös valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista, 2017, <https://valtioneuvosto.fi/paatokset/paatos?decisionId=0900908f80577688>

Vuorovaikutteisen ja yhteistoiminnallisen liikenteen hallinnan esisuunnitelma. Fintraffic Tie Oy, Helsingin kaupunki, Espoon kaupunki, Vantaan kaupunki, Helsingin seudun liikenne, Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 2022. https://hslfi.azureedge.net/globalassets/julkaisut/arkisto/2022/vuorovaikutteisen-ja-yhteistoiminnallisen-liikenteen-hallinnan-esisuunnitelma-10_2022.pdf

WHO global air quality guidelines: particulate matter (PM2.5 and PM10), ozone, nitrogen dioxide, sulfur dioxide and carbon monoxide. WHO 2021. <https://www.who.int/publications/item/9789240034228>

Ympäristöterveys: Melu, 2022, THL, <https://thl.fi/fi/web/ymparistoterveys/melu>

HSL:n julkaisuja 7/2023
ISSN 1798-6184 (pdf)
ISBN 978-952-253-368-5 (pdf)

HSL Helsingin seudun liikenne
Opastinsilta 6A, Helsinki
PL 100, 00077 HSL
puh. (09) 4766 4444
etunimi.sukunimi@hsl.fi

HRT Helsingforsregionens trafik
Semaforbron 6 A, Helsingfors
PB 100 • 00077 HRT
tfn (09) 4766 4444
fornamn.efternam@hsl.fi

www.hsl.fi

Meeting: Kaupunginvaltuuston kokous 13.11.2023
Agenda name: § 7 Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnitelman MAL 2023 hyväksyminen
Vote start: 13/11/2023 16.23.03
Vote stop: 13/11/2023 16.24.10

Total Voting Results

Votes: 66

JAA	49	74,2%
EI	15	22,7%
Tyhjää	2	3%

Group Voting Results

kd

JAA	0
EI	0
Tyhjää	2

kesk

JAA	2
EI	0
Tyhjää	0

kok

JAA	16
EI	1
Tyhjää	0

liik

JAA	0
EI	2
Tyhjää	0

lvi

JAA	0
EI	1
Tyhjää	0

ps

JAA	0
EI	11
Tyhjää	0

rkp

JAA	2
-----	---

EI	0
Tyhjää	0
sdp	
JAA	16
EI	0
Tyhjää	0
vas	
JAA	4
EI	0
Tyhjää	0
vihr	
JAA	9
EI	0
Tyhjää	0

Individual Voting Results

JAA

Faysal Abdi	sdp
Siri Ahokas	kok
Hussein al-Taee	sdp
Stefan Åstrand	rkp
Funda Demiri	vas
Antero Eerola	vas
Tarja Eklund	sdp
Naima el Issaoui	sdp
Minna Erkkilä	kok
Reija Friman	vihr
Heli Hakala	kok
Mari Hynninen	sdp
Aadan Ibrahim	sdp
Oskari Iivarinen	kok
Jari Jääskeläinen	vas
Sirkka-Liisa Kähärä	sdp
Susanna Kaiju	kok
Tuire Kaimio	vihr
Lauri Kaira	kok
Riku Kärkkäinen	kok
Patrik Karlsson	rkp
Mika Kasonen	kok
Ulla Kaukola	sdp
Siru Kauppinen	vihr
Otso Kivimäki	kok
Jouko Koskinen	sdp
Pirkko Letto	sdp
Antti Lindtman	sdp
Pirjo Luukkala	kesk
Sari Multala	kok
Tuomas Mutanen	vihr
Vaula Norrena	vihr
Carita Orlando	kok
Anitta Orpana	kok
Manav Phull	kok
Maari Raja-aho	kok
Minna Räsänen	sdp
Sakari Rokkanen	kok
Jari Sainio	sdp
Jussi Särkelä	sdp
Tia Seppänen	vihr
Minttu Sillanpää	vas
Katja Siniketo-Pietilä	kok
Säde Tahvanainen	sdp
Ida Tamminen	sdp
Eva Tawasoli	vihr
Eeva Tikkanen	kesk
Hanna Valtanen	vihr
Mikko Viilo	vihr

Ei

Tanja Aidanjuuri	ps
Milad Dehghan	lvl
Minna Heikkinen	ps
Juha Järä	ps
Suvi Karhu	ps
Niilo Kärki	ps
Paula Lehmuskallio	kok
Kai-Ari Lundell	ps
Mika Niikko	ps
Nina Nummela	liik
Tuukka Saimen	ps
Juha Suoniemi	ps
Marjo Vacker	liik
Pekka Virkamäki	ps
Markku Weckman	ps

Tyhjää

Jouko Jääskeläinen	kd
Tiina Tuomela	kd

Äänestys:

Pysäköinti, JAA= Pohja EI = PS muutosesitys

Meeting:

Kaupunginvaltuuston kokous 13.11.2023

Agenda name:

§ 7 Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnitelman MAL 2023 hyväksyminen

Vote start:

13/11/2023 16.24.16

Vote stop:

13/11/2023 16.25.10

Total Voting Results

Votes: 66

JAA	46	69,7%
EI	14	21,2%
Tyhjää	6	9,1%

Group Voting Results

kd

JAA	0
EI	0
Tyhjää	2

kesk

JAA	0
EI	0
Tyhjää	2

kok

JAA	16
EI	1
Tyhjää	0

liik

JAA	0
EI	1
Tyhjää	1

lvl

JAA	0
EI	1
Tyhjää	0

ps

JAA	0
EI	11
Tyhjää	0

rkp

JAA	1
-----	---

EI	0
Tyhjää	1
sdp	
JAA	16
EI	0
Tyhjää	0
vas	
JAA	4
EI	0
Tyhjää	0
vihr	
JAA	9
EI	0
Tyhjää	0

Individual Voting Results

JAA

Faysal Abdi	sdp
Siri Ahokas	kok
Hussein al-Taee	sdp
Funda Demiri	vas
Antero Eerola	vas
Tarja Eklund	sdp
Naima el Issaoui	sdp
Minna Erkkilä	kok
Reija Friman	vihr
Heli Hakala	kok
Mari Hynninen	sdp
Aadan Ibrahim	sdp
Oskari Iivarinen	kok
Jari Jääskeläinen	vas
Sirkka-Liisa Kähärä	sdp
Susanna Kaiju	kok
Tuire Kaimio	vihr
Lauri Kaira	kok
Riku Kärkkäinen	kok
Patrik Karlsson	rkp
Mika Kasonen	kok
Ulla Kaukola	sdp
Siru Kauppinen	vihr
Otso Kivimäki	kok
Jouko Koskinen	sdp
Pirkko Letto	sdp
Antti Lindtman	sdp
Sari Multala	kok
Tuomas Mutanen	vihr
Vaula Norrena	vihr
Carita Orlando	kok
Anitta Orpana	kok
Manav Phull	kok
Maari Raja-aho	kok
Minna Räsänen	sdp
Sakari Rokkanen	kok
Jari Sainio	sdp
Jussi Särkelä	sdp
Tia Seppänen	vihr
Minttu Sillanpää	vas
Katja Siniketo-Pietilä	kok
Säde Tahvanainen	sdp
Ida Tamminen	sdp
Eva Tawasoli	vihr
Hanna Valtanen	vihr
Mikko Viilo	vihr

EI

Tanja Aidanjuuri	ps
Milad Dehghan	lvi

Minna Heikkinen	ps
Juha Järä	ps
Suvi Karhu	ps
Niilo Kärki	ps
Paula Lehmuskallio	kok
Kai-Ari Lundell	ps
Mika Niikko	ps
Nina Nummela	liik
Tuukka Saimen	ps
Juha Suoniemi	ps
Pekka Virkamäki	ps
Markku Weckman	ps
Tyhjää	
Stefan Åstrand	rkp
Jouko Jääskeläinen	kd
Pirjo Luukkala	kesk
Eeva Tikkanen	kesk
Tiina Tuomela	kd
Marjo Vacker	liik

Äänestys:

Lentorata, JAA = Pohja EI = PS muutosesitys

Meeting:

Kaupunginvaltuuston kokous 13.11.2023

Agenda name:

§ 7 Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnitelman MAL 2023 hyväksyminen

Vote start:

13/11/2023 16.25.15

Vote stop:

13/11/2023 16.25.55

Total Voting Results

Votes: 66

JAA	41	62,1%
EI	23	34,8%
Tyhjää	2	3%

Group Voting Results

kd

JAA	0
EI	2
Tyhjää	0

kesk

JAA	0
EI	2
Tyhjää	0

kok

JAA	15
EI	1
Tyhjää	1

liik

JAA	0
EI	2
Tyhjää	0

lvl

JAA	0
EI	1
Tyhjää	0

ps

JAA	0
EI	11
Tyhjää	0

rkp

JAA	1
-----	---

EI	0
Tyhjää	1
sdp	
JAA	16
EI	0
Tyhjää	0
vas	
JAA	0
EI	4
Tyhjää	0
vihr	
JAA	9
EI	0
Tyhjää	0

Individual Voting Results

JAA

Faysal Abdi	sdp
Siri Ahokas	kok
Hussein al-Taee	sdp
Tarja Eklund	sdp
Naima el Issaoui	sdp
Minna Erkkilä	kok
Reija Friman	vihr
Heli Hakala	kok
Mari Hynninen	sdp
Aadan Ibrahim	sdp
Oskari Iivarinen	kok
Sirkka-Liisa Kähärä	sdp
Susanna Kaiju	kok
Tuire Kaimio	vihr
Riku Kärkkäinen	kok
Patrik Karlsson	rkp
Mika Kasonen	kok
Ulla Kaukola	sdp
Siru Kauppinen	vihr
Otso Kivimäki	kok
Jouko Koskinen	sdp
Pirkko Letto	sdp
Antti Lindtman	sdp
Sari Multala	kok
Tuomas Mutanen	vihr
Vaula Norrena	vihr
Carita Orlando	kok
Anitta Orpana	kok
Manav Phull	kok
Maari Raja-aho	kok
Minna Räsänen	sdp
Sakari Rokkanen	kok
Jari Sainio	sdp
Jussi Särkelä	sdp
Tia Seppänen	vihr
Katja Siniketo-Pietilä	kok
Säde Tahvanainen	sdp
Ida Tamminen	sdp
Eva Tawasoli	vihr
Hanna Valtanen	vihr
Mikko Viilo	vihr

EI

Tanja Aidanjuuri	ps
Milad Dehghan	lvi
Funda Demiri	vas
Antero Eerola	vas
Minna Heikkinen	ps
Jari Jääskeläinen	vas
Jouko Jääskeläinen	kd

Juha Järä	ps
Suvi Karhu	ps
Niilo Kärki	ps
Paula Lehmuskallio	kok
Kai-Ari Lundell	ps
Pirjo Luukkala	kesk
Mika Niikko	ps
Nina Nummela	liik
Tuukka Saimen	ps
Minttu Sillanpää	vas
Juha Suoniemi	ps
Eeva Tikkanen	kesk
Tiina Tuomela	kd
Marjo Vacker	liik
Pekka Virkamäki	ps
Markku Weckman	ps
Tyhjää	
Stefan Åstrand	rkp
Lauri Kaira	kok

8 §

Asemakaavan muutos 002498 ja tonttijaon muutos, 62 Jokiniemi / Pellavapolku

VD/9370/10.02.04.00/2021

TeA/SP/A-RKU/MYL/A-LVA/VIK/JT

Asemakaavan muutoksella mahdollistetaan kahden viisikerroksisen asuinkerrostalon rakentaminen. Tontilla sijaitsevat asuinpientalot puretaan. Alueen nykyiset kolme tonttia yhdistetään tontiksi nro 13. Asuinrakennusoikeutta kaavaan on suunniteltu 2720 k-m² ja lisäksi Pellavapolun ja Urheilutien risteykseen 50 k-m² liiketilaa. Asuntorakennusoikeus nousee 2083,5 k-m². Kaava-alueen asuntorakentamisen tehokkuus nousee e=0.25:stä e=1:een.

Asemakaavamuutos koskee osaa korttelista 62305, kaupunginosassa 62 Jokiniemi. Muutos koskee kumoutuvassa asemakaavassa osaa korttelia 62305.

Tonttijaon muutos koskee osaa korttelia 62305.

Alue sijaitsee Jokiniemen kaupunginosassa pääradan itäpuolella Pellavapolun, Ruispolun ja Urheilutien rajaamalla alueella osoitteissa Pellavapolku 6, Urheilutie 20 ja Ruispolku 3.

Hakija

Asunto Oy Vantaan Hiekkaharjun Tähti

Maanomistus

Yksityinen maanomistus.

Valmistelu

Kaupungin asiantuntijoiden lisäksi kaavan valmisteluun on osallistunut hakijan Master Kiinteistö Oy:n palkkaamana konsulttina Arkkitehtuuri Oy Lehtinen Miettunen. Kaava on tehty kaupungin työnä.

Yleiskaava

Alue on kaupunginvaltuuston 25.1.2021 hyväksymässä oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa kestävän kasvun vyöhykkeellä olevaa kaupunkikeskustan aluetta (AC) sekä pohjavesialuetta.

Asemakaavamuutos

Asuinpientalojen korttelialueen osa Hiekkaharjun aseman vieressä muutetaan asuinkerrostalojen korttelialueeksi (AK). Kolme tonttia yhdistetään tontiksi nro 13 ja tälle alueelle suunnitellaan kaksi viisikerroksista asuinkerrostaloa ja talousrakennus. Asuinrakennusoikeutta kaavaan on suunniteltu 2720 k-m² ja lisäksi Pellavapolun ja Urheilutien risteykseen 50 k-m² liiketilaa. Voimassa olevan kaavaan verrattuna asuntorakennusoikeus nousee 2083,5 k-m². Kaava-alueen asuntorakentamisen tehokkuus nousee e=0.25:stä e=1:een. Asukkaita alueelle tulee noin 130.

Asuintalojen rakennusalat sijoittuvat Ruispolun ja Pellavapolun viereen tontin itälaitaan. Talous-/varastorakennuksen rakennusala on Ruispolun suuntaisesti tontin etelälaidassa. Kaavassa määrätään, että rakennusten arkkitehtuurin tulee olla kestävä, korkeatasoista ja innovatiivista. Julkisivujen tulee olla kaupunkimaisia ja korkeatasoisia, ja materiaalien parvekkeiden taustaseiniä lukuun ottamatta paikallamuurattua poltettua tiiltä tai puuta. Kaduntasokerroksen tulee olla vähintään 4 metriä korkea. Päärakennuksissa on käytettävä harjakattoa tai pulpettikattoa.

Kaavamääräyksissä on annettu vähimmäistasot ääneneristysten ja värinän aiheuttamista häiriöistä asuinhuoneille, parvekkeille ja piha-alueille.

Tontin länsiosassa on autokatos sekä pysäköintialue. Autopaikkojen määrä perustuu Asuntoalueiden pysäköinnin mitoitusohje 14.5.2018 -ohjeeseen.

Vihertehokkuus on otettu huomioon mm. istutuksilla, autokatoksen ja talousrakennuksen viherkatoilla sekä autopaikkojen nurmikiveyksellä. Lisäksi pysäköintipaikoilla tulee varautua sähköautojen latauspisteisiin.

Kaava-alue on pohjavesialuetta (pv), josta on merkintä kaavassa.

Osallistuminen ja vuorovaikutus

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on tehty 3.11.2022.

Kaavan vireille tulosta on ilmoitettu Vantaan Sanomissa ja osallisille on varattu mahdollisuus lausua mielipiteensä asiasta. Mielipiteitä saatiin 13 kappaletta. Alueen asukkaiden ja naapuriyhtiöiden mielipiteissä korostui huoli kapean Pellavapolun ja Ruispolun varren mahdollinen tienvarsipysäköinti, ja sen vaikutus mm. paloturvallisuuden kannalta, myös kerrostaloja vastustettiin ja toivottiin pientaloja.

Kaavatilaisuus on pidetty 10.1.2023.

Kaupungin maa- ja asuntopoliittiset linjaukset

Kaava noudattaa kaupungin maapoliittisia linjauksia (KV 18.6.2018 § 9, päivitetty KV 10.10.2022 § 7).

Sopimus

Asemakaavamuutokseen liittyy maankäytösopimus.

Muutostalannukset maksaa hakija, Master Yhtiöt Oy ja kaupunginhallitukselle tullaan esittämään vahvistettavaksi maksuluokka 2 (5 000 €), lisätynä tonttijaon laadinnan aiheuttamalla lisämaksulla (1 360 €), yhteensä 6 360 €.

Kaupunkiympäristölautakunta 9.5.2023 § 12

Kaupunkisuunnittelujohtajan esitys:

Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että

- a) asetetaan nähtäville 30 päiväksi MRA 27 §:n mukaisesti 9.5.2023 päivätty asemakaavamuutosehdotus 002498 sekä tonttijaon muutosehdotus, 62 Jokiniemi / Pellavapolku,
- b) oikeutetaan asemakaavoitus pyytämään tarvittavat lausunnot,
- c) vahvistetaan maksuluokka 2 ja todetaan, että hakija Master Yhtiöt Oy maksaa muutostalannukset (5 000 €), lisätynä tonttijaon laadinnan aiheuttamalla lisämaksulla (1 360 €), yhteensä 6 360 €.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Kaupunginhallitus 22.5.2023 § 14

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään, että

- a) asetetaan nähtäville 30 päiväksi MRA 27 §:n mukaisesti 9.5.2023 päivätty asemakaavamuutosehdotus 002498 sekä tonttijaon muutosehdotus, 62 Jokiniemi / Pellavapolku,
- b) oikeutetaan asemakaavoitus pyytämään tarvittavat lausunnot,
- c) vahvistetaan maksuluokka 2 ja todetaan, että hakija Master Yhtiöt Oy maksaa muutostkustannukset (5 000 €), lisättynä tonttijaon laadinnan aiheuttamalla lisämaksulla (1 360 €), yhteensä 6 360 €.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Nähtävilläolo

Asemakaavamuutosehdotus ja tonttijaon muutosehdotus on ollut MRA 27 §:n nojalla nähtävillä 7.6-11.8.2023. Tänä aikana ei jätetty yhtään muistutusta.

Kaavalausunnot

Kaupunginhallitus päätti 22.5.2023 oikeuttaa asemakaavoituksen pyytämään tarvittavat lausunnot. Lausuntoja pyydettiin 5 ja saatiin 2 kpl HSY:ltä ja Uudenmaan Ely-keskukselta. HSY:llä ei ollut huomautettavaa. Ely-keskus lausui, että asemakaavassa esitetty tärkeän pohjavesialueen kaavamääräys on puutteellinen, koska Pellavapolun asemakaava-alue sijaitsee Valkealähteen 1-luokan pohjavesialueen pohjaveden muodostumisalueella (Vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue). Kaava-alueen reunasta noin 150 metriä kaakkoon sijaitsee Vantaan kaupungin varavedenottamo.

Tehdyt tarkistukset

Kaavamääräyksiin on tehty tarkistuksia.

Tarkistukset eivät ole olennaisia, joten uusi nähtävilleselitys ei ole tarpeen.

Kaavaselostuksen tarkistukset

Asemakaavamuutoksen selostusta on tarkistettu kaavamääräyksiin tehtyjen tarkistuksien vuoksi. Selostukseen on lisätty tekstiä kohtaan 3.1 ja vaihdettu kaavamääräysten liitekuvat.

Kaupunkiympäristölautakunta 19.9.2023 § 14

Kaupunkisuunnittelujohtajan esitys:

Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että

- a) annetaan liitteen mukaiset vastineet lausuntoihin ja tehdään esitetyt tarkistukset,
- b) saatetaan kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi 19.9.2023 päivätty, asemakaavamuutosehdotus 002498 sekä tonttijaon muutosehdotus, 62 Jokiniemi / Pellavapolku.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Sopimus

Asemakaavamuutokseen liittyvä maankäyttösopimus on allekirjoitettu 2.10.2023.

Kaupunginhallitus 9.10.2023 § 21**Kaupunkiympäristön toimialan vs. apulaiskaupunginjohtajan esitys:**

Päätetään, että

- a) annetaan liitteen mukaiset vastineet lausuntoihin ja tehdään esitetyt tarkistukset,
- b) saatetaan kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi 19.9.2023 päivätty, asemakaavamuutosehdotus 002498 sekä tonttijaon muutosehdotus, 62 Jokiniemi / Pellavapolku.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Kaupunginvaltuusto 13.11.2023 § 8**Kaupunginhallituksen esitys:**

Päätetään hyväksyä 19.9.2023 päivätty, asemakaavamuutosehdotus 002498 sekä tonttijaon muutosehdotus, 62 Jokiniemi / Pellavapolku.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:

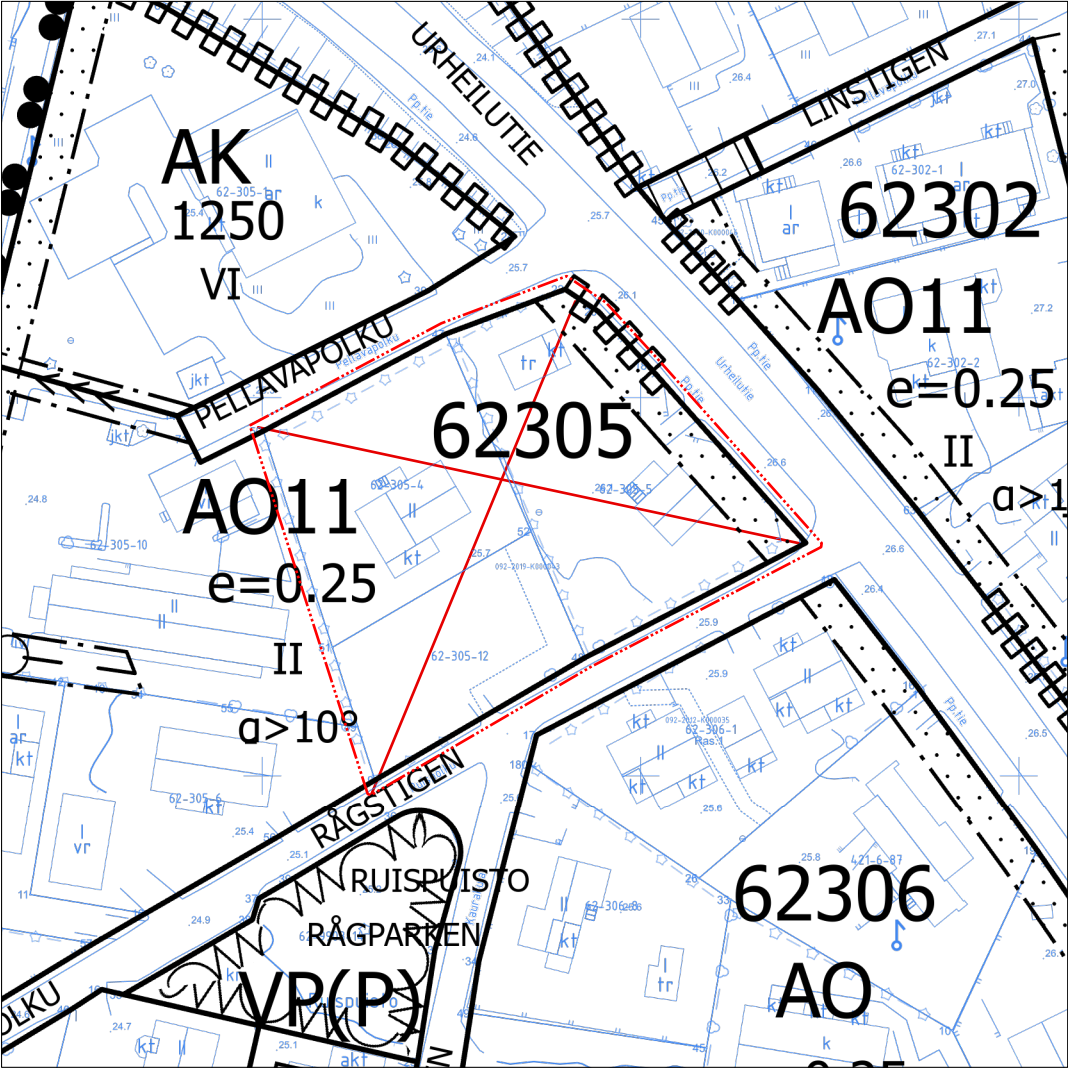
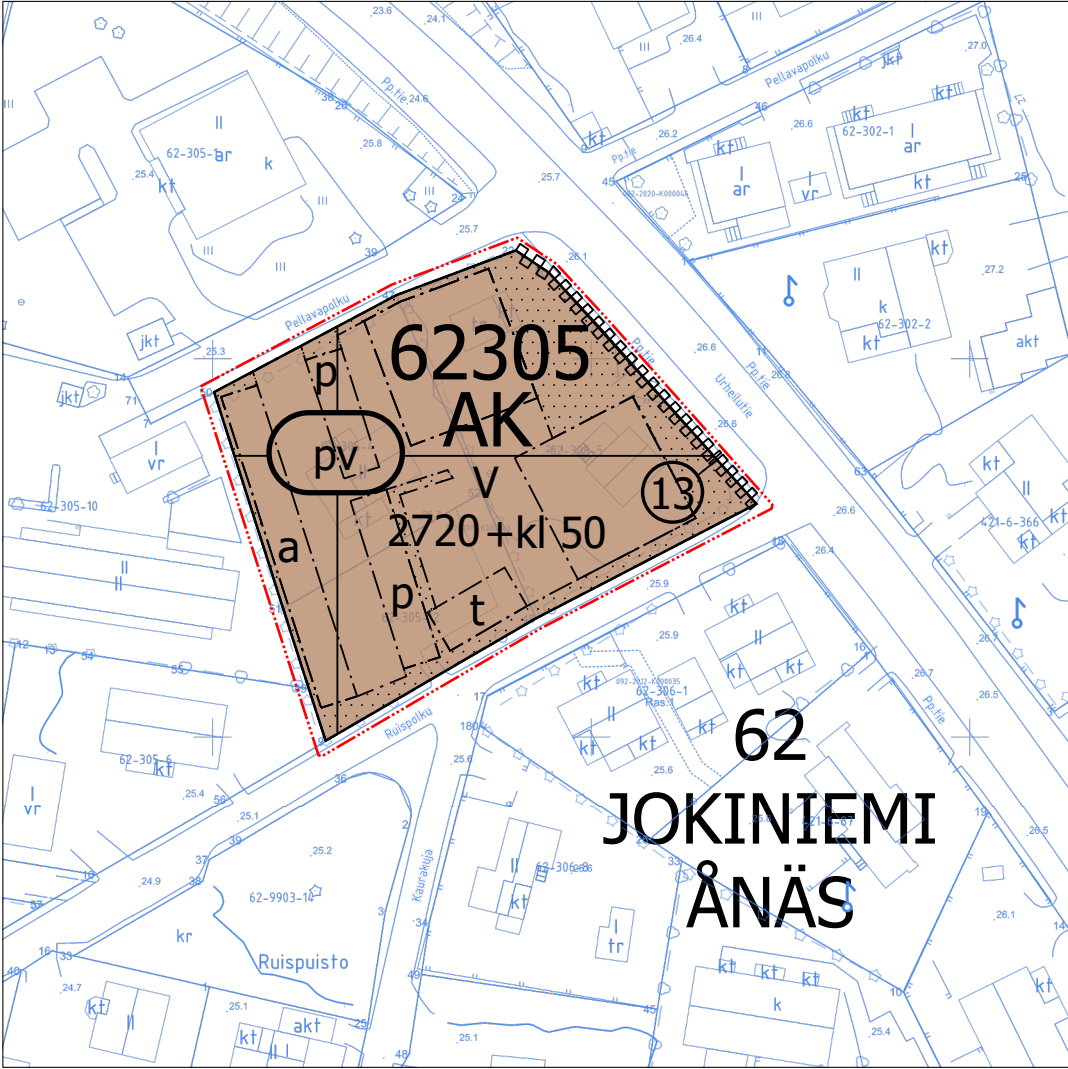
- Asemakaavamuutosehdotus 19.9.2023
- Asemakaavamuutoksen selostus 19.9.2023
- Lausunnot ja vastineet 19.9.2023

Muutoksenhakuohje: 1. Valitusosoitus

Lisätiedot:

aluearkkitehti Marjaana Yläjääski, p. +358 40 591 3878,
kaavoitusteknikko Anna-Liisa Vanhala, p. +358 50 302 9334
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

Kaava-alueen numero Planområdets nummer 002498	Päiväys Datum 19.9.2023
Vantaan kaupunki Pellavapolku Kaupunginosa 62, JOKINIEMI Asemakaavan muutos Osa korttelia 62305 Tonttijaon muutos Osa korttelia 62305 1:1000	Vanda stad Linstigen Stadsdel 62, ÅNÄS Ändring av detaljplanen Del av kvarteret 62305 Ändring av tomtindelningen Del av kvarteret 62305 1:1000

ASEMAKAAVAMERKINTÖJÄ JA -MÄÄRÄYKSIÄ: AK 3 m kaava-alueen rajan ulkopuolella oleva viiva. Asuminkerrostalojen korttelialue. Asumista palvelevat yhteistilat, tekniset tilat, pysäköintilaitokset, parvekkeiden ja terrassien kiinteästi lasitetut osat saa rakentaa asemakaavassa osoitetun kerrosalan lisäksi. Parvekkeita korvaavia viherhuoneita saa rakentaa rakennusoikeuden lisäksi silloin, kun ne eivät ole lämmintä tilaa. Porrashuoneiden tulee olla laadukkaita, viihtyisiä ja luonnonvaloisia. Maantasokerroksessa kunkin porrashuoneen pinta-alasta 35 k-m² saa rakentaa rakennusoikeuden lisäksi. Ylemmissä kerroksissa kunkin porrashuoneen pinta-alasta 20 k-m²/kerros saa rakentaa rakennusoikeuden lisäksi. Omatoimista pelastautumista palvelevan toisen portaan/ porrashuone saa kaikissa kerroksissa rakentaa rakennusoikeuden lisäksi. Asemakaavan sallimat porrashuoneiden lisäkerrosalat eivät mitoiteta autopaikkoja tai väestönsuojia. Katutasoon Pellavapolun ja Urheilutien kulmaukseen tulee tehdä liike- ja myymälätilaksi soveltuvaa tilaa vähintään 50 k-m². Maantasokerrokseen tulee varata tila muuntamolle. Kerroksiin 2-5 saa asemakaavassa osoitetun kerrosalan lisäksi rakentaa asunnon ulkopuolisia varastotiloja. Kaduntasokerroksen tilat tulee järjestellä ja rakenteet suunnitella siten, että kadun puoleiset julkisivut antavat avonaisen ja toiminnallisen vaikutelman. Kaduntasokerroksen kerroskorkeus tulee olla vähintään 4 m. Rakennukset tulee tehdä kaupunkikuvallisesti ja arkkitehtuuriltaan kaupunkimaisina. Arkkitehtuurin tulee olla kestävää, korkeatasoista ja innovatiivista. Päärakennuksissa on käytettävä harjakattoa tai pulpettikattoa. Sisäänkäyntejä tulee korostaa arkkitehtuurin keinoin mm. katoksin tai materiaalein. Parvekkeet ja erkkerit saa rakentaa rakennusalan rajan yli. Rakennusten julkisivujen tulee pääosin olla paikallamuurattua, poltettua tiiltä tai puuta. Sandwich-elementtirakennetta saa käyttää vain parvekkeiden taustaseinissä tai vastaavissa sekundäärisissä julkisivupinnoissa. Parvekkeiden pientiä ei saa ulottaa maantasokerrokseen. Yleisten alueiden suuntaan näkyvät sokkelit tulee suunnitella osaksi julkisivuarkkitehtuuria. Yksikerroksisten rakennusten ja katosten katto tulee tehdä viherkattona. Maaperän pilaantuneisuus on selvitettävä ja pilaantunut maaperä tarvittavaa kunnostettava ennen rakentamistoimenpiteisiin ryhtymistä. Väestönsuojat saa sijoittaa tonttijaon estämättä. Palomuurit voidaan toteuttaa tontin rajasta riippumatta.	DETALJPLANBETECKNINGAR OCH -BESTÄMMELSER: Linje 3 m utanför planområdets gräns. Kvartersområde för flervåningshus. Gemensamma utrymmen som betjänar boendet, tekniska utrymmen, parkeringsanläggningen, balkongers och terrassers permanent inglasade delar får byggas utöver den våningsyta som anges i detaljplanen. Grönrum som ersätter balkongerna får byggas utöver byggrätten då de inte är varmt utrymme. Trapphusen ska vara av hög kvalitet, trivsamma och ha dagsljusinsläpp. På markplansvåningen får 35 m²-vy av ytan i varje trapphus byggas utöver byggrätten. På de övre våningarna får 20 m²-vy/våning av ytan i varje trapphus byggas utöver byggrätten. På varje våning får ytterligare en trappa/ett trapphus som betjänar räddning på egen hand byggas utöver byggrätten. De i detaljplanen tillätna tillägsvåningsytorna för trapphusen räknas inte med i dimensioneringen av bilplatser eller skyddsrum. På gatuplanet ska minst 50 m²-vy utgöras av utrymmen som lämpar sig för affärs- och butikslokaler i hörnet vid Linstigen och Idrottsvägen. I markplan skall plats för en transformator reserveras. Utöver det våningstal som anvisats i detaljplanen får i våningar 2-5 byggas lagerutrymmen utanför bostaden. Gatuplanets utrymmen ska organiseras och konstruktionerna planeras så att fasaderna mot gatan ger ett öppet och funktionellt intryck. Minimivåningshöjd i gatuplanet är 4 m. Byggnader ska uppföras så att de med avseende på stadsbilden och arkitekturen är urbana. Arkitekturen ska vara hållbar, högklassig och innovativ. Huvudbyggnaderna skall vara försedda med sadeltak eller pulpettak. Entréerna ska framhåvas med arkitektoniska medel, bl.a. genom skärmtak och material. Balkonger och burspråk får byggas så att de skjuter ut över gränsen för byggnadsytan. Byggnadens fasader ska huvudsakligen bestå av bränt tegel som murats på platsen eller trä. Sandwich-elementkonstruktioner får användas endast på balkongernas fondväggar eller på motsvarande sekundära fasadytor. Balkongernas sidor får inte sträcka sig till markplansvåningen. De socklar som syns mot allmänna områden ska planeras som en del av fasadarkitekturen. De tak som täcker envåningsbyggnader eller skydd ska utföras i form av gröntak. Markens föreningsgrad ska undersökas och föreorenad mark ska vid behov saneras innan byggnadsåtgärder vidtas. Skyddsrum får placeras utan att tomtindelningenutgör ett hind. Brandmurar kan byggas oberoende av tomtgränsen.
---	---

Ympäristöhäiriöt Asuinhuoneiden ulkokuoren ääneneristävyyden ΔL tieliikennemelua vastaan on oltava vähintään 30 dB Teknisiin ratkaisuihin tulee huolehtia siitä, että valtioneuvoston päätöksen 993/1992 mukainen melutaso ei oleskeluun tarkoitetuilla piha-alueilla tai parvekkeilla ylitä. Raideliikenteestä aiheutuvan runkomelun, Lprm enimmäistaso rajoitetaan rakennerratkaisuilla 30 dB:iin. Rakennuslupahakemuksen yhteydessä tulee esittää selvitys, miten runkomelu on otettu huomioon. Asuinrakennusten liikennetärinän tunnusluku vw,95 saa olla enintään 0,30 mm/s. Rakennuslupahakemuksen yhteydessä tulee esittää selvitys, miten radan aiheuttama tärinä on otettu huomioon. Rakennuksen tuloilma tulee ottaa kattotasolta mahdollisimman etäältä epäpuhtauslähteistä. Ilmanvaihtolaitteisto tulee varustaa riittävän tehokkailla suodattimilla. Pihat Pihalle on laadittava yhtenäinen pihasuunnitelma, jossa esitetään leikki- ja oleskelualueet, reitit, hulevesijärjestelmät ja istutukset. Korttelin vihertehokkuuden tulee olla vähintään 0,9. Laskelma on esitettävä rakennuslupahakemuksessa. Pihan tulee olla korkeatasoinen ja monipuolinen. Päällystetyt osat tulee kivetä. Asfalttia saa käyttää vain ajoreiteillä. Rakennuslupaa varten on laadittava hulevesisuunnitelma.	Miljöstörningar Ljudisoleringen ΔL mot vägtrafikbuller i bostadsrummens ytterhölje ska vara minst 30 dB. Genom tekniska lösningar ska man sörja för att bullernivån enligt statsrådets beslut 993/1992 inte överskrids i gårdsområden och på balkonger som är avsedda för vistelse. Maximnivån för det buller i stommen, Lprm som spårtrafiken orsakar begränsas till 30 dB genom konstruktionslösningar. I samband med bygglovansökan skall företes en utredning över hur bullret i stommen beaktas. Nyckeltalet för trafikvibrationer vw,95 får vara högst 0,30 mm/s i bostadshus. I samband med bygglovansökan skall företes en utredning över hur vibrationer i spårtrafiken beaktas. Tilluften i byggnaden tas från taknivå på så stort avstånd från föroreningskällor som möjligt. Ventilationsanläggningen måste utrustas med tillräckligt effektiva filter. Gården För gårdsplan ska en enhetlig plan utarbetas, där områden för lek och vistelse, leder, dagvattensystem och planteringar ska anvisas. Kvarterets gröneffektivitet ska vara minst 0,9. Beräkningen ska presenteras i byggnadstillståndsansökan. Gården ska vara högklassig och varierande. Delar med ytbeläggning ska stenläggas. Asfalt får användas endast på körvägar. För byggnadslov ska utarbetas en dagvattenplan.
Autopaikat: Asunnot 1 ap/ 110 k-m², kuitenkin vähintään 1 ap/ 2 asuntoa. Vieras pysäköintiin tulee toteuttaa vähintään 1 ap/1500 k-m². Lyhytaikaista huoltopysäköintiä ja kotipalvelujen pysäköintiä varten tulee varata tontille porraskäytävien läheisyyteen vähintään 1 ap/5000 k-m². Liiketilat 1 ap/ 100 k-m², kuitenkin vähintään 1 ap / liiketila. Liiketilän asiakkaille 1 ap ja 1 runkolukittava pyöräpaikka. Polkupyöräpaikkoja tulee varata 2 pp / asunto Korttelin, korttelinosan ja alueen raja. Osa-alueen raja. Sitovan tonttijaon mukaisen tontin raja ja numero. Risti merkinnän päällä osoittaa merkinnän poistamista. Kaupunginosan numero. Kaupunginosan nimi. Korttelin numero. Rakennusoikeus kerrosalaneliömetreinä. Lukusarja, jossa ensimmäinen luku ilmoittaa asuntokerrosalan neliömetrimäärän ja toinen luku liikehuoneistojen kerrosalan neliömetrimäärän. Roomalainen numero osoittaa rakennusten, rakennuksen tai sen osan suurimman sallitun kerrosluvun. Rakennusala. Rakennusala, jolle saa sijoittaa talousrakennuksen Auton säilytyspaikan rakennusala Istutettava alueen osa. Pysäköimispaikka. Katualueen rajan osa, jonka kohdalta ei saa järjestää ajoneuvoliittymää Tärkeä pohjavesialue. Alueella harjoitettava toiminta ei saa vaarantaa pohjaveden laatua tai määrää. TONTTIJAKO Tämän asemakaavan alueella oleviin kortteleihin on laadittava erillinen tonttijako, ellei kaavamerkinnöin ole toisin osoitettu.	Bilplatser: Bostäder 1 bp/ 110 m²-vy, dock minst 1 bp/ 2 bostäder. Minst 1 bp/1500 m²-vy ska avsättas för gästparkering. På tomten ska minst 1 bp/5000 k-m² reserveras i närheten av trapphusen för kortvarig serviceparkering och hemservice. Affärslokaler 1 bp/ 100 m²-vy, dock minst 1 bp / lokal. För kunder i affärslokal 1 bp och 1 ramläsbär cykelplats. 2 cp / bostad ska reserveras för cykelplatser. Kvarters-, kvartersdels- och områdesgräns. Gräns för delområde. Tomtgräns och -nummer enligt bindande tomtindelning. Kryss på beteckning anger att beteckningen slopas. Stadsdelsnummer. Stadsdelens namn. Kvartersnummer. Byggnadsrätt i kvadratmeter våningsyta. Talserie vars första tal anger bostadsvåningsytan i kvadratmeter och andra tal våningsytan i kvadratmeter för affärslokaler. Romersk siffra anger största tillättna antalet våningar i byggnaderna, i byggnaden eller i en del därav. Byggnadsyta. Byggnadsyta där ekonomibyggnad får placeras Byggnadsyta för förvaringsplats för bil Del av område som skall planteras. Parkeringsplats. Del av gatuumrådes gräns där in- och utfart är förbjuden Viktigt grundvattensområde. Verksamheten på området får inte medföra risk för grundvattens kvalitet eller kvantitet. TOMTINDELNING För kvarteren på denna detaljplans område skall en separat tomtindelning göras, om inte via planteckningar annat bestämts.

Kaupunkirakenne ja ympäristö Stadsstruktur och miljö Asemakaavoitus Detaljanteringen	Mittaus- ja geopalvelut Mätning och geoteknik Asemakaavan pohjakartta täyttää sille asetetut vaatimukset. Baskartan för detaljplanen uppfyller de krav som ställs på den. Tasokoordinaatisto ETRS-GK25, korkeusjärjestelmä N2000. Plankoordinaatistemet ETRS-GK25, höjdsystemet N2000.
Marjaana Yläjääski, Aluearkkitehti, 4.9.2023 13.05	Kimmo Junttila, Kaupungingeodeetti, 25.9.2023 10.12
Hyväksytty kaupunginvaltuustossa __.__.20__	Godkänd av stadsfullmäktige __.__.20__

Vantaa

002498 PELLAVAPOLKU

JOKINIEMI

Arkkitehtuuri Oy Lehtinen Miettunen

KAUPUNKIRAKENNE JA YMPÄRISTÖ / ASEMAKAAVOITUS

Asemakaavamuutoksen selostus, joka koskee 19.9.2023 päivättyä asemakaavakarttaa nro 002498. Kaavoitus on tullut vireille 3.11.2022.

PERUS- JA TUNNISTETIEDOT

Asemakaavan muutos:

osa korttelista 62305 kaupunginosassa 62 Jokiniemi. (kumoutuvan asemakaavan osa korttelista 62305, kaupunginosassa 62 Jokiniemi).

Tonttijaon muutos:

osa korttelista 62305 kaupunginosassa 62, Jokiniemi.

Asemakaavan muutoksella mahdollistetaan kahden viisikerroksisen asuinkerrostalon rakentaminen. Tontilla sijaitsevat asuinpientalot puretaan.

Kaavaan liittyy toteuttamissopimus.

Kaavan laatija: Anna-Liisa Vanhala, kaavoitusteknikko, Vantaan kaupunki;
etunimi.sukunimi@vantaa.fi, puh. +358 50 302 9334

KAAVA-ALUEEN SIJAINTI

Kaavamuutosalue sijaitsee Jokiniemen kaupunginosassa pääradan itäpuolella Pellavapolun, Ruisspolun ja Urheilutien rajaamalla alueella osoitteissa Pellavapolku 6, Urheilutie 20 ja Ruisspolku 3. Suunniteltavaan alueeseen kuuluu korttelin 62305 tontit 4,5 ja 12.

KAAVAPROSESSIN VAIHEET

- Maanomistajan jättämä kaavoitushakemus on kirjattu saapuneeksi 20.9.2021.
- Kaavoitus tuli vireille 3.11.2022 ja sai numeron 002498.
- Mielipiteet pyydettiin 2.12.2022 mennessä (MRL 62 §) ja niitä saatiin 13 kappaletta.
- Hankkeesta järjestettiin 10.1.2023 asukastilaisuus.
- kaupunkiympäristölautakunta 9.5.2023 kh:lle
- kh päätti asettaa nähtäville ja oikeutti asemakaavoituksen pyytämään lausunnot
- kaava oli nähtävillä MRA 27 §:n nojalla 7.6-11.8.2023
- Lausuntoja pyydettiin 5 kpl (ELY-keskus, HSY Helsingin seudun ympäristöpalvelut, Hiekkaharjun Omakotiyhdistys, Tikkurilan Omakotiyhdistys ja Vantaan Omakotitaloyhdistysten Keskusjärjestö).
- Lausuntoja saatiin 2 kpl Hsy:llä ei ollut huomautettavaa ja Ely-keskus antoi lausunnon
- Muistutuksia ei tullut

SISÄLLYSLUETTELO

1. Tiivistelmä.....	2
2. Lähtökohdat.....	4
2.1 Selvitys suunnittelualueen oloista.....	4
2.2 Suunnittelutilanne	11
3. Asemakaavan suunnittelun vaiheet	14
3.1 Suunnittelun käynnistäminen, sitä koskevat päätökset ja vireilletulo	14
3.2 Osallistuminen ja yhteistyö.....	15
3.3. Asemakaavan tavoitteet	17
4. Asemakaavan kuvaus.....	18
4.1 Kaavan rakenne	18
4.2 Ympäristön laatua koskevien tavoitteiden toteutuminen	18
4.3 Aluevaraukset.....	20
4.4 Kaavan vaikutukset.....	21
4.5 Ympäristön häiriötekijät	24
4.6 Nimistö.....	24
5. Asemakaavan toteutus	24
6. Kaavatyöhön osallistuneet.....	24
7. Asemakaavan seurantalomake	26
8. Asemakaavakartta ja -määräykset	28

LUETTELO MUISTA KAAVAA KOSKEVISTA ASIAKIRJOISTA, TAUSTASELVITYKSISTÄ JA LÄHDEMATERIAALISTA

Liikennemeluselvitys 17.2.2023

Alexi Heikkinen ja Sami Mäkinen Helimäki Akustikot Sitowice

- Lausunto tärinästä ja runkomelusta 17.2.2023

Sami Mäkinen ja Jarkko Punnonen Helimäki Akustikot Sitowice

Varjostustarkastelu 22.2.2023 Arkkitehtuuri Oy Lehtinen Miettunen/ Lasse Lehtinen

ILMAILUMÄÄRÄYS AGA M3-6 / LENTOESTERAJOITUKSET JA LENTOESTEIDEN MERKITSEMINEN

- Vantaan moderni rakennuskulttuuri 1930-1979 -inventointiraportti s.174/ Amanda Eskola/Vantaan kaupunki 2002

Asuntoalueiden pysäköinnin mitoitusohje 14.5.2018

1. TIIVISTELMÄ

Asuinpientalojen korttelialueen osa Hiekkaharjun aseman vieressä muutetaan asuinkerrostalojen korttelialueeksi (AK). Kolme tonttia yhdistetään tontiksi nro 13 ja tälle alueelle suunnitellaan kaksi viisikerroksista asuinkerrostaloa ja talousrakennus. Asuinrakennusoikeutta kaavaan on suunniteltu 2720 k-m² ja lisäksi Pellavapolun ja Urheilutien risteykseen 50 k-m² liiketilaa. Voimassa olevan

kaavaan verrattuna asuntorakennusoikeus nousee 2083,5 k-m². Kaava-alueen asuntorakentamisen tehokkuus nousee e=0.25:stä e=1:een. Aukkaita alueelle tulee noin 130.

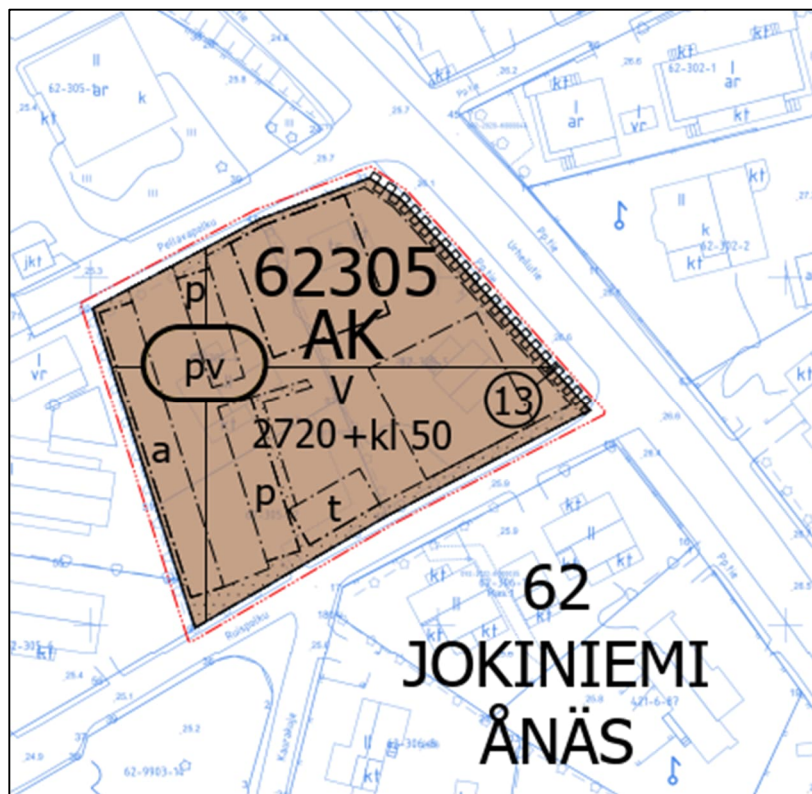
Asuintalojen rakennusalat sijoittuvat Ruispolun ja Pellavapolun viereen tontin itälaitaan. Talous-/varistorakennuksen rakennusala on Ruispolun suuntaisesti tontin etelälaidassa. Kaavassa määrätään, että rakennusten arkkitehtuurin tulee olla kestävä, korkeatasoista ja innovatiivista. Julkisivujen tulee olla kaupunkimaisia ja korkeatasoisia, ja materiaalien parvekkeiden taustaseiniä lukuun ottamatta paikallamuurattua poltettua tiiltä tai puuta. Kaduntasokerroksen tulee olla vähintään 4 metriä korkea. Päärakennuksissa on käytettävä harjakattoa tai pulpettikattoa.

Kaavamääräyksissä on annettu vähimmäistasot ääneneristysten ja värinän aiheuttamista häiriöistä asuinhuoneille, parvekkeille ja piha-alueille.

Tontin länsiosassa on autokatos sekä pysäköintialue. Autopaikkojen määrä perustuu Asuntoalueiden pysäköinnin mitoitusohje 14.5.2018 -ohjeeseen.

Vihertehokkuus on otettu huomioon mm. istutuksilla, autokatoksen ja talousrakennuksen viherkatoilla sekä autopaikkojen nurmikiveyksellä. Lisäksi pysäköintipaikoilla tulee varautua sähköautojen latauspisteisiin.

Kaava-alue on pohjavesialuetta (pv), josta on merkintä kaavassa.

2. LÄHTÖKOHDAT

2.1 SELVITYS SUUNNITTELUALUEEN OLOISTA

2.1.1 Alueen yleiskuvaus

Jokiniemi on kaupunginosa Vantaan Tikkurilan suuralueella. Se sijaitsee Kehä III:n pohjoispuolella, pääradan varrella sen itäpuolella, rajoittuen Tikkurilan, Hiekkaharjun, Kuninkaan, Hakkilan ja Havukosken kaupunginosiin. Lentoasema on vajaan viiden kilometrin päässä. Jokiniemi kuten Tikkurilankin on Helsingin metropolialueen keskellä, raideliikenteen, lentoliikenteen ja tieliikenteen solmukohdassa. Muun muassa Tikkurilan rautatieasema kuuluu hallinnollisesti osaksi Jokiniemeä. Kehäradan liikenne käynnistyi kesällä 2015 ja Tikkurilan asemasta on tullut Suomen toiseksi vilkkain rautatieasema, jossa vaihdetaan kauko- junista lähiliikenteeseen ja lentoaseman juniin.

2.1.2 Luonnon ympäristö

Maisemakuva ja -rakenne

Jokiniemi on saanut nimensä sijainnistaan Keravanjoen mutkan muodostamalla niemellä. Keskellä Jokiniemeä on Winterinmäki, joka on osa Hiekkaharjun matalaa harjuselännettä, mutta muutoin alue on alavaa jokilaaksoa. Alueella on asuttu jo 3 000–2 600 vuotta ennen ajanlaskun alkua, jolloin siellä sijaitsi merenlahden ranta. Jokiniemestä löydettyä muinaisella asuinpaikalla on suoritettu arkeologisia kaivauksia, ja tehty runsaasti löytöjä.

Jokiniemen vanhinta asutusta ovat maatilojen päärakennukset Navethalian lähellä sekä vanhat omakotitalot Hiekkaharjun aseman kupeessa. Alueen kerrostaloista vanhimpia ovat Satomäen lähiön tornitalot ja Hiekkaharjun aseman tornitalo, jotka on rakennettu 1950-luvulla.

Vesistöt ja vesitalous / Maaperä / Pohjavesi

Kaava-alue sijaitsee rakennetulla pientaloalueella, joka on pääasiassa vettä läpäisevää kasvillisuuspäällysteistä pintaa. Alue kuuluu Valkealähteen pohjavesialueeseen, joka on vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue. Hiekkaharjun pohjoisosassa kulkee kiemurteleva Rekolanoja, joka kerää vesiä Rekolanojan valuma-alueelta. Rekolanoja on vesilain tarkoittama puro. Rekolanojaan liittyy Rekolanojan alajuoksu, joka on virtaveden arvokas luontokohde ja alueeltaan hieman puroa laajempi. Tikkurilan alueella on sijainnut lyijyä käsitteleviä toimintoja, minkä vuoksi kaavamuutosalueen maaperän mahdolliset raskasmetallipitoisuudet tulee tarkistaa ja maaperä mahdollisesti puhdistaa. Pintamaalajikartalla kyseinen rakennettava alue sijoittuu Hiekkala-alueelle. Kairausten perusteella hiekkakerroksen paksuus alueella on n. 10 – 17 metriä. Sen alla on esiintynyt soraa ja kiviä. Soraa sekä silttiä on esiintynyt myös välikerroksina (kairaajan kuulohavaintoon perustuva tulkinna). Myös kairausten päättymissyvytydet ovat n. 10 – 17 metriä ajankohdan maanpinnasta. Kairaukset ovat päättyneet kiveen, kallioon tai lohkareeseen. Osa Urheilutien kairauksista on päätetty määräsyvytyksiin, eli ei ole kairattu loppuun asti. Alue on hyvin tasainen. Maaston korot vaihtelevat +25,5 ja 26,1 metrin välillä.

2.1.3 Rakennettu ympäristö

Väestön rakenne ja kehitys kaupunginosassa

Jokiniemi kuuluu Tikkurilan suuralueeseen, jonka väestö on kasvanut tasaisesti 2010-luvulla, ollen vuoden 2022 alussa 47026 henkeä. Jokiniemessä asui vuoden 2022 alussa 6308 henkeä. Alueen väkiluku on pysynyt melko tasaisena koko 2000-luvun puolella, mutta kääntyi nousuun parin viimeisen vuoden aikana. Väkiluku on noussut vuodesta 2015 noin 5500:lla. Uusia asuntoja on rakenteilla suuri määrä, joten kaupunginosan väkiluku nousee myös lähivuosina.

Nuorten osuus väestöstä onkin Jokiniemessä Tikkurilan suuralueen suurin.^[3] Jokiniemessä on myös suuralueen kaupunginosista suurin vieraskielinen väestö. Muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvien määrä oli 21 prosenttia vuonna 2019.^[3]

Palvelut ja työpaikat

Jokiniemen kaupunginosa sijaitsee vastapäätä Tikkurilaa ja Hiekkaharjua, radan itäpuolella. Jokiniemi on käytännössä osa Tikkurilan keskustataajamaa. Palveluita ja työpaikkoja Jokiniemen puolella on kuitenkin huomattavasti vähemmän kuin Tikkurilassa. Kaupunginosassa on yksi kioskia Sattomäen alueella sekä lähikauppa Tikkurilan rautatieaseman kupeessa. Kaava-alueen lähin lähikauppa sijaitsee Hiekkaharjun puolella noin 300 metrin etäisyydellä pääradan länsipuolella. Ns. Jokiniemen koulukampukseen kuuluvat Jokiniemen yhtenäiskoulu (ylä- ja alakoulu), Tikkurilan lukio ja Hiekkaharjun ammattioppilaitos (virallisesti Vantaan ammattiopisto Varian Tennistien toimipiste). Lisäksi alueella on Vantaan suurin ruotsinkielinen peruskoulu Dickursby skola.

Jokiniemen puolella on yli 2 900 työpaikkaa vuonna 2020.

Kaupunkikuva

1960-luvulta lähtien, erityisesti 1990- ja 2000-luvuilla, Jokiniemen kaupunginosan alueelle on rakennettu runsaasti kerrostaloja lähinnä vuokra-asunnoiksi, sittemmin myös omistusasunnoiksi. Tikkurilan aseman viereen on rakennettu moderni 12-kerroksinen asuinkerrostalo Vantaan Majakka, joka on Jokiniemen korkein rakennus ja Tikkurilan taajaman toiseksi korkein rakennus. Asunnot ovat pienehköjä, opiskelijoiden suosiossa, ja Jokiniemen HOAS onkin säätiön suurimpia asuntokohteita.

Rakennettu kulttuuriympäristö

Suunnittelualueen edustalta kulkeva Urheilutien linjaus on vanha ja näkyy 1700-luvun lopulla tehdystä niin kutsutussa Kuninkaan kartastossa. Kaava-alueen lähistöllä on lisäksi käyty taisteluja sisällissodan aikaan vuonna 1918 ja lähistölle tiedetään haudatun teloitettuja punakaartin sotilaita. Punakaartilaiden hautoja on kuulopuheiden mukaan löytynyt kaava-aluetta vastapäätä Urheilutien vastakkaiselta puolelta sekä noin 150 metriä kaakkoon nykyisen punaisten muistomerkin alueelta.

Alueen pohjoispuolella osoitteessa Tennistie 1 on vuonna 1963 valmistunut Vantaan ammattiopisto Varian toimipisteen rakennus, joka on "Vantaan moderni rakennuskulttuuri 1930-1979 inventointiraportissa luokiteltu 1. luokan suojelukohteeksi. Rakennus on sittemmin suojeltu myös Jokiniemi 7 -nimisessä kaavassa vuonna 2004. (*Vantaan moderni rakennuskulttuuri 1930-1979 - inventointiraportti s.174/ Amanda Eskola/Vantaan kaupunki 2002*)

Virkistys

Jokiniemen kaupunginosassa sijaitsee Tikkurilan alueen pääurheilukenttä Hiekkaharjun liikuntapuisto, golfkenttä sekä useita urheiluhalleja Tennistien varrella. Entisessä Maatalouden tutkimuskeskuksen navettarakennuksessa, Navethaliassa, toimii paikallinen harrastajateatteri Vantaan Näyttämö.

Liikenne

Autoliikenne, julkinen liikenne, kävely ja pyöräily.

Jokiniemi rajoittuu lännessä pääraataan. Jokiniemeä palvelevat Tikkurilan ja Hiekkaharjun asemat. Tikkurilassa pysähtyvät kaikki lähijunat ja kaukojunat. Hiekkaharjussa pysähtyvät Keravalle kulkevat K- ja N-junat, Kehäradan I- ja P-junat sekä Riihimäelle suuntaava yöliikenteen T-juna.

Tikkurilan terminaali on Vantaan linja-autoliikenteen solmukohtia tarjoten hyvät yhteydet kaikille kaupunkiin. Jokiniemen läpi kulkevat Vantaan runkolinja 570, seutulinjat 711, 717 ja 721N

sekä sisäiset liityntälinjat 724 ja 735. Tikkurilantie, Urheilutie, Jokiniemenkatu ja Valkoisenlähteen tie ovat kaupunginosan pääväylät. Jokiniemenkadun Keravanjoen ylittävä silta avattiin käyttöön 8. marraskuuta 2006, jolloin yhteys Jokiniemestä Heidehofintielle ja edelleen Kehä III:lle helpottui. Jokiniemenkujalta Maanviljelijänkujalle johtava kevyen liikenteen reitti on nimetty *Reissu-Lassin poluksi* alueella asuneen presidentti Relanderin mukaan.^[38]

Vuonna 1910 rakennettu Tikkurila–Hakkila-rata haarautuu Tikkurilan aseman pohjoispuolelta pistoraiteelle, joka kulkee Jokiniemen eteläosaa pitkin Hakkilan teollisuusalueelle. Rataa käytetään edelleen tavaraliikenteessä muutaman kerran vuodessa, lähinnä kesäisin.^[39]

Pellavapolku liittyy Urheilutiehen, jolla kulkee pääpyöräreitti kaakkoon Hiekkaharjun urheilupuiston suuntaan ja länteen jatkuen Hiekkaharjuntietä. Pääradan länsipuolta, aivan hankkeen läheisyydessä, kulkee etelä-pohjoissuuntainen pyöräilyn laatuikäävä.

Vesihuolto

Vedenjakelu

Kaavoitettava alue sijoittuu HSY:n vesihuollon toiminta-alueelle.

Alueen vesijohtoverkko kuuluu Tikkurilan painepiiriin. Käyttövesi saadaan Pitkälän vedenpuhdistuslaitokselta Ylästön paineenkorotuspumppaamon ja Tikkurilan painepiirin kautta. Hiekkaharjussa sijaitsevan vesitornin tilavuus on 8000 m³.

Vesijohtoverkon alin painetaso kaava-alueella on noin + 75 ja ylin on noin + 81. Painetasot on ilmoitettu N2000- järjestelmässä metreinä merenpinnasta (mvp). Tarkat painetasot annetaan HSY:n liitoskohtalausunnoissa.

Jätevesiviemärointi

Alueen jätevedet johdetaan jätevesiviemäriin etelän suuntaan Tikkurilan alueen runkoverkkoon ja sieltä Suutarilan jätevesipumppaamolle. Lopulta jätevedet päätyvät Viikinmäen jätevedenpuhdistamolle.

Hulevesiviemärointi / hulevesijärjestelmä

Kaava-alue kuuluu HSY:n huleveden viemärointialueeseen ja alueen kuivatus perustuu osin hulevesiviemärointiin ja osin tontilla imeytymiseen. Hulevedet johtuvat hulevesiviemäriverkossa Jokiniemen halki Keravanjokeen.

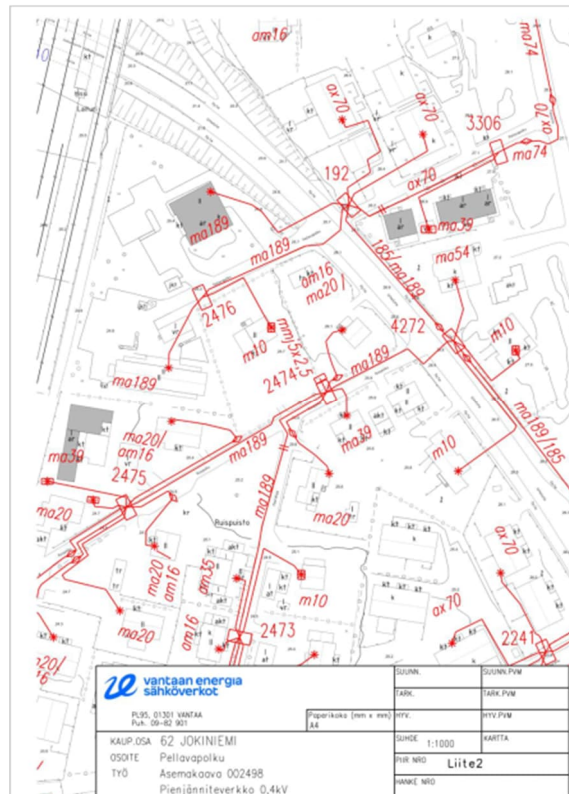
Kaukolämpö

Kaukolämpöverkko ulottuu alueelle. Johdot kulkevat Pellavapolun, Urheilutien ja Ruisspolun katualueilla.

Sähköverkko

Vantaan Energialle kuuluvia pienjännitemaakaapeleita on Pellavapolun, Ruisspolun ja Urheilutien varressa.

Ympäristöhäiriöt

Suunnittelualue ei sijaitse lentomelualueella. Urheilutien, Ruisspolun sekä Pellavapolun liikenne tuo liikennemelua ja pienhiukkasia sekä pääradan junaliikenne mahdollista runkomelua ja tärinää alueelle. Alueella toiminut Grönbergin liijytehtaan päästöt ovat saastuttaneet maaperää.

Liikennemelu

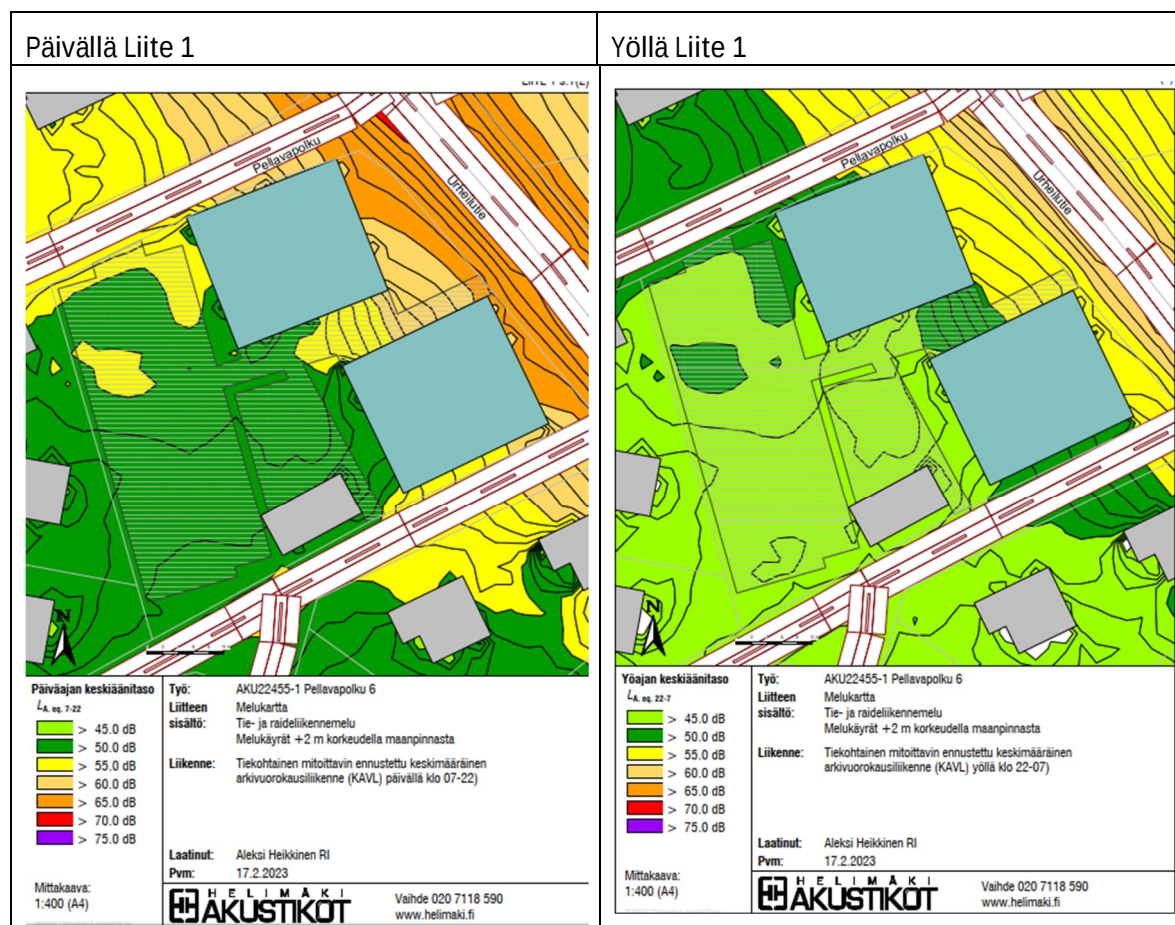
Vuoden 2018 alussa voimaan tullessa Ympäristöministeriön asetuksessa ja sen muutoksessa (796/2017 ja muutos 360/2019) on annettu vaatimukset uuden rakennuksen melun- ja tärinätorjunnalle.

Äänitasot pihalla

Tontin piha-alueiden keskiäänitasot on esitetty liitteen 1 melukartoissa ennustetilanteessa päivä- ja yöaikaan 2 m korkeudella maanpinnasta. Oleskelualueiden yöajan äänitasovaatimus on 5 dB päiväajan vaatimusta pienempi, joten päiväajan melutasot tulevat tässä tapauksessa mitoitaviksi.

Raideliikenteen aiheuttamat suurimmat hetkelliset enimmäisäänitasot (Z_{A,F,max}) ovat 73 dB.

Oleskelualueet voidaan vapaasti sijoittaa alueelle, joka näkyy liitteissä vaalean ja tumman vihreänä.

Rakennuksen ulkovaipan ääneneristys

Sisätiloissa sallittava melutaso on 35/30 dB päivällä/yöllä. Päiväajan melutasot ovat sisätilojen meluntorjunnan kannalta mitoitettavat. Rakennusten julkisivuille kohdistuu päiväaikaan enimmillään 64 dB keskiäänitaso, joten ulkovaipan äänitasoerovaatimus olisi tällöin $AZ.A, vaad = 64 - 35 = 29$ dB.

Raideliikenne

Kohteen ohi kulkee Päärata lähimmillään noin 65 m etäisyydellä. Säännöllistä tavaraliikennettä radalla ei ole. Raideliikenteen liikennemäärät ja lähtömelutasot ovat vuonna 2035 suuremmat kuin nykytilanteessa.

Raideliikenteen aiheuttamat enimmäisäänitasot rakennuksen julkisivuilla ovat enimmillään 73 dB. Tällöin raideliikennemelun aiheuttama äänitasoerovaatimus olisi $AA\backslash, vaad 73 - 45 = 28$ dB.

Parvekkeiden ja terassien suojaus melulta

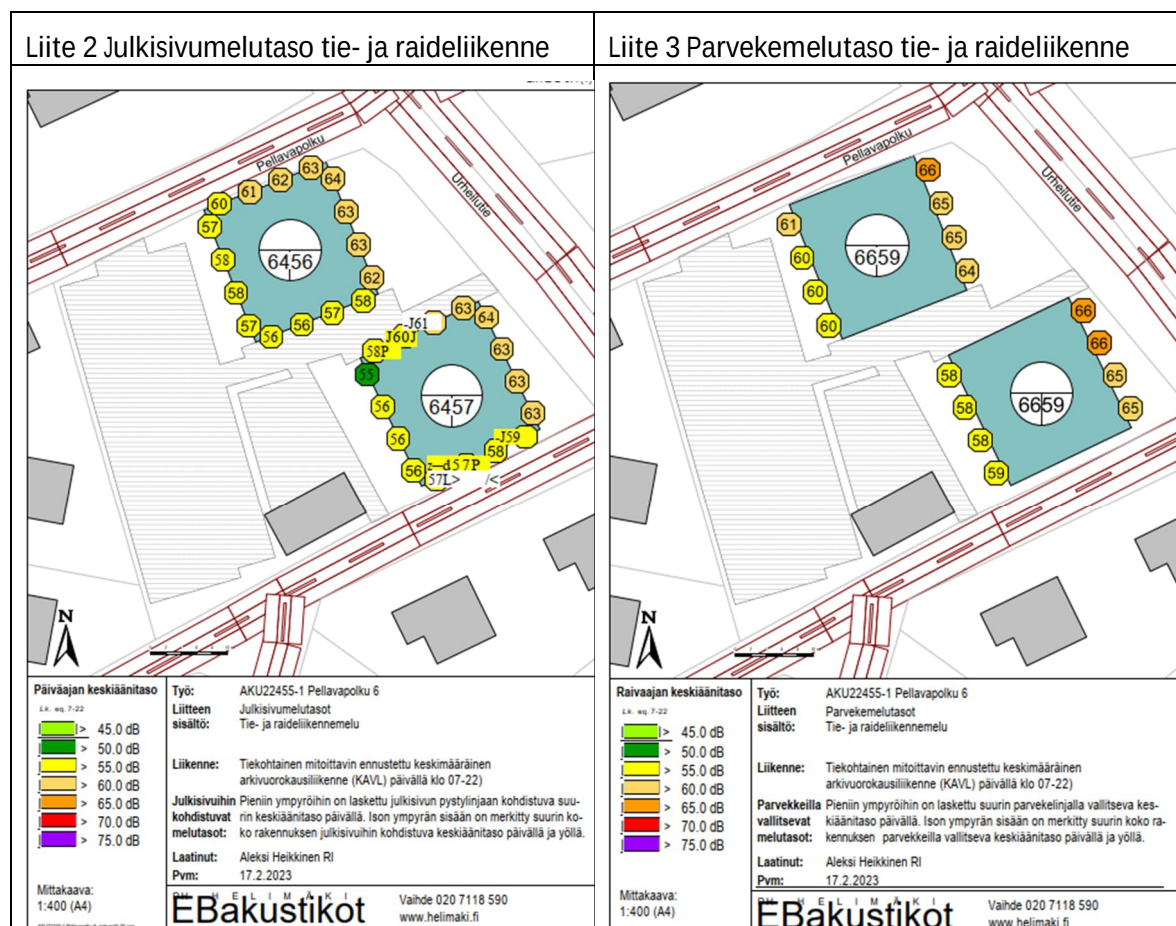
Parvekkeiden meluntorjunta tulee suunnitella tarkemmin kohteen rakennuslupaa haettaessa. Parvekkeiden meluntorjunta määräytyy julkisivulla vallitsevien päiväajan melutasojen mukaan (päiväohjearvo 55 dB).

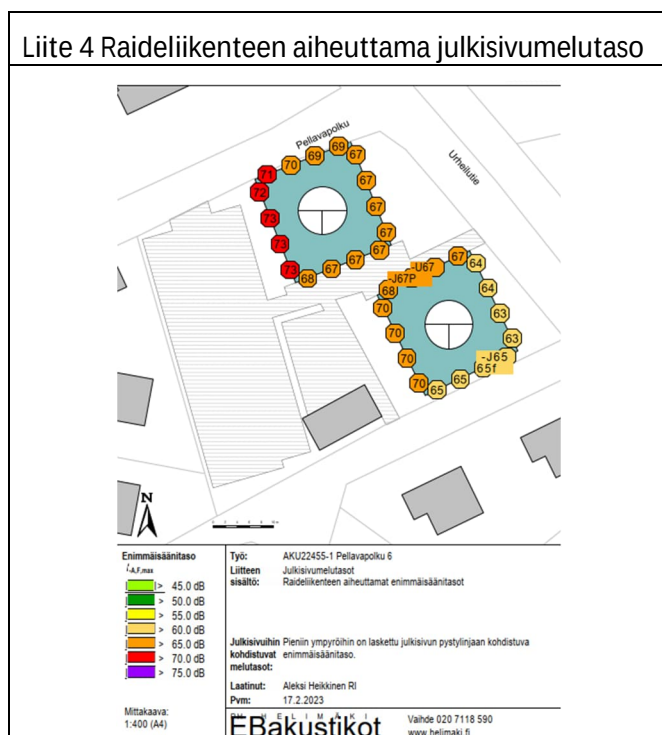
Äänitasot rakennuksen julkisivuilla

Suurimmat asuinrakennuksien julkisivuille kohdistuvat keskiäänitasot ovat päivällä 64 dB ja yöllä 57 (liite 2). Asemakaavassa rakennuksen ulkovaippaa koskeva ääneneristysvaatimus $AZ.A, vaad$ annetaan rakennuksen julkisivuun kohdistuvan ja sisällä sallittavan äänitason erotuksena. Julkisivuun kohdistuvassa äänessä ei oteta huomioon julkisivusta poispäin heijastuvaa ääntä.

Äänitasot asuntojen parvekkeilla

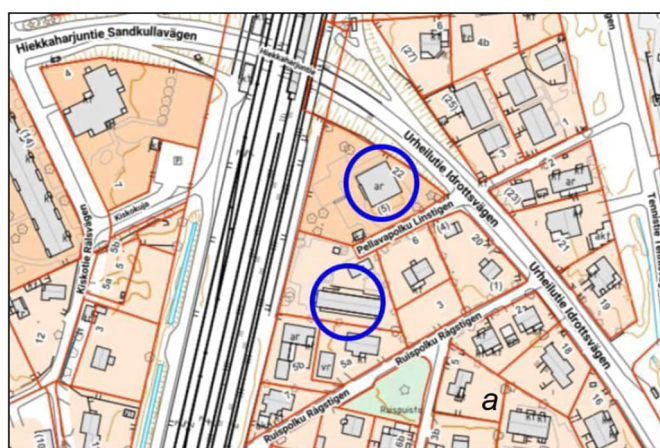
Liitteessä 3 on esitetty rakennusten parvekkeilla vallitseva päivä- ja yöaikainen keskiääni taso (heijastus huomioitu). Suurimmat asuinrakennuksien parvekkeilla vallitsevat keskiäänitasot ovat päivällä 66 dB ja yöllä 59 dB. Parvekkeiden meluntorjunta määräytyy päiväajan melukarttojen mukaan (päiväohjearvo 55 dB). Parvekkeet tulee lasittaa, käytettävät lasitukset määritetään rakennuslupavaiheessa.

Tärinä

Laskennallisesti arvioituna kohteessa ei ole tärinäriskiä, mutta raideliikenteen aiheuttaman runkomelun osalta ylitykset ohjearvotasoihin verrattuna ovat mahdollisia ja runkomeluriskiä ei laskennallisella tarkastelulla voida poissulkea. Kohdetta rataa lähempänä on jo aiempaa rakennuskantaa, mutta näiden mahdollisesta runkomelun torjunnan toimenpiteistä ei ole tietoa. Alueelta on siksi suositeltavaa tehdä värähtelymittauksia runkomelutasojen varmistamiseksi ja runkomelun torjuntatoimien tarpeellisuuden arviointia varten. Koska kohde on suunniteltu perustettavaksi maanvaraisesti, on mittauksia suositeltavaa tehdä kohteen kohdalta maaperästä ja lisäksi lähellä olevien rakennuksien perustuksista. Alla olevassa kuvassa on esitetty ehdotukset värähtelyn mittauspaikoiksi olemassa olevasta rakennuskannasta kohteen vierestä.

Ehdotukset värähtelyn mittauspaikoista kohteen vierestä.

2.1.4 Maanomistus

Kaava-alueen omistaa yksityinen maanomistaja.

2.2 SUUNNITTELUTILANNE

2.2.1 Kaava-aluetta koskevat suunnitelmat, päätökset ja selvitykset

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtioneuvoston 14.12.2017 päättämien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) pyrki-
myksenä on vähentää yhdyskuntien ja liikenteen päästöjä, turvata luonnon monimuotoisuutta ja
kulttuuriympäristön arvoja sekä parantaa elinkeinojen uudistumismahdollisuuksia. Niillä myös so-
peudutaan ilmastomuutoksen seurauksiin ja sään ääri-ilmiöihin. Hanke on näiden tavoitteiden
mukainen. Tavoitteiden toteutuminen on selostettu tarkemmin selostuksen kohdissa 4 ja 5.

- Luodaan edellytykset elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiseksi sekä väestökehityksen edellyttämälle riittävälle ja monipuoliselle asuntotuotannolle.
- Luodaan edellytykset vähähiilisel­le ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen.
- Merkittävät uudet asuin-, työpaikka- ja palvelutoimintojen alueet sijoitetaan siten, että ne ovat joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kannalta hyvin saavutettavissa.
- Ehkäistään melusta, tärinästä ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja.

Maakuntakaava

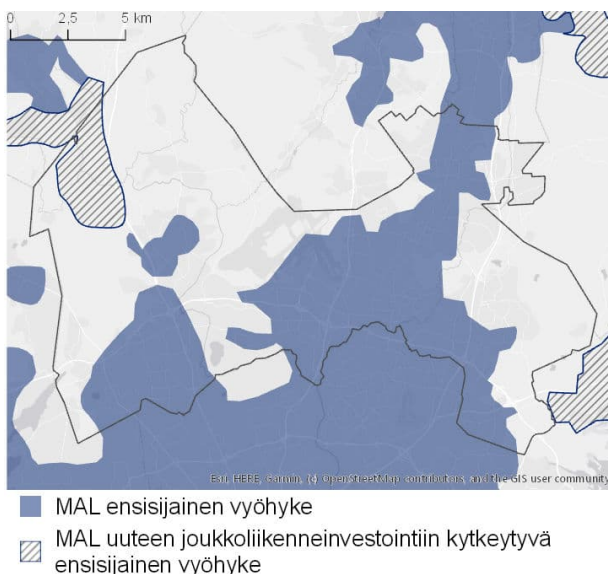
Ote maakuntakaavayhdistelmästä.

Uusimaa-kaava 2050 on saanut lainvoiman korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä 13.3.2023. Helsingin seudun ja Itä-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan vaihemaakuntakaavat. Kokonaisuus kattaa koko Uudenmaan 26 kunnan alueen lukuun ottamatta Östersundomin aluetta, jolle on tehty erillinen maakunta-kaava.

Voimassa olevassa Helsingin seudun vaihe-
maakuntakaavassa asemakaava-alue on pää-
kaupunkiseudun ydinvyöhykettä ja vedenhan-
kinnan kannalta arvokasta pintavesialuetta.

MAL 2019 -suunnitelma

MAL 2019 on suunnitelma Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen kehittämiseksi vuosille 2019–2050. Suunnitelma valmistellaan neljän vuoden välein yhteistyössä seudun 14 kunnan ja HSL:n toimesta. Suunnitelmassa määritellään ja priorisoidaan seudullisesti merkittävän maankäytön ja erityisesti asuntorakentamisen sijoittumista sekä linjataan kasvua tukevat liikennejärjestelmän kehittämistoimet. Tavoitteena on kuvata seudun yhteinen tahtotila, jonka pohjalta yhdessä toimitaan tavoitetilan saavuttamiseksi. Suunnitelmassa tavoitellaan vähäpäästöistä, houkuttelevaa, elinvoimaista ja hyvinvoivaa seutua.

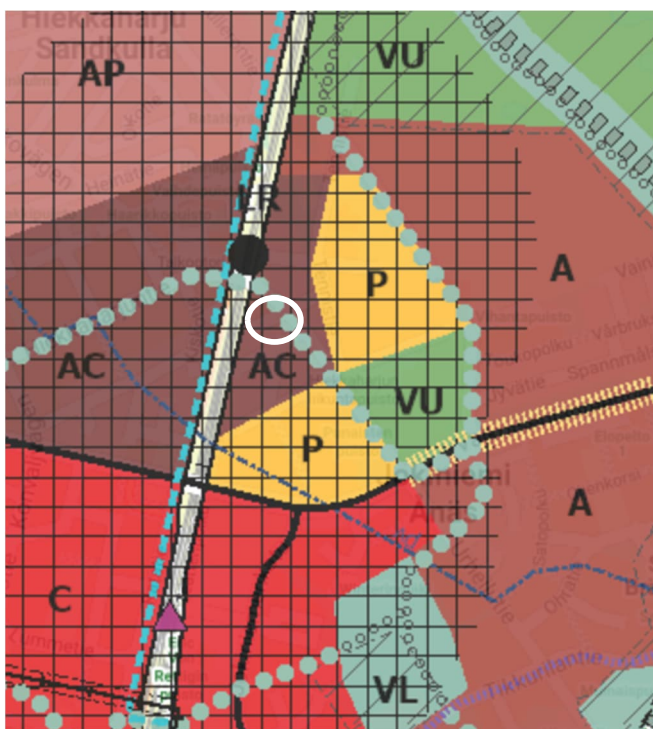

Suunnitelman päämittarien tavoitetoissa vuodelle 2030 on määritelty, että liikenteen kasvihuonekaasupäästöt vähenvät 50 % vuoden 2005 tasosta vuoteen 2030 mennessä (määrävä tavoitetaso), asuntotuotannosta vähintään 90 % kohdistuu ensisijaisesti kehitettävälle maankäytön vyöhykkeille (oheinen kartta) ja väestöstä vähintään 85 % sijoittuu kestävän liikkumisen vyöhykkeille. MAL 2019 suunnitelma on hyväksytty Vantaan osalta HSL:n hallituksessa 26.3.2019 (liikenteen osuus) ja kaupunginvaltuustossa 20.5.2019.

Yleiskaava 2020

Kaupunginvaltuusto hyväksyi yleiskaavan 25.1.2021. Kaava koostuu kolmesta oikeusvaikutteisesta kartasta. Yleiskaava 2020 on tullut voimaan kuulutuksella 11.1.2023. Kolmella alueella (Länsisalmi, Myllykyläntie 4-8 ja Hakkilan radanpidon alue) jää voimaan osin yleiskaava 2007. Kaavahanke on voimassa olevan yleiskaavan mukainen.

Yleiskaavassa alue on kestävän kasvunvyöhykkeellä ja tärkeällä pohjavesialueella. Alueen käyttötarkoitus on kaupunkikeskustan asuinalue (AC).

Ote Yleiskaavasta 2020

Kestävän kasvun vyöhyke

Joukkoliikenteen runkolinjastoon tukeutuva vyöhyke, jolle kaupunginosan maankäyttöä tehostava rakentaminen ensisijaisesti ohjataan. Aseman ja pysäkin lähikortteleita kehitetään sen vaikutusalueen palveluiden, kaupan ja alueelle soveltuvien työpaikkojen keskittymänä. Kaupan rakentuminen raitiotien vaikutusalueella tulee kytkeä raitiotien toteutumiseen ja lähialueen asutuksen rakentumiseen. Pientaloalueilla tehokkuuden muutos tulee suunnitella useiden tonttien kokonaisuuksina. Asemanseuduilla ja pysäkeillä parannetaan saavutettavuutta ja paikkojen tunnistettavuutta.

AC

Kaupunkikeskustan asuinalue

Kaupunkikeskustan asuinaluetta kehitetään asuntovaltaisena, monipuolisena ja toiminnoiltaan sekoittuneena kaupunkiympäristönä. Alueen uuden asuntorakentamisen tulee olla tehokasta ja sitä voidaan toteuttaa kaikilla

talotyypeillä. Kaupunkiympäristöstä tulee muodostua toimiva ja viihtyisä kokonaisuus läheisen keskustan kanssa. Alue tulee toteuttaa vihertehokkaasti. Alueella tulee olla riittävästi puistoja ja julkisia ulkotiloja. Korttelien tulee olla läpikuljettavia jalan sekä pyöräillen ja muodostaa yhtenäinen verkosto keskusta-alueen reittien kanssa.

Asemakaavoituksen yhteydessä tulee varmistaa palveluverkon riittävyys ja palveluiden saavutettavuus kestäville kulkumuodoilla. Alueelle voidaan sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikkörajan alittavaa lähialueen asukkaita palvelevaa kauppaa.

Pysäköintiratkaisu on toteutettava kokonaisvaltaisesti. Keskitetyt, nimeämättömät ja vuorottaiskäyttöiset pysäköintiratkaisut ovat suositeltuja. Alueelle tulee toteuttaa lyhytkaista kadunvarsipysäköintiä.

●●●●●●●● Virkistysalueyhteys

Laajoja virkistysalueita yhdistävä virkistysalueiden sarja, ulkoilureitti tai viheralue. Yhteyden tulee olla jatkuva ja sen luonne voi vaihdella rakennetusta luonnonmukaiseen. Kaupunkikeskustoissa ja niiden läheisillä asuinalueilla merkinnän varrella olevat julkiset ulkotilat toteutetaan vehreinä ja viihtyisinä, toisiinsa kytkeytyneinä kaupunkitiloina.

Rautatieasema**LR****Raskaan raideliikenteen alue**

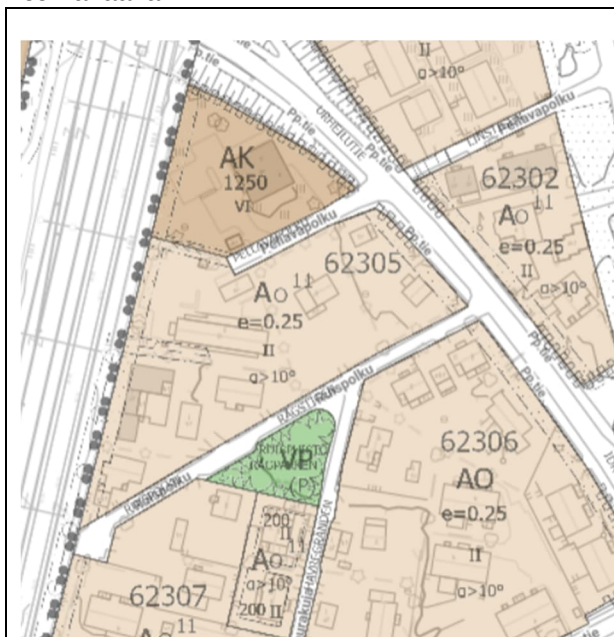
Alue varataan rautateille.

PV

Pohjavesialue

Pohjavesialue on erityisen merkittävä vedenhankinnan ja veden käyttökelpoisuuden säilyttämisen kannalta.

Asemakaava

AO¹¹ Omakotirakennusten ja muiden enintään kaksiasuntoisten rakennusten korttelialue.

62305 Korttelinumero.

e=0.25 Tonttitehokkuusluku eli tontin kerrosalan suhde tontin pinta-alaan.

II Rakennuksen suurin sallittu kerrosluku.

$\alpha \geq 10^\circ$ Katon vähimmäiskaltevuus asteina.

Ote voimassa olevasta asemakaavasta

Alueella on voimassa asemakaava nro 620400, Kinapori, joka on vahvistettu sisäasiainministeriössä 4.8.1983. Kaavassa alue on omakotirakennusten ja muiden enintään kaksiasuntoisten rakennusten korttelialuetta. alueen tonttitehokkuus on e=0.25, rakennus saa rakentaa 2-kerroksiseksi.

3. ASEMAKAAVAN SUUNNITTELUN VAIHEET

3.1 SUUNNITTELUN KÄYNNISTÄMINEN, SITÄ KOSKEVAT PÄÄTÖKSET JA VIREILLETULO

Yksityinen maanomistajan jättämä kaavamuutoshakemus on kirjattu saapuneeksi 20.9.2021. Kaavamuutos sai työohjelmassa numeron 002498 ja kaavoitus tuli vireille 3.11.2022. Kaavamuutos on vuosien 2022 ja 2023 työohjelmassa.

Kaupunginhallitus hyväksyi nähtäville ja oikeutti asemakaavoituksen pyytämään tarvittavat lausunnot 22.5.2023 § 14

Kaavaehdotus on ollut nähtävillä MRA 27 §:n nojalla 7.6-11.8.2023. Nähtävilläolokautena ei jätetty muistutuksia.

Lausuntoja pyydettiin 5 kpl (ELY-keskus, HSY Helsingin seudun ympäristöpalvelut, Hiekkaharjun Omakotiyhdistys, Tikkurilan Omakotiyhdistys ja Vantaan Omakotitaloyhdistysten Keskusjärjestö) Lausuntoja saatiin 2 kpl HSY:ltä ja Uudenmaan Ely-keskukselta. HSY:llä ei ollut huomautettavaa. Ely-keskus lausui, että asemakaavassa esitetty tärkeän pohjavesialueen kaavamääräys on puutteellinen, koska Pellavapolun asemakaava-alue sijaitsee Valkealähteen 1-luokan pohjavesialueen pohjaveden muodostumisalueella (Vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue). Kaava-alueen reunasta noin 150 metriä kaakkoon sijaitsee Vantaan kaupungin varavedenotto.

Saatujen lausuntojen perusteella ei tehty muutoksia kaavakarttaan tai määräyksiin.

Nähtävilläolon jälkeen on tehty kaavamääräyksiin seuraavat korjaukset ja tarkistukset:

- kaavamääräyksistä on ylimääräisinä poistettu ohjeellinen alueen tai osa-alueen raja sekä viiteviiva -merkinnät.
- kaavamääräys "Autopaikkojen suunnittelussa tulee varautua sähköautojen latauspisteisiin." on poistettu, sillä asiaa ohjataan rakennusjärjestyksellä.

- kaavamääräyksissä oleva rakennusoikeuden määrää esittävä luku on muutettu kaavakartan mukaiseksi.

Lisäksi kaavaselostusta on täydennetty ja tarkistettu.

3.2 OSALLISTUMINEN JA YHTEISTYÖ

3.2.1 Osalliset

alueen maanomistajat

naapurit (viereisten alueiden omistajat ja vuokralaiset)

asukkaat, yritykset ja työntekijät, asukas- ym. yhdistykset

ne, jotka katsovat olevansa osallisia

kaupungin asiantuntijaviranomaiset: maankäyttötoimi (yrityspalvelut, rakennusvalvonta, ympäristökeskus, tekninen toimiala), Keski-Uudenmaan pelastuslaitos, kaupunginmuseo.

Muut viranomaiset ja yhteisöt: Uudenmaan liitto, HSL, Museovirasto, HSY, Uudenmaan ELY-keskus, Vantaan Energia Oy, Elisa Oyj ja HSL.

3.2.2 Osallistuminen ja vuorovaikutus

Asemakaavamuutoksen alkamisesta on tiedotettu Vantaan kaupungin verkkosivuilla, Vantaan asukaslehdessä/ Vantaan Sanomissa sekä kirjeitse (MRL 62§) maanomistajille, naapureille ja viranomaisille.

Mielipiteissä kiinnitettiin huomiota seuraaviin asioihin:

Alue haluttiin pitää pientalovaltaisena, korkeintaan rivitalorakentamista. Myös huoli pysäköinti- paikkojen riittävydestä ja mahdollinen kadunvarsipysäköinti koettiin pelastusturvallisuuden kannalta huonona ratkaisuna. Ruispolun puolelle ei haluttu liiketilaa eikä liittymää. Suunnitellut rakennukset koettiin liian korkeiksi, mikäli ne halutaan rakentaa tontin reunaan kiinni. Rakennukset varjostavat ympäröiviä tontteja, joka tulisi vaikuttamaan tonttien arvoon. Vantaan asuntokannan pelättiin yksipuolistuvan ja nyt niin rikkaaksi, monipuoliseksi ja viihtyisäksi koetun asuinympäristön katoavan.

Muistutettiin myös junaliikenteen aiheuttamista melu-, runkomelu- ja värinähaitoista sekä kaava-alueen lähistöön liittyvistä kulttuurihistoriallisista arvoista.

Mielipiteiden huomioiminen

Mielipiteet on otettu huomioon kaavatyössä. Kaavassa on määrätty tontin Ruispolun puolelle kaksi metriä leveä istutettavan alueenosamerkintä, joka estää sen, että rakennukset eivät tule tontin rajaan kiinni. Liiketila sijoitetaan Pellavapolun ja Urheilutien risteykseen. Kaikki autopaikat on sijoitettu tontille, jotta kadunvarsipysäköinniltä vältetään. Liikenne- ja rata- ja runkomelu sekä radan aiheuttama värinä on otettu huomioon melumääräyksissä.

Yleiskaava 2020 (YK0048) on tullut voimaan 11.1.2023.

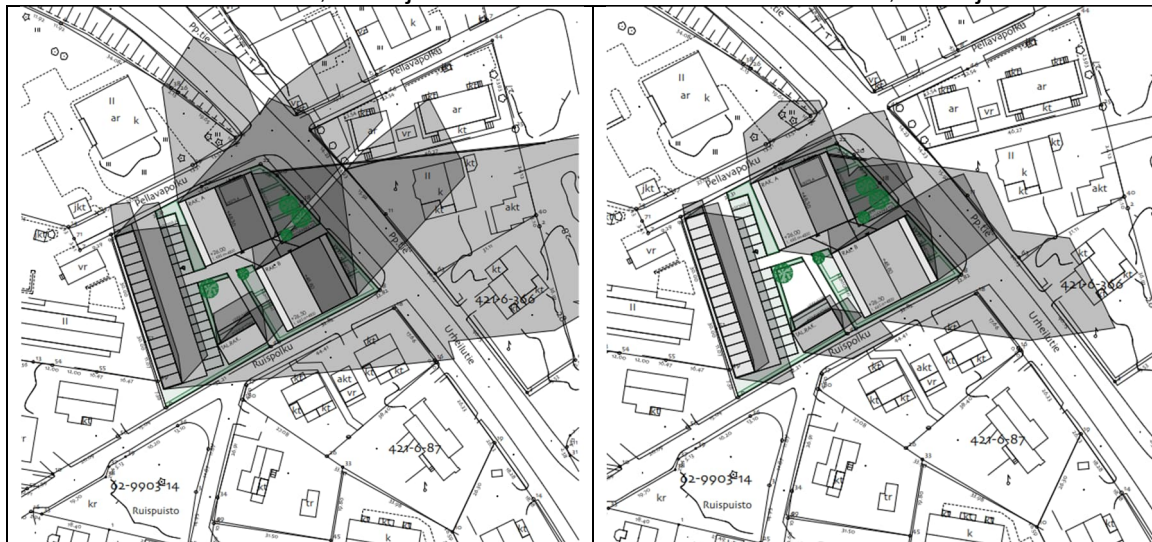
on pitkän tähtäimen suunnitelma, jolla kaupunki ohjaa maankäytön kehitystä haluamaansa suuntaan.

Asemakaavamuutos noudattaa Vantaan yleiskaavan 2020 periaatteita. Yleiskaavassa alue on kaupunkikeskustan asuinalue (AK), jota kehitetään asuntovaltaisena, monipuolisena ja toimintoiltaan sekoittuneena kaupunkiympäristönä. Alueen uuden asuntorakentamisen tulee olla tehokasta ja sitä voidaan toteuttaa kaikilla talotyypeillä. Lisäksi kaava-alue sijoittuu kestävän kasvun vyöhykkeelle, jolle kaupunginosan maankäyttöä tehostava rakentaminen ohjataan. Maakuntakaava ohjaa yleiskaavaa ja yleiskaava asemakaavaa, joten asemakaavamuutoksessa esitetty asuinkerrostalorakentaminen on maakuntakaavan ja yleiskaavan tavoitteiden mukainen.

Alueelle on tehty varjotarkastelu maaliskuun, kesäkuun ja syyskuun 20. päivän ajankohtana. Varjotarkastelun mukaan maaliskuussa ja syyskuussa ilta-aurinko klo 18 aikaan varjostaa eniten naapurirakennuksia Urheilutien ja Ruisspolun suuntaan. Kesäkuussa varjo lankeaa Urheilutien alueelle.

20.maaliskuuta klo 12.00, 15.00 ja 18.00

20. kesäkuuta klo 12.00, 15.00 ja 18.00

20. syyskuuta klo 12.00, 15.00 ja 18.00

Mielipiteet ja vastineet ovat kokonaisuudessa selostuksen liitteenä.

Yleisötilaisuus:

Tikkurilan asukastilaisuus pidettiin 10.1.2023 klo 16.00-19.00 välisenä aikana Vantaan valtuustosalissa osoitteessa Asematie 7. Hankkeen kerrostalorakentamista vastustettiin, toivottiin pientaloratkaisuja. Pellavapolun ja Ruisspolun varteen pelättiin tulevan kadunvarsipysäköintiä, joka hankaloittaa liikennettä ja vaarantaa kävelijöiden turvallisuuden.

3.3. ASEMAKAAVAN TAVOITTEET

3.3.1 Lähtökohta-aineiston antamat tavoitteet

Kunnan asettamat tavoitteet

Vantaan valtuustokauden 2022 – 2025 strategia (Kv 31.1.2022):

Innovaatioiden Vantaa -strategian mukaan rohkea, rento ja viihtyisä Vantaa on kestävyiden edelläkävijä. Kasvatamme Vantaan vetovoimaa asuinpaikkana ja rakennamme hyvää kaupunkia yhdessä asukkaiden ja kaikkien Vantaan toimijoiden kanssa.

Haluamme säilyttää luontomme monimuotoisuuden. Vantaan tavoitteena on olla hiilineutraali vuonna 2030.

Maapoliittiset linjaukset koskien kaavoitusta, maanhankintaa ja maanluovutusta (Kv 18.6.2018)

Kaupungin omistaman maan ja asemakaavoitettujen täydennysrakentamisalueiden kaavoittaminen on etusijalla.

Asuntotuotantoa varten asemakaavavaroja lisätään niin, että se vastaa viiden vuoden rakentamisen tarvetta.

Kaavoituksen tavoitteena on laatu, kohtuuhintaisuus, toteuttamiskelpoisuus ja kaupunkirakenteen eheys.

Korkeaa rakentamista ja täydennysrakentamista edistetään aktiivisesti asemanseuduilla ja keskuksissa, joissa on hyvät palvelut.

Vantaan arkkitehtuuriohjelma 2015 (Kv 11.5.2015):

- Luomme Vantaalle kerroksellisen, tiiviin ja läheisen kaupunkikuvan.
- Kannustamme hyvään ja kohtuuhintaiseen arkkitehtuuriin, kestäväan rakentamiseen sekä uusien energiamuotojen käyttöön.

Resurssiviisauden tiekartta (Kv 28.2.2022)

- Resurssiviisauden tiekartta määrittää Vantaan pitkän aikavälin ympäristötavoitteita ja konkretisoi valtuustokauden 2021–2025 strategiaa. Kaupunkisuunnittelussa keskeisiä tavoitteita ovat:
 - Kaupunkirakenne on kestävästi täydentyvä ja sekoittuva.
 - Liikkuminen on hiilineutraalia, sujuvaa ja kohtuuhintaista.
 - Varaudutaan ilmastonmuutoksen vaikutuksiin ja käytetään resurssitehokkaita, luonnonmukaisia ratkaisuja.
 - Luonnon monimuotoisuus säilytetään ja sitä kartutetaan myös rakennetuilla alueilla.
 - Viherrakenne luo hyvinvointia ja viheralueet ovat helposti saavutettavissa.
 - Ohjataan uusiutuvan energian käyttöön.

3.3.2 Muut tavoitteet

Vihertehokkuus

Asemakaavassa määrätään alueelle maankäytön mukainen vihertehokkuustaso. Vihertehokkuudella tarkoitetaan alueen painotetun viherpinta-alan suhdetta alueen kokonaispinta-alaan. Vihertehokkuusmenetelmän avulla muun muassa edistetään vihreän, viihtyisän ympäristön rakentamista ja hulevesien hallintaa sekä turvataan ekosysteemipalveluita ja luonnon monimuotoisuutta. Samalla toteutetaan kestävä kehitys ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen ja hillinnän mukaisia suunnitteluperiaatteita.

Vantaan kulttuuriympäristölinjaukset

Vantaan kaupungin johtoryhmä hyväksyi 10.2.2020 Vantaan kulttuuriympäristölinjaukset, joiden mukaan vantaalaisten kulttuuriympäristöt ovat rakkaita ja rikkaita. Ne ovat hyvin hoidettuja ja monikerroksisia. Kulttuuriympäristön arvojen välittymisestä tulevaisuuteen huolehditaan asemakaavoissa mm. Seuraavasti:

- varmistetaan kaavojen merkinnöillä ja määräyksillä, että merkittävät kulttuuriympäristökokonaisuudet säilyvät
- selvitetään kulttuuriympäristön arvot ja ominaispiirteet, ja pyritään säilyttämään ne.

4. ASEMAKAAVAN KUVAUS

4.1 KAAVAN RAKENNE

Asemakaavalla muutetaan nykyinen kolme tonttia käsittävä pientaloalueena ollut alue kahden viisikerroksisen asuinkerrostalon tontiksi. Alueen pysäköinti sijoittuu tontin länsiosaan osittain autokatoksiin.

4.1.1 Mitoitus

Asuinkerrostalojen korttelialue, AK 0,2546 hehtaarin alue. Rakennusoikeutta on yhteensä 2 770 k-m², josta liiketiloja 50 k-m². Kokonaistehokkuus on e=1. Alueelle tulee noin 130 asukasta.

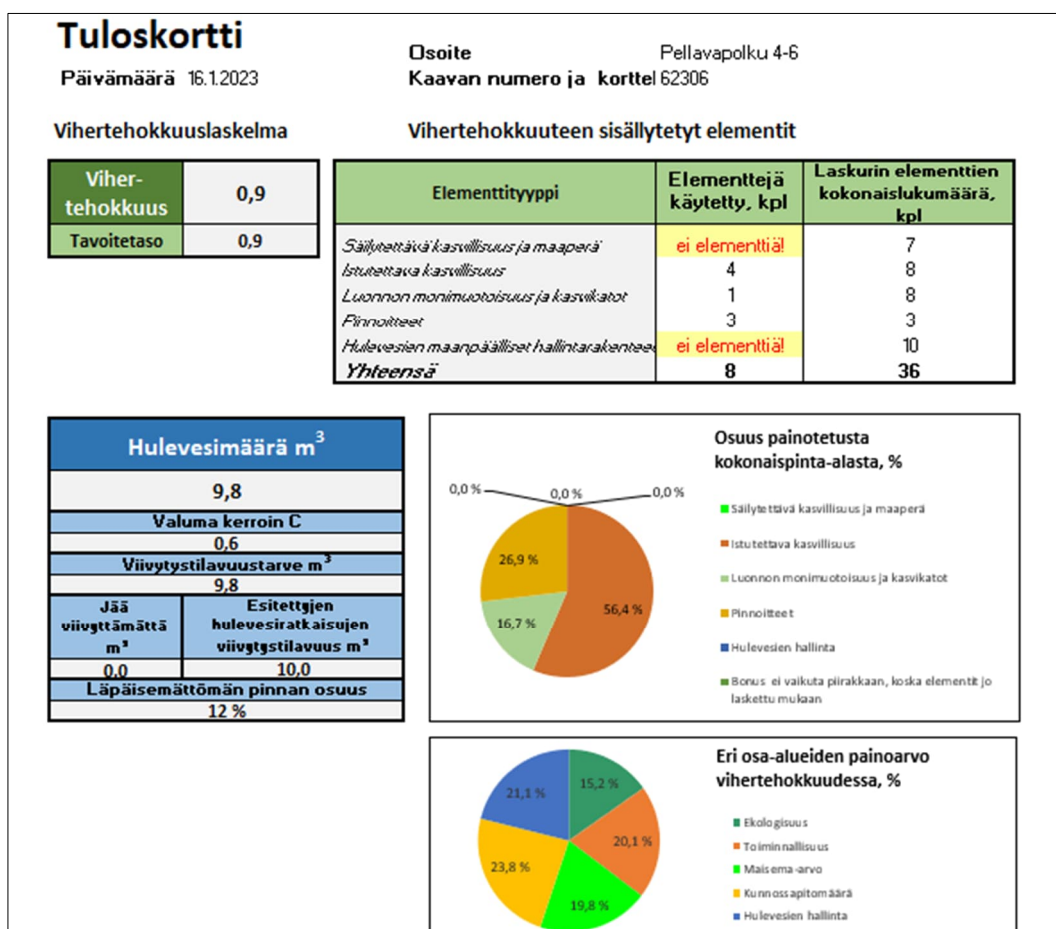
- Autopaikkojen vähimmäismäärät:
 - Kerrostaloasunnot 1/110 k-m², kuitenkin vähintään 1 ap/2 asuntoa.
 - Pyöräpysäköintipaikkoja tulee varata vähintään 2 pp/asunto.
 - Vieraspysäköintiin tulee toteuttaa vähintään 1 ap/1500 k-m².
 - Lyhytaikaista huoltopysäköintiä ja kotipalvelujen pysäköintiä varten tulee varata tontille porraskäytävien läheisyyteen vähintään 1 ap/5000 k-m².
 - Liiketiloille 1 ap/ 100 k-m², kuitenkin vähintään 1 ap / liiketila. Liiketilän asiakkaille 1 ap ja 1 pp.

4.2 YMPÄRISTÖN LAATUA KOSKEVIEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Rakennusten arkkitehtuurista on annettu laatua ja julkisivumateriaaleja koskevia määräyksiä. Määräykset on selostettu tarkemmin kohdassa 4.3.1 Korttelialueet.

Suunnittelualueella käytettyjä vihertehokkuusratkaisuja ovat mm. istutettavat puut, pensasaidanteet, kasvikattoinen autokatos ja talousrakennus sekä nurmikivetyt pysäköintipaikat. Korttelin vihertehokkuuden tulee olla vähintään 0,9.

Kasvikatot tukevat osaltaan luonnon monimuotoisuutta ja viivyttävät sadevesiä. Rakennuslupavaiheessa suunnitelmaa voidaan tarkentaa, kunhan kaavavaiheen vihertehokkuuden tavoiteluku ja kaavamääräykset toteutuvat. Vihertehokkuuden toteutuminen on osoitettava rakennusluvan yhteydessä pihasuunnitelmalla ja vihertehokkuuslaskelmalla.

Vihertehokkuuden tuloskortti Arkkitehtuuri Oy Lehtinen & Miettinen

Asemapiirros Arkkitehtuuri Oy Lehtinen & Miettinen

- Autokatos ja talousrakennus ovat maksaruohokattoisia.
- Autopaikat ovat nurmikipin-
taisia.
- Ajotie on asfalttipintainen.
- Pihatiet ovat kivituhkapintaisia.
- Puut ja pensaat piirustuksen
mukaan.

4.3 ALUEVARAUKSET

4.3.1 Korttelialueet

AK, asuinkerrostalojen korttelialueet

Tontille liitytään Pellavapolun puolelta pysäköintipaikalle, joka on suunniteltu tontin länsiosaan osittain autokatokseen. Liiketilän autopaikka sijoitetaan pysäköintialueelle. Urheilutien laitaan on merkitty liittymäkielto. Pysäköinti normi määräytyy Asuntoalueiden pysäköinnin mitoitusohjeen 14.5.2018 -ohjeen mukaan.

Istutettavat alueenosamerkinnot kiertävät tontin ympäri siten, että etelärajalla alueenosa on kaksi metriä leveä, Urheilutien varressa 1.5 metriä ja Pellavapolun varressa yhden metrin levyinen. Istutettavilla-alueenosamerkinnoilla varmistetaan Ruispolun ja Urheilutien alla olevien maanalaisten johtojen mahdollinen korjaustarve tulevaisuudessa.

Alue on pohjavesialuetta, joka täyty rakentamisessa ottaa huomioon.

Pääradan sekä Urheilutien tärinästä, runkomelusta ja liikennemelusta on annettu määräyksiä kaavassa. Hakija on laatinut myös varjotutkielman, joka on selostuksen liitteenä.

Arkkitehtuuri / julkisivut

Rakennusten julkisivujen tulee olla kaupunkimaisia ja korkeatasoisia, ja arkkitehtuurin tulee olla kestävä, korkeatasoista ja innovatiivista. Rakennukset tulee tehdä kaupunkikuvallisesti ja arkkitehtuuriltaan kaupunkimaisina. Julkisivumateriaalin tulee olla parvekkeiden taustaseiniä lukuun ottamatta paikallamuurattu poltettu tiili tai puu. Lisäksi yleisten alueiden suuntaan näkyvät sokkelit tulee suunnitella osaksi julkisivuarkkitehtuuria ja katutasokerroksen tulee olla vähintään 4 metriä korkea.

Viisikerroksisten asuinrakennusten kattomuodon on oltava harja- tai pulpettikatto. Yksikerroksisten rakennusten ja katosten katto tulee tehdä viherkattona. Sisäänkäyntejä tulee korostaa arkkitehtuurin keinoin mm. katoksin tai materiaalein.

Parvekkeet

Parvekkeet ja erkkerit saa rakentaa rakennusalarajan yli, mutta parvekepieliä ei saa kadun puolella ulottaa maantasokerrokseen.

Rakennusoikeus

Asuinrakennusoikeutta on 2720 kerrosneliömetriä ja sen lisäksi Pellavapolun ja Urheilutien kulmaukseen liiketilaksi soveltuvaa tilaa 50 kerrosneliömetriä.

Rakennusoikeuden lisäksi saa rakentaa:

- asumista palvelevat yhteistilat,
- irtaimistovarastot,
- tekniset tilat,
- parvekkeiden ja terassien kiinteästi lasitetut osat,
- parvekkeita korvaavia viherhuoneita silloin, kun ne eivät ole lämmintä tilaa.
- maantasokerroksessa kunkin porrashuoneen pinta-alasta 35 k-m²,
- ylemmissä kerroksissa kunkin porrashuoneen pinta-alasta 20 k-m²/kerros sekä omatoimista pelastautumista palvelevan toisen portaan/porrashuone kaikissa kerroksissa,
- ullakolle voi rakentaa teknisiä tiloja ja asentaa teknisiä laitteita, jotka tulee huolitella rakennuksen arkkitehtuuriin soveltuviksi

Muita määräyksiä:

Jotta hyvän huoneilman laatu olisi riittävä, rakennuksen tuloilma tulee ottaa kattotasolta mahdollisimman etäältä epäpuhtauslähteistä, ja ilmanvaihtolaitteisto tulee varustaa riittävän tehokkailla suodattimilla. Asukkaiden viihtyisyyden takaamiseksi, porrashuoneiden tulee olla laadukkaita, viihtyisiä ja luonnonvaloisia, ja kaduntasokerroksen tilat tulee järjestellä ja rakenteet suunnitella siten, että kadun puoleiset julkisivut antavat avonaisen ja toiminnallisen vaikutelman. Porrashuoneiden lisäkerrosalat eivät mitoiteta autopaikkoja tai väestönsuojia.

Maantasokerrokseen tulee varata tila muuntamolle.

Pihat

Yleisen viihtyisyyden takaamiseksi alueelle on laadittava yhtenäinen pihasuunnitelma, jossa tonttien leikki- ja oleskelualueet, reitit, hulevesijärjestelmät ja istutukset järjestetään koko korttelin yhteisinä. Pysäköintialue tulee rajata oleskelu- ja leikkialueista istutuksin. Vihertehokkuus asuntoalueilla on 0,9, ja laskelma siitä on esitettävä rakennuslupahakemuksessa. Korkeatasoinen ja monipuolinen piha edesauttaa viihtyvyyttä. Pihan päällystetyt osat tulee kivetä, ja asfalttia saa käyttää vain ajoreiteillä. Lisäksi rakennuslupaa varten on laadittava hulevesisuunnitelma.

Ympäristöhäiriöt

Kaavassa melun aiheuttamia terveysriskejä ehkäistään määräämällä asuinhuoneiden ulkokuoren ääneneristävytydestä ΔL tieliikennemelua ja raideliikenteestä aiheutuvaa runkomelua vastaan desibelirajoituksin ja rakenneratkaisuin 30 dB:iin. Teknisin ratkaisuin huolehditaan siitä, ettei valtioneuvoston päätöksen 993/1992 mukainen melutaso oleskeluun tarkoitetuilla piha-alueilla tai parvekkeilla ylitä. Asuinrakennusten liikennetärinän tunnusluku $w_{v,95}$ saa olla enintään 0,30 mm/s. Rakennuslupavaiheessa esitetään selvitys, miten runkomelu ja radan aiheuttama tärinä on otettu huomioon.

Tikkurilassa Grönbergin akkutehtaan lyijypäästöjä on aikanaan levinnyt laajalti lähialueen maaperään, joten kaavassa on määrätty, että maaperän pilaantuneisuus on selvitettävä ja pilaantunut maaperä tarvittaessa kunnostettava ennen rakentamistoimenpiteisiin ryhtymistä.

Autopaikat

Autopaikanormi perustuu Asuntoalueiden pysäköinnin mitoitusohjeeseen 14.5.2018, jonka mukaan autopaikkoja tulee olla seuraavasti: Asunnot 1 ap/ 110 k-m², kuitenkin vähintään 1 ap/ 2 asuntoa. Vieraspysäköintiin tulee toteuttaa vähintään 1 ap/1500 k-m². Lyhytaikaista huoltopysäköintiä ja kotipalvelujen pysäköintiä varten tulee varata tontille porraskäytävien läheisyyteen vähintään 1 ap/5000 k-m². Liiketilat 1 ap/ 100 k-m², kuitenkin vähintään 1 ap /liiketila. Liiketilän asiakkaille on varattava 1 autopaikka ja 1 polkupyöräpaikka. Polkupyöräpaikkoja tulee varata 2 polkupyöräpaikkaa / asunto. Kaavaratkaisussa kaikki edellytetyt autopaikat sijoittuvat maantasoon tontille. Ympäröivien katujen huonosta kadunvarsipysäköintitilanteesta johtuen tontille edellytetään kaavassa yhteensä kahta liiketilän käyttöön tarkoitettua autopaikkaa, joista toinen on osoitettu asiakaspysäköintiin.

4.4 KAAVAN VAIKUTUKSET

Hankkeen MRA 1 §:n mukaisia vaikutuksia on tarkasteltu kaavaa laadittaessa. Arvioinnissa on myös tarkasteltu valtakunnallisten alueiden käyttötavoitteiden (VAT) toteutumista.

Hanke sijoittuu jo rakennetulle alueelle ja on yhdyskuntarakennetta tiivistävä ja täydentävä. Se sijoittuu hyvien joukkoliikenneyhteyksien varteen. Hanketta voidaan pitää kestävästä kaupunkirakentamisen tavoitteiden mukaisena. Kokonaisratkaisu on taloudellisesti toteutettavissa.

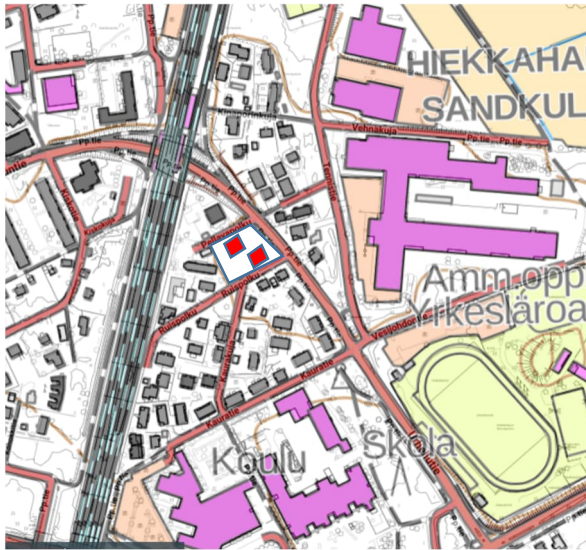
4.4.1 Vaikutukset rakennettuun ympäristöön

Kaavamuutos täydentää alueen yhdyskuntarakennetta, mikä toteuttaa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden henkeä.

Väestön rakenne ja kehitys

Kaavamuutos lisää asukasmäärää Jokiniemessä Hiekkaharjun aseman tuntumassa noin 130 uudella asukkaalla. Kolmioita tulee vähintään 25 kpl, mikä osaltaan tuottaa alueelle myös isompia asuntoja.

Yhdyskuntarakenne

Ratkaisu edistää yleiskaavan 2020 mukaista asuinalueen täydennysrakentamista ja luo tiivistä ja tehokasta, kaupunkirakennetta.

Rakentaminen sijoittuu Hiekkaharjun aseman ja Urheilutien joukkoliikenteen runkoyhteyden tuntumaan. Bussipysäkit ja Hiekkaharjun asema sijoittuvat kävelyetäisyydelle.

Kaupunkikuva

Uusi rakentaminen parantaa alueen kaupunkikuvaa nykyhetkeen verrattuna. Tiivistämällä aluetta kaupunkimaisesti. Julkisivumateriaalit ovat perinteisiä ja laadukkaita. Rakentamisen mittakaava jatkaa Hiekkaharjun asemanseudulle tyypillistä kaupunkirakennetta. Maantasaautopaikat on sijoitettu tontin takaosaan katutilan toiminnallisen luonteen kehittämiseksi ja liiketila sijoittuu tontin asemanpuoleisimmalle nurkalle.

Kortteleista saadaan vehreitä mm. vihertehokkuudesta määräämällä.

Asuminen

Valmistuvat asunnot helpottavat osaltaan pääkaupunkiseudun asuntopulaa. Hanke noudattaa valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita lisäämällä asuntotuotantoa ja monipuolistamalla asuntokantaa hyvien raideliikenneyhteyksien varrella.

Palvelut ja työpaikat

Tontille edellytetty liiketila mahdollistaa jokusen työpaikan sijoittumisen tontille. Asukkaiden lisäys vaikuttaa toisaalta positiivisesti koko Jokiniemen ja Hiekkaharjun palveluiden säilymiseen ja monipuolistumiseen. Asukasluvun kasvu lisää päiväkotipaikkojen ja koulupaikkojen tarvetta. Muun muassa Tikkurilan työpaikat ja palvelut ovat hyvien joukkoliikenneyhteyksien tai pyörämatkan päässä.

Päiväkodit ja koulut sijoittuvat kävelymatkan päähän, samoin Hiekkaharjun urheilukenttä. Lähikauppa, kiosk, kukkakauppa ja ravintola löytyvät Hiekkaharjun ostarilla. Alue on myös kävelymatkan päässä Tikkurilan keskustan palveluista.

Taloudelliset vaikutukset

Asemakaavan muutoksesta ei koidu suoria kustannuksia kaupungille. Maanomistaja osallistuu kaupungin kasvamisen aiheuttamiin kustannuksiin maankäyttösopimuksella.

Sosiaalinen ympäristö

Kerrostaloasuntojen koko vaihtelee, ja alueelta löytyy koti moneen tarpeeseen ja elämänvaiheeseen. Vanhan pientaloalueen ikääntyville asukkaille tarjoutuu mahdollisuus esteettömään ja huolettomaan kerrostaloasumiseen. Tavoitteena on ehjä sosiaalinen aluekokonaisuus. Hanke on VAT:n mukainen.

Virkistys

Hanke uusine asukkaineen lisää virkistysalueiden, kuten Tikkurilan alueen pääurheilukentän Hiekkaharjun liikuntapuiston, golfkentän sekä Tennistien varrella olevien useiden urheiluhallien käyttöä. Rakennukset sijoittuvat vanhalle pientaloalueelle, joten hanke ei vaaranna VAT:n virkistyskäyttöä koskevia tavoitteita.

Liikenne

Kasvava asukasmäärä Hiekkaharjun aseman vieressä lisää joukkoliikenteen käyttäjämääriä sekä lähijunien että Urheilutien bussilinjojen osalta. Ajoneuvoliikenteen osalta lisääntyvä liikennemäärä on hyvin maltillinen, noin 30 tehtyä matkaa vuorokaudessa Pellavapolulta Urheilutielle ja takaisin. Tämä ei tuota ongelmaa lähialueen liikenneverkon kapasiteetille. Hiekkaharjun Talkootorin liikokeskus on hankkeen läheisyydessä ja kävelymatka paikalle on lyhyt. Kävelyn ja pyöräilyn yhteydet myös etelään, Tikkurilan keskustan suuntaan ovat suorat ja toimivat.

Vesihuolto

Kaavamuutosalue tukeutuu olemassa olevaan vesihuoltoverkostoon, joten kaavamuutoksesta ei aiheudu suunnittelu- tai rakennuskustannuksia yleiselle vesihuollolle.

Ympäristöhäiriöt

Kaava-alueeseen kohdistuva melu on otettu huomioon kaavaratkaisussa määräyksiin, jotka turvaavat terveellisen, turvallisen ja viihtyisän asuin ympäristön. Asuinhuoneiden ulkokuoren ääneneristävyyden ΔL tieliikennemelua vastaan on oltava vähintään 30 dB. Teknisin ratkaisuin tulee huolehtia siitä, että valtioneuvoston päätöksen 993/1992 mukainen melutaso ei oleskeluun tarkoitetuilla piha-alueilla tai parvekkeilla ylitä. Raideliikenteestä aiheutuvan runkomelun, $L_{pr,m}$ enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisulla 30 dB:iin.

Asuinrakennusten liikennetärinän tunnusluku $w_{v,95}$ saa olla enintään 0,30 mm/s.

Rakennuslupahakemuksen yhteydessä tulee esittää selvitys, miten runkomelu ja radan aiheuttama tärinä on otettu huomioon.

4.4.2 Vaikutukset luontoon ja luonnon ympäristöön

Uudisrakentaminen sijoittuu jo rakennetuille alueille, eikä sillä ole vaikutusta alueen luontoarvoihin. Hanke hyödyntää pitkälti olemassa olevaa yhdyskuntatekniikkaa. Korttelialueiden vihertehokkuudella edistetään luontoarvojen, ekosysteemipalveluiden ja hulevesien hallinnan toteutumista. Hanke ei vaaranna VAT:n luonnonvaroja koskevia tavoitteita.

Vesistöt ja vesitalous

Vettä läpäisemättömän pinnan määrä kasvaa kaavan toteuttamisen myötä. Odotettavissa on, että tiiviisti rakennetut tontit tulevat olemaan pääosin vettä läpäisemätöntä pintaa, mikä korostaa hulevesien hallinnan tärkeyttä.

Hulevesien hallinnan tavoitteena on, että alueelta poistuvan virtaamahuipun suuruus ei kasva rakentamisen myötä. Hulevesimäärän kasvun vaikutuksia pyritään minimoimaan viivyttämällä syntyviä hulevesiä tontilla ennen niiden johtamista yleiseen hulevesiviemäriin.

Kaava-alueen hulevesien muodostumista pyritään ehkäisemään vettä läpäisevillä pintamateriaaleilla, ohjaamalla hulevettä kasvillisuuden käyttöön ja soveltamalla hulevesien luonnonmukaisen hallinnan periaatteita, jos vain tontille saadaan näitä sovitettua. Huleveden käsittely on suunniteltava tontti- tai korttelikohtaisesti. Hulevesien hallintarakenteet mitoitetaan vihertehokkuuslaskurin avulla sadetilanteelle, jonka rankkuus on 150 l/s/ha ja kesto 10 minuuttia.

Hulevesisuunnitelman laatimisessa tulee ottaa huomioon Vantaan kaupungin hulevesien hallinnan toimintamalli. Suunnitelma hyväksytetään rakennusluvan hakemisen yhteydessä.

4.4.3 Vaikutukset ilmastonmuutoksen kannalta

Rakentamisen vaikutukset ilmastonmuutokseen ovat vähäiset. Rakentaminen lisää aina kasvihuonekaasupäästöjä, samoin rakennusten käyttö mm. lämmityksen ja liikenteen kautta. Toisaalta nyt rakennettavat rakennukset tiivistävät olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta. Se tukeutuu ja tukee laadukkaita joukkoliikennepalveluja ja raideliikennettä. Vihertehokkuuden avulla hillitään ilmastonmuutosta ja edistetään siihen sopeutumista vähentämällä tulvariskejä, luomalla hiilinieluja ja lieventämällä lämpösaarekeilmiötä. Hulevesien imeyttäminen ja viivyttäminen tontilla parantaa ilmaston muutokseen sopeutumisen mahdollisuutta tiiviissä kaupunkirakenteessa.

4.5 YMPÄRISTÖN HÄIRIÖTEKIJÄT

Tieliikenteen melu ja saastuneet maat on käsitelty kohdassa 5.4.1. Ympäristöhäiriöiden vähentäminen on VAT:n mukaisesti otettu huomioon.

4.6 NIMISTÖ

Alueen nimistöä ei ole muutettu.

5. ASEMAKAAVAN TOTEUTUS

Kaavamuutokseen liittyy maankäyttösopimus. Tavoitteena on aloittaa rakentaminen välittömästi, kun kaupunginvaltuusto on hyväksynyt asemakaavaehdotuksen.

6. KAAVATYÖHÖN OSALLISTUNEET

Kaupungin asiantuntijat ovat valmistelleet kaavan. (Kaava perustuu hakijan konsulttina toimineen Arkkitehtuuri Oy Lehtinen Miettunen -toimistosta Lasse Lehtisentelemään viitesuunnitelmaan.)

Hakijat	Samuli Kumpulainen Miikka Väänänen
Vantaan Energia:	Tero Kortesmäki Antti Hartikainen
Helimäki Akustikot Sitowice:	Aleksi Heikkinen

	Sami Mäkinen	
	Jarkko Punnonen	
	Arkkitehtuuri Oy	
Lehtinen Miettunen:	Lasse Lehtinen	
Vantaan kaupunki:		
Asemakaavoitus:	Marjaana Yläjääski	aluearkkitehti
	Anna-Liisa Vanhala	kaavoitusteknikko
	Seppo Niva	asemakaava-arkkitehti
	Kimmo Kangas	kaavatekninen koordinaattori
	Mikko Järvi	kaavoitusinsinööri
Yleiskaavoitus	Eeva Eitsi	maisema-arkkitehti
Kuntatekniikan keskus :	Antti Auvinen	vesihuollon suunnittelu
	Harri Keinänen	vesihuollon suunnittelu
	Heidi Hellgren-Suomalainen	liikenteen alueinsinööri

VANTAAN KAUPUNKI Kaupunkirakenne ja ympäristö / Asemakaavoitus

Vantaalla, 19. päivänä syyskuuta 2023

Anna-Liisa Vanhala
kaavoitusteknikko

Seppo Niva
asemakaava-arkkitehti

Marjaana Yläjääski
aluearkkitehti

7.ASEMAKAAVAN SEURANTALOMAKE

Asemakaavan seurantalomake

Asemakaavan perustiedot ja yhteenveto

Kunta	092 Vantaa Täyttämispvm	24.04.2023
Kaavan nimi	002498 Jokiniemi kaupunginosa 62	
Hyväksymispvm	Ehdotuspvm	
Hyväksyjä	Vireilletulosta ilm. pvm	03.11.2022
Hyväksymispykälä	Kunnan kaavatunnus	
Generoitu kaavatunnus		
Kaava-alueen pinta-ala [ha]	0,2546	Uusi asemakaavan pinta-ala [ha]
Maanalaisten tilojen pinta-ala [ha]		Asemakaavan muutoksen pinta-ala [ha] 0,2546

Ranta-asemakaava Rantaviivan pituus [km]

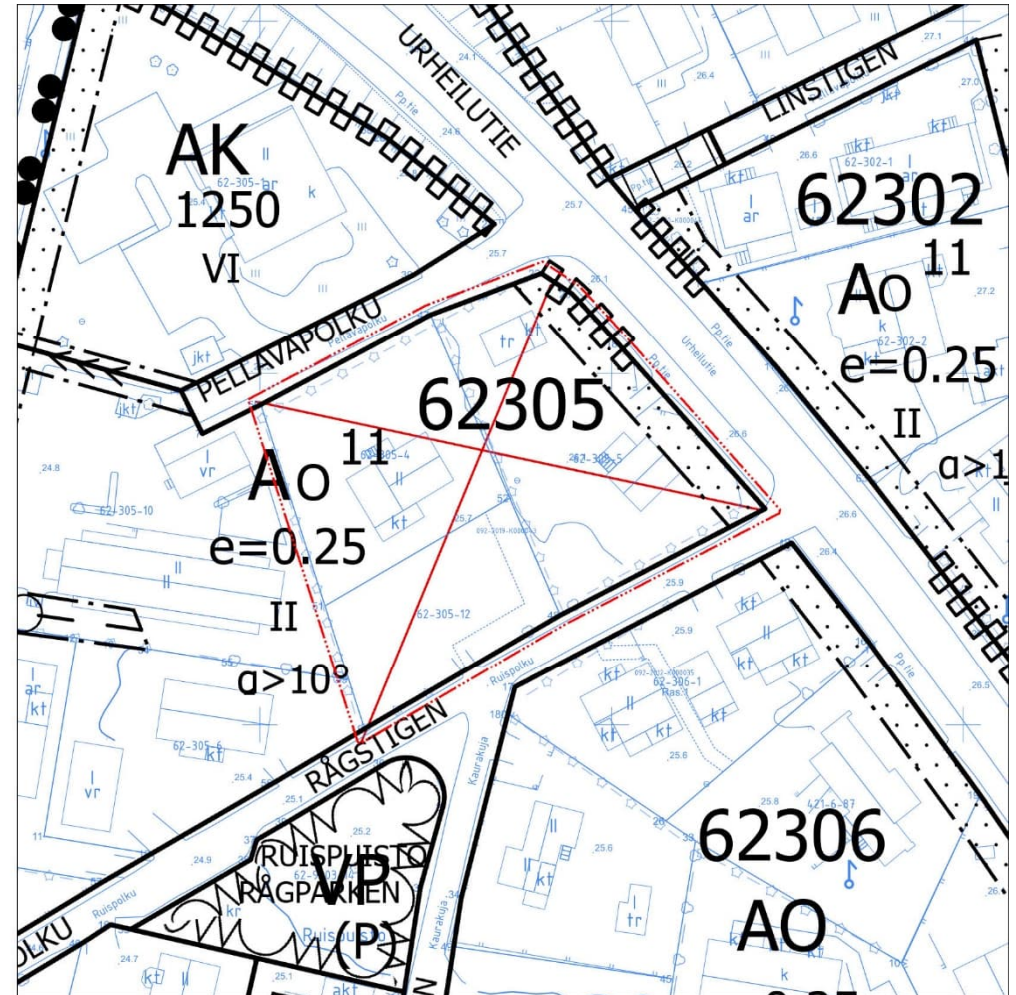
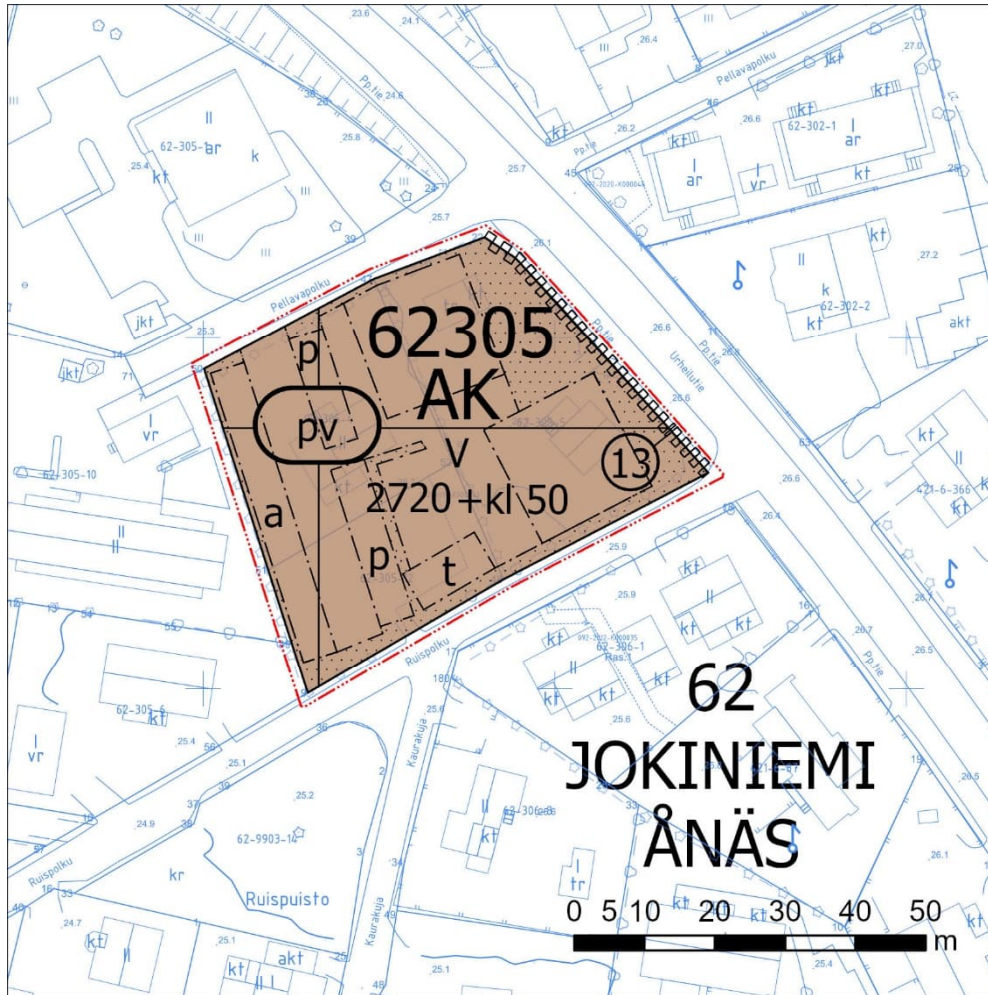
Rakennuspaikat [lkm]	Omarantaiset	Ei-omarantaiset
Lomarakennuspaikat [lkm]	Omarantaiset	Ei-omarantaiset

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m ²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m ² +/-]
Yhteensä	0,2546	100,0	2770	1,09	0,0000	2133
A yhteensä	0,2546	100,0	2770	1,09	0,0000	2133
P yhteensä						
Y yhteensä						
C yhteensä						
K yhteensä						
T yhteensä						
V yhteensä						
R yhteensä						
L yhteensä						
E yhteensä						
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä						
Maanalaiset tilat	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m² +/-]	
Yhteensä						
Rakennussuojelu	Suojellut rakennukset		Suojeltujen rakennusten muutos			
	[lkm]	[k-m²]	[lkm +/-]	[k-m² +/-]		
Yhteensä						

Alamerkinnot

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m ²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m ² +/-]
Yhteensä	0,2546	100,0	2770	1,09	0,0000	2133
A yhteensä	0,2546	100,0	2770	1,09	0,0000	2133
A	0,0000		0		0,0000	0
AK	0,2546	100,0	2770	1,09	0,0000	2133
P yhteensä						
Y yhteensä						
C yhteensä						
K yhteensä						
T yhteensä						
V yhteensä						
R yhteensä						
L yhteensä						
E yhteensä						
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä						

8. ASEMAKAAVAKARTTA JA -MÄÄRÄYKSET

Kaava-alueen numero
Planområdets nummer

002498

Päiväys
Datum

19.9.2023

Vantaan kaupunki
Pellavapolku

Kaupunginosa 62, JOKINIEMI

Vanda stad
Linstigen

Stadsdel 62, ÅNÄS

Asemakaavan muutos

Osa korttelia 62305

Tonttijaon muutos

Osa korttelia 62305

Ändring av detaljplanen

Del av kvarteret 62305

Ändring av tomtindelningen

Del av kvarteret 62305

ASEMAKAAVAMERKINTÖJÄ JA -MÄÄRÄYKSIÄ:

3 m kaava-alueen rajan ulkopuolella oleva viiva.

Asuinkerrostalojen korttelialue.

Asumista palvelevat yhteistilat, tekniset tilat, pysäköintilaitokset, parvekkeiden ja terrassien kiinteästi lasitetut osat saa rakentaa asemakaavassa osoitetun kerrosalan lisäksi. Parvekkeita korvaavia viherhuoneita saa rakentaa rakennusoikeuden lisäksi silloin, kun ne eivät ole lämmintä tilaa.

Porrashuoneiden tulee olla laadukkaita, viihtyisiä ja luonnonvaloisia. Maantasokerroksessa kunkin porrashuoneen pinta-alasta 35 k-m² saa rakentaa rakennusoikeuden lisäksi. Ylemmissä kerroksissa kunkin porrashuoneen pinta-alasta 20 k-m²/kerros saa rakentaa rakennusoikeuden lisäksi.

Omatoimista pelastautumista palvelevan toisen portaan/ porrashuone saa kaikissa kerroksissa rakentaa rakennusoikeuden lisäksi.

Asemakaavan sallimat porrashuoneiden lisäkerrosalat eivät mitoiteta autopaikkoja tai väestönsuojia.

Katutasoon Pellavapolun ja Urheilutien kulmaukseen tulee tehdä liike- ja myymälätilaksi soveltuvaa tilaa vähintään 50 k-m².

Maantasokerrokseen tulee varata tila muuntamolle.

Kerroksiin 2-5 saa asemakaavassa osoitetun kerrosalan lisäksi rakentaa asunnon ulkopuolisia varastotiloja.

Kaduntasokerroksen tilat tulee järjestellä ja rakenteet suunnitella siten, että kadun puoleiset julkisivut antavat avonaisen ja toiminnallisen vaikutelman.

Kaduntasokerroksen kerroskorkeus tulee olla vähintään 4 m.

Rakennukset tulee tehdä kaupunkikuvallisesti ja arkkitehtuuriltaan kaupunkimaisina.

Arkkitehtuurin tulee olla kestävä, korkeatasoista ja innovatiivista.

Päärakennuksissa on käytettävä harjakattoa tai pulpettikattoa.

Sisäänkäyntejä tulee korostaa arkkitehtuurin keinoin mm. katoksin tai materiaalein.

Parvekkeet ja erkkerit saa rakentaa rakennusalan rajan yli.

Rakennusten julkisivujen tulee pääosin olla paikallamuurattua, poltettua tiiltä tai puuta.

DETALJPLANBETECKNINGAR OCH -BESTÄMMELSER:

Linje 3 m utanför planområdets gräns.

Kvartersområde för flervåningshus.

Gemensamma utrymmen som betjänar boendet, tekniska utrymmen, parkeringsanläggningen, balkongers och terrassers permanent inglasade delar får byggas utöver den våningsyta som anges i detaljplanen. Grönrum som ersätter balkongerna får byggas utöver byggrätten då de inte är varmt utrymme.

Trapphusen ska vara av hög kvalitet, trivsamma och ha dagsljusinsläpp.

På markplansvåningen får 35 m²-vy av ytan i varje trapphus byggas utöver byggrätten.

På de övre våningarna får 20 m²-vy/våning av ytan i varje trapphus byggas utöver byggrätten.

På varje våning får ytterligare en trappa/ett trapphus som betjänar räddning på egen hand byggas utöver byggrätten.

De i detaljplanen tillåtna tilläggsvåningsytorna för trapphusen räknas inte med i dimensioneringen av bilplatser eller skyddsrum.

På gatuplanet ska minst 50 m²-vy utgöras av utrymmen som lämpar sig för affärs- och butikslokaler i hörnet vid Linstigen och Idrottsvägen.

I markplan skall plats för en transformator reserveras.

Utöver det våningstal som anvisats i detaljplanen får i våningar 2-5 byggas lagerutrymmen utanför bostaden.

Gatuplanets utrymmen ska organiseras och konstruktionerna planeras så att fasaderna mot gatan ger ett öppet och funktionellt intryck.

Minimivåningshöjd i gatuplanet är 4 m.

Byggnader ska uppföras så att de med avseende på stadsbilden och arkitekturen är urbana.

Arkitekturen ska vara hållbar, högklassig och innovativ.

Huvudbyggnaderna skall vara försedda med sadeltak eller pulpettak.

Entréerna ska framhåvas med arkitektoniska medel, bl.a. genom skärmtak och material.

Balkonger och burspråk får byggas så att de skjuter ut över gränsen för byggnadsytan.

Byggnadens fasader ska huvudsakligen bestå av bränt tegel som murats på platsen eller trä.

Sandwich-elementtirakennetta saa käyttää vain parvekkeiden taustaseinissä tai vastaavissa sekundäärisissä julkisivupinnoissa.

Parvekkeiden pieliä ei saa ulottaa maantasokerrokseen.

Yleisten alueiden suuntaan näkyvät sokkelit tulee suunnitella osaksi julkisivuarkkitehtuuria.

Yksikerroksisten rakennusten ja katosten katto tulee tehdä viherkattona.

Maaperän pilaantuneisuus on selvittettävä ja pilaantunut maaperä tarvittaessa kunnostettava ennen rakentamistoimenpiteisiin ryhtymistä.

Väestönsuojat saa sijoittaa tonttijaon estämättä.

Palomuurit voidaan toteuttaa tontin rajasta riippumatta.

Ympäristöhäiriöt

Asuinhuoneiden ulkokuoren ääneneristävyyden ΔL tieliikennemelua vastaan on oltava vähintään 30 dB

Teknisiin ratkaisuihin tulee huolehtia siitä, että valtioneuvoston päätöksen 993/1992 mukainen melutaso ei oleskeluun tarkoitetuilla piha-alueilla tai parvekkeilla ylity.

Raideliikenteestä aiheutuvan runkomelun, L_{pr}m enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisulla 30 dB:iin.

Rakennuslupahakemuksen yhteydessä tulee esittää selvitys, miten runkomelu on otettu huomioon.

Asuinrakennusten liikennetärinän tunnusluku vw,95 saa olla enintään 0,30 mm/s.

Rakennuslupahakemuksen yhteydessä tulee esittää selvitys, miten radan aiheuttama tärinä on otettu huomioon.

Rakennuksen tuloilma tulee ottaa kattotasolta mahdollisimman etäältä epäpuhtauslähteistä. Ilmanvaihtolaitteisto tulee varustaa riittävän tehokkailla suodattimilla.

Pihat

Pihalle on laadittava yhtenäinen pihasuunnitelma, jossa esitetään leikki- ja oleskelualueet, reitit, hulevesijärjestelmät ja istutukset.

Korttelin vihertehokkuuden tulee olla vähintään 0,9. Laskelma on esitettävä rakennuslupahakemuksessa.

Pihan tulee olla korkeatasoinen ja monipuolinen. Päällistetyt osat tulee kivetä. Asfalttia saa käyttää vain ajoreiteillä.

Rakennuslupaa varten on laadittava hulevesisuunnitelma.

Autopaikat:

Asunnot 1 ap/ 110 k-m², kuitenkin vähintään 1 ap/ 2 asuntoa.

Vieras pysäköintiin tulee toteuttaa vähintään 1 ap/1500 k-m². Lyhytaikaista huoltopysäköintiä ja kotipalvelujen pysäköintiä varten tulee varata tontille porraskäytävien läheisyyteen vähintään 1 ap/5000 k-m².

Liiketilat 1 ap/ 100 k-m², kuitenkin vähintään 1 ap / liiketila.

Liiketilän asiakkaille 1 ap ja 1 runkolukittava pyöräpaikka.

Polkupyöräpaikkoja tulee varata 2 pp / asunto

Korttelin, korttelinosan ja alueen raja.

Osa-alueen raja.

Sandwich-elementtkonstruktioner får användas endast på balkongernas fondväggar eller på motsvarande sekundära fasadytor.

Balkongernas sidor får inte sträcka sig till markplansväningen.

De socklar som syns mot allmänna områden ska planeras som en del av fasadarkitekturen.

De tak som täcker envåningsbyggnader eller skydd ska utföras i form av gröntak.

Markens föroreningsgrad ska undersökas och förorenad mark ska vid behov saneras innan byggnadsåtgärder vidtas.

Skyddsrum får placeras utan att tomtindelningen utgör ett hind.

Brandmurar kan byggas oberoende av tomtgränsen.

Miljöstörningar

Ljudisoleringen ΔL mot vägtrafikbuller i bostadsrummens ytterhölje ska vara minst 30 dB.

Genom tekniska lösningar ska man sörja för att bullernivån enligt statsrådets beslut 993/1992 inte överskrider i gårdsområden och på balkonger som är avsedda för vistelse.

Maximnivån för det buller i stommen, L_{pr}m som spårtrafiken orsakar begränsas till 30 dB genom konstruktionslösningar.

I samband med bygglovsansökan skall företes en utredning över hur bullret i stommen beaktas.

Nyckeltalet för trafikvibrationer vw,95 får vara högst 0,30 mm/s i bostadshus.

I samband med bygglovsansökan skall företes en utredning över hur vibrationer i spårtrafiken beaktas.

Tilluften i byggnaden tas från taknivå på så stort avstånd från föroreningskällor som möjligt. Ventilationsanläggningen måste utrustas med tillräckligt effektiva filter.

Gården

För gårdsplan ska en enhetlig plan utarbetas, där områden för lek och vistelse, leder, dagvattensystem och planteringar ska anvisas.

Kvarterets gröneffektivitet ska vara minst 0,9. Beräkningen ska presenteras i byggnadstillståndsansökan.

Gården ska vara högklassig och varierande. Delar med ytbeläggning ska stenläggas. Asfalt får användas endast på körvägar.

För byggnadslov ska utarbetas en dagvattenplan.

Bilplatser:

Bostäder 1 bp/ 110 m²-vy, dock minst 1 bp/ 2 bostäder.

Minst 1 bp/1500 m²-vy ska avsättas för gästparkering. På tomten ska minst 1 bp/5000 k-m² reserveras i närheten av trapphusen för kortvarig serviceparkering och hemservice.

Affärslokaler 1 bp/ 100 m²-vy, dock minst 1 bp / lokal.

För kunder i affärslokal 1 bp och 1 ramläsbar cykelplats.

2 cp / bostad ska reserveras för cykelplatser.

Kvarters-, kvartersdels- och områdesgräns.

Gräns för delområde.

	Sitovan tonttijaon mukaisen tontin raja ja numero.	Tomtgräns och -nummer enligt bindande tomtindelning.
	Risti merkinnän päällä osoittaa merkinnän poistamista.	Kryss på beteckning anger att beteckningen slopas.
62	Kaupunginosan numero.	Stadsdelsnummer.
JOK	Kaupunginosan nimi.	Stadsdelens namn.
62305	Korttelin numero.	Kvartersnummer.
2720	Rakennusoikeus kerrosalaneliömetreinä.	Byggnadsrätt i kvadratmeter våningsyta.
2720 + kl50	Lukusarja, jossa ensimmäinen luku ilmoittaa asuntokerrosalan neliömetrimäärän ja toinen luku liikehuoneistojen kerrosalan neliömetrimäärän.	Talserie vars första tal anger bostadsvåningsytan i kvadratmeter och andra tal våningsytan i kvadratmeter för affärslokaler.
V	Roomalainen numero osoittaa rakennusten, rakennuksen tai sen osan suurimman sallitun kerrosluvun.	Romersk siffra anger största tillåtna antalet våningar i byggnaderna, i byggnaden eller i en del därav.
	Rakennusala.	Byggnadsyta.
	Rakennusala, jolle saa sijoittaa talousrakennuksen	Byggnadsyta där ekonomibyggnad får placeras
	Auton säilytyspaikan rakennusala	Byggnadsyta för förvaringsplats för bil
	Istutettava alueen osa.	Del av område som skall planteras.
	Pysäköimispaikka.	Parkeringsplats.
	Katualueen rajan osa, jonka kohdalta ei saa järjestää ajoneuvoliittymää	Del av gatuområdes gräns där in- och utfart är förbjuden
	Tärkeä pohjavesialue. Alueella harjoitettava toiminta ei saa vaarantaa pohjaveden laatua tai määrää.	Viktigt grundvattensområde. Verksamheten på området får inte medföra risk för grundvattens kvalitet eller kvantitet.

TONTTIJAKO

Tämän asemakaavan alueella oleviin kortteleihin on laadittava erillinen tonttijako, ellei kaavamerkinnöin ole toisin osoitettu.

TOMTINDELNING

För kvarteren på denna detaljplans område skall en separat tomtindelning göras, om inte via planteckningar annat bestämts.

Kaupunkirakenne ja ympäristö
Stadsstruktur och miljö
Asemakaavoitus
Detaljplanering

Marjaana Yläjääski

Mittaus- ja geopalvelut
Mätning och geoteknik

Asemakaavan pohjakartta täyttää sille asetetut vaatimukset.
Baskartan för detaljplanen uppfyller de krav som ställs på den.

Tasokoordinaatisto
ETRS-GK25,
korkeusjärjestelmä
N2000.

Plankoordinatsystemet
ETRS-GK25,
höjdsystemet
N2000.

Kimmo Junttila

Allekirjoitettu sähköisesti

Hyväksytty kaupunginvaltuustossa __.__.20__

Godkänd av stadsfullmäktige __.__.20__

VANTAAN KAUPUNKI
ASEMAKAAVAEHDOTUS tai
ASEMAKAAVAMUUTOSEHDOTUS
NRO 002498
Pellavapolku
LAUSUNNOT JA VASTINEET
kala 19.9.2023

Asemakaavoitus MYL/NIS/A-LVA

Kaupunginhallitus 22.5.2023 oikeutti asemakaavoituksen pyytämään tarvittavat lausunnot asemakaavamuutosmuutosehdotuksesta **002498 / Pellavapolku**.

Lausuntoja pyydettiin 5 kpl ja saatiin 2 kpl.

Lausunnonantaja	Lausunto	Tarkistukset
NRO 1, 24.7.2023 HSY	Ei huomautettavaa.	-
NRO 2, 30.6.2023 Uudenmaan Ely-keskus	Pellavapolun asemakaava-alue sijaitsee Valkealähteen 1-luokan pohjavesialueen pohjaveden muodostumisalueella (Vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue). Kaava-alueen reunasta noin 150 metriä kaakkoon sijaitsee Vantaan kaupungin varavedenottamo. Asemakaavassa esitetty tärkeän pohjavesialueen kaavamääräys on puutteellinen.	Vantaan rakennusjärjestys 53 ja 54§:ssä on huomioitu seikat, jotka tulee ottaa huomioon tärkeälle pohjavesialueelle rakennettaessa.
NRO 3 Hiekkaharjun Omakotiyhdistys	Ei lausuntoa.	-
NRO 4 Tikkurilan Omakotiyhdistys	Ei lausuntoa.	-
NRO 5 Vantaan Omakotitaloyhdistysten Keskusjärjestö	Ei lausuntoa.	-

NRO1
HSY, 24.7.2023

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä esittää lausuntonaan asiasta seuraavaa:
Yleinen vesihuolto on rakennettu valmiiksi. Asemakaavamuutoksella ei ole vaikutuksia yleiseen vesihuoltoon.

Vastine:

-

Tarkistukset:

-

NRO 2

Uudenmaan Ely-keskus, 30.6.2023

Lausunto:

Pellavapolun asemakaava-alue sijaitsee Valkealähteen 1-luokan pohjavesialueen pohjaveden muodostumisalueella (Vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue). Kaava-alueen reunasta noin 150 metriä kaakkoon sijaitsee Vantaan kaupungin varavedenottamo.

Asemakaavassa esitetty tärkeän pohjavesialueen kaavamääräys on puutteellinen. Pohjaveden suojelun kannalta riittävä kaavamääräys voi kuulua esimerkiksi näin:

"Alue sijaitsee kokonaan vedenhankintaa varten tärkeällä pohjavesialueella, jolla ei sallita pohjaveden laatua tai määrää vaarantavia toimenpiteitä. Rakennukset on perustettava niin, ettei rakentaminen vaikuta pohjaveden korkeuteen eikä virtauksiin. Maanalaiset kellarikerrokset ovat sallittuja, jos ne voidaan toteuttaa pohjavedenpintaa alentamatta, siten että rakentaminen toteutetaan vähintään kaksi metriä luotettavasti todetun pohjaveden pinnan yläpuolelle.

Pohjavesialueella ei saa rakentaa energiakaivoja. Lämmitysöljysäiliöt tulee sijoittaa suoja-altaaseen joko katoksen alle tai rakennuksen sisätiloihin. Suoja-altaan tilavuuden tulee olla suurempi kuin varastoitavan lämmitysöljyn tilavuus. Alueella ei saa irrallaan säilyttää tai varastoida muita nestemäisiä polttoaineita eikä pohjavettä vaarantavia aineita.

Moottoriajoneuvojen ajo- ja vähintään viidelle ajoneuvolle osoitetut pysäköintialueet sekä jäteastian sijoituspaikat ja muut vastaavat tulee päällystää öljyä läpäisemättömällä pintamateriaalilla tai pohjavesisuojauksen sisältävällä rakenteella. Määräys koskee myös kellaritiloja ja maanalaista pysäköintitilaa. Valumavedet tulee johtaa öljynerotuskaivojen, biosuodattimien tai muiden vastaavien rakenteiden kautta hulevesiviemäroidyllä alueella hulevesiviemäriin ja edelleen pohjavesialueen ulkopuolelle. Puhtaat hulevedet kuten kattovedet tulee imeyttää maaperään. Rakennusluvan yhteydessä tulee esittää suunnitelma sammutusvesien hallinnasta niin, että sammutusvedet ja muut ei-imeytyskelpoiset hulevedet johdetaan öljynerotuskaivojen, biosuodattimien tai muiden vastaavien rakenteiden kautta."

Vastine:

Vantaan rakennusjärjestyksen 53 ja 54§:ssä on määrätty pohjaveden huomioon ottamisesta rakentamisessa ja rakentamisesta tärkeällä pohjavesialueella.

Tarkistukset:

-

9 §

Yleiskeskustelu talousarviosta 2024 ja taloussuunnitelmasta 2024-2027

VD/6787/02.01.00.00/2023

PT/MT

Kaupunginvaltuusto 13.11.2023 § 9

Käydään yleiskeskustelu, jonka aikana kuullaan kaupunginhallituksen puheenjohtaja Mika Kasosen sekä valtuustoryhmien, nuorisovaltuuston edustajan ja valtuutettujen puheenvuorot.

Käsittely:

Käytiin yleiskeskustelu, jonka aikana kuultiin kaupunginhallituksen puheenjohtaja Mika Kasosen puheenvuoro ja seuraavat valtuustoryhmien puheenvuorot:

Sakari Rokkanen	Kokoomuksen valtuustoryhmä
Minna Räsänen	Sosialidemokraattinen valtuustoryhmä
Niilo Kärki	Perussuomalaisten valtuustoryhmä
Mikko Viilo	Vihreä valtuustoryhmä
Antero Eerola	Vasemmistoliiton valtuustoryhmä
Pirjo Luukkala	Keskustan valtuustoryhmä
Jouko Jääskeläinen	Kristillisdemokraattinen valtuustoryhmä
Nina Nummela	Liike Nyt valtuustoryhmä
Stefan Åstrand	Ruotsalaisen Kansanpuolueen valtuustoryhmä
Milad Dehghan	LEVELI valtuustoryhmä
Anni-Juulia Tuomainen	Nuorisovaltuuston edustaja

Liite:

- Kaupunginhallituksen puheenjohtajan ja valtuustoryhmien ryhmäpuheenvuorot 2023

Kaupunginhallituksen puheenjohtaja, Mika Kasonen

Arvoisa puheenjohtaja, kaupunginjohtaja, virkahenkilöt, valtuutetut sekä muut läsnäolijat. Ensinnä haluan kiittää. Kiitän kaupunginjohtaja Pekka Timosta, talous- ja strategiajohtaja Matti Ruusulaa, Päivi Kandolinia, ryhmien neuvottelijoita, virkahenkilöstöä sekä päätösvalmistelua.

Vaikka neuvottelut venyivät kaksi päiväiseksi ja kestivät 23 tuntia, niin tunnelma oli koko ajan rauhallinen ja keskustelu oli hyvää ja asiallista.

Takana on aikamoinen urakka. Ryhmien muutosesityksiä oli yli kaksisataa. Aika käytettiin kuitenkin hyvin hyödyksi, koska saimme lopputuloksena yksimielisen neuvottelutuloksen, jonka kaikki ryhmät hyväksyivät.

Olen erittäin tyytyväinen lopputulokseen. Mielestäni saimme yhdessä lopputuloksen, johon jokainen ryhmä sai jättää kädenjälkensä. Ryhmien puheenjohtajat kertovat omissa puheenvuoroissaan ryhmänsä omat painatuksensa muutosehdotuksissa sekä neuvotteluissa.

Vaikka taloudellisesti muutosten määrät ovat kokonaisbudjettiin suhteutettuna varsin maltilliset, on näillä päätöksillä varsin suuri poliittinen merkitys, mihin haluamme muun muassa Vantaalla panostaa. On hyvä muistaa, että kaupunginjohtajan budjettiesitys sisälsi jo valmiiksi paljon asioita, jotka oli huomioitu jo ennen neuvotteluita.

Lopputulos on juuri sitä, mitä Vantaa nyt tarvitsee.

Tärkeitä satsauksia lasten ja nuorten hyvinvointiin, katutyöpartiontiin, urheiluun, kulttuuriin ja sivistykseen, sekä nuorisotiloihin. Vantaa ei tule näillä päätöksillä vielä valmiiksi, mutta suunta on oikea.

Merkittävimmät määrärahamuutokset ovat 300 000 euroa partioivaan katutyöhön, 200 000 euroa ennaltaehkäisevään nuorisotyöhön, 200 000 euroa kulttuurilaitosten avustuksiin, 140 000 euroa liikunta- ja urheiluseurojen avustuksiin, 130 000 euroa puistoruokailuun, 100 000 euroa kirjastopalveluihin ja 100 000 euroa kahteen uuteen nuorisotilaan. Kasvatuksen ja oppimisen toimiala saa yhteensä 170 000 euroa toimialan uusiin vakansseihin. Lisäksi kaupunki jatkaa valtuuston aikaisemmin päättämää lisärahoitusta kouluruokailun kehittämiseen koko vuodelle 2024, jonka taloudellinen panostus on miljoona euroa.

Valtuustokauden strategia ohjaa talouden suunnittelua. Me valtuutetut vaikutamme kaikkeen siihen, mitä kaupungissamme tehdään ja meidän päätöksiämme ohjaavat valtuustokauden strategia.

Neuvotteluissa nousi keskusteluun, että seuraavaa strategiaa tehdessämme, voisimme vieläkin vahvemmin pyrkiä löytämään kärkitavoitteita, ja kirkkaammin varmistaa niiden eteneminen. Nyt sitovia tavoitteita mittareineen voi osin jopa olla liikaa. Kaikkea on toki tärkeää edistää, mutta painopisteet voisivat vahvemmin ohjata tekemistä.

Kiitos!

Kokoomuksen valtuustoryhmä, valtuustoryhmän pj. Sakari Rokkanen

Arvoisa puheenjohtaja, hyvät vantaalaiset,

lokakuuisena lauantai-iltapäivänä Vantaan Päiväkummussa puukotettiin 14-vuotiasta. Epäillyt tekijät olivat alaikäisiä. Paikalle ensimmäisenä saapuneen poliisipartion ensiavun ansiosta puukotusta tutkitaan murhan yrityksenä eikä murhana. Poliisin mukaan nuoren menehtyminen väkivallanteossa oli hyvin lähellä.

Arvoiset valtuutetut, kyseessä ei valitettavasti ollut yksittäistapaus. Alaikäisten tekemät väkivaltarikokset ovat sekä kasvaneet että raaistuneet myös Vantaalla. Itä-Uudenmaan poliisin mukaan 15–17-vuotiaisten nuorten tekemät pahoinpitelyt ovat lisääntyneet viime vuodesta noin 50 prosenttia marraskuun alkuun mennessä. Törkeät ryöstöt ovat kasvaneet lähes 35 prosenttia. Henkeen ja terveyteen kohdistuvia rikoksia alle 15-vuotiaat ovat tehneet yli 25 prosenttia enemmän kuin viime vuonna. Väkivaltaa tehdään isommilla porukoilla ja yhä vaarallisimmilla välineillä. Pääkaupunkiseudulla liikkuu ainakin 12 rikoksia tekevää nuorisoporukkaa. Mukana on jopa 12-vuotiaita.

Vaikka iso enemmistö nuorista tekee rikoksia vähemmän kuin aikaisemmin, on viime vuosina tietty joukko nuoria syyllistynyt aiempaa vakavampiin rikoksiin ja ajautunut syvempään rikoskierteeseen. Pienen joukon kasvanut väkivaltaisuus heikentää kuitenkin hyvin laajasti turvallisuutta. Tuoreen kouluterveyskyselyn mukaan fyysisen uhan kokemus on Vantaalla yleisempää kuin muualla. Useampi kuin joka neljäs yläkoululainen poika on kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana.

Arvoisa puheenjohtaja,

talousarvioneuvotteluissa pohdimme kaikki ryhmät yhdessä laajasti toimenpiteitä, joilla voimme sekä tehokkaammin puuttua akuuttiin jengiytymisilmiöön että ennaltaehkäistä nuorten väkivaltarikollisuutta. Kokoomuksen aloitteesta kaupunki luo ohjelmakokonaisuuden jengiytymiskehitykseen ja nuorisoväkivaltaan puuttumiseksi. Katujengi-ilmiöstä lisätään myös tutkimustietoa yhteistyössä tutkijoiden ja muiden kaupunkien kanssa.

Varhaisen puuttumisen vahvistamiseksi Vantaalla lisätään näkyvästi katutyötä niissä kaupunginosissa, joissa tarpeen on arvioitu olevan suurin. Talousarvioon on varattu rahoitus kahteen Irlannin mallin mukaiseen jalkautuvaan katutyöpartioon. Työmallin vaikuttavuus perustuu jatkuvaan läsnäoloon alueella.

Lasten ja nuorten hyvinvointiin satsataan yleisestikin ensi vuonna laajasti. Nuorisotyötä laajennetaan kahdelle uudelle alueelle avaamalla nuorisotilat järjestöyhteistyömallilla eli ns.

Kolohongan mallilla. Myös ennaltaehkäisevään nuoriso- ja yhteisötyöhön ohjataan eri alueille lisärahoitusta. Liikuntajärjestöjen avustuksia nostetaan myös 140.000 eurolla. Jokaiselle nuorelle halutaan tarjota vapaa-ajalle mielekästä tekemistä.

Arvoisa puheenjohtaja,

laadukas koulutus on parasta ennaltaehkäisyä. Pääministeri Petteri Orpon hallitus vakinaistaa ja nostaa tuntuvasti valtion kunnille maksamaa pysyvää koulutuksellisen tasa-arvon rahoitusta eli ns. KOTA-rahaa. Tämän ansiosta Vantaallakin voidaan jatkossa turvata opetuksen lisäresurssit kouluissa, joissa on paljon tukea tarvitsevia lapsia ja nuoria. Yhteensä hallitus vahvistaa vaalikauden loppuun mennessä perusopetusta 200 miljoonalla eurolla vuodessa. Ensi vuonna myös jatketaan valtuuston myöntämää lisärahoitusta kouluruoan kehittämiseen sekä toteutetaan toimenpiteitä, joilla tehdään Vantaasta entistä parempi ja houkuttelevampi työpaikka opettajille. Vantaan tulevaisuus ratkaistaan luokkahuoneissa ja varhaiskasvatus ryhmissä. Ja tämän tulevaisuuden rakentamiseen tarvitsemme osaavia ja työssään viihtyviä opettajia.

Kokoomuksen aloitteesta Variaan myös palkataan työelämäkoordinaattori tehostamaan valmistuneiden työllistymistä, edistämään oppisopimuskoulutusta, vahvistamaan koulutustarpeiden ennakointityötä ja tukemaan työelämäyhteistyötä Varian ja työnantajien välillä.

Arvoisa puheenjohtaja,

Vantaan ensi vuoden talousarvioon liittyy pieni kauneusvirhe. Kaupungin tuloksen arvioidaan olevan hieman negatiivinen. Neuvotteluissa päätimme yhdessä vahtia veronmaksajien euroja entistä tarkemmin rakennushankkeissa. Kaupunkiympäristön toimialan tulee kiinnittää erityistä huomioita erilaisten rakennushankkeiden laadukkaaseen ja kustannustehokkaaseen toteutukseen kehittämällä tilaajaosaamista, suunnittelua sekä valvontaan. Rakennus- ja liikuntapuoli esittävät ensi vuoden aikana yhdessä keinot, joilla vältetään Hakunilan urheilupuiston kaltaiset farssit.

Meillä poliitikoilla loppui myös lopullisesti kärsivällisyys Tikkuraitin remontin odottelun suhteen. Remonttia on tarkoitus vauhdittaa ja käynnistää nopeasti kiireellisimmät viihtyisyyttä lisäävät toimet, joita kaupunginhallitus peräänkuulutti jo viime vuoden lopussa. Neuvotteluissa päätettiin myös selvittää, mitä kaupungin on ylipäättään järkevät itse tehdä. Kaupungin maataloustoiminnasta toteutetaan ulkopuolinen ja riippumaton selvitys.

Arvoisa puheenjohtaja,

budjettineuvottelut venähtivät kaksipäiväisiksi, mutta lopulta saimme kasaan poliittisten

ryhmien kesken yksimielisen talousarvioesityksen ensi vuodeksi. Vantaalla budjetista neuvoteltaessa kaikki ryhmät ovat mukana ja jokaisen puolueen esitykset käsitellään. Malli vie aikaa ja vaatii paljon sekä neuvottelijoilta että virkamiehiltä, mutta se myös antaa jokaisella ryhmällä mahdollisuuden osallistua paremman Vantaan rakentamiseen.

Sosialidemokraattinen valtuustoryhmä, valtuustoryhmän pj. Minna Räsänen

Arvoisa valtuuston puheenjohtaja, hyvät valtuutetut

Harva osasi vielä keväällä aavistaa sitä, että nyt taloudellinen taantuma on käsissämme. Samalla ihmisten epävarmuus omasta toimeentulosta ja tulevaisuudesta on kasvussa. Rakentaminen on hidastunut ja työttömyys on kasvusuunnassa. Nämä vaikuttavat heti kaupunkimme pärjäämiseen. Siksi meidän on jatkettava määrätietoista tulevaisuustyötä ja huolehdittava, että Vantaan talous pidetään terveenä.

Heidän, joilla leipä on jo muutenkin tiukassa, asemaa kiristetään entisestään maan hallituksen päätöksillä ja hallitusohjelman leikkauspolitiikalla. Se tarkoittaa, että pääkaupunkiseudulla työtä tekevän vantaalaisen pienipalkkaisen perheen asema vaikeutuu. Samaan aikaan oikeistohallitukselta löytyy kuitenkin rahaa suurituloisten veronkevennyksiin. Se ei ole oikein.

Nämä hallituksen leikkaukset tulevat osumaan moniin vantaalaisiin. Me kuntapäättäjät voimme osaltamme - omilla toimillamme - pyrkiä korjaamaan sitä, mikä on menossa rikki.

Hyvät valtuutetut

Me sosialidemokraatit olemme tyytyväisiä siihen, että tämä budjettiesitys huomioi heidät, jotka tarvitsevat tässä ajassa eniten tukea ja turvaa. Budjetin merkittävät 600 000 euron lisäpanostukset lasten ja nuorten hyvinvointiin ovat juuri oikeita. Moni meistä on tässäkin salissa tuonut esille huolen, kuinka koulukiusaaminen ja väkivalta lisääntyy, kouluruoka ei maistu, tukea tarvitsevia on koko ajan enemmän ja oppimistulokset heikentyvät. Näin ei voi jatkaa.

Meille sosialidemokraateille on keskeistä, että tulevaisuuden tekijöistä, lapsista ja nuorista pidetään huolta. On helpompi kasvattaa ehjiä lapsia kuin korjata rikkinäisiä aikuisia. Meidän on pidettävä kiinni laadukkaasta varhaiskasvatuksesta ja siitä, että koulumme ovat Suomen parhaita paikkoja oppia lukemaan ja laskemaan. Tämän lisäksi haitallisiin ilmiöihin, kuten jengiytymiseen, väkivaltaan ja syrjäytymiseen, on puututtava aiempaa tarmokkaammin.

Tässä budjetissa näkyikin vahvasti valtuuston tahtotila jengiytymisen ja nuorisoväkivallan

ennaltaehkäisemiseksi. Ja budjetissa näkyy vahvasti meille sosialidemokraateille tärkeä tavoite sosiaalista eheyttä ja turvallisuutta luovien palveluiden kehittämisestä. Tavoitteen on oltava, että jokaisella vantaalaisella nuorella on riittävä määrä aikuisia ympärillä tukemassa ja antamassa apua matalalla kynnyksellä.

Me sosialidemokraatit olemme erityisen iloisia siitä, että kehittämis ehdotuksemme maksuttoman puistoruokailun laajentamiseksi koko kesän ajaksi etenee käytäntöön ja se tulee painottumaan yhä enemmän lämpimään ruokaan. Leikkipuistoruokailu on erinomainen tuki lapsille ja perheille, sillä se tukee niin yksilöitä kuin kokonaisia yhteisöjä ja luo samalla kuvaa Vantaasta lapsiperheet huomioivana kaupunkina.

Meille sosialidemokraateille on tärkeää, että Vantaa haluaa panostaa kouluruoan laatuun. Siksi on hyvä, että käynnissä olevan kehittämisohjelman toimenpiteet tuodaan käytäntöön. Kouluruoan kokonaisuuden kehittäminen on tärkeä tulevaisuusinvestointi vantaalaisille lapsille ja nuorille.

Hyvät valtuutetut, hyvät vantaalaiset nuoret

Socialidemokraateille oli nyt keskeistä tehdä satsauksia nuorisotoimintaan, kouluihin ja varhaiskasvatukseen sekä leikkipuistoruokailuun. Lisäksi me haluamme, että jokainen vantaalainen nuori saa työtä ja työkokemusta. Siksi tässä ratkaisussa luvattu harjoittelupaikkatakuu peruskoulun TET-jaksolaisille ja toisen asteen opiskelijoille on merkittävä parannus nykytilaan. Haluamme myös kehittää Variassa opiskelevien nuorten osaamista ja ammatillisen koulutuksen laatua. Siksi Varian oman osaamistakuun luominen on merkittävä kehitysaskel ammatillisissa opinnoissa opiskelevien parhaaksi.

Hyvät valtuutetut, hyvät vantaalaiset

Socialidemokraattinen valtuustoryhmä on tyytyväinen, että Vantaalla panostetaan liikuntaan ja kulttuuriin. Budjettiesitys ottaa huomioon puistojen ja kaupunkiviihtyvyyden parantamistarpeet unohtamatta kaupunkikeskustojen kehittämistä ja segregaaion estämistä.

Ikäihmisten liikuntamahdollisuuksien parantaminen kehittyvässä kaupunkikuvassa otetaan jatkossa paremmin huomioon. Budjettiratkaisussa huolehdittiin, ettei kirjastojen sunnuntaiaukioloaikoja supisteta ja lasten ja nuorten kirjallisuuteen lisätään aineistomäärärahoja ensi vuodelle.

Me sosialidemokraatit haluamme, että vantaalaiset asukkaat voivat luottaa siihen, että kaupungin rakennus- ja uudistamishankkeet, on kyse liikuntapaikoista tai puistoista,

kilpailutetaan ja rakennetaan kestäväällä tavalla siten, että valmiit hankkeet voivat tuoda ylpeyttä asukkailleen ja ovat toimivia.

Haluan osoittaa kiitokseni kaupunginhallituksen puheenjohtaja Mika Kasoselle talousarvioneuvottelujen vetämisestä, kaikille neuvotteluihin osallistuneille poliittisille ryhmille työstä yhteisen lopputuloksen löytämiseksi.

Me sosialidemokraatit olemme tyytyväisiä, että tämä budjettiesitys vahvistaa lasten ja nuorten hyvinvointia, ehkäisee epäoikeudenmukaisuutta ja luo turvaa ja turvaverkkoja aikoina, jolloin turvaa tarvitaan. Se on arvojemme mukaista ja siksi valtuustoryhmämme kannattaa tämän budjetin hyväksymistä.

Perussuomalaisten valtuustoryhmä, valtuustoryhmän pj. Niilo Kärki

Arvoisa puheenjohtaja, hyvät valtuutetut, vantaalaiset!

Tärkein yksittäinen budjettikirjan lisäys oli:

Ateriapalveluihin jatketaan 1 miljoonan lisärahoitusta.

Myös puistoruokatarjoilun edelleen kehittäminen oli hyvä päätös.

Molemmat ovat tärkeitä panostuksia lapsiin ja nuoriin.

Jo viime syksyn puheenvuoroissa muistutimme tarpeesta pienentää segregaatioalueiden koulujen luokkakokoa, jotta opettajilla on kunnolla aikaa vieraskielisten lasten opettamiseen. Tarve jatkuu edelleen. Samoin luokkarauhan varmistaminen. Yhteiskuntaan sopeutumisessa on edelleen tärkeää vahva suomen kielen taito.

Kuntatutkija Timo Aro on todennut, että suurissa kaupungeissa noin 0,5–1 prosentin kasvu olisi optimi. Jos mennään yli yhden tai kahden prosentin, alkaa tulla negatiivisia vaikutuksia, jollei kasvuun varauduta perusteellisesti. Useana vuonna kasvumme on ollut jopa 2,5 % tuntumassa. Kasvun tarvetta tunnutaan perusteltavan ratikan rakentamiskeskusteluun liittyen.

Vantaa on Suomen vieraskielisin kunta. Viime vuonna Vantaan väestönkasvu oli 100 prosenttisesti vieraskielistä.

Olemme Vantaalla jo vuosien ajan pyrkineet estämään segregatiota mm. myönteisen erityiskohtelun ohjelmalla, 2 M€/v. MEK-ohjelman vaikuttavuudesta ei ole esitetty selkeitä tuloksia.

Perussuomalaiset on useana vuonna esittänyt pidättäytymistä turvapaikanhakijoiden vastaanottamisesta niin kauan kun olemme yksi maan vieraskielisimmistä kunnista.

Viime vuosien entistä avoimempi kirjoittelu mediassa segregatiokehityksen voimistumisesta erityisesti Ruotsissa ja kotimaan lisääntyneet kirjoitukset väkivaltaisuuksista ja poliisin kirjoitukset rikollisjengeistä on pantu merkille somessa ja eri keskusteluissa.

Tähän mennessä olemme saaneet huomata, ettei runsaan maahanmuuton ja segregatiokehityksen haasteisiin ole valtiovallan taholta riittävästi reagoitu. Odotamme mielenkiinnolla uuden hallituksen toimenpiteitä. Suomen vieraskielisimpänä kaupunkina tehtävämme on tuoda myös kuntatason haasteet valtiovallan – lainsäätäjän – tietoisuuteen, ennen kuin olemme ongelmien kanssa peruuttamattomasti Ruotsin tiellä.

Ruotsin viranomaiset ja poliitikot ovat toistuvasti varoittaneet tekemästä samaa virhettä kuin he ovat tehneet – vastaanottaneet turvapaikanhakijoita runsaasti, vuodesta toiseen. Ruotsi onkin jo ottamassa mallia Tanskan turvapaikkapolitiikan rajoituksista. Tanska on myös edelleen kiristämässä omaa politiikkaansa. Myös Saksa ja Ranska ovat kiristämässä turvapaikkapolitiikkaansa. Liittokansleri Shultz on vaatinut EU:n ulkorajojen tiukempaa valvontaa - MYÖS Saksan rajojen.

Edellä mainitut valtioiden uudet linjaukset osoittavat, etteivät muutkaan läntiset EU-maat ole keksineet riittävästi toimivia ratkaisuja kansainvaellusten tuomiin ongelmiin.

Itäisistä EU-maista – Viro, Latvia, Liettua, Puola, Unkari Tshekki, Slovakia ja Unkari - Ei ole juurikaan uutisoitu turvapaikanhakijoista johtuvista ongelmista.

Näissä maissa on onnistuttu kansallisilla päätöksillä pitämään ongelmat rajojen ulkopuolella. Kansallisilla ratkaisuilla siis voidaan vaikuttaa merkittävästi.

Ongelmista kärsivät valtaosaltaan kuntalaiset ja lasku tulee veronmaksajille. Ongelmat kohdistuvat myös vähävaraisiin vantaalaisiin mm. kilpailuna matalan kynnyksen työpaikoista ja edullisista vuokra-asunnoista.

Olemme tyytyväisiä, että segregatioon liittyvä lisäyksemme menestyi viime vuoden neuvotteluissa.

” Vantaalla pyritään torjumaan segregatiota aiempaa vaikuttavammin. Kuutoskaupunkien ja valtion kanssa yhteistyössä selvitetään kansainvälisten esimerkkien pohjalta, miten valtion ja kaupunkien toimin voidaan lisätä työkaluja ja mahdollisuuksia segregatian torjuntaan.”

Asia on syytä ottaa ripeästi työn alle. Yhteydenpito Ruotsiin ja Tanskaan: ystävyyskaupunkien kokemuksiin ja sikäläisiin lainsäädännön keinoihin ja menettelyihin. Odotamme edelleen tiedottamista yhteydenpidosta ja erityisesti toimenpiteitä Vantaan osalta.

Tämän vuoden tekstilisäysesityksemme keskustelu ja kokemusten opiksi ottaminen kuutoskaupunkien ja kummikaupunkimme Huddinge'n kanssa hyväksyttiin.

Myös yhteydenpitoa Sisäministeriön ja Migrin kanssa on syytä lisätä.

Edelleen vieraskielisimpänä kaupunkina Vantaalle EI TULE sijoittaa vastaanottokeskuksista oleskeluluvan saaneita. Työtuloillaan toimeentuleva työperäinen maahanmuutto on tervetullutta.

Ensi vuoden talousarviokirjaan lisättiin teksti: Vantaalle/Vantaalta muuttaville tehdään säännöllisesti vetovoima/pitovoima kysely.

Riittääkö Vantaan vetovoima?

Tosiasioiden tunnustaminen on kaiken viisauden alku.

Sille tärkeä jatko on myös suunnitella ja toteuttaa toimenpiteitä, joilla tarvittavia muutoksia aikaansaadaan.

Kiitos

Vihreä valtuustoryhmä, valtuustoryhmän 1. vpj. Mikko Viilo

Hyvät valtuutetut, arvoisa puheenjohtaja, hyvä yleisö,

Talousarvio kertoo, numeroin ja tekstein, mitä me kaupungin toiminnassa arvostamme, millaista kaupunkia haluamme rakentaa.

Vantaan selvästi suurin toimiala on kasvatuksen ja oppimisen toimiala. Meille kerrottiin talousarvioprosessin aikana, että henkilöstömäärä ja budjetti kasvaa suorassa suhteessa lasten ja opiskelijoiden määrään. Tilanne on tyydyttävä, ainakin parempi kuin leikkaukset.

Koulujen tilanteen pitäisi kuitenkin herättää meissä enemmänkin huolta. Oppimistulokset ja hyvinvointimittarit eivät näytä hyvältä. Henkilöstön hyvinvointi on heikko. Päiväkodit toimivat liikaa vaihtuvan henkilöstön varassa, mikä rasittaa lasten turvallisuuden tunnetta ja kaupungin taloutta. Meidän henkilöstömme tekee parhaansa, ja meillä on paljon hyviäkin juttuja. Mutta miksi tilanne merkittävästi muuttuisi, jos me emme lisää panostuksia per

lapsi, eli enemmän kuin vain väestön kasvun suhteessa? Me tarvitsemme tästä paljon lisää keskustelua.

Yhtenä Vihreän ryhmän tavoitteena on vahvistaa oppimisen tukea eri asteilla. Tällä kertaa budjettineuvotteluissa saimme läpi kahden kot-lastenhoitajan lisäyksen. Nämä kehityksen ja oppimisen tuen lastenhoitajat työskentelevät ryhmissä, joissa on tehostettua tai erityistä tukea tarvitsevia lapsia.

Vihreät toivoivat lisää euroja kouluruokaan. Tällä kertaa panostus kohdistettiin puistoruokailun laajentamiseen, mistä olemme tyytyväisiä. Lasten kesäajan puistoruokailut käynnistettiin viime valtuustokaudella Vihreiden aloitteesta.

Vantaan luontokoulu tarjoaa oppia luonnossa, ja luonnosta, vuosittain tuhansille koululaisille ja päiväkotilapsille. Luontokoululla on rahoitushaasteita ja olisi hyvä tarjota enemmän toimintaa läntisellä Vantaalla. Vihreät esitti tähän rahaa, mutta se ei ikävä kyllä mennyt läpi.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala kasvaa enemmän kuin pelkkä väestö ja kulut, yli 8 % tästä vuodesta. Menot asukasta kohti kasvavat esimerkiksi liikunnassa ja kirjastopalveluissa. Se onkin tarpeen, koska meidän panoksemme ovat matalia suhteessa muihin isoihin kaupunkeihin. Urheiluseurojenkin tukia kasvatetaan.

Vihreät iloitsevat erityisistä satsauksista nuorisoon. Lisärahaa suunnataan muun muassa ennaltaehkäisevään nuorisotyöhön ja kahteen uuteen nuorisotilaan.

Joidenkin lisäysten suhteen olimme pakon edessä, johtuen valtion tuen vähentymisestä kulttuurilaitoksille. Vantaan Teatterin, Tanssiteatteri Raatikon ja Vantaan Viihdeorkesterin toiminta turvattiin neuvotteluissa.

Kaupunkiympäristön toimiala jäi juoksevien kulujen osalta pienemmälle kasvulle. Tosin investoinnit, eli uudet ja korjatut koulut, päiväkodit, kadut ja puistot ovat monen kymmenen prosentin nousussa viime vuosiin verrattuna.

Näissä investoinneissa, kuten muissakin hankinnoissa, pitää huolehtia laadusta, kestävyyydestä ja läpinäkyvyydestä kaikin puolin. Vantaa on luvannut panostaa hankintaosaamiseen ensi vuonna. Vihreä ryhmä on odottavalla kannalla ja pyrkii edesauttamaan jokaisen investoinnin onnistumista.

Vihreät saa asukkailta paljon palautetta siitä, että joukkoliikenne ei kaikkialla toimi. Samaan aikaan liikenteen päästövähennykset etenevät heikosti. Yhtälö on vaikea, eivätkä meidän rahaesityksemme joukkoliikenteeseen nytkään menestyneet, mutta aiheeseen pitää palata.

Vihreiden pitkäaikainen tavoite on vahvistaa kaupunkivihreän monimuotoisuutta ja vähentää sen ylimääräistä hoitoa. Voisiko pörriäisillä ja ainaisilla kustannusleikkaustavoitteilla olla synergiaa? Aiheesta tehdään ensi vuonna selvitys.

Kaupunginjohtaja Timonen on nostanut esiin brändityön tärkeyttä Vantaalle. Vihreät painottaa, että kaupunkiluonto ja esimerkiksi luonnonmukaiset päiväkotipihat ovat tärkeitä elementtejä meidän rohkeassa ja rennossa kaupungissamme. Vantaan Purotalkkarit ovat erinomainen kesätyö, luontotyö ja maineteko. Vihreät esitti purotalkkareiden määrään kasvua, mutta se sai vielä viileän vastaanoton. Katsokaa hetki Vantaan vaakunaa – siinä on muistutus Vantaan olemuksesta ja tärkeä sanoma myös kaupungin kehittämiseen!

Vuoden 2024 budjetti on Vihreän valtuustoryhmän mielestä tarpeiden ja mahdollisuuksien välillä suunnilleen oikeanlainen kompromissi. Me kannatamme sen hyväksymistä. Kiitos kaikille valmisteluun osallistuneille.

Vasemmistoliiton valtuustoryhmä, valtuustoryhmän pj. Antero Eerola

Arvoisa puheenjohtaja, hyvät vantaalaiset ja vantaalaisten edustajat!

Vasemmistoliitto lähti tänä vuonna Vantaan talousarvioneuvotteluihin tulevaisuusnäkökulmalla. Halusimme panostaa erityisesti lasten ja nuorten asemaan.

Suomalaisen yhteiskunnan onni on, että suurin osa lapsista ja nuorista voi hyvin. Samalla kuitenkin vähemmistöllä pahoinvointi kärjistyy ja kasaantuu.

Kaupunginvaltuustolle esitellyn tuoreen kouluterveyskyselyn mukaan yksikään nuorten hyvinvointimittari ei ole noussut samalle tasolle kuin ennen koronaa. Pandemian synkkä laahus on yhä keskellämme. Päättäjinä me olemme epäonnistuneet pandemian tuottamien sosiaalisten ongelmien jälkihoidossa.

Siksi nyt on korjausliikkeen aika. Vaikuttaa siltä, että Vantaalla tämä on ymmärretty.

On kulunut fraasi, että lapset ja nuoret ovat yhteiskunnan tulevaisuus. Käytössä kuluminen ei silti tarkoita, että itse asia olisi yhtään vähemmän totta.

Valitettavasti Suomi on vaarassa laiminlyödä tämän tulevaisuuden. Maan nykyinen hallitus istuu tulevien polvien pöydässä syömässä heidän lautaseltaan. Massiiviset leikkaukset suomalaisen hyvinvointivaltion rakenteisiin ja ihmisten suojaksi solmittuihin turvaverkkoihin tarkoittavat valtavan pahoinvointitaakan ja hyvinvointivelan siirtämistä lapsille ja nuorille.

Pääministeri Petteri Orpo lupasi, että nyt on oikea lopettaa velaksi eläminen. Kun sydän on oikealla ja sydämen paikalla sykkii paksu lompakko. Mutta pian kävikin ilmi, että valtio ottaa ensi vuonna yhtä paljon velkaa kuin aiemminkin.

Näin hallitus – jonka päätökset vaikuttavat myös Vantaalla – ottaa kaksi kertaa lasten ja nuorten lautaselta. Ensin leikkaamalla kaikkein heikoimmassa tilanteessa olevilta ja sen jälkeen jatkamalla velkaantumista.

Arvoisa puheenjohtaja, rakkaat vantaalaiset,
Maan hallituksen pitäisikin hiukan rauhoittua velkapaniikin keskellä.

Vantaan kaupungilla – kuten kuntakentällä kokonaisuudessaan – ei mene erityisen huonosti. Uusi kaupunginjohtajamme Pekka Timonen tuli kaupungin ensi vuoden budjettia tehdessään pienellä miinuksella sisään, mutta tällä on lopulta vain vähäinen merkitys isossa kuvassa. Meillä on varaa hoitaa velvoitteemme myös lapsia ja nuoria kohtaan.

Kun katsotaan talousarvioneuvotteluiden tuloksia, lopputulos ei ole lainkaan huono. Poliittisten ryhmien yhteistyö toi panostuksia oikeisiin asioihin.

Kaupunki avaa kaksi uutta nuorisotilaa yhteistyössä järjestöjen kanssa, satsaa lisää ennaltaehkäisevään nuorisotyöhön, nuorisotilojen aukiolojen laajentamiseen ja kaduilla tapahtuvaan nuorisotyöhön. Lisäksi uusia panostuksia on tulossa kasvatuksen ja oppimisen tukeen sekä puistoruokailuun.

Myös kouluruoan arvostusprojektia jatketaan. Vantaa toivottavasti pian pääsee maineestaan kaupunkina, joka tekee koululaistensa ruoan halvemmalla kuin mikään muu Suomen kunta.

Lisäksi vantaalaisten omien kulttuurilaitosten – kuten Vantaan teatterin ja tanssiteatteri Raatikon - tukeen saatiin tuntuva 200 000 euron lisärahoitus samalla, kun liikuntaseurojen avustuksiin saatiin inflaatio- ja tasokorotus. Kulttuuripanostuksiin kuuluvat myös Myyrmäessä sijaitsevan Myyr York Parkin rahoituksen turvaaminen sekä lisäpanostukset kirjastojen lasten ja nuorten aineistoihin sekä sunnuntaiaukiolojen laajentamiseen.

Hyvät vantaalaiset,
Vasemmistoliiton kädenjälki näkyy myös tärkeissä periaatteellisissa linjauksissa. Kaupunki varmistaa tonttitarjonnan sosiaaliselle asuntotuotannolle. Samalla panostamme kuntiin siirtyvissä työvoimapalveluissa erityisesti pitkäaikaistyöttömyyden torjuntaan ja työttömyysjaksojen katkaisemiseen.

Ylpeitä olemme siitä, että kaupunki aloittaa yhdessä ammatti- ja työnantajaliittojen kanssa tarkastukset kaupungin työmailla harmaan talouden ja työntekijöiden härskin riiston lopettamiseksi. Lisäksi meidän aloitteestamme kaupunki käynnistää kiinteistöjen paloturvallisuuskartoitukset, jotka ulottuvat myös vuokra-asuntoyhtiö VAV:iin. Hakunilan traaginen paloturma ei saa toistua.

On myös asioita, joihin Vasemmistoliiton ryhmä ei ole tyytyväinen. Tavoitteemme suhteessa koulukiusaamisen tai oppilaitoksissamme tapahtuvan seksuaalisen häirinnän vähentämiseen ovat liian vaatimattomia. Epäselväksi on jäänyt, miksi kaupunkimme ei yritä enemmän. Tavoitteen pitää olla nollataso.

Arvoisa puheenjohtaja, hyvät vantaalaiset,

Kokonaisuutena neuvottelutulos kaupungin talousarviosta on kohtuullisen hyvä. Oikeaan suuntaan mennään, vaikka tuskin riittävästi. Toisaalta joskus paras on hyvän vihollinen. Olemme nyt ottaneet vasta ensimmäisiä askeleita kohti panostuksia lapsiin ja nuoriin. Tätä työtä pitää jatkaa määrätietoisesti.

Kuten viime perjantaina haudan lepoon laskettu presidentti Martti Ahtisaari sanoi: koskaan ei ole liian kallista antaa jokaiselle hyvää, tasa-arvoista alkua.

Vasemmistoliiton valtuustoryhmä on valmis hyväksymään esityksen kaupungin talousarviosta.

Keskustan valtuustoryhmä, valtuustoryhmän pj. Pirjo Luukkala

Keskustalle on tärkeää, että kaupungin turvallisuuden lisäämiseen panostetaan voimakkaasti. Lasten ja nuorten pahoinvointiin on myös osattava tarttua määrätietoisella yhteistyöllä kaupungin ja hyvinvointialueen kanssa. Meillä ei ole varaa menettää yhtään lasta tai nuorta huumeiden, muiden päihteiden tai rikollisuuden tielle. Nuorten maailmaan on osattava myös samaistua: nuoret eivät esimerkiksi ryhmäänny vain virka-aikana kahdeksan ja neljän välillä kuten me aikuiset usein toivoisimme.

Kaupungin kasvu jatkuu: joka päivä Vantaalle muuttaa noin bussilastillinen uusia vantaalaisia, joista joka kolmas puhuu muuta kieltä, kuin suomea. Joka neljäs vantaalainen on siis vieraskielinen. Tänne muuttavien kotouttaminen tulee aloittaa heti, kun vieraskielinen muuttaa Vantaalle. Näin myös hyvä suomen kielen taito voidaan varmistaa. Keskustan mielestä meidän on pystyttävä entistä yrittäjäystävällisemmäksi kaupungiksi, oli paikka kaavoituksesta, yritysten työntekijöille tarjottavista peruspalveluista kuten

lähipäiväkodeista, kouluista ja esimerkiksi vapaa-ajan liikuntapalveluista. Yritysten työntekijät tulee saada jäämään kaupunkiin, koska vain verotuloja kasvattamalla tulevat investoinnit voidaan rahoittaa.

Osaavan työvoiman saamisen mahdollisuudet ovat Vantaalla hyvät. Meillä on erinomaista potentiaalia kansainvälisten yritysten houkuttelemiseksi, koska kaupungissamme puhutaan jo nyt yli sataa eri kieltä suomen kielen lisäksi. Kansainvälinen osaaminen työvoiman saamisessa ja monipuolinen kielitaito on osattava Vantaalla paremmin myös brändätä. Meidän on osattava hyödyntää myös Suomen paras logistinen sijaintimme yritysten houkuttelemisessa Vantaalle.

Vantaa on edelleen Suomen neljänneksi suurin kaupunki. Keskustan ryhmälle on tärkeää, että kaupungin elinvoimapaalvelut tekevät aikaisempaa vaikuttavampaa yhteistyötä kaikkien kaupungin toimialojen kanssa yrittäjyyden edistämiseksi.

Keskusta on tyytyväinen, että näkemyksemme budjettiesityksessä on huomioitu esimerkiksi koulukiusaamisen kitkemisessä, kodin ja koulun- välisen yhteistyön lisäämisessä, hyvän johtamisen ja työhyvinvoinnin vahvistamisessa, yrittäjyyskasvatukseen ja varhaiskasvatuksen tilanteen parantamisessa sekä lasten ja nuorten osallisuuden lisäämisessä. Keskustalle on tärkeää, että lapsemme ja nuoremme voivat hyvin. Perheiden hyvinvointi lisää myös Vantaan hyvinvointia.

Olemme tyytyväisiä myös siihen, että Keskustan esitys ulkoliikuntalaitteiden saamisessa kaupungin suuralueille etenee ja Kivistön suuralueen järjestöyhteistyön turvaaminen nähtiin edistettäväksi asiaksi. Erinomaista on se, että vuoden 2024 talousarviossa on kohdistettu lisäyksiä erityisesti nyt lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisäämiseen, vammaisten ja muiden erityisryhmien palveluiden järjestämiseen, yrittäjyyden edistämiseen, koulutukseen, varhaiskasvatukseen sekä kaupunkikulttuuriin kuten järjestöyhteistyön kehittämiseen, kuin myös ikäihmisten liikkumismahdollisuuksien ja vapaa-ajan harrastustoiminnan parantamiseen.

Keskustan valtuustoryhmä kiittää toimialoja hyvin valmistellusta budjettiesityksestä vuodelle 2024 sekä budjettineuvotteluihin osallistuneita hyvähenkisestä neuvottelusta. Keskustan valtuustoryhmä hyväksyy budjettineuvottelujen tuloksen.

Kristillisdemokraattien valtuustoryhmä, valtuustoryhmän pj. Jouko Jääskeläinen

Vantaan veroprosentti on hyvinvointialueesta johtuen jatkossa 6,4 prosenttia. Samalla on tiedossa, että valtion mahdolliset lisäpanostukset kuntasektorille kohdistuvat ensisijaisesti hyvinvointialueiden palveluihin. Siksi kaupungin velkaantumiseen on syytä suhtautua

kriittisesti.

Velkamäärän nousu Vantaalla on arvioiden mukaan lähivuosina merkittävä, eli noin 800 miljoonan euron tasosta jopa yli 1,3 miljardiin euroon noin kymmenen vuoden jaksolla. Mainituista syistä ja talouden yleisestä epävarmuudesta johtuen on syytä sopia lainakatosta edessä olevalle suunnittelukaudelle. Velkakaton tulisi asettua pysyvästi korkeintaan noin yhteen miljardin. Tämä edellyttää kärkihankkeiden priorisointia ja osaltaan tämä turvaisi kuntalaisten peruspalveluiden rahoituksen.

Tämän lausuman jätämme tämän vuoden budjettiin.

Huolestamme ohella on syytä korostaa budjettineuvottelujen hyvää henkeä ja yhteistyökykyisyyttä. Kiitos kaikille.

Budjetin muutosten linjauksessa näkyy vastuu ja huoli nuorten kasvusta ja hyvinvoinnista. Olemme tiedostaneet häiriökäyttäytymisen lisääntymisen ja ongelmat. Niiden suitsimiseksi ennakoiva työ, oppimisen vahvistaminen ja erimuotoinen vapaa-aikaan liittyvä nuorisotyö ovat avainasemassa.

Tulopuolella maanmyyntiin ja kaavoitukseen liittyvät tulovirrat jäävät valitettavasti pienemmiksi kuin menneissä parhaissa vuosissa. Omistuksestamme vapautuvat sote-kiinteistöt eivät nyt ole parhaita artikkeleita ja myyntiaikatauluihin sallittiinkin järkevää joustoa. Yhteistyön yksityiskohdat hyvinvointialueen kanssa etsivät vielä lopullista hioutumistaan.

Työttömyyden laskun olennainen tavoite asetetaan suunnittelukaudelle, ei vielä ensi vuodelle. Teemme selvityksen toimenpiteineen liikuntapaikkarakentamisessa havaittujen ongelmien korjaamiseksi.

Toiveemme lisämäärärahasta S2 kielen opetukseen ei sellaisenaan toteutunut, mutta "Perusopetus järjestää kielitietoista opetusta ja S2-opetusta tukevaa lisäkoulutusta opettajille." Kaupunki vahvistaa henkilökunnan ammattitaitoa ja valmiuksia nepsy-lasten kohtaamiseen.

"Kotouttaminen" sanaa on muutettu kotoutuminen-sanaksi ja muunkielinen korvaa sanaa vieraskielinen. Näin on hyvä. Kaupunkikeskustojen kehittämistyöhön toivomme riittävää huomiota.

Työ- ja elinkeinopalvelujen toteamus "Kaupungin keskeiset palvelut ovat saavutettavissa myös ei-digitaalisesti" sopii muihinkin palveluihimme.

Puistoruokailu saa lisäresursseja, valitettavasti niitä ei vielä osoitettu edes kokeiluna välipalan tarjoamiseen pitkää aamupäivää tekeville koululaisille.

KD:n kädenjälkiä näkyy yhteisissä teksteissä ja yhteisissä linjauksissamme. Budjetista löytyy 140 tuhannen euron lisäys liikunta- ja urheiluseurojen avustuksiin. Lisäksi Vantaa saa uuden kokonaan varusteltuun ulkokuntosaliin.

Hyvä yhteistyö neuvotteluissa tuo Variaan uuden työelämä-koordinaattorin tavoitteenaan tehostaa valmistuneiden työllistymistä ja tukemaan työelämäyhteistyötä Varian ja työnantajien välillä.

Jo lautakuntatasolla kannustimme nuorisotyössä ns. Kolohongan malliin eli 100 tuhatta käytetään nuorisotyössä kahdella uudella alueella avaamaan nuorisotilat järjestöyhteistyön avulla.

Kristillisdemokraatit kiittävät hyvistä yhteistyöstä. Yhdessä ongelmien hoitamiseen keskittyen tuomme parhaan lisäarvon kuntalaisille.

Liike Nyt valtuustoryhmä, valtuustoryhmän pj. Nina Nummela

Arvoisa puheenjohtaja, hyvät valtuutetut, viranhaltijat ja muut kuulijat

Suomi on tällä hetkellä hyvin poikkeuksellisessa taloustilanteessa. Korot ovat nousseet merkittävästi ja Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan jatkuu. Tämä luo merkittäviä haasteita Suomen taloudelle. Moni ala kärsii venäläisten turistien puuttuessa. Myös monet vientiyritykset ovat heikossa tilanteessa Venäjän viennin loputtua. Tällä on merkittäviä vaikutuksia myös Vantaan talouteen. Tämä on tärkeää huomioida kaupungin rahankäytössä. Ja erityisesti siinä miten erilaisia projekteja toteutetaan ja valvotaan.

Nyt Vantaa on tekemässä suuria investointeja, jotka ovat toki tärkeitä suhdanteista riippumatta. Olemme ensi vuonna Vantaan historian suurimman rakennusprojektin edessä: Vantaan ratikan rakentaminen pitäisi alkaa ensi vuoden aikana. Vantaan on viimeistään nyt ryhdistäydyttävä julkisten hankintojen kilpailutuksessa ja toteutuksessa, jotta lopputulos olisi moitteeton, eikä valtavia budjettien ylityksiä tulisi. Hyvin tärkeää on myös projekteihin valittujen yritysten taustojen selvittäminen.

Valtuuston budjettineuvotteluissa Liike Nyt, samoin kuin Kristillisdemokraatit, ehdottivat lainakattoa kaupungin julkisille hankinnoille. Lainakatto olisi ollut perusteltua nykyisessä epävarmassa taloustilanteessa ja korkotasossa. On suorastaan pelottavaa antaa kustannusten osalta avointa valtakirjaa julkisiin hankintoihin, joiden hoitamisesta on tähän asti paljon huonojakin esimerkkejä. Oli kyse sitten rakennus-, talousosaamisen tai valvonnan

puutteesta, tulee näiden kaikkien hoitamista terävöittää tulevaisuudessa.

Puhumme paljon Vantaan maineesta. On tärkeää muistaa, että kaikki mitä Vantaasta kirjoitetaan vaikuttaa ihmisten mielikuviin kaupungistamme. Osaammeko tarpeeksi hyvin kertoa kaupunkimme hienoista puolista, pitääkö Vantaa kynttilää vakan alla. Me Liike Nytissä toivomme, että Vantaa markkinoisi ja toisi selvästi julki hyviä puoliaan: meillä on paljon viihtyisiä pientaloalueita ja pääkaupunkiseudun mittakaavassa kohtuuhintaisia perheasuntoja, meillä on Suomen parhaat liikenneyhteydet ympäri maailmaa, todella monipuoliset harrastusmahdollisuudet ja upea lähiluonto. Yrityksille on tarjolla ajanmukaisia liiketiloja ympäri Vantaata, mm. lentokentän läheisyydessä. Pitämällä huolta toimivasta ja nopeasta kaavoituksesta yritystonteille, sekä huolehtimalla myös riittävästä määrästä pysäköintitilaa, saamme varmasti houkuteltua tänne yrityksiä, jotka tarjoavat työpaikkoja, verotuloja ja näin hyvinvointia kaikille.

Koulutus on tärkeä osa ihmisten hyvinvointia. Jo alakoulussa luomme hyvän, tai huonon, pohjan elämälle. On tärkeää jatkossakin kiinnittää huomiota ammattitaitoisen opetushenkilökunnan saatavuuteen ja työssä viihtyvyyteen. Jatko-opinnoissa Vantaa on hieman Helsinkiä ja Espoota alemmalla tasolla. Tämä johtuu mm. yliopistotasaisen koulutuksen puuttumisesta. Tulevan Tikkurilan osaamiskampuksen myötä, kaupunki voisi selvittää mahdollisuuksia yliopistotasoiseen koulutukseen myös Vantaalla. Koulutustason nosto tarkoittaa yleensä hyvinvoinnin paranemista useilla eri osa-alueilla. Tämä olisi tärkeä asia myös kaupungin maineen edistämiseksi.

Liike Nytille oli tärkeää, että kouluruoan lisärahoitusta jatketaan myös ensi vuonna. Ruoan laatuun ja valikoimaan tulee kiinnittää erityistä huomiota. Tarjolla on oltava maittavaa kotiruokaa niin kasvis- kuin lihavaihtoehtojakin.

Koulutuksella ja harrastustoiminnan tukemisella on valtavan suuri merkitys ennaltaehkäisevässä nuorisotyössä. Aina nämä keinot eivät kuitenkaan riitä. Nuoria ajautuu jengeihin ja katurikollisuus on Vantaallakin vakavasti otettava turvallisuusuhka. Meille Liike Nytissä on tärkeää, että katujengi-ilmiöön puututaan viipymättä. Käytännössä tämä tarkoittaa mm. katupartioinnin lisäämistä ja näkyvää katutyötä kaupunginosissa, joissa tarve tähän on erityisen suuri. Tällä on myönteinen vaikutus myös segregaaation vähentämiseen.

Arvoisa puheenjohtaja, viranhaltijat ja valtuutetut, talousarvioneuvottelut sujuivat tälläkin kertaa hyvässä hengessä. Kaikilla poliittisilla ryhmillä on sama päämäärä, eli kuntalaisten hyvinvointi ja entistä viihtyisemmän Vantaan rakentaminen. Ensi vuonna vietämme Vantaan 50-vuotis juhlavuotta. Tehdään siitä hieno ja näyttävä kokonaisuus, josta löytyy jokaiselle jotain. Kiitos hyvästä yhteistyöstä kaikille valtuustoryhmille.

Kiitos!

Ruotsalaisen Kansanpuolueen valtuustoryhmä, valtuustoryhmän pj. Stefan Åstrand

Ärade ordförande, fullmäktigeledamöter, tjänstemän samt Vandabor, Arvoisa puheenjohtaja, valtuutetut, virkamiehet ja Vantaalaiset

Kiitos kaikille hyvästä yhteistyöstä budjettineuvotteluissa. Tack också till stadsstyrelsesordförande Mika Kasonen för bra ledda förhandlingar där vi hade över 200 st ändringsförslag på bordet.

Svenska Folkpartiet är nöjd med förhandlade resultatet. Budgeten för 2024 är starkt framåtblickande. Vi satsar på barn och ungas välbefinnande.

Vi fortsätter att stärka den svenskspråkiga servicen. Ett av SFP:s viktigaste mål i förhandlingarna var att förberedelserna för ett nytt daghem i Östra-Vanda framskrider. På SFPs förslag kommer det nästa år att utarbetas en pedagogisk plan och en behovsbedömning för det svenskspråkiga daghemmet i projektet Kaskela II där målet är att byggandet börjar 2026.

Staden har ett bra tvåspråkighetsprogram. Svenskspråkiga serviceområdet koordinerar arbetet. Problemet har varit att ingen ansvarar för att hur målen uppnås. I förhandlingarna kom det överens och blev inskrivet att serviceområden ansvarar för att målen i tvåspråkighetsprogrammet uppnås. Det är viktigt att serviceområdena kommer ihåg att vi är en tvåspråkig stad och beaktar det i sin information och sina beslut.

På initiativ av SFP kommer en ny svensk ungdomsarbetare att rekryteras för att öka ungdomsarbetet på svenska. Det är väldigt viktigt i dessa tider då det behövs trygghet på alla nivåer.

Arvoisa puheenjohtaja

RKP on tyytyväinen neuvottelu tulokseen. Vuoden 2024 budjetissa otetaan hyvin huomioon tämänhetkiset haasteet ja tarpeet ja se panostaa lapsiin ja nuoriin.

Esitimme panostusta kouluruokailuun ja RKP on tyytyväinen 1 milj euron lisäpanostukseen kouluruokaan ja että jatketaan varhaiskasvatuksen ja opetuksen lounaiden kehittämisohjelmaa.

Olemme tyytyväisinä seuranneet kaupungin pyrkimyksiä kohti UNICEF:in Lapsiystävällinen kunta tunnustusta ja lapsen oikeuksien edistämistä. Ylpeänä voin myös tähän liittyen kertoa, että koko RKP:n valtuustoryhmä on suorittanut luottamushenkilöille tarkoitetun lapsistrategian verkkokoulutuksen.

Varhaisen puuttumisen vahvistamiseksi Vantaa lisää näkyvästi katutyötä niissä kaupunginosissa, joissa tarpeen on arvioitu olevan suurin. Tämä tulee tarpeeseen.

Me RKP:ssä olemme useita vuosia yrittäneet saada tukea sille että kaupunki luopuisi omasta maatalouden harjoittamisesta. Meillä oli tämän vuoden neuvotteluissa myöskin ehdotus asiaan liittyen. Olemme tyytyväisiä että neuvotteluissa päästiin sopuun siitä että kaupungin maataloustoiminnasta toteutetaan ulkopuolinen ja riippumaton selvitys. koska vuosien saatossa olemme saaneet erilaisia lukuja ja perusteluita asiaan liittyen toimialalta.

RKP on tyytyväinen että Vantaa panostaa ensi vuonna enemmän kulttuurin, liikunnan ja urheilun edellytyksien parantamiseen. RKP esitti tännekin lisäpanostusta ja toimintaedellytysten vahvistamista määrärahan lisäämisillä.

LEVELI:n valtuustoryhmä, valtuustoryhmän pj. Milad Dehghan

Hyvät vantaalaiset katsojat, sekä persoonalliset valtuutetut.

Välillä mietin onko minulla edes valtuustoryhmää, kun ryhmäni on syrjitty valtuustoryhmien kokouksista pois.

Syrjäytymisestä puheenollen, tiedätkö miten paljon yksi syrjäytynyt nuori maksaa kaupungille?

Vastaus on: kymmeniätuhansia euroja vuodessa!

SIIS KYMMENIÄ TUHANSIA EUROJA VUODESSA!

Tämä tarkoittaa sitä, että ei ole mitään tekosyitä olla käyttämättä enemmän rahaa nuorten syrjäytymisen estämiseksi.

Minua huolettaa, että vantaan koulutustaso on heikoimpia suomen suurimmista kaupungeista.

Tästä puheenollen on myös mielenkiintoista huomata raportista millä perusteilla oppilaita ohjataan S2-ryhmiin kouluissa.

Tuli selville, että lasten suomen kielen oppimäärästä päättää huoltaja.

Pitäisikö asia muuttua, kun tänä vuonna tehdyn tutkimuksen mukaan joka viides S2-oppilas osaa suomea niin hyvin että pärjäisi tavallisessa opetuksessa. Tutkimuksen mukaan osa S2-oppilaista lukee paremmin suomea kuin osa niistä oppilaista, joiden äidinkielenä on suomi! Talousarviossa mainitaan, että nuorten hyvinvointi työtä vahvistetaan, sen tuloksia jäämme seuraamaan.

Talousarviossa oli maininta demokratian vahvistamisesta.

Viime kuntavaaleissa Vantaalla oli maan yksi heikoimmista kuntavaali äänestysprosentteista. Myös viimeisin nuorisovaalien äänestysprosentti on aivan hälyttävällä tasolla, arvatkaa kuinka monta prosenttia? Äänestysprosentti oli vaivaiset 5 %!.

On tärkeätä, että vantaan sitovat tavoitteet seuraaville vuosille todellakin onnistuvat. Odotan innolla erilaisten 10–100 miljoonan euron kärkihankkeiden valmistumista vantaalla, tulevien vuosien aikana.

Nämä tulevat lisäämään vantaan elinvoimaa isosti, sekä kasvattavat Vantaa brändiä entisestään.

Samalla kun olemme tekemässä näitä isoja investointeja, niin tarvitsemme tuleville vuosille kaupungin kilpailutuksiin kehitystä ja resursseja entistäkin enemmän.

On hyvä, että sisäisestä valvonnasta kaupunkikonsernissa on maininta talousarviossa.

Vielä viimeiseksi haluan tuoda esille Vantaan tilapalvelun vantin ongelmat.

On tullut tietoon, että päiväkotien pihojen huolto ja korjaukset, jotka huoltaa Vantti, ovat pahasti epäonnistuneet.

Myös lasten kummivaltuutettuna olen kuullut nuorilta, että ne vähäisetkin rahat mitkä on nyt annettu vantille jouluruoan laadun parantamiseen ovat menneet sisustuksiin ja keittäjiin, ei itse ruuan laadun parantamiseen. Kuitenkin raportissa lukee, että viimevuonna kouluruoka budjettiin lisättiin puolimiljoonaa euroa kouluruuan parantamiseen, ja se on näkynyt lisäämällä valikoimiin, kalaa, banaania, pehmeää leipää, hummusta, juustokuutiota sekä maustekastiketta.

Toivottavasti nämä lisäykset ovat olleet syömäkelpoisia sekä täyttäneet osittain lapsien vatsat.

Viime viikolla ei kyllä tullut kehuja nuorisovaltuutetuilta kouluruuasta.

kaiken kaikkiaan olen tyytyväinen, että kaikki isoimmat ongelmat ovat tiedossa ja tuotu esille, se että tehdäänkö asioille mitä ja kuinka paljon, on osittain meidän valtuutettujen, mutta eniten virkamiesten käsissä.

Valta Kuuluu Levelille, sekä valtuutetuille kiitos!

10 §

Talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma 2024–2027

VD/6787/02.01.00.00/2023

PT/MR/PK/EP

Suomen tulevaa talouskehitystä kuvaa epävarmuus. Lyhyellä aikavälillä on selvää, että Suomen talouskehitys on hidastumassa. Inflaatio on leikannut kotitalouksien ostovoimaa ja johtanut koronnostoihin. Tämä taas on leikannut mm. rakentamista, muita investointeja ja kulutuskysyntää.

Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan Suomen talous ei kasva vuonna 2023. Vuonna 2024 talouden ennustetaan kääntyvän 1,4 prosentin kasvuun. Valtiovarainministeriön ennuste olettaa inflaation hidastuvan nopeasti ja kuluttajahintaindeksin muutoksen laskevan alle 2 prosenttiin vuonna 2025. Palkankorotukset nostavat ostovoimaa ja ostovoiman parantumisen pitäisi kääntää yksityinen kulutus kasvuun vuonna 2024. Vuonna 2025 talous kasvaisi jo 1,9 prosenttia. Tätä nopeuttaisi vihreään siirtymään tähtäävät investoinnit. Näihin luonnollisesti liittyy epävarmuuksia. Viitteitä on olemassa mm. siitä, että suurimmat investointipäätökset tuulivoimaan ovat tällä erää jo takana.

Taloukskasvun hidastuminen vaikuttaa työllisyyteen ainakin hidastamalla työllisyyden parantumista tai kasvattamalla hieman työttömyyttä. Kuitenkin työllisyyden parantumisen ennustetaan jatkuvan jo ensi vuonna ja työllisyysasteen (20–64-vuotiaat) nousevan lähelle 80 prosenttia vuonna 2025. Työllisyysaste olisi nousemassa historiallisen korkeaksi. Ennusteen haaste liittyy mm. asuntorakentamiseen. Rakentamisen ennustetaan laskevan voimakkaasti, mutta lasku voi olla ennustettuakin syvempi, jolloin se hidastaisi elpymistä. Taloudellisen pysähtymisen jääminen lyhyeksi edellyttää myös sitä, että inflaatio laskee nopeasti. Tämäkään ei ole varmaa. Rakenteellinen haaste on myös se, ettei euroalueen inflaatio välttämättä laske yhtä nopeasti kuin Suomen, jolloin korkojen laskuja ei ole odotettavissa Suomen talouden kannalta optimaaliseen tahtiin.

Suomen julkinen talous kehittyi myönteisesti vuonna 2022. Tähän vaikutti mm. BKT:n nopea kasvu ja verotulojen nousu. Julkisen talouden velkasuhde pieneni tämän seurauksena. Julkisen velan suhde BKT:hen vuonna 2022 oli 71,7 prosenttia ja valtion velkasuhde 51,6 prosenttia. Vuonna 2023 valtionvarainministeriö olettaa julkisen talouden alijäämän olevan 2,4 prosenttia ja valtiontalouden alijäämän 3,5 prosenttia suhteessa BKT:hen. Hitaan taloukskasvun oloissa tämä kääntänee velkasuhteen verrattuna BKT:hen taas kasvuun. Vuoden 2024 valtion talousarviesitys on 11,5 miljardia alijäämäinen, joten velkaantuminen tulee jatkumaan myös ensi vuonna.

Julkisen talouden alasektoreista suurinta alijäämää tekee valtionhallinto, mutta myös hyvinvointialueet ovat aloittaneet toimintansa alijäämäisinä, eikä alijäämä ole pienenemässä ennustejaksolla. Kuntahallinto pysyy koko ennustejakson lähellä tasapainoa, kun taas sosiaaliturvarahastot ovat ylijäämäisiä. Julkinen velkasuhde on alkanut jälleen kasvaa. Valtionhallinnon ja paikallishallinnon yhteenlaskettu mittava alijäämä, väestön ikääntyminen, sekä edelleen kasvavat velanhoitokustannukset pitävät velkasuhteen nousevalla uralla jatkossakin.

Vuoden 2023 alusta sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävät siirtyivät hyvinvointialueille ja niitä vastaava rahoitus valtiolle. Kuntahallinnon tehtävät painottuvat nykyisin lapsi- ja nuorisoikäluokkien tarvitsemien koulutus- ja varhaiskasvatuspalveluiden järjestämiseen, joiden yhteenlaskettu palvelutarve on laskeva. Useissa kunnissa mahdollisuudet kouluverkon sopeuttamiseen ovat kuitenkin rajalliset.

Kulutusmenoja vähentää vuonna 2023 monien hallituksen määräaikaisten toimien lakkaaminen hallituskauden päättyessä. Pääasiassa kuntahallinnon kulutusmenoja kasvattaa taloussuunnitelmavuosina kuitenkin hintojen kasvu, jota nostaa etenkin kunta-alalle sovitut ns. yleisen linjan ylittävät palkankorotukset. Palkkaratkaisusta huolimatta työikäisen väestön määrän väheneminen ja työvoiman saatavuusongelmat haastavat myös kunta-alaa, jossa eläköityminen on voimakasta. Osaajapulaa on mm. sivistystoimessa sekä teknisessä toimessa, mikä vaikeuttaa jo nyt palvelujen järjestämistä ja hankkeiden toteuttamista.

Vuonna 2025 työ- ja elinkeinopalvelut siirretään kuntien vastuulle ja samalla kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista laajennetaan koskemaan työmarkkinatuen lisäksi myös perus- ja ansiopäivärahaa. Muutos lisää kuntatalouden menoja vajaalla miljardilla eurolla vuoden 2025 tasolla, mutta kuntien valtionosuuksia lisätään siirtyviä kustannuksia vastaavasti. Uudistuksen myötä kuntien henkilöstömäärä kasvaa noin neljällä tuhannella henkilötyövuodella. Yleisellä työllisyyskehityksellä on uudistuksen jälkeen entistä suurempi vaikutus kuntien talouteen.

Kuntahallinnon investointipaineiden arvioidaan pysyvän mittavina jatkossakin muun muassa korjausvelan ja väestön muuttoliikkeen vuoksi. Lisäksi Venäjän hyökkäyssota on osaltaan vauhdittanut merkittävästi kuntien vihreää siirtymää ja tiukentanut siihen liittyviä tavoitteita. Investointien oletetaan palaavan kasvu-uralle vuoden 2023 jälkeen. Rahoituskustannusten nousu ja työvoimapula voivat kuitenkin lykätä investointeja eteenpäin tai estää niiden toteutumisen. Kuntahallinnon paheneva työvoimapula voi myös tuoda yllätyksiä joko palvelujen saatavuuden tai niiden ennakoitua nopeamman kustannusten nousun muodossa.

Kuntahallinnon rahoitusaseman arvioidaan olevan likimain tasapainossa vuonna 2023, mutta alijäämä alkaa kasvaa jo vuonna 2024 menojen kasvaessa tuloja nopeammin. Ennusteen mukaan kuntahallinnon alijäämä tasaantuu 0,2 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen vuosina 2025–2027.

Vantaan vuoden 2024 talousarvion valmistelu

Vantaalla laadittiin ja hyväksyttiin vuoden 2021 alussa tuottavuus- ja kasvuohjelma vuosille 2021–2025, jonka tavoitteena on parantaa kaupungin taloustilannetta siten, että vuonna 2023 käyttötalous olisi tasapainossa ja tilikausi ylijäämäinen. Tavoitteena on nostaa vuosikatetta vuosittain siten, että vuonna 2025 se olisi vähintään 130 milj. euroa.

Vuoden 2024 talousarvioluvut eivät ole vertailukelpoisia vuoden 2022 tilinpäätöslukuihin verrattuna 1.1.2023 tapahtuneen hyvinvointialueuudistuksen takia. Vuoden 2025 alusta astuu voimaan TE-palvelut 2024-uudistus, jolla myös on iso vaikutus kuntatalouteen. TE2024-uudistuksessa työllisyys- ja elinvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyy TE2024 ja Koto2024 -lakien perusteella pysyvästi kuntien tehtäväksi. Muutos lisää kaupungin toimintamenoja, mutta myös valtionosuustuloja.

Kaupungin ja rahastojen yhteenlasketut toimintatulot talousarviossa 2024 ovat 343,0 milj. euroa ja toimintamenot 1 032,4 milj. euroa. Vuoden 2023 talousarvioon nähden toimintatulot laskevat 0,4 prosenttia ja toimintamenot kasvavat 4,4 prosenttia. Vuoden 2023 toisen osavuositarkastuksen vuosiennusteeseen nähden toimintatulot kasvavat 4,0 prosenttia ja toimintamenot 2,3 prosenttia.

Toimintamenoissa on kohdistettu resurssilisäystä erityisesti koulutuksen ja varhaiskasvatuksen sekä kaupunkikulttuurin lisääntyneitä palvelutarpeita vastaavasti. Vuosi 2024 on Vantaan kaupungin 50-vuotisjuhlavuosi ja se on myös huomioitu talousarviossa. Yleisen hintakehityksen kustannuksia lisäävät vaikutukset palvelujen ostoihin on huomioitu. Myös kaupungin kärkihankkeiden suunnitteluun on lisätty

resursseja ja määrärahoja. Kunta-alan palkkaratkaisun kustannusvaikutukseen on vuonna 2024 varauduttu 26,2 milj. eurolla, josta suurin osa on jaettu toimialoille. Vielä päättämättä oleva osuus eli vuoden 2024 kehittämisohjelmaerä ja paikallinen järjestelyerä jätetään keskitetyksi varaukseksi kaupunkistrategian ja johdon toimialalle.

Hyvinvointialueiden aloittaessa 1.1.2023 kaikilta manner-Suomen kunnilta leikattiin kunnallisveroprosenttia -12,64 prosenttiyksikköä, joten kuntien tuloveroprosentit ovat vuonna 2023 voimassa prosentin sadasosan tarkkuudella. Vuoden 2024 tuloveroprosentit tulee kuitenkin määrätä ja ilmoittaa 0,1 prosenttiyksikön tarkkuudella. Talousarviossa 2024 Vantaan tuloveroprosentti on pyöristetty pyöristyssäännön mukaisesti lähimpään prosenttiyksikön kymmenykseen eli se on 6,4, kun vuoden 2023 tuloveroprosentti on 6,36. Kaupungin arvioidaan saavan kunnallisveroja 407 milj. euroa vuonna 2024, 5,4 prosentin lasku vuoden 2023 tilinpäätösennusteeseen nähden. Verotuoton lasku johtuu siitä, että vuonna 2023 kaikki kunnat ovat hyvinvointialueuudistuksen vuoksi saaneet ns. verohäntä, eli kaupunki on saanut verotuloja vuonna 2023 vielä osittain vuoden 2022 veroprosentin 19,00 mukaisesti.

Koko maan kuntien yhteisöveroarvion pohjalta kaupungin arvioidaan saavan yhteisöveroja 86,0 milj. euroa vuonna 2024, mikä tarkoittaisi 9,2 prosentin laskua vuoden 2023 ennusteeseen nähden. Kuten kunnallisverokertymään myös yhteisöverotulojen kertymään vaikuttaa vuonna 2023 ns. verohännät, eli kaupunki saa yhteisöverotuloja vuonna 2023 vielä osittain vanhan jako-osuuden mukaisesti. Verohännät parantavat verokertymää, mutta yritysten vuonna 2023 alentuneet maksettujen ennakkoverojen määrät pienentävät sitä. Vuoden 2023 heikentynyt kehitys vaikuttaa myös vuoden 2024 kertymäärävioon.

Vuonna 2024 kiinteistöveroja arvioidaan kertyvän 119,0 milj. euroa, 4,8 prosentin nousu vuoden 2023 tilinpäätösennusteeseen nähden. Taloussuunnitelmakaudella 2024–2027 prosentit pidetään ennallaan, ellei lainsäädäntömuutokset muuta edellytä Eduskunta on 8.11.2023 hyväksynyt hallituksen esityksen laiksi kiinteistöverolain muuttamisesta. Lakimuutoksen mukaisesti maapohja eriytetään yleisestä kiinteistöverolajista siten, että siihen sovelletaan omaa veroprosentin vaihteluväliä. Yleisen veroprosentin vaihteluväli rakennusten osalta säilyy ennallaan 0,93-2,00 prosentissa, mutta maapohjan osalta vaihteluvälin alarajaksi määrättiin 1,30 prosenttia. Maapohjan kiinteistöveroprosentin yläraja säilyy 2,00 prosentissa. Lakimuutoksen vuoksi maapohjan kiinteistövero korotetaan taloussuunnitelmakaudelle 2024–2027 lain vaatimaan alarajaan 1,30 prosenttia. Muut kiinteistöveroprosentit pidetään ennallaan. Muutoksen eurovaikutukset kaupungille ovat kuitenkin rajalliset, koska Vantaan yleinen kiinteistöprosentti on 1,28, joka on hyvin lähellä suunniteltua uutta maapohjan kiinteistöveron alarajaa 1,30. Lokakuussa tarkentuneiden verotuloennusteiden mukaan verotulot hieman laskivat suhteessa elokuun ennusteeseen, joten uudistuksen tuoman verotulon vaikutuksia ei ole syytä huomioida talousarviossa kokonaisverotuloja kasvattavana tekijänä.

Kaupungin arvioidaan saavan valtionosuuksia yhteensä 182,0 milj. euroa vuonna 2024, joka on 2,4 prosenttia vuotta 2023 enemmän.

Vuosikate on vuoden 2024 talousarviossa 109,6 milj. euroa (TA 2023: 158,4 milj. euroa) ja poistot 115,8 milj. euroa. Vuoden 2024 talousarvion tilikauden tulos on negatiivinen -6,2 milj. euroa ja tilikauden alijäämä on -4,9 milj. euroa.

Vuonna 2024 kaupungin lainakanta kasvaa talousarvion mukaan noin 89,7 milj. euroa, jolloin pitkäaikainen lainakanta olisi vuoden 2024 lopussa enintään 856 milj. euroa. Lainavarausta kasvattavat erityisesti kaupungin perusinvestointien kasvu, Vantaan ratikan investointi sekä maanmyyntituottojen

väliaikainen lasku. Kaupungin pitkäaikainen lainakanta on laskenut yli 300 milj. euroa viimeisen seitsemän vuoden aikana ja lainakannan euroa/asukas -tunnusluku on valtakunnan keskiarvon tasolla.

Taloussuunnitelman 2024–2027 investoinnit

Vuonna 2024 talousarvion investointiohjelmassa investointimenot ovat 198,4 milj. euroa ja investointiosan netto 192,4 milj. euroa. Investointiohjelma päivitetään vuosittain osana talousarvion valmistelua. Talousarvion mukaisesti vuoden 2024 kokonaisinvestoinneista 56 prosenttia pystytään rahoittamaan tulorahoituksella.

Kaupunkiympäristön toimialan kiinteistöt ja tilat -palvelualue on valmistellut yhdessä toimialojen ja talousohjauksen kanssa Vantaan kaupungin uudisrakentamista koskevan rakennusinvestointiohjelman seuraavalle 10-vuotiskaudelle. Uudisrakentamiseen on vuodelle 2024 budjetoitu yhteensä 53,1 milj. euroa. Vuonna 2024 valmistuvia hankkeita ovat Korson päiväkotit, Vuorikumpu-hoivarakennuksen laajennus ja Vaskivuoren lukion laajennus. Rakenteilla olevia hankkeita ovat mm. Elmon uimahalli ja Mårtendals bildningsrum -päiväkotilaajennus. Aloittavia hankkeita ovat Kanniston koulun II vaihe, Aviapoliksen päiväkotit II, Karhunkierroksen päiväkotit, Kytöpuiston koulun laajennus ja Kuusijärven alueelle 2 savusaunaa ja info-/wc-tilat. Määräraharahoitteisiin korjausrakennushankkeisiin on vuodelle 2024 budjetoitu yhteensä 48,6 milj. euroa.

Kunnallistekniikan investointeihin ja Vantaan ratikkaan varataan talousarviossa 2024 yhteensä 54 milj. euroa. Hankkeet toteutetaan toimialan strategian ja asuntotuotanto-ohjelman mukaisesti, ja toimintaa ohjaavat osaltaan myös maankäyttösopimukset. Määrärahasta on varattu Vantaan ratikan suunnitteluun ja rakentamisen aloittamiseen 9 milj. euroa.

Tietojärjestelmäinvestointeihin on vuodelle 2024 varattu 7,0 milj. euron ja irtaimen omaisuuden investointeihin 7,1 milj. euron määräraha. Lisäksi talousarviossa on varattu maanhankintaan ja maa-alueiden kunnostamiseen 24 milj. euroa sekä osakkeiden ja osuuksien hankintaan 3,3 milj. euroa.

Kaupunginjohtajan talousarvio- ja taloussuunnitelmaesitys esiteltiin valtuutetuille ja kaupunginhallituksen jäsenille talousarvion ja taloussuunnitelman informaatiotilaisuudessa 2.10.2023. Esityslistan liitteenä on kaupunginjohtajan talousarvio- ja taloussuunnitelmaesitys vuosille 2024–2027. Kaupunginhallituksen asettama neuvottelukunta käsittelee talousarvioesitystä 30.10.2023.

Kaupunginhallitus 31.10.2023 § 6

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) hyväksyä talousarvio- ja taloussuunnitelmaesitys vuosille 2024–2027 kaupunginhallituksen esityksenä kaupunginvaltuustolle,
- b) oikeuttaa talousohjaus tekemään teknisluonteiset laskennalliset tarkistukset ja tekstitarkistukset, ja
- c) esittää kaupunginvaltuustolle
 1. hyväksyttäväksi vuoden 2024 talousarvion sitovat tavoitteet sekä valtuustoon nähden sitovat määrärahat ja tuloarviot,
 2. hyväksyttäväksi vuoden 2024 talousarvion täytäntöönpanomääräykset, ja
 3. hyväksyttäväksi taloussuunnitelma 2024–2027

Käsittely:

Kaupunginhallitukselle oli jaettu taloussuunnitelman yksityiskohtaiseen käsittelyyn 30.10.-31.10.2023 kokoontuneen neuvottelukunnan neuvottelutulos talousarvio- ja taloussuunnitelmaesitykseen 2024–2027 tehtävistä muutoksista. Kaupunginjohtaja otti neuvottelutuloksen omaan esittelyynsä.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Kaupunginvaltuusto 13.11.2023 § 10

Kaupunginhallituksen esitys:

Päätetään hyväksyä

1. vuoden 2024 talousarvion sitovat tavoitteet sekä valtuustoon nähden sitovat määrärahat ja tuloarviot,
2. vuoden 2024 talousarvion täytäntöönpanomääräykset, ja
3. taloussuunnitelma 2024–2027

Käsittely:

Asian käsittelyn aikana valtuutettu Sakari Rokkanen teki seuraavat *tekniset muutosesitykset* talousarvioon, joita kaupunginvaltuusto kannatti yksimielisesti:

Esityslistateksti:

Vuonna 2024 kiinteistöveroja arvioidaan kertyvän 119,0 milj. euroa, 4,8 prosentin nousu vuoden 2023 tilinpäätösennusteeseen nähden. ~~Taloussuunnitelmakaudella 2024–2027 prosentit pidetään ennallaan, ellei lainsäädäntömuutokset muuta edellytä. Hallitus on 9.10.2023 antanut eduskunnalle käsiteltäväksi esityksen kiinteistöverolain muuttamisesta. Esityksen Eduskunta on 8.11.2023 hyväksynyt hallituksen esityksen laiksi kiinteistöverolain muuttamisesta. Lakimuutoksen mukaisesti maapohja eriytetään yleisestä kiinteistöverolajista siten, että siihen sovelletaan omaa veroprosentin vaihteluväliä. Yleisen veroprosentin vaihteluväli rakennusten osalta säilyy ennallaan 0,93–2,00 prosentissa, mutta maapohjan osalta vaihteluvälin alarajaksi määrättäisiin määrättiin 1,30 prosenttia. Maapohjan kiinteistöveroprosentin yläraja säilyisi säilyy 2,00 prosentissa. Tämä tulee huomioida kuntien ilmoittamissa kiinteistöveroprosenteissa, mikäli lainsäädäntö etenee. Sen Lakimuutoksen vuoksi maapohjan kiinteistövero korotetaan taloussuunnitelmakaudelle 2024–2027 lain vaatimaan alarajaan 1,30 prosenttia. Muut kiinteistöveroprosentit pidetään ennallaan. Muutoksen eurovaikutukset kaupungille ovat kuitenkin rajalliset, koska Vantaan yleinen kiinteistöprosentti on 1,28, joka on hyvin lähellä suunniteltua uutta maapohjan kiinteistöveron alarajaa 1,30. Lokakuussa tarkentuneiden verotuloennusteiden mukaan verotulot hieman laskivat suhteessa elokuun ennusteeseen, joten mahdollisen uudistuksen tuoman verotulon vaikutuksia ei ole syytä huomioida talousarviossa kokonaisverotuloja kasvattavana tekijänä.~~

Talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma 2024–2027 s. 23:

Hallituksen syyskuisen budjettiriihen linjausten *Eduskunta on 8.11.2023 hyväksynyt hallituksen esityksen laiksi kiinteistöverolain muuttamisesta. Lain mukaan yleisen kiinteistöveroprosentin alarajaa korotetaan maapohjien osalta 1,30 prosenttiin vuonna 2024. Korotus vaikuttaa niiden 245 kunnan verotukseen, joilla yleinen kiinteistöveroprosentti on tällä hetkellä tätä alempi, lisäten maapohjasta kerättyjä kiinteistöverotuloja näillä kunnilla.*

Talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma 2024–2027 s. 25-26:

Vuonna 2024 verotulokertymän arvioidaan olevan vuotta 2023 heikompi, kun verohännät pääosin poistuvat. Vuonna 2024 kaupungin kunnallisverotuoton arvioidaan laskevan 5,4 prosenttia vuoden 2023 ennusteeseen nähden. Suunnitelmakaudelle 2025–2027 arvioidaan noin 2,9–6,0 prosentin kunnallisveron kasvua. Yhteisöverotuoton arvioidaan vuonna 2024 laskevan 9,2 prosenttia vuoden 2023 ennusteeseen nähden, johtuen sekin ns. verohännistä. Tuleville vuosille arvioidaan 2,3–6,8 prosentin nousua. Kiinteistöverotuottoon hyvinvointialueuudistus ei vaikuta ja sen arvioidaankin kasvavan vuonna 2024 noin 4,8 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Kiinteistöveron tulevien vuosien kasvun arvioidaan olevan noin 1,7–2,5 prosenttia. ~~Hallituksen syyskuisen budjettiriihen linjausten Eduskunta on 8.11.2023 hyväksynyt hallituksen esityksen laiksi kiinteistöverolain muuttamisesta. Lain mukaan yleisen kiinteistöveroprosentin alarajaa korotetaan maapohjien osalta 1,30 prosenttiin vuoden 2024 alussa. Muutos huomioidaan kaupunginvaltuuston hyväksymässä vuonna 2024. Tämä huomioidaan talousarviossa, mikäli lainsäädäntö etenee. Sen eurovaikutukset ovat kuitenkin rajalliset, koska Vantaan yleinen kiinteistöprosentti on 1,28, joka on hyvin lähellä suunniteltua lain vaatimaa uutta maapohjan kiinteistöveron alarajaa 1,30.~~

Talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma 2024–2027 s. 188:

Vuonna 2024 kiinteistöveroja arvioidaan kertyvän 119,0 milj. euroa, 4,8 prosentin nousu vuoden 2023 tilinpäätösennusteeseen nähden. *Eduskunta on 8.11.2023 hyväksynyt kiinteistöverolain muuttamisen siten, että maapohjan kiinteistövero erotetaan yleisestä kiinteistöverosta ja sen alaraja korotetaan 1,30 prosenttiin. Taloussuunnitelmakaudella 2024–2027 prosentit pidetään muuten ennallaan, mutta maapohjan kiinteistövero korotetaan lain vaatimalle alarajalle. Muutoksen eurovaikutus on pieni, koska Vantaan yleinen kiinteistöveroprosentti on 1,28. Lokakuussa tarkentuneiden verotuloennusteiden mukaan verotulot hieman laskivat suhteessa elokuun ennusteeseen, joten uudistuksen tuoman verotulon vaikutuksia ei ole syytä huomioida talousarviossa kokonaisverotuloja kasvattavana tekijänä. ellei lainsäädäntömuutokset muuta edellytä. Hallituksella on suunnitteilla lakimuutosesitys, joka toteutuessaan erottaa yleisen maapohjan kiinteistöveron ja yleisen kiinteistöveron toisistaan. Samalla yleisen maapohjan kiinteistöveron alaraja nousisi 1,30 prosenttiin. Tämä huomioidaan talousarviossa, mikäli lainsäädäntö etenee. Sen eurovaikutukset kaupungille ovat kuitenkin rajalliset, koska Vantaan yleinen kiinteistöprosentti on 1,28, joka on hyvin lähellä suunniteltua uutta maapohjan kiinteistöveron alarajaa 1,30.*

Talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma 2024–2027 s. 189:

	v. 2024 <u>alaraja</u>	v. 2024 <u>yläraja</u>
Kiinteistöveroprosentit		
- maapohja ***	1,30	2,00

*** Hallituksella on suunnitteilla lakimuutosesitys, joka toteutuessaan erottaa yleisen maapohjan kiinteistöveron ja yleisen kiinteistöveron toisistaan. Samalla yleisen maapohjan kiinteistöveron alarajaa nousisi 1,30 prosenttiin. Tämä huomioidaan talousarviossa, mikäli lainsäädäntö etenee. Sen eurovaikutukset kaupungille ovat kuitenkin rajalliset, koska Vantaan yleinen kiinteistöprosentti on 1,28, joka on hyvin lähellä suunniteltua uutta maapohjan kiinteistöveron alarajaa 1,30. Eduskunta on 7.11.2023 hyväksynyt kiinteistöverolain uudistuksen, jossa maapohjan kiinteistövero erotetaan yleisestä kiinteistöverosta. Samalla maapohjan kiinteistöveron alaraja nostettiin 1,30 prosenttiin. Yläraja pysyy ennallaan 2,00 prosentissa. Yleisen kiinteistöveron ala- ja yläraja pysyvät ennallaan.

Talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma 2024–2027 s. 205:

	TP 2022	EN 2023*	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
- maapohja	1,28	1,28	1,30 ***	1,30	1,30	1,30

*** Hallituksella on suunnitteilla lakimuutosesitys, joka toteutuessaan erottaa yleisen maapohjan kiinteistöveron ja yleisen kiinteistöveron toisistaan. Samalla yleisen maapohjan kiinteistöveron alarajaa nousisi 1,30 prosenttiin. Tämä huomioidaan talousarviossa, mikäli lainsäädäntö etenee. Eduskunta on 7.11.2023 hyväksynyt kiinteistöverolain uudistuksen, jossa maapohjan kiinteistövero erotetaan yleisestä kiinteistöverosta. Samalla maapohjan kiinteistöveron alaraja nostettiin 1,30 prosenttiin. Yläraja pysyy ennallaan 2,00 prosentissa. Yleisen kiinteistöveron ala- ja yläraja pysyvät ennallaan.

Päätös:

Hyväksyttiin muutettu esitys.

Merkittiin, että kristillisdemokraattien valtuustoryhmä jätti asiaan seuraavan pöytäkirjalausuman, johon keskustan valtuustoryhmä, liike nytin valtuustoryhmä sekä perussuomalaisten valtuustoryhmä yhtyivät:

Vantaan veroprosentti on hyvinvointialueesta johtuen jatkossa 6,4 prosenttia. Samalla on tiedossa, että valtion mahdolliset lisäpanostukset kuntasektorille kohdistuvat ensisijaisesti hyvinvointialueiden palveluihin. Siksi kaupungin velkaantumiseen on syytä suhtautua kriittisesti.

Velkamäärän nousu Vantaalla on arvioiden mukaan lähivuosina merkittävä, eli noin 800 miljoonan euron tasosta jopa yli 1,3 miljardiin euroon noin kymmenen vuoden jaksolla.

Mainituista syistä ja talouden yleisestä epävarmuudesta johtuen on syytä sopia lainakatosta edessä olevalle suunnittelukaudelle. Velkakaton tulisi asettua pysyvästi korkeintaan noin yhteen miljardiin. Tämä edellyttää kärkihankkeiden priorisointia ja osaltaan tämä turvaisi kuntalaisten peruspalveluiden rahoituksen.

Merkittiin, että vihreiden valtuustoryhmä jätti asiaan seuraavan pöytäkirjalausuman, johon kristillisdemokraattien valtuustoryhmä, liike nytin valtuustoryhmä sekä keskustan valtuustoryhmä yhtyivät:

Vantaa kehittää joukkoliikennettä HSL:n kanssa. Tätä osaltaan vaikeuttaa kaupungistamme erilliset HSL:n budjetointi- ja päätösprosessit, joita luottamushenkilöt tuntevat vain osin. Toivomme aiheeseen

lisäkoulutusta. Odotamme, että joukkoliikenteen rahoitusta tarkastellaan seuraavan kerran Vantaan budjetoinnin kehysvaiheessa. Vantaan tunnistamat palvelupuutteet pitää korjata.

Liitteet:

- Kaupunginhallituksen esitys - talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma 2024–2027
- TS 2024 neuvottelutulos
- Kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma 2024–2027

Muutoksenhakuohje: 1. valitusosoitus

Lisätiedot:

kaupunginjohtaja Pekka Timonen, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi
talous- ja strategiajohtaja Matti Ruusula, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi
talousarviopäällikkö Päivi Kandolin, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

TALOUSSUUNNITELMA 2024-2027
TALOUSARVIO 2024

TS-neuvottelut 30.-31.10.2023 - Neuvottelutulos

ASIA NRO	SIVU	Sitovan tavoitteen nro/ talousarvion menokohta	MUUTOS +/- (1000 €)	ASIA
1.	1	Kaupunginjohtajan katsaus		Kaupunginjohtajan katsaus, tekstimuutos: "Venäjän hyökkäyssodan kiihdyttämä inflaatio..." korvataan "Kiihtynyt inflaatio..."
2.	3	Toimintaympäristö		Toimintaympäristö, tekstilisäys 1. kpl: "...saatavuushaasteiden takia." Lauseen jälkeen lisätään lause: "Tämä osaltaan nopeutti inflaatiota."
3.	17 18	Toimintaympäristö		Toimintaympäristö, tekstimuutos: Kuvio 19 päivitetään ja sen mukainen sivun 18 ensimmäinen tekstikappale
4.	22 183 184	Kiinteistövero, hallituksen esitys lakimuutoksesta		Jos hallituksen lakimuutosesitys yleisen maapohjan kiinteistöveron erottamisesta yleisestä kiinteistöverosta ja sen alarajan nostaminen 1,28 % -> 1,30 % hyväksytään eduskunnassa, tekee talousohjaus tarvittavat muutokset talousarviokirjaan. Muutoksen vaikutusta verotuloja lisäävästi (n. 600 000 e) ei huomioida, koska lokakuun verotuloennuste on suurin piirtein saman verran heikempi kuin se mihin talousarvio perustettiin.
5.	29	Sitova tavoite 1.3		Sitova tavoite 1.3, tekstilisäys tavoitetasoon Arvioidut maanmyyntivoitot vuodelle 2024 ovat noin 24,5 milj. euroa, maanvuokratulot noin 6,6 milj. euroa ja maankäyttösopimuskorvaukset noin n. 13,5 milj. euroa
6.	29	Sitova tavoite 1.4		Sitovat tavoite 1.4, tekstilisäys riskeihin: "Vantaa ja Keravan hyvinvointialueen kanssa tehtäviä vuokrasopimusneuvotteluita ei saada saatettua loppuun."
7.	29	Sitova tavoite 1.4		Sitova tavoite 1.4 tekstimuutos: "Myyntit etenevät markkinatilanne huomioon ottaen."
8.	30	Sitova tavoite 2.1		Sitova tavoite 2.1, tekstilisäys tavoitteeksi-osioon "Työttömyys vähenee" virke perään: taloussuunnitelmakaudella 2024-2027 koronaa edeltävälle vuoden 2019 tasolle.
9.	30	Sitova tavoite 2.1		Sitova tavoite 2.1 Vertailtavuuden helpottamiseksi työttömyyttä kuvaavat tunnusluvut esitetään vuosittaisissa lähtö- ja tavoitetasoissa myös prosentteina. (Osavuositarkastuksissa raportointivaiheessa ei prosenttilukuja ole saatavissa väestön iästä ja vieraskielisyydestä, koska kuukausitasoista tietoa ei saada Tilastokeskuksesta).
10.	30	Sitova tavoite 1.5		Sitova tavoite 1.5 tekstilisäys: ...markkinatilanne huomioiden

11.	31	Valtuustokauden tavoite 2: Vahvistetaan osaamista ja työllisyyttä elinvoiman ja hyvinvoinnin edistämiseksi		Uusi sitova tavoite 2.6.: Tunnistetaan paremmin potentiaaliset kasvuyritykset. Mittari: Luodaan malli tunnistaa potentiaaliset kasvuyritykset. Mittarin lähtötaso v:n 2022 loppu: Malli puuttuu. Mittarin tavoitetaso 2024: Malli on luotu. Riskit: Ei saa riittävän laadukasta dataa, jonka avulla tunnistetaan potentiaaliset kasvuyritykset
12.	32	Sitova tavoite 3.3		Sitova tavoite 3.3 tekstimuutos tavoitteeseen: "Vantaan juhluvuosi näkyy koko kaupungin alueella. Suuralueilla (7) järjestetään juhluvuoden päätapahtumia ja asuinalueilla järjestöjen organisoimia juhluvuositapahtumia. "
13.	34	Sitova tavoite 4.2		Sitova tavoite 4.2 lisäys riskeihin: Yhteistyö hyvinvointialueen palveluohjauksen kanssa ei toimi.
14.	35	Sitova tavoite 5.1		Sitova tavoite 5.1 tekstikorjaus tavoitetasoon: "Kaikkien yhdyspintasuunnitelmien ja -sopimuksien toteutumista on seurattu..."

15.	36	UUSI MITTARI valtuustokauden tavoite 6 alle numeroksi 6.2:	Uusi sitova tavoite 6.2 Peruskoulun TET -jakson ja toisen asteen opiskelijoiden harjoittelupaikkatakuu Sitovan tavoitteen mittari: Kaupunki takaa jokaiselle peruskoululaiselle ja toisen asteen opiskelijalle tarvittavan harjoittelupaikan joko yrityksessä/yksityisellä sektorilla, kaupungin pääosin omistamassa yhtiössä tai kaupungin omassa yksikössä. Jokaisen toimialan palvelualueille sekä niiden yksikölle kiintiöidään vuosittainen harjoittelupaikkamäärä kasvatuksen ja oppimisen toimialan sekä elinvoimapaalveluiden kanssa käydyn yhteissuunnittelun avulla. Tavoite: 100 % perusopetuksen oppilaista löytää itselleen TET- tai TEPPO-jaksolle työelämäntutustumispaikan. Näistä työelämäntutustumispaikoista vähintään 10 % on kaupungin toimialoilta. Jotta oppilas saa tarvitsemansa tuen TET- tai TEPPO-paikan löytymistä varten, tulee hänen saada riittävää oppilaanohjausta peruskoulussa. Mittarin lähtötaso: Vantaalla vuosittain 2700 nuorta tarvitsee työelämäharjoittelupaikan. Tälle hetkellä virallista tilastointia ei ole. Epävirallisessa tilastoinnissa Vantaan kaupungin työelämään tutustumispaikkoja on noin 5%. Jatkossa Vantaan kaupungin toimialat sitoutuvat tarjoamaan palvelualueillaan sekä yksiköissään peruskoulun oppilaille aiempaa enemmän työelämäntutustumispaikkoja TET- tai TEPPO-jaksoilla. Toimialojen tarjoamien TET- tai TEPPO-paikkojen toteutumista seurataan työelämäntutustumissopimusten perusteella yhteistyössä oppilaanohjaajien kanssa. Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat tekijät: Yritykset, kaupungin toimialat ja palvelualueet eivät sitoudu ja täytä harjoittelupaikkoja.
16.	37	Sitova tavoite 7.2	Sitova tavoite 7.2, tekstilisyys mittarin tavoitetasoksi, "Monikielisten oppijoiden..." jälkeen lisätään lause: "Varhaiskasvatuksen kieli- ja kulttuurikoordinaattorit mallintavat ja opastavat henkilöstöä kielitietoisin menetelmiin ja välineisiin. Perusopetus järjestää kielitietoista opetusta ja S2-opetusta tukevaa lisäkoulutusta opettajille."

17.	38	Uusi sitova tavoite 7.4		Uusi sitova tavoite 7.4 Sitova tavoite: Vantaalaisten osaaminen vahvistuu. Sitovan tavoitteen mittari: osaamisen vahvistamiseksi tehtävät toimenpiteet. Mittarin lähtötaso, v. 2022 loppu: mittareita koulutustason seuraamiseksi ei ole. Mittarin tavoitetaso 2024: vuoden 2023 aikana laadittujen mittareiden pohjalta ja niitä seuraten tehdään toimenpiteitä, jotka vahvistavat vantaalaisten osaamista Riski: Toimenpiteet koulutustason nostamisessa ovat pitkäjänteisiä, joten vuoden aikajaksolla muutokset eivät välttämättä näy. Kaupungin toimet aikuisväestön koulutustason nostamiseen ovat epäsuorempia ja väliin tulevia tekijöitä on paljon.
18.	39	Sitova tavoite 9.1		Sitova tavoite 9.1 tekstilisäykset: Lisäys sitovan tavoitteen loppuun sanan paranee jälkeen:yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Lisäys riskeihin: Kodin ja koulun välinen yhteistyö ei toimi. Sosiaalisen median riskit.
19.	39	9.1 syrjäytymis- ja eriarvoistumiskehitys katkaistaan		Sitova tavoite 9.1. tekstilisäys: Kaupunki vahvistaa henkilökunnan ammattitaitoa ja valmiuksia neurokirjon piirteitä omaavien (nepsy) lasten ja nuorten kohtaamiseen varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa.
20.	40	Uusi sitova tavoite 9.3		Uusi sitova tavoite 9.3.: Kaupunki luo ohjelmakokonaisuuden ja mittariston jengiytymiskehitykseen ja nuorisoväkivaltaan puuttumiseksi ja ennaltaehkäisemiseksi. Toimenpiteiden vaikutuksia seurataan. Lähtötaso: mittaria ei ole Mittarin tavoitetaso: ohjelmakokonaisuus ja mittaristo laadittu, toimenpiteiden vaikutuksia seurataan Riskit: resurssien riittävyys ja toimenpiteiden vaikuttavuus
21.	41	Sitova tavoite 13.1		Sitova tavoite 13.1 tekstilisäys riskeihin: Yhteistyö järjestöjen kanssa epäonnistuu.
22.	42	Sitova tavoite 14.1		Sitova tavoite 14.1 tekstilisäys riskeihin: Kotoutumisen yksilöllisyyttä ei kyetä riittävästi huomioimaan. Yksilölliseen kotouttamiseen ei ole riittävästi resursseja.
23.	42	Sitova tavoite 14.1		Sitova tavoite 14.1, tekstimuutos sitovan tavoitteen mittariksi-osioon "Kotouttamisohjelma hyväksytty". Muutetaan "kotouttaminen"-sana kotoutuminen-sanaksi tässä, sekä muissa kohdissa missä "kotouttaminen" -sana esiintyy.

24.	42	Sitova tavoite 14.1		Sitova tavoite 14.1, tekstilisäys riskeihin: Hallitusohjelman mukainen kunnan kototutumisen edistämiseen saaman korvauksen keston lyhentäminen
25.	43	Sitova tavoite 18.1		Sitova tavoite 18.1, tekstimuutos: mittarin lähtötaso: 939 kt CO ₂ -ekv 2024 tavoitetaso: kokonaispäästötavoite 609 kt CO ₂
26.	43	Sitova tavoite 20.1		Sitova tavoite 20.1., mittarin tavoitetaso tekstimuutos: 50 % toimenpiteistä edennyt Ympäristövahdissa toteutuksessa olevaksi, valmiiksi tai jatkuvaksi käytännöksi
27.	45	Sitova tavoite 24.1		Sitova tavoite 24.1, tekstilisäys sitovan tavoitteen mittariksi: ...toteutetaan vuonna 2024 yhteistyössä järjestöjen, kokemusasiantuntijoiden, koulujen ja oppilaitosten, asukas- ja nuorisotilojen, aluetyöntekijöiden ja yritysten kanssa.
28.	46	Sitova tavoite 27.1		Sitova tavoite 27.1., tekstilisäys "Asukastiloja toteutetaan investointiesitysten ja -ohjelman mukaisesti."
29.	46	Sitova tavoite 27.1		Sitova tavoite 27.1., tekstilisäys riskeihin: "Kaupunkikeskustojen kehittämistyöryhmien toimintamahdollisuudet."
30.	48	Sitova tavoite 29.1		Sitova tavoite 29.1, tavoitetaso muutos kohtaan palautuu hyvin työpäivän aiheuttamasta rasituksesta KASOn osalta uusi tavoitetaso 33,5 %
31.	49			Kaupungin sitovat tavoitteet, tekstilisäys taulukon loppuun: Sitovat tavoitteet on numeroitu kaupunkistrategian tavoitteiden mukaan. Kaikista valtuustokauden strategisista tavoitteista ei johdeta kaupunkitason sitovia tavoitteita valtuustokauden jokaiselle vuodelle, mutta näitäkin tavoitteita toteutetaan esimerkiksi toimialojen ja palvelualueiden tulostietojen ja ohjelmatyön kautta.
32.	49	Sitova tavoite 30.1		Sitova tavoite 30.1., tekstilisäys riskeihin: Ei yhtenäistä toimintamallia yksiköissä/tiimeissä. Epäselvyydet toimintamallien soveltamisessa.
33.	66	10 Yleishallinto		10 Yleishallinto, tekstilisäys toimialan kuvaus: Varmistetaan toimintavuoden 2024 aikana, että luottamushenkilöiden palkkionmaksujärjestelmä- ja niihin liittyvät prosessit toimivat moitteettomasti.

34.	74	10 40 Kaupunginhallitus		10 40 Kaupunginhallitus, tekstimuutos: "Loppiaisvastaanotto" korvataan "Vantaa 50 v. - juhlavastaanotto loppiaisena"
35.	74	10 40 Kaupunginhallitus		10 40 Kaupunginhallitus, tekstilisäys: Siirretään kaupunginhallituksen kohtaan toimikunnat "Vuoden 2024 aikana perustetaan toimikunta selvittämään valtuuston toiminnan, päätöksenteon toimintaedellysten sekä hallintosäännön muutostarpeita seuraavaan valtuustokauteen ja tulevaan TE2024 uudistukseen liittyen sekä kehittämään strategian laadinnan ja toimenpanon prosessia."
36.	75	10 40 Kaupunginhallitus		10 40 Kaupunginhallitus, tekstilisäys myönteisen erityiskohtelun toimintaohjelma 2023-2025, 2. kappaleen perään: Toimintaohjelman toimet yhteensovitetään nuorisopalveluiden muiden hankkeiden kanssa.
37.	78	10 50 Yhteistoimintaosuudet ja avustukset		10 50 Yhteistoimintaosuudet ja avustukset, tekstilisäys, toinen kpl, kolmannen lauseen perään lisätään lause: Tutkimustietoa voidaan käyttää mm. nuorison hyvinvoinnin edistämiseen.
38.	81	11 10 Yleisjohto		11 10 Yleisjohto, tekstilisäys toimialan kuvaukseen: Paikallisen erän jaossa painotetaan henkilöstön pito- ja vetovoimatekijöitä vahvistamista.
39.	83	11 40 Talous ja strategia		11 40 Talous ja strategia, tekstilisäys: "Kaupungin maataloustoiminnasta toteutetaan ulkopuolinen ja riippumaton selvitys. Selvityksessä huomioidaan oman maatalouden harjoittamisen kustannukset sekä hyödyt ja haitat. Lisäksi selvitetään kaupungin oman maatalouden harjoittamisen mahdollisesta luopumisesta seuraavat kustannusvaikutukset (sisältäen laskelman ostopalveluiden käytön kustannusvaikutuksista). Lisäksi arvioidaan vaikutukset varautumiseen."
40.	83	11 40 Talous ja strategia		11 40 Talous ja strategia, tekstilisäys: "Vantaalle / Vantaalta muuttaville tehdään säännöllisesti vetovoima/pitovoima kysely."
41.	86	11 50 Henkilöstö ja konsernipalvelut		11 50 Henkilöstö ja konsernipalvelut, tekstilisäys, palvelualueen keskeiset tavoitteet 2. kappaleen ensimmäiseen virkkeeseen: Lisäksi tavoitteena on henkilöstön työhyvinvoinnin paraneminen, työkyvyn aktiivinen...
42.	86	11 50 Henkilöstö ja konsernipalvelut		11 50 Henkilöstö ja konsernipalvelut, tekstilisäys palvelualueen keskeisiin tavoitteisiin: Kaupungin työnantajamielikuvaa parannetaan ja kehitetään uusia aktiivisia henkilöstön rekrytointitapoja osaajien saamiseksi Vantaalle. Huomioidaan onnistuneen työkykyjohtamisen vaikutukset henkilöstön pitovoimaan ja kehitetään työkykyjohtamisen tapoja. Toimintavuoden aikana jatketaan yhteisten toimintatapojen ja mallien kehittämistä sairauspoissaolojen vähentämiseksi.
43.	86	11 50 Henkilöstö ja konsernipalvelut		11 50 Henkilöstö ja konsernipalvelut korjaus, tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut: Kaupunkistrategia ja johto toimialan prosenttiosuus koko kaupungin henkilöstöstä (pois lukien työllisyyspalvelut ja Kupela) TP 2021: 3,5 %, TP 2022: 4,9 %, KS 2023: 4,6 % ja TA 2024: 4,4 %

44.	86	11 50 Henkilöstö ja konsernipalvelut		11 50 Henkilöstö ja konsernipalvelut, tekstilisäys, toiminnan kuvaus "Varmistetaan riittävä hankintaprosessin ohjaus, hankintaosaaminen ja hankintakoulutus kaikilla toimialoilla."
45.	86	11 50 Henkilöstö ja konsernipalvelut		11 50 Henkilöstö ja konsernipalvelut, tekstilisäys: "Monikulttuurisissa päiväkodeissa ja peruskouluissa työskenteleville maksettavaa rekrytointilisää jatketaan."
46.	90	11 60 Elinvoimapalvelut		11 60 Elinvoimapalvelut, tekstilisäys palvelualueen keskeiset tavoitteet 2. kpl loppuun: Nuorten yrittäjyyden ja yrittäjyyskasvatuksen edistämiseksi vahvistetaan yhteistyötä muiden toimialojen kanssa.
47.	90	11 60 Elinvoimapalvelut		11 60 Elinvoimapalvelut tekstilisäys: "Elinvoimapalveluiden uudessa toimintamallissa huomioidaan oppisopimuskoulutuksesta tiedottaminen vantaalaisille yrityksille."
48.	90	11 60 Elinvoimapalvelut		11 60 Elinvoimapalvelut, tekstilisäys: Kaupunki vahvistaa aktiivista kontaktointia elinvoimaisten yritysten houkuttelemiseksi Vantaalle
49.	90	11 60 Elinvoimapalvelut		11 60 Elinvoimapalvelut tekstilisäys Elinvoimapalvelut selvittää muiden kaupunkien kokemuksia AV-tuotannoista ja alan yritysten houkuttelusta, toiminnan organisoinnista ja resursoinnista. On tärkeää arvioida vaikutuksia, jotta voidaan verrata tällaista toimintaa vaihtoehtoihin elinvoimapalvelujen kehittämisen kärkikohteisiin.
50.	91	11 65 Työllisyys ja kotoutumispalvelut		11 65 Työllisyys ja kotoutumispalvelut, tekstilisäys toimialan kuvaukseen 2. kpl loppuun: Ennakoidaan henkilöstörekrytoinneissa TE-palveluiden uudistus.
51.	91	11 65 Työllisyys- ja kotoutumispalvelut		11 65 Työllisyys- ja kotoutumispalvelut, tekstilisäys: "TE2024 -uudistuksen yhteydessä vahvistetaan suomen/ruotsin kielen opetusta työelämän tarpeisiin eri toimijoiden kanssa."
52.	92	11 65 Työllisyys ja kotoutumispalvelut		11 65 Työllisyys ja kotoutumispalvelut tekstilisäys: "Palvelualueen keskeiset tavoitteet" -osio, kolmas kpl, lisätään kappaleen loppuun: "Kaupungin keskeiset palvelut ovat saavutettavissa myös ei-digitaalisesti. Samalla varmistetaan, että palveluneuvontaa ja digitukea on saatavilla kaupungin järjestämänä".
53.	92	11 65 Työllisyys ja kotoutumispalvelut		11 65 Työllisyys ja kotoutumispalvelut, tekstilisäys palvelualueen keskeiset tavoitteet: "Otetaan työvoimapolitiittisia toimenpiteitä suunniteltaessa huomioon, että kaikkia pitkäaikaistyöttömiä ei voida kuntouttaa ja kouluttaa työkykyisiksi. Vantaa yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa kehittää asiakkaiden ohjausta oikeuden palveluiden piiriin (mm. työkyvyn arviointi ja kuntoutus)."

54.	92	11 65 Työllisyys ja kotoutumispalvelut		11 65 Työllisyys ja kotoutumispalvelut, tekstilisäys: "Panostetaan erityisesti toimiin, joilla pitkäaikaistyöttömyyttä voidaan vähentää sekä katkaista työttömyysjaksoja."
55.	93	11 65 Työllisyys ja kotoutumispalvelut		11 65 Työllisyys ja kotoutumispalvelut, tekstilisäys, toiminnan keskeiset muutokset ja palveluiden kehittäminen, uusi kappale: Varmistetaan että ruotsinkielinen kotoutumispolku ja sen toteuttaminen on valmisteltu ja toimii.
56.	93	11 65 Työllisyys ja kotoutumispalvelut / Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen		11 65 Työllisyys ja kotoutumispalvelut , tekstilisäys sivun alkuun ensimmäiseksi kappaleeksi: Vantaan koko organisaatio pyrkii löytämään yhä parempia ja tehokkaampia toimialarajat ylittäviä keinoja kaikkien ikäryhmien kotoutumiseen ja yhteiskuntaan kiinnittymiseen.
57.	93	11 65 Työllisyys ja kotoutumispalvelut		11 65 Työllisyys ja kotoutumispalvelut, kommentti: Muutetaan termi vieraskielinen sanaksi "muunkielinen" jatkossa niihin kohtiin, joissa termiä voidaan käyttää. Toimintaympäristössä käytetään termiä vieraskielinen, koska Tilastokeskus käyttää kyseistä termiä väestötilastoissa. Virallisissa tilastoissa käytetään tietolähteen mukaisia termejä.
58.	98	11 70 Viestintä		11 70 Viestintä, tekstilisäys toimialan keskeiset muutokset, ensimmäinen lause: monikielistä, monikanavaista, selkokielistä sekä digitaalista...
59.	98	11 70 Viestintä		11 70 Viestintä, tekstilisäys sivulle 98, 1. kpl loppuun "Kaupunki kehittää viestinnän yhdenvertaista saavutettavuutta kokeilemalla viittomakielistä tulkkausta esim. keskeisissä valtuuston päätösasioissa ja muussa kaupungin keskeisessä tiedotuksessa.
60.	98	11 70 Viestintä		11 70 Viestintä, tekstilisäys: "Vantaan maineohjelmaan sisältyy markkinointikampanja Vantaan houkuttelevuuden lisäämiseksi korostaen pääkaupunkiseudun mittakaavassa edullisia perheasuntoja, viihtyisiä asuinalueita ja hyviä liikenneyhteyksiä."
61.	103	13 Kasvatus ja oppiminen		13 Kasvatus ja oppiminen, tekstilisäys, Toimialan keskeiset tavoitteet 1. kappaleen neljänneksi lauseeksi lisätään seuraava lause: "Tavoitteiden saavuttamiseksi henkilökuntaa koulutetaan tunnistamaan syrjinnän ja kiusaamisen eri muotoja ja lisätään valmiutta toimia ongelmatilanteissa."
62.	103	13 Kasvatus ja oppiminen		13 Kasvatus ja oppiminen, tekstilisäys, toimialan keskeiset tavoitteet, 3. kappaleen loppuun: Lisäksi selvitetään kuutoskaupunkien ja ystävyyskaupunki Huddingen kokemuksia.

63.	103	13 Kasvatus- ja oppiminen	130	13 Kasvatus- ja oppiminen, teksti- ja määrärahaesitys Kehitetään kesäajan maksutonta puistoruokailua siten, että puistoruokailun aikaa laajennetaan kestämaan koulujen koko loma-aika (kesäkuusta elokuulle). Siirrytään hallitusti tarjottavassa ruoassa lämpimään ruokaan ja pyritään luomaan puistoruokailusta yhteisöllinen ruokailukokemus. Tarkastellaan puistoruokailupaikkojen paikkoja ja tehdään tarvittavia muutoksia toiminnan uudelleenjärjestämiseksi.
64.	103	13 Kasvatus- ja oppiminen	30	13 Kasvatus- ja oppiminen, teksti- ja määrärahalisäys Hankerahoituksen talousasiantuntijan palkkaamiseen.
65.	104	13 Kasvatus- ja oppiminen		13 Kasvatus- ja oppiminen, tekstimuutos: Muutettu teksti: "Lisäksi toimialalla vahvistetaan henkilöstön osaamista sekä yhteistyötä hyvinvointialueen ja viranomaisten kanssa jengiväkivallan, päihdeiden käyttöön liittyvän väkivallan sekä kunniaan liittyvän väkivallan vastaisessa työssä."
66.	104	13 Kasvatus ja oppiminen		13 Kasvatus ja oppiminen, tekstimuutos, toinen kappale, viimeinen lause korvataan lauseella: Toimintaa suunnitellaan ja kehitetään yhteistyössä henkilöstön kanssa.
67.	104	13 Kasvatus ja oppiminen		13 30 Perusopetus, tekstilisäys, toimialan keskeiset tavoitteet Ateriapalvelutoimittajien hintojen nousu on huomioitu talousarvioesityksessä. Lisäksi jatketaan valtuuston päättämää lisärahoitusta (1 milj. euroa vuonna 2024). Varhaiskasvatuksen ja opetuksen lounaiden kehittämisohjelmaa jatketaan ja ohjelma huomioidaan vuoden 2025 talousarviokehysesityksessä. Tyytyväisyyttä ateriapalveluihin seurataan jatkossa yksikkötasolla NPS-mittauksella kaikissa palveluyksiköissä, jota varten vastaukset kerätään palveluita käyttäviltä asiakkailta ja oppilailta. Palautteen perusteella ateriapalveluita kehitetään edelleen. Ruoan riittävyyteen ja kausivaihteluihin kiinnitetään huomiota siten, että esimerkiksi viikonloppujen ja loma-aikojen yhteyteen lisätään lasten- ja nuorten toiveruokapäiviä.
68.	109	13 30 Perusopetus		13 30 Perusopetus , tekstilisäys, toisen kappaleen loppuun: Selvitetään toimintavuoden aikana ruotsinkielisen teppo-koulutuksen tarvetta ja järjestämistamahdollisuuksia.
69.	110	13 30 Perusopetus		13 30 Perusopetus, tekstilisäys, toiminnan keskeiset muutokset: Tavoitteena on liikunnan lisääminen koulupäivän yhteydessä.
70.	110	13 30 Perusopetus		13 30 Perusopetus, tekstilisäys: Perusopetuksessa käynnistetään läksyparkkitoiminta, joka tähtää luku -ja laskutaidon parantamiseen. Myös vanhemmat kutsutaan mukaan toimintaan ja tutustumaan opetustyössä käytettäviin digialustoihin sekä oppimiskäytänteisiin.

71.	110	13 30 Perusopetus		13 30 Perusopetus tekstimuokaus 5. kpl, 4. lause Valtion koulutuksellisen tasa-arvon eli ns. KOTA-raha (v. 2023 6,9 milj. euroa) tullaan vakinaistamaan. Taso Vantaalla tulee olemaan suunnilleen samalla tasolla kuin vuonna 2023 kaupungin oma lisärahoitus huomioiden
72.	110	13 30 Perusopetus		13 30 Perusopetus, tekstilisäys, toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen "Osana perusopetuksen pito- ja vetovoimaohjelmaa valmistellaan vuoden 2024 aikana malli, jolla mahdollistetaan TET -harjoittelu jakorymissä vuodesta 2025 alkaen."
73.	111	13 30 Perusopetus		13 30 Perusopetus tekstilisäys, toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen Seurataan kolmiportaisen tuen toteutumista etenkin erityisen tuen osalta. Varmistetaan pienryhmäopetus tarvittaessa erityisen tuen päätöksen saaneille oppilaille.
74.	111	13 30 Perusopetus		13 30 Perusopetus, tekstilisäys, toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen "Tehdään selvitys 1. luokkalaisten valmistavan opetuksen toimivuudesta ja vaikuttavuudesta."
75.	113	13 50 Varhaiskasvatus		13 50 Varhaiskasvatus, tekstilisäys, toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen 1. kappaleen jatkoksi: Uusien päiväkotien pihat suunnitellaan yhteistyössä varhaiskasvatuksen ja kaupunkiympäristön
76.	113	13 50 Varhaiskasvatus	80	13 50 Varhaiskasvatus teksti- ja määrärahalisäys, palvelualueen keskeiset tavoitteet: Lisätään KOT- lastenhoitajien määrää kahdella vakanssilla niin, että kokonaismäärä kasvaa 60 hoitajaan.
77.	115	13 90 Svenskspråkiga servicen		13 90 Svenskspråkiga servicen, tekstilisäys toiminnan kuvaukseen: Selvitetään toimintavuoden aikana ruotsinkielisen teppo-koulutuksen tarvetta ja järjestämistamahdollisuuksia.
78.	117	13 90 Svenskspråkiga servicen		13 90 Svenskspråkiga servicen, tekstilisäys toiminnan keskeiset muutokset ja palveluiden kehittäminen otsikon alle, uusi kappale: Vuoden 2024 aikana tehdään pedagoginen suunnitelma ja tarveselvitys Kaskela II - hankkeen suomen- ja ruotsinkielisen päiväkotia varten.
79.	117	13 90 Svenskspråkiga service		13 90 Svenskspråkiga servicen tekstilisäys, toinen kpl: Kaksikielisyysohjelman tavoitteiden toteutumisesta vastaavat toimialat ja raportoidaan lautakunnille ja kh:lle.
80.	119	137 Toisen asteen koulutus		137 Toisen asteen koulutus tekstilisäys, palvelualueen keskeiset tavoitteet 1. kappale: Vuonna 2024 toisen asteen koulutuksen palvelualueen keskeisenä tavoitteena ovat joustavien oppimisen polkujen kehittäminen, oppimisen tuen kehittäminen huomioiden erityisesti monikielisten opiskelijoiden tuen tarpeet sekä opiskelijoiden ja henkilöstön työhyvinvoinnin vahvistaminen ja hyvän johtamisen sekä riittävien johtamisresurssien vahvistaminen.

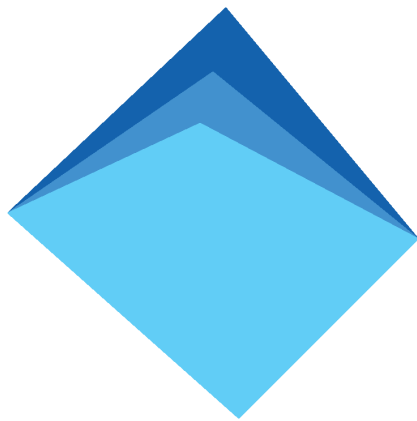
81.	119	137 Toisen asteen koulutus		137 Toisen asteen koulutus, tekstilisäys: "Vahvistetaan ammatillisen koulutuksen laatua. Selvitetään vuoden 2024 aikana, millaisen osaamistakuun Varia voi ottaa käyttöön ammatillisen koulutuksen perustutkinto-opiskelijoilleen."
82.	119	137 Toisen asteen koulutus	60	137 Toisen asteen koulutus / Varia, teksti- ja määrärahalisäys Lisäys lauseen "Elinkeinopalveluiden, Varian ja työllisyyspalveluiden yhteistyönä tehdään ennakointityötä yritysten ja julkisen sektorin työnantajien tarpeista ja varmistetaan siten entistä sujuvamat polut työelämään" perään: "Variaan palkataan työelämäkoordinaattori tehostamaan valmistuneiden työllistymistä, edistämään oppisopimuskoulutusta, vahvistamaan ennakointityötä ja tukemaan työelämäyhteistyötä Varian ja työnantajien välillä."
83.	120	137 Toisen asteen koulutus		137 Toisen asteen koulutus, tekstilisäys: "Selvitetään täysi-ikäisille tarjottavan tuva -koulutuksen lisäämisen tarve ja rahoitus."
84.	121	16 Kaupunkikulttuuri ja hyvinvointi	40	16 Kaupunkikulttuuri ja hyvinvointi, teksti- ja määrärahalisäys: "Kivistön alueen yhteisötyö turvataan 40 000 euron lisärahoituksella."
85.	123	16 Kaupunkikulttuuri		16 Kaupunkikulttuuri, tekstilisäys 6.kappale, viimeinen lause: "Teemapalvelualue vuonna 2024 on liikuntapalvelut ja vuonna 2024 tuodaan liikumisohjelman..."
86.	125 162	14 60 Kaupunkitilalautakunta & 16 10 Kaupunkikulttuurilautakunta		14 60 Kaupunkitilalautakunta ja 16 10 Kaupunkikulttuurilautakunta, tekstilisäys: "Sekä kaupunkitilalautakunnalle että kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunnalle esitetään ensi vuoden aikana selvitys toimenpiteineen liikuntapaikkarakentamisessa havaittujen ongelmien korjaamiseksi."
87.	127	16 21 Yhteiset palvelut		16 21 Yhteiset palvelut, tekstilisäys, toinen kappale; Osallistetaan ruotsinkielistä palvelualueutta hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöhön, jotta siitä tulee yhtenäinen kokonaisuus.
88.	129	16 33 Kulttuuri- ja kirjastopalvelut	200	16 33 Kulttuuri- ja kirjastopalvelut, teksti- ja määrärahalisäys "Ammattimaisesti toimivien VOS- kulttuurilaitosten toimintaedellytysten vahvistamiseksi lisätään avustuksia 200 000 eurolla."
89.	129	16 33 Kulttuuri- ja kirjastopalvelut	100	16 33 Kulttuuri- ja kirjastopalvelut, teksti- ja määrärahalisäys: "Kirjaston aineistomäärärahoihin lasten ja nuorten kirjallisuuteen ja sunnuntaiaukiolojen turvaamiseen."

90.	131	16 33 Kulttuuri- ja kirjastopalvelut		16 33 Kulttuuri- ja kirjastopalvelut, tekstilisäys palvelualueen keskeiset tavoitteet 2. kpl. Kirjaston uutena tavoitteena on uusasiakashankinta kirjaston palveluita markkinoimalla ja uusia potentiaalisia asiakasryhmiä kartoittaen. Erityistä huomiota kiinnitetään myös lapsiperheiden houkuttelemiseksi kirjastopalveluiden äärelle lasten varhaisen lukuinnon vahvistamiseksi. Kivistön uuden kirjaston....
91.	133	16 34 Liikunta	70	16 34 Liikunta, teksti- ja määrärahalisäys: Määrärahalla toteutetaan ensi vuoden aikana yksi kokonaan varusteltu ulkokuntosali.
92.	135	16 34 Liikunta	140	16 34 Liikunta, teksti- ja määrärahalisäys "Liikunta- ja urheiluseurojen avustuksia korotetaan.
93.	136	16 35 Nuoriso- ja yhteisöpalvelut	100	16 35 Nuoriso- ja yhteisöpalvelut, teksti- ja määrärahalisäys: "Nuoristotyötä laajennetaan kahdelle uudelle alueelle avaamalla nuorisotilat järjestöyhteistyöllä (ns. Kolohongan malli)."
94.	137	16 35 Nuoriso- ja yhteisöpalvelut		16 35 Nuoriso- ja yhteisöpalvelut tekstilisäys, toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen "Katujengi-ilmiöstä on tärkeää saada kunnollista tutkimustietoa. Nuoriso- ja yhteisöpalvelut on ollut käynnistämässä aiheesta tutkimusta yhdessä Nuorisotutkimusseuran ja Itlan kanssa. Mukaan ovat lähdössä myös Tampere ja Oulu. Neuvottelut tutkimuksesta on käynnistetty myös THL:n kanssa."
95.	137	16 35 Nuoriso- ja yhteisöpalvelut	300	16 35 Nuoriso- ja yhteisöpalvelut, teksti- ja määrärahalisäys, Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen: Varhaisen puuttumisen ja interventiotyön vahvistamiseksi Vantaa lisää näkyvästi katutyötä niissä kaupunginosissa, joissa tarpeen on arvioitu olevan suurin. Talousarvioon varataan rahoitus kahteen Irlannin mallin mukaiseen katutyöpartioon. Työmallin vaikuttavuus perustuu jatkuvaan läsnäoloon alueella.
96.	138	16 35 Nuoriso- ja yhteisöpalvelut	200	16 35 Nuoriso- ja yhteisöpalvelut, teksti- ja määrärahalisäys Sosiaalista eheyttä ja turvallisuutta ja palvelujen saatavuutta parantavaan ennaltaehkäisevään nuoriso- ja yhteistyöhön panostetaan toimintavuonna erityisen vahvasti. Eri toimialojen ennaltaehkäisevät ja korjaavat toimet yhteensovitetään kaupunkitasoisella ohjelmakokonaisuudella. Toimenpiteiden vaikutuksia seurataan siihen luotavan sitovan mittariston avulla.
97.	141	16 37 Elinikäinen oppiminen		16 37 Elinikäinen oppiminen, tekstilisäys: Laaditaan toimintavuoden aikana selvitys harrastusten Vantaa -palveluiden toimivuudesta ja palautteista sekä liikuntatilojen käytöstä ja kohdentumisesta maksuperusteudistuksen jälkeen

98.	148	14 Kaupunkiympäristö		14 Kaupunkiympäristö , tekstilisäys toiminnan kuvaus: Länsi-Vantaan raitioteiden aluevaraustarkastelu saatetaan loppuun alkuvuoden 2024 aikana. Tarkastelussa selvitetään muun muassa raitioteiden linjastovaihtoehtoja, tilantarvetta, päätepysäkkien sijainteja ja varikkotarpeita sekä tehdään näistä vaikutusten arviointia ja alustavaa kustannuslaskentaa.
99.	149	14 Kaupunkiympäristö		14 Kaupunkiympäristö tekstilisäys, toimialan keskeiset tavoitteet: "Varmistetaan, että sosiaaliseen asuntotuotantoon on saatavilla riittävästi kaavoitettuja tontteja".
100.	149	14 Kaupunkiympäristö / Toiminnan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset		14 Kaupunkiympäristö, tekstilisäys uudeksi viimeiseksi kappaleeksi: Vantaan pyöräliikenteen kehittämisohjelman ja kävelyn edistämishojelman toimenpiteiden jalkauttamista jatketaan kaikilla palvelualueilla. Toimenpiteille määritetään palvelualuekohtaiset vastuuhenkilöt, ja niiden toteutumista seurataan aktiivisesti. Ohjelmien tavoitteiden ja toimenpiteiden edistymisestä raportoidaan säännöllisesti.
101.	149	14 Kaupunkiympäristö / Palveluyksikön keskeiset tavoitteet		14 Kaupunkiympäristö tekstilisäys: Kaupunki varmistaa sujuvan asiointin mahdollistavien pysäköintipaikkojen riittävyyden kaupunkikeskustoissa eri toiminnot huomioiden
102.	149	14 Kaupunkiympäristö		14 Kaupunkiympäristö, tekstilisäys keskeisten tavoitteiden jälkeen: "Toimiala kiinnittää erityistä huomioita erilaisten rakennushankkeiden laadukkaaseen ja kustannustehokkaaseen toteutukseen kehittämällä tilaajaosaamista, suunnittelua sekä valvontaan."
103.	149	14 Kaupunkiympäristö		14 Kaupunkiympäristö, toimialan keskeiset tavoitteet uusi kohta: "Vantaan kaupunki panostaa tilaajana harmaan talouden torjumiseen. Vantaa pilotoi yhdessä ammatti- ja työnantajaliittojen kanssa työmaavalvontaa työmaatarkastuksin kaupungin rakennuskohteissa".
104.	149	14 Kaupunkiympäristö		14 Kaupunkiympäristö, tekstilisäys: "Selvitetään toimintavuoden aikana kuntatekniikan ja liikuntapalveluiden yhteistyönä kuinka ulkoliikuntapaikkojen suunnittelu, hankinta, rakentaminen, ylläpito ja valvonta järjestetään."
105.	152	14 10 Kaupunkiympäristö- lautakunta		14 10 Kaupunkiympäristölautakunta, tekstilisäys kappaleen loppuun: Kaupunginhallituksen 19.12.2022 tekemällä päätöksellä perustettiin viisi kaupunkikeskustojen kehittämissuunnitelmien seurantaryhmää, joiden tehtävänä on kunkin alueen kehittämissuunnitelman seuraminen. Seurantaryhmien tehtävänä on myös aktiivisesti ottaa kantaa suunnitelmiin sekä informoida kannanotoistaan tarvittavia toimielimiä.
106.	156	14 40 Kaupunkirakenne ja ympäristö		14 40 Kaupunkirakenne ja ympäristö tekstilisäys toisen kappaleen toiseen lauseeseen "..terveellisen, turvallisen.." jälkeen lisätään sana "sosiaalisesti", jonka jälkeen lause jatkuu sanalla "ekologisesti".

107.	165	14 50 Kadut ja puistot		14 50 Kadut ja puistot tekstimuutos: "Puistojen perusparannushankkeita lisätään. Puistojen rakentamis -ja peruskorjaushankkeissa huomioidaan nykyistä paremmin myös ikääntyneiden liikunta ja liikkumismahdollisuudet. "
108.	165	14 50 Kadut ja puistot / Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen		14 50 Kadut ja puistot tekstimuutos, s.165, toisen kappaleen perään lisätään: "Laaditaan selvitys siitä, olisiko viheralueiden kunnossapidossa mahdollista saada kustannushyötyjä ja tukea luonnon monimuotoisuutta laajentamalla hallitun hoitamattomuuden käytäntöjä."
109.	165	14 50 Kadut ja puistot		14 50 Kadut ja puistot tekstilisäys 5. kpl. loppuun "MyyrYork Park kaupunkipuiston toimintaa jatketaan kesällä 2024. Toimintaan varataan korkeintaan 100 000 euroa. Kilpailutus käynnistetään vuoden 2023 aikana."
110.	166	14 50 Kadut ja puistot		14 50 Kadut ja puistot, tekstilisäys: "Tikkuraitin peruskorjauksen suunnittelu aloitetaan vuonna 2024 ja korjaus vuoden 2025 aikana. Vuoden 2024 aikana kaupunginhallituksen linjauksen mukaisesti Tikkuraitilla toteutetaan kiireellisimpiä viihtyisyyttä ja turvallisuutta lisääviä toimia sekä pintarakenteen kunnossapitoa ja korjausta."
111.	166	14 50 Kadut ja puistot		14 50 Kadut ja puistot , tekstilisäys: Laaditaan toimintaohjelma Kadut ja puistot -palvelualueen korjausvelan vähentämiseksi kehyskaudella.
112.	168	14 51 Joukkoliikenne / Palvelualueen keskeiset tavoitteet		14 51 Joukkoliikenne, tekstilisäys Vantaa tavoitteena on kehittää joukkoliikenteen vyöhykejärjestelmää, joka edistää joukkoliikenteen käyttöastetta ja samalla varmistaa HSL:n taloudellisen vakauden. Vantaan tavoitteena on saada koko kaupunki samalle vyöhykkeelle. Lippujärjestelmän uusimista pyritään selvittämään ja kehittämään yhdessä kaupunkien asiantuntijoiden ja HSL:n kanssa vuoden 2024 alkupuolella siten, että HSL voi pyytää järjestelmästä kaupunkien lausunnot vuoden 2025 talousarvioesityksensä yhteydessä.
113.	168	14 51 Joukkoliikenne / Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen		14 51 Joukkoliikenne, tekstilisäys lauseen: "HSL:n joukkoliikenteen palvelutasomäärittely uudistetaan lähivuosina." jälkeen: "Vantaa tukee HSL:n uudistustyötä valmistelemalla oman näkemyksen ja tavoitteet Vantaan joukkoliikenteen tulevalle kehitykselle."
114.	169	14 51 Joukkoliikenne		14 51 Joukkoliikenne, tekstilisäys, toiminnan keskeiset muutokset ja palveluiden kehittäminen "Vantaalaisilla varhaiskasvatus- ja koululaisryhmillä jatkuu maksuttomat matkat vuonna 2024. Joukkoliikenteen budjetissa on varauduttu matkustusoikeuden hankintaan HSL:ltä."

115.	173	14 30 Kiinteistöt ja tilat		14 30 Kiinteistöt ja tilat, tekstilisäys palvelualueen keskeiset tavoitteet, viimeisen kappaleen perään: Selvitetään Buldersin järjestötilan korjaustarpeet ja investointiaikataulu.
116.	174 ja 212	14 30 Kiinteistöt ja tilat sekä Kuntakonserni / VAV toiminnallisuus ja laatu -kohtaan		14 30 Kiinteistöt ja tilat sekä Kuntakonserni / VAV tekstilisäys: "Kaupungin ja kaupunkikonsernin omistamissa asunnoissa tehdään paloturvallisuuskartoitus sekä vahvistetaan asukkaisen ohjausta ja paloturvallisuustyötä."
117.	221	Liitteet		Uusi liite Lisätään liite kaikista julkisen käyttötalouden investoinneista talousarviokirjaan
118.	230	Liite 4, Liikuntapaikka-rakentaminen		Liite 4 muutos "Mårtensdals kampus (päivä+keittiölaaj.), pihan lähiliikuntapaikka" muutetaan "Mårtendals kampus lähiliikuntapaikka". Kustannukset 0 euroa, koska hankkeelle ei ole erikseen varattu määrärahaa. Lähiliikuntapaikan rakentaminen sisältyy laajempaan hankkeeseen, joka on uudisrakentamisen listalla.

Vantaa

TALOUSSUUNNITELMA 2024–2027

TALOUSARVIO 2024

Kaupunginhallituksen esitys 31.10.2023

SISÄLLYSLUETTELO

KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS	1
TOIMINTAYMPÄRISTÖ	3
Talouden kehitys	21
Vantaan henkilöstömäärän kehitys	26
Kaupungin toimitilamäärän kehitys	27
Väestön kehitys ikäryhmittäin	29
Vantaan kaupungin sitovat tavoitteet vuodelle 2024	29
Sisäinen valvonta ja riskienhallinta kaupunkikonsernissa	54
KÄYTTÖTALOUSOSA	56
Talousarvion 2024 täytäntöönpano	56
Toimialoittain vertailu 2022–2027 ja kehys	60
YLEISHALLINTO	67
Keskusvaalilautakunta	69
Kaupunginvaltuusto	71
Tarkastuslautakunta ja ulkoinen tarkastus	73
Kaupunginhallitus	75
Yhteistoimintaosuudet ja -avustukset	79
KAUPUNKISTRATEGIA JA JOHTO	81
Yleisjohto	83
Talous ja strategia	84
Henkilöstö ja konsernipalvelut	87
Elinvoimapalvelut	91
Työllisyys ja kotoutumispalvelut	94
Kuntademokratia	98
Viestintä	101
Sisäinen tarkastus	103
KASVATUS JA OPPIMINEN	105
Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta	109
Yhteiset palvelut	110
Perusopetus	113
Varhaiskasvatus	116
Svenskspråkiga servicen	119
Toisen asteen koulutus	122
KAUPUNKIKULTTUURI JA HYVINVOINTI	125
Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunta	128
Yhteiset palvelut	129
Kulttuuri- ja kirjastopalvelut	133
Liikunta	137
Nuoriso- ja yhteisöpalvelut	140
Elinikäinen oppiminen	144
Musiikkiopisto	147
Kuvataidekoulu	149

KAUPUNKIYMPÄRISTÖ.....	151
KAUPUNKIYMPÄRISTÖLAUTAKUNTA.....	155
Kaupunkiympäristölautakunta	156
Yhteiset palvelut.....	157
Kaupunkirakenne ja ympäristö	159
KAUPUNKITILALAUTAKUNTA.....	165
Kaupunkitilalautakunta	166
Kadut ja puistot	167
Joukkoliikenne	172
Varikko.....	175
Kiinteistöt ja tilat	177
Kiinteistöt ja tilat netto	180
RAHASTOT.....	182
Asuntolaina-, kiinteistö- ja rakentamisrahasto	182
Vahinkorahasto	183
TULOSLASKELMAOSA	186
INVESTOINTIOSA.....	192
Rakentaminen.....	193
Uudisrakentaminen	193
Korjausrakentaminen	195
Vuokra- ja osaketilojen muutostyöt.....	197
Aineeton omaisuus.....	197
Julkinen käyttöomaisuus	198
Irtain omaisuus.....	199
Kiinteä omaisuus.....	200
Osakkeet ja osuudet	201
RAHOITUSOSA	202
Täydentäviä tietoja.....	205
KUNTAKONSERNI	207
LIITTEET	226
LIITE 1; Uudisrakentaminen 2024–2033	227
LIITE 2; Korjausrakentaminen 2024–2033	231
LIITE 3; Vuokra- ja osaketilojen muutokset 2024–2033.....	234
LIITE 4; Liikuntapaikkarakentaminen 2024–2028	235
LIITE 5; Julkinen käyttöomaisuus 2024–2027	236

KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS

Vantaa on eteenpäin katsova kaupunki. Kaupungin kasvu jatkuu ja lähivuosina Vantaa toteuttaa isoja elinvoimaa lisääviä investointeja. Vantaa on pitkäjänteisesti vähentänyt velkamääräänsä ja luonut pohjaa merkittäviä investointeja varten. Suomen talouden näkymien heikkeneminen heijastuu kuitenkin myös Vantaalle. Erityisesti asuntorakentamisen voimakas vähentyminen saattaa lähivuosina hidastaa kaupungin kasvua ja heikentää tulopohjaa.

Toimintaympäristössä suuria muutoksia

Kiihtynyt inflaatio ja sen myötä keskuspankkien päättämät korkotason nostot ovat leikanneet kotitalouksien ostovoimaa ja yritysten investointihalukkuutta. Yleinen taloustilanne Suomessa on kääntynyt taantumaksi. Talouskasvun ennakkoidaan käynnistyvän hitaasti ja vaisuna.

Vantaan väestökasvun arvioidaan edelleen jatkuvan. Vuonna 2022 Vantaan väestö kasvoi noin 3 600 asukkaalla (1,5 %), joka oli 1 600 enemmän kuin vuonna 2021. Vuonna 2023 väestönkasvun ennustetaan kasvavan ja olevan yli 4 000 henkeä. Väestöennuste ennustaa kasvun olevan lähivuosina myös samaa tasoa.

Asuntorakentamisen voimakas romahdus voi pitkittyessään kuitenkin hidastaa merkittävästi myös Vantaan väestön kasvua. Valmistuneiden asuntojen kuukausimäärien ennakkoidaan vähitellen laskevan vuoden 2023 lopusta alkaen. Uusien rakennuskohtien aloitukset ovat laskeneet dramaattisesti vuoden 2023 aikana, joka heijastuu laskevasti vähintäänkin seuraavana kahtena vuotena valmistuvien asuntojen määriin.

Talouden laskusuhdanne on pysäyttänyt työttömyyden laskun myös Vantaalla. Heinäkuussa 2023 työttömyysaste oli Vantaalla 11,6 prosenttia, jossa laskua edellisvuoteen oli vain 0,2 prosenttiyksikköä. Vantaan työttömyysaste ennen koronaa oli noin 8,5 prosenttia, joten toipuminen on vielä kesken. Erityisen huolestuttavaa on ollut pitkäaikaistyöttömyyden taso, jonka lasku on myös pysähtynyt. Vieraskielisten työttömyys on kääntynyt nousuun koko pääkaupunkiseudulla. Asuntorakentamisen seisahtumisen ennakkoidaan heikentävän rakennusalan työllisyystilannetta.

Hallinnollisesti merkittävä hyvinvointialueuudistus astui voimaan vuoden 2023 alusta, jolloin sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen tehtävät siirtyivät kunnilta hyvinvointialueille. Seuraava iso uudistus astuu voimaan jo vuoden 2025 alusta. TE-uudistuksen myötä valtion työllisyyden ja yritysten kasvua tukevat julkiset palvelut tulevat osaksi kuntien työllisyys- ja elinvoimatehtäviä. Tämä mahdollistaa Vantaan kaupungille uuden toimivan palvelukokonaisuuden rakentamisen.

Vantaa investoi tulevaisuuteen

Vuoden 2024 talousarviossa on kohdistettu lisäyksiä erityisesti koulutuksen ja varhaiskasvatuksen sekä kaupunkikulttuurin palvelutarpeita vastaavasti. Yleisen hintakehityksen kustannuksia lisäävät vaikutukset palvelujen ostoihin on myös huomioitu. Vuosi 2024 on Vantaan kaupungin 50-vuotisjuhlavuosi ja se näkyy talousarviossa. Kaupungin kärkihankkeiden suunnitteluun on lisätty resursseja ja määrärahoja.

Vuoden 2024 tilikauden tuloksen ennakkoidaan olevan lievästi negatiivinen. Rakentamisen voimakas lasku vaikuttaa lyhyellä aikavälillä negatiivisesti kaupungin saamiin maanmyyntituloihin ja yleinen talouden laskusuhdanne hillitsee verotulojen kasvua.

Talouden tasapainotus etenee kuitenkin tuottavuus- ja kasvuohjelman mukaisesti ja tavoitteena on nostaa vuosikatetta vuosittain siten, että vuonna 2025 se olisi vähintään 130 milj. euroa. Uuden Vantaan ratikka -investoinnin lisäksi myös kaupungin perusinvestoinnit ovat kasvussa, joten vuosikatteen nostaminen on välttämätöntä myös tulevina vuosina.

Vuonna 2024 kertaluontoiset ns. verohännät vähenevät selvästi ja tämä näkyy myös kaupungin taloudessa. Samalla hyvinvointialueuudistuksen jälkeinen kaupungin talouden kokonaistilanne selkeytyy. TE-uudistus tuo jälleen muutoksia vuodesta 2025 eteenpäin niin sekä kuntien menoihin kuin myös valtionosuuksiin. Hallitus on myös suunnittelemassa valtionosuusuudistusta, joka astuisi voimaan vuoden 2026 alusta, joten kuntatalous elää murroksessa vielä pitkään.

Elinvoimaa seuraavaksi 50 vuodeksi

Kaupungin pitkäaikainen talouden tasapainottaminen on tuottanut tuloksia. Vantaan talous on nyt terveellä pohjalla ja kaupungin tase on vahvistunut. Vantaa on kyennyt seitsemän vuoden aikana vähentämään velkojaan 300 milj. euroa ja on nykyisin yksi vähiten velkaisista suurista kaupungeista. Kaupungilla on näin mahdollisuus toteuttaa tulevaisuuden kasvun ja kehityksen turvaavia investointeja.

Vuonna 2024 valmistuvien ja rakenteilla olevien päiväkotij- ja kouluhankkeiden lisäksi kaupungin ja konserniyhtiön investointiohjelmassa käynnistyvät muun muassa Elmon uimahallin ja Koillis-Vantaan liikuntahallin rakentaminen. Myös Varian Vehkalan kampuksen rakentaminen käynnistyy ja Tikkurilan osaamiskampuksen suunnittelu etenee. Kulttuuritehdas Vernissan peruskorjaus valmistuu ja Håkansbölen kartanon päärakennuksen peruskorjaus käynnistyy.

Vantaan kaupunginvaltuusto päätti 22.5.2023, että Vantaan ratikka rakennetaan. Päätös on ehdollinen ja vaatii valtion sitoutumista rakentamiskustannuksiin MAL-sopimuksessa. Tavoitteena on rakennustöiden käynnistyminen vuonna 2024. Ratikan on suunniteltu olevan valmis vuonna 2028.

Ensi vuosi on Vantaan kaupungin 50-vuotisjuhlavuosi. Kaupungin kehittäminen on pitkäjänteistä työtä. Lähivuosien isot julkiset investointihankkeet ovat Vantaalta vahva panostus koko seudun ja Suomen talouden vahvistamiseksi. Samalla ne vahvistavat Vantaan tulevaisuuden elinvoimaa seuraavien 50 vuoden matkalle.

Pekka Timonen
Kaupunginjohtaja

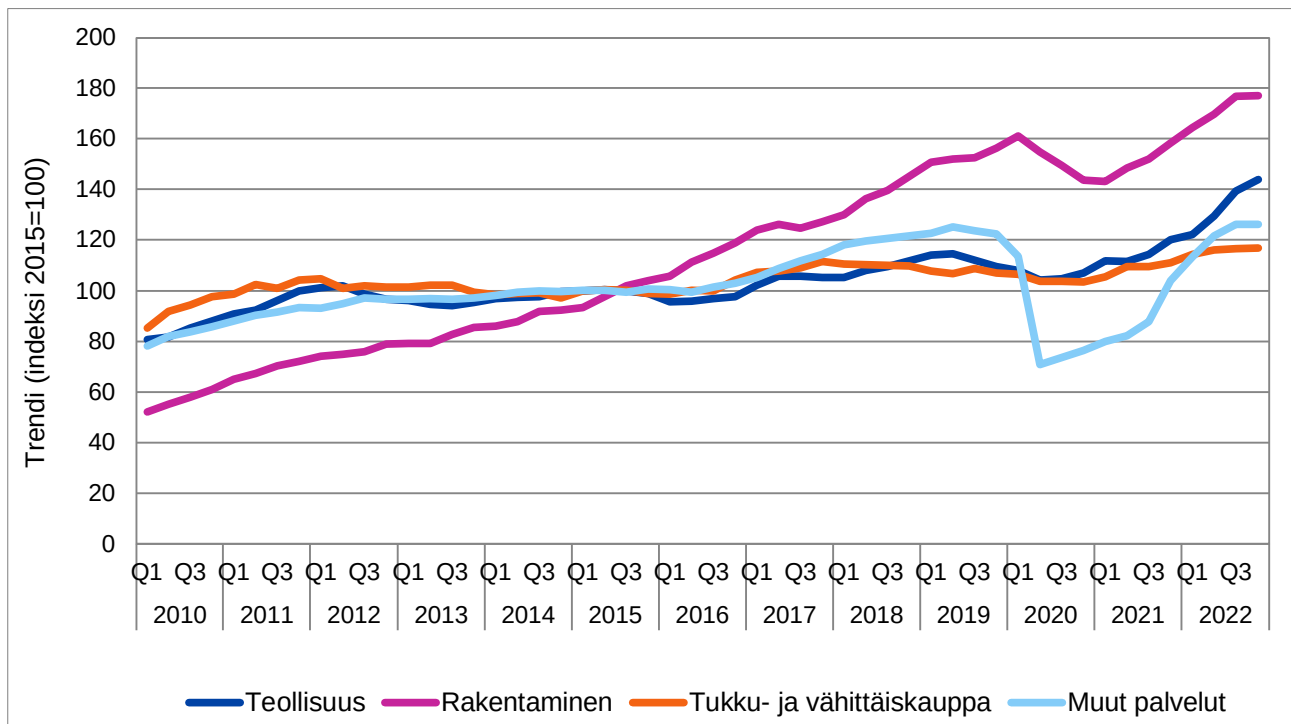
TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Taloukasvu on pysähtynyt

Vantaan toimintaympäristö on ollut viime vuosina nopeassa muutoksessa ja näin ollen vaikeasti ennustettavissa. Esimerkiksi talous ja työllisyys ovat vaihdelleet nopeasti viime vuosina. Aluksi koronapandemia nosti työttömyyden korkealle 2020 kun taas vuosia 2021 ja 2022 kuvaa nopea toipuminen kriisistä ja talouden vahvistuminen. Taloudellinen tilanne muuttui taas oleellisesti vuonna 2022 Venäjän hyökkäyssodan alettua Ukrainassa. Aluksi talous näytti kestävän tilanteen, vaikka mm. energian ja raaka-aineiden hinnat lähtivät nopeaan nousuun sotaa seuranneiden pakotteiden aiheuttamien saatavuushaasteiden takia. Tämä osaltaan nopeutti inflaatiota. Nopeutunut inflaatio työnsi kuitenkin korot nousuun, mikä vuoden 2023 aikana on näkynyt mm. rakentamisen nopeana hidastumisena. Suomen talouden kasvu näyttäisi olevan hyytymässä vuonna 2023 ja hyvä työllisyyskehitys on pysähtynyt.

Muutaman viime vuoden aikana talous on kohdellut eri tavalla Vantaan toimialoja. Rakentaminen laski selvästi koronavuonna, mutta toipui nopeaan kasvuun. Toimialan kasvu tasaantui kuitenkin jo vuoden 2022 aikana. Eniten koronavuosina kärsi palveluala. Myös se toipui nopeasti, mutta myös palvelualan kasvu on pysähtynyt vuoden 2022 aikana. Tukku- ja vähittäiskaupan kehitys on ollut suhteellisen tasaista. Toimialoista teollisuus on edelleen selvästi kasvussa.

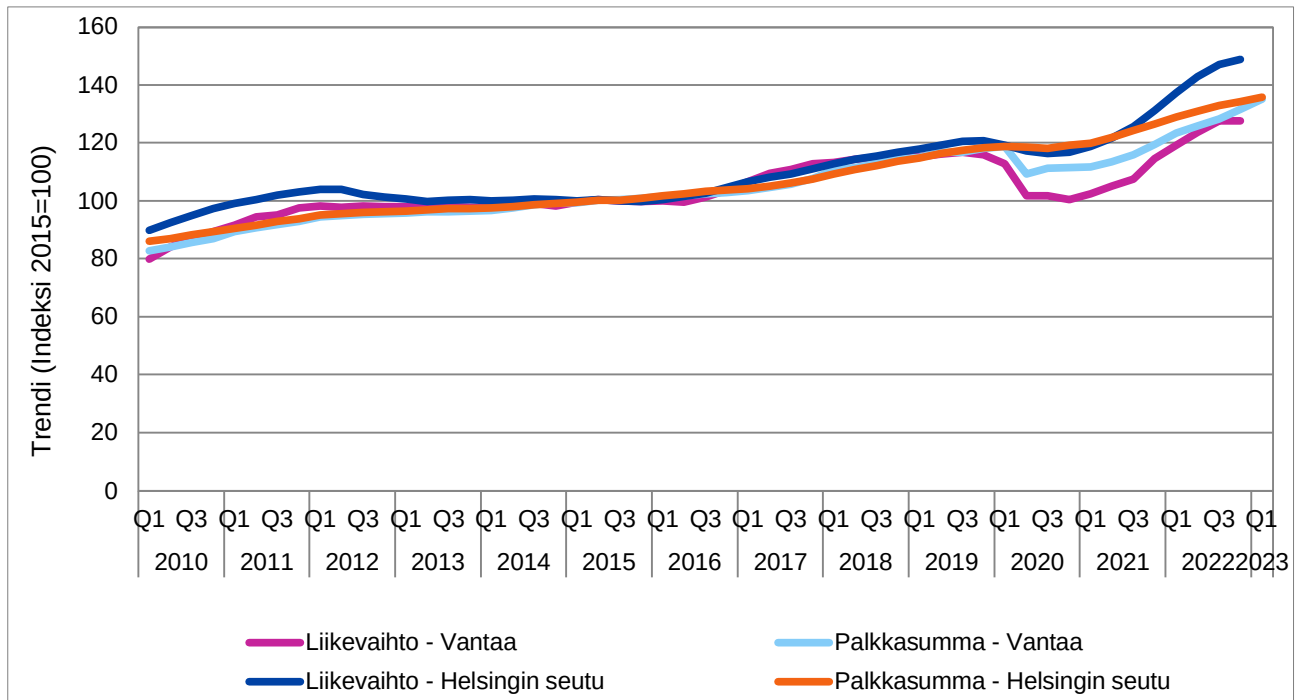
Kuvio 1: Yritysten liikevaihdon kehitys päätoimialoilla Vantaalla vuodesta 2010 (2015=100)

Lähde: Tilastokeskus, asiakaskohtainen suhdannepalvelu 1.6.2023

Yritysten liikevaihdon kehitys on Vantaalla jäänyt muusta Helsingin seudusta. Vantaan elinkeinorakenteesta ja lentokentän merkityksellisyydestä johtuen vantaalaisten yritysten liikevaihto laski koronavuosina muuta Helsingin seutua enemmän ja elpyminen on ollut hitaampaa. Liikevaihdon kasvu on kuitenkin pysähtynyt vuoden 2023 alkuun mennessä. Vantaalaisten yritysten liikevaihto on ylittänyt koronaa edeltävän tason, mutta muu seutukunta on kasvanut nopeammin. Palkkasummassa Vantaa on kuitenkin saavuttanut muun seutukunnan.

Kuvio 2: Yritysten liikevaihdon ja palkkasumman kehitys Vantaalla ja Helsingin seudulla vuodesta 2010 (2015=100)

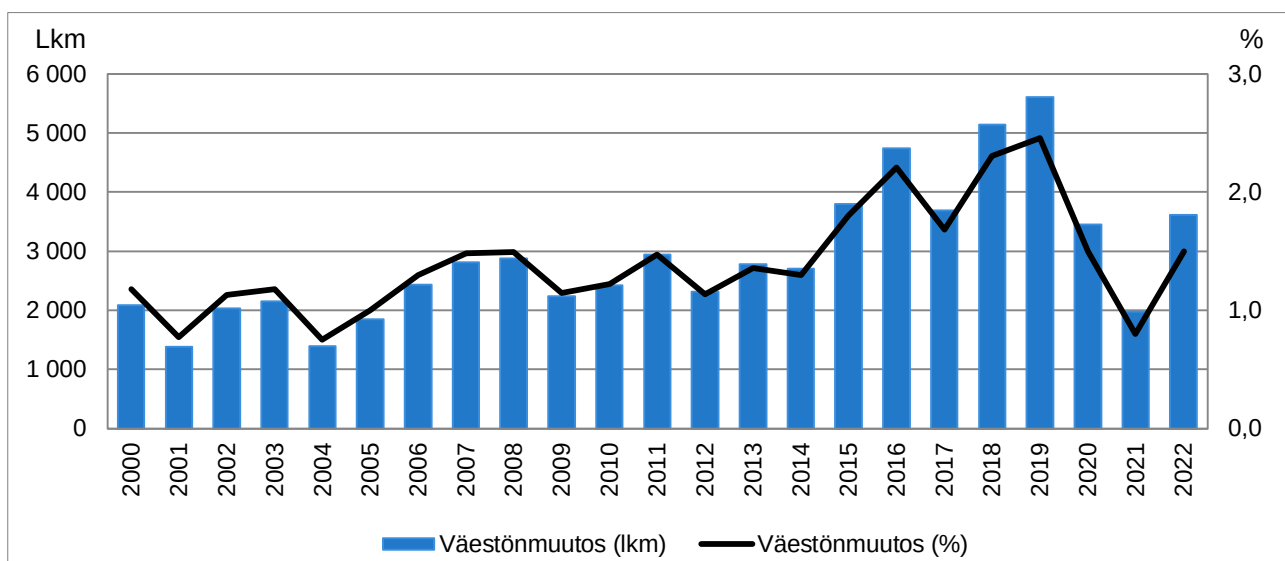
Lähde: Tilastokeskus, asiakaskohtainen suhdannepalvelu 1.6.2023

Maahanmuutto nousi ennätyskorkealle tasolle

Vantaalla oli 242 819 asukasta vuoden 2022 lopussa. Väestö kasvoi vuoden 2022 aikana 3 600 asukkaalla (1,5 %), joka oli 1 600 enemmän kuin vuonna 2021. Vantaan väestönkasvu jäi poikkeuksellisen alhaiseksi vuonna 2021, mutta nyt palattiin vuoden 2020 tasolle. Viimeisen viiden vuoden aikana Vantaan väestö on kasvanut keskimäärin 4 000 asukkaan vuosivauhtia (1,7 %).

Kaikista Suomen kunnista väestönkasvu oli selvästi suurinta Espoossa (8 100). Seuraavaksi eniten väestö kasvoi Helsingissä (5 600), Tampereella (4 800) ja Vantaalla (3 600). Vantaa on edelleen Suomen neljänneksi suurin kaupunki. Ero kolmantena olevaan Tampereeseen on viime vuosina kasvanut ollen 6 200 henkeä vuonna 2022.

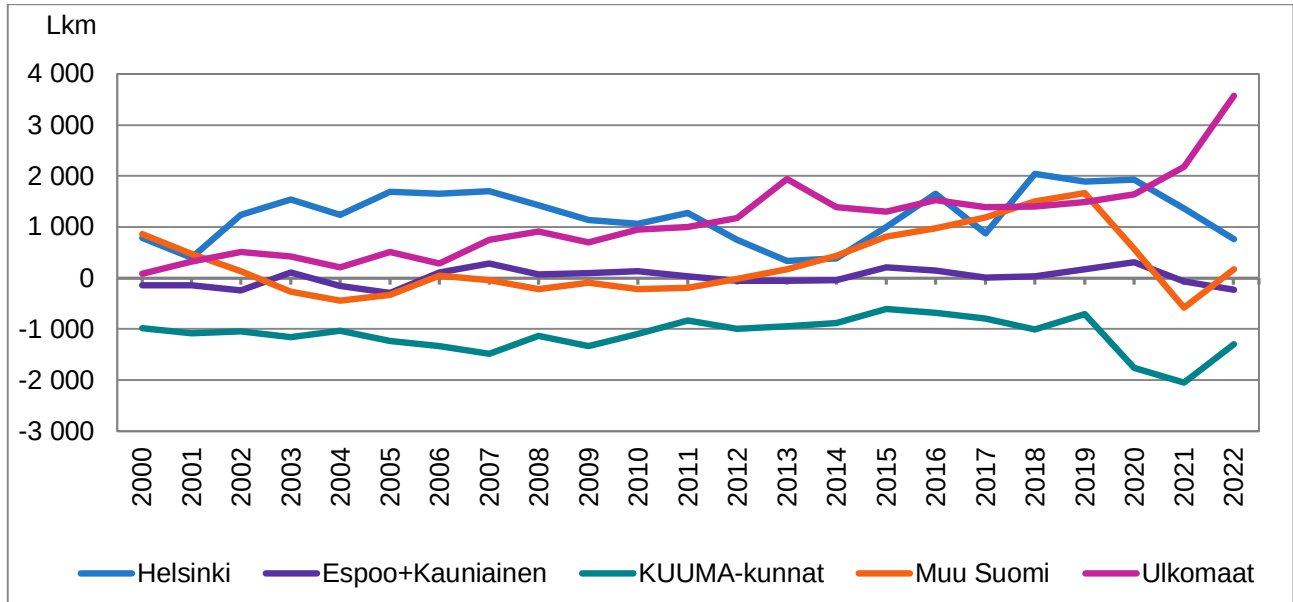
Kuvio 3: Vantaan väestönkehitys vuosina 2000–2022

Lähde: Tilastokeskus

Vantaa sai vuonna 2022 ulkomailta historiallisen paljon muuttovoittoa, lähes 3 600 henkeä. Tämä oli 1 400 enemmän kuin vuonna 2021. Maahanmuuton lisäksi muuttoliike pysyi positiivisena Helsingistä muuttavien ansiosta, vaikkakin muuttovoitto lähes puolittui 800 henkeen. Myös muuttoliike Helsingin seudun ulkopuolisen Suomen kanssa kääntyi positiiviseksi yhden tappiollisen vuoden jälkeen. Vantaa menetti jälleen eniten väestöään, 1 300 henkeä, Helsingin seudun kehysalueelle eli KUUMA-kuntiin, mutta huomattavasti vähemmän kuin kahtena edellisenä vuotena.

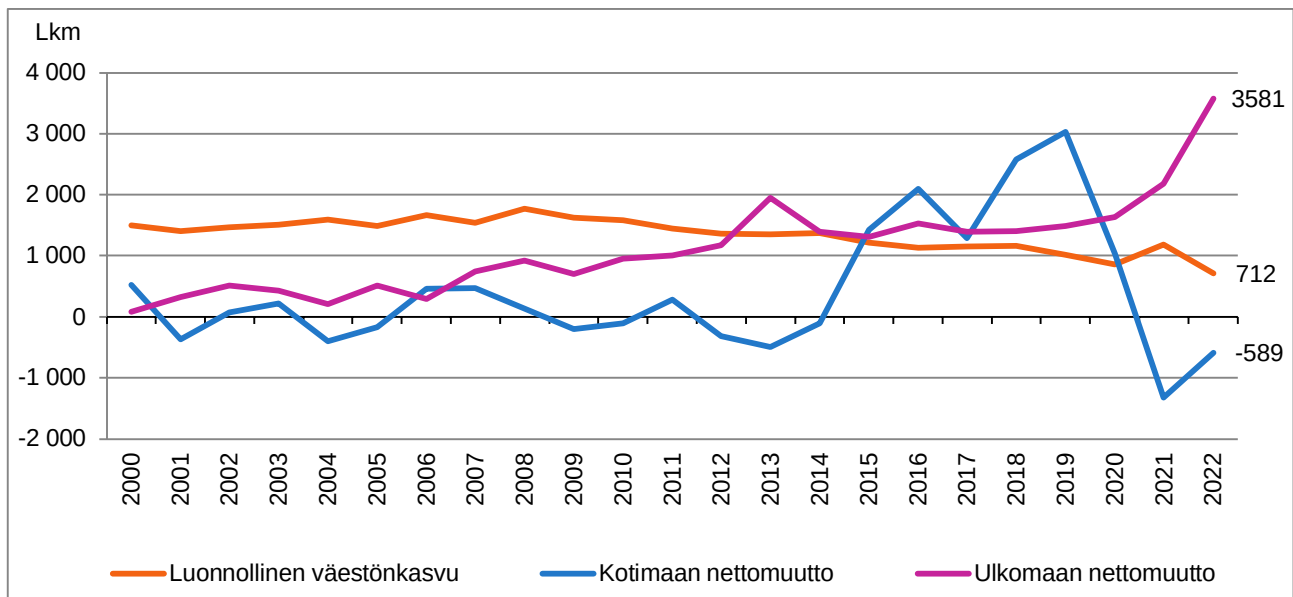
Kuvio 4: Vantaan nettomuuttoliike tulo-/lähtöalueittain 2000–2022

Lähde: Tilastokeskus

Luonnollinen väestönkasvu jäi vuonna 2022 matalammaksi kuin koskaan aiemmin. Kuolleiden historiallisen korkea määrä (1 781) yhdistettynä matalaan syntyvyyteen (2 493) sai luonnollisen väestönkasvun jäämään ennätysalhaiseksi, 712 henkeen. Voimakkaan maahanmuuton ansiosta kokonaismuuttoliike jäi 3 000 henkeä plussalle, vaikka kotimaan nettomuutto jäi negatiiviseksi 600 hengen verran. Vuoden 2022 väestönkasvusta noin 80 prosenttia tuli muuttoliikkeestä ja ainoastaan 20 prosenttia luonnollisesta väestönkasvusta.

Kuvio 5: Vantaan väestönkehityksen osatekijät 2000–2022

Lähde: Tilastokeskus (kuvio ei sisällä väkiluvun rekisterikorjauksia)

Tikkurilan ja Kivistön suuralueet kasvoivat eniten, kaupunginosista Veromies

Asukasmäärällä mitattuna ylivoimaisesti väkirikkain suuralue vuonna 2022 oli Myyrmäki, jossa asui 59 000 asukasta. Seuraavaksi suurimmalla, Tikkurilan suuralueella, asui 47 900 henkeä. Pienin suuralueista oli Kivistö 17 600 asukkaallaan. Vuoden 2022 aikana eniten uusia asukkaita sai Tikkurilan suuralue, jonka väestö kasvoi vajaalla 900 asukkaalla (1,9 %). Suhteellisesti kasvu oli suurinta Aviapoliksessa ja Koivukylässä (2,5 %).

Viimeisten viiden vuoden ajan Kivistön suuralueen suhteellinen kasvu on ollut omaa luokkaansa. Kivistön väestö on lisääntynyt 40 prosentilla vuosina 2018–2022, kun seuraavaksi suurinta kasvu on ollut Tikkurilan suuralueella, 11 prosenttia. Kivistö on kasvanut myös määrällisesti eniten, 5 100 henkeä, mutta Tikkurila ei jäänyt kauaksi tästä 4 900 hengen kasvullaan.

Kaupunginosista selvästi suurin on Myyrmäki 17 600 asukkaallaan, mutta myös Martinlaaksossa, Hakunilassa, Kivistössä ja Pakkalassa on yli 10 000 asukasta. Alle sadan asukkaan kaupunginosia oli neljä: Lentokenttä, Länsisalmi, Viinikkala ja Ojanko. Vuoden 2022 aikana väestö kasvoi kaupunginosista suhteellisesti eniten Veromieheessä, 39 prosenttia, ja seuraavaksi eniten Koivuhaassa ja Koivukylässä (vajaa 8 %). Määrällinen kasvu oli suurinta Veromiehen kaupunginosassa (+560) ja toiseksi eniten uusia asukkaita saivat Tikkurila ja Myyrmäki (+450).

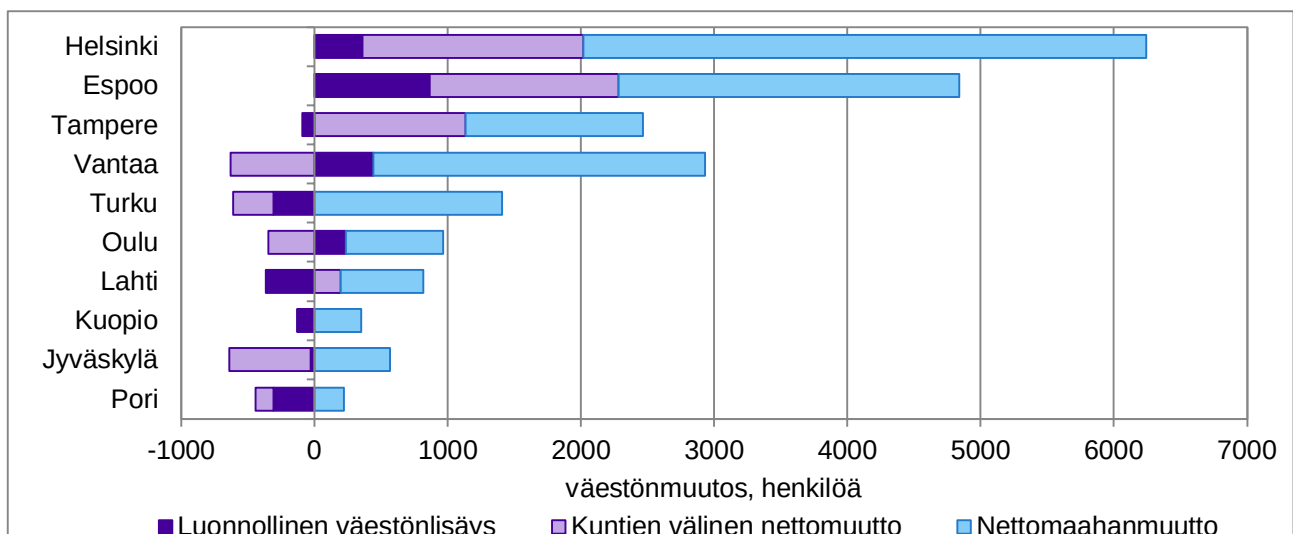
Väestönkasvu jatkuu myös tulevaisuudessa

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Vantaan väestö on kasvanut myös alkuvuonna 2023. Tammi-heinäkuun aikana maahanmuutto kasvatti väestöä 2 500 hengellä ja luonnollinen väestönkasvu 450 hengellä, mutta kotimaan muuttoliike jäi yli 600 henkeä miinukselle. Yhteensä väestö on siis kasvanut 2 300 asukkaalla, joka oli saman verran kuin vastaavana ajankohtana viime vuonna. Väestönmuutos kuitenkin jakaantui eri tavalla, sillä Vantaa on saanut alkuvuoden aikana ulkomailta selvästi enemmän muuttovoittoa ja kotimaasta muuttotappiota kuin vastaavana ajankohtana vuonna 2022.

Nopeimmin kasvaneet kaupungit alkuvuodesta 2023 ovat olleet Helsinki ja Espoo. Tammi-heinäkuun aikana Helsinki on saanut 6 200 ja Espoo 4 800 uutta asukasta, kun Vantaalla ja Tampereella väestönkasvu on ollut selvästi alhaisempaa, noin 2 300 asukasta. Näistä kaupungeista Vantaa on ainoa, joka on menettänyt väestöään muualle Suomeen.

Suurten kaupunkien osalta nettomaahanmuuton merkitys väestöä kasvattavana tekijänä korostuu. Se nostaa väestöä kaikissa suurissa kaupungeissa, mutta Turussa, Jyväskylässä, Kuopiossa ja Porissa se oli ainoa väkilukua kasvattava tekijä. Huomattavaa kuitenkin on, että maahanmuutosta huolimatta Jyväskylän ja Porin väkiluvut ovat pienentyneet alkuvuoden aikana.

Kuvio 6: Väestönmuutosten ennakkotiedot 10 suurimmassa kaupungissa tammi-heinäkuussa 2023

Lähde: Tilastokeskus (päivitetty 22.8.2023)

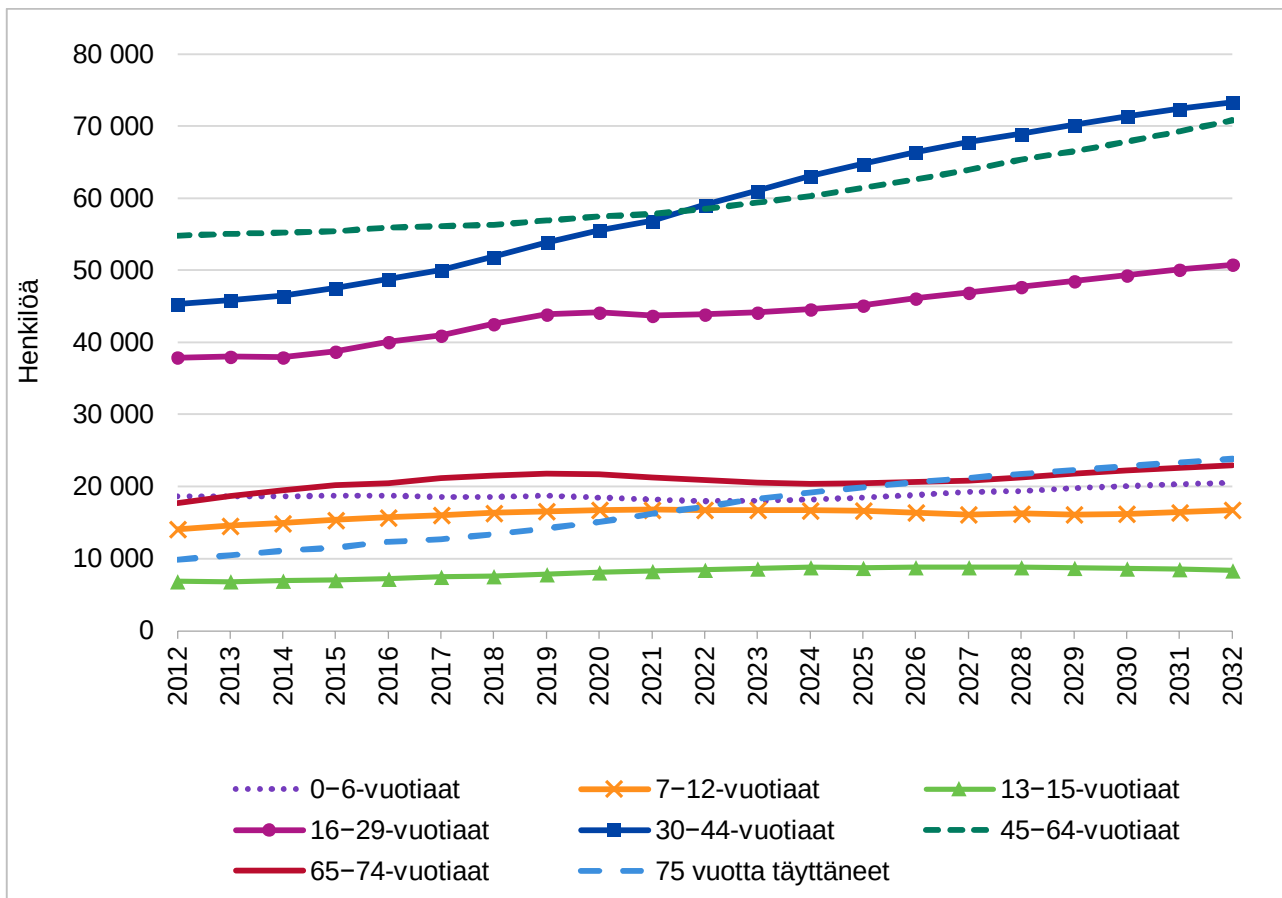
Uusimman väestöennusteen mukaan Vantaan väestönkasvu jatkuu myös tulevaisuudessa. Vuositaisen väestönkasvun ennustetaan olevan keskimäärin 1,7 prosenttia seuraavan vuosikymmenen aikana, mikä vastaa yli 4 000 uutta vantaalaista vuosittain. Uudisrakentamisen myötä kasvun arvioidaan olevan voimakkainta vuosina 2026–2027. Kasvaneen maahanmuuton ennakoidaan kuitenkin pitävän myös lähivuosien väestönkasvun korkealla tasolla. Asuntorakentamisen hiipuminen voi hetkellisesti vaikuttaa myös lähivuosien väestönkasvua alentavasti.

Ennustettu väestönkasvu pääosin työikäisistä ja 75 vuotta täyttäneistä

Ikärakenteen mukaan tarkasteltuna Vantaan väestöstä 0–6-vuotiaita oli 7,4 prosenttia, 7–15-vuotiaita 10,4 prosenttia ja 65 vuotta täyttäneitä 15,7 prosenttia. Alle kouluikäisten osuus on laskenut melko nopealla tahdilla viimeiset kymmenen vuotta, kun taas kouluikäisten osuus on pysynyt lähes ennallaan. 65 vuotta täyttäneiden osuuden kasvu pysähtyi ensimmäistä kertaa vuonna 2022. Kasvun pysähtymisen taustalla ovat 65–74-vuotiaat, joiden osuus on pienentynyt usean vuoden ajan ja viimeiset kolme vuotta ikäluokka on myös määrällisesti pienentynyt. Vanhimmassa ikäryhmässä kasvu jatkuu edelleen: 75 vuotta täyttäneiden määrä lisääntyi 940 henkilöllä ja osuus kasvoi 6,8 prosentista 7,1 prosenttiin vuonna 2022.

Alle kouluikäisten määrän ennustetaan kasvavan vuoteen 2032 mennessä noin 2 500 hengellä ja peruskouluikäisten määrän vähentyvän noin 100 lapsella. Ennustettu väestönkasvu on voimakkainta 30–64-vuotiaiden ikäryhmissä, joiden määrän arvioidaan kasvavan yhteensä noin 27 000 henkilöllä. Väestön ikääntyminen näkyy Vantaalla erityisesti yli 75-vuotiaiden ikäryhmässä, jonka ennustetaan kasvavan yli 6 500 hengellä vuoteen 2032 mennessä.

Kuvio 7: Väestön määrän kehitys Vantaalla ikäryhmittäin vuosina 2012–2022 ja ennuste vuosille 2023–2032

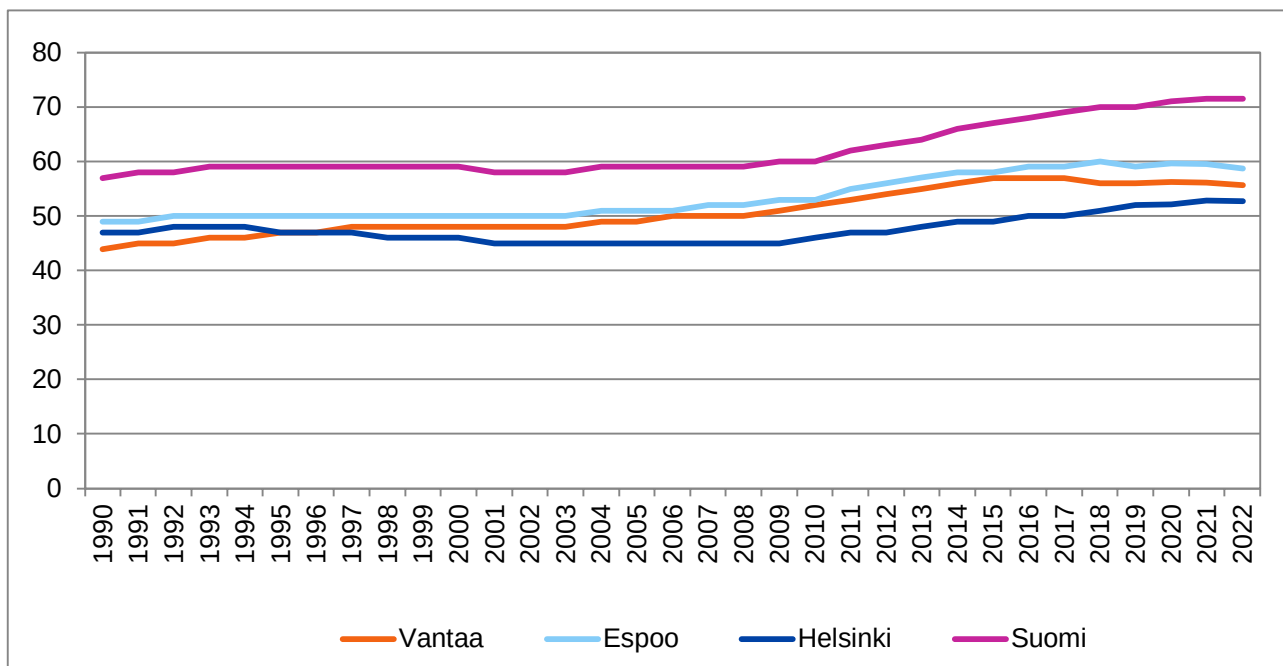
Lähde: Tilastokeskus (vuodet 2012–2022) ja Vantaan väestöennuste 2023

Vantaan väestöllinen huoltosuhde parempi kuin koko maassa

Väestöllinen huoltosuhde, eli alle 18-vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneiden määrä suhteessa 18–64-vuotiaiden määrään, on koko Suomessa huomattavasti heikompia kuin pääkaupunkiseudulla. Nuoremman väestönosan muuttoliike kasvukeskuksiin hidastaa väestöllisen huoltosuhteen nousua, samalla kun se vauhdittaa huoltosuhteen heikentymistä väestöään menettävillä alueilla.

Vantaan väestöllinen huoltosuhde on heikentynyt 1990-luvulta lähtien, mutta nopean, nuoriin aikuisiin painottuvan muuttoliikkeen myötä, huoltosuhteen heikentyminen on pysähtynyt. Väestöennusteen perusteella Vantaan huoltosuhteen oletetaan jopa paranevan 2020-luvun aikana, koska väestönkasvu painottuu työikäiseen väestöön. Väestöllinen huoltosuhde on koko 2000-luvun ajan ollut Espoossa heikompia ja Helsingissä parempi kuin Vantaalla. Viimeisten vuosien aikana ainoastaan Helsingissä huoltosuhde on jatkanut heikentymistään, mikä on pienentänyt eroa naapurikaupunkien välillä.

Kuvio 8: Väestöllinen huoltosuhde pääkaupunkiseudulla ja koko maassa vuosina 1990–2022

Lähde: Tilastokeskus

Miehiä on nykyisin naisia enemmän

Vuonna 2021 Vantaan väestössä tapahtui historiallinen käänne: miesten määrä ohitti naisten määrän lähes tuhannella hengellä. Vuonna 2022 ero kasvoi entisestään ja miehiä (50,4 %) oli jo 2 200 enemmän kuin naisia (49,6 %). Kotimaankielisessä väestössä naisia on edelleen hieman enemmän kuin miehiä, mutta vieraskielinen väestö on jo vuosien ajan ollut miesvoittoinen.

Joka neljäs vantaalainen on vieraskielinen

Vantaalaisista 72,9 prosenttia oli suomenkielisiä, 2,2 prosenttia ruotsinkielisiä ja 24,8 prosenttia vieraskielisiä vuonna 2022. Vieraskielisten osuus kasvoi edellisvuodesta 1,9 prosenttiyksikköä, joka oli enemmän kuin kertaakaan aiemmin. Seuraavaksi eniten vieraskielisiä asui Espoossa (21,9 %), Närpiössä (19,5 %) ja Helsingissä (18,3 %).

Vantaan, kuin myös Helsingin, väestö kasvoi jo kolmatta vuotta peräkkäin ainoastaan vieraskielisten ansiosta. Vantaalla vieraskielisten määrä lisääntyi 5 300 hengellä vuonna 2022, kun kotimaankielisten määrä väheni 1 700 hengellä.

Vieraskielisten osuus koko väestöstä vaihtelee ikäryhmän mukaan. Vuonna 2022 eniten vieraskielisiä oli 30–44-vuotiaissa sekä 0–6-vuotiaissa, joihin kuuluvista vantaalaisista 33–35 prosenttia oli vieraskielisiä. Väliin jäävissä ikäryhmissä, 7–15- ja 16–29-vuotiaissa, vieraskielisiä oli 28 prosenttia. Vanhemmissa ikäryhmissä osuudet olivat selvästi alhaisempia ja esimerkiksi 60 vuotta täyttäneistä ainoastaan seitsemän prosenttia oli vieraskielisiä.

Vantaalla puhutaan äidinkielenä yli 120 eri kieltä. Vuonna 2022 Vantaan yleisin vieras kieli oli venäjä, jota äidinkielenään puhui 4,1 prosenttia väestöstä. Sen jälkeen tulivat viro (3,6 %), arabia (2,1 %), albania (1,6 %) ja somali (1,4 %). Vironkielisten kasvu alkoi hidastua 2010-luvun loppupuolella ja nykyisin Vantaalla asuukin selvästi enemmän venäjänkielisiä (10 100) kuin vironkielisiä (8 700).

Viime vuosina arabiankielisten osuus on noussut suhteellisesti eniten, vaikka kieliryhmän osuus koko väestöstä on edelleen melko alhainen (2,1 %). Jos kehitys jatkuu samanlaisena, arabia ohittaa pian ruotsin, sillä arabiankielisiä on enää vajaa 300 vähemmän kuin ruotsinkielisiä. Albaniankielisten määrä on myös kasvanut ja vuonna 2021 albania tuli yleisempi kieli kuin somalista.

Syksyllä 2023 julkaistun Uudenmaan maakunnan vieraskielisen väestön ennusteen mukaan vieraskielisen väestön määrän kasvaa alueella nopeasti. Vantaalla vieraskielisiä asukkaita ennustetaan vuonna 2030 olevan noin 91 000 henkilöä, kun vuoden 2022 alussa määrä oli 55 000. Vastaavana aikana vieraskielisen väestön osuuden koko kaupungin väestöstä arvioidaan kasvavan noin 30 prosenttiin. Suurimpien kieliryhmien ennustetaan koostuvan Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan, Venäjän ja muun entisen Neuvostoliiton alueen (pois lukien Baltian alueen) sekä Aasian kieliä (pois lukien Lähi-itä) puhuvista asukkaista.

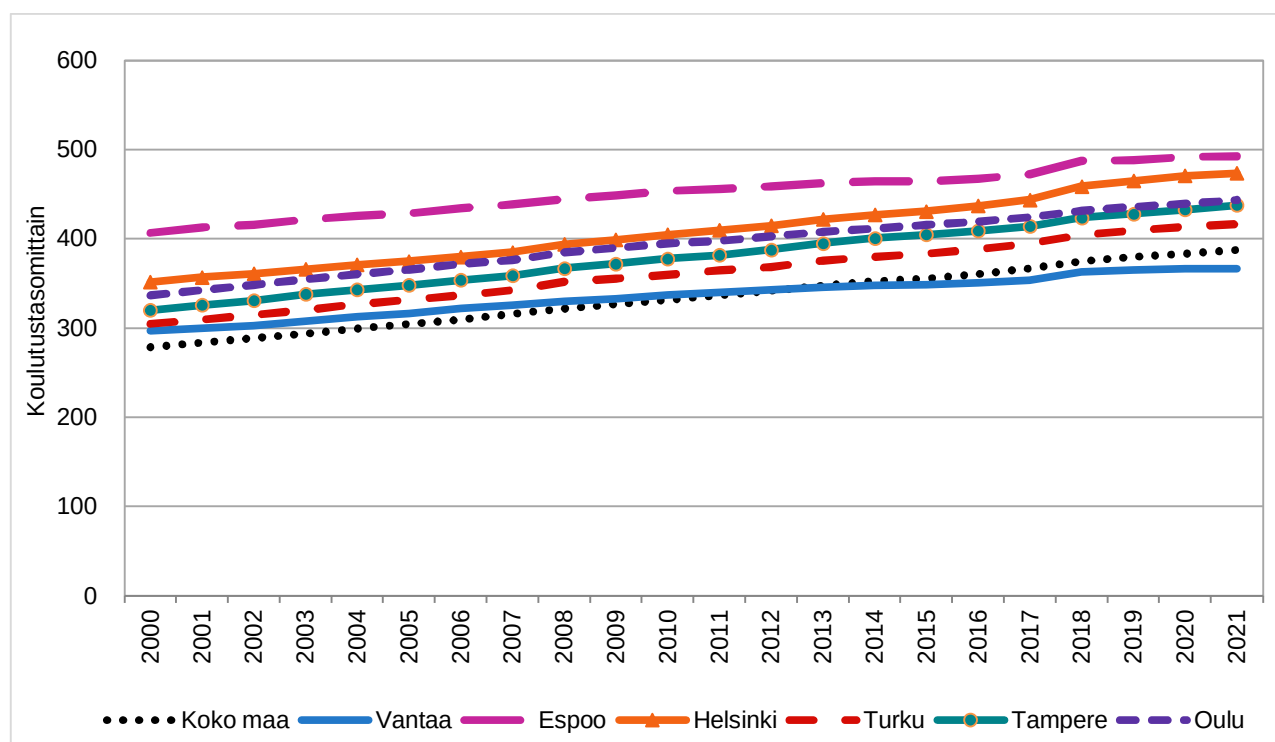
Suurista kaupungeista koulutustaso oli korkein Espoossa ja matalin Vantaalla

Koulutustaso on noussut suurissa kaupungeissa ja koko maassa, mutta koulutasoissa on kuitenkin selkeitä eroja. Kuuden suurimman kaupungin välisessä vertailussa Espoon koulutaso on selkeästi korkein ja sen jälkeen tulee Helsinki. Vantaa jää selvästi jälkeen muista suurista kaupungeista. Lisäksi Vantaan koulutustaso painui koko maan keskiarvon alapuolelle vuonna 2013 ja siitä lähtien ero Vantaan ja muun maan välillä on hitaasti kasvanut.

Vuoden 2021 lopun tietojen mukaan Vantaan 25 vuotta täyttäneestä väestöstä 26 prosenttia oli suorittanut enintään perusasteen, 38 prosenttia toisen asteen (sis. erikoisammattikoulutuksen) ja 36 prosenttia korkea-asteen tutkinnon. Korkea-aste voidaan jakaa kolmeen osaan, joista alimman korkea-asteen suorittaneita oli 9 prosenttia, alemman korkeakouluasteen 15 prosenttia ja ylemmän korkeakouluasteen 12 prosenttia.

Yhä useammalla vantaalaisella on aiempaa korkeampi koulutus. Vuodesta 2000 vuoteen 2021 toisen asteen suorittaneiden osuus on kasvanut 34 prosentista 38 prosenttiin ja korkea-asteen suorittaneiden osuus 31 prosentista 36 prosenttiin. Samana ajanjaksona enintään perusasteen käyneiden osuus on laskenut 36 prosentista 26 prosenttiin. Vantaalaiset naiset ovat korkeammin koulutettuja kuin miehet. Vuonna 2021 naisissa oli enemmän korkea-asteen suorittaneita (41 %) kuin toisen asteen suorittaneita (35 %), kun miehissä oli selvästi enemmän toisen asteen (40 %) kuin korkea-asteen (32 %) suorittaneita.

Kuvio 9: Koulutustasomittain Suomessa ja kuudessa suurimmassa kaupungissa vuosina 2000–2021

Lähde: Tilastokeskus

Asuntotuotanto hiipuu vuonna 2023

Vuonna 2020 valmistui Vantaalla 2 920 asuntoa. Vuonna 2021 valmistuneiden asuntojen määrä kasvoi 3 113 asuntoon ja vuonna 2022 kipusi luku vielä 3 262 kappaleeseen. Vuoden 2023 heinäkuun loppuun mennessä Vantaalle oli valmistunut 1 674 asuntoa.

Vuonna 2022 valmistui eniten asuntoja Myyrmäkeen 831. Tikkurilaan valmistui puolestaan 746 asuntoa. Vähiten asuntoja suuralueista valmistui Korsoon, vain 83.

Valmistuneiden asuntojen profiili asuntotyypeittäin on muuttunut viime vuosina. Vuosina 2020–2021 valmistui suhteellisesti eniten yksiöitä, kun taas vuosina 2022–2023 kaksioita. Asuntotyypeittäin tarkasteltuna asuntojen keskikoot ovat pysyneet koko 2020-luvulla kutakuinkin samalla tasolla, mutta kaksioiden kasvanut osuus valmistuneista asunnoista on nostanut keskimääräisen asunnon kokoa neliöissä mitattuna viime vuosina.

Vuonna 2021 Vantaalla myönnettiin rakennuslupia 2 509 asunnolle. Seuraavana vuonna asuntorakennuslupien määrä väheni vajaalla 200 asunnolla lukuun 2 331.

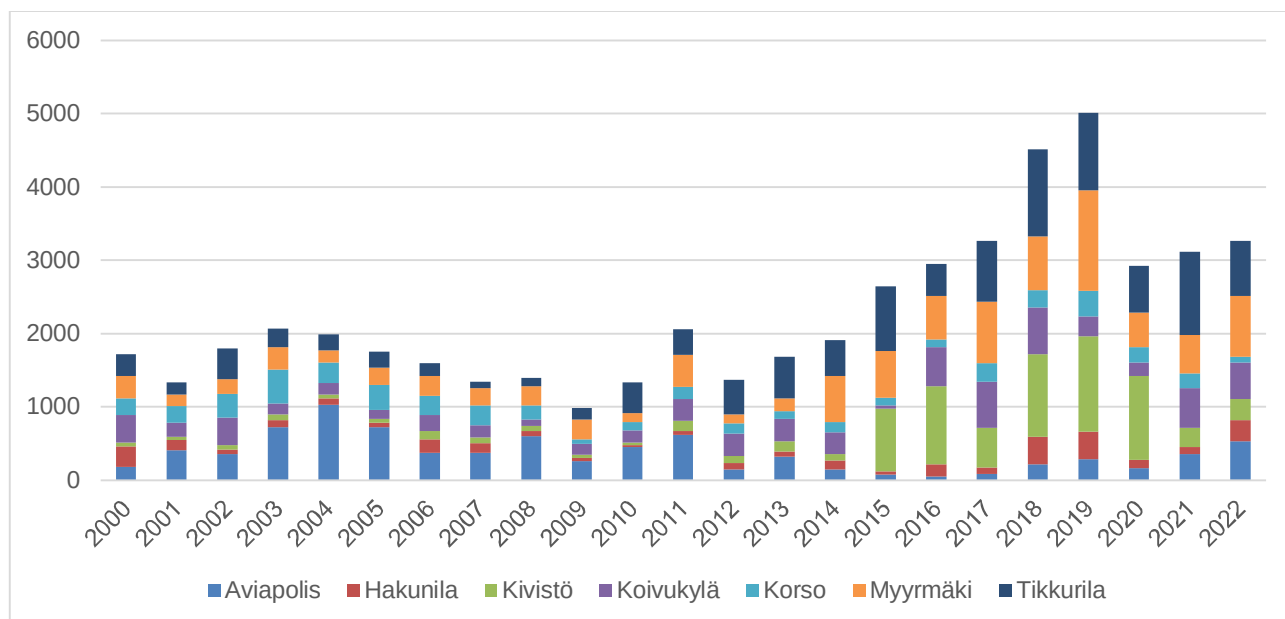
Asuntojen rakentamisen aloituksia oli vuonna 2020 hieman alle 3 000. Seuraavana vuonna aloitusten määrät nousivat lähes 3 400 asuntoon. Vuonna 2022 puolestaan asuntorakentamisen aloitukset tippuivat reiluun 2 000 asuntoon.

Tätä kirjoitettaessa syyskuun alussa on käytössä vuodelta 2023 seitsemän ensimmäisen kuukauden tiedot. Asuntorakentamisen aloitukset ovat romahtaneet tänä aikana. Aloituksia oli 428 kpl kun niitä oli vuosina 2020–2022 samana ajankohtana 1 300–1 500 asuntoa.

Ennakkotietojen mukaan vuoden 2023 elokuunkaan tiedot eivät tuo aloituksiin piristystä ja myös valmistuneiden asuntojen määrät näyttävät vähitellen hiipuvan loppuvuotta kohden. Valmistuneiden asuntojen määrät pysyivät vielä ensimmäisen vuosipuolikkaan aikana suhteellisen korkealla tasolla,

kun ennen vuotta 2023 aloitettuja työmaita saatettiin nopealla tahdilla valmiiksi, kun uusia asuntorakennustyömaita ei montakaan aloitettu.

Kuvio 10: Valmistuneet asunnot suuralueittain Vantaalla vuosina 2000–2022

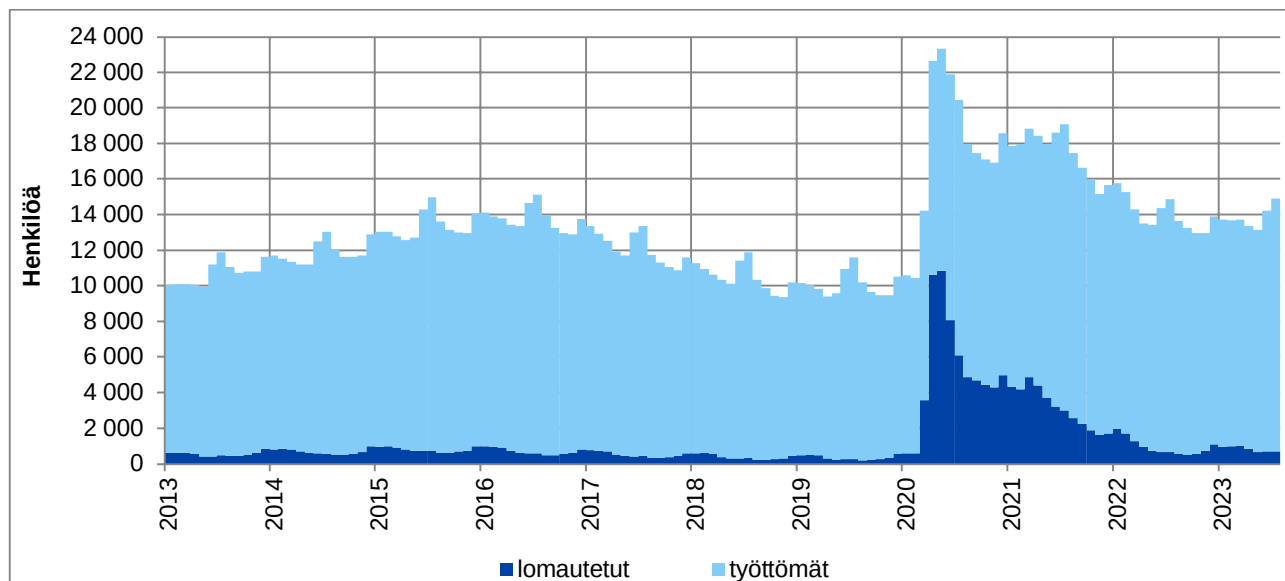
Lähde: Vantaan Matti-järjestelmä

Työttömyys on edelleen korkeammalla tasolla kuin ennen koronaa

Koronakriisi aiheutti keväällä 2020 erittäin nopean työttömyyden nousun, jonka vaikeimpina aikoina 23 300 vantaalaista oli työttömänä. Huipun saavuttamisen jälkeen työttömyys lähti myös nopeasti laskuun. Huomattavaa kuitenkin on, että työttömyyden lasku kohdistui etenkin lomautettuihin, joita kutsuttiin takaisin töihin. Lomautettujen määrä onkin jo melkein saavuttanut koronaa edeltävän tason, mutta yleisesti työttömyys on edelleen korkeammalla tasolla.

Toukokuussa 2023 Vantaan työttömyysaste oli 10,2 prosenttia, joka oli pienin lukema sitten koronapandemian alkamisen jälkeen. Kesäisin työttömyys kuitenkin kohoaa, ja niin tapahtui myös tänä vuonna: heinäkuussa Vantaalla oli 14 900 työtöntä ja työttömyysaste oli 11,6 prosenttia.

Kuvio 11: Työttömät ja lomautetut kuukausittain Vantaalla vuoden 2013 tammikuusta lähtien

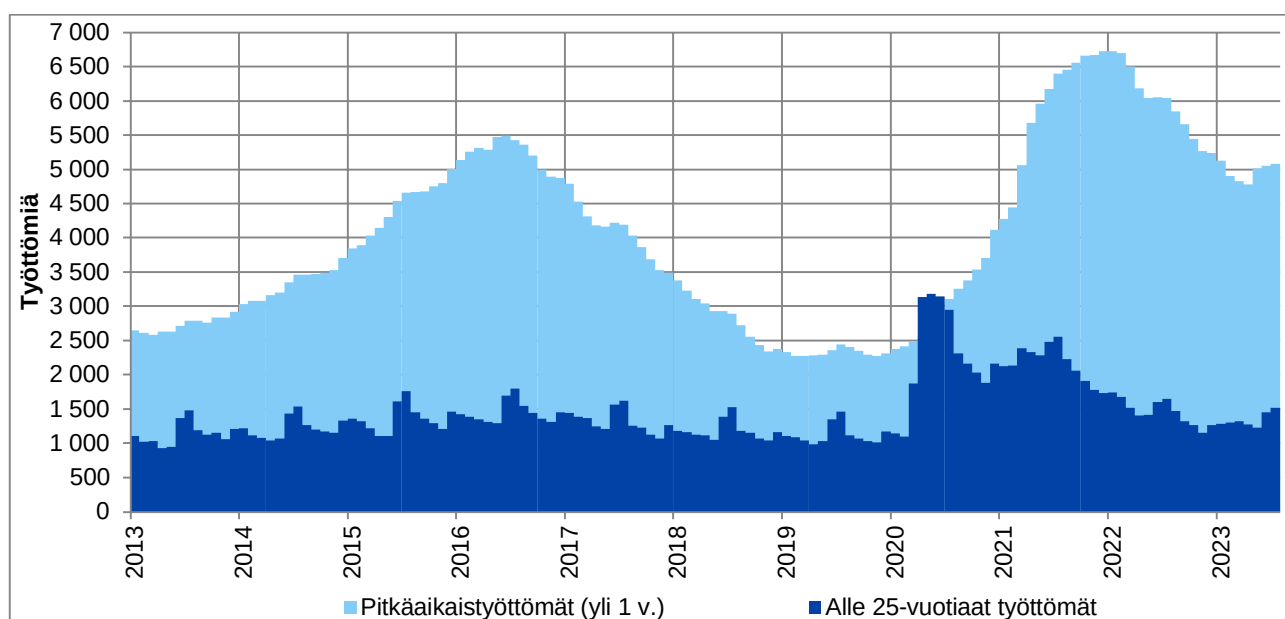

Lähde: TEM (päivitetty 22.8.2023)

Huolestuttavaa työttömyyden rakenteesta tekee se, että pitkäaikaistyöttömyys näyttäisi jäävän korkealle tasolle. Juuri ennen koronakriisin puhkeamista helmikuussa 2020 Vantaalla oli 2 400 pitkäaikaistyötöntä eli yli vuoden työttömänä olleita. Pitkäaikaistyöttömyys kasvoi käytännössä koko kriisin yli saavuttaen huippunsa tammikuussa 2022, jolloin pitkäaikaistyöttömiä oli 6 700. Tämän jälkeen pitkäaikaistyöttömyys laski aina huhtikuuhun 2023, mutta tällä hetkellä lasku näyttäisi lähes pysähtyneen. Vuoden 2023 heinäkuussa Vantaalla oli lähes 5 100 pitkäaikaistyötöntä, joka oli yli kaksi kertaa enemmän kuin ennen koronakriisiä.

Kaupunki joutuu maksamaan osan työnhakijan työmarkkinatuesta, kun työttömyys pitkittyy. Rajana on 300 päivää työmarkkinatuella, jolloin kaupunki maksaa 50 prosenttia työmarkkinatuesta. Tämä tarkoittaa yleensä huomattavasti pidempää työttömyysjaksoa kuin pitkäaikaistyöttömyyden määritelmä. Mikäli työttömyys on kestänyt 1 000 päivää, on maksuosuus 70 prosenttia. Työttömyyden pitkittyminen aiheuttaa merkittävää kustannuserää kaupungille, ollen 27,4 miljoonaa euroa vuonna 2022.

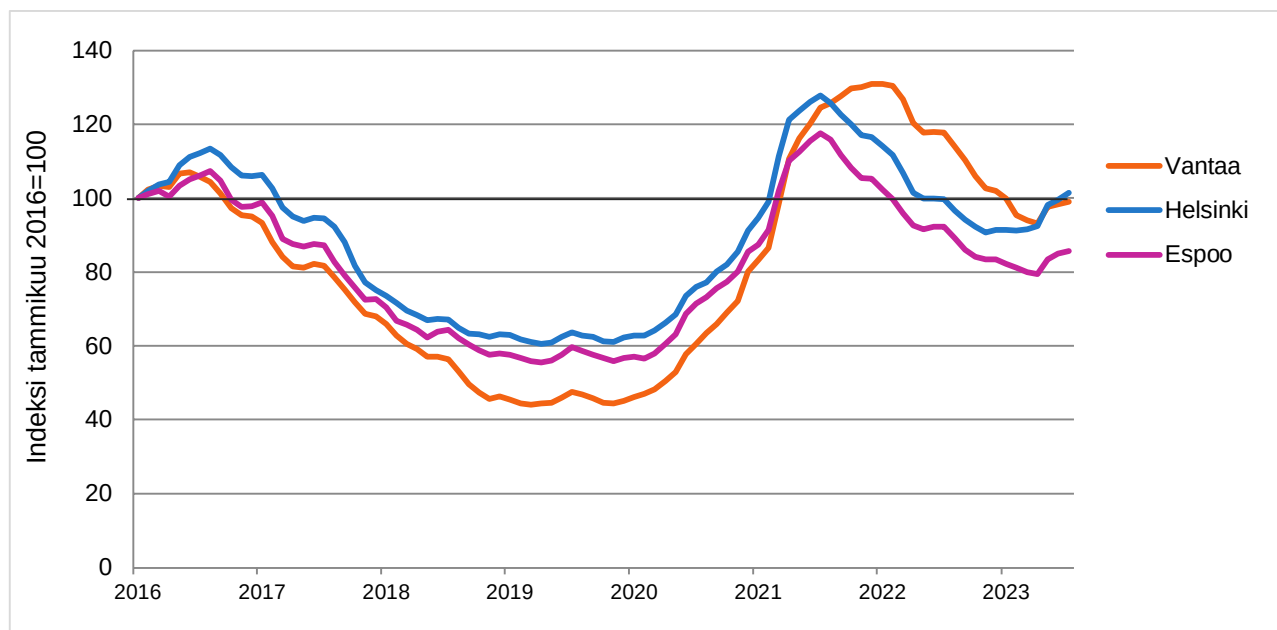
Kuvio 12: Alle 25-vuotiaiden ja pitkäaikaistyöttömien määrät Vantaalla vuoden 2013 tammikuusta lähtien

Lähde: TEM (päivitetty 22.8.2023)

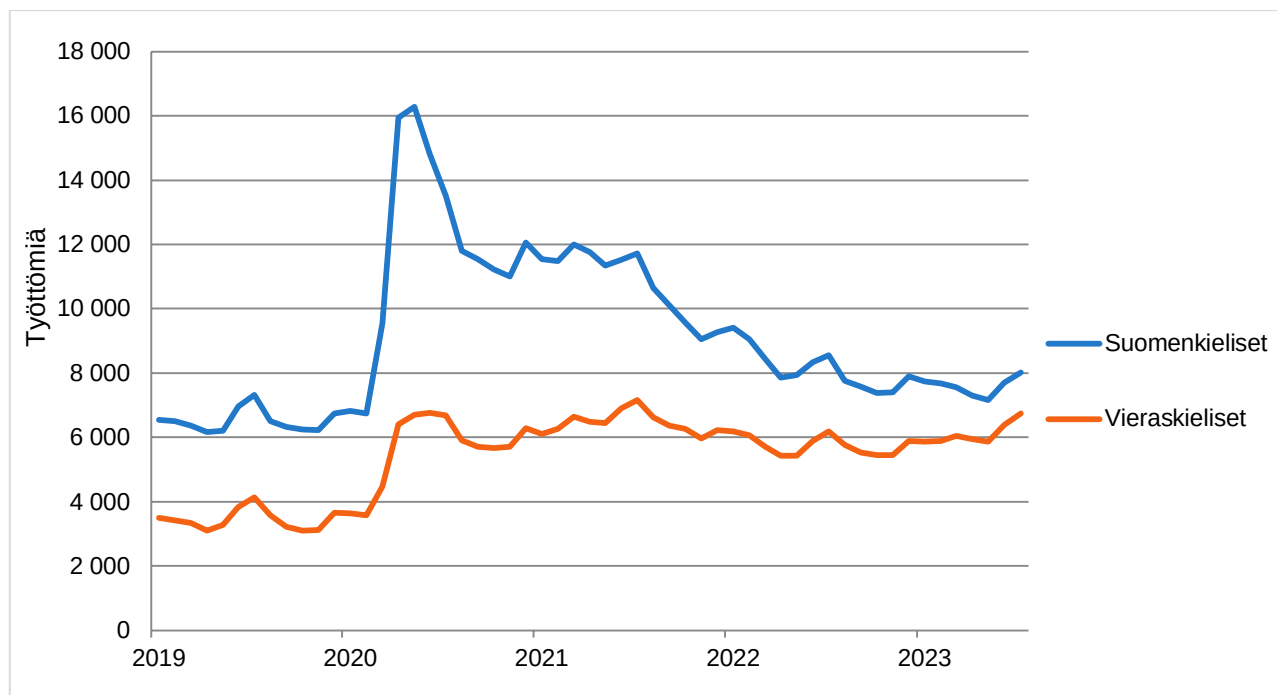
Nuorisotyöttömyys kasvoi myös voimakkaasti koronapandemian aikana. Vaikka nuorisotyöttömyyden taso on laskenut pitkäaikaistyöttömyyttä nopeammin, ei vielä olla päästy koronaa edeltävälle tasolle. Ennen koronaa helmikuussa 2020 nuoria, alle 25-vuotiaita, työttömiä oli 1 100. Alkuvuoden 2023 aikana nuorisotyöttömiä oli Vantaalla noin 1 300, mutta kesä-heinäkuussa heitä oli 1 500. Nuorisotyöttömyydelle onkin ominaista selkeä kausivaihtelu: se kasvaa kesäksi ja laskee taas syksyllä. Tähän vaikuttaa muun muassa se, että keväällä oppilaitoksista valmistuvat nuoret tulevat työmarkkinoille. Syksyllä moni työtön nuori siirtyy taas opiskelijaksi.

Vantaan pitkäaikaistyöttömyys nousi korkeimmalle tasolleen hieman hitaammin kuin Espoossa ja Helsingissä, mutta se myös kääntyi laskuun hitaammin kuin naapurikaupungeissa. Vuoden 2023 heinäkuussa Vantaan ja Helsingin pitkäaikaistyöttömyys oli samalla tasolla kuin vuoden 2016 tammikuussa, mutta Espoossa se oli selvästi alhaisempi.

Kuvio 13: Pitkäaikaistyöttömyyden kehitys pääkaupunkiseudulla (tammikuu 2016=100)

Lähde: TEM (päivitetty 22.8.2023)

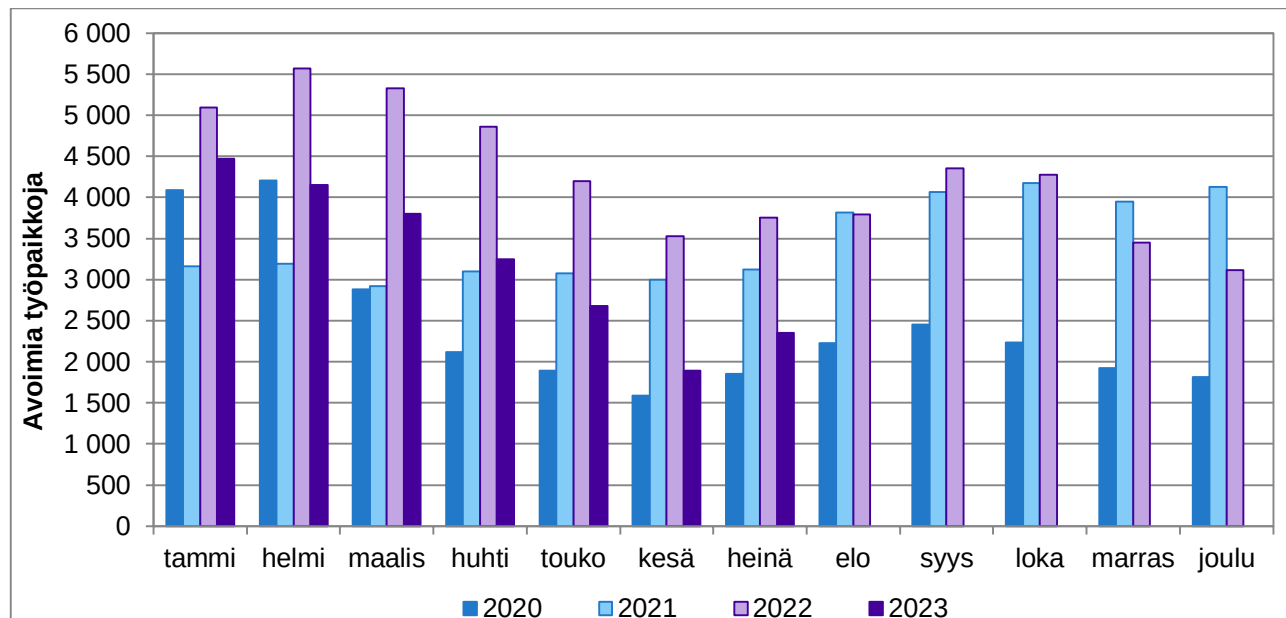
Koronapandemia kohteli eri kielisiä työttömiä eri tavalla. Suomenkielisten työttömyys sekä nousi että laski nopeammin kuin vieraskielisten. Lisäksi vieraskielisten työttömyys on jäänyt selvästi korkeammalle tasolle kuin ennen korona-aikaa. Vuodesta 2019 lähtien ero suomen- ja vieraskielisten työttömien määrässä ei ole koskaan ollut näin pieni. Heinäkuussa 2023 kaikista työttömistä suomenkielisiä oli 8 000 (54 %), vieraskielisiä 6 750 (45 %) ja ruotsinkielisiä 130 (1 %).

Kuvio 14: Työttömät kielen mukaan vuoden 2019 tammikuusta lähtien

Lähde: TEM (päivitetty 22.8.2023)

Vuonna 2022 Vantaalla oli runsaasti avoimia työpaikkoja läpi vuoden ja huippuaikoina niitä oli ennätysellisen paljon, yli 5 000. Vuoden 2023 alusta avointen työpaikkojen määrä alkoi radikaalisti laskea ja aallonpohja saavutettiin kesäkuussa, jolloin Vantaalla oli auki ainoastaan 1 900 työpaikkaa. Suunta kääntyi kuitenkin ylöspäin heinäkuussa ja avointen työpaikkojen määrä kohosi 2 350 työpaikkaan.

Kuvio 15: Avoimet työpaikat kuukauden lopussa vuosina 2020–2023

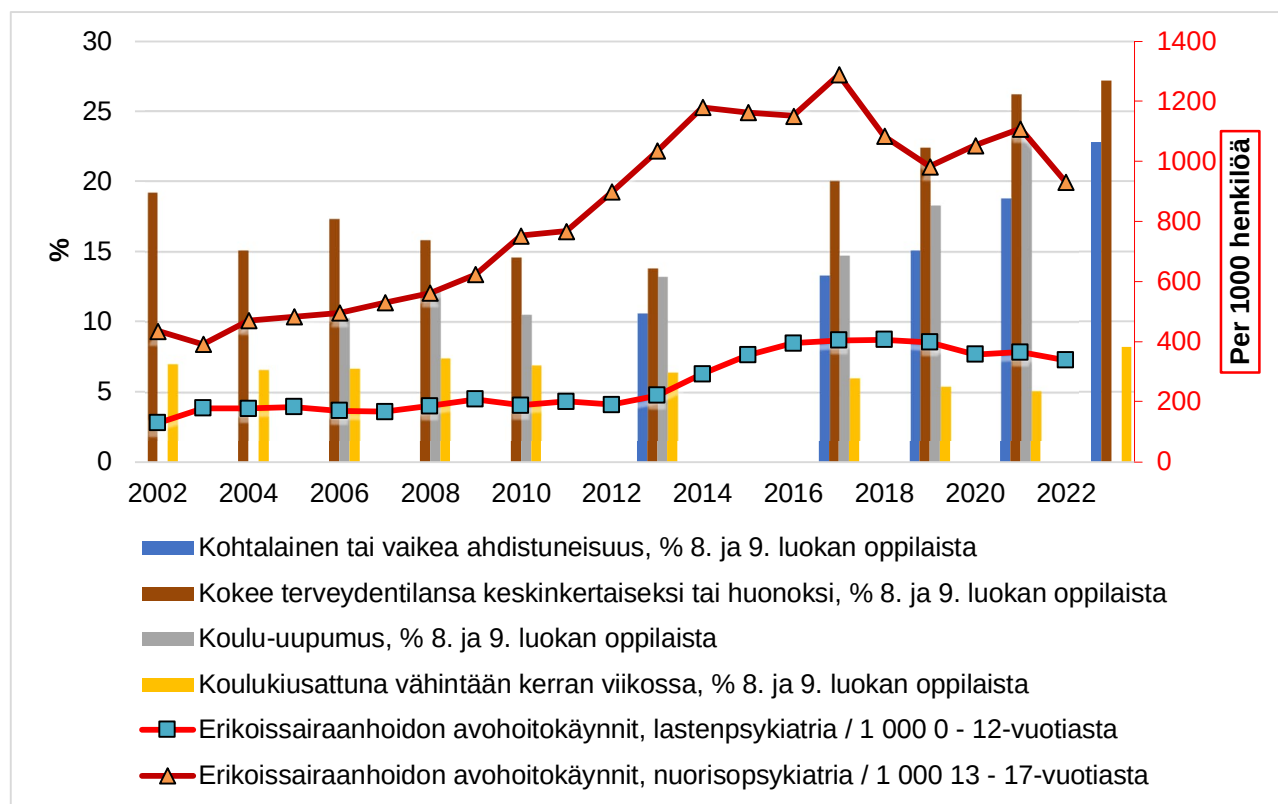
Lähde: TEM (päivitetty 22.8.2023)

Asukkaiden mielenterveys, hyvinvointi ja palveluihin hakeutuminen heikentynyt viimeisen vuosikymmenen aikana

Vantaalaisten mielenterveyden ongelmat ovat olleet kasvussa viimeisen vuosikymmenen ajan. THL:n kouluterveyskyselyn mukaan käänne koululaisten mielenterveydessä tapahtui 2010-luvun alussa. Vuonna 2023 suoritettun kouluterveyskyselyn mukaan, 8. ja 9. luokan oppilaista noin 27 prosenttia kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi. Vuoden 2013 kyselyssä vastaava osuus oli noin 14 prosenttia. Kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta koki 23 prosenttia vastanneista vuonna 2023 (10 % vuonna 2013), ja koulu-uupumusta vuonna 2020 noin 23 prosenttia (13 % vuonna 2013). Samaan aikaan myös lapsi- ja nuorisopsykiatrian avohoitokäynnit ovat pysyneet noin vuoden 2013 tasolla, mutta kaksinkertaistuneet 2000-luvun alun tasosta. Vuoden 2017 jälkeen avohoitokäyntien määrä on ollut laskusuunnassa. Koronapandemialla on mahdollisesti ollut vaikutusta hoitoon hakeutumisen määrään.

Koulukiusaamista kokeneiden määrä on sitä vastoin ollut laskusuhdanteessa koko 2010-luvun ajan. Viimeisimmässä vuoden 2023 koulukyselyssä koulukiusattujen osuus nousi 5 prosentista noin 8 prosenttiin, joka on koko 2000-luvun korkein osuus. Yli 30 prosenttia vuoden 2023 koulukyselyyn vastanneista koululaisista ei ollut tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä. Väestön heikentynyt hyvinvointi heijastuu myös sekä lastensuojeluilmoitusten että toistuvasti kodin ulkopuolelle sijoitettujen 0–17-vuotiaiden määrään, jotka molemmat ovat olleet hitaassa kasvussa viime vuosina.

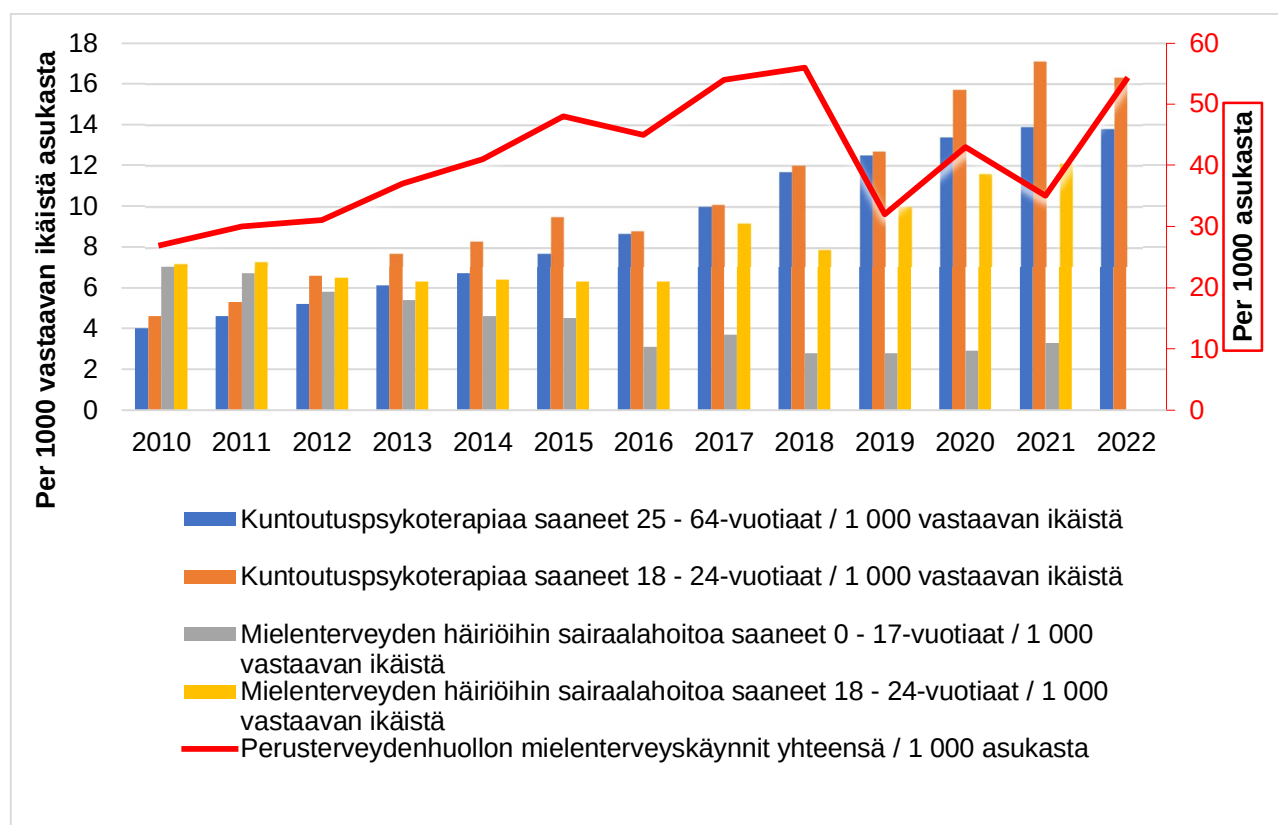
Kuvio 16: Alle 18-vuotiaiden mielenterveyden mittareita Vantaalla vuosilta 2002–2023. Vasemmalla y-akselilla Kouluterveyskyselyihin vastanneiden oppilaiden osuus, jotka ovat kokeneet koulukiusausta ja -uupumusta, ahdistuneisuutta sekä kokeneet terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi. Oikealla y-akselilla kuvattuna alle 18-vuotiaiden psykiatrian avohoitokäynnit per 1000 kohde-ryhmän henkilöä.

Lähde: THL

Myös aikuisväestön mielenterveysongelmien hoitomäärät ovat olleet kasvusuunnassa 2010-luvulta lähtien. Kuntoutuspsykoterapiaa saaneiden määrä 18–64-vuotiaista on kasvanut 2010-luvun alun noin 4 henkilöstä per 1 000 vastaavan ikäistä asukasta, vajaaseen 14 henkilöön 18–24-vuotiaiden ryhmissä ja noin 16:sta 25–64-vuotiaiden ryhmissä. On huomattavaa, että kasvun syyhyn saattaa osittain vaikuttaa myös hoitoon hakeutumisen parempi yhteiskunnallinen hyväksyttävyys eikä vain lisääntyneet mielenterveysongelmat. Pitkäaikaisen Terve Suomi -kyselyn tulosten kehitys viittaa kuitenkin heikentyneeseen terveydelliseen tilaan aikuisväestössä. Yli 65-vuotiaiden väestöosassa kokemus omasta terveydestä on jatkuvasti parantunut viimeisen 10 vuoden ajan, mutta työikäisissä kehitys on ollut päinvastaista, ja vuodesta 2015 lähtien terveytensä huonoksi kokevien 20–64-vuotiaiden osuus on ollut nopeassa kasvussa. Vuonna 2020 terveytensä huonoksi kokevien osuus oli 36 prosenttia kyselyyn vastanneista, kun se vielä vuonna 2015 oli 28 prosenttia ja vuonna 2018 31 prosenttia.

Kuvio 17: Mielenterveyspalveluita käyttäneiden Vantaalaisten osuudet ja perusterveydenhuollon käynnit vuosilta 2010–2022

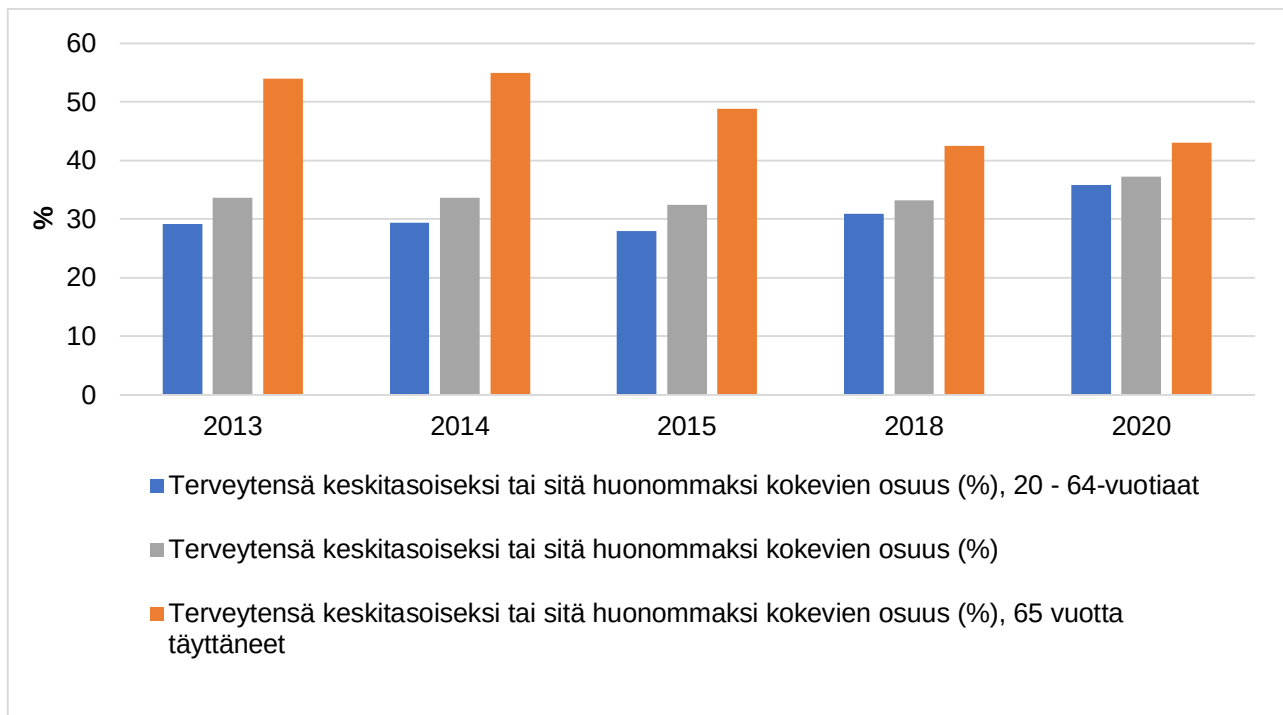

Lähde: THL

Koronapandemian myötä velkajärjestelyhakemusten lukumäärä on kääntynyt kasvuun useavuotisen laskun jälkeen. Vuonna 2022 velkajärjestelyjä jätettiin 168 kappaletta, joka on 2010-luvun 148 kappaleen keskiarvon yläpuolella. Taloudellisesti herkimmissä asemassa olevia ovat yleensä yksinhuoltajaperheet, joiden osuus lapsiperheistä kasvoi 27 prosenttiin vuonna 2022. Myös yksinasuvien osuus asutuskunnista on jatkanut kasvuaan ja yksinäiseksi itsensä kokevien osuus Vantaan väestössä kasvoi 14 prosenttiin vuonna 2020.

Vantaalaisten heikentyneestä hyvinvoinnin kokemuksesta huolimatta, mielenterveydestä johtuva työkyvyttömyys ei ole lisääntynyt viime vuosina, vaan jatkanut hitaasti laskevaa trendiä vuodesta 2006 lähtien.

Kuvio 18: Yli 20-vuotiaiden Vantaalla asuvien Terve Suomi -kyselyyn vastanneiden terveyskokemus vuosilta 2013–2020

Lähde: THL

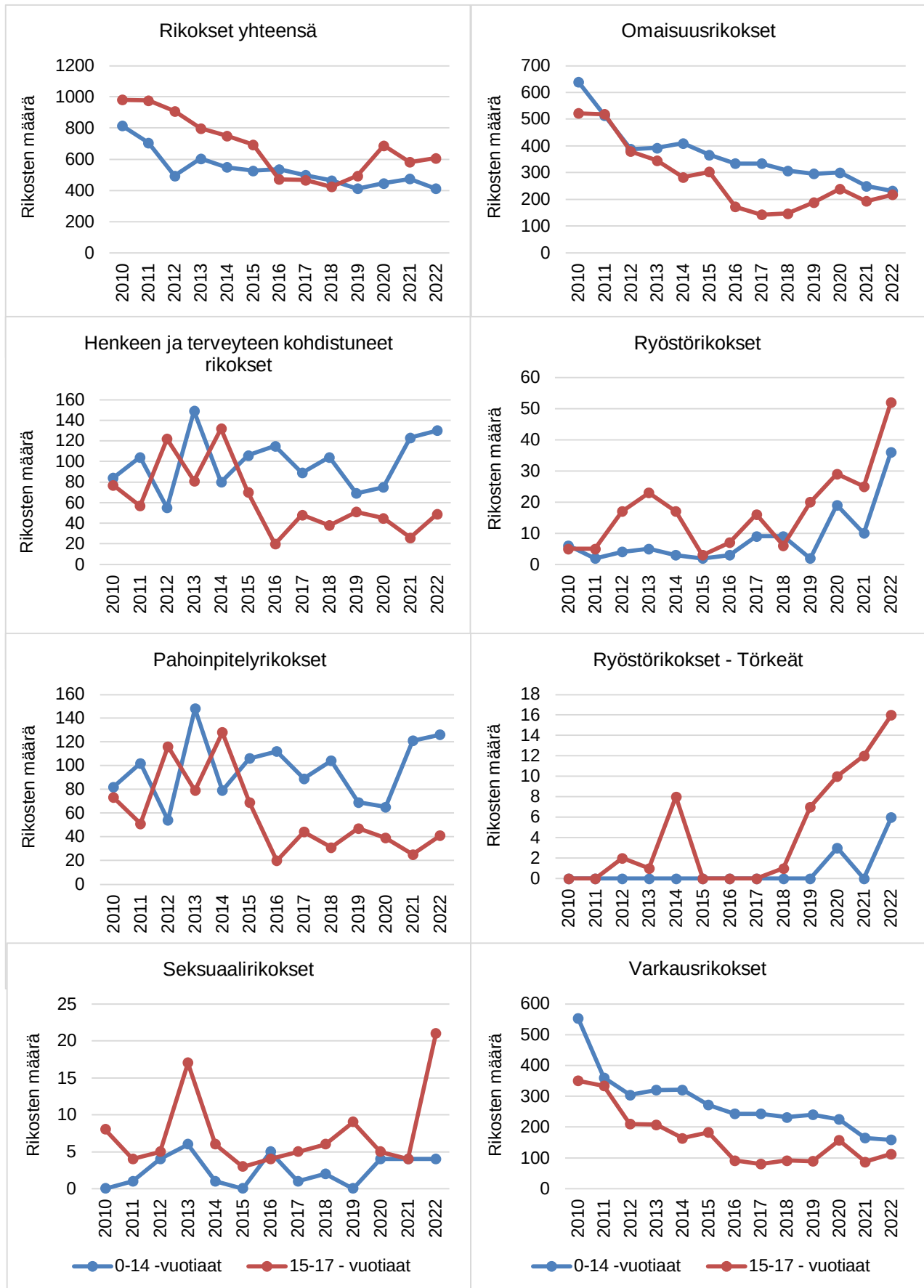
15–17-vuotiaiden tekemien rikosten määrät kääntyneet kasvuun. Määrät 2010-luvun keskiarvoa alemmalla tasolla. Rikosten raaistuminen kasvussa

Nuorison tekemien rikosten määrä on laskenut 2010-luvun huippuvuosista. Rikosten määrien lasku kuitenkin pysähtyi vuonna 2018, jonka jälkeen erityisesti 15–17-vuotiaiden nuorten tekemien rikosten kokonaismäärä on ollut kasvussa, ollen vuonna 2022 noin 50 prosenttia enemmän vuoden 2018 lukuihin verrattuna. Suhteutettuna ikäluokan kokoon, kasvua on ollut noin 25 prosenttia vuodesta 2018. Rikosten absoluuttiset määrät sekä saman ikäisen väestön määrään suhteutetut luvut ovat kuitenkin edelleen huomattavasti vuoden 2010 lukuja pienempiä, ollen noin 40 prosenttia alhaisemmalla tasolla kuin vuonna 2010. Tämä selittyy pääosin varkauksien vähentyneellä määrällä. Toisaalta saman aikaisesti ryöstörikokset ovat yleistyneet merkittävästi viime vuosina. Alle 18-vuotiaiden parissa ryöstöjen määrät ovat kasvaneet noin 50 tapaukseen vuodessa vuoden 2018 alle 10 tapauksen tasosta. Erityisesti törkeiden ryöstöjen määrät ovat kasvaneet huolestuttavalla tavalla.

Muissa rikostyypeissä ei ole tapahtunut suuria muutoksia. Henkeen ja terveyteen kohdistuneiden rikosten määrässä ei ole havaittavissa selkeää trendiä 2015 vuoden jälkeen. Henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset olivat nuorten keskuudessa lähes aina pahoinpitelyrikoksia, eikä tässä ole ollut havaittavissa muutosta 2010–2022 vuosien aikana. Myös alle 15-vuotiaiden seksuaalirikokset ovat pysyneet 0–6 tapauksen välillä 2010–2022. Sitä vastoin, 15–17-vuotiaiden tekemien seksuaalirikosten määrät ovat vaihdelleet enemmän, kuitenkin pysytellen alle 25 tapauksessa vuodessa. Vuonna 2022 tapauksia oli eniten sitten vuoden 2013. Seksuaalirikosten kohtuullisen pienestä määrästä johtuen yksittäistapauksilla on suuri vaikutus tilastoihin, eikä mahdollisesta trendin muutoksesta voi vielä tehdä johtopäätöksiä.

Omaisuusrikosten muuttuessa enenevässä määrin varkauksista ryöstöihin sekä rikosten tekotapojen tullessa törkeämmäksi, yksilöiden kokema turvallisuuden tunne heikentyy rikosten kokonaismäärän vähentymisestä huolimatta. Tällä on myös vaikutusta Vantaan houkuttelevuuteen asuinpaikkana sekä yritysten investointien määrään ja investointien jakautumiseen kaupunginosien välillä, rikoksista aiheutuneesta mainehaitasta johtuen.

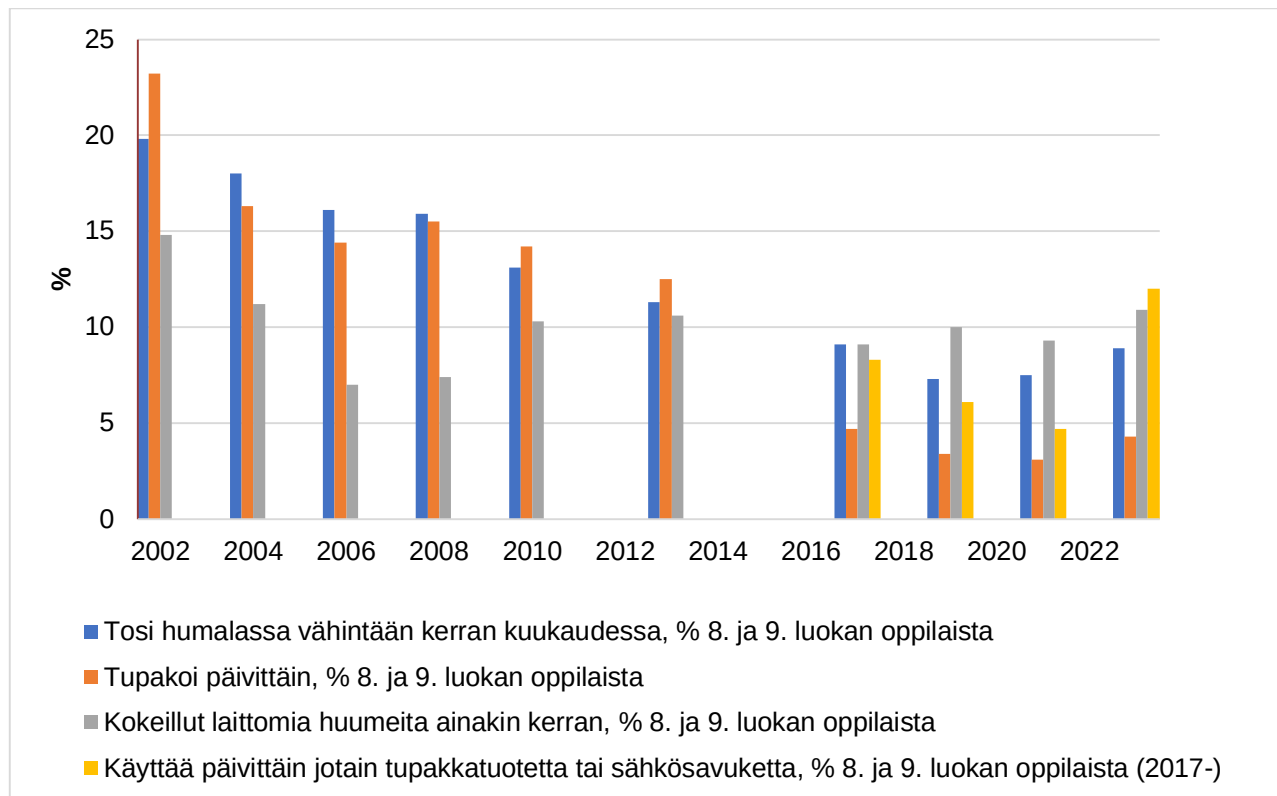
Kuvio 19: Nuorisorikollisuus (alle 18-vuotiaat) Vantaalla vuosina 2010–2022. Kuvattuina rikosten kokonaismäärä Vantaalla eri rikostyypeissä.

Lähde: Tilastokeskus

Päihteiden terveyshaittoja ehkäisevien palvelujen käyttö vähentynyt. Hyvinvoinnin heikkene- misellä suora vaikutus talouteen

Kuvio 20: Nuorten päihteiden käyttö Vantaalla vuosina 2002–2023. Kouluterveyskyselyyn vastanneiden oppilaiden osuudet, jotka tupakoivat tai käyttivät muita tupakka-/sähkötupakkatuotteita päivittäin, ovat kokeilleet laittomia huumeita tai ovat olleet humalassa vähintään kerran kuukaudessa viimeisen vuoden aikana.

Lähde: THL

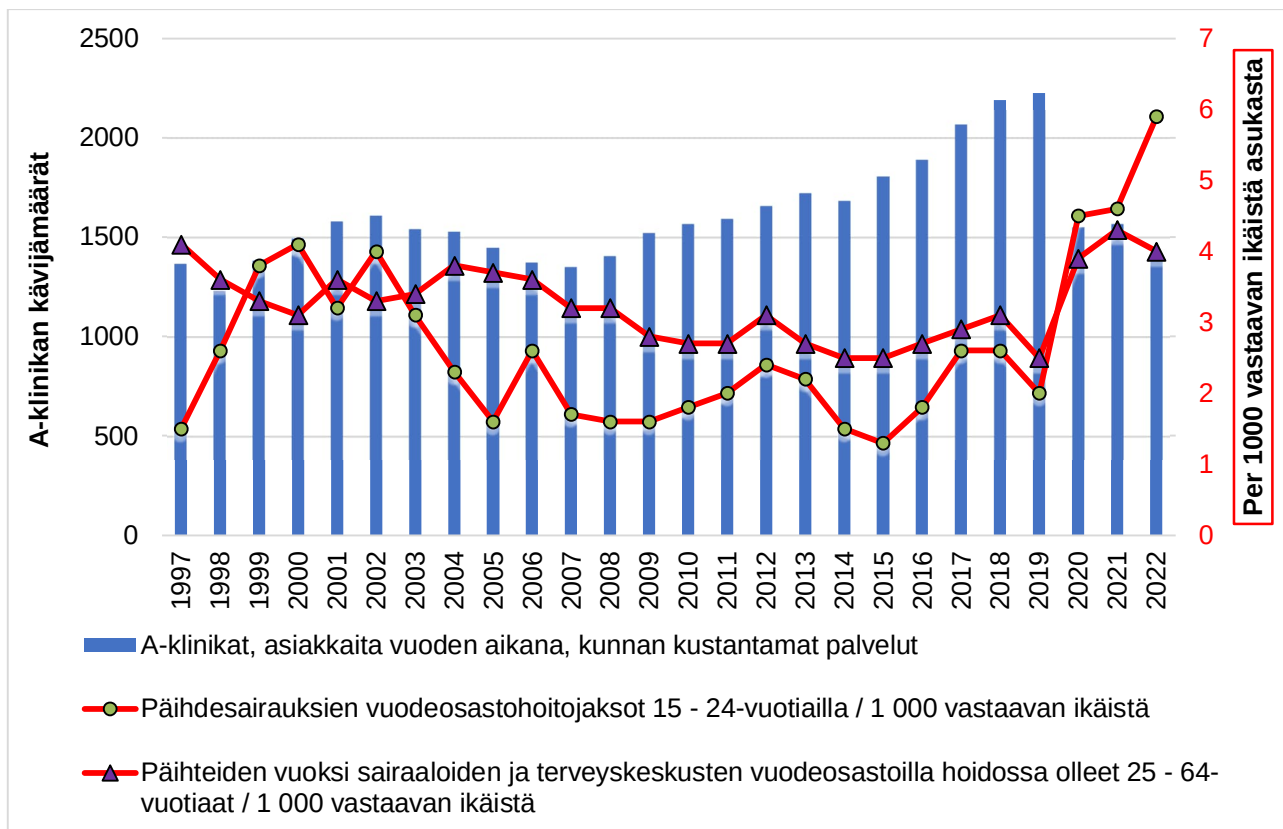
Nuorison humalahakuinen juominen on puolittunut 9 prosenttiin 2000-luvun alusta, jolloin liki 20 prosenttia 8. ja 9. luokan oppilaista kertoi olevansa humalassa vähintään kerran kuukaudessa. Alkoholin myyntitilastoista päätellen alkoholin kulutus on vähentynyt myös koko väestön osalta laskien vuoden 2007 9,6 litrasta 100 prosenttista alkoholia vuodessa 6 litraan. Tilastoissa ei ole huomioitu Vantaan ulkopuolelta ostettuja alkoholijuomia. Myös tupakointi on vähentynyt nuorten keskuudessa noin viidesosaan 2000-luvun alkuvuosista, ollen vuonna 2023 4 prosenttia vastanneista. Sähkösavukkeiden käyttö sitä vastoin on yleistynyt nopeasti viimeisen vuoden aikana. Päivittäin tupakkatuotteita tai sähkösavukkeita käyttävien osuus nousi vuoden 2021 kyselyn 4 prosentista 12 prosenttiin vuonna 2023. Laittomia huumeita kokeilleiden osuus on pysynyt noin 10 prosentissa viimeisen vuosikymmenen ajan.

Nuorten ilmoittamasta päihteiden käytön vähenemisestä tai vähintään samalla tasolla pysymisestä huolimatta päihdesairauksien hoitotarpeen määrä on kasvanut 15–24-vuotiailla vuodesta 2020 alkaen huolestuttavasti. Sama kuvio toistuu myös aikuisväestön parissa. Koronapandemian myötä ehkäiseviin palveluihin hakeutuminen on vähentynyt. Esimerkiksi A-klinikoiden asiakasmäärät ovat vähentyneet noin neljäsosalla koronapandemiaa edeltävien vuosien tasosta. Ehkäiseviin hoitoihin hakeutumisen heikkeneminen ja omasta terveydestä huolehtiminen vaikuttaa heikentyneen koronapandemian myötä yleisestikin. Esimerkiksi suunterveydenhuollon käynnit vähentyivät koronan myötä yli kolmasosalla, eivätkä ole palautuneet aikaisemmalle tasolle. Hoitoon hakeutumisen väheneminen saattaakin selittää suuren osan nopeasta kasvusta päihdesairauksien vuodeosastohoitujen kasvussa, mutta todennäköisesti myös huumeiden helpottuneella saannilla ja uusilla huumeilla on ollut oma vaikutuksensa. Päihdesairauksien hoitomäärien tavoin myös työikäisten sairauspäivärahojen saaneiden määrä on kasvanut huolestuttavaa vauhtia vuodesta 2019 alkaen, ollen vuonna

2023 170 henkilöä per 1 000 vastaavan ikäistä asukasta 16–64-vuotiaista, kun vastaava henkilöluku vielä vuonna 2019 oli 80. Vantaalaisten heikentyneellä hyvinvoinnilla vaikuttaa olevan jo nyt reaali-taloudellisia vaikutuksia.

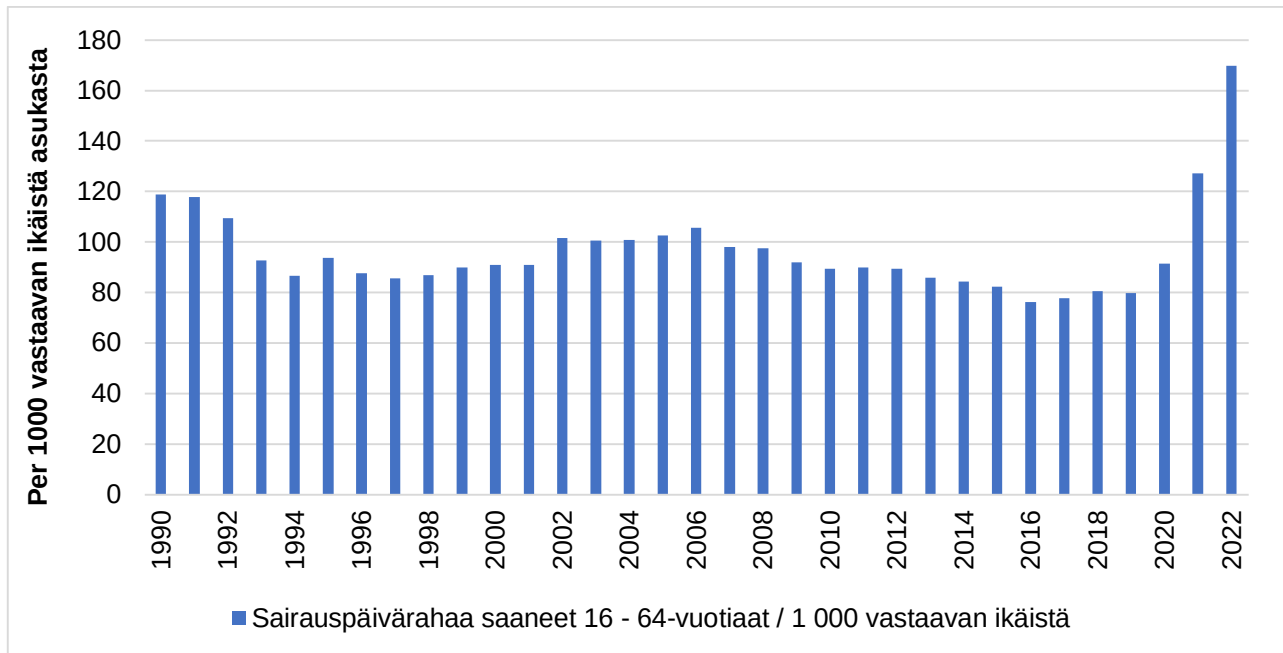
Terveyden kokemuksen nopea muutos on näkyvissä kaikissa ikäluokissa vuoden 2019 jälkeen. Uu-simman vuoden 2023 kouluterveyskyselyn perusteella kehitys on jatkumassa saman suuntaisena. On siten odotettavissa, että mielenterveyteen sekä päihteiden käyttöön liittyvien palveluiden kysyntä kasvaa ja mahdollisesti ruuhkautuu hoidon tarpeen kasvaessa.

Kuvio 21: Päihteiden haittoja torjuvien ja hoitavien palveluiden käyttö Vantaalla vuosina 1997–2022. Vasemmalla y-akselilla kuvattuna A-klinikan asiakasmäärät vuosien aikana Vantaalla. Oikealla y-akselilla kuvattuna päihdesairauksia vuodeosastolla hoidettujen Vantaalaisten osuus 1000:ta vas-taavan ikäistä kohden vuosilta 1997–2022.

Lähde: THL

Kuvio 22: Sairauspäivärahaa saaneiden 16–64-vuotiaiden osuudet 1 000:ta vastaavan ikäistä asukasta kohden vuosilta 1990–2022

Talouden kehitys

Talousokehitys epävarmaa

Suomen tulevaa talousokehitystä kuvaa epävarmuus. Lyhyellä aikavälillä on selvää, että Suomen talousokehitys on hidastumassa. Inflaatio on leikannut kotitalousojen ostovoimaa ja johtanut koronostoihin. Tämä taas on leikannut mm. rakentamista, muita investointeja ja kulutuskysyntää.

Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan Suomen talous ei kasva vuonna 2023. Vuonna 2024 talouden ennustetaan kääntävän 1,4 prosentin kasvuun. Valtiovarainministeriön ennuste olettaa inflaation hidastuvan nopeasti ja kuluttajahintaindeksin muutoksen laskevan alle 2 prosenttiin vuonna 2025. Palkankorotukset nostavat ostovoimaa ja ostovoiman parantumisen pitäisi kääntää yksityinen kulutus kasvuun vuonna 2024. Vuonna 2025 talous kasvaisi jo 1,9 prosenttia. Tätä nopeuttaisi viherään siirtymään tähtäävät investoinnit. Näihin luonnollisesti liittyy epävarmuuksia. Viitteitä on olemassa mm. siitä, että suurimmat investointipäätökset tuulivoimaan ovat tällä erää jo takana.

Talousokasvun hidastuminen vaikuttaa työllisyyteen ainakin hidastamalla työllisyyden parantumista tai kasvattamalla hieman työttömyyttä. Kuitenkin työllisyyden parantumisen ennustetaan jatkuvan jo ensi vuonna ja työllisyysasteen (20–64-vuotiaat) nousevan lähelle 80 prosenttia vuonna 2025. Työllisyysaste olisi nousemassa historiallisen korkeaksi. Ennusteen haaste liittyy mm. asuntorakentamiseen. Rakentamisen ennustetaan laskevan voimakkaasti, mutta lasku voi olla ennustettuakin syvempi, jolloin se hidastaisi elpymistä. Taloudellisen pysähtymisen jääminen lyhyeksi edellyttää myös sitä, että inflaatio laskee nopeasti. Tämäkään ei ole varmaa. Rakenteellinen haaste on myös se, ettei euroalueen inflaatio välttämättä laske yhtä nopeasti kuin Suomen, jolloin korkojen laskuja ei ole odotettavissa Suomen talouden kannalta optimaaliseen tahtiin.

Suomen talous kehittyy tällä hetkellä muuta maailmaa hitaammin. Euroopan komission ennusteen mukaan EU-alue yltäisi 1,0 prosentin kasvuun vuonna 2023 ja 1,7 prosentin kasvuun vuonna 2024. Yhdysvaltojen keskuspankki ennusti kesällä USA:lle 1 prosentin kasvua. Kiinan kasvun ennustetaan olevan noin 5 prosenttia. Kiinan taloudessa on kasvavia riskejä johtuen mm. ylivelkaantumisesta ja työvoiman saatavuuden riittämisestä.

Yhdysvalloissa inflaatio oli 3,7 prosenttia elokuussa 2023. Yhdysvaltojen inflaatio oli lievässä nousussa edellisestä kuukaudesta polttoaineen hinnan nostamana. Kiinan inflaatio oli elokuussa painunut lähellä nollaa. Euroalueen inflaatio oli 5,3 prosenttia. Tämä on edelleen yli EKP:n tavoitteleman 2 prosentin inflaation. Kokonaisuudessaan näyttää siltä, että korkean inflaation jakso maailmassa on jäämässä lyhyeksi, mutta euroalueen inflaatio on muuta maailmaa korkeampi. Tämän takia korot säilynevät korkeina euroalueella vielä jonkin aikaa.

Maailmantalouden kehittymiseen tulee lähivuosina vaikuttamaan tekijät, joiden ennustaminen on haastavaa. Geopolitiikan rooli on korostunut uudelleen Venäjän hyökkäyssodasta lähtien. Tämän lisäksi tilanne Taiwanissa on jännittynyt. Vaikka suoralta sotilaalliselta konfliktilta välttyttäisiin, niin tällä on vaikutusta myös taloudellisiin suhteisiin. Geopolitiikan muutoksen ja koronakriisin opetusten takia eri talousalueet ovat alkaneet korostaa taloudellista omavaraisuutta. Tämä tarkoittaa sitä, että nopeimman globalisaation vaihe on ohi. Tämä luo luonnollisesti myös taloudellisia mahdollisuuksia. Myös EU:ssa joudutaan pohtimaan investointeja strategisesti merkittävillä aloilla, kuten raaka-aineisiin, energiaan, mikrosiruihin ja esimerkiksi lääketeollisuuteen.

Julkisen talouden alijäämä alkaa taas kasvaa

Suomen julkinen talous kehittyi myönteisesti vuonna 2022. Tähän vaikutti mm. BKT:n nopea kasvu ja verotulojen nousu. Julkisen talouden velkasuhde pieneni tämän seurauksena. Julkisen velan suhde BKT:hen vuonna 2022 oli 71,7 prosenttia ja valtion velkasuhde 51,6 prosenttia.

Vuonna 2023 valtionvarainministeriö olettaa julkisen talouden alijäämän olevan 2,4 prosenttia ja valtiontalouden alijäämän 3,5 prosenttia suhteessa BKT:hen. Hitaan talouskasvun oloissa tämä kääntäneekin velkasuhteen verrattuna BKT:hen taas kasvuun. Vuoden 2024 valtion talousarvioesitys on 11,5 miljardia alijäämäinen, joten velkaantuminen tulee jatkumaan myös ensi vuonna.

Julkisen talouden alasektoreista suurinta alijäämää tekee valtionhallinto, mutta myös hyvinvointialueet ovat aloittaneet toimintansa alijäämäisinä, eikä alijäämä ole pienenemässä ennustejaksolla. Kuntahallinto pysyy koko ennustejakson lähellä tasapainoa, kun taas sosiaaliturvarahastot ovat ylijäämäisiä. Julkinen velkasuhde on alkanut jälleen kasvaa. Valtionhallinnon ja paikallishallinnon yhteenlaskettu mittava alijäämä, väestön ikääntyminen, sekä edelleen kasvavat velanhoitokustannukset pitävät velkasuhteen nousevalla uralla jatkossakin.

Hallituksen tavoitteena on, että julkisen talouden rahoitusasema kohenee siten, että julkisen talouden alijäämä on korkeintaan 1 prosentin suhteessa bruttokansantuotteeseen vaalikauden aikana eli vuoteen 2027 mennessä. Julkisen talouden tilanne on heikentynyt kesän ja alkusyksyn aikana. Päivittyneen talousennusteen perusteella 6 miljardin euron sopeutuskokonaisuuden toimeenpanon jälkeen hallitusohjelmaan kirjatusta 1 prosentista / BKT:n alijäämätavoitteesta jäätäisiin arviolta 0,4 prosenttiyksikköä.

Viimeisen vuoden aikana yleinen korkotaso on noussut voimakkaasti keskuspankkien kiristettyä rahapolitiikkaa inflaation hidastamiseksi. Kehyskauden aikana lyhyiden korkojen ennakoitaan kääntyvän laskuun ja pitkien korkojen pysyvän lähes ennallaan. Yleisen korkotason muutokset heijastuvat viiveellä valtion velanhoitomeneihin.

Tapahtunut korkotason nousun vaikutus ei ole vielä täysimääräisesti välittynyt valtion velanhoitomenoihin. Valtion korkomenojen ennustetaankin nousevan vuodelle 2023 ennakoidusta 2,3 miljardista eurosta kehyskauden lopulla noin 3,7 miljardiin euroon. Alijäämän supistuminen vähentää osaltaan korkomenoihin kohdistuvaa nousupainetta.

Kuntasektorin talouskehitys

Kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu tilikauden tulos oli noin 1,3 miljardia euroa positiivinen vuonna 2022. Omaisuuden myyntivoitot paransivat tilikauden tulosta lähes 900 milj. euroa. Yhteenlaskettu toimintakatteen muutos oli 7,3 prosenttia negatiivinen ja vuosikate heikkeni 10,7 prosenttia.

Kunnissa ja kuntayhtymissä tehtiin investointeja 5,8 miljardilla eurolla. Kuntien ja kuntayhtymien lainakanta jatkoi kasvuaan ja oli vuoden 2022 lopussa noin 24,7 miljardia euroa, kasvua edelliseen vuoteen 560 milj. euroa.

Vuoden 2023 alusta sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävät siirtyivät hyvinvointialueille ja niitä vastaava rahoitus valtiolle. Kuntahallinnon tehtävät painottuvat nykyisin lapsi- ja nuorisoiäluokkien tarvitsemien koulutus- ja varhaiskasvatuspalveluiden järjestämiseen, joiden yhteenlaskettu palvelutarve on laskeva. Useissa kunnissa mahdollisuudet kouluverkon sopeuttamiseen ovat kuitenkin rajalliset.

Kulutusmenoja vähentää vuonna 2023 monien hallituksen määräaikaisten toimien lakkaaminen hallituskauden päättyessä. Pääasiassa kuntahallinnon kulutusmenoja kasvattaa taloussuunnitelmavuosina kuitenkin hintojen kasvu, jota nostaa etenkin kunta-alalle sovitut ns. yleisen linjan ylittävät palkankorotukset. Palkkaratkaisusta huolimatta työikäisen väestön määrän väheneminen ja työvoiman saatavuusongelmat haastavat myös kunta-alaa, jossa eläköityminen on voimakasta. Osaajapulaa on mm. sivistystoimessa sekä teknisessä toimessa, mikä vaikeuttaa jo nyt palvelujen järjestämistä ja hankkeiden toteuttamista.

Vuonna 2025 työ- ja elinkeinopalvelut siirretään kuntien vastuulle ja samalla kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista laajennetaan koskemaan työmarkkinatuen lisäksi myös perus- ja ansio-päivärahaa. Muutos lisää kuntatalouden menoja vajaalla miljardilla eurolla vuoden 2025 tasolla, mutta kuntien valtionosuuksia lisätään siirtyviä kustannuksia vastaavasti. Uudistuksen myötä kuntien henkilöstömäärä kasvaa noin neljällä tuhannella henkilötyövuodella. Yleisellä työllisyyskehityksellä on uudistuksen jälkeen entistä suurempi vaikutus kuntien talouteen.

Kuntahallinnon investointipaineiden arvioidaan pysyvän mittavina jatkossakin muun muassa korjausvelan ja väestön muuttoliikkeen vuoksi. Lisäksi Venäjän hyökkäyssota on osaltaan vauhdittanut merkittävästi kuntien vihreää siirtymää ja tiukentanut siihen liittyviä tavoitteita. Investointien oletetaan palaavan kasvu-uralle vuoden 2023 jälkeen. Rahoituskustannusten nousu ja työvoimapula voivat kuitenkin lykätä investointeja eteenpäin tai estää niiden toteutumisen. Kuntahallinnon paheneva työvoimapula voi myös tuoda yllätyksiä joko palvelujen saatavuuden tai niiden ennakoitua nopeamman kustannusten nousun muodossa.

Kuntahallinnon rahoitusaseman arvioidaan olevan likimain tasapainossa vuonna 2023, mutta alijäämä alkaa kasvaa jo vuonna 2024 menojen kasvaessa tuloja nopeammin. Ennusteen mukaan kuntahallinnon alijäämä tasaantuu 0,2 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen vuosina 2025–2027.

Muutokset veroperusteissa ja valtionosuuksissa

Valtiovarainministeriön 28.8.2023 antaman ehdotuksen vuoden 2024 talousarvioksi mukaan ansiotuloveroperusteisiin tehdään indeksitarkistus kaikilla tulotasoilla. Lisäksi työn verotusta kevennetään painottaen pieni- ja keskituloisia. Verotuloja kasvattavat valtion tuloveroasteikon ylimmän portaan 2 prosenttiyksikön määräaikaisen korotuksen jatko ja matkakuluvähennyksen omavastuun korotus. Verotuloja lisää myös ikään perustuvan korotetun työtulovähennyksen uudelleenkohdennus. Verotuloja vähentää kotitalousvähennyksen tilapäisen korotuksen jatkaminen, osakesäästötilin enimmäistalletusmäärän nostaminen sekä maatalouden tasausvarauksen korottaminen. Veroperustemuutosten nettovaikutuksen arvioidaan vähentävän kuntien verotuloja 12 milj. eurolla vuonna 2024, jotka tullaan kompensoimaan kunnille osana valtionosuuksia.

Hallituksen syyskuisen budjettiriihen linjausten mukaan yleisen kiinteistöveroprosentin alarajaa korotetaan maapohjien osalta 1,3 prosenttiin vuonna 2024. Korotus vaikuttaa niiden 245 kunnan verotukseen, joilla yleinen kiinteistöveroprosentti on tällä hetkellä tätä alempi, lisäten maapohjasta kerätyjä kiinteistöverotuloja näillä kunnilla.

Hallituksen syyskuisen budjettiriihen linjausten mukaan kunnan peruspalvelujen valtionosuus on vuonna 2024 noin 2,5 mrd. euroa. Valtionosuus laskee vuoden 2023 varsinaiseen talousarvioon

verrattuna noin 290 milj. eurolla. Muutos johtuu pääosin vuonna 2023 voimaan tulleesta hyvinvointialueuudistuksesta. Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tehtävien järjestämisvastuu on siirtynyt kunnilta hyvinvointialueille vuoden 2023 alussa. Kunnilta hyvinvointialueille siirtyvät kustannukset ja rahoitus tarkistetaan vuoden 2024 talousarviossa vastaamaan kuntien vuoden 2022 tilinpäätösten mukaisia hyvinvointialueille siirtyneitä kustannuksia ja tuloja. Siirtolaskelman tarkistamisen perusteella kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta siirretään vuodesta 2024 alkaen hyvinvointialueiden rahoitukseen noin 97 milj. euroa. Kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistetaan lisäksi 64 milj. euron pysyvä vähennys liittyen kuntien verotuskustannusten alenemiseen soteuudistuksen yhteydessä. Lisäksi siirtyvien kustannusten ja rahoituksen vuoden 2023 erotus korjataan jälkikäteen tekemällä kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen noin 81 milj. euron määräaikainen vähennys vuosina 2024 ja 2025.

Valtionosuuden tasossa on vuonna 2024 huomioitu uusina ja laajenevina tehtävinä 4,1 milj. euroa liittyen B1-kielen opetuksen lisäämiseen yhdellä vuosiviikkotunnilla, 4,7 milj. euroa liittyen sitouttavaan kouluyhteisötyöhön sekä 0,5 milj. euroa liittyen oppivelvollisuuden laajentamiseen. Lisäksi valtionosuuden tasossa on otettu huomioon vähennyksenä 0,3 milj. euroa varhaiskasvatuksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmiin liittyen.

Vuonna 2024 peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotus lisää valtionosuutta 53 milj. euroa. Hallitusohjelman mukaisesti peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotukseen tehdään yhtä prosenttiyksikköä vastaava vähennys vuosina 2024—2027. Vuonna 2024 vähennys pienentää valtionosuutta noin 24 milj. euroa.

Kuntien peruspalvelujen valtionosuusprosentti laskee 22,09 prosentista 21,92 prosenttiin vuonna 2024. Muutoksessa on otettu huomioon lisäyksenä 0,07 prosenttiyksikköä liittyen uusien ja laajenevien tehtävien toteuttamiseen siten, että valtionosuus on kattaa ne 100 prosenttisesti. Indeksissäätö puolestaan alentaa valtionosuusprosenttia 0,24 prosenttiyksikköä.

Valtion ja kuntien välistä kustannustenjaon tarkistusta ei oteta huomioon vuonna 2024, sillä hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä peruspalvelujen valtionosuuslakiin tehdyn siirtymäsäännöksen mukaan kustannustenjaon tarkistus tehdään seuraavan kerran vasta valtion vuoden 2025 talousarvion yhteydessä.

Valtion korvaus kunnille veroperustemuutoksista aiheutuvista verotulojen menetyksistä on vuonna 2024 yhteensä noin 863 milj. euroa. Valtion vuoden 2023 varsinaiseen talousarvioon verrattuna korvausten määrä nousee noin 12 milj. eurolla.

Muutokset palveluita koskevassa lainsäädännössä, rahoituksessa ja maksuperusteissa

Valtiovarainministeriön ehdotuksessa vuoden 2024 talousarvioksi varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen koulutuksellista tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin varataan valtionavustusta noin 65 milj. euroa, jossa on 50 milj. euron lisäys.

Hallituksen syyskuisen budjettiriihen linjausten mukaan vuonna 2024 peruskoulutuksen rahoitusta nostetaan 50 milj. eurolla. Lisäksi panostetaan ruotsin- ja saamenkielisten oppimateriaalien saatavuuteen.

Oppimisen tuen järjestelmän kehittämiseen kohdennetaan 10 milj. euron lisämääräraha toisen asteen koulutukseen.

Voimavaroja suunnataan sisäiseen turvallisuuteen ja erityisesti nuoriso- ja jengirikollisuuden ennaltaehkäisyyn ja torjuntaan. Poliisin ja muiden valtion organisaatioiden määrärahojen noston lisäksi nuorisorikollisuuden ennaltaehkäisyyn suunnataan hankerahoitusta, myös huumevalistuksen osalta resursseja lisätään. Hallitus kohdistaa rahoitusta myös kouluissa ja oppilaitoksissa tehtävään nuorisotyöhön, jolla on tärkeä ennaltaehkäisevä rooli.

Suomi Liikkeelle -ohjelman toteuttamiseen osoitetaan vuosittain 20 milj. euroa.

Korkeakoulujen aloituspaikkojen lisäämiseen kohdennetaan 11,7 milj. euroa vuonna 2024.

Vantaan talouskehitys

Vantaalla laadittiin ja hyväksyttiin vuoden 2021 alussa tuottavuus- ja kasvuohjelma vuosille 2021–2025, jonka tavoitteena on parantaa kaupungin taloustilannetta siten, että vuonna 2023 käyttötalous olisi tasapainossa ja tilikausi ylijäämäinen. Tavoitteena on nostaa vuosikatetta vuosittain siten, että vuonna 2025 se olisi vähintään 130 milj. euroa.

Yleisen talousympäristön suhdanteiden heikkeneminen näkyy myös kaupungin taloudessa. Toisen osavuositatsauksen mukaan kaupungin toimintatuottojen ennustetaan vuonna 2023 alittavan talousarvion noin 14,7 milj. eurolla. Maanmyyntivoittotavoite alittunee noin 24,5 milj. euroa johtuen erityisesti asuntotonttien vähentyneestä kysynnästä. Ukrainan sodasta, rakennuskustannusten ja korkojen noususta, inflaatiosta sekä kuluttajien luottamuksen heikentymisestä aiheutuva epävarma markkinatilanne on johtanut siihen, että asuntokysyntä on vähentynyt merkittävästi. Toimintamenojen ennustetaan ylittävän talousarvion noin 20,5 milj. eurolla. Kasvatuksen ja oppimisen toimialan työvoiman vuokrausmenot sekä palvelusetelimenot varhaiskasvatuksessa ovat kasvaneet talousarviota voimakkaammin. Työmarkkinatuen kuntaosuuden arvioidaan ylittävän talousarvion 5 milj. eurolla, koska pitkäaikaistyöttömyys on edelleen korkealla tasolla. Kaupunkiympäristön toimialalla suurimmat ylitykset ovat katujen ja puistojen rakentamisessa ja kunnossapidossa, mutta myös kiinteistönhoidossa sekä lämmitys- ja sähkökustannuksissa arvioidaan ylitystä. Toimintakatteen ennustetaan siten toteutuvan noin 35,2 milj. euroa talousarviossa oletettua negatiivisemmin.

Kuntatalouden historian suurin muutos astui voimaan 1.1.2023, kun hyvinvointialueet aloittivat toimintansa. Tämä vaikutti suuresti niin kaupungin menoihin kuin tuloihinkin. Tuloihin vaikutus kohdistui lähinnä kunnallisveroprosenttileikkauksen, yhteisöveron jako-osuuden leikkauksen sekä valtionosuusleikkauksen muodossa. Hyvinvointialueuudistukseen liittyvien veroleikkausten vuoksi verotulot laskivat talousarviossa 49 prosenttia vuoteen 2022 verrattuna. Vuonna 2023 laskua hieman lievittää se, että kunnat saavat vielä ns. verohäntiä, eli verotuloja kertyy osittain vanhan vuoden 2022 kunnallisveroprosentin mukaisesti ja yhteisöveroja vanhalla kuntien jako-osuudella. Vuonna 2023 verotulojen ennustetaan ylittävän talousarvion noin 28,4 milj. eurolla. Verotuloissa positiivinen kehitys talousarvioon nähden näkyy kaikissa verotulolajeissa. Kunnallisveron arvioidaan ylittävän talousarvion noin 4,1 prosentilla, kiinteistöveron noin 4,2 prosentilla ja yhteisöveron noin 7,6 prosentilla.

Hyvinvointialueuudistus vaikutti myös valtionosuuksiin. Vuoden 2023 toisen osavuositatsauksen mukaan valtionosuustulojen arvioidaan tippuvan vuodesta 2022 lähes 110 milj. eurolla eli 38,2 prosentilla. Vuonna 2023 valtionosuuksien arvioidaan alittavan talousarvion noin 3,3 milj. eurolla, eli 1,8 prosentilla.

Korkomenojen ennustetaan ylittävän talousarvion noin 2,1 milj. eurolla. Korkotaso on lähtenyt voimakkaaseen nousuun, mutta lainasalkun korkean suojausasteen vuoksi korkomenot ovat vielä maltilliset. Korkotulojen ennustetaan ylittävän talousarvion 5,3 milj. eurolla. Vuosikatteen ennustetaan noin 151,5 milj. euroa, mikä on noin 6,9 milj. euroa talousarviossa ennakoitua heikompi. Poistojen ja arvonalentumisten ennustetaan toteutuvan talousarvion mukaisesti. Ennusteen mukaan vuoden 2023 tilikauden tulokseksi olisi tulossa 40,7 milj. euroa, kun talousarvio 2023 päättyi 47,5 milj. euron tulokseen. Vuoden 2023 edelleen vahva tulos selittyy pääosin ns. verohännillä, jotka ovat kertaluonteista pääosin vuodelle 2023 kohdistuvaa tuloa.

Vuonna 2024 verotulokertymän arvioidaan olevan vuotta 2023 heikompi, kun verohännät pääosin poistuvat. Vuonna 2024 kaupungin kunnallisverotuoton arvioidaan laskevan 5,4 prosenttia vuoden 2023 ennusteeseen nähden. Suunnitelmakaudelle 2025–2027 arvioidaan noin 2,9–6,0 prosentin kunnallisveron kasvua. Yhteisöverotuoton arvioidaan vuonna 2024 laskevan 9,2 prosenttia vuoden 2023 ennusteeseen nähden, johtuen sekin ns. verohännistä. Tuleville vuosille arvioidaan 2,3–6,8 prosentin nousua. Kiinteistöverotuottoon hyvinvointialueuudistus ei vaikuta ja sen arvioidaankin kasvavan vuonna 2024 noin 4,8 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Kiinteistöveron tulevien vuo-

sien kasvun arvioidaan olevan noin 1,7–2,5 prosenttia. Hallituksen syyskuisen budjettiriihen linjausten mukaan yleisen kiinteistöveroprosentin alarajaa korotetaan maapohjien osalta 1,30 prosenttiin vuonna 2024. Tämä huomioidaan talousarviossa, mikäli lainsäädäntö etenee. Sen eurovaikutukset ovat kuitenkin rajalliset, koska Vantaan yleinen kiinteistöprosentti on 1,28, joka on hyvin lähellä suunniteltua uutta maapohjan kiinteistöveron alarajaa 1,30.

Valtionosuuksien arvioidaan kasvavan vuonna 2024 noin 2,4 prosenttia vuoteen 2023 verrattuna. Valtio tarkastaa vielä syksyllä 2023 hyvinvointialueuudistukseen liittyviä siirtolaskelmia, jotka voivat vaikuttaa kaupungin vuoden 2024 lopulliseen valtionosuuskertymään. Vuoden 2025 alusta voimaan astuu seuraava suuri uudistus, TE-palvelut 2024. TE2024-uudistuksessa työllisyys- ja elinvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyy TE2024- ja Koto2024-lakien perusteella pysyvästi kuntien tehtäväksi 1.1.2025 alkaen. Valtio korvaa tästä muutoksesta kunnille aiheutuvat menot peruspalveluiden valtionosuuksina, joten vuoden 2025 arvioitu valtionosuuksien kasvu on 31,3 prosenttia. Valtio tarkastaa seuraavan kerran uudistukseen liittyviä laskelmia syksyllä 2023 ja muutosta valmistellaan vuoden 2024 aikana. Tulevien vuosien muun valtionosuuskertymän arvioidaan kasvavan vuosittain 2,0–2,9 prosentilla.

Vuosikate on vuoden 2024 talousarviossa 109,6 milj. euroa, tilikauden tulos -6,2 milj. euroa ja tilikauden alijäämä -4,9 milj. euroa. Rakentamisen voimakas lasku vaikuttaa lyhyellä aikavälillä negatiivisesti kaupungin saamiin maanmyyntituloihin ja yleinen talouden laskusuhdanne hillitsee verotulojen kasvua.

Vuonna 2024 kaupunki investoi noin 157 milj. euroa mm. päiväkotien ja koulujen rakentamiseen, rakennusten peruskorjauksiin, kunnallistekniikan rakentamiseen sekä Vantaan ratikan suunnitteluun ja rakentamisen aloittamiseen. Kaupungin kokonaisinvestoinnit vuonna 2024 ovat noin 198,4 milj. euroa ja investointiosan netto -192,4 milj. euroa. Vuonna 2024 vuosikate ei riitä kattamaan kasvanutta investointimäärää ja kaupungin lainamäärää varaudutaan kasvattamaan 89,7 milj. euron nettolainanoton enimmäisvarauksella. Lainavarausta kasvattaa erityisesti kaupungin perusinvestointien kasvu, Vantaan ratikan investointi sekä maanmyyntitulojen väliaikainen lasku. Vantaa on kyennyt seitsemän vuoden aikana vähentämään velkojaan 300 miljoonaa euroa ja on nykyisin yksi vähiten velkaisista suurista kaupungeista. Tämä antaa mahdollisuuden nostaa kaupungin investointitasoa taloussuunnitelmakauden aikana.

Tuottavuus- ja kasvuohjelman vuoden 2025 vuosikatteen tavoitetaso määriteltiin siten, että kaupungin perusinvestoinnit ilman ratikkaa voitaisiin toteuttaa ilman nettolainanoton kasvua. Kohonneet rakennuskustannukset ja perusinvestointien määrän ennakoitua suurempi nousu edellyttävät kuitenkin vuosittaista vuosikatteen kasvattamista, jotta tavoitetta kohti voidaan edetä taloussuunnitelmakaudella.

Vantaan henkilöstömäärän kehitys

Kaupungin henkilöstömäärä on jatkanut kasvamistaan. Keskeisimmin kasvuun vaikuttaa lakisääteistä tehtävistä huolehtiminen sekä lainsäädännöstä tulevat uudet velvoitteet ja palveluiden tuotantotapa.

Taulukko 1. Henkilöstömäärän kehittyminen

Henkilöstösuunnitelma	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Kasvatus ja oppiminen	5 695	5 441	5 644
Kaupunkikulttuuri ja hyvinvointi	732	895	940
Kaupunkiympäristö	620	707	719
Kaupunkistrategia ja johto	555	485	489
Yhteensä	7 602	7 528	7 792

Taulukko 2. Eläkepoistuma Vantaalla

Vuodet	Eläkepoistuma (%)
2024–2028	14 %
2024–2032	23 %
2024–2036	35 %

Vuonna 2022 Vantaan kaupungin henkilöstö eläköityi keskimäärin 63,6 vuoden iässä, joka on kaksi kuukautta myöhemmin kuin edellisenä vuonna.

Kaupungin toimitilamäärän kehitys

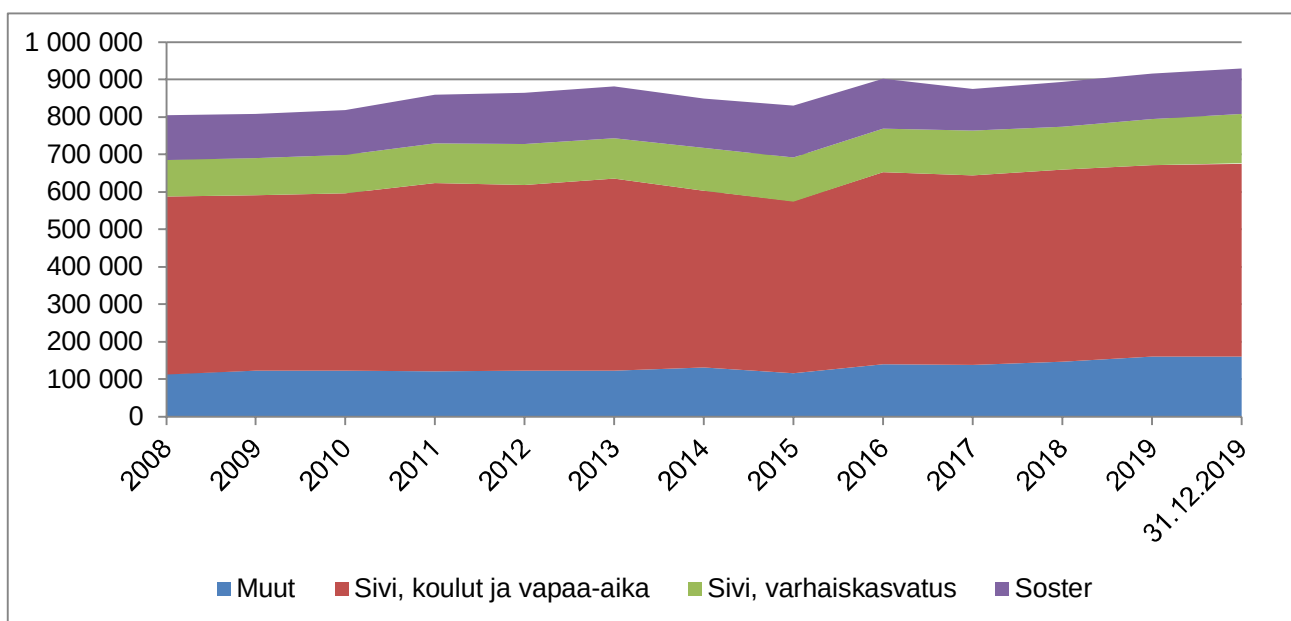
Alla olevista kuvista selviää:

- Kaupungin tilamäärän kehitys toimialoittain investointiohjelman mukaisesti
- kaupungin toimitilamäärän kehitys suhteutettuna väestönkehitykseen

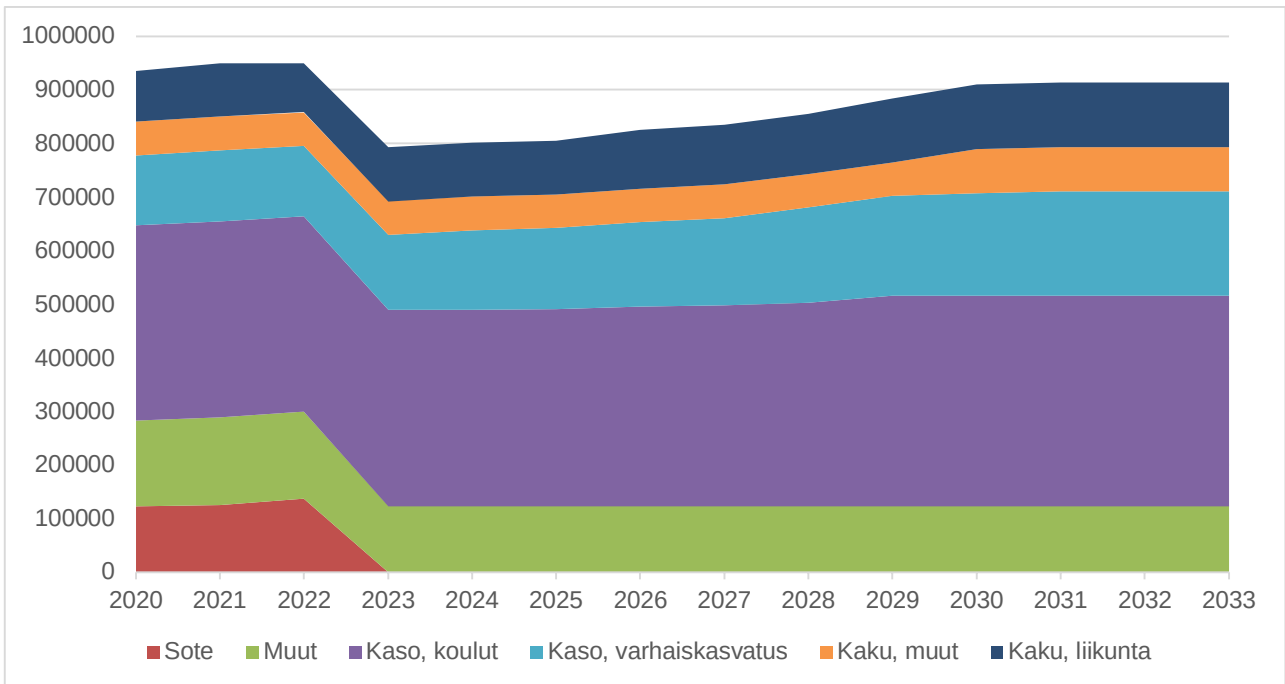
Kaupungin toimitilamäärä laski vuosien 2013–2015 aikana johtuen huonokuntoisten rakennusten purkamisista, kiinteistöjen myynneistä ja vuokratiloista luopumisista. VTK Kiinteistöt Oy:n kiinteistöjen liikuntatilat siirtyivät vuoden 2015 aikana tilakeskuksen hallintaan ja näkyvät kuviossa vuodesta 2016 alkaen. Toimitilamäärän lasku vuosina 2016–2018 on johtunut muun muassa huonokuntoisten koulujen ja päiväkotien purkamisista.

Kaupungin toimitilamäärän kehitys esitetään vuosille 2020–2033 Vantaan organisaatiomuutoksen myötä 1.1.2020 voimaan tulleen toimialarakenteen mukaisesti. Kaupungin palvelukykyä lisäävät investoinnit kohdistuvat suurimmalta osin edelleen päiväkotien ja koulujen rakentamiseen. Tilojen käytön tehokkuutta on kasvatettu edelleen. Suunnitelman toteuttaminen edellyttää onnistumista palveluverkkosuunnittelussa sekä tilojen käytön optimoinnissa. Vuoden 2023 alusta uudet hyvinvointialueet aloittivat toimintansa. Tämän vuoksi sosiaali- ja terveydenhuollon, suun terveydenhuollon sekä pelastustoimen tilat poistuvat kaupungin toimitilamäärästä. Lisäksi poistuu yksittäisiä toimintoja, kuten opiskeluhuolto ja kuntouttava työtoiminta.

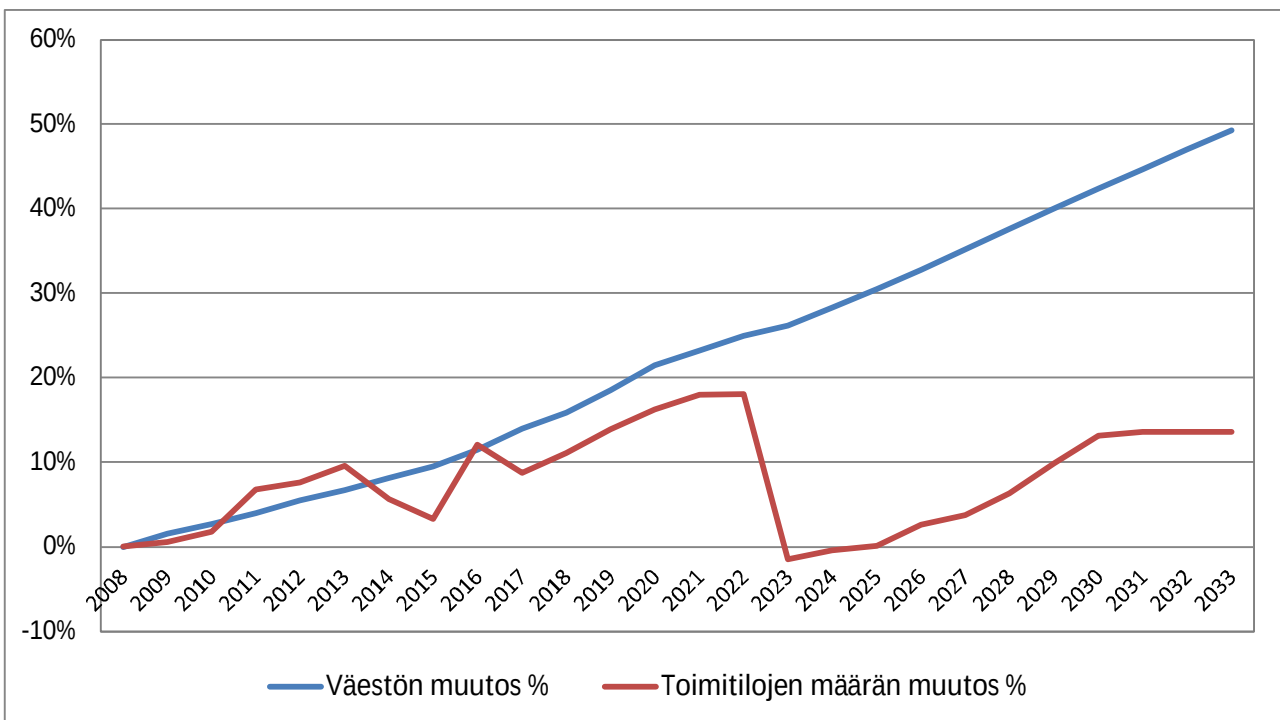
Kuvio 23: Toimitilojen brm² kehitys 2008–2019

Ei sisällä uusien/tulevien vuokrattavien tilojen brm² eikä konserniyhtiöiden rakentamia brm². Tulevia rakennusten purkamisia ei ole huomioitu. Lähde: Tilakeskus

Kuvio 24: Toimitilojen brm² kehitys 2020–2033

Ei sisällä uusien/tulevien vuokrattavien tilojen brm² eikä konserniyhtiöiden rakentamia brm². Tulevia rakennusten purkamisia ei ole huomioitu. Vuoden 2023 alusta poistettu sosiaali- ja terveydenhuollon, suun terveydenhuollon, pelastustoimen, opiskeluhoollon sekä kuntouttavan työtoiminnan tilat. Lähde: Tilakeskus

Kuvio 25: Toimitilamäärän kehitys suhteutettuna väestönkehitykseen 2008–2033

Ei sisällä uusien/tulevien vuokrattavien tilojen brm² eikä konserniyhtiöiden rakentamia brm². Tulevia rakennusten purkamisia ei ole huomioitu. Vuoden 2023 alusta poistettu sosiaali- ja terveydenhuollon, suun terveydenhuollon, pelastustoimen, opiskeluhoollon sekä kuntouttavan työtoiminnan tilat. Lähde: Tilakeskus

Väestön kehitys ikäryhmittäin

31.12.	2022	2023	2024	2025	2026	2032
Vantaa yhteensä	242 819	246 984	251 235	255 571	260 256	287 412
Varhaiskasvatuksen ikäryhmät						
10kk- 6 v	15 921	15 850	15 972	16 183	16 516	18 055
10kk- 2 v	5 603	5 706	5 674	5 895	5 989	6 447
0	2 498	2 669	2 707	2 742	2 778	2 987
1–2	5 187	5 261	5 222	5 438	5 526	5 949
3–5	7 649	7 517	7 721	7 778	8 036	8 747
6	2 669	2 628	2 577	2 510	2 491	2 861
1–6	15 505	15 405	15 521	15 726	16 053	17 557
Perusopetuksen ikäryhmät						
7–12	16 734	16 737	16 700	16 644	16 388	16 712
13–15	8 425	8 650	8 764	8 722	8 776	8 339
7–15	25 159	25 386	25 464	25 365	25 164	25 051
Nuorisopalvelujen ikäryhmät						
8–12	14 078	14 044	14 050	14 047	13 857	13 869
13–17	13 894	14 296	14 464	14 605	14 784	14 246
18–28	34 410	34 464	34 795	35 286	35 946	40 554
8–28	62 382	62 805	63 309	63 937	64 588	68 669
16–18	8 201	8 329	8 599	8 743	8 963	9 018
16–24	25 383	25 722	26 087	26 740	27 632	30 124
16–28	39 879	40 111	40 495	41 169	41 955	46 461
Vanhus- ja vammaispalvelujen ikäryhmät						
64+	40 389	41 194	41 967	42 822	43 725	49 536
75+	17 243	18 283	19 216	19 932	20 580	23 851
85+	3 805	4 049	4 316	4 510	4 966	7 550
65–74	20 892	20 531	20 377	20 428	20 621	23 009
75–85	14 106	14 981	15 697	16 170	16 648	17 715

Lähde: Tilastokeskus (vuosi 2022) ja Vantaan väestöennuste 2023 (vuodet 2023–2032)

Vantaan kaupungin sitovat tavoitteet vuodelle 2024

Kaupunkistrategiaa 2022–2025 toteutetaan valtuustotasoisten sitovien tavoitteiden sekä toimialojen tavoitteiden ja tulokorttien kautta. Sitovat tavoitteet ovat Kuntalain 110 §:n mukaisia toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita. Sitovat tavoitteet edistävät valtuustokauden strategisten tavoitteiden toteutumista. Kaikista strategisista tavoitteista ei johdeta kaupunkitason sitovia tavoitteita valtuustokauden jokaiselle vuodelle, mutta näitäkin tavoitteita toteutetaan toimialojen ja palvelualueiden tavoitteiden ja tulokorttien kautta. Sitovien tavoitteiden toteutumista seurataan kolme kertaa vuodessa osavuosikatsausten ja tilinpäätöksen yhteydessä. Tavoite-esitykset vuodelle 2024 ovat olleet käsiteltävinä kaupunginvaltuuston seminaarissa 11.–12.5.2023. Kaupungin johtoryhmä on toimialojen valmisteluun perustuen tarkistanut talousarvion valmistelun yhteydessä sitovat tavoitteet, niiden mittarit ja tavoitetasot sekä arvioinut tavoitteiden toteutumista uhkaavat merkittävät riskit.

Esitys sitovaksi tavoitteeksi 2024	Esitys sitovan tavoitteen mittariksi	Esitys mittarin lähtötasoksi, v:n 2022 loppu	Esitys mittarin tavoitetasoksi 2024	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
Taloudellisesti kestävä ja elinvoimainen kaupunki				
Valtuustokauden tavoite 1. Varmistetaan pitkäjänteisesti taloudellisesti vahva kaupunki ja kaupunkikonserni				
1.1 Käyttötalouden menokehitys toteutuu hallitusti	Toimintakatteen muutos-%	Toimintakate heikkeni 11,9 %	Talousarvion 2024 mukainen, -6,7 % vrt. TA 2023	Lisääntyvät velvoitteet, palvelutarpeen kasvu, taloudellisen toimintaympäristön heikkeneminen.
1.2 Tuottavuus- ja kasvuohjelma toteutuu suunnitellusti	Vuosikatteen toteutuminen kaupungin tuloslaskelmassa	Vuosikate 123,6 milj. euroa	Vuoden 2024 vuosikate kaupungin tuloslaskelmassa toteutuu vähintään talousarvion 111 milj. euron suuruisena. Vuoden 2025 talousarviossa vuosikate on vähintään 130 milj. euroa.	Lisääntyvät velvoitteet, palvelutarpeen kasvu, taloudellisen toimintaympäristön heikkeneminen.
1.3 Maanluovutuksen ja maankäyttösopimusten nettotulot vuodelle 2024 32,5 milj. euroa	Maanluovutuksen ja maankäyttösopimusten tulot (netto), milj. euroa = maanmyyntivoitot (kauppahinta vähennettynä hankintahinnalla ja tonttien luovutuskuntoon saattamisen kustannuksilla) + maanvuokratulot + maankäyttösopimuskorvaukset (vähennettynä maanhankintamenoilla)	Nettotulot yhteensä: 44,7 milj. euroa	Nettotulot yhteensä 32,5 milj. euroa vuonna 2024. Arvioidut maanmyyntivoitot vuodelle 2024 ovat noin 24,5 milj. euroa, maanvuokratulot noin 6,6 milj. euroa ja maankäyttösopimuskorvaukset noin n. 13,5 milj. euroa.	Rahoitusmarkkinoiden epävarmuudet, erityisesti korkojen nousu. Heikko kysyntä asunto-markkinoilla. Yritystonttien vähäinen varanto.

Esitys sitovaksi tavoitteeksi 2024	Esitys sitovan tavoitteen mittariksi	Esitys mittarin lähtötasoksi, v:n 2022 loppu	Esitys mittarin tavoitetasoksi 2024	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
1.4 Sote- ja Pela -kiinteistöjen, asunto-omaisuuden sekä ulkopaikkakunnilla sijaisevien kiinteistöjen myynnit etenevät markkinatilanne huomioon ottaen	Tehdään kiinteistöjen myynnit taloudellisesti kannattavasti ja pääsääntöisesti myyntisuunnitelman mukaisesti.	Sote- ja Pela -myyntikohteiden pitkäaikaisista vuokrasopimuksista neuvotellaan edelleen Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen kanssa.	Sote- ja Pela -kiinteistöt on myyty. Ensimmäiset asuntokohteet ja vähintään kaksi ulkopaikkakunnilla sijaitsevaa kiinteistöä on myyty.	Markkinatilanteen yleinen epävarmuus. Vantaa ja Keravan hyvinvointialueen kanssa tehtäviä vuokrasopimusneuvotteluja ei saada saatettua loppuun.
1.5 Konserniomistusten kokonaissuunnitelman edistäminen konsernirakenteen tiivistämisen osalta markkinatilanne huomioiden	Kaikki vuodelle 2024 ajoitetut myynti- ja muut toimenpiteet toteutettu	Konserniomistusten kokonaissuunnitelma hyväksytty konsernijaostossa ja vuoden 2022 toimenpiteet toteutettu	Kaikki vuodelle 2024 aikataulutetut myynti- ja muut toimenpiteet toteutettu	Vuokrasopimusneuvottelujen eteneminen hyvinvointialueen kanssa. Markkinatilanteen yleinen epävarmuus.
Valtuustokauden tavoite 2. Vahvistetaan osaamista ja työllisyyttä elinvoiman ja hyvinvoinnin edistämiseksi				
2.1 Työttömyys vähenee taloussuunnitelmakaudella 2024–2027 koronaa edeltävälle vuoden 2019 tasolle	Pitkäaikaistyöttömien määrä ja osuus työvoimasta	5 237 pitkäaikaistyötöntä (12/2022), 4,1 % (12/2021 työvoima)	4 500, 3,5 %	Ukrainan tilanne on vaikuttanut negatiivisesti taloustilanteeseen. Avoimien työpaikkojen määrä on vähentynyt 45 % edellisvuodesta. Rakentamisen ja teollisuuden talousnäkymät ovat heikentyneet entisestään, joten suhdannetilanteen ei odoteta parantuvan loppuvuoden aikana.
	Alle 30-vuotiaiden työttömien määrä ja osuus alle 30-vuotiaasta työvoimasta	2 852 alle 30-vuotiaasta työtöntä (12/2022), 10,2 % (12/2021 työvoima)	2 300, 8,2 %	
	Vieraskielisten työttömien määrä ja osuus vieraskielisestä työvoimasta	5 885 vieraskielistä työtöntä (12/2022), 19,6 % (12/2021 työvoima)	5 500, 18,4 %	

Esitys sitovaksi tavoitteeksi 2024	Esitys sitovan tavoitteen mittariksi	Esitys mittarin lähtötasoksi, v:n 2022 loppu	Esitys mittarin tavoitetasoksi 2024	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
2.2 Yritysten palkkasumma kasvaa	Yritysten palkkasummaindeksi	126 (2022 Q2, 2015 = 100)	132	Sodan ja Venäjän ilmatilan sulun pidentyminen, joka vaikuttaa suoraan lentoliikenteeseen ja investointeihin ja välillisesti taantumaan tai jopa lamaan. Elinkeino-palvelut voi auttaa yksittäisiä yrityksiä tilanteessa, muttei laajempiin taloustrendeihin.
2.3 Työpaikkamäärältään merkittävien (>50 työpaikkaa) yritysten tai muiden organisaatioiden Vantaalle sijoittumis- tai laajentumispäätösten määrä kasvaa	Sijoittumis- tai laajentumispäätösten määrä (>50 työpaikkaa)	4	8	Sopivien tonttien puute, yleinen taloustilanne heikentää investointeja ja laajentumisia.
2.4 Uusi vahvistettu yritysmyyntin ja investointien hoidon palvelu on käytössä vuoden loppuun mennessä	Sijoittumisen ohjauksen toimintamallin selvitystyö ja kehittämistoimenpiteet toteutettu	Sijoittumispalveluiden kehittämisen taustaselvitys on tehty ja toiminta on organisoitu sekä vastuutettu.	Toimintamalli on vakiintunut ja sille on asetettu konkreettiset tavoitteet. Sijoittumislidiiden määrä on kasvanut 50 %.	Lisähenkilöresurssien rekrytointi viivästyy.
2.5 Tunnistetaan paremmin potentiaaliset kasvuyritykset	Luodaan malli tunnistaa potentiaaliset kasvuyritykset.	Malli puuttuu.	Malli on luotu.	Ei saa riittävän laadukasta dataa, jonka avulla tunnistetaan potentiaaliset kasvuyritykset.

Esitys sitovaksi tavoitteeksi 2024	Esitys sitovan tavoitteen mittariksi	Esitys mittarin lähtötasoksi, v:n 2022 loppu	Esitys mittarin tavoitetasoksi 2024	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
Valtuustokauden tavoite 3. Vantaa on vetovoimainen asumisen kaupunki				
3.1 MAL-tavoitteet toteutuvat	MAL-suunnitelman 2023 mukainen kokonaistavoite on 2 720 asuntoa. Valtion tukemien pitkän korkotuen vuokra-asuntojen tavoite on 544 asuntoa. Asumisoikeusasuntojen ja lyhyen korkotuen mallilla rahoitettujen asuntojen tavoite on yhteensä 272 asuntoa.	Asuntoja valmistui vuonna 2022 yhteensä 3 304 asuntoa. Pitkän korkotuen vuokra-asuntotutantona valmistui 480 asuntoa. Asumisoikeusasuntoja ja lyhyen korkotuen asuntoja valmistui yhteensä 35 asuntoa.	2 720 asuntoa vuosittain (MAL2023-suunnitelma-luonnos)	Asuntomarkkinoiden epävarmuus korkojen nousun ja vähentyneen asuntokysynnän takia. Asuntoaloitusten määrä on romahtanut vuonna 2023. Markkinatilanne saattaa vähentää tai hidastaa asuntokaavotusta yksityisellä maalla.
	Asemakaavatuotanto k-m2 uutta asuntokerrosalaa vuodessa	142 000 k-m2 uutta asuntokerrosalaa vuodessa	247 300 k-m2 uutta asuntokerrosalaa vuodessa	
3.2 Valmistuvien pientalo-asuntojen määrä 600 asuntoa	Vantaalle valmistuu 600 pientalo-asuntoa (rivi-, pari-, erillis- ja omakotiasuntoja).	Vantaalle valmistui 2022 yhteensä 652 pientalo-asuntoa (rivi-, pari-, erillis- ja omakotiasuntoja).	Vantaalle valmistuu 600 pientaloasuntoa (rivi-, pari-, erillis- ja omakotiasuntoja).	Yleinen epävarmuus asuntomarkkinoilla, korkojen nousu.

Esitys sitovaksi tavoitteeksi 2024	Esitys sitovan tavoitteen mittariksi	Esitys mittarin lähtötasoksi, v:n 2022 loppu	Esitys mittarin tavoitetasoksi 2024	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
3.3 Vantaan 50 v. juhluvuosi kirkastaa vantaalaista kaupunki-identiteettiä	Asukkaiden kuuluvuuden tunne Vantaaseen kasvaa.	42,8 %	45 %	Viestinnän ja markkinoinnin resurssit eivät riitä suunnitelman toteuttamiseen. Viestintämarkkinoinnin budjetti ei riitä tavoittamaan haluttuja kohderyhmiä. Tapahtumatutuotannon resurssit eivät riitä hyväksyttyjen toimenpiteiden toteuttamiseen henkilövaihdoksien takia. Toimialat eivät sitoudu juhluvuoteen eivätkä osoita tekijöitä toimenpiteisiin.
	Vantaan juhluvuosi näkyy koko kaupungin alueella. Suuralueilla (7) järjestetään juhluvuoden päätaphtumia ja asuinaluetasolla järjestöjen organisoimia juhluvuositaphtumia.	Suunnitelman vuoden 2024 alueelliseen näkyyteen valmis	Tapahtuma kaikille asuinalueille	
	Vantaa 50 -ohjelma	Toimenpidesuunnitelma laadittu	Toimenpiteet toteutettu suunnitelman mukaisesti	
3.4 Vantaa tapahtumien kaupunkina vahvistuu	Laaditaan tapahtumien luokitteluun ja vaikuttavuuden arviointiin työkalu.	Tapahtumien luokittelua ja vaikuttavuuden arviointia ei tehdä systemaattisesti.	Tapahtumien luokitteluun ja vaikuttavuuden arviointiin on laadittu työkalu, jota hyödynnetään systemaattisesti kaupungin tapahtumatutuotannossa.	Tapahtumakalenterin käyttäjämäärätavoitteen toteutumisen riskinä on budjetin riittävyys ja henkilöstömuutokset. Tapahtumien luokitteluun, vaikuttavuuden arviointiin ja tapahtumakorttien laadintaan liittyy henkilöriskejä: työsuunnittelussa ei varata riittävästi aikaa tai tarvittavat yhteistyötahot eivät sitoudu riittävästi näiden työstämiseen.
	Vantaan tapahtumakalenterin käyttäjämäärä kasvaa.	233 000 käyntikertaa kalenterin etusivulla	250 000 käyntikertaa kalenterin etusivulla	
	Tapahtumapaikkakortit ja -kartta tapahtumien järjestäjille laadittu	Suunnitelma laadittu	Tapahtumapaikkakortit ja -kartta julkaistu vantaa.fi -sivustolla	

Esitys sitovaksi tavoitteeksi 2024	Esitys sitovan tavoitteen mittariksi	Esitys mittarin lähtötasoksi, v:n 2022 loppu	Esitys mittarin tavoitetasoksi 2024	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
3.5 Vantaan maine ja veto-voima paranee sekä tunnetuus lisääntyy	Mainetutkimus	Mainetutkimus Alueen elinvoima: Veto-voima 3,09 (potentiaaliset asukkaat), Pitovoima 3,48 (asukkaat) Organisaation maine: Maine 2,94 (potentiaaliset asukkaat), Luottamus 3,10 (asukkaat)	Mainetutkimus + 0,1 Alueen elinvoima: Veto-voima 3,19 (potentiaaliset asukkaat), Pitovoima 3,58 (asukkaat) Organisaation maine: Maine 3,04 (potentiaaliset asukkaat), Luottamus 3,20 (asukkaat)	Maine- tai vastaava kriisi kaupungin toiminnassa. Vantaan viestit eivät mene läpi mediassa ja sidosryhmille. Negatiivisten palautteiden määrä kasvaa. Mieli-kuva ei muutu tai muuttuu negatiivisemmaksi. Vantaa esitetään mediassa negatiivisesti.
		Vantaa tunnetaan vain nimeltä tai ei ollenkaan 42 % (Erittäin hyvin, melko hyvin, kohtalaisesti 58 %)	Vantaan tunnettuus Mainetutkimuksen osa-alueilla erittäin hyvin, melko hyvin ja kohtalaisesti (kasvaa 10 %).	
	Mainetutkimus Maksetun mainonnan tulokset (esim. sitoutuminen)	Vantaa tunnetaan vain nimeltä. Markkinoinnin mittarit	Vantaa tunnetaan viihtyisänä asuinkaupunkina sekä mm. tapahtumistaan ja yrittäjäystävällisyydestään.	
	Media- ja someseuranta	Positiivisten mainintojen määrä ja potentiaalinen tavoitettavuus	+10 %	
Hyvät asukaslähtöiset palvelut				
Valtuustokauden tavoite 4. Sujuvat hyvinvointia rakentavat palvelut				
4.1 Kaupunkitasoinen asiakaspalvelun johtamisjärjestelmä on kuvattu Asiakaspalvelu 2030 -ohjelmatyön tavoitteiden mukaisesti	Kaupunkitasoinen asiakaspalvelun johtamisjärjestelmä on kuvattu.	Asiakaspalvelun johtamisjärjestelmää ei ole.	Asiakaspalvelun johtamisjärjestelmä on määritetty.	Kaupungin toimialat eivät sitoudu yhteiseen valmisteluun.

Esitys sitovaksi tavoitteeksi 2024	Esitys sitovan tavoitteen mittariksi	Esitys mittarin lähtötasoksi, v:n 2022 loppu	Esitys mittarin tavoitetasoksi 2024	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
4.2 Vantaalaisten fyysinen aktiivisuus lisääntyy	Työikäisten, ikääntyneiden sekä liikunta- ja toimintaesteisten liikunta-aktiivisuus Valmisteilla olevan soveltavan liikunnan strateginen suunnitelma ja sen mittarit	Aikuisväestön liikunta- ja terveystottumukset kysely 2023. Terveysliikuntasuosituksen mukaan tarpeeksi liikkuvien %-osuus (Finsote 2020): 20-54 v 36 %, 55-74 v 31 %, 75+v 18 % Suunnitelma seurannan toteuttamiseen luotu.	Terveysliikuntasuositukset täyttävien %-osuus nousee. Työikäisten, ikääntyneiden sekä liikunta- ja toimintaesteisten liikunta-aktiivisuus vuonna 2024 tunnetaan. Aktiivisuutta voidaan jatkossa seurata vuositasolla.	Riittävän validin yleistettävissä olevan seuranta-tiedon saaminen/tuottaminen. Tiedontuottamisen kustannukset. Yhteistyö hyvinvointialueen palveluohjauksen kanssa ei toimi.
	Fyysisen aktiivisuuden lisääminen kaikissa ikäryhmissä. 1. Mittaristona voidaan hyödyntää liikkumisohjelmassa käyttöön otettavia mittareita 2. Ikäryhmittäin: Lapset, nuoret: Move! -mittaukset, työikäiset, ikääntyneet: TerveSuomi-hyvinvointialueen data	Move!: Fyysisen toimintakyvyn kokonaistulos 5.lk tyt. 40,9 % poj. 37,2 % 8. lk tyt. 49,6 % poj. 41,4 % (Tulos ilmaisee prosentti-osuuden oppilaista, joiden fyysinen toimintakyky on mahdollisesti terveystä ja hyvinvointia kuluttavalla tai haittaavalla tasolla) Terveysliikuntasuosituksen mukaan tarpeeksi liikkuvien %-osuus: 20-54 v: 36 % 55-74 v: 31 % 75+ v: 18 % (Finsote 2020)	Move! -mittauksen toimintakyvyn %-kokonaistulos paranee (laskee). Terveysliikuntasuositukset täyttävien %-osuus nousee.	

Esitys sitovaksi tavoitteeksi 2024	Esitys sitovan tavoitteen mittariksi	Esitys mittarin lähtötasoksi, v:n 2022 loppu	Esitys mittarin tavoitetasoksi 2024	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
4.3 Harrastuspaikkojen kehittäminen	Harrastuspaikoilta kerätään käyttäjäpalautetta ja kehittämisideoita.	Vanha palautejärjestelmä käytössä ja Osallistuva Vantaa -alusta käytössä.	Uusi palautejärjestelmä käytössä, palautteen ja kehittämisideoiden jättäminen on mahdollista suoraan harrastuspaikoilta.	Tekninen toteutus todetaan liian kalliiksi tai ylläpitoon tarvittavaa henkilöresurssia ei ole. Esim. QR-koodien käyttöön voi sisältyä tietoturvariskejä.
Valtuustokauden tavoite 5. Hallittu siirtymä hyvinvointialueelle				
5.1 Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa on sujuvaa, molemmat organisaatiot toteuttavat yhteisiä tavoitteita ja strategisia linjauksia	Yhdyspintas suunnitelmien ja -sopimusten sekä yhteisten tavoitteiden ja strategisten linjausten toteutumisen seuranta	Osa merkittävistä tunnistetuista yhdyspintas suunnitelmista tai -sopimuksista, yhteiset tavoitteet ja strategiset linjaukset on laadittu.	Kaikkien yhdyspintas suunnitelmien ja -sopimuksien toteutumista on seurattu ja kaikki mahdolliset ongelmat kohdat on käsitelty johdon foorumeilla sekä kaikkia yhteisiä tavoitteita ja strategisia linjauksia on käsitelty johdon foorumeilla.	Hyvinvointialue on vielä muutosvaiheessa ja uusi organisaatio vasta järjestäytyy, jolloin yhdyspintasopimusten työstö saattaa viivästyä. On myös riski tehdä päällekkäistä työtä, jos vuoropuhelu ei ole riittävää toimijoiden välillä Vantaan kaupungin ja hyvinvointialueen sisällä sekä niiden välillä.

Esitys sitovaksi tavoitteeksi 2024	Esitys sitovan tavoitteen mittariksi	Esitys mittarin lähtötasoksi, v:n 2022 loppu	Esitys mittarin tavoitetasoksi 2024	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
Valtuustokauden tavoite 6. Tuetaan oppijan tarpeisiin pohjautuvaa oppimista ja mahdollisuuksia edetä omien edellytystensä mukaan				
6.1 Kaikkien perusopetuksen oppilaiden luku- ja matemaattiset taidot paranevat	Lukuseula-testi (2. lk ja 7 lk.)	Lukuseula-testin tulokset lv 21-22: 2 lk (mittaus kevät 22): - Suomi äidinkielenä oppimäärä 24 % oppilaista kuuluu suoritustasoltaan alimpaan 20 % - Suomi toisena kielenä oppimäärä 61 % oppilaista - kuuluu suoritustasoltaan alimpaan 20 % 7 lk (mittaus syksy 2021): - Suomi äidinkielenä oppimäärä 29,6 % oppilaista kuuluu suoritustasoltaan alimpaan 20 % - Suomi toisena kielenä oppimäärä 74,2 % oppilaista - kuuluu suoritustasoltaan alimpaan 20 %	Lukuseula-testin tulokset paranevat lukuvuosittain 2 %-yksikköä edellisestä mittauksesta. Täten vuonna 2024 lukuseulan tulokset paranevat 4 %-yksikköä lähtötasosta.	Toimenpiteet ja lisäresursointi eivät ole riittäviä. Ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus ja pysyvyys.
	Funa -matemaattisen osaamisen testi 3.lk ja 7.lk	Matematiikan arvioinnin yleistulos, että vantaalaisien oppilaiden matematiikan perustaitojen hallinta on valtakunnallista keskitasoa ja osittain jopa sitä parempaa.	Matemaattinen osaaminen on parantunut verrattuna 2023	

Esitys sitovaksi tavoitteeksi 2024	Esitys sitovan tavoitteen mittariksi	Esitys mittarin lähtötasoksi, v:n 2022 loppu	Esitys mittarin tavoitetasoksi 2024	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
6.2 Peruskoulun TET-jakson ja toisen asteen opiskelijoiden harjoittelupaikkatakuu	Kaupunki takaa jokaiselle peruskoululaiselle ja toisen asteen opiskelijalle tarvittavan harjoittelupaikan joko yrityksessä/yksityisellä sektorilla, kaupungin pääosin omistamassa yhtiössä tai kaupungin omassa yksikössä. Jokaisen toimialan palvelualueille sekä niiden yksikölle kiintiöidään vuosittainen harjoittelupaikkamäärä kasvatuksen ja oppimisen toimialan sekä elinvoimapalveluiden kanssa käydyn yhteissuunnittelun avulla.	Vantaalla vuosittain 2700 nuorta tarvitsee työelämäharjoittelupaikan. Tälle hetkellä virallista tilastointia ei ole. Epävirallisessa tilastoinnissa Vantaan kaupungin työelämään tutustumispaikkoja on noin 5 %. Jatkossa Vantaan kaupungin toimialat sitoutuvat tarjoamaan palvelualueillaan sekä yksiköissään peruskoulun oppilaille aiempaa enemmän työelämäntutustumispaikkoja TET- tai TEPPO-jaksoilla. Toimialojen tarjoamien TET- tai TEPPO-paikkojen toteutumista seurataan työelämäntutustumissopimusten perusteella yhteistyössä opilaanohjaajien kanssa.	100 % perusopetuksen oppilaista löytää itselleen TET- tai TEPPO-jaksole työelämäntutustumispaikan. Näistä työelämäntutustumispaikoista vähintään 10 % on kaupungin toimialoilta. Jotta oppilas saa tarvitsemansa tuen TET- tai TEPPO-paikan löytymistä varten, tulee hänen saada riittävää opilaanohjausta peruskoulussa.	Yritykset, kaupungin toimialat ja palvelualueet eivät sitoudu ja täytä harjoittelupaikkoja.
Valtuustokauden tavoite 7. Eri-ikäisten kuntalaisten jatkuvan oppimisen ja koulutuksen tarpeisiin panostetaan				
7.1 Toisen asteen koulutuksen tuen rakenne vastaa oppivelvollisuuden pidentämiseen	Oppimisen tuen kehittämissuunnitelma	Oppimisen tukitoimia vahvistettu ja kehitetty korona-avustuksella	Laadukas toisen asteen koulutuksen oppimisen tuen kehittämissuunnitelma laadittu 3/2024 ja toteuttaminen alkaa 8/2024	Opetushenkilöstön osaamisen ei saada vahvistettua riittävästi.

Esitys sitovaksi tavoitteeksi 2024	Esitys sitovan tavoitteen mittariksi	Esitys mittarin lähtötasoksi, v:n 2022 loppu	Esitys mittarin tavoitetasoksi 2024	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
7.2 Monikielisten oppijoiden oppimisvalmiuksien ja suomen kielen (ruotsin kielen) osaamisen parantaminen varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle	Monikielisten oppijoiden oppimisen kehittämisohjelma	Monikielisten oppijoiden oppimista kehitetty palvelualueilla, mutta yhtenäinen toimialatasoinen jatkumo jäsentymätön	Monikielisten oppijoiden oppimisen kehittämisohjelma varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle laadittu 3/2024 mennessä ja sen pohjalta aloitettu kehittämistoimet Monikielisten lasten osallistumisaste varhaiskasvatuksen eri palveluissa kasvaa. Monikielisten oppijoiden oppimisen toiminnan vakiinnuttaminen osaksi jokaisen opettajan työskentelyä. Varhaiskasvatuksen kieli- ja kulttuurikoordinaattorit mallintavat ja opastavat henkilöstöä kielitietoihin menetelmiin ja välineisiin. Perusopetus järjestää kielitietoista opetusta ja S2-opetusta tukevaa lisäkoulutusta opettajille.	Tarvittavia tietoja ei saada koottua ja kokonaiskuva nykytilanteesta jää puutteelliseksi. Yhtenäisen koulupolun näkökulmaa ei saada toteutettua, koska valtakunnalliset ohjaavat säädökset ovat erilaisia varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle. Aikataulu kehittämisohjelman laatimiselle ja kehittämistoimien aloittamiselle on liian tiukka suhteessa tavoitteisiin.

Esitys sitovaksi tavoitteeksi 2024	Esitys sitovan tavoitteen mittariksi	Esitys mittarin lähtötasoksi, v:n 2022 loppu	Esitys mittarin tavoitetasoksi 2024	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
7.3 Tikkurilan osaamiskampus-hankkeessa yhteiskehittää uusia jatkuvan oppimisen palveluita	Tikkurilan osaamiskampuksen koulutusyhteistyön liittyvän palveluoperointimallin yhteiskehittäminen etenee pilotointivaiheeseen.	Koulutusyhteistyön palveluoperointimallia ei ole määritelty.	Koulutusyhteistyön palveluoperointimalli on valmis pilotoitavaksi.	Kumppaniverkoston sitoutuminen yhteiskehittämiseen. Palveluoperointimallin ansaintalogiikka ei ole riittävän kilpailukykyinen tai rahoituksesta ei löydy yksimielisyyttä.
7.4 Vantaalaisten osaaminen vahvistuu	Osaamisen vahvistamiseksi tehtävät toimenpiteet.	Mittareita koulutustason seuraamiseksi ei ole.	Vuoden 2023 aikana laadittujen mittareiden pohjalta ja niitä seuraten tehdään toimenpiteitä, jotka vahvistavat vantaalaisten osaamista.	Toimenpiteet koulutustason nostamisessa ovat pitkäjänteisiä, joten vuoden aikajaksolla muutokset eivät välttämättä näy. Kaupungin toimet aikuisväestön koulutustason nostamiseen ovat epäsuorempia ja väliin tulevia tekijöitä on paljon.
Valtuustokauden tavoite 8. Digitaalisuus tukee palvelujen kehittämistä				
8.1 Oppimista ja opetusta tukevaa DigiOne-palvelualustaa on pilotoitu ja pilottikouluissa käyttöönottoa valmisteltu. Lukiossa on aloitettu DigiOnen pilotointi.	Koulujen ja lukioden määrä, jossa pilotoitu. Koulujen määrä, jossa käyttöönottoon valmistauduttu.	Koulujen ja lukioden henkilöstöä on osallistunut osakokonaisuuksien määrittelyihin, tutustunut tuleviin palveluihin ja valmistautunut pilotoimaan DigiOne-palvelualustaa.	Kahdeksan koulua ja yksi lukio on pilotoinut DigiOne-palvelua.	Hanke viivästyy tai alusta ei toimi suunnitellusti. Opetushenkilöstön kuormittuminen muutosvaiheessa.

Esitys sitovaksi tavoitteeksi 2024	Esitys sitovan tavoitteen mittariksi	Esitys mittarin lähtötasoksi, v:n 2022 loppu	Esitys mittarin tavoitetasoksi 2024	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
Eriarvoistumisen estäminen				
Valtuustokauden tavoite 9. Syrjäytymis- ja eriarvoistumiskehitys katkaistaan				
9.1 Lasten ja nuorten sosiaaliset ja tunnetaidot paranevat ja kiusaaminen vähenee. Opiskelijoiden hyvinvointi paranee yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa.	School Day ja kouluterveyskysely: Kiusaamista kokeneiden määrä	Kouluterveyskysely: Kiusaamista kokeneiden määrä (kokee kiusaamista viikoittain) 2021 tulokset: 4–5 lk: 9 % 8–9 lk: 5 % Kouluterveyskysely: Kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana 2021: lukio: 37,4 % ammattillinen: 35,2 % School Day: En ole nähnyt kiusaamista: 4 lk: 72 % 7 lk: 65 % Koulussani puututaan kiusaamiseen: 4 lk: 82 % 7 lk: 66 %	Kouluterveyskysely: Kiusaamista kokeneiden määrä (kokee kiusaamista viikoittain) 4–5 lk: 7 % 8–9 lk: 4 % Kouluterveyskyselyn tulokset 2025 "Kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua" paranevat väh. 2 % edellisestä mittauksesta lukio ja ammatillinen School day -mittauksen tulokset paranevat 2 %-yksikköä edellisestä mittauksesta Kaupunki vahvistaa henkilökunnan ammattitaitoa ja valmiuksia neurokirjon piirteitä omaavien (nepsy) lasten ja nuorten kohtaamiseen varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa.	Hyvinvointiuudistus aiheuttaa opiskeluhuollon yhteistyöhön katkoksia. Kodin ja koulun välinen yhteistyö ei toimi. Sosiaalisen median riskit.

Esitys sitovaksi tavoitteeksi 2024	Esitys sitovan tavoitteen mittariksi	Esitys mittarin lähtötasoksi, v:n 2022 loppu	Esitys mittarin tavoitetasoksi 2024	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
9.2 NEET-nuorien määrä vähenee	NEET-nuorien määrä	NEET-nuoria ei ole tunnistettu Toimenpideohjelmaa NEET-nuorten määrän vähentämiseksi ei ole laadittu Seurantamallia nuoren tilanteesta ei ole laadittu	NEET-nuoret on tunnistettu Toimenpideohjelma NEET-nuorten määrän vähentämiseksi on laadittu Seurantamalli NEET-nuorten tilanteen seuraimiseksi laadittu	Tilastodataa ei ole saatavilla tai sitä ei voi käyttää. Seurantadataa ei ole tarjolla vuosittain tai riittävällä tarkkuudella. Oleelliset yhteistyötahot eivät sitoudu ohjelman laatimiseen.
9.3 Kaupunki luo ohjelmakokonaisuuden ja mittariston jengiytymiskehitykseen ja nuorisoväkivaltaan puuttumiseksi ja ennaltaehkäisemiseksi. Toimenpiteiden vaikutuksia seurataan.	Ohjelmakokonaisuus ja mittaristo laadittu, toimenpiteiden vaikutuksia seurataan	Mittaria ei ole	Ohjelmakokonaisuus ja mittaristo laadittu, toimenpiteiden vaikutuksia seurataan	Resurssien riittävyys ja toimenpiteiden vaikuttavuus
Valtuustokauden tavoite 10. Eriytymiskehityksen alla olevien alueiden kiinnostavuus ja vetovoima kasvaa asuntorakentamisen, palveluiden ja investointien osalta				
10.1 Laaditaan eriytymisen ehkäisyn tiekartta kaupunkiympäristön toimialalle seuraavaa valtuustokautta varten	Tiekartta laadittu	Eriytymiskehityksen ehkäisyn toimenpiteet ovat hajallaan ja niiden vaikuttavuuden ymmärrys on epäselvä.	Eriytymiskehityksen ehkäisyn toimenpiteet sekä niiden vaikuttavuus ja priorisointi ovat selkeitä. Näin varmistetaan, että päätökset ovat vaikuttavia ja resurssit kohdennetaan mahdollisimman oikein.	Tiekartan laadinta vaatii odotettua enemmän aikaa ja resursseja.

Esitys sitovaksi tavoitteeksi 2024	Esitys sitovan tavoitteen mittariksi	Esitys mittarin lähtötasoksi, v:n 2022 loppu	Esitys mittarin tavoitetasoksi 2024	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
Valtuustokauden tavoite 11. Alueiden eriytymiskehityksen seuranta jatkuu				
11.1 Uusi malli eriytymisseurannan kehitykseen (korvaa sosioekonomisen indeksin)	Segregaation seurantajärjestelmä	Segregaation seuranta perustuu indekseihin, jotka eivät ole kovin informatiivisia.	Uusi segregaation seurantajärjestelmä käytössä.	Toimivien mittarien valitsemisen onnistuminen
Valtuustokauden tavoite 12. Jatketaan alueellista myönteisen erityiskohtelun ohjelmaa				
12.1 Asuinalueiden eriarvoistuminen hidastuu	MEK-ohjelman mukaiset toimenpiteet	Toimenpidesuunnitelma laadittu	Suunnitelman mukaiset toimenpiteet toteutettu	Henkilöstövaihdokset, rekrytoinnin haasteet, toimialojen sitoutumisen ohjelman toimenpiteisiin
Valtuustokauden tavoite 13. Yhteisöllisen ja toimintaedellytyksiä tukevan kulttuurin rakentaminen				
13.1 Demokratia vahvistuu	Osallisuuskyselyyn vastanneet	Osallisuuskyselyyn vastanneiden määrä 350–400	Osallisuuskyselyyn vastanneiden lukumäärä kasvaa.	Viestintä epäonnistuu ja vastaajia ei saada. Yhteistyö muiden toimialojen kanssa epäonnistuu. Yhteistyötä pilottien käynnistämisessä ei saada käyntiin. Viestintää ja asukasvuorovaikutusta tekemään ei riitä resursseja tai löydy budjettia. Yhteistyö järjestöjen kanssa epäonnistuu.
	Toteutetaan pilottikokeiluja äänestysaktiivisuuden kasvattamiseksi.	Suunnitelma valmis	Kuntavaalien äänestysaktiivisuuden parantamiseen tähtäävät pilotit toteutettu.	
	Osallistuvan budjetoinnin toimenpiteisiin osallistuneet	Uusi mittari, ei lähtötasotietoa	Osallistuvan budjetoinnin prosessiin osallistuneiden lukumäärä 5 % suuralueiden asukkaiden lukumäärästä	

Esitys sitovaksi tavoitteeksi 2024	Esitys sitovan tavoitteen mittariksi	Esitys mittarin lähtötasoksi, v:n 2022 loppu	Esitys mittarin tavoitetasoksi 2024	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumisesta uhkaavat riskit
Valtuustokauden tavoite 14. Kotoutumisessa onnistuminen monialaisena yhteistyönä (myös työllisyysnäkökulma)				
14.1 Kaikki kaupungin palvelut ja toimialat toteuttavat kotoutumista	Kotoutumisohjelma hyväksytty	Toteutetaan vuodelle 2024 suunnitellut toimenpiteet	Ohjelman vuodelle 2024 suunnitellut toimenpiteet on toteutettu.	Kotoutumisohjelman toimenpiteisiin ei sitouduta. Kotoutumisen yksilöllisyyttä ei kyetä riittävästi huomioimaan. Yksilölliseen kotoutumiseen ei ole riittävästi resursseja. Hallitusohjelman mukainen kunnan kotoutumisen edistämiseen saaman korvauksen keston lyhentäminen.
	Kotoutumisohjelman mittarit, lisäksi selvitykset ja toimenpidesuunnitelmat	Maahanmuuttajien kotoutumista vahvistavaa toimenpidesuunnitelmaa ei ole. Maahanmuuttajien palveluiden käyttöönotosta ei ole tietoa.	Toimenpidesuunnitelma kotoutumisen tukeen laadittu. Muuttoilmoituksen Vantaalle tehneille maahanmuuttajille luotu tervetulomalli. Muuttoilmoituksen Vantaalle tehneiden uusien asukkaiden kaupunkikulttuurin palveluiden käyttöönottoon luotu seurantamalli.	Tervetulomalli: oikea-aikaisuuden toteutuminen, saavutettavuuden varmistaminen, oikeiden yhteistyötahojen löytäminen, yhteistyön haasteet, viestinnän epäselvyys (esim. nettisivujen toimimattomuus), kokonaisresurssien vähyys (suunnittelu, toteuttaminen, ylläpito, tiedottaminen, ym.)

Esitys sitovaksi tavoitteeksi 2024	Esitys sitovan tavoitteen mittariksi	Esitys mittarin lähtötasoksi, v:n 2022 loppu	Esitys mittarin tavoitetasoksi 2024	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
Resurssiviisas ja hiilineutraali Vantaa				
Valtuustokauden tavoite 18. Vantaa edistää hiilineutraalisuutta yhteistyössä konserniyhtiöiden kanssa				
18.1 Edistetään päästövähennystoimia hiilineutraalisuuden saavuttamiseksi viimeistään vuonna 2030	Kasvihuonekaasut vähenevät. Laskennassa huomioidaan lämmön, sähkön, liikenteen, teollisuuden ja työkonien, jätteiden käsittelyn sekä maatalouden päästöt. Seuranta Resurssiviisauden tiekartan kokonaispäästöjen ja hiilibudjetin yhteydessä. Edellisen vuoden päästötieto saadaan kesäkuun alussa.	Kokonaispäästöt -15 % vuodesta 2020. Vuonna 2022 päästöt olivat laskeneet vain 7,2 %. 939 kt CO ₂ -ekv	Kokonaispäästöt ovat laskeneet keskimäärin 7,5 %/vuodessa verrattuna vuoden 2020 lähtötasoon. Sektorikohtaiset päästöt raportoidaan hiilibudjetin perusteella. Kokonaispäästötavoite 609 kt CO ₂ -ekv	Ei ole resursseja toteuttaa. Päästövähennykset liikenteessä, sähkön ja kaukolämmön käytössä eivät ole kuin osin kaupungin tehtävissä.
Valtuustokauden tavoite 20. Huolehditaan Vantaan luonnon monimuotoisuuden säilymisestä				
20.1 Edistetään luonnon monimuotoisuutta Resurssiviisauden tiekartan Monimuotoisen luonto-kaistan toimenpiteitä toteuttamalla	Ympäristövahdista toteutuksessa olevien (toteutus, valmis, jatkuva käytäntö) toimenpiteiden osuus kaikista toimenpiteistä Lumo-kaistalla	Kaupunginvaltuusto hyväksyi tiekartan 28.2.2022 ja toimialat laativat omat toteutussuunnitelmansa keväällä 2022, jossa on esitetty 41 toimenpidettä lumo-kaistan toteuttamiseksi. Toimenpiteiden määrä voi muuttua toteutussuunnitelmien päivityksien yhteydessä.	50 % toimenpiteistä edennyt Ympäristövahdissa toteutuksessa olevaksi, valmiiksi tai jatkuvaksi käytännöksi. Luonnon monimuotoisuuden kokonaissuunnitelma on sisällytetty osaksi tiekarttaa ja toteutussuunnitelmia (Ympäristövahti).	Ei ole resursseja toteuttaa toimenpiteitä.

Esitys sitovaksi tavoitteeksi 2024	Esitys sitovan tavoitteen mittariksi	Esitys mittarin lähtötasoksi, v:n 2022 loppu	Esitys mittarin tavoitetasoksi 2024	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
Valtuustokauden tavoite 22. Kestävien liikkumismuotojen osuus kasvaa				
22.1 Vantaan ratikkakaupungin toteuttaminen etenee kokonaisvaltaisesti kaupunginvaltuuston hyväksymien reunaehtojen mukaisesti	Raitiotieinfran rakentamisen allianssipartnerien valinta, ratikkakatu- jen esirakentamistoimien aloitus.	Allianssikilpailutusta ei aloitettu, rakentamista ei aloitettu.	Allianssipartnerit raitiotieinfran rakentamiseen valittu. Ratikkakatu- jen esirakentamistoimet aloitettu.	Valtion rahoituksen varmistumisen viivästymien, kaupungin raitiotieorganisaation rekrytointien viivästymien, valitukset urakoiden kilpailutuksesta.
22.2 Kestävien liikkumismuotojen osuus kasvaa	Joukkoliikenteen matkustajamäärä palaa koronaa edeltävälle tasolle vuoteen 2025 mennessä.	Jkl nousijamäärä: 126 000 nousua / arkipäivä	Jkl nousijamäärä: 135 000 nousua / arkipäivä	Lippujen hinnan korotukset. Katujen rakennustöiden vaikutukset. Uusien asukkaiden määrän kasvun hidastuminen. Suunnittelun resurssit ->aikataulut. Sopimushankkeiden yhteydessä toteutumisen hidastuminen. Etätyö jatkuu. Sähköpotkulautojen suosio syö pyöräliikennettä.
	Pyöräilijöiden määrä mittauspis- teissä kasvaa 4 % vuodessa. (Lähtötasona vuoden 2017 indeksiluku 1000)	Pyöräilyindeksi: 964	1316	
	Pyöräliikenteen tavoiteverkon kri- teerit täyttävät pyörätiet (km)	Baanoiksi ja pääpyörärei- teiksi luokiteltuja reittejä on yhteensä 12,5 kilomet- riä (2022).	16 km	

Esitys sitovaksi tavoitteeksi 2024	Esitys sitovan tavoitteen mittariksi	Esitys mittarin lähtötasoksi, v:n 2022 loppu	Esitys mittarin tavoitetasoksi 2024	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
Kukoistavat kaupunkikeskukset				
Valtuustokauden tavoite 24. Toteutamme kaupunkikeskukset viihtyisinä, turvallisina ja toimivina				
24.1 Vantaalaisen tunne asuinalueensa turvallisuudesta paranee	Turvallisuuden tunne -mittari mukaan turvallisuuskyselyyn. Kaupunkitasoinen turvallisuuskysely toteutetaan vuonna 2024 yhteistyössä järjestöjen, kokemusasiantuntijoiden, koulujen ja oppilaitosten, asukas- ja nuorisotilojen, aluetyöntekijöiden ja yritysten kanssa.	Turvallisuuskysely on toteutettu edellisen kerran 2017 ja 2021, joiden tuloksia hyödynnetään turvallisuuden tunteen lähtötason mittaamisessa. Alueiden välillä on aloitettu yhteistyö turvallisuuden tunteen parantamiseksi.	Turvallisuuskysely on toteutettu, turvallisuuden tunteen mittaaminen on kehittynyt ja turvallisuuden tunne paranee. Yhteistyö kaupungin sisällä ja kumppaneiden kanssa vahvistuu.	Mittareiden valinta epäonnistuu, kyselyn toteuttaminen epäonnistuu, kysely ei saa tarpeeksi vastaajia, turvallisuuden tunne laskee, kumppaneiden sitouttaminen epäonnistuu, kumppanuusverkoston muodostaminen epäonnistuu, turvallisuus- ja hyvinvointisuunnitelman teot ja toimenpiteet eivät toteudu tai kohdistuvat väärin, juurisyitä ei tunnisteta.
	Turvallisuuskyselyn tulosten ja mittareiden analyysin perusteella tehdään toimintaympäristöarvio laadittavan uuden turvallisuussuunnitelman pohjaksi ja hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden arvioimiseksi.	Turvallisuussuunnitelman ja hyvinvointisuunnitelman teemoilla ja toimenpiteillä tehdään konkreettisia turvallisuustekoja, joilla parannetaan myös turvallisuuden tunnetta.	Turvallisuussuunnitelman ja hyvinvointisuunnitelman vuodelle 2024 suunnitellut toimenpiteet ja teot on toteutettu ja arvioitu. Toimintaympäristöarvio on tehty ja turvallisuudentunnetta heikentävät juurisyitä on selvitetty.	

Esitys sitovaksi tavoitteeksi 2024	Esitys sitovan tavoitteen mittariksi	Esitys mittarin lähtötasoksi, v:n 2022 loppu	Esitys mittarin tavoitetasoksi 2024	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
Valtuustokauden tavoite 27. Hyvät toiminnalliset kehittämisedellytykset palveluille ja yrityksille				
27.1 Kaupunkikeskustojen houkuttelevuus paranee	Jokaisen suuralueen keskustan kehittämissuunnitelma on toteutuksessa.	Kehittämissuunnitelmat valmistelussa.	Kehittämissuunnitelmia ja niiden toteutusta seurataan keskuskohtaisissa seurantaryhmissä.	Toimintaympäristön muutos, jossa investointien ja erityisesti asuntorakentamisen määrä on voimakkaasti vähentänyt. Kaupungin osuus hankkeiden rahoittajana korostuu samalla kun maankäytöstä ja tonttien luovutuksesta saatavien varojen määrä supistuu. Tapahtumaolosuhteille ei löydy sijoittumispaikkoja keskusta-alueiden tiiviiseen kaupunkirakenteeseen. Kaupunkikeskustojen kehittämissuunnitelman toimintamahdollisuudet.
	Keskustojen kehittämissuunnitelmat on julkaistu verkossa tarinakarttana.	Kaupunkikeskustojen kehittämissuunnitelmien tarinakarttoja ei ole.	Tarinakarttojen sisältöjä täydennetään tarvittaessa tulostiedoilla sekä päivitetään tarpeen mukaan.	
	EKK:n kaupunkikeskustamittari	EKK-aineisto tilattu	EKK-aineisto käytössä keskustakohtaisessa seurannassa. EKK-tiedot esitetty osana keskustojen kehittämissuunnitelman tarinakarttaa.	
	Sopivia paikkoja tapahtumaolosuhteille ja -tiloille kaupunkikeskustoissa kartoitetaan.	Martinlaaksossa kiinteänä Martinus backstage. Muilla keskusta-alueilla sijoituspaikkaa ei ole kartoitettu.	Jokaiseen kaupunkikeskustaan on kartoitettu sopiva paikka ulkoilmatapahtumien järjestämiseen.	
	Asukastiloja toteutetaan investointiesitysten ja -ohjelman mukaisesti	Asukastiloja on toteutettu investointiesitysten ja -ohjelman mukaisesti	Asukastiloja toteutetaan investointiesitysten ja -ohjelman mukaisesti	

Esitys sitovaksi tavoitteeksi 2024	Esitys sitovan tavoitteen mittariksi	Esitys mittarin lähtötasoksi, v:n 2022 loppu	Esitys mittarin tavoitetasoksi 2024	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
27.2 Aviapolis 2040 -vision valmistelu nimettyjen sidosryhmien kanssa	Visiotyöryhmä 2040, sekä kumpu-panuusryhmä nimetty.	Erikseen määritellyjä tavoitteita ei ole tuotettu poikkihallinnollisessa yhteistyössä.	Valmistelun toimenpiteet käynnissä.	Sidosryhmien kanssa ei päästä yhteisymmärrykseen alueen kehittämisen tavoitteista.
Merkityksellistä työtä vaikuttavalla johtamisella				
Valtuustokauden tavoite 28. Valmentavan johtamisosaamisen syventäminen				
28.1 Valmentavan johtamisosaamisen syventäminen ja vahvistaminen	Valmentavan johtamisen summittari (Kunta 10 tutkimuksessa = kolmen mittarin keskiarvo) (Tavoitetaso laskettu merkittävällä muutoksella (tilastollisesti merkittävä, on suhteessa henkilöstömäärään) suhteessa lähtötasoon tai strategisella tavoitteella.)	Kajo: 72,7 % Kaso: 76,7 % Kaku: 77,9 % Kato: 72,6 %	Kajo: 76 % (strateginen) Kaso: 79,2 % (strateginen) Kaku: 80,5 % (merkittävä muutos) Kato: 76,0 % (merkittävä muutos)	Linjajohdossa ei tunnista osaamisen puutteita tai vahvistamistarvetta lähijohtamisessa, eikä ohjata esihenkilöitä kehittämään taitojaan valmentavassa johtamisessa. Uusia esihenkilöitä ei ohjata esihenkilövalmennuksiin. Esihenkilöt eivät sitoudu valmentavan johtamisen toimintatapaan. Ei tunnista johtajien omaa johtamistapaa.

Esitys sitovaksi tavoitteeksi 2024	Esitys sitovan tavoitteen mittariksi	Esitys mittarin lähtötasoksi, v:n 2022 loppu	Esitys mittarin tavoitetasoksi 2024	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
Valtuustokauden tavoite 29. Henkilöstön pito- ja vetovoiman parantaminen				
29.1 Työhyvinvointi paranee	Työn mielekkäys (Kunta 10). (Tavoitetaso laskettu merkittävällä muutoksella (tilastollisesti merkitävä, on suhteessa henkilöstömäärään) suhteessa lähtötasoon tai strategisella tavoitteella.)	Kajo: 72,2 % Kaso: 72,8 % Kaku: 72,3 % Kato: 69,4 %	Kajo: 73,6 % (strateginen) Kaso: 77,5 % (strateginen) Kaku: 76,43 % (merkitävä muutos) Kato: 74,6 % (strateginen)	Työyhteisön toiminta ei ole työtä tukevaa ja kannustavaa. Työyhteisön toimintatavoista ei ole sovittu eikä tavoitteita ole yhdessä määritelly. Esihenkilö tai linja johto ei puutu rohkeasti poikkeamiin, tai tunnista omaa lakisääteistä tehtäväänsä.
	Työyhteisön sosiaalinen pääoma mittari (Kunta 10). (Tavoitetaso laskettu merkittävällä muutoksella suhteessa lähtötasoon (tilastollisesti, on siis suhteessa henkilöstömäärään).)	Koko kaupunki: 72,5 % Kajo: 71,5 % Kaso: 73 % Kaku: 73,6 % Kato: 68,9 %	Koko kaupunki: 73,48 % Kajo: 75,42 % Kaso: 74,14 % Kaku: 76,41 % Kato: 72,48 %	
	Palautuu hyvin työpäivän aiheuttamasta rasituksesta (Kunta 10). (Tavoitetaso laskettu merkittävällä muutoksella suhteessa lähtötasoon (tilastollisesti merkitävä, on suhteessa henkilöstömäärään))	Koko kaupunki 36,1 % Kajo: 40,8 % Kaso: 32 % Kaku: 43,8 % Kato: 51,3 %	Koko kaupunki: 37,16 % Kajo: 45,07 % Kaso: 33,5 % Kaku: 46,97 % Kato: 55,17 %	

Esitys sitovaksi tavoitteeksi 2024	Esitys sitovan tavoitteen mittariksi	Esitys mittarin lähtötasoksi, v:n 2022 loppu	Esitys mittarin tavoitetasoksi 2024	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
29.2 Saatavuuden toimenpideohjelman vuoden 2024 toimenpiteet on toteutettu	Toimenpideohjelman toteutuminen	Toimenpideohjelma laadittu ja hyväksytty sekä ohjelman toimenpiteet käynnistetty	Kh:n hyväksymässä ohjelmassa olevat toimenpiteet on toteutettu vuoden 2024 osalta.	Työtä on paljon eikä sen tekemiseen oteta aikaa kaiken muun tekemisen keskellä. Saatavuusohjelmaa ei si-dota johtamisen dokumentteihin ja -prosesseihin eikä seurata etenemistä ja toimenpiteitä. Pito- ja vetovoimaa ei ymmärretä laaja-alaisesti, joka vaatii laaja-alaisia toimenpiteitä.

Esitys sitovaksi tavoitteeksi 2024	Esitys sitovan tavoitteen mittariksi	Esitys mittarin lähtötasoksi, v:n 2022 loppu	Esitys mittarin tavoitetasoksi 2024	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
Valtuustokauden tavoite 30. Kestävän työkyvyn vahvistaminen				
30.1 Sairauspoissaolot kokonaisuudessaan ja erityisesti mielenterveysperusteisten poissaolojen määrä ei kasva	Sairauspoissaolot ja erityisesti Mielenterveysperusteiset sairauspoissaolot vähenevät (sairauspoissaoloprosentti, sairauspoissaolopäivien määrä)	Sairauspoissaoloprosentti: 5,02 % Mielenterveysperusteisten sairauspoissaolojen prosenttiosuus laskennallisista työpäivistä. Laskentakaava muuttunut, vuoden 2022 luku: 1,42 %	Sairauspoissaoloprosentti 4,3 % ja mielenterveysperusteiset sairauspoissaoloprosentti 1,3 %	Aktiivista välittämistä tai tuunatun työn toimintatapaa ei toteuteta jokaisessa yksikössä/tiimeissä. Työyhteisön ja yksilöiden tilanteita ei tunnisteta riittävän varhaisessa vaiheessa, jotta tukea voitaisiin hakea. Esihenkilöllä ei ole aikaa tai riittävää halua työkyvyn lähijohtamiselle, vaikka lähijohtaminen on tärkein työtehtävä. Linjajohto ei riittävästi korosta työkykyjohtamisen merkitystä. Ei yhtenäistä toimintamallia yksiköissä/tiimeissä. Epäselvyydet toimintamallien soveltamisessa.

Sitovat tavoitteet on numeroitu kaupunkistrategian tavoitteiden mukaan. Kaikista valtuustokauden strategisista tavoitteista ei johdeta kaupunkitason sitovia tavoitteita valtuustokauden jokaiselle vuodelle, mutta näitäkin tavoitteita toteutetaan esimerkiksi toimialojen ja palvelualueiden tulokorttien ja ohjelmatyön kautta.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta kaupunkikonsernissa

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on edistää kaupunkikonsernin toiminnan taloudellisuutta ja tehokkuutta, varmistaa toiminnan ja talouden raportoinnin oikeellisuus ja tietojen luotettavuus, turvata resurssit, omaisuus, henkilöstö ja toiminnan jatkuvuus sekä varmistaa lakien, päätösten, sääntöjen ja johdon ohjeiden noudattaminen. Kaupunginvaltuusto hyväksyi 2.3.2015 Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisen periaatteet Vantaan kaupunkikonsernissa. Konsernia velvoittavat periaatteet astuivat voimaan 31.3.2015. Sisäisen valvonnan ohje on päivitetty ja lähetetty hyväksyttäväksi syksyn 2023 aikana.

Sisäinen valvonta on kiinteä osa normaalia johtamisprosessia ja eri toimintojen ohjauskäytäntöjä. Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti kaupunginjohtaja, apulaiskaupunginjohtajat ja palvelualuejohtajat vastaavat kaupunki-, toimiala- ja palvelualueetasolla hyvän johtamis- ja hallintotavan, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä, toteuttamisesta ja toimivuuden varmistamisesta voimassa olevan ohjeistuksen mukaisesti. Lisäksi kuntalaki edellyttää, että selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä tulee sisällyttää tilikaudelta laadittavaan toimintakertomukseen.

Riskienhallinta on yksi keskeinen sisäisen valvonnan osa-alue ja sillä tarkoitetaan järjestelmällistä ja ennakoivaa tapaa tunnistaa, analysoida sekä hallita riskejä sekä toimintaan liittyviä uhkia ja mahdollisuuksia. Riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa toteutetaan kaikilla organisaatiotasolla sekä eri toiminnoissa ja prosesseissa että palvelutuottajille ulkoistetuissa palveluissa ja hankinnoissa. Toiminnan jatkuvuus poikkeuksellisen vakavien riskien kohdalla varmistetaan valmiussuunnitelmin ja muilla toiminnan jatkuvuuteen ja häiriöttömyyteen pyrkivillä etukäteisvalmisteluilla.

Riskienhallinta tukee Vantaan kaupunkikonsernin jokapäiväistä johtamista ja päätöksentekoa. Se on osa toiminnan suunnittelua ja tukee asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja talousarvion toteuttamista. Riskien arviointi talousarvioprosessissa käynnistyy toimintaympäristön muutosten analysoimisesta ja jatkuu aina yksittäisten tavoitteiden toteutumisesta uhkaavien riskien arvioimiseen, hallintatoimenpiteiden määrittämiseen ja budjetointiin sekä tavoitteista raportoimiseen. Riskienhallintaa ohjaava kaupunkitasoinen ohjeistus edellyttää, että myös sitovien tavoitteiden yhteydessä esitetään keskeiset tavoitteiden toteutumisesta uhkaavat riskit. Edellä mainittujen riskien arviointien ja hallintakeinojen valinnan pohjalta muodostuu pohja riskienhallintasuunnitelmalle, jota täydennetään muun muassa toimintaan, henkilöstöön, asukkaisiin ja asiakkaisiin sekä omaisuuteen, ympäristöön ja organisaation hallussa olevaan tietoon kohdistuvien riskien tunnistamisella ja arvioinnilla.

Kaupungin riskienhallinnan kehittämisestä ja koordinoimisesta vastaa riskienhallintapäällikkö ja kaupungin riskienhallinnan johtoryhmänä toimii kaupungin johtoryhmä. Kaupungin sisäisen tarkastusavustaa kaupunginhallitusta ja kaupunginjohtajaa hyvän johtamis- ja hallintotavan, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan toimivuuden arvioinnissa ja kehittämisessä suorittamalla kaupungin organisaation hallinnon, talouden ja toimintojen tarkastusta sekä tarjoamalla konsultointipalveluja.

Toimialan johdolta, palvelualueilta, liikelaitoksilta ja erikseen määritetyiltä tytäryhteisöiltä edellytetään riskienhallintasuunnitelman laadintaa. Riskienhallintasuunnitelma tarkastetaan ja toimitetaan riskienhallintapäällikölle kaksi kertaa vuodessa. Riskienhallintaan liittyvät raportointiajankohdat esitetään vuosittain taloussuunnitelman laadintaohjeessa, ollen pääsääntöisesti toukokuussa ja joulukuussa. Toimialat, liikelaitokset sekä konserniin kuuluvat merkittävät yhtiöt laativat päivitetyn riskienhallintasuunnitelman lisäksi loppuvuodesta kirjallisen selonteon sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutumisesta. Projektien riskienhallinnan osalta noudatetaan kaupunkitasoisesti määritettyä Vantaan projektimallia, jonka mukaan vaativammille projekteille tulee laatia erilliset riskienhallintasuunnitelmat.

Vuoden 2023 aikana kaupunkikonserni koki merkittäviä muutoksia, kun sosiaali- ja terveystoimen toimiala, Suun terveydenhuollon liikelaitos sekä Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitos siirtyi-

vät Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle. Toimijoiden mukana siirtyi samalla tiettyjä riskejä ja vastuita, mutta toimintaa tehdään yhä kaupungin palveluissa ja toimipisteissä. Yhteistyön merkitys on kasvanut niin turvallisuuden, varautumisen kuin riskienhallinnan osalta, jotta yhteistä toimintaa pystytään jatkamaan niin normaali- kuin häiriötilanteissa. Vuonna 2023 on myös julkaistu sekä kansallinen että Uudenmaan alueellinen riskiarvio, joiden huomiot riskeistä ja toimintaympäristön muutoksista on hyvä huomioida myös Vantaan osalta tulevaisuuden haasteissa ja riskiarvioinneissa.

KÄYTTÖTALOUSOSA

Talousarvion 2024 täytäntöönpano

Kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio on muita kaupungin toimielimiä sitova toimintaohje. Kaupunginvaltuuston päättämät tehtävät, sitovat tavoitteet ja niiden toteuttamiseen myönnetty määrärahat ovat muutettavissa sitovuustasoltaan vain kaupunginvaltuuston päätöksellä. Muut tavoitteet ovat toimielimen toimintaa ohjaavia perustelutietoja. Talousarviota täytäntöön pantaessa on erityisesti otettava huomioon, että kaupunginhallituksen ja -valtuuston talousarviokäsittelyssä tekemät erillispäätökset ovat toimialoja sitovia ja ne tulee sisällyttää toimialan käyttösuunnitelmaan.

Käyttösuunnitelmien laatiminen

Toimialojen on valmisteltava lautakuntien hyväksyttäväksi määrärahojen käyttämisen ja tuloarvioiden toteutumisen seuraamista varten käyttösuunnitelma, joka sisältää tarkistetun toimintasuunnitelman ja määräraha-alueen tehtäväalueille, palvelualueille, vastuualueille ja yksiköille. Käyttösuunnitelmat esitetään lautakunnissa yksiköittäin ja tiliryhmittäin. Toiminta sopeutetaan talousarviossa myönnettujen määrärahojen sallimiin rajoihin.

Lautakuntien tehtäväalueittain hyväksymä käyttösuunnitelma annetaan kaupunginhallitukselle tiedoksi tammikuussa 2024 ja lautakuntakäsittely tulee sopeuttaa tähän aikatauluun. Käyttösuunnitelmasta tulee käydä ilmi sitovien erien vastaavuus kaupunginvaltuuston hyväksymään talousarvioon nähden. Kaupunginhallitus hyväksyy talousarviokohtien 10 20, 10 40, 10 50 sekä kaupunkistrategian ja johdon toimialan määrärahojen käyttösuunnitelmat.

Lautakuntien on huolehdittava, että kaupungin päätettävissä olevat maksut tarkistetaan kustannusten nousua vastaavasti ja kaupungille kuuluvat tulot peritään tehtyjen sopimusten ja annettujen ohjeiden mukaisesti. Talousarviovuoden tulot ja menot tulee kohdistaa niille yksiköille, joille ko. tulo- ja menomäärärahat on budjetoitu. Palvelutuotannon laadukkuus, paras mahdollinen hinta- ja laatusuhde, on lautakuntien vastuulla.

Käyttösuunnitelmien laadinnassa on otettava erityisesti huomioon kaupunginvaltuuston päättämä kaupunkistrategia, strategian tavoitteet sekä sitovien tavoitteiden toteuttamiseen tarvittavat voimavarat, jotta voidaan varmistua toimialojen ja koko kaupungin strategiatyön yhdensuuntaisuudesta.

Kaupungin merkittävälle tytäryhteisöille asetetaan kaupungin talousarvion yhteydessä taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet. Tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan valtuustolle osavuositarkastusten ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Kaupunkia eri yhteisöissä edustavien tulee valvoa kaupungin taloudellisia etuja ja ottaa huomioon kaupunginvaltuuston päättämät strategiset tavoitteet ja noudattaa mahdollisesti erikseen annettavia toimintaohjeita.

Kaupunginhallitus siirtää keskitetysti varatut määrärahat toimielimille erikseen sovitusti. Kaupunginhallituksella on lisäksi oikeus antaa määrärahojen käyttöä ja avustusten jakoa koskevia yksityiskohtaisia täytäntöönpanoa koskevia sitovia ohjeita muille toimielimille.

Rahoitus

Kaupunginjohtajalla on oikeus tämän talousarvion sekä Vantaan kaupungin hallintosäännön perusteella ottaa lainaa rahoitusosaan merkityn nettolainanoton lisäksi enintään sama määrä kuin lainoja lyhennetään ja hyväksyä niiden ehdot. Talous- ja strategijohtajalla on oikeus korvata pitkäaikainen lainanotto joko kokonaan tai osittain lyhytaikaisella lainalla talousarviovuoden ajaksi sekä oikeus tehdä koron- ja valuutanvaihtosopimuksia.

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt tuloksenkäsittelyeriä, kuten rahastojen muutoksia sekä käyttö-omaisuuden poistoja koskevat suunnitelmat talousarvion tuloslaskelmaosan hyväksymisen yhteydessä. Kaupunginhallitus antaa toimintakertomuksessa tai sen käsittelyn yhteydessä esityksen tilikauden tuloksen käsittelystä.

Huolehtiessaan oman toimialansa tehtävistä kaikkien lautakuntien on oltava selvillä ehdotustensa ja toimenpiteittensä vaikutuksesta kaupungin kokonaistalouteen. Tätä velvollisuutta ne eivät voi siirtää muille elimille.

Raportointi

Toimialojen on raportoitava lautakunnille talousarvion ja sitovien tavoitteiden toteutumisesta lautakuntien päättäminä ajankohtina. Lautakuntien raporteista toimitetaan vuosikolmanneksittain kaupunginhallitukselle ja -valtuustolle osavuositarkastus talousarvion toteutumisesta talousohjauksen ohjeiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö ja konsernipalveluiden palvelualue koostaa osavuositarkastukseen raportoinnin keskeisille tytäryhteisöille asetettujen tavoitteiden toteutumisesta. Kaupunginhallitukselle ja -valtuustolle toimitettavissa raporteissa tulee huomioida kaupunkitason raportoinnin näkökulma.

Sitovien tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan osavuositarkastusten tilanteen mukaisesti. Vuoden 2024 talousarviota koskeva raportointi tapahtuu valtuustossa kesä- ja marraskuussa sekä vuoden 2025 toukokuussa. Vuosikolmanneksittain tehtävissä määrärahaennusteissa tulee huomioida jaksotettavat menot ja tulot siten kuin ne esitetään tilinpäätöstä laadittaessa. Osavuositarkastuksissaan toimialojen tulee esittää toimialatasoinen ennuste koko vuoden talouden toteumasta. Mahdolliset valtuustoon nähden sitovien määrärahojen muutosesitykset tulee käsitellä osavuositarkastuksista erillisinä asioina lautakunnissa niin, että kaupunginvaltuusto ehtii käsittelemään muutosesitykset talousarviovuoden aikana.

Talousraportoinnin tiedot lautakunnille, kaupunginhallitukselle ja -valtuustolle tuotetaan SAP BW -raportoinnin kautta. Talousarvion toteutumisesta raportoidaan kaupunginhallitukselle kuukausittain toimialatasolla SAP BW -raportoinnin tietojen perusteella talouspalvelujen kanssa sovitun raportointiaikataulun mukaisesti. Toimialan talousarvion toteumaennusteet päivitetään SAP-järjestelmään kuukausittain talousohjauksen antaman aikataulun mukaisesti.

Sitovat määrärahat

Käyttötalousosa	Talousarviokohta	
10	Yleishallinto	tulot ja menot
11	Kaupunkistrategia ja johto	tulot ja menot
13	Kasvatus ja oppiminen	tulot ja menot
13 7	Toisen asteen koulutus	toimintakate
16	Kaupunkikulttuuri ja hyvinvointi	tulot ja menot
16332	Musiikkiopisto	toimintakate
16333	Kuvataidekoulu	toimintakate
14 0	Kaupunkiympäristölautakunta	tulot ja menot
14 5	Kaupunkitalalautakunta	tulot ja menot
14 51	Joukkoliikenne	tulot ja menot
14 32	Kiinteistöt ja tilat netto	toimintakate
14 52	Varikko	toimintakate

Tuloslaskelmaosa

Verotulot	tulot
Valtionosuudet	tulot
Korkotulot	tulot
Muut rahoitustulot	tulot
Korkomenot	menot
Muut rahoitusmenot	menot

Investointiosa

91 1	Uudisrakentaminen	investointiryhmä / tulot ja menot
91 2	Korjausrakentaminen	investointiryhmä / tulot ja menot
91 3	Vuokra- ja osaketilojen muutostyöt	investointiryhmä / menot
92	Aineeton omaisuus	investointiryhmä / tulot ja menot
93 1–93 5	Kunnallistekniset työt	investointiryhmä / tulot ja menot
93 8	Vantaan ratikka	investointiryhmä / menot
94	Irtain omaisuus	toimielin / tulot ja menot
95	Kiinteä omaisuus	toimielin (kv/kh/kala) / tulot ja menot
97	Osakkeet ja osuudet	kohde / tulot ja menot

Rahoitusosa

Antolainauksen muutokset	antolainojen lisäys ja vähennys
Nettolainanotto	nettolainanotto

Nettobudjetoitujen yksiköiden toimintakatetta heikentävä talousarviomuutos on esitettävä kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi siitä riippumatta, johtuuko poikkeama talousarviosta bruttomenojen ylittymisestä tai bruttotulojen alittumisesta. Muutoksesta, joka ei toteumissa aiheuta talousarviossa esitetyn sitovan toimintakatteen ylittymistä, ei esitetä talousarviomuutosta.

Talousarvion määrärahojen ja tuloarvioiden yhteenveto
Kaupunki + rahastot

KÄYTTÖTALOUSOSA	Sitovuus	Määrärahat	Tuloarviot
10 Yleishallinto	B	21 182	1 050
11 Kaupunkistrategia ja johto	B	115 005	7 516
13 Kasvatus ja oppiminen	B	484 513	32 117
13 7 Toisen asteen koulutus	N	76 236	1 157
16 Kaupunkikulttuuri ja hyvinvointi	B	79 301	9 752
16332 Musiikkiopisto	N	4 724	1 047
16333 Kuvataidekoulu	N	1 210	322
14 0 Kaupunkiympäristölautakunta	B	16 356	5 976
14 5 Kaupunkitalalautakunta	B	70 982	60 030
14 51 Joukkoliikenne	B	62 500	11 954
14 32 Kiinteistöt ja tilat netto	N	93 323	206 105
14 52 Varikko	N	5 098	5 547
Rahastot	N	1 977	421
TULOSLASKELMAOSA			
Verotulot	B		612 000
Valtionosuudet	B		182 000
Korkotulot	B		16 600
Muut rahoitustulot	B		13 151
Korkomenot	B	24 600	
Muut rahoitusmenot	B	125	
Satunnaiset erät	B		
INVESTOINTIOSA			
91 1 Uudisrakentaminen	B	53 110	
91 2 Korjausrakentaminen	B	48 570	
91 3 Vuokra- ja osaketilojen muutostyöt	B	1 320	
92 Aineeton omaisuus	B	7 000	
93 Julkinen käyttöomaisuus	B	54 000	2 500
94 Irtain omaisuus	B	7 070	
95 Kiinteä omaisuus	B	24 000	3 500
97 Osakkeet ja osuudet	B	3 300	
RAHOITUSOSA			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset	B	15 000	
Antolainasaamisten vähennykset	B		2 500
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B		195 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	105 300	
Lyhytaikaisen lainojen muutos	N		
Oman pääoman muutokset	B		
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Vaikutus maksuvalmiuteen/Rahavarojen muutos			5 559
TALOUSARVION LOPPUSUMMA		1 375 802	1 375 802

Toimialoittain vertailu 2022–2027 ja kehys

Kunta-alan palkkaratkaisun vaikutuksia huomioitiin talousarviossa keskitettynä varauksena kaupunkistrategian ja johdon toimialalla. Ratkaisu sisälsi vuonna 2023 jaettavia paikallisia eriä, joiden vaikutus on jaettu toimialoille kaupunginjohtajan talousarvioesityksen yhteydessä.

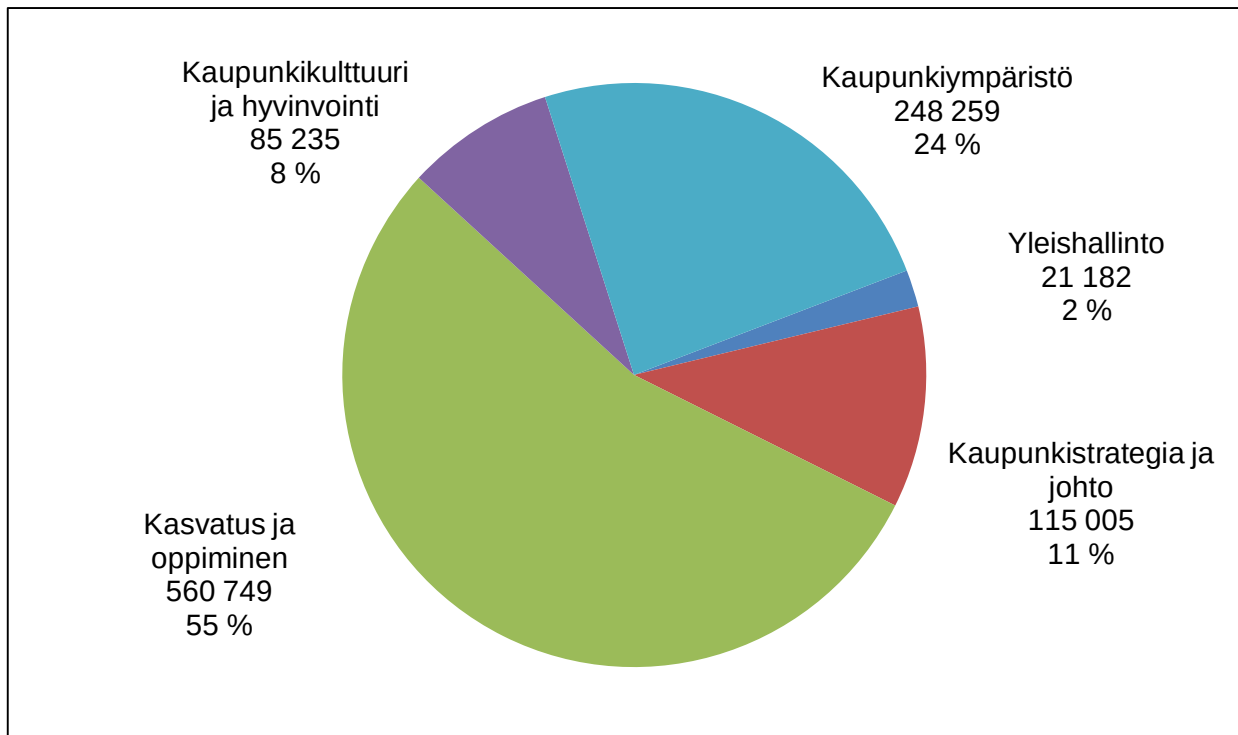
1000 euroa	TP 2022	KS 2023	KEHYS 2024	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Yleishallinto								
Tulot	18 730	407	1 107	1 050	1 050	350	0	350
Menot	-29 842	-22 345	-21 513	-21 182	-21 182	-20 813	-19 731	-20 936
Toimintakate	-11 113	-21 938	-20 405	-20 132	-20 132	-20 463	-19 731	-20 586
Kaupunkistrategia ja johto								
Tulot	13 780	8 275	7 348	7 516	7 516	7 629	7 743	7 859
Menot	-131 257	-121 185	-121 836	-124 060	-115 005	-163 691	-167 783	-171 747
Toimintakate	-117 476	-112 910	-114 488	-116 544	-107 489	-156 062	-160 040	-163 888
Kasvatus ja oppiminen								
Tulot	39 469	37 630	33 378	33 274	33 274	33 791	34 317	34 852
Menot	-507 760	-525 714	-548 122	-552 863	-560 749	-574 461	-588 822	-603 543
Toimintakate	-468 290	-488 084	-514 744	-519 589	-527 476	-540 669	-554 505	-568 691
Kaupunkikulttuuri ja hyvinvointi								
Tulot	10 376	11 595	11 120	11 120	11 120	11 288	11 458	11 631
Menot	-71 775	-77 842	-82 480	-83 580	-85 235	-86 259	-88 416	-90 626
Toimintakate	-61 399	-66 247	-71 360	-72 461	-74 116	-74 972	-76 958	-78 995
Kaupunkiympäristö								
Tulot	288 885	286 088	299 760	294 612	289 612	317 792	327 878	346 077
Menot	-266 241	-240 034	-246 135	-247 655	-248 259	-254 465	-260 827	-267 348
Toimintakate	22 644	46 054	53 624	46 957	41 353	63 327	67 051	78 730

1000 euroa	TP 2022	KS 2023	KEHYS 2024	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Sosiaali- ja terveydenhuolto								
Tulot	71 424	0	0	0	0	0	0	0
Menot	-831 051	0	0	0	0	0	0	0
Toimintakate	-759 627	0	0	0	0	0	0	0
Rahastot yhteensä								
Tulot	515	421	421	421	421	432	442	453
Menot	-891	-1 977	-1 977	-1 977	-1 977	-2 026	-2 077	-2 129
Toimintakate	-376	-1 556	-1 556	-1 556	-1 556	-1 595	-1 635	-1 676
Käyttötalous yhteensä ilman liikelaitoksia								
Tulot	443 179	344 417	353 133	347 993	342 993	371 282	381 839	401 223
Menot	-1 838 816	-989 098	-1 022 063	-1 031 317	-1 032 407	-1 101 716	-1 127 657	-1 156 329
Toimintakate	-1 395 638	-644 681	-668 929	-683 325	-689 415	-730 434	-745 818	-755 106
Rahoitus								
Tulot	1 520 496	815 596	814 536	825 233	823 233	895 833	936 633	969 133
Menot	-2 886	-12 562	-21 263	-24 725	-24 725	-28 525	-33 925	-40 625
Toimintakate	1 517 610	803 034	793 273	800 508	798 508	867 308	902 708	928 508
Investointiosa								
Tulot	24 449	6 013	3 500	6 000	6 000	32 500	56 500	56 500
Menot	-139 775	-163 745	-185 400	-198 300	-198 370	-285 580	-390 280	-379 510
Netto	-115 326	-157 733	-181 900	-192 300	-192 370	-253 080	-333 780	-323 010
Kaikki yhteensä ilman liikelaitoksia								
Tulot	1 988 124	1 166 025	1 171 169	1 179 226	1 172 226	1 299 615	1 374 972	1 426 856
Menot	-1 981 477	-1 165 405	-1 228 726	-1 254 342	-1 255 502	-1 415 821	-1 551 862	-1 576 464
Toimintakate	6 647	620	-57 556	-75 117	-83 277	-116 206	-176 890	-149 608

1000 euroa	TP 2022	KS 2023	KEHYS 2024	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitos								
Tulot	42 196	0	0	0	0	0	0	0
Menot	-41 059	0	0	0	0	0	0	0
Toimintakate	1 136	0	0	0	0	0	0	0
Suun terveydenhuollon liikelaitos								
Tulot	25 904	0	0	0	0	0	0	0
Menot	-25 432	0	0	0	0	0	0	0
Toimintakate	472	0	0	0	0	0	0	0
Liikelaitokset yhteensä								
Tulot	68 100	0	0	0	0	0	0	0
Menot	-66 491	0	0	0	0	0	0	0
Toimintakate	1 608	0	0	0	0	0	0	0

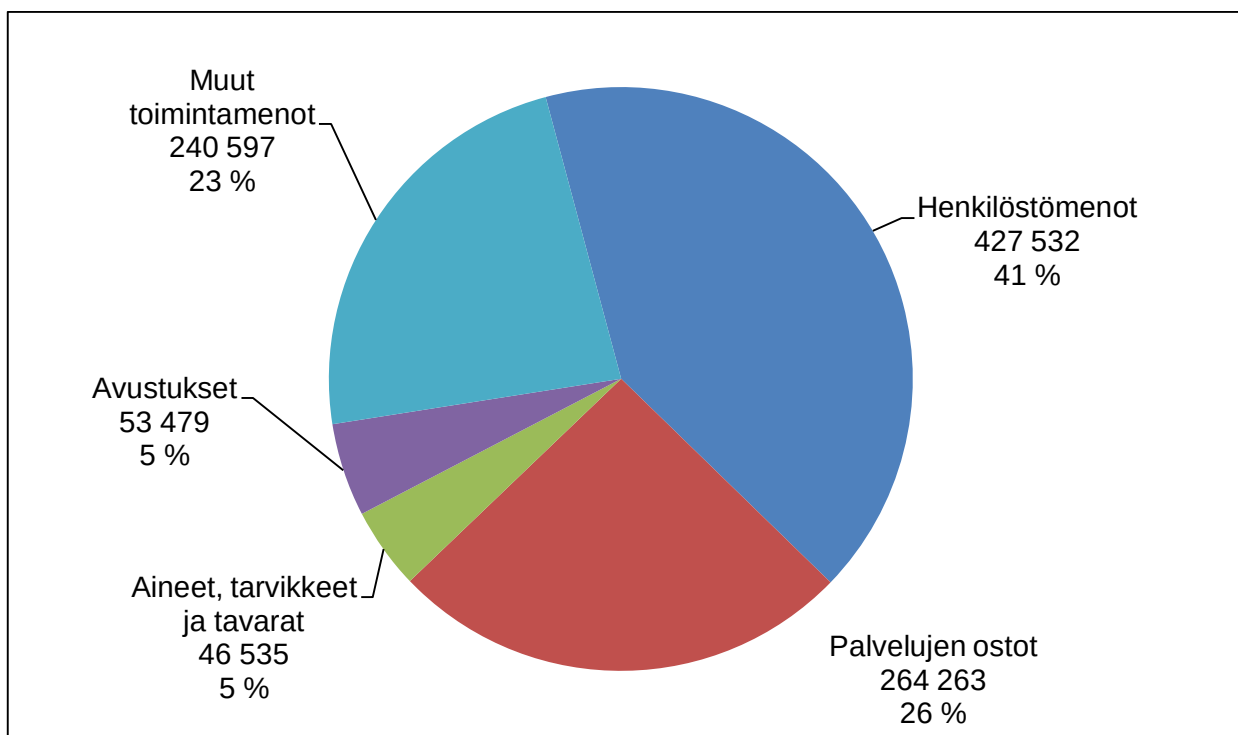
Toimintamenot toimialoittain (sisäiset erät mukana)

1 000 euroa

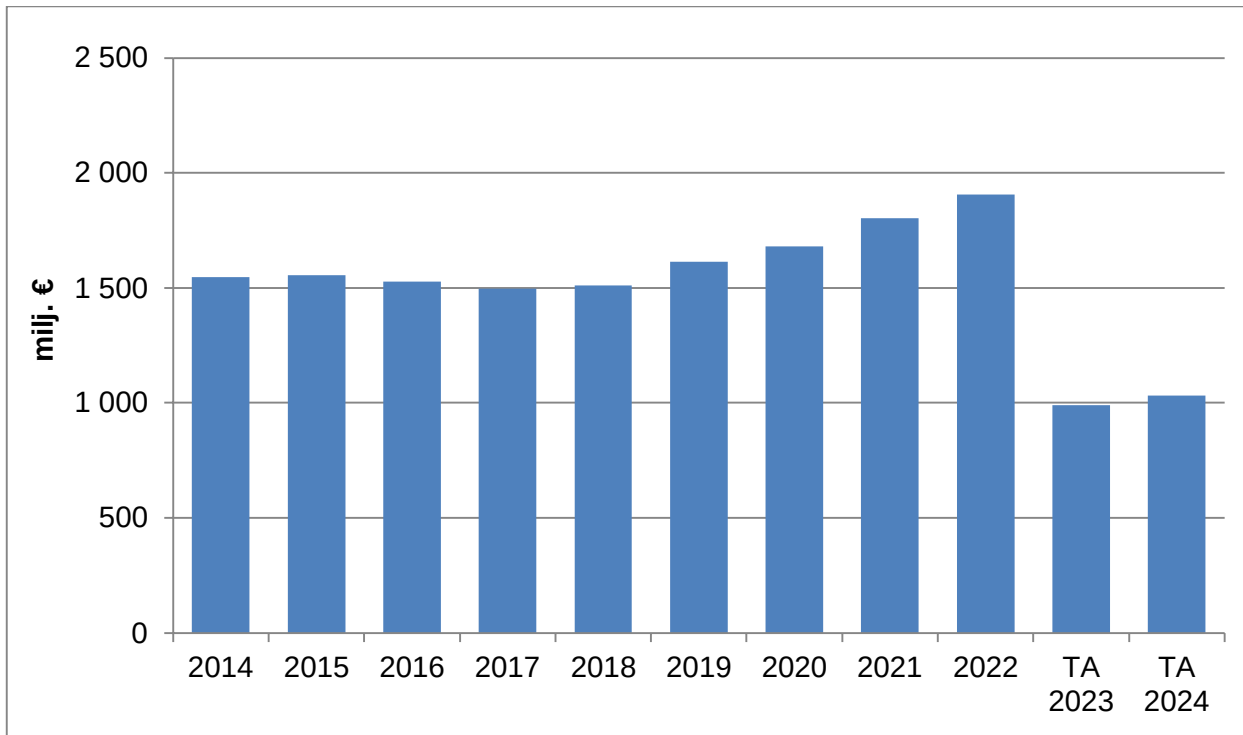

Toimintamenot menolajeittain kaupunki ja rahastot yhteensä (sisäiset erät mukana)

1 000 euroa

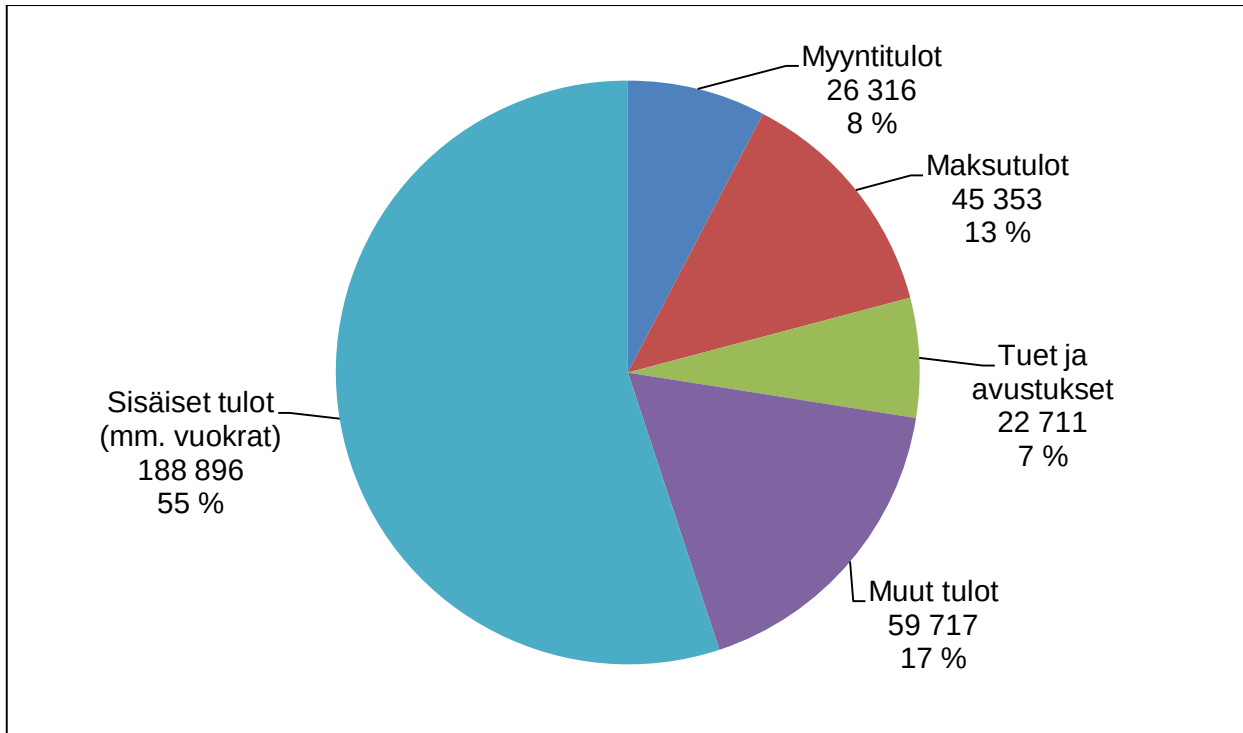

Toimintamenojen kehitys kaupunki, rahastot ja liikelaitokset yhteensä
(sisäiset erät mukana)

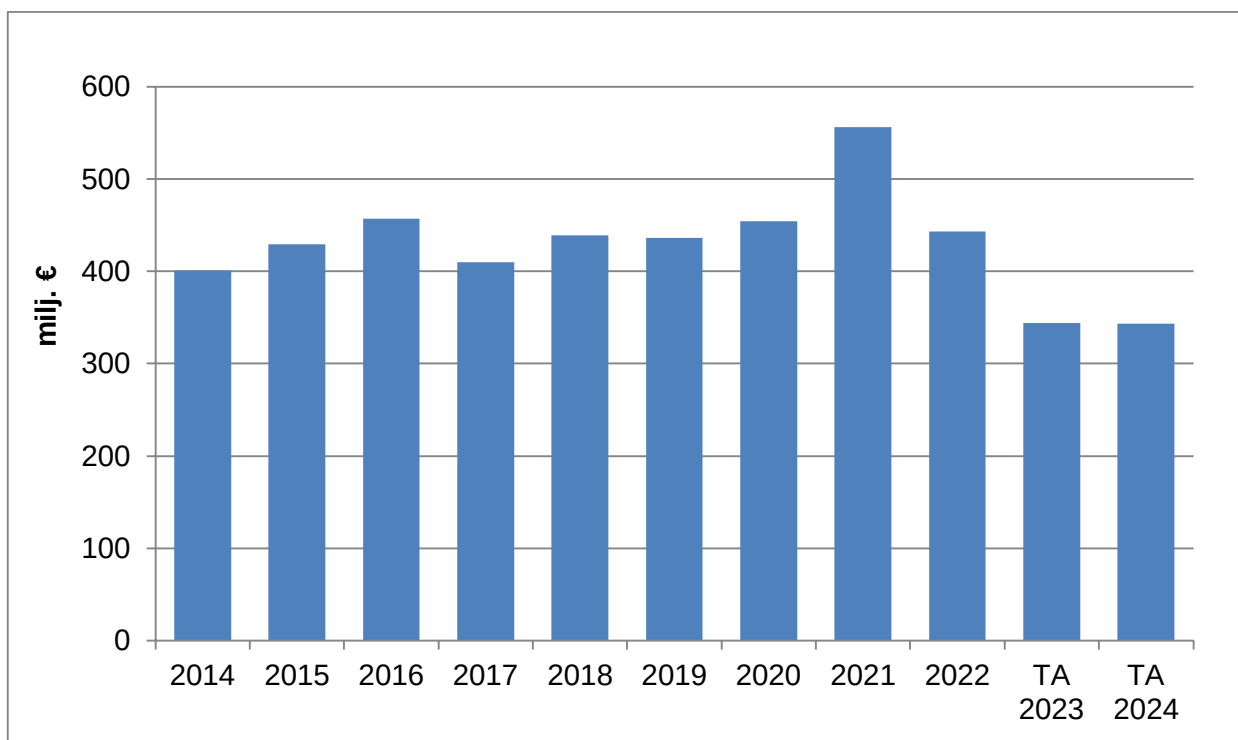

Toimintatulot tulolajeittain kaupunki ja rahastot yhteensä
(sisäiset erät mukana)

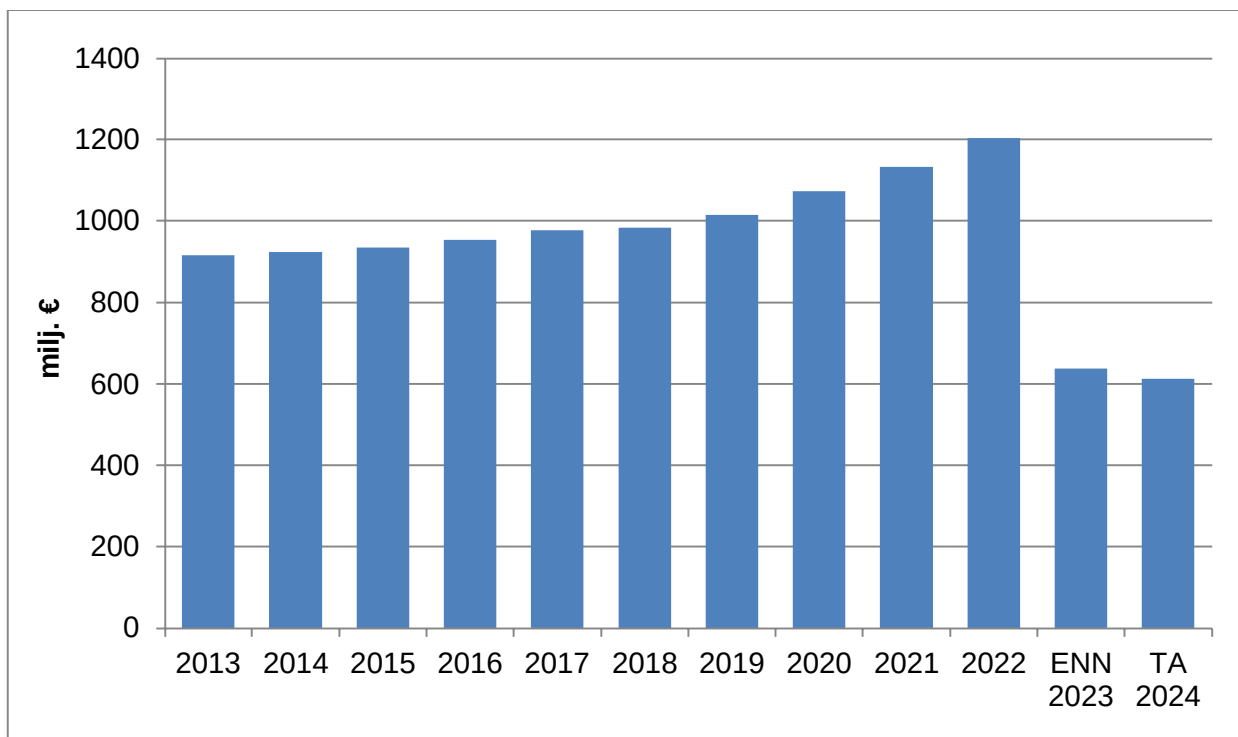
1 000 euroa

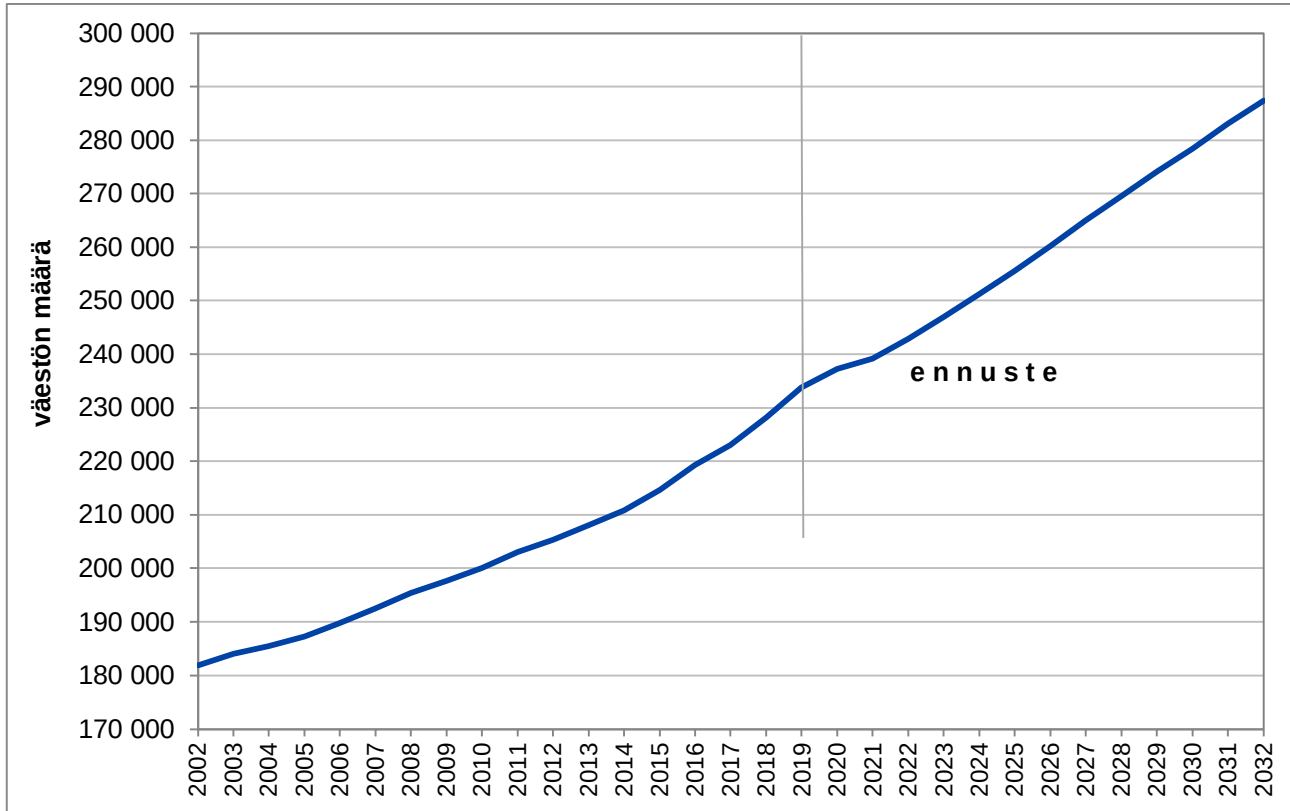
Toimintatulojen kehitys kaupunki, rahastot ja liikelaitokset yhteensä
(sisäiset erät mukana)

Verotulojen kehitys
(kaikki verotulot yhteensä)

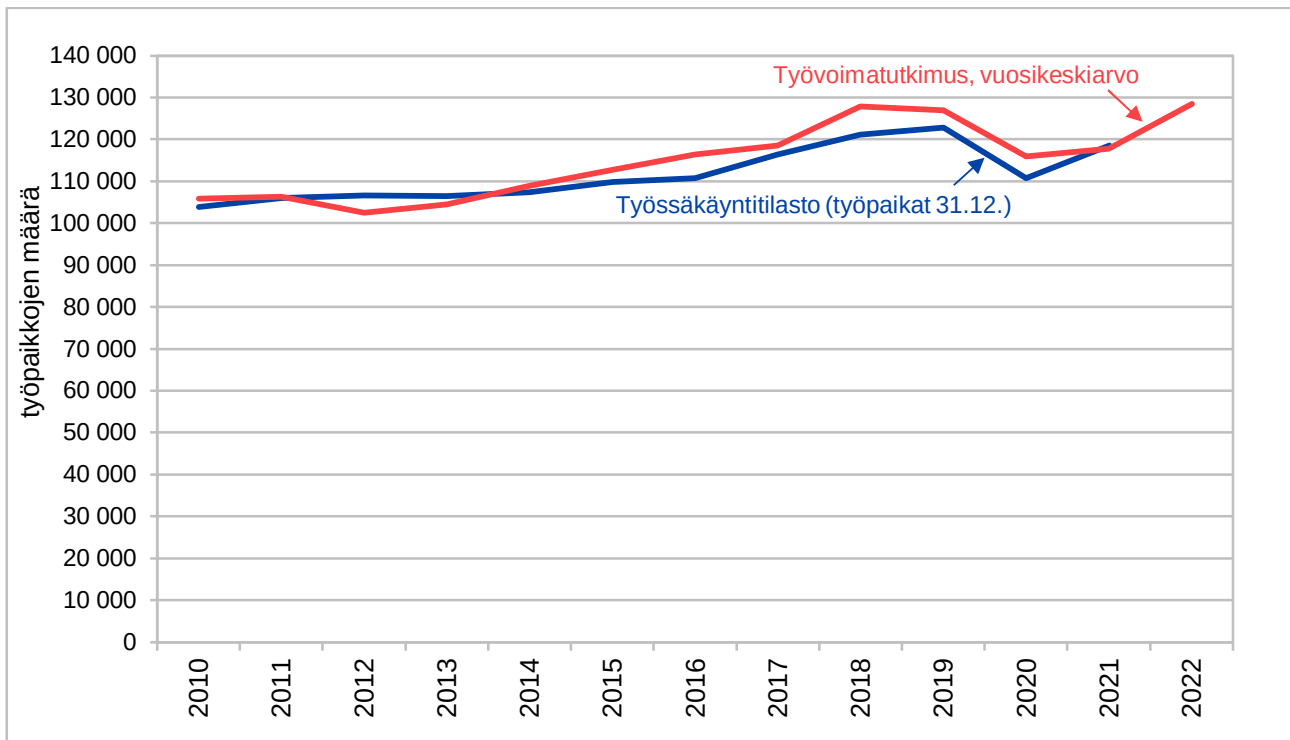

Väestökehitys

Lähde: Tilastokeskus ja Vantaan kaupunki

Työpaikkakehitys

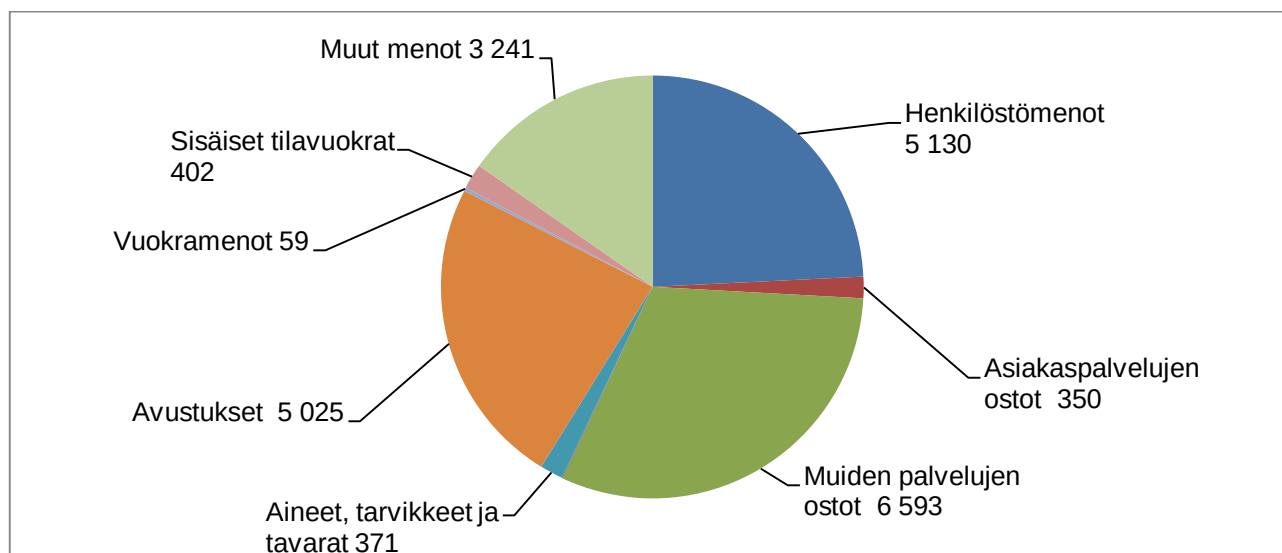
Lähde: Tilastokeskus

10

YLEISHALLINTO

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	18 730	407	1 050	1 050	350	0	350
Menot	-29 842	-22 345	-21 182	-21 182	-20 813	-19 731	-20 936
Toimintakate	-11 113	-21 938	-20 132	-20 132	-20 463	-19 731	-20 586

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	56	57	0	0
Maksutulot	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	515	350	1 050	1 050
Muut tulot	16 409	0	0	0
Sisäiset tulot	1 749	0	0	0
Tulot yhteensä	18 730	407	1 050	1 050
Henkilöstömenot	-2 364	-3 984	-5 130	-5 130
Asiakaspalvelujen ostot	-299	-330	-350	-350
Muiden palvelujen ostot	-9 040	-9 472	-6 593	-6 593
Sisäisten palvelujen ostot	-11 463	0	-10	-10
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-159	-348	-371	-371
Avustukset	-4 663	-4 604	-5 025	-5 025
Vuokramenot	-108	-34	-59	-59
Sisäiset tilavuokrat	-348	-373	-402	-402
Muut menot	-1 399	-3 200	-3 241	-3 241
Menot yhteensä	-29 842	-22 345	-21 182	-21 182
Toimintakate	-11 113	-21 938	-20 132	-20 132
Poistot	0	0	0	0
Vyörytykset	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-11 113	-21 938	-20 132	-20 132

Toiminnan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset

Yleishallinto sisältää keskusvaalilautakunnan, kaupunginvaltuuston, tarkastuslautakunnan ja ulkoisen tarkastuksen, kaupunginhallituksen sekä yhteistoimintaosuudet ja –avustukset.

Varmistetaan toimintavuoden 2024 aikana, että luottamushenkilöiden palkkionmaksujärjestelmä ja niihin liittyvät prosessit toimivat moitteettomasti.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	4	4	4
Määräaikaisen henkilöstön lkm	0	0	0
Henkilöstön kokonaismäärä	4	4	4

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

10 10

Keskusvaalilautakunta

Vastuuhenkilö: Nelli Jääskeläinen

Puheenjohtaja: Niilo Kärki

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	513	350	1 050	1 050	350	0	350
Menot	-477	-731	-2 525	-2 525	-1 690	-130	-845
Toimintakate	36	-381	-1 475	-1 475	-1 340	-130	-495

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	0	0	0	0
Maksutulot	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	513	350	1 050	1 050
Muut tulot	0	0	0	0
Sisäiset tulot	0	0	0	0
Tulot yhteensä	513	350	1 050	1 050
Henkilöstömenot	-412	-599	-2 100	-2 100
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-33	-75	-230	-230
Sisäisten palvelujen ostot	0	0	-10	-10
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-31	-47	-150	-150
Avustukset	0	0	0	0
Vuokramenot	-1	-10	-35	-35
Sisäiset tilavuokrat	0	0	0	0
Muut menot	0	0	0	0
Menot yhteensä	-477	-731	-2 525	-2 525
Toimintakate	36	-381	-1 475	-1 475
Poistot	0	0	0	0
Vyörytykset	0	0	0	0
Tilikauden tulos	36	-381	-1 475	-1 475

Toiminnan kuvaus

Keskusvaalilautakunta kunnan ylimpänä vaaliviranomaisena vastaa yleisten vaalien järjestämisestä siltä osin kuin se vaalilainsäädännön mukaan kuuluu kunnalle. Seuraava vaali ovat presidentinvaali 28.1.2024. Ennakkoäänestys järjestetään kotimaassa 17.-23.1.2024. Mahdollisen toisen kierroksen varsinainen äänestyspäivä on 11.2.2024 ja ennakkoäänestys toimitetaan 31.1.-3.2.2024. Presidentinvaali on äänestysaktiivisuudeltaan vilkkein vaali. Edellisessä presidentinvaalissa vuonna 2018 äänesti 68,2 prosenttia vantaalaisista äänioikeutetuista.

Vuonna 2024 järjestetään myös europarlamenttivaalit. Varsinainen äänestyspäivä on 9.6.2024. Ennakkoäänestys toimitetaan 29.5.-4.6.2024. Edellisissä europarlamenttivaaleissa vuonna 2019 äänesti 41,5 prosenttia vantaalaisista äänioikeutetuista.

Keskusvaalilautakunnan menot koostuvat sekä ennakkoäänestämisen että vaalipäivän äänestämisen aiheutuvista kustannuksista. Vuonna 2024 valmistellaan myös huhtikuussa 2025 pidettäviä kunta- ja aluevaaleja.

Oikeusministeriö suorittaa kunnalle eduskuntavaaleissa, presidentinvaalissa ja europarlamenttivaaleissa kertakorvauksena ministeriön vahvistaman euromäärän kutakin kunnassa asuvaa äänioikeutettua kohden. Presidentinvaalissa korvaus suoritetaan kaksinkertaisena, jos vaalissa toimitetaan toinen kierros. Korvaus on vähintään 2,20 euroa/äänioikeutettu kunnan asukas.

Vuonna 2024 valmistellaan huhtikuussa 2025 pidettäviä kunta- ja aluevaaleja. Vuonna 2026 ei järjestetä vaaleja. Vuonna 2027 järjestetään eduskuntavaalit.

Keskeiset tavoitteet

Keskusvaalilautakunta huolehtii, että kuntavaalien järjestelyt ovat vaalilainsäädännön mukaiset ja kuntalaisille vaaleissa äänestäminen on mahdollisimman sujuvaa ja vaivatonta.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Toiminnassa ja vaalien järjestämisessä ei ole suuria muutoksia.

10 20

Kaupunginvaltuusto

Vastuuhenkilö: Pekka Timonen

Puheenjohtaja: Antti Lindtman

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	0	0	0	0	0	0	0
Menot	-1 255	-1 508	-1 532	-1 532	-1 571	-1 610	-1 650
Toimintakate	-1 255	-1 508	-1 532	-1 532	-1 571	-1 610	-1 650

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	0	0	0	0
Maksutulot	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	0	0	0	0
Muut tulot	0	0	0	0
Sisäiset tulot	0	0	0	0
Tulot yhteensä	0	0	0	0
Henkilöstömenot	-765	-854	-911	-911
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-203	-270	-298	-298
Sisäisten palvelujen ostot	0	0	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-27	-107	-27	-27
Avustukset	0	0	0	0
Vuokramenot	-3	0	0	0
Sisäiset tilavuokrat	-258	-277	-296	-296
Muut menot	0	0	0	0
Menot yhteensä	-1 255	-1 508	-1 532	-1 532
Toimintakate	-1 255	-1 508	-1 532	-1 532
Poistot	0	0	0	0
Vyörytykset	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-1 255	-1 508	-1 532	-1 532

Toiminnan kuvaus

Kuntalain mukaan kunnassa on valtuusto, joka vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää kunnan päätösvaltaa.

Kuntalain mukaan valtuusto päättää:

- 1) kuntastrategiasta;
- 2) hallintosäännöstä;
- 3) talousarviosta ja taloussuunnitelmasta;
- 4) omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta;
- 5) liikelaitokselle asetettavista toiminnan ja talouden tavoitteista;
- 6) varallisuuden hoidon sekä rahoitus- ja sijoitustoiminnan perusteista;
- 7) sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista;
- 8) palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista;
- 9) takaussitoumuksen tai muun vakuuden antamisesta toisen velasta;

- 10) jäsenten valitsemisesta toimitelmiin, jollei jäljempänä toisin säädetä;
- 11) luottamushenkilöiden taloudellisten etuuksien perusteista;
- 12) tilintarkastajien valitsemisesta;
- 13) tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapaudesta;
- 14) muista valtuuston päätettäviksi säädetyistä ja määrätyistä asioista.

Määrärahavaraus perustuu kaupunginvaltuuston yhdentoista kokouksen, kahdeksan selostustilaisuuden, seitsemän iltakoulun ja neljän seminaaripäivän järjestämiseen vuonna 2024.

Vuonna 2024 pidetään valtuuston 50-vuotisjuhlakokous.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Luottamushenkilöiden palveluiden sähköistämistä jatketaan ja kaupungintalon kokoustekniikka uudistetaan vastaamaan käyttötarpeita.

10 30

Tarkastuslautakunta ja ulkoinen tarkastus

Vastuuhenkilö: Sari Hännikäinen

Puheenjohtaja: Tuire Kaimio

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	0	0	0	0	0	0	0
Menot	-562	-651	-664	-664	-681	-698	-715
Toimintakate	-562	-651	-664	-664	-681	-698	-715

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	0	0	0	0
Maksutulot	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	0	0	0	0
Muut tulot	0	0	0	0
Sisäiset tulot	0	0	0	0
Tulot yhteensä	0	0	0	0
Henkilöstömenot	-383	-381	-394	-394
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-147	-232	-227	-227
Sisäisten palvelujen ostot	0	0	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3	-7	-7	-7
Avustukset	0	0	0	0
Vuokramenot	0	-2	-2	-2
Sisäiset tilavuokrat	-29	-29	-34	-34
Muut menot	0	0	0	0
Menot yhteensä	-562	-651	-664	-664
Toimintakate	-562	-651	-664	-664
Poistot	0	0	0	0
Vyörytykset	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-562	-651	-664	-664

Toiminnan kuvaus

Tarkastuslautakunta huolehtii kaupungin ja kaupunkikonsernin hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämisestä ja yhteensovittamisesta, arvioi kuinka valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa ovat toteutuneet, sekä arvioi onko toiminta järjestetty tuloksellisesti ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Lautakunta arvioi talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella ja voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, mikäli taseessa on kattamatonta alijäämää ja esittää kannanottonsa tilinpäätöksen hyväksyttävyydestä kaupunginvaltuustolle. Tarkastuslautakunta valmistelee valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat ja valvoo sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista sekä saattaa ilmoitukset valtuuston tiedoksi.

Määrärahavaraus kattaa tarkastuslautakunnan kokousten, koulutusten ja arviointitoiminnan sekä ulkoisen tarkastuksen palveluyksikön ja ostopalveluna hankittavan tilintarkastuksen kustannukset.

Keskeiset tavoitteet

Tarkastuslautakunta on tärkeä osa kaupungin toiminnan arviointi- ja kehitysjärjestelmää ja kunta-laisten palvelujen toteutumisen edunvalvoja, joka toimii kaupungin arvojen mukaisesti tukien kaupungin strategian toimeenpanoa.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Toimintaa kehitetään resurssien puitteissa.

10 40

Kaupunginhallitus

Vastuuhenkilö: Pekka Timonen

Puheenjohtaja: Mika Kasonen

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	18 160	0	0	0	0	0	0
Menot	-11 665	-14 703	-11 404	-11 404	-11 689	-11 981	-12 281
Toimintakate	6 495	-14 703	-11 404	-11 404	-11 689	-11 981	-12 281

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	0	0	0	0
Maksutulot	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	2	0	0	0
Muut tulot	16 409	0	0	0
Sisäiset tulot	1 749	0	0	0
Tulot yhteensä	18 160	0	0	0
Henkilöstömenot	-754	-2 102	-1 725	-1 725
Asiakaspalvelujen ostot	-299	-330	-350	-350
Muiden palvelujen ostot	-8 502	-8 745	-5 613	-5 613
Sisäisten palvelujen ostot	-1	0	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-99	-188	-188	-188
Avustukset	-445	-60	-194	-194
Vuokramenot	-104	-22	-22	-22
Sisäiset tilavuokrat	-62	-67	-72	-72
Muut menot	-1 399	-3 191	-3 241	-3 241
Menot yhteensä	-11 665	-14 703	-11 404	-11 404
Toimintakate	6 495	-14 703	-11 404	-11 404
Poistot	0	0	0	0
Vyörytykset	0	0	0	0
Tilikauden tulos	6 495	-14 703	-11 404	-11 404

Toiminnan kuvaus

Kuntalain mukaan kunnanhallituksen tulee:

- 1) vastata kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta;
- 2) vastata valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta;
- 3) valvoa kunnan etua ja, jollei hallintosäännössä toisin määrätä, edustaa kuntaa ja käyttää sen puhevaltaa;
- 4) edustaa kuntaa työnantajana ja vastata kunnan henkilöstöpolitiikasta;
- 5) vastata kunnan toiminnan yhteensovittamisesta;
- 6) vastata kunnan toiminnan omistajaohjauksesta;
- 7) huolehtia kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä

Hallintosäännössä on tarkemmin määritelty kaupunginhallituksen tehtäviä.

Talousarviokohtaan sisältyvät kaupunginhallituksen, konsernijaoston, toimikuntien, käyttövarausten ja muun yleishallinnon määrärahat.

Kaupunginhallitus

Talousarviokohdalle on varattu määräraha kaupunginhallituksen 21 kokousta sekä konsernijaoston 11 kokousta varten. Kaupunginhallituksen iltakouluja on suunniteltu pidettävän 9 kertaa vuoden 2024 aikana.

Toimikunnat

Myös kaupunginhallituksen asettamien toimikuntien ja neuvottelukuntien toimintaan sekä pääkaupunkiseudun yhteistyöhön liittyviä kokouksia varten on varattu määrärahaa.

Vuoden 2024 aikana perustetaan toimikunta selvittämään valtuuston toiminnan, päätöksenteon toimintaedellytysten sekä hallintosäännön muutostarpeita seuraavaan valtuustokauteen ja tulevaan TE2024 uudistukseen liittyen sekä kehittämään strategian laadinnan ja toimenpanon prosessia.

Valtuustoryhmien toiminnan tukeminen

Valtuustoryhmien toiminnan tukemiseen on varattu 134 000 euroa.

Käyttövaraukset

Käyttövarauksissa toiminnallisen varauksen määräraha on yhteensä 322 000 euroa. Määrärahasta voidaan maksaa edunvalvonnan, edustustilaisuuksien ja kaupungin markkinoinnin kustannuksia, joista on suora hyöty kaupungille ja kaupungissa harjoitettavalle elinkeinotoiminnalle. Määrärahaa voidaan käyttää odottamattomien ja Vantaalle strategisesti merkittävien kansainvälisten, kansallisten tai seudullisten kehittämishankkeiden osallistumisen valmisteluun. Lisäksi menokohdalta varataan raidehankkeiden viestintään ja Vantaan kaupunkinäkyvyyden lisäämiseen 100 000 euroa.

Talousarviokohdan määrärahaan sisältyvät kuntien keskusjärjestöjen maksuosuudet sekä jäsenmaksut niille yhteisöille, joissa Vantaan kaupunki on jäsenenä sekä osuudet Helsingin seudun ympäristöpalvelut kuntayhtymälle (HSY) ja Uudenmaan liitolle.

Opiskelijoiden ja koululaisten kesätyöpaikkoihin on varattu 800 000 euroa. Määräraha on tarpeen, koska tarve nuorten ja alan opiskelijoiden kesätyöllistämiseen on ilmeinen. Opiskelijoiden palkkaaminen vaikuttaa myös työvoiman saatavuuteen, koska nuorilla on mahdollisuuksia jo opiskeluvaiheessa tutustua kunta-alan työtehtäviin. Lisäksi se tukee oppilaitosyhteistyötä. Määräraha mahdollistaa noin 350 kesätyöntekijän palkkaamisen.

Työkokeiluihin varattu 62 000 euroa mahdollistaa terveysperusteiseen uravaihtoon liittyvän uuden tehtävän kokeilun tukemisen yhteensä noin 20 kuukauden ajan per vuosi.

Talousarvioon on varattu 350 000 euron määräraha vantaalaisille nuorille annettaviin kesätyöseteleihin vantaalaisiin yrityksiin ja yhdistyksiin työllistymiseksi. Vantaa jatkaa ja kehittää nuorille suunnattujen yrittäjyyskurssien- ja kokeilujen tarjoamista vaihtoehtona kesätyösetelille yhteistyössä järjestöjen kanssa.

Vantaan 50-vuotisjuhlavuoden juhlavastaanottoon loppiaisena varataan 165 000 euroa.

Kaupungin osuuteen verotuskustannusten kattamiseen on varattu 2 800 000 euroa.

Historiatoimikunta

Vantaa50-historiahankkeessa on tutkittu kaupungin nopeaa kehitystä 1970-luvun alusta 2020-luvulle, ja nyt juhlavuonna valmistuu tutkimuksen ensimmäinen osa. Historiatoimikunta on asettanut tutkimushankkeelle toimituskunnan: Ryhmän puheenjohtajana toimii Euroopan historian professori

Laura Kolbe Helsingin yliopistosta ja muita jäseniä ovat FM Jukka Hako, arkeologi Andreas Koivisto Vantaan kaupunginmuseosta, arkkitehti Tarja Laine ja museopalveluiden päällikkö Marjo Poutanen sekä tutkija FT Sari Aalto. Juhlavuoteen liittyy kirjan lisäksi tutkimustuloksia esitteleviä tapahtumia. Myös kaupunginmuseon näyttely hyödyntää ja esittelee uutta tutkimusaineistoa.

Vantaan kaupunki osti Håkansbölen kartanon vuonna 2005. Kaupan myötä esineistön lisäksi kartanon laaja arkistoaineisto siirtyi osaksi Vantaan kaupunginmuseon kokoelmaa. Kartanon arjen ja elinkeinon tutkimisen aloittaminen vuonna 2024 tukee erinomaisesti kartanomuseon valmistelua ja yleisölle avaamista.

Vantaa-Seuran ja Historiatoimikunnan yhteistyö Helsingin pitäjä – Vantaa -vuosikirjan julkaisemisessa jatkuu vuonna 2024. Vuosikirja tallentaa tutkimuksillaan ja kirjoituksillaan Vantaan kaupungin historiaa, tapahtumia ja perinteitä menneiltä ajoilta aina nykypäivään asti. Kirjan tavoitteena on tuottaa laadukasta ja tutkittua historiatietoa alueen menneisyydestä kiinnostuneille.

Myönteisen erityiskohtelun toimintaohjelma 2023–2025

Eriarvoistumiskehitys on ollut nähtävillä jo useamman vuosikymmenen ajan niin kansainvälisellä kuin paikallisellakin tasolla. Kuitenkin kohtaamamme viime aikojen kriisit haastavat lisäksi asukkaiden hyvinvointia, jaksamista ja yhteenkuuluvuutta aivan uudella tavalla. Nämä kehityskulut korostavat pitkäjänteisen ja suunnitelmallisen eriarvoisuuden ja alueellisen eriytymisen ehkäisytyön tärkeyttä. Sosiaalisesti kestävä Vantaa -strategiateeman suunnitelma eli Myönteisen erityiskohtelun toimintaohjelma (MEK) on rakentanut uudenlaista yhteistoiminnan kulttuuria, jolla tämänkaltaisia systeemisistä ja kompleksisista haasteista voitaisiin ratkaista. Ohjelmaa toteutetaan vuosina 2023–2025 ja sen toteutukseen varataan 2 milj. euroa vuosittain, yhteensä 6 milj. euroa.

Myönteisen erityiskohtelun toimintaohjelma koostuu neljästä kärkiteemasta. Ensimmäisessä kärkiteemassa, Vaikuttavuutta tiedolla johtamisella, luodaan paremmat puitteet tiedolla johtamiselle sekä vaikuttavuuden tutkimiselle. Mallissa edistetään jatkuvan kehittämisen periaatteita, suunnitelmallisuutta sekä yhteistyötä toimialojen ja kaupungin yhteistyökumppaneiden kanssa. Tiedolla johtamisen mallia kehitetään data-analyytikon, korkeakouluharjoittelijan sekä opinnäytteiden tekijöiden avulla. Toimintaohjelman toimet yhteensovitetaan nuorisopalveluiden muiden hankkeiden kanssa.

Toisessa kärkiteemassa, Lapsikeskeinen investointistrategia, on kaksi alateemaa: 1. Vantaasta lapsiperhemyönteisin kunta sekä 2. koulutuksellisen eriarvoisuuden torjuminen. Kärkiteeman ydinviesti on se, että erityisesti huono-osaisimpiin perheisiin ja lapsiin kohdistuvat panostukset voivat olla investointeja, jotka lisäävät heidän hyvinvointiaan sekä toisaalta vähentävät kalliiden korjaavien palveluiden käyttöä. Tavoitteenamme on vahvistaa lasten ja nuorten kiinnittymistä koulupolkuun ja yhteiskuntaan muun muassa koulunuorisotyön, nuorisotyöraiteilla sekä Tempo-orkesteritoiminnan avulla. Pilotimme myös uudenlaista musiikkikasvatusta MEK-päiväkodeissa.

Kolmannessa kärkiteemassa, Hyvinvointia koulutuksesta, työllisyydestä sekä terveydestä, on myös kaksi alateemaa, jotka ovat koulutus ja työllisyys sekä terveys. Tutkimusten mukaan erityisesti maahanmuuttajaäitien työllistymisaste on Suomessa erittäin matala verrattuna muihin verrokkiryhmiin tai maihin. Tähän puututaan muun muassa maahanmuuttajavanhemmille tarkoitetulla ohjelmalla kouluissa (VAMU) sekä panostamalla suomen kielen opetukseen. Terveellisiä elintapoja sekä asukkaiden yhteisöllisyyttä ja yhteenkuuluvuutta vahvistetaan koululaisurheilujoukkueilla ja kaupunginosien vertaisohjaamiseen pohjautuvilla lähiliikuntaryhmillä.

Neljännessä kärkiteemassa, Kukoistavat kaupunkikeskukset, on myös kaksi alateemaa, joista ensimmäinen on tehdä lähiöistä eläviä, moninaisia ja yhteisöllisiä kohtaamispaikkoja. Kasvava ja merkittävä osa vantaalaisista kokee yksinäisyyttä ja ulkopuolisuutta, mikä on riski yhä syvenevään yhteisöllisyyden rapautumiseen ja syrjäytymiseen. Suunnan kääntäminen vaatii erityisesti alueille jalkautumista, vuorovaikutusta, alueiden toimijoiden tuomista yhteen, yhteistyötä sekä resursseja. Täten tavoitteena on kehittää suuralueita ja kaupunginosia yhteisökehittämällä, jossa pääideana on alueen asukkaiden ja yhteisöjen voimaannuttaminen ja tuominen yhteen.

Kukoistavien kaupunkikeskusten toisena alateemana on raidekaupunkia rakentamassa. Vantaan aluekeskustat ovat usein vaa'ankieliasemassa, kun tarkastellaan alueiden kehittymismahdollisuuksia. Tähän kiinnitetään huomiota muun muassa keskustojen kehittämissuunnitelmilla, suuralueiden viestintäbrändeillä sekä segregatiotyöryhmällä. Sosiaalisesti kestävää kaupunkia rakennetaan myös järkevällä ja tietoon pohjautuvalla maa- ja asuntopolitiikalla sekä suuralueiden keskeisillä hankkeilla, kuten suunnitellulla Vantaan ratikalla. Toivomme, että muodostettavat taloyhtiöklubit toimisivat alustana taloyhtiöiden monenlaiselle yhteiskehittämiselle sekä paremmalle aluekehittämiselle.

10 50

Yhteistoimintaosuudet ja -avustukset

Vastuuhenkilö: Pekka Timonen

Toimielin: Kaupunginhallitus

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	56	57	0	0	0	0	0
Menot	-15 883	-4 752	-5 056	-5 056	-5 183	-5 312	-5 445
Toimintakate	-15 826	-4 694	-5 056	-5 056	-5 183	-5 312	-5 445

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	56	57	0	0
Maksutulot	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	0	0	0	0
Muut tulot	0	0	0	0
Sisäiset tulot	0	0	0	0
Tulot yhteensä	56	57	0	0
Henkilöstömenot	-49	-48	0	0
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-154	-150	-225	-225
Sisäisten palvelujen ostot	-11 461	0	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	0	0	0
Avustukset	-4 218	-4 544	-4 831	-4 831
Vuokramenot	0	0	0	0
Sisäiset tilavuokrat	0	0	0	0
Muut menot	0	-10	0	0
Menot yhteensä	-15 883	-4 752	-5 056	-5 056
Toimintakate	-15 826	-4 694	-5 056	-5 056
Poistot	0	0	0	0
Vyörytykset	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-15 826	-4 694	-5 056	-5 056

Toiminnan kuvaus

Tiedekeskussäätiön avustusta varten on varattu 4 309 600 euroa.

Suomen Kansallisoopperan vuotuisen käyttöavustukseen on varattu sopimuksen mukaisesti 471 782 euroa. Yhteistyösopimus sisältää koulujen kanssa tehtävän yhteistyön sekä esiintymiset Vantaalla.

Helsingin yliopiston osana toimivan Kaupunkitutkimusinstituutin kanssa jatketaan yhteistyötä. Toiminnan tavoitteena on vahvistaa kaupungin kehittämisen tietopohjaa yhteistyöllä Kaupunkitutkimusinstituutin toimintaan osallistuvien Helsingin yliopiston ja Aalto-yliopiston tutkijoiden kanssa. Keskeisiä tutkimuksen painopisteitä on epätasa-arvo kaupungeissa, kaupunkialueiden kilpailukyky, hiili-neutraalius ja digitalisaation vaikutukset kaupunkeihin. Vuoden 2024 kokonaismenot ovat 480 000 euroa, josta Vantaan osuus on 120 000 euroa. Toiminta jatkuu nyt lisäajalla. Koronapandemian aikana suunniteltuja post doc- rekrytointeja ei saatu tehtyä. Tämän takia yhteistyötä jatketaan vielä vuoteen 2025 asti.

Vantaan, Espoon ja Helsingin kaupungit suunnittelevat yliopistoyhteistyön kehittämiseen uutta mallia Kaupunkiakatemian toimintakauden loputtua vuonna 2023. Tavoitteena on kehittää kaupunkeja paremmin palveleva yhteistyömalli.

Max Planck -instituutti on Euroopan johtava ei-yliopistollinen tutkimuslaitos. Max Planck –keskus tekee alueellista väestötieteellistä tutkimusta, nuorten mielenterveyden sekä ikääntyvän väestön pitkäaikaisen hoivan tutkimusta. Helsingin yliopisto ja Max Planck- instituutti ovat sopineet tutkimusyksikön perustamisesta Helsingin yliopiston yhteyteen. Tutkimustietoa voidaan käyttää mm. nuorison hyvinvoinnin edistämiseen. Vantaan, Espoon ja Helsingin kaupunginjohtajat ja pormestari ovat linjanneet, että kaupungit osallistuvat instituutin rahoittamiseen viisivuotiskaudella. Vuodelle 2024 tätä tarkoitusta varten on varattu 50 000 euroa.

11

KAUPUNKISTRATEGIA JA JOHTO

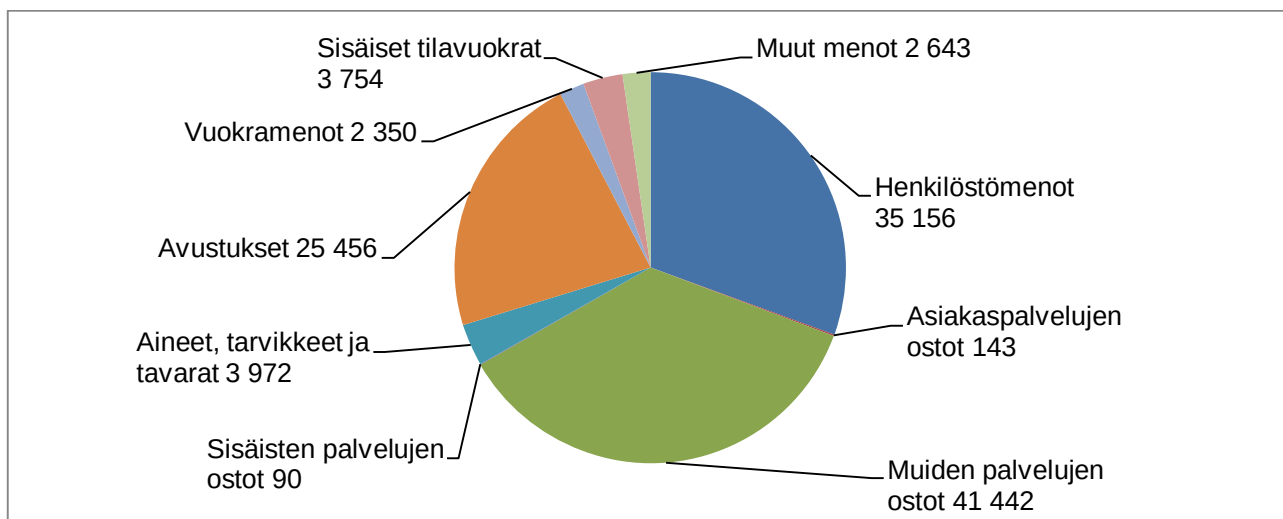
Vastuuhenkilö: Pekka Timonen

Toimielin: Kaupunginhallitus

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	13 780	8 275	7 516	7 516	7 629	7 743	7 859
Menot	-131 257	-121 274	-124 060	-115 005	-163 691	-167 783	-171 747
Toimintakate	-117 476	-112 999	-116 544	-107 489	-156 062	-160 040	-163 888

Kunta-alan palkkaratkaisun vaikutuksia huomioitiin talousarviossa keskitettynä varauksena kaupunkistrategian ja johdon toimialalla. Ratkaisu sisälsi vuonna 2023 jaettavia paikallisia eriä, joiden vaikutus on jaettu toimialoille kaupunginjohtajan talousarvioesityksen yhteydessä. Kaupunkistrategian ja johdon toimialalle paikallisten erien vaikutus oli 329 300 euroa. Samalla yleisjohtoon varattua keskitettyä varausta jaettiin yhteensä 9 564 700 euroa.

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	4 475	2 009	1 987	1 987
Maksutulot	4	21	6	6
Tuet ja avustukset	7 721	5 034	5 321	5 321
Muut tulot	791	1 212	202	202
Sisäiset tulot	789	0	0	0
Tulot yhteensä	13 780	8 275	7 516	7 516
Henkilöstömenot	-31 962	-43 299	-44 211	-35 156
Asiakaspalvelujen ostot	-97	-143	-143	-143
Muiden palvelujen ostot	-57 759	-38 601	-41 442	-41 442
Sisäisten palvelujen ostot	-369	-80	-90	-90
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 446	-3 062	-3 972	-3 972
Avustukset	-28 896	-25 531	-25 456	-25 456
Vuokramenot	-3 288	-3 632	-2 350	-2 350
Sisäiset tilavuokrat	-4 858	-3 358	-3 754	-3 754
Muut menot	-1 581	-3 567	-2 643	-2 643
Menot yhteensä	-131 257	-121 274	-124 060	-115 005
Toimintakate	-117 476	-112 999	-116 544	-107 489
Poistot	-9 478	-10 581	-8 672	-8 672
Vyörytykset	76 197	58 801	0	59 493
Tilikauden tulos	-50 757	-64 778	-125 216	-56 668

Toiminnan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset

Kaupunkistrategian ja johdon toimialaa johtaa kaupunginjohtaja. Toimiala toimii kaupungin keskuksena ja vastaa mm. kaupunginvaltuustolle ja kaupunginhallitukselle kuuluvien asioiden valmistelusta ja täytäntöönpanosta, kaupungin muiden toimielinten avustamisesta ja ohjaamisesta, keskitetysti kaupunkitasoisesta suunnittelusta, ohjauksesta ja kaupungin toiminnan tuloksellisuudesta sekä konsernitason ohjauksesta ja valvonnasta.

Kaupunkistrategian ja johdon toimiala muodostuu yleisjohdosta, talouden ja strategian, henkilöstön ja konsernipalveluiden, elinvoimapalveluiden, työllisyys ja kotouttamispalveluiden sekä kuntademokratian palvelualueista sekä viestinnän ja sisäisen tarkastuksen palveluyksiköistä. Toimialaan kuului aiemmin myös Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitos, joka siirtyi 1.1.2023 alkaen Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	411	390	408
Määräaikaisen henkilöstön lkm	144	95	81
Henkilöstön kokonaismäärä	555	485	489

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

11 10

Yleisjohto

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	582	0	0	0	0	0	0
Menot	-1 667	-14 600	-15 753	-6 189	-6 343	-6 502	-6 665
Toimintakate	-1 084	-14 600	-15 753	-6 189	-6 343	-6 502	-6 665

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	0	0	0	0
Maksutulot	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	540	0	0	0
Muut tulot	42	0	0	0
Sisäiset tulot	0	0	0	0
Tulot yhteensä	582	0	0	0
Henkilöstömenot	-643	-13 114	-14 236	-4 671
Asiakaspalvelujen ostot	-51	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-406	-514	-514	-514
Sisäisten palvelujen ostot	-7	0	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-39	-322	-322	-322
Avustukset	0	0	0	0
Vuokramenot	-37	-166	-166	-166
Sisäiset tilavuokrat	-458	-485	-516	-516
Muut menot	-26	0	0	0
Menot yhteensä	-1 667	-14 600	-15 753	-6 189
Toimintakate	-1 084	-14 600	-15 753	-6 189
Poistot	0	0	0	0
Vyörytykset	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-1 084	-14 600	-15 753	-6 189

Toiminnan kuvaus

Yleisjohto sisältää kaupunginjohtajan toimintakulut, kaupunginjohtajan käyttövarat, kaupunkistrategian ja johdon toimialan yhteiset menot sekä kehitysprojektit.

Kunta-alan palkkaratkaisusta 2023–2024 päästiin sopimukseen maaliskuussa 2023 Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT:n sekä pääsopijajärjestöjen välisissä neuvotteluissa. Sopimus sisältää yleiskorotuksen, paikallisen järjestelyerän ja kehittämisohjelmaerän. Talousarvion kehysvaiheessa yleiskorotuksen osuus jaettiin toimialoille, mutta muut paikallisesti sovittavat erät jäivät keskitetyksi varaukseksi yleisjohtoon. Kaupunginjohtajan talousarvioesityksessä toimialoille jaetaan tiedossa olevat vuoden 2023 päätöksen mukaiset erät, mutta vuoden 2024 paikallisesti sovittavat erät jäävät vielä keskitetyksi varaukseksi. Paikallisen erän jaossa painotetaan henkilöstön pito- ja vetovoimatekijöiden vahvistamista.

11 40

Talous ja strategia

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	627	345	338	338	343	348	353
Menot	-6 251	-6 028	-6 401	-6 471	-6 633	-6 799	-6 969
Toimintakate	-5 624	-5 684	-6 063	-6 134	-6 291	-6 451	-6 616

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	422	345	313	313
Maksutulot	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	61	0	0	0
Muut tulot	112	0	25	25
Sisäiset tulot	32	0	0	0
Tulot yhteensä	627	345	338	338
Henkilöstömenot	-4 986	-4 693	-4 886	-4 957
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-809	-812	-960	-960
Sisäisten palvelujen ostot	0	0	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-18	-36	-36	-36
Avustukset	0	0	0	0
Vuokramenot	-13	-13	-13	-13
Sisäiset tilavuokrat	-401	-418	-449	-449
Muut menot	-24	-57	-57	-57
Menot yhteensä	-6 251	-6 028	-6 401	-6 471
Toimintakate	-5 624	-5 684	-6 063	-6 134
Poistot	0	0	0	0
Vyörytykset	4 191	3 901	0	4 127
Tilikauden tulos	-1 434	-1 783	-6 063	-2 007

Toiminnan kuvaus

Talouden ja strategian palvelualue koostuu neljästä palveluyksiköstä, jotka ovat talousohjaus, talouspalvelut, rahoitus sekä strategia ja tutkimus.

Talousohjaus vastaa kaupungin talousarvion ja -suunnitelman valmistelusta sekä tähän liittyvän tietojärjestelmän kehittämisestä. Talousohjaus vastaa myös talousraportoinnista mukaan lukien osavuosikatsauksista sekä palveluverkkosuunnitelman päivittämisestä ja kehittämisestä kaupunkitasolla.

Rahoitus vastaa kaupunkikonsernin lyhyt- ja pitkäaikaisesta varainhankinnasta, rahoitus- ja korkoriskien hallinnasta, leasingrahoituksen puitesopimuksista, sijoitustoiminnasta, likviditeetin ja konsernitilin hallinnasta, ulkoisista pankki- ja rahoittajasuhteista sekä näiden osa-alueiden kehittämisestä. Lisäksi yksikkö vastaa kattavan ja ajantasaisen vakuutusturvan varmistamisesta sekä vahinkorahaston toiminnasta. Palveluyksikkö hallinnoi asuntolaina-, kiinteistö- ja rakentamisen rahastoa.

Talouspalvelut vastaa sekä kaupunki- että konsernitason kirjanpito- ja tilinpäätöstehtävistä, ostolaskujen käsittelystä ja ostoireskontrasta, myyntilaskutus- ja perintätehtävistä, ulkoisen ja sisäisen

laskentatoimen ja niihin liittyvien tietojärjestelmien kehittämisestä sekä toimintansa kilpailukyvyistä ja tuloksellisuudesta.

Strategia ja tutkimus vastaa strategian laadinnasta ja toteutuksesta sekä kaupungin päätöksentekoa tukevan toimintaympäristötiedon tuottamisesta. Tämän lisäksi yksikkö vastaa kaupungin edunvalvonnasta. Strategian osalta keskeistä on koordinoida strategian laadintaa, arviointia sekä mm. sitovien tavoitteiden laadintaa ja seuranta. Tutkimuksessa keskeisinä ovat erilaiset väestö- ja rakennustilastot, mutta myös tutkimusyhteistyö yliopistojen ja muiden toimijoiden kanssa. Edunvalvonta vastaa mm. kansainvälisestä yhteistyöstä, Avia-verkostosta, johtoryhmätyön valmistelusta sekä vaikuttamisesta erilaisissa verkostoissa.

Palvelualueen keskeiset tavoitteet

Talousohjauksen keskeinen tavoite vuodelle 2024 on kaupunkistrategian mukaisen taloussuunnitelman laatiminen. Kaupunkitasoinen palveluverkkosuunnitelma valmistui vuonna 2022 ja se luo pohjan tulevien vuosien toimitilainvestoinneille.

Rahoituksen keskeinen tavoite vuodelle 2024 on turvata kaupunkikonsernille mahdollisimman edullinen pitkäaikainen rahoitus vallitsevassa markkinatilanteessa. Likviditeetinhallinnassa haetaan mahdollisimman hyvää tuottoa konsernin likvideille kassavaroille.

Talouspalveluiden keskeisenä tavoitteena vuonna 2024 on jatkaa kaupungin ja tytäryhtiöiden asiakastytyvyyden parantamista säännöllisillä asiakastapaamisilla. Tapaamisissa nousseiden asioiden kehittämistä tehdään yhteistyössä asiakkaiden kanssa.

Strategian ja tutkimuksen keskeisenä tavoitteena vuonna 2024 on varmistaa strategian toimeenpanon varmistaminen. Tutkimus tuottaa toimintaympäristöanalyysia päätöksen teon tueksi. Aktiivista edunvalvontatyötä tehdään eri verkostoissa. Lisäksi yliopistoyhteistyötä syvennetään ja tiedolla johtamista edistetään.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Riskienhallinta ja sisäinen valvonta siirrettiin vuonna 2023 Kuntademokratian palvelualueelle osaksi valmius- ja turvallisuustiimiä.

Talousohjaus jatkaa SAP BW -järjestelmän ja Kirstu Power BI -raportoinnin kehittämistä.

Tavoitteena on tehostaa kaupunkikonsernin tarvitseman talousraportoinnin sujuvuutta talouspalveluiden vastuulla olevien konserniyhtiöiden osalta. Taloushallinnon eri prosessien automaatioasteiden tehostamista ja tekoälyn tuomien hyötyjen kartoitusta jatketaan. Automaatioasteen lisääntyessä keskitytään vahvistamaan henkilöstön tarvitsemaa uutta asiantuntijaosaamista ja henkilöstön valmentavaa johtamista.

Talousohjauksessa ja -palveluissa TE2024-uudistuksen vaatimat kartoitustyöt ja muutokset talousjärjestelmiin toteutetaan vuoden 2024 aikana. Työllisyyden hoidon vastuun siirtyessä valtiolta kunnille, tulee se aiheuttamaan suuria muutoksia taloushallinnon maksatukseen ja kirjanpitoon, sekä näissä prosesseissa käytettäviin tietojärjestelmiin ja liittymiin. Raportointivaatimukset huomioidaan jo kartoitusvaiheessa.

Vantaalle / Vantaalta muuttaville tehdään säännöllisesti vetovoima/pitovoima kysely.

Kaupungin maataloustoiminnasta toteutetaan ulkopuolinen ja riippumaton selvitys. Selvityksessä huomioidaan oman maatalouden harjoittamisen kustannukset sekä hyödyt ja haitat. Lisäksi selvitetään kaupungin oman maatalouden harjoittamisen mahdollisesta luopumisesta seuraavat kustannusvaikutukset (sisältäen laskelman ostopalveluiden käytön kustannusvaikutuksista). Lisäksi arvioidaan vaikutukset varautumiseen.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	100	91	91
Määräaikaisen henkilöstön lkm	8	2	0
Henkilöstön kokonaismäärä	108	93	91

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Käsitellyt ostolaskut, kpl/htv – palvelukeskus	44 888	47 528	45 600	36 553
Käsitellyt ostolaskut, kpl/htv – koko kaupunki	8 441	9 383	8 600	7 865
Käsitellyt myyntilaskut, kpl/htv – palvelukeskus	37 415	52 727	37 700	38 615
Käsitellyt myyntilaskut, kpl/htv – koko kaupunki	25 673	28 832	25 900	20 362
Kirjanpito tehtäviin sitoutuneet htv:t – koko kaupunki	10,1	9,6	8,0	8,0

11 50

Henkilöstö ja konsernipalvelut

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	6 158	3 872	2 801	2 801	2 843	2 886	2 929
Menot	-67 820	-49 433	-49 905	-50 049	-51 300	-52 583	-53 897
Toimintakate	-61 661	-45 561	-47 104	-47 248	-48 457	-49 697	-50 968

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	3 804	1 503	1 513	1 513
Maksutulot	1	0	0	0
Tuet ja avustukset	1 919	1 393	1 272	1 272
Muut tulot	433	976	16	16
Sisäiset tulot	0	0	0	0
Tulot yhteensä	6 158	3 872	2 801	2 801
Henkilöstömenot	-8 163	-8 912	-8 315	-8 459
Asiakaspalvelujen ostot	-32	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-52 174	-30 982	-33 136	-33 136
Sisäisten palvelujen ostot	-184	-74	-84	-84
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 002	-2 326	-3 265	-3 265
Avustukset	0	-10	-10	-10
Vuokramenot	-3 017	-3 241	-1 959	-1 959
Sisäiset tilavuokrat	-730	-705	-849	-849
Muut menot	-1 519	-3 182	-2 288	-2 288
Menot yhteensä	-67 820	-49 433	-49 905	-50 049
Toimintakate	-61 661	-45 561	-47 104	-47 248
Poistot	-9 328	-10 457	-8 577	-8 577
Vyörytykset	69 057	52 250	0	52 209
Tilikauden tulos	-1 932	-3 767	-55 681	-3 616

Toiminnan kuvaus

Henkilöstö ja konsernipalvelut muodostuu kuudesta palveluyksiköstä: toimialojen hr-palvelut, kehittämispalvelut, työnantajapalvelut, hankinnat, tietohallinto sekä konserniohjaus ja -valvonta.

Toimialojen hr-palvelujen tehtävänä on tukea toimialojen esimiehiä erilaisissa palvelussuhdekysymyksissä, sekä huolehtia kaupungin henkilöstön palkanmaksupalveluista. Yksikössä myös huolehditaan keskeisten hr-järjestelmien kokonaiskehittämisestä hr-substanssin näkökulmasta. Sähköisten prosessien sekä palvelupyyntöjen lisäksi toimialojen hr-palvelut tarjoavat esimiehille keskitetyn hr-asiakaspalvelun puhelinpalvelua sekä asiantuntijapalvelua palvelussuhdeasioissa. Alkuvuoden keskimääräinen tikettien määrä vuonna 2022 oli 10 330 kuukaudessa ja vuonna 2023 se oli 4 427 kuukaudessa. Hr-järjestelmämuutos muutti hr-prosesseja ja hr-asioiden hoitamistapoja. Esimerkiksi opettajien lyhyiden sijaisuuksien prosessi siirtyi hr-palvelukanavalta Hertta-järjestelmään. Tämä laskee merkittävästi hr-palvelukanavan tikettimäärää, vaikka työ on siirtynyt toisessa järjestelmässä tehtäväksi. Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan siirtyminen hyvinvointialueelle vuoden 2023 alusta lähtien vaikuttaa tikettimäärän vähentymiseen. Näin ollen vuosien 2022 ja 2023 tikettien tunnusluvut eivät ole suoraan verrannollisia keskenään. Vaikka tikettimäärien keskiarvo on laskenut, niin hr-palvelujen tarve on noussut merkittävästi.

Kehittämisyksikkö tukee eri tavoin esihenkilöitä ja työyhteisöjä johtamisen, työhyvinvoinnin ja työsuojelun kehittämisessä.

Työnantajapalvelut vastaa kaupungin työnantajatoimintaan liittyvästä neuvottelutoiminnasta ja palvelussuhdeasioihin liittyvästä valmistelusta, kehittää palkkaus- ja palkitsemisjärjestelmiä sekä ohjeistaa virka- ja työehtosopimustulkintoja. Palveluyksikkö tukee ja ohjaa kaupungin linjaajoita ja esihenkilöitä työlaainsäädäntöön ja palvelussuhdeasioihin liittyvissä kysymyksissä sekä tarjoaa laajan tuen rekrytointiprosessiin.

Hankinnan palveluyksikkö vastaa kaupungin hankintatoimen kehittämisestä, keskitettyjen hankintojen vastuullisuudesta sekä kaupungin hankintojen ohjauksesta ja ohjeistuksesta. Lisäksi palveluyksikkö vastaa kansallisen kynnysarvon ylittävistä materiaalihankinnoista, kaupunginjohtajan vahvistaman listan mukaisista palveluhankinnoista sekä kaupunkikonsernin kilpailuttamisprosessien ja hankintoihin liittyvän sopimushallinnan kehittämisestä. Yksikkö vastaa myös keskitetystä tilaamisesta ja tilaamisen ohjauksesta sekä ateria- ja puhtauspalveluiden järjestämisestä, kilpailuttamisesta, tilaamisesta ja palvelutuotannon ohjauksesta sekä valvonnasta. Aula-, vartiointi- ja turvapalveluiden sekä posti- ja kuljetuspalveluiden tilaaminen ja palvelutuottajien ohjaus kuuluvat myös hankinnan palveluyksikölle. Varmistetaan riittävä hankintaprosessin ohjaus, hankintaosaaminen ja hankintakoulutus kaikilla toimialoilla.

Tietohallinnon palveluyksikkö vastaa kaupungin toiminnan ja palveluiden digitalisoinnin kokonaissuunnittelusta ja toteutuksesta, IT-toimittajien ohjauksesta ja IT palvelujen elinkaarenhallinnasta, tietohallinnon, tietotekniikan, tietoliikenteen, teletekniikan sekä tietohallinnon ohjelmistojen tarkoituksenmukaisesta kehittämisestä ja yhteensovittamisesta sekä IT-hankintojen suunnittelusta ja toteutuksesta. Lisäksi yksikkö vastaa tietojärjestelmien tietoturvan ja tietosuojan suunnittelusta, koordinoimisesta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja seurannasta.

Konserniohjaus- ja valvonta huolehtii konsernijaoston valmistelusta liittyen kuntayhtymien ja yhtiöiden asioihin sekä ohjaa hyväksytyjen yhtiöiden omistajapolitiittisten linjausten toteutumista.

Palvelualueen keskeiset tavoitteet

Henkilöstö- ja konsernipalveluiden tavoitteena on parantaa hr-järjestelmä Hertan käytettävyyttä ja ohjaavuutta sekä osaamista yhteistyössä toimialojen kanssa. Tavoitteena on myös kaupunginhallituksen hyväksymän saatavuusohjelman vuoden 2024 toimenpiteiden toteuttaminen ja palvelualueiden tukeminen niiden toteuttamisessa.

Lisäksi tavoitteena on henkilöstön työhyvinvoinnin paraneminen, työkyvyn aktiivinen johtaminen ja sairauspoissaolojen vähentäminen sekä valmentavan johtamisen ja itsensä johtamisen jatkuva kehittäminen. Kaupungin tietoverkkoja kehitetään jatkuvasti vastaamaan toimialojen tarpeita. Tavoitteena on myös kaupunkikonsernin kokonaissuunnitelman eteenpäinvieminen vuoden 2024 toimenpitein.

Kaupungin työnantajamielikuvaa parannetaan ja kehitetään uusia aktiivisia henkilöstön rekrytointitapoja osaajien saamiseksi Vantaalle. Huomioidaan onnistuneen työkykyjohtamisen vaikutukset henkilöstön pitovoimaan ja kehitetään työkykyjohtamisen tapoja. Toimintavuoden aikana jatketaan yhteisten toimintatapojen ja mallien kehittämistä sairauspoissaolojen vähentämiseksi.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Toimialojen hr-palveluissa jatketaan hr-järjestelmä Hertan kehittämistyötä yhteistyössä toimialojen sekä Helsingin ja Espoon kanssa arjen sujuvuuden varmistamiseksi. Mobiilileimauksen mahdollistavan liukuvan työajan järjestelmän käyttöönottoja jatketaan vielä 2024 vuonna 2023 alkaneen käyttöönottoprojektin jälkeen.

Kehittämispalvelujen kohdennettua tukea ohjataan edelleen kaupunginhallituksen hyväksymän saatavuusohjelmaan vuoden 2024 toimenpiteillä. Työkyvyn varmistamiseksi käyttöön otetaan varhaisen

vaiheen tuen palveluja. Johtamisen tueksi kehitetään sähköisiä työkaluja mm. työn johtamiseen ja Vaikuttavaa työtä -keskusteluun.

Monikulttuurisissa päiväkodeissa ja peruskouluissa työskenteleville maksettavaa rekrytointilisää jatketaan.

Vuodelle 2024 on varauduttu 200 euron kulttuuri- ja liikuntaedun tarjoamiseen – edun laajentaminen virkistystuotteeseen selvitetään syksyn 2023 aikana.

Hankinnoissa valmistaudutaan TE2024 -uudistukseen 1.1.2025 alkaen. Työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämisvastuu siirtyy kuntapohjaisille työvoimaviranomaisille ja muutos tuo mukanaan huomattavan sopimuskokonaisuuden, jonka hallinnointiin ja kilpailuttamiseen valmistaudutaan. Osana valmistelua selvitetään yhteistyömahdollisuudet tulevien työvoimapalveluhankintojen osalta. Valmistelussa on myös huomioitava mahdollisesti siirtyvät resurssit ja tarvittavat lisäresurssit.

Hyvinvointialueuudistuksen seurauksena IT-palveluita tullaan Tietohallinnossa arvioimaan pienentyneet toimintavolyymit huomioiden. Yhteisistä palveluista tietoliikenneverkkoa kehitetään vastaamaan paremmin toimialojen tarvetta, otetaan kaupunkitasoisesti käyttöön uusi työasemien käyttöjärjestelmä ja parannetaan edelleen tietoturva. Taloudellisesti keskeisimpiä hankkeita ovat mm. Digione, kaupungintalon kokoustekniikan uudistaminen ja asianhallinnan uudistaminen.

Konserniohjaus ja -valvonta jatkaa konserniomistusten kokonaissuunnitelman toteuttamista vuoden 2024 aikana. Valtaosan konserniyhtiöiden omistajapoliittiset linjaukset päivitetään ja tuodaan päätöksentekoon vuoden 2024 aikana. Lisäksi edistetään konserniyhtiöiden omistajatavoitteiden kautta suurten konserniyhtiöiden vastuullisuusohjelmien toimeenpanoa siten, että toimenpiteillä edistetään Agenda 2030 SDG-tavoitteiden toteutumista.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	138	130	133
Määräaikaisen henkilöstön lkm	3	6	3
Henkilöstön kokonaismäärä	141	136	136

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Henkilöstöhallinto				
Kaupunkistrategia ja johto toimialan prosenttiosuus koko kaupungin henkilöstöstä (pois lukien työllisyyspalvelut ja Kupela)	3,5 %	4,9 %	4,6 %	4,4 %
Työterveyshuollon kustannukset, euroa / työntekijä	326	299	374	393
Palkkalaskelman hinta				
Muut sopimusalat (KVTES)	11,7	13,4	15,7 **)	16,9 **)
Kunnallinen opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimus (OVTES)	17,4	14,7	-	-
Tikettimäärä				
- keskimäärin kuukaudessa	5 913 *)	8 882	5 633	4 427

*) Sote tullut mukaan vuonna 2021. Vuoden 2021 toteuma ilman sotea 3 333 kpl.

**) Kaikki sopimusalat yhdessä. Järjestelmämuutoksen myötä ei enää mahdollista eritellä.

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Tietohallinto				
Työasemamäärä hallinto				
- kannettavat ja työasemat, kpl	7 189	7 339	5 900	4 400
Työasemamäärä opetus				
- kannettavat ja työasemat, kpl (Chromebookit laskettu mukaan)	27 009	33 263	38 400	39 800
Asiakastyytyväisyys				
- ServiceDesk (1–5)	7,9 ^{*)}	8,7	8,8	8,5
Tikettimäärä				
- keskimäärin kuukaudessa	6 144 ^{*)}	6 226	5 800	4 200
IT-investointien onnistunut läpivienti				
- budjettitoteuma	64 % ^{**)}	86 %	100 %	100 %

^{*)} Tiedonlähde ja määrittely vaihtuneet Vantaa ITSM järjestelmään.

^{**)} Investointimenoja alensi DigiOne-hankkeen vuosien 2019–2021 kulujen (noin 2 milj. euroa) siirto kesken-eräisestä käyttöomaisuudesta vaihto-omaisuuteen.

11 60

Elinvoimapalvelut

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	1 238	1 832	1 581	1 581	1 605	1 629	1 653
Menot	-2 549	-4 297	-4 710	-4 890	-4 828	-4 948	-4 841
Toimintakate	-1 311	-2 465	-3 129	-3 309	-3 223	-3 319	-3 188

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	0	0	0	0
Maksutulot	1	0	0	0
Tuet ja avustukset	1 229	1 832	1 581	1 581
Muut tulot	8	0	0	0
Sisäiset tulot	0	0	0	0
Tulot yhteensä	1 238	1 832	1 581	1 581
Henkilöstömenot	-1 322	-1 562	-1 973	-2 153
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-932	-2 019	-2 136	-2 136
Sisäisten palvelujen ostot	0	0	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-14	-92	-75	-75
Avustukset	-180	-296	-220	-220
Vuokramenot	-10	0	0	0
Sisäiset tilavuokrat	-82	-84	-91	-91
Muut menot	-10	-244	-214	-214
Menot yhteensä	-2 549	-4 297	-4 710	-4 890
Toimintakate	-1 311	-2 465	-3 129	-3 309
Poistot	0	0	0	0
Vyörytykset	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-1 311	-2 465	-3 129	-3 309

Toiminnan kuvaus

Elinvoimapalvelut vastaa kaupungin elinvoimaisuuden edistämisen ja elinkeinopolitiikan strategisesta suunnittelusta ja toteutuksesta sekä elinkeinopoliittisen seutuyhteistyön kehittämisestä. Elinkeinopolitiikassa kiinnitetään huomiota erityisesti Vantaan kansainväliseen houkuttelevuuteen ja kilpailukykyyn. Yksikkö tukee vantaalaista ja Vantaalle sijoittuvaa yritystoimintaa tarjoten mm. tieto-, kehitys- ja neuvontapalveluita sekä kehittämällä yritysten toimintaympäristöä.

Lisäksi palvelualue vastaa kansainvälinen Vantaa sekä elinvoimainen ja osaava Vantaa -strategiateemojen poikkihallinnollisesta johtamisesta. Hanke- ja projektimuotoinen toiminta on vahva osa elinvoimapalveluiden kokonaisuutta, jolla haetaan uusia toimintatapoja, -kulttuuria, työllistymisen väyliä ja innovaatioita sekä edistetään laajempaa elinvoiman kasvattamista yhdessä ulkoisten kumppaneiden, kuten yritysten ja oppilaitosten kanssa. Projektien tueksi palvelualueelle perustettiin vuonna 2021 kaupunkitasoisesti palveleva hanketoimisto tukemaan toimialoja mm. hankehauissa, hankkeiden hallinnoinnissa ja raportoinnissa.

Elinvoimapalvelut koordinoi kaupunkilaajuisista sijoittumispalvelukokonaisuutta sekä investointien houkuttelemiseen tähtääviä palveluita.

Palvelualueen keskeiset tavoitteet

Elinvoimapalveluiden tavoitteena on kehittää kaupungin veto- ja pitovoimaa asukkaiden, yritysten ja investointien sijoittumiskohteena pidemmällä aikavälillä. Tätä silmällä pitäen elinvoimapalvelut koordinoi kaupunkitasoista elinvoimainen ja osaava Vantaa -strategiateemaa sekä siihen kytkeytyvää kasvu- ja elinvoimaohjelmaa. Lisäksi palvelualue tekee laajaa yhteistyötä pääkaupunkitasoisesti ja kansallisesti koko alueen kilpailukyvyn kasvattamiseksi.

Elinkeinopolitiikan osalta palvelualueen tavoitteena on kehittää Vantaata menestyksekkäänä yritys- ja työpaikka-alueena. Tätä silmällä pitäen elinvoimapalvelut edistää yritysten toimintaedellytyksiä yrityskehityspalveluiden ja kehittämisprojektien kautta. Kärkiklusterityön ohella elinvoimapalvelut koordinoi pääkaupunkiseudun ekosysteemisopimuksen Vantaan hankekokonaisuutta sekä toteuttaa investointien ja osaajien houkutteluun liittyviä palveluita kansainvälisen kilpailukyvyn kehittämiseksi. Nuorten yrittäjyyden ja yrittäjyyskasvatuksen edistämiseksi vahvistetaan yhteistyötä muiden toimialojen kanssa.

Toimintaympäristön raju muutos koronakriisin myötä on haastanut palvelualueen toimintatavat, prosessit ja resurssit. Ukrainan sota vaikuttaa myös taloudelliseen toimintaympäristöön mahdollisesti vielä vuosia ja samaan aikaan vihreän siirtymä tuo sekä haasteita että mahdollisuuksia vantaalaiselle yritys-elämälle. Elinvoimapalveluiden tavoitteena on toimia keskeisessä roolissa yritysten kilpailukyvyn tukemisessa teknologisen murroksen ja ulkoisen toimintaympäristön muutoksen tarjoamien haasteiden keskellä.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Elinvoimapalveluista tuli oma palvelualueensa syyskuussa 2023. Tämän vuoksi sen rooli kaupunkilaajuisen elinvoiman edistämisen koordinoijana vahvistui. Suoremmin yritystoimintaan keskittyvän elinkeinopolitiikan lisäksi Vantaan veto- ja pitovoimaan liittyviin kysymyksiin panostetaan jatkossa vahvemmin. Elinvoimapalveluiden uudessa toimintamallissa huomioidaan oppisopimuskoulutuksesta tiedottaminen vantaalaisille yrityksille. Kaupunki vahvistaa aktiivista kontaktointia elinvoimaisten yritysten houkuttelemiseksi Vantaalle.

TE2024 –uudistus vaikuttaa työllisyyden hoidon lisäksi myös jossain määrin elinvoimapalveluiden tehtäväkenttään. Erityisesti muutokset tulevat heijastumaan aloittavien yritysten palveluihin, työnantajapalveluiden rajapintaan sekä elinvoiman kannalta tärkeisiin TE-palveluhankintoihin.

Keväällä 2023 valmistuneen yritysmarkkinointityöryhmän suositusten mukaisesti uusien yritysten ja sijoitusten houkutteluun tähtäävien sijoittumispalveluiden toimintaa ja resursointia vahvistetaan. Tavoitteena on, että Vantaa on muuttuvassa toimintaympäristössä kansallisesti ja kansainvälisesti ennistä houkuttelevampi elinkeinotoiminnan investointien kohdekaupunki.

Elinvoimapalvelut selvittää muiden kaupunkien kokemuksia AV-tuotannoista ja alan yritysten houkuttelusta, toiminnan organisoinnista ja resurssoinnista. On tärkeää arvioida vaikutuksia, jotta voidaan verrata tällaista toimintaa vaihtoehtoihin elinvoimapalvelujen kehittämisen kärkikohteisiin.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	9	9	11
Määräaikaisen henkilöstön lkm	15	16	10
Henkilöstön kokonaismäärä	24	25	21

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
YritysVantaan kautta perustetut yritykset	565	560	580	580
Yritysneuvonnan asiakaskäynnit	2 161	2 077	2 200	2 200
Yritysten palkkasumman kehitys Vantaalla (vuoden loppuun)	119	134	-	130

11 65

Työllisyys ja kotoutumispalvelut

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	4 780	2 152	2 796	2 796	2 838	2 881	2 924
Menot	-46 929	-40 625	-40 466	-40 524	-87 532	-89 721	-91 964
Toimintakate	-42 149	-38 473	-37 670	-37 728	-84 694	-86 840	-89 040

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	250	161	161	161
Maksutulot	2	21	6	6
Tuet ja avustukset	3 589	1 809	2 468	2 468
Muut tulot	190	161	161	161
Sisäiset tulot	750	0	0	0
Tulot yhteensä	4 780	2 152	2 796	2 796
Henkilöstömenot	-12 779	-10 782	-10 306	-10 364
Asiakaspalvelujen ostot	-14	-143	-143	-143
Muiden palvelujen ostot	-2 171	-3 006	-3 202	-3 202
Sisäisten palvelujen ostot	-178	-6	-6	-6
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-307	-215	-199	-199
Avustukset	-28 716	-25 226	-25 226	-25 226
Vuokramenot	-203	-208	-208	-208
Sisäiset tilavuokrat	-2 559	-994	-1 131	-1 131
Muut menot	-3	-46	-46	-46
Menot yhteensä	-46 929	-40 625	-40 466	-40 524
Toimintakate	-42 149	-38 473	-37 670	-37 728
Poistot	-145	-124	-95	-95
Vyörytykset	531	169	0	419
Tilikauden tulos	-41 763	-38 428	-37 766	-37 404

Toiminnan kuvaus

Työllisyyden- ja kotoutumisen palvelualue aloitti toimintansa syyskuussa 2023 omana palvelualueenaan. Palvelualueelle kuuluvat kuntalaispalveluiden ja työllisyyspalveluiden sekä vieraskielisten osaajien ja kotoutujien palveluiden palveluyksiköt.

Työllisyyspalveluiden palveluyksikkö tukee vantaalaisten työllistymistä ja varmistaa yhdessä muiden toimijoiden kanssa kohtaannon toteutumista. Palveluyksikkö vastaa Vantaan ja Keravan työllisyyden kuntakokeilussa vantaalaisten työttömien työnhakijoiden asiakaspalvelusta ja kuntakokeilun työnjohdosta. Kokeilukunnat vastaavat kuntakokeilulaissa määriteltujen työvoimapalveluiden tuottamisesta kuntakokeilun asiakkaille. Vantaan ja Keravan kuntakokeilu jatkuu 31.12.2024 asti, jonka jälkeen työllisyys- ja elinvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyy TE2024 ja Koto2024 -lakien perusteella pysyvästi kuntien tehtäväksi 1.1.2025 alkaen. Muutos tulee merkittävästi muuttamaan työllisyys ja kotoutumispalveluiden toimintaympäristöä. Ennakoidaan henkilöstörekrytoinneissa TE-palveluiden uudistus.

Kuntalaispalvelut vastaavat kaupungin monikanavaisesta asiointi- ja neuvontapalvelusta sekä sähköisen asioinnin tuen kehittämisestä. Kuntalaispalveluiden palvelut on tarkoitettu kaikille vantaalaisille ja ne tavoittavat laajasti eri väestöryhmiä. Keskitetyn asiakaspalvelun tärkein tehtävä on tuottaa kaupungin palvelualueiden ja -yksiköiden yleisneuvontaa ja samalla kehittää näitä palveluita asukaslähtöisemmiksi.

Digitalisaation edistäminen julkisissa palveluissa jatkuu Orpon hallituksen ohjelman mukaan uudella hallituskaudella. Tällä voi olla vaikutuksia myös kunnassa annettavaan asiakaspalveluun ja digitukeen.

Kotoutumisen palveluyksikkö vastaa kaupunkitasoisesta maahanmuuttopalvelujen koordinoinnista. Lisäksi palvelualue vastaa kansainvälinen Vantaa poikkihallinnollisesta johtamisesta. Kotoutumisen palvelut kohdennetaan niihin oikeutetuille ja niitä tarvitseville vantaalaisille ja Vantaalla asuville. Palvelualueen tehtäväkenttä luo mahdollisuuksia tehokkaalle poikkihallinnolliselle yhteistyölle ja kehittämiselle, joka on edellytys kuntalaisten palveluiden onnistumiselle.

Koronakriisi sekä Ukrainan sota ovat uudistaneet prosesseja palvelualueen palveluissa. Palveluita rakennetaan monikanavaisesti varmistaen samalla palvelut kaikille niitä tarvitseville tietosuoja ja vahvasti huomioiden.

Palvelualueen keskeiset tavoitteet

Työllisyyden ja kotoutumisen palvelualue vastaa vuonna 2024 kuntakokeilun tavoitteiden toteuttamisesta. Kuntakokeilun asiakkaille taataan työnhaun vahva alkua ja sujuva palveluprosessi siten, että palvelut johtavat eteenpäin, työllistymiseen tai palvelutarpeen mukaisesti palveluihin, osaamisen palveluihin tai monialaisiin palveluihin. Tavoitteiden saavuttamista seurataan asiakaskyselyillä ja mitataan suunnitelma-asteen sekä nuorten, vieraskielisten ja pitkäaikaistyöttömien työttömyyden kehityksellä. Tavoitteena on kehittää kotoutumisen palveluissa olevien asiakkaiden palveluita Vantaa uuden kotouttamisen ohjelman mukaisesti.

Otetaan työvoimapolitiittisia toimenpiteitä suunniteltaessa huomioon, että kaikkia pitkäaikaistyöttömiä ei voida kuntouttaa ja kouluttaa työkykyisiksi. Vantaa yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa kehittää asiakkaiden ohjausta oikeiden palveluiden piiriin (mm. työkyvyn arviointi ja kuntoutus). Panostetaan erityisesti toimiin, joilla pitkäaikaistyöttömyyttä voidaan vähentää sekä katkaista työttömyysjaksoja.

Kuntalaisneuvonnan ja -ohjauksen koordinoimista ja kaupungin monikanavaista ja -paikkaista asiantuntijapalvelua kehitetään vastaamaan tulevaisuuden kunnan tarpeita. Yleisneuvonnan keskittämistä tehostetaan lisäämällä sisäistä viestintää keskitetyn asiakaspalvelun hyödyntämisestä yksiköiden asiakaspalvelussa. Samalla kartoitetaan uusia asiakasryhmiä, jotka eivät vielä hyödynnä keskitetyn asiakaspalvelun palveluvalikoimaa.

Tavoitteena on ehkäistä kuntalaisten digisyrjäytymistä ja edistää digituen saavutettavuutta sekä edistää kaupungin tuottamien palvelujen asukaslähtöisyyttä. Digituen tarve kasvaa kaikissa asukasryhmissä. Palveluiden kehittämisessä ja käyttöönotossa on otettava huomioon palveluntuottajan velvollisuus neuvoa omien palvelujensa käytössä. Kuntalaispalvelut koordinoi digituen kaupunkitasoista kehittämistä osana Asiakaspalvelu 2030 -ohjelmatyötä. Lisäksi palveluverkkoa tarkastellaan digituen saavutettavuuden parantamiseksi. Kaupungin keskeiset palvelut ovat saavutettavissa myös ei-digitaalisesti. Samalla varmistetaan, että palveluneuvontaa ja digitukea on saatavilla kaupungin järjestämänä.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Työ- ja elinkeinoministeriön laskelmien perusteella palvelualueelle siirtyy TE2024 uudistuksessa noin 215 uutta työntekijää nykyisten 88 kaupungilla työskentelevän asiantuntijan lisäksi. Palveluiden siirto koskee noin 100 TE- palveluissa aiemmin tuotettua palvelua. Lakisääteinen palveluvalikoima kattaa sekä henkilöasiakas- että työnantajapalvelut. Lakisääteisten työvoima-, elinkeino- ja kotoutumisen palveluiden kokonaisuus rahoitetaan valtionosuusrahoituksella. TE- palveluiden kokonaisuus muodostaa Vantaan kaupungin taloudesta tulevaisuudessa noin 12 prosenttia.

Työllisyyden ja kotoutumisen palvelualueen projektiorganisaatio valmistelee vuosien 2023 ja 2024 aikana TE2024 ja Koto2024 muutosta koskevan järjestämissuunnitelman valtioneuvostolle. Valtioneuvosto päättää alueista helmikuun 2024 loppuun mennessä. Valtioneuvoston päätöksen perusteella Vantaa kaupunki toimii 2025 alusta alkaen työvoimaviranomaisena, joka järjestää itsenäisesti työvoima- ja kotoutumisen palvelut. Lisäksi työllisyyden ja kotoutumispalveluiden tehtävänä on vuoden 2024 aikana valmistella TE2024 -tiekartan mukainen organisaatorakenne ja suunnitella sekä käynnistää muutoksen toimeenpää. Osana tulevaa palveluiden kehittämistä vuoden 2024 keskeisenä tavoitteena on vakinaistaa maahanmuuttajille kohdennettu neuvova Vantaa sekä Osaamiskeskustoiminta.

Varmistetaan että ruotsinkielinen kotoutumispolku ja sen toteuttaminen on valmisteltu ja toimii.

Vantaan koko organisaatio pyrkii löytämään yhä parempia ja tehokkaampia toimialarajat ylittäviä keinoja kaikkien ikäryhmien kotoutumiseen ja yhteiskuntaan kiinnittymiseen.

Palveluiden sähköistyessä ja asiakaskunnan monimuotoistuessa kaupungin asiakaspalvelun painopiste siirtyy yhä enemmän kassa-asioinnista monikanavaisen palveluneuvontaan ja sähköisten palveluiden käytön tukeen. Kielikysymykseen vastaaminen on tulevaisuuden palveluiden kehittämisen keskiössä. Lähitulevaisuudessa tulevat ratkaistavaksi myös puolesta asioinnin yhtenäiset toimintamallit sekä asiaan liittyvät juridiset kysymykset. TE2024 -uudistuksen yhteydessä vahvistetaan suomen/ruotsin kielen opetusta työelämän tarpeisiin eri toimijoiden kanssa.

Asiakaspalvelu 2030 -ohjelmatyötä jatketaan. Tavoitteena on, että Vantaasta tulee monikanavaisen asiakaspalvelun edelläkävijä. Ohjelmatyön myötä kaupungin asiakaspalvelu on ajantasainen, dynaaminen, eteenpäin katsova, kaupunkitasoinen ja tulevaisuuden palvelutarpeet huomioiva. Tavoitteena on odotukset ylittävä asiakaskokemus, johon kaikki kaupungin toimijat ja päättäjät ovat sitoutuneita. Vuonna 2024 luodaan johtamisjärjestelmä asiakaspalvelulle. Tulevaisuuden asiakaspalvelun tiedolla johtaminen edellyttää pidemmälle tähtäävää digitalisointisuunnitelmaa.

ARA:lta haettavan hankerahoituksen turvin rakennetaan kaupunkitasoinen asumisneuvonnan kokonaisuus.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	86	77	87
Määräaikaisen henkilöstön lkm	115	70	66
Henkilöstön kokonaismäärä	201	147	153

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Työllisyyspalvelut				
Ohjaukset kuntouttavaan työtoimintaan (uudet asiakkaat)	653	724	1 700	1 500
Työttömien aktivointiaste (muutos työllisyysuunnitelmien voimassaolo)	24 %	28 %	45 %	60 %
Virta yli 3 kk työttömyyteen (kaikki työttömät)	48 %	56 %	25 %	-
Pitkäaikaistyöttömyys	6 724	5 236	5 052	4 500
Vieraskielisten työttömyys	6 230	5 885	6 382	5 600

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Kuntalaispalvelut				
Sähköisen asioinnin tuen ja digituen osuus Vantaa-infon palvelukontakteista (%)	12 %	5 %	7 %	10 %
Vantaa-infon asiakaskontaktien määrä / vuosi *)	199 200	290 100	420 000	190 000

*) TP 2022 ja TA 2023 mukana myös yhteisöpalveluiden (asukastilat) asiakasmäärä. Yhteisöpalvelut oli osa kuntalaispalveluita vuoden 2022 loppuun asti.

11 80

Kuntademokratia

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	388	0	0	0	0	0	0
Menot	-3 527	-3 358	-3 626	-3 655	-3 746	-3 840	-3 936
Toimintakate	-3 139	-3 358	-3 626	-3 655	-3 746	-3 840	-3 936

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	0	0	0	0
Maksutulot	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	376	0	0	0
Muut tulot	5	0	0	0
Sisäiset tulot	6	0	0	0
Tulot yhteensä	388	0	0	0
Henkilöstömenot	-2 529	-2 588	-2 784	-2 813
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-457	-183	-213	-213
Sisäisten palvelujen ostot	0	0	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-29	-45	-50	-50
Avustukset	0	0	0	0
Vuokramenot	-1	0	0	0
Sisäiset tilavuokrat	-510	-542	-578	-578
Muut menot	0	0	0	0
Menot yhteensä	-3 527	-3 358	-3 626	-3 655
Toimintakate	-3 139	-3 358	-3 626	-3 655
Poistot	-5	0	0	0
Vyörytykset	1 592	1 659	0	1 742
Tilikauden tulos	-1 551	-1 699	-3 626	-1 913

Toiminnan kuvaus

Kuntademokratian palvelualueella on kaksi palveluyksikköä, lakiasiat ja päätösvalmistelu sekä hallintopalvelut. Hallintopalveluiden tiimit ovat tiedonhallinta, kaupunginarkisto, PR- ja assistenttipalvelut sekä virastomestaripalvelut. Lisäksi palvelualueella toimivat vaalitoimisto sekä kaupunkiturvallisuuden tiimi.

Kuntademokratian palvelualue vastaa muun muassa kaupunginvaltuuston ja -hallituksen kokousten valmistelusta, kaupunkitasoisesti päätösvalmistelun ja päätöksenteon kehittamisestä sekä ohjauksesta, yleisten vaalien järjestämisestä, kaupungin asiakirjahallinnosta, kaupungin yhteisistä lakiasioista ja niiden ohjauksesta, kaupunkitasoisesta toiminnallisesta tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöstä sekä turvallisuus ja valmiusasioista. Palvelualueella toimii myös kaupungin tietosuojavastaava.

Palvelualueen keskeiset tavoitteet

Toimielinten päätösvalmistelussa otetaan käyttöön uusi asiakirjahallintajärjestelmä osana kokoushallintaa. Toimielinten kokouskäytänteitä ja -tekniikkaa kehitetään mahdollistamaan hybridikokoukset. Lisäksi jatketaan luottamustehtävästä maksettavan palkkion syöttöön tarkoitetun HR-järjestelmän palkkiomoduulin kehittämistä yhdessä tietojärjestelmätoimittaja Sarastian kanssa.

Vuonna 2024 Vantaa juhlii 50-vuotisjuhliaan. Päätösvalmistelu järjestää kaupunginvaltuuston kanssa yhdessä valtuuston juhlapöytäkokouksen. Lisäksi juhlavuosi huomioidaan Vantaa-päivänä touku-kuussa 2024.

Vuonna 2024 järjestetään kahden vaalit. Tammikuussa 2024 järjestetään presidentinvaali, joissa vaali järjestetään tarvittaessa kahdessa osassa. Kesäkuussa 2024 järjestetään europarlamenttivaalit. Palvelualueen tavoitteena on järjestää sujuvat ja virheettömät vaalit.

Sähköisen arkiston toiminta vakiinnutetaan ja analogisen aineiston digitointiin on varattu vuodelle 2024 erillinen digitointiprojekti. Kirjaamon toiminnan tehostamista digitalisaation ja robotiikan avulla selvitetään.

Turvallisuuden tilannekuvan kehittäminen jatkuu vuonna 2024 viranomaisyhteistyön ja tietojärjestelmän avulla. Turvallisuus- ja valmiussuunnittelun rakenteita ja prosesseja kehitetään yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Toimijoille laaditaan valmiussuunnitelma poikkeustilanteita varten.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Hyvinvointialueen kanssa jatketaan yhteistyön kehittämistä ja tiivistämistä. Lisäksi selkeytetään yhteistyörakenteita, jolloin varmistetaan toimintojen sujuva jatkuminen yhdys- ja rajapinnoilla.

Kaupunkiturvallisuutta edistetään yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa, sillä hyvinvointialue on jakanut turvallisuustyön kahteen eri organisaatioon. Myös kriisivarautuminen ja valmiussuunnittelu tehdään jatkossa verkostomaisesti, mikä edellyttää uusien toimintamallien ja käytänteiden sopimista.

Muuttunut turvallisuustilanne ja kansainvälinen epävarmuus vaikuttaa kaupunginturvallisuuden tiimin työhön. Häiriötilanteiden kehittymistä seuraava johtokeskus toimii kaupunkiturvallisuuden tiimin yhteydessä. Pitkittyneen Ukrainan kriisin vaikutukset Vantaan kaupunkiin ovat vaikeasti ennustettavissa.

Kuntademokratian palvelualue tukee kaikkia toimialoja tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman kehittämistoimenpiteiden edistämiseksi sekä sukupuolitietoisesta budjetoinnin toimintatavan vakiinnuttamisesta. Määrällistä ja laadullista tietoa hankitaan tietoa sukupuolittain ja kerrotaan sukupuolen merkityksestä kyseisessä asiassa sekä pyritään arvioimaan resurssien käytön oikeudenmukaista jakautumista sukupuolten välillä.

Tiedonhallintalain myötä hankittu sähköinen arkisto mahdollistaa pitkäaikaisesti tai pysyvästi säilytettävän aineiston sähköisen säilyttämisen. Sähköisen arkiston kehittämistä jatketaan osana kunta-laisten tietopalveluja. Kaupunginarkiston paperisen aineiston digitointia jatketaan vuoden 2024 aikana omana erillisenä digitointiprojektina.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	48	52	54
Määräaikaisen henkilöstön lkm	2	0	2
Henkilöstön kokonaismäärä	50	52	56

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Luottamushenkilöille ja työntekijöille järjestettävien koulutusten lukumäärä	32	24	44	40
Osallistujamäärä luottamushenkilöille ja työntekijöille järjestettäviin koulutuksiin	-	1 409	1 300	1 300
Käännöstyöt	3 490	4 005	3 200	3 500

Osa koulutuksista siirtyi sähköiseen Oppiva-portaaliin itseopiskeluna suoritettavaksi.

11 70

Viestintä

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	7	75	0	0	0	0	0
Menot	-2 193	-2 516	-2 777	-2 802	-2 872	-2 944	-3 017
Toimintakate	-2 187	-2 441	-2 777	-2 802	-2 872	-2 944	-3 017

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	0	0	0	0
Maksutulot	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	6	0	0	0
Muut tulot	0	75	0	0
Sisäiset tulot	0	0	0	0
Tulot yhteensä	7	75	0	0
Henkilöstömenot	-1 249	-1 276	-1 335	-1 360
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-808	-1 071	-1 266	-1 266
Sisäisten palvelujen ostot	0	0	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-35	-23	-23	-23
Avustukset	0	0	0	0
Vuokramenot	-7	-4	-4	-4
Sisäiset tilavuokrat	-94	-104	-111	-111
Muut menot	0	-38	-38	-38
Menot yhteensä	-2 193	-2 516	-2 777	-2 802
Toimintakate	-2 187	-2 441	-2 777	-2 802
Poistot	0	0	0	0
Vyörytykset	852	875	0	1 037
Tilikauden tulos	-1 335	-1 566	-2 777	-1 765

Toiminnan kuvaus

Viestinnän palveluyksikkö vastaa kaupungin keskitetyistä viestintätehtävistä ja koko kaupungin markkinointitehtävistä, vastualueensa kaupunkitasoisten ohjeiden antamisesta sekä kaupunkistrategian ja johdon toimialan viestinnästä. Kaupungin keskitetyssä viestinnässä koordinoidaan ja kehitetään ulkoista ja sisäistä viestintää, brändiä sekä markkinointia ja matkailua. Lisäksi eri viestintäkanavien päätoimitus on keskitetyssä viestinnässä. Kunkin toimialan viestintä vastaa oman toimintansa ja palveluidensa viestinnästä.

Palveluyksikön keskeiset tavoitteet

Viestinnän tavoitteena on viestiä kaupungin toiminnasta, palveluista, päätöksenteosta ja sen vaikutuksista sekä kuntalaisten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksista oikea-aikaisesti ja avoimesti kaikille kuntalaisille ja muille kaupungin tärkeille sidosryhmille.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Kehitämme erityisesti monikielistä, monikanavaista, selkokielistä sekä digitaalista viestintää viestinnän saavutettavuuden ja kuntalaisten osallisuuden parantamiseksi. Viestintää tehdään kaikille kaupunkilaisille. Vuonna 2024 keskitymme erityisesti kaupungin maineen parantamiseen kokonaisvaltaisella ja pitkäaikaisella maineohjelmalla. Mainetyössä tärkeänä painopistealueena on kaupunkilaisten turvallisuuden ja turvallisuuden tunteen parantaminen hyödyntämällä mm. sosiaalisen markkinoinnin menetelmiä. Vantaa 50 -juhlavuosi näkyy vahvasti sekä kaupungin viestinnässä että markkinoinnissa. Kaupunki kehittää viestinnän yhdenvertaista saavutettavuutta kokeilemalla viittomakielistä tulkkausta esim. keskeisissä valtuuston päätösasioissa ja muussa kaupungin keskeisessä tiedotuksessa.

Markkinoinnissa siirrymme kokonaisvaltaiseen kaupunkitasoiseen markkinointiin kaupungin maineen ja vetovoiman parantamiseksi. Jatkamme markkinoinnin kehittämistä mukaan lukien työnantajamielikuvan, elinkeinomarkkinoinnin, matkailun ja tapahtumamarkkinoinnin. Aluemarkkinoinnissa keskitymme kaupunkistrategian mukaisesti kukoistaviin kaupunkikeskuksiin. Vantaan maineohjelmaan sisältyy markkinointikampanja Vantaan houkuttelevuuden lisäämiseksi korostaen pääkaupunkiseudun mittakaavassa edullisia perheasuntoja, viihtyisiä asuinalueita ja hyviä liikenneyhteyksiä.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	22	22	23
Määräaikaisen henkilöstön lkm	1	1	0
Henkilöstön kokonaismäärä	23	23	23

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Viestinnän ja markkinoinnin nettokustannukset €/ asukas	7,5	9,0 *)	10,0 *)	11,0 *)

*) Uusi tunnusluku sisältää viestinnän, aluemarkkinoinnin ja matkailun tulot ja menot.

11 30

Sisäinen tarkastus

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	0	0	0	0	0	0	0
Menot	-322	-417	-421	-425	-436	-447	-458
Toimintakate	-322	-417	-421	-425	-436	-447	-458

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	0	0	0	0
Maksutulot	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	0	0	0	0
Muut tulot	0	0	0	0
Sisäiset tulot	0	0	0	0
Tulot yhteensä	0	0	0	0
Henkilöstömenot	-292	-372	-375	-379
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-4	-15	-15	-15
Sisäisten palvelujen ostot	0	0	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2	-4	-4	-4
Avustukset	0	0	0	0
Vuokramenot	0	0	0	0
Sisäiset tilavuokrat	-24	-26	-28	-28
Muut menot	0	0	0	0
Menot yhteensä	-322	-417	-421	-425
Toimintakate	-322	-417	-421	-425
Poistot	0	0	0	0
Vyörytykset	-26	-54	0	-42
Tilikauden tulos	-347	-471	-421	-467

Toiminnan kuvaus

Sisäisen tarkastuksen palveluyksikkö avustaa tarkastusjohtajan johdolla kaupunginhallitusta ja kaupunginjohtajaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuuden arvioinnissa ja kehittämisessä suorittamalla kaupunkikonsernin hallinnon, talouden ja toimintojen tarkastusta sekä tarjoamalla konsultointipalveluja.

Palveluyksikön keskeiset tavoitteet

Sisäisen tarkastuksen palveluyksikön keskeisenä tavoitteena on suorittaa laadukkaasti ja ajallaan kaupunginjohtajan hyväksymään vuosisuunnitelmaan kirjatut tarkastukset. Lisäksi sisäisen tarkastuksen tulee käsitellä väärinkäytösepäilyjen ilmoituskanavaan tulleet ilmoitukset lainsäädännön edellyttämällä tavalla.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Sisäisen tarkastuksen toiminnassa ei tapahdu vuonna 2024 olennaisia muutoksia.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	4	5	5
Määräaikaisen henkilöstön lkm	0	0	0
Henkilöstön kokonaismäärä	4	5	5

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

13

KASVATUS JA OPPIMINEN

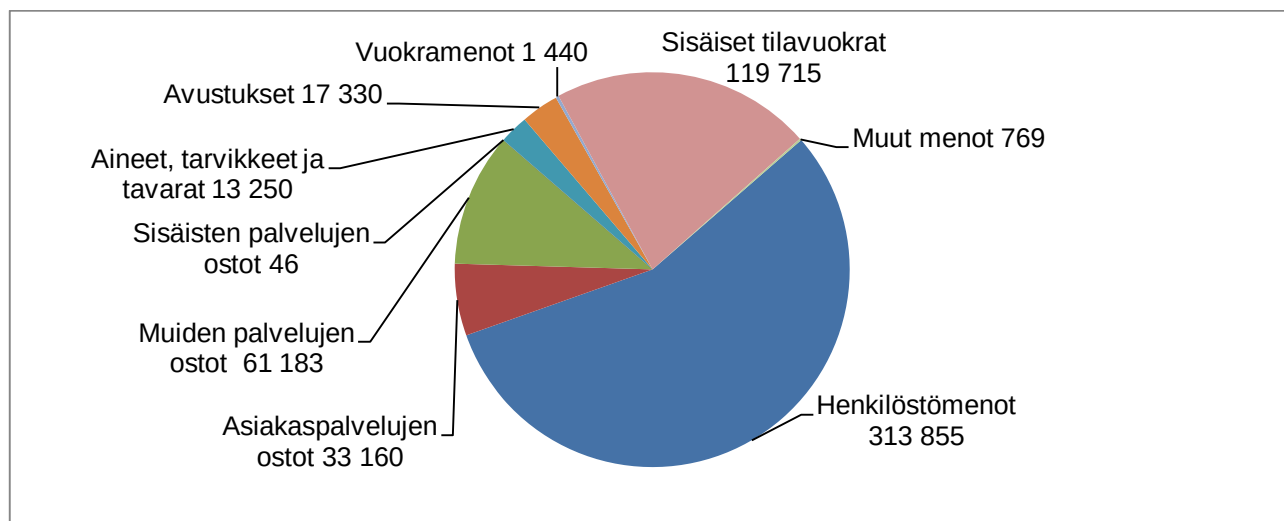
Vastuuhenkilö: Katri Kalske

Toimielin: Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta
Puheenjohtaja: Paula Lehmuskallio

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Kasvatus ja oppiminen							
Tulot	39 469	37 630	33 274	33 274	33 791	34 317	34 852
Menot	-507 760	-525 714	-552 863	-560 749	-574 461	-588 822	-603 543
Toimintakate	-468 290	-488 084	-519 589	-527 476	-540 669	-554 505	-568 691
Kasvatus ja oppiminen bruttoyksiköt							
Tulot	35 975	35 704	32 117	32 117	32 617	33 124	33 640
Menot	-438 566	-452 211	-477 301	-484 513	-496 380	-508 790	-521 509
Toimintakate	-402 591	-416 507	-445 184	-452 396	-463 764	-475 666	-487 870

Kunta-alan palkkaratkaisun vaikutuksia huomioitiin talousarviossa keskitettynä varauksena kaupunkistrategian ja johdon toimialalla. Ratkaisu sisälsi vuonna 2023 jaettavia paikallisia eriä, joiden vaikutus on jaettu toimialoille kaupunginjohtajan talousarvioesityksen yhteydessä. Kasvatuksen ja oppimisen toimialalle paikallisten erien vaikutus oli 8 056 600 euroa.

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	4 960	5 357	5 392	5 392
Maksutulot	12 269	11 579	11 544	11 544
Tuet ja avustukset	16 612	16 805	13 218	13 218
Muut tulot	349	187	187	187
Sisäiset tulot	1 785	1 776	1 776	1 776
Tulot yhteensä	35 975	35 704	32 117	32 117
Henkilöstömenot	-229 638	-254 220	-261 104	-268 186
Asiakaspalvelujen ostot	-30 293	-29 336	-33 151	-33 151
Muiden palvelujen ostot	-65 531	-47 646	-54 184	-54 314
Sisäisten palvelujen ostot	-703	-496	-20	-20
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-8 094	-7 402	-7 554	-7 554
Avustukset	-18 003	-17 104	-17 280	-17 280
Vuokramenot	-279	-220	-235	-235
Sisäiset tilavuokrat	-85 823	-94 639	-103 209	-103 209
Muut menot	-201	-1 149	-566	-566
Menot yhteensä	-438 566	-452 211	-477 301	-484 513
Toimintakate	-402 591	-416 507	-445 184	-452 396
Poistot	-2 039	-2 584	-2 899	-2 899
Vyörytykset	-21 270	-33 193	0	-34 179
Tilikauden tulos	-425 900	-452 284	-448 083	-489 475

Toiminnan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan (KASO) tehtävänä on kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan toimialaan kuuluvien asioiden valmistelu ja täytäntöönpano. Toimiala huolehtii kaupungin varhaiskasvatuspalveluiden, perusopetuksen, toisen asteen koulutuksen ja ruotsinkielisten palveluiden järjestämisestä sekä yhteistyöstä hyvinvointialueen kanssa opiskeluhuollon sekä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämisen osalta.

Toiminnan järjestämisessä otetaan huomioon väestön oikeus saada palveluja äidinkielellään suomeksi tai ruotsiksi. Kasvatuksen ja oppimisen toimialan organisaatio muodostuu varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, ruotsinkielisten palveluiden, toisen asteen palvelualueista sekä yhteisistä palveluista. Toiminta-ajatuksen mukaisesti kasvatuksen ja oppimisen toimiala edistää lasten ja nuorten oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia osaavan henkilöstön ja laadukkaiden kasvu- ja oppimisympäristöjen avulla oikeudenmukaisesti ja vuorovaikutteisesti.

Toimialalla keväällä tehdyssä toimintaympäristöanalyysissä esiin nousivat perheiden taloudellisen tilanteen kiristyminen, henkilöstön hyvinvointi, saatavuus ja osaaminen, maailmanpoliittinen tilanne sekä kouluilla, oppilaitoksissa ja vapaa-ajalla lisääntyneet väkivaltatilanteet. Lisäksi esiin nousivat segregaatian lisääntyminen ja alueiden eriytyminen, maahanmuuttajataustaisten oppijoiden määrän kasvu, hyvinvointialueuudistus ja ekologiset näkökulmat.

Vantaan virallisen väestöennusteen 2023–2033 mukaan varhaiskasvatukseen määrän kasvaa vuoteen 2033 mennessä 2 175 lapsella. Hoitopaikkatarve on 1 850 paikkaa 85 prosentin peittävyyden mukaan laskettuna. Tämä vastaa noin 11:tä uuden suunnitteluohjeen mukaista päiväkotia. Eniten lasten määrän ennustetaan kasvavan Kivistön (860), Tikkurilan (585), Myyrmäen (326) ja Aviapoliksen (242) suuralueilla.

Perusopetusikäisten lasten määrä vähenee Vantaan virallisen väestöennusteen 2023–2033 mukaan vuoteen 2033 mennessä 40 oppilaalla. Alakouluikäisten määrä kasvaa 397 oppilaalla ja yläkouluikäisten määrä vähenee 437 oppilaalla. Kasvualueita ovat Kivistön (652) ja Tikkurilan (266) suuralueet. Muilla suuralueilla peruskouluikäisten lasten määrä vähenee, eniten Aviapoliksen suuralueella (-387).

Vuosina 2024 ja 2025 perusopetusikäisten lasten määrä kasvaa väestöennusteen mukaan yhteensä 119 oppilaalla. Alakouluikäisten määrä vähenee 90 oppilaalla ja yläkouluikäisten määrä kasvaa 209 oppilaalla. Eniten lasten määrä kasvaa Tikkurilan (120), Kivistön (113), ja Myyrmäen (96) suuralueilla ja vähenee Korson (-189), Hakunilan (-33) ja Aviapoliksen (-25) suuralueilla. Vieraskielisen väestöennusteen mukaan vuoteen 2025 mennessä 7–15-vuotiaista on vieraskielisiä 30 prosenttia. Vuoteen 2030 mennessä vieraskielisten 7–15-vuotiaiden osuuden ennustetaan olevan 37 prosenttia. Virallisesta väestöennusteesta puuttuu muun muassa alkuvuoden 2023 muuttovoiton vaikutus

sekä valmistavan opetuksen oppilaat. Talousarvio on laadittu 321 perusopetuksen oppilaan kasvulla.

15–17-vuotiaiden nuorten määrä kasvaa Vantaan virallisen väestöennusteen 2023–2033 mukaan vuoteen 2033 mennessä 558 nuorella. Suurempia kasvualueita ovat Kivistön (237) ja Tikkurilan (173) suuralueet. Nuorten määrä vähenee eniten Korson (-25) suuralueella. Vuoteen 2024 mennessä 15–17-vuotiaiden nuorten määrä kasvaa 272 nuorella. Suurempia kasvualueita ovat Korson (55), Myyrmäen (53) sekä Hakunilan (51) suuralueet. Vieraskielisen väestöennusteen mukaan vuoteen 2025 mennessä vieraskielisiä on 16–18-vuotiaista 25 prosenttia ja vuoteen 2030 mennessä 33 prosenttia.

Vuodesta 2022 alkaen Vantaalla on otettu käyttöön uutta ennustemenetelmää ja viime vuodet ovat olleet Vantaan väestönkasvun kannalta hyvin poikkeavia. Tämä vaikuttaa ennusteeseen, koska siinä hyödynnetään aiempien vuosien tietoja. Vuoden 2023 ennuste pyrkii ottamaan nämä muutokset huomioon, joten ennuste saattaa joiltain osin poiketa aiempien vuosien ennusteista. Tämä koskee myös varhaiskasvatus- ja peruskouluikäisiä. Myös kaupunkiympäristön toimialalta vuoden 2023 väestöennusteen laskentaa varten saatu rakentamisennuste poikkesi jonkin verran aiempien vuosien rakentamisennusteesta, mikä vaikuttaa suoraan väestöennusteeseen. Lisäksi ratikkapäätös ei ollut rakentamisennusteen laskentaa tehtäessä tiedossa. Ratikan vaikutukset tulevat näkymään selvemmin ensi vuoden ennusteessa. Toimiala seuraa tiiviisti palveluverkkoon kohdistuvia muutospaineita yhteistyössä kaupunkiympäristön asiantuntijoiden kanssa ja verkon kehittämisessä otetaan huomioon yhteistyömahdollisuudet muiden toimialojen kanssa.

Kehitetään kesäajan maksutonta puistoruokailua siten, että puistoruokailun aikaa laajennetaan kesämäärän koulujen koko loma-aika (kesäkuusta elokuulle). Siirrytään hallitusti tarjottavassa ruoassa lämpimään ruokaan ja pyritään luomaan puistoruokailusta yhteisöllinen ruokailukokemus. Tarkastellaan puistoruokailua varten paikkoja ja tehdään tarvittavia muutoksia toiminnan uudelleenjärjestämiseksi.

Toimialan keskeiset tavoitteet

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan tulokortin keskeiset tavoitteet edistävät valtuustokauden strategian mukaisia päämääriä eri painopistealueilla. Yhtenä tärkeänä tavoitteena on perusopetuksen oppilaiden luku- ja matemaattisten taitojen paraneminen. Lisäksi tavoitellaan sitä, että lasten ja nuorten sosiaaliset ja tunnetaidot paranevat, kiusaaminen ja kouluväkivalta vähenee ja opiskelijoiden hyvinvointi kasvaa. Tavoitteena on myös toisen asteen koulutuksen oppimisen tuen kehittämissuunnitelman laatiminen ja suunnitelman toteuttamisen aloittaminen. Tavoitteiden saavuttamiseksi henkilökuntaa koulutetaan tunnistamaan syrjinnän ja kiusaamisen eri muotoja ja lisätään valmiutta toimia ongelmatilanteissa. Tavoitellaan sitä, että Vantaalla opitaan ja opiskellaan liikkuen. Lapsiystävällinen kunta -työ ja sen arviointi jatkuvat.

Toimialan keskeisiin tavoitteisiin kuuluu monikielisten oppijoiden oppimisvalmiuksien ja suomen kielen (ruotsin kielen) osaamisen parantaminen. Sitä tukemaan laaditaan varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle ulottuva monikielisten oppijoiden kehittämisohjelma, joka sisältää S2 -oppijoiden tarkastelun sekä toimenpiteitä osaamisen ja suomen- ja ruotsin kielen taidon lisäämiseksi. Tämän perusteella ohjataan perheitä oikean oppimäärän valitsemisessa sekä tehdään toimenpiteitä, jotta pystytään osoittamaan oikeanlaista tukea tarvitseville sekä vahvistamaan suomen tai ruotsin kielen osaamista ja oppimistuloksia kokonaisuutena.

Toimialalla on laadittu yksiköittäin turvallisemman tilan periaatteita ja niiden toteutumiseen edelleen panostetaan kuunnellen lapsia, nuoria ja henkilöstöä. Segregaatiota koskevaa tietopohjaa kehitetään ja tietoa hyödynnetään aiempaa enemmän ja systemaattisemmin resurssoinnin pohjatietona. Segregaatioon liittyviä kysymyksiä pohditaan yhteistyössä toimialarajat ylittäen ja yhteistyössä muiden sidosryhmien, kuten hyvinvointialueen kanssa. Lisäksi selvitetään kuutoskaupunkien ja ystävyyskaupunki Huddingen kokemuksia.

Toimialan tavoitteena on hyödyntää digitaalisia ympäristöjä ja vahvistaa niihin liittyvää osaamista. Vahvistetaan lasten ja nuorten digihyvinvointia osallistamalla huoltajia toiminnan suunnitteluun. Opetusta ja oppimista monipuolisesti tukeva DigiOne-palvelualustaa pilotoidaan ja valmistaudutaan sen käyttöönottoon. Vahvistetaan lasten ja nuorten digihyvinvointia osallistamalla heitä toiminnan suunnitteluun. Tavoitteena on jatkaa sujuvan yhteistyön rakentamista hyvinvointialueen kanssa, jotta organisaatioilla on yhteiset tavoitteet ja strategiset linjaukset opiskeluhuollon toteutuksessa ja laajemminkin työssä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämisessä. Varmistetaan, että digioppimateriaalien ja oppikirjojen käytön suhteessa säilyy lasten ja nuorten edun mukainen tasapaino. Luodaan vantaalaisen lapsen ja nuoren hyvän koulupäivän palvelulupaus.

Toimialan sukupuolitietoisen budjetoinnin kehittämiskohteena jatkuu oppimisen ja opiskelun tuen sekä kasvun ja kehityksen tuen palvelut. Kehittämiskohde on valittu kouluterveyskyselyn tulosten pohjalta. Toimialan tuen kehittämisryhmässä lapsen tukeen liittyviä tilastoja on tarkasteltu sukupuolten näkökulmasta. Toimialalla on myös tunnistettu poikien ylliedustus uhka- ja väkivaltatilanteissa sekä kiinnipitotilanteissa. Varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa on otettu käyttöön Pro-Vaka/Prokoulu -toimintamallit, joilla vahvistetaan varhaista ja vaikuttavaa tukea käyttäytymisen haasteisiin liittyen. Lisäksi toimialalla vahvistetaan henkilöstön osaamista sekä yhteistyötä hyvinvointialueen ja viranomaisten kanssa jengiväkivallan, päihteiden käyttöön liittyvän väkivallan sekä kunniaan liittyvän väkivallan vastaisessa työssä.

Ateriapalvelutoimittajien hintojen nousu on huomioitu talousarvioesityksessä. Lisäksi jatketaan valtuuston päättämää lisärahoitusta (1 milj. euroa vuonna 2024). Varhaiskasvatuksen ja opetuksen lounaiden kehittämisohjelmaa jatketaan ja ohjelma huomioidaan vuoden 2025 talousarviokehysesityksessä. Tyytyväisyyttä ateriapalveluihin seurataan jatkossa yksikkötasolla NPS-mittauksella kaikissa palveluyksiköissä, jota varten vastaukset kerätään palveluita käyttäviltä asiakkailta ja oppilailta. Palautteen perusteella ateriapalveluita kehitetään edelleen. Ruoan riittävyyteen ja kausivaihteluihin kiinnitetään huomiota siten, että esimerkiksi viikonloppujen ja loma-aikojen yhteyteen lisätään lasten ja nuorten toiveruokapäiviä.

Toimialalla vahvistetaan edelleen henkilöstön pito- ja vetovoimaa. Erityistä huomioita kiinnitetään hyvään johtamiseen, arjen työn sujuvuuteen, henkilöstön hyvinvointiin ja toimiviin työyhteisöihin sekä hyvistä suorituksista palkitsemiseen. Toimintaa suunnitellaan ja kehitetään yhteistyössä henkilöstön kanssa.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	4 117	4 837	5 044
Määräaikaisen henkilöstön lkm	1 578	604	600
Henkilöstön kokonaismäärä	5 695	5 441	5 644

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

13 10

Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	0	0	0	0	0	0	0
Menot	-101	-90	-100	-100	-103	-105	-108
Toimintakate	-101	-90	-100	-100	-103	-105	-108

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	0	0	0	0
Maksutulot	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	0	0	0	0
Muut tulot	0	0	0	0
Sisäiset tulot	0	0	0	0
Tulot yhteensä	0	0	0	0
Henkilöstömenot	-83	-73	-81	-81
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-16	-15	-19	-19
Sisäisten palvelujen ostot	-1	-1	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	-1	0	0
Avustukset	0	0	0	0
Vuokramenot	-1	0	-1	-1
Sisäiset tilavuokrat	0	0	0	0
Muut menot	0	0	0	0
Menot yhteensä	-101	-90	-100	-100
Toimintakate	-101	-90	-100	-100
Poistot	0	0	0	0
Vyörytykset	101	90	0	100
Tilikauden tulos	0	0	-100	0

Toiminnan kuvaus

Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta huolehtii toimialan yhteisten palveluiden, varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestämisestä ja kehittämisestä. Määrärahat sisältävät kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan ja ruotsinkielisen jaoston menot.

13 20

Yhteiset palvelut

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	798	400	0	0	0	0	0
Menot	-9 592	-5 873	-5 840	-5 896	-6 012	-6 163	-6 317
Toimintakate	-8 795	-5 473	-5 840	-5 896	-6 012	-6 163	-6 317

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	0	0	0	0
Maksutulot	26	0	0	0
Tuet ja avustukset	769	400	0	0
Muut tulot	1	0	0	0
Sisäiset tulot	1	0	0	0
Tulot yhteensä	798	400	0	0
Henkilöstömenot	-7 692	-3 704	-3 716	-3 772
Asiakaspalvelujen ostot	-169	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-961	-1 283	-1 216	-1 216
Sisäisten palvelujen ostot	-32	0	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	282	-103	-103	-103
Avustukset	-152	-160	-186	-186
Vuokramenot	-46	-75	-43	-43
Sisäiset tilavuokrat	-821	-357	-384	-384
Muut menot	-1	-191	-191	-191
Menot yhteensä	-9 592	-5 873	-5 840	-5 896
Toimintakate	-8 795	-5 473	-5 840	-5 896
Poistot	0	0	0	0
Vyörytykset	325	4 346	0	5 457
Tilikauden tulos	-8 470	-1 127	-5 840	-439

Toiminnan kuvaus

Johtoon ja yhteisiin palveluihin kuuluvat toimialan johto, toimialan yhteiset projektit ja yhteiset palvelut. Lisäksi kokonaisuuteen kuuluu myös kaupunkitasoinen osaamiskampushanke.

Yhteiset palvelut huolehtii keskitetyistä viestintä-, talous-, laki- ja valmistelupalveluista sekä suunnittelusta ja kehittämisestä. Yhteisiin palveluihin kuuluvat myös hyvinvoinnin edistämisen, opiskelu- ja huollon koordinaatiotehtävät ja UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -työhön liittyvien toimenpiteiden edistäminen. Lisäksi yhteiset palvelut koordinoi koulukuljetuksiin ja kalustonkunnostukseen liittyvät asiat. Av-palvelu ja av-huolto järjestetään jatkossa yhteistyössä Vantaan ammattiopisto Varian kanssa opiskelijatyönä.

Yhteisten palvelujen vastuualueelle kuuluvat toimialan strategian valmistelu, tietojohdamisen keskeiset toimet (tilastointi, tietojen hallinta, tietojen visualisointi, tiedolla johtaminen) ja tieto- ja viestintätekniikkapalvelut. Tieto- ja viestintätekniikassa panostetaan toimialan erityispiirteet huomioivaan sisällölliseen kehittämiseen yhteistyössä tietohallinnon, koulujen ja oppilaitosten sekä varhaiskasvatuksen kanssa.

Palvelualueen keskeiset tavoitteet

Yhteisten palveluiden tavoitteena on kehittää toimialan yhteisiä työprosesseja edelleen sujuvammiksi. Tiedolla johtamisen kehittämistä jatketaan datavision mukaisesti. Tieto- ja viestintäteknologiaa kehitetään digivision tavoitteiden mukaisesti. Datavisio ohjaa toimialan tietojohdamisen kehittämistä asetettujen tavoitteiden suuntaan. Digivisio puolestaan ohjaa toimialan tieto- ja viestintäteknologista kehittämistä. Digivisiota on konkretisoitu digiohjelmassa, jossa määritellään toimialan tvt-kehittäminen.

Yhteisten palveluiden tavoitteena on tukea DigiOnen käyttöönottoa ja varmistaa toiminnanmuutoksen toteutuminen suomen- ja ruotsinkielisissä peruskouluissa sekä hallinnossa yhteistyössä palvelualueiden kanssa. Digione-palvelun käyttöönotto etenee rinnakkain hankkeen viimeisen vaiheen läpiviennin kanssa. Varhaiskasvatuksen ohjausjärjestelmän (Vasa) kehittäminen ja käyttöönotto jatkuu, ja varhaiskasvatuksen prosessien sujuvoittaminen etenee.

Kaupunkitasoisessa Tikkurilan osaamiskampushankkeessa kehitetään yhdessä uusia toimintamalleja ja palveluja tukemaan osaamistason nousua sekä työpaikkojen ja työvoiman kohtaamista. Kampushankkeessa rakennetaan yritysten kannalta houkuttelevaa toimintaympäristöä sekä viihtyisää, urbaania kaupunkiympäristöä kestävyuden, osallisuuden ja yhteistyön periaatteiden mukaisesti.

Palveluverkkosuunnittelussa tavoitteena on turvalliset sekä oppimista ja hyvinvointia tukevat oppimisympäristöt. Edistetään päiväkotien kesäviilennystä aktiivisesti yhteistyössä kaupunkiympäristön toimialan kanssa.

Viestintä- ja vuorovaikutuspalvelut tarjoaa asukkaille ja kaupungin muille sidosryhmille tietoa kasvatuksen ja oppimisen toimialan palveluista, päätöksistä ja niiden vaikutuksista sekä näihin liittyvistä osallistumismahdollisuuksista. Edistetään avointa vuorovaikutusta ja vuoropuhelua kodin ja koulun välillä. Tämä vahvistaa perheiden ja koulun välistä yhteyttä, parantaa oppilaiden kokonaisvaltaista oppimista ja lisää heidän hyvinvointiaan. Kiinnitetään erityistä huomiota maahanmuuttajaperheiden osallisuuden edistämiseen kouluyhteistyöhön. Lapsille ja nuorille tarjotaan tapoja osallistua ja vaikuttaa. Lasten ja nuorten osallisuuden eri ulottuvuuksia vahvistetaan, ja parannetaan näin lasten ja nuorten hyvinvointia, yhteisöllisyyden kokemuksia ja vaikuttamisen taitoja. Lisäksi lasten ja nuorten sekä päättäjien välistä dialogia ja aitoa vuoropuhelua lisätään. Osallisuuden työkaluina toimivat jokapäiväinen arjen osallisuus kouluissa ja oppilaitoksissa (muun muassa oppilasagentit, välkkärit, tukioppilaat, verso -sovittelijat, tuutorit sekä luokkaneuvostot ja -kokoukset), dialogisuuden ja vuoropuhelun mallien kehittäminen, yhteisöllisyyden vahvistaminen koulun sisällä ja alueellisesti sekä kaupunkitasoinen vaikuttamisen malli Vaikuttajapäivässä. Vaikuttajapäivää toteutetaan pitkäjänteisen suunnitelman mukaan ja sen sisällöt liitetään tiiviisti kaupunkitasoiseen osallistuvaan budjetointiin. Oppilas- ja opiskelijakuntatoimintaa kehitetään niin, että toiminta tavoittaa kaikki, myös tukea tarvitsevat. Kehitetään myös oppilas- ja opiskelijakuntien sekä nuorisovaltuuston väliseen yhteistyöhön uusia malleja niin, että lasten ja nuorten ääni kuuluu yhä vahvemmin heitä koskevissa asioissa. Viestintä- ja vuorovaikutuspalvelut koordinoi, kehittää, suunnittelee ja toteuttaa toimialan viestintää ja osallisuustyötä yhdessä johdon ja asiantuntijoiden kanssa.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Opiskeluhuollon palveluissa kehitetään yhteistyötä ja opiskeluhuollon lakisääteisiä rakenteita hyvinvointialueen kanssa. Uudet koulutuksen ja opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmat on otettu käyttöön 1.8.2023 alkaen ja niiden toteutumista seurataan. Vuonna 2023 perustetun hyvinvoinnin ja opiskeluhuollon tiimin toimintaa kehitetään muun muassa laatimalla toimintasuunnitelma ja ottamalla se käyttöön.

Kiusaamisen ja kouluväkivallan ehkäisyn ja puuttumisen tavoitteina ovat Aseman lasten kehittämisen K-0-toimintamallin käyttöönotto ja yhteistyön käynnistäminen ja kehittäminen. Kaupungin omia työntekijöitä, esimerkiksi opettajia ja nuorisotyöntekijöitä, koulutetaan K-0-sovittelijoiksi. Lisäksi muodostetaan kiusaamiseen puuttumisen moniammatillinen ryhmä, jossa on edustajia Vantaalta ja hyvinvointialueelta. Ryhmän tavoitteena on miettiä keinoja vaativien kiusaamistapauksien selvittelyyn.

Koulujen kiusaamiseen puuttumisen tiimien työtä tuetaan ja kehitetään yhdessä kiusaamiseen puuttumisen erityisasiantuntijan kanssa.

Tikkurilan osaamiskampus Hankkeessa jatketaan sekä kampusympäristön suunnittelua että kampuksen palvelukokonaisuuden yhteiskehittämistä. Työ jatkuu mm. kampuksen koulutusyhteistyön toimintamallin ja kokonaisuuteen liittyvien palvelumallien ympärillä. Myös digitaalisen alustan esiselvitystyö jatkuu vuoden 2024 puolella. Kumppanuuksia koulutuksentarjoajien kanssa pyritään edelleen vahvistamaan. Kampuksen palvelukokonaisuutta yhteiskehitetään tiiviisti TE2024 uudistuksen rinnalla siten, että palveluista muodostuu toisiaan tukeva, elinvoimaa rakentava kokonaisuus. Tikkurilan osaamiskampuksen katujen ja puistoalueiden rakentaminen alkaa vuoden 2024 aikana ja rakennushankkeiden kilpailutukset lähtevät liikkeelle. Kilpailuissa ja tontinluovutuksessa varmistetaan, että rakennushankkeet toteuttavat kampuksen visiota esimerkiksi kestäväyyden ja yhteiskäyttöisyyden osalta.

Palvelualueelle lisätään yksi vakanssi toimialan hankkeiden ja projektien talousraportointia ja -suunnittelua varten.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	125	55	56
Määräaikaisen henkilöstön lkm	42	18	15
Henkilöstön kokonaismäärä	167	73	71

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Hallinnollisten tehtävien henkilöstömenot / toimialan menot yhteensä	0,5 %	-	0,6 %	0,6 %

13 30

Perusopetus

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	18 297	18 143	18 390	18 390	18 683	18 982	19 285
Menot	-222 431	-232 403	-243 168	-244 913	-251 035	-257 311	-263 744
Toimintakate	-204 135	-214 260	-224 778	-226 523	-232 352	-238 330	-244 459

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	3 983	3 931	3 931	3 931
Maksutulot	1	0	0	0
Tuet ja avustukset	12 262	12 298	12 545	12 545
Muut tulot	298	138	138	138
Sisäiset tulot	1 753	1 776	1 776	1 776
Tulot yhteensä	18 297	18 143	18 390	18 390
Henkilöstömenot	-123 731	-135 246	-138 154	-139 898
Asiakaspalvelujen ostot	-13 339	-12 681	-12 881	-12 881
Muiden palvelujen ostot	-25 797	-21 925	-25 628	-25 628
Sisäisten palvelujen ostot	-47	-3	-3	-3
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 031	-5 634	-5 708	-5 708
Avustukset	-2 212	-2 092	-2 092	-2 092
Vuokramenot	-206	-141	-169	-169
Sisäiset tilavuokrat	-50 005	-54 674	-58 527	-58 527
Muut menot	-63	-7	-7	-7
Menot yhteensä	-222 431	-232 403	-243 168	-244 913
Toimintakate	-204 135	-214 260	-224 778	-226 523
Poistot	-1 346	-2 146	-2 151	-2 151
Vyörytykset	-11 320	-19 682	0	-20 545
Tilikauden tulos	-216 801	-236 088	-226 930	-249 219

Toiminnan kuvaus

Perusopetuksen tehtävä on järjestää opetussuunnitelman mukaista laadukasta perusopetusta sekä tarjota oikea-aikainen kolmiportainen tuki jokaiselle oppilaalle. Opetus järjestetään valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti lähikouluperiaatteella. Kolmiportaista tukea järjestetään jokaisessa 41 peruskoulussa. Vaativan tuen palveluista etappi- ja pajatoiminta järjestetään alueellisesti neljällä alueella, vammaisopetusta ja polikliinistä opetusta järjestetään keskitettynä palveluna. Perusopetus antaa jatko-opiskeluvalmiudet toiselle asteelle ja perusopetuksen aikana kertyneet tiedot ja taidot osoitetaan peruskoulun päättötodistuksella, jonka perusteella tehdään opiskelijavalinnat toisen asteen opintoihin.

Peruskoulussa oppilailla on mahdollisuus painottaa työelämäpainotteista opiskelua vuosiluokilla 8–9 (TEPPO-toiminta). Perusopetuksen palvelualue vastaa myös vammaisten lasten päivä- ja loma-ajan toiminnasta (267 lasta kesäkuussa 2023) sekä vuosiluokkien 1.–2.-oppilaiden iltapäivätoiminnasta (noin 2 600 lasta elokuussa 2023), jonka järjestävät 22 palveluntuottajaa. Perusopetusikäisistä oppilaista maahanmuuttajataustaisia on 29,4 prosenttia. Perusopetus vastaa myös alle 17-vuotiaiden oppilaiden valmistavan opetuksen järjestämisestä (480 oppilasta korkeimmillaan vuonna 2023).

Selvitetään toimintavuoden aikana ruotsinkielisen TEPPO-koulutuksen tarvetta ja järjestämistapa-mahdollisuuksia.

Palvelualueen keskeiset tavoitteet

Perusopetuksen keskeisinä tavoitteina on laadukkaan ja alueellisesti yhdenvertaisen perusopetuksen toteuttaminen sekä perusopetuksen kaupunkistrategiaan pohjautuvien tavoitteiden edistäminen. Oppimisen kannalta keskeisimmät tavoitteet liittyvät lukutaidon ja matemaattisen osaamisen parantamiseen sekä riittävän ja oikea-aikaisen tuen saamiseen. Hyvinvoinnin kannalta keskeisimmät tavoitteet liittyvät tunne- ja vuorovaikutustaitojen lisäämiseen ja kiusaamisen ja kouluväkivallan vähentämiseen sekä oppilaiden hyvinvoinnin lisäämiseen. Tässä merkittävässä roolissa on moniammatillisen yhteistyön lisääminen, lasten ja nuorten hoitopolkujen sujuvuus ja hyvä johtaminen. Yhteisten periaatteiden ja yhteisen johtamisen rakenteita vahvistetaan kaikilla esimiestasioilla. Tavoitteena on vapauttaa resursseja yhteisöllisen hyvinvoinnin toteuttamiseen. Henkilöstön osaamista vahvistetaan yhteisellä kouluttautumisella.

Iltapäiväkerhojen laatua ja toimenpiteiden vaikuttavuutta seurataan.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Talousarvio sisältää täysimääräisenä oppilasmäärän kasvun, 321 oppilasta, sekä vuoden 2023 lisätalousarviossa lisätyt vammaisopetuksen ryhmät. 1.8.2023 lisättiin resurssia alkuopetuksen äidinkielen ja matematiikan opetukseen sekä erityisopetukseen. Tästä tulee talousarviossa huomioida vuonna 2024 kevätlukukauden osuus: äidinkielen ja matematiikan opetus 0,44 milj. euroa (vuositaso 0,72 milj. euroa) ja erityisopetus 1,33 milj. euroa (vuositaso 2,2 milj. euroa). Tavoitteena on liikunnan lisääminen koulupäivän yhteydessä.

Erilaista tukea tarvitsevien sekä maahanmuuttajataustaisten oppilaiden kasvu on suhteellisesti suurempaa kuin muu oppilasmäärän kasvu. Palveluverkon suunnittelussa tulee huomioida, että kaikki erityisryhmät tarvitsevat enemmän neliöitä kuin normaali yleisopetus. Tämä haastaa palveluverkon suunnittelua. Koulujen tilat ovat täynnä.

Viimeisen kolmen vuoden aikana valtio on rahoittanut lukuisia kehittämishankkeita. Näköpiirissä on, että kehittämistoimintaan ei tulla suuntaamaan rahaa samalla tavoin. Keskeisten hankkeiden tulomenetys on noin miljoona euroa. Valtion koulutuksellisen tasa-arvon eli ns. KOTA-raha (v. 2023 6,9 milj. euroa Vantaalla) tullaan vakinaistamaan. Taso Vantaalla tulee olemaan suunnilleen samalla tasolla kuin vuonna 2023 kaupungin oma lisärahoitus huomioiden. Sitouttavan kouluyhteistyön hankeraha (0,5 milj. euroa) poistuu, mutta tästä arviolta 0,4 milj. euroa siirtyy valtionosuuksiin.

Turvallisuuden ja terveellisuuden (fyysinen, psyykinen ja henkinen) huomioiminen toimintakulttuurissa niin kaupunki- kuin yksikkötasolla on erityisen tärkeää. Perusopetuksessa kehitetään turvallisuuden ja terveellisuuden toimintakulttuuria sekä tuetaan toimenpiteitä kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisemiseksi. Koko henkilöstön turvallisuusosaamisesta huolehditaan lukuvuosittain johtamisrakenteen, perehdytyksen, koulutusten, uusien toimintatapojen sekä hyvien käytäntöjen kehittämällä. OKM:n rahoittamassa Yhteinen turvaverkko-hankkeessa (1.8.23-31.12.24) kehitetään ennaltaehkäisevää toimintaa, yhteisiä ohjeistuksia, toimintatapoja sekä prosessikuvauksia arjen turvallisuuden poikkeamatilanteiden varalle yhteistyössä Vantaan kaupungin eri toimijoiden, hyvinvointialueen sekä poliisin kanssa.

Oppilashuollon siirryttyä hyvinvointialueelle on edelleen käynnissä yhteistyörakenteiden vakinaistaminen hyvälle ja toimivalle tasolle. Siksi kaupungin sisällä on tärkeää kehittää avustavan henkilöstön (koulunkäynninohjaajat sekä oppilashoitajat) sekä kouluvalmentajien (hanke lv 2023-2024) ja koulun nuorisotyöntekijöiden yhteistyötä.

Perusopetuksessa käytetään lukutaitoa ja matemaattista ajattelua kartoittavia seuloja 2./ 3. ja 7. luokalla. Erityisesti muun kuin suomenkielisten lasten lukutaito on heikkoa ja tähän halutaan panostaa

toimialan palvelualueiden yhteisellä lukutaidon kehittämiseen tähtäävällä toimintaohjelmalla. Esimerkiksi ProKoulu -mallia kehittämällä vahvistamme ennaltaehkäisevästi positiivista ja yhteisöllistä toimintakulttuuria.

Perusopetuksessa käynnistetään läksyparkkitoiminta, joka tähtää luku- ja laskutaidon parantamiseen. Myös vanhemmat kutsutaan mukaan toimintaan ja tutustumaan opetustyössä käytettäviin digialustoihin sekä oppimiskäytänteisiin.

Osana perusopetuksen pito- ja vetovoimaohjelmaa valmistellaan vuoden 2024 aikana malli, jolla mahdollistetaan TET-harjoittelu jakoryhmissä vuodesta 2025 alkaen.

Talousarviossa on varauduttu ateriapalveluiden, puhtauspalveluiden ja turvapalveluiden hinnankorotuksiin.

Perusopetuksen palvelualue laatii aamu- ja iltapäivätoiminnan kokonaistarkastelun, joka sisältää laatukriteerit ja kehittämissuhteet hinta-arvioineen. Tarkastelun kehittämissuhteilla on tarkoitus taata turvallinen ja laadukas aamu- ja iltapäivätoiminta. Tarkastelu esitetään lautakunnalle viimeistään huhtikuussa 2024 ja sen toimenpideohjeistuksia esitetään vuoden 2025 talousarvioon.

Seurataan kolmiportaisen tuen toteutumista etenkin erityisen tuen osalta. Varmistetaan pienryhmäopetus tarvittaessa erityisen tuen päätöksen saaneille oppilaille.

Tehdään selvitys 1. luokkalaisten valmistavan opetuksen toimivuudesta ja vaikuttavuudesta.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	1 627	1 943	2 046
Määräaikaisen henkilöstön lkm	624	352	350
Henkilöstön kokonaismäärä	2 251	2 295	2 396

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Oppilasmäärä vantaalaisissa peruskouluissa	23 400	23 782	23 771	24 092
Käyttömenot euroa/oppiilas	9 172	9 353	9 775	10 089
Opetuksen % -osuus oppilaskohtaisesta käyttömestä	52 %	54 %	56 %	56 %
Huoneistoneliöt/oppiilas *)	10,2	10,0	10,1	10,1
Keskimääräinen ryhmäkoko, 1–9 luokat	15,9	15,9	15,9	15,9
Jatkokoulutukseen lukioon, ammatilliseen koulutukseen, ammattistarttiin tai lisäopetukseen päässeiden määrä peruskoulun päättötodistuksen saaneista %	99 %	99 %	100 %	100 %
Iltapäivätoimintaan osallistuvien lasten määrä	2 615	2 650	2 550	2 675
4. vuosiluokalta alkava vapaaehtoinen A 2 -kieli, aloitaneiden määrä	39 %	37 %	37 %	26 %
Oppilaita/oppiilaanohjaaja	200	190	210	200

*) Sis. keittiövuokrat, ilman näitä 9,7. Vuodesta 2023 lähtien ei sisällä opiskeluhuollon tiloja.

13 50

Varhaiskasvatus

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	16 341	16 573	13 131	13 131	13 328	13 528	13 731
Menot	-192 707	-199 220	-212 957	-218 141	-223 379	-228 964	-234 688
Toimintakate	-176 366	-182 646	-199 826	-205 010	-210 051	-215 436	-220 957

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	976	1 401	1 436	1 436
Maksutulot	11 867	11 083	11 083	11 083
Tuet ja avustukset	3 441	4 041	564	564
Muut tulot	25	48	48	48
Sisäiset tulot	31	0	0	0
Tulot yhteensä	16 341	16 573	13 131	13 131
Henkilöstömenot	-89 935	-106 632	-110 140	-115 195
Asiakaspalvelujen ostot	-16 633	-16 526	-20 094	-20 094
Muiden palvelujen ostot	-36 962	-22 595	-25 499	-25 629
Sisäisten palvelujen ostot	-619	-492	-16	-16
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 092	-1 253	-1 305	-1 305
Avustukset	-15 626	-14 852	-15 002	-15 002
Vuokramenot	-20	0	-14	-14
Sisäiset tilavuokrat	-31 689	-35 920	-40 519	-40 519
Muut menot	-131	-950	-367	-367
Menot yhteensä	-192 707	-199 220	-212 957	-218 141
Toimintakate	-176 366	-182 646	-199 826	-205 010
Poistot	-672	-417	-731	-731
Vyörytykset	-9 654	-16 704	0	-17 895
Tilikauden tulos	-186 691	-199 768	-200 557	-223 636

Toiminnan kuvaus

Varhaiskasvatuksen palvelualue vastaa suomenkielisen varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja valmistavan opetuksen järjestämisestä Vantaalla asuville alle kouluikäisille lapsille. Tämän lisäksi palvelualue järjestää kerho-, asukaspuisto- ja avointa kohtaamispaikkatoimintaa. Ympäri vuorokautista varhaiskasvatusta järjestetään Itä-, Keski- ja Länsi-Vantaalla. Varhaiskasvatuksen palvelualue vastaa lisäksi kotihoidon tukeen ja palveluseteliin sekä yksityisen hoidon tukeen liittyvistä tehtävistä.

Varhaiskasvatuksen henkilöstön saatavuudessa on edelleen merkittäviä haasteita. Erityisesti opettajien ja erityisopettajien saatavuus on huomattavan vaikeaa. Myös johtajien saatavuus on heikentynyt. Varhaiskasvatuksen uuden henkilöstörakenteen toteuttamista jatketaan edelleen varhaiskasvatuslain mukaisesti. Varhaiskasvatuksen opettajien ja sosionomien osuutta nostetaan eläköityvien ja irtisanoutuvien lastenhoitajien myötä. Sosionomien osuutta lisätään myös uusien yksiköiden henkilöstörakenteen myötä.

Perhevapaaauudistuksen vuoksi varhaiskasvatuspalveluihin voidaan tulla jo aikaisemmin, jolloin varhaiskasvatusikäisten määrä kasvaa äkillisesti 152 lapsella. Aikaisemmin varhaiskasvatusikäisiä ovat olleet 10 kk–6 v. lapset, perhevapaaauudistuksen jälkeen 9 kk–6 v. lapset.

Väestöennusteen mukaan varhaiskasvatusikäisen väestön määrä kasvaa vuonna 2024 edellä mainitun lisäksi 125 lapsella, eli kasvua on yhteensä 277 lasta. Kotihoidon tuen piirissä olevien lasten määrän arvioidaan vähenevän edelleen ja heitä siirtyy varhaiskasvatuspalvelujen piiriin. Myös kerhotoiminnasta siirrytään varhaiskasvatuspalveluihin. Lapsia tulee varhaiskasvatukseen lisää arviolta 296. Vantaan varhaiskasvatusikäisistä lapsista maahanmuuttajataustaisia oli vuoden 2023 alussa 33,5 prosenttia. Vieraskielisen väestön osuuden arvioidaan kasvavan edelleen.

Varhaiskasvatuksen ohjausjärjestelmän käyttöönottoa jatketaan edelleen uusilla toiminnallisuuksilla.

1.8.2022 voimaan tulleen lapsen tukea koskevan varhaiskasvatuslain muutoksen toimeenpanoa jatketaan. Lakiuudistus vahvistaa lapsen oikeutta tarvitsemaansa tukeen ja laajentavan tuen kolmiporaisuuden toteutumisen koskemaan kaikkia ikäluokkia. Lakimuutos edellyttää tuen henkilöstön lisäystä ja koulutusta sekä yksityisen varhaiskasvatuksen tukemista lakimuutoksessa. Vuonna 2024 talousarvioon lisäys toimintakuluihin on 1,2 milj. euroa.

Vantaa on mukana opetus- ja kulttuuriministeriön kaksivuotisen esiopetuksen kokeilussa. Kokeilu kestää 31.5.2024 asti.

Palvelualueen keskeiset tavoitteet

- Henkilöstön saatavuusohjelman toimenpiteiden toteuttamista jatketaan palvelualueella.
- Varhaiskasvatuksen johtamisella vahvistetaan työhyvinvointia ja työn merkityksellisyyttä.
- Pedagogiikan johtamisessa hyödynnetään arviointitietoa ja arvioinnin työkaluja.
- Toteutetaan laadukasta kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin tukea sekä tehdään yhteistyötä huoltajien sekä lapsi- ja perhepalvelujen kanssa.
- Vahvistetaan positiivista vuorovaikutusta sekä tunne- ja kaveritaitoja.
- Johdetaan digitaalisten työympäristöjen käyttöä ja niihin liittyvää osaamista.
- Henkilöstön työolosuhteita ja työhyvinvointia kehitetään.
- Arvioidaan KOT-lastenhoitajien määrän lisäämisen mahdollisuutta. Vuonna 2024 lisätään KOT-lastenhoitajien määrää kahdella vakanssilla niin, että kokonaismäärä kasvaa 60 hoitajaan.
- Kehitetään lukuinnostusta ja tuetaan suomen kielen varhaista oppimista.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Vuonna 2024 toiminta käynnistyy neljässä uudessa kunnallisessa päiväkodissa, jotka ovat Ruusu-puun päiväkotikoti Kivistössä, Kelokuusen päiväkotikoti Myyrmäessä, Korson päiväkotikoti Korsossa sekä Latupuiston päiväkotikoti Hakunilassa. Näistä kolmen päiväkodin oli tarkoitus aloittaa jo vuonna 2023, mutta valmistuminen siirtyi. Päiväkodit korvaavat poistuvia huonokuntoisia päiväkotikoti- ja perhepäiväkotitiloja sekä vastaavat kasvaneeseen palvelutarpeeseen. Päiväkodeissa on paikkoja yhteensä 619, joista uusia on 394. Palvelutuotannon kasvun vaikutus määrärahoihin on 3,1 milj. euroa. Uusien päiväkotien pihat suunnitellaan yhteistyössä varhaiskasvatuksen ja kaupunkiympäristön toimialan kanssa. Pihaoppimisympäristöissä kiinnitetään erityistä huomioita palvelualueen tarpeisiin, kuten virikkeellisyys, luontokosketus ja luonnon monimuotoisuus.

Vantaan varhaiskasvatus saa valtion erityisavustusta varhaiskasvatuksen sekä esiopetuksen tasa-arvoa (ns. KOTA-raha) edistäviin toimenpiteisiin ja laadun kehittämiseen vuosille 2023–2024 (0,5 milj. euroa). Lisäksi valtion erityisavustuksilla kehitetään varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen lukeamisen kulttuuria ja lukutaitoa, laadun arviointia ja digipedagogiikan ohjelman jalkauttamista. Talousarviossa on varauduttu ateriapalveluiden, puhtaushuolteen ja turvapalveluiden hinnankorotuksiin.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	1 727	2 147	2 235
Määräaikaisen henkilöstön lkm	648	72	75
Henkilöstön kokonaismäärä	2 375	2 219	2 310

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022 ^{*)}	KS 2023	TA 2024
Lasten määrä eri varhaiskasvatuspalveluissa keskimäärin kuukaudessa:				
Kunnallinen varhaiskasvatus	10 522	10 800	10 719	10 855
Yksityinen varhaiskasvatus	2 047	2 200	2 280	2 440
Kerhotoiminta	206	200	226	200
Kotihoidon tuki	3 021	3 000	3 082	2 800
Varhaiskasvatuspalvelujen piirissä olevien lasten osuus kaikista varhaiskasvatusikäisistä ^{**)}	79,7 %	83,0 %	83,7 %	83,5 %
Yksityisessä varhaiskasvatuksessa olevien lasten osuus kaikista varhaiskasvatuksessa olevista lapsista	16,3 %	17,0 %	17,5 %	18,4 %
Rakenteellisten tukitoimien piirissä olevat lapset (kunnallinen varhaiskasvatus)	10,3 %	12,0 %	10,3 %	12,0 %
Käyttömenot €/palveluja käyttävä lapsi	11 524	11 900	12 057	12 981

^{*)} Arvio vuoden 2022 keskiarvosta järjestelmävaihdoksesta johtuen.

^{**)} Suomen- ja ruotsinkieliset lapset yhteensä.

13 90

Svenskspråkiga servicen

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	540	589	597	597	606	615	624
Menot	-13 735	-14 626	-15 237	-15 464	-15 851	-16 247	-16 653
Toimintakate	-13 195	-14 038	-14 640	-14 867	-15 245	-15 632	-16 029

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	0	25	25	25
Maksutulot	375	496	461	461
Tuet ja avustukset	141	67	110	110
Muut tulot	24	1	1	1
Sisäiset tulot	0	0	0	0
Tulot yhteensä	540	589	597	597
Henkilöstömenot	-8 197	-8 564	-9 013	-9 240
Asiakaspalvelujen ostot	-152	-129	-176	-176
Muiden palvelujen ostot	-1 795	-1 829	-1 822	-1 822
Sisäisten palvelujen ostot	-5	0	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-254	-411	-437	-437
Avustukset	-14	0	0	0
Vuokramenot	-6	-4	-8	-8
Sisäiset tilavuokrat	-3 308	-3 687	-3 779	-3 779
Muut menot	-6	-1	-1	-1
Menot yhteensä	-13 735	-14 626	-15 237	-15 464
Toimintakate	-13 195	-14 038	-14 640	-14 867
Poistot	-21	-21	-17	-17
Vyörytykset	-722	-1 242	0	-1 296
Tilikauden tulos	-13 938	-15 301	-14 657	-16 180

Toiminnan kuvaus

Ruotsinkielisten palveluiden palvelualueen tehtävänä on kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan ruotsinkieliselle jaostolle kuuluvien asioiden valmistelu ja täytäntöönpano. Palvelualue vastaa ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen, esiopetuksen, perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ruotsinkielisen tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA-koulutus) sekä nuorisotyön järjestämisestä ja kehittämisestä. Palvelualue vastaa myös oppivelvollisten ohjauksesta ja valvonnasta. Lisäksi palvelualueen tehtävänä on vastata ruotsinkielisten palveluiden kaupunkitasoisesta koordinoinnista, Svenska kommitténin toiminnasta ja kaksikielisyydestä. Selvitetään toimintavuoden aikana ruotsinkielisen TEPPO-koulutuksen tarvetta ja järjestämistamahdollisuuksia.

Palvelualue järjestää varhaiskasvatusikäisille lapsille ruotsinkielistä varhaiskasvatusta. Osa varhaiskasvatuspalveluista järjestetään yksityisinä palveluina, joita tuetaan yksityisen hoidon tuella ja palveluseleillä. Ruotsinkielinen esiopetus toteutuu osana palvelualueen varhaiskasvatusta. Ruotsinkielisiä päiväkoteja on neljä, Dickursby daghem, Håkansböle daghem, Timotej daghem ja Trollebo daghem.

Palvelualueella on neljä alakoulua (luokat 1–6): Dickursby skola, Kyrkoby skola, Mårtensdals skola ja Västersundoms skola. Hallinnollisesti alakouluilla on kaksi rehtoria. Yläkouluja (luokat 7–9) on yksi, Helsing skola, ja lukioita yksi, Helsinge gymnasium.

Pääkaupunkiseudulla ruotsinkielistä työpajatoimintaa toteuttaa Svenska produktionsskolan. Ruotsinkielistä ammatillista koulutusta järjestää Helsingissä ammattioppilaitos Prakticum. Svenska Framtidsskolan i Helsingforsregionen ylläpitää Prakticumia, jossa myös Svenska produktionsskolan toimii. Vantaan kaupunki omistaa 4,7 prosenttia Svenska Framtidsskolan i Helsingforsregionen Ab:stä. Toimimalla aktiivisesti Prakticumien hallituksessa pyritään parantamaan opiston toimintaedellytyksiä ja koulutustarjontaa, jotta myös yhä useampi vantaalainen ruotsinkielinen nuori löytäisi opiskelupaikan sieltä.

Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (TUVA) on keskeinen osa oppivelvollisuuden laajentamista. Pääkaupunkiseudulla ruotsinkielistä tutkintokoulutukseen valmistavaa koulutusta järjestää ammatillinen oppilaitos Prakticum yhteistyössä muiden pääkaupunkiseudun kuntien kanssa.

Vantaan kaupunki kuuluu myös kuntayhtymään, joka ylläpitää Västra Nylands folkhögskola -nimistä kansanopistoa. Opisto tarjoaa lyhytkursseja, yksivuotisia jatko-opintoihin ja työelämään valmistavia opintoja sekä opistovuoden oppivelvollisille, jotka kuuluvat laajennetun oppivelvollisuuden piiriin.

Palvelualueen keskeiset tavoitteet

Ruotsinkielisen palvelualueen strateginen toimenpideohjelma pohjautuu toimialan strategiaan. Palvelualueen strategiset toimenpiteet palvelevat kaupungin ruotsinkielisiä asukkaita sukupuolesta ja asuinalueesta riippumatta. Kun palvelualueelle luotiin toiminnan strategiset toimenpiteet, asiakkaiden toiveet otettiin huomioon eri tavoin.

Palvelualueen strategiset painopisteet ovat seuraavat: toimimme yhdessä hyvinvoinnin edistämiseksi, mahdollistamme jokaisen kasvun omaan potentiaaliinsa, edistämme oppimista vahvistamalla elinikäistä uteliaisuutta ja tuemme lasten ja nuorten kielellistä kehitystä.

Strateginen painopiste vaihtelee lukuvuosittain. Lukuvuoden 2023–2024 painopiste on lasten ja nuorten kielellinen kehitys, johon sisältyy mm. S2-opetus (ruotsi toisena kielenä) sekä nuorisotyön kehittäminen. Lukuvuonna 2024–2025 painopiste on oppimisen edistäminen vahvistamalla elinikäistä uteliaisuutta. Strategisten painopisteiden toteutumista ja toiminnan kehittämistä seurataan palvelualueella säännöllisesti henkilökuntakyselyllä. Oppimisen tukitoimia kehitetään kunnianhimoisesti ottaen huomioon mahdolliset valtakunnalliset linjaukset.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Vuoden 2024 aikana tehdään pedagoginen suunnitelma ja tarveselvitys Kaskela II -hankkeen suomen- ja ruotsinkielistä päiväkotia varten.

Kaikki Vantaan peruskoulut ottavat oppimisen ja koulutuksen digitaalisen palvelualueen DigiOnen käyttöön syksyllä 2024. Uuden järjestelmän käyttöönotto merkitsee sekä toiminnan muutoksia että uusien järjestelmien käytön oppimista niin kouluissa kuin hallinnossa.

Ruotsinkieliset peruskoulut ovat mukana valtakunnallisessa SKY-hankkeessa, jonka tavoitteena on vähentää ja ennaltaehkäistä poissaoloja sekä luoda myönteistä, kouluun kiinnittymistä tukevaa toimintakulttuuria. Tämän takia suunnitelmissa on lisätä tunne- ja vuorovaikutustaitojen oppitunteja ruotsinkielisessä perusopetuksessa. Oppilaiden hyvinvoinnin seuraamiseen otetaan käyttöön School Day -ohjelma.

Valtuustostrategiassa tavoitteena on perusopetuksen oppilaiden oppimistulosten parantaminen erityisesti lukutaidossa ja matematiikassa. Lisäpanostus perusopetuksen oppimistulosten parantamiseen on yhden äidinkielen ja yhden matematiikan oppitunnin lisääminen tuntijakoon ensimmäiselle ja toiselle vuosiluokalle lukuvuodesta 2023–2024 lähtien. Uusia seuloja on otettu käyttöön mittamaan 2./3. ja 7. luokkien luku- ja matemaattisia taitoja.

Helsingin kaupungin kanssa on solmittu uusi sopimus koskien vammaisopetusta. Palvelualueella on aiempaa suurempi vastuu itse järjestää opetusta vaativan erityisen tuen lapsille. Tämä vaatii lisäresursseja ruotsinkieliseen perusopetukseen sekä varhaiskasvatukseen.

Kaksikielisyysohjelma uusittiin vuoden 2022 alussa niin, että se tukee valtuustokauden strategiaa sekä oikeusministeriön kansalliskielistrategiaa. Kaksikielisyysohjelman tavoitteet toteutetaan neljässä vuodessa ja toiminnasta raportoidaan vuosittain. Palvelualue koordinoi kaksikielisyysohjelman tavoitteiden toteutumista. Mittareita on kehitetty vuonna 2023, mikä edistää tavoitteiden seurantaa. Kaksikielisyysohjelman tavoitteiden toteutumisesta vastaavat toimialat ja raportoidaan lautakunnille ja kaupunginhallitukselle.

Mårtensdals bildningsrum -hankkeen päiväkotit valmistuu vuonna 2024. Koulun peruskorjaus jatkuu.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	120	150	152
Määräaikaisen henkilöstön lkm	69	21	20
Henkilöstön kokonaismäärä	189	171	172

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Lapsia kunnallisessa varhaiskasvatuksessa	301	300 *)	300	300
Lapsia yksityisessä varhaiskasvatuksessa	-	-	55	56
Lapsia esiopetuksessa	80	64	75	68
Oppilasmäärä ruotsinkielisessä peruskoulussa	722	721	722	710
Käyttömenot euroa/ oppilas	10 799	11 021	11 754	-
Opetuksen % -osuus oppilaskohtaisista käyttömenoista/ oppilas	53 %	58 %	58 %	-
Huoneistoneuliot/ oppilas	13,7	13,7	13,7	13,9
Keskimääräinen opetusryhmäkoko, 1–9 luokat	15,7	15,7	15,7	15,4
Jatkokoulutukseen lukioon, ammatilliseen koulutukseen, ammattistarttiin tai lisäopetukseen päässeiden määrä peruskoulun päättötodistuksen saaneista % -osuus	100 %	100 %	100 %	100 %
Iltapäivätoimintaan otettujen oppilaiden kokonaismäärä	125	128	145	125
Ruotsinkielisen lukion opiskelijat	155	158	160	162
Käyttömenot euroa/ opiskelija	8 410	8 337	8 858	-
Huoneistoneuliot/ lukio-opiskelija	8,4	8,2	8,1	8,0

*) Arvio vuoden 2022 keskiarvosta järjestelmävaihdoksesta johtuen.

137

Toisen asteen koulutus

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	3 495	1 926	1 157	1 157	1 175	1 193	1 212
Menot	-69 194	-73 412	-75 562	-76 236	-78 080	-80 032	-82 033
Toimintakate	-65 699	-71 486	-74 405	-75 079	-76 906	-78 839	-80 821

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	728	450	449	449
Maksutulot	40	0	0	0
Tuet ja avustukset	2 376	1 302	603	603
Muut tulot	218	94	25	25
Sisäiset tulot	133	80	80	80
Tulot yhteensä	3 495	1 926	1 157	1 157
Henkilöstömenot	-42 094	-42 931	-44 995	-45 670
Asiakaspalvelujen ostot	-48	-9	-9	-9
Muiden palvelujen ostot	-7 107	-7 127	-6 869	-6 869
Sisäisten palvelujen ostot	-233	-27	-27	-27
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 513	-6 079	-5 696	-5 696
Avustukset	-106	-33	-50	-50
Vuokramenot	-1 388	-1 288	-1 205	-1 205
Sisäiset tilavuokrat	-14 454	-15 701	-16 506	-16 506
Muut menot	-251	-218	-203	-203
Menot yhteensä	-69 194	-73 412	-75 562	-76 236
Toimintakate	-65 699	-71 486	-74 405	-75 079
Poistot	-419	-253	-339	-339
Vyörytykset	-4 514	-7 207	0	-8 057
Tilikauden tulos	-70 632	-78 946	-74 745	-83 475

Toiminnan kuvaus

Toisen asteen koulutuksen palvelualue vastaa suomenkielisen lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestämisestä. Vantaalla on viisi suomenkielistä päivälukiota, kaksi aikuislukiota sekä Vantaan ammattiopisto Varia. Toisen asteen koulutus antaa yleiset jatko-opintovalmiudet yliopistoihin ja ammattikorkeakouluihin.

Lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Lukiossa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja muilla näytöillä. Lukiokoulutuksen tehtäväalueen menoihin sisältyy lukiodien lisäksi koko toisen asteen koulutuksen hallinnollisia johtamis-, kehittämis-, suunnittelu- ja valmistelutehtäviä.

Vantaan ammattiopisto Varia toteuttaa järjestämisluvan mukaista ammatillista koulutusta tiiviissä yhteistyössä alueen työelämän kanssa. Variassa järjestetään ammatillista koulutusta nuorille, aikuisille ja organisaatioille useilla eri aloilla. Koulutustarjonta sisältää muun muassa perustutkintoja, ammatti- ja erikoisammattitutkintoja, oppisopimuskoulutusta, työvoimakoulutusta sekä korttikoulutuksia. Toiminnan lähtökohtana ovat kysyntälähtöisyys, työelämän tarpeet, asiakkuusajattelu ja verkostomainen toimintatapa.

Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (TUVA) järjestetään hallinnollisesti ammattiopisto Variassa.

Toisen asteen koulutuksen palvelualue vastaa lisäksi toisen asteen palveluverkon kehittämisestä, oppilaitosten työ- ja elinkeinoelämäyhteistyöstä ja korkeakouluysteistyöstä sekä oppivelvollisuuden ohjauksesta ja valvonnasta perusopetuksen päättymisen jälkeen.

Toisen asteen koulutuksen palvelualue tekee yhteistyötä toimialarajat ylittäen työllistymisen edistämiseksi ottaen huomioon hyvinvointialueen osaamisen kehittämisen tarpeet.

Palvelualueen keskeiset tavoitteet

Vuonna 2024 toisen asteen koulutuksen palvelualueen keskeisinä tavoitteina ovat joustavien oppimisen polkujen kehittäminen, oppimisen tuen kehittäminen huomioiden erityisesti monikielisten opiskelijoiden tuen tarpeet sekä opiskelijoiden ja henkilöstön työhyvinvoinnin vahvistaminen ja hyvän johtamisen sekä riittävien johtamisresurssien vahvistaminen. Samalla edistetään moniammatillista yhteistyötä ja koulutusta koulupudokkaiden tukemiseksi, laajennetaan työnohjaajien osaamista oppilaiden elämänhallinnan taitojen tukemiseen.

Lukioiden ja Varian opiskelijoille kehitetään uusia joustavia opintopolkuja strategialähtöisen palvelumuotoilun eli opiskelijalähtöisen kehittämisen kautta. Tavoitteena on, että opiskelijan on mahdollista hyödyntää opetustarjontaa oppilaitosrajat ylittäen ja saada siten vahvempi pohja työelämään sekä jatko-opintoihin.

Oppimisen tukitoimia kehitetään ottaen huomioon mahdolliset valtakunnalliset linjaukset sekä käytävissä olevat resurssit. Kieli- ja kulttuuritietoisuutta lisätään vahvistamalla opettajien osaamista. Oppimisen tuen kehittämistoimien tueksi kootaan segregaatiotietoja. Resurssien jakamisessa huomioidaan monikielisten opiskelijoiden määrä.

Opiskelijoiden hyvinvointia vahvistetaan kiinnittämällä huomiota yhteisölliseen hyvinvointityöhön, arjen kohtaamisiin sekä oppilaitosten arjessa tapahtuvaan vuorovaikutukseen. Opiskelijoiden osallisuutta vahvistetaan kehittämällä opiskelijakuntatoimintaa huomioiden oppilaitosten erityispiirteet.

Edistetään moniammatillista yhteistyötä ja koulutusta koulupudokkaiden tukemiseksi, laajennetaan työnohjaajien osaamista opiskelijoiden elämänhallinnan taitojen tukemiseen ja mahdollistetaan yhdessä sidosryhmien kanssa nopea hoitoon pääsy, kun oppilaan terveydelliset syyt muodostavat haasteen oppimiselle tai opiskelulle.

Yhdessä elinkeinopalveluiden kanssa tavoitteena on saada osaamispalveluita tarvitsevat asiakkaat pikaisesti koulutuksen pariin, jotta sitä kautta heille löytyy väylä työhön. Elinkeinopalveluiden, Varian ja työllisyyspalveluiden yhteistyönä tehdään ennakointityötä yritysten ja julkisen sektorin työnantajien tarpeista ja varmistetaan siten entistä sujuvamat polut työelämään. Variaan palkataan työelämäkoordinaattori tehostamaan valmistuneiden työllistymistä, edistämään oppisopimuskoulutusta, vahvistamaan ennakointityötä ja tukemaan työelämäyhteistyötä Varian ja työnantajien välillä.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Toisen asteen koulutuksen palveluverkon kehittämistä pyritään edistämään aikataulun mukaisesti. Vehkalan rakentaminen ajoittuu vuosille 2023–2025, Aviapoliksen lukion rakentaminen käynnistyy ja Tikkurilan osaamiskampuksen suunnittelu jatkuu. Lisäksi pyritään ottamaan käyttöön väliaikaisia toimitiloja, jotta lukioiden aloituspaikkoja voidaan lisätä tarveperusteisesti ennen Aviapoliksen lukion ja Tikkurilan osaamiskampuksen uudisrakennusten valmistumista.

Toisen asteen koulutuksen vision ja strategisten painopisteiden mukaan mahdollistetaan joustavat opintopolut toisella asteella yli oppilaitosrajojen.

TE-palvelut siirtyvät kaupungin vastuulle 1.1.2025. Variassa valmistaudutaan muutokseen vuoden 2024 aikana yhteistyössä kaupungin muiden toimialojen kanssa. Useiden alojen akuutti työvoimapula edellyttää uudenlaisia koulutusratkaisuja. Esimerkiksi työperäinen maahanmuutto vaatii uudenlaisia koulutusmalleja, yhteistyötä maahanmuuttajien osaamiskeskuksen kanssa sekä henkilöstöltä muun muassa kieli- ja kulttuuritietoista osaamista. Varian yhteistyötä yritysten kanssa vahvistetaan, jotta oppi- sekä koulutussopimuspaikkoja saadaan lisättyä. Vahvistetaan ammatillisen koulutuksen laatua. Selvitetään vuoden 2024 aikana, millaisen osaamistakuun Varia voi ottaa käyttöön ammatillisen koulutuksen perustutkinto-opiskelijoilleen. Selvitetään täysi-ikäisille tarjottavan TUVA-koulutuksen lisäämisen tarve ja rahoitus.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	518	542	555
Määräaikaisen henkilöstön lkm	195	141	140
Henkilöstön kokonaismäärä	713	683	695

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Lukiokoulutus				
Suomenkielisten päivälukioiden opiskelijat	3 658	3 712	3 691	3 792
Suomenkielisten päivälukioiden opiskelijamäärä/lukio, keskiarvo	732	742	738	758
Aikuis- ja etälukion tutkintotavoitteiset opiskelijat	242	237	250	250
Keskeyttäneet % opiskelijamäärästä (päivälukiot)	2,2 %	6,8 %	4,5 %	4,5 %
Kolmessa vuodessa päättötodistuksen saaneet kaikista valmistuneista (päivälukiot)	83,1 %	88,0 %	88,0 %	90,0 %
Kaikki tunnit/vvt/opiskelija (päivälukiot)	1,35	1,34	1,36	1,36
Käyttömenot euroa/opiskelija (päivälukiot)	7 086	7 615	8 293	8 560
Huoneistonestiöt/opiskelija (päivälukiot)	7,5	7,3	7,4	7,3
Ammatillinen koulutus				
Yhteishaussa olevat tutkintotavoitteiset aloituspaikat peruskoulun päättävästä ikäluokasta %	37 %	35 %	41 %	40 %
Ministeriön päättämän tavoiteopiskelijavuosien käyttöaste	100 %	100 %	100 %	100 %
Käyttömenot euroa/opiskelijavuosi (ammatillinen koulutus yhteensä)	10 425	11 540	11 584	11 706
Huoneistonestiöt/opiskelijavuosi	13,5	13,8	13,5	13,3
Alle 20-v perustutkintoa suorittavien keskeyttämisprosentti Variassa	-	-	8 %	8 %

16

KAUPUNKIKULTTUURI JA HYVINVOINTI

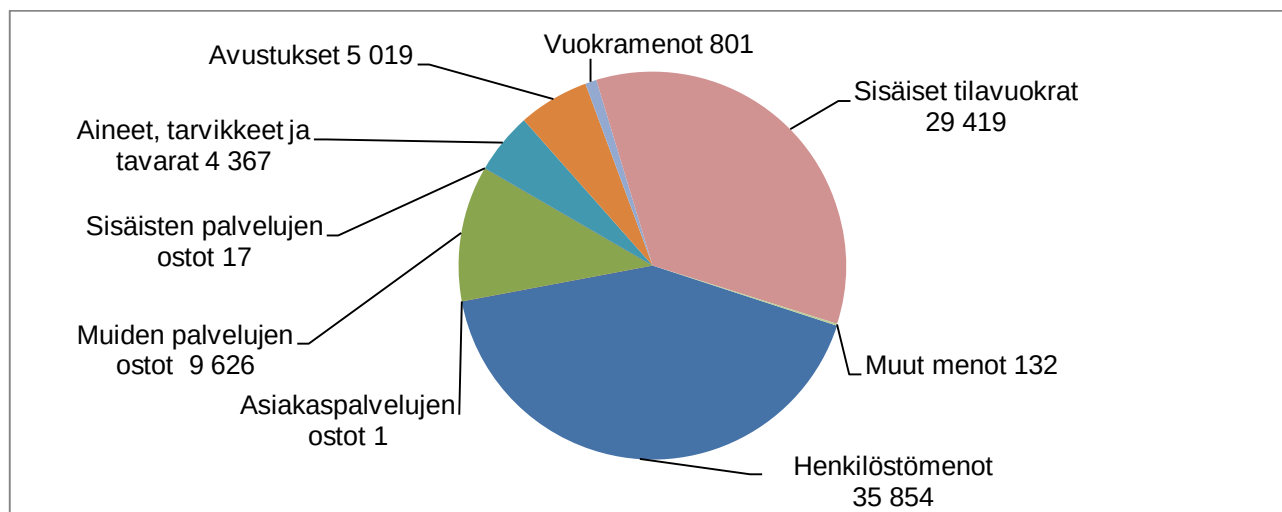
Vastuuhenkilö: Riikka Åstrand

Toimielin: Kaupunkikulttuurin ja
hyvinvoinnin lautakunta
Puheenjohtaja: Sirkka-Liisa Kähärä

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Kaupunkikulttuuri							
Tulot	10 376	11 595	11 120	11 120	11 288	11 458	11 631
Menot	-71 775	-77 753	-83 580	-85 235	-86 259	-88 416	-90 626
Toimintakate	-61 399	-66 158	-72 461	-74 116	-74 972	-76 958	-78 995
Kaupunkikulttuuri bruttoyksiköt							
Tulot	9 045	10 227	9 752	9 752	9 899	10 049	10 200
Menot	-66 405	-72 209	-77 673	-79 301	-80 176	-82 181	-84 235
Toimintakate	-57 360	-61 982	-67 922	-69 549	-70 277	-72 132	-74 035

Kunta-alan palkkaratkaisun vaikutuksia huomioitiin talousarviossa keskitettynä varauksena kaupunkistrategian ja johdon toimialalla. Ratkaisu sisälsi vuonna 2023 jaettavia paikallisia eriä, joiden vaikutus on jaettu toimialoille kaupunginjohtajan talousarvioesityksen yhteydessä. Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialalle paikallisten erien vaikutus oli 575 000 euroa.

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	48	878	697	697
Maksutulot	5 202	6 234	6 022	6 022
Tuet ja avustukset	2 663	2 434	2 390	2 390
Muut tulot	673	559	529	529
Sisäiset tulot	459	121	113	113
Tulot yhteensä	9 045	10 227	9 752	9 752
Henkilöstömenot	-26 621	-28 831	-30 562	-31 609
Asiakaspalvelujen ostot	-2	-1	-1	-1
Muiden palvelujen ostot	-7 206	-7 368	-9 358	-9 358
Sisäisten palvelujen ostot	-47	-17	-17	-17
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 902	-3 700	-4 117	-4 217
Avustukset	-4 524	-4 537	-4 537	-5 017
Vuokramenot	-727	-739	-795	-795
Sisäiset tilavuokrat	-24 368	-26 913	-28 182	-28 182
Muut menot	-7	-104	-107	-107
Menot yhteensä	-66 405	-72 209	-77 673	-79 301
Toimintakate	-57 360	-61 982	-67 922	-69 549
Poistot	-4 572	-4 730	-5 200	-5 206
Vyörytykset	-3 122	-5 188	0	-4 982
Tilikauden tulos	-65 054	-71 900	-73 122	-79 737

Toiminnan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan tehtävänä on kaupunkikulttuurin hyvinvoinnin lautakunnan toimivaltaan kuuluvien asioiden valmistelu ja täytäntöönpano. Toimiala huolehtii kaupungin elinikäisen oppimisen palveluiden, kulttuuri- ja kirjastopalveluiden, liikuntapalveluiden sekä nuoriso- ja yhteisöpalveluiden järjestämisestä.

Keväällä 2023 laadittiin toimialan toimintaympäristöanalyysi Sitran megatrendien, kasvavat hyvinvoinnin ja demokratian haasteet, digitalisaatio sekä taloustilanteen ja luonnon kantokyvyn heikkeneminen, pohjalta. Vaikka nopea väestönkasvu ja monimuotoistuminen tuovat lisähaasteita palvelutuotantoon, ne voivat hallitusti hoidettuna olla kaupungille myös menestystekijä. Tästä syystä toimiala haluaa olla aktiivinen toimija asuinalueiden elinvoiman kehittämisessä, segregaatiorjunnassa ja osallisuuden kokemuksen lisäämisessä.

Toimialan palveluiden merkitys kotoutumisessa, yhteiskunnallisten haasteiden purkamisessa ja kriisikestävyyden ylläpitäjänä voi kasvaa. Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan palveluilla on vahva yhteys koettuun hyvinvointiin. Liikkumisohjelma pyrkii fyysisen aktiivisuuden lisäämiseen mm. edistämällä houkuttelevien liikkumisympäristöjen syntyä. Kaupunkikulttuurilla on myös tärkeä rooli positiivisemmän kaupunki-identiteetin luomisessa erilaisten tapahtumien ja palveluiden keinoin. Kaupunkikulttuuri lisää elinvoimaa ja turvallisuutta: Vantaan kaupunkikeskustoista rakentuu viihtyisiä, vetovoimaisia, aktiivisia ja monimuotoisia asuinalueita. Vantaan 50-vuotisjuhlavuoden tapahtumia tuotetaan kaikille asuinalueille.

Kaupunkikulttuuri voi toiminnallaan vahvistaa kansalaisyhteiskuntaa ja vastata ihmisten yhteisöllisyyden ja osallisuuden tarpeisiin. Uudenlaiset kumppanuudet ja yhdessä tekeminen korostuvat. Digitalisaatio (automaatisointi, tehokas tilankäyttö, sähköinen asiointi ym.) parantaa palveluiden saavutettavuutta.

Kaupunkiympäristö muuttuu kasvavan maahanmuuttajaväestön ja väestön ikääntymisen myötä. Muutos tukee moniarvoista kaupunkikuvaa, mutta edellyttää tietoisia valintoja toimintojen ja resursien kohdentamisessa. Toimialan palvelut tukevat yhteisöllistä ja vuorovaikutteista toimintaa. Ne vahvistavat moninaisuutta ja antavat valmiuksia toimia aktiivisesti yhteiskunnassa. Palveluiden avulla torjutaan tehokkaasti yksinäisyyttä ja eriarvoistumista. Monipuolinen rahoitus pohja kannustaa ja rohkaisee innovatiivisuuteen ja uudistumiskykyyn. Lisäresursseilla luodaan uusia ratkaisuja ja tehdään kehitystyötä.

Toimialan keskeiset tavoitteet

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan rooli on merkittävä valtuustokauden strategisten päämäärien toteutumisessa. Valtuustokauden strategian tueksi on rakennettu toimialan oma strategia, johon valitut vaikuttavuustavoitteet tähtäävät vuoteen 2030. Toimiala vastaa kahdesta valtuustokauden strategiateemasta: Sosiaalisesti kestävä Vantaa sekä Hyvinvointia rakentava Vantaa.

Talouden tasapainoa turvataan kustannustehokkaiden tilaratkaisujen kautta. Kaupungin elin-, pito- ja vetovoiman kasvattamiseksi tapahtumien määrää ja aluetaloudellista vaikuttavuutta lisätään ennen kaikkea asukkaiden ja kumppanitoimijoiden toimintamahdollisuuksia edistämällä kuten tapahtumafasiliteetteja rakentamalla. Tarkoitus on lisätä tapahtumien lukumäärän lisäksi tapahtumiin osallistuvien ihmisten määrää. Vantaan erityisenä tavoitteena on olla lapsiystävällinen kaupunki ja toimiala sitoutuu edistämään kansallisen lapsistrategian keskeisiä tavoitteita, kuten lasten ja nuorten osallisuutta ja päätösten lapsivaikutusten arviointia. Asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi lisätään etenkin haavoittuvassa asemassa oleville kuntalaisille tarkoitettuja matalan kynnyksen harrastusmahdollisuuksia ja parannetaan niiden saavutettavuutta sekä esteettömyyttä muun muassa Harrastusten Vantaa -hankkeen avulla sekä toteuttamalla Myönteisen erityiskohtelun toimintaohjelmaa.

Haavoittuvassa asemassa olevat ihmiset huomioidaan erityisesti yksinäisyyden vähentämisessä. Haavoittuvassa asemassa olevien ihmisryhmien terveyttä ja hyvinvointia edistetään kaupungissa muun muassa tukemalla järjestötoimintaa sekä kehittämällä matalan kynnyksen harrastusmahdollisuuksia, asukastilatoimintaa ja elintapaneuvontaa. Tavoitteena on hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä kaupungin elin-, pito- ja vetovoiman paraneminen.

Toimiala vastaa kaupungin järjestöyhteistyöstä. Avustusten sähköinen hakujärjestelmä on uudistettuna käytössä ja järjestöjen toimitilojen tukimallia uudistetaan. Järjestöt ja paikalliset toimijat kutsutaan mukaan toteuttamaan Vantaan juhluvuoden tapahtumia.

Keskeisimmät investointihankkeet ovat Kuusijärven kehittäminen, Myyrmäen kaupunkikulttuuritalo ja opistotalo, Elmon uimahalli, Koillis-Vantaan liikuntahalli, Håkansbölen kartanon päärakennuksen peruskorjaus sekä Vernissan peruskorjaus.

Toimiala valitsee vuosittain hyvinvointia tukevan teemapalvelualueen. Teemapalvelualueella tehdään vuoden aikana näkyväksi kuntalaisille painotetusti viestinnän ja markkinoinnin keinoin ja sen toimintoja kehitetään yhdessä asukkaiden kanssa. Teemapalvelualue vuonna 2024 on liikuntapalvelut ja vuonna 2024 tuodaan liikkumisohjelman tavoitteet tutuksi kaupunkilaisille ja sitoutetaan kaikki toimialat osaltaan toimenpiteiden edistämiseen.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan sukupuolitietoisien budjetoinnin teemana on harrastaminen. Tarkastelun kohteena on kaupungin tarjoamien ja tukemien harrastusten määrä, laatu, harrastusmahdollisuuksien jakautuminen alueittain, kohderyhmät, todelliset osallistumismahdollisuudet ja toiminnan resursointi. Turvallisuusteeman alla tarkastellaan hyviä väestösuhteita.

Luonnon ja lemmikkien merkitys ihmisten hyvinvoinnille huomioidaan edistämällä luontoon ja eläimiin liittyvää harrastamista ja liikkumista. Eläinten hyvinvointiin ja omistajan vastuuseen liittyvien aiheiden käsittelyä jatketaan asukastoiminnassa, tapahtumissa, nuoriso- ja kerhotoiminnassa sekä aikuisopiston kurssitarjonnassa. Tämä näkyy esim. luontoliikunnan tarjonnan kehittämisessä osana Liikkuva päiväkotia, -koulu ja -opiskelutoimintaa sekä Harrastusten Vantaa kerhovalikoimassa. Asukastiloilla ja kirjastoilla voidaan järjestää luonto- ja lemmikkiaiheisia teemakeskusteluja.

Toimiala tiivistää yhteistyöstä kaupunkiympäristön kanssa, etenkin erilaisten liikuntapaikkojen ja tilojen suhteen.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	552	586	634
Määräaikaisen henkilöstön lkm	180	309	306
Henkilöstön kokonaismäärä	732	895	940

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

16 10

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunta

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	0	0	0	0	0	0	0
Menot	-64	-80	-110	-110	-113	-116	-118
Toimintakate	-64	-80	-110	-110	-113	-116	-118

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	0	0	0	0
Maksutulot	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	0	0	0	0
Muut tulot	0	0	0	0
Sisäiset tulot	0	0	0	0
Tulot yhteensä	0	0	0	0
Henkilöstömenot	-54	-65	-65	-65
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-8	-15	-45	-45
Sisäisten palvelujen ostot	-1	0	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	0	0	0
Avustukset	0	0	0	0
Vuokramenot	0	0	0	0
Sisäiset tilavuokrat	0	0	0	0
Muut menot	-1	0	0	0
Menot yhteensä	-64	-80	-110	-110
Toimintakate	-64	-80	-110	-110
Poistot	0	0	0	0
Vyörytykset	64	80	0	110
Tilikauden tulos	0	0	-110	0

Toiminnan kuvaus

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunta huolehtii kaupungin elinikäisen oppimisen palveluiden, kulttuuri- ja kirjastopalveluiden, liikuntapalveluiden sekä nuoriso- ja yhteisöpalveluiden järjestämisestä. Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunta myös päättää kaupungin avustusten jakamisesta.

Tehtäväalueelle on varattu määrärahat lautakunnan menoihin. Lautakunta kokoontuu kuukausittain joko perinteisesti Vantaan kaupungintalolla, tai vaihtelevissa sijainneissa eri puolilla kaupunkia. Vuonna 2024 lautakunta toteuttaa tämän valtuustokauden opintomatkan Hollantiin.

Lautakunnan kokouksissa, tapahtumissa ja matkoilla oman agendansa lisäksi lautakunta tutustuu kaupungin sisäiseen toimintaan sekä sidosryhmien esittelyihin, ja mahdollisuuksien mukaan muiden kuntien hallintoon, toimintamalleihin ja lautakuntien toimintaan.

Sekä kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunnalle että kaupunkitalautakunnalle esitetään ensi vuoden aikana selvitys toimenpiteineen liikuntapaikkarakentamisessa havaittujen ongelmien korjaamiseksi.

16 21

Yhteiset palvelut

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	693	745	745	745	756	767	779
Menot	-4 201	-3 948	-4 728	-4 804	-4 924	-5 047	-5 174
Toimintakate	-3 508	-3 204	-3 984	-4 060	-4 169	-4 280	-4 395

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	0	0	0	0
Maksutulot	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	597	700	700	700
Muut tulot	96	45	45	45
Sisäiset tulot	0	0	0	0
Tulot yhteensä	693	745	745	745
Henkilöstömenot	-2 336	-2 066	-2 421	-2 497
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-834	-725	-1 039	-1 039
Sisäisten palvelujen ostot	-11	0	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-39	-221	-249	-249
Avustukset	-58	0	0	0
Vuokramenot	-14	-18	-22	-22
Sisäiset tilavuokrat	-908	-919	-997	-997
Muut menot	0	0	0	0
Menot yhteensä	-4 201	-3 948	-4 728	-4 804
Toimintakate	-3 508	-3 204	-3 984	-4 060
Poistot	0	0	0	0
Vyörytykset	1 467	1 931	0	2 866
Tilikauden tulos	-2 040	-1 272	-3 984	-1 194

Toiminnan kuvaus

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan yhteisiin palveluihin kuuluvat toimialan johto sekä yhteiset palvelut. Yhteiset palvelut -yksikkö koostuu asiantuntijoista, jotka huolehtivat toimialalle keskitetyistä talous- ja hallintopalveluista, suunnittelusta ja kehittämisestä sekä viestinnästä ja palvelumarkkinoinnista. Kaupunkikulttuurin yhteisten palveluiden erityistehtäviä ovat järjestöyhteistyön ja avustusten valmistelun koordinointi, järjestötilojen toiminnallinen hallinnointi, vaikuttamistoimielinten toiminnan koordinointi sekä kaupunkitasoisesti osallisuuden asiantuntijatyö ja osallisuustyön koordinointi.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan yhteisiin palveluihin sijoittuu mm. toimialan vastuulla olevien strategiateemojen ”Sosiaalisesti kestävä Vantaa” ja ”Hyvinvointia rakentava Vantaa” koordinaatio, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lakisääteiset tehtävät, Harrastusten Vantaa –hankkeen toteuttaminen sekä Kuusijärven alueen hallinnointi.

Palveluyksikön keskeiset tavoitteet

Yhteiset palvelut tuottaa toimialalle keskitetyt tukipalvelut palvelualueille, kaupungin johdolle ja päätöksentekoon. Yksikkö kehittää yhteisiä prosesseja ja käytäntöjä toimialalla ja varmistaa yhteistyön ja yhteisten tavoitteiden toteutumisen.

Vuoden 2024 aikana toteutetaan myönteisen erityiskohtelun ohjelmaa ja edistetään sen tiedolla johtamisen mallia. Hyvinvointisuunnitelman 2023–2025 strategisina tavoitteina ovat vantaalaisten hyvinvoinnin edistäminen ja hyvinvointierojen kaventaminen, turvallisuuden tunteen vahvistaminen sekä sujuvien palveluiden varmistaminen yhdessä hyvinvointialueen ja muiden yhteistyökumppanien kanssa. Tärkeänä tehtävänä on varmistaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet sekä sujuva rajapintayhteistyö hyvinvointialueen kanssa. Osallistetaan ruotsinkielistä palveluallueta hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöhön, jotta siitä tulee yhtenäinen kokonaisuus. Kaupunki jatkaa ennaltaehkäisevää työtä asunnottomuuden poistamiseksi. Hyvinvointialueuudistuksen myötä painottuu entistä enemmän ajatus siitä, että kunnan hyvinvointityötä tehdään kaikilla toimialoilla – hyvinvointi ei ole pelkästään hyvinvointialueen asia. Tämän näkyväksi tekeminen on myös yksi hyvinvointityön tavoite. Yhteistyötä koulujen kanssa lisätään määrätietoisesti ennaltaehkäisevän päihdekasvatuksen osalta kutsumalla kokemusasiantuntijoita mukaan työhön ja vierailemaan erityisesti yläkouluissa ja toisen asteen oppilaitoksissa.

Yksikkö koordinoi ja edistää toimialan kärkihankkeita Myyrmäen kaupunkikulttuuritalo sekä Kuusijärvi.

Kaupungin uudistettu avustustenhakujärjestelmä on käytössä. Järjestöjen toimitilojen tukimalli viedään päätöksentekoon.

Asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia kehitetään ja koordinoidaan koko kaupungin tasolla ja Osallisuuspalvelut-tiimi toimii osallisuuden koordinaatioryhmän valmistelijana. Osallistuva Vantaa –ohjelman tavoitteita ja toimenpiteitä edistetään yhteistyössä kaikkien toimialojen kanssa ja toimialojen osallisuussuunnitelmat päivitetään. Yksikkö järjestää laadukkaita ja monipuolisia tilaisuuksia, joissa asukkaat pääsevät kohtaamaan viranhaltijoita ja vaikuttamaan kaupungin kehittämiseen. Matalan kynnyksen vaikuttamismahdollisuuksia parannetaan sähköisen osallisuusympäristön aktiivisella kehittämisellä, kaupungin työntekijöitä kouluttamalla ja kehittämällä uusia osallistumisen väyliä.

Viestinnän ja markkinoinnin toimenpiteillä tuetaan toimialan tavoitteiden saavuttamista. Huomioidaan myös ne asukkaat, jotka eivät käytä digitaalisia palveluita. Kaupungin toteuttamassa viestinnässä, kyselyt mukaan lukien, huomioidaan saavutettavuus, selkokieliisyys, monikanavaisuus ja -kielisyys.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Harrastusten Vantaan toiminta jatkuu ja vahvistuu lukuvuonna 2023–2024. Lasten ja nuorten toiveisiin perustuvia, maksuttomia ja laadukkaita harrastustunteja järjestetään kaikkien vantaalaisten peruskoulujen toimipisteissä tai niiden välittömässä läheisyydessä heti koulupäivän jälkeen. Toimintamalli mahdollistaa kauden aikana harrastuksen noin 5 000 lapselle ja nuorelle toteuttamalla lähes 400 erilaista harrastusryhmää eri ikäluokille. Harrastusten Vantaa edistää lisäksi etsivää harrastekaveritoimintaa ja tulee alkavan kauden aikana tiivistämään yhteistyötä erityisesti oppilashuollon ja muiden kouluilla toimivien ammattiryhmien kanssa. Toiminta on osa valtakunnallista Harrastamisen Suomen mallia ja tekee aktiivisesti yhteistyötä valtakunnallisissa verkostoissa muiden kuntien kanssa.

Palveluverkon kehittämisen osalta keskeisimmät yksikön koordinaatiossa olevat hankkeet ovat Kuusijärven luonto- ja virkistysalueen kehittäminen ja Myyrmäen kaupunkikulttuuritalo –hankkeessa käynnistetty opistotalon tarvesuunnittelu.

Kuusijärven kärkihankkeessa kehitetään alueen kävijämäärälaskentaa ja kestävyiden seuranta. Tavoitteena on siirtyä hallintomalliin, jossa Kuusijärven palvelujen hallinnointi ja johtaminen keskittetään kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialalle sekä kiinteistöjohtaminen kaupunkiympäristön toimialalle. Uudisrakentamisen hankkeista infokatoksen, yleisen vessan ja kahden uuden savusaunan sekä pukuhuonerakennuksen rakentaminen käynnistyy. Sen jälkeen ovat vuorossa vuokratilat ja vuokratila. Maisemarakentamisen osalta käynnistyy esteettömän uimapaikan rakentaminen ja järveä kiertävän rantareitin suunnittelu, jonka voi kulkea esteettömästi sulan maan aikana. Osana Vantaan 50-vuotisjuhlavuotta järjestetään Kuusijärvellä Nuku yö ulkona -metsähotelli.

Myyrmäen kaupunkikulttuuritalo –hankkeessa käynnistyy tarvesuunnittelu, joka sisältää kaupunkikulttuuritalon ja opistotalon kokonaisuuden. Myyrmäen keskustan kehittyessä huolehditaan alueen vapaa-ajan palvelujen järjestämisestä.

Järjestöyhteistyötä tiivistetään ja tehostetaan viestintää. Uusi sähköinen avustustenhakujärjestelmä otetaan käyttöön. Edistetään järjestöjen toimitilojen tukimallin uudistamista tavoitteena yhtenäinen, läpinäkyvä ja saavutettava tukimuoto.

Osallistuva Vantaa -ohjelman pohjalta laajentuvan osallistuvan budjetoinnin ensimmäinen kaupunkitasoinen asukasvuorovaikutusprosessi saatetaan loppuun vuonna 2024 ja valikoituneiden hankkeiden toteuttaminen aloitetaan. Aukkaat tuodaan mukaan kaupungin toiminnan suunnitteluun ja valmisteluun kehittämällä sähköistä osallisuusympäristöä, osallisuuspuhelinta ja asukasraatitoimintaa. Lisäksi panostetaan dialogisten menetelmien käyttöön.

Vaikuttamistoimielinten (vammaisneuvosto, vanhusneuvosto, nuorisovaltuusto, svenska kommittén sekä monikulttuurisuusasiain neuvottelukunta) vaikuttavuutta kehitetään vahvistamalla niiden edustuksellisuutta siten, että toimielimet voivat ottaa entistä paremmin huomioon koko edustamansa kohderyhmän näkökulmat. Vaikuttavuutta lisätään myös kehittämällä koordinaatoroolia, hallinnollisia prosesseja sekä viestintää toimielinten näkökulman saamiseksi paremmin esiin. Parannetaan yhteistyötä kasvatuksen ja oppimisen toimialan kanssa, ruotsinkielisten palvelujen kokonaisuuden huomioimiseen molemmilla toimialoilla.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan viestintä tukee toimialan strategiaa, vahvistaa Vantaan kaupungin brändiä ja auttaa vantaalaisia löytämään heitä kiinnostavat vapaa-ajan palvelut. Viestinnän tavoitteena on tavoittaa laajasti ja monikanavaisesti kuntalaisia, ja sitouttaa heitä seuraamaan viestinnän sisältöjä. Sekä viestinnässä että palvelumarkkinoinnissa vahvistetaan yhteistyötä palvelualueiden kanssa. Työn tueksi laaditaan yhdessä entistä kattavampi toimialan viestintä- ja markkinointisuunnitelma. Vuonna 2024 toimialan viestinnässä näkyy vahvasti Vantaa 50 v –juhlavuosi.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	25	25	31
Määräaikaisen henkilöstön lkm	5	6	5
Henkilöstön kokonaismäärä	30	31	36

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Kaupunkikulttuurin yhteisten palvelujen henkilöstö/ toimialan henkilöstö %	3,4	3,4	3,2	3,3
Koettu tyytyväisyys kunnan osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksiin (ka väliltä 1–5) ^{*)}	3,2	-	-	-
Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksiin tyytyväisten osuus ^{**)}	-	38	37	39

^{*)} Tunnusluku raportoidaan vuoden 2021 loppuun saakka.

^{**)} Kuntalaiskyselyn tuloksista saatava uusi tunnusluku 1.1.2022 (korvaa edellisen).

16 33

Kulttuuri- ja kirjastopalvelut

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	511	472	472	472	479	487	494
Menot	-16 962	-18 297	-20 936	-21 317	-21 542	-22 081	-22 633
Toimintakate	-16 451	-17 824	-20 463	-20 844	-21 063	-21 594	-22 139

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	18	12	12	12
Maksutulot	82	184	184	184
Tuet ja avustukset	194	85	85	85
Muut tulot	189	191	191	191
Sisäiset tulot	28	0	0	0
Tulot yhteensä	511	472	472	472
Henkilöstömenot	-7 666	-8 145	-8 845	-8 926
Asiakaspalvelujen ostot	-2	-1	-1	-1
Muiden palvelujen ostot	-2 452	-2 227	-3 070	-3 070
Sisäisten palvelujen ostot	-5	-1	-1	-1
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 345	-1 832	-2 096	-2 196
Avustukset	-1 142	-1 267	-1 247	-1 447
Vuokramenot	-142	-139	-139	-139
Sisäiset tilavuokrat	-4 207	-4 682	-5 533	-5 533
Muut menot	-2	-4	-4	-4
Menot yhteensä	-16 962	-18 297	-20 936	-21 317
Toimintakate	-16 451	-17 824	-20 463	-20 844
Poistot	-625	-914	-1 163	-1 163
Vyörytykset	-1 194	-1 846	0	-1 814
Tilikauden tulos	-18 270	-20 584	-21 626	-23 821

Toiminnan kuvaus

Kulttuuri- ja kirjastopalvelut on taiteen, kulttuurin, historian ja lukutaidon asiantuntijaorganisaatio. Se vastaa kulttuuritoiminnoista, joilla edistetään paikallista ja alueellista elinvoimaa, kansainvälistä toimintaa, kulttuurista vuorovaikutusta sekä kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saatavuutta sekä monipuolista käyttöä. Kulttuuri- ja kirjastopalveluiden palvelualue ylläpitää ja kehittää vantaalaisten mahdollisuuksia henkiseen ja sisältörikkaaseen hyvinvointiin, sivistykseen ja aktiiviseen kansalaisuuteen sekä asukkaiden omaehtoisen kulttuuritoimijuuden vahvistamiseen.

Kulttuuri- ja kirjastopalvelut on tarkoitettu kaikille vantaalaisille ja ne tavoittavat laajasti eri väestöryhmiä. Palvelualueen toiminnot edistävät muun muassa monilukutaitoa ja kulttuurin saavutettavuutta.

Kaupunkiympäristö muuttuu kasvavan maahanmuuttajaväestön, ikääntymisen sekä lapsiperheiden määrän kasvun myötä. Muutos tukee moniarvoista kaupunkikuvaa, mutta edellyttää tietoisia valintoja toimintojen ja resurssien kohdentamisessa oikein. Alueiden eriarvoistumista voidaan estää tehokkaasti myös kulttuurin keinoin.

Palvelualueen keskeiset tavoitteet

Kulttuuri- ja kirjastopalveluiden vision mukaan Vantaa on rohkea ja elämänmakuinen kulttuurikaupunki, jossa yhdistyvät omaleimaisuus, ilo ja reilu yhdessä tekemisen meininki.

Vantaan kulttuuriohjelma linjaukset 2021–2030 ohjaa tavoitteellisesti yhteistä toimintaa kohti kulttuurisia päämääriä. Kulttuuripalveluiden yleisenä tavoitteena on esteettinen ja virikkeellinen kaupunkiympäristö, jossa elävä kaupunkikulttuuri ja kukoistavat kaupunkikeskukset ovat osa kotikaupunkidentiteettiä. Taide, historia ja kaupunkitapahtumat näkyvät kaupunkikuvassa ja ihmisten arjessa monipuolisena yhteistyönä ja osallisuutena. Kaupallisten ja isojen tapahtumien rinnalla järjestetään monipuolisesti matalan kynnyksen kulttuuritapahtumia kaupunkilaiset osallistaen.

Talousarviokauden keskeiset tavoitteet palvelevat kaupungin strategian ja elinvoimaohjelman toteutumista. Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan yhtenä vaikuttavuustavoitteena on, että suuret tapahtumat tuovat kaupunkiin elinvoimaa.

Vantaasta tuli kaupunki 1.1.1974. Vantaan juhluvuotta juhliitaan koko kaupunkiorganisaation voimin ja kaikilla suuralueilla teemalla Kotona Vantaalla. Juhlavuosi tehdään yhdessä kaupunkilaisten, kaupungin toimijoiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Juhlavuodesta rakennetaan asukaslähtöinen, yhteisöllinen, monikielinen ja osallistava kaikkien kaupunkilaisten juhla. Juhlavuoden keskeisiä tavoitteita toiminnalle ovat yhdessä tekemisen ja osallistamisen lisäksi mm. kiinnostava ja tapahtumarikas sekä moninaisuutta edistävä juhluvuosi.

Kulttuuri- ja kirjastopalveluiden keskeisenä tavoitteena on kaikenikäisten ihmisten elämänilon, hyvän elämän ja hyvinvoinnin vahvistaminen kulttuurin ja taiteen keinoin, erityisenä kohderyhmänä kuitenkin lapset, nuoret ja senioriväestö. Palvelualueen toiminta toteuttaa suunnitelmallisesti ja kokonaisvaltaisesti kaikkinaista tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä.

Lasten ja nuorten kulttuuripalvelut jatkaa ja kehittää edelleen vuonna 2023 alkanutta Vantaan kulttuurilapset –toimintaa. Jokainen Vantaalle syntyvä lapsi vanhempineen pääsee maksuttomien kulttuuripalveluiden piiriin syntymästään alkaen. Toiminnan keskeiset tavoitteet ovat perheiden hyvinvoinnin lisääminen kulttuurin keinoin sekä lapsiperheiden/kaupunkilaisten kulttuurisen yhdenvertaisuuden edistäminen.

Lasten ja nuorten kulttuuripalveluiden alueellisesta saavutettavuudesta huolehditaan kolmessa lastenkulttuurikeskuksessa (Toteemi Myyrmäessä, Pessi Tikkurilassa ja Pyykkitupa Hakunilassa). Lastenkulttuuripalvelut tuottaa omien toimipisteittensä lisäksi ohjelmistoa myös varhaiskasvatuksen ja koulujen tarpeisiin sekä muihin kaupungin toimipisteisiin. 4-luokkalaisten itsenäisyysjuhlan tuottamista koko sukupolven tavoittavana kokemuksena jatketaan yhteistyössä perusopetuksen kanssa.

Tempo-orkesteritoiminta on osa lasten ja nuorten kulttuuripalveluita. Sen avulla toteutetaan saavutettavan musiikin harrastustoiminnan kehittämistä koulupäivän yhteydessä kuudessa peruskoulussa. Tempo-orkesterien toimintaa kehitetään siten, että se saavuttaisi yhä enemmän sellaisia lapsia, nuoria ja perheitä, joille musiikin harrastaminen ei muuten olisi mahdollista. Tempo-orkesteritoiminnan koordinaattori huolehtii yhteistyöstä koulujen, varhaiskasvatuksen ja muiden kumppaneiden kanssa sekä toiminnan kehittämisestä. Kouluissa toimivien orkesterien rinnalle tuodaan muita Tempo-pedagogiikkaa hyödyntäviä toimintamuotoja, kuten Tempo-kuorot.

Håkansbölen historiallista kartanoaluetta kehitetään ainutlaatuiseksi ja eläväksi kulttuurimatkailukohteeksi yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa. Tavoitteena on avata päärakennus kartanomuseona kesällä 2026.

Kaupunginmuseon kokoelmatiloille on tavoitteena löytää uudet, turvallisemmat tilat, ja valmistella muuttoa vuoden 2024 aikana.

Vantaalla on parhaillaan menossa ja suunnitteilla merkittäviä julkiseen taiteen hankkeita, yhtenä suurimmista ratikan taiteen kokonaisuus. Tästä johtuen tavoitteena on kehittää julkisen taiteen prosesseja ja koordinaatiota uuden julkisen taiteen ohjausryhmän avulla. Ratikan taiteen kokonaisuutta varten kilpailutetaan koordinaattori, joka aloittaa hankkeessa alkuvuodesta.

Vantaan juhlavuosi näkyy myös Artsin ja kaupunginmuseon vuoden näyttelyissä. Yksi juhlavuoden päätapahtumista on Suomen kotiseutuliiton kanssa järjestettävät Kotiseutupäivät 30.8. - 1.9.2024.

Kirjastopalveluiden keskeisenä tehtävänä on Kirjasto 2030-ohjelman mukaisesti monilukutaidon edistäminen tarjoten aineistoja, välineitä sekä asiakaspalvelua. Kirjaston vuoden 2024 erityiseksi kohderyhmäksi on valittu monikieliset ja monikulttuuriset vantaalaiset. Palvelujen kehittäminen monikielisille ja -kulttuurisille kuntalaisille edistää tasa-arvoa ja ehkäisee segregatiota. Kirjasto jatkaa tiiviissä yhteistyössä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa hyödyntäen erilaisia hankkeita. Kirjaston uutena tavoitteena on uusasiakashankinta kirjaston palveluita markkinoimalla ja uusia potentiaalisia asiakasryhmiä kartoittaen. Erityistä huomiota kiinnitetään myös lapsiperheiden houkuttelemiseksi kirjastopalveluiden äärelle lasten varhaisen lukuinnon vahvistamiseksi. Kivistön uuden kirjaston ja tapahtumatoimintojen avaaminen tarjoaa vantaalaisille uudenlaisia asiakaskokemuksia.

Kulttuuri- ja kirjastopalvelut huolehtii kuntalaisten pääsystä tietoon, aineistoihin ja kulttuurisisältöihin, monipuolisen lukutaidon ja kirjallisuuden edistämisestä sekä muiden kirjaston tehtävien järjestämisestä. Kirjastojen esteettömyyttä ja saavutettavuutta kehitetään. Kirjastoihin hankitaan selkokielistä materiaalia sekä muulla kuin suomen kielellä kirjoitettuja materiaaleja.

Helmet-kirjastojen uuden Finna-portaalin käyttöönoton tavoitteena on edistää tehokasta aineisto- ja tiedonhakua. Samoin uuteen valtakunnalliseen e-kirjastoon liittymisellä tavoitellaan e-aineiston tarjonnan tehostamista ja asiakaskäytön selkeyttämistä. Helmet-kirjastojen omatoimikirjastojen käyttösääntömuutoksen tavoitteena on turvallinen asiakaskäyttö ja aineisto- ja tilaresurssien tehokas hyödyntäminen. Uuden kirjastoauton hankinta ja sen toiminnan muovaaminen yhteiseksi kulttuuri- ja kirjastoautoksi luo uusia mahdollisuuksia ja tavoitteena on kulttuuritarjonnan laajentaminen sekä liikuvien kirjasto ja kulttuuripalveluiden ulottaminen uusille asiakasryhmille.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Vuoden 2023 alusta yhdistynyt kulttuuri- ja kirjastopalvelut ja sen henkilöstö jatkavat tulevaisuuden palveluiden kehittämistä vuonna 2023 luodun Ikkunoita uuteen -kehittäjäyhteisön avaamalla polulla. Palvelualue tarvitsee kykyä uudistaa ja hyödyntää toimintaympäristön tarjoamia muutoksen mahdollisuuksia. Vahvan substanssiosaamisen lisäksi ylläpidetään kehittäjäosaamista ja tuetaan uusia työnteon tapoja ja palveluiden uudistamista. Kulttuuri- ja kirjastopalvelut on mukana myös Erasmus+-hankkeessa, joka tarjoaa mahdollisuuden työntekijöille osallistua kansainvälisiin koulutuksiin ja tutustua eurooppalaisiin kulttuuripalveluihin tuottaviin tahoihin kuten esimerkiksi museopalveluihin, kirjastopalveluihin ja kulttuurikeskuksiin.

Uuden Kulttuurikeskus Mosaiikin avaaminen Kivistön kauppakeskuksessa luo mahdollisuuden kehittää asiakaskokemusta, tavoittaa uusia asiakasryhmiä ja jatkokehittää yhteistyötä paikallisen toimijoiden ja yhdistysten kanssa. Kirjaston tilaratkaisut mahdollistavat myös uudenlaisen työpajatoiminnan. Monitoimitiloihin tuotetaan kulttuurisisältöjä ja tapahtumia kaikenikäisille kaupunkilaisilla.

Kirjasto2030-ohjelman toimenpiteitä viedään käytäntöön. Kirjaston hanketoiminta tulee vuoden aikana laajentumaan kahdella uudella hankkeella, mikä mahdollistaa yhteistyön monikielisten ja monikulttuuristen asiakkaiden ja perheiden suuntaan yhdessä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa. Asiakkaille tarjottavat tiedonhankinnan portaalit uudistuvat Helmet-Finna portaaliksi ja uuden valtakunnallisen e-kirjaston portaaliksi. Helmet-kirjastojen omatoimikirjaston käyttö vaatii jatkossa asiakkaalta sopimuksen solmimisen, mutta tämä lisää tilojen turvallista käyttöä ja vähentää tilankäyttöön liittyviä riskitekijöitä. Uusi kirjastoauto tarjoaa myös kulttuuripalveluita eri puolilla Vantaata. Lasten ja nuorten kirjallisuuteen sekä sunnuntaiaukiolojen turvaamiseen lisätään määrärahaa.

Kulttuuritoiminnan tuottavuutta, vaikuttavuutta ja volyymia kehitetään osallisuuden, yhteistoiminnan ja monituottajamallin avulla. Kulttuurin myöntämien avustusten tasoa nostetaan ja avustusperusteita ja avustustlajeja uudistetaan. Ammattimaisesti toimivien valtionosuutta saavien VOS –kulttuurilaitosten toimintaedellytysten vahvistamiseksi lisätään avustuksia 200 000 eurolla. Pääkaupunkiseutuyhteistyötä kehitetään erilaisten kansainvälisten sekä kotimaisten taide-, museo- ja kulttuuriprojektien kautta hyödyntäen metropolialueen tuomat synergiat mm. kiertuetoiminnan ja yhteisprojektien kautta.

Kulttuurisuunnittelu ja kaupungin elinvoiman edistäminen kulttuurin keinoin sekä hyväksytyjen linjausten mukaisena edellyttää monien toimialojen yhteistä työtä tavoitteemme saavuttamiseksi.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	174	188	190
Määräaikaisen henkilöstön lkm	31	29	29
Henkilöstön kokonaismäärä	205	217	219

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Kulttuuripalvelut				
Kaikkien kulttuuritapahtumien yleisömäärä	216 782	458 305	300 000	350 000
Kulttuuripalveluiden bruttoyksiköiden tulot (euroa) / asukas	1,04	1,55	1,28	1,25
Avustukset, euroa/asukas *)	5,40	5,83	5,15	5,02
Kävijämäärä kaupunginmuseossa **)	15 686	30 379	15 000	25 000
Kävijämäärä taidemuseossa + Galleria K	6 033	8 532	20 000	20 000
Käyttömenot euroa/asukas ***)	53,62	55,68	34,71	38,73
Kirjastopalvelut				
kävijät	898 882	1 382 313	1 900 000	1 900 000
aineistolainojen määrä	2 101 997	2 394 690	2 400 000	2 900 000
aineistolainaus/asukas	9	10	10	12
aineistomääräraha euroa/asukas	5	5	5	5
toimintamenot/ asukas	37,6	38,2	40,5	45,5

*) KS 2023 uuden organisaation mukainen, ilman taiteen perusopetuksen avustuksia.

**) Luku sisältää kaupunginmuseon pop up -näyttelyiden kävijämäärän sekä Håkansbölen kartanon pääraKENUKSessa opastettujen määrän.

***) Kulttuuripalvelut, musiikkiopisto ja kuvataidekoulu yhteensä. KS 2023 ilman musiikki- ja kuvataidekoulua.

16 34

Liikunta

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	4 957	5 538	5 563	5 563	5 647	5 733	5 819
Menot	-26 554	-28 489	-30 174	-30 441	-31 058	-31 834	-32 630
Toimintakate	-21 596	-22 951	-24 611	-24 878	-25 411	-26 102	-26 811

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	9	0	0	0
Maksutulot	4 052	4 781	4 781	4 781
Tuet ja avustukset	394	400	425	425
Muut tulot	370	285	285	285
Sisäiset tulot	132	72	72	72
Tulot yhteensä	4 957	5 538	5 563	5 563
Henkilöstömenot	-6 691	-7 202	-7 605	-7 732
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-2 467	-2 564	-2 983	-2 983
Sisäisten palvelujen ostot	-6	-8	-8	-8
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 067	-1 097	-1 202	-1 202
Avustukset	-1 378	-1 376	-1 376	-1 516
Vuokramenot	-478	-485	-535	-535
Sisäiset tilavuokrat	-14 466	-15 737	-16 445	-16 445
Muut menot	0	-20	-20	-20
Menot yhteensä	-26 554	-28 489	-30 174	-30 441
Toimintakate	-21 596	-22 951	-24 611	-24 878
Poistot	-3 679	-3 558	-3 617	-3 623
Vyörytykset	-1 958	-3 033	0	-3 372
Tilikauden tulos	-27 234	-29 541	-28 228	-31 872

Toiminnan kuvaus

Liikunnan palvelualue luo edellytyksiä liikunnallisen elämäntavan muodostumiselle kaikissa elämänkaaren vaiheissa. Liikunnan palvelualue vastaa kaupungin liikuntapalveluiden kehittämisestä ja järjestämisestä, liikuntapaikkojen ylläpidosta ja kehittämisestä sekä liikuntajärjestöjen ja urheiluseurojen toiminnan tukemisesta. Palvelualueen perustehtäviin kuuluvat myös työikäisten ja senioreiden ryhmäliikunnan järjestäminen, varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja toisen asteen liikunnan kehittäminen, koululaisten uimaopetus, kuntalaisten elintapaneuvontapalvelut sekä moninaiset hankekokonaisuudet.

Liikuntakäyttäytyminen ja terveystottumukset alkavat muotoutua jo varhaisella iällä ja fyysiseen aktiivisuuteen sekä palveluiden käyttöön vaikuttavat tekijät vaihtelevat eri-ikäisillä. Tämän vuoksi liikuntapalveluiden kehittämisessä pyritään hyödyntämään enenevissä määrin elämänkaarajattelua sekä fyysisesti passiivisten aktiivista palveluohjausta.

Liikuntaseurojen toimintaa tuetaan jakamalla avustuksia ja osoittamalla liikuntapaikkoja seurojen käyttöön. Liikunnan palvelualueen tilavaraussyksikkö hallinnoi palvelualueen tilojen ohella päiväko-

tien, koulujen ja oppilaitosten tilojen vapaa-ajan käyttöä ja hoitaa toimialan keskitettyjä tilavarauspalveluita. Liikunnan palvelualue toimii myös aktiivisena yhteistyökumppanina liikunta- ja urheilutapah-
tumien järjestäjätahojen kanssa.

Palvelualueen keskeiset tavoitteet

Palvelualueen tavoitteena on luoda edellytyksiä fyysisesti aktiiviseen elämäntapaan tarjoamalla liikunnan harrastamisen mahdollisuuksia elämänkaaren kaikissa vaiheissa. Työikäisten ja senioreiden ryhmäliikunnan painopisteenä on palvelutarjonnan lisääminen ikääntyneen väestönsosan kasvaessa. Keskeisenä painopisteenä on myös ennaltaehkäisevien elintapaneuvontapalveluiden lisääminen yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Lasten ja nuorten osalta aikaisempina vuosina käynnistettyä yhteistyötä esimerkiksi kasvatuksen ja oppimisen toimialan sekä sosiaali- ja terveystieteiden kanssa jatketaan ja tiivistetään edelleen.

Vahvistamme koko elämänkaaren vaiheet kattavaa palvelukokonaisuutta hyödyntäen hankerahoi-
tusta kehitystyössä sekä jalkauttaen toimiviksi osoittautuvia toimintamalleja. Perusopetuksen kanssa yhteistyössä tarjottavaa Sporttikaveri -toimintaa ja yläkoulujen Urhea-toimintaa kehitetään aikaisem-
pien vuosien pohjalta. Liikkuvan opiskelun avulla vaikutetaan toisen asteen opiskelijoiden fyysiseen
aktiivisuuteen sekä ennaltaehkäisevien palveluiden tarjontaan. Kehittämishankkeiden ja harrasteliik-
kunnan ohjaajatuon kautta pyritään synnyttämään uusia matalan kynnyksen harrasteliikuntamahdol-
lisuuksia. Kaupunki tunnistaa vahvemmin matalan kynnyksen harrastustoiminnan erilaiset tarpeet ja
kohderyhmät sekä mahdollistaa myös kilpatason ulkopuolisen eli niin sanotun ”höntsä-harrastami-
sen” tarpeet lapsilla ja nuorilla.

Matalan kynnyksen harrastusliikunnan järjestämistä tuetaan maksuttomilla tiloilla ja harrasteliikun-
nan kohdeavustuksin. Tuen hakuprosessia sujuvoitetaan kaupungin uuden avustusjärjestelmän
käyttöönnoton myötä.

Liikunnan palveluverkon kehittämisen lähtökohtana on luoda liikunnallista elämäntapaa edistävä ar-
kiympäristö erityisesti liikunnan lähipalveluita ja alueellisia palveluita tuottamalla. Kehittämistä ohjaa
liikuntapaikkasuunnitelma. Palveluverkon kehittämisessä vahvistetaan yhteistyötä muiden toimialoi-
jen kanssa osallisuuden varmistamiseksi sekä koulujen ja päiväkotien pihojen hyödyntämiseksi
osana lähiliikuntapaikkaverkostoa. Tulevien vuosien liikuntarakentamisen kehittämiskohteet painot-
tavat lähiliikuntapaikkojen ja -paikkojen uudisrakentamishankkeisiin, nykyisten liikuntapaikkojen pe-
ruskorjauksiin sekä Tikkurilan urheilupuiston kehittämiseen sekä Elmon ja Kivistön urheilupuiston
suunnitteluun. Ulkokuntosalien palveluverkkoa laajennetaan. Vuoden 2024 aikana toteutetaan yksi
kokonaan varusteltu ulkokuntosali. Tavoitteena on, että jokaiselta asuinalueelta löytyy monipuolinen
ulkoliikuntapaikka, jossa viihtyvät sekä lapset että aikuiset. Elmon uimahallin rakentaminen jatkuu ja
Hakunilan urheilupuiston talviliikunnan olosuhteet saadaan käyttöön. Liikuntaolosuhteiden edistä-
miseksi selvitetään lisäksi kumppanuushankkeiden toteuttamismahdollisuuksia.

Liikunnan palvelualue on vuosittain mukana toteuttamassa ja mahdollistamassa olosuhteita luomalla
erilaisia liikunta-, kulttuuri- ja muita yleisötapah-
tumuksia Vantaalla. Tavoitteena on lisätä kiinnostusta ja
myönteisyyttä liikuntaa, vapaa-ajan palveluita ja kaupunkia kohtaan.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Kaupungin kiivas kasvutahti edellyttää palveluiden saavutettavuuden parantamista. Liikuntapalve-
luiden resurssit eivät ole kasvaneet samassa suhteessa, kuten ei myöskään henkilöstömäärä. Tästä
syntynyt jatkuva tehostamisen tarve aiheuttaa kuormittumista ja palveluiden saatavuuden heikkene-
mistä.

Liikuntapaikkojen palveluverkko laajenee, uusia lähiliikuntapaikkoja rakennetaan ja vanhoja koh-
teita perusparannetaan. Nykyinen henkilöstöresurssi ei riitä kattamaan hoidettavan kokonaisuu-
den kunnossapito- ja palvelutarvetta. Vantaalla on kasvava tarve uusille liikuntaolosuhteille ja nämä
joudutaan toteuttamaan pääasiassa yksityisinä. Uudet yksityiset liikuntatilat lisäävät painetta seu-
roille jaettavan tilojen vuokratuen määrärahan korottamiselle. Liikunta- ja urheiluseurojen avustuksia
korotetaan.

Liikkuva opiskelu –toiminnassa keskitytään erityisesti ennaltaehkäisevän elintapaneuvonnan – hyvinvointivalmennuksen - kehittämiseen. Sporttikaveri-toimintamallia kehitetään tiiviissä yhteistyössä toimialatasoisen Harrastusten Vantaa -hankkeen, perusopetuksen ja hyvinvointialueen kanssa. Koululaisten oppilasurheilun ja pelipäivien kehittämistä sekä Vantaan Kortteliliigan toimintaa laajennetaan aikaisemmista vuosista. Henkilöstön liikunnan avulla työhyvinvoinnin parantamiseksi kehitettyä toimintamallia laajennetaan. Hyvinvointikertomus tutuksi ja terveellinen ravitsemus tavaksi -hanke kehittää ylipainoa ehkäiseviä toimintamalleja Vantaalla, ja vahvistaa tiedolla johtamista kaupungin hyvinvointityössä.

Ikääntyneiden palvelutarpeen kasvuun vastataan lisäämällä palvelutarjontaa ostopalveluilla sekä jatkamalla käyttöön otettujen virtuaalijumppien tarjoamista. Palvelutalojen välittömään läheisyyteen luodaan yhdessä asianosaisten toimialojen kanssa kävelyreitti, jonka varrelle on sijoitettu penkkejä lyhyin välimatkoin ylläpitämään ikäihmisten fyysistä aktiivisuutta ja ulkoilumahdollisuuksia. Ryhmäliikunnan ilmoittautumisjärjestelmän uudistettu versio otetaan käyttöön. Koululaisten uimaopetuksen tehokkuutta ja laatua parannetaan uimaopetuksen hallinnointijärjestelmän käyttöönotolla. Varmistetaan, että Vantaalla on terapia-allas käytettävissä ympäri vuoden.

Vantaan moottorirata-alueen hallintomallin selvitys on käynnissä.

Vuoden 2024 aikana käynnistetään Kuntoportaat Vantaalle -ohjelma, jota toteuttaa työryhmä, jonka tehtävänä on tavoitteellisesti selvittää uusien kuntoportaiden sijoittamis- ja toteuttamismahdollisuudet Vantaalle. Lähi- ja ulkoliikuntapaikkoja rakennetaan erityisesti koulujen, päiväkotien ja leikkikenttien pihalle tai niiden läheisyyteen. Uusien lähi- ja ulkoliikuntapaikkojen rakentamisessa ja vanhojen korjaamisessa huomioidaan alueellinen yhdenvertaisuus. On tärkeää, että tulevaisuudessa jokaisella asuinalueella olisi ainakin yksi lähiliikuntapaikka. Lähi- ja ulkoliikuntapaikkojen lisäksi rakennetaan uusia frisbeegolf-ratoja ja vanhoja ratoja korjataan.

Liikunnan palvelualueen tiedolla johtamisen ja sähköisen asioinnin mahdollisuuksia parannetaan digisuunnitelman mukaisesti mm. kehittämällä tilavarausjärjestelmää huomioiden myös avustusraportoinnin vaatimukset sekä kehittämällä kortteliliigan verkkopalvelua.

Liikunnan palvelualue vastaa kaupungin liikkumisohjelmassa määritettyjen kaupunkitasoisten toimenpiteiden tavoitteiden toimeenpanon seurannasta.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	130	134	145
Määräaikaisen henkilöstön lkm	17	11	11
Henkilöstön kokonaismäärä	147	145	156

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Kokonaiskulut, euroa/as.	111,38	109,59	117,06	121,46
Toimintatuotot, euroa/as.	15,41	20,46	22,76	22,39
Avustukset, euroa/as.	5,62	5,69	5,65	5,54
– avustettava jäsenmäärä, % asukkaista	21 %	23 %	23 %	23 %
Uimahallikäynnin (sis. myös kuntosalikäynnit) kustannus, euroa/käynti	16,10	11,87	8,00	8,00
– uimahallien verorahoitusosuus, %	90 %	82 %	81 %	81 %
Toimitilaneliöt, m ²	89 349	91 894	91 792	92 161
Sisäliikuntatilojen varausaste, %	61 %	61 %	66 %	66 %

16 35

Nuoriso- ja yhteisöpalvelut

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	1 297	1 704	1 514	1 514	1 536	1 560	1 583
Menot	-13 171	-14 471	-14 572	-15 453	-15 184	-15 563	-15 953
Toimintakate	-11 875	-12 767	-13 058	-13 940	-13 647	-14 004	-14 369

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	14	602	577	577
Maksutulot	17	16	4	4
Tuet ja avustukset	1 248	1 040	912	912
Muut tulot	17	38	9	9
Sisäiset tulot	1	8	13	13
Tulot yhteensä	1 297	1 704	1 514	1 514
Henkilöstömenot	-6 140	-6 824	-7 172	-7 914
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-1 080	-1 116	-1 306	-1 306
Sisäisten palvelujen ostot	-24	-8	-8	-8
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-352	-353	-359	-359
Avustukset	-1 658	-1 587	-1 587	-1 727
Vuokramenot	-87	-75	-77	-77
Sisäiset tilavuokrat	-3 830	-4 458	-4 044	-4 044
Muut menot	-1	-50	-17	-17
Menot yhteensä	-13 171	-14 471	-14 572	-15 453
Toimintakate	-11 875	-12 767	-13 058	-13 940
Poistot	-244	-192	-311	-311
Vyörytykset	-693	-1 070	0	-1 378
Tilikauden tulos	-12 812	-14 030	-13 369	-15 629

Toiminnan kuvaus

Nuoriso- ja yhteisöpalveluiden tehtävänä on parantaa vantaalaisten hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä, edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä. Nuoriso- ja yhteisöpalveluiden keskeisin työväline on kohtaamistyö, jota tehdään nuoriso- ja asukastiloilla, kaduilla ja ostoskeskuksissa sekä esimerkiksi nuorten työpajoilla ja etsivän nuorisotyön palveluissa, joissa keskitytään yksilön elämäntilanteen edistämiseen.

Palvelualue ylläpitää ja tukee yhteisöjä ja järjestöjä, koordinoi vapaaehtoistoimintaa, valmistelee avustuksia ja kehittää yhteisötyötä. Yhteinen pöytä ylläpitää hävikkiterminaalia ja yhteisöllistä ruoka-aputoimintaa laajassa verkostossa. Kivistön alueen yhteisötyö turvataan 40 000 euron lisärahoituksella.

Nuorisotyötä tehdään tiiviissä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Toiminta lähtee aina nuorten omista tarpeista käsin ja sitä tehdään vahvalla ammatillisella otteella, nuorten omat toiveet sekä lähtökohdat huomioiden.

Toimintaympäristössä on nähtävissä elinolojen ja hyvinvoinnin polarisoitumisen jatkuminen. Erityisesti nuoret jakaantuvat yhä vahvemmin hyvinvoivaan enemmistöön ja entistä huonommin voiviin nuoriin, joita on 10–20 prosentin osuus kaikista nuorista. Vantaan nuorille kasautuu useita erilaisia syrjäytymisen riskitekijöitä. Muun muassa toimeentulotukea saavien, mielenterveysdiagnoosin saaneiden sekä ilman peruskoulun jälkeistä tutkintoa jäävien osuudet ovat muita kuusikkokuntia suurempia. Ylisukupolvinen syrjäytyminen on Vantaalla muita kuusikkokuntia voimakkaampaa. Myös viime vuosina paljon uutisointia saanut nuorten katurikollisuus ja jengiytyminen on muodostunut pysyvämmäksi huolenaiheeksi. Aikuisväestössä yksinäisyys on iso haaste, johon palvelualueen toiminnot pyrkivät myös vastaamaan.

Kaupungin nopea kasvuvauhti ja nuorten määrän lisääntyminen näkyy palvelutarpeen kasvuna kaikkien palvelualueen palveluiden osalta. Maahanmuuttajataustaisen väestön kasvava osuus luo tarvetta pohtia uusia tapoja saavuttaa etenkin niitä nuoria aikuisia ja aikuisia, joilla on tuen tarvetta ja joita ei saavuteta perinteisin keinoin. Nuoriso- ja yhteisöpalvelut pyrkii vastaamaan näihin haasteisiin mm. kaupunginosissa tehtävän yhteistyön, etsivän ja jalkautuvan työn, erityisnuorisotyön ja työpatjoiminnan keinoin, sekä tiivistämällä yhteistyötä eri yhteistyökumppaneiden kanssa niin kaupungin sisällä kuin laajemminkin. Nuorten maailma on jatkuvassa muutoksessa ja palvelualueen on tärkeä pysyä mukana nuorten uusissa ajanviettotavoissa ja kulttuureissa sekä ymmärtää kaupungin muuttuvat tarpeet ja ihmisten toiveet.

Polarisaation aiheuttamat ilmiöt huono-osaisuuden keskittymisenä tietyille asuinalueille sekä voimistunut katurikollisuus haastavat palveluallueta entisestään. Erityisesti jalkautuva nuorisotyö menee paikkoihin ja tilanteisiin, jossa väkivallan uhka on todellista. Perinteiset palvelut eivät ole tarkoitettu näin vakavia tilanteita varten. Palvelualueella onkin pohdittu, missä menee nykyisten palveluiden mahdollisuuksien ja osaamisen rajat ja toisaalta, onko syytä ryhtyä miettimään uudenlaisen ammatikunnan sekä osaamisen vaatimuksia katutyössä.

Palvelualueen keskeiset tavoitteet

Nuoriso- ja yhteisöpalveluiden tavoitteena on hyödyntää monipuolisesti nuoriso- ja yhteistyön menetelmiä eri ikäisten kaupunkilaisten tukemiseksi kaikissa niissä ympäristöissä, joissa palveluallue toimii. Palveluallueen keskeisimpiä toimintaympäristöjä ovat asukas- ja nuorisotilat, sekä mm. oppilaitokset, kadut ja kauppakeskukset. Vaikeimmin syrjäytyneiden nuorten aikuisten kanssa toimintaympäristö laajenee aina nuoren kotiin saakka.

Nuoriso- ja yhteisöpalveluiden organisaatio käynnistyi vuoden 2023 alussa. Uuden organisaation visio- ja missiotyö käynnistyi vuoden 2023 aikana ja työ etenee vuoden 2024 aikana suunnitelman mukaisesti. Työn tarkoituksena on hahmottaa organisaatiolle kokonaisvaltaisempi näkökulma ja lähestymistapa kaupunkitasoiseen hyvinvointi- ja kohtaamistyöhön. Mallintamistyötä tehdään sekä asiakasryhmä että kaupunginosatasoisesti, jotta löydettäisiin mahdollisimman paljon näkökulmia työn kehittämiseen. Työn keskiössä on polarisaatio ja segregaatiokehitys sekä sen torjunta.

Alueellisessa nuorisotyössä on ollut pitkään henkilöstön saatavuuteen ja pitovoimaan liittyviä haasteita. Näiden korjaamiseksi on tehty paljon töitä ja tilanteen muuttuessa parempaan on ensiarvoisen tärkeää tilanteen rauhoittaminen ja tasaannuttaminen. Samaan aikaan alueellinen nuorisotyö joutuu vastaamaan kaupunkikuvassa tapahtuneisiin vaikeisiin muutoksiin nuorisorikollisuuden kasvaessa ja jengiytymiskehityksen kiinnittäessä paljon huomiota ja resursseja.

Etsivässä nuorisotyössä painopisteenä on kaikkein vaikeimmassa tilanteessa olevien nuorten elämäntilanteen parantaminen kehittämällä kotiin vietävää työtä yhdessä aikuissosiaalityön kanssa. Työpajatoiminnassa on jo jonkin aikaa kehitetty nuorten aikuisten maksutonta toimintaa sekä päiheteettömiä vapaa-ajanviettopaikkoja, jotta ilman työ- ja koulutuspaikkaa oleville nuorille olisi monipuolisesti mahdollisuuksia pysyä aktiivisena ja löytää ystäviä. Nuorisopalveluiden keskeisiin tavoitteisiin kuuluu myös entistä parempi nuorten toiveiden ja tarpeiden huomioiminen sekä osallisuuden vahvistaminen kaikessa nuorisopalveluiden omassa toiminnassa, ja nuorten omien ajatusten ja kokemusten esiintuominen myös laajemmin yhteiskunnassa. Nuorten aikuisten palveluissa on aloitettu kansainväliseen vaihtoon liittyvää toimintaa, jota on tarkoitus kehittää ja jatkaa myös tulevaisuudessa.

Yhteisöpalveluiden digitaalisia palveluita ja niiden tukea sekä ruoka-apua ja verkostoja kehittämällä vahvistetaan myös paikallisyhteisöjä, edistetään yhdenvertaisia kohtaamisia ja mahdollistetaan vapaaehtoistoimijoiden määrän kasvu. Digisyrjäytymistä ehkäistään digituen ohjauksen ja koordinaation kautta siten, että digituki tavoittaa sitä tarvitsevat ja on oikea-aikaista. Yhteisöpalveluiden tavoitteena on, että vantaalaiset kokevat osallisuutta ja yhteisöllisyyttä ja yksinäiseksi itsensä kokevien osuus vähenee. Yhteisöpalveluihin tulleet MEK-ohjelman yhteisökehittäjät tuovat myös uusia resursseja sekä lähestymistapoja kaupunginosien yhteistyön kehittämiseen.

Aikaisemmin aloitettua vaikuttavuuden mallintamiseen ja mittaamiseen liittyvää kehittämistyötä jatketaan suunnitelmallisesti ja määrätietoisesti. Yhteisöpalveluiden tultua osaksi samaa palvelualueutta nuorisopalveluiden kanssa, täytyy pitää huolta koko palvelualueen ymmärryksen tuomisesta samalle tasolle vaikuttavuusnäkökulmasta. Työtä jatketaan jo aikaisemmin muodostuneiden yhteistyötahojen kanssa.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Palveluiden kehittämisen osalta suurimmat panokset laitetaan uuden palvelualueen vision ja mission muodostamiseen. Tämä työ on tarkoitus saada valmiiksi vuoden 2024 aikana. Kehittämistyöhön osallistetaan koko henkilöstöä, joista innokkaimmat ja motivoituneimmat osallistuvat siihen kaikista aktiivisimmin. Kehittämistyön tuloksena on tarkoitus syntyä askeleita, joilla voidaan tulevaisuudessa paremmin vastata kaupunginosatasoiseen kohtaamistyöhön ja hyvinvoinnin rakentamiseen, tiedostaen kaupunginosien erilaiset kysymykset ja tarpeet.

Sosiaalista eheyttä ja turvallisuutta ja palvelujen saatavuutta parantavaan ennaltaehkäisevään nuoriso- ja yhteistyöhön panostetaan toimintavuonna erityisen vahvasti. Eri toimialojen ennaltaehkäisevät ja korjaavat toimet yhteensovitetaan kaupunkitasoisella ohjelmakokonaisuudella. Toimenpiteiden vaikutuksia seurataan siihen luotavan sitovan mittariston avulla.

Alueellisessa nuorisotyössä kenttätöiden tukea ja organisoimista vahvistetaan koordinaattoritehtävillä. Tulevat koordinaattorit toimivat vuorotyössä ja heistä aina osa on töissä silloin, kun toimintaa on jossain päin kaupunkia. Tällä vahvistetaan organisaation kykyä reagoida vaihtuviin tilanteisiin ja erityisesti katutyössä kohdattaviin haasteisiin. Varhaisen puuttumisen ja interventiotyön vahvistamiseksi Vantaa lisää näkyvästi katutyötä niissä kaupunginosissa, joissa tarpeen on arvioitu olevan suurin. Talousarvioon varataan rahoitus kahteen Irlannin mallin mukaiseen katutyöpartioon. Työmallin vaikuttavuus perustuu jatkuvaan läsnäoloon alueella.

Katujengi-ilmiöstä on tärkeää saada kunnollista tutkimustietoa. Nuoriso- ja yhteisöpalvelut on ollut käynnistämässä aiheesta tutkimusta yhdessä Nuorisotutkimusseuran ja Itlan kanssa. Mukaan ovat lähdössä myös Tampere ja Oulu. Neuvottelut tutkimuksesta on käynnistetty myös THL:n kanssa.

Alueellisessa nuorisotyössä otetaan käyttöön pulssitiedon keräämiseen tarkoitettu tiedonkeruun ja tiedon analysoinnin väline. Tiedonkeruun tapaa ja välinettä on kehitetty yhteistyössä SOS-Lapsikylän kanssa Aluehallintoviraston kehittämisrahan avulla ja vuoden 2024 aikana se on tarkoitus ottaa käyttöön. Välineellä kerätään aluekohtaista dataa, jonka avulla on tarkoitus havaita ja reagoida nopeasti alueella tapahtuviin muutoksiin nuorten hyvinvoinnissa, osallisuudessa ja turvallisuuden tunteessa. Välinettä kehitetään kentältä tulleiden kokemusten kautta myös jatkossa.

Pääkaupunkiseudun kaupungit tekevät aktiivista yhteistyötä nuorisorikollisuuden ja jengiytymiskehityksen ennaltaehkäisyn parissa. Opetus- ja kulttuuriministeriö on rahoittanut tähän paneutuvaa yhteisöhanketta vuoden 2022 lopusta alkaen. Hanke on saanut lisää rahoitusta ja nyt Vantaalle tulee myös oma kehittämistyöntekijän resurssi hankkeessa. Hankkeessa tehdään aktiivista yhteistyötä erityisesti Irlannin kanssa.

Nuoriso- ja yhteisöpalvelut on aloittanut yhteistyön Helsinki Missio ry:n ylläpitämän Aggredi-toimintamallin kanssa. Helsinki Missio ry on saanut Opetus- ja kulttuuriministeriöltä hankerahaa mallin nuorisoversion kehittämisestä Vantaalla. Mallin avulla pyritään tavoittamaan sellaisia nuoria, jotka ovat jo joltain osain tai pidemmälläkin nuorisorikollisuuden ja/tai jengiytymisen kysymysten parissa.

Aggredi-toiminta pyrkii tavoittamaan nämä nuoret ja kiinnittämään heidät omaan toimintaansa, ennen kuin aletaan miettimään minkälaisia mahdollisia jatkopolkuja ja ulospääsyä sen hetkisestä tilanteesta on mahdollista saavuttaa. Toiminta kohdistuu nuoriin ja nuoriin aikuisiin ja sitä on tarkoitus aloittaa Länsi-Vantaalla. Nuorisotyötä laajennetaan kahdelle uudelle alueelle avaamalla nuorisotilat järjestöyhteistyöllä (ns. Kolohongan malli).

Kehittämishankkeet vuonna 2024:

- Nuorten työpajatoiminnan kehittäminen (AVI)
- Etsivä nuorisotyö Vantaalla (AVI)
- Koulu- ja oppilaitosnuorisotyön kehittäminen (AVI)
- Wau mikä mahis! (AVI)
- Nuoska (AVI)
- Pääkaupunkiseututasoinen nuorisorikollisuuden ja jengiytymisen varhaisen puuttumisen kehittämishanke yhdessä Helsingin, Espoon ja Kauniaisten kanssa (OKM)
- Aggredi-toiminnan nuorisoversion kehittäminen Länsi-Vantaalla (Helsinki Missio ry, rahoitus OKM:stä)

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	124	139	161
Määräaikaisen henkilöstön lkm	30	35	31
Henkilöstön kokonaismäärä	154	174	192

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Kävijämäärä nuorisotiloissa (kaikki kävijät)	179 456	215 741	250 000	250 000
Kävijämäärä nuorisotiloissa (oman toiminnan kävijät)	140 081	145 595	160 000	160 000
Majoitusvuorokaudet leirialueilla (Kukonnotko ja Palajärvi)	4 009	5 618	7 500	7 500
Nuorten työpajatoimintaan osallistuneet	260	258	380	380
Etsivän nuorisotyön asiakkaat	797	834	750	800
Nuorisopalveluiden avustusta saaneiden järjestöjen ja toimintaryhmien lkm	51	53	58	58
Käyttömenot/asukas *)	41	42	58	59
Avustukset/ asukas *)	2	2	7	6
Nuorisotyön toimintatilojen kokonaismäärä **)	21	21	21	31
Nuorisotyön toimitilojen neliöt, m ² **)	15 642	15 571	15 571	19 172
Yhteisöpalveluiden avustusta saaneiden järjestöjen ja toimintaryhmien lkm	90	120	140	140
Yhteisen pöydän verkoston kautta jaetun ruokahävikin hyötykäyttäjät viikossa	5 500	5 500	6 000	6 000

*) KS 2023 alkaen luku on uuden organisaation toimintamenojen mukainen, aikaisemmissa vuosissa vain Nuorisopalvelut.

**) TA 2024 lisätty yhteisöpalvelujen ja sovittelutoimiston tilat uuden organisaation mukaisesti.

16 37

Elinikäinen oppiminen

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	1 587	1 768	1 458	1 458	1 480	1 503	1 526
Menot	-5 454	-6 924	-7 154	-7 176	-7 355	-7 539	-7 728
Toimintakate	-3 867	-5 156	-5 696	-5 718	-5 875	-6 037	-6 202

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	7	265	109	109
Maksutulot	1 050	1 253	1 053	1 053
Tuet ja avustukset	230	209	268	268
Muut tulot	1	0	0	0
Sisäiset tulot	298	42	29	29
Tulot yhteensä	1 587	1 768	1 458	1 458
Henkilöstömenot	-3 734	-4 529	-4 454	-4 476
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-364	-722	-914	-914
Sisäisten palvelujen ostot	-1	0	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-100	-197	-210	-210
Avustukset	-288	-308	-328	-328
Vuokramenot	-6	-21	-21	-21
Sisäiset tilavuokrat	-957	-1 118	-1 162	-1 162
Muut menot	-4	-30	-66	-66
Menot yhteensä	-5 454	-6 924	-7 154	-7 176
Toimintakate	-3 867	-5 156	-5 696	-5 718
Poistot	-23	-67	-109	-109
Vyörytykset	-808	-1 250	0	-1 393
Tilikauden tulos	-4 699	-6 473	-5 805	-7 220

Toiminnan kuvaus

Elinikäisen oppimisen palvelualue vastaa taide- ja kulttuurikasvatuksen eri muotojen ja alojen tarjonnasta sekä mahdollisuudesta osallistua tavoitteelliseen taide- ja kulttuurikasvatukseen. Elinikäisen oppimisen palvelualueen vastuulla on vapaan sivistystyön ja taiteen perusopetuksen järjestäminen ja koordinointi. Se vastaa Vantaan aikuisopiston toiminnan järjestämisestä ja aikuisopistossa oppivelvollisuuttaan tai perusopetuksen opintoja suorittavan opiskelijan ohjauksesta ja valvonnasta. Se vastaa myös Vantaan kuvataidekoulun sekä Vantaan musiikkiopiston toiminnan järjestämisestä. Lisäksi elinikäisen oppimisen palvelualueen vastuulla on sen toimintaan kohdistuvien avustusten valmistelu.

Palvelualueen keskeiset tavoitteet

Aikuisopisto edistää aikuisväestön ja ympäröivän yhteiskunnan kehittymistä tasokkaan ja monipuolisen koulutuksen avulla sekä kehittää hyvinvointityötä. Tavoitteena on tarjota kaupunkilaisille monipuolisena palveluvalikoimana laaja tarjonta erilaisia itsensä kehittämisen mahdollisuuksia sekä laadukkaita asiointikokemuksia.

Vantaan aikuisopisto on yksi maamme suurimmista kansalaisopistoista, jonka tekee erityislaatuiseksi myös sen erittäin laaja maahanmuuttajien koulutus. Opisto tarjoaa kansalaisopistossa kursseja ja luentoja lukuisista eri aiheista. Maahanmuuttajakoulutuksen tavoitteena on tukea Suomeen muuttaneita oppimaan suomen kieltä sekä työllistymään. Opiston järjestämä aikuisten perusopetus avaa toisen asteen jatkokoulutusmahdollisuuden niille, joilla ei vielä ole suoritettuna suomalaista perusopetuksen oppimäärää.

Aikuisopisto järjestää vuosittain noin 2 100 kurssia lähes 40 eri paikassa ympäri Vantaata. Kurssi-osallistujia on vuositasona noin 35 000. Opistossa työskentelee noin 40 vakinaista työntekijää ja noin 400 tuntiopettajaa vuoden aikana. Aikuisten perusopetuksen opiskelijamäärä on noin 150 opiskelijaa, ja oppilaspaikkojen lisäämiselle on suuri tarve.

Kansalaisopiston ja maahanmuuttajayksikön koulutusta järjestetään keskitetysti, alueellisesti ja etänä. Aikuisopistossa järjestetään yleisten kielitutkintojen mukaisia kielikokeita ja jatketaan toiminnan kehittämistä Opetushallituksen ja opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamien projektien avulla. Vapaan sivistystyön oppilaitosten on vuodesta 2021 alkaen ollut mahdollista tarjota kursseja, joiden kautta hankittu osaaminen voidaan kirjata kansalliseen todennetun osaamisen tietovarantoon (KOSKI). Vantaan aikuisopisto valmistautuu näiden ns. Koski-kelpoisten kurssien tarjoamisen aloittamiseen vuoden 2024 aikana.

Kaupunki huolehtii, että pääsy suomen kielen kielikoulutukseen on helppoa, nopeaa ja opetuksen laatu tukee opiskelijan sekä kaupungin tavoitteita. Lisäksi kaupunki tarjoaa nykyistä enemmän aikuisten alkeistason sekä B- ja C- tason suomen kielen opetusta.

Aikuisopiston asiakkaiden ja tuntiopettajien tueksi tarkoitettuja sähköisiä palveluita kehitetään edelleen. Aikuisten perusopetusta kehitetään määrällisesti ja sisällöllisesti vastaamaan kysyntää. Yhteistyössä kasvatuksen ja oppimisen toimialan kanssa kehitetään maahanmuuttajien koulutuspolkuja.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Kansalaisopisto-opetuksen tarjontaa kehitetään vastaamaan entistä paremmin kuntalaisten tarpeita ja toiveita asiakkaiden antaman palautteen perusteella. Aikuisten perusopetuksen määrällinen ja sisällöllinen kehittäminen jatkuvat, ja tilakysymyksiin etsitään ratkaisuja. Laaditaan toimintavuoden aikana selvitys harrastusten Vantaa -palveluiden toimivuudesta ja palautteista sekä liikuntatilojen käytöstä ja kohdentumisesta maksuperusteudistuksen jälkeen.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	99	100	107
Määräaikaisen henkilöstön lkm	97	228	230
Henkilöstön kokonaismäärä	196	328	337

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Aikuisopisto				
aikuisopiston opiskelijat (kursseille osallistuneet)	23 759	32 236	30 000	32 500
opetustuntien kokonaismäärä	41 768	46 435	40 000	47 000
kurssien määrä	1727	2035	1800	2050
kotouttamiskoulutuksen opiskelijat (Starttikurssit)	649	1457	1000	1200
aikuisten perusopetuksen opiskelijat	126	170	140	170

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
kotoutumissuunnitelman mukaisen koulutuksen opiskelijat	93	116	200	200
oman maksutulon osuus budjetista %	33 %	30 %	30 %	22 %
Musiikkiopisto ja kuvataidekoulu				
Taiteen perusopetuksen oppilaat (musiikkiopisto ja kuvataidekoulu) *)	2 465	2 465	2 465	-
Taiteen perusopetus euroa/oppilas *)	2 153	2 209	2 249	-
Taiteen perusopetuksen tulot (euroa) / asukas *)	5,86	5,50	5,65	-
Taiteen perusopetus euroa/asukas *)	22,00	22,47	22,88	-

*) Seurataan vuoteen 2023 asti.

16332

Musiikkiopisto

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	1 009	1 047	1 047	1 047	1 062	1 078	1 094
Menot	-4 296	-4 447	-4 700	-4 724	-4 843	-4 964	-5 088
Toimintakate	-3 287	-3 400	-3 653	-3 678	-3 780	-3 885	-3 993

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	0	1	1	1
Maksutulot	962	1 015	1 015	1 015
Tuet ja avustukset	25	23	23	23
Muut tulot	11	8	8	8
Sisäiset tulot	11	0	0	0
Tulot yhteensä	1 009	1 047	1 047	1 047
Henkilöstömenot	-3 284	-3 348	-3 517	-3 542
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-162	-167	-204	-204
Sisäisten palvelujen ostot	0	0	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-17	-45	-50	-50
Avustukset	-5	-2	-2	-2
Vuokramenot	-8	-7	-7	-7
Sisäiset tilavuokrat	-812	-859	-901	-901
Muut menot	-8	-19	-19	-19
Menot yhteensä	-4 296	-4 447	-4 700	-4 724
Toimintakate	-3 287	-3 400	-3 653	-3 678
Poistot	-88	-66	-79	-79
Vyörytykset	-305	-475	0	-529
Tilikauden tulos	-3 681	-3 940	-3 732	-4 286

Toiminnan kuvaus

Vantaan musiikkiopisto tarjoaa vuonna 2024 opiskelupaikan noin kahdelle tuhannelle oppilaalle. Oppilaitoksen monipuolinen toiminta tulee opetuksen lisäksi näkymään lähes kahdessa sadassa konsertissa, esityksessä tai tapahtumassa, ja tavoittaa lähes 16 000 kävijää.

Musiikkiopisto antaa taiteen perusopetusta musiikin laajan oppimäärän mukaisesti pääsääntöisesti lapsille ja nuorille. Vuosituntimäärä on noin 50 000 tuntia vuodessa. Opetuksen piirissä on noin 1 200 soiton- ja laulunopiskelijaa ja noin 700 oppilasta varhaismusiikkikasvatuksessa. Opiskelu on tavoitteellista, tasolta toiselle etenevää, ja se noudattaa Opetushallituksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan laadittua, kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunnan hyväksymää, opetussuunnitelmaa. Musiikkiopisto tarjoaa oppilailleen hyvän kasvualustan musiikin harrastajana ja ihmisenä kehittymiseen musiikillisten elämysten kautta. Opetus antaa valmiuksia oppilaan tavoitteiden mukaiseen musiikkiopintojen jatkamiseen muilla koulutusasteilla. Laadukkaan opetuksen takana on ammattitaitoinen henkilökunta ja laaja-alainen opetustarjonta.

Lisäksi musiikkiopiston avoimella osastolla järjestetään maksupalveluperiaatteella toimivaa musiikin opetusta eri-ikäisille harrastajille noin 1 600 tuntia vuodessa. Opiskelijoita on keskimäärin 200.

Musiikkiopisto toimii 15 toimipisteessä eri puolilla Vantaata. Musiikkiopistossa on myös ruotsinkielinen opetusyksikkö.

Keskeiset tavoitteet

Musiikkiopisto on kehittämässä uusia toimintamuotoja Elinikäisen oppimisen palvelualueella ja yhteistyössä koko Vantaan Taiteen perusopetuskentän kanssa. Pää tavoitteena on tarjota oppilaspaikka kaikille toimintaan hakeneille. Tähän tavoitteeseen pyritään valmennusopetuksen tarjontaa laajentamalla ja ottamalla käyttöön yleisen oppimäärän opetussuunnitelma. Musiikkiopiston tunnettua kaupunkilaisten keskuudessa lisätään opiston 60-vuotis juhlavuoden tapahtumilla. Henkilöstön sitouttamiseen ja työhyvinvointiin panostetaan.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Musiikin yleisen oppimäärän opetussuunnitelma valmistellaan käyttöön otettavaksi 1.8.2024 alkaen. Uudella opetussuunnitelmalla pyritään lisäämään saavutettavuutta ja laajentamaan tarjontaa.

Jatkamme yhteistyötä varhaiskasvatuksen kanssa kehittämällä vantaalaista mallia varhaisiän musiikkikasvatukseen päiväkodeissa.

Musiikkiopisto jatkaa toimintojen sopeuttamista muun muassa muuttamalla vapautuvia vakansseja vastaamaan toimintaympäristön muutoksista ja uudesta opetussuunnitelmasta johtuviin haasteisiin.

Nämä muutokset ja toiminnan kehittäminen mahdollistavat jatkossa yhä taloudellisemman ja oppilaslähtöisemmän opetustarjonnan.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Taiteen perusopetuksen oppilaat, musiikkiopisto	1 639	1 656	1 656	1 850
Taiteen perusopetus euroa/oppilas, musiikkiopisto	-	-	-	731
Taiteen perusopetuksen tulot (euroa) / asukas, musiikkiopisto	-	-	-	4
Taiteen perusopetus euroa/asukas, musiikkiopisto	-	-	-	18,53
Opetustuntien määrä	50 120	49 120	49 120	50 000
Oman maksutulon osuus budjetista %	-	-	-	22
Valtion tuntiperusteisen avustuksen osuus budjetista %	-	-	-	47
Tapahtumien määrä	89	216	-	220
Tapahtumien kävijämäärä	5 938	14 411	-	16 000

Tunnuslukuja seurataan vuodesta 2024 alkaen.

16333

Kuvataidekoulu

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	322	322	322	322	326	331	336
Menot	-1 074	-1 098	-1 207	-1 210	-1 240	-1 271	-1 303
Toimintakate	-752	-776	-886	-888	-914	-940	-967

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	0	0	0	0
Maksutulot	322	321	321	321
Tuet ja avustukset	-1	0	0	0
Muut tulot	0	1	1	1
Sisäiset tulot	0	0	0	0
Tulot yhteensä	322	322	322	322
Henkilöstömenot	-689	-683	-701	-703
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-44	-44	-64	-64
Sisäisten palvelujen ostot	-4	0	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-29	-43	-100	-100
Avustukset	0	0	0	0
Vuokramenot	-2	0	0	0
Sisäiset tilavuokrat	-303	-323	-336	-336
Muut menot	-3	-5	-6	-6
Menot yhteensä	-1 074	-1 098	-1 207	-1 210
Toimintakate	-752	-776	-886	-888
Poistot	-34	-41	-45	-45
Vyörytykset	-72	-111	0	-126
Tilikauden tulos	-858	-928	-931	-1 060

Toiminnan kuvaus

Vantaan kuvataidekoulu tarjoaa laajan oppimäärän mukaista kuvataiteen perusopetusta lapsille ja nuorille viidessä opetuspisteessä eri puolilla Vantaata. Lisäksi kuvataidekoulu järjestää avoimia viikonloppukursseja sekä tapahtumatoimintaa.

Opiskelu kuvataidekoulussa on tavoitteellista, tasolta toiselle etenevää ja se noudattaa Opetushallituksen taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan laadittua, kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunnan, hyväksymää opetussuunnitelmaa. Opiskelu antaa oppilaalle valmiuksia ilmaista itseään sekä hakeutua alan ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen.

Kuvataidekoulun opetuspisteet ovat Kulttuurikeskus Orvokissa Tikkurilassa, Myyrmäki-talossa, Kartanonkoskella Tilkun koulussa, Korsossa Lumossa sekä Kivistössä Aurinkokiven koulussa. Vantaan kuvataidekoulun on oppilasmäärältään Suomen toiseksi suurin: vuosituntimäärä on noin 6 600 tuntia ja oppilaita on noin 850.

Viikonloppuisin järjestettävät lyhytkurssit ovat perhekursseja, joihin voi osallistua aikuisen kanssa ja ne ovat hyvä tapa tutustua kuvataidekoulun toimintaan; niitä järjestetään vuosittain nelisenkymmentä.

Oppilaaksi kuvataidekouluun pääse matalalla kynnyksellä ja tavoitteena on tarjota oppilaspaikka kaikille hakemuksen lähettäneille. Myös vapaaoppilaspaikkoja on mahdollista hakea.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Kuvataidekoulu on jo neljänkymmenen vuoden ajan ollut keskeinen osa vantaalaista taidekasvatusta. Meillä on oppilaita toisessa, jopa kolmannessa polvessa.

Pitkistä perinteistä huolimatta seuraamme myös aikaamme ja taidemaailman kehitystä ja muutoksia aktiivisesti ja reagoimme niihin opetustamme kehittämällä. Kuvataidekoulu kehittää uusia toimintamuotoja Elinikäisen oppimisen palvelualueella ja yhteistyössä koko Vantaan Taiteen perusopetuskentän kanssa.

Esimerkkinä voidaan mainita Värinää taidekasvatuksessa hanke, jossa Vantaan kuvataidekoulu ja Vantaan musiikkiopisto ideoivat pilottihankkeen, jota Opetushallitus rahoitti syyskauden 2021 ja vuoden 2022 ajan. Hankkeen perusajatuksena oli kehittää pedagogista toimintaa yhteistyössä taiteen perusopetuksen (TPO) opettajien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa ammatillisen osaamisen ja yhteisopettajuuden pohjalta. Vastaavalle toiminnalle suunnitellaan jatkossa toteutusmahdollisuuksia.

Vuosittain järjestetään Kulttuurikeskus Orvokissa Taidekarnevaali-tapahtuma yhdessä vantaalaisten TPO-oppilaitosten kanssa.

Kuvataidekoulun toimintaa kuuluu luontevana osana myös taidenäyttelyiden järjestäminen. Meillä yli 800 nuorta taiteilijaa tuottaa taidetta. Vantaalla ongelmana on ollut sopivan näyttelytilan puuttuminen. Keväällä 2024 saamme ensimmäisen kerran järjestää vuosittaisen lopputyönäyttelyämme Galleria K:ssa. Tästä käytännöstä toivomme jatkuvaa. Myös odotukset Kivistöön valmistuvan kaupunkikulttuurikeskus Mosaiikin näyttelytilan suhteen ovat toiveikkaat.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Taiteen perusopetuksen oppilaat, kuvataidekoulu	750	809	-	850
Taiteen perusopetus euroa/oppilas, kuvataidekoulu	-	-	-	1 421
Taiteen perusopetuksen tulot (euroa) / asukas, kuvataidekoulu	-	-	-	1,3
Taiteen perusopetus euroa/asukas, kuvataidekoulu	-	-	-	4,86
Opetustuntien määrä	6 230	6 122	6 310	6 600
Oman maksutulon osuus budjetista %	33 %	30 %	29 %	30 %
Valtion tuntiperusteisen avustuksen osuus budjetista %	30 %	30 %	30 %	30 %

Tunnuslukuja seurataan vuodesta 2024 alkaen.

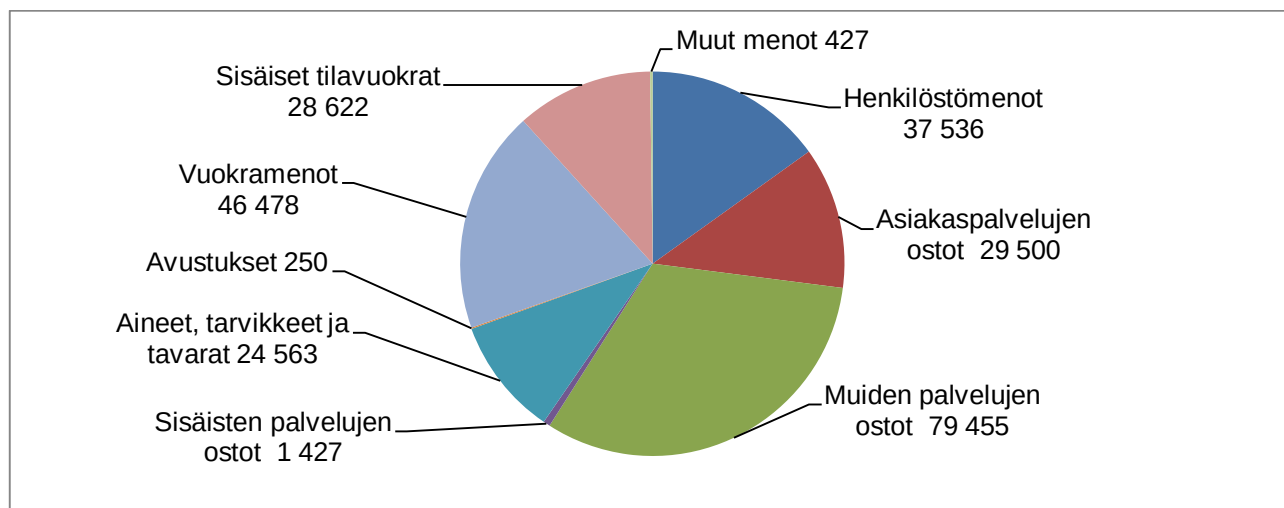
14

KAUPUNKIYMPÄRISTÖ

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	288 885	286 088	294 612	289 612	317 792	327 878	346 077
Menot	-266 241	-240 034	-247 655	-248 259	-254 465	-260 827	-267 348
Toimintakate	22 644	46 054	46 957	41 353	63 327	67 051	78 730

Kunta-alan palkkaratkaisun vaikutuksia huomioitiin talousarviossa keskitettynä varauksena kaupunkistrategian ja johdon toimialalla. Ratkaisu sisälsi vuonna 2023 jaettavia paikallisia eriä, joiden vaikutus on jaettu toimialoille kaupunginjohtajan talousarvioesityksen yhteydessä. Kaupunkiympäristön toimialalle paikallisten erien vaikutus oli 603 800 euroa.

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	20 538	17 350	17 791	17 791
Maksutulot	22 394	27 549	26 445	26 445
Tuet ja avustukset	285	80	107	107
Muut tulot	57 329	68 443	63 764	58 764
Sisäiset tulot	188 338	172 667	186 506	186 506
Tulot yhteensä	288 885	286 088	294 612	289 612
Henkilöstömenot	-32 931	-36 073	-36 933	-37 536
Asiakaspalvelujen ostot	-40 923	-29 441	-29 500	-29 500
Muiden palvelujen ostot	-74 006	-77 424	-79 455	-79 455
Sisäisten palvelujen ostot	-1 610	-1 428	-1 427	-1 427
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-24 558	-22 605	-24 563	-24 563
Avustukset	-212	-215	-250	-250
Vuokramenot	-66 416	-46 416	-46 478	-46 478
Sisäiset tilavuokrat	-23 872	-26 011	-28 622	-28 622
Muut menot	-1 712	-420	-427	-427
Menot yhteensä	-266 241	-240 034	-247 655	-248 259
Toimintakate	22 644	46 054	46 957	41 353
Poistot	-92 360	-91 098	-98 544	-98 544
Vyörytykset	-10 334	-12 298	0	-11 620
Tilikauden tulos	-80 050	-57 342	-51 587	-68 812

Toiminnan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset

Kaupunkiympäristön toimiala vastaa kaupunkiympäristölautakunnalle, tämän rakennuslupajaostolle ja kaupunkitilalautakunnalle kuuluvien asioiden valmistelusta ja täytäntöönpanosta. Kaupunkiympäristön toimialan tehtävänä on edistää Vantaan kestäväää kasvua ja kaupunkikehitystä monin tavoin lähtien kaavoituksen, maankäytön, liikenteen ja julkisen kaupunkitilan suunnittelusta sen rakentamiseen, ylläpitoon ja valvontaan saakka. Toimiala vastaa myös ympäristönsuojelusta ja ympäristöterveydenhuollosta, maanhankinnasta ja -luovuttamisesta sekä kaupungin toimitiloista.

Kaupunkiympäristön toimialaan kuuluvat katujen ja puistojen, kaupunkirakenteen ja ympäristön sekä kiinteistöjen ja tilojen palvelualueet. Lisäksi toimialalla on yhteiset palvelut, joka vastaa keskitetysti toimialan vastuulla olevista talous- ja hallintopalveluista ja muista tukipalveluista, viestintä- ja vuorovaikutuspalveluista, toimialan kehittämiseen liittyvistä tehtävistä, toimialan tieto- ja viestintäratkaisujen kehittämisestä ja koordinoinnista sekä kaupunkiympäristölautakunnan ja sen lupajaoston sekä kaupunkitilalautakunnan toiminnan koordinoinnista.

Toimiala on tiiviissä yhteistyössä Helsingin seudun liikenteen (HSL) ja Helsingin seudun ympäristöpalveluiden (HSY) kanssa, jotka tuottavat vantaalaisille joukkoliikenteen, vesi- ja jätevesihuollon, kierrätyksen ja ympäristöseurannan palveluita.

Vuonna 2024 Vantaalle ryhdytään rakentamaan raitiotielinjaa ja Vantaasta tulee näin Suomen neljäs ratikkakaupunki. Vantaan kaupunginvaltuusto päätti ratikan rakentamisesta 22.5.2023. Päätöksen ehtona on valtion sitoutuminen investointikustannuksiin MAL-sopimuksen allekirjoittamisen yhteydessä. Ratikan rakennuttamisorganisaation rekrytointia ja allianssihakintaa valmistellaan. Tavoitteena on, että rakennustyöt käynnistyvät vuoden 2024 lopulla. Ratikan tuoman kaupunkikehityksen tavoitteena on ehkäistä alueiden eriytymistä, tukea keskustojen elinvoimaisuutta ja kaupungin hiilineutraaliustavoitteita. Ratikasta odotetaan Vantaan kasvun ja kehityksen veturia tämän hetken hankalassa markkinatilanteessa.

Länsi-Vantaan raitioteiden aluevaraustarkastelu saatetaan loppuun alkuvuoden 2024 aikana. Tarkastelussa selvitetään muun muassa raitioteiden linjastovaihtoehtoja, tilantarvetta, päätepysäkkien sijaintia ja varikkotarpeita sekä tehdään näistä vaikutusten arviointia ja alustavaa kustannuslaskentaa.

Asuntomarkkinoiden tilanne syksyllä 2023 on haastava vähäisen kysynnän vuoksi. Uusia asuntohankkeita on aloitettu viime vuosiin verrattuna poikkeuksellisen vähän koko pääkaupunkiseudulla, joten myös tonttikysyntä on vähäistä. Maanmyynnin tavoitteiden saavuttamisesta odotetaan haastavaa vuonna 2024. Tonttivarantoa pitää kasvattaa kaavoittamalla uusia yritys- ja asuntotontteja.

Vantaan tavoite olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä asettaa tavoitteita koko kaupunkiympäristön toimialalle. Ilmastonmuutos huomioidaan niin kaupunkisuunnittelussa kuin korjaus- ja uudisrakentamisessakin. Vantaa on aktiivisesti mukana hiilineutraaliutta edistävissä ja ilmastonmuutosta

hillitsevissä hankkeissa sekä valtakunnallisella että EU-tasolla. Kaupungin kaikessa rakentamisessa vähennetään päästöjä ja kaupungin toimitiloissa energiankulutusta. Vuonna 2024 huomio kiinnittyy erityisesti luontokadon hillitsemiseen: Vantaasta tavoitellaan myös luontopositiivista kaupunkia vuoteen 2030 mennessä. Vantaa toteuttaa aktiivisesti resurssiviisauden tiekartan mukaisia toimenpiteitä, jotka vahvistavat luonnon monimuotoisuutta vaalimalla olemassa olevaa luontoa, ennallistamalla uhanalaisia luontotyyppisiä sekä vahvistamalla luontoarvoja kaupunkiympäristössä. Yhtenä kehityskohteena toimiala kehittää toimintamallin, jonka avulla kaavoissa säästettäväksi suunniteltu puusto säilyy elinvoimaisena läpi rakennushankkeen toteutuksen.

Valtion ja Helsingin seudun kuntien kesken tehty maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL-sopimus päivittyy uuden MAL2023-suunnitelman myötä. Suunnitelma valmistuu hyväksyttäväksi syksyllä 2023. Vantaan asuntotuotanto- ja kaavoitustavoitteisiin ei odoteta merkittäviä muutoksia. MAL-suunnitelman keskeisin näkökulma on kestävä kaupungistuminen, ja merkittävä osa rakentamisesta sijoittuukin siinä ratikan vaikutuspiiriin. Asuntokaavoituksen määrällisten tavoitteiden ohella Vantaalla edistetään asuntotarjonnan monipuolisuutta mm. kaavoittamalla uusia kaupunkimaisia pientaloalueita. Kaupunkikeskuksia kehitetään suunnitelmallisesti niille laadittujen kehittämisohjelmien mukaan.

Kaupungin oma toimitilarakentaminen kasvavan kaupungin palveluiden tarpeisiin jatkuu vilkkaana suhdanteista huolimatta. Uudisrakentamisen lisäksi kunnostetaan useita koulu- ja päiväkotirakennuksia. Investointisuunnitelma on sovitettu vuosien 2024 ja 2025 osalta valtuustokaudelle 2022–2025 asetettuun 360 milj. euron kehikseen.

Taloussuunnitelmakaudella otetaan käyttöön rakennuslaki, RYTJ-laki, alueidenkäyttölaki sekä luonnonsuojelulaki. Kaupungin edustajat osallistuvat aktiivisesti muutosten valmisteluun ja pyrkivät ennakoidaan niiden aiheuttamia muutoksia. Vantaan oma MATTI, maankäytön toimintamalli ja tietojärjestelmä, toimii digitaalisena ja paikkatietopohjaisena alustana kaupunkiympäristön suunnittelun, rakentamisen ja kunnossapidon prosesseissa. Hankkeessa on edetty jatkuvan kehittämisen vaiheeseen.

Kaupungin kärkihankkeista kaupunkiympäristön toimiala vastaa ratikan toteutumisesta, ja on keskeisessä roolissa myös muiden kärkihankkeiden toteuttamisessa: Tikkurilan osaamiskampus etenee kohti toteutusta, Myyrmäen kaupunkikulttuuritalon hankevalmistelu ja kaavoitus on käynnissä. Kuu-sijärven ulkoilualueen täydennysrakentaminen etenee vaiheittain.

Selvitetään toimintavuoden aikana kuntatekniikan ja liikuntapalveluiden yhteistyönä, kuinka ulkoliikuntapaikkojen suunnittelu, hankinta, rakentaminen, ylläpito ja valvonta järjestetään.

Vuonna 2024 Vantaa juhlii 50-vuotispäiväänsä. Kaupunkiympäristön toimiala osallistuu juhluvuoteen erilaisin tapahtumin ja tempauksin, suunnitelmassa on mm. asukkaita osallistavia talkoita, näyttelyitä ja tapahtumia.

Vantaan pyöräliikenteen kehittämisohjelman ja kävelyn edistämishjelman toimenpiteiden jalkauttamista jatketaan kaikilla palvelualueilla. Toimenpiteille määritetään palvelualuekohtaiset vastuhenkilöt, ja niiden toteutumista seurataan aktiivisesti. Ohjelmien tavoitteiden ja toimenpiteiden edistymisestä raportoidaan säännöllisesti.

Toimialan keskeiset tavoitteet

Toimiala kiinnittää erityistä huomioita erilaisten rakennushankkeiden laadukkaaseen ja kustannustehokkaaseen toteutukseen kehittämällä tilaajaosaamista, suunnittelua sekä valvontaan.

Toimialan tulokortilla tuetaan kaupungin pitkän aikavälin strategisia tavoitteita. Toimialan vastuulla olevat keskeiset tavoitteet ovat seuraavat:

- Maanluovutuksen ja maankäyttösopimusten nettotulot vuodelle 2024 32,5 milj. euroa.
- Sote- ja Pela -kiinteistöjen, asunto-omaisuuden sekä ulkopaikkakunnilla sijaisevien kiinteistöjen myynti etenee.

- MAL-tavoitteet toteutuvat.
- Valmistuvien pientaloasuntojen määrä 600 asuntoa.
- Laaditaan eriytymisen ehkäisyn tiekartta kaupunkiympäristön toimialalle seuraavaa valtuustokautta varten.
- Edistetään päästövähennystoimia hiilineutraalisuuden saavuttamiseksi viimeistään vuonna 2030.
- Edistetään luonnon monimuotoisuutta Resurssiviisauden tiekartan Monimuotoinen luonto -kaisen toimenpiteitä toteuttamalla.
- Vantaan ratikkakaupungin toteuttaminen etenee kokonaisvaltaisesti kaupunginvaltuuston hyväksymien reunaehtojen mukaisesti.
- Kestävien liikkumismuotojen osuus kasvaa.
- Kaupunkikeskustojen houkuttelevuus paranee.
- Aviapolis 2040 -vision valmistelu nimettyjen sidosryhmien kanssa.
- Varmistetaan, että sosiaaliseen asuntotuotantoon on saatavilla riittävästi kaavoitettuja tontteja.
- Kaupunki varmistaa sujuvan asioinnin mahdollistavien pysäköintipaikkojen riittävyyden kaupunkikeskustoissa eri toiminnot huomioiden.
- Vantaan kaupunki panostaa tilaajana harmaan talouden torjumiseen. Vantaa pilotoi yhdessä ammatti- ja työnantajaliittojen kanssa työmaavalvontaa työmaatarkastuksin kaupungin rakennuskohteissa.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	574	638	650
Määräaikaisen henkilöstön lkm	46	69	69
Henkilöstön kokonaismäärä	620	707	719

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

14 0

KAUPUNKIYMPÄRISTÖLAUTAKUNTA

Vastuuhenkilö: Tero Anttila

Toimielin: Kaupunkiympäristölautakunta

Puheenjohtaja: Anssi Aura

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	5 776	5 924	5 976	5 976	6 067	6 159	6 253
Menot	-14 687	-15 237	-16 211	-16 356	-16 765	-17 184	-17 614
Toimintakate	-8 911	-9 313	-10 235	-10 380	-10 698	-11 025	-11 361

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	81	6	6	6
Maksutulot	5 438	5 788	5 788	5 788
Tuet ja avustukset	63	0	52	52
Muut tulot	3	0	0	0
Sisäiset tulot	192	130	130	130
Tulot yhteensä	5 776	5 924	5 976	5 976
Henkilöstömenot	-10 899	-12 079	-12 702	-12 847
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-1 790	-1 930	-2 255	-2 255
Sisäisten palvelujen ostot	-4	-1	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-149	-232	-244	-244
Avustukset	-167	-135	-170	-170
Vuokramenot	-114	-185	-147	-147
Sisäiset tilavuokrat	-626	-632	-643	-643
Muut menot	-937	-44	-50	-50
Menot yhteensä	-14 687	-15 237	-16 211	-16 356
Toimintakate	-8 911	-9 313	-10 235	-10 380
Poistot	0	0	0	0
Vyörytykset	1 730	1 498	0	1 735
Tilikauden tulos	-7 181	-7 816	-10 235	-8 645

Toiminnan kuvaus

Kaupunkiympäristölautakunnan alaiseen toimintaan kuuluvat: kaupunkiympäristölautakunta, yhteiset palvelut sekä kaupunkirakenne ja ympäristö -palvelualue. Näiden bruttoyksiköiden tulot ja menot yhteensä ovat valtuustoon nähden sitovia eriä.

14 10

Kaupunkiympäristölautakunta

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	0	0	0	0	0	0	0
Menot	-145	-167	-167	-167	-171	-175	-180
Toimintakate	-145	-167	-167	-167	-171	-175	-180

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	0	0	0	0
Maksutulot	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	0	0	0	0
Muut tulot	0	0	0	0
Sisäiset tulot	0	0	0	0
Tulot yhteensä	0	0	0	0
Henkilöstömenot	-105	-151	-151	-151
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-38	-13	-13	-13
Sisäisten palvelujen ostot	0	0	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	-1	-1	-1
Avustukset	0	0	0	0
Vuokramenot	-2	-2	-2	-2
Sisäiset tilavuokrat	0	0	0	0
Muut menot	0	0	0	0
Menot yhteensä	-145	-167	-167	-167
Toimintakate	-145	-167	-167	-167
Poistot	0	0	0	0
Vyörytykset	121	80	0	81
Tilikauden tulos	-24	-87	-167	-87

Toiminnan kuvaus

Kaupunkiympäristölautakunta vastaa muun muassa kaupunkirakenteen kokonaisvaltaisesta kehittämisestä, asema- ja yleiskaavojen valmistelusta sekä ympäristövastuullisuuden edistämisestä. Lautakunnan alainen lupajaosto toimii kunnallisena lupa- ja valvontaviranomaisena rakennuslupa-asioissa sekä ympäristönsuojelu- ja ympäristöterveydenhuoltoasioissa.

Vantaan kaupunkistrategian 2022–2025 mukaisten kukoistavien kaupunkikeskusten kehittämiseksi laaditaan jokaisen suuralueen keskuksen oma kehittämissuunnitelma. Suunnitelma tukee yleiskaavan toteuttamista ja kaupungin tasapuolista kehittämistä. Kaupunginhallituksen 19.12.2022 tekemällä päätöksellä perustettiin viisi kaupunkikeskusten kehittämissuunnitelmien seurantaryhmää, joiden tehtävänä on kunkin alueen kehittämissuunnitelman seuraaminen. Seurantaryhmien tehtävänä on myös aktiivisesti ottaa kantaa suunnitelmiin sekä informoida kannanotoistaan tarvittavia toimieli-miä.

14 20

Yhteiset palvelut

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	8	0	0	0	0	0	0
Menot	-2 962	-2 413	-2 687	-2 725	-2 793	-2 863	-2 934
Toimintakate	-2 955	-2 413	-2 687	-2 725	-2 793	-2 863	-2 934

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	0	0	0	0
Maksutulot	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	5	0	0	0
Muut tulot	2	0	0	0
Sisäiset tulot	0	0	0	0
Tulot yhteensä	8	0	0	0
Henkilöstömenot	-1 610	-1 882	-2 091	-2 129
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-302	-347	-407	-407
Sisäisten palvelujen ostot	-3	-1	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-13	-40	-44	-44
Avustukset	0	0	0	0
Vuokramenot	-3	-24	-24	-24
Sisäiset tilavuokrat	-110	-114	-116	-116
Muut menot	-920	-6	-6	-6
Menot yhteensä	-2 962	-2 413	-2 687	-2 725
Toimintakate	-2 955	-2 413	-2 687	-2 725
Poistot	0	0	0	0
Vyörytykset	2 512	2 388	0	2 702
Tilikauden tulos	-443	-25	-2 687	-23

Toiminnan kuvaus

Kaupunkiympäristön yhteisiin palveluihin kuuluvat toimialan johto sekä talous- ja hallintopalvelut. Talouspalvelut huolehtivat toimialan aktiivisesta talousohjauksesta sekä talousarvio-, kehys- ja käytösuunnitelmavalmistelusta. Viestintä- ja vuorovaikutuspalvelut tarjoavat asukkaille ja muille sidosryhmille tietoa ja osallistumismahdollisuuksia kaupunkiympäristön toimialan järjestämiin palveluihin, suunnitelmiin, päätöksiin ja niiden vaikutuksiin liittyen. Lisäksi viestintä- ja vuorovaikutuspalveluiden tehtävänä on koordinoida, kehittää, suunnitella ja toteuttaa toimialan viestintää ja osallisuustyötä yhteistyössä johdon ja asiantuntijoiden kanssa. Viestintä- ja vuorovaikutuspalvelut vastaavat myös kaupungin ratikkaviestinnästä. Assistenttipalvelut toimivat toimialan johdon tukena asioiden ja toiminnan valmistelussa. Assistenttipalveluiden keskeisiin tehtäviin kuuluu myös palvelualueiden sisäinen asiakaspalvelu sisältäen tuen järjestelmien käyttöön sekä asiakirjahallintoon. Laki- ja valmistelupalvelut tuottavat toimialalle oikeudellisia ja hallinnollisia tukipalveluita. Laki- ja valmistelupalvelujen mahdollisuudet palvella toimialaa hankinnoissa vahvistuvat 2024.

Keskitetyn yksikön keskeiset tavoitteet

Yhteisten palvelujen keskeisenä tavoitteena on valtuustokauden strategian jalkauttaminen ja sitä kautta palvelualueiden tukeminen sitovien tavoitteiden toteuttamisessa.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Yhteiset palvelut tukee osaltaan toimialan sitovien tavoitteiden toteutumista ja on mukana useissa kaupunkitasoisissa hankkeissa. Yhteiset palvelut jatkaa aktiivista, tarvelähtöistä toimialan esimiesten koulutusta. Toimialan henkilöstön digiosaamisen vahvistaminen, sekä osallistuminen toimiala- ja kaupunkitasoisten digitaalisten järjestelmien kehittämiseen säilyvät yhteisten palveluiden keskeisinä kehittämistyön painopisteinä.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	26	30	32
Määräaikaisen henkilöstön lkm	2	2	2
Henkilöstön kokonaismäärä	28	32	34

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

14 40

Kaupunkirakenne ja ympäristö

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	5 769	5 924	5 976	5 976	6 067	6 159	6 253
Menot	-11 579	-12 657	-13 357	-13 464	-13 801	-14 146	-14 499
Toimintakate	-5 811	-6 733	-7 381	-7 488	-7 734	-7 987	-8 246

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	81	6	6	6
Maksutulot	5 438	5 788	5 788	5 788
Tuet ja avustukset	58	0	52	52
Muut tulot	0	0	0	0
Sisäiset tulot	192	130	130	130
Tulot yhteensä	5 769	5 924	5 976	5 976
Henkilöstömenot	-9 183	-10 046	-10 459	-10 566
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-1 451	-1 571	-1 836	-1 836
Sisäisten palvelujen ostot	-1	0	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-135	-191	-199	-199
Avustukset	-167	-135	-170	-170
Vuokramenot	-108	-159	-122	-122
Sisäiset tilavuokrat	-517	-517	-528	-528
Muut menot	-17	-39	-44	-44
Menot yhteensä	-11 579	-12 657	-13 357	-13 464
Toimintakate	-5 811	-6 733	-7 381	-7 488
Poistot	0	0	0	0
Vyörytykset	-903	-970	0	-1 048
Tilikauden tulos	-6 714	-7 704	-7 381	-8 536

Toiminnan kuvaus

Kaupunkirakenne ja ympäristö -palvelualueella on viisi palveluyksikköä, jotka ovat ympäristökeskus, rakennusvalvonta, yleiskaavoitus, asemakaavoitus ja tietopalvelut. Lautakuntarakenteen mukaisesti kaikki palvelualueen toiminta on kaupunkiympäristölautakunnan alaista toimintaa.

Ympäristökeskuksen keskeisin tehtävä on ympäristönsuojelun ja ympäristöterveydenhuollon valvonta, jolla edistetään ihmisten elinympäristön terveellisyyttä ja viihtyisyyttä sekä huolehditaan luonnon- ja ympäristönsuojelun tavoitteiden toteutumisesta Vantaalla. Lisäksi ympäristökeskus koordinoi koko kaupungin ympäristö- ja ilmastotyötä ja ympäristöjohtamisen kehittämistä. Ympäristökeskus vastaa kaupungin poikkihallinnollisesta Ekologisesti kestävä Vantaa -strategiateemasta sekä resurs-siivisuuden tiekartasta, joka linjaa kaupungin ympäristötavoitteet sekä ohjaa ja kehittää kaupungin ilmastotyötä sekä työtä luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi.

Maankäytön strategisella suunnittelulla huolehditaan siitä, että kaupunki kasvaa toimivana kokonaisuutena arvojaan vaalien. Vetovoimaisena ja omaleimaisena kehittyvä kaupunkiympäristö turvaa nykyisten asukkaiden ja yritysten viihtymistä ja houkuttelee uusia. **Yleiskaavoitus ja asemakaavoitus** vastaavat kaupunkirakenteen tasapainoisesta ja resurssiviisaasta kehittämisestä. Kaavoitus luo

edellytykset asumisen, työnteon ja vapaa-ajan ympäristölle, tehokkaalle liikennejärjestelmälle, viheralueverkostolle ja palvelurakenteelle sekä kestäväälle kehitykselle osana pääkaupunkiseutua. Kaavoituksen kautta tuotetaan kaupungille ja kaupungissa toimiville merkittävää aineellista ja aineetonta lisäarvoa. Suunnittelun laatua, resurssiviisautta sekä kustannustietoisuutta kehitetään jatkuvasti.

Rakennusvalvonta vastaa kaupungin alueella tapahtuvan rakentamisen ohjauksesta ja lupamenetelyistä. Edistämme ohjauksen, neuvonnan, lupakäsittelyn ja rakentamisen valvonnan sekä jatkuvan valvonnan avulla terveellisen, turvallisen, sosiaalisesti sekä ekologisesti kestävä ja viihtyisän rakennetun ympäristön sekä hyvän kaupunkikuvan muodostumista ja ylläpitoa.

Tietopalvelut vastaavat kaavoihin liittyvien tietojen sekä asiakirjojen hallinnollisesta käsittelystä ja prosessien sujuvuudesta. Työvälineet ja tapamme toimia digitaalisesti ovat valtakunnallisesti edistyskäsittelyä. Kehitystyö tukee suunnittelua, asukkaiden tiedonsaantia ja vuorovaikutusta. Kaavoitukseen liittyvin paikkatietojen ja seuranta-aineistojen avulla edistetään tiedolla johtamista ja ylläpidetään maankäytön tilannekuvia.

Palvelualueella, erityisesti ympäristökeskuksessa ja rakennusvalvonnassa, hoidamme luotettavasti ja laadukkaasti erilaisia viranomaistehtäviä. Luvat, ilmoitukset ja lausunnot valmistellaan tavoiteaikataulussa. Kaavoituksen ja tietopalveluiden viranomaistehtävät sisältävät mm. ajantasa-asemakaavan ja useiden rekisterien ylläpidon, poikkeamispäätökset ja suunnittelutarveratkaisut. Lisäksi valmistelemme nimistöasiat. Asiakasyhteydenotot hoidetaan mahdollisimman tehokkaasti lainsäädäntöä noudattaen.

Työskentelemme yhdessä kaikkien toimialojen ja palvelualueiden kanssa. Yhteistyö asukkaiden kanssa voimistuu. Yhteistyömme eri sidosryhmien ja metropolialueen kuntien ja valtion viranomaisten kanssa, korkeakoulujen ja oppilaitosten sekä muiden kumppaniemme kanssa on tiivistä. Onnistuminen tukee Vantaan vetovoimaisuutta, kilpailukykyä, asukkaiden hyvinvointia ja ympäristön laatua sekä tehokasta ja taloudellista hallintoa. Vaikutamme keskeisesti useiden kaupungin strategisten tavoitteiden toteuttamiseen.

Palvelualueen keskeiset tavoitteet

Kaupunkirakenne ja ympäristö –palvelualueen tavoitteena on resurssiviisas, toimiva ja elinvoimainen kaupunki sekä kestävä rakentaminen. Toimimme kansainvälisessä ympäristössä, jossa kehäänkärkemme on olla kansainvälisesti kilpailukykyinen lentokenttäkaupunki. Olemme eturintamassa hiilineutraalin ja vihreän kaupunkirakenteen edistäjinä, kestävässä rakentamisessa, asukas-yhteistyön toteuttajina sekä digitaalisten prosessien edelläkävijänä. Kasvun rinnalla vaalimme ympäristön arvoja ja haemme keinoja vahvistaa vantaalaista pientalojen suurkaupunkia. Osana kaavoitusohjelmaa selvitämme kompensatiomallia rakentamisen takia menetettyjen luontoarvojen korvaamiseksi. Tavoitteena on löytää kokonaisuuskäytännön malli, joka varmistaa, että luonnon monimuotoisuus ei Vantaalla enää vähene.

Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL-sopimus 2020–2031 on hyväksytty syksyllä 2020. Sopimus on tehty valtion ja kuntien välillä. Sopimusta tullaan päivittämään uuden MAL2023 suunnitelman myötä. Suunnitelmassa on määritelty lähes samat asuntokaavoituksen ja asuntorakentamisen tavoitteet kuin voimassa olevassa sopimuksessa. Merkittävä osa rakentamisesta sijoittuu tulevaisuudessa Vantaan ratikan vaikutuspiiriin.

Ympäristökeskuksen keskeisin tehtävä on huolehtia luotettavasti ja laadukkaasti paikallisista ympäristösuojelun ja ympäristöterveydenhuollon lakisääteisistä lupa- ja valvontatehtävistä. Luvat, ilmoitukset ja lausunnot valmistellaan tavoiteaikataulussa. Lisäksi tehdään tarkastuksia lukuisiin erilaisiin valvontakohteisiin. Samoin osallistutaan aktiivisesti kaupungin ja naapurikuntien yhteistyöhön. Asiakasyhteydenotot hoidetaan mahdollisimman tehokkaasti lainsäädäntöä noudattaen. Ympäristökeskus huolehtii myös kunnan eläinlääkäripalvelujen järjestämisestä sekä eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnasta.

Ympäristövalvonnassa suurimmat hakemusryhmät ovat meluilmoitukset ja vapautushakemukset hu-
levesiviemäriin liittymisestä. Ympäristöluvista ja niihin liittyvissä neuvontapyyntöissä korostuu kier-
totalous. Sähköinen asiointi on laajenemassa yhä useampiin hakemus- tai ilmoitustyyppisiin. Toi-
menpidepyyntöjä tulee paljon ja ne ovat aiempaa vaativampia.

Ympäristökeskus koordinoi Vantaan ympäristö- ja ilmastotyötä. Vantaan tavoitteena on olla hiilineut-
raali vuonna 2030, mikä edellyttää selkeitä tavoitteita ja konkreettisia toimenpiteitä. Keskeisessä
roolissa ovat erilaiset energian tuottamiseen ja käyttöön liittyvät kysymykset sekä liikenteen päästö-
jen vähentäminen. Hillinnän ohella tarvitaan myös toimia sopeutua luonnon ääri-ilmiöihin. Tavoitteet
on koottu resurssiviisauden tiekarttaan ja toimenpiteet toimialojen toteutussuunnitelmiin. Tiekartta
on kaupungin strateginen ohjelma, joka on päivitetty tälle valtuustokaudelle. Tiekarttaan on otettu
mukaan myös luonnon monimuotoisuus. Tavoitteena on torjua luonnon köyhtymistä, turvata moni-
muotoisuudeltaan arvokkaiden alueiden säilyttäminen, sekä ennallistaa virtaavaa vesiluontoa ja
muita arvokkaita luontotyyppejä. Ympäristökeskus käyttää tiekartan seurantaan ja raportointiin Ym-
päristövahti-työkalua, josta julkaistiin julkinen versio kaupungin nettisivuille.

Ympäristökeskus on mukana kahdessa EU:n Horizon -hankkeessa. Vuoden alussa käynnistyi 5-
vuotinen Neutralpath-hanke, jossa kehitetään Aviapoliksen alueella vähähiilisyttä ja jopa energia-
positiivisuutta. Vantaan kiertotaloutta tukeva CIRCULT- hanke päättyy tänä vuonna. Kiilan alueella
tehdään viranomaistyön, asukkaiden ja yritysten yhteistyön kehittämistä YM:n rahoituksella.

Asukkaiden sitoutumista omaan ympäristöönsä tuetaan lähiluontovuoden teemalla, jonka aiheena
on tällä hetkellä linnut. Siihen liittyen Ely -keskus rahoittaa lähiluonto-opastuksen kehittämistä ja sen
mallin levittämistä. Isosuon ennallistamista jatketaan Metsähallituksen kanssa Elyn rahoittamana.

Yleiskaavoitus vastaa maankäytön yleispiirteisestä suunnittelusta ja osallistuu seudulliseen maan-
käytön suunnitteluun. Uusi MAL 2023 suunnitelma valmistuu hyväksyttäväksi syksyllä 2023. Se täs-
mentää ja tarkistaa edellistä MAL 2019 -suunnitelmaa ja toimii seuraavan MAL-sopimuksen pohjana.
Maakuntakaavoja ei ole käynnissä. Naapurikuntien kanssa teemme aktiivista suunnitteluyhteistyötä.
Helsinki laatii parhaillaan Östersundomin osayleiskaavaa, mistä valmistunee luonnos 2024. Osallis-
tumme työhön tiiviisti, koska siinä linjataan koko itäisen kasvusuunnan ratkaisusta. Myös Sipoossa
ja Espoossa on käynnissä yleiskaavatyöt.

Yleiskaava 2020 tuli voimaan 11.1.2023. Yleiskaavasta laaditaan parhaillaan toteuttamisohjelmaa,
jonka pohjaksi valmistuu 2023 työpaikka-alue selvitys ja kaavatalousselvitys. Yleiskaavan toteutta-
minen on myös suojelu- ja viheralueiden toteuttamista. Valmisteilla olevassa viherrakenteen kehi-
tyskuvassa ”Vihreä ja virtaava Vantaa – VIVA” tarkennetaan ja konkretisoidaan yleiskaavan sisältöä.
Sen pohjaksi valmistuvat 2023 Viheralueiden mitoituksen ja saavutettavuuden ohje (SAAVU) ja
yleiskaavan ekologista verkostoa tarkentava selvitys. Yleiskaavoitus vetää pientalo-ohjelmaa, mutta
sen osatehtävät jakaantuvat laajasti.

Asemakaavoituksen keskeisiä tavoitteita vuodelle 2024 ovat hiilineutraalisuuden edistäminen, kes-
kusten ja ratikkakaupungin kehittäminen sekä MAL-sopimukseen perustuvat asuntokaavoituksen ta-
voitteet. Asuntokaavoituksen määrällisten tavoitteiden ohella edistetään asuntotarjonnan monipuol-
lisuutta mm. kaavoittamalla uusia kaupunkimaisia pientaloalueita.

Hiilineutraalisuutta edistetään osallistumalla Asemakaavojen vähähiilisyyden arviointimenetelmän
(AVA) kehittämis-yhteistyöhön ja pilotointiin sekä selkiyttämällä ja yhdenmukaistamalla asemakaa-
voituksen käytäntöjä hiilineutraalisuuden edistämiseksi. Lisäksi edistetään puurakentamista vuonna
2021 tehtyjen linjausten mukaisesti ja tekemällä poikkihallinnollista yhteistyötä vähähiilisten ratkai-
sujen edistämiseksi rakentamisessa.

Vantaan keskuksia kehitetään jatkamalla laatutietoista asemakaavoitusta yhteistyössä alueen toimi-
joiden kanssa. Merkittäviä keskustakaavoja valmistellaan vuonna 2024 mm. Myyrmäessä, Martin-
laaksossa, Kivistössä, Aviapoliksessa, Tikkurilassa, Hakunilassa ja Korsossa. Keskustojen kehitystä
suunnitellaan kokonaisvaltaisesti alueellisissa yleissuunnitelmissa kuten kaavarungoissa ja kaava-
luonnoksissa. Yleissuunnitelmien pohjalta ohjataan yksittäisiä asemakaavahankkeita tavoitellun ko-
konaisuuden suuntaan.

Uutta asuntokerrosalaa kaavoitetaan MAL 2023 -suunnitelman asuntotuotantotavoitteen mukaisesti vuosittain 240 000 k-m². Uutta rakentamista ohjataan ensisijaisesti keskusten ja hyvien joukkoliikenneyhteyksien äärelle vähähiilisen liikkumisen edistämiseksi. Ratikkakaupunkia kehitetään kokonaisvaltaisesti tavoitteena kestävää liikkumista edistävä, elävä ja viihtyisä kaupunkiympäristö ja taloudellisesti järkevä kokonaisuus. Asemakaavoituksessa priorisoidaan ratikkakaupungin kehittymisen mahdollistavat hankkeet. Toimitilojen kaavoituksessa vastataan elinkeinoelämän muuttuviin tarpeisiin ja kehitetään kilpailukykyisiä työpaikka-alueita Tikkurilassa, Aviapoliksessa, Myyrmäessä ja Vehkalassa.

Asemakaavaprosessia sujuvoitetaan ja selkiytetään kehittämällä kaavamuutoshakemusten käsitteilyprosessia. Lisäksi Vantaata kehitetään houkuttelevana pientalojen suurkaupunkina järjestämällä suunnittelukilpailu Katrinebergin alueelle.

Rakennusvalvonta edistää kestävää ja sujuvaa rakentamista. MAL-tavoite on 2 540 asuntoa vuodessa. Tavoite valmistuville pientaloasunnoille on 600 kpl. Rakennusvalvonta osallistuu toimintasuunnitelman laatimiseen pientalotuotannon lisäämiseksi.

Rakennusvalvonta osaltaan edistää resurssiviisauden tiekartan toteuttamista ja Hiilineutraali Vantaa 2030 -tavoitteen saavuttamista. Rakennusvalvonta edistää energiatehokkuustavoitteiden saavuttamista kehittämällä lämmitysjärjestelmien valinnan ja suunnittelun ohjausta.

Rakennusvalvonnan vetovastuulla oleva rakennusjärjestyksen uudistaminen on aloitettu syksyllä 2021. Tavoitteena on saada uusi rakennusjärjestys voimaan vuoden 2024 alussa. Tämä edellyttää rakennusvalvonnan ohjeistuksen ajantasaistamista sekä yhteistyötä erityisesti asemakaavoituksen kanssa. Rakennusjärjestyksen uudistamisella pyrimme myös sujuvoittamaan asemakaavoitusta ja edistämme hiilineutraalisuuden tavoitteita.

Vuonna 2022–2023 rakennusvalvonta osallistuu kahteen valtakunnalliseen kehityshankkeeseen, joissa testataan tietomallien käyttöä rakennuslupavaiheessa. Tavoitteena on toisaalta helpottaa lupahakijan prosesseja ja toisaalta tehostaa lupakäsittelyä. Palvelujen kehittämisen painopisteenä on hyvä sähköinen asiakaspalvelu. Tietomallien käyttöä edistetään.

Rakennusvalvonta on verkostoitunut Suomen suurimpien kaupunkien rakennusvalvontojen kanssa (ns. Topten-toiminta). Tavoitteena on yhtenäiset rakentamista koskevien säädösten ja ohjeiden toimintamallit ja tulkinnat koko maassa. Vuonna 2024 tämä on erityisen tärkeää; uusi rakentamislaki tulee voimaan vuoden 2025 alussa, mistä johtuen käytännössä kaikki rakennusvalvonnan prosessit, ohjeistukset ja toimintamallit tulee joko uusia tai vähintään päivittää.

Tietopalveluiden toiminta tukee merkittävää toimintatapa- ja tietojärjestelmämuutosta (MATTI ja Lupapiste), joka on luonut hyvän pohjan toiminnan kehittämiseksi ja digitalisaation hyödyntämiselle. Käynnissä ollut digitaalisten toimintamallien kehittäminen jatkuu. Seuranta ja viestintää kehitetään toiminnan tueksi sekä asukkaiden tiedonsaannin ja osallistumisen helpottamiseksi. Suunnittelutyökaluja ja havainnollistamista monipuolistetaan suunnittelun laadun parantamiseksi. Tietopalvelu on mukana ajankohtaisissa lainsäädännön uudistamiseen liittyvissä kehityshankkeissa, joissa mm. testataan tietomallipohjaista kaavoitusta liittyen tulevaan valtakunnalliseen RYHTI-järjestelmään.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Ilmastomuutoksen kiihtyminen ja Euroopassa käytävän sodan seuraukset vaikuttavat voimakkaasti tulevaan suunnittelukauteen. Toimialan ja palvelualueen tehtävillä on keskeinen rooli näihin liittyvien uhkien torjumisessa ja ratkaisemisessa sekä vaikutuksiin varautumisessa. Samoin kansainvälinen toimintaympäristö ja siinä tapahtuvat muutokset näkyvät suoraan Vantaan elinkeinoelämässä ja kaupungin kasvussa sekä niiden kautta suunnittelussa ja rakentamisessa.

Toimintamme tavoitteita ovat olleet mm. kaupungin vahva kasvu ja lentokentän toimintaedellytysten varmistaminen ja kehittäminen. Aviapoliksen kehityksen ylläpitäminen edellyttää uusia innovatiivisia ratkaisuja, menetelmien ja seurannan kehittämistä sekä entistä tiiviimpää yhteistyötä sekä kaupungin sisällä että sidosryhmien kanssa. Haasteena on löytää vaikuttavimmat ja taloudellisesti kestävät

ratkaisut. Nopea kasvu tuo esille kasvun rajoja: kasvu vaatii toimia segregaaation ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi. Ympäristön laatu on tärkeä säilyttää ja yhtenä keskeisimmistä tehtävistä on löytää keinoja vähentää luontokatoa kaupunkiympäristössä. Kaupunkiympäristön toimivuus ja kilpailukyky turvataan.

Helsingin seudun uusi MAL2023-suunnitelma valmistuu 2023. MAL-suunnitelman keskeisin näkökulma on kestävä kaupungistuminen. Sen lisäksi paneudutaan kolmeen ajankohtaiseen kärkeen: yhteiskunnan murrokseen, sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen ja Helsingin seutuun osana maailmaa. Kaavoituksen palveluketjua ja sen ennakoitavuutta on kehitettävä edelleen.

Suunnitelmakaudella otetaan käyttöön rakennuslaki, RYTJ-laki ja alueidenkäyttölaki sekä luonnon-suojelulaki. Lisäksi useat muut toimintaympäristöön vaikuttavat lait uudistuvat. Niiden vaikutukset näkyvät voimakkaasti palvelualueella. Kaupungin edustajat osallistuvat aktiivisesti muutosten valmisteluun ja pyrkivät ennakoimaan tulevat muutokset. Lakimuutokset edellyttävät useiden prosessien ja toimintatapojen perusteellista läpikäyntiä.

Palvelualueen toimintaympäristön muutoksia tuo tulevan rakentamislain vaatimukset digitalisoinnissa, mallintamisessa sekä valtakunnallisessa rakennetun ympäristön tietojärjestelmä hankkeessa (RYHTI-hanke), joka vaatii resurssointia.

Valtuustokauden aikana osallistutaan ja valmistaudutaan ympäristöministeriön digitaalisen kaavoituksen tietomallien ja yhteisten toimintatapojen kehittämiseen. Vantaalla tulee olla valmiudet liittyä valtakunnalliseen rakennetun ympäristön RYHTI-tietojärjestelmään vaiheittain lähivuosina. Osallistumme aktiivisesti myös muiden ministeriöiden digitaalisuutta edistäviin hankkeisiin.

Palvelualue on saanut toiminnan muutoksiin lisäresursseja. Koko toimialan uudet resurssit tukevat myös palvelualueen toimintaa. Uusien resurssien nopea hyödyntäminen vaatii esimiehiltä tukea ja suunnitelmallisuutta.

Eduskunta on hyväksynyt uuden eläinlääkintähuoltolain keväällä 2023. Lain voimaantuloa tavoitellaan vuoden 2024 aikana. Uusi laki voi aiheuttaa muutoksia kunnallisten eläinlääkäripalvelujen järjestämisessä. Vaikutuksia voi olla tuotettavien palvelujen laajuuteen ja lisäksi laki voi tuoda tullessaan nykyisen toiminnan yhtiöittämisvelvollisuuden.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	129	146	148
Määräaikaisen henkilöstön lkm	8	10	10
Henkilöstön kokonaismäärä	137	156	158

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Hyväksytyt asemakaavat kpl	14	24	30	30
Uusi asuntokerrosala k-m ²	89 880	141 821	240 000	240 000
Poikkeamispäätökset	87	73	30	30
Kaikkien rakennuslupien kokonaisala, m ²	419 961	364 869	380 000	240 000
Aloitettut asunnot	3 420	2 033	2 300	2 000
Aloitettut rakennukset, kpl	396	543	480	350

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Luvat ja ilmoitukset (ympäristöterveydenhuolto)	334	421	300	300
Tarkastusten määrä (ympäristöterveydenhuolto)	1 336	1 490	1 800	1 800
Eläinlääkärien potilaat	6 015	5 949	5 800	5 800
Ympäristöluvut, -ilmoitukset ja rekisteröinnit	174	121	130	130

14 5

KAUPUNKITILALAUTAKUNTA

Vastuuhenkilö: Tero Anttila

Toimielin: Kaupunkitilalautakunta
Puheenjohtaja: Kimmo Kiljunen

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Kaupunkitilalautakunta							
Tulot	283 108	280 164	288 636	283 636	311 725	321 718	339 824
Menot	-251 553	-224 797	-231 444	-231 903	-237 700	-243 643	-249 734
Toimintakate	31 555	55 367	57 192	51 733	74 025	78 075	90 091
Kaupunkitilalautakunta bruttoyksiköt							
Tulot	77 947	82 347	76 984	71 984	95 040	99 877	112 702
Menot	-138 470	-130 722	-133 023	-133 482	-136 819	-140 239	-143 745
Toimintakate	-60 523	-48 375	-56 039	-61 498	-41 779	-40 363	-31 043

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	20 467	17 344	17 785	17 785
Maksutulot	16 956	21 761	20 657	20 657
Tuet ja avustukset	222	80	55	55
Muut tulot	39 746	42 712	38 012	33 012
Sisäiset tulot	556	451	476	476
Tulot yhteensä	77 947	82 347	76 984	71 984
Henkilöstömenot	-20 340	-22 167	-22 458	-22 917
Asiakaspalvelujen ostot	-40 923	-29 441	-29 500	-29 500
Muiden palvelujen ostot	-65 174	-68 078	-69 670	-69 670
Sisäisten palvelujen ostot	-514	-396	-396	-396
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 434	-4 921	-5 098	-5 098
Avustukset	-45	-80	-80	-80
Vuokramenot	-2 945	-2 478	-2 557	-2 557
Sisäiset tilavuokrat	-2 978	-3 109	-3 212	-3 212
Muut menot	-117	-52	-52	-52
Menot yhteensä	-138 470	-130 722	-133 023	-133 482
Toimintakate	-60 523	-48 375	-56 039	-61 498
Poistot	-47 113	-44 598	-48 763	-48 763
Vyörytykset	-3 814	-4 471	0	-5 047
Tilikauden tulos	-111 450	-97 445	-104 802	-115 307

Toiminnan kuvaus

Kaupunkitilalautakunnan alaiseen toimintaan kuuluvat: kaupunkitilalautakunta, kadut ja puistot -palvelualue sekä kiinteistöt ja tilat -palvelualue. Näiden bruttoyksiköiden tulot ja menot yhteensä ovat valtuustoon nähden sitovia eriä. Joukkoliikenne on tehtävänä erikseen, jonka tulot ja menot ovat valtuuston hyväksymiä sitovia eriä. Kaupunkitilalautakunnan alaisia nettobudjetoituja yksiköitä ovat tilahallinta ja asuntovuokraus (osana kiinteistöt ja tilat palvelualueetta) sekä Varikko. Näiden yksiköiden sitovuustaso valtuustoon nähden on toimintakate.

14 60

Kaupunkitilalautakunta

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	0	0	0	0	0	0	0
Menot	-107	-80	-80	-80	-82	-84	-86
Toimintakate	-107	-80	-80	-80	-82	-84	-86

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	0	0	0	0
Maksutulot	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	0	0	0	0
Muut tulot	0	0	0	0
Sisäiset tulot	0	0	0	0
Tulot yhteensä	0	0	0	0
Henkilöstömenot	-60	-59	-62	-62
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-46	-18	-15	-15
Sisäisten palvelujen ostot	0	0	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	-2	-2	-2
Avustukset	0	0	0	0
Vuokramenot	-1	-1	-1	-1
Sisäiset tilavuokrat	0	0	0	0
Muut menot	0	0	0	0
Menot yhteensä	-107	-80	-80	-80
Toimintakate	-107	-80	-80	-80
Poistot	0	0	0	0
Vyörytykset	107	80	0	80
Tilikauden tulos	0	0	-80	0

Toiminnan kuvaus

Kaupunkitilalautakunta vastaa muun muassa kaupungin rakennetun ja rakentamattoman kiinteistöomaisuuden kehittämisestä ja hallinnoinnista, maa- ja asuntopolitiikan kehittämisestä ja toteuttamisesta, kaupungille kuuluvien asumisasioiden valmistelusta, toimitilajohtamisesta sekä toimitilojen hallinnoinnista ja ylläpidosta. Lisäksi lautakunta vastaa liikenteen ja yhdyskuntatekniikan kehittämisestä, julkisen kaupunkitilan hallinnasta ja hoidosta, liikenneturvallisuustyöstä sekä kaupungin varikkotoiminnan järjestämisestä.

Sekä kaupunkitilalautakunnalle että kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunnalle esitetään ensi vuoden aikana selvitys toimenpiteineen liikuntapaikkarakentamisessa havaittujen ongelmien korjaamiseksi.

14 50

Kadut ja puistot

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	25 603	27 134	27 134	27 134	33 324	33 727	34 612
Menot	-46 263	-39 613	-42 011	-42 284	-43 341	-44 425	-45 535
Toimintakate	-20 660	-12 479	-14 877	-15 150	-10 017	-10 697	-10 924

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	7 474	4 800	5 440	5 440
Maksutulot	15 564	20 174	19 559	19 559
Tuet ja avustukset	220	80	55	55
Muut tulot	1 948	1 800	1 800	1 800
Sisäiset tulot	397	280	280	280
Tulot yhteensä	25 603	27 134	27 134	27 134
Henkilöstömenot	-10 548	-11 146	-11 915	-12 188
Asiakaspalvelujen ostot	-440	-441	-500	-500
Muiden palvelujen ostot	-26 055	-19 856	-21 054	-21 054
Sisäisten palvelujen ostot	-289	-201	-201	-201
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 975	-3 383	-3 570	-3 570
Avustukset	-45	-80	-80	-80
Vuokramenot	-2 523	-1 975	-2 054	-2 054
Sisäiset tilavuokrat	-2 351	-2 516	-2 623	-2 623
Muut menot	-36	-15	-15	-15
Menot yhteensä	-46 263	-39 613	-42 011	-42 284
Toimintakate	-20 660	-12 479	-14 877	-15 150
Poistot	-46 767	-44 176	-48 322	-48 322
Vyörytykset	-2 885	-3 277	0	-3 059
Tilikauden tulos	-70 312	-59 932	-63 199	-66 531

Toiminnan kuvaus

Kadut ja puistot (Kapu) vastaa kaupungin julkisen kaupunkitilan eli katujen, torien ja puistojen suunnittelusta, rakentamisesta, kunnossapidosta, niitä koskevasta lupakäsittelystä, pysäköinninvalvonnasta sekä keskitetystä ajoneuvohallinnasta. Palvelualueeseen kuuluvat myös maa- ja metsätilat.

Palvelualue suunnittelee tai suunnitteluttaa investoinnit, laatii vuosittaiset rakentamisohjelmat sekä valmistelee maankäyttösopimuksia. Investoinnit ja kunnossapitotyöt toteutetaan itse tai teetetään ulkopuolisilla palveluntuottajilla monituottajamallin mukaisesti.

Vesihuolto suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä HSY:n kanssa sopimusperusteisesti, ja HSL:n kanssa tehdään jatkuvaa valmistelu yhteistyötä joukkoliikenneasioissa.

Hiilineutraali Vantaa 2030 asettaa vaatimuksia mm. rakentamiselle ja liikenteelle, samoin luonnon monimuotoisuuden huomioon ottaminen suunnittelussa, rakentamisessa ja kunnossapidossa. MATTI-toimintamalli ja -tietojärjestelmä tuo myös osaltaan muutoksia palvelualueen toimintaan. Toimintaa kehitetään edelleen mm. asukas-yhteistyötä lisäämällä, kuten myös myönteisen erityiskohtelun ohjelma (MEK) ohjaa erityisesti suunnittelua osallistavampaan suuntaan. Helsingin seudun ja

valtion välinen MAL-sopimuskäytäntö määrittelee monipuolisesti asumisen, maankäytön ja liikkumisen tavoitteita ja toimenpiteitä, joihin kaupunki on sitoutunut. Katujen ja puistojen palvelualue tukee tavoitteiden saavuttamista tiiviissä yhteistyössä koko toimialan kanssa.

Maanrakennuskustannusten taso on pysynyt edelleen korkeana, vaikka vuoden 2022 kaltainen nousu onkin taittunut. Muun muassa bitumin hinta on noussut roimasti, mikä on lisännyt päällystyskustannuksia sekä pienentänyt korjaus- ja paikkauskohteiden laajuutta.

Palvelualueen keskeiset tavoitteet

- Vantaan ratikan allianssihankinnan valmistelu ja rakennustöiden aloittaminen
- MATTI-toimintamallien yhtenäistäminen ja tehostaminen
- Resurssiviisauden tiekartan palvelualueella koskevien toimenpiteiden jatkaminen
- Pysäköintijärjestelmän kehittäminen
- Myönteisen erityiskohtelun ohjelman ja osallistavan budjetoinnin jatkaminen
- Omaisuudenhallinnan kehittäminen ja korjausvelan kasvun pysäyttäminen
- Laaditaan toimintaohjelma korjausvelan vähentämiseksi kehyskaudella
- Kukoistavien kaupunkikeskusten julkisen kaupunkitilan toteuttaminen
- Rakentamattomien ja rakennettujen yleisten alueiden hoidon ja kunnossapidon toteuttaminen
- Osallistuminen turvallisuussuunnitelman ja sukupuolitietoisien budjetoinnin toimenpiteisiin
- Osallistuminen Vantaa 50-vuotisjuhlavuoden hankkeisiin

Vantaan kaupungin valtuusto päätti 22.5.2023 kokouksessaan Vantaan ratikan rakentamisesta. Päätöksen ehtona on valtion sitoutuminen investointikustannuksiin MAL-sopimuksen allekirjoittamisen yhteydessä. Ratikka toteutetaan kahden allianssin mallilla. Allianssihankinnan valmistelu käynnistyy vuoden 2023 lopulla ja varsinainen hankinta pyritään käynnistämään kevätkesällä 2024 valtion rahoitusosuuden varmistuttua. Kaupungin tavoite on, että rakennustyöt käynnistyisivät loppusyksystä 2024. Ratikan toteutus edellyttää myös rakennuttajaorganisaation rekrytointia ja mahdollisesti linjaorganisaation henkilöresurssien vahvistamista.

MATTI-järjestelmää kehitetään siten, että palvelualueen keskeisiä työprosesseja saadaan lisää mukaan järjestelmään. Vuoden 2024 osalta se tarkoittaa priorisoitujen kehittämiskohteiden viemistä toteutukseen jatkokehitysprojektien ja pienkehityksen puitteissa. Järjestelmän kehittäminen on jatkuvaa, ja jo käyttöön otettuja toimintoja kehitetään käyttökokemusten mukaan edelleen paremmiksi sekä luodaan tarvittaessa kokonaan uusia toiminnallisuuksia.

Vantaan kaupunkistrategian tavoitteena on hiilineutraalius vuonna 2030. Tähän tavoitteeseen pääsemiseksi kaupunginvaltuusto hyväksyi helmikuussa 2022 resurssiviisauden tiekartan päivityksen. Katujen ja puistojen palvelualue toteuttaa em. tiekarttaa omalta osaltaan esim. kehittämällä kestävien liikennemuotojen osuutta, monipuolistamalla lähiliikunta- ja virkistysmahdollisuuksia, vähentämällä kaupungin infrarakentamisessa syntyviä CO₂-päästöjä mm. rakentamisessa syntyvien massojen koordinoinnilla sekä hyödyntämällä kierrätysmateriaaleja entistä enemmän. Lisäksi omassa toiminnassa sekä urakoinnissa noudatetaan valtakunnallisessa Green Deal -sopimuksessa sovittuja ajoneuvojen ja työkalujen päästötavoitteita.

Liikkumista kehitetään monipuolisesti kaikkien kulkumuotojen osalta tiiviissä yhteistyössä koko toimijakentän (valtio, Helsingin seutu, kaupunki, yritykset, liikkujat) kanssa. Pyöräilyä edistetään rakentamalla pyöräilyn laatuikäviä sekä kehittämällä pyöräpysäköintiä ja kaupunkipyöräjärjestelmää. Vähäpäästöistä liikennettä edistetään mm. edesauttamalla henkilöautojen latauspisteiden rakentamista. Kaupungin oma kalusto käyttää polttoaineena mahdollisuuksien mukaan biodieseliä ja työautoiksi hankitaan joko täysin sähköisiä tai hybridisiä henkilöajoneuvoja. HSL bussiliikenteen tarvitsemaa latausinfraa suunnitellaan ja toteutetaan tarpeen mukaan yhteistyössä HSL:n kanssa.

Resurssiviisaampia ja vähähiilisiä rakennusmateriaaleja ja ratkaisuja edistetään aktiivisesti. Keihäänkärkenä uusien mahdollisuuksien kartoittamisessa toimii ratikkahanke. Myös maa- ja metsätiloilla on tärkeä rooli mm. hiilinielujen kehittämisessä. Resurssiviisauden saavuttaminen edellyttää luonnollisesti koko toimialan yhteistä tahtotilaa.

Palvelualue seuraa uusien mikroliikkumispalvelujen kuten kaupallisten sähköpotkulautojen kehittämistä edelleen yhdessä toimijoiden ja muiden kaupunkien kanssa, jotta niistä saadaan mahdollisimman toimiva ja turvallinen ratkaisu kaikille osapuolille.

Luontokatoa pyritään hillitsemään mm. vähentämällä ja myöhentämällä pientareiden ja niittyjen niittoa. Ohjeistus on laadittu vuoden 2022 aikana ja sitä tarkistetaan tarvittaessa ennen niittokautta 2024. Myös puukompensaatiota edistetään. Laaditaan selvitys siitä, olisiko viheralueiden kunnossapidossa mahdollista saada kustannushyötyjä ja tukea luonnon monimuotoisuutta laajentamalla hallitun hoitamattomuuden käytäntöjä.

Vuonna 2024 jatketaan pysäköinnin kehittämissuunnitelman 2020–2025 hyväksyttyjä toimenpiteitä. Kivistön ja Kaskelanrinteen pysäköintikoikeilua jatketaan.

Aikaisemmin Myönteiseen erityiskohteluun (MEK) sisältynyt osallistuva budjetointi laajenee suuraluekohtaisesta toiminnasta koko kaupunkia koskevaksi.

Kukoistavien kaupunkikeskusten julkisen kaupunkitilan laadulla on suuri merkitys kuntalaisten viihtyisyyteen sekä alueiden elin- ja vetovoimaan. Kadut ja puistot osallistuu aktiivisesti keskuksien hankkeiden suunnitteluun, toteuttaa infran oikea-aikaisesti ja kunnossapitää julkista kaupunkitilaa laatuvaatimusten mukaisesti. Keskusta-alueiden suunnittelussa korostuu liikkumismuotona erityisesti jalankulku ja pysäköintiin käytettävän rajallisen tilan käyttäminen tehokkaasti. Myyr York Park kaupunkipuiston toimintaa jatketaan kesällä 2024. Toimintaan varataan korkeintaan 100 000 euroa. Kilpailutus käynnistetään vuoden 2023 aikana.

Kaupunginhallitus hyväksyi marraskuussa 2021 Vantaan kaupungin turvallisuussuunnitelman vuosille 2022–2025. Toimintaympäristöarvion perusteella suunnitelmaan on valittu neljä teemaa: lähisuuhdeväkivalta, päihteet, nuoriso ja liikkumisen turvallisuus. Teemojen sisällä on valittu painopistealueet ja toimenpiteet.

Katujen ja puistojen palvelualueen vastuulla on erityisesti liikkumisen turvallisuus. Painopistealueita ovat liikenneympäristön turvallisuus, joukkoliikenteen turvallisuus sekä asenteet ja osallistaminen. Liikenneturvallisuutta parannetaan esimerkiksi vaikuttamalla ajonopeuksiin sekä etenkin kävelijöiden kadun ylitysten turvallisuuteen. Toimenpiteinä ovat muun muassa nopeusrajoitukset ja nopeusnäytöt, suojakorokkeet ja hidasteet, kiertoliittymät, liikennevalot ja automaattinen kameravalvonta.

Joukkoliikenteen turvallisuuden kannalta olennaista on koko matkaketjun turvallisuus. Joukkoliikenteen turvallisuuspuutteet voivat kohdistua niin liikennevälineisiin kuin esimerkiksi asemille, terminaalihin tai kaduille. Usein kyse on väkivallan pelosta ja turvattomuuden tunnetta esiintyy erityisesti asemilla. Joukkoliikenteen turvallisuuden kehittäminen edellyttää tiivistä yhteistyötä Vantaan joukkoliikenteen eri toimijoiden kuten HSL ja Väylä-virasto kesken.

Vantaalla toteutettavaa liikenneturvallisuustyötä koordinoidaan ja edistetään poikkihallinnollisessa liikenneturvallisuustyöryhmässä.

Asemanseutujen turvallisuuden parantaminen on kaupunkiympäristön toimialan sukupuolitietoisien budjetoinnin hankkeena. Kolmas asemaseutu käynnistyy 2024.

Puistojen perusparannushankkeita lisätään. Puistojen rakentamis- ja peruskorjaushankkeissa huomioidaan nykyistä paremmin myös ikääntyneiden liikunta ja liikkumismahdollisuudet.

Tikkuraitin peruskorjauksen suunnittelu aloitetaan vuonna 2024 ja korjaus vuoden 2025 aikana. Vuoden 2024 aikana kaupunginhallituksen linjauksen mukaisesti Tikkuraitilla toteutetaan kiireellisimpiä viihtyisyyttä ja turvallisuutta lisääviä toimia sekä pintarakenteen kunnossapitoa ja korjausta.

Katujen ja puistojen palvelualue osallistuu Vantaan 50-vuotisjuhliin toteuttamalla Kaupunkiympäristön toimialan vastuulla olevia hankkeita ja tapahtumia mm. kukkien ja puiden istutuksia.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

- MATTI-vision toteuttaminen
- Ratikan toteuttamisen organisointi ja käynnistäminen
- Infran omaisuudenhallinnan tehostaminen

Vuonna 2024 MATTI-järjestelmän kehittämistä jatketaan jatkokehitysprojektin sekä pienkehitysten avulla. Pienkehityksessä panostetaan mm. prosessien tehostamiseen automaatioiden avulla sekä suunnittelun ja rakentamisen aikaisten tietomalliaineistojen tiedonhallinnan selkeyttämiseen.

Järjestelmäkehityksen lisäksi muutetaan toimintatapoja, jotta alustan mahdollisuuksia ja tietoja voidaan hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla. Viimeisetkin päällekkäiset toiminnot siirretään MATTI-kokonaisuuteen, prosessien sujuvuutta tehostetaan ja kenttätyötä vahvistetaan mobiilisovellusten käytön lisäämisellä sekä koneälyn hyödyntämisellä. Tämä vaatii yhteistä sopimista ja ymmärrystä keskitetyn tietojärjestelmän tiedonhallinnasta omassa työssä ja yhteistyössä muiden kanssa. Esihenkilöiltä edellytetään muutosjohtajuutta, ja koko henkilökunnan kouluttautumista uusien toimintatapojen juurruttamiseksi. Esihenkilöosaamista vahvistetaan edelleen valmentavan suorituksen johtamisen suuntaan.

Myös kumppanuuksia hyödynnetään ja palvelut tuotetaan edelleen kustannustehokkaasti omaa työtä ja ostopalveluita yhdistäen. Aasukkaat, työntekijät ja erilaiset sidosryhmät otetaan entistä aktiivisemmin mukaan suunnittelemaan, tekemään ja arvioimaan yhteisiä asioita. MATTI-toimintamalli tukee osaltaan valmentavaa johtamistapaa, jossa kaupunginvaltuuston hyväksymä kaupunkistrategia jalkautuu entistä paremmin ja työntekijät enenevässä määrin johtavat itseään.

Rakentamisen palveluyksikköön on kesällä 2023 perustettu uusi omaisuudenhallinnan vastuualue, joka vastaa mm. MATTI-hankkeeseen kerätyn infran ominaisuustietojen rikastamisesta ja tiedon hyödyntämisestä mm. ohjelmointiprosesseissa ja toisaalta myös MATTI-toiminnanohjausjärjestelmän kehittämisestä. Tavoitteena on tehostaa julkisen kaupunkitilan omaisuudenhallintaa ISO 55000 standardien mukaisesti. Vastuualueelle kootaan palvelualueen eri yksiköistä henkilöt, joiden tehtävänkuvaa omaisuudenhallinta liittyy jollain tavalla. Vastuualueen tehtäviin kuuluu mm. katujen ja puistojen palvelualueen rakennetun ympäristön omaisuuden elinkaaren hallinta ja omaisuustiedon ylläpidon koordinointi sekä MATTI-toiminnanohjausjärjestelmän kehittäminen ja käytön edistäminen sekä kehitystiimin toiminnan koordinointi. Omaisuudenhallinnan tehostamista varten laaditaan omaisuudenhallintastrategia ja -suunnitelma. Omaisuudenhallintasuunnitelman yksi ilmentymä on dynaaminen 5-vuotissuunnitelma infran uudisrakentamiseen, saneerauksiin ja korvausinvestointeihin.

Näköpiirissä olevat kaupungin investointimäärärahat ja palvelualueen suunnitteluttamis- ja rakentamisresurssit pysyvät hyvin rajallisina mm. akuutin työvoimapulan vuoksi, mutta omaisuudenhallintasuunnitelmaan perustuvalla pitkäjänteisellä toteutusohjelmalla on mahdollista hillitä katujen ja puistojen korjausvelan kasvua ja paremmin perustella tulevaisuuden määräraha- ja resurssitarpeita ajantasaisen MATTI-tiedon perusteella.

Vantaan ratikan rakentamispäätöksen myötä ratikan rakentamisorganisaation valmistelu on aloitettu ja rakentamisorganisaation on määrä olla koottuna vuoden 2024 aikana. Vantaan ratikka rakennetaan allianssimallilla. Allianssikumppanit valitaan vuoden 2024 aikana. Tavoitteena on, että ratikan rakentaminen aloitetaan syksyllä 2024.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	246	270	276
Määräaikaisen henkilöstön lkm	29	50	50
Henkilöstön kokonaismäärä	275	320	326

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Liikenneväylien ylläpito €/m ²	1,90	1,91	2,00	2,20
Rakennetun katuvihreän ylläpito (€/m ²)	0,30	0,30	0,30	0,35
Rakennetut puistot (R-kunnossapitoluokka) kunnossapito €/m ²	0,55	0,57	0,60	0,65
Maanlajitysalueille tuodut kuormat (kpl/a)	58 877	56 861	58 000	56 000
Korjausvelka 75 % (t€)	220 000	-	220 000	250 000

14 51

Joukkoliikenne

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	12 502	12 117	11 954	11 954	12 133	12 315	12 500
Menot	-64 807	-62 300	-62 500	-62 500	-64 063	-65 664	-67 306
Toimintakate	-52 305	-50 183	-50 546	-50 546	-51 929	-53 349	-54 806

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	12 502	12 117	11 954	11 954
Maksutulot	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	0	0	0	0
Muut tulot	0	0	0	0
Sisäiset tulot	0	0	0	0
Tulot yhteensä	12 502	12 117	11 954	11 954
Henkilöstömenot	0	0	0	0
Asiakaspalvelujen ostot	-40 483	-29 000	-29 000	-29 000
Muiden palvelujen ostot	-24 324	-33 300	-33 500	-33 500
Sisäisten palvelujen ostot	0	0	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	0	0	0
Avustukset	0	0	0	0
Vuokramenot	0	0	0	0
Sisäiset tilavuokrat	0	0	0	0
Muut menot	0	0	0	0
Menot yhteensä	-64 807	-62 300	-62 500	-62 500
Toimintakate	-52 305	-50 183	-50 546	-50 546
Poistot	0	0	0	0
Vyörytykset	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-52 305	-50 183	-50 546	-50 546

Toiminnan kuvaus

Koronapandemian arvioidaan muuttaneen matkustamista pysyvästi ja tämä näkyy erityisesti työmatkaliikenteessä ja ruuhka-aikojen matkustusmäärissä. Vuoden 2023 lipputulojen HSL ennustaa olevan 369 milj. euroa ja matkustajamääräennuste on 351 milj. nousua. Vuonna 2024 HSL tavoittelee 383 milj. euron lipputuloja ja 380 milj. nousua. Vuonna 2019 lipputulot olivat 383 milj. euroa ja matkustajamäärä 397 milj. nousua.

HSL:n talousarvioennusteen mukaan Vantaan osuus lipputuloista vuonna 2024 on 59,1 milj. euroa, joka on 96 prosenttia vuoden 2019 toteutumasta. HSL:n kustannusarvio on 912 milj. euroa, Vantaan osuus on arviolta 129 milj. euroa. HSL:n arvioidaan saavan tukia 12,0 milj. euroa, josta Vantaan osuus on 2,1 milj. euroa. HSL arvioi, että vuoden 2023 lopussa HSL-kuntien yhteenlaskettua HSL-ylijäämää on kertynyt 49,2 milj. euroa, josta Vantaan osuus on 14,9 milj. euroa. HSL esittää, että vuosina 2024–2025 kertyneitä ylijäämiä käytetään joukkoliikenteen kehittämiseen. HSL:n arvioidaan laskuttavan Vantaalta noin 68,2 milj. euroa, jolloin Vantaan maksaa joukkoliikenteen kuluista noin 53 prosenttia, joka ei ole omistajaohjaustavoitteiden mukainen. Loput kulut katetaan lipunmyyntituloilla ja avustuksilla.

Vantaa on myötämielinen joukkoliikenteen kehittämiseen, mutta kehittämisen tulee tapahtua HSL:n, kuntien, kuntalaisten ja yritysten välisessä yhteistyössä.

Palvelualueen keskeiset tavoitteet

Katujen ja puistojen palvelualue edistää kestävästä liikkumisesta ja resurssiviisautta osana hiilineutraalin kaupungin tavoittelua. Joukkoliikenteen kehittäminen ja matkustajamäärän lisääminen taloudellisten reunaehto- jien puitteissa edistävät tavoitteita. Vantaa edistää lipunhintojen pysymistä kohtuullisena. Vantaa edistää HSL:n sähköbussistrategian mukaisia tavoitteita omalta osaltaan. Lähivuosina Vantaalla tulee aloittamaan useita sähköbussilinjoja ja kaupunki huolehtii mahdollisten latausjärjestelmien toteuttamisesta bussiterminaleihin. Ympäristötavoitteiden lisäksi toimiva joukkoliikenne mahdollistaa sujuvan liikkumisen myös niille, joille auton käyttö ei ole mahdollista eli joukkoliikenne on keskeinen liikkumisen tasa-arvon parantaja. Vantaa toivoo HSL:n luovan mittariston, jonka avulla voidaan seurata tasa-arvon edistymistä joukkoliikenteessä niin iän, sukupuolen kuin asuinalueen perusteella. Mittariston avulla pyritään myös parantamaan joukkoliikenteen kannattavuutta sekä tarjoamaan linjoja, jotka vastaavat paremmin vantaalaisten liikkumistarpeita.

Vantaa tavoitteena on kehittää joukkoliikenteen vyöhykejärjestelmää, joka edistää joukkoliikenteen käyttöastetta ja samalla varmistaa HSL:n taloudellisen vakauden. Vantaan tavoitteena on saada koko kaupunki samalle vyöhykkeelle. Lippujärjestelmän uusimista pyritään selvittämään ja kehittämään yhdessä kaupunkien asiantuntijoiden ja HSL:n kanssa vuoden 2024 alkupuolella siten, että HSL voi pyytää järjestelmästä kaupunkien lausunnot vuoden 2025 talousarvioesityksensä yhteydessä.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Koronapandemia heikensi voimakkaasti joukkoliikenteen käyttöä ja siten lipputulot, edellyttäen sopeutustoimia linjastotarjonnassa. Joukkoliikennetarjontaa pidettiin kuitenkin hyvällä tasolla liikkumistarpeiden turvaamiseksi ja tavoitteena vuodelle 2023 oli saada matkustajamäärät lähelle pandemiaa edeltävää tasoa. Matkustajamäärät 2023 ovat noin 15 prosenttia pienempiä kuin 2019, mutta eri linjojen ja kuntien matkustajamäärät ovat toipuneet eri tahtiin. Esimerkiksi bussien seutuliikenteessä on ollut enemmän matkustajia kuin vuonna 2019.

Viime vuosina Vantaan joukkoliikenteeseen on aiheutunut suuria muutoksia mm. uusien linjasto- suunnitelmien mukaisten runkolinjojen liikennöinnin myötä. Koronapandemian uskotaan muuttaneen pysyvästi työnte- koa ja siten matkustuskäyttäytymistä. Etätöiden lisääntyessä ruuhkahuippujen madaltuminen mahdollistaa tehokkaamman joukkoliikenteen suunnittelun. Toisaalta vapaa-ajan matkojen merkityksen kasvu edellyttää joukkoliikenteeltä parempaa palvelutasoa ja monipuolisuutta myös iltaisin ja viikonloppuisin. Linjastomuutosten vaikutuksia, asiakaskokemuksen muutoksia ja liikenteen toimivuuden kehittymistä seurataan tarkasti yhteistyössä HSL:n kanssa.

Kuusijärvi ja Sipoonkorpi ovat suosittuja ulkoilualueita Itä-Vantaalla. Kuusijärven saavutettavuutta parannettiin kesäkaudella 2023 linjalla 712, joka liikennöi Kuusijärven ja Tikkurilan välillä. Sipoonkorven saavutettavuutta vuoden 2023 kesällä parannettiin Hop-On Hop-Off-bussilla, joka kulkee Sipoonkorven, Nikkilän, Tikkurilan ja Mellunmäen välillä. Linjojen käyttöä seurataan.

HSL:n joukkoliikenteen palvelutasomäärittely uudistetaan lähivuosina. Vantaa tukee HSL:n uudistustyötä valmistelemalla oman näkemyksen ja tavoitteet Vantaan joukkoliikenteen tulevalle kehitykselle. Uudistuksessa huomioidaan Vantaan pientaloalueiden mm. Ylästön ja Nikinmäen joukkoliikenteen palvelutason kehittäminen huomioiden mm. kutsuliikenteen ja palvelulinjojen tarjoamat mahdollisuudet sekä liityntäyhteydet raideliikenteeseen.

Vantaalaisilla varhaiskasvatus- ja koululaisryhmillä jatkuu maksuttomat matkat vuonna 2024. Joukkoliikenteen budjetissa on varauduttu matkustusoikeuden hankintaan HSL:ltä.

Joukkoliikenteen osalta korostuu yhä enemmän matkaketjuajattelu. Erityisesti runkolinjojen pysäkkien laatutasoa parannetaan ja niille lisätään runkolukittavia pyörätelineitä helpottamaan pyöräilyn

ja joukkoliikenteen yhdistämistä. Myös kaupunkipyörät täydentävät joukkoliikennettä tarjoamalla hyvän liikkumiskäytön pysäkillä tai pysäkillä määränpäähän. Lähivuotina kaupunkipyörät siirtyvät HSL:n vastuulle seuraavan hankinnan yhteydessä.

Vuokrattavat sähköpotkulaudat ovat yleistyneet Vantaalla. Sähköpotkulautojen käyttöä, pysäköintiä ja ohjeistuksia kehitetään yhteistyössä pääkaupunkiseudun kuntien, yritysten ja asukkaiden kanssa, jotta sähköpotkulautojen aiheuttamia vaaratilanteita ja haittoja muille tienkäyttäjillä saadaan vähennettyä.

Vantaan kaupungin valtuusto päätti 22.5.2023 kokouksessaan, että Vantaan ratikka rakennetaan. Päättös on ehdollinen ja vaatii valtion sitoutumista investointikustannuksiin. Ratikan aiheuttamat muutokset bussiliikenteeseen sekä rakennusvaiheen poikkeusjärjestelyt tulee suunnitella hyvissä ajoin. Valmistuessaan ratikka parantaa olennaisesti paitsi joukkoliikenteen esteettömyyttä ja laatua myös sen varren kävelyn ja pyöräliikenteen olosuhteita.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Joukkoliikenteen matkustajamäärä (nousua/arkivrk)	99 600	126 126	120 000	130 000

14 52

Varikko

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	7 313	5 447	5 547	5 547	5 670	5 796	5 925
Menot	-6 212	-4 987	-5 098	-5 098	-5 225	-5 356	-5 490
Toimintakate	1 101	460	449	449	445	440	435

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	0	0	0	0
Maksutulot	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	0	0	0	0
Muut tulot	921	1 539	1 559	1 559
Sisäiset tulot	6 392	3 909	3 989	3 989
Tulot yhteensä	7 313	5 447	5 547	5 547
Henkilöstömenot	-676	-765	-752	-752
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-1 138	-726	-796	-796
Sisäisten palvelujen ostot	-601	-550	-550	-550
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 642	-1 074	-1 118	-1 118
Avustukset	0	0	0	0
Vuokramenot	-1 611	-1 282	-1 302	-1 302
Sisäiset tilavuokrat	-390	-470	-459	-459
Muut menot	-154	-120	-120	-120
Menot yhteensä	-6 212	-4 987	-5 098	-5 098
Toimintakate	1 101	460	449	449
Poistot	-1 144	-1 289	-1 725	-1 725
Vyörytykset	-440	-505	0	-436
Tilikauden tulos	-484	-1 334	-1 276	-1 712

Toiminnan kuvaus

Varikko on osa Kaupunkiympäristön toimialaan kuuluvaa kadut ja puistot palvelualueetta, joka kaupungin sisäisenä nettobudjetoituna palveluysikkönä tuottaa ajoneuvo- ja konepalveluja kaupungin sisäisiin tarpeisiin kaikille toimialoille.

Henkilö- paketti- ja kevytkuorma-autot hankitaan leasingrahoituksella, mikä mahdollistaa kaluston keski-ikänsä pitämisen taloudellisesti tarkoituksenmukaisena. Erikois- ja raskaskalusto hankitaan pääsääntöisesti investointimäärärahalla.

Korjaamotoiminnassa keskitytään työkoneiden ja raskaan kaluston akuuttikorjauksiin sekä lisälaitteiden ja sesonkikoneiden kausihuoltoon ja korjauksiin.

Kalustohankinnoissa sekä korjaamotoiminnassa varaudutaan uusien puhtaiden ajoneuvotekniikoiden yleistymiseen sekä kasvaviin infran laatuvaatimuksiin.

Puhtaiden ajoneuvojen direktiivin kansallinen lainsäädäntö astui voimaan elokuussa 2021. Lain tarkoituksena on lisätä nolla- ja vähäpäästöisten ajoneuvojen osuutta ajoneuvo- ja kuljetuspalveluhankinnoissa. Kaupunki on myös liittynyt Päästöttömät työmaa - Green Deal -sopimukseen, jonka tavoitteena on vähentää työmailla syntyviä päästöjä lisäämällä vähäpäästöisten työkoneiden osuutta rakennustyömailla. Ajoneuvojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimukset lisäävät kaluston hankintakustannuksia.

Ajoneuvo- ja konekaluston pitkät toimitusajat (noin 9–16 kk) vaikeuttavat investointiohjelman toteuttamista vuositason tasolla. Korjauspalveluiden, varaosien ja tarvikkeiden hinnannousu lisäävät kaluston ylläpitokustannuksia. Korjauspalveluiden saatavuus ja korjausajat ovat myös pidentyneet, johtuen työvoimapulasta sekä varaosien heikosta saatavuudesta.

Palveluyksikön keskeiset tavoitteet

Ajoneuvo-, kone- ja lisälaittekalustolla on merkittävä rooli kaupungin palvelutuotannon sekä poikkeusoloihin varautumisen kannalta. Tavoitteena on tukea kaupungin muita yksiköitä heidän palvelutuotannossaan asiakaslähtöisesti, taloudellisesti, tehokkaasti ja ympäristöystävällisesti sekä toimia asiantuntijana erilaisissa ajoneuvoihin liittyvissä asioissa. Kaikkien toimialojen ajoneuvo- ja konetarpeet pyritään täyttämään.

Kalustohankinnat tehdään tiiviissä yhteistyössä käyttäjien kanssa, millä varmistetaan niiden soveltuvuus käyttötarkoitukseen, monikäyttöisyys sekä hyvä ympärivuotinen käyttöaste. Kaupungin ajoneuvojen yhteiskäyttöä edistetään mm. hankkimalla yhteiskäyttösovellutuksella varustettuja ajoneuvoja. Ajoneuvojen paikanninlaitteet mahdollistavat toimintojen ja raportoinnin kehittämisen sekä ajoneuvojen käyttöasteen tehostamisen.

Vantaalla kaupungin omasta toiminnasta aiheutuvia liikenteen kasvihuonekaasu- ja hiukkaspäästöjä pyritään vähentämään kiinnittämällä erityistä huomiota kalustohankintojen yhteydessä niiden ympäristövaikutuksiin sekä edistämään vähäpäästöisten ajoneuvojen ja vaihtoehtoisen polttoaineiden käyttöä. Ajoneuvoa hankittaessa valitaan aina käyttötarkoitukseen soveltuva mahdollisimman ympäristöystävällinen vaihtoehto. Tavoitteena on, että vähintään puolet kaupungin käytössä olevista ajoneuvoista toimii vaihtoehtoisilla käyttövoimilla tai uusiutuvilla polttoaineilla resurssiviisauden tiedon mukaisesti. Hankittaville ajoneuvoille on laadittu kaupunkitasoiset päästökriteerit, joita päivitetään kaluston kilpailutuksen yhteydessä.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Varikkotoimintojen osalta jatketaan nykyistä keskitettyä ajoneuvojen hankinnan ja hallinnoinnin mallia. Korjaamo keskittyy pääsääntöisesti työkoneiden ja raskaan kaluston akuuttikorjauksiin sekä lisälaitteiden ja sesonkikoneiden kausihuoltoon. Koulutuksella lisätään henkilöstön osaamista uusien ajoneuvotekniikoiden osalta. Autonasentajien rekrytointi on osoittautunut vaikeaksi.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Varikko, polttoaineen kulutus (l/ajoneuvo/v)	1 441	1 382	1 440	1 530

14 30

Kiinteistöt ja tilat

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	39 842	43 096	37 896	32 896	49 582	53 834	65 590
Menot	-27 291	-28 729	-28 432	-28 618	-29 333	-30 066	-30 818
Toimintakate	12 550	14 367	9 464	4 278	20 249	23 768	34 772

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	491	427	391	391
Maksutulot	1 391	1 587	1 098	1 098
Tuet ja avustukset	2	0	0	0
Muut tulot	37 799	40 912	36 212	31 212
Sisäiset tulot	159	171	196	196
Tulot yhteensä	39 842	43 096	37 896	32 896
Henkilöstömenot	-9 731	-10 962	-10 481	-10 666
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-14 750	-14 904	-15 101	-15 101
Sisäisten palvelujen ostot	-225	-196	-196	-196
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 459	-1 536	-1 527	-1 527
Avustukset	0	0	0	0
Vuokramenot	-421	-502	-502	-502
Sisäiset tilavuokrat	-627	-593	-588	-588
Muut menot	-80	-38	-38	-38
Menot yhteensä	-27 291	-28 729	-28 432	-28 618
Toimintakate	12 550	14 367	9 464	4 278
Poistot	-346	-422	-441	-441
Vyörytykset	-1 037	-1 274	0	-2 067
Tilikauden tulos	11 167	12 671	9 023	1 770

Toiminnan kuvaus

Kiinteistöt ja tilat -palvelualue vastaa Vantaan toimitiloista sekä asumisen, kiinteistöjen ja maanhallinnan palveluista. Palvelualueen muodostaa kolme yksikköä: Mittaus- ja geopalvelut, Toimitilajohtaminen sekä Kiinteistöhallinta ja asuminen.

Mittaus- ja geopalvelut vastaa laissa säädetyistä asemakaava-alueen kiinteistöinsinöörin tehtävistä, kaupungin kartta- ja paikkatietoaineistoista sekä niiden ylläpito- ja katselupalveluista, rakennustyön valvontamittauksista, erilaisista maastomittauksista, maaperätutkimuksista ja kaupungin tarvitsemista geoteknisistä suunnittelu- ja asiantuntijapalveluista.

Toimitilajohtaminen vastaa toimitilaratkaisujen tuottamisesta kaupungin toimialoille, kiinteistöjen kunnossapidosta sekä hoidon ja ylläpidon järjestämiseen liittyvistä tehtävistä. Rakentamisen investiohjelman ja toimitilahankkeet valmistellaan yhteistyössä toimialojen kanssa. Kiinteistönhoidon operatiivisista tehtävistä vastaa ensisijaisesti Vantaan tilapalvelut Vantti Oy kiinteistöhoitosopimuksen mukaisesti.

Kiinteistöhallinta ja asuminen vastaa kaupungin maa- ja asuntopoliittikan hoitamisesta, asumisen viiranomaistehtävistä, maanhankinnasta ja maanluovutuksesta, kiinteistökehityksestä, asuntovuokrauksesta ja toimitilojen hallinnasta ja vuokrauksesta sekä näihin liittyvistä asiakkuuksista. Osa yksiköstä on nettobudjetoinnin piirissä (ks. kohta 14.32).

Palvelualueella on kaupunkistrategian kukoistavien kaupunkikeskustojen koordinoitirooli. Palvelualue noudattaa osaltaan tuloksellisen elinkeinopoliittikan linjauksia edistämällä työpaikka-alueiden kehittymistä sekä markkinoimalla ja luovuttamalla tontteja asunto-, palvelu- ja työpaikkarakentamiseen. Ympäristö- ja energia-asioiden kehittäminen ja toimeenpano liittyy oleellisesti palvelualueen perustehtäviin resurssiviisauden tiekartan ja sen toteuttamissuunnitelman mukaisesti.

Palvelualueen keskeiset tavoitteet

Palvelualueen päätavoitteet liittyvät ensisijaisesti maa- ja asuntopoliittisten linjausten, kiinteistöjohtamisen linjausten ja resurssiviisauden tiekartan toteuttamiseen sekä kaupunkikeskusten kehittämiseen.

Elinkeinokehittämisen rinnalla on tärkeää kehittää Vantaata vetovoimaisena asumisen kaupunkina. Kerrostalovaltaisen asuntotuotannon rinnalla pientalorakentamisen edistämistä jatketaan vetovoi-matekijänä.

Vantaan kärkihankkeet ovat merkittävää panostusta kaupunkikehittämiseen. Kiinteistökehittäminen etenee erityisesti Vantaan ratikan suunnittelun ja toteutuksen kanssa rinnan. Tikkurilan osaamis-kampus viedään toteutusvaiheeseen ja Myyrmäen kaupunkikulttuuritalon hankevalmistelua jatke-taan. Kuusijärven ulkoilualueen täydennysrakentaminen etenee vaiheittain. Tavoitteena on siirtyä hallintomalliin, jossa Kuusijärven palvelujen hallinnointi ja johtaminen keskitetään kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialalle sekä kiinteistöjohtaminen kaupunkiympäristön toimialalle. Tilahallintaan muodostetaan kustannuspaikka, jonne kohdennettavissa olevat Kuusijärven kiinteistönpitoon kuulu-vat tulot ja menot keskitetään.

Hiilineutraalisuutta tavoitellaan resurssiviisauden tiekartan ja sen toteuttamissuunnitelman määritte-lemän toimenpitein kaikissa palvelualueen ydintoiminnoissa mm. vähentämällä energiankulutusta ja lisäämällä uusiutuvan energian osuutta sekä edistämällä vähähiilistä rakentamista sekä rakennutta-misessa että tontinluovutuksessa. Kiertotalouteen liittyvää osaamista ja yhteistyötä kiertotalouden toimijoiden kanssa vahvistetaan edelleen. Kaikissa hankinnoissa parannetaan hankintojen ekolo-gista vaikuttavuutta. Kaupunki tukee ja edistää erilaisia konkreettisia hiilineutraalisuutta edistäviä hankkeita, kuten esimerkiksi aurinkopaneelien käyttöä ja puurakentamista eri rakennuskohteissa.

Vantaa kehittää voimakkaasti kaupunkikeskustojaan. Hyvät keskustat ovat tilallisesti ja toiminnalli-sesti intensiivisiä sekä turvallisia kaikille lapsista varttuneeseen väkeen asti. Julkiset rakennukset ja niiden toiminta rikastuttavat kaupunkielämää. Keskustan yleisilme on viihtyisä, siisti ja turvallinen. Kaupunkikulttuuria palvelevia tiloja toteutetaan palveluverkko- ja investointisuunnitelman mukai-sesti. Muiden hankkeiden yhteydessä tutkitaan mahdollisuuksia toteuttaa kaupunkikulttuuria moni-puolisesti palvelevia joustavia tiloja. Koulujen ja muiden tilojen suunnittelussa huomioidaan jo muut-tuvat tarpeet. Julkisten rakennusten monikäyttöisyyttä mm. asukkaiden kohtaamispaikkoina vahvis-tetaan. Selvitetään Buldersin järjestötilan korjaustarpeet ja investointiaikataulu.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Toimitilarakentaminen jatkuu edelleen vilkkaana rakentamisen suhdanteista riippumatta. Lisäänty-neet kiinteistö- ja maaomaisuuden hallinnan ja rakennuttamisen tehtävät sekä palvelualueetta koske-vien kaupunkitasoisten tavoitteiden ja toimenpiteiden toimeenpano vaati lisäresursseja, mikä on py-rittä ottaa huomioon henkilöstösuunnitelmassa. Olemassa olevan henkilöstön osaamisen yllä-pitäminen ja esimiestaitojen tukeminen mm. täydennyskoulutuksin ja valmennuksin on edelleen tär-keää ja toimialalla on käynnissä mm. esihenkilöiden valmentavan johtamisen koulutus. Toimintapro-sessien tarkistaminen jatkuu ja tietojärjestelmiä pyritään hyödyntämään entistä tehokkaammin.

Kaikista merkittävistä toimitilahankkeista kerätään palaute toimitilaprosessien ja asiakastyytyväisyyden parantamiseksi. Toimitilojen hallinnointia ja tilajärjestelyjä kehitetään vajaakäytössä olevien tilojen käyttöasteen parantamiseksi, yhteiskäytön ja yhteisöllisyyden edistämiseksi sekä kiinteistöjen ylläpidon tehostamiseksi. Synergiamahdollisuudet tutkitaan ja hyödynnetään palveluverkkosuunnittelussa, esiselvitysten yhteydessä ja toimitilahankkeiden valmisteluvaiheessa.

Asuntomarkkinoiden tilanne on erittäin haastava heikon kysynnän vuoksi ja uusia asuntohankkeita on aloitettu viime vuosiin verrattuna poikkeuksellisen vähän Vantaalla ja koko seudulla. Tästä syystä myös tonttikysyntä on hyvin heikkoa ja maanmyynnin tavoitteiden saavuttaminen on erittäin haastavaa vuonna 2024. Rakentamisen nopea väheneminen näkyy suoraan mittaus- ja geopalvelujen tilaustöiden ja palvelumaksutuottojen vähenemisenä.

Tonttivarantoa pyritään kasvattamaan kaavoittamalla uusia yritys- ja asuntotontteja. Erityisesti yritystonttien lisääminen on tärkeä tavoite, koska niiden kysyntä on ollut vaikeassa markkinatilanteessa paljon asuntotontteja tasaisempaa ja sopivista yritystonteista on Vantaalla pulaa.

Henkilöstön osaamista ja yleistä tietojärjestelmien hyödyntämiseen ja kehittämiseen liittyvää osaamista lisätään erillisen koulutus suunnitelman mukaisesti. Sisäisiä prosesseja kehitetään digitalisatiota hyödyntäen ja vastuunjakoa tarkistetaan. Toimitilojen käyttöä tukevien ja asiakaspalvelua parantavien etäohjattavien järjestelmien ja laitteiden hyödyntämistä jatketaan. Verottajan kiinteistöiedoissa olevat puutteet selvitetään ja korjataan sekä varmistetaan oikeiden tietojen jatkuva siirtyminen. Kaupungin ja kaupunkikonsernin omistamissa asunnoissa tehdään paloturvallisuuskartoitus sekä vahvistetaan asukkaisen ohjausta ja paloturvallisuustyötä.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	173	192	194
Määräaikaisen henkilöstön lkm	7	7	7
Henkilöstön kokonaismäärä	180	199	201

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Valmistuneet asunnot	3 124	3 304	3 500	1 975
joista valtion tukemia vuokra-asuntoja	314	480	201	177
Maanmyyntivoitot (t€)	36 265	30 639	34 500	24 500
Maanvuokratulot (t€)	5 915	6 627	6 300	6 600
Tonttijaon laadinnan kesto aika (vrk)	59	49	49	48
Uudisrakentaminen (brm ²) *)	4704	7 984	8 676	3 100
Korjausvelka 75 % (t€)	45 617	-	45 000	45 000

*) Ei sisällä leasing ja vuokrapaviljonkihankkeita.

14 32

Kiinteistöt ja tilat netto

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	197 849	192 370	206 105	206 105	211 016	216 046	221 197
Menot	-106 872	-89 088	-93 323	-93 323	-95 656	-98 047	-100 499
Toimintakate	90 977	103 282	112 782	112 782	115 360	117 998	120 699

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	-9	0	0	0
Maksutulot	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	0	0	0	0
Muut tulot	16 659	24 193	24 193	24 193
Sisäiset tulot	181 199	168 177	181 912	181 912
Tulot yhteensä	197 849	192 370	206 105	206 105
Henkilöstömenot	-1 017	-1 062	-1 021	-1 021
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-5 903	-6 690	-6 735	-6 735
Sisäisten palvelujen ostot	-490	-481	-481	-481
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-17 333	-16 379	-18 102	-18 102
Avustukset	0	0	0	0
Vuokramenot	-61 747	-42 472	-42 472	-42 472
Sisäiset tilavuokrat	-19 878	-21 801	-24 308	-24 308
Muut menot	-504	-203	-204	-204
Menot yhteensä	-106 872	-89 088	-93 323	-93 323
Toimintakate	90 977	103 282	112 782	112 782
Poistot	-44 102	-45 211	-48 056	-48 056
Vyörytykset	-7 810	-8 819	0	-7 872
Tilikauden tulos	39 065	49 252	64 726	56 853

Toiminnan kuvaus

Osana Kiinteistöt ja tilat palvelualueetta (ks. kohta 14 30) osa Kiinteistöhallinnan ja asumisen palvelu- ja tilahallinnasta (tilahallinta ja asuntovuokraus) on nettobudjetoinnin piirissä.

Asuntovuokraus vastaa kaupungin omistamien ja hallitsemien asuntojen vuokrauksesta. Asunnot ovat pääosin työsuhdeasuntoja sekä tavallisia osakehuoneistoja. Vuoden 2023 alusta alkaen noin 1 100 aikaisemmin yksikön hallinnassa olevista asunnoista siirtyi Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen hallintaan.

Nettobudjetoinnin piirissä olevan yksikön tilahallinnan vastuualue vastaa kaupungin palvelutilojen kiinteistösalkun hallinnasta, kiinteistöhallinnasta sekä kiinteän omaisuuden ja toimitilojen vuokrauksesta myös niiltä osin, joita kaupunki ei tarvitse käyttöönsä. Tehtäviin kuuluvat myös kaupungin edunvalvonta omistamissaan kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiössä, kiinteistöjen, rakennusten ja osaketilojen myyntien ja ostojen valmistelu sekä kaupungin omistamien rakennusten purkujen valmistelu ja toimeenpano. Vuoden 2023 alusta alkaen sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen toiminnot siirtyivät Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle ja kaupungin omistamista tiloista laadittiin

vuokrasopimukset sen kanssa. Vuokrasopimusten valmistelu myyntiin laitettavien kohteiden osalta on vielä kesken.

Myyntilistalla olevien kiinteistöjen ja asuntojen myyntivalmisteluja on tehty aktiivisesti, joihin ovat kuuluneet mm. tarkempien kuntoarvioiden ja kiinteistöarvioiden teettäminen sekä myyntitoimeksiantoa hoitavan konsultin kilpailuttaminen. Yksittäisiä asuntoja on myyty vähitellen, mutta asuntomarkkinan haastavan kysyntätilanteen vuoksi myynti on ollut hidasta.

Tilahallinnan organisaatiouudistus on saatu onnistuneesti toteutettua ja siihen liittyvät rekrytoinnit tehtyä vuoden 2023 alkupuolella. Yksikkö on pyrkinyt aktiivisesti tukemaan Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen käynnistymistä ja palveluverkon suunnittelun yhteistyötä. Tavoitteena on luoda toimiva yhteistyömalli tukemaan kaupungin asukkaiden kokonaisuutta erilaisten yhteistyöryhmien kautta.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Toimitilamäärä (m ²)	918 448	903 877	824 769	825 884
Konserniyhtiöiltä vuokrattuja tiloja	241 494	241 826	152 637	136 254
Konsernin ulkopuolelta vuokratut tilat	98 356	103 390	72 399	81 243
Vuokrattavissa olevat tyhjät tilat (m ²)	7 315	5 391	5 907	7 754

RAHASTOT

Rahastot osa käsittää ne rahastot, jotka ovat kirjanpidossa eriytetty erillisiksi taseyksiköiksi. Näitä ovat Asuntolaina-, kiinteistö- ja rakentamisrahasto ja Vahinkorahasto.

Asuntolaina-, kiinteistö- ja rakentamisrahasto

Vantaan kaupungin asuntolaina-, kiinteistö- ja rakentamisrahaston tarkoituksena on edistää asunto- tuotantoa, kiinteistöjen ja kiinteän omaisuuden hankintaa ja kehittämistä sekä talon- ja infrastruktuu- rin rakentamista ja elinkeinopolitiikan tukemista. Rahastosta voidaan myöntää lainoja ja avustuksia asumisen edistämiseen. Asuntojen lisäksi rahastosta voidaan lainoittaa asuinrakennuksiin kaupun- gin tarpeita varten toteutettavien palvelutilojen rakentamista ja hankkimista.

Rahaston varoista voidaan myöntää lainoja kaupungin omistamille yhtiöille ja niiden omistamille ty- täryhtiöille kaupungin voimassa olevan talousarvion investointiohjelmaan perustuen.

Rahaston säännön mukaan lainojen lisäksi lainoitustoiminnan katteesta voidaan myöntää hissien rakentamiseen ja peruskorjaamiseen sekä muuhun asumisen edistämiseen avustuksia. Avustusten myöntämisperusteet vahvistaa kaupunkisuunnittelulautakunta.

Rahaston nykyiset säännöt on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 12.4.2014. Valmisteluvastuu ra- haston pääomien käytöstä on pääosin rahoitusyksikössä.

Rahastosta on myönnetty lainoja kaupungin ja sen tytäryhtiöiden omistamille yhtiöille (VAV Palvelu- kodit Oy, Kivistön Putkijäte Oy, Kivistön Pysäköinti Oy, Ruukkukujan Autopaikat Oy). Nykyisten sääntöjen mukaan asunto-osakeyhtiöille voidaan myöntää lainoja peruskorjaamiseen vain erityisen painavista syistä. Avustuksia voidaan myöntää hissien rakentamiseen ja peruskorjaamiseen tai muuhun asumisen edistämiseen.

Käytettävissä oleva pääoma vuodelle 2023 on 31 371 110,75 euroa. Alkuvuonna 2023 rahastosta on myönnetty yksi uusi avustus määrältään 53 255 euroa.

Vuodelle 2024 ennakoitu antolainojen lisäys on 15 000 000,00 euroa ja lainojen vähennys 2 500 000,00 euroa.

Tuloslaskelma (1000 euroa)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Liikevaihto	1	1	1	1	1	1
Liiketoiminnan muut tulot	0	0	0	0	0	0
Materiaalit ja palvelut						
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	0	0	0	0	0
Palvelujen ostot	0	0	0	0	0	0
Henkilöstömenot	0	0	0	0	0	0
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	0	0	0	0	0	0
Liiketoiminnan muut menot	-19	-400	-400	-410	-420	-431
Liikelylijäämä	-18	-399	-399	-409	-419	-430
Rahoitustulot ja -menot						
Korkotulot	1 556	190	500	500	500	500
Muut rahoitustulot	17	53	18	18	18	18
Kaupungille maksetut korkokulut	0	0	0	0	0	0
Korvaus peruspääomasta	0	0	0	0	0	0
Muut rahoitusmenot	0	0	0	0	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 554	-156	119	109	99	88

Rahoituslaskelma (1000 euroa)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Liikeylijäämä (-alijäämä)	-18	-399	-399	-409	-419	-430
Rahoitustulot ja -menot	1 573	243	518	518	518	518
Toiminnan rahavirta	1 554	-156	119	109	99	88
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 554	-156	119	109	99	88
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset	3 267	770	-12 500	-1 500	-1 500	-1 500
Antolainasaamisten lisäykset	0	-8 000	-15 000	-5 000	-5 000	-5 000
Antolainasaamisten vähennykset	3 267	8 770	2 500	3 500	3 500	3 500
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-4 822	0	0	0	0	0
Vaihto-omaisuuden muutos	0	0	0	0	0	0
Saamisten muutos kunnalta/kuntayhtymältä	0	0	0	0	0	0
Saamisten muutos muilta	0	0	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos kunnalta/kuntayhtymältä	0	0	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos muilta	0	0	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	-1 554	770	-12 500	-1 500	-1 500	-1 500
Vaikutus maksuvalmiuteen	0	614	-12 381	-1 391	-1 401	-1 412

Vahinkorahasto

Vahinkorahaston tarkoituksena on kaupungin vakuuttamattoman tai osittain vakuutetun omaisuuden sekä vahingonvaaran muuntaminen tasaiseksi vuosikustannukseksi sekä kaupungin korvausvastuun kattaminen siltä osin kuin kaupungin vakuutukset eivät siitä vastaa.

Rahaston pääomaa kartutetaan tai alennetaan kaupunginvaltuuston erikseen päättämillä varoilla. Rahastoa kartutetaan myös kaupungin toimialoilta perittävillä laskennallisilla vakuutusmaksuilla.

Rahaston varoista korvataan sen korvauspiiriin kuuluvat vahingot noudattaen soveltuvin osin vakuustoiminnassa yleisesti noudatettavia korvausperiaatteita. Rahastosta suoritetaan keskitetysti kaupungin ottamien vakuutusten vuosimaksut lukuun ottamatta lakisääteistä tapaturmavakuutusta ja pakollista liikennevakuutusta.

Rahaston pääoma vuoden 2023 alussa on 7 948 583,43 euroa. Elokuun loppuun mennessä rahastosta on maksettu vakuutusmaksuja, korvattu vastuuvahinkoja sekä muita vahinkoja yhteensä 565 000 euroa, joka vähennetään vuoden 2023 tilinpäätöksessä pääomasta.

Tuloslaskelma (1000 euroa)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Liikevaihto	30	0	0	0	0	0
Liiketoiminnan muut tulot	484	420	420	431	441	452
Materiaalit ja palvelut						
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-10	-12	-12	-12	-13	-13
Palvelujen ostot	-859	-1 220	-1 220	-1 250	-1 281	-1 313
Henkilöstömenot	0	0	0	0	0	0
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	0	0	0	0	0	0
Liiketoiminnan muut menot		-346	-346	-354	-363	-372
Liikelylijäämä	-355	-1 157	-1 157	-1 186	-1 216	-1 246
Rahoitustulot ja -menot						
Korkotulot	0	0	0	0	0	0
Muut rahoitustulot	0	0	0	0	0	0
Kaupungille maksetut korkokulut	0	0	0	0	0	0
Korvaus peruspääomasta	0	0	0	0	0	0
Muut rahoitusmenot	0	0	0	0	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-355	-1 157	-1 157	-1 186	-1 216	-1 246

Rahoituslaskelma (1000 euroa)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-355	-1 157	-1 157	-1 186	-1 216	-1 246
Rahoitustulot ja -menot	0	0	0	0	0	0
Toiminnan rahavirta	-355	-1 157	-1 157	-1 186	-1 216	-1 246
Toiminnan ja investointien raha-						
virta	-355	-1 157	-1 157	-1 186	-1 216	-1 246
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset	0	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten lisäykset	0	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	0	0	0	0	0	0
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	355	0	0	0	0	0
Vaihto-omaisuuden muutos	0	0	0	0	0	0
Saamisten muutos kunnalta/kun-						
tayhtymältä	0	0	0	0	0	0
Saamisten muutos muilta	0	0	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos kun-						
nalta/kuntayhtymältä	0	0	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos						
muilta	0	0	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	355	0	0	0	0	0
Vaikutus maksuvalmiuteen	0	-1 157	-1 157	-1 186	-1 216	-1 246

Rahastojen yhdistetty tuloslaskelma

1000 euroa	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Liikevaihto	31	1	1	1	1	1
Liiketoiminnan muut tulot	484	420	420	431	441	452
Materiaalit ja palvelut						
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-10	-12	-12	-12	-13	-13
Palvelujen ostot	-859	-1 220	-1 220	-1 250	-1 281	-1 313
Henkilöstömenot	0	0	0	0	0	0
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	0	0	0	0	0	0
Liiketoiminnan muut menot	-19	-746	-746	-764	-783	-803
Liikelylijäämä	-374	-1 556	-1 556	-1 595	-1 635	-1 676
Rahoitustulot ja -menot						
Korkotulot	1 556	190	500	500	500	500
Muut rahoitustulot	17	53	18	18	18	18
Kaupungille maksetut korkokulut	0	0	0	0	0	0
Korvaus peruspääomasta	0	0	0	0	0	0
Muut rahoitusmenot	0	0	0	0	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 199	-1 313	-1 038	-1 077	-1 117	-1 158

Rahastojen yhdistetty rahoituslaskelma

1000 euroa	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-374	-1 556	-1 556	-1 595	-1 635	-1 676
Rahoitustulot ja -menot	1 573	243	518	518	518	518
Toiminnan rahavirta	1 199	-1 313	-1 038	-1 077	-1 117	-1 158
Toiminnan ja investointien raha-						
virta	1 199	-1 313	-1 038	-1 077	-1 117	-1 158
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset	3 267	770	-12 500	-1 500	-1 500	-1 500
Antolainasaamisten lisäykset	0	-8 000	-15 000	-5 000	-5 000	-5 000
Antolainasaamisten vähennykset	3 267	8 770	2 500	3 500	3 500	3 500
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-4 466	0	0	0	0	0
Vaihto-omaisuuden muutos	0	0	0	0	0	0
Saamisten muutos kunnalta/kuntayhtymältä	0	0	0	0	0	0
Saamisten muutos muilta	0	0	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos kunnalta/kuntayhtymältä	0	0	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos muilta	0	0	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	-1 199	770	-12 500	-1 500	-1 500	-1 500
Vaikutus maksuvalmiuteen	0	-543	-13 538	-2 577	-2 617	-2 658

TULOSLASKELMAOSA

Tuloslaskelmaosa osoittaa, miten tulorahoitus kattaa kaupungin palvelujen tuottamisesta aiheutuvat menot. Tulorahoituksen riittävyyttä arvioidaan toiminta- ja vuosikatteen sekä tilikauden tuloksen avulla. Talousarvion tuloslaskelmaosa sisältää kaikki toiminnan menot ja tulot; talousarviosuosituksen mukaisesti sisäiset ostot ja myynnit sekä sisäiset vuokrat sisältyvät tuloslaskelmaosan tuloihin ja menoihin.

Toimintatulot ja toimintamenot

Vuoden 2024 talousarvioluvut eivät ole vertailukelpoisia vuoden 2022 tilinpäätöslukuihin verrattuna 1.1.2023 tapahtuneen hyvinvointialueuudistuksen takia. Vuoden 2025 alusta astuu voimaan TE-palvelut 2024-uudistus, jolla myös on iso vaikutus kuntatalouteen. TE2024-uudistuksessa työllisyys- ja elinvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyy TE2024 ja Koto2024 -lakien perusteella pysyvästi kuntien tehtäväksi. Muutos lisää kaupungin toimintamenoja, mutta myös valtionosuustuloja.

Kaupungin ja rahastojen yhteenlasketut toimintatulot talousarviossa 2024 ovat 343,0 milj. euroa ja toimintamenot 1 032,4 milj. euroa. Vuoden 2023 talousarvioon nähden toimintatulot laskevat 0,4 prosenttia ja toimintamenot kasvavat 4,4 prosenttia. Vuoden 2023 toisen osavuosikatsauksen vuosienlaskennan mukaan toimintatulot kasvavat 4,0 prosenttia ja toimintamenot 2,3 prosenttia.

Toimintamenoissa on kohdistettu resurssilisäystä erityisesti koulutuksen ja varhaiskasvatuksen sekä kaupunkikulttuurin lisääntyneitä palvelutarpeita vastaavasti. Vuosi 2024 on Vantaan kaupungin 50-vuotisjuhlavuosi ja se on myös huomioitu talousarviossa. Yleisen hintakehityksen kustannuksia lisäävät vaikutukset palvelujen ostoihin on huomioitu. Myös kaupungin kärkihankkeiden suunnitteluun on lisätty resursseja ja määrärahoja. Kunta-alan palkkaratkaisun kustannusvaikutukseen on vuonna 2024 varauduttu 26,2 milj. eurolla, josta suurin osa on jaettu toimialoille. Vielä päättämättä oleva osuus eli vuoden 2024 kehittämisohjelmaerä ja paikallinen järjestelyerä jätetään keskitetyksi varaukseksi kaupunkistrategian ja johdon toimialalle.

Toimintakate osoittaa paljonko toimintamenoista jää katettavaksi verotuloilla, käyttötalouden valtionosuuksilla ja rahoitustuotoilla. Vuoden 2024 talousarviossa koko kaupungin ja rahastojen toimintakate on -689,4 milj. euroa. Toimintakate on negatiivinen, sillä kaupungin toimintatuotot kattavat vain 33 prosenttia toimintakuluista. Verotuloilla ja valtionosuuksilla katetaan toimintamenoista vuonna 2024 noin 77 prosenttia. Toimintakate kasvaa 6,9 prosenttia vuoden 2023 talousarvioon ja 1,4 prosenttia vuoden 2023 tilinpäätösennusteeseen nähden.

Vuosikate kuvaa kaupungin rahoitustulosta ja se osoittaa mm. riittääkö kaupungin tulorahoitus kattamaan pitkävaikutteisista tuotannontekijöistä aiheutuvat menot eli käyttöomaisuuden poistot. Vuosikate on vuoden 2024 talousarviossa 109,6 milj. euroa (TA 2023: 158,4 milj. euroa), joten se laskee vuoden 2023 talousarvioon nähden 30,8 prosenttia ja vuoden 2023 tilinpäätösennusteeseen nähden 27,6 prosenttia. Vuosikatteen heikkenemistä selittää ns. verohäntien voimakas väheneminen vuonna 2024 suhteessa vuoteen 2023.

Käyttöomaisuuden poistot on arvioitu keskeneräisten sekä suunniteltujen hankkeiden osalta vuonna 2013 käyttöönotettujen poistoaikojen mukaisesti. Olemassa olevan käyttöomaisuuden osalta tulevien vuosien poistot on simuloitu käyttöomaisuusjärjestelmästä. Vuonna 2023 valmistuvien investointien sekä taloussuunnitelmavuosien investointien poistovaikutukset perustuvat toimialojen näkemyksiin vuoden 2023 investointien toteumasta sekä taloussuunnitelmassa 2024–2027 esitettyihin investointeihin. Kaupungin poistot ovat vuoden 2024 talousarviossa 115,8 milj. euroa (ennuste 2023: 110,8 milj. euroa).

Kun vuosikatteesta vähennetään poistot ja satunnaiset menot, saadaan tilikaudelle budjetoitujen tulojen ja menojen erotus eli tilikauden tulos, joka tilinpäätöksessä lisää tai vähentää kaupungin omaa pääomaa. Vuoden 2024 talousarvion tilikauden tulos on negatiivinen -6,2 milj. euroa.

Vuoden 2024 talousarvion tilikauden alijäämä on -4,9 milj. euroa. Tilikauden tuloksen jälkeen esitettävät tuloksenkäsittelyerät sisältävät rahastojen muutosta osoittavan euromäärän 1,3 milj. euroa. Rahastojen muutos perustuu rahastojen yhteenlaskettuun talousarvion tilikauden tulokseen. Rahastojen yhdistellyt tulos- ja rahoituslaskelmat osoittavat rahastojen vaikutukset kaupungin kokonaistalouteen.

Tuloslaskelmat

Tuloslaskelmaraportilla, jolla esitetään kaupungin ja rahastojen talousarvio on sarake, jossa esitetään kaupungin talousarvio ilman sisäisiä eriä. Sisäisiä eriä ovat mm. sisäiset vuokratuotot ja -kulut sekä varikon vuokratuotot ja -kulut. Ilman sisäisiä eriä -sarake osoittaa todelliset ulkoiset tuotot ja kulut. Ulkoisia toimintatuottoja on talousarviovuonna 2024 yhteensä 154,1 milj. euroa ja ulkoisia toimintamenoja yhteensä 844,8 milj. euroa.

Verotulot 2022–2023

Vuonna 2022 kaupunki sai verotuloja yhteensä 1 203,7 milj. euroa, 6,4 prosentin kasvu edelliseen vuoteen verrattuna. Kunnallisveroja kaupunki sai 957,4 milj. euroa, eli 5,5 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna. Talouden ja työllisyyden myönteinen kehitys vuonna 2022 näkyi kunnallisveron tilityksissä. Tulorekisterin tietojen mukaan palkkasumma kasvoi vuonna 2022 selvästi, mutta kasvu näkyy vasta vuoden 2023 verotulotilityksissä ja -tasauksissa.

Yhteisöveroja vuonna 2022 kertyi 137,8 milj. euroa, nousua 11,1 prosenttia edellisestä vuodesta. Vantaan kuntakohtainen jako-osuus nousi edellisestä vuodesta 0,25 prosenttiyksikköä 4,62 prosenttiin. Kuntien yhteisöveron kertymä oli ennakoitua parempi, vaikka koko kuntakentän kertymä laski edellisestä vuodesta 11,6 prosenttia. Vuosina 2020 ja 2021 valtio korotti yhteisöveron kuntien jako-osuutta väliaikaisesti 10 prosenttiyksiköllä. Korotuksella korvattiin koronapandemian aiheuttamia veromenetyksiä. Vuonna 2022 tämä väliaikainen korotus poistettiin. Vuoden 2022 positiivista kasvua selittää verovuoden 2021 parantuneet maksuunpanoarviot sekä vuoden 2022 ennakoitua suuremmat verotilitykset. Kiinteistöveroja kaupunki sai 108,5 milj. euroa, mikä oli 8,3 prosenttia enemmän kuin vuonna 2021. Hyvä kehitys johtui pääosin rakennuskustannusindeksin noususta, joka nosti rakennusten jälleenhankinta-arvoja ja sen myötä myös verotusarvoja. Koko maassa kuntien saamien kiinteistöverotilitysten nousu edellisvuoteen nähden oli 6,3 prosenttia.

Vuonna 2023 kaupungin arvioidaan saavan verotuloja yhteensä 638,4 milj. euroa, 47,0 prosentin lasku vuoteen 2022 verrattuna. Kunnallisverotilityksiä arvioidaan vuonna 2023 saatavan 430,1 milj. euroa, joka on 17,1 milj. euroa enemmän kuin talousarviossa, mutta joka tarkoittaa 55,1 prosentin laskua vuoteen 2022 verrattuna. Kunnallisverokertymän lasku selittyy hyvinvointialueuudistuksella, jonka yhteydessä kaikkien kuntien kunnallisveroa leikattiin 12,64 prosenttiyksikköä vuoden 2023 alusta alkaen. Kunnallisveron laskuksi talousarviossa 2023 arvioitiin 56,9 prosenttia. Talousarviota parempaan ennusteeseen vaikuttaa erityisesti ennakoitua suuremmat vuoden 2023 ennakkoverot. Kasvua selittää palkkasumman kasvu, josta suurin osa selittyy sopimuspalkkojen nousulla.

Yhteisöveroja arvioidaan kertyvän 94,7 milj. euroa, 6,7 milj. euroa yli talousarvion, mutta 31,3 prosentin edellisvuotta vähemmän. Yhteisöveron voimakas lasku selittyy hyvinvointialueuudistuksella, jonka yhteydessä kuntien yhteisöverojen osuutta leikattiin noin kolmanneksella. Kiinteistöveroja kaupunki saa vuonna 2023 ennusteen mukaan 113,6 milj. euroa, kasvua 4,7 prosenttia edellisvuodesta. Hyvinvointialueuudistus ei vaikuttanut kiinteistöveroihin. Hyvää kertymää selittää erityisesti rakennuskustannusten kallistuminen ja sen vaikutus rakennusten verotusarvoihin.

Kunnallisverot talousarviossa 2024

Hyvinvointialueiden aloittaessa 1.1.2023 kaikilta manner-Suomen kunnilta leikattiin kunnallisveroprosenttia -12,64 prosenttiyksikköä, joten kuntien tuloveroprosentit ovat vuonna 2023 voimassa prosentin sadasosan tarkkuudella. Manner-Suomen painotettu tuloveroprosentti on 7,38 vuonna 2023. Vuoden 2024 tuloveroprosentit tulee kuitenkin määrätä ja ilmoittaa 0,1 prosenttiyksikön tarkkuudella. Talousarviossa 2024 Vantaan tuloveroprosentti on pyöristetty pyöristyssäännön mukaisesti lähimpään prosenttiyksikön kymmenyksen eli se on 6,4, kun vuoden 2023 tuloveroprosentti on 6,36.

Kaupungin arvioidaan saavan kunnallisveroja 407 milj. euroa vuonna 2024, 5,4 prosentin lasku vuoden 2023 tilinpäätösennusteeseen nähden. Verotuoton lasku johtuu siitä, että vuonna 2023 kaikki kunnat ovat hyvinvointialueuudistuksen vuoksi saaneet ns. verohäntiä, eli kaupunki on saanut verotuloja vuonna 2023 vielä osittain vuoden 2022 veroprosentin 19,00 mukaisesti. Yksi kunnallisveroprosentti tuotti 50,4 milj. euroa vuonna 2022. Vuonna 2023 kunnallisveroprosentin tuotoksi arvioidaan noin 64,9 milj. euroa ja vuonna 2024 noin 63,6 milj. euroa. Vuoden 2023 kunnallisveroprosentin tuottoa nostaa em. poikkeukselliset verohännät.

Yhteisöverot talousarviossa 2024

Yhteisöveron kuntien jako-osuus on vuonna 2022 ollut 0,3376 ja vuonna 2023 se on 0,2391. Vantaan osuus kuntien yhteisöverosta on ollut 0,04620 vuonna 2022 ja 0,04656 vuonna 2023. Yhteisöveron vuoden 2024 kuntaosuudet lasketaan verovuosien 2021 ja 2022 lopullisten verotietojen pohjalta keskiarvona ja kuntakohtainen jako-osuus selviää verovuoden 2022 yritysverotuksen valmistuksessa vuoden 2023 lopussa.

Koko maan kuntien yhteisöveroarvion pohjalta kaupungin arvioidaan saavan yhteisöveroja 86,0 milj. euroa vuonna 2024, mikä tarkoittaisi 9,2 prosentin laskua vuoden 2023 ennusteeseen nähden. Kuten kunnallisverokertymään myös yhteisöverotulojen kertymään vaikuttaa vuonna 2023 ns. verohännät, eli kaupunki saa yhteisöverotuloja vuonna 2023 vielä osittain vanhan jako-osuuden mukaisesti. Verohännät parantavat verokertymää, mutta yritysten vuonna 2023 alentuneet maksettujen ennakoverojen määrät pienentävät sitä. Vuoden 2023 heikentynyt kehitys vaikuttaa myös vuoden 2024 kertymäarvioon.

Kiinteistöverot talousarviossa 2024

Vuonna 2024 kiinteistöveroja arvioidaan kertyvän 119,0 milj. euroa, 4,8 prosentin nousu vuoden 2023 tilinpäätösennusteeseen nähden. Taloussuunnitelmakaudella 2024–2027 prosentit pidetään ennallaan, ellei lainsäädäntömuutokset muuta edellytä. Hallituksella on suunnitteilla lakimuutosehdotus, joka toteutuessaan erottaa yleisen maapohjan kiinteistöveron ja yleisen kiinteistöveron toisistaan. Samalla yleisen maapohjan kiinteistöveron alaraja nousisi 1,30 prosenttiin. Tämä huomioidaan talousarviossa, mikäli lainsäädäntö etenee. Sen eurovaikutukset kaupungille ovat kuitenkin rajalliset, koska Vantaan yleinen kiinteistöprosentti on 1,28, joka on hyvin lähellä suunniteltua uutta maapohjan kiinteistöveron alarajaa 1,30.

Yleishyödyllisille yhteisöille ei ole määritelty erillistä kiinteistöveroprosenttia. Yleishyödyllisille yhteisöille sovelletaan yleistä kiinteistöveroprosenttia.

Valtionosuudet talousarviossa 2024

Kaupunki sai käyttötalouden valtionosuuksia yhteensä 287,6 milj. euroa vuonna 2022. Vuonna 2023 valtionosuuksia kertyy yhteensä arviolta 177,7 milj. euroa, mikä on 38,2 prosenttia vuotta 2022 vähemmän. Selitys laskulle on hyvinvointialueuudistuksessa, joka leikkasi kuntien valtionosuustuloja, kun hyvinvointialueille siirtyneiden tehtävien valtionosuusperusteet leikattiin kunnilta.

Vuoden 2024 valtionosuudet lasketaan 31.12.2022 väestön mukaan, OKM:n valtionosuudet syksyn 2023 oppilastilanteen mukaan ja lopulliset syksyn 2023 toteutuneiden oppilasmäärien pohjalta. OKM:n valtionosuuden lopullinen päätös tulee aivan vuoden 2023 lopussa.

Verotuloihin perustuva valtionosuuden taseus on Vantaalle ennakkolaskelman mukaan -4,3 milj. euroa vuonna 2024. Peruspalvelujen valtionosuuden ennakkollinen arvio vuodelle 2024 on Vantaan osalta noin 128,0 milj. euroa. Peruspalvelujen valtionosuudesta erotettu verotulomenetysten kompensatioerä vuonna 2024 on arviolta 31,0 milj. euroa. Opetus- ja kulttuuritoimen vuoden 2024 ennakkollinen valtionosuusarvio on noin 23,0 milj. euroa. Kaupungin arvioidaan saavan valtionosuuksia yhteensä 182,0 milj. euroa vuonna 2024, joka on 2,4 prosenttia vuotta 2023 enemmän.

Vantaan veroprosentit taloussuunnitelmassa 2024–2027

Tuloveroprosentti ** 6,4

		v. 2024 alaraja	v. 2024 yläraja
Kiinteistöveroprosentit			
- yleinen ***	1,28	0,93	2,00
- vakituinen asuinrakennus	0,41	0,41	1,00
- muu kuin vakituinen asuinrakennus	1,25	0,93	2,00
- voimalaitos	3,10	0,93	3,10
- rakentamaton rakennuspaikka	6,00	4,28 *	6,00

* Neljäntoista pääkaupunkiseudun kunnan on määrättävä rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistöveroprosentti vähintään 3 prosenttiyksikköä yleistä kiinteistöveroprosenttia suuremmaksi, enintään 6 prosentiksi. Vantaan osalta tämä tarkoittaa rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistöveron alarajan asettumista 4,28 prosenttiin yleisen kiinteistöveroprosentin ollessa 1,28 prosenttia.

** Tuloveroprosentti tulee jatkossa määrätä ja ilmoittaa prosenttiyksikön kymmenyksen tarkkuudella (Laki verotusmenettelystä 91 a §). Vantaan tuloveroprosentti on pyöristetty pyöristyssäännön mukaisesti.

*** Hallituksella on suunnitteilla lakimuutosesitys, joka toteutuessaan erottaa yleisen maapohjan kiinteistöveron ja yleisen kiinteistöveron toisistaan. Samalla yleisen maapohjan kiinteistöveron alaraja nousisi 1,30 prosenttiin. Tämä huomioidaan talousarviossa, mikäli lainsäädäntö etenee. Sen eurovaikutukset kaupungille ovat kuitenkin rajalliset, koska Vantaan yleinen kiinteistöprosentti on 1,28, joka on hyvin lähellä suunniteltua uutta maapohjan kiinteistöveron alarajaa 1,30.

Vantaan kaupungin verorahoitus vuosina 2022–2027

Milj. euroa	TP 2022	TA 2023	ENN 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Verotulot yhteensä	1 203,7	610,0	638,4	612,0	628,0	662,0	690,0
muutos-%	6,4 %	-49,3 %	-47,0 %	-4,1 %	2,6 %	5,4 %	4,2 %
Kunnallisvero	957,4	413,0	430,1	407,0	419,0	444,0	464,0
muutos-%	5,5 %	-56,9 %	-55,1 %	-5,4 %	2,9 %	6,0 %	4,5 %
Yhteisövero-osuus	137,8	88,0	94,7	86,0	88,0	94,0	99,0
muutos-%	11,1 %	-36,2 %	-31,3 %	-9,2 %	2,3 %	6,8 %	5,3 %
Kiinteistövero	108,5	109,0	113,6	119,0	121,0	124,0	127,0
muutos-%	8,3 %	0,5 %	4,7 %	4,8 %	1,7 %	2,5 %	2,4 %
Valtionosuudet yhteensä	287,6	181,0	177,7	182,0	239,0	246,0	251,0
muutos-%	12,6 %	-37,1 %	-38,2 %	2,4 %	31,3 %	2,9 %	2,0 %
Verorahoitus yhteensä	1 491,3	791,0	816,2	794,0	867,0	908,0	941,0
muutos-%	7,5 %	-47,0 %	-45,3 %	-2,7 %	9,2 %	4,7 %	3,6 %

Tuloslaskelma

Kaupunki ja rahastot

1000 Euroa	TA 2024	TA 2024 ilman sis. erät
Myyntitulot	29 083	26 316
Maksutulot	45 637	45 353
Tuet ja avustukset	22 711	22 711
Muut tulot	245 562	59 717
Tulot yhteensä	342 993	154 097
Henkilöstömenot	-427 532	-427 532
Asiakaspalvelujen ostot	-63 154	-63 154
Muiden palvelujen ostot	-201 110	-199 519
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-46 535	-46 525
Avustukset	-53 479	-53 479
Vuokramenot	-233 040	-47 078
Muut menot	-7 558	-7 558
Menot yhteensä	-1 032 407	-844 846
Toimintakate	-689 415	-690 749
Verotulot	612 000	612 000
Valtionosuudet	182 000	182 000
Rahoitustulot ja -menot	5 026	5 026
Korkotulot muilta	16 600	16 600
Muut rahoitustulot muilta	13 151	13 151
Korkomenot	-24 600	-24 600
Muut rahoitusmenot	-125	-125
Vuosikate	109 611	108 277
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-115 785	-115 785
Satunnaiset erät		
Satunnaiset tulot	0	0
Satunnaiset menot	0	0
Tilikauden tulos	-6 174	-7 509
Poistoeron lisäys/vähennys	0	0
Varausten lisäys/vähennys	0	0
Rahastojen lisäys/vähennys	1 313	1 313
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-4 861	-6 196

Tuloslaskelma

Kaupunki ja rahastot (TP 2022 sisältää hyvinvointialueelle siirtyneet)

1000 Euroa	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Myyntitulot	76 232	26 102	26 316	26 316	26 711	27 111	27 518
Maksutulot	72 202	46 719	45 353	45 353	51 814	52 491	53 654
Tuet ja avustukset	60 761	26 027	22 711	22 711	22 336	22 316	23 001
Muut tulot	76 604	70 504	64 717	59 717	76 803	81 461	93 630
Sisäiset tulot	225 480	175 064	188 896	188 896	193 618	198 459	203 420
Tulot yhteensä	511 279	344 417	347 993	342 993	371 282	381 839	401 223
Henkilöstömenot	-575 796	-413 458	-427 152	-427 532	-448 859	-458 739	-470 808
Asiakaspalvelujen ostot	-561 587	-59 260	-63 154	-63 154	-64 586	-66 201	-67 856
Muiden palvelujen ostot	-327 134	-189 068	-199 389	-199 519	-225 451	-230 923	-236 776
Sisäisten palvelujen ostot	-37 832	-2 047	-1 590	-1 590	-1 614	-1 654	-1 696
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-63 346	-43 297	-46 435	-46 535	-47 542	-48 658	-49 894
Avustukset	-74 041	-52 426	-52 999	-53 479	-67 324	-69 007	-70 733
Vuokramenot	-79 641	-52 335	-51 128	-51 128	-52 181	-53 461	-54 809
Sisäiset tilavuokrat	-181 042	-168 177	-181 912	-181 912	-186 460	-191 121	-195 899
Muut menot	-4 889	-9 028	-7 558	-7 558	-7 699	-7 892	-7 858
Menot yhteensä	-1 905 308	-989 098	-1 031 317	-1 032 407	-1 101 716	-1 127 657	-1 156 329
Toimintakate	-1 394 029	-644 681	-683 325	-689 415	-730 434	-745 818	-755 106
Verotulot	1 203 661	610 000	613 000	612 000	628 000	662 000	690 000
Valtionosuudet	287 597	181 000	183 000	182 000	239 000	246 000	251 000
Rahoitustulot ja -menot	26 353	12 034	5 026	5 026	826	-4 774	-11 974
Korkotulot muilta	13 813	11 340	16 600	16 600	16 200	16 000	15 500
Korkotulot liikelaitoksilta	159	0	0	0			
Muut rahoitustulot muilta	15 199	13 256	13 151	13 151	13 151	13 151	13 151
Korvaus peruspääomasta liikelaitoksilta	68	0	0	0	0	0	0
Korkomenot	-2 694	-12 300	-24 600	-24 600	-28 400	-33 800	-40 500
Muut rahoitusmenot	-192	-262	-125	-125	-125	-125	-125
Vuosikate	123 581	158 353	117 701	109 611	137 392	157 408	173 920
Poistot ja arvonalentumiset							
Suunnitelman mukaiset poistot	-110 630	-110 838	-115 780	-115 785	-121 158	-132 713	-145 206
Satunnaiset erät							
Satunnaiset tulot	50	0	0	0	0	0	0
Satunnaiset menot	0	0	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	13 001	47 514	1 922	-6 174	16 234	24 695	28 714
Poistoeron lisäys/vähennys	303	0	0	0	0	0	0
Varausten lisäys/vähennys	0	0	0	0	0	0	0
Rahastojen lisäys/vähennys	-1 210	1 311	1 313	1 313	1 295	1 314	1 334
Tilikauden ylijäämä(alijäämä)	12 093	48 826	3 235	-4 861	17 529	26 009	30 048
Tavoitteet ja tunnusluvut							
Toimintatulot/Toimintamenot, %	27	35	34	33	34	34	35
Vuosikate / Poistot, %	112	143	102	95	113	119	120
Vuosikate, euro/asukas	509	641	468	436	538	605	656
Kertynyt yli-/alijäämä/asukas	2 226	-	-	-	-	-	-
*Asukasmäärä vuoden lopussa	242 819	246 984	251 235	251 235	255 571	260 256	264 954

* Väestö 31.12.2022 lähde Tilastokeskus ja väestö 31.12. 2023–2027 lähde Vantaan väestöennuste.

INVESTOINTIOSA

Talousarvion investointiosan määrärahat sitovat kaupunkitilalautakuntaa hankeryhmittäin siten, että kaupunginvaltuuston päättämä määräraha on esimerkiksi uudisrakentaminen, korjausrakentaminen ja kunnallistekniset työt. Sitovat erät on merkitty rasteroinnilla määräraha- taulukoihin.

Kaupunkitilalautakunnalla on oikeus muuttaa hankeryhmien sisäistä määrärahajakoa rakennuskohteiden kesken. Lautakunnalla ei ole kuitenkaan oikeutta päättää uusista rakennuskoh-teista. Investointiosan sitovuustasot on kuvattu tarkemmin kohdassa talousarvion 2024 täy-täntöönpano.

Talousarvion investointiosassa esitetyt investointimenot koostuvat kaupungin omista investointikoh-teista. Uudisrakentamisen kaupungin tytäryhtiöiden rahoitettavat kohteet ovat mukana liitteen nro 1 kohdetaulukossa, mutta eivät sisälly investointiosan määrärahoihin.

Kiinteän omaisuuden ostojen määrärahoilla voidaan ostaa myös sellaisten asunto- tai kiinteistöyhti-öiden, joiden pääasiallinen omaisuus on rakennustontti, hallintaan tai omistukseen oikeuttavia osak-keita.

Irtaimen omaisuuden määrärahojen sitovuustaso valtuuston nähden on toimialan irtaimistomäärära-hat yhteensä. Osakkeiden ja osuuksien määrärahoista vastaa talouden ja strategian palvelualue, aineettoman omaisuuden määrärahoista henkilöstön ja konsernipalveluiden palvelualue.

Määrärahat

1000 euroa

Uudisrakentaminen	53 110
Korjausrakentaminen	48 570
Vuokra- ja osaketilojen muutostyöt	1 320
Aineeton omaisuus	7 000
Kunnallistekniset työt	45 000
Vantaan ratikka	9 000
Irtain omaisuus	7 070
Kiinteä omaisuus	24 000
Osakkeet ja osuudet	3 300

Investointimenot yhteensä	198 370
----------------------------------	----------------

Taloussuunnitelma

1000 euroa	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
TULOT	6 013	6 000	6 000	32 500	56 500	56 500
Rahoitusosuudet	2 513	2 500	2 500	29 000	53 000	53 000
Omaisuuden myynti	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500
MENOT	-163 745	-198 300	-198 370	-285 580	-390 280	-379 510
Netto	-157 732	-192 300	-192 370	-253 080	-333 780	-323 010

91

Rakentaminen

1000 euroa	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
MENOT	-93 190	-103 000	-103 000	-118 580	-144 380	-133 510

Toimitilainvestointiohjelma perustuu toimialojen vuosittain tarkentamiin investointiesityksiin palvelu- ja väestörakenteiden muuttuessa. Suuret investointitarpeet ovat seurausta kaupungin voimakkaasta kasvusta, joka edellyttää uusien palvelurakennusten rakentamisesta uusille ja tiivistyville asuinalueille. Lisäksi varsinkin monen koulu- ja päiväkotirakennuksen korjausrakentamisen ja muutostöiden sekä korvausinvestointien tarve on kasvanut mm. käytön toimintatapamuutoksista ja olosuhdevaati- muksista sekä vuosien saatossa kertyneistä suuremmista korjaustarpeista.

Toimitilaesitykset perustuvat valtuuston hyväksymään Vantaan kaupunkitasoiseen palveluverkko- suunnitelmaan sekä taloussuunnitelmaesitysten laadinnan yhteydessä tarkistettuihin toimialakohtai- siin palvelutarpeisiin. Kiinteistöt ja tilat palvelualueella koottua ohjelmaa on käsitelty taloussuunnit- telun vetämissä workshoppeissa ja priorisointia on tehty toimitilajohtamisen järjestämissä toimiala- kohtaisissa kokouksissa ja hankejohtoryhmässä.

Investointisuunnitelma on sovitettu vuosien 2024 ja 2025 osalta valtuustokaudelle 2022–2025 ase- tettuun 360 milj. euron kehykseen, jonka lisäksi Kivistön koulualueen pysäköintilaitoksen rakentami- seen on käytetty noin 2,62 milj. euroa. Tulevan valtuustokauden 2026–2029 kehyksenä on pidetty 500 milj. euroa, mutta erityisesti vuosien 2026 ja 2027 investointitarpeet ovat huomattavasti suurem- mat. Määrärahojen riittämättömyyden lisäksi yli 100 milj. euron vuosittaisten investointien toteutta- minen nykyisillä henkilöresursseilla ja linjauksilla ei tule käytännössä onnistumaan, kun otetaan huo- mioon hankkeiden määrän ja koon kasvamisen lisäksi tiukentuneet vaatimukset esimerkiksi resurs- siviisauden tiekartan osalta.

Investointiohjelman toteutumiseen vaikuttavat henkilöstöressurssien niukkuuden lisäksi mm. asema- kaavoituksen eteneminen ja alueiden muu rakentaminen sekä ennustekauden alun rakentamisen markkinatilanteen vakavat häiriöt, jotka heijastuvat sekä materiaalien saatavuuteen (aikataulut) sekä rakentamisen hintatasoon (hankebudjetit) negatiivisesti. Häiriötilanteen aikana valmistelussa etusi- jalla ovat koulu- ja päiväkotirakentamisen edistyminen suunnitellusti.

91 1

Uudisrakentaminen

1000 euroa	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
MENOT	-46 830	-53 110	-53 110	-71 570	-86 830	-93 660
ALV	-11 239	-12 746	-12 746	-17 177	-20 839	-22 478

Uudisrakentamista koskeva toimitilainvestointiohjelma seuraavalle 10-vuotiskaudelle sisältää kaikki uudisrakennushankkeet mukaan lukien kaupungin toimialojen käyttöön tarkoitetut konserniyhtiöiden ja kaupunkikonsernin ulkopuoliset vuokrahankeet.

Talousarvio 2024

Vuodelle 2024 uudisrakentamiseen on budjetoitu kaupungin omiin rakennushankkeisiin yhteensä 53,11 milj. euroa.

- Valmistuvia hankkeita ovat Korson päiväkoti, Vuorikumpu-hoivarakennuksen laajennus ja Vas-kivuoren lukion laajennus.
- Vuodenvaihteessa rakenteilla olevia hankkeita ovat Elmon uimahalli ja Mårtendals bildningsrum -päiväkotilaajennus sekä mahdollisuuksien mukaan myös Kanniston koulun II vaihe.
- Aloitettavia hankkeita ovat Aviapoliksen päiväkoti II, Karhunkierroksen päiväkoti, Kytöpuiston koulun laajennus ja Kuusijärven alueelle 2 savusaunaa ja info-/wc-tilat.
- Muiden hankkeiden, kuten uusien hankkeiden selvitys- ja suunnitteluvaiheen kustannusten ja valmistuneiden hankkeiden takuuajan investointikustannusten osuus määrärahoista on noin 2 milj. euroa.

Investointisuunnittelun tueksi vuoden 2024 aikana laaditaan seuraavia selvityksiä.

- Kasvatuksen ja oppimisen toimialan palveluverkkoon liittyen varhaiskasvatuksen osalta Myyr-mäen, Kivistön ja Aviapoliksen suuralueiden päiväkotiverkkoselvitysten päivitykset ja perusope-tuksen osalta Myyrmäen itäisen alueen kouluverkkoselvityksen päivitys, jonka yhteydessä selvi-tetään Sanomalan väistötilan jatkon tilanne. Vuoden 2023 puolella aloitetut Korso-Koivukylän päiväkotiverkkoselvitys ja Korso-Koivukylän kouluverkkoselvitys saatetaan loppuun alkuvuo-desta 2024.
- Kaupunkikulttuurin toimialan palveluverkon osalta selvitetään Myyrmäen opistotalon ja Myyr-mäen kaupunkikulttuurikeskuksen kokonaisuutta tarveselvitystasolla.

Suunnittelukausi 2025–2033

Vuosina 2025–2027 määrärahoihin toteutettavien uudisrakennushankkeiden rahoitustarve on yh-teensä noin 252 milj. euroa eli keskimäärin noin 84 milj. euroa/vuosi.

- Vuonna 2024 aloitettujen rakennushankkeiden lisäksi valmistuvia hankkeita ovat Aviapoliksen yhtenäiskoulu (Muuran koulu), Tikkurilan alueen koulun (Viertolan koulun) laajennus, Aviapolik-sen III päiväkoti, Kaskelan päiväkoti I, Kaskelan II päiväkoti ml. Itä-Vantaan ruotsinkielinen päi-väkoti, Kivistön II päiväkoti, Kivistön III päiväkoti, Kivistön IV päiväkoti, Leppäkorven uusi päi-väkoti, Matarin päiväkoti, Myyrmäen alueen päiväkoti, Vierumäen päiväkoti, Tikkurilan päiväkoti II, Viherpuiston päiväkoti, Vaaralan lampien rakennukset ja Elmon urheilupuiston huoltorakennus sekä Kuusijärven yrittäjien tilat apurakennus ja vuokravälinerakennus.
- Alkavia hankkeita ovat Aviapoliksen Atomi -hanke (koulu, päiväkoti ja nuorisotila), Aviapoliksen yhtenäiskoulun liikuntahalli, Ojahaan peruskoulun ensimmäinen vaihe sekä Ojahaan yhtenäis-koulun liikuntahalli, Tikkurilan alueen päiväkoti sekä Tikkurilan urheilupuiston kenttien katsomo ja huoltotilat.

Vuosille 2028–2033 on ajoitettu uudisrakennushankkeita noin 410 milj. euron arvosta mukaan lukien 2027 aloitetut. Edellisellä jaksolla aloitettavien hankkeiden lisäksi jaksolle on esitetty ao. määrära-hoin rakennettavaksi 6 koulua ja yhden koululaajennuksen aloitus (koulurakennuksiin yhteensä bud-jetoitu noin 251 milj. euroa), 9 päiväkotiä (päiväkotirakennuksiin budjetoitu noin 104 milj. euroa) sekä liikuntatoimen rakennuksia 6 kpl (noin 68 milj. euroa).

Lisäksi ajanjaksolla olisi valmistumassa Myyrmäen kaupunkikulttuuritalo vuonna 2031 (ei määrära-havarausta).

Konserniyhtiöiden hankkeet

Vuoden 2024 aikana valmistuvaksi suunniteltu VTK Kiinteistöt Oy:n uudisrakennushanke Koillis-Vantaan liikuntahalli valmistunee vastaa vuonna 2025.

Vuosina 2025–2027 valmistuvat VTK Kiinteistöt Oy:n hankkeina Aviapoliksen lukio, Vehkalan am-matillinen oppilaitos sekä Varia Hiekkaharjun laajennus- ja peruskorjaustyöt. Lisäksi VTK Kiinteistöt Oy aloittaa Jokiniemen kampusalueelle rakennuttamaan lukio- ja ammattikoulutiloja sekä tiloja ai-kuisopistolle. Tikkurilan alueen toimistohankkeen toteutustapa ja aikataulu tarkentuvat uuden han-kesuunnitteluvaiheen jälkeen.

Vuosille 2028–2033 konserniyhtiöiden toteutuksella valmistuviksi esitettyjä kohteita ovat VTK Kiinteistöt Oy:n hankkeina Kaskelan liikuntahalli, Koillis-Vantaan II liikuntahalli, Tikkurilan liikuntahalli ja Keimolanmäen koulun liikuntahalli, Lumon lukion peruskorjaukset sekä Myyrmäen opistotalo. Lisäksi muiden konserniyhtiöiden toimesta tehdään Martinlaakson lukion peruskorjaus.

Kaupunkikonsernin ulkopuoliset vuokrahankkeet

Vuoden 2024 aikana on tarve vuokrata Sotungin lukiolle väistötilaa Hakunilan alueella, kalustonkunnostajille toimitilaa Tikkurilan alueelta ja asukastoiminnan tiloja Tikkurilan alueelta.

Jaksolle 2025–2027 on esitetty seuraavia vuokrahankkeita: Aviapoliksen asukastiloja ja nuorisotiloja, Hakunilan alueelle päiväkotipaviljonkia, Tikkurilan kirjastotalon remontin aikaisia väistötiloja kirjastopalveluille, kirjastoaineiston ja logistiikan tarpeisiin sekä kirjastotalon taideopetuksen tarpeisiin. Lisäksi Tikkurilan alueelle on tarve vuokrata paviljonkipäiväkotitiloja korvaamaan ratikkatyömaan vuoksi myöhentyvää Kielotien pysyvää vuokrapäiväkotia.

Vuosille 2028–2033 on esitetty vuokrattavan Aviapoliksesta kirjasto- ja kulttuuritiloja, Jokiniemen kampusalueelle rakennettavasta toimitalosta tiloja kasvupalveluiden tarpeisiin ja kaupunkikulttuurin tarpeisiin asukastiloja sekä aikuisten perusopetukselle lisätiloja. Kielotien päiväkotirakennuksen odotetaan valmistuvan vuonna 2029.

91 2

Korjausrakentaminen

1000 euroa	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
MENOT	-44 570	-48 570	-48 570	-45 690	-56 230	-38 530
ALV	-10 697	-11 657	-11 657	-10 966	-13 495	-9 247

Korjausrakentamista koskeva toimitilainvestointiohjelma seuraavalle 10-vuotiskaudelle sisältää kaikki kaupungin suoraan omistamien kohteiden perusparannukset, peruskorjaukset ja merkittävimmät rakennusten muutostyöt sekä sisäilmakorjaukset.

Talousarvio 2024

Vuodelle 2024 määräraharahoitteisiin korjausrakennushankkeisiin on budjetoitu yhteensä 48,57 milj. euroa.

Valmistuvia hankkeita (15,9 milj. euroa) ovat:

- Hakunilan lisäoppimistilat
- Jokiniemen entisen lukiorakennuksen perusparannus
- Leppäkorven puukoulun peruskorjaus
- Mårtensdals skolan peruskorjaus- ja muutostyöt
- Myyrmäen toimintakeskuksen peruskorjaus
- Kulttuuritehdas Vernissan ja palokalustosuojan peruskorjaus

Kulomäen koulun tilamuutos- ja korjaustöiden (2,05 milj. euroa) valmistuminen siirtynee vuodelle 2025 väistötilajärjestelyjen vuoksi. Vuorikummun hoivatilojen muutos- ja korjaustyöt jäävät todennäköisesti toteuttamatta.

Päiväkotien osittaisia peruskorjauksia (5,05 milj. euroa) tehdään hoitopaikkojen väistötilojen järjestyessä 6 kohteessa (Peltovuori, Nissas, Seutula, Rautkallio, Ankkalampi, Jönsas).

Alkavia korjaushankkeita (10,9 milj. euroa) ovat Håkansbölen kartanon päärakennuksen peruskorjaus, Kanniston koulun tilamuutokset, Kytöpuiston koulun muutos- ja korjaustyöt sekä Simonkallion koulun muutos- ja korjaustyöt.

Piha-alueiden korjauksiin on varattu yhteensä 1,6 milj. euroa. Sisäilmakorjauksiin on budjetoitu 3,5 milj. euroa, energiatehokkuustoimiin 1,0 milj. euroa, varavoiman rakentamiseen 1,0 milj. euroa ja muihin pienempiin korjaushankkeisiin ja suunnitteluun yhteensä noin 7,6 milj. euroa.

Suunnitelmakausi 2025–2033

Vuosina 2025–2027 toteutettavien korjaushankkeiden rahoitustarve on yhteensä 140,5 milj. euroa eli keskimäärin noin 47 milj. euroa vuodessa.

- Suurimpia koulujen peruskorjaus-, korjaus- tai muutostyöhankkeita ovat 2024 aloitettujen koulukorjaushankkeiden lisäksi seuraavat ajanjaksolle valmistuvat korjaushankkeet: Itä-Hakkilan koulun peruskorjaus, Kaivokselan koulun muutos- ja korjaustyöt, Kivimäen koulun peruskorjaus 2. vaihe, Viertolan koulun peruskorjaus ja Rajakylän koulun tilamuutokset valmistuvat jakson aikana. Lisäksi jaksolla aloitetaan Ilolan koulun peruskorjaus. Kaupunkikulttuurin toimitilarakennusten osalta ajanjaksolla valmistuu Tikkurilan kirjastotalon korjaustyö. Em. hankkeisiin on budjetoitu yhteensä 93,3 milj. euroa.
- Päiväkotien korjauksiin pihoineen on budjetoitu noin 16,5 milj. euroa eli 5,5 milj. euroa/vuosi.
- Sisäilmakorjauksiin on budjetoitu yhteensä 10,5 milj. euroa eli 3,5 milj. euroa/vuosi sekä muihin pienempiin korjauksiin, piha-alueiden korjauksiin ja suunnitteluun yhteensä noin 20,5 milj. euroa.

Vuosille 2028–2033 korjausrakentamiseen on budjetoitu yhteensä noin 189 miljoonaa euroa.

- Suurimpia peruskorjaus- tai korjauskohteita ovat 2027 aloitettujen korjauskohteiden lisäksi seuraavat koulujen ja ammatillisten koulujen korjaukset: Askiston koulun ja lisärakennuksen peruskorjaus, Pähkinärinteen koulun julkisivun korjaustyöt, Tikkurilan lukion peruskorjaus, Sotungin lukion peruskorjaus, Varia Talvikkitien perusparannus sekä Veromäen koulun peruskorjaus ja muutostyöt, joihin on budjetoitu yhteensä noin 94 milj. euroa.
- Päiväkotien osittaisiin peruskorjauksiin ja pihakorjauksiin on budjetoitu noin 33 milj. euroa eli noin 5,5 milj. euroa/vuosi.
- Sisäilmaongelmien poistamiseen on budjetoitu yhteensä 21 milj. euroa eli 3,5 milj. euroa/vuosi sekä muihin pienempiin kohteisiin ja suunnitteluun yhteensä noin 40,7 milj. euroa.

Sisäilmakorjaukset

Sisäilmakorjauksia tehdään pääsääntöisesti peruskorjausten ja teknisten osakorjausten yhteydessä perusteellisten kuntoselvitysten ja hankesuunnittelun perusteella. Välittömiä toimenpiteitä vaativissa ja yksittäisiä tiloja tai rakennusosia koskevissa tapauksissa sisäilmakorjauksia käynnistetään myös erillisinä projekteina. Ennakoimattomiin korjauksiin on varattu korjausrakentamisen hankeryhmään kuuluva erillismääräraha.

Sisäilmakorjauksista laaditaan työohjelma vuosittain ongelmakohteiden oireilun ja tutkimustulosten mukaan priorisoimalla. Tehtävät korjaukset koskevat suunnitelmien mukaista osaa kohteesta, pyrkiä myksenä korjata mahdollisimman laajoja ja yhtenäisiä kokonaisuuksia vaikuttavuuden takaamiseksi. Työohjelma tarkentuu projektien edistymisen mukaan. Tutkimuksia, korjaussuunnittelua ja korjauksia tehdään suunnitelmallisesti omien resurssien ja määrärahojen puitteissa. Korjaustöiden toteutusajankohtaan vaikuttaa oleellisesti väistöilajärjestelyt, jotka sovitaan yhdessä tilojen käyttäjien kanssa. Erillisten sisäilmakorjauskohteiden laajuus voi vaihdella kymmenien tuhansien euron kunnossapitotyöstä jopa yli miljoonan euron osittaisiin peruskorjauksiin.

91 3

Vuokra- ja osaketilojen muutostyöt

1000 euroa	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
MENOT	-1 790	-1 320	-1 320	-1 320	-1 320	-1 320
ALV	-430	-317	-317	-317	-317	-317

Vuokra- ja osaketilojen korjaus- ja muutostöitä koskeva toimitilainvestointiohjelma seuraavalle 10-vuotiskaudelle sisältää kaupungin vuokraamiin ja osakeomisteisiin tiloihin kuuluvia kaupungin rahoittamia korjaus- ja muutostöitä mukaan lukien sisäilmakorjauksia. Konserniyhtiöt ja ulkopuoliset vuokranantajat tekevät tämän ohjelman lisäksi vuokravaikutteisia teknisiä korjauksia sekä muutostöitä omistamisissaan kiinteistöissä erillisen ohjelman ja sopimusten mukaan.

Talousarvio 2024

Vuodelle 2024 vuokra- ja osaketilojen korjaus- ja muutostöihin on budjetoitu yhteensä 1,34 milj. euroa. Määrärahat ovat varauksia, josta Kason toimitiloihin on budjetoitu 0,7 milj. euroa, Kakun toimitiloihin 0,24 milj. euroa, Kajon toimitiloihin 0,12 milj. euroa ja sisäilmakorjauksiin 0,2 milj. euroa sekä muihin korjauksiin 0,08 milj. euroa.

Suunnitelmakausi 2025–2033

Vuosina 2025–2027 toteutettaville korjaus- ja muutostöille on budjetoitu yhteensä noin 4 milj. euroa eli keskimäärin noin 1,3 milj. euroa/vuosi. Sisäilmakorjauksien osuus jakson budjetista on 0,6 milj. euroa eli 0,2 milj. euroa/vuosi.

Vuosille 2028–2033 vuokra- ja osaketilojen korjaus- ja muutostöihin on budjetoitu yhteensä noin 8 milj. euroa eli keskimäärin noin 1,3 milj. euroa/vuosi, josta sisäilmakorjauksiin on budjetoitu 0,2 milj. euroa/vuosi.

92

Aineeton omaisuus

1000 euroa	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
TULOT	713	0	0	0	0	0
Rahoitusosuudet	713	0	0	0	0	0
MENOT	-7 950	-7 000	-7 000	-7 000	-7 000	-7 000
ALV	-1 908	-1 680	-1 680	-1 680	-1 680	-1 680

ICT investointimääräraha vuodelle 2024 on 7,0 milj. euroa. Toimialojen tekemistä esityksistä tietohallinto on rakentanut investointiohjelman, joka tukee kaupungin strategiaa etenkin digitaalisen siirtymän tavoitteiden mukaisesti.

Taloudellisesti keskeisimmät projektit vuonna 2024 tulevat olemaan:

- Digione
- Varhaiskasvatuksen ohjausjärjestelmä Vasa
- Matti-järjestelmän kehitys
- HR-järjestelmä Hertan kehitys
- Tietoliikenneyhteydet
- Vantaa.fi verkkojulkaisun jatkokehitys

93

Julkinen käyttöomaisuus

1000 euroa	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
TULOT	1 800	2 500	2 500	29 000	53 000	53 000
Rahoitusosuudet	1 800	2 500	2 500	29 000	53 000	53 000
MENOT	-39 000	-54 000	-54 000	-141 000	-220 000	-220 000
KUNNALLISTEKNISET TYÖT	-33 000	-45 000	-45 000	-43 000	-43 000	-43 000
93 1 Liikennealueet	-24 560	-32 430	-32 430	-34 095	-33 930	-28 630
93 2 Urheilualueet	-2 920	-1 250	-1 250	-1 960	-4 640	-3 400
93 3 Virkistysalueet	-505	-640	-640	-150	-480	-400
93 4 Ympäristörakentaminen	-4 765	-9 080	-9 080	-6 570	-3 950	-10 570
93 5 Yhteishankkeet	-250	-1 600	-1 600	-225	0	0
93 8 Vantaan ratikka	-6 000	-9 000	-9 000	-98 000	-177 000	-177 000

Vantaan ratikka

1000 euroa	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
TULOT	1 800	2 500	2 500	29 000	53 000	53 000
Rahoitusosuudet	1 800	2 500	2 500	29 000	53 000	53 000
MENOT	-6 000	-9 000	-9 000	-98 000	-177 000	-177 000

Katujen ja puistojen palvelualue vastaa julkisen kaupunkitilan suunnittelusta, rakentamisesta, kunnossapidosta ja niihin liittyvistä luvista, pysäköinninvalvonnasta sekä kaupungin omistaman luonnonympäristön hoidosta ja suunnittelusta. Katu- ja vesihuoltotyöt toteutetaan yhteisprojekteina Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän (HSY) kanssa.

Toiminnalliset tavoitteet

Hankkeet toteutetaan toimialan strategian ja asuntotuotanto-ohjelman mukaisesti. Toimintaa ohjaavat osaltaan myös maankäytösopimukset. Suunnittelu ja rakentaminen tehdään oikea-aikaisesti, taloudellisesti ja kustannustehokkaasti kaupungin omaa tuotantoa ja ulkopuolista palvelutuotantoa tehokkaasti ja taloudellisesti yhdistäen. Koneellisen kunnossapidon vaatimukset otetaan huomioon kaikessa suunnittelussa ja rakentamisessa.

Talousarvio 2024

Viime vuosina infran korjausvelan määrä Vantaalla on laskennallisesti kasvanut, koska infrainvestoinnit ovat pääosin kohdistuneet asuntotuotantotavoitteen edellyttämiin uudisrakentamishankkeisiin ja maankäytösopimusvelvoitteiden täyttämiseen.

Vanhoilla pientaloalueilla investoidaan pääosin kohteisiin, joissa ilmenee akuutteja hulevesiongelmia tai puutteita koulureittien liikenneturvallisuudessa. Katujen mittavaa peruskorjausta voidaan joissain kohteissa viivästyttää uudelleenpäällystyksillä, vaikka se ei ratkaisekaan hulevesiverkoston ja katuverkon toiminnallisia puutteita.

Liikennealueiden rakentaminen

Vuonna 2024 merkittävimpiä liikennealuekohteita ovat Aviapoliksessa Annefredin kaava-alue ja Ylästöntie Backaksen kartanon kohdalla. Myyrmäessä Vihertie ja –kuja, Vaskivuorentie ja Kahlunniityn baana. Tikkurilassa Jokiniemen kampuksen kadut, Tikkurilantie välillä Kielotie Neilikkapuisto sekä Carl Edelfeltin aukio. Kivistössä merkittävimpiä kohteita ovat Puu-Kivistön alue, Keimolanmäen 3. vaihe ja Reunan vesihuolto. Koivukylässä merkittävimpiä kohteita ovat Laurintie ja Elmon alueen kadut. Korsossa merkittävin liikennealuekohde on Lehmuston alueen kadut. Siltojen peruskorjauksia pyritään tekemään vuosittain siltaohjelman mukaisesti noin 1 milj. eurolla. Kadut ja puistot suunnittelee ja toteuttaa katujen rakentamisen yhteydessä uusien asemakaavojen vesihuoltolinjat yhteistyössä HSY:n kanssa. Rakennetut vesihuoltolinjat siirtyvät kuntayhtymän omistukseen ja kunnossapitoon. Palvelualueen rakennuttamien hankkeiden vesihuolto laskutetaan HSY:ltä.

Ympäristörakentaminen

Merkittävimpiä ympäristörakentamisen kohteita ovat Annefredinpuisto, Rälssipuisto sekä Padi-senpuisto Aviapoliksessa. Tikkurilassa merkittävin kohde on Tikkurilanrannan itäosa. Metsopuisto ja -puistikko ovat Korson alueen merkittävimmät puistokohteet. Hakunilassa merkittävin ympäristörakentaminen on Sotungin ulkoilureitti.

Urheilu- ja virkistysalueiden rakentaminen

Merkittävimpana urheilualuehankkeena on Kenraalinpuiston kenttä Kivistössä.

Yhteishankkeet

Valtion kanssa toteutettava suurin yhteishanke on MT 140 olevan pyörätien parantaminen Kyytitien ja MT 152 välillä.

Vantaan ratikka

Vantaan kaupunginvaltuusto päätti 22.5.2023 kokouksessaan, että Vantaan ratikka rakennetaan. Päättös on ehdollinen ja vaatii valtion sitoutumista investointikustannuksiin. Rakentamispäätöksen myötä ratikan rakentamisorganisaation valmistelu aloitettiin vuoden 2023 ja rakentamisorganisaation on määrä olla koottuna vuoden 2024 aikana. Vantaan ratikka on määrä rakentaa allianssimalilla. Allianssikumppanit on määrä valita vuoden 2024 aikana. Tavoitteena on, että ratikan rakentaminen aloitetaan syksyllä 2024.

94

Irtain omaisuus

1000 euroa	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
MENOT	-9 805	-7 000	-7 070	-7 000	-7 000	-7 000
Kaupunkistrategia ja johto	-50	-50	-50	0	0	0
Kasvatus ja oppiminen	-3 000	-3 000	-3 000	-3 250	-3 000	-3 000
Kaupunkikulttuuri ja hyvinvointi	-3 241	-1 900	-1 970	-1 875	-1 595	-1 495
Kaupunkiympäristö	-3 514	-2 050	-2 050	-1 875	-2 405	-2 505
ALV	-2 353	-1 680	-1 697	-1 680	-1 680	-1 680
Kaupunkistrategia ja johto	-12	-12	-12	0	0	0
Kasvatus ja oppiminen	-720	-720	-720	-780	-720	-720
Kaupunkikulttuuri ja hyvinvointi	-778	-456	-473	-450	-383	-359
Kaupunkiympäristö	-843	-492	-492	-450	-577	-601

Kaupunkistrategian ja johdon toimialalla varaudutaan Elinvoimapaalveluiden avotilan työpisteiden laajennukseen sekä startup-tilan sisustamiseen ja osaamiskeskuspalveluiden siirtoon Vernissakadulle.

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan irtaimistohankinnat ovat uusien rakennushankkeiden, peruskorjauksien, laajennuksien tai tilamuutostöihin liittyviä kalustohankintoja. Lisäksi irtaimistomäärärahalla hankitaan palvelualueiden AV-laitteistoja, yksittäisiä konehankintoja sekä korvaavaa kalustoa. Ensi vuoden isoimpia kalustettavia kohteita ovat Mårtensdals utbildningsrum, Jokiniemen koulu sekä Latupuiston, Ruusupuun ja Korson päiväkodit.

Kaupunkiympäristön toimialan irtaimistohankinnat koostuvat pääosin varikon raskaasta ajoneuvokalustosta katujen kunnossapitoon ja muusta kalustosta kirjaston, liikuntapaikoiden ja ammattikoulun käyttöön. Lisäksi hankitaan keittiökalusteita ja -laitteita kunnossapitokohteisiin ja kiinteistönhoidon laitteita.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan suurin yksittäinen irtaimistohankintoja vaativa kohde vuonna 2024 on Vernissan peruskorjauksen jälkeinen ensikalustaminen. Lisäksi vuoden 2024 aikana toteutetaan yksi kokonaan varusteltu ulkokuntasali. Muutoin irtaimistohankinnat liittyvät uusien rakennushankkeiden, peruskorjauksien, laajennuksien tai muutostöihin liittyviin kalustohankintoihin. Lisäksi irtaimistomäärärahalla hankitaan palvelualueiden yksittäisiä kone- ja laitehankintoja sekä korvaavaa kalustoa.

95

Kiinteä omaisuus

1000 euroa	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
TULOT	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500
Omaisuuksien myynti	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500
MENOT	-10 000	-24 000	-24 000	-10 000	-10 000	-10 000
95 1 Kiinteän omaisuuden osto	-7 000	-21 000	-21 000	-7 000	-7 000	-7 000
95 2 Maa-alueiden kunnostus	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Myytävän ja vuokrattavan tonttimaan kunnostus	-2 600	-2 600	-2 600	-2 600	-2 600	-2 600
Kaupungin pysyvään omistukseen jäävien maa-alueiden kunnostus	-400	-400	-400	-400	-400	-400

Kaupunginvaltuuston vuonna 2022 hyväksymien maa- ja asuntopoliittisten linjausten mukaisesti maata hankitaan alueilta, jotka tukevat kaupungin pitkän aikavälin strategioiden toteuttamista ja yhdyskuntarakenteen eheyttämistä. Maanhankinta on ennakoivaa sekä kaupungin ja asukkaiden edun mukaista. Vantaa hankkii ensisijaisesti uusia maa-alueita ostamalla niitä vapaaehtoisilla kaupoilla sekä maankäyttö- ja sopimuskorvauksina yksityisiltä maanomistajilta. Aktiivisella maanhankinnalla varmistetaan mahdollisuus rakentaa ensisijaisesti kaupungin omaa maata. Pyrimme turvaamaan monimuotoisesti arvokkaat luontoalueet maanhankinnalla.

Raakamaan hankinnat, tontinosien lunastukset ja muiden rakennustonttien hankinnat sekä välttämättömät maanhankinnat kuten katualue- ja viheralueostot sekä yleisten alueiden lunastukset maksetaan määrärahasta. Määrärahaa tulee varata myös mahdollisten kaupungin etuosto-oikeuskauppojen toteuttamiseksi sekä maankäyttö- ja sopimuskorvauksina kaupungille siirtyviin maa-alueisiin. Mikäli strategisesti merkittäviltä paikoilta tulee kaupungin maanhankinnan kannalta järkeviä alueita myyntiin, niille haetaan tarvittaessa kaupunginvaltuustolta lisärahoitusta.

Vantaan Ratikan toteutumisen varmistamiseksi on ratikkareitin varrella valmistunut ja vireillä useita asemakaavamuutoksia, joihin liittyy merkittäviä maankäyttösopimuksia. Maankäyttösopimusten mukaiset maanhankinnat toteutuvat kaavamuutosten voimantultua ja ratikan rakentumisen aikataulussa. Mm. Muuran alueen maanluovutusten arvo on yli 14 milj. euroa.

Määrärahaa käytetään myös pilaantuneen tonttimaan ja kaupungin maa-alueiden kunnostamisesta sekä esirakentamisesta aiheutuviin menoihin. Vuosittain kaupungin maa-alueilla joudutaan puhdistamaan pilaantuneita maita ja poistamaan jätteitä. Lähivuosina määrärahoja tarvitaan myös mm. asemakaavoitettujen tonttien esirakentamiseen kallioisilla, tai muutoin vaikeasti rakennettavilla maa-alueilla. Esirakentaminen nopeuttaa tonttikauppaa ja tonttien myyntituotot kattavat kokonaisuudessaan esirakentamiskustannukset.

97

Osakkeet ja osuudet

1000 euroa	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
MENOT	-3 800	-3 300	-3 300	-2 000	-1 900	-2 000
Kaupunginhallitus / osakkeiden hankinta	-3 800	-3 300	-3 300	-2 000	-1 900	-2 000

Talousarvion osakkeisiin ja osuuksiin on budjetoitu 3,3 milj. euroa vuodelle 2024. Määrärahaa käytetään elinkeinoelämän edistämishankkeisiin mm. kaupunkikeskustojen kehittämiseksi sekä Kaupunkiliikenne Oy:n osakkeiden ostoon. Taloussuunnitelmavuosilla varaudutaan ostamaan pysäköintipaikkojen hallintaan oikeuttavia osakkeita.

RAHOITUSOSA

Rahoituslaskelma koostuu kaupungin varsinaisen toiminnan ja investointien sekä rahoitustoiminnan rahavirtojen muutoksista. Rahoituslaskelma on laadittu taloussuunnitelmakaudelle käyttötalouteen, investointeihin ja rahoituseriin budjetoitujen tietojen mukaisesti.

Rahoituslaskelman rakenne ja sisältö

Toiminnan ja investointien rahavirta muodostuu käyttötalouteen ja investointeihin budjetoiduista määrärahoista talousarvio- ja taloussuunnitelmakaudelle. Käyttötalouden tulorahoituksen osatekijät eritellään tuloslaskelmassa ja rahoituslaskelmaan otetaan vain varsinaisen toiminnan tulorahoitusjäämän osoittava **vuosikate**, joka sisältää myös käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot. Rahoituslaskelmassa toiminnan rahavirrasta myyntivoitot / -tappiot eliminoidaan, ja vastaavasti investointien rahavirtaan myyntivoitot / -tappiot lisätään.

Toiminnan rahavirta muodostuu kaupungin tuloslaskelmaosasta tuotavasta vuosikatteesta, satunnaisista menoista ja tuloista sekä tulorahoituksen korjauseristä.

Vertailuvuodella 2022 toiminnan rahavirrassa on mukana myös liikelaitosten tuloslaskelmasta liikelijäämä / -alijäämä. Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitos ja suun terveydenhuollon liikelaitos lakkautettiin vuoden 2022 lopussa ja niiden toiminnot siirtyivät Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle.

Investointien rahavirtaa ovat menoina investointiosan käyttöomaisuuden hankintamenot ja tuloina rahoitusosuudet investointeihin sekä pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot, joka sisältää käyttöomaisuuden myyntien tasearvon ja myyntivoitot ja -tappiot.

Rahoituksen rahavirta koostuu antolainojen, lainakannan, oman pääoman ja muista maksuvalmiuden muutoksista. Antolainojen muutokset sisältävät kaupungin myöntämät lainat ja sijoitukset ja lainasaamiset. Antolainojen muutoksina esitetään erikseen lainojen lisäykset ja vähennykset.

Lainakannan muutokset sisältävät arvion siitä, kuinka paljon kaupunki ottaa pitkäaikaista lainaa talousarviovuoden aikana eli lainojen lisäyksen. Pitkäaikaisten lainojen vähennykset osoittavat arvion pitkäaikaisten lainojen lyhennysten määrästä talousarviovuoden aikana.

Rahastot

Rahastojen vaikutukset sisältyvät kaupungin rahoituslaskelmaan. Kunkin rahaston rahoituslaskelma esitetään myös erikseen ko. rahaston kohdalla talousarviokirjassa. Vantaan kaupungin rahastoja ovat Asuntolaina-, kiinteistö- ja rakentamisrahasto sekä Vahinkorahasto. Rahastojen muutokset esitetään kaupungin tuloslaskelmassa.

Rahoituslaskelma

Kaupunki ja rahastot

1000 Euroa	TA 2024
Toiminnan rahavirta	
Vuosikate	109 611
Satunnaiset erät	0
Tulorahoituksen korjauserät	-30 713
Investointien rahavirta	
Investointimenot	-198 370
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 500
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	34 213
Toiminnan ja investointien rahavirta	-82 759
Rahoituksen rahavirta	
Antolainauksen muutokset	-12 500
Antolainasaamisten lisäys	-15 000
Antolainasaamisten vähennys	2 500
Lainakannan muutokset	89 700
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	195 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-105 300
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0
Oman pääoman muutokset	0
Ylijäämän palautus kunnalle	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	0
Vaikutus maksuvalmiuteen	-5 559
Nettolainanotto	89 700

Rahoitussuunnitelma

Kaupunki ja rahastot (TP 2022 sisältää hyvinvointialueelle siirtyneet)

1000 Euroa	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Toiminnan rahavirta						
Vuosikate	123 581	158 353	109 611	137 392	157 408	173 920
Satunnaiset erät	50	0	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-46 353	-40 693	-30 713	-46 584	-50 888	-48 583
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-139 995	-160 245	-198 370	-285 580	-390 280	-379 510
Rahoitusosuudet						
investointimenoihin	8 698	2 513	2 500	29 000	53 000	53 000
Pysyvien vastaavien						
hyödykkeiden luovutustulot	62 174	44 193	34 213	50 084	54 388	52 083
Toiminnan ja investointien rahavirta	8 155	4 121	-82 759	-115 688	-176 372	-149 090
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset	6 130	770	-12 500	-1 500	-1 500	-1 500
Antolainasaamisten lisäys	-122	-8 000	-15 000	-5 000	-5 000	-5 000
Antolainasaamisten vähennys	6 252	8 770	2 500	3 500	3 500	3 500
Lainakannan muutokset	-82 959	-1 700	89 700	118 400	178 000	152 900
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	105 000	195 000	155 000	215 000	190 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-71 714	-106 700	-105 300	-36 600	-37 000	-37 100
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-11 245	0	0	0	0	0
Oman pääoman muutokset	-26	0	0	0	0	0
Ylijäämän palautus kunnalle	0	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	59 005	0	0	0	0	0
Vaikutus maksuvalmiuteen	-9 696	3 191	-5 559	1 212	128	2 310
Nettolainanotto	-71 714	-1 700	89 700	118 400	178 000	152 900

Tavoitteet ja tunnuslukujen tavoitearvot

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä	8 155	12 275	-70 483	-186 171	-362 543	-511 633
Investointien tulorahoitus, %	94	87	57	53	46	49
Laskennallinen lainanhoitokate	1,7	1,4	1,0	2,6	2,7	2,8
Kassan riittävyys, pv	20	39	35	32	29	29

Täydentäviä tietoja

1000 euroa	TP 2022	EN 2023*	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Asukasluku 31.12	242 819	246 984	251 235	255 571	260 256	264 954
- syntyneiden enemmitys	712	1 084	1 090	1 096	1 100	1 105
- nettomuutto	2 992	3 081	3 162	3 240	3 585	3 593
Tuloveroprosentti	19,00	6,36	6,4 **	6,4	6,4	6,4
Kiinteistöveroprosentti						
- yleinen	1,28	1,28	1,28 ***	1,28	1,28	1,28
- vakituinen asuinrakennus	0,41	0,41	0,41	0,41	0,41	0,41
- muu kuin vakituinen asuinrakennus	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25
- voimalaitos	3,10	3,10	3,10	3,10	3,10	3,10
- rakentamaton rakennuspaikka	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00
Toimintamenot M€	-1 905	-1 010	-1 032	-1 102	-1 128	-1 156
Toimintakate M€	-1 394	-680	-689	-730	-746	-755
Verotulot M€	1 204	638	612	628	662	690
Valtionosuudet M€	288	178	182	239	246	251
Vuosikate M€	124	151	110	137	157	174
Poistot M€	-111	-111	-116	-121	-133	-145
Vuosikate %:ia poistoista	112 %	137 %	95 %	113 %	119 %	120 %
Bruttoinvestoinnit M€	-140	-174	-198	-286	-390	-380
Investoinnit omahankintameno M€	-132	-171	-196	-257	-337	-327
- investointien tulorahoitus %	94 %	88 %	56 %	54 %	47 %	53 %
Pitkäaikaisten lainojen muutos M€	-72	-11	90	118	178	153
Pitkäaikainen lainakanta 31.12. M€	777	766	856	975	1 153	1 305
Pitkäaikainen lainakanta €/asukas	3 200	3 103	3 408	3 813	4 428	4 927
Toimintamenot €/asukas	-7 847	-4 088	-4 109	-4 311	-4 333	-4 364
Verotulot €/asukas	4 957	2 585	2 436	2 457	2 544	2 604
Valtionosuudet €/asukas	1184	720	724	935	945	947
Vuosikate €/asukas	509	613	436	538	605	656
Kokonaismenot M€	-2 048	-1 196	-1 256	-1 416	-1 552	-1 576

Asukasluku, lähde: Tilinpäätös 2022 Tilastokeskus. Vuodet 2023–2027 Vantaan väestöennuste 2023.

*) Vuoden 2023 toisen osavuositarkistuksen mukainen ennustetieto.

**) Hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä vuoden 2023 tuloveroprosentteja leikattiin 12,64 prosenttiyksiköllä. Vuodesta 2024 eteenpäin tuloveroprosentti tulee määrätä ja ilmoittaa prosenttiyksikön kymmenyksen tarkkuudella (Laki verotusmenettelystä 91 a §). Vantaan tuloveroprosentti on pyöristetty pyöristyssäännön mukaisesti.

***) Hallituksella on suunnitteilla lakimuutosesitys, joka toteutuessaan erottaa yleisen maapohjan kiinteistöveron ja yleisen kiinteistöveron toisistaan. Samalla yleisen maapohjan kiinteistöveron alaraja nousisi 1,30 prosenttiin. Tämä huomioidaan talousarviossa, mikäli lainsäädäntö etenee.

TUNNUSLUKUJEN LASKENNASSA KÄYTETYT KAAVAT

TULOSLASKELMAOSA

Toimintatulot / Toimintamenot, %

= $100 * \text{Toimintatuotot} / \text{Toimintakulut}$

Vuosikate / Poistot, %

= $\text{Vuosikate} / \text{Poistot} * 100$

Vuosikate, euro/asukas

= $\text{Vuosikate} / \text{Asukasmäärä}$

Kertynyt yli-/alijäämä /asukas

= $[\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}] / \text{Asukasmäärä}$

RAHOITUSOSA

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymän kehitystä tarkastellaan vuosittain lähtien talousarvion laadintavuotta edeltävän tilinpäätösvuoden Toiminnan ja investointien rahavirrasta, johon lisätään tai josta vähennetään arvioidut vuosittaiset rahavirrat.

Lainanhoitokate

= $(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$

Lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä, kun tunnusluku on 1-2 ja heikko, kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Kassan riittävyys, pv

= $365 \text{ pv} * \text{Rahavarat varainhoitovuoden lopussa} / \text{Kassasta maksut varainhoitovuonna}$

Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa rahavaroilla.

KUNTAKONSERNI

Kuntakonsernilla tarkoitetaan kunnan sekä yhden tai useamman juridisesti itsenäisen yhteisön muodostamaa taloudellista kokonaisuutta, jossa kunnalla yksin tai yhdessä muiden kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen kanssa on määräysvalta yhdessä tai useammassa yhteisössä (tytäryhteisö). Määräämisvaltasuhde voi perustua myös siihen, että tytäryhteisöllä yksin tai yhdessä muiden tytäryhteisöjen kanssa on määräämisvalta toisessa yhteisössä.

Kaupunki on konsernin emoyhteisö. Tytäryhteisöksi nimitetään niitä yhteisöjä, jossa emoyhteisöllä on määräämisvalta. Osakkuusyhteisöksi nimitetään yhteisöjä, joissa emoyhteisöllä on yksin tai yhdessä muiden konserniyhteisöjen kanssa samanaikaisesti huomattava vaikutusvalta (20–50 % äänivallasta) ja merkittävä omistusosuus (vähintään 20 % yhtiön omasta pääomasta) yhteisössä.

Konsernin ohjaus

Konsernijohtoon kuuluvat kaupunginhallituksen konsernijaosto, kaupunginjohtaja ja muut hallintosäännössä määrätyt viranomaiset. Konsernijohto vastaa kuntakonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä. Kaupungin konsernijohtoon kuuluvat ne viranomaiset ja viranhaltijat, jotka esittelevät, päättävät ja toimeenpanevat konserniyhteisöjä koskevia asioita sekä vastaavat kaupunkikonsernin edunvalvonnasta valtuuston hyväksymän konserniohjeen ja talousarvion sekä hallintosäännön mukaisesti.

Konsernirakenne 31.8.2023

Konserniyhteisön nimi	Kotipaikka	Kunnan omistus- %	Konsernin omistus- %
Tytäryhtiöt			
As Oy Vantaan Katriinanrinne	Vantaa	100,0 %	100,0 %
As Oy Vantaan Keltasafiiri	Vantaa	100,0 %	100,0 %
As Oy Vantaan Sepänpuisto	Vantaa	100,0 %	100,0 %
Kiint Oy Kehäsuora	Vantaa	100,0 %	100,0 %
Kiint Oy Pakkalankuja 11	Vantaa	100,0 %	100,0 %
Kiint Oy Tiedepuisto	Vantaa	100,0 %	100,0 %
Kiint Oy Vantaan Helikopteritukikohta	Vantaa	100,0 %	100,0 %
Ratakujan Pysäköinti Oy	Vantaa	100,0 %	100,0 %
Tikkuparkki Oy	Vantaa	100,0 %	100,0 %
Vantaan Tilapalvelut Vantri Oy	Vantaa	100,0 %	100,0 %
VAV Yhtymä Oy -konserni	Vantaa	100,0 %	100,0 %
VAV Asunnot Oy	Vantaa	0,0 %	100,0 %
VAV Hoiva-asunnot Oy	Vantaa	0,0 %	100,0 %
VAV Palvelukodit Oy	Vantaa	0,0 %	100,0 %
VTK Kiinteistöt Oy -konserni	Vantaa	100,0 %	100,0 %
Kiint Oy Myyrinselkä	Vantaa	0,0 %	100,0 %
Kiint Oy Vantaan Jönsaksentie 4	Vantaa	0,0 %	100,0 %
Kiint Oy Vantaan Peltolantie 5	Vantaa	0,0 %	100,0 %
Kivistön Putkijäte Oy	Vantaa	0,0 %	100,0 %
Myyrmäen Urheilupuisto Oy	Vantaa	0,0 %	100,0 %
Vivamus Kiinteistöt Oy	Vantaa	0,0 %	100,0 %

Konserniyhteisön nimi	Kotipaikka	Kunnan omistus- %	Konsernin omistus- %
Kiint Oy Lehdokkitien Virastotalo	Vantaa	84,6 %	100,0 %
Mercuria Kauppaoppilaitos Oy	Vantaa	95,5 %	95,5 %
Ruukkukujan Autopaikat Oy	Vantaa	87,2 %	88,3 %
Kiint Oy Vantaan Maakotkantie 10	Vantaa	37,1 %	86,3 %
Korson Pienteollisuustalo Oy	Vantaa	83,1 %	83,1 %
Kiint Oy Korson Toimistokeskus	Vantaa	77,1 %	77,1 %
Kiint Oy Tikkurilan Terveysasema	Vantaa	62,2 %	73,8 %
Hakopolun Liikekiinteistö Oy	Vantaa	64,5 %	64,5 %
Vantaan Energia Oy	Vantaa	60,0 %	60,0 %
Vantaan Energia Sähköverkot Oy	Vantaa	0,0 %	60,0 %
Kiint Oy Hakucenter	Vantaa	35,3 %	53,4 %
Pallastunturintien Liikekiinteistö Oy	Vantaa	52,4 %	52,4 %
Kuntayhtymät			
Helsingin seudun ympäristöpalvelut - kuntayhtymä	Helsinki	19,5 %	19,5 %
Pääkaupunkiseudun Vesi Oy	Helsinki	0,0 %	15,8 %
Uudenmaan Voima Oy	Helsinki	0,0 %	15,6 %
HSY Holding Oy	Helsinki	0,0 %	19,5 %
Helsingin seudun liikenne - kuntayhtymä	Helsinki	17,2 %	17,2 %
Uudenmaan Päihdehuollon kuntayhtymä	Hyvinkää	17,5 %	17,5 %
Uudenmaan liitto	Helsinki	15,4 %	15,4 %
Västra-Nylands folkhögskola -kuntayhtymä	Raasepori	3,1 %	3,1 %
Fastighetsaktiebolaget Karis Elevbostäder	Raasepori	0,0 %	3,1 %
Osakkuusyhteisöt			
As Oy Vantaan Näätäkuja 3	Vantaa	41,5 %	41,5 %
Hakunilan Keskus Oy	Vantaa	40,4 %	40,4 %
Kiint Oy Tikkurilan Raha-asema	Vantaa	40,0 %	40,0 %
Kiint Oy Vantaan Säästötalo	Vantaa	39,6 %	39,6 %
Kiint Oy Korsontie 2	Vantaa	34,0 %	34,0 %
Laurea Ammattikorkeakoulu Oy	Vantaa	32,4 %	32,4 %
As Oy Tikkurilan Koivutie 10	Vantaa	30,5 %	30,5 %
Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy	Vantaa	26,0 %	26,0 %
As Oy Korsonpiha	Vantaa	24,1 %	24,1 %
As Oy Hirvitie 39	Vantaa	21,7 %	21,7 %
Pääkaupunkiseudun Junakalusto Oy	Helsinki	27,5 %	27,5 %
Vantaan Energia Oy (alakonserni)	Vantaa		
Svartisen Holding As	Trondheim	0,0 %	29,8 %
Kolsin Voima Oy	Kotka	0,0 %	13,5 %
Oomi Palvelut Oy	Vantaa	0,0 %	17,0 %
VTK Kiinteistöt Oy	Vantaa		
Kiint Oy Vantaan Rubiiniparkki	Vantaa	0,0 %	29,8 %
Kiint Oy Ruusuparkki	Vantaa	0,0 %	26,1 %
Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä			
Kiint Oy Asemapäällikönkatu 5	Helsinki	0,0 %	12,0 %
TVV Lippu- ja maksujärjestelmä Oy	Tampere	0,0 %	2,4 %

Konserniyhteisön nimi	Kotipaikka	Kunnan omistus- %	Konsernin omistus- %
Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä			
Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy	Helsinki	0,0 %	5,0 %
Oy Asemapäällikönhovi	Helsinki	0,0 %	2,8 %
Keski-Uudenmaan Vesiensuojelun liikelaitoskuntayhtymä	Tuusula	0,0 %	6,4 %
Yhdistelemättömät			
Yrityspuiston Autopaikat Oy	Vantaa	31,0 %	31,0 %
VAV Yhtymä Oy (alakonserni)	Vantaa		
Metsolan Pysäköinti Oy	Vantaa	0,0 %	35,5 %
Kiinteistö Oy Myyrinsärki Autopaikoitus	Vantaa	0,0 %	33,3 %
Asunto Oy Viljapelto	Vantaa	0,0 %	23,3 %
Kiinteistö Oy Vantaan Rubiiniparkki	Vantaa	0,0 %	17,7 %
Kiint Oy Ruusuparkki	Vantaa	0,0 %	9,4 %
Martinlaakson Autopaikoitus Oy	Vantaa	0,0 %	11,8 %
Ruukkukujan Autopaikat Oy	Vantaa	0,0 %	1,1 %
Koy Vantaan Kaskelanparkki	Vantaa	0,0 %	16,2 %

Konsernirakenteen muutokset taloussuunnitelmakaudella 2024–2027

Konsernirakennetta selkeytetään hyvinvointialueuudistuksen vuoksi jäljelle jäävän kaupungin palvelutuotantoa tukevaksi. Tämä tarkoittaa sitä, että peruskaupungin omistuksessa olevista, mutta hyvinvointialueen käyttämistä kiinteistöistä luovutaan. Lähtökohtaisesti uusia yhtiöitä perustetaan vain, jos perustettavan yhtiön toimintaa ei voida keskittää jo olemassa oleviin yhtiöihin.

Yhtenä Vantaan strategisena painopistealueena on ”Taloudellisesti kestävä ja elinvoimainen kaupunki”, jonka päämääränä on mm. varmistaa taloudellisesti vahva kaupunki ja kaupunkikonserni. Sitovaksi tavoitteeksi on asetettu kokonaistarkastelun ja suunnitelman tekeminen konsernin omistusten kokonaisuudesta ja strategiset valinnat siitä, mitä kaupungin tulisi omistaa ja mistä omistuksista luopua sekä toteutussuunnitelma mahdollisille luopumisille. Tämä tarkastelu on valmistunut keväällä 2022 ja konsernijaosto on hyväksynyt sen kesällä 2022.

Strategian toteuttamiseksi suunnitelman mukaiset yhtiöjärjestelyjä koskevat päätökset tuodaan yhtiökohtaisesti hallintosäännön osoittamien toimielinten päätettäväksi.

Konserniyhtiöiden investoinnit taloussuunnitelmakaudella 2024–2027

Vantaan kaupungin suurimpien tytäryhtiöiden investoinnit esitetään osana kaupungin investointitaulukkoa.

Kaupungin investoinnit yhteensä 1000 €	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026	TS2027
Kaupunki ja rahastot yhteensä	139 775	163 745	198 370	285 580	390 280	379 510

SUUREMPIEN TYTÄRYHTIÖIDEN MERKITTÄVÄT MENEILLÄÄN OLEVAT JA TULEVAT INVESTOINNIT

Merkittävät meneillään olevat ja tulevat investoinnit, omistuksen mukaisessa suhteessa 1000 €	Kaupungin omistusosuus	TP2022	TAE2023	TA2024	TS2025	TS2026	TS2027
Vantaan Energia Oy	60 %	51 298	65 228	110 310	89 594	62 260	56 045
VAV Yhtymä Oy	100 %	7 000	18 100	47 556	51 581	12 500	5 500
VTK Kiinteistöt Oy -konserni	100 %	5 747	42 510	65 400	78 341	52 000	49 450
Vantaan Tilapalvelut Vantti Oy	100 %	344	500	525	525	525	525
Mercuria kauppaoppilaitos Oy	95,50 %	244	478	611	621	287	478
Yhteensä		64 633	126 815	224 402	220 662	127 571	111 998

KUNTAYHTYMIEN INVESTOINNIT, omistuksen mukaisessa suhteessa 1000 €	Kaupungin omistussuus	TP2022	TAE2023	TA2024	TS2025	TS2026
HSL	17,20 %	2 156	4 493	3 280	2 493	2 266
HSY	21,70 %	45 896	44 386	45 637	42 252	40 607
Uudenmaan liitto	15,40 %	0	0	0	0	0
Uudenmaan päihdehuollon kuntayhtymä	17,50 %	1	0	0	0	0
Västra Nylands Folkhögskola	3,10 %	6	1	6	6	0
Osuus kuntayhtymien investoinneista yhteensä		48 060	48 880	48 923	44 751	42 873

Muiden tytäryhtiöiden meneillään olevat ja tulevat investoinnit, omistuksen mukaisessa suhteessa 1000 €	Kaupungin omistussuus	TP2022	TAE2023	TA2024	TS2025	TS2026	TS2027
Yhteensä	52,4 - 100 %	1 614	570	1 021	824	400	200

Tytäryhtiöiden ja kuntayhtymien lainakannat Vantaan kaupungin omistussuosuuksien mukaisessa suhteessa

Suurimpien tytäryhtiöiden lainakanta omistuksen mukaisessa suhteessa 1000 €	Omistussuus	TP2022	TAE2023	TA2024	TS2025	TS2026	TS2027
Vantaan Energia Oy	60 %	221 486	155 789	229 000	284 210	267 421	243 792
VAV Yhtymä Oy (pl. Vantaan kaupungin myöntämät)	100 %	456 369	449 087	485 503	526 080	527 591	521 513
VTK Kiinteistöt Oy (pl. Vantaan kaupungin myöntämät)	100 %	76 710	79 712	167 359	229 987	264 641	290 363
Yhteensä		754 565	684 588	881 862	1 040 277	1 059 653	1 055 668

KUNTAYHTYMIEN LAINAT, omistuksen mukaisessa suhteessa 1000 €	Kaupungin omistussuus	TP2022	TAE2023	TA2024	TS2025	TS2026
HSL	17,20 %	6 790	5 884	4 979	4 074	3 169
HSY	21,70 %	398 460	414 862	428 805	439 941	444 034
Uudenmaan liitto	15,40 %	0	0	0	0	0
Uudenmaan päihdehuollon kuntayhtymä	17,50 %	0	0	0	0	0
Västra Nylands Folkhögskola	3,10 %	0	0	0	0	0
Osuus kuntayhtymien lainoista yhteensä		405 249	420 746	433 784	444 015	447 202

Muiden tytäryhtiöiden lainakannat vuoden lopussa omistuksen mukaisessa suhteessa 1000 €	Kaupungin omistussuus	TP2022	TAE2023	TA2024	TS2025	TS2026	TS2027
Yhteensä	52,4 - 100%	17 727	5 266	4 502	3 740	2 986	2 380

HSL:n ja HSY:n luvut perustuvat toiminta- ja taloussuunnitelman alustaviin talousarviolukuihin 2024–2026, joita ei ole vielä hyväksytty. Muiden osalta luvut ovat toimintasuunnitelman mukaisia.

Uudenmaan päihdehuollon kuntayhtymän kiinteistöomaisuus on myyty ja yhtymä purkautuu vuoden 2024 aikana.

Kehäsuora sulautuu VTK-konserniin, jonka vuoksi muiden tytäryhtiöiden lainakanta pienenee merkittävästi vuoden 2023 talousarvioennusteessa.

Konserniyhteisöille annettavat takaukset

Konserniohjeen ja omistajapoliittisten linjausten mukaisesti kaupunki myöntää takauksia pääsääntöisesti ainoastaan omille tytäryhteisöille. Takauksia myöntäessään kaupunki huomioi aina EU:n valtiotukisäännösten sekä soveltuvien kansallisten säännösten noudattamisen. Kaupungin takauksen myöntämisestä, takausprovisiosta ja vastavakuudesta päättää kaupunginvaltuusto. Takauspäättöstä ei saa panna täytäntöön ennen kuin se on lainvoimainen.

Kaupungilla oli jäljellä samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen lainojen ja leasingvastuiden puolesta takausvastuita vuoden 2022 lopussa yhteensä noin 270 milj. euroa kaupunginvaltuuston myöntämästä noin 456 milj. eurosta.

Kaupunginvaltuuston myöntämät takausvastuut muille kuin omille tytäryhteisöille olivat vuoden 2022 lopussa yhteensä 45 milj. euroa ja velkoja sekä leasingvastuita, joiden vakuudeksi ko. takaukset oli annettu, oli jäljellä noin 29 milj. euroa.

Vantaan kaupungin tytäryhtiöiden tavoitteet 2024–2027

Kuntalain 14 §:n mukaan valtuusto päättää omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta. Omistajaohjauksella huolehditaan siitä, että kunnan tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus.

Valtuusto voi ohjata asettamillaan tavoitteilla tytäryhteisöjä niiden omassa tavoitteenasettelussa. Valtuuston tavoiteasettelu voi koskea tytäryhteisön asemaa, toiminnan laajuutta, toimintaedellytyksiä (mm. investoinnit), palvelun laatua, hinnoitteluperiaatteita tai pääoman tuottovaatimuksia. Tavoiteasettelu tässä tarkoituksessa on luonteeltaan välillistä, pääomistajan tahdon esiintuomista.

Vuonna 2021 tavoitteet uudistettiin kokonaisuudessaan. Tavoitteita on edelleen talousarviossa 2024 yhdenmukaistettu ja yksinkertaistettu, jotta konserniyhteisöjä koskeva omistajaohjaus sekä raportointi olisi jatkossa konserniyhtiöiden näkökulmasta entistä selkeämpää ja ennakoitavampaa. Tavoitteet on ryhmitelty kategorioittain. Suurien tytäryhtiöiden tavoitteet jaotellaan talouteen, toiminnallisuuteen ja laatuun, henkilöstöön sekä vastuullisuuteen liittyviin tavoitteisiin. Kaikki suuret yhtiöt laativat vuoden 2023 aikana oman vastuullisuusohjelmansa omistajapoliittisiin linjauksiin perustuen ja kaupungin resurssiviisauden tiekartan sekä hiilineutraalisuustavoitteen 2030 huomioiden. Lisäksi vastuullisuusohjelmista johdettavat tavoitteet yhdistetään YK:n Agenda 2030 kestävä kehityksen tavoitteisiin ja yhtiöt kuvaavat vastuullisuustavoitteissaan, mitä YK:n kestävä kehityksen tavoitteita toiminnallaan edistävät.

Vantaan Energia Oy

Tavoite	Mittari	Toteuma 2022	Ennuste 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2026	Tavoitetaso 2027
Talouteen liittyvät tavoitteet							
Kestävä ja vastuullinen taloudenpito	Tuloksellisuus: Konsernin liikevoitto M€	57,4 M€	60,9 M€	37,0 M€	47,0 M€	75,0 M€	93,0 M€
	Pääomatehokkuus: Konsernin ROIC	5,70 %	7,60 %	5,10 %	4,90 %	6,20 %	8,00 %
	Osingonjakotavoite: %-osuus tilikauden tuloksesta	18,0 MEUR (sama kuin edellisenä vuotena) vastaa 65 % VE Oy:n tilikauden tuloksesta, josta Voimaosakeyhtiö SF:n osakkeiden alaskirjaus (41,7 MEUR) poistettu.	50,00 %	50,00 %	50,00 %	50,00 %	50,00 %
	Vakavaraisuus: Omavaraisuusaste %	28 %	34 %	>20 %	>20 %	>20 %	>20 %
Toiminnallisuuden ja laatuun liittyvät tavoitteet							
Työturvallisuus	Tapaturmia miljoonaa työtuntia kohti	3,3	3,3	2	0	0	0
Tietojohtamisen ja data-analytiikan kehittäminen	Kyvykkyyksien ja optimoinnin kehittäminen		Azure-pilvipalvelut ovat konsernilla laajuisesti käytössä	Kaukolämpöverkon optimoinnin kehittämisen digital twin -projekti	Hajautetun tuotannon optimointikyvykkyyden lisääminen		

Tavoite	Mittari	Toteuma 2022	Ennuste 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2026	Tavoitetaso 2027
Henkilöstöön liittyvät tavoitteet							
Henkilöstötyytyväisyys	Kysely, asteikko 1–5	3,9	4	4	4	4	4
Vastuullisuuteen liittyvät tavoitteet							
Ilmastomuutoksen hillintä (Ympäristövastuu)	Tuotannon ja hankinnan ominaispäästöt hiilidioksidin osalta, g/ kWh	135	120,5	111	85	83	78
SDG tavoite 13: Ilmastotekoja ja SDG tavoite 9: kestävä teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja	Fossiilisista polttoaineista luopuminen mahdollisimman nopeasti. Hiilinegatiivisuus 2030 ohjelman toteuttaminen.	Huoltovarmuustilanteen vuoksi sekä kivihiili että turve on otettu uudelleen käyttöön varmuuspolttaineina	Toimenpiteet käynnissä.	Toimenpiteet fossiilisten polttoaineiden korvaamiseksi ja ohjelman toteuttamiseksi.	Toimenpiteet fossiilisten polttoaineiden korvaamiseksi ja ohjelman toteuttamiseksi.	Toimenpiteet fossiilisten polttoaineiden korvaamiseksi ja ohjelman toteuttamiseksi.	Hiilinegatiivisuus 2030 ohjelman toteuttaminen
Materiaalitehokkuus (ympäristövastuu)	Kaukolämmön lisäveden käytön vähentäminen			Lisävettä max. 1,5 X kaukolämpöverkon tilavuus (verkon tilavuus 2022 42900 m3)	Lisävettä max. 1,5 X kaukolämpöverkon tilavuus	Lisävettä max. 1,5 X kaukolämpöverkon tilavuus	Lisävettä max. 1,5 X kaukolämpöverkon tilavuus
SDG 12: vastuullista kuluttamista	Oman energiakulutuksen vähentäminen (vuotuinen polttoainekäyttö v.2022 2590 GWh)			Energiatehokkuussopimuksen mukainen vähennys 50 GWh vuosittain	Energiatehokkuussopimuksen mukainen vähennys 50 GWh vuosittain	Energiatehokkuussopimuksen mukainen vähennys 50 GWh vuosittain	Energiatehokkuussopimuksen mukainen vähennys 50 GWh vuosittain

Tavoite	Mittari	Toteuma 2022	Ennuste 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2026	Tavoitetaso 2027
Edullinen, vähäpäästöinen ja luotettava energia (sosiaalinen ja taloudellinen vastuu) SDG 7: edullista ja puhdasta energiaa ja SDG 11: kestävät kaupungit ja yhteisöt	Vähäpäästöisempi ja edullisempi lämmitys kuin suurissa suomalaisissa kaupungeissa keskimäärin			Päästöt: Vantaan kaukolämmön päästökerroin pienempi kuin 6 suurimman kaupungin päästökertoimien keskiarvo Edullisuus: Kiinteistöliiton indeksitalovertailun 6 suurimman kaupungin keskiarvoa pienemmät lämmityskustannukset/m²	Päästöt: Vantaan kaukolämmön päästökerroin pienempi kuin 6 suurimman kaupungin päästökertoimien keskiarvo Edullisuus: Kiinteistöliiton indeksitalovertailun 6 suurimman kaupungin keskiarvoa pienemmät lämmityskustannukset/m²	Päästöt: Vantaan kaukolämmön päästökerroin pienempi kuin 6 suurimman kaupungin päästökertoimien keskiarvo Edullisuus: Kiinteistöliiton indeksitalovertailun 6 suurimman kaupungin keskiarvoa pienemmät lämmityskustannukset/m²	Päästöt: Vantaan kaukolämmön päästökerroin pienempi kuin 6 suurimman kaupungin päästökertoimien keskiarvo Edullisuus: Kiinteistöliiton indeksitalovertailun 6 suurimman kaupungin keskiarvoa pienemmät lämmityskustannukset/m²

Tavoite	Mittari	Toteuma 2022	Ennuste 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2026	Tavoitetaso 2027
	Energiatoimituk- sen luotettavuus			Sähkön ja läm- mön toimituk- sen luotetta- vuus erittäin hyvä. Sähkön toimitushäiriöt alle 0,2 h/as/v ja lämmön alle 0,8 h/as/lämmi- tyskausi	Sähkön ja läm- mön toimituk- sen luotetta- vuus erittäin hyvä. Sähkön toimitushäiriöt alle 0,2 h/as/v ja lämmön alle 0,8 h/as/lämmi- tyskausi	Sähkön ja läm- mön toi- mituksen luotettavuus erittäin hyvä. Sähkön toi- mitushäiriöt alle 0,2 h/as/v ja lämmön alle 0,8 h/as/läm- mityskausi	Sähkön ja läm- mön toimituk- sen luotetta- vuus erittäin hyvä. Sähkön toimitushäiriöt alle 0,2 h/as/v ja lämmön alle 0,8 h/as/lämmi- tyskausi
	Biodiversiteettita- voitteet		Tavoitteiden asettaminen.	Biodiversiteetti- tavoitteiden seuranta	Biodiversiteetti- tavoitteiden seuranta	Biodiversi- teettitavoit- teiden seu- ranta	Biodiversiteetti- tavoitteiden seuranta

VAV Yhtymä Oy

Tavoite	Mittari	Toteuma 2022	Ennuste 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2026	Tavoitetaso 2027
Talouteen liittyvät tavoitteet							
Kestävä ja vastuullinen taloudenpito	Keskivuokra suhteessa markkina-vuokraan (VAV Asunnot Oy) Omavaraisuus-aste, konserni	32 % alle markkinavuokran 32,6 %	32 % alle markkinavuokran 28 %	Vähintään 30 % alle markkina-vuokran 20 %	Vähintään 30 % alle markkina-vuokran 20 %	Vähintään 30 % alle markkina-vuokran 20 %	Vähintään 30 % alle markkina-vuokran 20 %
Asuntotuotanto	Asuntotuotanto (360 as./v)	187	115	360	360	360	360
Ylläpidon hoitokulujen muutos	Kiinteistöjen ylläpidon kustannusindeksi (2015 =100)	Maks. indeksin nousua vastaava kustannustason nousu	Maks. indeksin nousua vastaava kustannustason nousu	Maks. indeksin nousua vastaava kustannustason nousu	Maks. indeksin nousua vastaava kustannustason nousu	Maks. indeksin nousua vastaava kustannustason nousu	Maks. indeksin nousua vastaava kustannustason nousu
Toiminnallisuuteen ja laatuun liittyvät tavoitteet							
Asuntokannan arvon ja vuokrattavuuden säilyminen	PTS:n toteuttaminen Toteutuneet kustannukset suhteessa budjetoituun (%) Laajuus asuntoina: toteutuneet suhteessa budjetoituun (%)	95 % (ei ollut vielä mitattuna vuonna 2022)	100 % 100 %	95–105 % 95–105 %	95–105 % 95–105 %	95–105 % 95–105 %	95–105 % 95–105 %

Tavoite	Mittari	Toteuma 2022	Ennuste 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2026	Tavoitetaso 2027
Asiakastyytyväisyys	NPS (Net Promoter Score)	25,2	25	38,5	39	39,5	40,5
Henkilöstöön liittyvät tavoitteet							
Työtyytyväisyys	Yli vertailuaineiston keskiarvon (Työeläkevakuuttajan tutkimus)	Yli vertailuaineiston keskiarvon (Työeläkevakuuttajan tutkimus)	Yli vertailuaineiston keskiarvon (Työeläkevakuuttajan tutkimus)	Yli vertailuaineiston keskiarvon (Työeläkevakuuttajan tutkimus)	Yli vertailuaineiston keskiarvon (Työeläkevakuuttajan tutkimus)	Yli vertailuaineiston keskiarvon (Työeläkevakuuttajan tutkimus)	Yli vertailuaineiston keskiarvon (Työeläkevakuuttajan tutkimus)
Terveysperusteiset poissaolot	%:a henkilöstöstä/v	3,1	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5
Vastuullisuuteen liittyvät tavoitteet							
SDG-tavoite 10: Eriarvoisuuden vähentäminen Torjumme segregatiota, tarjoamme kohtuuhintaista asumista ja tuemme asumisen haastavissa tilanteissa	VAV Asunnot Oy:n keskivuokra suhteessa markkinavuokraan	32 % alle markkinavuokran	32 % alle markkinavuokran	Vähintään 30 % alle markkinavuokran	Vähintään 30 % alle markkinavuokran	Vähintään 30 % alle markkinavuokran	Vähintään 30 % alle markkinavuokran
SDG-tavoite 11: Kestävät kaupungit ja yhteisöt sekä SDG-tavoite 13: Ilmastotekoja	Hiilineutraali VAV 2030			Ilmasto-tiekartta valmis	Mittari tulossa ilmastotiekartasta	Mittari tulossa ilmastotiekartasta	Mittari tulossa ilmastotiekartasta

Tavoite	Mittari	Toteuma 2022	Ennuste 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2026	Tavoitetaso 2027
SDG-tavoite 11: Kestävät kaupungit ja yhteisöt sekä SDG-tavoite 13: Ilmastotekoja	Lämmitysenergian kulutus, kWh/m3	41,3	40,5	39,7	38,9	Mittari tulossa ETJ+ päivityksen yhteydessä	Mittari tulossa ETJ+ päivityksen yhteydessä
SDG-tavoite 17: Yhteistyö ja kumppanuus	VAV kehittää vastuullisia hankintoja yhdessä kumppaniverkostonsa kanssa			Vastuullisuus-kriteeri käytössä kaikissa hankinnoissa	Toimitusketjun vastuullisuuden kehittäminen (konkreettinen mittari kehitetään yhdessä kumppanien kanssa)	Mittari tulossa	Mittari tulossa
Kaupungin ja kaupunkikonsernin omistamissa asunnoissa tehdään paloturvallisuuskartoitus sekä vahvistetaan asukkaiden ohjausta ja paloturvallisuustyötä.							

VTK Kiinteistöt Oy

Tavoite	Mittari	Toteuma 2022	Ennuste 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2026	Tavoitetaso 2027
Talouteen liittyvät tavoitteet							
Kestävä ja vastuullinen taloudenpito	Konsernin oma-varaisuusaste %	35	35	>20	>20	>20	>20
	Konsernin tulos, milj. eur	3,3	3 (ilman fuusio-voittoa ja maanmyyntivoittoa)	2	2	2	2
	Outhouse-yhtiö: Ulkoisten vuokrakohteiden vuokrausaste (%)	95	95	93	93	95	95
Toiminnallisuuteen ja laatuun liittyvät tavoitteet							
Terveelliset, turvalliset ja viihtyisät toimitilat (sisäl- täen sisäilmaparannuk- set)	Konsernin liike- vaihdosta vähin- tään n. 10 % käytetään perus- korjauksiin, milj. eur	9	10	10	10	10	10
Asiakastyytyväisyys, kon- serni	Asteikko 1–5	-	tavoite: vas- tausten kes- kiarvo yli 3,5	-	vastausten kes- kiarvo yli 3,5	-	vastausten kes- kiarvo yli 3,5

Tavoite	Mittari	Toteuma 2022	Ennuste 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2026	Tavoitetaso 2027
Henkilöstöön liittyvät tavoitteet							
Konsernin henkilöstön hyvinvointikysely	Asteikko 1–5	-	4,4	vastausten keskiarvo yli 4,0	vastausten keskiarvo yli 4,0	vastausten keskiarvo yli 4,0	vastausten keskiarvo yli 4,0
Vastuullisuuteen liittyvät tavoitteet							
Konsernin vastuullisuusohjelman laatiminen	Vastuullisuusohjelman laatiminen 2024 -> Vastuullisuusohjelman toteutus	-	Vastuullisuusohjelma hyväksytty hallituksessa viimeistään 12/2023	Toteutus	Toteutus	Toteutus	Toteutus
SDG-tavoite 11: Kestävät kaupungit ja yhteisöt	Syksyllä 2023 päivitettyjen energiakatselmusten mukaisen toimenpiteiden toteuttaminen (%)			Ko. vuodelle ajoitetuista toimenpide-ehdotuksista toteutettu 100 %	Ko. vuodelle ajoitetuista toimenpide-ehdotuksista toteutettu 100 %	Ko. vuodelle ajoitetuista toimenpide-ehdotuksista toteutettu 100 %	Ko. vuodelle ajoitetuista toimenpide-ehdotuksista toteutettu 100 %

Vantaan Tilapalvelut Vantti Oy

Tavoite	Mittari	Toteuma 2022	Ennuste 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2026	Tavoitetaso 2027
Talouteen liittyvät tavoitteet							
Kestävä ja vastuullinen taloudenpito	Tilikauden tulos vähintään 1 % liikevaihdosta. Tuloksessa ei huomioida satunnaisia eriä, jotka liittyvät Hyvinvointialueen kanssa tehtävään liiketoimintakauppaan (vuodet 2022 ja 2023).	1,59	1	1	1	1	1
Toiminnallisuuteen ja laatuun liittyvät tavoitteet							
Asiakastyytyväisyyden parantaminen (NPS)	NPS pisteluku	-62	-30	3	13	18	20
Kehittämisojelma: Ateriapalveluiden asiakastyytyväisyyden positiivinen kehittyminen	Ateriapalveluiden NPS Pisteluku			-30	-15	-5	0
Kehittämisojelma: Puhtauspalveluiden kustannustehokkuus	Kustannustehokkuus vähintään 1 % (Hinnankorotus alittaa yleisen kustannustason nousun)			1	1	1	1
Henkilöstöön liittyvät tavoitteet							
Henkilöstötyytyväisyys	Numeerinen 1–5	4	4,1	4,2	4,2	4,25	4,25
Sairauspoissaolot %	%	6	5,7	5,6	5,5	5,4	5,4

Tavoite	Mittari	Toteuma 2022	Ennuste 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2026	Tavoitetaso 2027
Vastuullisuuteen liittyvät tavoitteet							
SDG-tavoite 12: Vastuulista kuluttamista (ympäristövastuullisuus)	Kokonaisbiojätteen määrä grammaa/ruokailija	50,1	51	49,5	48	47	46
SDG-tavoite 12: Vastuulista kuluttamista (ympäristövastuullisuus)	LUKEN ruokatutannon hiilijalanjäljen mittarin käyttöönotto vuoden 2024 aikana						
SDG-tavoite 12: Vastuulista kuluttamista (ympäristövastuullisuus)	Aiheutetut CO2 päästöt (t) / tuotantoauto	0,65	0,55	0,5	0,4	0,3	0,2
SDG-tavoite 3: Terveyttä ja hyvinvointia (sosiaalinen vastuullisuus)	eNPS (työntekijöiden nettosuositteluindeksi)	-3	3	8	10	12	15
SDG-tavoite 8: Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua (hyvä hallintotapa ja organisaation johtaminen)	Henkilöstön ammatillisen kehittymisen lisäkoulutukset vuodessa (kpl määrä)	101	80	90	95	100	105

Mercuria kauppaoppilaitos Oy

Tavoite	Mittari	Toteuma 2022	Ennuste 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2026	Tavoitetaso 2027
Talouteen liittyvät tavoitteet							
Kestävä ja vastuullinen taloudenpito	Nettotulos, Euroa Tulokseen vaikuttavat valtionrahoituksen mahdolliset maksuperusteiden muutokset ja maksuaikataulu	928 115	300 000	300 000	300 000	300 000	300 000
Rakennuksen PTS:n mukaisten vuosittaisten toimenpiteiden toteuttaminen hiilineutraalilla ja resurssiviisaalla tavalla huomioiden rakennuksen tuleva käyttöikä	Toteutusaste (%)	100	100	100	100	100	100
Toiminnallisuuteen ja laatuun liittyvät tavoitteet							
Tavoitteelliset opiskelijavuodet	kpl	850	855	860	860	860	870
Opiskelijapalaute (amis-palaute, päättökysely)	nps-indeksi	69	58	58	59	59	61
Työelämäpalaute: työpaikkaohjaajakysely	Tyytyväisyys 1–5	4,4	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2
Henkilöstöön liittyvät tavoitteet							
Henkilöstön työfiilis	Tyytyväisyys 1–5	4,2	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1

Tavoite	Mittari	Toteuma 2022	Ennuste 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2026	Tavoitetaso 2027
Vastuullisuuteen liittyvät tavoitteet							
SDG-tavoite 4: Hyvä koulutus	Opiskelijajap-laute, (amispa-laute) tyytyväi-syys koulutuk-seen, kokonais-arvosana 1–5	Uusi mittari	4,4	4,4	4,4	4,4	4,4
SDG-tavoite 3: Terveyttä ja hyvinvointia	Vuotuinen opis-kelijakysely, kes-kiarvo osiosta il-mapiiri ja hyvin-vointi 1–5	Uusi mittari	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2
SDG-tavoite 5: Suku-puolten tasa-arvo	Vuotuinen opis-kelijakysely, tasa-arvoa kos-keva kysymys 1–5	Uusi mittari	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1
SDG-tavoite 12: Vastuul-lista kuluttamista	Mittari kehitteillä hiilijalanjäljen laskennan yhtey-dessä (VASKI-HANKE: Vas-tuullinen ja kes-tävä ammatilli-nen koulutus)	Uusi mittari	Uusi mittari	Mittari tulossa	Mittari tulossa	Mittari tulossa	Mittari tulossa

Kiinteistöyhtiöt

Tavallisten kiinteistöyhtiöiden tavoitteet

1. Ylläpitokustannusten kehitys ei ylitä yleisen kustannustason kehitystä:
 - Tilastokeskuksen kiinteistön ylläpidon kustannusindeksi (vrt. edellisen tilikauden toteuma kuluvaan tilikauteen)
2. PTS:n mukaisten vuosittaisten toimenpiteiden toteuttaminen hiilineutraalilla ja resurssiviisaalla tavalla sekä rakennuksen käyttöä huomioiminen PTS:ssä
 - Toimenpiteiden toteuttamisaste 100 %
3. Sähköautojen latausinfraan toteuttaminen niiden yhtiöiden osalta, joiden 2023 tehdyn kartoituksen mukaan on järkevää toteuttaa latausinfraa kiinteistölleen

Liiketoimintaa markkinoilla harjoittavien pysäköintiyhtiöiden, Ratakujan Pysäköinti Oy:n sekä Tikkuparkki Oy:n lisätavoitteet

4. Kestävä ja vastuullinen taloudenpito: Voitollisen tuloksen saavuttaminen viimeistään vuoden 2024 loppuun mennessä

Elinkaaren loppuvaiheessa olevien kiinteistöyhtiöiden vastuullisuustavoite

5. Kiertotalouden edistäminen kestävän purkamisen elementein: purkumateriaalien uudelleenkäyttö ja kierrättäminen
6. Kiinteistön uuden käyttötarkoituksen toteuttamiseen liittyvien toimenpiteiden käynnistäminen esim. kaavoituksen kautta
7. Rakennuksen elinkaaren loppuajan PTS:n toteuttaminen resurssiviisaalla tavalla

LIITTEET

- LIITE 1 Uudisrakentaminen 2024–2033
- LIITE 2 Korjausrakentaminen 2024–2033
- LIITE 3 Vuokra- ja osaketilojen muutokset 2024–2033
- LIITE 4 Liikuntapaikkarakentaminen 2024–2028
- LIITE 5 Julkinen käyttöomaisuus 2024–2027

LIITE 1; Uudisrakentaminen 2024–2033

1 000 €	Suuralue	Kustannus arvio	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
A. OMAT INVESTOINNIT 2024-2033		208 720	45 980	53 110	71 570	86 830	93 660	66 840	98 080	91 380	86 330	58 080	9 580
KASVATUKSEN JA OPPIMISEN TOIMIALA, koulut		57 650	2 000	14 200	14 100	34 350	45 880	32 350	45 050	40 000	71 150	53 100	9 200
Aviapoliksen päiväkoti ja koulu sekä nuorisotilaa (Atomi)	Aviapolis	21 800	0	0	0	200	3 300	14 500	9 500	300	0	0	0
Aviapoliksen yhtenäiskoulu (Muuran koulu)	Aviapolis	0	0	500	4 000	24 200	19 800	400	0	0	0	0	0
Sotungin lukion uudisrakennus	Hakunila	0	0	0	0	0	0	0	500	3 500	22 200	17 800	500
Kanniston koulu II-vaihe (sis mus. opisto ja kuvataidekoulu)	Kivistö	19 050	1 700	10 000	7 500	50	0	0	0	0	0	0	0
Keimolanmäen koulu ja päiväkoti	Kivistö	0	0	0	0	0	200	3 000	14 000	9 200	300	0	0
Seutulan koulun uudistaminen	Kivistö	0	0	0	0	0	0	100	1 500	10 000	5 000	100	0
Kytöpuiston ja Ilolan koulujen väistötila - UR01 kust 2023	Koivukylä	0	100	100	100	0	0	0	0	0	0	0	0
Kytöpuiston koulun laajennus muutos- ja korjaustöiden yht	Koivukylä	0	0	700	1 500	100	0	0	0	0	0	0	0
Leppäkorven koulun laajennus	Korso	14 100	50	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hämeenkylässä koulun väistötila	Myyrmäki	0	0	0	0	0	230	0	0	0	0	0	0
Ojahaan peruskoulu (ensimmäinen vaihe)	Myyrmäki	0	0	0	400	3 000	16 000	10 600	300	0	0	0	0
Ojahaan peruskoulu (toinen vaihe)	Myyrmäki	0	0	0	0	0	0	0	0	500	9 800	7 400	100
Vaskivuoren lukion laajennus	Myyrmäki	2 700	150	2 750	50	0	0	0	0	0	0	0	0
IB-peruskoulu ja -päiväkoti	Tikkurila	0	0	0	0	0	250	3 500	18 500	11 200	300	0	0
Peltolan koulun laajennus yhtenäiskouluksi	Tikkurila	0	0	0	0	0	0	0	750	5 300	33 400	26 700	600
Simonkallion koulun lisätilat	Tikkurila	0	0	0	0	0	0	0	0	0	150	1 100	8 000
Tikkurilan alueen koulun laajennus	Tikkurila	0	0	150	550	6 800	6 100	250	0	0	0	0	0
KASVATUKSEN JA OPPIMISEN TOIMIALA, päiväkodit		106 030	34 760	17 400	36 200	47 880	36 100	20 430	31 020	33 600	14 400	4 700	100
Aviapoliksen päiväkoti II	Aviapolis	7 100	100	4 100	5 600	50	0	0	0	0	0	0	0
Aviapoliksen päiväkoti III	Aviapolis	7 100	0	0	200	4 800	4 400	100	0	0	0	0	0
Illenpihan tp. Pvk.	Aviapolis	0	70	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kaskela III päiväkoti	Hakunila	0	0	0	0	0	0	0	300	4 900	4 500	100	0
Kaskelan I päiväkoti	Hakunila	6 100	100	350	4 800	4 600	50	0	0	0	0	0	0
Kaskelan II päiväkoti + Itä-Vantaan ruotsinkielinen pk	Hakunila	0	0	0	300	6 600	5 600	150	0	0	0	0	0
Latupuiston päiväkoti / Rajakylän pk.	Hakunila	10 000	9 800	1 400	50	0	0	0	0	0	0	0	0
Länsimäen pvk	Hakunila	8 500	50	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Länsimäen tp. Paviljonki pvk.	Hakunila	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rajakylän tp. Pvk.	Hakunila	0	0	0	80	0	0	0	0	0	0	0	0
Keimolanmäen vuokrapaviljonki päiväkoti ja alakoulutiloja	Kivistö	0	0	0	0	220	0	0	0	0	0	0	0
Kivistön V päiväkoti	Kivistö	0	0	0	0	0	0	300	4 900	4 500	100	0	0

1 000 €	Suuralue	Kustannus- arvio	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Kivistön päiväkoti II	Kivistö	0	0	300	4 600	4 250	50	0	0	0	0	0	0
Kivistön päiväkoti III a hyväksytty KV 11/2017	Kivistö	7 100	100	400	4 550	4 100	50	0	0	0	0	0	0
Kivistön päiväkoti IV	Kivistö	7 100	0	0	0	200	4 500	4 200	100	0	0	0	0
Ruusupuun päiväkodin rakennuttajakustannukset	Kivistö	0	200	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Koivukylän päiväkoti I	Koivukylä	10 000	50	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Koivukylän päiväkoti II	Koivukylä	0	0	0	0	0	0	300	4 900	4 500	100	0	0
Talvikkitien tilap. pvk	Koivukylä	0	0	0	0	330	0	0	0	0	0	0	0
Korson päiväkoti, uusi päiväkoti purettavan tilalle	Korso	7 100	6 500	1 500	50	0	0	0	0	0	0	0	0
Leppäkorven uusi päiväkoti	Korso	0	0	0	150	3 600	3 400	50	0	0	0	0	0
Matarin päiväkoti	Korso	0	0	200	4 400	4 300	50	0	0	0	0	0	0
Vierumäen päiväkoti	Korso	0	0	0	300	4 900	4 500	100	0	0	0	0	0
Jönsaksen päiväkoti	Myyrmäki	0	0	0	0	0	0	0	0	300	4 900	4 500	100
Karhunkierroksen päiväkoti (Hämeenkylässä/Pähkinärinteen)	Myyrmäki	0	1 900	2 250	5 900	100	0	0	0	0	0	0	0
Kelokuusen päiväkoti (ent. Raappavuoren pvk.)	Myyrmäki	0	8 370	200	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Laajavuoren päiväkoti	Myyrmäki	0	0	0	0	0	0	300	4 900	4 500	100	0	0
Lounaniityn päiväkoti (ent. Vantaanlaakson päiväkoti)	Myyrmäki	0	0	0	0	0	0	300	6 200	5 500	100	0	0
Myyrmäen alueen päiväkoti	Myyrmäki	0	0	0	0	200	4 800	4 400	100	0	0	0	0
Mårtensdals kampus (päivä+keittiölaaj), pihan lähiliikuntapaikka	Myyrmäki	7 100	2 500	6 400	300	0	0	0	0	0	0	0	0
Patotien päiväkoti	Myyrmäki	7 100	4 670	50	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Uomarinteen päiväkoti	Myyrmäki	0	0	0	0	0	0	0	300	4 900	4 500	100	0
Viherpuiston päiväkoti	Myyrmäki	0	0	0	200	4 800	4 400	100	0	0	0	0	0
Jokiniemen ala-astekoulun laajennus päiväkoti- ja koulutiloilla	Tikkurila	11 900	300	50	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kielotien vuokrapäiväkoti ja leikkiapiha puistoon	Tikkurila	330	0	0	0	0	0	180	170	0	0	0	0
Lauhatien päiväkoti	Tikkurila	9 500	50	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Puutarhatien päiväkoti (Tikkurilan pvk II)	Tikkurila	0	0	0	0	0	300	4 700	4 400	100	0	0	0
Tikkurila; Tp. Päiväkoti väistötalaksi	Tikkurila	0	0	0	0	330	0	0	0	0	0	0	0
Tikkurilan alueen päiväkoti	Tikkurila	0	0	0	0	100	3 900	4 950	50	0	0	0	0
Tikkurilan alueen päiväkoti III	Tikkurila	0	0	0	0	0	0	300	4 700	4 400	100	0	0
Tikkurilan pvk II	Tikkurila	0	0	200	4 550	4 400	100	0	0	0	0	0	0
Tikkurilan tp. Pvk.	Tikkurila	0	0	0	170	0	0	0	0	0	0	0	0
KAUPUNKIKULTTUURI JA HYVINVOINNIN TOIMIALA		44 340	6 050	20 930	20 590	4 320	11 400	13 780	21 730	17 500	500	0	0
Aviapoliksen yhtenäiskoulun liikuntahalli	Aviapolis	0	0	0	50	1 250	4 500	50	0	0	0	0	0
Hakunilan urheilupuiston tapahtuma- ja varastotila	Hakunila	0	0	0	0	0	0	200	2 900	300	0	0	0
Hakunilan urheilupuiston tekojääkentän huoltorakennus	Hakunila	0	50	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

1 000 €	Suuralue	Kustannus- arvio	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Kuusijärven apurakennus yrittäjien tilat	Hakunila	0	0	0	0	0	0	380	200	0	0	0	0
Kuusijärven apurakennus, wc-tila/infokatos	Hakunila	0	0	380	200	0	0	0	0	0	0	0	0
Kuusijärven uudet savusaunat	Hakunila	0	0	1 500	810	0	0	0	0	0	0	0	0
Kuusijärven vuokravälinerakennus	Hakunila	0	0	0	0	0	0	200	130	0	0	0	0
Vaaralan lampien rakennukset -hanke	Hakunila	0	0	50	500	400	50	0	0	0	0	0	0
Aviapoliksen / Kivistön uimahalli	Kivistö	0	0	0	0	200	800	6 000	18 400	17 200	500	0	0
Keimolanmäen koulun lähiliikuntapaikka	Kivistö	0	0	0	30	320	0	0	0	0	0	0	0
Elmon uimahalli	Koivukylä	44 340	6 000	19 000	19 000	2 000	0	0	0	0	0	0	0
Elmon urheilupuiston huoltorakennus	Koivukylä	0	0	0	0	50	3 050	50	0	0	0	0	0
Myymäen kaupunkikulttuuritalo	Myymäki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Myymäen urheilutalo, uimahallin laajennus	Myymäki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mårtendals kampus lähiliikuntapaikka	Myymäki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ojahaan yhtenäiskoulun liikuntahalli	Myymäki	0	0	0	0	50	1 150	4 600	50	0	0	0	0
Tikkurilan urheilupuiston kenttien katsomo ja huoltotilat	Tikkurila	0	0	0	0	50	1 850	2 300	50	0	0	0	0
KAUPUNKIYMPÄRISTÖN TOIMIALA		700	20	30	430	30	30	30	30	30	30	30	30
Ytv.lle vuokr. Linja-autoliik. Wc-tilat	0	0	20	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
Aviapolis X tapahtumatila	Aviapolis	700	0	0	400	0	0	0	0	0	0	0	0
KAUPUNKIYMPÄRISTÖN TOIMIALA, KIINTEISTÖT JA TILAT		0	3 150	550	250	250	250	250	250	250	250	250	250
Uudisrak / budjetti	0	0	550	550	250	250	250	250	250	250	250	250	250
Kuusijärvihanke	Hakunila	0	2 600	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B. KONSERNIYHTIÖIDEN KOHTEET													
VTK KIINTEISTÖT OY													
Kasvatuksen ja opetuksen toimiala													
Aviapoliksen uusi lukio (VTK)	Aviapolis	0											
Vehkalan ammatillinen oppilaitos	Kivistö	78 200											
Lumon lukio peruskorjaus (VTK)	Korso	0											
Tikkurilan toisen asteen kampuksen lukio (VTK)	Tikkurila	0											
VARIA Hiekkaharju peruskorjaus	Tikkurila	24 800											
Varia Hiekkaharju laajennus, mm. ruokala	Tikkurila	3 000											
Varia Hiekkaharjun peruskorjaus, VTK:n omistamissa tiloissa	Tikkurila	5 300											
Kaupunkikulttuuri ja hyvinvoinnin toimiala		0											
Kaskelan liikuntahalli	Hakunila	0											
Keimolanmäen koulun liikuntahalli	Kivistö	0											
Koillis-Vantaan liikuntahalli	Korso	0											
Koillis-Vantaan liikuntahalli 2	Korso	0											
Myymäen Opistotalo	Myymäki	0											

1 000 €	Suuralue	Kustannus arvio	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Aikuisopiston tilat Osaamiskampukselle	Tikkurila	0											
Aikuisten perusopetuksen tilat	Tikkurila	0											
Tikkurilan liikuntahalli	Tikkurila	0											
MUUT KONSERNIYHTIÖT		0											
Asukastupa Leinelä (Konsas hanke)	Koivukylä	0											
Martinlaakson lukion peruskorjaus	Myyrmäki	0											
C. VUOKRATILAT, INVESTORINA KAUPUNGIN ULKOPUOLINEN KIINTEISTÖSIJOITTAJA													
Kaupunkistrategian ja johdon toimiala													
Elinvoimapaalvelujen tilat, Osaamiskampuksessa	Tikkurila	0											
Tikkurilan alueen toimistohankkeet / yht. eri toimialat	Tikkurila	0											
Kasvatuksen ja opetuksen toimiala		0											
Kalustonkunnostajien tilat	Tikkurila	0											
Sotungin lukiopaviljonki	Hakunila	0											
Kytöpuiston ja Ilolan koulun väistötila	Koivukylä	0											
Varia Koivukylän osakorjaukset tai korvaava väistötilaratkaisu	Koivukylä	0											
Leppäkorven koulun väistötila	Korso	0											
Hakunilan alueen päiväkotipaviljonki	Hakunila	0											
Ruusupuun päiväkotia (ent. Kivistön päiväkotia)	Kivistö	9 300											
Kielotien vuokrattavat päiväkotitilat	Tikkurila	0											
Paviljonki Kiello	Tikkurila	0											
Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala		0											
Aviapoliksen asukastilat	Aviapolis	0											
Aviapoliksen uusi kirjasto ja kulttuuritila	Aviapolis	0											
Aviapoliksen uusi nuorisotila	Aviapolis	0											
Kirjastopiste-, kulttuuri- ja nuorisotilat Kivistön kauppakeskus	Kivistö	0											
Asukastilat Kohtaamopalvelussa	Tikkurila	0											
Laajenevan perusopetuksen aikuisten lisätilat	Tikkurila	0											
Lastenkulttuurikeskus Pessin uudet tilat	Tikkurila	0											
Tikkurilan kirjastalon taideopetustilojen väistötilat	Tikkurila	0											
Tikkurilan kirjaston aineiston ja logistiikan väistötilat	Tikkurila	0											
Tikkurilan kirjastopalvelujen väistötilat	Tikkurila	0											
Tikkurilan uudet asukastilat	Tikkurila	0											
D. LUNASTUKSET		0											
Illepuiston päiväkodin lunastus 2022-2024	Aviapolis	0											
Tammiston päiväkodin lunastus 2023	Aviapolis	0											

LIITE 2; Korjausrakentaminen 2024–2033

1 000 €	Suuralue	Kustannus- arvio	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
KORJAUSRAKENTAMINEN 2024-2033 yhteensä		81 671	44 450	48 570	45 690	56 230	38 530	23 230	30 480	32 880	36 480	35 080	30 580
KAUPUNKISTRATEGIA JA JOHTO TOIMIALA: Määrärahavaraus	0	0	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50
SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLTO		2 700	3 450	920	1 470	620	320	320	320	320	320	320	320
Myyrmäen toimintakeskus, peruskorjaus	Myyrmäki	2 200	2 650	500	1 050	0	0	0	0	0	0	0	0
Vuorikumpu hoivatilojen muutos- ja korjaustyöt laajennuksen yht	Tikkurila	500	500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sosiaali- ja terveydenhuollon tilojen viilennys	---	0	100	100	100	0	0	0	0	0	0	0	0
Määrärahavaraus	0	0	100	320	320	320	320	320	320	320	320	320	320
Länsimäen terveysaseman seinien maalaus	Hakunila	0	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kuuselan perhekuntoutuskeskuksen piha-alueen suunnittelu ja tote	Tikkurila	0	0	0	0	300	0	0	0	0	0	0	0
KASVATUKSEN JA OPPIMISEN TOIMIALA, koulut		70 207	22 420	24 800	28 450	36 500	19 750	9 900	17 200	19 600	23 200	21 800	17 300
Veromäen koulu; pintaremontti	Aviapolis	0	800	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Veromäen koulun peruskorjaus ja muutostyöt	Aviapolis	0	0	0	0	0	0	600	6 800	9 500	6 500	300	0
Hakunilan lisäoppimistilat	Hakunila	0	350	1 300	300	0	0	0	0	0	0	0	0
Itä-Hakkilan koulun peruskorjaus	Hakunila	0	50	500	3 400	7 650	800	50	0	0	0	0	0
Sotungin peruskoulun peruskorjaus	Hakunila	120	0	0	0	0	0	0	0	0	100	3 000	14 000
Kytöpuiston koulun muutos- ja korjaustyöt	Koivukylä	9 357	550	5 750	3 700	50	0	0	0	0	0	0	0
VARIA/Talvikkitien tp. Perusparannus	Koivukylä	14 300	0	0	0	0	100	1 150	4 850	3 200	100	0	0
Jokivarren koulun tilamuutokset	Korso	0	1 400	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kulomäen koulun tilamuutos- ja korjaustöitä	Korso	0	600	2 050	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Leppäkorven koulu: muutostyöt	Korso	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Leppäkorven puukoulun peruskorjaus	Korso	1 940	1 750	2 800	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mikkolan Lyyra koulun muutos- ja korjaustyöt	Korso	0	900	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mikkolan Vega koulun muutos- ja korjaustyöt	Korso	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Askiston koulun ja lisärakennuksen peruskorjaus	Myyrmäki	0	0	0	0	0	0	550	2 650	0	0	0	0
Kaivokselan koulu; muutos- ja korjaustyöt	Myyrmäki	10 200	0	100	750	11 200	4 300	200	0	0	0	0	0
Mårtensdals skola	Myyrmäki	0	2 150	1 500	300	0	0	0	0	0	0	0	0
Simonkallion koulu: korjaus ja muutostöitä	Tikkurila	8 300	0	3 100	8 200	1 000	100	0	0	0	0	0	0
Tikkurilan lukion peruskorjaus	Tikkurila	0	0	0	0	0	0	0	300	4 400	14 000	16 000	800
Viertolan koulu,	Tikkurila	0	0	150	500	8 300	5 600	200	0	0	0	0	0
Ilolan koulu+laajennus, peruskorjaus	Koivukylä	0	0	0	50	750	5 600	4 000	100	0	0	0	0
Kilterin koulu; muutos- ja korjaustyöt	Myyrmäki	0	300	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

1 000 €	Suuralue	Kustannus- arvio	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Kivimäen koulu, peruskorjaus, vaihe 2	Myyrmäki	0	200	400	7 000	3 900	50	0	0	0	0	0	0
Pähkinärinteen koulun korjaukset	Myyrmäki	0	0	0	0	0	50	650	0	0	0	0	0
JOKINIEMEN KOULU ENT.LUKIO (vaihe II)	Tikkurila	14 000	9 500	2 800	50	0	0	0	0	0	0	0	0
Jokiniemen ala-asteen korjaus- ja muutostyöt (vaihe I)	Tikkurila	9 500	500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rajakylän koulun tilamuutokset	Hakunila	0	0	0	100	1 100	0	0	0	0	0	0	0
Kanniston koulun nuorisotilojen väliaikaiset tilamuutokset	Kivistö	0	0	200	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kanniston koulun tilamuutokset	Kivistö	0	50	850	2 050	50	0	0	0	0	0	0	0
Vaskivuoren lukion muutos- ja korjaustyöt laajennuksen yht.	Myyrmäki	2 250	1 000	1 300	50	0	0	0	0	0	0	0	0
Dickursby skola, vanhojen puuikkunoiden kunnostus/uusiminen	Tikkurila	240	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Koulut; Määrärahavaraus		0	1 320	1 100	1 100	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600
Koulut; Määrärahavaraus/ Pihakorjaukset	0	0	0	900	900	900	900	900	900	900	900	900	900
Koivukylän koulun pihan perusparannus	Koivukylä	0	450	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Peltolan koulun pihan perusparannus	Tikkurila	0	450	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Viertolan koulun Jokirannan toimipisteen hiekkakentän laajennus	Tikkurila	0	0	0	0	0	650	0	0	0	0	0	0
KASVATUKSEN JA OPPIMISEN TOIMIALA, päiväkodit		7 030	6 190	5 740	5 490	5 490	5 490	5 490	5 490	5 490	5 490	5 490	5 490
Peltovuoren päiväkodin osittainen perusparannus	Aviapolis	800	0	800	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Riihipellon päiväkotit osittainen perusparannus	Aviapolis	800	800	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ylästön päiväkotit, osittainen perusparannus	Aviapolis	800	800	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hepopuiston päiväkodin osittainen peruskorjaus	Hakunila	0	0	0	600	0	0	0	0	0	0	0	0
Nissaksen päiväkodin osittainen perusparannus	Hakunila	0	0	1 050	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kivistön päiväkodin osittainen peruskorjaus	Kivistö	0	0	0	800	0	0	0	0	0	0	0	0
Seutulan päiväkodin osittainen perusparannus	Kivistö	0	0	800	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Päiväkummun päiväkodin osittainen perusparannus	Koivukylä	800	800	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rautkallion päiväkodin osittainen peruskorjaus	Koivukylä	0	0	800	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Seljapolun päiväkotit, osittainen perusparannus	Koivukylä	600	600	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ankkalammen päiväkodin osittainen peruskorjaus	Korso	800	0	800	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vallinojan päiväkotit osittainen peruskorjaus	Korso	800	500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Jönsaksen päiväkodin osittainen peruskorjaus	Myyrmäki	0	0	800	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kimaran päiväkodin osittainen peruskorjaus	Myyrmäki	800	0	0	0	800	0	0	0	0	0	0	0
Laajavuoren päiväkodin osittainen perusparannus	Myyrmäki	0	0	0	800	0	0	0	0	0	0	0	0
Pähkinäsärkijän päiväkotit osittainen peruskorjaus	Myyrmäki	0	1 200	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mistelin päiväkodin osittainen peruskorjaus	Tikkurila	800	800	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

1 000 €	Suuralue	Kustannus- arvio	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Päiväkodit; Määrarahavaraus	0	0	0	0	2 600	4 000	4 800	4 800	4 800	4 800	4 800	4 800	4 800
Päiväkodit; Määrarahavaraus /Pihakorjaukset	0	0	0	690	690	690	690	690	690	690	690	690	690
Peltovuoren päiväkodin pihan perusparannus	Aviapolis	0	230	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vallinojan päiväkodin pihan perusparannus	Korso	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mistelin päiväkotin pihan peruskorjaus	Tikkurila	0	230	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ristipuron päiväkotin pihan peruskorjaus	Tikkurila	30	230	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
KAUPUNKIKULTTUURI JA HYVINVOINNIN TOIMIALA		34	3 900	9 250	3 500	6 950	6 300	850	800	800	800	800	800
Nuorisotila Wintin pihan talousrakennusten peruskorjaus	Aviapolis	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Palokalustostosuojan korjaustyöt (Vernissa)	Tikkurila	0	100	200	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tikkurilan kirjastotalo	Tikkurila	0	0	50	500	6 000	5 500	50	0	0	0	0	0
Tikkurilan nuorisotalo Tonttula; peruskorjaus	Tikkurila	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Häkansbölen kartano; päärakennuksen peruskorjaus	Hakunila	34	200	1 200	1 900	150	0	0	0	0	0	0	0
Myyrmäen urheilutalo, uimahallin peruskorjaus	Myyrmäki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kulttuuritehdas Vernissa, peruskorjaus	Tikkurila	0	2 300	7 000	300	0	0	0	0	0	0	0	0
Määrarahavaraus	0	0	1 300	800	800	800	800	800	800	800	800	800	800
KAUPUNKIYMPÄRISTÖN TOIMIALA		0	470	560	230	120	120	120	120	120	120	120	120
Sähköautojen latausasemien rakentaminen	0	0	350	350	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Määrarahavaraus	0	0	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120
Louhelan aseman korjaustyöt	Myyrmäki	0	0	0	50	0	0	0	0	0	0	0	0
Martinlaakson aseman korjaustöitä	Myyrmäki	0	0	0	60	0	0	0	0	0	0	0	0
Myyrmäen aseman korjaustöitä	Myyrmäki	0	0	90	0	0	0	0	0	0	0	0	0
KAUPUNKIYMPÄRISTÖN TOIMIALA , Kiinteistöt ja tilat		1 700	7 970	5 550	5 500	5 500	5 500	5 500	5 500	5 500	5 500	5 500	5 500
Kaivoksen koulun välttämättömät korjaustyöt	Myyrmäki	500	1 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sisäilmaongelmat ; Määrarahavaraus	0	0	3 250	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500
Määrarahavaraus (ulkovaippa, asunnot, keittiöt yms.)	0	0	2 240	700	700	700	700	700	700	700	700	700	700
Katrineberg, ulkoalueiden korjaus- ja muutostyöt	Kivistö	200	180	50	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tike/ Mr-varaus (ulkovaippa, asunnot, keittiöt yms.)	0	0	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300
Kehys ylläpidettävien rakennusten energiatehokkuustoimenpiteille	0	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
ERITTELETTÖMÄT :Varavoima rakentamisen varaus	0	0	0	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
VANTTI		0	0	700	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hämeenkyllän koulun ateriakapasiteetin nostovaraus	Myyrmäki	0	0	200	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tikkurilan lukion keittiömuutos 2024	Tikkurila	0	0	500	0	0	0	0	0	0	0	0	0

LIITE 3; Vuokra- ja osaketilojen muutokset 2024–2033

1 000 €	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
VUOKRA- JA OSAKETILOJEN MUUTOS- JA KORJAUSTYÖT	1 790	1 320	1 320	1 320	1 320	1 320	1 320	1 320	1 320	1 320	1 320
Kaupunkistrategia ja johto toimiala	120	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Kasvatuksen ja oppimisen toimiala, koulut	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120
Kasvatuksen ja oppimisen toimiala, päiväkodit	580	580	580	580	580	580	580	580	580	580	580
Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala	690	240	240	240	240	240	240	240	240	240	240
Kaupunkiympäristön toimiala, kiinteistöt ja tilat	280	280	280	280	280	280	280	280	280	280	280

LIITE 4; Liikuntapaikkarakentaminen 2024–2028

1 000 e	Kustannus yht.	2024	2025	2026	2027	2028
UUDISRAKENTAMINEN						
Mårtensdals kampus lähiliikuntapaikka	0	0	0	0	0	0
Hakunilan urheilupuiston tapahtuma- ja varastotila	200	0	0	0	0	200
Kuusijärven savusauna ja apurakennukset	3 470	1 880	1 010	0	0	580
Aviapolksen / Kivistön uimahalli	7 000	0	0	200	800	6 000
Elmon uimahalli	40 000	19 000	19 000	2 000	0	0
Elmon urheilupuiston huoltorakennus	3 150	0	0	50	3 050	50
Tikkurilan urheilupuiston kenttien katsomo ja huoltotilat	4 200	0	0	50	1 850	2 300
Kustannukset yhteensä (1 000 e), ilman konserniyhtiöiden kohteita	58 020	20 880	20 010	2 300	5 700	9 130
URHEILUALUEET						
Ulkoilureitit ja kuntoportaat	840	200	250	390	0	0
Pienkenttien perusparannus	1 880	300	80	1 500	0	0
Lähiliikuntapaikat	930	0	30	0	300	600
Elmon urheilupuisto	4 350	50	1 200	1 400	1 700	0
Hiekkaharjun urheilupuisto	300	0	150	150	0	0
Kenraalinpuiston kenttä	700	700	0	0	0	0
Kivistön urheilupuisto	100	0	0	0	0	100
Martinlaakson urheilupuisto tekojääkontti	150	0	150	0	0	0
Tikkurilan urheilupuisto	4 400	0	100	1 200	1 400	1 700
Yhteensä (1 000 e)	13 650	1 250	1 960	4 640	3 400	2 400
VIRKISTYSALUEET						
Kormuniitty Iatusilta	270	270	0	0	0	0
Krakanpuiston luonnonsuojelualueen reitit	100	0	0	0	100	0
Kuusijärven esteetön uimapaikka	210	210	0	0	0	0
Naapuriniityn seniorireitti	30	0	0	30	0	0
Tammistonmäki	150	150	0	0	0	0
Vaaralan lammet ja Slåtmossen	310	10	0	0	300	0
Vaskivuorentie Mätäojan kv-silta	450	0	0	450	0	0
Yhteensä (1 000 e)	1 520	640	0	480	400	0

LIITE 5; Julkinen käyttöomaisuus 2024–2027

RAKENTAMISOHJELMA 2024-2027	Suuralue	Kustannusarvio vuosille 2024-2027	2024	2025	2026	2027
Liikennealueet						
Joukkoliikenteen kehittäminen		2 200	800	300	300	800
Keskeneräisten katujen loppuunsaattaminen		2 000	500	500	500	500
Liikenneturvallisuuden kehittäminen		1 400	500	200	200	500
Liikennevalojen perusparantaminen		560	140	140	140	140
Pyöräilyn kehittäminen		400	100	100	100	100
Ulkovalaistusverkon parantaminen		4 225	1 235	1 000	490	1 500
Annefred (AUB)	Aviapolis	3 070	1 430	1 640	0	0
Annefred eteläisen taide, Tarja Ervastin Pesä-teos	Aviapolis	50	0	0	50	0
Avia-aukio ja Tikkurilantien pohjoisreuna	Aviapolis	1 195	475	360	360	0
Aviaukuja	Aviapolis	150	0	50	100	0
Baana välillä Kahluuniityn silta - Jokitie	Aviapolis	1 370	0	0	70	1 300
Caravellentie Tuupakantie Tulkintie LVA	Aviapolis	110	110	0	0	0
Caravellentien liittymä ja Tahkotien liikennevalot	Aviapolis	1 250	1 250	0	0	0
Ilmailutie vl. Tietotie-Terminalitie	Aviapolis	50	50	0	0	0
Kahluuniityn silta U-8399	Aviapolis	150	0	150	0	0
Kuninkaantien sortuma	Aviapolis	1 125	0	0	1 125	0
Lumijälki lumenkaatopaikka	Aviapolis	600	0	0	250	350
Markkatie (002396)	Aviapolis	140	140	0	0	0
Muuran alueen kadut 02356	Aviapolis	5 490	300	1 730	1 730	1 730
Nuolitian liikennevaloliittymät	Aviapolis	310	0	0	310	0
Pakkalantie jk-pp -tie vl Virkatie-Tikkurilantie	Aviapolis	600	0	0	100	500
Pakkalantie liittymä	Aviapolis	180	0	0	180	0
Perintötie	Aviapolis	100	100	0	0	0
Pyhtäänkorventie, Pytinpuiston kohdalla	Aviapolis	45	45	0	0	0
Rälssipuistonpolku eteläinen	Aviapolis	135	0	135	0	0

RAKENTAMISOHJELMA 2024-2027	Suuralue	Kustannusarvio vuosille 2024-2027	2024	2025	2026	2027
Tammiston kauppatie 13 liittymä LVA	Aviapolis	100	0	0	0	100
Tammiston kauppatie Tammistonkuja LVA	Aviapolis	100	0	0	0	100
Tammiston kauppatie Tammistontie LVA	Aviapolis	100	0	0	0	100
Tammiston kauppatie Voimakuja LVA	Aviapolis	100	0	0	0	100
Tikkurilantie 129 002519	Aviapolis	1 100	0	1 100	0	0
Tikkurilantien baana vl Rälssitie-Robert Huberin tie	Aviapolis	700	0	0	700	0
Turbiinitie	Aviapolis	50	0	50	0	0
Tuupakka 9 kadut (402800)	Aviapolis	800	800	0	0	0
Vanhatie	Aviapolis	600	0	0	600	0
Ylästöntie ja Backaksenpolku (512000)	Aviapolis	1 200	0	1 200	0	0
Hakunilan keskustan laajennus 2	Hakunila	240	0	0	240	0
Harjunreunan ylikulkukäytävä U-1774	Hakunila	985	25	60	900	0
Hirvimäentie vl Kuninkaanmäentie-Kiertomäentie	Hakunila	450	450	0	0	0
Kuninkaanmäentie vl Honkamäentie-Koulutie	Hakunila	1 100	100	0	500	500
Kuussillantie vl. Hakunilantie-Rajatie	Hakunila	100	0	0	100	0
Kuussillantie vl. Hopeakuja-Kuussillankuja	Hakunila	100	0	0	100	0
Lahdentien oikaisu vl Kehä III-Kaskela	Hakunila	2 250	100	700	1 450	0
Lähdepuistontie ja Koivumäenkuja	Hakunila	500	0	0	500	0
Pohjolantie vl. Kuninkaanmäentie-Kiertomäentie	Hakunila	600	100	0	500	0
Sotungintien pysäköintialue	Hakunila	300	0	0	300	0
Vanha Porvoontie jkpp vl Kuninkaanmäentie-Neidonrinne	Hakunila	70	0	0	70	0
Erätorpantie	Kivistö	200	0	0	200	0
Keimolanmäen 3.rakentamislohko (ARA + sopimuskohte)	Kivistö	400	400	0	0	0
Kivistön asemakorttelit 233100	Kivistö	50	0	50	0	0
Kivistön koulun kaava-alue	Kivistö	300	0	300	0	0
Kivistön Lumikvarssi	Kivistö	6 760	0	0	3 230	3 530
Kivistön Maitokvarssi 233400	Kivistö	50	0	0	50	0
Kivistöntähtien kaava-alue	Kivistö	4 165	0	0	1 430	2 735
Länsi-Keimolantie Lepsämäjoen silta U-8058	Kivistö	500	0	0	500	0
Maitorantie jkpp Harmaahylkeenkujaalle	Kivistö	20	20	0	0	0
Punakiventie v. Keimolantie - Punakivenpuisto	Kivistö	200	0	200	0	0
Puu-Kivistö, Timanttapolku	Kivistö	500	500	0	0	0

RAKENTAMISOHJELMA 2024-2027	Suuralue	Kustannusarvio vuosille 2024-2027	2024	2025	2026	2027
Rauhalankaari	Kivistö	350	0	0	0	350
Reunan alueen vesihuolto	Kivistö	1 900	1 900	0	0	0
Tapahtumakuja	Kivistö	190	0	190	0	0
Vehkalan Kinkerit (251400)	Kivistö	900	900	0	0	0
Asolanväylä Kuusitie LVA	Koivukylä	110	110	0	0	0
Asolanväylä Valtimotie LVA	Koivukylä	110	110	0	0	0
Elmon alueen kadut	Koivukylä	2 200	1 000	1 200	0	0
Hanabölenie Lauratien akk U-8100	Koivukylä	450	0	0	450	0
Karpaattientie	Koivukylä	500	0	0	0	500
Koivukylänväylä Peltoniemenkuja LVA	Koivukylä	110	0	0	110	0
Koivukylänväylä pääradan ylikulkusilta U-8083	Koivukylä	100	50	50	0	0
Laurintie Kosken silta U-1131	Koivukylä	80	80	0	0	0
Laurintien liityntäpysäköintialue	Koivukylä	325	0	0	325	0
Laurintie vl Kasperinpolku-Hanabölenie	Koivukylä	5 000	3 500	1 500	0	0
Leikkitie 002516	Koivukylä	100	0	100	0	0
Rekolantie vl. Peijaksentie-Tervahaudantie	Koivukylä	200	0	0	200	0
Rosenlund asemakaava 741600	Koivukylä	730	730	0	0	0
Harmaahylkeentien pohjoisosan jkpp	Korso	400	0	400	0	0
Jokivarrenkuja Naalitien risteysilta (U-1598)	Korso	720	720	0	0	0
Korson keskustan itäosa	Korso	1 500	0	1 500	0	0
Kulorastaantie	Korso	400	400	0	0	0
Lehmustontie 1. vaihe	Korso	4 550	1 050	2 300	1 200	0
Maakotkantie vl. Maakotkanpolku-Kotkankaula	Korso	400	100	300	0	0
Mikkolan laajennus	Korso	400	200	200	0	0
Pihkalantie vl Ullantie-Joukontie	Korso	950	0	0	150	800
Sääskitien pohjoispää	Korso	500	0	0	0	500
Vierumäentie	Korso	250	0	0	0	250
Höylätie	Myyrmäki	650	0	0	50	600
Kilterinmäen laajennus (Kilterinkuja,- kaari jkpp, Bräntilänpolku, -aukio)	Myyrmäki	150	150	0	0	0
Kivikirveenkuja (Sporttikorttelit) 002363	Myyrmäki	375	0	375	0	0
Kivivuorentie Kukinpolun ykk U-8046	Myyrmäki	325	0	0	0	325
Lammaslampi 121400	Myyrmäki	50	50	0	0	0

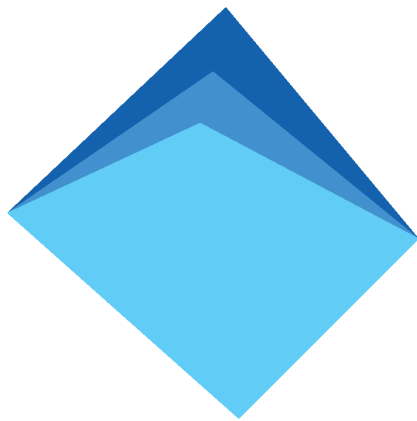
RAKENTAMISOHJELMA 2024-2027	Suuralue	Kustannusarvio vuosille 2024-2027	2024	2025	2026	2027
Lehtokuja (tontinluovutus)	Myyrmäki	420	420	0	0	0
Linnainen	Myyrmäki	1 050	450	600	0	0
Louhelantie Jokiuomanpuiston akk U-8043	Myyrmäki	150	0	0	150	0
Louhelantie vl Patotie-Eräkuja	Myyrmäki	250	0	0	0	250
Luhtimäki 1 ja 2 002495	Myyrmäki	100	0	100	0	0
Luhtitie Varistontie LVA	Myyrmäki	100	100	0	0	0
Luhtitie vl Vihdintie-Avaintie	Myyrmäki	600	0	0	600	0
Luolapolku	Myyrmäki	200	0	0	50	150
Martinkyläntien Kivivuoren akk U-8037	Myyrmäki	185	0	0	0	185
Martinkyläntien tennishallin lp	Myyrmäki	190	0	0	0	190
Martinlaakson keskusta-asuminen 002413	Myyrmäki	50	50	0	0	0
Martinlaaksontie 26 (002414)	Myyrmäki	1 000	0	1 000	0	0
Muuripolku	Myyrmäki	60	60	0	0	0
Myyrmäen asemakorttelit	Myyrmäki	1 650	0	250	400	1 000
Myyrmäen keskustan kadut	Myyrmäki	2 050	550	1 500	0	0
Paalutori	Myyrmäki	660	0	0	0	660
Patotie 2 002368	Myyrmäki	50	50	0	0	0
Pähkinänsärkijän kadut 002284	Myyrmäki	200	200	0	0	0
Pähkinärinteentie Lammaslammentie LVA	Myyrmäki	110	0	0	110	0
Raappavuorenrinne 2 002449	Myyrmäki	100	0	100	0	0
Rajatorpantie Hämeenkylläntien kiertoliittymä	Myyrmäki	1 000	0	0	0	1 000
Rajatorpantie Jönsaksentie LVA	Myyrmäki	100	0	0	100	0
Rajatorpantie Viisaritie LVA	Myyrmäki	110	0	110	0	0
Rajatorpantie vl Raappavuorentie-Jönsaksentie	Myyrmäki	1 350	0	150	0	1 200
Ruukkutori	Myyrmäki	260	260	0	0	0
Talttakuja-Raspitie-Vuolutie (tontinluovutus)	Myyrmäki	300	300	0	0	0
Tiilipojanpolku Kehä III Sarkatien ykk U-8010	Myyrmäki	40	0	0	40	0
Ulkoniitty 002499	Myyrmäki	240	0	0	50	190
Uurrekuja ja Petkelpolku (tontinluovutus)	Myyrmäki	100	100	0	0	0
Vaakatie	Myyrmäki	130	0	0	130	0
Vanhan Kaarelantien oikaisu	Myyrmäki	50	0	0	50	0
Varistonpolku Varistonniityn silta	Myyrmäki	150	0	0	150	0

RAKENTAMISOHJELMA 2024-2027	Suuralue	Kustannusarvio vuosille 2024-2027	2024	2025	2026	2027
Vaskivuorentie Hämeenlinnanväylä ramppiliittymä	Myyrmäki	250	0	250	0	0
Vaskivuorentien ja Kahluuniityn baana	Myyrmäki	1 300	1 300	0	0	0
Vihertie 44-46 ja 48 002447	Myyrmäki	230	230	0	0	0
Vihertie, Viherkuja	Myyrmäki	4 390	2 310	2 080	0	0
Viittatie (tontinluovutus)	Myyrmäki	100	100	0	0	0
Viputien vesihuolto (tontinluovutus)	Myyrmäki	100	100	0	0	0
Virtatie vl Virtakuja-Myyrmäentie	Myyrmäki	500	0	0	0	500
Ailakkipolku jkpp (002354)	Tikkurila	50	0	50	0	0
Bäckbyntie	Tikkurila	400	0	400	0	0
Carl Edelfeltin aukio (sis. taide)	Tikkurila	4 060	910	1 650	1 500	0
Erikoiskuljetusreitin siirtosuunnitelma Hakkilassa	Tikkurila	300	0	0	300	0
Jokiniemen kampuksen kadut	Tikkurila	8 700	2 700	3 000	3 000	0
Kirjastopolku ja Lummesola	Tikkurila	230	230	0	0	0
Kirkkotie-Ylästöntie risteys	Tikkurila	190	0	0	0	190
Koisotien itäosa	Tikkurila	750	0	0	0	750
Krassitie vl. Kielotie-Orvokkitie	Tikkurila	50	50	0	0	0
Kulleropuiston kadut	Tikkurila	600	600	0	0	0
Kuusikkotie jkpp vl. Markkulantie-Sammaltie	Tikkurila	600	0	0	600	0
Läntinen Valkoisenlähteentie vl Koivukyläntie-Talvikkitie	Tikkurila	325	0	0	325	0
Läntinen Valkoisenlähteentie vl Osmankäämintie-Talvikkitie	Tikkurila	425	0	0	425	0
Malminiitynpolku	Tikkurila	100	0	0	100	0
Meiramitie vl Koivuhaantie-Läntinen Valkoisenlähteentie	Tikkurila	255	0	255	0	0
Neilikkatie vl Keltamotie-Talvikkitie	Tikkurila	710	0	0	710	0
Orvokkitie vl Lehdokkitie-Valkoisenlähteentie	Tikkurila	1 450	0	0	0	1 450
Orvokkitie vl Unikkotie-Lehdokkitie (liittyy Tikkuraattiin)	Tikkurila	650	0	0	650	0
Ruskeasannantien risteyssilta U-1885	Tikkurila	40	40	0	0	0
Sinirikontie	Tikkurila	855	0	0	50	805
Talvikkitie Neilikkatie LIVA	Tikkurila	150	0	0	150	0
Talvikkitie vl Raatetie-Leinikkitie	Tikkurila	200	0	0	0	200
Tarhurintien LP-alue	Tikkurila	200	0	0	200	0
Tikkuraatti	Tikkurila	2 200	0	0	1 200	1 000

RAKENTAMISOHJELMA 2024-2027	Suuralue	Kustannusarvio vuosille 2024-2027	2024	2025	2026	2027
Tikkurilantie vl Kielotie-Neilikkapuisto	Tikkurila	3 500	0	1 800	1 700	0
Tikkurilantie vl Ratatie-Kuninkaalantie	Tikkurila	850	0	0	0	850
Tulppaanitie	Tikkurila	150	0	0	0	150
Tulppaanitie hv-viemärin tulvamitoitus	Tikkurila	100	100	0	0	0
Unikkotie vl Kielotie-Ratatie	Tikkurila	100	0	100	0	0
Valkoisenlähteen tie vl Vanha Porvoontie-Lahdentie	Tikkurila	4 300	500	2 620	1 180	0
Vanha Porvoontie vl Kokkokalliontie-Malmarintie	Tikkurila	150	0	0	150	0
Urheilualueet						
Tikkurilantie 129 kenttä	Aviapolis	1 030	0	30	1 000	0
Hakunilan urheilupuisto rullahiihtorata	Hakunila	200	200	0	0	0
Kenraalinpuiston kenttä	Kivistö	700	700	0	0	0
Tyttömäki	Kivistö	80	0	80	0	0
Elmon urheilupuisto	Koivukylä	4 350	50	1 200	1 400	1 700
Mikkolan lähiikuntapaikka	Korso	330	0	30	0	300
Kaivokselan kuntopaikat	Myrskylä	400	0	50	350	0
Koulupuiston kenttä	Myrskylä	550	0	50	500	0
Martinlaakson urheilupuisto tekojääkenttä	Myrskylä	150	0	150	0	0
Virtapuiston kenttä	Myrskylä	300	300	0	0	0
Hiekkaharjun urheilupuisto tekojääkenttä	Tikkurila	150	0	0	150	0
Hiekkaharjun urheilupuisto valaistus	Tikkurila	150	0	150	0	0
Simonkylänpuiston reitit	Tikkurila	160	0	120	40	0
Tikkurilan urheilupuisto	Tikkurila	2 700	0	100	1 200	1 400
Virkistysalueet						
Krakanpuiston luonnonsuojelualueen reitit	Aviapolis	100	0	0	0	100
Tammistonmäki	Aviapolis	150	150	0	0	0
Kormuniitty latusilta	Hakunila	270	270	0	0	0
Kuusijärven esteetön uimapaikka	Hakunila	210	210	0	0	0
Vaaralan lammet ja Slätmossen	Hakunila	310	10	0	0	300
Naapuriniityn seniorireitti	Myrskylä	30	0	0	30	0
Vaskivuorentie Mätäojan kv-silta	Myrskylä	450	0	0	450	0

RAKENTAMISOHJELMA 2024-2027	Suuralue	Kustannusarvio vuosille 2024-2027	2024	2025	2026	2027
Ympäristörakentaminen						
Viljelypalojen kasteluvesijärjestelmät		280	140	140	0	0
Annefredinpuisto	Aviapolis	3 500	2 000	0	0	1 500
Isomännynpuisto (Ylästö 7)	Aviapolis	500	0	500	0	0
Muuran alueen puistot 002356	Aviapolis	870	0	0	0	870
Padisenpuisto (Ylästö 7)	Aviapolis	500	500	0	0	0
Pehtoorinpuisto	Aviapolis	400	400	0	0	0
Pytinojanpuisto (002396)	Aviapolis	1 200	0	1 200	0	0
Pytinpuisto	Aviapolis	400	400	0	0	0
Rälssipuisto	Aviapolis	2 000	1 000	1 000	0	0
Sutarsinpuisto (Ylästö 7)	Aviapolis	350	0	0	350	0
Skattmansbynniitty (512000)	Aviapolis	300	0	300	0	0
Vanhapuisto (Ylästö 7)	Aviapolis	270	0	20	250	0
Ylästönranta (Ylästö 7)	Aviapolis	450	0	0	0	450
Itä-Hakkilanojan puistosuunnitelma	Hakunila	1 200	0	0	0	1 200
Kuntopuisto	Hakunila	340	340	0	0	0
Sotungintien ulkoilureitti	Hakunila	990	990	0	0	0
Vaaralan lammet raitisilta	Hakunila	230	30	0	0	200
Georg ja Anna Collinin puisto	Kivistö	350	0	350	0	0
Keimolanmäenpuisto	Kivistö	550	0	0	0	550
Kinkeripuisto	Kivistö	150	0	150	0	0
Ruutulipunpuisto	Kivistö	1 000	0	0	0	1 000
Tapolan kvl-silta U-8063	Kivistö	400	0	0	400	0
Åbynranta	Kivistö	200	0	0	200	0
Haxberginhaka	Koivukylä	150	100	50	0	0
Kuusijärvi-Päiväkummuntie	Koivukylä	100	0	100	0	0
Peijaksentien Keravanjoen kvl-kaarisilta U-8150	Koivukylä	350	0	0	0	350
Tarinapuiston koiraitaus	Koivukylä	350	0	350	0	0
Marsinpuisto	Korso	200	0	0	200	0
Metsopuisto ja Metsopuistikko	Korso	700	700	0	0	0
Ristirajan asukaspuisto	Korso	400	0	0	0	400

RAKENTAMISOHJELMA 2024-2027	Suuralue	Kustannusarvio vuosille 2024-2027	2024	2025	2026	2027
Jokiuomanpuisto	Myyrmäki	2 000	0	0	1 000	1 000
Laajavuorenpuisto	Myyrmäki	400	0	0	0	400
Lammaspuisto puistosilta	Myyrmäki	150	0	0	150	0
Ojahaka Hakamaankujan jatkeen putkisillan uusiminen	Myyrmäki	100	100	0	0	0
Paalukylänpuisto	Myyrmäki	500	500	0	0	0
Perkiönmäki	Myyrmäki	500	0	0	500	0
Pitkäjärven tulvasuunnittelu	Myyrmäki	70	70	0	0	0
Vapaalanmetsä ja Raappavuori	Myyrmäki	1 200	0	1 200	0	0
Elopelto	Tikkurila	200	0	0	0	200
Elopelto 2	Tikkurila	150	0	0	150	0
Kirjastopuiston pohjoisosa	Tikkurila	1 000	0	1 000	0	0
Kirkonkylänkoski	Tikkurila	350	350	0	0	0
Koivuhaan Arboretum	Tikkurila	600	0	0	0	600
Neilikapuisto	Tikkurila	500	0	500	0	0
Pietaryrtinpuisto	Tikkurila	100	100	0	0	0
Tiedepuisto	Tikkurila	1 850	0	0	0	1 850
Tikkurilanranta itäosa	Tikkurila	1 500	1 500	0	0	0
Tikkurilanranta Ävikin kvl-silta U-6120	Tikkurila	400	0	0	400	0
Tikkurilan Veteraanipuisto ja Hertaksenpuisto	Tikkurila	350	0	0	350	0
YHTEISHANKKEET VALTION KANSSA						
Kehä III Ala-Tikkurila-Kalkkikallio melueste		225	0	225	0	0
Mt140 jkpp vl Kyytitie-Mt152		1 600	1 600	0	0	0

Vantaa

TALOUSSUUNNITELMA 2024–2027

TALOUSARVIO 2024

Kaupunginvaltuuston hyväksymä 13.11.2023

SISÄLLYSLUETTELO

KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS	1
TOIMINTAYMPÄRISTÖ	3
Talouden kehitys	21
Vantaan henkilöstömäärän kehitys	26
Kaupungin toimitilamäärän kehitys	27
Väestön kehitys ikäryhmittäin	29
Vantaan kaupungin sitovat tavoitteet vuodelle 2024	29
Sisäinen valvonta ja riskienhallinta kaupunkikonsernissa	54
KÄYTTÖTALOUSOSA	56
Talousarvion 2024 täytäntöönpano	56
Toimialoittain vertailu 2022–2027 ja kehys	60
YLEISHALLINTO	67
Keskusvaalilautakunta	69
Kaupunginvaltuusto	71
Tarkastuslautakunta ja ulkoinen tarkastus	73
Kaupunginhallitus	75
Yhteistoimintaosuudet ja -avustukset	79
KAUPUNKISTRATEGIA JA JOHTO	81
Yleisjohto	83
Talous ja strategia	84
Henkilöstö ja konsernipalvelut	87
Elinvoimapalvelut	91
Työllisyys ja kotoutumispalvelut	94
Kuntademokratia	98
Viestintä	101
Sisäinen tarkastus	103
KASVATUS JA OPPIMINEN	105
Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta	109
Yhteiset palvelut	110
Perusopetus	113
Varhaiskasvatus	116
Svenskspråkiga servicen	119
Toisen asteen koulutus	122
KAUPUNKIKULTTUURI JA HYVINVOINTI	125
Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunta	128
Yhteiset palvelut	129
Kulttuuri- ja kirjastopalvelut	133
Liikunta	137
Nuoriso- ja yhteisöpalvelut	140
Elinikäinen oppiminen	144
Musiikkiopisto	147
Kuvataidekoulu	149

KAUPUNKIYMPÄRISTÖ.....	151
KAUPUNKIYMPÄRISTÖLAUTAKUNTA.....	155
Kaupunkiympäristölautakunta	156
Yhteiset palvelut.....	157
Kaupunkirakenne ja ympäristö	159
KAUPUNKITILALAUTAKUNTA.....	165
Kaupunkitilalautakunta	166
Kadut ja puistot	167
Joukkoliikenne	172
Varikko.....	175
Kiinteistöt ja tilat	177
Kiinteistöt ja tilat netto	180
RAHASTOT.....	182
Asuntolaina-, kiinteistö- ja rakentamisrahasto	182
Vahinkorahasto	183
TULOSLASKELMAOSA	186
INVESTOINTIOSA.....	192
Rakentaminen.....	193
Uudisrakentaminen	193
Korjausrakentaminen	195
Vuokra- ja osaketilojen muutostyöt.....	197
Aineeton omaisuus.....	197
Julkinen käyttöomaisuus	198
Irtain omaisuus.....	199
Kiinteä omaisuus.....	200
Osakkeet ja osuudet	201
RAHOITUSOSA	202
Täydentäviä tietoja.....	205
KUNTAKONSERNI	207
LIITTEET	226
LIITE 1; Uudisrakentaminen 2024–2033	227
LIITE 2; Korjausrakentaminen 2024–2033	231
LIITE 3; Vuokra- ja osaketilojen muutokset 2024–2033.....	234
LIITE 4; Liikuntapaikkarakentaminen 2024–2028	235
LIITE 5; Julkinen käyttöomaisuus 2024–2027	236

KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS

Vantaa on eteenpäin katsova kaupunki. Kaupungin kasvu jatkuu ja lähivuosina Vantaa toteuttaa isoja elinvoimaa lisääviä investointeja. Vantaa on pitkäjänteisesti vähentänyt velkamääräänsä ja luonut pohjaa merkittäviä investointeja varten. Suomen talouden näkymien heikkeneminen heijastuu kuitenkin myös Vantaalle. Erityisesti asuntorakentamisen voimakas vähentyminen saattaa lähivuosina hidastaa kaupungin kasvua ja heikentää tulopohjaa.

Toimintaympäristössä suuria muutoksia

Kiihtynyt inflaatio ja sen myötä keskuspankkien päättämät korkotason nostot ovat leikanneet kotitalouksien ostovoimaa ja yritysten investointihalukkuutta. Yleinen taloustilanne Suomessa on kääntynyt taantumaksi. Talouskasvun ennakkoidaan käynnistyvän hitaasti ja vaisuna.

Vantaan väestökasvun arvioidaan edelleen jatkuvan. Vuonna 2022 Vantaan väestö kasvoi noin 3 600 asukkaalla (1,5 %), joka oli 1 600 enemmän kuin vuonna 2021. Vuonna 2023 väestönkasvun ennustetaan kasvavan ja olevan yli 4 000 henkeä. Väestöennuste ennustaa kasvun olevan lähivuosina myös samaa tasoa.

Asuntorakentamisen voimakas romahdus voi pitkittyessään kuitenkin hidastaa merkittävästi myös Vantaan väestön kasvua. Valmistuneiden asuntojen kuukausimäärien ennakkoidaan vähitellen laskevan vuoden 2023 lopusta alkaen. Uusien rakennuskohtien aloitukset ovat laskeneet dramaattisesti vuoden 2023 aikana, joka heijastuu laskevasti vähintäänkin seuraavana kahtena vuotena valmistuvien asuntojen määriin.

Talouden laskusuhdanne on pysäyttänyt työttömyyden laskun myös Vantaalla. Heinäkuussa 2023 työttömyysaste oli Vantaalla 11,6 prosenttia, jossa laskua edellisvuoteen oli vain 0,2 prosenttiyksikköä. Vantaan työttömyysaste ennen koronaa oli noin 8,5 prosenttia, joten toipuminen on vielä kesken. Erityisen huolestuttavaa on ollut pitkäaikaistyöttömyyden taso, jonka lasku on myös pysähtynyt. Vieraskielisten työttömyys on kääntynyt nousuun koko pääkaupunkiseudulla. Asuntorakentamisen seisahtumisen ennakkoidaan heikentävän rakennusalan työllisyystilannetta.

Hallinnollisesti merkittävä hyvinvointialueuudistus astui voimaan vuoden 2023 alusta, jolloin sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen tehtävät siirtyivät kunnilta hyvinvointialueille. Seuraava iso uudistus astuu voimaan jo vuoden 2025 alusta. TE-uudistuksen myötä valtion työllisyyden ja yritysten kasvua tukevat julkiset palvelut tulevat osaksi kuntien työllisyys- ja elinvoimatehtäviä. Tämä mahdollistaa Vantaan kaupungille uuden toimivan palvelukokonaisuuden rakentamisen.

Vantaa investoi tulevaisuuteen

Vuoden 2024 talousarviossa on kohdistettu lisäyksiä erityisesti koulutuksen ja varhaiskasvatuksen sekä kaupunkikulttuurin palvelutarpeita vastaavasti. Yleisen hintakehityksen kustannuksia lisäävät vaikutukset palvelujen ostoihin on myös huomioitu. Vuosi 2024 on Vantaan kaupungin 50-vuotisjuhlavuosi ja se näkyy talousarviossa. Kaupungin kärkihankkeiden suunnitteluun on lisätty resursseja ja määrärahoja.

Vuoden 2024 tilikauden tuloksen ennakkoidaan olevan lievästi negatiivinen. Rakentamisen voimakas lasku vaikuttaa lyhyellä aikavälillä negatiivisesti kaupungin saamiin maanmyyntituloihin ja yleinen talouden laskusuhdanne hillitsee verotulojen kasvua.

Talouden tasapainotus etenee kuitenkin tuottavuus- ja kasvuohjelman mukaisesti ja tavoitteena on nostaa vuosikatetta vuosittain siten, että vuonna 2025 se olisi vähintään 130 milj. euroa. Uuden Vantaan ratikka -investoinnin lisäksi myös kaupungin perusinvestoinnit ovat kasvussa, joten vuosikatteen nostaminen on välttämätöntä myös tulevina vuosina.

Vuonna 2024 kertaluontoiset ns. verohännät vähenevät selvästi ja tämä näkyy myös kaupungin taloudessa. Samalla hyvinvointialueuudistuksen jälkeinen kaupungin talouden kokonaistilanne selkeytyy. TE-uudistus tuo jälleen muutoksia vuodesta 2025 eteenpäin niin sekä kuntien menoihin kuin myös valtionosuuksiin. Hallitus on myös suunnittelemassa valtionosuusuudistusta, joka astuisi voimaan vuoden 2026 alusta, joten kuntatalous elää murroksessa vielä pitkään.

Elinvoimaa seuraavaksi 50 vuodeksi

Kaupungin pitkäaikainen talouden tasapainottaminen on tuottanut tuloksia. Vantaan talous on nyt terveellä pohjalla ja kaupungin tase on vahvistunut. Vantaa on kyennyt seitsemän vuoden aikana vähentämään velkojaan 300 milj. euroa ja on nykyisin yksi vähiten velkaisista suurista kaupungeista. Kaupungilla on näin mahdollisuus toteuttaa tulevaisuuden kasvun ja kehityksen turvaavia investointeja.

Vuonna 2024 valmistuvien ja rakenteilla olevien päiväkotij- ja kouluhankkeiden lisäksi kaupungin ja konserniyhtiön investointiohjelmassa käynnistyvät muun muassa Elmon uimahallin ja Koillis-Vantaan liikuntahallin rakentaminen. Myös Varian Vehkalan kampuksen rakentaminen käynnistyy ja Tikkurilan osaamiskampuksen suunnittelu etenee. Kulttuuritehdas Vernissan peruskorjaus valmistuu ja Håkansbölen kartanon päärakennuksen peruskorjaus käynnistyy.

Vantaan kaupunginvaltuusto päätti 22.5.2023, että Vantaan ratikka rakennetaan. Päätös on ehdollinen ja vaatii valtion sitoutumista rakentamiskustannuksiin MAL-sopimuksessa. Tavoitteena on rakennustöiden käynnistyminen vuonna 2024. Ratikan on suunniteltu olevan valmis vuonna 2028.

Ensi vuosi on Vantaan kaupungin 50-vuotisjuhlavuosi. Kaupungin kehittäminen on pitkäjänteistä työtä. Lähivuosien isot julkiset investointihankkeet ovat Vantaalta vahva panostus koko seudun ja Suomen talouden vahvistamiseksi. Samalla ne vahvistavat Vantaan tulevaisuuden elinvoimaa seuraavien 50 vuoden matkalle.

Pekka Timonen
Kaupunginjohtaja

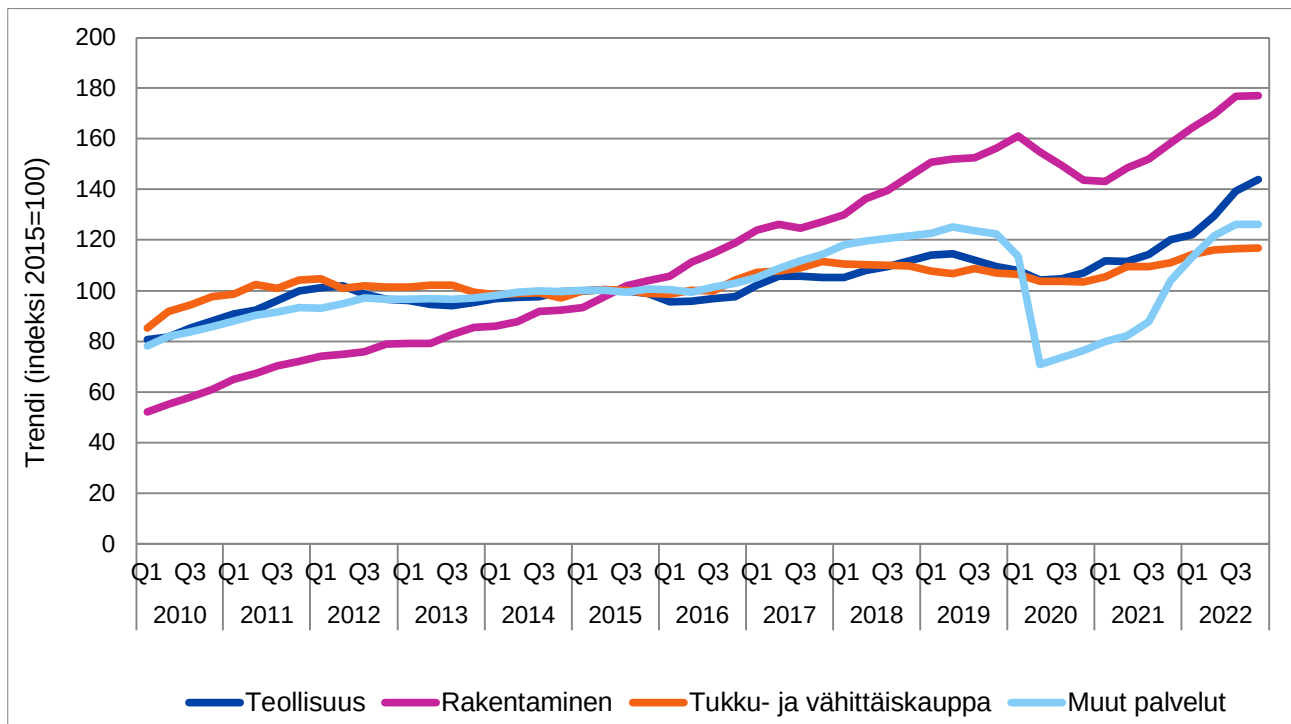
TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Taloukasvu on pysähtynyt

Vantaan toimintaympäristö on ollut viime vuosina nopeassa muutoksessa ja näin ollen vaikeasti ennustettavissa. Esimerkiksi talous ja työllisyys ovat vaihdelleet nopeasti viime vuosina. Aluksi koronapandemia nosti työttömyyden korkealle 2020 kun taas vuosia 2021 ja 2022 kuvaa nopea toipuminen kriisistä ja talouden vahvistuminen. Taloudellinen tilanne muuttui taas oleellisesti vuonna 2022 Venäjän hyökkäyssodan alettua Ukrainassa. Aluksi talous näytti kestävän tilanteen, vaikka mm. energian ja raaka-aineiden hinnat lähtivät nopeaan nousuun sotaa seuranneiden pakotteiden aiheuttamien saatavuushaasteiden takia. Tämä osaltaan nopeutti inflaatiota. Nopeutunut inflaatio työnsi kuitenkin korot nousuun, mikä vuoden 2023 aikana on näkynyt mm. rakentamisen nopeana hidastumisena. Suomen talouden kasvu näyttäisi olevan hyytymässä vuonna 2023 ja hyvä työllisyyskehitys on pysähtynyt.

Muutaman viime vuoden aikana talous on kohdellut eri tavalla Vantaan toimialoja. Rakentaminen laski selvästi koronavuonna, mutta toipui nopeaan kasvuun. Toimialan kasvu tasaantui kuitenkin jo vuoden 2022 aikana. Eniten koronavuosina kärsi palveluala. Myös se toipui nopeasti, mutta myös palvelualan kasvu on pysähtynyt vuoden 2022 aikana. Tukku- ja vähittäiskaupan kehitys on ollut suhteellisen tasaista. Toimialoista teollisuus on edelleen selvästi kasvussa.

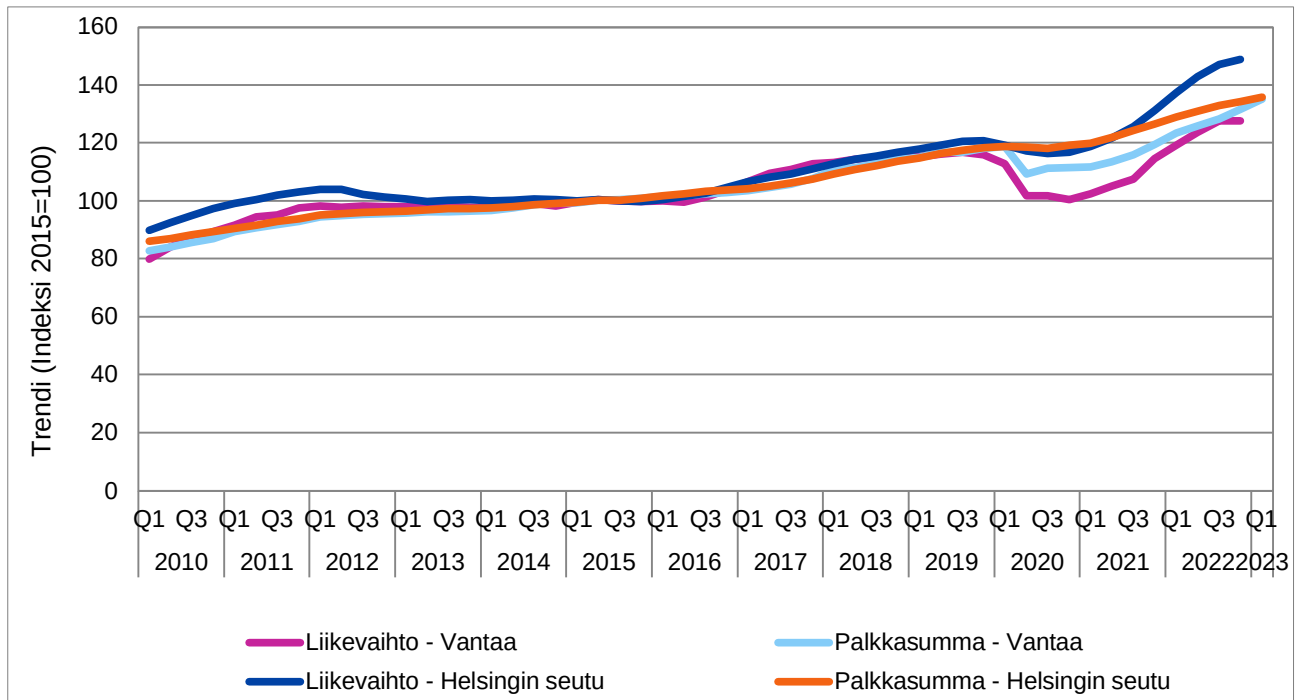
Kuvio 1: Yritysten liikevaihdon kehitys päätoimialoilla Vantaalla vuodesta 2010 (2015=100)

Lähde: Tilastokeskus, asiakaskohtainen suhdannepalvelu 1.6.2023

Yritysten liikevaihdon kehitys on Vantaalla jäänyt muusta Helsingin seudusta. Vantaan elinkeinorakenteesta ja lentokentän merkityksellisyydestä johtuen vantaalaisten yritysten liikevaihto laski koronavuosina muuta Helsingin seutua enemmän ja elpyminen on ollut hitaampaa. Liikevaihdon kasvu on kuitenkin pysähtynyt vuoden 2023 alkuun mennessä. Vantaalaisten yritysten liikevaihto on ylittänyt koronaa edeltävän tason, mutta muu seutukunta on kasvanut nopeammin. Palkkasummassa Vantaa on kuitenkin saavuttanut muun seutukunnan.

Kuvio 2: Yritysten liikevaihdon ja palkkasumman kehitys Vantaalla ja Helsingin seudulla vuodesta 2010 (2015=100)

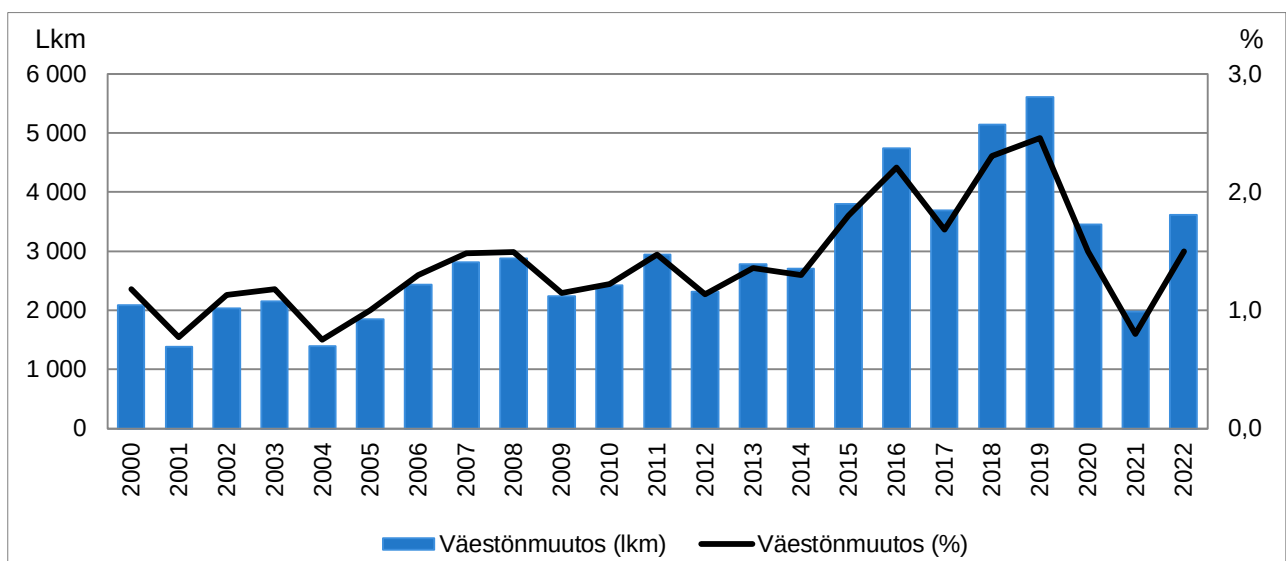
Lähde: Tilastokeskus, asiakaskohtainen suhdannepalvelu 1.6.2023

Maahanmuutto nousi ennätyskorkealle tasolle

Vantaalla oli 242 819 asukasta vuoden 2022 lopussa. Väestö kasvoi vuoden 2022 aikana 3 600 asukkaalla (1,5 %), joka oli 1 600 enemmän kuin vuonna 2021. Vantaan väestönkasvu jäi poikkeuksellisen alhaiseksi vuonna 2021, mutta nyt palattiin vuoden 2020 tasolle. Viimeisen viiden vuoden aikana Vantaan väestö on kasvanut keskimäärin 4 000 asukkaan vuosivauhtia (1,7 %).

Kaikista Suomen kunnista väestönkasvu oli selvästi suurinta Espoossa (8 100). Seuraavaksi eniten väestö kasvoi Helsingissä (5 600), Tampereella (4 800) ja Vantaalla (3 600). Vantaa on edelleen Suomen neljänneksi suurin kaupunki. Ero kolmantena olevaan Tampereeseen on viime vuosina kasvanut ollen 6 200 henkeä vuonna 2022.

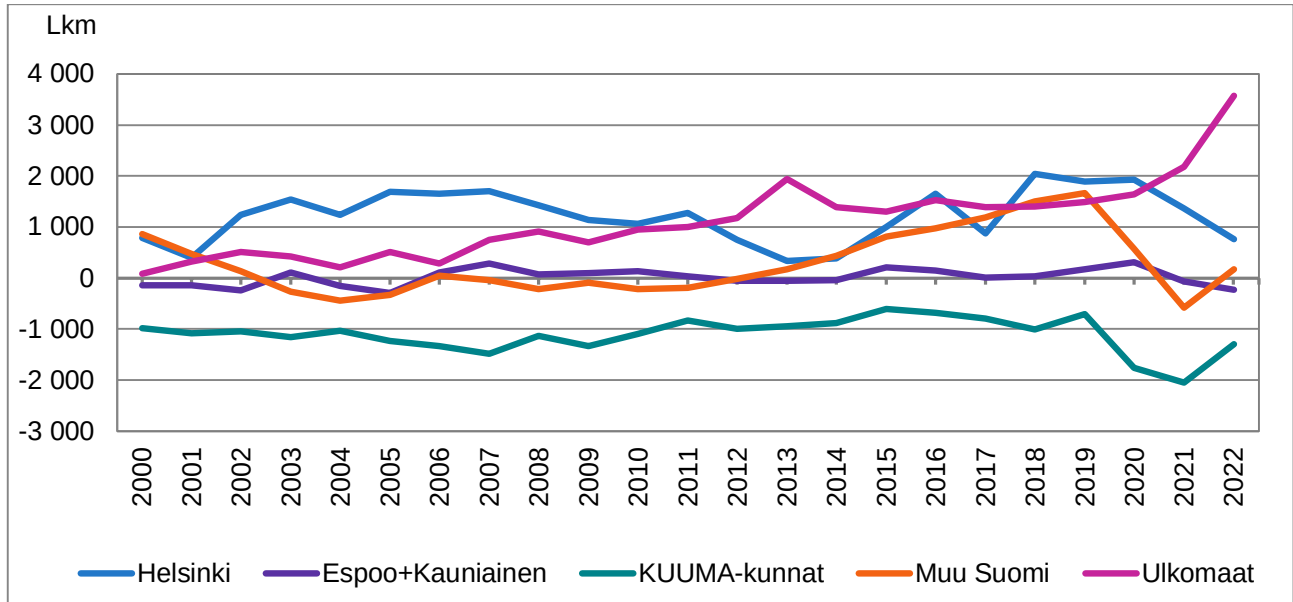
Kuvio 3: Vantaan väestönkehitys vuosina 2000–2022

Lähde: Tilastokeskus

Vantaa sai vuonna 2022 ulkomailta historiallisen paljon muuttovoittoa, lähes 3 600 henkeä. Tämä oli 1 400 enemmän kuin vuonna 2021. Maahanmuuton lisäksi muuttoliike pysyi positiivisena Helsingistä muuttavien ansiosta, vaikkakin muuttovoitto lähes puolittui 800 henkeen. Myös muuttoliike Helsingin seudun ulkopuolisen Suomen kanssa kääntyi positiiviseksi yhden tappiollisen vuoden jälkeen. Vantaa menetti jälleen eniten väestöään, 1 300 henkeä, Helsingin seudun kehysalueelle eli KUUMA-kuntiin, mutta huomattavasti vähemmän kuin kahtena edellisenä vuotena.

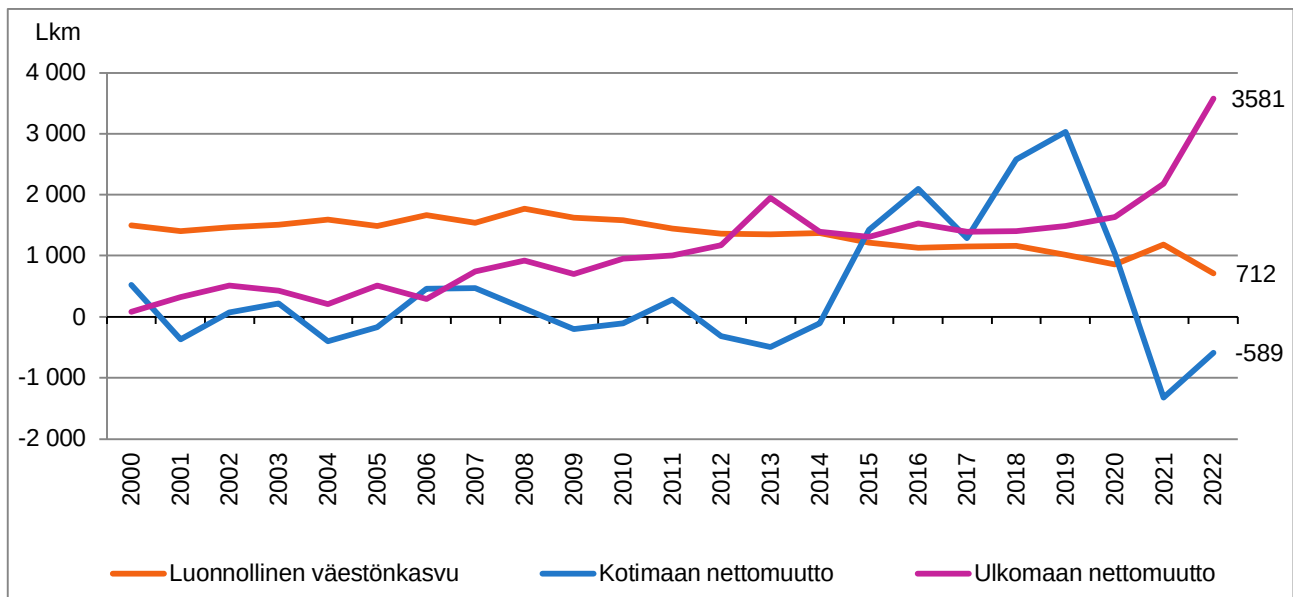
Kuvio 4: Vantaan nettomuuttoliike tulo-/lähtöalueittain 2000–2022

Lähde: Tilastokeskus

Luonnollinen väestönkasvu jäi vuonna 2022 matalammaksi kuin koskaan aiemmin. Kuolleiden historiallisen korkea määrä (1 781) yhdistettynä matalaan syntyvyyteen (2 493) sai luonnollisen väestönkasvun jäämään ennätysalhaiseksi, 712 henkeen. Voimakkaan maahanmuuton ansiosta kokonaismuuttoliike jäi 3 000 henkeä plussalle, vaikka kotimaan nettomuutto jäi negatiiviseksi 600 hengen verran. Vuoden 2022 väestönkasvusta noin 80 prosenttia tuli muuttoliikkeestä ja ainoastaan 20 prosenttia luonnollisesta väestönkasvusta.

Kuvio 5: Vantaan väestönkehityksen osatekijät 2000–2022

Lähde: Tilastokeskus (kuvio ei sisällä väkiluvun rekisterikorjauksia)

Tikkurilan ja Kivistön suuralueet kasvoivat eniten, kaupunginosista Veromies

Asukasmäärällä mitattuna ylivoimaisesti väkirikkain suuralue vuonna 2022 oli Myyrmäki, jossa asui 59 000 asukasta. Seuraavaksi suurimmalla, Tikkurilan suuralueella, asui 47 900 henkeä. Pienin suuralueista oli Kivistö 17 600 asukkaallaan. Vuoden 2022 aikana eniten uusia asukkaita sai Tikkurilan suuralue, jonka väestö kasvoi vajaalla 900 asukkaalla (1,9 %). Suhteellisesti kasvu oli suurinta Aviapoliksessa ja Koivukylässä (2,5 %).

Viimeisten viiden vuoden ajan Kivistön suuralueen suhteellinen kasvu on ollut omaa luokkaansa. Kivistön väestö on lisääntynyt 40 prosentilla vuosina 2018–2022, kun seuraavaksi suurinta kasvu on ollut Tikkurilan suuralueella, 11 prosenttia. Kivistö on kasvanut myös määrällisesti eniten, 5 100 henkeä, mutta Tikkurila ei jäänyt kauaksi tästä 4 900 hengen kasvullaan.

Kaupunginosista selvästi suurin on Myyrmäki 17 600 asukkaallaan, mutta myös Martinlaaksossa, Hakunilassa, Kivistössä ja Pakkalassa on yli 10 000 asukasta. Alle sadan asukkaan kaupunginosia oli neljä: Lentokenttä, Länsisalmi, Viinikkala ja Ojanko. Vuoden 2022 aikana väestö kasvoi kaupunginosista suhteellisesti eniten Veromieheessä, 39 prosenttia, ja seuraavaksi eniten Koivuhaassa ja Koivukylässä (vajaa 8 %). Määrällinen kasvu oli suurinta Veromiehen kaupunginosassa (+560) ja toiseksi eniten uusia asukkaita saivat Tikkurila ja Myyrmäki (+450).

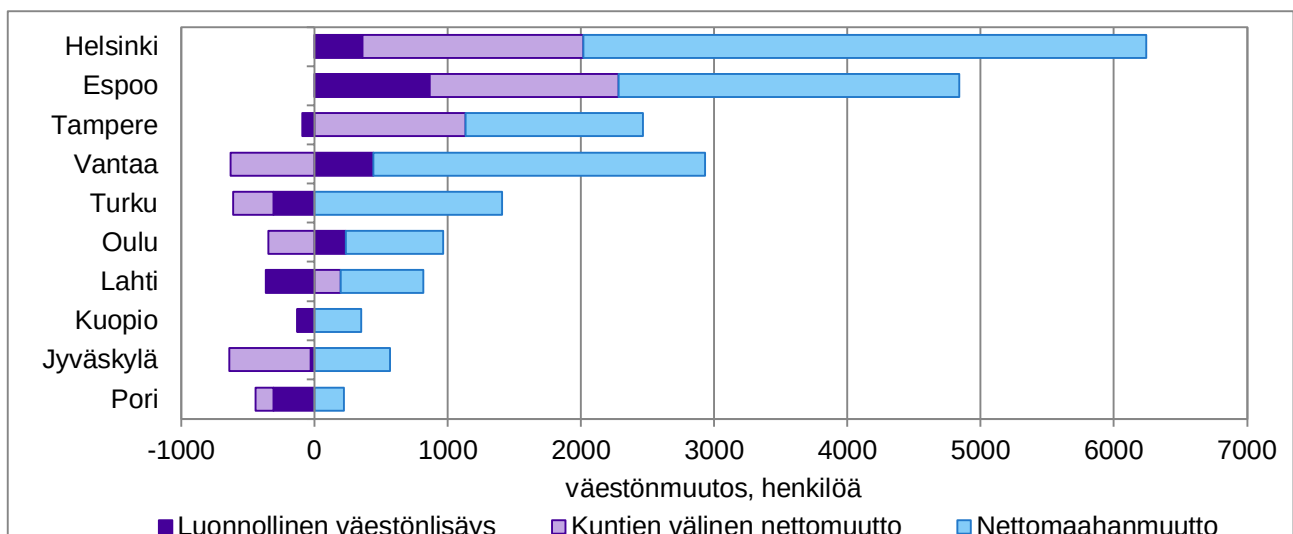
Väestönkasvu jatkuu myös tulevaisuudessa

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Vantaan väestö on kasvanut myös alkuvuonna 2023. Tammi-heinäkuun aikana maahanmuutto kasvatti väestöä 2 500 hengellä ja luonnollinen väestönkasvu 450 hengellä, mutta kotimaan muuttoliike jäi yli 600 henkeä miinukselle. Yhteensä väestö on siis kasvanut 2 300 asukkaalla, joka oli saman verran kuin vastaavana ajankohtana viime vuonna. Väestönmuutos kuitenkin jakaantui eri tavalla, sillä Vantaa on saanut alkuvuoden aikana ulkomailta selvästi enemmän muuttovoittoa ja kotimaasta muuttotappiota kuin vastaavana ajankohtana vuonna 2022.

Nopeimmin kasvaneet kaupungit alkuvuodesta 2023 ovat olleet Helsinki ja Espoo. Tammi-heinäkuun aikana Helsinki on saanut 6 200 ja Espoo 4 800 uutta asukasta, kun Vantaalla ja Tampereella väestönkasvu on ollut selvästi alhaisempaa, noin 2 300 asukasta. Näistä kaupungeista Vantaa on ainoa, joka on menettänyt väestöään muualle Suomeen.

Suurten kaupunkien osalta nettomaahanmuuton merkitys väestöä kasvattavana tekijänä korostuu. Se nostaa väestöä kaikissa suurissa kaupungeissa, mutta Turussa, Jyväskylässä, Kuopiossa ja Porissa se oli ainoa väkilukua kasvattava tekijä. Huomattavaa kuitenkin on, että maahanmuutosta huolimatta Jyväskylän ja Porin väkiluvut ovat pienentyneet alkuvuoden aikana.

Kuvio 6: Väestönmuutosten ennakkotiedot 10 suurimmassa kaupungissa tammi-heinäkuussa 2023

Lähde: Tilastokeskus (päivitetty 22.8.2023)

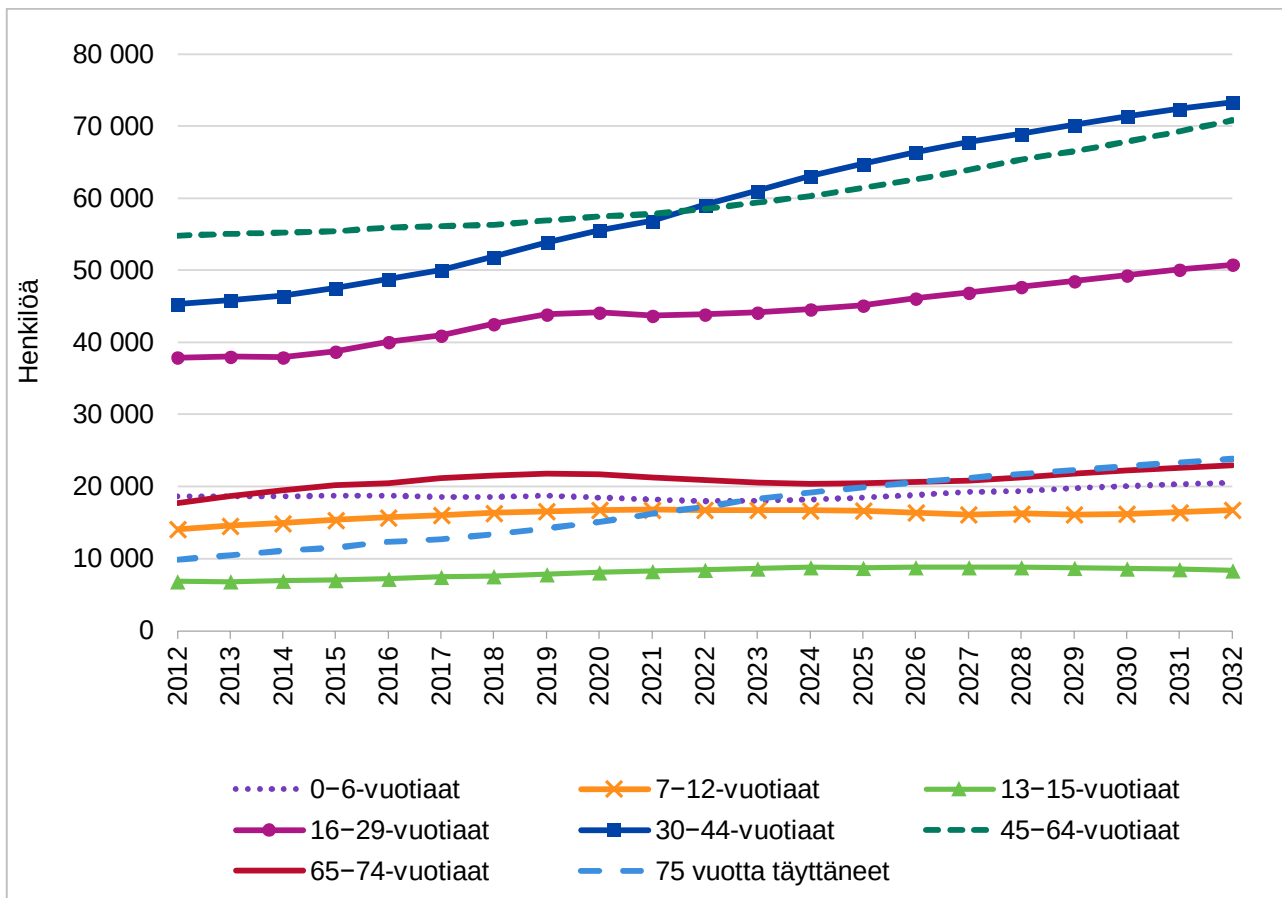
Uusimman väestöennusteen mukaan Vantaan väestönkasvu jatkuu myös tulevaisuudessa. Vuositaisen väestönkasvun ennustetaan olevan keskimäärin 1,7 prosenttia seuraavan vuosikymmenen aikana, mikä vastaa yli 4 000 uutta vantaalaista vuosittain. Uudisrakentamisen myötä kasvun arvioidaan olevan voimakkainta vuosina 2026–2027. Kasvaneen maahanmuuton ennakoidaan kuitenkin pitävän myös lähivuosien väestönkasvun korkealla tasolla. Asuntorakentamisen hiipuminen voi hetkellisesti vaikuttaa myös lähivuosien väestönkasvua alentavasti.

Ennustettu väestönkasvu pääosin työikäisistä ja 75 vuotta täyttäneistä

Ikärakenteen mukaan tarkasteltuna Vantaan väestöstä 0–6-vuotiaita oli 7,4 prosenttia, 7–15-vuotiaita 10,4 prosenttia ja 65 vuotta täyttäneitä 15,7 prosenttia. Alle kouluikäisten osuus on laskenut melko nopealla tahdilla viimeiset kymmenen vuotta, kun taas kouluikäisten osuus on pysynyt lähes ennallaan. 65 vuotta täyttäneiden osuuden kasvu pysähtyi ensimmäistä kertaa vuonna 2022. Kasvun pysähtymisen taustalla ovat 65–74-vuotiaat, joiden osuus on pienentynyt usean vuoden ajan ja viimeiset kolme vuotta ikäluokka on myös määrällisesti pienentynyt. Vanhimmassa ikäryhmässä kasvu jatkuu edelleen: 75 vuotta täyttäneiden määrä lisääntyi 940 henkilöllä ja osuus kasvoi 6,8 prosentista 7,1 prosenttiin vuonna 2022.

Alle kouluikäisten määrän ennustetaan kasvavan vuoteen 2032 mennessä noin 2 500 hengellä ja peruskouluikäisten määrän vähentyvän noin 100 lapsella. Ennustettu väestönkasvu on voimakkainta 30–64-vuotiaiden ikäryhmissä, joiden määrän arvioidaan kasvavan yhteensä noin 27 000 henkilöllä. Väestön ikääntyminen näkyy Vantaalla erityisesti yli 75-vuotiaiden ikäryhmässä, jonka ennustetaan kasvavan yli 6 500 hengellä vuoteen 2032 mennessä.

Kuvio 7: Väestön määrän kehitys Vantaalla ikäryhmittäin vuosina 2012–2022 ja ennuste vuosille 2023–2032

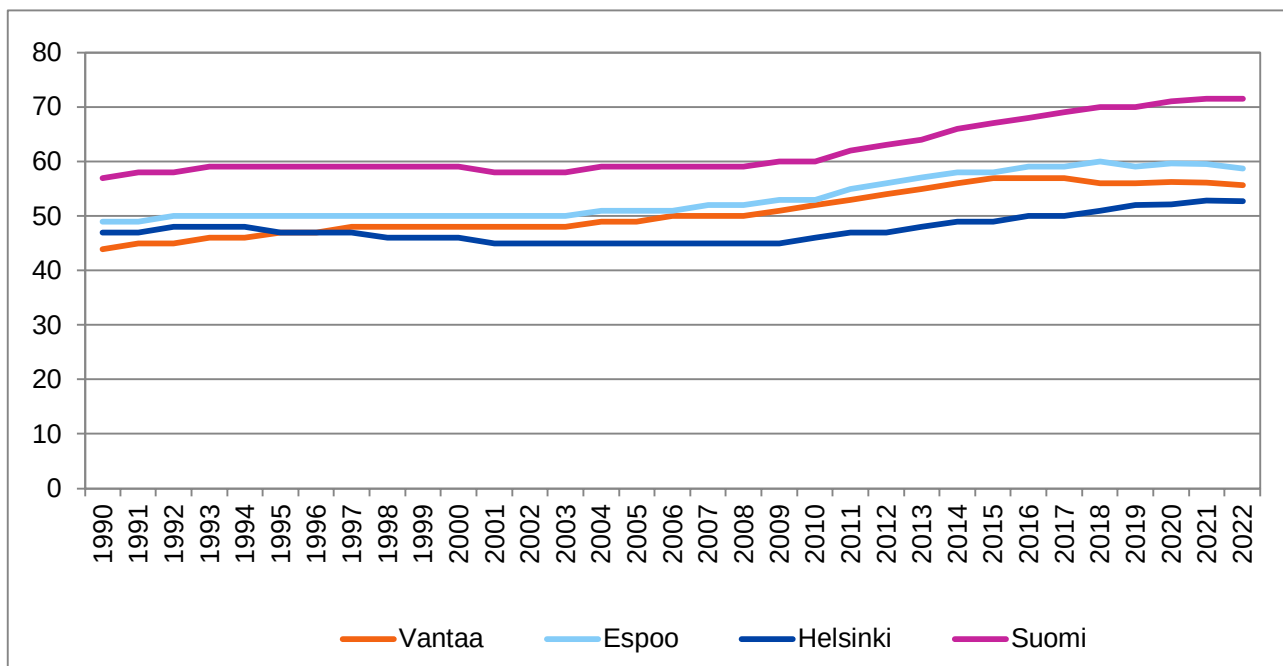
Lähde: Tilastokeskus (vuodet 2012–2022) ja Vantaan väestöennuste 2023

Vantaan väestöllinen huoltosuhde parempi kuin koko maassa

Väestöllinen huoltosuhde, eli alle 18-vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneiden määrä suhteessa 18–64-vuotiaiden määrään, on koko Suomessa huomattavasti heikompi kuin pääkaupunkiseudulla. Nuoremman väestönosan muuttoliike kasvukeskuksiin hidastaa väestöllisen huoltosuhteen nousua, samalla kun se vauhdittaa huoltosuhteen heikentymistä väestöään menettävillä alueilla.

Vantaan väestöllinen huoltosuhde on heikentynyt 1990-luvulta lähtien, mutta nopean, nuoriin aikuisiin painottuvan muuttoliikkeen myötä, huoltosuhteen heikentyminen on pysähtynyt. Väestöennusteen perusteella Vantaan huoltosuhteen oletetaan jopa paranevan 2020-luvun aikana, koska väestönkasvu painottuu työikäiseen väestöön. Väestöllinen huoltosuhde on koko 2000-luvun ajan ollut Espoossa heikompi ja Helsingissä parempi kuin Vantaalla. Viimeisten vuosien aikana ainoastaan Helsingissä huoltosuhde on jatkanut heikentymistään, mikä on pienentänyt eroa naapurikaupunkien välillä.

Kuvio 8: Väestöllinen huoltosuhde pääkaupunkiseudulla ja koko maassa vuosina 1990–2022

Lähde: Tilastokeskus

Miehiä on nykyisin naisia enemmän

Vuonna 2021 Vantaan väestössä tapahtui historiallinen käänne: miesten määrä ohitti naisten määrän lähes tuhannella hengellä. Vuonna 2022 ero kasvoi entisestään ja miehiä (50,4 %) oli jo 2 200 enemmän kuin naisia (49,6 %). Kotimaankielisessä väestössä naisia on edelleen hieman enemmän kuin miehiä, mutta vieraskielinen väestö on jo vuosien ajan ollut miesvoittoinen.

Joka neljäs vantaalainen on vieraskielinen

Vantaalaisista 72,9 prosenttia oli suomenkielisiä, 2,2 prosenttia ruotsinkielisiä ja 24,8 prosenttia vieraskielisiä vuonna 2022. Vieraskielisten osuus kasvoi edellisvuodesta 1,9 prosenttiyksikköä, joka oli enemmän kuin kertaakaan aiemmin. Seuraavaksi eniten vieraskielisiä asui Espoossa (21,9 %), Närpiössä (19,5 %) ja Helsingissä (18,3 %).

Vantaan, kuin myös Helsingin, väestö kasvoi jo kolmatta vuotta peräkkäin ainoastaan vieraskielisten ansiosta. Vantaalla vieraskielisten määrä lisääntyi 5 300 hengellä vuonna 2022, kun kotimaankielisten määrä väheni 1 700 hengellä.

Vieraskielisten osuus koko väestöstä vaihtelee ikäryhmän mukaan. Vuonna 2022 eniten vieraskielisiä oli 30–44-vuotiaissa sekä 0–6-vuotiaissa, joihin kuuluvista vantaalaisista 33–35 prosenttia oli vieraskielisiä. Väliin jäävissä ikäryhmissä, 7–15- ja 16–29-vuotiaissa, vieraskielisiä oli 28 prosenttia. Vanhemmissa ikäryhmissä osuudet olivat selvästi alhaisempia ja esimerkiksi 60 vuotta täyttäneistä ainoastaan seitsemän prosenttia oli vieraskielisiä.

Vantaalla puhutaan äidinkielenä yli 120 eri kieltä. Vuonna 2022 Vantaan yleisin vieras kieli oli venäjä, jota äidinkielenään puhui 4,1 prosenttia väestöstä. Sen jälkeen tulivat viro (3,6 %), arabia (2,1 %), albania (1,6 %) ja somali (1,4 %). Vironkielisten kasvu alkoi hidastua 2010-luvun loppupuolella ja nykyisin Vantaalla asuukin selvästi enemmän venäjänkielisiä (10 100) kuin vironkielisiä (8 700).

Viime vuosina arabiankielisten osuus on noussut suhteellisesti eniten, vaikka kieliryhmän osuus koko väestöstä on edelleen melko alhainen (2,1 %). Jos kehitys jatkuu samanlaisena, arabia ohittaa pian ruotsin, sillä arabiankielisiä on enää vajaa 300 vähemmän kuin ruotsinkielisiä. Albaniankielisten määrä on myös kasvanut ja vuonna 2021 albania tuli yleisempi kieli kuin somalista.

Syksyllä 2023 julkaistun Uudenmaan maakunnan vieraskielisen väestön ennusteen mukaan vieraskielisen väestön määrän kasvaa alueella nopeasti. Vantaalla vieraskielisiä asukkaita ennustetaan vuonna 2030 olevan noin 91 000 henkilöä, kun vuoden 2022 alussa määrä oli 55 000. Vastaavana aikana vieraskielisen väestön osuuden koko kaupungin väestöstä arvioidaan kasvavan noin 30 prosenttiin. Suurimpien kieliryhmien ennustetaan koostuvan Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan, Venäjän ja muun entisen Neuvostoliiton alueen (pois lukien Baltian alueen) sekä Aasian kieliä (pois lukien Lähi-itä) puhuvista asukkaista.

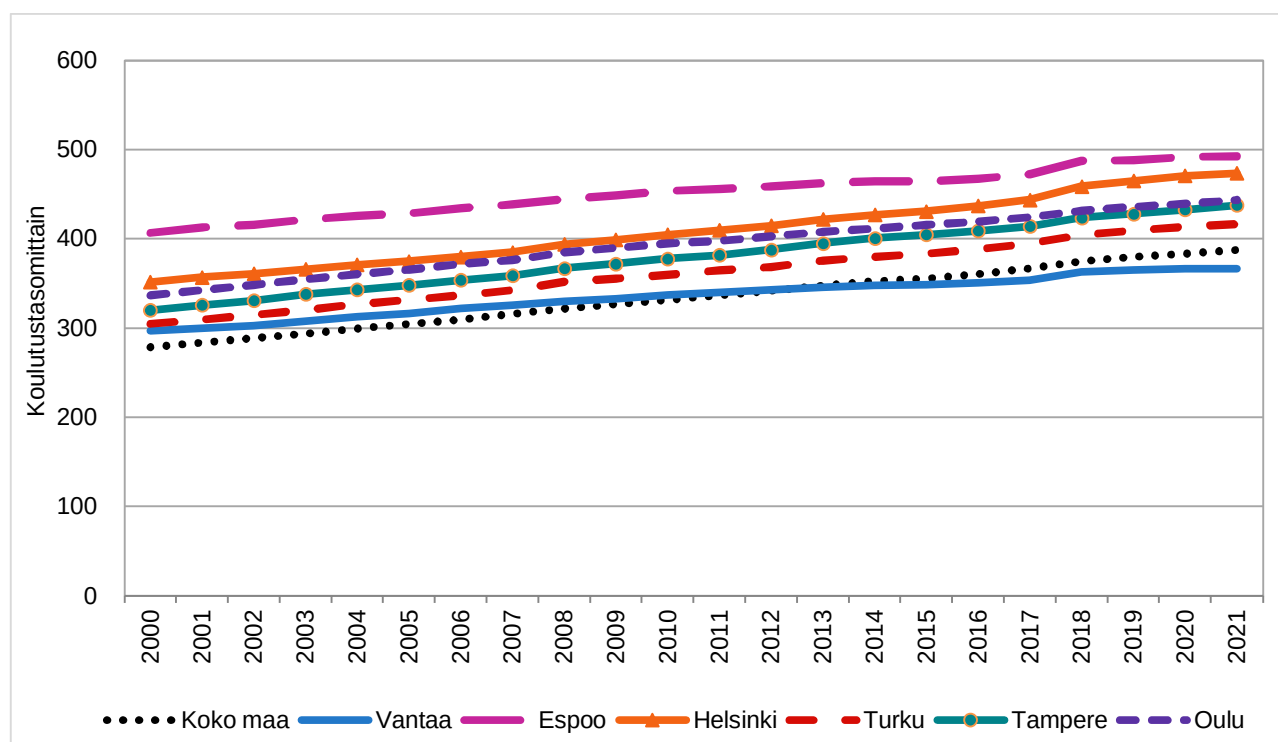
Suurista kaupungeista koulutustaso oli korkein Espoossa ja matalin Vantaalla

Koulutustaso on noussut suurissa kaupungeissa ja koko maassa, mutta koulutasoissa on kuitenkin selkeitä eroja. Kuuden suurimman kaupungin välisessä vertailussa Espoon koulutaso on selkeästi korkein ja sen jälkeen tulee Helsinki. Vantaa jää selvästi jälkeen muista suurista kaupungeista. Lisäksi Vantaan koulutustaso painui koko maan keskiarvon alapuolelle vuonna 2013 ja siitä lähtien ero Vantaan ja muun maan välillä on hitaasti kasvanut.

Vuoden 2021 lopun tietojen mukaan Vantaan 25 vuotta täyttäneestä väestöstä 26 prosenttia oli suorittanut enintään perusasteen, 38 prosenttia toisen asteen (sis. erikoisammattikoulutuksen) ja 36 prosenttia korkea-asteen tutkinnon. Korkea-aste voidaan jakaa kolmeen osaan, joista alimman korkea-asteen suorittaneita oli 9 prosenttia, alemman korkeakouluasteen 15 prosenttia ja ylemmän korkeakouluasteen 12 prosenttia.

Yhä useammalla vantaalaisella on aiempaa korkeampi koulutus. Vuodesta 2000 vuoteen 2021 toisen asteen suorittaneiden osuus on kasvanut 34 prosentista 38 prosenttiin ja korkea-asteen suorittaneiden osuus 31 prosentista 36 prosenttiin. Samana ajanjaksona enintään perusasteen käyneiden osuus on laskenut 36 prosentista 26 prosenttiin. Vantaalaiset naiset ovat korkeammin koulutettuja kuin miehet. Vuonna 2021 naisissa oli enemmän korkea-asteen suorittaneita (41 %) kuin toisen asteen suorittaneita (35 %), kun miehissä oli selvästi enemmän toisen asteen (40 %) kuin korkea-asteen (32 %) suorittaneita.

Kuvio 9: Koulutustasomittain Suomessa ja kuudessa suurimmassa kaupungissa vuosina 2000–2021

Lähde: Tilastokeskus

Asuntotuotanto hiipuu vuonna 2023

Vuonna 2020 valmistui Vantaalla 2 920 asuntoa. Vuonna 2021 valmistuneiden asuntojen määrä kasvoi 3 113 asuntoon ja vuonna 2022 kipusi luku vielä 3 262 kappaleeseen. Vuoden 2023 heinäkuun loppuun mennessä Vantaalle oli valmistunut 1 674 asuntoa.

Vuonna 2022 valmistui eniten asuntoja Myyrmäkeen 831. Tikkurilaan valmistui puolestaan 746 asuntoa. Vähiten asuntoja suuralueista valmistui Korsoon, vain 83.

Valmistuneiden asuntojen profiili asuntotyypeittäin on muuttunut viime vuosina. Vuosina 2020–2021 valmistui suhteellisesti eniten yksiöitä, kun taas vuosina 2022–2023 kaksioita. Asuntotyypeittäin tarkasteltuna asuntojen keskikoot ovat pysyneet koko 2020-luvulla kutakuinkin samalla tasolla, mutta kaksioiden kasvanut osuus valmistuneista asunnoista on nostanut keskimääräisen asunnon kokoa neliöissä mitattuna viime vuosina.

Vuonna 2021 Vantaalla myönnettiin rakennuslupia 2 509 asunnolle. Seuraavana vuonna asuntorakennuslupien määrä väheni vajaalla 200 asunnolla lukuun 2 331.

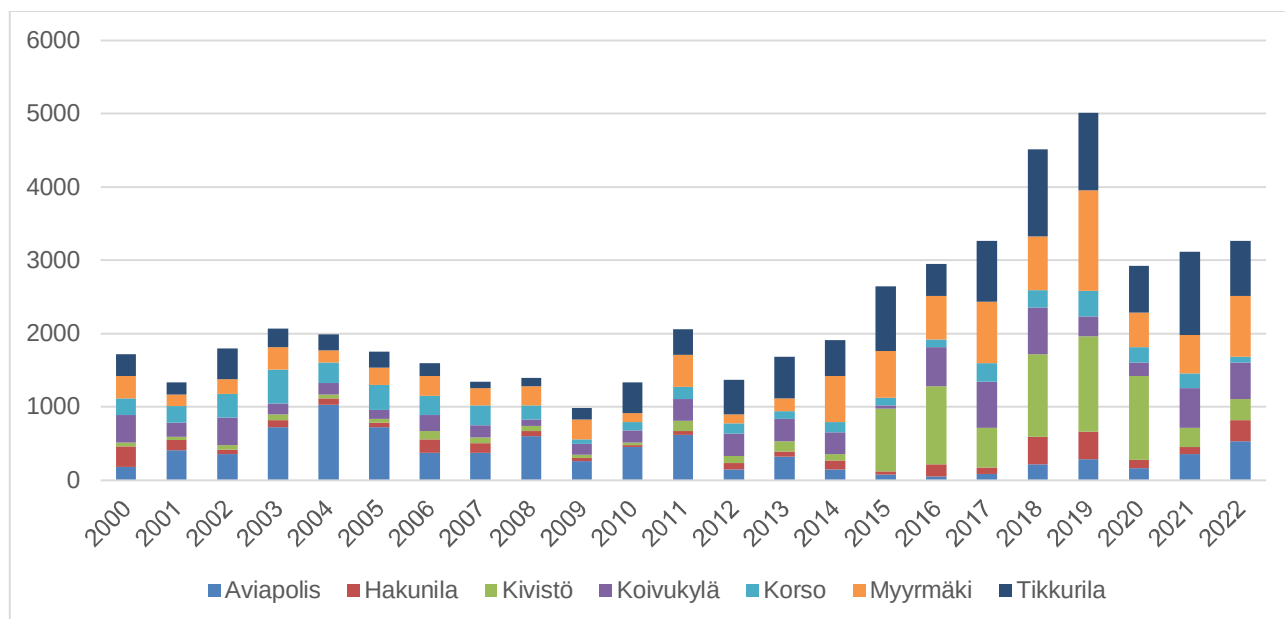
Asuntojen rakentamisen aloituksia oli vuonna 2020 hieman alle 3 000. Seuraavana vuonna aloitusten määrät nousivat lähes 3 400 asuntoon. Vuonna 2022 puolestaan asuntorakentamisen aloitukset tippuivat reiluun 2 000 asuntoon.

Tätä kirjoitettaessa syyskuun alussa on käytössä vuodelta 2023 seitsemän ensimmäisen kuukauden tiedot. Asuntorakentamisen aloitukset ovat romahtaneet tänä aikana. Aloituksia oli 428 kpl kun niitä oli vuosina 2020–2022 samana ajankohtana 1 300–1 500 asuntoa.

Ennakkotietojen mukaan vuoden 2023 elokuunkaan tiedot eivät tuo aloituksiin piristystä ja myös valmistuneiden asuntojen määrät näyttävät vähitellen hiipuvan loppuvuotta kohden. Valmistuneiden asuntojen määrät pysyivät vielä ensimmäisen vuosipuolikkaan aikana suhteellisen korkealla tasolla,

kun ennen vuotta 2023 aloitettuja työmaita saatettiin nopealla tahdilla valmiiksi, kun uusia asuntorakennustyömaita ei montakaan aloitettu.

Kuvio 10: Valmistuneet asunnot suuralueittain Vantaalla vuosina 2000–2022

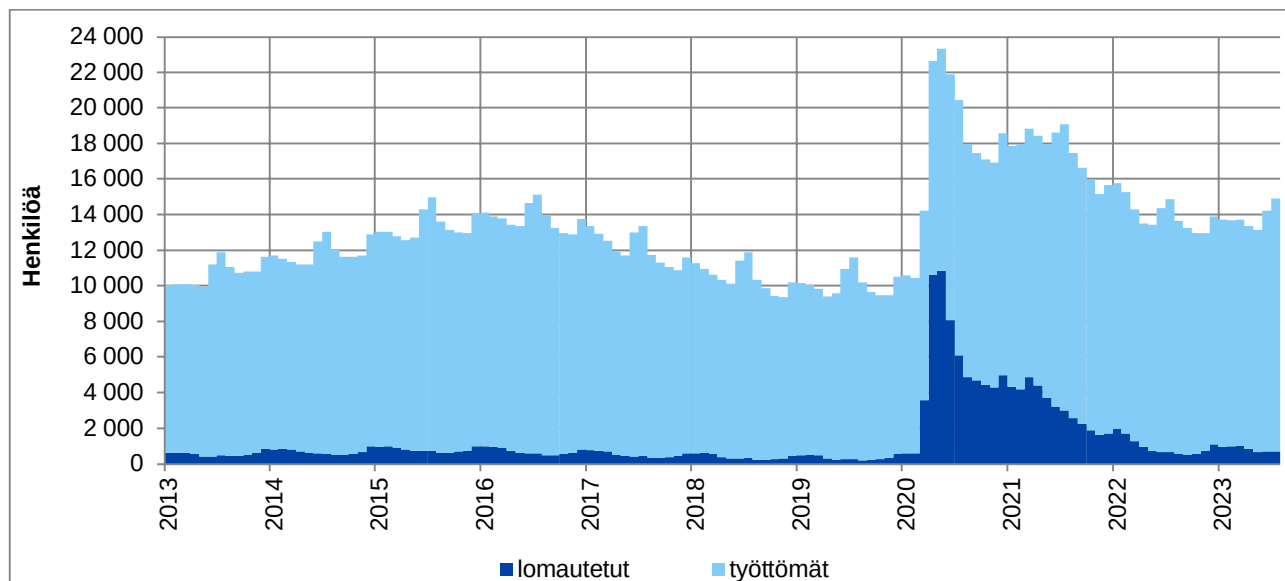
Lähde: Vantaan Matti-järjestelmä

Työttömyys on edelleen korkeammalla tasolla kuin ennen koronaa

Koronakriisi aiheutti keväällä 2020 erittäin nopean työttömyyden nousun, jonka vaikeimpina aikoina 23 300 vantaalaista oli työttömänä. Huipun saavuttamisen jälkeen työttömyys lähti myös nopeasti laskuun. Huomattavaa kuitenkin on, että työttömyyden lasku kohdistui etenkin lomautettuihin, joita kutsuttiin takaisin töihin. Lomautettujen määrä onkin jo melkein saavuttanut koronaa edeltävän tason, mutta yleisesti työttömyys on edelleen korkeammalla tasolla.

Toukokuussa 2023 Vantaan työttömyysaste oli 10,2 prosenttia, joka oli pienin lukema sitten koronapandemian alkamisen jälkeen. Kesäisin työttömyys kuitenkin kohoaa, ja niin tapahtui myös tänä vuonna: heinäkuussa Vantaalla oli 14 900 työtöntä ja työttömyysaste oli 11,6 prosenttia.

Kuvio 11: Työttömät ja lomautetut kuukausittain Vantaalla vuoden 2013 tammikuusta lähtien

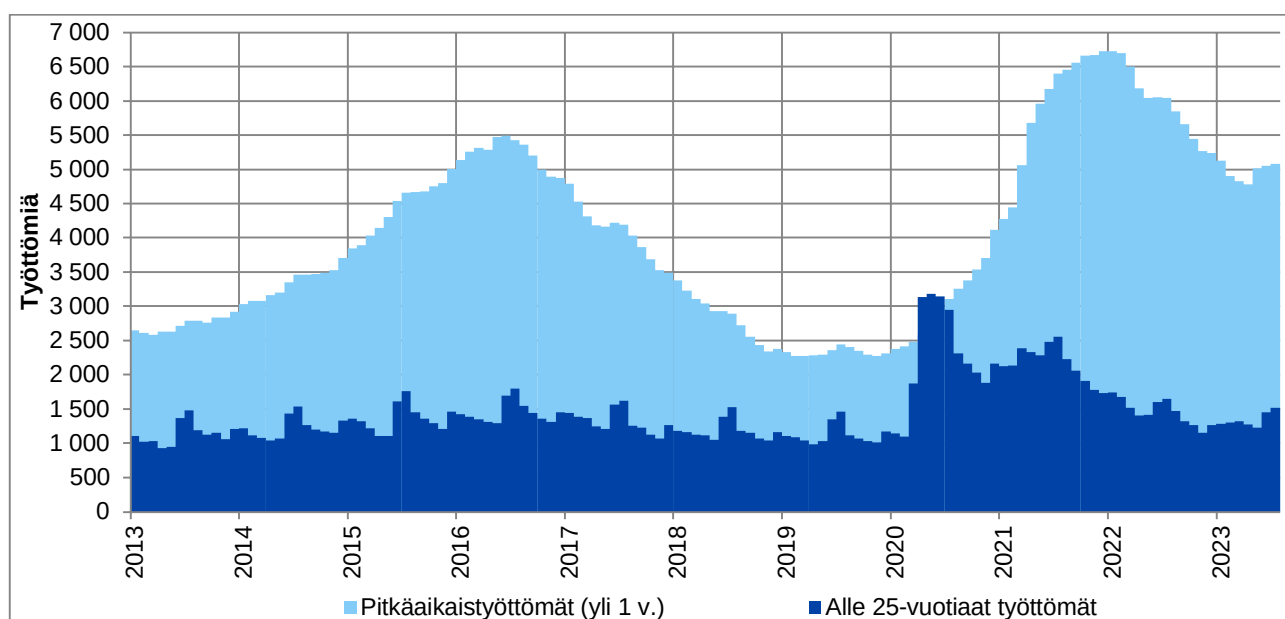

Lähde: TEM (päivitetty 22.8.2023)

Huolestuttavaa työttömyyden rakenteesta tekee se, että pitkäaikaistyöttömyys näyttäisi jäävän korkealle tasolle. Juuri ennen koronakriisin puhkeamista helmikuussa 2020 Vantaalla oli 2 400 pitkäaikaistyötöntä eli yli vuoden työttömänä olleita. Pitkäaikaistyöttömyys kasvoi käytännössä koko kriisin yli saavuttaen huippunsa tammikuussa 2022, jolloin pitkäaikaistyöttömiä oli 6 700. Tämän jälkeen pitkäaikaistyöttömyys laski aina huhtikuuhun 2023, mutta tällä hetkellä lasku näyttäisi lähes pysähtyneen. Vuoden 2023 heinäkuussa Vantaalla oli lähes 5 100 pitkäaikaistyötöntä, joka oli yli kaksi kertaa enemmän kuin ennen koronakriisiä.

Kaupunki joutuu maksamaan osan työnhakijan työmarkkinatuesta, kun työttömyys pitkittyy. Rajana on 300 päivää työmarkkinatuella, jolloin kaupunki maksaa 50 prosenttia työmarkkinatuesta. Tämä tarkoittaa yleensä huomattavasti pidempää työttömyysjaksoa kuin pitkäaikaistyöttömyyden määritelmä. Mikäli työttömyys on kestänyt 1 000 päivää, on maksuosuus 70 prosenttia. Työttömyyden pitkittyminen aiheuttaa merkittävää kustannuserää kaupungille, ollen 27,4 miljoonaa euroa vuonna 2022.

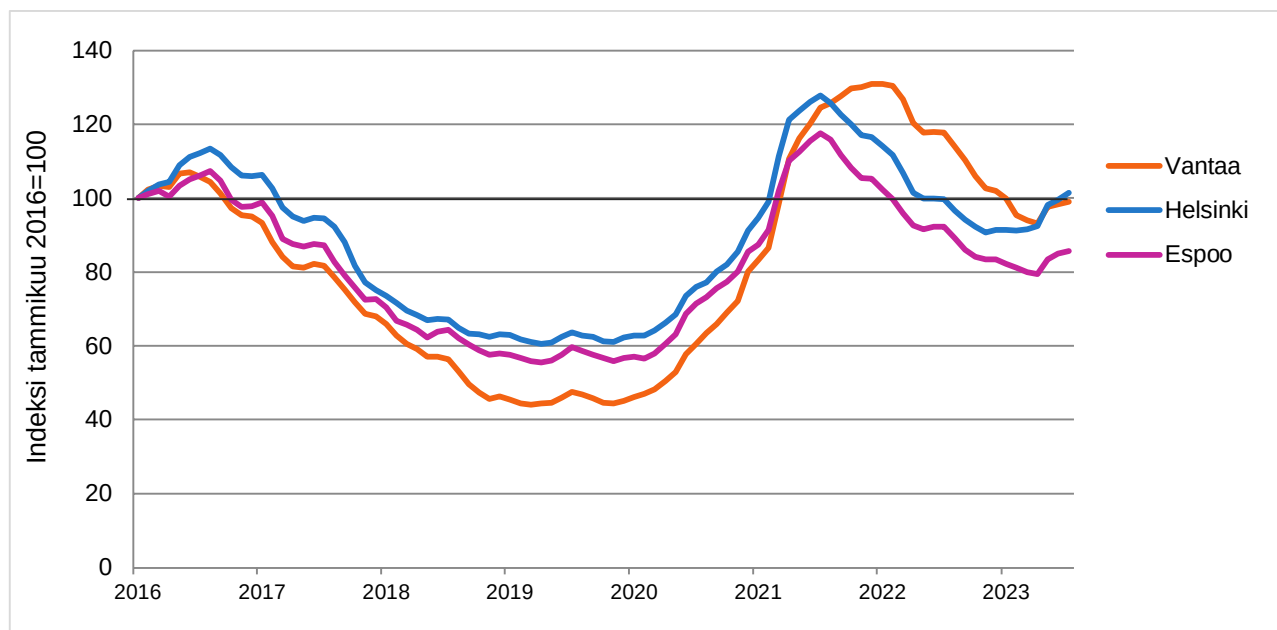
Kuvio 12: Alle 25-vuotiaiden ja pitkäaikaistyöttömien määrät Vantaalla vuoden 2013 tammikuusta lähtien

Lähde: TEM (päivitetty 22.8.2023)

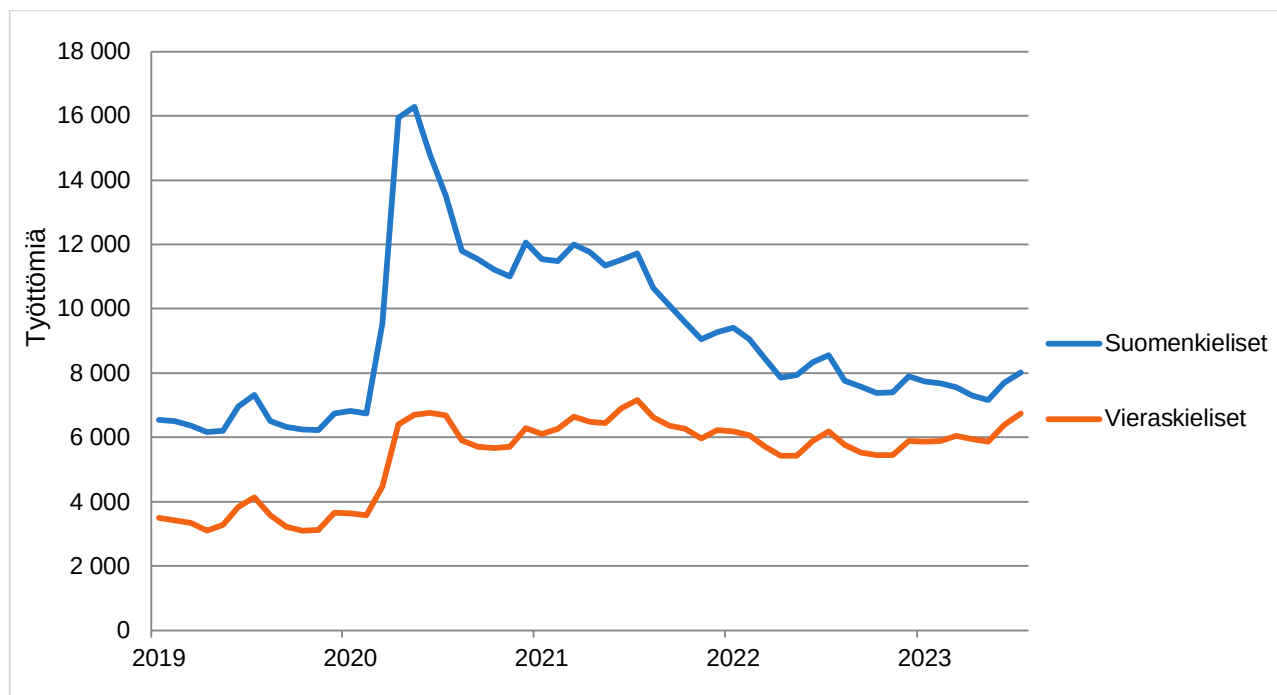
Nuorisotyöttömyys kasvoi myös voimakkaasti koronapandemian aikana. Vaikka nuorisotyöttömyyden taso on laskenut pitkäaikaistyöttömyyttä nopeammin, ei vielä olla päästy koronaa edeltävälle tasolle. Ennen koronaa helmikuussa 2020 nuoria, alle 25-vuotiaita, työttömiä oli 1 100. Alkuvuoden 2023 aikana nuorisotyöttömiä oli Vantaalla noin 1 300, mutta kesä-heinäkuussa heitä oli 1 500. Nuorisotyöttömyydelle onkin ominaista selkeä kausivaihtelu: se kasvaa kesäksi ja laskee taas syksyllä. Tähän vaikuttaa muun muassa se, että keväällä oppilaitoksista valmistuvat nuoret tulevat työmarkkinoille. Syksyllä moni työtön nuori siirtyy taas opiskelijaksi.

Vantaan pitkäaikaistyöttömyys nousi korkeimmalle tasolleen hieman hitaammin kuin Espoossa ja Helsingissä, mutta se myös kääntyi laskuun hitaammin kuin naapurikaupungeissa. Vuoden 2023 heinäkuussa Vantaan ja Helsingin pitkäaikaistyöttömyys oli samalla tasolla kuin vuoden 2016 tammikuussa, mutta Espoossa se oli selvästi alhaisempi.

Kuvio 13: Pitkäaikaistyöttömyyden kehitys pääkaupunkiseudulla (tammikuu 2016=100)

Lähde: TEM (päivitetty 22.8.2023)

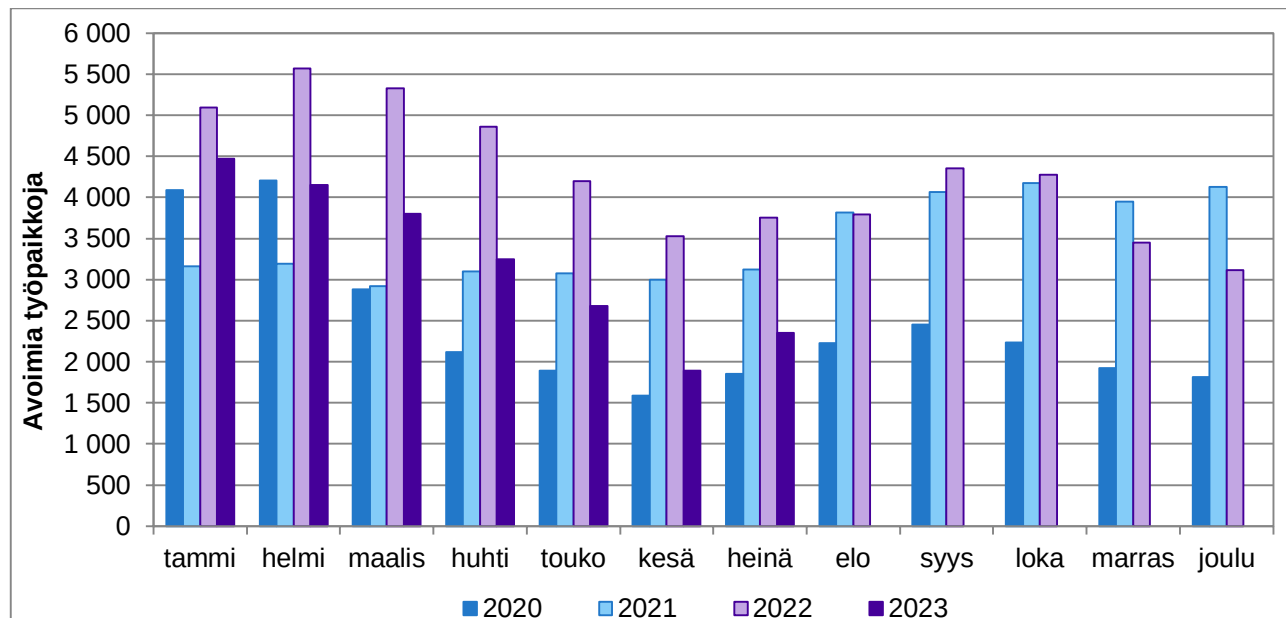
Koronapandemia kohteli eri kielisiä työttömiä eri tavalla. Suomenkielisten työttömyys sekä nousi että laski nopeammin kuin vieraskielisten. Lisäksi vieraskielisten työttömyys on jäänyt selvästi korkeammalle tasolle kuin ennen korona-aikaa. Vuodesta 2019 lähtien ero suomen- ja vieraskielisten työttömien määrässä ei ole koskaan ollut näin pieni. Heinäkuussa 2023 kaikista työttömistä suomenkielisiä oli 8 000 (54 %), vieraskielisiä 6 750 (45 %) ja ruotsinkielisiä 130 (1 %).

Kuvio 14: Työttömät kielen mukaan vuoden 2019 tammikuusta lähtien

Lähde: TEM (päivitetty 22.8.2023)

Vuonna 2022 Vantaalla oli runsaasti avoimia työpaikkoja läpi vuoden ja huippuaikoina niitä oli ennätysellisen paljon, yli 5 000. Vuoden 2023 alusta avointen työpaikkojen määrä alkoi radikaalisti laskea ja aallonpohja saavutettiin kesäkuussa, jolloin Vantaalla oli auki ainoastaan 1 900 työpaikkaa. Suunta kääntyi kuitenkin ylöspäin heinäkuussa ja avointen työpaikkojen määrä kohosi 2 350 työpaikkaan.

Kuvio 15: Avoimet työpaikat kuukauden lopussa vuosina 2020–2023

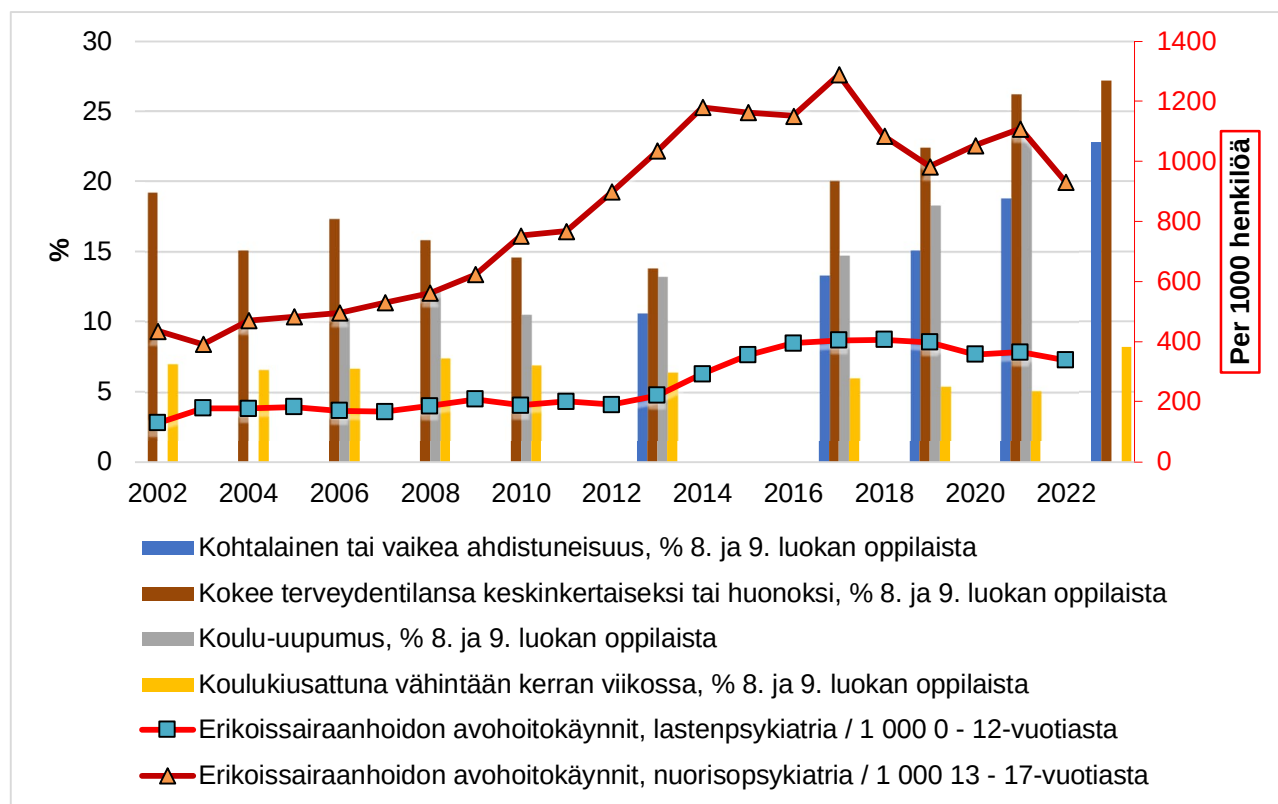
Lähde: TEM (päivitetty 22.8.2023)

Asukkaiden mielenterveys, hyvinvointi ja palveluihin hakeutuminen heikentynyt viimeisen vuosikymmenen aikana

Vantaalaisten mielenterveyden ongelmat ovat olleet kasvussa viimeisen vuosikymmenen ajan. THL:n kouluterveyskyselyn mukaan käänne koululaisten mielenterveydessä tapahtui 2010-luvun alussa. Vuonna 2023 suoritettun kouluterveyskyselyn mukaan, 8. ja 9. luokan oppilaista noin 27 prosenttia kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi. Vuoden 2013 kyselyssä vastaava osuus oli noin 14 prosenttia. Kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta koki 23 prosenttia vastanneista vuonna 2023 (10 % vuonna 2013), ja koulu-uupumusta vuonna 2020 noin 23 prosenttia (13 % vuonna 2013). Samaan aikaan myös lapsi- ja nuorisopsykiatrian avohoitokäynnit ovat pysyneet noin vuoden 2013 tasolla, mutta kaksinkertaistuneet 2000-luvun alun tasosta. Vuoden 2017 jälkeen avohoitokäyntien määrä on ollut laskusuunnassa. Koronapandemialla on mahdollisesti ollut vaikutusta hoitoon hakeutumisen määrään.

Koulukiusaamista kokeneiden määrä on sitä vastoin ollut laskusuhdanteessa koko 2010-luvun ajan. Viimeisimmässä vuoden 2023 koulukyselyssä koulukiusattujen osuus nousi 5 prosentista noin 8 prosenttiin, joka on koko 2000-luvun korkein osuus. Yli 30 prosenttia vuoden 2023 koulukyselyyn vastanneista koululaisista ei ollut tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä. Väestön heikentynyt hyvinvointi heijastuu myös sekä lastensuojeluilmoitusten että toistuvasti kodin ulkopuolelle sijoitettujen 0–17-vuotiaiden määrään, jotka molemmat ovat olleet hitaassa kasvussa viime vuosina.

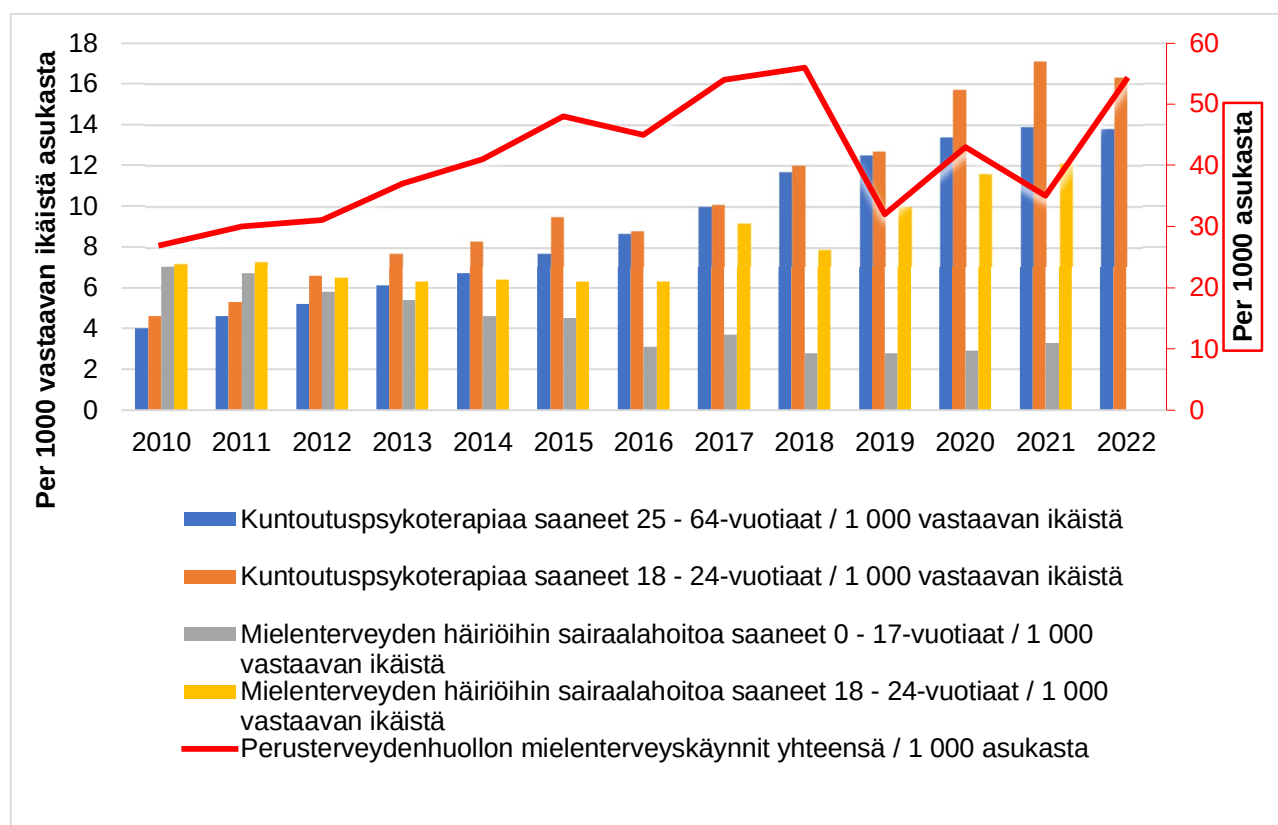
Kuvio 16: Alle 18-vuotiaiden mielenterveyden mittareita Vantaalla vuosilta 2002–2023. Vasemmalla y-akselilla Kouluterveyskyselyihin vastanneiden oppilaiden osuus, jotka ovat kokeneet koulukiusausta ja -uupumusta, ahdistuneisuutta sekä kokeneet terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi. Oikealla y-akselilla kuvattuna alle 18-vuotiaiden psykiatrian avohoitokäynnit per 1000 kohde-ryhmän henkilöä.

Lähde: THL

Myös aikuisväestön mielenterveysongelmien hoitomäärät ovat olleet kasvusuunnassa 2010-luvulta lähtien. Kuntoutuspsykoterapiaa saaneiden määrä 18–64-vuotiaista on kasvanut 2010-luvun alun noin 4 henkilöstä per 1 000 vastaavan ikäistä asukasta, vajaaseen 14 henkilöön 18–24-vuotiaiden ryhmissä ja noin 16:sta 25–64-vuotiaiden ryhmissä. On huomattavaa, että kasvun syyhyn saattaa osittain vaikuttaa myös hoitoon hakeutumisen parempi yhteiskunnallinen hyväksyttävyys eikä vain lisääntyneet mielenterveysongelmat. Pitkäaikaisen Terve Suomi -kyselyn tulosten kehitys viittaa kuitenkin heikentyneeseen terveydelliseen tilaan aikuisväestössä. Yli 65-vuotiaiden väestöosassa kokemus omasta terveydestä on jatkuvasti parantunut viimeisen 10 vuoden ajan, mutta työikäisissä kehitys on ollut päinvastaista, ja vuodesta 2015 lähtien terveytensä huonoksi kokevien 20–64-vuotiaiden osuus on ollut nopeassa kasvussa. Vuonna 2020 terveytensä huonoksi kokevien osuus oli 36 prosenttia kyselyyn vastanneista, kun se vielä vuonna 2015 oli 28 prosenttia ja vuonna 2018 31 prosenttia.

Kuvio 17: Mielenterveyspalveluita käyttäneiden Vantaalaisten osuudet ja perusterveydenhuollon käynnit vuosilta 2010–2022

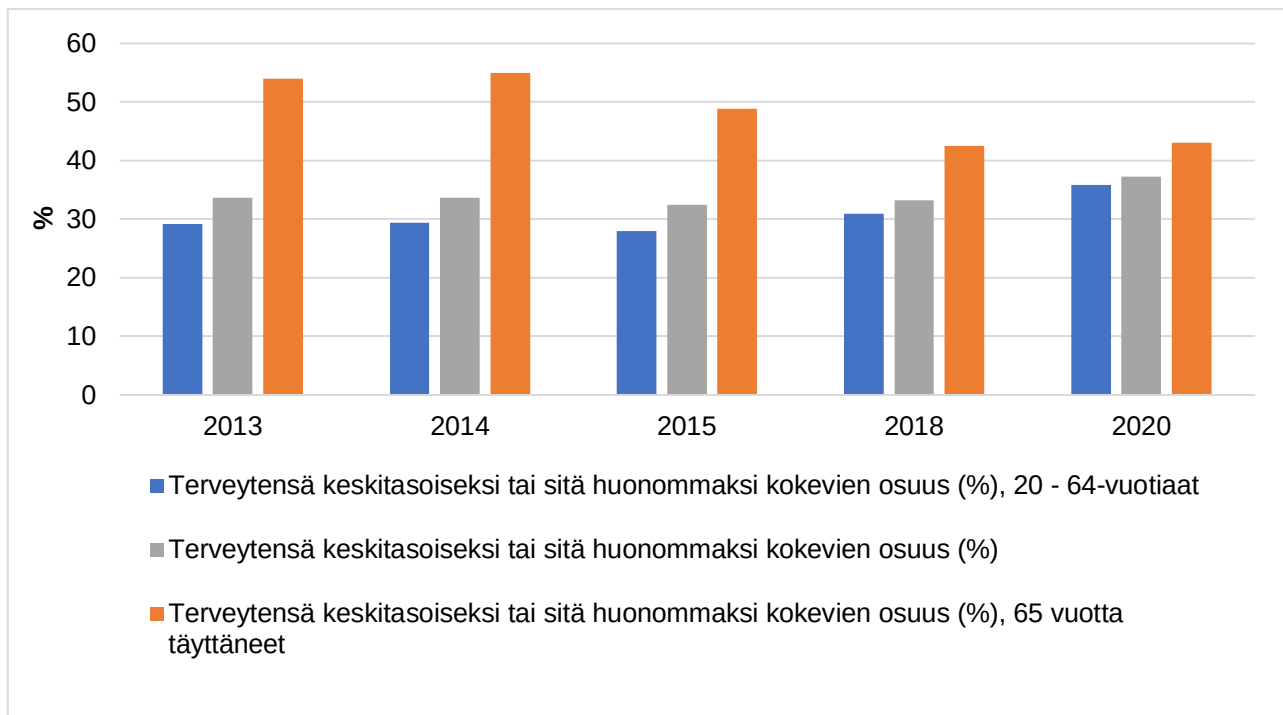

Lähde: THL

Koronapandemian myötä velkajärjestelyhakemusten lukumäärä on kääntynyt kasvuun useavuotisen laskun jälkeen. Vuonna 2022 velkajärjestelyjä jätettiin 168 kappaletta, joka on 2010-luvun 148 kappaletta keskiarvon yläpuolella. Taloudellisesti herkimmissä asemassa olevia ovat yleensä yksinhuoltajaperheet, joiden osuus lapsiperheistä kasvoi 27 prosenttiin vuonna 2022. Myös yksinasuvien osuus asutuskunnista on jatkanut kasvuaan ja yksinäiseksi itsensä kokevien osuus Vantaan väestössä kasvoi 14 prosenttiin vuonna 2020.

Vantaalaisten heikentyneestä hyvinvoinnin kokemuksesta huolimatta, mielenterveydestä johtuva työkyvyttömyys ei ole lisääntynyt viime vuosina, vaan jatkanut hitaasti laskevaa trendiä vuodesta 2006 lähtien.

Kuvio 18: Yli 20-vuotiaiden Vantaalla asuvien Terve Suomi -kyselyyn vastanneiden terveyskokemus vuosilta 2013–2020

Lähde: THL

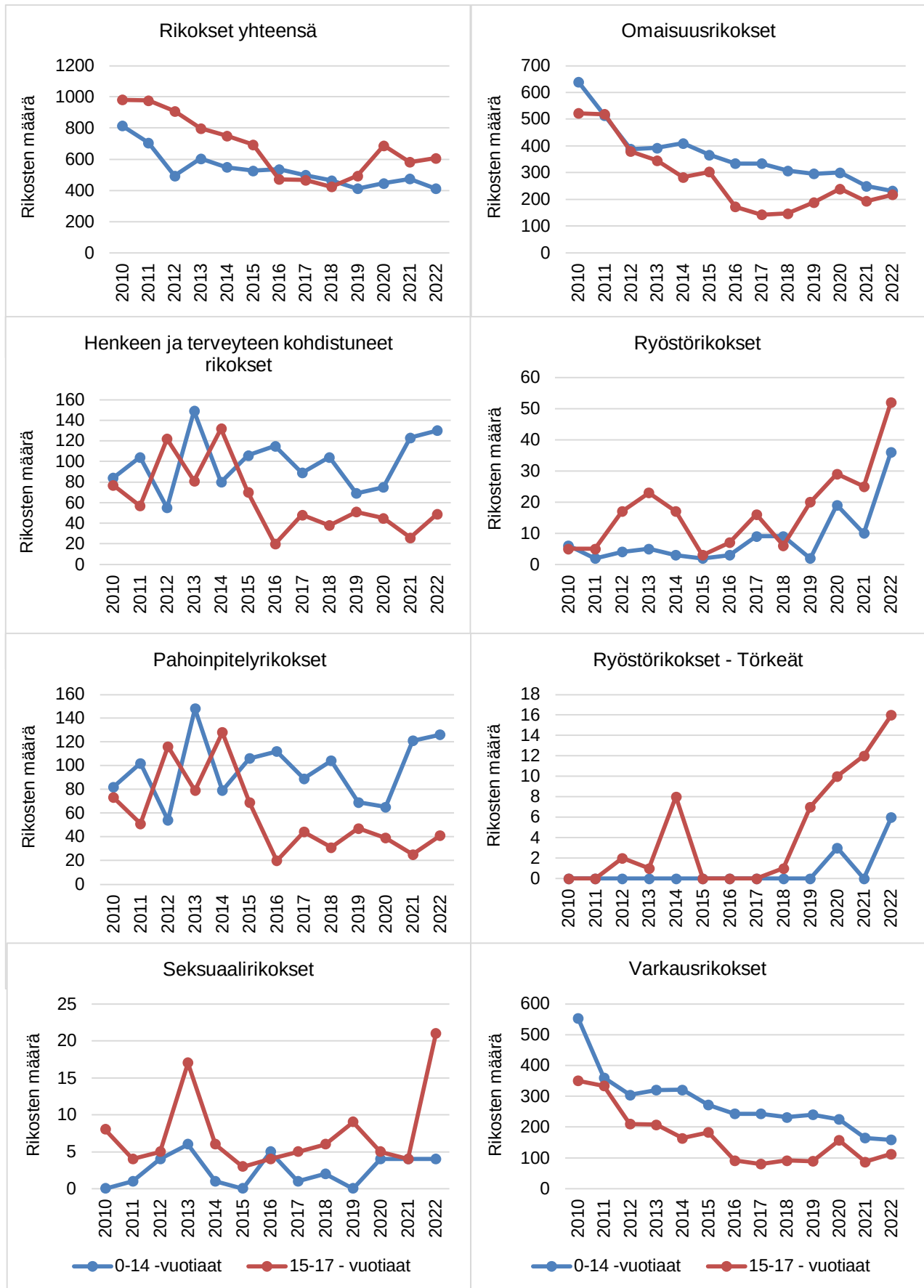
15–17-vuotiaiden tekemien rikosten määrät kääntyneet kasvuun. Määrät 2010-luvun keskiarvoa alemmalla tasolla. Rikosten raaistuminen kasvussa

Nuorison tekemien rikosten määrä on laskenut 2010-luvun huippuvuosista. Rikosten määrien lasku kuitenkin pysähtyi vuonna 2018, jonka jälkeen erityisesti 15–17-vuotiaiden nuorten tekemien rikosten kokonaismäärä on ollut kasvussa, ollen vuonna 2022 noin 50 prosenttia enemmän vuoden 2018 lukuihin verrattuna. Suhteutettuna ikäluokan kokoon, kasvua on ollut noin 25 prosenttia vuodesta 2018. Rikosten absoluuttiset määrät sekä saman ikäisen väestön määrään suhteutetut luvut ovat kuitenkin edelleen huomattavasti vuoden 2010 lukuja pienempiä, ollen noin 40 prosenttia alhaisemmalla tasolla kuin vuonna 2010. Tämä selittyy pääosin varkauksien vähentyneellä määrällä. Toisaalta saman aikaisesti ryöstörikokset ovat yleistyneet merkittävästi viime vuosina. Alle 18-vuotiaiden parissa ryöstöjen määrät ovat kasvaneet noin 50 tapaukseen vuodessa vuoden 2018 alle 10 tapauksen tasosta. Erityisesti törkeiden ryöstöjen määrät ovat kasvaneet huolestuttavalla tavalla.

Muissa rikostyypeissä ei ole tapahtunut suuria muutoksia. Henkeen ja terveyteen kohdistuneiden rikosten määrässä ei ole havaittavissa selkeää trendiä 2015 vuoden jälkeen. Henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset olivat nuorten keskuudessa lähes aina pahoinpitelyrikoksia, eikä tässä ole ollut havaittavissa muutosta 2010–2022 vuosien aikana. Myös alle 15-vuotiaiden seksuaalirikokset ovat pysyneet 0–6 tapauksen välillä 2010–2022. Sitä vastoin, 15–17-vuotiaiden tekemien seksuaalirikosten määrät ovat vaihdelleet enemmän, kuitenkin pysytellen alle 25 tapauksessa vuodessa. Vuonna 2022 tapauksia oli eniten sitten vuoden 2013. Seksuaalirikosten kohtuullisen pienestä määrästä johtuen yksittäistapauksilla on suuri vaikutus tilastoihin, eikä mahdollisesta trendin muutoksesta voi vielä tehdä johtopäätöksiä.

Omaisuusrikosten muuttuessa enenevässä määrin varkauksista ryöstöihin sekä rikosten tekotapojen tullessa törkeämmäksi, yksilöiden kokema turvallisuuden tunne heikentyy rikosten kokonaismäärän vähentymisestä huolimatta. Tällä on myös vaikutusta Vantaan houkuttelevuuteen asuinpaikkana sekä yritysten investointien määrään ja investointien jakautumiseen kaupunginosien välillä, rikoksista aiheutuneesta mainehaitasta johtuen.

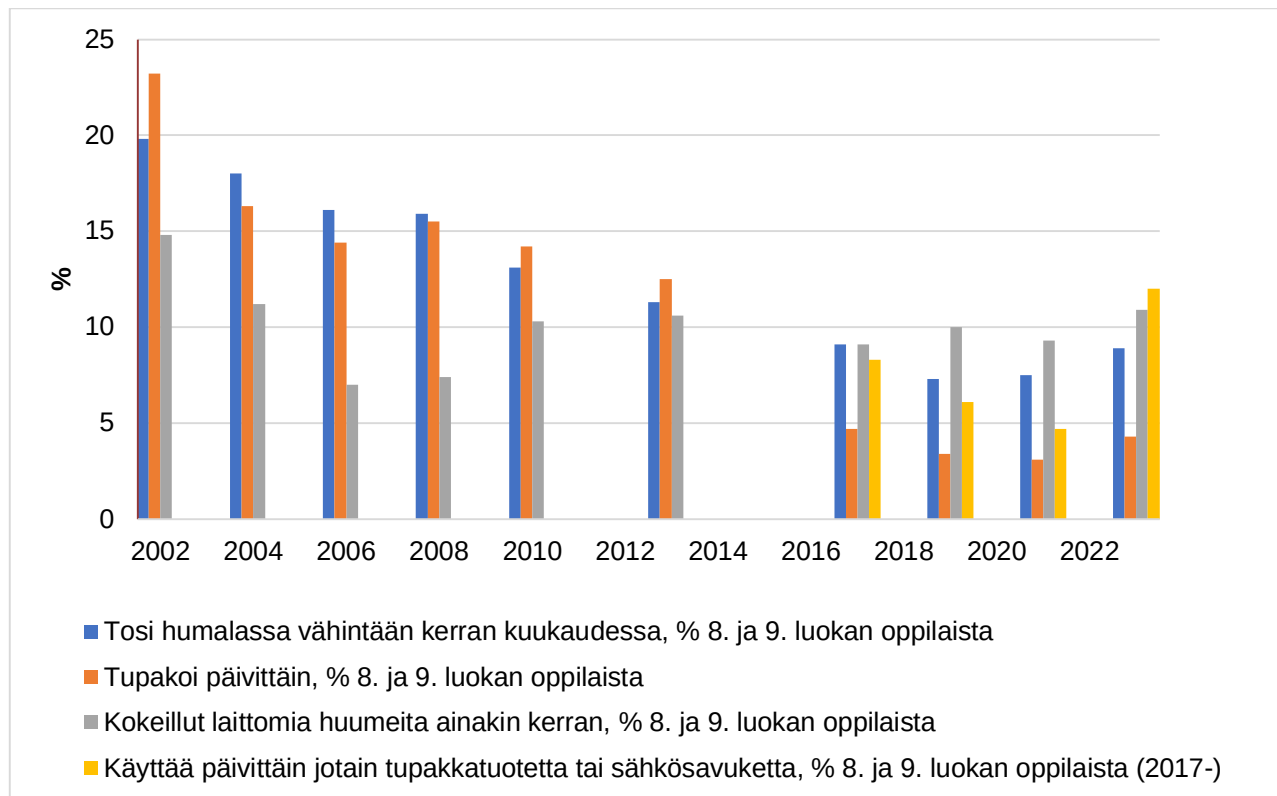
Kuvio 19: Nuorisorikollisuus (alle 18-vuotiaat) Vantaalla vuosina 2010–2022. Kuvattuina rikosten kokonaismäärä Vantaalla eri rikostyypeissä.

Lähde: Tilastokeskus

Päihteiden terveyshaittoja ehkäisevien palvelujen käyttö vähentynyt. Hyvinvoinnin heikkene- misellä suora vaikutus talouteen

Kuvio 20: Nuorten päihteiden käyttö Vantaalla vuosina 2002–2023. Kouluterveyskyselyyn vastanneiden oppilaiden osuudet, jotka tupakoivat tai käyttivät muita tupakka-/sähkötupakkatuotteita päivittäin, ovat kokeilleet laittomia huumeita tai ovat olleet humalassa vähintään kerran kuukaudessa viimeisen vuoden aikana.

Lähde: THL

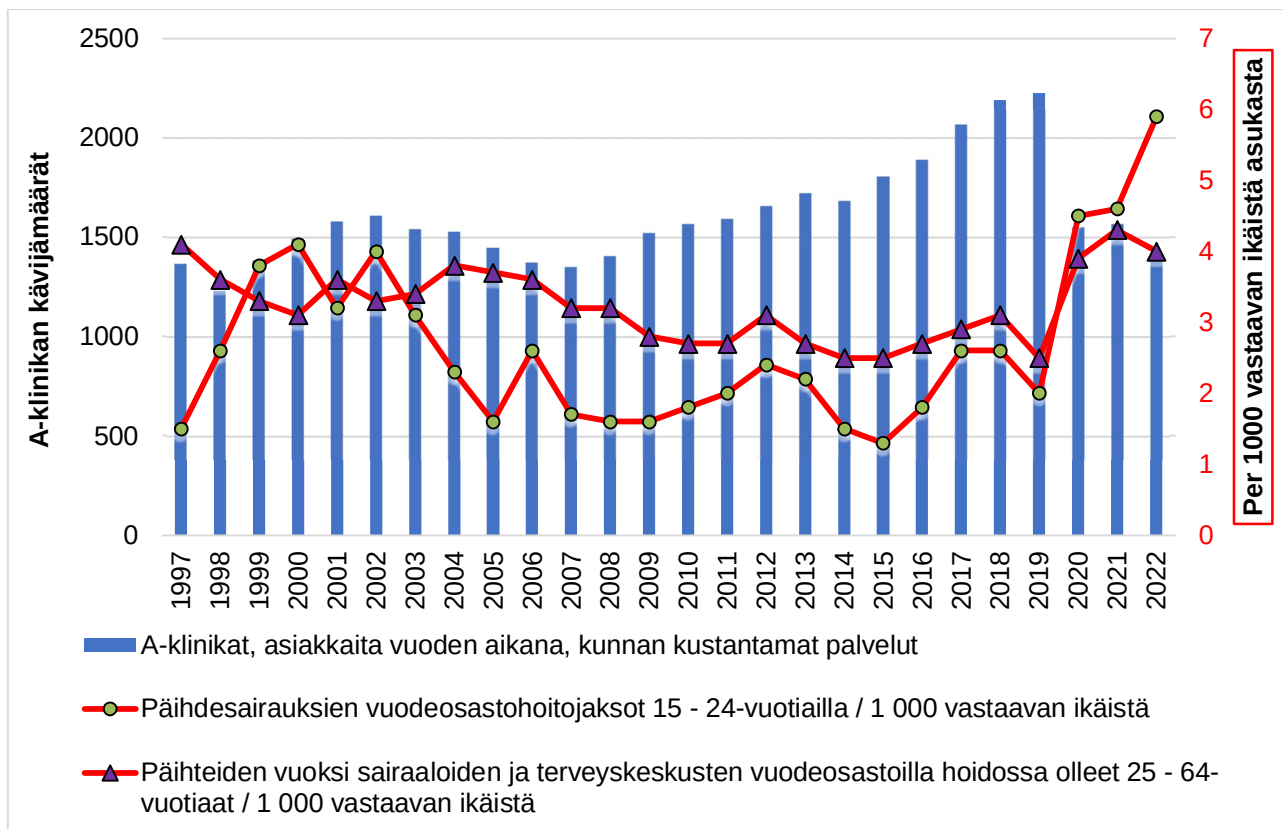
Nuorison humalahakuinen juominen on puolittunut 9 prosenttiin 2000-luvun alusta, jolloin liki 20 prosenttia 8. ja 9. luokan oppilaista kertoi olevansa humalassa vähintään kerran kuukaudessa. Alkoholin myyntitilastoista päätellen alkoholin kulutus on vähentynyt myös koko väestön osalta laskien vuoden 2007 9,6 litrasta 100 prosenttista alkoholia vuodessa 6 litraan. Tilastoissa ei ole huomioitu Vantaan ulkopuolelta ostettuja alkoholijuomia. Myös tupakointi on vähentynyt nuorten keskuudessa noin viidesosaan 2000-luvun alkuvuosista, ollen vuonna 2023 4 prosenttia vastanneista. Sähkösavukkeiden käyttö sitä vastoin on yleistynyt nopeasti viimeisen vuoden aikana. Päivittäin tupakkatuotteita tai sähkösavukkeita käyttävien osuus nousi vuoden 2021 kyselyn 4 prosentista 12 prosenttiin vuonna 2023. Laittomia huumeita kokeilleiden osuus on pysynyt noin 10 prosentissa viimeisen vuosikymmenen ajan.

Nuorten ilmoittamasta päihteiden käytön vähenemisestä tai vähintään samalla tasolla pysymisestä huolimatta päihdesairauksien hoitotarpeen määrä on kasvanut 15–24-vuotiailla vuodesta 2020 alkaen huolestuttavasti. Sama kuvio toistuu myös aikuisväestön parissa. Koronapandemian myötä ehkäiseviin palveluihin hakeutuminen on vähentynyt. Esimerkiksi A-klinikoiden asiakasmäärät ovat vähentyneet noin neljäsosalla koronapandemiaa edeltävien vuosien tasosta. Ehkäiseviin hoitoihin hakeutumisen heikkeneminen ja omasta terveydestä huolehtiminen vaikuttaa heikentyneen koronapandemian myötä yleisestikin. Esimerkiksi suunterveydenhuollon käynnit vähentyivät koronan myötä yli kolmasosalla, eivätkä ole palautuneet aikaisemmalle tasolle. Hoitoon hakeutumisen väheneminen saattaakin selittää suuren osan nopeasta kasvusta päihdesairauksien vuodeosastohoitujen kasvussa, mutta todennäköisesti myös huumeiden helpottuneella saannilla ja uusilla huumeilla on ollut oma vaikutuksensa. Päihdesairauksien hoitomäärien tavoin myös työikäisten sairauspäivärahojen saaneiden määrä on kasvanut huolestuttavaa vauhtia vuodesta 2019 alkaen, ollen vuonna

2023 170 henkilöä per 1 000 vastaavan ikäistä asukasta 16–64-vuotiaista, kun vastaava henkilöluku vielä vuonna 2019 oli 80. Vantaalaisten heikentyneellä hyvinvoinnilla vaikuttaa olevan jo nyt reaali-taloudellisia vaikutuksia.

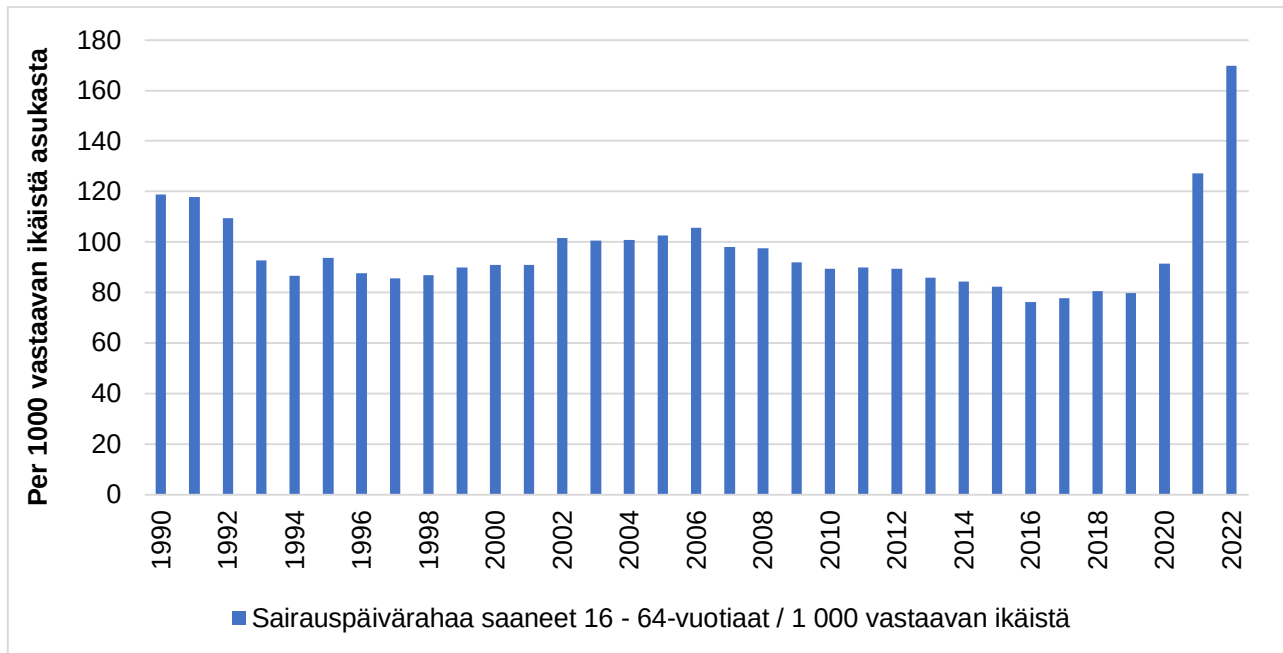
Terveyden kokemuksen nopea muutos on näkyvissä kaikissa ikäluokissa vuoden 2019 jälkeen. Uu-simman vuoden 2023 kouluterveyskyselyn perusteella kehitys on jatkumassa saman suuntaisena. On siten odotettavissa, että mielenterveyteen sekä päihteiden käyttöön liittyvien palveluiden kysyntä kasvaa ja mahdollisesti ruuhkautuu hoidon tarpeen kasvaessa.

Kuvio 21: Päihteiden haittoja torjuvien ja hoitavien palveluiden käyttö Vantaalla vuosina 1997–2022. Vasemmalla y-akselilla kuvattuna A-klinikan asiakasmäärät vuosien aikana Vantaalla. Oikealla y-akselilla kuvattuna päihdesairauksia vuodeosastolla hoidettujen Vantaalaisten osuus 1000:ta vas-taavan ikäistä kohden vuosilta 1997–2022.

Lähde: THL

Kuvio 22: Sairauspäivärahaa saaneiden 16–64-vuotiaiden osuudet 1 000:ta vastaavan ikäistä asukasta kohden vuosilta 1990–2022

Talouden kehitys

Talouskehitys epävarmaa

Suomen tulevaa talouskehitystä kuvaa epävarmuus. Lyhyellä aikavälillä on selvää, että Suomen talouskehitys on hidastumassa. Inflaatio on leikannut kotitalouksien ostovoimaa ja johtanut koronostoihin. Tämä taas on leikannut mm. rakentamista, muita investointeja ja kulutuskysyntää.

Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan Suomen talous ei kasva vuonna 2023. Vuonna 2024 talouden ennustetaan kääntyvän 1,4 prosentin kasvuun. Valtiovarainministeriön ennuste olettaa inflaation hidastuvan nopeasti ja kuluttajahintaindeksin muutoksen laskevan alle 2 prosenttiin vuonna 2025. Palkankorotukset nostavat ostovoimaa ja ostovoiman parantumisen pitäisi kääntää yksityinen kulutus kasvuun vuonna 2024. Vuonna 2025 talous kasvaisi jo 1,9 prosenttia. Tätä nopeuttaisi viherään siirtymään tähtäävät investoinnit. Näihin luonnollisesti liittyy epävarmuuksia. Viitteitä on olemassa mm. siitä, että suurimmat investointipäätökset tuulivoimaan ovat tällä erää jo takana.

Taloukskasvun hidastuminen vaikuttaa työllisyyteen ainakin hidastamalla työllisyyden parantumista tai kasvattamalla hieman työttömyyttä. Kuitenkin työllisyyden parantumisen ennustetaan jatkuvan jo ensi vuonna ja työllisyysasteen (20–64-vuotiaat) nousevan lähelle 80 prosenttia vuonna 2025. Työllisyysaste olisi nousemassa historiallisen korkeaksi. Ennusteen haaste liittyy mm. asuntorakentamiseen. Rakentamisen ennustetaan laskevan voimakkaasti, mutta lasku voi olla ennustettuakin syvempi, jolloin se hidastaisi elpymistä. Taloudellisen pysähtymisen jääminen lyhyeksi edellyttää myös sitä, että inflaatio laskee nopeasti. Tämäkään ei ole varmaa. Rakenteellinen haaste on myös se, ettei euroalueen inflaatio välttämättä laske yhtä nopeasti kuin Suomen, jolloin korkojen laskuja ei ole odotettavissa Suomen talouden kannalta optimaaliseen tahtiin.

Suomen talous kehittyy tällä hetkellä muuta maailmaa hitaammin. Euroopan komission ennusteen mukaan EU-alue yltäisi 1,0 prosentin kasvuun vuonna 2023 ja 1,7 prosentin kasvuun vuonna 2024. Yhdysvaltojen keskuspankki ennusti kesällä USA:lle 1 prosentin kasvua. Kiinan kasvun ennustetaan olevan noin 5 prosenttia. Kiinan taloudessa on kasvavia riskejä johtuen mm. ylivelkaantumisesta ja työvoiman saatavuuden riittämisestä.

Yhdysvalloissa inflaatio oli 3,7 prosenttia elokuussa 2023. Yhdysvaltojen inflaatio oli lievässä nousussa edellisestä kuukaudesta polttoaineen hinnan nostamana. Kiinan inflaatio oli elokuussa painunut lähellä nollaa. Euroalueen inflaatio oli 5,3 prosenttia. Tämä on edelleen yli EKP:n tavoitteleman 2 prosentin inflaation. Kokonaisuudessaan näyttää siltä, että korkean inflaation jakso maailmassa on jäämässä lyhyeksi, mutta euroalueen inflaatio on muuta maailmaa korkeampi. Tämän takia korot säilynevät korkeina euroalueella vielä jonkin aikaa.

Maailmantalouden kehittymiseen tulee lähivuosina vaikuttamaan tekijät, joiden ennustaminen on haastavaa. Geopolitiikan rooli on korostunut uudelleen Venäjän hyökkäyssodasta lähtien. Tämän lisäksi tilanne Taiwanissa on jännittynyt. Vaikka suoralta sotilaalliselta konfliktilta välttyttäisiin, niin tällä on vaikutusta myös taloudellisiin suhteisiin. Geopolitiikan muutoksen ja koronakriisin opetusten takia eri talousalueet ovat alkaneet korostaa taloudellista omavaraisuutta. Tämä tarkoittaa sitä, että nopeimman globalisaation vaihe on ohi. Tämä luo luonnollisesti myös taloudellisia mahdollisuuksia. Myös EU:ssa joudutaan pohtimaan investointeja strategisesti merkittävillä aloilla, kuten raaka-aineisiin, energiaan, mikrosiruihin ja esimerkiksi lääketeollisuuteen.

Julkisen talouden alijäämä alkaa taas kasvaa

Suomen julkinen talous kehittyi myönteisesti vuonna 2022. Tähän vaikutti mm. BKT:n nopea kasvu ja verotulojen nousu. Julkisen talouden velkasuhde pieneni tämän seurauksena. Julkisen velan suhde BKT:hen vuonna 2022 oli 71,7 prosenttia ja valtion velkasuhde 51,6 prosenttia.

Vuonna 2023 valtionvarainministeriö olettaa julkisen talouden alijäämän olevan 2,4 prosenttia ja valtiontalouden alijäämän 3,5 prosenttia suhteessa BKT:hen. Hitaan talouskasvun oloissa tämä kääntäneekin velkasuhteen verrattuna BKT:hen taas kasvuun. Vuoden 2024 valtion talousarvioesitys on 11,5 miljardia alijäämäinen, joten velkaantuminen tulee jatkumaan myös ensi vuonna.

Julkisen talouden alasektoreista suurinta alijäämää tekee valtionhallinto, mutta myös hyvinvointialueet ovat aloittaneet toimintansa alijäämäisinä, eikä alijäämä ole pienenemässä ennustejaksolla. Kuntahallinto pysyy koko ennustejakson lähellä tasapainoa, kun taas sosiaaliturvarahastot ovat ylijäämäisiä. Julkinen velkasuhde on alkanut jälleen kasvaa. Valtionhallinnon ja paikallishallinnon yhteenlaskettu mittava alijäämä, väestön ikääntyminen, sekä edelleen kasvavat velanhoitokustannukset pitävät velkasuhteen nousevalla uralla jatkossakin.

Hallituksen tavoitteena on, että julkisen talouden rahoitusasema kohenee siten, että julkisen talouden alijäämä on korkeintaan 1 prosentin suhteessa bruttokansantuotteeseen vaalikauden aikana eli vuoteen 2027 mennessä. Julkisen talouden tilanne on heikentynyt kesän ja alkusyksyn aikana. Päivittyneen talousennusteen perusteella 6 miljardin euron sopeutuskokonaisuuden toimeenpanon jälkeen hallitusohjelmaan kirjatusta 1 prosentista / BKT:n alijäämätavoitteesta jäätäisiin arviolta 0,4 prosenttiyksikköä.

Viimeisen vuoden aikana yleinen korkotaso on noussut voimakkaasti keskuspankkien kiristettyä rahapolitiikkaa inflaation hidastamiseksi. Kehyskauden aikana lyhyiden korkojen ennakoitaan kääntyvän laskuun ja pitkien korkojen pysyvän lähes ennallaan. Yleisen korkotason muutokset heijastuvat viiveellä valtion velanhoitomeneihin.

Tapahtunut korkotason nousun vaikutus ei ole vielä täysimääräisesti välittynyt valtion velanhoitomenoihin. Valtion korkomenojen ennustetaankin nousevan vuodelle 2023 ennakoidusta 2,3 miljardista eurosta kehyskauden lopulla noin 3,7 miljardiin euroon. Alijäämän supistuminen vähentää osaltaan korkomenoihin kohdistuvaa nousupainetta.

Kuntasektorin talouskehitys

Kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu tilikauden tulos oli noin 1,3 miljardia euroa positiivinen vuonna 2022. Omaisuuden myyntivoitot paransivat tilikauden tulosta lähes 900 milj. euroa. Yhteenlaskettu toimintakatteen muutos oli 7,3 prosenttia negatiivinen ja vuosikate heikkeni 10,7 prosenttia.

Kunnissa ja kuntayhtymissä tehtiin investointeja 5,8 miljardilla eurolla. Kuntien ja kuntayhtymien lainakanta jatkoi kasvuaan ja oli vuoden 2022 lopussa noin 24,7 miljardia euroa, kasvua edelliseen vuoteen 560 milj. euroa.

Vuoden 2023 alusta sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävät siirtyivät hyvinvointialueille ja niitä vastaava rahoitus valtiolle. Kuntahallinnon tehtävät painottuvat nykyisin lapsi- ja nuorisoiäloukkien tarvitsemien koulutus- ja varhaiskasvatuspalveluiden järjestämiseen, joiden yhteenlaskettu palvelutarve on laskeva. Useissa kunnissa mahdollisuudet kouluverkon sopeuttamiseen ovat kuitenkin rajalliset.

Kulutusmenoja vähentää vuonna 2023 monien hallituksen määräaikaisten toimien lakkaaminen hallituskauden päättyessä. Pääasiassa kuntahallinnon kulutusmenoja kasvattaa taloussuunnitelmavuosina kuitenkin hintojen kasvu, jota nostaa etenkin kunta-alalle sovitut ns. yleisen linjan ylittävät palkankorotukset. Palkkaratkaisusta huolimatta työikäisen väestön määrän väheneminen ja työvoiman saatavuusongelmat haastavat myös kunta-alaa, jossa eläköityminen on voimakasta. Osaaajapulaa on mm. sivistystoimessa sekä teknisessä toimessa, mikä vaikeuttaa jo nyt palvelujen järjestämistä ja hankkeiden toteuttamista.

Vuonna 2025 työ- ja elinkeinopalvelut siirretään kuntien vastuulle ja samalla kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista laajennetaan koskemaan työmarkkinatuen lisäksi myös perus- ja ansio-päivärahaa. Muutos lisää kuntatalouden menoja vajaalla miljardilla eurolla vuoden 2025 tasolla, mutta kuntien valtionosuuksia lisätään siirtyviä kustannuksia vastaavasti. Uudistuksen myötä kuntien henkilöstömäärä kasvaa noin neljällä tuhannella henkilötyövuodella. Yleisellä työllisyyskehityksellä on uudistuksen jälkeen entistä suurempi vaikutus kuntien talouteen.

Kuntahallinnon investointipaineiden arvioidaan pysyvän mittavina jatkossakin muun muassa korjausvelan ja väestön muuttoliikkeen vuoksi. Lisäksi Venäjän hyökkäyssota on osaltaan vauhdittanut merkittävästi kuntien vihreää siirtymää ja tiukentanut siihen liittyviä tavoitteita. Investointien oletetaan palaavan kasvu-uralle vuoden 2023 jälkeen. Rahoituskustannusten nousu ja työvoimapula voivat kuitenkin lykätä investointeja eteenpäin tai estää niiden toteutumisen. Kuntahallinnon paheneva työvoimapula voi myös tuoda yllätyksiä joko palvelujen saatavuuden tai niiden ennakoitua nopeamman kustannusten nousun muodossa.

Kuntahallinnon rahoitusaseman arvioidaan olevan likimain tasapainossa vuonna 2023, mutta alijäämä alkaa kasvaa jo vuonna 2024 menojen kasvaessa tuloja nopeammin. Ennusteen mukaan kuntahallinnon alijäämä tasaantuu 0,2 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen vuosina 2025–2027.

Muutokset veroperusteissa ja valtionosuuksissa

Valtiovarainministeriön 28.8.2023 antaman ehdotuksen vuoden 2024 talousarvioksi mukaan ansiotuloveroperusteisiin tehdään indeksitarkistus kaikilla tulotasoilla. Lisäksi työn verotusta kevennetään painottaen pieni- ja keskituloisia. Verotuloja kasvattavat valtion tuloveroasteikon ylimmän portaan 2 prosenttiyksikön määräaikaisen korotuksen jatko ja matkakuluvähennyksen omavastuun korotus. Verotuloja lisää myös ikään perustuvan korotetun työtulovähennyksen uudelleenkohdennus. Verotuloja vähentää kotitalousvähennyksen tilapäisen korotuksen jatkaminen, osakesäästötilin enimmäistalletusmäärän nostaminen sekä maatalouden tasausvarauksen korottaminen. Veroperustemuutosten nettovaikutuksen arvioidaan vähentävän kuntien verotuloja 12 milj. eurolla vuonna 2024, jotka tullaan kompensoimaan kunnille osana valtionosuuksia.

Eduskunta on 8.11.2023 hyväksynyt hallituksen esityksen laiksi kiinteistöverolain muuttamisesta. Lain mukaan yleisen kiinteistöveroprosentin alarajaa korotetaan maapohjien osalta 1,30 prosenttiin vuonna 2024. Korotus vaikuttaa niiden 245 kunnan verotukseen, joilla yleinen kiinteistöveroprosentti on tällä hetkellä tätä alempi, lisäten maapohjasta kerättyjä kiinteistöverotuloja näillä kunnilla.

Hallituksen syyskuisen budjettiriihen linjausten mukaan kunnan peruspalvelujen valtionosuus on vuonna 2024 noin 2,5 mrd. euroa. Valtionosuus laskee vuoden 2023 varsinaiseen talousarvioon

verrattuna noin 290 milj. eurolla. Muutos johtuu pääosin vuonna 2023 voimaan tulleesta hyvinvointialueuudistuksesta. Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tehtävien järjestämisvastuu on siirtynyt kunnilta hyvinvointialueille vuoden 2023 alussa. Kunnilta hyvinvointialueille siirtyvät kustannukset ja rahoitus tarkistetaan vuoden 2024 talousarviossa vastaamaan kuntien vuoden 2022 tilinpäätösten mukaisia hyvinvointialueille siirtyneitä kustannuksia ja tuloja. Siirtolaskelman tarkistamisen perusteella kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta siirretään vuodesta 2024 alkaen hyvinvointialueiden rahoitukseen noin 97 milj. euroa. Kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistetaan lisäksi 64 milj. euron pysyvä vähennys liittyen kuntien verotuskustannusten alenemiseen soteuudistuksen yhteydessä. Lisäksi siirtyvien kustannusten ja rahoituksen vuoden 2023 erotus korjataan jälkikäteen tekemällä kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen noin 81 milj. euron määräaikainen vähennys vuosina 2024 ja 2025.

Valtionosuuden tasossa on vuonna 2024 huomioitu uusina ja laajenevina tehtävinä 4,1 milj. euroa liittyen B1-kielen opetuksen lisäämiseen yhdellä vuosiviikkotunnilla, 4,7 milj. euroa liittyen sitouttavaan kouluyhteisötyöhön sekä 0,5 milj. euroa liittyen oppivelvollisuuden laajentamiseen. Lisäksi valtionosuuden tasossa on otettu huomioon vähennyksenä 0,3 milj. euroa varhaiskasvatuksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmiin liittyen.

Vuonna 2024 peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotus lisää valtionosuutta 53 milj. euroa. Hallitusohjelman mukaisesti peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotukseen tehdään yhtä prosenttiyksikköä vastaava vähennys vuosina 2024—2027. Vuonna 2024 vähennys pienentää valtionosuutta noin 24 milj. euroa.

Kuntien peruspalvelujen valtionosuusprosentti laskee 22,09 prosentista 21,92 prosenttiin vuonna 2024. Muutoksessa on otettu huomioon lisäyksenä 0,07 prosenttiyksikköä liittyen uusien ja laajenevien tehtävien toteuttamiseen siten, että valtionosuus on kattaa ne 100 prosenttisesti. Indeksissästä puolestaan alentaa valtionosuusprosenttia 0,24 prosenttiyksikköä.

Valtion ja kuntien välistä kustannustenjaon tarkistusta ei oteta huomioon vuonna 2024, sillä hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä peruspalvelujen valtionosuuslakiin tehdyn siirtymäsäännöksen mukaan kustannustenjaon tarkistus tehdään seuraavan kerran vasta valtion vuoden 2025 talousarvion yhteydessä.

Valtion korvaus kunnille veroperustemuutoksista aiheutuvista verotulojen menetyksistä on vuonna 2024 yhteensä noin 863 milj. euroa. Valtion vuoden 2023 varsinaiseen talousarvioon verrattuna korvausten määrä nousee noin 12 milj. eurolla.

Muutokset palveluita koskevassa lainsäädännössä, rahoituksessa ja maksuperusteissa

Valtiovarainministeriön ehdotuksessa vuoden 2024 talousarvioksi varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen koulutuksellista tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin varataan valtionavustusta noin 65 milj. euroa, jossa on 50 milj. euron lisäys.

Hallituksen syyskuisen budjettiriihen linjausten mukaan vuonna 2024 peruskoulutuksen rahoitusta nostetaan 50 milj. eurolla. Lisäksi panostetaan ruotsin- ja saamenkielisten oppimateriaalien saatavuuteen.

Oppimisen tuen järjestelmän kehittämiseen kohdennetaan 10 milj. euron lisämääräraha toisen asteen koulutukseen.

Voimavaroja suunnataan sisäiseen turvallisuuteen ja erityisesti nuoriso- ja jengirikollisuuden ennaltaehkäisyyn ja torjuntaan. Poliisin ja muiden valtion organisaatioiden määrärahojen noston lisäksi nuorisorikollisuuden ennaltaehkäisyyn suunnataan hankerahoitusta, myös huumevalistuksen osalta resursseja lisätään. Hallitus kohdistaa rahoitusta myös kouluissa ja oppilaitoksissa tehtävään nuorisotyöhön, jolla on tärkeä ennaltaehkäisevä rooli.

Suomi Liikkeelle -ohjelman toteuttamiseen osoitetaan vuosittain 20 milj. euroa.

Korkeakoulujen aloituspaikkojen lisäämiseen kohdennetaan 11,7 milj. euroa vuonna 2024.

Vantaan talouskehitys

Vantaalla laadittiin ja hyväksyttiin vuoden 2021 alussa tuottavuus- ja kasvuohjelma vuosille 2021–2025, jonka tavoitteena on parantaa kaupungin taloustilannetta siten, että vuonna 2023 käyttötalous olisi tasapainossa ja tilikausi ylijäämäinen. Tavoitteena on nostaa vuosikatetta vuosittain siten, että vuonna 2025 se olisi vähintään 130 milj. euroa.

Yleisen talousympäristön suhdanteiden heikkeneminen näkyy myös kaupungin taloudessa. Toisen osavuositatsauksen mukaan kaupungin toimintatuottojen ennustetaan vuonna 2023 alittavan talousarvion noin 14,7 milj. eurolla. Maanmyyntivoittotavoite alittunee noin 24,5 milj. euroa johtuen erityisesti asuntotonttien vähentyneestä kysynnästä. Ukrainan sodasta, rakennuskustannusten ja korkojen noususta, inflaatiosta sekä kuluttajien luottamuksen heikentymisestä aiheutuva epävarma markkinatilanne on johtanut siihen, että asuntokysyntä on vähentynyt merkittävästi. Toimintamenojen ennustetaan ylittävän talousarvion noin 20,5 milj. eurolla. Kasvatuksen ja oppimisen toimialan työvoiman vuokrausmenot sekä palvelusetelimenot varhaiskasvatuksessa ovat kasvaneet talousarviota voimakkaammin. Työmarkkinatuen kuntaosuuden arvioidaan ylittävän talousarvion 5 milj. eurolla, koska pitkäaikaistyöttömyys on edelleen korkealla tasolla. Kaupunkiympäristön toimialalla suurimmat ylitykset ovat katujen ja puistojen rakentamisessa ja kunnossapidossa, mutta myös kiinteistönhoidossa sekä lämmitys- ja sähkökustannuksissa arvioidaan ylitystä. Toimintakatteen ennustetaan siten toteutuvan noin 35,2 milj. euroa talousarviossa oletettua negatiivisemmin.

Kuntatalouden historian suurin muutos astui voimaan 1.1.2023, kun hyvinvointialueet aloittivat toimintansa. Tämä vaikutti suuresti niin kaupungin menoihin kuin tuloihinkin. Tuloihin vaikutus kohdistui lähinnä kunnallisveroprosenttileikkauksen, yhteisöveron jako-osuuden leikkauksen sekä valtionosuusleikkauksen muodossa. Hyvinvointialueuudistukseen liittyvien veroleikkausten vuoksi verotulot laskivat talousarviossa 49 prosenttia vuoteen 2022 verrattuna. Vuonna 2023 laskua hieman lievittää se, että kunnat saavat vielä ns. verohäntiä, eli verotuloja kertyy osittain vanhan vuoden 2022 kunnallisveroprosentin mukaisesti ja yhteisöveroja vanhalla kuntien jako-osuudella. Vuonna 2023 verotulojen ennustetaan ylittävän talousarvion noin 28,4 milj. eurolla. Verotuloissa positiivinen kehitys talousarvioon nähden näkyy kaikissa verotulolajeissa. Kunnallisveron arvioidaan ylittävän talousarvion noin 4,1 prosentilla, kiinteistöveron noin 4,2 prosentilla ja yhteisöveron noin 7,6 prosentilla.

Hyvinvointialueuudistus vaikutti myös valtionosuuksiin. Vuoden 2023 toisen osavuositatsauksen mukaan valtionosuustulojen arvioidaan tippuvan vuodesta 2022 lähes 110 milj. eurolla eli 38,2 prosentilla. Vuonna 2023 valtionosuuksien arvioidaan alittavan talousarvion noin 3,3 milj. eurolla, eli 1,8 prosentilla.

Korkomenojen ennustetaan ylittävän talousarvion noin 2,1 milj. eurolla. Korkotaso on lähtenyt voimakkaaseen nousuun, mutta lainasalkun korkean suojausasteen vuoksi korkomenot ovat vielä maltilliset. Korkotulojen ennustetaan ylittävän talousarvion 5,3 milj. eurolla. Vuosikatteen ennustetaan noin 151,5 milj. euroa, mikä on noin 6,9 milj. euroa talousarviossa ennakoitua heikompi. Poistojen ja arvonalentumisten ennustetaan toteutuvan talousarvion mukaisesti. Ennusteen mukaan vuoden 2023 tilikauden tulokseksi olisi tulossa 40,7 milj. euroa, kun talousarvio 2023 päättyi 47,5 milj. euron tulokseen. Vuoden 2023 edelleen vahva tulos selittyy pääosin ns. verohännillä, jotka ovat kertaluonteista pääosin vuodelle 2023 kohdistuvaa tuloa.

Vuonna 2024 verotulokertymän arvioidaan olevan vuotta 2023 heikompi, kun verohännät pääosin poistuvat. Vuonna 2024 kaupungin kunnallisverotuoton arvioidaan laskevan 5,4 prosenttia vuoden 2023 ennusteeseen nähden. Suunnitelmakaudelle 2025–2027 arvioidaan noin 2,9–6,0 prosentin kunnallisveron kasvua. Yhteisöverotuoton arvioidaan vuonna 2024 laskevan 9,2 prosenttia vuoden 2023 ennusteeseen nähden, johtuen sekin ns. verohännistä. Tuleville vuosille arvioidaan 2,3–6,8 prosentin nousua. Kiinteistöverotuottoon hyvinvointialueuudistus ei vaikuta ja sen arvioidaankin kasvavan vuonna 2024 noin 4,8 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Kiinteistöveron tulevien vuo-

sien kasvun arvioidaan olevan noin 1,7–2,5 prosenttia. Eduskunta on 8.11.2023 hyväksynyt hallituksen esityksen laiksi kiinteistöverolain muuttamisesta. Lain mukaan yleisen kiinteistöveroprosentin alarajaa korotetaan maapohjien osalta 1,30 prosenttiin vuoden 2024 alussa. Muutos huomioidaan kaupunginvaltuuston hyväksymässä talousarviossa. Sen eurovaikutukset ovat kuitenkin rajalliset, koska Vantaan yleinen kiinteistöprosentti on 1,28, joka on hyvin lähellä lain vaatimaa uutta maapohjan kiinteistöveron alarajaa 1,30.

Valtionosuuksien arvioidaan kasvavan vuonna 2024 noin 2,4 prosenttia vuoteen 2023 verrattuna. Valtio tarkastaa vielä syksyllä 2023 hyvinvointialueuudistukseen liittyviä siirtolaskelmia, jotka voivat vaikuttaa kaupungin vuoden 2024 lopulliseen valtionosuuskertymään. Vuoden 2025 alusta voimaan astuu seuraava suuri uudistus, TE-palvelut 2024. TE2024-uudistuksessa työllisyys- ja elinvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyy TE2024- ja Koto2024-lakien perusteella pysyvästi kuntien tehtäväksi 1.1.2025 alkaen. Valtio korvaa tästä muutoksesta kunnille aiheutuvat menot peruspalveluiden valtionosuuksina, joten vuoden 2025 arvioitu valtionosuuksien kasvu on 31,3 prosenttia. Valtio tarkastaa seuraavan kerran uudistukseen liittyviä laskelmia syksyllä 2023 ja muutosta valmistellaan vuoden 2024 aikana. Tulevien vuosien muun valtionosuuskertymän arvioidaan kasvavan vuosittain 2,0–2,9 prosentilla.

Vuosikate on vuoden 2024 talousarviossa 109,6 milj. euroa, tilikauden tulos -6,2 milj. euroa ja tilikauden alijäämä -4,9 milj. euroa. Rakentamisen voimakas lasku vaikuttaa lyhyellä aikavälillä negatiivisesti kaupungin saamiin maanmyyntituloihin ja yleinen talouden laskusuhdanne hillitsee verotulojen kasvua.

Vuonna 2024 kaupunki investoi noin 157 milj. euroa mm. päiväkotien ja koulujen rakentamiseen, rakennusten peruskorjauksiin, kunnallistekniikan rakentamiseen sekä Vantaan ratikan suunnitteluun ja rakentamisen aloittamiseen. Kaupungin kokonaisinvestoinnit vuonna 2024 ovat noin 198,4 milj. euroa ja investointiosan netto -192,4 milj. euroa. Vuonna 2024 vuosikate ei riitä kattamaan kasvannutta investointimäärää ja kaupungin lainamäärää varaudutaan kasvattamaan 89,7 milj. euron nettolainanoton enimmäisvarauksella. Lainavarausta kasvattaa erityisesti kaupungin perusinvestointien kasvu, Vantaan ratikan investointi sekä maanmyyntitulojen väliaikainen lasku. Vantaa on kyennyt seitsemän vuoden aikana vähentämään velkojaan 300 miljoonaa euroa ja on nykyisin yksi vähiten velkaisista suurista kaupungeista. Tämä antaa mahdollisuuden nostaa kaupungin investointitasoa taloussuunnitelmakauden aikana.

Tuottavuus- ja kasvuohjelman vuoden 2025 vuosikatteen tavoitetaso määriteltiin siten, että kaupungin perusinvestoinnit ilman ratikkaa voitaisiin toteuttaa ilman nettolainanoton kasvua. Kohonneet rakennuskustannukset ja perusinvestointien määrän ennakoitua suurempi nousu edellyttävät kuitenkin vuosittaista vuosikatteen kasvattamista, jotta tavoitetta kohti voidaan edetä taloussuunnitelmakaudella.

Vantaan henkilöstömäärän kehitys

Kaupungin henkilöstömäärä on jatkanut kasvamistaan. Keskeisimmin kasvuun vaikuttaa lakisääteistä tehtävistä huolehtiminen sekä lainsäädännöstä tulevat uudet velvoitteet ja palveluiden tuotantotapa.

Taulukko 1. Henkilöstömäärän kehittyminen

Henkilöstösuunnitelma	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Kasvatus ja oppiminen	5 695	5 441	5 644
Kaupunkikulttuuri ja hyvinvointi	732	895	940
Kaupunkiympäristö	620	707	719
Kaupunkistrategia ja johto	555	485	489
Yhteensä	7 602	7 528	7 792

Taulukko 2. Eläkepoistuma Vantaalla

Vuodet	Eläkepoistuma (%)
2024–2028	14 %
2024–2032	23 %
2024–2036	35 %

Vuonna 2022 Vantaan kaupungin henkilöstö eläköityi keskimäärin 63,6 vuoden iässä, joka on kaksi kuukautta myöhemmin kuin edellisenä vuonna.

Kaupungin toimitilamäärän kehitys

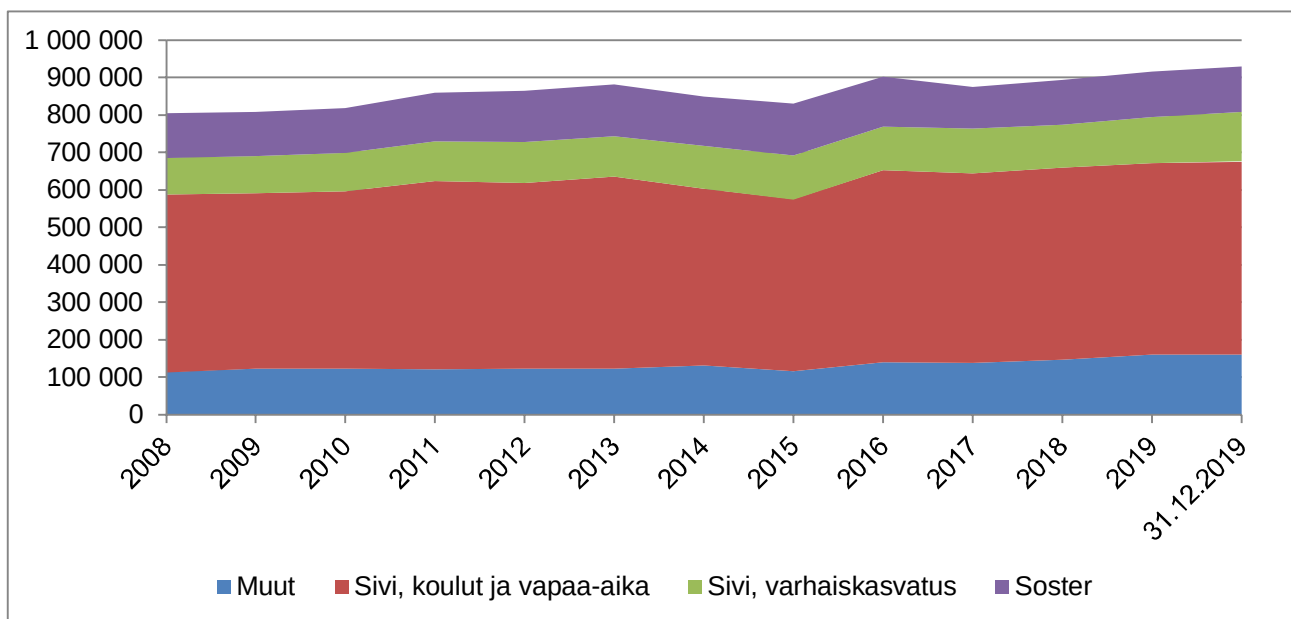
Alla olevista kuvista selviää:

- Kaupungin tilamäärän kehitys toimialoittain investointiohjelman mukaisesti
- kaupungin toimitilamäärän kehitys suhteutettuna väestönkehitykseen

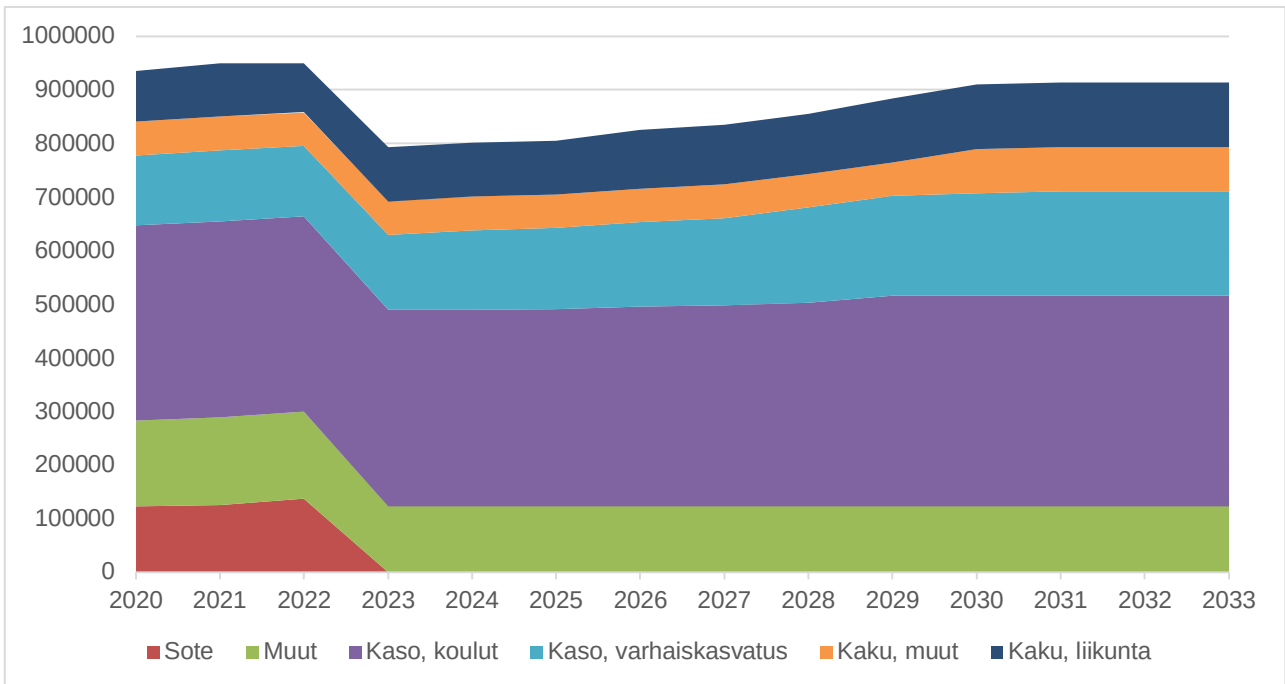
Kaupungin toimitilamäärä laski vuosien 2013–2015 aikana johtuen huonokuntoisten rakennusten purkamisista, kiinteistöjen myynneistä ja vuokratiloista luopumisista. VTK Kiinteistöt Oy:n kiinteistöjen liikuntatilat siirtyivät vuoden 2015 aikana tilakeskuksen hallintaan ja näkyvät kuviossa vuodesta 2016 alkaen. Toimitilamäärän lasku vuosina 2016–2018 on johtunut muun muassa huonokuntoisten koulujen ja päiväkotien purkamisista.

Kaupungin toimitilamäärän kehitys esitetään vuosille 2020–2033 Vantaan organisaatiomuutoksen myötä 1.1.2020 voimaan tulleen toimialarakenteen mukaisesti. Kaupungin palvelukykyä lisäävät investoinnit kohdistuvat suurimmalta osin edelleen päiväkotien ja koulujen rakentamiseen. Tilojen käytön tehokkuutta on kasvatettu edelleen. Suunnitelman toteuttaminen edellyttää onnistumista palveluverkkosuunnittelussa sekä tilojen käytön optimoinnissa. Vuoden 2023 alusta uudet hyvinvointialueet aloittivat toimintansa. Tämän vuoksi sosiaali- ja terveydenhuollon, suun terveydenhuollon sekä pelastustoimen tilat poistuvat kaupungin toimitilamäärästä. Lisäksi poistuu yksittäisiä toimintoja, kuten opiskeluhoito ja kuntouttava työtoiminta.

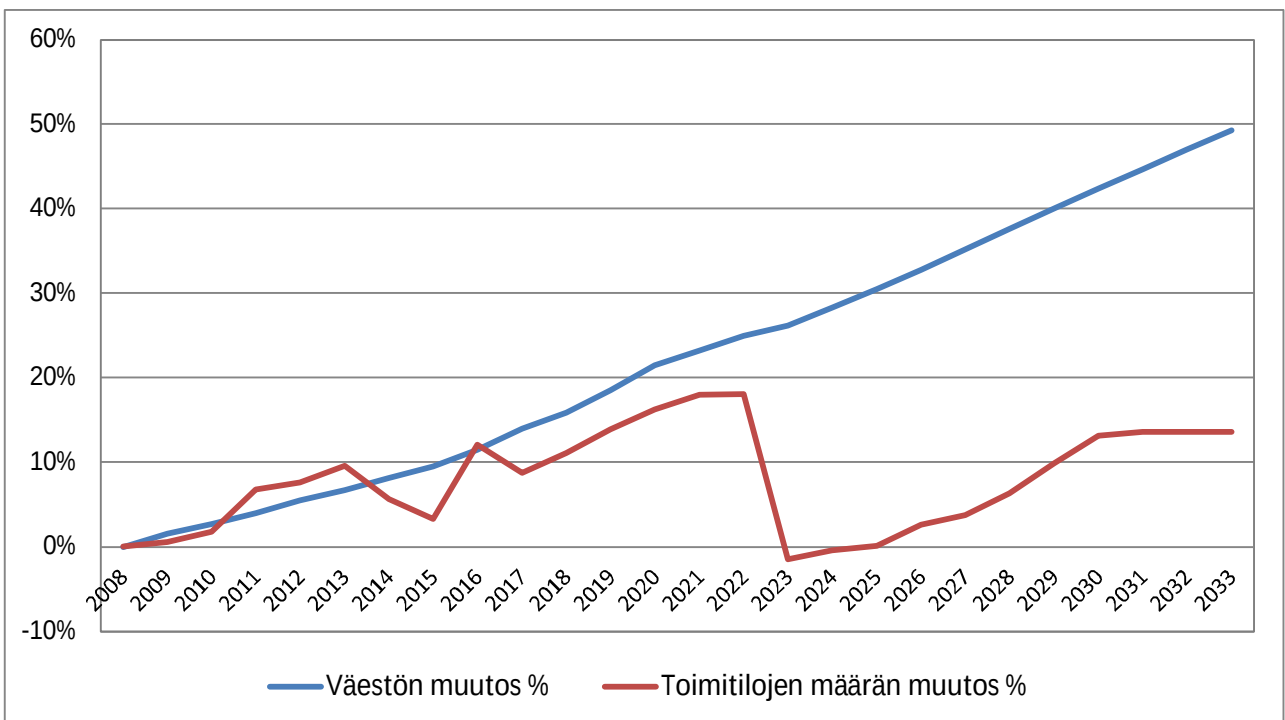
Kuvio 23: Toimitilojen brm² kehitys 2008–2019

Ei sisällä uusien/tulevien vuokrattavien tilojen brm² eikä konserniyhtiöiden rakentamia brm². Tulevia rakennusten purkamisia ei ole huomioitu. Lähde: Tilakeskus

Kuvio 24: Toimitilojen brm² kehitys 2020–2033

Ei sisällä uusien/tulevien vuokrattavien tilojen brm² eikä konserniyhtiöiden rakentamia brm². Tulevia rakennusten purkamisia ei ole huomioitu. Vuoden 2023 alusta poistettu sosiaali- ja terveydenhuollon, suun terveydenhuollon, pelastustoimen, opiskeluhoollon sekä kuntouttavan työtoiminnan tilat. Lähde: Tilakeskus

Kuvio 25: Toimitilamäärän kehitys suhteutettuna väestönkehitykseen 2008–2033

Ei sisällä uusien/tulevien vuokrattavien tilojen brm² eikä konserniyhtiöiden rakentamia brm². Tulevia rakennusten purkamisia ei ole huomioitu. Vuoden 2023 alusta poistettu sosiaali- ja terveydenhuollon, suun terveydenhuollon, pelastustoimen, opiskeluhoollon sekä kuntouttavan työtoiminnan tilat. Lähde: Tilakeskus

Väestön kehitys ikäryhmittäin

31.12.	2022	2023	2024	2025	2026	2032
Vantaa yhteensä	242 819	246 984	251 235	255 571	260 256	287 412
Varhaiskasvatuksen ikäryhmät						
10kk- 6 v	15 921	15 850	15 972	16 183	16 516	18 055
10kk- 2 v	5 603	5 706	5 674	5 895	5 989	6 447
0	2 498	2 669	2 707	2 742	2 778	2 987
1–2	5 187	5 261	5 222	5 438	5 526	5 949
3–5	7 649	7 517	7 721	7 778	8 036	8 747
6	2 669	2 628	2 577	2 510	2 491	2 861
1–6	15 505	15 405	15 521	15 726	16 053	17 557
Perusopetuksen ikäryhmät						
7–12	16 734	16 737	16 700	16 644	16 388	16 712
13–15	8 425	8 650	8 764	8 722	8 776	8 339
7–15	25 159	25 386	25 464	25 365	25 164	25 051
Nuorisopalvelujen ikäryhmät						
8–12	14 078	14 044	14 050	14 047	13 857	13 869
13–17	13 894	14 296	14 464	14 605	14 784	14 246
18–28	34 410	34 464	34 795	35 286	35 946	40 554
8–28	62 382	62 805	63 309	63 937	64 588	68 669
16–18	8 201	8 329	8 599	8 743	8 963	9 018
16–24	25 383	25 722	26 087	26 740	27 632	30 124
16–28	39 879	40 111	40 495	41 169	41 955	46 461
Vanhus- ja vammaispalvelujen ikäryhmät						
64+	40 389	41 194	41 967	42 822	43 725	49 536
75+	17 243	18 283	19 216	19 932	20 580	23 851
85+	3 805	4 049	4 316	4 510	4 966	7 550
65–74	20 892	20 531	20 377	20 428	20 621	23 009
75–85	14 106	14 981	15 697	16 170	16 648	17 715

Lähde: Tilastokeskus (vuosi 2022) ja Vantaan väestöennuste 2023 (vuodet 2023–2032)

Vantaan kaupungin sitovat tavoitteet vuodelle 2024

Kaupunkistrategiaa 2022–2025 toteutetaan valtuustotasoisten sitovien tavoitteiden sekä toimialojen tavoitteiden ja tulokorttien kautta. Sitovat tavoitteet ovat Kuntalain 110 §:n mukaisia toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita. Sitovat tavoitteet edistävät valtuustokauden strategisten tavoitteiden toteutumista. Kaikista strategisista tavoitteista ei johdeta kaupunkitason sitovia tavoitteita valtuustokauden jokaiselle vuodelle, mutta näitäkin tavoitteita toteutetaan toimialojen ja palvelualueiden tavoitteiden ja tulokorttien kautta. Sitovien tavoitteiden toteutumista seurataan kolme kertaa vuodessa osavuositarkastusten ja tilinpäätöksen yhteydessä. Tavoite-esitykset vuodelle 2024 ovat olleet käsiteltävinä kaupunginvaltuuston seminaarissa 11.–12.5.2023. Kaupungin johtoryhmä on toimialojen valmisteluun perustuen tarkistanut talousarvion valmistelun yhteydessä sitovat tavoitteet, niiden mittarit ja tavoitetasot sekä arvioinut tavoitteiden toteutumista uhkaavat merkittävät riskit.

Sitova tavoite 2024	Sitovan tavoitteen mittari	Mittarin lähtötaso, v:n 2022 loppu	Mittarin tavoitetaso 2024	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
Taloudellisesti kestävä ja elinvoimainen kaupunki				
Valtuustokauden tavoite 1. Varmistetaan pitkäjänteisesti taloudellisesti vahva kaupunki ja kaupunkikonserni				
1.1 Käyttötalouden menokehitys toteutuu hallitusti	Toimintakatteen muutos-%	Toimintakate heikkeni 11,9 %	Talousarvion 2024 mukainen, -6,7 % vrt. TA 2023	Lisääntyvät velvoitteet, palvelutarpeen kasvu, taloudellisen toimintaympäristön heikkeneminen.
1.2 Tuottavuus- ja kasvuohjelma toteutuu suunnitellusti	Vuosikatteen toteutuminen kaupungin tuloslaskelmassa	Vuosikate 123,6 milj. euroa	Vuoden 2024 vuosikate kaupungin tuloslaskelmassa toteutuu vähintään talousarvion 111 milj. euron suuruisena. Vuoden 2025 talousarviossa vuosikate on vähintään 130 milj. euroa.	Lisääntyvät velvoitteet, palvelutarpeen kasvu, taloudellisen toimintaympäristön heikkeneminen.
1.3 Maanluovutuksen ja maankäyttösopimusten nettotulot vuodelle 2024 32,5 milj. euroa	Maanluovutuksen ja maankäyttösopimusten tulot (netto), milj. euroa = maanmyyntivoitot (kauppahinta vähennettynä hankintahinnalla ja tonttien luovutuskuntoon saattamisen kustannuksilla) + maanvuokratulot + maankäyttösopimuskorvaukset (vähennettynä maanhankintamenoilla)	Nettotulot yhteensä: 44,7 milj. euroa	Nettotulot yhteensä 32,5 milj. euroa vuonna 2024. Arvioidut maanmyyntivoitot vuodelle 2024 ovat noin 24,5 milj. euroa, maanvuokratulot noin 6,6 milj. euroa ja maankäyttösopimuskorvaukset noin n. 13,5 milj. euroa.	Rahoitusmarkkinoiden epävarmuudet, erityisesti korkojen nousu. Heikko kysyntä asunto-markkinoilla. Yritystonttien vähäinen varanto.

Sitova tavoite 2024	Sitovan tavoitteen mittari	Mittarin lähtötaso, v:n 2022 loppu	Mittarin tavoitetaso 2024	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
1.4 Sote- ja Pela -kiinteistöjen, asunto-omaisuuden sekä ulkopaikkakunnilla sijaisevien kiinteistöjen myynnit etenevät markkinatilanne huomioon ottaen	Tehdään kiinteistöjen myynnit taloudellisesti kannattavasti ja pääsääntöisesti myyntisuunnitelman mukaisesti.	Sote- ja Pela -myyntikohteiden pitkäaikaisista vuokrasopimuksista neuvotellaan edelleen Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen kanssa.	Sote- ja Pela -kiinteistöt on myyty. Ensimmäiset asuntokohteet ja vähintään kaksi ulkopaikkakunnilla sijaitsevaa kiinteistöä on myyty.	Markkinatilanteen yleinen epävarmuus. Vantaa ja Keravan hyvinvointialueen kanssa tehtäviä vuokrasopimusneuvotteluja ei saada saatettua loppuun.
1.5 Konserniomistusten kokonaissuunnitelman edistäminen konsernirakenteen tiivistämisen osalta markkinatilanne huomioiden	Kaikki vuodelle 2024 ajoitetut myynti- ja muut toimenpiteet toteutettu	Konserniomistusten kokonaissuunnitelma hyväksytty konsernijaostossa ja vuoden 2022 toimenpiteet toteutettu	Kaikki vuodelle 2024 aikataulutetut myynti- ja muut toimenpiteet toteutettu	Vuokrasopimusneuvottelujen eteneminen hyvinvointialueen kanssa. Markkinatilanteen yleinen epävarmuus.
Valtuustokauden tavoite 2. Vahvistetaan osaamista ja työllisyyttä elinvoiman ja hyvinvoinnin edistämiseksi				
2.1 Työttömyys vähenee taloussuunnitelmakaudella 2024–2027 koronaa edeltävälle vuoden 2019 tasolle	Pitkäaikaistyöttömien määrä ja osuus työvoimasta	5 237 pitkäaikaistyötöntä (12/2022), 4,1 % (12/2021 työvoima)	4 500, 3,5 %	Ukrainan tilanne on vaikuttanut negatiivisesti taloustilanteeseen. Avoimien työpaikkojen määrä on vähentynyt 45 % edellisvuodesta. Rakentamisen ja teollisuuden talousnäkymät ovat heikentyneet entisestään, joten suhdannetilanteen ei odoteta parantuvan loppuvuoden aikana.
	Alle 30-vuotiaiden työttömien määrä ja osuus alle 30-vuotiaasta työvoimasta	2 852 alle 30-vuotiaasta työtöntä (12/2022), 10,2 % (12/2021 työvoima)	2 300, 8,2 %	
	Vieraskielisten työttömien määrä ja osuus vieraskielisestä työvoimasta	5 885 vieraskielistä työtöntä (12/2022), 19,6 % (12/2021 työvoima)	5 500, 18,4 %	

Sitova tavoite 2024	Sitovan tavoitteen mittari	Mittarin lähtötaso, v:n 2022 loppu	Mittarin tavoitetaso 2024	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
2.2 Yritysten palkkasumma kasvaa	Yritysten palkkasummaindeksi	126 (2022 Q2, 2015 = 100)	132	Sodan ja Venäjän ilmatilan sulun pidentyminen, joka vaikuttaa suoraan lentoliikenteeseen ja investointeihin ja välillisesti taantumaan tai jopa lamaan. Elinkeino-palvelut voi auttaa yksittäisiä yrityksiä tilanteessa, muttei laajempiin taloustrendeihin.
2.3 Työpaikkamäärältään merkittävien (>50 työpaikkaa) yritysten tai muiden organisaatioiden Vantaalle sijoittumis- tai laajentumispäätösten määrä kasvaa	Sijoittumis- tai laajentumispäätösten määrä (>50 työpaikkaa)	4	8	Sopivien tonttien puute, yleinen taloustilanne heikentää investointeja ja laajentumisia.
2.4 Uusi vahvistettu yritysmyyntin ja investointien hoidon palvelu on käytössä vuoden loppuun mennessä	Sijoittumisen ohjauksen toimintamallin selvitystyö ja kehittämistoimenpiteet toteutettu	Sijoittumispalveluiden kehittämisen taustaselvitys on tehty ja toiminta on organisoitu sekä vastuutettu.	Toimintamalli on vakiintunut ja sille on asetettu konkreettiset tavoitteet. Sijoittumislidioiden määrä on kasvanut 50 %.	Lisähenkilöresurssien rekrytointi viivästyy.
2.5 Tunnistetaan paremmin potentiaaliset kasvuyritykset	Luodaan malli tunnistaa potentiaaliset kasvuyritykset.	Malli puuttuu.	Malli on luotu.	Ei saa riittävän laadukasta dataa, jonka avulla tunnistetaan potentiaaliset kasvuyritykset.

Sitova tavoite 2024	Sitovan tavoitteen mittari	Mittarin lähtötaso, v:n 2022 loppu	Mittarin tavoitetaso 2024	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
Valtuustokauden tavoite 3. Vantaa on vetovoimainen asumisen kaupunki				
3.1 MAL-tavoitteet toteutuvat	MAL-suunnitelman 2023 mukainen kokonaistavoite on 2 720 asuntoa. Valtion tukemien pitkän korkotuen vuokra-asuntojen tavoite on 544 asuntoa. Asumisoikeusasuntojen ja lyhyen korkotuen mallilla rahoitettujen asuntojen tavoite on yhteensä 272 asuntoa.	Asuntoja valmistui vuonna 2022 yhteensä 3 304 asuntoa. Pitkän korkotuen vuokra-asuntotutantona valmistui 480 asuntoa. Asumisoikeusasuntoja ja lyhyen korkotuen asuntoja valmistui yhteensä 35 asuntoa.	2 720 asuntoa vuosittain (MAL2023-suunnitelma-luonnos)	Asuntomarkkinoiden epävarmuus korkojen nousun ja vähentyneen asuntokysynnän takia. Asuntoaloitusten määrä on romahtanut vuonna 2023. Markkinatilanne saattaa vähentää tai hidastaa asuntokaavotusta yksityisellä maalla.
	Asemakaavatuotanto k-m2 uutta asuntokerrosalaa vuodessa	142 000 k-m2 uutta asuntokerrosalaa vuodessa	247 300 k-m2 uutta asuntokerrosalaa vuodessa	
3.2 Valmistuvien pientalo-asuntojen määrä 600 asuntoa	Vantaalle valmistuu 600 pientalo-asuntoa (rivi-, pari-, erillis- ja omakotiasuntoja).	Vantaalle valmistui 2022 yhteensä 652 pientalo-asuntoa (rivi-, pari-, erillis- ja omakotiasuntoja).	Vantaalle valmistuu 600 pientaloasuntoa (rivi-, pari-, erillis- ja omakotiasuntoja).	Yleinen epävarmuus asuntomarkkinoilla, korkojen nousu.

Sitova tavoite 2024	Sitovan tavoitteen mittari	Mittarin lähtötaso, v:n 2022 loppu	Mittarin tavoitetaso 2024	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
3.3 Vantaan 50 v. juhluvuosi kirkastaa vantaalaista kaupunki-identiteettiä	Asukkaiden kuuluvuuden tunne Vantaaseen kasvaa.	42,8 %	45 %	Viestinnän ja markkinoinnin resurssit eivät riitä suunnitelman toteuttamiseen. Viestintämarkkinoinnin budjetti ei riitä tavoittamaan haluttuja kohderyhmiä. Tapahtumatuotannon resurssit eivät riitä hyväksyttyjen toimenpiteiden toteuttamiseen henkilövaihdoksien takia. Toimialat eivät sitoudu juhluvuoteen eivätkä osoita tekijöitä toimenpiteisiin.
	Vantaan juhluvuosi näkyy koko kaupungin alueella. Suuralueilla (7) järjestetään juhluvuoden päätaphtumia ja asuinalueilla järjestöjen organisoimia juhluvuositaphtumia.	Suunnitelman vuoden 2024 alueelliseen näkyyteen valmis	Tapahtuma kaikille asuinalueille	
	Vantaa 50 -ohjelma	Toimenpidesuunnitelma laadittu	Toimenpiteet toteutettu suunnitelman mukaisesti	
3.4 Vantaa tapahtumien kaupunkina vahvistuu	Laaditaan tapahtumien luokitteluun ja vaikuttavuuden arviointiin työkalu.	Tapahtumien luokittelua ja vaikuttavuuden arviointia ei tehdä systemaattisesti.	Tapahtumien luokitteluun ja vaikuttavuuden arviointiin on laadittu työkalu, jota hyödynnetään systemaattisesti kaupungin tapahtumatuotannossa.	Tapahtumakalenterin käyttäjämäärätavoitteen toteutumisen riskinä on budjetin riittävyys ja henkilöstömuutokset. Tapahtumien luokitteluun, vaikuttavuuden arviointiin ja tapahtumakorttien laadintaan liittyy henkilöriskejä: työsuunnittelussa ei varata riittävästi aikaa tai tarvittavat yhteistyötahot eivät sitoudu riittävästi näiden työstämiseen.
	Vantaan tapahtumakalenterin käyttäjämäärä kasvaa.	233 000 käyntikertaa kalenterin etusivulla	250 000 käyntikertaa kalenterin etusivulla	
	Tapahtumapaikkakortit ja -kartta tapahtumien järjestäjille laadittu	Suunnitelma laadittu	Tapahtumapaikkakortit ja -kartta julkaistu vantaa.fi -sivustolla	

Sitova tavoite 2024	Sitovan tavoitteen mittari	Mittarin lähtötaso, v:n 2022 loppu	Mittarin tavoitetaso 2024	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
3.5 Vantaan maine ja veto-voima paranee sekä tunnetuus lisääntyy	Mainetutkimus	Mainetutkimus Alueen elinvoima: Veto-voima 3,09 (potentiaaliset asukkaat), Pitovoima 3,48 (asukkaat) Organisaation maine: Maine 2,94 (potentiaaliset asukkaat), Luottamus 3,10 (asukkaat)	Mainetutkimus + 0,1 Alueen elinvoima: Veto-voima 3,19 (potentiaaliset asukkaat), Pitovoima 3,58 (asukkaat) Organisaation maine: Maine 3,04 (potentiaaliset asukkaat), Luottamus 3,20 (asukkaat)	Maine- tai vastaava kriisi kaupungin toiminnassa. Vantaan viestit eivät mene läpi mediassa ja sidosryhmille. Negatiivisten palautteiden määrä kasvaa. Mieli-kuva ei muutu tai muuttuu negatiivisemmaksi. Vantaa esitetään mediassa negatiivisesti.
		Vantaa tunnetaan vain nimeltä tai ei ollenkaan 42 % (Erittäin hyvin, melko hyvin, kohtalaisesti 58 %)	Vantaan tunnettuus Mainetutkimuksen osa-alueilla erittäin hyvin, melko hyvin ja kohtalaisesti (kasvaa 10 %).	
	Mainetutkimus Maksetun mainonnan tulokset (esim. sitoutuminen)	Vantaa tunnetaan vain nimeltä. Markkinoinnin mittarit	Vantaa tunnetaan viihtyisänä asuinkaupunkina sekä mm. tapahtumistaan ja yrittäjäystävällisyydestään.	
	Media- ja someseuranta	Positiivisten mainintojen määrä ja potentiaalinen tavoitettavuus	+10 %	
Hyvät asukaslähtöiset palvelut				
Valtuustokauden tavoite 4. Sujuvat hyvinvointia rakentavat palvelut				
4.1 Kaupunkitasoinen asiakaspalvelun johtamisjärjestelmä on kuvattu Asiakaspalvelu 2030 -ohjelmatyön tavoitteiden mukaisesti	Kaupunkitasoinen asiakaspalvelun johtamisjärjestelmä on kuvattu.	Asiakaspalvelun johtamisjärjestelmää ei ole.	Asiakaspalvelun johtamisjärjestelmä on määritetty.	Kaupungin toimialat eivät sitoudu yhteiseen valmisteluun.

Sitova tavoite 2024	Sitovan tavoitteen mittari	Mittarin lähtötaso, v:n 2022 loppu	Mittarin tavoitetaso 2024	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
4.2 Vantaalaisten fyysinen aktiivisuus lisääntyy	Työikäisten, ikääntyneiden sekä liikunta- ja toimintaesteisten liikunta-aktiivisuus Valmisteilla olevan soveltavan liikunnan strateginen suunnitelma ja sen mittarit	Aikuisväestön liikunta- ja terveystottumukset kysely 2023. Terveysliikuntasuosituksen mukaan tarpeeksi liikkuvien %-osuus (Finsote 2020): 20-54 v 36 %, 55-74 v 31 %, 75+v 18 % Suunnitelma seurannan toteuttamiseen luotu.	Terveysliikuntasuositukset täyttävien %-osuus nousee. Työikäisten, ikääntyneiden sekä liikunta- ja toimintaesteisten liikunta-aktiivisuus vuonna 2024 tunnetaan. Aktiivisuutta voidaan jatkossa seurata vuositasolla.	Riittävän validin yleistettävissä olevan seuranta-tiedon saaminen/tuottaminen. Tiedontuottamisen kustannukset. Yhteistyö hyvinvointialueen palveluohjauksen kanssa ei toimi.
	Fyysisen aktiivisuuden lisääminen kaikissa ikäryhmissä. 1. Mittaristona voidaan hyödyntää liikkumisohjelmassa käyttöön otettavia mittareita 2. Ikäryhmittäin: Lapset, nuoret: Move! -mittaukset, työikäiset, ikääntyneet: TerveSuomi-hyvinvointialueen data	Move!: Fyysisen toimintakyvyn kokonaistulos 5.lk tyt. 40,9 % poj. 37,2 % 8. lk tyt. 49,6 % poj. 41,4 % (Tulos ilmaisee prosenttiosuuden oppilaista, joiden fyysinen toimintakyky on mahdollisesti terveystä ja hyvinvointia kuluttavalla tai haittaavalla tasolla) Terveysliikuntasuosituksen mukaan tarpeeksi liikkuvien %-osuus: 20-54 v: 36 % 55-74 v: 31 % 75+ v: 18 % (Finsote 2020)	Move! -mittauksen toimintakyvyn %-kokonaistulos paranee (laskee). Terveysliikuntasuositukset täyttävien %-osuus nousee.	

Sitova tavoite 2024	Sitovan tavoitteen mittari	Mittarin lähtötaso, v:n 2022 loppu	Mittarin tavoitetaso 2024	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
4.3 Harrastuspaikkojen kehittäminen	Harrastuspaikoilta kerätään käyttäjäpalautetta ja kehittämisideoita.	Vanha palautejärjestelmä käytössä ja Osallistuva Vantaa -alusta käytössä.	Uusi palautejärjestelmä käytössä, palautteen ja kehittämisideoiden jättäminen on mahdollista suoraan harrastuspaikoilta.	Tekninen toteutus todetaan liian kalliiksi tai ylläpitoon tarvittavaa henkilöresurssia ei ole. Esim. QR-koodien käyttöön voi sisältyä tietoturvariskejä.
Valtuustokauden tavoite 5. Hallittu siirtymä hyvinvointialueelle				
5.1 Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa on sujuvaa, molemmat organisaatiot toteuttavat yhteisiä tavoitteita ja strategisia linjauksia	Yhdyspintasuunnitelmien ja -sopimusten sekä yhteisten tavoitteiden ja strategisten linjausten toteutumisen seuranta	Osa merkittävistä tunnistetuista yhdyspintasuunnitelmista tai -sopimuksista, yhteiset tavoitteet ja strategiset linjaukset on laadittu.	Kaikkien yhdyspintasuunnitelmien ja -sopimuksien toteutumista on seurattu ja kaikki mahdolliset ongelmakohdat on käsitelty johdon foorumeilla sekä kaikkia yhteisiä tavoitteita ja strategisia linjauksia on käsitelty johdon foorumeilla.	Hyvinvointialue on vielä muutosvaiheessa ja uusi organisaatio vasta järjestäytyy, jolloin yhdyspintasopimusten työstö saattaa viivästyä. On myös riski tehdä päällekkäistä työtä, jos vuoropuhelu ei ole riittävää toimijoiden välillä Vantaan kaupungin ja hyvinvointialueen sisällä sekä niiden välillä.

Sitova tavoite 2024	Sitovan tavoitteen mittari	Mittarin lähtötaso, v:n 2022 loppu	Mittarin tavoitetaso 2024	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
Valtuustokauden tavoite 6. Tuetaan oppijan tarpeisiin pohjautuvaa oppimista ja mahdollisuuksia edetä omien edellytystensä mukaan				
6.1 Kaikkien perusopetuksen oppilaiden luku- ja matemaattiset taidot paranevat	Lukuseula-testi (2. lk ja 7 lk.)	Lukuseula-testin tulokset lv 21-22: 2 lk (mittaus kevät 22): - Suomi äidinkielenä oppimäärä 24 % oppilaista kuuluu suoritustasoltaan alimpaan 20 % - Suomi toisena kielenä oppimäärä 61 % oppilaista kuuluu suoritustasoltaan alimpaan 20 % 7 lk (mittaus syksy 2021): - Suomi äidinkielenä oppimäärä 29,6 % oppilaista kuuluu suoritustasoltaan alimpaan 20 % - Suomi toisena kielenä oppimäärä 74,2 % oppilaista kuuluu suoritustasoltaan alimpaan 20 %	Lukuseula-testin tulokset paranevat lukuvuosittain 2 %-yksikköä edellisestä mittauksesta. Täten vuonna 2024 lukuseulan tulokset paranevat 4 %-yksikköä lähtötasosta.	Toimenpiteet ja lisäresursointi eivät ole riittäviä. Ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus ja pysyvyys.
	Funa -matemaattisen osaamisen testi 3.lk ja 7.lk	Matematiikan arvioinnin yleistulos, että vantaalaisien oppilaiden matematiikan perustaitojen hallinta on valtakunnallista keskitasoa ja osittain jopa sitä parempaa.	Matemaattinen osaaminen on parantunut verrattuna 2023	

Sitova tavoite 2024	Sitovan tavoitteen mittari	Mittarin lähtötaso, v:n 2022 loppu	Mittarin tavoitetaso 2024	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
6.2 Peruskoulun TET-jakson ja toisen asteen opiskelijoiden harjoittelupaikkatakuu	Kaupunki takaa jokaiselle peruskoululaiselle ja toisen asteen opiskelijalle tarvittavan harjoittelupaikan joko yrityksessä/yksityisellä sektorilla, kaupungin pääosin omistamassa yhtiössä tai kaupungin omassa yksikössä. Jokaisen toimialan palvelualueille sekä niiden yksikölle kiintiöidään vuosittainen harjoittelupaikkamäärä kasvatuksen ja oppimisen toimialan sekä elinvoimapalveluiden kanssa käydyn yhteissuunnittelun avulla.	Vantaalla vuosittain 2700 nuorta tarvitsee työelämäharjoittelupaikan. Tälle hetkellä virallista tilastointia ei ole. Epävirallisessa tilastoinnissa Vantaan kaupungin työelämään tutustumispaikkoja on noin 5 %. Jatkossa Vantaan kaupungin toimialat sitoutuvat tarjoamaan palvelualueillaan sekä yksiköissään peruskoulun oppilaille aiempaa enemmän työelämäntutustumispaikkoja TET- tai TEPPO-jaksoilla. Toimialojen tarjoamien TET- tai TEPPO-paikkojen toteutumista seurataan työelämäntutustumissopimusten perusteella yhteistyössä opilaanohjaajien kanssa.	100 % perusopetuksen oppilaista löytää itselleen TET- tai TEPPO-jaksole työelämäntutustumispaikan. Näistä työelämäntutustumispaikoista vähintään 10 % on kaupungin toimialoilta. Jotta oppilas saa tarvitsemansa tuen TET- tai TEPPO-paikan löytymistä varten, tulee hänen saada riittävää opilaanohjausta peruskoulussa.	Yritykset, kaupungin toimialat ja palvelualueet eivät sitoudu ja täytä harjoittelupaikkoja.
Valtuustokauden tavoite 7. Eri-ikäisten kuntalaisten jatkuvan oppimisen ja koulutuksen tarpeisiin panostetaan				
7.1 Toisen asteen koulutuksen tuen rakenne vastaa oppivelvollisuuden pidentämiseen	Oppimisen tuen kehittämissuunnitelma	Oppimisen tukitoimia vahvistettu ja kehitetty korona-avustuksella	Laadukas toisen asteen koulutuksen oppimisen tuen kehittämissuunnitelma laadittu 3/2024 ja toteuttaminen alkaa 8/2024	Opetushenkilöstön osaamisen ei saada vahvistettua riittävästi.

Sitova tavoite 2024	Sitovan tavoitteen mittari	Mittarin lähtötaso, v:n 2022 loppu	Mittarin tavoitetaso 2024	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
7.2 Monikielisten oppijoiden oppimisvalmiuksien ja suomen kielen (ruotsin kielen) osaamisen parantaminen varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle	Monikielisten oppijoiden oppimisen kehittämisohjelma	Monikielisten oppijoiden oppimista kehitetty palvelualueilla, mutta yhtenäinen toimialatasoinen jatkumo jäsentymätön	Monikielisten oppijoiden oppimisen kehittämisohjelma varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle laadittu 3/2024 mennessä ja sen pohjalta aloitettu kehittämistoimet Monikielisten lasten osallistumisaste varhaiskasvatuksen eri palveluissa kasvaa. Monikielisten oppijoiden oppimisen toiminnan vakiinnuttaminen osaksi jokaisen opettajan työskentelyä. Varhaiskasvatuksen kieli- ja kulttuurikoordinaattorit mallintavat ja opastavat henkilöstöä kielitietoihin menetelmiin ja välineisiin. Perusopetus järjestää kielitietoista opetusta ja S2-opetusta tukevaa lisäkoulutusta opettajille.	Tarvittavia tietoja ei saada koottua ja kokonaiskuva nykytilanteesta jää puutteelliseksi. Yhtenäisen koulupolun näkökulmaa ei saada toteutettua, koska valtakunnalliset ohjaavat säädökset ovat erilaisia varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle. Aikataulu kehittämisohjelman laatimiselle ja kehittämistoimien aloittamiselle on liian tiukka suhteessa tavoitteisiin.

Sitova tavoite 2024	Sitovan tavoitteen mittari	Mittarin lähtötaso, v:n 2022 loppu	Mittarin tavoitetaso 2024	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
7.3 Tikkurilan osaamiskampus-hankkeessa yhteiskehittää uusia jatkuvan oppimisen palveluita	Tikkurilan osaamiskampuksen koulutusyhteistyön liittyvän palveluoperointimallin yhteiskehittäminen etenee pilotointivaiheeseen.	Koulutusyhteistyön palveluoperointimallia ei ole määritetty.	Koulutusyhteistyön palveluoperointimalli on valmis pilotoitavaksi.	Kumppaniverkoston sitoutuminen yhteiskehittämiseen. Palveluoperointimallin ansaintalogiikka ei ole riittävän kilpailukykyinen tai rahoituksesta ei löydy yksimielisyyttä.
7.4 Vantaalaisten osaaminen vahvistuu	Osaamisen vahvistamiseksi tehtävät toimenpiteet.	Mittareita koulutustason seuraamiseksi ei ole.	Vuoden 2023 aikana laadittujen mittareiden pohjalta ja niitä seuraten tehdään toimenpiteitä, jotka vahvistavat vantaalaisten osaamista.	Toimenpiteet koulutustason nostamisessa ovat pitkäjänteisiä, joten vuoden aikajaksolla muutokset eivät välttämättä näy. Kaupungin toimet aikuisväestön koulutustason nostamiseen ovat epäsuorempia ja väliin tulevia tekijöitä on paljon.
Valtuustokauden tavoite 8. Digitaalisuus tukee palvelujen kehittämistä				
8.1 Oppimista ja opetusta tukevaa DigiOne-palvelualustaa on pilotoitu ja pilottikouluissa käyttöönottoa valmisteltu. Lukiossa on aloitettu DigiOnen pilotointi.	Koulujen ja lukioiden määrä, jossa pilotoitu. Koulujen määrä, jossa käyttöönottoon valmistauduttu.	Koulujen ja lukioiden henkilöstöä on osallistunut osakokonaisuuksien määrittelyihin, tutustunut tuleviin palveluihin ja valmistautunut pilotoimaan DigiOne-palvelualustaa.	Kahdeksan koulua ja yksi lukio on pilotoinut DigiOne-palvelua.	Hanke viivästyy tai alusta ei toimi suunnitellusti. Opetushenkilöstön kuormittuminen muutosvaiheessa.

Sitova tavoite 2024	Sitovan tavoitteen mittari	Mittarin lähtötaso, v:n 2022 loppu	Mittarin tavoitetaso 2024	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
Eriarvoistumisen estäminen				
Valtuustokauden tavoite 9. Syrjäytymis- ja eriarvoistumiskehitys katkaistaan				
9.1 Lasten ja nuorten sosiaaliset ja tunnetaidot paranevat ja kiusaaminen vähenee. Opiskelijoiden hyvinvointi paranee yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa.	School Day ja kouluterveyskysely: Kiusaamista kokeneiden määrä	Kouluterveyskysely: Kiusaamista kokeneiden määrä (kokee kiusaamista viikoittain) 2021 tulokset: 4–5 lk: 9 % 8–9 lk: 5 % Kouluterveyskysely: Kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana 2021: lukio: 37,4 % ammattillinen: 35,2 % School Day: En ole nähnyt kiusaamista: 4 lk: 72 % 7 lk: 65 % Koulussani puututaan kiusaamiseen: 4 lk: 82 % 7 lk: 66 %	Kouluterveyskysely: Kiusaamista kokeneiden määrä (kokee kiusaamista viikoittain) 4–5 lk: 7 % 8–9 lk: 4 % Kouluterveyskyselyn tulokset 2025 "Kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua" paranevat väh. 2 % edellisestä mittauksesta lukio ja ammatillinen School day -mittauksen tulokset paranevat 2 %-yksikköä edellisestä mittauksesta Kaupunki vahvistaa henkilökunnan ammattitaitoa ja valmiuksia neurokirjon piirteitä omaavien (nepsy) lasten ja nuorten kohtaamiseen varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa.	Hyvinvointiuudistus aiheuttaa opiskeluhuollon yhteistyöhön katkoksia. Kodin ja koulun välinen yhteistyö ei toimi. Sosiaalisen median riskit.

Sitova tavoite 2024	Sitovan tavoitteen mittari	Mittarin lähtötaso, v:n 2022 loppu	Mittarin tavoitetaso 2024	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
9.2 NEET-nuorien määrä vähenee	NEET-nuorien määrä	NEET-nuoria ei ole tunnistettu Toimenpideohjelmaa NEET-nuorten määrän vähentämiseksi ei ole laadittu Seurantamallia nuoren tilanteesta ei ole laadittu	NEET-nuoret on tunnistettu Toimenpideohjelma NEET-nuorten määrän vähentämiseksi on laadittu Seurantamalli NEET-nuorten tilanteen seuramiseksi laadittu	Tilastodataa ei ole saatavilla tai sitä ei voi käyttää. Seurantadataa ei ole tarjolla vuosittain tai riittävällä tarkkuudella. Oleelliset yhteistyötahot eivät sitoudu ohjelman laatimiseen.
9.3 Kaupunki luo ohjelmakokonaisuuden ja mittariston jengiytymiskehitykseen ja nuorisoväkivaltaan puuttumiseksi ja ennaltaehkäisemiseksi. Toimenpiteiden vaikutuksia seurataan.	Ohjelmakokonaisuus ja mittaristo laadittu, toimenpiteiden vaikutuksia seurataan	Mittaria ei ole	Ohjelmakokonaisuus ja mittaristo laadittu, toimenpiteiden vaikutuksia seurataan	Resurssien riittävyys ja toimenpiteiden vaikuttavuus
Valtuustokauden tavoite 10. Eriytymiskehityksen alla olevien alueiden kiinnostavuus ja vetovoima kasvaa asuntorakentamisen, palveluiden ja investointien osalta				
10.1 Laaditaan eriytymisen ehkäisyn tiekartta kaupunkiympäristön toimialalle seuraavaa valtuustokautta varten	Tiekartta laadittu	Eriytymiskehityksen ehkäisyn toimenpiteet ovat hajallaan ja niiden vaikuttavuuden ymmärrys on epäselvä.	Eriytymiskehityksen ehkäisyn toimenpiteet sekä niiden vaikuttavuus ja priorisointi ovat selkeitä. Näin varmistetaan, että päätökset ovat vaikuttavia ja resurssit kohdennetaan mahdollisimman oikein.	Tiekartan laadinta vaatii odotettua enemmän aikaa ja resursseja.

Sitova tavoite 2024	Sitovan tavoitteen mittari	Mittarin lähtötaso, v:n 2022 loppu	Mittarin tavoitetaso 2024	Merkittävimmät tavoit- teiden toteutumista uhkaavat riskit
Valtuustokauden tavoite 11. Alueiden eriytymiskehityksen seuranta jatkuu				
11.1 Uusi malli eriytymisseu- rannan kehitykseen (korvaa sosioekonomisen indeksin)	Segregaation seurantajärjestelmä	Segregaation seuranta perustuu indekseihin, jotka eivät ole kovin infor- matiivisia.	Uusi segregaation seu- rantajärjestelmä käy- tössä.	Toimivien mittarien va- litsemisen onnistuminen
Valtuustokauden tavoite 12. Jatketaan alueellista myönteisen erityiskohtelun ohjelmaa				
12.1 Asuinalueiden eriarvois- tuminen hidastuu	MEK-ohjelman mukaiset toimenpi- teet	Toimenpidesuunnitelma laadittu	Suunnitelman mukaiset toimenpiteet toteutettu	Henkilöstövaihdokset, rekrytoinnin haasteet, toimialojen sitoutumi- nen ohjelman toimenpi- teisiin
Valtuustokauden tavoite 13. Yhteisöllisen ja toimintaedellytyksiä tukevan kulttuurin rakentaminen				
13.1 Demokratia vahvistuu	Osallisuuskyselyyn vastanneet	Osallisuuskyselyyn vas- tanneiden määrä 350– 400	Osallisuuskyselyyn vas- tanneiden lukumäärä kasvaa.	Viestintä epäonnistuu ja vastaajia ei saada. Yh- teistyö muiden toimialo- jen kanssa epäonnis- tuu. Yhteistyötä pilottien käynnistämisessä ei saada käyntiin. Viestin- tää ja asukasvuorovai- kutusta tekemään ei riitä resursseja tai löydy budjettia. Yhteistyö jär- jestöjen kanssa epäon- nistuu.
	Toteutetaan pilottikokeiluja äänes- tysaktiivisuuden kasvattamiseksi.	Suunnitelma valmis	Kuntavaalien äänestys- aktiivisuuden parantami- seen tähtäävät pilotit to- teutettu.	
	Osallistuvan budjetoinnin toimen- piteisiin osallistuneet	Uusi mittari, ei lähtöta- sotietoa	Osallistuvan budjetoinnin prosessiin osallistunei- den lukumäärä 5 % suur- alueiden asukkaiden lu- kumäärästä	

Sitova tavoite 2024	Sitovan tavoitteen mittari	Mittarin lähtötaso, v:n 2022 loppu	Mittarin tavoitetaso 2024	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumisesta uhkaavat riskit
Valtuustokauden tavoite 14. Kotoutumisessa onnistuminen monialaisena yhteistyönä (myös työllisyysnäkökulma)				
14.1 Kaikki kaupungin palvelut ja toimialat toteuttavat kotoutumista	Kotoutumisohjelma hyväksytty	Toteutetaan vuodelle 2024 suunnitellut toimenpiteet	Ohjelman vuodelle 2024 suunnitellut toimenpiteet on toteutettu.	Kotoutumisohjelman toimenpiteisiin ei sitouduta. Kotoutumisen yksilöllisyyttä ei kyetä riittävästi huomioimaan. Yksilölliseen kotoutumiseen ei ole riittävästi resursseja. Hallitusohjelman mukainen kunnan kotoutumisen edistämiseen saaman korvauksen keston lyhentäminen.
	Kotoutumisohjelman mittarit, lisäksi selvitykset ja toimenpidesuunnitelmat	Maahanmuuttajien kotoutumista vahvistavaa toimenpidesuunnitelmaa ei ole. Maahanmuuttajien palveluiden käyttöönotosta ei ole tietoa.	Toimenpidesuunnitelma kotoutumisen tukeen laadittu. Muuttoilmoituksen Vantaalle tehneille maahanmuuttajille luotu tervetulo-malli. Muuttoilmoituksen Vantaalle tehneiden uusien asukkaiden kaupunkikulttuurin palveluiden käyttöönottoon luotu seurantamalli.	Tervetulomalli: oikea-aikaisuuden toteutuminen, saavutettavuuden varmistaminen, oikeiden yhteistyötahojen löytäminen, yhteistyön haasteet, viestinnän epäselvyys (esim. nettisivujen toimimattomuus), kokonaisresursien vähyys (suunnittelu, toteuttaminen, ylläpito, tiedottaminen, ym.)

Sitova tavoite 2024	Sitovan tavoitteen mittari	Mittarin lähtötaso, v:n 2022 loppu	Mittarin tavoitetaso 2024	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
Resurssiviisas ja hiilineutraali Vantaa				
Valtuustokauden tavoite 18. Vantaa edistää hiilineutraalisuutta yhteistyössä konserniyhtiöiden kanssa				
18.1 Edistetään päästövähennystoimia hiilineutraalisuuden saavuttamiseksi viimeistään vuonna 2030	Kasvihuonekaasut vähenevät. Laskennassa huomioidaan lämmön, sähkön, liikenteen, teollisuuden ja työkoneiden, jätteiden käsittelyn sekä maatalouden päästöt. Seuranta Resurssiviisauden tiekartan kokonaispäästöjen ja hiilibudjetin yhteydessä. Edellisen vuoden päästötieto saadaan kesäkuun alussa.	Kokonaispäästöt -15 % vuodesta 2020. Vuonna 2022 päästö olivat laskeutuneet vain 7,2 %. 939 kt CO2-ekv	Kokonaispäästöt ovat laskeneet keskimäärin 7,5 %/vuodessa verrattuna vuoden 2020 lähtötasoon. Sektorikohtaiset päästöt raportoidaan hiilibudjetin perusteella. Kokonaispäästötavoite 609 kt CO2-ekv	Ei ole resursseja toteuttaa. Päästövähennykset liikenteessä, sähkön ja kaukolämmön käytössä eivät ole kuin osin kaupungin tehtävissä.
Valtuustokauden tavoite 20. Huolehditaan Vantaan luonnon monimuotoisuuden säilymisestä				
20.1 Edistetään luonnon monimuotoisuutta Resurssiviisauden tiekartan Monimuotoisen luonto-kaistan toimenpiteitä toteuttamalla	Ympäristövahdista toteutuksessa olevien (toteutus, valmis, jatkuva käytäntö) toimenpiteiden osuus kaikista toimenpiteistä Lumo-kaistalla	Kaupunginvaltuusto hyväksyi tiekartan 28.2.2022 ja toimialat laativat omat toteutussuunnitelmansa keväällä 2022, jossa on esitetty 41 toimenpidettä lumo-kaistan toteuttamiseksi. Toimenpiteiden määrä voi muuttua toteutussuunnitelmien päivityksien yhteydessä.	50 % toimenpiteistä edennyt Ympäristövahdissa toteutuksessa olevaksi, valmiiksi tai jatkuvaksi käytännöksi. Luonnon monimuotoisuuden kokonaissuunnitelma on sisällytetty osaksi tiekarttaa ja toteutussuunnitelmia (Ympäristövahti).	Ei ole resursseja toteuttaa toimenpiteitä.

Sitova tavoite 2024	Sitovan tavoitteen mittari	Mittarin lähtötaso, v:n 2022 loppu	Mittarin tavoitetaso 2024	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
Valtuustokauden tavoite 22. Kestävien liikkumismuotojen osuus kasvaa				
22.1 Vantaan ratikkakaupungin toteuttaminen etenee kokonaisvaltaisesti kaupunginvaltuuston hyväksymien reuna-ehdojen mukaisesti	Raitiotieinfran rakentamisen allianssipartnerien valinta, ratikkakatu- jen esirakentamistoimien aloitus.	Allianssikilpailutusta ei aloitettu, rakentamista ei aloitettu.	Allianssipartnerit raitiotieinfran rakentamiseen valittu. Ratikkakatu- jen esirakentamistoimet aloitettu.	Valtion rahoituksen varmistumisen viivästymien, kaupungin raitiotieorganisaation rekrytointien viivästymien, valitukset urakoiden kilpailutuksesta.
22.2 Kestävien liikkumismuotojen osuus kasvaa	Joukkoliikenteen matkustajamäärä palaa koronaa edeltävälle tasolle vuoteen 2025 mennessä.	Jkl nousijamäärä: 126 000 nousua / arkipäivä	Jkl nousijamäärä: 135 000 nousua / arkipäivä	Lippujen hinnan korotukset. Katujen rakennustöiden vaikutukset. Uusien asukkaiden määrän kasvun hidastuminen. Suunnittelun resurssit ->aikataulut. Sopimushankkeiden yhteydessä toteutumisen hidastuminen. Etätyö jatkuu. Sähköpotkulautojen suosio syö pyöräliikennettä.
	Pyöräilijöiden määrä mittauspisteissä kasvaa 4 % vuodessa. (Lähtötasona vuoden 2017 indeksiluku 1000)	Pyöräilyindeksi: 964	1316	
	Pyöräliikenteen tavoiteverkon kriteerit täyttävät pyörätiet (km)	Baanoiksi ja pääpyöräreiteiksi luokiteltuja reittejä on yhteensä 12,5 kilometriä (2022).	16 km	

Sitova tavoite 2024	Sitovan tavoitteen mittari	Mittarin lähtötaso, v:n 2022 loppu	Mittarin tavoitetaso 2024	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
Kukoistavat kaupunkikeskukset				
Valtuustokauden tavoite 24. Toteutamme kaupunkikeskukset viihtyisinä, turvallisina ja toimivina				
24.1 Vantaalaisen tunne asuinalueensa turvallisuudesta paranee	Turvallisuuden tunne -mittari mukaan turvallisuuskyselyyn. Kaupunkitasoinen turvallisuuskysely toteutetaan vuonna 2024 yhteistyössä järjestöjen, kokemusasiantuntijoiden, koulujen ja oppilaitosten, asukas- ja nuorisotilojen, aluetyöntekijöiden ja yritysten kanssa.	Turvallisuuskysely on toteutettu edellisen kerran 2017 ja 2021, joiden tuloksia hyödynnetään turvallisuuden tunteen lähtötason mittaamisessa. Alueiden välillä on aloitettu yhteistyö turvallisuuden tunteen parantamiseksi.	Turvallisuuskysely on toteutettu, turvallisuuden tunteen mittaaminen on kehittynyt ja turvallisuuden tunne paranee. Yhteistyö kaupungin sisällä ja kumppaneiden kanssa vahvistuu.	Mittareiden valinta epäonnistuu, kyselyn toteuttaminen epäonnistuu, kysely ei saa tarpeeksi vastaajia, turvallisuuden tunne laskee, kumppaneiden sitouttaminen epäonnistuu, kumppanuusverkoston muodostaminen epäonnistuu, turvallisuus- ja hyvinvointisuunnitelman teot ja toimenpiteet eivät toteudu tai kohdistuvat väärin, juurisyitä ei tunnusteta.
	Turvallisuuskyselyn tulosten ja mittareiden analyysin perusteella tehdään toimintaympäristöarvio laadittavan uuden turvallisuussuunnitelman pohjaksi ja hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden arvioimiseksi.	Turvallisuussuunnitelman ja hyvinvointisuunnitelman teemoilla ja toimenpiteillä tehdään konkreettisia turvallisuustekoja, joilla parannetaan myös turvallisuuden tunnetta.	Turvallisuussuunnitelman ja hyvinvointisuunnitelman vuodelle 2024 suunnitellut toimenpiteet ja teot on toteutettu ja arvioitu. Toimintaympäristöarvio on tehty ja turvallisuudentunnetta heikentävät juurisyitä on selvitetty.	

Sitova tavoite 2024	Sitovan tavoitteen mittari	Mittarin lähtötaso, v:n 2022 loppu	Mittarin tavoitetaso 2024	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
Valtuustokauden tavoite 27. Hyvät toiminnalliset kehittämisedellytykset palveluille ja yrityksille				
27.1 Kaupunkikeskustojen houkuttelevuus paranee	Jokaisen suuralueen keskustan kehittämissuunnitelma on toteutuksessa.	Kehittämissuunnitelmat valmistelussa.	Kehittämissuunnitelmia ja niiden toteutusta seurataan keskuskohtaisissa seurantaryhmissä.	Toimintaympäristön muutos, jossa investointien ja erityisesti asuntorakentamisen määrä on voimakkaasti vähentänyt. Kaupungin osuus hankkeiden rahoittajana korostuu samalla kun maankäytöstä ja tonttien luovutuksesta saatavien varojen määrä supistuu. Tapahtumaolosuhteille ei löydy sijoittumispaikkoja keskusta-alueiden tiiviiseen kaupunkirakenteeseen. Kaupunkikeskustojen kehittämissuunnitelman toimintamahdollisuudet.
	Keskustojen kehittämissuunnitelmat on julkaistu verkossa tarinakarttana.	Kaupunkikeskustojen kehittämissuunnitelmien tarinakarttoja ei ole.	Tarinakarttojen sisältöjä täydennetään tarvittaessa tulostiedoilla sekä päivitetään tarpeen mukaan.	
	EKK:n kaupunkikeskustamittari	EKK-aineisto tilattu	EKK-aineisto käytössä keskustakohtaisessa seurannassa. EKK-tiedot esitetty osana keskustojen kehittämissuunnitelman tarinakarttaa.	
	Sopivia paikkoja tapahtumaolosuhteille ja -tiloille kaupunkikeskustoissa kartoitetaan.	Martinlaaksossa kiinteänä Martinus backstage. Muilla keskusta-alueilla sijoituspaikkaa ei ole kartoitettu.	Jokaiseen kaupunkikeskustaan on kartoitettu sopiva paikka ulkoilmatapahtumien järjestämiseen.	
	Asukastiloja toteutetaan investointiesitysten ja -ohjelman mukaisesti	Asukastiloja on toteutettu investointiesitysten ja -ohjelman mukaisesti	Asukastiloja toteutetaan investointiesitysten ja -ohjelman mukaisesti	

Sitova tavoite 2024	Sitovan tavoitteen mittari	Mittarin lähtötaso, v:n 2022 loppu	Mittarin tavoitetaso 2024	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
27.2 Aviapolis 2040 -vision valmistelu nimettyjen sidosryhmien kanssa	Visiotyöryhmä 2040, sekä kumppanuusryhmä nimetty.	Erikseen määriteltäviä tavoitteita ei ole tuotettu poikkihallinnollisessa yhteistyössä.	Valmistelun toimenpiteet käynnissä.	Sidosryhmien kanssa ei päästä yhteisymmärrykseen alueen kehittämisen tavoitteista.
Merkityksellistä työtä vaikuttavalla johtamisella				
Valtuustokauden tavoite 28. Valmentavan johtamisosaamisen syventäminen				
28.1 Valmentavan johtamisosaamisen syventäminen ja vahvistaminen	Valmentavan johtamisen summittari (Kunta 10 tutkimuksessa = kolmen mittarin keskiarvo) (Tavoitetaso laskettu merkittävällä muutoksella (tilastollisesti merkittävä, on suhteessa henkilöstömäärään) suhteessa lähtötasoon tai strategisella tavoitteella.)	Kajo: 72,7 % Kaso: 76,7 % Kaku: 77,9 % Kato: 72,6 %	Kajo: 76 % (strateginen) Kaso: 79,2 % (strateginen) Kaku: 80,5 % (merkittävä muutos) Kato: 76,0 % (merkittävä muutos)	Linjajohdossa ei tunnista osaamisen puutteita tai vahvistamistarvetta lähijohtamisessa, eikä ohjata esihenkilöitä kehittämään taitojaan valmentavassa johtamisessa. Uusia esihenkilöitä ei ohjata esihenkilövalmennuksiin. Esihenkilöt eivät sitoudu valmentavan johtamisen toimintatapaan. Ei tunnista johtajien omaa johtamistapaa.

Sitova tavoite 2024	Sitovan tavoitteen mittari	Mittarin lähtötaso, v:n 2022 loppu	Mittarin tavoitetaso 2024	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
Valtuustokauden tavoite 29. Henkilöstön pito- ja vetovoiman parantaminen				
29.1 Työhyvinvointi paranee	Työn mielekkäys (Kunta 10). (Tavoitetaso laskettu merkittävällä muutoksella (tilastollisesti merkitävä, on suhteessa henkilöstömäärään) suhteessa lähtötasoon tai strategisella tavoitteella.)	Kajo: 72,2 % Kaso: 72,8 % Kaku: 72,3 % Kato: 69,4 %	Kajo: 73,6 % (strateginen) Kaso: 77,5 % (strateginen) Kaku: 76,43 % (merkitävä muutos) Kato: 74,6 % (strateginen)	Työyhteisön toiminta ei ole työtä tukevaa ja kannustavaa. Työyhteisön toimintatavoista ei ole sovittu eikä tavoitteita ole yhdessä määritetty. Esihenkilö tai linja johto ei puutu rohkeasti poikkeamiin, tai tunnista omaa lakisääteistä tehtäväänsä.
	Työyhteisön sosiaalinen pääoma mittari (Kunta 10). (Tavoitetaso laskettu merkittävällä muutoksella suhteessa lähtötasoon (tilastollisesti, on siis suhteessa henkilöstömäärään).)	Koko kaupunki: 72,5 % Kajo: 71,5 % Kaso: 73 % Kaku: 73,6 % Kato: 68,9 %	Koko kaupunki: 73,48 % Kajo: 75,42 % Kaso: 74,14 % Kaku: 76,41 % Kato: 72,48 %	
	Palautuu hyvin työpäivän aiheuttamasta rasituksesta (Kunta 10). (Tavoitetaso laskettu merkittävällä muutoksella suhteessa lähtötasoon (tilastollisesti merkitävä, on suhteessa henkilöstömäärään))	Koko kaupunki 36,1 % Kajo: 40,8 % Kaso: 32 % Kaku: 43,8 % Kato: 51,3 %	Koko kaupunki: 37,16 % Kajo: 45,07 % Kaso: 33,5 % Kaku: 46,97 % Kato: 55,17 %	

Sitova tavoite 2024	Sitovan tavoitteen mittari	Mittarin lähtötaso, v:n 2022 loppu	Mittarin tavoitetaso 2024	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
29.2 Saatavuuden toimenpideohjelman vuoden 2024 toimenpiteet on toteutettu	Toimenpideohjelman toteutuminen	Toimenpideohjelma laadittu ja hyväksytty sekä ohjelman toimenpiteet käynnistetty	Kh:n hyväksymässä ohjelmassa olevat toimenpiteet on toteutettu vuoden 2024 osalta.	Työtä on paljon eikä sen tekemiseen oteta aikaa kaiken muun tekemisen keskellä. Saatavuusohjelmaa ei si-dota johtamisen dokumentteihin ja -prosesseihin eikä seurata etenemistä ja toimenpiteitä. Pito- ja vetovoimaa ei ymmärretä laaja-alaisesti, joka vaatii laaja-alaisia toimenpiteitä.

Sitova tavoite 2024	Sitovan tavoitteen mittari	Mittarin lähtötaso, v:n 2022 loppu	Mittarin tavoitetaso 2024	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
Valtuustokauden tavoite 30. Kestävän työkyvyn vahvistaminen				
30.1 Sairauspoissaolot kokonaisuudessaan ja erityisesti mielenterveysperusteisten poissaolojen määrä ei kasva	Sairauspoissaolot ja erityisesti Mielenterveysperusteiset sairauspoissaolot vähenevät (sairauspoissaoloprosentti, sairauspoissaolopäivien määrä)	Sairauspoissaoloprosentti: 5,02 % Mielenterveysperusteisten sairauspoissaolojen prosenttiosuus laskennallisista työpäivistä. Laskentakaava muuttunut, vuoden 2022 luku: 1,42 %	Sairauspoissaoloprosentti 4,3 % ja mielenterveysperusteiset sairauspoissaoloprosentti 1,3 %	Aktiivista välittämistä tai tuunatun työn toimintatapaa ei toteuteta jokaisessa yksikössä/tiimissä. Työyhteisön ja yksilöiden tilanteita ei tunnisteta riittävän varhaisessa vaiheessa, jotta tukea voitaisiin hakea. Esihenkilöllä ei ole aikaa tai riittävää halua työkyvyn lähijohtamiselle, vaikka lähijohtaminen on tärkein työtehtävä. Linjajohto ei riittävästi korosta työkykyjohtamisen merkitystä. Ei yhtenäistä toimintamallia yksiköissä/tiimeissä. Epäselvyydet toimintamallien soveltamisessa.

Sitovat tavoitteet on numeroitu kaupunkistrategian tavoitteiden mukaan. Kaikista valtuustokauden strategisista tavoitteista ei johdeta kaupunkitason sitovia tavoitteita valtuustokauden jokaiselle vuodelle, mutta näitäkin tavoitteita toteutetaan esimerkiksi toimialojen ja palvelualueiden tulokorttien ja ohjelmatyön kautta.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta kaupunkikonsernissa

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on edistää kaupunkikonsernin toiminnan taloudellisuutta ja tehokkuutta, varmistaa toiminnan ja talouden raportoinnin oikeellisuus ja tietojen luotettavuus, turvata resurssit, omaisuus, henkilöstö ja toiminnan jatkuvuus sekä varmistaa lakien, päätösten, sääntöjen ja johdon ohjeiden noudattaminen. Kaupunginvaltuusto hyväksyi 2.3.2015 Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisen periaatteet Vantaan kaupunkikonsernissa. Konsernia velvoittavat periaatteet astuivat voimaan 31.3.2015. Sisäisen valvonnan ohje on päivitetty ja lähetetty hyväksyttäväksi syksyn 2023 aikana.

Sisäinen valvonta on kiinteä osa normaalia johtamisprosessia ja eri toimintojen ohjauskäytäntöjä. Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti kaupunginjohtaja, apulaiskaupunginjohtajat ja palvelualuejohtajat vastaavat kaupunki-, toimiala- ja palvelualueetasolla hyvän johtamis- ja hallintotavan, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä, toteuttamisesta ja toimivuuden varmistamisesta voimassa olevan ohjeistuksen mukaisesti. Lisäksi kuntalaki edellyttää, että selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä tulee sisällyttää tilikaudelta laadittavaan toimintakertomukseen.

Riskienhallinta on yksi keskeinen sisäisen valvonnan osa-alue ja sillä tarkoitetaan järjestelmällistä ja ennakoivaa tapaa tunnistaa, analysoida sekä hallita riskejä sekä toimintaan liittyviä uhkia ja mahdollisuuksia. Riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa toteutetaan kaikilla organisaatiotasolla sekä eri toiminnoissa ja prosesseissa että palvelutuottajille ulkoistetuissa palveluissa ja hankinnoissa. Toiminnan jatkuvuus poikkeuksellisen vakavien riskien kohdalla varmistetaan valmiussuunnitelmin ja muilla toiminnan jatkuvuuteen ja häiriöttömyyteen pyrkivillä etukäteisvalmisteluilla.

Riskienhallinta tukee Vantaan kaupunkikonsernin jokapäiväistä johtamista ja päätöksentekoa. Se on osa toiminnan suunnittelua ja tukee asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja talousarvion toteuttamista. Riskien arviointi talousarvioprosessissa käynnistyy toimintaympäristön muutosten analysoimisesta ja jatkuu aina yksittäisten tavoitteiden toteutumisesta uhkaavien riskien arvioimiseen, hallintatoimenpiteiden määrittämiseen ja budjetointiin sekä tavoitteista raportoimiseen. Riskienhallintaa ohjaava kaupunkitasoinen ohjeistus edellyttää, että myös sitovien tavoitteiden yhteydessä esitetään keskeiset tavoitteiden toteutumisesta uhkaavat riskit. Edellä mainittujen riskien arviointien ja hallintakeinojen valinnan pohjalta muodostuu pohja riskienhallintasuunnitelmalle, jota täydennetään muun muassa toimintaan, henkilöstöön, asukkaisiin ja asiakkaisiin sekä omaisuuteen, ympäristöön ja organisaation hallussa olevaan tietoon kohdistuvien riskien tunnistamisella ja arvioinnilla.

Kaupungin riskienhallinnan kehittämisestä ja koordinoimisesta vastaa riskienhallintapäällikkö ja kaupungin riskienhallinnan johtoryhmänä toimii kaupungin johtoryhmä. Kaupungin sisäisen tarkastusavustaa kaupunginhallitusta ja kaupunginjohtajaa hyvän johtamis- ja hallintotavan, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan toimivuuden arvioinnissa ja kehittämisessä suorittamalla kaupungin organisaation hallinnon, talouden ja toimintojen tarkastusta sekä tarjoamalla konsultointipalveluja.

Toimialan johdolta, palvelualueilta, liikelaitoksilta ja erikseen määritetyiltä tytäryhteisöiltä edellytetään riskienhallintasuunnitelman laadintaa. Riskienhallintasuunnitelma tarkastetaan ja toimitetaan riskienhallintapäällikölle kaksi kertaa vuodessa. Riskienhallintaan liittyvät raportointiajankohdat esitetään vuosittain taloussuunnitelman laadintaohjeessa, ollen pääsääntöisesti toukokuussa ja joulukuussa. Toimialat, liikelaitokset sekä konserniin kuuluvat merkittävät yhtiöt laativat päivitetyn riskienhallintasuunnitelman lisäksi loppuvuodesta kirjallisen selonteon sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutumisesta. Projektien riskienhallinnan osalta noudatetaan kaupunkitasoisesti määritettyä Vantaan projektimallia, jonka mukaan vaativammille projekteille tulee laatia erilliset riskienhallintasuunnitelmat.

Vuoden 2023 aikana kaupunkikonserni koki merkittäviä muutoksia, kun sosiaali- ja terveystoimen toimiala, Suun terveydenhuollon liikelaitos sekä Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitos siirtyi-

vät Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle. Toimijoiden mukana siirtyi samalla tiettyjä riskejä ja vastuita, mutta toimintaa tehdään yhä kaupungin palveluissa ja toimipisteissä. Yhteistyön merkitys on kasvanut niin turvallisuuden, varautumisen kuin riskienhallinnan osalta, jotta yhteistä toimintaa pystytään jatkamaan niin normaali- kuin häiriötilanteissa. Vuonna 2023 on myös julkaistu sekä kansallinen että Uudenmaan alueellinen riskiarvio, joiden huomiot riskeistä ja toimintaympäristön muutoksista on hyvä huomioida myös Vantaan osalta tulevaisuuden haasteissa ja riskiarvioinneissa.

KÄYTTÖTALOUSOSA

Talousarvion 2024 täytäntöönpano

Kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio on muita kaupungin toimielimiä sitova toimintaohje. Kaupunginvaltuuston päättämät tehtävät, sitovat tavoitteet ja niiden toteuttamiseen myönnetty määrärahat ovat muutettavissa sitovuustasoltaan vain kaupunginvaltuuston päätöksellä. Muut tavoitteet ovat toimielimen toimintaa ohjaavia perustelutietoja. Talousarviota täytäntöön pantaessa on erityisesti otettava huomioon, että kaupunginhallituksen ja -valtuuston talousarviokäsittelyssä tekemät erillispäätökset ovat toimialoja sitovia ja ne tulee sisällyttää toimialan käyttösuunnitelmaan.

Käyttösuunnitelmien laatiminen

Toimialojen on valmisteltava lautakuntien hyväksyttäväksi määrärahojen käyttämisen ja tuloarvioiden toteutumisen seuraamista varten käyttösuunnitelma, joka sisältää tarkistetun toimintasuunnitelman ja määräraha-alueen tehtäväalueille, palvelualueille, vastuualueille ja yksiköille. Käyttösuunnitelmat esitetään lautakunnissa yksiköittäin ja tiliryhmittäin. Toiminta sopeutetaan talousarviossa myönnettujen määrärahojen sallimiin rajoihin.

Lautakuntien tehtäväalueittain hyväksymä käyttösuunnitelma annetaan kaupunginhallitukselle tiedoksi tammikuussa 2024 ja lautakuntakäsittely tulee sopeuttaa tähän aikatauluun. Käyttösuunnitelmasta tulee käydä ilmi sitovien erien vastaavuus kaupunginvaltuuston hyväksymään talousarvioon nähden. Kaupunginhallitus hyväksyy talousarviokohtien 10 20, 10 40, 10 50 sekä kaupunkistrategian ja johdon toimialan määrärahojen käyttösuunnitelmat.

Lautakuntien on huolehdittava, että kaupungin päätettävissä olevat maksut tarkistetaan kustannusten nousua vastaavasti ja kaupungille kuuluvat tulot peritään tehtyjen sopimusten ja annettujen ohjeiden mukaisesti. Talousarviovuoden tulot ja menot tulee kohdistaa niille yksiköille, joille ko. tulo- ja menomäärärahat on budjetoitu. Palvelutuotannon laadukkuus, paras mahdollinen hinta- ja laatusuhde, on lautakuntien vastuulla.

Käyttösuunnitelmien laadinnassa on otettava erityisesti huomioon kaupunginvaltuuston päättämä kaupunkistrategia, strategian tavoitteet sekä sitovien tavoitteiden toteuttamiseen tarvittavat voimavarat, jotta voidaan varmistua toimialojen ja koko kaupungin strategiatyön yhdensuuntaisuudesta.

Kaupungin merkittävälle tytäryhteisöille asetetaan kaupungin talousarvion yhteydessä taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet. Tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan valtuustolle osavuosikatsausten ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Kaupunkia eri yhteisöissä edustavien tulee valvoa kaupungin taloudellisia etuja ja ottaa huomioon kaupunginvaltuuston päättämät strategiset tavoitteet ja noudattaa mahdollisesti erikseen annettavia toimintaohjeita.

Kaupunginhallitus siirtää keskitetysti varatut määrärahat toimielimille erikseen sovitusti. Kaupunginhallituksella on lisäksi oikeus antaa määrärahojen käyttöä ja avustusten jakoa koskevia yksityiskohtaista täytäntöönpanoa koskevia sitovia ohjeita muille toimielimille.

Rahoitus

Kaupunginjohtajalla on oikeus tämän talousarvion sekä Vantaan kaupungin hallintosäännön perusteella ottaa lainaa rahoitusosaan merkityn nettolainanoton lisäksi enintään sama määrä kuin lainoja lyhennetään ja hyväksyä niiden ehdot. Talous- ja strategijohtajalla on oikeus korvata pitkäaikainen lainanotto joko kokonaan tai osittain lyhytaikaisella lainalla talousarviovuoden ajaksi sekä oikeus tehdä koron- ja valuutanvaihtosopimuksia.

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt tuloksenkäsittelyeriä, kuten rahastojen muutoksia sekä käyttö-omaisuuden poistoja koskevat suunnitelmat talousarvion tuloslaskelmaosan hyväksymisen yhteydessä. Kaupunginhallitus antaa toimintakertomuksessa tai sen käsittelyn yhteydessä esityksen tilikauden tuloksen käsittelystä.

Huolehtiessaan oman toimialansa tehtävistä kaikkien lautakuntien on oltava selvillä ehdotustensa ja toimenpiteittensä vaikutuksesta kaupungin kokonaistalouteen. Tätä velvollisuutta ne eivät voi siirtää muille elimille.

Raportointi

Toimialojen on raportoitava lautakunnille talousarvion ja sitovien tavoitteiden toteutumisesta lautakuntien päättäminä ajankohtina. Lautakuntien raporteista toimitetaan vuosikolmanneksittain kaupunginhallitukselle ja -valtuustolle osavuositarkastus talousarvion toteutumisesta talousohjauksen ohjeiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö ja konsernipalveluiden palvelualue koostaa osavuositarkastukseen raportoinnin keskeisille tytäryhteisöille asetettujen tavoitteiden toteutumisesta. Kaupunginhallitukselle ja -valtuustolle toimitettavissa raporteissa tulee huomioida kaupunkitason raportoinnin näkökulma.

Sitovien tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan osavuositarkastusten tilanteen mukaisesti. Vuoden 2024 talousarviota koskeva raportointi tapahtuu valtuustossa kesä- ja marraskuussa sekä vuoden 2025 toukokuussa. Vuosikolmanneksittain tehtävissä määrärahaennusteissa tulee huomioida jaksotettavat menot ja tulot siten kuin ne esitetään tilinpäätöstä laadittaessa. Osavuositarkastuksissaan toimialojen tulee esittää toimialatasoinen ennuste koko vuoden talouden toteumasta. Mahdolliset valtuustoon nähden sitovien määrärahojen muutosesitykset tulee käsitellä osavuositarkastuksista erillisinä asioina lautakunnissa niin, että kaupunginvaltuusto ehtii käsittelemään muutosesitykset talousarviovuoden aikana.

Talousraportoinnin tiedot lautakunnille, kaupunginhallitukselle ja -valtuustolle tuotetaan SAP BW -raportoinnin kautta. Talousarvion toteutumisesta raportoidaan kaupunginhallitukselle kuukausittain toimialatasolla SAP BW -raportoinnin tietojen perusteella talouspalvelujen kanssa sovitun raportointiaikataulun mukaisesti. Toimialan talousarvion toteumaennusteet päivitetään SAP-järjestelmään kuukausittain talousohjauksen antaman aikataulun mukaisesti.

Sitovat määrärahat

Käyttötalousosa	Talousarviokohta	
10	Yleishallinto	tulot ja menot
11	Kaupunkistrategia ja johto	tulot ja menot
13	Kasvatus ja oppiminen	tulot ja menot
13 7	Toisen asteen koulutus	toimintakate
16	Kaupunkikulttuuri ja hyvinvointi	tulot ja menot
16332	Musiikkiopisto	toimintakate
16333	Kuvataidekoulu	toimintakate
14 0	Kaupunkiympäristölautakunta	tulot ja menot
14 5	Kaupunkitalalautakunta	tulot ja menot
14 51	Joukkoliikenne	tulot ja menot
14 32	Kiinteistöt ja tilat netto	toimintakate
14 52	Varikko	toimintakate

Tuloslaskelmaosa

Verotulot	tulot
Valtionosuudet	tulot
Korkotulot	tulot
Muut rahoitustulot	tulot
Korkomenot	menot
Muut rahoitusmenot	menot

Investointiosa

91 1	Uudisrakentaminen	investointiryhmä / tulot ja menot
91 2	Korjausrakentaminen	investointiryhmä / tulot ja menot
91 3	Vuokra- ja osaketilojen muutostyöt	investointiryhmä / menot
92	Aineeton omaisuus	investointiryhmä / tulot ja menot
93 1–93 5	Kunnallistekniset työt	investointiryhmä / tulot ja menot
93 8	Vantaan ratikka	investointiryhmä / menot
94	Irtain omaisuus	toimielin / tulot ja menot
95	Kiinteä omaisuus	toimielin (kv/kh/kala) / tulot ja menot
97	Osakkeet ja osuudet	kohde / tulot ja menot

Rahoitusosa

Antolainauksen muutokset	antolainojen lisäys ja vähennys
Nettolainanotto	nettolainanotto

Nettobudjetoitujen yksiköiden toimintakatetta heikentävä talousarviomuutos on esitettävä kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi siitä riippumatta, johtuuko poikkeama talousarviosta bruttomenojen ylittymisestä tai bruttotulojen alittumisesta. Muutoksesta, joka ei toteumissa aiheuta talousarviossa esitetyn sitovan toimintakatteen ylittymistä, ei esitetä talousarviomuutosta.

Talousarvion määrärahojen ja tuloarvioiden yhteenveto
Kaupunki + rahastot

KÄYTTÖTALOUSOSA	Sitovuus	Määrärahat	Tuloarviot
10 Yleishallinto	B	21 182	1 050
11 Kaupunkistrategia ja johto	B	115 005	7 516
13 Kasvatus ja oppiminen	B	484 513	32 117
13 7 Toisen asteen koulutus	N	76 236	1 157
16 Kaupunkikulttuuri ja hyvinvointi	B	79 301	9 752
16332 Musiikkiopisto	N	4 724	1 047
16333 Kuvataidekoulu	N	1 210	322
14 0 Kaupunkiympäristölautakunta	B	16 356	5 976
14 5 Kaupunkitalalautakunta	B	70 982	60 030
14 51 Joukkoliikenne	B	62 500	11 954
14 32 Kiinteistöt ja tilat netto	N	93 323	206 105
14 52 Varikko	N	5 098	5 547
Rahastot	N	1 977	421
TULOSLASKELMAOSA			
Verotulot	B		612 000
Valtionosuudet	B		182 000
Korkotulot	B		16 600
Muut rahoitustulot	B		13 151
Korkomenot	B	24 600	
Muut rahoitusmenot	B	125	
Satunnaiset erät	B		
INVESTOINTIOSA			
91 1 Uudisrakentaminen	B	53 110	
91 2 Korjausrakentaminen	B	48 570	
91 3 Vuokra- ja osaketilojen muutostyöt	B	1 320	
92 Aineeton omaisuus	B	7 000	
93 Julkinen käyttöomaisuus	B	54 000	2 500
94 Irtain omaisuus	B	7 070	
95 Kiinteä omaisuus	B	24 000	3 500
97 Osakkeet ja osuudet	B	3 300	
RAHOITUSOSA			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset	B	15 000	
Antolainasaamisten vähennykset	B		2 500
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B		195 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	105 300	
Lyhytaikaisen lainojen muutos	N		
Oman pääoman muutokset	B		
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Vaikutus maksuvalmiuteen/Rahavarojen muutos			5 559
TALOUSARVION LOPPUSUMMA		1 375 802	1 375 802

Toimialoittain vertailu 2022–2027 ja kehys

Kunta-alan palkkaratkaisun vaikutuksia huomioitiin talousarviossa keskitettynä varauksena kaupunkistrategian ja johdon toimialalla. Ratkaisu sisälsi vuonna 2023 jaettavia paikallisia eriä, joiden vaikutus on jaettu toimialoille kaupunginjohtajan talousarvioesityksen yhteydessä.

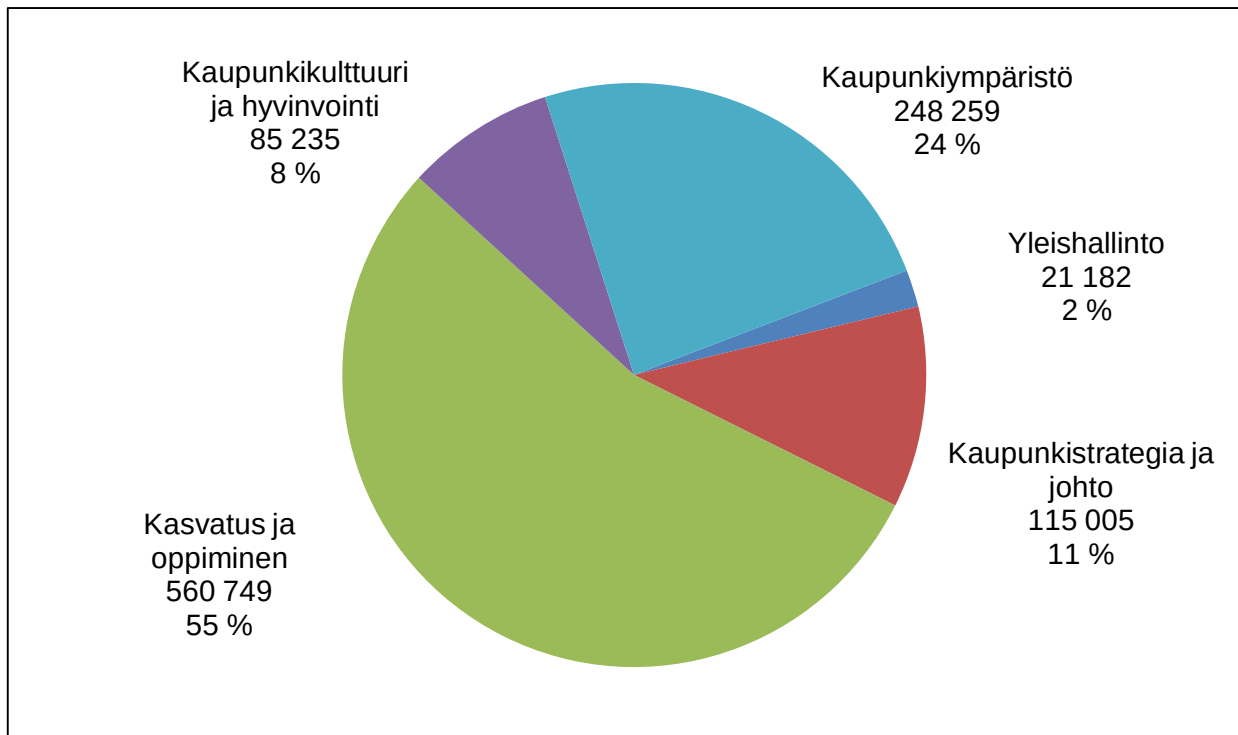
1000 euroa	TP 2022	KS 2023	KEHYS 2024	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Yleishallinto								
Tulot	18 730	407	1 107	1 050	1 050	350	0	350
Menot	-29 842	-22 345	-21 513	-21 182	-21 182	-20 813	-19 731	-20 936
Toimintakate	-11 113	-21 938	-20 405	-20 132	-20 132	-20 463	-19 731	-20 586
Kaupunkistrategia ja johto								
Tulot	13 780	8 275	7 348	7 516	7 516	7 629	7 743	7 859
Menot	-131 257	-121 185	-121 836	-124 060	-115 005	-163 691	-167 783	-171 747
Toimintakate	-117 476	-112 910	-114 488	-116 544	-107 489	-156 062	-160 040	-163 888
Kasvatus ja oppiminen								
Tulot	39 469	37 630	33 378	33 274	33 274	33 791	34 317	34 852
Menot	-507 760	-525 714	-548 122	-552 863	-560 749	-574 461	-588 822	-603 543
Toimintakate	-468 290	-488 084	-514 744	-519 589	-527 476	-540 669	-554 505	-568 691
Kaupunkikulttuuri ja hyvinvointi								
Tulot	10 376	11 595	11 120	11 120	11 120	11 288	11 458	11 631
Menot	-71 775	-77 842	-82 480	-83 580	-85 235	-86 259	-88 416	-90 626
Toimintakate	-61 399	-66 247	-71 360	-72 461	-74 116	-74 972	-76 958	-78 995
Kaupunkiympäristö								
Tulot	288 885	286 088	299 760	294 612	289 612	317 792	327 878	346 077
Menot	-266 241	-240 034	-246 135	-247 655	-248 259	-254 465	-260 827	-267 348
Toimintakate	22 644	46 054	53 624	46 957	41 353	63 327	67 051	78 730

1000 euroa	TP 2022	KS 2023	KEHYS 2024	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Sosiaali- ja terveydenhuolto								
Tulot	71 424	0	0	0	0	0	0	0
Menot	-831 051	0	0	0	0	0	0	0
Toimintakate	-759 627	0	0	0	0	0	0	0
Rahastot yhteensä								
Tulot	515	421	421	421	421	432	442	453
Menot	-891	-1 977	-1 977	-1 977	-1 977	-2 026	-2 077	-2 129
Toimintakate	-376	-1 556	-1 556	-1 556	-1 556	-1 595	-1 635	-1 676
Käyttötalous yhteensä ilman liikelaitoksia								
Tulot	443 179	344 417	353 133	347 993	342 993	371 282	381 839	401 223
Menot	-1 838 816	-989 098	-1 022 063	-1 031 317	-1 032 407	-1 101 716	-1 127 657	-1 156 329
Toimintakate	-1 395 638	-644 681	-668 929	-683 325	-689 415	-730 434	-745 818	-755 106
Rahoitus								
Tulot	1 520 496	815 596	814 536	825 233	823 233	895 833	936 633	969 133
Menot	-2 886	-12 562	-21 263	-24 725	-24 725	-28 525	-33 925	-40 625
Toimintakate	1 517 610	803 034	793 273	800 508	798 508	867 308	902 708	928 508
Investointiosa								
Tulot	24 449	6 013	3 500	6 000	6 000	32 500	56 500	56 500
Menot	-139 775	-163 745	-185 400	-198 300	-198 370	-285 580	-390 280	-379 510
Netto	-115 326	-157 733	-181 900	-192 300	-192 370	-253 080	-333 780	-323 010
Kaikki yhteensä ilman liikelaitoksia								
Tulot	1 988 124	1 166 025	1 171 169	1 179 226	1 172 226	1 299 615	1 374 972	1 426 856
Menot	-1 981 477	-1 165 405	-1 228 726	-1 254 342	-1 255 502	-1 415 821	-1 551 862	-1 576 464
Toimintakate	6 647	620	-57 556	-75 117	-83 277	-116 206	-176 890	-149 608

1000 euroa	TP 2022	KS 2023	KEHYS 2024	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitos								
Tulot	42 196	0	0	0	0	0	0	0
Menot	-41 059	0	0	0	0	0	0	0
Toimintakate	1 136	0	0	0	0	0	0	0
Suun terveydenhuollon liikelaitos								
Tulot	25 904	0	0	0	0	0	0	0
Menot	-25 432	0	0	0	0	0	0	0
Toimintakate	472	0	0	0	0	0	0	0
Liikelaitokset yhteensä								
Tulot	68 100	0	0	0	0	0	0	0
Menot	-66 491	0	0	0	0	0	0	0
Toimintakate	1 608	0	0	0	0	0	0	0

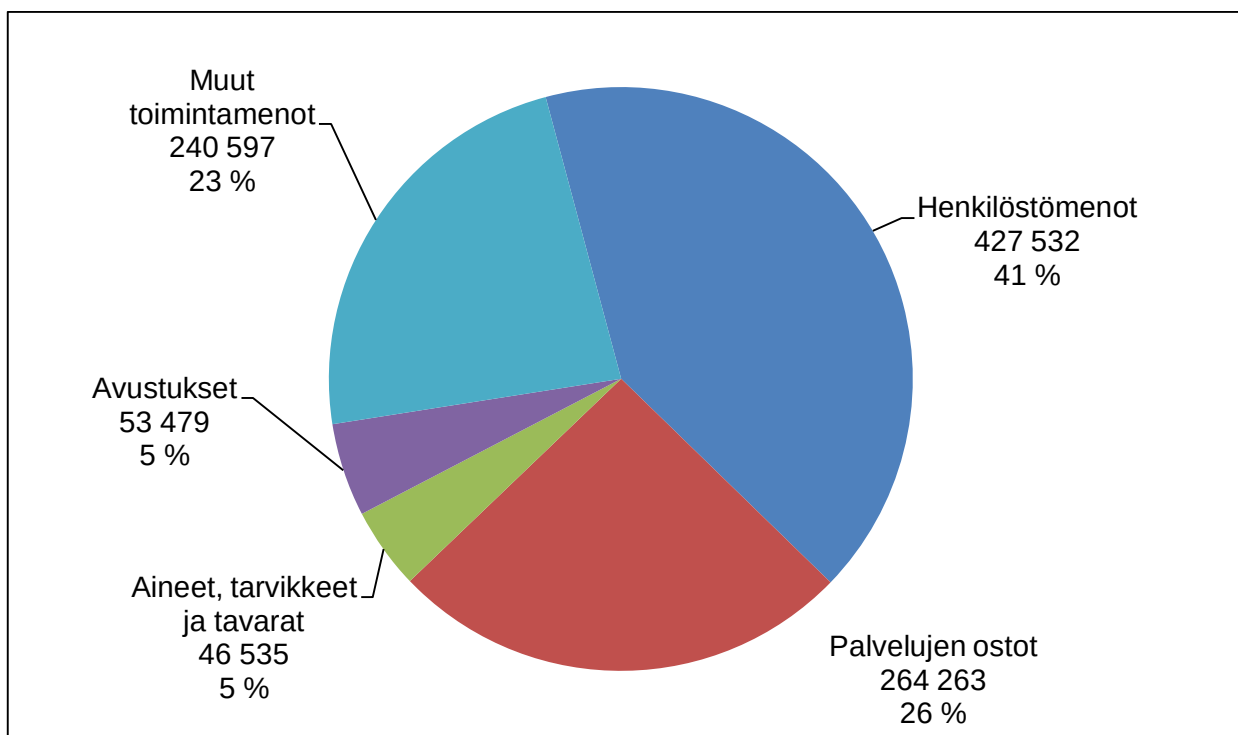
Toimintamenot toimialoittain (sisäiset erät mukana)

1 000 euroa

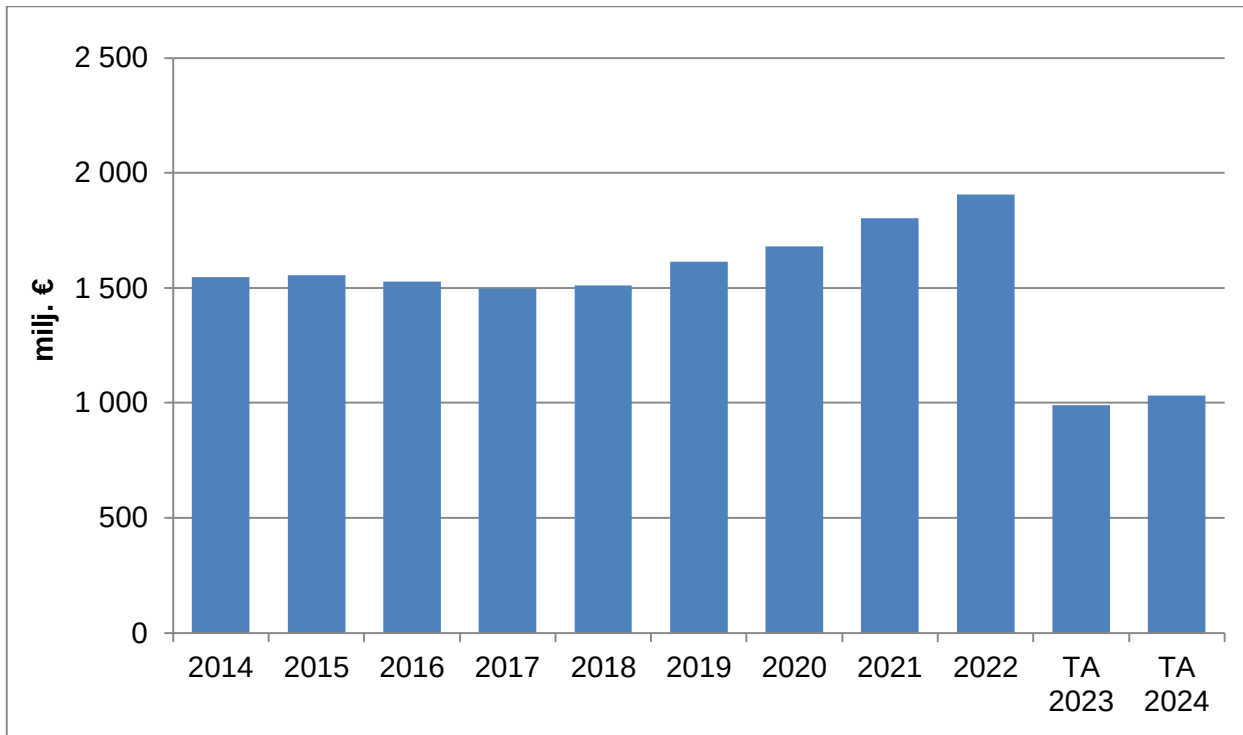

Toimintamenot menolajeittain kaupunki ja rahastot yhteensä (sisäiset erät mukana)

1 000 euroa

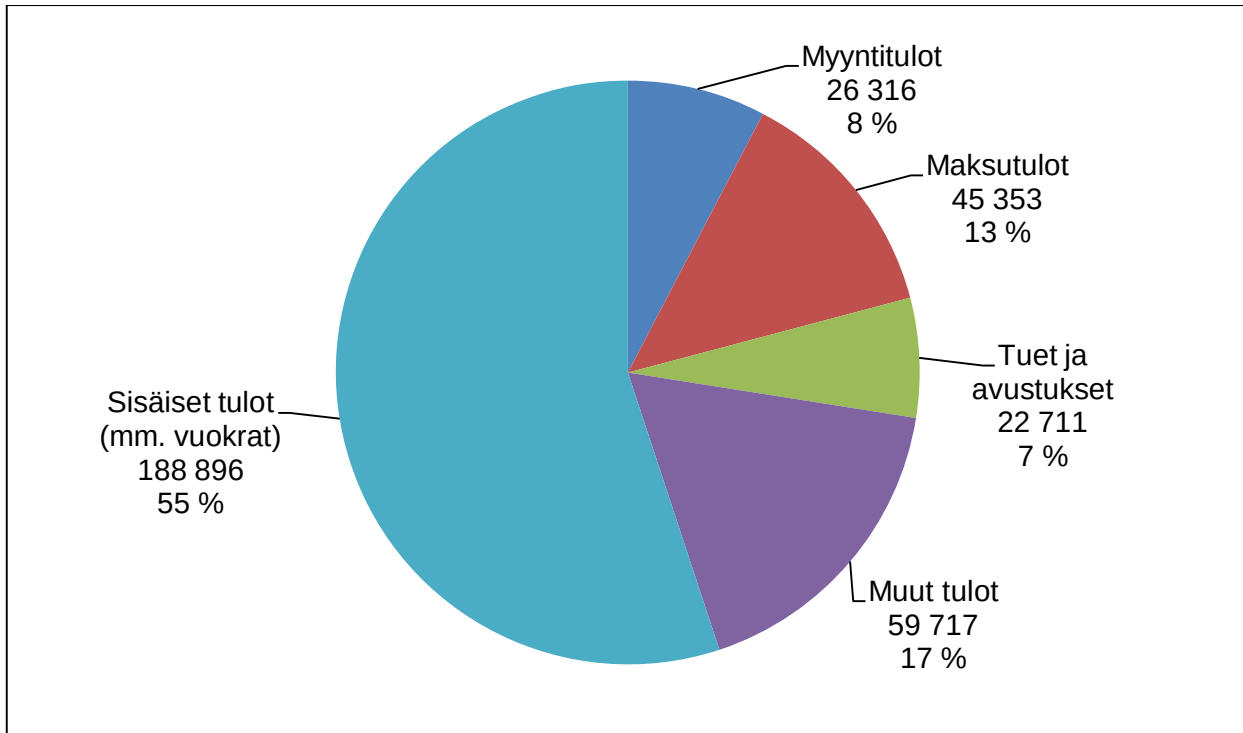

Toimintamenojen kehitys kaupunki, rahastot ja liikelaitokset yhteensä
(sisäiset erät mukana)

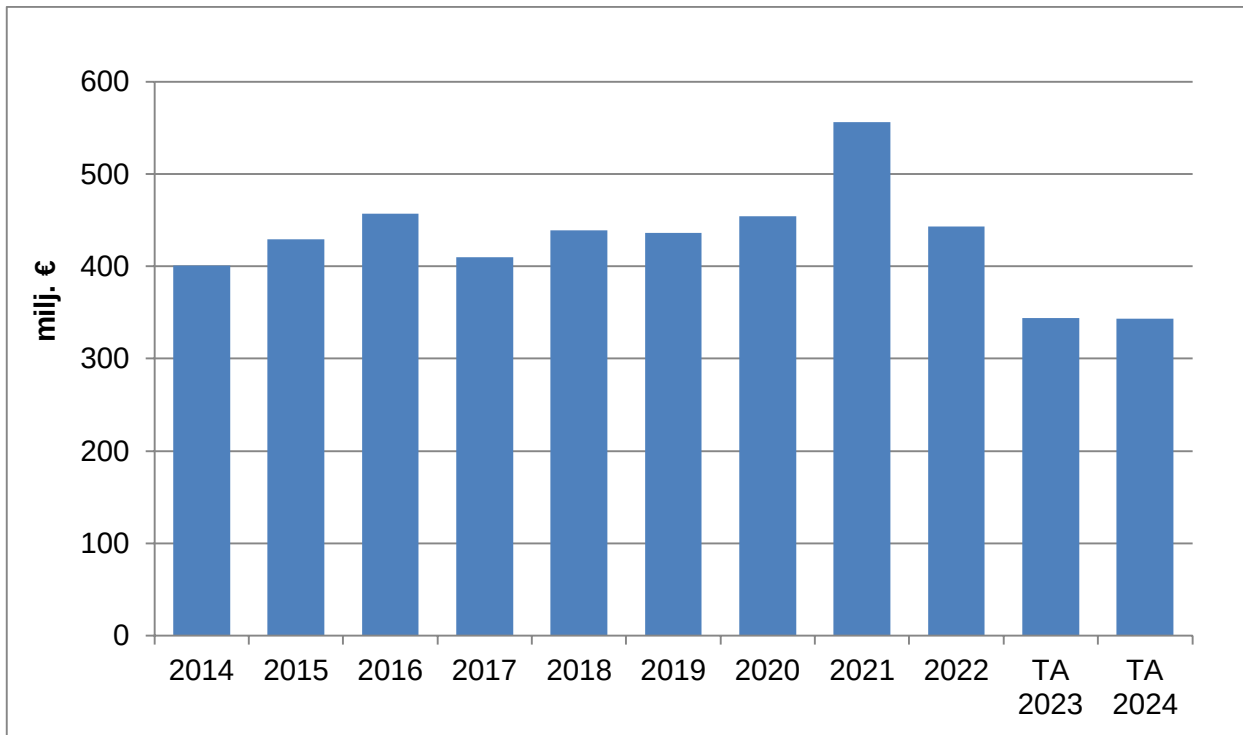

Toimintatulot tulolajeittain kaupunki ja rahastot yhteensä
(sisäiset erät mukana)

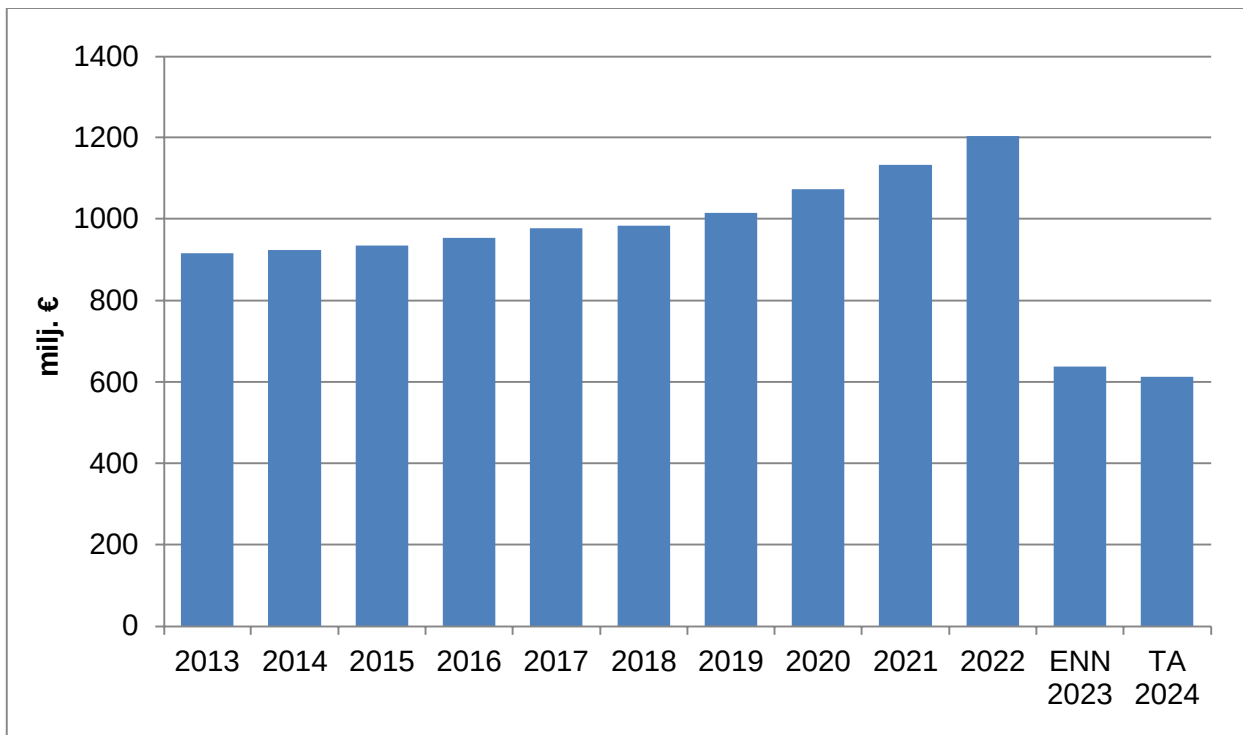
1 000 euroa

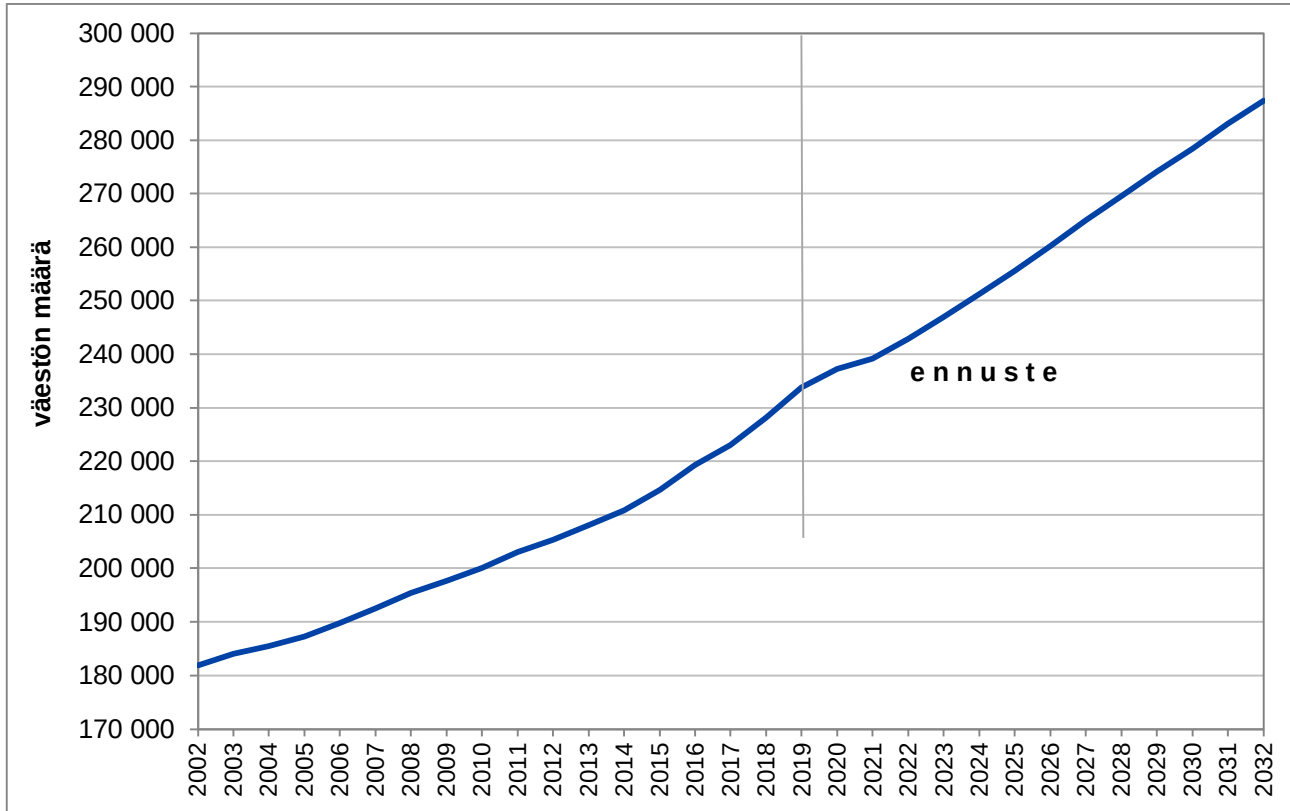
Toimintatulojen kehitys kaupunki, rahastot ja liikelaitokset yhteensä
(sisäiset erät mukana)

Verotulojen kehitys
(kaikki verotulot yhteensä)

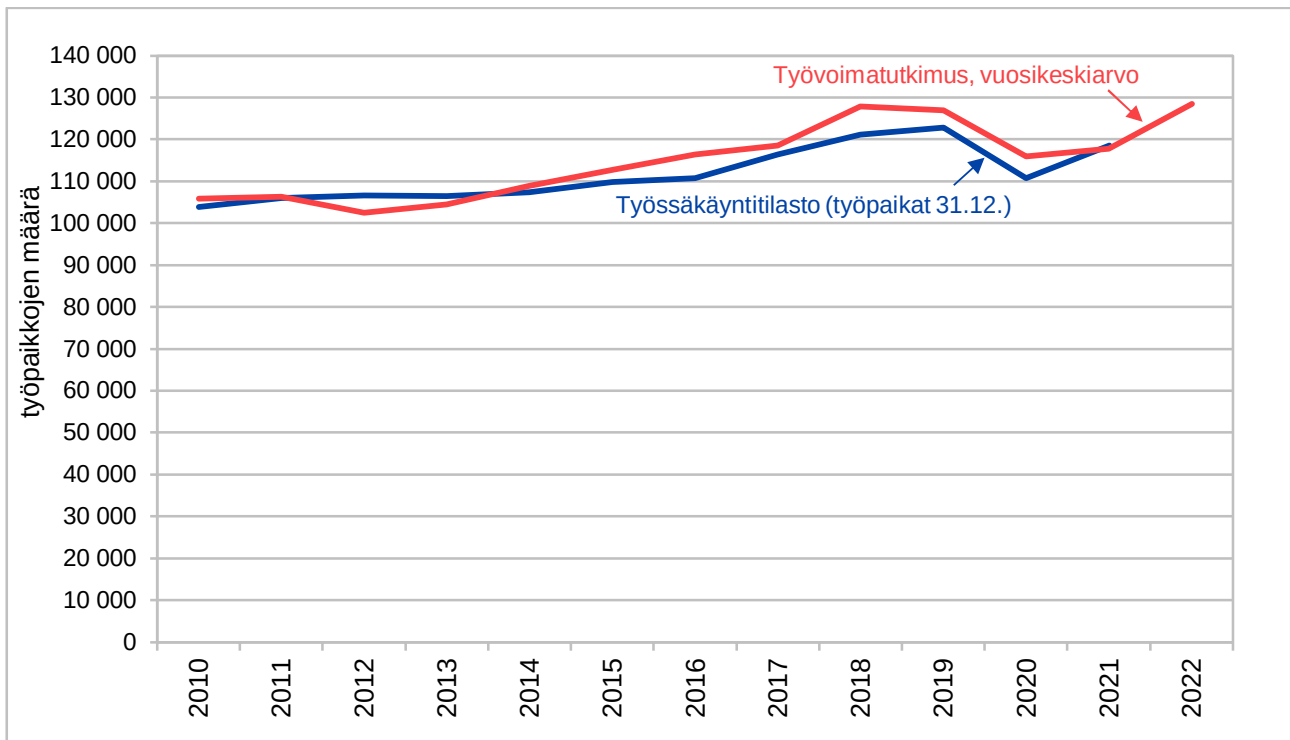

Väestökehitys

Lähde: Tilastokeskus ja Vantaan kaupunki

Työpaikkakehitys

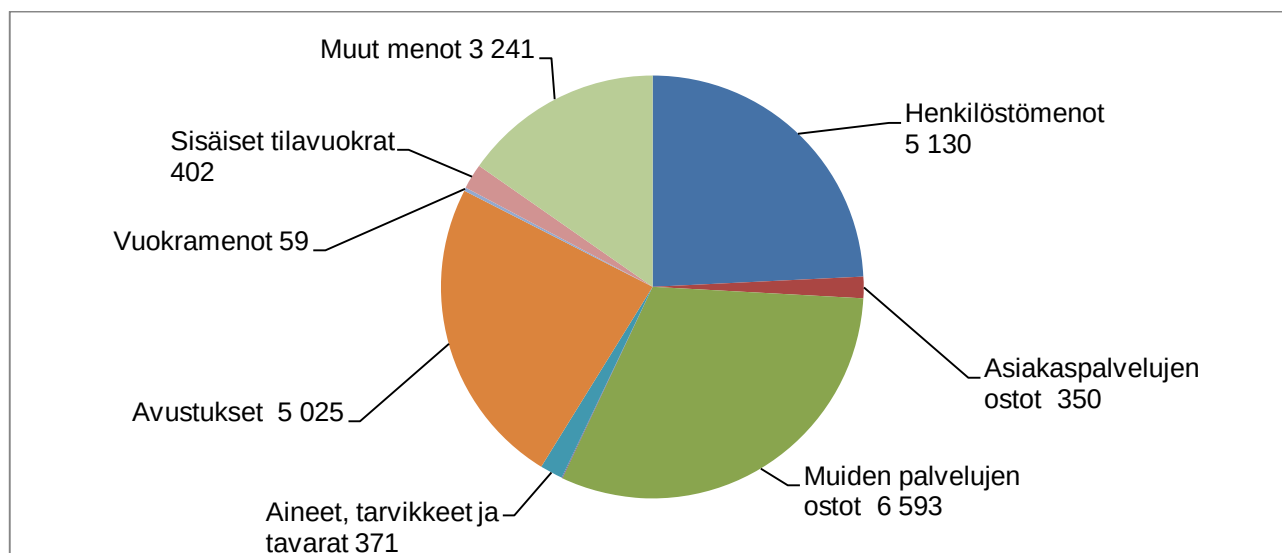
Lähde: Tilastokeskus

10

YLEISHALLINTO

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	18 730	407	1 050	1 050	350	0	350
Menot	-29 842	-22 345	-21 182	-21 182	-20 813	-19 731	-20 936
Toimintakate	-11 113	-21 938	-20 132	-20 132	-20 463	-19 731	-20 586

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	56	57	0	0
Maksutulot	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	515	350	1 050	1 050
Muut tulot	16 409	0	0	0
Sisäiset tulot	1 749	0	0	0
Tulot yhteensä	18 730	407	1 050	1 050
Henkilöstömenot	-2 364	-3 984	-5 130	-5 130
Asiakaspalvelujen ostot	-299	-330	-350	-350
Muiden palvelujen ostot	-9 040	-9 472	-6 593	-6 593
Sisäisten palvelujen ostot	-11 463	0	-10	-10
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-159	-348	-371	-371
Avustukset	-4 663	-4 604	-5 025	-5 025
Vuokramenot	-108	-34	-59	-59
Sisäiset tilavuokrat	-348	-373	-402	-402
Muut menot	-1 399	-3 200	-3 241	-3 241
Menot yhteensä	-29 842	-22 345	-21 182	-21 182
Toimintakate	-11 113	-21 938	-20 132	-20 132
Poistot	0	0	0	0
Vyörytykset	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-11 113	-21 938	-20 132	-20 132

Toiminnan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset

Yleishallinto sisältää keskusvaalilautakunnan, kaupunginvaltuuston, tarkastuslautakunnan ja ulkoisen tarkastuksen, kaupunginhallituksen sekä yhteistoimintaosuudet ja –avustukset.

Varmistetaan toimintavuoden 2024 aikana, että luottamushenkilöiden palkkionmaksujärjestelmä ja niihin liittyvät prosessit toimivat moitteettomasti.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	4	4	4
Määräaikaisen henkilöstön lkm	0	0	0
Henkilöstön kokonaismäärä	4	4	4

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

10 10

Keskusvaalilautakunta

Vastuuhenkilö: Nelli Jääskeläinen

Puheenjohtaja: Niilo Kärki

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	513	350	1 050	1 050	350	0	350
Menot	-477	-731	-2 525	-2 525	-1 690	-130	-845
Toimintakate	36	-381	-1 475	-1 475	-1 340	-130	-495

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	0	0	0	0
Maksutulot	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	513	350	1 050	1 050
Muut tulot	0	0	0	0
Sisäiset tulot	0	0	0	0
Tulot yhteensä	513	350	1 050	1 050
Henkilöstömenot	-412	-599	-2 100	-2 100
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-33	-75	-230	-230
Sisäisten palvelujen ostot	0	0	-10	-10
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-31	-47	-150	-150
Avustukset	0	0	0	0
Vuokramenot	-1	-10	-35	-35
Sisäiset tilavuokrat	0	0	0	0
Muut menot	0	0	0	0
Menot yhteensä	-477	-731	-2 525	-2 525
Toimintakate	36	-381	-1 475	-1 475
Poistot	0	0	0	0
Vyörytykset	0	0	0	0
Tilikauden tulos	36	-381	-1 475	-1 475

Toiminnan kuvaus

Keskusvaalilautakunta kunnan ylimpänä vaaliviranomaisena vastaa yleisten vaalien järjestämisestä siltä osin kuin se vaalilainsäädännön mukaan kuuluu kunnalle. Seuraava vaali ovat presidentinvaali 28.1.2024. Ennakkoäänestys järjestetään kotimaassa 17.-23.1.2024. Mahdollisen toisen kierroksen varsinainen äänestyspäivä on 11.2.2024 ja ennakkoäänestys toimitetaan 31.1.-3.2.2024. Presidentinvaali on äänestysaktiivisuudeltaan vilkkein vaali. Edellisessä presidentinvaalissa vuonna 2018 äänesti 68,2 prosenttia vantaalaisista äänioikeutetuista.

Vuonna 2024 järjestetään myös europarlamenttivaalit. Varsinainen äänestyspäivä on 9.6.2024. Ennakkoäänestys toimitetaan 29.5.-4.6.2024. Edellisissä europarlamenttivaaleissa vuonna 2019 äänesti 41,5 prosenttia vantaalaisista äänioikeutetuista.

Keskusvaalilautakunnan menot koostuvat sekä ennakkoäänestämisen että vaalipäivän äänestämisen aiheutuvista kustannuksista. Vuonna 2024 valmistellaan myös huhtikuussa 2025 pidettäviä kunta- ja aluevaaleja.

Oikeusministeriö suorittaa kunnalle eduskuntavaaleissa, presidentinvaalissa ja europarlamenttivaaleissa kertakorvauksena ministeriön vahvistaman euromäärän kutakin kunnassa asuvaa äänioikeutettua kohden. Presidentinvaalissa korvaus suoritetaan kaksinkertaisena, jos vaalissa toimitetaan toinen kierros. Korvaus on vähintään 2,20 euroa/äänioikeutettu kunnan asukas.

Vuonna 2024 valmistellaan huhtikuussa 2025 pidettäviä kunta- ja aluevaaleja. Vuonna 2026 ei järjestetä vaaleja. Vuonna 2027 järjestetään eduskuntavaalit.

Keskeiset tavoitteet

Keskusvaalilautakunta huolehtii, että kuntavaalien järjestelyt ovat vaalilainsäädännön mukaiset ja kuntalaisille vaaleissa äänestäminen on mahdollisimman sujuvaa ja vaivatonta.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Toiminnassa ja vaalien järjestämisessä ei ole suuria muutoksia.

10 20

Kaupunginvaltuusto

Vastuuhenkilö: Pekka Timonen

Puheenjohtaja: Säde Tahvanainen

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	0	0	0	0	0	0	0
Menot	-1 255	-1 508	-1 532	-1 532	-1 571	-1 610	-1 650
Toimintakate	-1 255	-1 508	-1 532	-1 532	-1 571	-1 610	-1 650

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	0	0	0	0
Maksutulot	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	0	0	0	0
Muut tulot	0	0	0	0
Sisäiset tulot	0	0	0	0
Tulot yhteensä	0	0	0	0
Henkilöstömenot	-765	-854	-911	-911
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-203	-270	-298	-298
Sisäisten palvelujen ostot	0	0	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-27	-107	-27	-27
Avustukset	0	0	0	0
Vuokramenot	-3	0	0	0
Sisäiset tilavuokrat	-258	-277	-296	-296
Muut menot	0	0	0	0
Menot yhteensä	-1 255	-1 508	-1 532	-1 532
Toimintakate	-1 255	-1 508	-1 532	-1 532
Poistot	0	0	0	0
Vyörytykset	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-1 255	-1 508	-1 532	-1 532

Toiminnan kuvaus

Kuntalain mukaan kunnassa on valtuusto, joka vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää kunnan päätösvaltaa.

Kuntalain mukaan valtuusto päättää:

- 1) kuntastrategiasta;
- 2) hallintosäännöstä;
- 3) talousarviosta ja taloussuunnitelmasta;
- 4) omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta;
- 5) liikelaitokselle asetettavista toiminnan ja talouden tavoitteista;
- 6) varallisuuden hoidon sekä rahoitus- ja sijoitustoiminnan perusteista;
- 7) sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista;
- 8) palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista;
- 9) takaussitoumuksen tai muun vakuuden antamisesta toisen velasta;

- 10) jäsenten valitsemisesta toimitelmiin, jollei jäljempänä toisin säädetä;
- 11) luottamushenkilöiden taloudellisten etuuksien perusteista;
- 12) tilintarkastajien valitsemisesta;
- 13) tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapaudesta;
- 14) muista valtuuston päätettäviksi säädetyistä ja määrätyistä asioista.

Määrärahavaraus perustuu kaupunginvaltuuston yhdentoista kokouksen, kahdeksan selostustilaisuuden, seitsemän iltakoulun ja neljän seminaaripäivän järjestämiseen vuonna 2024.

Vuonna 2024 pidetään valtuuston 50-vuotisjuhlakokous.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Luottamushenkilöiden palveluiden sähköistämistä jatketaan ja kaupungintalon kokoustekniikka uudistetaan vastaamaan käyttötarpeita.

10 30

Tarkastuslautakunta ja ulkoinen tarkastus

Vastuuhenkilö: Sari Hännikäinen

Puheenjohtaja: Tuire Kaimio

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	0	0	0	0	0	0	0
Menot	-562	-651	-664	-664	-681	-698	-715
Toimintakate	-562	-651	-664	-664	-681	-698	-715

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	0	0	0	0
Maksutulot	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	0	0	0	0
Muut tulot	0	0	0	0
Sisäiset tulot	0	0	0	0
Tulot yhteensä	0	0	0	0
Henkilöstömenot	-383	-381	-394	-394
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-147	-232	-227	-227
Sisäisten palvelujen ostot	0	0	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3	-7	-7	-7
Avustukset	0	0	0	0
Vuokramenot	0	-2	-2	-2
Sisäiset tilavuokrat	-29	-29	-34	-34
Muut menot	0	0	0	0
Menot yhteensä	-562	-651	-664	-664
Toimintakate	-562	-651	-664	-664
Poistot	0	0	0	0
Vyörytykset	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-562	-651	-664	-664

Toiminnan kuvaus

Tarkastuslautakunta huolehtii kaupungin ja kaupunkikonsernin hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämisestä ja yhteensovittamisesta, arvioi kuinka valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa ovat toteutuneet, sekä arvioi onko toiminta järjestetty tuloksellisesti ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Lautakunta arvioi talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella ja voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, mikäli taseessa on kattamatonta alijäämää ja esittää kannanottonsa tilinpäätöksen hyväksyttävyydestä kaupunginvaltuustolle. Tarkastuslautakunta valmistelee valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat ja valvoo sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista sekä saattaa ilmoitukset valtuuston tiedoksi.

Määrärahavaraus kattaa tarkastuslautakunnan kokousten, koulutusten ja arviointitoiminnan sekä ulkoisen tarkastuksen palveluyksikön ja ostopalveluna hankittavan tilintarkastuksen kustannukset.

Keskeiset tavoitteet

Tarkastuslautakunta on tärkeä osa kaupungin toiminnan arviointi- ja kehitysjärjestelmää ja kunta-laisten palvelujen toteutumisen edunvalvoja, joka toimii kaupungin arvojen mukaisesti tukien kaupungin strategian toimeenpanoa.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Toimintaa kehitetään resurssien puitteissa.

10 40

Kaupunginhallitus

Vastuuhenkilö: Pekka Timonen

Puheenjohtaja: Mika Kasonen

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	18 160	0	0	0	0	0	0
Menot	-11 665	-14 703	-11 404	-11 404	-11 689	-11 981	-12 281
Toimintakate	6 495	-14 703	-11 404	-11 404	-11 689	-11 981	-12 281

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	0	0	0	0
Maksutulot	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	2	0	0	0
Muut tulot	16 409	0	0	0
Sisäiset tulot	1 749	0	0	0
Tulot yhteensä	18 160	0	0	0
Henkilöstömenot	-754	-2 102	-1 725	-1 725
Asiakaspalvelujen ostot	-299	-330	-350	-350
Muiden palvelujen ostot	-8 502	-8 745	-5 613	-5 613
Sisäisten palvelujen ostot	-1	0	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-99	-188	-188	-188
Avustukset	-445	-60	-194	-194
Vuokramenot	-104	-22	-22	-22
Sisäiset tilavuokrat	-62	-67	-72	-72
Muut menot	-1 399	-3 191	-3 241	-3 241
Menot yhteensä	-11 665	-14 703	-11 404	-11 404
Toimintakate	6 495	-14 703	-11 404	-11 404
Poistot	0	0	0	0
Vyörytykset	0	0	0	0
Tilikauden tulos	6 495	-14 703	-11 404	-11 404

Toiminnan kuvaus

Kuntalain mukaan kunnanhallituksen tulee:

- 1) vastata kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta;
- 2) vastata valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta;
- 3) valvoa kunnan etua ja, jollei hallintosäännössä toisin määrätä, edustaa kuntaa ja käyttää sen puhevaltaa;
- 4) edustaa kuntaa työnantajana ja vastata kunnan henkilöstöpolitiikasta;
- 5) vastata kunnan toiminnan yhteensovittamisesta;
- 6) vastata kunnan toiminnan omistajaohjauksesta;
- 7) huolehtia kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä

Hallintosäännössä on tarkemmin määritelty kaupunginhallituksen tehtäviä.

Talousarviokohtaan sisältyvät kaupunginhallituksen, konsernijaoston, toimikuntien, käyttövarausten ja muun yleishallinnon määrärahat.

Kaupunginhallitus

Talousarviokohdalle on varattu määräraha kaupunginhallituksen 21 kokousta sekä konsernijaoston 11 kokousta varten. Kaupunginhallituksen iltakouluja on suunniteltu pidettävän 9 kertaa vuoden 2024 aikana.

Toimikunnat

Myös kaupunginhallituksen asettamien toimikuntien ja neuvottelukuntien toimintaan sekä pääkaupunkiseudun yhteistyöhön liittyviä kokouksia varten on varattu määrärahaa.

Vuoden 2024 aikana perustetaan toimikunta selvittämään valtuuston toiminnan, päätöksenteon toimintaedellytysten sekä hallintosäännön muutostarpeita seuraavaan valtuustokauteen ja tulevaan TE2024 uudistukseen liittyen sekä kehittämään strategian laadinnan ja toimenpanon prosessia.

Valtuustoryhmien toiminnan tukeminen

Valtuustoryhmien toiminnan tukemiseen on varattu 134 000 euroa.

Käyttövaraukset

Käyttövarauksissa toiminnallisen varauksen määräraha on yhteensä 322 000 euroa. Määrärahasta voidaan maksaa edunvalvonnan, edustustilaisuuksien ja kaupungin markkinoinnin kustannuksia, joista on suora hyöty kaupungille ja kaupungissa harjoitettavalle elinkeinotoiminnalle. Määrärahaa voidaan käyttää odottamattomien ja Vantaalle strategisesti merkittävien kansainvälisten, kansallisten tai seudullisten kehittämishankkeiden osallistumisen valmisteluun. Lisäksi menokohdalta varataan raidehankkeiden viestintään ja Vantaan kaupunkinäkyvyyden lisäämiseen 100 000 euroa.

Talousarviokohdan määrärahaan sisältyvät kuntien keskusjärjestöjen maksuosuudet sekä jäsenmaksut niille yhteisöille, joissa Vantaan kaupunki on jäsenenä sekä osuudet Helsingin seudun ympäristöpalvelut kuntayhtymälle (HSY) ja Uudenmaan liitolle.

Opiskelijoiden ja koululaisten kesätyöpaikkoihin on varattu 800 000 euroa. Määräraha on tarpeen, koska tarve nuorten ja alan opiskelijoiden kesätyöllistämiseen on ilmeinen. Opiskelijoiden palkkaaminen vaikuttaa myös työvoiman saatavuuteen, koska nuorilla on mahdollisuuksia jo opiskeluvaiheessa tutustua kunta-alan työtehtäviin. Lisäksi se tukee oppilaitosyhteistyötä. Määräraha mahdollistaa noin 350 kesätyöntekijän palkkaamisen.

Työkokeiluihin varattu 62 000 euroa mahdollistaa terveysperusteiseen uravaihtoon liittyvän uuden tehtävän kokeilun tukemisen yhteensä noin 20 kuukauden ajan per vuosi.

Talousarvioon on varattu 350 000 euron määräraha vantaalaisille nuorille annettaviin kesätyöseteleihin vantaalaisiin yrityksiin ja yhdistyksiin työllistymiseksi. Vantaa jatkaa ja kehittää nuorille suunnattujen yrittäjyyskurssien- ja kokeilujen tarjoamista vaihtoehtona kesätyösetelille yhteistyössä järjestöjen kanssa.

Vantaan 50-vuotisjuhlavuoden juhlavastaanottoon loppiaisena varataan 165 000 euroa.

Kaupungin osuuteen verotuskustannusten kattamiseen on varattu 2 800 000 euroa.

Historiatoimikunta

Vantaa50-historiahankkeessa on tutkittu kaupungin nopeaa kehitystä 1970-luvun alusta 2020-luvulle, ja nyt juhlavuonna valmistuu tutkimuksen ensimmäinen osa. Historiatoimikunta on asettanut tutkimushankkeelle toimituskunnan: Ryhmän puheenjohtajana toimii Euroopan historian professori

Laura Kolbe Helsingin yliopistosta ja muita jäseniä ovat FM Jukka Hako, arkeologi Andreas Koivisto Vantaan kaupunginmuseosta, arkkitehti Tarja Laine ja museopalveluiden päällikkö Marjo Poutanen sekä tutkija FT Sari Aalto. Juhlavuoteen liittyy kirjan lisäksi tutkimustuloksia esitteleviä tapahtumia. Myös kaupunginmuseon näyttely hyödyntää ja esittelee uutta tutkimusaineistoa.

Vantaan kaupunki osti Håkansbölen kartanon vuonna 2005. Kaupan myötä esineistön lisäksi kartanon laaja arkistoaineisto siirtyi osaksi Vantaan kaupunginmuseon kokoelmaa. Kartanon arjen ja elinkeinon tutkimisen aloittaminen vuonna 2024 tukee erinomaisesti kartanomuseon valmistelua ja yleisölle avaamista.

Vantaa-Seuran ja Historiatoimikunnan yhteistyö Helsingin pitäjä – Vantaa -vuosikirjan julkaisemisessa jatkuu vuonna 2024. Vuosikirja tallentaa tutkimuksillaan ja kirjoituksillaan Vantaan kaupungin historiaa, tapahtumia ja perinteitä menneiltä ajoilta aina nykypäivään asti. Kirjan tavoitteena on tuottaa laadukasta ja tutkittua historiatietoa alueen menneisyydestä kiinnostuneille.

Myönteisen erityiskohtelun toimintaohjelma 2023–2025

Eriarvoistumiskehitys on ollut nähtävillä jo useamman vuosikymmenen ajan niin kansainvälisellä kuin paikallisellakin tasolla. Kuitenkin kohtaamamme viime aikojen kriisit haastavat lisäksi asukkaiden hyvinvointia, jaksamista ja yhteenkuuluvuutta aivan uudella tavalla. Nämä kehityskulut korostavat pitkäjänteisen ja suunnitelmallisen eriarvoisuuden ja alueellisen eriytymisen ehkäisytyön tärkeyttä. Sosiaalisesti kestävä Vantaa -strategiateeman suunnitelma eli Myönteisen erityiskohtelun toimintaohjelma (MEK) on rakentanut uudenlaista yhteistoiminnan kulttuuria, jolla tämänkaltaisia systeemisistä ja kompleksisista haasteista voitaisiin ratkaista. Ohjelmaa toteutetaan vuosina 2023–2025 ja sen toteutukseen varataan 2 milj. euroa vuosittain, yhteensä 6 milj. euroa.

Myönteisen erityiskohtelun toimintaohjelma koostuu neljästä kärkiteemasta. Ensimmäisessä kärkiteemassa, Vaikuttavuutta tiedolla johtamisella, luodaan paremmat puitteet tiedolla johtamiselle sekä vaikuttavuuden tutkimiselle. Mallissa edistetään jatkuvan kehittämisen periaatteita, suunnitelmallisuutta sekä yhteistyötä toimialojen ja kaupungin yhteistyökumppaneiden kanssa. Tiedolla johtamisen mallia kehitetään data-analyytikon, korkeakouluharjoittelijan sekä opinnäytteiden tekijöiden avulla. Toimintaohjelman toimet yhteensovitetaan nuorisopalveluiden muiden hankkeiden kanssa.

Toisessa kärkiteemassa, Lapsikeskeinen investointistrategia, on kaksi alateemaa: 1. Vantaasta lapsiperhemyönteisin kunta sekä 2. koulutuksellisen eriarvoisuuden torjuminen. Kärkiteeman ydinviesti on se, että erityisesti huono-osaisimpiin perheisiin ja lapsiin kohdistuvat panostukset voivat olla investointeja, jotka lisäävät heidän hyvinvointiaan sekä toisaalta vähentävät kalliiden korjaavien palveluiden käyttöä. Tavoitteenamme on vahvistaa lasten ja nuorten kiinnittymistä koulupolkuun ja yhteiskuntaan muun muassa koulunuorisotyön, nuorisotyöraiteilla sekä Tempo-orkesteritoiminnan avulla. Pilotimme myös uudenlaista musiikkikasvatusta MEK-päiväkodeissa.

Kolmannessa kärkiteemassa, Hyvinvointia koulutuksesta, työllisyydestä sekä terveydestä, on myös kaksi alateemaa, jotka ovat koulutus ja työllisyys sekä terveys. Tutkimusten mukaan erityisesti maahanmuuttajaäitien työllistymisaste on Suomessa erittäin matala verrattuna muihin verrokkiryhmiin tai maihin. Tähän puututaan muun muassa maahanmuuttajavanhemmille tarkoitetulla ohjelmalla kouluissa (VAMU) sekä panostamalla suomen kielen opetukseen. Terveellisiä elintapoja sekä asukkaiden yhteisöllisyyttä ja yhteenkuuluvuutta vahvistetaan koululaisurheilujoukkueilla ja kaupunginosien vertaisohjaamiseen pohjautuvilla lähiliikuntaryhmillä.

Neljännessä kärkiteemassa, Kukoistavat kaupunkikeskukset, on myös kaksi alateemaa, joista ensimmäinen on tehdä lähiöistä eläviä, moninaisia ja yhteisöllisiä kohtaamispaikkoja. Kasvava ja merkittävä osa vantaalaisista kokee yksinäisyyttä ja ulkopuolisuutta, mikä on riski yhä syvenevään yhteisöllisyyden rapautumiseen ja syrjäytymiseen. Suunnan kääntäminen vaatii erityisesti alueille jalkautumista, vuorovaikutusta, alueiden toimijoiden tuomista yhteen, yhteistyötä sekä resursseja. Täten tavoitteena on kehittää suuralueita ja kaupunginosia yhteisökehittämällä, jossa pääideana on alueen asukkaiden ja yhteisöjen voimaannuttaminen ja tuominen yhteen.

Kukoistavien kaupunkikeskusten toisena alateemana on raidekaupunkia rakentamassa. Vantaan aluekeskustat ovat usein vaa'ankieliasemassa, kun tarkastellaan alueiden kehittymismahdollisuuksia. Tähän kiinnitetään huomiota muun muassa keskustojen kehittämissuunnitelmilla, suuralueiden viestintäbrändeillä sekä segregatiotyöryhmällä. Sosiaalisesti kestävää kaupunkia rakennetaan myös järkevällä ja tietoon pohjautuvalla maa- ja asuntopolitiikalla sekä suuralueiden keskeisillä hankkeilla, kuten suunnitellulla Vantaan ratikalla. Toivomme, että muodostettavat taloyhtiöklubit toimisivat alustana taloyhtiöiden monenlaiselle yhteiskehittämiselle sekä paremmalle aluekehittämiselle.

10 50

Yhteistoimintaosuudet ja -avustukset

Vastuuhenkilö: Pekka Timonen

Toimielin: Kaupunginhallitus

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	56	57	0	0	0	0	0
Menot	-15 883	-4 752	-5 056	-5 056	-5 183	-5 312	-5 445
Toimintakate	-15 826	-4 694	-5 056	-5 056	-5 183	-5 312	-5 445

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	56	57	0	0
Maksutulot	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	0	0	0	0
Muut tulot	0	0	0	0
Sisäiset tulot	0	0	0	0
Tulot yhteensä	56	57	0	0
Henkilöstömenot	-49	-48	0	0
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-154	-150	-225	-225
Sisäisten palvelujen ostot	-11 461	0	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	0	0	0
Avustukset	-4 218	-4 544	-4 831	-4 831
Vuokramenot	0	0	0	0
Sisäiset tilavuokrat	0	0	0	0
Muut menot	0	-10	0	0
Menot yhteensä	-15 883	-4 752	-5 056	-5 056
Toimintakate	-15 826	-4 694	-5 056	-5 056
Poistot	0	0	0	0
Vyörytykset	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-15 826	-4 694	-5 056	-5 056

Toiminnan kuvaus

Tiedekeskussäätiön avustusta varten on varattu 4 309 600 euroa.

Suomen Kansallisoopperan vuotuisen käyttöavustukseen on varattu sopimuksen mukaisesti 471 782 euroa. Yhteistyösopimus sisältää koulujen kanssa tehtävän yhteistyön sekä esiintymiset Vantaalla.

Helsingin yliopiston osana toimivan Kaupunkitutkimusinstituutin kanssa jatketaan yhteistyötä. Toiminnan tavoitteena on vahvistaa kaupungin kehittämisen tietopohjaa yhteistyöllä Kaupunkitutkimusinstituutin toimintaan osallistuvien Helsingin yliopiston ja Aalto-yliopiston tutkijoiden kanssa. Keskeisiä tutkimuksen painopisteitä on epätasa-arvo kaupungeissa, kaupunkialueiden kilpailukyky, hiili-neutraalius ja digitalisaation vaikutukset kaupunkeihin. Vuoden 2024 kokonaismenot ovat 480 000 euroa, josta Vantaan osuus on 120 000 euroa. Toiminta jatkuu nyt lisäajalla. Koronapandemian aikana suunniteltuja post doc- rekrytointeja ei saatu tehtyä. Tämän takia yhteistyötä jatketaan vielä vuoteen 2025 asti.

Vantaan, Espoon ja Helsingin kaupungit suunnittelevat yliopistoyhteistyön kehittämiseen uutta mallia Kaupunkiakatemian toimintakauden loputtua vuonna 2023. Tavoitteena on kehittää kaupunkeja paremmin palveleva yhteistyömalli.

Max Planck -instituutti on Euroopan johtava ei-yliopistollinen tutkimuslaitos. Max Planck –keskus tekee alueellista väestötieteellistä tutkimusta, nuorten mielenterveyden sekä ikääntyvän väestön pitkäaikaisen hoivan tutkimusta. Helsingin yliopisto ja Max Planck- instituutti ovat sopineet tutkimusyksikön perustamisesta Helsingin yliopiston yhteyteen. Tutkimustietoa voidaan käyttää mm. nuorison hyvinvoinnin edistämiseen. Vantaan, Espoon ja Helsingin kaupunginjohtajat ja pormestari ovat linjanneet, että kaupungit osallistuvat instituutin rahoittamiseen viisivuotiskaudella. Vuodelle 2024 tätä tarkoitusta varten on varattu 50 000 euroa.

11

KAUPUNKISTRATEGIA JA JOHTO

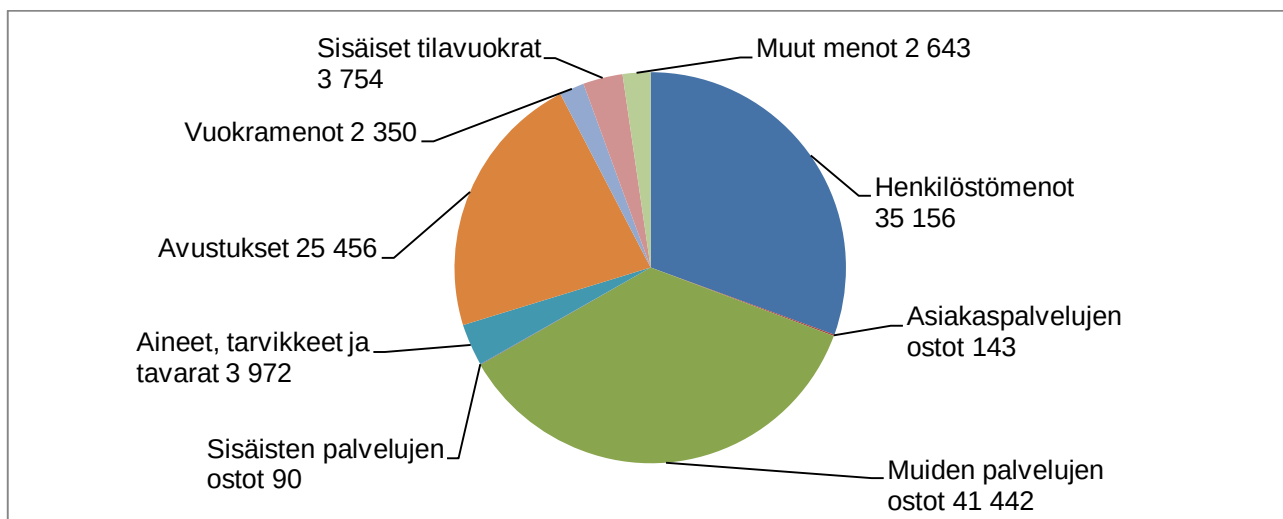
Vastuuhenkilö: Pekka Timonen

Toimielin: Kaupunginhallitus

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	13 780	8 275	7 516	7 516	7 629	7 743	7 859
Menot	-131 257	-121 274	-124 060	-115 005	-163 691	-167 783	-171 747
Toimintakate	-117 476	-112 999	-116 544	-107 489	-156 062	-160 040	-163 888

Kunta-alan palkkaratkaisun vaikutuksia huomioitiin talousarviossa keskitettynä varauksena kaupunkistrategian ja johdon toimialalla. Ratkaisu sisälsi vuonna 2023 jaettavia paikallisia eriä, joiden vaikutus on jaettu toimialoille kaupunginjohtajan talousarvioesityksen yhteydessä. Kaupunkistrategian ja johdon toimialalle paikallisten erien vaikutus oli 329 300 euroa. Samalla yleisjohtoon varattua keskitettyä varausta jaettiin yhteensä 9 564 700 euroa.

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	4 475	2 009	1 987	1 987
Maksutulot	4	21	6	6
Tuet ja avustukset	7 721	5 034	5 321	5 321
Muut tulot	791	1 212	202	202
Sisäiset tulot	789	0	0	0
Tulot yhteensä	13 780	8 275	7 516	7 516
Henkilöstömenot	-31 962	-43 299	-44 211	-35 156
Asiakaspalvelujen ostot	-97	-143	-143	-143
Muiden palvelujen ostot	-57 759	-38 601	-41 442	-41 442
Sisäisten palvelujen ostot	-369	-80	-90	-90
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 446	-3 062	-3 972	-3 972
Avustukset	-28 896	-25 531	-25 456	-25 456
Vuokramenot	-3 288	-3 632	-2 350	-2 350
Sisäiset tilavuokrat	-4 858	-3 358	-3 754	-3 754
Muut menot	-1 581	-3 567	-2 643	-2 643
Menot yhteensä	-131 257	-121 274	-124 060	-115 005
Toimintakate	-117 476	-112 999	-116 544	-107 489
Poistot	-9 478	-10 581	-8 672	-8 672
Vyörytykset	76 197	58 801	0	59 493
Tilikauden tulos	-50 757	-64 778	-125 216	-56 668

Toiminnan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset

Kaupunkistrategian ja johdon toimialaa johtaa kaupunginjohtaja. Toimiala toimii kaupungin keskuksena ja vastaa mm. kaupunginvaltuustolle ja kaupunginhallitukselle kuuluvien asioiden valmistelusta ja täytäntöönpanosta, kaupungin muiden toimielinten avustamisesta ja ohjaamisesta, keskitetysti kaupunkitasoisesta suunnittelusta, ohjauksesta ja kaupungin toiminnan tuloksellisuudesta sekä konsernitason ohjauksesta ja valvonnasta.

Kaupunkistrategian ja johdon toimiala muodostuu yleisjohdosta, talouden ja strategian, henkilöstön ja konsernipalveluiden, elinvoimapalveluiden, työllisyys ja kotouttamispalveluiden sekä kuntademokratian palvelualueista sekä viestinnän ja sisäisen tarkastuksen palveluyksiköistä. Toimialaan kuului aiemmin myös Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitos, joka siirtyi 1.1.2023 alkaen Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	411	390	408
Määräaikaisen henkilöstön lkm	144	95	81
Henkilöstön kokonaismäärä	555	485	489

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

11 10

Yleisjohto

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	582	0	0	0	0	0	0
Menot	-1 667	-14 600	-15 753	-6 189	-6 343	-6 502	-6 665
Toimintakate	-1 084	-14 600	-15 753	-6 189	-6 343	-6 502	-6 665

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	0	0	0	0
Maksutulot	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	540	0	0	0
Muut tulot	42	0	0	0
Sisäiset tulot	0	0	0	0
Tulot yhteensä	582	0	0	0
Henkilöstömenot	-643	-13 114	-14 236	-4 671
Asiakaspalvelujen ostot	-51	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-406	-514	-514	-514
Sisäisten palvelujen ostot	-7	0	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-39	-322	-322	-322
Avustukset	0	0	0	0
Vuokramenot	-37	-166	-166	-166
Sisäiset tilavuokrat	-458	-485	-516	-516
Muut menot	-26	0	0	0
Menot yhteensä	-1 667	-14 600	-15 753	-6 189
Toimintakate	-1 084	-14 600	-15 753	-6 189
Poistot	0	0	0	0
Vyörytykset	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-1 084	-14 600	-15 753	-6 189

Toiminnan kuvaus

Yleisjohto sisältää kaupunginjohtajan toimintakulut, kaupunginjohtajan käyttövarat, kaupunkistrategian ja johdon toimialan yhteiset menot sekä kehitysprojektit.

Kunta-alan palkkaratkaisusta 2023–2024 päästiin sopimukseen maaliskuussa 2023 Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT:n sekä pääsopijajärjestöjen välisissä neuvotteluissa. Sopimus sisältää yleiskorotuksen, paikallisen järjestelyerän ja kehittämisohjelmaerän. Talousarvion kehysvaiheessa yleiskorotuksen osuus jaettiin toimialoille, mutta muut paikallisesti sovittavat erät jäivät keskitetyksi varaukseksi yleisjohtoon. Kaupunginjohtajan talousarvioesityksessä toimialoille jaetaan tiedossa olevat vuoden 2023 päätöksien mukaiset erät, mutta vuoden 2024 paikallisesti sovittavat erät jäävät vielä keskitetyksi varaukseksi. Paikallisen erän jaossa painotetaan henkilöstön pito- ja vetovoimatekijöiden vahvistamista.

11 40

Talous ja strategia

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	627	345	338	338	343	348	353
Menot	-6 251	-6 028	-6 401	-6 471	-6 633	-6 799	-6 969
Toimintakate	-5 624	-5 684	-6 063	-6 134	-6 291	-6 451	-6 616

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	422	345	313	313
Maksutulot	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	61	0	0	0
Muut tulot	112	0	25	25
Sisäiset tulot	32	0	0	0
Tulot yhteensä	627	345	338	338
Henkilöstömenot	-4 986	-4 693	-4 886	-4 957
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-809	-812	-960	-960
Sisäisten palvelujen ostot	0	0	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-18	-36	-36	-36
Avustukset	0	0	0	0
Vuokramenot	-13	-13	-13	-13
Sisäiset tilavuokrat	-401	-418	-449	-449
Muut menot	-24	-57	-57	-57
Menot yhteensä	-6 251	-6 028	-6 401	-6 471
Toimintakate	-5 624	-5 684	-6 063	-6 134
Poistot	0	0	0	0
Vyörytykset	4 191	3 901	0	4 127
Tilikauden tulos	-1 434	-1 783	-6 063	-2 007

Toiminnan kuvaus

Talouden ja strategian palvelualue koostuu neljästä palveluyksiköstä, jotka ovat talousohjaus, talouspalvelut, rahoitus sekä strategia ja tutkimus.

Talousohjaus vastaa kaupungin talousarvion ja -suunnitelman valmistelusta sekä tähän liittyvän tietojärjestelmän kehittämisestä. Talousohjaus vastaa myös talousraportoinnista mukaan lukien osavuosikatsauksista sekä palveluverkkosuunnitelman päivittämisestä ja kehittämisestä kaupunkitasolla.

Rahoitus vastaa kaupunkikonsernin lyhyt- ja pitkäaikaisesta varainhankinnasta, rahoitus- ja korkoriskien hallinnasta, leasingrahoituksen puitesopimuksista, sijoitustoiminnasta, likviditeetin ja konsernitilin hallinnasta, ulkoisista pankki- ja rahoittajasuhteista sekä näiden osa-alueiden kehittämisestä. Lisäksi yksikkö vastaa kattavan ja ajantasaisen vakuutusturvan varmistamisesta sekä vahinkorahaston toiminnasta. Palveluyksikkö hallinnoi asuntolaina-, kiinteistö- ja rakentamisen rahastoa.

Talouspalvelut vastaa sekä kaupunki- että konsernitasolla kirjanpito- ja tilinpäätöstehtävistä, ostolaskujen käsittelystä ja ostoreskontrasta, myyntilaskutus- ja perintätehtävistä, ulkoisen ja sisäisen

laskentatoimen ja niihin liittyvien tietojärjestelmien kehittämisestä sekä toimintansa kilpailukyvyistä ja tuloksellisuudesta.

Strategia ja tutkimus vastaa strategian laadinnasta ja toteutuksesta sekä kaupungin päätöksentekoa tukevan toimintaympäristötiedon tuottamisesta. Tämän lisäksi yksikkö vastaa kaupungin edunvalvonnasta. Strategian osalta keskeistä on koordinoida strategian laadintaa, arviointia sekä mm. sitovien tavoitteiden laadintaa ja seuranta. Tutkimuksessa keskeisinä ovat erilaiset väestö- ja rakennustilastot, mutta myös tutkimusyhteistyö yliopistojen ja muiden toimijoiden kanssa. Edunvalvonta vastaa mm. kansainvälisestä yhteistyöstä, Avia-verkostosta, johtoryhmätyön valmistelusta sekä vaikuttamisesta erilaisissa verkostoissa.

Palvelualueen keskeiset tavoitteet

Talousohjauksen keskeinen tavoite vuodelle 2024 on kaupunkistrategian mukaisen taloussuunnitelman laatiminen. Kaupunkitasoinen palveluverkkosuunnitelma valmistui vuonna 2022 ja se luo pohjan tulevien vuosien toimitilainvestoinneille.

Rahoituksen keskeinen tavoite vuodelle 2024 on turvata kaupunkikonsernille mahdollisimman edullinen pitkäaikainen rahoitus vallitsevassa markkinatilanteessa. Likviditeetinhallinnassa haetaan mahdollisimman hyvää tuottoa konsernin likvideille kassavaroille.

Talouspalveluiden keskeisenä tavoitteena vuonna 2024 on jatkaa kaupungin ja tytäryhtiöiden asiakastytyvyyden parantamista säännöllisillä asiakastapaamisilla. Tapaamisissa nousseiden asioiden kehittämistä tehdään yhteistyössä asiakkaiden kanssa.

Strategian ja tutkimuksen keskeisenä tavoitteena vuonna 2024 on varmistaa strategian toimeenpanon varmistaminen. Tutkimus tuottaa toimintaympäristöanalyysia päätöksen teon tueksi. Aktiivista edunvalvontatyötä tehdään eri verkostoissa. Lisäksi yliopistoyhteistyötä syvennetään ja tiedolla johtamista edistetään.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Riskienhallinta ja sisäinen valvonta siirrettiin vuonna 2023 Kuntademokratian palvelualueelle osaksi valmius- ja turvallisuustiimiä.

Talousohjaus jatkaa SAP BW -järjestelmän ja Kirstu Power BI -raportoinnin kehittämistä.

Tavoitteena on tehostaa kaupunkikonsernin tarvitseman talousraportoinnin sujuvuutta talouspalveluiden vastuulla olevien konserniyhtiöiden osalta. Taloushallinnon eri prosessien automaatioasteiden tehostamista ja tekoälyn tuomien hyötyjen kartoitusta jatketaan. Automaatioasteen lisääntyessä keskitytään vahvistamaan henkilöstön tarvitsemaa uutta asiantuntijaosaamista ja henkilöstön valmentavaa johtamista.

Talousohjauksessa ja -palveluissa TE2024-uudistuksen vaatimat kartoitustyöt ja muutokset talousjärjestelmiin toteutetaan vuoden 2024 aikana. Työllisyyden hoidon vastuun siirtyessä valtiolta kunnille, tulee se aiheuttamaan suuria muutoksia taloushallinnon maksatukseen ja kirjanpitoon, sekä näissä prosesseissa käytettäviin tietojärjestelmiin ja liittymiin. Raportointivaatimukset huomioidaan jo kartoitusvaiheessa.

Vantaalle / Vantaalta muuttaville tehdään säännöllisesti vetovoima/pitovoima kysely.

Kaupungin maataloustoiminnasta toteutetaan ulkopuolinen ja riippumaton selvitys. Selvityksessä huomioidaan oman maatalouden harjoittamisen kustannukset sekä hyödyt ja haitat. Lisäksi selvitetään kaupungin oman maatalouden harjoittamisen mahdollisesta luopumisesta seuraavat kustannusvaikutukset (sisältäen laskelman ostopalveluiden käytön kustannusvaikutuksista). Lisäksi arvioidaan vaikutukset varautumiseen.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	100	91	91
Määräaikaisen henkilöstön lkm	8	2	0
Henkilöstön kokonaismäärä	108	93	91

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Käsitellyt ostolaskut, kpl/htv – palvelukeskus	44 888	47 528	45 600	36 553
Käsitellyt ostolaskut, kpl/htv – koko kaupunki	8 441	9 383	8 600	7 865
Käsitellyt myyntilaskut, kpl/htv – palvelukeskus	37 415	52 727	37 700	38 615
Käsitellyt myyntilaskut, kpl/htv – koko kaupunki	25 673	28 832	25 900	20 362
Kirjanpito tehtäviin sitoutuneet htv:t – koko kaupunki	10,1	9,6	8,0	8,0

11 50

Henkilöstö ja konsernipalvelut

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	6 158	3 872	2 801	2 801	2 843	2 886	2 929
Menot	-67 820	-49 433	-49 905	-50 049	-51 300	-52 583	-53 897
Toimintakate	-61 661	-45 561	-47 104	-47 248	-48 457	-49 697	-50 968

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	3 804	1 503	1 513	1 513
Maksutulot	1	0	0	0
Tuet ja avustukset	1 919	1 393	1 272	1 272
Muut tulot	433	976	16	16
Sisäiset tulot	0	0	0	0
Tulot yhteensä	6 158	3 872	2 801	2 801
Henkilöstömenot	-8 163	-8 912	-8 315	-8 459
Asiakaspalvelujen ostot	-32	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-52 174	-30 982	-33 136	-33 136
Sisäisten palvelujen ostot	-184	-74	-84	-84
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 002	-2 326	-3 265	-3 265
Avustukset	0	-10	-10	-10
Vuokramenot	-3 017	-3 241	-1 959	-1 959
Sisäiset tilavuokrat	-730	-705	-849	-849
Muut menot	-1 519	-3 182	-2 288	-2 288
Menot yhteensä	-67 820	-49 433	-49 905	-50 049
Toimintakate	-61 661	-45 561	-47 104	-47 248
Poistot	-9 328	-10 457	-8 577	-8 577
Vyörytykset	69 057	52 250	0	52 209
Tilikauden tulos	-1 932	-3 767	-55 681	-3 616

Toiminnan kuvaus

Henkilöstö ja konsernipalvelut muodostuu kuudesta palveluyksiköstä: toimialojen hr-palvelut, kehittämispalvelut, työnantajapalvelut, hankinnat, tietohallinto sekä konserniohjaus ja -valvonta.

Toimialojen hr-palvelujen tehtävänä on tukea toimialojen esimiehiä erilaisissa palvelussuhdekysymyksissä, sekä huolehtia kaupungin henkilöstön palkanmaksupalveluista. Yksikössä myös huolehditaan keskeisten hr-järjestelmien kokonaiskehittämisestä hr-substanssin näkökulmasta. Sähköisten prosessien sekä palvelupyyntöjen lisäksi toimialojen hr-palvelut tarjoavat esimiehille keskitetyn hr-asiakaspalvelun puhelinpalvelua sekä asiantuntijapalvelua palvelussuhdeasioissa. Alkuvuoden keskimääräinen tikettien määrä vuonna 2022 oli 10 330 kuukaudessa ja vuonna 2023 se oli 4 427 kuukaudessa. Hr-järjestelmämuutos muutti hr-prosesseja ja hr-asioiden hoitamistapoja. Esimerkiksi opettajien lyhyiden sijaisuuksien prosessi siirtyi hr-palvelukanavalta Hertta-järjestelmään. Tämä laskee merkittävästi hr-palvelukanavan tikettimäärää, vaikka työ on siirtynyt toisessa järjestelmässä tehtäväksi. Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan siirtyminen hyvinvointialueelle vuoden 2023 alusta lähtien vaikuttaa tikettimäärän vähentymiseen. Näin ollen vuosien 2022 ja 2023 tikettien tunnusluvut eivät ole suoraan verrannollisia keskenään. Vaikka tikettimäärien keskiarvo on laskenut, niin hr-palvelujen tarve on noussut merkittävästi.

Kehittämisyksikkö tukee eri tavoin esihenkilöitä ja työyhteisöjä johtamisen, työhyvinvoinnin ja työsuojelun kehittämisessä.

Työnantajapalvelut vastaa kaupungin työnantajatoimintaan liittyvästä neuvottelutoiminnasta ja palvelussuhdeasioihin liittyvästä valmistelusta, kehittää palkkaus- ja palkitsemisjärjestelmiä sekä ohjeistaa virka- ja työehtosopimustulkintoja. Palveluyksikkö tukee ja ohjaa kaupungin linjaajoita ja esihenkilöitä työlainsäädäntöön ja palvelussuhdeasioihin liittyvissä kysymyksissä sekä tarjoaa laajan tuen rekrytointiprosessiin.

Hankinnan palveluyksikkö vastaa kaupungin hankintatoimen kehittämisestä, keskitettyjen hankintojen vastuullisuudesta sekä kaupungin hankintojen ohjauksesta ja ohjeistuksesta. Lisäksi palveluyksikkö vastaa kansallisen kynnysarvon ylittävistä materiaalihankinnoista, kaupunginjohtajan vahvistaman listan mukaisista palveluhankinnoista sekä kaupunkikonsernin kilpailuttamisprosessien ja hankintoihin liittyvän sopimushallinnan kehittämisestä. Yksikkö vastaa myös keskitetystä tilaamisesta ja tilaamisen ohjauksesta sekä ateria- ja puhtauspalveluiden järjestämisestä, kilpailuttamisesta, tilaamisesta ja palvelutuotannon ohjauksesta sekä valvonnasta. Aula-, vartiointi- ja turvapalveluiden sekä posti- ja kuljetuspalveluiden tilaaminen ja palvelutuottajien ohjaus kuuluvat myös hankinnan palveluyksikölle. Varmistetaan riittävä hankintaprosessin ohjaus, hankintaosaaminen ja hankintakoulutus kaikilla toimialoilla.

Tietohallinnon palveluyksikkö vastaa kaupungin toiminnan ja palveluiden digitalisoinnin kokonaissuunnittelusta ja toteutuksesta, IT-toimittajien ohjauksesta ja IT palvelujen elinkaarenhallinnasta, tietohallinnon, tietotekniikan, tietoliikenteen, teletekniikan sekä tietohallinnon ohjelmistojen tarkoituksenmukaisesta kehittämisestä ja yhteensovittamisesta sekä IT-hankintojen suunnittelusta ja toteutuksesta. Lisäksi yksikkö vastaa tietojärjestelmien tietoturvan ja tietosuojan suunnittelusta, koordinoinnista, kehittämisestä, toteuttamisesta ja seurannasta.

Konserniohjaus- ja valvonta huolehtii konsernijaoston valmistelusta liittyen kuntayhtymien ja yhtiöiden asioihin sekä ohjaa hyväksytyjen yhtiöiden omistajapolitiittisten linjausten toteutumista.

Palvelualueen keskeiset tavoitteet

Henkilöstö- ja konsernipalveluiden tavoitteena on parantaa hr-järjestelmä Hertan käytettävyyttä ja ohjaavuutta sekä osaamista yhteistyössä toimialojen kanssa. Tavoitteena on myös kaupunginhallituksen hyväksymän saatavuusohjelman vuoden 2024 toimenpiteiden toteuttaminen ja palvelualueiden tukeminen niiden toteuttamisessa.

Lisäksi tavoitteena on henkilöstön työhyvinvoinnin paraneminen, työkyvyn aktiivinen johtaminen ja sairauspoissaolojen vähentäminen sekä valmentavan johtamisen ja itsensä johtamisen jatkuva kehittäminen. Kaupungin tietoverkkoja kehitetään jatkuvasti vastaamaan toimialojen tarpeita. Tavoitteena on myös kaupunkikonsernin kokonaissuunnitelman eteenpäinvieminen vuoden 2024 toimenpitein.

Kaupungin työnantajamielikuvaa parannetaan ja kehitetään uusia aktiivisia henkilöstön rekrytointitapoja osaajien saamiseksi Vantaalle. Huomioidaan onnistuneen työkykyjohtamisen vaikutukset henkilöstön pitovoimaan ja kehitetään työkykyjohtamisen tapoja. Toimintavuoden aikana jatketaan yhteisten toimintatapojen ja mallien kehittämistä sairauspoissaolojen vähentämiseksi.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Toimialojen hr-palveluissa jatketaan hr-järjestelmä Hertan kehittämistyötä yhteistyössä toimialojen sekä Helsingin ja Espoon kanssa arjen sujuvuuden varmistamiseksi. Mobiilileimauksen mahdollistavan liukuvan työajan järjestelmän käyttöönottoja jatketaan vielä 2024 vuonna 2023 alkaneen käyttöönottoprojektin jälkeen.

Kehittämispalvelujen kohdennettua tukea ohjataan edelleen kaupunginhallituksen hyväksymän saatavuusohjelmaan vuoden 2024 toimenpiteillä. Työkyvyn varmistamiseksi käyttöön otetaan varhaisen

vaiheen tuen palveluja. Johtamisen tueksi kehitetään sähköisiä työkaluja mm. työn johtamiseen ja Vaikuttavaa työtä -keskusteluun.

Monikulttuurisissa päiväkodeissa ja peruskouluissa työskenteleville maksettavaa rekrytointilisää jatketaan.

Vuodelle 2024 on varauduttu 200 euron kulttuuri- ja liikuntaedun tarjoamiseen – edun laajentaminen virkistystuotteeseen selvitetään syksyn 2023 aikana.

Hankinnoissa valmistaudutaan TE2024 -uudistukseen 1.1.2025 alkaen. Työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämisvastuu siirtyy kuntapohjaisille työvoimaviranomaisille ja muutos tuo mukanaan huomattavan sopimuskokonaisuuden, jonka hallinnointiin ja kilpailuttamiseen valmistaudutaan. Osana valmistelua selvitetään yhteistyömahdollisuudet tulevien työvoimapalveluhankintojen osalta. Valmistelussa on myös huomioitava mahdollisesti siirtyvät resurssit ja tarvittavat lisäresurssit.

Hyvinvointialueuudistuksen seurauksena IT-palveluita tullaan Tietohallinnossa arvioimaan pienentyneet toimintavolyymit huomioiden. Yhteisistä palveluista tietoliikenneverkkoa kehitetään vastaamaan paremmin toimialojen tarvetta, otetaan kaupunkitasoisesti käyttöön uusi työasemien käyttöjärjestelmä ja parannetaan edelleen tietoturva. Taloudellisesti keskeisimpiä hankkeita ovat mm. Digione, kaupungintalon kokoustekniikan uudistaminen ja asianhallinnan uudistaminen.

Konserniohjaus ja -valvonta jatkaa konserniomistusten kokonaissuunnitelman toteuttamista vuoden 2024 aikana. Valtaosan konserniyhtiöiden omistajapoliittiset linjaukset päivitetään ja tuodaan päätöksentekoon vuoden 2024 aikana. Lisäksi edistetään konserniyhtiöiden omistajatavoitteiden kautta suurten konserniyhtiöiden vastuullisuusohjelmien toimeenpanoa siten, että toimenpiteillä edistetään Agenda 2030 SDG-tavoitteiden toteutumista.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	138	130	133
Määräaikaisen henkilöstön lkm	3	6	3
Henkilöstön kokonaismäärä	141	136	136

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Henkilöstöhallinto				
Kaupunkistrategia ja johto toimialan prosenttiosuus koko kaupungin henkilöstöstä (pois lukien työllisyyspalvelut ja Kupela)	3,5 %	4,9 %	4,6 %	4,4 %
Työterveyshuollon kustannukset, euroa / työntekijä	326	299	374	393
Palkkalaskelman hinta				
Muut sopimusalat (KVTES)	11,7	13,4	15,7 **)	16,9 **)
Kunnallinen opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimus (OVTES)	17,4	14,7	-	-
Tikettimäärä				
- keskimäärin kuukaudessa	5 913 *)	8 882	5 633	4 427

*) Sote tullut mukaan vuonna 2021. Vuoden 2021 toteuma ilman sotea 3 333 kpl.

**) Kaikki sopimusalat yhdessä. Järjestelmämuutoksen myötä ei enää mahdollista eritellä.

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Tietohallinto				
Työasemamäärä hallinto				
- kannettavat ja työasemat, kpl	7 189	7 339	5 900	4 400
Työasemamäärä opetus				
- kannettavat ja työasemat, kpl (Chromebookit laskettu mukaan)	27 009	33 263	38 400	39 800
Asiakastyytyväisyys				
- ServiceDesk (1–5)	7,9 *)	8,7	8,8	8,5
Tikettimäärä				
- keskimäärin kuukaudessa	6 144 *)	6 226	5 800	4 200
IT-investointien onnistunut läpivienti				
- budjettitoteuma	64 % **)	86 %	100 %	100 %

*) Tiedonlähde ja määrittely vaihtuneet Vantaa ITSM järjestelmään.

**) Investointimenoja alensi DigiOne-hankkeen vuosien 2019–2021 kulujen (noin 2 milj. euroa) siirto kesken-eräisestä käyttöomaisuudesta vaihto-omaisuuteen.

11 60

Elinvoimapalvelut

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	1 238	1 832	1 581	1 581	1 605	1 629	1 653
Menot	-2 549	-4 297	-4 710	-4 890	-4 828	-4 948	-4 841
Toimintakate	-1 311	-2 465	-3 129	-3 309	-3 223	-3 319	-3 188

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	0	0	0	0
Maksutulot	1	0	0	0
Tuet ja avustukset	1 229	1 832	1 581	1 581
Muut tulot	8	0	0	0
Sisäiset tulot	0	0	0	0
Tulot yhteensä	1 238	1 832	1 581	1 581
Henkilöstömenot	-1 322	-1 562	-1 973	-2 153
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-932	-2 019	-2 136	-2 136
Sisäisten palvelujen ostot	0	0	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-14	-92	-75	-75
Avustukset	-180	-296	-220	-220
Vuokramenot	-10	0	0	0
Sisäiset tilavuokrat	-82	-84	-91	-91
Muut menot	-10	-244	-214	-214
Menot yhteensä	-2 549	-4 297	-4 710	-4 890
Toimintakate	-1 311	-2 465	-3 129	-3 309
Poistot	0	0	0	0
Vyörytykset	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-1 311	-2 465	-3 129	-3 309

Toiminnan kuvaus

Elinvoimapalvelut vastaa kaupungin elinvoimaisuuden edistämisen ja elinkeinopolitiikan strategisesta suunnittelusta ja toteutuksesta sekä elinkeinopoliittisen seutuyhteistyön kehittämisestä. Elinkeinopolitiikassa kiinnitetään huomiota erityisesti Vantaan kansainväliseen houkuttelevuuteen ja kilpailukykyyn. Yksikkö tukee vantaalaista ja Vantaalle sijoittuvaa yritystoimintaa tarjoten mm. tieto-, kehitys- ja neuvontapalveluita sekä kehittämällä yritysten toimintaympäristöä.

Lisäksi palvelualue vastaa kansainvälinen Vantaa sekä elinvoimainen ja osaava Vantaa -strategiateemojen poikkihallinnollisesta johtamisesta. Hanke- ja projektimuotoinen toiminta on vahva osa elinvoimapalveluiden kokonaisuutta, jolla haetaan uusia toimintatapoja, -kulttuuria, työllistymisen väyliä ja innovaatioita sekä edistetään laajempaa elinvoiman kasvattamista yhdessä ulkoisten kumppaneiden, kuten yritysten ja oppilaitosten kanssa. Projektien tueksi palvelualueelle perustettiin vuonna 2021 kaupunkitasoisesti palveleva hanketoimisto tukemaan toimialoja mm. hankehauissa, hankkeiden hallinnoinnissa ja raportoinnissa.

Elinvoimapalvelut koordinoi kaupunkilaajuisista sijoittumispalvelukokonaisuutta sekä investointien houkuttelemiseen tähtääviä palveluita.

Palvelualueen keskeiset tavoitteet

Elinvoimapalveluiden tavoitteena on kehittää kaupungin veto- ja pitovoimaa asukkaiden, yritysten ja investointien sijoittumiskohteena pidemmällä aikavälillä. Tätä silmällä pitäen elinvoimapalvelut koordinoi kaupunkitasoista elinvoimainen ja osaava Vantaa -strategiateemaa sekä siihen kytkeytyvää kasvu- ja elinvoimaohjelmaa. Lisäksi palvelualue tekee laajaa yhteistyötä pääkaupunkitasoisesti ja kansallisesti koko alueen kilpailukyvyn kasvattamiseksi.

Elinkeinopolitiikan osalta palvelualueen tavoitteena on kehittää Vantaata menestyksekkäänä yritys- ja työpaikka-alueena. Tätä silmällä pitäen elinvoimapalvelut edistää yritysten toimintaedellytyksiä yrityskehityspalveluiden ja kehittämisprojektien kautta. Kärkiklusterityön ohella elinvoimapalvelut koordinoi pääkaupunkiseudun ekosysteemisopimuksen Vantaan hankekokonaisuutta sekä toteuttaa investointien ja osaajien houkutteluun liittyviä palveluita kansainvälisen kilpailukyvyn kehittämiseksi. Nuorten yrittäjyyden ja yrittäjyyskasvatuksen edistämiseksi vahvistetaan yhteistyötä muiden toimialojen kanssa.

Toimintaympäristön raju muutos koronakriisin myötä on haastanut palvelualueen toimintatavat, prosessit ja resurssit. Ukrainan sota vaikuttaa myös taloudelliseen toimintaympäristöön mahdollisesti vielä vuosia ja samaan aikaan vihreän siirtymä tuo sekä haasteita että mahdollisuuksia vantaalaiselle yritys-elämälle. Elinvoimapalveluiden tavoitteena on toimia keskeisessä roolissa yritysten kilpailukyvyn tukemisessa teknologisen murroksen ja ulkoisen toimintaympäristön muutoksen tarjoamien haasteiden keskellä.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Elinvoimapalveluista tuli oma palvelualueensa syyskuussa 2023. Tämän vuoksi sen rooli kaupunkilaajuisen elinvoiman edistämisen koordinoijana vahvistui. Suoremmin yritystoimintaan keskittyvän elinkeinopolitiikan lisäksi Vantaan veto- ja pitovoimaan liittyviin kysymyksiin panostetaan jatkossa vahvemmin. Elinvoimapalveluiden uudessa toimintamallissa huomioidaan oppisopimuskoulutuksesta tiedottaminen vantaalaisille yrityksille. Kaupunki vahvistaa aktiivista kontaktointia elinvoimaisten yritysten houkuttelemiseksi Vantaalle.

TE2024 –uudistus vaikuttaa työllisyyden hoidon lisäksi myös jossain määrin elinvoimapalveluiden tehtäväkenttään. Erityisesti muutokset tulevat heijastumaan aloittavien yritysten palveluihin, työnantajapalveluiden rajapintaan sekä elinvoiman kannalta tärkeisiin TE-palveluhankintoihin.

Keväällä 2023 valmistuneen yritysmarkkinointityöryhmän suositusten mukaisesti uusien yritysten ja sijoitusten houkutteluun tähtäävien sijoittumispalveluiden toimintaa ja resursointia vahvistetaan. Tavoitteena on, että Vantaa on muuttuvassa toimintaympäristössä kansallisesti ja kansainvälisesti ennistä houkuttelevampi elinkeinotoiminnan investointien kohdekaupunki.

Elinvoimapalvelut selvittää muiden kaupunkien kokemuksia AV-tuotannoista ja alan yritysten houkuttelusta, toiminnan organisoinnista ja resurssoinnista. On tärkeää arvioida vaikutuksia, jotta voidaan verrata tällaista toimintaa vaihtoehtoihin elinvoimapalvelujen kehittämisen kärkikohteisiin.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	9	9	11
Määräaikaisen henkilöstön lkm	15	16	10
Henkilöstön kokonaismäärä	24	25	21

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
YritysVantaan kautta perustetut yritykset	565	560	580	580
Yritysneuvonnan asiakaskäynnit	2 161	2 077	2 200	2 200
Yritysten palkkasumman kehitys Vantaalla (vuoden loppuun)	119	134	-	130

11 65

Työllisyys ja kotoutumispalvelut

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	4 780	2 152	2 796	2 796	2 838	2 881	2 924
Menot	-46 929	-40 625	-40 466	-40 524	-87 532	-89 721	-91 964
Toimintakate	-42 149	-38 473	-37 670	-37 728	-84 694	-86 840	-89 040

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	250	161	161	161
Maksutulot	2	21	6	6
Tuet ja avustukset	3 589	1 809	2 468	2 468
Muut tulot	190	161	161	161
Sisäiset tulot	750	0	0	0
Tulot yhteensä	4 780	2 152	2 796	2 796
Henkilöstömenot	-12 779	-10 782	-10 306	-10 364
Asiakaspalvelujen ostot	-14	-143	-143	-143
Muiden palvelujen ostot	-2 171	-3 006	-3 202	-3 202
Sisäisten palvelujen ostot	-178	-6	-6	-6
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-307	-215	-199	-199
Avustukset	-28 716	-25 226	-25 226	-25 226
Vuokramenot	-203	-208	-208	-208
Sisäiset tilavuokrat	-2 559	-994	-1 131	-1 131
Muut menot	-3	-46	-46	-46
Menot yhteensä	-46 929	-40 625	-40 466	-40 524
Toimintakate	-42 149	-38 473	-37 670	-37 728
Poistot	-145	-124	-95	-95
Vyörytykset	531	169	0	419
Tilikauden tulos	-41 763	-38 428	-37 766	-37 404

Toiminnan kuvaus

Työllisyyden- ja kotoutumisen palvelualue aloitti toimintansa syyskuussa 2023 omana palvelualueenaan. Palvelualueelle kuuluvat kuntalaispalveluiden ja työllisyyspalveluiden sekä vieraskielisten osaajien ja kotoutujien palveluiden palveluyksiköt.

Työllisyyspalveluiden palveluyksikkö tukee vantaalaisten työllistymistä ja varmistaa yhdessä muiden toimijoiden kanssa kohtaannon toteutumista. Palveluyksikkö vastaa Vantaan ja Keravan työllisyyden kuntakokeilussa vantaalaisten työttömien työnhakijoiden asiakaspalvelusta ja kuntakokeilun työnjohdosta. Kokeilukunnat vastaavat kuntakokeilulaissa määriteltujen työvoimapalveluiden tuottamisesta kuntakokeilun asiakkaille. Vantaan ja Keravan kuntakokeilu jatkuu 31.12.2024 asti, jonka jälkeen työllisyys- ja elinvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyy TE2024 ja Koto2024 -lakien perusteella pysyvästi kuntien tehtäväksi 1.1.2025 alkaen. Muutos tulee merkittävästi muuttamaan työllisyys ja kotoutumispalveluiden toimintaympäristöä. Ennakoidaan henkilöstörekrytoinneissa TE-palveluiden uudistus.

Kuntalaispalvelut vastaavat kaupungin monikanavaisesta asiointi- ja neuvontapalvelusta sekä sähköisen asioinnin tuen kehittämisestä. Kuntalaispalveluiden palvelut on tarkoitettu kaikille vantaalaisille ja ne tavoittavat laajasti eri väestöryhmiä. Keskitetyn asiakaspalvelun tärkein tehtävä on tuottaa kaupungin palvelualueiden ja -yksiköiden yleisneuvontaa ja samalla kehittää näitä palveluita asukaslähtöisemmiksi.

Digitalisaation edistäminen julkisissa palveluissa jatkuu Orpon hallituksen ohjelman mukaan uudella hallituskaudella. Tällä voi olla vaikutuksia myös kunnassa annettavaan asiakaspalveluun ja digitukeen.

Kotoutumisen palveluyksikkö vastaa kaupunkitasoisesta maahanmuuttopalvelujen koordinoinnista. Lisäksi palvelualue vastaa kansainvälinen Vantaa poikkihallinnollisesta johtamisesta. Kotoutumisen palvelut kohdennetaan niihin oikeutetuille ja niitä tarvitseville vantaalaisille ja Vantaalla asuville. Palvelualueen tehtäväkenttä luo mahdollisuuksia tehokkaalle poikkihallinnolliselle yhteistyölle ja kehittämiselle, joka on edellytys kuntalaisten palveluiden onnistumiselle.

Koronakriisi sekä Ukrainan sota ovat uudistaneet prosesseja palvelualueen palveluissa. Palveluita rakennetaan monikanavaisesti varmistaen samalla palvelut kaikille niitä tarvitseville tietosuoja ja vahvasti huomioiden.

Palvelualueen keskeiset tavoitteet

Työllisyyden ja kotoutumisen palvelualue vastaa vuonna 2024 kuntakokeilun tavoitteiden toteuttamisesta. Kuntakokeilun asiakkaille taataan työnhaun vahva alkua ja sujuva palveluprosessi siten, että palvelut johtavat eteenpäin, työllistymiseen tai palvelutarpeen mukaisesti palveluihin, osaamisen palveluihin tai monialaisiin palveluihin. Tavoitteiden saavuttamista seurataan asiakaskyselyillä ja mitataan suunnitelma-asteen sekä nuorten, vieraskielisten ja pitkäaikaistyöttömien työttömyyden kehityksellä. Tavoitteena on kehittää kotoutumisen palveluissa olevien asiakkaiden palveluita Vantaa uuden kotouttamisen ohjelman mukaisesti.

Otetaan työvoimapolitiittisia toimenpiteitä suunniteltaessa huomioon, että kaikkia pitkäaikaistyöttömiä ei voida kuntouttaa ja kouluttaa työkykyisiksi. Vantaa yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa kehittää asiakkaiden ohjausta oikeiden palveluiden piiriin (mm. työkyvyn arviointi ja kuntoutus). Panostetaan erityisesti toimiin, joilla pitkäaikaistyöttömyyttä voidaan vähentää sekä katkaista työttömyysjaksoja.

Kuntalaisneuvonnan ja -ohjauksen koordinoimista ja kaupungin monikanavaista ja -paikkaista asiantuntijapalvelua kehitetään vastaamaan tulevaisuuden kunnan tarpeita. Yleisneuvonnan keskittämistä tehostetaan lisäämällä sisäistä viestintää keskitetyn asiakaspalvelun hyödyntämisestä yksiköiden asiakaspalvelussa. Samalla kartoitetaan uusia asiakasryhmiä, jotka eivät vielä hyödynnä keskitetyn asiakaspalvelun palveluvalikoimaa.

Tavoitteena on ehkäistä kuntalaisten digisyrjäytymistä ja edistää digituen saavutettavuutta sekä edistää kaupungin tuottamien palvelujen asukaslähtöisyyttä. Digituen tarve kasvaa kaikissa asukasryhmissä. Palveluiden kehittämisessä ja käyttöönotossa on otettava huomioon palveluntuottajan velvollisuus neuvoa omien palvelujensa käytössä. Kuntalaispalvelut koordinoi digituen kaupunkitasoisesta kehittämisestä osana Asiakaspalvelu 2030 -ohjelmatyötä. Lisäksi palveluverkkoa tarkastellaan digituen saavutettavuuden parantamiseksi. Kaupungin keskeiset palvelut ovat saavutettavissa myös ei-digitaalisesti. Samalla varmistetaan, että palveluneuvontaa ja digitukea on saatavilla kaupungin järjestämänä.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Työ- ja elinkeinoministeriön laskelmien perusteella palvelualueelle siirtyy TE2024 uudistuksessa noin 215 uutta työntekijää nykyisten 88 kaupungilla työskentelevän asiantuntijan lisäksi. Palveluiden siirto koskee noin 100 TE- palveluissa aiemmin tuotettua palvelua. Lakisääteinen palveluvalikoima kattaa sekä henkilöasiakas- että työnantajapalvelut. Lakisääteisten työvoima-, elinkeino- ja kotoutumisen palveluiden kokonaisuus rahoitetaan valtionosuusrahoituksella. TE- palveluiden kokonaisuus muodostaa Vantaan kaupungin taloudesta tulevaisuudessa noin 12 prosenttia.

Työllisyyden ja kotoutumisen palvelualueen projektiorganisaatio valmistelee vuosien 2023 ja 2024 aikana TE2024 ja Koto2024 muutosta koskevan järjestämissuunnitelman valtioneuvostolle. Valtioneuvosto päättää alueista helmikuun 2024 loppuun mennessä. Valtioneuvoston päätöksen perusteella Vantaa kaupunki toimii 2025 alusta alkaen työvoimaviranomaisena, joka järjestää itsenäisesti työvoima- ja kotoutumisen palvelut. Lisäksi työllisyyden ja kotoutumispalveluiden tehtävänä on vuoden 2024 aikana valmistella TE2024 -tiekartan mukainen organisaatorakenne ja suunnitella sekä käynnistää muutoksen toimeenpää. Osana tulevaa palveluiden kehittämistä vuoden 2024 keskeisenä tavoitteena on vakinaistaa maahanmuuttajille kohdennettu neuvova Vantaa sekä Osaamiskeskustoiminta.

Varmistetaan että ruotsinkielinen kotoutumispolku ja sen toteuttaminen on valmisteltu ja toimii.

Vantaan koko organisaatio pyrkii löytämään yhä parempia ja tehokkaampia toimialarajat ylittäviä keinoja kaikkien ikäryhmien kotoutumiseen ja yhteiskuntaan kiinnittymiseen.

Palveluiden sähköistyessä ja asiakaskunnan monimuotoistuessa kaupungin asiakaspalvelun painopiste siirtyy yhä enemmän kassa-asioinnista monikanavaisen palveluneuvontaan ja sähköisten palveluiden käytön tukeen. Kielikysymykseen vastaaminen on tulevaisuuden palveluiden kehittämisen keskiössä. Lähitulevaisuudessa tulevat ratkaistavaksi myös puolesta asiointin yhtenäiset toimintamallit sekä asiaan liittyvät juridiset kysymykset. TE2024 -uudistuksen yhteydessä vahvistetaan suomen/ruotsin kielen opetusta työelämän tarpeisiin eri toimijoiden kanssa.

Asiakaspalvelu 2030 -ohjelmatyötä jatketaan. Tavoitteena on, että Vantaasta tulee monikanavaisen asiakaspalvelun edelläkävijä. Ohjelmatyön myötä kaupungin asiakaspalvelu on ajantasainen, dynaaminen, eteenpäin katsova, kaupunkitasoinen ja tulevaisuuden palvelutarpeet huomioiva. Tavoitteena on odotukset ylittävä asiakaskokemus, johon kaikki kaupungin toimijat ja päättäjät ovat sitoutuneita. Vuonna 2024 luodaan johtamisjärjestelmä asiakaspalvelulle. Tulevaisuuden asiakaspalvelun tiedolla johtaminen edellyttää pidemmälle tähtäävää digitalisointisuunnitelmaa.

ARA:lta haettavan hankerahoituksen turvin rakennetaan kaupunkitasoinen asumisneuvonnan kokonaisuus.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	86	77	87
Määräaikaisen henkilöstön lkm	115	70	66
Henkilöstön kokonaismäärä	201	147	153

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Työllisyyspalvelut				
Ohjaukset kuntouttavaan työtoimintaan (uudet asiakkaat)	653	724	1 700	1 500
Työttömien aktivointiaste (muutos työllisyysuunnitelmien voimassaolo)	24 %	28 %	45 %	60 %
Virta yli 3 kk työttömyyteen (kaikki työttömät)	48 %	56 %	25 %	-
Pitkäaikaistyöttömyys	6 724	5 236	5 052	4 500
Vieraskielisten työttömyys	6 230	5 885	6 382	5 600

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Kuntalaispalvelut				
Sähköisen asioinnin tuen ja digituen osuus Vantaa-infon palvelukontakteista (%)	12 %	5 %	7 %	10 %
Vantaa-infon asiakaskontaktien määrä / vuosi *)	199 200	290 100	420 000	190 000

*) TP 2022 ja TA 2023 mukana myös yhteisöpalveluiden (asukastilat) asiakasmäärä. Yhteisöpalvelut oli osa kuntalaispalveluita vuoden 2022 loppuun asti.

11 80

Kuntademokratia

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	388	0	0	0	0	0	0
Menot	-3 527	-3 358	-3 626	-3 655	-3 746	-3 840	-3 936
Toimintakate	-3 139	-3 358	-3 626	-3 655	-3 746	-3 840	-3 936

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	0	0	0	0
Maksutulot	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	376	0	0	0
Muut tulot	5	0	0	0
Sisäiset tulot	6	0	0	0
Tulot yhteensä	388	0	0	0
Henkilöstömenot	-2 529	-2 588	-2 784	-2 813
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-457	-183	-213	-213
Sisäisten palvelujen ostot	0	0	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-29	-45	-50	-50
Avustukset	0	0	0	0
Vuokramenot	-1	0	0	0
Sisäiset tilavuokrat	-510	-542	-578	-578
Muut menot	0	0	0	0
Menot yhteensä	-3 527	-3 358	-3 626	-3 655
Toimintakate	-3 139	-3 358	-3 626	-3 655
Poistot	-5	0	0	0
Vyörytykset	1 592	1 659	0	1 742
Tilikauden tulos	-1 551	-1 699	-3 626	-1 913

Toiminnan kuvaus

Kuntademokratian palvelualueella on kaksi palveluyksikköä, lakiasiat ja päätösvalmistelu sekä hallintopalvelut. Hallintopalveluiden tiimit ovat tiedonhallinta, kaupunginarkisto, PR- ja assistenttipalvelut sekä virastomestaripalvelut. Lisäksi palvelualueella toimivat vaalitoimisto sekä kaupunkiturvallisuuden tiimi.

Kuntademokratian palvelualue vastaa muun muassa kaupunginvaltuuston ja -hallituksen kokousten valmistelusta, kaupunkitasoisesti päätösvalmistelun ja päätöksenteon kehittamisestä sekä ohjauksesta, yleisten vaalien järjestämisestä, kaupungin asiakirjahallinnosta, kaupungin yhteisistä lakiasioista ja niiden ohjauksesta, kaupunkitasoisesta toiminnallisesta tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöstä sekä turvallisuus ja valmiusasioista. Palvelualueella toimii myös kaupungin tietosuojavastaava.

Palvelualueen keskeiset tavoitteet

Toimielinten päätösvalmistelussa otetaan käyttöön uusi asiakirjahallintajärjestelmä osana kokoushallintaa. Toimielinten kokouskäytänteitä ja -tekniikkaa kehitetään mahdollistamaan hybridikokoukset. Lisäksi jatketaan luottamustehtävästä maksettavan palkkion syöttöön tarkoitetun HR-järjestelmän palkkiomodulin kehittämistä yhdessä tietojärjestelmätoimittaja Sarastian kanssa.

Vuonna 2024 Vantaa juhlii 50-vuotisjuhliaan. Päätösvalmistelu järjestää kaupunginvaltuuston kanssa yhdessä valtuuston juhlapöytäkokouksen. Lisäksi juhlavuosi huomioidaan Vantaa-päivänä toukuu-kuussa 2024.

Vuonna 2024 järjestetään kahden vaalit. Tammikuussa 2024 järjestetään presidentinvaali, joissa vaali järjestetään tarvittaessa kahdessa osassa. Kesäkuussa 2024 järjestetään europarlamenttivaalit. Palvelualueen tavoitteena on järjestää sujuvat ja virheettömät vaalit.

Sähköisen arkiston toiminta vakiinnutetaan ja analogisen aineiston digitointiin on varattu vuodelle 2024 erillinen digitointiprojekti. Kirjaamon toiminnan tehostamista digitalisaation ja robotiikan avulla selvitetään.

Turvallisuuden tilannekuvan kehittäminen jatkuu vuonna 2024 viranomaisyhteistyön ja tietojärjestelmän avulla. Turvallisuus- ja valmiussuunnittelun rakenteita ja prosesseja kehitetään yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Toimijoille laaditaan valmiussuunnitelma poikkeustilanteita varten.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Hyvinvointialueen kanssa jatketaan yhteistyön kehittämistä ja tiivistämistä. Lisäksi selkeytetään yhteistyörakenteita, jolloin varmistetaan toimintojen sujuva jatkuminen yhdys- ja rajapinnoilla.

Kaupunkiturvallisuutta edistetään yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa, sillä hyvinvointialue on jakanut turvallisuustyön kahteen eri organisaatioon. Myös kriisivarautuminen ja valmiussuunnittelu tehdään jatkossa verkostomaisesti, mikä edellyttää uusien toimintamallien ja käytänteiden sopimista.

Muuttunut turvallisuustilanne ja kansainvälinen epävarmuus vaikuttaa kaupunginturvallisuuden tiimin työhön. Häiriötilanteiden kehittymistä seuraava johtokeskus toimii kaupunkiturvallisuuden tiimin yhteydessä. Pitkittyneen Ukrainan kriisin vaikutukset Vantaan kaupunkiin ovat vaikeasti ennustettavissa.

Kuntademokratian palvelualue tukee kaikkia toimialoja tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman kehittämistoimenpiteiden edistämiseksi sekä sukupuolitietoisesta budjetoinnin toimintatavan vakiinnuttamisesta. Määrällistä ja laadullista tietoa hankitaan tietoa sukupuolittain ja kerrotaan sukupuolen merkityksestä kyseisessä asiassa sekä pyritään arvioimaan resurssien käytön oikeudenmukaista jakautumista sukupuolten välillä.

Tiedonhallintalain myötä hankittu sähköinen arkisto mahdollistaa pitkäaikaisesti tai pysyvästi säilytettävän aineiston sähköisen säilyttämisen. Sähköisen arkiston kehittämistä jatketaan osana kunta-laisten tietopalveluja. Kaupunginarkiston paperisen aineiston digitointia jatketaan vuoden 2024 aikana omana erillisenä digitointiprojektina.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	48	52	54
Määräaikaisen henkilöstön lkm	2	0	2
Henkilöstön kokonaismäärä	50	52	56

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Luottamushenkilöille ja työntekijöille järjestettävien koulutusten lukumäärä	32	24	44	40
Osallistujamäärä luottamushenkilöille ja työntekijöille järjestettäviin koulutuksiin	-	1 409	1 300	1 300
Käännöstyöt	3 490	4 005	3 200	3 500

Osa koulutuksista siirtyi sähköiseen Oppiva-portaaliin itseopiskeluna suoritettavaksi.

11 70

Viestintä

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	7	75	0	0	0	0	0
Menot	-2 193	-2 516	-2 777	-2 802	-2 872	-2 944	-3 017
Toimintakate	-2 187	-2 441	-2 777	-2 802	-2 872	-2 944	-3 017

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	0	0	0	0
Maksutulot	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	6	0	0	0
Muut tulot	0	75	0	0
Sisäiset tulot	0	0	0	0
Tulot yhteensä	7	75	0	0
Henkilöstömenot	-1 249	-1 276	-1 335	-1 360
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-808	-1 071	-1 266	-1 266
Sisäisten palvelujen ostot	0	0	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-35	-23	-23	-23
Avustukset	0	0	0	0
Vuokramenot	-7	-4	-4	-4
Sisäiset tilavuokrat	-94	-104	-111	-111
Muut menot	0	-38	-38	-38
Menot yhteensä	-2 193	-2 516	-2 777	-2 802
Toimintakate	-2 187	-2 441	-2 777	-2 802
Poistot	0	0	0	0
Vyörytykset	852	875	0	1 037
Tilikauden tulos	-1 335	-1 566	-2 777	-1 765

Toiminnan kuvaus

Viestinnän palveluyksikkö vastaa kaupungin keskitetyistä viestintätehtävistä ja koko kaupungin markkinointitehtävistä, vastualueensa kaupunkitasoisten ohjeiden antamisesta sekä kaupunkistrategian ja johdon toimialan viestinnästä. Kaupungin keskitetyssä viestinnässä koordinoidaan ja kehitetään ulkoista ja sisäistä viestintää, brändiä sekä markkinointia ja matkailua. Lisäksi eri viestintäkanavien päätoimitus on keskitetyssä viestinnässä. Kunkin toimialan viestintä vastaa oman toimintansa ja palveluidensa viestinnästä.

Palveluyksikön keskeiset tavoitteet

Viestinnän tavoitteena on viestiä kaupungin toiminnasta, palveluista, päätöksenteosta ja sen vaikutuksista sekä kuntalaisten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksista oikea-aikaisesti ja avoimesti kaikille kuntalaisille ja muille kaupungin tärkeille sidosryhmille.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Kehitämme erityisesti monikielistä, monikanavaista, selkokielistä sekä digitaalista viestintää viestinnän saavutettavuuden ja kuntalaisten osallisuuden parantamiseksi. Viestintää tehdään kaikille kaupunkilaisille. Vuonna 2024 keskitymme erityisesti kaupungin maineen parantamiseen kokonaisvaltaisella ja pitkäaikaisella maineohjelmalla. Mainetyössä tärkeänä painopistealueena on kaupunkilaisten turvallisuuden ja turvallisuuden tunteen parantaminen hyödyntämällä mm. sosiaalisen markkinoinnin menetelmiä. Vantaa 50 -juhlavuosi näkyy vahvasti sekä kaupungin viestinnässä että markkinoinnissa. Kaupunki kehittää viestinnän yhdenvertaista saavutettavuutta kokeilemalla viittomakielistä tulkkausta esim. keskeisissä valtuuston päätösasioissa ja muussa kaupungin keskeisessä tiedotuksessa.

Markkinoinnissa siirrymme kokonaisvaltaiseen kaupunkitasoiseen markkinointiin kaupungin maineen ja vetovoiman parantamiseksi. Jatkamme markkinoinnin kehittämistä mukaan lukien työnantajamielikuvan, elinkeinomarkkinoinnin, matkailun ja tapahtumamarkkinoinnin. Aluemarkkinoinnissa keskitymme kaupunkistrategian mukaisesti kukoistaviin kaupunkikeskuksiin. Vantaan maineohjelmaan sisältyy markkinointikampanja Vantaan houkuttelevuuden lisäämiseksi korostaen pääkaupunkiseudun mittakaavassa edullisia perheasuntoja, viihtyisiä asuinalueita ja hyviä liikenneyhteyksiä.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	22	22	23
Määräaikaisen henkilöstön lkm	1	1	0
Henkilöstön kokonaismäärä	23	23	23

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Viestinnän ja markkinoinnin nettokustannukset €/ asukas	7,5	9,0 *)	10,0 *)	11,0 *)

*) Uusi tunnusluku sisältää viestinnän, aluemarkkinoinnin ja matkailun tulot ja menot.

11 30

Sisäinen tarkastus

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	0	0	0	0	0	0	0
Menot	-322	-417	-421	-425	-436	-447	-458
Toimintakate	-322	-417	-421	-425	-436	-447	-458

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	0	0	0	0
Maksutulot	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	0	0	0	0
Muut tulot	0	0	0	0
Sisäiset tulot	0	0	0	0
Tulot yhteensä	0	0	0	0
Henkilöstömenot	-292	-372	-375	-379
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-4	-15	-15	-15
Sisäisten palvelujen ostot	0	0	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2	-4	-4	-4
Avustukset	0	0	0	0
Vuokramenot	0	0	0	0
Sisäiset tilavuokrat	-24	-26	-28	-28
Muut menot	0	0	0	0
Menot yhteensä	-322	-417	-421	-425
Toimintakate	-322	-417	-421	-425
Poistot	0	0	0	0
Vyörytykset	-26	-54	0	-42
Tilikauden tulos	-347	-471	-421	-467

Toiminnan kuvaus

Sisäisen tarkastuksen palveluyksikkö avustaa tarkastusjohtajan johdolla kaupunginhallitusta ja kaupunginjohtajaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuuden arvioinnissa ja kehittämisessä suorittamalla kaupunkikonsernin hallinnon, talouden ja toimintojen tarkastusta sekä tarjoamalla konsultointipalveluja.

Palveluyksikön keskeiset tavoitteet

Sisäisen tarkastuksen palveluyksikön keskeisenä tavoitteena on suorittaa laadukkaasti ja ajallaan kaupunginjohtajan hyväksymään vuosisuunnitelmaan kirjatut tarkastukset. Lisäksi sisäisen tarkastuksen tulee käsitellä väärinkäytösepäilyjen ilmoituskanavaan tulleet ilmoitukset lainsäädännön edellyttämällä tavalla.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Sisäisen tarkastuksen toiminnassa ei tapahdu vuonna 2024 olennaisia muutoksia.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	4	5	5
Määräaikaisen henkilöstön lkm	0	0	0
Henkilöstön kokonaismäärä	4	5	5

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

13

KASVATUS JA OPPIMINEN

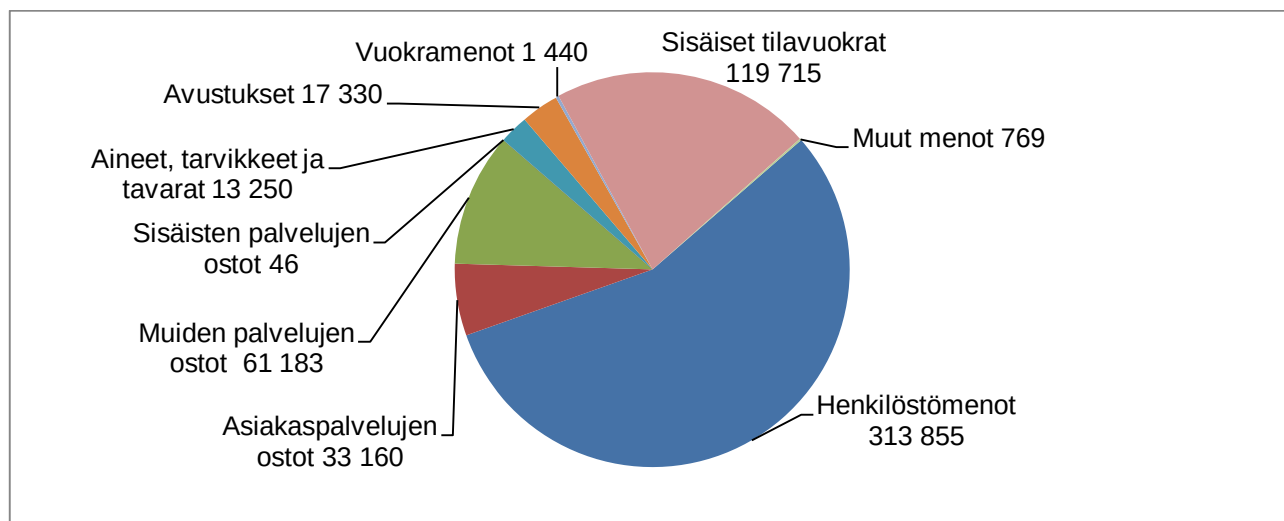
Vastuuhenkilö: Katri Kalske

Toimielin: Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta
Puheenjohtaja: Paula Lehmuskallio

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Kasvatus ja oppiminen							
Tulot	39 469	37 630	33 274	33 274	33 791	34 317	34 852
Menot	-507 760	-525 714	-552 863	-560 749	-574 461	-588 822	-603 543
Toimintakate	-468 290	-488 084	-519 589	-527 476	-540 669	-554 505	-568 691
Kasvatus ja oppiminen bruttoyksiköt							
Tulot	35 975	35 704	32 117	32 117	32 617	33 124	33 640
Menot	-438 566	-452 211	-477 301	-484 513	-496 380	-508 790	-521 509
Toimintakate	-402 591	-416 507	-445 184	-452 396	-463 764	-475 666	-487 870

Kunta-alan palkkaratkaisun vaikutuksia huomioitiin talousarviossa keskitettynä varauksena kaupunkistrategian ja johdon toimialalla. Ratkaisu sisälsi vuonna 2023 jaettavia paikallisia eriä, joiden vaikutus on jaettu toimialoille kaupunginjohtajan talousarvioesityksen yhteydessä. Kasvatuksen ja oppimisen toimialalle paikallisten erien vaikutus oli 8 056 600 euroa.

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	4 960	5 357	5 392	5 392
Maksutulot	12 269	11 579	11 544	11 544
Tuet ja avustukset	16 612	16 805	13 218	13 218
Muut tulot	349	187	187	187
Sisäiset tulot	1 785	1 776	1 776	1 776
Tulot yhteensä	35 975	35 704	32 117	32 117
Henkilöstömenot	-229 638	-254 220	-261 104	-268 186
Asiakaspalvelujen ostot	-30 293	-29 336	-33 151	-33 151
Muiden palvelujen ostot	-65 531	-47 646	-54 184	-54 314
Sisäisten palvelujen ostot	-703	-496	-20	-20
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-8 094	-7 402	-7 554	-7 554
Avustukset	-18 003	-17 104	-17 280	-17 280
Vuokramenot	-279	-220	-235	-235
Sisäiset tilavuokrat	-85 823	-94 639	-103 209	-103 209
Muut menot	-201	-1 149	-566	-566
Menot yhteensä	-438 566	-452 211	-477 301	-484 513
Toimintakate	-402 591	-416 507	-445 184	-452 396
Poistot	-2 039	-2 584	-2 899	-2 899
Vyörytykset	-21 270	-33 193	0	-34 179
Tilikauden tulos	-425 900	-452 284	-448 083	-489 475

Toiminnan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan (KASO) tehtävänä on kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan toimialaan kuuluvien asioiden valmistelu ja täytäntöönpano. Toimiala huolehtii kaupungin varhaiskasvatuspalveluiden, perusopetuksen, toisen asteen koulutuksen ja ruotsinkielisten palveluiden järjestämisestä sekä yhteistyöstä hyvinvointialueen kanssa opiskeluhuollon sekä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämisen osalta.

Toiminnan järjestämisessä otetaan huomioon väestön oikeus saada palveluja äidinkielellään suomeksi tai ruotsiksi. Kasvatuksen ja oppimisen toimialan organisaatio muodostuu varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, ruotsinkielisten palveluiden, toisen asteen palvelualueista sekä yhteisistä palveluista. Toiminta-ajatuksen mukaisesti kasvatuksen ja oppimisen toimiala edistää lasten ja nuorten oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia osaavan henkilöstön ja laadukkaiden kasvu- ja oppimisympäristöjen avulla oikeudenmukaisesti ja vuorovaikutteisesti.

Toimialalla keväällä tehdyssä toimintaympäristöanalyysissä esiin nousivat perheiden taloudellisen tilanteen kiristyminen, henkilöstön hyvinvointi, saatavuus ja osaaminen, maailmanpoliittinen tilanne sekä kouluilla, oppilaitoksissa ja vapaa-ajalla lisääntyneet väkivaltatilanteet. Lisäksi esiin nousivat segregaatian lisääntyminen ja alueiden eriytyminen, maahanmuuttajataustaisten oppijoiden määrän kasvu, hyvinvointialueuudistus ja ekologiset näkökulmat.

Vantaan virallisen väestöennusteen 2023–2033 mukaan varhaiskasvatukseen määrän kasvaa vuoteen 2033 mennessä 2 175 lapsella. Hoitopaikkatarve on 1 850 paikkaa 85 prosentin peittävyys mukaan laskettuna. Tämä vastaa noin 11:tä uuden suunnitteluohjeen mukaista päiväkotia. Eniten lasten määrän ennustetaan kasvavan Kivistön (860), Tikkurilan (585), Myyrmäen (326) ja Aviapoliksen (242) suuralueilla.

Perusopetusikäisten lasten määrä vähenee Vantaan virallisen väestöennusteen 2023–2033 mukaan vuoteen 2033 mennessä 40 oppilaalla. Alakouluikäisten määrä kasvaa 397 oppilaalla ja yläkouluikäisten määrä vähenee 437 oppilaalla. Kasvualueita ovat Kivistön (652) ja Tikkurilan (266) suuralueet. Muilla suuralueilla peruskouluikäisten lasten määrä vähenee, eniten Aviapoliksen suuralueella (-387).

Vuosina 2024 ja 2025 perusopetusikäisen lasten määrä kasvaa väestöennusteen mukaan yhteensä 119 oppilaalla. Alakouluikäisten määrä vähenee 90 oppilaalla ja yläkouluikäisten määrä kasvaa 209 oppilaalla. Eniten lasten määrä kasvaa Tikkurilan (120), Kivistön (113), ja Myyrmäen (96) suuralueilla ja vähenee Korson (-189), Hakunilan (-33) ja Aviapoliksen (-25) suuralueilla. Vieraskielisen väestöennusteen mukaan vuoteen 2025 mennessä 7–15-vuotiaista on vieraskielisiä 30 prosenttia. Vuoteen 2030 mennessä vieraskielisten 7–15-vuotiaiden osuuden ennustetaan olevan 37 prosenttia. Virallisesta väestöennusteesta puuttuu muun muassa alkuvuoden 2023 muuttovoiton vaikutus

sekä valmistavan opetuksen oppilaat. Talousarvio on laadittu 321 perusopetuksen oppilaan kasvulla.

15–17-vuotiaiden nuorten määrä kasvaa Vantaan virallisen väestöennusteen 2023–2033 mukaan vuoteen 2033 mennessä 558 nuorella. Suurempia kasvualueita ovat Kivistön (237) ja Tikkurilan (173) suuralueet. Nuorten määrä vähenee eniten Korson (-25) suuralueella. Vuoteen 2024 mennessä 15–17-vuotiaiden nuorten määrä kasvaa 272 nuorella. Suurempia kasvualueita ovat Korson (55), Myyrmäen (53) sekä Hakunilan (51) suuralueet. Vieraskielisen väestöennusteen mukaan vuoteen 2025 mennessä vieraskielisiä on 16–18-vuotiaista 25 prosenttia ja vuoteen 2030 mennessä 33 prosenttia.

Vuodesta 2022 alkaen Vantaalla on otettu käyttöön uutta ennustemenetelmää ja viime vuodet ovat olleet Vantaan väestönkasvun kannalta hyvin poikkeavia. Tämä vaikuttaa ennusteeseen, koska siinä hyödynnetään aiempien vuosien tietoja. Vuoden 2023 ennuste pyrkii ottamaan nämä muutokset huomioon, joten ennuste saattaa joiltain osin poiketa aiempien vuosien ennusteista. Tämä koskee myös varhaiskasvatus- ja peruskouluikäisiä. Myös kaupunkiympäristön toimialalta vuoden 2023 väestöennusteen laskentaa varten saatu rakentamisennuste poikkesi jonkin verran aiempien vuosien rakentamisennusteesta, mikä vaikuttaa suoraan väestöennusteeseen. Lisäksi ratikkapäätös ei ollut rakentamisennusteen laskentaa tehtäessä tiedossa. Ratikan vaikutukset tulevat näkymään selvemmin ensi vuoden ennusteessa. Toimiala seuraa tiiviisti palveluverkkoon kohdistuvia muutospaineita yhteistyössä kaupunkiympäristön asiantuntijoiden kanssa ja verkon kehittämisessä otetaan huomioon yhteistyömahdollisuudet muiden toimialojen kanssa.

Kehitetään kesäajan maksutonta puistoruokailua siten, että puistoruokailun aikaa laajennetaan kesämäärän koulujen koko loma-aika (kesäkuusta elokuulle). Siirrytään hallitusti tarjottavassa ruoassa lämpimään ruokaan ja pyritään luomaan puistoruokailusta yhteisöllinen ruokailukokemus. Tarkastellaan puistoruokailua varten paikkoja ja tehdään tarvittavia muutoksia toiminnan uudelleenjärjestämiseksi.

Toimialan keskeiset tavoitteet

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan tulokortin keskeiset tavoitteet edistävät valtuustokauden strategian mukaisia päämääriä eri painopistealueilla. Yhtenä tärkeänä tavoitteena on perusopetuksen oppilaiden luku- ja matemaattisten taitojen paraneminen. Lisäksi tavoitellaan sitä, että lasten ja nuorten sosiaaliset ja tunnetaidot paranevat, kiusaaminen ja kouluväkivalta vähenee ja opiskelijoiden hyvinvointi kasvaa. Tavoitteena on myös toisen asteen koulutuksen oppimisen tuen kehittämissuunnitelman laatiminen ja suunnitelman toteuttamisen aloittaminen. Tavoitteiden saavuttamiseksi henkilökuntaa koulutetaan tunnistamaan syrjinnän ja kiusaamisen eri muotoja ja lisätään valmiutta toimia ongelmatilanteissa. Tavoitellaan sitä, että Vantaalla opitaan ja opiskellaan liikkuen. Lapsiystävällinen kunta -työ ja sen arviointi jatkuvat.

Toimialan keskeisiin tavoitteisiin kuuluu monikielisten oppijoiden oppimisvalmiuksien ja suomen kielen (ruotsin kielen) osaamisen parantaminen. Sitä tukemaan laaditaan varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle ulottuva monikielisten oppijoiden kehittämisohjelma, joka sisältää S2 -oppijoiden tarkastelun sekä toimenpiteitä osaamisen ja suomen- ja ruotsin kielen taidon lisäämiseksi. Tämän perusteella ohjataan perheitä oikean oppimäärän valitsemisessa sekä tehdään toimenpiteitä, jotta pystytään osoittamaan oikeanlaista tukea tarvitseville sekä vahvistamaan suomen tai ruotsin kielen osaamista ja oppimistuloksia kokonaisuutena.

Toimialalla on laadittu yksiköittäin turvallisemman tilan periaatteita ja niiden toteutumiseen edelleen panostetaan kuunnellen lapsia, nuoria ja henkilöstöä. Segregaatiota koskevaa tietopohjaa kehitetään ja tietoa hyödynnetään aiempaa enemmän ja systemaattisemmin resurssoinnin pohjatietona. Segregaatioon liittyviä kysymyksiä pohditaan yhteistyössä toimialarajat ylittäen ja yhteistyössä muiden sidosryhmien, kuten hyvinvointialueen kanssa. Lisäksi selvitetään kuutoskaupunkien ja ystävyyskaupunki Huddingen kokemuksia.

Toimialan tavoitteena on hyödyntää digitaalisia ympäristöjä ja vahvistaa niihin liittyvää osaamista. Vahvistetaan lasten ja nuorten digihyvinvointia osallistamalla huoltajia toiminnan suunnitteluun. Opetusta ja oppimista monipuolisesti tukeva DigiOne-palvelualustaa pilotoidaan ja valmistaudutaan sen käyttöönottoon. Vahvistetaan lasten ja nuorten digihyvinvointia osallistamalla heitä toiminnan suunnitteluun. Tavoitteena on jatkaa sujuvan yhteistyön rakentamista hyvinvointialueen kanssa, jotta organisaatioilla on yhteiset tavoitteet ja strategiset linjaukset opiskeluhuollon toteutuksessa ja laajemminkin työssä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämisessä. Varmistetaan, että digioppimateriaalien ja oppikirjojen käytön suhteessa säilyy lasten ja nuorten edun mukainen tasapaino. Luodaan vantaalaisen lapsen ja nuoren hyvän koulupäivän palvelulupaus.

Toimialan sukupuolitietoisen budjetoinnin kehittämiskohteena jatkuu oppimisen ja opiskelun tuen sekä kasvun ja kehityksen tuen palvelut. Kehittämiskohde on valittu kouluterveyskyselyn tulosten pohjalta. Toimialan tuen kehittämisryhmässä lapsen tukeen liittyviä tilastoja on tarkasteltu sukupuolten näkökulmasta. Toimialalla on myös tunnistettu poikien ylliedustus uhka- ja väkivaltatilanteissa sekä kiinnipitotilanteissa. Varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa on otettu käyttöön Pro-Vaka/Prokoulu -toimintamallit, joilla vahvistetaan varhaista ja vaikuttavaa tukea käyttäytymisen haasteisiin liittyen. Lisäksi toimialalla vahvistetaan henkilöstön osaamista sekä yhteistyötä hyvinvointialueen ja viranomaisten kanssa jengiväkivallan, päihteiden käyttöön liittyvän väkivallan sekä kunniaan liittyvän väkivallan vastaisessa työssä.

Ateriapalvelutoimittajien hintojen nousu on huomioitu talousarvioesityksessä. Lisäksi jatketaan valtuuston päättämää lisärahoitusta (1 milj. euroa vuonna 2024). Varhaiskasvatuksen ja opetuksen lounaiden kehittämisohjelmaa jatketaan ja ohjelma huomioidaan vuoden 2025 talousarviokehysesityksessä. Tyytyväisyyttä ateriapalveluihin seurataan jatkossa yksikkötasolla NPS-mittauksella kaikissa palveluyksiköissä, jota varten vastaukset kerätään palveluita käyttäviltä asiakkailta ja oppilailta. Palautteen perusteella ateriapalveluita kehitetään edelleen. Ruoan riittävyyteen ja kausivaihteluihin kiinnitetään huomiota siten, että esimerkiksi viikonloppujen ja loma-aikojen yhteyteen lisätään lasten ja nuorten toiveruokapäiviä.

Toimialalla vahvistetaan edelleen henkilöstön pito- ja vetovoimaa. Erityistä huomioita kiinnitetään hyvään johtamiseen, arjen työn sujuvuuteen, henkilöstön hyvinvointiin ja toimiviin työyhteisöihin sekä hyvistä suorituksista palkitsemiseen. Toimintaa suunnitellaan ja kehitetään yhteistyössä henkilöstön kanssa.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	4 117	4 837	5 044
Määräaikaisen henkilöstön lkm	1 578	604	600
Henkilöstön kokonaismäärä	5 695	5 441	5 644

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

13 10

Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	0	0	0	0	0	0	0
Menot	-101	-90	-100	-100	-103	-105	-108
Toimintakate	-101	-90	-100	-100	-103	-105	-108

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	0	0	0	0
Maksutulot	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	0	0	0	0
Muut tulot	0	0	0	0
Sisäiset tulot	0	0	0	0
Tulot yhteensä	0	0	0	0
Henkilöstömenot	-83	-73	-81	-81
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-16	-15	-19	-19
Sisäisten palvelujen ostot	-1	-1	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	-1	0	0
Avustukset	0	0	0	0
Vuokramenot	-1	0	-1	-1
Sisäiset tilavuokrat	0	0	0	0
Muut menot	0	0	0	0
Menot yhteensä	-101	-90	-100	-100
Toimintakate	-101	-90	-100	-100
Poistot	0	0	0	0
Vyörytykset	101	90	0	100
Tilikauden tulos	0	0	-100	0

Toiminnan kuvaus

Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta huolehtii toimialan yhteisten palveluiden, varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestämisestä ja kehittämisestä. Määrärahat sisältävät kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan ja ruotsinkielisen jaoston menot.

13 20

Yhteiset palvelut

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	798	400	0	0	0	0	0
Menot	-9 592	-5 873	-5 840	-5 896	-6 012	-6 163	-6 317
Toimintakate	-8 795	-5 473	-5 840	-5 896	-6 012	-6 163	-6 317

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	0	0	0	0
Maksutulot	26	0	0	0
Tuet ja avustukset	769	400	0	0
Muut tulot	1	0	0	0
Sisäiset tulot	1	0	0	0
Tulot yhteensä	798	400	0	0
Henkilöstömenot	-7 692	-3 704	-3 716	-3 772
Asiakaspalvelujen ostot	-169	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-961	-1 283	-1 216	-1 216
Sisäisten palvelujen ostot	-32	0	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	282	-103	-103	-103
Avustukset	-152	-160	-186	-186
Vuokramenot	-46	-75	-43	-43
Sisäiset tilavuokrat	-821	-357	-384	-384
Muut menot	-1	-191	-191	-191
Menot yhteensä	-9 592	-5 873	-5 840	-5 896
Toimintakate	-8 795	-5 473	-5 840	-5 896
Poistot	0	0	0	0
Vyörytykset	325	4 346	0	5 457
Tilikauden tulos	-8 470	-1 127	-5 840	-439

Toiminnan kuvaus

Johtoon ja yhteisiin palveluihin kuuluvat toimialan johto, toimialan yhteiset projektit ja yhteiset palvelut. Lisäksi kokonaisuuteen kuuluu myös kaupunkitasoinen osaamiskampushanke.

Yhteiset palvelut huolehtii keskitetyistä viestintä-, talous-, laki- ja valmistelupalveluista sekä suunnittelusta ja kehittämisestä. Yhteisiin palveluihin kuuluvat myös hyvinvoinnin edistämisen, opiskelu- ja huollon koordinaatiotehtävät ja UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -työhön liittyvien toimenpiteiden edistäminen. Lisäksi yhteiset palvelut koordinoi koulukuljetuksiin ja kaluston kunnostukseen liittyvät asiat. Av-palvelu ja av-huolto järjestetään jatkossa yhteistyössä Vantaan ammattiopisto Varian kanssa opiskelijatyönä.

Yhteisten palvelujen vastuualueelle kuuluvat toimialan strategian valmistelu, tietojohdamisen keskeiset toimet (tilastointi, tietojen hallinta, tietojen visualisointi, tiedolla johtaminen) ja tieto- ja viestintätekniikkapalvelut. Tieto- ja viestintätekniikassa panostetaan toimialan erityispiirteet huomioivaan sisällölliseen kehittämiseen yhteistyössä tietohallinnon, koulujen ja oppilaitosten sekä varhaiskasvatuksen kanssa.

Palvelualueen keskeiset tavoitteet

Yhteisten palveluiden tavoitteena on kehittää toimialan yhteisiä työprosesseja edelleen sujuvammiksi. Tiedolla johtamisen kehittämistä jatketaan datavision mukaisesti. Tieto- ja viestintäteknologiaa kehitetään digivision tavoitteiden mukaisesti. Datavisio ohjaa toimialan tietojohdamisen kehittämistä asetettujen tavoitteiden suuntaan. Digivisio puolestaan ohjaa toimialan tieto- ja viestintäteknologista kehittämistä. Digivisiota on konkretisoitu digiohjelmassa, jossa määritellään toimialan tvt-kehittäminen.

Yhteisten palveluiden tavoitteena on tukea DigiOnen käyttöönottoa ja varmistaa toiminnanmuutoksen toteutuminen suomen- ja ruotsinkielisissä peruskouluissa sekä hallinnossa yhteistyössä palvelualueiden kanssa. Digione-palvelun käyttöönotto etenee rinnakkain hankkeen viimeisen vaiheen läpiviennin kanssa. Varhaiskasvatuksen ohjausjärjestelmän (Vasa) kehittäminen ja käyttöönotto jatkuu, ja varhaiskasvatuksen prosessien sujuvoittaminen etenee.

Kaupunkitasoisessa Tikkurilan osaamiskampushankkeessa kehitetään yhdessä uusia toimintamalleja ja palveluja tukemaan osaamistason nousua sekä työpaikkojen ja työvoiman kohtaamista. Kampushankkeessa rakennetaan yritysten kannalta houkuttelevaa toimintaympäristöä sekä viihtyisää, urbaania kaupunkiympäristöä kestävyuden, osallisuuden ja yhteistyön periaatteiden mukaisesti.

Palveluverkkosuunnittelussa tavoitteena on turvalliset sekä oppimista ja hyvinvointia tukevat oppimisympäristöt. Edistetään päiväkotien kesäviilennystä aktiivisesti yhteistyössä kaupunkiympäristön toimialan kanssa.

Viestintä- ja vuorovaikutuspalvelut tarjoaa asukkaille ja kaupungin muille sidosryhmille tietoa kasvatuksen ja oppimisen toimialan palveluista, päätöksistä ja niiden vaikutuksista sekä näihin liittyvistä osallistumismahdollisuuksista. Edistetään avointa vuorovaikutusta ja vuoropuhelua kodin ja koulun välillä. Tämä vahvistaa perheiden ja koulun välistä yhteyttä, parantaa oppilaiden kokonaisvaltaista oppimista ja lisää heidän hyvinvointiaan. Kiinnitetään erityistä huomiota maahanmuuttajaperheiden osallisuuden edistämiseen kouluyhteistyöhön. Lapsille ja nuorille tarjotaan tapoja osallistua ja vaikuttaa. Lasten ja nuorten osallisuuden eri ulottuvuuksia vahvistetaan, ja parannetaan näin lasten ja nuorten hyvinvointia, yhteisöllisyyden kokemuksia ja vaikuttamisen taitoja. Lisäksi lasten ja nuorten sekä päättäjien välistä dialogia ja aitoa vuoropuhelua lisätään. Osallisuuden työkaluina toimivat jokapäiväinen arjen osallisuus kouluissa ja oppilaitoksissa (muun muassa oppilasagentit, välkkärit, tukioppilaat, verso -sovittelijat, tuutorit sekä luokkaneuvostot ja -kokoukset), dialogisuuden ja vuoropuhelun mallien kehittäminen, yhteisöllisyyden vahvistaminen koulun sisällä ja alueellisesti sekä kaupunkitasoinen vaikuttamisen malli Vaikuttajapäivässä. Vaikuttajapäivää toteutetaan pitkäjänteisen suunnitelman mukaan ja sen sisällöt liitetään tiiviisti kaupunkitasoiseen osallistuvaan budjetointiin. Oppilas- ja opiskelijakuntatoimintaa kehitetään niin, että toiminta tavoittaa kaikki, myös tukea tarvitsevat. Kehitetään myös oppilas- ja opiskelijakuntien sekä nuorisovaltuuston väliseen yhteistyöhön uusia malleja niin, että lasten ja nuorten ääni kuuluu yhä vahvemmin heitä koskevissa asioissa. Viestintä- ja vuorovaikutuspalvelut koordinoi, kehittää, suunnittelee ja toteuttaa toimialan viestintää ja osallisuustyötä yhdessä johdon ja asiantuntijoiden kanssa.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Opiskeluhuollon palveluissa kehitetään yhteistyötä ja opiskeluhuollon lakisääteisiä rakenteita hyvinvointialueen kanssa. Uudet koulutuksen ja opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmat on otettu käyttöön 1.8.2023 alkaen ja niiden toteutumista seurataan. Vuonna 2023 perustetun hyvinvoinnin ja opiskeluhuollon tiimin toimintaa kehitetään muun muassa laatimalla toimintasuunnitelma ja ottamalla se käyttöön.

Kiusaamisen ja kouluväkivallan ehkäisyn ja puuttumisen tavoitteina ovat Aseman lasten kehittämisen K-0-toimintamallin käyttöönotto ja yhteistyön käynnistäminen ja kehittäminen. Kaupungin omia työntekijöitä, esimerkiksi opettajia ja nuorisotyöntekijöitä, koulutetaan K-0-sovittelijoiksi. Lisäksi muodostetaan kiusaamiseen puuttumisen moniammatillinen ryhmä, jossa on edustajia Vantaalta ja hyvinvointialueelta. Ryhmän tavoitteena on miettiä keinoja vaativien kiusaamistapauksien selvittelyyn.

Koulujen kiusaamiseen puuttumisen tiimien työtä tuetaan ja kehitetään yhdessä kiusaamiseen puuttumisen erityisasiantuntijan kanssa.

Tikkurilan osaamiskampus Hankkeessa jatketaan sekä kampusympäristön suunnittelua että kampuksen palvelukokonaisuuden yhteiskehittämistä. Työ jatkuu mm. kampuksen koulutusyhteistyön toimintamallin ja kokonaisuuteen liittyvien palvelumallien ympärillä. Myös digitaalisen alustan esiselvitystyö jatkuu vuoden 2024 puolella. Kumppanuuksia koulutuksentarjoajien kanssa pyritään edelleen vahvistamaan. Kampuksen palvelukokonaisuutta yhteiskehitetään tiiviisti TE2024 uudistuksen rinnalla siten, että palveluista muodostuu toisiaan tukeva, elinvoimaa rakentava kokonaisuus. Tikkurilan osaamiskampuksen katujen ja puistoalueiden rakentaminen alkaa vuoden 2024 aikana ja rakennushankkeiden kilpailutukset lähtevät liikkeelle. Kilpailuissa ja tontinluovutuksessa varmistetaan, että rakennushankkeet toteuttavat kampuksen visiota esimerkiksi kestävyys ja yhteiskäyttöisyyden osalta.

Palvelualueelle lisätään yksi vakanssi toimialan hankkeiden ja projektien talousraportointia ja -suunnittelua varten.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	125	55	56
Määräaikaisen henkilöstön lkm	42	18	15
Henkilöstön kokonaismäärä	167	73	71

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Hallinnollisten tehtävien henkilöstömenot / toimialan menot yhteensä	0,5 %	-	0,6 %	0,6 %

13 30

Perusopetus

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	18 297	18 143	18 390	18 390	18 683	18 982	19 285
Menot	-222 431	-232 403	-243 168	-244 913	-251 035	-257 311	-263 744
Toimintakate	-204 135	-214 260	-224 778	-226 523	-232 352	-238 330	-244 459

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	3 983	3 931	3 931	3 931
Maksutulot	1	0	0	0
Tuet ja avustukset	12 262	12 298	12 545	12 545
Muut tulot	298	138	138	138
Sisäiset tulot	1 753	1 776	1 776	1 776
Tulot yhteensä	18 297	18 143	18 390	18 390
Henkilöstömenot	-123 731	-135 246	-138 154	-139 898
Asiakaspalvelujen ostot	-13 339	-12 681	-12 881	-12 881
Muiden palvelujen ostot	-25 797	-21 925	-25 628	-25 628
Sisäisten palvelujen ostot	-47	-3	-3	-3
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 031	-5 634	-5 708	-5 708
Avustukset	-2 212	-2 092	-2 092	-2 092
Vuokramenot	-206	-141	-169	-169
Sisäiset tilavuokrat	-50 005	-54 674	-58 527	-58 527
Muut menot	-63	-7	-7	-7
Menot yhteensä	-222 431	-232 403	-243 168	-244 913
Toimintakate	-204 135	-214 260	-224 778	-226 523
Poistot	-1 346	-2 146	-2 151	-2 151
Vyörytykset	-11 320	-19 682	0	-20 545
Tilikauden tulos	-216 801	-236 088	-226 930	-249 219

Toiminnan kuvaus

Perusopetuksen tehtävä on järjestää opetussuunnitelman mukaista laadukasta perusopetusta sekä tarjota oikea-aikainen kolmiportainen tuki jokaiselle oppilaalle. Opetus järjestetään valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti lähikouluperiaatteella. Kolmiportaista tukea järjestetään jokaisessa 41 peruskoulussa. Vaativan tuen palveluista etappi- ja pajatoiminta järjestetään alueellisesti neljällä alueella, vammaisopetusta ja poliklinistä opetusta järjestetään keskitettynä palveluna. Perusopetus antaa jatko-opiskeluvalmiudet toiselle asteelle ja perusopetuksen aikana kertyneet tiedot ja taidot osoitetaan peruskoulun päättötodistuksella, jonka perusteella tehdään opiskelijavalinnat toisen asteen opintoihin.

Peruskoulussa oppilailla on mahdollisuus painottaa työelämäpainotteista opiskelua vuosiluokilla 8–9 (TEPPO-toiminta). Perusopetuksen palvelualue vastaa myös vammaisten lasten päivä- ja loma-ajan toiminnasta (267 lasta kesäkuussa 2023) sekä vuosiluokkien 1.–2.-oppilaiden iltapäivätoiminnasta (noin 2 600 lasta elokuussa 2023), jonka järjestävät 22 palveluntuottajaa. Perusopetusikäisistä oppilaista maahanmuuttajataustaisia on 29,4 prosenttia. Perusopetus vastaa myös alle 17-vuotiaiden oppilaiden valmistavan opetuksen järjestämisestä (480 oppilasta korkeimmillaan vuonna 2023).

Selvitetään toimintavuoden aikana ruotsinkielisen TEPPO-koulutuksen tarvetta ja järjestämistapa-mahdollisuuksia.

Palvelualueen keskeiset tavoitteet

Perusopetuksen keskeisinä tavoitteina on laadukkaan ja alueellisesti yhdenvertaisen perusopetuksen toteuttaminen sekä perusopetuksen kaupunkistrategiaan pohjautuvien tavoitteiden edistäminen. Oppimisen kannalta keskeisimmät tavoitteet liittyvät lukutaidon ja matemaattisen osaamisen parantamiseen sekä riittävän ja oikea-aikaisen tuen saamiseen. Hyvinvoinnin kannalta keskeisimmät tavoitteet liittyvät tunne- ja vuorovaikutustaitojen lisäämiseen ja kiusaamisen ja kouluväkivallan vähentämiseen sekä oppilaiden hyvinvoinnin lisäämiseen. Tässä merkittävässä roolissa on moniammatillisen yhteistyön lisääminen, lasten ja nuorten hoitopolkujen sujuvuus ja hyvä johtaminen. Yhteisten periaatteiden ja yhteisen johtamisen rakenteita vahvistetaan kaikilla esimiestasioilla. Tavoitteena on vapauttaa resursseja yhteisöllisen hyvinvoinnin toteuttamiseen. Henkilöstön osaamista vahvistetaan yhteisellä kouluttautumisella.

Iltapäiväkerhojen laatua ja toimenpiteiden vaikuttavuutta seurataan.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Talousarvio sisältää täysimääräisenä oppilasmäärän kasvun, 321 oppilasta, sekä vuoden 2023 lisätalousarviossa lisätyt vammaisopetuksen ryhmät. 1.8.2023 lisättiin resurssia alkuopetuksen äidinkielen ja matematiikan opetukseen sekä erityisopetukseen. Tästä tulee talousarviossa huomioida vuonna 2024 kevätlukukauden osuus: äidinkielen ja matematiikan opetus 0,44 milj. euroa (vuositaso 0,72 milj. euroa) ja erityisopetus 1,33 milj. euroa (vuositaso 2,2 milj. euroa). Tavoitteena on liikunnan lisääminen koulupäivän yhteydessä.

Erilaista tukea tarvitsevien sekä maahanmuuttajataustaisten oppilaiden kasvu on suhteellisesti suurempaa kuin muu oppilasmäärän kasvu. Palveluverkon suunnittelussa tulee huomioida, että kaikki erityisryhmät tarvitsevat enemmän neliöitä kuin normaali yleisopetus. Tämä haastaa palveluverkon suunnittelua. Koulujen tilat ovat täynnä.

Viimeisen kolmen vuoden aikana valtio on rahoittanut lukuisia kehittämishankkeita. Näköpiirissä on, että kehittämistoimintaan ei tulla suuntaamaan rahaa samalla tavoin. Keskeisten hankkeiden tulomenetys on noin miljoona euroa. Valtion koulutuksellisen tasa-arvon eli ns. KOTA-raha (v. 2023 6,9 milj. euroa Vantaalla) tullaan vakinaistamaan. Taso Vantaalla tulee olemaan suunnilleen samalla tasolla kuin vuonna 2023 kaupungin oma lisärahoitus huomioiden. Sitouttavan kouluyhteistyön hankeraha (0,5 milj. euroa) poistuu, mutta tästä arviolta 0,4 milj. euroa siirtyy valtionosuuksiin.

Turvallisuuden ja terveellisuuden (fyysinen, psyykinen ja henkinen) huomioiminen toimintakulttuurissa niin kaupunki- kuin yksikkötasolla on erityisen tärkeää. Perusopetuksessa kehitetään turvallisuuden ja terveellisuuden toimintakulttuuria sekä tuetaan toimenpiteitä kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisemiseksi. Koko henkilöstön turvallisuusosaamisesta huolehditaan lukuvuosittain johtamisrakenteen, perehdytyksen, koulutusten, uusien toimintatapojen sekä hyvien käytäntöjen kehittämällä. OKM:n rahoittamassa Yhteinen turvaverkko-hankkeessa (1.8.23-31.12.24) kehitetään ennaltaehkäisevää toimintaa, yhteisiä ohjeistuksia, toimintatapoja sekä prosessikuvauksia arjen turvallisuuden poikkeamatilanteiden varalle yhteistyössä Vantaan kaupungin eri toimijoiden, hyvinvointialueen sekä poliisin kanssa.

Oppilashuollon siirryttyä hyvinvointialueelle on edelleen käynnissä yhteistyörakenteiden vakinaistaminen hyvälle ja toimivalle tasolle. Siksi kaupungin sisällä on tärkeää kehittää avustavan henkilöstön (koulunkäynninohjaajat sekä oppilashoitajat) sekä kouluvalmentajien (hanke lv 2023-2024) ja koulun nuorisotyöntekijöiden yhteistyötä.

Perusopetuksessa käytetään lukutaitoa ja matemaattista ajattelua kartoittavia seuloja 2./3. ja 7. luokalla. Erityisesti muun kuin suomenkielisten lasten lukutaito on heikkoa ja tähän halutaan panostaa

toimialan palvelualueiden yhteisellä lukutaidon kehittämiseen tähtäävällä toimintaohjelmalla. Esimerkiksi ProKoulu -mallia kehittämällä vahvistamme ennaltaehkäisevästi positiivista ja yhteisöllistä toimintakulttuuria.

Perusopetuksessa käynnistetään läksyparkkitoiminta, joka tähtää luku- ja laskutaidon parantamiseen. Myös vanhemmat kutsutaan mukaan toimintaan ja tutustumaan opetustyössä käytettäviin digialustoihin sekä oppimiskäytänteisiin.

Osana perusopetuksen pito- ja vetovoimaohjelmaa valmistellaan vuoden 2024 aikana malli, jolla mahdollistetaan TET-harjoittelu jakoryhmissä vuodesta 2025 alkaen.

Talousarviossa on varauduttu ateriapalveluiden, puhtauspalveluiden ja turvapalveluiden hinnankorotuksiin.

Perusopetuksen palvelualue laatii aamu- ja iltapäivätoiminnan kokonaistarkastelun, joka sisältää laatukriteerit ja kehittämis ehdotukset hinta-arvioineen. Tarkastelun kehittämis ehdotuksilla on tarkoitus taata turvallinen ja laadukas aamu- ja iltapäivätoiminta. Tarkastelu esitetään lautakunnalle viimeistään huhtikuussa 2024 ja sen toimenpideohjeistuksia esitetään vuoden 2025 talousarvioon.

Seurataan kolmiportaisen tuen toteutumista etenkin erityisen tuen osalta. Varmistetaan pienryhmäopetus tarvittaessa erityisen tuen päätöksen saaneille oppilaille.

Tehdään selvitys 1. luokkalaisten valmistavan opetuksen toimivuudesta ja vaikuttavuudesta.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	1 627	1 943	2 046
Määräaikaisen henkilöstön lkm	624	352	350
Henkilöstön kokonaismäärä	2 251	2 295	2 396

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Oppilasmäärä vantaalaisissa peruskouluissa	23 400	23 782	23 771	24 092
Käyttömenot euroa/oppiilas	9 172	9 353	9 775	10 089
Opetuksen % -osuus oppilaskohtaisesta käyttömestä	52 %	54 %	56 %	56 %
Huoneistoneliöt/oppiilas *)	10,2	10,0	10,1	10,1
Keskimääräinen ryhmäkoko, 1–9 luokat	15,9	15,9	15,9	15,9
Jatkokoulutukseen lukioon, ammatilliseen koulutukseen, ammattistarttiin tai lisäopetukseen päässeiden määrä peruskoulun päättötodistuksen saaneista %	99 %	99 %	100 %	100 %
Iltapäivätoimintaan osallistuvien lasten määrä	2 615	2 650	2 550	2 675
4. vuosiluokalta alkava vapaaehtoinen A 2 -kieli, aloitaneiden määrä	39 %	37 %	37 %	26 %
Oppilaita/oppiilaanohjaaja	200	190	210	200

*) Sis. keittiövuokrat, ilman näitä 9,7. Vuodesta 2023 lähtien ei sisällä opiskeluhuollon tiloja.

13 50

Varhaiskasvatus

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	16 341	16 573	13 131	13 131	13 328	13 528	13 731
Menot	-192 707	-199 220	-212 957	-218 141	-223 379	-228 964	-234 688
Toimintakate	-176 366	-182 646	-199 826	-205 010	-210 051	-215 436	-220 957

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	976	1 401	1 436	1 436
Maksutulot	11 867	11 083	11 083	11 083
Tuet ja avustukset	3 441	4 041	564	564
Muut tulot	25	48	48	48
Sisäiset tulot	31	0	0	0
Tulot yhteensä	16 341	16 573	13 131	13 131
Henkilöstömenot	-89 935	-106 632	-110 140	-115 195
Asiakaspalvelujen ostot	-16 633	-16 526	-20 094	-20 094
Muiden palvelujen ostot	-36 962	-22 595	-25 499	-25 629
Sisäisten palvelujen ostot	-619	-492	-16	-16
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 092	-1 253	-1 305	-1 305
Avustukset	-15 626	-14 852	-15 002	-15 002
Vuokramenot	-20	0	-14	-14
Sisäiset tilavuokrat	-31 689	-35 920	-40 519	-40 519
Muut menot	-131	-950	-367	-367
Menot yhteensä	-192 707	-199 220	-212 957	-218 141
Toimintakate	-176 366	-182 646	-199 826	-205 010
Poistot	-672	-417	-731	-731
Vyörytykset	-9 654	-16 704	0	-17 895
Tilikauden tulos	-186 691	-199 768	-200 557	-223 636

Toiminnan kuvaus

Varhaiskasvatuksen palvelualue vastaa suomenkielisen varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja valmistavan opetuksen järjestämisestä Vantaalla asuville alle kouluikäisille lapsille. Tämän lisäksi palvelualue järjestää kerho-, asukaspuisto- ja avointa kohtaamispaikkatoimintaa. Ympäri vuorokautista varhaiskasvatusta järjestetään Itä-, Keski- ja Länsi-Vantaalla. Varhaiskasvatuksen palvelualue vastaa lisäksi kotihoidon tukeen ja palveluseteliin sekä yksityisen hoidon tukeen liittyvistä tehtävistä.

Varhaiskasvatuksen henkilöstön saatavuudessa on edelleen merkittäviä haasteita. Erityisesti opettajien ja erityisopettajien saatavuus on huomattavan vaikeaa. Myös johtajien saatavuus on heikentynyt. Varhaiskasvatuksen uuden henkilöstörakenteen toteuttamista jatketaan edelleen varhaiskasvatuslain mukaisesti. Varhaiskasvatuksen opettajien ja sosionomien osuutta nostetaan eläköityvien ja irtisanoutuvien lastenhoitajien myötä. Sosionomien osuutta lisätään myös uusien yksiköiden henkilöstörakenteen myötä.

Perhevapaaauudistuksen vuoksi varhaiskasvatuspalveluihin voidaan tulla jo aikaisemmin, jolloin varhaiskasvatusikäisten määrä kasvaa äkillisesti 152 lapsella. Aikaisemmin varhaiskasvatusikäisiä ovat olleet 10 kk–6 v. lapset, perhevapaaauudistuksen jälkeen 9 kk–6 v. lapset.

Väestöennusteen mukaan varhaiskasvatusikäisen väestön määrä kasvaa vuonna 2024 edellä mainitun lisäksi 125 lapsella, eli kasvua on yhteensä 277 lasta. Kotihoidon tuen piirissä olevien lasten määrän arvioidaan vähenevän edelleen ja heitä siirtyy varhaiskasvatuspalvelujen piiriin. Myös kerhotoiminnasta siirrytään varhaiskasvatuspalveluihin. Lapsia tulee varhaiskasvatukseen lisää arviolta 296. Vantaan varhaiskasvatusikäisistä lapsista maahanmuuttajataustaisia oli vuoden 2023 alussa 33,5 prosenttia. Vieraskielisen väestön osuuden arvioidaan kasvavan edelleen.

Varhaiskasvatuksen ohjausjärjestelmän käyttöönottoa jatketaan edelleen uusilla toiminnallisuuksilla.

1.8.2022 voimaan tulleen lapsen tukea koskevan varhaiskasvatuslain muutoksen toimeenpanoa jatketaan. Lakiuudistus vahvistaa lapsen oikeutta tarvitsemaansa tukeen ja laajentavan tuen kolmiporaisuuden toteutumisen koskemaan kaikkia ikäluokkia. Lakimuutos edellyttää tuen henkilöstön lisäystä ja koulutusta sekä yksityisen varhaiskasvatuksen tukemista lakimuutoksessa. Vuonna 2024 talousarvioon lisäys toimintakuluihin on 1,2 milj. euroa.

Vantaa on mukana opetus- ja kulttuuriministeriön kaksivuotisen esiopetuksen kokeilussa. Kokeilu kestää 31.5.2024 asti.

Palvelualueen keskeiset tavoitteet

- Henkilöstön saatavuusohjelman toimenpiteiden toteuttamista jatketaan palvelualueella.
- Varhaiskasvatuksen johtamisella vahvistetaan työhyvinvointia ja työn merkityksellisyyttä.
- Pedagogiikan johtamisessa hyödynnetään arviointitietoa ja arvioinnin työkaluja.
- Toteutetaan laadukasta kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin tukea sekä tehdään yhteistyötä huoltajien sekä lapsi- ja perhepalvelujen kanssa.
- Vahvistetaan positiivista vuorovaikutusta sekä tunne- ja kaveritaitoja.
- Johdetaan digitaalisten työympäristöjen käyttöä ja niihin liittyvää osaamista.
- Henkilöstön työolosuhteita ja työhyvinvointia kehitetään.
- Arvioidaan KOT-lastenhoitajien määrän lisäämisen mahdollisuutta. Vuonna 2024 lisätään KOT-lastenhoitajien määrää kahdella vakanssilla niin, että kokonaismäärä kasvaa 60 hoitajaan.
- Kehitetään lukuinnostusta ja tuetaan suomen kielen varhaista oppimista.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Vuonna 2024 toiminta käynnistyy neljässä uudessa kunnallisessa päiväkodissa, jotka ovat Ruusu-puun päiväkotikoti Kivistössä, Kelokuusen päiväkotikoti Myyrmäessä, Korson päiväkotikoti Korsossa sekä Latupuiston päiväkotikoti Hakunilassa. Näistä kolmen päiväkodin oli tarkoitus aloittaa jo vuonna 2023, mutta valmistuminen siirtyi. Päiväkodit korvaavat poistuvia huonokuntoisia päiväkotikoti- ja perhepäiväkotitiloja sekä vastaavat kasvaneeseen palvelutarpeeseen. Päiväkodeissa on paikkoja yhteensä 619, joista uusia on 394. Palvelutuotannon kasvun vaikutus määrärahoihin on 3,1 milj. euroa. Uusien päiväkotien pihat suunnitellaan yhteistyössä varhaiskasvatuksen ja kaupunkiympäristön toimialan kanssa. Pihaoppimisympäristöissä kiinnitetään erityistä huomioita palvelualueen tarpeisiin, kuten virikkeellisyys, luontokosketus ja luonnon monimuotoisuus.

Vantaan varhaiskasvatus saa valtion erityisavustusta varhaiskasvatuksen sekä esiopetuksen tasa-arvoa (ns. KOTA-raha) edistäviin toimenpiteisiin ja laadun kehittämiseen vuosille 2023–2024 (0,5 milj. euroa). Lisäksi valtion erityisavustuksilla kehitetään varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen lukeamisen kulttuuria ja lukutaitoa, laadun arviointia ja digipedagogiikan ohjelman jalkauttamista. Talousarviossa on varauduttu ateriapalveluiden, puhtaushuonepalveluiden ja turvapalveluiden hinnankorotuksiin.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	1 727	2 147	2 235
Määräaikaisen henkilöstön lkm	648	72	75
Henkilöstön kokonaismäärä	2 375	2 219	2 310

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022 ^{*)}	KS 2023	TA 2024
Lasten määrä eri varhaiskasvatuspalveluissa keskimäärin kuukaudessa:				
Kunnallinen varhaiskasvatus	10 522	10 800	10 719	10 855
Yksityinen varhaiskasvatus	2 047	2 200	2 280	2 440
Kerhotoiminta	206	200	226	200
Kotihoidon tuki	3 021	3 000	3 082	2 800
Varhaiskasvatuspalvelujen piirissä olevien lasten osuus kaikista varhaiskasvatusikäisistä ^{**)}	79,7 %	83,0 %	83,7 %	83,5 %
Yksityisessä varhaiskasvatuksessa olevien lasten osuus kaikista varhaiskasvatuksessa olevista lapsista	16,3 %	17,0 %	17,5 %	18,4 %
Rakenteellisten tukitoimien piirissä olevat lapset (kunnallinen varhaiskasvatus)	10,3 %	12,0 %	10,3 %	12,0 %
Käyttömenot €/palveluja käyttävä lapsi	11 524	11 900	12 057	12 981

^{*)} Arvio vuoden 2022 keskiarvosta järjestelmävaihdoksesta johtuen.

^{**)} Suomen- ja ruotsinkieliset lapset yhteensä.

13 90

Svenskspråkiga servicen

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	540	589	597	597	606	615	624
Menot	-13 735	-14 626	-15 237	-15 464	-15 851	-16 247	-16 653
Toimintakate	-13 195	-14 038	-14 640	-14 867	-15 245	-15 632	-16 029

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	0	25	25	25
Maksutulot	375	496	461	461
Tuet ja avustukset	141	67	110	110
Muut tulot	24	1	1	1
Sisäiset tulot	0	0	0	0
Tulot yhteensä	540	589	597	597
Henkilöstömenot	-8 197	-8 564	-9 013	-9 240
Asiakaspalvelujen ostot	-152	-129	-176	-176
Muiden palvelujen ostot	-1 795	-1 829	-1 822	-1 822
Sisäisten palvelujen ostot	-5	0	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-254	-411	-437	-437
Avustukset	-14	0	0	0
Vuokramenot	-6	-4	-8	-8
Sisäiset tilavuokrat	-3 308	-3 687	-3 779	-3 779
Muut menot	-6	-1	-1	-1
Menot yhteensä	-13 735	-14 626	-15 237	-15 464
Toimintakate	-13 195	-14 038	-14 640	-14 867
Poistot	-21	-21	-17	-17
Vyörytykset	-722	-1 242	0	-1 296
Tilikauden tulos	-13 938	-15 301	-14 657	-16 180

Toiminnan kuvaus

Ruotsinkielisten palveluiden palvelualueen tehtävänä on kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan ruotsinkieliselle jaostolle kuuluvien asioiden valmistelu ja täytäntöönpano. Palvelualue vastaa ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen, esiopetuksen, perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ruotsinkielisen tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA-koulutus) sekä nuorisotyön järjestämisestä ja kehittämisestä. Palvelualue vastaa myös oppivelvollisten ohjauksesta ja valvonnasta. Lisäksi palvelualueen tehtävänä on vastata ruotsinkielisten palveluiden kaupunkitasoisesta koordinoinnista, Svenska kommitténin toiminnasta ja kaksikielisyystyöstä. Selvitetään toimintavuoden aikana ruotsinkielisen TEPPO-koulutuksen tarvetta ja järjestämistapamahdollisuuksia.

Palvelualue järjestää varhaiskasvatusikäisille lapsille ruotsinkielistä varhaiskasvatusta. Osa varhaiskasvatuspalveluista järjestetään yksityisinä palveluina, joita tuetaan yksityisen hoidon tuella ja palveluseleillä. Ruotsinkielinen esiopetus toteutuu osana palvelualueen varhaiskasvatusta. Ruotsinkielisiä päiväkotia on neljä, Dickursby daghem, Håkansböle daghem, Timotej daghem ja Trollebo daghem.

Palvelualueella on neljä alakoulua (luokat 1–6): Dickursby skola, Kyrkoby skola, Mårtensdals skola ja Västersundoms skola. Hallinnollisesti alakouluilla on kaksi rehtoria. Yläkouluja (luokat 7–9) on yksi, Helsing skola, ja lukioita yksi, Helsinge gymnasium.

Pääkaupunkiseudulla ruotsinkielistä työpajatoimintaa toteuttaa Svenska produktionsskolan. Ruotsinkielistä ammatillista koulutusta järjestää Helsingissä ammattioppilaitos Prakticum. Svenska Framtidsskolan i Helsingforsregionen ylläpitää Prakticumia, jossa myös Svenska produktionsskolan toimii. Vantaan kaupunki omistaa 4,7 prosenttia Svenska Framtidsskolan i Helsingforsregionen Ab:stä. Toimimalla aktiivisesti Prakticumin hallituksessa pyritään parantamaan opiston toimintaedellytyksiä ja koulutustarjontaa, jotta myös yhä useampi vantaalainen ruotsinkielinen nuori löytäisi opiskelupaikan sieltä.

Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (TUVA) on keskeinen osa oppivelvollisuuden laajentamista. Pääkaupunkiseudulla ruotsinkielistä tutkintokoulutukseen valmistavaa koulutusta järjestää ammatillinen oppilaitos Prakticum yhteistyössä muiden pääkaupunkiseudun kuntien kanssa.

Vantaan kaupunki kuuluu myös kuntayhtymään, joka ylläpitää Västra Nylands folkhögskola -nimistä kansanopistoa. Opisto tarjoaa lyhytkursseja, yksivuotisia jatko-opintoihin ja työelämään valmistavia opintoja sekä opistovuoden oppivelvollisille, jotka kuuluvat laajennetun oppivelvollisuuden piiriin.

Palvelualueen keskeiset tavoitteet

Ruotsinkielisen palvelualueen strateginen toimenpideohjelma pohjautuu toimialan strategiaan. Palvelualueen strategiset toimenpiteet palvelevat kaupungin ruotsinkielisiä asukkaita sukupuolesta ja asuinalueesta riippumatta. Kun palvelualueelle luotiin toiminnan strategiset toimenpiteet, asiakkaiden toiveet otettiin huomioon eri tavoin.

Palvelualueen strategiset painopisteet ovat seuraavat: toimimme yhdessä hyvinvoinnin edistämiseksi, mahdollistamme jokaisen kasvun omaan potentiaaliinsa, edistämme oppimista vahvistamalla elinikäistä uteliaisuutta ja tuemme lasten ja nuorten kielellistä kehitystä.

Strateginen painopiste vaihtelee lukuvuosittain. Lukuvuoden 2023–2024 painopiste on lasten ja nuorten kielellinen kehitys, johon sisältyy mm. S2-opetus (ruotsi toisena kielenä) sekä nuorisotyön kehittäminen. Lukuvuonna 2024–2025 painopiste on oppimisen edistäminen vahvistamalla elinikäistä uteliaisuutta. Strategisten painopisteiden toteutumista ja toiminnan kehittämistä seurataan palvelualueella säännöllisesti henkilökuntakyselyllä. Oppimisen tukitoimia kehitetään kunnianhimoisesti ottaen huomioon mahdolliset valtakunnalliset linjaukset.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Vuoden 2024 aikana tehdään pedagoginen suunnitelma ja tarveselvitys Kaskela II -hankkeen suomen- ja ruotsinkielistä päiväkotia varten.

Kaikki Vantaan peruskoulut ottavat oppimisen ja koulutuksen digitaalisen palvelualueen DigiOnen käyttöön syksyllä 2024. Uuden järjestelmän käyttöönotto merkitsee sekä toiminnan muutoksia että uusien järjestelmien käytön oppimista niin kouluissa kuin hallinnossa.

Ruotsinkieliset peruskoulut ovat mukana valtakunnallisessa SKY-hankkeessa, jonka tavoitteena on vähentää ja ennaltaehkäistä poissaoloja sekä luoda myönteistä, kouluun kiinnittymistä tukevaa toimintakulttuuria. Tämän takia suunnitelmissa on lisätä tunne- ja vuorovaikutustaitojen oppitunteja ruotsinkielisessä perusopetuksessa. Oppilaiden hyvinvoinnin seuraamiseen otetaan käyttöön School Day -ohjelma.

Valtuustostrategiassa tavoitteena on perusopetuksen oppilaiden oppimistulosten parantaminen erityisesti lukutaidossa ja matematiikassa. Lisäpanostus perusopetuksen oppimistulosten parantamiseen on yhden äidinkielen ja yhden matematiikan oppitunnin lisääminen tuntijakoon ensimmäiselle ja toiselle vuosiluokalle lukuvuodesta 2023–2024 lähtien. Uusia seuloja on otettu käyttöön mittamaan 2./3. ja 7. luokkien luku- ja matemaattisia taitoja.

Helsingin kaupungin kanssa on solmittu uusi sopimus koskien vammaisopetusta. Palvelualueella on aiempaa suurempi vastuu itse järjestää opetusta vaativan erityisen tuen lapsille. Tämä vaatii lisäresursseja ruotsinkieliseen perusopetukseen sekä varhaiskasvatukseen.

Kaksikielisyysohjelma uusittiin vuoden 2022 alussa niin, että se tukee valtuustokauden strategiaa sekä oikeusministeriön kansalliskielistrategiaa. Kaksikielisyysohjelman tavoitteet toteutetaan neljässä vuodessa ja toiminnasta raportoidaan vuosittain. Palvelualue koordinoi kaksikielisyysohjelman tavoitteiden toteutumista. Mittareita on kehitetty vuonna 2023, mikä edistää tavoitteiden seurantaa. Kaksikielisyysohjelman tavoitteiden toteutumisesta vastaavat toimialat ja raportoidaan lautakunnille ja kaupunginhallitukselle.

Mårtensdals bildningsrum -hankkeen päiväkotia valmistuu vuonna 2024. Koulun peruskorjaus jatkuu.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	120	150	152
Määräaikaisen henkilöstön lkm	69	21	20
Henkilöstön kokonaismäärä	189	171	172

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Lapsia kunnallisessa varhaiskasvatuksessa	301	300 *)	300	300
Lapsia yksityisessä varhaiskasvatuksessa	-	-	55	56
Lapsia esiopetuksessa	80	64	75	68
Oppilasmäärä ruotsinkielisessä peruskoulussa	722	721	722	710
Käyttömenot euroa/ oppilas	10 799	11 021	11 754	-
Opetuksen % -osuus oppilaskohtaisista käyttömenoista/ oppilas	53 %	58 %	58 %	-
Huoneistoneiliöt/ oppilas	13,7	13,7	13,7	13,9
Keskimääräinen opetusryhmäkoko, 1–9 luokat	15,7	15,7	15,7	15,4
Jatkokoulutukseen lukioon, ammatilliseen koulutukseen, ammattistarttiin tai lisäopetukseen päässeiden määrä peruskoulun päättötodistuksen saaneista % -osuus	100 %	100 %	100 %	100 %
Iltapäivätoimintaan otettujen oppilaiden kokonaismäärä	125	128	145	125
Ruotsinkielisen lukion opiskelijat	155	158	160	162
Käyttömenot euroa/ opiskelija	8 410	8 337	8 858	-
Huoneistoneiliöt/ lukio-opiskelija	8,4	8,2	8,1	8,0

*) Arvio vuoden 2022 keskiarvosta järjestelmävaihdoksesta johtuen.

137

Toisen asteen koulutus

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	3 495	1 926	1 157	1 157	1 175	1 193	1 212
Menot	-69 194	-73 412	-75 562	-76 236	-78 080	-80 032	-82 033
Toimintakate	-65 699	-71 486	-74 405	-75 079	-76 906	-78 839	-80 821

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	728	450	449	449
Maksutulot	40	0	0	0
Tuet ja avustukset	2 376	1 302	603	603
Muut tulot	218	94	25	25
Sisäiset tulot	133	80	80	80
Tulot yhteensä	3 495	1 926	1 157	1 157
Henkilöstömenot	-42 094	-42 931	-44 995	-45 670
Asiakaspalvelujen ostot	-48	-9	-9	-9
Muiden palvelujen ostot	-7 107	-7 127	-6 869	-6 869
Sisäisten palvelujen ostot	-233	-27	-27	-27
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 513	-6 079	-5 696	-5 696
Avustukset	-106	-33	-50	-50
Vuokramenot	-1 388	-1 288	-1 205	-1 205
Sisäiset tilavuokrat	-14 454	-15 701	-16 506	-16 506
Muut menot	-251	-218	-203	-203
Menot yhteensä	-69 194	-73 412	-75 562	-76 236
Toimintakate	-65 699	-71 486	-74 405	-75 079
Poistot	-419	-253	-339	-339
Vyörytykset	-4 514	-7 207	0	-8 057
Tilikauden tulos	-70 632	-78 946	-74 745	-83 475

Toiminnan kuvaus

Toisen asteen koulutuksen palvelualue vastaa suomenkielisen lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestämisestä. Vantaalla on viisi suomenkielistä päivälukiota, kaksi aikuislukiota sekä Vantaan ammattiopisto Varia. Toisen asteen koulutus antaa yleiset jatko-opintovalmiudet yliopistoihin ja ammattikorkeakouluihin.

Lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Lukiossa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja muilla näytöillä. Lukiokoulutuksen tehtäväalueen menoihin sisältyy lukiodien lisäksi koko toisen asteen koulutuksen hallinnollisia johtamis-, kehittämis-, suunnittelu- ja valmistelutehtäviä.

Vantaan ammattiopisto Varia toteuttaa järjestämisluvan mukaista ammatillista koulutusta tiiviissä yhteistyössä alueen työelämän kanssa. Variassa järjestetään ammatillista koulutusta nuorille, aikuisille ja organisaatioille useilla eri aloilla. Koulutustarjonta sisältää muun muassa perustutkintoja, ammatti- ja erikoisammattitutkintoja, oppisopimuskoulutusta, työvoimakoulutusta sekä korttikoulutuksia. Toiminnan lähtökohtana ovat kysyntälähtöisyys, työelämän tarpeet, asiakkuusajattelu ja verkostomainen toimintatapa.

Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (TUVA) järjestetään hallinnollisesti ammattiopisto Variassa.

Toisen asteen koulutuksen palvelualue vastaa lisäksi toisen asteen palveluverkon kehittämisestä, oppilaitosten työ- ja elinkeinoelämäyhteistyöstä ja korkeakouluysteistyöstä sekä oppivelvollisuuden ohjauksesta ja valvonnasta perusopetuksen päättymisen jälkeen.

Toisen asteen koulutuksen palvelualue tekee yhteistyötä toimialarajat ylittäen työllistymisen edistämiseksi ottaen huomioon hyvinvointialueen osaamisen kehittämisen tarpeet.

Palvelualueen keskeiset tavoitteet

Vuonna 2024 toisen asteen koulutuksen palvelualueen keskeisinä tavoitteina ovat joustavien oppimisen polkujen kehittäminen, oppimisen tuen kehittäminen huomioiden erityisesti monikielisten opiskelijoiden tuen tarpeet sekä opiskelijoiden ja henkilöstön työhyvinvoinnin vahvistaminen ja hyvän johtamisen sekä riittävien johtamisresurssien vahvistaminen. Samalla edistetään moniammatillista yhteistyötä ja koulutusta koulupudokkaiden tukemiseksi, laajennetaan työnohjaajien osaamista oppilaiden elämänhallinnan taitojen tukemiseen.

Lukioiden ja Varian opiskelijoille kehitetään uusia joustavia opintopolkuja strategialähtöisen palvelumuotoilun eli opiskelijalähtöisen kehittämisen kautta. Tavoitteena on, että opiskelijan on mahdollista hyödyntää opetustarjontaa oppilaitosrajat ylittäen ja saada siten vahvempi pohja työelämään sekä jatko-opintoihin.

Oppimisen tukitoimia kehitetään ottaen huomioon mahdolliset valtakunnalliset linjaukset sekä käytävissä olevat resurssit. Kieli- ja kulttuuritietoisuutta lisätään vahvistamalla opettajien osaamista. Oppimisen tuen kehittämistoimien tueksi kootaan segregaatiotietoja. Resurssien jakamisessa huomioidaan monikielisten opiskelijoiden määrä.

Opiskelijoiden hyvinvointia vahvistetaan kiinnittämällä huomiota yhteisölliseen hyvinvointityöhön, arjen kohtaamisiin sekä oppilaitosten arjessa tapahtuvaan vuorovaikutukseen. Opiskelijoiden osallisuutta vahvistetaan kehittämällä opiskelijakuntatoimintaa huomioiden oppilaitosten erityispiirteet.

Edistetään moniammatillista yhteistyötä ja koulutusta koulupudokkaiden tukemiseksi, laajennetaan työnohjaajien osaamista opiskelijoiden elämänhallinnan taitojen tukemiseen ja mahdollistetaan yhdessä sidosryhmien kanssa nopea hoitoon pääsy, kun oppilaan terveydelliset syyt muodostavat haasteen oppimiselle tai opiskelulle.

Yhdessä elinkeinopalveluiden kanssa tavoitteena on saada osaamispalveluita tarvitsevat asiakkaat pikaisesti koulutuksen pariin, jotta sitä kautta heille löytyy väylä työhön. Elinkeinopalveluiden, Varian ja työllisyyspalveluiden yhteistyönä tehdään ennakointityötä yritysten ja julkisen sektorin työnantajien tarpeista ja varmistetaan siten entistä sujuvamat polut työelämään. Variaan palkataan työelämäkoordinaattori tehostamaan valmistuneiden työllistymistä, edistämään oppisopimuskoulutusta, vahvistamaan ennakointityötä ja tukemaan työelämäyhteistyötä Varian ja työnantajien välillä.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Toisen asteen koulutuksen palveluverkon kehittämistä pyritään edistämään aikataulun mukaisesti. Vehkalan rakentaminen ajoittuu vuosille 2023–2025, Aviapoliksen lukion rakentaminen käynnistyy ja Tikkurilan osaamiskampuksen suunnittelu jatkuu. Lisäksi pyritään ottamaan käyttöön väliaikaisia toimitiloja, jotta lukioiden aloituspaikkoja voidaan lisätä tarveperusteisesti ennen Aviapoliksen lukion ja Tikkurilan osaamiskampuksen uudisrakennusten valmistumista.

Toisen asteen koulutuksen vision ja strategisten painopisteiden mukaan mahdollistetaan joustavat opintopolut toisella asteella yli oppilaitosrajojen.

TE-palvelut siirtyvät kaupungin vastuulle 1.1.2025. Variassa valmistaudutaan muutokseen vuoden 2024 aikana yhteistyössä kaupungin muiden toimialojen kanssa. Useiden alojen akuutti työvoimapula edellyttää uudenlaisia koulutusratkaisuja. Esimerkiksi työperäinen maahanmuutto vaatii uudenlaisia koulutusmalleja, yhteistyötä maahanmuuttajien osaamiskeskuksen kanssa sekä henkilöstöltä muun muassa kieli- ja kulttuuritietoista osaamista. Varian yhteistyötä yritysten kanssa vahvistetaan, jotta oppi- sekä koulutussopimuspaikkoja saadaan lisättyä. Vahvistetaan ammatillisen koulutuksen laatua. Selvitetään vuoden 2024 aikana, millaisen osaamistakuun Varia voi ottaa käyttöön ammatillisen koulutuksen perustutkinto-opiskelijoilleen. Selvitetään täysi-ikäisille tarjottavan TUVA-koulutuksen lisäämisen tarve ja rahoitus.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	518	542	555
Määräaikaisen henkilöstön lkm	195	141	140
Henkilöstön kokonaismäärä	713	683	695

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Lukiokoulutus				
Suomenkielisten päivälukioiden opiskelijat	3 658	3 712	3 691	3 792
Suomenkielisten päivälukioiden opiskelijamäärä/lukio, keskiarvo	732	742	738	758
Aikuis- ja etälukion tutkintotavoitteiset opiskelijat	242	237	250	250
Keskeyttäneet % opiskelijamäärästä (päivälukiot)	2,2 %	6,8 %	4,5 %	4,5 %
Kolmessa vuodessa päättötodistuksen saaneet kaikista valmistuneista (päivälukiot)	83,1 %	88,0 %	88,0 %	90,0 %
Kaikki tunnit/vvt/opiskelija (päivälukiot)	1,35	1,34	1,36	1,36
Käyttömenot euroa/opiskelija (päivälukiot)	7 086	7 615	8 293	8 560
Huoneistonestiöt/opiskelija (päivälukiot)	7,5	7,3	7,4	7,3
Ammatillinen koulutus				
Yhteishaussa olevat tutkintotavoitteiset aloituspaikat peruskoulun päättävästä ikäluokasta %	37 %	35 %	41 %	40 %
Ministeriön päättämän tavoiteopiskelijavuosien käyttöaste	100 %	100 %	100 %	100 %
Käyttömenot euroa/opiskelijavuosi (ammatillinen koulutus yhteensä)	10 425	11 540	11 584	11 706
Huoneistonestiöt/opiskelijavuosi	13,5	13,8	13,5	13,3
Alle 20-v perustutkintoa suorittavien keskeyttämisprosentti Variassa	-	-	8 %	8 %

16

KAUPUNKIKULTTUURI JA HYVINVOINTI

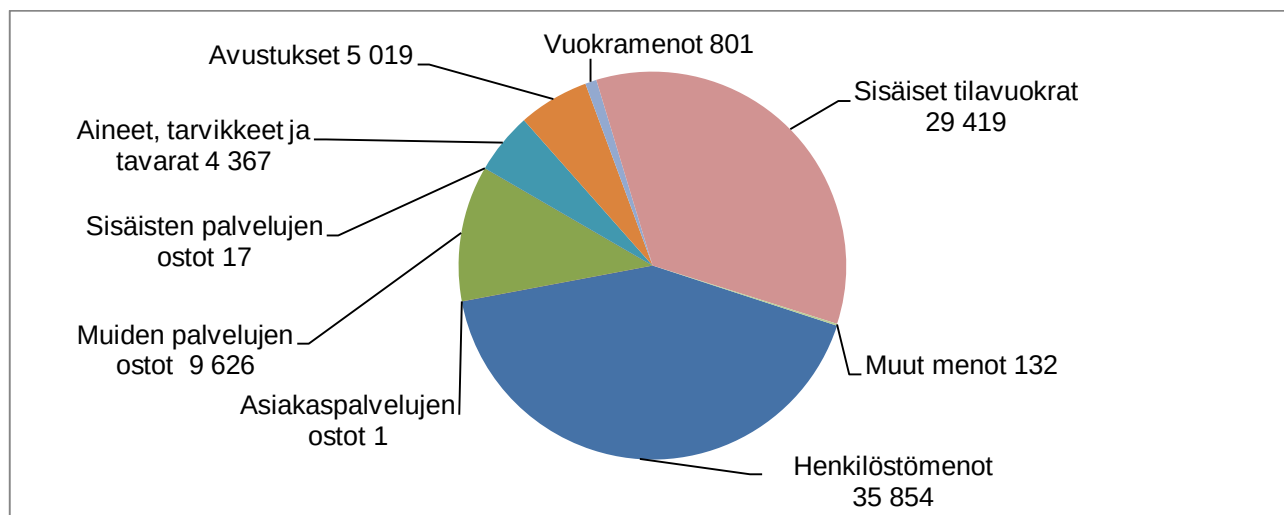
Vastuuhenkilö: Riikka Åstrand

Toimielin: Kaupunkikulttuurin ja
hyvinvoinnin lautakunta
Puheenjohtaja: Sirkka-Liisa Kähärä

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Kaupunkikulttuuri							
Tulot	10 376	11 595	11 120	11 120	11 288	11 458	11 631
Menot	-71 775	-77 753	-83 580	-85 235	-86 259	-88 416	-90 626
Toimintakate	-61 399	-66 158	-72 461	-74 116	-74 972	-76 958	-78 995
Kaupunkikulttuuri bruttoyksiköt							
Tulot	9 045	10 227	9 752	9 752	9 899	10 049	10 200
Menot	-66 405	-72 209	-77 673	-79 301	-80 176	-82 181	-84 235
Toimintakate	-57 360	-61 982	-67 922	-69 549	-70 277	-72 132	-74 035

Kunta-alan palkkaratkaisun vaikutuksia huomioitiin talousarviossa keskitettynä varauksena kaupunkistrategian ja johdon toimialalla. Ratkaisu sisälsi vuonna 2023 jaettavia paikallisia eriä, joiden vaikutus on jaettu toimialoille kaupunginjohtajan talousarvioesityksen yhteydessä. Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialalle paikallisten erien vaikutus oli 575 000 euroa.

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	48	878	697	697
Maksutulot	5 202	6 234	6 022	6 022
Tuet ja avustukset	2 663	2 434	2 390	2 390
Muut tulot	673	559	529	529
Sisäiset tulot	459	121	113	113
Tulot yhteensä	9 045	10 227	9 752	9 752
Henkilöstömenot	-26 621	-28 831	-30 562	-31 609
Asiakaspalvelujen ostot	-2	-1	-1	-1
Muiden palvelujen ostot	-7 206	-7 368	-9 358	-9 358
Sisäisten palvelujen ostot	-47	-17	-17	-17
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 902	-3 700	-4 117	-4 217
Avustukset	-4 524	-4 537	-4 537	-5 017
Vuokramenot	-727	-739	-795	-795
Sisäiset tilavuokrat	-24 368	-26 913	-28 182	-28 182
Muut menot	-7	-104	-107	-107
Menot yhteensä	-66 405	-72 209	-77 673	-79 301
Toimintakate	-57 360	-61 982	-67 922	-69 549
Poistot	-4 572	-4 730	-5 200	-5 206
Vyörytykset	-3 122	-5 188	0	-4 982
Tilikauden tulos	-65 054	-71 900	-73 122	-79 737

Toiminnan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan tehtävänä on kaupunkikulttuurin hyvinvoinnin lautakunnan toimivaltaan kuuluvien asioiden valmistelu ja täytäntöönpano. Toimiala huolehtii kaupungin elinikäisen oppimisen palveluiden, kulttuuri- ja kirjastopalveluiden, liikuntapalveluiden sekä nuoriso- ja yhteisöpalveluiden järjestämisestä.

Keväällä 2023 laadittiin toimialan toimintaympäristöanalyysi Sitran megatrendien, kasvavat hyvinvoinnin ja demokratian haasteet, digitalisaatio sekä taloustilanteen ja luonnon kantokyvyn heikkeneminen, pohjalta. Vaikka nopea väestönkasvu ja monimuotoistuminen tuovat lisähaasteita palvelutuotantoon, ne voivat hallitusti hoidettuna olla kaupungille myös menestystekijä. Tästä syystä toimiala haluaa olla aktiivinen toimija asuinalueiden elinvoiman kehittämisessä, segregaatiorjunnassa ja osallisuuden kokemuksen lisäämisessä.

Toimialan palveluiden merkitys kotoutumisessa, yhteiskunnallisten haasteiden purkamisessa ja kriisikestävyyden ylläpitäjänä voi kasvaa. Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan palveluilla on vahva yhteys koettuun hyvinvointiin. Liikkumisohjelma pyrkii fyysisen aktiivisuuden lisäämiseen mm. edistämällä houkuttelevien liikkumisympäristöjen syntyä. Kaupunkikulttuurilla on myös tärkeä rooli positiivisemmän kaupunki-identiteetin luomisessa erilaisten tapahtumien ja palveluiden keinoin. Kaupunkikulttuuri lisää elinvoimaa ja turvallisuutta: Vantaan kaupunkikeskustoista rakentuu viihtyisiä, vetovoimaisia, aktiivisia ja monimuotoisia asuinalueita. Vantaan 50-vuotisjuhlavuoden tapahtumia tuotetaan kaikille asuinalueille.

Kaupunkikulttuuri voi toiminnallaan vahvistaa kansalaisyhteiskuntaa ja vastata ihmisten yhteisöllisyyden ja osallisuuden tarpeisiin. Uudenlaiset kumppanuudet ja yhdessä tekeminen korostuvat. Digitalisaatio (automaatisointi, tehokas tilankäyttö, sähköinen asiointi ym.) parantaa palveluiden saavutettavuutta.

Kaupunkiympäristö muuttuu kasvavan maahanmuuttajaväestön ja väestön ikääntymisen myötä. Muutos tukee moniarvoista kaupunkikuvaa, mutta edellyttää tietoisia valintoja toimintojen ja resursien kohdentamisessa. Toimialan palvelut tukevat yhteisöllistä ja vuorovaikutteista toimintaa. Ne vahvistavat moninaisuutta ja antavat valmiuksia toimia aktiivisesti yhteiskunnassa. Palveluiden avulla torjutaan tehokkaasti yksinäisyyttä ja eriarvoistumista. Monipuolinen rahoitus pohja kannustaa ja rohkaisee innovatiivisuuteen ja uudistumiskykyyn. Lisäresursseilla luodaan uusia ratkaisuja ja tehdään kehitystyötä.

Toimialan keskeiset tavoitteet

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan rooli on merkittävä valtuustokauden strategisten päämäärien toteutumisessa. Valtuustokauden strategian tueksi on rakennettu toimialan oma strategia, johon valitut vaikuttavuustavoitteet tähtäävät vuoteen 2030. Toimiala vastaa kahdesta valtuustokauden strategiateemasta: Sosiaalisesti kestävä Vantaa sekä Hyvinvointia rakentava Vantaa.

Talouden tasapainoa turvataan kustannustehokkaiden tilaratkaisujen kautta. Kaupungin elin-, pito- ja vetovoiman kasvattamiseksi tapahtumien määrää ja aluetaloudellista vaikuttavuutta lisätään ennen kaikkea asukkaiden ja kumppanitoimijoiden toimintamahdollisuuksia edistämällä kuten tapahtumafasiliteetteja rakentamalla. Tarkoitus on lisätä tapahtumien lukumäärän lisäksi tapahtumiin osallistuvien ihmisten määrää. Vantaan erityisenä tavoitteena on olla lapsiystävällinen kaupunki ja toimiala sitoutuu edistämään kansallisen lapsistrategian keskeisiä tavoitteita, kuten lasten ja nuorten osallisuutta ja päätösten lapsivaikutusten arviointia. Asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi lisätään etenkin haavoittuvassa asemassa oleville kuntalaisille tarkoitettuja matalan kynnyksen harrastusmahdollisuuksia ja parannetaan niiden saavutettavuutta sekä esteettömyyttä muun muassa Harrastusten Vantaa -hankkeen avulla sekä toteuttamalla Myönteisen erityiskohtelun toimintaohjelmaa.

Haavoittuvassa asemassa olevat ihmiset huomioidaan erityisesti yksinäisyyden vähentämisessä. Haavoittuvassa asemassa olevien ihmisryhmien terveyttä ja hyvinvointia edistetään kaupungissa muun muassa tukemalla järjestötoimintaa sekä kehittämällä matalan kynnyksen harrastusmahdollisuuksia, asukastilatoimintaa ja elintapaneuvontaa. Tavoitteena on hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä kaupungin elin-, pito- ja vetovoiman paraneminen.

Toimiala vastaa kaupungin järjestöyhteistyöstä. Avustusten sähköinen hakujärjestelmä on uudistettuna käytössä ja järjestöjen toimitilojen tukimallia uudistetaan. Järjestöt ja paikalliset toimijat kutsutaan mukaan toteuttamaan Vantaan juhluvuoden tapahtumia.

Keskeisimmät investointihankkeet ovat Kuusijärven kehittäminen, Myyrmäen kaupunkikulttuuritalo ja opistotalo, Elmon uimahalli, Koillis-Vantaan liikuntahalli, Håkansbölen kartanon päärakennuksen peruskorjaus sekä Vernissan peruskorjaus.

Toimiala valitsee vuosittain hyvinvointia tukevan teemapalvelualueen. Teemapalvelualueella tehdään vuoden aikana näkyväksi kuntalaisille painotetusti viestinnän ja markkinoinnin keinoin ja sen toimintoja kehitetään yhdessä asukkaiden kanssa. Teemapalvelualue vuonna 2024 on liikuntapalvelut ja vuonna 2024 tuodaan liikkumisohjelman tavoitteet tutuksi kaupunkilaisille ja sitoutetaan kaikki toimialat osaltaan toimenpiteiden edistämiseen.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan sukupuolitietoisien budjetoinnin teemana on harrastaminen. Tarkastelun kohteena on kaupungin tarjoamien ja tukemien harrastusten määrä, laatu, harrastusmahdollisuuksien jakautuminen alueittain, kohderyhmät, todelliset osallistumismahdollisuudet ja toiminnan resursointi. Turvallisuusteeman alla tarkastellaan hyviä väestösuhteita.

Luonnon ja lemmikkien merkitys ihmisten hyvinvoinnille huomioidaan edistämällä luontoon ja eläimiin liittyvää harrastamista ja liikkumista. Eläinten hyvinvointiin ja omistajan vastuuseen liittyvien aiheiden käsittelyä jatketaan asukastoiminnassa, tapahtumissa, nuoriso- ja kerhotoiminnassa sekä aikuisopiston kurssitarjonnassa. Tämä näkyy esim. luontoliikunnan tarjonnan kehittämisessä osana Liikkuva päiväkotia, -koulu ja -opiskelutoimintaa sekä Harrastusten Vantaa kerhovalikoimassa. Asukastiloilla ja kirjastoilla voidaan järjestää luonto- ja lemmikkiaiheisia teemakeskusteluita.

Toimiala tiivistää yhteistyöstä kaupunkiympäristön kanssa, etenkin erilaisten liikuntapaikkojen ja tilojen suhteen.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	552	586	634
Määräaikaisen henkilöstön lkm	180	309	306
Henkilöstön kokonaismäärä	732	895	940

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

16 10

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunta

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	0	0	0	0	0	0	0
Menot	-64	-80	-110	-110	-113	-116	-118
Toimintakate	-64	-80	-110	-110	-113	-116	-118

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	0	0	0	0
Maksutulot	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	0	0	0	0
Muut tulot	0	0	0	0
Sisäiset tulot	0	0	0	0
Tulot yhteensä	0	0	0	0
Henkilöstömenot	-54	-65	-65	-65
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-8	-15	-45	-45
Sisäisten palvelujen ostot	-1	0	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	0	0	0
Avustukset	0	0	0	0
Vuokramenot	0	0	0	0
Sisäiset tilavuokrat	0	0	0	0
Muut menot	-1	0	0	0
Menot yhteensä	-64	-80	-110	-110
Toimintakate	-64	-80	-110	-110
Poistot	0	0	0	0
Vyörytykset	64	80	0	110
Tilikauden tulos	0	0	-110	0

Toiminnan kuvaus

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunta huolehtii kaupungin elinikäisen oppimisen palveluiden, kulttuuri- ja kirjastopalveluiden, liikuntapalveluiden sekä nuoriso- ja yhteisöpalveluiden järjestämisestä. Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunta myös päättää kaupungin avustusten jakamisesta.

Tehtäväalueelle on varattu määrärahat lautakunnan menoihin. Lautakunta kokoontuu kuukausittain joko perinteisesti Vantaan kaupungintalolla, tai vaihtelevissa sijainneissa eri puolilla kaupunkia. Vuonna 2024 lautakunta toteuttaa tämän valtuustokauden opintomatkan Hollantiin.

Lautakunnan kokouksissa, tapahtumissa ja matkoilla oman agendansa lisäksi lautakunta tutustuu kaupungin sisäiseen toimintaan sekä sidosryhmien esittelyihin, ja mahdollisuuksien mukaan muiden kuntien hallintoon, toimintamalleihin ja lautakuntien toimintaan.

Sekä kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunnalle että kaupunkitalautakunnalle esitetään ensi vuoden aikana selvitys toimenpiteineen liikuntapaikkarakentamisessa havaittujen ongelmien korjaamiseksi.

16 21

Yhteiset palvelut

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	693	745	745	745	756	767	779
Menot	-4 201	-3 948	-4 728	-4 804	-4 924	-5 047	-5 174
Toimintakate	-3 508	-3 204	-3 984	-4 060	-4 169	-4 280	-4 395

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	0	0	0	0
Maksutulot	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	597	700	700	700
Muut tulot	96	45	45	45
Sisäiset tulot	0	0	0	0
Tulot yhteensä	693	745	745	745
Henkilöstömenot	-2 336	-2 066	-2 421	-2 497
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-834	-725	-1 039	-1 039
Sisäisten palvelujen ostot	-11	0	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-39	-221	-249	-249
Avustukset	-58	0	0	0
Vuokramenot	-14	-18	-22	-22
Sisäiset tilavuokrat	-908	-919	-997	-997
Muut menot	0	0	0	0
Menot yhteensä	-4 201	-3 948	-4 728	-4 804
Toimintakate	-3 508	-3 204	-3 984	-4 060
Poistot	0	0	0	0
Vyörytykset	1 467	1 931	0	2 866
Tilikauden tulos	-2 040	-1 272	-3 984	-1 194

Toiminnan kuvaus

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan yhteisiin palveluihin kuuluvat toimialan johto sekä yhteiset palvelut. Yhteiset palvelut -yksikkö koostuu asiantuntijoista, jotka huolehtivat toimialalle keskitetyistä talous- ja hallintopalveluista, suunnittelusta ja kehittämisestä sekä viestinnästä ja palvelumarkkinoinnista. Kaupunkikulttuurin yhteisten palveluiden erityistehtäviä ovat järjestöyhteistyön ja avustusten valmistelun koordinointi, järjestötilojen toiminnallinen hallinnointi, vaikuttamistoimielinten toiminnan koordinointi sekä kaupunkitasoisesti osallisuuden asiantuntijatyö ja osallisuustyön koordinointi.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan yhteisiin palveluihin sijoittuu mm. toimialan vastuulla olevien strategiateemojen ”Sosiaalisesti kestävä Vantaa” ja ”Hyvinvointia rakentava Vantaa” koordinaatio, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lakisääteiset tehtävät, Harrastusten Vantaa –hankkeen toteuttaminen sekä Kuusijärven alueen hallinnointi.

Palveluyksikön keskeiset tavoitteet

Yhteiset palvelut tuottaa toimialalle keskitetyt tukipalvelut palvelualueille, kaupungin johdolle ja päätöksentekoon. Yksikkö kehittää yhteisiä prosesseja ja käytäntöjä toimialalla ja varmistaa yhteistyön ja yhteisten tavoitteiden toteutumisen.

Vuoden 2024 aikana toteutetaan myönteisen erityiskohtelun ohjelmaa ja edistetään sen tiedolla johtamisen mallia. Hyvinvointisuunnitelman 2023–2025 strategisina tavoitteina ovat vantaalaisten hyvinvoinnin edistäminen ja hyvinvointierojen kaventaminen, turvallisuuden tunteen vahvistaminen sekä sujuvien palveluiden varmistaminen yhdessä hyvinvointialueen ja muiden yhteistyökumppanien kanssa. Tärkeänä tehtävänä on varmistaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet sekä sujuva rajapintayhteistyö hyvinvointialueen kanssa. Osallistetaan ruotsinkielistä palveluallueta hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöhön, jotta siitä tulee yhtenäinen kokonaisuus. Kaupunki jatkaa ennaltaehkäisevää työtä asunnottomuuden poistamiseksi. Hyvinvointialueuudistuksen myötä painottuu entistä enemmän ajatus siitä, että kunnan hyvinvointityötä tehdään kaikilla toimialoilla – hyvinvointi ei ole pelkästään hyvinvointialueen asia. Tämän näkyväksi tekeminen on myös yksi hyvinvointityön tavoite. Yhteistyötä koulujen kanssa lisätään määrätietoisesti ennaltaehkäisevän päihdekasvatuksen osalta kutsumalla kokemusasiantuntijoita mukaan työhön ja vierailemaan erityisesti yläkouluissa ja toisen asteen oppilaitoksissa.

Yksikkö koordinoi ja edistää toimialan kärkihankkeita Myyrmäen kaupunkikulttuuritalo sekä Kuusijärvi.

Kaupungin uudistettu avustustenhakujärjestelmä on käytössä. Järjestöjen toimitilojen tukimalli viedään päätöksentekoon.

Asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia kehitetään ja koordinoidaan koko kaupungin tasolla ja Osallisuuspalvelut-tiimi toimii osallisuuden koordinaatioryhmän valmistelijana. Osallistuva Vantaa –ohjelman tavoitteita ja toimenpiteitä edistetään yhteistyössä kaikkien toimialojen kanssa ja toimialojen osallisuussuunnitelmat päivitetään. Yksikkö järjestää laadukkaita ja monipuolisia tilaisuuksia, joissa asukkaat pääsevät kohtaamaan viranhaltijoita ja vaikuttamaan kaupungin kehittämiseen. Matalan kynnyksen vaikuttamismahdollisuuksia parannetaan sähköisen osallisuusympäristön aktiivisella kehittämisellä, kaupungin työntekijöitä kouluttamalla ja kehittämällä uusia osallistumisen väyliä.

Viestinnän ja markkinoinnin toimenpiteillä tuetaan toimialan tavoitteiden saavuttamista. Huomioidaan myös ne asukkaat, jotka eivät käytä digitaalisia palveluita. Kaupungin toteuttamassa viestinnässä, kyselyt mukaan lukien, huomioidaan saavutettavuus, selkokieliisyys, monikanavaisuus ja -kielisyys.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Harrastusten Vantaan toiminta jatkuu ja vahvistuu lukuvuonna 2023–2024. Lasten ja nuorten toiveisiin perustuvia, maksuttomia ja laadukkaita harrastustunteja järjestetään kaikkien vantaalaisten peruskoulujen toimipisteissä tai niiden välittömässä läheisyydessä heti koulupäivän jälkeen. Toimintamalli mahdollistaa kauden aikana harrastuksen noin 5 000 lapselle ja nuorelle toteuttamalla lähes 400 erilaista harrastusryhmää eri ikäluokille. Harrastusten Vantaa edistää lisäksi etsivää harrastekaveritoimintaa ja tulee alkavan kauden aikana tiivistämään yhteistyötä erityisesti oppilashuollon ja muiden kouluilla toimivien ammattiryhmien kanssa. Toiminta on osa valtakunnallista Harrastamisen Suomen mallia ja tekee aktiivisesti yhteistyötä valtakunnallisissa verkostoissa muiden kuntien kanssa.

Palveluverkon kehittämisen osalta keskeisimmät yksikön koordinaatiossa olevat hankkeet ovat Kuusijärven luonto- ja virkistysalueen kehittäminen ja Myyrmäen kaupunkikulttuuritalo –hankkeessa käynnistetty opistotalon tarvesuunnittelu.

Kuusijärven kärkihankkeessa kehitetään alueen kävijämäärälaskentaa ja kestävyiden seuranta. Tavoitteena on siirtyä hallintomalliin, jossa Kuusijärven palvelujen hallinnointi ja johtaminen keskittetään kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialalle sekä kiinteistöjohtaminen kaupunkiympäristön toimialalle. Uudisrakentamisen hankkeista infokatoksen, yleisen vessan ja kahden uuden savusaunan sekä pukuhuonerakennuksen rakentaminen käynnistyy. Sen jälkeen ovat vuorossa vuokratilat ja vuokratila. Maisemarakentamisen osalta käynnistyy esteettömän uimapaikan rakentaminen ja järveä kiertävän rantareitin suunnittelu, jonka voi kulkea esteettömästi sulan maan aikana. Osana Vantaan 50-vuotisjuhlavuotta järjestetään Kuusijärvellä Nuku yö ulkona -metsähotelli.

Myyrmäen kaupunkikulttuuritalo –hankkeessa käynnistyy tarvesuunnittelu, joka sisältää kaupunkikulttuuritalon ja opistotalon kokonaisuuden. Myyrmäen keskustan kehittyessä huolehditaan alueen vapaa-ajan palvelujen järjestämisestä.

Järjestöyhteistyötä tiivistetään ja tehostetaan viestintää. Uusi sähköinen avustustenhakujärjestelmä otetaan käyttöön. Edistetään järjestöjen toimitilojen tukimallin uudistamista tavoitteena yhtenäinen, läpinäkyvä ja saavutettava tukimuoto.

Osallistuva Vantaa -ohjelman pohjalta laajentuvan osallistuvan budjetoinnin ensimmäinen kaupunkitasoinen asukasvuorovaikutusprosessi saatetaan loppuun vuonna 2024 ja valikoituneiden hankkeiden toteuttaminen aloitetaan. Aukkaat tuodaan mukaan kaupungin toiminnan suunnitteluun ja valmisteluun kehittämällä sähköistä osallisuusympäristöä, osallisuuspuhelinta ja asukasraatitoimintaa. Lisäksi panostetaan dialogisten menetelmien käyttöön.

Vaikuttamistoimielinten (vammaisneuvosto, vanhusneuvosto, nuorisovaltuusto, svenska kommittén sekä monikulttuurisuusasiain neuvottelukunta) vaikuttavuutta kehitetään vahvistamalla niiden edustuksellisuutta siten, että toimielimet voivat ottaa entistä paremmin huomioon koko edustamansa kohderyhmän näkökulmat. Vaikuttavuutta lisätään myös kehittämällä koordinaatoroolia, hallinnollisia prosesseja sekä viestintää toimielinten näkökulman saamiseksi paremmin esiin. Parannetaan yhteistyötä kasvatuksen ja oppimisen toimialan kanssa, ruotsinkielisten palvelujen kokonaisuuden huomioimiseen molemmilla toimialoilla.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan viestintä tukee toimialan strategiaa, vahvistaa Vantaan kaupungin brändiä ja auttaa vantaalaisia löytämään heitä kiinnostavat vapaa-ajan palvelut. Viestinnän tavoitteena on tavoittaa laajasti ja monikanavaisesti kuntalaisia, ja sitouttaa heitä seuraamaan viestinnän sisältöjä. Sekä viestinnässä että palvelumarkkinoinnissa vahvistetaan yhteistyötä palvelualueiden kanssa. Työn tueksi laaditaan yhdessä entistä kattavampi toimialan viestintä- ja markkinointisuunnitelma. Vuonna 2024 toimialan viestinnässä näkyy vahvasti Vantaa 50 v –juhlavuosi.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	25	25	31
Määräaikaisen henkilöstön lkm	5	6	5
Henkilöstön kokonaismäärä	30	31	36

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Kaupunkikulttuurin yhteisten palvelujen henkilöstö/ toimialan henkilöstö %	3,4	3,4	3,2	3,3
Koettu tyytyväisyys kunnan osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksiin (ka väliltä 1–5) ^{*)}	3,2	-	-	-
Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksiin tyytyväisten osuus ^{**)}	-	38	37	39

^{*)} Tunnusluku raportoidaan vuoden 2021 loppuun saakka.

^{**)} Kuntalaiskyselyn tuloksista saatava uusi tunnusluku 1.1.2022 (korvaa edellisen).

16 33

Kulttuuri- ja kirjastopalvelut

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	511	472	472	472	479	487	494
Menot	-16 962	-18 297	-20 936	-21 317	-21 542	-22 081	-22 633
Toimintakate	-16 451	-17 824	-20 463	-20 844	-21 063	-21 594	-22 139

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	18	12	12	12
Maksutulot	82	184	184	184
Tuet ja avustukset	194	85	85	85
Muut tulot	189	191	191	191
Sisäiset tulot	28	0	0	0
Tulot yhteensä	511	472	472	472
Henkilöstömenot	-7 666	-8 145	-8 845	-8 926
Asiakaspalvelujen ostot	-2	-1	-1	-1
Muiden palvelujen ostot	-2 452	-2 227	-3 070	-3 070
Sisäisten palvelujen ostot	-5	-1	-1	-1
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 345	-1 832	-2 096	-2 196
Avustukset	-1 142	-1 267	-1 247	-1 447
Vuokramenot	-142	-139	-139	-139
Sisäiset tilavuokrat	-4 207	-4 682	-5 533	-5 533
Muut menot	-2	-4	-4	-4
Menot yhteensä	-16 962	-18 297	-20 936	-21 317
Toimintakate	-16 451	-17 824	-20 463	-20 844
Poistot	-625	-914	-1 163	-1 163
Vyörytykset	-1 194	-1 846	0	-1 814
Tilikauden tulos	-18 270	-20 584	-21 626	-23 821

Toiminnan kuvaus

Kulttuuri- ja kirjastopalvelut on taiteen, kulttuurin, historian ja lukutaidon asiantuntijaorganisaatio. Se vastaa kulttuuritoiminnoista, joilla edistetään paikallista ja alueellista elinvoimaa, kansainvälistä toimintaa, kulttuurista vuorovaikutusta sekä kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saatavuutta sekä monipuolista käyttöä. Kulttuuri- ja kirjastopalveluiden palvelualue ylläpitää ja kehittää vantaalaisten mahdollisuuksia henkiseen ja sisältörikkaaseen hyvinvointiin, sivistykseen ja aktiiviseen kansalaisuuteen sekä asukkaiden omaehtoisen kulttuuritoimijuuden vahvistamiseen.

Kulttuuri- ja kirjastopalvelut on tarkoitettu kaikille vantaalaisille ja ne tavoittavat laajasti eri väestöryhmiä. Palvelualueen toiminnot edistävät muun muassa monilukutaitoa ja kulttuurin saavutettavuutta.

Kaupunkiympäristö muuttuu kasvavan maahanmuuttajaväestön, ikääntymisen sekä lapsiperheiden määrän kasvun myötä. Muutos tukee moniarvoista kaupunkikuvaa, mutta edellyttää tietoisia valintoja toimintojen ja resurssien kohdentamisessa oikein. Alueiden eriarvoistumista voidaan estää tehokkaasti myös kulttuurin keinoin.

Palvelualueen keskeiset tavoitteet

Kulttuuri- ja kirjastopalveluiden vision mukaan Vantaa on rohkea ja elämänmakuinen kulttuurikaupunki, jossa yhdistyvät omaleimaisuus, ilo ja reilu yhdessä tekemisen meininki.

Vantaan kulttuuriohjelma linjaukset 2021–2030 ohjaa tavoitteellisesti yhteistä toimintaa kohti kulttuurisia päämääriä. Kulttuuripalveluiden yleisenä tavoitteena on esteettinen ja virikkeellinen kaupunkiympäristö, jossa elävä kaupunkikulttuuri ja kukoistavat kaupunkikeskukset ovat osa kotikaupunkidentiteettiä. Taide, historia ja kaupunkitapahtumat näkyvät kaupunkikuvassa ja ihmisten arjessa monipuolisena yhteistyönä ja osallisuutena. Kaupallisten ja isojen tapahtumien rinnalla järjestetään monipuolisesti matalan kynnyksen kulttuuritapahtumia kaupunkilaiset osallistaen.

Talousarviokauden keskeiset tavoitteet palvelevat kaupungin strategian ja elinvoimaohjelman toteutumista. Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan yhtenä vaikuttavuustavoitteena on, että suuret tapahtumat tuovat kaupunkiin elinvoimaa.

Vantaasta tuli kaupunki 1.1.1974. Vantaan juhluvuotta juhliitaan koko kaupunkiorganisaation voimin ja kaikilla suuralueilla teemalla Kotona Vantaalla. Juhlavuosi tehdään yhdessä kaupunkilaisten, kaupungin toimijoiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Juhlavuodesta rakennetaan asukaslähtöinen, yhteisöllinen, monikielinen ja osallistava kaikkien kaupunkilaisten juhla. Juhlavuoden keskeisiä tavoitteita toiminnalle ovat yhdessä tekemisen ja osallistamisen lisäksi mm. kiinnostava ja tapahtumarikas sekä moninaisuutta edistävä juhluvuosi.

Kulttuuri- ja kirjastopalveluiden keskeisenä tavoitteena on kaikenikäisten ihmisten elämänilon, hyvän elämän ja hyvinvoinnin vahvistaminen kulttuurin ja taiteen keinoin, erityisenä kohderyhmänä kuitenkin lapset, nuoret ja senioriväestö. Palvelualueen toiminta toteuttaa suunnitelmallisesti ja kokonaisvaltaisesti kaikkinaista tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä.

Lasten ja nuorten kulttuuripalvelut jatkaa ja kehittää edelleen vuonna 2023 alkanutta Vantaan kulttuurilapset –toimintaa. Jokainen Vantaalle syntyvä lapsi vanhempineen pääsee maksuttomien kulttuuripalveluiden piiriin syntymästään alkaen. Toiminnan keskeiset tavoitteet ovat perheiden hyvinvoinnin lisääminen kulttuurin keinoin sekä lapsiperheiden/kaupunkilaisten kulttuurisen yhdenvertaisuuden edistäminen.

Lasten ja nuorten kulttuuripalveluiden alueellisesta saavutettavuudesta huolehditaan kolmessa lastenkulttuurikeskuksessa (Toteemi Myyrmäessä, Pessi Tikkurilassa ja Pyykkitupa Hakunilassa). Lastenkulttuuripalvelut tuottaa omien toimipisteittensä lisäksi ohjelmistoa myös varhaiskasvatuksen ja koulujen tarpeisiin sekä muihin kaupungin toimipisteisiin. 4-luokkalaisten itsenäisyysjuhlan tuottamista koko sukupolven tavoittavana kokemuksena jatketaan yhteistyössä perusopetuksen kanssa.

Tempo-orkesteritoiminta on osa lasten ja nuorten kulttuuripalveluita. Sen avulla toteutetaan saavutettavan musiikin harrastustoiminnan kehittämistä koulupäivän yhteydessä kuudessa peruskoulussa. Tempo-orkesterien toimintaa kehitetään siten, että se saavuttaisi yhä enemmän sellaisia lapsia, nuoria ja perheitä, joille musiikin harrastaminen ei muuten olisi mahdollista. Tempo-orkesteritoiminnan koordinaattori huolehtii yhteistyöstä koulujen, varhaiskasvatuksen ja muiden kumppaneiden kanssa sekä toiminnan kehittämisestä. Kouluissa toimivien orkesterien rinnalle tuodaan muita Tempo-pedagogiikkaa hyödyntäviä toimintamuotoja, kuten Tempo-kuorot.

Håkansbölen historiallista kartanoaluetta kehitetään ainutlaatuiseksi ja eläväksi kulttuurimatkailukohteeksi yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa. Tavoitteena on avata päärakennus kartanomuseona kesällä 2026.

Kaupunginmuseon kokoelmatiloille on tavoitteena löytää uudet, turvallisemmat tilat, ja valmistella muuttoa vuoden 2024 aikana.

Vantaalla on parhaillaan menossa ja suunnitteilla merkittäviä julkiseen taiteen hankkeita, yhtenä suurimmista ratikan taiteen kokonaisuus. Tästä johtuen tavoitteena on kehittää julkisen taiteen prosesseja ja koordinaatiota uuden julkisen taiteen ohjausryhmän avulla. Ratikan taiteen kokonaisuutta varten kilpailutetaan koordinaattori, joka aloittaa hankkeessa alkuvuodesta.

Vantaan juhluvuosi näkyy myös Artsin ja kaupunginmuseon vuoden näyttelyissä. Yksi juhluvuoden päätapahtumista on Suomen kotiseutuliiton kanssa järjestettävät Kotiseutupäivät 30.8. - 1.9.2024.

Kirjastopalveluiden keskeisenä tehtävänä on Kirjasto 2030-ohjelman mukaisesti monilukutaidon edistäminen tarjoten aineistoja, välineitä sekä asiakaspalvelua. Kirjaston vuoden 2024 erityiseksi kohderyhmäksi on valittu monikieliset ja monikulttuuriset vantaalaiset. Palvelujen kehittäminen monikielisille ja -kulttuurisille kuntalaisille edistää tasa-arvoa ja ehkäisee segregatiota. Kirjasto jatkaa tiiviissä yhteistyössä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa hyödyntäen erilaisia hankkeita. Kirjaston uutena tavoitteena on uusasiakashankinta kirjaston palveluita markkinoimalla ja uusia potentiaalisia asiakasryhmiä kartoittaen. Erityistä huomiota kiinnitetään myös lapsiperheiden houkuttelemiseksi kirjastopalveluiden äärelle lasten varhaisen lukuinnon vahvistamiseksi. Kivistön uuden kirjaston ja tapahtumatoimintojen avaaminen tarjoaa vantaalaisille uudenlaisia asiakaskokemuksia.

Kulttuuri- ja kirjastopalvelut huolehtii kuntalaisten pääsystä tietoon, aineistoihin ja kulttuurisisältöihin, monipuolisen lukutaidon ja kirjallisuuden edistämisestä sekä muiden kirjaston tehtävien järjestämisestä. Kirjastojen esteettömyyttä ja saavutettavuutta kehitetään. Kirjastoihin hankitaan selkokielistä materiaalia sekä muulla kuin suomen kielellä kirjoitettuja materiaaleja.

Helmet-kirjastojen uuden Finna-portaalin käyttöönoton tavoitteena on edistää tehokasta aineisto- ja tiedonhakua. Samoin uuteen valtakunnalliseen e-kirjastoon liittymisellä tavoitellaan e-aineiston tarjonnan tehostamista ja asiakaskäytön selkeyttämistä. Helmet-kirjastojen omatoimikirjastojen käyttösääntömuutoksen tavoitteena on turvallinen asiakaskäyttö ja aineisto- ja tilaresurssien tehokas hyödyntäminen. Uuden kirjastoauton hankinta ja sen toiminnan muovaaminen yhteiseksi kulttuuri- ja kirjastoautoksi luo uusia mahdollisuuksia ja tavoitteena on kulttuuritarjonnan laajentaminen sekä liikuvien kirjasto ja kulttuuripalveluiden ulottaminen uusille asiakasryhmille.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Vuoden 2023 alusta yhdistynyt kulttuuri- ja kirjastopalvelut ja sen henkilöstö jatkavat tulevaisuuden palveluiden kehittämistä vuonna 2023 luodun Ikkunoita uuteen -kehittäjäyhteisön avaamalla polulla. Palvelualue tarvitsee kykyä uudistaa ja hyödyntää toimintaympäristön tarjoamia muutoksen mahdollisuuksia. Vahvan substanssiosaamisen lisäksi ylläpidetään kehittäjäosaamista ja tuetaan uusia työnteon tapoja ja palveluiden uudistamista. Kulttuuri- ja kirjastopalvelut on mukana myös Erasmus+-hankkeessa, joka tarjoaa mahdollisuuden työntekijöille osallistua kansainvälisiin koulutuksiin ja tutustua eurooppalaisiin kulttuuripalveluihin tuottaviin tahoihin kuten esimerkiksi museopalveluihin, kirjastopalveluihin ja kulttuurikeskuksiin.

Uuden Kulttuurikeskus Mosaiikin avaaminen Kivistön kauppakeskuksessa luo mahdollisuuden kehittää asiakaskokemusta, tavoittaa uusia asiakasryhmiä ja jatkokehittää yhteistyötä paikallisen toimijoiden ja yhdistysten kanssa. Kirjaston tilaratkaisut mahdollistavat myös uudenlaisen työpajatoiminnan. Monitoimitiloihin tuotetaan kulttuurisisältöjä ja tapahtumia kaikenikäisille kaupunkilaisilla.

Kirjasto2030-ohjelman toimenpiteitä viedään käytäntöön. Kirjaston hanketoiminta tulee vuoden aikana laajentumaan kahdella uudella hankkeella, mikä mahdollistaa yhteistyön monikielisten ja monikulttuuristen asiakkaiden ja perheiden suuntaan yhdessä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa. Asiakkaille tarjottavat tiedonhankinnan portaalit uudistuvat Helmet-Finna portaaliksi ja uuden valtakunnallisen e-kirjaston portaaliksi. Helmet-kirjastojen omatoimikirjaston käyttö vaatii jatkossa asiakkaalta sopimuksen solmimisen, mutta tämä lisää tilojen turvallista käyttöä ja vähentää tilankäyttöön liittyviä riskitekijöitä. Uusi kirjastoauto tarjoaa myös kulttuuripalveluita eri puolilla Vantaata. Lasten ja nuorten kirjallisuuteen sekä sunnuntaiaukiolojen turvaamiseen lisätään määrärahaa.

Kulttuuritoiminnan tuottavuutta, vaikuttavuutta ja volyymia kehitetään osallisuuden, yhteistoiminnan ja monituottajamallin avulla. Kulttuurin myöntämien avustusten tasoa nostetaan ja avustusperusteita ja avustustlajeja uudistetaan. Ammattimaisesti toimivien valtionosuutta saavien VOS –kulttuurilaitosten toimintaedellytysten vahvistamiseksi lisätään avustuksia 200 000 eurolla. Pääkaupunkiseutuyhteistyötä kehitetään erilaisten kansainvälisten sekä kotimaisten taide-, museo- ja kulttuuriprojektien kautta hyödyntäen metropolialueen tuomat synergiat mm. kiertuetoiminnan ja yhteisprojektien kautta.

Kulttuurisuunnittelu ja kaupungin elinvoiman edistäminen kulttuurin keinoin sekä hyväksytyjen linjausten mukaisena edellyttää monien toimialojen yhteistä työtä tavoitteemme saavuttamiseksi.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	174	188	190
Määräaikaisen henkilöstön lkm	31	29	29
Henkilöstön kokonaismäärä	205	217	219

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Kulttuuripalvelut				
Kaikkien kulttuuritapahtumien yleisömäärä	216 782	458 305	300 000	350 000
Kulttuuripalveluiden bruttoyksiköiden tulot (euroa) / asukas	1,04	1,55	1,28	1,25
Avustukset, euroa/asukas *)	5,40	5,83	5,15	5,02
Kävijämäärä kaupunginmuseossa **)	15 686	30 379	15 000	25 000
Kävijämäärä taidemuseossa + Galleria K	6 033	8 532	20 000	20 000
Käyttömenot euroa/asukas ***)	53,62	55,68	34,71	38,73
Kirjastopalvelut				
kävijät	898 882	1 382 313	1 900 000	1 900 000
aineistolainojen määrä	2 101 997	2 394 690	2 400 000	2 900 000
aineistolainaus/asukas	9	10	10	12
aineistomääräraha euroa/asukas	5	5	5	5
toimintamenot/ asukas	37,6	38,2	40,5	45,5

*) KS 2023 uuden organisaation mukainen, ilman taiteen perusopetuksen avustuksia.

**) Luku sisältää kaupunginmuseon pop up -näyttelyiden kävijämäärän sekä Håkansbölen kartanon pääraKENUKSessa opastettujen määrän.

***) Kulttuuripalvelut, musiikkiopisto ja kuvataidekoulu yhteensä. KS 2023 ilman musiikki- ja kuvataidekoulua.

16 34

Liikunta

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	4 957	5 538	5 563	5 563	5 647	5 733	5 819
Menot	-26 554	-28 489	-30 174	-30 441	-31 058	-31 834	-32 630
Toimintakate	-21 596	-22 951	-24 611	-24 878	-25 411	-26 102	-26 811

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	9	0	0	0
Maksutulot	4 052	4 781	4 781	4 781
Tuet ja avustukset	394	400	425	425
Muut tulot	370	285	285	285
Sisäiset tulot	132	72	72	72
Tulot yhteensä	4 957	5 538	5 563	5 563
Henkilöstömenot	-6 691	-7 202	-7 605	-7 732
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-2 467	-2 564	-2 983	-2 983
Sisäisten palvelujen ostot	-6	-8	-8	-8
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 067	-1 097	-1 202	-1 202
Avustukset	-1 378	-1 376	-1 376	-1 516
Vuokramenot	-478	-485	-535	-535
Sisäiset tilavuokrat	-14 466	-15 737	-16 445	-16 445
Muut menot	0	-20	-20	-20
Menot yhteensä	-26 554	-28 489	-30 174	-30 441
Toimintakate	-21 596	-22 951	-24 611	-24 878
Poistot	-3 679	-3 558	-3 617	-3 623
Vyörytykset	-1 958	-3 033	0	-3 372
Tilikauden tulos	-27 234	-29 541	-28 228	-31 872

Toiminnan kuvaus

Liikunnan palvelualue luo edellytyksiä liikunnallisen elämäntavan muodostumiselle kaikissa elämänkaaren vaiheissa. Liikunnan palvelualue vastaa kaupungin liikuntapalveluiden kehittämisestä ja järjestämisestä, liikuntapaikkojen ylläpidosta ja kehittämisestä sekä liikuntajärjestöjen ja urheiluseurojen toiminnan tukemisesta. Palvelualueen perustehtäviin kuuluvat myös työikäisten ja senioreiden ryhmäliikunnan järjestäminen, varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja toisen asteen liikunnan kehittäminen, koululaisten uimaopetus, kuntalaisten elintapaneuvontapalvelut sekä moninaiset hankekokonaisuudet.

Liikuntakäyttäytyminen ja terveystottumukset alkavat muotoutua jo varhaisella iällä ja fyysiseen aktiivisuuteen sekä palveluiden käyttöön vaikuttavat tekijät vaihtelevat eri-ikäisillä. Tämän vuoksi liikuntapalveluiden kehittämisessä pyritään hyödyntämään enenevissä määrin elämänkaarajattelua sekä fyysisesti passiivisten aktiivista palveluohjausta.

Liikuntaseurojen toimintaa tuetaan jakamalla avustuksia ja osoittamalla liikuntapaikkoja seurojen käyttöön. Liikunnan palvelualueen tilavaraussyksikkö hallinnoi palvelualueen tilojen ohella päiväko-

tien, koulujen ja oppilaitosten tilojen vapaa-ajan käyttöä ja hoitaa toimialan keskitettyjä tilavarauspalveluita. Liikunnan palvelualue toimii myös aktiivisena yhteistyökumppanina liikunta- ja urheilutapahtumien järjestäjätahojen kanssa.

Palvelualueen keskeiset tavoitteet

Palvelualueen tavoitteena on luoda edellytyksiä fyysisesti aktiiviseen elämäntapaan tarjoamalla liikunnan harrastamisen mahdollisuuksia elämänkaaren kaikissa vaiheissa. Työikäisten ja senioreiden ryhmäliikunnan painopisteenä on palvelutarjonnan lisääminen ikääntyneen väestönsosan kasvaessa. Keskeisenä painopisteenä on myös ennaltaehkäisevien elintapaneuvontapalveluiden lisääminen yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Lasten ja nuorten osalta aikaisempina vuosina käynnistettyä yhteistyötä esimerkiksi kasvatuksen ja oppimisen toimialan sekä sosiaali- ja terveystieteiden kanssa jatketaan ja tiivistetään edelleen.

Vahvistamme koko elämänkaaren vaiheet kattavaa palvelukokonaisuutta hyödyntäen hankerahotusta kehitystyössä sekä jalkauttaen toimiviksi osoittautuvia toimintamalleja. Perusopetuksen kanssa yhteistyössä tarjottavaa Sporttikaveri -toimintaa ja yläkoulujen Urhea-toimintaa kehitetään aikaisempien vuosien pohjalta. Liikkuvan opiskelun avulla vaikutetaan toisen asteen opiskelijoiden fyysiseen aktiivisuuteen sekä ennaltaehkäisevien palveluiden tarjontaan. Kehittämishankkeiden ja harrasteliikunnan ohjaajatuon kautta pyritään synnyttämään uusia matalan kynnyksen harrasteliikuntamahdollisuuksia. Kaupunki tunnistaa vahvemmin matalan kynnyksen harrastustoiminnan erilaiset tarpeet ja kohderyhmät sekä mahdollistaa myös kilpatason ulkopuolisen eli niin sanotun ”höntsä-harrastamisen” tarpeet lapsilla ja nuorilla.

Matalan kynnyksen harrastusliikunnan järjestämistä tuetaan maksuttomilla tiloilla ja harrasteliikunnan kohdeavustuksin. Tuen hakuprosessia sujuvoitetaan kaupungin uuden avustusjärjestelmän käyttöönoton myötä.

Liikunnan palveluverkon kehittämisen lähtökohtana on luoda liikunnallista elämäntapaa edistävä arkiympäristö erityisesti liikunnan lähipalveluita ja alueellisia palveluita tuottamalla. Kehittämistä ohjaa liikuntapaikkasuunnitelma. Palveluverkon kehittämisessä vahvistetaan yhteistyötä muiden toimialojen kanssa osallisuuden varmistamiseksi sekä koulujen ja päiväkotien pihojen hyödyntämiseksi osana lähiliikuntapaikkaverkostoa. Tulevien vuosien liikuntarakentamisen kehittämiskohteet painottuvat lähiliikuntapaikkojen ja -paikkojen uudisrakentamishankkeisiin, nykyisten liikuntapaikkojen peruskorjauksiin sekä Tikkurilan urheilupuiston kehittämiseen sekä Elmon ja Kivistön urheilupuiston suunnitteluun. Ulkokuntosalien palveluverkkoa laajennetaan. Vuoden 2024 aikana toteutetaan yksi kokonaan varusteltu ulkokuntosali. Tavoitteena on, että jokaiselta asuinalueelta löytyy monipuolinen ulkoliikuntapaikka, jossa viihtyvät sekä lapset että aikuiset. Elmon uimahallin rakentaminen jatkuu ja Hakunilan urheilupuiston talviliikunnan olosuhteet saadaan käyttöön. Liikuntaolosuhteiden edistämiseksi selvitetään lisäksi kumppanuushankkeiden toteuttamismahdollisuuksia.

Liikunnan palvelualue on vuosittain mukana toteuttamassa ja mahdollistamassa olosuhteita luomalla erilaisia liikunta-, kulttuuri- ja muita yleisötapahtumia Vantaalla. Tavoitteena on lisätä kiinnostusta ja myönteisyyttä liikuntaa, vapaa-ajan palveluita ja kaupunkia kohtaan.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Kaupungin kiivas kasvutahti edellyttää palveluiden saavutettavuuden parantamista. Liikuntapalveluiden resurssit eivät ole kasvaneet samassa suhteessa, kuten ei myöskään henkilöstömäärä. Tästä syntynyt jatkuva tehostamisen tarve aiheuttaa kuormittumista ja palveluiden saatavuuden heikkene- mistä.

Liikuntapaikkojen palveluverkko laajenee, uusia lähiliikuntapaikkoja rakennetaan ja vanhoja kohteita perusparannetaan. Nykyinen henkilöstöresurssi ei riitä kattamaan hoidettavan kokonaisuuden kunnossapito- ja palvelutarvetta. Vantaalla on kasvava tarve uusille liikuntaolosuhteille ja nämä joudutaan toteuttamaan pääasiassa yksityisinä. Uudet yksityiset liikuntatilat lisäävät painetta seuroille jaettavan tilojen vuokratuen määrärahan korottamiselle. Liikunta- ja urheiluseurojen avustuksia korotetaan.

Liikkuva opiskelu –toiminnassa keskitytään erityisesti ennaltaehkäisevän elintapaneuvonnan – hyvinvointivalmennuksen - kehittämiseen. Sporttikaveri-toimintamallia kehitetään tiiviissä yhteistyössä toimialatasoisen Harrastusten Vantaa -hankkeen, perusopetuksen ja hyvinvointialueen kanssa. Koululaisten oppilasurheilun ja pelipäivien kehittämistä sekä Vantaan Kortteliliigan toimintaa laajennetaan aikaisemmista vuosista. Henkilöstön liikunnan avulla työhyvinvoinnin parantamiseksi kehitettyä toimintamallia laajennetaan. Hyvinvointikertomus tutuksi ja terveellinen ravitsemus tavaksi -hanke kehittää ylipainoa ehkäiseviä toimintamalleja Vantaalla, ja vahvistaa tiedolla johtamista kaupungin hyvinvointityössä.

Ikääntyneiden palvelutarpeen kasvuun vastataan lisäämällä palvelutarjontaa ostopalveluilla sekä jatkamalla käyttöön otettujen virtuaalijumppien tarjoamista. Palvelutalojen välittömään läheisyyteen luodaan yhdessä asianosaisten toimialojen kanssa kävelyreitti, jonka varrelle on sijoitettu penkkejä lyhyin välimatkoin ylläpitämään ikäihmisten fyysistä aktiivisuutta ja ulkoilumahdollisuuksia. Ryhmäliikunnan ilmoittautumisjärjestelmän uudistettu versio otetaan käyttöön. Koululaisten uimaopetuksen tehokkuutta ja laatua parannetaan uimaopetuksen hallinnointijärjestelmän käyttöönotolla. Varmistetaan, että Vantaalla on terapia-allas käytettävissä ympäri vuoden.

Vantaan moottorirata-alueen hallintomallin selvitys on käynnissä.

Vuoden 2024 aikana käynnistetään Kuntoportaat Vantaalle -ohjelma, jota toteuttaa työryhmä, jonka tehtävänä on tavoitteellisesti selvittää uusien kuntoportaiden sijoittamis- ja toteuttamismahdollisuudet Vantaalle. Lähi- ja ulkoliikuntapaikkoja rakennetaan erityisesti koulujen, päiväkotien ja leikkikenttien pihalle tai niiden läheisyyteen. Uusien lähi- ja ulkoliikuntapaikkojen rakentamisessa ja vanhojen korjaamisessa huomioidaan alueellinen yhdenvertaisuus. On tärkeää, että tulevaisuudessa jokaisella asuinalueella olisi ainakin yksi lähiliikuntapaikka. Lähi- ja ulkoliikuntapaikkojen lisäksi rakennetaan uusia frisbeegolf-ratoja ja vanhoja ratoja korjataan.

Liikunnan palvelualueen tiedolla johtamisen ja sähköisen asioinnin mahdollisuuksia parannetaan digisuunnitelman mukaisesti mm. kehittämällä tilavarausjärjestelmää huomioiden myös avustusraportoinnin vaatimukset sekä kehittämällä kortteliliigan verkkopalvelua.

Liikunnan palvelualue vastaa kaupungin liikkumisohjelmassa määritettyjen kaupunkitasoisten toimenpiteiden tavoitteiden toimeenpanon seurannasta.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	130	134	145
Määräaikaisen henkilöstön lkm	17	11	11
Henkilöstön kokonaismäärä	147	145	156

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Kokonaiskulut, euroa/as.	111,38	109,59	117,06	121,46
Toimintatuotot, euroa/as.	15,41	20,46	22,76	22,39
Avustukset, euroa/as.	5,62	5,69	5,65	5,54
– avustettava jäsenmäärä, % asukkaista	21 %	23 %	23 %	23 %
Uimahallikäynnin (sis. myös kuntosalikäynnit) kustannus, euroa/käynti	16,10	11,87	8,00	8,00
– uimahallien verorahoitusosuus, %	90 %	82 %	81 %	81 %
Toimitilaneliöt, m ²	89 349	91 894	91 792	92 161
Sisäliikuntatilojen varausaste, %	61 %	61 %	66 %	66 %

16 35

Nuoriso- ja yhteisöpalvelut

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	1 297	1 704	1 514	1 514	1 536	1 560	1 583
Menot	-13 171	-14 471	-14 572	-15 453	-15 184	-15 563	-15 953
Toimintakate	-11 875	-12 767	-13 058	-13 940	-13 647	-14 004	-14 369

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	14	602	577	577
Maksutulot	17	16	4	4
Tuet ja avustukset	1 248	1 040	912	912
Muut tulot	17	38	9	9
Sisäiset tulot	1	8	13	13
Tulot yhteensä	1 297	1 704	1 514	1 514
Henkilöstömenot	-6 140	-6 824	-7 172	-7 914
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-1 080	-1 116	-1 306	-1 306
Sisäisten palvelujen ostot	-24	-8	-8	-8
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-352	-353	-359	-359
Avustukset	-1 658	-1 587	-1 587	-1 727
Vuokramenot	-87	-75	-77	-77
Sisäiset tilavuokrat	-3 830	-4 458	-4 044	-4 044
Muut menot	-1	-50	-17	-17
Menot yhteensä	-13 171	-14 471	-14 572	-15 453
Toimintakate	-11 875	-12 767	-13 058	-13 940
Poistot	-244	-192	-311	-311
Vyörytykset	-693	-1 070	0	-1 378
Tilikauden tulos	-12 812	-14 030	-13 369	-15 629

Toiminnan kuvaus

Nuoriso- ja yhteisöpalveluiden tehtävänä on parantaa vantaalaisten hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä, edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä. Nuoriso- ja yhteisöpalveluiden keskeisin työväline on kohtaamistyö, jota tehdään nuoriso- ja asukastiloilla, kaduilla ja ostoskeskuksissa sekä esimerkiksi nuorten työpajoilla ja etsivän nuorisotyön palveluissa, joissa keskitytään yksilön elämäntilanteen edistämiseen.

Palvelualue ylläpitää ja tukee yhteisöjä ja järjestöjä, koordinoi vapaaehtoistoimintaa, valmistelee avustuksia ja kehittää yhteisötyötä. Yhteinen pöytä ylläpitää hävikkiterminaalia ja yhteisöllistä ruoka-aputoimintaa laajassa verkostossa. Kivistön alueen yhteisötyö turvataan 40 000 euron lisärahoituksella.

Nuorisotyötä tehdään tiiviissä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Toiminta lähtee aina nuorten omista tarpeista käsin ja sitä tehdään vahvalla ammatillisella otteella, nuorten omat toiveet sekä lähtökohdat huomioiden.

Toimintaympäristössä on nähtävissä elinolojen ja hyvinvoinnin polarisoitumisen jatkuminen. Erityisesti nuoret jakaantuvat yhä vahvemmin hyvinvoivaan enemmistöön ja entistä huonommin voiviin nuoriin, joita on 10–20 prosentin osuus kaikista nuorista. Vantaan nuorille kasautuu useita erilaisia syrjäytymisen riskitekijöitä. Muun muassa toimeentulotukea saavien, mielenterveysdiagnoosin saaneiden sekä ilman peruskoulun jälkeistä tutkintoa jäävien osuudet ovat muita kuusikkokuntia suurempia. Ylisukupolvinen syrjäytyminen on Vantaalla muita kuusikkokuntia voimakkaampaa. Myös viime vuosina paljon uutisointia saanut nuorten katurikollisuus ja jengiytyminen on muodostunut pysyvämmäksi huolenaiheeksi. Aikuisväestössä yksinäisyys on iso haaste, johon palvelualueen toiminnot pyrkivät myös vastaamaan.

Kaupungin nopea kasvuvauhti ja nuorten määrän lisääntyminen näkyy palvelutarpeen kasvuna kaikkien palvelualueen palveluiden osalta. Maahanmuuttajataustaisen väestön kasvava osuus luo tarvetta pohtia uusia tapoja saavuttaa etenkin niitä nuoria aikuisia ja aikuisia, joilla on tuen tarvetta ja joita ei saavuteta perinteisin keinoin. Nuoriso- ja yhteisöpalvelut pyrkii vastaamaan näihin haasteisiin mm. kaupunginosissa tehtävän yhteistyön, etsivän ja jalkautuvan työn, erityisnuorisotyön ja työpatjoiminnan keinoin, sekä tiivistämällä yhteistyötä eri yhteistyökumppaneiden kanssa niin kaupungin sisällä kuin laajemminkin. Nuorten maailma on jatkuvassa muutoksessa ja palvelualueen on tärkeä pysyä mukana nuorten uusissa ajanviettotavoissa ja kulttuureissa sekä ymmärtää kaupungin muuttuvat tarpeet ja ihmisten toiveet.

Polarisaation aiheuttamat ilmiöt huono-osaisuuden keskittymisenä tietyille asuinalueille sekä voimistunut katurikollisuus haastavat palveluallueta entisestään. Erityisesti jalkautuva nuorisotyö menee paikkoihin ja tilanteisiin, jossa väkivallan uhka on todellista. Perinteiset palvelut eivät ole tarkoitettu näin vakavia tilanteita varten. Palvelualueella onkin pohdittu, missä menee nykyisten palveluiden mahdollisuuksien ja osaamisen rajat ja toisaalta, onko syytä ryhtyä miettimään uudenlaisen ammatikunnan sekä osaamisen vaatimuksia katutyössä.

Palvelualueen keskeiset tavoitteet

Nuoriso- ja yhteisöpalveluiden tavoitteena on hyödyntää monipuolisesti nuoriso- ja yhteistyön menetelmiä eri ikäisten kaupunkilaisten tukemiseksi kaikissa niissä ympäristöissä, joissa palveluallue toimii. Palveluallueen keskeisimpiä toimintaympäristöjä ovat asukas- ja nuorisotilat, sekä mm. oppilaitokset, kadut ja kauppakeskukset. Vaikeimmin syrjäytyneiden nuorten aikuisten kanssa toimintaympäristö laajenee aina nuoren kotiin saakka.

Nuoriso- ja yhteisöpalveluiden organisaatio käynnistyi vuoden 2023 alussa. Uuden organisaation visio- ja missiotyö käynnistyi vuoden 2023 aikana ja työ etenee vuoden 2024 aikana suunnitelman mukaisesti. Työn tarkoituksena on hahmottaa organisaatiolle kokonaisvaltaisempi näkökulma ja lähestymistapa kaupunkitasoiseen hyvinvointi- ja kohtaamistyöhön. Mallintamistyötä tehdään sekä asiakasryhmä että kaupunginosatasoisesti, jotta löydettäisiin mahdollisimman paljon näkökulmia työn kehittämiseen. Työn keskiössä on polarisaatio ja segregaatiokehitys sekä sen torjunta.

Alueellisessa nuorisotyössä on ollut pitkään henkilöstön saatavuuteen ja pitovoimaan liittyviä haasteita. Näiden korjaamiseksi on tehty paljon töitä ja tilanteen muuttuessa parempaan on ensiarvoisen tärkeää tilanteen rauhoittaminen ja tasaannuttaminen. Samaan aikaan alueellinen nuorisotyö joutuu vastaamaan kaupunkikuvassa tapahtuneisiin vaikeisiin muutoksiin nuorisorikollisuuden kasvaessa ja jengiytymiskehityksen kiinnittäessä paljon huomiota ja resursseja.

Etsivässä nuorisotyössä painopisteenä on kaikkein vaikeimmassa tilanteessa olevien nuorten elämäntilanteen parantaminen kehittämällä kotiin vietävää työtä yhdessä aikuissosiaalityön kanssa. Työpajatoiminnassa on jo jonkin aikaa kehitetty nuorten aikuisten maksutonta toimintaa sekä päiheteettömiä vapaa-ajanviettopaikkoja, jotta ilman työ- ja koulutuspaikkaa oleville nuorille olisi monipuolisesti mahdollisuuksia pysyä aktiivisena ja löytää ystäviä. Nuorisopalveluiden keskeisiin tavoitteisiin kuuluu myös entistä parempi nuorten toiveiden ja tarpeiden huomioiminen sekä osallisuuden vahvistaminen kaikessa nuorisopalveluiden omassa toiminnassa, ja nuorten omien ajatusten ja kokemusten esiintuominen myös laajemmin yhteiskunnassa. Nuorten aikuisten palveluissa on aloitettu kansainväliseen vaihtoon liittyvää toimintaa, jota on tarkoitus kehittää ja jatkaa myös tulevaisuudessa.

Yhteisöpalveluiden digitaalisia palveluita ja niiden tukea sekä ruoka-apua ja verkostoja kehittämällä vahvistetaan myös paikallisyhteisöjä, edistetään yhdenvertaisia kohtaamisia ja mahdollistetaan vapaaehtoistoimijoiden määrän kasvu. Digisyrjäytymistä ehkäistään digituen ohjauksen ja koordinaation kautta siten, että digituki tavoittaa sitä tarvitsevat ja on oikea-aikaista. Yhteisöpalveluiden tavoitteena on, että vantaalaiset kokevat osallisuutta ja yhteisöllisyyttä ja yksinäiseksi itsensä kokevien osuus vähenee. Yhteisöpalveluihin tulleet MEK-ohjelman yhteisökehittäjät tuovat myös uusia resursseja sekä lähestymistapoja kaupunginosien yhteistyön kehittämiseen.

Aikaisemmin aloitettua vaikuttavuuden mallintamiseen ja mittaamiseen liittyvää kehittämistyötä jatketaan suunnitelmallisesti ja määrätietoisesti. Yhteisöpalveluiden tultua osaksi samaa palvelualueutta nuorisopalveluiden kanssa, täytyy pitää huolta koko palvelualueen ymmärryksen tuomisesta samalle tasolle vaikuttavuusnäkökulmasta. Työtä jatketaan jo aikaisemmin muodostuneiden yhteistyötahojen kanssa.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Palveluiden kehittämisen osalta suurimmat panokset laitetaan uuden palvelualueen vision ja mission muodostamiseen. Tämä työ on tarkoitus saada valmiiksi vuoden 2024 aikana. Kehittämistyöhön osallistetaan koko henkilöstöä, joista innokkaimmat ja motivoituneimmat osallistuvat siihen kaikista aktiivisimmin. Kehittämistyön tuloksena on tarkoitus syntyä askeleita, joilla voidaan tulevaisuudessa paremmin vastata kaupunginosatasoiseen kohtaamistyöhön ja hyvinvoinnin rakentamiseen, tiedostaen kaupunginosien erilaiset kysymykset ja tarpeet.

Sosiaalista eheyttä ja turvallisuutta ja palvelujen saatavuutta parantavaan ennaltaehkäisevään nuoriso- ja yhteistyöhön panostetaan toimintavuonna erityisen vahvasti. Eri toimialojen ennaltaehkäisevät ja korjaavat toimet yhteensovitetaan kaupunkitasoisella ohjelmakokonaisuudella. Toimenpiteiden vaikutuksia seurataan siihen luotavan sitovan mittariston avulla.

Alueellisessa nuorisotyössä kenttätöiden tukea ja organisoimista vahvistetaan koordinaattoritehtävillä. Tulevat koordinaattorit toimivat vuorotyössä ja heistä aina osa on töissä silloin, kun toimintaa on jossain päin kaupunkia. Tällä vahvistetaan organisaation kykyä reagoida vaihtuviin tilanteisiin ja erityisesti katutyössä kohdattaviin haasteisiin. Varhaisen puuttumisen ja interventiotyön vahvistamiseksi Vantaa lisää näkyvästi katutyötä niissä kaupunginosissa, joissa tarpeen on arvioitu olevan suurin. Talousarvioon varataan rahoitus kahteen Irlannin mallin mukaiseen katutyöpartioon. Työmallin vaikuttavuus perustuu jatkuvaan läsnäoloon alueella.

Katujengi-ilmiöstä on tärkeää saada kunnollista tutkimustietoa. Nuoriso- ja yhteisöpalvelut on ollut käynnistämässä aiheesta tutkimusta yhdessä Nuorisotutkimusseuran ja Itlan kanssa. Mukaan ovat lähdössä myös Tampere ja Oulu. Neuvottelut tutkimuksesta on käynnistetty myös THL:n kanssa.

Alueellisessa nuorisotyössä otetaan käyttöön pulssitiedon keräämiseen tarkoitettu tiedonkeruun ja tiedon analysoinnin väline. Tiedonkeruun tapaa ja välinettä on kehitetty yhteistyössä SOS-Lapsikylän kanssa Aluehallintoviraston kehittämisrahan avulla ja vuoden 2024 aikana se on tarkoitus ottaa käyttöön. Välineellä kerätään aluekohtaista dataa, jonka avulla on tarkoitus havaita ja reagoida nopeasti alueella tapahtuviin muutoksiin nuorten hyvinvoinnissa, osallisuudessa ja turvallisuuden tunteessa. Välinettä kehitetään kentältä tulleiden kokemusten kautta myös jatkossa.

Pääkaupunkiseudun kaupungit tekevät aktiivista yhteistyötä nuorisorikollisuuden ja jengiytymiskehityksen ennaltaehkäisyn parissa. Opetus- ja kulttuuriministeriö on rahoittanut tähän paneutuvaa yhteisöhanketta vuoden 2022 lopusta alkaen. Hanke on saanut lisää rahoitusta ja nyt Vantaalle tulee myös oma kehittämistyöntekijän resurssi hankkeessa. Hankkeessa tehdään aktiivista yhteistyötä erityisesti Irlannin kanssa.

Nuoriso- ja yhteisöpalvelut on aloittanut yhteistyön Helsinki Missio ry:n ylläpitämän Aggredi-toimintamallin kanssa. Helsinki Missio ry on saanut Opetus- ja kulttuuriministeriöltä hankerahaa mallin nuorisoversion kehittämisestä Vantaalla. Mallin avulla pyritään tavoittamaan sellaisia nuoria, jotka ovat jo joltain osain tai pidemmälläkin nuorisorikollisuuden ja/tai jengiytymisen kysymysten parissa.

Aggredi-toiminta pyrkii tavoittamaan nämä nuoret ja kiinnittämään heidät omaan toimintaansa, ennen kuin aletaan miettimään minkälaisia mahdollisia jatkopolkuja ja ulospääsyä sen hetkisestä tilanteesta on mahdollista saavuttaa. Toiminta kohdistuu nuoriin ja nuoriin aikuisiin ja sitä on tarkoitus aloittaa Länsi-Vantaalla. Nuorisotyötä laajennetaan kahdelle uudelle alueelle avaamalla nuorisotilat järjestöyhteistyöllä (ns. Kolohongan malli).

Kehittämishankkeet vuonna 2024:

- Nuorten työpajatoiminnan kehittäminen (AVI)
- Etsivä nuorisotyö Vantaalla (AVI)
- Koulu- ja oppilaitosnuorisotyön kehittäminen (AVI)
- Wau mikä mahis! (AVI)
- Nuoska (AVI)
- Pääkaupunkiseututasoinen nuorisorikollisuuden ja jengiytymisen varhaisen puuttumisen kehittämishanke yhdessä Helsingin, Espoon ja Kauniaisten kanssa (OKM)
- Aggredi-toiminnan nuorisoversion kehittäminen Länsi-Vantaalla (Helsinki Missio ry, rahoitus OKM:stä)

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	124	139	161
Määräaikaisen henkilöstön lkm	30	35	31
Henkilöstön kokonaismäärä	154	174	192

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Kävijämäärä nuorisotiloissa (kaikki kävijät)	179 456	215 741	250 000	250 000
Kävijämäärä nuorisotiloissa (oman toiminnan kävijät)	140 081	145 595	160 000	160 000
Majoitusvuorokaudet leirialueilla (Kukonnotko ja Palajärvi)	4 009	5 618	7 500	7 500
Nuorten työpajatoimintaan osallistuneet	260	258	380	380
Etsivän nuorisotyön asiakkaat	797	834	750	800
Nuorisopalveluiden avustusta saaneiden järjestöjen ja toimintaryhmien lkm	51	53	58	58
Käyttömenot/asukas *)	41	42	58	59
Avustukset/ asukas *)	2	2	7	6
Nuorisotyön toimintatilojen kokonaismäärä **)	21	21	21	31
Nuorisotyön toimitilojen neliöt, m ² **)	15 642	15 571	15 571	19 172
Yhteisöpalveluiden avustusta saaneiden järjestöjen ja toimintaryhmien lkm	90	120	140	140
Yhteisen pöydän verkoston kautta jaetun ruokahävikin hyötykäyttäjät viikossa	5 500	5 500	6 000	6 000

*) KS 2023 alkaen luku on uuden organisaation toimintamenojen mukainen, aikaisemmissa vuosissa vain Nuorisopalvelut.

**) TA 2024 lisätty yhteisöpalvelujen ja sovittelutoimiston tilat uuden organisaation mukaisesti.

16 37

Elinikäinen oppiminen

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	1 587	1 768	1 458	1 458	1 480	1 503	1 526
Menot	-5 454	-6 924	-7 154	-7 176	-7 355	-7 539	-7 728
Toimintakate	-3 867	-5 156	-5 696	-5 718	-5 875	-6 037	-6 202

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	7	265	109	109
Maksutulot	1 050	1 253	1 053	1 053
Tuet ja avustukset	230	209	268	268
Muut tulot	1	0	0	0
Sisäiset tulot	298	42	29	29
Tulot yhteensä	1 587	1 768	1 458	1 458
Henkilöstömenot	-3 734	-4 529	-4 454	-4 476
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-364	-722	-914	-914
Sisäisten palvelujen ostot	-1	0	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-100	-197	-210	-210
Avustukset	-288	-308	-328	-328
Vuokramenot	-6	-21	-21	-21
Sisäiset tilavuokrat	-957	-1 118	-1 162	-1 162
Muut menot	-4	-30	-66	-66
Menot yhteensä	-5 454	-6 924	-7 154	-7 176
Toimintakate	-3 867	-5 156	-5 696	-5 718
Poistot	-23	-67	-109	-109
Vyörytykset	-808	-1 250	0	-1 393
Tilikauden tulos	-4 699	-6 473	-5 805	-7 220

Toiminnan kuvaus

Elinikäisen oppimisen palvelualue vastaa taide- ja kulttuurikasvatuksen eri muotojen ja alojen tarjonnasta sekä mahdollisuudesta osallistua tavoitteelliseen taide- ja kulttuurikasvatukseen. Elinikäisen oppimisen palvelualueen vastuulla on vapaan sivistystyön ja taiteen perusopetuksen järjestäminen ja koordinointi. Se vastaa Vantaan aikuisopiston toiminnan järjestämisestä ja aikuisopistossa oppivelvollisuuttaan tai perusopetuksen opintoja suorittavan opiskelijan ohjauksesta ja valvonnasta. Se vastaa myös Vantaan kuvataidekoulun sekä Vantaan musiikkiopiston toiminnan järjestämisestä. Lisäksi elinikäisen oppimisen palvelualueen vastuulla on sen toimintaan kohdistuvien avustusten valmistelu.

Palvelualueen keskeiset tavoitteet

Aikuisopisto edistää aikuisväestön ja ympäröivän yhteiskunnan kehittymistä tasokkaan ja monipuolisen koulutuksen avulla sekä kehittää hyvinvointityötä. Tavoitteena on tarjota kaupunkilaisille monipuolisena palveluvalikoimana laaja tarjonta erilaisia itsensä kehittämisen mahdollisuuksia sekä laadukkaita asiointikokemuksia.

Vantaan aikuisopisto on yksi maamme suurimmista kansalaisopistoista, jonka tekee erityislaatuiseksi myös sen erittäin laaja maahanmuuttajien koulutus. Opisto tarjoaa kansalaisopistossa kursseja ja luentoja lukuisista eri aiheista. Maahanmuuttajakoulutuksen tavoitteena on tukea Suomeen muuttaneita oppimaan suomen kieltä sekä työllistymään. Opiston järjestämä aikuisten perusopetus avaa toisen asteen jatkokoulutusmahdollisuuden niille, joilla ei vielä ole suoritettuna suomalaista perusopetuksen oppimäärää.

Aikuisopisto järjestää vuosittain noin 2 100 kurssia lähes 40 eri paikassa ympäri Vantaata. Kurssi-osallistujia on vuositasona noin 35 000. Opistossa työskentelee noin 40 vakinaista työntekijää ja noin 400 tuntiopettajaa vuoden aikana. Aikuisten perusopetuksen opiskelijamäärä on noin 150 opiskelijaa, ja oppilaspaikkojen lisäämiselle on suuri tarve.

Kansalaisopiston ja maahanmuuttajayksikön koulutusta järjestetään keskitetysti, alueellisesti ja etänä. Aikuisopistossa järjestetään yleisten kielitutkintojen mukaisia kielikokeita ja jatketaan toiminnan kehittämistä Opetushallituksen ja opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamien projektien avulla. Vapaan sivistystyön oppilaitosten on vuodesta 2021 alkaen ollut mahdollista tarjota kursseja, joiden kautta hankittu osaaminen voidaan kirjata kansalliseen todennetun osaamisen tietovarantoon (KOSKI). Vantaan aikuisopisto valmistautuu näiden ns. Koski-kelpoisten kurssien tarjoamisen aloittamiseen vuoden 2024 aikana.

Kaupunki huolehtii, että pääsy suomen kielen kielikoulutukseen on helppoa, nopeaa ja opetuksen laatu tukee opiskelijan sekä kaupungin tavoitteita. Lisäksi kaupunki tarjoaa nykyistä enemmän aikuisten alkeistason sekä B- ja C- tason suomen kielen opetusta.

Aikuisopiston asiakkaiden ja tuntiopettajien tueksi tarkoitettuja sähköisiä palveluita kehitetään edelleen. Aikuisten perusopetusta kehitetään määrällisesti ja sisällöllisesti vastaamaan kysyntää. Yhteistyössä kasvatuksen ja oppimisen toimialan kanssa kehitetään maahanmuuttajien koulutuspolkuja.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Kansalaisopisto-opetuksen tarjontaa kehitetään vastaamaan entistä paremmin kuntalaisten tarpeita ja toiveita asiakkaiden antaman palautteen perusteella. Aikuisten perusopetuksen määrällinen ja sisällöllinen kehittäminen jatkuvat, ja tilakysymyksiin etsitään ratkaisuja. Laaditaan toimintavuoden aikana selvitys harrastusten Vantaa -palveluiden toimivuudesta ja palautteista sekä liikuntatilojen käytöstä ja kohdentumisesta maksuperusteudistuksen jälkeen.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	99	100	107
Määräaikaisen henkilöstön lkm	97	228	230
Henkilöstön kokonaismäärä	196	328	337

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Aikuisopisto				
aikuisopiston opiskelijat (kursseille osallistuneet)	23 759	32 236	30 000	32 500
opetustuntien kokonaismäärä	41 768	46 435	40 000	47 000
kurssien määrä	1727	2035	1800	2050
kotouttamiskoulutuksen opiskelijat (Starttikurssit)	649	1457	1000	1200
aikuisten perusopetuksen opiskelijat	126	170	140	170

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
kotoutumissuunnitelman mukaisen koulutuksen opiskelijat	93	116	200	200
oman maksutulon osuus budjetista %	33 %	30 %	30 %	22 %
Musiikkiopisto ja kuvataidekoulu				
Taiteen perusopetuksen oppilaat (musiikkiopisto ja kuvataidekoulu) *)	2 465	2 465	2 465	-
Taiteen perusopetus euroa/oppilas *)	2 153	2 209	2 249	-
Taiteen perusopetuksen tulot (euroa) / asukas *)	5,86	5,50	5,65	-
Taiteen perusopetus euroa/asukas *)	22,00	22,47	22,88	-

*) Seurataan vuoteen 2023 asti.

16332

Musiikkiopisto

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	1 009	1 047	1 047	1 047	1 062	1 078	1 094
Menot	-4 296	-4 447	-4 700	-4 724	-4 843	-4 964	-5 088
Toimintakate	-3 287	-3 400	-3 653	-3 678	-3 780	-3 885	-3 993

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	0	1	1	1
Maksutulot	962	1 015	1 015	1 015
Tuet ja avustukset	25	23	23	23
Muut tulot	11	8	8	8
Sisäiset tulot	11	0	0	0
Tulot yhteensä	1 009	1 047	1 047	1 047
Henkilöstömenot	-3 284	-3 348	-3 517	-3 542
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-162	-167	-204	-204
Sisäisten palvelujen ostot	0	0	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-17	-45	-50	-50
Avustukset	-5	-2	-2	-2
Vuokramenot	-8	-7	-7	-7
Sisäiset tilavuokrat	-812	-859	-901	-901
Muut menot	-8	-19	-19	-19
Menot yhteensä	-4 296	-4 447	-4 700	-4 724
Toimintakate	-3 287	-3 400	-3 653	-3 678
Poistot	-88	-66	-79	-79
Vyörytykset	-305	-475	0	-529
Tilikauden tulos	-3 681	-3 940	-3 732	-4 286

Toiminnan kuvaus

Vantaan musiikkiopisto tarjoaa vuonna 2024 opiskelupaikan noin kahdelle tuhannelle oppilaalle. Oppilaitoksen monipuolinen toiminta tulee opetuksen lisäksi näkymään lähes kahdessa sadassa konsertissa, esityksessä tai tapahtumassa, ja tavoittaa lähes 16 000 kävijää.

Musiikkiopisto antaa taiteen perusopetusta musiikin laajan oppimäärän mukaisesti pääsääntöisesti lapsille ja nuorille. Vuosituntimäärä on noin 50 000 tuntia vuodessa. Opetuksen piirissä on noin 1 200 soiton- ja laulunopiskelijaa ja noin 700 oppilasta varhaismusiikkikasvatuksessa. Opiskelu on tavoitteellista, tasolta toiselle etenevää, ja se noudattaa Opetushallituksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan laadittua, kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunnan hyväksymää, opetussuunnitelmaa. Musiikkiopisto tarjoaa oppilailleen hyvän kasvualustan musiikin harrastajana ja ihmisenä kehittymiseen musiikillisten elämysten kautta. Opetus antaa valmiuksia oppilaan tavoitteiden mukaiseen musiikkiopintojen jatkamiseen muilla koulutusasteilla. Laadukkaan opetuksen takana on ammattitaitoinen henkilökunta ja laaja-alainen opetustarjonta.

Lisäksi musiikkiopiston avoimella osastolla järjestetään maksupalveluperiaatteella toimivaa musiikin opetusta eri-ikäisille harrastajille noin 1 600 tuntia vuodessa. Opiskelijoita on keskimäärin 200.

Musiikkiopisto toimii 15 toimipisteessä eri puolilla Vantaata. Musiikkiopistossa on myös ruotsinkielinen opetusyksikkö.

Keskeiset tavoitteet

Musiikkiopisto on kehittämässä uusia toimintamuotoja Elinikäisen oppimisen palvelualueella ja yhteistyössä koko Vantaan Taiteen perusopetuskentän kanssa. Pää tavoitteena on tarjota oppilaspaikka kaikille toimintaan hakeneille. Tähän tavoitteeseen pyritään valmennusopetuksen tarjontaa laajentamalla ja ottamalla käyttöön yleisen oppimäärän opetussuunnitelma. Musiikkiopiston tunnettuutta kaupunkilaisten keskuudessa lisätään opiston 60-vuotis juhluvuoden tapahtumilla. Henkilöstön sitouttamiseen ja työhyvinvointiin panostetaan.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Musiikin yleisen oppimäärän opetussuunnitelma valmistellaan käyttöön otettavaksi 1.8.2024 alkaen. Uudella opetussuunnitelmalla pyritään lisäämään saavutettavuutta ja laajentamaan tarjontaa.

Jatkamme yhteistyötä varhaiskasvatuksen kanssa kehittämällä vantaalaista mallia varhaisiän musiikkikasvatukseen päiväkodeissa.

Musiikkiopisto jatkaa toimintojen sopeuttamista muun muassa muuttamalla vapautuvia vakansseja vastaamaan toimintaympäristön muutoksista ja uudesta opetussuunnitelmasta johtuviin haasteisiin.

Nämä muutokset ja toiminnan kehittäminen mahdollistavat jatkossa yhä taloudellisemman ja oppilaslähtöisemmän opetustarjonnan.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Taiteen perusopetuksen oppilaat, musiikkiopisto	1 639	1 656	1 656	1 850
Taiteen perusopetus euroa/oppilas, musiikkiopisto	-	-	-	731
Taiteen perusopetuksen tulot (euroa) / asukas, musiikkiopisto	-	-	-	4
Taiteen perusopetus euroa/asukas, musiikkiopisto	-	-	-	18,53
Opetustuntien määrä	50 120	49 120	49 120	50 000
Oman maksutulon osuus budjetista %	-	-	-	22
Valtion tuntiperusteisen avustuksen osuus budjetista %	-	-	-	47
Tapahtumien määrä	89	216	-	220
Tapahtumien kävijämäärä	5 938	14 411	-	16 000

Tunnuslukuja seurataan vuodesta 2024 alkaen.

16333

Kuvataidekoulu

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	322	322	322	322	326	331	336
Menot	-1 074	-1 098	-1 207	-1 210	-1 240	-1 271	-1 303
Toimintakate	-752	-776	-886	-888	-914	-940	-967

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	0	0	0	0
Maksutulot	322	321	321	321
Tuet ja avustukset	-1	0	0	0
Muut tulot	0	1	1	1
Sisäiset tulot	0	0	0	0
Tulot yhteensä	322	322	322	322
Henkilöstömenot	-689	-683	-701	-703
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-44	-44	-64	-64
Sisäisten palvelujen ostot	-4	0	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-29	-43	-100	-100
Avustukset	0	0	0	0
Vuokramenot	-2	0	0	0
Sisäiset tilavuokrat	-303	-323	-336	-336
Muut menot	-3	-5	-6	-6
Menot yhteensä	-1 074	-1 098	-1 207	-1 210
Toimintakate	-752	-776	-886	-888
Poistot	-34	-41	-45	-45
Vyörytykset	-72	-111	0	-126
Tilikauden tulos	-858	-928	-931	-1 060

Toiminnan kuvaus

Vantaan kuvataidekoulu tarjoaa laajan oppimäärän mukaista kuvataiteen perusopetusta lapsille ja nuorille viidessä opetuspisteessä eri puolilla Vantaata. Lisäksi kuvataidekoulu järjestää avoimia viikonloppukursseja sekä tapahtumatoimintaa.

Opiskelu kuvataidekoulussa on tavoitteellista, tasolta toiselle etenevää ja se noudattaa Opetushallituksen taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan laadittua, kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunnan, hyväksymää opetussuunnitelmaa. Opiskelu antaa oppilaalle valmiuksia ilmaista itseään sekä hakeutua alan ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen.

Kuvataidekoulun opetuspisteet ovat Kulttuurikeskus Orvokissa Tikkurilassa, Myyrmäki-talossa, Kartanonkoskella Tilkun koulussa, Korsossa Lumossa sekä Kivistössä Aurinkokiven koulussa. Vantaan kuvataidekoulun on oppilasmäärältään Suomen toiseksi suurin: vuosituntimäärä on noin 6 600 tuntia ja oppilaita on noin 850.

Viikonloppuisin järjestettävät lyhytkurssit ovat perhekursseja, joihin voi osallistua aikuisen kanssa ja ne ovat hyvä tapa tutustua kuvataidekoulun toimintaan; niitä järjestetään vuosittain nelisenkymmentä.

Oppilaaksi kuvataidekouluun pääse matalalla kynnyksellä ja tavoitteena on tarjota oppilaspaikka kaikille hakemuksen lähettäneille. Myös vapaaoppilaspaikkoja on mahdollista hakea.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Kuvataidekoulu on jo neljänkymmenen vuoden ajan ollut keskeinen osa vantaalaista taidekasvatusta. Meillä on oppilaita toisessa, jopa kolmannessa polvessa.

Pitkistä perinteistä huolimatta seuraamme myös aikaamme ja taidemaailman kehitystä ja muutoksia aktiivisesti ja reagoimme niihin opetustamme kehittämällä. Kuvataidekoulu kehittää uusia toimintamuotoja Elinikäisen oppimisen palvelualueella ja yhteistyössä koko Vantaan Taiteen perusopetuskentän kanssa.

Esimerkkinä voidaan mainita Värinää taidekasvatuksessa hanke, jossa Vantaan kuvataidekoulu ja Vantaan musiikkiopisto ideoivat pilottihankkeen, jota Opetushallitus rahoitti syyskauden 2021 ja vuoden 2022 ajan. Hankkeen perusajatuksena oli kehittää pedagogista toimintaa yhteistyössä taiteen perusopetuksen (TPO) opettajien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa ammatillisen osaamisen ja yhteisopettajuuden pohjalta. Vastaavalle toiminnalle suunnitellaan jatkossa toteutusmahdollisuuksia.

Vuosittain järjestetään Kulttuurikeskus Orvokissa Taidekarnevaali-tapahtuma yhdessä vantaalaisten TPO-oppilaitosten kanssa.

Kuvataidekoulun toimintaa kuuluu luontevana osana myös taidenäyttelyiden järjestäminen. Meillä yli 800 nuorta taiteilijaa tuottaa taidetta. Vantaalla ongelmana on ollut sopivan näyttelytilan puuttuminen. Keväällä 2024 saamme ensimmäisen kerran järjestää vuosittaisen lopputyönäyttelyämme Galleria K:ssa. Tästä käytännöstä toivomme jatkuvaa. Myös odotukset Kivistöön valmistuvan kaupunkikulttuurikeskus Mosaiikin näyttelytilan suhteen ovat toiveikkaat.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Taiteen perusopetuksen oppilaat, kuvataidekoulu	750	809	-	850
Taiteen perusopetus euroa/oppilas, kuvataidekoulu	-	-	-	1 421
Taiteen perusopetuksen tulot (euroa) / asukas, kuvataidekoulu	-	-	-	1,3
Taiteen perusopetus euroa/asukas, kuvataidekoulu	-	-	-	4,86
Opetustuntien määrä	6 230	6 122	6 310	6 600
Oman maksutulon osuus budjetista %	33 %	30 %	29 %	30 %
Valtion tuntiperusteisen avustuksen osuus budjetista %	30 %	30 %	30 %	30 %

Tunnuslukuja seurataan vuodesta 2024 alkaen.

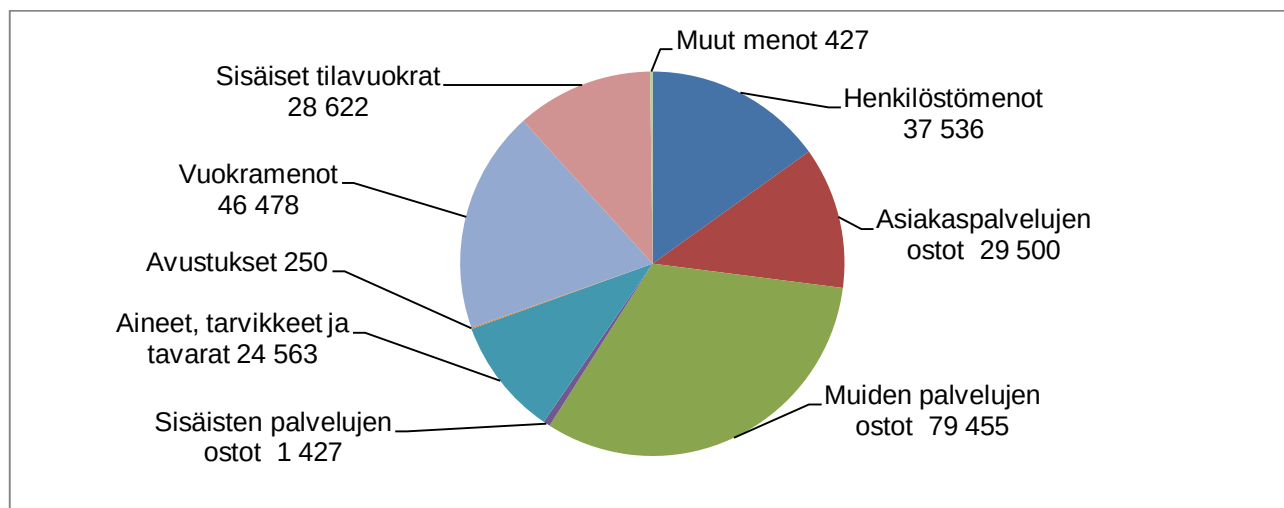
14

KAUPUNKIYMPÄRISTÖ

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	288 885	286 088	294 612	289 612	317 792	327 878	346 077
Menot	-266 241	-240 034	-247 655	-248 259	-254 465	-260 827	-267 348
Toimintakate	22 644	46 054	46 957	41 353	63 327	67 051	78 730

Kunta-alan palkkaratkaisun vaikutuksia huomioitiin talousarviossa keskitettynä varauksena kaupunkistrategian ja johdon toimialalla. Ratkaisu sisälsi vuonna 2023 jaettavia paikallisia eriä, joiden vaikutus on jaettu toimialoille kaupunginjohtajan talousarvioesityksen yhteydessä. Kaupunkiympäristön toimialalle paikallisten erien vaikutus oli 603 800 euroa.

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	20 538	17 350	17 791	17 791
Maksutulot	22 394	27 549	26 445	26 445
Tuet ja avustukset	285	80	107	107
Muut tulot	57 329	68 443	63 764	58 764
Sisäiset tulot	188 338	172 667	186 506	186 506
Tulot yhteensä	288 885	286 088	294 612	289 612
Henkilöstömenot	-32 931	-36 073	-36 933	-37 536
Asiakaspalvelujen ostot	-40 923	-29 441	-29 500	-29 500
Muiden palvelujen ostot	-74 006	-77 424	-79 455	-79 455
Sisäisten palvelujen ostot	-1 610	-1 428	-1 427	-1 427
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-24 558	-22 605	-24 563	-24 563
Avustukset	-212	-215	-250	-250
Vuokramenot	-66 416	-46 416	-46 478	-46 478
Sisäiset tilavuokrat	-23 872	-26 011	-28 622	-28 622
Muut menot	-1 712	-420	-427	-427
Menot yhteensä	-266 241	-240 034	-247 655	-248 259
Toimintakate	22 644	46 054	46 957	41 353
Poistot	-92 360	-91 098	-98 544	-98 544
Vyörytykset	-10 334	-12 298	0	-11 620
Tilikauden tulos	-80 050	-57 342	-51 587	-68 812

Toiminnan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset

Kaupunkiympäristön toimiala vastaa kaupunkiympäristölautakunnalle, tämän rakennuslupajaostolle ja kaupunkitilalautakunnalle kuuluvien asioiden valmistelusta ja täytäntöönpanosta. Kaupunkiympäristön toimialan tehtävänä on edistää Vantaan kestävää kasvua ja kaupunkikehitystä monin tavoin lähtien kaavoituksen, maankäytön, liikenteen ja julkisen kaupunkitilan suunnittelusta sen rakentamiseen, ylläpitoon ja valvontaan saakka. Toimiala vastaa myös ympäristönsuojelusta ja ympäristöterveydenhuollosta, maanhankinnasta ja -luovuttamisesta sekä kaupungin toimitiloista.

Kaupunkiympäristön toimialaan kuuluvat katujen ja puistojen, kaupunkirakenteen ja ympäristön sekä kiinteistöjen ja tilojen palvelualueet. Lisäksi toimialalla on yhteiset palvelut, joka vastaa keskitetysti toimialan vastuulla olevista talous- ja hallintopalveluista ja muista tukipalveluista, viestintä- ja vuorovaikutuspalveluista, toimialan kehittämiseen liittyvistä tehtävistä, toimialan tieto- ja viestintäratkaisujen kehittämisestä ja koordinoinnista sekä kaupunkiympäristölautakunnan ja sen lupajaoston sekä kaupunkitilalautakunnan toiminnan koordinoinnista.

Toimiala on tiiviissä yhteistyössä Helsingin seudun liikenteen (HSL) ja Helsingin seudun ympäristöpalveluiden (HSY) kanssa, jotka tuottavat vantaalaisille joukkoliikenteen, vesi- ja jätevesihuollon, kierrätyksen ja ympäristöseurannan palveluita.

Vuonna 2024 Vantaalle ryhdytään rakentamaan raitiotielinjaa ja Vantaasta tulee näin Suomen neljäs ratikkakaupunki. Vantaan kaupunginvaltuusto päätti ratikan rakentamisesta 22.5.2023. Päätöksen ehtona on valtion sitoutuminen investointikustannuksiin MAL-sopimuksen allekirjoittamisen yhteydessä. Ratikan rakennuttamisorganisaation rekrytointia ja allianssihakintaa valmistellaan. Tavoitteena on, että rakennustyöt käynnistyvät vuoden 2024 lopulla. Ratikan tuoman kaupunkikehityksen tavoitteena on ehkäistä alueiden eriytymistä, tukea keskustojen elinvoimaisuutta ja kaupungin hiilineutraaliustavoitteita. Ratikasta odotetaan Vantaan kasvun ja kehityksen veturia tämän hetken hankalassa markkinatilanteessa.

Länsi-Vantaan raitioteiden aluevaraustarkastelu saatetaan loppuun alkuvuoden 2024 aikana. Tarkastelussa selvitetään muun muassa raitioteiden linjastovaihtoehtoja, tilantarvetta, päätepysäkkien sijainteja ja varikkotarpeita sekä tehdään näistä vaikutusten arviointia ja alustavaa kustannuslaskentaa.

Asuntomarkkinoiden tilanne syksyllä 2023 on haastava vähäisen kysynnän vuoksi. Uusia asuntohankkeita on aloitettu viime vuosiin verrattuna poikkeuksellisen vähän koko pääkaupunkiseudulla, joten myös tonttikysyntä on vähäistä. Maanmyynnin tavoitteiden saavuttamisesta odotetaan haastavaa vuonna 2024. Tonttivarantoa pitää kasvattaa kaavoittamalla uusia yritys- ja asuntotontteja.

Vantaan tavoite olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä asettaa tavoitteita koko kaupunkiympäristön toimialalle. Ilmastonmuutos huomioidaan niin kaupunkisuunnittelussa kuin korjaus- ja uudisrakentamisessakin. Vantaa on aktiivisesti mukana hiilineutraaliutta edistävissä ja ilmastonmuutosta

hillitsevissä hankkeissa sekä valtakunnallisella että EU-tasolla. Kaupungin kaikessa rakentamisessa vähennetään päästöjä ja kaupungin toimitiloissa energiankulutusta. Vuonna 2024 huomio kiinnittyy erityisesti luontokadon hillitsemiseen: Vantaasta tavoitellaan myös luontopositiivista kaupunkia vuoteen 2030 mennessä. Vantaa toteuttaa aktiivisesti resurssiviisauden tiekartan mukaisia toimenpiteitä, jotka vahvistavat luonnon monimuotoisuutta vaalimalla olemassa olevaa luontoa, ennallistamalla uhanalaisia luontotyyppejä sekä vahvistamalla luontoarvoja kaupunkiympäristössä. Yhtenä kehityskohteena toimiala kehittää toimintamallin, jonka avulla kaavoissa säästettäväksi suunniteltu puusto säilyy elinvoimaisena läpi rakennushankkeen toteutuksen.

Valtion ja Helsingin seudun kuntien kesken tehty maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL-sopimus päivittyy uuden MAL2023-suunnitelman myötä. Suunnitelma valmistuu hyväksyttäväksi syksyllä 2023. Vantaan asuntotuotanto- ja kaavoitustavoitteisiin ei odoteta merkittäviä muutoksia. MAL-suunnitelman keskeisin näkökulma on kestävä kaupungistuminen, ja merkittävä osa rakentamisesta sijoittuukin siinä ratikan vaikutuspiiriin. Asuntokaavoituksen määrällisten tavoitteiden ohella Vantaalla edistetään asuntotarjonnan monipuolisuutta mm. kaavoittamalla uusia kaupunkimaisia pientaloalueita. Kaupunkikeskuksia kehitetään suunnitelmallisesti niille laadittujen kehittämisohjelmien mukaan.

Kaupungin oma toimitilarakentaminen kasvavan kaupungin palveluiden tarpeisiin jatkuu vilkkaana suhdanteista huolimatta. Uudisrakentamisen lisäksi kunnostetaan useita koulu- ja päiväkotirakennuksia. Investointisuunnitelma on sovitettu vuosien 2024 ja 2025 osalta valtuustokaudelle 2022–2025 asetettuun 360 milj. euron kehikseen.

Taloussuunnitelmakaudella otetaan käyttöön rakennuslaki, RYTJ-laki, alueidenkäyttölaki sekä luonnonsuojelulaki. Kaupungin edustajat osallistuvat aktiivisesti muutosten valmisteluun ja pyrkivät ennakoidaan niiden aiheuttamia muutoksia. Vantaan oma MATTI, maankäytön toimintamalli ja tietojärjestelmä, toimii digitaalisena ja paikkatietopohjaisena alustana kaupunkiympäristön suunnittelun, rakentamisen ja kunnossapidon prosesseissa. Hankkeessa on edetty jatkuvan kehittämisen vaiheeseen.

Kaupungin kärkihankkeista kaupunkiympäristön toimiala vastaa ratikan toteutumisesta, ja on keskeisessä roolissa myös muiden kärkihankkeiden toteuttamisessa: Tikkurilan osaamiskampus etenee kohti toteutusta, Myyrmäen kaupunkikulttuuritalon hankevalmistelu ja kaavoitus on käynnissä. Kuusijärven ulkoilualueen täydennysrakentaminen etenee vaiheittain.

Selvitetään toimintavuoden aikana kuntatekniikan ja liikuntapalveluiden yhteistyönä, kuinka ulkoliikuntapaikkojen suunnittelu, hankinta, rakentaminen, ylläpito ja valvonta järjestetään.

Vuonna 2024 Vantaa juhlii 50-vuotispäiväänsä. Kaupunkiympäristön toimiala osallistuu juhluvuoteen erilaisin tapahtumin ja tempauksin, suunnitelmassa on mm. asukkaita osallistavia talkoita, näyttelyitä ja tapahtumia.

Vantaan pyöräliikenteen kehittämisohjelman ja kävelyn edistämishjelman toimenpiteiden jalkauttamista jatketaan kaikilla palvelualueilla. Toimenpiteille määritetään palvelualuekohtaiset vastuhenkilöt, ja niiden toteutumista seurataan aktiivisesti. Ohjelmien tavoitteiden ja toimenpiteiden edistymisestä raportoidaan säännöllisesti.

Toimialan keskeiset tavoitteet

Toimiala kiinnittää erityistä huomioita erilaisten rakennushankkeiden laadukkaaseen ja kustannustehokkaaseen toteutukseen kehittämällä tilaajaosaamista, suunnittelua sekä valvontaan.

Toimialan tulokortilla tuetaan kaupungin pitkän aikavälin strategisia tavoitteita. Toimialan vastuulla olevat keskeiset tavoitteet ovat seuraavat:

- Maanluovutuksen ja maankäyttösopimusten nettotulot vuodelle 2024 32,5 milj. euroa.
- Sote- ja Pela -kiinteistöjen, asunto-omaisuuden sekä ulkopaikkakunnilla sijaisevien kiinteistöjen myynti etenee.

- MAL-tavoitteet toteutuvat.
- Valmistuvien pientaloasuntojen määrä 600 asuntoa.
- Laaditaan eriytymisen ehkäisyn tiekartta kaupunkiympäristön toimialalle seuraavaa valtuustokautta varten.
- Edistetään päästövähennystoimia hiilineutraalisuuden saavuttamiseksi viimeistään vuonna 2030.
- Edistetään luonnon monimuotoisuutta Resurssiviisauden tiekartan Monimuotoinen luonto -kai-
tan toimenpiteitä toteuttamalla.
- Vantaan ratikkakaupungin toteuttaminen etenee kokonaisvaltaisesti kaupunginvaltuuston hyväk-
symien reunaehtojen mukaisesti.
- Kestävien liikkumismuotojen osuus kasvaa.
- Kaupunkikeskustojen houkuttelevuus paranee.
- Aviapolis 2040 -vision valmistelu nimettyjen sidosryhmien kanssa.
- Varmistetaan, että sosiaaliseen asuntotuotantoon on saatavilla riittävästi kaavoitettuja tontteja.
- Kaupunki varmistaa sujuvan asioinnin mahdollistavien pysäköintipaikkojen riittävyyden kaupun-
kikeskustoissa eri toiminnot huomioiden.
- Vantaan kaupunki panostaa tilaajana harmaan talouden torjumiseen. Vantaa pilotoi yhdessä am-
matti- ja työnantajaliittojen kanssa työmaavalvontaa työmaatarkastuksin kaupungin rakennus-
kohteissa.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	574	638	650
Määräaikaisen henkilöstön lkm	46	69	69
Henkilöstön kokonaismäärä	620	707	719

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöi-
den takia.

14 0

KAUPUNKIYMPÄRISTÖLAUTAKUNTA

Vastuuhenkilö: Tero Anttila

Toimielin: Kaupunkiympäristölautakunta

Puheenjohtaja: Anssi Aura

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	5 776	5 924	5 976	5 976	6 067	6 159	6 253
Menot	-14 687	-15 237	-16 211	-16 356	-16 765	-17 184	-17 614
Toimintakate	-8 911	-9 313	-10 235	-10 380	-10 698	-11 025	-11 361

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	81	6	6	6
Maksutulot	5 438	5 788	5 788	5 788
Tuet ja avustukset	63	0	52	52
Muut tulot	3	0	0	0
Sisäiset tulot	192	130	130	130
Tulot yhteensä	5 776	5 924	5 976	5 976
Henkilöstömenot	-10 899	-12 079	-12 702	-12 847
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-1 790	-1 930	-2 255	-2 255
Sisäisten palvelujen ostot	-4	-1	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-149	-232	-244	-244
Avustukset	-167	-135	-170	-170
Vuokramenot	-114	-185	-147	-147
Sisäiset tilavuokrat	-626	-632	-643	-643
Muut menot	-937	-44	-50	-50
Menot yhteensä	-14 687	-15 237	-16 211	-16 356
Toimintakate	-8 911	-9 313	-10 235	-10 380
Poistot	0	0	0	0
Vyörytykset	1 730	1 498	0	1 735
Tilikauden tulos	-7 181	-7 816	-10 235	-8 645

Toiminnan kuvaus

Kaupunkiympäristölautakunnan alaiseen toimintaan kuuluvat: kaupunkiympäristölautakunta, yhteiset palvelut sekä kaupunkirakenne ja ympäristö -palvelualue. Näiden bruttoyksiköiden tulot ja menot yhteensä ovat valtuustoon nähden sitovia eriä.

14 10

Kaupunkiympäristölautakunta

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	0	0	0	0	0	0	0
Menot	-145	-167	-167	-167	-171	-175	-180
Toimintakate	-145	-167	-167	-167	-171	-175	-180

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	0	0	0	0
Maksutulot	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	0	0	0	0
Muut tulot	0	0	0	0
Sisäiset tulot	0	0	0	0
Tulot yhteensä	0	0	0	0
Henkilöstömenot	-105	-151	-151	-151
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-38	-13	-13	-13
Sisäisten palvelujen ostot	0	0	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	-1	-1	-1
Avustukset	0	0	0	0
Vuokramenot	-2	-2	-2	-2
Sisäiset tilavuokrat	0	0	0	0
Muut menot	0	0	0	0
Menot yhteensä	-145	-167	-167	-167
Toimintakate	-145	-167	-167	-167
Poistot	0	0	0	0
Vyörytykset	121	80	0	81
Tilikauden tulos	-24	-87	-167	-87

Toiminnan kuvaus

Kaupunkiympäristölautakunta vastaa muun muassa kaupunkirakenteen kokonaisvaltaisesta kehittämisestä, asema- ja yleiskaavojen valmistelusta sekä ympäristövastuullisuuden edistämisestä. Lautakunnan alainen lupajaosto toimii kunnallisena lupa- ja valvontaviranomaisena rakennuslupa-asioissa sekä ympäristönsuojelu- ja ympäristöterveydenhuoltoasioissa.

Vantaan kaupunkistrategian 2022–2025 mukaisten kukoistavien kaupunkikeskusten kehittämiseksi laaditaan jokaisen suuralueen keskuksen oma kehittämissuunnitelma. Suunnitelma tukee yleiskaavan toteuttamista ja kaupungin tasapuolista kehittämistä. Kaupunginhallituksen 19.12.2022 tekemällä päätöksellä perustettiin viisi kaupunkikeskusten kehittämissuunnitelmien seurantaryhmää, joiden tehtävänä on kunkin alueen kehittämissuunnitelman seuraaminen. Seurantaryhmien tehtävänä on myös aktiivisesti ottaa kantaa suunnitelmiin sekä informoida kannanotoistaan tarvittavia toimieli-miä.

14 20

Yhteiset palvelut

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	8	0	0	0	0	0	0
Menot	-2 962	-2 413	-2 687	-2 725	-2 793	-2 863	-2 934
Toimintakate	-2 955	-2 413	-2 687	-2 725	-2 793	-2 863	-2 934

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	0	0	0	0
Maksutulot	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	5	0	0	0
Muut tulot	2	0	0	0
Sisäiset tulot	0	0	0	0
Tulot yhteensä	8	0	0	0
Henkilöstömenot	-1 610	-1 882	-2 091	-2 129
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-302	-347	-407	-407
Sisäisten palvelujen ostot	-3	-1	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-13	-40	-44	-44
Avustukset	0	0	0	0
Vuokramenot	-3	-24	-24	-24
Sisäiset tilavuokrat	-110	-114	-116	-116
Muut menot	-920	-6	-6	-6
Menot yhteensä	-2 962	-2 413	-2 687	-2 725
Toimintakate	-2 955	-2 413	-2 687	-2 725
Poistot	0	0	0	0
Vyörytykset	2 512	2 388	0	2 702
Tilikauden tulos	-443	-25	-2 687	-23

Toiminnan kuvaus

Kaupunkiympäristön yhteisiin palveluihin kuuluvat toimialan johto sekä talous- ja hallintopalvelut. Talouspalvelut huolehtivat toimialan aktiivisesta talousohjauksesta sekä talousarvio-, kehys- ja käytösuunnitelmavalmistelusta. Viestintä- ja vuorovaikutuspalvelut tarjoavat asukkaille ja muille sidosryhmille tietoa ja osallistumismahdollisuuksia kaupunkiympäristön toimialan järjestämiin palveluihin, suunnitelmiin, päätöksiin ja niiden vaikutuksiin liittyen. Lisäksi viestintä- ja vuorovaikutuspalveluiden tehtävänä on koordinoida, kehittää, suunnitella ja toteuttaa toimialan viestintää ja osallisuustyötä yhteistyössä johdon ja asiantuntijoiden kanssa. Viestintä- ja vuorovaikutuspalvelut vastaavat myös kaupungin ratikkaviestinnästä. Assistenttipalvelut toimivat toimialan johdon tukena asioiden ja toiminnan valmistelussa. Assistenttipalveluiden keskeisiin tehtäviin kuuluu myös palvelualueiden sisäinen asiakaspalvelu sisältäen tuen järjestelmien käyttöön sekä asiakirjahallintoon. Laki- ja valmistelupalvelut tuottavat toimialalle oikeudellisia ja hallinnollisia tukipalveluita. Laki- ja valmistelupalvelujen mahdollisuudet palvella toimialaa hankinnoissa vahvistuvat 2024.

Keskitetyn yksikön keskeiset tavoitteet

Yhteisten palvelujen keskeisenä tavoitteena on valtuustokauden strategian jalkauttaminen ja sitä kautta palvelualueiden tukeminen sitovien tavoitteiden toteuttamisessa.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Yhteiset palvelut tukee osaltaan toimialan sitovien tavoitteiden toteutumista ja on mukana useissa kaupunkitasoisissa hankkeissa. Yhteiset palvelut jatkaa aktiivista, tarvelähtöistä toimialan esimiesten koulutusta. Toimialan henkilöstön digiosaamisen vahvistaminen, sekä osallistuminen toimiala- ja kaupunkitasoisten digitaalisten järjestelmien kehittämiseen säilyvät yhteisten palveluiden keskeisinä kehittämistyön painopisteinä.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	26	30	32
Määräaikaisen henkilöstön lkm	2	2	2
Henkilöstön kokonaismäärä	28	32	34

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

14 40

Kaupunkirakenne ja ympäristö

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	5 769	5 924	5 976	5 976	6 067	6 159	6 253
Menot	-11 579	-12 657	-13 357	-13 464	-13 801	-14 146	-14 499
Toimintakate	-5 811	-6 733	-7 381	-7 488	-7 734	-7 987	-8 246

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	81	6	6	6
Maksutulot	5 438	5 788	5 788	5 788
Tuet ja avustukset	58	0	52	52
Muut tulot	0	0	0	0
Sisäiset tulot	192	130	130	130
Tulot yhteensä	5 769	5 924	5 976	5 976
Henkilöstömenot	-9 183	-10 046	-10 459	-10 566
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-1 451	-1 571	-1 836	-1 836
Sisäisten palvelujen ostot	-1	0	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-135	-191	-199	-199
Avustukset	-167	-135	-170	-170
Vuokramenot	-108	-159	-122	-122
Sisäiset tilavuokrat	-517	-517	-528	-528
Muut menot	-17	-39	-44	-44
Menot yhteensä	-11 579	-12 657	-13 357	-13 464
Toimintakate	-5 811	-6 733	-7 381	-7 488
Poistot	0	0	0	0
Vyörytykset	-903	-970	0	-1 048
Tilikauden tulos	-6 714	-7 704	-7 381	-8 536

Toiminnan kuvaus

Kaupunkirakenne ja ympäristö -palvelualueella on viisi palveluyksikköä, jotka ovat ympäristökeskus, rakennusvalvonta, yleiskaavoitus, asemakaavoitus ja tietopalvelut. Lautakuntarakenteen mukaisesti kaikki palvelualueen toiminta on kaupunkiympäristölautakunnan alaista toimintaa.

Ympäristökeskuksen keskeisin tehtävä on ympäristönsuojelun ja ympäristöterveydenhuollon valvonta, jolla edistetään ihmisten elinympäristön terveellisyttä ja viihtyisyyttä sekä huolehditaan luonnon- ja ympäristönsuojelun tavoitteiden toteutumisesta Vantaalla. Lisäksi ympäristökeskus koordinoi koko kaupungin ympäristö- ja ilmastotyötä ja ympäristöjohtamisen kehittämistä. Ympäristökeskus vastaa kaupungin poikkihallinnollisesta Ekologisesti kestävä Vantaa -strategiateemasta sekä resurs-siivisuuden tiekartasta, joka linjaa kaupungin ympäristötavoitteet sekä ohjaa ja kehittää kaupungin ilmastotyötä sekä työtä luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi.

Maankäytön strategisella suunnittelulla huolehditaan siitä, että kaupunki kasvaa toimivana kokonaisuutena arvojaan vaalien. Vetovoimaisena ja omaleimaisena kehittyvä kaupunkiympäristö turvaa nykyisten asukkaiden ja yritysten viihtymistä ja houkuttelee uusia. **Yleiskaavoitus ja asemakaavoitus** vastaavat kaupunkirakenteen tasapainoisesta ja resurssiviisaasta kehittämisestä. Kaavoitus luo

edellytykset asumisen, työnteon ja vapaa-ajan ympäristölle, tehokkaalle liikennejärjestelmälle, viheralueverkostolle ja palvelurakenteelle sekä kestäväälle kehitykselle osana pääkaupunkiseutua. Kaavoituksen kautta tuotetaan kaupungille ja kaupungissa toimiville merkittävää aineellista ja aineetonta lisäarvoa. Suunnittelun laatua, resurssiviisautta sekä kustannustietoisuutta kehitetään jatkuvasti.

Rakennusvalvonta vastaa kaupungin alueella tapahtuvan rakentamisen ohjauksesta ja lupamenetelyistä. Edistämme ohjauksen, neuvonnan, lupakäsittelyn ja rakentamisen valvonnan sekä jatkuvan valvonnan avulla terveellisen, turvallisen, sosiaalisesti sekä ekologisesti kestävä ja viihtyisän rakennetun ympäristön sekä hyvän kaupunkikuvan muodostumista ja ylläpitoa.

Tietopalvelut vastaavat kaavoihin liittyvien tietojen sekä asiakirjojen hallinnollisesta käsittelystä ja prosessien sujuvuudesta. Työvälineet ja tapamme toimia digitaalisesti ovat valtakunnallisesti edistyskäsittelyä. Kehitystyö tukee suunnittelua, asukkaiden tiedonsaantia ja vuorovaikutusta. Kaavoitukseen liittyvin paikkatietojen ja seuranta-aineistojen avulla edistetään tiedolla johtamista ja ylläpidetään maankäytön tilannekuvia.

Palvelualueella, erityisesti ympäristökeskuksessa ja rakennusvalvonnassa, hoidamme luotettavasti ja laadukkaasti erilaisia viranomaistehtäviä. Luvat, ilmoitukset ja lausunnot valmistellaan tavoiteaikataulussa. Kaavoituksen ja tietopalveluiden viranomaistehtävät sisältävät mm. ajantasa-asemakaavan ja useiden rekisterien ylläpidon, poikkeamispäätökset ja suunnittelutarveratkaisut. Lisäksi valmistelemme nimistöasiat. Asiakasyhteydenotot hoidetaan mahdollisimman tehokkaasti lainsäädäntöä noudattaen.

Työskentelemme yhdessä kaikkien toimialojen ja palvelualueiden kanssa. Yhteistyö asukkaiden kanssa voimistuu. Yhteistyömme eri sidosryhmien ja metropolialueen kuntien ja valtion viranomaisten kanssa, korkeakoulujen ja oppilaitosten sekä muiden kumppaniemme kanssa on tiivistä. Onnistuminen tukee Vantaan vetovoimaisuutta, kilpailukykyä, asukkaiden hyvinvointia ja ympäristön laatua sekä tehokasta ja taloudellista hallintoa. Vaikutamme keskeisesti useiden kaupungin strategisten tavoitteiden toteuttamiseen.

Palvelualueen keskeiset tavoitteet

Kaupunkirakenne ja ympäristö –palvelualueen tavoitteena on resurssiviisas, toimiva ja elinvoimainen kaupunki sekä kestävä rakentaminen. Toimimme kansainvälisessä ympäristössä, jossa kehänkärkemme on olla kansainvälisesti kilpailukykyinen lentokenttäkaupunki. Olemme eturintamassa hiilineutraalin ja vihreän kaupunkirakenteen edistäjinä, kestävässä rakentamisessa, asukas-yhteistyön toteuttajina sekä digitaalisten prosessien edelläkävijänä. Kasvun rinnalla vaalimme ympäristön arvoja ja haemme keinoja vahvistaa vantaalaista pientalojen suurkaupunkia. Osana kaavoitusohjelmaa selvitämme kompensatiomallia rakentamisen takia menetettyjen luontoarvojen korvaamiseksi. Tavoitteena on löytää kokonaisuuskäytännön malli, joka varmistaa, että luonnon monimuotoisuus ei Vantaalla enää vähene.

Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL-sopimus 2020–2031 on hyväksytty syksyllä 2020. Sopimus on tehty valtion ja kuntien välillä. Sopimusta tullaan päivittämään uuden MAL2023 suunnitelman myötä. Suunnitelmassa on määritelty lähes samat asuntokaavoituksen ja asuntorakentamisen tavoitteet kuin voimassa olevassa sopimuksessa. Merkittävä osa rakentamisesta sijoittuu tulevaisuudessa Vantaan ratikan vaikutuspiiriin.

Ympäristökeskuksen keskeisin tehtävä on huolehtia luotettavasti ja laadukkaasti paikallisista ympäristösuojelun ja ympäristöterveydenhuollon lakisääteisistä lupa- ja valvontatehtävistä. Luvat, ilmoitukset ja lausunnot valmistellaan tavoiteaikataulussa. Lisäksi tehdään tarkastuksia lukuisiin erilaisiin valvontakohteisiin. Samoin osallistutaan aktiivisesti kaupungin ja naapurikuntien yhteistyöhön. Asiakasyhteydenotot hoidetaan mahdollisimman tehokkaasti lainsäädäntöä noudattaen. Ympäristökeskus huolehtii myös kunnan eläinlääkäripalvelujen järjestämisestä sekä eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnasta.

Ympäristövalvonnassa suurimmat hakemusryhmät ovat meluilmoitukset ja vapautushakemukset hu-
levesiviemäriin liittymisestä. Ympäristöluvista ja niihin liittyvissä neuvontapyyntöissä korostuu kier-
totalous. Sähköinen asiointi on laajenemassa yhä useampiin hakemus- tai ilmoitustyypeihin. Toi-
menpidepyyntöjä tulee paljon ja ne ovat aiempaa vaativampia.

Ympäristökeskus koordinoi Vantaan ympäristö- ja ilmastotyötä. Vantaan tavoitteena on olla hiilineut-
raali vuonna 2030, mikä edellyttää selkeitä tavoitteita ja konkreettisia toimenpiteitä. Keskeisessä
roolissa ovat erilaiset energian tuottamiseen ja käyttöön liittyvät kysymykset sekä liikenteen päästö-
jen vähentäminen. Hillinnän ohella tarvitaan myös toimia sopeutua luonnon ääri-ilmiöihin. Tavoitteet
on koottu resurssiviisauden tiekarttaan ja toimenpiteet toimialojen toteutussuunnitelmiin. Tiekartta
on kaupungin strateginen ohjelma, joka on päivitetty tälle valtuustokaudelle. Tiekarttaan on otettu
mukaan myös luonnon monimuotoisuus. Tavoitteena on torjua luonnon köyhtymistä, turvata moni-
muotoisuudeltaan arvokkaiden alueiden säilyttäminen, sekä ennallistaa virtaavaa vesiluontoa ja
muita arvokkaita luontotyyppejä. Ympäristökeskus käyttää tiekartan seurantaan ja raportointiin Ym-
päristövahti-työkalua, josta julkaistiin julkinen versio kaupungin nettisivuille.

Ympäristökeskus on mukana kahdessa EU:n Horizon -hankkeessa. Vuoden alussa käynnistyi 5-
vuotinen Neutralpath-hanke, jossa kehitetään Aviapoliksen alueella vähähiilisyttä ja jopa energia-
positiivisuutta. Vantaan kiertotaloutta tukeva CIRCULT- hanke päättyy tänä vuonna. Kiilan alueella
tehdään viranomaistyön, asukkaiden ja yritysten yhteistyön kehittämistä YM:n rahoituksella.

Asukkaiden sitoutumista omaan ympäristöönsä tuetaan lähiluontovuoden teemalla, jonka aiheena
on tällä hetkellä linnut. Siihen liittyen Ely -keskus rahoittaa lähiluonto-opastuksen kehittämistä ja sen
mallin levittämistä. Isosuon ennallistamista jatketaan Metsähallituksen kanssa Elyn rahoittamana.

Yleiskaavoitus vastaa maankäytön yleispiirteisestä suunnittelusta ja osallistuu seudulliseen maan-
käytön suunnitteluun. Uusi MAL 2023 suunnitelma valmistuu hyväksyttäväksi syksyllä 2023. Se täs-
mentää ja tarkistaa edellistä MAL 2019 -suunnitelmaa ja toimii seuraavan MAL-sopimuksen pohjana.
Maakuntakaavoja ei ole käynnissä. Naapurikuntien kanssa teemme aktiivista suunnitteluyhteistyötä.
Helsinki laatii parhaillaan Östersundomin osayleiskaavaa, mistä valmistunee luonnos 2024. Osallis-
tumme työhön tiiviisti, koska siinä linjataan koko itäisen kasvusuunnan ratkaisusta. Myös Sipoossa
ja Espoossa on käynnissä yleiskaavatyöt.

Yleiskaava 2020 tuli voimaan 11.1.2023. Yleiskaavasta laaditaan parhaillaan toteuttamisohjelmaa,
jonka pohjaksi valmistuu 2023 työpaikka-alue selvitys ja kaavatalousselvitys. Yleiskaavan toteutta-
minen on myös suojelu- ja viheralueiden toteuttamista. Valmisteilla olevassa viherrakenteen kehi-
tyskuvassa "Vihreä ja virtaava Vantaa – VIVA" tarkennetaan ja konkretisoidaan yleiskaavan sisältöä.
Sen pohjaksi valmistuvat 2023 Viheralueiden mitoituksen ja saavutettavuuden ohje (SAAVU) ja
yleiskaavan ekologista verkostoa tarkentava selvitys. Yleiskaavoitus vetää pientalo-ohjelmaa, mutta
sen osatehtävät jakaantuvat laajasti.

Asemakaavoituksen keskeisiä tavoitteita vuodelle 2024 ovat hiilineutraalisuuden edistäminen, kes-
kusten ja ratikkakaupungin kehittäminen sekä MAL-sopimukseen perustuvat asuntokaavoituksen ta-
voitteet. Asuntokaavoituksen määrällisten tavoitteiden ohella edistetään asuntotarjonnan monipuol-
lisuutta mm. kaavoittamalla uusia kaupunkimaisia pientaloalueita.

Hiilineutraalisuutta edistetään osallistumalla Asemakaavojen vähähiilisyyden arviointimenetelmän
(AVA) kehittämyyhteistyöhön ja pilotointiin sekä selkiyttämällä ja yhdenmukaistamalla asemakaa-
voituksen käytäntöjä hiilineutraalisuuden edistämiseksi. Lisäksi edistetään puurakentamista vuonna
2021 tehtyjen linjausten mukaisesti ja tekemällä poikkihallinnollista yhteistyötä vähähiilisten ratkai-
sujen edistämiseksi rakentamisessa.

Vantaan keskuksia kehitetään jatkamalla laatutietoista asemakaavoitusta yhteistyössä alueen toimi-
joiden kanssa. Merkittäviä keskustakaavoja valmistellaan vuonna 2024 mm. Myyrmäessä, Martin-
laaksossa, Kivistössä, Aviapoliksessa, Tikkurilassa, Hakunilassa ja Korsossa. Keskustojen kehitystä
suunnitellaan kokonaisvaltaisesti alueellisissa yleissuunnitelmissa kuten kaavarungoissa ja kaava-
luonnoksissa. Yleissuunnitelmien pohjalta ohjataan yksittäisiä asemakaavahankkeita tavoitellun ko-
konaisuuden suuntaan.

Uutta asuntokerrosalaa kaavoitetaan MAL 2023 -suunnitelman asuntotuotantotavoitteen mukaisesti vuosittain 240 000 k-m². Uutta rakentamista ohjataan ensisijaisesti keskusten ja hyvien joukkoliikenneyhteyksien äärelle vähähiilisen liikkumisen edistämiseksi. Ratikkakaupunkia kehitetään kokonaisvaltaisesti tavoitteena kestävää liikkumista edistävä, elävä ja viihtyisä kaupunkiympäristö ja taloudellisesti järkevä kokonaisuus. Asemakaavoituksessa priorisoidaan ratikkakaupungin kehittymisen mahdollistavat hankkeet. Toimitilojen kaavoituksessa vastataan elinkeinoelämän muuttuviin tarpeisiin ja kehitetään kilpailukykyisiä työpaikka-alueita Tikkurilassa, Aviapoliksessa, Myyrmäessä ja Vehkalassa.

Asemakaavaprosessia sujuvoitetaan ja selkiytetään kehittämällä kaavamuutoshakemusten käsitteilyprosessia. Lisäksi Vantaata kehitetään houkuttelevana pientalojen suurkaupunkina järjestämällä suunnittelukilpailu Katrinebergin alueelle.

Rakennusvalvonta edistää kestävää ja sujuvaa rakentamista. MAL-tavoite on 2 540 asuntoa vuodessa. Tavoite valmistuville pientaloasunnoille on 600 kpl. Rakennusvalvonta osallistuu toimintasuunnitelman laatimiseen pientalotuotannon lisäämiseksi.

Rakennusvalvonta osaltaan edistää resurssiviisauden tiekartan toteuttamista ja Hiilineutraali Vantaa 2030 -tavoitteen saavuttamista. Rakennusvalvonta edistää energiatehokkuustavoitteiden saavuttamista kehittämällä lämmitysjärjestelmien valinnan ja suunnittelun ohjausta.

Rakennusvalvonnan vetovastuulla oleva rakennusjärjestyksen uudistaminen on aloitettu syksyllä 2021. Tavoitteena on saada uusi rakennusjärjestys voimaan vuoden 2024 alussa. Tämä edellyttää rakennusvalvonnan ohjeistuksen ajantasaistamista sekä yhteistyötä erityisesti asemakaavoituksen kanssa. Rakennusjärjestyksen uudistamisella pyrimme myös sujuvoittamaan asemakaavoitusta ja edistämme hiilineutraalisuuden tavoitteita.

Vuonna 2022–2023 rakennusvalvonta osallistuu kahteen valtakunnalliseen kehityshankkeeseen, joissa testataan tietomallien käyttöä rakennuslupavaiheessa. Tavoitteena on toisaalta helpottaa lupahakijan prosesseja ja toisaalta tehostaa lupakäsittelyä. Palvelujen kehittämisen painopisteenä on hyvä sähköinen asiakaspalvelu. Tietomallien käyttöä edistetään.

Rakennusvalvonta on verkostoitunut Suomen suurimpien kaupunkien rakennusvalvontojen kanssa (ns. Topten-toiminta). Tavoitteena on yhtenäiset rakentamista koskevien säädösten ja ohjeiden toimintamallit ja tulkinnat koko maassa. Vuonna 2024 tämä on erityisen tärkeää; uusi rakentamislaki tulee voimaan vuoden 2025 alussa, mistä johtuen käytännössä kaikki rakennusvalvonnan prosessit, ohjeistukset ja toimintamallit tulee joko uusia tai vähintään päivittää.

Tietopalveluiden toiminta tukee merkittävää toimintatapa- ja tietojärjestelmämuutosta (MATTI ja Lupapiste), joka on luonut hyvän pohjan toiminnan kehittämiseksi ja digitalisaation hyödyntämiselle. Käynnissä ollut digitaalisten toimintamallien kehittäminen jatkuu. Seuranta ja viestintää kehitetään toiminnan tueksi sekä asukkaiden tiedonsaannin ja osallistumisen helpottamiseksi. Suunnittelutyökaluja ja havainnollistamista monipuolistetaan suunnittelun laadun parantamiseksi. Tietopalvelu on mukana ajankohtaisissa lainsäädännön uudistamiseen liittyvissä kehityshankkeissa, joissa mm. testataan tietomallipohjaista kaavoitusta liittyen tulevaan valtakunnalliseen RYHTI-järjestelmään.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Ilmastomuutoksen kiihtyminen ja Euroopassa käytävän sodan seuraukset vaikuttavat voimakkaasti tulevaan suunnittelukauteen. Toimialan ja palvelualueen tehtävillä on keskeinen rooli näihin liittyvien uhkien torjumisessa ja ratkaisemisessa sekä vaikutuksiin varautumisessa. Samoin kansainvälinen toimintaympäristö ja siinä tapahtuvat muutokset näkyvät suoraan Vantaan elinkeinoelämässä ja kaupungin kasvussa sekä niiden kautta suunnittelussa ja rakentamisessa.

Toimintamme tavoitteita ovat olleet mm. kaupungin vahva kasvu ja lentokentän toimintaedellytysten varmistaminen ja kehittäminen. Aviapoliksen kehityksen ylläpitäminen edellyttää uusia innovatiivisia ratkaisuja, menetelmien ja seurannan kehittämistä sekä entistä tiiviimpää yhteistyötä sekä kaupungin sisällä että sidosryhmien kanssa. Haasteena on löytää vaikuttavimmat ja taloudellisesti kestävät

ratkaisut. Nopea kasvu tuo esille kasvun rajoja: kasvu vaatii toimia segregaaation ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi. Ympäristön laatu on tärkeä säilyttää ja yhtenä keskeisimmistä tehtävistä on löytää keinoja vähentää luontokatoa kaupunkiympäristössä. Kaupunkiympäristön toimivuus ja kilpailukyky turvataan.

Helsingin seudun uusi MAL2023-suunnitelma valmistuu 2023. MAL-suunnitelman keskeisin näkökulma on kestävä kaupungistuminen. Sen lisäksi paneudutaan kolmeen ajankohtaiseen kärkeen: yhteiskunnan murrokseen, sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen ja Helsingin seutuun osana maailmaa. Kaavoituksen palveluketjua ja sen ennakoitavuutta on kehitettävä edelleen.

Suunnitelmakaudella otetaan käyttöön rakennuslaki, RYTJ-laki ja alueidenkäyttölaki sekä luonnon-suojelulaki. Lisäksi useat muut toimintaympäristöön vaikuttavat lait uudistuvat. Niiden vaikutukset näkyvät voimakkaasti palvelualueella. Kaupungin edustajat osallistuvat aktiivisesti muutosten valmisteluun ja pyrkivät ennakoimaan tulevat muutokset. Lakimuutokset edellyttävät useiden prosessien ja toimintatapojen perusteellista läpikäyntiä.

Palvelualueen toimintaympäristön muutoksia tuo tulevan rakentamislain vaatimukset digitalisoinnissa, mallintamisessa sekä valtakunnallisessa rakennetun ympäristön tietojärjestelmä hankkeessa (RYHTI-hanke), joka vaatii resurssointia.

Valtuustokauden aikana osallistutaan ja valmistaudutaan ympäristöministeriön digitaalisen kaavoituksen tietomallien ja yhteisten toimintatapojen kehittämiseen. Vantaalla tulee olla valmiudet liittyä valtakunnalliseen rakennetun ympäristön RYHTI-tietojärjestelmään vaiheittain lähivuosina. Osallistumme aktiivisesti myös muiden ministeriöiden digitaalisuutta edistäviin hankkeisiin.

Palvelualue on saanut toiminnan muutoksiin lisäresursseja. Koko toimialan uudet resurssit tukevat myös palvelualueen toimintaa. Uusien resurssien nopea hyödyntäminen vaatii esimiehiltä tukea ja suunnitelmallisuutta.

Eduskunta on hyväksynyt uuden eläinlääkintähuoltolain keväällä 2023. Lain voimaantuloa tavoitellaan vuoden 2024 aikana. Uusi laki voi aiheuttaa muutoksia kunnallisten eläinlääkäripalvelujen järjestämisessä. Vaikutuksia voi olla tuotettavien palvelujen laajuuteen ja lisäksi laki voi tuoda tullessaan nykyisen toiminnan yhtiöittämisvelvollisuuden.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	129	146	148
Määräaikaisen henkilöstön lkm	8	10	10
Henkilöstön kokonaismäärä	137	156	158

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Hyväksytyt asemakaavat kpl	14	24	30	30
Uusi asuntokerrosala k-m ²	89 880	141 821	240 000	240 000
Poikkeamispäätökset	87	73	30	30
Kaikkien rakennuslupien kokonaisala, m ²	419 961	364 869	380 000	240 000
Aloitettut asunnot	3 420	2 033	2 300	2 000
Aloitettut rakennukset, kpl	396	543	480	350

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Luvat ja ilmoitukset (ympäristöterveydenhuolto)	334	421	300	300
Tarkastusten määrä (ympäristöterveydenhuolto)	1 336	1 490	1 800	1 800
Eläinlääkärien potilaat	6 015	5 949	5 800	5 800
Ympäristöluvut, -ilmoitukset ja rekisteröinnit	174	121	130	130

14 5

KAUPUNKITILALAUTAKUNTA

Vastuuhenkilö: Tero Anttila

Toimielin: Kaupunkitilalautakunta
Puheenjohtaja: Kimmo Kiljunen

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Kaupunkitilalautakunta							
Tulot	283 108	280 164	288 636	283 636	311 725	321 718	339 824
Menot	-251 553	-224 797	-231 444	-231 903	-237 700	-243 643	-249 734
Toimintakate	31 555	55 367	57 192	51 733	74 025	78 075	90 091
Kaupunkitilalautakunta bruttoyksiköt							
Tulot	77 947	82 347	76 984	71 984	95 040	99 877	112 702
Menot	-138 470	-130 722	-133 023	-133 482	-136 819	-140 239	-143 745
Toimintakate	-60 523	-48 375	-56 039	-61 498	-41 779	-40 363	-31 043

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	20 467	17 344	17 785	17 785
Maksutulot	16 956	21 761	20 657	20 657
Tuet ja avustukset	222	80	55	55
Muut tulot	39 746	42 712	38 012	33 012
Sisäiset tulot	556	451	476	476
Tulot yhteensä	77 947	82 347	76 984	71 984
Henkilöstömenot	-20 340	-22 167	-22 458	-22 917
Asiakaspalvelujen ostot	-40 923	-29 441	-29 500	-29 500
Muiden palvelujen ostot	-65 174	-68 078	-69 670	-69 670
Sisäisten palvelujen ostot	-514	-396	-396	-396
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 434	-4 921	-5 098	-5 098
Avustukset	-45	-80	-80	-80
Vuokramenot	-2 945	-2 478	-2 557	-2 557
Sisäiset tilavuokrat	-2 978	-3 109	-3 212	-3 212
Muut menot	-117	-52	-52	-52
Menot yhteensä	-138 470	-130 722	-133 023	-133 482
Toimintakate	-60 523	-48 375	-56 039	-61 498
Poistot	-47 113	-44 598	-48 763	-48 763
Vyörytykset	-3 814	-4 471	0	-5 047
Tilikauden tulos	-111 450	-97 445	-104 802	-115 307

Toiminnan kuvaus

Kaupunkitilalautakunnan alaiseen toimintaan kuuluvat: kaupunkitilalautakunta, kadut ja puistot -palvelualue sekä kiinteistöt ja tilat -palvelualue. Näiden bruttoyksiköiden tulot ja menot yhteensä ovat valtuustoon nähden sitovia eriä. Joukkoliikenne on tehtävänä erikseen, jonka tulot ja menot ovat valtuuston hyväksymiä sitovia eriä. Kaupunkitilalautakunnan alaisia nettobudjetoituja yksiköitä ovat tilahallinta ja asuntovuokraus (osana kiinteistöt ja tilat palvelualueetta) sekä Varikko. Näiden yksiköiden sitovuustaso valtuustoon nähden on toimintakate.

14 60

Kaupunkitilalautakunta

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	0	0	0	0	0	0	0
Menot	-107	-80	-80	-80	-82	-84	-86
Toimintakate	-107	-80	-80	-80	-82	-84	-86

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	0	0	0	0
Maksutulot	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	0	0	0	0
Muut tulot	0	0	0	0
Sisäiset tulot	0	0	0	0
Tulot yhteensä	0	0	0	0
Henkilöstömenot	-60	-59	-62	-62
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-46	-18	-15	-15
Sisäisten palvelujen ostot	0	0	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	-2	-2	-2
Avustukset	0	0	0	0
Vuokramenot	-1	-1	-1	-1
Sisäiset tilavuokrat	0	0	0	0
Muut menot	0	0	0	0
Menot yhteensä	-107	-80	-80	-80
Toimintakate	-107	-80	-80	-80
Poistot	0	0	0	0
Vyörytykset	107	80	0	80
Tilikauden tulos	0	0	-80	0

Toiminnan kuvaus

Kaupunkitilalautakunta vastaa muun muassa kaupungin rakennetun ja rakentamattoman kiinteistöomaisuuden kehittämisestä ja hallinnoinnista, maa- ja asuntopolitiikan kehittämisestä ja toteuttamisesta, kaupungille kuuluvien asumisasioiden valmistelusta, toimitilajohtamisesta sekä toimitilojen hallinnoinnista ja ylläpidosta. Lisäksi lautakunta vastaa liikenteen ja yhdyskuntatekniikan kehittämisestä, julkisen kaupunkitilan hallinnasta ja hoidosta, liikenneturvallisuustyöstä sekä kaupungin varikkotoiminnan järjestämisestä.

Sekä kaupunkitilalautakunnalle että kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunnalle esitetään ensi vuoden aikana selvitys toimenpiteineen liikuntapaikkarakentamisessa havaittujen ongelmien korjaamiseksi.

14 50

Kadut ja puistot

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	25 603	27 134	27 134	27 134	33 324	33 727	34 612
Menot	-46 263	-39 613	-42 011	-42 284	-43 341	-44 425	-45 535
Toimintakate	-20 660	-12 479	-14 877	-15 150	-10 017	-10 697	-10 924

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	7 474	4 800	5 440	5 440
Maksutulot	15 564	20 174	19 559	19 559
Tuet ja avustukset	220	80	55	55
Muut tulot	1 948	1 800	1 800	1 800
Sisäiset tulot	397	280	280	280
Tulot yhteensä	25 603	27 134	27 134	27 134
Henkilöstömenot	-10 548	-11 146	-11 915	-12 188
Asiakaspalvelujen ostot	-440	-441	-500	-500
Muiden palvelujen ostot	-26 055	-19 856	-21 054	-21 054
Sisäisten palvelujen ostot	-289	-201	-201	-201
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 975	-3 383	-3 570	-3 570
Avustukset	-45	-80	-80	-80
Vuokramenot	-2 523	-1 975	-2 054	-2 054
Sisäiset tilavuokrat	-2 351	-2 516	-2 623	-2 623
Muut menot	-36	-15	-15	-15
Menot yhteensä	-46 263	-39 613	-42 011	-42 284
Toimintakate	-20 660	-12 479	-14 877	-15 150
Poistot	-46 767	-44 176	-48 322	-48 322
Vyörytykset	-2 885	-3 277	0	-3 059
Tilikauden tulos	-70 312	-59 932	-63 199	-66 531

Toiminnan kuvaus

Kadut ja puistot (Kapu) vastaa kaupungin julkisen kaupunkitilan eli katujen, torien ja puistojen suunnittelusta, rakentamisesta, kunnossapidosta, niitä koskevasta lupakäsittelystä, pysäköinninvalvonnasta sekä keskitetystä ajoneuvohallinnasta. Palvelualueeseen kuuluvat myös maa- ja metsätilat.

Palvelualue suunnittelee tai suunnitteluttaa investoinnit, laatii vuosittaiset rakentamishjelmat sekä valmistelee maankäyttösopimuksia. Investoinnit ja kunnossapitotyöt toteutetaan itse tai teetetään ulkopuolisilla palveluntuottajilla monituottajamallin mukaisesti.

Vesihuolto suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä HSY:n kanssa sopimusperusteisesti, ja HSL:n kanssa tehdään jatkuvaa valmistelu yhteistyötä joukkoliikenneasioissa.

Hiilineutraali Vantaa 2030 asettaa vaatimuksia mm. rakentamiselle ja liikenteelle, samoin luonnon monimuotoisuuden huomioon ottaminen suunnittelussa, rakentamisessa ja kunnossapidossa. MATTI-toimintamalli ja -tietojärjestelmä tuo myös osaltaan muutoksia palvelualueen toimintaan. Toimintaa kehitetään edelleen mm. asukas yhteistyötä lisäämällä, kuten myös myönteisen erityiskohtelun ohjelma (MEK) ohjaa erityisesti suunnittelua osallistavampaan suuntaan. Helsingin seudun ja

valtion välinen MAL-sopimuskäytäntö määrittelee monipuolisesti asumisen, maankäytön ja liikkumisen tavoitteita ja toimenpiteitä, joihin kaupunki on sitoutunut. Katujen ja puistojen palvelualue tukee tavoitteiden saavuttamista tiiviissä yhteistyössä koko toimialan kanssa.

Maanrakennuskustannusten taso on pysynyt edelleen korkeana, vaikka vuoden 2022 kaltainen nousu onkin taittunut. Muun muassa bitumin hinta on noussut roimasti, mikä on lisännyt päällystyskustannuksia sekä pienentänyt korjaus- ja paikkauskohteiden laajuutta.

Palvelualueen keskeiset tavoitteet

- Vantaan ratikan allianssihankinnan valmistelu ja rakennustöiden aloittaminen
- MATTI-toimintamallien yhtenäistäminen ja tehostaminen
- Resurssiviisauden tiekartan palvelualueella koskevien toimenpiteiden jatkaminen
- Pysäköintijärjestelmän kehittäminen
- Myönteisen erityiskohtelun ohjelman ja osallistavan budjetoinnin jatkaminen
- Omaisuudenhallinnan kehittäminen ja korjausvelan kasvun pysäyttäminen
- Laaditaan toimintaohjelma korjausvelan vähentämiseksi kehyskaudella
- Kukoistavien kaupunkikeskusten julkisen kaupunkitilan toteuttaminen
- Rakentamattomien ja rakennettujen yleisten alueiden hoidon ja kunnossapidon toteuttaminen
- Osallistuminen turvallisuussuunnitelman ja sukupuolitietoisuuden budjetoinnin toimenpiteisiin
- Osallistuminen Vantaa 50-vuotisjuhlavuoden hankkeisiin

Vantaan kaupungin valtuusto päätti 22.5.2023 kokouksessaan Vantaan ratikan rakentamisesta. Päätöksen ehtona on valtion sitoutuminen investointikustannuksiin MAL-sopimuksen allekirjoittamisen yhteydessä. Ratikka toteutetaan kahden allianssin mallilla. Allianssihankinnan valmistelu käynnistyy vuoden 2023 lopulla ja varsinainen hankinta pyritään käynnistämään kevätkesällä 2024 valtion rahoitusosuuden varmistuttua. Kaupungin tavoite on, että rakennustyöt käynnistyisivät loppusyksystä 2024. Ratikan toteutus edellyttää myös rakennuttajaorganisaation rekrytointia ja mahdollisesti linjaorganisaation henkilöresurssien vahvistamista.

MATTI-järjestelmää kehitetään siten, että palvelualueen keskeisiä työprosesseja saadaan lisää mukaan järjestelmään. Vuoden 2024 osalta se tarkoittaa priorisoitujen kehittämiskohteiden viemistä toteutukseen jatkokehitysprojektien ja pienkehityksen puitteissa. Järjestelmän kehittäminen on jatkuvaa, ja jo käyttöön otettuja toimintoja kehitetään käyttökokemusten mukaan edelleen paremmiksi sekä luodaan tarvittaessa kokonaan uusia toiminnallisuuksia.

Vantaan kaupunkistrategian tavoitteena on hiilineutraalius vuonna 2030. Tähän tavoitteeseen pääsemiseksi kaupunginvaltuusto hyväksyi helmikuussa 2022 resurssiviisauden tiekartan päivityksen. Katujen ja puistojen palvelualue toteuttaa em. tiekarttaa omalta osaltaan esim. kehittämällä kestävien liikennemuotojen osuutta, monipuolistamalla lähiliikunta- ja virkistysmahdollisuuksia, vähentämällä kaupungin infrarakentamisessa syntyviä CO₂-päästöjä mm. rakentamisessa syntyvien massojen koordinoinnilla sekä hyödyntämällä kierrätysmateriaaleja entistä enemmän. Lisäksi omassa toiminnassa sekä urakoinnissa noudatetaan valtakunnallisessa Green Deal -sopimuksessa sovittuja ajoneuvojen ja työkalujen päästötavoitteita.

Liikkumista kehitetään monipuolisesti kaikkien kulkumuotojen osalta tiiviissä yhteistyössä koko toimijakentän (valtio, Helsingin seutu, kaupunki, yritykset, liikkujat) kanssa. Pyöräilyä edistetään rakentamalla pyöräilyn laatuikäviä sekä kehittämällä pyöräpysäköintiä ja kaupunkipyöräjärjestelmää. Vähäpäästöistä liikennettä edistetään mm. edesauttamalla henkilöautojen latauspisteiden rakentamista. Kaupungin oma kalusto käyttää polttoaineena mahdollisuuksien mukaan biodieseliä ja työautoiksi hankitaan joko täysin sähköisiä tai hybridisiä henkilöajoneuvoja. HSL bussiliikenteen tarvitsemaa latausinfraa suunnitellaan ja toteutetaan tarpeen mukaan yhteistyössä HSL:n kanssa.

Resurssiviisaampia ja vähähiilisiä rakennusmateriaaleja ja ratkaisuja edistetään aktiivisesti. Keihäänkärkenä uusien mahdollisuuksien kartoittamisessa toimii ratikkahanke. Myös maa- ja metsätiloilla on tärkeä rooli mm. hiilinielujen kehittämisessä. Resurssiviisauden saavuttaminen edellyttää luonnollisesti koko toimialan yhteistä tahtotilaa.

Palvelualue seuraa uusien mikroliikkumispalvelujen kuten kaupallisten sähköpotkulautojen kehittymistä edelleen yhdessä toimijoiden ja muiden kaupunkien kanssa, jotta niistä saadaan mahdollisimman toimiva ja turvallinen ratkaisu kaikille osapuolille.

Luontokatoa pyritään hillitsemään mm. vähentämällä ja myöhentämällä pientareiden ja niittyjen niittoa. Ohjeistus on laadittu vuoden 2022 aikana ja sitä tarkistetaan tarvittaessa ennen niittokautta 2024. Myös puukompensaatiota edistetään. Laaditaan selvitys siitä, olisiko viheralueiden kunnossapidossa mahdollista saada kustannushyötyjä ja tukea luonnon monimuotoisuutta laajentamalla hallitun hoitamattomuuden käytäntöjä.

Vuonna 2024 jatketaan pysäköinnin kehittämissuunnitelman 2020–2025 hyväksyttyjä toimenpiteitä. Kivistön ja Kaskelanrinteen pysäköintikoikeilua jatketaan.

Aikaisemmin Myönteiseen erityiskohteluun (MEK) sisältynyt osallistuva budjetointi laajenee suuraluekohtaisesta toiminnasta koko kaupunkia koskevaksi.

Kukoistavien kaupunkikeskusten julkisen kaupunkitilan laadulla on suuri merkitys kuntalaisten viihtyisyyteen sekä alueiden elin- ja vetovoimaan. Kadut ja puistot osallistuu aktiivisesti keskuksien hankkeiden suunnitteluun, toteuttaa infran oikea-aikaisesti ja kunnossapitää julkista kaupunkitilaa laatuvaatimusten mukaisesti. Keskusta-alueiden suunnittelussa korostuu liikkumismuotona erityisesti jalankulku ja pysäköintiin käytettävän rajallisen tilan käyttäminen tehokkaasti. Myyr York Park kaupunkipuiston toimintaa jatketaan kesällä 2024. Toimintaan varataan korkeintaan 100 000 euroa. Kilpailutus käynnistetään vuoden 2023 aikana.

Kaupunginhallitus hyväksyi marraskuussa 2021 Vantaan kaupungin turvallisuussuunnitelman vuosille 2022–2025. Toimintaympäristöarvion perusteella suunnitelmaan on valittu neljä teemaa: lähisuuhdeväkivalta, päihteet, nuoriso ja liikkumisen turvallisuus. Teemojen sisällä on valittu painopistealueet ja toimenpiteet.

Katujen ja puistojen palvelualueen vastuulla on erityisesti liikkumisen turvallisuus. Painopistealueita ovat liikenneympäristön turvallisuus, joukkoliikenteen turvallisuus sekä asenteet ja osallistaminen. Liikenneturvallisuutta parannetaan esimerkiksi vaikuttamalla ajonopeuksiin sekä etenkin kävelijöiden kadun ylitysten turvallisuuteen. Toimenpiteinä ovat muun muassa nopeusrajoitukset ja nopeusnäytöt, suojakorokkeet ja hidasteet, kiertoliittymät, liikennevalot ja automaattinen kameravalvonta.

Joukkoliikenteen turvallisuuden kannalta olennaista on koko matkaketjun turvallisuus. Joukkoliikenteen turvallisuuspuutteet voivat kohdistua niin liikennevälineisiin kuin esimerkiksi asemille, terminaalihin tai kaduille. Usein kyse on väkivallan pelosta ja turvattomuuden tunnetta esiintyy erityisesti asemilla. Joukkoliikenteen turvallisuuden kehittäminen edellyttää tiivistä yhteistyötä Vantaan joukkoliikenteen eri toimijoiden kuten HSL ja Väylä-virasto kesken.

Vantaalla toteutettavaa liikenneturvallisuustyötä koordinoidaan ja edistetään poikkipäätöksissä liikenneturvallisuustyöryhmässä.

Asemanseutujen turvallisuuden parantaminen on kaupunkiympäristön toimialan sukupuolitietoisien budjetoinnin hankkeena. Kolmas asemaseutu käynnistyy 2024.

Puistojen perusparannushankkeita lisätään. Puistojen rakentamis- ja peruskorjaushankkeissa huomioidaan nykyistä paremmin myös ikääntyneiden liikunta ja liikkumismahdollisuudet.

Tikkuraitin peruskorjauksen suunnittelu aloitetaan vuonna 2024 ja korjaus vuoden 2025 aikana. Vuoden 2024 aikana kaupunginhallituksen linjauksen mukaisesti Tikkuraitilla toteutetaan kiireellisimpiä viihtyisyyttä ja turvallisuutta lisääviä toimia sekä pintarakenteen kunnossapitoa ja korjausta.

Katujen ja puistojen palvelualue osallistuu Vantaan 50-vuotisjuhliin toteuttamalla Kaupunkiympäristön toimialan vastuulla olevia hankkeita ja tapahtumia mm. kukkien ja puiden istutuksia.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

- MATTI-vision toteuttaminen
- Ratikan toteuttamisen organisointi ja käynnistäminen
- Infran omaisuudenhallinnan tehostaminen

Vuonna 2024 MATTI-järjestelmän kehittämistä jatketaan jatkokehitysprojektin sekä pienkehitysten avulla. Pienkehityksessä panostetaan mm. prosessien tehostamiseen automaatioiden avulla sekä suunnittelun ja rakentamisen aikaisten tietomalliaineistojen tiedonhallinnan selkeyttämiseen.

Järjestelmäkehityksen lisäksi muutetaan toimintatapoja, jotta alustan mahdollisuuksia ja tietoja voidaan hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla. Viimeisetkin päällekkäiset toiminnot siirretään MATTI-kokonaisuuteen, prosessien sujuvuutta tehostetaan ja kenttätyötä vahvistetaan mobiilisovellusten käytön lisäämisellä sekä koneälyn hyödyntämisellä. Tämä vaatii yhteistä sopimista ja ymmärrystä keskitetyn tietojärjestelmän tiedonhallinnasta omassa työssä ja yhteistyössä muiden kanssa. Esihenkilöiltä edellytetään muutosjohtajuutta, ja koko henkilökunnan kouluttautumista uusien toimintatapojen juurruttamiseksi. Esi-henkilöosaamista vahvistetaan edelleen valmentavan suorituksen johtamisen suuntaan.

Myös kumppanuuksia hyödynnetään ja palvelut tuotetaan edelleen kustannustehokkaasti omaa työtä ja ostopalveluita yhdistäen. Aasukkaat, työntekijät ja erilaiset sidosryhmät otetaan entistä aktiivisemmin mukaan suunnittelemaan, tekemään ja arvioimaan yhteisiä asioita. MATTI-toimintamalli tukee osaltaan valmentavaa johtamistapaa, jossa kaupunginvaltuuston hyväksymä kaupunkistrategia jalkautuu entistä paremmin ja työntekijät enenevässä määrin johtavat itseään.

Rakentamisen palveluyksikköön on kesällä 2023 perustettu uusi omaisuudenhallinnan vastuualue, joka vastaa mm. MATTI-hankkeeseen kerätyn infran ominaisuustietojen rikastamisesta ja tiedon hyödyntämisestä mm. ohjelmointiprosesseissa ja toisaalta myös MATTI-toiminnanohjausjärjestelmän kehittämisestä. Tavoitteena on tehostaa julkisen kaupunkitilan omaisuudenhallintaa ISO 55000 standardien mukaisesti. Vastuualueelle kootaan palvelualueen eri yksiköistä henkilöt, joiden tehtävänkuvaa omaisuudenhallinta liittyy jollain tavalla. Vastuualueen tehtäviin kuuluu mm. katujen ja puistojen palvelualueen rakennetun ympäristön omaisuuden elinkaaren hallinta ja omaisuustiedon ylläpidon koordinointi sekä MATTI-toiminnanohjausjärjestelmän kehittäminen ja käytön edistäminen sekä kehitystiimin toiminnan koordinointi. Omaisuudenhallinnan tehostamista varten laaditaan omaisuudenhallintastrategia ja -suunnitelma. Omaisuudenhallintasuunnitelman yksi ilmentymä on dynaaminen 5-vuotissuunnitelma infran uudisrakentamiseen, saneerauksiin ja korvausinvestointeihin.

Näköpiirissä olevat kaupungin investointimäärärahat ja palvelualueen suunnitteluttamis- ja rakentamisresurssit pysyvät hyvin rajallisina mm. akuutin työvoimapulan vuoksi, mutta omaisuudenhallintasuunnitelmaan perustuvalla pitkäjänteisellä toteutusohjelmalla on mahdollista hillitä katujen ja puistojen korjausvelan kasvua ja paremmin perustella tulevaisuuden määräraha- ja resurssitarpeita ajantasaisen MATTI-tiedon perusteella.

Vantaan ratikan rakentamispäätöksen myötä ratikan rakentamisorganisaation valmistelu on aloitettu ja rakentamisorganisaation on määrä olla koottuna vuoden 2024 aikana. Vantaan ratikka rakennetaan allianssimallilla. Allianssikumppanit valitaan vuoden 2024 aikana. Tavoitteena on, että ratikan rakentaminen aloitetaan syksyllä 2024.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	246	270	276
Määräaikaisen henkilöstön lkm	29	50	50
Henkilöstön kokonaismäärä	275	320	326

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Liikenneväylien ylläpito €/m ²	1,90	1,91	2,00	2,20
Rakennetun katuvihreän ylläpito (€/m ²)	0,30	0,30	0,30	0,35
Rakennetut puistot (R-kunnossapitoluokka) kunnossapito €/m ²	0,55	0,57	0,60	0,65
Maanlajitysalueille tuodut kuormat (kpl/a)	58 877	56 861	58 000	56 000
Korjausvelka 75 % (t€)	220 000	-	220 000	250 000

14 51

Joukkoliikenne

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	12 502	12 117	11 954	11 954	12 133	12 315	12 500
Menot	-64 807	-62 300	-62 500	-62 500	-64 063	-65 664	-67 306
Toimintakate	-52 305	-50 183	-50 546	-50 546	-51 929	-53 349	-54 806

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	12 502	12 117	11 954	11 954
Maksutulot	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	0	0	0	0
Muut tulot	0	0	0	0
Sisäiset tulot	0	0	0	0
Tulot yhteensä	12 502	12 117	11 954	11 954
Henkilöstömenot	0	0	0	0
Asiakaspalvelujen ostot	-40 483	-29 000	-29 000	-29 000
Muiden palvelujen ostot	-24 324	-33 300	-33 500	-33 500
Sisäisten palvelujen ostot	0	0	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	0	0	0
Avustukset	0	0	0	0
Vuokramenot	0	0	0	0
Sisäiset tilavuokrat	0	0	0	0
Muut menot	0	0	0	0
Menot yhteensä	-64 807	-62 300	-62 500	-62 500
Toimintakate	-52 305	-50 183	-50 546	-50 546
Poistot	0	0	0	0
Vyörytykset	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-52 305	-50 183	-50 546	-50 546

Toiminnan kuvaus

Koronapandemian arvioidaan muuttaneen matkustamista pysyvästi ja tämä näkyy erityisesti työmatkaliikenteessä ja ruuhka-aikojen matkustusmäärissä. Vuoden 2023 lipputulojen HSL ennustaa olevan 369 milj. euroa ja matkustajamääräennuste on 351 milj. nousua. Vuonna 2024 HSL tavoittelee 383 milj. euron lipputuloja ja 380 milj. nousua. Vuonna 2019 lipputulot olivat 383 milj. euroa ja matkustajamäärä 397 milj. nousua.

HSL:n talousarvioennusteen mukaan Vantaan osuus lipputuloista vuonna 2024 on 59,1 milj. euroa, joka on 96 prosenttia vuoden 2019 toteutumasta. HSL:n kustannusarvio on 912 milj. euroa, Vantaan osuus on arviolta 129 milj. euroa. HSL:n arvioidaan saavan tukia 12,0 milj. euroa, josta Vantaan osuus on 2,1 milj. euroa. HSL arvioi, että vuoden 2023 lopussa HSL-kuntien yhteenlaskettua HSL-ylijäämää on kertynyt 49,2 milj. euroa, josta Vantaan osuus on 14,9 milj. euroa. HSL esittää, että vuosina 2024–2025 kertyneitä ylijäämiä käytetään joukkoliikenteen kehittämiseen. HSL:n arvioidaan laskuttavan Vantaalta noin 68,2 milj. euroa, jolloin Vantaan maksaa joukkoliikenteen kuluista noin 53 prosenttia, joka ei ole omistajaohjaustavoitteiden mukainen. Loput kulut katetaan lipunmyyntituloilla ja avustuksilla.

Vantaa on myötämielinen joukkoliikenteen kehittämiseen, mutta kehittämisen tulee tapahtua HSL:n, kuntien, kuntalaisten ja yritysten välisessä yhteistyössä.

Palvelualueen keskeiset tavoitteet

Katujen ja puistojen palvelualue edistää kestävästä liikkumisesta ja resurssiviisautta osana hiilineutraalin kaupungin tavoittelua. Joukkoliikenteen kehittäminen ja matkustajamäärän lisääminen taloudellisten reunaehto- jien puitteissa edistävät tavoitteita. Vantaa edistää lipunhintojen pysymistä kohtuullisena. Vantaa edistää HSL:n sähköbussistrategian mukaisia tavoitteita omalta osaltaan. Lähivuosina Vantaalla tulee aloittamaan useita sähköbussilinjoja ja kaupunki huolehtii mahdollisten latausjärjestelmien toteuttamisesta bussiterminaleihin. Ympäristötavoitteiden lisäksi toimiva joukkoliikenne mahdollistaa sujuvan liikkumisen myös niille, joille auton käyttö ei ole mahdollista eli joukkoliikenne on keskeinen liikkumisen tasa-arvon parantaja. Vantaa toivoo HSL:n luovan mittariston, jonka avulla voidaan seurata tasa-arvon edistymistä joukkoliikenteessä niin iän, sukupuolen kuin asuinalueen perusteella. Mittariston avulla pyritään myös parantamaan joukkoliikenteen kannattavuutta sekä tarjoamaan linjoja, jotka vastaavat paremmin vantaalaisten liikkumistarpeita.

Vantaa tavoitteena on kehittää joukkoliikenteen vyöhykejärjestelmää, joka edistää joukkoliikenteen käyttöastetta ja samalla varmistaa HSL:n taloudellisen vakauden. Vantaan tavoitteena on saada koko kaupunki samalle vyöhykkeelle. Lippujärjestelmän uusimista pyritään selvittämään ja kehittämään yhdessä kaupunkien asiantuntijoiden ja HSL:n kanssa vuoden 2024 alkupuolella siten, että HSL voi pyytää järjestelmästä kaupunkien lausunnot vuoden 2025 talousarvioesityksensä yhteydessä.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Koronapandemia heikensi voimakkaasti joukkoliikenteen käyttöä ja siten lipputulot, edellyttäen sopeutustoimia linjastotarjonnassa. Joukkoliikennetarjontaa pidettiin kuitenkin hyvällä tasolla liikkumistarpeiden turvaamiseksi ja tavoitteena vuodelle 2023 oli saada matkustajamäärät lähelle pandemiaa edeltävää tasoa. Matkustajamäärät 2023 ovat noin 15 prosenttia pienempiä kuin 2019, mutta eri linjojen ja kuntien matkustajamäärät ovat toipuneet eri tahtiin. Esimerkiksi bussien seutuliikenteessä on ollut enemmän matkustajia kuin vuonna 2019.

Viime vuosina Vantaan joukkoliikenteeseen on aiheutunut suuria muutoksia mm. uusien linjasto- suunnitelmien mukaisten runkolinjojen liikennöinnin myötä. Koronapandemian uskotaan muuttaneen pysyvästi työnte- koa ja siten matkustuskäyttäytymistä. Etätöiden lisääntyessä ruuhka- huippujen madaltuminen mahdollistaa tehokkaamman joukkoliikenteen suunnittelun. Toisaalta vapaa- ajan matkojen merkityksen kasvu edellyttää joukkoliikenteeltä parempaa palvelutasoa ja monipuolisuutta myös iltaisin ja viikonloppuisin. Linjastomuutosten vaikutuksia, asiakaskokemuksen muutoksia ja liikenteen toimivuuden kehittymistä seurataan tarkasti yhteistyössä HSL:n kanssa.

Kuusijärvi ja Sipoonkorpi ovat suosittuja ulkoilualueita Itä-Vantaalla. Kuusijärven saavutettavuutta parannettiin kesäkaudella 2023 linjalla 712, joka liikennöi Kuusijärven ja Tikkurilan välillä. Sipoonkorven saavutettavuutta vuoden 2023 kesällä parannettiin Hop-On Hop-Off-bussilla, joka kulkee Sipoonkorven, Nikkilän, Tikkurilan ja Mellunmäen välillä. Linjojen käyttöä seurataan.

HSL:n joukkoliikenteen palvelutasomäärittely uudistetaan lähivuosina. Vantaa tukee HSL:n uudistustyötä valmistelemalla oman näkemyksen ja tavoitteet Vantaan joukkoliikenteen tulevalle kehitykselle. Uudistuksessa huomioidaan Vantaan pientaloalueiden mm. Ylästön ja Nikinmäen joukkoliikenteen palvelutason kehittäminen huomioiden mm. kutsuliikenteen ja palvelulinjojen tarjoamat mahdollisuudet sekä liityntäyhteydet raideliikenteeseen.

Vantaalaisilla varhaiskasvatus- ja koululaisryhmillä jatkuu maksuttomat matkat vuonna 2024. Joukkoliikenteen budjetissa on varauduttu matkustusoikeuden hankintaan HSL:ltä.

Joukkoliikenteen osalta korostuu yhä enemmän matkaketjuajattelu. Erityisesti runkolinjojen pysäkkien laatutasoa parannetaan ja niille lisätään runkolukittavia pyörätelineitä helpottamaan pyöräilyn

ja joukkoliikenteen yhdistämistä. Myös kaupunkipyörät täydentävät joukkoliikennettä tarjoamalla hyvän liikkumiskäytön pysäkillä tai pysäkillä määränpäähän. Lähivuotina kaupunkipyörät siirtyvät HSL:n vastuulle seuraavan hankinnan yhteydessä.

Vuokrattavat sähköpotkulaudat ovat yleistyneet Vantaalla. Sähköpotkulautojen käyttöä, pysäköintiä ja ohjeistuksia kehitetään yhteistyössä pääkaupunkiseudun kuntien, yritysten ja asukkaiden kanssa, jotta sähköpotkulautojen aiheuttamia vaaratilanteita ja haittoja muille tienkäyttäjillä saadaan vähennettyä.

Vantaan kaupungin valtuusto päätti 22.5.2023 kokouksessaan, että Vantaan ratikka rakennetaan. Päättös on ehdollinen ja vaatii valtion sitoutumista investointikustannuksiin. Ratikan aiheuttamat muutokset bussiliikenteeseen sekä rakennusvaiheen poikkeusjärjestelyt tulee suunnitella hyvissä ajoin. Valmistuessaan ratikka parantaa olennaisesti paitsi joukkoliikenteen esteettömyyttä ja laatua myös sen varren kävelyn ja pyöräliikenteen olosuhteita.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Joukkoliikenteen matkustajamäärä (nousua/arkivrk)	99 600	126 126	120 000	130 000

14 52

Varikko

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	7 313	5 447	5 547	5 547	5 670	5 796	5 925
Menot	-6 212	-4 987	-5 098	-5 098	-5 225	-5 356	-5 490
Toimintakate	1 101	460	449	449	445	440	435

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	0	0	0	0
Maksutulot	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	0	0	0	0
Muut tulot	921	1 539	1 559	1 559
Sisäiset tulot	6 392	3 909	3 989	3 989
Tulot yhteensä	7 313	5 447	5 547	5 547
Henkilöstömenot	-676	-765	-752	-752
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-1 138	-726	-796	-796
Sisäisten palvelujen ostot	-601	-550	-550	-550
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 642	-1 074	-1 118	-1 118
Avustukset	0	0	0	0
Vuokramenot	-1 611	-1 282	-1 302	-1 302
Sisäiset tilavuokrat	-390	-470	-459	-459
Muut menot	-154	-120	-120	-120
Menot yhteensä	-6 212	-4 987	-5 098	-5 098
Toimintakate	1 101	460	449	449
Poistot	-1 144	-1 289	-1 725	-1 725
Vyörytykset	-440	-505	0	-436
Tilikauden tulos	-484	-1 334	-1 276	-1 712

Toiminnan kuvaus

Varikko on osa Kaupunkiympäristön toimialaan kuuluvaa kadut ja puistot palvelualueetta, joka kaupungin sisäisenä nettobudjetoituna palveluysikkönä tuottaa ajoneuvo- ja konepalveluja kaupungin sisäisiin tarpeisiin kaikille toimialoille.

Henkilö- paketti- ja kevytkuorma-autot hankitaan leasingrahoituksella, mikä mahdollistaa kaluston keski-ikänsä pitämisen taloudellisesti tarkoituksenmukaisena. Erikois- ja raskaskalusto hankitaan pääsääntöisesti investointimäärärahalla.

Korjaamotoiminnassa keskitytään työkoneiden ja raskaan kaluston akuuttikorjauksiin sekä lisälaitteiden ja sesonkikoneiden kausihuoltoon ja korjauksiin.

Kalustohankinnoissa sekä korjaamotoiminnassa varaudutaan uusien puhtaiden ajoneuvotekniikoiden yleistymiseen sekä kasvaviin infran laatuvaatimuksiin.

Puhtaiden ajoneuvojen direktiivin kansallinen lainsäädäntö astui voimaan elokuussa 2021. Lain tarkoituksena on lisätä nolla- ja vähäpäästöisten ajoneuvojen osuutta ajoneuvo- ja kuljetuspalveluhankinnoissa. Kaupunki on myös liittynyt Päästöttömät työmaa - Green Deal -sopimukseen, jonka tavoitteena on vähentää työmailla syntyviä päästöjä lisäämällä vähäpäästöisten työkoneiden osuutta rakennustyömailla. Ajoneuvojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimukset lisäävät kaluston hankintakustannuksia.

Ajoneuvo- ja konekaluston pitkät toimitusajat (noin 9–16 kk) vaikeuttavat investointiohjelman toteuttamista vuositason tasolla. Korjauspalveluiden, varaosien ja tarvikkeiden hinnannousu lisäävät kaluston ylläpitokustannuksia. Korjauspalveluiden saatavuus ja korjausajat ovat myös pidentyneet, johtuen työvoimapulasta sekä varaosien heikosta saatavuudesta.

Palveluyksikön keskeiset tavoitteet

Ajoneuvo-, kone- ja lisälaittekalustolla on merkittävä rooli kaupungin palvelutuotannon sekä poikkeusoloihin varautumisen kannalta. Tavoitteena on tukea kaupungin muita yksiköitä heidän palvelutuotannossaan asiakaslähtöisesti, taloudellisesti, tehokkaasti ja ympäristöystävällisesti sekä toimia asiantuntijana erilaisissa ajoneuvoihin liittyvissä asioissa. Kaikkien toimialojen ajoneuvo- ja konetarpeet pyritään täyttämään.

Kalustohankinnat tehdään tiiviissä yhteistyössä käyttäjien kanssa, millä varmistetaan niiden soveltuvuus käyttötarkoitukseen, monikäyttöisyys sekä hyvä ympärivuotinen käyttöaste. Kaupungin ajoneuvojen yhteiskäyttöä edistetään mm. hankkimalla yhteiskäyttösovellutuksella varustettuja ajoneuvoja. Ajoneuvojen paikanninlaitteet mahdollistavat toimintojen ja raportoinnin kehittämisen sekä ajoneuvojen käyttöasteen tehostamisen.

Vantaalla kaupungin omasta toiminnasta aiheutuvia liikenteen kasvihuonekaasu- ja hiukkaspäästöjä pyritään vähentämään kiinnittämällä erityistä huomiota kalustohankintojen yhteydessä niiden ympäristövaikutuksiin sekä edistämään vähäpäästöisten ajoneuvojen ja vaihtoehtoisen polttoaineiden käyttöä. Ajoneuvoa hankittaessa valitaan aina käyttötarkoitukseen soveltuva mahdollisimman ympäristöystävällinen vaihtoehto. Tavoitteena on, että vähintään puolet kaupungin käytössä olevista ajoneuvoista toimii vaihtoehtoisilla käyttövoimilla tai uusiutuvilla polttoaineilla resurssiviisauden tiedon mukaisesti. Hankittaville ajoneuvoille on laadittu kaupunkitasoiset päästökriteerit, joita päivitetään kaluston kilpailutuksen yhteydessä.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Varikkotoimintojen osalta jatketaan nykyistä keskitettyä ajoneuvojen hankinnan ja hallinnoinnin mallia. Korjaamo keskittyy pääsääntöisesti työkoneiden ja raskaan kaluston akuuttikorjauksiin sekä lisälaitteiden ja sesonkikoneiden kausihuoltoon. Koulutuksella lisätään henkilöstön osaamista uusien ajoneuvotekniikoiden osalta. Autonasentajien rekrytointi on osoittautunut vaikeaksi.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Varikko, polttoaineen kulutus (l/ajoneuvo/v)	1 441	1 382	1 440	1 530

14 30

Kiinteistöt ja tilat

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	39 842	43 096	37 896	32 896	49 582	53 834	65 590
Menot	-27 291	-28 729	-28 432	-28 618	-29 333	-30 066	-30 818
Toimintakate	12 550	14 367	9 464	4 278	20 249	23 768	34 772

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	491	427	391	391
Maksutulot	1 391	1 587	1 098	1 098
Tuet ja avustukset	2	0	0	0
Muut tulot	37 799	40 912	36 212	31 212
Sisäiset tulot	159	171	196	196
Tulot yhteensä	39 842	43 096	37 896	32 896
Henkilöstömenot	-9 731	-10 962	-10 481	-10 666
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-14 750	-14 904	-15 101	-15 101
Sisäisten palvelujen ostot	-225	-196	-196	-196
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 459	-1 536	-1 527	-1 527
Avustukset	0	0	0	0
Vuokramenot	-421	-502	-502	-502
Sisäiset tilavuokrat	-627	-593	-588	-588
Muut menot	-80	-38	-38	-38
Menot yhteensä	-27 291	-28 729	-28 432	-28 618
Toimintakate	12 550	14 367	9 464	4 278
Poistot	-346	-422	-441	-441
Vyörytykset	-1 037	-1 274	0	-2 067
Tilikauden tulos	11 167	12 671	9 023	1 770

Toiminnan kuvaus

Kiinteistöt ja tilat -palvelualue vastaa Vantaan toimitiloista sekä asumisen, kiinteistöjen ja maanhallinnan palveluista. Palvelualueen muodostaa kolme yksikköä: Mittaus- ja geopalvelut, Toimitilajohtaminen sekä Kiinteistöhallinta ja asuminen.

Mittaus- ja geopalvelut vastaa laissa säädetyistä asemakaava-alueen kiinteistöinsinöörin tehtävistä, kaupungin kartta- ja paikkatietoaineistoista sekä niiden ylläpito- ja katselupalveluista, rakennustyön valvontamittauksista, erilaisista maastomittauksista, maaperätutkimuksista ja kaupungin tarvitsemista geoteknisistä suunnittelu- ja asiantuntijapalveluista.

Toimitilajohtaminen vastaa toimitilaratkaisujen tuottamisesta kaupungin toimialoille, kiinteistöjen kunnossapidosta sekä hoidon ja ylläpidon järjestämiseen liittyvistä tehtävistä. Rakentamisen investiohjelman ja toimitilahankkeet valmistellaan yhteistyössä toimialojen kanssa. Kiinteistönhoidon operatiivisista tehtävistä vastaa ensisijaisesti Vantaan tilapalvelut Vantti Oy kiinteistöhoitosopimuksen mukaisesti.

Kiinteistöhallinta ja asuminen vastaa kaupungin maa- ja asuntopoliittikan hoitamisesta, asumisen viiranomaistehtävistä, maanhankinnasta ja maanluovutuksesta, kiinteistökehityksestä, asuntovuokrauksesta ja toimitilojen hallinnasta ja vuokrauksesta sekä näihin liittyvistä asiakkuuksista. Osa yksiköstä on nettobudjetoinnin piirissä (ks. kohta 14.32).

Palvelualueella on kaupunkistrategian kukoistavien kaupunkikeskustojen koordinoitirooli. Palvelualue noudattaa osaltaan tuloksellisen elinkeinopoliittikan linjauksia edistämällä työpaikka-alueiden kehittymistä sekä markkinoimalla ja luovuttamalla tontteja asunto-, palvelu- ja työpaikkarakentamiseen. Ympäristö- ja energia-asioiden kehittäminen ja toimeenpano liittyy oleellisesti palvelualueen perustehtäviin resurssiviisauden tiekartan ja sen toteuttamissuunnitelman mukaisesti.

Palvelualueen keskeiset tavoitteet

Palvelualueen päätavoitteet liittyvät ensisijaisesti maa- ja asuntopoliittisten linjausten, kiinteistöjohtamisen linjausten ja resurssiviisauden tiekartan toteuttamiseen sekä kaupunkikeskusten kehittämiseen.

Elinkeinokehittämisen rinnalla on tärkeää kehittää Vantaata vetovoimaisena asumisen kaupunkina. Kerrostalovaltaisen asuntotuotannon rinnalla pientalorakentamisen edistämistä jatketaan vetovomatekijänä.

Vantaan kärkihankkeet ovat merkittävää panostusta kaupunkikehittämiseen. Kiinteistökehittäminen etenee erityisesti Vantaan ratikan suunnittelun ja toteutuksen kanssa rinnan. Tikkurilan osaamiskampus viedään toteutusvaiheeseen ja Myyrmäen kaupunkikulttuuritalon hankevalmistelua jatketaan. Kuusijärven ulkoilualueen täydennysrakentaminen etenee vaiheittain. Tavoitteena on siirtyä hallintomalliin, jossa Kuusijärven palvelujen hallinnointi ja johtaminen keskitetään kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialalle sekä kiinteistöjohtaminen kaupunkiympäristön toimialalle. Tilahallintaan muodostetaan kustannuspaikka, jonne kohdennettavissa olevat Kuusijärven kiinteistönpitoon kuuluvat tulot ja menot keskitetään.

Hiilineutraalisuutta tavoitellaan resurssiviisauden tiekartan ja sen toteuttamissuunnitelman määrittelemien toimenpitein kaikissa palvelualueen ydintoiminnoissa mm. vähentämällä energiankulutusta ja lisäämällä uusiutuvan energian osuutta sekä edistämällä vähähiilistä rakentamista sekä rakennuttamisessa että tontinluovutuksessa. Kiertotalouteen liittyvää osaamista ja yhteistyötä kiertotalouden toimijoiden kanssa vahvistetaan edelleen. Kaikissa hankinnoissa parannetaan hankintojen ekologista vaikuttavuutta. Kaupunki tukee ja edistää erilaisia konkreettisia hiilineutraalisuutta edistäviä hankkeita, kuten esimerkiksi aurinkopaneelien käyttöä ja puurakentamista eri rakennuskohteissa.

Vantaa kehittää voimakkaasti kaupunkikeskustojaan. Hyvät keskustat ovat tilallisesti ja toiminnallisesti intensiivisiä sekä turvallisia kaikille lapsista varttuneeseen väkeen asti. Julkiset rakennukset ja niiden toiminta rikastuttavat kaupunkielämää. Keskustan yleisilme on viihtyisä, siisti ja turvallinen. Kaupunkikulttuuria palvelevia tiloja toteutetaan palveluverkko- ja investointisuunnitelman mukaisesti. Muiden hankkeiden yhteydessä tutkitaan mahdollisuuksia toteuttaa kaupunkikulttuuria monipuolisesti palvelevia joustavia tiloja. Koulujen ja muiden tilojen suunnittelussa huomioidaan jo muutuvat tarpeet. Julkisten rakennusten monikäyttöisyyttä mm. asukkaiden kohtaamispaikkoina vahvistetaan. Selvitetään Buldersin järjestötilan korjaustarpeet ja investointiaikataulu.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Toimitilarakentaminen jatkuu edelleen vilkkaana rakentamisen suhdanteista riippumatta. Lisääntyneet kiinteistö- ja maaomaisuuden hallinnan ja rakennuttamisen tehtävät sekä palvelualueella koskevien kaupunkitasoisten tavoitteiden ja toimenpiteiden toimeenpano vaati lisäresursseja, mikä on pyrittävä ottamaan huomioon henkilöstösuunnitelmassa. Olemassa olevan henkilöstön osaamisen ylläpitäminen ja esimiestäitojen tukeminen mm. täydennyskoulutuksin ja valmennuksin on edelleen tärkeää ja toimialalla on käynnissä mm. esihenkilöiden valmentavan johtamisen koulutus. Toimintaprosessien tarkistaminen jatkuu ja tietojärjestelmiä pyritään hyödyntämään entistä tehokkaammin.

Kaikista merkittävistä toimitilahankkeista kerätään palaute toimitilaprosessien ja asiakastyytyväisyyden parantamiseksi. Toimitilojen hallinnointia ja tilajärjestelyjä kehitetään vajaakäytössä olevien tilojen käyttöasteen parantamiseksi, yhteiskäytön ja yhteisöllisyyden edistämiseksi sekä kiinteistöjen ylläpidon tehostamiseksi. Synergiamahdollisuudet tutkitaan ja hyödynnetään palveluverkkosuunnittelussa, esiselvitysten yhteydessä ja toimitilahankkeiden valmisteluvaiheessa.

Asuntomarkkinoiden tilanne on erittäin haastava heikon kysynnän vuoksi ja uusia asuntohankkeita on aloitettu viime vuosiin verrattuna poikkeuksellisen vähän Vantaalla ja koko seudulla. Tästä syystä myös tonttikysyntä on hyvin heikkoa ja maanmyynnin tavoitteiden saavuttaminen on erittäin haastavaa vuonna 2024. Rakentamisen nopea väheneminen näkyy suoraan mittaus- ja geopalvelujen tilaustöiden ja palvelumaksutuottojen vähenemisenä.

Tonttivarantoa pyritään kasvattamaan kaavoittamalla uusia yritys- ja asuntotontteja. Erityisesti yritystonttien lisääminen on tärkeä tavoite, koska niiden kysyntä on ollut vaikeassa markkinatilanteessa paljon asuntotontteja tasaisempaa ja sopivista yritystonteista on Vantaalla pulaa.

Henkilöstön osaamista ja yleistä tietojärjestelmien hyödyntämiseen ja kehittämiseen liittyvää osaamista lisätään erillisen koulutussuunnitelman mukaisesti. Sisäisiä prosesseja kehitetään digitalisatiota hyödyntäen ja vastuunjakoa tarkistetaan. Toimitilojen käyttöä tukevien ja asiakaspalvelua parantavien etäohjattavien järjestelmien ja laitteiden hyödyntämistä jatketaan. Verottajan kiinteistöiedoissa olevat puutteet selvitetään ja korjataan sekä varmistetaan oikeiden tietojen jatkuva siirtyminen. Kaupungin ja kaupunkikonsernin omistamissa asunnoissa tehdään paloturvallisuuskartoitus sekä vahvistetaan asukkaiden ohjausta ja paloturvallisuustyötä.

Henkilöstösuunnitelma

	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Vakituisen henkilöstön lkm	173	192	194
Määräaikaisen henkilöstön lkm	7	7	7
Henkilöstön kokonaismäärä	180	199	201

Vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään järjestelmän vaihdon ja hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden takia.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Valmistuneet asunnot	3 124	3 304	3 500	1 975
joista valtion tukemia vuokra-asuntoja	314	480	201	177
Maanmyyntivoitot (t€)	36 265	30 639	34 500	24 500
Maanvuokratulot (t€)	5 915	6 627	6 300	6 600
Tonttijaon laadinnan kesto aika (vrk)	59	49	49	48
Uudisrakentaminen (brm ²) *)	4704	7 984	8 676	3 100
Korjausvelka 75 % (t€)	45 617	-	45 000	45 000

*) Ei sisällä leasing ja vuokrapaviljonkihankkeita.

14 32

Kiinteistöt ja tilat netto

Määrärahat	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
1000 euroa							
Tulot	197 849	192 370	206 105	206 105	211 016	216 046	221 197
Menot	-106 872	-89 088	-93 323	-93 323	-95 656	-98 047	-100 499
Toimintakate	90 977	103 282	112 782	112 782	115 360	117 998	120 699

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024
1000 euroa				
Myyntitulot	-9	0	0	0
Maksutulot	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	0	0	0	0
Muut tulot	16 659	24 193	24 193	24 193
Sisäiset tulot	181 199	168 177	181 912	181 912
Tulot yhteensä	197 849	192 370	206 105	206 105
Henkilöstömenot	-1 017	-1 062	-1 021	-1 021
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	-5 903	-6 690	-6 735	-6 735
Sisäisten palvelujen ostot	-490	-481	-481	-481
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-17 333	-16 379	-18 102	-18 102
Avustukset	0	0	0	0
Vuokramenot	-61 747	-42 472	-42 472	-42 472
Sisäiset tilavuokrat	-19 878	-21 801	-24 308	-24 308
Muut menot	-504	-203	-204	-204
Menot yhteensä	-106 872	-89 088	-93 323	-93 323
Toimintakate	90 977	103 282	112 782	112 782
Poistot	-44 102	-45 211	-48 056	-48 056
Vyörytykset	-7 810	-8 819	0	-7 872
Tilikauden tulos	39 065	49 252	64 726	56 853

Toiminnan kuvaus

Osana Kiinteistöt ja tilat palvelualueetta (ks. kohta 14 30) osa Kiinteistöhallinnan ja asumisen palvelu- ja tilahallinnasta (tilahallinta ja asuntovuokraus) on nettobudjetoinnin piirissä.

Asuntovuokraus vastaa kaupungin omistamien ja hallitsemien asuntojen vuokrauksesta. Asunnot ovat pääosin työsuhdeasuntoja sekä tavallisia osakehuoneistoja. Vuoden 2023 alusta alkaen noin 1 100 aikaisemmin yksikön hallinnassa olevista asunnoista siirtyi Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen hallintaan.

Nettobudjetoinnin piirissä olevan yksikön tilahallinnan vastuualue vastaa kaupungin palvelutilojen kiinteistösalkun hallinnasta, kiinteistöhallinnasta sekä kiinteän omaisuuden ja toimitilojen vuokrauksesta myös niiltä osin, joita kaupunki ei tarvitse käyttöönsä. Tehtäviin kuuluvat myös kaupungin edunvalvonta omistamissaan kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiössä, kiinteistöjen, rakennusten ja osaketilojen myyntien ja ostojen valmistelu sekä kaupungin omistamien rakennusten purkujen valmistelu ja toimeenpano. Vuoden 2023 alusta alkaen sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen toiminnot siirtyivät Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle ja kaupungin omistamista tiloista laadittiin

vuokrasopimukset sen kanssa. Vuokrasopimusten valmistelu myyntiin laitettavien kohteiden osalta on vielä kesken.

Myyntilistalla olevien kiinteistöjen ja asuntojen myyntivalmisteluja on tehty aktiivisesti, joihin ovat kuuluneet mm. tarkempien kuntoarvioiden ja kiinteistöarvioiden teettäminen sekä myyntitoimeksiantoa hoitavan konsultin kilpailuttaminen. Yksittäisiä asuntoja on myyty vähitellen, mutta asuntomarkkinan haastavan kysyntätilanteen vuoksi myynti on ollut hidasta.

Tilahallinnan organisaatiouudistus on saatu onnistuneesti toteutettua ja siihen liittyvät rekrytoinnit tehtyä vuoden 2023 alkupuolella. Yksikkö on pyrkinyt aktiivisesti tukemaan Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen käynnistymistä ja palveluverkon suunnittelun yhteistyötä. Tavoitteena on luoda toimiva yhteistyömalli tukemaan kaupungin asukkaiden kokonaisuutta erilaisten yhteistyöryhmien kautta.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Toimitilamäärä (m ²)	918 448	903 877	824 769	825 884
Konserniyhtiöiltä vuokrattuja tiloja	241 494	241 826	152 637	136 254
Konsernin ulkopuolelta vuokratut tilat	98 356	103 390	72 399	81 243
Vuokrattavissa olevat tyhjät tilat (m ²)	7 315	5 391	5 907	7 754

RAHASTOT

Rahastot osa käsittää ne rahastot, jotka ovat kirjanpidossa eriytetty erillisiksi taseyksiköiksi. Näitä ovat Asuntolaina-, kiinteistö- ja rakentamisrahasto ja Vahinkorahasto.

Asuntolaina-, kiinteistö- ja rakentamisrahasto

Vantaan kaupungin asuntolaina-, kiinteistö- ja rakentamisrahaston tarkoituksena on edistää asunto- tuotantoa, kiinteistöjen ja kiinteän omaisuuden hankintaa ja kehittämistä sekä talon- ja infrastruktuu- rin rakentamista ja elinkeinopolitiikan tukemista. Rahastosta voidaan myöntää lainoja ja avustuksia asumisen edistämiseen. Asuntojen lisäksi rahastosta voidaan lainoittaa asuinrakennuksiin kaupun- gin tarpeita varten toteutettavien palvelutilojen rakentamista ja hankkimista.

Rahaston varoista voidaan myöntää lainoja kaupungin omistamille yhtiöille ja niiden omistamille ty- täryhtiöille kaupungin voimassa olevan talousarvion investointiohjelmaan perustuen.

Rahaston säännön mukaan lainojen lisäksi lainoitustoiminnan katteesta voidaan myöntää hissien rakentamiseen ja peruskorjaamiseen sekä muuhun asumisen edistämiseen avustuksia. Avustusten myöntämisperusteet vahvistaa kaupunkisuunnittelulautakunta.

Rahaston nykyiset säännöt on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 12.4.2014. Valmisteluvastuu ra- haston pääomien käytöstä on pääosin rahoitusyksikössä.

Rahastosta on myönnetty lainoja kaupungin ja sen tytäryhtiöiden omistamille yhtiöille (VAV Palvelu- kodit Oy, Kivistön Putkijäte Oy, Kivistön Pysäköinti Oy, Ruukkukujan Autopaikat Oy). Nykyisten sääntöjen mukaan asunto-osakeyhtiöille voidaan myöntää lainoja peruskorjaamiseen vain erityisen painavista syistä. Avustuksia voidaan myöntää hissien rakentamiseen ja peruskorjaamiseen tai muuhun asumisen edistämiseen.

Käytettävissä oleva pääoma vuodelle 2023 on 31 371 110,75 euroa. Alkuvuonna 2023 rahastosta on myönnetty yksi uusi avustus määrältään 53 255 euroa.

Vuodelle 2024 ennakoitu antolainojen lisäys on 15 000 000,00 euroa ja lainojen vähennys 2 500 000,00 euroa.

Tuloslaskelma (1000 euroa)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Liikevaihto	1	1	1	1	1	1
Liiketoiminnan muut tulot	0	0	0	0	0	0
Materiaalit ja palvelut						
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	0	0	0	0	0
Palvelujen ostot	0	0	0	0	0	0
Henkilöstömenot	0	0	0	0	0	0
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	0	0	0	0	0	0
Liiketoiminnan muut menot	-19	-400	-400	-410	-420	-431
Liikelylijäämä	-18	-399	-399	-409	-419	-430
Rahoitustulot ja -menot						
Korkotulot	1 556	190	500	500	500	500
Muut rahoitustulot	17	53	18	18	18	18
Kaupungille maksetut korkokulut	0	0	0	0	0	0
Korvaus peruspääomasta	0	0	0	0	0	0
Muut rahoitusmenot	0	0	0	0	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 554	-156	119	109	99	88

Rahoituslaskelma (1000 euroa)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Liikeylijäämä (-alijäämä)	-18	-399	-399	-409	-419	-430
Rahoitustulot ja -menot	1 573	243	518	518	518	518
Toiminnan rahavirta	1 554	-156	119	109	99	88
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 554	-156	119	109	99	88
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset	3 267	770	-12 500	-1 500	-1 500	-1 500
Antolainasaamisten lisäykset	0	-8 000	-15 000	-5 000	-5 000	-5 000
Antolainasaamisten vähennykset	3 267	8 770	2 500	3 500	3 500	3 500
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-4 822	0	0	0	0	0
Vaihto-omaisuuden muutos	0	0	0	0	0	0
Saamisten muutos kunnalta/kuntayhtymältä	0	0	0	0	0	0
Saamisten muutos muilta	0	0	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos kunnalta/kuntayhtymältä	0	0	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos muilta	0	0	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	-1 554	770	-12 500	-1 500	-1 500	-1 500
Vaikutus maksuvalmiuteen	0	614	-12 381	-1 391	-1 401	-1 412

Vahinkorahasto

Vahinkorahaston tarkoituksena on kaupungin vakuuttamattoman tai osittain vakuutetun omaisuuden sekä vahingonvaaran muuntaminen tasaiseksi vuosikustannukseksi sekä kaupungin korvausvastuun kattaminen siltä osin kuin kaupungin vakuutukset eivät siitä vastaa.

Rahaston pääomaa kartutetaan tai alennetaan kaupunginvaltuuston erikseen päättämillä varoilla. Rahastoa kartutetaan myös kaupungin toimialoilta perittävillä laskennallisilla vakuutusmaksuilla.

Rahaston varoista korvataan sen korvauspiiriin kuuluvat vahingot noudattaen soveltuvin osin vakuustoiinnassa yleisesti noudatettavia korvausperiaatteita. Rahastosta suoritetaan keskitetysti kaupungin ottamien vakuutusten vuosimaksut lukuun ottamatta lakisääteistä tapaturmavakuutusta ja pakollista liikennevakuutusta.

Rahaston pääoma vuoden 2023 alussa on 7 948 583,43 euroa. Elokuun loppuun mennessä rahastosta on maksettu vakuutusmaksuja, korvattu vastuuvahinkoja sekä muita vahinkoja yhteensä 565 000 euroa, joka vähennetään vuoden 2023 tilinpäätöksessä pääomasta.

Tuloslaskelma (1000 euroa)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Liikevaihto	30	0	0	0	0	0
Liiketoiminnan muut tulot	484	420	420	431	441	452
Materiaalit ja palvelut						
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-10	-12	-12	-12	-13	-13
Palvelujen ostot	-859	-1 220	-1 220	-1 250	-1 281	-1 313
Henkilöstömenot	0	0	0	0	0	0
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	0	0	0	0	0	0
Liiketoiminnan muut menot		-346	-346	-354	-363	-372
Liikelylijäämä	-355	-1 157	-1 157	-1 186	-1 216	-1 246
Rahoitustulot ja -menot						
Korkotulot	0	0	0	0	0	0
Muut rahoitustulot	0	0	0	0	0	0
Kaupungille maksetut korkokulut	0	0	0	0	0	0
Korvaus peruspääomasta	0	0	0	0	0	0
Muut rahoitusmenot	0	0	0	0	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-355	-1 157	-1 157	-1 186	-1 216	-1 246

Rahoituslaskelma (1000 euroa)	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-355	-1 157	-1 157	-1 186	-1 216	-1 246
Rahoitustulot ja -menot	0	0	0	0	0	0
Toiminnan rahavirta	-355	-1 157	-1 157	-1 186	-1 216	-1 246
Toiminnan ja investointien raha-						
virta	-355	-1 157	-1 157	-1 186	-1 216	-1 246
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset	0	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten lisäykset	0	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	0	0	0	0	0	0
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	355	0	0	0	0	0
Vaihto-omaisuuden muutos	0	0	0	0	0	0
Saamisten muutos kunnalta/kun-						
tayhtymältä	0	0	0	0	0	0
Saamisten muutos muilta	0	0	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos kun-						
nalta/kuntayhtymältä	0	0	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos						
muilta	0	0	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	355	0	0	0	0	0
Vaikutus maksuvalmiuteen	0	-1 157	-1 157	-1 186	-1 216	-1 246

Rahastojen yhdistetty tuloslaskelma

1000 euroa	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Liikevaihto	31	1	1	1	1	1
Liiketoiminnan muut tulot	484	420	420	431	441	452
Materiaalit ja palvelut						
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-10	-12	-12	-12	-13	-13
Palvelujen ostot	-859	-1 220	-1 220	-1 250	-1 281	-1 313
Henkilöstömenot	0	0	0	0	0	0
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	0	0	0	0	0	0
Liiketoiminnan muut menot	-19	-746	-746	-764	-783	-803
Liikelylijäämä	-374	-1 556	-1 556	-1 595	-1 635	-1 676
Rahoitustulot ja -menot						
Korkotulot	1 556	190	500	500	500	500
Muut rahoitustulot	17	53	18	18	18	18
Kaupungille maksetut korkokulut	0	0	0	0	0	0
Korvaus peruspääomasta	0	0	0	0	0	0
Muut rahoitusmenot	0	0	0	0	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 199	-1 313	-1 038	-1 077	-1 117	-1 158

Rahastojen yhdistetty rahoituslaskelma

1000 euroa	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-374	-1 556	-1 556	-1 595	-1 635	-1 676
Rahoitustulot ja -menot	1 573	243	518	518	518	518
Toiminnan rahavirta	1 199	-1 313	-1 038	-1 077	-1 117	-1 158
Toiminnan ja investointien raha-						
virta	1 199	-1 313	-1 038	-1 077	-1 117	-1 158
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset	3 267	770	-12 500	-1 500	-1 500	-1 500
Antolainasaamisten lisäykset	0	-8 000	-15 000	-5 000	-5 000	-5 000
Antolainasaamisten vähennykset	3 267	8 770	2 500	3 500	3 500	3 500
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-4 466	0	0	0	0	0
Vaihto-omaisuuden muutos	0	0	0	0	0	0
Saamisten muutos kunnalta/kuntayhtymältä	0	0	0	0	0	0
Saamisten muutos muilta	0	0	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos kunnalta/kuntayhtymältä	0	0	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos muilta	0	0	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	-1 199	770	-12 500	-1 500	-1 500	-1 500
Vaikutus maksuvalmiuteen	0	-543	-13 538	-2 577	-2 617	-2 658

TULOSLASKELMAOSA

Tuloslaskelmaosa osoittaa, miten tulorahoitus kattaa kaupungin palvelujen tuottamisesta aiheutuvat menot. Tulorahoituksen riittävyyttä arvioidaan toiminta- ja vuosikatteen sekä tilikauden tuloksen avulla. Talousarvion tuloslaskelmaosa sisältää kaikki toiminnan menot ja tulot; talousarviosuosituksen mukaisesti sisäiset ostot ja myynnit sekä sisäiset vuokrat sisältyvät tuloslaskelmaosan tuloihin ja menoihin.

Toimintatulot ja toimintamenot

Vuoden 2024 talousarvioluvut eivät ole vertailukelpoisia vuoden 2022 tilinpäätöslukuihin verrattuna 1.1.2023 tapahtuneen hyvinvointialueuudistuksen takia. Vuoden 2025 alusta astuu voimaan TE-palvelut 2024-uudistus, jolla myös on iso vaikutus kuntatalouteen. TE2024-uudistuksessa työllisyys- ja elinvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyy TE2024 ja Koto2024 -lakien perusteella pysyvästi kuntien tehtäväksi. Muutos lisää kaupungin toimintamenoja, mutta myös valtionosuustuloja.

Kaupungin ja rahastojen yhteenlasketut toimintatulot talousarviossa 2024 ovat 343,0 milj. euroa ja toimintamenot 1 032,4 milj. euroa. Vuoden 2023 talousarvioon nähden toimintatulot laskevat 0,4 prosenttia ja toimintamenot kasvavat 4,4 prosenttia. Vuoden 2023 toisen osavuositarkastuksen vuosienlaskennan mukaan toimintatulot kasvavat 4,0 prosenttia ja toimintamenot 2,3 prosenttia.

Toimintamenoissa on kohdistettu resurssilisäystä erityisesti koulutuksen ja varhaiskasvatuksen sekä kaupunkikulttuurin lisääntyneitä palvelutarpeita vastaavasti. Vuosi 2024 on Vantaan kaupungin 50-vuotisjuhlavuosi ja se on myös huomioitu talousarviossa. Yleisen hintakehityksen kustannuksia lisäävät vaikutukset palvelujen ostoihin on huomioitu. Myös kaupungin kärkihankkeiden suunnitteluun on lisätty resursseja ja määrärahoja. Kunta-alan palkkaratkaisun kustannusvaikutukseen on vuonna 2024 varauduttu 26,2 milj. eurolla, josta suurin osa on jaettu toimialoille. Vielä päättämättä oleva osuus eli vuoden 2024 kehittämisohjelmaerä ja paikallinen järjestelyerä jätetään keskitetyksi varaukseksi kaupunkistrategian ja johdon toimialalle.

Toimintakate osoittaa paljonko toimintamenoista jää katettavaksi verotuloilla, käyttötalouden valtionosuuksilla ja rahoitustuotoilla. Vuoden 2024 talousarviossa koko kaupungin ja rahastojen toimintakate on -689,4 milj. euroa. Toimintakate on negatiivinen, sillä kaupungin toimintatuotot kattavat vain 33 prosenttia toimintakuluista. Verotuloilla ja valtionosuuksilla katetaan toimintamenoista vuonna 2024 noin 77 prosenttia. Toimintakate kasvaa 6,9 prosenttia vuoden 2023 talousarvioon ja 1,4 prosenttia vuoden 2023 tilinpäätösennusteeseen nähden.

Vuosikate kuvaa kaupungin rahoitustulosta ja se osoittaa mm. riittääkö kaupungin tulorahoitus kattamaan pitkävaikutteisista tuotannon tekijöistä aiheutuvat menot eli käyttöomaisuuden poistot. Vuosikate on vuoden 2024 talousarviossa 109,6 milj. euroa (TA 2023: 158,4 milj. euroa), joten se laskee vuoden 2023 talousarvioon nähden 30,8 prosenttia ja vuoden 2023 tilinpäätösennusteeseen nähden 27,6 prosenttia. Vuosikatteen heikkenemistä selittää ns. verohäntien voimakas väheneminen vuonna 2024 suhteessa vuoteen 2023.

Käyttöomaisuuden poistot on arvioitu keskeneräisten sekä suunniteltujen hankkeiden osalta vuonna 2013 käyttöönotettujen poistoaikojen mukaisesti. Olemassa olevan käyttöomaisuuden osalta tulevien vuosien poistot on simuloitu käyttöomaisuusjärjestelmästä. Vuonna 2023 valmistuvien investointien sekä taloussuunnitelmavuosien investointien poistovaikutukset perustuvat toimialojen näkemyksiin vuoden 2023 investointien toteumasta sekä taloussuunnitelmassa 2024–2027 esitettyihin investointeihin. Kaupungin poistot ovat vuoden 2024 talousarviossa 115,8 milj. euroa (ennuste 2023: 110,8 milj. euroa).

Kun vuosikatteesta vähennetään poistot ja satunnaiset menot, saadaan tilikaudelle budjetoitujen tulojen ja menojen erotus eli tilikauden tulos, joka tilinpäätöksessä lisää tai vähentää kaupungin omaa pääomaa. Vuoden 2024 talousarvion tilikauden tulos on negatiivinen -6,2 milj. euroa.

Vuoden 2024 talousarvion tilikauden alijäämä on -4,9 milj. euroa. Tilikauden tuloksen jälkeen esitettävät tuloksenkäsittelyerät sisältävät rahastojen muutosta osoittavan euromäärän 1,3 milj. euroa. Rahastojen muutos perustuu rahastojen yhteenlaskettuun talousarvion tilikauden tulokseen. Rahastojen yhdistellyt tulos- ja rahoituslaskelmat osoittavat rahastojen vaikutukset kaupungin kokonaistalouteen.

Tuloslaskelmat

Tuloslaskelmaraportilla, jolla esitetään kaupungin ja rahastojen talousarvio on sarake, jossa esitetään kaupungin talousarvio ilman sisäisiä eriä. Sisäisiä eriä ovat mm. sisäiset vuokratuotot ja -kulut sekä varikon vuokratuotot ja -kulut. Ilman sisäisiä eriä -sarake osoittaa todelliset ulkoiset tuotot ja kulut. Ulkoisia toimintatuottoja on talousarviovuonna 2024 yhteensä 154,1 milj. euroa ja ulkoisia toimintamenoja yhteensä 844,8 milj. euroa.

Verotulot 2022–2023

Vuonna 2022 kaupunki sai verotuloja yhteensä 1 203,7 milj. euroa, 6,4 prosentin kasvu edelliseen vuoteen verrattuna. Kunnallisveroja kaupunki sai 957,4 milj. euroa, eli 5,5 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna. Talouden ja työllisyyden myönteinen kehitys vuonna 2022 näkyi kunnallisveron tilityksissä. Tulorekisterin tietojen mukaan palkkasumma kasvoi vuonna 2022 selvästi, mutta kasvu näkyy vasta vuoden 2023 verotulotilityksissä ja -tasauksissa.

Yhteisöveroja vuonna 2022 kertyi 137,8 milj. euroa, nousua 11,1 prosenttia edellisestä vuodesta. Vantaan kuntakohtainen jako-osuus nousi edellisestä vuodesta 0,25 prosenttiyksikköä 4,62 prosenttiin. Kuntien yhteisöveron kertymä oli ennakoitua parempi, vaikka koko kuntakentän kertymä laski edellisestä vuodesta 11,6 prosenttia. Vuosina 2020 ja 2021 valtio korotti yhteisöveron kuntien jako-osuutta väliaikaisesti 10 prosenttiyksiköllä. Korotuksella korvattiin koronapandemian aiheuttamia veromenetyksiä. Vuonna 2022 tämä väliaikainen korotus poistettiin. Vuoden 2022 positiivista kasvua selittää verovuoden 2021 parantuneet maksuunpanoarviot sekä vuoden 2022 ennakoitua suuremmat verotilitykset. Kiinteistöveroja kaupunki sai 108,5 milj. euroa, mikä oli 8,3 prosenttia enemmän kuin vuonna 2021. Hyvä kehitys johtui pääosin rakennuskustannusindeksin noususta, joka nosti rakennusten jälleenhankinta-arvoja ja sen myötä myös verotusarvoja. Koko maassa kuntien saamien kiinteistöverotilitysten nousu edellisvuoteen nähden oli 6,3 prosenttia.

Vuonna 2023 kaupungin arvioidaan saavan verotuloja yhteensä 638,4 milj. euroa, 47,0 prosentin lasku vuoteen 2022 verrattuna. Kunnallisverotilityksiä arvioidaan vuonna 2023 saatavan 430,1 milj. euroa, joka on 17,1 milj. euroa enemmän kuin talousarviossa, mutta joka tarkoittaa 55,1 prosentin laskua vuoteen 2022 verrattuna. Kunnallisverokertymän lasku selittyy hyvinvointialueuudistuksella, jonka yhteydessä kaikkien kuntien kunnallisveroa leikattiin 12,64 prosenttiyksikköä vuoden 2023 alusta alkaen. Kunnallisveron laskuksi talousarviossa 2023 arvioitiin 56,9 prosenttia. Talousarviota parempaan ennusteeseen vaikuttaa erityisesti ennakoitua suuremmat vuoden 2023 ennakkoverot. Kasvua selittää palkkasumman kasvu, josta suurin osa selittyy sopimuspalkkojen nousulla.

Yhteisöveroja arvioidaan kertyvän 94,7 milj. euroa, 6,7 milj. euroa yli talousarvion, mutta 31,3 prosentin edellisvuotta vähemmän. Yhteisöveron voimakas lasku selittyy hyvinvointialueuudistuksella, jonka yhteydessä kuntien yhteisöverojen osuutta leikattiin noin kolmanneksella. Kiinteistöveroja kaupunki saa vuonna 2023 ennusteen mukaan 113,6 milj. euroa, kasvua 4,7 prosenttia edellisvuodesta. Hyvinvointialueuudistus ei vaikuttanut kiinteistöveroihin. Hyvää kertymää selittää erityisesti rakennuskustannusten kallistuminen ja sen vaikutus rakennusten verotusarvoihin.

Kunnallisverot talousarviossa 2024

Hyvinvointialueiden aloittaessa 1.1.2023 kaikilta manner-Suomen kunnilta leikattiin kunnallisveroprosenttia -12,64 prosenttiyksikköä, joten kuntien tuloveroprosentit ovat vuonna 2023 voimassa prosentin sadasosan tarkkuudella. Manner-Suomen painotettu tuloveroprosentti on 7,38 vuonna 2023. Vuoden 2024 tuloveroprosentit tulee kuitenkin määrätä ja ilmoittaa 0,1 prosenttiyksikön tarkkuudella. Talousarviossa 2024 Vantaan tuloveroprosentti on pyöristetty pyöristyssäännön mukaisesti lähimpään prosenttiyksikön kymmenyksen eli se on 6,4, kun vuoden 2023 tuloveroprosentti on 6,36.

Kaupungin arvioidaan saavan kunnallisveroja 407 milj. euroa vuonna 2024, 5,4 prosentin lasku vuoden 2023 tilinpäätösennusteeseen nähden. Verotuoton lasku johtuu siitä, että vuonna 2023 kaikki kunnat ovat hyvinvointialueuudistuksen vuoksi saaneet ns. verohäntiä, eli kaupunki on saanut verotuloja vuonna 2023 vielä osittain vuoden 2022 veroprosentin 19,00 mukaisesti. Yksi kunnallisveroprosentti tuotti 50,4 milj. euroa vuonna 2022. Vuonna 2023 kunnallisveroprosentin tuotoksi arvioidaan noin 64,9 milj. euroa ja vuonna 2024 noin 63,6 milj. euroa. Vuoden 2023 kunnallisveroprosentin tuottoa nostaa em. poikkeukselliset verohännät.

Yhteisöverot talousarviossa 2024

Yhteisöveron kuntien jako-osuus on vuonna 2022 ollut 0,3376 ja vuonna 2023 se on 0,2391. Vantaan osuus kuntien yhteisöverosta on ollut 0,04620 vuonna 2022 ja 0,04656 vuonna 2023. Yhteisöveron vuoden 2024 kuntaosuudet lasketaan verovuosien 2021 ja 2022 lopullisten verotietojen pohjalta keskiarvona ja kuntakohtainen jako-osuus selviää verovuoden 2022 yritysverotuksen valmistuksessa vuoden 2023 lopussa.

Koko maan kuntien yhteisöveroarvion pohjalta kaupungin arvioidaan saavan yhteisöveroja 86,0 milj. euroa vuonna 2024, mikä tarkoittaisi 9,2 prosentin laskua vuoden 2023 ennusteeseen nähden. Kuten kunnallisverokertymään myös yhteisöverotulojen kertymään vaikuttaa vuonna 2023 ns. verohännät, eli kaupunki saa yhteisöverotuloja vuonna 2023 vielä osittain vanhan jako-osuuden mukaisesti. Verohännät parantavat verokertymää, mutta yritysten vuonna 2023 alentuneet maksettujen ennakoverojen määrät pienentävät sitä. Vuoden 2023 heikentynyt kehitys vaikuttaa myös vuoden 2024 kertymäarvioon.

Kiinteistöverot talousarviossa 2024

Vuonna 2024 kiinteistöveroja arvioidaan kertyvän 119,0 milj. euroa, 4,8 prosentin nousu vuoden 2023 tilinpäätösennusteeseen nähden. Eduskunta on 8.11.2023 hyväksynyt kiinteistöverolain muuttamisen siten, että maapohjan kiinteistövero eriytetään yleisestä kiinteistöverosta ja sen alaraja korotetaan 1,30 prosenttiin. Taloussuunnitelmakaudella 2024–2027 prosentit pidetään muuten ennallaan, mutta maapohjan kiinteistövero korotetaan lain vaatimalle alarajalle. Muutoksen eurovaikutus on pieni, koska Vantaan yleinen kiinteistöveroprosentti on 1,28. Lokakuussa tarkentuneiden verotuloennusteiden mukaan verotulot hieman laskivat suhteessa elokuun ennusteeseen, joten uudistuksen tuoman verotulon vaikutuksia ei ole syytä huomioida talousarviossa kokonaisverotuloja kasvattavana tekijänä.

Yleishyödyllisille yhteisöille ei ole määritelty erillistä kiinteistöveroprosenttia. Yleishyödyllisille yhteisöille sovelletaan yleistä kiinteistöveroprosenttia.

Valtionosuudet talousarviossa 2024

Kaupunki sai käyttötalouden valtionosuuksia yhteensä 287,6 milj. euroa vuonna 2022. Vuonna 2023 valtionosuuksia kertyy yhteensä arviolta 177,7 milj. euroa, mikä on 38,2 prosenttia vuotta 2022 vähemmän. Selitys laskulle on hyvinvointialueuudistuksessa, joka leikkasi kuntien valtionosuustuloja, kun hyvinvointialueille siirtyneiden tehtävien valtionosuusperusteet leikattiin kunnilta.

Vuoden 2024 valtionosuudet lasketaan 31.12.2022 väestön mukaan, OKM:n valtionosuudet syksyn 2023 oppilastilanteen mukaan ja lopulliset syksyn 2023 toteutuneiden oppilasmäärien pohjalta. OKM:n valtionosuuden lopullinen päätös tulee aivan vuoden 2023 lopussa.

Verotuloihin perustuva valtionosuuden taseus on Vantaalle ennakkolaskelman mukaan -4,3 milj. euroa vuonna 2024. Peruspalvelujen valtionosuuden ennakkollinen arvio vuodelle 2024 on Vantaan osalta noin 128,0 milj. euroa. Peruspalvelujen valtionosuudesta erotettu verotulomenetysten kompensatioerä vuonna 2024 on arviolta 31,0 milj. euroa. Opetus- ja kulttuuritoimen vuoden 2024 ennakkollinen valtionosuusarvio on noin 23,0 milj. euroa. Kaupungin arvioidaan saavan valtionosuuksia yhteensä 182,0 milj. euroa vuonna 2024, joka on 2,4 prosenttia vuotta 2023 enemmän.

Vantaan veroprosentit taloussuunnitelmassa 2024–2027

Tuloveroprosentti **	6,4		
		v. 2024	v. 2024
Kiinteistöveroprosentit		<u>alaraja</u>	<u>yläraja</u>
- yleinen	1,28	0,93	2,00
- maapohja ***	1,30	1,30	2,00
- vakituinen asuinrakennus	0,41	0,41	1,00
- muu kuin vakituinen asuinrakennus	1,25	0,93	2,00
- voimalaitos	3,10	0,93	3,10
- rakentamaton rakennuspaikka	6,00	4,28 *	6,00

* Neljäntoista pääkaupunkiseudun kunnan on määrättävä rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistöveroprosentti vähintään 3 prosenttiyksikköä yleistä kiinteistöveroprosenttia suuremmaksi, enintään 6 prosentiksi. Vantaan osalta tämä tarkoittaa rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistöveron alarajan asettumista 4,28 prosenttiin yleisen kiinteistöveroprosentin ollessa 1,28 prosenttia.

** Tuloveroprosentti tulee jatkossa määrätä ja ilmoittaa prosenttiyksikön kymmenyksen tarkkuudella (Laki verotusmenettelystä 91 a §). Vantaan tuloveroprosentti on pyöristetty pyöristyssäännön mukaisesti.

*** Eduskunta on 8.11.2023 hyväksynyt kiinteistöverolain uudistuksen, jossa maapohjan kiinteistövero eriytetään yleisestä kiinteistöverosta. Samalla maapohjan kiinteistöveron alaraja nostettiin 1,30 prosenttiin. Yläraja pysyy ennallaan 2,00 prosentissa. Yleisen kiinteistöveron ala- ja yläraja pysyvät ennallaan.

Vantaan kaupungin verorahoitus vuosina 2022–2027

Milj. euroa	TP 2022	TA 2023	ENN 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Verotulot yhteensä	1 203,7	610,0	638,4	612,0	628,0	662,0	690,0
muutos-%	6,4 %	-49,3 %	-47,0 %	-4,1 %	2,6 %	5,4 %	4,2 %
Kunnallisvero	957,4	413,0	430,1	407,0	419,0	444,0	464,0
muutos-%	5,5 %	-56,9 %	-55,1 %	-5,4 %	2,9 %	6,0 %	4,5 %
Yhteisövero-osuus	137,8	88,0	94,7	86,0	88,0	94,0	99,0
muutos-%	11,1 %	-36,2 %	-31,3 %	-9,2 %	2,3 %	6,8 %	5,3 %
Kiinteistövero	108,5	109,0	113,6	119,0	121,0	124,0	127,0
muutos-%	8,3 %	0,5 %	4,7 %	4,8 %	1,7 %	2,5 %	2,4 %
Valtionosuudet yhteensä	287,6	181,0	177,7	182,0	239,0	246,0	251,0
muutos-%	12,6 %	-37,1 %	-38,2 %	2,4 %	31,3 %	2,9 %	2,0 %
Verorahoitus yhteensä	1 491,3	791,0	816,2	794,0	867,0	908,0	941,0
muutos-%	7,5 %	-47,0 %	-45,3 %	-2,7 %	9,2 %	4,7 %	3,6 %

Tuloslaskelma

Kaupunki ja rahastot

1000 Euroa	TA 2024	TA 2024 ilman sis. erät
Myyntitulot	29 083	26 316
Maksutulot	45 637	45 353
Tuet ja avustukset	22 711	22 711
Muut tulot	245 562	59 717
Tulot yhteensä	342 993	154 097
Henkilöstömenot	-427 532	-427 532
Asiakaspalvelujen ostot	-63 154	-63 154
Muiden palvelujen ostot	-201 110	-199 519
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-46 535	-46 525
Avustukset	-53 479	-53 479
Vuokramenot	-233 040	-47 078
Muut menot	-7 558	-7 558
Menot yhteensä	-1 032 407	-844 846
Toimintakate	-689 415	-690 749
Verotulot	612 000	612 000
Valtionosuudet	182 000	182 000
Rahoitustulot ja -menot	5 026	5 026
Korkotulot muilta	16 600	16 600
Muut rahoitustulot muilta	13 151	13 151
Korkomenot	-24 600	-24 600
Muut rahoitusmenot	-125	-125
Vuosikate	109 611	108 277
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-115 785	-115 785
Satunnaiset erät		
Satunnaiset tulot	0	0
Satunnaiset menot	0	0
Tilikauden tulos	-6 174	-7 509
Poistoeron lisäys/vähennys	0	0
Varausten lisäys/vähennys	0	0
Rahastojen lisäys/vähennys	1 313	1 313
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-4 861	-6 196

Tuloslaskelma

Kaupunki ja rahastot (TP 2022 sisältää hyvinvointialueelle siirtyneet)

1000 Euroa	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Myyntitulot	76 232	26 102	26 316	26 316	26 711	27 111	27 518
Maksutulot	72 202	46 719	45 353	45 353	51 814	52 491	53 654
Tuet ja avustukset	60 761	26 027	22 711	22 711	22 336	22 316	23 001
Muut tulot	76 604	70 504	64 717	59 717	76 803	81 461	93 630
Sisäiset tulot	225 480	175 064	188 896	188 896	193 618	198 459	203 420
Tulot yhteensä	511 279	344 417	347 993	342 993	371 282	381 839	401 223
Henkilöstömenot	-575 796	-413 458	-427 152	-427 532	-448 859	-458 739	-470 808
Asiakaspalvelujen ostot	-561 587	-59 260	-63 154	-63 154	-64 586	-66 201	-67 856
Muiden palvelujen ostot	-327 134	-189 068	-199 389	-199 519	-225 451	-230 923	-236 776
Sisäisten palvelujen ostot	-37 832	-2 047	-1 590	-1 590	-1 614	-1 654	-1 696
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-63 346	-43 297	-46 435	-46 535	-47 542	-48 658	-49 894
Avustukset	-74 041	-52 426	-52 999	-53 479	-67 324	-69 007	-70 733
Vuokramenot	-79 641	-52 335	-51 128	-51 128	-52 181	-53 461	-54 809
Sisäiset tilavuokrat	-181 042	-168 177	-181 912	-181 912	-186 460	-191 121	-195 899
Muut menot	-4 889	-9 028	-7 558	-7 558	-7 699	-7 892	-7 858
Menot yhteensä	-1 905 308	-989 098	-1 031 317	-1 032 407	-1 101 716	-1 127 657	-1 156 329
Toimintakate	-1 394 029	-644 681	-683 325	-689 415	-730 434	-745 818	-755 106
Verotulot	1 203 661	610 000	613 000	612 000	628 000	662 000	690 000
Valtionosuudet	287 597	181 000	183 000	182 000	239 000	246 000	251 000
Rahoitustulot ja -menot	26 353	12 034	5 026	5 026	826	-4 774	-11 974
Korkotulot muilta	13 813	11 340	16 600	16 600	16 200	16 000	15 500
Korkotulot liikelaitoksilta	159	0	0	0			
Muut rahoitustulot muilta	15 199	13 256	13 151	13 151	13 151	13 151	13 151
Korvaus peruspääomasta liikelaitoksilta	68	0	0	0	0	0	0
Korkomenot	-2 694	-12 300	-24 600	-24 600	-28 400	-33 800	-40 500
Muut rahoitusmenot	-192	-262	-125	-125	-125	-125	-125
Vuosikate	123 581	158 353	117 701	109 611	137 392	157 408	173 920
Poistot ja arvonalentumiset							
Suunnitelman mukaiset poistot	-110 630	-110 838	-115 780	-115 785	-121 158	-132 713	-145 206
Satunnaiset erät							
Satunnaiset tulot	50	0	0	0	0	0	0
Satunnaiset menot	0	0	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	13 001	47 514	1 922	-6 174	16 234	24 695	28 714
Poistoeron lisäys/vähennys	303	0	0	0	0	0	0
Varausten lisäys/vähennys	0	0	0	0	0	0	0
Rahastojen lisäys/vähennys	-1 210	1 311	1 313	1 313	1 295	1 314	1 334
Tilikauden ylijäämä(alijäämä)	12 093	48 826	3 235	-4 861	17 529	26 009	30 048
Tavoitteet ja tunnusluvut							
Toimintatulot/Toimintamenot, %	27	35	34	33	34	34	35
Vuosikate / Poistot, %	112	143	102	95	113	119	120
Vuosikate, euro/asukas	509	641	468	436	538	605	656
Kertynyt yli-/alijäämä/asukas	2 226	-	-	-	-	-	-
*Asukasmäärä vuoden lopussa	242 819	246 984	251 235	251 235	255 571	260 256	264 954

* Väestö 31.12.2022 lähde Tilastokeskus ja väestö 31.12. 2023–2027 lähde Vantaan väestöennuste.

INVESTOINTIOSA

Talousarvion investointiosan määrärahat sitovat kaupunkitilalautakuntaa hankeryhmittäin siten, että kaupunginvaltuuston päättämä määräraha on esimerkiksi uudisrakentaminen, korjausrakentaminen ja kunnallistekniset työt. Sitovat erät on merkitty rasteroinnilla määräraha- taulukoihin.

Kaupunkitilalautakunnalla on oikeus muuttaa hankeryhmien sisäistä määrärahajakoa rakennuskohteiden kesken. Lautakunnalla ei ole kuitenkaan oikeutta päättää uusista rakennuskoh-teista. Investointiosan sitovuustasot on kuvattu tarkemmin kohdassa talousarvion 2024 täy-täntöönpano.

Talousarvion investointiosassa esitetyt investointimenot koostuvat kaupungin omista investointikoh-teista. Uudisrakentamisen kaupungin tytäryhtiöiden rahoitettavat kohteet ovat mukana liitteen nro 1 kohdetaulukossa, mutta eivät sisälly investointiosan määrärahoihin.

Kiinteän omaisuuden ostojen määrärahoilla voidaan ostaa myös sellaisten asunto- tai kiinteistöyhti-öiden, joiden pääasiallinen omaisuus on rakennustontti, hallintaan tai omistukseen oikeuttavia osak-keita.

Irtaimen omaisuuden määrärahojen sitovuustaso valtuuston nähden on toimialan irtaimistomäärära-hat yhteensä. Osakkeiden ja osuuksien määrärahoista vastaa talouden ja strategian palvelualue, aineettoman omaisuuden määrärahoista henkilöstön ja konsernipalveluiden palvelualue.

Määrärahat

1000 euroa

Uudisrakentaminen	53 110
Korjausrakentaminen	48 570
Vuokra- ja osaketilojen muutostyöt	1 320
Aineeton omaisuus	7 000
Kunnallistekniset työt	45 000
Vantaan ratikka	9 000
Irtain omaisuus	7 070
Kiinteä omaisuus	24 000
Osakkeet ja osuudet	3 300

Investointimenot yhteensä	198 370
----------------------------------	----------------

Taloussuunnitelma

1000 euroa	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
TULOT	6 013	6 000	6 000	32 500	56 500	56 500
Rahoitusosuudet	2 513	2 500	2 500	29 000	53 000	53 000
Omaisuuden myynti	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500
MENOT	-163 745	-198 300	-198 370	-285 580	-390 280	-379 510
Netto	-157 732	-192 300	-192 370	-253 080	-333 780	-323 010

91

Rakentaminen

1000 euroa	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
MENOT	-93 190	-103 000	-103 000	-118 580	-144 380	-133 510

Toimitilainvestointiohjelma perustuu toimialojen vuosittain tarkentamiin investointiesityksiin palvelu- ja väestörakenteiden muuttuessa. Suuret investointitarpeet ovat seurausta kaupungin voimakkaasta kasvusta, joka edellyttää uusien palvelurakennusten rakentamisesta uusille ja tiivistyville asuinalueille. Lisäksi varsinkin monen koulu- ja päiväkotirakennuksen korjausrakentamisen ja muutostöiden sekä korvausinvestointien tarve on kasvanut mm. käytön toimintatapamuutoksista ja olosuhdevaati- muksista sekä vuosien saatossa kertyneistä suuremmista korjaustarpeista.

Toimitilaesitykset perustuvat valtuuston hyväksymään Vantaan kaupunkitasoiseen palveluverkko- suunnitelmaan sekä taloussuunnitelmaesitysten laadinnan yhteydessä tarkistettuihin toimialakohtai- siin palvelutarpeisiin. Kiinteistöt ja tilat palvelualueella koottua ohjelmaa on käsitelty taloussuunnit- telun vetämissä workshoppeissa ja priorisointia on tehty toimitilajohtamisen järjestämissä toimiala- kohtaisissa kokouksissa ja hankejohtoryhmässä.

Investointisuunnitelma on sovitettu vuosien 2024 ja 2025 osalta valtuustokaudelle 2022–2025 ase- tettuun 360 milj. euron kehykseen, jonka lisäksi Kivistön koulualueen pysäköintilaitoksen rakentami- seen on käytetty noin 2,62 milj. euroa. Tulevan valtuustokauden 2026–2029 kehyksenä on pidetty 500 milj. euroa, mutta erityisesti vuosien 2026 ja 2027 investointitarpeet ovat huomattavasti suurem- mat. Määrärahojen riittämättömyyden lisäksi yli 100 milj. euron vuosittaisten investointien toteutta- minen nykyisillä henkilöresursseilla ja linjauksilla ei tule käytännössä onnistumaan, kun otetaan huo- mioon hankkeiden määrän ja koon kasvamisen lisäksi tiukentuneet vaatimukset esimerkiksi resurs- siviisauden tiekartan osalta.

Investointiohjelman toteutumiseen vaikuttavat henkilöstöressurssien niukkuuden lisäksi mm. asema- kaavoituksen eteneminen ja alueiden muu rakentaminen sekä ennustekauden alun rakentamisen markkinatilanteen vakavat häiriöt, jotka heijastuvat sekä materiaalien saatavuuteen (aikataulut) sekä rakentamisen hintatasoon (hankebudjetit) negatiivisesti. Häiriötilanteen aikana valmistelussa etusi- jalla ovat koulu- ja päiväkotirakentamisen edistyminen suunnitellusti.

91 1

Uudisrakentaminen

1000 euroa	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
MENOT	-46 830	-53 110	-53 110	-71 570	-86 830	-93 660
ALV	-11 239	-12 746	-12 746	-17 177	-20 839	-22 478

Uudisrakentamista koskeva toimitilainvestointiohjelma seuraavalle 10-vuotiskaudelle sisältää kaikki uudisrakennushankkeet mukaan lukien kaupungin toimialojen käyttöön tarkoitetut konserniyhtiöiden ja kaupunkikonsernin ulkopuoliset vuokrahankeet.

Talousarvio 2024

Vuodelle 2024 uudisrakentamiseen on budjetoitu kaupungin omiin rakennushankkeisiin yhteensä 53,11 milj. euroa.

- Valmistuvia hankkeita ovat Korson päiväkotito, Vuorikumpu-hoivarakennuksen laajennus ja Vas-kivuoren lukion laajennus.
- Vuodenvaihteessa rakenteilla olevia hankkeita ovat Elmon uimahalli ja Mårtendals bildningsrum -päiväkotilaajennus sekä mahdollisuuksien mukaan myös Kanniston koulun II vaihe.
- Aloitettavia hankkeita ovat Aviapoliksen päiväkotito II, Karhunkierroksen päiväkotito, Kytöpuiston koulun laajennus ja Kuusijärven alueelle 2 savusaunaa ja info-/wc-tilat.
- Muiden hankkeiden, kuten uusien hankkeiden selvitys- ja suunnitteluvaiheen kustannusten ja valmistuneiden hankkeiden takuuaian investointikustannusten osuus määrärahoista on noin 2 milj. euroa.

Investointisuunnittelun tueksi vuoden 2024 aikana laaditaan seuraavia selvityksiä.

- Kasvatuksen ja oppimisen toimialan palveluverkkoon liittyen varhaiskasvatuksen osalta Myyr-mäen, Kivistön ja Aviapoliksen suuralueiden päiväkotiverkkoselvitysten päivitykset ja perusope-tuksen osalta Myyrmäen itäisen alueen kouluverkkoselvityksen päivitys, jonka yhteydessä selvi-tetään Sanomalan väistötilan jatkon tilanne. Vuoden 2023 puolella aloitetut Korso-Koivukylän päiväkotiverkkoselvitys ja Korso-Koivukylän kouluverkkoselvitys saatetaan loppuun alkuvuo-desta 2024.
- Kaupunkikulttuurin toimialan palveluverkon osalta selvitetään Myyrmäen opistotalon ja Myyr-mäen kaupunkikulttuurikeskuksen kokonaisuutta tarveselvitystasolla.

Suunnittelukausi 2025–2033

Vuosina 2025–2027 määrärahoihin toteutettavien uudisrakennushankkeiden rahoitustarve on yh-teensä noin 252 milj. euroa eli keskimäärin noin 84 milj. euroa/vuosi.

- Vuonna 2024 aloitettujen rakennushankkeiden lisäksi valmistuvia hankkeita ovat Aviapoliksen yhtenäiskoulu (Muuran koulu), Tikkurilan alueen koulun (Viertolan koulun) laajennus, Aviapolik-sen III päiväkotito, Kaskelan päiväkotito I, Kaskelan II päiväkotito ml. Itä-Vantaan ruotsinkielinen päi-väkotito, Kivistön II päiväkotito, Kivistön III päiväkotito, Kivistön IV päiväkotito, Leppäkorven uusi päi-väkotito, Matarin päiväkotito, Myyrmäen alueen päiväkotito, Vierumäen päiväkotito, Tikkurilan päiväkotito II, Viherpuiston päiväkotito, Vaaralan lampien rakennukset ja Elmon urheilupuiston huoltorakennus sekä Kuusijärven yrittäjien tilat apurakennus ja vuokravälinarakennus.
- Alkavia hankkeita ovat Aviapoliksen Atomi -hanke (koulu, päiväkotito ja nuorisotila), Aviapoliksen yhtenäiskoulun liikuntahalli, Ojahaan peruskoulun ensimmäinen vaihe sekä Ojahaan yhtenäis-koulun liikuntahalli, Tikkurilan alueen päiväkotito sekä Tikkurilan urheilupuiston kenttien katsomo ja huoltotilat.

Vuosille 2028–2033 on ajoitettu uudisrakennushankkeita noin 410 milj. euron arvosta mukaan lukien 2027 aloitetut. Edellisellä jaksolla aloitettavien hankkeiden lisäksi jaksolle on esitetty ao. määrära-hoien rakennettavaksi 6 koulua ja yhden koululaajennuksen aloitus (koulurakennuksiin yhteensä bud-jetoitu noin 251 milj. euroa), 9 päiväkotia (päiväkotirakennuksiin budjetoitu noin 104 milj. euroa) sekä liikuntatoimen rakennuksia 6 kpl (noin 68 milj. euroa).

Lisäksi ajanjaksolla olisi valmistumassa Myyrmäen kaupunkikulttuuritalo vuonna 2031 (ei määrära-havarausta).

Konserniyhtiöiden hankkeet

Vuoden 2024 aikana valmistuvaksi suunniteltu VTK Kiinteistöt Oy:n uudisrakennushanke Koillis-Vantaan liikuntahalli valmistunee vastaa vuonna 2025.

Vuosina 2025–2027 valmistuvat VTK Kiinteistöt Oy:n hankkeina Aviapoliksen lukio, Vehkalan am-matillinen oppilaitos sekä Varia Hiekkaharjun laajennus- ja peruskorjaustyöt. Lisäksi VTK Kiinteistöt Oy aloittaa Jokiniemen kampusalueelle rakennuttamaan lukio- ja ammattikoulutiloja sekä tiloja ai-kuisopistolle. Tikkurilan alueen toimistohankkeen toteutustapa ja aikataulu tarkentuvat uuden han-kesuunnitteluvaiheen jälkeen.

Vuosille 2028–2033 konserniyhtiöiden toteutuksella valmistuviksi esitettyjä kohteita ovat VTK Kiinteistöt Oy:n hankkeina Kaskelan liikuntahalli, Koillis-Vantaan II liikuntahalli, Tikkurilan liikuntahalli ja Keimolanmäen koulun liikuntahalli, Lumon lukion peruskorjaukset sekä Myyrmäen opistotalo. Lisäksi muiden konserniyhtiöiden toimesta tehdään Martinlaakson lukion peruskorjaus.

Kaupunkikonsernin ulkopuoliset vuokrahankkeet

Vuoden 2024 aikana on tarve vuokrata Sotungin lukiolle väistötilaa Hakunilan alueella, kalustonkunnostajille toimitilaa Tikkurilan alueelta ja asukastoiminnan tiloja Tikkurilan alueelta.

Jaksolle 2025–2027 on esitetty seuraavia vuokrahankkeita: Aviapoliksen asukastiloja ja nuorisotiloja, Hakunilan alueelle päiväkotipaviljonkia, Tikkurilan kirjastotalon remontin aikaisia väistötiloja kirjastopalveluille, kirjastoaineiston ja logistiikan tarpeisiin sekä kirjastotalon taideopetuksen tarpeisiin. Lisäksi Tikkurilan alueelle on tarve vuokrata paviljonkipäiväkotitiloja korvaamaan ratikkatyömaan vuoksi myöhentyvää Kielotien pysyvää vuokrapäiväkotia.

Vuosille 2028–2033 on esitetty vuokrattavan Aviapoliksesta kirjasto- ja kulttuuritiloja, Jokiniemen kampusalueelle rakennettavasta toimitalosta tiloja kasvupalveluiden tarpeisiin ja kaupunkikulttuurin tarpeisiin asukastiloja sekä aikuisten perusopetukselle lisätiloja. Kielotien päiväkotirakennuksen odotetaan valmistuvan vuonna 2029.

91 2

Korjausrakentaminen

1000 euroa	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
MENOT	-44 570	-48 570	-48 570	-45 690	-56 230	-38 530
ALV	-10 697	-11 657	-11 657	-10 966	-13 495	-9 247

Korjausrakentamista koskeva toimitilainvestointiohjelma seuraavalle 10-vuotiskaudelle sisältää kaikki kaupungin suoraan omistamien kohteiden perusparannukset, peruskorjaukset ja merkittävimmät rakennusten muutostyöt sekä sisäilmakorjaukset.

Talousarvio 2024

Vuodelle 2024 määräraharahoitteisiin korjausrakennushankkeisiin on budjetoitu yhteensä 48,57 milj. euroa.

Valmistuvia hankkeita (15,9 milj. euroa) ovat:

- Hakunilan lisäoppimistilat
- Jokiniemen entisen lukiorakennuksen perusparannus
- Leppäkorven puukoulun peruskorjaus
- Mårtensdals skolan peruskorjaus- ja muutostyöt
- Myyrmäen toimintakeskuksen peruskorjaus
- Kulttuuritehdas Vernissan ja palokalustosuojan peruskorjaus

Kulomäen koulun tilamuutos- ja korjaustöiden (2,05 milj. euroa) valmistuminen siirtynee vuodelle 2025 väistötilajärjestelyjen vuoksi. Vuorikummun hoivatilojen muutos- ja korjaustyöt jäävät todennäköisesti toteuttamatta.

Päiväkotien osittaisia peruskorjauksia (5,05 milj. euroa) tehdään hoitopaikkojen väistötilojen järjestyessä 6 kohteessa (Peltovuori, Nissas, Seutula, Rautkallio, Ankkalampi, Jönsas).

Alkavia korjaushankkeita (10,9 milj. euroa) ovat Håkansbölen kartanon päärakennuksen peruskorjaus, Kanniston koulun tilamuutokset, Kytöpuiston koulun muutos- ja korjaustyöt sekä Simonkallion koulun muutos- ja korjaustyöt.

Piha-alueiden korjauksiin on varattu yhteensä 1,6 milj. euroa. Sisäilmakorjauksiin on budjetoitu 3,5 milj. euroa, energiatehokkuustoimiin 1,0 milj. euroa, varavoiman rakentamiseen 1,0 milj. euroa ja muihin pienempiin korjaushankkeisiin ja suunnitteluun yhteensä noin 7,6 milj. euroa.

Suunnitelmakausi 2025–2033

Vuosina 2025–2027 toteutettavien korjaushankkeiden rahoitustarve on yhteensä 140,5 milj. euroa eli keskimäärin noin 47 milj. euroa vuodessa.

- Suurimpia koulujen peruskorjaus-, korjaus- tai muutostyöhankkeita ovat 2024 aloitettujen koulukorjaushankkeiden lisäksi seuraavat ajanjaksolle valmistuvat korjaushankkeet: Itä-Hakkilan koulun peruskorjaus, Kaivokselan koulun muutos- ja korjaustyöt, Kivimäen koulun peruskorjaus 2. vaihe, Viertolan koulun peruskorjaus ja Rajakylän koulun tilamuutokset valmistuvat jakson aikana. Lisäksi jaksolla aloitetaan Ilolan koulun peruskorjaus. Kaupunkikulttuurin toimitilarakennusten osalta ajanjaksolla valmistuu Tikkurilan kirjastotalon korjaustyö. Em. hankkeisiin on budjetoitu yhteensä 93,3 milj. euroa.
- Päiväkotien korjauksiin pihoiheen on budjetoitu noin 16,5 milj. euroa eli 5,5 milj. euroa/vuosi.
- Sisäilmakorjauksiin on budjetoitu yhteensä 10,5 milj. euroa eli 3,5 milj. euroa/vuosi sekä muihin pienempiin korjauksiin, piha-alueiden korjauksiin ja suunnitteluun yhteensä noin 20,5 milj. euroa.

Vuosille 2028–2033 korjausrakentamiseen on budjetoitu yhteensä noin 189 miljoonaa euroa.

- Suurimpia peruskorjaus- tai korjauskohteita ovat 2027 aloitettujen korjauskohteiden lisäksi seuraavat koulujen ja ammatillisten koulujen korjaukset: Askiston koulun ja lisärakennuksen peruskorjaus, Pähkinärinteen koulun julkisivun korjaustyöt, Tikkurilan lukion peruskorjaus, Sotungin lukion peruskorjaus, Varia Talvikkitien perusparannus sekä Veromäen koulun peruskorjaus ja muutostyöt, joihin on budjetoitu yhteensä noin 94 milj. euroa.
- Päiväkotien osittaisiin peruskorjauksiin ja pihakorjauksiin on budjetoitu noin 33 milj. euroa eli noin 5,5 milj. euroa/vuosi.
- Sisäilmaongelmien poistamiseen on budjetoitu yhteensä 21 milj. euroa eli 3,5 milj. euroa/vuosi sekä muihin pienempiin kohteisiin ja suunnitteluun yhteensä noin 40,7 milj. euroa.

Sisäilmakorjaukset

Sisäilmakorjauksia tehdään pääsääntöisesti peruskorjausten ja teknisten osakorjausten yhteydessä perusteellisten kuntoselvitysten ja hankesuunnittelun perusteella. Välittömiä toimenpiteitä vaativissa ja yksittäisiä tiloja tai rakennusosia koskevissa tapauksissa sisäilmakorjauksia käynnistetään myös erillisinä projekteina. Ennakoimattomiin korjauksiin on varattu korjausrakentamisen hankeryhmään kuuluva erillismääräraha.

Sisäilmakorjauksista laaditaan työohjelma vuosittain ongelmakohteiden oireilun ja tutkimustulosten mukaan priorisoimalla. Tehtävät korjaukset koskevat suunnitelmien mukaista osaa kohteesta, pyrki- myksenä korjata mahdollisimman laajoja ja yhtenäisiä kokonaisuuksia vaikuttavuuden takaamiseksi. Työohjelma tarkentuu projektien edistymisen mukaan. Tutkimuksia, korjaussuunnittelua ja korjauksia tehdään suunnitelmallisesti omien resurssien ja määrärahojen puitteissa. Korjaustöiden toteutusajankohtaan vaikuttaa oleellisesti väistöilajärjestelyt, jotka sovitaan yhdessä tilojen käyttäjien kanssa. Erillisten sisäilmakorjauskohteiden laajuus voi vaihdella kymmenien tuhansien euron kunnossapitotyöstä jopa yli miljoonan euron osittaisiin peruskorjauksiin.

91 3

Vuokra- ja osaketilojen muutostyöt

1000 euroa	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
MENOT	-1 790	-1 320	-1 320	-1 320	-1 320	-1 320
ALV	-430	-317	-317	-317	-317	-317

Vuokra- ja osaketilojen korjaus- ja muutostöitä koskeva toimitilainvestointiohjelma seuraavalle 10-vuotiskaudelle sisältää kaupungin vuokraamiin ja osakeomisteisiin tiloihin kuuluvia kaupungin rahoittamia korjaus- ja muutostöitä mukaan lukien sisäilmakorjauksia. Konserniyhtiöt ja ulkopuoliset vuokranantajat tekevät tämän ohjelman lisäksi vuokravaikutteisia teknisiä korjauksia sekä muutostöitä omistamisissaan kiinteistöissä erillisen ohjelman ja sopimusten mukaan.

Talousarvio 2024

Vuodelle 2024 vuokra- ja osaketilojen korjaus- ja muutostöihin on budjetoitu yhteensä 1,34 milj. euroa. Määrärahat ovat varauksia, josta Kason toimitiloihin on budjetoitu 0,7 milj. euroa, Kakun toimitiloihin 0,24 milj. euroa, Kajon toimitiloihin 0,12 milj. euroa ja sisäilmakorjauksiin 0,2 milj. euroa sekä muihin korjauksiin 0,08 milj. euroa.

Suunnitelmakausi 2025–2033

Vuosina 2025–2027 toteutettaville korjaus- ja muutostöille on budjetoitu yhteensä noin 4 milj. euroa eli keskimäärin noin 1,3 milj. euroa/vuosi. Sisäilmakorjauksien osuus jakson budjetista on 0,6 milj. euroa eli 0,2 milj. euroa/vuosi.

Vuosille 2028–2033 vuokra- ja osaketilojen korjaus- ja muutostöihin on budjetoitu yhteensä noin 8 milj. euroa eli keskimäärin noin 1,3 milj. euroa/vuosi, josta sisäilmakorjauksiin on budjetoitu 0,2 milj. euroa/vuosi.

92

Aineeton omaisuus

1000 euroa	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
TULOT	713	0	0	0	0	0
Rahoitusosuudet	713	0	0	0	0	0
MENOT	-7 950	-7 000	-7 000	-7 000	-7 000	-7 000
ALV	-1 908	-1 680	-1 680	-1 680	-1 680	-1 680

ICT investointimääräraha vuodelle 2024 on 7,0 milj. euroa. Toimialojen tekemistä esityksistä tietohallinto on rakentanut investointiohjelman, joka tukee kaupungin strategiaa etenkin digitaalisen siirtymän tavoitteiden mukaisesti.

Taloudellisesti keskeisimmät projektit vuonna 2024 tulevat olemaan:

- Digione
- Varhaiskasvatuksen ohjausjärjestelmä Vasa
- Matti-järjestelmän kehitys
- HR-järjestelmä Hertan kehitys
- Tietoliikenneyhteydet
- Vantaa.fi verkkojulkaisun jatkokehitys

93

Julkinen käyttöomaisuus

1000 euroa	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
TULOT	1 800	2 500	2 500	29 000	53 000	53 000
Rahoitusosuudet	1 800	2 500	2 500	29 000	53 000	53 000
MENOT	-39 000	-54 000	-54 000	-141 000	-220 000	-220 000
KUNNALLISTEKNISET TYÖT	-33 000	-45 000	-45 000	-43 000	-43 000	-43 000
93 1 Liikennealueet	-24 560	-32 430	-32 430	-34 095	-33 930	-28 630
93 2 Urheilualueet	-2 920	-1 250	-1 250	-1 960	-4 640	-3 400
93 3 Virkistysalueet	-505	-640	-640	-150	-480	-400
93 4 Ympäristörakentaminen	-4 765	-9 080	-9 080	-6 570	-3 950	-10 570
93 5 Yhteishankkeet	-250	-1 600	-1 600	-225	0	0
93 8 Vantaan ratikka	-6 000	-9 000	-9 000	-98 000	-177 000	-177 000

Vantaan ratikka

1000 euroa	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
TULOT	1 800	2 500	2 500	29 000	53 000	53 000
Rahoitusosuudet	1 800	2 500	2 500	29 000	53 000	53 000
MENOT	-6 000	-9 000	-9 000	-98 000	-177 000	-177 000

Katujen ja puistojen palvelualue vastaa julkisen kaupunkitilan suunnittelusta, rakentamisesta, kunnossapidosta ja niihin liittyvistä luvista, pysäköinninvalvonnasta sekä kaupungin omistaman luonnonympäristön hoidosta ja suunnittelusta. Katu- ja vesihuoltotyöt toteutetaan yhteisprojekteina Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän (HSY) kanssa.

Toiminnalliset tavoitteet

Hankkeet toteutetaan toimialan strategian ja asuntotuotanto-ohjelman mukaisesti. Toimintaa ohjaavat osaltaan myös maankäytösopimukset. Suunnittelu ja rakentaminen tehdään oikea-aikaisesti, taloudellisesti ja kustannustehokkaasti kaupungin omaa tuotantoa ja ulkopuolista palvelutuotantoa tehokkaasti ja taloudellisesti yhdistäen. Koneellisen kunnossapidon vaatimukset otetaan huomioon kaikessa suunnittelussa ja rakentamisessa.

Talousarvio 2024

Viime vuosina infran korjausvelan määrä Vantaalla on laskennallisesti kasvanut, koska infrainvestoinnit ovat pääosin kohdistuneet asuntotuotantotavoitteen edellyttämiin uudisrakentamishankkeisiin ja maankäytösopimusvelvoitteiden täyttämiseen.

Vanhoilla pientaloalueilla investoidaan pääosin kohteisiin, joissa ilmenee akuutteja hulevesiongelmia tai puutteita koulureittien liikenneturvallisuuksessa. Katujen mittavaa peruskorjausta voidaan joissain kohteissa viivästyttää uudelleenpäälystyksillä, vaikka se ei ratkaisekaan hulevesiverkoston ja katuverkon toiminnallisia puutteita.

Liikennealueiden rakentaminen

Vuonna 2024 merkittävimpiä liikennealuekohteita ovat Aviapoliksessa Annefredin kaava-alue ja Ylästöntie Backaksen kartanon kohdalla. Myyrmäessä Vihertie ja –kuja, Vaskivuorentie ja Kahlunniityn baana. Tikkurilassa Jokiniemen kampuksen kadut, Tikkurilantie välillä Kielotie Neilikkapuisto sekä Carl Edelfeltin aukio. Kivistössä merkittävimpiä kohteita ovat Puu-Kivistön alue, Keimolanmäen 3. vaihe ja Reunan vesihuolto. Koivukylässä merkittävimpiä kohteita ovat Laurintie ja Elmon alueen kadut. Korsossa merkittävin liikennealuekohde on Lehmuston alueen kadut. Siltojen peruskorjauksia pyritään tekemään vuosittain siltaohjelman mukaisesti noin 1 milj. eurolla. Kadut ja puistot suunnittelee ja toteuttaa katujen rakentamisen yhteydessä uusien asemakaavojen vesihuoltolinjat yhteistyössä HSY:n kanssa. Rakennetut vesihuoltolinjat siirtyvät kuntayhtymän omistukseen ja kunnossapitoon. Palvelualueen rakennuttamien hankkeiden vesihuolto laskutetaan HSY:ltä.

Ympäristörakentaminen

Merkittävimpiä ympäristörakentamisen kohteita ovat Annefredinpuisto, Rälssipuisto sekä Padi-senpuisto Aviapoliksessa. Tikkurilassa merkittävin kohde on Tikkurilanrannan itäosa. Metsopuisto ja -puistikko ovat Korson alueen merkittävimmät puistokohteet. Hakunilassa merkittävin ympäristörakentaminen on Sotungin ulkoilureitti.

Urheilu- ja virkistysalueiden rakentaminen

Merkittävimpana urheilualuehankkeena on Kenraalinpuiston kenttä Kivistössä.

Yhteishankkeet

Valtion kanssa toteutettava suurin yhteishanke on MT 140 olevan pyörätien parantaminen Kyytitien ja MT 152 välillä.

Vantaan ratikka

Vantaan kaupunginvaltuusto päätti 22.5.2023 kokouksessaan, että Vantaan ratikka rakennetaan. Päättös on ehdollinen ja vaatii valtion sitoutumista investointikustannuksiin. Rakentamispäätöksen myötä ratikan rakentamisorganisaation valmistelu aloitettiin vuoden 2023 ja rakentamisorganisaation on määrä olla koottuna vuoden 2024 aikana. Vantaan ratikka on määrä rakentaa allianssimallilla. Allianssikumppanit on määrä valita vuoden 2024 aikana. Tavoitteena on, että ratikan rakentaminen aloitetaan syksyllä 2024.

94

Irtain omaisuus

1000 euroa	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
MENOT	-9 805	-7 000	-7 070	-7 000	-7 000	-7 000
Kaupunkistrategia ja johto	-50	-50	-50	0	0	0
Kasvatus ja oppiminen	-3 000	-3 000	-3 000	-3 250	-3 000	-3 000
Kaupunkikulttuuri ja hyvinvointi	-3 241	-1 900	-1 970	-1 875	-1 595	-1 495
Kaupunkiympäristö	-3 514	-2 050	-2 050	-1 875	-2 405	-2 505
ALV	-2 353	-1 680	-1 697	-1 680	-1 680	-1 680
Kaupunkistrategia ja johto	-12	-12	-12	0	0	0
Kasvatus ja oppiminen	-720	-720	-720	-780	-720	-720
Kaupunkikulttuuri ja hyvinvointi	-778	-456	-473	-450	-383	-359
Kaupunkiympäristö	-843	-492	-492	-450	-577	-601

Kaupunkistrategian ja johdon toimialalla varaudutaan Elinvoimapaalveluiden avotilan työpisteiden laajennukseen sekä startup-tilan sisustamiseen ja osaamiskeskuspalveluiden siirtoon Vernissakadulle.

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan irtaimistohankinnat ovat uusien rakennushankkeiden, peruskorjauksien, laajennuksien tai tilamuutostöihin liittyviä kalustohankintoja. Lisäksi irtaimistomäärärahalla hankitaan palvelualueiden AV-laitteistoja, yksittäisiä konehankintoja sekä korvaavaa kalustoa. Ensi vuoden isoimpia kalustettavia kohteita ovat Mårtensdals utbildningsrum, Jokiniemen koulu sekä Latupuiston, Ruusupuun ja Korson päiväkodit.

Kaupunkiympäristön toimialan irtaimistohankinnat koostuvat pääosin varikon raskaasta ajoneuvokalustosta katujen kunnossapitoon ja muusta kalustosta kirjaston, liikuntapaikoiden ja ammattikoulun käyttöön. Lisäksi hankitaan keittiökalusteita ja -laitteita kunnossapitokohteisiin ja kiinteistönhoidon laitteita.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan suurin yksittäinen irtaimistohankintoja vaativa kohde vuonna 2024 on Vernissan peruskorjauksen jälkeinen ensikalustaminen. Lisäksi vuoden 2024 aikana toteutetaan yksi kokonaan varusteltu ulkokuntasali. Muutoin irtaimistohankinnat liittyvät uusien rakennushankkeiden, peruskorjauksien, laajennuksien tai muutostöihin liittyviin kalustohankintoihin. Lisäksi irtaimistomäärärahalla hankitaan palvelualueiden yksittäisiä kone- ja laitehankintoja sekä korvaavaa kalustoa.

95

Kiinteä omaisuus

1000 euroa	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
TULOT	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500
Omaisuuksien myynti	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500
MENOT	-10 000	-24 000	-24 000	-10 000	-10 000	-10 000
95 1 Kiinteän omaisuuden osto	-7 000	-21 000	-21 000	-7 000	-7 000	-7 000
95 2 Maa-alueiden kunnostus	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Myytävän ja vuokrattavan tonttimaan kunnostus	-2 600	-2 600	-2 600	-2 600	-2 600	-2 600
Kaupungin pysyvään omistukseen jäävien maa-alueiden kunnostus	-400	-400	-400	-400	-400	-400

Kaupunginvaltuuston vuonna 2022 hyväksymien maa- ja asuntopoliittisten linjausten mukaisesti maata hankitaan alueilta, jotka tukevat kaupungin pitkän aikavälin strategioiden toteuttamista ja yhdyskuntarakenteen eheyttämistä. Maanhankinta on ennakoivaa sekä kaupungin ja asukkaiden edun mukaista. Vantaa hankkii ensisijaisesti uusia maa-alueita ostamalla niitä vapaaehtoisilla kaupoilla sekä maankäyttö- ja sopimuskorvauksina yksityisiltä maanomistajilta. Aktiivisella maanhankinnalla varmistetaan mahdollisuus rakentaa ensisijaisesti kaupungin omaa maata. Pyrimme turvaamaan monimuotoisesti arvokkaat luontoalueet maanhankinnalla.

Raakamaan hankinnat, tontinosien lunastukset ja muiden rakennustonttien hankinnat sekä välttämättömät maanhankinnat kuten katualue- ja viheralueostot sekä yleisten alueiden lunastukset maksetaan määrärahasta. Määrärahaa tulee varata myös mahdollisten kaupungin etuosto-oikeuskauppojen toteuttamiseksi sekä maankäyttö- ja sopimuskorvauksina kaupungille siirtyviin maa-alueisiin. Mikäli strategisesti merkittäviltä paikoilta tulee kaupungin maanhankinnan kannalta järkeviä alueita myyntiin, niille haetaan tarvittaessa kaupunginvaltuustolta lisärahoitusta.

Vantaan Ratikan toteutumisen varmistamiseksi on ratikkareitin varrella valmistunut ja vireillä useita asemakaavamuutoksia, joihin liittyy merkittäviä maankäyttösopimuksia. Maankäyttösopimusten mukaiset maanhankinnat toteutuvat kaavamuutosten voimantultua ja ratikan rakentumisen aikataulussa. Mm. Muuran alueen maanluovutusten arvo on yli 14 milj. euroa.

Määrärahaa käytetään myös pilaantuneen tonttimaan ja kaupungin maa-alueiden kunnostamisesta sekä esirakentamisesta aiheutuviin menoihin. Vuosittain kaupungin maa-alueilla joudutaan puhdistamaan pilaantuneita maita ja poistamaan jätteitä. Lähivuosina määrärahoja tarvitaan myös mm. asemakaavoitettujen tonttien esirakentamiseen kallioisilla, tai muutoin vaikeasti rakennettavilla maa-alueilla. Esirakentaminen nopeuttaa tonttikauppaa ja tonttien myyntituotot kattavat kokonaisuudessaan esirakentamiskustannukset.

97

Osakkeet ja osuudet

1000 euroa	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
MENOT	-3 800	-3 300	-3 300	-2 000	-1 900	-2 000
Kaupunginhallitus / osakkeiden hankinta	-3 800	-3 300	-3 300	-2 000	-1 900	-2 000

Talousarvion osakkeisiin ja osuuksiin on budjetoitu 3,3 milj. euroa vuodelle 2024. Määrärahaa käytetään elinkeinoelämän edistämishankkeisiin mm. kaupunkikeskustojen kehittämiseksi sekä Kaupunkiliikenne Oy:n osakkeiden ostoon. Taloussuunnitelmavuosilla varaudutaan ostamaan pysäköintipaikkojen hallintaan oikeuttavia osakkeita.

RAHOITUSOSA

Rahoituslaskelma koostuu kaupungin varsinaisen toiminnan ja investointien sekä rahoitustoiminnan rahavirtojen muutoksista. Rahoituslaskelma on laadittu taloussuunnitelmakaudelle käyttötalouteen, investointeihin ja rahoituseriin budjetoitujen tietojen mukaisesti.

Rahoituslaskelman rakenne ja sisältö

Toiminnan ja investointien rahavirta muodostuu käyttötalouteen ja investointeihin budjetoiduista määrärahoista talousarvio- ja taloussuunnitelmakaudelle. Käyttötalouden tulorahoituksen osatekijät eritellään tuloslaskelmassa ja rahoituslaskelmaan otetaan vain varsinaisen toiminnan tulorahoitusjäämän osoittava **vuosikate**, joka sisältää myös käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot. Rahoituslaskelmassa toiminnan rahavirrasta myyntivoitot / -tappiot eliminoidaan, ja vastaavasti investointien rahavirtaan myyntivoitot / -tappiot lisätään.

Toiminnan rahavirta muodostuu kaupungin tuloslaskelmaosasta tuotavasta vuosikatteesta, satunnaisista menoista ja tuloista sekä tulorahoituksen korjauseristä.

Vertailuvuodella 2022 toiminnan rahavirrassa on mukana myös liikelaitosten tuloslaskelmasta liikelijäämä / -alijäämä. Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitos ja suun terveydenhuollon liikelaitos lakkautettiin vuoden 2022 lopussa ja niiden toiminnot siirtyivät Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle.

Investointien rahavirtaa ovat menoina investointiosan käyttöomaisuuden hankintamenot ja tuloina rahoitusosuudet investointeihin sekä pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot, joka sisältää käyttöomaisuuden myyntien tasearvon ja myyntivoitot ja -tappiot.

Rahoituksen rahavirta koostuu antolainojen, lainakannan, oman pääoman ja muista maksuvalmiuden muutoksista. Antolainojen muutokset sisältävät kaupungin myöntämät lainat ja sijoitukset ja lainasaamiset. Antolainojen muutoksina esitetään erikseen lainojen lisäykset ja vähennykset.

Lainakannan muutokset sisältävät arvion siitä, kuinka paljon kaupunki ottaa pitkäaikaista lainaa talousarviovuoden aikana eli lainojen lisäyksen. Pitkäaikaisten lainojen vähennykset osoittavat arvion pitkäaikaisten lainojen lyhennysten määrästä talousarviovuoden aikana.

Rahastot

Rahastojen vaikutukset sisältyvät kaupungin rahoituslaskelmaan. Kunkin rahaston rahoituslaskelma esitetään myös erikseen ko. rahaston kohdalla talousarviokirjassa. Vantaan kaupungin rahastoja ovat Asuntolaina-, kiinteistö- ja rakentamisrahasto sekä Vahinkorahasto. Rahastojen muutokset esitetään kaupungin tuloslaskelmassa.

Rahoituslaskelma

Kaupunki ja rahastot

1000 Euroa	TA 2024
Toiminnan rahavirta	
Vuosikate	109 611
Satunnaiset erät	0
Tulorahoituksen korjauserät	-30 713
Investointien rahavirta	
Investointimenot	-198 370
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 500
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	34 213
Toiminnan ja investointien rahavirta	-82 759
Rahoituksen rahavirta	
Antolainauksen muutokset	-12 500
Antolainasaamisten lisäys	-15 000
Antolainasaamisten vähennys	2 500
Lainakannan muutokset	89 700
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	195 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-105 300
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0
Oman pääoman muutokset	0
Ylijäämän palautus kunnalle	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	0
Vaikutus maksuvalmiuteen	-5 559
Nettolainanotto	89 700

Rahoitussuunnitelma

Kaupunki ja rahastot (TP 2022 sisältää hyvinvointialueelle siirtyneet)

1000 Euroa	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Toiminnan rahavirta						
Vuosikate	123 581	158 353	109 611	137 392	157 408	173 920
Satunnaiset erät	50	0	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-46 353	-40 693	-30 713	-46 584	-50 888	-48 583
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-139 995	-160 245	-198 370	-285 580	-390 280	-379 510
Rahoitusosuudet investointimenoihin	8 698	2 513	2 500	29 000	53 000	53 000
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	62 174	44 193	34 213	50 084	54 388	52 083
Toiminnan ja investointien rahavirta	8 155	4 121	-82 759	-115 688	-176 372	-149 090
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset	6 130	770	-12 500	-1 500	-1 500	-1 500
Antolainasaamisten lisäys	-122	-8 000	-15 000	-5 000	-5 000	-5 000
Antolainasaamisten vähennys	6 252	8 770	2 500	3 500	3 500	3 500
Lainakannan muutokset	-82 959	-1 700	89 700	118 400	178 000	152 900
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	105 000	195 000	155 000	215 000	190 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-71 714	-106 700	-105 300	-36 600	-37 000	-37 100
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-11 245	0	0	0	0	0
Oman pääoman muutokset	-26	0	0	0	0	0
Ylijäämän palautus kunnalle	0	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	59 005	0	0	0	0	0
Vaikutus maksuvalmiuteen	-9 696	3 191	-5 559	1 212	128	2 310
Nettolainanotto	-71 714	-1 700	89 700	118 400	178 000	152 900

Tavoitteet ja tunnuslukujen tavoitearvot

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä	8 155	12 275	-70 483	-186 171	-362 543	-511 633
Investointien tulorahoitus, %	94	100	56	54	47	53
Laskennallinen lainanhoitokate	1,7	1,4	1,0	2,6	2,7	2,8
Kassan riittävyys, pv	20	39	35	32	29	29

Täydentäviä tietoja

1000 euroa	TP 2022	EN 2023*	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Asukasluku 31.12	242 819	246 984	251 235	255 571	260 256	264 954
- syntyneiden enemmitys	712	1 084	1 090	1 096	1 100	1 105
- nettomuutto	2 992	3 081	3 162	3 240	3 585	3 593
Tuloveroprosentti	19,00	6,36	6,4 **	6,4	6,4	6,4
Kiinteistöveroprosentti						
- yleinen	1,28	1,28	1,28	1,28	1,28	1,28
- maapohja ***	1,28	1,28	1,30	1,30	1,30	1,30
- vakituinen asuinrakennus	0,41	0,41	0,41	0,41	0,41	0,41
- muu kuin vakituinen asuinrakennus	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25
- voimalaitos	3,10	3,10	3,10	3,10	3,10	3,10
- rakentamaton rakennuspaikka	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00
Toimintamenot M€	-1 905	-1 010	-1 032	-1 102	-1 128	-1 156
Toimintakate M€	-1 394	-680	-689	-730	-746	-755
Verotulot M€	1 204	638	612	628	662	690
Valtionosuudet M€	288	178	182	239	246	251
Vuosikate M€	124	151	110	137	157	174
Poistot M€	-111	-111	-116	-121	-133	-145
Vuosikate %:ia poistoista	112 %	137 %	95 %	113 %	119 %	120 %
Bruttoinvestoinnit M€	-140	-174	-198	-286	-390	-380
Investoinnit omahankintameno M€	-132	-171	-196	-257	-337	-327
- investointien tulorahoitus %	94 %	88 %	56 %	54 %	47 %	53 %
Pitkäaikaisten lainojen muutos M€	-72	-11	90	118	178	153
Pitkäaikainen lainakanta 31.12. M€	777	766	856	975	1 153	1 305
Pitkäaikainen lainakanta €/asukas	3 200	3 103	3 408	3 813	4 428	4 927
Toimintamenot €/asukas	-7 847	-4 088	-4 109	-4 311	-4 333	-4 364
Verotulot €/asukas	4 957	2 585	2 436	2 457	2 544	2 604
Valtionosuudet €/asukas	1184	720	724	935	945	947
Vuosikate €/asukas	509	613	436	538	605	656
Kokonaismenot M€	-2 048	-1 196	-1 256	-1 416	-1 552	-1 576

Asukasluku, lähde: Tilinpäätös 2022 Tilastokeskus. Vuodet 2023–2027 Vantaan väestöennuste 2023.

*) Vuoden 2023 toisen osavuositarkastuksen mukainen ennustetieto.

**) Hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä vuoden 2023 tuloveroprosentteja leikattiin 12,64 prosenttiyksiköllä. Vuodesta 2024 eteenpäin tuloveroprosentti tulee määrätä ja ilmoittaa prosenttiyksikön kymmenyksen tarkkuudella (Laki verotusmenettelystä 91 a §). Vantaan tuloveroprosentti on pyöristetty pyöristyssäännön mukaisesti.

***) Eduskunta on 8.11.2023 hyväksynyt kiinteistöverolain uudistuksen, jossa maapohjan kiinteistövero eriytetään yleisestä kiinteistöverosta. Samalla maapohjan kiinteistöveron alaraja nostettiin 1,30 prosenttiin. Yläraja pysyy ennallaan 2,00 prosentissa. Yleisen kiinteistöveron ala- ja yläraja pysyvät ennallaan.

TUNNUSLUKUJEN LASKENNASSA KÄYTETYT KAAVAT

TULOSLASKELMAOSA

Toimintatulot / Toimintamenot, %

= $100 \cdot \text{Toimintatuotot} / \text{Toimintakulut}$

Vuosikate / Poistot, %

= $\text{Vuosikate} / \text{Poistot} \cdot 100$

Vuosikate, euro/asukas

= $\text{Vuosikate} / \text{Asukasmäärä}$

Kertynyt yli-/alijäämä /asukas

= $[\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}] / \text{Asukasmäärä}$

RAHOITUSOSA

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymän kehitystä tarkastellaan vuosittain lähtien talousarvion laadintavuotta edeltävän tilinpäätösvuoden Toiminnan ja investointien rahavirrasta, johon lisätään tai josta vähennetään arvioidut vuosittaiset rahavirrat.

Lainanhoitokate

= $(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$

Lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä, kun tunnusluku on 1-2 ja heikko, kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Kassan riittävyys, pv

= $365 \text{ pv} \cdot \text{Rahavarat varainhoitovuoden lopussa} / \text{Kassasta maksut varainhoitovuonna}$

Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa rahavaroilla.

KUNTAKONSERNI

Kuntakonsernilla tarkoitetaan kunnan sekä yhden tai useamman juridisesti itsenäisen yhteisön muodostamaa taloudellista kokonaisuutta, jossa kunnalla yksin tai yhdessä muiden kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen kanssa on määräysvalta yhdessä tai useammassa yhteisössä (tytäryhteisö). Määräämisvaltasuhde voi perustua myös siihen, että tytäryhteisöllä yksin tai yhdessä muiden tytäryhteisöjen kanssa on määräämisvalta toisessa yhteisössä.

Kaupunki on konsernin emoyhteisö. Tytäryhteisöksi nimitetään niitä yhteisöjä, jossa emoyhteisöllä on määräämisvalta. Osakkuusyhteisöksi nimitetään yhteisöjä, joissa emoyhteisöllä on yksin tai yhdessä muiden konserniyhteisöjen kanssa samanaikaisesti huomattava vaikutusvalta (20–50 % äänivallasta) ja merkittävä omistusosuus (vähintään 20 % yhtiön omasta pääomasta) yhteisössä.

Konsernin ohjaus

Konsernijohtoon kuuluvat kaupunginhallituksen konsernijaosto, kaupunginjohtaja ja muut hallintosäännössä määrätyt viranomaiset. Konsernijohto vastaa kuntakonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä. Kaupungin konsernijohtoon kuuluvat ne viranomaiset ja viranhaltijat, jotka esittelevät, päättävät ja toimeenpanevat konserniyhteisöjä koskevia asioita sekä vastaavat kaupunkikonsernin edunvalvonnasta valtuuston hyväksymän konserniohjeen ja talousarvion sekä hallintosäännön mukaisesti.

Konsernirakenne 31.8.2023

Konserniyhteisön nimi	Kotipaikka	Kunnan omistus- %	Konsernin omistus- %
Tytäryhtiöt			
As Oy Vantaan Katriinanrinne	Vantaa	100,0 %	100,0 %
As Oy Vantaan Keltasafiiri	Vantaa	100,0 %	100,0 %
As Oy Vantaan Sepänpuisto	Vantaa	100,0 %	100,0 %
Kiint Oy Kehäsuora	Vantaa	100,0 %	100,0 %
Kiint Oy Pakkalankuja 11	Vantaa	100,0 %	100,0 %
Kiint Oy Tiedepuisto	Vantaa	100,0 %	100,0 %
Kiint Oy Vantaan Helikopteritukikohta	Vantaa	100,0 %	100,0 %
Ratakujan Pysäköinti Oy	Vantaa	100,0 %	100,0 %
Tikkuparkki Oy	Vantaa	100,0 %	100,0 %
Vantaan Tilapalvelut Vantri Oy	Vantaa	100,0 %	100,0 %
VAV Yhtymä Oy -konserni	Vantaa	100,0 %	100,0 %
VAV Asunnot Oy	Vantaa	0,0 %	100,0 %
VAV Hoiva-asunnot Oy	Vantaa	0,0 %	100,0 %
VAV Palvelukodit Oy	Vantaa	0,0 %	100,0 %
VTK Kiinteistöt Oy -konserni	Vantaa	100,0 %	100,0 %
Kiint Oy Myyrinselkä	Vantaa	0,0 %	100,0 %
Kiint Oy Vantaan Jönsaksentie 4	Vantaa	0,0 %	100,0 %
Kiint Oy Vantaan Peltolantie 5	Vantaa	0,0 %	100,0 %
Kivistön Putkijäte Oy	Vantaa	0,0 %	100,0 %
Myyrmäen Urheilupuisto Oy	Vantaa	0,0 %	100,0 %
Vivamus Kiinteistöt Oy	Vantaa	0,0 %	100,0 %

Konserniyhteisön nimi	Kotipaikka	Kunnan omistus- %	Konsernin omistus- %
Kiint Oy Lehdokkitien Virastotalo	Vantaa	84,6 %	100,0 %
Mercuria Kauppaoppilaitos Oy	Vantaa	95,5 %	95,5 %
Ruukkukujan Autopaikat Oy	Vantaa	87,2 %	88,3 %
Kiint Oy Vantaan Maakotkantie 10	Vantaa	37,1 %	86,3 %
Korson Pienteollisuustalo Oy	Vantaa	83,1 %	83,1 %
Kiint Oy Korson Toimistokeskus	Vantaa	77,1 %	77,1 %
Kiint Oy Tikkurilan Terveysasema	Vantaa	62,2 %	73,8 %
Hakopolun Liikekiinteistö Oy	Vantaa	64,5 %	64,5 %
Vantaan Energia Oy	Vantaa	60,0 %	60,0 %
Vantaan Energia Sähköverkot Oy	Vantaa	0,0 %	60,0 %
Kiint Oy Hakucenter	Vantaa	35,3 %	53,4 %
Pallastunturintien Liikekiinteistö Oy	Vantaa	52,4 %	52,4 %
Kuntayhtymät			
Helsingin seudun ympäristöpalvelut - kuntayhtymä	Helsinki	19,5 %	19,5 %
Pääkaupunkiseudun Vesi Oy	Helsinki	0,0 %	15,8 %
Uudenmaan Voima Oy	Helsinki	0,0 %	15,6 %
HSY Holding Oy	Helsinki	0,0 %	19,5 %
Helsingin seudun liikenne - kuntayhtymä	Helsinki	17,2 %	17,2 %
Uudenmaan Päihdehuollon kuntayhtymä	Hyvinkää	17,5 %	17,5 %
Uudenmaan liitto	Helsinki	15,4 %	15,4 %
Västra-Nylands folkhögskola -kuntayhtymä	Raasepori	3,1 %	3,1 %
Fastighetsaktiebolaget Karis Elevbostäder	Raasepori	0,0 %	3,1 %
Osakkuusyhteisöt			
As Oy Vantaan Näätäkuja 3	Vantaa	41,5 %	41,5 %
Hakunilan Keskus Oy	Vantaa	40,4 %	40,4 %
Kiint Oy Tikkurilan Raha-asema	Vantaa	40,0 %	40,0 %
Kiint Oy Vantaan Säästötal	Vantaa	39,6 %	39,6 %
Kiint Oy Korsontie 2	Vantaa	34,0 %	34,0 %
Laurea Ammattikorkeakoulu Oy	Vantaa	32,4 %	32,4 %
As Oy Tikkurilan Koivutie 10	Vantaa	30,5 %	30,5 %
Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy	Vantaa	26,0 %	26,0 %
As Oy Korsonpiha	Vantaa	24,1 %	24,1 %
As Oy Hirvitie 39	Vantaa	21,7 %	21,7 %
Pääkaupunkiseudun Junakalusto Oy	Helsinki	27,5 %	27,5 %
Vantaan Energia Oy (alakonserni)	Vantaa		
Svartisen Holding As	Trondheim	0,0 %	29,8 %
Kolsin Voima Oy	Kotka	0,0 %	13,5 %
Oomi Palvelut Oy	Vantaa	0,0 %	17,0 %
VTK Kiinteistöt Oy	Vantaa		
Kiint Oy Vantaan Rubiiniparkki	Vantaa	0,0 %	29,8 %
Kiint Oy Ruusuparkki	Vantaa	0,0 %	26,1 %
Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä			
Kiint Oy Asemapäällikönkatu 5	Helsinki	0,0 %	12,0 %
TVV Lippu- ja maksujärjestelmä Oy	Tampere	0,0 %	2,4 %

Konserniyhteisön nimi	Kotipaikka	Kunnan omistus- %	Konsernin omistus- %
Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä			
Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy	Helsinki	0,0 %	5,0 %
Oy Asemapäällikönhovi	Helsinki	0,0 %	2,8 %
Keski-Uudenmaan Vesiensuojelun liikelaitoskuntayhtymä	Tuusula	0,0 %	6,4 %
Yhdistelemättömät			
Yrityspuiston Autopaikat Oy	Vantaa	31,0 %	31,0 %
VAV Yhtymä Oy (alakonserni)	Vantaa		
Metsolan Pysäköinti Oy	Vantaa	0,0 %	35,5 %
Kiinteistö Oy Myyrinsärki Autopaikoitus	Vantaa	0,0 %	33,3 %
Asunto Oy Viljapelto	Vantaa	0,0 %	23,3 %
Kiinteistö Oy Vantaan Rubiiniparkki	Vantaa	0,0 %	17,7 %
Kiint Oy Ruusuparkki	Vantaa	0,0 %	9,4 %
Martinlaakson Autopaikoitus Oy	Vantaa	0,0 %	11,8 %
Ruukkukujan Autopaikat Oy	Vantaa	0,0 %	1,1 %
Koy Vantaan Kaskelanparkki	Vantaa	0,0 %	16,2 %

Konsernirakenteen muutokset taloussuunnitelmakaudella 2024–2027

Konsernirakennetta selkeytetään hyvinvointialueuudistuksen vuoksi jäljelle jäävän kaupungin palvelutuotantoa tukeväksi. Tämä tarkoittaa sitä, että peruskaupungin omistuksessa olevista, mutta hyvinvointialueen käyttämistä kiinteistöistä luovutaan. Lähtökohtaisesti uusia yhtiöitä perustetaan vain, jos perustettavan yhtiön toimintaa ei voida keskittää jo olemassa oleviin yhtiöihin.

Yhtenä Vantaan strategisena painopistealueena on ”Taloudellisesti kestävä ja elinvoimainen kaupunki”, jonka päämääränä on mm. varmistaa taloudellisesti vahva kaupunki ja kaupunkikonserni. Sitovaksi tavoitteeksi on asetettu kokonaistarkastelun ja suunnitelman tekeminen konsernin omistusten kokonaisuudesta ja strategiset valinnat siitä, mitä kaupungin tulisi omistaa ja mistä omistuksista luopua sekä toteutussuunnitelma mahdollisille luopumisille. Tämä tarkastelu on valmistunut keväällä 2022 ja konsernijaosto on hyväksynyt sen kesällä 2022.

Strategian toteuttamiseksi suunnitelman mukaiset yhtiöjärjestelyjä koskevat päätökset tuodaan yhtiökohtaisesti hallintosäännön osoittamien toimielinten päätettäväksi.

Konserniyhtiöiden investoinnit taloussuunnitelmakaudella 2024–2027

Vantaan kaupungin suurimpien tytäryhtiöiden investoinnit esitetään osana kaupungin investointitaulukkoa.

Kaupungin investoinnit yhteensä 1000 €	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026	TS2027
Kaupunki ja rahastot yhteensä	139 775	163 745	198 370	285 580	390 280	379 510

SUUREMPIEN TYTÄRYHTIÖIDEN MERKITTÄVÄT MENEILLÄÄN OLEVAT JA TULEVAT INVESTOINNIT

Merkittävät meneillään olevat ja tulevat investoinnit, omistuksen mukaisessa suhteessa 1000 €	Kaupungin omistusosuus	TP2022	TAE2023	TA2024	TS2025	TS2026	TS2027
Vantaan Energia Oy	60 %	51 298	65 228	110 310	89 594	62 260	56 045
VAV Yhtymä Oy	100 %	7 000	18 100	47 556	51 581	12 500	5 500
VTK Kiinteistöt Oy -konserni	100 %	5 747	42 510	65 400	78 341	52 000	49 450
Vantaan Tilapalvelut Vantti Oy	100 %	344	500	525	525	525	525
Mercuria kauppaoppilaitos Oy	95,50 %	244	478	611	621	287	478
Yhteensä		64 633	126 815	224 402	220 662	127 571	111 998

KUNTAYHTYMIEN INVESTOINNIT, omistuksen mukaisessa suhteessa 1000 €	Kaupungin omistussuus	TP2022	TAE2023	TA2024	TS2025	TS2026
HSL	17,20 %	2 156	4 493	3 280	2 493	2 266
HSY	21,70 %	45 896	44 386	45 637	42 252	40 607
Uudenmaan liitto	15,40 %	0	0	0	0	0
Uudenmaan päihdehuollon kuntayhtymä	17,50 %	1	0	0	0	0
Västra Nylands Folkhögskola	3,10 %	6	1	6	6	0
Osuus kuntayhtymien investoinneista yhteensä		48 060	48 880	48 923	44 751	42 873

Muiden tytäryhtiöiden meneillään olevat ja tulevat investoinnit, omistuksen mukaisessa suhteessa 1000 €	Kaupungin omistussuus	TP2022	TAE2023	TA2024	TS2025	TS2026	TS2027
Yhteensä	52,4 - 100 %	1 614	570	1 021	824	400	200

Tytäryhtiöiden ja kuntayhtymien lainakannat Vantaan kaupungin omistussuosuuksien mukaisessa suhteessa

Suurimpien tytäryhtiöiden lainakanta omistuksen mukaisessa suhteessa 1000 €	Omistussuus	TP2022	TAE2023	TA2024	TS2025	TS2026	TS2027
Vantaan Energia Oy	60 %	221 486	155 789	229 000	284 210	267 421	243 792
VAV Yhtymä Oy (pl. Vantaan kaupungin myöntämät)	100 %	456 369	449 087	485 503	526 080	527 591	521 513
VTK Kiinteistöt Oy (pl. Vantaan kaupungin myöntämät)	100 %	76 710	79 712	167 359	229 987	264 641	290 363
Yhteensä		754 565	684 588	881 862	1 040 277	1 059 653	1 055 668

KUNTAYHTYMIEN LAINAT, omistuksen mukaisessa suhteessa 1000 €	Kaupungin omistussuus	TP2022	TAE2023	TA2024	TS2025	TS2026
HSL	17,20 %	6 790	5 884	4 979	4 074	3 169
HSY	21,70 %	398 460	414 862	428 805	439 941	444 034
Uudenmaan liitto	15,40 %	0	0	0	0	0
Uudenmaan päihdehuollon kuntayhtymä	17,50 %	0	0	0	0	0
Västra Nylands Folkhögskola	3,10 %	0	0	0	0	0
Osuus kuntayhtymien lainoista yhteensä		405 249	420 746	433 784	444 015	447 202

Muiden tytäryhtiöiden lainakannat vuoden lopussa omistuksen mukaisessa suhteessa 1000 €	Kaupungin omistussuus	TP2022	TAE2023	TA2024	TS2025	TS2026	TS2027
Yhteensä	52,4 - 100%	17 727	5 266	4 502	3 740	2 986	2 380

HSL:n ja HSY:n luvut perustuvat toiminta- ja taloussuunnitelman alustaviin talousarviolukuihin 2024–2026, joita ei ole vielä hyväksytty. Muiden osalta luvut ovat toimintasuunnitelman mukaisia.

Uudenmaan päihdehuollon kuntayhtymän kiinteistöomaisuus on myyty ja yhtymä purkautuu vuoden 2024 aikana.

Kehäsuora sulautuu VTK-konserniin, jonka vuoksi muiden tytäryhtiöiden lainakanta pienenee merkittävästi vuoden 2023 talousarvioennusteessa.

Konserniyhteisöille annettavat takaukset

Konserniohjeen ja omistajapoliittisten linjausten mukaisesti kaupunki myöntää takauksia pääsääntöisesti ainoastaan omille tytäryhteisöille. Takauksia myöntäessään kaupunki huomioi aina EU:n valtiotukisäännösten sekä soveltuvien kansallisten säännösten noudattamisen. Kaupungin takauksen myöntämisestä, takausprovisiosta ja vastavakuudesta päättää kaupunginvaltuusto. Takauspäättöstä ei saa panna täytäntöön ennen kuin se on lainvoimainen.

Kaupungilla oli jäljellä samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen lainojen ja leasingvastuiden puolesta takausvastuita vuoden 2022 lopussa yhteensä noin 270 milj. euroa kaupunginvaltuuston myöntämästä noin 456 milj. eurosta.

Kaupunginvaltuuston myöntämät takausvastuut muille kuin omille tytäryhteisöille olivat vuoden 2022 lopussa yhteensä 45 milj. euroa ja velkoja sekä leasingvastuita, joiden vakuudeksi ko. takaukset oli annettu, oli jäljellä noin 29 milj. euroa.

Vantaan kaupungin tytäryhtiöiden tavoitteet 2024–2027

Kuntalain 14 §:n mukaan valtuusto päättää omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta. Omistajaohjauksella huolehditaan siitä, että kunnan tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus.

Valtuusto voi ohjata asettamillaan tavoitteilla tytäryhteisöjä niiden omassa tavoitteenasettelussa. Valtuuston tavoiteasettelu voi koskea tytäryhteisön asemaa, toiminnan laajuutta, toimintaedellytyksiä (mm. investoinnit), palvelun laatua, hinnoitteluperiaatteita tai pääoman tuottovaatimuksia. Tavoiteasettelu tässä tarkoituksessa on luonteeltaan välillistä, pääomistajan tahdon esiintuomista.

Vuonna 2021 tavoitteet uudistettiin kokonaisuudessaan. Tavoitteita on edelleen talousarviossa 2024 yhdenmukaistettu ja yksinkertaistettu, jotta konserniyhteisöjä koskeva omistajaohjaus sekä raportointi olisi jatkossa konserniyhtiöiden näkökulmasta entistä selkeämpää ja ennakoitavampaa. Tavoitteet on ryhmitelty kategorioittain. Suurien tytäryhtiöiden tavoitteet jaotellaan talouteen, toiminnallisuuteen ja laatuun, henkilöstöön sekä vastuullisuuteen liittyviin tavoitteisiin. Kaikki suuret yhtiöt laativat vuoden 2023 aikana oman vastuullisuusohjelmansa omistajapoliittisiin linjauksiin perustuen ja kaupungin resurssiviisauden tiekartan sekä hiilineutraalisuustavoitteen 2030 huomioiden. Lisäksi vastuullisuusohjelmista johdettavat tavoitteet yhdistetään YK:n Agenda 2030 kestävä kehityksen tavoitteisiin ja yhtiöt kuvaavat vastuullisuustavoitteissaan, mitä YK:n kestävä kehityksen tavoitteita toiminnallaan edistävät.

Vantaan Energia Oy

Tavoite	Mittari	Toteuma 2022	Ennuste 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2026	Tavoitetaso 2027
Talouteen liittyvät tavoitteet							
Kestävä ja vastuullinen taloudenpito	Tuloksellisuus: Konsernin liikevoitto M€	57,4 M€	60,9 M€	37,0 M€	47,0 M€	75,0 M€	93,0 M€
	Pääomatehokkuus: Konsernin ROIC	5,70 %	7,60 %	5,10 %	4,90 %	6,20 %	8,00 %
	Osingonjakotavoite: %-osuus tilikauden tuloksesta	18,0 MEUR (sama kuin edellisenä vuotena) vastaa 65 % VE Oy:n tilikauden tuloksesta, josta Voimaosakeyhtiö SF:n osakkeiden alaskirjaus (41,7 MEUR) poistettu.	50,00 %	50,00 %	50,00 %	50,00 %	50,00 %
	Vakavaraisuus: Omavaraisuusaste %	28 %	34 %	>20 %	>20 %	>20 %	>20 %
Toiminnallisuuteen ja laatuun liittyvät tavoitteet							
Työturvallisuus	Tapaturmia miljoonaa työtuntia kohti	3,3	3,3	2	0	0	0
Tietojohtamisen ja data-analytiikan kehittäminen	Kyvykkyyksien ja optimoinnin kehittäminen		Azure-pilvipalvelut ovat konserninlaajuisesti käytössä	Kaukolämpöverkon optimoinnin kehittämisen digital twin -projekti	Hajautetun tuotannon optimointikyvykkyyden lisääminen		

Tavoite	Mittari	Toteuma 2022	Ennuste 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2026	Tavoitetaso 2027
Henkilöstöön liittyvät tavoitteet							
Henkilöstötyytyväisyys	Kysely, asteikko 1–5	3,9	4	4	4	4	4
Vastuullisuuteen liittyvät tavoitteet							
Ilmastomuutoksen hillintä (Ympäristövastuu)	Tuotannon ja hankinnan ominaispäästöt hiilidioksidin osalta, g/ kWh	135	120,5	111	85	83	78
SDG tavoite 13: Ilmastotekoja ja SDG tavoite 9: kestävä teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja	Fossiilisista polttoaineista luopuminen mahdollisimman nopeasti. Hiilinegatiivisuus 2030 ohjelman toteuttaminen.	Huoltovarmuustilanteen vuoksi sekä kivihiili että turve on otettu uudelleen käyttöön varmuuspolttoaineina	Toimenpiteet käynnissä.	Toimenpiteet fossiilisten polttoaineiden korvaamiseksi ja ohjelman toteuttamiseksi.	Toimenpiteet fossiilisten polttoaineiden korvaamiseksi ja ohjelman toteuttamiseksi.	Toimenpiteet fossiilisten polttoaineiden korvaamiseksi ja ohjelman toteuttamiseksi.	Hiilinegatiivisuus 2030 ohjelman toteuttaminen
Materiaalitehokkuus (ympäristövastuu)	Kaukolämmön lisäveden käytön vähentäminen			Lisävettä max. 1,5 X kaukolämpöverkon tilavuus (verkon tilavuus 2022 42900 m3)	Lisävettä max. 1,5 X kaukolämpöverkon tilavuus	Lisävettä max. 1,5 X kaukolämpöverkon tilavuus	Lisävettä max. 1,5 X kaukolämpöverkon tilavuus
SDG 12: vastuullista kuluttamista	Oman energiakulutuksen vähentäminen (vuotuinen polttoainekäyttö v.2022 2590 GWh)			Energiatehokkuussopimuksen mukainen vähennys 50 GWh vuosittain	Energiatehokkuussopimuksen mukainen vähennys 50 GWh vuosittain	Energiatehokkuussopimuksen mukainen vähennys 50 GWh vuosittain	Energiatehokkuussopimuksen mukainen vähennys 50 GWh vuosittain

Tavoite	Mittari	Toteuma 2022	Ennuste 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2026	Tavoitetaso 2027
Edullinen, vähäpäästöinen ja luotettava energia (sosiaalinen ja taloudellinen vastuu) SDG 7: edullista ja puhdasta energiaa ja SDG 11: kestävät kaupungit ja yhteisöt	Vähäpäästöisempi ja edullisempi lämmitys kuin suurissa suomalaisissa kaupungeissa keskimäärin			Päästöt: Vantaan kaukolämmön päästökerroin pienempi kuin 6 suurimman kaupungin päästökertoimien keskiarvo Edullisuus: Kiinteistöliiton indeksitalovertailun 6 suurimman kaupungin keskiarvoa pienemmät lämmityskustannukset/m²	Päästöt: Vantaan kaukolämmön päästökerroin pienempi kuin 6 suurimman kaupungin päästökertoimien keskiarvo Edullisuus: Kiinteistöliiton indeksitalovertailun 6 suurimman kaupungin keskiarvoa pienemmät lämmityskustannukset/m²	Päästöt: Vantaan kaukolämmön päästökerroin pienempi kuin 6 suurimman kaupungin päästökertoimien keskiarvo Edullisuus: Kiinteistöliiton indeksitalovertailun 6 suurimman kaupungin keskiarvoa pienemmät lämmityskustannukset/m²	Päästöt: Vantaan kaukolämmön päästökerroin pienempi kuin 6 suurimman kaupungin päästökertoimien keskiarvo Edullisuus: Kiinteistöliiton indeksitalovertailun 6 suurimman kaupungin keskiarvoa pienemmät lämmityskustannukset/m²

Tavoite	Mittari	Toteuma 2022	Ennuste 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2026	Tavoitetaso 2027
	Energiatoimituk- sen luotettavuus			Sähkön ja läm- mön toimituk- sen luotetta- vuus erittäin hyvä. Sähkön toimitushäiriöt alle 0,2 h/as/v ja lämmön alle 0,8 h/as/lämmi- tyskausi	Sähkön ja läm- mön toimituk- sen luotetta- vuus erittäin hyvä. Sähkön toimitushäiriöt alle 0,2 h/as/v ja lämmön alle 0,8 h/as/lämmi- tyskausi	Sähkön ja läm- mön toi- mituksen luotettavuus erittäin hyvä. Sähkön toi- mitushäiriöt alle 0,2 h/as/v ja lämmön alle 0,8 h/as/läm- mityskausi	Sähkön ja läm- mön toimituk- sen luotetta- vuus erittäin hyvä. Sähkön toimitushäiriöt alle 0,2 h/as/v ja lämmön alle 0,8 h/as/lämmi- tyskausi
	Biodiversiteettita- voitteet		Tavoitteiden asettaminen.	Biodiversiteetti- tavoitteiden seuranta	Biodiversiteetti- tavoitteiden seuranta	Biodiversi- teettitavoit- teiden seu- ranta	Biodiversiteetti- tavoitteiden seuranta

Tavoite	Mittari	Toteuma 2022	Ennuste 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2026	Tavoitetaso 2027
Talouteen liittyvät tavoitteet							
Kestävä ja vastuullinen taloudenpito	Keskivuokra suhteessa markkina-vuokraan (VAV Asunnot Oy) Omavaraisuus-aste, konserni	32 % alle markkinavuokran 32,6 %	32 % alle markkinavuokran 28 %	Vähintään 30 % alle markkina-vuokran 20 %	Vähintään 30 % alle markkina-vuokran 20 %	Vähintään 30 % alle markkina-vuokran 20 %	Vähintään 30 % alle markkina-vuokran 20 %
Asuntotuotanto	Asuntotuotanto (360 as./v)	187	115	360	360	360	360
Ylläpidon hoitokulujen muutos	Kiinteistöjen ylläpidon kustannusindeksi (2015 =100)	Maks. indeksin nousua vastaava kustannustason nousu	Maks. indeksin nousua vastaava kustannustason nousu	Maks. indeksin nousua vastaava kustannustason nousu	Maks. indeksin nousua vastaava kustannustason nousu	Maks. indeksin nousua vastaava kustannustason nousu	Maks. indeksin nousua vastaava kustannustason nousu
Toiminnallisuuteen ja laatuun liittyvät tavoitteet							
Asuntokannan arvon ja vuokrattavuuden säilyminen	PTS:n toteuttaminen Toteutuneet kustannukset suhteessa budjetoituun (%) Laajuus asuntoina: toteutuneet suhteessa budjetoituun (%)	95 % (ei ollut vielä mitattuna vuonna 2022)	100 % 100 %	95–105 % 95–105 %	95–105 % 95–105 %	95–105 % 95–105 %	95–105 % 95–105 %

Tavoite	Mittari	Toteuma 2022	Ennuste 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2026	Tavoitetaso 2027
Asiakastyytyväisyys	NPS (Net Promoter Score)	25,2	25	38,5	39	39,5	40,5
Henkilöstöön liittyvät tavoitteet							
Työtyytyväisyys	Yli vertailuaineiston keskiarvon (Työeläkevakuuttajan tutkimus)	Yli vertailuaineiston keskiarvon (Työeläkevakuuttajan tutkimus)	Yli vertailuaineiston keskiarvon (Työeläkevakuuttajan tutkimus)	Yli vertailuaineiston keskiarvon (Työeläkevakuuttajan tutkimus)	Yli vertailuaineiston keskiarvon (Työeläkevakuuttajan tutkimus)	Yli vertailuaineiston keskiarvon (Työeläkevakuuttajan tutkimus)	Yli vertailuaineiston keskiarvon (Työeläkevakuuttajan tutkimus)
Terveysperusteiset poissaolot	%:a henkilöstöstä/v	3,1	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5
Vastuullisuuteen liittyvät tavoitteet							
SDG-tavoite 10: Eriarvoisuuden vähentäminen Torjumme segregatiota, tarjoamme kohtuuhintaista asumista ja tuemme asumisen haastavissa tilanteissa	VAV Asunnot Oy:n keskivuokra suhteessa markkinavuokraan	32 % alle markkinavuokran	32 % alle markkinavuokran	Vähintään 30 % alle markkinavuokran	Vähintään 30 % alle markkinavuokran	Vähintään 30 % alle markkinavuokran	Vähintään 30 % alle markkinavuokran
SDG-tavoite 11: Kestävät kaupungit ja yhteisöt sekä SDG-tavoite 13: Ilmastotekoja	Hiilineutraali VAV 2030			Ilmasto-tiekartta valmis	Mittari tulossa ilmastotiekartasta	Mittari tulossa ilmastotiekartasta	Mittari tulossa ilmastotiekartasta

Tavoite	Mittari	Toteuma 2022	Ennuste 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2026	Tavoitetaso 2027
SDG-tavoite 11: Kestävät kaupungit ja yhteisöt sekä SDG-tavoite 13: Ilmastotoekoja	Lämmitysenergian kulutus, kWh/m3	41,3	40,5	39,7	38,9	Mittari tulossa ETJ+ päivityksen yhteydessä	Mittari tulossa ETJ+ päivityksen yhteydessä
SDG-tavoite 17: Yhteistyö ja kumppanuus	VAV kehittää vastuullisia hankintoja yhdessä kumppaniverkostonsa kanssa			Vastuullisuus-kriteeri käytössä kaikissa hankinnoissa	Toimitusketjun vastuullisuuden kehittäminen (konkreettinen mittari kehitetään yhdessä kumppanien kanssa)	Mittari tulossa	Mittari tulossa
Kaupungin ja kaupunkikonsernin omistamissa asunnoissa tehdään paloturvallisuuskartoitus sekä vahvistetaan asukkaiden ohjausta ja paloturvallisuustyötä.							

VTK Kiinteistöt Oy

Tavoite	Mittari	Toteuma 2022	Ennuste 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2026	Tavoitetaso 2027
Talouteen liittyvät tavoitteet							
Kestävä ja vastuullinen taloudenpito	Konsernin oma-varaisuusaste %	35	35	>20	>20	>20	>20
	Konsernin tulos, milj. eur	3,3	3 (ilman fuusio-voittoa ja maanmyyntivoittoa)	2	2	2	2
	Outhouse-yhtiö: Ulkoisten vuokrakohteiden vuokrausaste (%)	95	95	93	93	95	95
Toiminnallisuuteen ja laatuun liittyvät tavoitteet							
Terveelliset, turvalliset ja viihtyisät toimitilat (sisäl- täen sisäilmaparannuk- set)	Konsernin liike- vaihdosta vähin- tään n. 10 % käytetään perus- korjauksiin, milj. eur	9	10	10	10	10	10
Asiakastyytyväisyys, kon- serni	Asteikko 1–5	-	tavoite: vas- tausten kes- kiarvo yli 3,5	-	vastausten kes- kiarvo yli 3,5	-	vastausten kes- kiarvo yli 3,5

Tavoite	Mittari	Toteuma 2022	Ennuste 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2026	Tavoitetaso 2027
Henkilöstöön liittyvät tavoitteet							
Konsernin henkilöstön hyvinvointikysely	Asteikko 1–5	-	4,4	vastausten keskiarvo yli 4,0	vastausten keskiarvo yli 4,0	vastausten keskiarvo yli 4,0	vastausten keskiarvo yli 4,0
Vastuullisuuteen liittyvät tavoitteet							
Konsernin vastuullisuusohjelman laatiminen	Vastuullisuusohjelman laatiminen 2024 -> Vastuullisuusohjelman toteutus	-	Vastuullisuusohjelma hyväksytty hallituksessa viimeistään 12/2023	Toteutus	Toteutus	Toteutus	Toteutus
SDG-tavoite 11: Kestävät kaupungit ja yhteisöt	Syksyllä 2023 päivitettyjen energiakatselmusten mukaisen toimenpiteiden toteuttaminen (%)			Ko. vuodelle ajoitetuista toimenpide-ehdotuksista toteutettu 100 %	Ko. vuodelle ajoitetuista toimenpide-ehdotuksista toteutettu 100 %	Ko. vuodelle ajoitetuista toimenpide-ehdotuksista toteutettu 100 %	Ko. vuodelle ajoitetuista toimenpide-ehdotuksista toteutettu 100 %

Vantaan Tilapalvelut Vantti Oy

Tavoite	Mittari	Toteuma 2022	Ennuste 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2026	Tavoitetaso 2027
Talouteen liittyvät tavoitteet							
Kestävä ja vastuullinen taloudenpito	Tilikauden tulos vähintään 1 % liikevaihdosta. Tuloksessa ei huomioida satunnaisia eriä, jotka liittyvät Hyvinvointialueen kanssa tehtävään liiketoimintakauppaan (vuodet 2022 ja 2023).	1,59	1	1	1	1	1
Toiminnallisuuteen ja laatuun liittyvät tavoitteet							
Asiakastyytyväisyyden parantaminen (NPS)	NPS pisteluku	-62	-30	3	13	18	20
Kehittämisohtelma: Ateriapalveluiden asiakastyytyväisyyden positiivinen kehittyminen	Ateriapalveluiden NPS Pisteluku			-30	-15	-5	0
Kehittämisohtelma: Puhtauspalveluiden kustannustehokkuus	Kustannustehokkuus vähintään 1 % (Hinnankorotus alittaa yleisen kustannustason nousun)			1	1	1	1
Henkilöstöön liittyvät tavoitteet							
Henkilöstötytytyväisyys	Numeerinen 1–5	4	4,1	4,2	4,2	4,25	4,25
Sairauspoissaolot %	%	6	5,7	5,6	5,5	5,4	5,4

Tavoite	Mittari	Toteuma 2022	Ennuste 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2026	Tavoitetaso 2027
Vastuullisuuteen liittyvät tavoitteet							
SDG-tavoite 12: Vastuulista kuluttamista (ympäristövastuullisuus)	Kokonaisbiojätteen määrä grammaa/ruokailija	50,1	51	49,5	48	47	46
SDG-tavoite 12: Vastuulista kuluttamista (ympäristövastuullisuus)	LUKEN ruokatutannon hiilijalanjäljen mittarin käyttöönotto vuoden 2024 aikana						
SDG-tavoite 12: Vastuulista kuluttamista (ympäristövastuullisuus)	Aiheutetut CO2 päästöt (t) / tuotantoauto	0,65	0,55	0,5	0,4	0,3	0,2
SDG-tavoite 3: Terveyttä ja hyvinvointia (sosiaalinen vastuullisuus)	eNPS (työntekijöiden nettosuositteluindeksi)	-3	3	8	10	12	15
SDG-tavoite 8: Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua (hyvä hallintotapa ja organisaation johtaminen)	Henkilöstön ammatillisen kehittymisen lisäkoulutukset vuodessa (kpl määrä)	101	80	90	95	100	105

Mercuria kauppaoppilaitos Oy

Tavoite	Mittari	Toteuma 2022	Ennuste 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2026	Tavoitetaso 2027
Talouteen liittyvät tavoitteet							
Kestävä ja vastuullinen taloudenpito	Nettotulos, Euroa Tulokseen vaikuttavat valtionrahoituksen mahdolliset maksuperusteiden muutokset ja maksuaikataulu	928 115	300 000	300 000	300 000	300 000	300 000
Rakennuksen PTS:n mukaisten vuosittaisten toimien toteuttaminen hiilineutraalilla ja resurssiviisaalla tavalla huomioiden rakennuksen tuleva käyttöikä	Toteutusaste (%)	100	100	100	100	100	100
Toiminnallisuuteen ja laatuun liittyvät tavoitteet							
Tavoitteelliset opiskelijavuodet	kpl	850	855	860	860	860	870
Opiskelijapalaute (amis-palaute, päättökysely)	nps-indeksi	69	58	58	59	59	61
Työelämäpalaute: työpaikkaohjaajakysely	Tyytyväisyys 1–5	4,4	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2
Henkilöstöön liittyvät tavoitteet							
Henkilöstön työfiilis	Tyytyväisyys 1–5	4,2	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1

Tavoite	Mittari	Toteuma 2022	Ennuste 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2026	Tavoitetaso 2027
Vastuullisuuteen liittyvät tavoitteet							
SDG-tavoite 4: Hyvä kou- lutus	Opiskelijapa- laute, (amispä- laute) tyytyväi- syys koulutuk- seen, kokonais- arvosana 1–5	Uusi mittari	4,4	4,4	4,4	4,4	4,4
SDG-tavoite 3: Terveyttä ja hyvinvointia	Vuotuinen opis- kelijakysely, kes- kiarvo osiosta il- mapiiri ja hyvin- vointi 1–5	Uusi mittari	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2
SDG-tavoite 5: Sukupuol- ten tasa-arvo	Vuotuinen opis- kelijakysely, tasa-arvoa kos- keva kysymys 1– 5	Uusi mittari	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1
SDG-tavoite 12: Vastuul- lista kuluttamista	Mittari kehitteillä hiilijalanjäljen laskennan yhtey- dessä (VASKI- HANKE: Vas- tuullinen ja kes- tävä ammatilli- nen koulutus)	Uusi mittari	Uusi mittari	Mittari tulossa	Mittari tulossa	Mittari tulossa	Mittari tulossa

Kiinteistöyhtiöt

Tavallisten kiinteistöyhtiöiden tavoitteet

1. Ylläpitokustannusten kehitys ei ylitä yleisen kustannustason kehitystä:
 - Tilastokeskuksen kiinteistön ylläpidon kustannusindeksi (vrt. edellisen tilikauden toteuma kuluvaan tilikauteen)
2. PTS:n mukaisten vuosittaisten toimenpiteiden toteuttaminen hiilineutraalilla ja resurssiviisaalla tavalla sekä rakennuksen käyttöänsä huomioiminen PTS:ssä
 - Toimenpiteiden toteuttamisaste 100 %
3. Sähköautojen latausinfraan toteuttaminen niiden yhtiöiden osalta, joiden 2023 tehdyn kartoituksen mukaan on järkevää toteuttaa latausinfraa kiinteistöilleen

Liiketoimintaa markkinoilla harjoittavien pysäköintiyhtiöiden, Ratakujan Pysäköinti Oy:n sekä Tikkuparkki Oy:n lisätavoitteet

4. Kestävä ja vastuullinen taloudenpito: Voitollisen tuloksen saavuttaminen viimeistään vuoden 2024 loppuun mennessä

Elinkaaren loppuvaiheessa olevien kiinteistöyhtiöiden vastuullisuustavoite

5. Kiertotalouden edistäminen kestävän purkamisen elementein: purkumateriaalien uudelleenkäyttö ja kierrättäminen
6. Kiinteistön uuden käyttötarkoituksen toteuttamiseen liittyvien toimenpiteiden käynnistäminen esim. kaavoituksen kautta
7. Rakennuksen elinkaaren loppuajan PTS:n toteuttaminen resurssiviisaalla tavalla

LIITTEET

- LIITE 1 Uudisrakentaminen 2024–2033
- LIITE 2 Korjausrakentaminen 2024–2033
- LIITE 3 Vuokra- ja osaketilojen muutokset 2024–2033
- LIITE 4 Liikuntapaikkarakentaminen 2024–2028
- LIITE 5 Julkinen käyttöomaisuus 2024–2027

LIITE 1; Uudisrakentaminen 2024–2033

1 000 €	Suuralue	Kustannus arvio	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
A. OMAT INVESTOINNIT 2024-2033		208 720	45 980	53 110	71 570	86 830	93 660	66 840	98 080	91 380	86 330	58 080	9 580
KASVATUKSEN JA OPPIMISEN TOIMIALA, koulut		57 650	2 000	14 200	14 100	34 350	45 880	32 350	45 050	40 000	71 150	53 100	9 200
Aviapoliksen päiväkoti ja koulu sekä nuorisotilaa (Atomi)	Aviapolis	21 800	0	0	0	200	3 300	14 500	9 500	300	0	0	0
Aviapoliksen yhtenäiskoulu (Muuran koulu)	Aviapolis	0	0	500	4 000	24 200	19 800	400	0	0	0	0	0
Sotungin lukion uudisrakennus	Hakunila	0	0	0	0	0	0	0	500	3 500	22 200	17 800	500
Kanniston koulu II-vaihe (sis mus. opisto ja kuvataidekoulu)	Kivistö	19 050	1 700	10 000	7 500	50	0	0	0	0	0	0	0
Keimolanmäen koulu ja päiväkoti	Kivistö	0	0	0	0	0	200	3 000	14 000	9 200	300	0	0
Seutulan koulun uudistaminen	Kivistö	0	0	0	0	0	0	100	1 500	10 000	5 000	100	0
Kytöpuiston ja Ilolan koulujen väistötila - UR01 kust 2023	Koivukylä	0	100	100	100	0	0	0	0	0	0	0	0
Kytöpuiston koulun laajennus muutos- ja korjaustöiden yht	Koivukylä	0	0	700	1 500	100	0	0	0	0	0	0	0
Leppäkorven koulun laajennus	Korso	14 100	50	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hämeenkylässä koulun väistötila	Myyrmäki	0	0	0	0	0	230	0	0	0	0	0	0
Ojahaan peruskoulu (ensimmäinen vaihe)	Myyrmäki	0	0	0	400	3 000	16 000	10 600	300	0	0	0	0
Ojahaan peruskoulu (toinen vaihe)	Myyrmäki	0	0	0	0	0	0	0	0	500	9 800	7 400	100
Vaskivuoren lukion laajennus	Myyrmäki	2 700	150	2 750	50	0	0	0	0	0	0	0	0
IB-peruskoulu ja -päiväkoti	Tikkurila	0	0	0	0	0	250	3 500	18 500	11 200	300	0	0
Peltolan koulun laajennus yhtenäiskouluksi	Tikkurila	0	0	0	0	0	0	0	750	5 300	33 400	26 700	600
Simonkallion koulun lisätilat	Tikkurila	0	0	0	0	0	0	0	0	0	150	1 100	8 000
Tikkurilan alueen koulun laajennus	Tikkurila	0	0	150	550	6 800	6 100	250	0	0	0	0	0
KASVATUKSEN JA OPPIMISEN TOIMIALA, päiväkodit		106 030	34 760	17 400	36 200	47 880	36 100	20 430	31 020	33 600	14 400	4 700	100
Aviapoliksen päiväkoti II	Aviapolis	7 100	100	4 100	5 600	50	0	0	0	0	0	0	0
Aviapoliksen päiväkoti III	Aviapolis	7 100	0	0	200	4 800	4 400	100	0	0	0	0	0
Illenpihan tp. Pvk.	Aviapolis	0	70	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kaskela III päiväkoti	Hakunila	0	0	0	0	0	0	0	300	4 900	4 500	100	0
Kaskelan I päiväkoti	Hakunila	6 100	100	350	4 800	4 600	50	0	0	0	0	0	0
Kaskelan II päiväkoti + Itä-Vantaan ruotsinkielinen pk	Hakunila	0	0	0	300	6 600	5 600	150	0	0	0	0	0
Latupuiston päiväkoti / Rajakylän pk.	Hakunila	10 000	9 800	1 400	50	0	0	0	0	0	0	0	0
Länsimäen pvk	Hakunila	8 500	50	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Länsimäen tp. Paviljonki pvk.	Hakunila	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rajakylän tp. Pvk.	Hakunila	0	0	0	80	0	0	0	0	0	0	0	0
Keimolanmäen vuokrapaviljonki päiväkoti ja alakoulutiloja	Kivistö	0	0	0	0	220	0	0	0	0	0	0	0
Kivistön V päiväkoti	Kivistö	0	0	0	0	0	0	300	4 900	4 500	100	0	0

1 000 €	Suuralue	Kustannus- arvio	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Kivistön päiväkoti II	Kivistö	0	0	300	4 600	4 250	50	0	0	0	0	0	0
Kivistön päiväkoti III a hyväksytty KV 11/2017	Kivistö	7 100	100	400	4 550	4 100	50	0	0	0	0	0	0
Kivistön päiväkoti IV	Kivistö	7 100	0	0	0	200	4 500	4 200	100	0	0	0	0
Ruusupuun päiväkodin rakennuttajakustannukset	Kivistö	0	200	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Koivukylän päiväkoti I	Koivukylä	10 000	50	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Koivukylän päiväkoti II	Koivukylä	0	0	0	0	0	0	300	4 900	4 500	100	0	0
Talvikkitien tilap. pvk	Koivukylä	0	0	0	0	330	0	0	0	0	0	0	0
Korson päiväkoti, uusi päiväkoti purettavan tilalle	Korso	7 100	6 500	1 500	50	0	0	0	0	0	0	0	0
Leppäkorven uusi päiväkoti	Korso	0	0	0	150	3 600	3 400	50	0	0	0	0	0
Matarin päiväkoti	Korso	0	0	200	4 400	4 300	50	0	0	0	0	0	0
Vierumäen päiväkoti	Korso	0	0	0	300	4 900	4 500	100	0	0	0	0	0
Jönsaksen päiväkoti	Myyrmäki	0	0	0	0	0	0	0	0	300	4 900	4 500	100
Karhunkierroksen päiväkoti (Hämeenkylässä/Pähkinärinteen)	Myyrmäki	0	1 900	2 250	5 900	100	0	0	0	0	0	0	0
Kelokuusen päiväkoti (ent. Raappavuoren pvk.)	Myyrmäki	0	8 370	200	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Laajavuoren päiväkoti	Myyrmäki	0	0	0	0	0	0	300	4 900	4 500	100	0	0
Lounaniityn päiväkoti (ent.Vantaanlaakson päiväkoti)	Myyrmäki	0	0	0	0	0	0	300	6 200	5 500	100	0	0
Myyrmäen alueen päiväkoti	Myyrmäki	0	0	0	0	200	4 800	4 400	100	0	0	0	0
Mårtensdals kampus (päivä+keittiölaaj),pihan lähiliikuntapaikka	Myyrmäki	7 100	2 500	6 400	300	0	0	0	0	0	0	0	0
Patotien päiväkoti	Myyrmäki	7 100	4 670	50	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Uomarinteen päiväkoti	Myyrmäki	0	0	0	0	0	0	0	300	4 900	4 500	100	0
Viherpuiston päiväkoti	Myyrmäki	0	0	0	200	4 800	4 400	100	0	0	0	0	0
Jokiniemen ala-astekoulun laajennus päiväkoti- ja koulutiloilla	Tikkurila	11 900	300	50	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kielotien vuokrapäiväkoti ja leikkiapiha puistoon	Tikkurila	330	0	0	0	0	0	180	170	0	0	0	0
Lauhatien päiväkoti	Tikkurila	9 500	50	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Puutarhatien päiväkoti (Tikkurilan pvk II)	Tikkurila	0	0	0	0	0	300	4 700	4 400	100	0	0	0
Tikkurila; Tp. Päiväkoti väistötalaksi	Tikkurila	0	0	0	0	330	0	0	0	0	0	0	0
Tikkurilan alueen päiväkoti	Tikkurila	0	0	0	0	100	3 900	4 950	50	0	0	0	0
Tikkurilan alueen päiväkoti III	Tikkurila	0	0	0	0	0	0	300	4 700	4 400	100	0	0
Tikkurilan pvk II	Tikkurila	0	0	200	4 550	4 400	100	0	0	0	0	0	0
Tikkurilan tp. Pvk.	Tikkurila	0	0	0	170	0	0	0	0	0	0	0	0
KAUPUNKIKULTTUURI JA HYVINVOINNIN TOIMIALA		44 340	6 050	20 930	20 590	4 320	11 400	13 780	21 730	17 500	500	0	0
Aviapoliksen yhtenäiskoulun liikuntahalli	Aviapolis	0	0	0	50	1 250	4 500	50	0	0	0	0	0
Hakunilan urheilupuiston tapahtuma- ja varastotila	Hakunila	0	0	0	0	0	0	200	2 900	300	0	0	0
Hakunilan urheilupuiston tekojääkentän huoltorakennus	Hakunila	0	50	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

1 000 €	Suuralue	Kustannus- arvio	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Kuusijärven apurakennus yrittäjien tilat	Hakunila	0	0	0	0	0	0	380	200	0	0	0	0
Kuusijärven apurakennus, wc-tila/infokatos	Hakunila	0	0	380	200	0	0	0	0	0	0	0	0
Kuusijärven uudet savusaunat	Hakunila	0	0	1 500	810	0	0	0	0	0	0	0	0
Kuusijärven vuokravälinerakennus	Hakunila	0	0	0	0	0	0	200	130	0	0	0	0
Vaaralan lampien rakennukset -hanke	Hakunila	0	0	50	500	400	50	0	0	0	0	0	0
Aviapoliksen / Kivistön uimahalli	Kivistö	0	0	0	0	200	800	6 000	18 400	17 200	500	0	0
Keimolanmäen koulun lähiliikuntapaikka	Kivistö	0	0	0	30	320	0	0	0	0	0	0	0
Elmon uimahalli	Koivukylä	44 340	6 000	19 000	19 000	2 000	0	0	0	0	0	0	0
Elmon urheilupuiston huoltorakennus	Koivukylä	0	0	0	0	50	3 050	50	0	0	0	0	0
Myymäen kaupunkikulttuuritalo	Myymäki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Myymäen urheilutalo, uimahallin laajennus	Myymäki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mårtendals kampus lähiliikuntapaikka	Myymäki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ojahaan yhtenäiskoulun liikuntahalli	Myymäki	0	0	0	0	50	1 150	4 600	50	0	0	0	0
Tikkurilan urheilupuiston kenttien katsomo ja huoltotilat	Tikkurila	0	0	0	0	50	1 850	2 300	50	0	0	0	0
KAUPUNKIYMPÄRISTÖN TOIMIALA		700	20	30	430	30	30	30	30	30	30	30	30
Ytv:lle vuokr. Linja-autoliik. Wc-tilat	0	0	20	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
Aviapolis X tapahtumatila	Aviapolis	700	0	0	400	0	0	0	0	0	0	0	0
KAUPUNKIYMPÄRISTÖN TOIMIALA, KIINTEISTÖT JA TILAT		0	3 150	550	250	250	250	250	250	250	250	250	250
Uudisrak / budjetti	0	0	550	550	250	250	250	250	250	250	250	250	250
Kuusijärvi-hanke	Hakunila	0	2 600	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B. KONSERNIYHTIÖIDEN KOHTEET													
VTK KIINTEISTÖT OY													
Kasvatuksen ja opetuksen toimiala													
Aviapoliksen uusi lukio (VTK)	Aviapolis	0											
Vehkalan ammatillinen oppilaitos	Kivistö	78 200											
Lumon lukio peruskorjaus (VTK)	Korso	0											
Tikkurilan toisen asteen kampuksen lukio (VTK)	Tikkurila	0											
VARIA Hiekkaharju peruskorjaus	Tikkurila	24 800											
Varia Hiekkaharju laajennus, mm. ruokala	Tikkurila	3 000											
Varia Hiekkaharjun peruskorjaus, VTK:n omistamissa tiloissa	Tikkurila	5 300											
Kaupunkikulttuuri ja hyvinvoinnin toimiala		0											
Kaskelan liikuntahalli	Hakunila	0											
Keimolanmäen koulun liikuntahalli	Kivistö	0											
Koillis-Vantaan liikuntahalli	Korso	0											
Koillis-Vantaan liikuntahalli 2	Korso	0											
Myymäen Opistotalo	Myymäki	0											

1 000 €	Suuralue	Kustannus arvio	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Aikuisopiston tilat Osaamiskampukselle	Tikkurila	0											
Aikuisten perusopetuksen tilat	Tikkurila	0											
Tikkurilan liikuntahalli	Tikkurila	0											
MUUT KONSERNIYHTIÖT		0											
Asukastupa Leinelä (Konsas hanke)	Koivukylä	0											
Martinlaakson lukion peruskorjaus	Myyrmäki	0											
C. VUOKRATILAT, INVESTORINA KAUPUNGIN ULKOPUOLINEN KIINTEISTÖSIJOITTAJA													
Kaupunkistrategian ja johdon toimiala													
Elinvoimapaalvelujen tilat, Osaamiskampuksessa	Tikkurila	0											
Tikkurilan alueen toimistohankkeet / yht. eri toimialat	Tikkurila	0											
Kasvatuksen ja opetuksen toimiala		0											
Kalustonkunnostajien tilat	Tikkurila	0											
Sotungin lukiopaviljonki	Hakunila	0											
Kytöpuiston ja Ilolan koulun väistötila	Koivukylä	0											
Varia Koivukylän osakorjaukset tai korvaava väistötilaratkaisu	Koivukylä	0											
Leppäkorven koulun väistötila	Korso	0											
Hakunilan alueen päiväkotipaviljonki	Hakunila	0											
Ruusupuun päiväkotia (ent. Kivistön päiväkotia)	Kivistö	9 300											
Kielotien vuokrattavat päiväkotitilat	Tikkurila	0											
Paviljonki Kielo	Tikkurila	0											
Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala		0											
Aviapoliksen asukastilat	Aviapolis	0											
Aviapoliksen uusi kirjasto ja kulttuuritila	Aviapolis	0											
Aviapoliksen uusi nuorisotila	Aviapolis	0											
Kirjastopiste-, kulttuuri- ja nuorisotilat Kivistön kauppakeskus	Kivistö	0											
Asukastilat Kohtaamopalvelussa	Tikkurila	0											
Laajenevan perusopetuksen aikuisten lisätilat	Tikkurila	0											
Lastenkulttuurikeskus Pessin uudet tilat	Tikkurila	0											
Tikkurilan kirjastalon taideopetustilojen väistötilat	Tikkurila	0											
Tikkurilan kirjaston aineiston ja logistiikan väistötilat	Tikkurila	0											
Tikkurilan kirjastopalvelujen väistötilat	Tikkurila	0											
Tikkurilan uudet asukastilat	Tikkurila	0											
D. LUNASTUKSET		0											
Illepuiston päiväkodin lunastus 2022-2024	Aviapolis	0											
Tammiston päiväkodin lunastus 2023	Aviapolis	0											

LIITE 2; Korjausrakentaminen 2024–2033

1 000 €	Suuralue	Kustannus- arvio	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
KORJAUSRAKENTAMINEN 2024-2033 yhteensä		81 671	44 450	48 570	45 690	56 230	38 530	23 230	30 480	32 880	36 480	35 080	30 580
KAUPUNKISTRATEGIA JA JOHTO TOIMIALA: Määrärahavaraus		0	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50
SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLTO		2 700	3 450	920	1 470	620	320	320	320	320	320	320	320
Myymäen toimintakeskus, peruskorjaus	Myymäki	2 200	2 650	500	1 050	0	0	0	0	0	0	0	0
Vuorikumpu hoivatiilojen muutos- ja korjaustyöt laajennuksen yht	Tikkurila	500	500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sosiaali- ja terveydenhuollon tilojen viilennys	---	0	100	100	100	0	0	0	0	0	0	0	0
Määrärahavaraus		0	100	320	320	320	320	320	320	320	320	320	320
Länsimäen terveysaseman seinien maalaus	Hakunila	0	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kuuselan perhekuntoutuskeskuksen piha-alueen suunnittelu ja tote	Tikkurila	0	0	0	0	300	0	0	0	0	0	0	0
KASVATUKSEN JA OPPIMISEN TOIMIALA, koulut		70 207	22 420	24 800	28 450	36 500	19 750	9 900	17 200	19 600	23 200	21 800	17 300
Veromäen koulu; pintaremontti	Aviapolis	0	800	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Veromäen koulun peruskorjaus ja muutostyöt	Aviapolis	0	0	0	0	0	0	600	6 800	9 500	6 500	300	0
Hakunilan lisäoppimistilat	Hakunila	0	350	1 300	300	0	0	0	0	0	0	0	0
Itä-Hakkilan koulun peruskorjaus	Hakunila	0	50	500	3 400	7 650	800	50	0	0	0	0	0
Sotungin peruskoulun peruskorjaus	Hakunila	120	0	0	0	0	0	0	0	0	100	3 000	14 000
Kytöpuiston koulun muutos- ja korjaustyöt	Koivukylä	9 357	550	5 750	3 700	50	0	0	0	0	0	0	0
VARIA/Talvikkitien tp. Perusparannus	Koivukylä	14 300	0	0	0	0	100	1 150	4 850	3 200	100	0	0
Jokivarren koulun tilamuutokset	Korso	0	1 400	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kulomäen koulun tilamuutos- ja korjaustöitä	Korso	0	600	2 050	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Leppäkorven koulu: muutostyöt	Korso	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Leppäkorven puukoulun peruskorjaus	Korso	1 940	1 750	2 800	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mikkolan Lyyra koulun muutos- ja korjaustyöt	Korso	0	900	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mikkolan Vega koulun muutos- ja korjaustyöt	Korso	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Askiston koulun ja lisärakennuksen peruskorjaus	Myymäki	0	0	0	0	0	0	550	2 650	0	0	0	0
Kaivokselan koulu; muutos- ja korjaustyöt	Myymäki	10 200	0	100	750	11 200	4 300	200	0	0	0	0	0
Mårtensdals skola	Myymäki	0	2 150	1 500	300	0	0	0	0	0	0	0	0
Simonkallion koulu: korjaus ja muutostöitä	Tikkurila	8 300	0	3 100	8 200	1 000	100	0	0	0	0	0	0
Tikkurilan lukion peruskorjaus	Tikkurila	0	0	0	0	0	0	0	300	4 400	14 000	16 000	800
Viertolan koulu,	Tikkurila	0	0	150	500	8 300	5 600	200	0	0	0	0	0
Ilolan koulu+laajennus, peruskorjaus	Koivukylä	0	0	0	50	750	5 600	4 000	100	0	0	0	0
Kilterin koulu; muutos- ja korjaustyöt	Myymäki	0	300	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

1 000 €	Suuralue	Kustannus- arvio	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Kivimäen koulu, peruskorjaus,vaihe 2	Myymäki	0	200	400	7 000	3 900	50	0	0	0	0	0	0
Pähkinärinteen koulun korjaukset	Myymäki	0	0	0	0	0	50	650	0	0	0	0	0
JOKINIEMEN KOULU ENT.LUKIO (vaihe II)	Tikkurila	14 000	9 500	2 800	50	0	0	0	0	0	0	0	0
Jokiniemen ala-asteen korjaus- ja muutostyöt (vaihe I)	Tikkurila	9 500	500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rajakylän koulun tilamuutokset	Hakunila	0	0	0	100	1 100	0	0	0	0	0	0	0
Kanniston koulun nuorisotilojen väliaikaiset tilamuutokset	Kivistö	0	0	200	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kanniston koulun tilamuutokset	Kivistö	0	50	850	2 050	50	0	0	0	0	0	0	0
Vaskivuoren lukion muutos- ja korjaustyöt laajennuksen yht.	Myymäki	2 250	1 000	1 300	50	0	0	0	0	0	0	0	0
Dickursby skola, vanhojen puuikkunoiden kunnostus/uusiminen	Tikkurila	240	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Koulut; Määrärahavaraus		0	1 320	1 100	1 100	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600
Koulut; Määrärahavaraus/ Pihakorjaukset		0	0	900	900	900	900	900	900	900	900	900	900
Koivukylän koulun pihan perusparannus	Koivukylä	0	450	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Peltolan koulun pihan perusparannus	Tikkurila	0	450	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Viertolan koulun Jokirannan toimipisteen hiekkakentän laajennus	Tikkurila	0	0	0	0	0	650	0	0	0	0	0	0
KASVATUKSEN JA OPPIMISEN TOIMIALA, päiväkodit		7 030	6 190	5 740	5 490	5 490	5 490	5 490	5 490	5 490	5 490	5 490	5 490
Peltovuoren päiväkodin osittainen perusparannus	Aviapolis	800	0	800	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Riihipellon päiväkotit osittainen perusparannus	Aviapolis	800	800	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ylästön päiväkotit, osittainen perusparannus	Aviapolis	800	800	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hepopuiston päiväkodin osittainen peruskorjaus	Hakunila	0	0	0	600	0	0	0	0	0	0	0	0
Nissaksen päiväkodin osittainen perusparannus	Hakunila	0	0	1 050	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kivistön päiväkodin osittainen peruskorjaus	Kivistö	0	0	0	800	0	0	0	0	0	0	0	0
Seutulan päiväkodin osittainen perusparannus	Kivistö	0	0	800	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Päiväkummun päiväkodin osittainen perusparannus	Koivukylä	800	800	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rautkallion päiväkodin osittainen peruskorjaus	Koivukylä	0	0	800	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Seljapolun päiväkotit, osittainen perusparannus	Koivukylä	600	600	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ankkalammen päiväkodin osittainen peruskorjaus	Korso	800	0	800	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vallinojan päiväkotit osittainen peruskorjaus	Korso	800	500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Jönsaksen päiväkodin osittainen peruskorjaus	Myymäki	0	0	800	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kimaran päiväkodin osittainen peruskorjaus	Myymäki	800	0	0	0	800	0	0	0	0	0	0	0
Laajavuoren päiväkodin osittainen perusparannus	Myymäki	0	0	0	800	0	0	0	0	0	0	0	0
Pähkinäsärkijän päiväkotit osittainen peruskorjaus	Myymäki	0	1 200	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mistelin päiväkodin osittainen peruskorjaus	Tikkurila	800	800	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

1 000 €	Suuralue	Kustannus- arvio	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Päiväkodit; Määrärahavaraus		0	0	0	2 600	4 000	4 800	4 800	4 800	4 800	4 800	4 800	4 800
Päiväkodit; Määrärahavaraus /Pihakorjaukset		0	0	690	690	690	690	690	690	690	690	690	690
Peltovuoren päiväkodin pihan perusparannus	Aviapolis	0	230	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vallinojan päiväkodin pihan perusparannus	Korso	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mistelin päiväkoti pihan peruskorjaus	Tikkurila	0	230	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ristipuron päiväkoti pihan peruskorjaus	Tikkurila	30	230	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
KAUPUNKIKULTTUURI JA HYVINVOINNIN TOIMIALA		34	3 900	9 250	3 500	6 950	6 300	850	800	800	800	800	800
Nuorisotila Wintin pihan talousrakennusten peruskorjaus	Aviapolis	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Palokalustostosuojan korjaustyöt (Vernissa)	Tikkurila	0	100	200	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tikkurilan kirjastotalo	Tikkurila	0	0	50	500	6 000	5 500	50	0	0	0	0	0
Tikkurilan nuorisotalo Tonttula; peruskorjaus	Tikkurila	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Håkansbölen kartano; päärakennuksen peruskorjaus	Hakunila	34	200	1 200	1 900	150	0	0	0	0	0	0	0
Myymäen urheilutalo, uimahallin peruskorjaus	Myymäki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kulttuuritehdas Vernissa, peruskorjaus	Tikkurila	0	2 300	7 000	300	0	0	0	0	0	0	0	0
Määrärahavaraus		0	1 300	800	800	800	800	800	800	800	800	800	800
KAUPUNKIYMPÄRISTÖN TOIMIALA		0	470	560	230	120	120	120	120	120	120	120	120
Sähköautojen latausasemien rakentaminen		0	350	350	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Määrärahavaraus		0	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120
Louhelan aseman korjaustyöt	Myymäki	0	0	0	50	0	0	0	0	0	0	0	0
Martinlaakson aseman korjaustöitä	Myymäki	0	0	0	60	0	0	0	0	0	0	0	0
Myymäen aseman korjaustöitä	Myymäki	0	0	90	0	0	0	0	0	0	0	0	0
KAUPUNKIYMPÄRISTÖN TOIMIALA , Kiinteistöt ja tilat		1 700	7 970	5 550	5 500	5 500	5 500	5 500	5 500	5 500	5 500	5 500	5 500
Kaivokselan koulun välttämättömät korjaustyöt	Myymäki	500	1 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sisäilmaongelmat ; Määrärahavaraus		0	3 250	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500
Määrärahavaraus (ulkovaippa, asunnot, keittiöt yms.)		0	2 240	700	700	700	700	700	700	700	700	700	700
Katrineberg, ulkoalueiden korjaus- ja muutostyöt	Kivistö	200	180	50	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tike/ Mr-varaus (ulkovaippa, asunnot, keittiöt yms.)		0	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300
Kehys ylläpidettävien rakennusten energiatehokkuustoimenpiteille		1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
ERITTELETTÖMÄT :Varavoima rakentamisen varaus		0	0	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
VANTTI		0	0	700	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hämeenkyllän koulun ateriakapasiteetin nostovaraus	Myymäki	0	0	200	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tikkurilan lukion keittiömuutos 2024	Tikkurila	0	0	500	0	0	0	0	0	0	0	0	0

LIITE 3; Vuokra- ja osaketilojen muutokset 2024–2033

1 000 €	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
VUOKRA- JA OSAKETILOJEN MUUTOS- JA KORJAUSTYÖT	1 790	1 320	1 320	1 320	1 320	1 320	1 320	1 320	1 320	1 320	1 320
Kaupunkistrategia ja johto toimiala	120	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Kasvatuksen ja oppimisen toimiala, koulut	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120
Kasvatuksen ja oppimisen toimiala, päiväkodit	580	580	580	580	580	580	580	580	580	580	580
Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala	690	240	240	240	240	240	240	240	240	240	240
Kaupunkiympäristön toimiala, kiinteistöt ja tilat	280	280	280	280	280	280	280	280	280	280	280

LIITE 4; Liikuntapaikkarakentaminen 2024–2028

1 000 e	Kustannus yht.	2024	2025	2026	2027	2028
UUDISRAKENTAMINEN						
Mårtensdals kampus lähiliikuntapaikka	0	0	0	0	0	0
Hakunilan urheilupuiston tapahtuma- ja varastotila	200	0	0	0	0	200
Kuusijärven savusauna ja apurakennukset	3 470	1 880	1 010	0	0	580
Aviapolksen / Kivistön uimahalli	7 000	0	0	200	800	6 000
Elmon uimahalli	40 000	19 000	19 000	2 000	0	0
Elmon urheilupuiston huoltorakennus	3 150	0	0	50	3 050	50
Tikkurilan urheilupuiston kenttien katsomo ja huoltotilat	4 200	0	0	50	1 850	2 300
Kustannukset yhteensä (1 000 e), ilman konserniyhtiöiden kohteita	58 020	20 880	20 010	2 300	5 700	9 130
URHEILUALUEET						
Ulkoilureitit ja kuntoportaat	840	200	250	390	0	0
Pienkenttien perusparannus	1 880	300	80	1 500	0	0
Lähiliikuntapaikat	930	0	30	0	300	600
Elmon urheilupuisto	4 350	50	1 200	1 400	1 700	0
Hiekkaharjun urheilupuisto	300	0	150	150	0	0
Kenraalinpuiston kenttä	700	700	0	0	0	0
Kivistön urheilupuisto	100	0	0	0	0	100
Martinlaakson urheilupuisto tekojääkontti	150	0	150	0	0	0
Tikkurilan urheilupuisto	4 400	0	100	1 200	1 400	1 700
Yhteensä (1 000 e)	13 650	1 250	1 960	4 640	3 400	2 400
VIRKISTYSALUEET						
Kormuniitty Iatusilta	270	270	0	0	0	0
Krakanpuiston luonnonsuojelualueen reitit	100	0	0	0	100	0
Kuusijärven esteetön uimapaikka	210	210	0	0	0	0
Naapuriniityn seniorireitti	30	0	0	30	0	0
Tammistonmäki	150	150	0	0	0	0
Vaaralan lammet ja Slåtmossen	310	10	0	0	300	0
Vaskivuorentie Mätäojan kv-silta	450	0	0	450	0	0
Yhteensä (1 000 e)	1 520	640	0	480	400	0

LIITE 5; Julkinen käyttöomaisuus 2024–2027

RAKENTAMISOHJELMA 2024-2027	Suuralue	Kustannusarvio vuosille 2024-2027	2024	2025	2026	2027
Liikennealueet						
Joukkoliikenteen kehittäminen		2 200	800	300	300	800
Keskeneräisten katujen loppuunsaattaminen		2 000	500	500	500	500
Liikenneturvallisuuden kehittäminen		1 400	500	200	200	500
Liikennevalojen perusparantaminen		560	140	140	140	140
Pyöräilyn kehittäminen		400	100	100	100	100
Ulkovalaistusverkon parantaminen		4 225	1 235	1 000	490	1 500
Annefred (AUB)	Aviapolis	3 070	1 430	1 640	0	0
Annefred eteläisen taide, Tarja Ervastin Pesä-teos	Aviapolis	50	0	0	50	0
Avia-aukio ja Tikkurilantien pohjoisreuna	Aviapolis	1 195	475	360	360	0
Aviakuja	Aviapolis	150	0	50	100	0
Baana välillä Kahluuniityn silta - Jokitie	Aviapolis	1 370	0	0	70	1 300
Caravellentie Tuupakantie Tulkintie LVA	Aviapolis	110	110	0	0	0
Caravellentien liittymä ja Tahkotien liikennevalot	Aviapolis	1 250	1 250	0	0	0
Ilmailutie vl. Tietotie-Terminaalitie	Aviapolis	50	50	0	0	0
Kahluuniityn silta U-8399	Aviapolis	150	0	150	0	0
Kuninkaantien sortuma	Aviapolis	1 125	0	0	1 125	0
Lumijälki lumenkaatopaikka	Aviapolis	600	0	0	250	350
Markkatie (002396)	Aviapolis	140	140	0	0	0
Muuran alueen kadut 02356	Aviapolis	5 490	300	1 730	1 730	1 730
Nuolitian liikennevaloliittymät	Aviapolis	310	0	0	310	0
Pakkalantie jk-pp -tie vl Virkatie-Tikkurilantie	Aviapolis	600	0	0	100	500
Pakkalantie liittymä	Aviapolis	180	0	0	180	0
Perintötie	Aviapolis	100	100	0	0	0
Pyhtäänkorventie, Pytinpuiston kohdalla	Aviapolis	45	45	0	0	0
Rälssipuistonpolku eteläinen	Aviapolis	135	0	135	0	0

RAKENTAMISOHJELMA 2024-2027	Suuralue	Kustannusarvio vuosille 2024-2027	2024	2025	2026	2027
Tammiston kauppatie 13 liittymä LVA	Aviapolis	100	0	0	0	100
Tammiston kauppatie Tammistonkuja LVA	Aviapolis	100	0	0	0	100
Tammiston kauppatie Tammistontie LVA	Aviapolis	100	0	0	0	100
Tammiston kauppatie Voimakuja LVA	Aviapolis	100	0	0	0	100
Tikkurilantie 129 002519	Aviapolis	1 100	0	1 100	0	0
Tikkurilantien baana vl Rälssitie-Robert Huberin tie	Aviapolis	700	0	0	700	0
Turbiinitie	Aviapolis	50	0	50	0	0
Tuupakka 9 kadut (402800)	Aviapolis	800	800	0	0	0
Vanhatie	Aviapolis	600	0	0	600	0
Ylästöntie ja Backaksenpolku (512000)	Aviapolis	1 200	0	1 200	0	0
Hakunilan keskustan laajennus 2	Hakunila	240	0	0	240	0
Harjunreunan ylikulkukäytävä U-1774	Hakunila	985	25	60	900	0
Hirvimäentie vl Kuninkaanmäentie-Kiertomäentie	Hakunila	450	450	0	0	0
Kuninkaanmäentie vl Honkamäentie-Koulutie	Hakunila	1 100	100	0	500	500
Kuussillantie vl. Hakunilantie-Rajatie	Hakunila	100	0	0	100	0
Kuussillantie vl. Hopeakuja-Kuussillankuja	Hakunila	100	0	0	100	0
Lahdentien oikaisu vl Kehä III-Kaskela	Hakunila	2 250	100	700	1 450	0
Lähdepuistontie ja Koivumäenkuja	Hakunila	500	0	0	500	0
Pohjolantie vl. Kuninkaanmäentie-Kiertomäentie	Hakunila	600	100	0	500	0
Sotungintien pysäköintialue	Hakunila	300	0	0	300	0
Vanha Porvoontie jkpp vl Kuninkaanmäentie-Neidonrinne	Hakunila	70	0	0	70	0
Erätorpantie	Kivistö	200	0	0	200	0
Keimolanmäen 3.rakentamislohko (ARA + sopimuskohte)	Kivistö	400	400	0	0	0
Kivistön asemakorttelit 233100	Kivistö	50	0	50	0	0
Kivistön koulun kaava-alue	Kivistö	300	0	300	0	0
Kivistön Lumikvarssi	Kivistö	6 760	0	0	3 230	3 530
Kivistön Maitokvarssi 233400	Kivistö	50	0	0	50	0
Kivistöntähtien kaava-alue	Kivistö	4 165	0	0	1 430	2 735
Länsi-Keimolantie Lepsämäjoen silta U-8058	Kivistö	500	0	0	500	0
Maitorantie jkpp Harmaahylkeenkujalle	Kivistö	20	20	0	0	0
Punakiventie v. Keimolantie - Punakivenpuisto	Kivistö	200	0	200	0	0
Puu-Kivistö, Timanttapolku	Kivistö	500	500	0	0	0

RAKENTAMISOHJELMA 2024-2027	Suuralue	Kustannusarvio vuosille 2024-2027	2024	2025	2026	2027
Rauhalankaari	Kivistö	350	0	0	0	350
Reunan alueen vesihuolto	Kivistö	1 900	1 900	0	0	0
Tapahtumakuja	Kivistö	190	0	190	0	0
Vehkalan Kinkerit (251400)	Kivistö	900	900	0	0	0
Asolanväylä Kuusitie LVA	Koivukylä	110	110	0	0	0
Asolanväylä Valtimotie LVA	Koivukylä	110	110	0	0	0
Elmon alueen kadut	Koivukylä	2 200	1 000	1 200	0	0
Hanabölenie Lauratien akk U-8100	Koivukylä	450	0	0	450	0
Karpaattientie	Koivukylä	500	0	0	0	500
Koivukylänväylä Peltoniemenkuja LVA	Koivukylä	110	0	0	110	0
Koivukylänväylä pääradan ylikulkusilta U-8083	Koivukylä	100	50	50	0	0
Laurintie Kosken silta U-1131	Koivukylä	80	80	0	0	0
Laurintien liityntäpysäköintialue	Koivukylä	325	0	0	325	0
Laurintie vl Kasperinpolku-Hanabölenie	Koivukylä	5 000	3 500	1 500	0	0
Leikkitie 002516	Koivukylä	100	0	100	0	0
Rekolantie vl. Peijaksentie-Tervahaudantie	Koivukylä	200	0	0	200	0
Rosenlund asemakaava 741600	Koivukylä	730	730	0	0	0
Harmaahylkeentien pohjoisosan jkpp	Korso	400	0	400	0	0
Jokivarrenkuja Naalitien risteysilta (U-1598)	Korso	720	720	0	0	0
Korson keskustan itäosa	Korso	1 500	0	1 500	0	0
Kulorastaantie	Korso	400	400	0	0	0
Lehmustontie 1. vaihe	Korso	4 550	1 050	2 300	1 200	0
Maakotkantie vl. Maakotkanpolku-Kotkankaula	Korso	400	100	300	0	0
Mikkolan laajennus	Korso	400	200	200	0	0
Pihkalantie vl Ullantie-Joukontie	Korso	950	0	0	150	800
Sääskitien pohjoispää	Korso	500	0	0	0	500
Vierumäentie	Korso	250	0	0	0	250
Höylätie	Myyrmäki	650	0	0	50	600
Kilterinmäen laajennus (Kilterinkuja,- kaari jkpp, Bräntilänpolku, -aukio)	Myyrmäki	150	150	0	0	0
Kivikirveenkuja (Sporttikorttelit) 002363	Myyrmäki	375	0	375	0	0
Kivivuorentie Kukinpolun ykk U-8046	Myyrmäki	325	0	0	0	325
Lammaslampi 121400	Myyrmäki	50	50	0	0	0

RAKENTAMISOHJELMA 2024-2027	Suuralue	Kustannusarvio vuosille 2024-2027	2024	2025	2026	2027
Lehtokuja (tontinluovutus)	Myyrmäki	420	420	0	0	0
Linnainen	Myyrmäki	1 050	450	600	0	0
Louhelantie Jokiuomanpuiston akk U-8043	Myyrmäki	150	0	0	150	0
Louhelantie vl Patotie-Eräkuja	Myyrmäki	250	0	0	0	250
Luhtimäki 1 ja 2 002495	Myyrmäki	100	0	100	0	0
Luhtitie Varistontie LVA	Myyrmäki	100	100	0	0	0
Luhtitie vl Vihdintie-Avaintie	Myyrmäki	600	0	0	600	0
Luolapolku	Myyrmäki	200	0	0	50	150
Martinkyläntien Kivivuoren akk U-8037	Myyrmäki	185	0	0	0	185
Martinkyläntien tennishallin lp	Myyrmäki	190	0	0	0	190
Martinlaakson keskusta-asuminen 002413	Myyrmäki	50	50	0	0	0
Martinlaaksontie 26 (002414)	Myyrmäki	1 000	0	1 000	0	0
Muuripolku	Myyrmäki	60	60	0	0	0
Myyrmäen asemakorttelit	Myyrmäki	1 650	0	250	400	1 000
Myyrmäen keskustan kadut	Myyrmäki	2 050	550	1 500	0	0
Paalutori	Myyrmäki	660	0	0	0	660
Patotie 2 002368	Myyrmäki	50	50	0	0	0
Pähkinäsärkijän kadut 002284	Myyrmäki	200	200	0	0	0
Pähkinärinteentie Lammaslammentie LVA	Myyrmäki	110	0	0	110	0
Raappavuorenrinne 2 002449	Myyrmäki	100	0	100	0	0
Rajatorpantie Hämeenkylläntien kiertoliittymä	Myyrmäki	1 000	0	0	0	1 000
Rajatorpantie Jönsaksentie LVA	Myyrmäki	100	0	0	100	0
Rajatorpantie Viisaritie LVA	Myyrmäki	110	0	110	0	0
Rajatorpantie vl Raappavuorentie-Jönsaksentie	Myyrmäki	1 350	0	150	0	1 200
Ruukkutori	Myyrmäki	260	260	0	0	0
Talttakuja-Raspitie-Vuolutie (tontinluovutus)	Myyrmäki	300	300	0	0	0
Tiilipojanpolku Kehä III Sarkatien ykk U-8010	Myyrmäki	40	0	0	40	0
Ulkoniitty 002499	Myyrmäki	240	0	0	50	190
Uurrekuja ja Petkelpolku (tontinluovutus)	Myyrmäki	100	100	0	0	0
Vaakatie	Myyrmäki	130	0	0	130	0
Vanhan Kaarelantien oikaisu	Myyrmäki	50	0	0	50	0
Varistonpolku Varistonniityn silta	Myyrmäki	150	0	0	150	0

RAKENTAMISOHJELMA 2024-2027	Suuralue	Kustannusarvio vuosille 2024-2027	2024	2025	2026	2027
Vaskivuorentie Hämeenlinnanväylä ramppiliittymä	Myyrmäki	250	0	250	0	0
Vaskivuorentien ja Kahluuniityn baana	Myyrmäki	1 300	1 300	0	0	0
Vihertie 44-46 ja 48 002447	Myyrmäki	230	230	0	0	0
Vihertie, Viherkuja	Myyrmäki	4 390	2 310	2 080	0	0
Viittatie (tontinluovutus)	Myyrmäki	100	100	0	0	0
Viputien vesihuolto (tontinluovutus)	Myyrmäki	100	100	0	0	0
Virtatie vl Virtakuja-Myyrmäentie	Myyrmäki	500	0	0	0	500
Ailakkipolku jkpp (002354)	Tikkurila	50	0	50	0	0
Bäckbyntie	Tikkurila	400	0	400	0	0
Carl Edelfeltin aukio (sis. taide)	Tikkurila	4 060	910	1 650	1 500	0
Erikoiskuljetusreitin siirtosuunnitelma Hakkilassa	Tikkurila	300	0	0	300	0
Jokiniemen kampuksen kadut	Tikkurila	8 700	2 700	3 000	3 000	0
Kirjastopolku ja Lummesola	Tikkurila	230	230	0	0	0
Kirkkotie-Ylästöntie risteys	Tikkurila	190	0	0	0	190
Koisotien itäosa	Tikkurila	750	0	0	0	750
Krassitie vl. Kielotie-Orvokkitie	Tikkurila	50	50	0	0	0
Kulleropuiston kadut	Tikkurila	600	600	0	0	0
Kuusikkotie jkpp vl. Markkulantie-Sammaltie	Tikkurila	600	0	0	600	0
Läntinen Valkoisenlähteentie vl Koivukyläntie-Talvikkitie	Tikkurila	325	0	0	325	0
Läntinen Valkoisenlähteentie vl Osmankäämintie-Talvikkitie	Tikkurila	425	0	0	425	0
Malminiitynpolku	Tikkurila	100	0	0	100	0
Meiramitie vl Koivuhaantie-Läntinen Valkoisenlähteentie	Tikkurila	255	0	255	0	0
Neilikkatie vl Keltamotie-Talvikkitie	Tikkurila	710	0	0	710	0
Orvokkitie vl Lehdokkitie-Valkoisenlähteentie	Tikkurila	1 450	0	0	0	1 450
Orvokkitie vl Unikkotie-Lehdokkitie (liittyy Tikkuraattiin)	Tikkurila	650	0	0	650	0
Ruskeasannantien risteyssilta U-1885	Tikkurila	40	40	0	0	0
Sinirikontie	Tikkurila	855	0	0	50	805
Talvikkitie Neilikkatie LIVA	Tikkurila	150	0	0	150	0
Talvikkitie vl Raatetie-Leinikkitie	Tikkurila	200	0	0	0	200
Tarhurintien LP-alue	Tikkurila	200	0	0	200	0
Tikkuraitti	Tikkurila	2 200	0	0	1 200	1 000

RAKENTAMISOHJELMA 2024-2027	Suuralue	Kustannusarvio vuosille 2024-2027	2024	2025	2026	2027
Tikkurilantie vl Kielotie-Neilikkapuisto	Tikkurila	3 500	0	1 800	1 700	0
Tikkurilantie vl Ratatie-Kuninkaalantie	Tikkurila	850	0	0	0	850
Tulppaanitie	Tikkurila	150	0	0	0	150
Tulppaanitie hv-viemärin tulvamitoitus	Tikkurila	100	100	0	0	0
Unikkotie vl Kielotie-Ratatie	Tikkurila	100	0	100	0	0
Valkoisenlähteen tie vl Vanha Porvoontie-Lahdentie	Tikkurila	4 300	500	2 620	1 180	0
Vanha Porvoontie vl Kokkokalliontie-Malmarintie	Tikkurila	150	0	0	150	0
Urheilualueet						
Tikkurilantie 129 kenttä	Aviapolis	1 030	0	30	1 000	0
Hakunilan urheilupuisto rullahiihtorata	Hakunila	200	200	0	0	0
Kenraalinpuiston kenttä	Kivistö	700	700	0	0	0
Tyttömäki	Kivistö	80	0	80	0	0
Elmon urheilupuisto	Koivukylä	4 350	50	1 200	1 400	1 700
Mikkolan lähiikuntapaikka	Korso	330	0	30	0	300
Kaivokselan kuntopaikat	Myyrmäki	400	0	50	350	0
Koulupuiston kenttä	Myyrmäki	550	0	50	500	0
Martinlaakson urheilupuisto tekojääkontti	Myyrmäki	150	0	150	0	0
Virtapuiston kenttä	Myyrmäki	300	300	0	0	0
Hiekkaharjun urheilupuisto tekojääkontti	Tikkurila	150	0	0	150	0
Hiekkaharjun urheilupuisto valaistus	Tikkurila	150	0	150	0	0
Simonkylänpuiston reitit	Tikkurila	160	0	120	40	0
Tikkurilan urheilupuisto	Tikkurila	2 700	0	100	1 200	1 400
Virkistysalueet						
Krakanpuiston luonnonsuojelualueen reitit	Aviapolis	100	0	0	0	100
Tammistonmäki	Aviapolis	150	150	0	0	0
Kormuniitty latusilta	Hakunila	270	270	0	0	0
Kuusijärven esteetön uimapaikka	Hakunila	210	210	0	0	0
Vaaralan lammet ja Slåtmossen	Hakunila	310	10	0	0	300
Naapuriniityn seniorireitti	Myyrmäki	30	0	0	30	0
Vaskivuorentie Mätäojan kv-silta	Myyrmäki	450	0	0	450	0

RAKENTAMISOHJELMA 2024-2027	Suuralue	Kustannusarvio vuosille 2024-2027	2024	2025	2026	2027
Ympäristörakentaminen						
Viljelypalojen kasteluvesijärjestelmät		280	140	140	0	0
Annefredinpuisto	Aviapolis	3 500	2 000	0	0	1 500
Isomännynpuisto (Ylästö 7)	Aviapolis	500	0	500	0	0
Muuran alueen puistot 002356	Aviapolis	870	0	0	0	870
Padisenpuisto (Ylästö 7)	Aviapolis	500	500	0	0	0
Pehtoorinpuisto	Aviapolis	400	400	0	0	0
Pytinojanpuisto (002396)	Aviapolis	1 200	0	1 200	0	0
Pytinpuisto	Aviapolis	400	400	0	0	0
Rälssipuisto	Aviapolis	2 000	1 000	1 000	0	0
Sutarsinpuisto (Ylästö 7)	Aviapolis	350	0	0	350	0
Skattmansbynniitty (512000)	Aviapolis	300	0	300	0	0
Vanhapuisto (Ylästö 7)	Aviapolis	270	0	20	250	0
Ylästönranta (Ylästö 7)	Aviapolis	450	0	0	0	450
Itä-Hakkilanojan puistosuunnitelma	Hakunila	1 200	0	0	0	1 200
Kuntopuisto	Hakunila	340	340	0	0	0
Sotungintien ulkoilureitti	Hakunila	990	990	0	0	0
Vaaralan lammet raitisilta	Hakunila	230	30	0	0	200
Georg ja Anna Collinin puisto	Kivistö	350	0	350	0	0
Keimolanmäenpuisto	Kivistö	550	0	0	0	550
Kinkeripuisto	Kivistö	150	0	150	0	0
Ruutulipunpuisto	Kivistö	1 000	0	0	0	1 000
Tapolan kvl-silta U-8063	Kivistö	400	0	0	400	0
Åbynranta	Kivistö	200	0	0	200	0
Haxberginhaka	Koivukylä	150	100	50	0	0
Kuusijärvi-Päiväkummuntie	Koivukylä	100	0	100	0	0
Peijaksentien Keravanjoen kvl-kaarisilta U-8150	Koivukylä	350	0	0	0	350
Tarinapuiston koiraitaus	Koivukylä	350	0	350	0	0
Marsinpuisto	Korso	200	0	0	200	0
Metsopuisto ja Metsopuistikko	Korso	700	700	0	0	0
Ristirajan asukaspuisto	Korso	400	0	0	0	400

RAKENTAMISOHJELMA 2024-2027	Suuralue	Kustannusarvio vuosille 2024-2027	2024	2025	2026	2027
Jokiuomanpuisto	Myyrmäki	2 000	0	0	1 000	1 000
Laajavuorenpuisto	Myyrmäki	400	0	0	0	400
Lammaspuisto puistosilta	Myyrmäki	150	0	0	150	0
Ojahaka Hakamaankujan jatkeen putkisillan uusiminen	Myyrmäki	100	100	0	0	0
Paalukylänpuisto	Myyrmäki	500	500	0	0	0
Perkiönmäki	Myyrmäki	500	0	0	500	0
Pitkäjärven tulvasuunnittelu	Myyrmäki	70	70	0	0	0
Vapaalanmetsä ja Raappavuori	Myyrmäki	1 200	0	1 200	0	0
Elopelto	Tikkurila	200	0	0	0	200
Elopelto 2	Tikkurila	150	0	0	150	0
Kirjastopuiston pohjoisosa	Tikkurila	1 000	0	1 000	0	0
Kirkonkylänkoski	Tikkurila	350	350	0	0	0
Koivuhaan Arboretum	Tikkurila	600	0	0	0	600
Neilikapuisto	Tikkurila	500	0	500	0	0
Pietaryrtinpuisto	Tikkurila	100	100	0	0	0
Tiedepuisto	Tikkurila	1 850	0	0	0	1 850
Tikkurilanranta itäosa	Tikkurila	1 500	1 500	0	0	0
Tikkurilanranta Ävikin kvl-silta U-6120	Tikkurila	400	0	0	400	0
Tikkurilan Veteraanipuisto ja Hertaksenpuisto	Tikkurila	350	0	0	350	0
YHTEISHANKKEET VALTION KANSSA						
Kehä III Ala-Tikkurila-Kalkkikallio melueste		225	0	225	0	0
Mt140 jkpp vl Kyytitie-Mt152		1 600	1 600	0	0	0

11 §

Vantaan kaupungin tulovero- ja kiinteistöveroprosentit vuonna 2024

VD/6786/02.03.00.00/2023

PT/MR/PK/EP

Kuntalain 111 §:n mukaan valtuuston on viimeistään talousarvion hyväksymisen yhteydessä päätettävä kunnan tuloveroprosentista, kiinteistöveroprosenteista sekä muiden verojen perusteista.

Verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 91 a §:n (520/2010) mukaan kunnan tulee ilmoittaa tuloveroprosentin suuruus Verohallinnolle viimeistään verovuotta edeltävän vuoden marraskuun 17. päivänä. Samaa momenttia muutettiin 1.1.2023 alkaen kuulumaan niin, että kuntien tulee määrätä ja ilmoittaa tuloveroprosentti jatkossa prosenttiyksikön kymmenyksen tarkkuudella.

Hyvinvointialueuudistuksen vuoksi vuoden 2023 tuloveroprosentteja leikattiin kaikilta kunnilta 12,64 prosenttiyksiköllä, jolloin Vantaan tuloveroprosentiksi muodostui 6,36 prosenttia. Pyöristyssääntöä noudattaen Vantaan tuloveroprosentiksi muodostuu 6,4 prosenttia vuodelle 2024.

Kiinteistöverolain (654/1992) 11 §:n (1266/2001) mukaan kunnanvaltuusto määrää kunnan kiinteistöveroprosenttien suuruuden laissa säädettyjen vaihteluvälien rajoissa vuosittain etukäteen samalla, kun se vahvistaa varainhoitovuoden tuloveroprosentin. Kiinteistöveroprosentit määrätään prosentin sadasosan tarkkuudella. Kunnan tulee ilmoittaa myös kiinteistöveroprosentit Verohallinnolle viimeistään verovuotta edeltävän vuoden marraskuun 17. päivänä.

Jos marraskuun 17. päivä on muu kuin arkipäivä, niin ilmoitus tulee tehdä viimeistään sitä seuraavana ensimmäisenä arkipäivänä (Laki säädettyjen määräaikain laskemisesta 150/1930 5 §). Vuoden 2024 tuloveroprosentti ja kiinteistöveroprosentit tulee näin ollen ilmoittaa Verohallinnolle viimeistään perjantaina marraskuun 17. päivänä 2023. Päätetyistä veroprosenteista ilmoitetaan myös Kuntaliitolle.

Vuoden 2024 verotuksessa kiinteistöveroprosenttien rajat ovat kiinteistöverolain (11, 12, 12 b ja 13 §) perusteella seuraavat:

- yleinen kiinteistöveroprosentti 0,93–2,00
- vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti 0,41–1,00
- muiden asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti 0,93–2,00
- KiintVL:n 12 b §:ssä mainituissa Helsingin seudun kunnissa rakentamattoman rakennuspaikan veroprosentti on vähintään 3,00 prosenttiyksikköä valtuuston määräämää yleistä kiinteistöveroprosenttia korkeampi, kuitenkin enintään 6,00 prosenttia.

Lisäksi kunnanvaltuusto voi määrätä (KiintVL 13a ja 14 §):

- voimalaitosten veroprosentti 0,93–3,10.
- yleishyödyllisen yhteisön veroprosentti 0,00–2,00

Hallitus on 9.10.2023 antanut eduskunnalle käsiteltäväksi esityksen kiinteistöverolain muuttamisesta. Esityksen mukaisesti maapohja eriytetään yleisestä kiinteistöverolajista siten, että siihen sovelletaan omaa veroprosentin vaihteluväliä. Yleisen veroprosentin vaihteluväli rakennusten osalta säilyy ennallaan 0,93–2,00 prosentissa, mutta maapohjan osalta vaihteluvälin alarajaksi määrättäisiin 1,30 prosenttia. Maapohjan kiinteistöveroprosentin yläraja säilyisi 2,00 prosentissa. Tämä tulee huomioida kuntien ilmoittamissa kiinteistöveroprosenteissa, mikäli lainsäädäntö etenee.

Kaupunginjohtajan esitys Vantaan kaupungin vuoden 2024 talousarvioksi julkistettiin 2.10.2023. Talousarvioesitys 2024 perustuu pyörityssäännön mukaisesti pyöristettyyn tuloveroprosenttiin sekä voimassa oleviin kiinteistöveroprosentteihin.

- Vuoden 2024 tuloveroprosentiksi esitetään 6,4.
- Vuoden 2024 kiinteistöveroprosenteiksi esitetään:
 - o yleinen kiinteistöveroprosentti 1,28
 - o vakituinen asuinrakennus 0,41
 - o muu kuin vakituinen asuinrakennus 1,25
 - o voimalaitos 3,10
 - o rakentamaton rakennuspaikka 6,00.

Kuntaliitto suosittelee kuntia ottamaan veroprosentteja käsittelevissä päätöksenteoissaan maapohjan kiinteistöveroprosentin ehdollisena mukaan, kunnes lainsäädäntö sen osalta vahvistuu.

Kaupunginhallitus 31.10.2023 § 7

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) esittää kaupunginvaltuustolle vahvistettavaksi tulovero- ja kiinteistöveroprosentit vuodelle 2024 seuraavasti:
 - o Vantaan tuloveroprosentti 6,4
 - o Vantaan kiinteistöveroprosentit:
 - yleinen kiinteistöveroprosentti 1,28
 - vakituinen asuinrakennus 0,41
 - muu kuin vakituinen asuinrakennus 1,25
 - voimalaitos 3,10
 - rakentamaton rakennuspaikka 6,00.
- b) esittää maapohjan veroprosentiksi Vantaan yleistä kiinteistöveroprosenttia vastaava 1,28 prosenttia tai sitä korkeampi lain alarajan mukainen prosentti edellyttäen, että eduskunta säätää lailla erillisestä kiinteistöverosta maapohjan osalta.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Kaupunginvaltuusto 13.11.2023 § 11

Kaupunginhallituksen esitys:

Päätetään vahvistaa

- a) tulovero- ja kiinteistöveroprosentit vuodelle 2024 seuraavasti:
 - o Vantaan tuloveroprosentti 6,4
 - o Vantaan kiinteistöveroprosentit:
 - yleinen kiinteistöveroprosentti 1,28
 - vakituinen asuinrakennus 0,41
 - muu kuin vakituinen asuinrakennus 1,25
 - voimalaitos 3,10
 - rakentamaton rakennuspaikka 6,00.

- b) maapohjan veroprosentiksi Vantaan yleistä kiinteistöveroprosenttia vastaava 1,28 prosenttia tai sitä korkeampi lain alarajan mukainen prosentti edellyttäen, että eduskunta säätää lailla erillisestä kiinteistöverosta maapohjan osalta.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Muutoksenhakuohje: 1. valitusosoitus

Lisätiedot:

talous- ja strategiajohtaja Matti Ruusula, puh. 043 824 9254, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi
talousarviopäällikkö Päivi Kandolin, puh. 040 626 7613, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

12 §

Vastaus Juha Järän ja 16 muun valtuutetun aloitteeseen: Kaupungin kilpailutuksiin kehitystä ja kehitysresursseja

VD/1430/00.02.00.03/2023

PT/TE/JH/HW/PW/JR/JT

Juha Järä ja 16 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Laadukas kilpailutus, sen eri tasoilla, on perusedellytys kuntalaisten ja yritysten maksamien verovarojen oikeaan, vastuulliseen sekä läpinäkyvään käyttöön kun haetaan parhaita toteutuksia investoinneille. Jos kilpailutus hoituu heikosti, on uhkana jopa epäluottamus. Kaupunki voi menettää huonoissa kilpailutuksissa rahaa, voi menettää korvaamattomia luontoarvoja tai mikä pahinta: kuntalaisten tai päättäjien omat aloitteet pitkittyvät tai jopa estyvät kokonaan.

Viimevuosina on julkisuutta myöten tullut esiin useita hankkeita ja niiden esiintuomia ongelmia. Kilpailutus ei ole joko toteutunut tai on toteutunut heikosti, osin siksi kun siihen on vastannut vain yksi tai kaksi hakijaa. Näistä joskus toinen on sittemmin vetäytynyt kesken prosessin. Hankkeissa on myös ollut mukana toimijoita, joiden taustat ovat herättäneet perusteltujakin epäilyjä. On myös erilaisia viitteitä, ettei kaupungin resurssit kilpailutuksessa ole kunnossa.

Kaupungininsinööri Vantaan Sanomissa 14.2.2023:

”Vantaan terassikilpailutusta on arvosteltu epäammattimaiseksi, muun muassa kilpailutusaikaa on pidetty liian lyhyenä. Miksi kaupunki ei hoida kilpailutusta huolellisesti?– Juuri tänään (maanantaina) kysyin kaupungilta, löytyisikö henkilö hoitamaan kilpailutuksia päätoimisesti ja pitkäjänteisesti. Sellaista ei löydy, sellaiseen ei ole henkilöresursseja. Siksi minä hoidan terassikilpailutusta muiden töideni ohessa, Westlin vastaa.”

[Tikkurilan suurterassia pyörittänyt yhtiö jätti veroja maksamatta – "Oli täysin kannattamaton" | Paikalliset | Vantaan Sanomat](#)

Terassikilpailutus ja siihen liittyneet seikat ovat kuitenkin vain yksi esimerkki isossa kokonaisuudessa. Uskomme että panostukset asian korjaamiseksi maksavat itsensä taloudellisesti ja laadullisesti monin kerroin takaisin.

Esitämmekin että:

- virkahenkilöstö tuo valtuustolle ne kehityskkeinot ja aikataulut, joilla kaupungin kilpailutus ja siihen liittyvät seikat järjestetään kaikin puolin laadukkaasti.
- Kartoitetaan yhteistyössä toimialojen ja valtuuston kanssa kilpailutukseen tarvittavat henkilöresurssit ja varmistetaan siihen tarvittavat talouskirjaukset.
- Lisäksi kehitysprosessiin tulee myös kaupungin sisäisen tarkastuksen resurssit valjastaa mukaan. ”

Kaupunginvaltuusto 27.2.2023 § 15

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

Valtuustoaloitteeseen on valmisteltu vastaus Hankinnan palveluyksikössä sekä kaupunkiympäristön toimialalla.

Hankinnan palveluyksikkö toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Julkiset hankinnat ovat julkisten varojen käyttöä, jossa pyritään tekemään laadukkaita, innovatiivisia ja kestäviä hankintoja.

Jo hankintalakikin edellyttää, että hankintayksiköiden on pyrittävä järjestämään hankintatoimintansa siten, että hankintoja voidaan toteuttaa mahdollisimman taloudellisesti, laadukkaasti ja suunnitelmallisesti olemassa olevat kilpailuolosuhteet hyväksi käyttäen ja ympäristö- ja sosiaaliset näkökohdat huomioon ottaen.

Vantaan kaupungilla hankintatoimi on järjestetty siten, että hankinnan palveluyksikkö vastaa kaupungin hankintatoimen kehittämisestä, keskitettyjen hankintojen vastuullisuudesta ja kaupungin hankintojen ohjauksesta ja ohjeistuksesta, kansallisen kynnysarvon ylittävistä materiaalihankinnoista sekä kaupunginjohtajan vahvistaman listan mukaisista palveluhankinnoista sekä kaupunkikonsernin kilpailuttamisprosessien ja hankintoihin liittyvän sopimushallinnan kehittämisestä. Lisäksi hankinnan palveluyksikkö palvelee toimialoja kilpailuttamalle heille heidän vastuullaan olevia hankintoja.

Tämä tarkoittaa sitä, että suurin osa kansallisten kynnysarvojen ylittävistä hankinnoista sekä myös osa ns. pienhankinnoista kilpailutetaan hankinnan palveluyksikön toimesta. Poikkeuksena tästä ovat kaupunkiympäristön toimialalla toteutettavat rakennus- ja käyttöoikeusurakat sekä osa palveluhankinnoista. Tämän jaon taustalla on se ajatus, että rakennusurakoiden kilpailuttaminen vaatii hyvin vahvaa substanssiosaamista ja parempi lopputulos saavutetaan sillä, että substanssi- ja hankintaosaaminen ovat samoissa käsissä. Vastaavanlainen jako on käytössä myös muissa kunnissa, joissa hankintatoimi on keskitetty.

Hankinnan palveluyksikössä toimitaan ammattimaisesti ja henkilöstön osaamisen ylläpidosta ja kehittämisestä huolehditaan jatkuvasti. Myös henkilöresurssit suhteessa työmäärään ovat tällä hetkellä riittävät. Lisäresurssitarvetta tulee vuoden 2025 alussa työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämisvastuun valtiolta kunnille siirtymisen myötä.

Kaupunkiympäristön toimiala ottaa omassa vastauksessaan kantaa heidän osaltaan hankinnan resurssi- ja määrärahatarpeisiin.

On yleisesti tunnistettu asia, että hyvä kilpailu tuo mukanaan myös säästöjä. Sääntöjen konkreettinen laskeminen ja osoittaminen ei ole aivan yksinkertaista. Pyrimme jatkuvasti kehittämään toimintaamme, jotta pystyisimme paremmin seuraamaan kilpailuttamista, ostoja ja myös tunnistamaan mahdollisia säästöpotentiaaleja. Tulevista kilpailutuksista ilmoitamme etukäteen julkaisemalla kilpailutuskalenteria Vantaan internet-sivuilla Hankinnan osiossa. Kilpailua voimme edistää lisäämällä markkinavuoropuheluja ja kehittämällä toimittajahallintaamme. Markkinavuoropuheluissa käydään keskustelua potentiaalisten tarjoajien kanssa hankinnan kohteesta ja mahdollisista vaihtoehdoista mitä markkinoilla on tarjota ratkaisuksi. Kilpailutusten valmisteluun ja tarjouspyyntöjen laatuun tulemme kiinnittämään entistä enemmän huomiota. Paras tie näihin tavoitteisiin pääsemiseksi on yhteistyö markkinoiden ja potentiaalisten tarjoajien kanssa. Kilpailu ei kasva lisäämällä hallinnollista taakkaa hankintalainsäädäntöä kiristämällä.

Kaupunkiympäristön toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Vantaan kaupungin tekemiä hankintoja ohjaavat niin laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (*Hankintalaki*) kuin kaupunginhallituksen hyväksymät Vantaan kaupungin yleiset hankintaohjeet. Kaupunkiympäristön toimiala huolehtii itse vastuullaan olevien rakennus- ja käyttöoikeusurakoiden sekä valittujen palveluhankintojen kilpailuttamisesta. Muut hankinnat kaupunkiympäristön toimiala kilpailuttaa yhteistyössä hankinnan palveluyksikön kanssa. Tämä järjestely johtuu siitä, että etenkin rakennusurakoiden kilpailuttaminen vaatii vahvaa substanssiosaamista hankintaosaamisen lisäksi.

Kaupunkiympäristön toimialalla kilpailutukset toteutetaan ammattimaisesti sekä julkisia hankintoja koskevia säännöksiä ja ohjeita noudattaen. Laadukkaasti toteutettu kilpailutus ei kuitenkaan aina takaa sitä, että kilpailutuksessa saataisiin useita tarjouksia. Rakennusurakoihin sekä kunnallistekniikkaa koskeviin palveluhankintoihin kohdistuu usein ammatillisen osaamisen tai kokemuksen vaatimuksia, jotka rajaavat mahdollisten ehdokkaiden ja tarjoajien joukkoa. Lisäksi etenkin rakennusurakat voivat olla arvoltaan niin merkittäviä, ettei pienillä tai keskisuurilla yrityksillä ole taloudellisia edellytyksiä niiden toteuttamiseen. Muun ohella edellä mainituista syistä kilpailutuksiin saatujen tarjousten määrä voi jäädä vähäiseksi, vaikka kilpailutus olisi muuten toteutettu laadukkaasti.

Hankintayksikön mahdollisuudesta sulkea ehdokas tai tarjoaja tarjouskilpailun ulkopuolelle säädetään hankintalaissa. Poissulkemisperusteet on jaoteltu pakollisiin sekä harkinnanvaraisiin poissulkemisperusteisiin. Hankintayksikkö ei voi sulkea ehdokasta tai tarjoajaa tarjouskilpailun ulkopuolelle ilman laissa mainittua perustetta. Kaupunkiympäristön toimiala ei toisin sanoen voi sulkea toteuttamiensa kilpailutusten ulkopuolelle tarjoajia vain sillä perusteella, että näiden taustat herättävät epäilyjä, vaan poissulkemiselle tulee olla laissa määritelty peruste. Mikäli perusteita tarjoajan tai ehdokkaan poissulkemiselle on, tulee tälle lain mukaan vielä varata mahdollisuus ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin ennen poissulkemista.

Laissa säädettyjen poissulkemisperusteiden lisäksi hankintayksikkö voi asettaa kilpailutuksen ehdoiksi ehdokkaiden ja tarjoajien soveltuvuutta koskevia vaatimuksia. Vaatimukset voivat koskea muun ohella ehdokkaan tai tarjoajan taloudellista ja rahoituksellista tilannetta sekä teknistä ja ammatillista pätevyyttä. Suuressa osassa kaupunkiympäristön toimialan toteuttamissa kilpailutuksissa on asetettu ehdokkaiden ja tarjoajien soveltuvuutta koskevia vaatimuksia, jotta voidaan varmistua siitä, että ehdokkailla ja tarjoajilla on valmiudet menestyksekkäästi toteuttaa hankinnan kohteena oleva urakka taikka tuottaa hankinnan kohteena oleva palvelu. Yleisimmin soveltuvuutta koskevat vaatimukset koskevat ehdokkaan tai tarjoajan taikka näiden henkilöstön ammatillista pätevyyttä ja kokemusta sekä ehdokkaan ja tarjoajan vähimmäisliikevaihtoa.

Etenkin toimitilajohtamisen palveluyksikössä henkilöstön vaihtuvuus sekä täyttämättömät vakanssit aiheuttavat haasteita hankkeiden etenemiselle. Vaikka suurimmat henkilöstöresurssitarpeet kohdistuvatkin hankesuunnitteluun, heijastuvat ne myös rakennusurakoiden kilpailutuksiin. Avoimista vakansseista ja henkilöstön vaihtuvuudesta johtuen olemassa olevaan henkilöstöön kohdistuva kuormitus on tavanomaista suurempaa, mikä voi yksittäistapauksissa näkyä kilpailutusten laadussa. Ensisijaisena toimenpiteenä tulisikin olla avoimena olevien toimitilajohtamisen palveluyksikön vakanssien täyttäminen sekä henkilöstön pitovoiman parantaminen, jotta rakennusurakoiden kilpailutusten laatua saataisiin parannettua nykyisestä. Vuoden 2022 lopulla toimitilajohtamisen palveluyksikössä oli avoinna viisi vakanssia.

Kaupunkiympäristön toimiala järjestää henkilöstölleen hankintoja ja kilpailutuksia koskevaa koulutusta niin itsenäisesti kuin yhteistyössä hankinnan palveluyksikön kanssa. Kattavasta koulutuksesta huolimatta vastaan voi tulla tilanteita, joiden ratkaisemiseen kaupunkiympäristön toimialalta löytyvä hankintaosaaminen ei riitä, vaan tämä osaaminen löytyy hankinnan palveluyksiköstä. Kaupunkiympäristön toimialan näkemyksen mukaan hankinnan palveluyksikölle tulisi varmistaa riittävät henkilöresurssit, jotta hankinnan palveluyksikkö pystyy tukemaan muuta kaupunkikonsernia hankintoihin liittyvissä asioissa kaikissa tilanteissa.

Kaupunkiympäristön toimialan omaa hankinta-asiantuntemusta on sovittu lisättävän hankinta-alan asiantuntijalla. Vakanssiin rahoitus saadaan vuoden 2024 budjettiin.

Kaupunginhallitus 4.9.2023 § 25

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa Juha Järälle ja 16 muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle Hankinnan palveluyksikön ja kaupunkiympäristön toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Päätettiin jättää asia pöydälle seuraavaan kokoukseen.

Kaupunginhallitus 18.9.2023 § 29

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa Juha Järälle ja 16 muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle Hankinnan palveluyksikön ja kaupunkiympäristön toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Päätettiin jättää asia pöydälle seuraavaan kokoukseen.

Kaupunginhallitus 9.10.2023 § 22

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa Juha Järälle ja 16 muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle Hankinnan palveluyksikön ja kaupunkiympäristön toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Kaupunginvaltuusto 13.11.2023 § 12

Kaupunginhallituksen esitys:

Päätetään merkitä kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liite:

- Allekirjoitettu Juha Järän ja 16 muun valtuutetun aloite kaupungin kilpailutuksiin kehitystä ja kehitysresursseja

Muutoksenhakuohje: 2.1. Valituskielto

Lisätiedot: hankintajohtaja Tiina Ekholm, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Valtuustoaloitteen otsikko & Aloite	Aloitteen tekijä/tekijät ja allekirjoitukset
Kaupungin kilpailutuksiin kehitystä ja kehitysresursseja Laadukas kilpailutus, sen eri tasoilla, on perusedellytys kuntalaisten ja yritysten maksamien verovarojen oikeaan, vastuulliseen sekä läpinäkyvään käyttöön kun haetaan parhaita toteutuksia investoinneille. Jos kilpailutus hoituu heikosti, on uhkana jopa epäluottamus. Kaupunki voi menettää huonoissa kilpailutuksissa rahaa, voi menettää korvaamattomia luontoarvoja tai mikä pahinta: kuntalaisten tai päättäjien omat aloitteet pitkittyvät tai jopa estyvät kokonaan. Viimevuosina on julkisuutta myöten tullut esiin useita hankkeita ja niiden esiintuomia ongelmia. Kilpailutus ei ole joko toteutunut tai on toteutunut heikosti, osin siksi kun siihen on vastannut vain yksi tai kaksi hakijaa. Näistä joskus toinen on sittemmin vetäytynyt kesken prosessin. Hankkeissa on myös ollut mukana toimijoita, joiden taustat ovat herättäneet perusteltujakin epäilyjä. On myös erilaisia viitteitä, ettei kaupungin resurssit kilpailutuksessa ole kunnossa. Kaupungininsinööri Vantaan Sanomissa 14.2.2023: "Vantaan terassikilpailutusta on arvosteltu epäammattimaiseksi, muun muassa kilpailutusaikaa on pidetty liian lyhyenä. Miksi kaupunki ei hoida kilpailutusta huolellisesti?– Juuri tänään (maanantaina) kysyin kaupungilta, löytyisikö henkilö hoitamaan kilpailutuksia päätoimisesti ja pitkäjänteisesti. Sellaista ei löydy, sellaiseen ei ole henkilöresursseja. Siksi minä hoidan terassikilpailutusta muiden töideni ohessa, Westlin vastaa." Tikkurilan suurterassia pyörittänyt yhtiö jätti veroja maksamatta – "Oli täysin kannattamaton" Paikalliset Vantaan Sanomat Terassikilpailutus ja siihen liittyneet seikat ovat kuitenkin vain yksi esimerkki isossa kokonaisuudessa. Uskomme että panostukset asian korjaamiseksi maksavat itsensä taloudellisesti ja laadullisesti monin kerroin takaisin. Esitämmekin että:	<u>Aloitteen tekijän nimi:</u> <i>Juha Järä</i> <u>Aloitteen allekirjoittajat:</u> 1. Juha Suoniemi 2. Antero Eerola 3. Niilo Kärki 4. Milad Dehghan 5. Minna Heikkinen 6. Tuukka Saimen 7. Tiina Tuomela 8. Tanja Aidanjuuri 9. Vaula Norrena 10. Antti Suni 11. Nina Nummela 12. Sirpa Siru Kauppinen 13. Janne Hartikainen 14. Suvi Karhu 15. Markku Weckman 16. Kai-Ari Lundell

- virkahenkilöstö tuo valtuustolle ne kehityskkeinot ja aikataulut, joilla kaupungin kilpailutus ja siihen liittyvät seikat järjestetään kaikin puolin laadukkaasti. - Kartoitetaan yhteistyössä toimialojen ja valtuuston kanssa kilpailutukseen tarvittavat henkilöresurssit ja varmistetaan siihen tarvittavat talouskirjaukset. - Lisäksi kehitysprosessiin tulee myös kaupungin sisäisen tarkastuksen resurssit valjastaa mukaan. <i>Vantaan kaupunginvaltuuston kokous 27.2.2023</i>	
---	--

13 §

Vastaus Jari Jääskeläisen ja 15 muun valtuutetun aloitteeseen Vantaan kaupunki 50-vuotta -juhlaraha (2€)

VD/4501/00.02.00.03/2023

RÅ/AL/RK/MP/JT

Jari Jääskeläinen sekä 15 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Me allekirjoittaneet esitämme; että Vantaan kaupunki käynnistää selvitystyön ja valmistelun Vantaan kaupungin 50-vuotis juhlarahan (2 €) painamiseksi.

Kahden euron juhlarahoja ovat painettu mm:

- Koli- juhlaraha
- Punkaharju- juhlaraha
- Pallastunturit- juhlaraha
- Saaristomeri-juhlaraha
- Porvoonjokilaakso ja Vanha Porvoo- juhlaraha”

Kaupunginvaltuusto 19.6.2023 § 29

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle käsiteltäväksi.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Vantaa juhlistaa 50-vuotista taivaltaan kaupunkina vuonna 2024. Juhlavuoteen on suunnitteilla monipuolinen ohjelma, jota tuottaa kaupunki ja kaupunkilaiset. Vuoden teemaksi on valittu Kotona Vantaalla. Teeman hengessä vantaalaisten juhlaa halutaan tehdä mahdollisimman lähestyttävästi ja mukaan kutsuen. Tämä näkyy juhluvuoden budjetissa, josta iso osa tullaan käyttämään kaikille maksuttomiin suur tapahtumiin sekä ylimääräiseen avustusmäärärahaan, jolla kaupunkilaiset saavat itse toteuttaa tapahtumia. Juhlavuoden ohjelmaa on valmisteltu kaupungin kaikilla toimialoilla, Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialalta koordinoiden.

Selvitimme juhlarahaan liittyvää prosessia Valtiovarainministeriön asettamalta juhlarahalautakunnalta, ja kävi ilmi, että juhlarahan valmistelu ei onnistu tällä aikataululla. Valtionvarainministeriö on tammikuussa 2023 hyväksynyt vuoden 2024 kolikko-ohjelman. Lisäksi, jos haluaisimme valmistaa kahden euron kolikon, tulisi siihen hakea lupa Euroopan komissiosta, ja tämä pitkittää prosessia entisestään. Juhlarahaan saatavan luvan hakemisen lisäksi olisi vielä sopivan taiteilijan etsiminen, rahan taideteoksesta päättäminen ja kolikkojen valmistaminen.

Kaupunginhallitus 9.10.2023 § 24

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa Jari Jääskeläiselle ja 15 muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Kaupunginvaltuusto 13.11.2023 § 13

Kaupunginhallituksen esitys:

Päätetään merkitä kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liite:

- Allekirjoitettu Jari Jääskeläisen ja 15 muun valtuutetun aloite Vantaan kaupunki 50-vuotta -juhlaraha (2 €)

Muutoksenhakuohje: 2.1. Valituskielto

Lisätiedot:

Kulttuuripäällikkö Reeli Karimäki, museon päällikkö Marjo Poutanen, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Valtuustoaloitteen otsikko & Aloite	Aloitteen tekijä/tekijät ja allekirjoitukset
Vantaan kaupunki 50- vuotta -juhlaraha (2€) <u>Me allekirjoittaneet esitämme; että Vantaan kaupunki käynnistää selvitystyön ja valmistelun Vantaan kaupungin 50-vuotis juhlarahan (2€) painamiseksi.</u> <u>Kahden euron juhlarahoja ovat painattu mm:</u> • Koli- juhlaraha • Punkaharju- juhlaraha • Pallastunturit- juhlaraha • Saaristomeri-juhlaraha • Porvoonjokilaakso ja Vanha Porvoo- juhlaraha Vantaalla 19.6.2023 Jari Jääskeläinen	<u>Aloitteen tekijän nimi:</u> <i>Jari Jääskeläinen</i> <u>Aloitteen allekirjoittajat:</u> 1. Eve Rämö 2. Kai-Ari Lundell 3. Juha Järä 4. Juha Suoniemi 5. Milad Dehghan 6. Tanja Aidanjuuri 7. Tiina Tuomela 8. Antero Eerola 9. Jussi Saramo 10. Funda Demiri 11. Janne Hartikainen 12. Reija Friman 13. Niilo Kärki 14. Susanna Kaiju 15. Sirpa Siru Kauppinen

14 §

Vastaus Eve Rämön ja 14 muun valtuutetun aloitteeseen biohajoavien aurinkovoiteiden käytöstä Vantaan uimarannoilla

VD/4490/00.02.00.03/2023

RÅ/V-MK/AJ/MT/JT

Eve Rämö sekä 14 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Yli 20 000 tonnia aurinkorasvaa huuhtoutuu vuosittain vesistöihin, kun ihmiset käyvät vilvoittelemassa meressä tai järvessä. Oikeanlaiset aurinkosuojatuotteet ovat tärkeitä ihmisten terveydelle, mutta myös aurinkotuotteiden ympäristönäkökulmasta tulee huolehtia.

Aurinkorasvojen sisältämät kemikaalit ovat haitallisia nisäkkäille, merieliöille, linnuille ja kaloille. Rasvojen UV-filtterit ovat haitallisia myös ihmisille.

Etenkin etelän maissa mereen huuhtoutuneet, myrkyllisiä jäämiä sisältävät aurinkovoiteet vahingoittavat koralleja ja haittaavat meren elämää. Kun puhutaan vesien kemikalisoitumisesta, ovat yksi suurimmista huolenaiheista hormonitoimintaa häiritsevät kemikaalit (Endocrine Disrupting Chemicals = EDC). Nämä aineet sekoittavat elimistön viestijärjestelmää estämällä tai matkimalla hormonien toimintaa. EDC-kemikaaleja löytyy esimerkiksi perinteisistä aurinkorasvoista ja sen vuoksi ensimmäisenä maailmassa Havaijin osavaltio on kieltänyt mm. näiden aineiden käytön osavaltiossa myytävissä aurinkotuotteissa. Kemiallisten aurinkosuojien kemikaalit estävät veteen liuetessaan auringon säteiden pääsyn pohjalle asti, ja näin vedenalainen ympäristö ei pääse uusiutumaan ja elämään luonnollisella tavalla. Kemiallisten aurinkosuojien kemikaaleista erityisesti oksibentsoni on haitallinen vesistöille, ja heikentää levien, korallien, kalojen ja muiden vesieliöiden elinoloja.

Tutkimuksissa on yksiselitteisesti todettu, että aurinkorasvojen kemikaalit ovat haitallisia vesien eliöstölle. Lisäksi monet tutkimukset osoittavat UV-filttereiden häiritsevän nisäkkäiden, kalojen ja lintujen kehitystä.

Tämän lisäksi UV-filtterit ovat riski meille ihmisille: ne näkyvät verenkierrossa jo yhden vuorokauden kuluttua käytöstä ja monet asiantuntijat suosittelevat kemiallisista suojista pidättäytymistä hormonihäiriöriskin vuoksi.

Pohtiipa aurinkorasva-asiaa sitten ympäristön tai ihmisen terveyden näkökulmasta, on tärkeää tiedostaa valintojen merkitys kemikaalinäkökulmasta, sillä ympäristön kemikalisoituminen uhkaa paitsi luontoa ja meitä itseämme, myös tulevia sukupolvia.

Ympäristönäkökulmasta Vantaan tulisi lisätä tietoisuutta oikeanlaisten aurinkotuotteiden käytöstä ja vähentää vesistöjen kemikaalikuormaa. Vantaan vesistöt ovat pieniä ja kesäisin erittäin suurella käytöllä. Etenkin Kuusijärven veden laatu on usein herättänyt huolta Kuusijärven kovan käytön vuoksi. Olisikin kaikin puolin järkevää vähentää vesistöjen kemikaalikuormaa.

Esitän, että Vantaa ottaa uimarannoillaan käyttöön suosituksen biohajoavien aurinkotuotteiden käytöstä.

Kaupunginvaltuusto 19.6.2023 § 25

Päätös:

Päätettiin ottaa asia valmistettavaksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmistettavaksi.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Vantaan kaupungin suosituimpien uimarantojen, Kuusijärven, Vetokannaksen ja Leppäkorven uimarantojen veden vaihtuvuus on vähäistä. Vetokannaksella ja Leppäkorvessa vesi vaihtuu vesistössä ainoastaan haihtumalla, joten veteen päätyneet kemikaalit rasittavat vesistöä pitkään.

Liikunnan palvelualue suunnittelee yhdessä kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan viestinnän kanssa tiedotteen aurinkovoiteiden sisältämien kemikaalien haitoista vesieliöstölle ja aurinkovoiteiden käyttäjille. Tiedotus toteutetaan kesän 2024 alussa, jolloin aurinkovoiteiden hankinta ja käyttö on ajankohtaista. Lisäksi liikunnan palvelualue sisällyttää uimarantojen kotisivuille ja rantojen opastetauluihin suosituksen biohajoavien aurinkovoiteiden käytöstä.

Kaupunginhallitus 9.10.2023 § 25

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa Eve Rämölle ja 14 muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Kaupunginvaltuusto 13.11.2023 § 14

Kaupunginhallituksen esitys:

Päätetään merkitä kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liite:

- allekirjoitettu Eve Rämön ja 14 muun valtuutetun aloite biohajoavien aurinkovoiteiden käytöstä Vantaan uimarannoilla.

Muutoksenhakuohje: 2.1. Valituskielto

Lisätiedot:

Liikuntapäällikkö Anu Jokela

Kalastusteknikko Markku Tiusanen

(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

Valtuustoaloitteen otsikko & Aloite	Aloitteen tekijä/tekijät ja allekirjoitukset
Aloite biohajoavien aurinkovoiteiden käytöstä Vantaan uimarannoilla Yli 20 000 tonnia aurinkorasvaa huuhtoutuu vuosittain vesistöihin, kun ihmiset käyvät vilvoittelemassa meressä tai järvessä. Oikeanlaiset aurinkosuojatuotteet ovat tärkeitä ihmisten terveydelle, mutta myös aurinkotuotteiden ympäristönäkökulmasta tulee huolehtia. Aurinkorasvojen sisältämät kemikaalit ovat haitallisia nisäkkäille, merieliöille, linnuille ja kaloille. Rasvojen UV-filtterit ovat haitallisia myös ihmisille. Etenkin etelän maissa mereen huuhtoutuneet, myrkyllisiä jäämiä sisältävät aurinkovoiteet vahingoittavat koralleja ja haittaavat meren elämää. Kun puhutaan vesien kemikalisoitumisesta, ovat yksi suurimmista huolenaiheista hormonitoimintaa häiritsevät kemikaalit (Endocrine Disrupting Chemicals = EDC). Nämä aineet sekoittavat elimistön viestijärjestelmää estämällä tai matkimalla hormonien toimintaa. EDC-kemikaaleja löytyy esimerkiksi perinteisistä aurinkorasvoista ja sen vuoksi ensimmäisenä maailmassa Havaijin osavaltio on kieltänyt mm. näiden aineiden käytön osavaltiossa myytävissä aurinkotuotteissa. Kemiallisten aurinkosuojien kemikaalit estävät veteen liuetessaan auringon säteiden pääsyn pohjalle asti, ja näin vedenalainen ympäristö ei pääse uusiutumaan ja elämään luonnollisella tavalla. Kemiallisten aurinkosuojien kemikaaleista erityisesti oksibentsoni on haitallinen vesistöille, ja heikentää levien, korallien, kalojen ja muiden vesieliöiden elinoloja. Tutkimuksissa on yksiselitteisesti todettu, että aurinkorasvojen kemikaalit ovat haitallisia vesien eliöstölle. Lisäksi monet tutkimukset osoittavat UV-filttereiden häiritsevän nisäkkäiden, kalojen ja lintujen kehitystä. Tämän lisäksi UV-filtterit ovat riski meille ihmisille: ne näkyvät verenkierrossa jo yhden vuorokauden kuluttua käytöstä ja monet asiantuntijat suosittelevat kemiallisista suojista pidättäytymistä hormonihäirikköriskin vuoksi. Pohtiipa aurinkorasva-asiaa sitten ympäristön tai ihmisen terveyden näkökulmasta, on tärkeää tiedostaa valintojen merkitys kemikaalinäkökulmasta, sillä ympäristön kemikalisoituminen uhkaa paitsi luontoa ja meitä itseämme, myös tulevia sukupolvia. Ympäristönäkökulmasta Vantaan tulisi lisätä tietoisuutta oikeanlaisten aurinkotuotteiden käytöstä ja vähentää vesistöjen	<u>Aloitteen tekijän nimi:</u> Eve Rämö <u>Aloitteen allekirjoittajat:</u> 1. Jari Jääskeläinen 2. Tarja Eklund 3. Anu Hall 4. Vaula Norrena 5. Milad Dehghan 6. Paula Lehmuskallio 7. Minna Heikkinen 8. Mikko Viilo 9. Maija Rautavaara 10. Eva Tawasoli 11. Hanna Valtanen 12. Ida Tamminen 13. Sirpa Siru Kauppinen 14. Tarja Eklund

kemikaalikuormaa. Vantaan vesistöt ovat pieniä ja kesäisin erittäin suurella käytöllä. Etenkin Kuusijärven veden laatu on usein herättänyt huolta Kuusijärven kovan käytön vuoksi. Olisikin kaikin puolin järkevää vähentää vesistöjen kemikaalikuormaa. Esitän, että Vantaa ottaa uimarannoillaan käyttöön suosituksen biohajoavien aurinkotuotteiden käytöstä. Vantaalla 19.6.2023 Eve Rämö	

15 §

Vastaus Loviisa Kaartokallion ja 29 muun valtuutetun aloitteeseen laaja-alaisten erityisopettajien täydennyskoulutus

VD/12959/00.02.00.03/2022

KK/MG/KP/JT

Loviisa Kaartokallio ja 29 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Perusopetuslaissa todetaan, että oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaisen opetuksen lisäksi riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea koko perusopetuksen ajan. Tukea on annettava heti tuen tarpeen ilmetessä. Oppimisen tuki jaotellaan yleiseen, tehostettuun ja erityiseen tukeen. Vantaalla varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa toteutetaan inklusiivisuuden periaatetta, jonka mukaan tuen tarpeessa olevien oppilaiden tuki pyritään järjestämään osana opetusryhmää. Inklusio ja kolmiportaisen tuki haastavat sekä varhaiskasvatuksen että perusopetuksen, ja tuen kehittäminen on sekä valtakunnallisesti että Vantaalla ajankohtainen asia. Perusopetuksessa tarvitaan yhä enenevässä määrin eriyttämistä ja tukitoimia. Yleistä ja tehostettua tukea antavalta laaja-alaiselta erityisopettajalta ei vaadita perusopetuksessa opettavien aineiden ja aihekokonaisuuksien monialaisia opintoja. Opintojen puuttumien kuitenkin rajaa laaja-alaisen erityisopettajan työtä ja hankaloittaa oppilaiden tarpeisiin vastaamista ja tuen kehittämistä.

Inklusio haastaa niin opettajat kuin oppilaat. Tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden määrä on Vantaalla kasvussa. Väestöennusteet eivät kerro tuen tarpeen vähentymisestä tulevaisuudessa. Vantaalla on huutava pula pätevistä erityisopettajista ja tarve kehittää oppimisen ja koulunkäynnin tukea. Vantaalla on laaja-alaisia erityisopettajia, joilta puuttuvat perusopetuksessa opettavien aineiden ja aihekokonaisuuksien monialaiset opinnot. Opintojen puuttuminen rajaa laaja-alaisen opettajan toimintakenttää ja haastaa näin yksikön oppimisen ja koulunkäynnin tuen kehittämistä ja inklusion haasteeseen vastaamista. Opintojen suorittaminen mahdollistaisi pätevöitymisen opettamaan erityisen tuen oppilaita laajemmin sekä arvioimaan oppimista ja osaamista oppiainekohtaisesti. Opintojen suorittaminen vahvistaisi myös laaja-alaisten erityisopettajien työn merkityksellisyyttä ja mahdollistaisi urapolkuja.

Esitän yhdessä aloitteen allekirjoittaneiden valtuutettujen kanssa, että kasvatuksen ja oppimisen toimiala selvittää mahdollisuuden tarjota esimerkiksi yhteistyössä Helsingin yliopiston kanssa perusopetuksessa opettavien aineiden ja aihekokonaisuuksien monialaiset opinnot vantaalaisille laaja-alaisille erityisopettajille, jotka eivät ole kyseisiä opintoja vielä suorittaneet.”

Kaupunginvaltuusto 14.11.2022 § 28

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Vantaan kaupunginvaltuutettu Loviisa Kaartokallio yhdessä 29 muun kaupunginvaltuutetun kanssa on tehnyt aloitteen Kasvatuksen ja oppimisen toimialan perusopetuksen palvelualueelle, jotta selvitetäisiin mahdollisuutta järjestää Vantaan kaupungin palveluksessa oleville kelpoisille laaja-alaisille erityisopettajille luokanopettajan kelpoisuuteen vaadittavat monialaiset opinnot. Näin vastattaisiin paremmin sekä oppilaiden oppimisen ja koulunkäynnin haasteisiin, inklusiivisen toimintakulttuurin kehittämiseen että alalla olevaan työvoimapulaan.

Vantaan kaupungissa toteutetaan vahvaa lähikouluperiaatetta, jonka mukaan oppilaat saavat tarvitsemansa oppimisen ja koulunkäynnin tuen ensisijaisesti osoitteen mukaisessa lähikoulussaan. Tuki järjestetään erilaisin joustavin järjestelyin yleisopetuksen ryhmässä tai erityisryhmässä. Oppilaan opiskelu järjestetään pienemmässä oppilasryhmässä oppilaan omassa lähikoulussa tai kaupunkitasoisessa erityisryhmässä erityisopettajan johdolla silloin, kun hänen tuen tarpeensa tätä edellyttää. Lähikouluissa ryhmämuotoista tukea tarjotaan osa- tai kokoaikaisen erityisryhmän tai integraatioryhmän muodossa.

Oppilaalla on oikeus saada laadukasta perusopetusta sekä tarvitsemaansa ohjausta ja tukea oppimiseensa ja koulunkäyntiinsä kaikkina työpäivinä omassa lähikoulussaan. Tämä mahdollistuu, kun opetuksessa hyödynnetään joustavia järjestelyjä, joita voivat olla joustavat ryhmittelyt, samanaikaisopetus, integraatioryhmät ja osittainen tai kokoaikainen pienryhmäopetus. Näiden joustavien järjestelyjen toteuttamiseen tarvitaan erilaisia opettajaryhmiä, kuten luokan-, aineen-, erityis- ja erityisluokanopettajia. Laaja-alaisen erityisopettajien konsultatiivinen työote luokan- ja aineenopettajien tukena auttaa monenlaisten oppilaiden oppilasta ja koulunkäyntiä. Lisäksi koulujen muu henkilöstö (avustava sekä opiskeluhuollon henkilöstö) toimii joustavien järjestelyjen mahdollistajana ja oppilaiden tukena.

Tuen tilastoja tarkastellessa tuen tarpeisten oppilaiden määrä on ollut kasvussa sekä valtakunnallisesti että Vantaa-tasoisesti. Tämä seikka on nostanut esiin henkilöstön osaamisen kehittämisen tarpeen inklusiivisen pedagogiikan sekä kolmiportaisen tuen osalta. Tätä toimintaa Vantaalla on tuettu vahvasti valtion Oikeus Oppia-ohjelman mukaisten erityisavustuksien kautta. Erityisavustuksilla on voitu sekä kehittää koulu- ja kaupunkitasoisia tuen rakenteita että hankkia ulkopuolista koulutusta esim. nepsy-lasten ja -nuorten kohtaamiseen ja oppilaiden psyykkisen hyvinvoinnin tukemiseen. Myös opetushenkilöstön yhteistyön lisäämiseksi on hankittu koulutusta, jota on voitu hyödyntää myös tuen tarpeisten oppilaiden joustavien järjestelyjen tukena.

Jotta Vantaan kaupungin perusopetuksessa voidaan paremmin sekä ennaltaehkäistä että vastata jo esillä oleviin oppilaiden oppimisen ja koulunkäynnin haasteisiin, tulee 1.8.2023 alkaen perusopetukseen 38 uutta laaja-alaisen erityisopettajan vakanssia. Näillä vakansseilla saadaan kohdennettua erityisopetuksen laskennallista resurssia niin, että 1.–2. ja 7.–9.luokilla 133 oppilasta kohtaan on yksi (1) laaja-alainen erityisopettaja. Tämä resurssilisäys mahdollistaa lähikouluperiaatteen mukaiset joustavat järjestelyt oppilaiden tukemiseen, kuten esimerkiksi samanaikaisopetuksen.

Riippumatta Vantaan kaupungin perusopetuksen resurssilisäyksestä, erityisopettajia tarvitaan lisää ja se on selkeästi yksi työvoimapula-aloista. Siitä johtuen Vantaan kaupunki on tehnyt hankintasopimuksen vuosille 2023–2024 Jyväskylän yliopisto/Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen kanssa erityisopetuksen tehtäviin ammatillisia valmiuksia antavien opintojen (60 opintopistettä) järjestämisestä. Nämä opinnot ovat tarkoitettu 40 perusopetuksen ja 20 varhaiskasvatuksen opettajalle, jotka työskentelevät Vantaan kaupungin palveluksessa. Tällä koulutuskokonaisuudella pyritään tukemaan sekä varhaiskasvatuksen että perusopetuksen inklusiivisen toimintakulttuurin kehittämistä pätevöittämällä henkilöstöä erityisopetuksen tehtäviin. Näiden opintojen myötä valmistuu sekä laaja-alaisia erityisopettajia että

erityisluokanopettajia riippuen osallistuneiden pohjakoulutuksesta. Tämä koulutus vastanee osittain kaupungin työvoimapulaan.

Aloitteessa mainituilla monialaisilla opinnoilla tarkoitetaan yliopistojen tutkinnoista annetun asetuksen (794/2004, § 19) mukaisia opintoja, jotka antavat luokanopettajan kelpoisuuden ylemmän korkeakoulututkinnon ja opettajan pedagogisten opintojen suorittaneille. Nämä monialaiset opinnot koostuvat perusopetuksessa opettavien oppiaineiden didaktisista opinnoista sekä niihin liittyvistä harjoittelusta. Monialaisten opintojen laajuus on vähintään 60 opintopistettä. Opinnot järjestetään pääsääntöisesti lähiopetuksena ja niiden kesto vaihtelee 1–1½ lukuvuoteen riippuen opintoja järjestävästä yliopistosta. Näiden opintojen järjestämisvastuu kuuluu yllä olevan asetuksen mukaisesti niille yliopistoille, joilla on kasvatustieteellisen alan koulutusvastuu. Jotta näitä opintoja voidaan järjestää, selvitetään, onko ko. opinnot on mahdollista järjestää yhteistyössä yliopistojen kanssa ja mitä ko. opintojen järjestäminen vaatii kaupungin puolelta. Selvityksen tukena voidaan hyödyntää myös voimassa olevan hankintasopimuksen mukaisen erityisopettajien koulutuksen kokemuksia.

Kaupunginhallitus 9.10.2023 § 28

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan vs. apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa Loviisa Kaartokalliolle ja 29 muulle valtuutetulle esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Käsittely:

Merkittiin, että vs. apulaiskaupunginjohtaja muutti esitystään siten, että aloitevastauksen toiseksi viimeinen virke kuuluu seuraavasti:

”Jotta näitä opintoja voidaan järjestää, tulee Vantaan kaupungin ensin selvittää *selvitetään*, onko ko. opinnot on mahdollista järjestää yhteistyössä yliopistojen kanssa ja mitä ko. opintojen järjestäminen vaatii kaupungin puolelta.”

Päätös:

Hyväksyttiin muutettu esitys.

Kaupunginvaltuusto 13.11.2023 § 15

Kaupunginhallituksen esitys:

Päätetään merkitä kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liite:

- Allekirjoitettu Loviisa Kaartokallion ja 29 muun valtuutetun aloite laaja-alaisten erityisopettajien täydennyskoulutus

Muutoksenhakuohje: 2.1 Valituskielto

Lisätiedot: Opetustoimen asiantuntija Mari Grönroos, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Valtuustoaloitteen otsikko & Aloite	Aloitteen tekijä/tekijät ja allekirjoitukset
Laaja-alaisen erityisopettajien täydennyskoulutus Perusopetuslaissa todetaan, että oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaisen opetuksen lisäksi riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea koko perusopetuksen ajan. Tukea on annettava heti tuen tarpeen ilmetessä. Oppimisen tuki jaotellaan yleiseen, tehostettuun ja erityiseen tukeen. Vantaalla varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa toteutetaan inklusiivisuuden periaatetta, jonka mukaan tuen tarpeessa olevien oppilaiden tuki pyritään järjestämään osana opetusryhmää. Inklusio ja kolmiportaisen tuki haastavat sekä varhaiskasvatuksen että perusopetuksen, ja tuen kehittäminen on sekä valtakunnallisesti että Vantaalla ajankohtainen asia. Perusopetuksessa tarvitaan yhä enenevässä määrin eriyttämistä ja tukitoimia. Yleistä ja tehostettua tukea antavalta laaja-alaiselta erityisopettajalta ei vaadita perusopetuksessa opetettavien aineiden ja aihekokonaisuuksien monialaisia opintoja. Opintojen puuttumien kuitenkin rajaa laaja-alaisen erityisopettajan työtä ja hankaloittaa oppilaiden tarpeisiin vastaamista ja tuen kehittämistä. Inklusio haastaa niin opettajat kuin oppilaat. Tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden määrä on Vantaalla kasvussa. Väestöennusteet eivät kerro tuen tarpeen vähentymisestä tulevaisuudessa. Vantaalla on huutava pula pätevistä erityisopettajista ja tarve kehittää oppimisen ja koulunkäynnin tukea. Vantaalla on laaja-alaisia erityisopettajia, joilta puuttuvat perusopetuksessa opetettavien aineiden ja aihekokonaisuuksien monialaiset opinnot. Opintojen puuttuminen rajaa laaja-alaisen opettajan toimintakenttää ja haastaa näin yksikön oppimisen ja koulunkäynnin tuen kehittämistä ja inklusion haasteeseen vastaamista. Opintojen suorittaminen mahdollistaisi pätevyitymisen opettamaan erityisen tuen oppilaita laajemmin sekä arvioimaan oppimista ja osaamista oppiainekohtaisesti. Opintojen suorittaminen vahvistaisi myös laaja-alaisen erityisopettajien työn merkityksellisyyttä ja mahdollistaisi urapolkuja.	<u>Aloitteen tekijän nimi:</u> <i>Loviisa Kaartokallio</i> <u>Aloitteen allekirjoittajat:</u> 1. Jouko Jääskeläinen 2. Elina Nykyri 3. Vaula Norrena 4. Paula Lehmuskallio 5. Eeva Tikkanen 6. Heikkinen Minna 7. Markku Weckman 8. Pirjo Luokkala 9. Marjo Vacker 10. Heli Hakala 11. Nina Nummela 12. Anitta Orpana 13. Juha Järä 14. Sirpa Siru Kauppinen 15. Tanja Aidanjuuri 16. Manav Phull 17. Minttu Sillanpää 18. Jari Jääskeläinen 19. Tuire Kaimio 20. Kai-Ari Lundell 22. Niilo Kärki 23. Mika Kasonen 24. Siri Ahokas 25. Anu Hall 26. Eva Tawasoli 27. Maarit Raja-Aho 28. Reija Friman 29. Naima EL Issaoui

Esitän yhdessä aloitteen allekirjoittaneiden valtuutettujen kanssa, että kasvatuksen ja oppimisen toimiala selvittää mahdollisuuden tarjota esimerkiksi yhteistyössä Helsingin yliopiston kanssa perusopetuksessa opetettavien aineiden ja aihekokonaisuuksien monialaiset opinnot vantaalaisille laaja-alaisille erityisopettajille, jotka eivät ole kyseisiä opintoja vielä suorittaneet.

Vantaalla 14.11.2022

16 §

Vastaus Ida Tammisen ja Tiina Tuomelan sekä 43 muun valtuutetun aloitteeseen Vantaan koulujen ruoka-aikojen järjestämisestä

VD/11567/00.02.00.03/2022

KK/PK/US/KP/JT/EJ

Ida Tamminen ja Tiina Tuomela sekä 43 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Me allekirjoittaneet kaupunginvaltuutetut esitämme, että Vantaan pitää kartoittaa koululuokat, jotka pääsevät ruokailemaan ikätasoonsa nähden liian myöhään johtuen koulujen liian pienistä ja kovalla käytöllä olevista ruokaloista.

Kunnassamme on ala- asteella olevia lapsia, jotka ruokailevat vasta puolen päivän jälkeen. Koulun alkaessa kahdeksalta on selvää, että usealle lapselle tulee ruokailujen väliin viidenkin tunnin tauko. Tämä ruokailujen väli olisi monelle aikuisellekin liian pitkä. Näin pitkä tauko ruokailuissa laskee veren sokeria ja vaikuttaa suoraan jaksamiseen, keskittymiseen ja sitä kautta kykyyn oppia uutta.

Näissä tilanteissa on ohjeistettu lapsia tuomaan kotoa eväät. Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo huomioiden Vantaan kaupungin tehtävänä on näissä tilanteissa kustantaa lasten eväät. Vantaa ei voi ulkoistaa vastuuta muille.

Kaupungin edustajien kanssa asiasta keskusteltaessa on todettu, että maksullisia eväitä kannattaa tiedustella rehtorilta. Ja kysymykseen, onko meillä useitakin luokkia, jotka kärsivät myöhäisestä ruokailusta, ei olla saatu vastausta.

Vaadimme, että kaupunki selvittää kuinka paljon meillä on lapsia, jotka pääsevät ahtaiden ruokaloitten takia syömään ikätason huomioiden liian myöhäiseen kellonaikaan. Mikäli lasten ruokailua ei voida aikaistaa tai järjestää muulla tavoin (kuten ruokailemalla luokassa) on kaupungin järjestettävä näille lapsille eväät.”

Kaupunginvaltuusto 10.10.2022 § 11

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Luokkien ruokailuvuorot pyritään järjestämään niin, ettei ajankohta ole kohtuuton lapsen työjärjestys huomioon ottaen. Koulujen ruokalaitojen tilakapasiteetti suhteessa oppilasmäärään vaihtelee ja ruokailuaikojen sijoittamista työjärjestykseen ohjaa monet eri seikat.

Vantaan kaikissa perusopetuksen kouluissa luokkien 1–3 ruokailu järjestetään 10.00–11.30 välisenä aikana.

Vuosiluokkien 4–6 ruokailu järjestetään 34 koulussa ennen klo 12.
Vuosiluokkien 4–6 ruokailu järjestetään 4 koulussa klo 12 jälkeen.

Koulu 1: 94 oppilasta vuosiluokalta 6 ruokailee klo 12–12.30.
Kyseisten oppilaiden koulu alkaa viikonpäivästä ja ryhmästä riippuen klo 8.30–10.15.

Koulu 2: Hieman yli 100 oppilasta vuosiluokilta 4–6 ruokailee klo 12–13 välisenä aikana.
Kyseisten oppilaiden koulu alkaa viikonpäivästä ja ryhmästä riippuen klo 8.15–10.15.

Koulu 3: 60 oppilasta vuosiluokalta 6 ruokailee klo 12–12.45.
Kyseisten oppilaiden koulu alkaa viikonpäivästä ja ryhmästä riippuen klo 8.30–9.15.

Koulu 4: Yksi luokka (vuoroin 4. tai 5.lk) ruokailee klo 12.00–12.30.
Kyseisten oppilaiden koulu alkaa klo 8.30.

Arviolta 150 oppilasta/päivä vuosiluokilta 4–6 aloittaa koulun klo 8–8.30 ja syö klo 12 tai sen jälkeen.

Sytä ruokailuun klo 12 tai sen jälkeen ovat seuraavat:

- ruokalan paikka- ja kapasiteettimäärä suhteessa oppilasmäärään. Paikkoja on liian vähän, jotta kaikki mahtuisivat ruokailemaan ennen klo 12.
- päivittäinen oppituntien aikataulutus. Oppilaat ruokailevat toisen, kolmannen tai neljännen oppitunnin perään. Neljäs oppitunti saattaa päättyä klo 12.
- lukujärjestykselliset seikat (esim. liikuntatunti klo 10–12). Kesken liikuntatunnin tai valinnaisen kotitalouden kaksoistunnin ei ole opintojen kannalta mielekästä käydä syömässä.
- tiettyjen oppilasryhmien pidennetty ja/tai erityistarpeinen ruokailu (esim. vammaisopetus) saattaa aiheuttaa painetta siirtää osa yleisopetuksen ruokailusta myöhemmäksi.

Evästarjoilu:

Jos eväspussin hinta olisi 1,50 euroa, on vuosittainen kokonaiskustannus 42 750 euroa. (150 oppilaalle päivittäin eväät = $150 \times 190 = 28\,500$ eväspussia.) Tähän päälle tulee laskea välilliset kulut (eväiden valmistaminen ja jako).

Kaupunginhallitus 8.5.2023 § 30

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- antaa Ida Tammiselle ja Tiina Tuomelalle sekä 43:lle muulle allekirjoittaneelle valtuutetulle toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
- esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Päätettiin palauttaa asia valmisteluun.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala täydentää vastaustaan seuraavasti:

Kouluja, joissa ruokailua ei pystytä järjestämään ennen klo 12 kaikille 3.–6.lk oppilaille, on neljä kappaletta. Kouluille tehdyn tiedustelun perusteella oppilaita, joiden koulun alkamisen ja kouluruokailun väli on n. 4 tuntia, on päivittäin koko Vantaan tasolla yhteensä n. 150.

Välipalan organisointi edellyttää palveluntuottajan näkökulmasta (ateriapalvelujohtaja Hannakaisa Haanpää, Vantti) sitä, että ennen mahdollista toiminnan aloitusta on saatavissa tieto kouluista, joissa evästarjoilu käynnistetään, tieto asiakasmääristä kouluissa, sekä tieto siitä, minä päivinä evästarjoilu halutaan.

Evästarjoilun tuotteista tarvitaan tilaus niin, että tarvepäivä ja tuotteet ilmoitetaan sekä syys- että kevätkaudelle.

Erityisruokavaliot huomioidaan tilauksen mukaan ja näissä tuotteet voivat vaihdella. Tuotteet noudetaan keittiöltä ja oppilaat ruokailevat opettajan kanssa heidän valitsemassaan paikassa.

Evästarjoilun vaihtoehtoiksi Vantti on esittänyt seuraavia (sis. alv 14 %):

TUOTE	Hinta/kpl (ka 0,85€)
Hedelmä	0,62
Marjainen smoothie 250 ml	1,93
Jogurttijuoma 250 ml	1,59
Play-jogurttijuoma 100 ml	0,60
Riisipiirakka 60 g	0,26
Ruisruutu, juusto	0,48
Kaura-ruissydän, juusto	0,48
EVÄSPAKETTI	Ka 2,01 €
Smoothie, riisipiirakka, hedelmä	2,80
Jogurttijuoma 250 ml, ruisruutu, hedelmä	2,68
Jogurttijuoma 100 ml, kaura-ruissydän, hedelmä	1,70
Jogurttijuoma 100 ml, riisipiirakka	0,86

Arviolta jokainen neljästä koulusta, joissa ruokailua ei pystytä järjestämään kaikille oppilaille ennen klo 12, kykenee järjestämään eväsjakelun yllä kuvatun mukaisesti.

Yksittäisen evästuotteen keskihinta on 0,85 €. Vuosikustannus 150 oppilaalle 190 koulupäivän ajan on 24 225 €. Eväspaketin keskihinta on 2,01 €. Vuosikustannus 150 oppilaalle 190 koulupäivän ajan on 57 285 €.

Kaupunginhallitus 9.10.2023 § 26

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan vs. apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa Ida Tammiselle ja Tiina Tuomelalle sekä 43:lle muulle allekirjoittaneelle valtuutetulle toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Kaupunginvaltuusto 13.11.2023 § 16

Kaupunginhallituksen esitys:

Päätetään merkitä kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liite:

- allekirjoitettu Ida Tammisen ja Tiina Tuomelan sekä 43 muun valtuutetun aloite Vantaan koulujen ruoka-aikojen järjestämisestä

Muutoksenhakuohje: 2.1 Valituskielto

Lisätiedot: Opetuspäällikkö Pepita Kaskentaus, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Aloite Vantaan koulujen ruoka-aikojen järjestämisestä	Aloitteen tekijä/tekijät ja allekirjoitukset
Me allekirjoittaneet kaupunginvaltuutetut esitämme, että Vantaan pitää kartoittaa koululuokat, jotka pääsevät ruokailemaan ikätasoonsa nähden liian myöhään johtuen koulujen liian pienistä ja kovalla käytöllä olevista ruokaloista. Kunnassamme on ala- asteella olevia lapsia, jotka ruokailevat vasta puolen päivän jälkeen. Koulun alkaessa kahdeksalta on selvää, että usealle lapselle tulee ruokailujen väliin viidenkin tunnin tauko. Tämä ruokailujen väli olisi monelle aikuisellekin liian pitkä. Näin pitkä tauko ruokailuissa laskee veren sokeria ja vaikuttaa suoraan jaksamiseen, keskittymiseen ja sitä kautta kykyyn oppia uutta. Näissä tilanteissa on ohjeistettu lapsia tuomaan kotoa eväät. Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo huomioiden Vantaan kaupungin tehtävänä on näissä tilanteissa kustantaa lasten eväät. Vantaa ei voi ulkoistaa vastuuta muille. Kaupungin edustajien kanssa asiasta keskusteltaessa on todettu, että maksullisia eväitä kannattaa tiedustella rehtorilta. Ja kysymykseen, onko meillä useitakin luokkia, jotka kärsivät myöhäisestä ruokailusta, ei olla saatu vastausta. Vaadimme, että kaupunki selvittää kuinka paljon meillä on lapsia, jotka pääsevät ahtaiden ruokaloiden takia syömään ikätason huomioiden liian myöhäiseen kellonaikaan. Mikäli lasten ruokailua ei voida aikaistaa tai järjestää muulla tavoin (kuten ruokailemalla luokassa) on kaupungin järjestettävä näille lapsille eväät. 10.10.2022	<u>Aloitteen tekijän nimi:</u> <i>Ida Tamminen ja Tiina Tuomela</i> <u>Aloitteen allekirjoittajat:</u> 1. Anu Hall 2. Sirpa Siru Kauppinen 3. Milad Dehghan 4. Juha Järä 5. Minna Heikkinen 6. Jussi Särkelä 7. Jari Sainio 8. Minttu Sillanpää 9. Tarja Eklund 10. Pirkko Letto 11. Naima EL Issaoui 12. Kai-Ari Lundell 13. Vaula Norrena 14. Eve Rämö 15. Juha Suoniemi 16. Tuire Kaimio 17. Antero Eerola 18. Hanna Valtanen 19. Mikko Viilo 20. Niilo Kärki 21. Funda Demiri 22. Pirjo Luokkala 23. Marjo Vacker 24. Eva Tawasoli 25. Faysal Abdi 26. Jouko Jääskeläinen 27. Nina Nummela 28. Jussi Vähäkangas 29. Reija Friman 30. Maija Rautavaara 31. Suvi Karhu 32. Sirkka-Liisa Kähärä 33. Matilda Stirkkinen 34. Tanja Aidanjuuri 35. Erika Veltheim 36. Ulla Kaukola 37. Ranbir Sodhi 38. Säde Tahvanainen 39. Pasi Liukkonen 40. Jussi Saramo 41. Paula Lehmuskallio 42. Hussein al Tae 43. Anssi Aura

17 §

Vastaus Keskustan valtuustoryhmän ja 24 muun valtuutetun aloitteeseen vantaalaisille kouluille on palautettava työrauha

VD/3682/00.02.00.03/2023

KK/SL/MA/HR/EN/EV/KP/JT

Keskustan valtuustoryhmä sekä 24 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Valtuuston tulee ryhtyä toimenpiteisiin, että työrauha saadaan palautettua kaikkiin vantaalaisiin kouluihin perusopetuksesta toiselle asteelle.

Lisäksi tulee ryhtyä pikaisiin toimenpiteisiin mahdollisten koulujen työrauhaa uhkaavien tekijöiden ennaltaehkäisemiseksi ja jo syntyneiden koulujen työrauhaongelmien poistamiseksi sekä uusien, koulujen työrauhaan liittyvien haasteiden ja –palvelutarpeiden tunnistamiseksi ja niihin varautumiseksi.

Koulujen työrauhan palauttaminen tulee tehdä tiiviissä yhteistyössä oppilaiden, huoltajien, opettajien ja alan asiantuntijoiden kanssa.”

Kaupunginvaltuusto 22.5.2023 § 11

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Vantaan varhaiskasvatuksessa, esi- ja perusopetuksessa sekä toisella asteella tehdään jo paljon sen eteen, että kaikilla olisi turvallinen olla ja hyvät mahdollisuudet oppia yhdessä. Näillä toimenpiteillä edistetään eri ikäisten oppijoiden sekä varhaiskasvatuksen ja oppilaitosten henkilöstön työrauhaa.

Vantaan kiusaamisen ehkäisemisen ja puuttumisen toimenpideohjelma on ollut käytössä 1.8.2022 lähtien. Ohjelma velvoittaa jokaista aikuista puuttumaan havaitsemaansa kiusaamiseen. Jokainen varhaiskasvatuksen toimintayksikkö laatii oman kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelman, joka tarkistetaan vuosittain. Jokaisessa perusopetuksen koulussa on kiusaamisen ehkäisemisen ja puuttumisen tiimi. Koulujen ja oppilaitosten toimintasuunnitelmiin on kirjattu toimenpiteet kiusaamisen ehkäisemiseen ja puuttumiseen.

Kaikissa varhaiskasvatuksen toimintayksiköissä, perusopetuksen kouluissa ja toisen asteen oppilaitoksissa on jo käytössä tai otetaan käyttöön lähiaikoina turvallisemman tilan periaatteet.

Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa käytetään monipuolisesti eri työtapoja, jotka motivoivat ja edistävät lasten luovuutta ja osallisuutta. Lasten tunne- ja kaveritaitojen kehittäminen ja ryhmän positiivisen vuorovaikutuksen vaaliminen ovat tärkeitä teemoja. Esi- ja alkuopetuksen yhteistyössä vahvistetaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja nivelvaiheen aikana.

Varhaiskasvatuksessa ProVaka-toimintamalli on käytössä 39 suomenkielisessä ja yhdessä ruotsinkielisessä (ProSmå) toimintayksikössä syksyllä 2023. Toiminnalla vahvistetaan inklusiivista ja kaikille yhteistä varhaiskasvatusta. Toimintamallissa vahvistetaan henkilöstön osaamista ja kehitetään aikuisten toimintamalleja lasten sosiaalisten taitojen tukemiseksi. ProKoulu on tutkimustietoon perustuva käyttäytymisen haasteiden ennaltaehkäisemiseen kehitetty koko koulun toimintamalli, jolla kehitetään koulun toimintakulttuuria, opettajien osaamista ja oppilaiden käyttäytymisen ohjaamista. Toiminta on käynnistynyt sitä pilotoivissa 14 suomenkielisessä ja yhdessä ruotsinkielisessä (ProSkola) koulussa lukuvuonna 2023–2024.

Perusopetuksessa jokaiselle koululle on laadittu hyvinvoinnin vuosikello. Vuosikelloon pohjautuen joka koululla on vähintään kerran kuukaudessa tunne- ja vuorovaikutustunti. 1.8.2023 lähtien 7.-luokkalaisille suomenkielisessä ja 8.-luokkalaisille ruotsinkielisessä perusopetuksessa on tullut pysyvä 0,5 vuosiviikkotunnin lisäys tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetukseen. Sama lisäys tulee 8.-/ 7.-luokkalaisille 1.8.2024 lähtien. Perusopetuksen 4. ja 7. luokkien oppilailla on käytössä SchoolDay-palvelu hyvinvoinnin mittarina. Palvelun avulla he vastaavat säännöllisesti hyvinvointiin liittyviin kysymyksiin, minkä jälkeen vastauksia käsitellään ryhmän tasolla. Vastauksia käytetään myös hyvinvointitiedolla johtamisen apuna.

Vantaan perusopetuksessa pilotoidaan K-0-toimintaa tammikuusta 2024 alkaen lukuvuoden 2024–2025 loppuun asti. K-0-toiminnalla puututaan pitkittyneisiin ja haastaviin koulukiusaamistapauksiin. Kiusaamiseen puuttuvaa K-0-työtä tehdään oppilaiden ja huoltajien lisäksi laajan ammattilaisverkoston kanssa. K-0-toiminnalla ei ole tarkoitus korvata jo olemassa olevia toimintamalleja, vaan vahvistaa niitä ja tuoda kouluihin aiempaa enemmän perheiden kanssa tehtävän työn osaamista.

Työssä tarjotaan konsultaatiota, hyödynnetään yhteistapaamisia ja sovittelua, ohjataan tarvittaviin palveluihin ja seurataan tilannetta myös tilanteen rauhoituttua.

Elokuussa 2023 11 koululla on aloittanut pilottina kouluvalmentaja (10 suomenkielisessä perusopetuksessa, 1 ruotsinkielisessä). Kouluvalmentajien tavoitteena on vahvistaa yhteisöllistä, turvallista ja hyvinvoivaa koulukulttuuria sekä oppilaiden osallisuutta, motivaatiota ja sitoutumista koulunkäyntiin. Kouluvalmentaja toimii yhteisön, ryhmän ja yksilön tasolla koulun tarpeiden mukaan. Työnkuvassa korostuvat joustavuus ja matalan kynnyksen kohtaaminen.

Someturva-palvelu on käytössä suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi 3.–9. luokkien oppilailla ja lisäksi sitä pilotoidaan toisen asteen koulutuksessa. Someturva on anonyymi palvelu netissä tapahtuvaan kiusaamiseen ja häirintään puuttumiseksi.

Vantaan perusopetuksessa on käynnistynyt Yhteinen turvaverkko -hanke lukuvuonna 2023–2024. Hankkeen tavoitteina on kehittää jengiytymistä ja rikollisuutta ennaltaehkäisevää toimintaa, koulujen ja muiden toimijoiden välistä yhteistyötä ja osallisuutta turvallisuusasioissa sekä turvallisuutta ja hyvinvointia tukevaa toimintakulttuuria.

Vantaan toisella asteella on juuri käynnistynyt Hyvinvointia ja turvallisuutta -hanke, jossa kehitetään hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa toimintakulttuuria yhdessä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Hankkeessa vahvistetaan henkilöstön osaamista hyvinvointi- ja turvallisuusasioissa sekä kiusaamisen ja häirinnän varhaisessa tunnistamisessa ja siihen puuttumisessa. Hankkeessa kartoitetaan myös sopivia malleja tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettamiseen toisella asteella.

Vantaan kaupungin lukiodien ja Varian opiskelijakuntien hallitusten tapaamisissa keskustelemme oppilaitosten tilanteesta hyvinvoinnin ja turvallisuuden näkökulmasta lokakuussa. Keskustelemme myös muun muassa siitä, miten opiskelijat kokevat sen, onko oppitunneilla tai kouluissa häiriökäyttäytymistä. Kuluvan syyslukukauden aikana huoltajille järjestetään webinaareja, joissa käydään läpi kouluterveyskyselyn tuloksia ja alueen turvallisuustilannetta lapsen, nuoren ja huoltajan näkökulmasta. Yhtenä teemana on myös kiusaamisen ennaltaehkäisy ja siihen puuttuminen.

Kaupunginhallitus 9.10.2023 § 29

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan vs. apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa Keskustan valtuustoryhmälle sekä 24 muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Kaupunginvaltuusto 13.11.2023 § 17

Kaupunginhallituksen esitys:

Päätetään merkitä kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liite:

- allekirjoitettu keskustan valtuustoryhmän ja 24 muun valtuutetun aloite vantaalaisille kouluille on palautettava työrauha

Muutoksenhakuohje: 2.1. Valituskielto

Lisätiedot: Apulaiskaupunginjohtaja Katri Kalske, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

VALTUUSTOALOITTEET KAUPUNGINVALTUUSTON KOKOUS 22.5.2023	
Valtuustoaloitteen otsikko & Aloite	Aloitteen tekijä/tekijät ja allekirjoitukset
Vantaalaisille kouluille on palautettava työrauha Valtuuston tulee ryhtyä toimenpiteisiin, että työrauha saadaan palautettua kaikkiin vantaalaisiin kouluihin perusopetuksesta toiselle asteelle. Lisäksi tulee ryhtyä pikaisiin toimenpiteisiin mahdollisten koulujen työrauhaa uhkaavien tekijöiden ennaltaehkäisemiseksi ja jo syntyneiden koulujen työrauhaongelmien poistamiseksi sekä uusien, koulujen työrauhaan liittyvien haasteiden ja –palvelutarpeiden tunnistamiseksi ja niihin varautumiseksi. Koulujen työrauhan palauttaminen tulee tehdä tiiviissä yhteistyössä oppilaiden, huoltajien, opettajien ja alan asiantuntijoiden kanssa. Valtuusto 22.5.2023 Keskustan valtuustoryhmä	Keskustan valtuustoryhmä <u>Aloitteen allekirjoittajat:</u> 1. Juha Järä 2. Marjo Vacker 3. Milad Dehghan 4. Nina Nummela 5. Tiina Tuomela 6. Paula Lehmuskallio 7. Jouko Jääskeläinen 8. Reija Friman 9. Markku Weckman 10. Maarit Raja-Aho 11. Mika Kasonen 12. Erika Veltheim 13. Kai-Ari Lundell 14. Markku Weckman 15. Niilo Kärki 16. Patrik Karlsson 17. Tuomas Mutanen 18. Oskari Iivarinen 19. Manav Phull 20. Naima El Issaoui 21. Eva Tawasoli 22. Janne Hartikainen 23. Juha Suoniemi 24. Sirpa Siru Kauppinen

18 §

Vastaus ruotsalaisen kansanpuolueen valtuustoryhmän sekä 16 muun valtuutetun aloitteeseen ruotsinkielinen nuorisotyö - svenskspråkigt ungdomsarbete

VD/2103/00.02.00.03/2023

KK/AV/NM/HR/KP/JT

Ruotsalaisen kansanpuolueen valtuustoryhmä sekä 16 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Ruotsinkielinen nuorisotyö on Vantaan uudessa organisaatiossa sijoittunut suoraan Helsingin skolanin rehtorin ja ruotsinkielisten palveluiden johtajan alaisuuteen, osana kasvatuksen ja oppimisen toimialaa. Tämä poikkeaa mm. järjestämisen, kehittämisen, johtamisen sekä poliittisen ohjauksen näkökulmasta merkittävästi Vantaan suomenkielisestä nuorisotyöstä.

Me Ruotsalaisen kansanpuolueen valtuustoryhmä ja allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että ruotsinkielisen nuorisotyön järjestämisestä ja johtamisesta tehdään selvitys kasvatuksen ja oppimisen sekä kaupunkikulttuuri ja hyvinvoinnin toimialojen yhteistyönä. Selvityksen tavoitteena olisi arvioida kummassa toimialassa, ja millä ohjauksella ruotsinkielinen nuorisotyö parhaiten pääsee tavoitteisiinsa osana nuorisotyön kokonaisuutta.

Det svenskspråkiga ungdomsarbetet har placerats i Vandas nya organisation direkt under ledning av rektorn för Helsing skola och direktör för svenskspråkig service, som en del av verksamhetsområdet för fostran och lärande. Detta skiljer sig betydligt från den finskspråkiga ungdomsarbetet i Vanda beträffande organisering, utveckling samt förvaltning och styrningen politiskt.

Vi, Svenska folkpartiets fullmäktigegrupp samt undertecknade fullmäktigeledamöter, föreslår att det görs en utredning om den svenskspråkiga ungdomsarbetet, hur den är organiserad och leds. Utredningen görs i samarbete mellan verksamhetsområdet för fostran och lärande samt verksamhetsområdet för stadskulturen. Målet med utredningen är att bedöma inom vilket resultat område och med hurdan styrning den svenskspråkiga ungdomsarbete uppnår bäst sina mål som en del av ungdomsarbete som helhet.”

Kaupunginvaltuusto 27.3.2023 § 18

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Vastaus on valmisteltu yhteistyössä kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan nuoriso- ja yhteisöpalvelujohtajan ja kasvatuksen ja oppimisen toimialan ruotsinkielisten palvelujen johtajan kanssa.

Kuvaus ruotsinkielisestä nuorisotyöstä Vantaalla tänään

Ruotsinkielisten palvelujen palvelualue pitää ruotsinkielisen nuorisotyön kehittämistä Vantaalla tärkeänä tehtävänä, erityisesti nuorten mielenterveyden heikkenemisen valossa, mikä käy ilmi muun muassa THL:n Kouluterveyskyselystä ja lisääntyneestä tarpeesta psykologipalveluihin. Arvostamme poliittisten päättäjien osoittamaa kiinnostusta tarttua tähän asiaan.

Kuten aloitteessa todetaan, ruotsinkielinen nuorisotyö Vantaalla on osa ruotsinkielisten palvelujen palvelualueetta. Tällä hetkellä ruotsinkielinen nuorisotyö on rakennettu siten, että etsivä nuorisotyöntekijä työskentelee ruotsinkielisessä yläkoulussa Helsingin skolassa ja ruotsinkielisessä lukiossa Helsingin gymnasiumissa. Lähiesihenkilönä toimii yläkoulun rehtori ja toiminnasta vastaa ruotsinkielisten palvelujen johtaja. Nuorisotyöntekijä ei voi työskennellä suoraan johtajan alaisuudessa eli yläkoulun rehtori toimii esihenkilönä, vaikka nuorisotyö ei suoraan kuulu koulutyöhön. Tässä rakenteessa tärkeintä on se, että ruotsinkieliset nuorisopalvelut sijaitsevat samalla palvelualueella kuin Vantaan ruotsinkielisten asioiden asiantuntemus.

Etsivä nuorisotyöntekijä työskentelee 80 % ehkäisevässä työssä ja 20 % etsivässä työssä. Suurin osa kaupungin ruotsinkielisistä yläkouluikäisistä nuorista käy koulua Helsingin skolassa, jonka takia etsivä nuorisotyöntekijän työpiste on sijoitettu sinne. Yhteistyö Vantaan suomenkielisten nuorisotyöntekijöiden kanssa on systemaattista, sillä ruotsinkielinen etsivä nuorisotyöntekijä osallistuu yhteisiin tapaamisiin kerran kuukaudessa. Lisäksi järjestetään satunnaisesti tapaamisia tiettyjen ammattiryhmien, kuten koulunuorisotyöntekijöiden, kanssa.

Yksi vaikeuttava tekijä koskien ruotsinkielistä nuorisotyötä Vantaalla on se, että ruotsinkielisillä nuorilla ei ole luontevaa kohtaamispaikkaa koulun ulkopuolella. Kaupungilla ei siis ole ruotsinkieliselle nuorisotoiminnalle omistettua nuorisotilaa, vaan ostaa nuorisotilatoimintaa kolmannelta sektorilta yhtenä päivänä viikossa Tikkurilan Helsinggårdista. Lisäksi vastaavaa ruotsinkielistä toimintaa pyritetään Länsi-Vantaalla yhtenä päivänä viikossa kokonaan kolmannen sektorin toimintana. Vantaan ruotsinkielisellä seurakunnalla on myös ruotsinkielistä nuorisotoimintaa pääasiassa Tikkurilassa, mutta myös Länsi-Vantaalla nuorille aikuisille kohdennettua toimintaa. Nuorille aikuisille suunnattuun toimintaan kaupunki ostaa palveluita muun muassa nuorten työpaja Svepsiltä ja Luckan UngInfolta.

Suomen- ja ruotsinkielisten nuorisopalveluiden välillä on suuria eroja, varsinkin kohderyhmien kokoon nähden. Vantaalla on 59 747 suomenkielistä ja 1 824 ruotsinkielistä alle 30-vuotiasta (31.12.2022, StatFin [Väestö 31.12. muuttujina Vuosi, Alue, Sukupuoli, Ikä ja Tiedot. PxWeb \(stat.fi\)](#)). Tämä tarkoittaa sitä, että ruotsinkielinen nuorisotyöntekijä joutuu työskentelemään eri tavoin ja vähemmillä ja vähemmän monipuolisilla resursseilla kuin suomenkieliset kollegansa. Siksi on tärkeää, että ruotsinkielistä nuorisotyötä johdetaan hallinnollisesti siellä palvelualueella, jossa on paras ruotsinkielisen Vantaan tuntemus.

Vantaan ruotsinkielisen nuorisotyön nykyisen rakenteen haasteena on, että ruotsinkielisen nuorisotyön osaaminen on ruohonjuuritasolla ja hallinnollisesti puutteellista, koska nuorisopalveluihin keskittyvälle asiantuntijalle ei ole resursseja. Lisäksi poliittinen ohjaus puuttuu.

Nykyinen järjestelmä on haavoittuvainen myös siinä mielessä, että etsivä nuorisotyöntekijä työskentelee yksin. Etsivän nuorisotyöntekijän on työn luonteen vuoksi vaikea järjestää esimerkiksi leirejä yksin sekä työskennellä iltaisin ja viikonloppuisin. Tällä hetkellä etsivä nuorisotyöntekijä työskentelee pääasiassa 13–19-vuotiaiden nuorten parissa. Nuorisolaissa nuorella tarkoitetaan alle 29-vuotiasta henkilöä (Nuorisolaki 1285/2016 1 luku 3 §). Koska etsivän nuorisotyöntekijän mahdollisuuksia työskennellä koulun ulkopuolella ovat rajoittuneet, toiminta ei tavoita tehokkaasti nuoria aikuisia. Lisäksi etsivältä nuorisotyöntekijältä puuttuu Vantaalla ruotsinkielinen vertaistuki.

Vantaan nuorisopalveluiden näkökulmasta ruotsinkielinen nuorisotyö voisi sijoittua myös osaksi nuoris- ja yhteisöpalveluiden kokonaisuutta. Tämän hyötyinä olisi ruotsinkielisen nuorisotyön kytkeytyminen paremmin osaksi laajempaa nuorisotyön ammatillista verkostoa. Vantaan nuorisopalveluissa nuorisotyötä tehdään monipaikkaisesti niin omissa kuin avoimissa ympäristöissä sekä muiden toimijoiden toimintaympäristöissä (esim. koulu- ja oppilaitosnuorisotyö Vantaalla). Tästä näkökulmasta uuden toimintaympäristön mukaan ottaminen ei olisi ongelma. Samaan aikaan muutos haastaisi ruotsinkielisen palvelukokonaisuuden suunnittelua ja kehittämistä, minkä vuoksi asian kokonaistarkastelu kannattaa tehdä huolellisesti kaikki eri näkökulmat huomioiden.

Ratkaisuehdotuksia

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan juristit selvittävät, miten poliittista ohjausta voitaisiin toteuttaa. Yhdessä ratkaisuksi ehdotetaan, että ruotsinkielisen nuorisotyön poliittinen ohjaus olisi kokonaan kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunnalla, joka tekee myös poliittiset päätökset kaupungin suomenkielisestä nuorisotoiminnasta.

Ruotsinkielisen nuorisotyön johdon kehittämisen osalta selvitetään mahdollisuutta siirtää nuorisotyöntekijän esihenkilötyö Helsingin skolan rehtorilta ruotsinkielisen palvelun kehittämispäällikölle.

Perustetaan työryhmä, jossa kehittämispäällikkö, nuorisotyöntekijä ja ruotsinkielisten palveluiden koordinaattori kokoontuvat kerran kuukaudessa. Koordinaattori voisi osallistua suomenkielisen koulunuorisotyöverkoston kokouksiin sekä tarvittaessa muihin hallinnollisten ryhmien kokouksiin ja raportoida niistä. Jotta kaikkien ruotsinkielisten nuorten tarpeisiin voitaisiin vastata paremmin, ruotsinkielinen palvelualue on hakenut 0,5 ruotsinkielisen nuorisotyöntekijän resurssia budjettiriiheen vuoden 2024 talousarviosta.

Tämänhetkisen työtilanteen vuoksi ruotsinkielisen etsivän nuorisotyön kehittäminen yhteistyössä suomenkielisen etsivän työn kanssa on haasteellista. Yhteistyötä suomenkielisten koulunuorisotyöntekijöiden kanssa kuitenkin vahvistetaan ja systematisoidaan.

Ruotsinkielisen nuorisotyön säilymisessä ruotsinkielisten palvelujen palvelualueella olisi hyvänä puolena se, että palvelualueella säilyisi kokonaiskuva Vantaan ruotsinkielisistä palveluista. Vuonna 2022 Nuorisotyö kouluissa ja oppilaitoksissa Nuoska ja Folkhälsan julkaisivat valtakunnallisen tutkimuksen Ungdomsarbete i svenskspråkiga skolor och läroanstalter (vapaa käännös: Nuorisotyö ruotsinkielisissä kouluissa ja oppilaitoksissa) (kirjoittajana tutkija Ina Kauranen). Tutkimus kartoittaa ruotsinkielistä koulunuorisotyötä työn rakenteen osalta, ja tutkimustulokset sisältävät suosituksia toiminnan kehittämiseksi.

Yhtenä suosituksena on yhteisen kielen tai määritelmän kehittäminen koulunuorisotyölle sekä tiedon jakaminen. Siksi olisi tärkeää kehittää yhteistyötä suomenkielisen nuorisotyön kanssa esimerkiksi tiedonvaihdossa, mutta ruotsinkielisen nuorisotyön erityispiirteet tulee voida huomioida ja työ jäsentää niin, että se toimii ruotsinkielisessä kokonaisuudessa.

Toinen suositus on kehittää rakenteita, jotka takaavat pitkäjänteisen panostuksen koulunuorisotyöhön (Kauranen 2022). Tämän asian parissa Vantaan ruotsinkielinen palvelu on työskennellyt, ja etsivän nuorisotyöntekijän tehtävä on vakituinen. Näin on luotu hyvä pohja kestäväen rakenteen kehittämiselle, vaikka yhteistyömuodot eivät kaikilta osin ole vakiintuneita. Tämä sisältyy Kaurasen kolmanteen

suositukseen, nimittäin sen varmistaminen, että yhteistyömuodot eivät riipu yksilöiden hyvästä tahdosta. Siksi olemme selvittäneet yhteistyön mahdollisuuksia sekä ruohonjuuri- että hallintotasolla, ja molemmilla tasoilla suunnittelemme systemaattisempaa yhteistyötä vakiintuneiden roolien muodossa eri työryhmissä ja verkostoissa.

Ruotsinkielinen palvelualue tarkastelee edellä kuvattuja vaihtoehtoja ja tekee tarkastelun perusteella esityksen kesäkuun 2024 loppuun mennessä.

Kaupunginhallitus 9.10.2023 § 30

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan vs. apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa ruotsalaisen kansanpuolueen valtuustoryhmälle ja 16 muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Käsittely:

Merkittiin, että vs. apulaiskaupunginjohtaja muutti esitystään siten, että aloitevastauksen viimeinen virke kuuluu seuraavasti:

"Ruotsinkielinen palvelualue tarkastelee edellä kuvattuja vaihtoehtoja ja tekee tarkastelun perusteella esityksen ~~vuoden 2024 aikana~~ kesäkuun 2024 loppuun mennessä."

Päätös:

Hyväksyttiin muutettu esitys.

Kaupunginvaltuusto 13.11.2023 § 18

Kaupunginhallituksen esitys:

Päätetään merkitä kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liite:

- allekirjoitettu ruotsalaisen kansanpuolueen valtuustoryhmän ja 16 muun valtuutetun aloite Ruotsinkielinen nuorisotyö – Svenskspråkigt ungdomsarbete

Muutoksenhakuohje: 2.1 Valituskielto

Lisätiedot:

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan ruotsinkielisten palvelujen johtaja Anders Vikström,
etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Valtuustoaloitteen otsikko & Aloite	Aloitteen tekijä/tekijät ja allekirjoitukset
Ruotsinkielinen nuorisotyö - Svenskspråkigt ungdomsarbete Ruotsinkielinen nuorisotyö on Vantaan uudessa organisaatiossa sijoittunut suoraan Helsingin skolanin rehtorin ja ruotsinkielisten palveluiden johtajan alaisuuteen, osana kasvatuksen ja oppimisen toimialaa. Tämä poikkeaa mm. järjestämisen, kehittämisen, johtamisen sekä poliittisen ohjauksen näkökulmasta merkittävästi Vantaan suomenkielisestä nuorisotyöstä. Me Ruotsalaisen kansanpuolueen valtuustoryhmä ja allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että ruotsinkielisen nuorisotyön järjestämisestä ja johtamisesta tehdään selvitys kasvatuksen ja oppimisen sekä kaupunkikulttuuri ja hyvinvoinnin toimialojen yhteistyönä. Selvityksen tavoitteena olisi arvioida kummassa toimialassa, ja millä ohjauksella ruotsinkielinen nuorisotyö parhaiten pääsee tavoitteisiinsa osana nuorisotyön kokonaisuutta. Det svenskspråkiga ungdomsarbetet har placerats i Vandas nya organisation direkt under ledning av rektorn för Helsing skola och direktör för svenskspråkig service, som en del av verksamhetsområdet för fostran och lärande. Detta skiljer sig betydligt från den finskspråkiga ungdomsarbetet i Vanda beträffande organisering, utveckling samt förvaltning och styrningen politiskt. Vi, Svenska folkpartiets fullmäktigegrupp samt undertecknade fullmäktigeledamöter, föreslår att det görs en utredning om den svenskspråkiga ungdomsarbetet, hur den är organiserad och leds. Utredningen görs i samarbete mellan verksamhetsområdet för fostran och lärande samt verksamhetsområdet för stadskulturen. Målet med utredningen är att bedöma inom vilket resultatområde och med hurdan styrning den svenskspråkiga ungdomsarbete uppnår bäst sina mål som en del av ungdomsarbete som helhet. Vantaalla 27.3.2023	<u>Aloitteen tekijän nimi:</u> RKP:n valtuustoryhmä <u>Aloitteen allekirjoittajat:</u> 1. Jussi Särkelä 2. Tuomas Mutanen 3. Marjo Vacker 4. Nina Nummela 5. Tiina Tuomela 6. Anu Hall 7. Sami Kanerva 8. Hanna Valtanen 9. Sirpa Siru Kauppinen 10. Matilda Stirkkinen 11. Eve Rämö 12. Juha Suoniemi 13. Antero Eerola 14. Juha Järä 15. Reija Friman 16. Ida Tamminen

19 §

Markku Weckmanin ja 22 muun valtuutetun aloite Lentorata- / Suomiratahankkeesta luopuminen

VD/7293/00.02.00.03/2023

Markku Weckman sekä 22 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Maan hallitus on päättänyt, että Suomi-radon eli nopean ratayhteyden suunnittelu Helsingin ja Tampereen välillä keskeytetään. Hallitus on linjannut, että kolmesta ratahankkeesta vain Turun tunnin junaa edistetään. Tulee ryhtyä toimenpiteisiin otsikossa mainittujen ratahankkeiden suunnittelusta irtaantumiseksi ja antaa valtuustolle yksityiskohtainen selonteko mihin Vantaan kaupunki on näissä ratahankkeissa sitoutunut ja millä ehdoilla sitoumuksista on mahdollista irtisanoutua.

Vantaan kaupungin panostuksena, suostumus mahdollistaa raideyhteyden liittäminen Helsinki-Vantaan lentoasemaan on riittävä ”kädenojennus” puheena oleville ratahankkeille.”

Kaupunginvaltuusto 13.11.2023 § 19

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Liite:

- allekirjoitettu Markku Weckmanin ja 22 muun valtuutetun aloite Lentorata- / Suomiratahankkeesta luopuminen

VALTUUSTOALOITTEET KAUPUNGINVALTUUSTON KOKOUS 13.11.2023	
Lentorata- / Suomiratahankkeesta luopuminen	Aloitteen tekijä/tekijät ja allekirjoitukset
Maan hallitus on päättänyt, että Suomi-radan eli nopean ratayhteyden suunnittelu Helsingin ja Tampereen välillä keskeytetään. Hallitus on linjannut, että kolmesta ratahankkeesta vain Turun tunnin junaa edistetään. Tulee ryhtyä toimenpiteisiin otsikossa mainittujen ratahankkeiden suunnittelusta irtaantumiseksi ja antaa valtuustolle yksityiskohtainen selonteko mihin Vantaan kaupunki on näissä ratahankkeissa sitoutunut ja millä ehdoilla sitoumuksista on mahdollista irtisanoutua. Vantaan kaupungin panostuksena, suostumus mahdollistaa raideyhteyden liittäminen Helsinki-Vantaan lentoasemaan on riittävä "kädenojennus" puheena oleville ratahankkeille. 13.11.2023	<u>Aloitteen tekijän nimi:</u> <i>Markku Weckman</i> <u>Aloitteen allekirjoittajat:</u> 1. Kai-Ari Lundell 2. Juha Järä 3. Milad Dehghan 4. Juha Suoniemi 5. Tuukka Saimen 6. Vaula Norrena 7. Tiina Tuomela 8. Marjo Vacker 9. Nina Nummela 10. Niilo Kärki 11. Jouko Jääskeläinen 12. Eeva Tikkanen 13. Pirjo Luukkala 14. Paula Lehmuskallio 15. Minna Heikkinen 16. Suvi Karhu 17. Tanja Aidanjuuri 18. Lasse Norres 19. Pekka Virkamäki 20. Mika Niikko 21. Sirpa Siru Kauppinen 22. Pasi Liukkonen

20 § **Jussi Särkelän ja 17 muun valtuutetun aloite talouden riskikartoitusraportin antaminen valtuustolle neljän kuukauden välein**

VD/7294/00.02.00.03/2023

Jussi Särkelä sekä 17 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Taloussuunnitelmassa 2024–2027 ja talousarviossa vuodelle 2024 kaupunginjohtajan katsauksessa todetaan talouden kehityksestä, että se on epävarma. Se osoitetaan myös numeroin. Tulevasta todetaan: ”Talouskasvun ennakoitaan käynnistyvän hitaasti ja vaisuna.”

Mm. maailmanpankin viimeinen raportti kertoo, että taloudella saattaa mennä tätä huonommin. EU:ssa kasvu on hyvin hidasta ja sitä heikentänee lupaus jälleenrakentaa Ukrainaa sodan jälkeen. Sen hintalappu on 50-100 mrd. euroa. Talouskasvu jää Yhdysvalloissa seuraavina vuosina kahteen prosenttiin, Kiinassa se laskee tänä vuonna viiteen prosenttiin, on ensi vuonna neljä prosenttia ja vuonna 2025 kolme prosenttia. Suomen talouskasvu jää prosentin paikkeille.

Esitämme, että kaupunginhallitus antaa toistaiseksi valtuustolle neljän kuukauden välein talouden riskikartoitusraportin, jossa yhteydessä valtuusto keskustelee hyväksytyn talousarvion ja -suunnitelman muuttamisen tarpeista.”

Kaupunginvaltuusto 13.11.2023 § 20

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Liite:

- allekirjoitettu Jussi Särkelän ja 17 muun valtuutetun aloite talouden riskikartoitusraportin antaminen valtuustolle neljän kuukauden välein

Talouden riskikartoitusraportin antaminen valtuustolle neljän kuukauden välein	Aloitteen tekijä/tekijät ja allekirjoitukset
Taloussuunnitelmassa 2024–2027 ja talousarviossa vuodelle 2024 kaupunginjohtajan katsauksessa todetaan talouden kehityksestä, että se on epävarma. Se osoitetaan myös numeroin. Tulevasta todetaan: ”Talouskasvun ennakkoidaan käynnistyvän hitaasti ja vaisuna.” Mm. maailmanpankin viimeinen raportti kertoo, että taloudella saattaa mennä tätä huonommin. EU:ssa kasvu on hyvin hidasta ja sitä heikentäneen lupaus jälleenrakentaa Ukrainaa sodan jälkeen. Sen hintalappu on 50-100 mrd. euroa. Talouskasvu jää Yhdysvalloissa seuraavina vuosina kahteen prosenttiin, Kiinassa se laskee tänä vuonna viiteen prosenttiin, on ensi vuonna neljä prosenttia ja vuonna 2025 kolme prosenttia. Suomen talouskasvu jää prosentin paikkeille. Esitämme, että kaupunginhallitus antaa toistaiseksi valtuustolle neljän kuukauden välein talouden riskikartoitusraportin, jossa yhteydessä valtuusto keskustelee hyväksytyn talousarvion ja -suunnitelman muuttamisen tarpeista. 13.11.2023	<u>Aloitteen tekijän nimi:</u> Jussi Särkelä <u>Aloitteen allekirjoittajat:</u> 1. Jouko Jääskeläinen 2. Tuukka Saimen 3. Juha Järä 4. Tiina Tuomela 5. Marjo Vacker 6. Nina Nummela 7. Eeva Tikkanen 8. Paula Lehmuskallio 9. Tia Seppänen 10. Suvi Karhu 11. Pekka Virkamäki 12. Minna Heikkinen 13. Markku Weckman 14. Kai-Ari Lundell 15. Juha Suoniemi 16. Naima El Issaoui 17. Tanja Aidanjuuri

21 § **Keskustan valtuustoryhmän ja 23 muun valtuutetun aloite valtuustososopimuksen tavoitetta ”Vantaa tähtää pääkaupunkiseudun lapsiystävällisimmäksi kaupungiksi” on konkretisoitava**

VD/7296/00.02.00.03/2023

Keskustan valtuustoryhmä sekä 23 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Vantaan kaupunginvaltuuston valtuustokauden 2021-2025 valtuustososopimuksessa päätettiin, että Vantaa tähtää pääkaupunkiseudun lapsiystävällisimmäksi kaupungiksi.

Tämä erinomainen tavoite on yhteisessä keskustelussa, ohjelmissa ja tekemisessä jäänyt turhan vähälle huomioille sekä kulminoitunut paljolti pelkästään Unicefin lapsiystävällinen kunta -malliin ja tavoitteeseen saada Vantaalle Unicefin lapsiystävällinen kunta -tunnus. Lasten, nuorten ja perheiden arjen näkökulmasta pelkästään tällaisen tunnuksen hakeminen tai saaminen ei vielä tee Vantaasta pääkaupunkiseudun lapsiystävällisintä kaupunkia. Ottaen huomioon lasten, nuorten ja perheiden tämänhetkiset haasteet, tunnustuksen saamisen kriteerit jäävät lasten, nuorten ja perheiden arjen ja tarpeiden näkökulmasta vaikuttavuudeltaan turhan ohueksi.

Tämän aloitteen allekirjoittajat esittävätkin, että Vantaalla kirkastetaan, millaiset tekijät tällä hetkellä tekevät kaupungistamme hyvän ja kiinnostavan paikan asua lapsille, nuorille ja lapsiperheille. Lisäksi on kiteytettävä, millaisin mahdollisin lisätoimenpiteisiin on ryhdyttävä, jotta Vantaa voisi saavuttaa tavoitteensa pääkaupunkiseudun lapsiystävällisimpänä kaupunkina. Tässä työssä on kuultava vantaalaisia lapsia, nuoria, vanhempia ja huoltajia nykyistä enemmän. Asukkaiden pito- ja vetovoiman vahvistamiseksi selvitetään tarvittaessa myös potentiaalisten Vantaalle muuttavien näkemyksiä.

Lisäksi tämän aloitteen allekirjoittajat esittävät, että Vantaan lapsiystävällinen kunta -työtä arvioidessa ja sen seuraavassa vaiheessa otetaan käyttöön kaupungin päätösten lapsivaikutusten arvioinnin. Tämä todella tärkeä osa puuttuu tämänhetkisistä Vantaan lapsiystävällinen kunta -työstä. Lapsivaikutusten arvioinnilla lisätään lasten, nuorten ja lapsiperheiden näkökulmasta Lapsiystävällinen kunta -työn vaikuttavuutta huomattavasti. Lapsivaikutusten arvioinnilla varmistetaan, että kaupungin erilaiset päätökset ovat lasten edun mukaisia sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä ja ettei lasten oikeuksia tahattomastikaan loukata.

Luomalla nykyistä konkreettisimpia tavoitteita valtuustososopimuksen tavoitteelle ja tunnistamalla tavoitteen vaatiman työmäärän, varmistamme nykyistä paremmin yhteisen valtuustososopimuksen tavoitteen toteutumisen: Vantaa tähtää pääkaupunkiseudun lapsiystävällisimmäksi kaupungiksi.”

Kaupunginvaltuusto 13.11.2023 § 21

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmistettavaksi.

Liite:

- allekirjoitettu keskustan valtuustoryhmän ja 23 muun valtuutetun aloite valtuustososopimuksen tavoitetta ”Vantaa tähtää pääkaupunkiseudun lapsiystävällisimmäksi kaupungiksi” on konkretisoitava

Valtuustopöytäkirjan tavoitetta ”Vantaa tähtää pääkaupunkiseudun lapsiystävällisimmäksi kaupungiksi” on konkretisoitava	Aloituksen tekijä/tekijät ja allekirjoitukset
Vantaan kaupunginvaltuuston valtuustokauden 2021-2025 valtuustopöytäkirjassa päätettiin, että Vantaa tähtää pääkaupunkiseudun lapsiystävällisimmäksi kaupungiksi. Tämä erinomainen tavoite on yhteisessä keskustelussa, ohjelmissa ja tekemisessä jäänyt turhan vähälle huomioille sekä kulminoitunut paljolti pelkästään Unicefin lapsiystävällinen kunta -malliin ja tavoitteeseen saada Vantaalle Unicefin lapsiystävällinen kunta -tunnus. Lasten, nuorten ja perheiden arjen näkökulmasta pelkästään tällaisen tunnuksen hakeminen tai saaminen ei vielä tee Vantaasta pääkaupunkiseudun lapsiystävällisintä kaupunkia. Ottaen huomioon lasten, nuorten ja perheiden tämänhetkiset haasteet, tunnustuksen saamisen kriteerit jäävät lasten, nuorten ja perheiden arjen ja tarpeiden näkökulmasta vaikuttavuudeltaan turhan ohueksi. Tämän aloituksen allekirjoittajat esittävätkin, että Vantaalla kirkastetaan, millaiset tekijät tällä hetkellä tekevät kaupungistamme hyvän ja kiinnostavan paikan asua lapsille, nuorille ja lapsiperheille. Lisäksi on kiteytettävä, millaisin mahdollisin lisätoimenpiteisiin on ryhdyttävä, jotta Vantaa voisi saavuttaa tavoitteensa pääkaupunkiseudun lapsiystävällisimpänä kaupunkina. Tässä työssä on kuultava vantaalaisia lapsia, nuoria, vanhempia ja huoltajia nykyistä enemmän. Asukkaiden pito- ja vetovoiman vahvistamiseksi selvitetään tarvittaessa myös potentiaalisten Vantaalle muuttavien näkemyksiä. Lisäksi tämän aloituksen allekirjoittajat esittävät, että Vantaan lapsiystävällinen kunta -työtä arvioidessa ja sen seuraavassa vaiheessa otetaan käyttöön kaupungin päätösten <i>lapsivaikutusten arvioinnin</i>. Tämä todella tärkeä osa puuttuu tämänhetkisistä Vantaan lapsiystävällinen kunta -työstä. Lapsivaikutusten arvioinnilla lisätään lasten, nuorten ja lapsiperheiden näkökulmasta Lapsiystävällinen kunta -työn vaikuttavuutta huomattavasti. Lapsivaikutusten arvioinnilla varmistetaan, että kaupungin erilaiset päätökset ovat lasten edun mukaisia sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä ja ettei lasten oikeuksia tahattomastikaan loukata.	<u>Aloituksen tekijän nimi:</u> <i>Keskustan valtuustoryhmä</i> <u>Aloituksen allekirjoittajat:</u> 1. Eeva Tikkanen 2. Pirjo Luokkala 3. Vaula Norrena 4. Milad Dehghan 5. Juha Järä 6. Tiina Tuomela 7. Marjo Vacker 8. Nina Nummela 9. Jouko Jääskeläinen 10. Antero Eerola 11. Paula Lehmuskallio 12. Tia Seppänen 13. Suvi Karhu 14. Markku Weckman 15. Sirpa Siru Kauppinen 16. Reija Friman 17. Tuomas Mutanen 18. Tuire Kaimio 19. Stefan Åstrand 20. Patrik Karlsson 21. Naima El Issaoui 22. Heli Hakala 23. Hanna Valtanen

Luomalla nykyistä konkreettisimpia tavoitteita valtuustosopimuksen tavoitteelle ja tunnistamalla tavoitteen vaatiman työmäärän, varmistamme nykyistä paremmin yhteisen valtuustosopimuksen tavoitteen toteutumisen: Vantaa tähtää pääkaupunkiseudun lapsiystävällisimmäksi kaupungiksi. 13.11.2023 Vantaalla	

22 § **Mikko Viilon ja 9 muun valtuutetun aloite nopeusrajoitusten tarkastelu Vantaan isoilla väylillä**

VD/7297/00.02.00.03/2023

Mikko Viilo sekä 9 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Aloitteessa esitetään, että Vantaan kaupunki selvittää yhdessä tarvittavien viranomaisten kanssa Vantaata halkovien isojen teiden nopeusrajoitusten alentamista, hyötyineen, haittoineen ja toteuttamismahdollisuuksineen.

Kun Vantaa kasvaa, isojen teiden muodostamat melu- ja saastevaikutukset muodostuvat yhä hankalammiksi rajoitteiksi asumisen ja palveluiden sijoittamiselle. Haasteita on tiedossa ainakin Vantaanlaaksossa ja Lahdenväylän ympärillä.

Tieliikenteen nopeusrajoitusten tarkasteluun meitä kehottavat ainakin uuden MAL-sopimuksen sekä Väyläviraston maanteiden meluntorjuntasuunnitelman luonnokset. Potentiaalisina hyötyinä nopeusrajoitusten alentamisesta mainitaan melun alentaminen, hiilidioksidi, pienhiukkas- ja typenoksidipäästöjen alentaminen, maankäytön tehostaminen edellisten hyötyjen kautta, ja liikenneturvallisuuden parantaminen.”

Kaupunginvaltuusto 13.11.2023 § 22

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Liite:

- allekirjoitettu Mikko Viilon ja 9 muu valtuutetun aloite nopeusrajoitusten tarkastelu Vantaan isoilla väylillä

Nopeusrajoitusten tarkastelu Vantaan isoilla väylillä	Aloitteen tekijä/tekijät ja allekirjoitukset
Aloitteessa esitetään, että Vantaan kaupunki selvittää yhdessä tarvittavien viranomaisten kanssa Vantaata halkovien isojen teiden nopeusrajoitusten alentamista, hyötyineen, haittoineen ja toteuttamismahdollisuuksineen. Kun Vantaa kasvaa, isojen teiden muodostamat melu- ja saastevaikutukset muodostuvat yhä hankalammiksi rajoitteiksi asumisen ja palveluiden sijoittamiselle. Haasteita on tiedossa ainakin Vantaanlaaksossa ja Lahdenväylän ympärillä. Tieliikenteen nopeusrajoitusten tarkasteluun meitä kehottavat ainakin uuden MAL-sopimuksen sekä Väyläviraston maanteiden meluntorjuntasuunnitelman luonnokset. Potentiaalisina hyötyinä nopeusrajoitusten alentamisesta mainitaan melun alentaminen, hiilidioksidi, pienhiukkas- ja typenoksidipäästöjen alentaminen, maankäytön tehostaminen edellisten hyötyjen kautta, ja liikenneturvallisuuden parantaminen. 13.11.2023	<u>Aloitteen tekijän nimi:</u> <i>Mikko Viilo</i> <u>Aloitteen allekirjoittajat:</u> 1. Hanna Valtanen 2. Vaula Norrena 3. Tiina Tuomela 4. Antero Eerola 5. Tia Seppänen 6. Sirpa Siru Kauppinen 7. Reija Friman 8. Tuomas Mutanen 9. Tuire Kaimio

23 §

Juha Järän ja 16 muun valtuutetun aloite ulkoinen kilpailutusselvitys

VD/7298/00.02.00.03/2023

Juha Järä sekä 16 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Vantaan kilpailutuksen ympärillä on kuohunut. Asiasta on tehty aloitteita, selvityksiä ja tarkastuksia ym. Koska kaupungin omilla toimilla ei ole asiassa päästy riittäviin ratkaisuihin niin tämä aloite esittää:
”Esitetään hankittavaksi ulkopuolinen selvitys kahden viime vuoden ajalta rakentamishankinnoista ja niiden konsulttipalveluista kehitysehdotuksilla. Viitaten mm. hankkeisiin Hakunilan urheilupuiston kenttään ja Kuusijärven rakennushankkeisiin.””

Kaupunginvaltuusto 13.11.2023 § 23

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Liite:

- allekirjoitettu Juha Järän ja 16 muun valtuutetun aloite ulkoinen kilpailutusselvitys

Ulkoinen kilpailutus selvitys	Aloitteen tekijä/tekijät ja allekirjoitukset
Vantaan kilpailutuksen ympärillä on kuohunut. Asiasta on tehty aloitteita, selvityksiä ja tarkastuksia ym. Koska kaupungin omilla toimilla ei ole asiassa päästy riittäviin ratkaisuihin niin tämä aloite esittää: ”Esitetään hankittavaksi ulkopuolinen selvitys kahden viime vuoden ajalta rakentamishankinnoista ja niiden konsulttipalveluista kehitysehdotuksilla. Viitaten mm. hankkeisiin Hakunilan urheilupuiston kenttään ja Kuusijärven rakennushankkeisiin. ” <i>Valtuuston kokous 13.11.2023</i>	<u>Aloitteen tekijän nimi:</u> <i>Juha Järä</i> <u>Aloitteen allekirjoittajat:</u> 1. Kai-Ari Lundell 2. Milad Dehghan 3. Juha Suoniemi 4. Tuukka Saimen 5. Markku Weckman 6. Niilo Kärki 7. Paula Lehmuskallio 8. Minna Heikkinen 9. Nina Nummela 10. Suvi Karhu 11. Tanja Aidanjuuri 12. Sirpa Siru Kauppinen 13. Pekka Virkamäki 14. Marjo Vacker 15. Mika Niikko 16. Pasi Liukkonen

24 § **Vasemmistoliiton valtuustoryhmä ja 4 muun valtuutetun aloite Hakunilan uimahallille hankittava kiinteä tulospöytä ja siirrettävät tuolit väliaikaista katsomoa varten**

VD/7299/00.02.00.03/2023

Vasemmistoliiton valtuustoryhmä sekä 4 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Hakunilan uimahallille hankittava kiinteä tulospöytä ja siirrettävät tuolit väliaikaista katsomoa varten Hakunilan uimahallin varustelu uimakilpailuiden järjestämiseen on puutteellinen ja aiheuttaa seuroille ja vapaaehtoisille kohtuutonta vaivaa. Uimahalliin tarvittaisiin kevyesti siirrettävät pinottavat tuolit väliaikaisen katsomon tekemiseen sekä kiinteä tulospöytä kilpailuiden seuraamista varten.

Tällä hetkellä seurojen vapaaehtoiset joutuvat suurella vaivalla kuljettamaan tuolit ja erillisen tulospöydän erikseen jokaista kilpailua varten. Pienellä parannuksella uimahallien kilpailuolosuhteisiin kaupunki voi merkittävästi parantaa uintiurheilun olosuhteita Vantaalla ja tehdä vapaaehtoistyöstä houkuttelevampaa, turvallisempaa ja mielisempää.”

Kaupunginvaltuusto 13.11.2023 § 24

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähetään valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Liite:

- allekirjoitettu vasemmistoliiton valtuustoryhmän ja 4 muun valtuutetun aloite Hakunilan uimahallille hankittava kiinteä tulospöytä ja siirrettävät tuolit väliaikaista katsomoa varten

Hakunilan uimahallille hankittava kiinteä tulospöytä ja siirrettävät tuolit väliaikaista katsomoa varten	Aloituksen tekijä/tekijät ja allekirjoitukset
Hakunilan uimahallille hankittava kiinteä tulospöytä ja siirrettävät tuolit väliaikaista katsomoa varten Hakunilan uimahallin varustelu uimakilpailuiden järjestämiseen on puutteellinen ja aiheuttaa seuroille ja vapaaehtoisille kohtuutonta vaivaa. Uimahalliin tarvittaisiin kevyesti siirrettävät pinottavat tuolit väliaikaisen katsomon tekemiseen sekä kiinteä tulospöytä kilpailuiden seuraamista varten. Tällä hetkellä seurojen vapaaehtoiset joutuvat suurella vaivalla kuljettamaan tuolit ja erillisen tulospöydän erikseen jokaista kilpailua varten. Pienellä parannuksella uimahallien kilpailuolosuhteisiin kaupunki voi merkittävästi parantaa uintiurheilun olosuhteita Vantaalla ja tehdä vapaaehtoistyöstä houkuttelevampaa, turvallisempaa ja mieluisempaa. 13.11.2023	<u>Aloituksen tekijän nimi:</u> Vasemmistoliiton valtuustoryhmä <u>Aloituksen allekirjoittajat:</u> 1. Elina Nykyri 2. Reija Friman 3. Sirpa Siru Kauppinen 4. Tia Seppänen

25 § Minttu Sillanpään ja Ida Tammisen sekä 20 muun valtuutetun aloite lasten oikeus kulttuuriin

VD/7301/00.02.00.03/2023

Minttu Sillanpää ja **Ida Tamminen** sekä 20 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Lasten oikeus kulttuuriin - varhaiskasvatuksen ja kulttuuripalvelujen yhteistyön kehittäminen Tällä hetkellä Vantaalla varhaiskasvatuksessa on isoja päiväkotij- ja ryhmäkohtaisia eroja kulttuuripalveluihin osallistumisessa. Tähän vaikuttaa mm. kulkuyhteydet, paikallinen tarjonta ja ryhmän muut edellytykset liikkumiseen sekä henkilöstöresurssit ja työntekijöiden oma suhde kulttuuriin.

Vantaalla ollaan parhaillaan valmistelemassa varhaiskasvatuksen ja kulttuuripalvelujen yhteistyönä ”kulttuuripolkua”, jossa määritellään kaupungin kulttuurikasvatusyhteistyö. Vantaan varhaiskasvatussuunnitelmaan on kirjattu kulttuuriyhteistyöstä näin:

Yhteistyö kulttuuripalvelujen kanssa

Vantaan kaupungin kulttuuripalvelut tukevat varhaiskasvatusta lasten kulttuuriin ja taiteen eri muotoihin tutustumisessa, kokemisessa ja itse tekemisessä. Kulttuuripalvelut tarjoavat lapsiryhmille monia taide- ja kulttuurikohteita vierailukohteiksi.

- Lapsiryhmille on tarjolla mahdollisuuksia kokea ja tehdä taidetta musiikki-, teatteri- ja tanssiesitysten, näyttelyiden, tapahtumien, työpajojen kautta kolmessa lastenkulttuurikeskuksessa sekä muissa tiloissa ympäri kaupunkia. Osa tapahtumista on maksullisia.
- Lapsiryhmät saavat vierailuillaan tilaisuuden harjoitella liikkumista, erilaisten ympäristöjen lukemista ja toimimista niissä. Päiväkodille voi myös tilata erilaisia työpajoja tai esityksiä.
- Tieto ajankohtaisesta tarjonnasta löytyy sähköisestä tapahtumakalenterista.

Jotta jokaisella vantaalaisella lapsella on tulevaisuudessa yhtäläinen oikeus osallistua kulttuurieroihin, me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että valmisteilla olevaan ”kulttuuripolkuun” kirjataan sitovasti ikäryhmittäin kaikkien lasten oikeus osallistua kulttuuritapahtumiin.”

Kaupunginvaltuusto 13.11.2023 § 25

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Liite:

- allekirjoitettu Minttu Sillanpään ja Ida Tammisen sekä 20 muun valtuutetun aloite lasten oikeus kulttuuriin

Lasten oikeus kulttuuriin!	Aloitteen tekijä/tekijät ja allekirjoitukset
Lasten oikeus kulttuuriin - varhaiskasvatuksen ja kulttuuripalvelujen yhteistyön kehittäminen Tällä hetkellä Vantaalla varhaiskasvatuksessa on isoja päiväkot- ja ryhmäkohtaisia eroja kulttuuripalveluihin osallistumisessa. Tähän vaikuttaa mm. kulkuyhteydet, paikallinen tarjonta ja ryhmän muut edellytykset liikkumiseen sekä henkilöstöresurssit ja työntekijöiden oma suhde kulttuuriin. Vantaalla ollaan parhaillaan valmistelemaan varhaiskasvatuksen ja kulttuuripalvelujen yhteistyönä ”kulttuuripolkua”, jossa määritellään kaupungin kulttuurikasvatusyhteistyö. Vantaan varhaiskasvatussuunnitelmaan on kirjattu kulttuuriyhteistyöstä näin: <i>Yhteistyö kulttuuripalvelujen kanssa</i> <i>Vantaan kaupungin kulttuuripalvelut tukevat varhaiskasvatusta lasten kulttuuriin ja taiteen eri muotoihin tutustumisessa, kokemisessa ja itse tekemisessä. Kulttuuripalvelut tarjoavat lapsiryhmille monia taide- ja kulttuurikohteita vierailukohteiksi.</i> <i>• Lapsiryhmille on tarjolla mahdollisuuksia kokea ja tehdä taidetta musiikki-, teatteri- ja tanssiesitysten, näyttelyiden, tapahtumien, työpajojen kautta kolmessa lastenkulttuurikeskuksessa sekä muissa tiloissa ympäri kaupunkia. Osa tapahtumista on maksullisia.</i> <i>• Lapsiryhmät saavat vierailuillaan tilaisuuden harjoitella liikkumista, erilaisten ympäristöjen lukemista ja toimimista niissä. Päiväkodille voi myös tilata erilaisia työpajoja tai esityksiä.</i> <i>• Tieto ajankohtaisesta tarjonnasta löytyy sähköisestä tapahtumakalenterista.</i> Jotta jokaisella vantaalaisella lapsella on tulevaisuudessa yhtäläinen oikeus osallistua kulttuurieroihin, me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että valmisteilla olevaan ”kulttuuripolkuun” kirjataan sitovasti ikäryhmittäin kaikkien lasten oikeus osallistua kulttuuritapahtumiin. 13.11.2023	Aloitteen tekijän nimi: <i>Minttu Sillanpää ja Ida Tamminen</i> Aloitteen allekirjoittajat: 1. Jari Jääskeläinen 2. Tiina Tuomela 3. Hanna Valtanen 4. Tia Seppänen 5. Paula Lehmuskallio 6. Pirkko Letto 7. Tuomas Mutanen 8. Tuire Kaimio 9. Elina Nykyri 10. Funda Demiri 11. Marjo Vacker 12. Nina Nummela 13. Matilda Stirkkinen 14. Naima El Issaoui 15. Reija Friman 16. Sirpa Siru Kauppinen 17. Ulla Kaukola 18. Mari Hynninen 19. Jari Sainio 20. Faysal Abdi

Kokouksen päättäminen

Kaupunginvaltuusto 13.11.2023 § 26

Päätös:

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 22.19

Muutoksenhakuohje 1. Valitusosoitus

Jos olet tyytymätön tähän päätökseen, voit hakea siihen muutosta **Helsingin hallinto-oikeudelta**.

Valituksen voit tehdä lainmukaisuusperusteella, eli jos

- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa ja/tai
- päätös on muuten lainvastainen

Voit tehdä valituksen, jos olet kunnan jäsen. Asianosaisena voit tehdä valituksen kunnan jäsenyydestä riippumatta, jos päätös kohdistuu sinuun tai se vaikuttaa välittömästi oikeuksiisi, velvollisuuksiisi tai etuihisi.

Rakennuskiellon määrittämisestä koskevassa asiassa valituksen voi tehdä

- asianosainen
- viranomainen, jos laissa niin säädetään tai jos valitusoikeus on viranomaisen valvottavana olevan julkisen edun vuoksi tarpeen

Yleiskaavan, asemakaava ja rakennusjärjestyksen hyväksymistä koskevassa asiassa valituksen voi tehdä

- kunnan jäsen
- asianosainen
- viranomainen toimialaansa kuuluvissa asioissa
- maakunnan liitto ja kunta, joiden alueella kaavassa osoitetulla maankäytöllä tai rakennusjärjestyksellä on vaikutuksia
- rekisteröity paikallinen tai alueellinen yhteisö toimialaansa kuuluvissa asioissa toimialueellaan.

Valituksen toimittaminen

Toimita valitus **30 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusaikaan. Valitus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Myöhässä tullutta valitusta ei tutkita.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä Vantaan kaupungin internet-sivulla.

Kaavan tai rakennusjärjestyksen hyväksymistä taikka rakennuskieltoa koskevan päätöksen katsotaan tulleen asianosaisen tietoon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä Vantaan kaupungin internet-sivulla.

Muissa asioissa asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä, jollei muuta näytetä:

- seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä
- kolmen päivän kuluttua sähköisen viestin lähettämisestä tai
- saantitodistuksen osoittamana aikana/erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana

Voit toimittaa valituksen henkilökohtaisesti, postittamalla tai sähköisesti. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopuille tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa valituksen vielä seuraavana arkipäivänä virka-aikana.

Tee valitus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Liitä mukaan valituksen kohteena oleva päätös ja vaatimusta tukevat asiakirjat sekä todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisesta. Ilmoita valituksessa kotikuntasi ja yhteystietosi ja allekirjoita se. Jos sinulla on laillinen edustaja, valituksessa tulee olla sinun nimen ja kotikunnan lisäksi myös tämän nimi, kotikunta, yhteystiedot ja allekirjoitus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot.

Valitus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksua hallinto-oikeudessa **270** euroa. Lisätietoja valituksen maksullisuudesta saa Helsingin hallinto-oikeudesta. Maksua ei peritä silloin, kun hallinto-oikeus muuttaa valituksen-alaisen päätöksen valittajan eduksi.

Helsingin hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Käynti- ja postiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki

Puhelin: 029 56 42000, faksi: 029 56 42079

Sähköpostiosoite: helsinki.hao@oikeus.fi

Asiointipalvelun osoite: <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Virka-aika: klo 8.00 - 16.15

Muutoksenhakuohje 2. Valituskielto

2.1 Tähän päätökseen, joka koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei saa hakea muutosta.
(Kuntalaki 136 §)

2.2 Tähän päätökseen, joka koskee hankintaoikaisua, ei saa hakea muutosta.
(Hankintalaki 135 §)

2.3 Tähän päätökseen, joka koskee kunnallisen kansanäänestyksen toimittamista, ei saa hakea muutosta.
(Kuntalaki 24 §)

Muutoksenhakuohje 3. Hankintaoikaisuohje ja valitusosoitus

Julkista hankintaa koskevaan päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä tehtyyn ratkaisuun voidaan julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016, jäljempänä hankintalaki) mukaan hakea muutosta vaatimalla hankintayksiköltä oikaisua (jäljempänä hankintaoikaisu). Asia voidaan myös saattaa valituksella markkinaoikeuden käsiteltäväksi.

Hankintaa koskevasta asiasta voi tehdä hankintayksikölle oikaisuvaatimuksen tai markkinaoikeudelle toimitettavan valituksen se, jota asia koskee (jäljempänä asianosainen). Asianosainen on se, jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa.

I Hankintaoikaisuohje

Hankintaoikaisuvaatimuksen kohde

Hankintayksikön päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä tehtyyn ratkaisuun tyytymätön voi vaatia hankintalain 132–135 §:n mukaan hankintaoikaisua. Hankintaoikaisua voi vaatia hankintayksiköltä kirjallisesti tarjouskilpailuun osallistunut tarjoaja tai osallistumishakemuksen tehnyt ehdokas tai muu taho, jota asia koskee.

Hankintaoikaisuvaatimuksen tekemiselle säädetty aika

Asianosaisen on vaadittava hankintaoikaisua 14 päivän kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut tiedon hankintayksikön päätöksestä valitusosoituksineen tai muusta hankintamenettelyssä tehdystä ratkaisusta. Vaatimus on esitettävä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, voi oikaisuvaatimuksen tehdä ennen viraston aukioloajan päättymistä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Sähköinen tiedoksianto

Mikäli hankintapäätös on annettu tiedoksi sähköisesti, asianosaisen katsotaan saaneen tiedon hankintapäätöksestä oheisasiakirjoineen sinä päivänä, jolloin sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä. Asianosainen on saanut tiedon päätöksestä lähettämispäivänä, jollei asianosainen esitä luotettavaa selvitystä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuudesta tai vastaavasta muusta seikasta, jonka johdosta sähköinen viesti on saapunut asianosaiselle myöhemmin.

Tiedoksianto kirjeitse

Mikäli hankintapäätös on annettu tiedoksi hallintolain (434/2003) 59 §:n mukaisesti postitse kirjeellä, katsotaan asianosaisen saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä, jollei asianosainen näytä saaneen tiedon myöhemmin.

Tiedoksianto saantitodistuksella

Mikäli hankintapäätös on annettu todisteellisesti tiedoksi hallintolain (434/2003) 60 §:n mukaisesti, asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.

Hankintaoikaisua koskevan vaatimuksen sisältö

Hankintaoikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimukset perusteineen. Vaatimuksesta on käytävä ilmi oikaisua vaativan nimi sekä tarvittavat yhteystiedot asian hoitamiseksi.

Vaatimukseen on liitettävä asiakirjat, joihin vaatimuksen tekijä vetoaa, mikäli ne eivät jo ole hankintayksikön hallussa.

Toimitusosoite

Hankintaoikaisu toimitetaan osoitteeseen:

Vantaan kaupungin kirjaamo
Kaupunginhallitus
PL 1100, 01030 Vantaan kaupunki
Sähköpostiosoite: kirjaamo@vantaa.fi
Puhelin (kirjaamo): 09-839 22184, fax: 09-8392 4163

Virka-aika: ma - pe 8.15 - 16.00

Hankintaoikaisun vireilletulo ja käsittely eivät vaikuta siihen määräaikaan, jonka kuluessa asianosainen voi hankintalain nojalla hakea muutosta valittamalla markkinaoikeuteen.

II Valitusosoitus markkinaoikeuteen

Muutoksenhaun kohde ja rajoitukset

Tarjoaja, osallistumishakemuksen tehnyt ehdokas tai muu taho, jota asia koskee, voi saattaa asian markkinaoikeuden käsiteltäväksi tekemällä valituksen.

Valituksella markkinaoikeuden käsiteltäväksi voidaan saattaa hankintayksikön päätös tai hankintayksikön muu hankintamenettelyssä tehty ratkaisu, jolla on vaikutusta ehdokkaan tai tarjoajan asemaan.

Markkinaoikeuden käsiteltäväksi valituksella ei voida saattaa hankintayksikön sellaista päätöstä tai muuta ratkaisua, joka koskee:

- 1) yksinomaan hankintamenettelyn valmistelua;
- 2) sitä, että hankintasopimusta ei jaeta osiin 75 §:n nojalla; tai
- 3) sitä, että 93 §:ssä tarkoitetun kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena käytetään yksinomaan halvinta hintaa tai kustannuksia.

Puitejärjestelyyn perustuva hankinta

Puitejärjestelyyn perustuvaan hankintaan ei saa hakea muutosta valittamalla, jollei markkinaoikeus myönnä asiassa käsittelylupaa hankintalain 146 §:n mukaisesti. Lupa on myönnettävä, jos asian käsittely on lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa asioissa tärkeää, tai siihen on painava, hankintayksikön menettelyyn liittyvä syy.

Dynaamiseen hankintajärjestelmään hyväksymistä koskeva ratkaisu

Dynaamiseen hankintajärjestelmään hyväksymistä koskevaan hankintayksikön ratkaisuun ei saa hakea muutosta valittamalla, jollei markkinaoikeus myönnä asiassa käsittelylupaa hankintalain 146 §:n mukaisesti. Lupa on myönnettävä, jos asian käsittely on lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa asioissa tärkeää tai siihen on painava, hankintayksikön menettelyyn liittyvä syy.

Sähköinen tiedoksianto

Mikäli hankintapäätös on annettu tiedoksi sähköisesti, asianosaisen katsotaan saaneen tiedon hankintapäätöksestä oheisasiakirjoineen sinä päivänä, jolloin sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä

tämän vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä. Asianosainen on saanut tiedon päätöksestä lähettämispäivänä, jollei asianosainen esitä luotettavaa selvitystä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuudesta tai vastaavasta muusta seikasta, jonka johdosta sähköinen viesti on saapunut asianosaiselle myöhemmin.

Tiedoksianto kirjeitse

Mikäli hankintapäätös on annettu tiedoksi postitse kirjeellä, asianosaisen katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä, jollei asianosainen näytä saaneen tiedon myöhemmin.

Tiedoksianto saantitodistuksella

Mikäli hankintapäätös on annettu todisteellisesti tiedoksi, asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.

Muutoksenhakuaika

Valitus on tehtävä kirjallisesti 14 päivän kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut tiedon hankintaa koskevasta päätöksestä valitusosoituksineen. Tiedoksisaantipäivää ei lasketa mukaan valitusaikaan. Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen markkinaoikeuden virka-ajan päättymistä.

Muutoksenhakuaika suora hankinnassa

Mikäli hankintayksikkö on toimittanut julkaistavaksi hankintalain 131 §:ssä tarkoitetun suora hankintaa koskevan ilmoituksen Euroopan unionin virallisessa lehdessä, valitus on tehtävä 14 päivän kuluessa ilmoituksen julkaisemisesta.

Mikäli hankintayksikkö on julkaissut suora hankinnasta jälki-ilmoituksen, mutta ei suora hankintaa koskevaa ilmoitusta, suora hankintaa koskeva valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa siitä, kun suora hankinnasta on julkaistu jälki-ilmoitus Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

Mikäli hankintayksikkö ei ole julkaissut suora hankinnasta ilmoitusta tai jälki-ilmoitusta, suora hankintaa koskeva valitus on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun hankintasopimus on tehty.

Sopimusmuutosta koskeva ilmoitus

Mikäli hankintayksikkö on toimittanut julkaistavaksi hankintalain 58 §:n 1 momentin 9 kohdassa tarkoitetun sopimusmuutosta koskevan ilmoituksen Euroopan unionin virallisessa lehdessä, on valitus tehtävä 14 päivän kuluessa ilmoituksen julkaisemisesta.

Poikkeukset säännönmukaisesta valitusajasta

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista, jos hankintayksikkö on tehnyt hankintapäätöksen jälkeen hankinta- tai käyttöoikeussopimuksen 130 §:n 1 tai 3 kohdan nojalla noudattamatta odotusaikaa. Odotusaikaa ei tarvitse noudattaa, jos sopimus koskee puitejärjestelyn perusteella tehtävää hankintaa tai sopimus koskee dynaamisen hankintajärjestelmän sisällä tehtävää hankintaa.

Valitus on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa hankintapäätöksen tekemisestä siinä tapauksessa, että ehdokas tai tarjoaja on saanut tiedon hankintapäätöksestä valitusosoituksineen ja hankintapäätös tai valitusosoitus on ollut olennaisesti puutteellinen.

Valituksen sisältö

Valituksessa on ilmoitettava hankinta-asia, jota valitus koskee, sekä valittajan vaatimukset ja niiden perusteet. Puitejärjestelyyn perustuvan hankinnan ja dynaamiseen hankintajärjestelmään hyväksymistä koskevan ratkaisun osalta valituskirjelmässä on esitettävä, minkä vuoksi käsittelylupa tulisi myöntää.

Valituksessa on ilmoitettava valittajan nimi ja kotikunta. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatija on joku muu henkilö, valituksessa on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Lisäksi on ilmoitettava postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa. Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelämä.

Valitukseen on liitettävä alkuperäisenä tai jäljennöksenä päätös, johon haetaan muutosta, sekä todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta. Valitukseen on liitettävä asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi. Asiamiehen on liitettävä valituskirjelmään valtakirja, kuten hallintolainkäyttölain 21 §:ssä säädetään.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava markkinaoikeudelle. Valituksen voi toimittaa markkinaoikeuden kansliaan henkilökohtaisesti, asiamiestä käyttäen, lähetin välityksellä, postitse, telekopiona, asiointipalvelussa tai sähköpostin avulla kuten sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003) säädetään. Jos vireillepanon viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, voi asiakirjat toimittaa markkinaoikeudelle ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Valitusperusteeseen perustuva muutoksenhakukielto

Hankintalain 163 §:n mukaan markkinaoikeuden toimivaltaan kuuluvaan asiaan ei saa hakea muutosta kuntalain eikä hallintolainkäyttölain nojalla.

Muutoksenhausta ilmoittaminen hankintayksikölle

Hankintalain 148 §:n nojalla hankinta-asiaan muutosta hakevan on kirjallisesti ilmoitettava hankintayksikölle asian saattamisesta markkinaoikeuden käsiteltäväksi. Ilmoitus on toimitettava hankintayksikölle viimeistään silloin, kun hankintaa koskeva valitus toimitetaan markkinaoikeuteen. Ilmoitus on toimitettava hankintayksikön kohdassa I mainittuun osoitteeseen.

Oikeudenkäyntimaksu

Muutoksenhakijalta peritään käsittelystä markkinaoikeudessa oikeudenkäyntimaksua 2 120 euroa alle miljoonan euron hankinnassa. Jos hankinnan arvo on vähintään 1 miljoona euroa, käsittelymaksu on 4 240 euroa. Mikäli hankinnan arvo on vähintään 10 miljoonaa euroa, käsittelymaksu on 6 350 euroa.

Yksityishenkilön oikeudenkäyntimaksu markkinaoikeudessa on 530 euroa.

Markkinaoikeuden osoite ja muut yhteystiedot

Markkinaoikeus
Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki
00520 Helsinki
puh. 029 56 43300
fax 029 56 43314
markkinaoikeus(at)oikeus.fi
asiointipalvelun osoite: <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>